DICTIONARII SEV REPERTORII MORALIS

PETRI BERCHORII PICTAVIENSIS ORDINIS DIVI BENEDICTI,

Pars Prima.

Quæ dictiones ferè omnes sacræ Theologiæ studiosis, ac verbi diuini concionatoribus vsui futuras, locorum communium instar, alphabetico ordine complectitur, earumq́ significationes moribus quàm optimè accommodat.

Hoc opus quod iam vetustate consenuerat noua hac editione nostra in communem sacræ theologiæ studiosorum gratiam restituimus, & ab erroribus quibus redundabat, expurgauimus.

Duplicem apposuimus Indicem, alter dictionum seriem indicat, alter verò ea quæ in vnaquaque dictione pertractantur breuiter demonstrat.

VENETIIS,

Apud Hæredem Hieronymi Scoti.

M D LXXXIII.

ORDO ET SERIES DICTIONVM QVAE IN HOC PRIMO DITCIONARII volumine continentur.

Ordo & series Dictionum.

FINIS.

INDEX EORVM QVAE PRIMO HOC DICTIONARII volumine continentur.

accubitus per patientiam supportatoriam.ibi.c, & accubitus per prouidentiam futurorum continentium.ibid.d.

accubitus quidā gratiæ,qui est virtuosus.ibi.e,quidam gloriæ qui est gaudiosus multipliciter.ibi.e,quidam malorum,qui est vitiosus & odibilis.ibi.f.

accumbunt in mundo gulositatis sectatores.ibi.f,prosperitatis dilectores.ibi.g,crudelitatis exactores.ibi.h,& carnalitatis ficti ve latores.ibi.i,

acuere,acutus,acuties multa significat tā in bono quam in malo a.

acuties quędam diuinæ punitionis, quædam fraternæ correctionis &c.ibi.a.

accusare,accusatio quædam confessionis.a,quędam correctionis.ibi.b,quędam detractionis.ibi.c.

accusatio quædam depressionis inductiua.i.d,quædam dilectionis destructiua ibidem e,& quædam coniunctionis corruptiua ibidem f.

ad,præpositio respectiua,sicque ad,pertinet ad creatorem,ad deceptorem,& ad viatorem.a.

ad hominem Deus respicit inspirando secretius,reformando dis scretius,largiēdo vberius,castigando seu puniendo strictius, visitando clementius,& iudicando potentius.ibi.b.

ad refertur ad hominem viatorem ibi.e.

ad,signat fluxum mortalis naturę,sicque mors est ad necessitatis, flebilitatis,communitatis.ibi.d.

ad etiam signat motum virtualem.ibi.e.

ad Deum ascendit ꝑ virtutes,& sic proficit charitas iuste fæderata &c.ibi.f.leuitas seu puritas pauperata.ibi. g,bonitas sursum conspicata.ibi.h,& deitas supplicata.ibi.i.

ad signat motum criminalem.i.affectum malorum.ibi.K, signat logum infernalem.ibi.l,& signat terminum supernalem,s.paradisum.ibi.m.

adam signat hominem deiectum,præfectum,& perfectum a, & signat hominem imperfectum.ibi.b.

adadezer rex syriæ diabolum vel hypocritam signat a.

adamantis lapidis proprietas.auertere d , pænitentia e, potestas. c,recipere.f.

adamare,vide amor,vel amare.

adaquere,vide potare.

adar mensis duodecimus iudęorum interpretatur.ibi.a.

adeps,i.pinguedo,crassitudo,vel aruina a.

adeps diuinæ gratiæ est inflammatrix affectionis.ib.b,ampliatrix deuotionis ibi.c,diuisionis religatrix.ibi.d,& compassionis propitiatrix.ibi.e.

adæquare.vide æqualitas.

adeptus seu adipisci.i.accipere,vendicare a.

addere.i.adiūgere,accumulare,aggregare,apponere,signatq; multipliciter.a.

additio quædam virtualis.ibi.a,quædam criminalis.ibi.b,quædam temporalis .ibi. c, quędam spiritualis. ibi.d.& quędam miserię (.i.s.)infernalis.ibi.d.

additio etiam quædam virtuosa,& quædam vitiosa.ibi.d.

adducere.i.ad locum ducere vel applicare.a.

adductio virtuosa,qua homo ducitur ad Deum,& ad gratiā,& ad gloriam.ibi.a.

adductioni ad aliquem locum necessarius est locus expediens.ibi. b,sicq; adductio ad regnum cęleste requirit pnīæ macerationē, eminentię contemplationem,charitatis copulam, & iustę æquitatis regulam.ibid.c,& necessaria est virtus obediens : ibidem d,doctor erudiens.ibi.e,locus alliciens .ibi.f,& fructus reficiēs ibidem g.

adductio vitiosa,qua abducitur homo de sapientia ad ignorantiā. ibi.h, Dei gratia ad iniustitiā.ibid.i,& de opulentia ad indigentiam ibi.K.

adducuntur ad Christum,vel statum Ecclesiæ charitate feruentes, pietate fluentes,puritate nitentes,& humilitate iacentes.ib.m.

adhærere,coniungi,& conglutinari idem sunt.a.

adhæsio quædam desiderabilis,atque virtuosa.ibi.a. Nam adhæsio amoris & affectionis habenda est,quia per hanc deitas æterna adamatur.ibid.b,fraterna charitas copulatur.ibi. c, & fælicitas amplexatur.ibi.c.

adhęsio quædam vituperabilis atque,vitiosa,quædam exasperabilis,atque dolorosa,& quædam vituperabilis atque gaudiosa.ibi dem e.

adesse , adest Deus ad subueniendum multipliciter u,diabolus ad piendum.ibi.b.impius ad accipiendum.ibi.c,& iustus ad obediēdum.ibi.d.

adest bonus ad obediendum,obsequendum,adiuuandum , consolandum,consulendum,& defendendum.ibi.e.

adest malus ad nocendum,rapiendum & detrahendum.ibi.f,

adijcere.i.adiungere,aggregare &c.a.

adiectio quædam virtutis.ibi.a,quædam salutis.ibi.b, quędam peccati.ibi.c,& quędam tormenti.ibi.d.

adimplere.i.ad summum implere,& sic adimplentur iusti gratia, beati gloria,boni solatiis,& mali suppliciis & vitiis.a.

adimpleri debemus visceroſis affectibus pietatis.ibi.b,gratiosis prouectibus sanctitatis.ibi.c,& gloriosis successibus voluptatis. ibi dem d.

adinuenire,adinuentio quędam diuina,quam deus instituit,& quędam humana.s.vitiosa, qua homo contra Deum instituit.a.

adire.i.vsque ad terminum ire,& sumitur in bono & in malo.a.

adiuuare.i aliquid iuramento firmare.a.

adiurat nos deus de veritate dicenda,de pietate tenenda,de tranquillitate seruanda,& de carnalitate vitanda.ibi.a.

adiutorium,adiuuare multiplex,videlicet adiuuare Dei & hominis adiuuare bonum,& adiuuare malum.ibi.a.

adiuuare alterum ratione similis naturæ ibi.b,flebilis puncturæ. ibidem c,nobilis iuncturæ, ibidem. d. & stabilis structuræ ibidem e.

adiuuemus nos propter structuræ firmitatem,iūcturæ paritatem, & iacturæ necessitatem.ibi.f.

adiuuat etiam Deus hominem multipliciter,s.conferendo defensionem.ibi.g,roborando perfectionem.ibi.h,temperando tentationem.ibi.i.recreando affectionem.ibi.K,deprecando indultionem.ibi.l,reuelando depressionem.ibi.m.procurando promotionem.ibi.n,illustrando cognitionem. ibi. o. confortando conditionem.ibi.p,infundendo deuotionem.ibi.q,& influendo fruitionem.ibi.r.

admirari,admirabilis,admiratio est stupor ex re insolita generatus.a.

admiranda sunt fidei sacramenta.ibi.a.

admirabilis Deus ratione summæ præsidentiæ.ibi.b,ratione seruilis subiacentię.ibi.c,ratione claræ sapientiæ.ibi.d, ratione patientis euidentię.ibi.e.& ratione ingentis prouidentiæ.ibi.f.

admirabilia sunt virtutum ornamenta.ibi.g.

admirari debemus honesti decoris gratitudinem.ibi.h, casti pudoris pulchritudinem.ibi.i.veri splendoris lympitudinem.ibi.K, pii dulcoris plenitudinem.ibidem.l,& veri amoris plenitudinem.ibi.m.

admirāda in malis culparū momenta.ibi.n,in beatis gloriæ nutrimenta.ibi.o,& in damnatis miseriæ nocumenta.ibid. p, atque admiranda naturæ ordinamenta.ibi.q.

admiscere.vide mixtio.

admonere.i.recipere,concedere,vide.ibi.

admonere.i.applicare,adaptare.vide.ibi.d.

adnullare.i.aliquid annihilare,destruere,dissipare.vide.ibi.

adolere.i.incedere,vel cremare.

adolitio signat carnis macerationem,mētis inflammationem,cordis deuotionem, & vocis adulationem.ibi.a.

adolescentia quædā naturalis est vitæ nostræ principium ꝑpter faciliorem impressionem,manentiorem,durationem, & acceptiorem perfectionem.a.

adolescentiæ competit corporis fortitudo.ibi.b.

adolescentia operibus bonis insistere debemus.ibi.d.

adolescentia quædam virtualis.ibi.d.

adolescens habeat charitatis fauorem.ibi.e.voluntatem paratiorem.ibi.f, & puritatem formosiorem.ibi.g,

adolescentia quędam carnalis,quæ habet cupiditetis ardorē.ib.h, carnalitatis humorem fętentem.ibi.i.& mobilitatis fragilitatē ibidem K.

adonias filius Dauid.a.

adonibezeth rex Hierusalem pugnans contra Iosue &c. a.

adoptio quadruplex,scilicet numinis,hominis,luminis, & criminis.a.

adorare quid signat a.

adoratio quædam virtualis & meritoria,quędam criminosa & dānatoria a.

adorans habeat moralem sanctitudinem.ibi.b,mentalem celsitudinem.ibi.c,localem aptitudinem.ibid.d, finalem rectitudinem. ibi.e,temporalem congruitatem ibidem f,& pastoralem sublimitatem.ibi.g.

adorare debemus multipliciter.ibi,b.

adoratio quædam carnalitatis & luxurię,ibi.i, quędam superbiæ & ambitionis.ibi.K,& quædam adulationis atque fallacitatis. ibidem.l.

adoratores quidam altulium.ibi.m,quidam sculptilium.ibi n, quidam reptilium.ibi.o,quidem fictilium.ibi.p,& quidam hostiliū i.demonum.ibi.

adhuc in scriptura signat imperfectionem,continuationem & superadditionem.a.

adhuc est bona recuperans.ibi.a,bona reiterans.ibi. d. c, diu perseuerans.ibid.& multum exuberans.ibi.

adhuc sumi potest in malo,& tunc signat actum imperfectum ibidem,f,vitalem defectum.ibid.g,nullam perfectionem, ibidem. h,ama

alleuiare

aquæ

Aquæductus quid signat & habet conditiones diuersas &c.a.
Aquæ tauri villę proprietas mirabilis intrare.m.
aquila signat virum perfectum.a.
aquila,i.vir perfectus siue prælatus habeat concussionem & clamorem,ibidem b,diffusiuam compassionem,ibidem c. discretiuam speculationem,ibidem.d,perfectiuam operationem,ibidem e.
aquila vero in malo plura significat.ibi.f.
aquilæ pprietas.actiuus.c,ala d,alienum.b,altitudo.b, altissimus.c,annunciare.c.
aquila pugnat cum ceruo &c.præcipitatio.b,
aquilo quid signat.a,
aquilo quidam sustinendus seu ferendus,præsentemque tribulationem signat.ibi.b.virtutes generat seu cumulat,ibid.c,in aduersitate vitia eneruat.ibi.d,& cælorum acquisitionem generat ibidem e.
aquilo quidam cauendus.ibi.f.aquilo quidam timendus,ibid.g,&
aquilo quidam petendus.ibi.h.
ara sumitur pro altari.a.
ara quædā cordium,quędam manuum,& quędam cultuum,ibi.a,
araneæ proprietas princeps.f.
arabs,arabia sumitur in malo.a,
arare,i.colere,laborare.a.
arbitrari.i,reputare,extimare,credere,vide.ibi.
arbor in scriptura multis sumitur modis.a,
arbor crucem sanctam signat.ibi.b,
arbor crucis est indigentium recreatio,ibi.c, fluctuantium sustentatio.ibi.d,& operantium occupatio,ibi.e.
arbor virtutum perfectum denotat,ibi.e.
arboris conditiones habeat vir perfectus.ibi.f,
arbor signat virum perfectum,nam talis sit cōtemplationis turribus elatus,ibi.g,conuersationis floribus velatus.ibi.h, perdurationis fructibus firmatus.ibi.i.& operationis fructibus etiam ditatus.ibi.K.
arbores quædam proferunt mel & fruticem ,f viscum querci &c. producere.b,
area multipliciter in scriptura sumitur.a,
arca signat quemlibet personam.f.moralem,virtuosam,& perfectam,ibidem,
arcæ discretionis sagacitatem habeamus.ibi.b,conditionis puritatem seu sinceritatem , ibidem. c, & durationis longæuitatem, ibidem.d,
arca perfecti viri deauretur interius per conscientiæ puritatem, & exterius per pœnitentiæ asperitatem ibi.c.
arca multiplex,scilicet saluationis,sanctificationis,& reconuentionis.ibi.f,
arcus quid sit,& quid signat a.
arcus multiplex.f.diuini dulcoris,seueri rigoris,æterni doloris,humani vigoris,& virtualis decoris,ibi.b.
arcus.i.Christi incarnatio,qua inclinata est dei sublimitas,ibidem c,declarata morum formositas,ibi.d.,& conseruata matris virginitas,ibidem,e,
ardor ardere,ardor multiplex in scriptura.a,
ardor quidam afflictionis.ibid.b,quidam dilectionis,ibid.c, & quidam correctionis.ibi.d.
ardor malus multiplex,ibi.e.
area quid sit,& multiplex area in scriptura reperitur.a,
araneæ proprietas.eiicere.c,
arescere,ariditas quid significat,& multipliciter inuenitur in scriptura.a,
ariditas seu arescentia quędam toleranda,ibi.b. quædam procurāda,ibi.c,quædam temperanda,ibi.d,quidam miseranda ibi.e,& quędam formidanda.ibi.f,
argentum accipitur materialiter & moraliter in scriptura a,
argentum quoddam habendum,& quoddam horrendum.ibi.a,
argentum habet soliditatem &c.sicque perfectus homo habeat perseuerantię soliditatem,ibi.b,obedientiæ ductilitatem,ibid.c, & claræ scientiæ luciditatem,ibi.d.
argentum signat diuitię temporales,quę sunt fugiendæ,quia carent stabilitate,nobilitate,& iocunditate,ibi.e.
arguere.i.corrigere,reprehendere,castigare &c.a.
arguitio seu correctio ad prælatos,iudices,pdicatores , magistros, & parentes pertinet multiformiter.ibi.b.
argutor.i.prælatus habeat iustitiæ seueritatem ibid. b, clementiæ benignitatem,ibi.d,prudentię maturitatem,ibi.e, & scientię sagacitatem ibi.f,
argui reprehendi,increpari,& vilipendi debent quatuor genera hominum peruersorum &c.ibi.c,
ariditas,vide arescere.
aries signat multipliciter in scriptura,scilicet Christum redemptorem,& Christi propugnatorem,scilicet martyrem, iustum præceptorem,carnalem peccatorem,bonum prælatum,& carnales peccatores.a.
arma sunt corporis indumenta ad defensionem ordinata.a,
arma constantię in nobis sunt,quæ mentem roborant.ibid.b.arma cordis & pectoris,arma totius corporis,arma prudentię,& arma clementię.ibi.c,
armentum quid significat.a,
aromata quid significat & ad quid valeant.a,
arrogantia,vide de superbia.
ars,artifex,quid significent.a,
ars multiplex,f.temporalis,virtualis,& noxialis.ibi.a,
artifex summæ potentiæ,scilicet cælorum creator magnæ prudētiæ,scilicet sui reformator,& vanæ scientiæ , scilicet culparum sectator,ibi.b,
ars prædicandi & sermocinandi.sermo.c.
arx quid significat.a,
arx multiplex,scilicet perfectionis,contemplationis & habitationis,ibidem.a,
asa rex Iuda primo bonus,postea malus.a.
asaph fuit de genere Læuitarum signatque viros ecclesiasticos.a.
ascalon ciuitas philistinorum,quidue significat.a.
ascendere quid significat a.
ascensus multiplex,scilicet iustorum,contemplatiuorum,prælatorum,beatorum &c.a.
ascēdunt sancti paradisum,quia ibi securitas imperturbabilis, ibidem c,tranquillitas pacificata,ibidem d,& hæreditas amplificata,ibidem.e,
ascensus.i.temporalium contemplatio,ibi.f,
ascensio temporalis contemnenda,vt habeatur veritatis splendor & cognitio,ibi.f,vt etiam habeatur pietatis dulcor & compassio.ibi.g,vt caueatur prauitatis horror & infectio.ibi.h,& vt obtineatur dignitatis honor & prælatio.ibi.i.
ascendere qui vult ad prælationis gaudium habeat conuersationē decoris,ibi.K,cumulum valoris.ibi.l,oculum splendoris,ibi.m, flosculum nitoris.ibi.n,& titulum honoris,ibi.o.
aser patriarcha qualiter interpretatur.a,
asia quid significat.a.
asinus quale animal sit.a.
asinus signat iustum simplicem & corpus simplex,ibi.b.
asinus animal simplex & tardum &c.accubare.c,
asor ciuitas gentilis fuit.
aspectus,aspicere,aspectus sumitur actiuè & passiuè.a,
aspectus nostræ conuersationis,vt sit apud Deum,debemus cōmutari velociter.ibi.b,occupari viriliter,ibi.c,diligere veraciter & commutari conformiter.ibi.c,
aspectus Christi multiplex &c.ibi.f.
aspergere quid significat.a.
aspersio multiplex,f.sperantium & credentium, ibi. b, pænitentium,ibid.c,morientium,ibid.d,indigentium.ibid. e, contemplantium,ibidem f,delinquentium,ibidem g.
aspicere quid significat.a,
aspicere multiplex scilicet Dei iusti,impii,& diaboli,ibidem . a.
aspicit Deus indigentes,supplicantes,laborantes,& delinquentes, ibidem b.
aspicit etiam iustus multipliciter.ibidem c,
assiduitas quid significat a.
assiduitas multiplex scilicet virtuosa & laudabilis,viriosa & odibilis,dolorosa & damnabilis,gaudiosa & durabilis.ibidem.a.
assiduè deum orare,bonis frequentare,mandata seruare, corpus castigare &cætera ibidem.b,
assiduitas mala distinguitur &c.ibidem c.
assimilari,assimilatio quid significat.a.
assimilantur boni pænitentiæ,sapientiæ eminentiæ & obediētiæ, ibidem a,
assimilantur mali superbiæ,luxuriæ,& gastrimargiæ, ibidem.a.
assistere,astare quid significat.a.
assistere multiplex scilicet diuinitatis,ibidem a,authoritatis, ibi. b,sedulitatis,ibidem c,& iniquitatis.ibidem d,
assyrii qualiter interpretantur,fueruntque infideles.a.
assur quandoque sumitur pro rege quandoque pro terra assyriorum,& sumitur in bono & in malo.a.
assumere,assumptio duplex,actiua passiua.a,
assumitur quis ad religionem.ibidem.b,ad conuersionem,ibidem, c,ad prælationem,ibidem.d,& ad cælestem beatitudinem, ibidem,e.
assumunt boni scientiam,iustitiam,sapientiam,misericordiam &c. ibidem.f,
asteriæ lapidis proprietas,stella.c.
astutia sumitur in bono & in malo.a.
a sub impressio quædam.ardor.c.
at sumitur pro sed,pro &,& pro tunc.a.
at aduerbium signat virum bonum,ibidem. b, & virum malum, ibidem.c.

athlas

B

Index Dictionarii.

confor-

confortare ſumitur pro fortificare,ſtabilire &c.a.

confortare multiplex.ſ.mundi diaboli,ibi.a.viri iuſti.ibi.b, & Dei quæ etiam multa dat,ibi.c.

confringere,vide frangere.a.

confractio prudentiæ eſt mali repreſſiua,ſtultitiæ boni deſtructiua,iuſtitiæ mali punitiua.ibi. a,ſęuitiæ bonis nociua,ſpurcitiæ mentis infectiua,ibi.b,& iuſtitiæ pœnæ inflictiua,ibi.c,

confringuntur multa hominum genera.ibi.d,

confugere,vide fugere

confundere,confuſio.i.mixtio &c.a.

confuſio multiplex.ſ.deceptoria,deriſoria,& damnatoria, ibi.b.

confunduntur mali verecundia,ignominia,opprobrio.ibi.c.

congregare,cōgregatio,congregare eſt in ſimul aggregare,q duo ſignificat &cę.a.

congregatio multiplex,ſ.virtuoſa perfectorū,vitioſa peccatorum gaudioſa bonorum & doloroſa reproborum,ibi.a.

congregatio moralis conſiſtit in vnitate,& ſocietate, atque dilectione &c.ibi.b.

Congregatione debemus cōicare per ſocietatem.ibi.c, rorificare per benignitatem.ibi.d.ſubiecti eſſe per humilitatem,ibi.e, & conglutinantes per charitatem.ibi.f.

congregatio multiplex.ſ.laudabilis,atq; virtuoſa,ibi.g, confuſibilis & vitioſa,terrenorū inutilis,& oneroſa,& damnabilis, atq; doloroſa.ibi.h,

coniunctio coniungere.i.aſſociare,adhærere copulare &c.a,coniunguntur per charitatem & amorem,per tentationē impreſſionis,ibi.b,conformitatem conditionis ad imitandum . ibi.c, & intimitatem affectionis ad charitatem,ibi.d.

coniugium multiplex,honoris.a,amoris,ibi.b,& ſarcinis oneratum,ibi.c,

conſcientia noſtra debet venuſtari ſumma puritate, ibi.a, roborari ſumma firmitate.ibi.b,profundari magna humilitate, & mēſurati magna æquitate,ibi.c,

conſecrare,conſecrata dicuntur,quæ ſunt Deo dedicata &c.a.

conſecrari domino ſi volumus,ſimus munditię floribus picturati, ibi.b,decentię domibus adornati,nequitiæ generibus non alligati,temperantiæ viribus ſubiugati, & perſeuerantiæ finibus terminati,ibi.c.

conſecrat o exemplatur naturaliter,ibi.d,commendatur ſeu figuratur literaliter.ibi.e,ac operatur virtualiter,ibi.f.

conſentire,conſenſus quid ſit &c.a,

conſenſus mutuus pacis generator,ibi.a,fatuus necis propinator ibi.b,& congruus lucis procurator,ibi.c.

conſequi.i.complete ſequi,aſſequi comprehendere &c.a,

conſequi veniam gratiam & gloriam,ibi.b,

conſeruare ſumitur pro cuſtodire,facere & implere,a,

conſeruant vitam humanam multa,pariterque vitam ſpiritualē, ibi.a,

conſeruatio Dei mandatorum multiplex.ibi.b.

conſideratio,conſiderare,i.præuidere cum deliberatione reſpicere &c.a,

conſideratio propriorum defectuum & ſcelerum vt corrigantur,bonorum ſuperum,vt appetātur,& valorum operum, vt exequātur,ibi.b,

conſideranda,vel meditāda a nobis.ſ.naufragium mundiale,ib.c, infernale ſupplicium,ibi.d,& ſupernale ſolatium,ibi.e,

conſideranda adhuc ſunt multa &c.ibi.f

conſilium quid ſit diffinitiue.a,

conſilium habendum inducit natura,deſignat figura , & præcipit ſcriptura.ibi.b,

conſilio bono patria gubernatur.ibi.c,principum impetus refrenatur,ibi.d,& damni pericula declinantur.ibi.e,

conſolatio eſt ſolatii aſſecutio,& eſt multiplex,ſ.extrema, temporalis,quæ eſt damnabilis interna viatorum laudabilis, & ſuperna beatorum durabilis.a,

conſolatio adhuc multiplex.ſ.ſpiritualis,ibi.b ,temporalis.ibid.c, & æternalis.ibi.d,

conſpectus per conſpectum enim conſideratur virtus conſiderantis,ſiue conſiderantis præſentia.a.

conſpectu dei comprobantur perfecti,præmiantur beati protegūtur infirmi,iudicantur iniqui & condemnantur maligni,ibid.b,

conſpectui diuino affligunt fortes , & virtuoſi,mundi & gratioſi recti non tortuoſi humiles & operoſi flebiles & lachrymoſi, ſtabiles & rigoroſi &c.ibi.c,

Conſpectui diuino mali apparent vacui ſine bonitatis valore,obſcuri ſine venuſtatis ſplendore,exuſti a cupiditatis ardore infecti a carnalitatis horrore,ibi.d.

conſpectus Dei a malis formidandus,ibi.e,a bonis vero pie affectādus,ibi.f.

conſtantia accipitur pro animi ſtabilitate & fortitudine , vide de fortitudine & ſtabilitate.

cōſtituere ſumit pro aſſumere,ordinare,pficere , ſublimare &c.a.

conſtituti in bono ſunt religioſi , vt ſedeant ad contemplaudum, clerici.vt doceant ad prædicandum,prælati,vt præeabt ad gubernandum.ibi.b,& beati,vt gaudeant ad conregnandum,ibi.c,

conſtituti in malis ſunt viri impij ſine clementia,ignari ſine licētia,iniqui ſine conſcientia,& auari ſine ſufficientia.ibi.d.

conſuetudo quid ſit deſcriptiuè.a.

conſuetudo mala ſenſus obſcurat,mentes indurat,vires eneruat & corda inneruat ſeu ligat,ibi.d.

conſummare,conſummatio ſumitur pro cōplemento perfectiuo, termino finitiuo,& exterminio deſtructiuo.a,

cōſummatio multiplex.ſ.virtuoſa.ibi.b,luctuoſa & glorioſa.ib.c,

conſumatio in malo inuenitur per mortem corporalem,fortunā temporalem,culpā criminalem,& miſeriam æternalem,ibi.d,

conſumere,conſumptio eſt,rei attenuatio vel annihilatio.a,

conſumunt abſtinentes carnem propriam,ibi.b,culpas noxias pęnitentes,gentes impias præſidentes,& opes in opibus compatientes,ibi.d.

cōſumptio multiplex.ſcilicet gratiæ.ibidem.e,fortunæ,naturæ,& animæ. ibi.f.

conſurgere.i.complete ſurgere vel ſimul ſurgere &c.a,

cōſurrectio de inferiorib.ad ſuperiora perfectā eleuationem,terrenorum contemptum.& cæleſtium affectionem ſignat. ibi. a.

conſurrectio ſpiritualis facit dimitti terrenam baſſitudinem,nam conſurgendum eſt ab infimis & a peccato multiformiter.ibi.b. acquirit etiā virtutum pulchritudinem,requirit animi firmitudinem.ibi.c,habetq; ſenſuum lympitudinem,ibi.d,

contaminare.i.inficere vel fœdare.a

contaminatio eſt ſpiritualis inquinatio vel peccatum &c.a.

contaminātur per luxurioſæ carnalitatis actum.ibi.b.per vitioſæ ſocietatis tactum,per ſeditioſę crudelitatis factum per delitioſę guloſitatis victū,& per inuidioſæ loquacitatis dictū.ibi.c,

contemnere ſumitur in bono & in malo.a.

contemnere ſeipſum tanquam defectiuum,ibi.b,mundum tāquā deceptiuum,ibi.c,& peccatum tanquam infectiuum,ibi.d,

contemnitur Deus a peccatoribus,ibi.e,prælatus a ſuſurronibus, ibi.f.pauper ab abundantibus,malus a præſumentibus ibid.g, cruciatus a peccatoribus,& paradiſus ab ignorantibus.ibi.h.

cōtēplatio q d ſit deſcriptiue,& pertinet ad viros perfectos &c.a.

contemplanda eſt ęternorum opulentia,creaturarū excellentia, interna ſapientia humana diligentia,& diuina prouidētia.ibi.b.

contentio,contendere accipitur pro contradicere,repugnare,rixari,diſcordare &c.a.

contendunt quidam ex præſumptione inflata,iuriſdictione elata, cogitatione maligna &c.ibi.a.

contritio.i.deſtructio,confuſio,conſumptio &c.a.

contritio debet promi realiter,loqui vocaliter,& pungi mentaliter.ibi.b.

conteri perfecte volentes habeant in oculis loturam liquoris.ſ.lachrymationis,ibi.b,in labiis clamoris lecturam,ſcilicet cōfeſſionis.ibi.d.& in anima doloris pūcturā.ſ.ſolicitationis . ibi.d.

conteritur corpus per naturalis reſolutionis tractum .ibi.e.peccator per diſſolutionis criminalis actum,ibi.f.pauper per fortunalis impugnationis tactum.ibi.g.diues per temporalis tribulationis iactum.ibi.h.& damnatus per æternalis deſolationis luctum.ibi.i.

conteret Deus in inferno multa peccatorum genera.ibi.K.

conteſtari eſt aliquid conſtanter dicere vel teſtari.vide dicere.

continere,continentia.continere ſumitur multis modis pro abſtinere,pro capere,pro ſufficientiam habere &c.a.

continentes & a carnalibus abſtinentes propter præceptum,qđ iniungitur propter auxiliū quod impenditur propter prætium, qđ ſupponitur,& propter præmium,quod promittitur,ibi.b,

continentia multiplex.ſ.oris,cordis,& operis, & adhuc quædā eſt maieſtatis ęternę,quędam poteſtatis externæ,& quædam charitatis internæ,ibi.c.

contentus,cui ſufficit,quod habet a.

contentus ſit princeps gloria,& iuriſdictione,miles proprio officio & diſtributione,ac ſacerdos neceſſariorum aſſignatione & collatione.ibi.b,

continuè,de continuitate ſicut de perſeuerantia &c.

continuo ſumitur pro ſtatim,cito,protinus &c.a.

cōtinuo,in bono obtemperare maiorib.obediendo,adiuuare pauperib. ſuccurrendo miniſtrare fratribus ſeruiendo,in malo vero quia mali ſolent decipere,deficere,& areſcere,ibi.a.

contingere ſumit pro pertinere,attingere,aduenire,accidere &c.a.

contingit cæcitas in obſtinatis reuelatio prædeſtinatis mala fortuna effrenatis,& mors æterna damnatis,ibi.b,

contra,contrarietas idem ſunt,& ſunt quædam bona,quædam vero mala.a.

contrarietas Dei reſpectu obſtinatorum,pręlati reſpectu malorū ſubditorum,& iuſti reſpectu actuum illicitorum.ibi.a.

contrariantur boni tranſgreſſoribus,peccatoribus,deceptoribus ,

beat

dena-

Denarius est illud,cum quo omnia appreciantur,& ad cuius precium omnia commutantur.a.

Denarius eternæ retributionis ex debito redditur laborantibus, ex condigno,traditur obsequentib.ibi a.ex gratia datur indigẽtibus,& ex præcepto restituitur præsidentibus.ibi.b.

Denegare.vide negare.

Dentes in corpore triplex habent officium.s. mordere,masticare, & claudere per quos intelligitur virtus correctionis discretionis & locutionis,prælatum denotantes &c.a.

Dentes habeat,s.discretionis subtilitatem,correctionis asperitatem ibi.b.& durationis stabilitatem denotantes,ibi.c.

Denudare.i.reuelare secretum.vide reuelare.

Denunciare.vide annunciare.

Denuo.vide iterum rursus,& deinde.

Deorsum signat inferiorem deiectionem,& statum,siue in bono siue in malo sumatur.a.

Deorsum humilium & perfectorũ concomitatur feruor charitatis valor bonitatis,decor honestatis,& splendor veritatis.ibi.b.

Deorsum multiplex,s.debiliũ & deiectorũ,seu pauperũ & miserorũ.ibi.c,peccãtiũ & auarorũ.ib.d.& lugẽtiũ,atq; dãnatorũ.ib.e.

Deponere.i.deorsum ponere,committere,demittere &c.a.

Depositio multiplex.s.luctuosa.ibi.b.virtuosa.ibi.c.vitiosa. ibid.d. dolorosa.ibi.e,atque fructuosa.ibi.f.

Deprecari,deprecatio.preces.cum deprecari sit actus humilitatis, opus necessitatis,& tributum maiestatis,&c,& sic ad deprecationem perfectam plura requiruntur.ibi.a.

Deprecatio nostra habeat humilitatem subiectam, sagacitatẽ discretam.ibi.b,celeritatem completam continuitatem porrectã ib c.dolorositatem inuectam,& multiplicitatem adiectam, sicque deprecamur pro præteritis,vt dimittantur,pro præsentibus,vt dirigantur,pro futuris,vt disponantur,ibi.d.habeatque charitatem seu vicinitatem deuotam.ibi.e.

Deprehendere.vide comprehendere,apprehendere.

Deprimere,depressio.deprimere.i.deorsum premere, vel aliquid inferius aggrauare.estque multiplex depressio.ibi.a.

Derelinquere,linquere,mittere & respuere signant in bono & in malo &c.a.

Derelinquere Dei est formidandum,quia deus derelinquit iustos, vt mala subeant.ibi.b.malos sub grãdi scelere,impios lætari tẽporali munere,& iniquos in inferni carcere.ibi.c.

Derelinquere iusti commendandum,mundi attendendum d. diaboli præuidendum,& impij abhorrendum.ibi.e. Nam derelinquunt mali deum dum student peccare.ibi.f. s. proximum non adiuuando,sicut mali diuites derelinquunt ægenos, falsi amici socios & prælati subditos,malus etiã derelinquit seipsum se nõ emendando,& malus sua bona terrena non bene ferre valendo.ibi.g.

derisio,deridere.derisio,illusio, subsannatio pro eodem videntur supponere.a.

deridetur iustus a malis fortiter,deridet deus peruersos acriter, & diabolus damnator turpiter.a.

derident,& vituperant ligenter fatui quicquid suis moribus est ad uersum,& suis conditionibus contrarium.ibi. b.

derisores bonis inimicantur,deridentque eos multiformiter. ibi. c.a bonis odiuntur,& vituperantur,atque ad pœnam reseruantur.ibi.d.

descendere,descensus.descendere multipliciter accipitur in scriptura,nam quidam descensus est humanus,quidam diuinus, & quidam diabolicus.a.

descensus humilitatis est mentis quietatiuus.ibi.b.mortis meditatiuus.ibi.c.sordis depuratiuus.ibi,d.& vultus inclinatiuus.ibidem.e.

descensus præcauendus & fugiendus.ibi.f.timendus & abhorrendus.ibidem.g.

descensus humanus quidam ruinosus cunctorum.ibi.h. virtuosus iustorum,qui multiplex est.ibi.i.descensus malorum peccatorum etiam multiformis est.ibi.K.descensus miserorum.ibi, l. & damnatorum.ibi.m.

descensus diuinus,quo deus diuersimode ad hominem descendit. s.carnem sumpturus in matris lilio.ibi.n.habitaturus in cordis folio seu hospitio.ibi.o.& iudicaturus in regni solio.s. extremo iudicio,eritque descensus terroris,horroris & valoris.ibid.p.

descensus vero diabolicus &c.ibi.q.

describere.descriptio sumitur pro declaratione,numeratione , & mensuratione omnium rerum.a.

describit,& depingit homo iustus in cordis tabulis multa.ibi.b.

deserere,desertus deserere.i.dimittere,derelinquere.deserere solẽt mali vitam rectam & equitatem,iustitiam,& veritatem,ac clementiam,atque pietatem.ibi.a.

deseritur peccator gratijs orbatus, quia a deo deseritur & manib. diaboli dimittitur.ibi.b,quia caret fontium vbertate seu humiditate.s.lachrymarũ fonte,& q̃a caret gentiũ charitate &c.ib.c.

deseritur pauper cum fortuna grauatur sicque tria personarũ genera deducuntur ad desertum,s.status principum sæcularium status clericorũ & rñariũ, & status hypocritarũ singulariũ.ibi.d.

deseritur damnatus cum gloria priuatur,sicq; in inferno positi deseruntur multipliciter.ibi.c.

desertum locus est,q̃ a paucis,vel nemine habitatur , estq; locus siccitatis & sterilitatis,& signat in bono statum pænitentiæ & religionis in malo autem statum mundanæ conuersationis.ibi.a.

desertum frequentandum est pænitentiæ locus.ibi.a,sicq; recreari possumus virtutum floribus.ibi.b.vt modulemur diuinis laudibus.ibi.c.& ne superemur a nostris hostibus.ibi.d.

desertum,i.Ecclesia vel religio,frequentandum multiplici ratione.ibi.e.

desertum vitiosum,s.mundi deuitandum,quia est locus insidiarũ, & deceptionis.ibid.f.locus molestiarum & vexationis, quia ibi onagri,struthiones,& vulpes &c.& locus penuriarum & tribulationis ibi.g.

desertum formidandum.s.inferni locus dolorosus.ibi.h.

desiderare,desiderium,i.feruens appetitus,seu feruẽs cordialis affectio,estq; aliquotiens vitiosum,aliquotiens virtuosum. ibi.a.

desiderium nostrum sit velox sine tarditate.ibi.b.purum sine fœditate.ibi.c.& sanctum sine vanitate.ibi.d.

desiderium perfectorum & iustorum,nam tales desiderãt bonum operari cum iugi profectu,deum imitari toto affectu, deũ amplexari amoris affatu &c.alia.ibi.e.

desiderium vero iniquorum & malorum,qui desiderant carnalia quæ inficiunt temporalia,quæ deficiunt , & sæcularia,quæ non proficiunt.ibi.f.

desiderium beatorum & sanctorum,qui vidẽt omnem veritatem gustant omnem voluptatem,habent altam dignitatem.&c.alia ibidem.g.

desiderabile iustis,videlicet scriptura,virtutes,Ecclesia,vel religio & gloria paradisi.ibi.h.

desinere,i.ab opere,vel duratione cessare,& multiplex in scriptura inuenitur.a.

desolatio,desolatus,desolari.desolatio pro tristitia accipitur sicq; desolantur iusti profundè meditantes,mali de deo desperãtes, a.miseri,fortunæ succumbentes,& damnati in inferno lugentes.ibid.b.

desperatio est vltimum vitiorum,cui nullum remedium põt adhiberi a.

desperatio fugienda & timenda,quia animã iugulat a bonis euertens.ibi.b.crimina cumulat a recto peruertens.ibi.c.a cælis exulat ad ima diuertens.ibi.d.& inferis copulat penitus subuertens ibid.e.

despicere.i.vilipendere contemnere,negligere,odire &c. a.

despicilẽdæ amore dei mundi diuitiæ seu facultates.ib.a. mæstitiæ corporales huius mundi & eminentiæ personales .s. fortitudinis,pulchritudinis &c.ibi.b.

despiciunt mali iustorum simplicitatem,pauperum calamitatem & doctorum sagacitatem.ibi.c.

despectio iustorum,nam despiciunt omnia vana vitia,& oĩa mundi corruptibilia &c.ibi.d despectio malorum, quia omnia bona & vtilia despiciunt multipliciter.ibi.e,ac despectio dei,& sanctorum.ibi.f.

desponsare,desponsatio.per desponsationem intelligitur quæcunque vnio,seu coniunctio,siue ipsius animæ cum corpore in natura,seu animæ cum deo per charitatem &c.a.

destinare.i.aliquid proponere,disponere,vel ordinare &c.

destruere.i.dissipare ad nihilum aliquid reducere a.

destructio multiplex,s.culpabilis & vitiosa.ibid.b.laudabilis & virtuosa.ibi.c.instabilis & ruinosa.ibidem d.tristabilis & rigorosa, formidabilis & periculosa,& destruuntur ibidem quam plurimi &c.ibi.e.

desuper.desursum.desuper sumitur pro re superiori , quandoque pro parte exteriori,qñque pro parte posteriori,& inuenit multiplex desuper.a.s.desuper supernæ dominationis,sicq; desuper de cælo varia descendunt.ibid.b.desuper iurisdictionis supernæ suntque ibi collocandi quam plurimi.ibi.c.desuper conuersatio nis externæ,estq; in conuersatione viri sancti oratio superos adiens,compassio pauperes leniens,deuotio æterna sentiẽs, & discretio soluta vinciens.ib.d.

desuper possessionis terrenæ,cõtemplationis perfectæ & affectionis elatæ.ibi.c.

deterior.i.peior.vide de malo.& peius.

detestari.i.abominari,refugere,vel horrere.a.

detestatur deus cuncta nepharia,iustus mala contraria , & malus bona salubria.ibi.a.

detinere sumitur pro perfectè tenere,& detinentur quidam multipliciter.a.

detrahere,i.aliquid deorsum trahere,vel aliquid de aliquo trahere.a.

F I N I S.

IN DICTIONARIVM SEV MORALE REPERTORIVM PETRI BERCHORII PICTAVIENSIS. ORDINIS D. BENEDICTI.

PROLOGVS.

A A.a. DOMINE. Deus ecce nescio loqui, qa puer ego sum. Sicut dicit Bern. in quodam sermone. Consideranti tibi, quid sis, occurrit tibi homo nudus, & pauper, miser, & miserabilis, dolens, ꝙ homo sit, erubescẽs, ꝙ nudus sit, plorans, & murmurans, ꝙ sit. Re vera istud. n. est proprium hominis scire, flere. Puer.n.nascit̃ flendo, & à interiectionem dolentis clamando, miseriam, ad quam intrat, eiulando testatur. Solus.n. Zoroastes in hora natiuitatis legitur risisse, omne verò reliquum genus mortalium inuenitur fleuisse. Quid igitur de me dicã? sum quidem mortalis homo similis alijs hominibus de genere illius, qui primo formatus Adã. Et ideo cum humanas miserias experiar omni die, non restat nisi, ꝙ petam. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrimarum, & plorabo die, ac nocte, vt & lachrymæ meæ sint mihi panes, & cum fletu misceam potum meum? Super oĩa autem debeo lamẽtari, qui opus tãti laboris, & tędij pręsumpsi suscipere, & negotiũ, quod meã excedit potentiã, sciẽtiã, eloquentiã & virtutem, s. præsens morale repertoriũ inchoare. Sicut.n. iã dudum in prologo reductorij mei promiserã, tractare propono de quolibet vocabulo pędicabili ẽm ordinem alphabeti.s. verbum quodlibet exponẽdo, dilatando, distinguẽdo, auctoritates diuidendo, exempla naturalia, figuras & enigmata applicando, & ẽm naturam vocabulorũ de diuersis materijs pertractãdo cũ efficacia proponebã. ¶ Nunc verò quamuis prædictum opus compleuerim, quia cũ ipsum iterum necesse habui reuidere, & multa omissa inserere, & totum opus corrigere, & supplere, cũ ad hoc non suffecerit ingenij mei tenuitas, imbecilis potissimè, cum stultissimus sim virorum, & sapientia hoĩm non sit mecũ; non est mirũ si doleo, & sic prædicta verba recipio cum Hieremia flebiliter lamentãdo A.a.a.dñe Deus ecce nescio loqui, &c. ¶ Dico enim primo A, quia sum rudis ad intelligendum. Secundum à dico, quia sum hebes ad inueniẽdũ. Dico tertiũ a, quia sum elinguis ad dictãdũ & ad perorandũ. Triplici.n. virtute indigeo in hoc opere consumando. s. Intellectiua, quæ sit ingeniosa, Inuentiua, quæ sit prompta, facilis, & studiosa, Traditiua, quæ sit eloquens, & seriosa. Nunc verò quia inuenior minus habens, deficiens in pondere, numero, & mensura. Pondere dico profunditatis intellectiuæ, numero multiplicitatis inuentiuæ, mensura venustatis eloquentiæ traditiuæ, merito tristor & doleo & A lamentabiliter sæpe dico. A. a. a. In quibus verbis

Exprimitur doloris grauitas, — Primũ probat replicatio vocalis. a. a. a.
Ostenditur clamoris ruditas, — catio vocalis.a. a. a.
Prætenditur vigoris paucitas. — Sed ẽm supplicatio

regalis, dñe Deus. Sed tertiũ impeditio verbalis, nescio loqui. Quartũ verò imperfectio carnalis, puer ego sum. ¶ Hic igitur dico, ꝙ exprimitur desolatio mẽtalis, cũ dicitur triplex à. Triplex.n. causa dolendi inest homini. Propter culpam præteritã, propter miseriã p̃sentẽ, propter pœnã futurã, qa (ẽm Hiero.) hoĩs ingressus est miserabilis. Progressus est culpabilis. Egressus pœnalis & dãnabilis. Triplex aũt culpa vel vitiũ inest hoĩ. Et ideo nõ mirũ sit si tribus vicibus replicet à. Peccat.n. homo ex impotẽtia, peccat ex ignorantia, peccat ex proteruitate, vel malitia. Iterũ peccat tripliciter. s. Peccato cordis, peccato oris, peccato operis. Iterũ peccat tripliciter. s. In Deũ, In se, & in ꝓximũ. Et ideo pro ista triplicitate culpę non immeritò tripliciter dicit̃ à. Vnde Ezech. 4. Comedent filij Israel panem suum pollutum inter gẽtes, & dixi a.a.a. dñe Deus. ¶ Iterum triplex inest homini miseria. s. Indigentiæ, Impotentiæ, & Ignorãtiæ

Vel triplex miseria. s. Laboris, Timoris, Languoris. Vel triplex miseria. s. fragilitas carnis, hebetudo mentis, & timor mortis. Idem similiter de ista triplicitate triplicis miseriæ potest. s. dici triplex a. Ioelis. 1. Vocate cœtum, cõgregate senes & clamate, a.a.a. Iterum triplex inerit homini miseria, pęna afflictionis corporum, pœna amissionis amicorum, pœna perditionis rerum. Vel si sit in inferno. Pœna carẽtię visionis, pœna vermis, vel remorsionis, pœna sensus ignis, vel afflictionis, vel pœna carceris ineuasibilis, pœna desperationis sententiæ irreuocabilis, pœna horrens demonum quorum societas est ineuitabilis. Ideo de ista triplici pœnali triplicitate debet dici triplex à. Vnde Ezec. 21. Ego succendam ignem in te, & obruam in te omne lignum viride & aridum non extinguetur flamma succensionis. Sequitur, Et dixi. a.a.a. Sic igitur patet quomodo homo debet plangere, & pro miseria, & pro pœna, dicẽdo a.a.a. B
Exprimitur igitur desolatio mentalis. ¶ Secũdò dico, ꝙ hic requirit̃ miseratio regalis (domine Deus inquit.) Necesse.n. habeo Deum requirere & eius misericordiam implorare. Sicut.n. dicit Plinius. Expertum est Leones flecti precibus, sicut exẽplificat de muliere Getula, quæ in deserto Leonem famelicũ inueniens se mulierem pauperem, vilem prædam tam generoso Animali allegans ipsius iram flexit, & sui liberationem precibus impetrauit. Multo fortius igitur generosus ille Leo de Tribu Iuda aurem suam meis precibus inclinabit, & in hoc opere faciendo auxiliabitur & fauebit. ¶ Dico igitur cum p̃s. Domine Deus meus in adiutorium meũ intende. Vt & regratiando referã illud p̃s. Deus dominus & illuxit nobis. Requiritur igitur miseratio regalis. (Domine Deus.) ¶ Tertiò dico, ꝙ hic ostenditur impeditio verbalis. Nescio inquit loqui, Et verè nescio loqui ea. s. eloquentia qua deceret. Quia. s. cum apostolis nescio Dei magnalia varijs loqui linguis, sed potius noui instar Cocodrilli qui lingua caret loqui phitonicè rauca voce. Esaię. 29. Erit quasi vox Phitonis vox tua, & de humo eloquiũ tuũ mussitabit Spero tñ, ꝙ ille qui fecit elinguem. Moysen eloquentem, & qui linguas infantium facit disertas, dissoluet vinculum linguæ meæ, & faciet rectè loqui, ita, ꝙ cum me inuitũ turpe loquentem viderint, mirabuntur. Dicitur igitur impeditio verbalis. Nescio inquit loqui Nee. 13. Filij eorum ex media parte loquebãtur azoticè, & nesciebant loqui Iudaicè. ¶ Quar C
tò dico, ꝙ hic ostẽditur imperfectio moralis. Puer inquit ego sum, & verè puer, sed potius sensibus quàm ętate, & potius dictus à spurcitia quàm à puritate. Puer.n. habet triplex incõmodũ. s. impotentiã, ignorantiã, immũditiã. Si verè cum ego sim ignorãs, impotẽs & immũdus, satis possum nomine pueri nominari. 3. Re. 3. Ego sum puer paruulus ignoras introitũ meũ & exitũ. Verũ quia quidam sunt pueri ingeniosi, & sortiuntur aiam bonã, ideo vereor ne fortè non ꝓficiat excusatio. Hiere. qui. s. cũ se diceret puerũ & ignarũ, audiuit dominũ sic loquẽtem. Noli (inquit) dicere, quia puer ego sum, quia ad oĩa quæ mittam te ibis, et quæ mãdauero tibi loqueris ad eos. Ecce dedi verba mea in ore tuo Sic igitur non obstante imperfectione morali, quia puer, impeditione verbali, quia nescio loqui, desolatione mentali. a. a. a. sed potius suffragante supplicatione seu oratione vocali, qua. s. dico. Dominus Deus. ¶ Et ecce ego frater Petrus Berchorius, ordinis San. Benedicti, monachus Pictauico solo natus ẽm partem laborum meorum scilicet Morale repertorium incidio, ipsumq; Reuerendissimo in Christo patri ac domino meo domino Petro de Pratis Ep̃o Pœnę, ac sanctę Romanę Ecclesię vicecancellario Cardinali, cuius sum ego familiaris domesticus apud ipsum duodecim annis nutritus, præsens opus ingenij mei, manuumq; mearum offero laborem, et præsento ad laudem scilicet, ac gloriam omnipotentis Dei. Qui viuit et regnat in sęcula sęculorum. Amen.

DICTIONARII PARS PRIMA.

A — A IN primis notare poſſumus, quòd iſta dictio A tripliciter poteſt ſumi. Sumitur.n. pro litera principatiua, pro interiectione dolenti & lamentatiua, pro præpoſitione ablatiua. Primo modo per a poſſum intelligere rerũ omnim principiatorem, per ſecũdum poſſum accipere hominem miſerum & viatorem, per tertium vero hominem impium & peccatorem. Primo.n.modo A, eſt prima litera alphabeti ſignificans illum, qui in ordine rerum eſt primus.ſ.Deum,qui de ſeipſo dicit Apocal. 1.Ego ſum alpha & o.principium & finis. Alpha enim,Græcè, idem eſt quod A, latinè. Secundò eſt interiectio dolentis, & ſic poteſt ſignificare humanam conditionem, quæ. ſ tota eſt flebilis & inanis. Vnde iſta eſt illa prima vox, quam puer ad hanc miſeriam veniens ſtatim clamat dicens à quaſi dolendo pro miſeria quam intrauit De qua Sapien. 7.Ego natus accepi communem aerem,& in ſimiliter factam decidi terram, & primam vocem ſimilem omnibus emiſi plorans. Tertiò modo à eſt præpoſitio ablatiua deſeruiens ablatiuo.i.mundi principibus Et ſic poteſt mihi ſignificare viros ſuperbos,qui ſemper aliis volunt præponi,& maximè prępoſitos & baillíuos, qui deſeruiunt ablatiuo, quia ſemper ſtudent alienum auferre, vel ſeruiunt ablatiuo.i.mundi principibus,quia nõ ceſſant auferre bona ſubditorum ſuorũ. 2.Corin. 7.Damaſci præpoſitus gentis Arethe regis voluit me cõprehẽdere.Vñ de tali à põt dici illud, ꝙ ſcribit in p̄s. A viro iniquo eripè me. ¶ De primo à initiatio poteſt dicere quicquid dr̃ de Deo,vel etiã principio,vel de primò.De ſecundo à ſatis eſt dictum ſupra immediatè in ꝓlogo. De tertio verò à quod quis in ſcriptura,quod.ſ.eſt præpoſitio, aliquid eſt dicendum. Dicendum igitur,quòd à ſumitur quadrupliciter, ſcilicet

- Effectiue,
- B — Inceptiuè,
- Separatiuè,
- Collatiuè.

Significat dico effectiuè vel cauſatiuè, & ſic dicitur in p̄s.A dño factum eſt iſtud,& eſt mirabile in oculis noſtris. Itẽ ſumitur inceptiuè, quia. ſ. à denotat inceptionem à tempore vel a loco. A tempore, ſicut dicitur illud Eccle. 18. A mane vſque ad veſperam immutabitur tempus. A loco, ſicut illud in p̄s. Dominabitur à mari vſque ad mare &c. Item ſumitur ſeparatiuè ſeu ſublatiuè,ſicut illud Eccleſia. 21.Quaſi à facie colubri fuge peccatum &c. Item ſumitur collatiuè ſicut illud p̄s.Dixit dominus domino meo, ſede à dextris meis.

C — ¶His igitur pręmiſsis poſſumus dicerę,quòd cum à ſemper ſignificet terminum, à quo poſſumus moraliter dicere quod eſt

- Vnum à diligibile, cui ſeruiendum,
- Vnum à deteſtabile, à quo fugiendum,
- Vnum à commendabile, cui inſiſtendum,
- Vnum à formidabile, à quo metuendum,
- Vnum à nunciabile, quo bene vtendum.

¶Dico,ꝙ eſt vnũ a diligibile cui eſt ſeruiendũ, & ſic à ſignificat Deum,à quo ſicut à cauſa primaria bona cũcta procedũt, ꝗa ſicut dr̃.Iacobi. 1. Omne donum optimũ, & omne datum perfectum de ſurſum eſt deſcendẽs à patre luminũ. Sicut.n.à fonte exeũt riuuli,à ſole ꝓcedunt radij,à ſtipite prodeunt floſculi, ſic verè à Deo exeunt cuncta bona. Chriſtus.n. à patre ꝓceſsit.Ioã. 16.Exiui à patre,& veni in mũdum. Et à Chriſto omne bonum ſucceſsit.Eccleſia. 1.Omnis ſapientia à domino Deo eſt. Et aduerte, quòd ab iſta cauſa prima nos accepimus

- Timorem,
- Honorem,
- Splendorem,
- Vigorem.

Timorẽ dico vnde in p̄s.Timebunt, qui habitant terminos à ſignis tuis.Itẽ honorem, Vnde Baruch. 5. Circundabo te diploide à Deo iuſtitiæ,& imponent mitrã capiti tuo honoris æterni.Item ſplẽdorem. 2.Corin. 3.Gloriã dñi ſpeculantes transformamur à claritate in claritatem.Item vigorem vnde in pſalmiſta.Cadẽt à latere tuo mille & decẽ milia à dextris tui, &c. Et iſtud. Eſto nobis domine turris fortitudinis, à facie inimici. Iſtud eſt vnum à diligibile,cui eſt ſeruiendum. ¶ Secundò dico,ꝙ inuenitur vnum à deteſtabile à quo fugiendum eſt. Et ſic dico, quòd à poteſt ſignificare

- Mundum qui deficit,
- Carnem,quæ allicit,
- Culpam,quæ inficit,
- Hoſtem,qui interficit,
- Mortem,quæ deglutit,
- Falſum amicum,qui decipit.

Fugiamus ergo à mundo deficiente,vnde Numeri. 16. Recedite à tabernaculis impiorum hominum &c.Fertur.n. quòd Vulpes appoſita aure auſcultat, ſi glacies ſit fortis, antequam deſuper tranſeat, ꝙ ſi audierit aquam ſubtus, tunc (quia fragilis eſt) recedit à loco & aliã viam quærit.Sic & nos à mũdo,ꝗa fragilis eſt periculoſus & defectiuus,fugiamus, & locũ aliũ.ſ.ſtatũ ſalutis ꝗram⁹. Act. 2.Saluamini à gñatiõe hac praua Item ſeparemur à carne alliciente.Et ſic oportet fugere

- A malis mulieribus,
- A falſis adulatoribus,
- A detractoribus & ſeductoribus.

Exẽplo Herculis,qui (ſicut dicitur in hiſtoria Troiana) tranſiturus ꝑ loca ſyrenarum clauſit aures & bene cauit à cantibus earundem ne forſitan ſopiretur. Sic & nos aures claudamus, & à mulierum,adulatorum, & deceptorũ cãtibus caueamus. De muliere.n.dr̃ Prouerb. 2. Eruaris à muliere aliena & ab extranea,quæ mollit ſermones ſuos. Et Eccleſi. 9. Auerte faciem tuam à muliere compta. Et cauſa redditur Eccleſi. 25 vbi dicitur,ꝙ à muliere initium factum eſt peccati,& per illam oẽs morimur. De adulatore autẽ dr̃ in p̄s. Dñe libera animã meã à labijs iniquis & à lingua doloſa.De detractoribus verò dicit̃ Prouer. 4.Remoue à te os prauũ,& detrahẽtia labia longè fac à te. Igitur fugiamus à carne alliciente.¶Itẽ recedamus à culpa inficiẽte.Auis.n.ſi ſciret periculũ, libenter fugeret laqueũ, Et homo ſi ſciret imminere mortẽ, caueret ꝓtinus à veneno. Sic & nos cauere debemus ſegaciter à peccato.Vñ illud Eccleſia. 21.Quaſi à facie colubri fuge pc̃tm̃.Et ideo Dauid petebat fugere & liberari à laqueò, quẽm ſtatuerũt ſibi, & à ſcandalis operantiũ iniquitatẽ.A ſagita volante in die à negotio perambulante in tenebris,&c.¶Itẽ caueamus ab hoſte interficiẽte.ſ. à diabolo,de quo.ſ.liberari petebat ille,qui dicebat in p̄s.Erue à framea De⁹ aĩam meã & de manu canis vnicã meã.¶ Item caueamus à morte deglutiẽte ſęculi ab inferno, ſicut ſe gaudebat cauiſſe Eccleſi. 51.Liberaſti me dñe à rugientibus præparatis ad eſcã,à præſſura flãmæ,quæ circundedit me,&c.Sicut.n. dicitur Eccleſia. 1.Sapiẽtia liberauit me à morte. ¶ Itẽ caueamus à falſo amico decipiẽte, dicente illud pſalmi.Declinate à me maligini,& ſcrutabor mãdata mei Dei.Sic igit̃ patet,ꝙ eſt vnũ à deteſtabile à quo fugiẽdũ.¶Tertiò dico,ꝙ eſt vnũ à cõ- B
mẽdabile cui inſiſtẽdũ.Et ſic à ſignificat terminũ à quo,bonũ. ſ.deũ,virtutes,legẽ,mãdata,& ſimilia.Separatio.n.à tali termino eſt mala, pſeuerãtia eſt bona.Nã ſicut corpora cęleſtia nũq̃ recedunt à coelo,ſic nec hõ dẽt recedere ꝑ pc̃tm̃ à Deo.Vñ in p̄s.A iudicijs tuis nõ declinaui.A mãdatis tuis intellexi.Et propter hoc petebat Dauid à dño dicẽs.Ne ꝓijcias me à facie tua & ſpiritũ ſc̃tm̃ tuũ ne auferas à me.A tali.n.termino nunq̃ eſt recedẽdũ,ſed ibi poti⁹ ꝑmanẽdũ.Quo ibo (inq̃t Dauid) à ſpũ tuo & quo à facie tua fugiam.q.d.iſta eſſet mala receptio & ſeparatio hoĩs à Deo.Et etiã ſeparatio Dei ab hoĩe,de qua dicebat Dauid. Ne auertas faciẽ tuã à me, ne declines in ira à ſeruo tuo,&c.ſimilia.Iſte eſt igit̃ termin⁹ cõmẽdabilis,cui iſiſtẽdũ ¶Sed quartò dico,ꝙ eſt vnũ à formidabile à quo metuendũ.Et iſtud ſignificat Dei iudicia,& pęnas ẽt infernales. De iudicio.n.dr̃ in p̄s.A iudicijs tuis timui, & à lege tua nõ declinaui Et alibi. A voce tonitrui tui formidabunt. De inferno verò dicitur Eſa. 21. Fugierũt à facie gladij imminẽtis,à facie arcus extenti,à facie grauis ꝓlij. Iſtud eſt igitur à formidabile à quo

mutuendum

metuendum.¶Sed quinto dico,ꝙ eſt vnum à,nunciabile,quo
bene vtendum:& ſic terminus à quo ſignificat principium vi-
tæ noſtrę,à quo.ſ.ſemper eſt bonis operibus inſiſtendum.Vn-
de Ecclesi. 51. Ambulauit pes meus iter rectum in iuuentute
mea,& ſic de alijs.Vide ſi vis vbi Liberare,Recedere, Fugere,
Abſtinere , Eripere . Et alijs titulis ſimilibus in quibus omni-
bus ſatis inuenies de A.

A **Aaron.** Cum Aaron fuerit ſummus ſacerdos & ponti-
fex legis Dei a Deo principaliter electus & eidē
præcipuè dedicatus . Videtur, ꝙ per Aaron poteſt intelligi vir̄
perfectus, & maximè eccleſiaſticus, vel prælatus . Sicut enim
ex ſcriptura patet , Aaron fuit

Ex hebręis natus ,
Hebręis prælatus ,
A domino datus ,
Limphis deputatus ,
In monte leuatus ,
Eloquens & gratus ,
Propheta vocatus ,
Mons interpretatus ,
Sceptro decoratus ,
Deo dedicatus .

Sic verè dico moraliter loquēdo ,
ꝙ ſacerdos vel pōtifex ex hębreis
debet accipi. ſ. de proprio grege ,
vel etiā ſi ſibi reperiat̄ idoneus, vt
poſſit dicere cū apoſtolo. illud. 2.
Corin. 11.Hæbrei ſunt,& ego.Fi-
lij Iſrael ſunt , & ego Vn̄ de Aarō
hæbreo dicitur.Exod 6. Quod ip-
ſe Aarō acceperat vxorē hæbreā ,
ꝙ eſt cōtra multos electores,q̃ al-
ter alteri inuidentes vix volunt in alterutrum conſentire , ſed
potius nituntur extraneos quàm ſocios intraneos eligere & ꝓ
mouere, ſimiles perdici,quę alienos fętus in nido ſuo recipit,
à quibus poſtea modicum lucrum capit. Sic & iſti,qui volunt
recipere ſocios in magiſtros cōtra doctrinam domini, vt dicit̄
Deutero. 17.Ideo fit,ꝙ propter lites,cōtentiones & cōtrouer-
ſias eorum dn̄s Papa totū reſeruat,& ſic recipiunt alienos cō-
B tra illud Prouerb. 5. Nō ſint alieni principes tui, ¶ Debet igit̄
pōtifex ex ꝓprijs accipi vel aſſumi, ipſe debet Hebreis præfici
vel præferri. Aaron.n.fuit promotus in alieno populo, ſed nō
in ſuo.Nume. 20.Aarō pergat ad populū ſuū, ꝙ eſt cōtra am-
bitioſos,qui nō cōtenti collegio,vel ēt,ꝓpria nitunt̄ p̄fici alie-
na.Eſt etiā contra prælatos gyrouagos,qui cōtēnētes obſeruā
tias regulares captant officia principū,& frequentāt curias ſe-
culares, & dimittunt eccleſias ꝓprias, vt palpēt curias alienas
ſimiles vulturi,qui exercitus dicitur frequentare,vt de cadaue
ribus,qui ibi abundant,valeant ſe replere,quia verè tales , qui
bene dicuntur vultures id eſt volantes tardè eo quod per cōtē
plationē volare nō poſſunt,exercitus & curias frequentant, vt
de cadaueribus.i.dōnis & muneribus ſe repleant atq; paſcant;
Figurati in filio prodigo, q̃ cum paternā domum reliquiſſet ,
& bona ſua in aliena patria cōſumpſiſſet, cupiebat impleri de
ſiliquis,quas porci māducabant . Sic tales eccleſiaſtici domos
& beneficia deſerētes,& dona ſua alibi q̃ in ſuis eccleſijs expē
dentes alicui ciuium regioni. i. alicui regi vel principi adhæ-
rent, vt ei ſeruientes in paſcendis porcis.i.in gubernādis ſecu-
laribus ſubditis ſe occupāt,& de ſiliquis porcorum.i.de mune
ribus ſęcularium impleri cupiunt & affectant.Eſaię. 1.Omnes
diligunt munera ſequuntur retributiones.Non ſic igitur,quia
iſte debet hębreis præfici,& ſuis proprijs aſsignari,& ſi quan-
doq; ꝓ negotijs Eccleſiæ ipſos dimiſerit debet ad eos cito re-
uerti.Leuiti. 16.Reuertetur Aaron in tabernaculū teſtimonij .
C ¶ Tertiò dico,quòd iſte debet a dn̄o dari, quia.ſ.Aaron à Deo
propriè fuit in ſacerdotē electus,ſic verò nullus debet ꝑ ambi
tionē ſe ingerere,ſed à Deo vocari.i.iuſtè & canonicè ſe infer
re Hæbreo. 5.Nec quiſquam ſumat ſibi honorē,ſed qui voca-
tur à Deo tanq̃ Aaron. Et in Pſal.dr̄ Aarō quem elegit ipſum.
Nā ſicut vapores terrei nō aſcendunt ſurſum niſi tracti radijs,
ſolaribus, ſic nec hō dēt ꝓmoueri niſi tractus diuinis inſpira-
tionibus Ioan. 6. Nemo poteſt venire ad me, niſi pater meus
traxerit eum, Qđ tn̄ eſt cōtra ambitioſos, q̃.ſ.more palearum
nō radijs ſolaribus,ſed turbinis dyabolici impulſibus eleuātur
Et ideo finaliter in infernum cadere, & etiam hic quandoque
per infortunia comprobantur. Pſalm. Deieciſti eos dum alle-
uarentur,quia ſicut dicitur.Mathæi. 15. Omnis plantatio quā
nō plantauit pater meus eradicabit̄.Nō ſic q̃a verus dēt a dn̄o
D ꝓmoueri & dari.¶Quartò ipſe dēt limphis deputari. de Aarō
n.legimus,quod antequā miniſtraret,lotus fuerit.Leuit. 8.Ob
tulit Aarō & filios eius, cumque lauiſſet eos veſtiuit pontificē
ſubula linea . Sic verè eccleſiaſticus antequam ad altare acce-
dat & antequā officium dignitatis aſſumat,debet aqua lachry
marum & purificatione confeſsionis lauari, & à cunctis vitio
rum ſordibus & cōtagijs,atq; maculis expiari.Exemplo leęnę
quæ fornicata cum pardoſe balneat , & antequam corā leone
appareat ſeſe lauat,ſic & nos à vitijs nos purgemus,vt ſic corā
Leone iuſtitiæ Chriſto in ſacramento altaris vel in dignitatis
officio dignè & laudabiliter miniſtremus. Vnde Exodi. 40.La
ueruntque Moyſes,& Aaron,& filij eius manus ſuas,& pedes
cum ingrederentur tectum fęderis. Iſte igitur debet aquis de-
putari ¶ Quintò dico,ꝙ iſte Aaron debet in altum leuari. De E
Aaron.n.legitur.Exo. 30. Cum Moyſe legē accepturo mōtem
aſcendiſſe ad denotādum,quòd eccleſiaſtic. debet eſſe ſurſum
per contemplationem leuatus, & cum Moyſe.i. cum Chriſto
per deuotionem eleuatus.Et ideo Exodi. 19. Non poterit vul-
gus aſcendere in montem Synai . Sequitur . Aſcendeſque tu
& Aaron tecum. Debet igitur in altum leuari. ¶Sextò dico ꝙ F
iſte debet eloquenter fari,decet.n.prælatum,quòd ſit eloquēs
ad prædicandum & docendum, quod etiam in Aaron figura-
tū eſt,in cuius tunica erant tintinabula quæ in ingreſſu taber-
naculi reſonabāt,ſicut dicitur.Exodi. 29. Quia.ſ.ſonus diuinæ
laudis,orōnis,confeſsionis,prædicationis,debet in eccleſiaſti-
cis inueniri.Vnde exodi. 5.Aaron frater tuus leuites ſcio,quòd
eloquens eſt.¶Septimò dico,ꝙ iſte debet ꝓpheta vocari,quia
ſ. de rebus futuris occultis arduis & ignotis debet tractare &
bona paradiſi,pœnas inferni,pericula mundi, terrorem iudi-
cij meditari. Exodi. 5.Aarō frater tuus erit ꝓpheta. ¶ Octauò
dico,ꝙ iſte debet ſceptro decorari.De Aaron.n. legitur,ꝙ iſte
habuit virgam floridam.Numeri. 17.Ad denotandum,ꝙ præ-
latus debet habere virgā iuriſdictionis, qua debet diſcolos ca-
ſtigare.Sed de hoc vide infra latius in vltimo.§. ¶ Nonò verò
dico,ꝙ iſte debet mons interpretari,q̃a. ſ. Aarō interpretatur
mons fortis vel montanus . Et poteſt ſignificare prælatum vel
quemlibet virum perfectum , qui re uera debet eſſe fortis per
conſtantiæ & perſeuerantię firmitatem.Mons & montanus ꝑ
affectionis,perfectionis, & contemplationis ſublimitatem.Si-
cut.n.mons a vallibus ſegregatus ſurſum verſus cœlum eleua
tus lucis radijs clarius illuſtratur , ſic verè prælatus debet eſſe
ab alijs diſtinctus & ſegregatus per vitę perfectionem , eleua-
tus per cęleſtium contemplationem,clare illuminatus ꝑ ſciē-
tiæ diſtinctionem. Et ſic erit Aaron mōs.ſ.Et tales ad modum
Aaron ſunt ſummè digni,ꝙ ad ſacerdotium , & ad gradus ec-
cleſiaſticos aſſumantur.Ideo de talibus dr̄.Eccleſia. 45. Excel-
ſum fecit Aarō de Tribu Leui ſtatuit ei teſtamētum æternum
& dedit illi ſacerdotium gentis. Aaron.n. i. quilibet vir eccle-
ſiaſticus,qui debet ſumi ad ſacerdotium per pręlationē debet
eſſe excelſus per confeſsionis contemplationem,& habere te-
ſtamentum per legis diſcretionem, æternum per perſeueran-
tię durationē. Ideo iſte debet eſſe ſimilis aquilę quę altiſsimè
volat,clariſsimè videt,liberaliſsimè diuidit,acutiſsimè pūgit .
Sic verè vir eccleſiaſticus & prælatus per contemplationē vo-
lat altiſsimè,per diſtinctionem videt clariſsimè, per compaſ-
ſionem donat largiſsimè,per correctionem pungit duriſsimè.
Debet igitur mons interpretari. ¶Decimò dico, quod iſte de- G
bet deo dedicari,quia.ſ.talis Aaron figurari potuit. Exodi. 28.
& 30.Primo præcipit̄ ꝙ Aarō & filij eius aſſumantur ad ſacer
dotium,& ad miniſtrandū deo in tabernaculo fęderis. Sed ad
hęc multa erant neceſſaria, quia primo oportebat,ꝙ eligeren
tur,ſecūdo ꝙ veſtirentur,tertiò ꝙ cōſecrarētur,quartò ꝙ vn-
gerētur,quintò ꝙ ſacrificia miniſtrarēt, ſextò ꝙ ſibi portionē
a ſacrificio reciperēt , ſeptimò ꝙ dn̄o offerrent ſacrificia ac ēt
p̄ſentarēt,ſicut oīa dicuntur in diuerſis locis.Leui. 8.& Exodi.
19.& 28.& alijs locis pluribus. Re vera tales conditiones de-
bēt habere eccleſiaſtici,qui ad dignitatem ſacerdotalem & ad
miniſtrationem dei in tabernaculo Eccleſię militantis prę cę-
teris ſunt aſſumpti.Iſti.n.primo debēt eligi per ſagacē ſuperio
rum diſcuſsionem,quia.ſ.nō debēt aſſumi per acceptionē per
ſonarū,vel munerū,nec per carnis affectionem,ſed tm̄ illi qui
ſunt ꝓbatæ vitę & honeſtę, videlicet Aarō & filij eius,i. boni
& iuſti & eorū imitatores.Ideo dicitur Leui. 29. & Exodi. 28.
Aaron & filios eius applicabis ad oſtium tabernaculi. Et Exo-
di. 28.Applica ad te Aaron & filios eius de medio populi,vt ſa
cerdotio fungātur mihi.Tabernaculum Dei eſt Eccleſia trium
phās,cuius oſtium & ingreſſus eſt eccleſia militans in hac vita
Item dico,quòd iſti debent veſtiri & parari per moralem con
uerſationem ſcilicet veſtimentis gratiarum & virtutum , &
paramentis honeſtę conuerſationis. Exod. 28.c. Facias Aaron
fratri tuo veſtem ſanctam in gloriam & decorem , quod eſt
contra multos qui in eccleſia videntur toti nudi , quia ſcilicet
oīa pudibūda ſua. i. oīa mala opera ſine velamēto publicè fa-
ciūt & imprudēter.Vnde poſſunt dicere illud Eſa. 3. In domo

mea non est panis, neq; vestimētum. Vide infra in titulo de vestibus, vbi inuenies de vestimentis Aarō. ¶ Itē tertiò isti debēt cōsecrari ꝑ spirituale Deo dedicationē. Et hoc est cōtra illos, qui carni & mundo se dicāt, & Dei officiū & seruitiū ꝑtermittūt. Leui. 8. Fundēs oleum sup caput Aarō cōsecra. ¶ Itē quartò isti debent inungi oleo sacratissimo ꝑ pietatem & cōpassionē, quia. s. sicut illi vngebant oleis & vnguentis, sic verè isti debent esse vncti oleo & vnguēto fluidæ pietatis, quia sicut oleū facit manus lenes & fluidas, ita ꝙ & q̄cquid ibi est & tenet, faciliter labit, sic vera pietas facit manus hominū ita fluidas qđ bona temporalia facit faciliter inde cadere, & ad alios ꝑ largitatis opa vel charitatis dona ꝑtransire. Vn̄ de liberalitate taliū dicitur. 2. Paralip. 35. Filij Aarō sibi & sacerdotib⁹ nouissimis, qđ tn̄ est cōtra multos modernos, qui nō habēt manus vnctas nō fluidas, sed tenaces, qa verò moderni ecclesiastici non sunt fluidi ꝑ eleemosynā, pietatē, & largitatē, sed sūt tenaces ꝑ auaritiæ cupiditatē & parcitatē. Cōtra quos dicitur Esa. 20. Aaron vnges & filios eius, scīficabisq; eos, vt sacerdotio fungant mihi. ¶ Item quintò isti debent ministrare in tabernaculo ꝑ sedulā occupationē. Sed verè ecclesiastici habent diuina sacramenta in tabernaculo ministrare. Vnde. 1. Parali. 23. Separatus est Aaron vt ministraret in scīā scīorum ipse & filij eius in sempiternū, qđ est contra illos, qui se occupāt in ministrādis mundi negotijs, non diuinis. ¶ Item sexto isti habent accipere certam portionem oblatorum per temporalē sustentationem. Dignus est. n. operarius mercede sua, quia qui seruit altari, debet viuere de altari. Moraliter verò dic, quia sicut dicitur Leui. 7. Sacerdos accipiebat de sacrificijs pellē, pectus, armum dextrum, & stomachum. Per pellem, quæ oīa velat, intelligitur honesta cōuersatio. Per pectus, vbi est cor, intelligitur discreta meditatio. Per armum dextrum, vbi est robur aīalis, intelligitur fortitudo firmitatis. Per stomachum aūt qui cibos receptos non retinet sibi, sed alijs membris mittit, intelligitur perfecta amplitudo circūstātiæ, vel clementiæ, pietatis, & largitatis. Quæ quidē quatuor ecclesiasticus quilibet debet ad partem suā retinere, accipere, & habere. Quia verè pellis honestæ conuersationis, pectus discretę meditationis, vēter fluidę compassionis, armus solidæ pfectionis debet ad partē virorū ecclesiasticorū distribui, vel cōcedi. Quod tn̄ est hodie cōtra multos, qui sunt in statu ecclesiastico, qui nō sunt hodie per cōuersationē operti, sed ꝑ insolentiam sunt aperti. Nō sunt ꝑ meditationem cogitātes, sed ꝑ lassitudinem deficientes. Non sic charissimi, sed habeamus istas quatuor cōditiones. Vnde Leui. 7. Pectusculū quoq; erit Aarō & filiorum eius armus quoq; dexter. Ostēdit igitur quod ecclesiastici debent esse examinati ꝑ discretionem. Ap-

H plicabit inquit ad te Aaron. ¶ Si vis diuidere auctoritatē illam prædictam Exo. 28. Applica ad te fratrem tuum Aarō, & filios eius de medio filiorū Israel, vt sacerdotio fungantur mihi, vbi ostenditur, quòd ecclesiastici, & maximè ordinādi, & ꝓmouēdi debent esse examinati ꝑ discussionē. (Applica inquit) eos ad te, Concathenati per dilectionem (fratrem inquit tuum.) Suppeditati ꝑ subiectionē (filios inqt eius.) Dissociati ꝑ distinctionē, quia debent assumi de medio filiorū Israel. Debent igitur primo ecclesiastici per discussionem examinari, & hoc ostenditur cū dr̄. Quia ipse applicet eos ad se. s. discernendo, discutiendo, & videndo, quales sunt, si sunt digni tāto officio. Simia n. istam habet discretionem, quod quicquid in ventrē recipit, primo ad nares applicat, vt ꝑ odorē discernat, vtrū sibi sit congruum vel nociuum. Sic verè charissimi ꝑlatus superior quicquid in ventrem suum, id est in ecclesiā vel claustrum recipit. s. ad ecclesiasticā dignitatem vel ꝓmotionem. Primo debet ad se applicare, & respicere, & odorare, quid & quale, & ꝑ discretā discussionem & examinationem vt sic possit cogitare si digni fuerint vel indigni, vt eos recipiat vel repellat, vnde illud prædictum Exo. 29. Aaron & filios eius applicabis ad ostium tabernaculi. Quod est contra illos, qui indistinctè & sine di-

I scussione promouent vniuersos. Sed nō sic ¶ Secūdò dico, qđ ipsi debent esse concathenati per dilectionem, fratrem inquit, tuum, quia. s. ipsi debent alter alterius esse frater per dilectionem & amorem, & alter alterum diligere sicut fratrem, Communiter. n. omne animal diligit speciem suā. Istud patet de elephātibus, qui miro modo se diligunt, intantum quod si vnus eorum in terram ceciderit, alij in adiutorium eius accurrunt, ipsumq; si possunt erigunt, quod si non possunt compatiendo barriunt, atque plangunt. Sic vero charissimi nos alij ecclesiastici, qui omnes sumus fratres & filij eiusdem patris, & in eadem domo. s. in Ecclesia commorantes. Quia sicut dicit Malach. 2. Pater vnus est oīm nostrum. Nos dicō si sumus veri elephātes & boni Christiani, debemus alter alterum diligere, & fouere. Quod si fortè vnus nostrum ad terram, id est ad infimū statum ꝑ aliquod infortuniū ceciderit, nos alij pro posse nostro debemus eum iuuare, & releuare, & confortare, vel saltem si proficere ei non possumus, barritum doloris & compassionis debemus ei ostēdere, & monstrare, quod bene fuit figuratum in vestimentis Aarō. Cum. n. esset & superhumerale, in istis tamen erant annuli, & cathenæ, quibus vnum cum altero fortissimè ligabatur. Aaron charissimi, in isto loco significat Deum vel etiam ecclesiasticos fundatores, quorum si vestimēta sunt ecclesiasticæ ꝑsonę q̄ sibi adherēt. Sed inter istos aliqui dicunt rationale iudicij, & isti illi, qui in ecclesia habent alios iudicare, & secundum rationē seipsos & alios gubernare. Alij autem dicuntur superhumerale, quia. s. hi negotia ecclesiastica habent super humeros sustinere. Primi se habent per modū contemplatiuæ vitę. Isti se habent per modum actiuę. Sed tamen omnes isti debent hēre annulos & cathenas firmissimæ charitatis, quibus alter debet alteri stringi pariter & ligari per amicitiæ fraternitatem, quia sicut dicitur. 1. Iohannis. 4. Qui non diligit fratrem suum quem videt, deum, quem non videt, quomodo potest diligere? Et tamen proh dolor, verificatū est hodie illud Micheæ. 7. Vir fratrem suum venatur ad mortem, & inimici hominis domestici eius. Quia hodie ille in quo homo magis sperat, ipsum magis decipit, & ipugnat, & tales sunt similes canibus, quia quamuis sint eiusdem patris, sæpe tamen ꝓpter vnum os modicum, alter alterum impetit, atq; mordet. Si etiam vnus canis ab aliquo fuerit verberatus, alij non currunt ad eum adiuuandum, sicut faciunt elephantes, imo omnes currunt ad eum mordendum & laniandum. Sic verè hodie ecclesiastici sunt ita canini, cupidi, s. & ambitiosi, qđ quamuis sint eiusdē patris, & matris, collegij, fidei, & religionis villæ vel patriæ vel cognationis, pugnant tamen; hodie vnus cōtra alium litibus, rixis, discordijs, cōtētionibus, & quærelis, & maximè quando aliquod os. s. aliquod officium, præbēdū, vel beneficium, vel aliquod aliud temporale est inter eos diuidendum. Quando etiam aliquis percutitur aliquo infortunio paupertatis vel tribulationis, verè alij non currunt ad ipsum adiuuandum, sed magis ad eum plus grauandum. Ista possunt figurari. Bene. 13. vbi Loth & Abraā nequibāt habitare communiter, quia erat possessio eorum nimia, & facta est rixa inter eos, & diuisi sunt alter à fratre suo. Sic verè charissimi inter eos, q̄ habent possessiones nimias, sępe oritur rixa & contentio, quāuis sint fratres & affines, & alter à fratre diuiditur per discordias, odia, seu lites. Charissimi non sic odiamus sed diligamus inuicē (fratē inquit tuum) vnde Gen. 13. Ne quęso sit iurgium inter me & te, fratres. n. sumus, vt sic dicatur illud 1. Paralipo 24. Miserunt sortes cōtra fratres suos. s. filios Aarō omnes, sors ęqualiter diuidebat. Et. 1. Leuitæ parauerunt sibi et fratribus suis filijs Aaron. Debēt igitur esse ecclesiastici concathenati ꝑ dilectionē, vt fratrē tuum. ¶ Tertio dico debēt esse humiliati K
per subiectionem, filios (inquit eius) quia sicut videmus ꝙ filij familias quandiu sunt cum patre viuunt in humilitate, obediētia et subiectione, sic et nos alij ecclesiastici, qui sumus spūales filij Dei patris per adoptionē et spūalem vocationē, debemus esse obedientes, et humiles et subiecti, iuxta illud Ephe. 5. Filij obedite parentibus vestris. Et istud est contra multos, qui non sunt obediētes, sed supbientes, non sunt humiles, sed importabiles, nō sunt obiecti, sed cunctis vitijs sunt infecti. Heu proh, dolor, quam iniquos filios habet hodie Ecclesia, quibus ꝓ certo potest dici illud Esa. 1. Veh gēti peccatrici, populo graui corde, semini nequā, filijs sceleratis. Moderni. n. clerici nō vident esse legitimi, sed bastardi. Sicut. n. leæna quandoque maculat a ledardo, qui cū eo adulteratur, ita ꝙ filius genitus nō est leęna sed lepardus, degenerās a nobilitate leonina, nec leoni similis quoquo modo, sic verè quandoque accidit, imo communius, ꝙ pardus. i. diabolus adulteratur cum leæna. i. cū Ecclesia, quæ reuera est vxor leonis de tribu Iuda. i. Christi. Et in ista generat, et producit diabolus multos filios spurios. i. multas malas personas quas ibi per symoniam, vel per carnis affectionem, vel per munerum acceptionem multipliciter introducit, ita ꝙ isti non sunt similes leoni Christo per imitationem, sed pardo i. diabolo, et ideo isti sunt hodie leopardi. i. crudeles, et iniq. filij ecclesiæ spurij et Bastardi. De hoc Oseæ. 2. filij fornicationū, qa fornicata est mater eorū. Et nota, si vis, q̄uo Leopardus diligit

diligit ſtercus humanum,& ideo ſalit in arborem vbi venator ipſum poſuit,cadensq; ſuꝑ palos acutos interficit. Sic iſti ambitioſi diligētes ſtercora diuitiarū, ſaliūt ꝑ ambitionē ſurſum ad arbores dignitatū,vt talia ſtercora diuitiarū ſibi a venatore diabolo præparata deuorēt,& acquirāt.Et ideo finaliter iſti cadūt ſuꝑ palos acutos poenæ infernalis,ſicut dicit Mat.18.Qui ſe exaltat,humiliabit.Nā vt dicit Gre.Sepę in altū tollit,vt cadēs fortius cōfringat. Quod bene figuratū eſt in duob⁹ fatuis filijs Aaron Aadab,& Abiu, qui ignē alienū intulerūt in tabernaculo,& ideò interierūt.Leui.10.Sic verè mali filij Chriſti.ſ. mali eccleſiaſtici in tabernaculo Eccleſiæ ignem alienū.ſ.ardorem auaritiæ & luxuriæ introducentes,mortis ęternæ, iaculis ꝑimuntur.¶Et nota ſi vis,ꝙ filij Aarō.i.viri eccleſiaſtici ſunt.

Filij deuotionis,
Filij ſanctificationis,
Filij laudis;& iubilationis,
Filij honeſtæ cōuerſatiōis.

L De deuotiōe poteſt dici illud 1.Paral.6.ca.Aarō & filij eius adolebūt incēſum.De ſanctificatione dicit Neæ.12.Leuitæ ſanctificabāt filios Aaron.De laude & bn̄dictione dicit in ps.Domus Aaron bn̄dicite dn̄o.De cōuerſatione verò dicit Exo.18.Filijs Aarō tunicas parabis &c.Non ſic chariſſimi, nō ſimus leopardi,ſed ſimus veri leones,non ſimus Eccleſiæ filij ſpurii,ſed legitimi,qa verè ſicut filius ſpurius nō hēt ius in hæreditate, ſic tales ſpurii Eccleſiæ indignè & indebitè ꝓmoti nullū habent ius in hæreditate,nec in patrimonio crucifixi,nec ī bn̄ficiis eccleſiaſticis ꝑperā impetratis.vn̄ dicit Iudi.11.Hæres in domo nr̄a eſſe nō poteris,quia de adultera natus es.Simus igit veri filij,qa ꝙ ſi filius,& hæres ꝑ Deū.Gal.4.Debēt igit eccleſiaſtici

M eſſe humiliati ꝑ ſubiectionē (filios inqt eius) ¶Quartò debēt eſſe eccleſiaſtici diſſociati ꝑ diſtinctionē,qa.ſ.debēt eſſe ſeparati ab alijs ꝑ vitæ ſanctitatē & excellētiā,ſicut ab alijs diuidūtur ꝑ dignitatē & eminētiā,ꝙ oñdit cū dicit,ꝙ de medio filiorū Iſrael fuit aſſumptus Aaron & filii eius.Videmus.n.ꝙ corpora cęleſtia nō ſolū ſunt diſtincta ab iſtis inferioribus ſitus ſublimitate, imo ēt formæ & apparentiæ nouitate & claritate. Sic verè eccleſiaſtici nō ſolū debent diſtingui ab inferioribus laicis & ſęcularibus quātū ad ſublimitatē, imo ēt quātum ad claritatē ſagacitatis,& nobilitatē toti⁹ bonitatis. De medio inquit filiorū Iſrael.Qđ eſt cōtra modernos multos, qui reuera peiores ſunt in plurib⁹ q̄ ſęculares,quia ſicut dicit Oſeæ. 4.& Eſa.34.Sicut popul⁹,ſic & ſacerdos. Hodie.n.nō eſt diſtinctio iudæi & græci.Nō ſic chariſſimi,ſed diſtinguamur ꝑ vitæ,ſanctitate,ab alijs xp̄ianis.vn̄ Num.8.Cōſecrabis oblatos dn̄o, ac ſeparabis de medio filiorū Iſraēl.Vn̄.1.Para.23.Separatus eſt Aaron,vt miniſtraret in ſancta ſanctorū, ipſe & filii eius ī ſempiternū.Et ſic p̄t dici ꝙ eccleſiaſtici debēt eſſe ꝑ diſcuſſionem examinati,ꝑ dilectionē cōcathenati,ꝑ ſubiectionē hūiliati, & ꝑ diſtinctionē electi & cōſignati.Itē nota,ꝙ Aaron,ſicut dicit Num.17.taliter fuit electus,fuerūt.n.plures,quia vnus de qualibet tribu,quibus datæ ſunt ſingulæ virgæ, virga autē Aaron ſtatim frōduit,floruit,& fructificauit,virgę aūt aliorū in ſiccitate priſtina ꝑmāſerūt.Ex hoc aūt ſigno cōfirmatus fuit Aarō in ſacerdotiū.Sic re uera chariſſimi hodie in eccleſia ſunt multi,qui habēt virgas.i.iuriſdictiariā poteſtatē,qua.ſ.ſubditos habēt corrigere,& caſtigare,ſed verè quaſi oēs habēt iſtas virgas ſiccas ſine humore alicuius gr̄æ,& deuotionis, quia ſicut virga ſicca percuſſum grauius lędit,ſic iſti cū virga iuriſdictionis ſuæ ledūt ſubditos,excoriāt & moleſtāt.Sed vere Aarō montanus.i.cōtemplatiui & iuſti ꝑlati habēt virgā iuriſdictionis nō tm̄ ſiccā,imo cū floribus honeſtæ cōuerſationis,& cū fructib⁹ boni operis.Et ideo tales debēt aſſumi ad gradū ſacerdotum, & eccleſiaſticæ prælationis.De tali virga dicitur in ps.Virgam virtutis tuę emittet dn̄s ex ſyon.Tales.n.a dn̄o emittunt,& ꝓmouent in Syō.i.in Eccleſia, q habēt virgā virtutis & ꝑfectionis ad prælationē & dominationē. Sed verè de modernis pōt dici illud Ezec.Floruit virga, germinauit ſuꝑbia in virga iniquitatis.Virga.n.i.iuriſdictio modernorū eſt & virga iniquitatis,nō ęquitatis,virga ſuꝑbiæ,nō iuſtitiæ,virga germinans per tēporales poſſeſſiones,nō ꝑ virtutū perfectiones,virga florida per ornatus,& curioſitates,nō per bonos effectus & volūtates

N ¶Vel expone,ꝙ virga eſt beata virgo,quia ſicut virga quāto in arbore altior,tāto graciliore ſt, ſic iſta quāq̄ eſſet altiſſima,tn̄ fuit humillima.Et ſicut virga florē cōcipit non ex cōmixtione ſeminis,ſed virtute cęleſtis influentiæ vel caloris, ſic verè iſta florē.i.Dei filiū cōcepit nō ex ſemine virili, ſed ſine cōmixtione & corruptione,ꝑ influētiā Spirituſſancti,figurata per illam virgam Aarō,quę fuit ſicca,quia iſta caruit humore omnis carnalitatis,& tn̄ nulla alia florēte i.nulla alia virgine pariēte,iſta emiſit florē humilitatis,& fructum diuinitatis.Sed nota,ꝙ iſta virga dcit fuiſſe amygdalina, quæ eſt arbor cuius fructus febres reprimit.Quia verè Xp̄s, qui eſt fructus huius arboris, febres.i.ardores tentationū reprimit,& refrenat.Et ſicut virga Aaron fuit poſita in arca teſtamenti in reuerentiam,ſic verè ſācta virgo poſita eſt in arca paradiſi.vnde Hebræo.9.Arca teſtamenti habens manna,& virgā Aaron,quæ fronduerat. Talem igitur virgam.ſ.beatam virginem, debet Aaron, id eſt vir eccleſiaſticus per deuotionē habere,& ea mediante gregem ſuū gubernare, dicens domino illud p̄i.Virga tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt.Quāuis Aaron eſſet probus & ſc̄tūs homo,multo tn̄ habuit inuidos & murmuratores.Vn̄ dicitur Nume.16.ꝙ chorę,& ſua cōgregatio præ inuidia voluerūt eſſe ſacerdotes,& offerre īcēſum,cū nō eſſent electi a dn̄o,ſed egreſſus ignis deuorauit eos.Aaron aūt,qui erat verè ſacerdos, nunquā lęſus fuit ab incēdio.Cū verò in tabernaculo Eccleſię ſint duo gn̄a ſacerdotū.ſ.Aarō.i.boni & iuſti a Deo electi,& multi alij mali,qui ſe ingeſſerūt nō vocati,ſed fauore p̄ce,vel precio fores Eccleſiæ introeūt malo modo,ſic eſt,ꝙ ſemꝑ tales iniqui murmurāt cōtra bonos.ps.Irritauerūt Moyſen ī caſtris Aarō ſanctū dn̄i.Sed verè Deus miro modo diſtīguit inter eos, quia ī tales iniquos cōburit ꝑ finalē inferni dānationē,& ēt in p̄ſenti ꝑmitti eos cōburi ꝑ auaritiā, ſymoniā & ambitionē,irā, inuidiā & detractionē,Aarō aūt.i.bonos a talib⁹ īcēdijs p̄ſeruat. Vn̄ in ps.Flāma cōbuſſit pc̄tōres.Aarō qui interpretat montanus,poteſt ſignificare diabolū,vel quēlibet ſuꝑbū,qui ſemper affectat eſſe in mōtibus dignitatū. Et talis potuit figurari Exodi 32.vbi dicit,ꝙ cū Moyſes eſſet abſens,Aarōq; fuiſſet dimiſſus in loco eius,fecit Aarō vitulòs aureos populo, & adorauerūt deos alienos,ꝓpter quod poſt modū perierit. Sic verè qn̄ in aliqua Eccleſia vel patria abſens eſt Moyſes.i.qn̄ deficit ibi bonus ꝑlatus,qui ꝑ Moyſen deſignat,& qn̄ Aaron mōtanus.i. malus & ſuꝑbus ꝑlatus principat ibi, tūc verè populus faciliter inclinat ad deos alienos alios.ſ.ad aurū & argētū,diuitias, carnē & mūdū,& tales deos ſeqtur,diligit & frequētat ꝑ auaritiā,luxuriā & ambitionē,ꝓpter ꝙ in fine ꝑpetuo ꝑimūt, qa ſicut dicit Prōuer.18.Regnātibus impijs ruinæ hoīum. Vel ꝑ Aarō intellige ſuꝑbū diabolū,qui abſente Moyſe.i.Xp̄o in Eccleſiam ītroducit idola.i.vitia & pc̄tā,& facit ꝑ ſuas ſuggeſtiones,ꝙ popul⁹ adoret,diligat,& honoret vitulos aureos.i.diuitias & pc̄tā &c.ſicut ſupra.Vel vitulos aureos.i.malos ꝑlatos, quos ibi præficit,qui ſunt vituli ꝑ ſuperbiā & luxuriā, & ſunt aurei per diuitias & ſuperbiam, & ideo finaliter talis populus moritur,per peccatum & etiam per tormētum. Vide de Aarō infra de ſacerdote,& aliis locis pluribus.

Ab. Nota,ꝙ iſta præpoſitio ab idem videtur ſignificare ſicut à,neç videtur eſſe differētia,niſi quia a ponitur qn̄ ſequitur dictio,quæ incipit per conſonantem, ſicut cū dicitur A
à Deo vel à domino.Ab verò tunc ponitur quando ſequitur dictio incipiens per vocalem,ſicut dicitur ab origine mundi,vel ab æuo.Igitur quicquid dictum eſt de à poteſt dici de ab, qa.ſ.ab ſignificat terminum à quo ſicut à,ſiue ſit

Terminus conſtitutiuus vel effectiuus,
Terminus ſeparatiuus vel diminutiuus,
Terminus inchoatiuus vel inceptiuus,
Terminus col locatiuus vel diſtinctiuus.

Significat(dico)effectiuè,ſicut Hen̄.10.vbi dicit.Ab his diuiſæ ſunt inſulæ gentium.Et Mat.2.Diligēter didicit ab eis tempus ſtellæ.Et in ps.Ego aūt cōſtitutus ſum rex ab eo ſuper ſyō mōtē ſanctū eius.Item ſignat ſeparatiuè,ſicut Neæ.9.vbi dicit.Separatum eſt ſemē filiorū Iſrael ab omni alienigena. Itē ſignat inchoatiuè,ſicut Eccleſi.24.Ab initio & ante ſęcula creata ſū &c.& Iob.31.Ab infantia creuit mecū miſeratio.Itē ſignat localiter vel exp̄ſſiuè,ſicut in ps.vbi dicit.A ſolis ortu vſq; ad occaſum ex ſyon ſpecies decoris eius.Et illud Lucæ.14.Multi venient ab aquilone & auſtro &c.Secundum igitur,ꝙ eſt quędā ſeparatio bona vel mala, poſſumus diſtinguere de iſtà dictione ab.Et ſic nota,quòd eſt

Separatio laudabilis,
Separatio dānabilis,
Separatio triſtabilis,

Separatio laudabilis eſt quando quis ſeparatur ab hoſtis ſuggeſtione, a carnis infectione, a mundi deceptione, a mala ſocietate & fęderatione. Et ſic loquitur ps.Ab omni via mala prohibui pedes meos: & ſic petebat Dauid alibi dicens. Eripe me domine ab homine malo.& ſic de aliis ſimilibus. Separatio dānabilis eſt qn̄ quis ſeparatur

paratur a Deo & sāctis. Mat. 25. Sepabit eos abinuicē, sicut pa stor segregat oues ab hędis. Separatio tristabilis erit in die iudicij, qñ dānati separabuntur a societate sanctorū. Ex. 21. Qui cūq; volēs occider̄ pcusserit hoiem, ab altari meo euelles eū. De hoc aūt, ꝙ ab signat principiū, iuuētutē, origi nē, vel ī gressum, vtpote qñ dicitur ab initio, ab ęterno, ab infantia, ab adolescentia, ab vtero, ab origine mundi &c. vide in dictis titulis, vbi satis inuenies de ab. vbi autem significat locum, seu separationem, vel digressum a loco, vel a re, vel a persona, vide vbi aquilo, vbi venire, recedere & similia.

A **Abel.** Nota, ꝙ Abel fuit ab Adā genitus, ouibus deditus offerens cœlitus, a fratre proditus. Et dico, quòd ꝑ Abel pt intelligi xp̄s, quem adam, i. Deus genuit, qui ouibus. i. fidelibus præfuit, qui seipsum in holocaustum obtulit, quem frater suus Caim. s. populus iudaic⁹ occidit, & de medio sustulit. Lucæ. 11. A sanguine Abel iusti &c. Vel dic, ꝙ hæc dictio significat bonum ecclesiasticum, vel prælatū, qui cum sit pastor ouiū, & Deo sacrificiū offerat, a fratre suo Caim. i. a populo laicorum quotidie molestatur, vel per infamationes occiditur, & grauatur. Vel dic, ꝙ Abel signat hominem, qa Abel interpretatur luctus, vanitas, vel miserabilis, quia. s. homo naturaliter est vanus, miserabilis, luctuosus &c. Ideo de homine potest dici illud Gen. 3. Vbi est Abel frater tuus &c. quasi dicat Iste nō habet existentiam longam, imò transit vt vanitas & recedit.

A **Abdias.** Interpretatur seruus domini, domino seruiens deum detestans, domino electus, ꝙ iste fuit ꝓpheta. qui cum esset in seruitio regis Achab, cū prophetæ domini occiderentur a Iezabele, iste plurimos abscondit, & pauit, & a crudelitate suæ dominæ liberauit, propter quod, vt fertur, ipsum dominus spiritu prophetiæ ditauit. Iste igitur potest significare

Bonum seruitorem, quia domini seruus,
Bonum prædicatorem, quia domini testis,
Bonum superiorem, quia domino electus,
Bonum magistrum seu doctorem, quia propheta,
Bonum dispensatorem, quia pauit prophetas.
Bonum apparitorem, quia crudelitati dominæ suæ non obedi uit, sed innocentes potius liberauit. Vnde de tali Abdia dicitur 3. Regum. 18. Abdia autem timebat dominum.

A **Abia.** Abia fuit rex Iuda, & quia ex toto sperauit in Domino, ideo Hieroboam cū suo populo superauit. Intrepretatur autem pater dominus, vel patris dominiū, seu pater ibi fuit, Hieroboam autem diuisio populi interpretatur, igitur per Abiam potest intelligi quilibet bonus prælatus, vel principes, qui est pater & dominus subditorum. Pater dico nutriendo, & amando, & dominus gubernando, quia. s. talis cōdit in domino, hostes spirituales & temporales superat, & gloriosè imperat & triumphat. 2. Paral. 13. Regnaui Abia super Iudā. Et breuiter talis causa notabili regit & regnat, quia vbique videntur ipsius bona facta, ita ꝙ bene potest dici, ꝙ pater ibi fui, & ꝙ ibi est dñiū patris, non tyranni, ita ꝙ subditi possunt dicere illud Malachæ. 2. Pater vnus, si omniū nostrum.

A **Abiathar.** Nota, ꝙ Abiathar potest sumi in bono & in malo. In bono enim potest significare bonum prælatum vel religiosum. Fuit enim sacerdos domini, & valde fidelis regi Dauid, & ꝓ eo etiam habuit multa pati, nec eum in necessitate dimisit. Et interpretat̄ pater meus ros, quia scilicet iustus debet esse sacerdos. i. sacra docēs, & regi Dauid. i. Christo perseuerans & fidelis. Et debet dici pater per charitatem, & ros etiam per rorifluam pietatem. Item in malo pōt significare malum prælatum & vitiosum. Abiathar enim filiū Adoniæ ambitiosi fouit, & eum etiam in regem sublimare voluit. Et interpretatur pater meus suscitans peccatum, vel pater peccato vigilans. Sic verè malus pater, vel malus prælatus, qui s. ad peccatum vigilat, & suis malis exemplis peccata suscitat, semper solet ambitiosis fauere, & eos cōtra iustitiā ꝓmouere.

A **Abducere.** Idem est, quod tollere, separare, remouere, sicut testatur Apostolus ad Hebrę. 13. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. vide autem in titulis supradictis.

A **Abies.** Vide in tabula.

A **Abigail.** Fuit vxor Nabal, & sciuit taliter flectere iram Dauid donis, & precibus sibi missis, quod virū suum Nabal fatuum non occidit, & quam tandem in vxorem accepit, sicut dicitur. 1. Regum. 25. Quę interpretatur patris mei exultatio. Significare potest virginem gloriosam, quæ scilicet virum suum. i. genus humanum a morte æterna liberauit. Dauid. i. filii Dei iram placauit, & ei per beatam icarnatio nem vxor extitit. Et ideo patris sui Adam, & humani generis exultatio facta fuit &c.

Abigere. Idem est quod effugare, abijcere, vide infra de effugare, & de abijcere.

Abiicere. Abiectio aliquando fit in bono, aliquando in malo. Et sic dico quod est A

Quędam abiectio laudabilis,
Quædam abiectio terribilis,
Quædam abiectio damnabilis,
Quædam abiectio miserabilis,

Est ergo quædam abiectio laudabilis, & virtuosa & ista est quando homo abijcit a se illa, quæ sunt sibi contraria ad salutē. Natura enim si sit potens, per se abijcit superflua & nociua & maximè quādo iuuat aliqua medicina. Sic & nos addiuuat medicina verbi Dei & gratię diuinæ, debemus abiicere & fugere ꝓria & nociua, & illa, quæ superfluunt ad salutem. Vnde Ionæ. 3. Surrexit rex de solio suo, abiecit vestimentum suum, & indutus est sacco, & sedit in cinere. Ecce igitur hæc quatuor, quæ sunt a bonis abijcienda & si non actu tñ affectu contemnenda & fugiēda. Abiicere enim debet homo dignitatem supernalem. Surrexit, inquā, de solio scilicet temporalium facultatū. Abiecit vestimentum suum. i. corporalem voluptatem. Indutus est sacco i. cordialem lenitatem. Sedit inquam in cinere. Abiicere igitur, & contemne mundi dignitatem, quia scilicet tu debes surgere de solio mundanæ dignitatis, ipsamque vilipendere in corde tuō, & abiicere. Videmus enim, quòd apes quando portāt mel nō volant altè, imo bassè circam terram. Sic verè si mel gratiæ & deuotionis voluerimus conseruare, necesse est, quod alta loca dignitatū, officiorum & bonorum abiiciamus. Surrexit inquam de solio, quin solia prælaturarum officiorum & honorū non debemus quærere vel amare, iuxta illud Ecclesi. 7. Noli quærere a principe ducatum, neque a rege cathedram honoris. Quod est contra ambitiosos, qui semper quærunt, & appetunt loca alta, & ibi pro posse, fauore, prece vel precio ascen dum, quanquam indigni, similes hederæ, quæ est arbor debilis & infructuosa, q̄ tamen ascendit super altas domos & turres, & hoc non virtute propria, sed virtute alicuius alti muri, vel alicuius altæ arboris, cui innectitur. Sic verò ambitiosi quā uis sint debiles & infructuosi, viles & defectuosi, steriles, atque vitiosi, illi tamen semper nituntur ascendere per ambitionem ad alta loca prælationum & honorum. Et inde est, ꝙ multi mali hodie altis turribus & ecclesiis præferuntur. Sed hoc non virtute propria, sed quia ipsi adhærent per affinitatem & familiaritatem alicui altæ arbori vel muro. i. alicui magno principi vel prælato, cuius quādoque per fictam bonitatem & applausum ita fiunt familiares, quòd per eum premouentur. Ideo de talibus bene loquitur Inno. lib. de misera h umanæ conditionis. Ambitiosus semper est pauidus, semper attentus ne dicat quod displiceat, humilitatem simulat, honestatem mentitur, affabilitatem exhibet, benignitatem ostēdit, subsequitur, & obsequitur, cunctos honorat, vniuersis inclinat, frequenter curias visitat, optimates assurgit, & amplexatur, applaudit, & adulatur. Bene nouit illud poeticum. Et si nullus erit puluis, tamē ex cute nullum. Non sic charissimi, non sic sed abiiciamus mūdi dignitatem, vt sic de mundi dignitatibus dicatur illud 2. Reg. 1. Montes Gelboe nec ros, nec pluuia veniant super vos, quia ibi abiect⁹ est clypeus fortium. Surrexit, inquam, de solio suo. vt de nobis dicatur illud Esa. 47. Descendet, sede in puluere, non est solium vltra finem chaldeorum. ¶ Secundò debemus abiicere & contemnere facultates. Abiecit inquam vestimentum suum. Sicut enim videmus, ꝙ arbores in hyeme abijciunt vestimentum suum scilicet folia, & in æstate recipiunt alia noua pro eisdem, sic verè nos debemus modo in hyeme præsentis vitæ turbulenta abijcere, contemnere, distribuere et erogare folia & vestimenta nostra. i. exteriora, mundi bona, quæ secundum Grego. nihil aliud sunt quàm quædam corporis indumenta, vt si in æstate. i. in tempore prosperitatis ęternę ipsa recuperare possimus tota noua, quia scilicet bona ęterna habebimus, pro caducis. Abiecit inquam vestimentum suum. Figura ad hoc. 4. Regum. 2. vbi dicitur, quòd cum Helias ascenderet in cœlum, abiecit, & dimisit pallium suum. Ad denotandū, ꝙ illi, qui volunt ascēdere in cęlū, necesse habent vestē bonorum temporalium abdicare, ꝙ si nō actu, saltem affectu. Et hoc est cōtra cupidos & auaros, qui illud vestimentum nolūt dimittere,

dimittere, ſed ſibi fortius aggregare. Nam ſicut frigore inualeſcente ſolẽt hoĩes veſtimẽta nõ abijcere, ſed ea ſibi aſtringere, & ita eis ſe inuoluere, ſic verè quia hodie tales frigore indeuotionis ſunt arctati, ideo conſtringuntur per parcitatem, & in veſtimentis bonorum temporalium ſe inuoluũt per eorũ affectũ & cupiditatẽ. Dicũt.n. illud Apoc. 16. Beatus, qui cuſtodit veſtimenta ſua, ne nudus ambulet. Quia ſicut dr̃ Prouerb. 26. Nõ eſt bonũ, ꝙ homo amittat palliũ ſuũ in die frigoris. Nõ ſic charisſimi, ſed abijciamus rerũ facultates. Abiecit veſtimentũ
C ſuũ. ¶Tertiò dico, ꝙ debemus abijcere carnis voluptatẽ, quia debemus eſſe induti ſacco, quod eſt indumentũ aſperũ, per qđ pœnitentiæ aſperitas deſignat̃, per quã abijcitur carnis voluptas. Sicut.n. videmus, ꝙ arbores abijciunt, & emittũt in ęſtate humorẽ groſſum & viſcoſum, ſicut apparet de pinis & cinis, ſic verè (charisſimi) nos debemus à nobis abijcere omnẽ viſcoſitatem carnalitatis & voluptatis, quia debemus indui ſacco.i. duritie pœnitentiæ & aſperitatis. iuxta illud Iob. 16. Saccum cõſui ſuper cutẽ meã, vt de tali abiectione dicat̃ illud Gẽ. 21. ꝙ Agar abiecit puerũ ſubter vnã arborẽ. Puer.n. carnis impuritatẽ ſignificat, quã arbore crucis vir prudens abijcit, atq; domat. Et iſtud eſt cõtra delicioſos, qui voluptates nõ abijciunt, ſed recipiũt, nõ deſpiciũt, ſed aſpiciũt, nõ deteſtant̃, ſed eas totis viribus amplexant̃. Non ſic, ſed abijciamus oẽs voluptates.
D Indutus eſt inquã ſacco. ¶Quartò dico, ꝙ nos debemus abijcere cordis leuitatẽ. Sedit inquã in cinere; Per ſe ſedere.n. intelligit̃ quies & ſtatus, per cinerẽ aũt intelligit̃ memoria mortis & noſtræ incinerationis, quia verè ſi hõ ſedet in memoria mortis ſuæ, oẽs motus leuitatis pęnitus abijciunt̃, ita ꝙ homo abijcit, & vilipẽdit ſeipſum, & efficit̃ humilis & quietus. Eſt.n. cõſideratio mortis ſimilis cuidã lapidi præcioſo, qui dr̃ galactites, qui eſt lapis colore cinereus, qui incluſus in ore mentẽ turbat, circũdatus collo, vbera lacte replet, ſi cum aqua tritus fuerit, & oues inde aſpergant̃, lacte nõ modico fœcundant̃, alligatus fęmori, facilẽ facit partũ. Talis eſt conſideratio mortis. Iſta.n. eſt cinerea, ꝓꝑ qđ hõ cinis noſtræ reſolutionis ꝑ eã intuet̃. Iſta igit̃ primo mentẽ turbat, quia.ſ. facit hoĩem timidũ & turbatũ, & a leuitate & inſolẽtia alienũ. Sic ẽt hõ ipſum circũdederit, & alligauerit mẽti ſuę, verè lac niueũ dulcis cõpaſſionis afflũẽter habebit, maximè ſi fuerit ouis ſimplex, bonus & benignus. Et partẽ bonorũ operũ faciliter facit. Et iõ faciamus ſm̃ documẽtũ Hieronymi, in q̃dã epiſtola vbi dicit. Memẽto mortis, & nõ peccabis, q̃a qui ſe moriturũ quotidie recordat̃, vilipendit p̃ñtia, & accelerat ad futura. Habeamus igit̃ cõſideratiõnẽ mortis. Sedit inquã in cinere, vt ſic dicat q̃libet illud Iob. 16. Operui cinere carnẽ meã. Bñ igit̃ dicebat Dauid. Elegi abiectus eſſe in domo Dei mei &c. Eſt igit̃ abijcienda leuitas mẽtatis, voluptas carnalis, facultas mũdana, dignitas humana. Iſta igitur prima abiectio, quę eſt laudabilis & virtuoſa.
E ¶Secundò vlterius dico, ꝙ eſt q̃dã abiectio dãnabilis & vitioſa. de quã Iudicũ 1. Remiſerũt eos vacuos, & ſine honore abiecerũt. vbi oſtẽdit, ꝙ eſt q̃dã abiectio infidelitatis. Vacuos inq̃t. Itẽ alia abiectio ignobilitatis. Sine inquit honore. Quidã igit̃ abijciunt̃ infideliter. Remiſerũt inquit vacuos. Et iſtud potisſime facit diabolus, vſurarius, mala mulier. Iſti.n. ꝓmittũt plenitudinẽ, vt introducãt vacuitatẽ. Iõ iſti sũt ſimiles araneæ, q̃ primo in laqueis ſuis capit muſcã, & ſtatim trahit eã ad foramen & cauernã ſuã, & ibi ſugit oẽm humorẽ eius, & ſtatim poſtq̃ ipſã videt vacuã ab humore, eijcit eã. Sic verè (charisſimi) diabolus inuoluit hoĩem in laqueis malarũ ſuggeſtionũ & tentationũ, Vſurarius pau ꝑes ĩ laqueis falſarũ ꝓmisſionũ, Mulier luxurioſum ĩ laqueis malorũ geſtuũ, aſpectuũ & verborũ. Qui oẽs cũ ita capti fuerint, ꝓ certo ſtatim euacuant̃ humore ſuo. Demon.n. ſugit humorẽ gratię & deuotionis, Vſurarius humorẽ tꝑalis poſſesſionis, Mala mulier humorẽ diuitiarũ & ſubuẽtionis, & tũc hoĩe euacuato, ſtatim abijcit̃, nec ab eo amplius reputatur. Mulier enim abijcit ribaldum, ſi nõ habet, ꝙ donet, vſurarius pauperẽ, ſi nõ habet, quod vendat; diabolus peccatorẽ, ſ. à vita iſta ꝑ mortẽ, ſi nõ habet humorẽ gratiæ, qui eũ defendat Hiere. 14. Reportauerũt vaſa ſua vacua. Iſtud fuit figuratũ Iudicũ 16. vbi Sanſon tonſus eſt à Dalila, & poſtea abiectus ab ea, & traditus philiſtęis. Sic diabolus, vſurarius, & mulier tondẽt hoĩem, & auferũt ei capillos, diabolus capillos virtutum & gratiarũ, vſurarius capillos & vellus pratorum & vinearum, mulier autem vellus veſtium & pecuniarum. Et tunc abijcit̃ miſer homo, vt dictũ eſt, & philiſtęis traditur.i. vermibus in ſepulchro, & ignibus in inferno.ſ. peccator, balliuis & aduocatis.ſ. pauꝑ. Et breuiter iſti ſunt opꝓbriũ hoĩum, & abiectio plebis. Vacua.n. eſt ſpes illorum, & labores ſine fructu. Sap. 4. Alij etenim abijciunt̃ ignobiliter à Deo, & iſti sũt peccatores iniqui, quos Deus abijcit à gr̃a ſua, q ſunt ſimiles ei, quẽ iudex abijcit cõdẽnãdo, vt ſuſpẽdat̃. Sic iſti adeo eiecti & ꝓprię voluntati dimisſi, infernali patibulo deputant̃. Nã ſicut ribaldus à taberna abijcit̃ poſtq̃ totus nudus, ſic pc̃tor à mũdo tot⁹ nudus abijcit̃ in infernũ, poſtq̃ q̃cquid hẽbat, gratias.ſ. & virtutes male viuẽdo cõſumpſit in hac vita. Hõ.n. ſolet abijcere illud, de quo non curat. Sic Deus tales ſm̃ occultas regulas ſuæ prædeſtinationis abijcit. 1. Reg. 15. Abijcit te dominus, ne ſis rex ibidem. Iſta eſt igitur abiectio terribilis & luctuoſa.

Abire. Nota, ꝙ omnes actus humani non ſunt niſi vnũ abire, omnia.n. conſiſtunt in tranſitu & motu, ſiue bona fuerint ſiue mala. Sicut enim ex ſcriptura poſſumus elicere, nos inuenimus A

Abire fluctuoſum, quod eſt temporalitatis,
Abire luctuoſum, quod eſt mortalitatis,
Abire virtuoſum, quod eſt ſagacitatis,
Abire gaudioſum, quod eſt fœlicitatis,
Abire vitioſum, quod eſt iniquitatis,
Abire doloroſum, quod eſt pęnalitatis.

¶Dico igitur, ꝙ eſt vnũ abire inſtabile & fluctuoſum, & iſtud eſt abire oĩum tꝑaliũ, q̃.ſ. cõtinuè abeunt, trãſeũt, & recedũt, ſiue ſint ꝓſpera, ſiue aduerſa. De proſperis dr̃ in pſal. Abierunt in ſicco flumina. De aduerſis verò dicitur Cañ. 2. Hyems tranſijt, imber abijt & receſſit, ſurge amica mea, & veni. Etiã cęleſtia & terreſtria localiter, vel formaliter ꝑ quaſdã mutationes abeunt. Vnde dr̃ Apocal. 20. & 21. Primũ.n. cœlũ & prima terra abijt, & mare iã nõ eſt. Iſtud eſt igit̃ abire fluctuoſum. ¶Secundò dico, ꝙ inuenio abire luctuoſum, & iſtud eſt curſus ad B
mortẽ. Oẽs.n. cõtinuè de vita ad mortẽ abeunt, & procedunt. Vñ Thob. 8. Abierũt, vt foderent ſepulchrũ. Et de illo, qui iam diu mortuus eſt, ac ſi rñderet̃ illi quæſtioni Cañ. 5. Quo abijt dilectus tuus? dicit̃ Prouerb. 6. Non eſt vir in domo.i. in corpore, abijt via longisſima.ſ. in mortẽ. In die plenæ lunæ.i. in reſurrectione reuerſurus eſt. Et iſtã abitionẽ p̃ſentiens. Dauid dicebat ĩ pſal. Remitte mihi, vt refrigerer, priusq̃ abeã, & amplius C
nõ ero. Iſtud ẽ igit̃ abire luctuosũ. ¶Tertiò verò dico, ꝙ inuenit̃ abire virtuosũ, & ẽ iſtud, qñ hõ abijt, & progredit̃ de bono in melius, vel de malo in bonum. Et ſic nota, ꝙ eſt abire

Ad pœnitentiæ refrigerium,
Ad obedientiæ miniſterium,
Ad ſapientiæ magiſterium,
Ad deuotionis oratorium,
Ad contẽplationis promontorium,
Ad confesſionis purgatorium,
Ad prædicationis clamatorium,
Ad virtutum viridiarium,
Ad ſepulchri dormitorium,
Ad iudicij conſiſtorium,
Ad inferni conflatorium,
Ad paradiſi refectorium.

Abeamus ad pœnitentiæ refrigeriũ. 2. Reg. 4. Abierunt per viã deſerti. Itẽ ad obediẽtiæ miniſterium. 3. Regũ 17. Abijt, & fecit iuxta verbum dñi. Item ad deuotionis oratorium. Mat. 26. Abijt, & orauit tertio eundẽ ſermonẽ. Itẽ ad contẽplationis promontorium 2. Paral. 1. Abijt cum vniuerſa multitudine in excelſum. Item ad confesſionis purgatotiũ. vnde Ioan. 8. Abijt, & lauit, & venit videns. Abijt ergò pęnitẽdo, lauit cõfitendo, venit vidẽs miſericordiã conſequendo. Item ad prædicationis clamatorium. 2. Reg. 20. Abijt Amaſa, vt conuocaret Iudam. Itẽ ad virtutũ viridiariũ 1. Reg. 18. ca. Surgens Dauid abijt in Accaron, quod interpretatur pasſiua, ſignans virtutes, quæ ſunt paſcua animarum. Itẽ ad ſepulchri dormitorium, ſcilicet, cogitãdo de morte. 1. Reg. 22. Abijt Dauid, & latuit in ſpelũca. Et. 1. Reg. 2. Elchana abijt in Ramatha, quod interpretatur mortem vidit. Itẽ ad iudicij conſiſtorium. Ioan. 10. Abijt iterum trans Iordanem. Iordanis enim interpretatur riuus iudicij. Item ad inferni conflatoriũ, quia ſcilicet per conſiderationem neceſſe eſt abire aliquoties in infernum. 2 Regũ. 5. Abijt rex ad Iebuzeum, quod ſcilicet interpretatur vallis męſtitiæ ſignificans infernum. Item ad, Paradiſi refectorium. Vnde. 1. Paral. 11. Abijt Dauid, & omnis Iſrael in Hieruſalẽ. Vnde 2. Reg. 3. dicitur, quod Abner abijt, vt loqueretur Dauid in Ebron, quod interpręt atur viſio ſempterna. Iſtud eſt igit̃ abire virtuoſum, de quo.ſ. modo qui abierit, ſaluus erit, iuxta illud. 1. Reg. 19. Abijt itaq; Dauid, & aufugit, atq; ſaluatus eſt. In tali igitur abitione eſt perſeuerandum, & nunquam ab itinere recedendum, iuxta illud. 2. Reg. 1. Sagitta Ionathæ nunquam abijt retrorſum. Eſt igitur vnum

D abire vitiosum. ¶Quartò dico, quòd est vnum abire gaudiosum, & illud est abire beatorum, qui post præsentem miseriā abeunt ad gaudia paradisi. 3. Reg. 13. Abijt Israel in tabernacula sua. Vide supra immediatè. ¶ Quintò dico, ꝙ est vnum abire vitiosum, & est illud, quo mali, qui nunquam habent statum, semper abeunt, & transeunt ad iniqua. Abeunt enim de bono in malum multiplici mala via, videlicet

Per iniquitatem,
Per fallacitatem,
Per cupiditatem,
Per carnalitatem,
Per pompositatem,
Per vagabilitatem,
Per infidelitatem.

Dico per iniquitatem. 1. Machab. 6. Abierunt ad regē viri iniqui. Secundo per fallacitatem. Mat. 22. Abeuntes Pharisęi, cōsilium inierunt, vt Iesum caperent in sermone. Et in ps. 1. Beatus vir, qui non abijt in consilio impiorum. Tertiò per cupiditatem, sicut ille qui abiens fodit in terram, & abscondit talentum. Et ad literam auari fodiunt in terra talentum, vel spiritualiter loquendo, in terra.i.in bonis terrenis abscondunt talenta sua. i. dona & ingenia sibi à Deo cōcessa. Vnde de auaritia taliū potest dici illud Ozeæ. 5. Effraim fractus iudicio: quoniam cœpit abire post sordes. Et tamen Eccle. 31. dicitur Beatus diues, qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abijt. Item quarto abeunt per carnalitatem. Hiere 7. Abierunt in voluptatibus, & in prauitate cordis sui mali. Quintò per pompositatem, exemplo Iudę, de quo dicitur Mat. 27. ꝙ abiens laqueo se suspendit. Quare.s. pomposi laqueo malæ complacentiæ in altum per iactantiam, & inanem gloriam se suspēdunt. Sextò per vagabilitatem, sicut incōstantes, & insolentes, & vagi. Esa. 57. Abijt vagus in via cordis sui, vias eius vidi, & dimisi eum. Septimò per infidelitatem.s. per idololatrias, & sortilegia. Hiere. 13. Abierunt post deos alienos Istæ sunt viæ, per quas mali

E abeunt per abire vitiosum. ¶Sextò verò principaliter dico, ꝙ est abire dolorosum, & est illud, per quod dānati in morte abeunt in tormentum. Hiere. 14. Propheta, & sacerdos abierunt in terram, quam ignorabant. Threno. 1. Abierunt in captiuitatem ante faciem subsequentis. ¶ His igitur præmissis, dicendum est aliquid latius de abire virtuoso, quod.s.est, quādo homo abijt de vitijs ad virtutem, de malo ad bonum, de mundo ad patrem. Lu. 19. Homo quidam nobilis abijt in regionē longinquam, accipere sibi regnum. In quibus verbis ostenditur, quòd nos debemus abire de imprudentia ad discretionē. Homo. De iniustitia ad perfectionē. Nobilis. De indigentia ad refectionem, & de ignominia ad prælationē: quia abijt in regionem longinquam, accipere sibi regnum. Debet.n. homo abire

Ad scientiam, vt doceatur,
Ad iustitiam, vt cōpleatur.
Ad cœli opulentiā, vt repleatur.

Abire igitur debet de imprudentia ad discretionē, quòd notatur, cū dicitur: Homo quidam. Est.n. homo aīal rationale, ad denotandum ꝙ nos debemus esse rationabiles & discreti, & ꝑm rationem dirigere actus nostros. Et istud proh dolor est contra multos, qui ratione non videntur homines, sed bestiæ, rationes videntur pœnitus amisisse, quia.s. ꝑm sensum non ꝑm rationem faciunt facta sua. Tales maximè sunt illi, quos mundi prosperitas excecauit, qui non cogitant de futuris, contenti de præsentibus, sicut sunt mundi diuites, luxuriosi, & auari. De istis loquitur ps. Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Iumētis inquit. Homo.n habet faciem & staturam erectam, ad denotandū ꝙ cor eius debet esse erectum superius ad Deū, & ad cœlestia ꝑ desiderium, & affectum. Sed isti sunt similes iumētis, quia cor & mens ipsorum ad terram per auaritiam inclinatur. Isti sunt similes simiæ, quę habet humanam effigiem, veruntamen caret humana ratione: pilosus etiā est eius vultus, & statura vertitur versus terram. Et sicut dicit Plini. simia in plenilunio multum lætatur, & in defectu tristatur. Re vera tales sunt mundi diuites, qui quamuis effigiem habent humanā, tamē nō rationem; quare mens eorum deberet esse erecta ad æterna, ipsi tamen more simiæ inclinantur inferius per auaritiæ appetitum ps. Statuerunt oculos suos declinare in terram. Isti etiam sunt pilosi vellere diuitiarum pęnitus inuoluti. Et ideo isti lætantur in plenilunio, qua tota lætitia mundanorum est, quando luna.i. defectibilis prosperitas ad plenum eis lucet, iuxta illud Esa. 40. Ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in splendore ortus tui. Sed proh dolor in fine mensis.i.in fine huius vitæ ista lunæ claritas deficiet, quia mundi prosperitas eis cessabit, & tunc erunt tristes in inferno. Ezec. 31. Mœrere faciam omnia lumina cœli.i. claros mundi diuites & potentes, quia certè solem nube tegam.i. corpus impiorum ipsorum, quod solum lucere in sua patria videbatur, nube sudarij inuoluam, & luna.i. mundi prosperitas non dabit de cætero lumen suum. Nō sic (charissimi) non sic. Non simus simię, nec iumenta, sed veri homines rationabiles, & discreti, quia verè nos debemus abire de imprudētia ad discretionem. Homo quidam. Ad hoc.n. debemus abire, vt de imprudentibus docti fiamus, & vt de bestijs, vel lapidibus homines simus, exemplo imaginis eburneę Pygmaleonis, quæ cum esset eburnea sine sensu, in hominem secundum fabulas est mutata. Abijt inquit homo. Ruth. 1. Facta est fames in terra, abijtque homo de Bethleem Iuda, vt peregrinaretur, vt sic quilibet talis possit dicere illud Apoc. 10. Abij ad Angelum dicens, vt daret mihi librum. Angelus enim signat subtilem doctorem; liber autē significat scientiā & doctrinā. Abeamus igitur de imprudentia ad discretionem. ¶Se- F
cundò dico, ꝙ debemus abire de iniustitia, vel iniquitate ad perfectionem. Nobilis inquit, quia.s. rusticitatem vitiorum debemus relinquere, & ad virtutum nobilitatem abire, & transire. Nobilis inquam. Nam sicut videmus, ꝙ cinis de sua vili cōditione transit, & mutatur in nobilem & claram naturam.s.in vitrum, sic verè nos debemus conuerti, & mutari, & abire de vtili conditione.s. de statu peccati ad nobilē.s. ad statum virtutum. Nobilis inquit, vt de quolibet possit dici illud Prou. vlt. Nobilis in portis vir eius. Vñ Cassi. super Matth. Ille se clarū & nobilem esse putet, qui seruire vitijs dedignatur. Ista conuersio & abitio fuit figurata Apoc. 21. c. vbi dicitur: Primum enim cœlum, & prima terra abijt, & mare iam non est. Cęlū, quod est superius sine conditione signat animā, quæ est de superiori & spirituali natura. Terra autē significat corpus terrenum & mortale. Mare autem significat amaritudinem in peccato. Dicam igitur, ꝙ primum cœlum, & prima terra.i. primę cōditiones, & animæ, & corporis defectuosæ, & vitiosæ debēt abire, & recedere, & mare.i. peccati amaritudo nō debet in nobis de cętero reperiri, iuxta illud Roma. 12. Renouamini spū mentis vestræ. Et istud est contra multos, qui re vera non mutantur de malo in bonum, sed potius de bono in malum. De quibus dicitur Hiere. 7. Non audierunt neque inclinauerunt aurem suam, sed abierunt in voluptatibus suis, & in prauitate cordis sui mali. Non sic, sed nobilitatem virtutis acquiramus. Nobilis inquit. Debemus igitur abire de iniustitia ad perfectionem. Nobilis. ¶ Tertiò debemus abire de indigentia ad G
repletionem.s. de amore mundi ad amorem æternorum, quia scilicet nos debemus abire per desiderium & affectū de mūdo indigenti & sterili, ad regionē longinquā Paradisi, vt ibi possimus accipere nobis regnum. Planta vt communiter non bene proficit in loco, in quo est nata, immo vtile est, ꝙ transplantetur, vt proficiat, & crescat; Sic verè homo, qui per affectum & desiderium vult moram contrahere in loco, vbi est natus.s. in mundo, vix potest proficere, immo verò necesse est, ꝙ alibi s.in paradiso per affectum & desiderium transplantetur, & ꝙ ibi iam per contemplationem & considerationem accipiat regnum suum. Vnde dicit Amb. lib. de virginitate. Discite in hoc mundo supra mundum esse, & si corpus in mundo geritis, animus nobilitat in æternis. exemplo virginis gloriosæ, de qua dicitur Luc. 1. Exurgens Maria abijt in montana cū festinatione. Abeamus igitur in regionem longinquam accipere nobis regnum, vt sic dicamus illud Ioan. 19. Regnum meum non est de hoc mundo. Heu proh dolor, hodie multi non sic, quia hodie quilibet appetit regnare in terra sua.s. in mundo, & ibi habere regna & possessiones & officia & beneficia, & de terra longinqua Paradisi pœnitus nihil curant. Isti sunt similes columbis, quæ in illo loco vbi natæ sunt, & nutritæ semper volunt nidificare, & pullificare, quamuis tam ipsæ, quàm omnes prædecessores sui ibi consueuerint amittere pullos suos. Sic verè fatui peccatores non volunt alicubi per affectionem morari, nisi in mundo, vbi ipsi nati & nutriti, nec alibi volunt cor suum transferre, quamuis tam ipsi, quàm alij fructus suos.i. diuitias acquisitas perdere, & amittere, & ibidem postea derelinquere consueuerunt. Ideò dicitur Ozeæ. 11. Effraim sicut columba seducta nō habens cor. Vnde sunt illi, de quibus dicitur Ioan. 18. Abierunt retrorsum, & ceciderunt, quod potissime de malis ecclesiasticis dici potest, qui.s. abire ante se ad bona paradisi nesciunt, sed retro ad bona mundi, quæ dimiserāt, retrocedunt. Non sic (charissimi) non quia verè nos debemus abire de mundi indigentia ad cœli refectionem, & repletionē de mentis iniustitia ad morum perfectionem, de cordis imprudentia

prudentia ad mentis diſcretionem. ¶Adhuc aduerte, quod eſt
quoddam abire vitioſum, quando.ſ.de virtute ad vitium abi-
tur, ſicut faciunt mali, de quibus poteſt dici illud Ioan.6. Mul
ti diſcipulorũ abierunt retro, & iam cum illo non ambulant,
vbi videtur, ꝙ mali abeunt, & recedunt à Deo per mentis oſti
nationem. Abierunt (inquit) retrorſum. Item per pacis diſſi-
pationem. Cum illo (inquam) non ambulant. Sunt igitur mali
obſtinati, quod oſtenditur, quia ipſi vadunt retro, quia ſicut
cancer non vadit ante, immo ſemper vadit in retro, ſic mali, &
obſtinati nihil rectè volunt facere, immo ſemper retro & ecõ
trario veritati, figurati per vxorem Loth. Gene. 19. quæ contra
domini mandatũ reſpexit retro, & ideo mutata eſt in ſtatuam.
Sic verè tales volunt reſpicere retro, & obliquè ad cõtrarium
diuinæ voluntatis, & ideo fiunt ſtatuæ, quia.ſ.in inferno per-
petuò ſtatuentur. ps. Iordanis cõuerſus eſt retrorſum. ¶Quar-
tò dico, ꝙ mali recedunt à Dei ſocietate. Iam (inquit) cũ illo
non ambulant, quia verè mali non curant de ſocietate, nec
Dei, nec proximi, immo cum omnibus volunt habere guer-
ram, & diſſenſionem, ſimiles auibus predalibus, quæ ſolæ vo-
lunt viuere, & alias impugnare, qui ſicut dicitur. 2. Theſſa. 2.
Deo non placent, & cunctis hominibus non aduerſantur.

A **Abyſai.** Nota, quòd Abyſai fuit frater Ioab, conſangui-
neus Dauid, Miles bellicoſus & fortis, peregri-
nationis bellorum & negociorum ipſius Dauid indiuiduus co
mes, qui interpretatur patris mei incenſum mihi: vel patris
mei ſacrificium meum, & alio modo, pater ſalutis meæ, vel pa
tris ſalutare mihi. Per iſtum igitur accipe quemlibet virum iu-
ſtum, Dauid. 1. Chriſti per gratiam proximum & amicum,
contra vitia bellicoſum, Chriſti negociorum comitem, & tri-
bulationum eius participem & vicinum, qui cum ſit pater ſa-
lutis, de ſe tamen patri noſtro Deo facit ſacrificium & incen-
ſum. 2. Reg. 21, Præſidio fuit Dauid Abyſai filius Saruiæ.

A **Abyſſus.** Exaltauit illum, Ezech. 13. Quoniam chariſſi-
mi abyſſus eſt locus, vbi eſt tanta aquarum
abundantia, ꝙ dato, q̃ totus mundus ibidem hauriret, nunquã
exhauriret, propriè Maria talis abyſſus eſt, cuius aquarum.i.
gratiarum tam eximia eſt plenitudo, ꝙ nunquã ipſam exhau-
rit deuotè haurientium.i.orantium multitudo. Deus enim iſtã
abyſſum videtur feciſſe, vt adaquaret populum ſuum velut in
abyſſo multa. ps. quia ſecundum Bern. De plenitudine eius
accipiunt vniuerſi. Vnde propriè iſta eſt illa terra filijs Iſrael
repromiſſa, de qua dicitur Deut. 8. Dominus Deus tuus intro-
ducet te in terram bonam, terram riuorum atque fontium, in
cuius campis & montibus erumpunt fluuiorum Abyſſi. Igi-
tur de abyſſo tractaturi, iſtam abyſſum angelico aue ſalute-
mus, de eius plenitudine gratiæ ſtillicidia haurientes. Abyſſus
ergo multis modis ſumitur in ſcriptura, quia

Eſt abyſſus inilluſtrabilis,
Eſt abyſſus inſatiabilis,
Eſt abyſſus imperſcrutabilis,
Eſt abyſſus inexhauſtibilis.

¶ Abyſſus inilluſtrabilis
eſt locus damnatorum.ſ.
infernus, qui dicĩ abyſ-
ſus, ab a quod eſt ſine, &
byſſus candor, quaſi ſine candore. Iob. 38. Nunquid ingreſ-
ſus es profundum maris, & in nouiſſimis abyſſi deambulaſti?
Nunquid apertæ ſunt tibi portæ mortis, & oſtia tenebroſa vi-
diſti? Et Apoc. 20. dicitur, ꝙ angelus ligauit draconem, & mi-
B ſit eum in abyſſum. ¶Secundò abyſſus inſatiabilis eſt animus
auarorũ. Vñ auarus eſt ille puteus abyſſi ardoris inſatiabilis,
de quo dicitur Apoc. 9, Ioannes ſtellam vidit in terram ceci-
diſſe, & data eſt ei clauis putei abyſſi, & aperuit puteum abyſ-
ſi, & aſcendit fumus putei, ſicut fumus fornacis magnæ. Aua-
rus.n.dicitur ſtella, propter ſplendorem proſperitatis, dicitur
cadere in terram, propter curam terrenæ facultatis, dicitur pu
teus abyſſi, propter profunditatem inſatiabilitatis, dicitur ha-
C bere fumũ fornacis, propter affectũ cupiditatis. ¶Dixi tertio,
ꝙ eſt abyſſus imperſcrutabilis, videlicet diuinitatis profundi-
tatis. Deus.n.& res diuinæ dicũtur abyſſus, eo ꝙ propter pro-
funditatem ſuæ immenſitatis non poſſunt ab hominibus per-
ſcrutari, nec cognoſci, aut apprehendi, quia ſicut ſapiens Ec-
cleſi. 1. dicit: Arenam maris, & pluuiæ guttas quis dinumera-
uit? Altitudinẽ cæli, & latitudinem terræ, & profundum abyſſi
quis dimenſus eſt? Sapientiam Dei præcedentem omnia quis
inueſtigauit. q.d. Imperſcrutibilia ſunt. ps. Iudicia tua abyſſus
D multa. ¶Dixi quartò, ꝙ eſt abyſſus inexhauſtibilis, & eſt ſaga-
citas perfectorum, ſeu ſubtilitas ſapientum & doctorum. quia
pro certo abundantia ſcientiæ & ſapientiæ, necnon virtutum
& gratiæ ipſorum ſanctorum doctorum Eccleſiæ abyſſus dici-
tur, eo ꝙ inexhauſtibiliter ibidem omnis populus adaquatur,
de aquis inexhauſtibilibus ſuarũ ſcientiarum totus hortus Ec-
cleſiæ irrigatur. Vnde illud ſupradictũ. In cuius mõtibus erũ-
punt fluuiorum abyſſi, vt ſic de quolibet ſanctæ Eccleſiæ do-
ctore dicatur illud Eccleſi. 24. A mari.n. abundauit cogitatio
eius, & conſilium eius velut in abyſſo magna. Et ſequitur ſta-
tim de ſapientia talis viri. Ego ſapientia effudi flumina, ego
quaſi trames aquæ immẽſæ de fluuio, ego quaſi fluuius dorix
exiui de Paradiſo, dixi, rigabo hortum plantationum. Et quia
(chariſſimi) beatus Thomas, qui etiam abyſſus interpretatur
abyſſum totius ſcientiæ in ſe continuit, & habuit, hinc eſt, qđ
de tali abyſſo ſuarum ſcientiarũ, & gratiarum congruè pono
thema meum, Abyſſus exaltauit eum, vbi ſupra. Igitur dico
(chariſſimi) ꝙ iſte beatus doctor, verbis iſtis à tribus principa
liter commendatur, quia videlicet A figuratiua promotione
iſte nominatur figuraliter, quia dicitur Abyſſus. A prærroga-
tiua prælatione iſte ſublimatur ſupernaliter, quia exaltauit.
A demonſtratiua perfectione iſte prædicatur demonſtrabili-
liter, quia dicitur illum. Dico igitur primo, ꝙ iſte commenda-
tur à quadam nominatione, quia dicitur Abyſſus. Video.n.in
mundo, ꝙ precioſæ reliquiæ non nudæ hominibus oſtendun-
tur, immo cryſtallis vel alijs operculis conteguñ. Video etiã,
ꝙ fructus arborum natura folijs operit, ipſosq; ſub velamine
contegit, & abſcondit. Video inſuper, ꝙ notabilia facta ſcriptu
ræ non nudæ & publicæ demonſtrantur, immo ſub figuris, &
enigmatibus inuoluuntur. Modo ſic eſt, ꝙ iſte beatus poteſt
comparari reliquijs precioſis, poteſt æquiparari arboribus fru-
ctuoſis, poteſt inſuper aſſimilari operibus & negotijs glorio-
ſis, quapropter bene concludo, ꝙ ipſius proprietates debuerũt
nobis nominari, & dici ſub quibuſdam nominibus obſcuris &
enigmatibus tenebroſis. Igitur iſte abyſſus dicitur, & ſub iſto
nomine ipſius virtus multiplex deſignatur. Et ſic dico bene, ꝙ
iſte commendatur a quadam figurali nominatione. Abyſſus
inquit, vt ſic de talis nominis operculo intelligatur illud ps.
Abyſſus ſicut veſtimentum amictus eius. Et videte, ꝙ per iſtud
vocabulũ abyſſus, quæ nihil aliud eſt, quam aquarum immen
ſitas, & potiſſimè marinarum (ſicut de mari rubro & ſubmer-
ſione Pharaonis dicitur Exo. 15. ꝙ abyſſi operuerunt eos, de-
ſcenderunt in profundum quaſi lapis) poteſt propriè intelligi
iſte ſanctus, iſte doctor, & etiam quilibet eccleſiaſticus, & ma- E
ximè religionis ſuæ & profeſſionis ſectator. Habet.n.abyſſus

Latam capacitatem,
Imam profunditatem,
Certam mobilitatem,
Fuſcam obſcuritatem,
Magnam ſonoritatem,
Certam ſtabilitatem,
Plenam ſonoritatem,
Multam diuerſitatem.

Sic verè iſte fuit capax, propter
latã dilectionẽ, profundus, pro-
pter humilem affectionem, mobi
lis, propter ſedulam ſubiectionẽ,
obſcurus, propter dilectam con-
uerſationem, ſonorus, propter al-
tam prædicationem, certus & li-
mitatus, propter repreſſam euaga
tionem, plenus & immenſus, propter ſcientiæ, ſeu gratiæ redũ
dationem, fructuoſus, propter mundanã tributationem. Pro-
ſequamur igitur (chariſſimi) iſtas proprietates iſtius abyſſi, &
ipſas ad vtilitatem noſtram tam de ipſo, quàm de quolibet re-
ligioſo, & eccleſiaſtico moraliter exponamus. Et dico primo,
ꝙ abyſſus habet latam capacitatem, quia pro certo iſte habuit
latitudinem, & charitatem dilectionis. Nam ſicut latitudo
abyſſi tanta eſt, ꝙ ipſa continet omnes aquas, non ſolum dul-
ces, immo etiam amaras, ſic verè vir iuſtus debet habere cha-
ritatem ita latam & extenſam, quia omnes homines debet cõ-
tinere, non ſolum dulces.i.amicos, familiares, & notos, immo
etiam amaros i.inimicos, extraneos & remotos, vt ſic de ipſa
charitatiua cõtinẽtia poſſit dici illud Ionę. 2. Abyſſus vallauit
me, pelagus cooperuit caput meum. Quod tamen eſt contra
multos, qui non videntur eſſe lati, ſed ſtricti, non extenti, ſed
retenti, non capaces, & charitatiui, ſed aliorum fugaces, & ſui-
ipſius conſtrictiui & concluſiui. Et ideo iſti videntur eſſe ſi-
miles cuidam vaſi, de quo loquitur Ariſt. quod ſi fiat de cera
virginea vndique clauſum, & ponatur in mari, intrabit in eo
aqua dulcis, veruntamen non amara. Sic verè tales, qui in ma-
ri iſtius mundi amari ſunt poſiti, videntur vndique conſtri-
cti & clauſi, quòd bene apparet, quia in corde ſuæ affectionis,
& charitatis bene poteſt intrare aqua dulcis.i.illi, qui ſunt eis
dulces & delectabiles.ſ.conſanguinei & amici. Sed pro certo
aqua amara.i.triſtabiles & amari.ſ.inimici, & extranei nunquã
intrant capacitatem cordis ſui, quòd bene patet de mundi prin
cipibus & prælatis, qui non curant promouere, nec in corde
per

nē habere,niſi cōſanguineos & amicos,dimittentes quamquā ſint digniores,extraneis longinquis.Iſti igitur nō ſunt abyſſus lata : ſed abyſſus conſtricta & congelata, de qua Iob.38.dicitur. In ſimilitudinem lapidis durantur aquæ , & ſuperficies abyſsi conſtringitur.Non ſic iſte,& non ſic quilibet bonus eccleſiaſticus:quia pro certo iſte habuit latam capacitatem,charitatem dilectionis.

F ¶Secundò dico,ꝙ iſte habuit imam profunditatem humiliatiuæ affectionis.abxſſus.n.tantam profunditatē habere noſcitur, ꝙ in pleriſq; locis eius fundus non inuenitur. Et ideò dicitᵉ abyſſus ab a,quod eſt ſine,& baſi,quaſi ſine baſi.i.fundamēto & fundo;& re vera talis fuit hic,& talis debet eſſe quilibet eccleſiaſticus: qa verè iſte debet eſſe ꝑ humilitatē ita profundus , ita debet ſe in imum per ſui deſpectū ſubijcere,ꝙ cunctis debet humiliter ſubiacere.vt ſic dicat humilitas ſua illud Eccle.24.Girum cęli circuiui ſola,& profundū abyſsi penetraui.In fluctibus maris perambulaui,& in omni loco ſteti,& in omni populo & gente primatū habui. Et verè bene loquitur profunditas & humilitas iſtius abyſsi , quia verè humilitas eſt illa virtus , quæ girum cęli circuiuit contēplatione & occupatione , quæ in fluctibus maris.i.in tribulationis amaritudine ambulat patientia,& mente, quæ in omni loco ſtat perſeuerantia & duratione , & in omni populo primatum accipit exaltationē & promotione,quia procul dubio iſta humilitas abyſſalis

G Promotionem facit acquirere,
Contemplationem ſolet inducere,
Perſeuerantiam ſolet efficere,
Et mundi tribulationes ſolet vincere,
& contēmnere.

¶ Iſtam igitur talem profundam humilitatem habuit : quia .ſ.ad modum abyſsi: ſicut bonus religioſus ſe quantū potuit profundauit, & ideò ſciētiarū plenitudinē acquiſiuit, quia.ſ.ſicut aquæ fluunt ad vallem & locū profundiorē : ſic vera ſcia ad virum humiliorē, quia ſicut dicitur Prouerb.2 Vbi fuerit humilitas : ibi & ſapientia. Vnde de iſta humilitate abyſſali dicitur Deut.33. De benedictione dñi terra eius,de pluuijs cęli & rore,atq; abyſſo ſubiacente.Sed procul dubio iſta ſunt hodie contra multos eccleſiaſticos , & religioſos, qui.ſ.non habent humilitatem,ſed pompoſitatem, nō quærunt in profundo ſubeſſe;ſed ambiunt in ſupremo præeſſe:non diligunt ſtatum ſubiectionis, ſed appetunt ſtatū prælationis. Abyſſus n.q̃q̃ naturaliter habeat eſſe profunda:veruntamē valde eſt fumoſa, valde eſt ſpumoſa, valde eſt fluctuoſa & tēpeſtuoſa. Sic verè dato,ꝙ de eſſe religionis ſit humilitatis profunditas,inuenio tñ ꝙ inter ipſos abundat inuidiarū & diſcordiarū fluctuoſitas, pomparū & ſuperbiarū feruoſitas, detractionum & iniuriarū ſpumoſitas, ſicut ad ſenſum apparet, & patet de multis religioſis,qui magis prompti ſunt ad detrahendum, magis pompoſi ad præſumendū, magis fluctuoſi ad inuidendum , q̃ plurimi ſęculares, ita ꝙ tales figurari poſſunt Apocalyp.17. vbi dicitur,ꝙ Ioannes vidit beſtiam vnam magnam mirabiliter,plenam nominibus blaſphemiæ,quæ portabat illam mulierem, quæ erat ebria ſanguine martyrum Ieſu. Sequitur,quòd Angelus dicit Ioan.Beſtia (inquit) quā vidiſti, fuit & non eſt, & aſcenſura eſt de abyſſo , & in interitū vadit. Iſta beſtia ſignificat malos clericos , & religioſos , qui procul dubio hodie portant , & ſuſtinent mulierem ebriam ſanguine martyrum Ieſu.i.malos principes , vſurarios & raptores , qui pleni ſunt ſanguine martyrum.i.ſubſtantia pauperū Chriſti , vel bonis eccleſiarum & martyrum,quia re vera tales non reprehendunt,ſed ipſis fauendo applaudunt. Iſti ſunt pleni nominibus blaſphemiæ: quia pro certo non ceſſant ſuperioribus detrahere,omnem ſtatum & populum contēnere, ſe ſolos bonos credere,& alios blaſphemare,de quibus dicitur in canonica Iudæ. Dominationem ſpernunt,maieſtatem autē blaſphemant. Et ſequitur. Hi ſunt murmuratores quærulosi ſm deſideria ſua ambulantes,& os illorum loquitur ſuperbiā.Et quid ſequitur?Certè procul dubio,ꝙ beſtia,quā dicit figura,fuit & non eſt. ſic religioſi noſtri fuerunt antiquitus,nec tot ſunt hodie,quot fuerunt. Pro certo fuit, & non eſt, quia.ſ.antiquitus fuerunt in ſumma morum perfectione:ſed modo ſunt in contraria conditione,ſicut dicitur Apoca.21. Primum cœlum,& prima terra abijt,& mare iam non eſt. Et hoc eſt,quod ſequitᵉ in figura : quia(inquit)iſta beſtia áſcenſura eſt de abyſſo, & in interitū vadit, quia,vt breuius concludatur, iſti de abyſſo.i.de humilitatis profundo aſcenderunt per ſuperbiā , & proceſſerunt, & ad interitum vitiorum acceſſerunt. Vnde Bernardus. Hi volunt eſſe humiles ſine deſpectu , pauperes ſine defectu , bene veſtiti ſine ſolicitudine , delicatè paſti ſine labore , alijs adulantes,alijs detrahentes,mordaces,vt canes,fallaces,vt vulpes, ſuperbi vt leones,rapaces vt lupi. Hi volunt eſſe ſine auctoritate iudices,ſine viſu teſtes,falſi accuſatores omni veritate carentes,hęc ille.Aſcenſura eſt igitur illa beſtia,& in interitum vadit. Sic non ſicut iſte beatus charisſimi: quia pro certo nunquàm de abyſſo perfectæ humilitatis aſcendit , ſed in eius profundo cōtinuè latitauit,vt ſic de eo & ſimilibus dicatur illud.Exod.15.Abyſsi operuerunt,deſcenderunt in profundum quaſi lapis . Habuit igitur iſte profunditatem humiliationis.

¶Tertiò dico, quòd iſte habuit perfectionis abyſſum:quia habuit mobilitatem obedientiæ ſubiectionis. H
Abyſſus.n.ſemper eſt in motu & in fluxu, fluit.n.cōtinuè,& refluit, & nunquā à motu quieſcit,& hoc quia motum lunę ſequitur. Et ſecundū eius influentiam ſe dirigit,atq; regit,ſic verò bonus religioſus & ſubditus ſemper debet eſſe in motu obediētiæ & ſubiectionis, nec nō in motu diligētiæ & bonæ ſedulitatis ad hoc: quia debet ſequi motum & imperium lunæ.i.pręlati vel Dei.Deute.18.Eruperunt fluuiorum abyſsi,ſicut proculdubio fuit iſte, qui Deo,atq; pręlato ſemper voluit obedire, & ad eorū imperium ad bona opera ſedulo ſe mouere,diligentia.n.ſua & motus labrorum ſuorū quos exercuit ſtudendo,legendo, ſcribendo,dictando,eſt omnibus manifeſta,ita quod propriè pōt dici de eo illud pſál. Iudicia tua abyſſus multa . Quod eſt contra multos, qui per obedientiam & diligentiā non ſunt mobiles , immo per negligentiā & inobedientiam ſunt inſtabiles & immobiles. In aliquibus.n.partibus ſeptētrionis Abyſſus.i.aqua maris propter exceſſum frigoris congelatur, & contra naturā ſuam conſtringitur,& à motu proprio retardatur.Sic verè frigus indeuotionis,multos religioſos & clericos ita conſtringit, quod per obſtinationem gelantur, ita quòd motum obedientiæ & diligentiæ eis tollit Iob.38. Superficies abyſsi conſtringitur.Et illud Iob.41.Eſtimabit abyſſum,quaſi ſeneſcentem.i.præ frigore ſe mouere non valentem religiosè. Sic iſte procul dubio habuit mobilitatem obedientiæ ſubiectionis.

¶Quartò dico,quòd iſte habuit perfectionis abyſſum:quia habuit obſcuritatem tenebroſæ meditationis , & deiecturæ conuerſationis. I
Abyſſus.n.propter maximam profunditatem magnam habet obſcuritatem , immenſitatem.n.aquæ ſuæ lux nō penetrat. Et ideò obſcuritate lucis carentiam ibi cauſat. Sic verè perfectio viri iuſti debet eſſe obſcura. i. in exteriori conuerſatione humilis & abiecta, & ab omni luce curioſitatis pęnitus aliena,vt ſic de deiectione viri boni dicatur illud Gen.1. Tenebræ erant ſuper faciem abyſsi, & ſpiritus domini ferebatur ſuper aquas : quia pro certo erant

Tenebræ deiectæ conuerſationis,
Tenebræ męſticiæ & contritionis,
Tenebræ ſolitariæ meditationis.

Quia pro certo debent abyſſum, ideſt perfectionem humilis religioſi tegere , vt ſic ſpiritus domini ſuper aquas affectionum ſuarum continuè poſsit ferri, & ſic fuit de iſto: quia non curauit hominibus apparere, ſed Deo obſcurè.i.ſecretè & ſolitariè voluit viuere,cōpoſitioni mentis vacare, de mundi negotijs non curare,& quia famā ſæculi deſpiciebat, ipſam meruit ſuper oēs acquirere,& habere. vnde Alanus de complanctu naturæ.Hæc eſt famæ bonæ glorioſa proprietas,vt appetitores ſuos cōtemnat,& appetat contemptores, hunc fama fugiendo ſequitur, quam inſequendo perdit. vnde Sene.in prouerbijs. Vis omnibus eſſe notus,prius effice, vt neminem noueris . Quod eſt contra multos religioſos, qui nolunt habere obſcuritatem, ſed luciditatem ; Nolunt eſſe in obſcuro ſolitariæ meditationis,ſed magis in claro publicæ negotiationis: qa magis quærunt hominibus placere veſtibus: quā moribus,magis volunt eſſe mundo famoſi , q̃ dño virtuoſi. vnde Ber. in epi.1.Labor(inquit)& latebræ & volūtaria paupertas ſunt inſignia monachorum; noſtri autē oculi omne ſublime vident, noſtri pedes omne forū circumeunt , noſtræ linguæ in omnibus conſilijs audiuntur,noſtræ manus omne patrimoniū partiuntur.Et breuiter multi ſunt hodie religioſi,qui magis videntur eſſe ſæculares,quàm regulares, & procul dubio ex hoc nō fiunt famoſiores,ſed in Dei & hominū repugnatione fama & moribus viliores:quia.ſ.ſicut odor roſæ melius in loco obſcuro,q̃ in ſole ſeruatur,ſic verò odor bonæ famæ in obſcuro ſolitudinis viget.in ſole autē.i.in publico euaporare, & deficere comprobatur.Vnde & Petrus Rauē.in quadam epiſtola dicit: Quòd,qui omni tēpore venantur famam ſæculi, omni tēpore ſunt infames. Nō ſic(charisſimi) nō ſic:quia pro certo iſte fuit

abyſſus obſcurus & à mundi viſibus(ſicut potuit) occultatus.
Et ſic dico,ꝙ iſte habuit obſcuritatem deiectiuæ conuerſatio-
K nis,& obſcuræ meditationis.¶ Quintò dico,ꝙ iſte dicit̃ abyſ-
ſus:quia habuit ſonoritatẽ eloquentis prædicationis:quia pro
certo ſicut abyſſus cum aquis ſuis & fluctibus ſemper emittit
ſonitum & ſtrepitum, ita ꝙ poſsit à longè audiri; ſic iſte me-
diãtibus aquis ſciarum ſuarum, ita per prædicationem ſonuit
& clamauit,quod in omni terra auditus fuit.ṗs. In oẽm terrã
exiuit ſonus eorũ. Ita ꝙ de tali abyſſo ꝓpriè dicitur illud. ṗs.
L Dedit abyſſus vocem ſuam.¶ Sextò dico,ꝙ abyſſus habuit ſta
bilitatem repreſſæ dignationis. Sicut.n.videmus, ꝙ abyſſus,
hoc eſt dicta,aqua maris habet littora,quę ſiſtunt,& reprimũt
fluxum ſuum,quæ.ſ.vltra nõ progreditur,ſed infra certos ter-
minos a Deo conſtitutos ſiſtitur,& tenetur. Sic iſte littora di-
uinorum mandatorum & regularium ſtatutorũ,nec non clau
ſtralium terminorum pro limitibus habuit,infra quæ ſigna in
dignationibus & ambitionibus corpus ſuum tenuit, ita ꝙ à
cunctis & animi & corporis motibus,vagationibus,fluctibus,
& fluxibus ſe repræſsit.Vnde dicitur Prouer.8.ꝙ certa lege &
gyro vallabat abyſſos.Et ſequitur,quod legem ponebat aquis,
ne tranſirent fines ſuos:quæ tñ hodie ſunt contra multos reli-
gioſos, qui pro certo non videntur certos limites habere,imo
totus mundus clauſtrum ipſorum videtur eſſe, ita ꝙ illud Se-
necæ epiſtolę videntur dicere,Vni angulo non ſum natus pa-
tria mea totus eſt mundus. Et pro certo iſti non curant in ſuis
beneficijs,& clauſtris & conuentibus ſtare.Sed nũc ad roma-
nam curiam ire,nunc per vicos & plateas trãſire, & de domo
in domum,de vico in vicum,de hoſpitio ad hoſpitium diſcur
rere & vagare non vacant.n.ſtudijs,ſed negotijs,non contem
plationi,ſed viſitationi,nõ marginibus librorum,ſed curijs &
monitionibus dñorum. Ita proculdubiò videntur hodie præ-
cipuè inter religioſos mendicantes,qui tñ temporalitatem nõ
habent ipſi tñ in diſcurſu præ cęteris ſe delectant. Quod vtiq;
Zach.6.põt figurari,vbi dicitur.Quia ipſe vidit quattuor qua-
drigas,quæ exibãt de medio duorum montium æreorum:vna
habebat equos rufos, alia habebat equos nigros: alia habebat
equos albos : quarta verò habebat equos varios,& fortes, qui
quærebant diſcurrere per vniuerſum orbem. Iſtæ.n.quattuor
quadrigæ cariſsimi, ſignificant quattuor ordines.ſ.ordinẽ Ci-
ſtercien.& illos, qui rotantur de veteri ordine,& ibi ſunt equi
rufi.i.monachi,qui portãt rufum habitum. Item ordinẽ beati
Benedicti, vbi ſunt equi nigri.i.ſubditi portantes habitum ni-
grum. Item religionem ſancti Auguſtini, vbi ſunt equi albi.i.
ſubditi portantes habitum album.Item religionem mẽdican-
tium,vbi ſunt equi varij.i.religioſi portantes inter ſe habitum
varium & diſtinctum,ſed(vt melius applicem) quattuor qua-
drigæ ſunt quattuor religiones mendicantes, quæ inter duos
montes æreos.i.iuſtitiã duorũ teſtamentorum verſantur.Equi
etiam rufi & quadriga ſunt Minores, nigri ſunt Auguſtinẽſes.
Albi verò Carmelitæ, ſed varij ſunt fratres prædicatores,q̃ ad
literam habitum varium.ſ.ex nigro & albo portant,qui etiam
inter cæteros dicuntur fortes ad ſuſtinendum fidei firmitatem
& ſciæ veritatem. Sed quid pro certo de iſtis equis quattuor
iſtius quadrigæ,ſiue accipiantur de mendicantibus in genera-
li,ſiue de prædicatoribus in ſpeciali,dicit̃ in figura,ꝙ iſti quæ-
rebant diſcurrere per vniuerſum orbem:quia pro certo, vt ſu-
pra dixi,multi ſunt inter iſtos,qui plus debito diſcurrũt,& ma
gis in ſęcularibus negotijs, q̃ in clauſtri ſuſpirijs exequauerũt.
Proſper in lib.de vita cõtemplatiua dicit ſic. Sunt quidam,qui
conuerſi expreſsiuis moribus nihil abijciunt:quia non mutan
tur mente,ſed veſte,non actu,ſed habitu,nõ opere,ſed ſermo
ne. In religione.n.ſęculariter viuunt, opinionem pro virtute
quærunt,prædicant magna,nõ faciunt,accuſant vicia,nec de-
ponunt, publicè ſibi diſplicere ſimulant, quod occultè com-
mittunt ijdem magis ſtudent videri,q̃ fieri.Hæc ille. O chariſ
ſimi,non ſic iſte:quia pro certo nõ fuit vagus, ſed more abyſsi
cõpreſſus & legibus arctatus, & infra limites religionis & iu-
ſtitiæ conſtitutus, ita ꝙ fuit de illis abyſsis, de quibus dicitur
Exod.15. Et congregati ſunt abyſsi in medio mari. Igitur iſte
M habuit ſtabilitatẽ repſſæ dignationis vel diuagationis.¶ Septi-
mò dico,ꝙ iſte habuit immenſitatem gratię ſcientię & deuo-
tionis, ſicut.n.abyſſus habet immenſitatem aquarum, ſic iſte
immenſitatem gratiarũ & ſcientiarũ,& ſicut ex abyſſo erum-
punt fontes & flumina,quibus terra irrigatur, ſic ab iſto pro-
rumpunt diuerſæ doctrinæ quibus Eccleſia fęcundatur. Et re
uera iſte fuit quædam (quantum ad ſcias) inhauſtibilis abyſ-
ſus, ſicut patet doctrinæ ſuæ profunditatem & immenſitatem
conſideranti. Vnde propriè põt dici illud Prouer.3. Sapientia
ipſius eruperunt abyſsi, & nubes rore concreſcunt. Cuius tñ
hodie in Eccleſia paucos inuenio ſucceſſores.Sed ꝓ certo ma
gis hodie ſtudemus nos alij eccleſiaſtici in populis, q̃ in Pauli
epiſtolis magis in ſalmone q̃ in Salomone, magis in negotio-
rum cura,q̃ in ſacra ſcriptura.Et ideò proculdubio multi ſunt
qui non ſunt abyſſus per redundantiam,ſed potius per obſcu-
ram ignorantiã, vt iam voluptati tales abyſſos ſiccanti, poſsit
dici illud Eſa.51.Siccaſti mare aquam abyſsi vehemens. Non
ſic iſte:quia pro certo ipſe immenſitatem gratię & deuotionis
habuit,ita ꝙ de eo & de eius immẽſa ſciã poteſt dici illud.ṗs.
Quòd Deus petram interrupit in eremo, & adaquauit.ſ.filios
Iſrael, velut in abyſſo multa. Dic (ſi vis) quare dicitur petra.
¶ Octauò dico,ꝙ iſta abyſſus habuit fluctuoſitatem mũdanæ N
tribulationis. Quia pro certo ſicut abyſſus nunquàm eſt ſine
fluctibus, ſic nec iuſtus ſine tribulationibus. Igitur iſta abyſ-
ſus fluctuoſa fuit:quia.ſ.fluctus turbationis,timoris Dei, hor-
roris ſui,& terroris inferni,necnon & laboris cõtinuè habuit,
& portauit. Vnde ipſe fuit de illis, de quibus dicitur in pſal.
Viderunt te aquæ Deus, viderunt te aquæ & timuerunt & tur
batæ ſunt abyſsi. ¶ Ecce igitur chariſsimi, ꝙ beatus Thomas, O
qui interpretatur abyſſus, fuit abyſſus

Turbata,	Propter Timoris fluctuoſitatem, ſcientiæ
Repleta,	fertilitatem,perſiſtentiæ ſtabilitatem,præ-
Luminata,	dicationis ſonoritatem,conuerſationis ſo-
Sonora,	licitudinem,obedientiæ promptitudinem,
Obſcura,	humilitatis laſsitudinem, & Charitatis am
Agitata,	plitudinem. Et ſic dico, ꝙ iſte fuit abyſ-
Profundata,	ſus interpr æ tatus & nominatus, & abyſſo
Capax & dilatata.	àſsimilatus & comparatus. Et ideò à ſum-

mo abyſſo Deo,ad abyſſum opulẽtiæ Paradiſi exaltatus.Iuxta
illud pſal. Abyſſus abyſſum inuocat. Et ſic bene dico, ꝙ iſte
commendatur à figurali nominatione. Abyſſus inquit:quia.ſ.
ſub iſto nomine & iſte ſanctus & ipſius multiplex nominatur.
¶ Item dico,ꝙ abyſſus(vt communiter) accipitur pro profun
ditate,eſt imperſcrutabilis & accipitur pro profunditate diui-
næ ſapientiæ, ſicut Eccleſiaſtici.1. Profundum abyſsi quis in-
ueſtigabit? Aliquando pro immẽſitate æternę gloriæ, ſicut in
pſalmo. Adæquauit eos velut in abyſſo multa.Aliquando pro
profunditate eternæ miſeriæ,vnde in Pſal. Deſcenderunt vſq;
ad abyſſos. Aliquando pro perfecto viro & pro profunditate
humilitatis & iuſtitiæ ſeu etiam ſcientiæ, vt dicitur Abacuc.3.
Dedit abyſſus vocem ſuam. Aliquando pro profunditate ſcri-
pturę,vt Eccleſia.24.Profundum abyſsi penetraui.Aliquando
pro peccatore,ſeu pro profunditate obſtinationis & malitiæ.
ſicut Gene.1. Tenebræ erant ſuper faciem abyſsi. ¶ Aduertè P
igitur,ꝙ hic intendo de abyſſo facere mentionem inquantum
poteſt ſignificare virum perfectum, vel etiam ipſum Deum,
& inquantum poteſt ſignificare vitam æternam. Dico igitur,
quòd quadruplex eſt abyſſus, ſcilicet.

Virtuoſa,	Virtuoſa eſt Deus, vel quilibet vir perfe-
Doloroſa,	ctus. Et de hoc põt dici illud Iob.38.Nun-
Vitioſa,	quid ingreſſus es profundum maris, & in
Et gaudioſa.	nouiſsimis abaſsi deambulaſti? Nunquid

ſunt apertæ portę mortis, & oſtia tenebroſa vidiſti? Ecce igi-
tur,ꝙ in verbis quattuor oſtẽduntur, quæ competunt cuilibet
viro iuſto,ſm quattuor conditiones,quę in abyſſo poſſunt re- Q
periri.¶Eſt.n.in abyſſo,quòd idem eſt quod aquarum immen
ſitas,profunditas,amaritudo, inſatiabilitas, & obſcuritas. Di-
co igitur ſm iſta,ꝙ homo perfectus habet quattuor conditio-
nes. Debet.n.habere humilitatis infinitatẽ.(Profunda inquit)
Mobilitatis agilitatem(mare inquit)Dilectionis capacitatem,
(apertæ ſunt portæ mortis.)Diſcretionis luciditatem, oſtia te-
nebroſa vidiſti.Habet igitur vir perfectus infinitatem humili-
tatis,quod oſtenditur, cum dicitur profundum. Sicut.n.abyſ-
ſus habet profunditatem inferius in infimis, ita ꝙ fundus eius
vix põt inueniri, ſic vir perfectus ſemper per humilitatẽ alijs
ſe reputat infimiorem & inferiorem,minus dignum & minus
valentem. Ideò ſibi põt dici illud Pſal.Nimis profundæ factæ
ſunt cogitationes tuæ. Et hoc fuit figuratum Iob.11. vbi dici-
tur. Feruеſcere faciam quaſi ollam profundum maris, & po-
net quaſi cũ vnguenta bullient. Mare.n.ſignificat virum perfe
ctum amarum per cõtritionem & per mortis meditationem.
Profundum eius eſt cor ipſius infimũ per humilitatem & de-
iectionem, ꝙ pro certo quaſi olla per æternorum deſiderium
feruet

feruet & bullit,ſicut vnguenta per pietatem,& compaſſioné.
Heu proh dolor,ꝙ pauci ſunt hodie, qui habeãt iſtam profun
daın humilitatem.Moderni.n.non quærunt eſſe in profundo,
ſed in ſuperficie,non in infimo animo gradu depreſſo,ſed ex-
celſo,non in humilitate,ſed in vanitate,nõ in paupertate,ſed
in dignitate,videntur allegare illud Sene.in epiſtola. Non ſo-
lum quod minimum,ſed quod peſſimũ in fundo eſt,illud ma
ximè verum eſt de ambitioſis, qui pro certo ſunt ſimiles flam
mæ:quia ſicut flamma ſemper nititur ſurſum aſcendere, & vt
ſurſum aſcẽdat,circumquaque ſe agitat,& ſe mouet. Sic verò
ambitioſus ſemper nititur aſcendere ad honorem , & ad offi-
cium,ad dignitatem & ad hæc continuè ſe agitat, & laborat.
Modò.n.ſe deflectit ad vnam partem,modo ad aliã,modo tra
ctat cum vno,modo cum alio,breuiter nunquàm quieſcit cor
eius tñ nititur aſcendere. Et ſicut flamma comburit circum-
iacentia ligna,ſic verò ambitioſus nititur alios ſuperiores con
burere,& inflammare precibus atque donis.Ideo de iſtis dici
tur à Ber.ad Eugenium lib.3.O',inquit,ambitio ambientium
crux,quæ omnes torques,omnibus places, nil acrius cruciat,
nil moleſtius inquietat,& cum apud miſeros mortales, nil ce
lebrius negotijs eius. Non ſic chariſſimi,non, ſed habeamus
humilitatis infinitaté(.Profunda inquit,)vt ſic de tali profun-
ditate abyſſi.i.viri iuſti, poſſit ipſe dicere illud Eccleſiaſtici
23.c.Gyrum cęli circuiui,profundum abyſſi penetraui, & in
maris fluctibus ambulaui. ¶ Secundo debemus habere mobi-
litatis agilitatem: quia ſicut abyſſus,vel aqua maris continuè,
& faciliter mouet, ſic nos debemus eſſe agiles & mobiles per
obedientiæ velocitatem,& per diligentiæ ſedulitatem,Et hoc
oſtẽditur cum dicitur Maris;quia.ſ.ſemper mare eſt in motu,
& nunquàm ceſſat fluere,aut refluere, ſic verò nec nos debe-
mus ceſſare à motu & fluxu obedientiæ & ſubiectionis, nec a
motu diligẽtiæ & bonæ operationis.Et ideò de iſto motu ma-
ris dicitur in ps̃.Moueatur mare & plenitudo eius.Nam ſicut
motus maris ſm̃ Ariſtotelem ſeruat illud à putredine, ſic ve-
rò motus iſte ſpiritualis ſeruat hominem à corruptione pec-
cati. Ideò de bonis mobilibus & agilibus dicitur.Deutero.8.
Erumpunt fluuiorum abyſſi.Et iſtud eſt contra pigros & de-
litioſos,& deſides,qui non mouẽtur per aliquod bonũ opus,
nec per obedientiam ad prælatos.Et ideò iſti non ſunt ſimiles
R mari,nec ſunt abyſſus ſe mouẽs, ſed abyſſus dormiẽs,atq; ia-
cens.De quo Gen.8.Clauſi ſunt omnes fontes abyſſi.Et Gen.
49.c. De benedictionibus abyſſi iacentis deorſum. Sed verè
poſſunt lacui cõparari, qui eſt aqua dormiẽs & immota, quæ
(vt communiter)cõtinet vermes & ranas, & circa ſe cõſueuit
arbores & herbas infructiferas nutrire,& quia non mouetur,
ideò faciliter corrumpitur, & putreſcit, ſic verò ſunt pigri &
delitioſi inobedientes, & obſtinati:quia tales ſemper volunt
quieſcere,& dormire, nec per aliquem laborẽ vel exercitium
ſe mouere. Et tales pro certo conſueuerunt in ſe nutrire ver
mes malarum affectionum & deſideriorum peruerſorum,ra-
nas.i.clamorem detractionis,& malorum verborũ, vanarũq;
locutionũ. Et arbores infructuoſas.i.perſonas inutiles,vt ſunt
meretrices,& hyſtriones ſolẽt circa ſe habere,& de bonis ſuis
nutrire. Et ideò tales per peccata plurima corrumpuntur, &
maximè per gulam & luxuriam, auaritiam & inanẽ gloriam.
Et de iſtis dicitur in ps̃. Fiant immobiles quaſi lapis. Non ſic
chariſſimi,ſed moueamur & laboremus:quia bonorum labo
rum glorioſus eſt fructus.Sapiẽ.3. Habeamus mobilitatis agi-
S litatem. Maris inquit. ¶Tertiò debet habere vir perfectus di-
lectionis capacitatem. Apertę,inquit,ſunt tibi portæ mortis.
Mors.n.quæ omnia recipit, ſignat charitatem, quæ oẽs ſ.ami
cos & inimicos capit.Canti.8.Fortis eſt,vt mors, dilectio. Si-
cut.n.abyſſus eſt locus apertus ad recipiẽdum oẽs aquas tàm
dulces,q̃ amaras,ſic verò cor noſtrum debet eſſe apertum, ca
pax,& latum,ad recipiendum per amorem & dilectionẽ oẽs
aquas.i.oẽs homines nõ ſolum dulces.i.bonos & amicos,imo
etiam amaros .i. malos & inimicos : quia.ſ.diligere debemus
bonos & malos, amicos & inimicos,amicos in Deũ,inimicos
propter Deum. Apertæ ſunt,inquit,tibi portæ mortis:quia.ſ.
portæ cordis ſui debent omnibus eſſe apertæ. De hoc Apoca.
12.Apertum eſt oſtium in cœlo,oſtium.n.charitatiuorum de
bet ad literam omnibus eſſe apertum.Iob.31. Foris non man
ſit peregrinus,oſtium meum viatori patuit, vt de pauperibus
dicatur, ꝙ ipſe adaquauit eos velut in abyſſo multa. Et illud
Gene.8.Rupti ſunt oẽs fontes abyſſi,& cataractæ cęli apertæ
ſunt. Et hoc eſt cõtra multos,qui ita ſunt clauſi per parcitatẽ,
nec non per odium & rancorem,& per inuidiam & liuorem,
ꝙ nullum volunt recipere per amorem in atria cordis,nec ẽt
in oſtio domus ſuæ. Quod ſi aliquem recipiunt,ipſi pro certo
non recipiunt,niſi notos,familiares & amicos.Iſti ſunt ſimiles
vaſi facto de cera virginea & ex omni parte clauſo,in quo ſm̃
Ariſtotelem ſi ſit in mari,aqua dulcis intrat,amara nõ,ſic verè
iſti tenent ita ſe clauſos,ꝙ ipſi intra cor ſuũ non recipiunt per
amorem & dilectionem niſi aquã dulcem,.i.niſi illos,qui ſunt
ſibi dulces,benigni,familiares & amici. Aquam aũt amarã.i.
illos,quos inueniũt amaros per correctionem, vel amaros per
illatam vexationẽ.ſ.inimicos, nullo modo reciperent vel ama
rent. Iuxta illud Treno. 1.Non crediderũt omnes habitatores
orbis, non ingrederetur hoſtis per portas Hieruſalem. Vnde
tales abyſſi non ſunt aperti : ſed ſemper potius clauſi. Vnde
Prouerb.8. Certa lege vallabat abyſſos. Et illud prædictum.
Clauſi ſunt abyſſi ſimiles illi mari ſeu abyſſo, quæ eſt in ſeptẽ
trione,quæ.ſ.virtute frigoris congelatur. Sic iſti per indeuo-
tionem & auaritiam cõſtringuntur.Iob.39.Superficies abyſſi
conſtringuntur.Non ſic chariſſimi.ſ.habeamus dilectionis &
charitatis capacitatem.Vnde Bernard.in epi.2. O bona mater
charitas,quæ ſiue foueat infirmos,ſiue exerceat prouectos,ſi-
ue arguat inquietos diuerſa exhibẽs diuerſis ſicut filios diligit
miſeros & vniuerſos. ¶Quartò dico,ꝙ debemus habere di-
ſcretionis luciditatem.Nam ſicut abyſſus habet naturam per-
ſpicuam & dyaphanam,& tamen obſcura eſt propter profun
ditatem, ſic verè homo debet habere virtutem perſpicuæ di-
ſcretionis, & tñ cum hoc obſcuritatem timoris mortis,& fina T
lis turbationis,& hoc oſtenditur cum dicitur. Oſtia tenebro-
ſa vidiſti : quia verò homo ſemper debet videre,& cõſiderare
& in mente habere oſtia mortis, ſepulcri, & purgatorij, quæ
valde ſunt horribilia & tenebroſa : quia illa eſt terra tenebro-
ſa & operta mortis caligine, ſicut dicitur Iob.10. Iuxta illud
Hiere 2.Vide vias tuas in conualli.Dañ.3.Benedictus es, qui
intueris abyſſos.Et iſtud proculdubio eſt hodie cõtra multos:
quia verè quaſi nulli præuident de morte,nec præcogitant.Et
ideò ſicut cęcus,qui non præuidet præcipitium,ſubito quan-
doq; cadit in ipſum.Sic quia iſti,qui per mundi proſperitatem
excęcati ſunt,non vident, nec aduertunt ad præcipitium mor
tis & inferni, ideò ſæpe accidit,quòd ſubito cũ non ſperant ca
dunt in ipſum.Ideò de talibus dicitur Treno.2. Sordes eius in
pedibus eius,nec recordata eſt finis ſui.Non ſic igitur chariſ-
ſimi,ſed habeamus diſcretionis luciditatem, dilectionis capa-
citatem,ſedulitatis nobilitatem, humilitatis profunditatem.
Et ſic patent quatuor membra auctoritatis. ¶ Accipitur igitur
abyſſus pro homine virtuoſo. ¶ Item accipitur pro tormento
doloroſo.ſ.pro pęna inferni.Et de hoc põt exponi illud Apoc.
20.Vbi ipſe vidit Angelum habẽtem clauem abyſſi, & cathe-
nam magnam,& apprehendit draconem ſerpentem magnũ,
qui eſt diabolus & ſathanas,& ligauit eũ,& miſit in abyſſum, V
clauſitq;,& figurauit ſuper eum.Angelus iſte eſt Chriſtus,qui
dicitur Angelus magni conſilij. Eſay. 9. Abyſſus eſt infernus
& pœna ęterna inſatiabilis & profunda. In abyſſo igitur eſt
cathedra.i.æternitas durationis, quia ipſi ſunt incluſi & inca-
thenati perpetuò.Et ibi eſt clauis diuinæ ſententiæ & ordina-
tionis,quæ.ſ.eos includit,& in iſta abyſſo ligãtur,& perpetuò
includuntur. Draco, ſerpens antiquus, diabolus & ſathanas.
In quibus verbis tria genera hominum oſtenduntur, quæ in
abyſſo inferni perpetuò hoſpitabũtur, videlicet, fallacis ami-
citiæ ſectatores (Draco)Tenacis auaritiæ profeſſores (Serpẽtẽ
antiquum)Mordacis eloquentiæ detractores(Diabolus inquit
& ſathanas) Debent igitur in infernali abyſſo illi, qui ſunt fal
lacis amicitiæ ſectatores,& illi,qui ſunt ſocii,& concordes,&
amici in malo,quod oſtenditur cum dicitur,ibi eſt draco. Di-
cit.n.Pli.lib.8.ca.14.ꝙ dracones per flumina & maria velifi-
cant ad paſcua meliora.Et tunc (ſicut dicitur) decem vel vn-
decim inuicem ſe coniungunt, & ſe per caudas colligãt, vt p
mare ſecuri circũeant & trãſnatent Sunt autem dracones ſm̃
Iſidorum criſtati quibuſdam fiſtulis, quibus attrahunt ven-
tum,linguam habent venenoſam. Et ideò ictu,& morſu vene
nant,& vulnerant quos inuadunt. Pro certo chariſſimi, tales
ſunt mundi peccatores,& maximè diuites auari,cauſidici,of-
ficiales & balliui, & etiam cæteri diuites & potentes tam ec-
cleſiaſtici q̃ ſęculares.Iſti.n.ad modum draconũ ſunt ſitibun-
di per auaritiam, ſunt & criſtati & mitrati per dignitatis emi
nentiam, ventum vanæ laudis attrahunt per vanitatem & Ia-
ctantim,linguam etiam habent venenoſam per falſorum ver-
borum

borum fraudulentam deceptionem & malitiam. Et ideò ipſi lędunt alios circunſtantes.ſ.pauperes & vicinos per iniuſtitiā & violentiam. Et hoc pro certo: quia tales ſe colligant inuicē per confęderationem & concordiā: quia tales mali ſeinuicem cōglutinant, vt poſſint aliis præualere, & alios lędere, & grauare: quia ſicut videmus ad ſenſum tales ſe inuicem taliter ſuſtinent, quod nullus pauper poteſt ab eis ius ſuum reportare, vnde dicitur Prouer. 1. Marſupium omnium ſit vnū noſtrum. Et in p̄s. Aſtiterunt.n.reges terræ, & principes cōuenerūt ī vnū aduerſus dn̄m. Et ſic tales hodię diſcurrūt ſicut dracones per mare huius mundi, & accipiūt, & occupant pabula meliora.i. officia & beneficia, pinguiora: quia ſicut dicit in p̄s. Ecce ipſi peccatores in ſęculo obtinuerunt diuitias Sed pro certo chariſſimi, ſicut draco à nigris Aetyopibus commeditur, ſic tales malitioſi à nigris dęmonibus finaliter deuorabuntur, vnde p̄s. Cōtribulaſti capita draconum in aquis, dediſti enim eſcā populis Aethyopum. Erūt igitur in abyſſis inferi illi, q̄ h̄nt amicitiam ſallacem draconis. Apoca. 24. Sicut draconē in abyſſum. Quia verè iſti ſunt, qui ſ̄m pſal. aſcendunt vſque ad cęlos, ſed modo deſcendunt vſq; ad abyſſos, aīa eorum in malis tabeſcebat.
X ¶Secundò erunt ibi qui hanc auaritiam tenacē. Serpentem inquit, per ſerpentem.n.oēs intelligūtur auari multiplici ratione. Serpens.n.ſ̄m q̄ dicit Ioannes de ſancto Egidio, habet carnem frigidam, quæ commeſta lepram occultat, ventre & pectore terram tāgit, tortuosè incedit, vmbrā diligit, vænatur, ſibilat. Aues odit, & eorum oua vorat. Iacta etiam & vomita reſumere conſueuit, oblique ēt reſpicit, quia.ſ.non ante ſe, ſed circuncirca, & hoc quia oculi eius nō ſunt in fronte, ſed ī lateribus. Re uera chariſſimi, per oīa talis eſt auarus. Primò enim dico, quòd ipſe eſt frigidius per indeuotionem & cōpaſſionem, lępram.i.peccata ſua abſcondit per defenſionē & exēcrationem, & per ſuorum cōtractuum palliationem & occultationem. Et pectore.i.ex corde. Ex ventre.i.ex corpore terrā tangit, per terrenorum affectum appetitum & dilectionē, tortuosè incedit per fraudem, malitiam, & cauillationē. Vmbrā etiam diligit.i.malorum ſuorum actuum occultationem: quia oīs, qui malè agit, odit lucem. Ioannis 3. Aues.ſ.quæ non ſeminant neque metunt.i.religioſos & pauperes odit, eorum oua, ideſt eorum diuitias deuorat per vſuram, rapinam & excoriationem, vel aues.i.ſpirituales & bonos odit, & eorū oua.i.eorū bona opera odit, & deuorat per detractionem, ſibilat & venatur per fallacem ſuggeſtionem & promiſſionem. Iacta & ęuomita.i.illa, quæ aliis reſtituerant, vel peccata, quæ per cōfeſſionem dimiſerant, reſumunt per malorum ſuorum refectionem Iuxta illud Hięre. 2. Quā vilis facta es nimis iterans vias tuas. Obliquè etiam reſpiciunt per inuidiam & proditionem: quia ſcilicet ita ſunt inuidi, quod vix poſſunt aliquem reſpicere rectis oculis. Iuxta illud 1. Reg. 18. Non rectis igitur oculis reſpiciebat Saul Dauid. Quia verè oculi cordis ſui nō ſunt aperti ante.ſ.ad bona æterna per æternorum deſideriū & contemplationem, ſed in lateribus.ſ ad bona mūdi, quæ ſunt circa nos per auaritiā & ambitionem. Iuxta illud Eccleſia. 7. Oculi autē ſtultorum ſunt in fines terræ. Et ideò ſicut videmus, quòd ſerpens habet proprium habitaculum in cauernis terræ, ſic verò propria domus auarorum in inferno, quæ eſt infra terrā. Serpentem inquit antiquum. Et nota, quòd iſte, dicitur ſerpēs antiquus, ſic verò auarus quāto magis ſeneſcit, & antiquatur, tāto magis fit ſerpentinus tenax, fallax, cupidus & ambitioſus Et ideò de talium ſerpentum damnatione dicitur Eſa. 27. In die illa viſitabit dominus in gladio ſuo duro, & grandi, & forti, ſuper Leuiathā ſerpētem tortuoſum, & occidet qui in mari eſt. Erunt igitur in abyſſo.i.in inferno illi, qui habent auaritiā tenacem. Pſal. Deducit eos in abyſſis, ſicut in deſerto. Abyſſus enim abyſſum inuocat: quia.ſ.cum ipſi ſunt abyſſi inſatiabiles
Y iuſtum eſt, quòd in abyſſo inferi requieſcant. ¶Tertiò quod in iſto abyſſo erunt illi, qui habent eloquentiam mordacem.ſ.detractores, qui dicūtur diabolus & ſathanas. Diabolus.n.interpretatur criminator. Sathanas interpretatur aduerſarius: quia verè detractores ſunt omnium hominum aduerſarii: quia omnes volunt criminari, & de omnibus murmurare, contra illud Leui. 19. Non erit ſuſurro, aut criminator in populis. Iſti ſunt ſimiles ſerpenti, qui habet linguam ita venenoſam, quòd propter malitiam veneni, ita cito vertit eam, quòd videtur habere duas linguas, vel linguā bifurcatam. Sic verò detractores habent linguam, ita corruptam & venenoſam, q̄ ipſam facillimè vertunt ad partes diuerſas: modo.ſ.detrahendo de vno, modo de alio, modo de bono, modo de malo, modo de amico, modo de inimico. Duas āt linguas vr̄ h̄re.i.duo gn̄a verborum.ſ. adulationē in præſentia, detractionē in abſentia. De hoc Bernar. in ſerm. ſuper Canti. Detractores cū verecundia ſimulata, vultu męſto, voce plangenti, ſupercilijsq; dimiſis (ac ſi rectè zelo charitatis loqueretur) ſolem vitę detrahere proximorum. Quod quidam ad hoc faciunt vt attētius audiantur. Sed ſicut hoſpitiū demonū eſt inferius, ſic verè infernus erit hoſpitium detractorum. Iuxta illud Mat. 16. Vade retro ſathanas ſcandalum mihi es. Iudicū. 9. Tenuit pedes eorū abyſſus. Et ſic patet, quòd in abyſſo inferni erunt illi, qui habent eloquentiam mordacem, auaritiam tenacem, amicitiam fallacem. Patet igitur, quod abyſſus ſumitur pro tormento doloroſo. ¶Tertiò patet Z
q̄ ipſe ſumitur pro homine vitioſo Abyſſus enim

Eſt tenebroſa,
Eſt fluctuoſa,
Eſt vorax & ſpatioſa,

Sic verò peccator eſt tenebroſus per ignorantiā. Gen. 1. ca. Tenebræ erant ſuper faciem abyſſi. Et fluctuoſa per turbulentiā & triſtitiā p̄s. Turbatæ ſunt abyſſi, multitudo ſonitus aquarū. Itē eſt vorax & ſpatioſa per auaritiam. Vnde de pauperibus poteſt dici illud Exod. 15. Abyſſi operuerunt eos. Sumitur igitur pro homine vitioſo: ſed videas in principio. ¶Quartò poteſt ſumi pro Paradiſo loco ſpatioſo, vbi ſcilicet eſt locus inhoſtibilis omnium bonorum. Vnde de beatis dicitur in Pſal. Quod Deus adaquauit eos velut in abyſſo multa. Et hæc de abyſſo ſufficiant.

Abominatio.

Abominari & Abhorrere, idem eſt quod refugere, contemnere, vilipendere, deteſtari. Et eſt triplex deteſtatio.ſ.abominatio malorum qui abominantur omne bonum. De quo in Pſal. Poſuerit me abominationem ſibi. Item eſt abominatio bonorum, qui abominantur omne malū Vn̄ in Pſal. Iniqtatē odio habui & abhominatus ſum. Itē eſt abominatio ipſius Dei, qua ipſe abominatur oē peruerſum. Et de hoc Prouer. 18. Abominabiles Deo q̄ agunt impie. Eſt igitur quo ad præſens triplex abominatio A

Quædam, quæ eſt Frequentanda,
Quædam, quæ eſt Deteſtanda,
Quædam, quæ eſt Formidanda.

Eſt dico abominatio, quæ debet frequētari. Et hæc eſt illa, qua quilibet vir perfectus debet abominari oīa. Sicut.n. videmus, q̄ natura qn̄ per medicinam eſt adiuta, abominatur humores corruptos & nociuos ipſosq; euacuat & dimittit, ſic verò homo qn̄ à medicina diuinæ gratiæ adiuuatur, tunc ipſe abominatur humores.i.vitia & peccata, demones, infernū, mūdi p̄ſpera, & ſocietates malas, & cętera ſimiliā, ipſaque fugat & expellit. Et ideò de tali abominatione pōt intelligi illud Eſay. 1. Incenſum abominatio eſt mihi, Neomeniā & ſabbatū & feſtiuitates alias non feram, iniqui ſunt cętus veſtri. In quibus verbis oſtenditur, quod nos debemus abominari, videlicet. Verboſitatem adulatoriā. (Incēſum abominatio eſt mihi) Proſperitatē cōſolatoriā (Neomeniam & ſabbatū) Societatem inquinatoria (Iniqui ſunt cętus veſtri) Eſt igitur abominanda Adulatoria verboſitas, quod notatur cū dicitur Incenſum, B
quod incenſum nihil aliud eſt niſi fumus euaporās à thuribulo, qui olfactum delectat, intelliguntur verba adulatoria, qui à thuribulis.i.ab adulatoribus euaporantur, ita q̄ olfactus.i.appetitus vanæ laudis ex talibus delectatur. Et iſtud pro certo debet homo abominari: quia ſicut venenum eſt de ſe abominabile, quamuis cum dulci melle propinetur, ſic verò verba adulatoris, quę nihil aliud ſunt, quàm venenum & falſitatis et mendacii, mellle, ideſt verborum dulcedine palliatum, debent ab omnibus abhorreri Incenſum.n.abominatio eſt mihi. Et ideò adulatoribus debet dici illud Hiære. 6. Vt quid mihi thus de ſaba offertis, & calamum ſuaue olentem. Per thus.n. & calamum, quæ ſunt ſpeties aromaticæ, intelliguntur verba ſuauia adulatorū, quæ pro certo nos debemus reſecare, et alluminari: quia ſicut dicitur Prouer. 17. Et qui condemnatiuū, et qui iuſtificat impium, vterque abominabilis apud Deum. Sunt adulatores ſimiles cuidam vermi abominabili, qui dicitur ſanguiſuga, qui eſt vermis mollis et fluxuoſus, os habens triangulum, et in ore fiſtulam habet, cum qua ſanguinem ſugit, venenoſis ſæpe inſidet, vt eorum ſugat humorem. In aqua aūt calida et in tp̄e calido facilius ſe applicat ad ſugiendum, vt dicit Iſidor. Reuera tales ſunt adulatores, qui ſunt vermes abominabiles et deſpecti. Iſti enim primo ſunt molles: quia ſcilicet in mollitie delitiarum volunt viuere, flexuoſi autem ſunt, quia.ſ. ſe deflectunt ad partē illam, quam credūt placere ſicut faciebat quidam hyſtrio cuiuſdam Regis, qui Rege in-

firmamente fingebat se infirmũ, Rege tristi tristabatur, lęto similiter lætabatur, vnde illi possunt dicere illud 1. Cor. 9. Omnibus omnia factus sum, vt oẽs lucrifaciam. Isti etiam habent os triangulũ: quia verè os talium in tres angulos. i. in tria verborum genera est diuisum. s. in adulationẽ, mendatium, & detractionem. Nam qñ alicui adulãtur, necesse est, vt de eius inimicis mendaciter detrahant, & loquantur. Vnde isti sunt signati per illam bestiam, quæ habebat tres ordines dentium in ore suo. i. tria genera verborum. Nam isti habent fistulam in ore suo. i. fallacem dulcedinem verborũ, cum qua verè ipsi sugunt, & attrahunt sanguinem & temporalia officia & beneficia, diuitias atque dona: quia ad hoc est tota adulatorũ intẽtio aliquid quod placet dicere, vt lucrũ valeant reportare, de hoc dicit Alanus in libro de complanctu naturæ. Quid est (inquit) adulatorum vinctio, nisi donorum emunctio? quid commendationis allusiò, nisi prælatorum delusio? Et ideò isti vermes, scilicet adulatores, insident rebus & cadaueribus venenosis, idest, malis principibus & prælatis, qui tales semper secum habere volunt, & quos isti libẽter audiunt & auscultant: quia verè isti eos tpe calido & aqua calida. i. tpe prosperitatis incitant, visitant & frequẽtãt, vt humorem. i. dona, lucra, & commoda ab eis attrahant, atq; surgant. Ideò de talibus loquitur Hugo de sancto Victore. Adulator est amicus in obsequio, hostis in aïo coopertus in omni verbo, turpis in omni facto, lætus ad prospera, fragilis ad aduersa, inflatus ad obsequia, anxius ad opprobria, immoderatus ad gaudia, facilis ad humana, difficilis ad honesta. Incensum (inquit) abominatio est mihi. Et hoc bene figuratur Ezechie. 8. Vbi inter abominationes, quas ponit, dicit sic. Ingredere, & vide abominationes. Sequitur. i. vnuquisque habebat thuribulum, & vapor nebulæ de thure consurgebat. Et bene dicit, vnuquisque: quia verè omnes diligunt hodie adulari. Videntur. n. audiuisse istos versus. Si quis honorari cupiat, atque laudari, simul atque ditari, discat adulari: qa tales sunt mõ chari. Non sic charissimi. s. abominemur incensum. i. adulatoriam fallacitatem. Vnde in Psal. Incensa igni & suffossa ab increpatione vultus tui peribunt. Isti igit sunt abominandi. Et est contra multos: quia hodie prælati & principes non abominantur adulationem, sed correctionem, non viros mẽdaces, sed viros veraces nõ verba deceptiua, sed verba correctiua. Ideò de talibus dicitur Amos 5. Oderunt in porta corripientem & loquentẽ perfectè abominati sunt. Non sic charissimi, sed abominemur incensum. i. adulatoriam fallacitatẽ. Psal. Incẽsa igni, & suffossa ab increpatione vultus tui peribũt

C ¶ Secundò debemus abominari consolatoriam prosperitatem Neomeniam sabbatum, & festũ & araneam & c. annulosa habentia corpus infectum & rotundum miribiliter odiunt, fugiunt, & abominantur, & detestantur oleum, vt dicit Aristoteles libro de Animalibus. Et ratio est: quia pro certo oleum est talium animalium infectiuum, & etiam interfectiuũ. Sic verò nos alii debemus fugere, abominari, & horrere oleum. i. pinguedinem mundanæ prosperitatis: quia verè ista est, quæ suos dilectores & illos, quos inungit, inficit, & interficit, & corrũpit per diuersa vitia & peccata. Psal. Oleum aũt peccatoris non impinguet caput meum. Et hoc ostenditur cum dicitur. Neomeniam & sabbatum & festiuitates alias non feram: quia scilicet requiem & festiuitatem mundanæ prosperitatis, Neomenia etiam quod erat festum lunæ. i. gaudinm temporalis & defectiuæ claritatis, & dignitatis & auctoritatis, quæ per lunã signantur debemus non ferre, sed fugere potius, & horrere, de hoc Treno. 2. Obliuioni tradidit in syon festiuitatem & sabbatũ. Sed heu proh dolor multi hodie non sic: quia mundi prosperitas hodie non abominatur, sed affectatur, non negligitur, sed diligitur, non vituperatur, sed desideratur, non occultatur, sed amplexatur, quinimo pro certo sic est hodie, ꝙ prosperitas temporalis tm̃ diligitur, ꝙ prosperitas spiritualis contemnitur, & vilipenditur. Et ideò videtur ꝙ moderni sunt similes mulieri prægnanti, quæ cum de nouo concepit perdit rectum appetitũ, & terram & carbones, & malos cibos, quos gustus inordinatus debet abominari, ipsa eligit, bonos autem cibos, quibus gustus debet delectari, ipsa negligit, & contemnit. Sic verè homo quem diabolus amore mondanæ prosperitatis imprægnauit, habet, vt cõiter appetitum. i. affectum & desiderium dissipatũ totaliter & submersum. Et ideò tales abominantur illa, quæ de se sunt delectabilia. s. bona spiritualia & æterna. Delectantur autem in illis, quæ de se sunt abominabilia. s. in mundi prosperis delitiis & diuitiis, & etiam in vitiis & peccatis. Iuxta illud Esa. 66. Anima eorum in abominationibus suis delectata est. Nam sicut videmus, quod vẽter satur non bene inuenit saporem in cibis quẽquam delitiosis, sic verò illi, qui sunt saturati, & pleni amore terrenorum & mundi prosperorum, non inueniunt in rebus spiritualibus saporẽ, imo abhorrent, & abominantur. Iuxta illud Prouer. 27. cap. Anima saturata calcabit fauum, esuriẽs autem etiam amarum ꝓ dulci sumet. Isti sunt similes Falconi, qui quãdo hẽt guttur plenum abominatur venire ad reclamatorium magistri sui, imo circunquaque volat & fugit, ita ꝙ aliqñ perditur. Sic verò tales, qui pleni sunt mũdi diuitiis & delitiis parũ pro certo reputant reclamationẽ Christi, & suorum prædicatorũ, imo ipsum fugiunt, & abominantur. Et ita qñq; fiunt vagabundi per vitia & peccata, ꝙ totaliter perdũtur. s. corpore & anima. Et ideò isti fuerunt figurati Exod. 16. & Numeri. 11. In filiis Israel, qui in deserto abominabantur manna, quamuis esset dulcissimum. Porros autẽ & cępas, & alia Aegypti (quæ sunt cibi, quæ faciunt hominem fętere, & calorem inflammant) diligebant, & desiderabant. Sic verè multi sunt in deserto huius mundi, qui pro certo abominantur manna. i. bona spiritualia & æterna. s. bona gloriæ æternæ, gratias virtutes & sacramẽta, & maximè Eucharistiæ, quæ de se sunt dulcia et sapida aïę deuotæ: quia sicut dicitur in ps. Omnẽ escam abominata est aïa eorum. Et ideò sequitur. Appropinquauerunt vsque ad portas mortis. Sed verò porros et allia. i. bona istius Aegypti, istius mundi, quæ ardorem auaritiæ nutriunt, et augmẽtant, ipsi desiderant et affectant, de bonis dulcibus spiritualibus non curantes. Iuxta illud Iob. 33. Abominabiles fiunt ei in vita sua panis, et cibus ante desiderabiles. Non sic charissimi, nõ sic, sed abominemur mundi prosperitatem: quia sicut dicitur.
Prouer. 21. Victimæ impiorum abominabiles, victimę (inqt) D
bona mundi. ¶ Tertiò abominemur malam societatem. Iniqui sunt (inquit) cętus nostri. Aues nobiles non frequẽtant societatem, imo solitariè volunt esse. Sic verò nobiles et virtuosi abominantur esse in societate mala, ipsamq; fugiunt, & declinant. Iniq sunt (inquit) cætus nostri: quia. s. cętũ iniquorũ & malorum debemus fugere, & detestari, vnde in ps. Iniquos odio habui, legem aũt tuam dilexi. Et alibi. Iniquitatem odio habui, & abominatus sum. Istud fuit figuratũ Leui. 11. vbi dicitur. Omne quod reptat super terrã abominabile erit vobis: quia reptilia, quæ sunt in terra, hoc est in mũdo, hoc est dictũ, omnia mala genera hominũ iniquorum qui reptãt, & qui versantur circa terram. i. circa tẽporalia & terrena, debemus abominari fugere pariter, & detestari. Isti reptilia sunt serpentes tortuosi. i. fallaces & proditores, bufones inflati. i. superbi & contẽptores, scorpiones, qui lãbũt & pungunt. i. adulatores & detractores & c. similia. Sed heu proh dolor, hodie multi sunt, qui non abominantur malam societatem, imo pro certo ipsam diligunt, & frequentant, similes mari mortuo, seu lacui alfati: qa ſm Ind. & Sol. In se bene recipit res mortuas, eijcit aũt res viuas. Sic isti peccatores mortuos diligunt, societatem verò bonorum & viuorum non recipiunt, sed contemnunt. Istud de istis malis principibus & prælatis, qui semper volunt in seruis suis malos homines s. mẽdaces, adulatores, detractores, falsos accusatores, & raptores, hystriones & ioculatores. Cæteri aũt inferiores volunt habere mulieres, & cętera similia. Et breuiter mala societas hodie eligitur, & bona vilipenditur & fugatur. De quo Prouer. 14. Ambulans recto itinere & timẽs Deum despicitur ab eo, qui infami graditur via. B
Isti sunt similes porco, qui multum diligit societatem aliorũ porcorum in luto & cęno, societatem autem lapidum pręciosorom, & margaritarum abominantur, & abhorrent. De quo dicit Mat. 7. Nolite ponere margaritas ante porcos. Sic verè mundi peccatores & maximè porci. i. luxuriosi plus diligunt alios malos socios sibi similes, cũ quibus in luto peccatorum versantur, quàm præciosas margaritas. i. quã viros iustos, prouidos, et honestos. vnde Prouerb. 29. Abominantur impii eos, qui in recta sunt via. Non sic charissimi, sed abominemur malam societatem, mũdi prosperitatem, vanam verbositatem: Est igitur quædam abominatio frequentanda. ¶ Nota vlterius, E
quod est quædã abominatio metuẽda, scilicet illa, qua Deus abominatur peccatores. Nam sicut dicitur Prouerb. 15 Abominabilis domino vita impii. Et illud psalmist. Abominatus est Deus hæreditatem suam, et possessionẽ suam spreuit. Circa quod nota, quòd hæreditas homini est cor humanũ, quod iure

iure hęreditario ei debetur, nec alicui alij debet dari, Iuxta illud Prouerb. 23. Fili præbe mihi cor tuum. Istam aût hæreditatem & possessionem abominatur Dñs propter ipsius immũditiam. Nam sicut dicit ille. Taxus naturaliter odit Vulpem Vulpes aût videns, qđ non pôt præualere contra Taxũ, intrat cauernam eius, & inficit eam stercorib. suis, qđ videns Taxus abominatur cauernam suam, ipsamq; derelinquit. Taxus mundũ aial est Christus, Vulpes aût fraudulentus est Diabolus, q pro certo qñq; fędat cor humanum malis cogitationib & affectionibus & desideriis, & cæteris vitijs & peccatis figuratus p Antiochum, qui abominandum Ydolum posuit in Templo, figuratus etiam per Absalonem, qui patris concubinam fędauit pp quod pater abominans eas à se in domum segregatas eiecit, & eas amplius non cognouit. i. de Absalon. ¶ Sic verò Antiochus. i. Diabolus, q est Rex super oēs filios superbię Iob 20. Ponit in Templo cordis Ydola abominabilia peccatorum, & tunc Taxus Christus abominatur & dimittit eum: quia sicut dr Prouerbio. 15. Abominationes Dño cogitationes malè. Apis. n. abominatur alueare suum, qñ nõ est mundũ, sic Deus cor nostrum. vñ faciamus sicut Iosias. 2. Paral. c. 24. Quia abominationes abstulit de terra Israel. Sic verè de terra Israel, idest de corde nr̃o, qđ dēt dici Israel. i. videns Deum p contemplationem & affectionem, debemus auferre abomibationes vitiorum & peccatorum. Leo abominatur Leænã, si qñ cũ Pardo fuerit fornicata, nisi prius q̃ ante ipsum veniat ĩ flumine sit lota, ipsamq; interficit, & occidit. Sic verò Deus, qui est Leo de Tribu Iuda radix Dauid. (Apoc. 5.) abominatur Leænam vxorem suam. i. aiam Christianam & per baptismum copulatam, & p fidem desponsatam, qñ cum Pardo crudeli. i. cũ Diabolo, vel mundo p peccatum fuerit fornicata, licet idem prius fuerit amicabilis & dilecta, nisi forte per confessionẽ lota fuerit & mundata, & de hoc Eze. 16. Abominabilem fecisti decorem tuum, & dimisisti pedes tuos omni trãseunti, & multiplicasti fornicationes tuas: qa verè Deus abominatur decorem aiæ qñ videt, qđ cum mundo, carne, & demone fornicatur, & qđ pedes affectiuum & amoris sui diuidit cõtrariis & diuersis. Et ideò sicut videmus, qđ homo solet abominari vxorem adulteram, ipsamq; à lecto suo separare, sic verò Deus aĩam peccatricem abominatur, ipsamq; à lecto suo. i. à requie Paradisi separat, diuidit, & disiungit. figura ad hoc Apocal. vltim. vbi dr. Quòd in ciuitate noua Hierusalem nõ intrabit aliqd coinquinatum, aut abominationem faciens, aut mendatium, sic verò in illa superiori Hierusalem. s. in Paradiso non intrant illi, qui sunt per luxuriam coinquinati, per malam famam abominati, & per mendatium contaminati, sed tm̃ (sicut ibidẽ dicitur) qui scripti sunt in libro vitæ. dicitur Prouerb. 3. Ne æmuleris hominẽ iniustũ, neq; imiteres vias eius, qm̃ abominatio Dño oĩs illusor. Quia verò illusores, & iniusti & cęteri peccatores sunt abominabiles apud Deum, & à nobis et non debent imitari, vel æmulari, sed magis haberi abominabiles & despecti. figura est Ezech. 8. vbi dicitur. Ingredere, & vide abominationes pessimas, quas isti faciunt. Et ingressus (inquit) vidi, & ecce omnis similitudo reptilium aĩalium abominatio & vniuersa Ydola domus Israel depicta, & in circuitu erant in pariete per totum. Et dicitur ibi, ꝙ multi homines seniores erant ante istas picturas & thurificabant eas, & de thure nebula cõsurgebat. Item dicet, ꝙ cum alibi se diuertisset, ipse vidit abominationes maiores, & vidit ibi mulieres, quæ plangebãt Adonydem, qui fuerat quidam iuuenis pulcherrimus, qui à Paganis credebatur reuicturus, pro eo. s. quia cum amatus esset à Venere Dea, & tandem ab Oyon occisus, in flore per eam est mutatus. sicut ponit Ouidius metha. libr. 9. Vertit ad hæc se Propheta ad aliã partem. Etiam inuenit abominationes maiores: quia inuenit ibi plures viros, qui adorabant ad ortum solis, & dorsa sua verterunt ad altare. Causa autem quare isti faciebãt tales abominationes (sicut ibi dicitur) erat: quia credebant, ꝙ reliquisset Dñs terrã, & ꝙ Dñs non videret. Respiciamus figuram istam, & pro certo inueniemus quatuor genera hominũ, qui abominatio sunt apud Deum. Et isti sunt mundani diuites atque peccatores horum satellites, atq; consultores mundi lætitiæ, nam sectatores Christi Ecclesiæ praui seruitores. Patet igitur, quod Deus abominatur mundanos diuites peccatores. Et isti significantur per reptilia aĩalia, & Ydola domus Israel. Isti. n. dñr reptilia: quia. s. ipsi reptant circa terram & terrena per auaritiam, & sunt venenosi per iniustitiã & malitiam. Isti dicũtur aĩalia, quia. s. crudeles per rapinã & violentiã, & maximè Principes & Pręlati. Sũt ẽt Ydola domus Israel, quia. s. ab aliis adoratur per reuerẽtiã, & obediẽtiam. Et isti dicuntur depingi in parietibus: qa sicut pictura non hẽt existentiã, sed apparentiam tm̃, sic verò tales ita sunt vani & ficti, qui nõ hñt nisi per apparentiam glorię mundanæ, quæ ad modum picturæ faciliter dissipatur: qa ſm Senecã. Nihil, qđ simulachrum & fictum est, pôt esse diuturnũ, nec habent ẽt nisi apparẽtiam in promissis: qa. s. multa promittunt, & pauca reddunt. Tales igitur sunt Deo abominabiles: qa sicut dr̃ Lucę 16. Quod altũ est apud hoĩes, abominatio est apud Deũ. Isti sunt igitur mundani præcessores. ¶ Secundò dico, qđ Deo sunt abominabiles magnatum consultores. Et isti signantur per seniores, qui thurificabãt coram reptilibus: quia verè dato quòd in curiis Principum, & Pręlatorum maiorũ, sicut seniores sciã & ætate pollentes in ipsorum officiis constituti, & eorum factores & consiliatores, cum cõiter oēs student thurificare, & adulari, & nebulam vanorum verborum, detractionum, adulationũ, falsarũ accusationum, consiliorum malorum, & exactionum coram eis eleuari. Prouerb. 27. Pauperem falsè accusando, & contra eum consilia dando, vbiq; abominabilis est apud Deum: quia vix inuenitur vnus in seruitio dñorum: qui non studeat prosse adulari: quia aliàs nec diligeretur, nec bonus reputaret: sed arrogans, & superbus: Ideò dicit Hiero. ad Celantiã: Isto maximè tpe regnat vitium adulationis, quia pro certo grauissimum est, quia humilitatis & beniuolentię loco assumitur. Et ita hodie sic qui adulare nescit, aut superbus, aut inuidus reputatur. Sunt ergo Deo abominabiles malorum consultores: qa non audent eos reprehendere, sed semper volũt placere. ¶ Tertiò sunt abominabiles vanæ lętitiæ sectatores, & illi plangunt Adonydem. s. iuuenes & iuuenculæ, qui hodie faciũt suos plãctus & suspiria de Deo amoris. Et in ista leui lætitia & vanitate ponunt cor, desiderium, & affectum: quia hodie vix tales loquuntur, nisi de suis inanibus amoribus, & lætitiis, desideriis, ac mæstitiis, sed verè illi, qui modo sunt mæsti propter talem fatuum amorem, erunt mæsti finaliter in Inferno, & de flamma ignis mali amoris, quẽ hi videnr, sustinebunt ignem perpetuum, quem non vident Ezechiel. 15. De igne egredientur, & ignis consumet eos. Isti sunt ergo vanæ amicitiæ & lætitiæ seu vanę tristitiæ sectatores. ¶ Quartò dico, qđ Deo sunt abominabiles mali Ecclesiæ sectatores. Et isti signantur per illos, qui adorabant ad ortum solis, & qui vertebant dorsum ad altare. Et verè moderni Ecclesiastici vertunt faciem ad ortum solis. i. ad lucem & splendorem prosperitatis mũdanæ. Et ad altare. i. ad Ecclesiam Dei, & ad seruitium eius vertunt dorsum. Sicut patet de illis, qui in æstate receptis fructibus statim recedunt, & vertunt dorsum. De canonicis cathedralibus, qui intrant, vt habeant distributionem, sed statim vertũt dorsum, & recedũt. Et breuiter quasi oēs moderni ecclesiastici, & religiosi, & seculares vertunt dorsum Christo, & vtilitati Ecclesiæ & bonis spiritualibus. Iuxta illud Hiere. 2. Dorsum non faciem verterunt ad me. Et ideò verè Dñs oñdit dorsum suum: qa. s. non videtur de eis curare: quia dimittit eos in manus Principum & tyrannorum, qui persequuntur & infestãt. Vnde ipse dicit Hiere. 40. Dorsum, & nõ faciem oñdam eis in die perditionis ipsorum dicit Dñs. Isti igitur sunt abominabiles Deo & mundo: quia hodie ecclesiastici propter malam vitam suã, nec diligunt, nec reputãtur ab aliquo. Ideò de talibus dicitur Mala. 2. Abominatio facta est in Israel & in Hierusalem: quia contaminauit Iudas sanctificationẽ Dñi, qui dilexit, & habuit filiã alieni Dei. Iudas confitens & glorificans signat Ecclesiasticos, qui Deũ debẽt glorificare, & peccata populo confiteri. Alienus aũt Deus est mũdus, qui à nobis sicut Deus colitur, cũ tñ deberet, vt alienus repelli. Filia autem istius est prosperitas. In Israel igiť & in Hierusalem. i. in Ecclesia, quæ dicitur Israel videns Deũ, per discretionem, & contemplationem: dicitur Hierusalem pacifica per concordiam & fidei vnionem. Et hodie pro certo magna abominatio. Quare? Quia certe Iudas. i. personæ ecclesiasticæ contaminant hodie per sua vitia, & peccata totam sanctificationem Dñi. i. totum statũ ecclesiasticum. Et hoc, quia certe ipsi diligunt filiam alieni Dei. i. prosperitatem quam deberẽt alienam reputare, & refutare. Sed p Deo, quæ est causa, quare ista quatuor genera hominum hodie committunt tot abominationes? pro certo, quia ipsi videntur credere, ꝙ Dñs reliquit terram, & ꝙ Dñs nõ videt. Non enim vidẽtur imaginari, ꝙ Deus eos videat, nec ꝙ eos puniat in futurum. Dicunt. n. Illud Iob 37. Nubes latibulũ suum, nec nostra considerat.

ſiderat. Abominationes ergo ſunt Deo mali Eccleſiæ ſeruitores, malorum diuitum conſultores, vanæ lætitiȩ ſectatores, & mali ſȩculi prædeceſſores. Vnde de muliere ebria ſanguine martyrum Ieſu, qui portabat vaſculum plenum abominatione, &c. ¶ Si autem vis notare dic, ꝙ apud Deum & homines abominabiles reputantur

Fallaces mercatores,
Mendaces locutores,
Mordaces detractores,
Doloſi ſeductorer,
Sanguinis effuſores,
Superbiæ ſectatores,
Luxuriæ poſſeſſores,
Crudelitatis actores,
Infidelitatis fautores.

De malis mercatoribus dicitur Prouerbio. 10. Abominatio apud Dominum pondus, & pondus. De mēdacibus dicitur. Prouer. 12. Abominatio Domino labia mendacia. De detractoribus dicitur Prouerb. 24. Abominatio Dn̄o detractor. De deceptoribus verò dicit̄ in p̄s. Virū ſanguinum & doloſum abominabitur Dn̄s. De ſuperbis dicitur Heſter 14. Tu ſcis, ꝙ abominer ſignum ſuperbiȩ, & Prouerb. 16. Abominatio Dn̄o oīs arrogās. De impiis, & crudelibus dicitur Prouerb. 16. Quod abominabilis Dn̄o vita impij. De hæreticis & infidelibus dicitur 3. Regum 21. Quod ille malus Rex factus eſt abominabilis tm̄, ꝙ ſequitur Ydola. De luxurioſis verò dicitur Ezechiel. 22. Abominationem in vxorem proximi ſui potiſsimè aūt peccatum contra naturam eſt abominabile etiam apud alios peccatores. Sicut.n. dicunt medici, quòd colera innaturalis. ſ. colera nigra ita eſt vilis & corrupta, quòd ēt muſcæ non tangunt, ſed abominantur ipſam. Sic verè etiam ipſi mali peccatum innaturale, & ſodomiticum deteſtantur. vnde Leuiti. 18. Cum maſculo nō commiſceris coitu fȩmineo, quia abominatio eſt. Et breuiter multis viris abominabilibus & multis vitiorum abominationibus eſt hodie plenus mundus, & etiā Eccleſiæ Dei ſtatus. Hiere. 16. Abominationibus impleuerunt ciuitatē meam. Et ideò quia viri abominabiles Dn̄i, abominari videtur. Iuxta illud Iob. 19. Abominati ſunt me quidam conſiliarij mei. Nō eſt mirum ſi ipſos abominatur, & ſi eos prȩ cȩteris deteſtatur. vnde in p̄s. Iratus eſt Dominus furore in populum ſuū, & abominatus eſt hæreditatē ſuā. Et hæc de abominatione ſufficiāt.

A **Abortiuus.** Nota, ꝙ ille abortiuus dicitur, qui ex vtero matris naſcitur mortuus. Et ſicut poſſum perpendere, ſignat tripliciter in ſcriptura.

Signat enim
Mortalem conditionem,
Peccati infectionem, ſeu voluntatis corruptionem,
Humilitatis dilectionem.

Signat dico mortalem cōditionem. Vita.n. præſens eſt ita breuis & miſera, ꝙ quaſi vr̄ mori antequàm naſci. Iuxta illud. Sap. 5. Nos ſtatim nati deſinimus eſſe. Et ideò bene poteſt hoc abortiuo cadaueri comparari, & maximè per peccatum originale ante moritur q̄ naſcat̄. Vnde Iob deplangens iſtam miſeriam dicebat Iob 3. Quare non in vulua mortuus ſuum? Sequitur. Nunc.n. dormiens ſilerem, aut ſicut abortiuum abſconditum non ſubſiſterem. Itē ſignat peccati infectionem. Peccatum enim mortale eſt ſicut malus fȩtus, qui mortuus & corruptus in opus naſcitur ab ipſo vtero voluntatis, ſicut ex multis cauſis mulier parturit abortiuum, ſcilicet, ex tonitrui cōcuſsione, ex lapidis percuſsione, ex ſanguinis effuſione, ſeu mutatione, vel intuitione, ex herbarum confectione & deliberata machinatione. Sic anima fœtū boni propoſiti, quod concepit, emittit mortuum per peccatū in vtero voluntatis, & ſpiritualiter multis cauſis, ſcilicet,

Per tonitruum diabolicȩ tentationis,
Per percuſsionē timoris & turbationis,
Per euacuationem ſanguinis, id eſt
Per obliuionem Dominicæ paſsionis, &
Per confectionem malȩ doctrinæ & erroneȩ eruditionis.

Iſta.n. oīa abortū ſpirituale faciunt, bonum propoſitum occidunt, & fȩtum mortuum. i. mortale peccatū emittunt. Signat igitur peccati infectionem, ſeu operis imperfectionem. Nume. 12. Obſecro Domine ne imputes nobis hoc peccatum. nec fiat hȩc quaſi mortua, & vt abortiuum, qđ proiicit. Et ideò peccatori neceſſe eſt, ꝙ bibat de fōte Lēpnas, quæ eſt in Archadia. De quo dicit Iſido. ꝙ conceptus adunat, & quòd virtutē receptiuam iuuans non ſinit fieri abortum, talis fons eſt lachrimatio, vel deuotio, elemoſyna, vel compaſſio: quia pro certo qui iſtum guſtauerit, & habuerit abortiuum peccati, ſeu imperfecti operis non faciet, ſed conceptum boni propoſiti retinebit Iob 21. Bos eorū peperit, & nō abortiuit, Vacca peperit, & non eſt priuata fȩtu ſuo. ¶ Item dico, ꝙ ſignat humilem deiectionem: quia. ſ. humilis ſe reputat abortiuum, inquātum. ſ. videt, ꝙ per peccatum originale prius inuenitur mortuus q̄ ſit natus. Et inquantum vili conditioni, & modicæ reputationi naturaliter eſt ſubiectus. Vn̄ Apoſtolus de ſeipſo dicit. 1. Corin. 15. Nouiſsimè autem dominus Ieſus tanquàm abortiuo viſus eſt & mihi, &c.

Abner. Nota, ꝙ Abner poteſt mihi ſignificare

Malum ſuperiorem,
Chriſtum mediatorem,
Bonum prȩdicatorem,
Simplicem ſeruitorem.

Dico igitur, ꝙ ſignat malum ſuperiorem: quia. ſ. Abner fuit Princeps exercitus Regis Saul, qui cum deberet quadam vice cuſtodire Regem dominum ſuum, obdormiuit & eum in periculo dereliquit. Ideò dicitur ei. Filij mortis eſtis vos, qui non cuſtoditis Chriſtum dominum, ſicut dicitur 1. Regum 26. Iſte Abner Regem conſtituit Ysboſeth, nec voluit, quòd Dauid regnaret, ſicut dicitur 2. Regum 2. Item iſte auerſà haſta occidit Aſahel curſorem velociſsimum 2. Regum 2. Finaliter iſte fuit à Ioab fratre eius Aſahelis interfectus, ſicut dicitur 3. Regum 3. Talis ꝓ certo ſignat multos malos, qui hodie principantur in exercitu Eccleſiæ militantis, vel etiam in mundo; Iſti enim ſunt dormientes per negligentiam, & ideò Regem Chriſtum, nec eius Eccleſiam, nec eius pauperes cuſtodiunt vt deberent, propter quod mortis filij poſſunt dici; Iſti enim ſunt ſicut formido in cucumerario, qui nihil cuſtodit, ſicut dicitur Baruc. 6. Iſti ēt Regem conſtituunt Ysboſeth, qui interpretatur vir confuſionis: quia ſcilicet mali Principes & Prælati conſtituunt hodie Reges & Magiſtros Eccleſiæ & patriæ Ysboſeth, id eſt viros confuſionis, malos & inutiles perſonas, quibus dant officia & beneficia, tā Eccleſiaſtica, q̄ mūdana. Iſti ēt. ſ. Prælati & mali Principes occidūt Aſahel curſorē velocē auerſà haſta. Per haſtam.n. intelligit̄ poteſtas iudiciaria, quȩ debet eſſe recta & iuſta, rigida, & acuta ad malos puniendum & iuſtos defendendū. Sed verè iſtam haſtam iſti ſæpe auertunt & peruertunt, vt poſsint occidere impugnare & moleſtare Aſael, qui interpretatur plaſmatio Dei, id eſt bonos ſubditos & ſimplices, q ſunt Dei plaſmatio & creatura, qui velociter ad Paradiſum currūt, quia, ſ. iſti auerſa haſta. i. corrupta iuſtitia, & ſub diſsimulatione iudicariȩ poteſtatis imponunt tallias, exactiones & ſubuētiones, bonis ſubditis atque iuſtis, ipſos etiam ſæpe ad literam interimunt & occidunt. Sed verè frater eorum Ioab, i. Chriſtus in die iudicij vindicabit, & iſtos malefactores per ȩternā condemnationem occidet, & vulnerabit. Ioab enim, qui interpretatur pater vel inimicus, ſignat Deum patrem, qui talibus occidetur finaliter inimicus. Ideò cuilibet pauperi & iuſto dicit Dominus Chriſtus illud. Gen. 15. Inimicus ero inimicis tuis, & affligentes te affligam, ſignat igitur malum ſuperiorē. ¶ Secundò dico, ꝙ ſignat Chriſtum mediatorem. Abner enim interpretatur, pater lucidus, vel patris lucerna. Iſte ſicut dicitur 2. Regum 3. Adducit ad Dauid vxorem ſuam Michol: quia à patre ſuo Saul, alteri viro fuit nupta, voluit ēt totum Iſrael ſubiugare Dauid. Sed timēs Ioab, ꝙ Dauid faceret eum Magiſtrum & Ducem exercitus ſui, occidit eum in dolo quaſi pacificè conſulēs cū eodem Dauid eſt Deus patre: quia Dauid interpretatur vultu deſiderabilis & manu fortis: quia ſcilicet Deus pater eſt miſerabilis. ſ. quantum ad bonos miſericordiā faciendo. Manu fortis, quantum ad malos iuſtitiam exercendo, vxor eius eſt anima humana chriſtiana, quam ſibi per creationem deſponſauit. Saul, qui eſt pater iſtius, ſignat mundū, qui Saul interpretatur abutens: quia mundus abutitur omnibus bonis ſibi conceſsis, quia ſcilicet iſte filiā ſuam, id eſt animam vel humanam naturam, alteri viro q̄ Deo patri. ſ. vitiis & peccatis copularat. Ioab, qui interpretatur inimicus, eſt Diabolus, qui eſt humani generis inimicus. Dico igitur, ꝙ Abner, id eſt Chriſtus, qui eſt Dei patris lucerna, voluit ad Dauid, id eſt ad Deum patrem reducere vxorem ſuam, id eſt animam Chriſtianam, à Saul, id eſt à mundo cum multis vitiis ꝓſtitutam, tunc verò Ioab, id eſt inimicus Diabolus, vel populus Iudaicus ſibi inuidens ipſum occidi, et interimi procurauit. Vnde Math. 13. Inimicus homo hoc fecit. ¶ Tertiò ſignat verum prædicarorem: quia quando Abner, id eſt bonus prælatus, vel bonus prædicator, vel quicunque alius vir perfectus, qui re vera poteſt dici pater lucidus per honeſtatem patris, lucerna per ſcientiȩ claritatem, qui animam vxoris Dauid, id eſt Chriſti nititur ad eum reducere doctrinis, ſcilicet et exemplis, ſtatim adeſt Ioab, ideſt Diabolus, q timet, ꝙ Dauid, ideſt Chriſtus prȩficiat iſtam ſuperius in Paradiſo, ſibi arridet per ſuggeſtiones et delectationes, ipſumque percutit per tentationes.

tentationes, & eum occidit per confe.sus & operasiones. ¶Quartò signat &c. Et sic contra inuidos, qui statim cum vident, ꝙ Dauid, id est aliquis Rex vel dominus, vult abner, id est aliquam bonam personam præficere, & ꝓmouere, statim in dolo & fallacia occidunt eum per falsas diffamationes, bonumque suum impediunt quantum possunt, quia considerat peccator iustum, & quærit mortificare cum ps.

Abraham. Cum Abraham fuerit summus Patriarca, & Domini specialis amicus, vr̄ ꝙ per Abraham potest intelligi quilibet homo sanctus, & maximè in officio prælationis Patriarcatus, seu dignitatis ecclesiasticæ cōstitutus. Abraham enim Deum amauit, & coluit, patriam propriam ad eius mandatum deseruit, Loth captiuum saluauit, & eripuit, proprio filio ipse parcere noluit, sed eum occidere voluit: Terræ sanctę & incarnationis filij promissionem habuit, nominis mutationem & augmentationem recipere meruit, sacramentum circunsionis accepit. Et tandem in Adæ sepulchro in spelunca duplici fœliciter occubuit, sicut hęc omnia patent in libro Genesis in diuersis capitulis s. à cap. 12. vsq; ad cap. 24. Sic verè per omnia vir perfectus debet Deum amare & colere Gene. 21. Abraham plantauit nemus. Et sequitur, ꝙ ibi inuocauit nomen Dei æterni. ¶Item debet quantum ad affectum pro Deo parentes & patriam dimittere, & in mundo sicut peregrinus manere. Gen. 12. Dicit Dominus ad Abraham. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monstrauero tibi: quia. s. boni debent patriam & parentes quandoq; dimittere, vt Deo & animo suo possint liberius intendere, & vacare. Vnde Genesis 20. Abraham peregrinatus est in Geraris. ¶Item fratrē suum Loth, qui interpretatur declinans. i. proprium affectum, quem Rex Babylonis Diabolus vna cum aliis malis regibus. i. cum vicinis per malas complacentias detinebat captiuum, debet liberare & eripere, et proprium filium. i. proprium corpus debet per pęnitentiam morti. i. mortificationi & macerationi (si necesse est) dare, & Domino inclinare, & immolare, Genesis 22. Vocauit Deus Abraham dicens. Tolle filium tuum, quem diligis Isaac, & offeres mihi illum in holocaustū. ¶Item debet semetipsum ab omni superfluitate, & vitio, per continentiam circuncidere & purgare. Genesis 17. Abraham nonaginta erat annorum quando circūcidit carnem præputij sui. Si talis igitur fuerit, tunc Deus proculdubio nomen etiam per prælaturam temporalem forsitan mutabit & augmentabit, & eum Abraham. i. patrem multarum gentium. i. pręlatū & principem nominabit dicēs. s. illud Genesis 17. Non vocabitur nomen tuum Abram, sed appellaberis Abraham, quia patrē multarum gentium constitui te. Sic etiam Dn̄s terram promissionis Paradisi sibi promittet & dabit, & filium suum per visionem beatam eidem communicabit. Lucæ 1. Iusiurandum qđ iurauit ad Abrahā patrē nostrum daturum se nobis, & eum cum Adam, idest cum Patriarchis & sanctis in spelunca duplici Paradisi, vbi. s. duplex stola beatis dabitur, sepeliet, & locabit. Genesis 25. Fuerunt dies vitæ Abrahę 195. anni, & mortuus est in senectute bona, prouectæque ætatis in spelunca duplici. Talis igitur sanctus potest dici Abraham, ad quem debemus sicut ad exemplar totius perfectionis attendere, & ad imitationem ipsius anhelare. Iuxta illud. Esa. 51. Attendite ad Abraham patrem vestrum, & meritò, quia iste fuit in omnib. virtuosus. Vnde Genesis 24. Erat autem Abraham senex dierumque multorum. In quibus quattuor ostēduntur, à quibus iste Abraham commendatur. Iste. n. habuit firmitatis, & constantię fortitudinem, Veritatis & scientiæ certitudinem, Pietatis & clementiæ plenitudinem, Sanctitatis & iustitiæ longitudinem. Probat firmitatem verbum substantiuum. (Erat) ꝓbat veritatē signum assertiuum. (Autē. i. certè.) Probat pietatē nomen nutritiuū (Abraham. i. pater.) Probat sanctitatem tps duratiuum. s. perseuerentia senex &c. Dico igitur, ꝙ iste, Abraham habuit fortitudinem, quod ostenditur qñ dr̄. (Erat) quod est verbum substantiuum signans existentiam permanentem, quia. s. iste semper fuit in constantia permanens, atque fortis, & contra tribulationes stabilis, atq; fortis, firmus, similis illis auibus, quæ ſm Solinum Caristiæ nominantur, quæ quādam soliditatem habent, qua præualent contra ignes, ꝙ per ignes impunè transeunt, & ignes ipsas non vulnerant, & affligunt, sed sine detrimēto in ignibus sanæ viuunt. Vnde etiam de isto Abraham, ꝙ in vrbe Chaldeorum in igne fuit deiectus, sed sine lęsione mirabiliter fuit liberatus. Sic verè viri sancti tātam spiritus constantiam habuerunt, ꝙ ignes spirituales & corporales. s. Mundi tribulationes, Auaritiæ inflammationes, iræ, inuidiæ, & luxuriæ æstuationes fortiter superauerūt, nec eis succubuerūt, sed victoriosè sine damno sui restiterūt ps. Igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. vnde etiam de Abraham dicitur Neem. 9. Deus tu elegisti Abraham, & eduxisti eum de vrbe Chaldeorum, & posuisti nomen eius Abraham, & inuenisti cor eius fidele coram te. Erat (inquit) hoc est dictum, ꝙ ipse non deficiebat, sed permanens & stabilis semꝑ erat, vnde Iob. 1. Erat vir ille iustus & rectus & timens Deum & recedens à malo. Et si quis quærit, quis erat? vbi erat? ad qđ erat? cuius erat? Respondeo ad oīa per hoc verbum. Erat. Quis (inquis) erat? Respōdeo Io. 3. Ipse erat lucerna ardēs & lucēs, Vbi (inquis) erat? Respondeo Ioan. 1. In mundo erat & mundus per ipsum factus est. i. reparatus est. Ad quid (inquis) erat? Respondeo ad illuminandum, ad prędicandum, ad docendū Ioan. 1. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominē veniētē in hunc mundū. Cuius erat? Respondeo Christi Mrrci. 15. Verè hic hō filius Dei erat. Et breuiter nos possumus concludere illud Lucæ 13. Verè hic hō iustus erat. Patet igitur, ꝙ hic habuit fortitudinem firmitatis in tolerando. (Erat inquit.) Quod proh dolor est hodie cōtra multos, de quibus. s. non pōt erat, sed fuerat, dici: quia. s. ipū non sunt stabiles vel permāsiui, sed potius inconstantes & defectiui. De quo Hiere. 4. dicitur. Vidi montes, & ecce mouebantur & colles & conturbati sunt, Intuitus sum & non erat hō. Et ibidem dr̄. Aspexi terram, & ecce erat vacua, & cęlos & non erat lux in eis. Istis igitur non erāt, sed fuerant, quia non sunt constantes, sed potius desistentes, quia. s. Montes alti & superiores. Colles. i. medij & collaterales. Homo aīal rationale. i. clerici & sapientiores. Terra. i. rustici & inferiores. Cęli. i. luminosi & regulares. In multis patiuntur eclypsim. ita ꝙ de multis istorum melius verificatur, fuerant, q̄ erant, quia. s. ipsi per inconstantiam commouētur, per imbecillitatem conturbantur, ac si non essent hoīes, per ignorantiam occultātur, vel obscurātur, & sunt vacui ab oī gratia, & non est lux in eis. i. scientia vel bona apparentia. De quolibet inconstanti potest dici illud ps. Vidi impium superexaltatū & eleuatū sicut cedrus lybani. transiui, & ecce nō erat. Sed non sic iste Abraham, quia proculdubio semper erat,

Erat subtilis & ingeniosus,	Sed non sic iste Abraham, qa proculdubio semper erat. Qđ esset intelligens & ingeniosus dicitur Sapien. 8. Puer eram ingeniosus & sortitus sum animam bonam.
Erat diligens & operosus,	
Erat per compassionem infirmus & viscerosus,	
Erat beatæ virgini deuotus & obsequiosus.	

Item ꝙ esset diligens & operosus patet Prouerb. 18. Quando appēdebat fundamenta terræ cum ipso eram cuncta componens. Itē ꝙ esset cōpatiens & viscerosus patet. Ioan. 4. vbi dr̄. Quòd erat quidā regulus, cuius filius infirmabatur capharnaum, qui. s. regulus pro ipsius cura venit ad Iesum. Itē ꝙ esset beatæ virgini deuotus & amorosus patet Ioa. 11. vbi dr̄. Huic erat soror nomine Maria. Et breuiter de isto Abraham, qui talis & tantus erat, potest dici illud Gen. 13. Erat Abraham diues valde in possessione auri & argenti. Auri dico sapientiæ, & argenti eloquentiæ, vel auri soliditatis, & constantię, & argenti puritatis & continentię. Patet igitur, ꝙ iste Abraham habuit fortitudinem firmitatis. Erat (inquit) Iudicum 8. Pater nr̄ Abrahā tētatus est & per multas tribulationes probatus, amicus Dei affectus. ¶Secūdò dico, ꝙ iste habuit plenitudinem pietatis, quia dr̄ Abrahā, quod interpretatur pater multarum gentium. Pater verò, qui habet liberos enutrire naturaliter est pius, nomen est pietatis. Sicut. n. inter feminas parentes solent filios diligere, defendere, & nutrire, sic iste subditos, & alios christianos tanquam filios dilexit, ipsosque documentis & eleemosynis nutriuit, & oratione defendit, iurisdictione protexit. Sed de hoc vide 1. titul. de patre Abraham. Vnde Eccle. 44. Abraham magnus pater iustus multitudinis gentiū nō est inuēt⁹ similis illi. Et si vis dilata, qm̄ Abrahā duos filios habuit. sicut dr̄ Galath. 4. Et expone quo Prælati habent subditos bonos & malos &c. Vide eam infra, & inuehe etiā de malis patribus, qui filios deuorāt sicut infra. Ita ꝙ iā multis potest dici illud Lucæ 3. Ne cęperitis dicere patrem habemus Abraham, imo pro certo de prælatis, & principibus potest dici illud Ezechiel. 16. Pater tuus Amorreus, & mater tua Cethea,

Expone & nota, ꝙ iste Abraham fuit
Pater verus per spei consolationem,

Pater iuſtus per morum compoſitionem,
Pater videns per contemplationem,
Pater credens per fidem & mentis illuminationem.
De iſtius igitur lętitia & ſpei conſolatione pōt dici illud Luc. 10. Abraham pater veſter exultauit, vt videret diē meum, vidit, & gauiſus eſt. ¶De iuſtitia & perfectione dr̄ 2. Paralyp. 36. cap. Tu Deus non poſuiſti pœnitentiā iuſtis Abrahā, Iſaac, & Iacob, qui non peccauerunt, &c. De ipſius cōtemplatione poteſt dici illud Geneſis 22. Eleuans Abraham oculos vidit locū procul. De eius aūt fide & illuminatione, dr̄ Roma. 6. Credidit Deo Abraham & reputatū eſt ſibi ad iuſtitiam. Iſte eſt igiẗ Abraham (inquit) vnde de eo poſſumus dicere illud Ioānis 8. Nunquid tu maior es patre noſtro Abraham? Patet igiẗ. Quòd
D iſte habuit plenitudinem pietatis. ¶Tertiò dico, quòd iſte habuit certitudinem veritatis, qđ oſtenditur, cum dr̄: Autem, ꝙ idem eſt quòd certè. In verbo.n. & opere fuit certus, & non mendax ſuperſtitioſus aut fictus, nec ēt hypocryta, ſeu vanus. Ioannis 8. Ego aūt veritatem dico. Sicut.n. videmus, qđ illud ſpeculum dr̄ verum & certum quod oſtendit imaginem, ꝓut eſt in re, ſiue pulchra fuerit, ſiue turpis. Sic verò ille verus, & certus dicitur, qui ſine qualibet fictione ſe talem qualis eſt, fatetur. Quod tñ eſt contra multos, qui.ſ. ſunt ſimiles Polypis, q̄ ſunt Piſces, qui dum ſunt in mari ſæpiſsimè mutant colorem, induunt.n. (more Cameleontis) formam coloris rei cuiuſlibet conuicinę. Ita quod de iſtis vix poteſt ſciri, quid ſint, dū ſunt in mari, ſicut ait Plinius libr. 14. & 28. cap. Sic verè multi ſunt ficti & picti, qui colorem conuerſationis mutant, & variant multis, ita quod vix de eis poteſt ſciri, qui vel quales interius exiſtant. Omnibus enim conformare ſe volunt, & cuilibet applaudere, & ſe bonos oſtendere quærunt, & ſic malitiam ſuā tali colore contegunt, & abſcondunt. Iſti igitur non ſunt ſpecula vera & plana, ſed potius ſicut ſpecula concaua imaginem alio modo q̄ ſit reddentia, & oſtendentia. Ideò cuilibet tali perſonæ poteſt dici illud. Ezechiel. 16. Feciſti tibi imagines maſculinas, & fornicata es in eis, ſumpſiſti veſtimenta tua multicoloria, & veſtita es eis, iſti.n. imagines maſculinas (id-eſt) bonam conuerſationem oſtendunt, ſed cū ea fornicari dicuntur, pro eo, ꝙ ipſam faciliter prætendunt inquantum ſub veſtibus multicoloribus fictionem ſuæ nequitiæ veritatem abſcondunt. Non ſic iſte, quia iſte fuit, Autem, vt de iſto autem dicatur illud Actuum 11. Aperiens autem Petrus os ſuū dixit. In veritate. Et de iſto Abraham dicatur illud Gene. 20. Orante autem Abraham, ſanauit Deus Abymelech. Et ſi vis dilata de iſto autem ſicut infra in loco ſuo. Patet igitur, ꝙ iu-
E ſtus habet certitudinem veritatis (autē inquit.) ¶Quartò dicēdo, ꝙ iſte habuit vel quòd nos habere debemus lōgitudinem bonitatis: quia.ſ. diu debemus perſeuerare in bono, quod oſtēditur, cum dicitur Senex, in bono enim debemus ſeneſcere vſque ad mortem in bono conſiſtere & manere. Vide primo de ſene in bono ſignificato applica & allega, Gene. 25. Abraham mortuus eſt in ſenectute bona. Patet igitur, ꝙ quilibet ſpiritualis Abraham, debet habere longitudinem in perſeuerādo, certitudinem in perorando, plenitudinem in miſerando, fortitudinem in tolerando. Iſte eſt igitur Abraham ad quem debemus attendere, cui debemus obedire, & eius nos conditionibus debemus conformare. Attendere dico ſicut ad exemplar virtutum. Vnde illud prædictum Eſa. 51. Attendite ad Abraham patrem veſtrum. Obedite etiam quia pater multarum gentium, prima. Pe. tertio Sara obediebat Abraham. Conformare inſuper ſicut regulæ omnium bonorum. Io. 8. cā. Si filij Abrahæ eſtis opera Abrahæ facite. Et ſic patet quomodo per Abraham poteſt intelligi populus Iudaicus, inquantum.ſ. circuncifionem tenuit Gene. 17. Et inquantum Arietem hærentem cornibus.i. Chriſtum in cornibus Crucis poſitum immolauit. Gene. 22. Sed de hoc vide alibi.

Abbreuiare. Vide vbi breuitas.

Abs. Nota, ꝙ Abs (vt communiter) ſumitur, pro à ſeparatiuo, ſicut illud Pſalmiſtæ, Perdidiſti omnes, qui fornicantur abs te. Et Matth. 5. Erue eum, & proijce abs te. Vide de hoc ſupra de A, & de Ab.

Abſalon. Nota, ꝙ Abſalon multipliciter ſignat in ſcriptura, ſignificat.n. Dæmonem proditioſum, ſubditum ambitioſum, humilem religioſum, Dei filium generoſum vel glorioſum, Iuuenem luxurioſum, Hominē pernicioſum. ¶Signat (dico primo) Dyabolum plenum deceptione. Abſalon.n. Amon fratrem ſuum ad conuiuium vocauit, & occidit, & tandem patrem ſuum de regno fraudulenter eiecit. vt habetur 2. Regum 13. & 15. Sic Diabolus fratrem ſuū hominem ad conuiuium gulæ, vel mundi proſperitatem vocat, vbi per multa vitia ipſum necat. Patrem verò ſuum.i. Deū de regno ſuo.i. de cordibus fidelium quotidie eiicit, & ibi loco ipſius regnum ſumit. 3. Regum 16. Irruēs Zambri percuſsit Hela & regnauit pro eo. Et ſicut iſte vt patrem eiiceret amplexās & oſculans populum ſub ſpecie boni alliciebat dicens 2. Regum 17. Quis me conſtituat iudicem ſuper terram, vt iuſtè iudicem? Sic Diabolus populum ciuitatis, id eſt ſenſus corporis mediantibus oculis ſuggeſtionum & delectationum decipit, & ſic ſub ſpecie boni trahit homines ad conſenſum, vt ſuper eos ſumat regnum. Iob quadrageſimo. Ipſe eſt Rex ſuper omnes filios ſuperbiæ. Et ſicut iſte fœdauit concubinas patris, propter quod Dauid eas abominans, amplius non cognouit, ſed in domo ſeparata habitare coegit. Sic Diabolus, animas Chriſti ſponſas inficit, propter quod ipſas abominatur, & refugit, & in domo inferni ſeparat, & demergit. Pſalm. Abominatus eſt hæreditatem ſuam. Abſalon enim interpretatur amaricatio: quia ſcilicet & Diabolus & mundus amaricationem culpæ & pœnæ finalis introducuntur. Iſte enim fuit, ſicut Auceps, qui vocat auem ad pabulum, vt occidat. Sic verè Diabolus animam ad mundi proſpera. Nam Abſalon volens occidere Amon fratrem ſuum parauit ſibi conuiuium maximum, ſicut conuiuium Regis. Cumque Amon ſatis bibiſſet occiſus eſt à ſeruis Abſalon. Dixerat enim Abſolon ſeruis ſuis. Obſeruate vſque cum temulentus fuerit Amon vino, percutite & occidite, nolite (inquit) timere, ego ſum qui præcipio vobis. Roboramini & eſtote viri fortes. Abſalon igitur eſt Diabolus, qui nihil aliud eſt, quàm amaricatio animarum. Amon autem, qui interpretatur dolens, eſt homo, qui eſt frater Diaboli, quia ſcilicet ab eodem patre, ſcilicet Deo creati ſūnt ambo, qui etiam dolens & flebilis in hac vita poteſt dici. ¶Ideò poteſt dicere homo illud Iob 30. Frater fui Draconum & ſocius Strutionum. Sic eſt tamen, quòd iſte Abſalon ſemper deſiderat per culpam & per pęnam occidere fratrem ſuum, ſcilicet hominem. Et ideò pro certo ipſe, quando parat conuiuium ſibi, id eſt feſtum mundanæ proſperitatis, vocat eum ad delitias, diuitias & honores, vbi cum vino & cæteris mundi bonis ſcientiis, & delitiis ebrius fuerit, temulentus & repletus ſubito dum non aduertit, veniunt ſerui Abſalon, ſcilicet mors, & infirmitates, quæ ipſum vulnerāt, & occidunt. Eſaiæ 26. Subito dum non ſperatur veniet contritio eius. frater enim fratrem ſuum venatur ad mortem. ſicut dicitur Micheę ſeptimo. Vel expone ad literam cōtra proditores, qui homines vocant ad domos, & ad conuiuia ſua, vt ipſos ſub ſpecie amicitiæ poſſint decipere. Vel pone contra vitium gulæ. Et pone, quòd Draco tunc inuadit Elephantem, quando videt eum potu grauidum, & cætera, ſicut ſupra de abſtrahi. ¶Figura de Abſalon Diabolus, qui quando in conuiuiis, & epulis videt hominem temulentum, & ebrium ſtatim præcipit ſeruis ſuis, id eſt tentationibus carnis & mentis, vt ipſum inuadant, & malos conſenſus, & actus eum occidant. Benè igitur conſulitur Prouerbiorum 23. Noli eſſe temulentis conuiuiis peccatorum. Bene ergo dicitur ſecundo Regum 13. cap. Cum temulentus fuerit Amon, percutite eum, & interficite, verba ſunt ipſius Abſalon. Signat (dico). Diabolum plenum proditione. Secundò dico, quòd Abſalon ſignat malum ſubditum plenum ambitione, ſicut Iupiter (ſecundum Poetas,) fingitur patrem ſuum a regno expuliſſe, & hoc quia cum Saturnus, qui eſt ſupra, habeat circulum altiorem, Iupiter quandoque vſque ad illum circulum attingit, ac ſi cum Saturno luctare vellet, ipſumque expellere, de propria manſione. Tales ſunt multi mali in Eccleſia, qui cum Saturno, id eſt cum Prælato, & ſuperiore ſemper volunt luctare, ſcilicet rixis, contentionibus, diſcordiis, & querelis, ipſumque per ambitionis vitium de ſuo circulo, id eſt officio vel beneficio expellere, vt ipſum valeant vſurpare. Figura. ſecundo Reg. 15. vbi dicitur, quòd Abſalon filius Dauid ab exilio reduxerat applaudebat venientibus ad curiam patris, ipſoſque oſculabatur, & demulcebat vt ipſum in Regem eligerent, patremque ſuum deponerent, & fugarent. Et ſic factum eſt, vt patrem proprium de Regno deiecerit. Sic verè ſunt hodie multi falſi, & malitioſi, quòd quamuis pater eorum, id eſt, prælatus ſuperior ſit Dauid, id eſt

bona

bona perſona & perfecta ; quamuis etiā ipſos ab exilio.i.à ſta
tu paupertatis eduxerit,ipſosq; promouerit, ipſi ambiũt ad re
gimen,officium & beneficium eius. Et benè accidit,ꝙ fraudu
lenter oſculis & applauſionibus attrahũt corda aliorum,& fa-
ciunt ſibi currus & æquites.i.faciunt ſibi partes : aggregãt ad
ſe & ad ſua vota aliquam partem Eccleſię collegij,vel conuẽ-
tus, & tandem faciunt conſpirationem contra patrem & præ
latum ſuum,pugnantque contra eum per lites, afflictiones &
controuerſias,ipſumq; quandoq; de regno.i.officio ſuo,depo
nunt, & regnant loco eius. Vnde dr̃. Micheæ 7. filius contu-
meliā facit patri & inimici hominis domeſtici eius.Signat igit̃
C ſubditum plenum ambitione ¶Tertiò dico, quòd ſignat pec-
catorem plenum rebellione, vel infectione. Sicut enim dr̃.2.
Regum 18. Abſalon vt obtineret regnum contra patrem de-
bellauit. Sed dum eſſet in regno vel in prelio adhæſit, frondi-
bus cuiuſdam arboris, & ibi remanſit ſuſpenſus per cęſariem
capillorum, & tandem venit Ioab, qui inuenit eum ſic hęren
tem, & infixit tres lanceas in corde eius, & ſic mortuus eſt.ſi-
cut dicitur 2.Regum 18.Abſalon eſt peccator,qui amaricatio
eſt animæ ſuę propriæ per æternam damnationẽ,quā ſibi pro
curat. Iſte igitur, vt habeat regnum & gloriam huius mundi
præliatur per vitia & peccata contra Dauid,id eſt contra Deũ
patrem ſuum. Itaq; quandoq; accidit, ꝙ ipſe in mundo iſto
inuenit arborem mundanæ proſperitatis,cui.ſ.ſtatim adhęret
cum capillis.i.cum affectionibus & deſideriis mentis ſuę,quæ
eſt à capite,id eſt à corrupta intentione progrediuntur.Sed ve
rè quando Ioab, qui interpretatur inimicus.i.Diabolus,videt
hominem ſic hęrentem arbori proſperitatis,ipſe pro certo ſta
tim infigit in cor eius tres lanceas. i. tria genera peccatorum.
Prima lancea eſt mala conſuetudo, qua.ſ homo paulatim de-
flectitur ad peccatum. Secunda lancea eſt obſtinatio, qua.ſ.
homo induratur in peccato, & quaſi videtur ſibi impoſsibile
ꝙ reſiliat. Tertia autem lancea eſt deſperatio, quando ſcilicet
homo corporaliter deſperat ſe poſſe ſaluari, & quando vtitur
præſentibus vt ęternis, & quando ſperat in futurum damna-
ri, & in hoc ſęculo facit omne malum, quod poteſt, & ſic
finaliter per damnationem æternam interficitur. Ideò dici-
tur Eccleſiaſtic. 26. A tribus timuit cor meum, & in quarto fa
D cies mea metuit. ſignat igitur peccatorem. ¶Quartò Abſalon
ſignat Chriſtum, vel etiam virum iuſtum plenum,perfectio-
ne Abſalon ſicut dicitur 2. Regum 14. Filius regis Dauid fuit
pulcherrimus,quia à planta pedis vſque ad verticem non erat
in eo vlla macula. Cæſariem etiam habebat pulcherrimam,
quæ à mulieribus annis ſingulis cariſsime comparabatur. Ab-
ſalon,qui interpretatur pater pacis, ſignat viros pacificos &
perfectos,qui ſunt filij regis Chriſti,quia ſicut dicitur, Mat.5.
Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Et maximè bo-
nos eccleſiaſticos,prælatos,& religioſos : quia iſti debent eſſe
ita puri, ſancti,& mundi, ꝙ nulla peccati macula debet in eis
apparere, nec in capite intentionis,nec in pede affectionis. Ca
pillos etiam.i.exteriorem conuerſationem & apparentiam de
bent habere pulcherrimam & honeſtam, intantum ꝙ mulie-
res, id eſt viri ſęculares & imperfecti ipſam poſsint vt ſibi ne-
ceſſariam vendicare & permutationem & exemplum ſibi ap-
propriare,& etiam comparare, vt de talibus poſsit dici. Sine
macula ſunt ante thronum Dei. Apoc. 14. Vel dic,ꝙ Abſalon
eſt Chriſtus filius Dei patris &c. ſicut ſupra. Et pone ſicut Ab
ſalon occidit Amon in vindictā Thamar ſororis ſuæ, quam ip
ſe corruperat,ſic Chriſtus Diabolum,qui occidit animam per
peccata, in iudicio condemnabit. Et ſicut Abſalon adhærens
ramis à Ioab interfectus eſt.Sic Chriſtus adhęrens Cruci à Iu
dæis occiſus eſt. 2.Regum 18.Abſalon filius regis mortuus eſt.
E ¶Quinto dico,ꝙ Abſalon ſignat luxurioſum iuuenem cum le
ui conditione : quia ſcilicet iſte erat pulcherrimus,capillis ple
nus, & ſine macula, ſic luxurioſi iuuenes pulchri, & compti,
& in capillis curioſi, qui ſcilicet ſunt apud fatuas iuuencu-
las multum chari.

Abſcindere.

Nota, ꝙ abſcindere,idẽ eſt,ꝙ partem à
parte diuidere, & maximè, quando ta-
lis diuiſio fit gladio mediánte. Poſſumus igitur notare, ꝙ ab-
ſcindere ſumitur & in bono & in malo.ſ. Abſcindere
Mortalitatis,
Iniquitatis,
Sagacitatis,&
Pœnalitatis.

Abſcinditur igitur vita per mortis neceſsita-
tem. Vnde Eſa. 53. Abſciſſus eſt de terra viuẽ
tium. Mors enim ſicut ſciſſor pãnorum,qui
ſcilicet illud, qđ multo labore & diuturno
tempore orditum eſt,ſubito rumpit,& ſcindit,quia vitam hu-
manam multis diebus, & laboribus compoſitam mors ſubito
diuidit, & ſcindit. Abac.3. Abſcindetur de ouili Pecus, vnde
Eſaia 38. Præciſa eſt velut à texente vita mea, dum adhuc or-
diret ſuccidit me. Mors enim eſt ſicut Securis Dei, cum qua
in ſilua mundi ſuccindit arbores & ramos, id eſt perſonas, &
ſtatus eorum,figura. Dan.4. Vbi arbor pulcherrima, & rami
ipſius ſucciſi. Vbi dicitur. Succindite arborem & præſcindite
ramos eius. ¶Secundò abſcinditur,& corrumpitur gratia,per B
culpæ iniquitatem, peccatum enim eſt gladius Diaboli, cum
quo abſcindit cordam diuinæ gratiæ, cum qua nauis animæ
eſt ad portum ſalutis ligata, vt per mare huius mundi, per va
na deſideria fluctuare cogatur : & vt finaliter, per mortis æ-
ternæ periculum confringatur. Actuum 17. Abſciderunt mi-
lites funes ſcaphæ. Sicut enim dicit Plinius. Fœminea pal-
ma non fructificat, niſi palma maſcula ſit coniuncta, quòd ſi
quis maſculam abſciderit, fœminea ſterileſcit. Sic verè cum
Chriſtus, & anima ſit ſicut palma maſcula, & fœmella, iſta
eſt veritas, ꝙ niſi ſibi Chriſtus per peccatum abſcindatur, ſta
tim iſta fœmina, id eſt anima à fructu bonorum operum de-
ſiccatur ita, quòd peccatores poſſunt dicere illud. Ezechiel.
37. Aruerunt oſſa mea, perijt ſpes noſtra, & abſciſi ſumus,
Iſta eſt igitur abſciſio, quę fuit per culpam, & iniquitatem;
Sed circa hęc nota, quòd aliqui habent, abſciſum caput re-
ctę intentionis, abſciſam manum bonę operationis, abſci-
ſam aurem obedientiæ, & auditionis, abſciſum cornu po-
tentię & iuriſdictionis, bſciſſam veſtem Dei vnitatis,& com-
munionis, abſciſos pedes bonæ affectionis. Illi, qui habent
caput abſciſum,ſunt malitioſi, qui ſcilicet in nullo actu, cum
bona intentione procedunt, figurati in Holoferne. Iudic.13.
Cui quędam mulier caput abſtulit, dum dormiret, quia, ſci-
licet, mala mulier malitia abſcindit capita, ideſt intentionem
debitam iniquorum. Vnde 2.Regum 20. Abſciſſum caput Si-
bæ filij Bochri proiecerunt ad Ioab. ¶Item illi,qui habent ab
ſciſam manum,ſunt deſidioſi,qui ſcilicet nullum bonum ope
rari volunt, ac ſi rectè haberent manus abſciſas, figurati in
Dagon Idolo. 1. Regum quinto. Quod fuit inuentum ſuper
Limen oſtij templi ſui, capite, & duabus palmis abſciſis,
quia ſcilicet deſidioſi & pigri, (ac ſi eſſet Idolum inſenſibi-
le) ſine motu videntur manus, & palmas, id eſt executio-
nem bonorum operum,& etiam caput bonę conſcientię per-
didiſſe. Daniel.2. Abſciſus eſt lapis de monte ſine manibus.
¶Item illi, qui habent aurem abſciſam, ſunt obſtinati, & liti-
gioſi, qui ſcilicet aurem debitæ attentionis, & obedientię,&
auditionis non habent, ſimiles Orpaſce, qui, cum Rex Perſa-
rum tantus fuiſſet, & cum à concubina proditus eſſet aures
habere abſciſas, Regno pulſus, & occiſus eſt, vt dicit Iuſti-
nus libr. 1. quia ſcilicet regnum Paradiſi merentur perdere;
qui auribus obedienriæ dignoſcuntur. Figurati in illo ſeruo
ſacerdotum,cui Petrus abſcidit auriculam eius dexteram. Pe-
trus enim dictus à Petra poteſt, ſignificare Diabolum : quia
petreus, et obſtinatus exiſtit, qui.ſ.obſtinatis, aurem dexte-
ram.ſ.voluntatem audiendi ſpiritualia, et obedientiæ tollit.
Aurem tamen ſiniſtram, id eſt voluntatem audiendi cantile-
nas, et alia inutilia eis dimittit. Ezec.24 Naſum tuum et aures
præſcindet. Naſum dico deuotionis, et aures auditionis. Item
illi, qui habent cornu abſciſum, ſunt imbecilles, prælati, et
delitioſi,qui,ſcilicet,cornu potentiæ, et audaciæ perdiderunt.
Hierem. 48. Abſciſum eſt cornu Moab. ¶Item illi, qui ha-
bent veſtes abſciſſas, ſunt Sciſmatici et pernicioſi, qui,ſcilicet
veſtem Chriſti inconſutilem, id eſt Eccleſiam, per ſciſmata,
diuidunt,et abſcidunt. Figurati in Dauid, qui abſcidit oram
clamidis regis Saul in ſpelunca. 1. Regum 24. qui. ſ. Hæreti-
ci in ſpeluncis, et abditis, vbi.ſ. tenent ſua conuenticula,præ-
ſcindunt clamidem regis Chriſti, id eſt Eccleſiæ vnitatem,
peiores illis, qui cum crucifixerunt,qui.ſ.tunicam eius incon-
ſutilem ſcindere, vel diuidere noluerunt. Figurati etiam
in illis ſeruis Saul, quibus Rex Amon præſcindit veſtes, vſ-
que ad nates. 2.Regum 10. Quia verè ſciſmatici, ita ſunt ho-
die per Regem Amon, id eſt per Diabolum abſciſi, et trun-
cati, et veſtis ſuarum Eccleſiarum, ita eſt diuiſa, quòd ipſo-
rum manifeſtè apparent omnia pudibunda, et vilitas, ſeu
miſeria ſui ſtatus. primo Paralipomen. decimonono. Præci-
dit tunicas eorum à natibus, ideò Dauid dicitur. 1. Regum
24. Quòd ipſe percuſsit cor ſuum eo quòd abſcidiſſet o-
ram clamidis Regis Saul. ¶Item illi, qui habent pe-
des abſciſos ſunt odioſi, qui ſcilicet, pedibus bonæ affe-

ctionis carent,ita quòd mentem ſuam ad charitatem aliquem
diligendum non transferunt,neq; portant. Figurati.n.2.Mac.
7.Vbi Rex peſsimus Antiochus linguam,manus,& pedes,Ma
chabæo præſcidit, quia.ſ.malus Rex præſcindit illis linguam
bonæ locutionis, manus bonæ operationis, pedes bonę affe-
ctionis. Sic igitur patet, ꝙ diuerſimodè abſcinditur, & rumpi
tur gratia per culpæ iniquitatem,quod eſt ſecundum. Tertiò
dico,ꝙ abſcinditur mala ſocietas, vel etiam culpa & iniquitas
per prudentiam & ſagacitatē. Rami.n.ſuperflui abſcinduntur
de arbore, vt fructificet. Membrū putridum ſcinditur de cor-
pore,ne infectionem multiplicet. Infirmitas abſcinditur à car
ne,ne hominem occidat.Sic prælatus debet abſcindere de cor
pore Eccleſiæ perſonas corruptas & præcipuè hæreticos, ad
Gal.5.Vtinam abſcindantur,qui vos conturbant. Homo etiā
debet à mente ſua abſcindere malos mores & conditiones vi-
tioſas. Eccleſiaſtici. 10. Breuem languorē præſcidit medicus.
Ideò de mala muliere dicitur. Eccleſiaſtici.25.A carne tua ab
ſcinde illam,ne ſemper te abutatur.Et de mala operatione di-
citur.Matth.9.Si manus tua ſcandalizat te,proijce abs te. Ab-
ſcinditur igitur malum per prudentiam,& ſagacitatē.¶Quar-
tò dico,ꝙ abſcinditur damnatus per iuſtitiam & ſeueritatem.
Sicut enim membra putrida abſcinduntur & in ſterquilinium
eiiciuntur, ſic damnati à congerie bonorum tollentur, & in
inferni ſterquilinium ponentur. In corpore Serpentis ſi diui-
datur pars, quæ remanet cum capite,viuit: pars verò abſciſſa
moritur,quamuis diū reſipitare,palpitare,& ſe mouere ſerua-
tur.Serpens eſt Chriſtus ſm̄ Auguſtinum in ſermone.Corpus
eius eſt congeries omnium chriſtianorum. In iudicio igitur il
li, qui remanebunt cum capite,i cum Chriſto viuent in æter-
num. Illi verò,qui per ſententiam ab eo præſcindentur.ſ.im-
probi & reprobi(quibus dicetur,Ite maledicti in ignem æter-
num,) morientur. Et cum per remorſum conſcientię ſemper
palpitare noſcentur. Ideò de tali abſciſsione damnatorum di
citur. Eſaiæ 18. Abſcindentur, excutientur, & relinquentur
auibus montium & beſtiis terræ. Sic igitur habetur, quomo-
do eſt quadruplex abſciſio,ſcilicet reproborum, iniquorum,
vicinorum, & viatorum.

A **Abſcondere.** In ſcriptura accipitur multiformiter.
Eſt.n.abſconſio Dei, & hominis. ¶Dei,
& hæc dupliciter,vna.ſ.terribilis, & alia delectabilis. Terribi-
lis eſt qn̄ non ſe abſcondit à peccatoribus. Et ſic abſconſio idē
eſt ꝙ contemptus, ſeu abominatio,ſeu æterna damnatio. Et
de hac dicitur Deuter. 32. Abſcondam faciem meam ab eis:
& conſiderabo nouiſsima eorum. Vel abſconſio Dei idem
eſt quod ſua petitio adiutorium & defenſio, & etiam æterna
conſolatio. Et de hac dicitur.Iob 14.Quis mihi hoc tribuat,
vt in inferno protegas me, & abſcondas me,donec pertrāſeat
furor tuus, & conſtituas mihi tempus,in quo recorderis mei.
B ¶Item alia eſt abſconſio hominis, & hæc eſt ſimiliter duplex.
ſ.vna commendabilis, alia vituperabilis. Commendabilis eſt,
quando boni de propriis meritis & viribus non præſumentes
ſe abſcondunt per humilitatem, & fugiunt occaſiones pecca-
torum. Et de hoc dicitur Ioan.8. Ieſus autem abſcondit ſe, &
exiuit de templo.Eſt etiam abſconſio mala & vituperabilis qn̄
ſcilicet homo abſcondit ſe à Deo, & à proximo, A Deo pro-
pria peccata ei celando. Et de hoc dicitur Prouerb.23.Qui ab
ſcondit ſcelera ſua non dirigetur in terra.A proximo bona ſua
ei negando, & ab eo neceſsitatis tempore fugiendo: & frau-
des occultè & fallaciter procurando. Et de hoc Prouerbio.1.
C Abſcondamus tendiculas contra inſontem. ¶Aliis modis, &
multis accipitur abſcōſio in ſcriptura, ſed hæc exempli gratia
ſufficiant, & de duobus vltimis aliquid proſequamur. Dico
igitur primo,ꝙ eſt quædam abſconſio vituperabilis: & ita eſt
abſconſio,qua abſconduntur mali, & à Deo,& à proximo,&
maximè diuites, qui re vera ſunt ſimiles Ericio: quia ſecun-
dum Ariſt.li.1.de animalibus.Et Iſido.li 11.Ethimol. Ericius
eſt animal ſpinis vndiq; circunſeptum,quæ ſunt ei loco arma
turæ. Nam quando à canibus impetitur ſtatim ſe inuoluit, &
abſcōditur,ſpinas etiam ſuas eis obiicit, & ſic tangi à canibus
non audetur. Et iſtud animal ſicut dicit Ariſto.li.3. ſuper alia
animalia debilis eſt auditus.Re vera(chariſsimi) tales ſunt di-
uites, & peccatores mundi. Primo.n.ipſi habent ſpinas, pro
armatura. Et iſtæ ſignant mundi diuitias,quæ pungunt, & ſol
licitant cor humanum. Signant etiam verba pungitiua, iniu-
rioſa & corroſiua, mordacia & detractoria, quibus omnibus
mundani diuites ſunt armati. Ideò poteſt eis dici illud. Iudi-
cum 7.Conteram carnes veſtras cum ſpinis & tribulis deſerti.
Iſti igitur quandoque perſequuntur à Canibus, dico tempo-
ralibus & ſpiritualibus. Canes ſpirituales ſunt prædicatores,
qui contra tales habent latrare & eos corrigere & mordere,&
Lupum.i.Diabolum ab ouili dominico effugare.Canes etiam
temporales ſunt principes & prelati: quia etiam volunt quā-
doque perſequi,& per cenſuram iudiciariam caſtigare.Sed ve
rè iſti optime ſe ſciunt inuoluere,& abſcōdere per multas fal-
ſitates,palliationes & excuſationes & per hypocriſis fictiones.
Nam contra morſuram canum(id eſt)peccatorum, & contra
eorum correctionem optimè ſciunt ſe abſcondere, & inuo-
luere, & ſua crimina excuſare, & in confeſsione & alias cæ-
lare, tegere, vel negare,& eis etiam ſpinas.i.mala verba,& pū
gitiua obiicere, & eos quandoque diffamare. Et propter hæc
tales Canes vix audent eos tangere, ſicut ad literam videmus,
quòd prædicatores moderni non audent diuitibus dicere veri
tatem, quia ſicut dicitur Prouerb.4. Qui arguit deriſorem,ip-
ſe ſibi iniuriam facit,ſcilicet deriſor. Item quando Canes tē-
porales, id eſt, mundi principes, & prælati eos volunt perſe-
qui, & corrigere pro certo,ita cautè & malitioſè ſciunt,ſe ab-
ſcondere, & inuoluere per palliationem ſuorum malorū,con
tractuum,& vſurarum, & ſymoniarum, ꝙ etiam vix poſſunt
ab aliquo tangi,& maximè quia, quando vident,ꝙ aliqui eos
perſequuntur, ſtatim obiiciunt eis ſpinas,id eſt diuitias ſuas of
ferendo,ſcilicet munera, atque dona. Et fit, ꝙ propter ſuam
abſcōſionem & ſpinarum ſuarum obiectionem incorrecti &
intacti ab omnibus dimittuntur. Et ideò tam prædicatores,
quàm prælati,quàm etiam principes, cęterique iudices huius
mundi poſſunt dicere illud. Eſaiæ 64.Non eſt,qui conſurgat,
& teneat te, abſcondiſti faciem tuam à nobis. Sed ſcitis quali-
ter ſit de Ericio, q pro certo quāuis in terra poſitus optimè ſe
inuoluat, & abſcendat, ita quòd ſua interiora nequeant vi-
deri, quando tamen in aqua ponitur: tunc ſtatim explicatur,
& extenditur, & oſtenditur, & ſic ſuorum vilium membrorū
qualitas,quæ prius erat abſcondita,reuelatur. Sic verè(charíſ-
mi)quamuis mundi diuites & peccatores ſint modo in terra,
ideſt, in iſta temporali vita mirabiliter inuoluti & abſconditi,
ita ꝙ interiora ſua vix videntur, aut ſciuntur: quando tamen
in aqua ęternæ miſeriæ fuerint in inferno poſiti & ſubmerſi,
tunc procul dubio omnía pudibūda ſua omnia crimina & vi
tia ipſorum omnibus intuentibus apparebunt, quia ſcilicet in
inferno & iudicio alter alterius crimina intelliget, & cogno-
ſcet. Vnde Eſaia.47. Reuelabitur crimen tuum & ignominia
tua, & videtur opprobrium tuum. Et iſti pro certo debilis
ſunt auditus, quia verè non poſſunt audire correctionem
verborum Dei, vel prædicationem. Vnde Hierem. 6. Incir-
cunciſæ aures omnium & audire non poſſunt. Habent igitur
iſti abſconſionem vituperabilem.Iob 22.Omnes tenebræ ab-
ſconditę ſunt. Tenebræ dico, id eſt mali & ideò de multiplici
abſconſione mala malorum poteſt exponi illud,quod dicitur,
Iob 18. Exardeſcet contra eum ſitis, abſcondita eſt in terra
pedica eius & decipula illius ſuper ſemitam. In qua quidem D
auctoritate aduertendum eſt, quòd mali tripliciter abſcon-
duntur. Abſconduntur enim per auaritiam & cupiditatem.
Exardeſcet(inquit)contra eum ſitis. Per ſymoniam,& tenaci-
tatem.Abſcondita eſt(inquit) in terra pedica eius.Per fraudu-
lentiam & fallacitatem, Decipula(inquit)eius ſuper ſemitam.
Dico, ꝙ eſt quædam abſconſio auaritiæ, & cupiditatis. Et
hæc eſt quando auari ardore acquirendi & habendi, & in-
flammati abſconduntur, ſcilicet ab hominum frequentia, ne
ipſos oporteat aliquam facere largitatem. Abſcondunt etiam
ſua.ſ.bladum & vinum & alia, ipſaque per auaritiam accu-
mulant & reſeruant, nullam inde eleemoſynam facientes 4.
Reg.7.Abſcondent leproſi aurum & argentum.Ideò iſti ſunt
ſimiles Lupo, qui eſt animal voraciſsimum, qui cibos, quos
non poteſt comedere,reponit & abſcondit,ita ꝙ quandoq; ip
ſi per diuturnam cuſtodiam computreſcunt. Sic verè mundi
diuites & auari cauſa voracitatis auaritiæ, crudelitatis et vio-
lentiæ ſunt repleti,quòd cibos,ideſt bona ſua temporalia,quę
eis ſuperſunt,et ſuperfluunt, nō diuidunt aliis per largitatem,
eleemoſynam, et pietatem, imo pro certo ipſa abſcondunt,
et reſeruant, et continuò accumulant, et augmentant. ita
ꝙ quandoque totum corrumpitur,et putreſcit propter nimiā
cuſtodiam.Et ideò iſti ſicut Lupus viuunt de ſanguine anima-
lium innocentium, ſic verè tales auari excoriant, et ex-
hauriunt innocentes, paupere, et vicinos, et eorum carne
& ſangui-

& ſanguine ſe ſatiant, & replentur. Et ideò dicitur Hierem. 5.
Percuſsit eos Leo de ſilua, Lupus ad veſperā vaſtauit eos. Iſti
fuerunt ſignificati Ioſue 8. vbi dicitur. Quòd bona Hiero fue-
runt anathematizata : fuit tamen vnus, qui dicebatur Achor,
qui auaritia ductus abſcōdit in terra de bonis illius ciuitatis. ſ.
regulam vnam auream & pallium aureum, quare oportuit, ꝙ
eſſet poſtmodum lapidatus. ſ. quia cōtra Domini præceptum
abſconderat illa bona. Re vera (chariſsimi) tales ſunt multi.
Conſtat autem, ꝙ bona Ciuitatis huius mundi anathematiza-
ta, excommunicata, & interdicta ſunt, & inhibitum eſt nobis,
ne aliquis de bonis ſuis aliquid per auaritiam recipiat, aut ab-
ſcondat. Iuxtà illud 1. Io. 2. Nolite diligere mundum, neque
ea, quæ in mundo ſunt. Sunt tñ ibi multi. ſ. cupidi, & auari, qui
bene dicuntur Achor, qui interpretatur fratris triſtitia : quia
iſti fratres & vicinos ſuos & illos, qui cum eis habent condiui
dere, triſtificant, & infeſtant. Iſti (dico) de bonis ciuitatis iſtius,
interdictæ. ſ. mundi, abſcondunt per auaritiam, & recludunt,
& aurum & argentum ſine neceſsitate accumulant, & reſer-
uant contra Domini voluntatem. Quapropter finaliter acci-
dit, ꝙ à Dei ſententia, & temporaliter, & æternaliter puniun-
tur. Vnde Matth. 25. Abiens fodit in terram, & abſcōndit pe-
cuniam Domini ſui. Eſt igitur in iſtis abſconſio cupiditatis in
acquirendo. Contra eum (inquit) exardeſcet ſitis. Vnde Eſaiæ.
B 9. Multitudo eorum ſiti exaruit. ¶ Secundò eſt in eis abſcon-
ſio tenacitatis in reſeruando. Abſcōdita eſt (inquit) in terra pe
dica eius. Dicit ille Plinius lib. 29. cap. 6. Quod Pauo habet fe
ces medicinales, & quia Pauo inuidet ſaluti hominum, iō ſter
cora egeſta quantum poteſt abſcondit, dato quod ei aliquam
vtilitatem amplius non faciāt: qa nō vult, quòd homo exinde
vtilitatem aliquam ſortiatur. Idem facit Ceruus de cornu ſuo
dextro, quia cum ſit medicinale ipſum quantū pōt abſcondit,
ne homini proficiat, quamuis nihil poſsit proficere ſibiipſi, ſi
cut pr̃ in illo libro. Verè tales ſunt parci & tenaces huius mun
di, habent. n. diuitias, quæ dicuntur cornu dextrum, & quæ di-
cuntur ſtercora. Iſta. n. cum propriè ſint ſtercora ſm Apoſto-
lum Philippenſ. 3. Omnia (inquit) reputaui quaſi ſtercora, &
tñ ſunt cornua diuitum & potentum, quibus mediantibus, in
ſuperbiam efferuntur, & ab eis pauperes impetuntur. Et iſtæ
pro certo poſſunt eſſe vtiles & medicinales pauperibus & ęge
nis. Sed verè iſti videntur inuidere eorū vtilitati : quia iſti ſua
cornua & ſtercora, de quibus tamen ipſi non percipiunt, ali-
quam vtilitatem : quia. ſ. præ parcitate non audent eis vti : ita
abſcondunt, ſeruant, & recludunt, ꝙ non poſſunt ab aliquo re
periri: quod oſtenditur cum dicitur. Abſcondita eſt in terra
pedica eius. Diuitię autem dñr pedica: quia. ſ. pedes. i. affectus
diuitum ligant, irretiunt, atq; tenent. Et tales pedicæ. i. talium
diuitiæ pro certo abſconduntur ab eis in terra. i. in occultis la-
tibulis & ſecretis. Iō iſti poſſunt dicere illud Matth. 25. Abij &
abſcondi talentum tuum in terra. Tales ſunt figurati in illis le
proſis. 4. Regum 7. vbi dicitur, ꝙ quidā viri. ſ. quattuor leproſi
intrauerunt in caſtra Regis Syrię : & ibi biberunt, & comede-
runt, & ibi aurum & argentum & veſtes plurimas inuenerūt,
quæ ſtatim abſconderunt. Sic verè illi lepram diuitię patiun-
tur, quæ ad modum lepræ ad poſteros tranſmittitur : quia. ſ.
vſurarius docet filios ſuos vſurare, raptos ſuos rapere, frau-
dator fraudare. Illi dico, quando intrant tabernacula & caſtra
huius mundi, pro certo bibunt, & comedūt diuitias infinitas,
ita ꝙ efficiuntur pleni, diuites, & ſaturi. Sed pro certo illud, ꝙ
ipſi non poſſunt comedere, nolunt aliis diſtribuere, ſed magis
volunt abſcondere, & ſeruare per vitium parcitatis. Et ſic be-
nè dico, ꝙ eſt quędam abſconſio tenacitatis in ſeruando Hie-
rem. 13. Tuli lumbare de loco, in quo abſconderā, & ecce cō
F putruerat: ita vt nulli vſui aptum eſſet. ¶ Tertiò dico, ꝙ eſt alia
abſconſio fallacitatis in fraudendo. Et iſta oſtenditur, qñ dici-
tur. Decipula eius ſuper ſemitam. Decipula dicitur à decipien
do: quia. ſ. in ſpiritualibus & in corporalibus aliqua abſcon-
duntur : vt talia decipiantur. Iſtud patet in ſpiritualibus, quā-
tum ad Demones : quia re vera ſub multis pallationibus, & fi
ctionibus, fictiones abſcondunt ſe per tentationes, vt ita poſ-
ſint animas defraudare. Peccata etiam, quæ ſpiritualia ſunt,
ſub delectabilibus ſunt abſcōſa. Et ideò videtur, ꝙ tām Demo
nes, quàm peccata ſunt ſimiles cuidam vermi. ſ. ſerpenti, qui
dicitur Enidros : quia ſicut dicit Plinius, & Iſidorus, in herbis
& in luto inuoluitur, & abſconditur, & dū dormit Cocodril-
lus, illabitur in os eius, & in ventrem ingreditur, & ſicut ſa-
gitta corrodit, atq; perforat ventrem eius, & ſic eum interfi-
cit & occidit, ſicut dicit Plinius & Iſidorus. Rectè talis eſt Dia
bolus, & peccatum : quia verè iſti latent in herbis. i. in delitiis
huius mundi, & hoc fit : quia inſidiantur ſemper Cocodrillo,
in fluuio dormienti. i. in illis, qui in fluuio mundanæ proſperi-
tatis dormiunt & quieſcunt, & ideò dùm vident eos conſopi-
tos in mundi proſperis, ipſi pro certo dilabuntur in ventrem
eorum, per delectationē & conſenſum, & tunc corrodent ven
trem eorum per malum deſiderium & effectum, ipſoſq; occi
dunt per iniquorum operum complementum. Vnde in Pſal.
Abſconderunt ſuperbi laqueum mihi. Iſta igitur abſconſio,
& deceptio fit in rebus ſpiritualibus. Sed adhuc dico, ꝙ fit a-
liud in rebus corporalibus : quia verè vix eſt aliquis, qui non
nitatur in abſcondito. i. in occulto alios defraudare, patet in v-
ſurariis & in hypocritis, qui pro certo ſunt ſimiles regulo vel
Ceraſtæ, qui eſt ſerpens venenoſus, cornua tñ habet ſicut mu-
to, & ideò in viis publicis inſidiatur tranſeuntibus animalib9.
Nam totum corpus abſcōdit, & cornua ſua, quę depicta ſunt,
oſtēdit, quæ etiam ſunt pulchra & depicta, & ideò beſtiæ, qñ
tranſeunt nō aduertunt, imo credūt eſſe cornua Mutonis, ſed
cum propè ipſum fuerunt, non Mutonem, ſed Regulum ſe o-
ſtendit : quia eas interficit, & occidit. Re vera tali modo ſe ab
ſcondunt vſurarii & hypocritæ & cæteri deceptores. Cum. n.
iſti ſunt reguli. i. peccatores & venenoſi, habēt tamen ſemper
aliquid mutonium. ſ. apparentiam & eloquentiam dulcē ſim-
plicem & honeſtam. Et ideò abſcondunt, & celant corpus ſuū
ſerpentinum. i. venenoſitatem ſuæ malæ intentionis, & oſten-
dunt illam partem, quam habent ouinam. ſ. dulcedine falſo-
rum verborum & fictæ apparentię, & ſic homines decepti cre
dunt eos Mutones. i. ſimplices, & fideles, appropinquat ad
eos eorum ſocietatem ſectando. Et tunc pro certo oſtendunt
ſe eſſe Regulos non Mutones : quia. ſ. illos pungunt, & inuene
nant, & occidunt. Iſtud patet de vſurariis, qui ita benigni-
ter ſe habent primo ad homines mutuando & promittēdo, ꝙ
quaſi videntur eſſe Mutones. Sed verè in fine ipſos pungunt,
& exhæredant, & ſe oſtendunt eſſe regulos venenatos, hypo-
critæ etiam & hæretici propter ſuam honeſtam apparentiam
attrahunt ad ſe & ad ſua colla iuuenculas mulieres, fiuntq; ip
ſarum confeſſores, ſed in fine quandoq; accidit, ꝙ ipſi ſe regu
los eſſe demonſtrant : quia per luxuriam ipſas inuenenant, &
impregnant. Item de talibus dicitur. Gen. 49. Fiat Dan colu-
ber in via, & Ceraſtes in ſemita. Dicitur igitur iſta abſconſio
decipula ſuper ſemitam & ideò dicitur Hiere. 5. Sicut Decipu
la plena auibus, ſic domus eorum plena dolo. Et ideo de quo-
libet tali deceptore & hypocrita poteſt dicere illud Eſaia 53.
Quaſi abſconditus vultus eius & deſpectus, quare non reputa
uimus eum. Eſt igitur quædam abſconſio fallacitatis, quędam
abſconſio tenacitatis, quædam abſconſio cupiditatis. Et ſic
dico quòd eſt abſconſio vituperabilis. ¶ Secundo dico, ꝙ eſt
quædam abſconſio deſiderabilis; & hęc eſt quando hō abſcon G
dit ſe per humilitatem qñ. ſ. nō reputat ſe dignum coram aliis
apparere, ſicut. n. videmus, ꝙ Cuniculi abſcondunt ſe, ne inue
niantur, qñ perſequuntur, intrant cauernas ſuas, vt celētur, &
occultentur : quia, ſi exterius remanerēt, eſſent in periculo, ꝙ
caperentur, ſic verè ſapientes qñ vident, ꝙ mundus vult eos
capere ad partem ſuam, & in proſperis promouere, ipſi debēt
fugere, & ſe abſcondere & in terram & cauernam proprij ſe-
pulchri futuri per conſiderationem intrare. ſ. mortem propriā
conſiderando, & ſic à periculo ſe ſanare. Et ideò conſulitur
cuilibet viro iuſto Eſa. 27. Vade populus meus intra cubicu-
la tua, claude oſtia tua ſuper te, & abſconde te modicū ad mo
mentum donec pertranſeat furor meus. In quibus verbis oſtē
ditur, ꝙ boni ſe abſcondunt, per fœlicitatis meditationē, quia
intra in cubiculū tuum, per proſperitatis deteſtationem : quia
claude oſtia tua, per aduerſitatis declinationem, quia abſcon-
dere, quia do. pertran. fu. ¶ Abſcondamur igitur meditando
fœlicitatem Mergulus eſt quædam auis, quæ ſtatim qñ ab ali- H
quo impetitur ad aquam fugere conſueuit, & in aqua taliter
abſconditur, ꝙ à ſuis perſecutoribus, nec læditur, nec capitur,
nec grauatur, vt dicit Iſidorus. Verè ſic debent facere boni &
iuſti, quia pro certo quando patiuntur aliquas perſecutiones
exterius in hoc mundo, iſti ſtatim debent refugere ad aquam
& ad voluptatem æternæ, & ſupernæ fœlicitatis. & ibi per me
ditationem & conſiderationem ſe abſcondere. ſ. cogitando, ꝙ
ſm Apoſtolum Roma. 8. Non ſunt condignæ paſsiones huius
temporis ad æternam gloriā, quæ reuelabitur in nobis. Et ſic
pro certo nulla exterior aduerſitas ipſum poterit ſuperare.

Figura. 3. Reg. 17. vbi cùm Helyam perſequeretur Achab ne-
quiſsimus Rex Iſrael; dictum eſt ſibi, Vade contra orientem,
& abſconde te in torrente Carith, & ibi de Torente bibes. Ca-
rith interpretatur cognatio, & ſignat torrentem & affluentiā
gloriæ Paradiſi, vbi. ſ. ē cognatio perpetui amoris & firmitatis.
Nam quandoq; Achab Rex Iſrael. i. Diabolus vel aliquis ma-
lus Princeps vel prælatus nos proſequitur, pro certo optimū
conſiliū eſt, ꝙ fugiamus ad torrentem Carith. i. ad conſidera-
tionē gloriæ Paradiſi, & ꝙ ibi per affectum, & deſiderium ab-
ſcondamur, & ꝙ de iſto torrente per cōtēplationē potemus,
& inebriemur, & ſic ab impiis non lædemur, & ideo pōt dici
Chriſto illud Pſal. Torrente voluntatis tuæ potabis eos, qm̄ a-
pud te eſt fons vitæ. Et in hoc fœlicitatis æternę meditatio o-
ſtenditur cum dr̄. Intra in cubicula tua: quia. ſ. Paradiſus eſt
cubiculum, vbi eſt perfecta requies & æterna, vnde in Pſalm.
Lætabuntur in cubilibus ſuis. Abſcondamur igitur meditan-
do fœlicitatem Pſal. Proſpexit me in abſcondito tabernaculi
I ſui. ¶ Secundo abſcondamur deteſtando proſperitatem. Clau-
de (inquit) oſtia tua. Videmus. n. ꝙ Bubo, & alię aues noctur-
næ, quæ debilem habent vſum, deteſtantur & fugiunt luminis
claritatem, & eidem oculos ſuos claudunt, & ab ea etiam ſe
abſcondunt. Chariſsimi, nos omnes ſumus aues nocturnæ: qa
ſ. viſus noſtrę diſcretionis eſt multum debilis & infirmus. Et
ideò verè lux & claritas proſperitatis mundanæ nobis non de
bet placere, ſed pro certo debemus fugere, & horrere, & ei o-
culos cordis noſtri, & etiam corporis ſenſus debemus claude-
re, & ab ipſa pro poſſe nos abſcondere, & celare, quia ſicut ex
cellens claritas, lædit viſum (vnde videmus, ꝙ infantuli, qui
debilem viſum habent, à lumine abſconduntur.) Sic verè mū-
di proſperitas humanum viſum & ſenſum corripit, & lædit ꝑ
diuerſa peccata. Et ideò eſt vtile, ꝙ ab ea abſcondamur: quia
verè Deus ſuos infantulos. i. bonos, quos diligit ſummè, abſcō
dit ab huiuſmodi luce. Ideò dicitur. Prouerb. 27. c. Aſtutus vi-
dens malū abſconditus eſt. Sed heu proh dolor pro certo non
ſic: quia hodie moderni proſpera non deteſtantur, ſed ample
xantur, non ea negligunt, ſed ea diligunt, non ea ſicut decet fu
giunt, ſed ea capiunt, non ea declinant, ſed eis totis viribus in-
clinant. Iſti ſunt ſimiles Papilioni, qui non fugit lumen, imo
ipſum mirabiliter frequentat. Et ideò circa lampadem taliter
volat, ꝙ eius alæ comburuntur, & tandem in oleum cadit, &
ibidem ſubmergitur. Sic verè mundi peccatores tm̄ diligunt
lucē mundanæ proſperitatis, quæ re vera nihil aliud eſt, quàm
quædam lampas clara & pulchra cito frangibilis & diſsipabi-
lis, in qua eſt ignis diuitiarum, & cupiditatis, & oleum deli-
tiarum & voluptatis, circa eam volitare, ipſamque frequenta
re mirabiliter delectantur. Et ideò ſæpè accidit, ꝙ alæ ſuę. i.
ſuę gratię & virtutes igne concupiſcentiæ comburuntur, & ip
ſi in oleo delitiarum per luxuriam ſubmerguntur, & ſic miſe-
ri Papiliones dum in iſta lampade non attenduntur ardorem,
ſed ſplendorem, per ipſam æternaliter moriūtur. Non ſic (cha
riſsimi) ſed abſcōdamur a mūdi proſperitate. Claude (inquit)
oſtia tua. i. ſenſus tuos ſuper te. Ideò de hoc poteſt dici illud 2.
Reg. 13. Eiice eam & claude oſtium poſt eam. Abſcondamur
K igitur deteſtando proſperitatem. ¶ Tertiò abſcondamur deui-
tando aduerſitatem. Abſcondete (inquit) modicum, donec per
tranſeat furor meus, quia verè ſapiens quandò videt tribula-
tionem benè ſe ſolet ad tempus abſcondere, & abſentare. Sed
circa hæc nota, ꝙ duplex eſt aduerſitas, vna ſ. quæ impugnat
mentem. ſ. inanis gloria, & vanitas tentationis: quia peruerſi-
tas, alia eſt, quę impugnat corpus, & iſta eſt tribulationum ex
teriorum aſperitas. Et verè ab vtraq; neceſſe eſt hominem ali
L quoties fugere, & abſcondere, ne ſuccumbat. ¶ Et primo di-
co, ꝙ à vanitate debemus nos abſcondere, ſicut dicit Iſidor.
& Pli. Ceruus qñ eſt pinguis non libenter vadit per vias publi
cas: quia ſcit, ꝙ ibi poſſunt eſſe multa pericula, imo quantum
pōt in ſiluarum profunditatibus ſe abſcondit. Sic verè illi, qui
ſunt gratiis & virtutibus impinguati, non præſumunt de pro-
priis virtutibus. Et ideò à viis publicis, à locis, officiis, & ſtati-
bus communibus, vbi poſſunt eſſe multa pericula, multæ va-
nitates, multæ tentationes, multęque occaſiones peccandi fu-
giunt, & recedunt, & per humilitatem ſe abſcondunt, & ab hu
manis viſibus ſe abſentant, ne fortè per inanem gloriā & ten-
tationem capiantur. Nam ſicut videmus, ꝙ candela abſcondi
tur & in lanterna includitur, ne à vēti turbinibus extinguatur,
ſic verè boni luminoſi, & virtuoſi à vento inanis gloriæ ſe ab-
ſcondunt, ne fortè lumine ſuæ perfectionis vanitatis, & præ-
ſumptionis flatibus extinguantur. Et illud eſt, quod dicitur
Eſa. 32. Erit (inquit) quaſi vir, qui abſcondit ſe à vento & celat
ſe à tempeſtate. Sed heu proh dolor multi non ſic, quia verè
multi moderni non ſe abſcondunt, ſed ſe exponunt, non ſe ab
ſentant, ſed ſe præſentant, non quærūt per humilitatem latita
re, ſed per iactantiam, hypocriſim & vanitatem ſe aſpectibus
hominum præſentare. Et maximè tales ſunt hypocritæ, qui
ſunt ſimiles barbitonſoribus, qui omnes bacinos. i. pelues ſuos
lucentes, & fulgentes ſolent non abſcondere, non celare, ſed
omnibus manifeſtare, ſic verè hypocritæ ſi habeāt aliqua ope
ra fulgentia & bona, ipſi pro certo non abſcondunt ea, ſed ip-
ſa pro viribus manifeſtant, vt exinde ventum recipiant vanæ
laudis. Contra illud. Ne facias iuſtitiam tuam coram homini-
bus, vt videaris ab eis. Matthe. 5. Chariſsimi non ſic, ſed pro
Deo abſcondamus nos a mundi vanitate. ¶ Item (chariſsimi) M
abſcondamus nos à mundi aduerſitate, ſicut. n. videmus, ꝙ lu
pus aliquando abſcondit ſe à canibus, donec omiſerint, ſic ve-
rè diſcretus homo abſcondit ſe benè à canibus. i. à tyrannis &
perſecutoribus quouſq; eorum malitia ceſſauerit. Exemplo
Chriſti, quando Iudæi voluerunt ipſum lapidare, abſcondit ſe
& exiuit de templo, & hoc figuratum in Dauid, qui abſcōdit
ſe à facie Saulis, qui eum quærebat interficere, ſicut dicitur 1.
Regum 20. Item in Ioas. 2. Parali. 22. quem Achas volebat in
terficere, ſed abſcōditus eſt & ſaluatus. Item in Moyſe, quem
Pharao pręceperat interfici, ſed duobus menſibus abſcondi-
tus eſt, quia verè (chariſsimi) bonum eſt cedere malitiæ, & ad-
verſitati, quouſque pax fuerit reformata. Nam ſicut dicitur,
Moyſes poſt huiuſmodi abſconſionem factus eſt legiſlator,
Ioas autem & Dauid facti ſunt Reges, ſic verè (chariſsimi) ſę-
pè accidit, quod illi, qui in talibus aduerſitatibus ſe abſcōdūt,
& ad tempus diſsimulant, expectant ad magnas dignitates, &
ad magna bona finaliter perueniunt & attingunt. Iuxta illud
Roman. 12. Nos vos defendentes (chariſsimi) ſed date locum
irę. Et iſtud eſt contra iracundos, fatuos, & ſuperbos, ſimiles
Leoni, qui tanta ſuperbia ducitur, quod ſe à venatoribus ab-
ſcondere dedignatur. Et ideò ſæpe accidit, ꝙ occiditur, & vul-
neratur à iaculis venatorum, ſic verè multi, qui volunt ſubter-
fugere, nec ſe à tentationibus & tribulationibus abſcondere
prę ſuperbia. Et ideò ſæpè accidit, ꝙ ipſi pereunt, & ſuccum-
bunt, dicunt. n. ſuperbi illud Iob 13. A facie tua non abſcon-
dar, manum tuam longè fac à me, et formido tua non me ter
reat. Non ſic, ſed abſcondere modicum ad momentū, donec
pertranſeat furor, vnde Abacuch 3. Ibi abſcondita eſt fortitu-
do eius. Debemus igitur abſcōdi (chariſsimi) aduerſitatem de
uitando, fœlicitatem contemplando. Et hęc eſt abſconſio deſi N
derabilis, ſicut alia eſt abſconſio vituperabilis. Nota vlterius,
quòd multa ſunt alia gña abſconſionum. Eſt. n. abſconſio

Auaritiæ,
Verecundiæ,
Luxuriæ,
Symoniæ,
Diuinæ prouidentiæ,
Aeternę gloriæ,
Euchariſtiæ,
Pœnitentiæ,
Et infernalis miſerię.

Eſt igitur primo abſconſio auaritiæ,
Et hæc eſt quando non abſcondit ſe,
et inuoluit in terra per immoderatū
affectum & deſiderium terrenorum.
Et iſti ſunt ſimiles Talpis et Cunicu-
lis, qui quaſi ſemper volunt eſſe inclu
ſi in terra. Nam terra videtur eſſe ip-
ſorum habitaculum et cubile, ſed ſæ-
pè accidit, ꝙ infra cauernas ſuas ca-
piuntur et occiduntur, ſic verè (chariſsimi) ſunt auari, et cupi-
di, quia re vera in terra, ideſt in terrenis et temporalibus tali-
ter ſe abſcondunt per auaritiam, ꝙ ibi videtur eſſe ſua man-
ſio ſempiterna. Sed verè ſæpè accidit, quòd ibi occidūtur tem
poraliter et æterne. Figura Ioſue 10. Vbi dicitur, quòd quin-
que reges abſconderunt ſe in ſpelunca vna, et ſtatim Ioſue ap
poſuit vnum magnum lapidem ad oſtium ſpeluncæ, ita quòd
exire, nec fugere nequiuerunt. Et ſic finaliter inde eos extraxit
et occidit. Iſti reges poſſunt ſignificare mundi diuites et aua-
ros, qui hodie quaſi totum mundum regunt, quia verè iſti ho
die ſe abſcondunt in cauernis. i. terrenis diuitiis, atque rebus,
per auaritiam et ardorem. Et ideò iſti includuntur cum quo-
dam magno lapide, per quem ego intelligo duritiē obſtinatio
nis eius, et pondus malæ conſuetudinis: quia verè Ioſuæ, qui
interpretatur dominatio, id eſt Diabolus, qui talibus domina-
tur, mundanos diuites infra cauernam auaritiæ, et amo-
ris terrenorum taliter includit, tantoq; pondere malæ con-
ſuetudinis eos recludit, quòd exinde fugere nequeunt,
nec exire, imo in iſta cauerna vel ſpelunca perſeuerant vſ-
que ad mortem, ſicut ad oculum videmus. Et ideò ibi,
capiun-

capiuntur per mortem temporalem, & occidũtur ꝑ mortem
æternalem. Et de hoc poteſt dici illud. 1. Reg. 3. Abſconde-
rũt ſe in ſpelũcis,& in abditis,& in petris,& in antris,& in ci-
O ſternis. Iſta eſt igitur abſconſio auaritię.¶Secundo dico,ꝙ eſt
abſconſio verecundiæ,qñ.ſ.præ verecundia non vult confite-
ri,vel aliquod bonum opus facere omittit. Et tales ſunt ſimi-
les Leoni. Dicit.n Hieron.in gl.ſuper Ezec. 19.ꝙ Leo ſic capi-
tur,& venatur,dicitur.n.ꝙ fiunt duæ foueæ. Prima in qua po
nitur aliquod delectabile Leoni.ſ.aliquod cadauer. Secunda
fit iuxta, ita ꝙ de vna poteſt intrare ad aliam, & in illa ſecũda
ponitur vna ciſta ſeu pedica,quę faciliter clauditur cum intra
tur: Leo verè fameſcens videns illud cadauer propter illud ha
bendum intrat in foueam primam, & dum comederit videt,
ꝙ non poteſt exire propter profunditatem foueæ, & tunc in-
trat in ſecundam foueam vt abſcõdatur, in quam cum intra-
uerit in ciſterna includitur,de qua vlterius exire non põt, ſed
in illa captus detinetur, & in illa foris extrahitur & cathenis
& vinculis alligatur. Leo iſte(chariſsimi) eſt homo:quia ſicut
dicitur Ezechiæ 32. Leoni gentium aſsimilaui te. Fouea pri-
ma eſt peccatum, vbi pro certo ſemper eſt aliquod cadauer.i.
aliquod delectabile.Secunda fouea eſt verecundia confitendi,
in qua homo faciliter ingreditur de peccato, & inde pro cer-
to ſemper eſt vna ciſta ſeu pedica.i. obſtinatio,vel deſperatio,
ſeu mala conſuetudo, in qua pro certo homo ſtatim includi-
tur, ꝙ in iſta ſecunda fouea fiunt ingreſſus.ſ.verecundia cõfi-
tendi.Dico igitur(chariſsimi)ꝙ quãdo Leo.i.homo fameſcit,
per mala deſideria pro certo venator Diabolus præparat ſibi
aliquod cadauer.i. aliquod delectabile. ſ. diuitias vel delitias,
vtpote,quia in cogitatione repræſentãt ſibi per ſuggeſtionem
aliquam mulierem, vel aliquam prædam, vel aliquod tempo
rale. Et tunc fatuus Leo pro iſto cadauere habendo intrat in
foueã peccati,conſentit in luxuria,auaritia,vel ſymonia. Tũc
autem quando iſtam foueam multum profundam inuenit, &
difficilem ad exeundum: quia.ſ.difficilè eſt exire ſibi à pecca
to,& difficilè eſt carere aſſuetis delectationibus pœnitentiam
facere, & ſimilia. Tunc verè intrat in ſecundam foueam, ſci
licet in verecundiam,& in propoſitum non confitendi,ibique
vult ſe abſcondere,& latere, quia ſicut dicitur Prouerbiorum
18.Impius cum in profundum peccatorum fuerit cõtemnit.
Et tunc iſte includitur in ciſta malę conſuetudinis, obſtinatio
nis, & deſperationis,de qua amplius non exit Et iõ à Diabo-
lo per temporalem mortem de terra contrahitur & vinculis
damnationis perpetuę obligatur. Ideò dicitur Ezechie. 19.De
Leone figuratiuè. Miſerunt eum in caueam in cathenis, ad-
duxeruntque eum ad Regem Babylonis, miſerunque eum in
carcerem,quia verè cum tales intrauerunt caueam peccati,&
verecundiæ, ſtatim ligantur cathenis malæ conſuetudinis, &
ꝑ damnationem æternam ad Regem Babylonis.i.ad Diabolũ
deducuntur, & in infernali carcere reducuntur. Et talis vere-
cundiæ abſconſio fuit figurata Gen. 3. vbi dicitur,ꝙ Adam &
vxor ſua poſtquam peccauerunt ſe cognoſcentes eſſe nudos,
præ verecundia timuerunt coram Domino apparere,& abſcõ
derunt ſe,dicens.ſ.Adam. Vocem tuam Dñe audiui, & timui
eo ꝙ nudus eſſem & abſcõdi me, ſic verè(chariſsimi)Adã,&
vxor eius.i.vir & mulier qñ peccauerunt mortaliter,& vident
ſe nudos gratiis, & virtutibus, ipſi pro certo timent & deſpe-
rant ſe non poſſe redire ad gratiam, & ſe non poſſe abſtinere
à peccaro. ¶Et ideò deſperant,& proponunt non confiteri &
abſcondunt ſe præ verecũdia a facie Domini,vel à facie ſui vi-
carij ſacerdotis, & maximè qñ vocem Domini.i.ſacram ſcri-
pturam audiuit dicentem.Ezec. 18.Anima quæ peccauerit ip-
ſa morietur. Ideò bene docet.Eccleſia. 16.dicens.Non dicas à
Deo abſcondar. Et merito,quia ſicut dicitur Prouer. 22. Qui
abſcondit ſcelera ſua non dirigetur.Iõ dr̃ in Pſal. Iniuſtitiam
meam non abſcondi. Eſt igitur abſconſio verecundiæ.¶Ter-
P tiò dico,ꝙ eſt abſconſio luxuriæ. Dicit.n.Pli.ꝙ vrſus qñ vult
coire cum vrſa quærit locum ſecretiſsimum, quia ſummè ve-
recundatur qñ videtur in illo actu. Conueniunt aũt ſimul,nõ
ſicut animalia bruta,ſed ſicut vir & mulier. Sic verè luxurio-
ſi multum volũt eſſe in abſcondito & in ſecreto,quia actus de
ſe eſt vilis,turpis,& verecundus. Et ideo tales loca, & tempo-
ra abſcondita quærunt ſibi.quia ſicut dicitur.Io.3.Omnis,qui
malè agit,odit lucem. Et Iob 24. Oculus adulteri obſeruabat
caliginem. Vnde Dan.3. Venit ad Suſãnnam adoleſcens, qui
erat abſconditus & concubuit cum ea. Et cum hodie iſta regu
la fallit in multis,qui ita ſunt inhoneſti & inuerecũdi,ꝙ luxu-
riã ſuã non abſcondunt,ſed eã iactãdo & aliis manifeſtant,de
quibus Eſa. 3. Peccata ſua ſicut Sodoma prædicauerunt, nec
abſconderunt. Eſt igitur abſconſio luxuriæ. ¶Quartò dico,ꝙ Q
eſt abſconſio ſymoniæ,& iſtam committunt illi, qui abſcondi
ti non per viam communem, ſed per dona,preces,& munera
intrant in Eccleſiam. Et iſti fuerunt figurati Dan. 14. vbi dici-
tur, ꝙ cum coram idolo Bel apponeretur quotidie maxima
quantitas cibariorum, venerunt de nocte per abſcõditos mea
tus ſacerdotes,& vxores, & paruuli, qui totum comedebant,
& tamen opinio plebis erat,ꝙ Bel ipſa comederet,& voraret.
Chariſsimi per templum iſtud, quod erat in Babylone ſigna-
tur Eccleſia militans, quæ in Babylone.i.in confuſione huius
mundi verſatur. Per Bel, quod interpretatur vetuſtas, intelli-
go Deum,qui eſt vetuſtiſsimus & æternus,vnde etiam ipſe di
citur antiquus dierum. Dan.7. Qui in templo Eccleſiæ ado-
ratur, colitur,& ſeruitur. Coram aũt iſto dolo.i.coram Chri-
ſto fuerunt antiquitus appoſita multa cibaria.i.multa bona tẽ
poralia,quibus Eccleſia ipſa ſęcularibus eſt dotata.Et pro cer-
to ad hoc factum eſt,vt Bel.i.Chriſtus per ſe pauperes ſuos ip
ſa comederet, quia.ſ.iſta fuit intentio Eccleſiæ,ꝙ Chriſtus,&
ſui pauperes de bonis eccleſiaſticis ſeruirent, & ꝙ boni, qui
ſunt membra Chriſti,ibidẽ promouerentur.Iõ dicebat Chri-
ſtus Malac. 3.Inferte omnem decimam in horreum meum,vt
ſit cibus in domo mea.Sed proh dolor iſtud hodie nõ ſic,quia
verè hodie ſacerdotes.i.malæ vxores, & viri molles,imbecil-
les, & effæminati, paruuli.i.infantes ignorantes & malè infor
mati,intrant hodie in templum Eccleſiæ per abſconditos mea
tus ſymonie,vel oneralis amicitię, qui omnia bona Eccleſię,
quę pro Chriſto & ſuis fuerant appoſita,deuorant, & mandu
cant. Bel autem pro quo totum fuerat appoſitum.i.Chriſtus,
& ſui pauperes nihil exinde comedunt,neq; bibunt.Et ad hoc
etiam facit figura. 2.Machab. 8.dicitur.Iudas(inquit)& qui cũ
eo erant introibant latenter in caſtella conuocantes cognatos
& amicos,latenter.n.non publicè,neq; iuſtè introeunt,ſed in
troheunt hodie in caſtella.i. Eccleſias multi. ſ. prece vel præ-
cio,vel fauore,ibique fiunt pręlati & in magnis officiis conſti
tuti, & tũc pro certo ipſi cõuocant ad ſe.ſ.ad interiora officia
& beneficia cognatos,compatriotas, & amicos, quibus bona
Eccleſiæ diſtribuunt & propinant, & illis,qui ſunt filij Eccle-
ſiæ, qui ſunt de alienis partibus pœnitus nihil donant. Ita ꝙ
quilibet talis poteſt dicere illud Eſa. 49.Loquendo de ſuperio-
re. In pharetra ſua abſcondit & poſuit me,ſicut ſagittam ele-
ctam.Iſta etiam abſconſio ſe poteſt ad munera ſymoniacorũ
oſtendere.ſ.ipſa in abſcondito ſolent dare & accipere. Ambi-
tioſus.i.ſymoniacus inſidiatur in abſcondito quaſi Leo in ſpe-
lunca ſua,ſupple ad munera danda & recipienda. Audiunt.n.
illud Prouer. 21.Munus abſconditũ extinguit irã. Et illud Pro
uerbio. 9. Panis abſconditus ſuauior. Sed adhuc ſi volumus
(chariſsimi)alio modo poſſumus exponere quod eſt dictũ,qa
verè ſacerdotes templi Eccleſiæ de nocte in abſcondito & oc-
culto introducunt ſuas vxores, id eſt concubinas,filios etiam,
& filias, qui de patrimonio Chriſti nutriuntur, vnde Chriſti
pauperes viuere debuiſſent. Eſt igitur abſconſio ſymoniæ.
¶Quintò dico,ꝙ eſt abſconſio diuinæ prouidentiæ. Nã ſicut R
videmus, quod ſoli claritas in nocte abſconditur, vt in mane
iterum oſtendatur,ſicut etiam videmus,ꝙ mercator theſaurũ
abſcondit,vt ipſum neceſsitatis tempore oſtẽdat, & exponat,
ſic Deus,quandoq; abſcondit homidem per paupertatem vel
aduerſitatẽ,ita ꝙ nõ reputatur,nec videtur, nec de eo fit men
tio aliqualis,ꝙ tempore ſtatuto & a Deo occultè ordinato ſua
claritas oſtenditur,& ipſe hominibus manifeſtatur,reputatur,
& promouetur, exemplo Chriſti, qui diu fuit in vita iſta ab-
ſcõditus.ſ. 30.annis, & tandem tempore ſtatuto ſuam clarita-
tem declarauit.Sicut.n.Strutio abſcõdit oua ſua in arena,quæ
tandem virtute ſolis in aues transformantur,& de ſabulo exe-
unt,& apparent,ſic multi primo abſconduntur,& latent in ſa
bulo paupertatis, & ſunt in infimo ſtatu, ſed finaliter vir-
tute ſolis, id eſt virtute Dei, ipſi exeunt ſabulum paupertatis,
& apparent, & promouentur & fiunt aues, id eſt viri magni,
& ſublimes. Vnde Iob 39. Abſcondit in arenam oua ſua.
Iſtud etiam patet in ſpiritualibus, quia multoties Deus di-
mittit hominem in peccatis per magnum tempus, vt ipſe eſt
vilis abſconditus & deſpectus & a nemine reputatus, ſed qñ
accidit, quòd ſol iuſtitiæ viſitat eum radiis ſuæ gratiæ, ſcilicet
in tempore à Dei prouidentia ſtatuto, & ſic facit ipſum exire
de ſabulo,ideſt de ſtatu peccati, & transformat ipſum in auẽ,

ideſt in virum perfectum & ſpiritualem. Exemplum de Paulo
& Magdalena, qui primo fuerunt abſconditi in vitiis, & pctis.
Finaliter autem tpe a Deo ſtatuto vocati ſunt & cõuerſi & ꝑ-
fectiſsimi ſunt effecti, quia ſicut dicitur Ro. 5. Vbi abundauit
delictum, ibi ſuperabundauit gratia. Et hoc fuit figuratũ, Hie
rem. 43. Vbi Deus præcepit Hierem. ꝙ ipſe acciperet lapides
grandes, & abſconderet eos ſnb muro, quia illic ſuper ipſos la
pides erat poſtmodum ſolium Regis Babylonis ſtatuẽdum &
ponendũ, ſic verè Deus multoties vult, ꝙ illi, qui ſunt lapides
prætioſi. ſ. viri iuſti & perfecti lateant & abſcondantur vſque
ad tempus, ſicut patet de multis, qui & quorum ſufficiẽtiæ nõ
videntur, ſicut Demetrius de ſe dicit ſm Senec. in Epiſtola.
Veni in Athenas (inquit) Demetrius nemo me ibi vnquã agno
uit. vnde Abacuch 3. Ibi abſcondita eſt fortitudo eius, ſed fi-
naliter Deus facit eos ſedes ſapientiæ, in quibus Reges & Prin
cipes requieſcunt ſpiritualiter, etiam Deus permittit, ꝙ lapi-
des & obſtinati. ſ. peccatores, qui diu in peccato latuerant, fiãt
per gratiam ſedes. Ideò iſti dicuntur Iob 12. Lampas conten
ta apud cogitationes diuitum parata ad tp̃s ſtatutum. Et tali
abſconſione poteſt intelligi illud. Deuter. 32. Nonne hæc ab-
ſcondita ſunt apud me, & ſignata in theſauris meis? Nã (cha-
riſsimi) in ſecretiſsimis theſauris ęterni Dei, & occultæ proui
dentiæ prædeſtinationis, & ordinationis, abſconditum eſt &
ſignatum, ſtatutum, & ordinatum quicquid per ipſum Deum
erga hominec eſt agendum. Hęc eſt igitur abſconſio diuinæ
S prouidentiæ. ¶ Sexto dico, ꝙ eſt abſconſio infernalis miſeriæ,
ſicut. n. videmus, ꝙ cadauer in terra abſconditur, ſic verè ani-
ma peccatrix, quæ ad modũ cadaueris diuerſis vitiis eſt corru-
pta in terra. i. inferius in inferno abſconditur & celatur. Luc.
15. Mortuus eſt diues, & ſepultus eſt in inferno. Eſa. 42. In do
mibus carcerum abſconditi ſunt. Et Hiere. 13. In abſcondito
T plorabit anima. ¶ Item eſt abſconſio æternæ gloriæ. Luna. n.
quando cum Sole coniungitur, tunc à nobis abſconditur, nec
vr̃, iterum tamen venit tempus quo ſua claritas declaretur, ſic
verè quando homo coniungitur ſoli iuſtitiæ in gloria, tunc ꝑ
noctem huius vitæ nobis abſconditur, nec videtur. Veruntа-
men finaliter in die iudicij nobis iterum per reſurrectionem
poterit apparere. Vnde Iub 37. In manibus abſcondit lucem
& præcepit ei: vt rurſus oriatur. Eſt igitur abſconſio æternæ
gloriæ, vnde etiam de abſconſione æternæ glorię dicitur in
Pſalm. Quam magna multituuo dulcedinis tuę Dñe, quã ab-
V ſcondiſti timentibus te. ¶ Septimò eſt abſconſio Euchariſtiæ,
quia. ſ. corpus Chriſti abſconditur in ſacramento. Sicut. n. vide
mus, ꝙ cibi delicati aliquando in paſta ſiue pane abſcondun-
tur, ſic & in Sacramento altaris ſub panis ſpeciebus abſcondi-
tur corpus Chriſti. Figura. 1. Mach. 1. Vbi dicitur. Quòd Sa-
cerdotes abſconderũt ignem in puteo, & finaliter inuenta eſt
ibi aqua craſſa, ſic verè in puteo, ideſt in Sacramento altaris
quod rectè dicitur puteus, ꝓꝑ profunditatem imperſcrutabili
tatis virtute verborum indifferenter abſcondere ignem diuini
tatis, quia. ſ. Deus eſt in Sacramento altaris, propter perfectam
& inſeparabilem vnionem, quam habet cum humanitate, hu-
manitatis autem eſt virtute verborum. Ibi etiam inuenitur a-
qua craſſa. i. abundantia gratiarum. Iõ dicitur Eſa. 45. Verè tu
X es Deus abſconditus. ¶ Item eſt abſconditus pœnitẽtia, qua. ſ.
homo abſcondit peccata ſua, ne à Dei iuſtitia videantur, & ne
inueniantur, ſicut latro, qui abſcondit futurum, ne ſuperinue-
niatur, & cum eo ſuſpẽdatur. Figura Exo. 3. vbi dr̃, quod Moy
ſes occidit quendã ægyptium, qui fecit violentiam cuidam hæ
bręo, qui timens, ꝙ puniretur, abſcõdit eum ſub ſabulo. Item
Moyſes ſignat quemlibet bonum virũ. Egyptius aũt infidelis
ſignat peccatum, hębræus ſignat aĩam chriſtianam, qñ igitur
Moyſes. i. homo videt, ꝙ ægyptius. i. peccatum grauat aĩam
ſuam, ipſe pro certo debet eum per contritionem occidere, ꝑ
confeſsionem eiicere, & ſub ſabulo pœnitentiæ per ſatisfactio
nem totaliter abſcondere. Et ſic à Dei iuſtitia ad puniendum
nequibit amplius reperiri. Eſaiæ 49. Abſcondita eſt via mea à
Y Domino. ¶ Item nota, ꝙ eſt abſconſio

Humilitatis,	Primo humilitatis, videmus enim, ꝙ granum
Mortalitatis,	in terra abſconditur, vt multipliciter. Radix
Infirmitatis,	etiam in terra abſconditur, vt arbor fructibꝰ
Et ſagacitatis,	amplietur, ſic verè (chariſsimi) ad hoc quòd
Fidelitatis,	poſsit gratiis & virtutibus augmentari, & fru
Et iniquitatis.	ctibus bonorum operum ampliari, neceſſe

eſt, quòd in terra, ideſt infra mortalitatẽ propriam per ſuã ter-
reſtreitatis conſiderationem abſcondatur, vel in terra. i. infe-
rius in gradu infimo per humilitatem, vnde Apoc. 6. Abſcon-
derunt ſe in ſpeluncis. ¶ Item eſt abſconſio mortalitatis, quia
ſicut ſemen abſconditur, vt renaſcatur à terra, ſic homo per
mortem, vt renaſcatur per reſurrectionem. Nam ad modũ ſe-
minis ad hoc, ꝙ homo poſſet habere frnctus & augmẽtũ ęter
næ beatitudinis, neceſſe eſt, ꝙ primo ſub terra per mortem ab
ſcondatur. Et ſicut radix & ſemen abſconſum aliquando ver-
mibus corroditur, ſic verè homo cum per mortẽ fuerit abſcõ-
ſus. ſ. in ſepulcro quantum ad corpus. In purgatorio, vel in in-
ferno, quantum ibi vermib. in ſepulcro, vel in ignibus & De-
monibus. In purgatorio, vel in inferno corroditur & voratur.
Ideò Eſa. 42. In domibus carcerũ abſconditi ſunt & facti ſunt
in rapinã, & nõ eſt, qui eruat & in direptionem, nec eſt qui di
cat redde. Et ſic oſtenditur abſconſio mortalitatis. Vnde in re
ſurrectione poterit dici illud. 1. Reg. 14. En Hebræi egrediun-
tur de cauernis, in quibus abſconditi fuerant. ¶ Tertiò dico, ꝙ
eſt abſconſio infirmitatis, qñ. ſ. homo timet vbi non eſt timen
dum & abſcondit ſe, vbi deberet apparere, ſicut ſunt multi &
imbecilles prælati, qui tempore aduerſitatis fugiunt, & ſe ab-
ſcondũt, nec tyrannis & principibus ſe opponunt, tales etiam
ſunt falſi amici, quia tempore aduerſitatis abſconduntur, tẽ-
pore tñ proſperitatis apparent, & oſtenduntur. Iſti ſunt ſimi-
lis Gliribus, qui ſunt animalia, quæ in hyeme abſcondunt ſe,
& dormiunt per totã hyemẽ. In vere aũt & in æſtate euigilãt,
& apparent, ſic verè (chariſsimi) falſi amici & vecordes, & in-
firmi Eccleſiaſtici, in hyeme, i. in tempore aduerſitatis & pau-
pertatis abſcondunt ſe ab hominibus, & etiam ab eccleſiaſti-
cis Dan. 10. Fugierunt in abſconditũ, ego aũt relictus ſum ſo-
lus, in æſtate aũt proſperitatis optimè inueniuntur, qñ ſ. fructi
bus aliorum poſſunt repleri & habere emolumentum. De
iſtis dicitur Eccle. 6. Eſt amicus ſocius menſę, ſed non perma-
nebit in die vacuitatis. ¶ Item dico, ꝙ eſt abſconſio fidelitatis
qm̃ ſicut videmns, ꝙ theſaurus abſconditur, vt celetur, ſic ve-
rè conſiliũ debet abſcondi & celari fideliter & ſecretè. Thob.
12. Sacramentũ regis abſcõdere bonum eſt. Quartò eſt abſcõ-
ſio ſagacitatis, qñ. ſ. Eccleſia vel religio abſcondit hoĩem ſaga-
citer infra clauſtra ſua, ne ei à mũdo auferatur. Iſta facit ſicut
vxor Pauonis, quæ abſcondit oua ſua, ne ã Pauone inueniantur,
quia ſi Pauo inuenerit, ipſa ſibi ſubtrahit, atq; frangit. Pa-
ua ſignat religionem, quæ pro certo cum à Pauone. i. à mun-
do conceperit aliqua oua. i. aliquos filios & in clauſtra ſua re-
ceperit, ſummè cauet ne pater eorum Pauo. i. mundus eos in-
ueniat & ei auferat etq; tollat, ꝙ ſicut videmus, mundus mul
tum nititur iuuenes de clauſtro extrahere, niſi ſagaciter ab-
ſcondantur. Figura Gen. 31. vbi Rachel abſcondit Ydola pa-
tris ſuis, & ea furata eſt, ſic verè contemplatiua religio, quæ ꝑ
Rachel denotatur, libẽter furatur & ſubtrahit patri ſuo. i. mun
do Ydola ſua. i. filios & iuuenes, qui ſunt eius Ydolũ, & ſimili
tudo, ipſoſque abſcõdit in clauſtris ſuis, ne pater eorum mun
dus. i. ipſorum carnalis parentela illos ſibi ſubtrahat, atque tol
lat. Et aduerte, ꝙ Deuter. 23. præcipitur, ꝙ ſeruus, qui ad vos
confugerit proprio Dño non reddatur, ſic verè religio ſeruos
mundi vel Diaboli. i. ſęculares, qui ad eã cõfugiũt non debẽt
amplius eis reddere, ſed ſibi potius retinere, vnde Eſaia 16.
In perſona Dei dicitur religioni vel Eccleſiæ. Abſconde fu-
gientes & vagos, ne perdas, apud te latitabũt profugi mei &c.
¶ Abſconſio etiam ſagacitatis eſt, qñ homo videns periculum,
& occaſionem mali, & abſcondit ſe cedendo malitiæ. Exem-
plo Chriſti, de quo dicitdr Ioan. 8. ꝙ qnando voluerunt ipſũ
lapidare. Ieſus aũt abſcondit ſe, & exiuit de templo, vñ Pro-
uerb. 22. Callidus videt malum & abſcondit ſe. Et eſt alia ab-
ſconſio iniquitatis, qñ ſ. homo abſcondit ſe in cõſpectu homi
num vt faciat mala opera ſua, & iſti figurati ſunt Ezechiel 8.
Certè vides, quæ ſeniores faciunt in tenebris vnuſquiſque in
abſcondito cubilis ſui. Et dicit ibi, ꝙ ipſe vidit maximas abo
minationes &c. Dic figuram iſtam, ſicut ſupra tit. de Abſcon
ſione, vbi diuiditur & exponitur. ¶ Item eſt alia abſconſio ti-
miditatis: Vnde Apo. 6. Dicitur, ꝙ omnes gentes abſconderũt
ſe à facie agni &c. Vide eã c. de agno, ſic igitur apparent duæ
auctoritates diuiſę de abſconſione & duæ diſtinctiones.

Abſentia. Abeſſe.

Nota, ꝙ in ſcriptura reperi-
tur multiplex abſentia videli-
cet, abſentia prudentium, & iuſtorum, abſentia fallacium
amicorum, abſentia mordacium detractorum, abſentia va-
gantium clericorum. ¶ Abſentia iuſtorum eſt, quando quis ſe A
abſentat à vitis & ab hominibus malis & ab occaſionibus, &
locis

locis periculosis, & sic accipitur Eccle. 9. vbi dicitur. Longè
abesto ab homine potestatem habente occidendi & non viui-
ficandi. Et ista procul dubio est bona absentia, quando aliquis
abest a reb⁹ & locis vitiosis & corruptiuis. Naturaliter. n. oĩa
animalia absentãt se à loco vbi sibi vident periculum immine
re, quod multo fortius facere debet homo. Et de ista dr̃ Eccle.
15. Longè. n. abest à superbia & dolo, viri mendaces nõ erunt
illius memores. In quibus verbis tria ostenduntur, a quibus
B se debet homo absentare. ¶ Debet. n. abesse à præsumptuosa
pompositate. Longè inquit abest à superbia. i. à proditiosa fal-
lacitate, à dolo (inquit). i. defectuosa societate, quia viri mẽda-
ces non debent esse eis memores. Abesse igitur debet à pom-
positate præsumptuosa, à superbia (inquit) longè abest, sicut di
citur ibi. Apes quando portant mel absentant se à vento quar-
to plus possunt, quia timent, ꝙ mel earum desiccetur per ven-
tum, lapillum etiam solent in pedibus suis portare ne per ven
ti violentiam agitentur, sic verè homo, qui
Mel dulcedinis & compassionis, continet, atq; portat, de
Mel gratiæ & deuotionis, bet se absentare à loco,
Mel scientiæ & discretionis, inanis præsumptionis &
Mel virtutis & perfectionis elationis, ne forte si ex-
inde superbiat, desiccetur. Itẽ lapillum sepulchri, qua in mor-
te est operiendus, debet portare per mortis considerationem,
vt sic inferius magis ponderet per humilitatem, ne circunfe-
ratur per iactantiam, & agitetur per vanitatem. Iuxta illud
Eccle. 5. Non te extolles in omnem ventum. Sed heu proh do-
lor multi hodie tm̃ delectantur in inani gloria, ꝙ vix est ali-
quis, qui à vento huiusmodi se absentat, imo oẽs, qui aliquod
bonum faciunt vento inanis gloriæ se exponunt. Vnde Tul-
lius. Gloriam adeò immoderato affectu quærimus, vt ma-
gis boni videri esse, & magis mali esse volumus, quàm vide-
ri. Vnde Poeta. Falsus amor iura mendax infamia terret. Non
sic (charissimi) sed longè absimus a superbia. Thobi. 4. Su-
perbiam in tuo sensu nunquam dominari permittas, ab ipsa
enim sumpsit initiũ omnis perditio. Abesse igitur debemus à
pompositate præsumptuosa. 2. ad Corin. 11. Mihi autem absit
C gloriari, &c. ¶ Secundò debemus abesse à fallacitate proditio-
sa, quia dolo vnumquodq; se debet absentare à suo contra-
rio, duo contraria non simul bene conueniunt, sicut regula re
cta non bene applicatur rei gibbosæ, vel tortuosæ. Modo sic
est ꝙ fraus, dolus & tortuositas & proditio malitiæ & falsita-
tis sunt cõtraria homini, quia homo naturaliter est planus ve-
rus & rectus, sicut patet in sinderesi conscientiæ, vnde dicitur
Eccle. 7. Hoc inueni, ꝙ fecit Deus hominem rectum. Et iõ se
homo debet ab isto suo contrario absentare & elongare, quia
non debet esse fallax proditor aut dolosus. Et dolo (inquit) vt
de eo dicatur illud. Ioan. 1. Ecce verè Israelita, in quo dolus
non est. Sed heu proh dolor multi hodie non sic, quia verè ho
die quasi totus mundus gubernatur per malitiam atq; fraudẽ,
quia in sæculo & in clero, quando hõ non potest habere alie-
num per potentiam, ipse studet habere eum cum dolo & ma-
litia. Sicut patet de malis mercatoribus, vsurarijs, & auaris, ma
lis etiam clericis, qui sæpe per dolum & malitiam intrant in
Ecclesiam sanctam Dei. Ideò verificatur illud hodie Hiere.
6. A maiore vsque ad minorem omnes studẽt auaritiæ. A Pro-
pheta vsque ad Sacerdotem omnes faciunt dolum. Isti fa-
ciunt sicut Aranea. Nam sicut dicit ille est quoddam genus
Araneæ, quæ venatur laterculũ, quia filijs suis circumligat eũ,
& saltat sup̃ eũ, & occidit. Sic venenosi & malitiosi primo cau
tè circumligãt & inuoluũt laterculos. i. simplices ĩ filijs suis. i.
laqueis malitiarum suarum, & malis contractibus suis, & quã
do vident os eorum bene esse ligatum qñ. s. sunt bene per ver-
ba & promissiones & obligationes ligati, tunc verò eos inua-
dunt, exhæredant, & occidunt. Iuxta illud Prouer. 6. Illaquea-
tus es verbis oris tui, & captus est proprijs sermonibus. Ideò
de talibus dolosis dicitur Hier. 9. Dolum locuta est in ore suo,
pacem cum amico suo loquitur & occultè ponit insidias. Nõ
sic (charissimi) sed absimus à proditiosa fallacitate, Dolo
inquit. ¶ Tertiò dico, ꝙ abesse debemus à defectuosa societa-
D te, quia. s. viri mendaces non debent esse nostri memores, quia
s. ab istis debemus nos absentare, nec eorum societatem fre-
quentare, homo enim libenter se absentat à societate reptiliũ
& ferarum, & hoc, quia scit, ꝙ ista possunt eũ lædere vel cor-
rumpere quoquo modò, sic verè homo debet se absentare, à
malorum societate, & maximè crudelium tyrannorum, & re-
ptilium. i. fallacium inuidorum, mẽdacium, & luxuriosorum,
quia sicut dicitur Eccle. 13. Qui tetigerit picem inquinabitur
ab ea, & qui communicauerit superbo induet superbiam. Et
istud est proculdubio contra multos, qui frequentant libẽtius
malam societatem q̄ bonam, potentes. n. & prælati volunt ha
bere societatem mẽdacium & adulatorum: quia si sit aliquis,
qui audeat eis dicere veritatem ipsi nolunt: quia non amat pe-
stilens eum, qui se corrupit. Prouer. 15. Isti fuerunt signati. 3.
Reg. 12. In filio Roboam, qui habet secus iuuenes & lasciuos,
non senes & prouectos. Et ideò vsus eorum consilio perdidit
regnum suum, sic verè multi sunt, qui dum nolunt bonam so
cietatem, sed malam & leuem, ipsi perdunt regnum Paradisi.
Iuuenes etiam nostri nolũt bonam societatem, imo plus amãt
videre iuuenculas, quam maturos & prouidos sacerdotes. Iu-
uenculæ etiam nostræ plus diligunt verba vetularum, q̄ præ-
dicationes bonorum prædicatorum. Et breuiter quasi totus
mundus delectatur in mala societate. Et hoc est pessimũ, quia
verè bona societas multum iuuat. Et econtra mala societas
multum nocet. Est enim homo similis cuidam planetæ, qui di
citur Mercurius, qui est instabilis virtutis, quia cum bonis pla-
netis coniunctus efficitur beneuolus, cum malis efficitur ma-
leuolus, sic verè homo si bonos frequentet, fit bonus. s. eorum
documentis & exemplis, & ecõuerso si malos malus, quia cũ
sancto sanctus eris & cum peruerso peruerteris. Non frequen
temus igitur viros mendaces: quia sicut dicitur. 2. Petr. 2. Ma-
gistri mendaces introducũt sectas perditionis, sic igitur patet,
ꝙ absentes esse debemus defectuosę societati, proditiosæ falla
citati, præsumptuosæ pompositati. Sed de tali absentia, vide
ibi sanctitudo, vbi elongare fugere, & ideo ista est igitur ab-
sentia prudentium, & bonorum. ¶ Secundo dico, ꝙ est absen- E
tia fallacium amicorum. Isti. n. licet in prosperitate sint fœli-
ces, in aduersitate tñ semper sunt absentes. Isti sunt similes Hi
rundinibus, qui tantummodo veniunt in vere & in æstate, qñ
tempus est serenum, & quando fructus abundant, sed in hye-
me quando ventus frigidus & pluuiæ instant, & terra fructib⁹
est nudata, tunc taliter se absentant, ꝙ nõ possunt inueniri, sic
verè falsi amici, quando prosperitas inest, & quando in terra,
idest, in homine possunt inueniri fructus diuitiarum, lucrum
& emolumentum, tunc verè ipsi veniunt & se præsentant, &
optimè inueniuntur. Sed pro certo si tempus hyemis. i. tribu-
lationis aduenerit si contingat hominem tribulationem frigo
ribus infestari, & fructibus diuitiarum per paupertatem nu-
dati, tunc pro certo ipsi absentãt se, nec amplius videntur, vel
inueniuntur: quia si habueris conniuet tecum, si nihil habue-
ris derelinquet te, Eccl. 13. Absent (inquit) corpore. Et de hoc
Eccl. 27. Non. n. eos capies, quoniam longè abest, effugit. n. si-
cut Caprea de laqueo. ¶ Tertio dico, ꝙ est absentia mordaciũ F
detractorum: quia verè isti quando volunt malè iudicarę, &
alijs detrahere, & mordere, ipsi quærunt absentiam & nõ pœ
nitentiam, similes Ranis, quæ in absentia coaxant & clamant.
Sed qñ homo venit in præsentia nihil dicunt, sic detractor in
absentia loquitur, s. si hominem in præsentia viderit nihil di-
cit. Vnde quilibet talis potest dicere illud. 1. Cor. 6. Ego autẽ
absens corpore, præsens autẽ spiritu iã iudicaui eum. Tales. n.
pessima iudicia dicunt de hominibus. Ideò de istis dicitur.
Prouer. 14. Parata sunt derisoribus iudicia. Est igitur absen-
tia mordacium detractorum. ¶ Quartò dico, ꝙ est absentia
vagantium clericorum: quia. s. quidam sunt ecclesiastici, qui à
suis beneficijs continuè sunt absentes, & extra sine causa rõna
bili sunt vagantes, similes Cicadis, quæ in æstate, quando sci-
licet fructus abundant inueniuntur, & cantantes in arborib.
audiuntur, sed in hyeme nunquam reperiuntur. Sic isti solum
tempore recipiendorum fructuum in suis Ecclesijs sunt præ-
sentes, & quandoq; etiam ibidem psallentes et domino seruiẽ
tes. Alij verò temporibus quando nihil possunt recipere sunt
absentes, sicut de canonicis sęcularibus summè patet. Et pro
certo talis absentia est mala. Constat enim, ꝙ in absentia prę-
lati vel curati populus faciliter labitur ad iniqua, sicut appa-
ruit in Moyse, qui quamuis esset absens ex iusta causa, popu-
lus tamen ipso absente idolatriam incurrit, sicut dicitur Exod.
32. Sic verè absente prælato subditi incurrunt, quandoq; hæ-
reses, et peccata. Gen. 44. ca. Ipso absente non audemus vide-
re faciẽ viri. Patet igitur, ꝙ est quadruplex absentia, sed vide in
fra in multis locis, sicut tabula te cõducet. ¶ De isto verò ver-
bo Absit qd. s. depẽdet abesse possumus notare, ꝙ cũ Absit sit
verbũ detestatiuũ et cuiusdã displicẽtiæ execrabiliter ostẽsiuũ
nos possumus dicere per absit, quòd à nobis est detestanda.

Iniuſtitia,
Immunditia,
Idolatria,
Auaritia,
Adulàtio ſeu blāditia.

De iniuſtitia dicitur Gen. 18. Abſit à te
vt rem hanc facias & occidas iuſtū cū
impio. De immūditia, ſeu luxuria dici-
tur. 1. Cor. 6. tolles ergo membrū Chri
ſti, facies membrum meretricis abſit.
¶ Item de idolatria dicitur Ioſue. 24. Abſit à nobis, vt derelin-
quamus dominum & ſeruiamus dijs alienis. ¶ Item de auari-
tia dicitur. 1. Para. 40. Abſit vt in conſpectu Dei mei hoc fa-
ciam, & ſanguinem iſtorum virorum bibam. Itē de vanaglo-
ria. 2. Cor. 11. Mihi autem abſit gloriari. ¶ De adulatione ve-
rò dicitur Iob. 17. Abſit à me, vt iuſtos vos iudicem, &c.

A **Abſorbere.** Idem eſt, ꝙ deglutire, & deuorare, & ac-
cipitur, vt communiter pro verocitate,
& inſatiabilitate. Vnde nota, ꝙ abſorbere eſt cōe morti, auaro
& inferno. Abſorbet enim mors humanam conditionē, abſor
bet auarus pauperum poſſeſsionem, abſorbet infernus malo-
rū congregationem. ¶ Dico igitur primo, ꝙ mors abſorbet hu
manā conditionē, quia ſicut Mare abſorbet oīa flumina, nec
impletur, ſic mors oīa corpora, vnde. 1. Cor. 15. Mortale ab-
ſorbetur, vide infra de morte, vbi multa. Abſorbet igitur mors
conditionē humanā. ¶ Secundò dico, ꝙ abſorbet auarus poſ-
ſeſsionē terrenā. Eſt. n. in mari quoddā periculū, quod dr̄ Cha
ribdis, qui eſt locus profundiſsimus, qui cōtinuè aquas abſor-
bet, imò ēt naues, quæ in Mari circumiacentes ſunt & Piſces,
& alia circumiacentia, per iſtā voraginē abſorbentur, & iterū
certis horis per ea emittuntur. Et iō ſcientes nautæ periculū,
ad eūdē nullatenus appropinquant. Tales pro certo ſunt aua-
ri, quia verè ipſi volunt abſorbere, & deuorare quicquid eſt
iuxta eos, quia. ſ. Auarus prata, vineas, domos, & alia vicino-
rū bona vult abſorbere, rapere, attrahere, & ſibi accumulare,
ipſa tñ in morte euomit, & emittit, & remanet vacuus & ina-
nis. Iuxta illud Iob. 30. Diuitias, quas deuorabat, euomet, &
de vētre eius extrahet eas Deus. Et iō pro certo periculū eſt iu
xta illas ſcyllas. i. iuxta tales inſatiabiles incedere, & morari. Iō
poſſunt conqueri pauperes, & dicere illud Hie. 51. Abſorbuit
me quaſi Draco, impleuit ventrē ſuū teneritudine mea. Auari
n. & cupidi abſorbēt hodie per auaritiā & ambitionē quicqd
habent alij, iuxta ipſos, qui (dico) ad modū Draconū ſunt, per
concupiſcentiam inflammati, & ventrē ſuū. i. ſuā domum, &
ſua interiora implent teneritudine aliena. i. bonis & diuitijs vi
B cinorum. ¶ Ecce igitur, ꝙ auari abſorbent diuitias alienas tri-
plici rōne. ſ. Vt ſatiēt voluntatē (Draco inquit) Vt ampliēt ven
trem (Implent ventrē ſuū) Vt ſatient voluptatē, quia volūt ha-
bere teneritudinē. Volunt igitur voluntatē ſatiare? (Draco in-
quit.) Eſt igitur Draco aīal calidiſsimum & ita inflāmati ardo-
ris, ꝙ anhelitus ſuus aerē inflāmat, ita ꝙ ignē videtur ſpirare.
Et ꝑꝑ hoc pro ſiti hmōi tēperanda, Draco per Mare, & flumi-
na graditur, vt abſorbendo aquā ſitis temperetur. Verè tales
ſunt auari, quia verè iſti ſunt ardētiſsimi per auaritiā, ita ꝙ ae-
rem. i. patriā circuniacentem per exactiones, vſuras, & rapinas
deſtruunt, diſsipant, depauperant, & inflammant. Ignē enim
rapinæ & excoriationis ſuper emittere conſueuerunt. Sunt. n.
ita per ambitionē & auaritiā ſitibundi, ꝙ aquas. i. diuitias, quæ
more aquæ citò defluunt, attrahunt, rapiunt, & abſorbent, vt
ſic ſitim ſuæ auaritiæ ſatient, tēperēt, & refrenēt, quod tñ im-
poſsibile eſt, quia ſicut dr̄ Prouer. 13. Venter impiorū inſatia-
bilis. Iſte aūt ardor inſatiabilis abſorbēdi figuratus eſt Iob. 40.
vbi dr̄ de Behemoth beſtia inſaturabili. i. de diabolo. Abſorbe-
bit (inquit) fluuiū, & nō mirabitur, habet enim fiducia, ꝙ fluat
Iordanis in os eius, quia auari beſtiales & diabolici abſorbent
hodie fluuiū. i. diuitias, ſeu mūdanā ꝓſperitatē, q̄ ſēp eſt in flu
xu, & refluxu vt. i. ſatiēt ſuā cupiditatē, quod tñ nō fit, quia da
to, ꝙ ipſi habeāt magnū fluuium. i. maximā copiā diuitiarū, ip
ſi tñ de hoc nō mirantur, imo ſuper cupiūt ad maiora, & ſpe-
rant, ꝙ Iordanis. i. oīs aliorū abundantia influat in eiſdē, quia
ſcḋm Sene. Hoc habet peſsimum cupiditas, ꝙ non reſpicit vnde
veniat, ſed quo vadat, homo. n. auarus & ingratus non aduer-
tit, vñ venerit. ſ. ex qua humili plebe, vel infimo ſtatu, vel exili
conceptione & natiuitate. Sed verè ſemper habet oculū, quo
tendat, quia ſemper ſperat aliquid amplius acquirere, & gra-
dum ſcandere altiorem, iſti ſunt igitur Dracones inſatiabiles,
Ideò cuilibet talium pōt dici illud Ezech. 31. Leoni gentiū aſ-
ſimilaui te & Draconi, qui eſt in Mari, aſsimilantur enim Leo
ni per crudelitatem, Draconi, quia ſunt in Mari. i. in amaritu-
dine per ſolitudinem & fluctuoſitatem. Volunt igitur iſti ab-
ſorbitores volūtariè ſatiare. Draco abſorbuit inquit, vnde iſti,
videntur dicere illud. Eſa. 41. Diſsipabo & abſorbebo ſimul.
¶ Item iſti abſorbent, quia volunt facultatem ampliare. Im-
pleuit (inquit) ventrem ſuum. i. domū ſuā, & interiora ſua vo-
lunt implere diuitijs alienis. Sanguiſuga ſugendo, & abſorben
do attrahit ſanguinem alienum, ſic verè auari abſorbēt per a-
uaritiā, vſuram, rapinam, diuitias aliorum, vt ventrē ſuum. i.
domum & hoſpitiū impleant, & augmentent. Figurati ꝑ illū
leproſum Lucæ. 15. Qui cupiebat implere ventrē ſuum de mi
cis, quæ cadebant de menſa diuitis. Menſa. n. mali diuitis. i. dia
boli eſt mundus, micę huius menſæ ſunt bona huius mundi, q̄
pro certo non ſunt niſi modicæ micæ, quædā paruę reliquiæ,
quas cupit abſorbere, & quibus deſiderat ſe replere cupida
mens auarorum. Abſorbent igitur iſti diuitias, quia volunt fa-
cultatem ampliare. Iuxta illud Pſal. Impleta eſt terra. i. auarus
poſſeſsione ſua. ſ. ò pauper Abacuch. 1. Bibent oēs gentes iugi-
ter & abſorbebuntur. ¶ Tertiò, quia volunt voluptatem ſatia-
re, teneritudine (inquit) mea, q. a. i. cibos teneros, molles, & de-
licatos volunt habere. Et hoc multi delitias abſorbent, vt tan-
dem delitijs poſsint vti: ſicut. n. videmus, ꝙ Capræ in arborib.
eligunt partē teneriorē, ſic verè diuites in iſto mundo eligunt
illud, quod eſt tenerū & delicatū. Vñ de iſtis delicatis dr̄ Abd.
3. Bibent, & abſordebunt, & erūt quaſi non ſint, vñ dr̄ Heſter.
15. Præ delitijs & nimia teneritudine corpus ferre non ſuſti-
nens. Et ſic igitur patet, ꝙ eſt quædam abſorbitio auaritiæ, &
ꝙ abſorbet auarus poſſeſsionem terrenam. ¶ Secundo princi- C
paliter dico, ꝙ abſorbet infernus inſanam congregationem. i.
ſocietatem omnium malorum. Infernus. n. abſorbet & deuo-
rat oēs malos, vbi nota, quòd infernus eſt ſimilis Ceruo, qui
cum naribus abſorbet Serpentes de cauernis ſuis, & ipſos man
ducat, vt dicit Iſido. Sic verè diabolus abſorbet peccatores,
ſerpentinos, fallaces, ac venenoſos de cauernis huius mundi,
vt ipſos in vtero ſuo. i. in interioribus inferni deglutiat, & tran
ſportet. Ideò in perſona Dei iudicantis & inferni recipientis,
pōt exponi illud Eſa. 42. Tacui ſemper, ſilui, patiens fui, quaſi
pariens loquar, diſsipabo, & abſorbebo ſimul, deſertos faciam
mōtes excelſos, & colles, & germē eorum exſiccabo. Deus. n.
(chariſsimi) in vita iſta multum patiens eſt, tacet, & ſilet, non
exercet ſtrepitum iuſtitiæ, nec punit quemlibet delinquētem,
quia ſicut dr̄. 2. Pe. 2. Patienter expectat Deus nolens aliquem
perire. Sed pro certo in die iudicij loquitur in modū mulieris
patientis. ſ. rigidè & auſterè dicens. Ite maledicti in ignē æter-
num. Mat. 25. Et ibi pro certo diſsipabit, exſiccabit, & abſorbe
bit. i. ab inferno abſorberi mandabit ſimul in vna maſſa miſe-
ros peccatores. ¶ Ibi etiam deſertos faciet tria genera mali- D
gnorum, videlicet, per inuidiam inflatos, quia ſicut montes,
per ſuperbiam elatos (& iſti ſunt colles) per luxuriam ligatos,
(Et iſti ſunt germina) Abſorbentur igitur illi, qui inflati ſunt, ꝑ
inuidiam. Inuidia. n. facit hominem tumidū & inflatum. Mon
tes inquit, qui. ſ. in ſe ſunt tumidi, & etiam quandoq; continēt
in ſe ignem, ſic inuidi ita inflati ſunt, ꝙ quandoq; vix poſſunt
dicere verbum. Ita. ſ. in corde ſuo per inuidiam ſunt ardentes,
Eccl. 40. In ventre impij ignis ardebit, ſicut igitur quandoque
terremotus concutit montes & ſcḋm Sene. Facit eos ſub terra in
vaſtis ſpecubus abſorberi, ſic verè terremotus diuini iudicij,
iſtos in inferno ſub terra facit abſorberi, & in loco miſeriæ, et
luto fecis recludit. Et iſti fuerunt figurati per illū Dathan et
Abyron. Num. 16. Qui inuidi ſuper Moyſen et Aarō ſeruis Do
mini voluerunt ſacerdotium vſurpare, et ad mādatum Moy-
ſi noluerunt venire, et iō aperta eſt terra, et abſorbuit eos, et
deſcēderūt ad infernum viuentes. Re vera (patres chariſsimi)
tales inuidi ſunt hodie multi in Eccleſia. Quod ſi Aaron ad ſa-
cerdotium. i. aliqua bona perſona ad aliquod bonum promo-
ueatur, ſtatim aderunt Dathan et Abyron. i. detractores inui-
di, et oblocutores ſuperbi et contradictores, qui etiam Moy-
ſi. i. prælato iuſto et bono obedientiam cōtemnunt, qui quidē
indignantur, qñ alius pręter ipſos ad officium promouetur. Et
iſti dicuntur Dathan, quod interpretatur donum ſufficiens,
& Abyron, quod interpretatur pater murmurans, quia. ſ. ta-
les, qui videntur eſſe patres rōne auctoritatis, ēt tñ ſunt mur-
muratores rōne iniquitatis et mordacitatis ſunt ſufficiētes, ꝙ
ipſi diabolo perpetuo ſint dotati. Et ideò terra ipſos finaliter
abſorbebit, vnde in Pſal. Aperta eſt terra et deglutiuit Dathā,
et operuit ſuper congregationem Abyron. Iſti igitur ſunt mō
tes. ſ. tumidi per inuidiam. Ideò dicitur. Exo. 19. Totus mons
Synai fumigabatur. Iſti. n. habent intus ignem inuidiæ abſcon
ditum, qui eos ſtimulat, et comburit, ideò fumū detractionis,
blaſphe-

blaſphemantur,& diffamationes contra alios fulminant,& emittunt,vnde de tali igne inuidiæ poteſt exponi illud. Nume. 11. Orauit Moyſes & abſorptus eſt ignis. Abſorbet igitur infernus illos,qui per inuidiam ſunt inflati. Montes(inquit) quia ſ.mons eſt locus tumidus & inflatus. Item abſorbet infernus illos,qui per ſuperbiam ſunt elati. Excelſos (inquit)colles. Collis.n. excelſus à valle eſt remotus ventis & flatibus expoſitus, & ſurſum in aere ſublimatus, fit aũt tallis collis excelſus qñq; propter ventum interclusũm,qui terram ſurſum eleuat,& facit vnum magnum collem. Finaliter cum terra rũpitur,& ventus exit,& ſic totus collis ille interius abſorbetur,ſicut conſuetum eſt fieri in terremotu,ſic verè (chariſsimi)qñ ventus ſuperbiæ & vanitatis includitur in homine, ipſe pro certo efficitur altus & excluſus ĩ ſua reputatione, ſed verè, qñ terra.i.corpus ſuum rũpitur per mortẽ, tunc ventus vanitatis,qui ipſum eleuabat deficit, & ipſe abſorbetur quantũ ad animã inferius,in inferno. Et hoc fuit figuratum. Nume. 11. vbi dicitur. Quòd accenſus eſt quidã ignis maximus, qui cõburebat filios Iſrael. Sed ad præceptum & orationem Moyſis ignis ille abſorptus eſt terra. Ignis (chariſsimi) qui ſemper ſurſum aſcendit,ſignat ſuperbos, qui ſemper volunt alijs præeſſe, & præeminere, & alios per rapinam & crudelitatẽ comburere & ardere. Et iõ tales in vita iſta comburunt,infeſtant, cruciant, & affligunt per ſuas exactiones filios Iſrael.i.ſubditos,& vicinos,ſimplices,atque iuſtos,ſic verè finaliter iſti abſorbebuntur infra terram inferius in inferno. Ideò iſti ſunt,de quibus dicitur Deuter. 11. Quos aperto ore terra abſorbuit. Colles (inquit) excelſos. Et hoc poteſt dici illud. Abacuch. 3. Incuruati ſunt colles mundi. i.alti & ſuperbi, qui.ſ. in morte in inferno incuruantur. Abſorbentur igitur illi,qui per ſuperbiam ſunt elati.¶ Tertiò abſorbentur illi, qui etiam per molliciem ſunt roborati.ſ.delitioſi,qui nomine germinis intelliguntur,germem inquit,quia ſicut germen & tenerum & molle eſt,ſic delitioſi ſunt teneri & molles, nullum poſſunt laborem pœnitentiæ ſuſtinere. Et ſicut videmus, ꝙ talia germina faciliter deſiccantur, abſorbentur & annihilantur gelu.ſ.vel calore, ſic verè qñ frigus vel tẽpeſtas æternę dãnationis euenerit, qñ etiã calor.i. ardor mortis & diuini iudicij ingruerit,tunc talia germina,tales molles, delicioſi & luxurioſi ſiccabuntur,abſorbebuntur,& annihilabuntur.ſ.in inferno, vnde Abacuch. 3. Abſcondetur de ouili pecus,& non erit germen in vineis. Illi.n.,qui ſunt pecus,per carnis luxuriã & petulantias, illi, qui ſunt germen per teneritudinem & delicia,illi (dico) abſcindentur per mortẽ tẽporalẽ & æternam de ouili.i.de cõgregatione aliorum conſimiliũ, & de vinea mundanæ proſperitatis pœnitus auferẽtur. Et hoc fuit figuratũ. Apo. 12. vbi dicitur. Quòd terra aperuit os ſuum & abſorbuit vnum fluuium, qui ſequebatur vnam mulierem, vt attraheret eam, qui quidem fluuius de ore vnius draconis fuerat editus & emiſſus, ſic verè (chariſsimi) terra abſorbebit inferius in inferno illos,qui ſunt fluuij.i.fluxibiles & delicioſi, & illos,qui ſequuntur mulieres.ſ.illos,qui ſunt incõtinentes, & luxurioſi, quos.ſ.draco.i.diabolus ab ore ſuæ prauæ ſuggeſtionis euomit, & emittit ad ſua mala opera facienda. Ideò de abſorbitione talium poteſt dici illud. 1. Corin. 15. Abſorbeatur illud, quod mortale eſt. Et ſic patet, quòd actus abſorbendi eſt communis in inferno pariter & auaro:

A **Abſoluere. Abſolutio.** Nota, ꝙ abſoluere idẽ eſt, ꝙ à vinculo ſoluere, liberare & expedire. Sumitur autem communiter abſolutio pro iudiciali: vel pœnitentiali ſententia, liberatiua, vel à crimine, quòd apponitur, vel à culpa, quæ metuitur, expeditiua. Duplex eſt igitur abſolutio, ſẽm, quòd eſt duplex forus. Eſt igitur abſolutio tẽporalis, quæ fit in foro iudiciali. Et abſolutio ſpiritualis, quæ fit in foro pœnitentiali. Prima debet habere iuſtitiæ rectitudinẽ. Secunda debet habere clementiæ plenitudinẽ. Prima fit per iuditij prolationem. Secũda fit per manuum ſacerdotalium appoſitionem. Prima tollit tp̃alem punitionem. Secunda tollit æternalem damnationem. Prima reſtituit bonam famam. Secunda reſtituit gratiam,& tandem æternæ gloriæ confert palmam.¶ Dicamus igitur aliquid de abſolutione ſacramentali, quæ habet plenã plenitudinem, ſicut video, ꝙ Deus in natura, quaſdã res naturales, & cauſas voluit ponere, quæ poſſent ligata ſoluere, & conſtricta laxare ſicut patet, quia terra congelata caloris influentia ſoluitur humor compactus in corpore medici diligentia, & medicinæ efficacia laxatur, ſic verè Deus ſpiritualiter quaſdam virtutes ſupernales conſtituit,ſ.ſacramentum pœnitentię,& poteſtatem ſacerdotis,quibus & quorum miniſterio,homo cõgelatione vitiorum abſoluitur,& omnis compago criminum relaxatur. Et ideo vr̃, ꝙ ſacerdotes ſint ſimiles quibuſdã populis,qui in prouincia Elladis eſſe ſolebant,qui ſ.ſẽm cratem pergamenũ tantę virtutis erant, ꝙ ſolo tactu manuum adiuuabant venena,& hoĩem à periculo liberabant. Tales ẽt populi fuerunt Scilli q̃dam populi Affricani, qui ſẽm Plinium à venenoſis nõ ſolum non lædebantur, imo venenati curabantur per eos. Re vera talis eſt populus ſacerdotum,quia pro certo ſolo tactu,& appoſitione manus hoĩem per abſolutionem ſacramẽtalẽ à peccatorum venenis eximũt,& ſanitatem gratiæ introducunt. Iſti enim ita debent eſſe ſancti & mundi, ꝙ à venenis vitiorum lædi nequeant, vt ſic dignæ ab alijs venena vitiorum per abſolutionem abſtergant. De tali igitur abſolutione põt intelligi illud, Mar. vltimo. Super ægros manus imponent,& benè habebunt,& ſi mortiferũ q̃d biberint,nõ eos nocebit. Aduerte tñ, ꝙ Iuſtinus in libro dicit. Qđ cũ Cleopatra Aegypti Regina,& Antonij cõcubina ſpe vitæ amiſſa venenum aſpidum bibiſſet, & ſic dormiendo perijſſet,& occubuiſſet; ſcilli aditi fuerunt, qui venenũ extrahere, & eam ad vitam reducere nequierunt, quia pro certo chariſſimi illi,qui voluntariè venenum peccati bibunt,& aſpidi diabolo ſe tradunt, & in peccato delectantur, & dormiunt per ſcillorum appoſitionẽ.i.per ſacerdotum abſolutionem nullatenus reuiuiſcunt. Solus.n. pœnitẽs abſoluitur,et ſolus ille,cui peccatum diſplicet, per abſolutionis remedium liberatur. Ideò Aug. ſuper illud Pſal. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes,&c. de fletu pœnitentiæ dicit ſic. Fletus eſt cibus animarum; corroboratio ſenſuum, abſolutio peccatorum, refectio mẽtium, lauacrum culparum, quia re vera cũ fletu,et dolore contritionis, et cum voluntario propoſito bonæ intentionis debet homo ad ſacerdotem accedere,ſi vult abſolutionem debitam reportare, vt ſic Deo, et ſacerdoti dicat aĩa illud Tho. 3. Ad te Domine faciem meam conuerto,ad te oculos meos erigo,peto Domine,vt de vinculo huius imperij abſoluas me. Iſta eſt igitur abſolutio ſacramentalis,ſ.de hac vide infra de confeſsione, et pœnitentia. Et de ligare, Soluere, Tangere manus,et in alijs ſimilibus titulis.¶ Secundo dico, ꝙ eſt abſolutio iudicialis, quæ.ſ. debet habere iuſtitię rectitudinem,ſicut.n.dicit ſcriptura, et qui iuſtificat.i.qui abſoluit impium,et qui condemnat iuſtum,vterq; abominabilis eſt apud Deum. Prouerb. 17. Statera.n.ſi ſit recta,et vera ſemper flectitur ad illam partem, quę ponderat, ſic verè iudex, vel prælatus, ſi iuſtus fuerit ſemper inclinatur, et fauet ad abſolutionem, vel promotionem illius partis,quæ plus habet de pondere meritorum. Ab altera verò parte,quæ minus habet de iuſtitia,et bonitate recedit,et ab ea eleuatur, et eam condẽnat,deſerit, et dimittit,iuxta illud,quod præripitur. Deut. 25. Quòd .ſ.illi, quẽ iuſtum inuenerint, iuſtitiæ palmam dabunt, illum verò, quem impium, condemnabunt. Iſta tñ ſunt contra impios iudices iniuſtos, qui libentius abſoluunt malos, q̃ iuſtos. Res.n. Gibboſa, et tortuoſa nunq̃ benè coniungitur cũ re recta. Benè igitur vnitur, et cõiungitur cum re alia tortuoſa, ſic verè tortuoſi,et mali iudices nunq̃ benè applicantur cum hominibus bonis,rectis,et iuſtis:tales.n.non ſolent diligere, nec eorum partem fouere,nec pro eis iudicare. Sed re vera ad homines tortuoſos,et iniuſtos ſolent amplius accedere et eos abſoluere,et contra iuſtitiam ſuſtinere,contra quos. Eſa. 5. Væ q̃ iuſtificatis impium pro muneribus, et iuſtitiam iuſti aufertis ab eo. Benè.n.figurati ſunt. 3. Macha. 4. vbi dr̃. Quòd Antiochus rex iniquis Menelaum vniuerſæ nequitiæ reum criminibus abſoluit,pro quo.ſ. Ptholomæus quidam princeps promiſsis pro reo muneribus interceſsit,miſeros verò innocentes morte damnauit,quia verò Antiochus,qui interpretatur pauperis ſilentium.i.malus iudex,coram quo pauperes non audẽt loqui,nec iuſtitiam petere,ſemper ſolet Menelaum,qui interpretatur maledictus.i.quemlibet impium, et maledictum abſoluere,dum tñ munera dẽt,aduocati videantur intercedere, bonos verò ſi ſint pauperes,et miſeri, condẽnare,ſed pro certo tales deberent intelligere illud Senecæ dicentis. Ille ſe damnat,qui innocentes abſoluit. Sic igitur patet, ꝙ duplex eſt abſolutio,ſed ad præſens gr̃a breuitatis ſufficit,qđ dictũ eſt de vtraque. Vide in alijs titulis ſ.de Iudice,đ Iuſtitia, de Munerib. Et de acceptione pſonarum,q̃a hic valdè paucę ſũt auctoritates.

Abſq; Cũ iſtud vocabulũ Abſq; ſit dictio,priuatiua, põt vocari potius,quàm cõſeruatiua vocabuli,cui adiungitur

iungitur, potest significare vel bonum vel malum. Sic igitur dicam, quòd per absque potest denotari

Carentia virtualium bonorum,
Carentia criminalium malorum,
Carentia temporalium donorum,
Carentia spiritualium gaudiorum,
Carentia infernaliũ tormentorum.

Primum absque habent vani peccatores. Secundum Absq; habent iusti viatores. Dico igitur primo, ꝙ signat carẽtiã virtualiũ bonorũ, & istud est illud Absq;, quòd habent mali, qui s. sunt absque gratia diuina, & absq; moribus, & operibus virtuosis. Ossa n. Leonis sunt absque medulla, sicut dicit Solinus, sic verè ossa diaboli. i. peccatores sunt hodie absque medulla gratiæ & virtutum. Et sic nota, quòd mali sunt hodie Absque

Consilio prudentiæ,
Auxilio potentiæ,
Luminæ scientiæ,
Dulcedine clementię,
Disciplina temperantiæ,
Iugo obedientiæ,
Cõgregatioue amicitiæ,
Clausura continentiæ.

Dico igitur, ꝙ mali carent consilio & prudentia, similes mulieribus, pœnitentiæ & castratis quæ sunt, vt communiter absque barba, quæ s. prudentia dignos consueuit designare, quia re vera pctõres, qui sũt mulieres, & effęminati, qui sũt pueriles parum informati, qui sunt à generatione & productione bonorum operum castrati, & priuati sunt absq; barba prudentiæ, & sine consilio sapientiæ, & doctrinę. Deut. 32. Gens absq; consilio & sine prudentia vtinam saperent, intelligerent, & nouissima prouiderent. ¶ Item mali sunt absq; auxilio & potentia. Non habent. n. ptãtem resistendi vel se à diabolo de endendi. Iudicum. 5. Ingressi sunt sine arcu & sagitta & absq; scuto & gladio. Item sunt absq; lu-
D mine & scientia similes Talpæ, quæ naturaliter caret visu, & figurati in cęco nato, quem natura creauerat absque oculis, sic isti oculis clari intellectus carent, & visum discretionis non habent, ita ꝙ ipsi possunt dicere illud Esaiæ. 49. Nos oẽs sicut oues errauimus, & quasi cœci absque oculis attractauimus. ¶ Item sũt absq; dulcedine & clemẽtia sicut de Ligdamo Syracusano dicit Solynus, quia ossa eius depræhensa sũt absque medulla dulcifluæ pietatis & misericordiæ, clementiæ, aut bonitatis. Oseæ. 1. Voca nomen eius absque misericordia. Et isti sunt potissimè diuites & delitiosi, quia. s. nũquam sudasse, nec laborasse reperiuntur Psal. In labore hominum nõ sunt: quia s. isti sunt, qui absque medulla misericordiæ inueniuntur. ¶ Itẽ isti sũt absque disciplina & temperantia. Figurati. Ezechi. 22. vbi dicitur. Quòd prophetæ eorum leniebant absq; temperamento videntes vana & diuinantes mendatia: quia. s. prophetæ istorum. i. demones & adulatores, qui vaticinantur eis falsa, leniunt eos, s. applaudẽdo & delectando, & hoc sine temperantia. i. sine moderamine disciplinę. Ezech. 13. Dic eis quid liniunt absq; temperamento, ꝙ casurus sit. ¶ Item sunt absq; iugo, & obedientia similes Onagro, qui nunquam potest subijci iugo sicut nec isti obedientiæ. Iob. 39. Quis dimisit onagrũ liberum & vincula eius, quis soluit? Item de istis dicitur Oseæ. 7. Reuersi sunt vt essent absque iugo. ¶ Item isti volunt esse absque congregatione concordia & amicitia. ps. Absq; Synagogis facient vos. ¶ Item isti volunt esse absque muro & continentia, seu custodia, quod potissimè pertinet ad religiosos, q non possunt morari in claustro, similes aquæ illius fontis, quẽ nullum vas põt continere præter vngulam equi, sic istos nulla clausura, vnde Zacha. 2. Absque muro habitabitur Hierusalem & Prouer. 18. Sicut vrbs patens & absque murorum ambitu sic stultus. ¶ Item isti volunt esse absque lege & sapiẽtia, sicut patet de indeuotis, de quibus dicitur. 2. Parali. 15. Transibunt aũt multi dies in Israel absque Deo, doctore, sacerdote, & lege. Istud est igitur vnũ Absq;, quod pertinet ad malos, qui
B s. habent carentiam bonorũ virtualium. ¶ Secundò dico, ꝙ est vnum Absque, quod signat carẽtiam malorum criminaliũ, & istud est, quod pertinet ad iustos & virtuosos, qui. s. volũt esse absque corruptela peccati. Figurati in agno Paschali, de quo dicitur, Exo. 12. Quòd debebat esse agnus sine macula masculus anniculus, vbi nota, quòd iusti a sunt bsq; malitiæ prauitate, quia agnus absque luxuriæ fœditate, quia absque macula, Absq; inconstantię debilitate, quia masculus Absque obstinationis antiquitate, quia anniculus, sunt igitur isti absque malitiæ deprauatione: quia sunt agnus Leuit. 2. Omnis oblatio, quę offertur dño absq; fermento erit. Fermentum. n. signat malitiã, sicut patet. 1. Cor. 5. in fine. Itẽ isti sunt absq; inquinatione, Absq; macula inquit Iob. 11. Tunc leuare poteris faciẽ absque macula. ¶ Item isti sunt absq; inconstãtię defectione: quia non masculus non fœmella, vnde ipsi sunt absque timore, & imbecilitate fœminea Deut. 11. Absque timore habitabitis. ¶ Item isti sunt absque malę consuetudinis obstinatione, quia sunt anniculi, Leui. 14. Offert ouem anniculam absque macula, vide infra. De agno, vbi videbis prædictam auctoritatem prosecutam cum concordantijs vocabilibus. Et breuiter isti habent carentiam malorum criminalium. ¶ Tertiò dico, ꝙ vnum est Absque quod signat carentiam bonorum æternalium, & istud est Absque damnatorum, qui. s. sunt absque lætitia in inferno. Nota, quòd isti sunt Absquẽ

Virtutis fortitudine,
Salutis certitudine,
Iucunditatis quietudine.

Quod sint absq; virtute, patet Treno. 1. Vbi dicitur. Abierunt absque fortitudine ante faciem tribulãtis. Item, ꝙ sint absque salute, patet Esa. 43. Vbi Dominus dicit. Absque me non est Deus, & absque me non est saluator. ¶ Item, ꝙ sint absque iucunditate, patet. Esa. 44. Vbi anima desolata dicitur, paupercula tempestate, conuersa absque consolatione vlla. Sic patet, ꝙ absque signat carentiam gaudiorum supernalium. ¶ Quartò dico, ꝙ absque signat quandoque D
carentiam tormentorum infernalium, & istud est absque beatorum, qui re vera in Paradiso sunt Absque

Pauore,
Terrore,
Dolore,
Indigentia,
Auaritia,
Verecundia.

Absq; dico pauore. Leuit. 26. Absq; pauore habitabitis, &c. Absq; terrore. Prouerb. 25. Iustus aũt confidens quasi Leo absque terrore erit. Absq; dolore insuper, quia. s. ibi, non esit bellũ, nec gladius. i. aliquid dolorosum. 3. Reg. 22. Transierunt tres anni absq; bello. Absq; penuria etiam erat, quia sicut dicitur. Deut. 8. Dabit tibi dñs terram olei, & mellis vbi absq; vlla penuria comedas. Erunt nihilominus absque auaritia: quia. s. nullus appetet aliena bona, imo quilibet alteri communicabit propria. Deutero. 23. Fratri aũt dabis absque vsura. Ipsi etiam erunt absque verecundia. Vnde de Ruth. 1. de beata anima dicitur Ruth. 2. Vt sit verbum Dei ad Angelos. De nostris autẽ manipulis proijciet ex industria & remanere permittite, vt absq; rubore colligat. Sic igitur patet quomodo ista propositio Absque potest quadruplicem carentiam designare. Non applico alias prosecutiones, gratia breuitatis. Vide infra de Sine.

Abstinentia.

Potest accipi dupliciter, spiritualiter & corporaliter. Spiritualiter quando quis A
abstinet à vitijs & peccatis, & rebus illicitis. Corporaliter etiã qñ abstinet à rebus licitis, vt. s. Deo placeat & carnem edomet & deuincat. Sunt quædam animalia, quæ sunt magnæ abstinẽtiæ & ieiunij, vt sunt serpentes. Et pro certo talia sunt ingenij cautioris, & vitæ etiam longioris, sic verè (charissimi) illi, qui sunt abstinentes. s. a delitijs corporalibus, etiam vitijs spiritualibus, tales dico sunt ingenij sanioris, sensus clarioris, & sapientiæ subtilioris. Istud fuit figuratum Dan. 1. Vbi dicitur. Pueri, qui erant de semine regio, & de filijs Israel noluerunt comedere de cibis delitiosis mensæ regis Nabuch. ne per hoc macularentur sed tãtummodo leguminibus fuerunt contenti. Et sic actum est, ꝙ isti fuerunt pulchriores & in scientia clariores. Charissimi Rex iste designat diabolum, qui verè in Babylone. i. in mundo, vbi est perpetua confusio principatur: quia sicut dicitur Iob. 41. Ipse est Rex super oẽs filios superbię. Iste Res habet in ciuitate huius mundi mensam suam, quę est mũdi prosperitas, in qua pro certo sunt duo genera ciborũ. s. corporales & spirituales. Corporales cibi sunt diuitiæ & delitiæ, Spirituales aũt sunt vitia & peccata. In ista Ciuitate sunt aliq pueri, qui sunt de semine regis Christi, qui est Rex regũ. Iob. 8. Semen Abrahæ sumus. Et istos pro certo multum cupit diabolus nutrire de cibis mensę suę, quia multum vult, ꝙ ipsi ament & acquirant diuitias & delitias & vitia & peccata, & iõ suggerit, ꝙ ipsi fiant raptores, symoniaci, auari, gulosi, delitiosi. Dicit. n. Can. 5. Venite amici mei, & bibite, &c. Sed verè illi, qui sunt sapientes, summè cauent de istis cibis Babylonicis imo faciunt abstinentiam ab eisdem: quia sicut dicitur Eccle. 3. Cor. sapiẽntis abstinet se à peccatis: quia qui cibis mundanæ prosperitatis vtitur, faciliter polluitur. s. per auaritiam, & luxuriam, & pro certo isti erunt sapientiæ clarioris, apparẽtię pulchrioris, & essentię melioris, & vitę etiam longioris: quia non solum temporaliter, imo etiam æternaliter semper viuent. Vnde Eccle. 37. Propter crapulam multi perierunt, qui autem abstineos est, adijciet vitam. Et ideò figura facit ad hoc illud Iudicum. 13. Vbi Angelus apparens Manueli dictauit sibi qualiter Sãpson deberet regere vitam suam dicens, Abstineat (inquit) & quicquid ex vinea nascitur nõ comedat,

vinum

vinū,& ſicerā non bibat.nullo veſcatur immūdo.Et ecce:quia
ſicut medicus dictat dietā infirmo & docet cibos infirmum,à
quibus debet abſtinere, ſic verè iſte Angelus verbis iſtis docet
tria, à quibus principaliter eſt abſtinendum . Et iſta tria ſunt.
Proſperitas mundana(Vinea naſcitur) Sagacitas humana(Vi-
num & ſiceram nō bibat,)Iniquitas inſana,(Nullo inquit ve-
B ſcatur immundo.) ¶ Abſtineamus igitur ab afluētia tempora
li.Quicquid (inquit) de vinea naſcitur,non comedat. Vinea,
chariſsimi,ſignat mundum. Iſta eſt.n.vinea, ad quam niſi pa-
terfamilias ſeruum & filium,quos cum agricolæ occiderunt,
ſicut dicitur, Matht. 22. quia.ſ. & Chriſtus Dei filius, & pro-
phetæ, & Apoſtoli in huius mundi vinea ſunt occiſi. Illud
autem, quòd de iſta vinea naſcitur, eſt mundana proſperitas:
quæ continet racemos.i.diuitias, continét vinum.i.delitias,cō
tinet etiam ramos.i.gradus & eminentias. Debemus igitur ab
ſtinere ab illis,qui in vinea huius mūdi naſcuntur.ſ.à diuitijs,
delitijs,& eminentijs. Iuxtà Illud Iob.24. Non ambulet per
viam vinearum.Nam mundus & mundana proſperitas eſt re-
ctè ſimilis cuidam arbori,quæ dicitur Taxus,quæ ſm Iſid.lib.
17.ethi. eſt arbor venenata, & de fructu eius eliquatur liquor
nimis enim laxat, caro eius.i.ligni ſubſtantia ignem Græcum
ſeruat inextinguibilem, vmbra etiam eius dormientibus eſt
mortifera & nociua: vt dicit Dioſcorides. Arbor eſt magna,
& procera, ramos habens groſſos & flexibiles,de quibus Par-
thi faciūt arcus ſuos, vñ Poeta. Taxi tēduntur in arcus.Re ve-
ra talis videtur mundus & mundana proſperitas:quia verè ni-
hil eſt ibi,qn ſit venenoſum animæ chriſtianæ.Eſt.n. ibi lignū
ſiccum ſeu caro,& ſignat diuitias tēporales,quæ in rebus ſuis.
i.granis,vaſis, pecunijs,& veſtibus, &c. fructus eius ſignat de
litias corporales,ſuccus autem eius ſignat ſcientias ſeculares,
Vmbra eius ſignat eminentias populares, quæ pro certo om-
nia ſunt animæ venenoſa,quia.ſ.ipſam inuenenant per diuer-
ſa vitia & peccata.Caro.n.eius.i. diuitiæ inuenenant per aua-
ritiam,quia verè ignem auaritiæ agunt,& ſeruant inextingui-
bilem:quia vermis eorum non moritur, ignis eorum nō extin
guetur.Eſa.66. Fructus eius.i. delitiæ inuenenāt per luxuriam
& infectionem.Succus eius.i.ſcientiæ inuenenant per arrogā-
tiam & præſumptionem. Nam taliter laxant voluntatem, per
malum deſiderium & affectum,ꝙ introducunt mortem & dā
nationem:quia ſicut dicitur Rom.8.Prudētia carnis mors eſt.
Quod benè fuit figuratum in illo Ezechia, Sedechia,qui ſicut
dicitur in hiſtoria ſcolaſtica. Bibit in aula Babylonis pocu-
lum laxatiuum:quia cæcus erat & non videbat quid bibebat,
& ſic coram omnibus ignominioſe laxatus eſt, ſic vere mun-
di ſapientes & diuites quorum oculus intellectualis eſt, per di
uerſa vitia excęcatus, bibunt hodie in Babylonis aula.i.in au-
la huius mundi poculum laxatiuum.ſ.mundi delitias & ſcien-
tias,& pro certo ipſi ignominioſè laxantur ad multa vilia ope
ra & inhoneſta.Ideò poteſt eis mundus dicere illud. Hiere.8.
Potum dedi vobis aquam fellis. Item vmbra iſtius arboris. i.
eminentia dignitatis,quę faciliter deperit.ſicut vmbra eſt ſimi
liter venenoſa: quia verè animam inuenenant per ſuperbiam,
crudelitatem,& violētiā. Nā (ſicut videmus) illi,qui ſunt ſub
vmbra mundanæ proſperitatis,ſunt hodie intoxicati & inue-
nenati per diuerſa peccata, & ideò mortem æternā incurrunt
finaliter in inferno. Et tunc dicēt illud Hier.6. Væ nobis: quia
declinauit dies,& factæ ſunt vmbræ longiores veſperi. Nā qñ
dies, & lux proſperitatis defecerit, qñ eius vmbra temporalis
dignitatis tranſierit, qñ.ſ.veſper mortalis neceſsitatis aduene-
rit,tunc verè talibus erit vę.i.maledictio damnationis æternę.
Iſta eſt igitur taxus.i.mundus,cuius oēs particulæ ſunt aīæ pe
riculoſæ & nociuæ:quia breuiter ſicut dicitur. 1. Ioan.2.Om-
ne,quòd eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia oculorum, aut
cōcupiſcētia carnis,aut ſuperbia vitæ. Et ideò dicitur ibidem.
Nolite diligere mundum,neq; ea,quę in mundo ſunt. Iſta eſt
igitur vinea mundanæ proſperitatis, à qua eſt abſtinendum.
Quicquid (inquit) ex vinea naſcitur,non comedes. Et iō iſta
vinea figurari potuit Prouer.24.Per agrum inquit hominis pi
gri tranſiui & per vineam viri ſtulti, & ecce totum repleuerāt
vrticæ & ſpinæ: & maceria lapidum deſtructa erat.Homo.n.
piger eſt diabolus,qui eſt homo quantum ad ſcientiā & rōné,
piger quantum ad bonā operationem.Ager aūt & vinea iſtius
eſt mundus & mundana proſperitas,quæ re vera plęna eſt vr-
ticis.i.delitijs,quę faciūt prurigine & ardorē, ſpinis.i.diuitijs,
quæ generant pūctionē, ſollicitudinē & laborē. Maceria ēt la
pidum.i.clauſura regulariū ſtatutorū.i. diuinorum mādatorū
deſtructa eſt per violentiā pctōrum & furorē,vnde Eſa.5.De-
ſtruam ſepem eius,& erit in direptionem.Abſtineamus igitur
(chariſsimi) ab affluētia temporali.Act.5.Abſtineant ſe a cō-
taminationibus. i. à prædictis bonis proſperitatis mundanæ.
¶Secundò eſt abſtinēdū à ſapientia ſęculari, Vinū (inquit) & C
ſiceram non bibet. Elephas, qñ eſt ieiunus facilius triumphat
de Dracone. Draco. n. qñ videt Elephantē potu grauidum li-
bentius inuadit ipſum & facilius præualet contra eum, ſic ve-
rè(chariſsimi)Draco diabolus minus poteſt pręualere contra
illos,qui ſunt ieiuni & abſtinentes à potu ſapientię ſæcularis,
q̃ contra illos,qui iſto potu ſunt ebrij & repleti.Nam pro cer-
to qñ diabolus hominem grauidum tali potu inuenit imbutū
ſapientia ſęculari,facilius inuadit eum per ſuas tentationes. ſ.
tentando de ſuperbia,vel arrogantia,de præſumptione, de in-
uidia,de ambitione,& de cęteris peccatis ſpiritualibus. Et bre
uiter verum eſt illud,quod dicitur. 1.Corin.3.Sapientia huius
mundi inimica eſt Deo, legi. n. iuſtitiæ non eſt ſubiecta: quia
ſicut dicitur.Zach.3. Iſta eſt ſapientia terrena aīalis & diaboli
ca.Dr̄.n.ſapientia mundi terrena ꝑꝑ cupiditatē, aīalis,ꝑꝑ an-
nexam fallacitatē,diabolica propter annexam peruerſitatem.
Terrena dr̄:quia verè ſicut Talpa optimè,& ſapienter ſe ſcit re
gere in terra, extra aūt non, ſic mundi ſapientes in terra.i.ter-
renis negotijs ſciunt optimè ſe habere: quia.ſ. ibi habent ſuas
vias ſubterraneas.i.ſuas cautelas & malitias, & etiam ſuos mo
dos acquirendi temporalia, ita ꝙ de vna via ad aliam faciliter
ſe conuertunt. Sed verè extra terram.i. quantum ad illa, quæ
non tangunt terram,nec terrena.ſ.in negotijs ſpiritualibus ne
ſciūt ſe regere,& ratio eſt:quia cęci ſunt.Excęcauit.n.eos ma-
litia eorum. Sapi. 2. Item iſta eſt ſapientia aīalis,ſicut.n.aīalia
habēt quandam induſtriam & ſapientiam naturalem, de qua
vnum aliud decipit & fraudat, ſicut patet de Vulpe, quod eſt
animal fraudulētū & mirabilē habet induſtriā & ſagacitatem
ad decipiendum pullos, & Gallinas,& alias auiculas innocen
tes, et dicitur Vulpes quaſi volupes, eo ꝙ volubiliter et tor-
tuosè, et nunquam rectis itineribus incedit. Tales pro certo
ſunt mundi ſapientes: quia verè mirabilē habent induſtriam,
ad alios defraudandum. Iſti. n. nunquam rectè incedunt, ſed
fraudulenter,tortuosè,et malitiosè,auiculaſque innocentes.i.
pauperes ſimplices et vicinos lædunt per ſuam ſapientiam, et
defraudant: quia ſicut dicitur Hiere. 4. Sapientes ſunt, vt fa-
ciant mala,bene autem facere neſcierunt, patet de aduocatis,
quorum ſapientia et ſubtilitas aufert alijs iura ſua. Iſta igitur
habent annexam fallacitatem: quia animalis, ſed adhuc dico,
ꝙ habent annexam peruerſitatem, quia diabolica. Nam dia-
bolici habent ſcientiam ſubtiliſsimam. Sunt tamen ita peruer
ſi et obſtinati, ꝙ ipſa non vtuntur niſi contra omnimodam
rationem, et ad Dei et hominum propugnationem, ſic verè
multi ſunt ita obſtinati in malum,ꝙ quamuis habeant ſubtiliſ
ſimum ingenium,et ſapientiam et ſcientiam naturalem ſubti-
lem et claram, ipſi tñ ipſam peruertunt ad Dei et hominum
nocumentum et impugnationē,et ad ſuiipſius damnationem.
Vnde Sene.in Epiſtola loquens de Marcellino dicit ſic.Eſt(in-
quit)ſubtilis ingenij,ſed tendens in prauum:quia.ſ.ſicut dr̄.2.
Theſ.2. Deo non placent, et cunctis hominibus aduerſantur.
Ab iſta igitur mundi ſapientia terrena,aīali, et diabolica debe
mus abſtinere.Et hoc datur intelligi,qñ dr̄ Vinū, et ſicerā nō
bibet. Per vinū,quod eſt potus obliuionis et ębrietatis inducti
uus,iræ et phreneſis excitatiuꝰ,& ꝑ ſicerā, q̃ eſt potꝰ inflatiuꝰ,
intelligo ſapientiā mundialē, q̃ pro certo inducit Dei et proxi
mi obliuionē,irę,et arrogātię cōmotionē, p̄ſumptionis et ſu-
perbię inflaturā et elationē. 1.Cor.8. Sciētia inflat: caritas aūt
edificat.Iſtā igit̄ nō debemus bibere,ſed ab ea potiꝰ abſtinere.
Eccl.2.Cogitaui à vino abſtrahere carnem meam,vt animum
meum transferrem ad ſapientiam, ſupple veram. Et maximè
nos alij eccleſiaſtici circa diuina officia occupati, debemus,
à ſuperfluis & ſęcularibus abſtinere, niſi fortè inquantum fa-
ciunt ad vtilitatem Eccleſię,& ad ſuarum regimen falcultatū;
quia tunc iſta non dicitur ſapientia ſæcularis: ſed potius ſpiri-
tualis, quādo.ſ. ad finem debitum ordinatur à tali abſtinentia
talium delitiarum & ſcientiarum,quam.ſ.eccleſiaſtici debent
habere, fuit nobis figuratum Nume.6.vbi dicitur.Quod cum
aliquis volebat eſſe domino conſecratus & nazareus, à tribus
debebat ſpecialiter abſtinere, videlicet ab ornatu ſuorū capil-
lorū:quia ipſos debebat abradere & abſcindere.Item à frequē
tia occiſorum & mortuorum: quia.ſ.nullū mortuū,nec patrē
nec matrem, nec alium debebat viſitare, vel frequentare, nec
in eo-

in eorum obſequijs intereſſe. Item ab omni guſtatione vino-
rum:quia nec vinum,nec aliquid,quod poſsit inebriare debe-
bat bibere,nec vuam,nec aliquid,quod de vua naſcitur,man-
ducare. Et ſic efficiebatur ſanctus & nazareus & plenariè do-
mino conſecratus. Re vera chariſsimi nos alij eccleſiaſtici ſu-
mus Deo ſpecialiter dedicati,& ad eius ſeruitiũ ſpecialiter de-
putati,& iõ debem⁹ eſſe nazarei, & nazareni.i.viri floridi vir-
tuoſi,& honeſti, ſed ꝓ certo ad hoc eſt nobis neceſſe abſtine-
re à tribus, a ſuperfluis diuitijs, ab incongruis conſortijs, ab
aſsiduis delitijs.Dico primo,ꝙ abſtinendũ eſt à diuitijs ſuper-
fluis, & hæc intelliguntur ꝑ capillos, qui non ſunt de eſſentia
corporis, imò ſunt quaſi ſuperflui in natura & ſine detrimẽto
corporis poſſunt abradi,ſic verè diuitiæ nõ ſunt nobis ſubſtan
tiales,nõ ſunt de humana quidditate,ſed de mundana ſuꝑflui
tate.Nõ sũt de hominis natura,ſed de ſeculi factura.Et iõ pri-
mo & principaliter debemus abſtergere,radere,& euellere,ꝑ
contemptum & abominationem,& ab ipſis nos expedire, per
largitatẽ,pietatẽ,& compaſsionẽ, & bonorũ tẽporaliũ libera-
lẽ diſtributionẽ,vñ Ezech.5.Sume tibi gladiũ acutũ radentem
tibi pilos. Gladiũ dico acutũ, hoc eſt dictũ virtutẽ pietatis, &
liberalitatis,quę pilos diuitiarũ diſtribuit, eradicat,& euellit.
D ¶Itẽ debemus abſtinere ab incõgruis conſortijs, & hoc datur
intelligi per hoĩes mortuos:qa verè ſi aliquis hõ ſit mortuus,
per diuerſa vitia & peccata,ita ꝙ vitã grę,ſcientiæ,& morum
non habeat,ẽt ſi fuerit pater noſter,frater, & ſoror, vel quan-
tuncunque nobis familiaris & affinis,ipsũ tñ debemus vitare,
nec eius conſortiũ frequẽtare, ſed magis fugere, & declinare,
ne fortè per eũ corrũpamur. Et de hoc Leuit.21.dr̃. Nõ cõta-
minetur ſacerdos in moribus ciuiũ ſuorũ,non tñ conſangui-
E neis & propinquis, ſed ẽt nec malis.¶ Item debemus abſtine-
re ab aſsiduis delitijs,vel ẽt ſcientijs. Et hoc datur intelligi per
vuas,q̃ ſunt dulces,hę ſunt delitiæ,per vinũ,quod inebriat,hæ
ſunt ſcientię.Delitię (dico) corporales,& ſciẽtiæ(dico) ſęcula
res,& iõ dr̃ Prouer.31.Noli regibus dare vinum.Reges.n.dñr
eccleſiaſtici & perfecti: quia.ſ. ſe & alios hñt regere, dirigere,
& gubernare.Et ſic bene patet,ꝙ debemus abſtinere à ſapien-
F tia mundiali, vinũ (inquit) & ſicerã nõ bibat.¶Tertiò dico,ꝙ
debem⁹ abſtinere ab iniuſtitia criminali.Nullo (inquit) veſca-
tur immundo:quia verè illa,quæ ſunt immunda.ſ.vitia,& pec
cata non debemus veſci, nec comedere.i nobis appropriare,
vel incorporare,ſed ab eis abſtinere.Sicut.n.videmus,ꝙ hõ li-
benter abſtinet à veneno: quia ſcit ipſum ſui corporis corru-
ptiuũ. Sic verè à peccato debemus abſtinere, quod eſt animæ
corruptiuũ,& inuenenatiuũ,atq; ẽt mortis perpetuæ inducti-
uum.Nullo (inquit) veſcaẽ immũdo.i.nullo pc̃tõ,iõ vt ſit cri-
minum & vitiorũ,de quolibet poſſet dici illud Sap.2.Abſtinet
ſe à vitijs veſtris tanquã ab immunditijs,ſicut de Thobia bene
dr̃ Thobiæ. 1. Quod ipſe filiũ ſuum ab infantia timere Deum
docuit, & abſtinere ab oĩ pc̃tõ. De immunditijs aũt pc̃tõrum
vide infra titulo ſuo. Et ſic bene dico,ꝙ abſtinendũ eſt ab im-
munditia criminali, à ſapientia mundiali,ab affluentia tempo
G rali.¶ Item ad hoc nota de abſtinentia, quæ eſt appetenda, &
ad hoc etiam nos inducunt exempla aĩaliũ brutorum,dicit.n.
Plinius ꝙ Leo habet vrinã valde fetentem, quam more Canis
leuato crure eijcit, & expellit. Et dicit ꝙ qñ ſe videt repletũ,
& ꝑꝑ repletionẽ ad curſum inhabilẽ,ſolet ꝑ tres dies cõtinuè
ieiunare.Sic pro certo (chariſsimi,) qa vrina.i. fetulentia pec-
catorũ corã Deo & Angelis valde fetet: quia etiam ita ſumus
repleti delitijs & vitijs, ꝙ ad curſum bonorum operũ ſumus
inhabiles & inepti.Ideò crus.i.ſpẽ & affectum,ſuper quẽ niti-
mur,debemus ſurſum ad Deũ dirigere per deuotionẽ: vrinã,
iſtam.i.vitia,& peccata expellere ꝑ confeſsionẽ.& à carnis de
litijs,à peccatiſq; & vitijs abſtinere per carnis afflictionem,&
macerationẽ,vnde dicit Grego. Nos (inquit) qui ꝑ cibũ à Pa-
radiſo cecidimus,per abſtinentiam reſurgamus.Eſt.n.abſtinẽ-
tia ſimilis cuidã venæ terræ,quæ dr̃ Ram.q̃ ſicut dicit Cicero,
eſt terrea frigida & ſicca & mirabilẽ habet potentiã reſtringẽ-
di:quia reſtringit ſanguinẽ vndecunq; fluat. Talis verò eſt ab-
ſtinentia:quia iſta debet eſſe terrea per mortis meditationem,
frigida per diuini terroris concuſsionẽ, ſicca per omnis volu-
ptatis abdicationem:quia verè reſtringit ſanguinem.i.carnales
& ſanguineos appetitus per rationis moderationẽ. Et ideo. 1.
Pet.2.dicitur. Obſecro vos tanquã aduenas & peregrinos ab-
ſtenete vos à carnalibus deſiderijs,quæ militant aduerſus ani-
mã. In quibus verbis oſtenduntur tria ꝑꝑ quæ debemus habe
re virtutẽ abſtinentiæ. ſ. quia ſumus exteris partibus hoſpitati
peregrinos inquit: quia ſumus aſperis hoſtibus ſociati. ſ. car-
nis deſiderij: quia ſumus verbis ictibus impugnati. Militant
aduerſus aĩam.¶ Dico primo, ꝙ debemus abſtinere: quia ſu- H
mus hoſpitati in extera regione,quia.ſ.nos ſumus aduenę, &
peregrini. Aduena dr̃ quaſi aliunde veniens, peregrinus: quia
alienas partes peragrans,& ſignat hoĩem viatorem,qui in mũ
dum iſtum aliunde venit per natiuitatem.ſ. à Deo,ibi etiam ſi
cut in loco alieno peragrat, & moratur.Hebr. 13. Non habe-
mus hic manentem ciuitatem. Et ideò ſicut videmus,ꝙ pere-
grinus dum eſt in peregrinatione parum curat de cibarijs deli
catis, nec de notitijs hominum illius terræ in qua eſt. Et hic
quia ſcit,ꝙ ibi non diu morabitur,& quia etiam ſperat,ꝙ cito
ad domũ propriã reuerteẽ, vbi ſibi poterit parare cibaria deli-
cata, ſic verè (chariſsimi) quia in mundo iſto ſumus ſicut ad-
uenę & peregrini: quia.ſ. ſicut dicit Apoſtolus 2. Corinth.5.
Quandiu ſumus in corpore peregrinamur à Dño, non debe-
mus curare,nec de fauore hominum,nec de curioſa præpara-
tione cibariorum et delitiarum, ſed magis ab eis abſtinere.
Et hoc quia in iſtis partibus.i. in miſera vita iſta parum ſumus
moraturi, et etiã qñ ad hoſpitium noſtrũ.i. ad Paradisũ, et ad
Deũ reuenerimus,ibi lautas delitias æternę gloriæ inueniem⁹.
Aduenas igitur et peregrinos.Ideò poteſt dicere quilibet illud
Pſalm.Aduena ego ſum apud te et peregrinus,ſicut oẽs patres
mei Sunt.n.(chariſsimi) in mũdo iſto duo gña hoĩum.Quidã
qui parũ comedunt de mane,et iſti optimè comedũt de ſero.
Alij autẽ ſunt,qui multũ comedunt de mane, et iſti nihil poſ-
ſunt comedere de ſero, ſic verè in mundo iſto duo ſunt gene-
ra hominũ.ſ. abſtinentes et viatores. Abſtinentes ſunt illi, qui
parum comedunt, et qui faciunt abſtinentiam de mane vitæ
præſentis, et iſti pro certo in ſero.i. in tempore mortis et alte-
rius vitæ optimè comedent.ſ.in paradiſo, vbi ſatiabũtur ęter-
næ gloriæ voluptate. Iuxta illud Pſal. Satiabor,cum apparue-
rit gloria tua. Sed verè guloſi qui in mane huius vitæ, ſe re-
plent diuitijs, delitijs, atq; cibis, in ſero alterius vitæ nihil pe-
nitus poterunt manducare: quia. ſ.famæ æternæ miſeria cru-
ciabũtur. Figurati per illum diuitem, et per illum pauperem,
Lu.16.Quia pauper Lazarus, qui in mane huius vitæ parum,
comederat: quia. ſ. cupiebat ſaturari de micis, quæ cadebant
de menſa diuitis, et nemo illi dabat. Iſte dico in ſero. i. poſt
mortẽ optimè cenauit, et recreatus fuit:quia ſ.ipſe poſitus,eſt
cum bonis animabus in ſinu Abrahæ. Diues aũt epulo, qui in
mane huius vitæ epulabatur quotidie ſplendidè, qñ venit ſe-
ro.i.tempus mortis,tunc verè ipſe peſsimè cenauit: quia,ſcili-
cet,mortuus eſt, et ſepultus in inferno, vbi etiã indiguit gutta
aquæ,ſicut dr̃ ibidem: quia ſicut dicit Hiero.Impoſsibile eſt,
ꝙ homo duplici proſperitate fruatur temporali.ſ.et æterna.Et
ꝙ hic ventrem impleat ibi mentem. Simus igitur peregrini in
vita iſta, chariſsimi. Et ideo delitijs, nec de lauto matutino,
prandio non curemus,ſperantes, ꝙ qñ poſt mortem in domo
Parad.ſi erimus,ibi plenariè comedemus:quia.ſ.tunc non eri-
mus hoſpites,nec aduenæ, ſed tunc erimus ciues et domeſtici
Dei, ſicut dicitur ad Ephe. 2. Abſtineamus modo chariſsimi:
quia ſumus hoſpitati in extera regione, peregrinos inquit, et
aduenas. ¶ Secundò debemus abſtinere: quia ſumus hoſpita- I
ti cum aſpera legione.ſ.carnalibus deſiderijs,homo.n.qui ho-
ſpitibus capitalibus habet neceſſe communicare, debet caue-
re et abſtinere à cibis, qui ſibi apponuntur, ne fortè hoſtes ſui
ſibi miſceant aliquid venenoſi,ſic verè(chariſsimi) nos,qui ne
ceſſe habemus conuerſari cum hoſtibus noſtris capitalibus,
ſ.cum carnis deſiderijs et motibus, debemus abſtinere à cibis
delitiæ huius mundi: quia verè ſi eis indiſcretè nimis, et faci-
liter iſti inimici noſtri.ſ. carnis deſideria miſcebunt aliquid ve
nenoſum.ſ.aliquod peccatum,vt puta luxuriam, ebrietatem,
pigritiam,etc. Et iõ dr̃.Rom.8. Spiritu ambulate, et deſideria
carnis non perficietis.Eſt.n.abſtinentia ſimilis cuidam arbori,
quæ dicitur Mirtus, quę creſcit iuxra mare, et multum eſt re-
ſtrictiua.i.medicinalis, quia valet contra morſus ſcorpionum
et contra multas alias paſsiones, vt dicit Dyoſcorides,talis eſt
abſtinentia:quia verè qñ iuxta mare.i.iuxta amaritudinẽ con-
tritionis vel conſiderationis moritur, et infirmitatis ſuæ eſt
medicinalis ſpiritualis quia verè virtutem habet reſtrictiuam:
quia. ſ. reſtringit vitia et peccata et morſus et punctiones ten-
tationes, et ſuggeſtiones Scorpionũ in facie.i.in principio lam
bunt ꝑ delectationẽ.In cauda aũt.i.in fine pungũt ꝑ æternam
damnationẽ.Iſtorũ(dico) Scorpionũ ictus et puncturas abſti-
nentia reſecat,atq; ſanat.Iõ dicit Iſido.in lib.1.de sũmo bono
Libidinis

Libidinis ignes ciborũ fomẽtis increſcunt. Corpus autẽ quod
abſtinẽtia frangit, tẽtatio nõ exurit. Et hoc bñ figuratum fuit.
Dan. 3. In illis pilis abſtinentib. Sydrach, Miſac, & Abdenago,
quos fornax non combuſsit, ſic verè chariſsimi ardor, & for-
nax tentationũ carnaliũ nõ cõburit illos, qui in abſtinẽtia ꝑſe-
uerant. Eſaiæ. 43. Cum tranſieris ꝑ ignẽ, flãma non nocebit te.
Habeamus igitur chariſsimi abſtinẽtiã, qua ſimus cõbinati, cũ
K temeraria legione. ſ. cũ carnalibꝰ deſiderijs. ¶ Tertiò dico, ꝙ de
bemus abſtinere, quia ſumus impugnati ab aſpera paſsione,
quia. ſ. militant aduerſus aĩam. Miles, q eſt cõmiſſurus præliũ,
abſtinet, nec cibis ſe replet, vt melius valeat contra hoſtem, ſic
verè (chariſsimi,) quia nos habemus militare cõtra hoſtẽ. ſ. car
nẽ, neceſſe eſt, ꝙ abſtinentiã habeamꝰ, vt de hoſte iſto facilius
triumphemus. Militãt (inquit) aduerſus aĩam, qa. ſ. militia eſt
vita hoĩs ſuꝑ terram. Aues. n. q̃ ſiccioris ſunt naturæ, fortioris
ſunt virtutis, & altioris volatus, ſicut patet de auibus prædali-
bus, q̃ naturaliter non ſunt pingues, imò ſunt ſiccæ & macræ,
quia. ſ. cæteris melius præualent contra alias aues, ſic verè (cha
riſsimi) illi, qui ſunt ſicci per abſtinentiam & temperãtiã, ſunt
volatus altioris ꝑ cõtemplationẽ, & virtutis fortioris ꝑ conſtã
tiã & perfectionẽ, quia. ſ. facilius ꝑualent cõtra hoſtes. Figura.
Exo. 15. vbi dr̃. Quod filij Iſrael, qui de Pharaone triumphaue
runt, ambulauerũt ꝑ ſiccũ in medio mari. Et ſic præualuerunt
contra potentiam Pharaonis, quia pro certo illi, qui volunt eſ
ſe ſicci ꝑ abſtinẽtiã & ambulare ꝑ mare. i. ꝑ amarã pęnitẽtiã,
præualẽt cõtra Pharaonẽ, i. cõtra carnis tentationẽ & violen-
tiã ẽt diaboli. Et iſtud (proh dolor) eſt cõtra multos, qui nõ q̃-
runt viuere in ſiccitate, ſed in voluptat, non in abſtinentia, ſed
in delitijs, non in cõtentionis puritate, ſed impudicitiæ fędita-
te, quia ſm Hiero. Venter ſaturatus faciliter ſpumat in libidi-
nẽ. Iſti ſunt ſimiles Porco, qui in hyeme multũ ꝑꝑ motus par
citudinẽ impinguatur, ſic verè chariſsimi, Porci, i. hoĩes deli-
tioſi, qui in hyeme huius turbulentæ vitæ parũ mouentur per
pœnitentiã & laborẽ, multis hodie delitijs impugnantur, ſed
verè qñ æſtas. i. feruor mortis iuditij, vel inferni eis aduenit,
tunc non erunt pingues, ſed tenues, non erunt in quiete, ſed
in labore, non erunt in delitijs, ſed in ſupplitijs, non erunt in
gloria, ſed in miſeria. Et ideo dicitur Eſa. 10. Attenuabitur glo-
ria Iacob, & pingues carnes eius marceſcent. Non ſic (chariſ-
ſimi) non impinguemur per delitias, ſed ſimus ſicci & macri
per abſtinentias, vt ſic poſsimus pręualere contra carnis & ho
ſtis nequitias & aſtutias, quia. ſ. iſta ſunt, quæ militant aduer-
ſus animam, vt ſic nos poſsimus dicere illud. 2. Cor. 10. in car-
ne ambulantes non ſm carnem militamus, arma enim noſtræ
militiæ non ſunt carnalia, ſimus igitur abſtinentes.

L Propter duræ paſsionis anxietatem,
Propter dire legionis ſocietatem,
Propter noſtrę regionis alienitatẽ.

Item nota, ꝙ abſtinentia
Stringit carnis luxuriam,
Frangit carnis laſciuiam,
Parat cordis lætitiam,
Tollit mortis triſtitiam,
Confert diuinam gratiam.

Dico primo, quòd iſta
ſtringit carnis luxuriã.
Eſt. n abſtinẽtia ſimilis
plumbo, de quo dicit,
Galenus. Quòd ſi plũ-
bi lamina ſuꝑ lumbos
ponaĩ venenũ reſtrin-
git. Dicit. n. Dyoſcori-
des, qđ Saphirus ẽ talis
virtutis, ꝙ sãguinẽ & ſudorẽ hẽt reſtringere. Verè talis ẽ abſti
nẽtia iſta, & cõparaĩ plũbo, ꝑꝑ põdus diuini timoris, ꝙ eã de-
bet cõcomitari. Cõparaĩ Saphiro ꝑꝑ honeſtatẽ cęleſtis colo-
ris, quo debet abſtinẽs adornari. Et iſtã ꝓ certo ſi carni appli-
caueris, & ſi eã tecũ habueris & portaueris, à te ꝓ certo reſtrĩ
get, refrenabit, auertet, & abdicabit venenũ luxuriæ, & volu-
ptatis, & ſanguinẽ, & ſudorẽ gulæ caſtrimargiæ, & carnalita-
tis. Figura. Mat. 9. vbi dr̃. Quòd illa mulier, q̃ ſanguine fluebat
tacta veſte Ieſu ſanata eſt, & fluxus ſui ſanguinis eſt reſtrictus.
Chariſsimi veſtis Ieſu ẽ abſtinẽtia. Iſta. n. induit ĩ deſerto, vbi
ieiunauit. 40. diebꝰ. & 40. noctibꝰ. Iſtã igiĩ veſtẽ. i. lapidẽ ꝑtioſũ
ſi habuerimꝰ & portauerimꝰ, oẽm ꝓ certo fluxũ sãguinis. i. gu
læ & luxuriæ voluptatẽ in nobis deſtruet & reſtringet. Ezech.
16. Mundaui ſanguinẽ tuũ ex te. ¶ Itẽ dico, ꝙ abſtinentia fran
git carnis laſciuiã, ſicut. n. equus impinguatus recalcitrat, ma-
ceratus autẽ fame pacificè operatur, ſic verè (chariſsimi) caro,
nr̃a q̃ equus nr̃: qa ſicut dr̃ Eſa. 30. Equi eorũ caro & nõ ſpũs.
Iſte igitur, qñ delitijs carnalib. impinguaĩ, recalcitrat contra
ſpiritũ & rebellat. Si autẽ fuerit ꝑ abſtinẽtiã maceratꝰ, tũc oĩs
pęnitentiã in patiẽtia ſubſtinebit. Eſt. n. abſtinẽtia ſicut frenũ,
quo caro nr̃a ſtringiĩ & teneĩ, vñ Eccle. 33. Operaĩ in diſcipli
na & querit requieſcere, laxa manus illi, & q̃ret libertatẽ: quia
ſicut dr̃ Prouer. 29. Qui delicatè nutrit ſeruũ ſuũ, inueniet eũ
in tꝑe cõtumacẽ. ¶ Tertiò dico, ꝙ abſtinẽtia ſternit hoſtis ſeui M
tiã, dicit. n. Ambro. in Exameron. Qđ ſi hõ ieiunus contra ſer-
pẽtẽ ſpuerit, ſerpensq; de illo ſputo guſtauerit, morieĩ, quia ſi
cut ſputũ ſerpẽtis eſt homini venenũ, ſic ẽt ſputũ ieiuni hoĩs,
ẽ ſerpẽti venenũ, ſic verè (chariſsimi) ſi hõ ſit ieiunãs & abſti-
nẽs, ſputũ, ꝙ ex eius ore procedit. ſ. oratio ſiue cõfeſsio ſerpen
tẽ. ſ. diabolũ vel carnis malitiã ꝓſternit. Vñ Auguſti. in quodã
ſermone Ieiunũ purgat mẽtem, ſubleuat ſpiritũ, carnẽ ſpiritui
ſubijcit, cor facit tribulatũ. ¶ Quartò dico, ꝙ abſtinentia parit
cordis lætitiã: quia aues, q̃ parũ comedunt dulcius cantant, vt
ſunt aues paruæ, & quę multũ comedũt, horribiliter cantãt &
præcipuè comedentes carnes, vt Aquilæ, atq; Corui, atq; quę
multũ potãt ſuꝑ in aqua exiſtẽtes, vt Anſeres & Anates, ſic hõ
parũ comedẽs ꝑ abſtinentiã corã Deo dulcius modulatur, ſed
guloſi, q cibis & carnibꝰ ſẽꝑ veſcuntĩ, & ſuffunduntĩ aquis deli
tiarũ, cantãt horribiliter corã Deo, iurãdo, blaſphemãdo, mẽn
tiendo. Et tales delitioſi cõparãtur Anſeribꝰ: quia ſemꝑ volunt
eſſe in luto & in fecibus ꝑ luxuriã. Itẽ cõparantur Coruis: qa
ſẽꝑ volunt comedere carnes hominũ ꝑ dentis detractionẽ. Iõ
præcipitur cuilibet. Prouer. 23. Noli eſſe in cõuiuio potatorũ,
nec illorũ, qui carnes offerunt ad veſcendũ. Delitioſi. n. in con
uiuijs & potibus ſuis, conſueuerunt (vt cõiter) carnes aliorũ ꝑ
detractionẽ vorare. Sed econtra abſtinẽtes ſolẽt venenũ extin-
guere, ſed lætè & hylariter cuilibet congaudere. Eſa. 14. Lætare
re ſterilis, vnde de ſiccitate & ſpirituali lætitia abſtinentiũ, põt
dici illud ṕs. Pingueſcent ſpecioſa deſerti & exultatione colles
accingentur. ¶ Quintò dico, ꝙ abſtinẽtia tollit mortis ſęuitiã.
Videmus, ꝙ infirmus aliqñ euadit mortẽ, qñ minuit ſibi sãgui
nẽ, ſic verè chariſsimi, qñ hõ vult vitare mortẽ æternã, neceſſe
eſt, ꝙ qñq; de ſanguine carnaliũ delitiarũ aliq̃d ſibi tollat per
abſtinentiæ parcitatẽ. Sed quidam ſunt ſimiles illis, qui ſibi mi
nuunt de manu, qui ſtatim ponũt eã in aquã & ẽt in manu ba
culũ nõ accipiunt, ſic verè multi, qui qñ in quadrageſima ſan-
guinẽ. i. carnis delitias derelinquũt, ſtatim refugiunt, ſ. ad deli-
tias Piſciũ, baculũq; pęnitentiæ non aſſumũt. Iuxta illud Mat.
10. Nolite portare baculũ, &c. Iſta igitur tollit mortis ſæuitiã,
i. dãnationẽ æternã. Eccl. 37. Qui aũt abſtinẽs eſt, adijciet vitã.
¶ Sextò dico, ꝙ abſtinẽtia cõfert æternã gloria ſeu diuinã gra-
tiã. Dicit. n. Iſaac in dietis, ꝙ aĩalia q̃ ſunt parui cibi, & potus,
ſunt acceptabilia & vtilia ad comedendũ, multũq; comeden-
tibus præferuntur, ſic verè illi, qui parũ ſunt comedẽtes per ab
ſtinẽtiã Deo & Angelis ꝑ gratiã ĩ præſenti, & ꝑ gloriã in futu
ro ſunt accepti. Illi aũt, q hic ꝑ gulę voracitatem multũ come
dunt, ab his tanq̃ inutil es reprobãtur. ¶ Itẽ nota, ꝙ (ſicut vide
mus) ſunt quædã aĩalia, q̃ ſunt magnæ voracitatis vt Leo, &c. N
repacia, quædã moderati victus, vt hõ, q̃dã parciſsimi victus,
vt ſerpẽs, ſic verè in mundo ſunt aliqui nimiæ voracitatis, ali-
qui nimiæ parcitatis. Primi ſũt Leones & Lupi. ſ. mũdi princi-
pes, & raptores, q multũ volũt laute comedere ſumptibꝰ alio-
rum. Alij aũt ſunt Serpentes fallaces & tortuoſi. ſ. Hæretici, &
hypocritæ, qui ſunt parciſsimi victus ꝑ immoderatã & fictam
abſtinentia vt. ſ. mundo placeant, & vt ab alijs in reuerẽtia ha-
beantur. Sed verè illi, q ſunt ſapientes, ſeruãt mediũ, quia nec
multum nec modicum comedũt, quia. ſ. nõ volunt eſſe Lupi,
neq; Serpẽtes, ſed volũt eſſe hoĩes vtentes rõne, in cuius ſignũ
hõ dẽt os valde modicũ reſpectu corporis ſui, & iõ moderatè
ad ſufficiẽtiã debet comedere, ſicut. n. dicit Hiero. ad ruſticũ.
Tẽperatus cibus corpori & aĩę vtilis eſt. Itẽ nota, ꝙ abſtinen-
tia nõ eſt in ciborũ aſperitate, quod patet, quia Boues, & Aſi-
ni magis eſſent abſtinentes, qui viliora & groſsiora manducãt.
Iſtud dicit Augu. Adam. n. nõ peccauit in carne, ſed in pomo.
Eſau in Lenticula, non in Porco. ¶ Itẽ nota, ꝙ Chriſtus fuit ſi-
bi parcus & alijs largus: quia eſuriens noluit lapides in panem
mutare, ſicut dr̃ Math. 4. & Lucæ. 4. Alijs tñ indigentibꝰ & eſu
rientibus aquã mutauit in vinũ, ſicut dr̃ Ioã. 2. Lupus et Leo,
aliqñ per aliquot dies ieiunant, ſed tñ plus vna vice comedũt,
q̃ cunctis diebus ieiunij comedere debuiſſent, ſic verè faciunt
multi ad literam, vnde Hiero. Melius quotidie parũ, q̃ raro ſa-
tis ſumere. Pluuia illa optima eſt, quæ ſparſim cadit in terram.
In principio ieiunij quadrageſimalis fiunt aliqua. Cineres. n.
accipiũtur, Cruces et altaria cooperiuntur, genuflexiones in-
cipiuntur, gloria et alleluya et cæteri cantus lætitiæ dimittun-
tur, mandata in Abbatis frequẽtantur, ſic verè qñ tu facis ab-
ſtinẽtiã tu debes accipere cineres. i. mortis recordationem, ve-
lare crucẽ tuæ afflictionis, altare tuæ orationis et deuotionis,

per humilitatis absconsionem, genua cordis flectere per deuotioné,gloriã,& alleluia & lętitiã oẽm dimittere,ꝑ tristẽ pctõrũ meditationẽ, mãdatũ misericordię facere ꝑ eleemosynarũ largitionẽ. Accipe igit̃ cineres ꝯ supbiã,cooperi te cõtra inanẽ gloriã,flecte genua contra iracundiã, dimitte alleluia cantum lætitiæ contra inanẽ lasciuiã, fac processiones contra accidiã, fac mandatũ,in quo fit refectio pauperum cõtra auaritiã. Qñ aliquis minuit, nõ sentit dolorẽ minutionis, imò ibi moritur, nisi de aqua extrahatur,sic verò illi,qui in agua.i.in cibis delitiosis aquaticis se immergunt non sentiunt,nec est eis tristẽ, si minuũtur,& si eis sanguis delitiarum carnalium subtrahatur. Et iõ isti per peccatum moriuntur, nisi de aqua.i.de aquaticis delitijs per abstinentiã extrahuntur,sicut.n.illi,qui debent incurrere mortẽ,contemperant ipsam intrando aquam vt dictũ est,sic verè,quia abstinentia à carnalibus, est delitiosis quædã mors. Ideò contemperant ipsam fugiendo ad aquam.i.ad species,& ad Pisces sine dolore mortẽ abstinentiæ patiunt̃. Iuxta illud Prouer.23. Verberauerũt,& non dolui, quia.s.tales,vulnera, & verbera abstinentiæ non sentiunt. Medicus videns infirmum in periculo imponit ei dietam in pane & aqua,& carnes & vinum pœnitus sibi tollit,si verò quãdo medicus spiritualis Deus(videlicet)vel sacerdos videt, ꝙ infirmus peccator est in periculo mortis æternæ pro certo debet eum retrahere à carne,& vino,& a cęteris delitijs per abstinentiam & dietã, etiam panis & aquæ.i.victus sibi imponere parcitatem. Figura Gen.18.& 21. vbi dr̃. Quòd cum Agar (quæ interpretatur somnians festum) contẽpsisset dñam, filiusq; eius contra filiũ dñe rebellasset, Abrahã imposuit sibi vtrem aquæ & panem, & fugauit eam de domo sua, sicq; caro nostra quæ semper habet festa & solatia somniare, rebellat cõtra dñam suã.i. aĩam: filiusque suus.i.carnalis appetitus pugnat contra filium dñę.i. contra spirituale desideriũ aĩæ: iõ Abrahã.i. sacerdos & Deus panem & aquam.i. arctã dietã abstinentiæ debet subimponere,vt eam possit sibi subijcere,quia alias semper caro (quæ ancilla est,) vult suæ dominæ rebellare,quia sicut dicitur ad Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum,& spiritus aduersus carnem. Vide alia de abstinentia, in capit. de Ieiunio.

A **Abuti.** Nota,ꝙ abuti idem est, ꝙ malè vti. Et dicitur ab à ꝙ est contra, & vti quasi contra rationem vti.

Nota igitur, ꝙ abutimur multis rebus in hac vita,videlicet

Corpore,
Tempore,
Loco,
Censu &
Sensu.

Et primo corpore. Abusor.n. dr̃ Papalium literarum,qui contra intẽtionem papæ eis vtitur, sic verè,quia peccatores corpore vtũtur cõtra Dei voluntatem, ideò dici possunt abusores. Datum est.n.nobis corpus sicut Bos ad laborandum, non sicut Porcus ad impinguandum,

Non sicut vestimentum ad consumendum,
Non sicut thesaurus ad reseruandum,
Non sicut nauis ad transeundum,
Non sicut domus ad inhabitandum,
Non sicut tentoriũ ad transmutandum,
Non sicut castrum ad muniendum,
Non sicut templum ad ornandum.

Sed verè oĩbus his abutimur,& corpꝰ nr̃m ꝯ Dei voluntatẽ,sicut Porcum impinguamꝰ,sicut thesaurum reseruamus, sicut domũ inhabitamus,sicut castrũ præparamus,sicut tẽplum adornamus. In ps. Filiæ eorum cõpositæ circumornatæ,sicut similitudo tẽpli. Iõ breuiter de carne potest intelligi illud. Eccle.26. In filia nõ auertente,sed firma custodia ne inuenta occasione abutatur se. Filia autẽ non auertens se est caro vel mens vel fragilis natura, q̃ à rebus nociuis nõ se auertit. Sup ista igit̃ est custodia firmanda ne.s.abutat̃ se.s.laxãdo se ad gulæ,vel luxuriæ voluptatẽ. De abusu vero carnis, inquãtum signat pctm̃ contra naturam, nõ intendo hic aliud dicere ꝑꝑ paucitatẽ auctoritatũ vocaliũ,sed vide infra de Sodoma.¶ Itẽ alij abutunt̃ loco, & tpe:qa.s.cum breue tps huius vitæ sit nobis cõcessum ad bona opa faciẽda, nos tñ expendimꝰ illud ecõtrario in malis operibus & iniquis. Itẽ cũ Deus dedit nobis locũ Sãctę Ecclesię vel religionis ꝑ suoseruitio faciendo & Paradiso acquirẽdo, nos tñ abutimur, qa nec Dei seruitiũ,sicut debemus, facimus,nec paradisum acqrimꝰ. Iõ Iob.24.dr̃. Dedit ei dñs locũ pęnitẽtiæ,& ipse abutit̃ eo in supbiã. Locꝰ.n.penitentię ẽ Ecclesia,vel religio. Sed pro certo mũdani ecclastici & religiosi isto loco multripliciter abutũt.

B Vñ dicit Hugo.51.de claustro aĩæ, ꝙ 12. sũt abusiões claustri

Prælatus negligens,
Discipulus inobediens,
Iuuenis otiosus,
Senes obstinatus,
Monachus curialis,
Religiosus causidicus,
Habitus præciosus,
Cibus exquisitus,
Rumor in claustro,
Lis in capitulo,
Irreuerentia in altaris officio,
Dissolutio in choro.

Item mundus est locus, qui.s.secularibus est datus ad statũ coniugalẽ seruandum, vel ad eleemosynas faciendum. Et ad in actiua vita benè & sãctè viuendum. Sed reuera multi abutuntur isto loco,quia.s.in mũdo sunt multę abusiones, sicut dicit Cyprianus de.12.abusionibus videlicet.

Sapiens sine operibus,
Senex sine religione,
Adolescentes sine obedientia,
Diues sine eleemosyna,
Fœmina sine pudicitia,
Dominus sine virtute,
Christianus contentiosus,
Pauper superbus,
Rex iniquus,
Episcopus negligens,
Plebs sine disciplina,
Populus sine lege.

Item adhuc potest dici, ꝙ ĩ Ecclesia sunt multę abusiones,sicut.n.abusio esset, quod pullus præficeretur matri suæ. Item ꝙ pulli darẽtur Accipitribus & Miluis in custodiam. Item ꝙ ipsis pullis cõmitteretur custodia Accipitrum & Miluorum,sic verè abusio est, ꝙ pullus. i. iuuenis & inscius præficiatur matri suę.s.Ecclesię,& ꝙ ipse regat à quo dẽt regi. Itẽ ꝙ pręficiat̃ Miluis & Coruis.i.mũdi raptoribus, principibus,& tyrannis. Item ꝙ ipsis pullis.i.simplicibus christianis ipsi vultures & Accipitres.i.malæ personæ raptores & crudeles in Ecclesia præferantur. Et cum oĩa sępissimè accidunt in Ecclesia. Ideo dicit Gibertus in quodam sermone. Ridiculosa res est, aut certè magis periculosa,speculator cœcus,doctor inscius, pręcursor claudus,prælatus negligens,præco mutus. Item alij abutuntur censu.i.diuitijs: quia quidam sunt,qui eas acquirũt sicut raptores & vsurarij. Alij, qui eas indebitè seruant, sicut auari. Alij, qui eas indebitè expendunt sicut prodigi. Et sicut illi,qui eas non in vsibus debitis ponunt,sicut maximè sunt ecclesiastici,qui cum exinde deberent nutrire pauperes, ipsi tñ nutriunt meretrices. Figurati per illos sacerdotes Bel,quorum concubinæ & filij comedebant illa, quæ apponebantur Beli. Vide eam.s̃.de Abscondere infra de Symonia in fine literę,K. Isto etiam censu. i. prosperitate & ptãte temporali abutuntur principes & tyranni,qui sub dissimulatione iustitiæ & sub vmbra iudiciarię potestatis faciunt multa mala.s.rapinas,extorsiones,exactiones,& etiã corporales inuasiones.¶ Item alij abu- C
tuntur sensu & sapientia,& isti sunt mundani sapientes, & aduocati,qui cum deberent sensu suo rationabiliter, & s̃m Deũ vti,Ipsi tñ cõuertunt illud ad malitias & cautelas,& quia priuilegiũ meretur amittere, qui cõmissa abutitur ptãte. Iõ tales abusores sensus & rationis ipsum(vt cõiter)in morte amittũt, qñ sensu potius indigerent. Istud fuit figuratũ Gen.34. vbi dr̃. Qđ cũ Iacob patriarca haberet filiam pulcherrimã,quæ dicebatur Dyna,egressa est in vrbẽ Sichẽ, & statim filiꝰ regis illius ciuitatis adamauit,& rapuit eã,& abusus est ea,ipsamq; deflorauit,quòd vidẽtes fratres sui, filij Iacob ingressi sunt vrbem, & tulerunt sororem suã de domo Sichen,ipsosq; ꝑꝑ abusum sororis vulnerauerunt,& occiderunt dicentes. Nunquid sorore nostra,vt scorto abuti debuerunt? Iacob patriarca (charissimi) signat Christum, qui est pater & patriarca omnium nostrum,qui dr̃ Iacob,qui interpretatur lucrator,qui.s.cõtra diabolũ in cruce luctauit.¶ Itẽ pro certo (charissimi) plures hẽt filios speciales.s. Angelos, ꝙ pro certo vnã habent sororẽ specialẽ & amicã (videlicet) sapientiã iuxta illud Proue.7. Dic sapientiæ soror mea es,& prudentiã voca amicã meã. Rex ciuitatis Sichẽ signat reges,prelatos, atq; principes. Mundus.n.dr̃ Sichẽ, qđ interpretatur laborans,qa.s.mundus non cessat continuè laborare. Hier.9. Vt iniquè agerent laborauerunt. Filius istius regis signat genus aduocatorũ,mũdiq; sapiẽtũ,q ꝑ certo sũt hodie regũ & principũ filij & familiares pre ceteris, qa igit̃ ꝑ certo filiũ regis Sichẽ.i.filij huiꝰ sęculi.s. Aduocati vsurpãt hodie sibi sororẽ filiorũ Iacob.i.sapiẽtiã & sciẽtiã,q̃ est soror Angelorũ. Sed verè cũ ista isti abutunt̃ multiplicitèr.s.conuertẽdo eã ad fraudes,& ad malitias & cautelas, & ideò quid faciũt finaliter Iacob & filij sui.i. Christus,& Angeli? qui pro certo talibus sororẽ suã.i.sapientiã, quã abusi fuerunt,dum viuebãt sicut patet sępissimè in morte taliũ vbi ipsi priuant̃ vsu rõnis,ita ꝙ de rebus suis nesciunt ordinare, multotiens etiam subito moriuntur, ipsos etiam per dãnationẽ æternã vulnerãt & occidunt. Iõ de talibus dr̃.1. Cor.1. Perdam sapientiam sapientum & intellectum prudentiũ reprobabo. Isti igitur abu- D
tuntur sensu & subtilitate.¶ Sed adhuc dico, quòd aliqui abutuntur affectione, & voluntate. Et isti figurati sunt Iudi.19. vbi

vbi dicitur, quòd quidam leuita cum vxore sua intrauit ciuitatem Gabaa post occasum solis, & venerũt viri ciuitatis & abusi sunt vxore sua per totã noctem, & occiderũt eã post vsum, tũc vir eius videns vxorẽ suã mortuam, scindens eã in 12. partes, ita ꝙ totus Israel cõgregatus destruxit illos malefactores. Charissimi, per ciuitatẽ istã intelligo hoĩem quemlibet, qui põt dici Gabaa, quod interpretatur vallis alta: quia homo est vallis.i.bassus & infimus quantũ ad corpus, altus aũt & nobilis quantũ ad aĩam. Iste vir & leuita signat intellectũ & rõnẽ, quæ de se est multũ virilis & virtuosa. Vxor aũt eius signat voluntatẽ, quæ cũ intellectu est maritata & cõiũcta. Populus nequã istius ciuitatis sunt mali motus & sensus corporis, & mala desideria carnis nr̃ę. Dico igitur, ꝙ postq̃ sol.i.diuina gratia hoĩem occubuerit, tũc verè popul⁹ ciuitatis Gabaa i.mali motus corporis & carnis nr̃ę insurgũt cõtra leuitã & vxorẽ ei⁹. i. contra rõnẽ & voluntatem, ita ꝙ istã vxorẽ.s.volũtatẽ ea abutendo ipsam per diuersas malas cõplacentias maculando per diuersa pc̃tã mortalia perimũt, & occidũt; quia aĩa, quę peccauerit, ipsa morietur. Ezech. 18. Quid igitur debet facere vir suus.s.motus rõnis, qñ videt eã mortuã per pc̃tm̃ propter huius abusionẽ? Pro certo multũ debet dolere, & ideo verè ipse debet eã scindere per asperã contritionẽ Tribubus Israel.i. Tribubus sanctorũ, qui sunt in Paradiso, q̃ dicunt Israel.i. Deũ vidẽtes, debẽt eã cõmittere ꝓ deuotã orõnẽ & ꝓ sui subsidij implorationẽ, vel etiã ad diuersos sc̃tõs ipsam mittere ꝓ peregrinationẽ, & sic filij Gabaa.i.mot⁹ carnis & corporis poterũt destrui & euelli.s.filiorũ Israel.i.sc̃tõrum auxilio mediãte. Vñ 1. Reg. 4. Egressus est Israel obuiã Philisteis, Israel enim.i. societas sanctorũ multũ obuiat Philisteis. i. motibus carnalibus, qñ nocte supplicatur, quid igitur abutũtur affectione & volũtate. ¶ Septimò dico, ꝙ quidã abutuntur iurisdictione & ptãte; Leo enim habet ptãtem super aĩalia: quia Rex eorum. Sed verè ista ptãte multũ abutit: qa cũ ſm naturã sui nominis: qa Leo Grecè idẽ est, ꝙ Rex Latinè, deberet ea regere & gubernare, ipse tñ deuorat & mãducat. Sed verè mũdi principes & prelati, iudices & pariter balliui sua abutũtur mirabiliter potestate: qa cum sint Reges & superiores aliorũ deberẽt ipsos regere, gubernare, & ordinare, sed verè ista ptãte sibi cõmissa multipliciter abutuntur: qa verè subditos suos excoriant, & deuorãt per rapinas, contra quos Hester. 13. dicitur. Cũ vniuersum orbem meæ ditioni subiugassem, nolui unquam potentiæ abuti magnitudine, sed clementia & lenitate gubernare subiectos, &c.

A AC. Nota, ꝙ ac, at, et, atq;, etq; pro eodẽ supponũt; Sũt.n. dictiones copulatiuę & cõiunctiuæ, & verbi ad verbũ, snĩæ ad sententiam ligatiuæ. & additiuæ, sic igitur dicam, ꝙ ac signat superadditionem siue bonam, siue malam,

Dicam igitur, ꝙ ac signat,

Adiunctionem vtilem, quæ fit de gratijs & virtutibus,
Adiunctionem sterilem, quæ fit de peccatis & criminibus,
Adiunctionem flebilem, quæ fit de tormentis & verberibus,
Adiunctionem fertilem, quæ fit de præmijs & muneribus,

Primum ac spectat ad perfectos,
Secundum ac spectat ad Infectos,
Tertium ac spectat ad damnatos,
Quartum ac spectat ad beatos,
Perfectis additur virtutum titulus,
Infectis additur culparum cumulus,
Damnatis additur pœnarum stimulus,
Beatis additur bonorum riuulus,

Dico igitur primo, ꝙ per ac denotatẽ augmentum virtuosum, hoc est dictu profectus in bono, & accumulatio virtutum, & istud est vnũ ac, qđ facit homines virtuosos & bonos, sicut Iob legitur Iob. 1. Quòd vir ille erat simplex, & rectus, ac timens Deum & recedens à malo. Ecce quot virtutes sunt additæ isti viro scilicet simplicitas, & innocentia, rectitudo, atque iustitia, Dei timor & patientia, fuga mali, & sapientia. Igitur notabis, ꝙ boni debent proficere,

Per contritionem, crimina deflendo,
Per confessionem, maculas tergendo,
Per deuotionem, dominum quærendo,
Per durationem, cum domino manendo,
Per discretionem, dominum videndo,
Per compassionem, cum Christo dolendo
Per religionem, terrenis cedendo,
Per dilectionem, firmiter hęrendo,
Per cognitionem, occulta sciendo,
Per orationem dulciter loquendo,

Omnes enim istæ virtutes viro iusto superaddũtur, & associãtur, sicut per ac in scriptura notatur, habeat igiẽ iustus ac contritionis, peccata doflentẽ psal. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte & Hiere. 9. dicitur. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? & plorabo die ac nocte. ¶ Item habeat Ac confessionis maculas stergentem Leuit. 15. Lotis vestibus, ac toto corpore in aquis viuis erit mundus. ¶ Item habeat Ac deuotionis dominum querentem 2. Paral. 14. Confregit Aza statuas, lucosque succendit, & pręcepit Iudę, vt quæreret dominum & faceret legem. ¶ Item habeat Ac durationis cum Deo manentem, hoc est dictu virtutum perseuerantiam. Leuitici, 8. Die ac nocte manebitis in tabernaculo obseruantes custodias domini. ¶ Item habeat ac discretionis & contemplationis dominum videntem Exo. 24. videruntq; Deum & comederunt, atque biberunt. ¶ Item habeat Ac compassionis pro Christo dolentis, idest, compassionis passionis & sanguineis Christi Exo. 11. Sument de sanguine, ac ponent super vtrunque postem. ¶ Item habeat Ac discretionis impios horrentem, seu ac religionis terrenis cedentem, Leuit. 8. Leuitas consecrabis oblatos domino, ac separabis de medio filiorum Israel vt sint mę. ¶ Item habeat Ac dilectionis omnibus hærentem Exo. 11. Diligo dominum meũ, & vxorem, ac liberos Phi. 2. Oro vt charitas vestra magis abũdet. ¶ Itẽ habeat Ac cognitionis omnia scientem Dan. 5. Scientia, intelligentiaque, ac sapientia ampliores inuentę sunt in te. ¶ Item habeat Ac orationis dulciter loquentis. Gen. 51. Consolatus est eos et blande ac leniter est locutus. Leuit. 4. Rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius, ac dimittetur ei. Patet igitur, quòd per ac intelligitur augmentum virtuosum.

¶ Secundò dico, quòd per Ac intelligitur augmentum vitiosum, scilicet profectus in malo et multiplicatio vitiorum, sicut enim vocabula vocabulis per ac in oratione junguntur, et orationis series conteritur, et formatur. Sic dicam, quòd diabolus solet malos inuicem per malam concordiam ligare et coniungere, et mala malis accumulare, et adiungere, vt sic orationem diabolicam, idest, vitiorum congeriem valeat colligare. Dicam igitur, quòd per ac intelligitur omnis superadiunctio peccati, vel quicunque profectus in malo. Nota igitur, quòd mali proficiunt B

In duritia cordis obstinati,
In tristitia vultus conturbati,
In blanditia verbi palliati,
In nequitia actus deprauati,
In malitia dicti venenati,

Proficiunt igitur, ac crescunt in duritia obstinati tenoris. Exo. 14. Indurabo cor eius, ac persequetur vos. Item in tristitia conturbati stuporis. Exod. 20. Perterriti, ac pa. Item in blanditia palliati sermonis seu dulcoris, scilicet in adulatione contra illud, quod dicitur. Leui. 2. nec quicquam fermenti, ac melis adolebitur in sacrificio domini. Mel enim adulationẽ signat. Item in nequitia cumulati erroris psal. Die, ac nocte in me iniquitas et labor in medio eius et iniustitia. Item in malitia venenati doloris Apoc. 12. Proiectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat eos die, ac nocte. Istud est igitur vnum ac, quod cõcernit augmentũ vitiosum. ¶ Tertiò dico, ꝙ ac, quandoq; concernit augmentum dolorosum, scilicet aggregationem tribulationum, et pœnarum, et sic signat C

Fatigationem, et laborem,
Desolationem, et merorem,
Tribulationem et dolorem,

Multiplicatur dico in damnatis labor, et fatigatio. Hiere. 16. Seruietis ibi Dijs alienis die ac nocte, scilicet demonibus in Inferno, qui non dabunt vobis requiem. ¶ Item meror et desolatio Hiere. 9. Super montes assumas fletum et lamentum. Item dolor et tribulatio Apoc. 20. Cruciabuntur die ac nocte in sæcula sæculorum. Ac igitur concernit, et signat augmentum dolorosum. ¶ Quartò dico, quòd ac signat augmentum gaudiosum, scilicet gloriam Paradisi, quæ addetur iustis post transitum huius vitæ Lucæ 14. Voca (inquit) pauperes, ac debiles, cæcos ac claudos introduc huc. Vt sic Deus figuretur in illo Assuero Rege, de quo dicitur Hester. 1. Quòd ipse fecit conuiuium grande principibus et suis coram se, vt ostenderet diuitias gloriæ et regni sui, ac magnitudinem et iactantiam potentiæ suæ. Sic igitur patet quomodo ac potest referri ad virtualia, ad criminalia, ad infernalia, ad supernalia, si verò ad Deum velis referre, dic quòd iste ac est cõiunctiuus et adiunctiuus, coniungit enim per charitatem, et per diuinæ et humanæ naturæ societatem. Adiungit verò iustis gratiam et bonitatem, beatis gloriam et fælicitatem, damnatis vero miseriam et calamitatem, quæ scilicet omnia possent probari per ac, sed transeo causa breuitatis. D

Achab. Cum Achab fuit Rex Israel peruersissimus bene possunt per eum designari illi, qui in Israel idest in Ecclesia malè regunt, vel etiam illi, qui in quibuscunque dignitatibus vel officijs malè præsunt. Et sic notabo, quòd Achab fuit

Auaritia deprauatus,	Sic verè impij superiores
Iniustitia effrenatus,	inflammantur per auaritiã.
Idolatria maculatus,	Exemplo istius, de quo cõ-
Impatientia conturbatus,	cupiscentia dicitur 3.Reg.
Cum Iezabele maritatus,	21. Quod ipse concupiuit
Ictu sagittæ vulneratus,	vineam Naboth, vt sibi fa-
Sanguis canibus suis datus.	ceret hortum olerum. Sic

isti agros & vineas vicinorum, & subditorum ad literam suis hortis & possessionibus adiungunt. Item isti effrenantur ad iniustitiam, sicut iste, qui per Iezabelem occidit Naboth, nec homicidium eius puniuit, eo quod hæreditatem suam sibi vendere noluit, sicut dicitur ibidem. Quia sæpe contingit, quod mali iudices multa scelera committunt, quando possessiones aliorum pro libito habere nõ possunt, idolatriæ etiam seruiunt, sicut de isto dicitur 3.Reg. 16. Qui seruiuit Baal, & fecit sibi Templũ, & Idolũ: quia. s. isti Idolis suis. i. suis magistris plus debito seruiunt, & eos pro Dijs colunt, & de exactionibus, quas procurant, templa & palatia ipsis construunt, & faciunt sæpe tamẽ, quod per impatiẽtiam turbantur, sicut de isto legitur 3.Regũ. 20. Qui cum reprehenderetur à Propheta de hoc, quod impiũ Regẽ Syriæ non puniuerat furibundus, & audire contemnens venit in Samariam; quia verè isti noxios sæpe dimittunt impunitos vel prece, vel precio incorrectos, & si ab aliquo Propheta. i. ab aliquo probo viro reprehendunt, statim ad furorẽ & ad iracũdiã prouocant. Prouerb. 15. Non amat pestilens eũ, qui se corripit. Iezabeli etiã sunt maritati, quę interpretatur fluxus sanguinis, & signat malas mulieres, quas tales diligunt, quarũ instinctu faciũt multa mala, sicut iste instinctu vxoris suæ rapuit vineam Naboth, adorauit Idola &c. 3.Regum. 21. Concitauit Achab Iezabel vxor sua, et abominabilis effectus est. Isti igitur finaliter sagitta suæ damnationis læduntur, à canibus Infernalibus deuorantur 3.Reg. 21. Si mortuus fuerit Achab in ciui-
B tate comedent eum canes. ¶ Si vis expone in bono, & dic, quod Achab, qui fuit Rex Israel, qui interpretatur videns Deum & reprehensus humiliauit se, ita quod scidit vestem, operuit cilicio carnem suam, ieiunauit, cubauit in sacco, & ambulauit demisso capite, sicut dicit 3.Reg. 21. in fine, & interpretatur frater patris, & genuit Ioram, qui interpretatur dominus excelsus, potest significare quemlibet virum iustum: quia iste dicitur Rex, eo quod bene se & alios regat per prudentiam & discretionem; dicitur Rex Israel, quia videt Deum per fidem & contemplationem; dicitur reprehensus timuisse, quia timet & prælatorum iustorum & prædicatorum redargutionem; dicitur vestem scidisse, eo quod vestem suæ temporalis possessionis scindit, & diuidit per eleemosynarum dispensationem, operuit se cilicio. i. asperitate pœnitentiæ per delitiarum abdicationem, ieiunat, & cubat in sacco per abstinentiæ macerationem, incedit demisso capite, per humilitatem & subiectionem, & per diuini timoris conturbationem, & sic iste vocatur frater patris sui Christi, per ipsius imitationem, & generationem. Ioram. i. iustos dominos per iustam dignorum & bonorum promotionem. Ideò de tali Achab dicit dominus 3.Reg. 21. Nonne vidisti Achab humiliatum coram me? quia humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus.

Accaron. Nota, quod Accaron fuit nobilis ciuitas Philistinorũ, & ideò ista potest significare mundum, Infernum, Paradisum. Signat enim mundum, qui debet horreri: quia Accarõ interpretatur sterilitas: quia scilicet mundus est sterilis omni bono. Accaron enim erat ciuitas Paganorum, & mundus est ciuitas pessimorum, qui scilicet dicuntur Philistijm poculo ruentes: quia potu iniquitatis exhausto ipsi ruunt finaliter in Infernum. vnde Amos 1. Conuertam manũ meam super Accaron & peribunt reliquiæ Philistinorum. Itẽ Accaron signat Infernum, qui debet timeri. Accaron enim interpretatur sterilitas, aut eruditio tristitiæ, & talis est Infernus, qui scilicet est ciuitas Philistinorum, idest Demoniorum iuxta illud 4.Reg. 1. Item consulite Beelzebub Deum Accaron sterilem & inanem, & ibi in tristitia erudiuntur damnati cognoscere semetipsos. Zach 9. Dolebit nimis Accaron, quoniam confusa est spes eius. ¶ Item Accaron potest significare Paradisum, qui debet optari, qui scilicet Accaron interpretatur pascua gregis: quia scilicet in Paradiso sunt vera pascua gregis Christi Eze. 34. In montibus Israel erunt pascua earum. Ideò dicitur 1.Reg. 6. Quòd Philistei miserunt arcam Dei in Accaron. Philistei enim sunt mundani tyranni, qui scilicet per tribulationes, quas inferunt, mittunt arcam Dei, idest animam sanctam in Accaron (idest) in pascua beatitudinis Paradisi psal. In loco pascuæ ibi me collocauit.

Achates. Vide infra de lapide.

Achaz. Fuit Achaz Rex Iuda iniquissimus: quia sicut dicitur 4.Reg. 16. quod iste non fecit quod placitum erat domino, imo fudit statuas Baalim, altare Templi deposuit ad instar altaris Damasci, ibi nouum altare erexit. Iste igitur potest designare malum prælatum, qui in Iuda, idest in Ecclesia non studet facere quod Deo placet, sed magis quod domino displicet 1.Thessa. 2. Deo non placent, & cunctis hominibus aduersantur. Achaz enim interpretatur apprehendẽs fortitudinem: quia scilicet isti prece, & precio prælaturarũ & diuitiarum fortitudinem apprehendunt. Isti enim in Ecclesia facies erigunt. s. in promotionibus statuas Baalim. i. illi, qui hodie per prælatos malos: quia scilicet Baalim interpretatur deuoratores, qui verè nostri status Baalim, idest illi, qui per prælatos malos in Ecclesia promouentur, per auaritiam, & gulam nituntur omnia deuorare 1.Pet. 5. Tanquam Leo rugiens circuit quærens quem deuoret. Isti etiam altare antiquum (idest) cultũ diuinum, quẽ Moyses. i. antiqui patres, & disciplinas regulares in Templo statuerant, deponunt, & in fauorem Regis Assiriorum (idest) in fauorem sæcularium altaris Damasci similitudinem, idest sæcularium morum nouitates introducũt. Vnde 2.Paral. 28. Direptis itaque Achaz omnibus vasis domus Dei clausit ianuas Templi, & fecit sibi altaria &c. Isti enim vasa domus Dei, scilicet thesaurum Ecclesiarum suarum quos alij obseruauerant expendunt, ianuas. i. cultum diuinum claudunt, & volunt altaria noui cultus (idest) ritum morũ sæcularium introducunt. ¶ Sed si vis adhuc potes dicere, quod Achaz B potest significare virum iustum & bonum Ecclesiæ prælatũ. Achaz enim interpretatur conuertens apprehendens seu conuersus visioni: quia. s. isti conuertunt alios prædicando, conuertuntur etiam visioni cœlestium contemplando. Apprẽdendũt etiã (scilicet) brauiũ vitæ æternæ bene viuendo & operãdo, & sicut iste Achaz fuit Rex Iuda & dominus Hierusalem, & pater Regis Ezechię, qui fuit iustus, et fecit famosum horologiũ, sicut dicitur Esa. 38. Sic bonus prælatus est Rex Iuda, qui interpretatur confitens, & Rex Hierusalem, qui interpretatur visio pacis, in quantum iste libenter exercet laudem & confessionem, & in quantum ipse studet seruare pacem, charitatem, et vnionem. Generat etiam filios iustos, per bonorum promotionem, et facit horologium, quod. s. sonat in omnibus horis, per diuini officij celebrationem, et per horarum canonicarum decãtationẽ. Esa. 7. Locutus est dominus ad Achaz etc. Patet igitur, quod Achaz potest significare in malo et in bono.

Accedere. Nota, quod generaliter loquendo multiplex est accessus. s. diuinus, humanus, diabolicus. A
Est igitur dico accessus diuinus, et Deus accedit ad hominem

Carnem assumendo,	Primo igitur Deus ac-
Gratiam infundendo,	cessit per carnis assum-
Pœnas inferendo,	ptionem. Figuratus in
Mundum iudicando.	Moyse, de quo dicitur

Exod. 20. Moyses accessit ad caliginem. Caligo enim signat carnis obumbrationem. Item iste quotidie accedit per gratiæ infusionem more medici. s. qui accedit ad infirmum dans electuaria, vel vnguentum. Ezech. 22. Accedit tibi bona gratia. De hoc vide infra in litera g. Item accedit per pœnarum, seu tribulationum illationem sicut. s. chyrurgus, qui accedit cum rasorio ad infirmum scindendum, vt eum curet. De quo Luc. 7. Accedens Iesus tetigit loculum dicens. Adolescens tibi dico surge. Tangere enim correctionem signat. Item iste accedit ad iudicij executionem Malach. 3. Accedã ad vos in iudicio. Iste est igitur accessus diuinus, vide si vis prosecutiones infra de aduentu. ¶ Secundò dico, quod est accessus diabolicus, quia scili- D cet diabolus semper paratus est accedere. Vnde de diabolo dicitur Matth. 4. Accedens tentator dixit Iesu. Mitte te deorsum, dic, vt lapides isti panes fiant etc.

Vt noceat,	Iste enim est sicut Iudas, de quo dicitur
Vt decipiat,	Mat. 26. quod accedens ad Iesum, ait Rabi.
Vt deijciat.	Primo enim salutauit, postea cõfutauit.

C Iſte poteſt figurari in Abimelech Iudic,9. &c.vide in vltimo, T.Iſte igitur eſt acceſſus diabolicus.¶Tertiò dico,ꝙ eſt acceſſus humanus,& iſte proculdubio eſt multiplex : quia.ſ.iſte eſt

Acceſſus ad
- Deum per gratiam,
- Seipſum per ſui notitiam,
- Proximum per amicitiam,
- Paradiſum per gloriam,
- Eccleſiæ gradũ per iuſtitiam,
- Peccatum per nequitiam,
- Mundum per auaritiam,
- Infernum per damnationẽ.

Eſt igitur 1. Acceſſus ad Deum, qui per grãm fit & dilectionem & orationẽ,vnde de diſcipulis in periculo exiſtentibus dicitur Matth. 8. Acceſſerunt,& ſuſcitauerunt eum dicentes.Domine ſalua nos perimus, vide infra in litera. C. Item eſt acceſſus ad ſemetipſum,qui fit per ſui notitiam & cognitionẽ.De quo dicit̃ in pſ. Accedet homo ad cor altum.i.ad cor profundum,& exaltabitur Deus. ¶Item eſt acceſſus ad proximũ, qui fit per dilectionem & ſubuentionem Matth. 4. Acceſſerunt Angeli & miniſtrabant ei.Miniſtrare enim ſubuentionem ſignat.Item eſt acceſſus ad Paradiſum, qui fit per gloriæ aſſecutionem, vnde de beatis poteſt dici illud Thob. 9. Cum oẽs dixiſſent amen, acceſſerunt ad cõuiuium. Sed de hoc vide infra in litera.E. ¶Itẽ eſt acceſſus ad Eccleſiã, qui fit per iuſtã promotionẽ. Ezech. 44. Filij Iſrael acceſſerunt vt miniſtrẽt mihi,& ſtabunt in conſpectu meo.Sed de hoc vide bene in litera.B. ¶Item eſt acceſſus ad peccatum, qui fit per malum cõſenſum & operationẽ; de quo dicitur Ezech. 1.Maligne acceſsiſtis ad eum. ¶Item eſt acceſſus ad mũdum,qui fit per terrenorum amorem & ambitionem,ita ꝙ mũdus vocat ſuos Eſa.57. Accedite huc filij auguratricis ſemen adulteræ & fornicariæ:Mundus enim eſt Ciuitas auguratrix & fornicatrix.¶Itẽ eſt acceſſus ad Infernum, qui fit per damnationem.De quo dicitur Iudith.7.Filij Moab & Amon acceſſerunt ad Holofernem.i.ad Luciferum, vel Holofernes interpretatur infirmans vitulum ſaginatum: quia.ſ.in Inferno vituli ſaginati. i, diuites & infirmitati ſubiacent ſempiternæ. Iſte eſt igitur acceſſus humanus tam bonus.ſ. q̃ malus.

D ¶Item dico,ꝙ accedere idem eſt,ꝙ venire,aſtare, appropinquare,& attẽdere. ¶Notandum igitur,ꝙ eſt quoddam accedere commendabile, & eſt accedere vituperabile Dico igitur, ꝙ accedunt aliqui commẽdabiliter & iſti ſunt boni & iuſti,qui Deo volunt eſſe propinqui & iuſti & ſibi mẽtaliter per charitatem vniti.Sicut enim videmus,ꝙ omnia,quę ſunt,accedunt naturaliter ad ſuum originale principium, ſicut fluuius ad mare,lapis ad terram,ignis ad ſphæram.Sic verè homo debet accedere, coniungi & appropinquare ad Deum, qui eſt omnium rerum principans principium & origo. Nã ſicut res non poteſt perficere, quietari niſi quouſq; ad ſuum originale principiũ acceſſerit,eique fuerit copulata.Sic verè homo, ſi ꝑ peccatum à Deo diſiungatur, non poteſt perfectam requiem inuenire,nec ſua põt conſcientia conſolari quouſque per gratiam reuerſus fuerit, & acceſſerit ad eundem. Vnde Greg.25. mora. Tot greſsibus anima ad Deum accedit,quot bonis moribus mentis proficit, tot greſsibus longè, quot malis cogitationibus decreſcit. Et ideò de tali morali acceſſu poteſt exponi illud Matth.26. Acceſsit ad eum mulier habens alabaſtrum vngueti pretioſi; In quibus verbis oſtenditur,quòd tribus modis ad Deum fit acceſſus (videlicet)

E
- Per dignitatem promotionis,
- Per charitatem affectionis,
- Per leuitatem compaſsionis.

Ad Deum (inquit) acceſsit mulier habẽs alabaſtrum vnguenti. Dico igitur,quòd quidam accedunt ad Deum per dignitatem & promotionem. (Ad Deũ inquit) Et iſtę ſunt perſonę Eccleſiaſticæ & maximè prælati, qui habent accedere ad Deum & ad Eccleſiaſtica ſacramẽta & etiam acceſſores ipſius Dei poſſunt dici,quod re vera magna dignitas debet dici. Sicut enim videmus,ꝙ corpora,quę magis accedunt ad cœlum ſunt nobiliora & digniora, ſicut patet de ſtellis, quæ ſunt

- In ſubſtantia ſolidę,
- In efficatia fluidæ,
- In apparentia lucidæ,
- In ſitus ſublimitate,
- In motus velocitate,
- In actus nobilitate,
- In naturę dignitate,
- Ab iſtis inferioribus
- Separatæ.

Sic verè (chariſsimi) nos alij eccleſiaſtici,q accendimus & appropinquamus ad firmamẽtũ per gradũ & ſtatũ eccleſiaſticę dignitatis, debem⁹ eſſe cæteris inferioribus.i. laicis & ſæcularibus digniores & meliores etiam in moribus ſanctiores, & ideo debem⁹ eſſe ſicut ſtellę.ſ.

- Solidi per conſtantiam & Firmitatem,
- Fluidi per clementiam & Pietatem,
- Lucidi per ſcientiam & Claritatem,
- Sublimes per contemplationem,
- Veloces per bonam operationem,
- Nobiles per omnimodam perfectionem.

Ab inferioribus ſeparati per excellẽtiam & diſtinctionẽ & per virtuoſam cõditionẽ. Ad eum. Et ideò eccleſiaſticis poteſt dici illud Nume. 16. Separauit vos Deus Iſrael ab omni populo & iunxit ſibi, vt ſeruiretis ei in cultu tabernaculi,& ſtaretis coram frequentia populi & miniſtraretis ei. Idcirco accedere fecit ad ſe. Sed heu prohdolor non ſic: hodie eccleſiaſtici ſunt ſęcularibus peiores, & laicis in pluribus nequiores. Et ideò videtur, ꝙ eccleſiaſtici ſunt ſimiles Saturno, qui eſt quidã planeta cœlo propinquiſsimus, & ideò communi iure debet cœli influentiam participare plenius,quàm cæteri planetæ, & tamen iſte eſt planeta

- Maleuolus,
- Tardus,
- Terreus,
- Retrogradus,
- Et ſiccus,
- Nocturnus,
- Ponderoſus,
- Et pallidus;

F Et ideò in fabulis ſecũdum Iſido. iſte depingitur vnus ſenex, triſtis & tenẽs falcem.Triſtis:quia fingitur à filio ſuo fuiſſe caſtratus, cuius virilia proiecta in mari Venerem creauerunt. Cum falcę etiam pingitur: quia ad modum ſalcis multum nocet retrogradiendo. Re vera (chariſsimi) tales ſunt aliq eccleſiaſtici. Iſti enim, qui quantum ad gradum dignitatis ſunt firmamẽtum,i.Deo propinquiſsimi, quia.ſ.iuxta ipſum in Eccleſia vt quia ſunt religioſi & clerici.Et ideò deberent participare eius influentiam,& ſe eidem pro viribus conformare. Et tamen ipſi quandoq; ſunt cæteris nequiores: quia iſti ſunt Maleuoli per malitiam,tardi per pigritiam, terrei per auaritiam, frigidi per indeuotionem, ſicci per incompaſsionem, nocturni per ignorantiæ eradicationem,ponderoſi,per negligentiæ immobilitatem,pallidi per inuidiæ & odij manifeſtã excoriationem. Nocent etiam retrogradiendo per falſam cauillationem, & per retrodictam detractionem, caſtrantur à filijs, per bonorum Eccleſiæ indebitam deuaſtationem per ſuos peiores filios & vepres:quia.ſ.filij & concubinę talium caſtrant, & depauperant eos. Et ideò iſti poſſunt depingi ſenes,per malorum operationem inueteratam, triſtes per odium & deſperationem,habentes falcem ſecantem.i.rapinam;carnalis enim parentela eccleſiaſticorum ipſos hodie depauperat atque caſtrat. Figura Danielis 14. De filijs & concubinis ſacerdotum, qui comedebant illa, quæ opponebantur Bel. Vide ſupra de Abſcondere,Iſti igitur non ſunt meliores, eo ꝙ ad Deum acceſſerunt,per Eccleſiæ dignitatem, ſed potius nequiores; quia ſicut Saturnus eſt planeta mortificatiuus, ſ̃m Marcianum & Ptholomęum.Sic verè mali eccleſiaſtici mortui ſunt in ſe,per malam vitam & mortificatiui aliorum per mala exẽpla, ideò de talibus malis acceſſoribus dicitur. Nume. 7. Quiſquis accedit ad tabernaculum moritur. Iſti enim ſunt,qui ambitioſè ſe ingerunt,& qui non vocati accedunt.Econtra verò iuſti videntes periculum animæ & ſacramentorum Eccleſię dignitatem, timent accedere & diuinum iuditium ſolent cum reuerentia formidare. Figurati Deutero.5. vbi dicitur. Quòd filij Iſrael videntes montem ardentem & fumigantem timuerunt propè accedere.Mons enim eſt Deus, qui per minas fumat,& punitiones ardet, quæ qui bene conſiderat,accedere timet, & vt tutius viuat in inferiori ſtatu ſe tenet,Heb.12.Non acceſsiſtis ad tractabilem ignẽ, veruntamẽ qđ aduerte quibuſdam accidit, ſicut Plinio Philoſopho, qui cum claſſe iuxta Montem Ethna ardentem tranſiens, nimis propè Montem acceſsit, & ideò ignis ipſum & ſuos combuſsit. Sic verè indigni, qui ad iſtum ignem & ad officia eccleſiaſtica accedunt,combuſtionẽ æternæ damnationis incurrunt. Nume. 3. Si quis alienus adminiſtrandum acceſſerit, morietur. ¶Vnde nota,ꝙ multa genera perſonarum prohibẽtur accedere ad dominum.ſ.ad eu- G
chariſtiæ ſacramẽtum, vel ad dignitatis eccleſiaſticæ gradum videlicet.Duplices & adulatores,crudeles & flagellatores,hæretici & deceptores, polluti vitijs & peccatores. Duplicibus enim dicitur Ezech.1. Non acceſſeris ad eũ duplici corde. De crudelibus verò dicitur in pſal.Non accedat ad te malũ & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. De hæreticis autẽ dicitur Nume.17.Ne quis accedat alienigena,& qui non eſt de ſemine Aaron ad offerendũ incẽſum dño.Alienigena.n. propriè eſt Deo hæreticus,q eſt extra Eccleſiã.De immaculatis autẽ & immundis peccatoribus dicitur Leui.21. Oĩs,q hẽt maculam, non accedet offerre hoſtiam domino.Maculam dico,ſcilicet ſymoniæ,luxuriæ,vel inuidiæ, &c: Sed nota proh-

dolor, ꝙ ista hodie non seruantur: quia re vera hodie ad dominum, ad ecclesiastica beneficia & officia

Accedunt { ignorantes, inconstantes, discordantes, desperantes, detrahentes. }

Dico primo, ꝙ illis diebus ad Ecclesiam, & ad Christum accedunt ignorãtes. Isti sunt cæci, qui nihil vident. Figurati per illos, de quibus dicitur Matth. 21. vbi cum prius dominus dixisset de Ecclesia. Domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis illam speluncam latronum. Subditur. Accesserunt ad eum cæci & claudi in Templo. Item accedunt incõstantes, scilicet homines imbecilles. Figurati in illa ancilla ostiaria. De qua Matth. 21. Accessit ad Petrum Ancilla ostiaria. Isti enim non sunt nisi Ancillæ, & istud maximè potest referri ad quosdam beneficiatos, qui non sunt nisi Ancillæ in beneficijs suis: quia habent nomen, & magistri eorum habẽt vtilitatem. Item accedunt ad eum discordantes, figurati in illis ossibus Ezech. 37. Qui accesserunt ad ossa ita vnusquisque ad iuncturam suã. Ebriosi enim & litigiosi inuicẽ se considerant, & more ossium semper clamant. Item accedunt ad eum desperantes (scilicet) quidam, qui non videntur aliquid sapere de futuris, sed tãtum de præsentibus cogitantes. Figurati in Saducęis, qui non credebant, nec Animam, nec Angelum, nec Resurrectionem esse post mortem sicut dicitur. Actio. 24. & Matth. 22. Accesserunt ad eum Saducæi. ¶Item accedunt ad eum detrahentes. Figurati in Phariseis, qui interpretantur diuidentes: quia detractor diuidit charitatem, vnde Matth. 16. Accesserunt ad eum Pharisęi, &c. Non sic (charissimi) nõ sic. Sed accedant ad Christum boni & iusti. Acceditur ergo ad Deum per dignitatem & promotionem (Ad eum inquit.) Ideò cuilibet ecclesiastico dicit Deus illud Exod. 19. Ascende ad me in montem & esto

H ibi. ¶Secundò acceditur ad Deum per charitatem & dilectionem, quod ostenditur cum dicit. Accessit mulier. Per accessum mulieris, quæ summe naturaliter afficitur ad illud, quod amat, intelligitur affectus amoris & dilectionis, per quem acceditur, & appropinquatur ad Deum. Nihil enim potest melius ire ad terminum ꝙ termino se vnire. Sic verè qa amor & charitas faciunt hominem vnire Deo & coniungi, bene dico per charitatem, & dilectionem ad Deum est accessus. Videmus enim, ꝙ ferrum, quando est frigidum nunquam potest cum alio ferro vniri, nec ad id perfectè accedere, sed quando ferrum ignitum fuerit ad aliud ferrũ faciliter accedit, & cum eo vnitur, coniungitur, atq; ligatur. Sic verè (charissimi) homo quando est frigidus per intentionem nunquam potest Deo appropinquare, nec ad eum perfectè accedere, nec cum eo se vnire: quia sicut dicitur Ezech. 12. Longe est dominus ab impijs, sed quando homo ignitur, & inflammatur per incẽdium charitatis, tunc cum Deo cõiungitur & vnitur, & ad eum appropriat & accedit: Mulier ergo accessit. Figura. Luc. 8. Vbi quædam mulier, quæ fuerat in fluxu sanguinis multis annis accessit ad Iesum, & tetigit fimbriam vestimenti eius, & sanata est. Et dictum est ei, filia fides tua te saluam fecit, vade in pace: sed verè (charissimi) quamuis homo multis temporibus patiatur fluxum sanguinis, idest, fluxum vitiorum, si tamẽ fuerit mulier, idest, affectiuus & charitatiuus, & accesserit ad Christum per fluentem dilectionem & affectionem, tetigeritq; per imitationem vestimentum, idest, ipsius conuersationem, ipse pro certo sanabitur, fluxus vitiorum in eo siccabitur, fides ipsius à Deo commendabitur, & pax & requies promittetur. Ideò dicitur in persona Dei cuilibet illud Gen. 27. Accede ad me vt tangam te. Quia re vera (charissimi) nos debemus accedere, per amorem & dilectionem, & ad Deum, & proximum, secundum, ꝙ charitas nos obligat vni magis ꝙ alijs, figura ad hoc. Ezech. 37. vbi dicitur. Quod Ezechiel vidit vnum campum magnum plenum ossibus siccis. Et prophetaui (inquit) ossibus istis, & factus est sonus, & ecce commotus & accesserunt ossa ad ossa, vnumquodque ad iuncturam suam. Et vidi, & ecce super ea nerui & carnes ascenderunt, & extenta est super ea cutis, & ingressus est in ea spiritus, & vixerunt steteruntq; super pedes suos, & visus est exercitus grandis valde. Re vera campus iste potest significare planiciem huius mũdi vel etiam Ecclesię militantis. Ossa verò ista possunt significare multitudinem hominum huius vitæ, qui re vera naturaliter sunt sicci per carentiam humoris gratiæ & deuotionis, & modum odium duri per indomabilitatem obstinationis. Sed tamen quandoque accidit, quod Ezechiel eis prophetizat, idest, quòd aliquis prædicator euangelizat talibus Regnum Dei. Et tunc verè debent accedere ossa ad ossa, idest, homo ad hominem, & etiam ad Deum per charitatem, & dilectionem vnumquodque ad iuncturam suam: quia verè in corpore Ecclesiæ membra debent inuicem accedere per charitatem, & alter ad alterum propinquare, debet etiam quilibet collocari in iunctura sua, idest, in statu, officio, & beneficio suo, per pacis & concordiæ vnitatem. Quod est contra ambitiosos, qui in iuncturis proprijs non sunt contenti, imo nituntur semper accedere ad alienas metas, idest, ad aliena officia: quia alijs debentur & non sibi iuxta illud Matth. 28. Accesserunt, & tenuerunt pedes Iesu, vnumquodque ergo debet accedere ad iuncturam suam & non ad alienam, & sic si quilibet est contentus loco, & statu proprio, & alijs per charitatem ligatus, tunc pro certo ipsi acquirent neruos concordiæ & vnionis, carnem fluidæ compassionis, cutem honestę conuersationis, spiritum diuinæ inspirationis, vitam gratiæ & deuotionis. Et stabunt super pedes suos, per virtutem fortitudinis, & perfectionis Et ideò de tali accessu, & de tali coniunctione charitatiua potest exponi illud Act. 8. Accede & adiunge ad currum istum, sed heu proh dolor, ꝙ talis accessus charitatis est hodie rarus in Ecclesia: quia hodie alter ad alterum non accedit nisi per odium, irã, inuidiam & malignitatem, à Deo autem recedunt per culpam & iniquitatem, vnde Iob. 34. Quasi ex industria recesserunt à Deo. Et maximè tales sunt mutabiles, & leues: quia sicut dicitur Lucæ 8. Ad tempus credunt, & tempore tentationis recedunt. Tales autem sunt falsi amici, qui optimè accedunt tempore prosperitatis, sed si aduersitas aduenerit, statim recedunt. Similes locustis & muscis, quæ in æstate accedũt, in hyeme autem recedunt. Sic verè falsi amici per falsam amicitiam accedunt ad hominem, dum status & æstas prosperitatis durat, sed si hyems tribulationis & paupertatis venerit, tunc verè ipsi ab ipso fugiunt, & recedunt, de quibus Iob. 6. Necessarij mei recesserunt à me: Non sic (charissimi) sed accedamus ad Deum & ad proximum per charitatem & dilectionem. Accessit (inquit) mulier vnde Luc. 8. dicitur. Quod mulier accessit, & tetigit fimbriam vistimenti Iesu. Et si vis dic de accessu charitatiuæ familiaritatis, quę fit in deuotione & oratione & illud Bern. Securum accessum habet homo ad dominum, &c. ¶ Tertiò accedamus ad eum per pietatem & compassionem. Habens (inquit) alabastrum vnguenti preciosi. I

Sicut enim videmus, quòd volens accedere ad remotas partes, facilius & leuius accedit ibi per aquam, quàm per terram, nauigando, quàm peditando. Sic verè (charissimi) si nos volumus accedere ad Deum & ad Paradisum, pro certo facilius & leuius accedemus per aquam fluidæ pietatis (scilicet) faciendo eleemosynas & opera misericordiæ quàm aliàs. Quia verè ista est leuior & breuior via eundi ad Deum. Et hoc ostẽditur cum dicitur, vnguenti præciosi; quia re vera vnctura & linitura pietatis facit accedere ad Deum, & etiam ad Paradisum. Figuratur ibi Luc. 7. vbi dicitur. Quòd mulier intrauit ad Iesum pęnes Symonem recumbentem, & stans retro secus pedes eius cepit eos rigare lachrymis, capillis tergere, ore basiare, vnguento vngere, atque delinire. Talis mulier pro certo debet esse quilibet Christianus, quia mulier dicitur quasi mollis aer: quia scilicet Christianus esse deberet aereus per conscientiæ puritatem, & mollis per amicitiam & benignitatem. Iste enim cum vnguento dulcis & fluidæ pietatis debet accedere ad Iesum. Quomodo. Certe, quia ipse debet venire retro, & occultè & abscondere pedes Iesu, idest, pauperes Christi, qui more pedum sunt inferius circa terram in statu in fimo & depresso. Iste (dico) debet multipliciter adiuuare (scilicet) affectum compassionis emittendo, osculum dilectionis imprimendo, capillos & vellus exterioris possessionis expendendo, vnguentum dulcis pietatis & benignitatis eis misericorditer largiendo. Et tunc dicetur de eis illud, quod de ista muliere dictum est. Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Ideò de isto vnguẽto potest dici illud Ezech. 16. Laui te aqua, & vnxi te oleo. Quod precipuè verum debet esse de personis ecclesiasticis, qui præ cæteris hominibus debent habere vnguentum & oleum pietatis, quod fuit figuratum in Aaron, qui in consecratione sua oleo vngebatur &c. sicut supra dictum est de Aaron. Ita quòd de isto accessu, qui fit per pietatem, potest dici illud Matth. 20. Accessit ad eum mater. Mater. n. nomen est pietatis. Acceditur igitur ad Deum K

(charissimi) per pietatẽ & cõpassionẽ, per charitatẽ & dilectionem,

nem, per dignitatem & prælationem. Nota adhuc, ꝙ in scriptura inuenitur

Accessus beatificatiuus,
Accessus iustificatiuus,
Accessus viuificatiuus,
Accessus damnificatiuus,
Accessus mortificatiuus.

Est dico accessus beatificatiuus, & iste est accessus, quo anima post mortem accedit ad paradisum. Super quo nota, ꝙ omnis res naturaliter accedit ad suum terminum & ad suũ finem, vnde videmus, ꝙ omnis res, quæ est in motu naturaliter accedit ad quietem, quia. s. quies est terminus motus. Sic verè (charissimi) cor nostrũ naturaliter debet accedere per desiderium & affectum ad quietem gloriæ Paradisi: quia ęterna gloriæ nihil est aliud, q̃ terminus & conclusio omnium motuum & laborũ. Et istum accessum acquirit anima beata quando Deo coniungitur per beatificam visionem. Figura ad hęc Hester. 4. vbi dicitur. Quod Assuerus Rex Maximus vidit Hester ornatam, quæ stabat in atrio domus Regię, & placuit in oculis eius, & extendit ei virgam auream, quæ accedens osculata est summitatem virgæ & dixit ei Rex. Quid dicis Hester Regina, quæ est petitio tua? etiam si dimidium Regni mei petieris dabo tibi. (Charissimi) per Hester Reginam intelligitur anima, quia Hester interpretatur abscondita. i. aĩa, quę in corpore absconditur & celatur. Assuerus interpretatur beatificans, iste est Deus, qui aĩas beatificat post hãc vitã. Sceptrum, quod nihil aliud est q̃ virga Regia, signat dignitatem & eminentiã gloriæ Paradisi. Quando igitur (charissimi) Hester Regina. i. aĩa Christiana Regi Christo copulata per baptismum, postq̃ de abscondito latibulo corporis egressa fuerit, steteritq; in atrio domus Regię. s. in Paradiso, tunc verè Assuerus beatificans Deus Rex & rector totius vniuersi, statim extendit sibi virgam auream. i. dignitatem æternæ beatitudinis: quia verè quãdo Christus videt animam paratam gratijs & virtutibus, tunc verè multum placet in oculis eius. Et ideò extendit sibi virgam. i. dignitatem æternę gloriæ, ad quã ipsa accedens delectatur, ipsamq; apprehẽdit, amplexat, & osculatur, & à Rege Christo coram Angelis honoratur. Vnde Hester. 15. Noli metuere, non morieris, accede ergo, & tange sceptrum. Vbi ostenditur, ꝙ ad Deum & ad æternam gloriam acceditur, per fiduciam & securitatem. Noli (inquit) timere per constantiam & stabilitatem, non morieris. i. non deficies per iustitiam & fæ ueritatem; tange (inquit) sceptrũ; prosequere si vis istas tres diuisiones, iste est ergo accessus beatificans. ¶ Secũdò dico, quòd est accessus iustificãs, & iste est accessus ad Ecclesię promotiones: quia. s. nullus debet accedere, nisi iustus sicut supra visum est. Corpora superiora, quę soli sunt propinquiora sunt (vt cõiter) clariora, sicut patet de sphæra ignis & superioris partis aeris, vbi turbines, caligines & nebulæ non ascendunt. Ideò partes illæ in claritate perpetua perseuerant. Sic verè (charissimi) illi, qui ad solem iustitiæ, & ei sunt propinqui per Ecclesiasticum gradum, deberent cæteris esse clariores, per sapientiam & scientiam, & puriores per innocentiã. Et ideò dicitur in ps. Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestræ non confundentur. Sed nota, ꝙ quidam sunt similes Lunę, quę quanto magis accedit & appropinquat ad Solem, tanto magis perdit lumen quãtum ad nostrum visum, & quanto minus habet de luce, tanto magis est corrupta. Sic verè (charissimi) illi, qui appropinquant, & accedunt ad Solem iustitiæ Christum per ecclesiasticam dignitatem, illi (dico) nõ sunt cæteris clariores per scientiam, imo obscuriores per ignorantiam: quia verè illi, qui sunt in Ecclesia, quod dolendum est, Deo propinqui lumine gratiæ & sapientię pręcæteris sunt priuati. Et quamuis ipsi sint obscurissimi & insufficientissimi, tamẽ ipsi per superbiam pompam, elationem & præsumptionem præ cæteris hominibus sunt cornuti. Et certe melius esset talibus, ꝙ ipsi essent sine beneficio, quã ꝙ indigni accederent ad dominum non vocati. Quia verè ex hoc incurrere promerentur æternæ iudicium vltionis: quia sicut dicitur Nume. 3. Externus, qui ad ministrandum accesserit morietur. Figura de Osia Rege Iuda. 2. Paralip. 26. Qui voluit vsurpare officium Sacerdotis, & ingressus est Templum, & adolere voluit incensum super altare thymiamatis, quamuis non esset Sacerdos, nec de genere Sacerdotum, & statim orta est lepra in fronte eius, & de Templo etiam est eiectus, & fuit leprosus toto tẽpore vitę suæ, habitauitq; in domo separata, regno Reginæ spoliatus. Sic verè (charissimi) illi, q nõ sunt Sacerdotes, idest, sacra docẽtes, nec Sacerdotum, idest, Christi & sanctorũ filij vel imitatores, hodie accedunt ad ministrandum in Templo Ecclesiæ: quia scilicet tales hodie promouentur & in Ecclesia ad dignitates, officia, & beneficia sublimantur. Et ideò tales sunt hodie leprosi & corrupti & luxuriosi, & finaliter ipsi eijciuntur de Templo Ecclesię, & regno Paradisi priuantur, & in domo separata in Inferno perpetuò commorantur. Sapientes sunt ergo, qui nõ ambiunt istum accessum vnde dicitur Exod. 34. Quòd filij Israel & Aaron videntes cornutam faciem Moysi timuerunt propè accedere. Quia verè illi, qui sunt boni & iusti, & filij Israel, idest, Deum videntes & cõtemplatiui, timent accedere per ecclesiasticas promotiones propè Moysen. i. propè Deum Et quare? Certè quia ipsi bene vident, cognoscunt, & percipiunt, ꝙ ipse habet cornua, idest, rigorem iustitiæ & austeritatis: quia ipsos paratus est lædere & ferire, nisi faciant debitum suum. Iste est igitur accessus iustificans. ¶ Tertiò dico, ꝙ est accessus viuificans, & iste est accessus Dei ad hominẽ per gratiam, & inspirationem bonam. Sicut enim sol certis temporibus accedit ad nos, & in suo accessu facit omnia reuiuere, florere, & fructificare. Sic verè Deus quando accedit ad hominem peccatorem ipsum per suam gratiam visitando, ipse pro certo facit eum reuiuere per gratiam & virtutes, & flores bonarum affectionum, fructusq; bonarum operationum producere & proferre. Figura Lu. 7. Vbi mortuus efferebatur vnicus filius matris suæ, & hæc vidua erat, & turba ciuitatis multa cũ ea. Motus autem Iesus super ipsam accessit & tetigit loculum, hi autem, qui ferebant steterunt Et ait. Adolescens tibi dico surge, & resedit, qui erat mortuus, & cepit loqui, & dedit illũ matri suę. Mater autem ista (charissimi) est Ecclesia, quæ oẽs fideles portat, & infra vterum fidei concipit atque nutrit, quæ re vera à multis turbis, & populis, linguis, & nationibus est hodie circũsepta. Sed verè sæpe accidit, quod filius suus, idest, homo Christianus moritur per peccatum mortale, & ad foueam Infernalem effertur. Illi aũt, qui efferũt ipsum, sunt quatuor, s.

Spes longę vitæ,
Spes futuræ pęnitentiæ,
Complacentia delectationis,
Displicentia satisfactionis.

Sed quid? verè quandoque Christus respicit huiusmodi mortuum peccatorem, & motus misericordia accedit ad eum per suæ gratię inspirationem, tangit etiam loculum in quo portatur. i. statum suum vel corpus per aliquã tribulationẽ & sic reuiuiscit, qui erat mortuus, per gratiæ susceptionem & per cordis contritionem & conuersionem, & loqui incipit per confessionem & gratiarum actionem, & maximè quando sibi dicitur. Adolescens surge, per monitionem & prędicationẽ, & de tali accessu potest dici illud Gene. 27. Accede ad me vt tãgam te, quod etiam potest esse verbum prælati subditum examinare volentis. Sed vide eam super illo verbo Tangere, iste est ergo accessus vificans. ¶ Quartò dico, ꝙ est accessus damnificãs, & iste est ille, quo per affectionnem, & auaritiam acceditur ad terrena. Papilio incautè accedens circa lumẽ comburitur. Sic homo dum incautè ad lumen mundanæ prosperitatis accedit per tentationes comburitur, atque perit. Figura de Abimelech Iudicum 9. Qui indiscretè accedens iuxta turrim altissimam, quæ erat in ciuitate, vt ignem supponeret, proiecit quædam ancilla fragmen vnius molæ, & allisit cerebrum eius. Turris (charissimi) est excellentia status mũdani, ad quam homo multum cupit attingere, vt ignem rigoris & iurisdictionis ibidem possit attendere, & nutrire. Et ideò ad istam turrim per ambitionem immoderatam quandoque tam incaute appropiat & accedit, ꝙ ancilla, idest, caro mittit sibi lapidem molarem, idest, aliquam fortem & duram tẽtationem, ipsumque per diuersa peccata mortalia dissipat, & prosternit. Ideò bene dicitur 2. Reg. 11. Quare accessissent ad murum an ignorabatis, quod multa desuper tela mittantur. Iste est ergo accessus damnificans. ¶ Quintò dico, quòd est accessus mortificans, s. ille, quo diabolus accedit ad tentandum, figuratus in illo Abimelech, &c. Abimelech enim est diabolus, qui accedit quotidie ad expugnandum turrim cõscientiæ, & summe nititur apponere, & tibi ignem concupiscentiæ, irę, auaritię, & luxuriæ. Et ideò ancilla conscientię, scilicet, debet accipere molam. i. considerare lapideam duritiem mortis, Iudicij, & Inferni, vel fragmentum molę. i. fracturam corporis nostri per mortem & inde ferire Abimelech diabolũ in caput eius. i. in suę tentationis principium. s. statim, ꝙ cogitationem et delectationem immittit, et sic caput et principium suum taliter frangere, quòd contra turrim conscientię nequeat præliare. De tali autem accessu dicitur Mat. 4. Accedens tentator dixit ei,

ei,ſcilicet conſcientiæ & voluntati. Mitte te deorſum. Ideò bene docet Eccleſiaſtici. 3. Fili accendens ad ſeruitutem Dei ſta in iuſtitia & timore, & præpara animam tuam ad tētationem

A

Accelerare. Acceleritas.

Nota, ꝙ in ſcriptura inuenitur acceleratio, ſeu celeritas multiplex, moraliter loquendo. Eſt enim

Celeritas laudabilis,
Celeritas damnabilis,
Celeritas amabilis,
Celeritas terribilis.

Prima eſt acceleratio diligentię. Secūda eſt acceleratio imprudentiæ. Tertia eſt acceleratio Dei gratiæ. Quarta eſt acceleratio peſtilentiæ. ¶Dico ergo, ꝙ eſt acceleratio diligentiæ, ſeu obedientiæ quando. ſ. homines illa, quæ tenētur facere promptè, & celeriter exequuntur, ſimiles araneæ, quæ quàmuis ſit modicum animal, tamen celeriter facit telam, & etiam ordinatiſsimè facit ipſam: quia re vera quilibet debet bona opera, & iniuncta officia celeriter exequi & omnia honeſtè & celeriter ordinare. Similis etiam vento, qui eſt impreſsio valde celeris motus, vnde Ezech. 43. Eius imperio accelerauit ventus. Vnde nota, quòd celeriter bonum facere tria faciunt ſeu cauſant. Vel celeriter à malo deſiſtere vel ad Deum accelerare & currere

Timor concuſsiuus,
Dolor impreſsiuus,
Vigor innatiuus.

Accelerat ergo homo ratione timoris: quia verè qui Deum timet nunquam per deſideriū tepere ſolet. Exemplo 2. Paral. 26. Oziæ Regis Iuda, Qui adolendo incenſum lepra percuſſus eſſet, eo ꝙ alienum officium vſurparet territus plaga accelerauit egredi. Item accelerat ratione doloris, dolor enim & tribulatio faciunt hominem celeriter bene agere. Exēplo molendini, quod tunc celerius currit, quando maior vis fluminis ipſum impellit. Etiam nauis celerius ad portum eccelerat quando maior vis fluminis ipſam portat. Quia re vera quantò eſt maior tribulationis impetus, tanto eſt ad Deum celerior mentis curſus & celerius accingitur cœli portus. pſal. Multiplicatæ ſunt infirmitates eorū poſtea accelerauerunt, quod eſt contra pigros, &c. Item accelerat ratione vigoris: quia ſcilicet celerius currit iuuenis, q̃ ſenex, eo ꝙ maioris (vt communiter) eſt vigoris. Sic illi, qui maiori vigore gratiæ replentur bonum celerius operantur. Sapien. 2. Vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter. Sic ergo patet, ꝙ eſt acceleratio diligentiæ. ¶Secundò dico, ꝙ eſt acceleratio imprudentiæ, quia, ſcilicet, imprudentes nimis celeriter, & nimis indeliberatè, & præcipitanter operantur. Planeta enim quanto terræ propinquior, tāto videtur eſſe in motu celerior. Et hoc quia celerins complet curſum. Sic verè illi, qui ſunt terrei. i. terrenis bonis propinquiores per auaritiam, & à cœlo remotiores per nequitiam ſunt celeriores per præcipitem violentiam, & per indeliberatam imprudentiam. Vnde de iſtis dicitur à diabolo illud Eſa. 8. Accelera, ſpolia detrahe, feſtina prædari. Compara iſtos Tygridi, qui pro eo Tygris (qđ idem eſt, ꝙ ſagitta) dicitur, eo ꝙ more ſagittæ celeriter currit, & graditur. Sic iſti more ſagittę iactibus ſuis pręcipites & contra pauperes ſunt crudeles Figurati. 2. Mach. 9. in illo nequiſſimo Antiocho, de quo dicitur, ꝙ cum iret in Iudæam contra Iudæos, ſuperbia repletus ignem ſpirans omnino in Iudæos præcipiens accelerari negotium, contingit illum impetu euntem decurru cadere: quia re vera ſępe fit, ꝙ illi in multa infortunia ruunt, qui impetuosè, celeriter, & pręcipitanter cum ſuperbia alios lædere quærunt. Iſta eſt ergo acceleratio imprudentię. Tertiò dico, ꝙ eſt acceleratio diuinę gratię. Deus enim celeriter dat aliquibus ſalutē, poſtquam immiſerit tribulationem & peſtem, vnde Baruch. 4. Sicut enim viderunt vicini captiuitatem veſtram, ſic videbūt in celeritate ſalutem veſtram. ¶Quartò eſt acceleratio peſtilentiæ, & hæc eſt, quod dum nō aduertit homo in proſperitate exiſtens, infortuniū eius celeriter venit. 2. Pet. 2. Dominum (inquit) negāt ſuperducentes ſibi celerem perditionem. Arbores enim, & herbæ, quę celeriter creſcunt, celeriter pereunt, vt patet in cucurbita, quæ valdæ celeriter venit ad complementum, ſed ſtatim ſiccatur & venit ad detrimentum. Sic verè qui ſubito fiunt diuites celeriter per infortunia ſiccantur & temporaliter & æternaliter tribulantur. Sapien. 3. Si celerius defuncti fuerint, non habebunt ſpem in die agnitionis.

A

Accendere.

& ſuccendere pro eodem ſignificant. Et eſt accendere ignem in aliqua materia combuſtibili miniſterialiter producere, & eam etiam inflammare. Sicut ergo moraliter loquendo diuerſa ſunt genera ignium, ſic ſunt diuerſa genera accenſionum. Et ſic nota, ꝙ in ſcriptura reperitur Accenſio

Flaminis, ſeu
Numinis,
Hominis,
Demonis.

Eſt (dico) accēſio numinis. i. Dei qui ſcilicet in ſcriptura cōparatur igni Deut. 4. Deus noſter ignis conſumēs eſt, & ideò ad modum ignis accenditur in quantum cum feruore aliquid operatur. Et poſſum notare, ꝙ Deus moraliter loquendo accenditur multis modis. Nam iſte accenditur

Per amorem,
Per dolorem,
Per ſplendorem,
Per rigorem.

Prima ergo accenſio amoris fuit in carnis aſſumptione, multum enim fuit accenſus ardens & feruens amor, quando pro nobis carnem aſſumpſit pſal. Ignis à facie eius exarſit, carbones ſuccenſi ſunt ab eo. Similis enim fuit illi igni, qui eſt in mōte Ethna, qui continuè ardet, & accenditur, & tamen illa terreſtris montis materia propter ignem non conſumitur. Sic verè iſte ignis Deus in monte totius perfectionis, ideſt, beata Virgine per incarnationē fuit accenſus, & tamen ſuæ virginitatis pudor non fuit ibi conſumptus, nec in aliquo diminutus, figuratus in illo igne Exo. 3. Vbi rubus ardebat & accendebatur, & tamen non comburebatur. pſal. Ignis accenſus eſt in Iacob. Iſta enim fuit accenſio amoris, quę fuit in carnis aſſumptione. ¶Secunda accenſio doloris fuit in crucis paſsione & afflictione, ibi enim fuit Chriſtus Phenici ſimilis, qui inter ligna aromatica ſuccendit, & incinerat ſemetipſum. Sic iſte inter ligna crucis fuit per dolorem accēſus & per humilitatem incineratus Tren. 2. Succendit in Iacob quaſi ignem flammæ deuorantis in Gyro. ¶Tertiò eſt accenſio ſplendoris, quę facta fuit in ſpiritus miſſione. Aliqua enim ſunt animalia, quæ mittūt ignem, quo aer accenditur, quem attingit, ſicut legitur de dracone. Sic Chriſtus ignem Spiritus ſancti emiſit, qui mūdum per amorem accendit, & eum per fidem & ſcientiam illuminauit Lucę. 2. Ignē veni mittere in teram, & quid volo niſi vt ardeat, lucernæ enim igne accendunt, & poſt per iſtum ignem domū illuminare noſcūtur. Sic Chriſtus ſicut bonus ſacriſta lucernas. i. ſanctos igne Spiritus ſencti ſuccēdit, & ſic per eos domum Eccleſiæ illuminat vnde. 1. Mach. 4 dicitur. Quod in Templo dedicato & purgato accendunt lucernas ſuper candelabrum. ¶Quartò eſt accenſio rigoris, quę fiet in iuditij executione, & quotidie fit in tribulationum immiſsione, & malorum punitione. Deus enim eſt ſicut Calx viua, quę. ſ. aqua accenditur oleo extinguitur. Quod Augu. de ciuitate Dei numerat inter mundi mirabilia, talis eſt Deus. Iſte eſt, qui aquis, ideſt, culpis & peccatis noſtris ſuccenditur per iuſtitiā ad vindictam. Oleo tamen, ideſt, operibus miſericordiæ ardor & ſuccenſio ipſius mitigatur. pſal. Accendetur velut ignis zelus tuus. Iſte eſt ignis accenſus q̃ deuorauit extremam partem caſtrorū populi, contra Deum murmurantis ſicut dicitur Nume. 11. Quia re vera ignis diuinæ iuſtitię contra illos accenditur quorum murmuribus blaſphemijs, & iniurijs ſpiritus rigoris ipſius excitatur. Iud. 8. Non eſt iſte ſermo, qui miſericordiam prouocat, ſed potius, qui iram excitet & furorem accendat. Iſta eſt ergo accenſio Dei, quæ eſt amoris, doloris, ſplendoris, rigoris. Inuenitur ergo accenſio numinis ſuperioris. ¶Secundò principaliter dico, quòd inuenitur accenſio hominis interioris, homo enim accenditur interius

B

Per dilectionem,
Per compaſsionem,
Per contritionem,
Per zelationem,
Per diſcretionem.

Primo dico, ꝙ accenditur per dilectionem & amicitiam: quia. ſ. viri boni faciliter amant, ſimiles Criſolito, cuius quædā ſpecies, quæ dicitur Criſolentus facillimè rapit ignem, ſicut etiam de ſpeculo concauo apparet, quòd cum oſtēditur radijs ſolaribus, ſtatim accēditur ibi ignis, ſi pannus vel materia combuſtibilis adhibetur. Sic verè corda bonorum, quę ſunt ſicut Criſolitus precioſa per humilitatem, & per puritatem ſpecularia atque mūda, faciliter rapiunt ignem amoris, quo. ſ. per deſiderium accenduntur, et in amorem Dei, et proximi inflammantur. Ignem etiam compaſsionis, qui pungit et accēdit cor ipſius, qñ videt miſerias aliorum. Item ignem contritionis, qñ cogitat propria ſcelera. Item ignem zeli iuſtitię et æquitatis, quando videt iniuſtitias alijs fieri. Item ignem luminoſę eruditionis quando. ſ. verbum Dei, vel bonum documētū ſibi per aliquem inſtillatur faciliter rapit, qui cor ipſius ſtimulat et accendit, vnde de accenſione dilectionis pōt dici illud Lucę 20.

Accenſo igne in medio atrij erat Petrus in medio circunſtantium ſuppl. Et.2.Mach.1.Dicitur,quòd cum perfuſi eſſent lapides aqua.ſ.accenſa eſt in eis flamma: quia.ſ. quia aqua pertunduntur faciliter per dilectionem accenduntur. ¶ De accenſione autem compaſsionis poteſt dici illud Actiuum. 28. Accenſa pira reficiebant.ſ. paulus,& alij naufragoſi. ¶ De accenſione verò contritionis poteſt dici illud pſalm.Ignis accenſus eſt in Iacob,& ira Dei aſcendit in Iſrael. Ira dico.i.diſplicentia de peccato.De accenſione verò iuſtitiæ & zelationis poteſt dici Eccl.32. Qui timent dominum inueniẽt iuditium iuſtum & iuſtitias quaſi lumen accendent.¶ De accenſione verò diſcretionis dicitur. Eſa.5.Omnes vos accendentes ignem accincti flammis ambulate in lumine ignis veſtri. Ita eſt ergo accenſio hominis interioris.¶ Tertiò principaliter dico,ꝙ inuenitur accẽſio demonis deterioris,demon enim eſt ſicut fornarius,qui diuerſos malos ignes accẽdit, & homines eſtuat & ſuccendit,vnde nota, ꝙ diabolus accendit ignem temperationis,accendit ignem tribulationis,accendit ignem æternę damnationis,accendit(dico)ignem temperationis: quia re uera diabolus ardorem malorum deſideriorum accẽdit, & ſic ignibus auaritiæ,luxuriæ, & diſcordiæ ſuccendit Baruch.1. Ceperunt Chaldęi Hieruſalem & ſuccẽderunt eam igni. Chaldæi enim quaſi demones interpretantur.Sicut enim Plini.dicit in fin.2. lib. Multa enim eſt quoddam bitumẽ, quod ſtatim cum tãgit aliquod ſolidum accenditur & tactu(vt ait)fugiẽtes ſequitur, aqua vel liquore non extinguitur,ſed ſolum arena vel puluere ſuperatur. Inuenitur autem iſtud bitumen(vt ait)in vrbe commagenæ.Re vera tale bitumen ſignat diaboli tẽtationem:quia re vera iſta eſt,quę fortius accẽditur, ꝙ cum ſolidam materiã (ideſt)fortem & reſiſtẽtem hominem experitur:quia.ſ.diabolus contra tales atrocius debacchatur, & luctatur.Hie.46.Fortis impegit in fortem. Iſte etiam ſequitur fugientes: quia pro certo ignis tentationis non conſueuit quieſcere, ſtatimq; cum inceperis fugere,ſed potius ſolet te perſequi & inuadere,ita ꝙ vbicunque declinaueris te poterit inuenire pſal. Non eſt, qui ſe abſcondat à calore eius, aqua ergo delitiarum ignem hunc non extinguit, ſed potius ipſum irritat,& accendit. Hiere. 21. Succendẽtur,& non ſit qui extinguat. Solus enim puluis,ideſt, mortis memoria,& arena,ideſt,aſperitas pęnitentię iſtam ſuccẽſionem extinguunt, & omnem diabolicam tentationem cõpeſcunt,& ſi vis ſcire qs eſt iſte ignis,diabolũ, dico, ꝙ iſte eſt

Ignis luxuriæ,	Iſti enim ſunt quidam mali ignes, quos
D Ignis diſcordię,	diabolus per ſe & per alios nutrit, & ꝑ
Ignis malitiæ,	quos ciuitates Chriſti,ideſt,animas con
Ignis inuidiæ,	cremat & ſuccendit Figura 4. Regum.
Ignis ſęuitiæ,	8. vbi Benadab Regi Syriæ dictum eſt
Ignis iracundię,	de filijs Iſrael. Ciuitates eorum muni-
Ignis auaritiæ.	tas igne ſuccendas, iuuenes eorum in-

terficies, paruulos allides, & prægnantes diuides. Iſte enim Rex Gentilis ſignat Diabolum, qui.ſ. Ciuitates cordium non ceſſat prædictis malis ignibus ſuccendere. Iuuenes,ideſt,omnem fortitudinem in eis perdere, paruulos,ideſt,humilitatem & innocentiam ab eis tollere,& pręgnantes.i.conceptum boni propoſiti in ipſis perimere.Dan.3.Præcepit Rex,vt ſuccenderetur fornax ſeptuplum.i. ſeptem peccatis generibus igniũ. Aduerte tamen,ꝙ ibi dicitur,ꝙ miniſtri non ceſſabant ſuccendere fornacem Babylonicam: quia re vera Rex Babylonis.i. confuſionis diabolus ad ſuccedendum fornacem ignium prędictorum multos habet malos miniſtros. Non enim eſt dare aliquem ignem de prædictis,quin habeat adiutorem, ſicut patet,ꝙ luxuriam ſuccendunt Lenones,diſcordiam ſuccendunt detractores,malitiam mali conſultores,Inuidiam adulatores, Iram inſtigatores,Auaritiam ſuccẽdunt vxores & ſeruitores. Omnibus enim iſtis modis malis miniſtris vtitur diabolus ad ignes diabolicos ſuccẽdendũ. Vnde de iſtis ſeptẽ dicit Ezech. 39. Succendent eã igni ſeptem annis. Heu proh dolor talibus ignibus eſt hodie ſuccenſa Eccleſia,de qua plangens Dauid dicebat in pſal. Incẽderunt igni ſanctuarium tuum, in terra deſtruxernnt Templum tuum, polluerunt Tabernaculum nominis tui.Et. 2. Paral. 36. Incenderunt hoſtes domum domini. Religio incenſa eſt igne diabolico. Ezech. 49. Incenderunt electam ciuitatem. De mundo etiam,quòd talibus ignibus ſit accenſus, dicitur Hiere.51. Paludes incenſæ ſunt igni.Et ſi vis dic, quòd ſicut fornacis Babylonis ignis erumpens miniſtros ſuccẽſionis occidit,ſic tales mali inſtigatores,qui alios ad peccatum ſuccendunt,mortem & damnationem incurrunt: quia ſicut dicitur Roman. 1. Non ſolum qui talia agunt digni ſunt morte,ſed qui eis conſentiunt. Sic igitur patet,quòd diabolus accendit ignem tentationis.¶ Secundo dico,quòd ipſe ſuccendit ignem tribulationis. Sicut enim aurifaber ſuccendit fornacem,in qua mundantur metalla. Sic diabolus accendit tribulationes,vt ibi affligantur iuſti. Hiere. 1. Ollam ſuccenſam ego video,& facies eius à facie Aquilonis.¶ Tertiò verò dico, quòd iſti ſuccendunt ignem æternæ damnationis:quia ſcilicet ignis inferni, ideſt, punitio malorum per diabolum ſuccenditur,inquantum per eum procuratur. Eſt enim vnum bitumẽ, quod dicitur napha,quod ſecundum Plinium eſt valde cognatum ignibus, rapit enim ignem vndequaque extenſum. Vnde ſecundum Albertum cum tali bitumine ſolebant facere falſa miracula:quia ſcilicet capita luminarium,quæ erant in alto tali bitumine liniebant, & poſt à longè ignem vel candelã præſentabant, & ſic ſubito ignis capiebatur in alijs, quod ſimplices per miraculum factum exiſtimabant. Talis conditionis videntur eſſe animæ damnatæ,ſunt enim cognatæ ignium infernalium: quia re vera ignis inferni ſtatim poſt mortẽ in eis rapitur, à quo miſerabiliter ſuccenduntur Eſa. 1. Ciuitates veſtræ ſuccenſæ ſunt igni. Et ſi volumus poſſumus notare, ꝙ in inferno ſuccenduntur

Potentes oppreſſores,	Incenduntur ergo pau- E
Fallaces adulatores,	perum oppreſſores,ſcili-
Inuidi murmuratores,	cet tyranni & potentes.
Diſcordiæ inflammatores,	Vnde 3.Re.9. Cepit Ga-
Malitioſi exploratores,	zer, ſuccenditque eam.
Luxurioſi inquinatores,	Gazer enim interpreta-
Duri perturbatores.	tur robuſte conſurgens,

& ſignat tyrannos.¶ Item incẽduntur falſi adulatores,qui ſcilicet figurantur in Sicelech: quæ interprætatur vox deſecata; quia iſti habent vocem deſecatam & placentem 1. Reg. 30, Amelechitę ſuccendunt Sicelech. Iſti enim ſunt,qui nunc incendunt thura adulationum,ſicut dicitur 1. Macha.1. In plateis incendebant thura,& ideò iuſtum eſt eos incendi igne tribulationum. ¶ Item incenduntur in inferno inuidi detractores.Iſti ſunt Dagon:qui interpretatur piſcis mæroris: quia ſcilicet inuidi ſemper ſunt in mærore.1.Macha.11.Oſtenderunt ei Templum Dagon ſuccenſum. ¶ Item ſuccenduntur diſcordiæ ſuccenſores,de quibus ſcilicet dicitur Eccleſia. 28. Homo iracundus incendit litem. Et iſti figurãtur in Azoto, quod interpretatur incendium, de quo.1.Mach.10.Ionatas ſuccendit Azotum. ¶ Item ſuccenduntur mali exploratores illi,ſcilicet, qui non ceſſant explorare facta aliorum, vt ſemper habeant de noceant. Et iſti figurantur in Syon, quæ interpretatur ſpecula. Tren.4.Succendit ignem in Syon. ¶ Item ſuccenduntur duri perturbatores: qui figurantur in Iacob: qui fuit luctator & interpretatur ſupplantator,quia ſcilicet illi,qui alios luctando perturbant,& ipſos in pace viuere non permittunt,ſed potius ipſos decipiunt, & ſupplatant in inferno cremantur. Vnde in pſal. Ignis accenſus eſt in Iacob. ¶ Item ſuccenduntur luxurioſi inquinatores.De quibus Oſeæ 7.Omnes adulterantes quaſi Clibanus ſuccenſus. Iſti figurati ſunt in Damaſco, qui interpretatur ſanguinem propinans, vel ſanguinis oſculum,quia ſcilicet, Inxurioſi ſemper habent in oſculis, & labijs ſuis ſanguinem fęditatis admixtum Hierem. 49. Succendam ignem in muro Damaſci.Patet ergo quomodo inuenitur multiplex incendium in ſcriptura.

Acceptio perſonarum.

A Deo plurimum reprobatur: quia ſicut dicitur Roman.1. Non eſt acceptio perſonarum apud Deum. vnde Act.10.In veritate comperi, quòd non ſit acceptor perſonarum Deus. Non vult enim Deus, quòd res vſibus communibus deputata in ſpecialibus commodis expendatur. Et idem perſona publica ſiue iudex,ſiue pręlatus,qui vſibus communibus populi deputatur, non debet per acceptionem perſonarum ita vacare ad particularium commoda amicorum, quòd publicum amittatur, debet enim eſſe iudex vel prælatus, ſicut aqua, quæ de ſui natura eſt indifferens ſecundum Iſidor. ad omnem colorem & ſaporem,nec ad aliquid eſt determinata, determinat tamen ſe ſecundum qualitatem terræ, per quam tranſit, quia ſi tranſit per calidas, vel per dulces, vel per ſalſas terræ venas, efficitur calida, dulcis ſeu ſalſa, & inde venit,quòd aliquæ aquę ſiue in puteis,ſiue in fontibus inueniuntur ſalſæ, calidæ, ſeu dulces. Sic verè(chariſsimi)debet eſſe de quolibet prælato vel iudice eccleſiaſtico, vel mun- A

dano: quia verè ipse debet esse indifferens, & determinatus ad omnes colores & sapores, idest ad omnes personas sibi subiectas: quia. s. non debet plus accedere ad vnum, quàm ad alium per acceptionem personarum, imo in tali indifferentia æquitatis & iustitiæ debet ęqualiter ei esse cura de omnibus, sicut dicitur Sapien. 6. Veruntamen secundum venas terræ, per quas transit. i. sm conditiones personarum, quibus præest, conditiones suas debet conuertere & mutare, vt cum salsis salsus, cum dulcibus dulcis, cum bonis bonus, cum malis austerus cõtinuè debeat inueniri. Non enim debet dici affectio personarum, nec acceptio, sed sm merita personarum prælatus istum promouet, illum punit, cum diuersitas promotionis non procedat ex inæqualitate acceptionis, sed ex inæqualitate suæ conditionis. Et ideò contra acceptatores dicitur Deut. 1. Siue ciuis sit ipse, siue peregrinus, nulla erit distãtia personarum, ita paruum audietis vt magnum, nec accipietis cuiusquam personam: quia Dei iuditium est. Et ecce, ꝙ per istas quattuor personas, quę hic exprimuntur. s. Ciuis, peregrinus, magnus, & paruus, intelliguntur quattuor hominum species, quibus præcipuè contingit per acceptionem personarum, qui propter hoc sunt specialiter interdicti. Et isti sunt illi, qui habẽt Carnalem propinquitatem, (Ciuis) verbalem duplicitatem, (peregrinus) elatam sublimitatem (Magnus) velatam humilitatem (Paruus)

B ¶ Isti enim sunt consanguinei, adulatores, diuites, hypocritæ. Accipiuntur igitur quidam per propinquitatem carnalem. Ciuis inquit: quia verè multi sunt, qui nec promouent, nec expediunt, nisi illos, qui sunt ciues, compatriotæ, familiares, consanguinei & vicini. Et tales sunt similes quibusdam animalibus, quæ dicuntur Glires, de quibus dicit Plin. libr. 8. capit. 57. Quod socios suos multum diligunt, contra alios verò pugnãt, & parentes suos nutriunt, atq; fouent. Re vera multi sunt hodie tales prælati, principes, iudices, & magnates: quia verè in suis iudicijs & promotionibus multum sunt fauorabiles suis parentibus, socijs & vicinis, familiaribus & amicis, ipsosq; in causis & litigijs suis iustè vel iniustè fouent, & sustinent cõtra omnes, & eos multotiens, quanquàm indignos, promouent, & exaltant. Alios aũt longinquos, & remotos impugnant multipliciter, & infestant. Istud maximè patet in malis iudicibus, & etiam aduocatis, qui socios suos inuicem sustinẽt alios autem non. Istud etiam est contra malos prælatos, qui quandóque nimis sunt fauorabiles parentibus suis in præiudicium aliorum, ipsosque sustinent in suis criminibus contra iura. Isti igitur faciunt contra illud, quod dicitur Mat. 5. Diliges amicũ tuum & odio habebis inimicum tuum. Isti igitur sustinent ciues suos. Vnde Amos. 4. Super vnam ciuitatem plui, super aliã nõ plui, Heu (charissimi) sic non debet esse, imo verè omnis iudex & prælatus summè debet cauere, vt semper teneat æquitatem. Sicut enim videmus. Agricola spargit semen suum æqualius quantum potest super terram. Et ideo manum cum gressu cõcordat, vt ęqualiter seminet semen suum. Veruntamen quãdo in diuersis terris seminat bene consueuit in pingui & in bona terra magis spargere de semine q̃ in macra. Sic verè (charissimi) Agricola. i. prælatus vel iudex semen beneficiorum ecclesiasticorum, & aliorum bonorum debet distribuere, sm iustitiæ æquitatem, non vni multum, alteri parum per acceptionẽ personarum. Et ideò gressus affectionum suarum, cum manu operationum debet proportionare vt iustè & ęqualiter faciat facta sua, quia sicut ager non est pulcher quando in vno loco multum, & in alio parum de semine spargitur. Sicut nec collegium, conuentus vel Ecclesia bene ordinatur, vbi vnus esurit, alius ebrius est, nisi forte terrę pinguedo vel macies, idest personarum sufficientia, aut insufficientia hæc requirat: quia tunc debet erga eos inæqualiter se habere, aliàs non. Figura Deute. 18. Vbi dicitur, ꝙ si aliquis leuita veniret ad ministrandum in Templo de aliqua longinqua ciuitate, alij, qui erãt ibi prius, debebant recipere & eandem ciborum portionem debebãt recipere sicut & cæteri. Sic verè (charissimi) si in Templo, idest in ecclesiastico collegio vel conuentu sunt aliqui extranei, vel longinqui, ipsi pro certo debẽt ab alijs fraternè & charitatiuè tractari, & eandem portionem de bonis Ecclesiæ accipere, sicut alij, qui magis sunt prælatis noti, familiares & vicini. Vnde Ezech. 47. Possidebitis eã singuli ęquè vt frater suus, sed non sic mali: quia verè ipsi accipiunt personas per propinquitatem carnalem (Ciuis,) dicendo scilicet ipsius suis carnalibus parentibus illud Ephe. 5. Fratres iam non estis hospites &

C aduenę, sed estis ciues sanctorum, & domestici Dei. ¶ Secundò dico. Quod alij accipiuntur per fallacitatem verbalem. (Peregrinus,) quia scilicet multi sunt, q̃ fallaces, verbosos, & duplices adulatores magis q̃ alios bonos sustinent, promouẽt atque fouent, Ventus enim perflans aquam, facit eam esse inæqualem. Aqua enim de sui natura habet esse æqualis. Et ideò secundum Isido. Aqua dicitur quasi æqua. Veruntamen quando ventus flat in aquæ superficie, inæqualitatem ibi generat & inducit. Sic verè (charissimi) quamuis in aqua, idest, in pręlato habeat esse æqualitas distributionis & dispensationis, ita ꝙ cęteris paribus non debet vnum magis, q̃ alium promouere, nec ad vnam partem magis, q̃ aliam declinare. Veruntamen sic est, quòd ventus adulationis sic hodie perflat istis aquam. i. prælatos fluxibiles atque molles, ꝙ inæqualitas affectionis & acceptionis in eis generatur, quia verè multoties accidit, quòd prælati non promouent aliquos, nisi secundum, ꝙ vel ipsi vel alijs pro ipsis flant, sibilant, applaudũt, loquũtur, & adulãtur. Et tales adulatores designantur sub nomine peregrinus. Peregrinus enim dicitur a peregrè qđ secũdum Priscianum est aduerbium commune: quia scilicet indifferenter se habet ad omnem locum & ad omne tempus: quia competenter potest dici peregrè venio, peregrè sum, peregrè vado, peregre ero. Tales verò sunt adulatores: quia ipsi se reddunt communes ad omne propositum, & ad omne quare, & ad omne tẽpus & locum, quantum est de verbali apparentia, sed verè ipsi sunt peregrini, idest, alieni: quia scilicet cor eorũ alienum est ab illis, qui proferunt verba sua. Esaia. 29. Populus iste labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me, & de talibus falsis peregrinis dicitur Sopho. 1 Visitabo (inquit) super omnes, qui induti sunt veste peregrina, & visitabo super omnem, qui arroganter ingreditur super limen in die illa, quæ impleuit domum domini Dei sui iniquitate & dolo. Isti enim accipiũt, & accipiunt, qui scilicet accipiuntur à prelatis & accipiũt etiam beneficia sua, quæ alijs debebãtur ps. Epatum eius accipiet alter, isti igitur accipiuntur propter verbalem duplicitatem. (Peregrinus inquit) ¶ Tertiò dico, ꝙ quidam accipiuntur propter elatam prosperitatem. (Magnus inquit) quia scilicet, qui D
sunt magni vel in diuitijs, vel in parentibus, vel in eminentijs, vel in honoribus, quanquàm sint insufficientes in moribus hodie promouentur, sustinent, & contra iustitiam aduersus pauperes roborantur, & ab omnibus acceptãtur, pauperes autem reprobantur, & refutãtur: quia sicut dicitur Prouer. 14. Etiam proximo suo pauper odiosus erit. Amici verò diuitum multi. Et ideò sic est nobis hodie sicut de strutione. Strutio enim sicut dicitur in Glo. & in Moralibus super Iob. 39. Talis est conditionis, ꝙ oua sua i sabulo ponit & statim obliuiscitur eorũ, nec recolit de ipsis quandiu in sabulo fuerint, sed tandem illa oua calore solis in sabulo fouentur, & Pullus ibi generatur, & tunc cum Strutio viderit, ꝙ ouum suum factum est pullus ipsum sicut suum recipit, recolligit, atque nutrit, quem primitus in sabulo contemnebat. Strutio (charissimi) signat acceptorem personarum, qui verè nullum recolligit, nec iuuat, quem in sabulo, idest, in asperitate & sterilitate tribulationis & paupertatis viderit hæreditare, dato quod isti sunt oua sua, idest de suo sanguine & parentela, imo ipsos obliuiscitur, & recipere dedignatur, sed verè illos, qui sunt extra sabulum paupertatis scilicet diuites homines & potentes istos (dico) recolligit & acceptat, & eos iure vel iniuria promouet, & exaltat. Sæpe enim accidit, quòd homo dum est in statu paupertatis etiã à parentibus contemnitur, & ab eis abhorretur: Sed si virtute solis, idest, virtute Dei occultæ prouidentiæ pullus effectus fuerit, idest, magnus & diues, tunc ab eis cognoscitur recolligitur & fouetur: quia diuitię addunt amicos plurimos, à paupere autẽ, & hi quos habuerat recesserunt. Prouer. 19. Nam ad statum prosperitatis deueniens recipitur, qui existens in paupertatis sabulo spernebatur, & hoc multum irrationabile est quod homo, scilicet acceptetur propter prosperitatem annexam, vnde dicit Hieronymus super Malach. 2. Inter omnia peccata sacerdotum, hoc maximum notatur, quando non causas, sed personas considerant, & despecto iusto paupere, diuites iniustos honorant. Et si talis acceptio diuitum in omnibus sit reprehensibilis, præcipuè tamen debet in iudicibus reprehendi, quibus ex officio incumbit iustę iuditium æquitatis. Et ideò tales debent esse iusti æqui pariter & correcti. Cuius tamen contrarium in multis proh dolor, hodie inuenitur & reperitur. Sicut enim videmus, quòd virga de sui natura habet esse recta, quandoque tamen taliter incuruatur quando est nouella,

quòd

quod incuruata induratur, ita ꝙ non poteſt amplius rectifica
cari, quinimo potius frangitur, quàm ad rectitudinem reuoce-
tur. Sic verè iudex, qui debet eſſet virga ad alios corrigèdum,
de ſui natura officij habet eſſe iuſtus, rectus, & æquus. Sæpe ta
men contingit, ꝙ per acceptionem perſonarum efficitur cur-
uus, falſus & tortus, & ad vnam partem magis quàm ad aliam
inclinatus. In qua curuitate aliquotiens taliter per malā con-
ſuetudinem induratur, quod vix aut nunquam poteſt ad æqui
tatem rectitudinis peruenire. Vnde Hiere. 13. Si mutare poteſt
Aethiops pellem ſuā, & pardus varietates ſuas, & ſic vos po-
teritis bonum facere, cum didiceritis malum, quia breuiter ho
mines indurati in malis conſuetudibus, & maximè ad accep-
ptionem munerum, aut perſonarum, vix aut nūquam poſſunt
amplius reſilire. Sicut.n. virga curua nunquam efficitur recta,
niſi primo in igne diſſoluatur, & molliatur, ſic nec tales efficiū
tur iuſti, niſi igne ſpūſſancti fuerint per inſpirationem & gratiā
emoliti; & ſicut virga non lædit hominem bene veſtitum, ſed
nudum, ſic verè tales mali iudices non lędunt, nec corrigunt,
nec puniunt, nec caſtigant illos, qui diuitiarum temporalium
veſtimenta deferunt. ſ. diuites & potētes, ſed verè illos, q ſunt
nudi a diuitiis per paupertatem ipſi lædunt, trucidant & affli-
gunt, quando ſiue iuſtè, ſiua iniuſtè contra ipſos ſuam exaſpe-
rant poteſtatem. Figuratus. 1. Reg. 15. vbi Saul Rex iniquus pe
percit pinguioribus Amelech, quicquid autem vile & repro-
bū fuit demolliti ſunt. Sic verè (chariſsimi) mali reges, iudices,
& prælati parcunt hodie per acceptionem perſonarum pīn-
guioribus Amalech, id eſt, malis diuitibus & iniquis, paupe-
res autem viles, reprobos, & depreſſos demolliūtur, trucidāt,
prędantur. De talibus loquitur Innocentius de conditione vi
litatis humanæ. Pauperū cauſas cum mora negligitis, diuitum
cum inſtantia promouetis. In illis rigorem oſtenditis, in iſtis
ex manſuetudine diſpenſatis, illos cum difficultate reſpicitis,
iſtos cum fauore tractatis, illos negligenter auditis, iſtos ſubti
liter auſcultatis. Accipiuntur ergo perſonæ, quæ habent elatā
E proſperitatem. (Magnus inquit.) De quibus dicitur. Act 11. c.
Hæc eſt virtus Dei, quę dicitur magna. Quartò autem dico, ꝙ
accipiuntur perſonę illorum, qui habent velatam humilitatē,
ſicut ſunt hypocritæ, qui per ſuam fictam humilitatem multo
ties à maioribus acceptātur. (Paruus.) iſti.n. ſunt parui quantū
ad apparentiam humilitatis, parui. i. parum virtuoſi, parui, id
eſt parum veri, quia verè tales (vt communiter) non ſunt nec
veri, nec valentes, nec virtuoſi quamuis parui & humiles vi-
deantur, tales videntur ſimiles quibuſdam ſerpentibus, qui vi-
dentur eſſe minimi quantitate, & tamen ſunt maximi in noci-
ua venenoſitate. vnde dicit Iſid. de ipſa, & allegat Poetam, ꝙ
eſt ſerpens tantæ exiguitatis, quòd cum calcatur vix videtur.
Et ideo illius venenum citius interficit, quàm ab illo, qui per
cutitur ſentiatur, ſic verè (chariſsimi) inter homines quidam
ſunt magnæ exiguitatis per fictam humilitatē, ſunt tamē ma-
gnæ venenoſitatis per iniquam falſitatem, ſicut ſunt hypocri-
tæ, qui propter ſuam fictam humilitatem & paruitatem non
videntur, nec cognoſcuntur, quia. ſ. ſua malitia contegitur &
celatur, imo propter hoc multoties magis reputantur, & acce
ptantur, & promouentur, & ad conuentus, eccleſiaſticaq; of-
ficia & beneficia ſublimantur. Sed ſæpiſsime accidit, quòd il-
los, qui eos calcant, id eſt, qui eos corrigunt in caſtigādo inui
ſibiliter & imperciptibiliter inuenenāt, & occidūt. ſ. in abſen-
tia eos diffamando, faciliter eis damnum eorum procurando,
& eis mordaciter detrahendo. Et de tali fallaci prauitate loq-
tur Heſter 10. Fons paruus creuit in fluuium magnum. Iſti.n.
qui primo ſunt fontes parui, per fictam humilitatem, quando
vident perſonam ſuam maioribus acceptatam, & quando vi-
dent, quod iam ſunt radicati & introducti in collegio, officio
vel beneficio, tunc pro certo bene volunt creſcere in fluuium
magnum & bene volunt apparere, & reputari magni fluuiales
& excellentes & auctoritatem in alios vſurpantes. Ideo pul-
chrè loquitur Bern. de talibus. Hypocritæ (inquit) volunt eſſe
humiles ſine deſpectu, pauperes ſine defectu, bene veſtiti ſine
ſollicitudine, delicatè paſci ſine labore, aliis adulantes & aliis
detrahentes, mordaces vt canes, doloſi vt Vulpes, ſuperbi vt
Leones, rapaces vt Lupi, laſciui vt Vrſi, ibi volunt eſſe ſine au-
ctoritate iudices, ſine viſu teſtes, poſtremo falſi accuſatores, &
F omni virtute carētes. Iſta ergo ſunt quatuor genera hominū,
qui faciliter acceptantur. ſ. illi, qui habent

Velamentum humilitatis,
Fundamentum proſperitatis,
Parlamentum fallacitatis,
Ligamentum propinquitatis.

Inter paruum & magnum, peregrinum & ciuem nul-
la apud maiores debet eſſe diſtantia perſonarum. Ita
(inquit) debet audiri vnus ſicut alius, quia Dei iudiciū eſt. Iō
bene dicitur Leui. 19. Non conſideres perſonam pauperis, nec
honores vultum potentis. Inter aquam putealem, vel lacualē,
& pluuialem talis eſt differētia, ꝙ fluuialis, putealis, vel lacua
lis non irrigat niſi terram ſibi continguam & vicinam, ſed illa
quandoq; taliter irrigat & humectat, ꝙ ibi facit creſcere mul
tas herbas inutiles atq; malas. Pluuia autem, quæ de cœlo ve-
nit omnem terram circumiacentem conſueuit æqualiter irri-
gare, ſic verè (chariſsimi) cum in mūdo ſint duo genera homi
num ſuperiorum boni & mali, acceptatores perſonarū & iu-
ſti. Quidam ſunt, qui ſunt ſicut lacus vel puteus. i. terreſtri mo
do in Eccleſia introducti. ſ. prece, precio, vel fauore. Quidam
etiam pluuia. ſ. boni in cœlo, & cœleſti inſpiratione deriuati
vocati, & promoti. Illi pro certo, qui ſunt terreſtres puteales,
& lacuales. ſ. acceptatores perſonarum non irrigant, nec hu-
mectant per beneficiorum ſuorum collationem niſi terrā pro
pinquam. i. niſi ſuos parentes, amicos & propinquos, familia-
res pariter, & vicinos, quos quandoq; taliter impinguant, qđ
malæ herbæ. i. mala deſideria & vitia & peccata in eis affluūt,
& abundant. Sed verè illi, qui ſunt ſicut pluuia. ſ. cœleſtis ſpi-
rituales, iuſti, & boni à Deo œmoti & introducti, tales (dico)
omnem terram circumiacētem. i. oēm populum ſibi ſubiectū
æqualiter & ſine perſonarum acceptione ſuis beneficiis quan
tum in ſe eſt irrigant, fęcundant ſm merita perſonarum. Vnde
Leui. 6. Cunctis filiis Aaron æqualiter per ſingulos diuidetur.
¶In Aethyopia ſecundum Iſido. & Plin. ſunt quidam populi,
qui dicuntur Blenui, qui non habēt caput, & oculos habēt pe-
ctori infixos, ſic verè (chariſsimi) in Aethyopia regione exuſta
i. in mūdo iſto, qui igne luxuriæ & auaritiæ cōburitur, & arde
tur, ſunt multæ malę perſonæ publicæ tam in ſęculo, quā in
clauſtro, quæ pro certo videntur eſſe monſtra in natura. Ca-
rent.n. capite. i. recta intentione, quia. ſ. in omnibus ſuis actib⁹
ipſi non attendunt niſi ad proprium lucrum non ad vtili-
tatem commnnem. Oculos etiam habēt in pectore circa cor,
quia. ſ. iſti non habēt oculos niſi ad illos, qui in eis ſunt in cor
de per affectionem particularem. Ad iſtos.n. conuertunt ocu-
los ſuos promouendo & exaltando. De iſtis dicitur figuraliter
Iudith. 14. Ecce Holofernes iacet in terra, & caput eius nō eſt
in eo, quia. ſ. cum eſſet dux exercitus Nabuch. & quadam die
nimis potatus obdormiret, Iudith, quæ erat quędam mulier
abſtulit ſibi caput, ſic verè (chariſsimi) Holofernes, qui inter-
pretatur infirmitas diſceſsionis vel firmans vitulum ſaginatū,
ideſt malus Iudex, princeps, vel prælatus, q eſt dux & ꝓtector
in aliquo exercitu. i. in aliqua villa vel patria, collegio, vel Ec-
cleſia, regione vel religione, qui dicitur infirmitas diſcēſsionis,
quia. ſ. ipſe eſt cauſa infirmitatum ſpiritualiū, litium, & diſſen-
ſionum, vitulos etiam ſaginatos. i. diuites & impinguatos fir-
mat, ſtabilit, & ſupportat. ſ. per perſonarom acceptionem. Ta-
lis (dico) multoties vacat potibus, & ſolatiis mundanæ proſpe-
ritatis, ita ꝙ per negligentiam efficitur ſomnolentus, & ſic qñ
que accidit, ꝙ Iudith quædam mulier. i. carnalis affectio & ꝑ-
ſonalis acceptio ipſum inuadit, & caput rectæ intentionis ſibi
tollit, & in terram. i. amorem terrenorum ipſum per auaritiā
detrahit, & proſternit. Luc. 19. Ad terram proſternēt te, & nō
derelinquent ſuper te lapidem. i. aliquam conſtantiam vel vir
tutem. Dicit Plin. lib. 8. ꝙ ſunt quædam animalia, quæ incolis
terræ, in qua morantur ſunt innoxia, quæ tamen extraneis plu
rimum ſunt infeſta. Vnde dicit, ꝙ Angues circa Euphratē in-
ſulas terræ nō lædunt. Alios autē de aliis partibus veniētes ibi
dem percutiunt & occidunt. Dicit etiam Plinius, quod Ariſto
teles tradit in quodam monte à ſcorpionibus incolas non læ-
di, ſed alios enecari. Sic (chariſsimi) per ſerpētes & ſcorpiones
intelligo peruerſos iudices, principes, & prælatos, qui ſerpunt
per auaritiam ſuper terram, & vt noceant more ſcorpionis fal
laciter blandiuntur. Iſti enim non nocent incolis terræ ſuæ. i
parentibus, vicinis, & notis, & amicis, quia. ſ. iſtos nō puniunt.
etiam delinquentes, ſed verè omnes extraneos quanquam bo-
nos & iuſtos rapinis & exactionibus ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè cru
ciant, puniunt, & affligūt. Contra illud Deut. 16. non accipies
perſonam, nec munera. Lupus ſm Homerū iſtam habet aſtu-
tiam, quia prædam non capit iuxta littus vbi catulos ſuos nu-
trit, imo vadit longè ad prędandum. Et hoc facit ne contra
ſe, & catulos ſuos odium prouocet vicinorū, ſic verè accepta-
tores perſonarum non nocent, nec depredantur illos, qui ſunt

iuxta

iuxta ſe & iuxta eatulos ſuos.i.illos,qui ſunt amici & ꝓpinqui
ſibi,& catulis.i.filiis & parentibus ſuis, imo iure vel iniuria ta
les ſuſtinent,atque fouent,ſed verè eos,qui ſunt longè,qui ni-
hil eis attinent, nec ſunt noti vel familiares ſui,vel ſuorum im
poſitionibus & exactionibus impetunt,& infeſtāt Iob 39. De
longè contemplatur eſcam.Et loquitur de aquila,cuius eſt ta-
lis natura, quòd iuxta nidū ſuū non prædatur, ſed longè &c.
Expone ſicut ſupra ſm̃ Marc.c.4. Inter planetas ſunt quidam
boni ſimpliciter, & iſti tam ſuos quàm nō ſuos ſemper iuuāt,
vt eſt Iupiter,& Venus. Alij ſunt mali totaliter , qui quamuis
ſemper faciant bonum,non ſuis tamen ſemper faciunt malū,
ſicut eſt Saturnus, & Mars, alij ſunt mediocres,qui ſuis ſemꝑ
bonum faciunt, non ſuis autem nunc bonum faciunt,& nunc
malum,ſic verè inter Stellas ſuperiores, ideſt principes, iudi-
ces, & prelatos & etiam inter alios quoſcunque eſt magna dif
ferentia, quia ſicut dicitur.1.Corint. 16. Stella differt à Stella
in claritate.Sunt enim quidam ſimpliciter beneuoli.ſ.iuſti per
I fecti , & ſancti viri. Et iſti pro certo ſine acceptione perſona-
rum tam ſuos,quàm non ſuos,tam propinquos,quàm remo-
tos adiuuant ſpūaliter,& temporaliter quantum poſſunt. Vn-
de iſti ſunt ſimiles patri ſuo, qui ſolem ſuum facit oriri ſuper
bonos & malos.Matt.5. Alij aūt ſunt ſimpliciter mali.ſ.rapto
res,crudeles,iniuſti,& iniqui & perſonarum acceptatores . Et
iſti bene iuuant ſuos. ſ. parentes, familiares,amicos & notos.
Sed verè non ſuos.ſ.extraneos ſemper conſueuerūt nocere,&
eos detractionibus,deceptionibus, exactionibus & inuaſioni-
bus multipliciter infeſtare.Alij autem ſunt mediocres,qui nō
ſunt pœnitus boni,nec penitus mali, qui ſuos ſemper iuuant,
aliis autem nunc conferunt bonum,& nunc malum. Et breui
ter hic poſſumus dicere, qđ nullus eſt planeta ita maleuolus,
quia ſuos iuuet.ſ.nunc iuuet,nunc noceat alienos,ſic verè nul
lus debet eſſe ita malus,qui non ſaltem ſuos.ſ.parentes & no-
tos vel ſubditos ſuos,qui in cōſtellatione ſua,ideſt iuriſdictio-
ne ſua ſunt, adiuuet & ſupportet , quicquid faciat alienis, qđ
eſt contra auaros,impios & crudeles, qui etiā propriis amicis
& viciniſ & parentibus ſunt infeſti,Contra quos 1. Thimo.5.
dicitur.Qui ſuorum & maximè domeſticorum curam nō ha-
bet,fidem negauit,& eſt infideli deterior.Oculus quandoque
decipitur,ita ꝙ vnum iudicat eſſe duo. Et hoc fit quādo aliqs
humor,vel vapor groſſus turbat oculū . Vel etiam quādo eſt
aliquod intermedium inter oculum & rē viſam,ſic verè(cha-
riſsimi)quando oculus noſter eſt turbatus ꝑ acceptionem per
ſonarum,ita ꝙ nos videmus aliquam perſonam mediante ali-
quo groſſo medio.ſ.carnali affectione vel cordiali odio,vel in
uidia,vel rancore, tunc verè oculi noſtri iudicium faciliter de
cipitur diſcernendo, quia.ſ vnum credimus eſſe duo, bonum
illius, quem diligimus, credimus in duplo maius , quam ſit,
& ſimiliter malum illius,quem odimus.Ideo bene præcipitur
in Euangelio Nolite iudicare ſm̃ faciem,ſed verum iudicium
iudicate. Nimia propinquitas quandoque impedit verum iu-
dicium,quia aut res viſa pœnitus non videtur, ſicut fit quādo
eſt immediate ſuper oculum , aut ſaltem maior videtur eſſe q̃
ſit ſm̃ rei veritatē,ſicut apparet đ Luna,quæ quāuis ſit minor
K cæteris Stellis, videtur tamen omnibus eſſe maior & hoc fa-
cit,quia nobis eſt propinquior,ſic verè (chariſsimi)nimia pro
pinquitas cognationis , familiaritatis , vel affectionis impedit
hodie certè iuditium rationis , quia verè,aut illud,quod dili-
gitur, pœnitus non videtur,aut quia tātus eſt amor,qđ homo
non conſiderat aliquod malum, nec aliquam ineptam condi-
tionem,quę ſit in illo,vel ſaltem ipſum maiorem , vel valētio
rem reputat,q̃ cęteros & etiam meliorem quamuis contrariū
L ſit de facto quod totum facit propinquitas affectionis, & ine-
qualitas acceptionis. De hoc Gregor. in Omelia. Iudicare de
ſubditis dignè nequeunt,qui in ſubditorum cauſis non meri-
ta,ſed odium,vel gratiam attendunt. Nota, ꝙ ſicut videmus,
ꝙ ſol virtutē ſuam generaliter diſtribuit omnibus hoībus quā
tum in ſe eſt,veruntamen ſm̃ capacitatem & conditionē crea
turarum ſm̃ magis & minus influentiam ſuam variat in eiſ-
dem,ſicut patet de corporibus magis puris , quæ magis ab eo
illuminantur,ſicut eſt aer & ignis, ſic verè bonus prelatus vel
quæcunque bona perſona publica quantum eſt de ſe,debet in,
fluentiam ſuorum beneficiorum tam temporalium,quàm ſpi
ritualiū cunctis ęqualiter diſtillare ſine acceptione aliquarum
perſonarum.Veruntamen quia creaturæ inferiores.i.homines
ſibi ſubiecti ſunt diuerſimodè diſpoſiti,quia alij ſunt aliis me-
liores,& etiam puriores, ſm̃ hoc poteſt ſuperior ſuam influē-
tam variare vt.ſ.ſecundum merita & exigentiam perſonarum
alios plus,quàm alios illuminet,promoueat & exaltet,ideo po
teſt dicere quilibet talis illud Iob 32. Non accipiam perſonā
viri,& Deum homini nō æquabo,vbi tres perſonæ oſtēdūtur,
quas ſine acceptione pōt prælatus debitè ꝓmouere , videlicet
Mortaliter prouectos(viri)   Primo igitur ſunt promo- G
Humiliter deiectos (homini)   uendi illi, qui ſunt morali-
Veraciter perſectos(Deum)   ter prouecti . (Viri inquit)
Sicut.n.videmus,ꝙ tunc mater parit & emittit filium quando
eſt bene formatus & ꝑfectus,& in vtero aīatus,& completus.
Sic verè prælatus tunc debet parere emittere , & ad exteriora
officia & beneficia promouere ſubditum quando videt eum
in virtutibus & moribus formatum,& donis & gratiis anima-
tū,ſed heu proh dolor videtur,ꝙ multæ matres hodie pariant
abortiuum.Mulier.n.prægnans quando nimis præmitur , vel
quando aliquo graui & ponderoſo percutitur,tūc ita lædit, ꝙ
nō poteſt expectare,ꝙ fœtus in vtero formetur,& compleat,
imo ante tēpus abortiuuū parturit & emittit. Sic (chariſsimi)
per mulierem poſſum intelligere mollē,imbecilē,& affectuo-
ſum principem iudicem vel prelatum,qa mulier dicitur quaſi
mollis aer. Per ventrem ſuum poſſum intelligere clauſtrum,
collegium ſubiectum,territorium,capitulum,vel cōuentum ,
villā,patriam,regionem. fœtus ibi exiſtēs.i.clericus & religio
ſus,vel etiam alia perſona ſubdita quæcunque in vtero religio
nis vel Eccleſiæ,territorij,vl patriæ,habitat vel moratur. Par-
turitio autem eſt ad aliquod beneficium vel officium emiſsio,
& promotio.Accidit igitur(chariſsimi) ꝙ quando mulier.i.af-
fectuoſus princeps vel prælatus in vtero ſuo.i.Eccleſia,cōuen
tu, dyoceſi, patria vel villa habens aliquem fœtum informa-
tum,qui.ſ.non eſt formatus per gratias & virtutes,nec ꝑ ſciē-
tiæ diſciplinam. ſ.aliquam perſonam inſufficientem,ita ꝙ nō
eſt tempus ipſum pariendi.i.ad aliquod officium ſeu benefi-
cium emittendi,quandoque tamen comprimitur.ſ.affectione
carnis, vel precibus amicorum vel principum & magnatum,
quandoque etiam iſte percutitur aliquo graui & ponderoſo,
i.cum magno ſacco pleno pecunia , & tunc ipſe compellitur
emittere,promouere,perficere, & parere abortiuum.i.perſo-
nam inutilem & ineptam,quod hodie apparet in multis prin-
cipibus & prælatis,qui donis,fauoribus,& precibus hodie cō-
ſtituunt in officiis, & beneficiis iudicaturis & præpoſituris &
aliis,ignorantes,& improuidos,& iniquos.ideo dicitur Eſa.3.
Dabo pueros principes eorum & effęminati dn̄abuntur eis. Il
li.n.qui ſunt pueri per inſufficientiam fiunt hodie principes ꝑ
temporalem poteſtatem & potentiam,& illi,qui ſunt effęmi-
nati per inconſtantiam,dominantur per eminentiam,non ſic,
ſed viri debēt promoueri non abortiui , non accipiā (inquit)
perſonā viri.ſ.eum repellendo,ſed eū promouendo.Vn̄ Gen.
47. Si quos noſti viros induſtrioſos conſtitue eos magiſtros
pecorum meorum. Debent igitur promoueri ſine acceptione
illi,q ſūt moraliter ꝓuecti viri nō pueri vel ignari.vn̄ ps Non
accipiam de domo tua vitulos,neque de gradibus tuis hircos.
¶ Secundò illi,qui ſunt humiliter deiecti(homini) Sagitta quā H
to magis corda deprimitur tanto citius , & altius eleuatur, ſic
verè illi,qui in hoc mundo ſunt humiles & depreſsi,debēt ci-
to & altè promoueri,& eleuari. Et iſta humilitas oſtēditur cū
dicitur,homini,quia.ſ.homo de ſui natura eſt animal mite,fle
bile,imbecille,nudum & debile & fragile,per quē omnis ſta-
tus humilitatis & deiectionis pn̄t competēter notari. Ideo de
promotione talium poteſt dici illud Eccleſi.17.Deus de terra
creauit hominem,& ſecundum ſe veſtiuit illum virtute,Deus
enim.i.prælatus đ terra.i.de ſtatu infimo creare & erigere ho
minem.ſ.perſonam humilem,atque mitem,& ipſum per pro
motionem veſtire potentia & virtute.i. bonorum temporaliū
facultate & dignitatis etiam maieſtate,heu proh dolor. ſic nō
faciunt homines multi , quia verè ipſi non dant officia vel be
neficia humilibus & deiectis,imo tantum ſuperioribus ditio-
ribus,& prouectis,& maximè familiaribus & propinquis. Iſti
non creant homines , ſed magis beſtias & bufones . Iſti non
promouent hodie humiles , ſed magis omni bonitate ſteriles
Et ideo ſic videntur hodie errare prælati eccleſiaſtici,& etiam
alij in promotionibus,quas faciunt,ſicut errat natura in crea-
tione ranæ, cum natura deberet creare hominē perfectum &
completum Aliquando tamen habet parum de materia,ita ꝙ
non poteſt omnia membra corporis perficere propter mate-
rię paucitatem & tunc materiam, quam habet, diſtribuit in-
æqualiter, quia mēbris, quæ ſunt prope cor.ſ.capiti & pecto-

ti ſatis dat de iſta materia, membris autem inferioribus & remotis à corde, ſ. pedibus & manibus quaſi de eis non curans; quaſi nihil dat de materia ſua, & inde eſt, ꝙ membra cordi propinqua ſunt nimis magna. ſ caput, & pectus, membra autem extrema, & à corde remota ſunt nimis parua, ſicut de pedibus & manibus eſt oſtenſum. Chariſsimi, per naturam poſſumus intelligere prælatum, vel quemcunqne publicũ diſpẽſatorem, per corpus, quod iſta natura habet regere & formare, intelligo quemcunque locum eccleſiaſticum, collegium, vel conuentum, quod talis habet gubernare, quia ſicut dicitur ad Rom. 12. Multi vnum corpus ſumus in Chriſto, materiam, quam habet diſtribuere, ſunt bona temporalia, officia, beneficia & præbendæ, quia igitur (chariſsimi) materia huiuſmodi, ſ. bona temporalia, eſt ita defectuoſa, ꝙ non poteſt ſufficere pro omnibus membris. i. pro omnibus perſonis, quę ſunt in Eccleſia vel conuentu, quia etiam tantum hodie creuit ambitio, ꝙ vix ſufficeret pro vno, ideo natura, ideſt, prælatus ip-
I ſam etiam inæqualiter diſpenſat, quia membris, quæ ſunt prope cor ſuum. ſ. familiaribus, & amicis, & parẽtibus, & propinquis, quos habet propè cor dat multum de iſta materia. ſ. de bonis tẽporalibus Eccleſię, ita ꝙ facit eos groſſos diuites & inflatos, illis autem, qui ſunt in extremis & longè à corde ſuo, ad quos non habet particularem affectionem, & maximè pedibus, qui tangunt terrã, i. humilibus & depreſsis, qui in terra moralitatis ſuæ continuè cogitant, vel in terra. i. in ſtatu infimo perſeuerãt. talibus (dico) nihil dat de iſta materia, nec promouet eos ad officia, vel beneficia. Et ideo iſti ſunt parui, exiles & informes, & nihil inter alios reputati. Alij autem ſunt de iſtis beneficijs nimis pingues, & in diuitijs dilatati. Vnde 1. Corin. 11. Alius quidem eſurit, alius ebrius eſt. Non ſic (chariſsimi) non ſic, quia ratione non obſtante aliqua exceptione, promoueri debẽt humiles & deiecti (homini inquit.) ¶ Tertiò debẽt promoueri veraciter perfecti. ſ. boni & iuſti, qui Dei nomine deſignantur, Deum inquit, in ordine vniuerſi, res quanto eſt melior, perfectior & nobilior, tanto natura dat ſibi locũ perfectiorem & nobiliorem, ſic verè (chariſsimi) debet facere princeps & prælatus, quia quanto videt aliquẽ ſubditum ſuũ habere maiorem ſcientiarum & virtutum bonitatem, & nobilitatem, tanto ipſum debet præficere ad altiorem dignitatẽ & ſublimitatem. Deum inquit. Vnde in Pſal. Ego dixi dij eſtis, & fi. ex. o. Nam ſm Vegetiũ lib. de arte militandi. Tunc bene, reſpublica regitur qñ non fit maior, niſi qui melior. Sed verè videtur, ꝙ multi prælati ſunt ſimiles Bidello, qui in ſcholis aſsignat loca ſcholaribus vniuerſis, qui in tali aſsignatione non conſiderat merita perſonarum, imo ſm quòd plura munera dant ei, vel ſm ꝙ ſunt nobilioris parentelæ loca eis diſtribuit meliora, ſic verè ſunt multi iudices, & prælati, qui loca & officia & beneficia habent alijs aſsignare, qui rectè ſunt quaſi Bidelli Dei in ſcholis Eccleſiæ militantes, quia verè iſti non diſtribuunt hodie iſta loca ſecundum merita perſonarũ, quia vt communiter non dant melioribus meliora, imo ſecundum ꝙ plura dona ab eis recipiunt, vel ſecundum ꝙ eos vident nobiliores & potentioris parentelæ ſecundũ hoc multoties locus eis nobilior aſsignatur. vnde Innocentius de vilitate conditionis hnmanæ. Vos non attenditis merita cauſarum, non perſonarum, non iura ſed munera, nõ ꝙ ratio dictet, ſed quod vos affectet, non quod cor ſentiat, ſed quod mẽs cupiat, non quod liceat, ſed quod libeat. Et breuiter ſicut videmus, quod auis vt communiter non nutrit pullum, niſi quem ſcit, vel credit ſe procreaſſe ſecundum Iſido. Sic verè multi ſunt prælati, qui nullum promouent, nutriunt vel exaltant, niſi illos, quos ex ſe. i. ex ipſa parentela, familia vel patria nouerint procreatos. vnde Hiero. Multa mala nos compellit facere carnalis affectus, & dum corporum reſpicimus propinquitatem, Dei offendimus maieſtatem. Patet ergo, ꝙ ſine acceptione debent promoueri veraciter perfecti, Deum, humiliter deiecti, hominum moraliter prouecti, viri, &c.

Acceptabilis. Acceptus.

Nota, quòd illud dicitur acceptabile, ꝙ eſt placitum alicui, & ab eo approbatum tanquam melius, & magis vtile. vnde nota, quòd in ſcripturis reperitur

A Acceptio perſonarum,
Acceptio rerum,
Acceptio operum,
Acceptio munerum,

Acceptandæ .n. ſunt à Deo, & à nobis perſonæ iuſtiores res ſpiritualiores opera meliora munera certiora. De perſonis .n. ſanctis dicitur. 1. Reg. 18. Acceptus erat in cõſpectu vniuerſi populi. De rebus etiam ſpiritualibus. ſ. virtutibus & ſacramentis, ꝙ debent acceptari, dicitur 2. Corin. 6. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc d. ſ. De operibus autem virtualibus dicit Pſal. Tunc acceptabis ſacrificium iu. obl. & ho. De muneribus verò beatis, quæ præ terrenis operibus ſunt amanda dicitur Sapiẽ. 3. Dabitur inquit, eis fidei donum electum, & ſors in templo Dei acceptiſsima. Dicit tamen, ꝙ ſicut impetrantes habẽt tempus determinatum à iure, in quo poſſunt beneficia impetrare, ꝙ ſi tranſierint non plus poſſuut, ſic verè Deus in iure ſuæ æternę diſpoſitionis nobis aſsignauit certum tẽpus. ſ. vitã iſtam, in quo. ſ. beneficium æternæ beatitudinis promerendo poſſumus acceptare. Aliàs ſi tranſierit neceſſe erit beneficio nos carere, vnde de iſto tempore merẽdi dicitur. 2. Corint. 6. Tẽpore. n. accepto exaudiui te, & in die ſalutis adiuui te: His ergo omiſsis dic, quòd ſoli iuſti ſunt Deo acceptabiles & probati. De Hoſtia verò dr̃ Leuit. 1. ꝙ Hoſtia acceptabilis erat Deo, quæ erat maſculus ſine macula Deo oblata ad oſtiũ tabernaculi, & ſuper caput eius manus eſt poſita, quia reuera illi proprio dño ſunt acceptabiles & placentes, qui ſunt maſculi per vtilitatem conſtantiæ, ſine macula per carentiam luxurię, ad oſtium tabernaculi per dedicationem diuini ſeruitij & obedientię, manuſq; ſibi ſuper caput impoſita per abſolutionem à reatu cuiuſlibet nequitiæ. Deus. n. non acceptat, nec approbat in ſeruitio, nec in gradu eccleſiaſtico Hoſtias maculatas. i. perſonas vitiorum maculis deprauatas, ſicut patet Leuit. 11. Vbi albuginoſus, crinoſus, cæcus, claudus, excaudatus, à ſacrificio pellebatur à miniſterio. Aues etiam non quęcũq; erant acceptæ ſacrificijs, ſed ſolum aues gemebundæ. ſ. turtures & columbæ, ſicut dicitur Leuit. 1. quia breuiter ſoli iuſti, qui moribus ſunt ſani & integri, & per pęnitentiã gemebũdi, & more turturis & columbæ ſimplices benigni domino ſunt accepti, & ab eo in Eccleſia, & in cœli gloria approbati. Ad Tit. 2. Dedit ſemetipſum pro nobis, vt mundaret ſibi populũ acceptabilem. Igitur ſiue fiat mentio de perſonis, ſiue de operibns ſiue de rebus, dic, ꝙ ſemper bona ſunt acceptabilia, nunquam mala. Nota tamen, ꝙ ſicut pueri, qui carent recto iudicio magis eligunt & acceptant res inutiles, quàm vtiles, pomum quàm caſtrum, auem, quàm clauem. Sic peccator quandoque plus acceptat & approbat mala, quàm bona, mũdana, quam æterna, nepotulos ignorantes, quàm extraneos ſapientes, ſſimiles ruſticis, qui acceptant falſam monetam pro vera, quando vident eam deauratam. Non ſic pro certo, ſed ſoli iuſti & bona ſpiritualia ſunt acceptabilia apud Deũ. Ideo petebat ſapiens informari. Mitte ſapientiã de cœlis ſanctis tuis vt ſciam, quid acceptum ſit apud te. Diu igitur de acceptabilibus bonorum illud quod ſcribitur Prouerb. 14. Acceptus eſt regi miniſter intelligens. vbi aduerte, ꝙ Deo ſunt accepti & grati viri ſtabiles & patientes. Eſt inquit. Viri humiles & ſeruientes. Miniſter inquit. Viri ſubtiles & ſapientes. Intelligens inquit. Proſequere ſi vis, quia paucæ ſunt auctoritates ſub iſto ſignificato. Sed vide in alijs titulis ſimilibus. ſ vbi Placere. Eligere. Bonum Melius, idoneum. Dignus &c. Vide ſupra de acceptione perſonarum, & infra de accipere in princ.

Accerſire.

Nota, quòd accerſire, & accire idem eſt, quòd vocare, vel appellare, ſeu ad ſe adducere, vide infra de vocare &c.

Aceruus.

Aceruare. Nota, quòd aceruus eſt idẽ, quòd accumulatio, ſeu aggregatio, & poteſt ſignificare multitudinem ſiue bona fuerit, ſiue mala. Vnde nota, quòd in ſcriptura inuenio Aceruum

Meritorum,
Peccatorum,
Iuſtorum,
Malorum,
Diuitiarum,
Miſeriarum,
Lætitiarum,

¶ Et ideo eſt aceruus meritorum, qui eſt appetendus, ſicut enim agricola fructus ſegetum congregat in aceruos, ſic iuſti poſt pœnitentiæ agriculturam acquirunt cumulum meritorum. Vnde Eccle. 20. Qui operatur terram ſuam inaltabit aceruum frugum. Vnde ille eſt aceruus frugum, de quo dicitur ſponſę Can. 7. Aceruus tritici vallatus lilijs. Item eſt aceruus vitiorum, qui eſt fugiendus. Mali enim coaceruant ſibi cumulum vitiorum. Vnde de peccatore dicitur Iob. 8. Supra aceruum petrarum radices eius denſabuntur, & inter lapides commorabitur, lapides eius ſignant vitia, in quibus radices cordis malorum ſignantur, & quãuis iſte ſit lectus duriſsimus ibi tamen delectabiliter commorantur. ſimiles lepori, qui in aceruo lapidum aliquotiens facit lectum, figuratus in achor Ioſue. 7. Super quem lapidũ

aceruum congeſſerũt. Achor.n.qui interpretatur turbatio,vel tumultus ſe peruertens aut peruerſio ſignat peccatorẽ, qui.ſ. ſuis malis dictis, & factis turbat, & peruertit alios ſine cauſa, iſte ergo non ſolũ lapidibus.i. peccatis mortalibus obruitur, imo etiam aceruos lapidum.i. cumulũ vitiorum ſuper eũ aggregat, vt pondere iniquitatum preſſus de cætero nõ leuetur. 2.Reg.18.Poſuerũt aceruum lapidum ſuper Abſalon. ¶Item eſt aceruus iuſtorũ, qui eſt frequentandus,iuſti in aceruo eſſe dicuntur inquantum ſimul per charitatẽ & concordiam aggregãtur. Vnde de iuſtis poteſt dici illud Ezec.3. Veni ad aceruum nouarum frugum, iſte eſt aceruus iuſtorũ, qui habitat iuxta fluuium Chobar, quod interpretatur grauitudo.i. iuxta profluuiũ grauedinis & tribulationis morãtur. Itẽ eſt aceruus malorum,qui eſt declinandus, diabolus.n.aggregat peccatores per malas conſiderationes in aceruum.i.in vnum,vnde de malis dicitur Iob.24.Inter aceruos eorum meridiati ſunt,qui calcatis torcularibus ſitiunt. Iſti.n.ſunt acerui auarorum,qui ſ.dato,ꝙ calcent torcularia.i. quòd habeant plenitudinẽ,ſemper tamen ſitiunt mundi bona. De aceruo autem malorũ ſunt illi,de quibus dicitur 2.Thim.4.Coaceruabunt ſibi magiſtros prurientes auribus, & à veritate quidem auditũ auertent &c. ¶Item eſt aceruus diuitiarum, ſicut Eritius, qui ſe volutat in aceruo pomorum. Soph. 3. Siccitas ſpinarum & acerui ſalis erunt ſupple filijs Amon. Dic quare diuitiæ comparantur ſpinis & ſali. ¶Item eſt aceruus miſeriarum,qui eſt metuẽdus.ſ. in inferno,vbi erit aceruus & cumulus tormentorum. Eſa.7. Erit Damaſcus ſicut aceruus lapidum in ruinam. Hier.50. Lapides redigite in aceruos, & interficite eam. ¶Itẽ eſt aceruus lætitiarũ.i.paradiſi gaudiorum,qui eſt affectẽdus.vnde Iob.5. Ingrediens in abundantia ſepulchrum, ſicut infertur aceruus in tempore ſuo. Non poſui hic figuras vel exempla,quia ſterile eſt vocabulum, ſed vide de congregatione & ſimilibus.

A **Acies.** Nota, ꝙ acies idem eſt,ꝙ congregatio,vel cõuentus hominum armatorũ, vel ad malitiam paratorum. Igitur cum ſint plura genera militantium,neceſſe eſt diſtinguere plures ſpecies acierum. Nota ergo, ꝙ eſt Acies

Strennua,
Fatua,
Nocua,
Ardua,

¶Prima ſignat militiã iſtorum, & de tali acie intelligitur illa Laus ſpõſæ. Cañ. 6. Pulchra es, & decora filia Hieruſalẽ terribilis vt caſtrorũ acies ordinata. Acies.n. iuſtorũ debet eſſe pulchra per honeſtatem, terribilis per vitæ ſingularitatẽ, vel per audaciæ ſtrenuitatem,ordinata per prudentiam & tranquillitatem. Secunda eſt acies malorum,qui.ſ. militãt contra bonos. 1.Reg.4. Inſtruxerunt Philiſtei aciẽ cõtra Iſrael. Tertia eſt militia demonũ & vitiorũ,qui.ſ.ordinant acies ſuas contra animam Chriſtianam. 2.Reg.10. Duxerunt aciẽ Syri cõtra Dauid,& pugnauerunt cõtra eũ. Et nota ꝙ 1. Paral. 18. dicitur, quòd rex Iſrael vulneratus in acie contra ſuos,dicit aurigæ. Educ me de acie,quia vulneratus ſum,quia re uera in iſta acie multi reges Iſrael.i.multi iuſti aliquot tentationibus vulnerantur. Quarta eſt acies Angelorum.vnde de iſta eſt illa, de qua ſupra dictum eſt. Terribilis vt caſtrorum acies ordinata. Terribilis.n.eſt,ſ. demonibus,contra quos ipſi pugnãt, & illud vide in alijs titulis de bello,& cõgregatione.

A **Acetum.** Cum acetum ſit res acris & mordicatiua, inciſiua & vulneratiua, purgatiua & mundificatiua,poſſumus notare,quòd per acetum poteſt omnis aſperitas denotari ſiue bona fuerit,ſiue mala,& ſic dico,ꝙ per acetum poteſt intelligi compaſſio dominicæ paſſionis, contritio mentis affectionis, afflictio mundi tribulationis, detractio acris murmurationis, deſtructio futuræ damnationis. ¶De paſſione enim dicitur cuilibet animæ deuotæ illud Auth. 2. Accede huc,& intinge buccellam tuam in aceto. Et cætera vide in tabula, quia valde paucæ ſunt auctoritates.

A **Accidere.** Accidens. Nota,ꝙ accidens dicitur illud ſecundum Logicos, ꝙ adeſt vel abeſt præter ſubiecti corruptionem. In ſcriptura autem accidens dicitur quicquid quacunque cauſa præcedente contingit euenire, & ſic accidere idem eſt quòd contingere vel euenire. Et potiſſimè in ſcriptura refertur ad infortunia, & ad caſus, qui ſubito & ex inſperato ſuccedunt. Veruntñ ad hoc eſt aduertendum, quia vbicunq; ponitur accidens in ſcriptura ſemper accipitur in malo,& ſignat infortunium vel iacturã. Et ideo quia neſcitur ad quẽ finem talia accidentia immittuntur,vel ex qua cauſa ex Dei prouidentia permittuntur,merito quando accidunt à prudentibus metuuntur. Iſta eſt.n.veritas,quia ſicut iſta accidentia,& iſtæ impreſſiones temporũ, quæ hic quotidie accidunt proueniunt(vt cõmuniter)ex influentia cœleſtium corporum & ſtellarum ſm Ariſt.& Aſtrologos,ſic verè accidentia infortuniorum proueniunt ex occulta influentia & prouidentia ordinationis & prouidentiæ Dei, & ex miniſterio Angelorũ.ſicut.n.dicit Hiero. Omnia prouidentia Dei aguntur, & quod creditur eſſe pœna,medicina eſt,quia ergo ſcire poſſumus,quòd talia accidentia ab æterna lege proueniunt. Ideo nullus debet de eis dolere, ſed ea potius æquanimiter ſuſtinere,iuxta illud Prouerb.12. Non contriſtabit iuſtũ quicquid ei acciderit. Exemplo Aaron,qui videns duos filios ſuos ex caſu cõbuſtos coram domino, non legitur contra Deum murmuraſſe, ſed audito, ꝙ à domino proceſſerat in patiẽtia tacuiſſe, & ſolũmodo hoc dixiſſe Leui. 10. Mihi autẽ accidit quod vides. vnde Seneca in quadã epiſt. dicit,ꝙ ſapiens ſuperioribus obediet,fortunæ cõtumaciter reſiſtet,Deum ſequetur, caſum feret. Aduerte tamen,ꝙ ſm quod video,quòd aliqua ſunt accidentia,quæ ſubſtantiã perficiunt,aliqua,quæ ſubſtantiã inficiunt,aliqua,quæ ſubſtantiam deſtruunt & afficiunt. ſecundũ hæc ego poſſum notare, quod eſt dare loquendo ſpiritualiter Accidens mirabilis naturæ, Accidens damnabilis mixturę, Accidens triſtabilis iacturę. ¶Primum accidens ſignat Chriſti in- B
carnationem. nunquam.n.res ita mirabilis accidit in hoc mũdo. Iſtud.n.fuit illud prodigiũ,ſeu illud accidens mirabile,de quo facit Plin.mentionẽ d.ſ.lib.13.c.21. ꝙ ſub Papirio & Cecilio conſulibus nocte accidit, quòd lumen de cęlo ita fulſit, ac ſi eſſet veriſſimè clara dies. Aliud etiã accidit, vt ait,ꝙ clipeus ardens ab occaſu ad ortũ viſus eſt tranſcurrere ſub Varrone & Mario conſulibus. Re uera tale accidens apparuit,qñ illud lumen cœleſte, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, ſ. Dei filius benedictus in media nocte ſm aliquos, mundi & carnis tenebras ingreſſus eſt ita quòd tunc mundum per fidem illuminauit,& errorum tenebras effugauit. Pſal. Nox ſicut dies illuminabitur. & Eſa.9. Populus gentiũ, qui ambulabat in tenebris, vidit lucẽ magnam. Ipſe.n.fuit clipeus ardens,clipeus (dico) per defenſionem ardens & flammans per dilectionem,quia ſicut dicitur Hebr.5. Sermo domini ignitus clipeus eſt omnibus ſperantibus in ſe. Iſte enim clipeus per beatam incarnationẽ viſus eſt per mundum tranſcurrere, & de loco ad locum corporaliter tranſire, vt ſic nos poſſet à noſtris ſpiritualibus hoſtibus liberare. Iſtud ergo accidens eſt figuratum Apoc.18. vbi vidit Angelum deſcendentẽ de cęlo,& terra illuminata eſt maieſtate eius. Ideo de iſto accidenti mirabili poſſumus dicere illud 1. Reg. 10. Quænam res accidit filio Cis.q.dicat mirabilis. Et nota,quòd humana natura Chriſti propriè dicitur accidens, quia.ſ. per modum accidentis in ſubſtantia fuit humanitatis dependẽtia in verbi ſuppoſito determinata, iſtud eſt accidẽs mirabilis naturæ,quod ſignat verbi incarnationem. ¶Secundò eſt accidẽs C
damnabilis mixturæ, quòd ſignat peccati commiſſionẽ, ſicut enim videmus quòd accidentia quandoque corrumpũt ſubſtantiam,ſicut patet, quod calor accidentalis qñque corrumpit naturalẽ,patet de febre de qua homo moritur, vel in vino quando per calorem aceſcit, ſic verè dico, quod qñque accidit homini calor accidentalis & malus. i. concupiſcentia carnalis vel mundialis, quæ pro certo per diuerſa peccata calorã naturalem,ſ. charitatem & gratiam corrumpit, & hominem malum & acetoſum facit,quod bene figuratũ fuit. 2.Reg.16. vbi dicitur, quod accidit, vt ſurgeret Dauid de ſtrato ſuo poſt meridiem & deambulans in ſolario vidit Berſabeę ſe lauantẽ ex aduerſo in ſolario domus ſuæ, qui ſtatim concupiuit eam, & poſtea impregnauit, & tandem virum ſuum occaſione ipſius interfecit. Re uera tale accidens ſæpe contingit homini, poſt meridiem enim mundanę proſperitatis qñ quis ſurgit de ſtrato.i. de ſtatu infimæ paupertatis ſæpe accidit, quòd calor accidentalis. i. carnalis concupiſcentia in ipſo naſcitur, per quam adulteria & homicidia peragit,& ſic calor charitatis & gratiæ in eo diſſipatur. Gene. 40. Accidit vt peccarent duo. ¶Tertiò dico, quod eſt accidẽs terribilis iacturæ,ꝙ ſignat grauem tribulationem,ſicut enim quandoq; accidit de nube fulmen prorumpere,per quod contingit vicinam patriam tribulari. Sic verè quotidie à nube ſuperioris diuinæ latentis iuſtitię & prouidentiæ quotidie accidunt, & veniunt fulmina infortuniorũ,quæ turbãt homines,& moleſtant. Sic enim dicit Plin.lib.13.c.de prodigioſis pluuijs. quandoq; accidit,ꝙ à nubibus pluebat lac, ſanguis,caro,lana,ferrum, lateres,lapides,

ſicut

sicut exemplificat ibidem, quo tempore singula euenerunt, quia pro certo à nubibus.i. à Dei occulta ordinatione quãque diuersa accidunt in hoc mũdo,quia.s.iste nobis pluit carnes.i. Eucharistiam & proprium corpus in sacramento. Psal. Pluit illis sicut puluerem carnes. Item lac & lanam.i. dulcedinem temporalis prosperitatis.Psal.Pluit illis manna ad manducandum & alibi.Qui dat niuem sicut lanam.Item ferrum,lateres & lapides.i.duritiem infortuniorum & aduersitatis.4.Reg.6. Accidit,ꝙ caderet ferrum de manubrio.Et breuiter ista est veritas, quod ista infortunia quo ad nos videntur accidentia, & à casu sine causa venientia, apud Deum ista sunt ordinata & certa,& quadam æterna lege,& Dei ordinatione emanantia, sicut de Rege Achab legitur 2.Paral.18. ꝙ Deus ordinauerat ipsum occidendum in prælio, & tamen ibi dicitur,ꝙ accidit, ꝙ vnus in incertũ iaciens sagittam percussit Regem,ex qua.s. percussione mortuus est vespere. Ibi ergo fuit certitudo ex parte Dei ordinantis. Casus verò & accidens ex parte militis in incertum iacientis, sed proculdubio fatui non considerant ista,quia.s.accidẽtia talia nõ credunt ex causis diuinis,& propter peccata nostra procedere,cum tamen scriptum sit.Quicquid mali patimur peccata nostra meruerunt. Et ideo reprehenditur Eccl.5.vbi dicitur: Ne dixeris peccaui,& quid accidit mihi iustè, Deus.n.patiens redditor. Sicut legitur de vno, qui mouebat alium ad deierandum dicens, ꝙ ipse pluries deierauer.t,nec vnquam ei malum acciderat,vox verò de cœlo audita est. Falsum est (inquit) quia propter primum periuriũ domus tua combusta est, propter secundum oculum perdidisti, & adhuc restat tibi maior interitus. Sic ergo patet quomodo accidens potest accipi tribus modis, vide infra de Aduenire,& de fortuna,& hæc sufficiant &c.

A **Accidia.** Nota, ꝙ accidia est quidã animi torpor, quo quis negligit bona inchoare,& fastidit inchoata perficere,sicut dicit Bern. in quodam sermone,& sic possumus notare, ꝙ istud est vitium mirabiliter detestandum.Vitia enim,quæ sunt contra naturã,sunt plus cæteris fugienda. Cũ igitur natura ad hoc fecit hominem, vt laboret, sicut dicitur Iob.5.Homo nascitur ad laborem. Restat,ꝙ accidia est cõtra naturam,& ideo fugienda. Istud bene videbantur percepisse Romani,de quibus dicit Aug.lib.4.c.16.de ciuit.Dei,ꝙ multos Deos, qui credebantur impellere homines ad motum receperunt in ciuitate Romani,& eos inter Deos publicos.i.inter illos Deos, qui curam reipublicæ habebant templis eorũ constructis in Roma cum diligentia coluerunt. Veruntamen Dea quies in vrbe non fuit recepta,sed extra vrbem templum ipsius est constructum, noluerunt.n. aliquem Deum habere secum, qui posset quietem aut desidiam procurare, nec propter laborem deditum eneruare. Si igitur Romani populum pigrum habere nolebant, multo fortius dominus odit eos, & de ciuitate paradisi eijci eos facit, quietemq; corporis & accidiæ valde spernit.vnde Prouer.22.de diligentibus dicitur:Vidisti hominem velocem in opere suo coram regibus stabit.Et ideo Greg.in glo.super Exo.12.dicit sic: Nemo in huius vitæ itinere torpeat,ne in patria locum perdat. Et aduerte, ꝙ accidia,seu pigritia debet horreri,quia proculdubio Accidia

B Mentem indurat,
Visum obscurat,
Aurem obturat,
Damna procurat,

¶Dico, ꝙ accidia mentem indurat, quia.s. homo negligẽs, & piger dissuescens ab exercitio virtuoso paulatim induratur in malo, à quo finaliter non mutatur,sicut.n.à fide dignis audiui, In Lotoringia est vnus fons, qui in hyeme fluit, in æstate siccatur,sed in hyeme qnando fluit aqua est limpida & serena,in æstate verò quando cessat fluere,vel currere aqua mutatur in vnum lapidem,qui omni anno extrahitur ab incolis, vt rediente hyeme fluat aqua, sic verè est de multis, quia.s. quandiu currunt,& fluunt.i.quandiu laborant,& bonis exercitijs intendunt, sicut in hyeme.i. in tribulationis tempore facere solent, tandiu dico in puritate conscientiæ persistunt, quando verò à fluxu & motu exercitij per accidiam desistunt,sicut.s.in æstate prosperitatis solitum est fieri apud multos, tunc paulatim per malas consuetudines indurescunt,ita ꝙ per obstinationem in deuotione finaliter lapis fiunt. Figurati in Nabal fatuo,sed diuite. 1.Reg.25. De quo dicitur ibidem.ꝙ emortuũ est cor eius intrinsecus,& factum est quasi lapis. Et ista non solum sunt vera de induratione voluntatis circa moralia, imo etiam de induratione intellectus & ingenij circa intellectiua. Vnde de instructione nouitiorum dicit Hug. ꝙ sine exercitio ingenia in arterijs,& brachia in corporibus irrigescunt. patet igitur,qđ accidia mentẽ indurat. ¶Secũdò dico,ꝙ accidia visum obscurat. Cõstat.n.ꝙ visus intellectus & claræ cognitionis obtunditur qñ homo per studium,vel exercitium non mouetur,loricæ.n.& alia arma ferrea per motũ & contractionẽ clarificantur & splendent.Per quietem verò rubiginantur & fętent,sic verè ingenia mentis speculatione per exercitiũ & motum diligentia illuminantur. Per accidiam verò hebetantur, & per desidiã obscurantur. Vnde Cassiod.in epist. Natura humana ocijs hebetatur, duris autem laboribus eruditur. Vnde etiam Seneca in epist. Non refert vtrũ studium omittas vel intermittas.Igitur accidia visum obscurat ¶Tertiò dico,ꝙ accidia aurẽ obturat.Cõstat.n.ꝙ accidiosus & desides raro volũt audire verbũ Dei,vel monitionẽ cuiuslibet viri iusti, non volũt.n.audire, ꝙ dr̃,quia timent non posse facere ꝙ iubetur. Vnde Sene.in epist.72. Non putant desidiosi ab alijs posse fieri, ꝙ ipsi facere nõ possunt.Ex infirmitate.n.sua de virtute aliorum ferunt sententiã.Nam hęc,ad quæ imbecilles sumus dura & intolerabilia credimus, nõ quia hæc difficilia sunt,sed quia nos fluidi & inermes sumus, vide infra de auro, & de surditate, dic(si vis)ꝙ dormiens nihil audit, sic piger ad nullũ bonũ intendit. Per dormientem.n.intelligitur piger, sicut dr̃ Prou.6. Vsquequo piger dormis. Et Prouer.19.Pigritudo immittit soporem,accidia igitur aurem obturat. Quartò dico,ꝙ accidia damna procurat. Constat.n.quòd desidiosi incurrunt damna

Corporalia,
Temporalia,
Spiritalia,
Et æterna,

Incurrunt(dico)damna corporalia, quia corpus faciliter infirmatur, qñ per accidiã torpens congruis exercitijs non mouetur. ¶Item procurat damna temporalia, quia.s. qui per pigritiam inuoluitur solet paupertati succumbere nec ditatur.Vnde Prouer.21.Omnis autem piger in ęgestate est. ¶Item procurant damna spiritalia,quia.s.per accidiã incurrunt multa mala peccata. Sex talis.n.serpens est in motu tardissimus, est tamen mirabiliter venenosus quamuis multis coloribus sit depictus.Sic verè illi,qui sunt tardi & desidiosi,sunt præ alijs vitiosi, & per diuersa crimina venenosi, quãuis isti præ cæteris sint qñque in conuersatione multi coloris.vnde Sen.in Prouer.In mille facinorũ furias mens otiosa discurrit. ¶Item procurat damna æternalia,quia sicut dicit Bern.in sermone quodam: Otiositas est mater nugarũ,nouerca virtutũ,virium suffocatrix, superbiæ nutrix, gehennæ procuratrix. patet igitur quomodo accidia mala procurat, mentem obscurat,indurat &c.transeo,quia paucæ sunt auctoritates. Vide de otio, pigro, dormire, somno, quiete &c.

Achimaas. Interpretatur fratris mei onus, vel fratris mei assumptio. Fuit aũt sacerdos domini comes fugæ Dauid & exilij, qui.s.currens per compendiũ victoriam sociorum Dauid nunciauit eidem. Cauit tamẽ bene, quia de morte Absalon noluit facere mentionem, sciebat.n. ꝙ super hoc Rex doleret. Igitur iste sacerdos significare potest bonũ prædicatorem,qui.s.onus fratris debet dici, pro eo, ꝙ onus pęnitentiæ fratribus suis.i.alijs christianis imponit,& fratris etiam assumptio dicitur, pro eo ꝙ alij christiani ad gratiam & gloriam per eum assumuntur. Psal.Domini est assumptio nostra & sancti Israel regis nostri.Iste igitur Dauid Christum per imitationem in suis tribulationibus comitatur. Iste currens per compendium pœnitentiæ victoriam sanctorum protestatur.Iste etiam de morte Absalonis tacet,quia.s.magis ad misericordiam,quam ad iustitiam inclinatus de peccatorũ mortibus, & de aliorum infortunijs non lætatur. Ezech.18. Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat.

Actio. Actiuus. Actiua vita, vide infra de agere, de operari & de facere, & etiam vide post agere vbi ponitur. A

Accingere. Idem est,ꝙ præparari, circundari,& muniri.Et accipit (vt cõiter) pro præparatione & munitione armorũ. Vnde nota, ꝙ est accingi diuinũ,& accingi humanũ.Deus.n.accingitur potẽtiæ magnitudine.Ps. Accingis potẽtia, qui conturbas profundũ maris & sonũ fluctuũ eius.Homo verò accingitur virtuali fortitudine.Prouer. 13. Accinxit fortitudine lumbos suos.Dicamus igitur aliquid de accinctione virtutũ,qua.s.iusti cõtra demones accingũtur. Sicut n.videmus, ꝙ milites accingunt se armis suis,vt semper sint parati defendere se. Sic verè spũaliter homo debet accingi virtutib.& gratijs,vt ad impugnandũ hostes spirituales cõtinuè sit paratus. Iuxta illud,quod dr̃ in Ps. Accingere gladiũ

tuum

tuum super femur tuum potentissime. Et præcipuè per accinctionem in scriptura communiter intelligitur armatura pœnitentię, qua homo armatur, & accingitur contra carnem, vt sic de quolibet posset dici illud 4.Reg.1. Vir pilosus occurrit nobis Zona pellicea accinctus renibus. In quibus verbis ostenditur, ꝙ homo debet accingi stabilitatis fortitudine (Vir.) Sedulitatis prõptitudine (occurrit.) Mortalitatis mestitudine (pellicea.) Charitatis amicitia (pilosus) Castitatis continẽtia (Zona)
B Voluptatis temperãtia. (Accinctus renibus.) ¶ Debes igitur accingi & armari fortitudine firmitatis, vir inquit habens dimicare cum forti pugile, strennuo & experto, necesse habet, ꝙ sit armis & viribus præmunitus. Sicut videmus, ꝙ quia elephas habet dimicare contra draconem, ideo necesse est, ꝙ sit animal fortissimum. Quia etiam Leo habet dimicare contra pardum, ideo necesse est, quòd fortitudine sit munitus, quia breuiter tanto vnum contrarium debet esse fortius quãto fortiori contrario obijcitur. Et ideo (charissimi) quia nos habemus fortissimum contrarium. s. diabolum, quia sicut dicitur
C Iob. 11. Non est potestas super terram, quæ cõparetur ei, qui factus est vt nullum timeret, quia. s. iste est Draco fortissimus Rex serpentum. Bene dico, quod necesse est, ꝙ fortitudine, virtute & constantia simus accincti pariter & armati, vir inquit, qui. s. debemus esse viri. i. viriles, virtuosi, vigiles, & vigorosi. Ideo dicitur Iob. 38. Accinge sicut vir lumbos tuos. Et istud proculdubio est hodie contra multos, qui non virtuosi, sed vitiosi, non vigorosi, sed desidiosi, non sunt in fortitudine gloriosi, sed magis in lassitudine debilitati, & mestitia defectuosi, & ideo isti non viri, sed mulieres meritò possunt dici, & hoc maximè verum est de mollibus, & delitiosis principib. & prælatis, qui nihil agunt, omne opus eorum imperfectũ est, & muliebre. Esa. 3. Populũ meum exactores sui spoliauerũt, mulieres dominatæ sunt ei. Et ideo videtur, ꝙ moderni ecclesiastici non sunt viri. i. virtuosi, sed viri. i. virides teneri & delitiosi, vel viri. i. virulenti, atque venenosi. Et ideo videtur, ꝙ tales fuerunt figurati. 1. Reg. 17. Egressus est vir spurius de castris Philistinorum nomine Goliad de Geth, altitudinis sex cubitorũ armatus armis æreis, qui exprobrabat agmen Israel. Sed finaliter Dauid proiecit contra ipsum lapidem cum funda & interfecit eum. Re uera (charissimi) tales viri spurij sunt hodie multi in Ecclesia sancta Dei, quia. s. isti non sunt à legitimo viro Ecclesiæ. s. à Christo geniti, vel promoti per debitã promotionem vel vocationẽ, imo verè à diabolo adultero sunt per symoniam, vel per carnis affectum introducti in Ecclesia, vel promoti. Isti. n. dicuntur venire de castris Philistinorum, qui interpretantur poculo ruentes, quia verè isti sunt de secta, & de exercitu demonum, qui de empyreo corruerunt, dicuntur etiam de Geth, qui interpretatur opprimens, quia verè mali ecclesiastici subditos suos opprimunt, & infestant. Isti ẽt præ cæteris sunt armati ære. i. pecunia, quam. s. non cessant per cupiditatem acquirere, habent etiã maximam altitudinem, s. in temporali eminentia, & habent lanceam tẽporalis potestatis munitam ferro atrocis crudelitatis. Et ideo filijs Israel. i. bonis & iustis improperia, & iniurias faciunt, atque dicunt, quia sicut dicitur Eccl. 33. Contra bonum malum est, & contra vitã mors, sic & cõtra virũ iustum peccator. Et ideo Dauid. i. Christus finaliter laxabit contra istos fundam occultæ suæ sententiæ, & percutiet eos cum lapide. i. cum duritie mortis æternæ, ipsosq; deijciet, & proijciet. Ideo de talibus potest dici illud 2. Reg. 18. Egredere vir sanguinũ Belial reddet tibi Deus sanguinem domus. Saul quoniam inuasisti regnum. Talibus. n. viris sanguinum & dolosis, qui verè & communiter non dimidiant dies suos, qui etiam regnum Ecclesiæ, & ecclesiastica beneficia per ambitionem inuadunt, finaliter quando egredientur à corpore, reddet Deus sanguinem. i. pœnam, vltionem, & vindictam. Non sic (charissimi) non sic, sed simus accincti stabilitatis fortitudine (vir inquit) vt sic simus de illis de quibus dicitur 1. Paral. 7. Hi omnes accincti ad prælium viri fortissimi. ¶ Secundò debemus accingi sedulitatis promptitudine occurrit, quia. s. ita debemus esse prompti

Ad obediendum prælatis,	Quia debemus rectè occurrere, & nos ei præsentare.
Ad compatiendum subditis,	
Ad subsequendum proximis,	Occurrit, inquit 1. Mach. 10.

Occurrit ei frater eius Symon in adiutorium. Symon interpretatur audiens, quia verè statim, ꝙ nos audiuimus voluntatem prælati, & necessitatem proximi nos debemus occurrere, & circa eum sedulè laborare. Et nota, ꝙ dicit, In adiutorium, quia verè omne animal naturaliter diligit speciẽ suam, & vno læso cætera, quæ sunt de eadem specie, contristantur, occurrunt, & consolantur, sicut patet de porcis & elephãtibus, quorũ vno clamante cæteri occurrunt vt adiuuent. Sic verè (charissimi) nos alij alterum diligere, & ipsum in suis necessitatibus, miserijs, & clamoribus adiuuare, & ei obsecrando occurrere, ac etiã obuiare debemus. Vnde Esa. 21. Cũ panibus occurrite fugienti. Vnde etiã cuilibet misericordi potest dici illud Psal. Accingere gladio tuo supple ad scindendum Panem egenis, quod est cõtra multos, qui nec prælatis volunt occurrere obediendo, nec proximis suis subueniendo, imo prælatis suis occurrunt per obstinationem, conspirationem, inobediẽdo, rixando, & appellando. Proximis suis etiã occurrunt eos exheredando, & per violentiam opprimendo. Figura Exo. 14. vbi dicitur fugientibus Aegyptijs, occurrerũt aquæ, quę. s. eos inuoluerunt, & in profundũ submerserunt. Quia verè aquę. i. fluxibiles peccatores hodie occurrunt Aegyptijs nigris. i. pauperibus & egenis, ipsosq; per rapinas & extorsiones, vsuras & deceptiones inuolũt, destruunt & confundunt. Non sic (charissimi) sed accingamur sedulitatis promptitudine. ¶ Tertiò accingamur mortalitatis mestitudine. Pellicea inquit. Pellis. n. quæ detrahitur ab animalibus mortuis signat memoriã mortis, qua pro certo nos debemus esse accincti, & armati, milites. n. quique corijs & pellibus accinguntur & armantur. Pelles etiam aliquorum animalium sunt medicinales, sicut Pellis serpentis & pellis Leonis, quæ sanat emorroydas, si supersederit patiẽs, vt dicit Solin. Sic verè (charissimi) milites Christi. i. fideles debẽt esse accincti & armati pellibus mortuorũ. i. memoria mortis contra iacula Hostium. i. contra vitia & peccata, & maximè contra luxuriam & superbiam, quia verè talis pellis. i. memoria mortis & mortalitatis nostræ medicinalis est contra peccata, & maximè pellis serpentis & Leonis. i. memoria mortis, malorum, fallacium, crudelium & raptorũ, qui. s. vt cõmuniter male moriuntur. Si quis super talibus pellibus sederit. i. in talium morte cogitauerit, tunc emorroyde. i. fluxu sanguinis, & voluptate luxuriæ, & aliorum vitiorũ poterit sanari, quia sicut dicit Greg. Nihil adeo valet ad domandum carnis vitia, sicut cogitare qualis erit caro moritura. Figura 1. Reg. 5. & 6. cap. de Philistæis, qui patientes infirmitatẽ in membris pudibundis fecerunt sibi sedes pelliceas, sic verè illi, qui in membris pudibundis. i. in genitalibus patiuntur infirmitatem luxuriæ, debent sibi facere sedes pelliceas, quia. s. ipsi debent sedere per iugem meditationem in pellibus mortalitatis humanæ. Exo. 12. Renes vestros accingetis, calciamenta habebitis in pedibus vestris. Calciamenta. n. signant mortis memoriam, quia. s. sunt de mortuis animalibus, qua pro certo nos debemus esse accincti, & calciati. Hiere. 6. Accingere cilicio & conspergere cinere luctum vnigeniti tibi fac planctum amarum. Accincti enim debemus esse cilicio pœnitentiæ, & asperitatis, cinere. i. memoria nostræ incinerationis & mortalitatis, luctu etiam amaræ contritionis, & planctu lachrymosæ confessionis. Et sic bene dico, ꝙ nos debemus esse accincti
mortalitatis mestitudine. (Pellicea inqt.) ¶ Quartò debemus B
accingi amicitia charitatis, (pilosus inquit) quia sicut res pilosa est magis calida, sicut patet de foderaturis, sic nos debemus esse pilosi, idest calidi, feruentes & charitatiui, quia. s. in amore Dei & proximi debemus esse feruentes & inflammati. Vnde de Gen. 27. Nosti, ꝙ Esau frater meus homo pilosus sit. Esau enim interpretatur faciens, quia verè illi, qui sunt Esau facientes per bonorum operum executionem, qui sunt etiam fratres per veræ amicitiæ executionem, qui sunt etiam homines per sapientiam & rationem, tales (dico) pilosi sunt per charitatem & dilectionem. Et ideo talis accinctio charitatiua potuit figurari. Dan. 10. vbi ipse vidit virum vnum vestitum lineis, & renes eius accincti auro obrizo, per amicitiæ charitatem. Aurum. n. quod rubet & splendet charitatem signat in scriptura. Sed heu proh dolor quam pauci sunt hodie tales pilosi & foderati, armisq; charitatis accincti, homo enim inter animalia minus pilosus est, quia etiã homo nascitur nudus sine pilis & cornibus, & sine alijs munimẽtis. Et pro certo (charissimi) multi seruant adhuc suam originalem conditionẽ, quia scilicet nudi sunt frigidi & congelati, & foderatura charitatis, alijsq; virtutum munimentis priuati, & hoc maximè illi, qui homines, i. rationales, s. mundi sapientes ecclesiastici & alij, quia plus q̃ animalia. i. plus quam laici, & seculares sunt omnibus gratijs denudati. nolunt enim acquirere foderaturam virtutum

Virtutum dicentes illud Iob. 1. Nudus egressus sum de vtero matris meæ,nudus reuertar illuc, sed sicut videmus, q̃ homo accidentaliter & post originis nuditatem acquirit pilositatem & capillorum ornamentum & vtilitatem,Sic homo quãquam à naturali origine careat charitate , debet tamen ipsam accidẽtaliter per gratiam procurare.Figura Gen. 27. vbi Iacob , qui erat lenis, & sine pilis accepit aliunde foderaturam.s.de pellibus hedorum, quas circũcinxit manibus suis,& sic acquisiuit, & habuit benedictionẽ.Sic verè(charissimi)foderaturam charitatis si non habuerimus , debemus alibi procurare,& pellibus, i .exemplis & conuersationibus hedorum . i. Sanctorum præcedentium nos inuoluere,& per imitationem velare,tegere, & vestire , & sic possumus benedictionem cœlestis gloriæ vendicare. Ideo dicitur. 1 Reg. 19. Pellem pilosam caprarum posuit ad caput Dauit . Simus igitur accincti charitatis amicitia , pilosus , vt sic de ardore charitatis dicatur nobis illud Esa.
F 50. Accedentes ignem omnes vos accincti flammis.¶ Quinto simus accincti castitatis continentia,quod ostenditur, cum dicitur , Vir iste habebat Zonam . Per Zonam enim,quę corpus stringit,intelligitur castitatis,quæ corpus à luxuria retrahit, & restringit,qua pro certo nos esse debemus accincti similes cuidam lapidi precioso,qui dicitur Onichinus, qui aliquando inuenitur rubens, aliquando niger, semper tamen inuenitur Zonis candidis circuncinctus,sic verè (charissimi)simus nigri per pœnitentiæ austeritatem,vel per humilitatis vilitatem, siue simus rubei per feruentem charitatem,semper tamen debemus Zonis candidis.i.puritate castitatis circuncingi . Figura Leui . 16. vbi dicitur de sacerdotibus . Tunica linea cidarim lineam proponet capiti. Per linum enim in scriptura intelligitur candor castitatis & puritatis , quæ re uera in nos quadruplex debet esse.¶Est enim castitas mentis,quæ per tunicam lineam denotatur,quæ .s. interius subtus aliam vestem solet vestiri,sicut conscientia latitat subtus carnem . Est etiam castitas carnis, & hæc significatur per femoralia linea,quæ.s.femora & genitalia operitur . ¶ Est insuper castitas conuersationis, & hæc est Zona linea,quę vestes stringit,quia.s.vestes honestatis debent per
E charitatem ornari.¶ Est etiam castitas gestus, & hæc intelligitur per cidarim lineam , quæ caput ornabat . In quo quidem quinque sensus corporales vigent,ad denotandũ,quòd castitas debet apparere in aspectu occulorum,in auditu verborum, in locutione & gestu,& cœteris similibus.Et de tali modo accingendi dicitur de forti muliere.Prouerb. 31.Accinxit fortitudine lumbos suos.Et de Samuele. 1·Regũ.2.quod ministrabat in templo accinctus ephod lineo . Et istud proh dolor est contra multos,qui re uera non habẽt istam quadruplicem castitatem. Aliqui enim carent castitate conscientiæ, sicut hypocritæ, qui sunt similes cignis, qui habent plumas exterius albas, carnem autem interius habent nigram,sic isti quãuis exterius in apparentia sint albi per fictam charitatem, interius tamen in conscientia sunt nigri & corrupti per luxuriæ fœditatem , contra quos Matth.23.Vę vobis hypocritæ,qui mundatis quod de foris est,intus verò repleti estis rapina & iniquitate. Item aliqui non habent castitatem in carne, quia sicut videmus,Omnis caro corruperat viam suam.Gen.6. Item castitatem non habent inhonesti aliquando gestus conuersatione, quia sicut videmus in populo,& in clero,in sæculo & in claustro,& viri & mulieres portant hodie habitus meretricios,& pœnitus inhonestos. Aliquãdo etiam nõ habent honestatem in sensuum coërtione,quia & loquendo & audiẽdo, & aspiciendo moderni derogant castitati. Et ideo de ista quadruplici incontinentia opposita quadruplici castitati potest intelligi illud Ezech. 7. Venit finis super quattuor plagas terræ (id est) super quattuor partes castitatis,quæ per terram frigidam denotatur.Non sic charissimi , sed sinus accincti castitatis continentia , Zona. 4. Re-
G gum.4.Accinge lumbos tuos, & tolle baculũ &c. ¶ Sextò debemus accingi voluptatis temperantia.Accinctis(inquit)renibus.Per renes enim intelligitur voluptas & carnalitas. Iuxta illud Psal. Increpuerunt me renes mei , qui pro certo debent à nobis per temperantiam accingi,restringi pariter & arctari.Figura. 4. Regum.4. q̃ quando Helyseus tradidit baculum suo seruo Giesi,& misit eum ad suscitandũ filium viduæ mortuũ, ipse præcepit sibi,q̃ accingeret lumbos suos. Quia verè (charissimi) Deus præcipit & mandat, quòd serui sui.i.Christiani, & maximè ecclesiastici, quibus ipse tradidit baculum regiminis pastoralis, & qui in mundo sunt missi ad peccatores mortuos per gratiam suscitandos,sint accincti lumbos, & per carnalium temperantiam,& per refrenationem luxuriæ & carnalitatis,quia secundum Greg.lumbos enim pręcingimus, dum carnis luxuriam per continentiam coarctamus. Debemus igitur accingi temperantia voluptatis,continentia castitatis,amicitia charitatis,mæstitudine mortalitatis, promptitudine sedulitatis.¶Vir pilosus(inquit)occurrit nobis Zona pellicea accin H
ctis renibus.Nota,q̃ homo accingitur pœnitentię asperitate , constantię virilitate,lætitiæ iucunditate, eminentiæ dignitate, verecundiæ imbecillitate , Primo igitur accingitur homo asperitate pœnitentiæ. ideo dicitur.3. Reg.20. Accinxerunt saccis lumbos suos. Hiere.49. & 4.Macha. 3. Accinctæ sunt mulieres cilicijs.& Esa.15.a b.& Iohel. 1. Quasi virga accincta sacco. ¶Item accingitur homo constantiæ virilitate. de hoc Psal. Accingere gladio tuo super femur tuum potẽtissime.& 1. Macha.3. Accingimini filij potentes,& estote parati. Et Gen.49. Gad.accinctus præliabitur ante eum.Et.1.Reg. 2. Infirmi accincti sunt robore.Et.2 Reg.21. Dauid erat accinctus ense nouo.Et Abacuc.3.Vt ascendam ad populum accinctum nostrũ. ¶ Tertiò est accinctio lætitiæ iucunditate. Vnde in Psal. Exultatione colles accingentur. ¶ Item accingitur homo eminentiæ dignitate,sicut sacerdotes paramentis ad quod faciunt omnes figuræ suprapositæ.Et. 2. Reg.6. Dauid autem erat accinctus ephod.s.in dedicatione arcę.¶Item accingitur homo verecundiæ imbecillitate. Esa.8.Accingite vos,& vincemini .

Accipere.

Idem est, quod à se capere, & idem est, qđ acquirere,vendicare, acceptare, & sibi procurare . A
Nota igitur , q̃ duplex est acceptio, actiua scilicet & passiua,quia scilicet homo accipit,& accipitur.Accipit (dico) scilicet,quando homo accipit,& acquirit illa,quæ sunt animę salubria,vel etiam quandoque inutilia & nociua. Vnde de acceptione virtutum dicitur Iudith.14. Accipiat vnusquisq; arma sua.i. gratias & virtutes , Item homo quandoque accipit , scilicet ad gloriam temporalem vel æternam.Et sic dico,quòd est acceptio passiua duplex , scilicet gloriæ temporalis, quando quis accipitur ad aliquam dignitatem . Vnde in Psal. Misit de summo,& accepit me:& gloriæ æternalis quando quis acquirit & accipit, vel etiam accipitur ad æternam fœlicitatem. Vnde Ioannis.14.Veniam,& accipiam vos ad meipsum. ¶Itẽ B
adhùc dico , quòd est quædam actiua acceptio vituperabilis, & nociua , & hæc est quadruplex (scilicet)

Munerum personarum ,
Rerum alienarum ,
Infernalium pœnarum ,
Iudicium personarum ,

Acceptio munerum , de qua dicitur. 1.Reg.8. Acceperunt munera, & peruerterunt, de qua Roman. 2. Non est personarum acceptio apud Deum.¶ Rerum alienarum sicut sunt auari & raptores , qui accipiunt per fraudem & rapinam . De hoc. 1.Macha.1.Accepit spolia terrę Ægypti.¶ Item acceptio tormẽtorum.Vnde Matth.23. Propter quod amplius accipietis iudicium, & Ioannis. 19. Accipite eum vos.& crucifigite. De istis aũt omnibus nõ omnia, sed aliqua prosequamur.¶Di C
camus de acceptione actiua,quæ est vtilis & virtuosa . Est igitur acccipere idem q̃ gratiã acquirere. ¶Videmus enim,quòd omne,quod est nititur naturaliter accipere & acquirere illud, quod est sui ipsius perfectiuum,nutritiuum,& allectiuum.Sicut enim videmus de accipitre,qui est auis clari visus, alti volatus , & audacis motus, & appetitus, qui dicitur accipiter ab accipiendo,eo q̃ accipiendo prædam suam diligenter circunspicit,& attendit,sic verè (charissimi) nos alij pro posse nostro debemus accipere,& acquirere prædam,nostrã.s.gratiam & virtutes,quæ re uera sunt animæ nutrimenta,perfectiones, & oblectamenta,& sic dicemur accipitres ab accipiẽdo,& maximè si fuerimus ad modum accipitris clari visus per discretionem,alti volatus per contemplationem , audacis appetitus per constantiam & perfectionem. Et ideo de illis gratijs & virtutibus, quæ homo pręcipuè debet acquirere & accipere,potest exponi illud Exo. 25. vbi nominantur illa , quæ fuerunt à Moyse accepta à populo ad tabernaculum fœderis construendum,vbi dicitur.Ista sunt,quæ accipere debetis.Aurum & argentum,& æs,hyacintum,purpuram,coccum, bis tinctum & & bissum.Ecce igitur in ista figura multæ gratiæ virtutes,quas nos debemus accipere & acquirere ad hoc, q̃ mens nostra efficiatur tabernaculum & habitatio regis Christi . Debemus enim accipere Sapientię fulgorem[Aurum]Eloquentię dulcorem[Argentum] Pœnitentię valorem[Aes]Apparentiæ nitorem[Hyacintum]Amicitię feruorem [Coccum]Continentiæ candorem[Bissum] ¶ Debemus primo accipere fulgorem sa- D
pientiæ .

pientiæ [Aurum] Per aurum enim quod præ cæteris metall:s
plus ſplendet,& quod ſecundum Iſido.inter colores & metal
la obtinet principatum, intelligitur ſapiẽtia,atq; diſcretio cir-
cumſpecta,quæ & ſplẽdorem honeſtatis continet & valorem
totius bonitatis.Iſta enim inter alias virtutes eſt principalior,
quia omnes aliæ per eam regulantur,componuntur, & etiam
ordinantur.Et ſicut aurum eſt medicinale quid & virtuoſum,
quia ſecundum Platearium aurum habet virtutem conforta-
tiuam , ſuperfluorũ à corpore abſterſiuam ſincopis curatiuã ,
& læpræ præſeruatiuam, ſic verè ſapientię diuinæ ratio & di-
ſcretio eſt animæ medicinalis, quia.ſ.per iſtam deſperati con-
fortantur, ſuperflua.i.diuitiæ abſterguntur, & largiuntur,ſin-
copis,quæ eſt timor cordis.i.remorſus conſcientiæ,mitigatur
lepra.i. peccatum luxuriæ, præſeruatur, & ſicut aurum habet
ſoliditatem,ductibilitatem,& ruboris formoſitatem. Sic verè
ſapientia, & diſcretio ſemper habet annexam ſoliditatem con
ſtantiæ,ductibilitatem obedientię,ruboroſitatem charitatis &
amicitiæ Et ideo conſulit ſcriptura Apoc.3. Suadeo tibi eme-
re aurum ignitum probatum,vt locuples ſias,& non appareat
confuſio tua.Aurum enim diuinę ſapiẽtiæ eſt ignitum per an-
nexam charitatem,probatum per amotã falſitatem,præſeruat
à confuſione æternæ damnationis , inducit locupletationem
ſupernæ poſſeſsionis . Et ſic igitur debemus habere fulgorem
ſapientiæ aurum . Et ideo iſta acceptio ſapientiæ fuit figurata
Apoc.10.vbi dicitur.Accepi librum de manu Angeli & deuo-
raui,& erat in ore meo tanquam mel dulce , & cum deuoraſ-
ſem eũ amaricatus eſt vẽter meus . Chariſsimi , Angelus iſte
ſignat Chriſtum,qui dicitur Angelus teſtamenti.Malachiæ.3.
qui librum ſacræ ſcripturæ, & diuinę ſapientiæ continet, atq;
portat,ſicut dicitur Col.2.Iſte eſt,in quo omnes ſunt theſauri
ſapientiæ abſconditi.Librum igitur ſcripturæ,& ſapientiæ de-
bemus accipere, & recipete per humilitatem & deuotionem,
ipſum deuorare per ſtudium,lectionem & meditationem , &
inueniemus eum dulcem,ſicut mel per promiſsionis conſola-
tionem, amarum autem cordi pro certo per damnationis cõ-
minationem,ideo de tali acceptione dicitur Prouer.8, Accipi
te diſciplinam meam, & non pecuniam & doctrinã magis, q̃
theſaurum eligite. Accipite igitur ſapiẽtiæ fulgorem (Aurum
E inquit)¶Secundò accipiamus dulcorem eloquẽtiæ.i.argentũ.
Argentum.n.dulciſsimè ſonat,colorem candidum portat,bal
ſamum optimè reſeruat,& iaſpidis virtutem iuuat.Nam,vt di
cit Iſid.& Diaſ.Iaſpis plus valet in argento,quam auro.Balſa-
mus autem in vaſe argenteo melius reſeruatur.Re vera (cha-
riſsimi)tale argentum debemus accipere,& acquirere, quia.ſ.
dulciſsime debemus ſonare per eloquentiæ benignitatem, qa
ſcilicet tẽperate,& ordinate,ac moderate, dulciter, ac amica-
biliter debemus proferre verba noſtra ſecundum perſonæ &
negotij qualitatẽ,nã ſecundũ Caſsio.ſuper ps.73. Eloquẽs eſt
ille,qui ſcit parua ſummiſſe, magna granditer, & media dice-
re temperate, qui ſcit inuenire præclare, annunciare magnifi-
ce,aperte diſponere, varie figurare.Et in iſto argẽto balſamus
diuinæ gratię melius reſeruatur, & iaſpis diuinæ ſcientiæ plus
valet,proficit,& reputatur. Ideo dicitur Prouer.10.Argẽtum
electum lingua iuſti,quia ſecundum pſal.Eloquia domini,elo
quia,caſta, argentum igne examinatum,probatum terræ pur-
gatum ſeptulum.Et iſtud eſt hodie contra multos,ad quos p-
tinet habere argentum eloquentiæ docendo , & prædicando
vel ex ſtatu ſicut ſunt mendicantes religioſi , vel ex officio, ſi-
cut ſunt prælati,quorum tamẽ multi,qui nec aurum accipiũt,
nec argentum, nec ſapientiam, nec eloquentiam profitentur,
ſed magis ignorantiam,& infacundiæ ruditatem. Vnde quili-
bet poteſt dicere Actio.3. Argentum & aurum non eſt mihi .
Vnde de iſta acceptione eloquentiæ poteſt dici illud.1. Mach.
11. Accepit Ionathas argentum & aurum & veſtem,& abijt.
Ionathas enim interpretatur columba ſignans , quia viri ſim-
plices & benigni auro ſapientiæ, argento eloquentiæ, & veſte
ſpiritualis apparentię ſunt muniti,& accedere ad regem Chri
ſtum præ alijs digni. Aduerte tamen proh dolor,q̧ quidam be
ne accipiunt argentũ,non proculdubio inquantum ſignat pe-
cuniã,&c.Vide infra de argẽto,& de munere 4.Reg.4. Nunc
autẽ accepiſti argentũ & veſtes accepiſti,vt emas oliueta, &c.
ſed lepra Naaman adhærebit tibi . Non ſic (chariſsimi ,) ſed
accipiamus, & acquiramus dulcorem eloquentiæ[argentum]
F ¶Tertiò accipiamus valorem pœnitentiæ (ęs inquit) Per æs
enim quod ſecundum plate. ſi combuſtum fuerit habet virtu-
tem diſſoluendi,conſumendi,vulnera purgãdi,oculos abſter-
gendi,& carnes ſuperfluas corrodendi,& eas creſcere nõ per-
mittendi , intelligitur virtus pœnitentię , quia verè ſi igne di-
uini amoris ſuerit aduſta, tunc verè multiplicem habet valo-
rem. Diſſoluit enim per contritionem , purgat per confeſsio-
nem,conſumit per ſatisfactionem , oculos mentis abſtergit p
claram diſcretionem , carnes ſuperfluas. i. carnes voluptatis
deſtruit per abſtinentiam, & carnis macerationem, & ſanita-
tem ſpiritualem inducit per virtutis reſtaurationem , & ideo
acceptio & ſuſceptio amaræ pœnitentię nobis figuraliter in-
nuitur,Mat.1. Noli (inquit) timere accipere Mariam coniugẽ
tuam.Maria enim.i.amara pœnitentia debet eſſe coniunx no-
ſtra,nobiſque copulata & coniuncte,eiuſque amaram proſpe
ritatem non debemus formidare,vel timere,quia ſicut dicitur
Iob.6. Qui timet pruinã veniet ſuper eum nix . Pruina enim ,
quæ de terra venit eſt pœnitẽtia temporalis,quam qui timue-
rit,& accipere neglexerit,nix,quę de cœlo venit.i.pœna ęter-
na à cœleſti ſententia inflicta ſuper eum veniet, & deſcendet.
Paueant igitur delitioſi,qui nullam volunt pœnitentiam ſuſti
nere,quia verè bene poſſunt æternę pœnæ miſeriam expecta-
re.Quia ſicut dicitur Lucæ.13. Niſi pœnitẽtiam egeritis, om-
nes ſimul peribitis.(Æs inqt) & ideo hoĩes pęnitẽtes poſſunt
figurari Exo. 27. vbi dominus præceperat Moyſi, q̧ ipſe face-
ret altare de lignis Sethim , quod erat incremabile lignum &
imputribile,& q̧ operiret illud ęre, & q̧ haberet tres cubitos
in altitudine,& tres in latitudine quadrangulis , & q̧ ibi face-
ret vnam craticulam in modum retis , quæ ligna concreman-
da ſuſtineret , q̧ etiã ibi faceret anulos in angulis eius, quibus
portaretur , & quòd faceret ad miniſterium eius vaſa, quibus
cineres & ignis reciperentur , forcipes & forciunculos , et qđ
omnia eſſent ęrea, vectes etiam duos de lignis ſethim opertos
laminis æreis, quibus poſitis in anulis altare portaretur, & de
bebat eſſe concauum intrinſecus et non ſolidum,ſed inane ſi-
cut dicitur Leui.6.Ignis in altari meo ſemper debebat ardere.
chariſsimi , per altare illud poteſt intelligi vir pœnitẽs,et etiã
quicunque perfectus, in quo deberent Deo Hoſtiæ bonorum
operum immolari . Iſte debet eſſe de lignis ſethim per virtu-
tem perſeuerantiæ , quia nec aquis luxuriæ, nec igne auaritiæ
debet putrefieri , vel cremari Iſte debet operiri ęre.i. virtute
pœnitentiæ iuxta illud Deut.33. Ferrum,et ęs calciamentum
eius.Iſte debet eſſe quadrus per quattuor virtutes Cardinales.
Habet etiam tres cubitos in altitudine,hi ſunt Spes,fides,cha-
ritas.Item tres in latitudine hi ſunt Contritio,confeſsio,et ſa-
tisfactio.Iſte debet habere craticulam,hęc eſt virtus patiẽtiæ ,
quę ligna,id eſt tribulationes ſuſtinet, atque portat . Item iſte
debet habere anulos volubiles , ideſt, volubilitatem obedien-
tiæ.Item vectes ad eum portandum i.virtutem ſpei et fiducię
Debet etiam habere vaſa ad miniſterium ſuum(ſcilicet)vas ad
ignem continendum , hęc eſt virtus affectionis et amicitiæ,in
qua ignis debet ardere perpetuæ charitatis , Debet etiam ha-
bere vas ad cineres recolligendum , hęc eſt memoria mortis,
et cõſideratio,quæ cineres mortalitatis recolligit, et reſeruat.
Debet etiam eſſe concauus per humilitatem non ſolidus, quæ
erant inſtrumenta ad accipiendum carnes, per quod intelligo
compaſsionem et pietatem, quæ carnem proximi accipit tan-
quam ſuam, et omnia iſta debent eſſe ærea vel ære operta per
annexam pœnitẽtiam et aſperitatem,quæ per ęs,ſicut dictum
eſt deſignatur . Ideo de homine pœnitente poteſt dici illud
Deut.8. Cuius lapides ferrum ſunt, et de cuius montibus ęris
metalla fodiuntur , lapides enim Eccleſię.i. inferiores debent
eſſe ferrum per conſtantię firmitatem et habere ęs.i.pœniten
tię aſperitatem . Ideò de perfectis viris dicitur Iob. 38. Nun-
quid manus tua operata eſt cœlos,qui ſolidiſsimi quaſi ęre fir
mati ſunt . Vnde de acceptione pœnitentię poteſt dici illud
Apoc.3.In mente habe qualiter acceperis , et audieris, et ſer-
ua,et pœnitẽtiam age.Debemus igitur accipere valorem [ęs] G
¶ Quartò nitorem apparentię [hyacinthum inquit] Per hya-
cinthum enim,qui colorem habet cœleſtium,intelligitur cœ
leſtis apparentia,et conuerſatio, quæ in nobis debet pręcipuè
pręlucere. Iuxta illud Hiere.10. hyacinthus et purpura indu-
mentum eorum. Figura Exo.25. vbi pręcipitur,quòd ipſi ac-
cipiant pelles hyacinthinas ad operiendum tabernaculum,
quia verè pellis et opertura noſtra. i. exterior conuerſatio de-
bet eſſe hyacinthina.i. ſpiritualis, et cœleſtis Phil.3. Conuer-
ſatio noſtra in cœlis eſt.Quod eſt contra multos,quorum cõ-
uerſatio non eſt cœleſtis,ſed terreſtris, non honeſta,ſed mole
ſta,non modeſta,ſed mortifera alijs vel funeſta . Et potiſsime
tales ſunt

tales sunt luxuriosi, quia leuis insolens conuersatio taliũ non est cælestis nec spiritualis, sed potius sanguinea vel carnalis, nigra, turpis, inficiens, & lethalis. Vnde sicut videmus ꝙ pix quæ nascitur alba, propter ignis decoctionem tandẽ efficitur nigra, digitos maculans contingentis: sic verè multi sunt qui quamuis in principio habeant albam .i. puram & honestam conuersationem, quãq; tñ accidit ꝙ in igne luxuriæ & carnalitatis coquuntur, tunc nigri coloris, infamis & turpis, & infectiuæ conuersationis efficiunt̃, aliosq; per sua mala exẽpla, dicta & facta inficiunt & corrumpunt; vnde ipsi possunt dicere illud Tren. 5. Pellis nostra sicut clibanus exusta est. Isti igit̃ non accipiunt bonam conuersationem sed malam. Figurati per Anthiochum. 1. Mach. 1. Qui accepit spolia terrę Aegypti; quia .s. isti accipiunt spolia .i. conuersationẽ ægyptiacã nigram, fętidam, & corruptam. Aegyptij .n. declinant ad nigredinẽ. Et ideo de ista acceptione conuersationis honestæ pôt dici illud Exo. 28. Accipiunt aurum & hyacinthũ & purpurã coccumq́ bis tinctũ & byssum. De istis aũt quatuor colorib. vide infra. Patet igit̃ ꝙ nos debemus accipere apparentiæ nitorem, pnię valorem, eloquentiæ dulcorem, sapientiæ splẽdorem; & fac paragraphos de residuo auctoritatis, & dic, ita dicitur Exod. 25. Hæc sunt inquit q̃ accipere debetis, sequitur, purpuram, coccum bis tinctum & bissum, vbi ostenditur ꝙ nos debemus accipere Patientiæ vigorem, Purpurã, Amicitię feruorem, Coccum, Continentiæ candorem, Bissum. Accipiamus igit̃ vigorẽ patiẽtiæ, qui per purpuram denotat̃, qui est color rosaceus, quia sicut rosa tanti est vigoris, ꝙ quanto plus teritur, tanto plus fragrat, sic verè virtus patientię, tãtæ est perfectionis, ꝙ quãto magis per tribulationes teritur, tãto in robore cõstãtiæ fortius cõualescit. Purpurã igit̃ debemus accipere .i. pãtientiæ firmitatem, quod est cõtra multos, qui aliquid volunt in patientia sustinere, similes camelis, qui gibbum portant super dorsa; quorum cõsuetudo talis est, ꝙ si magister eorum paulo plus solito ipsos oneret, vel vltra cõsuetum terminum eos ducat, ipsi ex toto resistũt, onusq́; reijciunt & repellit, vt dicit Isid. & Pli. Sic verè sunt multi q̃ si à magistro & plato suo aliquo graui vel difficili ꝑcepto plus solito onerentur, ipsi statim impatientia moti, per obstinationem, & inobedientiã totaliter resistunt, & per desperationẽ totum onus iniunctũ reijciunt & dimittunt; & maximè sunt tales illi qui portant gibbum .i. inflaturam superbiæ & vanitatis. Vnde Hiere. 2. A seculo cõfregisti iugum, rupisti vincula, dixisti: non seruiam. Non sic, sed habeamus patientiæ vigorẽ Purpurã inquit. Vnde Ioh. 19. Exiuit Iesus portans spineam coronam & purpureum vestimentum. Homo .n. q̃ habet purpureum vestimentum id est virtutem patientię, faciliter portat & sustinet spineã coronã .i. asperitatẽ pœnitenciæ. Debemus igit̃ accipere vigorem pniæ, purpurã. Vnde patiens est, ille qui dicit in Psal. Calicem salutaris accipiã, & nomen dñi inuocabo. ¶ Scd̃o debemus accipere ardorem amicitię, quæ designat̃ per coccum bis tinctum, qui est color igneus & ardens, per quẽ ardor & igneitas charitatis notat̃, qua .s. nos debemus erga Deum & proximum inflammari; & ideo dicitur Coccus bis tinctus ꝑꝑ binã Dei & proximi charitatem: vnde cuilibet viro charitatiuo pôt dici illud Ezech. 27. Sericũ & coccum proposuerunt in mercato tuo .i. in cõscientia tua. Et hoc est contra multos, qui nec Dei nec proximi habent amorem, immo pleni sunt odio inuidia & rãcore. Iste .n. coccus .i. color rubeus, qui nobis pręcipitur accipi, dr̃ coccus bis tinctus, ad notandum quod erat color intense flammeus, ardens, igneus, & rubicundus; ꝙ signat, ꝙ amor debet esse firmus, feruens, verus, integer, & perfectus. Sed verè istum coccum habent hodie multi multũ male tinctum & multùm superficialiter & imperfectè, illi .s. qui tantum amant in prosperis & non in aduersis, illi qui amant hominem non ꝑꝑ se, sed propter sua, illi qui amant non veraciter, sed apparenter. Sic est .n. de amore, sicut de calore, sic est .s. ꝙ calor exterior facit euaporare & mortificari calorem interiorem naturalem, sicut patet in aceto, vbi calor exterior rumpit & mortificat calorem substantiæ interioris, & sic illud quod erat vinum efficitur acetũ, illud quod erat calidũ & humidum efficitur frigidum & siccum: sic verè charissimi contingit hodie, ꝙ multi habent tñ calorem & ardorem exterius, quãtum ad bona temporalia, vel exterius .i. fallaci apparẽtia, ꝙ interius in substantia .i. in conscientia remanent frigidi per indeuotionẽ, & sicci per incompassionem; sicut patet de illis qui per auaritiã diligunt exterius mundi bona, qui reuera interius peruerũ cordis amorem non diligunt nec proximum, neque Deum; quia qui dicit se amare Deum, & mandata eius non custodit mendax est, & veritas in eo non est. 1. Ioh. 2. Coccum inquit bis tinctum. Vnde Nume. 19. præcipit̃ quod sacerdos coccũ bis tinctum in ignem mittat, ad denotandum ꝙ coccus ardorem charitatis designat. Exod. 28. Accipient purpuram & coccum bis tinctum. Accipiamus igitur feruorem amicitiæ. ¶ Tertiò accipiamus candorem continentiæ. Bissum inquit. L
Bissus .n. qui est color albissimus & purissimus, signat virtutẽ castitatis, quæ inter cęteras virtutes est viridior & purior, & Deò & Angelis, & etiam hominibus gratiosior: Ideo de casta persona dr̃ Prouer. 31. Bissus & purpura indumentũ eius. Et hoc est contra multos qui reuera non habẽt nec accipiũt castitatis candorem, sed carnalitatis fœtorem; nec puritatis albedinem, sed fęditatis nigredinem; continentiæ puritatẽ, sed luxuriæ vilitatem. Isti debent facere consilium Thob. 6. Accipies inquit virginem cum timore Dei. Castitas .n. est virgo pura, munda, pulchra, & placida, & ideo debemus dicere cum Samsone Iudic. 14. Hanc accipe mihi, quia placuit oculis meis; sed econtra isti faciunt sicut Osee, qui accepit mulierem meretricem & fornicariam. Ista est luxuria quæ cum oĩb. & secularib. & religiosis & maioribus & minorib. vult fornicari & męchari. Non sic charissimi, sed habeamus Bissum purissimæ castitatis, vt cuilibet possit dicere illud. Eze. 16. Cinxi te bisso, calciaui te hyacintho. Accipiamus igitur cãdorẽ castitatis, feruorẽ charitatis, & vigorẽ patiẽtiæ & firmitatis, quia hæc sunt q̃ accipere debemus. Ista est igit̃ acceptio actiua & cõmẽdabilis. ¶ Scd̃ò dico, ꝙ est acceptio passiua, q̃ est mirabilis, & ista est illa qua homo à Deo accipit̃; & ad diuersa per eam ordinatur. Vnde nota quod Deus accipit hoĩem, sicut hõ pecuniã de arca sua accipit, vt eã in vsus suos expendat; sicut aurifaber metallum, vt illud diuersimodè figuret & cõponat; sicut scissor pãnũ, vt eũ scindat; sicut magister discipulũ, vt eũ à magisterio repellat vel eligat: br̃ .n. ista est veritas, ꝙ sicut artifex accipit materiã, vt ea vtat̃ ꝓ voto, ad bonum .s. vel ad malũ; sic Deus ꝑ suã ordinationẽ accipit hoĩem, vt eo vtat̃ sicut sua creatura, & vt ipsum transformet in aliã formã .i. in aliũ statũ siue bonũ siue malũ ſm dispositionẽ suæ ꝓpriæ volũtatis: qđ bñ supponit Apostolus Ro. 9. vbi ait, ꝙ Deus ad modũ figuli facit de eadẽ massa vas in honorem, vas in cõtumeliã, vt eam beatificet & coronet; quia reuera hõ quandoque à Deo accipitur ad mũdi prælationem vel ad cœli fruitionem, & etiam quãdoque ad infortunium & tribulationem. Ideo dicit dñs Ioh. 14. Veniam & accipiã vos ad meipsum, vbi ostenditur quod Deus accipit hoĩem

Vt temporaliter glorificetur. Veniam.
Vt æternaliter damnificetur. Accipiam vos
Vt supernaliter beatificet̃. Vos ad meipsum

Accipit̃ homo vt glorificet̃ tpaliter. veniã. M

Radius solis veniẽs ad terram vapores puros ibi accipit, vt ipsos sursum eleuet & exaltet; sic verè Christus veniẽs ad hoĩem ꝑ suã gratiã & visitationẽ, & ꝑ suã spãlem vocationem, accipit ipsum per electionẽ, & eũ exaltat ꝑ ꝓmotionẽ, maximè si purus & sanctus fuerit per vitę & morũ ꝑfectionẽ. veniã inqt. Et ideo pôt dicere dñs illud Exo. 20. Veniã ad te, & benedicã tibi. Sed heu quam multi sunt hodie qui nõ expectant ꝙ Deus veniat & accipiat & ꝓmoueat eos, immo verè ipsi se ingerunt quantum possunt ad ecclesiasticas promotiones, & sępe accidit ꝙ Symoniacè vel aliàs indebitè promouẽtur. Sed pro certo talibus accidet sicut Leopardo, qui vt accipiat stercus humanum arborem &c. sicut supra de Absalon. Non sic charissimi, sed Dei vocationẽ expectemus, quia verè ipse accipit hominem, vt glorificetur tẽporaliter. Exemplum de Dauid, de quo dicitur in Psalm. De post fętantes accepit eũ &c. ¶ Scd̃ò accipitur homo vt damnificetur personaliter, Accipiam inquit. Accipere enim idest N
acutè vel acerbè vel acriter capere, & hoc fit quãdo ꝑ mortem ęternam Deus accipit & tollit de medio peccatorem: sicut enim venator accipit feram cum canibus suis, quos post eam mittit, tandem detracta pelle ipsam ad ignem coquit, ipsamque deuorat & consumit; sic verè, quãdo dominus in nemore huius vitę satis sustinuit aliquam feram id est aliquem ferum hominem & crudelem, tandem canes suos scilicet infirmitates & mortem post eum mittit, ipsumque in districtu iudicij accipit, & detracta pelle temporalis possessionis ipsum ad statum paupertatis deprimit, & etiam ignibus in-

ferni ipsum applicat;& per æternam damnationem dentibus suæ iustitiæ ipsum vorat. Accipiam inquit. Castor enim sicut dicit Plinius ita tenaciter accipit cum dentibus, quod non solum carnem perforat, immo etiam ossa interius frangit; sic verè dominus cum dentibus suæ iustitiæ rigorosę ita acriter accipit hominem peccatorem, ꝙ non solum carnem.i. tẽporalem substantiam, per infortunia, vel carnem exterius lædit per mortem temporalem, immo etiam interiora ossa.i. animam frangit per æternam damnationem. Et ideo tam Deo quam angelis quam infernalibus tormentis possunt dici illa verba Ioh.19. Accipite eum vos,& crucifigite. Accipitur igi-
O tur homo vt damnificetur æternaliter. ¶ Tertiò accipitur vt beatificetur æternaliter. Ad meipsum inquit. Leo.n. quando famescit taliter accipit prædam, facit.n. quendam circulum circa alia animalia cum cauda propria quam imprimit terrę, & tunc oīa aīalia quæ sunt infra illum circulum statim stupida, de circuso exire pœnitus nunquam audent, sed expectāt edictum & iudicium regis sui.s. Leonis; & tunc ipse venit & quodcunque voluerit accipit ad partem suam. Et vt communiter ipse accipit de pinguioribus q̃ sint ibi. Charissimi, Leo iste est Christus, qui dr̃ Leo de Tribu Iuda Apoc.5. Iste aūt Leo a principio quendam circulum circa alia aīalia.s. circulum humanæ durationis & ambitum humanæ vitæ exemplauit, quem pro certo nullum aīal.i. nullus homo potest vel audet prætergredi quoquo modo, nec limitatum vitæ terminū pertransire. Iob.14. Constituisti terminos eius qui præteriri non poterunt; quinimmo omnes stupidi sumus circa istū circulum, scientes ꝙ omnibus mori est necesse. Statutū est hominibus semel mori. Hebræo.9. ideo pro certo iste Leo quādo sibi placet, ipse accipit ad partem suam & ad seipsum, sicut ex oīum animalium, illum quem vult, ipsumq; per mortem eligit. vt eum ad partem suam.s. ad beatitudinem glorię transferat & transportet. Et vt communiter ipse accipit & sibi appropriat magis pingues.i. magis virtuosos & bonos, Ad meipsum inquit. Ideo Christus cuilibet tali potest dicere illud Exod.20. Ascende ad me in montem & esto ibi. Et Apocal.22. Qui tit veniat ad me & bibat aquam vitæ gratis. Accipitur igitur homo vt glorificetur, vt damnificetur, vt beatificetur. Nota ad hęc ꝙ sicut operarius in sero mercedem recipit, sic boni post diem huius vitę dum sero mortis aduenerit accipiunt mercedem gloriæ Paradisi. vnde dr̃ Matth.19. Quicunq; reliquerit patrem & matrem &c. ꝑꝑ me cẽtuplū accipiet,& vitam æternam possidebit. Mat.20. vbi dicitur ꝙ illi qui in vinea dn̄i laborabant, in sero fuerunt vocat per ꝓcuratorem patrisfamilias,& pro mercede laboris acceperūt singulos denarios. Sic verè charissimi, illi qui in vinea ecclesiæ laborant per pœnitentiam, in sero huius vitæ declinij nostræ durationis mors, quæ est ꝓcurator Dei patris, vocat eos & tollit de labore huius vitæ,& reddit eis merces pro labore, quia.s. ipsi accipiunt singulos denarios.i. singuli accipiunt æternæ gloriæ portionẽ.s. diuinā distributionẽ, quæ quidem gloria per denarium qui est ꝑfectus numerus denotatur. Iō dicitur.1.Cori.3. Vnusquisq; ꝓpriā mercedem accipiet ẜm suum laborem. Et iō de quolibet beato pōt dici illud Sapi.5. Accipient iusti regnū & decorẽ & dyadema de manu dn̄i. In quibus verbis ostenditur ꝙ beati accipiunt in gloria.

Valoris plenitudinem, Regnum. Inest. n. talib.
Splendoris pulchritudinem, Decorem. valoris pleni-
Honoris celsitudinem, Dyadema. tudo, quia ipsi

habent regnum,& sunt reges; quia.s. ipsi principantur imperant omnibus creaturis. Regnum.n. est nomen valoris & potestatis: Cū.n. materia informis diuisa fuerit in duas partes.s. in materiam elementalem & cælestem, ipsa tñ pars huius materiæ quæ formam cęlestem accipit, maiorem fortitudinẽ & nobilitatem acquisiuit q̃ alia elementalis, quia.s. illa est cōtenta forma propria. Et ideo illa superiora corpora non corrumpuntur, nec secundum philosophum maleficium machinant, nanq; appetitus materiæ per formam cęlestem. sunt repleti, terminati & adæquati. Ideo ipsa corpora in virtute, potestate, quātitate, equalitate ꝑpetua sine corruptione aliqua perseuerant, quod tamen in corporibus elementalibus inferioribus ex contraria cā contrarium reperitur. Sic verè est loquendo spiritualiter. Cōstat ꝙ ad modum materiæ humanæ natura bonorum distincta est in duas partes, quia quidā sunt mentales inferius in ecclesia militante. Alij aūt sunt iam superius in cœlo in ecclesia triumphante. Sed quid? pro certo, illi qui sunt superius, accipiunt & acquirūt multo maiorem potestatem & nobilitatem, quam isti qui sunt inferius in hac vita; nam quia forma cœlestis.i. gloria æterna & visio beatifica replet & perficit omnes appetitus innatiue.i. omnes affectus & desideria voluntatis; Ideo ipsa corpora cœlestia.i. ipsi beati in nobilitate & virtute sine corruptione & mortalitate perpetuò perseuerant. Nos autem alij inferiores, qui sub huius mundi viuimus elementis, quia forma elementalis.i. gratia vel temporalis affluentia non perficit neq; replet omnia desideria cordis nostri i Deo, necesse est ꝙ sæpe & in natura & in moribus patiamur aliquam corruptelam. Et ideo de beatis qui iam acceperunt illam ꝑtātem & illud regnum, dicitur Apo.5. Dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem & diuinitatem, sapientiam, fortitudinem, honorem & benedictionẽ. Illi.n. qui sunt agni per benignitatem, qui sunt occisi ad literā, sicut martyres fuerunt, vel occisi.i. sanguine carnalitatis priuati ꝑ castitatẽ, isti dico digni sunt accipere.

Virtutem ad perseuerandum, ...lis voluptatis. Iō P
Diuinitatem ad fruendum, isti dicitur.1.Re
Sapientiam ad contemplandum, gum.10. Accipe
Fortitudinem ad impetrandum, benedictionẽ de
Honorem summæ dignitatis, præda mea. Isti
Gloriam summę famositatis igitur accipiunt
Benedictionem ęternæ delectabi regnum. Luc.19.

Homo quidā nobilis abijt in regionẽ longinquā accipere sibi regnū. sed heu proh dolor, tale regnum non est hodie in hoc mūdo, quia verè totum regnū temporalis prosperitatis

Neç est forte, Ideo de regno mūdi dicitur
Nec est stabile, Ezec.17. Fortes terræ tollet,
Nec est durabile, vt sit regnum eius humile, &
Nec est firmum, non eleuetur. Accipiunt igit

beati valoris plenitudinem. Regnum inquit. ¶ Secundò acci- Q
piunt splendoris pulchritudinem. Decorem inquit. Cinis q̃uis sit vilis & despectus, quando tamen per ignis compurgationem efficitur vitrum, tunc claritatem accipit & splẽdorẽ, & efficitur corpus lucidum, peruium & transpares. Sic verè charissimi, q̃uis homo sit cinis.i. vilis, rudis, corporeꝰ & carnalis, qñ tñ per ignem.i. per mortis confractionem & ꝑ purgatorij afflictionem transierit, ipse pro certo fiet vitrū.i. beatus & gloriosus,& accipiet decorẽ, splẽdorẽ, claritatẽ & formositatẽ; quia sicut dicitur Sap.3. Fulgebunt iusti in conspectu Dei. Et iō de quolibet beato pōt dici illud Prouerb.31. Fortitudo & decor indumentum eius. Corpus.n. quāquam sit in vita ista rude, debile & deforme, in patria tamẽ erit pulchrum, lucidum, forte, solidum & decorum. vnde in Psa. Magna est gloria eius in salutari tuo, gloriam & magnum decorem impones super eum. Vnde Ecclesi.32. Recumbe vt lętoris, vt ornamentum gratiæ accipias,& coronam & dignitatẽ consequaris. Accipiunt igitur splendoris pulchritudinem & decorem. ¶ Tertiò accipiūt honoris celsitudinem. Diadema R
inquit, quod est signum maximi honoris & regiæ potestatis. N.a sicut rex consueuit coronare vxorem suam,& sibi diadema imponere; sic Christus aīam beatam corona æternæ glorię,& diademate ęterni honoris coronabit & honorabit. vnde Baruch.5. Imponet dominus mitram capiti tuo honoris æterni. Et de quolibet peccatore pōt dici illud Can.3. Videt regem Salomonem in diademate. figura Hester.6. vbi dicit. Homo, quem rex honorare vult, debet indui vestibus regijs, & imponi super equum, qui est de sella regis, & accipere regium diadema super caput suum & dicatur, sic honorabitur quemcunque rex voluerit honorare. Charissimi talis homo est quicūque beatus, quem pro certo rex Paradisi honorare decreuit. Tria igiẗ honoris insignia sunt sibi necessaria.s. vestes regiæ, equus regius, regium diadema. Vestes regiæ sunt quatuor dotes corporis.s. agilitas, subtilitas, impassibilitas & claritas. Equus regius est requies æternitatis, in qua hō ꝑpetuò hẽt quiescere & sedere. Regiū diadema est honor excellẽtissimæ dignitatis, quo perpetuò hō beatus decoratur, insignitur,& coronat; quia sicut dicitur Iacob.1. Vir cum ꝓbatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se. Et sic bñ dico ꝙ beati accipiunt honoris sublimitatẽ, splendoris formositatem, vigoris auctoritatem seu ꝑtātem: Igitur ꝙ sicut dicit Apostolus.1.ad Corint.4. Quid habes, inquit, ꝙ nō accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? quia reuera istud est certū: homo de se nihil habet gratiæ vel virtutis, nisi acceperit aliūde. Cum

enim

enim arbores in hyeme nudæ ſint, conſtat ꝙ ét ſemper nudę manerent, quodq; fructus, flores & folia niſi illa omni anno deſuper acciperent, non haberent, & niſi à Sole & Stellis influentiam obtinerent. Sic reuera hõ nudus oĩbus naſcitur, quia ſ͠m philoſophũ, ipſe eſt ſicut tabula raſa, in qua nihil depingitur, ita q͛d nec folijs eloquentiæ, floribus ſanctimoniæ, fructibus boni operis & virtuoſæ efficacię munit͂, niſi iſta deſurſum accipiat, & a diuina gratia cõſequatur. Bene igit͂ docet Mat. 10. Gratis accepiſtis, gratis date. Cũ.n. oĩa opera noſtra ſiue ſint bona naturæ, gratię vel fortunæ, à Deo accepimus, Iuſtũ eſt ꝙ ea alijs, qui non habuerint, gratis demus, q͛d eſt cõtra ſymoniacos & auaros, qui bene volũt accipere, ſed poſtea nihil dare: ſimiles illi Sillo, de quo legitur ꝙ à Sillo iries aĩalia armenta ſua petebat, & ſine refutatione accipiebat. Qui cum oĩa ꝓ improbã importuuitatẽ habuiſſet, finaliter puer ab ipſo vnũ taurũ repetijt, quẽ tñ ipſe, qui cuncta ab eo acceperat, puero dare denegauit. De quo cũ puer doleret ita ꝙ ꝑcipitare ſe vellet, ſ͠m fabulas in olorẽ eſt mutatus, qui eſt auisgemebũda, hoc eſt dictu, ꝙ exinde gemuit & doluit, & de alteriꝰ ingratitudine triſtis fuit. Cõtra tales igit͂ Sillos dr͂ Eccl. 4. Non ſit porrecta manus tua ad accipiendũ, & ad dandum collecta. Non ſic chariſſimi, non ſimus Silli,
C ſed ſimus prudentes virgines, quæ accipientes lampades.i. virtutes, exierunt obuiam ſponſo. Accipiamus igitur vt demus, & vt alijs diffundamus. Cõſulo igitur q͛d accipiamus.

Aurum,
Puerum,
Argentum,
Vnguentum,
Talentum,
Gladium,
Spolium,
Brauium,
Conſilium,
Panem,
Ignem,
Virginem,
Vxorem,
Doctrinam,
Diſciplinam,
Mariam,
Lintheum,
Clypeum,
T Spiritũ Sanctum,

Dico igitur ꝙ nos debemus accipere aurũ ſapiæ. 1. Macha. 4. Acceperunt aurum multũ. ¶ Secundò accipiamus puerũ innocentiæ. Mat. 2. Accipe puerũ & matrẽ eius, & fuge in ęgyptum. Mater.n. innocentiæ eſt iuſtitia, q̃ debet haberi in egypto.i. in obſcuritate pęnitentiæ. ¶ Tertiò accipiamus argentum eloquentiæ. 1. Macha. 11. Accepit aurũ & argẽtũ. ¶ Quartò accipiamus vnguentum miſericordię vnde Io. 12. dicitur de Magdalena, ꝙ ipſa accepit libram vnguenti precioſi, & effudit ſuper caput Ieſu, & impleta eſt domꝰ ex odore vnguenti. Opera.n. miſericordiæ inter alia ſunt magis fragrantia & famoſa ¶ Quintò accipiamus talentũ.i. põdus & libram iuſtitiæ. Mat. 25. Accedens qui quinq; talenta acceperat, dixit. Ecce alia quinque ſuperlucratus ſum. ¶ Sextò accipiamus gladium orationis. Iſa. 21. Surgite principes accipite gladium. ¶ Septimò accipiamus ſpolium bonæ cõuerſationis. 1. Macha. 5. vbi dr͂ ꝙ Antiochus cepit Ieruſalem, & accepit ſpolia eius. ¶ Octauo accipiamus brauium æternæ retributionis. 1. Corint. 9. Oẽs quidem currunt, ſed vnus accipit brauium. ¶ Nonò accipiamus cõſilium ſanæ diſcretionis. Eccleſi. 6. Accipe conſilium intellectus. ¶ Decimò accipiamns panem ſpiritualis refectionis. Mat. 26. Accepit panẽ & gratias agens benedixit. ¶ Vndecimò accipiamus ignem charitatis feruentis & dilectionis: vñ de Neęmia legitur. 2. Macha. 1. q͛d iuſsit ſacerdotes accipere ignem & abſcõdere. ¶ Duodecimo accipiamus vxorem.i. copulã bonæ amicitiæ & ſocialis fęderationis. Tho. 1. Accepit Anna vxorem ſuam. Et Thob. 2. Non luxuriæ cã accepi vxorem meã. ¶ Decimotertiò accipiamus virginẽ puritatis cõtinentiæ, & mundanę affectionis. Thob. 6. c. Accipies virginẽ cũ timore Dei. & Heſter. 1. Accipiat mundum muliebrem. ¶ Decimoquartò accipiamus doctrinã & eruditionem. Prouer. 11. Doce iuſtum & feſtinabit accipere. ¶ Quintodecimò accipiamus diſciplinã & correctionem. Prouer. 8. Accipite diſciplinã, & nõ peccabitis. ¶ Decimoſextò accipiamus Mariam.i. pœnitentiam & amarã contritionẽ. Matthei. 1. Noli timere accipere Mariam coniugem tuã. ¶ Decimoſeptimò accipiamus clypeũ.i. audaciam & defenſionem. Eccleſi. 37. Contra Hoſtem accipiet ſcutum. ¶ Decimoctauò accipiamus linteum.i. mundificantem confeſsionem. Ioh. 13. Cum accepiſſet linteum, præcinxit ſe, & lauit pedes diſcipulorum ſuorũ. ¶ Decimononò accipiamus Spiritum Sanctum. i. gratiam & perfectionem. Act. 1. Accipietis virtutem ſpiritus ſancti ſuperuenientis in
V vos. Et ſic verificabitur illud Ioh. 1. De plenitudine eius oẽs accepimus. ¶ Itẽ adhuc nota ꝙ aliqui accipiũt alienum multipliciter. Quidam per fraudẽ & cauillationẽ. Vide de fraude. Alij per rapinam & exactionẽ. Vide de rapina. Alij ꝑ munerũ receptionẽ, & ideo de talibus malis acceptionibus dr͂ 1. Macha. 1. vbi loquitur de Alexandro magno. Conſtituit prælia multa, & omnium obtinuit munitiones, & interfecit reges terræ, & trãſiuit vſq; ad fines eius, & accepit ſpolia magnitudinis gentium, & ſiluit terra in conſpectu eius, & congregauit exercitum fortẽ nimis, & obtinuit regiones gentium & tyrãnos, & facti ſunt ei in tributum. Chariſsimi, rex iſte Alexander põt verè ſignificare mundi diuites & auaros, qui in hoc mundo imperant atque regnant. Iſti.n. hodie cõſtituunt prælia multa, quia per lites & controuerſias ipſi impugnant hodie contra oẽs, quia Deum nõ timent, & cũctis hominibus aduerſantur. 1. Theſſal. 2. Et ideo tales pertranſeunt hodie vſque ad fines terræ, quia hodie occupant omnem terram, & accipiunt patriã, & munitiones.i. bona immobilia, & ſpolia.i. bona mobilia multitudinis gentium vicinarum, ita ꝙ in conſpectu eorum ſilet oĩs terra; quia nullus eſt qui audeat contra eos loqui verbum: Iſti.n. cõgregãt ſibi exercitum amicorum, quorum contrahunt ſocietates; & etiam ipſos tyrannos.i. mundi nobiles & potentes principes, & etiam p̃latos, faciunt tales hodie per ſuas fraudes & vſuras ſibi tributarios & ſubiectos, ſicut ad literam patet de vſurarijs & aduocatis, qui à magnatibus accipiũt pẽſiones: & breuiter iſti occupãt quaſi totas ſeculi regiones, quia verè diabolus dedit eis regiones gentiũ, & labores populorũ poſſedernnt. De talibus igitur põt dici illud p̃s. Cepiſti captiuitatem, accepiſti dona in hoĩnibus. Et nota ꝙ mali habent multiplicem acceptionem. ſ. auaritiæ, vanæ gloriæ, violentiæ, peſtilentiæ. De auaritia dicit Pſal. Ep̃atum eius accipiat alter. Et. 1. Regum. 8. dicitur de filijs Samuelis, ꝙ ipſi acceperunt munera, & peruerterunt iudicium. De vana gloria dr͂ Io. 5. Gloriam adinuicem accipitis. De violentia dicitur in perſona pauperis ipſis tyrannis illud Ioannis. 19. Accipite eum vos & crucifigite. Et de peſtilentia damnationis, quam ſ. mali finaliter accipient dicitur Luc. 20. Propter hoc accipient damnationem maiorem. Vide de acceptione munerum, vbi munus. Sequitur de acceptione perſonarum.

Acquieſcere.

Idem eſt q͛d obedire, conſentire, concordiã facere vel nutrire. Nota igitur ꝙ ſicut videmus, ꝙ materia habet obedire & acqeſcere artifici ad hoc, ꝙ exinde aliqua forma nobilis producatur, ſic verè hõ acquiſcere, cõſentire & obedire debet artifici ſuo. ſ. Deo, prælato, doctori & ſuperiori, & ſe ei pro viribus conformare; vt ſic forma nobilis gratiæ, ſciẽtiæ, vel gloriæ in ipſo ualeat introduci: & de hoc Seneca in prouerbijs. Et Iob. 22. dicitur. Acquieſce igitur ei, & habeto pacem. Vbi oſtenditur quod nos debemus acquieſcere multipliciter.

Obediendo imperantibus. Acquiſce.
Subijciendo corrigentibus. Ergo.
Compatiendo indigentibus. Ei.
Conſentiendo conuiuentibus. Habeto pacem.

Acquieſcamus igitur imperantibus obediendo. Et hoc oſtẽ B
ditur cũ dr͂. Acquiſce, ꝙ eſt imperatiui modi, ad denotandũ ꝙ illis qui habent auctoritatẽ imperandi. ſ. Deo, prælato, & ſuperiori debemus acquieſcere & ei obedire, ſicut dicit Pli. & Ambroſius in Examerон. Quando rex apum extra alueare volat, apes eum ſequuntur, & ei mirabiliter obſequũtur, quia quælibet eius obſequio ſe offert, & ei proxima cupit eſſe, & ſi qua earum defecerit vel ab acie errauerit, odore ꝓſequitur, & ſentit vbicunq; contigerit ipſum præceſsiſſe, & vbicunque rex præceſſerit, ibidem etiam caſtra figunt, regẽ etiam fatigatum portant. Rege viſo totus exercitus aĩatur, & eo perdito totus dilabitur, & ad alium regem fugit. Apes enim vt dicunt, nequeunt eſſe ſine rege. Reuera chariſsimi, per regem iſtum poſſumus intelligere Chriſtum, qui eſt rex & rector totius vniuerſi, & qui principaliter in alueari ideſt collegio Sanctæ matris eccleſiæ principatur. Per iſtum etiam poſſumus intelligere quemlibet prælatum, & rectorem alicuius eccleſiæ, capituli, collegij vel conuentus. Nam pro certo Chariſsimi, iſtos reges noſtros debemus ſequi per obedientiam, & ſubiectionem; in eis acquieſcere, & obſequi per ſedulitatem, & deuotionem: eis pro poſſe debemus eſſe proximi per amorem & dilectionem, & eorum obſequijs nos offerre per uoluntariam executiouem. Vnde Luc. 22. Sequimini eum quocunque introierit: quia ſicut dicitur Eccleſi. 23. Nihil dulcius quam attendere mandatis,

gloria magna ſequi dominum.Nā vbicūq; rex noſter Chriſtus vel p̄latus præceſſerit bonum exemplum dando,& vbicunq; ſe inclinauerit ſuam nobis voluntatem oſtendēdo, ꝑ certo nos debemus eum ſequi,eum imitando, & eius volūtatem per obedientiam adimplēdo.Ipſum ēt debemus ſupportare adiuuādo & cōpatiendo , vel in ſe,vel in ſubditis & in membris.Figura ad hoc Ezec. 1. vbi dr̄ ꝙ ipſe vidit quattuor rotas ſuper terrā, & erat inquit rota in medio rotæ & vbicunq; declinabat quę prima erat,ſequebantur & cæterę, & erant rotæ in circuitu eius plenæ oculis ante & retro.Reuera charisſimi,tales rotæ debemus eſſe nos alij eccleſiaſtici & religioſi . Quia verè ſicut rota eſt mobilis & vertibilis, ſic nos debemus eſſe mobiles & vertibiles per obedientiæ volubilitatē,celeritatē & velocitatē.vn̄ Eze.10. Rotas inqt ipſas ante me vocabis volubiles. Et iſtæ rotæ debent eſſe occultæ ꝑ diſcretionē,& eſſe rota in medio rotæ ꝑ mutuā charitatē & dilectionē,q.a.ſ.qlibet debet fratrē ſuū in medio ſui .ſ.in corde habere , & ipſū ſecū gerere ꝑ mutuā charitatē & affectionē,& vbicūq; prima eſt ſuper nos.ſ.ſuperior & prælatus , ceteri.ſ.nos alij ſubditi debemus eū ſequi ꝑ obedientiam & ſubiectionē & imitationem. vnde Matt.8. Magiſter ſequar te quocūq; ieris. Rege ēt.i.prælato viſo totus exercitus.i.totus populus ſibi ſubditus debet gaudere , cōſolari & lætari,Iuxta illud.Gauiſi ſunt diſcipuli viſo domino.Ioh. 20.Ipſo ēt abſente per mortē vel ēt ad literam ipſo extra eccleſiam ſuam diuagāte, vel eo malè regēte,totus iſte exercitus dilabitur & triſtat̄ , & in deterius inclinatur.Prouer.11. Vbi non eſt gubernator,populus corruet;quod maximè patet qn̄ collegium caret prælato ante electionē . Exemplum de Apoſtolis,qui Chriſto abſente & mortuo triſtati ſunt,ipſoque reſurgēte lætati.Et breuiter populus non pōt eſſe vtiliter ſine rege,& ſine principe,iudice, vel ēt rectore , qd̄ eſt contra illos qui dimittunt beneficia in vacatione diutina, nec vt deberēt prouidēt,ſed ſibi fructus retinēt,atq; ſeruāt, & leuant : qd̄ ēt eſt contra proteruos qui gaudēt in vacatione eccleſiæ,& in abſentia iudicis vel prælati,quia ſ. nonnunquā valent inuenire aliquē correctorē dicentes illud Oſeæ. 10.Ecce Deū non timemus,& rex quid faciet nobis . Nō ſic chariſſimi non,quia verè nos debemus acquieſcere, obediē do imperātibus. Acquieſce inquit, qd̄ eſt imperatiui modi. Et de hoc Geñ.27.Nunc igitur fili acquieſce conſilijs meis. Sed heu quam pauci ſunt hodie tales veri obediētes,qui bonos p̄latos diligant ac ſequantur,& qui eis obediāt,acquieſcant & obſequantur.proh dolor moderni non ſunt obediētes,ſed odientes;non prelatos ſequentes,ſed eos ꝑſequētes, non eos diligentes,ſed per contumaciam negligentes. Charisſimi non ſic , ſed obediamus & acquieſcamus imperātib. quia ſicut dr̄.1.Reg.15.Quaſi peccatū ariolandi repugnare,

C & quaſi ſcelus idololatriæ nulli acquieſcere.¶ Scd̄ò acquieſcamus ſubijciēdo corrigentibus,qd̄ oñdit cum dr̄;ergo. ꝙ ſignat argumentum , reprehenſionem, & caſtigationē;vt ſi p̄latus dicat,ergo fac hoc;ergo quare feciſti hoc: ergo non facias amplius, & hæc ſimilia.& huiuſmodi correctioni debemus acquiefcere,non per impatientiam reclamare;quod ēt verum eſt in diſputationibus , quia.ſ.veris & ſanctis opinionibus eſt acquieſcendū , non in obſtinatione manendū, nec proteruè per ſophiſmata rebellādum,quia ſicut dr̄ Prouer.13.Qui acquieſcit arguenti glorificabitur . Et iō debemus eſſe ſimiles auro,qd inter metalla eſt ponderoſius, ſplēdidius,ſolidius,firmius & ductilius. Nā aurū ſub malleo nō finditur , ſed ſm̄ volūtatem artificis in bracteas tenuiſsimas dilatatur , ſi tamē bene fuerit à ſordibus depuratū ; percuſſum etiam non reſonat neque clamat , nec in igne conſumitur ſed purgatur.Reuera chariſsimi , tales debemus eē nos, quia verè debemus eſſe ponderoſi per maturitatem,ſplendidi per ſapientiæ vel apparentiæ luciditatem , firmi & ſolidi per patientiæ ſtabilitatem , ductiles per correctionis humilitatem , Nā ſub malleo correctionis,aut igne tribulationis non debemus findi vel rumpi per bonorum operū defectū & diſcontinuationē;nec ſonitum murmurationis emittere per impatientiam & detractionem,nec ibi conſumi ꝑ deſperationē,ſed artifici.i.Deo & ſuperiori noſtro atquieſcere,& ſm̄ voluntatē eius nos ducere & regere per obedientiam & ſubiectionē , & nos etiam dilatare per charitatem & dilectionē.Et iō docet Prouer.15.Qui acquieſcit arguēti poſſeſſor eſt cordis;iō nos inſtruit Proue.3. Nō deficias cū à Deo corriperis,quia quē diligit dominus corripit,& quaſi pater in filio cōplacet ſibi.Sed heu proh dolor,multi non ſic;quia verè corda multorum tanta ſuperbia ſunt repleta , ꝙ nullā correctionē volūt ſuſtinere,immo ſtatim clamant per murmurationem,impatientiam,diſcordiam, litem,& rumpuntur & cōſumuntur per deſperationem, & per apoſtaſiæ corruptelam,ſicut patet de malis religioſis ; & iſti ſunt ſimiles auro ſophiſticato.Nā qn̄ aurū non eſt bene purum , ſed habet æs vel aurichalcum immixtum, tunc malleatum corrūpitur, atque nec pro forma introducenda ad voluntatē artificis pōt duci ; ſed verè quia multi hodie habent admixtum aurichalcū,quod vr̄ eſſe aurum,quod non eſt.i.hypocriticā fictionem; Ideo pro certo non poſſunt malleatores tribulationum & reprehenſionum in patiētia ſuſtinere; immo per impatientiam ſępiſsimè deficiunt & rūpuntur. vnde Exo.6. Non acquieuerūt ei propter anguſtiam ſpiritus opuſq; duriſsimum.Nō ſic chariſsimi, ſed acquieſcamus corrigētibus nos ꝑ ſubiectionē.Igitur inquit. De iſto ergo pōt dici illud Ioh.18.Ergo rex es tu? tu dicis q a rex ego ſum.q. d. O tu ergo.i.o tu corrector , tu es rex & rector,iō acquieſcendū eſt. vnde Iſa.7.Audite ergo domus Dauid &c. Vide infra de iſto correctore in loco ſuo.Igitur acquieſcamus corrigentibus per ſubiectionem.¶ Tertiò acquieſcamus indigentibus per compaſsionem.ei inquit.Nā per iſtud pronomen,ei, qd̄ eſt pronomen generale intelligo mundi miſeros & depreſſos, quos diuites nō dignētur hodie proprijs numinibus nominare , ſed eos ſolēt appellare ſub nominibus generalibus & remotis dicētes, ille vel illa &c. talibꝰ igit̄ miſeris debemus acquieſcere eis cōpatiendo , ipſorūq; miſeriā conſolando, adiuuando , & eis ſubueniendo, vt de quolibet paupere dicatur.Iſte eſt tenete eum, tenete.i.in memoria per recordationem & affectionem, talis eſt affectio inter paſſeres , quia ſi vnus currit in laqueum,alij ad clamorē eius accurrunt,& quaſi eius clamoribus acquieſcentes ipſum nituntur pro viribus liberare,vt dicit Plinius.Sic verè chariſsimi, ſi aliquis frater noſter, vicinus vel amicus laqueo paupertatis vel tribulationis fuerit deprehenſus, ſtatim ꝑ certo ꝙ ad nos clamauerit noſtrum auxilium implorando,verè nos debemus acquieſcere,cōpati & accurrere,& ipſum ꝑ viribus adiuuare,& de paupertatis vel tribulationis laqueo liberare; & de tali acquietione pōt intelligi illud ꝙ dr̄ de ꝑconio ad Rom. 1.Mat.8.Acquieſcunt oībus quæ poſtulantur ab eis.Sic.n.videmus ꝙ Leo parcit animalibus proſtratis, & quaſi veniam implorantib. Nā ex nobilitate regalis animi talibus acquieſcit & indulget,ipſaq; tangere non dignatur , vt dicit Iſido. Sic verè illi qui habent regalem animum.i.liberalem, beneuolū & benignum , quando uident inimicos ſuos vel etiam alios ad terram proſtratos.i. de ſtatu ꝓprio cecidiſſe , & ad ſtatum infimum deueniſſe,certe ipſi debēt ei compati, & ei humiliato poſcenti veniam indulgere,& eum non debēt lædere ſed iuuare , exēplo Dauid qui cū poſſet occidere Saul inimicum ſuum,ei pepercit.1.Reg.24.& 26.vnde dr̄.1. Macha.2. Nonne Dauid in miſericordia ſua conſecutus eſt regnum?vnde ſi eſurierit inimicus cibum da illi, vnde Deute. 32.Mihi vindictā,& ego eis retribuam.Eccleſi.28. Qui uindicari uult à Deo inueniet uindictam. unde Hugo. Nobile genus uindictæ indulgere,ſic non faciunt crudeles,non parcunt tribulato,ſed qn̄ poſſunt præualere, nituntur uel iniuriā uſq; ad unguem uindicare.Prouer.6.Qm̄ Zelus & furor uiri non parcet in die uindictæ,nec acquieſcet cuiuſquā precibus,nec recipiet ꝑ redēptione dona plurima,non ſic chariſſimi,ſed acquieſcamus indigētibus,cōpatiendo eis inquit Sap̄.3.Fideles in dilectione acquieſcent illi.¶ Quartò debe- E
mus acquieſcere conuiuentibus conſentiendo,quia illis qui conuiuunt nobiſcum,debemus eſſe acquieſcētes,cōcordes, conſentanei,& pacifici & benigni,ꝙ oſtenditur cum dr̄. Habeto pacē.Sicut.n.videmus,ꝙ aīalia quæ ſunt ſimilis & conformis conditionis & naturæ, ſibi inuicē acquieſcunt & cōſentiunt.& inter ſe pacificè conuerſantur.Sicut videmus de ouibus,bobus,& ceruis,elephantibus , & cęteris manſuetis aīalibus , quæ gregatim uiuere cōſueuerūt,& inter ſe pacificè cōuerſari.Sic uerè nos qui ſumus ſimilis cōditionis & cōformis,quia.ſ.oēs ſumus chriſtiani,eccleſiaſtici uel religioſi debemꝰ acqeſcere inuicē uel cōſentire , & pacē & cōcordiā alter ad alterū cuſtodire.Habeto inqt pacē.Marci 9.Habete pacē inter uos.Iuxta illud Io.16.Pacē meam do uobis , pacem reli-

D

cem relinquo vobis : Sed heu proh dolor,q̄a pauci ſunt ho
die qui habeant inter ſe verā pacē, quia verè ſicut videmus
mundus totus eſt in diſcordia & in lite.vnde Iere. 12. Non
eſt pax vniuerſæ carni,dicit dominus.Dicit.n.Pli.& Amb.ꝙ
multis cauſis pugnant inter ſe apes,ſed modico iactu pulue
ris vel lapidis ipſorum controuerſia quietatur. Sic verè ho
die chariſſimi,inter nos ex multis cauſis oritur & rixa & cō
tētio, Et multis occaſionibus fędus pacis & vinculum diſsi
patur ; Sicut ad literam videmus de ſuperbis & ambitioſis,
non poſſunt habere pacem inter ſe,ſed pugnis,litibus, ver-
bis,minis, iniurijs, & detractionibus,alter ab altero impu-
gnatur:q̄a ſicut dr̄.Ier.16.Abſtuliſti pacē à populo iſto. Sed
verè humana diſſenſio modico puluere vel lapide diſsipat̄,
quia.ſ. q̄n nos fuerimus lapide.ſ.ſepulchri , & terræ puluere
cooperti.ſ.in morte,tūc oīs noſtra diſſenſio finietur, quia.ſ.
tūc oportebit nos pugnare vel cum vermibus in ſepulchro
vel forte cum dęmonibus in inferno,vel forte cum ignibus
in purgatorio . Et propter hoc optime docet Sap̄. Eccleſi.
28.Memento nouiſsimorū,& deſine inimicari. Non ſic cha
riſsimi,ſed acquieſcamus per mutuā concordiam & pacem
vnde.4.Reg.14.Percuſsit fœdus coram domino,vt ſuſcita-
ret verba fęderis,acquieuitq; populus in pacto.Acquieſca-
mus igitur inuicem concorditer conſentiendo,Benigniter
compatiendo,Patienter ſubijciendo, Reuerenter obedien
do.Et hæc de acquieſcere ſufficiant gratia breuitatis.

A **Acquirere.** Idem eſt ꝙ accipere, lucrari,vendica
re, ad ſe quærere . Nota igitur quòd
inuenimus multiplicem acquiſitionem ſcilicet.

Acquiſitionem numinis,
Acquiſitionem hominis,
Acquiſitionem dęmonis,

Numinis dico,q̄a.ſ. Deus
acquiſiuit ſibi eccleſiam,
acquirit ſibi aīas,& acqui
ſiuit nobis cęleſtem patriam. De acquiſitione eccleſiæ dicit
Hiero.Exponens illud p̄s.Dabo tibi gentes hæreditatē tuā,
hæreditas quippe filio Sancta eccleſia data eſt, quā non mo
riens pater ei reliquit, ſed ipſe eā ſua morte mirabiliter ac-
quiſiuit.De acquiſitione verò aīarum dr̄.1.Petr.2. Vos eſtis
genus electum,regale ſacerdotium,gens ſancta,populus ac
quiſitionis.De acquiſitione verò cęleſtis patriæ per Adā ꝑ-
ditæ,dicit ꝙ Deus deduxit eos.ſ.Sanctos patres in mōte ſan
ctificationis ſuæ,montē quē acquiſiuit dextera eius. Eſt igit̄
B quædā acquiſitio ſuperni numinis.¶Secundò dico ꝙ eſt ac-
quiſitio mortalis hominis. Et ſic nota ꝙ eſt duplex acquiſi-
tio quo ad p̄ſens.ſ.vitioſa , & virtuoſa.Vitioſa q̄n hō acq̄rit.

Mundanorum proſperitatem,
Vitiorum fœditatem,
Tormentorum pœnalitatem,

Et dicitur hic Sap.1.
In iuſtitia mortis eſt
acquiſitio.Sicut vide
mus qđ latro acquirēdo rē furatā, acquirit ſibi crimen fur-
ti,& exinde pœnas.Sic verè auarus dum auarc acquirit aq̄-
rit crimen auaritiæ,& exinde ſuſpēdiū mortis æternæ.¶ Itē
nota ꝙ eſt acquiſitio virtuoſa,quando.ſ. hō acquirit gratias
& virtutes,dona,merita & gloriam æternā,& iſtā pro poſſe
noſtro debemus acquirere & procurare , oīs.n.res appetit
naturaliter ſuam perfectionem,pro poſſe vēdicat , & acqui
rit. Sicut videmus de arbore q̄ non ceſſat continuè moueri
& creſcere,quouſque acquirat debitū cōplementū.Sic verè
chariſsimi,virtutes & perfectiones debemus pro poſſe ac-
quirere,& continuè de virtute in virtutem creſcere & pro-
ficere quouſq; acquiſierimus cōplementum donorum, vir-
tutum,ſcientiarum,& gratiarum,& augmentem gloriæ Pa
radiſi.Et de iſta acquiſitione pōt dici illud Prouer.3.Melior
eſt acquiſitio eius negatione auri & argenti,primi & puriſ-
ſimi fructus eius . In q̄bus verbis oſtēditur ꝙ nos debemus
acquirere complementum perfectionis triplici rōne.ſ. Pro
pter bonitatē qua cunctis præfertur.Melior eſt. Propter di
gnitatem ad quā hoc refertur.Acqui.au.& ar.Propter volu
C ptatē q̄ per hanc confertur, primi & puriſſimi fructus eius.
¶Habet igitur chariſsimi , acquiſitio gratiæ & virtutis bo-
nitatis excellentiam,quia melior eſt.Illa.n.acquiſitio eſt bo
na,per quam rudis materia ad formam nobilem trāſmuta-
tur.Sicut videmus quod cinis quæ eſt turpis & vilis condi-
tionis in igne,quandoq; taliter diſponitur ꝙ efficitur vitrū;
& ſic acquirit pulchritudinem,claritatem,formoſitatē,pu-
ritatem , & perſpicuitatem.Sic verè chariſsimi , dico ꝙ ac-
quiſitio ſpirituum eſt melior , quia ſcilicet exinde acquiri-
tur forma nobilis qua homo efficitur

Clarus per diſcretionem,
Pulcher per honeſtā cōuerſationē,
Purus per caſtitatem,
Perſpicuus per veritatem,

Et ſic igitur illa ac-
quiſitio habet bo-
nitatē excellentiæ,
Melior inquit , Ideo de iſta acquiſitione pōt dici illud Pro-
uer.8. Melior eſt ſapiētia cunctis opibus, & oē deſiderabile
nō pōt ei cōparari.Illud.n.eſt melius qđ à meliori principio
immediatius emanat,& ꝙ ad finē meliorem ordinatur . Et
ideo ſpiritualia q̄ à Deo principiantur & originātur imme
diatè,& ad optimū finem.ſ.ad æternā beatitudinem ordinā
tur , bona & optima poſſunt dici , & ideo debent p̄ cæteris
ꝓcurari . Iuxta illud.1. Corin.14. Aemulamini chariſmata
meliora . Habet igitur iſta acquiſitio bonitatis excellentiā.
¶Scđò dico ꝙ ipſa habet dignitatis eminentiā, quia præfer D
tur negotiationi auri & argenti . Et bene . Sicut.n.videmus
ꝙ corpora ſuperiora p̄feruntur inferioribus , quia.ſ.incor-
ruptibilia ſunt,& inuariabilia,& nobiliſsima, & ſimpliciter
digniora.Sic verè chariſſimi, bona ſpiritualia & eorum ac-
quiſitio bonis inferioribus p̄feruntur, ſicut nobiliora & di
gniora.Et ideo hic nominat duo bona tēporalia,quorū ac-
quiſitio non pōt acquiſitioni ſpiritualium comparari , quæ
tamen p̄cioſiſsima ab hoīnibus reputātur.ſ. Splendor ſcien
tiarū.Negotiatione inquit Auri.Valor diuitiarum.Argenti
inquit,quod etymologizatur,quaſi ardens gentem , quia.ſ.
argentū & pecunia facit gentes per auaritiā ardere & æſtua
re.Iſtorum.n.acquiſitio eſt laborioſa,timoroſa, & doloro-
ſa.laborioſa in ingreſſu,timoroſa in progreſſu, doloroſa in
egreſſu.Laborioſa quādo acquiritur,Timoroſa quando ſer
uatur,doloroſa quando perditur.Et ideo vr̄ de multis diui
tibus & ſapiētibus,ꝙ ipſi ſint ſimiles griphis , q̄ ſunt aues &
aquilæ à parte anteriori,& ſunt Leones & beſtiæ à parte po
ſteriori. Hi in mōtibus hyperboreis cuſtodiūt aurū & argē
tum & lapides precioſos,quorū tamen poſſeſsio & acquiſi
tio non eſt eis vtilis,quia.ſ.eis non vtuntur,ſed eſt magis eis
dānabilis, quia iſtorum cuſtodia dat eis ſolicitudinem & la
borem, ſicut dicit Iſid.Sic verè in montibus hyperboreis q̄
ſunt frigidiſsimi.i.in excellentijs,officijs,& dignitatibus hu
ius mundi, vbi frigus indeuotionis abundat , principantur
hodie multi griphi.i.multę malæ perſonæ,q̄ ſunt ſicut Aqui
læ per volatum ſuperbiæ,& varietatis.Et ſicut Leones p im
petum ſæuitiæ & crudelitatis: quia reuera quandoq; habēt
in cuſtodia ſua aurum ſapientia ſæcularis,& argentum opu
lentiæ tēporalis,ita ꝙ bene pōt talibus dici illud Ca.1. Mu-
renulas aureas faciamus tibi vermiculatas argento . Iſti.n.
acquirunt Murenulas.i. ornamenta & paramenta auri & ar
gēti.i.ſcientiarū & diuitiarum. Sed verè ſępe accidit ꝙ talis
poſſeſsio & acquiſitio eis non proficit, quia.ſ.ea nō vtūtur.
Multi.n.ſunt ita puſillanimes vel ita p̄ſumptuoſi, ꝙ licet ha
beant aurum ſapiētiæ,tamen ipſi nolunt eo vti.ſ. proximos
iuuando,conſulendo & inſtruendo;& hoc malū, quia ſicut
dr̄ Luc.12.Seruus ſciens voluntatem domini ſui, & non fa-
ciens,plagis vapulabit multis.Et Iacob.4.Scienti bonū face
re & nō faciēti,peccatū eſt illi. Itē alij ſunt ita parci & tena
ces,ꝙ licèt habeāt argentū diuitiarum , ipſi tamen non au-
dent nec ſibi nec alijs de neceſſarijs prouidere;& hoc peſsi
mū,quia ſicut dr̄ Eccleſ.14. Viro cupido & tenaci abſq; rō-
ne eſt ſubſtantia. Talium igitur acquiſitio non proficit , ſed
ſuo poſſeſſori nocet multipliciter & officit. Vnde Ambr.ſu
per Lucā.12.Fruſtra congregat opes,qui his vti neſcit. Nec
.n.noſtra ſunt quæ non poſſumus auferre nobiſcum, ſed ſo-
la virtus comes eſt defunctorum , ſola nos ſequitur miſeri-
cordia,quæ tabernacula defunctis acquirit æterna.Acquira
mus igitur chariſsimi,non temporalia ſed ſpiritualia , quia
verè iſtorū acquiſitio habet dignitatis eminentiā,quia.ſ.me
lior eſt negotiatione auri & argenti.Prouerb. 4. & Prouer.
16.Acquire prudentiam,quia melior eſt cunctis opibus.
¶Tertiò dico quia ipſa habet voluptatis affluētiam , quia.ſ. E
iſta habet voluptatē & affluentiā glorię Paradiſi,qđ oſtēdi-
tur cum dr̄,Primi & puriſſimi fructus eius. Fructus.n.quod
eſt illud vltimum quod reportat agricola de arbore, ſignat
præmium gloriæ Paradiſi,q̄ pro laboribus pęnitētię repor
tamus . Et ideo videtur ꝙ Paradiſus eſt ſimilis quibuſdā in-
ſulis,quæ ſunt in ocæano,q̄ dicunt̄ inſulæ fortunatæ, de qui
bus dicit Iſid.ꝙ oīum bonorū copia ſunt repletæ.Ibi.n.fru-
ctuū oīum maxima abundātia;& maximè in vna, vbi oī tē-
pore fructus abundat, ita vt nunquā deſit comedere volēti
bus , Ibi auiū dulcis melodia , Ibi lactis & mellis affluentia.

Ibi caprarũ & ouium multitudo. Et ideo antiqui poetæ & gentiles ibi crediderunt esse paradisum. Et propter hoc, vt dicitur, vocauerunt illas insulas fortunatas. Reuera talis est paradisus, quia ibi verè est oĩum bonorum opulẽtia. Est.n. ibi fructuum & delitiarum affluẽtia. Auium.i. beatorũ Deũ laudantium & gratias agẽtium cõsonantia. Dulcedo lactis & mellis.i. requies deuotionis & consolationis. Oues & capræ quæ gregatim vadũt.i. societas cõcordantiæ vnitatis & coniunctionis. Canes ẽt quæ sunt aĩalia fidelissima.i. firmitas fidelitatis & amoris & dilectionis; & ideo iste locus põt
B dici propriè insula fortunata. Paradisus.n. dicitur, quia ibi est paratus domini visus. Fortunatus, quia oĩum bonorum fortuna ibi abũdat. Insula ẽt dicitur, quia.s. nullus põt ibi intrare nisi per mare tribulationis, pęnitentiæ, amaritudinis & laboris, quia sicut dicitur Actuũ.14. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnũ Dei; sed trãsacta amaritudine huius maris, quãdo ad istã insulã peruenitur, tanta copia fructuum ibi põt inueniri, acquiri & possideri.i. tanta voluptatis dulcedo, ꝙ ibi potest totus voluptatis appetitus, & tota aĩæ capacitas satiari. Iuxta illud psal. Satiabor cũ apparuerit gloria tua. Nã sicut dicit Isido. Est quædã regio in Aphrica ita fertilis, ꝙ ibi iacta semina in cẽtuplũ augmẽtantur. Sic verè paradisus est ita fertilis, ꝙ si ibi per eleemosynam, pœnitentiam, & ceteras virtutes semen bonorũ operum seminaris, fructum centesimũ, qui est perfectus numerus.i. perfectionem & opulentiã æternæ gloriæ reportabis. Genes.27. Seminauit Isaac in terra illa, & inuenit in anno illo centuplum. Et Mat.19. Centuplum accipiet, & vitã æternam possidebit. & Mat.13. dicitur. Semen cecidit in terram bonum, & ortum fecit fructum centuplum. Heu Deus pro certo insula non est mundus, quia verè in mundo non est.

Bonorum abundantia, sed indigentia,
Non opulentia, sed indigentia.
Non melodia, sed tristitia
Non concordia, sed controuersia.
Non fidelis amicitia, sed amicitia falsa.

F Et iõ ibi nõ abundat fructus perfectæ dilectionis, immo ista regio caret fructibus fruitionis. vnde Sap. 3. Vacua inquit est spes illorum, & labor eorũ sine fructu. Et ideo mundus nõ est similis insulis fortunatis, immo est similis cuidã monti, qui ẽ propè Siciliã, qui dicitur mõs Ethna, sed Ethna, vbi nõ crescit aliquis fructus, sed perpetuis incendijs spiratur. Sunt.n. ibi cauernæ sulphure plenæ, & ex collisione vẽti qui generatur ex fluctibus maris contigui, Sulphur illud quod est calidũ inflamatur. Et sic dicitur ꝙ ibi audiũtur quædam voces lamentantiũ; & iõ infernorum spiraculũ creditur ibi esse, sic verè charissimi, mũdus est hodie plenus infinitis incendijs.s. incendio auaritiæ & cupiditatis, Incẽdio sæuitiæ & crudelitatis, Incẽdio luxuriæ & carnalitatis. Sũt.n. ibi cauernæ sulphureæ.i. hoĩes peccatores cauati & defectiui, sulphurei, infames, & fætidi, qui ꝓ certo ad flatũ vẽti.i. ad suggestionẽ tẽtationis, quę à mari.i. à diabolo mouetur, spirat faciliter istos ignes. Eccles.12. Apertio oris eius inflãmatio. Et ideo in hoc mũdo audiuntur hodie multi miseri lamentãtes, illi.s. qui istos ignes crudelitatis & cupiditatis ab istis cauernis sulphureis.s. ab istis raptoribus & vsurarijs patiuntur. De quibus bene dicitur Iob 24. De ciuitatibus fecerunt viros gementes, & aĩæ vulneratorũ clamabunt, & Deus inultũ abire nõ patietur. Et iõ mũdus infernus.i. locus crudelitatis & insatiabilitatis propriè põt dici iuxta illud Prouer. 15. Infernus & perditio nõ implebuntur, sic & oculi hoĩum insatiabiles. In isto ẽt monte non sunt hodie fructus bonorum operationum, vel dulcedo perfectarũ delectationum. Ideo põt figurari Matth.21. in illa ficulnea in qua dominus non inuenit fructus, sed folia, & ideo maledixit ei & aruit. Sic vere in mũdo satis est de folijs.i. de apparentia & de verbis. sed verè nihil est ibi de fructu bonitatis & perfectæ voluntatis. Et iõ dominus maledixit. Mat.14. Vę Mũdo ab scãdalis. Et propter hoc iste mundus est hodie totus aridus, qa.s. ipse caret gratiæ & deuotionis. Luc.4. Natũ aruit, quia non habuit humorẽ. Ideo dicitur in Psal. Dedit ęrugini fructus eorum, & labores eorũ locustæ. Non sic Paradisus, nõ charissimi, quia verè primi & purissimi fructus eius. Primi quãtũ ad promotionis honorem. Purissimi quãtũ ad visionis splendorẽ. Fructus eius quantum ad fruitionis dulcorẽ. Et iõ talis locus debet acquiri & procurari. vnde.2. Thessa. 2. Vocauit vos per euãgelium nostrum in acquisitione gloriæ. Et sic patet ꝙ est acquisitio commandabilis. ¶ Secundo G
dico quòd est acquisitio humana, quæ est dãnabilis. Et ista est pro certo quando homo

Acquirit culparum montem & cumulum,
Acquirit gazarum pontem & baculum,
Acquirit pœnarum fontem & riuulum.

Dico igitur ꝙ mali acquirũt cumulũ diuitiarũ nequitiarũ, & dic ꝙ peccatũ est sicut monile Vulcani, qđ ꝗcunq; habebat vel acqrebat, peribat; sic pctm̃ &c. Sap.1. Iniustitia, mortis ẽ acquisitio. Itẽ mali acquirũt cumulũ diuitiarũ, similes formicis q̃ in granis aggregatis se cumulãt; Apibus, q̃ flores aggregãt; Ericijs, quæ poma cõglobãt. Et iõ de istis dicitur Baruc.3. Thesaurizat aurũ, in quo cõfidũt hoĩes; & nõ est finis acquisitionis eorũ. Itẽ mali acquirunt riuulũ miseriarũ .s. pœnas inferni. de quo ad Rom.4. Qui aũt resistunt, ipsi dãnationem acquirunt. ¶ De acquisitione autem dæmonis vel prædicatorum qui diuersimode acquirunt animas, omitto gratia breuitatis. Et sufficit de acquirere ad præsens.

Accubare seu Accumbere. A

Recũbere, Cibare. Cũ accubitus sit ꝓpriè locus stratus vel lectus ad quiescendum, & accubandũ, vel ad cubitum ponẽdum, vel ad innitendum factus; Possumus dicere ꝙ in scriptura multiplex accubitus inuenitur. Est enim accubitus.

Floridus & purus,
Aridus & durus,
Lucidus & securus,
Fętidus & impurus,
Horridus & obscurus.

Accũbũt igitur iusti virtutũ floribus. de quo dr̃ Ezech. 34. In herbis virentibus, in pascuis pinguibus accubare ego faciam oues meas. ¶ Item accumbunt mundani terrenis operibus.s. in amore terrenorum, quæ sunt per nimiã solicitudinem nimis dura. Amos.2. Super vestimẽtis pignoratis accubuerunt. Vestimenta igitur ſm Greg. sunt bona tẽporalia. ¶ Itẽ accũbunt beati securis turribus.s. in Paradiso. Sophoniæ.3. Pascẽtur & accubabunt, & nõ erit qui exterreat. ¶ Itẽ accumbũt mali culparum fęcibus. Vnde.2. Reg.13. de Amõ luxurioso dr̃. Accubuit Amõ & ęgrotauit. ¶ Item accũbunt damnati inferni ignibus. Accubabunt in medio eius gregis oẽs bestiæ gentium, & onocrotalus, & imber, & ericius, & in liminibus eius morabuntur. Per ista.n aĩalia accipiuntur diuersa genera peccatorum. His igitur pręmissis, nota ꝙ est accubitus seu recubitus bonorũ, qui est laudabilis. Et est accubitus malorũ, qui ẽ odibilis. ¶ Primò igitur videamus de B
bonorum accubitu laudabili. Sicut.n. videmus ad oculum, ꝙ omne aĩal indiget quiete & accubitu post laborẽ; Sic verè oĩs postquam satis laborauerit in negotijs huius mundi, necesse est ꝙ aliquando aliquam quietem spiritualem, & aliquem mentalem accubitum consequatur. Et de hoc potest exponi illud Genes.46. Isachar asinus fortis accubans inter terminos. Ecce hic ostenditur quòd boni diuersimodè requiescunt & accumbunt, uidelicet

In securitate spei confidentis,
In humilitate cordis patientis,
In posteritate finis subsequentis.

Sic igitur in nobis spei securitas & cõfidentia; qđ ostẽditur cum dr̃ Isachar, quod interpretatur, dominũ memorãs. Itẽ cordis humilitas & patientia, quia debemus esse asinus fortis. Item sit in nobis finis posteritas cũ prææuidentia, quia.s. debemus habitare inter terminos. Est igitur requies seu accubitus in cõfidentia sustentatoria, hoc est dictũ in spe & fiducia ipsius Dei. Isachar, elephas accumbit & dormit innixus arbori. habet.n. tantã corporis grauitatem, ꝙ si ad terrã accumberet dormiendo nunquam posset se amplius leuare. Et ideo necesse est ꝙ totus erectus super poplites anteriores dormiat, & ꝙ innitatur arbori dũ accumbit. Reuera charissimi, per elephantem possum intelligere quemlibet virum iustũ qui in vita ista peragrat memoria mũdi huius. Iste.n. necesse habet alicubi accũbere & requiescere per desideriũ & affectũ. Modo sic est ꝙ iste naturaliter est grauis & põderosę cõditionis, quia.s. hõ naturaliter ẽ grauis & põderosus ad bonum faciendũ, & inclinatus ad malũ exequẽdum, quia sicut dicitur Genes. 8. Sensus & cogitatio hoĩs prona sunt ad malũ ab adolescẽtia sua. Et ideo si homo velit accum-

lit accumbere terræ,& quieſcere circa terrena,pro certo vix aut nunquam poterit ſe erigere ad æterna;immo erit in periculo ꝙ ibi per auaritiam taliter infigatur, ꝙ nũquã amplius erigatur.Quid debet igitur facere?verè ipſe debet accũbere totus erectus ſurſum ad ęterna per deſiderium & affectionẽ. Debet etiam inniti arbori.i. Deo per fiduciam , & per ſpem, & deuotionem,& ita requieſcet ſine periculo per mentis cõſolationem.Et hoc oſtenditur cum dr̃ Iſachar , quod interpretatur memorans dominum, quia verè ita debet ſperare, & confidere in domino,ꝙ ipſum ſemper debet continuè memorare,& mentali memoriæ commendare, quia beatus homo qui confidit in domino.Hiere.17.vnde Deut.33.Læta e Zabulon in exitu tuo,& Yſachar in tabernaculis tuis.Homo .n.qui dr̃ Zabulon.i.defluens per mortalem cõditionem, debet eſſe ſicut Yſachar in tabernaculis , & fiduciam & deuotionem habere.Iuxta illud Eſa.32.Sedebit populus meus in multitudine pacis,in tabernaculis fiduciæ,in requie opulenta.Sed verè chariſsimi,vr̃ ꝙ multis accidit ſicut elephanti,q. quandoq; non eligit fortem arborem ad innitendum,immo innititur arbori interius concauæ , vel à venatore ſecatæ , & tunc arbor illa ſtatim frangitur,ipſeq; cadit & occiditur.Sic verè homo quandoq; non innititur per ſpem & fiduciã forti arbori.i. Deo & ſanctis,immo qñq; accumbit ſuper arborẽ putridam.i.ſuper carnem & carnalem amicitiam, quandoq; ſuper arborem ſecatam & inſolidam.i.ſuper mundũ & mũdanam proſperitatem & opulentiam. Quandoq; ſuper arborem ventis expoſitam.i.ſuper honorum eminentiam,quæ q. dem cito ei deficiunt,ipſoq; cadẽte per mortem , venatores inferni ipſum interficiunt & occidunt.Et iõ mundus & mũdana proſperitas figuratur in baculo harundineo ægypti,de quo Eſa.36.Ecce inquit confidis in baculum iſtum harundineum ægypti,cui ſi innixus fuerit hõ,intrabit per manũ eius, & perforabit eam;ſic Pharao rex ægypti omnibus qui confidunt in eo . Aegyptus iſte chariſsimi,ſignat mũdũ,q.a Aegyptus interpretat̃ tenebræ,& mũdus iſte per ignorantiã tenebroſus.Baculus iſtius Aegypti eſt mundi ꝓſperitas,quę verè eſt baculus.i.ſuſtentatio fatuorum,qui eſt harũdineus , q.a.ſ. non eſt ſolidus neq; firmus,ſed defectibilis & inanis , citoq; ad modum harundinis diſsipatur,frãgit̃ & deletur. Rex aũt Pharao qui iſtum baculum & iſtum Aegyptum.i.mundũ,& mundi ꝓſperitatem gubernat,ſignat mundi principes & potentes,qui mundum & ſua ꝓſpera habent in manu ſua , qui etiam dicunt̃ Pharao,qui interpretat̃ nudans,denegãs & diſcooperiens,quia verè iſti denegant pauperibus pietatem,& ſubditos & vicinos ſuos ꝑ rapinã & exactionẽ diſcooperiũt & denudãt.Iob 24.Nudos dimittunt hoĩes veſtimenta tollẽtes.Maligni & fatui confidunt in Aegypto.i.in mundo,ẽt innituntur per confidentiam ſuper baculo eius harũdineo.i.ſuper mundi proſperitate,& ſup Pharaone rege eius,ſup mũdi diuitibus & potentibus,quæ tñ oĩa cito deficiunt & franguntur,& ſic decipiuntur innitẽtes. Sicut quotidie videmus ad oculum de multis,qui ſperantes in ſe, quos promiſsionibus alliciunt,ſuis fraudulentijs decipiunt.Et ideo dr̃ in pſal. Bonum eſt confidere in domino,q̃ confidere in homine. Et ideo ſtultus eſt elephas.i.homo qui accumbit per confidentiam ſuper iſtis.Ideo bene dr̃ Eccl.20. Cum aliena muliere ne ſedeas,nec accumbas ſup cubitum eius.Aliena.n.mulier eſt mundana ꝓſperitas,quæ.ſ.eſt more mulieris mutabilis atque vana,ſuper quam non eſt aliqualiter per amorem & confidentiam accumbendum.Non ſic igit̃ chariſsimi,ſed innitamur forti arbori.ſ.Deo & ſuper eum accumbamus ꝑ confidentiam ſuſtentatoriam, Yſachar.Exemplo beati Ioannis de quo legit̃ Ioha.13.ꝙ ipſe recubuit in Cęna ſuper pectus dñi.

¶ Secundò accumbamus & requieſcamus per patiẽtiam ſupportatoriam. Aſinus inquit fortis. Nam ſicut videmus ꝙ tutum eſt accubare in caſtro forti & firmo,ꝙ non timet machinas bellatorum.Sic vere tutum eſt accumbere ſpũaliter, q.eſcere & dormire in virtute patientię & humilitatis, quæ nihil aliud eſt,quam quoddã caſtrum ſpũale,quod non põt diſſipari nec deſtrui tribulationibus quibuſcunq;.Et hoc oſtẽditur cum dr̃ aſinus fortis,quia.ſ.debemus eſſe aſini per humilitatem,fortes per patientiæ firmitatem. Eſt.n.aſinus ſm Iſido.aial ſimplex & tardum ,humanis nutibus obediens & ſubiectum,obliuioſum,oneriferum, patiens oneris , itineris & laboris,vili & modico vtens cibo.Inter ſpinas & tribulos quærens victum.Talis pro certo debet eſſe vir fortis, humilis & perfectus,quia iſte debet eſſe ſimplex.i.ſine plica malitię per innocentię puritatem,tardus per temperantiæ maturitatem,obliuioſus.ſ.iniuriarum per clementiam & pietatẽ, ſubiectus.ſ.maioribus per obedientiam & humilitatẽ , vtẽs modico cibo per abſtinẽtiam & ſobrietatem. Inter tribulos quærens victum per pniam & aſperitatem,oneriferam & laborioſum per patientiam & longanimitatem. Ideo de talib. aſinis patientibus põt intelligi illud Gen.44. Oneratis aſinis reuerſi ſunt in oppidum . Et ſicut videmus ꝙ aſinus eſt fortior in parte poſteriori quã anteriori,ſic homo debet fortiõr & potentior eſſe in poſteriori parte ſenectutis,q̃ anteriori iuuentutis.2.Corin.11.Cum autem infirmor, tũc fortior ſum. Sed heu proh dolor,quã pauci ſunt hodie tales aſini in mũdo.ſ.viri patientes;vr̃.n.adimpletum hodie verbum Pli.lib.9.c.44.qui dicit ꝙ in frigidiſsimis regionibus,vt eſt Pontus, non inueniunt̃ aſini.Sic verè quia mundus eſt frigidiſsima regio per indeuotionem,quia.ſ.amor diuinus ardorq; charitatis ibidem non ardet;Ideo nulli vel pauci aſini.i. viri patientes & humiles inſunt ibi.Et ideò vr̃ impleta figura Exo. 13. Primogenitum aſini mutabis oue:quia verè iſti qui deberẽt eſſe aſini.i.fortes,patientes,humiles & ſtabiles,ſ.clerici & religioſi,& etiam alij chriſtiani,mutati ſunt hodie in oues.i.in viros molles,inſtabiles & imbecilles.Non ſic chariſsimi nõ, ſed ſimus aſini virtuoſi & patiẽtes in tribulationibus reſiſtẽtes,figurati.3.Reg.13.per illum aſinũ prophetę mortui, quẽ Leo occiderat,qui ſtabat iuxta cadauer magiſtri ſui , de quo dr̃ ibidem ꝙ non comedit Leo de cadauere, nec læſit aſinũ. Quia verè chariſsimi,illi qui ſunt verè aſini.i. humiles & patiẽtes,qui iuxta cadauer prophetæ mortui.i. iuxta Chriſtum mortuum ſtant per ſuę mortis meditationẽ,à Leone.i.á diabolo & cæteris crudelibus,nec ab eorum tormentis & tribulationibus læduntur nec grauantur.Ideo dr̃ Eccleſi.33. Cibus & virga,& onus aſino;panis & diſciplina & opus ſeruo. Accumbamus igitur & quieſcamus per patientiam cuncta ſuſtinentes.Et de tali accubitu fortitudinis & patientiæ dr̃ illud prædictum Soph.3.Paſcent̃,& accubabunt, & non erit qui exterreat.

¶ Tertiò accumbamus per præuidentiam in D mortem cogitatam.i.accumbamus in cõſideratione mortis & futurorum contingentium.Accumbamus inquit inter terminos.Nam per meditationem & conſiderationẽ debemus accumbere vel dormire inter terminos , iudicij, purgatorij, & inferni.Iſti ſunt fines concluſionis & viæ noſtræ.Et iõ nos debemus facere ſicut quædã belua, quæ dr̃ vitulus marinus, quę cubat & habitat inter terminos maris & terræ. In terra .n.cubat ſicut beſtia,& ibi parturit fœtus ſuos. In mari autẽ natat & ambulat ſicut piſcis,& iſta belua ſuper omnia animalia opprimitur graui ſomno,vt dicit Pli.lib.7.c.12.Verè chariſsimi,ſic debemus facere, quia verè nos debemus cubare in terra per conſiderationem noſtrę terreſtreitatis & mortalitatis.Item natare per mare i.per amaritudinẽ mortis,purgatorij,iudicij & infernalis aſperitatis;habere ſomnum ideſt requiem contemplationis æternę fœlicitatis. Et ideo de iſta duplici conſideratione ſcilicet proſperitatis & aſperitatis,& de iſto vitulo poteſt dici illud Iſa.17.Ibi paſcetur vitulus, & ibi accubabit . Vitulus enim iſte.ſ.homo contemplatiuus & conſideratiuus paſcetur ibi,ſcilicet in paradiſo , per opulentiæ contemplationem;& ibi accubabit in morte, in iudicio, purgatorio & inferno,per diuinæ iuſtitiæ meditationẽ. Heu proh dolor,quam pauci ſunt hodie tales vituli,quia verè vix inuenitur hodie qui cogitet vel qui præuideat de futũris , ꝙ maximè verùm eſt de mundi diuitibus,quos miſera proſperitas taliter delectat , ꝙ non conſiderant finem ſuum. vnde Tren. 1. Sordes eius in pedibus eius , nec recordata eſt finis ſui.Tales ſunt ſimiles ranis,quæ ſunt animalia in aquis dulcibus habitantia,cauda carentia,ſemper clamantia , ſuperuenientes timentia,& fugientia,animalia etiam ſunt lutoſa, venenoſa,ſub vẽtre ſunt maculoſa,abominabilia & odioſa. Verè tales ſunt multi diuites & potentes.Iſti.n.in aquis dulcib. delitiarum habitant & morantur. Cauda etiam quę eſt finis corporis ideſt memoria ſui finis,& conſideratione futurorũ pœnitus ſunt priuati . Iuxta illud Eſa. 3. Auferet à te dominus caput & caudam . Et ideo tales ſunt hodie clamantes per iactãtiã,detractionem,& diſcordiam, timoroſi per ignorantiam,aquoſi per luxuriam,lutoſi per auaritiam, venenoſi per malitiam,maculoſi per macularum.i.peccatorũ abundãtiam.Et ideo cunctis hominibus.i.cunctis perſonis bonis & rationa-

rationabilibus ſunt odioſi,abominabiles ſuperſtitioſi . Non ſic chariſsimi,non careamus cauda id eſt,memoria noſtræ finis,non ranæ,ſed ſimus vituli marini, & accumbamus inter terminos accidentium futurorum,vnde Eccleſi.7. In omnibus operibus tuis memorare nouiſsima tua , & in æternum non peccab.s.Accumbamus igitur

F Per præuidentiam conſideratiuam,
Per patientiam humiliatiuam,
Per confidentiam corroboratiuam.

Iſte eſt igitur accubitus gratiæ, ꝗ eſt virtuoſus, qui bene fuit figuratus Mat.26.vbi mulier effudit precioſum vnguentum ſuper caput domini recumbentis . Quia reuera qui prædictis modis in Deo recubuerit mulier,mollis aer.i. diuina miſericordia ipſum vnguento precioſo conſolationis & gratiæ deliniet.vnde Marci.6.& Lucæ.9.dicitur ꝙ dominus præcepit ꝙ facerent turbas accumbere ſuper herbam. Herba enim ſignat conſolationis refrigerium. Iſte eſt igitur accubitus gratiæ qui eſt virtuoſus . ¶ Secundò principaliter dico quod inuenitur accubitus glorię,qui eſt gaudioſus,Circa quod nota ꝙ animalia poſtquam plena fuerint & ſatiata, ſolent requieſcere,accumbere & ſedere.Sic verè animæ beatorum . quæ æterna viſione & fruitione fuerint ſatiatæ , tunc per æternam conſolationem ſecuritatem , & delectationem requieſcunt pariter & accumbunt.vnde Ezech.34.Requieſcent in herbis virentibus & in paſcuis pinguibus paſcentur, ſuper montes Iſrael paſcā eas & accubare eas faciā.Iſtæ herbæ,iſta paſcua,iſti etiam montes ſignant Paradiſum , quia.ſ. ibi eſt viror æternitatis,nunquam ſeneſcens. Paſcua nunquā areſcens.Montes.i.ſublimitas auctoritatis nunquam decreſcens ſeu euaneſcēs.Iſte eſt.n.accubitus gaudioſus & lætus

Ratione ſocietatis,
Ratione ſatietatis,
Ratione auctoritatis,
Ratione ſuauitatis.

Et primo rōne ſocietatis. Conſtat .n. ꝙ ibi eſt bona ſocietas,quia vt dicitur Mat.8.Sancti veniēt ab oriente & occidēte, & recumbent cum Abraham , Yſaac & Iacob in regno meo.¶Item ratione ſatietatis , quia.ſ.in illo accubitu Sancti habebunt ſatietatem æternam.vnde Luc.24. Dum Ieſus recumberet cum illis,accepit panē & fregit & porrigebat illis. ¶Item ratione auctoritatis.Lucæ.22.Quis maior eſt,qui recumbit,an qui miniſtrat?nonne qui recumbit?¶Item ratione ſuauitatis.Canti.1.Cum eſſet rex in accubitu ſuo,nardus mea dedit odorem ſuauitatis . Eſt igitur quidam accubitus beatorum,qui eſt gaudioſus.¶Sed adhuc nota ꝙ eſt accubitus malorum,qui eſt odibilis,ſeu vitioſus.Sed.n.videmus ꝙ beſtiæ accumbunt & requieſcunt ſecundum proprietatē cōditionis & naturæ.Sic verè chariſsimi, homines beſtiales & animales.i.ipſi peccatores in ſeculo iſto diuerſimode requieſcunt.Et ideo de maiori cohabitatione , accubitu & quiete poteſt exponi illud Iſa.11.Habitabit lupus cum agno,& pardus cum hædo accubabit.Ecce igitur ꝙ hic oſtendunt quattuor genera hominum peccatorum,qui in hoc mundo diuerſimodè accumbunt,habitant & requieſcunt. videlicet .

Sectatores guloſitatis,Lupus.
G Dilectores proſperitatis,Agnus,
Exactores crudelitatis,Pardus,
Compertores carnalitatis.Hędus.

Dico igitur primo quòd in mundo habitant & accumbūt guloſitatis ſectatores.Et iſti intelliguntur ſub nomine Lupi : Lupus.n.ſecundū Ariſt.libr 8.de animalibus eſt animal vorax & guloſum, qui quando eſurit nimis comedit , qui poſtquam fuerit ſatiatus multum appetit ludere,tādem accumbere, quieſcere & dormire.Et ideo quandoque rapit puerum,cum quo primo diu ludit,ſed finaliter eū occidit,& eſt animal valde vigil,& mirabiliter timet ignē: Verè chariſsimi,tales ſunt guloſi, quia verè ita ſunt voraces ꝙ vltra neceſsitatem cibis & potibus ſe ſatiant atque replent , qui ad litteram poſt ſatietatem volunt ludere,accumbere,quieſcere & dormire, & cum puellis.i.cum iuuenculis mulieribus ſolatiare & ludere, & tandē ipſas per luxuriam corrumpere & ſpiritualiter occidere vel fędare.Tales etiam ſunt , quia.ſ. circa carnis delitias volunt ſummopere vigilare.Ignem etiā timent, quia verè tales delitioſi mirabiliter timent ignem pœnitentiæ & aſperæ diſciplinæ.Ideo de tali accubitu poteſt intelligi illud Exod.32.Sedit populus manducare & bibere,& ſurrexerunt ludere,tales fuerunt figurati in viris illis qui poſt nimium potum oppugnauerunt Loth,vt iuuenes ad ſe ingreſſos fœdandos daret.Gen.19.De hoc Gregorius in moral.lib.1. Penè ſemper epulas comitatur voluptas.Nam dum corpus in refectionis delectatione ſoluitur,cor ad inane gaudium relaxatur.Et de iſtis Lupis poteſt intelligi illud Gen.49.Beniamin Lupus rapax mane comedit prędam & veſpere.Accumbunt igitur & quieſcūt guloſitatis ſectatores Lupus. vnde poteſt dici illud Iſa.27.Paſcetur vitulus & accubabit.Vitulus.n. carnales deſignat,qui figurati ſunt Iudit.13. Vbi dicitur ꝙ Holofernes recumbebat in ebrietate,& ideo mulier occidit eum,quę verè mulier.i.luxuria faciliter ſolet occidere illos,qui ebrietate & delitijs ſolent recumbere . ¶ Secundò dico ꝙ in mundo iſto habitāt,& accūbunt Proſperitatis dilectores . Agnus inquit.Per agnum .n.qui dr̄ ab agnoſcendo, quia.ſ.inter mille oues matrem ſuā agnoſcit,intelligo dilectores huius mūdi,qui optimè agnoſcunt matrem ſuam.i.mundi proſperitatem,ipſamq; more agni diligunt & amplexantur, obediunt & ſequuntur.Et ſicut videmus ꝙ agnus genua flectit,balatū emittit,caput erigit,& quaſi ſuper terram accumbit,vt vbera matris ſugat;Sic verè tales ad matrem ſuam.i. ad mundū caput intentionis erigunt,balatus etiam multarum ſupplicationum emittunt,genua.i.affectiones cordis ſui ad terram.i. ad terrena deflectunt,& ſuper terram.i. ſuper amorem tēpalium totaliter incumbunt , vt vbera proſperitatis ſugere valeant,acquirere,& habere,quæ ēt oīa ad literam videmus de ambitioſis,qui matrem ſuam.i.ad mundi principes & prælatos caput erigunt per fictam dilectionem,balatum emittunt .i.precum ſupplicationem,genua flectunt, per fictam humilitatem,ſuper terram accūbunt per fictæ reuerentię multiplicitatem.Et hoc totum vt vbera matris ſugant.i.vt lac mūdanæ proſperitatis de vberibus matris.i.de beneficijs & dignitatibus & officijs mundanorum principum & prælatorum ſugant,recipiant & acquirant,qđ maximè de eccleſiaſticis eſt verum.Ideo de eis poteſt dici illud Amos. 2. Accubuerunt iuxta altare,& vinum damnatorum bibebāt Dei ſui.Mali.n. eccleſiaſtici hodie iuxta altare,& iuxta Sancta ſanctorum accumbunt,& in corporalibus delicijs requieſcunt . Viuumq; damnatorum.i.mundi proſperitatem,de qua dānati peccatores inebriantur,bibunt & hauriunt atq; ſugūt . Tales fuerūt figurati.1.Reg. 13. in illo Amon qui languere ſe ſimulauit, & accubauit ſuper lectum,& quaſi ægrotare cepit,Et cū rex Dauid pater ſuus viſitaret eum,tradidit ei Thamar ſororem ſuam pro cuius amore languebat ad miniſtrandum ei, quod cum rex feciſſet,oppreſsit & corrupit eam;ꝑꝑ quod etiā ipſe poſtmodum peremptus eſt.Amon iſte chariſsimi, qui interpretat̄ populus dolens,& populus iniquus , ſignat mundi ambitioſos & huius ſeculi dilectores,qui pro certo multis iniqtatibus ſunt repleti. Thamar quæ interpretat̄ amara , ſignat mundi proſperitatem,quæ infernalem amaritudinem male vtentibus introducit.Amon igitur.i.ambitioſus multotiens fingit ſe eſſe languidum & humilem & benignum,& accumbit ēt ſuper lectum fictæ humilitatis , vt Dauid pater ſuus.i. princeps ſuperior vel prælatus ipſum viſitet & confortet , & vt ſororem ſuam Thamar.i.mundi proſperitatem, officium, vel beneficium,vel dignitatem,pro cuius amore & affectione languet,eidem cōferat & miniſtret;quod ſi forte fecerit, ipſumq; ſicut optat promouerit,ſtatim per ſuam malā vitam ſororem ſuam,hoc eſt dictu adminiſtrationem ſibi commiſſam deſtruit & diſsipat & corrūpit. Nam ſicut agnus primo eſt manſuetus,ſed finaliter acquirit & aſſumit cornua,& efficit̄ aries,dureq; percutit atque ferit , ſic verè multi ſunt ꝗ primo videntur eſſe agni mites,humiles & benigni,ſed verè qñ fuerint promoti & aſſumpti,ipſi efficiūtur arietes, quia.ſ. cornua ſuperbiæ & crudelitatis accipiunt , & ſubditos ſuos dure per rapinas feriunt & percutiunt . vnde de talibus pōt dici illud Iſa.65.Lupus & agnus paſcentur ſimul , & Leo & bos comedēt paleas,ſimul.n.in eadem perſona paſcit̄ & morat agnus & lupus,bos & Leo,qa.ſ.qui primo ſunt boues & agni ꝑ fictā humilitatē,efficiunt̄ finaliter Lupus & Leo ꝑ aptam crudelitatē & rapacitatē,vt.ſ.paleas.i.bona temporalia comedant per cupiditatem . Exemplum de Saul,qui primo ſine promotione fuit humilis , tandem factus rex, factus eſt peſsimus.Accumbunt igitur & habitant in hoc mundo proſperitatis dilectores.Agnus inquit.vnde de iſtis dicit̄ Matt. 23.& Lu.22.ꝙ ipſi amant primos recubitus in cænis,primas cathedras in Synagogis,ſalutationes in foro,& vocari ab hominibus Rabi.ſuper quo dicit Chryſoſtomus ſuꝑ Matt. Nō inquit increpat eos ꝗ in primo loco recūbūt , ſed qui amant primos recubitus,ad voluntatem vituperationem referens,

non ad

non ad factum, ſine cauſa enim in loco ſe humiliat, qui corde
H ſe præfert. Accumbunt proſperitatis dilectores. ¶ Tertiò dico
ꝙ ibi habitant & accumbunt crudelitatis exactores. Pardus
inquit. Pardus.n. vt dicit Pli. & ſm gl. Oſee. 14. eſt animal velo
ciſsimum, preceps ad ſanguinem, & crudele, more pātherę di
uerſis maculis picturatum. Eſt etiam animal libidinoſum, q̄a
cum vxore Leonis adulteratur, & inde gignitur Leopardus,
valde etiam eſt crudelis, qn̄ ſui catuli rapiuntur. Reuera cha-
riſsimi, tales Pardi ſunt hodie multi in mundo. ſ. viri crudeles
impij & raptores, & maximè tyranni, principes & balliui, qui
pro certo ſunt crudeles & ſine pietate, & ad ſanguinē. i. ad oc
ciſionem vel vindictam, vel ad ſubſtantiam pauperum ebiben
dam ſunt per rapinam pręcipites & veloces. Abacuch. 1. Le-
uiores Pardis equi eius. Sunt etiam tales picti & ornati diuer
ſis maculis. i. diuerſis fraudulentijs & cautelis, quibus pellis
ſuę cōuerſationis verſipellis multipliciter variatur: quia. ſ. ta-
les habent multos modos fraudulentos, quibus poſſunt alios
defraudare vel deprędari. Vnde Iere. 13. Si mutare poteſt Et-
hiops pellem ſuam, & Pardus varietates ſuas, ſic & vos pote
ritis bonum facere cum didiceritis malum. Tales etiam ad li-
teram ſunt libidinoſi, qui vxores inficiunt aliorum. Ideò de ta
libus poteſt dici illud Iere. 5. Equi amatores in fœminas &
emiſſarij facti ſunt, vnuſquiſq; ad vxorem proximi ſui hinnie
bat. Et ideò tales Pardi potuerunt figurari Danielis 7. vbi dici
tur ꝙ beſtia tertia ſimilis erat Pardo, & habebat alas ſicut A-
uis quattuor ſuper ſe, & habebat quattuor capita, & poteſtas
data eſt ei. Sic pro certo chariſsimi, tales crudeles & tyranni,
& maximè prælatorum & principum officiales, iudices, clien
tuli, & balliui, ſunt hodie quaſi Pardus per fraudulentiam ver
ſipellem. Dicuntur etiam beſtia tertia: quia. ſ. iſti non erunt in
Paradiſo, nec in Purgatorio, ſed in tertio loco. ſ. in Inferno fi-
naliter locabuntur. Iſti igitur habent hodie plura capita. i. plu
res capitaneos, penſionarios & magiſtros, de quorum curijs
& familijs iſti ſunt. Alas etiam habent plures. i. plures collate
rales, auxiliarios & fautores, quibus auxiliantibus ad alta offi
cia & beneficia prouehuntur & promouentur & exaltantur.
Et ideò bene ſequitur ꝙ poteſtas data eſt eis: quia. ſ. tales ha-
bēt hodie in manu ſua quaſi totius ſeculi poteſtatem: quia nō
eſt poteſtas ſuper terram, quę cōparetur ei. Iob. 40. Iſte eſt igi-
tur accubitus crudelitatis. Et de hoc Gen. 49. Requieſcens ac-
cubuiſti vt Leo & quaſi Leæna. In mundo igitur iſto habitant
I & accumbunt crudelitatis duræ exactores. Pardus. ¶ Quartò
dico ꝙ ibi accumbunt carnalitatis ficti velatores. ſ. hypocritę
q̄ nomine hędi intelliguntur. Nā ſicut hædus exterius eſt ma-
cer & hirſutus, interius tamē eſt mollis, pinguis, nitidus & car
noſus, ſic verè chariſsimi, hypocritæ & falſi religioſi exterius
in apparentia & conuerſatione ſunt ſicci per fictam abſtinen-
tiā & paupertatem & aſperitatē. Sunt ēt hirſuti per veſtium &
habitus ruditatem atque vtilitatem. Interius tamē ſubtus pel
lem. i. ſubtus exteriorem conuerſationem, ipſi ſunt molles &
carnoſi per luxuriæ voluptatem: quia ibi ſua carnalitas eſt ve-
lata, ſ. per hypocriſis falſitatē. Et ideò ſicut hędus finaliter effi
citur hircus, quod eſt animal torui aſpectus & fętidiſsimi odo
ris, ſic verè tales non obſtante hirſuta pelle ſuæ hypocriticæ
fictionis efficiuntur hirci. i. luxurioſi cum toruo aſpectu, quia
. ſ. luxurioſi ſemper habent oculos ad partem & ad latera. ſ. p
vicos & plateas, vt videant ſi ſit aliquid quod delectet, & ma-
ximè hoc faciunt hypocritæ religioſi, qui toruè ſub ſuo capu
tio reſpiciunt inuiſibiliter vndequaq;, qđ ipſi ſunt grauiſsimi
odoris. i. peſsimę infamię & fætentis nominationis: quia. ſ. lu-
xurioſi poſt ſe relinquunt veſtigia ſuæ fetidæ malæ famæ. figu-
rati in ipſo Amon, ſicut ſupra dictum eſt, qui finxit ſe ægrota-
re, & accubauit, vt poſſet corrumpere ſororem ſuā. Quia ve-
rè multi ſunt qui fingunt ſe per hypocriſim eſſe infirmos. i. hu
miles & religioſos vt poſsint decipere & corrūpere ſorores
ſuas. i. iuuenculas chriſtianas.. Et de tali hædo pōt intelligi il-
lud Matt. 25. Statuet hædos à ſiniſtris, quia. ſ. iſti poſiti ſunt in ſi
niſtro obſcuro & abſcondito hypocriticæ falſitatis. Cōtra ta-
les præcipitur Exod. 13. Non coques hædū in lacte matris ſuę.
Mater ipſorum eſt mundus, cuius lac ſignat dulcorem delitia
rum, in quo pro certo iſti hædi contra Dei pręceptum per fer
uorem luxuriæ decoquuntur. Mat. 3. Recumbebat autem ſo-
crus Simonis febricitans. Iſti.n. ſunt qui recubitus primos dili
gunt, & ſuper carnem & mundum mente & affectione recum
bunt, & tamen per fictam humilitatem recubitus vltimos eli-
gunt, vt amplius honorentur, & vt humiles reputentur, nouiſ
ſimi recumbere ſæpe quærunt. Iuxta illud Luc. 14. Cum inui-
tatus fueris, recumbe in nouiſsimo loco, vt veniens qui te in-
uitauit, dicat tibi, amice aſcende ſuperius, & erit tibi gloria co
ram conuiuantibus. Super quo dicit Chryſoſto. ſuper Matth.
23. Aliquis inquit iactator audiens laudabile eſſe in vltimo lo
co recumbere, diſcumbit poſt omnes, ſed non ſolum iactan-
tiam cordis non dimittit, ſed adhuc aliam iactantiam hu-
militatis acquirit. Accumbunt igitur carni, & habitant in hoc
mundo Sectatores guloſitatis, Dilectores proſperitatis, Exa-
ctores crudelitatis, Velatores carnalitatis. Et hoc de accumbe
re vitioſo, luxurioſo, & doloroſo.

Acuere, Acutus.

Nota ꝙ acutus pōt multa ſi-
gnificare tam in bono, quā in
malo: ſignificat.n. omne illud quod pungit, & omne illud qđ
penetrat atque ſcindit. Sic igitur dico ꝙ acutus ſignat.

Diuinæ punitionis puncturam,
Fraternæ correctionis vſturam,
Mundanæ afflictionis rupturam,
Hoſtilis tentationis iacturam,
Verbalis prædicationis ſcripturam,
Subtilis intellectionis naturam,
Noxialis detractionis raſuram,
Aeternalis damnationis roſuram.

Dico igitur ꝙ eſt
acuties diuinę pu
nitionis. Et illa ni
hil aliud eſt q̄ ſe-
ueritas ſuæ iuſti-
tiæ, quæ quando-
que iuenitur aſpe
ra & acuta. Aqui
la.n. quæ eſt Rex auium, habet roſtrum & vngues acutos. Leo
qui eſt Rex animalium, idem habet. Sic verè Deus qui eſt Rex
Regum acuitate ſeueritatis viget, non ſolum roſtro, ſed etiam
vngue. i. non ſolum verbo, ſed etiam opere. Ore dico quia acū
te loquitur comminando. Figuratus Apo. 1. in illo homine q̄
habebat in ore gladium bis acutum. Itē opere: quia ſeuere &
aſperè penetrat puniendo. Figuratus Apoc. 14. in Angelo qui
habebat falcem acutam, & vindemiauit botros vineæ terræ,
quia. ſ. Angelus teſtamenti Deus cum falce acuta ſuæ iuſtitiæ
ſæpe punit, truncat, & vindemiat peccatores, q̄ ſunt vinea dia
boli ſeu mundi. Iſta eſt ergo acuties diuinæ punitionis. ¶ Se- B
cundò dico ꝙ eſt acuties fraternæ correctionis. Prælatus.n. &
ſuperior debet eſſe acutus & ſeuerus, & in corde iuſtitiam ze
lando, & in ore redarguendo, & in opere caſtigando. Ignis.n.
tendit ſuperius in acutum, ſic prælatus vel ſuperior debet ſur-
ſum in Deū ferri, & per ſeueritatē iuſtitiæ acui, & in ore ignis
ſplēdore diſcretionis lucere, & ardore charitatis feruere. Ac-
cipitres.n. & aliæ Aues nobiles valde habent pectus acutum.
Sic verè viri perfecti & morali virtute & conditione nobiles,
pectus cordis & animi debent acutum per zelum iuſtitiæ, &
per remorſum conſcientiæ habere, ita ꝙ omnis actus iniuſtus
debet eis diſplicere, & iniquos debēt ſeueriter & acutè redar
guere & punire. Figurati in illo gladio de quo dicitur Ezech.
21. Gladius acutus eſt & limatus, vt ſplendeat limatus eſt, vt
cędat victimas exacutus eſt. Compara ſi vis tales gladios ma-
lis &c. Vide infra de gladio. ſic igitur dico ꝙ acuties fraternæ
correctionis. ¶ Tertiò dico ꝙ eſt acuties terrenæ afflictionis. C
Mundus.n. eſt ſicut arbor ſpinoſa, quæ ex omnibus partibus
eſt acuta. Iſte.n. eſt ſicut Iuniperus acuta folijs, quæ diutiſsimè
ſeruat ignem. Sic verè mundus qui ignem concupiſcentiæ ſer
uat in omnibus ramis ſuis & in cunctis partibus ſtatus ſui, ple
nus eſt acutie & punctura ſolicitudinum laborum: quia ſiue
ſint Scientiæ, ſiue diuitiæ, ſiue delitiæ, ſiue etiam honores &
eminentiæ, ſp eſt ibi plus de punctura q̄ de vnctura, plus de
miſeria q̄ de lætitia, plus de labore q̄ de dulcore. Ideò ſibi pōt
dicere illud pſal. Sagittæ tuæ acutæ, populi ſub te cadent. Eſt
igitur acuties terrenę afflictionis. ¶ Quartò dico ꝙ eſt acuties D
hoſtilis tentationis. Tētatio.n. diabolica acuta dicitur: quia. ſ.
vſque ad cor penetrare dignoſcitur. Iſte eſt.n. ſicut Hiſtrix vel
Porcus ſpinoſus, qui. ſ. vndiq; aculeis circunſeptus, cōtra quē
voluerit illam quam voluerit proijcit ſicut ſagittam & telum.
Sic verè diabolus puncturis tentationum munitus illum acu-
leum. i. illud genus tentationis, quod videt ſibi expedientius,
proijcit, & nunc hunc, nunc illum percutit atque lædit. Vnde
iſta eſt illa nouacula acuta, de qua dicit pſalm. Sicut nouacula
acuta feciſti dolum. Et de iſta acutie dicitur Eccleſiaſtici 21.
Quaſi rumphea bis acuta omnis iniquitas. Iſta bis acuta dici-
tur, quia per eam corpus & aīa perforatur. Iſta eſt igitur acu-
ties hoſtilis tētationis. ¶ Quintò dico ꝙ eſt acuties verbalis lo
cutionis vel prædicationis. Lingua.n. prædicatoris dicitur ꝑ
eo ꝙ acutè feruenter & pūgitiuè alios penetrare tenetur. Vn
de p̄dicator debet eſſe ſicut cōcha illa marina, de qua purpu-
ra tingitur, quę ſm Plin. lib. 9. c. 32. habet linguā magnitudine
digitali,

di gitali, ita. s. acutam & duram, q alia conchylia perforat, q̃uis testea sint & dura. & eorum carnibus vescitur & nutrit; sub lingua verò venā habet, à qua preciosus liquor euomitur de quo purpura spiratur. Sic verè prędicator linguā debet habere qnq; acutā, asperam, seueram: quia. s. alios debet redarguendo, comminando, & timorem incutiendo penetrare & pungere; & carnes eorum, carnalem vitam reprehendendo, mordere & pro posse consumere & delere. Deut. 32. Gladius meus deuorabit carnes. Preciosum etia liquorem sanctę doctrinæ debet emittere, quo possit per charitatis ardores, seu per verecundiæ ruborem, seu etiam per honestatis decorē, seu compassionem Christi sanguinis & dolorem aīas purpurare. Iere. 10. Hyacinthus & purpura indumentum eorū. Iō de ista acutie linguæ pōt dicere illud prædictum. Isa. 49. Posuit os meum quasi gladium acutum, sub tegumento manus suæ ꝓtexit me &c. Ista est igitur acuties verbalis prædicationis.

F ¶ Sextò dico q est acuties subtilis: q. a. s. acutum ingeniū ad modum fulguris ignei & splendentis penetrat oia, quāuis sint difficilia atq; dura, similis Lynci vel Aquilæ, quæ visum habent limpidum; & subtilē ēt discretionis actum, dicens illud Sapiētiæ 8. Iuuenis & acutus inueniar in iudicio.

G ¶ Septimò dico q est acuties noxialis detractionis: quia. s. detractores habent linguam & dentes acutos, quib. lædunt & lacerāt vniuersos. Dentes. n. acuti citius nascunt̄ q̃ plani, ſm Auicennā, in quo notat̄ q de ore malorum detractoria & acuta verba citius hodie prorumpunt, q̃ vera plana & dulcia. psal. Lingu a eorum gladius acutus. Et alibi. Acuerunt linguam suam sicut serpentes, venenum aspidum sub labijs eorum. ¶ Octauò dico q est acuties æternalis dānationis. Pœna. n. æterna & snīa iudicis acuta dicūtur: quia nullus est ita fortis aut potēs, quin ab eo dolore & timore & miseria penetret̄. vnde in psal. Sagittæ potētis acutæ cū carbonibus desolatorijs. Sic igitur patet qūo acuties sumitur multis modis. sufficit igitur, vide infra vbi gladius. spina. & vnguis. scindere. pungere &c.

A **Accusare.** Idem est quod contra aliquos cudere, ipsumq; verbis & impositionibus increpare. Et est multiplex accusatio in scriptura, scilicet accusatio.

Confessionis,
Correctionis,
Detractionis,
Ambitionis,
Exactionis,
Deceptionis,
Perditionis,

Duæ primæ sunt bonæ, ceterę quatuor sunt peruersæ. Prima est igitur confessionis, qn̄. s. homo in foro conscientiæ constituit vnam speciem iudicij, facitq; de rōne iudicem, de sinderesi accusatorem & Dei procuratorem, de voluntate reum, de sacerdote tabellionem, de confessione accusationis lectorem, de pnīę impositione latorem, & de satisfactione executorem. Et de ista accusatione dr̄ Prouer. 18. Iustus in principio accusator est sui. vnde Chrys. super Mat. Homilia 51. Si vis accusare, accusa teipsum, si vis linguā acuere, aduersus peccata tua acue. Et rō redditur in gl. Io. 3. vbi dr̄, q initiū boni est accusatio mali.

B ¶ Sedò est accusatio correctionis, qua. s. prelatus accusat subditum, defectus suos ei ostendendo vt corrigatur & emendetur. vnde Augu. de sermone dñi. dicit q accusare vitium, officium est bonorum. Sicut. n. videmus q Aquila pullos suos verberat, ipsosq; rostro & vnguibus pūgit & lacerat, vt de nido suo egredi, & ad volandum assuefacere exterius eos ꝓgredi faciat, sic verè prælatus pullos. i. subditos rostro. i. verbis, accusationib. & interpretationibus, vnguibus. i. verberibus & punctionibus habet aliquotiens pungere, mordere, corrigere, & castigare, vt sic de nido. i. de amore mundanę voluptatis exeant per contemptum, vt sursum ad bona æterna volent per desiderium & affectionē. Et talis accusatio seu correctio est in patientia sustinenda. Exemplo Christi Matt. 27. Qui cum accusaret̄ à principib. sacerdotum, nihil respondit.

C ¶ Tertiò est accusatio detractionis, qua. s. detractores hominem accusant, eidē crimina imponētes, ipsumq; per venenum detractionis mordentes & inficiētes. Tales sunt similes Crocodillo, qui est bestia venenosa, quæ in aqua peragrat & in terris. Ista n. naturaliter odit cetum, & contra ipsum in mari pugnat, & contra alios pisces qui ipsum sequuntur. Sed qn̄ videt q non pōt contra eum preualere, emittit de ore suo fumum venenosum, & aquam circumiacentium inuenenat & corrumpit. & hoc facit vt per hmōi venenum possit cetum cū suis piscibus enecare. Quod videns cetus fumum odoriferū ad modum ambræ econtrario de ore mittit, & sic totam primi fumi malitiam repellit, & sic se atq; suos sequaces liberat & defendit. Reuera charissimi, multę tales pugnæ hodie sunt in mari huius mūdi. Cetus n. odoriferus, signat bonos, famosos & perfectos viros, & maximè bonos ecclesiasticos & prælatos, quos alij pisces. i. simplices seculares per imittationem & subiectionē hn̄t sequi. Crocodillus autē signat venenosos detractores, qui in aquis delitiarum sp volunt viuere, & contra cetum. i. contra bonum prælatum non cessant rixis & cōtentionibus & detractionibus pliari. Isa. 7. Ascendit Rex Rasim in Ierusalem ad pręliandum contra eum. Sed Crocodillus. i. detractor videt q non pōt præualere, conuertit ad astutias, & fumum. i. verba infamatoria emittit de ore suo contra ipsum, in figura. Apo. 9. vbi dr̄ q fumus ad modum fornacis magnæ de puteo abyssi ascendit, qui obscurauit solem & aerem; cum quo et locustæ armatæ de puteo prodierūt: quia. s. fumus diffamatoriæ locutionis, quem puteus abyssi. i. malitio sus detractor emittit, qnq; solem & aerem. i. bonam personā clarā & sapiētē & purā solet obtenebrare, & famā ipsius obscurare. Et locustas. i. malos sequaces & socios solet secum educere & habere, quorū societate vallatus bonis solet officere & nocere; quia ꝓ certo cum vnus malus puteus. i. vnus malus ꝓfundus malitia insurgit in collegio, statim adest multitudo locustarum. i. multitudo sequaciū peruersorū. psal. Dixit & venit locusta & brucus, cuius nō erat numerus. Sed verè ille debet emittere fumum odoriferum, & odorem bonæ famæ, & fragrantiam sanctæ & honestæ conuersationis, & sic infamationem venenosæ accusationis fugabit, & inuidi detractoris malitiam superabit, & se sequaces suos feliciter liberabit, ita q sibi poterunt dicere illud Cant. 1. In odore vnguētorum tuorum curremus, oleum effusum nomē tuum? & ista potissimè sunt verba de illis qui insurgunt contra bonos prælatos, & contra suos pisces. i. cōtra sequaces, familiares & notos, & ab eo debitè promotos, qui. s. inuidia stimulante cōtra eos pugnant per appellationes, ipsosq; cupiunt inuenenare p falsas accusationes, sed iustitia triumphante vincuntur. vnde Chry. super Mat. 4. dicit sic. Si vos cum diligentia vitam duxeritis, accusatores lucernam vestrā non poterunt obumbrare. Figura ad hęc Apoc. 12. vbi dr̄ q signum magnum apparuit in cœlo: quia ibi apparuit quædam mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim. Et dr̄ ibi q ista mulier uolebat parere, sed quidā draco magnus, serpens antiquus, qui accusabat fratres nostros, insidiabatur vt capra parturiens. Et dr̄ ibi q filius eius raptus est ad Deum, & tunc factum est prælium magnum in cœlo: quia Draco & Angeli sui pręliabantur cum Michaele & Angelis suis, sed Draco proiectus est in terrā, & Angeli eius cū eo. Qui videns se proiectum, persecutus est mulierem quæ pepererat filium, sed datæ sunt mulieri alæ vt volaret in solitudinem, vt aleretur ibi, quod videns Draco aperuit os suū, & euomuit quendam fluuium, quem misit post mulierem, vt traheret eā. Sed adiuuit terra mulierem, & absorbuit flumen, & sic de Draconis manibus est soluta: quod videns Draco se non posse præualere, abijt facere prælium cum reliquis de semine mulieris. Reuera charissimi, istud magnum apparet hodie multipliciter in cœlo. i. in ecclesia sancta Dei. Est. n. ibi qñque mulier. i. pius & benignus prelatus, qui amictus est sole. i. dilectione magnæ claritatis, & sub pedibus calcat & contemnit lunā mundanæ prosperitatis, & coronatus est stellis. i. gratijs & virtutibus atque donis magnæ sanctitatis, quæ quidē mulier qnq; necesse habet parere. i. aliquod officiū alicui cōcedere, & eum promouere. Et de tali muliere pōt dici illud, Eccl. 26. Sicut sol oriens in mundo in altissimis Dei, sic mulieris bonæ species in ornamentis domus suæ. Michael & Angeli eius significant bonos subditos & perfectos. Draco aūt & sui Angeli significant detractores, inuidos, ambitiosos, & malitiosos, qui dicunt̄ serpentes antiqui, & fratres suos accusant per inuidiā, qui ēt sp insidiantur mulieri. i. bono prælato vt partum eius. i. beneficium quod hēt conferre, sibi valeant vsurpare. Veruntn̄ iste fętus. i. istud beneficium qnq; rapitur ad Deum. i. alicui bono conceditur ſm Dei voluntatē, & tūc pro certo orit̄ pliū & disceptatio inter Draconem & Michaelem. i. inter malos, inuidos, atq; bonos. Draco. n. iste pugnat platū diffamando. Michael pugnat ipsum sustinendo & applicando. Et breuiter qnq; fit q iste Draco. i. detractor & accusator proijcit̄ in terrā. i. dimittit̄ in statu infimo. i. in promotione, & tūc ꝓ certo ipse irascit̄ cōtra mulierē. i. cōtra prælatum suum, & incipit eum persequi, & facit contra eum conspirationes,

tiones, excitat lites & dissensiones, cōmouet rixas & appellationes, ita q̃ multotiens ipse compellitur fugere in solitudinē. i. adire Curiā Romanā vt ibi tueatur, alatur, & defendatur. Iuxta illud psal. Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Sed verè iste Draco nō ꝑ hoc cessat: q̄a verè post ipsam ipse mittit & vomit magnū fluuiū. i. magnos fluctus infamiarum & accusationum, vt faciat eū trahi destitui & deponi, sed finaliter terra. i. stabilitas suæ iustitiæ ipsum adiuuat. vel terra. i. terrena munera, vel terra. i. aduocatorū sagacitas quæ aperit os. s. ad eū excusandū. Et sic ista mulier. i. iste platus de Draconis periculo liberatur. vt dicat illud Eccles. 50. Liberasti me dñe de Leonibus ꝑparatis ad escā. Sed tunc quid facit malitiosus Draco; pro certo qñ videt se nō posse præualere contra istū, ipse conuertitur ad persequendū eos de gñe suo. s. familiares, notos & amicos, qđ est iniquissimum: quia pater nō portabit iniquitatē filij, nec filius portabit iniquitatē patris. sicut dr̄ Ezec. 18. Et ideò de talibus falsis accusatoribus & detractoribus dr̄ Apo. 12. Nunc facta est salus & virtus & Regnum Dei nostri: quia proiectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabit illos. Apo. 12. vbi ostenditur quòd talis detractoria accusatio.

Est inductiua depressionis, Proiectus est,
Est destructiua dilectionis, Accusator fratrum,
Est corruptiua coniunctionis. Nostrorum inquit.

D ¶ Nota. per falsas accusationes sublimitas deprimitur: quia hō proijcitur de statu suo & gradu. Proiectus est inquit. Ipse ēt qui detractoriè alios accusat, ab oībus proijcitur, vilipēditur & calcatur. Itē fraternitas corrūpitur, fratrum inquit: q. a. s. semꝑ habēt ponere inter fratres discordias. ¶ Itē cōitas disrumpitur. nostrorum inquit. s. quia vnitas coniunctio vel cōitas ab impijs detractoribus & falsis accusatoribus rūpitur & cassatur. vnde Eccle. 28. Susurro & bilinguis maledictus: multos enim turbauit pacem habentes. Et ista cōitas ostenditur in pronomine, nostrorum: quia signat cōmunitatem, concordiā, & vnitatem. Dicamus igitur q̃ accusatio inducit depressionem, proiectus est Draco. Pugnat cōtra Elephantem vt eum ad terram proijciat & prosternat, & vt sanguinem eius bibat. Nam Draco qui habet ardorem insatiabilem, de altis arboribus super Elephantem insilit, & vt bibendo sanguinem eius qui est frigidus, ardorem suum temperet, ipsum impetit & inuadit, & cum cauda sua pedes ipsius ligat, ipsumq; cadere cōpellit, & sic sanguinem eius ebibit atq; fugit, vt dicit Plin. Reuera charissimi, sic fit hodie multipliciter. Draco. n. signat mūdi cupidos & auaros, & maximè officiales prælatorum & principum, fraudulentosq; causidicos, vsurarios & balliuos, qui pro certo ardorē & sitim auaritiæ habent inextinguibilē. Per Elephātē qđ est aīal simplex & benignū, intelligo personas beneuolas & benignas, sanguine. i. temporali substātia & diuitijs opulentas. Sic est hodie quasi ꝑ totū mundū, & maximè in curijs principū & magnatū, q̃ Draco. i. auarus vel ambitiosus summe desiderat bibere & acquirere sanguinē Elephantis. i. officiū vel beneficiū vel temporalem substantiam suorū simpliciū vicinorū, vt ardorem suæ auaritiæ temperet & refrenet. Et ideò iste insidiatur eis per fraudes & explorationes: quia. s. malitiosi & detractores aliorū facta explorare non cessant, vt eos qñ placuerit valeant accusare. Matt. 3. At illi obseruabāt eū si sabbatho curaret hoīem, vt accusarent eū. Tandē verò cōperta occasione, pugnat cōtra ipsos per lites & dissensiones, insilit in eos per fortes accusationes, pedes eorū ligat, per fraudes, pactiones & deceptiones. Et sic eos à statu ꝓprio proijcit & cadere cōpellit ꝑ paupertatē & oppressiones; & sanguinem eorū. i. substantiā temporalem officiū vel beneficiū bibit & fugit ꝑ rapinas & exactiones. vnde dr̄ Num. 23. Nō accubabit Leo donec rapuerit ꝑdam, & occisorū sanguinem bibat. Et tales fuerunt figurati in seruo Miphyboseth, qui accusauit eū corā Dauid, & sic obtinuit medietatem possessionis eius. Sic verè hodie illi qui dicunt esse serui. i. viles & depressi. s. malæ personæ, accusant hodie corā Dauid. i. corā Regibus magnatib. quibus adulant, Miphyboseth. i. bonas ꝑsonas q̄bus deberet seruire, & sic multotiēs acquirūt eorū hæreditates, officia, beneficia & ꝑbendas, ipsosq; exinde proijciūt atq; priuāt. Ideò tales oppressi possunt dicere illud psal. Proiectus sum à facie oculorum tuorū. Inducit igit̄ accusatio oppressionē. Proiectus inqt.

E ¶ Scđo dico q̃ ipsa corrūpit dilectionē. Accusator inquit fratrū, quia ēt amorem fraternū destruit accusator. Exēplū de Ioseph q̄ accusauit fratres apud patrē crimine pessimo, iō oderunt eū, ita q̃ eū respicere nolebāt. Gen. 37. Frater. n. fratrē venat̄ vsq; ad mortē, & inimici hoīs domestici eius. Micheæ. 7. ¶ Tertio dico q̃ accusatio coniūctionē destruit. F
Non est. n. ita perfecta coniunctio vel cōcordia, quin ꝑ accusationem, oblocutionē, iniuriā, infamiā & detractionē dissipetur, & ēt separetur. Nostrorū inquit, quod est pronomē cōe. Et de hoc pōt dici illud Iosue. 5. Noster es an aduersariorū, quasi diceret, si tu non es noster, tu es aduersarius. Patet igitur q̃ accusatio vel detractio corrūpit dilectionē, dissoluit coniunctionem, inducit oppressionem. Et ideò istis detractoribus & adulatoribus, qui. s. nō cessant alios accusare, accidit sicut Corno, qui ſm fabulā Ouidij albus esse solebat, sed quia Soli, cuius auis erat, Coronidē amicā suā de adulterio accusauit, & stuprū quod insidias vidit, reuelauit propter quod sol Coronidem interfecit; ꝑpter huius delationē fuit punitus, & de albo in nigrū colorem mutatus. In quo notatur q̃ qui adulādo magistris suis alios accusant, & qui aliorū facta insidiando explorant, triste ꝑmium & non tā fauorē q̄ odiū reportant. Figurati in accusatorib. Danielis qui missi fuerūt in lacū Leonū, vbi fuerūt à Leonibus deuorati. Sic dr̄ Danielis 14: quia. s. tales in loco Inferni cum Leonibus. i. cum Dęmonibus proijcientur, vbi à Dęmonibus vorabūtur. Deut. 19. Si steterit testis falsus aduersus hominem, reddetur ei sicut fratri suo facere cogitauit. De alijs autem accusatoribus scilicet Dęmonum & vitiorū quę fiēt in iuditio, Vide infra titulo de iuditio & de cōscientia &c.

AD. Nota q̃ ad præpositio est quædam dictio respectiua, significans scilicet illum aspectum quem aliquis habet ad aliud; significat enim terminum terminantem dependentiam motus seu actus. Et sic dico quòd est.

Vnum Ad, quod pertinet ad creatorem,
Vnum Ad, quod pertinet ad deceptionē,
Vnum Ad, quod pertinet ad viatorem.

¶ Est igitur vnū ad quod pertinet ad creatorē: q̄a. s. Deus habet suā attentionē & suū respectū ad res, & ad prouidentiā rerū, siue eas per misericordiā diligendo, siue per iustitiā respuendo. Vnde Genes. 4. Respexit dñs ad Abel & ad munera eius, ad Cayn verò & ad munera eius non respexit. ¶ Item est aliud Ad, quod pertinet ad deceptionē & fraudē, & q̄cquid facit, facit ad hoīs nocumentū. Vnde Diabolus est ille, qui dicit illud Ezech. 37. Ascendā ad terrā absq; muro, veniā ad quiescētes habitātesq; securè. Sequitur. Vt diripias & inuadas ꝑdam. Et illud Ezech. 21. Mucro, mucro euagina te ad occidēdū. ¶ Itē est aliud Ad, quod ꝑtinet ad viatorē. s. ad hoiem q̄ rectè ꝓpriè dr̄ ad: q̄a. s. ipse non est nisi quædā dependentia ad aliud. Cōditio. n. sua nullum statum habet, immo tēdit ad aliud incessanter. Vnde hoini pōt dici illud Ezech. 21. Vade ad dexteram siue ad sinistrā, quocunq; faciei tuæ est appetitus. De primo igitur & de vltimo est, aliquid dicendū est. Igitur primo & principaliter dicamus q̃ est vnū ad, quod pertinet ad Deū creatorē. Et iste est vt dixi respectus quē habet ad creaturas, & maximè ad hominem. Tota. n. influentia superiorū ordinatur ad regimen inferiorū, sicut patet q̄a signa cœlestia & planetæ respiciūt corpora inferiora & accidentia, & ea diuersimodè ordināt sua influētia beneuola vel maleuola. Sic reuera Deus q̄ est summus & superior oculos suos ꝑcipuè ad hoies & ad eorū regimen dirigit, & eos beneuolētia misericordiæ, & maleuolentia iustitiæ ordinat & cōponit. Vnde de isto ad. i. de generali cura quam habet Deus de hoīe, pōt dici illud Io. 14. Audistis quia dixi vobis, vado & venio ad vos q. d. tantā curā habeo ad vos vel de vobis, q̃ ad vos vado atq; venio. In quibus verbis ostenditur quintuplex Ad; id est quintuplex respectus quem Deus habet ad hominem, videlicet.

Ad inspirandum secretius,
Ad reformandum discretius,
Ad largiendum vberius,
Ad puniendum seuerius,
Ad visitandum clementius,
Ad iudicandum potentius.

¶ Audistis inquit q. d. audiri potest. Secretā inspirationem ꝓbat verbum incertum. videri non. Discretam informationem probat dictum apertum. Dixi. Vberem largitionem probat lucrum repertum: Vobis. Seueram indignationem probat signum expertū. Vado. Benignam visitationē probat iter incertum. Venio. Finalē iudicationem probat agmen cōfertum.

tum. Vos. Dico primò q Deus respicit ad hoiem secretius inspirando:quia.s.ipse est sicut consiliarius secretus,qui per gratiā interius inspirat bonos actus, & virtuosos habitus, & cōceptus dicens homini illud Exod.22. Veniam ad te & benedicā tibi.Sicut.n radius exit à facie,& transiens vsque ad speculum erit ibi imago intuenti; sic radius diuinæ gratiæ à Deo trāsit ad hoiem, & in speculo cordis suā sanctam imaginē repræsentat, & eū per sanctā imitationem in suam imaginem transfigurat. Gen.1.Faciamus hoiem ad imaginē & similitudinem nostrā.Et talis Ad.i. talis inspiratio secreta hic ostenditur, qn̄ dr̄. Audistis:quia.s.talis affectus vel aduentus vel respectus diuinus ad hoiem nō pōt occultè videri,sed solū pōt credi & audiri.vnde Iob.9.Si venerit ad me non videbo eum,si abierit non intelligā eum.Sicut.n.dr̄ Ecclesia.9. Homo nescit vtrum odio uel amore dignus sit. Et ideò hō ignorat si ad eū venit dominus vel recedit. Sic igitur patet q Deus habet ad hoiem respectū inspiratiuū: ¶Scd̄ò dico q Deus habet ad hoiem respectū informatiuū: quia.s.per scripturā & sanctos mittit ad hoiem verba sua,vt ipsum instruat & informet:vnde ipse est qui dicit illud Prouerb.8. O viri ad vos clamito, & vox mea ad filios hoium, intelligite paruuli astutiam, & insipientes aiaduertite. Iste respectus informatiuus ostenditur cum dicitur, Dixi.Gen. 12.Dixit Dominus ad Abraham.Egredere de terra tua &c. Iste ē igitur respectus informatiuus.¶ Tertiò dico q Deus habet ad hoiem respectum seu affectum muneratiuum. Et iste est qn̄ dominus mouetur ad hoiem promouendum, & eum temporaliter vel æternaliter extollendum. Calor.n.solaris descensus inferius ad vapores ipsos assumit, & eos sursum eleuat & extollit, & in nubes etiam eos vertit & exaltat. Sic calor & feruor diuinæ charitatis quandoq; respicit ad hominem,& eum temporaliter exaltat, & etiā quandoq; æternaliter ipsum dicat. Vnde ipse est qui dicit illud Io.14. Veniā & accipiā vos ad me ipsum. ¶ Quartò dico q Deus habet ad hominem respectum castigatiuum seu punitiuum: quia.s.sicut motus lapidis est deorsum ad terram descendere & eam percutere. Sic motus diuinæ iustitiæ tendit ad hoiem terrenum & peccatorē, vt ipsum corrigat tribulationibus & cōuertat dicēs illud 1.Corinth.4. In virga veniā ad vos,vel si conuerti noluerit vt ipsum cōterat & cōfundat.Sicut.n.Latro venit ad domū diuitis vt eā spoliet,& Lupus venit ad gregē vt eum laniet:Sic Deus venit ad tales vt eos tēporaliter & æternaliter sauciet, & vt per infortunia tēporalia,vel ad mortē corporis & aīæ eos grauet: vnde dominus ēt dicit illud Apocal.2.Veniam ad te tanquam fur,& nescies qua hora veniā.Et istud ostenditur cū dr̄, Vado, quod est signum displicentiæ & dedignationis: quia.s. tunc Deus videtur ab hoie vadere & recedere, quando eū puniendo ad ipsum solet venire.Io.14. Quo ego vado,vos non potestis venire:qa vado ad patrem. Patet igitur q Ad, signat effectum castigatiuum seu indignatiuū.¶ Quintò dico q Deus habet ad hoiem affectum visitatiuum seu charitatiuum.Deus.n.tantam affectionem ad hoiem habuit q ipse venit ad eum personaliter factus homo,similis Vnicorni qui vltro venit ad virginem; figuratus in Columba, de qua Genes.8. dicitur q ipsa venit ad Noe ad vesperā &c. quia.s. in vespere mūdi Dei filius simplicior q̄ Colūba uenit ad hominē i arca vteri virginalis:de qua Bernardus de malitia ipsius.Venit medicus ad ęgrotos, redēptor ad venditos, Ad errantes via, Ad mortuos vita.Et Ambrosius super Lucam dicit q venit iustus ad peccatores,Pius ad impios,Humilis ad superbos.Habet igitur ad hoiem affectum charitatiuum seu visitatiuū. ¶ Sextò dico q ipse habet ad hoiem aspectū ordinatiuum sed iudicatiuū,quod.s.fiet in iuditio, quando dominus.s.Ioh.dicet.Surgite mortui venite ad iuditiū:vnde de isto Ad,dr̄ Isa.3.Stat ad iudicandum dominus, stat ad iudicandos populos, dominus ad iuditiū veniet. Istud aūt iuditium ostenditur cum dr̄, Ad vos, quod est terminus ad quem refertur oratio vel disputatio.Et signat etiam multitudinem aggregatam:quia.s.in iuditio populi congregabūtur, & contra eos dominus disceptabit. Ad vos inquit: vnde dominus vr̄ oibus dicere illud Phil. 3. Veniam ad vos cito. Sic igitur patet q ista dictio Ad, sex modis refertur ad

C creatorem.¶Sed secundò dico q Ad, pōt referri ad hominem viatorem. Constat.n.q homo mortalis semper tendit ad aliud,nec habet subsistentiam solidam in seipso. Et ideò iste potest propriè significari per Ad, quod habet dependentiam sine statu, & signat motum & fluxum ad terminum terminantem. Multi enim sunt termini, & ad multos fines in hac vita.Est enim.

Terminus mortis,
Terminus virtutis,
Terminus peccati,
Terminus Inferni,
Terminus Paradisi.

Isti enim sunt quinque termini generales ad quos diuersimodè flectitur oīs homo, similis flori Rosæ, quæ.s. in quinque partes folia sua mittit, & ad quinque partes barbulas suas vertit; figuratus in probatica piscina quæ habebat quinq; porticus & egressus.Sic verè homo qui flori merito cōparatur:quia sicut dr̄ Iob.13. Ipse quasi flos egreditur, & cōteritur & fugit velut vmbra,& nunquàm in eodem statu permanet;continuè vertitur ad aliquem prædictorum exituum vel ēt terminorum.¶ Primò igitur dicamus q Ad significat fluxum naturalē mortalis naturæ. Homo.n. est similis aquæ,quæ semper currit ad partem decliuē, & à centro ad extremitates cōtinuè labitur & currit. Sic verè hō cōtinuè currit ad mortē,nec cessat fluere & deficere quousq; ad extremitatē peruenerit,& quousq; à mortis fluuio fluxus eius terminetur.Vnde de quolibet potest dici illud Ioā.20. Surgens Petrus cucurrit ad monumentum: de quo lamentando dicebat Ezechias Isa. 38. Ego dixi in dimidio dierum meorum vadam ad portas Inferi.Et nota q istud est. D

Ad necessitatis,
Ad flebilitatis,
Ad communitatis,
Ad securitatis,
Ad iucunditatis,
Ad aduersitatis.

¶Dico primò q mors est Ad necessitatis. Vnde Dauid de puero mortuo dicit 2. Reg.12. Ipse nō reuertet ad me, ego aūt magis vadam ad eum. ¶Item ē mors Ad flebilitatis: vnde de Maria dicitur Io. 11. q ipsa vadit ad monumentum vt ploret.¶ Item est Ad communitatis. Oēs enim tendunt ad istud Ad.Eccl.3. Omnia pergunt ad locum vnū. ¶Itē est Ad securitatis:quia.s.illi qui sunt mortui habēt certitudinem status sui.vnde Sapien.5.¶Est Ad iucūditatis seu felicitatis.s.quantum ad bonos.Apo. 3. Esto fidelis vsq; ad mortem,& dabo tibi coronā gloriæ.¶Itē est Ad, aduersitatis.s. quātum ad malos; q.s.mors malorum est illis initium tormentorū:vnde Prouer.2.Inclinata est ad mortē domus eius, & egressus eius ad Inferos penetrabit. Et breuiter hō pōt cōparari Soli,qui ab Oriēte ad Occidens currit,& cum diu circuerit,finaliter ad Occidentis terminum se deflectit. Sic verè hō ab Ortu natiuitatis ad Occasum mortis nō cessat currere,nisi lumē uitæ suæ dinoscitur occultare. Eccl.8. Oritur Sol & occidit,& ad locū suum reuertitur:quia sicut dicitur in psal. A Solis Ortu vsq; ad Occasum species decoris eius, quasi dicat. A iuuētute vsq; ad senectutē mutat oīs spēs atque decor.Ecclesia.18. A mane vsque ad vesperā immutabitur tempus.Patet igitur q Ad,signat fluxum naturalem. ¶ Scd̄ò dico quod Ad,signat motum virtualem. Sicut E .n.arbor per varias alterationes proficiscitur ad debitū cōplementum,vtpotè q de natura herbæ ad naturam arboris transit, tandē folia acquirit,& de folijs ad flores ad fructus peruenit & attingit: Sic verè aīa de natura transit ad gratiā & ad virtutem,de virtute uerò transit ad glorię fructum & ad æternā beatitudinem & salutem. Iste.n.est bonus perfectus per quē attingitur vtilis terminus seu fructus,sicut.n.p gradus ascenditur ad honores, Sic ad Deum ascēditur spiritualiter per virtutes. vnde de tali ad,idest de motu & profectu ad Deum & ad perfectionis statum dicitur Isa. 2. Venite ascendamus ad montem domini. Mons enim perfectionem signat.Vbi aduertē q iste profectus virtutum, qui denotatur per Ad,potest melius perfici & compleri.

Per adiutorium superni fęderis, Venite.
Per dimissorium externi ponderis, Ascendamus
Per attractorium superni numinis, Ad montem
Per directorium æterni syderis, Domini inquit.

¶In isto. n. profectu virtutum ligato fędere fortificamur, Ideò venite.Contempto pondere leuificamur, Ideò ascendamus.Ostēso numine lætificamur,ad montē.Cōspecto sydere rectificamur,Ideò dico,domini. Dico igitur q ad istū profectum proficit charitas iustè fęderata.Et hoc ostēditur cum dr̄, Venite, quod est verbum conuocatiuum plurium in vnum adiunctiuum.Quando.n.plures causæ coadiuuant facilius pertingitur ad effectum. Sic verè quando hō p charitatem pluribus est adiunctus,& per consequens quando à pluribus est adiutus, tāto fortior in virtutibus est pfectus.

Sicut

Sicut enim dicitur Prouer. 18. Frater qui adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma. Sequitur. Turris fortissima nomē domini, ad eam fugit iustus & saluabitur. Venite inquit: vnde ipse dominus dicit Matt. 11. Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.

Et nota quòd nos debemus venire ad

Ardoris refrigerium,
Amoris desiderium,
Doloris purgatorium,
Vigoris exemplarium,
Obedientiæ ministerium,
Misericordiæ rigatorium,
Pœnitentiæ reductorium,
Beneficentiæ refectorium,
Sapientiæ vel auditoris magisterium,

¶ Veniamus igitur ad refrigerium ardoris, i. ad profluuium lachrymarū quæ ardorem concupiscentiæ, refrigerant, de qua Isa. 55. Oēs sitientes venite ad aquas. ¶ Item ad desiderium amoris. psal. Sitiuit anima mea &c. ¶ Item ad purgatoriū doloris, dolor enim contritionis animam purgat & ciuitatem ꝓcurat, vnde ista est porta ferrea, de qua dicitur Actuum 12. Venerunt ad portam ferreā, quę ducit ad ciuitatem. ¶ Item ad exemplarium vigoris, quia. s. ad bona exempla aliorum semper debemus aspicere. Prouerb. 6. Vade ad formicam o piger, & considera vias eius, & disce sapientiā. ¶ Item ad ministeriū sapientiæ. Isa. 49. Ad omnia quę mittam te ibis, & omnia quæ mandauero tibi loqueris ad eos. ¶ Item ad rigatorium misericordiæ. Thobię 3. Ad misericordiam venire licebit. ¶ Item ad reductorium pœnitentiæ. Oseę 6. Venite reuertimini ad dominum. Et Ioelis 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio & fletu &c. ¶ Item ad refectoriū eleemosynæ seu beneficentię: vnde psal. Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant mecum. ¶ Item ad sapientiæ magisterium. vnde 3. Reg. 10. Veniebant de cunctis populis ad audiendam sapientiam Salomonis. Bene igitur dico ꝙ ad multiplicem bonū profectū proficit charitas

G iustè federata. Venite inquit. ¶ Secundò dico ꝙ ad hoc proficit leuitas seu puritas ære paupereta, quæ ostenditur cū dr̄, Ascendamus. Ascendere enim signum est leuitatis. Ille etiā qui ascendit terram & inferiora dimittit. Ille insuper qui sursum vult ascendere, debet seipsum à ponderibus expedire. Ista aūt oīa facit paupertas spiritualis: quia scilicet ista onera terrenorum bonorum contemnit & abdicat; & ideò mētem leuem & liberam faciens ad profectum bonorum operum ipsam parat. Ascendamus inquit. vnde Act. 3. Petrus & Iohānes ascenderūt in Templum ad horā orationis nonā. Sequitur aūt ꝙ Petrus dixit. Argentum & aurum non est mihi. Igitur ad profectum virtutum proficit puritas ęre paupe-

H rata. Ascendamus inquit. ¶ Tertiò dico ꝙ ad hoc proficit bonitas sursum cōspicata. Ad montem inquit. Mons. n. Paradisum designat, cuius bona trahunt ad profectum, sicut enim ait Greg. Cōsideratio præmij minuit vim flagelli, & iste citius excitatur ad cursum qui ante se videt brauium. Et ideò brauium seu præmium cursorum in altum ponitur, vt ad illud cōtentius concurratur. Istud igitur cęleste munus sui ꝑciositate debet nos trahere, vt ad illud per virtutes debeat quilibet festinare. Pone exemplū de Gruibus, quæ alte ascendunt, vt videāt ad quas partes debeant transuolare. Pone et quomodo Hyrundines & aliæ quedam aues oī anno trāsuolant ad pabula meliora. Sic verè & nos debemus per profectum bonorum operū transuolare, & sursum in spei altitudine consistere, vt ad pascua meliora, s. ad gloriā Paradisi, quæ promittitur, possimus efficaciter anhelare. Ad montem inquit. Mons. n. altæ conuersationis & sublimis contemplationis est ascendendus, & exinde fructus æternæ gloriæ speculādus. Figua de Elya, qui in fortitudine cibi sumpti ambulauit vsque ad montem Dei. Et dicitur ibi ꝙ in mōte vidit dominum transeuntem, sicut patet 3. Reg. 19. quia. s. qui in fortitudine cibi gratiæ doctrinæ vel eucharistiæ ad montem contēplationis seu perfectionis tendit, dominū ibi inuenit, & cœleste munus & præmiū circūspicit, ad quod currit. vnde dominus dicit Exod. 17. Ascende ad me in montem. Igitur ad profectum virtutum proficit bonitas sursum conspicata.

I ¶ Quartò dico ꝙ ad istum virtuosum profectū proficit deitas piè supplicata. Domini inquit. Dominus. n. sicut benigniter manum ad mitem porrigit, vt ad eum per bona opera trāscurratur. Nauis. n. ad portum non peruenit, nisi quando ventus ipsam excitat & impellit; ferrum etiam ad magnetē non vadit, nisi quia ipse lapis influēs ipsum trahit; sic sequiū etiam nunquàm ad solem se vertit, nisi quia ipse sol occultè in ipsum influit siue agit. Sic verè loquendo mortaliter nullus potest ad Deum per bona opera ꝑperare, nisi ipsum ipsemet per suam gratiam voluerit adiuuare, & ad hoc trahere & mouere. Io. 6. Nemo venit ad me, nisi pater meus traxerit eum. Ad istum igitur debemus recurrere, & eum humiliter requirere, & suum pium auxilium implorare. psal. Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cœlis. Vnde nota ꝙ nos debemus attendere, & per affectionem tendere ad

Eum videndum contemplationis spectaculo,
Eum quærendum supplicationis oraculo,
Eum gustandum recreationis poculo,
Eum tenendum amoris & affectionis cęnaculo,
Eum fouendum dilectionis & compassionis roraculo.

¶ Igitur surgamus mentaliter ad Deum videndū oculo contemplationis. psal. Oculi mei semper ad dominum. Exemplo Aquilæ, quæ libenter respicit ad solem: vnde illud: Ego autē ad dominum aspiciam. ¶ Item ad Deum quærendum vel requirēdum Oraculo supplicationis: quia sicut puer læsus clamando venit ad matrem, sic homo in tentationibus vel tribulationibus debet recurrere ad Deum patrem. Exemplo filij Prodigi. Lucę 15. habetur, qui dicebat post famem & miserias, quas sustinuerat, ista verba. Quanti inquit mercenarij in domo patris mei abundāt panibus, ego aūt fame pereo; surgam & ibo ad patrem meum. Ideò & nos similiter dicamus & ad ipsum per orationē clamemus cū psal. Clamabo ad Deum altissimum, Deum qui bene fecit mihi. Et maximè quia iste est qui libenter audit clamātes & auxiliū eius requirētes. psal. Ad dominum cū tribularer clamaui, & exaudiuit me. ¶ Item attendamus ad Deum gustandum pabulo deuotionis, similes Ceruo, qui sitibundus currit ad fontē vbi scit plenitudinem aquæ. Sic & nos non debemus mundi bona ꝑ cōplacentiam gustare, sed ad Deū, qui est vera satietas aīæ, anhelare. psal. Quemadmodū desiderat Ceruus ad fontes aquarū, ita desiderat aīa mea ad te Deus. Sitiuit aīa mea ad te Deū &c. vnde ipse est qui dicit Mat. 11. Venite ad me, & ego reficiā vos. ¶ Itē properemus ad Deum tenendum cęnaculo amoris & affectionis. psal. Accedite ad eum & illuminamini. Et Io. 6. Qui venit ad me, non eijciā foras. ¶ Item debemus accedere ad eum fouendo. s. in persona pauperum roraculo compassionis. vnde Mat. 25. Esuriui & dedistis mihi manducare. Sequitur. In carcere erā, & venistis ad me. Sic igitur patet ꝙ Deus est affectandus & feruenti desiderio supplicandus; quod totum ꝓbat præpositio Ad, in dominum inquit. psal. Clamauerunt ad dominum cum tribularentur, & de necessitatibus eorum liberauit eos. Dico igitur ꝙ ad profectū virtutum qui intelligitur per Ad, proficiunt vt visum est

Deitas supplicata,
Bonitas conspicata,
Puritas non grauata,
Charitas fęderata.

Quæ ostensa sunt in auctoritate prædicta. Venite ascendamus ad montem Domini. Patet igitur ꝙ Ad, signat. s. motum virtualem.

¶ Tertiò principaliter dico ꝙ Ad, signat motū criminalē. s. affectū malorū, qui semper machinantur ad malum, & semper inclinātur ad peccatum vt cōiter. In fructibus enim cedri sic accidit, ꝙ si vnum putrefieri cōtingat, ille corruptus oēs alios fructus facit ad partē suā pendere, & oēs ramos arboris solet ad partem suā inclinare: sic verè qn̄ fructus corruptus. i. peccatum mortale generatur in arbore. i. in corde vel in pectore, statim oēs rami affectionū & omnes fructus operationum à rectitudine iustitiæ flectuntur, & ad malum inclinanthr. Vnde de tali Ad. i. de tali inclinatione & putrefactione malorum potest dici illud psal. Ascendunt vsq; ad cœlos, & descendunt vsq; ad abyssos, anima eorum in malis tabescebat. Et nota quòd mali inclinantur

Ad rapacitatem Auaritiæ,
Ad fallacitatem Amicitiæ,
Ad crudelitatem Iniustitiæ.

¶ De rapina potest dici illud Isa. 56. Omnes bestiæ agri venite ad deuorandum. De auaritia & cōcordia mala talium dicitur Isa. 34. Ibi cōgregati sunt milui alter ad alterū. De iniustitia & violentia dr̄ Iob. 24. Vigilantesq; ad prædam præparant panem liberis. Sic igitur dico ꝙ Ad, signat motū criminalē. ¶ Quartò dico ꝙ Ad, signat locum Infernalem, Iste enim est terminus conclusiuus & finalis, ad quem omnes mali finaliter per L ueniunt & attingunt. Sicut. n. mare est locus plenus aquis amaris, fluctibus & periculis, & beluis crudelib⁹ & iniqs, ad quē oīa flumina finaliter applicantur sicut ad hospitiū pro-

prium

prium seu domum. Sic Infernus est locus amarus & periculosus, ad quem veniũt finaliter oẽs fluxibiles peccatores: vnde de isto Ad. i. damnatis dr̃ illud Iere. 15. Qui ad mortẽ ad mortem, & qui ad gladium ad gladium, qui ad captiuitatẽ ad captiuitatẽ, qui ad famẽ ad famem, Et visitabo super eos. Quatuor spẽs dixit dñs, gladiũ & occisionẽ, & Canes ad lacerandũ, volatilia & bestias ad deuorãdũ. Patet igitur quõ,
M Ad signat terminũ infernalẽ. ¶ Quintò verò dico ꝙ Ad, qñque signat terminũ supernalẽ. s. Paradisum. Elemẽta. n. habẽt motũ suũ à centro ad circunferentiã, & ab inferioribus ad superiora. Sic iusti finaliter sursum habẽt ascendere, & ad celi circũferẽtiã declinare. Vñ nota ꝙ beati finaliter ascẽdũt. s.

Ad locum luminis,
Ad locum fluminis,
Ad locum culminis,
Ad locum numinis.

Ascendũt inquit ad locum luminis vt consolentur: vnde in psal. Accedite ad eum & illuminamini, & facies vestræ nõ cõfundentur. ¶ Item ad locum fluminis, vt satientur: vnde Christus dicit Io. 7. Si quis sitit, veniat ad me & bibat. psal. Sitiuit aĩa mea ad Deũ fontẽ viuũ. ¶ Itẽ ad locũ culminis, vt honorentur. Vnde sancti possunt dicere illud psal. Trãsibo in locũ tabernaculi admirabilis vsq; ad domum Dei. ¶ Item ad locum numinis, vt saluẽtur & præmientur: vnde Gen. 32. Vidi Deũ facie ad faciem, & salua facta est aĩa mea. Vnde ẽt de isto prẽmio dicitur Luc. 21. Omnia parata sunt, venite ad nuptias. Patet igitur quomodo Ad, signat, Paradisum, Infernum, peccatum, virtutem & mortem. Hæc sufficiant de ista præpositione Ad.

A **Adam.** Nota quòd Adam potest significare multipliciter, signat enim

Hominem deiectum,
Hominem præfectum,
Hominem perfectum,
Hominem infectum,
De limo creatum,
Serpente fraudatum,
Labori dicatum,
Exilio datum,
Adam nominatum,
Morti subiugatum.

Significat dico primo hominem deiectum, scilicet hoiem viatorem, & mortalem. ¶ Adã. n. fuit, Sic pro certo hõ de sui natura est vtilis, carneus & limosus per fragilem conditionem. Item à serpẽte & ab vxore. i. à diabolo & à carne faciliter decipitur per continuam tentationem. Item labori & miseriæ subijcitur per tribulationẽ & afflictionẽ. Item in exilio deijcitur. s. in mũdo per incolatus prolongationem. Item Adam propriẽ dr̃ propter nominis interpretationem: quia. s. iste interpretatur terrenus vel indigentia propter materiam de qua est, & propter alieni soli inhabitationem; & finaliter morti exponitur propter finalem corporis resolutionem. Ideò breuiter quilibet mortalis homo potest dicere illud Zachariæ 13. Homo agricola ego sum, qm̃ Adam exemplum meum ab adolescentia mea. ¶ Secundò dico quòd Adam signat hominem præfectum, & maximè ecclesiasticum vel prælatum. Adam. n. fuit.

A Deo formatus,
Primus homo datus,
Bestijs prælatus,
Opere grauatus,
Custos deputatus,
Testis interpretatus.

Talis Adam est quilibet prælatus bonus. quia. s. à Deo constituitur, & non à carne vel à diabolo promouetur. psal. Ego aũt constitutus sum Rex ab eo super Syon. Primus & principalis prælatus & dominus aliorum oĩbus subditis præficitur. Gen. 22. Curuẽtur ante filij matris tuæ, esto dominus fratrum tuorũ. Horti ecclesiæ & terrestris custos & accola efficitur. Canti. 1. Posuerunt me custodem in vineis. Operibus & laboribus vigilijs & solicitudinibus, præ omnibus supponitur. exponitur, psal. Exibit hõ ad opus suum. Et ideo iste testificans interpretatur: quia ad testificandum & prẽdicandum hominibus voluntatem diuinã principaliter ordinatur. vnde in psa. Testis in cẽlo fidelis. Iste igitur ille Adã de quo. 1. Corin. 15. Factus est primus homo Adã in aĩam viuentem. Signat igitur Adã præfectum. ¶ Tertiò dico ꝙ Adam significat hominem perfectum. i. virum iustum. Adam videns se nudum abscondit se &c. Vide supra de abscondere. Adam accepit pomũ à muliere &c. Vide infra de Serpente, & de Muliere. Adam interpretatur testificans eos, vel testimonium eorum, vel homo, aut terrenus, siue indigentiã, siue terra rubra, aut desiderabilis. Adã igitur qui erat dominus oĩum, & cuius viribus oĩa aĩalia sunt subiecta, signat Christum, prælatum vel virum perfectum, qui in sua subiectione habet subditos & vicinos qui debet esse Testificans per veritatem, Homo per sagacitatẽ vel benignitatem, Terrenus per humilitatem Rubrus per charitatem, Desiderabilis per omnimodam sanctitatẽ. Osee. 11. In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis. Signat ergo Adam virum perfectum. ¶ Sed secundo dico ꝙ Adam potest significare hominem imperfectum. Nam Adam qui per peccatum totum mundum destruxit signat malum prælatum, vel etiam quemlibet peccatorem, cuius regimen malum, vel cuius peruersum exemplum est alijs in ruinam & potest dici.

Testificans per falsitatem,
Homo per fragilitatem,
Terrenus per cupiditatem,
Indigena per virtutum sterilitatem & paucitatem,
Rubrus per carnalitatem.

¶ Desiderãs per malorum appetitiuam multiplicitatẽ. Ideò de talibus dicitur Oseẽ 6. Sicut Adam trãsgressi sunt pactũ. Roma. 5. In Adam oẽs moriuntur. vide infra vbi. Appellare.

Adadezer. Nota ꝙ Adadezer fuit Rex Syriẽ, qui habuit præliũ contra Dauid, a quo tamen fuit superatus & victus, sicut dicitur 2. Reg. 8. Interpretatur aũt Adadezer præcipuus separator: signat igitur diabolũ, qui Dauid. i. Deo semper est cõtrarius, & tñ ab eo fuit victus, qui ẽt Syriẽ, quẽ interpretatur sublimis, Rex dicitur, pro eo ꝙ iste cunctis superbis & sublimibus principatur. Iob. 40. Ipse est Rex super oẽs filios superbiæ. Dicitur ẽt separator prẽcipuus: quia. s. iste aĩas à Deo separat, & secũ in peccatum trahit, & in Infernũ ducit & collocat. Prouer. 16. Vir uerbosus separat principes, vel dic ꝙ iste signat hypocritã vel detractorẽ: quia. s. Adadezer interpretatur testimoniũ fortitudinis, sanctificatio sine fortitudine, vel testificatio sanctificationis, seu deorum auxilium, vel prẽcipuus separator: quia ꝑ certo hypocrita quãtũ ad verba dat testimoniũ sanctificationi, fortitudini & virtuti. Iste verbaliter cões dat virtutes, & tamen sine sanctificatione, sine fortitudine, in quantum. s. ipse habet sanctitudinem apparentem, sed nullatenus existentem. Et dicitur decorum auxilium quantũ ad pulchram cõuersationẽ: sed tamẽ ipse separator prẽcipuus per detractoriã odij seminationem. Dicitur ẽt Rex Syriæ. i. sublimis per inanem gloriam & elationem. Dauid tamen .i. Christus ipsum conteret & vincet per finalem Inferni dãnationem. 1. Paraly. 18. Percussit Dauid Adadezer Regem.

Adamare. Vide infra vbi amor, vel amare. Nota tamen quòd vt cõiter in scriptura adamare sumitur pro corrupto amore, sicut de Dyna dicitur Gen. 34. ꝙ Sichen adamauit eam & rapuit. Et de Salomone 3. Reg. 11. ꝙ ipse adamauit alienigenas &c.

Adaquare. Vide ibi portare. Et si vis dic ꝙ in scriptura inuenitur adaquare doctrinæ, gratiæ & gloriæ. Doctrinæ dico qua. s. prædicator adaquat auditores, dicẽs Gen. 24. Bibi & adaquaui Camelos. Gratiæ ẽt: vnde gratia est ille puteus de quo dicitur Gen. 29. ꝙ ex illo adaquabantur greges. Gloriæ insuper vnde de filijs Israel dicitur in psal. ꝙ Deus adaquauit eos uelut in abysso multa.

Adar. Apud Iudeos erat mensis duodecimis, & interpretatur palliũ, uel sublimis, seu testis uigilans, aut seruus suscitator, uel alio mõ interpretatur grex uel populus. Applica si occurrit, & dic: iste mensis signat uirũ iustũ. quia. s. debet dici mensis à mane qđ est defectus: quia debet esse defectiuus per paupertatẽ. Debet esse duodecimus per duodecim articulorũ fidei credulitatem. Debe esse pallium per adiutoriũ & per pietatem. Itẽ debet esse sublimis per contemplatioñe, testis per ueritatis scripturæ & fidei affirmationem, uigilans per diligentiam & discretionem. Seruus per obedientiã & subiectionem. Suscitator. s. peccatorũ in uitijs dormientium per prædicationem & correctionẽ.

Adeps. Idem est ꝙ pinguedo, crassitudo, aruina. Et aliquando accipitur pro medulla. Et potest accipi in bono & in malo. In bono enim significat.

Gratiam & deuotionem,
Timorem & dilectionem,
Concordiam & coniunctionem,
Benignitatem & compassionem.

¶ Nam sicut uidemus ꝙ pinguedo nutrit, inflammat, conglutinat & remollit, sic uerè diuina gratia

Per deuotionem nutrit,
Per dilectionem ignit,
Per coniunctionem unit,
Per compassionem lenit.

¶ Et ideo de quolibet uiro perfecto possum intelligere illud Iob. 12. Viscera eius plena sunt adipe, & medulla ossa illius irrigãtur. In quibus uerbis ostenduntur

ostenduntur quatuor effectus diuinæ gratiæ ſm quatuor proprietates, quæ possunt in adipe reperiri, quæ superius sunt expressæ. Est.n. diuina gratia Affectionis inflammatrix. Viscera eius. Deuotionis ampliatrix. Adipe. Compassionis irrigatrix. Medulla ossa illius. ¶ Dico igitur quòd diuina gratia est inflammatrix affectionis. Videmus enim quòd adeps est nutrimentum ignis, sicut patet in lampade. Nam res inuncta adipe, facilius inflammatur. Verè charissimi, talis est gratia Dei: nam ista est propriè nutrimentum ignis charitatis: quia pro certo mens quæ adipe diuinæ gratiæ est inuncta per charitatis incendium, faciliter inflammatur, quod ostenditur cũ dicitur: Viscera: quia ſ. facit hominem viscerosum, charitatiuum & affectuosum. vnde Phili. 1. Quomodo cupiam omnes vos esse in visceribus Iesu Christi. Et talis adeps fuit figuratus Leuit. 5. vbi dominus præcepit sibi offerri de hostia pacificorum adipem, quæ operit vitalia, & omnem pinguedinẽ quæ est intrinsecus; quia verè dominus vult ꝙ de hostia pacificorum.i. de psonis pacificis & modestis tota adeps, quæ operit vitalia membra.i. cor, vbi est sedes vitæ, hoc est dictu amor & affectio cordis eidem offeratur & distribuatur, & ꝙ in alios vsus non expendatur, quia sicut dicitur Leuit.c. Omnis adeps domini erit iure: quia.ſ. Deus sibi retinuit omnem adipẽ dilectionis, amoris & affectionis. Heu proh dolor, talẽ adipem non habent hodie multi: quia verè multi sunt ꝗ nõ habent vncturam charitatis, sed carnalitatis, non pinguedinem affectionis, sed infectionis. Non adipem charitatis & dilectionis, sed prosperitatis & temporalis possessionis. Et tales sunt similes Porco, ꝗ est animal quod mirabiliter impinguatur, in tm̃ ꝙ quandoq; præ pinguedine perdit oculos; & in hyeme propter paucitatem motus maximam acquirit pinguedinem, in ęstate propter motum à pinguedine depauperatur, sicut dicit Isid. & patet ad sensum. Veruntamẽ pinguedo ipsius Deo antiquitus erat abominabilis, nec eius sacrificijs erat apta, sicut dr̃ Leuit. 11. Reuera charissimi, tales sunt hodie multi, qui pro certo ita sunt operti, ꝙ visum discretionis & contemplationis amiserunt, qui.ſ. non præuident nec cogitant de futuris, immo per diuersa vitia facti sunt cęci. Iuxta illud Lucæ. 18. Cęcus sedebat secus viam mendicans. Isti.n. sunt cæci per ignorantiam, sedent per negligentiã, mẽdicant per auaritiam, sunt secus viam.i. in publico per iactãtiam. Nam pro certo in hyeme.i. in ista nebulosa vita mali parum laborant, & ideò multam pinguedinẽ prosperitatis vel ẽt carnalitatis acquirunt; & exinde etiam ad multa vitia prolabuntur: quia sicut dr̃ in psal. In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Ideò tenuit eos supbia, operti sunt iniquitate & impietate sua, prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum, transierunt in affectum cordis &c. Et ideò talis pinguedo carnalitatis vel psperitatis est Deo abominabilis, nec etiam vult sibi præsentari. vnde Isa. 1. Adipẽ pinguium, holocausta arietum, sanguinem vitulorum, agnorum, & hyrcorum nolui. Sed verè quando veniet ęstas.i. feruor Iudicij & Inferni, tunc oportebit istos esse in labore perpetuo in Inferno. Et iõ tunc carnibus mundanæ prosperitatis & pinguedine voluptatis priuabuntur, paupertate & macerie grauabuntur. Isa. 17. Pingues carnes Iacob marescent. Nam dicit Bernard. Iustum est ꝙ qui in laboribus hominũ non sunt, in laboribus dęmonum occupentur. Et ideò de talibus dicitur in psal. Ne timueris cum diues factus fuerit homo &c. qm̃ cum interierit, non sumet &c. Sequitur. Laborauit in æternum, & viuet adhuc in finem. Heu charissimi non sic. Non acquiramus pinguedinem prosperitatis, sed magis adipem charitatis: quia verè ista est quæ est inflammatrix af-

C fectionis. Viscera inquit. ¶ Scd'ò dico ꝙ diuina gratia vel charitas est ampliatrix deuotionis, quod ostẽditur cum dicitur plena. Sicut.n. bona & naturalis pinguedo reficit & nutrit corpus, venas & sanguinem replet. Sic verè gratia vel charitas mentem per deuotionem nutrit, reficit & impinguat, & venas conscientiæ sanguine deuotionis implet. Et ideò dicebat Dauid illud psal. Sicut adipe & pinguedine repleat̃ aĩa mea. Sic.n. ros cęlestis impinguat aĩam per deuotionem, ipsamq; satiat & replet, & hoc maximè facit ros ille spiritualis qui de cœlo venit.i. corpus Christi, quia iste aĩam per deuotionem & per gratias & virtutes reficit atq; nutrit: vnde in psal. Cibauit illos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos. Boni.n. cibantur frumento, i. sacramento seu nutrimento refectionis. Petra.i. firmamento durationis, Melle.i. lenimento deuotionis saturantur.ſ. complemento perfectionis. Et istud figuratur. Leuit. 3. vbi dñs præcepit ꝙ adeps qui operit illa.i. mẽbra nutritiua eidem offeratur. Iste adeps est deuotio, quæ nutrit aĩam spũaliter, dum.ſ. per eam pascit̃ in pascuis virtutum per cõsiderationem & contemplationem: vnde in psal. In loco pascuæ ibi me collocauit, quam pro certo Deus præcipuè vult sibi offerri. Heu proh dolor, istũ adipem habent nunquam delitiosi: quia verè isti non sunt pleni deuotiõe, sed carnalitate, luxuria, & infectione. Isti sunt similes Gliribus qui per totã hyemem dormiunt, & dormiendo mirabiliter pinguãtur. Sic verè delitiosi in hyeme huius vitæ turbulẽtæ sunt in dormitione, solatio & quiete; nec aliq̃d cogitant de futuris. Ideò per luxuriam, gulam, voluptatem, & carnalitatem mirabiliter impinguantur. Et ideò dicitur. Ier. 7. Filij colligunt bona, patres succendunt ignem, mulieres conspergunt adipem ad faciendũ placentas Reginæ cœli: q̃a breuiter & patres & mulieres & filij & omnis sexus & conditio vult hodie placere familiari, & obedire reginæ cœli.i. luxuriæ quæ in cœlo quod dicitur à cœlãdo.i. in loco cęlato, secreto, abscondito, & priuato suam vult exercere iurisdictionem & regnum: quia sicut dr̃ Iob. 24. Oculus adulteri obseruat caliginẽ; vel in cœlo.i. in statu superiorum & maiorum: vel in cœlo.i. in statu ecclesiæ vel religionis, vel in cęlo infra quod sunt oẽs creaturæ.i. in toto mundo dominatur & imperat atq; regnat. Nam alij ꝓparant ligna.i. mala exẽpla. Alij succẽdunt ignẽ.i. mala verba, sicut sunt maquerelę. Alij conspergunt adipem.i. mala desideria. Alij faciunt placẽtas.i. mala opera, vel simulata & placida obsequia, vt istam reginam.ſ. carnalitatẽ & luxuriã venerentur. Nõ sic charissimi, non habeamus pinguedinem carnalis infectionis, sed adipẽ gratię & deuotionis. Ista est igit̃ ampliatrix deuotionis. Plena sunt inquit Ezec. 39. Comedetis adipem in saturitate. Ita de tali plenitudine dicat anima illud Ecclesi. 24. In plenitudine sanctorum detentio mea. ¶ Tertiò dico ꝙ charitas seu D

gratia est religatrix diuisionis: quia.ſ. per diuinam gratiã & charitatem religatur, quod ostẽditur cum dicitur, Adipe. Sicut.n. diuersa metalla non consolidãtur nec veniunt: nisi mediante aliquo adipe seu liquore, sed sp̃ oportet ꝙ sit ibi aliquod vnctuosum. Sic verè nec diuersa & contraria corda possunt per concordiam vniri, vel consolidari, vel coniungi nisi gratiæ vel charitatis adipe mediante, immo verè necesse est ꝙ iste adeps interueniat ad hoc ꝙ nos per pacẽ & concordiã vniamur. Et hoc fuit figuratum Leui. 7. Vbi dominus retinet adipem bestiarum, quæ pacificè & gregatim viuunt dicens. Adipẽ ouis & bouis & capræ non comedetis. Ad denotãdũ ꝙ adeps est coniunctio & amor hominum pacificorum, etiã Deo placitus & acceptus. Et istud est contra illos, qui nõ q̃runt societatẽ simpliciũ & humiliũ & bonorũ, sed magis iniquorũ & pctõrum, infamium & infectorum, rapacium atque raptorũ, quorũ tamen consortium est à Deo interdictum. figura Leuit. 7. vbi dominus repudiat à suo sacrificio adipem mortuorum: q̃a verè adeps.i. coniunctio, concordia & vnio cadauerũ.i. personarũ corruptarũ mortuarũ per pctm̃, & per infamiam infectarum est á Deo reprobata, & nobis etiam interdicta. vnde Leuit. 3. Nec sanguinem nec adipem omnino comedetis. Non.n. debemus comedere.i. nobis incorporare per cõplacentiam sanguinem vel adipem.i. amicitiam & cõiunctionem carnalem & sanguinem hominum iniquorum. Non sic igit̃ charissimi, sed habeamus adipẽ gratię & charitatis: quia verè ista est religatrix diuisionis, vel copulatrix cõ- E

iunctionis. Adipe inquit. ¶ Quartò dico ꝙ ipsa est propitiatrix compassionis, qđ ostẽdit̃ cum dicitur ꝙ medullis illius ossa irrigant̃, sicut.n. medulla quæ est quędam pinguedo irrigat & humectat totum corpus, & maximè ponit̃ in medio ossium, vt per medullę molliciem ipsorum durities & siccitas tẽperet̃. Sic verè diuina gratia vel charitas cor & mentem per pietatẽ irrigat & remollit, ipsumq; per piã compassionẽ humectat. Et ideò ossa corporis ecclesiæ.ſ. religiosi ecclesiastici vel p̃lati, qui inter cæteros debent esse firmiores, carnes fluxibiles & debiles peccatores debent confortare & sustentare. Isti dico debent sp̃ in medio sui.ſ. in corde habere medullã.i. mollitiem & liquorem mellifluæ pietatis: quia verè q̃q̃ homo exterius appareat durus, osseus & austerus per iustam correctionẽ & rigorem, interius tamen in corde debet esse mollis, medullosus & benignus per dulcissimã pietatẽ. Et ideò videt̃ ꝙ talis adeps talisq; medulla sit similis adipi leonis,

leonis, de quo dicit Plinius lib.28.c.8.ꝙ faciem mūdificat, candoremq́; ſibi ſeruat, tumores oculorum ſanat, maximè ſi oleum roſaceum eidem adiungatur. Et iſto adipe ſi quis inū ctus fuerit, morſus reptiliū nō timebit. Reuera talis eſt adeps dulcedo pietatis & compaſsionis, quam præcipuè Leo de Tribu Iuda Chriſtus habuit & ſeruatur. Iſta.n. faciem.i. mentem mundificat & candidat & deälbat per innocentiæ puritatem; tumores etiam oculorum.i. ſuperbiam & inflaturam oculi cordialis ſanat.ſ. per humilitatem; & morſus reptilium.i. tentationes dęmonum & motus deſideriorum carnalium fugat per conſtantiæ firmitatem, & maximè ſi oleum roſaceum.i. dulcor & compaſsio ſanguinis Ieſu Chriſti eidem adiungatur: quia verè homo pius & miſericors Chriſti paſſionis & fraternę miſeriæ compaſsiuus vix aut nunq̄, teſte Hieronymo, moritur mala morte. Et ideò talis adeps potuit figurari Dan.14 vbi dicitur ꝙ Daniel tulit picem, adipē & pilos, coxit pariter, & dedit ī os draconis, & diruptus eſt. Sic verè chariſsimi, ſi nos habuerimus picem tenacis concordię & pietatis. Adipem viuacis clementiæ & vnitatis. Pilos mordacis pœnitentiæ & vilitatis. Coćturam feruentis amicitiæ atque charitatis. Nos pro certo poterimus cōtra draconē.i. contra carnem & diabolum præualere. Habeamus igit̄ medullam pietatis, Medullis inquit oſſa illius irrigātur, quia verè Deus conſtituit populum ſuum ſuper excelſam terram, vt comederent hircos cum medulla tritici; & ſanguinē vuæ biberent meraciſsimum. Hircos dico quorum pellis hirſuta eſt per humilem exterius conuerſationem, medullam tritici id eſt benignitatem & affectionem, ſanguinem vuæ ideſt ſanguinis, & charitatem & gratiam Dei: quia mera eſt iſta.

F Religatrix per coniunctionem,
Inflammatrix per affectionem,
Irrigatrix per compaſsionem.

Præcipit ergo dominus. Leuitici 3. ꝙ ſibi offerantur quatuor genera adipum.ſ. adeps qui operit ilia, & nutritiua. Adeps qui operit renes, qui ſunt membra genitalia. Adeps qui operit inteſtina. Iſte quadruplex adeps ſignat quadruplicem amorem vel affectionem quam ſibi Deus pręcipit offerri & ad eius laudem & gloriam ordinari.ſ. Amorē propriæ vitæ, hoc eſt adeps qui operit vitalia. Item amorem filiorum, hoc eſt ille qui operit renes, vbi eſt vis generatiua. Item amorem amicorum, hoc eſt ille qui operit inteſtina. Itē amorem temporalium, hoc eſt adeps qui operit nutritiua. Ideò dicitur ꝙ omnis adeps erit domini ibidem.

Cetera vide de pinguedine.

A **Adæquare.** Vide vbi Aequalitas.

Adeptus ſeu Adipiſci. Idem eſt quod acquirere, accipere, vendicare, & comprehendere. Communiter autem adipiſci pro acquiſitione gloriæ vel ſalutis accipitur, ſicut ad Hebrę. 11. dicitur. Sancti per fidem vicerunt regna, operati ſunt iuſtitiam, adepti ſunt repromiſsiones. Vbi no. ꝙ ſancti laborauerunt viriliter, operati ſunt iuſtitiam. Triumphauerunt nobiliter, vicerunt regna. Reportauerūt vtiliter, adepti ſunt repmiſsiones. Vide ītra de operari, de vincere & repmiſsiōe.

Addere. Nota ꝙ addere idem eſt ꝙ adiungere accumulare, aggregare, apponere, & ſignat multipliciter in ſcriptura. Signat.n. accumulationem virtutum, culparum, diuitiarum, gloriæ, miſeriæ, quia proculdubio,

Iuſtis additur virtutum riuulus,
Malis additur culparum cumulus,
Auaris additur gazarum baculus,
Damnatis additur pœnarum ſtimulus,
Beatis additur glorię titulus.

¶ Dico igitur ꝙ eſt quædam additio vel iteratio virtualis. Et iſta proculdubio eſt illa qua boni in virtutibus proficiunt, & qua virtutes virtutibus ſemper adduntur: pſal. Ibunt de virtute in virtutē &c. Sicut.n. nonnullæ ſunt arbores quæ ita abundant in fructib. ꝙ ſemper fructus fructui additur, & vno collecto alius floret & alius maturitatem ſumit; ſicut de malo perſico dicunt tā Plinius q̄ Solinus. Ceruis etiam omni anno addunt̄ cornua, quæ ſunt ipſis contra aduerſa oīa munimenta, & proprij capitis ornamenta. Sic pro certo boni & iuſti ſemper debent virtutes virtutibus addere, & ſemper in melius proficiendo ſpiritualia cumulare. & bonorum operum fructus fructibus aggregare, vnde Prouer.1. Audi fili mi diſciplinam patris. Sequitur. Et addetur gratia capiti tuo, & torques collo tuo. Iſta eſt igitur additio virtualis: quod ēt bene figuratur Iob vlti. vbi dicitur ꝙ dn̄s reſpexit ad patientiam, & addidit cuncta quæ ſua fuerant duplicia. Quia reuera ſæpe accidit ꝙ diuina gratia taliter reſpicit hominem, quòd virtutes ſuas duplicat, & addens alteram alteri ſpiritualiter hominem ditat. Eccleſi. 48. Retro redijt ſol & addidit vitā Regi. Vbi notā ꝙ ad augmentum & additamentum virtutum proficit.

Conſideratio præteritorum, Retro redijt.
Illuminatio meritorum, Sol.
Inueſtigatio poſteriorum, Addidit Regi.

¶ Iſta eſt igitur additio virtualis, deſideratio ſuperiorum ſeu vtiliorum vita eſt. ¶ Secūdò dico ꝙ eſt additio criminalis. Et hæc eſt quando homo ſp addit & accumulat peccatum peccato, pone ſi vis de peccatore continuè peccante, quē Eremita duxit ad nemus, vbi inuenit hominem q fecerat onus lignorum, quod non poterat leuare, & tn̄ ſp addens ligna, iterum tentabat ſi leuare poſſet; quod non valens, iterum ligna ſuperaddebat, & ſic quanto minus poterat onus leuare, tanto plus ſtudebat lignis apponere; talis inquit eremita es tu, qui cum faſciculum criminum tuorū portare non poſsis, crimina tn̄ criminibus ſp addis. Iudic. 4. Addiderunt filij Iſrael facere malum coram dn̄o, contra illud Eccleſ. 29. Fili peccaſti, ne iterum addas facere. Dic etiā de mala ſocietate, ꝙ ſit quædam additio mala: quia.ſ. mali libenter adinuicem ſibi adduntur 1. Macha. 4. Additi ſunt ad eos exercitus Syriæ. Iſta eſt igitur additio criminalis. ¶ Tertiò dico ꝙ eſt additio temporalis. Et iſta quādo homo addit & aggregat diuitias inceſſanter, ſicut faciunt auari, qui nō ponunt ſtatum in rebus: vnde Seneca dicit, ꝙ hoc habet peſſimum auaritia: quia non reſpicit vnde veniat, ſed quo tendat, quia.ſ. iſta non ponit finem in quęſitis, immo continuè cogitat de quęrendis; vnde auari videntur ſimiles illi qui continuè creſcebat, ita ꝙ omni die vnum cubitum ad ſtaturā ſuā addebat, in tm̄ aūt cubitum cubito addidit, ꝙ vſque ad cœlum creuit, ita ꝙ motum cœli retardare conatus, ictu fulminis à Dijs timentibus percuſſus occubuit. Sic reuera hodiē ſunt multi, qui non ceſſant ſtatui ſuo aliquid ſuperaddere, & agrum agro, cubitū cubito, minimum minimo quotidie cumulare. Iſa. 5. Vę qui coniungitis domum ad domū, & agrū agro copulatis. ita ꝙ iſti vſq; ad cęlum.i. vſque ad altam mūdi ſtatum videntur creſcere, & ordinem cœli.i. conſuetudines patriæ, totumq́; ſtatum & quietem vicinorum ſtudēt ꝓ viribus impedire, in quantum omnibus volunt per violentiā & potētiam ſe præferre; & maximè cœlum.i. ſtatum eccleſiæ perturbare, & motus & iuriſdictiones, ordinem & iura eorū per iniuſtitiam retardare. Quapropter ſæpe fit ꝙ Dij.i. Deus & Angeli indignati ſolent contra tales inſurgere, & eos per temporalia infortunia, vel per mortem ſubitam, & tormēta Infernalia fulminare, ita ꝙ tunc pōt dici illud Iſa. 14. Qūo cecidiſti de cœlo Lucifer qui mane oriebaris, corruiſti in terram qui vulnerabas gentes, qui dixiſti in corde tuo. In cœlū aſcendam, ſuper aſtra Dei exaltabo ſolium meum, aſcēdam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero altiſsimo. Veruntamē ad Infernum detraheris in profundum lacus: quia breuiter iſta ſunt vera ꝙ illi qui contra exigētiam proprij ſtatus nitūtur ad cœlum aſcendere.i. ſe conditioni altorum & nobiliū aſsimilare & adæquare, ſtatum & iura cœli.i. eccleſiæ perturbare, gentes ēt.i. pauperes per potentiam vulnerare, tales dico per infortunia ſolēt cadere, & in Infernum ruere, in lacū miſerię declinare. Ideò de tali additiōe dr̄ Iob. 40. An extrahere poteris Leuiathan hamo, & fune ligabis linguam eius? nunquid pones circulum in naribus eius? &c. Leuiathā.n. interpretatur Additamentum, ſignificans tales auaros, q quotidie addunt diuitias, & ideò finaliter hamo mortis de mundo extrahuntur, fune damnationis ligantur, & circulo.i. perpetuitate pœnarum tenent̄. De talib. igit̄ additiuis dr̄. 1. Macha. 11. Rex Aegypti q̄rebat obtinere Regnū Alexādri dolo, & addere illud Regno ſuo. Iſta eſt igit̄ additio temporalis. ¶ Quartò dico ꝙ eſt additio gloriæ, q̄ eſt ſpūalis. Et iſta eſt additio qua Deus addit aīæ gloriā poſt gratiā, ſecundam iſtam poſt primā. Et de hoc pōt exponi illud 1. Mach. 10. Rex Alexander addidit adhuc glorificare Ionathan, & miſit illi fibulā aurea, ſicut.ſ. arbori poſt florem addit̄ fructus, & ſicut homini poſt laborem additur requies atque lectus, & poſt famē addit̄ cibus. Figura Danielis 4. vbi dr̄ ꝙ poſtq̄ Nabuchodonoſor de beſtia factus iterū fuit hō, magnificētia amplior addita fuit ſibi: quia pro certo qn̄ quis de beſtia in hoiem, de malo in bonum, de peccatore in iuſtū reuertitur, magni-

ficentia

ficiētia æternæ gloriæ eidem finaliter additur Eccl.45. Addidit dñs Aaron gloriam,& dedit illi hæreditatē, & primitias
E fructuū terræ.¶ Quinto vero dico, ꝙ eſt additio miſeriȩ, q̄ eſt infernalis,& hæc eſt illa qua damnatorū miſeriæ cumulatur,& aliæ alijs continue aggregant. ps. Quem tu percuſſiſti perſecuti ſunt,& ſuper dolorem vulnerum meorū addiderūt. Sic igitur patet, ꝙ multiplex eſt additio in ſcripturis. Et ſi vis dic adhuc de additione virtuoſa.¶ Nota igitur, qđ eſt additio virtuoſa, quando.ſ. boni addunt gratias & virtutes, bona opera & meritoria. Et de hac dicitur Iſa.29. Oculi cœcorum videbunt,& addent mites in domino lætitiam, vbi oſtēditur, quod nos debemus addere & aggregare ſcilicet.

Sagacitatis lumina; videbunt;
Benignitatis flumina; mittes;
Iocunditatis carmina; lætitiam;

Item eſt additio vitioſa, qua.ſ. homo addit vitia & peccata, malas cōſuetudines & malos mores. Et de hoc dicitur Iud.4. addiderunt filij Iſrael facere malum in conſpectu domini,& tradidit illos in manu Iabin regis Chanaā, vbi oſtenditur, ꝙ talis additio vitiorū abdicat fidelitatē, quia.ſ. ipſi filij Iſrael hæc faciunt, vendicat iniquitatē, facere inquit malum. Implicat inhoneſtatē, quia in cōſpectu domini. Applicat dānoſitatē, quia ex hoc traditur hō in manu Iabin.i. diaboli, qui eſt rex Chanaan,i. inferni,&c. Vide proſecutiones in ſuis titulis.

A **Adducere.** Idem eſt, ꝙ ad locum ducere, vel ad ſe ducere. Et idem eſt, ꝙ applicare. Nota igitur, quod eſt adductio virtuoſa, & eſt quædam vitioſa; Virtuoſa eſt illa, qua homo adducitur ad Deum, & ad gratiam,& ad gloriam. Nam ſicut homo adducit amicum ſuū

Ad conuiuium, vt recreetur,
Ad hoſpitium, vt hoſpitetur,
Ad ſtudium, vt informetur,
Ad prælium, vt coronetur,

Sic ducit amicos ſuos ad conuiuium recreationis,

Ad prælium tentationis,
Ad ſtudium diſcretionis,
Ad hoſpitium gratiæ & deuotionis,
Ad conuiuium æternæ gloriæ.

Et ideo de adductione hominis ad gratiā & gloriam poteſt qui libet bonus dicere illud Ezec. 8. Eleuauit me ſpūs inter cœlum & terram, & adduxit in Ieruſalem in viſione Dei. In quib. verbis rñdetur ad oīa, q̄ poſſunt q̄ri de hoīe, qui adducit de loco ad locum. Si quæritur quis adduxit? Reſpondetur ſpiritus. Si quæritur, qūo? Eleuādo inter cœlum & terram. Si quæritur vbi? Reſpondetur in Ieruſalem. Si quæritur ad quid? Reſpondetur in viſione Dei, ideſt ad vidēdum Deum. Dico igitur, quod ſicut homini, qui adducitur ad aliquem locum, neceſſarius eſt

Modus expediens,
B Virtus obediens,
Doctor erudiens,
Locus alliciens,
Finis ſufficiens.

Sic vere homo, qui vult adduci ad ſtatum gratiæ & gloriȩ, debet habere modum expedientem inter cœlū & terrā. Motum obedientem, quia debet leuari ducem erudientem, quia ſpiritum. Locū allicictē Ieruſalem. Finem vel cauſam ſufficientem.ſ. vt habeat viſionem Dei.¶ Dico igit̄ primo, ꝙ neceſſarius eſt modus expediēs. Sicut.n. ille qui adduci vult ad aliquem locum, neceſſe habet, ꝙ ſm̄ modū debitum ibi vadat. Sic vere ſi homo vult adduci ad Paradiſum, neceſſe eſt, ꝙ modū tutū & honeſtum eligat,& aſſumat. Nam ſicut ad cōcluſiones nō pōt pueniri niſi per præmiſſa & per media. Sic nec ad Paradiſum poteſt homo adduci, niſi per præcedentia media vel præmiſſa, q̄ nihil aliud ſunt quem gratiæ & virtutes. Et hoc oſtenditur cum dr̄, ꝙ talis debet eſſe inter cęlum & terrā, vbi iſte modus deſcribitur: quantum ad regulā æquitatis, inter.i. in medio; quantum ad copulam charitatis, inquit, ꝙ eſt coniunctio; quantum ad arcem contemplationis ad cælum & terrā inquit; quantū ad iacturā macerationis ſeu inclinatiōis,

C Nam maceratio pęnitentiæ,
Contemplatio eminentiæ,
Et copula fortis charitatis,
Et regula iuſtæ æquitatis.

Sunt proprie quidā modi præueniendi ad regnū. Inter cęlū (inquit)& terrā. Et iō ꝙ ibi ſit neceſſaria pnīa, habet Deut. 29. vbi dr̄. Adduxit nos per deſertū quadraginta annos. ſ. de Aegypto ad terrā promiſſionis, ad denotādū ꝙ de Aegypto.i. de mundo ad terrā Paradiſi non puenitur, niſi p deſertum pænitentię deducamur.¶ Item ꝙ ibi ſit neceſſaria contemplatio patet in ps. vbi dr̄. Emitte lucē tuam, & veritatē tuā, ipſa me deduxerunt & adduxerūt in montē ſanctū tuū & in tabernacula tua. Nam per lucem cōtēplatiōnis, & p veritatem diſcretionis adducitur homo ad montē, & ad tabernaculum æternæ refectionis. inter cęlū & terram inquit, vt accipiat prædam ſuam, ſic vere hō debet ſe à terra.i. à terrenis ſurſum ad cœlum cœleſtia eleuare per deſiderium & affectum, vt ſic prædā æternæ gloriæ valeat adipiſci. Et hoc poteſt exponi figura.2. Regū 24. vbi dr̄. Eleuans Dauid oculos ſuos vidit angelum ſtantē inter cælum & terram euaginato gladio, verſum contra Hieruſalem. quia vere illi, qui ſunt boni,& angelici, debent ſtare per conſtantiæ firmitatē inter cœlū & terram. Per contemplationis ſublimitatē euaginantes gladiū.i. eleemoſynā vel orationē, verſi ad Hieruſalē.i. ad paradiſū per deſideriū & affectiōnē. Sed pro certo chariſſimi, hodie multi, non ſic, ſunt.n. multi, qui nō ſe vertūt ad paradiſū, ſed ad mundū, nō ad Hierl̄m, ſed ad Babylonē, nō habent gladiū orōnis, ſed crudelitatis & exactionis. Nō ſunt ſtantes per firmitatē, ſed cadentes per fragilitatem. Nō ſunt inter cælū & terrā per cōtēplationē imo ibi ſunt per ſuperbiā & elationē, quia ſicut res, quæ eſt inter cęlū & terrā non eſt ſtabilis, ſed mobilis, non eſt firma, ſed infirma, nō in vno loco ſtabil̄r cōmoratur, ſed à ventis & turbinib. agitatur, ſicut patet de nubib. ſic vere multi ſuperbi ſunt ſurſū inter cœlū,& terrā.i. inter ſtatū ſummū, quē non poſſunt attingere,& ſtatū infirmum, quē non contenti tenere per ſupbiā extolluntur. vbi pro certo nō ſunt in vno ꝓpoſito ſtabiles, ſed per vana deſideria mobiles, non per ſufficientiā firmantur, ſed per ambitionē ventis ſuperbiæ,& elationis turbinib. diabolicę ſuggeſtionis de loco ad locū, de officio ad officiū de beneficio ad beneficiū,& de deſiderio ad deſideriū agitantur. Iō dr̄ Zacha.5. Eleuauerūt amphorā inter cælū & terrā. Et ſi vis pone totā figurā de amphora, ī qua erat incluſa mulier, quæ dicebatur impietas &c. ſicut infra ti. de impietatē. Nō ſic (chariſſimi) non ſimus inter cœlū & terrā per ſuperbiā & elationē, ſed magis per deſideriū,& affectionē & p celeſtiū cōtēplationē, q̄ a p certo (chariſſimi) ad hoc ꝙ hō adducatur in paradiſū, iſte eſt modus, & hoc primum auctoritatis.¶ Secundo dico ꝙ neceſſarius eſt motus expediens, leuauit me, inquit. Nā ſicut videmus, ꝙ vt aliquis alicubi adducat, neceſſe eſt, qđ moueatur, & ꝙ ductori ſuo et obediat & eū ſequat̄, ſic vere ad hoc, vt ad Deū adducamur, D
neceſſe eſt, ꝙ per agilitatem bonorum moueamur,& ꝙ ductori noſtro.ſ. Chriſto obediamus,& obſequamur, quod oñditur cum dr̄. Leuauit me, quia ſicut res, quæ leuata de terra facilius mouetur,& agitatur, ſic ſi cor noſtrum leuatū fuerit à terrenis faciliter per obedientiam mouebimur, & ad cæleſtem gloriam adducemur. Iō dicamus. Luc.21. Reſpicite,& leuate capita veſtra. Reſpicite per diſcretionis ſagacitatē. Leuate per ſubiectionis ſedulitatē. Capita.i. corda per intentionis ſublimitatē. Quæ ſunt noſtra per coniunctionis cōitatē. Et iō de tali adductiōe obedientiæ pōt dici illud Io.10. illas oues oportet me adducere, & vocē meam audient. Nam ſicut ille, qui vocem paſtoris audiunt, adducūtur ad domum, ne à lupis deuorentur, ſic vere illi, qui ſunt oues.i. ſimplices,& humiles & paſtori ſuo.i. Chriſto vel plato obedientes,& vocem mandatorum ſuorum audientes, & perficiētes, iſti, dico domū paradiſi finaliter adducent & à lupis infernalibus non tenebunt. Eſt igit̄ neceſſarius motus obediens.¶ Tertio eſt neceſſarius ductor erudiens, ſpūs inquit. E
Nam ſicut ille, qui alicubi vult adduci,& maxime ad locū ꝓpinquū & remotū, neceſſe habet, ꝙ habeat aliquē ductorē de partibus, qui ipſum dirigat ne oberret, ſic vere quia nos debemus ire in regionē longinquā paradiſi, q̄ nobis pęnitus eſt ignota, neceſſe eſt, ꝙ habeamus doctorem, ꝙ ſit de illis partib.ſ. Chriſtum vel ſpiritum ſanctum, qui nos dirigat,& conducat. ps. Spūſſanctus deducet me in terrā rectā. Nā ſicut Elephas naturaliter diligit hominem,& iō videns eum deuiatum adducit eum ad iter rectum, ſic vere Chriſtus vel Spirituſſanctus, q̄ mirabiliter humanum genus diligit, quando videt hominem deuiatum in hoc mundo per errores & peccata, ſolet quandoq; ipſum per ſuam gratiam viſitare, & ad rectum iter ſalutis adducere, vel minari, qđ eſt contra malos prælatos, qui gregem ſuum non adducūt per bonam doctrinam, & exempla, ad terram rectam gratiæ & virtutum vel gloriæ paradiſi, imò vere, quod dolendum eſt, adducunt eos in deuium mortis æternę, ſimiles Sturioni, quē ꝓpter pulchritudinem pellis ſequunt, multi

alij multi pisces sperãtes ab eo defendi ipse, autem adducit eos in os Balenæ, q̃ ipsos retinet, & transglutit, sic vere multi sunt, qui suos subditos & sequaces, dũ eis per mutationẽ se confirmant, adducũt ad os Balenę, i. diaboli & ad mortis æternæ periculum. s. per sua mala exempla & documenta. Iõ in persona subditorum lamentatur Hiere. Tren. 3. Me minauit & adduxit in tenebris, & in lucẽ, q͂a vere multi sunt qui per malos doctores Ecclesiasticos minantur, & adducũtur in tenebras æternæ miseriæ, & non in lucem æternę lętitiæ, quia, sicut dicitur Mat. 15. Si cæcus cæco ducatũ p̃beat ambo in foueã cadunt. Figura in Nabuchodonosor, de quo dr̃. 4. Reg. 24. ꝙ ipse cepit regem & principes, fabrum. & inclusorem de Hierusalem, & adduxit eos in Babylonem. In quo notatur. ꝙ rex Babylonis. i. prælatus cõfusionis, malus superior, vel malus doctor ducit hodie in Babylonẽ. i. in infernũ per malã documenta & exempla, & per mala etiã incitamenta reges & principes & alios inferiores, ꝙ maximè verum est de consiliarijs & adulatoribus & malis seruitoribus regum, & principum & magnatum suis malis consilijs & vitiorum incitamentis, vnde quilibet talis fraudulentus de magistro suo potest dicere illud Eze. Extendã super eũ rete meum & capietur in Sagena mea, & adducam eum in Babylonem. Non sic (charissimi), sed obediamus bono ductori spiritui sancto & spirituali, quia talis est necessarius. s. ductor erudiẽs. Gen. 8. Adduxit spiritum super terrã, & imminutæ sunt aquæ. Quarto est necessarius locus alliciẽs, q̃n aliquis adducitur ad aliquem locum multum amœnum, põt eum mouere loci, quem deserit, sterilitas, & loci, ad quẽ vadit amœnitas, sic vere quia, dũ adducimur de hoc mũdo ad Paradisum, nos relinquimus locum indigientiæ & sterilitatis, sæuitiæ, & crudelitatis discordiæ, & rixositatis, & vadimus ad locum opulentiæ & fertilitatis, iustitiæ, & æqualitatis, concordiæ, & vnitatis fiduciæ securitatis. Bene dico, q͂d ibi debemus attrahi, & moueri, q͂d ostenditur cum dr̃ Hierusalem, quæ interpretatur visio pacis, vel pacifica, quia. s. locus ille habet pacem p̃petuam & securam. Vnde. 3. Reg. 14. Surrexit igitur Iacob, & abijt in Gersan & adduxit Absalõ in Hierusalẽ. ostenditur, ꝙ istam adductionem facit temporalis abominatio facultatis Surrexit Ioab virtualis illuminatio claritatis. Abijt in Gersan, quod interpretatur applicans lumen. Pectoralis amaricatio. Nã (charissimi) si temporalem possessionem abominemur. si per virtualẽ discretionem illuminemur, si per pectoralem cõtritionem amaricemur, non est dubium, ꝙ ad Hierusalem recreationẽ adducemur. Vnde dicetur nobis illud. 2. Regum. 13. Veni mecum in Hierusalem, quod est cõtra dilectores, qui nec mundi miserijs retrahũtur, nec cælestibus solatijs attrahuntur. Et ideo ad cęlestem Hierusalem addducuntur, sed finaliter cum merore ad inferos producuntur. Non sic (charissimi) sed adducamur ad Deum, & ad Paradisum, quia vere ad hoc incitat locus alliciens. Vnde de Adonibezeth, q͂d interpretatur dominus iustus dicitur Iud. 1. ꝙ. adduxerunt eum in Hierusalem. ¶Quinto ad hoc nos debet mouere finis proficiẽs, vel causa sufficiens, vel fructus reficiens, quia. s. ibi poterimus videre Deum facie ad faciem. in visione (inquit) Dei, sicut. n. præmium & lucrum mouet ad hominem ad hoc, ꝙ alicubi adducatur, sicq; maximum lucrum, & præmium nobis promittitur. s. visio Dei, quæ est tota merces, multum debemus moueri per desiderium & affectum, quo ad illud cæleste palatium adducamur. In visione (inq̃t) Dei, quia. s. ibi videtur per essentiam intrinsece & immediate ẜm Apostolũ. 1. Cor. 13. Videmus inquit nunc p̃ speculum in enigmate, tunc aũt facie ad faciem, quia sicut dicitur in p̃s. Ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus eorum in syon, ad q͂d requiritur effectus operationis (ibũt) profectus occupationis (De virtute in virtutẽ) respectus vel aspectus contẽplationis; Videbitur) fastigium dominationis (Deus eorum refugiũ recreationis (in Syon) quod interpretatur specula, quia. s. ibi videt Deus, & speculatur. Nam sicut ẜm Plinium in India sunt q̃dam philosophi, q̃ circa littus maris de mare, vsq; ad vesperam solem in claritate sua irreuerberatis oculis intuentur, sic vere in paradiso sunt beati philosophi. s. sancti & Angeli qui circa mare. i. circa affluentiam beatitudinis p̃petuo persistentes solem. i. Deum irreuerberatis oculis per beatam visionẽ & contẽplationẽ perpetuo speculãtur, visionẽ (inq̃t) Dei. Vnde Ezech. 42. figurantur tales, vbi dr̃. Facta est super me manus Domini, & adduxit me in visionib. Dei in terra Israel, & dimisit me super montẽ excelsum nimis, super quẽ erat quasi ędificium ciuitatis vrgẽtis ad austrum. Manus. n. Dñi misericordiæ Dei nostri fit q̃nq; super hominem ipsum visitãdo, & adduxit eum in terram Israel. i. in terram Deũ videntium, beatorũ. s. & Angelorum, & statuit super montem excelsum. i. super celsitudinem cęli empyrei, & hoc in visionibus Dei. i. vt ibi Deũ videat, & cognoscat, in quo loco p̃certo est ciuitas. i. ciuium vnitas, collegium, & communitas beatorum, q̃ pro certo vergit ad austrum. i. ad prosperitatẽ & affluentiam omnium bonorum gaudiorum. Nam p̃ partem australem, in qua est sol, & cæteri planetæ, q̃ subsunt circulo Zodiaco, quę est pars fertilior, intelligitur fertilitas, atque prosperitas gloriæ æternæ, in qua sol. i. Deus, planetæ, i. sancti sub ipso circulo Zodiaco. i. in ipso ambitu cæli empyrei cõmorantur. Et ideo pulchre loquitur Aug. 22. de ciui. Dei. de ista visione. Ibi (inquit) vacabimus, & videbimus, & amabimus, & laudabimus. Ecce quod erit in fine sine fine sequitur. Nã, quod Deus præparabit diligentibus se, mente non capitur, spe non attingitur, charitate nõ cõprehẽditur, cuncta desideria trasgreditur, acquiri põt æstimari nõ põt, sequitur ibi: tota virtus erit videre, quod amas, & summa fęlicitas amare, quod videas. Vbi beata vita in suo fonte bibitur, vbi veritatis visio clarissime aperitur. Sic igitur patet, quod nos debemus adduci ad Deum & ad Paradisum, quia hæc nobis ostenduntur

Causa sufficiens,
Locus alliciens,
Doctos erudiens,
Motus obediens,
Modus expediens,

Nota adhuc, ꝙ est alia adductio, virtuosa, de qua dictum est. ¶Sed etiam est & alia adductio vitiosa, & hæc est multiplex, vna qua adducitur de sapientia ad ignorantiam, de Dei gratia ad iniustitiam, de affluentia ad indigentiam, de mũdi gloria ad pestilentiam. ¶Adducitur. n. hõ, de sapientia ad ignorantiam, quando in vita ista sapiens est in temporalibus, sed ad mortem veniẽs excæcatur, in spiritualibus, quia vere sæpe accidit, ꝙ mundani sapientes quãdo veniunt ad mortem, amittunt sensum, & discretionẽ, ita ꝙ de rebus suis nesciũt ordinare, similes Buboni, qui ad lumẽ Lunæ bene videt, sed ad lumen solis si tradatur, lumẽ ipsius debilitatur, & sui luminis claritas obfuscatur. sic vere multi sunt, qui in lumine sapientiæ lunaris, & prudentiæ mundanę optime vident, dũ durat nox huius turbulentiæ vitę, sed vere q̃n deducuntur ad lumen solis, q̃n necesse est eis tractare scientia spirituali maxime in morte, q̃n summe de aĩa est cauendũ, tunc vere ipsi nihil vident, quia iusto Dei iudicio fit. teste Grego. vt peccator moriẽs obliuiscatur sui, qui dũ viueret oblitus est Dei. sui. n. obliuiscuntur tales, quia. s. de salute sui ipsius nesciunt cogitare conterendo, & confitendo, vel de reb. suis ordinnãdo, & hoc quippe iuste. Nã quandiu viuunt sapientiam suam vendunt, non mirũ si in morte deficit eis, quia sicut dr̃ Eze. 7. Vnusquisq; ad illud, q͂d vendidit, nõ reuertetur amplius, & de tali adductione dr̃ Iob. 12. Ipse nouit decipientẽ & eum, qui decipitur, & adduxit consiliarios in stultũ finẽ, & iudices in stuporẽ. Ista est igitur adductio de sapientia ad ignorantiam. ¶Secũdo est adductio de Dei gratia ad iniustitiã, & istam adductionẽ facit diabolus peccatoribus leuibus, & perseuerare volentib. Nã sicut Auceps cũ dulci sibilo, & cũ modico pabulo attrahit auẽ ad laqueum, & per consequens ad mortẽ, sic vere diabolus, sibilo suæ malæ suggestionis, & pabulo alicuius delectationis, trahit & adducit hominem ad laqueum peccati, & tentationis & per cõsequẽs ad mortẽ æternæ damnationis. Iõ pulchre loquitur talib. in figura nauis Ezech. 27. Repleta es (inquit) & glorificata es in corde maris, in aquis multis adduxerũt te remiges tui, ventus austri contriuit te in corde, maris. talis. n. nauis est hõ, qui fluctuat per tẽtationes, & tribulationes in hac vita, Remiges aũt eius sunt vana desideria, quibus ista nauis p̃ fluctus huius sęculi agitatur. ventus, auster, q̃ est calidus & humidus signat mũdi p̃speritatẽ, vbi calor auaritiæ & humiditas luxuriæ reperitur. Cor maris signat p̃funditatẽ, ꝙ dr̃ cor, quia est in medio terræ, dr̃ mare p̃p amaritudinẽ tormentorũ, aquæ aũt multæ signãt inundationẽ tentationum. Dico igitur, ꝙ nauis. i. hõ q̃n repletur s. mundi diuitijs facultatibus, glorificatur in eminentijs, & dignitatib. Et ideo accidit, ꝙ remiges eius. i. vana humana desideria adducunt eum in aquis multis, idest inundatiõe

fortium

fortium tentationem,& peccatorum.de quib.Tren.3.Inundauerunt aquæ super caput meum,dixi perij.Ita ꝙ mediãte austro prosperitatis mundanæ in cor maris.i.in infernũ cõteritur & cassatur.ps.Trãsferentur mõtes in cor maris.Abacuc.3.In mari via tua,& semita tua ĩ aqs multis.Et sic patet, ꝙ homo adducitur de Dei gratia ad iniustitiam, quod figuratur Dan.3.vbi dicitur,ꝙ rex Babylonis ꝑcepit, ꝙ adducerentur Sydrach & Misac & Abdenago,& mitterētur in fornacem ignis,quia.s.dyabolus rex cõfusionis studet, vt boni pueri viri ad fornacem adducebantur, & ibi igne concupi-
K scentiarum cremētur.¶Tertio dico, ꝙ adducitur homo de opulentia ad indigentiam,& etiam de mũdi gloria ad pestiletiam.n.Sicut videmus,ꝙ bos qñ est bene impingnatus,adducitur ad macellum vt ibi mactetur, sic vere homo in ista vita,qñ impinguatus fuerit in mundi prosperitatibus,& honoribus,sæpissime accidit,ꝙ in fine ipse ad mortẽ, & ad macellum indigentiæ & pestilentiæ sempiternæ figatur. Num. 22.Ascendere fecisti nos de Aegypto,& adduxisti in locum istum pessimum,qui non potest seri,nec ficum gerit,nec vineas,nec malogranata,insuper,& aquam non habet ad bibendum.Namq; pro certo Deus mortẽ corporalem,quam inducit in peccatores,de Aegypto.i.de tenebrosa mũdi ꝓsperitate deducit,ipsosq; in locum pessimum.s.in fernum ꝑ suam sententiam detrahit,& adducit,qui re vera dicitur locus pessimus propter quatuor indigentias,quæ sunt ibi, q̃a s.ibi nõ est ficus,nec vinea,nec malogranata,nec aqua Deest n.ibi Constantię iuuamen.s.Ficus:Lætitiæ solamen.s.Vinea, charitatis ligamen ,cõitatis & charitatis,Malogranata.Pie
L tatis libamen,aqua.¶Dico igitur, quod in inferno non est iuuamen stabilitatis, quod ostenditur cum dicitur, quod non est ibi ficus.Nam per ficum intelligo virtutem fortitudinis,quia secundum Isido.Ficus fortificat hominem comedentem.Et ideo dicit,quòd athletæ,qui debebant bellũ cõmittere,solebant antiquis temporibus Pythagoræ ficubus nutriri.Sic vere virtus constantiæ,& fortitudinis hominem roborat,perficit,stabilit,atque iuuat.Et ideo nos alij,qui in studio huius vitæ,in qua quidem omnes currunt, sed pauci accipiunt brauium,habemus stare in bello tentationum,& tribulationum isto cibo.s.ficubus,hoc est vitute constantiæ & fortitudinis debemus principaliter educari. Iuxta illud. 1.Regu.17 .Esto vir fortis & præliare prælia domini, & talis cibus pro certo non est in inferno, Quia ibi

Nulla virtus,	Quia.s. nullã habent fortitudinem
Nulla stabilitas,	tormentis & dæmonibus. resistẽdi.
Nullus vigor,	Iõ damnatis põt dici illud Hier. 5.
Nulla virilitas,	Pharetra eius quasi sepulchrum pa-
Nullus status,	tens comedet oẽs sagittas tuas & pa
Nulla firmitas,	nem tuum,deuorabit filios tuos & fi

lias gregem tuum & armẽta tua, comedet vineam tuam & conteret vrbes munitas tuas, in quibus habebis fiduciam. Et loquitur de potentia regis Babylonis, qua comminatur populum Israel peccatorem.Iste.n.Nabuchodonosor(charissimi)signat diabolum,qui est rex Babylonis. i. confusionis,pharetra eius signat infernum in qua sagittæ suæ crudelitatis inueniuntur,quæ benè dr̃ esse sicut sepulchrum, quia sicut sepulchrum est locus fætidus vbi mortui tm̃modo reponuntur & non viui.Sic infernus est locus fętidus,q̃a dr̃ esse ignis sulphur & spiritus ꝓcellarum.Locus etiam, in quo mortui.i.peccatores & non viui.i.vere iusti & reponuntur, & reconduntur.Iste igitur locus ista pharetra.s.infernus deuorat,consumit, & annihilat omnia bona damnatorum.s. quantum ad ipsos.Nam dum ipsos de medio subtrahit,ipse aufert ei sagittas temporalis potestatis, quibus v cinos, & pauperes multis inuasionibus sagittabant.Item panem corporalis saturitatis,quẽ ipsi soli deuorabant,nec aliquid pauperibus erogabant,filios & filias.i.solatium suæ corporalis consanguinitatis,propter quos post se ditandos pauperes exhæreditabant,greges & armẽta temporalis facultatis cõtinue accumulabãt. Vineas incũditatis & ficus fortitudinis & fraternitatis quibus illos impugnabant.vrbes etiam munitas,idest potentes viros suæ amicitiæ & societatis in quibus in hoc sæculo confidebant,& qui ipsos in suis iniquitatibus sustinebãt.Et ideo de fortitudine,potestate, prosperitate talium perdita & auulsa potest dici illud Abacuc. 3.Ficus enim non florebit,& arua non afferent cibum,quia vere isti non habent fortitudinem,q̃a non sunt ficus.non habent pulchritudinem,quia non florent.non habent plenitudinẽ, quia sua arua non afferũt eis cibum &c.Igitur bene dico,qđ in inferno deficit iuuamen stabilitatis,vbi(inquit) non est ficus.Vnde de fortitudine talium amissa, dr̃ Naum. 3. Miles captiuus ductus est ancillæ eius minabantur gementes.¶Se M cundo dico,ꝙ ibi deficit solamen iucunditatis,quia non est ibi vinea,& ꝑ cõsequens non est ibi vinum, qđ lætificet cor hominis.s.virtus gaudij,& lætitiæ,iucunditatis & consolationis:quinimo ibi est dolor,mestitudo,atq; tristitia sempiterna,sicut.n.Simia,teste Isid.in plenilunio lætatur,sed in defectu lunæ tristatur,& hoc q̃a humor in cerebro suo,in plenilunio abundat,in defectu lunæ minuitur, sic vere peccatores,qui dum durat luna mutabilis huius vitæ, sunt in lætitia gaudio & iucunditate,qñ luna ista eis deficiet. s.in morte tunc in inferno perpetuis desolationibus tristabuntur,& cã est,quia vere humor prosperitatis & delitiarũ, qui in plenilunio huius vitæ abundabat, tunc pro certo eisdem deficit,atq; cessat.Et ideo lamentautur damnati Treno.3.Cessauit gaudium cordis nostri,versus est in luctũ cantus noster, cecidit corona capitis nostri.væ nobis quia peccauimus.Tales.n.habent desolationem,quia cessauit gaudiũ cordis nostri.versus est &c.depositionẽ cecidit corona capitis enim condemnationem,vt inquit nobis quia peccauimus . Et iõ de defectu talis vineæ,& de mundanæ lętitiæ cõmutatione, quærit scriptura in persona d̃mnatorum.Hiere 2.Quomò do(inquit)conuersa es in prauum vinea aliena . Nam vinea mundanæ consolationis,quæ recte est aliena à Deo,conuertitur tabulis in prauũ,idest damnationẽ tristitiam & merorem.Et sic igitur dico,quòd locus,ad quem adducũtur mali,non habet solamen incũditatis,non est ibi vinea.¶Tertio N dico,ꝙ iste locus est pessimus,quia.s.non est ibi ligamen cõmunitatis & charitatis, ostenditur cum dicitur, quod non est ibi malogranatum quod sub vna theca continet multa grana,quæ cum quibusdam mollibus intermedijs,se cõstringunt & sibi inuicẽ sunt coniuncta . Intelligo charitatem & concordiam,quæ sub vna theca(idest)in vna domo Ecclesia vel collegio,plura grana.i.plures personas continet atq; nutrit , quæ mediantibus parietibus mollis benignitatis, rubeæ & charitatiuæ sibi per concordiam inuicem sunt vnitæ,& maxime talis cõcordia est in Paradiso. vbi dicit Deus aĩæ beatæ ibi dabo tibi poculum ex vino condito, & mustũ granatorũ meorum.Can.8.Quia vere animæ beatæ,ibi potant vinum æternæ consolationis conditum melle.i. dulcedine contemplationis cum malis granatis amoris & discretionis.Sed proh dolor ista non in inferno , quia vere ibi nõ est dilectio,nec concordia,nec consolatio.Sicut.n.videmus quod scientillæ,quæ de fornace exeunt non sunt vnitæ , nec cõiunctę,immo per violentiam vna ab alia segregatur , dispergitur,& se mouetur.Sic vere animę damnatę ꝓpter violentiam ignis,quo inflammantur, diuiduntur ab inuicem,ꝑ iram,turbationem tristitiam, & desperationem , & etiam frater cõtra fratrẽ,sicut narrat de vno vsurario, & filio eius quos alius filius factus religiosus vidit in inferno descendentes vicissim,vt duas situlas in puteo,& se inuicem mordentes,& maledicentes pater dicebat filio se propter ipsum damnatum,dum,scilicet male acquisierat,vt eum ditaret.Filius etiam maledicebat patri eo ꝙ propter bona ipsius male acquisita.in quibus ei successerat,damnabatur. Et de rixa talium potest dici illud Esa.5.Effraym vorabit Manassen,& & Manasses Effraym simul ipsi contra iudam. Nam Manasses,qui interpretat̃ obstupescens vel obliuiosus.Et Effraym qui interpretatur fertilis signat damnatos, qui prius fuerũt fertiles in hac vita tandem in pœnis infernalibus sunt obstupentes & obliuiosi.s.acerbitate pœnarum.Isti(dico) se inuicem per odia & detractiones dicuntur deuorare, & tãdem contra Iudam,idest contra Deum conquerendo & murmurando simul inuicem conuenire. Et ideo defectus , talium malorum granatorum,idest amoris, & vnitatis figuratur, Ioel.primo.vbi dicitur.Vinea confusa est, & ficus elanguit malũ granatum & palma,& omnia ligna agri aruerũt,quoniam(inquit)perijt gaudium à filijs hominum:tales sunt sine liquore consolationis,quia non habent vineam, sine dulcore deuotionis,quia non est ibi ficus,sine rubore dilectionis,quia non habent malum granatum,sine virore formositatis, quia non est ibi palma , sine vigore stabilitatis, quia non sunt ibi ligna,sine canore iucunditatis , quia ibi perit

gaudium à filijs hominum.Sic igitur.Patet ꝙ locus inferni, ad quē adducũtur damnati eſt peſsimus,quia.ſ.ibi deficit li-
O gamen cõitatis & charitatis malũ granatũ. ¶Quarto dico ipſum peſſimum,quia ibi nõ eſt libamē benignitatis,& pietatis,quia non eſt ibi aqua,quæ ſignat feruorem pietatis ,& refrigerium tormentorum,quæ re uera nota , ſunt ibi,quia ibi non inuenitur pietas,ſed crudelitas,non refrigeriũ ardoris,ſed conflatorium meroris , nõ pænarum temperamētũ, ſed tormentorum additamētum. Exemplum de diuite,q in toto inferno non potuit inuenire guttam aquæ.i.aliquãtulũ miſericordiæ,ſicut dr̄ Lu.16.Vnde Eſa. 55. Deficient piſces ſine aqua,& morientur ſiti . Quod aũt in inferno nõ ſit aqua.i.refrigerium tormētorũ & dulcor pietatis patet Eſa. 34.vbi dr̄.Conuertentur torrentes eius in picem, & humus eius in ſulphur,& erit terra eius in picem ardētem nocte & die non extinguetur,vbi oſtenditur,quod ibi ſunt ligati ſolide(quia ibi eſt pix)locati fætidè,quia ibi eſt ſulphur , acriter igniti(ardentem)iugiter puniti die ac nocte non extin-
P guetur.¶Iſte eſt igitur locus peſsimus, ad quem adducũtur peccatores quando de Aegypto huius mũdi educuntur. Et iõ talis talium adductio,& eductio,fuit figurata. 4. Reg.25. vbi dr̄,ꝙ ſerui regis Babylonis apprehenderunt Sedechiam in planitie Hierico,& adduxerũt eũ ad regē Babylonis , in reblata,omnes autem bellatores,qui erant cum eo, diſperſi ſunt,& relinquerũt eum.Rex autem Babylonis excęcauit eum,filioſq; eius coram ipſo occidit,& vinxit eũ cathenis, & adduxit Babylonē.Chariſſimi , rex iſte Babylonis ſignat diabolum,qui eſt rex ſuper omnes filios ſuperbiæ , ſicut dr̄ Iob.40.Qui in Babylone.i.in confuſione inferni imperat atque regnat ꝑ Sedechiam regē iniquum intelligo malos diuites & potētes,per Hiericho,qđ interpretatur luna,intelligo mundi mutabilitatem & proſperitatem, per reblatha, quod interpretatur multum hoc intelligo mortē, vbi re uera multum hoc.i.totum hoc,quia quicquid totũ venit hoc, & totũ adducitur ad mortē.Dico igir̄,ꝙ dũ Sedechias,i.diues iniquus eſt in planitie.Hierico.i.in planitie mundanæ ꝓſperitatis,ſæpe accidit,ꝙ ſerui regis Babylonis diaboli.ſ.tribulatiões,infirmitates,aduerſitates veniunt ad ipſum, & apprehendunt eum,& adducũt primo in reblatha. i. in mortē corporalem,vbi re uera ipſe inuenit regem Babylonis.i.diabolum,vbi etiam bellatores,qui cum ipſo erant.i. mundani amici.ſ.vxor filij & alij,qui ei,dum viueret,aſſiſtebãt,ipſum deſerunt,& relinquunt,nec de ipſo amplius cũrãnt.Iuxta illud p̃s,Amici mei & ꝓximi mei de longe ſteterunt , & vim faciebant,qui querebãt animam meam.ſ.demones . Et quid chariſsimi?pro certo tunc temporis talis Sedechias talis diues excæcatur.Quia(ſicut videmus)mali diuites in mortē, fiunt cęci,quia non ꝓuident damnationem ęternam,nec volunt confiteri,& alienum reſtituere,vel emendare,Et iõ filij ipſorum interficiuntur,quia per bona ipſorum male acquiſita filij eorum,qui in eis ſuccedunt,incurrũt mortē ęternã. Ipſi aũt vinculis & cathenis æternæ dãnatiõis ligãtur , & in Babylonē.i.in infernũ ad pęnales miſerias adducũtur.Et iõ quia peſsimi ſunt ad locum peſsimum banniuntur . Ezec.7. Adducã(inqt)peſſimos de gētib.& qeſcere faciã ſuꝑbiã potentũ anguſtia ſuꝑueniēte.Eſt igitur locus peſſimus,ad quē ſ.dãnati adducuntur,quia carēt iſtis quatuor bonis ſcilicet.

Q Libamine pietatis,
Ligamine charitatis,
Solamine incunditatis,
Iuuamine ſtabilitatis,

Si vis adhuc nota,quod Chriſtus ad ſtatũ Eccleſiæ vel religionis , vel ad locum æternæ habitationis ſibi vult adduci per illos,ad quos pertinet.ſ.per prędicatores & prælatos quatuor genera perſonarum ſcilicet.

Charitate feruentes,
Pietate fluentes,
Puritate nitentes,
Humilitate iacentes,

Vult igitur ſibi adduci illos, qui feruent per charitatem, & iſti ſunt fratres Ioſeph. De quibus Gen.42.Fratrem veſtrum ad me adducite.Item illos,qui fluunt pietate,ſignatos per patrem Ioſeph.Pater n.qui nutrit,eſt nomē pietatis Gen.45.Nunciate patri meo gloriam meam,;feſtinate & adducite eum ad me.Item illos,qui nitent puritate.Pſalm.Adducentur regi virgines.Item illos,qui iacent humilitate.Gene.43,Non videbitis faciem meam niſi fratrē veſtrum minimum adduxeritis mihi.Minimum dico.ſ. per humilitatem. Tales igitur vult ſibi Chriſtus adduci & in ſuo ſeruitio, & ĩ Eccleſiæ gradibus ꝓmoueri . Sed quid pro certo moderni ductores noſtri.ſ.ſuperiores non occurrũt hodie ad Chr̄m, nec ad Eccl̄æ Chr̄i ſtatũ,tales ꝑſonas , ſed potius inutiles & peruerſas.Vnde nota,ꝙ iſti ibi hodie ꝓmouent,& adducũt

Inſania frementes,
Luxuria fętentes,
Infamia ſqualentes,
Superbia tumentes,
Scientia carentes

De inſanis & frementibus dicitur.1.Reg.21. Vidiſtis hominem inſanum,quare adduxiſti illum ad me ? nunquid deſunt vobis furioſi.De luxurioſis & incontinentibus dicitur . 2. Para. 2. Salomoni adducebantur equi de Aegypto.Equi enim luxurioſos deſignant Hierem .5. Equi amatores in fœminas.De infamibus dicitur.j. Reg.30.Inuenerunt virum Aegyptum & adduxerunt eum ad Dauid. Aegyptus enim qui interpretatur tenebroſus, qui eſt populus ſalidus & ſubniger ſqualorem infamis conuerſationis deſignat,De ſuperbis autem & inanibus dicitur Heſter.1 . Quis aſſuerus pręcepit adduci reginam vaſti vt oſtenderet cunctis populis pulchritudinem eius , quæ propter ſuperbiam ſuam cito poſt depoſita eſt . De ignorantibus autem dicitur.2.Para.17.ꝙ Arabes adducebant pecora ad Ioſaphat.pecora.n.ad Ioſaphat regē hieruſalem adducũtur quando ignorãtes & hebetes in Eccleſia promouētur.

Adhærere.

Coniũgi , & conglutinari idem ſunt. Et ſignat amorem & dilectionē,ſocie- A
tatem & coniunctionē ſiue in bono ſiue in malo.Nota igir̄, ꝙ quadruplex eſt adhæſio(videlicet)Deſiderabilis atq; virtuoſa. Vituperabilis atq; vitioſa. Exaſperabilis atq; doloroſa.Remunerabilis atq; gaudioſa.¶Adhęſio deſiderabilis ſignat Dei dilectionē.de qua.2.Reg. 20. Adduxerũt regi viri Iuda proximi ſocialē coniunctionē Actu. 17. Quidã viri adhærentes paulo crediderunt taciturnam locutionem.p̃s. Adhæreat lingua mea faucibus meis.¶Item vituperabilis ſignat perſeuerantiam in peccato.p̃s.Adhæret tibi ſedes iniquitatis.Item adhæſio exaſperabilis ſignat perſeuerantiam pœnę æternæ,quę adhærebit dãnatis.Baruch.1.Adhæſerũt nobis mala multa.Itē adhęſio remunerabilis ſeu delectabilis, ſignat perſeuerantiam æternalium gaudiorum quæ.ſ.adhęrent beatis perpetuo Hiere.13.Sicut adhæret lumbare lumbis viri,ſic agglutinaui mihi domũ Iſrael.De duabus igitur primis adhæſionibus aliquid eſt dicendum.¶Eſt igitur prima adhæſio deſiderabilis,quam debemus acquirere, qua .ſ. nos debemus adhærere Deo & bonis æternis . Videmus.n. quòd res glutinoſa,ſicut eſt certa calefacta facilis eſt adhæſionis,faciliter enim adhæret oĩ rei,cui applicatur. Sic vere (chariſſimi)cor noſtrum ſi fuerit glutinoſum per affectionem,calefactum per dilectionem,faciliter adhærebit ꝑ cõiunctionē.Et ideo de quolibet ſic adhærente poſſum intelligere illud Luc.15.quod dicitur de illo filio , qđ adhæſit vni ciuium regionis illius.vbi dicitur, ꝙ adhæſio amoris & affectionis eſt habenda triplici ratione.ſ.quia. Per hanc adamatur¦Deitas ęterna.vni adhęſit:per hanc affectatur bonitas ſuperna.Regionis.Per hanc copulatur vnitas fraterna. Ciuiũ
inquit.¶Dico igitur,quod per hanc æterna Deitas adama- B
tur:vni(inquit)adhæſit,ideſt Deo.Omnia,quæ ſunt , naturaliter appetunt ſuo principio adhærere,patet in lapide ſurſum iactato,qui naturaliter habet deſcendere vt terræ , quę ſuum eſt principium adhæreat,ſic vere chariſſimi, qa Deus eſt vnum omnium rerũ principium , ideo omnes debemus ad iuſtũ deſcendere per deuotionē,& ei adhærere ꝑ charitatē & dilectionē.Iuxta illud.p̃s.72.Mihi aũt Deo adhęrere bonũ eſt,& ponere in domino ſpē meã,Et hoc oñditur , qñ dr̄ vni.quia per vnum intelligo Deum , qui eſt vnus ſimplex in eſſentia.De hoc Deu.6.Audi Iſrael Deus tu⁹ vnus eſt. Et iõ nos debem⁹ eſſe ſimiles cuidã piſci q dr̄ Etherius . q ſicut dicit Pli.& ēt Aug.qñ ſentit venire tēpeſtatē timēs, ꝙ ꝑ fluctuũ violentiã extra mare ꝓijciar̄,ita fortiter adhęret lapidi ſeu terrę,ꝙ non põt moueri:ſic vere(chariſſimi) ita debemus adhęrere,& cõiũgi Deo ꝑ fidē & charitatē,q.ſ.dr̄ terra & lapis ꝑꝑ ĩcõcuſsibilē firmitatē & ſtabilitatē , ꝙ ſiue fluct⁹ tētationũ ingruat ſiue tēpeſtas tribulationũ inualeſcat ipſũ nullatenus dimittamus,ſed eidē ꝑ fidē & fiduciã amorē , & amicitiã,ſtabilitatē & ꝑſeuerãtiã adhærētes nos cõtinuo cũ ipſo coniungamus,ne forte extra mare.i.extra ſtatum pn̄iæ & gratiæ repellamur. Vñ Thob.10.Oĩa ĩ te vno habētes nõ te debemus dimittere . Et iſtud eſt hodie cõtra multos,qui pro certo Deo non adhærent per fiduciã & amorem,nec ei coniungunr̄ per perſeuerãtiã firmiorē,imo vere ſi quãdoq; contingit

contingit,ꝙ ei adhæreant per gratiam statim modica tēpestate tentationis ab eo segregantur,& euellūtur, & eius inimico.i.diabolo,mundo,& carni adhærēt ꝑ pctm̄. Iō de talibus possum adducere illud Gen.1.Et matth. 19. Relinquet hō patrem & matrem,& adhærebit vxori suæ. hō. n.talis.s. peccator inconstans imperseuerās detestatur honorem numinis(,patrem inquit)Nō sectatur honorē virginis(matrē suam)Amplexatur horrorē criminis(Adhæret vxori suæ.i. iniquitati,quæ est filia diaboli quam ipse cum peccatorib. maritat,quod matrimoniū proloquitur in suggestione,celebratur in delectatione,copulatur in consensu,consummatur in operatione.Non sic(charissimi)non,sed ꝑ Deo adhęreamus Deo ꝑ fiduciam fidem deuotionem & affectionē, quia iste est vnus.Vnde Luc.16.Vni adhærebit & alterū cōtemnet.Deut.4.Adhærebitis domino deo vr̄o,& nos ēt efficimur vni cū eo.quando eidē talr adhæremus, quia sicut dicitur.1.Cor.6.Qui adhæret Deo vnus spūs est. Dico igitur,ꝙ per charitatiuā adhæsionem superna Deitas adamatur.

C ¶Secundo dico,ꝙ per eam fraterna charitas:seu vnitas copulatur.Ciuiū(inquit)sicut videmus diuersæ res possūt effici vnū per fortē adhæsionem,sicut videmus de diuersis lapidib.in pariete,qui mediāte cemēto ita adhæret inuicē, ꝙ videtur esse vnū,sic vere(charissimi)nos alij, q. sumus diuersi & diuisi naturaliter, quia diuersa sumus indiuidua,ꝑ fortē adhæsionē charitatis debemus effici vnū vnitate.s.fraternæ concordiæ,pacis,societatis & coniunctionis,ꝙ ostēditur cum dr̄ ciuium,quia ciues sunt illi,qui in ciuitatib.simul viuunt.& dr̄ ciuis,sm̄ Hugo.à cio cis.quod idem est ꝙ aduoco,cas,eo ꝙ aduocantur ad eandem cohabitationem. vel coeo,cois,qđ idem est,ꝙ coniugo,gis, & est ciuis cōis generis,quia fratres,socij,vicini,& amici habent cohabitare per societatē,coniungi & copulari & esse cōes ꝑ mutuā charitatem & per concordiæ pacificam vnitatem. Et iō bonis pōt dici illud Ephe.2.Fratres iam non estis hospites,& aduenæ,sed estis ciues sanctorū & domestici Dei.Et de hoc Iob.13.Pelli meæ consumptis carnib.adhæsit os meū,quia vere pellis & ossa,q̄ sunt diuersis in corpib. & nos alij quāuis sumus diuersi conditione & natione,debemus inuicem adhærere per pacificam vnitatem. & hoc consumptis carnibus.i.non habito respectu ad carnis affectionē,vel ad lucrū carnalis vtilitatis vel ꝓsperitatis,quia.s.hō debet diligi, ꝑꝑ se non ꝑꝑ sua,quia vere sicut metalla non possunt adhærere ꝑfecte,si sit aliquid intermediū vtpote puluis, vel aqua, immo necesse est,ꝙ metalla nulla se contingant qn̄ consolidantur,sic vere illa non est perfecta adhæsio,vel amicitia,q̄ adhæret alteri mediante aqua delitiarum vel puluere diuitiarum , & mediante aliquo lucro tꝑali,immo vere necesse est,ꝙ homo nudus.i.non consideratis circuniacentib. tangatur,& ametur,& ad hoc ꝙ iste amor & ista adhæsio aliquā habeat firmitatē,quia vere alias si nos amamus hoīnem,ꝑꝑ nostrum commodum talis amicitia non durabit. Et tñ proh dolor vix inuenitur aliquis, qui alium diligat,nisi ꝑꝑ propriā vtilitatem,quia homo veniens ad aduersitatē vel paupertatem nullum pœnitus inuenit amicum . Vnde Sene.epistola.9.Quemadmodū cepit,sic desinet,necesse est n.vt initia,& exitus inter se congruant. Qui est.n. vtilitatis cā assumptus,tādiu placebit quādiu vtilis erit.etenim florētes amicorū turba circunsidet, circa aūt euersos solitudo, & desertum,& deinde amici fugiunt,vbi probantur.Isti igitur non adhærent consumptis carnib. similes Lapathi , qui sicut non adhæret homini nisi vestito,sic nec isti diligūt hominē nisi diuitē . ps. Adhæsit os meū carni meæ.Os meum, i.fictus amicus adhæret carni.i.prosperitati. Nō sic charissimi non,sed habeamus adhæsionem charitatis & dilectionis quia per hāc fratrum communitas copulatur.Rom. 12.Adhærentes bono,odientes malum.

D ¶Tertio est habēda adhęsio amoris,quia per hanc cœli fęlicitas amplexatur.Regionis inquit.Videmus ꝙ animalia libētius adhærēt vberibus pascuis.sicut dicit Solinus,ꝙ Salmo qn̄ inuenit aquam dulcem,tanto amore ei adhæret,ꝙ nunquam vult reuerti amplius ad amarā,sic vere(charissimi)vberibus pascuis regionis paradisi & fertilitati bonorū æternaliū debemus adhærere ꝑ affectionem,amorem, desiderium & contemplationem.Tanta est.n.dulcedo illius fontis.s.voluptatis, ꝙ nullo modo reuerti debemus ad aquam amarā prosperitatis mūdanæ.quæ quidem amara dicitur,quia æternam amaritudinē introducit.Sed ipsam debemus fugere,vilipendere,detestari,& regioni paradisi,fontiq; voluptatis æternæ perpetuo adhærere.Iuxta illud Esaiæ.14.Aduena ad eos adiungetur,& adhærebit domui Iacob.Nos.n.qui sumus aduenę & peregrini in misera vita ista,debemus adhærere & adiungi per affectionem & contemplationem domui.i. regioni paradisi,quæ est domus Iacob,i.Christi strenui , luctatoris,& ad eos,i.ad sanctos & beatos qui ibi,sunt adiungi per spē,desiderium & affectum.regionē inquit,vt de quolibet nostrū dicatur Luc.19.Homo abijt in regionem longinquam accipere sibi regnum.Regio.n.longinqua est paradisus , ad quā pro certo nos debemus abire per contemplationem,vt regnum paradisi nobis accipiamus,& occupemus ꝑ affe&ionem.Et hoc est hodie contra multos,qui pro certo non adhærent cęlestibus,sed temporalibus, non diligunt æterna sed externa,non capiunt fælicem regionem , sed mundanæ ꝓsperi atis possessionem.Isti sunt similes Asino & Capræ, qui non delectantur in bonis pascuis,sed adherent cardonibus,& tribulis,atque spinis,sic vere tales non curant hodie de vbertate regionis,nec adhærent,nec in bonis æternis delectantur,nec in eis cogitant,nec in ea contemplantur, immo vere adhęrent cardonibus,tribulis & spinis,id est bonis temporalibus,& terrenis.Psalm. Adhæsit pauimēto anima mea,quæ re uera propter punctiones,& miserias tribulationes & angustias,quæ ibi sunt,possunt spinis,& tribulis comparari. Et de tali adhæsione potest dici illud primo.Corinth.6. Qui adhæret meretrici vnum corpus efficitur. Meretrix enim(charissimi)est mundus, qui non quęrit nisi proprium lucrum.Iste igitur,qui adhæret bona sua diligendo, vnum corpus efficitur cum eodem , & per consequens esse desinit membrum Christi,quia scilicet membrum duorum corporum esse non potest.Non sic(charissimi)non,sed pro Deo adhæreamus supernæ fœlicitati,Fraternæ communitati,æternæ Deitati . Patet igitur quod est quædam adhæsio desiderabilis,quam debemus eligere. ¶Item dico secūdo, quod est adhæsio vituperabilis,quam debemus contemnere,scilicet illa,qua homo præeligit,& adhæret temporalib. delectationibus, diaboli suggestionibus , & malis societatibus.Sicut enim videmus,quod metalla nobilia non adhęrent faciliter ignobilibus sicut patet de auro,quod non potest adhærere,ferro,& inde est,quod ferrum quātum est de se vix aut nūquam potest deaurari, sic vere cor humanum, quod de se est nobilissimum,nunquam debet istis ferreis & ignobilibus bonis terrenis per auaritiam , nec bonis delectabilibus & carnalibus per luxuriam adhærere , quia talis adhæsio est vitiosa.Et hoc est contra multos,qui temporalibus ita adhęrent per auaritiam,& carnalibus,per luxuriā, quod vix possunt per aliquam violētiam correctionis,& ꝑdicationis separari,similes Lampredæ,quæ est piscis sine ossibus & mollissimus.Et secundum Isido. ista coit cum Serpente & lapidibus ita fortiter adhæret,quod vix potest auferri,sic vere mundi peccatores,qui ita sunt molles, carnales & delitiosi fluxibiles,& defectuosi, quod nihil pœnitus est eis osseum seu firmum,qui etiam coeūt cum diabolo serpente per diuersa vitia & peccata.Isti dico fortissime adhærent per malas consuetudines,desideria & affectiones,lapidi seu terræ,i.istis bonis inferioribus & terrenis , quia scilicet sicut dictum est,ipsi adhærent diuitijs & honoribus per ambitionem & auaritiam.vnde ps. Adhæsit pauimento anima mea.Et ideo talibus finaliter adhærent multa mala,scilicet vitia,& peccata & infernalia tormenta.Vnde Baruch. primo.Adhæserunt nobis multa mala.& Hierem.42.Fames adhærebit vobis in Aegypto,& ibi moriemini.In Aegypto enim(idest)in inferno adhærebit fames æternæ damnationis illis,qui modo adhærent bonis mundi fame,(id est)cum desiderio auaritiæ & ambitionis,vbi ostenditur,quod damnatis adhæret obscuritas ineuitabilis , quia sunt in Aegypto,quod interpretatur tenebrę.Item edacitas insatiabilis, quia ipsi habent famem.Item pœnalitas inæstimabilis,quia ipsi moriuntur. Alij autem adhærent bonis carnalibus,per luxuriam , figurat in illo filio Sychen , cuius anima adhæsit Dinæ filię Iacob.ipsamq; corrupit, propter quod tam ipse quam domus sua perierūt.sicut dicit Genes.trigesimoquarto . Sic vere(charissimi)illi,qui adhærent per luxuriam iuuenibus mulieribus,aliquando & temporaliter , & æternaliter occiduntur.Et ideo talibus adhæret lepra Namaan,i.

luxuria sicut dicitur.4.Regum 5.Lepra Naamã adhærebit,tibi,Item nota,ꝙ sicut illi,qui submerguntur tenaciter adhærent rebus,quas primo inueniũt,sic peccatores in vitijs submersi istis mundi bonis,quæ circa se inueniunt,solent ꝑ nimium affectum tenaciter adhærere,& maxime illis,quæ primo.i.in adolescentia solent frequẽtare,de alijs vero.s.de spiritualib.non curare.Et ideo de malis nota,ꝙ aliqui adhærẽt diuitijs per auaritiam, alij delitijs per luxuriam,alij eminẽtijs per ambitionem & superbiam, Alij diuitibus amicis,ꝑ adulationem & blanditiã primo.&c.Et isti similes sunt arbo-

A ri,quæ semper adhæret terrę,& isti terrenis per auaritiam,figurati in filio prodigo.vt scribitur Lucę.15.Qui adhæsit vni ciuium.i.mundo,& hæreditatem.i.gratiam & gloriam dissipauit per diuersa peccata viuendo luxuriosè.i. temporalib. superflue vtendo.Secundo,&c.Et isti sunt similes ossib. quæ sp adhærent carni sic,delitiosi carnalitati adhærent, figurati in filio Sychen,qui adhæsit Dynæ, sicut dictum est supra. Tertio,&c.& isti sunt similes Hederæ, quæ semper adhæret arbori,vt in altum ascendat, sic isti per ambitionem adhærent arboribus dignitatum,vt sursum ascendere valeant ad honores.Figurati in Absalon,qui adhæsit quercui, & occisus est.Quarto &c.quia adulatores.i.falsi amici vix possunt auelli ab homine quandiu inueniunt ibi lucrum,similes Sanguisugæ,quæ ita fortiter adhæret homini in aqua reperto, ꝙ auelli nequit nisi primo suxerit, quantum cupit, sic vere isti,qui non quærunt nisi sugere diuitias alienas,vix aut nunquam possunt euelli à curijs & hospitijs diuitum,in aqua ꝓsperitatis & voluptatis viuentium quandiu ibi reperiunt ad sugendum,vnde Draconi.i.diuiti dicitur Eze.29.Draco magne,qui cubas in medio fluminum,sequitur.Pisces tui squamis tuis adhærebunt.Non sic(charissimi)sed adhæreant nobis boni & iusti,per amicitiam & societatem . Psalm. Innocentes,& recti adhæserunt mihi. Patet igitur , quòd multiplex inuenitur adhæsio in scriptura.

A **Adesse** Nota,ꝙ adesse signat præsentiam & promptitudinem partitiuam.Et sic dicam, ꝙ pertinet ad Deum,ad iustum,ad diabolum,ad impium. Adest Deus, vt subueniat.Adest iustus,vt obediat.Adest diabolus,vt decipiat. Adest ĩpius , vt accipiat.¶Dico igĩ,ꝙ Deus adest ad subueniendum,quia.s.Deus vbiq; est præsens , & semper est paratus adesse si fuerit q reqrat . Adesse. n.diuinũ signat suã præsentiam,quam exhibuit in beata Incarnatione,suam pręsentiam,quam exhibuit in rerum administratione,suam pręsentiam quam exhibet in gratiæ collatione seu in adiutorio & subuentione,suam præsentiam quam exhibebit in animæ beatificatione & in gloriosa apparitione. Deus .n.adest per beatam incarnationem & per sacramenti Eucharistiæ distributionem.Esaiæ.41.Primus ad Syon dicet ecce adsum.Item adest per rerum vbiq; administrationem . Psalm. Si ascendero ad cœlum,tu illic es,si descẽdero ad infernum , ades. Itẽ Deus adest per gratiam,& subuentionem . Ioannis.11.Magister adest,& vocat te.Et de Ioseph vendito dicitur , quod Deus in fraude & circunuentione fratrum illi adfuit.Deus. n.similis est Accipitri,qui vbicunq; prædam paratam viderit,statim adest ad eam capiendam.Sic Deus statim quando mentem hoĩs videt paratam & dispositam,solet adesse,& eã sibi assumere, ad eam accedere,& eam adiuuare.Vnde Esaię.58.Tunc inuocabis,et ipse exaudiet,clamabis,& dicet ecce adsum.Itẽ Deus aderit per gratiæ collationem vel ꝑ beatificam apparitionem: tunc.n.principaliter aderit, cũ se intimare omnib. exhibebit.2. Mach. 1. Tempus adfuit, quo sol refulsit,qui prius erat in nubilo.Et Esa.52.Ego ipse,q loquebar,ecce adsum.Patet igitur quõ Deus adest ad subueniendum.¶Secundo dico,ꝙ diabolus adest ad decipiendum,sp.

B n.diabolus se studet exhibere præsentem,vt noceat, seu decipiat innocentem.vnde Iob.1.dicitur,ꝙ cum comparerẽt filij Dei coram Domino,adfuit inter eos sathan , supple ad nocendum ipsi Iob,& ad tribulationem ipsius impetrãdũ.

C ¶Tertio adest impius ad decipiendum . Mali enim semper volunt esse præsentes ad accipiendum,ad importune petẽdum,ad explorandum,& ad detrahendum, & ad mala omnia facienda.Vnde iste est sicut vultur.De quo dicitur, Iob. 39.ꝙ vbicunque senserit cadauer,statim adest.¶ Quarto ad

D est iustus ad obediendum , quia .s. iustus se exhibet Deo, & superiori & amico,& inimico.Deo dico, vt ei cõsentiat,& vt per cõtemplationem & dilectionem ipsum associet,& ꝑ deuotionem assideat,dicens illud Prouer.8. Quando ꝑparabat cœlos aderam,cum eo cuncta componens,vt ei obediat.Sicut Dauid,qui erat rex,fuit dictum de Nathan.3. Regum.1.Adest Nathan propheta.Item amico,vt ei ꝓficiat,& vt ipsum adiuuet,& succurrat.sicut inuocans auxilium contra Gabaa dixit filijs Israel ad suum adiutorium congregatis Iud.20.Adestis opiniones filij Israel,decernite q d facere debeatis.Itẽ inimico vt ipsum corrigat & redarguat , sicut de Helia,dicitur quod dato quod sciret quod Achab rex ipsum persequeretur odio capitali,nihilominus pro eo corrigendo exhibuit se præsentem.3.Regum. 18. Adest Halias. Et breuiter de bona promptitudine volũtatis,quam habet homo dicit,quod potest accipi in bono,& in malo . In bo- E no scilicet,quando homo adest,idest præsto est Ad

Obediendum,	Et de ista promptitudine,vo-
Obsequendum,	luntatis dicitur.Iob.38.Nun-
Adiuuandum,	quid mittes,fulgura,& ibunt,
Consolandum,	& reuerentia dicent tibi assu-
Consulendum,	mus?Vbi ostenditur, ꝙ prom
Et defendendum.	ptitudo obsequij ,auxilij,&o-

bedientiæ,debet habere timorem magisterij(Nunquid mittes)Feruorem desiderij.(Fulgura)Vigorẽ ministerij(Reuerentia dicent tibi assumus(Talis,qui vult adesse,necesse est, vt timeat,vt ardeat,vt redeat.Debet igitur obediens habere,timorẽ,quia.s.ipse debet timere magistrum & prælatum suum,qđ onditur cum dicitur.Nunquid mittes.q.d.Ipse habet aliquẽ,qui potest eũ mittere.Esa.6.Ecce ego, mitte me. Item debet habere desiderij feruorem(Ibunt fulgura) Abacuch.3.Ibunt in splendore fulgurantis hastæ tuæ. Itẽ debet habere ministerij fulgorem,quia.s.nõ debet reddere graue, immo dato,quòd modo reuertatur de executione alicuius mandati,semper tamen debet esse vigorosus in obedientiæ ministerium,& dicere.Adsumus.Esa.63.Tunc inuocabis,& ipse exaudiet,clamabis,& dicet adsum . Itẽ potest accipi in malo.quando scilicet homo adest

Ad nocendum,	Iob.1.Adfuit etiam inter filios Dei
Ad rapiendum,	Sathan, vel ad peccandum,vel deli
Ad detrahendum,	tias frequentandum. Vnde Iob.39.

Vbicunque senserit cadauer,statim adest. Vide prosecutionem de præsentia,&c.

Adijcere Nota, ꝙ adijcere accipitur pro iterare, A multiplicare,adiũgere,aggregare. Et sic possum notare,ꝙ est Adiectio virtutis,q̃ ꝑcipitur, adiectio salutis,q̃ promittitur,adiectio culparum quæ prohibetur, adiectio pœnarum q̃ adhibetur.¶Est igitur primo adiectio virtutis,q̃ dicitur haberi,quia.s.iusti debent virtutes virtutib.adijcere,& bona opera iugiter iterare.ps.Adijciam sup omnem laudẽ tuam,Deus etiam ipsis iustis virtutes adijcit, & eos multiplicat, & extollit.ps.Adijciat Dñs sup vos, sup vos & super filios vr̃os.Adijcitur.n.iustis, regula , ne possint errare,ꝑseuerantia ne possint cessare,gratia venia ne se possint excusare.De disciplina dicitur Eccle.15. Adiecit mandata,atq; præcepta.De perseuerantia dicitur.in ps. Dies super dies regis adijcies , annos eius vsq; in diẽ generationis & generationis.De gratia vero seu misericordia , quæ à Deo nobis continue adijcitur,potest dici illud.1.Regum.3.Adiecit Dominus vocare Samuelem.Et Esa.7.Adiecit Dominus loqui ad Achaz.Ista est igitur adiectio virtuosa,quam adiectionem non habent mali.qui.s.non adijciunt per pęnitentiam resurgere,qñ cadunt, Amos.5.Domus Israel cecidit,& non adijcit,vt resurgat.Virgo Israel proiecta est in terram suam,& non est,qui suscitet eam.Ista est igitur adiectio virtuosa,quæ debet haberi.¶ Secundo dico, ꝙ est adiectio salu B tis,quæ debet mereri,quia.s.post gratiam adijcit gloriam, de quo Math.6.Primum quærite regnũ Dei, & hæc omnia adijcientur vobis. ¶Tertio dico,ꝙ inuenitur adiectio pec- C cati,q̃ debet caueri.Et ista est,quando hõ cõtinue peccando adijcit pc̃m pc̃ō.2.Para.28. Quare adijcere vultis sup pc̃ta vestra.Tales sunt illi,qui faciliter recidunt,& qui per obstinationem semper adijciunt peccata,contra illud,Ecclesi.5. Ne adijcias peccata super peccata.Et nota,quod non est adijciendum ad peccatum per iterationem , ad mandatum,ꝑ transgressionem,ad sapientiæ virum per inanem locutionem , ad sufficientiæ statum per inanem gloriam. De peccato,ꝙ non sit ei aliquid adijciendum,patet secundum medicos,simile additum suo simili facit furere. Vnde Ecclesi.21.

Peccasti.

Peccasti,ne adijcias iterum.De præcepto vero,ꝙ nõ per trãsgressionẽ vltra aliquid est faciendũ,patet Deu.12. Non addas quicq̃ quicq̃ nec diminuas.De verbis,ꝙ sit aliq̃d ꝓ multiloquiũ superaddendũ,patet Eccl.11.dicitur. In medio seniorũ ne adijcias loqui Iob.29.Verbis meis addere nihil audebant.De inani gloria vero,ꝙ.s. non occasione eius aliq̃d sit plus solito faciendum,sicut.s. faciunt illi , qui tot onera pœnitentiæ superaddunt,ꝙ sustinere nequeunt, sed succumbunt,habes Esa.23.Non adijcies vltra,& glorieris.i.occasione vanæ gloriæ non adijciendũ onus pęnitentiæ supra vires
D & cæte.igitur dico,ꝙ est adiectio peccati,quæ debet caueri. ¶Quarto dico,ꝙ est adiectio tormenti,quæ debet horreri, quia.l.damnatis continue adijciuntur tormenta . Hiere.45. Veh mihi,quia addidit dominus dolorem dolori meo,laboraui in gemitu meo,& requiem non inueni.Istis. n.adijciuntur tormenta,nec Deus adijcit aliqua solatia vel oblectamẽta,sicut.n.ipsemet dicit.Oseæ.1. Nõ addã vltra misereri eis, & ibidẽ.9.non addã,vt diligã eos.Et iõ de quolibet tali dicitur Esa.24.Corruet,& nõ adijciet vt resurgat. Patet igitur, ꝙ quadruplex adiectio generaliter inuenitur.Vide supra de addere,& infra de apponere,adiungere,congregare,&c.

Adimplere. Idem est ꝙ vsq; ad summum implere,vel vt ad ꝑfectũ.Et nota, ꝙ adimplentur Iusti gratia,Beati gloria,Boni solatijs, Mali supplicijs,& etiam vitijs.¶Primo iusti gratia. Vnde Hiere.31.populus meus adimplebitur bonis.Item beati gloria.ps.Adimplebis me lætitia cum vultu tuo . &c. Itẽ boni solatijs, Act. 2.Adimplebis me iucunditate.Item mali supplicijs, Ecclesi. 10.Qui tẽuerit illum,adimplebitur maledictis.Et nota,q̃d de bonis põt exponi illud Ecc.50.Manauerũt Putei aquarũ, & quasi mare adimpleti sunt supra modũ.vbi nota,ꝙ debe-
B mus adimpleri viscerosis affectib.pietatis(Manauerũt)Gratiosis profectibus sanctitatis(Putei aquarum)Gloriosis successibus voluptatis.(Quasi mare inquit adimpleti sunt.¶Dico primo,ꝙ debemus adimpleri affectibus Pietatis viscerosis,quod ostenditur cum dicitur,Manauerunt,quia.s.nos debemus manere,affluere,& distillare per continuã pietatẽ,& foris ad alios nostrorũ beneficiorũ riuulos diffundere,& deriuare,similes cuidã lapidi, qui vocatur Enidros : qui semp & perpetuo stillat aquam.Ideo dicitur in lapidario. Perpetui fletus lachrymis distillat Enidros.Qui velut ex pleni fontis scaturigine manat.Nã iste lapis siue discontinuatione,& sine sui diminutione perpetuo semper stillat. Cuius potest esse ratio,quia sua occulta virtute aerem cõtiguum,in aquã condensat,congelat,& cõuertit , & sic semper videtur aquã emittere,& guttatim perpetuo emanare . Sic vere(charissimi)vir pius & misericors sp̃, & continuè debet stillas eleemosynarum & beneficiorum tp̃alium emanare emittere,& stillare,& alijs indigentibus erogare sine discontinuatione, s.perseueranter.Iuxta illud Prouer.quinto. Deriuentur fontes tui foras,& in plateis aquas tuas diuide.Nam aerem contiguum.i.exteriorem substantiam temporalem debet conuertere in stillas & in pluuiã.i.in eleemosynam,& beneficia. Et si aquam istam continue emittamus,nunquam tamen diminuemur per paupertatem,quia qui dat pauperi,nũquam indigebit.Prouer.28.Quia.s.sicut circa illũ lapidem nouus semper introducitur aer,& sic semper inuenit quid condenset,& sic sine diminutione continuat stillas suas, sic Deus sp per occultam prouidentiam introducit nouum aerem,i.nouas diuitias circa illos,qui affluũt pietate.Et ita possunt stillas eleemosynarum continuo emittere,vt dictum est. Vnde de Ioanne eleemosynario dicitur,quod quanto plus dabat, tanto plus abundabat.Vnde Luc.6. Date , & dabitur vobis. Quę omnia non solum debent esse vera de eleemosyna temporali,immo etiam de spirituali,s.de eruditione , doctrina, & prædicatione,quia vere vir pius,& discretus , & maxime religiosus,clericus & prælatus debet aerẽ.i.sacram scripturam in styllas & in pluuiam.i.in verba sua , & informatoria conuertere,& sic dabet alios per prædicationem, doctrinã, & eruditionem misericorditer irrigere. Iuxta illud Esa.31. In illa die stillabunt montes dulcedinem,& colles fluent lac & mel.Cõtemplatiui debent iugiter dulcorem mellis,& lactis.i.beneficiorum spiritualium & temporalium distillare, ideo de tali manatione potest dici illud Ezechiel.31.Flumina eius manabant in circuitu radicum eius. Et loquitur de quadam arbore altissima & pulcherrima. Quia vere vir perfectus qui potest comparari arbori altæ,per cõtẽplationẽ, arbori pulcherrimæ,per honestam conuersationẽ,debet habere,s.eleemosynarum & doctrinarum flumina per pietatis compassionem . Sicut enim fluuius non potest se continere, quin exeat,& quin aquam suam cõtinue distribuat,atq; mittat,sic vere nec nos debemus nos cõtinere,quin aquas,quas habemus.i.scientias,& diuitias continue alijs diffundamus, Ostenditur igitur hic,ꝙ pietas debet habere vbertatem irrigatiuam,quia in circuitu debet effluere & manare,Charitatẽ constitutiuã,quia à radice,i.à corde debet exire per charitatem non ab hypocritica falsitate,radicum , inquit eius.Et sic benè dico,ꝙ nos debemus adimpleri pietatis affectibus viscerosis.Vnde de ista adimpletione pietatis potest dici illud iudicum. Misericordia nobis & Charitas adimpleatur. Manauerunt inquit.¶Secundo debemus adimpleri sanctitatis virtutib.Gratiosis,quia scilicet debemus esse putei aqua- C
rum.Quia sicut puteus,& cauerna profunda aquis tamẽ est irrigua,& fœcunda.Sic vere quilibet homo bonus debet esse puteus ꝓfundus & infimus per humilitatem,plenus aquis (idest)gratijs,& virib.per perfectionem & sanctitatem quibus scilicet mens possit irrigari spiritualiter, & etiam fęcundari.Iuxta illud Cãticorum.4.Puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de libano,vbi ostenditur, quod gratię & virtutes nostræ debent habere Absconsionem(Puteus)Durationem(Aquarum viuentium,quæ scilicet non sistũt:)Voluntatis promptitudinem(Quæ fluunt impetu.) Charitatis pulchritudinem.(De libano.) Sed heu proh dolor(charissimi)talis puteus iam non sunt auari, quia vere isti nõ sunt putei per gratiarum redundationem,sed per vitiorũ,& cupiditatũ abundantiã.Puteus.n.est profundus &obscurus, aquas suas exterius non diffundit vt communiter,immo eas reseruat in cauerna,& concauitate sua sibi ipsi. Puteus etiam indiget,quod aqua ipsius moueatur,alias facillime putrescit. vere tales putei sunt cupidi,& auari, Quia vere isti sunt profundi per inuestigabilem fallacitatem & deceptionem.Iuxta illud.Hiere.17.Prauũ est cor hominis , & inscrutabile, & quis cognoscet illud?Sunt etiam obscuri per suorum malorum contractuum velamentum,& absconsionem,aquam ẽt (idest)sua bona tp̃alia , quæ rectè sunt fluxibilia sicut aqua alijs non diffundunt per eleemosynarum distributionẽ,immo in concauitatibus suis.i.in arcis,& latibulis ea seruãt , ꝑ auaritiam & parcitatem,ita ꝙ multoties ibidem putrescũt, per nimiam custoditionẽ,sicut ad sensum videmus de Blado vino,& pane diuitum auarorũ & vsurariorũ, quę ꝑp nimiã custodiam in putredinem conuertuntur Iaco. 5. Diuitiæ vestrę putrefactę sunt,& vestimẽta vestra à tineis comesta sunt argentum vestrum eruginauit.Nam sicut puteali aquæ necessarium est,ꝙ ibi sæpe hauriatur ad hoc, ꝙ non putrefiat, quia.s.motus reseruat à putrefactione,& inde est,ꝙ aqua tãto melior est & purior,quanto ibi sæpius hauritur. Sic vere (charissimi)necesse est, ꝙ ad aquas diuitiarũ nostrarũ sæpe eleemosynarũ largam distributionem faciamus,ne forte putrescant per nimiã reseruationẽ.Quia aquæ diuitiarũ nostrarũ tanto sunt apud Deũ meliores,quãto pro erogando pauperib.sæpius ibidẽ haurimus.haurite igitur, & fere architriclino.Debemus igitur impleri(charissimi) sanctitatis virtutibus gratiosis.j.Pet.1.Gratia vobis,& pax adimpleatur. Puteus(inquit)aquarum.¶Tertio adimpleamur voluptatis ex D
cessibus gloriosis vel fructuosis.Quasi mare(inquit) adimpleti sunt,quia.s.sicut mare habet redundantiã & abundantiam aquarum inexhaustibilem,& indefectibilem abundantiam voluptatis,& ideo sicut mare tunc est summe plenum, quãdo Luna est plena.Sic vere charissimi quãdo Luna.i.quãdo mutabilis voluntas nostra est plena lumine.i.gratijs scijs donis virtutib.tunc vere ei paratur plenius mare , idest plenior & amplior abundantia voluptatis æternæ,Ephe.1.Omnia nobis adimplẽtur.Ideo cuilibet potest dici illud Esa.60. Tunc videbis,& afflues,& mirabitur,& dilatabitur cor tuũ, quãdo cõuersa fuerit ad te multitudo maris.In quib. verbis describitur æterna gloria ex sapiẽtiæ limpitudine(Quia tũc videbis)Ex opulẽtiæ plenitudine.(Quia tũc afflues) Ex charitatis amplitudine,q̃a tũc dilatẽbitur cor tuũ.Ex voluptatis magnitudine(Quãdo cõuersa fuerit ad te multitudo maris).Iõ de adimplemẽto gloriæ dicitur illud ps. Adimplebis me lætitia cum vultu tuo,delectationes in dextera tua.Ideo dico , quod debemus adimpleri in æterna benignitate, seu

pietate virtutum fertilitate, seu vbertate cœlesti fęlicitate, seu voluptate.&c.

A **Adinuenire.** Adinuētio. Nota, ꝙ adinuentio idē est qđ noua inuētio vel ordinatio. Et est adinuentio diuina, & humana. ¶Diuina adinuentio si gnat illa, quæ Deus adinuenit, vel instituit, & quæ ad salutem mortalium ordinauit, sicut sunt articuli fidei, sacramenta Ec clesiæ, mandata Decalogi, opa pietatis. Ista.n, à Deo sunt in uēta & ad salutē hominum ordinata. de quib. Esa. 12. Notas facite populis adinuentiones eius. Et merito, quia sicut dici tur Baruch. 3. Hic adinuenit omnem viam disciplinæ. Et iō Dauid dicebat Domino illud Psalm. In adinuentionibus, tu is exercebor. ¶Humana adinuentio signat illa vitia, quæ hu mana solertia contra Deum adinuenit, & potissime adinuē tio signat illa vitia ad quæ natura nō inclinat, sed ars, & ma litia ipsa sibi adīuenit & procurat sicut est idololatria, sodo mia, infidelitas, & malitia. de idololatria dicitur Sap. 14. Sup fluitas hominum hæc adinuenit. De sodomia dicitur in Psal. Fornicati sunt adinuentionibus suis. Seneca.n.in quadē de clamatione dicit, ꝙ natura melius formauit cōcubitus aīa liū q̄ humanos, quia.s.aīalia non inueniunt aliud q̄ ꝙ natura suadet, vilis aūt & corrupta humana imaginatio adinuenit istos modos. Sap. 13. Adinuentio illorū corruptio. De infi delitate vero, & malitia dicitur Micheæ. 3. Nequiter egerūt in adinuentionibus suis. Quocūq; autem modo accipiatur adinuentio humana, semper vt communiter in malo signat. Et semper meretur iudicium, atq; pęnam. Oseæ. 12. Iuxta ad inuentiones tuas reddet tibi. Et Oseæ. 7. circundederunt eos adinuentiones eorum.

A **Adire.** Idem est, quod vsque ad terminū ire. Et potest significare in bono & in malo. In bono.n.signi ficat motum affectiōis, arcum orationis, statum æternæ sal uationis. De affectione, seu deuotione dicitur Lucæ. 8. ꝙ illi poterāt adire Hierusalem præ turba. Turba.n.sollicitudinū & cogitationū aditum impedit. De oratione dicitur Sap. 8. Adij Dominum, & deprecatus sum, &c. De beatitudine ve ro potest accipi illud Hebre. 4. Adeamus cū fiducia ad thro num eius, &c. In malo signat malam supplicationem ꝑdito rum, adulatorum interuentionem & ad maiores interpella tionem. De quo Act. 25. adierunt principes sacerdotum po stulantes aduersum Paulum Breuiter loquendo, adire sp vi detur includere supplicationem, & requisitionem, siue bo na fuerit siue mala. Vide infra vbi Ire.

A **Adiurare** Idem est, quod aliquid iuramēto, vel sub iuramēti fidelitate, vel firmitate require re, vel mandare. Vnde iurans est ille, qui iuramentum facit. Adiurans est, ille, qui iuramentū recipit, vel imponit. 1. Reg. 14. Adiurauit Saul populum dicens. Maledictus vir, qui co maderit panem vsq; ad vesperam. Et Gen. 24. Adiurauit me Dominus meus. Ideo dico breuiter, ꝙ adiurare idem est, qđ aliquid firmiter pręcipere vel inhibere. Et si vis, dic, ꝙ Deus adiurat nos, & quod nos sumus adiurati, idest firmiter requi siti de quatuor, scilicet,

De veritate dicenda,
De pietate tenenda,
De tranquilitate seruanda,
De carnalitate vitanda,

¶Dico igitur, ꝙ nos sumus ad iurati de dicenda veritate. 2. Paralip. 18. Iterū atq; iterum te adiuro, vt non loquaris mi hi nisi quod verum est. Item sumus adiurati de tenenda pie tate. Gen. 50. Ascende, & sepeli patrem tuum sicut adiuratus es. Item sumus adiurati de seruanda pace, & tranquilitate. Can. 3. Adiuro vos filiæ Hierusalem p Capreas, hinnulosq; Ceruorum, ne suscitetis, neque euigilare faciatis dilectam. Deus enim vult, quòd dilecta sua, idest, anima stet in trāquil litate, & pace, & ideo ipse adiurat filias Hierusalem idest po tentias sensitiuas, per Capreas, & Hinnulos, i. per sanctos & sanctas, ne ipsam, per solicitudines suscitent, aut euigilent. Item sumus adiurati de uitanda carnalitate, vnde Gene. 24. Adiurauit me dominus meus, ne acciperem filio eius vxorē de filiabus Chanaan, Filiæ enim Chanaā sunt delitiæ carnis. Patet igitur quomodo adiurati, & obligati sub præcepto su mus ad bona plurima facienda, & hæc sufficiant.

A **Adiutorium.** Est multiplex in scriptura. scilicet.

Adiuuare Dei,
Adiuuare hominis,
Adiuuare bonum,
Adiuuare malum.

¶Nota igitur, ꝙ nos debemus al ter alterū adiuuare. Apes enim vt dicit Ambro. & Pli. inuicem se ad iuuat, vnde quando vnà venit de fo ris, ad aleuare onusta florib. tres vel quatuor de alijs statim assunt ad eam adiuuandam & exonerandam. Sic vere charis simi quoties videmus aliquam apem.i.socium nostrū onera tum aliquo vitio vel negotio, vel aliqua tribulatiōe, vel pau pertate, vere nos statim debemus iuuare.s.eleemosynis, ora tionibus, beneficijs, & subuentionib. & alter alterum pro vi rib. supportare. Iuxta illud Gal. 6. Alter alterius onera por tate, quia sicut dicitur Prouer. 18. Frater, q adiuuatur à fra tre, sicut ciuitas firma, vbi ostenditur triplex rō, qua debem alter alterū adiuuare.s.rōne similis naturæ. Frater. Ratione flebilis iuncturę. Adiuuare. Rōne nobilis iuncturæ. Ciuitas Ratione stabilis structuræ. Firma. Nam nos habemus similē humanitatem: frater. Nam in illo videmus flebilē necessita tem. Adiuuatur. Nam nos hæremus per iuncturam, & com munitatem. Ciuitas. Nam sic menemus pro fortem stabili ta em. Firma. ¶Primo igitur debemus non iuuare ratiōe si milis naturæ, vt patet de Elephantib. qui inuicem se diligūt, atq; iuuant. Vnde dicitur à Solino libro de mirabilibus mū di, ꝙ inter Elephātes maxima est cura alteri de altero. Nam fortiores alios vulneratos, & fessos in er se recipiunt, & eos magis q̄ se adiuuant, & defendunt, quādo ēt vnus ipsorū in nixus arbori, arbore fracta cadit in terrā, vnde.s.de se nō pōt plus surgere propter corporis grauitatem, tunc eo clamāte & barriente alij occurrunt, ipsamq; adiuuant pro posse, & subleuant, quod si forte nequeunt, cum eo præ cōpassione barriunt, atq; plangūt. vt dicit Idem. Re vera (charissimi) ta les debemus esse. Constat.n. ꝙ nos sumus eiusdē naturæ, & speciei, quia oēs sumus homines. nam sicut Elephas est ani mal mansuetum, quia sicut dicit Plinius li. 8. c. j. Memoriam, & intellectum in multis habere videtur, sic homo naturali ter est mansuetus, rōne & memoria præditus, & dotatus. Et iō vere inter nos debet esse maxima amicitia, pietas, & socie tas, & maxima cura alteri de altero, quia vere nos debemus bona aliorū nostra reputare cōgaudendo, & aliorū mala cō dolendo. Quia sicut dicitur. 1. Corin. 12. Nos oēs vnum cor pus sumus in Christo alter autem alterius membra. Si, quid autē, inquit, patitur vnum membrū, compatiuntur omnia mēbra: fessos.n.tentationib. vulneratos tribulationibus, mi serijs, & paupertatib. vel criminibus, debemus nos, qui su mus fortiores.s.diuitijs potentijs, & scientijs, virtutibus, & gratijs, adiuuare, defendere, & tueri. Et temporaliter subue niendo, & spiritualiter orādo vel instruendo, corrigēdo, & castigando, supportādo, & miserādo. Iuxta illud Ro. 15. De bemus (inquit) nos firmiores imbecillitatē infirmorum susti nere. Vnde quando accidit, ꝙ vnus nostrum cadit in infirmi tatē, fracta arbore humanæ viuacitatis, vel cadit etiā in pau pertatem, & tribulationem fracta arbore prosperitatis hu manæ, & confidentiæ humanæ & securitatis, cui innitebatur tunc vere alij audito barritu, planctu, & querela ipsius, & au xilij imploratione, quando.s.dicit. Miseremini mei, misere mini mei saltem vos amici mei, debent ad eum conuenire, & ipsum suis consolationib. ab infirmitate, suis orationibus, & eleemosynis à peccato, & purgatorio suisq; temporalib. be neficijs a tribulatione & adiuuare, & benigniter in quātum possunt, subleuare, ꝙ si forte nequiuerimus subuenire, saltē barritum doloris & compassionis debemus emittere, & ꝑ pietatem cum eo condolere. Figura de amicis, Iob. 3. & vlti mo. Qui audito suo infortunio ad eum conuenerunt, vt cō solarentur, eum condoluerunt & fleuerunt, & pro eius rele uatione oues, & Arietes, & cætera munera præbuerunt. Et ideo. 1. Macha. 3. dicitur: Adiuuabāt eum omnes fratres sui, & omnes, qui se coniunxerant cum patre eius. Adiuuemus igitur nos charissimi, quia sumus eiusdem naturæ. Frater in quit à fratre. Et ꝙ istud debeat esse verum, satis videtur, per figuram Gen. 2. Vbi dicitur, ꝙ cū Adam solus esset creatus, creauit Deus adiutorium simile sibi.s.mulierem. Qđ est con tra multos similes canibus qui nō parcunt nec fratri nec pa tri, immo si vnus eorū percutitur, omnes alij canes currunt, non ad eum adiuuandum, sed mordēdum, & impugnandū. Sic vere multi sunt, qui vidētes fratres suos notos & vicinos percussos aliqua tribulatione vel paupertate, tunc nituntur ipsos mordere, infestare, & exhæredare vel in se, vel in suis, sicut patet de istis, qui insurgunt cōtra homines mortuos, fi lios eorum inuadendo & impugnando, &c. Ideo dicitur Mi cheæ. 7. Frater fratrem venatur ad mortem, & inimici homi nis do-

nis domestici eius. Vnde iam verificatur illud Gene. 2. Adæ verò non inueniebatur adiutor similis sibi q. d. Oia alia iuuant hominem nisi homo, qui. s. est sibi similis & cõformis. Non sic charissimi non, sed alter alterum adiuuemus, quia
C sumus natura similes, fratres à fratre. ¶ Secũdò debet alter alterũ iuuare rõne iuncturę flebilis, qđ ostẽditur cũ dicitur. Adiuuatur, quia. s. supponendum est, quando aliquis adiuuatur, ꝙ ipse patitur indigentiam aliquam, & aliud ꝑiudicium & iuncturam. Est Scarus piscis, qui comparem suum diligit miro mõ, vnde si vnus sit captus, & nitatur exire de sportula piscatoris, statim alius videns ipsum luctantem, ipsum adiuuat, & caudam eius apprehẽdens in ore, ipsum extrahit quantum põt. vt dicit Pli. lib. 32. c. 2. allegans Ouidiũ in lib. qui Halieuticon dicitur. Sic verè alter nostrum debet alterũ dirigere, & iuuare. Nã si quis inclusus, & captus fuerit in aliqua sportula piscatoris id est aliqua tribulatiõe vel paupertate, vel ẽt in purgatorio vel pc̃õ, ꝑ certo alij, si possunt debent ipsum extrahere, adiuuare, & liberare, & cum ore. i. cũ verbis, supplicationibus, cõsolationibus, instructionibus, & precibus, & orationib. ipsum eripere, vel saluare. ps. Adiuuit pauperẽ de inopia. Et maximè quãdo videmus, ꝙ ipse luctatur. i. ꝙ ipse facit genitũ suũ, & posse suũ de exeũdo. figura habetur Deut. 22. vbi dicitur, ꝙ si Asinũ inuenimus sub onere cecidisse, nõ debemus eũ ꝑterire, sed eũ ab onere liberare. Sic verè, si inuenerimus vnum Asinũ. i. vnũ pauperem detẽtum sub onere tribulationis & paupertatis, non debemus ꝑterire, quasi de eo non curantes, immo debemus ipsum pro viribus liberare. Ecclesi. 4. Ne verearis proximũ tuum in casu suo. Et. 1. Macha. 8. Si genti Iudæorum prius acciderit bellum, adiuuabunt Romani ex animo, prout eis tempus, permiserit. vbi describitur istud iuuamen,

Vt necessarium. (Si acciderit)
Vt voluntarium (Ex animo)
Vt saluatorium (Iuuabunt)

¶ Quod est contra multos q̃ nulli tribulato vel misero miserentur, simi les quibusdã fatuis populis Orientalibus, qui sunt inter Tartaros, qui ex ritu suo habẽt, ꝙ nulli cõpatiuntur misero, nulli dant eleemosynam egendo, nulli cõdolent tribulato, habent ꝙ nunquã debent iuuare vel quẽ debẽt, sed decernunt derelinquere, vel paupertate dãnare. Istam. n. fatuã opinionẽ videntur habere hodie quidã apud nos, qui videlicet nulli desolato infortunato subueniunt seu parcunt. ps. Infirmati sunt, nec fuit qui adiuuaret. Sed more canũ contra tales latrant potius, & insurgunt, qui. s. ita fatui sunt, ꝙ ad fortunæ varietatẽ non aspiciunt, & ꝙ ad opera occultæ Dei prouidentiæ nõ attendunt. Cõstat. n. ꝙ Deus pauperes esse voluit & ꝑꝑ eos, & ꝑꝑ nos, ꝑꝑ eos ne diuitijs perperã vterentur, ꝑꝑ nos etiã, vt virtus pietatis in eis exerceretur, vt sic in eis mediante pietate, q̃ ad oia valet secundũ apostolũ, quilibet mereretur. Iõ dicitur Deut. 15. Non deerunt pauperes de terra tua. Et Dominus Io. 12. Pauperes semper habebitis vobiscum. &c. Non sic charissimi non, sed alter alterum adiuuemus, & maximè illos, qui subsunt oneri naturæ flebilis.
D ¶ Tertiò adiuuare debemus alterum, ratione iuncturæ nobilis, quia. s. nos sumus, quasi ciuitas, q̃ dicitur quasi ciuium vnitas, quia sicut ciues in illis, q̃ tangunt cõmunitatẽ, sunt iuncti sibi & indiuisi, & alterũ adiuuãt, sic verè nos qui sumus eiusdem ciuitatis s. Ecclesiæ, debemus alter alteri, iungi, per amicitiã & vnitatẽ. Et alter alterum adiuuare ꝑ beneficiorum & subuentionũ largitatẽ, & ꝑ mutuã charitatem. Nam sicut Glires socios suos diligunt atq; iuuant, vt dicit Pli. lib. 8. c. Sic verè saltẽ socios cõciues & amicos, & cõiunctos debemus diligere, & iuuare, & eisdẽ pro viribus subuenire. & de hoc exponi illud ps. Hierusalẽ, q̃ ædificatur vt ciuitas cuius participatio &c. ciuitas ergo Hierusalẽ, q̃ interpretatur pacifica, signat bonorum pacificam vnitatem, quorũ participatio, adiutoriũ, & prouisio debet esse in idipsum, quia. s. in idipsum. i. vnitate & dilectione debet alter alterũ adiuuare. Sed pro certo parum valeat hodie talis coniunctio vel vnitas, quia dato, ꝙ homines sint eiusdem ciuitatis, collegij, vel vnitatis, vix tamen aut nunquam volunt alter alterum adiuuare, immo, quod peius est, magis hodie contrariantur vicinis suis & cõiunctis, & maior inuidia, briga, rixa vel dissensio inter eos seminatur, q̃ in alijs extraneis & remotis. Et de hoc dicitur Hiere. 49. Incenderunt electam ciuitatem. Et Esa. 19. Concurrere faciã AEgyptios aduersus AEgyptios, & pugnabit vir contra fratrem suum, & vir contra amicum suum, & ciuitas contra ciuitatem, & regnũ aduersus regnum. Vbi ostenditur, ꝙ tria sunt hominum genera, quorum alter alterũ non adiuuat. s. Vmbrositatis tegimine cęcati AEgyptij, qui interpretantur vmbrosi, Carnalitatis inguine ligati frater, & amicus, supple carnalis, Sublimitatis culmine locati, regnũ (inquit) cõtra regnũ. Tenebrosi. n. AEgyptij. i. diuites & auari, quos mũdi prosperitas excęcat, & obscurat. Itẽ fratres & amici carnales & mundani. Item illi, qui in mundi dignitatibus & diuitijs & officijs, sunt constituti, tales dico alter alterũ nõ adiuuant, imò ꝑ cupiditate, falsitate inuidia, & malignitate se lacerant, & impugnãt. Quia sicut dicitur. Prouer. 13. Inter superbos sunt iurgia. Eccle. 51. In tpe superborum sine adiutorio. Nõ sic charissimi, sed alter alterum adiuuemus, quia verè ad hoc tenemur ratione iuncturę subtilis. ¶ Quartò ad hoc tenemur rõ
na structuræ stabilis. firma inquit. Sicut. n. videmus ꝙ in domo ponuntur columnæ, firmæ, & stabiles, vt vna aliam adiuuet & supportet, vt sic domus firmior, & stabilior possit esse, sic verè charissimi, in vna domo fidei, & Ecclesiæ, religionis, & patriæ, sunt plures columnæ. i. plures personæ, quarũ debet alterã altera in suis affectibus adiuuare, vt sic ipsarũ domus, & communitas stabilior, & firmior possit esse. Firma inquit. Tunc. n. totum melius regitur, & etiam conditio fortior & stabilior reperitur, quando partes à partibus adiuuãtur. Ideò Martha dicebat Domine Luc. 11. Domine nõ est tibi curæ, ꝙ soror mea relinquit me solã ministrare? dic ergo illi, vt me adiuuet. q. d. Tũc ero firmior & fortior quãdo adiuta fuero per eandẽ. Et Luc. 5. Innuerunt socijs, qui erant in alia naui, ꝙ venirent, & adiuuarẽt eos. Firma inquit. Vnde. 1. Mach. 1. Aedificauerunt ciuitatẽ Dauid muro alto & firmo. Vbi nota, ꝙ per adiutorium ciuitas religionis vel Ecclesiæ, sit firma, quattuor principaliter requiruntur, videlicet, laboris diligentia, (edificauerunt.) Vigoris ꝑmanentia, quia. s. nos debemus esse Dauid. Amoris consonãtia, ciuitatem. i. ciuium vnitatem. Valoris confidentia. Muro alto, & firmo. Et ista proh dolor sunt hodie cõtra multos, qui pro certo non vacant ad Ecclesiæ, vel religionis ædificationẽ, sed destructionẽ. Non. n. habent diligentiã, sed negligentiã, non consonantiã, sed discordiã, non confidentiæ firmitatem, sed inconstantiæ debilitatem. Et rõ est, quia verè quilibet, vacat ad propriam vtilitatem, & relinquit cõem. Et iõ illa, q̃ sunt cõia, sunt hodie in multis locis pessimè gubernata. Propter hoc arguuntur hodie multi. Aggei. 1. Quia inquit domus mea deserta est, & vos festinatis vnusquisq; in domum suam, ꝑꝑ hoc super vos prohibiti sunt cœli, ne darent rorẽ, & terra prohibita est ne daret germen suum. Nã quia hodie multi ecclesiastici præferunt priuatam vtilitatẽ cõi, ideò cęlum. i. Deus non mittit rorem suæ gratiæ, & etiã terra non profert prosperè fructus suos. Non sic charissimi sed simus similes Formicis, quæ communitate viuunt, pro communitate laborant, sese inuicem adiuuant, & confortant. Quia verè secundum Aristo. 3. Ethi. Bonum, quod est communius, est diuus. Adiuuemus nos (charissimi.)

Propter structuræ firmitatem,
Propter iuncturæ paritatem,
Propter iacturæ necessitatem.

¶ Quia per hoc roboramur virtutum structura. Firmi. F Quia simul copulamur communi iunctura. Ciuitas. Quia ad hoc excitamur flebili iactura. Adiuuatur. Quia ad hoc inclinamur communi natura. Fratre. Nota, quòd Deus adiuuat hominem,

Sicut pater filium nutriendo,
Sicut tutor pupillum gubernando,
Sicut doctor discipulũ instruendo,
Sicut ductor exercitũ dirigendo,
Sicut prælatus subditũ corrigẽdo,
Sicut Dominus famulũ ꝑmiando.

¶ Est. n. in rebus tanta cõsonantia, ꝙ semper superior adiuuat inferiorẽ in suis effectib⁹. Vnde etiã dicit Ptolemeus, ꝙ stellæ fixæ cũ cœlestibus orbibus cooperãtur planetis inferiorib. in suis influentijs proprietatibus. Sic verè charissimi dico, ꝙ res superiores. s. ipse Deus, Angeli, & sancti habent iuuare, & confortare nos alios inferiores, & nos ẽt per suam gratiã visitare, & nos in nostris actibus gubernare. Et iõ Deus pulcherrimè describitur Eccl. 34. Protectori (inq̃t) potẽtiæ, firmamentum virtutis, tegmen ardoris, vmbraculũ meredianí, depræcatio offensionis, adiutoriũ casus, exaltãs animã, illuminans oculos, dans sanctitatem & vitã & bened. ctionem. In quibus verbis ostẽditur, ꝙ Deus adiuuat suos, conferendo

ferendo defensionem.Protector potentiæ, roborando per
fectionē.Firmamentum virtutis, temperādo tentationem.
Regimen ardoris,recreando affectionem.Vmbraculū meri
diani,concedendo indultionem.Deprecatio offensionis,re
leuando depressionem,Adiutorium casus procurādo pro-
motionem.Exaltans animam,illustrando cognitionē. Illu-
minans oculos, confortando cognitionem.Sanitatē, Infun
G dendo deuotionem.Vitam,influendo fruitionem.s. benedi
ctionem æternam.¶Dico igitur primo,ꝙ Deus confert de-
fensionem,quia.s.ipse protector potentię.Nā sicut Elephas
teste Solino videns hominē errantem,ipsum ad viā publicā
reducit,& si Draco ei nocere voluerit,ipsum adiuuat,pro-
tegit,& defendit,sic verè charissimi, Deus per suas inspira-
tiones,vel etiā per suas correctiones, hominem ꝑ vitia de-
uiatum,ad viam salutis,hoc est ad statum gratiæ reducit, ip
sumq; contra Draconem diabolum,vel etiam contra alios
tyrānos,& etiam contra mundi & carnis tentationes, & tri
bulationes defendit,protegit,atq; iuuat, quando.s.ꝑ spem,
fiduciam,& orationem eius auxilium implorat. Et iō dici-
tur in ps. Aīa nostra sicut passer erepta est de laqueo ve-
nantium.Laqueus contritus est,& nos liberati sumus.Et se-
quitur.Adiutorium nostrum in nomine Domini, qđ osten
ditur cum dicitur.Protector petentiæ.Vnde Gen.15. Noli
timere Abrahā,quia ergo protector tuus sum Adiuuat igi
tur ꝑ defensionē.vnde in ps.26.Adiuuabit eos Dominus,&
liberabit eos à peccatorib.& saluabit eos, qa sperauerūt in
H eo.¶Secundò adiuuat Deus roborando pfectionē.s.fortifi-
cando hoīem ad resistendum,quia ipse est firmamentū vir-
tutis similis Cypresso,q̄ secundū Isido.imputribilis & soli-
dæ est naturæ,& ita firma,ꝙ oneri nunquā cedit,sed semper
in eodē remanet firmitate.Et iō inde fiunt fortissimæ colū-
næ ad ædificia sustinenda.Et ista est arbor rotundissime figu
guræ,& iucundissimi odoris,nā figura eius rotūda est, & in
altū acuta.Talis verè(charissimi)est ipse Deus, & tales etiā
debemus esse.Est.n.rotūdus ꝑ perfectionē,quia figura sphe
rica est pfectior figurarum.Est in sursum actus per contem
plationem & æternam plationem. Est imputribilis per im-
mutabilē durationem.Malach.3.Ego Deus, qui nō mutor.
Est inflectibilis ꝑ inconcussibilem firmitatē. Iucundi odo-
ris ꝑ suæ famosæ fragrantiæ suauitatem. Et iō iste est firma
columna,stabilis,atq; sana, cui quilibet pōt inniti per fidu-
ciam,& sanitatem,quia.s.quandiu hō ei innixus fuerit, à sta
tu gratiæ & perfectionis nunquā cadet,quia ipse sustinet,&
roborat perfectos firmamentum virtutis. ps. Dominus fir-
mamentum meum & refugium meum.Adiutor meus & li-
berator meus.Ideò de tali adiutorio dicitur in ps. Deus no
ster,refugiū & virtus,adiutor in tribulationibus. Ipse.n.est
quasi Cypressus in mōte Syō & quasi palma exaltata in Ca-
des.vbi suam firmitatē notat.Famositas nominata,Cypres-
sus.Auctoritas sublimata,quia in mōte Syon.Fertilitas am-
pliata,quasi palma.Iniquitas abdicata.In cades, quod inter
pretatur,mutata.Tales hodie non sunt multi, quia ita fiunt
fragiles,& debiles,ꝙ nulli oneri tribulationis vel tentatio-
nis,possunt aliqualiter subsistere,immo statim ꝑ peccatū &
per impatientiā,per leuitatem, & inconstantiā deficiunt &
franguntur.Cōtra illud Senecæ.Vtere officio,qđ semel sum
psisti,turpe oneri cedere.Deus igitur per suā firmitatem ro
I borat pfectionem.¶Tertiò iuuat,quia tēperat tētationem.
Tegmen(inquit)ardoris.Sicut.n.Tegmē domus iuuat illos,
qui in domo sunt,quia.s.temperat eis ardorē solis, vel aeris
exterioris,sic verè Deus illos qui sunt infra se per gratiā, &
charitatem, pseruat ab ardore solis.i.à feruore tentationis
interioris,q̄ est de luxuria,& exterioris,q̄ est de auaritia. Iō
dicebat.Esa.49.Sub tegumento manus suæ protexit me.Fi-
guratus in nube,q̄ filios Israel conducebat.Exo.13.quę.s.de
die erat densa & rorida, contēperans eis ardorem solis, &
eos contra calorē adiuuans & cōfortans.Sic Deus,&c.Vn-
de tali adiutorio contra tentationis ardorem, dicitur.2.Pa
ra.26.Adiuuit eum Dominus contra Philistijm, quod etiā
figuraliter signatur Hiere.28.vbi dicitur.Dixit ad me Ana-
nias filius Aaur(qui.s.interpretatur adiutor lucidus.)Cōtri
ui iugum regis Babylonis.i.diabolicæ tentationis. Et istud
est propriè adiutoriū manutenentiæ diuinæ, quādo.s.Deus
tenet hoīem ne succumbat tentationi, ipsamq; ei contēpe-
rat,sicut mater iuuat filium paruulum manu tenendo eū ne
cadat in lutum. Ideò dicat hō illud ps. Nisi quia Dñs adiu-
uit me,paulò minus habitasset in inferno aīa mea. ¶Quar- K
tò Deus recreat refectionem, quia est vmbraculū meridia
ni.supple caloris. Sicut.n.vmbraculum tēpore æstiuo in me
ridie recreat viatores,Sic Deus,in æstu tribulationū huius
mundi per deuotionem & gratiā recreat homines atq; iu-
uat.Ideo dicat hō Cant.2.Sub vmbra illius,quem desidera
bam,sedi & fructus eius dulcis gutturi meo, vbi ostēditur,
ꝙ vmbra,memoria,vel fiducia Dei,Crucis, vel Paradisi.

Laborem abijcit.	Sedi sub vmbra illius.	Et ideò si-
Amorem reficit.	Quem desiderabam.	cut Elephā
Dulcorem conficit.	Dulcis gutturi meo.	tes frequen
Vigorem perficit.	Fructus inquit eius.	tant vmbrā

palmæ,& eius fructu vescuntur,sic nos debemus frequenta
re per deuotionem, vmbrā.i.memoriam Crucis, Paradisi
& Dei,vt fructibus suæ gratiæ & gloriæ satiemur. Sed econ
uerso quidā sunt,similes Heliæ,de quo dicitur. 3. Regū.18.
ꝙ dormiebat sub vmbra vnius Iuniperi,q̄ est arbor pungiti
ua, & ꝑ vnum annum possunt cineres eius seruare ignem
Græcum,vt dicit Isid.Talis pro certo est mundus,sub cuius
vmbra,i.sub cuius prosperitate quiescunt,& dormiunt pec
catores,quia verè iste est pungitiuus ꝑ diuersas tribulatio-
nes, & ignē auaritiæ cōtinuè seruat ꝑ cupiditates & ambi-
tiones.Iō de mundi diuitibus dr̄ Iob 40.Sub vmbra dormit
in secreto thalami in locis humentibus.Non sic charissi.sed
sub vmbra Dei,quia verè ipse recreat affectionē. ¶Quintò
dico,ꝙ ipse pparat indultionē, quia ipse est deprecatio of- L
fensionis,quia.s.pro quacunq; offensione ipse est deprecabi
lis,& pro omni crimine pōt cū fiducia deprecari, quia sem
per paratus est indulgere,similis Leoni,qui parcit animali-
bus,q̄ coram eo se prosternunt. Sic verè Christus illis par-
cit,qui veniam implorando prosternunt se humiliter corā
eo,qđ est contra vendicatiuos,qui nulli volunt parcere de-
linquenti, immo etiam vsq; ad vnguem oīa volunt punire,
similes Castri,cui non sufficit frangere carnem quam mor-
det immo ꝑ rabia crudelitatis & ossa frangit, sicut Plinius,
lib.8.naturalis Historiæ dicit,exemplificans de muliere Ge
tulica,q̄ Leonem famelicum in deserto reperiens, ne deuo-
raretur precibus,& allegationib.impetrauit.Sic verè multi
sunt,quibus non sufficit carnē exteriorem.i.temporalē sub
stantiā inimicorum suorū lædere, nisi etiam ossa.i.corpora
& personas valeant flagellare.Contra quos.2.Reg.2. Nun-
quid vsq; ad internetionem gladius tuus deseuiet? Non sic
Christus,quia verè ipse indulget deprecantibus.deprecatio
offensionis.Iō dicamus.Exaudi Deus orationem meam, cū
deprecor. Dicat igitur quilibet deprecando, illud psalmi.
Deus in adiutorium meū intende,Dñe ad adiuuandum me
festina.Quod tamen est contra multos, qui ad Dei adiuto-
rium in suis necessitatibus non recurrunt.sed potius,in suis
diuitijs & etiā in mundanis amicitijs,confidunt.vnde in ps.
Ecce hō,qui non posuit Deum adiutorium suum, sed spera
uit in multitudine diuitiarū suarum, & pualuit in vanitatē
suā.Iste igitur pparat indultionem,deprecatio inquit offen
sionis.¶Sextò adiuuat,quia releuat depressionē.Adiutoriū M
inquit casus, quia.s.quando hō cadit per aliquā tribulatio-
nem,paupertatem,vel depressionem, peccatū vel offensio-
nem Deus releuat.s.gratiam vel temporalem substantiam
concedendo,sicut hō,Asinum suum, quem videt cecidisse.
quod est contra multos,qui aliquem pauperem nolunt iu-
uā, vel subleuare. ps. Et pauperem, cui non erat adiutor.
Sed Deus non sic,quia sicut dicitur Roma.8. Spiritus adiu-
uat infirmitatē nostrā. Releuat igitur depressionē. ¶ Sed-
primò dico,ꝙ ipse adiuuat procurando promotionem tē- N
poralem & æternā.Exaltans inquit aīam.Sicut.n.res in igne
positæ quandoq; taliter adunantur, ꝙ per ignem de forma
vili ad formā nobilem reducuntur,sicut patet de cinere qui
per ignem efficitur vitrum,sic vere artifex Deus quandoq;
de igne tribulationis adducit hominem ad formam nobi-
lem dignitatis & promotionis,quia quādoq; Deus pmittit
hoī multa aduersa venire,vt ipsum finaliter ex aliqua occa-
sione faciat exaltari.Exemplū de Ioseph, qui fortè nunquā
fuisset Dominus AEgypti,nisi proditiosa fatrū vēditio, do
lor,& carceris mancipatio,fallax mulieris accusatio pcessis
set,quia Deus ꝑ multas deductiones scit elicere conclusio-
nem suam.s.suorum honorem & ꝓmotionem, quia nouit
suos Deus de tentatione eripere.2.Thimo.2.Exaltās inquit
Vnde Eccl.51.Dñe Deus meus exaltasti super terrā habita-
tionem

tionem meam.sequitur.Et nō derelinquas me in tēpore superborū sine adiutorio. ps. Posui adiutoriū in potente, & exaltaui electum meū in plebe mea. Procurat igitur Deus pmotionem. ¶Octauò dico, ꝙ ipse illustrat cognitionem.
O Illuminans inquit oculos.s.interius. Sicut.n.Hirundo pullos in nido excęcatos illuminat succo Chelidoniæ, oculos eorum adiuuat, & sanatos eos à cæcitate, ipsorumq; oculos illuminat,sic Deus videns hoiem per vitia excæcatum, quandoq; adhibet succum amarū Chelidoniæ.i.amaritudinem tribulationis vel infirmitatis,vel considerationē amaritudinis mortis iudicij & inferni. Et sic eos cōtra cæcitatē peccati adiuuat,& oculos mentis ipsorum illuminat p gratiā & illustrat. Tale adiutoriū petebat Dauid.Illumina Dñe oculos meos,ne vnquā obdormiam in morte, ne qñ dicat inimicus meus. pualui aduersus eū. Iob.26. Cuius adiutor es,nonne imbecillis?Cui dedisti consilium?illi forsitan,qui
P nō habet sapiētiā?Iste igitur adiuuat illustrādo cognitionē. ¶Nono dico,ꝙ Deus confortat conditionem. Sanitatē inquit,quia.s.ipse confert bonitatem mētis & corporis, & sic humanam fragilem infirmitatē confortat ps. Sana me Domine,qm̄ conturbata sunt oīa ossa mea. Istud.n.est maximū adiutoriū.s.sanitatē spiritualem conferre, & hoiem à periculo liberare. Ad Ro.8.Spiritus adiuuat infirmitatem nostram.Adiuuat igitur Deus confortando conditionem.
Q ¶Decimò dico,ꝙ ipse infundit deuotionem.vitā inquit,qa .s.deuotio est vita aīæ.ps.Vitam & miam tribuisti mihi.Cœli & stellæ p eorum occultā influentiā, secundū Ptolomeū, in Almagesto, infundunt viuentibus vitā vegetabilē, & sensitiuā,quia sine influentia cœlesti nihil posset viuere.Sic verè(charissimi)cœlum.i.Deus,stellæ.i.sancti,& Angeli nobis alijs,qui sumus inferius in hoc mundo, vitā deuotionis, & grē subministrant, quia sine ista influentia nihil pōt in mundo per gratiam vegetare. Et sicut videmus, ꝙ lapides non participant vitā eorū, quia.s.ista cœli influentia pp eorum indispositionem & duritiā ipsos nos penetrat,nec viuificat, neq; iuuat,sic verè duros,obstinatos,crudeles, & lapideos peccatores,pp eorum indispositionē nō viuificat, neq; per gratiā & deuotionē vegetare facit. Vnde Esa. 30. Morientes nō viuāt,Gigantes nō resurgant.ps.Non sit illi adiutor,nec sit,qui misereatur.Nō sic charissimi, sed disponamus nos p pœnitentiam & confessionē,quia verè Deus paratus est in-
R fundere,sicut dictū est,gratiā & deuotionē.vitā inqt. ¶Vndecimò dico,ꝙ Deus addiuuat influendo fruitionem.s.cœlestis gloriæ.quod nota super verbo benedictionē. vt sic de quolibet dicatur illud Eccl.44.vel Sap.11.ca. Benedictionē omniū gentiū dedit illi. Et sequitur. Coronā aureā posuit super caput eius. Istud est aūt summū & vltimū adiutoriū, quod.s.supplet oēs defectus.Ideò quilibet beatus pōt dicere illud ps.Adiutor meus tibi psallam,quia tibi Domine misericordia,tu reddes vnicuiq; secūdū opera sua.Et illud ps. Tu domine adiuuisti nos,& cōsolatus es nos.Dico igitur,ꝙ Deus adiuuat nos,dando fruitionē, infundēdo deuotionē, illustrando cognitionē,confortando cōditionē,Procurando promotionē,releuando depressionē,concedendo indulgentiam... sionem,temperando tentationem, roborādo perfectionē, offerendo defensionem.Et propter hoc debemus suum adiutoriū implorare.Vnde ps.Adiuua nos Deus salutaris.&c.

A **Admirari.** Admirabilis. Nota, ꝙ admiratio nihil aliud est quā stupor ex aliqua insolita re in aīo generatus.Cum igitur res possint diuersimode insolitæ & excellentes dici.s.in bonitate vel malitia, hinc est, ꝙ admiratio potest accipi multis modis. Est admirabilis.

Voluntas sacramentorum,
Bonitas sanctorum,
Prauitas malorum,
Grauitas tormentorum,
Affluentia gaudiorum,
Status vniuersorum,
Actus iudiciorum.

¶Ista tantum sunt septē mirabilia, quæ multo plus debent à nobis admirari, quam illa septem mundi mirabilia, de quibus faciunt historiæ mētionem.Dico igitur primo,ꝙ admiranda sunt fidei sacramenta,quia reuera mirare tur,qui bene consideraret mysteriū incarnationis,& virginalis parturitionis,Eucharistiæ cōsecrationis, Resurrectionis & ascensionis.Sicut.n.videmus,ꝙ simplices admirantur solis ortū, qa nesciūt vnde venit, admirātur solis eclypsim seu defectū,quia nesciūt qūo deficit,admirātur solis nubeū velamentū, quia nesciūt vbi se abscōdit, admirātur solis occasū,qa nesciūt quo vadit,Sic verè dico, ꝙ circa solē iustitię Christū,multa sunt admirāda,s.q̄ mirabiliter à matre nascit,ꝙ mirabiliter nube accidentiū in sacro Eucharistiæ absconditur,& tegitur,quā mirabiliter in cruce eclypsatur,& moritur, quàm mirabiliter resurgendo, & ascendendo occidit & reuertitur. Et iō de isto legit Esa.9. ꝙ vocabit nomen eius admirabilis cōsiliarius, Deus fortis, pater sæculi futuri,princeps pacis.Quid.n.mirabilius q̄ ordinē rerū mutari?Deū hominē fieri?& genus humanū,qđ mirabiliter cōditū fueret,mirabilius reformari?vt dr in collecta.Deus,qui humani generis dignitatē mirabiliter cōdidisti, & mirabilius reformasti.Istud est mirabile signū, qđ semel accidit in natura de quo dicit Orosius in orchesta mūdi,ꝙ ante secūdū bellū Punicū multa mirabilia pdigia prouenerūt. Vnde dicunt,ꝙ in Aphrica Sol & Luna visa sunt pugnare,cœlū in duo diuisum est,& tandē visum est ardere, littora et Maris tunc arserunt.Et sic hæc, & alia prodigia mundū in admirationē traxerūt.Sic verè dico,ꝙ in bello punico.i.in bello rubeo & sanguineo,i.in incarnatione vel passione(punicus.n. color,ad rubedinē vergit)admirabilia prodigia, & cursum naturæ excedentia vr̄ Deus in incarnatione verbi fecisse,qa .s.sol immutabilis.i.Deus,& Luna mutabilis.i.natura tūc in uicem pugnauerunt,quando.s.Deus mortalis & hō immortalis facti fuerūt,quādo cōtra naturā per Dei potentiā virgo parturit,& quādo in cruce p symbolicā cōmunicationē Deus morit,& hō resurgit.Illud etiā mirabile signum vr̄ innuere Dionysius in Epistola historialiter, vbi dicit, ꝙ ipso existente in AEgypto in ipsa hora dominicæ passionis, ipse vidit lunā,q̄ erat in solis oppositione, vsq; ad solē contra ꝑpriū cursum accedere, & se sibi submittere vel supponere, & eclypsim,q̄ tunc accidit,sic causare,& tandē subito ad locum, in quo prius fuerat, recessisse. Ista igitur fuit pugna mirabilis,qua sol,& luna.i.Deus & natura pugnarunt, & tamen nō obstāte vtriusq; cōtradictione naturali, & pugna simul conuenerunt,Abacuc.3.Sol & Luna steterunt in habitaculo suo.Tunc igitur cœlum est visum diuidi, per Dei ad mundum descensionem.Esa.64.Vtinam dirumperes cœlū & descenderes.Tunc cœlū ardere visum est.i.ipse,Dei filius per ipsius Dei mortē & passionē. Littus etiam maris.i.ipse fluctuosus mūdus tunc arsit p charitatis inflāmationem. vnde.2.Petri.3. Cœli ardentes soluentur. Elementa aūt ignis ardore tabescent.Et iō admiratio de talis solis prodigio satis videtur figurata.4.Reg.19.vbi dicitur, ꝙ cum sol retrocessisset tpe Ezechiæ regis Iuda, admirantes Babylonij rerū ordinē mutatū,inquirentes à suis idolis quid hoc esset, audiuerunt,ꝙ hoc acciderat pp Ezechiā regem, sicut dicit Iosephus,quapropter miserunt nuncios ad eum,vt interrogarent eum de portento, qđ acciderat super terram quia.s. istud est verum,ꝙ talis solis iustitiæ eclypsis,& mutatio, & retrocessio,& humiliatio valde fuit admirabilis & stupenda,q̄ tamen pp Ezechiam regem.i.propter genus humanū infirmū,vt salutem reciperet,fuit facta. Et ideò breuiter de tali admiratione pōt dici illud Abacuc.1.Aspicite in gentibus & videte,admiramini & obstupescite, quia opus factū est in diebus vestris, quod nemo credet, cum enarrabitur. Et ideò Dauid dicebat in psalmis.Domine dominus noster q̄ admirabile est nomen tuum in vniuersa terra. Vbi aduerte,ꝙ Deus est admirabilis propter nulla videlicet quòd,

Hic cunctis præsidet eminenter(Domine dominus)
Hunc homo possidet adhærenter(Noster)
Hic cuncta præuidet sapienter.(quam admirabile)
Hic cunctis euidet luculenter(Nomen tuum)
Hic cuncta prouidet diligenter.(In vniuersa terra.)

¶Dico igitur,ꝙ iste est admirabilis rōne summæ pſidentiæ. B
mirū.n.est,ꝙ vnus oībus pſideat,& ꝙ vnus habeat dominiū super oēs, & tamen sic est de isto. Dominus inquit Eccl.50. Vnus est altissimus dominus oium,omnipotens rex potens & metuendus nimis, sedens super thronū suum dominans Deus.vnde sicut dicit Plinius libr.8. Elephantes inuenientes vestigiū hominis in harena deserti,statim admirātur,& stupent,& ac si ipsum naturali instinctu dominū aīaliū cognoscerent, statim retrocedunt, & timent.Sic verè cū Deus sit dominus oium singulariter, ita ꝙ dominiū suū appare: in vestigio creaturarū suarū,ipsum proculdubio debemus timere,& cū admiratione formidare,& ex hoc à peccatis retrocedere, & cessare. Quod bene figurat Hester 15.vbi dicitur

citur,ꝙ cum Hester regina vidisset Assuerum regẽ indutũ vestibus regijs,auro,& lapidibus refulgẽtem,aspectu terribilem,& in solio ꝑsidentem, nec non furorem animi ardentibus oculis indicantem,in pallorẽ colore mutato corruit, & lassum super ancillam caput reclinans,in hæc verba prorupit. Vidi te domine quasi Angelũ Dei, & conturbatũ est cor meũ ꝑ timore gloriæ tuæ,valde.n.mirabilis es,& facies tua plena est gratiarũ. Assuerus charissimi, qui interpretatur beatificans,signat Deũ,qui ꝓmiat,& beatificat oẽs sctõs. Iste.n.sedet in solio maiestatis supernæ, in qua dominatur, & ꝑsidet vniuersis, qui etiã indutus est vestibus regijs.i.suis exterioribus creaturis,lapidibus ẽt ꝓciosis.i.sanctis hominibus & virtuosis,quia.s.in creaturis,& sanctis sunt quidã ipsius exteriores ornatus, qui ipsum reddũt mirabilẽ & stupẽdum.ꝑs.Mirabilis Deus in sanctis suis.Hic(inquit) Assuerus terribilis apparet in aspectu, quia gladiũ iustitiæ secum tenet.Nã sicuti oculi eius super iustos ad ꝓmiandum, ita & super peccatores ad puniendum. Vnde ipse est ille, de quo in ꝑs.Gladiũ suũ vibrauit.Et alibi. Tu terribilis es domine, & q̃s resistet tibi?Iste verò stat in solio.i.in cęlo empireo.ꝑs. Dominus in cœlo sedes eius. Nec nõ furorẽ animi ꝑtendit cõtra peccatores,affectũ furientis ꝓducens continuè, sicut patet in occultis iudicijs & ẽt aliquãdo manifestis. Sed hic ardẽtibus oculis apparet, quia & sagittas suas ardẽtibus ẽf fecit; hunc igitur admiratur Hester.i.abscondita.s.aĩa rõnalis,q̃ realiter abscondita est & celata sub corpore,sed ẽt abscondita quo ad operationẽ suã,quia cũ illa sit, cui nihil debet esse absconditũ,rõne suæ limpidissimæ cognitionis,quãdiu tamen corpori est cõiũcta,oĩa sunt ei abscondita, imò ẽt ipsa sibimet abscõditur teste Augustino Quid.n. (inquit) aĩa mea cũ tibiipsi sis ꝑsẽs teipsam nõ cognoscis? certè q̃a mole corporis es grauata.ẽt est ꝑ corpus aliqualiter excęca ta.vnde & q̃ sibi separata sunt & erunt manifesta,ab sconditas sunt ei, dũ corpori est cõiũcta. Nunc igitur abscondita sunt ab oculis tuis(Potest dici aĩæ cuiuslibet)Hæc tamẽ abscondita est regina,quia ipsa regit corporis membra cũcta. Ad imperium.n.aĩæ & eius ꝑsentiam mouentur, oĩa membra,qua non operante operatio cessat oĩs. Hæc igitur Hester in pallorem mutato colore corruit,quippe ipsa cõsidẽrans Dei pulchritudinẽ eius amore inflãmata rubescit. Sed considerans eius passionis turpitudinem.eius dolore nigrescit.Nigra sum,sed formosa.&c.Sed considerans & cogitãs iudicij seueritudinẽ,eius timore,pallescit,in quo cũ dolore diutius sistit.Posteriora dorsi eius in pallore auri,quia beatus hõ,qui semper est pauidus.Hæc postea caput habet lassum,& sup ancillam reclinat,quando vacans à cõtẽplatione,carnis necessitatẽ procurat, & circa regimẽ proprię carnis vacat,dicẽs isti ancillæ suæ proprię carni illud Gene.16. Agar ancilla Sarai vnde venis,& quo vadis?Tandem in hæc verba prorupit.Vidi te domine, &c.Valde mirabilis es inquit.&c. ¶ Secundo dico, ꝙ admirabilis est ipse Deus rõne
C seruilis subiacẽtiæ.Noster inquit.Mirum ẽst,ꝙ noster est cuius sumus,nec tã mirum,quia eius sumus effectiuè. Nos aũt populus eius, &c. Sed ipse noster est possessiuè. Sic.n.Deus naturam humanam sibi vniuit, vt esset noster per incarnationẽ.Gen.27.Caro.n.& frater noster est.Sic & dũ ab eo effecti,siue reparati sumus ꝑ gratiã ipse noster est ꝑ spiritualẽ adhæsionẽ.Nõ.n.est alia natio tã grandis,q̃ habeat Deos appropinquãtes sibi sicut adest nobis Deus noster. Vnde ipse vr̃ esse similis Leoni regi aĩaliũ, qui q̃uis sit verè syluestris naturæ,quãdoq; tamen repertũ est ꝙ homini se donabat & se humanis vsibus dedicabat,quãdo.s.hoĩem erga se beneficũ sentiebat, sicut exẽplificatur in vita beati Hieronymi in historia transmarina.Sic re vera Deus quanquã de sui natura sit ab humana cõditione valde extraneus, se tamẽ hominibus gratis & iustis cõsueuit dare, & eorũ seruitijs se spiritualiter deputare.Luc.1.Locutus est ad Abrahã patrem nostrũ daturũ se nobis. Et iõ de tali re mirabili põt dici illud Dan.3.in persona humanæ naturæ. Signa & mirabilia fecit, apud me Deus excelsus &c. Vnde ipse Deus est sicut ignis, quia Deut.4.Deus noster, ignis cõsumẽs est. de quo.s.dicit Dyonisi.c.12.de angelica hierarchia. ꝙ sit incognitus, immensurabilis,& inuisus,ipse tamen in omnibus, & ꝑ oĩa da re se venit,tradens se omnibus quocuo mõ appropinquãtibus sibi.Sic pro certo iste ignis Deus oĩbus se cõfert,& cõica',& cunctis dignè ipsum requirẽtibus seipsum dat. Vnde dicit beatus Thomas de officio corporis Christi. Se nascẽs dedit socium, cõuescens in eduliũ, se moriens in ꝑtium, se regnans dat in ꝓmium.Iste igitur videtur noster.Iste est ipse noster,de quo Baruch.3.quia post hæc etiã in terris visus est,& cũ hoĩbus conuersatus est.Patet igitur,ꝙ deus est admirabilis ratione seruilis subiacentiæ,noster,inquit.
¶Tertiò dico, ꝙ ipse est admirabilis rõne ꝑclarę sapientiæ, D
quod notatur cum dicitur.Admirabile, quia.s.nihil mirabilius in natura,quã,ꝙ oĩa vno intellectu concipiantur, & ab vna intelligẽtia cognoscãtur,qđ tamẽ est in isto, quia.s.oĩa nouit, ꝑterita & futura. Vnde Deus videtur esse sicut illud admirabile speculum,de quo narratur, ꝙ tantę quantitatis erat,ꝙ cum positum esset supra muros vnius vrbis obsessę, cuncta opposita apparebant ibidem,ita ꝙ milites exercitus aduersarij foris stantes dũ se ibidẽ videbant,copiositatẽ militũ in vrbe credebant.Illi ẽt de ciuitate,quid exterius faciebant aduersarij,in suo speculo cognoscebãt, & hoc quia in illo,ꝙ in loco eminentissimo erat situm, oĩa opposita resultabant.Sic verè in speculo æterno.s.in Deo oĩa relucent, & nitent,& cuncta,q̃ sunt scibilia,ibi patent, ita ꝙ oĩa, q̃ sunt ab eius sapientia,ibi intrinseca intuentur, & à beatis ipsum contẽplantibus in ipso cognoscuntur, ipse.n.est vt dicitur Coloss.1.In quo sunt oẽs thesauri sapientiæ,& sciæ absconditi,quia sicut dicitur Sapi.8.vbi de sapientia diuina fit mentio,scit ꝑterita, & de futuris æstimat, scit versutias sermonum,& dispositiones argumentorum,signa & monstra scit antequã fiant,& euentus tẽporum & sæculorũ. Et iõ de mirabilitate istius sapientiæ & scientiæ dicitur,in ꝑs.Mirabilis facta est scia tua,confortata est, & non potero ad eam. Est igitur Deus admirabilis rõne ꝑclaræ sapientiæ. Admirabile inquit. ¶ Quartò dico, ꝙ iste est admirabilis rõne patentis E
euidentiæ.Nomen inquit tuum.Mirabile.n.est, ꝙ res incognita nominetur,& ꝙ ille,cuius natura est in cõprehensibilis, ab intellectu creato aliqualiter cognoscatur, quod tamen ita est,quia.s.Deus ex suis effectibus cognoscitur,ita ꝙ à nobis sibi nomen imponitur,dato ꝙ propriè quid sit à nemine cognoscatur. Nomen tuum inquit. Figuratus in illo Angelo,qui luctatus est cum Iacob Gen.32. Item in illo angelo,qui apparuit Manue.Iudic.13. Item in illo, qui cõduxit filiũ Thobiæ. Thobiæ.1.quorũ.s.quilibet requisitus, qđ esset nomen suum,sic legitur respondisse. Cur q̃ris nomen meum,quod est mirabile? quia pro certo sicut dicitur Esa. 9.Vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius.&c. Vide infra de nomine,& ibi pone de nominibus Dei.Est.n. admi F
rabilis rõne patentis euidentiæ.Nomẽ inquit tuum.¶ Quintò dico,ꝙ ipse est admirabilis rõne seu ingentis seu latentis prouidentiæ,quæ.s.ostẽditur cum dicitur. In vniuersa terra. Mirum est.n.ꝙ vnus vniuersam terram regat & sustineat, & ꝙ ad regimẽ vniuersorum per totius orbis circuitũ ipsius prouidentia extendatur.Et tamen sic est de Deo,& ideò mirabilis potest dici.Ipse.n.similis est lunæ, cuius occulta influẽtia & fluxũ maris causat,& in ossibus animaliũ medullarum augmentum vel decrementum in vniuerso mundo efficit,& procurat.Sic verè influentia & prouidentia occulta ipsius Dei qui.s.est luna perfecta,in æternum, & testis in cęlo fidelis,mare magnũ & spatiosum.s.mundum & motus & fluxus suorum actuum siue accidentium regit & dirigit,& augmẽtum vel detrimentum omnium temporalium sua occulta & mirabili prouidentia manu ducit.ꝑs. Qui nauigant mare in nauibus,ipsi viderunt opera domini & mirabilia eius in profundo. In vniuersa terra inquit.ꝑs. In vniuersa terra iudicia eius.Sic igĩ patet q̃uo Deus est admirabilis, quia præuidet, quia euidet,quia prouidet,quia subsidet. Et hoc est primũ principale,Sic ergo dico,ꝙ admirabilia sunt in Deo fidei sacramenta.¶Secundò principaliter dico,ꝙ admirabilia sunt G
virtutũ ornamẽta, q̃a.s.mirabile est spectabile videre hominem bonis moribus ornatum.Sicut.n.arcus cœlestis reputatur admirabilis propter pulchritudinẽ colorum, Sic iustus propter pulchritudinem virtutum. Compara iustum pantheræ,cuius colorem & odorem admirantur stupendo animalia vniuersa. Sic iustus debet ab alijs admirari ꝑꝑ odorẽ famosæ redolentię,& propter colores virtutum & gratię. Vnde de arcu cœlesti dr̃ Eccle.43.Pulchritudinem candoris eius admirabiĩ oculus,& super hymbrẽ eius expauescet cor.Vnde nota,ꝙ admirari possumus in hoĩe honestatẽ vernantis decoris,pulchritudinem,Puritatem florẽtis pudoris.

Candoris

(Candoris eius)Veritatem fulgentis splendoris(Admirabitur oculus)Pietatem fluentis dulcoris.(Super hymbré eius) Charitatem feruentis amoris.(Expauescet cor.)Probat honestatem,decens gratitudo.(Pulchritudinem.)Probat puritatem alba pulchritudo.(candoris eius)Probat veritaté clara limpitudo.(Admirabitur oculus.)Probat pietatem aquæ plenitudo(hymbrem eius.)Probat charitatem métis hebetudo.(Expauescet cor).Igitur dico, ꝙ mirari debemus honesti decoris gratitudinem.Pulchritudinem inquit, quia.s. pulchritudo morum est admiranda,& cum stupore & extasi delectabiliter est videnda . Color.n.est obiectum visus &
H obiectum potentiæ.Sic verè honestatis decor obiectum est benè ordinati affectus,& eũ ẽt recreat, perficit & custodit. Vnde Eccl.40.Gratiã,& speciem desiderabit oculus,& sup omnia virides sationes.Pulchritudo.n. couersationis & morum,super oĩa mentem intuentis delectar,& ad bonũ ipsum excitat & inclinat.Vnde ẽt spõsus sponsam suam de pulchritudine commendabat dicens.s. Cant. 1. Ecce tu pulchra es amica mea,ecce tu pulchra,oculi tui colũbarum.Et Iudith. 9.Mirati sunt nimis pulchritudinem eius. Vide infra de Cedro.C.vbi inuenies de pulchritudine honestatis quę procul dubio est miranda.Quod tñ est contra multos,qui.s.non delectantur in pulchritudine morum, sed potius in pulchritudine florum,non in pulchritudine virtuali, sed in pulchritudine corporali. ficut sunt fatui iuuenes, quos pulchritudo corporis & ꝓpria & aliena allicit ad pctm̃.Figurati in Naaman,qui interpretatur decorus vel pulcherrimus.de quo legitur,4.Reg.5.ꝙ ipse q̃q̃ esset diues & nobilis,nihilominus ipse erat leprosus,quia.s.hodie illi,qui sunt corporaliter pulchri q̃uis in naturalibus gratijs diuites,fiunt faciliter per luxuriam in se.s.corrupti & aliorum corruptiui,& spũaliter deceptiui.Proue.31.Fallax gr̃a & vana est pulchritudo. Et breuiter aspectus & admiratio talis pulchritudinis est periculosus,quia.s.inducit hoĩem ad pctm̃. Fabulosè dr̃ de Gorgonibus,ꝙ fuerunt virgines tantę pulchritudinis, ꝙ cũ haberẽt capillos serpentinos oẽs,qui eas videbant in lapides mutabantur.De quibus ẽt dicit Ouidius,ꝙ cũ tres essent sorores vnicum oculum habebant,quẽ altera ab altera mutabat.Periculosum igit̃ erat istas aspicere, qa necesse erat in lapides se mutare.Tales ꝓculdubio sunt mulieres malæ,& pulchrę, quia.s.istæ sunt vnius oculi per malitiã cõsimilẽ,quia.s.quasi oẽs,sunt percussæ eodem baculo. Vna etiam alteri oculum suum,mutuat,inquãtum altera alteram in muliebribus malitijs,in aspectibus impudicis informat, & malè & impudicè aspiciendi altera alteri exemplũ dat. Oculos habẽtes plenos adulterij.1.Petr.2.& breuiter sic fit,ꝙ illi, qui tales aspiciunt,periculum peccatorum incurrunt,in lapides cõmutãtur,inquantum.s.sensum & motũ deuotionis bonæ operationis,perdunt & duritiã obstando acquirẽtes in viros malos,& reprobos conuertuntur.Vnde Eccl.9. Auerte faciem tuam à mulere cõpta.Sequitur.Speciem mulieris alienæ admirati multi reprobi facti sunt.Et Iob.40. Cor eius indurabit̃ quasi lapis.Capilli etiam eorum serpentes sunt inquantum tortuosi & pectinati,alijs venenosi & materia & occasio peccãdi fiũt. Iudith.16. Colligauit Cincinos suos mitra ad decipiendũ eum,sandalia eius rapuerũt oculos eius.Admiremur igitur pulchritudiné morũ non corporũ, quia ꝓ certo iustus & moralis & honestus hõ est ille sol, de quo dr̃ Eccle.43.Sol in aspectu annuncians in exitu, vas admirabile,opus excelsi.Admiremur igit̃ honesti decoris gratitudi-
I nẽ.Pulchritudinem inquit.¶ Secundò dico,ꝙ admirari debemus casti pudoris pulchritudin.Cãdoris inquit.& castitatem designat.Vide infra de candore.& infra vbi lux. Et prosequere,sicut habetur ibi. Et reuera mirabile est, ꝙ hõ carneus non est carnalis,& ꝙ hõ in concupiscentia genitus fiat castus. Vnde persona casta põt dicere illud Sapien. 8. In cõspectu potentum admirabilis ero,& facies potentũ mirabũtur me.Et benè dicit admirabilis,qa viri casti ꝑ cæteris sunt apud magnos amabiles & mirabiles. Miremur igitur casti
K pudoris pulchritudiné.¶Tertiò admiremur veri splẽdoris limpitudinem.i.sapientiæ certitudinem,qd̃ ostenditur,cum dicitur.Admirabitur oculus.Oculus.n.admiratur,super claritatis solaris excellentia. Sic verè oculus mẽtalis debet ad mirari super sapientiæ rõnalis eminentia.ps.Anticipauerũt vigilias oculi mei,turbatus sum,& non sum locutus. Mirũ est.n.ꝙ creatura corporalis & mortalis sapientiam habeat, & ꝙ homo de terra plasmatus Deo,& Angelis compar fiat. Ideò dominus admiratiuè dicebat Iob.28. Quis posuit in visceribus hominis sapientiam?q.d.Mirum est. Figura de regina Saba.3. Regum. 10.q̃ mirabatur in sapientia Salomonis Mat.7.Admirabantur populi super doctrina eius.Miremur igitur veri splendoris limpitudiné.Quod est tñ contra mundanos,qui limpidos & veros scientificos philosophos non mirantur,sed ipsos quasi nihilum reputantes,quasi sterquilinium detestatur. ¶ Quartò dico ꝙ admirari debemus L
in viro iusto pij dulcoris plenitudiné.Super hymbré inquit eius.Mirum est.n.in natura,ꝙ nubes & pluuiæ sursum in aere generantur,quibus terra inferius irrigetur.Sic verè in aereis,i.in quibusdã bonis ꝑsonis admirabilis est pietas, & humectosa benignitas, q̃.s.terrã,i.inferiores pauperes beneficijs irrigat,& eos spiritualiter & temporaliter vegetat, & fecundat.hymbré inquit.Esaiæ.55.Descẽdit hymber, & nix de cœlo,& inebriat terrã.Pone si vis de Enhydro lapide, q continuè stillat aquam. Vide supra de abscondere in litera A.Et nota ibi,quod valde est mirabile in natura, ꝙ aqua nõ consumitur in lapide. Ideò de talibus benefactoribus pauperum dr̃ Matth.7.Locutus est mutus, & admiratæ sunt turbæ,dicentes Mar.7.Bene oĩa fecit,surdos fecit audire,& mutos loq.Admiremur igitur pij dulcoris plenitudiné.¶ Quin- M
tò admiremur veri amoris magnitudiné.Expauescet(inqt) cor. Verus.n.amor habet stupefacere, & quasi insensibile reddere.Et etiam amor & charitas aliorum nos habet in admirationem ducere, & ad amorem etiam inuitare, quia reuera illi sunt ꝑ cæteris admirabiles & spectabiles,qui in vero amore sunt firmi atq; stabiles.Iõ dicitur Esa.60.Tunc videbis,& afflues,& mirabitur,& dilatabitur cor tuũ. Et breuiter,dico,ꝙ perfecti viri.s.amorosi,dulcorosi,luminosi,casti seu pudorosi,honesti,& gratiosi sunt,quando inueniuntur admirandi & coram Deo & coram hominibus honorãdi.Vnde de viro ꝑfecto dicitur Eccle.24.In plenitudine sancta admirabitur.In multitudine electorũ habebit laudẽ, & inter benedictos benedicetur.Sic igitur patet q̃uo admirã- N
da sunt in iustis virtutum ornamenta.¶Tertiò principaliter dico,ꝙ admiranda sunt in malis culparũ monumenta,quia re vera quidã sunt hodie ita mali & tot culpis & vitijs pleni,ꝙ in suo genere sunt admirabiles,& stupendi.Mõstra.n.q̃ in natura sunt deformia,reputantur admirabilia, sicut patet,qa tunc deducitur in admirationẽ quando de Cyclopibus & Cynopib' de acephalis,& de cynocephalis audimus fieri mentionẽ.Sic verè dico,ꝙ illi,qui sunt in moribus mõstruosi & vitiosi,per vitiorum abundantiã alijs venenosi,& in membris virtutum defectuosi deformiter, alijsq; terribiles & periculosi,in su o genere sunt admirabiles & alijs horribiles & infames.Compara ipsos,si vis, illi mirabili bestiæ, q̃ dicitur manticora.Vide de ea vbi facies. C.finis.b.hõ.b.& pone figuram Apoc.18.de muliere ebria sanguine martyrum,Iesu,de qua dicit Ioannes,ꝙ miratus est cũ vidisset eã. Vide infra Ebrietas,vel pone figurã de bestia quarta, q̃ erat mirabilis & terribilis,& habebat dentes & vngues ferreos, deuorabat & cõminuebat, & reliqua pedibus conculcabat. Dan.7.Vide etiam infra,Dentes,& infra vbi Ferrum.Aduerte aũt,ꝙ non solum admiranda est in malis culparum infectio,immo etiam promotio subita, & subitus casus & destitutio,subito.n.& mirabiliter ascendunt. Figurati Apoc.13. in illa bestia,q̃ ascendit de abisso,cui draco dederat maximã potestatem,ita ꝙ mirata est vniuersa terra, & adorauerunt bestiam,dicentes. Quis poterit pugnare cum bestia.&c. Sic etiam tales iniqui hodie virtute Draconis diaboli per promotiones ita ascendunt de abysso.i.de statu infimo & profundo,ꝙ omnibus stupor & admiratio fiunt.Tantã etiã potestaté a diabolo sortiuntur,ꝙ quasi ab omnibus adoratur. Item isti subito & mirabiliter deficiunt & pereunt.Figurati Eze.26.in ciuitate Tyri.cui ibidem dicitur sic.Principes maris in terra sedebunt,& attoniti sup repentino casu tuo admirabuntur & assument super te lamentũ &c.Sic igitur dico,ꝙ admirabilia sunt in impijs malorũ detrimẽta. ¶ Quar- O
tò principaliter dico,ꝙ admiranda sunt in beatis gloriæ nutrimenta vel munimẽta,locus.n.& actus, & fructus beatorum miranda sunt & stupenda. Vnde de loco dicitur in ps. Transibo vsque ad locum tabernaculi,vsq; ad domum Dei. De fructu verò admirabili & de beatitudine inextei mirabili dr̃.1. Pet.2. Admirãtes virtutes eius, qui nos de tenebris

vocauit

P vocauit in admirabile lumen ſuum. ¶ Quintò verò principaliter dico, ꝙ admirāda ſunt in damnatis miſeriæ nocumēta. ps. Admirati ſunt, turbati ſunt, cōmoti ſunt, tremor apprehendit eos.
Q ¶Sextò vero dico, ꝙ admiranda ſunt naturæ ordinamenta, quia re vera ordo rerum & naturæ opera digna ſunt omni admiratione & omni laude & commēdatione, & etiam diuinorum ſtatutorum iuditiorum & parlamēta, & dictamenta. ps. Mirabilia opera tua, & aīa mea cognoſcet nimis. Qui. n. benè conſideraret ordinem rerum, tā cœleſtium q̄ terreſtrium, & qui benè conſideraret quot mirabilia ſunt naturæ, pro certo inueniret materiā admirādi. inueniret. n. in ſtellis mirabiles influentias, in lapidibus mirabiles efficacias, in aquis mirabiles proprietates, In plantis mirabiles varietates, in animantibus mirabiles cōtrarietates. In iudicijs et Dei mirabilia ſunt. ſ. quo quandoq; bonos deprimit, malos promouet, iuſtos cadere permittit, & malos ad ſalutem reuocat & ad miſericordiam admittit. vide de prouidentia Dei. Et de iudicijs. Ideò dicitur Eccl. 43. Admirabile opus excelſi. Et ſufficit. Vide infra de mirari.

Admiſcere. Vide vbi Mixtio vel compoſitio, vel aggregatio. Videlicet in tabula.

Admonere. Idem eſt, ꝙ recipere, cōcedere, conſentire, &c. Vide in tabula.

Admouere Idem eſt, ꝙ applicare, adaptare, &c. Vide in tabula.

Adnullare. Idē eſt, ꝙ aliquid adnihilare, deſtruere, diſſipare. Vide in tabula.

A **Adolere.** Nota, ꝙ adolere idem eſt, quod incendere, vel cremare, ſed potiſſimè refertur ad adolitionem ſeu crematione holocauſti, & incenſi, quod fit q̄n offertur in altaribus vel crematur. Vide infra de cremare & de incendere, & præcipuè de incenſo, quia ſm ꝙ moraliter loquendo in ſcriptura incenſum multiplex inuenitur, ſecundum hoc multiplex eſt adolitio. ſ. bona ſeu mala. Sed ſi vis, dic ꝙ in ſcriptura adolitio ſignificat

Carnis macerationem,
Mentis inflammationem,
Cordis deuotionē vel orationem,
Vocis adulationem.

Signat dico aſperitatē pœnitentię, & corporis macerationē. vnde Leui. 1. dr̄ de carnibus hoſtiæ, ꝙ oblata omnia adolebit ſacerdos ſuper altare. Itē ſignat mentis ardorem & dilectionem. Vnde Leui. 4. dr̄, ꝙ ſacerdos omnem adipem tollet, adolebitq;. Adeps. n. qui conglutinat, & ignem nutrit, charitatem ſignat. Leui. 8. Adipem adoleuit igni. ¶Item ſignat orationem & deuotionem. vnde de altari aureo dicitur Exod. 40. quòd adolebit ſuper eo incenſum domino ſcilicet. Aron, vel ſacerdos, & 3. Regum. 22. Adolebant incenſum in excelſis, &c. Vide infra de incenſo & de thure &c. ſufficit.

A **Adoleſcentia.** quantum ad p̄ſens mihi occurrit, ꝙ adoleſcentia pōt accipi tripliciter. Eſt. n. adoleſcētia naturalis, virtualis, & criminalis. Naturalis idem eſt, ꝙ iuuentus, & principium vitæ noſtræ. Virtualis idem eſt, ꝙ vitæ & virtutū & morum p̄fectio. Criminalis idem eſt, ꝙ ignorātia vel leuis & inſtabilis cōditio. ¶Dico igitur primo, ꝙ eſt iuuentus, ſeu adoleſcentia naturalis, & iſta eſt ſicut cera mollis, q̄ faciliter recipit impreſſionē ſiue pulchrū ſiue turpem. Sic verè adoloſcens, qui adhuc eſt, mollis, tener, & flexibilis, faciliter recipit impreſſionem gr̄æ, vel peccati, ſm ꝙ ſibi vnum magis q̄ aliud applicatur, Et iō ſicut videmus, ꝙ plantula noua debet teneri recta, & cum aliquo recto ligno ligari, quia ſi p̄mitteretur in curuitate aliqua indurari, nunquā poſſet amplius rectificari, ſic pōt adoleſcens per correctionem & inſtructionē lignis rectis. i. bonis & iuſtis perſonis alligari per ſocietatē & cōiunctionem, quia aīal ſi in curuitate alicuius vitij per malā conſuetudinem induretur vix aut nunq̄ amplius ad rectitudinē cōmutatur. vnde Prouer. 22. Adoleſcens iuxta viā ſuam, & cum ſenuerit nō recedet ab ea. Et Tren. 3. Bonū eſt viro cū portauerit iugum ab adoleſcentia ſua. vbi oſtenditur, ꝙ bonum, immo neceſſe eſt, ꝙ hō ab adoleſcentia ſua virtutibus applicetur, quadruplici rōne. ſ. propter temporis aptitudinem (Ab adoleſcētia) Propter corporis fortitudinē (Viro) Propter oneris aſperitatem. (Portauerit iugum.) Propter muneris vtilitatē (quia bonum. i. vtile: Vel quia tempus ad hoc eſt congruum) Ab adoleſcentia. Quia corpus eſt ſtrenuum. (Viro.) Quia opus nimis eſt arduū. Portauerit iugū Quia munus datur proficuū (Bonum) Debet igitur ad hoc mouere temporis aptitudo. Ab adoleſcentia inquit, quia verè adoleſcentia eſt tempus propriè aptum ad conuerſionē & emendationem. Et triplici ratione, Propter.

Faciliorem impreſſionem,
Manentiorem durationem,
Acceptiorem perfectionem.

¶Eſt. n. in adoleſcētibus, facilior impreſſio. Nam ſicut dicit Iſaac in dietis. Carnes aīalium iuuenilū ſunt humidæ, fluxibiles, atq; molles, & iō facilius digeruntur. Nam q̄n in ſtatu veniunt, duriores ſiunt, & ad digeſtionem & conuerſionem magis ineptę. Sic verè chariſſimi, illi, qui ſunt in iuuenili ætate, ſunt naturaliter molles: flexibiles, humidi, ducibiles, & benigni, & iō tunc eſt facilius eos dirigere, inſtruere, conuertere, corrigere, informare. ps. In quo corrigit adoleſcentior viam ſuam. Nam q̄n ad ſtatum crementi p̄ueniunt, tunc per malas conſuetudines in vitijs indurantur, ita ꝙ non faciliter conuertūtur, ſicut videmus ad ſenſum. Ideò de talibus duris & obſtinatis pōt dici illud Eſa. 48. Scio quia durus es, & neruus ferreus ceruix tua, & frons tua ænea. ¶Itē in adoleſcētibus eſt manentior duratio, quia. ſ. quod in adoleſcentia addiſcitur, manentius & firmius retinetur, quia iuxta cōe dictum verſiculi. Quòd noua teſta capit, inueterata ſapit. Vnde Prouer. 22. Adoleſcens iuxta viam ſuam etiā cum ſenuerit non recedet ab ea. Et iō ſic debet ēē de nobis, ſicut eſt de Apib⁹. de quibus dicit Ariſtotel. & Ambro. in hexameron. ꝙ ipſæ recolligūt mel primo in pedibus anterioribus, deinde trāſmittunt illud ad pedes medios, tandē ad poſteriores, & tūc cognoſcitur in eis ponderoſitas, & ſic volāt ad ſuum alueare. Pedes anteriores ſignant partem anteriorē, & primā partem ætatis noſtræ. ſ. ſtatum noſtræ adoloſcentiæ. Medij mediū vitæ. ſ. iuuentutē, & virilitatem. Poſteriores vltimū uitę. ſ. ſenectutē. Nos igitur chariſſimi, debem⁹ recolligere mel deuotionis & gratiæ, & bonorū operū in primis pedibus, i. in primo tp̄e iuuentutis, atq; per p̄ſeuerantiam debemus remittere vſq; ad medios pedes. i. vſq; ad medium vitæ, tandem vſq; ad poſteriores. i. vſq; ad finem vitæ, & ſenectutem vt ſic mel deuotionis & gratiæ in prima ætate adoleſcētia colligatur, & vſq; ad ſenectutis poſterius p̄ſeueret, vt ſic gratijs & virtutibus onerati ad alueare paradiſi finaliter atque fœliciter volitemus. Mane igitur ſemina ſemē tuū, & veſpere ne ceſſet manus tua. Quod eſt cōtra multos ſimiles vaſis, q̄ fiunt de Orichalco, q̄ in ſui nouitate ſunt ſplēdidiſſima & pulcherrima, ſed tandem paulatim palleſcunt, in fine aūt ex toto rubiginantur, & deturpantur, ita ꝙ liquores contētos corrumpunt, & inficiunt, ſi diu in eius ſeruantur, Sic verè multi ſunt, qui in iuuentute per bona opera rutilant, atque ſplendent, ſed verè quanto plus viuunt tanto plus palleſcūt & à virtuali pulchritudine deficiunt, ita ꝙ in fine & ſenectute efficiuntur turpes & rubiginoſi p̄ diuerſa vitia & peccata, ita ꝙ quicquid in eis continetur, ſ. verba opera & exēpla, totum inuenitur putridum corruptum & infectū. Mors in olla vir Dei. 4. Regum. 4. Nō ſic boni, quia verè in bonis adoleſcentibus eſt manentior duratio. Item eſt in eis acceptior p̄fectio, quia. ſ. cæteris paribus plus placent Deo bona facta à iuuene, quā à ſene. Exemplū de beato Ioanne, qui erat adoleſcēs amictus ſyndone ſuper nudo Matt. 14. de quo tn̄ legitur, ꝙ iſte erat diſcipulus ille, quem diligebat Ieſus. Io. vlt. Vnde de Dauid, qui interpretatur vultu deſiderabilis. dicitur 1. Regū. 17. Erat adoleſcēs rufus & pulcher aſpectu. Margarita. n. q̄ in mane cōcipit, melior eſt cādidior & pulchrior quam illa, q̄ in veſpere generatur. vt dicit Dyoſ. & Iſido. Sic verè chariſſimi illi, qui iu mane iuuentutis, & ab ipſo tempore adoleſcentiæ concipiuntur in gr̄a, & in eſſe virtuali, p̄ducuntur, meliores ſunt cæteris paribus, & Deo acceptiores & in ſe puriores per innocentiam, pulchriores p̄ apparētiā, candidiores p̄ innocentiam quam illi, qui in tp̄e ſenectutis ad Deum conuertuntur, quia. ſ. tunc eſt homo ſicut ſtella matutina in medio nebulæ. Eccle. 50. Et ſic igitur dico, ꝙ quia in tempore adoleſcentiæ hō conuerſus eſt perfectionis acceptioris, & durationis manentioris, impreſſionis facilioris. Bene dico, ꝙ ad huiuſmodi conuerſionē in adoleſcentia faciēdā nos debet mouere tēporis aptitudo. Ab adoleſcentia inquit. Ideò faciamus, ꝙ de nobis poſſit dici illud Hiere. 48. Fertilis fuit Moab ab adoleſcētia ſua, requieuit in fęcibus ſuis, nec eſt transfuſus de vaſe in vas. Idcirco p̄manſit guſtus eius in eo, & odor eius nō eſt immutatus. Nos enim

enim debemus eſſe fertiles per bonorum operũ abũdantiã,
per longitudinis permanentiã, requieſcere in fęcibus ꝑ no-
ſtræ vilitatis reminiſcentiã, non eſſe transfuſi ꝑ peccatorum
interruptioné, habere guſtum ꝑ æternorum deuotionem, &
etiam odorem per bonæ famæ diffuſionem. Debemus igiť
ab adoleſcentia in bonis occupari, quia hæc requirit aptitu-
B do. ¶Secundò dico, ꝙ ad hoc competit corporis fortitudo.
viro inquit. Hõ, qui neceſſe habet fortem inimicum, inuade
re, hoc potiſſimè debet facere illo tpe quando melius pote
rit armorum pondera ſuſtinere, & quando maiori ſolet for
titudiue abundare. Et iõ quia nos habemus fortes inimicos
ſcilicet mundum, carnem, & diabolum inuadere, & eis ꝑ vi
ribus repugnare, iõ neceſſe eſt, ꝙ illo tpe quo corp⁹, eſt for-
tius & virtuoſius ad arma bonorum operum ſubſtinenda,
ſ. ad ſcutum patientiæ, ad loricam pœnitentiæ, baltheũ con
ſtrictiuum amicitiæ, Galeam, q̃ caput intentionis protegit,
veritatis & iuſtitiæ lanceam, q̃ à longe percutit, orationis
enſem, qui ex omni parte ſcindit, aſperæ correctionis videli
cet, in tpe adoleſcétiæ iſtos hoſtes per bona opera inuada-
mus. viro inquit, quia. ſ. dum ſumus viri, i. fortes & virtuoſi.
ſ. in ętate adoleſcentia iſta debemus opera frequentare. Exẽ
plũ de Goliath. 1. Reg. 18. De quo dr̃, ꝙ ipſe erat vir bella-
tor ab adoleſcentia ſua. Quia verè bella bonorũ operum &
laborum debemus ab adoleſcentia, atq; dum ſummus iuue
nes frequentare. 1. Mach. 16. Expugnauimus hoſtes ab ado-
leſcentia. quod etiam patet exemplo naturali de apibus. In-
ter apes talis eſt ordo, ꝙ illæ, quæ ſunt fortiores & iuniores
exeunt ad laborem & ad flores ad alueare portandos, ſenio
res aũt in alueari remanent in quiete, vbi mella, & manſio-
nes cuſtodiũt, vt dicit Plinius. Sic verè chariſſimi inter nos,
qui ſunt iuuenes fortes, ſ. & virtuoſi debent exire ad laboré
exterioris, diligentiæ, aſperioris pœnitentiæ, & ad flores ho
neſtatis apparẽtiæ, & ẽt ad flores temporalis ſubæ, ipſamq;
debent ad alueare conuentus vel Eccleſiæ aggregare, & ſe-
nes & debiles ſuis laboribus fouere pariter & nutrire. Senes
aũt & debiles, qui corporis fortitudine ſunt priuati, circa
mellis diſtinctioné. i. circa dulcoris, & deuotionis & orõnis
confectionem & cœleſtis manſionis præparationé debẽt ſu
ſtinere & vacare, Quia. ſ. in Eccleſia iuniores debent ꝑ ſuos
labores ſenibus de tẽporalibus prouidere, & ſenes per ſuas
orationes debent iuuenes confortare, vel iuuenes ideſt ſæ-
culares debẽt ſenibus. i. maturis religioſis & eccleſijs de flo
ribus. i. de temporalibus prouidere, q̃ re vera ſunt tranſito-
ria more floris, ſenes autem debẽt eis de melle. i. de dulcore
ſpiritualium, vt dictũ eſt, prouidere. quia ſicut dicit. 1. Cor.
9. Si ſpiritualia ſeminauimus vobis, non magnũ eſt ſi veſtra,
carnalia metamus. Eſt igitur in adoleſcentia corporis forti
tudo. viro inquit. 1. Regũ. 18. Eſto vir fortis, & præliare bel-
C la domini. ¶Tertiò dico, ꝙ in adoleſcentia debemus operi-
bus inſiſtere, & ꝙ ad hoc debet mouere oneris grauitudo.
Sicut. n. onera grauia & ædificia ponderoſa debent imponi
nouis columnis, quia. ſ. magis ſunt fortes ſtabiles, atq; firmę
non antiquis nec putridis nec corruptis, ſic vere, quia nobis
incumbunt grauia onera. ſ. tentationum, tribulationum, &
laborum & operationum, idcirco fortibus columnis, i. cor
poribus dum ſunt in nouitate adoleſcentię, & iuuentutis
fortitudine, & vigore debemus imponere, non colũnis pu-
tridis. i. corporibus, ſenibus, debilibus & infirmis, qđ oſten-
ditur cum dicitur. Portauerit iugũ, quia. ſ iugũ diuerſarum
tribulationum, laborũ & operationũ ſtatutorũ & mandato
rũ, neceſſe habemus per obedientiã tolerare. Vnde Eccl. 49
Occupatio magna creata eſt omnibus, & iugũ, grauè ſuper
filios Adam à die exitus de ventre matris ſuæ, vſq; in diem
ſepulturæ eorũ. Sed verè de multis põt dici illud Hiere. 2.
A ſæculo confregiſti iugũ, rupiſti vincula. Mali. n. rumpunt
& frangunt per tranſgreſſioné iugũ. i. punitionem, impoſi-
tiones & vinculum, ſ. ſtatutorũ litigaturas & obligationes.
hoc potiſſimè eſt in religione, vbi multi ſunt ita obſtinati &
ſuperbi, ꝙ nulli iugo obedire volunt, ſiue ſubmittere colla
ſua, immo ſæpe accidit, ꝙ per inſolentiã & apoſtaſiam, oĩa
diſſipant, atq; frangunt, ſimiles Rhinoceronti, q̃ eſt beſtia
ita indomita, ꝙ nullo põt iugo vel vinculo contineri. Sic ve
rè nec iſti vinculis regularis obſeruantiæ, nec iugo laboris,
& obedientiæ poſſunt ſubiici, vel ſubmitti. Nã ſ̃m Plinium
Rhinoceros viuus capi non põt niſi fortè puellaris virgini-
tas ipſam domet. Sic verè iſti mali obſtinati, & effrenati capi
nequeunt vel concludi in regularis vinculis diſciplinæ, niſi
fortè puellaris virginitas, i. influentia virginis glorioſæ ad
hoc ſua gratia operetur. Et ideo de tali Rhinoceroute loq-
tur Iob. 39. Nonne volet Rhinoceros ſeruire tibi? aut mora
bitur ad ꝓſepe tuũ? nunquid alligabis eum ad arandum lo-
ro tuo? aut confringet glebas tuas poſt te? quaſi diceret nõ.
Obſtinati. n. ſunt quo ad ſubiectionem, ꝓſumptuoſi, quia no
lunt ſeruire, quo ad durationé defectuoſi, quia non moran-
tur ad ꝓſepè. i. in clauſtro, quo ad operationem: delitioſi q̃a
ſ. non arant, nec glebas ſui corporis confringunt per pœni-
tentiam, quo ad ꝓteritionem iniurioſi, quia. ſ. non alligãtur
loro diſciplinæ. Non ſic chariſſimi, ſed in adoleſcentia labo
remus, quia ad hoc debet mouere laboris ſeu oneris grauí-
tudo. portauerit inquit iugũ. Dicat igitur quilibet illud Za
cha. 12. Hõ agricola ego ſum, quoniã Adã exemplũ meum,
ad adoleſcétia mea, quia ſicut dicitur ad Gala. 6. Vnuſquiſq;
onus ſuũ portabit. ¶Quartò quia ad hoc mouet munerum
plenitudo, quia verè ſicut vinea, q̃ in ſui nouitate bene coli-
tur, vberiorem fructũ portat, ſic verè hõ, qui in adoleſcétia
per pœnitentiã & correctioné benè colitur, plures, & me-
liores fructus virtutum & ꝓmiorum in vita ſua recipit & ẽt
in futura, quod oſtenditur cum dicitur, Bonum eſt, quia. ſ.
bonitas gratiæ & gloria per virtutis opera generatur. Si-
cut dicit auctor de apibus. Apes in vere & autumno confi-
ciunt mel, ſed id, quod fit in vere, magis eſt bonum, propter
illarum nouitatem & puritatem. Sic verè quamuis in verè
iuuentutis, & in autumno ſenectutis poſſunt homines con
ficere, & acquirere mel. i. dulcorem virtutum gratiæ & glo
riæ, illud tamen, qđ in vere iuuentutis acquiritur, quando. ſ.
flos affectionis purior eſt, melius debet merito reputari. iux
ta illud. Prouer. 25. Comede fili mel, quia bonum eſt. Et iõ
chariſſimi per adoleſcentiã applicemus nos bonis operib⁹,
quia hic requiritur fructus plenitudo, pœnæ meſtitudo, ſtã-
tus fortitudo, & tpis aptitudo. Eſt igiť adoleſcétia naturalis
¶Secundo dico, ꝙ eſt adoleſcentia virtualis. Nam ſicut ado D
leſcens abundat in virtutibus naturalibus, ſic vere nos debe
mus abundare in virtutibus moralibus. Et ideò quilibet bo
nus & virtuoſus põt dici adoleſcens. i. bonis moribus iuue-
neſcens. Iõ de quolibet tali põt dici illud Marci. 14. Adole-
ſcens quidã ſequebatur eum. ſ Ieſum amictus ſyndone. Nã
ſicut ætas adoleſcentiæ eſt naturaliter feruẽtior, ſubiectior,
& purior, ſic verè boni debent eſſe
Feruentioris charitatis (adoleſcens)
Parentioris voluntatis (Sequebatur eum.)
Paratioris puritatis (Amictus ſyndone)
Debet igitur iuſtus ſeu moralis adoleſcens
Charitatis facibus ardere,
Dignitatis iuſſibus parere,
Honeſtatis floribus ſplendere.
¶Debent igitur habere charitatem feruentiorem. Nã ſicut E
in æſtate magis viget calor naturalis, ſic verè in viris perfe
ctis magis abundat calor, & feruor ſpiritualis. ſ. ignis amo-
ris, & charitatis, quod oſtenditur cum dicitur Adoleſcens,
quia adoleſcens dicitur ab adoleo les, quod idẽ eſt qđ incẽ-
do, dis. eo ꝙ ætas illa eſt tota incenſa ꝑ caloré. Vnde in pſal.
Ibi Beniamin adoleſcentulus in mentis exceſſu. Nam ſi de
bonis q̃ritur vbi ſunt? reſpondetur, ibi. ſ. in ſtatu gratiæ. Qui
ſunt ipſi? ſunt Beniamin. i. filij & dilectores ꝓſperitatis æter
næ. Quales ſunt ipſi? ſunt adoleſcentuli. i. fortes feruentes &
virtuoſi. Quid agunt? pro certo ipſi ſunt in mentis exceſſu.
i. in mentali feruore affectione cogitatione & meditatione
& contemplatione. Sed verè proh dolor nõ ſic, quia verè
multi ſunt hodie adoleſcentes corpore, qui non ſunt adole
ſcentes mente, & multi, qui non ſunt nec corpore nec men-
te, Nam ſicut vinum naturaliter eſt calidum & humidum, &
tamen propter exterioré calorem abundãtem humor eius
conſumitur, & calor eius deſtruitur, ſicut patet in aceto, &
ſic non eſt amplius calidum, nec humidum ſed frigidum, &
ſiccum, ſic verè multi quandoq; ſunt boni. i. viri perfecti, &
Dei & Angelorum gratia lætificati, calidi per charitaté, hu-
midi per pietaté, ſed calor exterior. i. ardor, & amor exte-
rior bonorũ. i. delitiarum & diuitiarũ, ipſorũ virtuté, & na-
turam ꝑ auaritiam & luxuriam corrumpit, ita ꝙ ipſi efficiũ
tur frigidi ꝑ indeuotionem, & ſicci ꝑ incõpaſſionem & iõ
tales non ſunt vinum per aliorum conſolationem, ſed ſunt
eis in acetum per tribulationum mortificationem, quia
ſcilicet

scilicet ipsi sunt aliorum mortificatiui p rapinā & vexationem, & iō vicini eorum possunt dicere illud psalmistę. In siti mea potauerunt me aceto. Verbum pōt esse pauperum & vicinorum. Non sic charissimi non, sed simus adolescentes
F spirituales.s.feruentioris charitatis (Adolescens inquit.) ¶Secundò simus paratioris voluntatis (Sequebatur eū)Sicut.n.adolescētes sunt senibus magis flexibiles, & agiles,(sicut.n.adolescentibus filijs diuitū & potentū solet assignari magister & pedagogus, qui eos instruat & informet, quem ipsi sequunt, & ei obediūt) sic vere viri, qui pfecti, humiles, obediētes, & agiles sunt, magistros sibi assignatos.s.Deum, & plātos suos p humilitatē & obedientiam sequuntur, eorumq; votis, desiderijs, & mandatis suā paratam exhibēt voluntatem. vnde. 1. Petri. 5. Similiter adolescētes subditi estote senioribus. oēs.n.innicem humilitatem insinuate. vbi ista subiectio commendatur, ex concordiæ vicissitudine (Similiter inquit & inuicem) Ex constantiæ fortitudine (Estote Ex fundamento perfectionis(Humilitatem) Ex documēto discretionis(Insinuate(Et ista subiectio obedientiæ ostenditur, qñ dr̄. Sequebatur eum.s.Iesum, quia verè Iesum Dei filium vel Iesum saluatorem.i.bonum & iustum plātum debemus sequi, & ei obedire & obsequi. Vnde Seneca in prouerbijs dicit. Oportunum est maiorum sequi vestigia, si rēctè pcesserint. Quod est contra multos, qui re vera non videntur, esse iuuenes, immo senes sunt, tardi & pōderosi nec ad sequendū alios sunt apti. Sic multi sunt in vitijs antiqui, & per malas consuetudines aggrauati, pigritia & negligentia hebetati, à snīa ēt discretionis & sapientiæ spoliati, ꝙ nec Christum, nec prælatum per subiectionem, & obedientiam volunt sequi, sed magis illū p diuersa vitia psequi, nec volunt istis aliqualiter obedire, sed magis eos contemnere & odire. Vnde vr̄, ꝙ multi sunt similes lupis, qui sm̄ Homerum libro de pugnis & astutijs bestiarū, qñ senescunt fiunt pessimi, quia cum tunc pp corporis grauitatē nequeant bestias venari, conuertuntur ad homines impugnandum, occidēdum, & deuorandum. Sic verè multi sunt, qui in vitijs antiquantur, & per grauitatem & ponderositatē negligentiæ taliter hebetantur, ꝙ ipsi nō curant, nec possunt contra bestias.i.contra motus bestiales, & sensuales resistere.s.carnalia desideria reprimendo, Deo & plātis obediendo, & se in bonis actibus occupando, immo vere ipsi nituntur impugnare, homines.i.motus & actus rationis.s.Deum & plātos contēnendo & p obstinationē & negligentiā tepescēdo. Iō de illis pōt dici illud Eze. 19. Leo factus est, & didicit capere pdam, hominesq; deuorare. Tales ēt Lupi, aliter exponendo, possunt dici cupidi & auari, qui verè ad literam quanto sunt seniores, tanto sunt nequiores, & ad auaritiam promptiores, quia teste Seneca. Cū cætera vitia nobis senescentibus senescant, sola auaritia iuuenescit. Et in hoc maximè sunt nequissimi, quia.s.ipsi nō nocent bestijs & malis crudelibus & iniquis, immo ipsos sustinent, atq; fouent, sed verè hoīes.i.bonos & simplices & benignos rōnabiles & iustos ipsi p rapinas fraudes & vsuras quātū possunt destruūt & impugnant. Non sic charissimi, nō simus senes, tardi, pigri & iniqui, sed simus adolescentes, obedientes.s.& subiecti. Sequebat(inquit) eum. vt sic quilibet possit dicere illud Matt. 8. Magister sequar te quocunq; ieris &c. Simus igitur charissimi paratioris volūtatis. ¶Tertiò simus patētioris, vel for
G mosioris puritatis (Amictus syndone) Adolescentes sunt, vt communiter, quo ad substātiam puriores, & etiā quo ad decentiam pulchiores, quia.s.natura nō est in eis superfluis & corruptis humoribus defedata, sed sanguine rigata puriori, & ampliori pulchritudine decorata. Sic verè boni sunt, & debent esse substātiæ purioris per innocentiā intrinsecā, & apparentiæ pulchrioris p continentiā extrinsecam, quod ostenditur cum dr̄. Amictus syndone, q̄ est pannus lineus candidus, atq; mūdus, & signat cordis, & corporis puritatem. Et iō nos debemus esse sicut Ioseph. de quo dicitur Matth. 27. ꝙ ipse accepto corpore Christi inuoluit in syndone munda. Et Marci. 15. ꝙ Ioseph mercatus est syndonē. Quia verè Ioseph, qui interpretatur augmentum idest illi, qui volunt in gratijs augmentari, debent mercari, & acquirere syndonem idest cordis & corporis puritatem. De talibus adolescentibus dicitur. 1. Reg. 18. Erat autem adolescens rufus, & pulcher aspectu decoraq; facie, vbi talis puritas commendatur.

A constantiæ firmitate(Adolescens)
A clementiæ pietate(Rufus.i.sanguineus)
Ab apparentiæ venustate(Pulcher aspectu)
A cognoscentiæ sanitate(Decora facie)

¶Sed heu proh dolor videtur, quòd pauci sunt hodie, qui talj adolescentia sunt dotati, quia verè multi sunt hodie, qui habent.

Innocentiæ puritatem, sed luxuriæ fœditatem,
Non decentiæ venustatem, sed insolentiæ leuitatem,
Non scientiæ sanitatem, sed inscitiæ prauitatem,
Non continentiæ castitatē, sed potius luxuriæ carnalitatē.

¶Et ideò tales non sunt propriè adolescentes, immo decrepiti seu senes, qui viscosi sunt, phlegmatici & immundi, similes Simijs, q̄ in iuuentute sua satis sunt mundæ, in senectute aūt fiunt immundæ. Masculi autem in senectute fiunt fœtidi, & immundi, cunctis abominabiles, & despecti. Sic verè mundi sunt, qui quandiu durant, & perseuerant in adolescētia virtuosa, & in statu gratiæ, & virtutis, ipsi sunt puri, & mundi per innocentiam & castitatem. Sed verè quando per vitia & per malas consuetudines antiquantur, tunc fiunt immundi per luxuriam, corrupti per perseuerantiam, & fœtidi per infamiam, despecti, & abominabiles, per omnium cōtemptum, & displicentiam. psalm. Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt, &c. Et ideò tales mali adolescentuli possunt dicere illud psalm. Adolescentulus sum ego & contemptus. Et tales fuerunt figurati Luc. 15. in adolescentiorē filiorum, qui acceptam portionem dissipauit cū meretricibus, viuendo luxuriosè. Sic verè (charissimi) tales à patre suo Christo acquirunt, & accipiunt in baptismo portionē suā, scilicet gratiam & innocentiam, ipsam dissipauit, & consumunt per diuersa vitia & peccata, & maximè viuendo luxuriosè, & fœtide & immundè. Non sic charissimi non, sed pro Deo habeamus patentem puritatem, paratam voluntatem feruentem charitatem. Et ista est adolescentia virtualis, de qua virtuali adolescentia pulchre loquit̄ scriptura Iob. 29. dicens sic. Quis mihi det, vt sim iuxtà menses pristinos, sicut fui in diebus adolescentiæ meæ, quando petra fundebat mihi riuos olei? ¶Circa tertium nota, ꝙ est adolescentia carnalis, quia per adolescentiam intelligitur, status vitiorum & peccatorum. Et ideo de tali adolescentia potest intelligi illud Ecclesi. 11. Adolescentia & voluptas vana sunt. vbi ostenditur, quòd secundum tres conditiones, quæ sunt in adolescentia corporali, tria sunt vitia in adolescentia criminali. Sunt enim adolescētes naturaliter feruidi, humidi, fluidi, secundum quas tres conditiones peccator cupiditatis facibus inflammatur, quantum ad calorem, adolescētia, carnalitatis fæcibus inquinat̄, quantum ad humorē, voluptas, stabilitatis viribus spoliatur, quantum ad fluitionem, Vana sunt inquit. Habent igitur mali adolescentes.i.peccatores

Cupiditatem ardentem, — Habent dico ardorem cupiditatis.
Carnalitatem fœtentem,
Fragilitatem fluentem.

Nam sicut calor naturalis abundat in iuuenibus, qui naturales motus, & appetitus incitat, & inflammat, sic peccatores abundant, in ardore, & calorē cupiditatis, per quam motus & appetitus desiderium suorum inflammatur per auaritiam, quod ostēditur, cum dicitur. Adolescentia. quod dicitur ab adoleo, les. quod idem est, quòd incendo, dis. ad notandum, ꝙ tales ardore auaritiæ sunt incensi. Nam mundana prospēritas est similis cuidam fonti, qui est in Africa, de quo dicit Isid. ꝙ faces ardentes ibi extinguuntur, & extinctæ ibi reaccenduntur. Similis fons est in Gallia in Grationopoli in Delphinatu Viennensi, sicut audiui ab Episcopo dicti loci, de quo Augustin. etiam facit mentionem de ciuitate Dei. lib. 20. ca. 5. Sic verè in mundo & in mundi prosperis illi, qui sunt ardentes per charitatem, extinguuntnr per iniquitatem, inde uotionem, tepiditatem. Illi qui sunt ibi extincti, qui scilicet non sunt p ardorem auaritiæ inflammati, si in fonte isto idest in mundi prosperis immergantur, statim eorum desideria per auaritiam inflammantur. Sicut enim pinguedo ligna facilius inflammari facit si inuncta ex ea fuerint & linita, sic pinguedo mundanæ prosperitatis, cor quod ex inde linitur per complacentiam, facit per auaritiam inflammari. Esa. 66. Accendentes ignem omnes vos accincti flammis. Et nota, quòd dicit accincti flammis, quia tales accincti sunt, & armati flammeis mundi diuitijs, quæ cor humanum

num per auaritiam comburunt. Psal. Flamma combussit peccatores. Et tales adolescentes fuerũt figurati in illo Mat. 19. cui præcepit Iesus, ꝙ ipse vẽderet omnia bona, & daret pauperibus, qui cum esset diues valde, abijt tristis. Sic verè illi, qui sunt diuites, & diuitijs alligati, nihil reputant tam tristabile, q̃ ab amore diuitiarum recedere, & bona sua pauperibus erogare. Ideò de tali adolescentia potest intelligi illud Iob. 22. Ossa illius implebuntur vitijs adolescentiæ suæ. Habent igitur ardorem cupiditatis inquit. ¶ Scd'ò isti habẽt humorẽ carnalitatis. voluptas inquit. Sicut. n. videmus, ꝙ adolescentes plus habent de humore radicali, sic verè peccatores magis habent de humore carnalitatis, luxuriæ, voluptatis, quæ rectè est quasi radicalis & intrinsecus humanæ cõditionis naturalis appetitus. Ezech. 23. Fornicati sunt ab adolescentia sua. Voluptas inquit. Nam vt dicit Isaac. Pisces recẽtes sunt communiter viscosi & humidi, ideò indigent, ꝙ saliantur, vt eorum superflua humiditas consumetur. Sic verè charissimi, qui sunt spiritualiter recentes. s. personæ insolentes & immaturæ, solent abundare in humiditate & viscositate luxuriæ & carnalitatis, malaq; nutrimenta. i. mala verba & exempla alijs vt communiter administrant, & ideò summe indigent, ꝙ per sal (id est) per cõdimentum discretionis, vel per sal id est per acritudinem correctionis & tribulationis à suis humidis carnalibus voluptatibus desiccentur. Figurati in illo adolescente Lucæ 7. qui efferebatur mortuus, cuius loculum Iesus tetigit dicens. Adolescens tibi dico surge, & sic fuit resuscitatus. Sic verè qñ homo est mortuus per peccatũ & maximè per luxuriam, quæ ad modum mortui fœtet, qui effertur ad foueam Infernalem, non resuscitatur per gratiã; nisi Iesus tangat loculum corporis sui per correctionem & tribulationem, Et nisi dicat, adolescens tibi dico surge. Vide figuram istam melius expositam vbi supra. Accedere. Et voluptas: ideò dicit illud Eccl. 2. Non prohibui cor meũ, quin omni voluptate frueret̃. Et ideò cuilibet tali adolescenti id est cuilibet personæ carnali posset dici illud Ecclesi. 16. Non (es inquit) recordata dierum adolescentiæ tuę; qñ eras nuda & confusione plena & conculcata in sanguine tuo, ædificasti tibi lupanar, & fecisti tibi prostibulum. Habent igitur tales humorem carnalitatis. ¶ Tertiò dico, ꝙ ipsi habent fluxũ mobilitatis: Sicut. n. adolescens naturaliter est mobilis, leuis, & instabilis, & etiam in corde debilis, sic peccator hẽt mobilitatem inconstantiæ, leuitatem insolentiæ, debilitatẽ negligentię. Sunt. n. debiles ad bene operandum, leues ad lasciuiendum, mobiles & instabiles ad perseuerandum. Quod ostenditur cum dr̃. Vana sunt quia. s. res vanæ sunt illæ, quæ non sunt durabiles, nec habent stabile fundamentum. Sic verè tales sunt ita vani, ꝙ non sunt in vno proposito stabiles, neque firmi, sed per inconstantiã mobiles & infirmi. Vana sunt opera & risu digna. Tales sunt similes Cameleonti, cuius pellis non est determinata ad aliquem colorem, immo colorẽ suum secundum circunstantes colores variat, atque mutat. Oculos etiam habet multum mobiles, & sæpissime eos gyrat. Parum habet de sanguine, & parum de carne, splene caret, vt dicit Isid. & Auice. Re vera tales sunt multi huius mũdi peccatores: quia ita habent oculos cordis mobiles & vertibiles per varios & multiuolos appetitus, ꝙ nunquàm in eodem proposito perseuerant, immo de vno proposito ad aliud facillime se conuertunt. Ecclesi. 20. Oculi eius septemplices sunt. In eodem etiã colore virtutis, & perfectionis, & bonæ conuersationis non perseuerant, immo ẽm colores rerũ exteriorum (id est) ẽm aliorum circunstantium mala exempla faciliter de colore ad colorem (id est) de virtute ad vitium se conuertunt. Eccl. 16. Sumpsisti vestimenta tua multicoloria. Et br̃ isti nihil habent de splene, vbi est sedes melancholię (quę causat tristitiam). i. de mærore timoris & considerationis, parum de sanguine & de rubore pietatis & cõpassionis. Num. 12. Caro eius deuorata est à lepra. Et ideò de talibus adolescentibus potest dici illud Gen. 8. Sensus autem & cogitatio in malum prona sunt ab adolescẽtia sua. Heu charissimi, pro Deo non sic, non simus Cameleontes ẽm istam conditionem, sed simus Cameleontes ẽm aliam expositionẽ Habeamus igit̃ oculos cordis mobiles per agibilium circuũspectionem, variemus colores conuersationis per circunstantium mutationem. Abdicemus carnem, & sanguinem (idest) voluptatem & carnalitatem. Non habeamus splenem, qui ridere facit. i. mundi facultatem & prosperitatem, quæ. s. risum introducit (hoc est) cordis vanitatem & iucunditatem. vertere enim debemus oculos discretionis nostræ ad considerandum, nunc temporalem vanitatem, nunc æternalem fœlicitatem, nunc infernalem aduersitatem. Itemq; colores debemus mutare: quia verè quicquid de coloribus morum, & pfectionũ in alijs, quæ circa sunt viderimus, totũ debet in pelle conuersationis nostræ p imitationẽ apparere, vt nobis possit dici illud Ezec. 16. Laui te aqua, & emundaui sanguinem tuũ ex te, & vnxi te oleo, & vestiui te discoloribus, & calciaui te hyacintho, & cinxi te bysso. vbi ostẽdit, ꝙ nos debem⁹

Vendicare corporis puritatem (Laui te aqua)
Abdicare carnis fœtiditatem (Mundaui sanguinem tuum)
Conseruare dulcem pietatem (Vnxi te oleo)
Procurare morum honestatem (Vestiui te discoloribus)
Refrenare iunctam voluntatem. (Calciaui te hyacintho)
Acceptare mundam castitatem. (Cinxi te bysso.)

Sed verè charissimi nõ sic mali & peruersi, sed verè ipsi sunt sicut dictũ est, per inconstantiam fluidi, per luxuriã humidi, per auaritiã feruidi. Et sic est dictũ de adolescẽtia criminali.

Adonias. Fuit filius Dauid primogenitus, qui sine licentia patris regnare volens confœderauit sibi Ioab Principẽ exercitus patris sui & Abyathar Principem Sacerdotum, & instructo conuiuio Regium etiam nomen assumpsit. Pater verò eius hoc sciens, ipsum à Regno repudiauit, & Salomonem minorem filium in Regnum loco ipsius sublimauit. sicut dr̃ 3. Regu. 1. Adonias eleuabatur dicens. Ego regnabo. Et dic, ꝙ sicut Adonias petijt Sunamitẽ, vt sic cum ea Regnum vsurpare valeret, pp̃ quod etiam in Templo fuit occisus, sicut patet ibidem, sic illi, qui Sunamitem id est beneficia ecclesiastica petunt, & dignitatibus ecclesiasticis desponsari quærunt, videlicet, vt regnent, & præsint, & non prosint, à Salomone id est à Christo finaliter occidentur, qñ, scilicet, in ipso Templo Ecclesiæ prope altare domini mortis temporalis, & æternæ sententia punientur &c. A

Adonibeseth. Nota, ꝙ Adonibeseth fuit Rex Hierusalem: qui pugnauit contra Iosue, & filios Israel aggregato sibi exercitu & conuocatis Regum auxilijs Gentilium, contra ipsos visus est præualere, & Gabaonitas, qui ad Iosue confugerant, extirpare. Fuerunt tñ á Iosue victi, & in speluncam admoto lapide reclusi, & tãdem interfecti sunt & suspensi. Et interpretat̃ Adonibeseth dñs pacis vel dominator iustitiæ. Talis potest significare quẽlibet Regem, & Prælatum Hierusalem terrestris idest Ecclesiæ militantis: quia. s. pacis & iustitiæ dñs debeat esse, qui tñ quandoq; ita fit in regimine suo malus ꝙ contra Iosue & filios Israel idest cõtra Christum & viros iustos pugnat, & ad suum auxilium Reges Gentiles id est sæculares Principes sibi confœderat, atq; vocat, & illos, qui ad Iosue. i. ad Christũ confugiunt. s. simplices pauperes atq; iustos exactionibus, atque depressionibus plus impugnat. Psa. Ecce Reges congregati sunt cõuenerũt in vnũ aduersus dñm & aduersus Christũ eius. Sed re uera finaliter tam isti q̃ sui adiutores à Iosue vincunt̃ (id est) á Christo, & in spelunca sepulchri apposito lapide concluduntur, & in Inferno finaliter suspenduntur. A

Adoptio. Nota, ꝙ adoptare nihil aliud est quàm aliquem, qui non est filius naturalis, in filiũ voluntariè recipere, vel habere, & ad certam portionem hęreditatis tanquàm proprium, & naturalem filium ordinare. Et sic igitur dicam, ꝙ est A

Adoptio numinis,
Adoptio hominis,
Adoptio luminis,
Adoptio criminis;

¶ Dico primo, ꝙ est adoptio numinis: quia scilicet Deus adoptat homines per gratiam, & eos cum vnigenito & cum naturali filio suo ad hęreditatẽ æternam admittit, & sic datur homini per gratiam, quod non habuerat per naturam: quia cũ homo ẽm Apostolũ sit filius iræ, ipsum tñ facit per gratiam filium gloriæ. Ista est. n. quæ hic inchoatur per gratiam, iuxta illud Galat. 4. Misit Deus filium suum, vt adoptionẽ filiorum Dei reciperemus. In fine verò complebitur per gloriã. Rom. 13. Adoptionem filiorum Dei expectamus. Deus enim facit sicut illa species Aquilæ, quæ dicitur Ossifragus. De qua dicit Plinius, ꝙ pullos ab alijs auibus eiectos & derelictos recipit, & in nidum suum deferens eos nutrit. Sic verè: quia parentes nostri Adam & Eua eiecerunt, nos de Paradiso, ideò verus ossifragus Dei filius per incarnationem ad nos

venit & nos in suos filios adoptauit, & in nidum Paradisi deferens æternæ gloriç vberibus nos nutriuit. Ephe. 1. Prædestinauit nos Deus in adoptionem filiorum. Iusti igit filij Dei adoptiui. Christus autem filius solus naturalis eius. Cuius contrarium Arrius asserebat, qui. s. astruens Christũ creaturam esse, & à Deo in filium adoptatum, instar Iudæ proditoris crepuit, & in Constantinopoli dum ad latrinas secederet, intestina profudit, sicut ponitur in historia tripartita. Ista est igitur potentia numinis. ¶ Secũdò dico, ꝙ est adoptio clementis hominis: quia. s. homo pauperes per charitatem quasi in filios sibi adoptat, in quantum bona sua ipsis communicat, atq; donat. sicut de filia Pharaonis dicitur Exod. 2. ꝙ ipsa Moysen adoptauit in locum filij. Sed de hoc vide infra de

C eleemosyna, de Pauperibus & Mia &c. ¶ Tertiò est adoptio gratię luminis. i. adoptio virtutum: quia. s. cum hõ nascat, vitio originali & naturali, virtutes naturaliter non possidet nisi ipsas ex accidenti recipiat, & adoptet. Sicut. n. dicit Seneca. Virtutes magistro indigent, sine magistro vitia discũtur, hortus. n. cordis & corporis nostri spinas & tribulos solum germinat nisi qñ hõ virtutes adoptat, & eas ab extrinseco sibi inserit, atq; plantat. Mat. 21. Homo quidam plantauit vi-

D neã. ¶ Quartò verò dico, ꝙ est adoptio culpæ vel criminis. Sicut. n. dr̃ Eccles. 8. Deus fecit hominẽ rectum, & tñ ipse aliunde vitia adoptat, qñ voluntariè delinquit, & peccat, & ea sibi radicaliter assimilat, & acceptat: vnde de talibus filijs põt dici illud Esa. 1. Væ semini nequã, filijs sceleratis &c. Sufficit.

A **Adorare.** Idem est, quod ad plenum orare, & idem est quod supplicare, veniam quærere, gratias agere, reuerentiam facere, gratiam implorare, personã honorare, & ei obedire, & seruire. Quantum ad præsens autem dico, ꝙ adoratio est duplex scilicet. Virtualis & meritoria, ¶ Meritoria est illa, qua Criminalis & damnatoria. adoratur Deus & Sancti, quæ dicitur Latria quantum ad Deum. Dulia quantum ad Sanctos & res Sanctas. Damnatoria est illa, qua adoratur Diabolus, & dr̃ Idololatria, & alia, qua adoratur mundus, & res mundanę, & dr̃ hyperdulia. Dicamus igitur primò, ꝙ est adoratio meritoria, qua. s. Deus debet adorari. Circa ꝙ nota, ꝙ omnis res in suis necessitatibus recurrit ad illud, quod ei præficitur in natura, vt cum ipso reperiat auxiliũ & iuuamen. Istud videmus de quadam bestiola, quæ dr̃ orix, quæ ꝑ totam hyemem dormiens in ortu caniculæ euigilat, quæ videns visum suum debilitatum in dormiendo recurrit ad illã stellam, ipsamq; attentis oculis considerat, ac si rectè ipsam ex certa scientia adoraret, quod vtique facit vt per stellæ claritatem sui visus obscuritas temperet. sicut dicit Pli. & Isid. Re vera charissimi sic debet esse nobis: qa verè quotiens aliquam necessitatem, infortunium vel aduersitatem patimur, necesse est, ꝙ ad nostros superiores. s. ad Deũ, & Sanctos ipsos deuotè adorando, & supplicando celeriter recurramus. vnde Esa. 49. Vultu in terram demisso adorabunt te. Nam si somnus. i. dulcor & requies terrenorum nos excæcauerit ꝑ peccatũ, oculosq; cordis nostri lumine diuinæ gratiæ, discretionum, in toto vel in parte priuauerit, pro certo charissimi nos debemus recurrere ad stellam caniculam. i. ad Deum, ad gloriosam Virginem, vel ad Sanctos, qui dicuntur stellæ ꝑꝑ claritatem, dicuntur caniculæ ꝑꝑ fidelitatem: quia. s. canis est animal fidelissimũ, & ad ipsum debemus oculos cordis aperire per confessionẽ, ipsum respicere per contemplationem, ipsum adorare ꝑ deuotionẽ, corã eo stare per perseuerantiæ durationẽ. & sic poterimus lumen recipere per discretionẽ, & per diuinæ gratię susceptionẽ. vnde in Psa. Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestræ non confundent. Et hoc maximè fieri dẽt in ortu istius caniculæ. i. in die ortus. i. natiuitatis seu apparitionis dñi seu beatæ Virginis, vel etiam in festo cuiuslibet sancti, vbi ipse Christus vel ipse sanct⁹ nobis spẽaliter orit, vel apparet. Figura Mat. 2. Vbi magi prius infidelitate detenti, visa stella & cognito Christi ortu, venerunt eũ adorare, & ei thus & myrrhã & aurũ obtulerunt, & sic per fidem illuminati fuerũt. Sic verè (charissimi) nos debemus ad stellã. i. ad Deũ & Sanctos venire per deuotionẽ, & eũ adorare per fidẽ & honorationem, & ei offerre thus. i. fragrantem orationem. Myrrham. i. amaram pñiam & correctionem. Aurum. i. clarã sapientiam & discretionẽ. & sic illuminabimur per gratiæ & fidei susceptionem, dicentes. Vidimus stellam eius in Oriente, & venimus cum muneribus adorare dominum. Et ideò de quolibet tali põt dici illud 1. Reg. 1. Ascendebat vir ille de ciuitate sua statutis diebus, vt adoraret, & sacrificaret dño exercituum in Sylo. In quibus verbis soluitur ad ões quæstiones, quæ solent fieri de hoie, qui vult aliquid facere. Soluitur. n. hic ad istas circũstãtias. Quis, quomodo, qñ, ad quid, cui, & vbi. Ostendit. n. quis debet esse, qui Deum deprecatur & adorat: quia debet esse vir ille. Qũo hoc debet esse, quia ascendendo de ciuitate sua Qñ: quia statutis diebus. Ad quid, vt sacrificaret. Cui, dño exercituum. Vbi, in Sylo. Diuide prædictam auctoritatẽ aliter si vis, & dic quod necessarium est. Potenter insistere virtutis actib. Vir ille. Patẽter insistere in tutis gradib. In sylo. Feruenter ei assistere in salutis foribus. Ascendebat. Mentẽ subijcere cultu reuerendo. Vt sacrificaret. Aptum eligere tẽpus pro agendo. Statutis diebus. Laudes depromere numini verendo. Dño Deo exercituum. Est igitur necessaria. Moralis sanctitudo: quia dẽt esse vir ille. Mentalis celsitudo; quia dẽt ascẽdere de ciuitate sua. Localis aptitudo; quia in Sylo. Finalis rectitudo qa vt sacrificaret. Electio tpis competẽtis, statutis diebus. Prælatio numinis excellentis. Domino Deo exercituum. ¶ Debet igitur adorans habere sanctitudinem B moralẽ: qa dẽt esse vir ille. Vir (dico) qui dr̃ à virtute. ille, qđ est pronomen relatiuum: quia verè tales, qui volũt à Deo aliquid impetrare, debent esse virtuosi & relatiui. i. Dei & Sanctorum repræsentatiui, sequendo ipsorum regulam & exemplum. Iob. 1. Vir ille erat iustus, simplex, & rectus, & timens Deum. vnde Sopho. 2. Adorabunt eum viri de loco suo: quia verè Deus vult adorari à viris & virtuosis: quia. s. talium oratio magis apud Deũ reputat, & ẽt facilius expedit. Sicut. n. dicit Plin. Thus, quod in arbore antiqua nascit, magis valet. Thus ẽt quod in insulis, melius, sicut credunt quidam. vt dicit Isid. Sic verè charissimi illi viri, vel illæ arbores, quę sunt antiquæ. i. viri discreti, prouidi, & maturi, virtuosi, & honesti & maximè qui sunt in insulis pniæ asperitatis, qui. s. in mari. i. mũdi amaritudinibus sunt vallati & vndiq; circuncincti, tales proferunt melius thus orationis: quia. s. oratio taliũ est melior, efficacior, & Deo etiam acceptior. ideò dicebat Dauid. Ascendat oratio mea sicut incensum in cõspectu tuo. Et istud est contra multos, qui non sunt nec boni, nec iusti, nec viri, nec virtuosi. Et ideò eorum adoratio non est vtilis nec accepta. Iuxta illud Ioã. 9. Scimus qa Deus pctores non audit. Debent igitur Dei adoratores esse viri (id est) iusti & virtuosi. Vbi notandũ, ꝙ iusti adorant Deũ tripliciter (scilicet) Reuerendo Reuerẽdo sicut Abraã Gen. Obediendo, 18. qui occurrit in occursum Gratias agendo. Angelorũ, & adorauit in terram, in signum, ꝙ nos debemus occurrere in occursum hominum valentium, Dei, & etiam sanctorum, & eos etiam ꝑ reuerentiam adorare. Item obediendo sicut Abraam Gene. 22. Qui dixit filijs suis. Expectate hic cum Asino quousque properantes adorauerimus, postea reuertemur ad vos: quia. s. homo perfectus debet properanter & celeriter adorare Deum, & completa vnius executione mandati in idipsum reuerti. Item gratias agendo, sicut filij Israel Exodi. 4. Qui cũ audierunt, ꝙ visitasset dominus Israel, & respexisset afflictionem, adorauerunt proni, quia (scilicet) qñ Deus nos visitat bona conferendo, qñ etiam respicit afflictionem nostram de malo liberando, verè nos debemus eũ adorare gratias agẽdo. Sic igit dico, ꝙ Dei adoratores debent habere sanctitu- C dinem. ¶ Secundo dico, ꝙ adorans debet habere celsitudinẽ mentalem. Ascendebat (inquit) de ciuitate sua. Est. n. necessariũ, ꝙ ille, qui vult aliquid impetrare ab aliquo, vadat ad locum, vbi ipsum nouit conuersari. Et quia Deus sursum in cœlo versatur, ideò qui ab ipso vult per orationẽ aliquid impetrare, necesse est, ꝙ ibi ascendat vt eleuetur per desideriũ & affectum, & quòd de ciuitate sua idest de tumultibus huius mundi se subtrahat, & extollat. Ascendebat (inqt) de ciuitate sua. Vbi nota, quòd talis ascensio debet fieri per cordis humilitatem, per pacis communitatem, per cordis humilitatem (dico) quando dicitur ascendebat. In quo verbo innuit ꝙ ante ascensum locum infimũ tenebat. i. humilitatẽ: Sicut. n. dicit Plinius, ꝙ sunt quædã Aquilæ, q̃ in terra, & in aqua, & in aere capiunt prædã suam, sic verè sunt quidam qui prædam diuinorũ bñficiorũ adorando & supplicando aliquando capiunt in terra idest in infimo humilitatis, aliqñ in aqua idest in dulcore deuotionis, aliquãdo in aere idest in excelso contem-

contemplationis.Nam per humilitatem, contemplationẽ, & deuotionem pōt diuina gratia vendicari. Et est figura 1. Reg.25.de quadam muliere dicta Abigail.q̃ ascendit sup asinum suum,& venit in occursum Dauid. Quem cũ vidisset, adorauit sup terram,ipsiq; munera obtulit, & sic irã ipsius placuit,& indulgentiam Nabal viro suo,qui Dauid offenderat,impetrauit,& rerum suarum liberationẽ suis precibus ꝓcurauit.Sic verè charissimi,qui vult placare Dauid(idest) Deum nobis per peccatum offensum,& sui & suorum liberationem impetrare,debet ascendere super asinum.i.se eleuare supra & vltra carnem per cõteplationẽ & affectionẽ debet occurrere Dauid.i.Christo,per amorẽ & deuotionẽ. Debet etiam eum adorare super terram, per humilitatẽ & deuotionem,debet ẽt ei munera offerre ꝑ pietatem & compassionem vel in se vel in membris suis.& sic poterit impetrare Dei & hominum placationem.Ideò dr̃ Exo.19.Ascende ad me in monte,& esto ibi.Fit igitur talis ascensus ꝑ cordis humilitatem.¶Secundo habet fieri ꝑ pacis cõmunitatẽ: quia.s.qui est in odio,ira,vel inuidia & discordia,pro nihilo Deum adorat.Ideò necesse est,ꝙ sit in pace,charitate, concordia & vnitate.De ciuitate (inquit) sua.q.d.ipse habebat ciuitatem.i.ciuilem vnitatem. Vnde Esa.17. Adorabunt in monte sancto in Hierusalem,q̃ interpretatur visio pacis, in qua.s.debet fieri adoratio nostra.Quod est contra multos, qui non habent pacis vnitatem,sed rixarum malignitatem, non affectionẽ,sed infectionem, non deuotionẽ, sed ambitionẽ,non humilitatẽ,sed pompositatẽ, non cõteplationẽ,sed tẽporalium amorẽ,& dilectionẽ. Et iō tales non habent iustam nec vtilem adorationẽ.Contra quos Eccle.28. Hō homini reseruat irã, & à Deo q̃rit medelam q.d.frustra fit.Non sic charissimi,sed habemus celsitudinem mentalem.

D Ascendebat &c. ¶Tertio habemus aptitudinem localem: quia.s.in loco oportuno.s.in statu gr̃æ & infra ambitum fidei debemus adorare in sylo,quod interpretatur amissio,& erat locus,vbi priusq̃ Tẽplum fundaretur, Deus adorabat̃, ad significandum ꝙ in fide Ecclesiæ vbi peccata euellunt̃ à cordibus nostris,& vbi Deus in p̃senti colitur & adoratur quousque veniamus ad Templũ gloriæ Paradisi, debemus facere adorationẽ nostram.vnde 1.Reg.1.Adduxit Samuelem in domo domini in sylo. Et iō de tali locali aptitudine pōt figuraliter dici illud Apo.22. Hic Deum adora. Locus .n.aptus & deuotus multum facit ad deuotam orationẽ, & multum etiam solet mentem mouere. Sicut.n.cœlestes influentiæ plus influunt,& abundant in vno loco q̃ in alio ꝗm aspectus magis directos vel iudirectos,ꝗm Albertum de natura locorũ,sic verè certa sunt loca Deo locata per spiritualem dedicationẽ placida, & accepta, & ad impetrandũ influentiam diuinæ gr̃æ oportuna,sicut.s.sunt Templa Ecclesiæ & altaria 1.Paral.32.Coram altari adorabitis &c. Eligamus igitur aptitudinẽ localem.In sylo inquit.s.vbi erat antiquitus tabernaculum, & interpretat̃ dimissio seu restitutio:quia.s.in Ecclesia,q̃n ibi adorat̃ deuote, peccata dimittuntur,& virtutes restituuntur.Psal. Adorate dominum in

E atrio sancto eius &c.¶Quartò debemus habere, rectitudinem finalem,vt sacrificet inquit.Quia q̃n adoramus,habere debemus rectã intentionem.s.vt Deum honoremus,mala à nobis pellamus,nobis vtilia procuremus: q̃a rectè talis oratio est sacrificium Déo,eiq; gratiosa & accepta. Iuxta illud Psal.Sacrificium Deo spiritus cõtribulatus. Vnde Exod.21. Eamus viam triũ dierum in solitudine,vt sacrificemus Domino Deo nostro vbi ostẽdit̃ ad hoc necessariã esse ꝓgressionem.(Eamus viam trium dierum) idest per spem,fidem, & charitatem.Digressionem localem:quia in solitudine debemus esse,& digredi & fugere à tumultu negotiorũ huius mundi.Incensum causale,vt sacrificemus domino Deo nostro.Proficit enim ad deuote orandum

Virtualiter progredi(Ibimus viam)

Actualiter digredi(In solitudine)

Manualiter congredi (vt sacrificemus inquit.i.vt bona opera faciamus)Et sic patet, ꝙ nos debemus habere finalem rectitudinẽ, quod est cõtra illos, qui adorant Deum in tẽporali prosperitate pro carnali corporalitate & pro suorũ inimicorum dãnositate, quibus dr̃ Iac.3.Petitis;& non accipitis,eo ꝙ male petatis.Non sic igitur charissimi,sed habeamus,vt dictum est,rectitudinẽ fina-

F lem.¶Quinto dico,ꝙ nos debemus captare congruitatem temporalẽ.Statutis(inquit)diebus:quia.s.ꝗm, ꝙ dies est sanctior & celebrior,magis debemus orationi insistere & vacare.Dicit Plinius lib.8.c.1.ꝙ super oĩa aĩalia Elephantes sunt maioris discretionis.dicit.n.ꝙ Elephantes in nouilunio cõuenient,in flumine se abluunt,& nouo syderi cõiter se inclinant.& sic ad loca sua redeunt,atq; vadunt. Charissimi per nouilunium possum intelligere quodlibet festum.vbi Luna idest Christus,vel beata Virgo,vel ille sanctus, de quo fit festũ,specialiter oritur,& apparet,maximè q̃n de Christi, ortu,vel Virginis in mundo,vel aliorum sanctorũ ortu in Paradiso spiritualis solẽnitas celebrat̃, tunc.n.debemus simul conuenire ꝑ fidei & concordiæ vnionẽ. In aqua nos lauare deuotionẽ & lachrimarum effusionem. Lunæ.i.Deo & sanctis nos inclinare per reuerentiã,adorationẽ, & gratiarum actionẽ,& sic loti & purificati ad domum nostram.s.ad Paradisum poterimus redire ꝑ æternæ gloriæ adeptionẽ. Statutis(inquit) diebus.s.in diebus festiuis ab Ecclesia statutis 1.Macha.1.Isti sunt dies,quos celebrare debetis.10.12. Cõscenderant,vt adorarent in die festo.Quod est contra multos,qui in diebus festis nõ adorant,immo ludos & choreas prostibula,& tabernas plus,q̃ in alijs visitant,& frequentãt: de Ecclesia aũt pœnitus nihil curant, ipsamq; non adeunt, nec subintrãt.figurati Ezech.8.in illis,qui vertebãt dorsum ad altare,& adorant ad ortum Solis. Vide supra de abominatione,vbi bene exponitur.Nõ sic charissimi,sed obseruemus congruitatẽ temporalem.¶Sexto debemus attendere sublimitatem pastoralẽ:quia s.non debemus adorare carnẽ

G sicut luxuriosi,qui flectunt genua sua corã mulieribus. vnde Ecclesi.46.Nudasti femora tua,curuasti genua tua mulieribus,dedisti maculã in gloria tua. Et loquit̃ Salomõ. Item nec mundum,nec diuitias,sicut cupidi, contra quos Esa.2. Adorauerũt opus manuũ suarum. Item nec Diabolũ, sicut faciunt superbi.Sopho.1.Adorant sup tecta miliciã celi.s.pastorem nostrũ Deum sicut faciunt iusti,quod ostenditur cũ dr̃. Dño Deo exercituum. Et de hoc dr̃ Mat.4. Dominum Deum tuũ adorabis,& illi soli seruies.Vbi ostendit̃,ꝙ Deus est adorandus propter incõmutabilẽ bonitatẽ (quia Deus) Propter inexhaustibilem pietatem(quia tuus)Propter insuperabilẽ potestatẽ(quia dñs)Propter ineõparabilem dignitatem:(quia solus.)Et ideò sicut Elephas ꝗm Pliniũ est aĩal boni intellectus,in tm̃ ꝙ docetur cognoscere Regem, & ipsum adorare,& in signum reuerentiæ coram eo genua aliquantulũ incurare,sic verè charissimi nos Regem nostrum .s.Christum debemus cognoscere per fidem & discretionẽ, ipsum adorare ꝑ obedientiã, reuerentiã, & subiectionem, & corã eo genua cordis inclinare per benignitatem & deuotionem.Vnde 1.Paral.19.Inclinauerunt, & adorauerunt Regem Deum,quod est contra eos,qui adorãt Diabolũ, & carnem,& mundũ.Diabolũ,eius suggestionibus obediẽdo. figurati in Sennacherib. Qui cũ adoraret in Tẽplo Nefrat Deum suum,duo filij occiderunt ipsum, Sic verè dum peccator huius mundi adorat Diabolũ ei obediẽdo,statim adsunt duò filij sui.s.delectatio & cogitatio,qui ipsum percutiũt ꝑ malos cõsensus, & ipsum interficiũt per malos actus. De talibus dr̃ 3.Reg. 18. Seruiuit Baalim, adorauitq; eum. talia etiam voluit Diabolus ꝙ Christus faceret sibi, dicens Lucæ 4.Hæc oĩa tibi dabo si cadens adoraueris me. Sed bene sciuit Christus per scripturam soluere ad obiecta. Item alij adorant carnem.s.mulieres per luxuriam(sicut supra dictum est de Salomone,alij mundum, & diuites mundanos. Non sic charissimi non,sed adoremus dominum Deũ exercituum.Iuxta illud Psa.Omnis terra adoret te Deus,& psallat tibi.Attendamus igitur in oratione nostra

Sublimitatem supernalem,
Congruitatem temporalem,
Finalem rectitudinem,
Localem aptitudinem,
Mentalem celsitudinem,
Moralem sanctitudinem.

¶Nota,ꝙ adorare debemus,
Vt Deus pacificetur,
Vt homo concilietur,
Vt sensus illuminetur,
Vt demon exuperetur,
Vt anima purificetur,
Vt gloria destribuatur,
Vel vt gloria lucrificetur.

¶Nam primo ꝙ adoratio Deum pacificat. Num. 23.vbi cum Angelus euaginato gladio vellet occidere Balaã H co ꝙ auaritia ductus Regi Pagano erat fauorabilis, ipse adorando pronus in terra ipsum pacificauit. Sic

verè quando Angelus testaměti Christus euaginato gladio suæ occultæ fniç mortis æternæ vulnera vult inferre, eo ꝙ.s. Balaam i.peccator cum Rege, Pagano.i.Diabolo vel mundo fauorem contrahit & amorem, tunc si ad orationẽ, honorem, reuerentiam, & supplicationem couertimur, ipsum nobis reconciliamus, & mortis æternæ gladiũ declinamus Adorent te filij patris tui. Gen.40.¶Item adoratio reconciliat.s.hoiem cum hoie, fratrem cum fratre. figura Gen.32 Vbi Iacob timens Esau fratris sui iram, qui intentauerat sibi mortem, occurrit & adorauit pronus in terra septies, & sic reconciliatus est sibi frater suus. Sic verè si aliquis frater noster nobis iratus fuerit, humiliemus nos ei adoremus & honoremus, & sic cũ eo poterimus cócordare. ¶Itẽ adoratio illuminat. figura Tho.12. Vbi iuuenis Thobias primo Deũ adorauit, deinde felle piscis oculos patris sui liniuit, & sic ipse visum recuperauit. Sic verè charissimi si pater noster.i.rõ nostra excęcata fuerit per peccatũ, maximè stercore Hirundinũ.i.amore temporaliũ, q̃ ab Apostolo Phil.3. stercora nuncupantur, adoremus primo Deum per reuerẽtiã & deuotionẽ, & felle amaritudinis liniamus oculos cordis nostri, per considerationẽ, & sic poterimus illuminari ꝑ discretionem, fidem, gratiã & contemplationẽ. Sap. 16. Ad ortum Solis te oportet adorare. ¶Item quarto. Adoratio Demonem superat, similis lapidi gagati qui est lapis niger, de facili conbustibilis, fere sicut thus, cuius fumus Serpetes fugat, Demoniacos prodit, & demonibus contrariatur, sicut dicit Isid. Sic verè si hõ fuerit niger ꝑ humilitatem, cóbustabilis per charitatem, tunc verè eius fumus.i.eius oratio q̃ ab ipso emanat & eleuat, habet Serpentes.i.motus carnales q̃ in corpore nostro serpũt, & etiã Demones.i.Demonum tentationes superare vincere pariter & fugare. figura Tho.8. Vbi per orationem Thobiæ & per fumũ iecoris piscis Demõ Hasmodeus qui luxuriosos occidebat fuit fugatus, & ꝑ Raphaelem in deserto ligatus. Quia verè si Deũ ꝑ deuotionem adorauerimus, & fumum deuotæ orõnis emiserimus, tunc Demonẽ qui luxuriosos interficit.s.spiritum fornicatiõis feliciter deuincemus, fugabimus & pellemus. Oĩs terra igitur adoret te Deus & psallat tibi. Sicut.n.dicit Matt.17. Hoc genus demoniorum non eijcitur nisi in oratione & ieiunio. ¶Itẽ adoratio aĩam purificat. Figura Act. 8. Vbi Eunuchus Reginæ AEthiopum qui venerat adorare in Hierusalem, & qui librum Esaiæ legebat, meruit baptizari. Sic verè illi qui Deũ adorant per deuotionem & humilitatem, sunt Eunuchi per castitatẽ, sunt cũ Reginis AEthiopum idest cũ nigredine squaloris & abstinentiæ ꝑ pœnitentiæ austeritatem, qui legunt libros scripturæ, per studij sedulitatem. Isti dico merentur purificari & baptizari, ꝑ innocẽtiæ puritatem. Iuxta illud. Adorate eum oẽs Angeli eius idest oẽs puri homines. ¶Item adoratio Dei vitã continuat, figura Esa.38. vbi Ezechia flente & adorante, additi sunt vitæ 15. anni. Sic verè orando & supplicando, vitam naturæ grãæ & gloriæ augmentamus. ¶Item gloriã procurat. Exemplũ de Miphiboseth, qui occurrens Dauid & eum adorãs excusauit se, & mediam hæreditatem suã sibi restitui procurauit. Media pars ista significat Paradisum, q̃ adorando impetratur. Alia pars est mundi prosperitas, quam Deus per adorationem non pstat sed ipsam seruis proditiosis idest vilibus peccatoribus distribuit & reseruat. psal. Ecce ipsi peccatores & abundantes in seculo obtinuerunt diuitias. ¶Itẽ nota ꝙ est adoratio nobis ꝓhibita & damnosa scilicet adoratio

Luxuriæ & infectionis
Superbiæ & ambitionis
Iactantiæ & adulationis.

¶Circa quod aduertendum quòd peccatores faciũt hodie Deum de creaturis, eas immoderatè amando & adorãdo. Itẽ vř ꝙ hodie est quadruplex Idolatria sicut erat antiquitus, realis, quod vtiq; summe est fugiẽdũ: Et de hoc dř Esa.2. In die illa proijciet hõ Idola argẽti sui & simulachra auri sui q̃ fecerat sibi vt adoraret talpas & vespertiliones. In quibus verbis ſm quatuor Idololatrias quæ in mũdo solebant esse, ostenduntur quatuor malæ adorationes, q̃ sunt à nobis vt Idololatriæ fugiendæ. Quidam enim solebãt adorare bestias, quidam stellas, quidam statuas, quidam ignem. Sic verè charissimi est hodie adoratio inquinatæ carnalitatis, quo ad bestias. Vespertiliones inquit. Imperatricis pompositatis, quantum ad stellas, quę scilicet splendent similitudine auri & argenti, quod scilicet etymologizatur arsio gẽtis. argenti sui & auri inquit. Adulatricis verbositatis quantum ad statuas. Idola inquit & simulachra. Inflammatricis crudelitatis, quantum ad ignem. talpas inquit. Dico primo ꝙ est adoratio carnalitatis & luxuriæ. sunt.n.quidam qui tanto errore decipiuntur, ꝙ quandoq; dicuntur bestias adorare. sicut dicitur de Tartaris, qui illam bestiam cui primo in mane obuiant, illa die faciunt Deũ suum. Sic verè luxuriosi de malis mulieribus bestialibus & luxuriosis faciunt hodie Deum suum, ipsasq; colunt ꝑ luxuriam & adorãt, quod datur intelligi sub nomine vespertilionis, quod est aĩal carnosum, quod nihil habeat osseum neq; firmum, cuius sanguis in membro inde linito pilos crescere non pmittit. Sic verè carnosę mulieres nihil habent osseum virtuosum vel firmũ. sanguis etiam.i.luxuria taliũ, pilos.i.diuitias in homine crescere non permittit & tñ luxuriosi istas diligũt & adorant. Ideò de talibus dř 3. Regum 9. Corruit in terram & adorauit. Ista igitur est adoratio luxuriæ, qua s.luxuriosi adorant & colũt pulchras mulieres & malas. figura Apo.13. Vbi q̃dam bestia cornuta ascẽdit de abysso, cui draco dederat magnam potestatem, fortitudini cuius nihil poterat resistere, quæ fecit bellum cũ sanctis, & deuicit eos. Et vidit Ioannes vnam secundam bestiam q̃ habebat cornuta sicut Agnus, & loquebat̃ sicut draco, cui data est potestas magna à prima bestia, & fecit ignem descendere in terrã, & fecit ꝙ oẽs homines pauperes & diuites tribus & linguæ adorarẽt primã bestiã, & acciperent imaginem eius in frontibus eorum, & numerum nominis eius. Sed finaliter tã prima bestia q̃ secũda tam oẽs qui characterẽ & nomen eius portauerunt, missi sunt in stagnũ ignis & sulphuris. Bestia ista prima charissimi est mala mulier bestialis & luxuriosa cornuta coronata & parata, cui pro certo draco.i diabolus dat hodie tantam potestatem ꝙ pauci sunt qui ei resistant. Nã contra sanctos & bonos taliter pliatur ꝑ suos gestus nutus & affectus, ꝙ ipsos vincit detrahendo ad luxuriã & peccatum. Exemplum de dauid Salomone & Sampsone. Ideò dř.3. Esdræ. 4. Forte est vinũ. Fortis est Rex. fortiores sunt mulieres. Bestia secunda q̃ huic famulatur, repręsentat vetulas maquerelas, q̃ reuera habent cornua.i.introitũ & ingressum sicut Agnus: q̃ .s.blandiendo & benigniter Iuuenculas alloquuntur, loquũtur autem sicut draco.s.insidiando & decipiendo & venenãdo. Et breuiter istæ Vetulæ ꝑ suas malas suggestiones & inductiones faciunt ignem descendere in terram.i.ardorem concupiscentiæ & luxuriæ. Mat.9. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat? faciũt ita ꝙ oĩs status & cõditio.i.de omni statu aliqui, siue sit liber siue seruus, siue sit secularis vel religiosus, sit etiã diues aut pauper, paruus vel magnus, adorant bestiam primam.i.malas mulieres iuuenes & formosas. Et iõ multi sunt qui ita habẽt imaginem & nomen.i.pulchritudinem & famam taliũ impressam in cordibus suis per improbum amorem, ꝙ etiam in frontibus.i.in apparentia eorũ põt percipi siue legi, qui etiam ad literã literas nominis ipsarum scriptas deferunt, & earum charactẽres donaria & insignia gerunt. Sed verè charissimi finaliter tam prima bestia quam secunda q̃ etiam portantes characterem & imaginẽ eius.i.tam mala mulier q̃ vetula, q̃ sui mali dilectores in stagno ignis & sulphuris.i. Inferni fætoribus & ardoribus inuoluũtur: quia ignis sulphur & spiritus procellarum, pars calicis eorum. Ista est igitur adoratio luxuriæ & infectionis. ¶Secundò est adoratio superbiæ & ambitionis: qua scilicet superbi volũt ab alijs adorari & venerari. Quidam.n.antiquitus adorabant Stellas superiores, & quia videbant eas splendere, credebant eas esse Deos. Sic verè Stellæ.i.superiores & potentes ꝑ prosperitatem fulgẽtes hodie ab alijs sicut Dij honorant̃ & adorãtur qđ ostenditur cum dicitur. Simulachra auri & argenti. quod est metallum splendẽs & magnæ reputationis, & signat diuites & potentes Psalm. Simulachra gentium argentum & aurum opera manuũ &c. Ideò dicitur 2. Paral.24. Adorauit omnẽ militiam cœli. Figurati in Aman. Hester.3. Cui oẽs serui Regis qui in foribus palatij versabantur, flectebant genua, & adorauerunt eum, Solus aũt Mardocheus nõ flectebat, nec adorabat eum, quod cum ipse audisset, iratus est valde, & ideò mortem sibi & suis parentibus procurabit, nisi aliud dominus ordinasset. Sic verè superbi ab hominibus volunt adorari, laudari & magnificari. quod si quis facere noluerit damna non modica sibi parant, nisi forte per Dei occultam prouidentiam

prouidentiā aliud ordinetur. Sed ſicut ꝓuidente Deo Amā ſuſpenſus eſt in patibulo, qđ ꝑ iuſto parauerat Mardocheo, ſic verè ſæpe ex Dei ꝓuidentia fit, ꝙ in eodē periculo, quod quis iniuſtè & malitioſè alteri parat, ipſe perit: quia q̄ fodit foueam, incidet in illā. & qui ſtatuet lapidem ꝓximo, offendet in illo. & qui laqueū pro alio ponit, peribit in eo facienti nequiſsimum conſilium, ſuper eū deuoluetur. Eccle. 27. Iſta

L eſt igitur adoratio ambitionis & pōpoſitatis. ¶ Item eſt adoratio Adulationis & fallacitatis, Idola inquit. qua. ſ. adulatores adorāt, & magnificant diuites & potētes (ſcilicet) eis aſſiſtendo, & obſequendo, & alijs detrahēdo, & cætera ſimilia. Sicut. n. antiquitus ſolebāt adorari Idola & Simulacra: q̄ muta, & ſurda, & ſine vita in Templis ſuper altaria ꝑficiebantur & colebantur, ſic hodie in mundo, & in Templo Eccleſiæ, & alibi præficiuntur altaribus multæ ſtatuæ, quæ pœnitus nullius ſunt valoris, & tñ iſti præ cæteris volunt adorari, & ab adulatoribus adorari & honorari, & verbis ſuis decipi, & lactari. figura Dan. 2. vbi Nabuchodonoſor Rex erexit quādā ſtatuā aureā, corā qua voluit citharizari, & ipſam ab oībus adorari. Sic verè q̄nq; Diabolus Rex Babylonis (ideſt) cōfuſionis erigit in ſtatu ꝑlationis, vel in aliquo officio publico ſtatuas (ideſt) perſonas inſufficientes, dum tñ ſint aureæ per diuitias, ita ꝙ poſſunt munera præſentare. non. n. legitur fuiſſe erecta ſtatua lapidea vel lignea; ſed aurea. quia. ſ. ad literā hodie aurei non lapidei promouentur, & diuites nō pauperes in dignitatibus eriguntur. Et ideò tales uolunt ab oibus per adulationem & reuerentiam adorari, & in fiſtulis (ideſt) uerbis deceptorijs iucundari. Vnde de iſtis dr̄ Oſeæ 7. In malitia ſua lætificauerunt Regem, & in mendatijs ſuis principē (ſcilicet) ipſi adulatores. De iſtis Idolis pōt dici illud Danie. 14. Erat Idolū apud Babylonios nomine Bel. heu proh dolor quot ſunt hodie talia Idola in Eccleſia. Non. n. uerificatur hodie verbum Balaam Nume. 23. Non eſt (inquit) Idolū in Iacob, immo verè fere verificatur hodie illud 1. Paral. 16. Omnes Dij populorum Idola. Vide ſi uis figuram iſtā de ſtatua Nabuchodonoſor, vide infra Capi. G. Iſta eſt igitur adorō accuſationis & crudelitatis: qua. ſ. crudeles, & iniqui volunt à ſuis familiaribus adorari. Talpas inquit, & argēti ſui. Sunt. n. aliqui, qui adorare ſolebant ignem, ſicut Babylonij & Aſsirij, qui ſm̄ magiſtrum in hiſtoria eccleſiaſtica: quia videbant, ꝙ ignis deuorabat, & conſumebat oīa ſibi appoſita, ipſum tanquàm Deum adorare, & colere voluerunt. Sic verè (chariſsimi) ſunt hodie multi: qui de igne rapinæ & crudelitatis faciunt Deum ſuum, & etiā de perſonis igneis crudelibus rapacibus & iniquis. ſ. de malis principibus & tyrānis, qui oīa deuorant & conſumunt. & iſti ſunt Babylonij, qui interpretantur viri cōfuſionis. ſ. mali officiales, Iudices, & balliui: qui tales malos principes adorant & colunt & exercitiū crudelitatum & rapinarum, qui deſignantur in illis, qui adorant argentum & talpas. quia argentum etymologizatur arſio gentis, & talpa eſt beſtia carens oculis: quia ſemper verſatur in cauernis terræ. per quod ſignificantur mali diuites & tyranni: qui cum ſint carentes oculis claræ diſcretionis, & cauernas bonorum temporalium frequentantes, ipſi tñ ꝑ rapinas, & exactiones, iniurias, & turbationes ſunt arſio & cōbuſtio aliorum. ſ. gentium vicinarum. Hiere. 6. Argentum reprobum vocate eos: quia dominus proiecit illos. De tali etiam argento loquitur 4. Reg. 4. ubi dr̄, ꝙ argentum nō erat alicuius precij in Hieruſalem. quia pro certo in cœleſti Hieruſalem tales non appreciantur, nec reputantur. Iuxta illud Sapient. 7. Tanquam lutum æſtimabitur argentum in conſpectu illius. Et ideò tales crudeles adoratores figurātur Apo. 13. in illa beſtia prima & ſecūda, de qua dictū eſt. ſ. in primo membro auctoritatis &c. Dic, ꝙ prima beſtia eſt malus princeps vel diues, qui præliatur in vita iſta, & ꝑualet contra ſanctos. i. cōtra ſimplices & innocentis. Beſtia ſecunda eſt malus balliuus uel officialis, qui noīe beſtiæ primæ. i. magiſtri ſui facit ſigna magna, & etiā ignem rapinæ & excoriationis facit in patria deſcendere & venire, qui & primam beſtiam. i. magiſtrum ſuum & imaginem eius (ideſt) vxorem & filios ab alijs adorari (ſcilicet) munera offerendo & emendas ſoluendo, gagiando. Vnde Micheæ. 7. Princeps poſtulat, & iudex in reddendo eſt &c. Vide Auguſtinum in ciuitate Dei. Sic igitur patent quatuor genera Idololatriæ, quæ debemus proijcere & horrere (ſcilicet)

M Crudelitatis inflammatricis, Nota adhuc, ꝙ Verboſitatis adulatricis, illud propriè Pompoſitatis imperatricis, adoratur, quod Carnalitatis inquinatricis. pro Deo colitur, & amatr. Et ideò q̄a Hyperdulia, & Idololatria ſunt mali honores, & malę adorationes, q̄ exhibētur Diabolo, & creaturis, poſſumus adhuc notare, ꝙ ſicut antiquitus gentiles de diuerſis Demonijs faciebant Deos ſuos, vtpote quidā adorabant Iouem, quidam Appollinem, quidā Bacchum, quidā Saturnum, quidam Venerem, quidā Cererem, quidā Martē, ſic etiam hodiernis temporibus homines de improbis creaturis faciunt Deos ſuos, in quantum ſcilicet res & perſonas inutiles adorant, honorant, amant, & promouent tanquam Deos. Dicam igitur, quòd ſecundum ſcripturam,

Quidam adorant altilia,
Quidam adorant ſculptilia,
Quidam adorant reptilia,
Quidam adorant fictilia,
Quidam adorant hoſtilia.

¶ Dico igitur, ꝙ inuenio adoratores altiliū ideſt volatilium ſuperborum: quia . ſ. noſtri ſuperiores, nobiles & domini, qui rōne volatilis ſuperbiæ & altæ potentiæ, qua fungūtur, alti & altiles poſſunt dici, volunt hodie adorari, & ab hominibus plus debito reuereri, ſimiles illi Medeæ, ſeu illi Circæ magæ, quæ tantæ fingitur fuiſſe potentiæ, ꝙ ſydera retro uertebat flumina reciprocabat, & Lunā deſcendere, & coram ſe ſpumare, & herbas inficere compellebat. ſicut ponit Ouid. libro 7. de transformatis ſiue Methamorphoſeos. Et de hoc etiam facit mētionem Aug. de ciui. Dei lib. 21. Quia re uera iſti ſuperbi volunt, ꝙ oīa ipſis obediant, & quod oīa ipſos honorēt, & adorent, & ꝙ ipſa luna, & ſydera (ideſt) ipſi alti, clari, & nobiles eorū iuſsibus cōdeſcendant. Figurati in Ioſeph Gen. 37. Qui ſe ſomniaſſe dicebat. Videbā inquit Solē, & Lunā, & Stellas vndecim adorare me. Videbam ēt nos ligare manipulos in agro, & quaſi conſurgere manipulū meum & ſtare, & manipulos veſtros adorare manipulū meum. De quo quidē ſomnio pater ſuus ipſum increpans ita dixit. Quid (inquit) ſibi vult hoc ſomniū? Nōne ego, & mater tua, & fratres tui adorabimus te ſuper terrā? quaſi dicat. Iniuſtum eſt. Sic verè dico, ꝙ tales præſumptuoſi uidētur imaginari & ſomniare, ꝙ à Sole, Luna, & Stellis (ideſt) à quibuſcuq; claris & nobilibus perſonis debeant adorari, & ꝙ etiam manipuli eorū. i. ipſorum familiares, & officiales, conſanguinei, & nepotes digni ſint erigi, & ſtare, & ab alijs manipulis (ideſt) ab alijs quibuslibet honorari. Iſtud potiſsimè patet in collegijs eccleſiaſticorū, inter quos ſemper eſt dare aliquos ꝑlumptuoſos, qui præ alijs ſe reputāt honorabiles & reuerendos, & ab omnibus ēt adorandos, & per adulationem palpandos, & ſuos ēt manipulos (ideſt) ſuos recommendatos & ſibi fauorabiles volunt alijs præfici, & præ alijs promoueri. Et breuiter iſti ſunt, q̄ à parētibus & à fratribus (ideſt) à maioribus, & paribus volūt adulatoriè uenerari. dicentes. ſ. illud Mat. 4. Oīa tibi dabo ſi cadens adoraueris me. Aduertant tñ iſti, ꝙ ſicut iſte Ioſeph, qui à fratribus ſomniauerat adorari, à fratribus fuit venditus & expulſus. Sic tales præſumptuoſi, qui tā tos honores appetunt, & ſe & ſuos adorari, & reputari plus debito uolunt, odium aliorum in ſe & ſuos prouocāt, & expulſionem & damnum inde reportāt. Gene. 37. Hæc autem cauſa ſomniorū inuidis & odij fomitem miniſtrauit. Nā ſicut dr̄ Apo. 19. Beſtia, quæ ab oībus gentibus fuerat adorata, in ſtagno ignis & ſulphuris eſt ſepulta. Patet igitur, ꝙ ſunt quidam adoratores altilium. ¶ Secundò dico, ꝙ ſunt quidā adoratores ſculptilium. Et iſti pro certo, vt cōiter ſunt maiores & ſuperiores, quos. ſ. Diabolus tanta cæcitate percutit, ꝙ vix eſt dare aliquem, quin habeat ſemper aliquod ſculptile, quod adorat, ideſt aliquam perſonam inutilem quam quaſi pro Deo colit, & cui plus debito credit, & quā ꝑ alijs diligit & honorat, ſicut potiſsimè de illis, qui nimis diligūt nepotulos, & qui, quàmuis ſint ad literā more ſculptilium hebetes, & ignari, ipſos reputant eſſe Deos, ita ꝙ ad nullos alios habent oculos præter illos, de q̄bus ſcriptū eſt in Pſal mis, Cōfundant, qui adorant ſculptilia, & qui gloriatur in ſimulachris ſuis. Pone figurā de ſtatua aurea erecta, quā ipſe Rex adorauit Dan. 14. & noluit ab alijs adorari, ſicut ſupra. Vel dic, & ipſi figurant in illo Dario, Dan. 6. qui fecit edictū, ꝙ nullus adoraret de triduo Deum aliquem niſi ſuū. Vnde Eſa. 2. dr̄, ꝙ opus manuum ſuarum adorauerunt, qđ fecerūt digiti eorū: quia. ſ. iſti videntur adorare illos, quos ipſimet N

creã ,& fabricant(ideſt)illos, quos ipſimet de nihilo faciũt, & exaltant.Iſti igitur ſunt, qui adorant ſculptilia. pſal. Fecerunt vitulum in Oreb,& adorauerunt ſculptile . Sunt igitur
O quidam adoratores ſculptilium.¶Tertiò dico,ꝙ ſunt quidã adoratores reptilium . Et iſti pro certo ſunt fatui mundani, qui non adorant,neq; honorant niſi illos, qui circa mundana ſciunt repere & in terrenis operibus procedere & valere.ſ.mundi diuites & aduocatos, & mundi ſapientes & in officijs conſtitutos . Hodie enim nullus Philoſophus , nullus Theologus,nullus etiam homo ſanctus adoratur,ſeu etiam reputatur, quinimmo totus honor ſęculi ad reptilia (ideſt) ad mundi diuites,& ſapientes tranfertur . Vnde nota, quòd hodie adorantur

Lautè conuiuantes,
Cornua ventilantes,
Dolo peſtilentes,
Senſu rutilantes,
Terram habitantes,
Fictè volitantes.

¶Igitur dico,quòd hodie præ cæteris adorantur , & commendantur illi, qui lautè volunt conuiuari.Sic.n. dr̃ Dani. 14.Babylonij adorabant Bel.qui pro eo dicebatur Deus , ꝙ cibos innumeros comedere credebatur . qa verè illi hodie Babylonij viri confuſiois illos præcipue reputant,& honorant,qui feſta,& conuiuia lauta parant.¶Item adorantur illi,qui proteruè ſolent alios ventilare . Et iſta eſt beſtia , quæ aſcendit de abyſſo,quæ bellum faciebat cum oĩbus , quã oĩs populus adorabat,ſicut dr̃ Apoc.13.Quia re vera iſti præ cęteris hodie reputantur,à quibus alij impugnantur & ſuperatur.¶Item adorantur, qui dolo ſciunt alios defraudare ſcilicet malitioſi,& cauteloſi fallaces, aſtuti, & doloſi . Figurati in Dracone,quẽ adorabant Babyloni,ſicut dr̃ Dan.14.Draco.n.ſecundum Aug.aĩal eſt aſtutum.Leo(inquit) aperte iraſcitur,Draco occultè inſidiatur.Vnde Apo.13. Adorauerũt Draconem.¶Itẽ adorantur,qui ſapientia terrena ſolent præ alijs rutilare.Et iſti ſunt illa militia cœli,de qua dr̃ Deut.17. Adoramus Solem,& Lunam, & omnem militiam cœli . Sol enim,Luna, & Stellæ propter ſplendorẽ ſignant ſæculi ſapiẽtes.¶Item adorantur illi, qui in terra , & terrenis ſolent cor ſuum ponere,& illud mentaliter habitare,diuites.ſ. vſurarij & potẽtes, figurati in talpis, quas filij Iſrael adorabant ſicut dr̃ Eſa.2.quia. ſ. talpæ habitant infra terram. Figurati etiam in Idolo Baal,qui interpretatur habens:quia.ſ.illi,qui hodie habent diuitias,prę cęteris honorantur.Vñ de Rege Achab dicitur 3.Regũ.22.ꝙ ipſe ſeruiuit Baal & adorauit eũ . ¶ Itẽ adorantur illi,qui ſciunt ficte volitare,ſicut hypocritæ:quia .ſ.quidam filij Iſrael ſicut dr̃ Eſa.2. adorabãt veſpertiliones, quæ videntur aues & non ſunt:quia (ſcilicet)carent pennis. Sic hypocritæ,qui iuſti videntur & nõ ſunt;quia pennas virtutum non habent licet videantur habere, propter ſuam hypocriſim honorantur,& à ſimplicibus præ alijs reputantur. Vñ de imagine lignea dicitur Eſa.44.ꝙ artifex lignarius fecit imaginem viri quaſi ſpecioſum hominem habitantem in domo,fecit Deum & adorauit, fecitq; ſculptile & curuatus eſt ante illud. Igitur ſunt reptilia diabolica,quæ à fatuis peccatoribus adorãtur.Pone,ſi vis,figuram Ezech.8.quę ponitur
P ſupra de Abominatione reptiliũ.¶Quartò dico,ꝙ ſunt adoratores fictilium.Et iſti ſunt,qui adorat , & exceſſiuè diligũt bona mundi,quæ non ſunt vera bona,ſed ficta, ſicut ſunt diuitiæ,mulieres,& eminentiæ, quæ omnia figurantur in imagine beſtiæ Apo.13.Quam quicunq; adorauerunt,in ſtagnũ ignis miſſi ſunt.Quia re vera , qui imagines ꝓ rebus , fictitia pro veris adorant,æternæ mortis combuſtionẽ inde repor-
Q tant.¶Quintò aũt dico,ꝙ ſunt adoratores hoſtiliũ.ſ. demonum: quia.ſ.multi ſunt , qui adorant hoſtes humanæ naturæ demones . Nam & mali Angeli volunt adorari, & horrẽdis ſuperſtitionibus volunt coli, ſicut de quodam Idolo Indiæ, narrat Adoricus , ꝙ ſanguinem quadraginta virginũ qñque petebat.Boni verò Angeli ſe adorari nõ ꝑmittunt, ſed oẽm orationẽ Deo faciẽdã deſcribunt.ſicut patet Apo.19. de Angelo,quem Io.voluit adorare, qui protinus dixit ſibi . Vide ne feceris,conſeruus.n.tuus ſum & fratrum tuorum.Adoratores.n.iſti ſunt hæretici,ſortilegi,Idololatræ,& negromantici,&c.Contra quos Deut. 20. Si adoraueris Deos alienos, prædico tibi,ꝙ pereas &c.ſufficit &c. Vide infra de Colere.

A **Adhuc.** Nota,quòd adhuc ſignat in ſcriptura

Imperfectionem,
Continuationem,
Superadditionem.

¶Imperfectionem dico , adhuc.n. ſignat illud,quod adhuc eſt in fieri,& quod necdũ eſt cõpletũ , ſicut illud pſal. 38. Dum adhuc ordirer ſuccidit me.necdũ.n. hæc orditio erat cõpleta.¶Continuationem ẽt qñq; ſignat.ſicut Gene.18.dicitur,ꝙ Abraam adhuc ſtabat coram domino. ¶Augmentũ vero & ſuperadditionem deſignat ſicut in pſa. dicitur.Adhuc multiplicabũtur in ſenecta vberi.Adhuc igitur applicando ad mores,quandoque ſignat in bono,quandoque in malo . Et primo dico , quòd adhuc in bono ſignat

Statum pœnitentiæ recuperatum,
Motum inſiſtentiæ reiteratum,
Fluctum affluentiæ deſideratum.

¶Dico igitur, ꝙ eſt vnum adhuc bona recuperãs, B
& iſtud ſignat pœnitentiam,quæ.ſ.adhuc(ideſt)poſt lapſum peccati recuperat gratias & virtutes.vnde de tali adhuc , dr̃ Eſa.29.Nonne adhuc,& in modico, & in breui conuertetur libanus in Chermel,& Chermel in ſaltum cõputabitur? Iſte eſt.n.proceſſus pœnitentiæ:quia.ſ.in modico & in breui.i.cito & velociter Libanus, qui interpretatur cãdor gloriæ mũdialis , & omnis curioſitas temporalis debet conuerti in teneritudinem & mollitiem compunctionis , & ſic computatur chermel in ſaltum.quia.ſ.exinde ſaltus fit altæ & eleuatæ contemplationis,& ſaltatur ad fructum æternæ refectionis. arbor.n. quæ in hyeme mortificatur , ad æſtatem reuertitur itérum ad virorẽ.Sic verè peccator, qui ſiccus eſt & indeuotus dum eſt in hyeme peccati , adhuc poteſt per pœnitentiã reuiuere & ad ſtatũ ſalutis, & gratiæ reuenire . vñ illud pſal. Adhuc multiplicabuntur. Et aduerte , ꝙ adhuc pœnitentiæ

Dolorem induit,
Lachrymis imbuit,
Vitia deſtruit,
Virtutes tribuit,
Cuncta reſtituit.

Dico igitur, quòd iſtud adhuc pœnitentiæ ſolet dolorẽ induere , & oſtẽdere.ſ. pro culpa præterita.vnde Roma.8.Omnis creatura ingemiſcit, & parturit vſque adhuc.¶ Item ſolet conſcientiam lachrymis imbuere,& complere.vnde Geneſ.7.Adhuc poſt dies 7. pluam ſuper terram 40. diebus . Item ſolet congeriem vitiorũ deſtruere.Ionæ 3.Adhuc 40.dies,& Niniue ſubuertetur. Niniue dico ideſt ciuitas diaboli ideſt congeries vitiorum.Item ſolet virtutes tribuere,& ad iuſtitiam reducere.pſal. Adhuc puſillum,& non erit peccator. ¶ Item ſolet omnia bona reſtituere.vnde Ezech.36.Adhuc in hoc inuenient me domus Iſrael, vt faciam eis , multiplicabo eos ſicut gregem hominũ,vt gregem ſanctum,vt gregẽ Hieruſalem. Ecce igitur eſt
vnum adhuc bona recuperans ſcilicet pœnitentia. ¶ Secun- C
dò dico,ꝙ eſt vnum adhuc bona reiterans. Et ſic dico,ꝙ adhuc ſignat profectum bonorum operũ,& virtutum. quòdlibet enim bonum opus eſt quaſi vnũ adhuc ideſt quaſi vnus alius paſſus ſuperadditus ad eũdum in cœlum.Natura enim nunquàm eſt contenta aliquod ſolum producere,immo nititur aliud vlterius parturire.Cœlum enim non ſolum mouebitur hodie, immo adhuc cras & poſt cras continuè mouebit ſe.Sol non ſolum hodie mundum illuminat,immo ipſum adhuc cras illuminabit . Arbor non ſolum in iſto anno fructificat , immo etiam adhuc anno ſequenti fructificabit. Rom.8.Creatura parturit vſque adhuc.Sic verè nos ſemper aliquid adhuc debemus boni agere.Et per profectum bonorum operum continuè pullulare.Figura 4.Regum 4. vbi dr̃, ꝙ cum illa mulier impleſſet oĩa vaſa ſua oleo,vocans puerũ dixit ſibi.Affer mihi adhuc,uas ſupple,ut impleam. Ac ſi diceret . Nunquàm eſt à bono opere ceſſandum ſed infuſioni olei uel acquiſitioni gratiæ & uirtutum continuè inſiſtẽdũ,
Apo.22. Qui iuſtus eſt,iuſtificetur adhuc,& ſanctus ſanctifi- D
cetur adhuc.Iſtud eſt igitur vnũ adhuc bona reiterãs. ¶ Tertiò dico,quòd eſt unum adhuc diu perſeuerans.ſicut cum dicitur Adhuc facit hoc . Adhuc uiuit . Adhuc eſt in tali loco. tale enim adhuc(ideſt) perſeuerãtiam in bono diligit Deus. Figuratur in Rege Iſrael.qui Benadab dixiſſe fertur 3. Reg. 20.Si adhuc uiuit frater meus eſt.Et ideò nota, quòd adhuc perſeuerantiæ,eſt continuandum,

Fortiter ſuſtinendo,
Vtiliter loquendo,
Innocenter uiuendo,
Humiliter agendo.

Dico igitur fortiter ſuſtinendo.unde Apo. 6. Suſtinete adhuc tempus modicum,donec impleatur numerus fratrum ueſtrorum.¶Item utiliter loquendo.Geneſ. 18. Obſecro ne iraſcaris , ſi loquar ſemel ad dominũ meum

¶Item

¶Item innocenter viuendo.Iob.2.Adhuc pmanes in innocentia tua,benedic Deo,& morere. ¶Item humiliter agendo.1.Regum.1.Samuel pauper erat adhuc infantulus.Istud igitur est vnum adhuc diu perseuerans.¶Quartò dico,ꝙ est
E vnum adhuc multum exuberans,& istud adhuc signat gloriam Paradisi,q̃ adhuc a fidelibus expectatur. Deus.n.non solum dat stolam primam, sed adhuc superaddet & reliquã. vnde Christus vr̃ dicere cuilibet iusto illud Io.12.Glorificaui,& adhuc glorificabo.Istud est.n.illud adhuc quod nobis deficit quandiu sumus in hac vita.De quo Lu.18. Adhuc tibi deest vnum.s.gloria æterna,q̃ est vltimum bonum adhuc. Bonus.n.princeps adhuc põt satiare,pmouere, exaltare bonum militem vel vasallum,liberalis etiam p̃latus adhuc solet amplius beneficiare suum nepotulũ & amicum. Sic verè Deus amicis non solũ per gratiam bene facit,sed per gloriã ditat.Zach.1.Adhuc affluent ciuitates meæ bonis, & consolabitur adhuc dñs Syon, & eliget adhuc Hierusalẽ. Sic igit̃ patet,qũo in bono significato adhuc denotat Gloriæ beatitudinem,Perseuerantiæ longitudinem, Proficientiæ aptitudinem,Pænitentiæ mestitudinem.¶Item dico, quòd adhuc potest sumi in malo significato.Et sic adhuc significat

Actum imperfectum,
F Vitalem defectum,
Injustum profectum,
Ardentem affectum,
Damnosum effectum.

Primo significat Actus imperfectioné:quia.s.hoĩes imperfecti nõ sunt nisi vnũ adhuc: quia vident esse in fieri,& non in facto esse,similes arbori, quæ adhuc est in flore,q̃ modica occasione siccatur, & tota ipsius perfectio p̃peditur.Io.12.Adhuc modicum lumen in vobis est.Vnde hypocrita,cuius status imperfectus in scriptura legitur,comparatur Scirpo,de quo dr̃ Iob.8.ꝙ cum adhuc sit in flore,nec carpitur manu,ante oẽs herbas arescit. Similes videntur illi vni pisci,qui dr̃ Ephimeron,qui eadẽ die moritur,qua nascitur. Vnde Seneca.Stultitia semper incipit viuere.Et ibidem.Nihil turpius,q̃ senex incipiens viuere.¶Secũdò dico,ꝙ adhuc signat vitalem defectionem,seu vitæ modicam durationem.humana.n.vita non est nisi adhuc.i.q̃dã mora breuis,defectibilis,incompleta:quia.s.dum hõ nõ aduertit,& dum adhuc est in fieri,vita sua deficit, & mors venit.Esa.38.Dum adhuc ordirer succidit me. Vnde de malis & de eorum vita dr̃ in psal. Adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum,& ira Dei ascendit super eos.Et alibi. Adhuc pusillum,& non erit peccator.etiam breuitas more ipsins saluatoris potuit significari per adhuc. sicut dicit̃ Io.14.vbi ipse dixit.Adhuc modicũ,& mundus iam me non videt. & eiusdem 7.Adhuc modicũ tẽpus vobiscum sum &c.& sic signat
G breuem durationem.¶Tertiò dico,ꝙ adhuc signat malã pfectionem id est malorũ actuum exercitiũ & continuationẽ Mali.n.nunq̃ ponunt terminũ in peccando, immo semper q̃runt adhuc supperaddere peccata iterando, Hiere.3.q̃ vilis facta es nimis,iterans vias tuas.Vnde in psal.dr̃. Et apposuerunt adhuc peccare ei, & in irã excitauerũt eũ in excelso in inaquoso 4.Reg.9. Adhuc vigent fornicationes Hiezabel.
H Et Apoca.22.Qui nocet,noceat adhuc.¶Quartò dico,ꝙ adhuc signat auaram affectioné:quia auarus semp nitit̃ ad aliquid adhuc habendũ.Miche 6.Adhuc ignis in domo impij, thesauri iniquitatis,& mensura minor iræ plena. Et ad literam ibi loquitur de vsurarijs & auaris,qui similes sunt Cani,qui transiens super pontẽ cum frusto carnis in ore, cũ videret vmbrã carnis in aqua,non contentus illa,quam habebat,sed adhuc aliam q̃rens,aperuit os,& totũ perdidit. Semper.n.petit adhuc improbus, & auarus, ambitiosus, & importunus,dicens illud 4.Reg.3.Affer mihi adhuc propter ꝙ sæpe fit,ꝙ nec illud,qđ cupiebat,acquirit,immò etiam illud
I quod tenebat,pdidit.Significat igitur cupidam affectioné. ¶Quintò dico,ꝙ adhuc in malo signat æterna damnationé illa.n.est vltimũ pessimum Adhuc,quod peccatoribus reseruatur.de quo Exo.11. Adhuc vna plaga tangam AEgyptũ. Quod figuratur.Apoca.11,Vbi dicitur.Væ vnum abijt, sed adhuc veniunt duo væ, vnum væ.s.culpa quantum ad actũ transitorium abijt,sed verè adhuc peccatoribus post hãc vitam restant duo væ.s.damnatio corporis & aĩæ, vt sic post væ culpę sequatur væ duplicis pœnæ,& miseriæ. Apoca.vltimo.Qui in sordibus est sordescat adhuc. Qui in sordibus dico est culpæ,sordescat adhuc scilicet in sordibus miseriæ. Et sic igitur patet,quomodo adhuc signat nouem modis tã in bono quàm in malo.Et sic sufficit &c.

Aduena.

Aduena. Est ille,qui aliunde aduenit,& est idem, ꝙ peregrinus,extraneus,alienus. Et põt accipi in bono & in malo.In malo signat hominem peccatoré, in bono,sæculi contẽptoré,in neutro,fragilem viatoré.Qđ sæculi contẽptorem,patet in psal.Aduena ego sum apud te & peregrinus sicut oẽs patres mei.ꝙ fragilẽ viatorem,Gene.19.vbi Loth dictum est.Vt aduena ingressus es. Et Gene. 23.dixit Abraham.Aduena & peregrinus sum apud vos.Itẽ signat hominem peccatorem:quia aduenæ non vescebãtur de sanctificatis, & maximè de Agno Paschali.Exo.12. Ideò sanctis,non peccatoribus dicitur Eph.2.fratres iam nõ estis hospites,& aduenæ.Item signat bonum actiuum mundi habitatoré:quia sæculares respectu ecclesiasticorum sunt aduenæ & minus domestici.Sed contingit in ciuitatibus ꝙ aduenæ sint ciuib⁹ ditiores,sic in Ecclesia fit, ꝙ sæculares sunt clericis meliores.vnde Ecclesiasticis loquitur dñs Deut.18. Aduena,qui versatur tecum,ascendet super te, & erit superior,tu autem descendes, & eris inferior. ¶Item accipitur pro homine perfecto,qui se reputat peregrinum in vita ista nec ibi moratur,cor suum ponendo in patria, bonaq; mundi non sua propria reputando.vnde in Epistola Didimi ad Alexandrum.Nos nõ sumus incolæ huius mundi,sed aduenæ,& sic in mundũ venimus, vt ibi non liceat cõsistere, sed transire.Et sic de viris pfectis,qui hic sunt aduenæ,& finaliter ciues in Paradiso,dr̃ Esa.5.Pascentur Agni iuxta ordinẽ suum,& deserta in vbertatem versa comedent aduenæ. Vide quatuor virtutes perfectorum secundum quatuor proprietas aduenarum.Aduenæ enim debent viuere A

Benigniter,
Reuerenter,
Concorditer,
Patienter,
Steriliter,
Abstinenter,
Fertiliter,
Affluenter.

¶Sic perfecti debent viuere in benignitate & reuerentia.Agni. In communitate & concordantia.iuxta. In sagacitate & patiẽtia. Ordinẽ.& sic erunt in fertilitate & opulentia. qa in vbertatem versa comedent. ¶Dico primo,ꝙ debent habere reuerẽtiam & benignitaté sicut aduena, q̃ B non viuit superbè nec austerè. sic boni debẽt reuerenter & humililiter viuere.Igitur dr̃ Agni,quia Agnus est aĩal lenissimum & humilissimũ,quod victualia non congregat, nec mansionem sibi parat.Sic verè vir perfectus, humilis & mãsuetus,sic verus aduena nõ cõgregat superfluè, nec aliquid sibi appropriat temporale,nec in mundo querit finalẽ mansionem habere.vnde ad Heb.13.Non habemus hic manentem ciuitatem,sed futuram exquirimus.Vñ Hiere. 11. Ego quasi Agnus mãsuetus,qui portat̃ ad victimã, quasi Agnus per humilitatem,mansuetus p benignitaté,portatur ad victimam tribulationum,p patientiæ & obedientæ ducibilitaté.Et istud est cõtra multos,qui re uera in mundo isto nõ se habent sicut aduenæ, sed sicut hæreditarij domini & cõpatriotæ:quia non habent humilitaté,sed pompositatẽ, nõ benignitatem,sed crudelitatem,nõ patientiæ firmitaté, sed magis iracundiæ ferocitatem. Et iõ isti non sunt Agni, immo verè sunt Leones,atque Pardi,q̃ sunt aĩalia crudelia,carnes bestiarum innocentium comedẽtia,& eas in posterum aggregantia & reseruantia,& cauernas & latibula sibi edificantia.Sic verè mundi cupidi & raptores bestias innocẽtes id est pauperes,& uicinos exhæredãt,eorumq; carnes.i.substantias tẽporales per rapinam fraudem & usuram sibi accipiunt,& accommodant,& sibi ipsas in posterũ auarè accumulant,& reseruant,& cauernas, & latibula.i.domos castra & palatia ac si perpetuò ib essent mansuri, superfluè sibi parant,in quibus ita tuti habitant,ac si nõ essent aduenę, & ac si nõ essent de hoc sæculo recessuri. Ideò & de talibus potest dici illud Ezech.31.Leoni gẽtiũ assimilaui te, & Draconi,qui est in mari.Tales.n.sunt Leones per crudelitatem,

Sunt Dracones per cupiditatem
Sunt in mari per fluctuosam prosperitatem.

¶Nõ sic charissimi,sed simus aduenæ mites & benigni sicut Agnus,similes Moysi,qui erat mitissimus.De quo scribitur Act.7.ꝙ ipse fuit aduena ĩ terra Madiã.& uiuamus benigniter,atq; reuerẽter.¶Scđò uiuam⁹ cõiter,atq;cõcorditer seu C cõcordãter.Sicut.n.uidemus,ꝙ aduenę,q̃ sunt ĩ terra aliena uiuũt pacificè & q̃etè,& sũt plures aduenę simul,& solẽt inter se habere pacẽ,& unitatẽ,amoré,& familiaritatẽ cõcordiã & benignitaté.Sic uerè charissimi nos,q̃ sumus aduenę in hac uita, debem⁹ habere inter nos cõcordiã & amoré &

fedus & amicitiã ampliorẽ. Sicut.n.dicit Petrus Alphõsi in dialogo ſuo: Cameli ſunt talis conditionis ꝙ illi, qui ſunt eiuſdem ſocietatis, ſemper volunt ſimul comedere. Vnde ſi vnus comedere nequeat, ſolent alij ieiunare, quapropter ſi eorum aliquis ſit infirmus, neceſſe eſt, quod de ſocietate tollat, alioquin alij propter eius ieiunium morerentur. In hoc igitur docet nos ſcriptura, ꝙ nos, qui Chriſtiani eiuſdem ritus conditionis, & fidei & ſocietatis ſumus, mutuæ charitatis & cõformitatis, & nullius ſigularitatis eſſe debemus. Et hoc quidem oſtenditur cum dr̃ Iuxta, quia.ſ.vnus debet eſſe iuxta aliũ ꝑ propinquitatem pacis concordiæ & dilectionis, vt ſic alter de altero dicat illud.3.Regum. 13. Oſſa illius pone iuxta oſſa mea. Iuxta.n.ſimilitudinẽ conformitatẽ & propinquitatem deſignat. Qđ eſt contra multos, qui re vera in vita iſta non volunt viuere pacificè, nec quiete, nec volunt eſſe iuxta ꝑ pacẽ & concordiã, immo verè longè ſunt alter ab altero per contentionẽ, brigã, & diſcordiã, & inuidiã, ꝑ rixam, iracundiã & litẽ iuxta illud Pſal. De longè ſteterunt, & vim faciebant. Iſti enim ſunt longè, fugiendo, ſteterunt, appropinquando, vim faciebãt, alios realiter & verbaliter, impugnando. Sicut.n.videmus, aĩalia manſueta volunt viuere in ſocietate & cõmunitate, ſicut ſunt cerui, onagri elephantes, oues, & boues, & paſſeres & columbæ. Sed illæ aues & beſtiæ, quæ de carnibus viuere cõſueuerũt, ſicut ſunt Leones vultures & aquilæ. nec in pace, nec in ſocietate viuere didicerunt. vnde dicit Auicen.lib.1.ꝙ quędam aĩalia ſunt vrbana, q̃dam agreſtia, ſed inter cætera hõ non põt viuere ſolus, formicæ, & apes in hoc ſibi cõmunicant ꝙ in cõſortijs viuunt, & breuiter aĩalia, q̃ non comedunt carnes viuunt pacificè, animalia autem carnes comedentia nõ. Sic verè chariſſimi illi, qui ſunt perſonæ manſuetæ, habent viuere pariter & coniunctim, in ſocietate, communitate, cõcordia & pace, & charitate. Nã illi, qui ſunt oues quantum ad ſagacitatem diſcretionis, cerui quantum ad velocitatem bonæ operationis & obedientiæ & ſubiectionis, Onagri quãtũ ad clamorem p̃dicationis confeſſionis orationis & gratiarum actionis. Apes quantum ad mellificationem grãæ & deuotionis, Formicæ quantum ad laborem diligentiæ & occupationis, Tales dico non poſſunt ſoli viuere ꝑ ſolitudinem odij & inuidiæ partialitatis & diuiſionis, immo verè tales volũt in cõitate pace atq; concordia permanere 1.Macha.8. Oẽs obediunt vni, & zelus & inuidia non eſt inter eos. Oẽs inqt, ecce cõmunio. obediunt, ecce ſubiectio, vni, ecce p̃latio ſeu ordinis diſpoſitio. Et zelus & inuidia nõ eſt inter eos, ecce pacis & concordiæ conuentio. Sed verè alij ſunt, qui comedunt carnes crudas.ſ.crudeles, homicidæ, iracundi, inuidi & detractores vſurarij, atq; raptores, qui re vera poſſunt dici ꝑꝑ crudelitatem Leones vultures & Dracones. Iſti dico de ſocietate pace & amicitia, communitate, & concordia nihil curãt, alter ab altero per lites & diſcordias ſegregatur, & ꝑ partialitatis odia, & inuidias ſolutus, & ſolitarius diuagat̃: quia ſicut dr̃ Eſa.57. Impij quaſi mare feruens, quod quieſcere non vult, & non eſt pax impijs dixit dominus. Non ſic chariſſimi nõ, ſed pro Deo ſimus boni aduenæ, & veniamus cõiter atq; concordanter. Iuxta illud. Prouer. 27. Melior eſt vicinus iuxta, quã frater longè. Iſti ſunt igitur boni aduenæ, qui.ſ.adhærent & coniunguntur Deo & proximo charitatiuè. Deo dico. Eſa.56. Filius aduenę, quæ adhæret dño. ꝓximo etiam. vnde Eſa.54. Aduena quondã tuus adiungetur tibi. viuamus igitur cõiter, atque colliganter. Iuxta inquit

D ¶ Tertiò viuamus ſagaciter atq; patienter. Aduenæ ſolẽt in terra aliena multa patientia tolerare, & ſe in omnibus gerere, & ordinare & ſapienter & maturè. Sic verè in illa patria huius mundi aliena debemus tribulationes & opprobria in patiẽtia ſuſtinere. Non vindictã q̃rere de quocunq;, ſed maturè ſapienter & ordinatè cũ omnibus nos habere. ꝙ oſtenditur, cum dr̃ ſm ordinem, quia.ſ.nos debemus viuere prudenter & ordinatè. Nã ſicut videmus, ꝙ Stellæ non ſunt in diuerſis circulis ordinatæ, & quælibet eſt contenta loco ſuo ita ꝙ quamuis vna iuxta aliam trãſeat, ipſam tñ in ſuis effectibus non perturbat, ſicut dicit Martianus, ſic vere chariſſimi nos, qui debemus eſſe Stellæ per celſitudinem perfectionis, debemus viuere ordinatè prudenter & maturè, & cum ſimus in cœlis in diuerſis circulis.i.in diuerſis ſtatibus officijs & beneficijs & mãſionibus ordinati, & ſituati, q̃libet tamẽ habet, & debet eſſe cõtentus loco, ſtatu, gradu, & officio ſibi dato. Iuxta illud.4.Regum.14. Contentus eſto gloria, & ſede in domo tua, Nã circulos loca & officia vicinorum noſtrorum non debemus ꝑ ambitionem appetere, vel manſionẽ impetere, nec eos ꝑ diſſenſionẽ in ſuis actibus ꝑturbare, ſed ſine ambitione nos cum oĩbus ordinare. Iuxta illud iudicum.5. Stellæ manentes in ordine & curſu ſuo aduerſus Syſaram pugnauerunt. Simus dicõ Stellæ manentes ꝑ ſtabilẽ ꝑſeuerantiã, ſimus in ordine & curſu per mobilem obedientiã, ſimus aduerſus Syſarã.i.aduerſus diabolum pugnantes per virilem experiẽtiã. Vnde de talibus aduenis ordinatè viuentibus & vicinis non contriſtantibus, dr̃ Deut. 10. Aduenã non cõtriſtabis, & non affliges eum, aduenę.n.ipſi fuiſtis in terra ægypti. Et ſic bene dico, quod oportet nos viuere ſagaciter atque patienter.

E ¶ Quartò dico viuamus ſteriliter ſiue abſtinenter. Nam ſicut aduenę & peregrini nõ ſolent quærere nec viuere delicatè, immo in abſtinentia & parcitate, ſic verè nos alij in iſto mundo non debemus quærere delitias & carnalitates, immo debemus viuere in abſtinentia & parcitate, & eſſe contenti ſufficientia victus. quod oſtenditur cum dr̃ Deſerta. quia verè ſicut locus eſt deſertus ſine delitijs, ſine ſolatijs, ſine tumultibus, & ſine fructib⁹ ſic verè nos debemus viuere in deſerto abſtinentiæ, & pœnitentiæ, vbi non ſunt delitiæ carnalitatis, ſolatia mundanæ iucunditatis, tumultus peruerſæ rixoſitatis, nec fructus temporalis proſperitatis Lucæ.4. Ductus eſt Ieſus à ſpiritu in deſertum.i.in locum abſtinentiæ. Et iõ ſequitur, ꝙ ibi ieiunauit quadraginta diebus. & hoc eſt contra delitioſos, qui in mundo iſto nõ quærunt, neq; diligunt niſi delitias corporales. vnde in Pſal. Ponam deſertum in ſtagna aquarũ, quia verè deſertum.i.ſterilitatem & ſiccitatem abſtinẽtię ipſi cõmutant in ſtagna aquarum.i.in vbertatem corporalis opulentiæ: Non ſic, ſed ſicut aduenæ viuamus, ſteriliter ſeu abſtinenter. 1.Pe.2. Obſecro vos tãquam aduenas & peregrinos abſtinete vos a carnalibus deſiderijs, q̃ militãt aduerſus animam ſimiles pellicanò, q̃ eſt auis magnæ abſtinentię & maximæ ſiccitatis, & ſemꝑ habitat in deſerto. Sic nos debemus eſſe ſicci, macri, & abſtinẽtes, & in deſerto abſtinentiæ commorari. Pſal. Similis fact⁹ ſum pellicano ſolitudinis.

F ¶ Quintò quod nos finaliter poterimus viuere fertiliter ſeu affluenter. Sicut.n.aduena parcè & diſcretè viuendo, qñq; in terra aliena acquirit multa bona & hæreditates & poſſeſſiones, vnde poſtmodũ lautè viuit, ſic nos in vita iſta parce, & prudenter velimus viuere, poterimus acquirere poſſeſſionem gloriæ Paradiſi, qua poſtmodum in affluentia perfruemur, quod oſtenditur cum dr̃. In vbertatem verſa aduenæ comedent. Et tunc nobis poterit dici illud Ephe. 2. Fratres Iã nõ eſtis hoſpites & aduenæ, ſed eſtis ciues ſanctorum, & domeſtici Dei. Vnde iſta affluẽtia cõmmẽdatur ab affectione charitatiua, fratres, à duratione non defectiua, quia iã nõ eſtis hoſpites & aduenæ, à cõmunione concordatiua, quia iam eſtis ciues ſanctorum, à p̃latione derogatiua, quia eſtis domeſtici Dei. Vt igitur chariſſimi, nos poſſimus in poſterum viuere in affluentia, viuamus prius in abſtinentia, in ſapientia in patientia, in concordia, in reuerẽtia. Et ſic erimus boni aduenæ. Et iõ de talibus aduenis dr̃ Zach.7. Viduã, & pupillum, & aduẽnã, & pauperẽ nolite calumniari, quia re vera ſiue per aduenas intelligantur pauperes & egeni, ſiue viri iuſti & perfecti etiam ad litteram extranei & egeni, dominus ſolet tales diligere & dirigere, & de ipſis curã gerere & eos defendere, & iuuare. Pſal. Dominus cuſtodit aduenas pupillum & viduã ſuſcipiet. ¶ Adhuc autem vr̃ vnum exemplum ſatis mirabilẽ, ſicut.n.à fide dignis audiui, in Gallijs in illa parte Pictauiæ, q̃ Xanctonia nominatur, propè caſtrũ Sibiſiæ fertur eſſe quoddam cimiterium, cuius terra plus fauet extraneis, & aduenis, quam propinquis, quia.ſ.ſi quis extraneus ibidem moritur, ſtatim in dicto cimiterio ſibi cõformis & præparatus tumulus à caſu fodientibus inuenit. Si verò aliquis de compatriotis & vicinis deceſſerit, terra ſolũ, & nullus tumulus apparebit. Aliud autẽ ſimile cimiterium, audiui eſſe in Vaſconia in dyoceſi Agerenanſi. Aiunt autem p̃dicti Xanctoniæ Pictauienſes in territorio dicti caſtri cimiterium quoddã eſſe vbi pro eo hodie nõ ſepelitur aliquis, quia antiquitus ſi ibi ſepeliebatur corpus hominis, ſtatim à terra reijciebatur, & nũquã infra terrã mortuus recipiebatur. Cuius ſimile dicit antiquitus fuiſſe Geruaſius in inſula Cypri, ſed ceſſaſſe euomitionẽ corporũ propter

crucem

crucem boni latronis quam ibi Helena dereliquerit. Sic re-uera dico, ꝙ Deus, qui reuera est terra, q̃ in æternũ stat. Eccle. 1. & cimiteriũ, in quo mentes nostræ sunt ꝑ deuotionẽ condendæ misericordius se solet habere ad præfatos mũdi aduenas & pauperes, quàm ad sęculi diuites, qui sunt ꝓprie mundi ciues. Ipsos. n. solet suscipere, & eis necessaria procurare, & ex quo hic nõ habent alium adiutorem, solet de eis tẽporaliter & æternaliter cogitare. Vnde Psal. Tibi derelictus est pauper orphano tu eris adiutor: de alijs vero, q hic tẽporales habent fauores, non se sic solet intromittere vel curare. quod etiã nos debemus facere, quia .s. cęteris parib. plus debemus fouere extraneos, quã vicinos. Leui. 19. Si habitauerit aduena ĩ terra vestra, nõ exprobretis ei, sed dilige tis sicut vosmetipsos. quod tamen est hodie contra multos, qui. s. omnes extraneos vilipendunt, & eos, quantũ possunt, suppeditant & confundunt, quod maxime faciũt mali iudices, qui per acceptionem personarum solos familiares, cõpatriotas, & consanguineos promouent, alios vero tribulant, & molestant, similes Diomedijs auibus, de quibus dicunt Solinus & Augu'st. de ciuitate Dei libr. 18. ca. 16. quòd Græcis compatriotis suis applaudunt, quoscunque vero alios percutiunt, atque lædunt. sic isti. Vnde Sap. 19. Alij quidem ignotos non recipiebant aduenas, alij autem bonos hospites in seruitutem recipiebãt. Vide si vis magis ad plenũ de diomedijs, in reductorio tuo morali. libr. 8.

A **Aduentus.** Christi est duplex ĩ scriptura (Scilicet) aduentus in carnrm. Et aduentus ad iudiciũ. Primus fuit amorosus, sed secũdus rigorosus, primus fuit clementiæ, sed secũdus iustitiæ, primus fuit pietatis sed secũdus seueritatis: Sicut. n. videmus, ꝙ acus habet duas extremitates, primam, quæ est perforata, sed non pungit, sed fila in se recipit, vltimam, quæ multum est acuta, quę dire ꝑforat, atque lædit, sic vere Christus habet duas extremitates. s. duos aduentus suos, primum in carnem, secundum ad iudicium. Primus non fuit acutus per iustitiæ seueritatẽ, sed hebetatus per clementiæ benignitatem, & perforatus per clauorũ, & lanceę asperitatẽ fila, i. fragiles peccatores in se recipiens per fidẽ & charitatẽ. Sed vere vltimus erit alterius cõditionis, quia pro certo ipse erit acutissimus seuere iudicando, pungitiuus iniquos cõdemnando, & pęnã æternã vsque ad intima examinãdo, & pænã æternã vsq; ad interiorẽ aiam infligendo. Ideo de sñia iudicis dicitur Heb. 4. Viuus est sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. ¶ Aliquid primo de adueutu eius in carnem circa præsens opusculum differamus, & dicamus primo, ꝙ qnamuis Sol ꝑ totam noctem à nostris visibus lateat, solet tamẽ oriri finaliter accidere & venire, diẽ in terris facere, & mũdũ præsentialiter visitare. Sic vere quãuis sol iustitiæ Dei filius diu à nostris visibus latuisset, & propter noctẽ. i. propter obscuritatem peccati Adæ suam nobis pręsentiã occultasset, finaliter tamen voluit ad mundum iustum per carnis assumptionem accedere, & venire, diuinæque gratiæ diem causare & facere, atque mundo claritatem suæ præsentiæ demonstrare. Vnde de ipso potest dici illud Esa: 60. Venit lumen tuum Hierusalem, & gloria eius super te orta est. Et merito dicitur lumen, quòd scilicet infinitas vtilitates nobis confert significans, Christum, qui super omnes in hoc aduentu nobis vtilia procurauit. Quapropter possum breuiter notare, quod in hoc aduentu ille Venit vt

B Liberator potentissimus,
Visitator clementissimus,
Medicator prudentissimus,
Pręmiator fæcundissimus,
Prædicator feruentissimus,
Informator scientissimus,
Imperator sublimissimus,
Consolator benignissimus,
Illustrator præclarissimus.

¶ Dico igitur primo, quod ipse venit, vt strenuissimus, liberator, & ideo aduentũ suum petebat. Dauid in Psal. 79. illud dicẽs. Veni ad liberandum nos domine Deus virtutum. ¶ Item venit vt clementissimus visitator. vnde Genes. 37. dixit Iacob filio suo Ioseph. Fratres tui pascunt oues in Sichimis, veni, mittam te ad eos. Et. 1. Regu. 27. Fratres tuos visitabis &c. ¶ Itẽ venit vt prudentissimus medicator. vnde iste est ille medicus, qui dicit de paralytico Mat. 8. Ego veniam, & curabo eum. ¶ Item venit vt fæcundissimus pmiator. Vnde ipse potest dicere illud Gene. 30. Modicum habuisti antequam venirẽ ad te, nunc autem diues effectus es ¶ Itẽ venit vt feruentissimus prædicator. Vnde ipse dicit Mat. 9. Nõ veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiã. ¶ Item venit scientissimus informator. Vnde iste est, cui dicitur Io. 3. Rabi scimus quia à Deo venisti magister. ¶ Item venit vt sublimissimus imperator. Vnde de isto dicitur Zachariæ. 9. Ecce rex tuus venit. ¶ Item venit vt benignissimus cõsolator. Vnde de isto dicitur Ioan. 20. quod cum fores essent clausæ vbi erãt discipuli congregati propter metum Iudæorum, venit Iesus ianuis clausis, & dixit eis. Pax vobis. ¶ Itẽ venit p̃clarissimus illustrator. Vnde iste est, qui dicit Io. 12. Ego lux veni in mundum. Ecce igitur, quot sunt vtilitates istius Christi aduẽtus Et ideo petebat humanum genus istum aduentũ Can 5. Veniat dilectus meus in hortum suum, vbi ostendiẽ, ꝙ ista supplicatio triplici ratione debuerat exaudiri. Propter clamorẽ optatiuũ (Veniat) Propter amorẽ coniunctiuũ (Dilectus meus (Propter vigorẽ attractiuum (In hortum suum) Sicut enim sol in aduentu suo tria facit beneficia, p̃stat. s. remediũ languoris, incendium caloris, stipendiũ nitoris, quia. s. oĩa facit nitere, & florere, sic. Christus in suo aduentu fuit remediũ desiderantiũ refrigeratiuũ (Veniat) Incendiũ cõfœderãtiũ euisceratiuum (Dilectus meus) Stipendiũ perseuerantiũ exuberatiuum (In hortum suum.) ¶ Dico igitur primo, ꝙ in Christi aduentu quietatur amor desiderans. Veniat. Nam sicut dictum est, sol in suo aduentu ad terram est remedium & refrigerium infirmorũ, sicut patet, quia multę sunt infirmitates, quæ in solis ortu, & aduentu tẽperantur, & ne infirmorum desideria quietantur. Sic vere Christus in suo aduẽtu temperauit, & refrigerauit infirmitates tentationũ & tribulationum, & iõ desideria sanctorum patrum recreauit, & quietauit, qui quidẽ appetitus, & desideria ostenduntur qñ dicitur, quod est optatiui modi. q. d. venerit, ipse potest omnes appetitus, & desideria, & optatus concludere, finire, & quietare. Et ideò sanctus pater poterat dicere tunc, & etiã quælibet anima deuota potest dicere nũc, illud Cant. 4. Surge aquilo, veni auster, p̃fla hortum meum. Filius enim Dei dicitur aquilo, qui est ventus frigidus, propter iustitiã, Auster, qui est ventus mollis, propter clementiam. Et iste in aduentu suo perflat hortum Ecclesiæ, vel conscientiæ per suã gratiã & misericordiã. Veniat igitur dicebat humana natura, & sancti patres. Scd'um Iorach in libro suo. Serpens murenã sibilo euocat, & à ꝓfundo fluuij ipsam suo sibilo ad littus trahit, emissoq; veneno suo cum ipsa contrahit copulã, & exinde fætus bonus generaẽ, non serpenti similis, sed murenæ similis. Re uera (charissimi) per istã murenã intelligo diuinam naturam vel personã, quæ ab æterno in fluuio beatitudinis habitauit. Per serpẽtẽ intelligo humanũ genus, qđ venenosum & serpentinũ fuerat per peccatum, quod à principio sib. lauit per feruentia desideria, vt istam murenam scilicet personam filij Dei de fluuio Paradisi ad littus traheret huius mũdi. sicu' patet de prophetis, qui deuotissimè sibilabant. Esa. 64. Vtinam dirumperes cęlum & descenderes. Et breuiter tantum fuit à parte humani generis sibilatũ, ꝙ ista murena diuina persona, venit ad littus huius mundi, accessit ad serpentem. i. ad hominẽ, & cum eo per beatã incarnationẽ voluit matrimonialiter copulari, ita ꝙ fętus exĩde resultans. i. Christus nullum serpentinum venenũ habuit, quia scilicet nulla vitia humani generis contraxit, immo semper sine diminutione murenicam naturã retinuit. i. diuinã. Io. 4. Sibilum auræ lenis audiui. Sic etiam charissimi, si nos volumus ꝙ ista murena, Dei filius veniat ad nos ꝑ suã gratiam, pro certo non restat, nisi ꝙ dimittamus venenum peccatorũ per confessionẽ, & ꝙ sibilemus per desideriũ & affectionem, & per deuotã orationẽ, & statim pro certo ipse aderit per suę gratiæ infusionẽ, & per sui adiutorij distributionẽ, & nobiscum copulabitur per charitatem & dilectionẽ. Clamabis, et ipse exaudiet, vociferabis, et ipse dicet ecce adsum. Esa. 58. Sed heu proh dolor quot sunt hodie alia gñra sibilorum in mundo. Sibilat enim diabolus, vsurarius, & luxuriosus, & peccator venenosus. Serpens. n. i. diabolus sibilat per suggestionem & tentationẽ, vt murenam. i. animam de fluuio deuotionis extrahat, & eam ad littus mundi per amorẽ terrenorum attrahat, vt sic cum ipsa per vitia & p̃ctã societatem contrahat. Ezec. 27. Sibilauerunt super te. s. diabolus, caro, & mundus, & ad nihilum redacta es. ¶ Itẽ sibilat vsurarius, qa vere serpẽtes venenosi & malitiosi vsurarij, & auari sibilat hodie murenis. i. pauperib. & vicinis per falsas inductiones

C

ctiones, suggestiones, & promissiones, vt sic eos ad copulā
suam. i. ad malos contractus inuocent & inducant, vt eos de
fluuio suo. i. de hæreditatibus suis extrahāt & euellant. ¶ Itē
sibilat luxuriosus. Nam qn serpens corruptus, & venenosus
. i. luxuriosus vult prouocare ad copulam suam murenam
(idest) iuuenculā mulierē, ipse vere mittit sibi sibilum suum
i. malas suggestiones & promissiones, vel sibilum suū. i. vetu
lam maquerellam, & sic eam sæpe sui corruptam copulā at-
trahit, & inclinat, quia corrumpunt bonos mores colloqa
praua. ¶ Item sibilat peccator vitiosus. quando .n. serpens. i.
peccator vult admitti ad copulā murenæ (idest) ad copulā
Christi sacramento, quandoq; accidit in quadragesima. s. ꝙ
ipse sibilat per orationem, venenum peccatorū suorū euo-
mit per confessionē, & sic ad copulam murenæ. i. Christi in
paschate admittitur per sacramenti communionē. Verūta
men transacto actu istius copulæ transacto festo paschatis,
ad venenum vomitū. i. ad peccata dimissa reuertitur per re-
ciduationē, & in ipsum reuersionē. 2. Pet. 2. Canis reuersus
ad vomitū, & sus lota ī volutabro luti. vbi describitur talis
peccator vt irreplebilis cupiditatis carnis, quia nō satiatur,
vt commutabilis debilitatis, quia reuertitur ad vomitū, vt
inquinabilis carnalitatis, qa dicitur sus, vt impurgabilis fæ-
tiditatis, qa dicitur sus lota in volutabro luti. Quia vere ta-
les peccatores sunt fætidi & impurgabiles, sunt carnales &
īquinabiles, sunt debiles & muliebres, sunt cupidi & irreple
biles. Non sic (charissimi) sed sibilemus ad Deū per feruorē
deuotionis & orationis, quia vere in suo aduētu quietatur
amor desiderans. s. desiderium sanctorum patrum, vt dictū
est. Veniat inquit Deus, cuius aduētu gaudebat Esaias dicē
do Esa. 14. prope est, vt veniat tempus eius, & dies eius non
elongabuntur, miserebitur. n. dominus Iacob, & Israel sal-
D uabitur. ¶ Scd'o dico, ꝙ in Christi aduentu inflammat amor
confederans. Dilectus meus inquit. Sol quando ad terrā ap
propinquat, & venit, causat calorem in mūdo. Nam, vt dicit
Isid. per reflexionem radiorum solarium ad corpus opposi
tum. s. ad terram præsentialiter calorē amoris, affectionis, &
charitatis in sæculo generauit. Nā quia tūc radius Solis Dei
patris, videlicet ipsa persona filij, fuit inclinatus p humilita
tem vsq; ad terram. i. vsque ad terrestrem humanam naturā,
ibiq; per beatam incarnationem se reflexit, Ideo calorem
amoris & charitatis. s. eius erga nos & nostri erga ipsum cā
uit, & generauit, quod ostenditur cū dicitur Dilectus meus
Can. 5. Dilectus meus candidus & rubicūdus, electus ex mi-
libus. vbi amor ipsius commendat ex innocentiæ puritate.
(Candidus) Ex verecundiæ venustate (Rubicūdus) Ex excel
lētia bonitatis (Electus) Ex eminētia sanctitatis (Ex milib.)
Et iō de isto feruore mutuę dilectionis dicitur Luc. 12. Ignē
E veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat? ¶ Et ad-
uertamus charissimi, qd' multiplici rōne debemus diligere
Dei filiū in isto aduentu. s. quia Hostis malignitas per hunc
superatur, quia mundi peruersitas per hunc reparatur, quia
cæli fælicitas per hunc declaratur. Iste enim veniendo supe
rat Hostis malignitatem. Elephas enim quādoque cadit in
foueam vnde non potest surgere, & tunc venit vnus vena-
tor, qui pungit ipsum lancea, tandem venit alius venator, q
quasi adiuuans Elephantem de fouea liberat, eique pabulū
administrat, quod videns eum Elephas, ipsum liberātē, tan
to amore diligit, quod statim domesticatur, & tanti benefi-
cij memor ipsum sequit, & seipsum de cætero gubernari p-
mittit. Elephas charissimi, eit homo qui à primaria sui cōdi
tione cecidit in foueam peccatorū, quā sibi venator diabo-
lus in tentatione Adæ in huius mundi nemore præparauit.
Psal. Foderunt ante faciem meam foueam, & inciderunt in
eam. In qua quidē fouea iste venator diabolus hominem lā
ceis diuersarum tentationum & tribulationum pungebat.
Et iō secundus venator Christus in isto aduētu cum venit,
primū venatorem diabolum fugauit, contra ipsum in cruce
pugnauit, & Elephātem. i. humanum genus de fouea pecca
ti, de mortis etiam inferni iurisdictione liberauit; sibi etiam
pabulum sui proprij corporis præparauit. & ideo tanti bñ-
ficij memores ipsum summe debemus diligere, & ipsum p
bona opera sequi, & iugiter obedire. Nos igit diligamus eū
quia ipse prior dilexit nos. 1. Ioan. 4. Veniēdo igitur ipse su
perat hostis malignitatē. Esa. 35. Ipse veniet, & saluabit nos,
F supple ab hostis malignitate &c. ¶ Secundo est diligendus,
quia veniendo reparat mundi puersitatem, similis ciconię,

quæ in hyeme propter frigoris tempestates deserit nidum
suum, sed in æstate reuertit ad eundem, ipsumq; inueniens
dissipatū, diligēti studio reparat, & reformat. Sic vere Deus
in primo pp tempestatem peccati Adæ quasi visus fuit de
nido suo. s. de ecclesia, mūdo, & humana natura recedere, &
abire dum. s. sibi subtraxit gratiā, & gloriam. Sed pro certo
adueniente tempore veris. i. tempore gratiæ & legis nouæ,
finito tēpore hyemis. i. legis antiquę, ista ciconia Dei filius
voluit per beatam incarnationem ad nidum suum. i. ad mū-
dum, ad Ecclesiam, & ad naturam humanā venire, & reuer
ti. Et quia iste nidus dissipatus erat pluribus vitijs & pctis.
Ideo voluit ipsum donis, & gratijs, & virtutib. reparare. Iō
dicebat Zach. 1. Reuertar in Hierusalem in misericordijs, &
domus mea edificabitur in ea. Vnde. 1. Mach. 10. Venit Iona
thas in Hierusalem. sequitur. Et cepit ædificare, & innouare
eam. Diligamus igit Christi aduentū, quia vere p hunc re-
paratur morum puersitas. ¶ Tertio diligamus, quia per hūc G
declaratur cęli fælicitas, sicut enim hirundo per hymem nō
vr, quia tunc in remotis vel transmarinis regionibus credi-
tur habitare, in vere tamen solet venire, & æstatem propin-
quam, temporisq; nouitatem suo aduentu infallibiliter de-
clarare, sic Dei filius, q ab æterno in vltramarinis partibus,
i. in Paradisi remotis partib. habitauit, ita ꝙ in istis nostris
partibus p præsentiam corporis nullatenus videbatur, fina
liter voluit venire, & per nostræ naturæ assumptionem mū
do visibilis apparere. Iuxta illud Baruc. 3. Post hæc in terris
visus est, & cum hominib. conuersatus est. & suo benedicto
aduentu tempus nouum gratiarum & virtutum æstatē ēt,
in qua sunt fructus. i. vbertatē fœlicitatis æternæ huic mun-
do voluit declarare, pręuenire, & nunciare, distribuere pari
ter & donare Vnde illud prædictum Esa. 6. Venit lumen tuū
Hierusalem, & gloria domini super te orta est. Aduētus au
tē iste figurat Hier. 8. Turtur, & hirundo, & ciconia cogno-
uerunt tēpus aduentus sui. Turtur enim, qui summe compa
rem suum diligit in tantum, ꝙ eo mortuo nulli alij se cōiun
git, signat animam, quæ comparem suum. i. corpus intātum
diligit, ꝙ post eius separationē nulli alteri copulat. Ciconia
autē, q carnibus & piscibus vescitur, signat carnem huma-
nam, cuius carnes & pisces sunt propria nutrimenta. Hirun
do autē, q est auis agillima, signat diuinitatem, quæ est agili
tate, & virtute plenissima. Ista igit tria, quæ in Christo Deo,
& homine fuerunt, Turt, hirundo, & ciconia. i. diuinitas, ani
ma, & corpus, mō cognouerunt tempus aduentus sui, quia,
s. p beatam incarnationem ad mundum p̄sentialiter in vno
homine Christo istis tpralibus aduenerunt, qui. s. aduenieś
vt dictum est declarauit Cęli fęlicitatem, reparauit morum
peruersitatem, Superauit hostis malignitatem. Propter qd'
merito diligendus est, & super omnia venerandus, Et iō be
ne dico, ꝙ per istum benedictum aduentum inflāmat amor
confæderans, Dilectus inquit meus. qd' bene videtur suppo
nere spōsa Cañ. 7. vbi dicit. Veni dilecte mi. ¶ Tertio dico, ꝙ H
per istum aduentum procurat valor. s. ubertas virtutum, &
gratiarum, & fertilitas etiam gloriæ sempiternę. quod nota
tur cum dicitur. In hortum suum. Nam sicut sol aduenieńs,
& appropinquās in vere ad terram, facit eā & arbores eius,
radio suæ influentiæ virere, florere, fructus quoq; multipli-
ces generare, sicut etiam agricola veniēs ad hortum suum,
ipsumq; diligenter excolens & frequētans facit eum fructi
ficare, sic vere ille sol iustitiæ & cœlestis agricola Christus
Deus noster, dum per beatam incarnationem ad hortū suū
. i. ad Ecclesiā, ad mundum, vel ad animā voluerit aduenire,
ipsamq; per doctrinam & prædicationem rigare, per corre
ctionem & per penitentiam colere & putare, ipsum fecit vi
rere p honestatem, florere per virtutum amœnitatē, fructi-
ficare per æternæ beatitudinis voluptatem, vt sic ipsi psonę
diuinæ dicat ecclesia vel anima de seipsa illud Cañ. Veni in
hortum meum soror mea sponsa. Hortus igit est Ecclesia,
vel anima virtuosa, quia sicut hortus clauditur, foditur pu-
tatur, rigatur, purgatur, & sic fructibus pluribus fęcūdatur,
& auibus dulciter cātātibus frequētat, sic vere Ecclesia vel
anima post Christi aduentū fuit, p mādatorū custodia clau
sa, p pænitentiam fossa, per correctionē putata, per deuotio
nē rigata, p cōfessionē purgata. Et sic fructibus virtutū gra-
tiæ & gloriæ fuit multipliciter fęcūdata, & ex tūc ab auib. i.
ab angelis vel a viris contēplatiuis modulatibus, & Deum
magnificantibus frequētata. In Psal. Super ea volucres cęli
habitabunt

habitabunt &c. Cant.4. Hortus conclusus, soror &c. Vbi describitur Ecclesia vel anima Vt discretionis regulis vallata, quia hortus conclusus. Vt dilectionis nodulis ligata, quia soror. Vt cōpassionis situlis rigata, quia fons &c. Sic igitur patet, quod in Christi aduentu ꝓcuratur valor exuberans &c. ¶ Adhuc nota circa Christi aduentum, ꝙ legatus à sede Apostolica destinatus tria attendit, locum deputatum, tempus limitatum, modum ordinatum. Sic in Christo legato fidelissimo ad rebelles huius mundi, attendimus Loci deputationē (quia venit in mundum) temporis limitationē (quia nō erat ibi mansurus) modi ordinationē, quia venit humiliter. Hæc tria cōtinentur Iob.38. vbi dicitur. Huc vsq; venies. vbi ostēditur Termini deputatio. Huc. Temporis limitatio, (Vsque) Operis ordinatio, (venies.) Vel ostēditur, ꝙ Christus fuit nobis Supplementū necessitatis, (Huc) Complementū fertili-
K tatis, (Vsq;.) Fulcimentum humilitatis, (Venies.) ¶ Fuit primo Christi aduentus necessitatis, supple, quia venit huc. i. ad istum mundū indigentem; vt per ipsum ipsius indigētiæ supplerentur. Sicut.n. pluuia de sursum adueniens ad terrā aridā, & siccatā, supplet eius indigētiā & defectū, sic verè Dei filius veniens, & descendens per incarnationem ad terrā siccam & aridam. i. mundum à gratiarum & virtutum humoribus desiccatū, suppleuit eius spiritales miserias & defectus. Et ideo admirantes de isto aduentu possumus sibi dicere illud Matt.22. Amice quo modo huc intrasti. Et ipse potest respondere, ꝙ ipse intrauit seruato solio maiestatis, seruato li-
L lio castitatis, seruato folio puritatis. ¶ Intrauit.n. sine maiestatis diminutione. Sicut.n. imago intra speculū efficitur, & tñ in se non minuitur, vel mutatur, sic Dei filius carnē assumpsit, & in mundum uenit, ibiq; factus est visibilis per carnis assumptionē, & tñ celsitudo suæ maiestatis, deitatis, & diuinitatis, non fuit, propter hoc diminuta, nec in aliquo cōmutata. Eccle.42. Neque adiectum est, neq; minuetur, neq; eget alicuius auxilio. Ideo dicitur Mat.22. Intrauit rex vt videret discumbentes. Rex inquit, quia.s. propter istum introitū nō desijt esse rex. Item intrauit sine castitatis violatione. Sicut.n. sol intrat, & exit per vitrum splendidum & purum sine vitri fractione & destructione, coloratur tamen ꝯm colorē vitri, sic verè sol iustitiæ Dei filius per vitrum splēdidissimū. i. per corpus virginis purissimæ intrauit per incarnationē, exiuit per natiuitatem sine suæ puritatis & castitatis aliqua læsione, ibique coloratus fuit, & exteriori apparentia pictura tus ꝯm ipsius vitri qualitatem, quia.s. ibi formam serui accepit, habitu inuentus vt homo. ad Philipp.2. Et ideo dr̄ Ioan. 22. Venit Iesus clausis ianuis, q.a.s. ianuæ beatæ virginis fuerunt clausæ per integritatem, puritatem, & castitatem, ante partum, & in partu, & post partum. Figuratæ Ezec.4. vbi dr̄. Erat porta in domo domini clausa. sequitur. Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transibit per eam, qm̄ dominus Deus Israel ingressus est per eam. Eritq; clausa principi, & sedebit in ea. Talis porta pro certo est beata virgo, q̄uis Deus Israel princeps totius vniuersi in isto benedicto aduentu sederit in ista per spacium nouem mensium, & per istam transierit incarnando & nascendo, fuit tamen semper clausa per virginitatem, illæsa pariter & intacta per integerrimam castitatem, nec vnquā fuit aperta per aliquam voluptatem mali desiderij, nec vir transiuit per eam per aliquam luxuriam. Vnde.2. Parali.23. Fecerunt descendere regem, & introire per medium portę domus domini. vbi commendatur iste introitus ab humilitate mundo declarata. (Fecerunt descendere) A sublimitate dignè nominata, (Regem inquit) A virginitate Deo dedicata, (quia.s. beata virgo ē porta domini.) ¶ Sed adhuc dico, ꝙ ipse intrauit huc sine puritatis de fœdatione. Sicut.n. lux intrat super feces, & tamē sua puritas non contrahit maculam aliquā, sic verè Deus intrauit per incarnationem & aduentum eius super fęces. i. super mundū fętidum & corruptum, & fęcibus. i. peccatoribus fuit in hoc mundo sociatus, & coniunctus, & tamen sua puritas nequaquam extitit maculata, immo semper est & fuit in puritate perpetua perseuerans, quia sicut dicit Sapien.7. Cādor enim est lucis æternæ, & speculum sine macula, & imago bonitatis Dei. Quomodo igitur huc intrasti, solutum est. Et iō sapiēs illa mulier.2. Regum.20. dicebat Ioab. Appropinqua huc Ioab & loquar tecum. Sic verè sapiens mulier Ecclesia, vel humana natura dicebat antiquitus Christo, ꝙ ipse appropinquaret huc. i. ad mundū istū per aduentum in carnem, vt scilicet per eum defectus ipsius supplerentur. Nam sicut lux incorporat se aeri, & sic defectus ipsius supplentur, quia.s. p eius aduētum aeris obscuritas fugatur, sic verè Dei filius veniens huc in hunc mūdū, & aeri. i. obscurę & caliginosę naturæ humanæ se copulās defectus ipsius suppleuit, quia obscuritatem errorū, & ignorantię ab ea effugauit. Fuit igitur aduentus necessitatis supplementum. huc inquit. 4. Regum.8. Vir Dei venit huc. ¶ Secundò dico ꝙ Christi aduētus fuit fe-
licitatis cōplementum. Et hoc ostenditur cum dr̄ vsque. vsq; M
enim est aduerbium, quod signat terminum, finem, & cōplementum. Ad denotandum, ꝙ Christi aduentus fuit finis, & terminus uitiorum, & virtutum complementū, & præmiorum. Sicut.n. gloriosus & sapiens artifex non libenter dimittit opus, quod incepit, imperfectum & incompletum, sic verè Deus, qui vniuersum mūdum inceperat, & fecerat, noluit ipsum incompletum dimittere, immo seipsum, qui est principiū voluit finire. i. homini vltimo creato per incarnationē cōiungere, vt sic totum vniuersum perficeret, & compleret. Ipse.n. fuit complemētum cęlestium terrestrium, & infernorum. Cœlestium.s. Angelorū, eorum ruinam reparando Terrestrium.s. viatorum, eos in tentationibus adiuuando. Infernorum.s. sanctorum patrum, qui in limbo erant, eos ad cęli quietem & gloriam deducendo. Ideo de tali complemento loquitur.2. Parali.7. Cōpleuit Salomon domum domini. vbi vr̄, ꝙ iste aduentus est similis cuidam lapidi pręcioso, qui dr̄ Ceraunina. De quo dicit Isido. & Dyosco. ꝙ est lapis germanicus, rutilans vt flamma, quæ venit de nubibus, vbi in locis tonitrui, & cum tonitruo generatur, & exinde inferius deriuatur. Cuius virtus est, personam, domum, & locum in quo est, à fulmine & tonitruo tutum reddere, facit etiam causas uincere, & suauiter dormire Re uera charissimi, talis ē Christus, qui re uera fuit lapis preciosissimus, sursum in uentre nubis. i. purissimę uirginis procreatus, & incarnatus, vbi re uera erat locus tonitrui. i. spiritussancti, qui tonitruo cōparatur, & exinde in isto aduentu ad nos inferius deriuatus. Nā iste habet mirabilem potestatem, quia verè si homo istū habeat per gratiam, fiduciā, & amorem, fulmen æternæ damnationis non timebit. In causis ēt mundanarum tentationū & tribulationum præualebit, & somnū suauem æternæ delectationis, & fœlicitatis finaliter obtinebit. Et sic ipsum, lapis iste sic descendens & veniens, & tēporaliter per virtutes, & ęternaliter ꝑ gloriā perficiet, & cōplebit. Et ideo de isto cōplemento, & de isto usq; pōt dici illud Io.2. Implete inq.t hydrias aqua. Et sequitur. Et impleuerunt usq; ad summū. Istud complementū accipiunt boni in uita ista per gratiā, & finaliter per gloriā. Ideo dr̄ Sapien.18. Vsq; ad cœlum attingebat stans in terra, Boni.n. qui stant per constantię firmitatē in terra per humilitatem, attingunt per contemplationem usque ad cęlū. i. usq; ad cœlestium uirtutum cōplementum & perfectionē. Heu Deus quàm pauci sunt hodie, qui sunt cōpleti talibus cōplementis, quia proh dolor multi sunt, qui non sunt cōpleti in uirtutibus, sed in criminibus, non in gratijs, sed in uitijs, non in gloria, sed in miseria. Isti igitur non habent istud usque, sed habent aliud, de quo dicitur Psal. Ascēdunt usque ad cœlos, & descēdunt usque ad abyssos, anima eorum in malis tabescebat. Mali.n. ascenduntper ambitionē usq; ad cœlos. i. usque ad excelsam prelationem. Et ideo descendunt finaliter per Dei iudicium & ordinationem, usque ab abyssos per æternam damnationem. Et ideo aīa talium finaliter tabescet, & deficiet per tristitiam & desperationē. Non sic charissimi nō. Non habeamus cōplementum uitiorum, sed meritorū, non culparum, sed gratiarum, nō tormētorum, sed premiorum. Quia uerè charissimi, Christi aduētus fuit (ut dictum est) felicitatis complementum. ut de isto aduentu exponat illud.2. Paral.12. Sesach uenit usq; ad Hierusalem. Sesach.n. interpretatur magnus, signans Christum, qui est dextera Dei patris, qui ad Hierusalem, ad literam, uenit. Vbi suum usq;. i. suum complementum perfecit, quia sicut dr̄ in Psal. A solis ortu usque ad occasum ex Sion species decoris eius. ¶ Tertiò dico, ꝙ Christi aduentus est humilitatis fundamentum. Venies inquit. Venire enim idem est, ꝙ de termino à quo usque ad terminum ad quem ire. Et quia Dei
filius uenit de termino à quo. i. de excellentia sublimitatis ipsius diuinitatis, & de cœli habitaculo ad terminum ad quē, N
i. ad mundi infirmitatem, & ad naturæ humanæ utilitatem, ideo dico, ꝙ ibi apparuit humilitatis maximè fundamentū.

Venies

Venies inquit. Est.n.humilitas, quod rex venit ad populum, doctor ad discipulum, dominus ad famulum. Et iõ de humilitate,& vtilitate sui aduentus loqués Aug. Venit inquit medicus ad egrotos, redemptor ad perditos, ad errãtes, via, ad ignaros, veritas, ad mortuos, vita. Heu Deus, quã pauci sunt hodie, qui velint venire ad humilitaté, aut ad facta & negotia modica, aut ad promotiones onerosas & laboriosas, sicut fecit Christus. Quia verè charissimi, hodie nõ qrũtur humilia, sed sublimia, non onerosa, sed gloriosa, nõ spiritualia, sed tẽporalia, nõ celestia, sed terrestria, non inferiora, sed superiora. Moderni.n.sunt similes Lepori, qui optime ascẽdendo,& currendo venit ad mõtem, sed difficiliter descẽdit ad vallem. & rõ est, quia pedes sui anteriores sunt pedibus posterioribus breuiores,& ideo magis põt currere uersus mõtem quã versus vallem. Sic verè sunt multi ita ambitiosi, ꝙ semper volũt ascẽdere ad dignitates & promotiones,& optimè sciunt currere,& venire ad montes.i.ad excellentias dignitatum, sed ad valles.i.ad status humilitatis, ad opera laboriosa, ad bona meritoria & onerosa, ipsi pro certo non veniunt nec accedunt. Et est rõ: quia cũ ipsi habeãt pedes affectionum ante & retro, Ante dico.i.ad bona Paradisi, ad quæ oportet nos trahere Retro ẽt.i. ad bona mundi, de quibus oportet nos viuere, Posteriores pedes.i.affectus ad tẽporalia, sunt anterioribus spiritualibus lõgiores, largiores,& ampliores, & iõ isti plus diligunt ascendere per superbiæ vanitaté, quã descendere per virtuté & humilitaté. Et ideo figuraliter põt de eis dici illud Ezech.1. Ecce vẽtus veniebat ab aquilone, nubes magna,& ignis inuoluens. Isti dicuntur ventus propter vanitatem, dicuntur nubes propter voluptaté, quia nubes est humida, dicuntur ẽt ignis pp crudelitaté, dicuntur inuoluentes propter cupiditaté & rapacitaté, dicuntur venire ab aquilone. i. à peccato per iniustã promotioné ad excellentiam,& dignitaté. Heu non sic Christus, quia magis quærebat infirmitatem humilitatis, quã celsitudinem dignitatis. hoc apparuit Io.6. vbi ipse fugit qñ voluerũt ipsum facere regé. Et ideo sicut dictum est, bene dico, ꝙ suus aduẽtus fuit humilitatis fulcimentum, fœlicitatis cõplementum, necessitatis supplementum. Et sic bene dr̃, hucusq; venies.& hoc sufficit ad p̃sens. Sed uide de Christi incarnatiõe in aliis multis materijs, sicut est mare, appropinquare,& descẽdere.

¶Adhuc nota, ꝙ sicut lux de se est impassibilis, indefectibilis, immortalis,& ab humana habitatione ita remota, ꝙ suũ originale principiũ nõ põt à nobis percipi & palpari, rebus tñ corporalibus, mortalibꝰ, & defectibilibus se incorporat, & de remotissimis suis habitaculis hic apud nos subito se p̃sentat, sic verè charissimi, Dei filiꝰ nobis ab ęterno incognitus sua propria natura, impassibilis, indefectibilis, immortalis, qui, quantũ ad corporalé præsentiã, à mundo fuit remotissimus ab æterno, quia longè est dominus ab impijs Eccl. 12. rebus tñ corporalibus. s. humanis carnibus, & sanguinibus voluit incorporari per istum aduẽtum,& in eis incarnari,& à remotiss mis habitaculis Paradisi, hic nobiscum corporaliter subito p̃sentari. Et iõ dicebat illud Ioã.12. Ego lux veni in hunc mũdum. In quibus verbis ostẽditur, ꝑ sicut lux corporalis habet nobilitatem, luciditatem, caliditatem, sic verè lux spiritualis Christus dignoscitur habuisse nobilitaté dignitatis. Ego pronomen primitiuũ. Luciditaté claritatis, Lux, Caliditatem charitatis, Veni in mundũ. Ecce igitur qđ hic ostẽditur Nobilitatis dignitas humiliter inclinata. Luciditatis claritas humiliter eclypsata. Caliditas charitatis beniguiter declarata.

¶Dico igitur, ꝙ in isto benedicto aduentu superna diuinitas inclinatur. Ego. s. Nã per istud pronomen ego, quod est primitiuæ speciei,& primæ personæ, & nominatiui casus, & numeri singularis intelligitur excellẽtia ipsius dignitatis, quæ rę uera propter sui excellẽtissimã dignitatem est in primitiua. s. specie intellectualiũ, immo, propriè loquendo, super oẽm spẽm atq; genus. primę ẽt est personę, quia. s. ipse est, qui dicit Apoca.1. Ego sum primus,& nouissimus principiũ,& finis α & ω. Iste ẽt propter suas virtutes & perfectiones nominatiuus est & nominabilis, & dignus ab oĩbus nominari. Esa 41. Ego dominus, hoc est nomé meũ. Numeri etiã est singularis.i. solus in dignitate, singularis in maiestate, vnus & vnicus, in diuinitate. Et ideo de ista singulari excellentia dignitatis põt intelligi illud psalmistæ. Singulariter ego sum. vbi ostẽditur, ꝙ Deus est eminentis p̃fectionis, quia singularis: residentis durationis, Sũ. præsidentis prælationis, Ego. Et tñ charissimi, ista prælationis præsidentia, durationis residentia, perfectionis euidentia fuit in isto tempore per summã humilitaté ad nos inferius inclinata, qñ. s. in isto benedicto aduentu quasi visus fuit sublimitatem suã relinquere, & hic inferius nobiscũ p̃sentialiter in humano corpore se transferre. Et ideo dicebat illud Esa.52. Propter hoc sciet populus meus nomẽ meũ, quia ego, qui loquebar, ipse adsum. Et ideo vr̃, ꝙ iste ego.i. Dei filius sit similis cuidam lapidi, qui dr̃ topaziõ, qui est lapis splendẽs, rarus, & fulgidus, & omnium gemmarum & lapidum superans claritatem cæteris maior,& pulchrior, accipientes, recreans, & delectãs, & ideo in thesauris regum,& principũ nihil preciosius inuenitur. Inuenitur. n. tantæ magnitudinis ẽm Pl. ꝙ Ptolomeus Philadelphus fecit exinde imaginem quatuor cubitorũ. Re uera charissimi, nihil preciosius est, q̃ ipse Deus in hoc aduẽtu humiliter incarnatus. Ipse.n. est rarus, quia non nisi vnus Deut.6. Dominus Deus tuus vnus est. Iste ẽt est splendens. s. ab æterno habet, & habuit splendorem gloriæ sempiternæ. Et ẽm apostolum.1. ad Thim.6. Lucé inaccessibilé inhabitat. Et ideo omnium gemmarum & omnium creaturarũ claritaté,& bonitaté superat,& excellit,& aspiciẽtes.i. bonos viatores contẽplantes, vel sanctos & Angelos ipsum in patria speculantes delectat, recreat & confortat, quia ipse est, in quem desiderant Angeli prospicere. Iste ẽt omnibus rebus potest dici maior, & quidditate, dignitate, & bonitate, quia. s. ipse est infinitus & immensus. Et ideo de sua incomprehensibili infinitate pulchrè loquit̃ scriptura Iob.11. Excelsior cęlo ẽ, & quid facies? ꝓfundior inferno,& vnde cognosces? lõgior terra mensura eius,& latior mari. Et ideo pro certo charissimi, tantæ magnitudinis fuit iste lapis, ꝙ ipse se extẽdit vsque ad nos per beatã incarnationé, ita ꝙ Philadelphus, qui à philos, quod est amor.i. spiritussanctus, qui amor est amborũ. s. patris & filij, istum fabricauit in imaginem.i. in hoiem imaginatũ & corporeum, faciamus hominé ad imaginem & similitudinem. Genes.1. Et ista imago.i. iste Christus incarnatus dr̃ esse quatuor cubitorum, pp quatuor substantias, quæ in Christi constitutione conueniunt duas. s. corporales, quæ sunt caro & sanguis,& duas spirituales. quæ sunt Deꝰ & aĩa, & breuiter loquẽdo, nihil isto preciosius, nihil isto nobilius, nihil isto melius vel tutius in thesauro Paradisi, nec ẽt in thesauro deuoti cordis humani. Et iõ dicebat Iob.28. Trahit sapiẽtia de occultis. Nõ adequabitur ei topaziõ de Aethiopia q̃a. s. illi q̃ dr̃ sapiẽtia paternæ discretionis, q̃ de occultis ęternæ p̃destinationis trahit̃. sed ad humilitaté incarnationis, isti dico, qui est captiuus æternę cõditionis, nõ põt adęquari uel cõparari topazion de æthiopia.i. ualor alicuius mũdanæ p̃fectionis. Iste est igit̃. s. superna dignitas. Ego inquit. Qđ est cõtra multos, quia uerè proh dolor illi, qui habent hodie altas dignitates nolũt inclinari, sed sublimari. Nõ diligunt humilitaté, sed põpositatem, nolunt deiectionem, sed prælationé, nolũt descendere per subiectioné, sed magis ascendere per ambitionem. Et ideo multi p̃ superbia dicunt illud, quod in persona babylonis dr̃ Esa.47. Ego sum,& non est præter me amplius. quia. s. tales credunt plus valere, quam oẽs alij. Sed non sic Christus, quia pro certo in suo benedicto aduẽtu superna dignitas inclinatur. Ego inquit. Mat.8. Veniã,& curabo eum.i. humanum genus lauguidum,& infirmũ.

¶Secundò dico, ꝙ in Christi aduentu æterna claritas eclypsat̃. s. lux. Lux qñq; tantam habet excellentiam claritatis, ꝙ humanus oculus ipsam non posset nudã videre, maximè qñ est debilis & infirmus. Et iõ oportet, ꝙ aliquo medio interposito ostẽdatur, per ꝙ sua excellentia aliqualiter retundatur. Quia sicut dicit phũs. Excellentia sensatorũ corrũpit sensum. & inde est, ꝙ infirmis,& incarceratis, & habẽtibus debilé visum ostendit̃ lumẽ in laterna, vt. s. claritas luminis debilitati sensus cõtemperetur. Sic verè charissimi, q̃a claritas, & excellẽtia Deitatis tãta est, ꝙ humanus oculus est ad eius cognitionem totaliter ineptus, improportionatus,& debilis,& infirmus, iõ pater uoluit ipsum quodã intermedio in quadã laterna nobis ostẽdere. s. in corpe humano, ut se cordi nostro infirmo, & peccatorũ carceri à principio sæculi mãcipato sua claritas aliqualiter hebetata,& obfuscata,& eclypsata cõtẽperaret,& ꝓportionaretur Lux inquit.& pp hoc Esa.58. dr̃. Orietur in tenebris lux tua. lux.n. diuinitatis fuit orta in tenebris humanitatis. Vnde Iob.17. Rursum post tenebras spero lucem, q̃a. s. post cognitionem tenebrarũ humanitatis in via, spe-

via speramus videre facie ad faciē lucem diuinitatis patria. Istud aūt totū fuit in isto aduentu, quando verificatum est illud Esa.60. Venit lumen tuū Hierusalem, & gloria domini super te orta est, quia ecce tenebræ operiēt terrā. De ista autem offuscatione claritatis æternæ habemus exemplū mirabile in natura. Dicit.n.ille Isid.ꝙ est quidam lapis preciosus, qui dicitur eliotropium, qui est lapis viridis sanguineis venis respersus, qui si in aqua positus, solis radijs confundatur, ipsum aerē ita immutat & obnubilat.ꝙ sol cōsanguineus & eclypsatus esse vr̄. Vnde dr̄ in lapidario. Sanguineū reddit mutato lumine solē, Eclypsimq; suā terris effundere cogit. Et iō dr̄ ab heli, quod est sol, & tropos cōuersio, quasi solem conuertens in sanguinem. Re uera charissimi, vr̄ ꝙ talis lapis fuit istis temporibus beata virgo ista. fuit viridis ꝑ honestatem, sanguinea per verecundam castitatem in aquis posita per deuotionem & pietatē. Nam ista, qñ solis radius. i. gratia, & influentia filij Dei ipsam ꝑ Gabrielem visitauit, tunc vero totū aerem. i. totum cursum naturæ mirabilr̄ mutauit, quia. s. ipsum solem iustitiæ Dei filium fecit per carnis assumptionem esse sanguineum, & ab excellentia sui luminis aliqualiter eclypsatum. Et ideo dicitur Eliotropium. i. solis cōuersio. q.a.s. in isto benedicto aduētu sol iustitiæ Dei filius fuit in suo vtero cōuersus in hominē, & mutatus. Vñ Iohel. 1. Sol cōuertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, Nā sol. i. splēdor æternæ & inoffuscabilis claritatis, Luna ēt, idest natura vel ꝑsona perpetuæ durabilitatis cōuersi sunt in sanguinē nostrę humanitatis, & in tenebras humanę mortalitatis. Istam conuersionē desiderabat Dauid in Psal. Conuertere domine vsquequo, & deprecabilis esto sup seruos tuos. Et nō ponitur in Psal. alibi nisi vbi dicitur. Deus tu cōuersus viuificabis nos, & plebs tua lætabit̄ in te. Quia vere charissimi, qñ Dei filius fuit per aduentum & incarnationē in hominē cōuersus & mutatus populus eius fuit vita gratiæ viuificatus, & æterna lætitia iucundatus. Moraliter autē exponendo, possumus dicere, ꝙ cum nos fuerimus elitropium per viriditatē honestatis, per sanguinitatē benignitatis, positi etiā in aqua deuotiōis, ꝑcussi radijs diuinæ gratiæ & illustrationis, tunc vere nos cōuertemus nobis solē Christum in sanguinem pietatis & compassionis, quia. s. quantū ad nos ipse fiet sanguineus. i. pius, dulcis, & benignus, & à rigore suæ iustitiæ misericorditer eclypsatus. Iste est igit̄ lux. Iō sibi dicit̄ illud Esa.49. Dedi te in lucē gentiū. Et nota, qđ iste bene dicitur lux, quia ꝓculdubio sicut lux est naturalr̄

Illustratiua,
Inflammatiua,
Consolatiua,
Iucundatiua,

¶Sic Christus in suo aduentu nos illustrauit ꝑ veritatis informationem Io. 3. Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem. ¶Item nos inflammauit per charitatis æstuationē Luc. 12. Ignē veni mittere in terrā, & quid volo nisi vt ardeat? Item nos confortauit per benignitatis cōsolationē. Io. 14. Non vos relinquā orphanos, vado, & venio ad vos. ¶Item nos etiam iucūdauit per hilaritatis ministrationē. Et sic dr̄ Ioā. 29. ꝙ venit Iesus ianuis clausis, & dixit eis. Pax vobis. Et sequit̄. Gauisi sunt igitur discipuli viso domino. Ista est igitur lux vera, quæ illuminat oēm hominem venientem in hunc mundum. & tamen sui eum non receperunt. Io. 1. Sic igit̄ charissimi, dico, ꝙ in Christi aduentu
Q superna claritas eclypsat̄. ¶Tertio dico, ꝙ in Christi aduentu superna claritas declaratur. Veni inquit in mundū. Sicut enim ignis inferius veniens & descēdēs, inuenitur in se feruēs, & calidus, alia ēt se cōtingentia calefacit & vrit, sic vere Dei filius a[d] nos inferius veniens incarnatus oñdit in seipso habere calorem, amorē, feruorem, & charitatem, ipsamq; quātum potuit ad alios destinauit. Veni inquit in mūdū. Et iō ipse dicit Luc. 12. Ignem veni mittere in terram, & q̄d volo nisi vt a[r]deat? Et iō videtur, ꝙ Dei filius fuit similis in aduentu cuidam lapidi, qui dicitur pyrites, qui recte vr̄ esse naturæ igneæ, quia quicquid ab eo tangitur, statim comburitur, & inflammat̄. Est.n. lapis colore igneus & fulmineus scintillarum etiā emissiuus. vt dicit Isid. Re uera talis est Christus in suo aduentu, quia vere ipse fuit totus flammeus, igneus, & fulmineus per fluentissimam charitatem, & iō quasi totū mundū succendit isto igne, & maxime illos, qui ipsum tāgebant. s. fideles discipulos, & amicos. Nam sicut illi, qui volūt eijcere serpētes de insula piperis, piperq; ad partē suā sumere ponūt ibi ignē, vt serpētes effugēt, & ipsum piper decoquūt, & denigrant, sic vere Deus in insula huius mūdi ignē charitatis & amoris in suo aduētu accēdit, & sic serpētes. i. demones effugauit, & piper suū. i. fideles suos ad partē suā accepit, ipsosq; per charitatē decoxit, & inflammauit, & ꝑ humilitatē, & ēt patientiam denigrauit. Et iō de isto aduentu potest dici illud Io. 18. Venit illuc cum lanternis, & fustibus, & armis. Vbi nota, ꝙ Christi aduentus inflammat desideria, quia venit cum lanternis. Reuelat iustitiā, q̄a venit cū fustib. Condemnat vituperia, quia cum armis. Et potissime charissimi, ista duo vltima facit, & faciet Christi aduētus ad iudiciū, quia sicut ignis habet illuminare, habet cōsumere & conflagrare, sic vere Dei filius veniens ad iudicium reuelabit & illuminabit abscondita tenebrarū. s. vitia & pctā, q̄a non est opertum quod non reuelabitur, neq; occultum, qđ non sciatur. Marc. 4. Quilibet.n. leget in cōscientia alterius qualibus fuerit vitijs irretitus. Consumet. i. deuorabit, q.a.s. ardore, & rigore suæ asperrimę iustitię damnatos, atq; reꝓbos inflāmabit, ipsosq; in inferno perpetuo deuorabit. Cuius quidem signū erit ignis ille conflagrationis, qui faciē iudicis præcedet. De quo dr̄ in Psal. Ignis ante ipsum præcedet, & inflāmabit in circuitu inimicos eius. de quo etiā dr̄. 2. Pet. 3. Adueniet dies domini sicut fur, in quo cæli magno impetu transient, elementa calore soluentur, terra aūt, & q̄ in ipsa sunt omnia opera exurētur. Tūc.n. erit Christus realiter sicut pyrites igneus, & flāmeus, quia. s. dānatos igniet, & inflāmabit, & contra ipsos duram suam sentētiam fulminabit dicēs illud Mat. 25. Ite maledicti &c. Nam sicut vt supra dictū est, ignis missus in insula, serpētes facit fugere, & sic piper purgatū remanet in arena, sic vere ignis diuini rigoris & sententiæ, serpentes. i. dānatos, & demones, vsq; ad inferni ꝓfundum fugabit, & sic piper. i. electos suos ab eorū fœdo consortio separabit, ipsosq; in horreo Paradisi recolliget, & locabit. Ipse quasi ignis conflans, & mūdabit filios Leui. Malac. 3. Psal. Deus noster manifeste veniet, Deus noster, & non silebit. Ignis in cōspectu eius exardescet, & in circuitu eius tēpestas valida. Sed non sic in aduentu isto nō, quia vere vt dictum est in isto aduentu inflāmatur fraterna charitas (Veni) Declaratur superna veritas (. Lux) Inclinatur æterna dignitas (Ego) Item nota, quod de quadruplici aduentu Christi potest intelligi auctoritas illa Ezech. 1. Ecce inquit ventus turbinis. veniebat ab Aquilone, nubes magna, & ignis inuoluens: vbi aduertendum est, quod sicut rex ad ciuitatem suam venit quadruplici ratione (scilicet)

Vt consoletur & concordetur,
Vt visitetur, & castigetur,
Vt reparetur, & construatur,
Vt condemnetur & destruatur,

¶Sic vere Christus ad mundū istum dr̄ quadrupliciter aduenire: (videlicet) per dulcoris consolationem (quia ventus) Per rigoris castigationem (quia turbinis ab Aquilone) Per pñiæ visitationē (quia nubes) Per iustitiæ executionem (q̄a ignis inuoluēs) Deus.n. per gratiā nos recreat, & defendit (Ventus) Per rigorē nos corrigit & offendit (Turbinis) Perturbationē nos reparat, & infundit (Nubes) per aduentum autem ad iudicium malos exterminat, & cōfundit. Diuidamus adhuc aliter, & dicamus, ꝙ Christi aduentus est recreatiuus æstuantis (Ventus) Castigatiuus delinquentium (Ab Aquilone, & turbinis) Reparatiuæ conditionis (Nubes Imperatiuæ placationis (Ignis) ¶Dico primo, ꝙ Christi aduētus est æstuātiū
refrigeratiuus, Vētus. Sicut.n. vētus suo flatu recreat æstuātes, Et sicut rex veniens ad suam ciuitatē, confortat laborātes concordat discordantes, & roborat militātes, Sic Dei filius quando venit ad ciuitatem suā. i. ad animam per gratiā, ipsamq; flatu bonarum inspirationum vegetat, tunc (dico) solet æstum tentationum tēperare, laborem pænitentiæ cōfortare concordiam cū Deo, & Angelis ꝓcurare, & bonorum operum militiarū roborare. Iste igit̄ est ventus, q.s. refrigerat, & cōfortat. Vñ. 3. Re. 18. ubi dr̄, ꝙ obtenebrati sunt cæli, & uentus, & nubes, & facta est pluuia grandis. Nā qñ à cęlo. i. à Deo uenit obtenebratio considerationis, & uētus gratiæ & diuinæ inspirationis, nubes pietatis, & deuotiōis, tūc fit in corde humano pluuia grādis spūalis consolatiōis. Iō de isto aduentu dr̄ Hiere. 2. In desiderio animæ suę attraxit uentum. Sed heu proh dolor quam pauci sunt hodie, q̄ attrahant istum uentū, aut ad quos ueniat uentus iste. Multi.n. nolunt ad se uenire uentū gratiæ. s. superbiæ, nō uentū inspirationis, sed præsumptionis, nō uentum diuinæ influē

tiæ & bonitatis,sed ventũ diabolicæ pestilentiæ,& põpositatis,ventumque inanis gloriæ & vanitatis. Et iõ de multis potest dici hodie illud Hiere.14.Onagri steterunt in rupibus attraxerũt ventum quasi dracones, Vbi nota tria gñra hominum,qui ventum attrahunt vanæ laudis.s. nobilitatis viribus dotati.Onagri inq̃t,qđ.s.teste scriptura Iob. 39. est animal liberum.Itẽ sublimitatis curribus elati, qui.s.stãt in rupib.dignitatũ.Itẽ cupiditatis facibus artati.Dracones inquit.Sed heu Deus,quot sunt tales in Ecclesia,q. s. per cupiditatis ambitionẽ,per sublimitatis elationẽ,per nobilitatis præsumptionẽ,ventum vanitatis & superbiæ attrahunt incessanter.Et ideo proh dolor vr̃, quod Ecclesia est hodie similis cuidã regioni,quæ dr̃ Eolia,quæ est regio ventorum, in qua sunt cauernæ plenæ sulphure,quę flatu ventorum accensæ,continue ignem spirant ẜm Isid.Re uera charissimi, talis regio videtur hodie esse & mũdus & ecclesia, q̃a vere ibi flant hodie venti infinitarum vanitatũ.s.ventus Præsumtionis,Ambitionis,Turbationis,Inuidiæ,Superbiæ,Arogãtiæ,Inanis gloriæ,& iactantiæ,vanitatis & pompositatis,& præsumptuosæ nobilitatis.Et ideo potest dici Eolia regio ventorum.Ibi enim sunt hodie multæ cauernæ, idest multi concaui peccatores,qui quia sunt pleni sulphure,idest mũdi prosperitate ardente & fętente, ideo ad flatum istorum ventorum semper spirare ignem videntur(scilicet)Ignem

Luxuriæ & fœditatis,
Seuitiæ & crudelitatis,
Auaritię & cupiditatis,
Iniustitiæ & rapacitatis,

Et ideo de tali aduentu dicitur Iob.j. Ventus inquit vehemens irruità regione deserti,qui irruit sup̃ angulos domus, & oppressit filios Iob.Sic vere talis vẽtus,qui à deserto.i.à diabolo procedit, subuertit hodie domũ Ecclesiæ sanctę matris,& filios Dei.s.ecclasticos & Christianos interficit per vitia, & finalr̃ destruit per tormenta.Iste est etiam ventus vrens,qui siccauit hederam Ionæ,quia.s.tales improbi venti siccant hodie, & destruunt quicquid hodie in Ecclesia viride & virtuosum inueniunt.vnde de aduentu talis venti dicitur Mat.7. Venerunt flumina,& flauerunt venti,& irruerunt super domum illam,& cecidit.Heu charissimi,non sic Christus, non quia vere ipse venit animam à tentationibus refrigerare, & bonis omnib.fęcũdare,similis illi vento,qui dicitur fauonius, qui dicitur à fouendo,eo ꝙ super terram veniens omnia vegetat,atq; fouet Et ideo Deus venit in mentem humanam

Ad mentem illustrandum,
Ad mentem expiandum,
Ad mentem inflammandum,
Ad mentem fœcundandum,
Ad tecum spatiandum
Ad tecum hospitandum.

¶Iste.n. veniendo solet illuminare Esaia. 60. Venit lumen tuũ Hierusalem.Item veniendo solet expurgare.Malac.2. Venit ad templum sanctum suum dominator dominus &c.Sequitur.Ipse.n.quasi ignis conflans,& purgabit filios Leui.Item veniendo solet habitare.Io.14.ad eum veniemus, & mãsionem apud eum faciemus,Item veniendo solet inflammare Lucæ.12 Ignem veni mittere in terram.Item veniẽdo solet animam virtutibus fœcundare.vnde Apoca.22.Ecce venio cito,& merces mea mecũ est.Patet igit̃ charissimi, ꝙ prim⁹ Christi aduentus est æstuantium refrigeratiuus. vẽtus inq̃t

S ¶Secundo dico ꝙ Christi aduentus est delinquẽtiũ exasperans,reuerberatiuus,vel vituperatiuus. Et iste est quidã aduentus diuinæ correctionis,quo aliquando venit ad pc̃tórem,vt ipsum per temporales tribulationes corrigat & ad viã salutis redigat,& reducat.Nã sicut rex aliquando venit ad ciuitatẽ suã rebellẽ,vt eã puniat,& castiget,sic Chrs aliquando venit ad hominem peccatorem Deo contrariũ & rebellẽ,vt ipsum per tribulationes & infirmitates edomet, & deuincat.1.Cor.4.In virga veniã ad vos.Et hic aduentus ostenditur cum dicitur,ꝙ turbo veniebat ab Aquilone.Vẽtus.n.qui ab Aquilone venit,est frigidissimus & iõ lutũ desiccat,& aquã congelat,puluerem abstergit,corpus cõstringit,flores euellit,& vestimenta sumere cõpellit. Sic vere p̃ oĩa facit ventus aduẽtus diuinæ correctionis & tribulationis.Ista.n.qñ à Deo nobis aspere immittitur,desiccat lutum carnalitatis,cõgelat & fortificat aquã fluxibilitatis, fragilitatis astringit puluerẽ cupiditatis tollit & euellit flores curiositatis astringit corpus.i.mentẽ,ne per desideria vana defluat,facit sumere vestimenta gratiarũ & virtutũ,vt hõ per charitatem affluat.Et de hoc Eccles.43.Frigidus ventus aq̃lo flauit,& gelauit christallus ab aquis, quia. s.p̃ frigus correctionis per Aquilonẽ tribulationis,gelatur aqua carnalis infectionis,& efficitur crystallus spiritualis ꝑfectionis. Nã ẜm Aristo.flante uẽto Aquilonis masculi generantur & flãte austro fœmellę.Sic vere charissimi,quandoque per Aquilonem tribulationis homo efficitur masculus & perfectus, qui in austro mũdanæ prosperitatis esset fęmineus .i. pc̃tór fluidus & despectus Iob.37.Ab Aquilone aurũ venit. i.virtus & perfectio.Et breuiter. Deus quandoq; venit subito dum non speratur,ipsum fortunæ casib.submittẽdo , & eũ subito de mundo aliquoties auferendo,vnde dicitur Lucæ 22.ꝙ si dixerit seruus ille morã facit dominus meus, & ceperit comedere & bibere,& percutere familiã, veniet dñs serui illius,die,qua nescit,& hora qua ignorat,& partẽ eius ponet cum infidelibus.Et sequit̃.Sic & vos estote parati, q̃a qua hora non putatis,filius hominis veniet.Sic igit̃ charissimi aduẽtus est delinquentiũ reuerberatiuus.¶Tertio dico, T ꝙ Christi aduentus reparatiuæ cõditionis.Sicut rex veniẽs ad ciuitatẽ si inuenit eam desolatam & dissipatam, solet eã reparare,& restaurare,sic Christus ciuitatem Ecclesiæ voluit personaliter uisitare per incarnationẽ,& ipsam donis, uirtutibus,& gratijs reparare.Qđ ostenditur cum dr̃(Nubes)Nã sicut nubes naturaliter est media inter celũ, & terram,aquam,& pluuiam mundo mittit,per q̃ sterilitas effugat̃,& bonorũ fertilitas ꝓcurat̃,sic Dei filius,q̃ inter celũ & terrã.i.inter Deũ & hoiem est medius gratiarũ affluẽtiã nobis misit,& maxime in passiõe,q̃a tũc ista nubes ꝑforata & aperta gratiã suã per quinq; riuulos distillauit,& sic mũdũ sterilẽ & aridum bonis operibus fęcundauit,& eũ reparauit,& restaurauit,& p̃ fidem & gratiam reformauit.Nubes inquit.Iud.quinto.Cœli & nubes distillauerunt aquis. Ista nubes bene fuit figurata Ezec.1.ubi ipse uidit unã similitudinẽ,in qua erat unum animal, qđ habebat quatuor facies .s.à parte ante faciẽ hominis,à parte dextra faciẽ Leonis,à parte sinistra faciem bouis,& desuper faciẽ aquilæ.Re uera charissimi,talis nubes fuit Dei filius bñdictus in suo aduentu.Ipse.n.non solum fuit nubes,immo etiã fuit animal quatuor facierum,ẜm quatuor eius status.Fuit.n.homo,quantum ad incarnationis humilitatem,Vitulus, quantũ ad passionis toleratam acerbitatem,Aquila quantũ ad ascẽsionẽ, Homo per tẽperantię sanctitudinẽ,Bos per constantiæ fortitudinẽ,Leo per iustitiæ rectitudinem,Aquilla per prudẽtiæ lympitudinem,Hõ in anteriori iuuentutis, Bos in sinistra aduersitatis,Leo in dextra ꝓsperitatis, Aq̃la in superiori dignitatis.Sicut.n.Aquila de supremo suo habitaculo uidet pisce; in aqua natare,ad quos subito descendens,pdam suam accipit,& tandem reascẽdit,sic Dei filius misertus pisciculis peccatoribus,quos in mari huius mũdi uidebat uagari,subito uenit ad eos per incarnationem, prædamq; suã (idest)humanam naturã assumpsit,& tandẽ sursum ad celsitudinem Paradisi iterum reascendit.Figura Eze.16.ubi dr̃ Aquila grandius longo membrorũ ductu,plena plummis, uenit ad Libanum,tulit medullam cedri,& summitatẽ frõdiũ eius auulsit illam in teram Chanaan,& in urbe negotiatorum posuit illam.Ista Aquila charissimi,est Dei filius,qui re uera dicit̃ plenus plũmis .i.uirtutib.atq; donis, & uarietate omnium gratiarum.Longa etiam membra dicitur habere,quia sicut dicit secundus Philo.Deus est sphæra incircunscriptibilis,cuius centrum ubique est,circunferẽtia nusquã.Iste dicitur uenire ad Libanum ad literã, quia.s.ad terram illam,in qua est Libanus.s.ad Iudeam per incarnationẽ uoluit aduenire.Et ad quid?certe ut tolleret medulã cedri. Cedrus.n.excelsior inter omnes arbores est,humana natura,humilior inter oẽs naturas,& istius Cedri medulla pars scilicet purior & melior,est illa portio humanę naturę quã sibi Dei filius in uirgine copulauit.Ad Libanũ igit̃.i. ad Iudeam & ad mundum ista Aquila uenit,medulã Cedri.i.florem humanæ naturæ sibi per incarnationẽ assumpsit,quam in terram Chanaan.i.cęlum in urbẽ negotiatorum,idest in Paradisum,ubi perfecti negotiatores.i.sancti habent perpetuam mansionem,ipsam secum in ascẽsione sua finaliter trãsportauit dicẽs illud Io.16.Exiui a patre, & ueni in mũdũ, & iterum relinquo mũdum, & uado ad patrẽ.Exiui dico à patre per æternalem generationem.Veni in mundum p̃ tẽporalem incarnationem. Relinquo mundum per corpalẽ resurrectionem.Vado ad patrẽ per supernalẽ sublimitationem

nem,ascensionem,& promotionem. Et ideo pulchre loquit
Beda super Cant.lib.3.Venio(inquit)vt errantes corrigam,
vt infirmantes adiuuem,vt dubitantes confirmem,vt bñ agē
tium fructibus pascar,vt certantes defendam, vt vincentes
coronem.Et re uera charissimi,loquendo de nobis morali
ter,tales Aquilæ debemus nos esse,& etiam talia aĩalia. De
bemus.n.esse Aquilæ,per cõtemplationis lympitudinem su
mentes medullam.i.dulcedinem pietatis & compassionis,
habere plumas multas gratiarum & perfectionis,longa mē
bra perseuerantiæ & durationis,& nos ipsos transferētes ad
vrbem ęternæ negotiationis,fœlicitatis,& cõsolationis.Qua
tuor etiam facies debemus habere,quia verè à parte ante.i.
pñtia nos debemus esse homines per benignitatem, à parte
sinistra,id est in aduersitate debemus esse boues per constan
tiæ firmitatem.In dextra ꝓsperitatis debemus esse Leones,
quod est animal liberale,per clementiæ pietatem. A parte
autem superiori.s.in statu dignitatis nos debemus esse Aqui
læ per contemplationis sublimitatem. Sed vere multi sunt,
quibus ista competunt secundum alium modum exponēdi.
Multi.n.à parte anteriori,(id est)in præsentia sunt homines
per blandimentum adulationis & deceptionis,sed in parte si
nistra(id est) in absentia sunt boues per mugitum detractio
nis,& diffamationis.In dextera prosperitatis sunt Leones ꝑ
sæuitiam & crudelitatem. In superiori statu dignitatis sunt
Aquilæ per superbiam & prosperitatem.Non sic Christus in
aduentu suo non charissimi,quia verè iste fuit nubes per re-
paratiuam conditionem.Et de hoc Iob.17.Nubes latibulū
suum.Et illud psal.Operit cœlū nubibus,& parat terræ plu-
uiam.Luc.21.Videbunt filium hominis venientem in nube.
Habuit igitur Christus in aduentu conditionem reparatiuā.
V ¶ Quarto dico,ꝙ ipse habuit conditionem impetratiuam.
Ignis inquit inuolues.Et istud potissimè pertinet ad vltimū
Christi aduētum.s.ad iudicium. Nam sicut rex quādo venit
personaliter ad ciuitatem rebellem,vt ipsam quandoque de
struat & confundat,& ibi rigorem suæ vindicationis osten-
dat, sic verè Dei filius finaliter veniet personaliter ad hunc
mundum sicut ad locum impium & rebellem, vt per rigorē
iustitiæ ipsum in iudicio destruat,& vt potestatem suæ iusti-
tiæ omnibus manifestet.& hoc ostenditur cum dicit.Ignis in
uoluens,quia verè,sicut ignis omnia deuorat, & consumit,
sic Christus in iudicio ad modum ignis peccatores deuora-
bit per suam sñiam, ipsos in inferno inuoluet,& alligabit.
De hoc Esa.66.Dicitur.Ecce dominus in igne veniet quasi
turbo.vbi ostenditur,ꝙ Christus veniet ad iudicium paten-
X ter,Ecce.Potenter,Dominus.Ardenter,In igne.¶Primò di
co patenter,quia.s.ipse veniens apparebit.Totus.n.mundus,
sicut dicitur Iohel.3.erit in valle Iosaphat, & in aere circun-
stanti,& ipse Christus de Cœlo veniens,& super monte oli
ueti descendens,se sursum in aere in forma serui, in qua iudi
caturus est,omnibus demonstrabit,quod ostenditur cum di
citur Ecce.vnde Apo.1.Ecce venit cum nubibus, & videbit
eum omnis oculus.Patēter etiam fiet iudicium quo ad alios,
quilibet de socio suo sciet,& cognoscet,in conscientia sua le
get quare debet saluari vel damnari.Sicut.n.in æstate nidus
in arbore propter folia non apparet,in hyeme autem defluē
tibus folijs omnibus declaratur,sic verè charissimi,in nobis
dum durat æstas huius vitæ,vix possunt apparere vitia,nidus
que diaboli,qui in nostra conscientia hospitatur, s.propter
folia excusationum,quæ nostra interiora contegunt, atque
velant.Sed quando hyems.s.asperitas iudicij aduenerit, tūc
omnia talia cessabunt,& per consequens nidus peccatorum
nostrę malæ conscientiæ omnibus apparebunt Esa.1.Erube
scetis(inquit)super hortis,quos elegeratis cum fueritis sicut
quærcus defluentibus folijs,& quasi hortus sine aqua.fiet igi
tur iudicium Patenter.Vnde illud psal. Deus noster manife
ste veniet.¶Secundò fiet potenter Dominus inqt.Et de hoc
1.Regum 2.Dominum formidabūt aduersarij eius, & super
ipsos in cœlis tonabit.Vbi nota,ꝙ iudicium comparatur to-
nitruo,quia tonitrum nihil est aliud, quam ruptio & diuisio
nubium.Et ideò ẜm densitatem vel raritatem nubium toni-
trum diuersimodè sonat,nunc alte,nūc basse,nūc mediocri-
ter.Sic verè Dei iudicium & diuina sñia nihil aliud est, quā
diuisio nubium.i.hominum,agnorum ab hędis, bonorum à
reprobis,saluandorum á damnandis & e conuerso. Et ideò
ẜm diuersitatem meritorum & demeritorum istarum nubiū
.i.istorum iudicandorum ipsum tonitrum.i.ipsa Dei senten-
tia inæqualiter resonabit.s.nunc alte,& horribiliter,& terri-
biliter damnatos condemnando.dicens illud.Ite maledicti
in ignem æternum,&c.Item nunc basse & benigniter.s.bea-
tos aduocando & dicendo.Mat.25.Venite benedicti patris
mei,percipite paratum vobis regnum ab origine mundi. &
sic bene dico,ꝙ iudicium fiet potenter.Mat.24. Videbunt fi
lium hominis venientem in nubibus cœli cū potestate ma-
gna & maiestate.¶Tertiò dico,ꝙ iudicium fiet.s. cum rigo-
re magnæ iustitiæ.Ideò dicit.In igne veniet, & quasi turbo.
quia sicut dicitur ibidem Esa.66.In igne dominus diiudica-
bit,& in gladio suo ad omnem terram. Veniet igitur arden-
ter & rigorosè.Vnde Mat.24.dicitur, ꝙ sicut exit fulgur ab
oriente,& apparet in occidente,sic erit in aduentu filij homi
nis.Et si vis,compara Christum venturum ad iudicium ful-
guri,quia fulgur cito venit,clare lucet,violenter ardet, & cū
tonitruo apparet.Sic verè Christus subito Veniet,apparēdo
cum celeritate.Veniet ardens,& cum seueritate.Veniet illu
minans,& cum claritate.Veniet tonās,& cum maiestate.Di
co igitur ꝙ veniet subito apparendo. Et ideò iste dicitur ve
nire sicut fur.primæ ad Thes.5.ꝓ eo, ꝙ ex insperato veniet.
vnde.Apoc.3.Ecce venio cito.¶Dico autem,ꝙ veniet aspe
rè vrendo,quia.s.malos seueriter lædet,& vret Esa.66.Ecce
dominus in igne veniet.Dico insuper,ꝙ veniet clare illumi
nando,quia tunc cõscientiæ alterutrum patebunt.1. Corin.
4.Veniet dominus,qui illuminabit abscōdita tenebrarū &c.
Dico nihilominus,ꝙ veniet magnificè tonando, quia.s. ipse
veniet cum maiestate.Vnde Mat.25. Cum venerit filius ho-
minis in maiestate sua & Angeli eius cum eo.Et Esa.3.Ecce
dñs veniet &c.Et sic igitur potest apparere, quod aduentus
Christi secundum statum ipsius quatuor habet, Prælationē
imperatiuam,Conditionem reparatiuam,Correctionem de
puratiuam,Infusionem consolatiuam. Et hæc sufficiunt ad
præsens.Sed vide de Christi incarnatione,& multis alijs ma
terijs,sicut est Venire.Appropinquare,& Defendere.

Aduenire

Idem est, quod ad aliquem locum veni A
re,vel ad aliquem hominem venire, vel
ad aliquid venire.Et est idem aduenire quod accedere, Ac-
cedere,Appropinquare.Est igitur aduentus multiplex in scri
ptura.Aduenit.n.homini Temporalis tribulatio, Aeternalis
condemnatio,Fraternalis adiuuatio, Spiritualis illustratio,
Supernalis consolatio,Mundialis visitatio. ¶ Nota igitur,ꝙ
homini quandoq; aduenit vel accidit,ꝙ à Deo salubriter in
spiratur,ꝙ à malis fallaciter defraudatur, ꝙ in bonis vberi
ter prosperatur,ꝙ á iustis benigniter adiuuatur, ꝙ in mūdo
seueriter tribulatur,ꝙ in cœlo fœliciter sublimatur,ꝙ in in-
ferno crudeliter tumulatur.¶Aduenit igit homini spiritua- B
lis illustratio,& hoc nihil est aliud quam gratia Dei,spiritus
sancti dona,& virtutes,& merita.Nam sicut fortis ventus vel
aquarum inundatio qñq; sic aduenit,ꝙ arbores eradicat, &
subuertit,sic verè qñq; ex occulta Dei ordinatione aduenit
inundatio gratiarum,& ventus & inspiratio spiritus sancti,
quia arbores,quæ terræ inhærebant.i.peccatores, qui tēpo-
ralia,& peccata diligebant,per contritionem & cõuersionē
de huiusmodi terra eradicat,atq; tollit.sicut patet in multis
peccatoribus,qui per diuersam gratiam ad Deum subito cō
uertuntur.Exemplum de Paulo & Magdalena.Vnde Act.2.
Factus est repente de cœlo sonus aduenientis spiritus vehe-
mentis.Et ideò vr̄,ꝙ dominus sit similis Balenæ. Fœtus.n.
Balenæ dum incautè appropinquat ad littus, aliquando ad-
hæret Zabulo,ibiq; recedente mari propter paucitatē aquæ
sistitur,ita ꝙ matrem suam sequi non prȩualet in profundū.
Et ideò mater videns eum in periculo, de profundo maris
apportat,& euomit super ipsum magnam quantitatem aquę
sicut fluuium,& sic cum illa aqua à Zabulo & à littore retra
hit,& à piscatorum periculo ipsum liberat & reducit. vt di-
cit Iorath in libro suo.Balena est Deus, cuius fœtus est ho-
mo.Accidit igitur charissimi,ꝙ iste fœtus.s.homo, q in ma
ri pnīæ vel diuinæ gratiæ,per spem & fidem ambulās, sequi-
tur matrem suam.i.Deum imitando & ei obediēdo, quādo
que incautè ad littus huius mundi per amorē & desiderium
appropinquat,& Zabulo.i.mundi sterilibus diuitijs, atq; bo
nis taliter per affectū adhæret,ꝙ de mari diuinæ grȩ exit,sic
que Christum sequi per bona opera dimittit. Quod videns
ista pia mater Christus quandoque euomit super ipsum ma
gnam quantitatem aquarum,gratiarum.s.& virtutum, & flu
men donorum spiritussancti.Et isti fluctus aduenietes ipsum

ad mare diuinæ gratiæ.i.ad ſtatum pœnitentię per conuer-
ſionem attrahunt,& à littore mundi, & ab amore bonorum
temporalium,& per conſequens ab infernalium piſcatorũ
periculo ipſum retrahunt,& educunt.Figura Apoca.12.vbi
dr̃,ꝙ quidam Draco miſit quendam magnum fluuium, vt at
traheret vnam mulierem,quæ fugiebat ad deſertum.Sic ve-
rè(chariſsimi)Chriſtus,qui dr̃ ſerpẽs æreus in ſcriptura, qñ-
que de ſpeciali gratia mittit, & emittit vnum magnum flu-
uium gratiarum & donorum,vt vnam mulierem id eſt debi
les & fragiles peccatores,qui ab ipſo fugiunt,& recedunt,&
ad ſolitudinem huius mundi per auaritiam, & immodera-
tum affectum accedunt, ad ſe attrahat, & vt eos de mortis
æternæ periculo liberet,& reducat. Ideò dicat quilibet pec-
cator Deo illud Cant.1.Trahe me poſt te, curremus in odo
rem vnguentorum tuorum.Eſt.n.gratia,& miſericordia diui
na ſicut vnguentum attractiuum, quo Deus attrahit pecca-
tores ad ſalutem.& hoc oſtenditur cum dr̃ Reſpiciẽs domi-
nus,q.a.ſ.dñs reſpicit hoĩem,ſuam gratiã infundendo. Et de
hoc Eccleſi.11.Eſt homo marcidus,deficiens virtute,abun-
dans autẽ paupertate,& oculus dñi reſpexit illum in bonũ.
C Sic igitur patet,ꝙ homini aduenit viſitatio ſpiritualis. ¶Se-
cũdò dico,ꝙ homini accidit criminalis defraudatio. quia.ſ.
ſępe accidit,ꝙ auari,& vſurarij ficti, & falſi amici decipiunt
hominem ſuis verbis, fallacibus, & promiſsis, ſimiles bale-
næ &c.Sic verè vſurarij qñ uolunt,ꝙ aliquis vicinus eorum
ſeparetur à terra.i.à temporali ſua poſſeſsione, quando.ſ.ip-
ſum volunt trahere ad ſe,vt eis det,vendat,aut diſtrahat bo
na ſua,quando etiam ipſum ad mare.i.ad amaritudinẽ pau-
pertatis & exhęredationis volunt perducere, ipſi pro certo
operiunt eum fluctu magno fallacium promiſsionum, quia
ſcilicet bona ſua accommodant,& promittunt facere multa
bona,& nunq̃ ei deficere,ſed ipſum iuuare, & ſic per fluctus
ſuarum deceptionum ipſum ad mare.i.ad amaritudines ex-
hæredationis,tribulationis,& paupertatis perducunt. Iſtud
etiam patet in malis mulieribus,quæ fluctibus verborũ ſuo-
rum ita attrahunt homines & decipiunt, ꝙ priuant eos à ter
ra ſua,id eſt á proſperitate bonorum, ipſosq; perducũt ad
amaritudinem paupertatis.Iſtud etiam patet in falſis rapto-
ribus & balliuis,qui fluctibus accuſationum, impoſitionum
& exactionum,ſeparãt homines á bonis ſuis terrenis, & eos
ſequi & obedire compellunt,ipſoſque ad mare.i.ad multas
amaritudines conuenire procurant.Vnde Iob.9. Non con-
cedit quieſcere ſpiritum meum,& replet me amaritudinib.
Figurati in illo Dracone &c. ſicut ſupra. Sic verè Draco.i.
vſurarius,balliuus,vel raptor,mulier, vel fictus & deceptor,
amicus,fluctibus falſorum beneficiorum,promiſsionum,ver
borum deceptionũ & accuſationum, mulierem.i. pauperes
vicinos ad ſe trahunt,& eos bonis proprijs ſpoliãt. Et de iſta
aduentione dr̃ Prouer.1.Ego autem in interitu veſtro ride-
bo,cum vobis,quod timebatis,aduenerit. Verba ſunt dece-
ptorum.Patet igĩ,ꝙ homini aduenit noxialis defraudatio.
D ¶Tertiò dico,ꝙ ei aduenit conſolatio mundialis,ſicut vide-
mus,quod homo ſubito de paupere fit diues. Sicut.n. vide-
mus,ꝙ aqua per occultos meatus á mari veniẽs,facit creſce
re fontes,& fluuios,atq; riuos & exuberare,ſic verè diuitiæ,
quas occultè per fraudes & vſuras homo acquirit, faciũt eũ
diuitem atque plenum,ita ꝙ influentia maris,(id eſt)diabo-
li ſtatus eorũ abundans,& exaberans eſt.Vnde Iob.12.Abũ
dant tabernacula prædonum;qui audacter irritant Deũ. Vn
de de aduentione tali quo ad malos dicitur Exo. 14. Iam ad
uenerat vigilia matutina, & ecce reſpiciens dominus ſuper
caſtra Aegyptiorum per columnam ignis & nubis, interfe-
cit exercitum eorum.Deus.n.dando Aegyptijs,id eſt malis,
bona temporalia & nubes diuitiarum concedendo,videtur
eos dulciter reſpicere.Finaliter tamen ſolet eos cum colum
na ignis infernalis interficere & delere.Et nota, ꝙ ſtatus ta-
lium dicunt̃ caſtra Aegyptiorum.Aegyptij,qui interpretan
tur tenebroſi,ſignificant mũdi diuites peccatores,qui obſcu
ri ſunt per peccata,quorum pro certo ſtatus hodie intantũ
creſcit,quod caſtris.i.antiquis ſtatibus comparatur.Sicut pa
tet de cauſidicis & balliuis,ita ꝙ ipſi ſunt terribiles pauperi
bus,vt caſtrorum acies ordinata.1.Reg.28.Vidit Saul caſtra
philiſtinorum,& timuit.Et ideò diabolus facit talibus ſicut
Balena,q̃ vomit fluuium poſt fœtum ſuum. ſicut dictum eſt
ſupra.Sic verè diabolus qñ timet,ꝙ homo adhæreat terræ.i.
Deo per fiduciam,iuſtitiam,& gratiam,& ꝙ ad littus diuinę
gratiæ ſe conuertat,ipſe pro certo qñq; facit, ꝙ aduenit ſup
eum per vomitum diabolicæ occultæ malitiæ, vnus magnus
fluuius proſperitatis, vel etiam fluuius malarum tentationũ
& ſuggeſtionum(vt quando procurat, ꝙ ſit Diues & potẽs)
& ſic ipſum ad ſe per multa peccata attrahit, & ad mare in-
fernalis amaritudinis ſecum ducit.Figura Apo.12.vbi Dra-
co miſit fluuium poſt mulierem, vt faceret ipſam attrahi, ne
fugeret in deſertum.Sic verè draco,venenoſus diabolus,qñ
videt hominem à ſe fugere,& ad deſertum pœnitentiæ, ſta-
tumq́ue gratiæ euolare,conatur poſt eum mittere vnum ma
gnum fluuium proſperitatis mundanę,vel etiam magnum flu
uium tentationum,delectationum,& malarum ſuggeſtionũ,
vt ipſum ad ſe retrahat,& ad peccatum attrahat,& adducat.
Ideò Hiere.51.dr̃.Abſorbuit me quaſi Draco.Et ideò de flu
uio iſto,& etiam de talibus poteſt dici illud Iob.22.Nũquid
ſemitas ſæculorum cuſtodire cupis,quas calcauerunt viri ini
qui,qui ſublati ſunt ante tempus ſuũ,& fluuius ſubuertit fun
damenta eorum?vbi oſtendit tres rationes quare, debemus
iſti fluuio non obedire,ſed terræ(id eſt)Deo firmiter obedi-
re,& non fluuio mũdanæ proſperitatis nos implicare.ſ. quia
Dei correctio nos reſtringit qui.ſ.dicit.Nunquid ſemitas ſæ
culorum cuſto.&c.Quia praua correctio nos reſtringit.ſ. vi-
ri iniqui eam calcauerunt. Quia breuis duratio comminat̃,
quia ſublati ſunt ante tempus ſuum. Quia grauis damnatio
memoratur,fluuius inquit ſubuertit fundamẽta eorum.Ad-
uenit igitur homini,vt dictum eſt,conſolatio mundialis.vn-
de ipſis diuitibus poteſt dici illud Iacob.5. Agite nunc diui-
tes plorate,& vlulate in miſerijs veſtris, quæ aduenient vo-
bis.Et nota,ꝙ non ſolum tentationes & tribulationes dicũ-
tur miſeriæ,verum etiam nunc mundi conſolationes. Vnde
Sene.in epiſtola Illos potius miſeros dixerim,qui nimia fœ- E
licitate torpeſcunt.¶Quartò aduenit homini ſuſtentatio fra
ternalis,quia.ſ.quilibet debet aduenire fratri ſuo,ſi videt eũ
indigere,vt ipſum adiuuet,& ſuſtentet.ſimilis Balenæ,cuius
fluctus adueniens liberat filium à Zabulo & periculo.ſicut di
ctum eſt ſupra.Sic verè ſi aliquis fœtus noſter.i.aliquis con-
ſanguineus vel amicus deueniat ad Zabulum.i.ad ſterilitatẽ
paupertatis,& ad aſperitatem aduerſitatis, & perdat plenitu
dinem maris.i.affluentiam proſperitatis,pro certo nos debe
mus ei fluuium beneficiorũ mittere, & ipſum ad mare.i.ad
affluentiam ſtatus ſui reducere,& à Zabulo aduerſitatis, &
paupertatis,à piſcatoribus etiam(id eſt) á ſuis inimicis pro
viribus liberare.Aliam etiam ſuſtentationem, & viſitationẽ
ſpiritualem debemus proximis noſtris facere,quia verè ſi vi
demus eos adhęrentes terræ.i.peccato,vel terræ.i.tempora-
libus per auaritiam,vel terræ.i.triſtitiæ,nos debemus eis mit
tere fluuium conſolationum,inſtructionum, & informatio-
num,& ipſos ad mare.i.ad ſtatum gratiæ,veritatis, & gloriæ
reducere,& attrahere,& à piſcatoribus demonib. liberare.
Figura etiam in Dracone,qui mittit fluuium poſt mulierem,
vt dictum eſt,quia.ſ.ſi videmus aliquem de noſtris, qui ap-
pinquet deſerto paupertatis,peccati,vel inferni,nos debem
ſibi mittere fluuium beneficiorum,conſolationũ, inſtructio-
num,vt eum ad viã ſalutis & gratiæ retrahamus.Et talis fra-
ternalis,ſpũalis,& tpalis ſuſtentatio oſtenditur cum dr̃ Co-
lumna.quia.ſ.debemus eſſe alter alterius columna, funda-
mentum & fulcimentum.Et ideò de talibus põt dici illud.
3.Reg.7.Cumq́ue ſtatuſſiet columnam dextram,vocauit no
men eius Iachin.i.firmitatem.vbi oſtẽditur quod debemus
alter alterum ſuſtentare triplici ratione.l.quia ac hoc ſumus
deputati.Cumq́ue(inquit)ſtatuiſſet.Quia per hoc ſumus ſub
limati,Vocauit)inquit)nomen eius. Quia per hoc ſumus ro
borati,Iachin i.firmitatem. Quod eſt contra multos ſimiles
columnis plumbeis,quæ exterius ſunt pulchræ, interius aũt
concauæ,atque vacuę,& ideò facillimè franguntur.Sic verè
falſi fratres & amici videntur in apparentia eſſe veri, ſed in-
tus in corde ſunt vani, & ideò faciliter fallunt, atque deci-
piunt,& frangunt̃,nec in amicitia perſeuerant. Figurati per
baculum arundineum Aegypti.de quo ſupra ti.de Accuba.
Heu chariſsimi non ſic,ſed ſimus Iachin.i.veri, ſtabiles, &
in amicitia ꝑmanẽtes. Vnde cuilibet tali benefico adiutori
põt dici illud Sap.16.Mĩa tua domine adueniens curabat il-
los.Patet igitur,ꝙ homini aduenit ſuſtentatio fraternalis.
¶Quintò aduenit homini tribulatio temporalis, quia.ſ.ſicut F
aurifaber aurũ in igne purgat,ſicut etiam medicus ꝑ ignem
vulnera ſanat,ſic Deus,vel etiam prælatus,quando videt ho
minem

minem impurum,& diuersis vitijs vulneratū adhibet ignē correctionis,& tribulationis,vt ipsum purificent,atq; sanēt. quia sicut dr̄ Ecclesi.2.In igne probatur aurum , & argentū, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Et iō tàm Deus,quàm bonus prælatus sunt similes Balenæ,quæ,si cut dictum est fluctum euomit super fœtum vagantem,& hęrentem terræ vt.s.ipsum liberet á periculo . Sic quando aliquis incautè vagaē circa littus huius mundi , ita ꝙ Zabulo.i. re delectabili per immoderatum affectum adhęret.vt potè diuitijs,delicijs,vel eminentijs,per luxuriam,auaritiam,superbiam,ita ꝙ matrem suam.s.Deum,vel prælatum non sequiē obediendo vel operando.Tunc verè Deus,qui non vult hominem perire,sed oēs ad pniam reuerti,sicut dr̄.2.Pet.3.vel etiam bonus prælatus euomit super ipsum qnq; magnum fluctum maris aquæ.i.amaritudines tribulationum , & correctionum,vt eum ad profundum maris.i.ad statum pniæ reducat,& á piscatorib.inferni liberet,atq; saluet.Figura de Dracone,qui misit fluuium , vt attraheret mulierem , quæ fugiebat in desertum.Quia verè Deus qn̄ videt hoiem fugere per vitia,& peccata ad desertum inferni,ipsum qnq; cum flumine fortis tribulationis attrahit,& adducit. Prælatus etiā subditum volentem fugere ad desertum mundi per apostasiam, vel per nimiam mundanorum implicationem , ipse pro certo debet sibi mittere fluuium.i.dulcem & benignam monitionem,& instructionem , ꝙ si nolit, debet adhibere duram & fortem correctionem,vt ipsum reducat ad saluationē . Iō dicebat Dauid.Oēs fluctus tuos induxisti super me.Vnde de aduentu hmōi correctionum & tribulationum dr̄ Cant.2. Tempus putationis aduenit.Putatio enim sectionem tribulationis designat.Aduenit igitur homini tribulatio temporalis.

G ¶Sextò aduenit homini sublimatio,seu visitatio ęternalis .s.æterna gloria.de cuius aduentu dicitur Matt..6.Adueniat regnum tuum.Nam sicut nubes naturaliter est humida , ita quod pluuia eius adueniens terram aridam irrigat, & fœcundat,sic verè Deus,qui pius & roridus est naturaliter humorem æternæ affluentiæ terræ aridæ,id est bonis & pœnitentibus tribuit,& diffundit.psal.Qui operit cęlum nubibus, & parat terræ pluuiam.Et ideò adhuc vr̄,ꝙ Deus est similis Balenæ,quia.s.quando videt,ꝙ fętus suus.i.bonus Christianus satis diu adhæsit terrenæ vitæ,vel statui pœnitentiæ, ipse pro certo immittit fluctus infirmitatis & mortis, & sic eū ad profundum maris,idest ad profundum Paradisi,& ad affluentiā voluptatis æternæ secum trahit & eum à venatoribus inferni & mundi,& á cunctis periculis liberat,atq; sanat.Esai.60. Tunc videbis,afflues,& mirabitur,& dilatabitur cor tuum, quando conuersa fuerit ad te multitudo maris.Sic igitur aduenit homini supernalis visitatio.¶Septimò dico,ꝙ aduenit ei infernalis condemnatio.Et ideò adhuc diabolus est similis Balenæ,quia quando videt,ꝙ fœtus suus , id est peccator bene adhæret per desiderium & affectum terræ,id est bonis terrenis,atque ꝙ non cogitat de futuris,sed per diuersa vitia circa littus huius mundi vagatur,tunc verè mittit ei fluctus infirmitatis & mortis,vt eum per damnationem æternam ad profundum maris,id est ad inexhaustibilem amaritudinem inferni secum ducat.Figura in Dracone,qui cum fluuio volebat ad se trahere mulierem,quia Draco diabolus mulieres.i.fluxibiles peccatores ad se in infernum trahit , quando fluctus mortis eis mittit.Et ideò de tali aduentu pœnæ æternæ dr̄ Iacob.5.Agite nunc diuites plorate,& vlulate in miserijs vestris,quæ aduenient vobis.Vbi dānatio inferni describitur.A mentali merore.Plorate.A verbali clamore.Vlulate.A pœnali dolore.In miserijs vestris quę aduenient vobis. & Apocal.11.dr̄.Iratæ sunt gentes,& aduenit ira tua, & tempus mortuorum iudicari & reddere mercedem seruis tuis. Sic igitur patet charissimi,quòd homini aduenit infernalis calamitas,Aeternalis fœlicitas,Temporalis aduersitas.Mūdialis prosperitas , Fraternalis subuentio , Criminalis deceptio,Spiritualis infusio.Et hæc sufficiant de aduenire ad præsens &c.

A **Aduersari.** Idem est , quòd contradicere , Rebellare,Opponere , Inimicari , Infestare, Impugnare,& tribulare.Circa quod nota , ꝙ est triplex aduersitas(scilicet)

Tentationis,
Tribulationis,
Damnationis,

Tentationis est illa , qua scilicet mundus, caro, demonia diuersa mouet prælia. Mundus.n.aduersatur tentando de auaritia , Caro de gula, pigritia,& luxuria,Diabolus de odio,inuidia,desperatione, ambitione,& superbia vnde Num.33.Aduersabuntur vobis in terra habitationis vestræ . Et de talibus aduersationibus vide titu.de Tentatione.¶Item est aduersatio tribulationis, qua aduersatur nobis Deus,vt ab iniquitatibus retrahamur. De qua Num.22.Ego veni,vt aduersarer tibi, quia peruersa via tua,mihique contraria,qua etiam aduersatur nobis mūdus,vt suis impugnationibus terreamur . Cōtra quod Phil. 1.Ne terreamini ab aduersarijs.qua etiam aduersatur nobis Diabolus,vt à bonis operibus retrahamur.1.Petr.5. Aduersarius vester diabolus tanquam Leo rugiens circuit quærens quem deuoret.¶Item est aduersitas damnationis, & de hac Iob.30.Mutatus es mihi in crudelem, & in duritiam manus tuæ aduersaris mihi.Et de istis aduersitatibus, & earum obuiationibus,qualitatibus,& conditionibus vide in suis titulis.Sed nota hic,ꝙ aduersarius idem est,quòd rebellis, contrarius,inimicus.Et ideò aduertendum est , ꝙ sunt aduersarij,contrarij,& inimici Dei,quibus etiam Deus est inimicus .s.peccatores.de quibus dicitur Exod.23. Aduersor impium dicit dominus.Item aliqui sunt aduersarij hominum . Item aliqua sunt aduersaria animarum. Dicamus igitur primo de aduersarijs Dei,id est de peccatoribus.Et dicamus,quòd illa res est magis contraria alteri, quæ habet qualitates magis contrarias,sicut patet de igne & aqua , quæ ex omnibus suis qualitatibus sibi inuicem contrariantur.quia.s. ignis calidus est & siccus.Aqua aūt frigida & humida.Sic verè (charissimi)peccator ex oībus suis qualitatibus est Deo contrarius rebellis,& Deus ignis,iste aqua. Deus(dico) est ignis.s.

Per dilectionem calidus,
Per desertionem frigidus,
Per potentiam actiuus,
Per clementiam purgatiuus,
¶Peccator autem est aqua.s.
Per leuitatem mobilis,
Per carnalitatem fluxibilis,
Per defectionem humidus,
Per indeuotionem frigidus.

Ideo dico , qd̄ Deus, & peccator sunt inuicem aduersarij . Et iō sicut duo aduersarij solent se inuicem impugnare,& fortis contra debilem præualere, sic pctōr & Deus inuicem,se impugnāt quia.s.peccator impugnat Deum inobediēdo, peccando, & contra voluntatem eius faciēdo,Deus autem impugnat peccatorem,in peccatis eum dimittendo,prospera ei conferendo,& tandem mortem æternam infligendo , quia.s.Deus est fortior,& ideò in fine præualet contra istum.vnde Leuit.26. Si inquit,non audieritis me , sed ambulaueritis contra me, ego autem incedam aduersus vos in furore contrario,& corripiam vos septem plagis propter peccata vestra.Septem inquit,id est vniuersis plagis,pœnis,miserijs,& tormentis . Et propter hoc de quolibet Dei aduersario peccatore dr̄ illud Iob.15.Cucurrit aduersus Deum erecto collo,& pingui ceruice armatus est.In quibus verbis ostendūtur quatuor , quæ peccatorem Dei constituunt inimicum,videlicet

Leuitatis inconstantia (Cucurrit ,)
Vanitatis extollentia(erecto collo)
Facultatis inundatio(Pingui)
Voluntatis obstinatio)Ceruice).

¶ Dico igitur , ꝙ peccator aduersatur Deo per inconstantiam leuitatis. B

Cucurrit inquit.Sicut.n.videmus quod ille , qui tenetur alicui seruare constantiam,& fidelitatem,efficitur eius aduersarius,quando eam sibi frangit,sic verè homo , qui Deo tenetē esse fidelis & constans,& nulla aduersitate vel voluptate ab eo euelli,quia fit quandoque leuis,imperseuerans, insolidus & inconstans,ideò Dei aduersarius efficitur, & eius inimicus reputatur.Cucurrit(inquit)aduersus Deum &c. Nam sicut ille,qui currit,non stat in eodem loco,sed de loco ad locū incessanter,& velociter se trāsportat , sic verè multi sunt, qui non stant in eodem loco(idest)in eodē proposito per cōstantiæ firmitatem,immo de loco ad locum,de desiderio ad desiderium,de bono ad malum , faciliter se conuertunt per inconstantiæ leuitatem.Vnde Proue.4.Pedes eorum ad malum currunt,& festinant . Et ideò multi sunt similes cuidam bestiæ mirabili,quæ dr hyena.quæ secundum Plin.non perseuerat in eodem sexu,immo mutat sexum contra naturam omniū bestiarū , quia in vno tpe inuenitur sexus masculini, & in altero fœminini,& est aial,ꝙ se fingit habere vocem humanā.Et ideò tabernacula pastorū frequētat , & ad se canes eorum euocat , vt eos deuoret, & consumat. Re vera charissimi,tales sunt multi peccatores,quia verè multi sunt,qui

n eodem sexu(id est)in eadem conditione,bonitate, & perfectione,minime perseuerant,immo multoties per leuitatē, & inconstantiam mutant sexum(id est)conditionem, & voluntatem,quia verè aliquando inueniuntur masculi.i.viri iusti,boni,& perfecti,fortes,& fideles amici,vt videtur.Sed ꝓ certo sæpe accidit,quod ipsi ab isto statu mutantur,& inueniuntur fęmellæ(id est)praui peccatores,& iniqui. Illud patet de illis,qui in paschate videntur Deum diligere, & cum eo se tenere,quia.s.tunc sunt masculi boni,& confessi,& cōtriti,qui statim post efficiuntur fęmellæ, & sicut prius,impij & iniusti.Patet etiam in mundi amicis,qui quando creduntur esse masculi(id est)fideles & firmi,ipsi inueniūtur fęmellæ.i.debiles,atque falsi. Masculi sunt in prosperis,sed fœmellæ in aduersis.Masculi sunt in promisione,sed feminæ in executione.Masculi sunt in apparentia, sed fœminæ in existentia.Et ideò isti Deo & mundo non sunt amici,sed potius aduersarij & inimici.Et de hoc dr̄ Eccle.37. Sodalis amico iucundabitur in oblectatione,& in tempore tribulationis aduersarius erit.Isti.s.falsi mundi amici,vocem se fingunt habere humanam,quia.s.fingunt se esse homines bonos & iustos, prouidos & maturos,& cum tamen sint bestiæ,& iniqui.s.& crudeles.tabernacula(id est)curias principum, & pastorum frequentant,vbi verbis suis fictis & adulatorijs canes.i.iudices,& prælatos dominici gregis custodes ad sui amorem aduocant,& appellant,ipsosq; decipiunt & defraudant. Isti igitur non stant,immo currunt,nec in eodem perseuerant,immo motibus inconstantiæ semper subsunt. Cucurrit inquit aduersus Deum vnde.1.Regum.17. Festinauit, & cucurrit ex aduerso.Et Hiere.23.Est cursus eorum malus,& fortitudo eorum dissimilis.Isti igitur sunt aduersarij ꝑ inconstantiæ leuitatem.¶Secundò sunt alij aduersarij Dei propter extollentię vanitatem.Erecto inquit collo. Superbi enim sunt
C erecto collo,qui scilicet se non dignantur ad alios inclinare, immo seipsos præ cæteris reputantes, elati & erecti sicut stipites solent ire.Similes Leoni,cuius collum est inflexibile,sꝑque rigidum & erectum,& est animal bestiarum simplicium inimicum,sanguinis cupidum, atque vorax, & ideò superbissimum & crudelissimum animal reputatur.Sic verè charissimi,illi,qui sunt hodie leones per crudelem rapacitatem qui.s.sanguinem,& aliorum substantiam deuorant,& simplicibus pauperibus,& vicinis se reddūt aduersarios inimicos, isti(dico)sunt hodie superbissimi,ita quod collum eorum,id est mens,& intentio per humilitatem nequeunt flecti,immo semper habent collum per superbiam rigidum & implicabile,& per humilitatem inflectibile. Et ideò de istis tàm Dei, quàm pauperum aduersarijs potest dici illud.1.Petri.5. Aduersarius vester diabolus tanquam Leo rugiens circuit quęrens quem deuoret.Habent enim tales

Nequitiæ peruersitatem.(Aduersarius)
Superbię pomposítatem.(Leo)
Iactantiæ verbositatem.(Rugiens)
Seuitiæ crudelitatem.(Quærens quem deuoret.)

Et hec sua superbia ostenditur cum dicitur Erecto collo.Et ideò dicitur Esa.3.Eleuatæ sunt filiæ Syon,& ambulauerunt extento collo & sequitur.Decaluabit dominus verticem filiarum syon & crinem earum nudabit.filiæ syon,sunt personæ superbæ,quæ dicuntur filiæ syon,quod interpretatur specula,quia.s.tales,omnia volunt speculari videre,& explorare,indagari,& perscrutari.Sed verè quia isti modo ambulāt extento collo per superbiam,ideò finaliter vertex suæ superbiæ decaluabitur,& crinibus mundanæ prosperitatis & gloriæ nudabitur ꝑ extollētiæ vanitatem. Erecto inquit collo Eccl.36.Extolle aduersarium.Ideò de istis dicitur.1. Thess. 2.Deum non timent, & omnibus hominibus aduersantur.
D ¶Tertiò dico,ꝙ quidam sunt Deo aduersarij propter facultatis inundationem.Pingui inquit. Sicut enim ille, qui accipit munera ab aduersario alicuius,ipsius aduersarius censet, sic illi qui ab aduersario Dei.s.à mundo accipiūt munera sua .s.delectatus,& prospera,& maximè indebitè, & iniustè,tales(dico)Dei aduersarij possunt dici.& talia mundi prospera ostenduntur,quando dicitur Pingui.Per pinguedinem intelligitur mundi prosperitas,quia sicut res pingues ignem inflammant,sic verè mundi prospera ignem luxuriæ & auaritiæ inflammant,excitant stimulant,& augmentant. Et ideò dr̄ Prouer.21.Qui amat vinum & pinguia,non ditabitur supple diuitijs Paradisi.Quia sicut dr̄ in Psa.Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum. Sicut.n. animalia pinguia recalcitrant, sicut patet de equo,ludunt,sicut patet de vrso , luctantur, sicut patet de tauro,sic verè isti,qui per prosperitatē facti sunt pingues,recalcitrant Deo,& prælatis per inobedientiam, ludunt per inanem gloriam , luctantur.s. contra pauperes per exactionem rapinam,& iniustitiam.Et ideò dicant pauperes illud ps.Tauri pingues obsederunt me. Ideò de mundi diuitibus dr̄ Hiere.5.Domus,(inquit)eorum plenæ dolo,magnificati,ditati,ipinguati sunt,& dilatati,& pterierūt sermones meos. Mali n.hodie per dolum, fraudem,rapinam,& vsurā magnificantur,impinguantur,& dilatantur,& Dei mandata transgrediuntur.Et ideò finaliter concludetur illud psa. vbi dr̄.Occidit pingues,eorum,& electos Israel impediuit. quia .s.tales ad modum bouis ad hoc permittuntur in pascuis huius mundi per diuitias,& delitias impinguari,vt in inferno finaliter occidantur.Ideò de talibus aduersarijs potest dici illud psal.Irritat aduersarius nomen tuum in finem. Et finaliter dicent pauperes illud Exo. 15. In fortitudine manus tuæ deposuisti aduersarios meos.Patet igitur, ꝙ isti sunt Dei aduersarij,propter opulentiæ vbertatem.¶Quartò fiunt sibi aliqui aduersarij propter pertinaciæ fatuitatem,propter volūtatis obstinationem.Ceruicē inquit quia.s.homines ceruicosi,& obstinati Deo per multa vitia se opponunt. Sicut.n. res dura,& res mollis sibi inuicem aduersantur, & contrariant, sic verè illi,qui sunt duri,inobedientes,obstinati, & indomabiles Deo,qui est sicut mollissimus ligni vermiculus,sunt aduersarij,contrarij & rebelles.Ideò tàm Deus, quàm prælatus potest dicere talib. illud Iob.30.Mutatus es mihi in crudelem,& in duritia manus tuæ aduersaris mihi. Et ideò tales obstinati sunt similes Rhinoceronti seu vnicorni, quod non habet nisi vnum cornu in fronte, quod est ceruicosum, intantum,ꝙ non potest capi,ligari,vel domari.Sic verè charissimi & in Ecclesijs & in claustris sunt multi ita ceruicosi, ita inobedientes,& obstinati,ꝙ etiam in frōte, idest in apparentia portant cornu superbiæ,inuasionis, rixæ & dissensionis,iniuriarum,& malę responsionis,quia.s. prælatis & maioribus semper sunt parati opponere frontem suam aperte & indomite,irreuerenter,respondere.Et breuiter tales vix possunt cōcludi,vel capi,corrigi,vel domari.Vide supra de adolescentia.vbi diffusius dr̄.Et ideò talibus ceruicosis, & indomitis loquitur scriptura Esa.48.Scio enim , ꝙ durus es tu,& neruus ferreus ceruix tua,& frons tua ęrea.vbi ostēditur, ꝙ isti sunt diffamati.Scio enim.q.d. ab omnibus sunt æstimati quales indomiti,durus es tu.Induratique sunt ferrei obstinati.(Ceruix tua)effrenati,quia ipsi habent frontem.(Concitati,)quia ipsi sunt ærei idest faciliter clamantes & iniuriosi. Sicut.n.ferrū est durissimum metallum, nec domari potest nisi fortiter igniatur,sic etiam æs est ita sonorum,quod quāuis modicum percutiat,statim clamat, sic verè tales ita sunt obstinati,& per malas consuetudines indurati, quod domari nequeunt vel conuerti nisi igne fortis tribulationis,& correctionis suffragante.Ita etiam sunt sonori & litigiosi,brigosi & iniuriosi,verbosi etiam & clamosi,quod si à Deo vel prælato aliqua tribulatione vel correctione tanguntur, statim sonant,litigant,atq; clamant.s.impatientia, Deum etiam blasphemijs feriendo,minas & iniurias fulminando,& prælato & suis sequacibus detrahendo.psalm. Aduersum me omnes cogitationes eorum in malum.Et ideò talibus ceruicosis loquit Deus Deu.31.Scio(inquit)cōtemptionem tuam & ceruicem tuam durissimam,adhuc.n.viuente me,& ingredientе vobiscum semper contentiose egistis contra dominū &c. F
Sic igitur apparet,quòd Deo sunt aduersarij illi, qui sunt

Obstinatæ voluntatis,
Cumulatæ facultatis,
Effrenatæ vanitatis,
Euagatę leuitatis.

Item nota,quòd sunt aliqua, quæ sunt animæ cōtraria & aduersa. Sicut enim dicitur in Hexameron.Multa sunt,quæ grauant apes,& eis aduersantur.s.vētus,pluuia,puluis,& etiam fœtor grauat eas maximè.Sic verè charissimi multa sunt, quæ animæ aduersantur, scilicet ventus diabolicę suggestionis. Matt. 14. Erat enim ventus contrarius illis.Item pluuia carnalis delectationis , & maximè quando concomitatur fœtor luxuriæ & infectionis. Gal la.5.Caro concupiscit aduersus spiritum.Et 1.Petri. 2. Abstinete vos à carnalibus desiderijs,quæ militant aduersus animam.Item puluis temporalis possessionis.vnde Exodi octauo. Percute puluerem terræ , & sint cinifes in omni terra Aegypti.

AEgypti.¶Item nota quod mundana aduersitas

Nobis infertur vt castigemur,	Concordare si vis
Nobis offertur vt informemur,	vide de tribulatio
Nobis offertur vt consolemur &c.	ne. Sed si vis ad-

huc potes dicere,ꝙ sicut in natura sunt aliqua,q̃ à sua totali complexione sunt alijs cõtraria & aduersa, sicut patet de venenis,q̃ aduersantur humanæ complexioni,sicut etiã patet de penna Aquilæ, q̃ quadam occulta virtute aduersatur pennis gallinarum,ipsas,s.consumit & rodit, sic verè dico, ꝙ in moribus quidam sunt alijs contrarij & aduersi, & eorum inuenenatiui,& nociui,& quasi à tota specie ad nocendum omnibus alijs apti nati, sicut patet de quibusdam obstinatis & peruersis,qui bonis omnibus aduersantur, & qui semper rodere & infestare alios moliuntur.psal. Aduersum me loquebantur,qui sedebant in porta. Vnde nota, ꝙ tales peruersi solẽt aduersari Deo superbiẽdo, iusto cõtrariãdo, alijs malis rebellando. Quod aduersent̃ Deo,patet Deut.9. vbi dicitur duro populo.Semper.n.aduersus dominum cõtendisti.Item ꝙ aduersentur sibi ipsis mutuo, patet.1.Cor. 4.vbi dr̃.Vnus aduersus alterum inflatur. Sicut.n.ponit Plinius,aliquæ sunt hærbæ venenosæ ibi inuicem contrariæ & aduersæ,intantum,ꝙ quamuis quælibet hominem occidat, si tñ homini vna earũ deuenenato altera detur, illum sanat, & aduersus aliud venenum pugnans hominem liberat atq; saluat.Sicut exẽplificat idem Plinius de pardalianche herba venenosa,q̃ sanat hominem à veneno scorpionum,quod vtiq; ad hoc applicabile est,quia etiã ipsi venenosi & malitiosi pctõres sibi inuicẽ aduersantur, & inter se etiam plianẽ & contrariantur,& diuersis iris,litigijs,& odijs concitãtur, quod vtiq; quandoq; bonis est vtile, quia.s.dum mali contra se inuicem occupantur,à nocumento corporis humani .i.bonorum hominum impediuntur.Gal.5. Hæc.n.inuicem sibi aduersantur.Sufficit.vide infra de contrarietate.

A **Aduertere.** Idem est, quòd ad aliam partem vertere.Auertere verò est ab aliquo loco vertere.Et sic videntur supponere pro eodem. Vide infra de Auertere &c.

Aduocatus. Est ille,qui pro iustitia alicuius causæ vel personæ apud aliquẽ iudicem

A interpellat.Et iõ sicut duplex est curia.s.temporalis & æterna,iõ possumus distinguere duo genera aduocatorum.s.Tẽporales,& isti sunt illi,qui in causis,& curijs huius mũdi ꝓ negocijs aduocantur.Itẽ spirituales,& isti sunt illi,qui ꝓ nobis apud Deum deprecantur,sicut sunt sancti, beata virgo, Christus, qui apud Deum pro humanis negocijs interpellant,In generali igit̃ loquamur de iusto,& legitimo aduocato.Et dicamus illud.1.Ioannis.2. Aduocatũ habemus apud patrẽ Iesum Christũ iustum.Vbi ostendũtur tres conditiones,quę in Christo aduocato humani generis esse dignoscũtur,quas etiam quilibet iustus debet habere,videlicet,

B Vtilitas bonitatis(Iesum)	Dico igitur,ꝙ ad-
Benignitas voluntatis(Christum)	uocatio Christi vel
Stabilitas firmitatis(Iustum)	Mariæ vel cuiusli-

bet sancti habet Bonitatis vtilitatem,Iesum,qui interpretat̃ saluator.Sicut.n.corpora superiora sunt vtilia,quia saluant, iuuant,& defendunt ista inferiora,ipsaq; & eorum actus regulant,& gubernant,ẽm philosophum.Sic verè Christus & sancti nobis sunt vtiles atque boni,quia per eorum aduocationem,orationem & interpellationem apud Deum nos, q. sumus inferius in hoc mundo,regulamur,dirigimur, & iuuamur.quod etiã debet esse in aduocatis huius mundi, q.a .s.per eorum patrocinia bona & vtilia debent omnia inferiorum negocia gubernari,& sine debito terminari. Quod ostenditur cum dicitur Iesum, qui saluator interpretatur. quia scilicet isti debent esse salus,& tuitio aliorũ, vt de quo libet dicatur illud psal.Operatus est salutem in medio terræ. Et hoc est hodie contra multos, qui pro certo non sunt negociorum & partiũ saluatores,sed potius destructores. De hoc narratur in fabulis, quod pica videns nidum suum ab auibus ꝑdalibus infestari,furata est vnum ouum accipitris, & fouit illud cogitans,quòd pullus natus optimè defenderet nidum suum, Cuius contrarium factum est, quia cum pullus natus quadam die esuriret, ipsam picam quæ ipsum fouerat,deuorauit.Sic verè charissimi,pica, id est, pauper homo videns nidum suum,idest, possessionem, statum; vel hæreditatem suam ab auibus prædalibus,id est, à mundi raptoribus,vsurarijs & diuitibus infestari,ipse cõducit ouum accipitris,ouũ diaboli,idest,aliquem malũ aduocatum, ipsumq; fouet salarijs,atque donis,vt scilicet causam, & hæreditatem suam sibi protegat,& defendat.Sed pro certo sæpe accidit,ꝙ iste accipiter,i.malus aduocatus,qui dicitur accipiter,ab accipiendo.s.munera, fame tristitiæ cruciatur, ita ꝙ cibus,quem apportat sibi pica,i.salaria, quæ dat sibi pauper,sibi non sufficiunt,iõ in suum insurgit patronum,atque suum interficit nutritorem, s.ipsum prodendo, negocium eius remisse tractando,& cum parte opposita paciscendo. Esa.8.Cum esurierit,irascetur,& maledicet regi suo.Isti igitur non sunt Iesus, non sunt saluatores, vel veri defensores immo remississimi tractatores,pecuniarum absorptores,partium,de pauperatores,sceleratissimi proditores.Ideò de talibus põt dici illud Marci.16.Iesum q̃ritis Nazarenum crucifixum,nõ est hic.Quando.n.maria.i.aliquis amarus & tribulatus credit venire ad Iesum, ad bonum aduocatum, vt ipsum vngat salarijs & donis,pro certo põt sibi dici Surrexit Nazarenus crucifixus, non est hic.hoc est dictũ, ꝙ pars aduersa crucifixit ipsum,pecuniam cruciatam sibi dando,& ideò non est hic, quia scilicet non adimplet quod promisit. O Deus, quot sunt hodie tales crucifixi. Non sic charissimi non, sed exemplo Christi habeamus bonitatis vtilitatem. ¶Secundò dico,ꝙ Christus aduocatus noster habuit Pietatis benignitatem.Christum inquit.Christus enim interpretaẽ vnctus,quia scilicet bonus aduocatus debet esse vnctus, C
& linitus per pietatem,& benignitatem, quia.s.pauperes debet misericorditer adiuuare. Quod est contra multos, qui nolunt vngi pietate,sed donorum multiplicitate, & mũdana prosperitate.Et iõ ipsi non habent benignitatem, sed seuitiam & crudelitatem. Nam sicut res iniuncta faciliter inflammatur,sic verè aduocati,qui donis & lucris quotidie inunguntur,per cupiditatem & crudelitatem faciliter inflammantur.Et inde est,ꝙ tales sine aliqua pietate pauperũ munera accipunt,ipsos in suis causis decipiunt,alienas diuitias depascuntur per fraudes & rapinas hæreditates alias assequuntur.Tales sunt similes pardo.Pardus.n.est animal crudele,ꝓceps ad sanguinem,cuius pelles varijs maculis picturantur,qui mirabiliter est crudelis, q̃n filios suos perdit, vt dicitur Oseæ.13. Re uera charissimi, tales sunt hodie mali consiliarij & aduocati,quia verè ad litteram crudeles,& ꝓcipites possunt dici,quia scilicet magis sunt proni ad condẽnandum,quàm ad absoluendum. Delectat.n.eos videre sanguinem,id est,iudicium,condemnationem,mortem,& pœnam psal. Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinẽ. Veloces dico,quia scilicet multi sunt, qui velociter & sine deliberatione ad sententias proferendum prorumpunt, Et isti pro certo charissimi,infinitis sunt oculis, & maculis picturati,id est cautelis,& malitijs,fraudibus,& nequitijs toti pleni,quia vix,aut nunquam deficit eis malitia vel cautela ad quodcunq; negocium, siue etiam iustum siue iniustũ fuerit,protrahendũ.Ideò de eis loquitur Cassiodorus multum seriosè. Hi inquit sunt quorum si nares afflauerit cuiusdam rubiginosi aura marsupij, confestim videbis in illis & oculos Argi,& manus Bryarei,,Harpyiarum vngues,& ꝑiuria Laomedõtis,& Vlissis argutias,& Simonis fallacias,& fidem Polymnestoris, pietatem Pigmaleonis, Architophel consilia Absalonis oscula.Et iõ tales pardi versi pelles fuerunt figurati Ezechie.1.in illa bestia,q̃ erat plena oculis ante & retro,q̃ etiam habebat quatuor facies,à parte ante habebat faciem hoĩs,à parte sinistra bouis,In dextera Leonis, à parte aũt supra erat facies Aquilæ.Re uera charissimi, tales sunt mundi sapientes, causidici & balliui, quia verè isti in circuitu sunt pleni oculis,id est,fraudibus malitijs & cautelis,ante.s.& retro,hoc est dictũ, quantum ad præterita & futura,quia scilicet isti vident,clarissime in negociorum regimine mundanorum, quia filij huius sæculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt.Luc.16.vnde Zach.3. Sup lapidem vnum septem oculi sunt.Vbi nota.isti sunt Induratæ voluntatis(Lapidem)Consummatæ prauitatis(Septem) per quod intelligit̃ vniuersitas.Informatæ claritatis,(Oculi sunt)Et isti pro certo habent quatuor facies,id est,quatuor status & decursus vitæ(videlicet)

Statum primitiuæ paupertatis,	Pars.n.ante, quæ
Statum laboris & pœnalitatis,	est prima, signifi-
Statum sequentis pro speritatis,	cat statũ iuuentu-

 tis quando

Statum honoris & dignitatis. tis,quando.s.incipiunt esse aduocati,balliui,& cōsiliarij.Et in ista parte isti sunt homines,quia hō est aīal naturaliter nudum,& mansuetū,quia .s.tunc in suo ingressu isti sunt nudi per paupertatem, quia, vt communiter,ipsi veniunt de humili plebe.Sunt etiā tunc mansueti,& affabiles,per benignitatem.Pars sinistra in scriptura signat aduersitatem & pœnalitatem. Et in isto ꝑ certo sunt boues.i.diligentes & laboriosi.s.in suis causis, officijs,& negocijs propter lucrum,quia vt cōmuniter, plus laborant tales ad suam damnationē,quam boni ad suam saluationem Hie.9.Docuerunt linguam suā loqui mendaciū, vt iniqui agerent,laborauerunt.Pars dextera signat statum prosperitatis.psal.Delectationes in dextera tua. Et pro certo in ista parte vos inuenietis faciem Leonis, quia isti qñ ad prosperitatē veniunt efficiuntur.s.impij raptores & crudeles.Ezec.19.Leo factus est,& dicit capere ꝑdā, vt dicit poeta,Crudelius nihil est homine cū surgit in altum.Pars superior signat statum dignitatis,officij,vel sublimitatis. Et ibi pro certo tu inuenies faciem Aquilæ, quia verè tales qñ ad statum dignitatis ꝑlationis iudicariæ vel alicuius excellētię ꝑueniunt,pro certo ipsi efficiūtur Aquilæ,q̄ est auis altè volans acute pungens,sanguinem & carnē comedēs,& auiculas innocentes deuorans & consumens, quia verè tales volant per superbiæ vanitatem,,acute pungūt per exactionis rapacitatem,sanguinē vorant ꝑ sæuitiæ crudelitatē,Auibus simplicibus i.panperibus subditis, & vicinis sunt inimici ꝑ iniustitiā & iniquitatem.Et de illis loquitur Hiere.49.Ascendet quasi Aquila, & volabit, extendet alas super Bosram.i. circa totam circumiacentiæ patriā per rapinam, & cupiditatem.Non sic Christus nō charissimi, quia ipse fuit vnctus ꝑ pietatem benignitatis.ps. Vnxit te Deus Deus tuus oleo.

D ¶Tertiò dico,ꝙ Christus aduocatus noster habuit firmitatis stabilitatem(Iustum inquit) Iustum.n.est illud, qđ nihil habet superfluum,nec aliquid diminutum. Sicut & rectum est illud,quod nec ad vnam partem flectitur, nec ad aliam, sed in æqualitate & rectitudine debita ꝑseuerat.Qualis pro certo debet esse aduocatus, quia ad ipsum ꝑtinet esse iustū. Sicut.n.columna debet esse recta & firma, sic aduocatus debet esse rectus ꝑ iustitiā, & firmus per constantiā. sicut fuit Christus,qui apud Deū patrem iustè & firmiter pro peccatoribus intercedit.vt sic talibus cōsiliarijs & aduocatis balliuis,& iudicibus possit dici illud psal.Iustus es domine, & rectum iudicium tuum.Et hoc est cōtra multos,qui re uera non sunt iusti,nec veri,nec stabiles,neq; firmi,immo & facillimè de parte ad partē,de ꝑposito ad propositū, de vno ad aliū se cōuertunt, similes ligulæ stateræ, q̄ statim se inclinat ad illam partē vbi plus pōderat de pecunia. Vñ dato ꝙ mō ad vnam partē ponderat,si tñ maius pōdus pecuniæ, in parte altera apponatur, ad illam protinus inclinatur. Re uera tales sunt mali aduocati, q̄a quāuis sint ex vna parte retenti dum tñ pars alia habeat maius pondus.i.dum offerat maius munus,ipsi statim ad eam se conuertunt quia sicut dr̄ Eccle. 10. Pecuniæ obediunt oīa. Sicut.n.cameleon ad modicum flatum venti mutat colorem,sicut dicit Aristoteles, Sic aduocati,mali officiales,& balliui, ad flatum promissionum, munerum,& donorum ipsi mutant colorē suum, quia si videntur esse vnius coloris.i.ex vna parte, si tñ insuffletur per promissiones & dona in aures eorum,ad colorem oppositum.i.ad partem contrariam se conuertuut publicè vel occultè.Nam sicut gallus, q̄ est supra cāpanile ad flatum venti se mutat de parte ad partē,sic verè tales,qui supra cāpanilia altarum dignitatum ꝑsidēt,ad flatum munerū, & promissionum firmitatem propositi & fidelitatis stabilitatis, deserunt, & ad partem alteram occultè vel publicè se conuertunt.ita ꝙ de eis pōt dici illud Sap.16. Vniuscuiusq; voluntati deseruiens,ad quod quisque volebat conuertebat.Non sic charissimi Christus non, quia verè ipse vel beata virgo, vel iste sanctus,qui aduocatus noster est apud Deum, habet sicut & boni aduocati debent habere

Firmissimam stabilitatem,
E Pijssimam benignitatem,
Verissimam vtilitatem.

¶Adhuc nota,quòd sub nomine aduocatorum possunt intelligi mali,& frauduleti consiliarij & balliui principū, & potentum,qui eos ad exactiones faciendas,rapinas exercēdas iniustitias cōmittendas ꝑmuniunt,& informant.Et possunt tales iniqui comparari,Salamandræ,quæ circunstādo arborem,spuma sua inuenenat fructus.Cuius quidem natura est in igne posse viuere, & sine consumptione durare, vt dicit Pli.lib.24.ca.9.Re uera charissimi, tales sunt iniqui mali sapientes,quia verè qñ aliquam arborem.i.aliquem principē vel ꝑlatum circunstant,& ei astant,ipsi pro certo cū sua spuma venenosa.i.verbis suis,& consilijs fraudulentis,& ꝑuersis oēs ramos eius,id est omnes ipsius subditos inuenenant, inficiunt & corrumpunt,quia.s.ipsi consulunt fieri exactiones,tallias,& rapinas.Esa.19. Sapientes consiliarij Pharaonis dederunt consilium insipiens. Isti etiam in igne viuunt, quia.s.dum sunt in vita ista,semper volunt esse in igne auaritiæ,luxuriæ,iracundiæ,post mortē aūt erūt in ignē æterna lis miseriæ,vbi sine defectu aliquo perpetuo mori non poterunt vel finiri,& sic fiet,vt igne culpæ transeant ad ignem pœnæ.Ezeh.15.De igne egredientur, & ignis cōsumet eos. Ibi etiam mori non poterunt psal. Laborabit in æternum, & viuet adhuc in finem.Et propter hoc de talium venenoso cōsilio potest dici illud psal.Super populum tuum maligna uerunt consilium. In quibus verbis peruersa talium consilia quadrupliciter describuntur(scilicet)

Prælationis regimine(Super inquit)
Subiectionis grauamine(Populum tuum)
Ab intentionis iniquitate(Maligauerunt)
A coniunctionis peruersitate. Consilium à cō, quod est simul,& sileo siles.

Habent igitur primò tales mali consiliarij regimina ꝑlationis,quod ostenditur cum dicitur Super,quia verè tales sunt hodie in curijs regum,principum, prælatorū sup alios cōstituti. Sicut.n.accipiter à magistro suo diligitur eo.s.quod accipiter ꝑdam & pro se & pro magistro suo accipit,& ꝑdatur,super pertica ponitur,& super manū honorabiliter deportatur,sic verè tales mali consiliarij,balliui,& aduocati à magistris suis.s.ꝑlatis,& principibus honorant, & sup pertica dignitatum,& in officiorum celsitudine collocantur ab ipsis.Et rō est,quia verè ipsi magistri de eorum prædijs, exactionibus,& rapinis,& de lucris,& cōmodis,tallijs,& emēdis taliū,fraudibus,circunuentis,& exactis sentiunt se habere emolumentum.vñ Gene.25. Isaac diligebat Esau, eo qđ de venationibus eius vescebatur,quia.s.ipsi ꝑdantur pro se, & pro magistris suis.Et iō sicut videmus, ꝙ accipiter syluestris non tm̄ lædit auiculas innocentes,sicut domesticus domesticas,& hoc quia syluestris tm̄ habet ꝑdari pro se,domesticus autem habet ꝑdari pro se & magistro suo, sic verè inter latrones publicos & priuatos talis est differentia q̄a latrones,& raptores publici non tm̄ lædunt, aut damnificant rempublicam,vt priuati latrones.s.causidici, & consiliarij, & balliui.Et rō est,quia illi pro se tantummodo habent rapere & vltra non,quia semꝑ timent suspendium. Isti autem & pro se,& pro magistris suis habent exigere & extorquere,q̄a alias nisi magistris suis proficerēt,ipsos in suis officijs & curijs non tenerent.Et vlterius,quia isti de suis exactionibus nihil timent,iō & mundum ꝑ cæteris dānificāt,atq; grauant.Super inquit.Iō dicant pauperes illud ꝑs.Super me cōfirmatus est furor tuus,& oēs fluctus tuos induxisti sup me. Verba sunt ipsorū pauperū ad ꝑlatos & principes, qui furorem suū & fluctus suos.i.ipsos malos cōsiliarios, & balliuos furibūdos,litigiosos,& fluctuosos inducūt,& cōstituūt sup eos. Qđ figuratū est Apoca.9.vbi dr̄,ꝙ illæ locustæ habebāt regē sup se Angelū abyssi,qui hebraicè dicebatur, abaddō, græcè aūt apolliō,latinè verò exterminās.Quia re uera charissimi,tales mali,qui sunt reges & rectores sup locustas.i.super pauperes subditos constituti, possunt dici Angeli ꝑ subtilitatē,abyssi per malignitatē,exterminantes ꝑ rapacitatē. Habent igitur tales consiliarij mali regimina ꝑlationis.Sup inquit &c.

G ¶Secundò dico,ꝙ ipsi sunt,grauamina subiectionis,q̄a.s.sicut totus respectus & affectus figuli est supra lutū suum ad id conculcandum & decoquēdum,sic totus respectus talium est super subditos ad eos conculcandos, grauandos,spoliandos,& deprimendos,& tribulationum ignibus decoquendos.Super populum tuum inquit.Tales sunt similes cornicibus,q̄ s̄m augures dicuntur curas hominum agere suo gestu & cantu,insidiarum abscondita reuelare, futura,& maximè pluuiam ꝑdicere,vt dicit Isido.& Plinius. Sed quicquid sit de opinione augurum, Istud tamen verum est, quod ista auis incolis est nociua, quia eorum semina diripit, & deuastat, ipsosq; suis clamoribus horridis

sæpe tur-

ſepe turbat. Aues etiã nobiles, ſ. Accipitrem & Aquilã ſuis clamoribus perſequi non formidat. ex quo ſæpe accidit, ꝙ aues nobiles indignatæ ipſam percutiũt,& occidunt. Re vera chariſſimi tales ſunt mundi ſapientes, & præcipuè aduocati. Iſti.n.à fatuis auguribus.i.à mũdanis creduntur totum mundum regere, & ſuo geſtu & cantu.i.ſuis dictis, factis & conſilijs, totius mundi regimen pertractare,cauſarũ euẽtus prędicere,& ipſarum abſcõdita reuelare,& pluuiam proſperitatis promittere ſe donare. Sed re uera qualitercunque de huiuſmodi mũdanorum augurum ſit opinio,iſtud tñ poſſumus videre,& dicere ꝙ tales incolis terræ,in qua ſunt.i. vicinis ſuis, & ſubditis ſunt infeſti, quia.ſ.eorum ſemina.i.bona temporalia per rapinas,& exactiones deuorãt, & ipſos ſuis horridis comminationibus,clamoribus,& terroribus ꝑturbant. Aues inſuper nobiles.i.ipſos bonos,& generoſos viros q ſuis magiſtris ſubſunt perſequi, & inuadere ſuis malis exactionibus & conſilijs non formidant, ex quibus aliquando mortis ſolatiũ recipiunt,& reportãt. quia verè tales ita ſunt præſumptuoſi,obſtinati,ſuperbi,& ceruicoſi, & in potentia magiſtrorum ſuorum ita confiſi,ꝙ nulli quãquam nobili, volunt reuerentiam aliquam exhibere,quia ſicut dr̃.1. Theſſ.2. Deum non timent,& cunctis hominibus aduerſantur. Et ſicut videmus,ꝙ cornices gregatim volant,pullos ſuos cadaueribus nutriũt,& quanto plus viuunt, tãto plus nigreſcũt, ſic verè tales mali gregatim volant,q.ſ.oẽs videntur vnius gregis, & ſocietatis, quia alter alterũ adiuuat,& ſupportat, pullos ẽt ſuos.i.filios & ſucceſſores de cadaueribus.i.de bonis & diuitijs corruptis. i. corrupto mõ acquiſitis nutriunt, atque ditant. Et quanto plus in hoc mundo viuunt,tãto per peccata,& vitia plus nigreſcunt. Baruch.6. Nigrę ſunt facies eorum de fumo,qui in domo fit. Iſtorum igitur cõſilia ſunt grauamina ſubditorum. Populum (inquit) tuum. Et hoc dicitur in pſal. Populum tuum domine humiliauerunt, & hæreditatem tuam vexauerunt. Deſcribitur igitur conſiliũ talium ab exactionis auſteritate. ¶ Tertiò deſcribitur ab intentionis peruerſitate. H Malignauerunt inquit,quia.ſ.intentio talium improba eſt,& maligna, quia quamuis fingant ſe ex iuſtitia procedere,intentio tamen eorũ corrupta eſt, quia ſemper eſt per malitiã vel auaritiam fermentata. Sicut.n. Vulpes eſt animal fraudulentum & malignum, pedes habet tortos, & nunquam rectè incedens, gallinarum & pullorum inimicum,ſic verè tales fraudulenti ſunt & maligni, & nunquã in actibus ſuis rectè, iuſtè, vel planè incedunt, immo tortuoſe cauilloſe,fraudulenter & malitioſe,pes ſuæ intentionis,& affectionis ſemper ſolet eſſe tortuoſus & claudus, & per malitiam,& rapinam,& auaritiam ſemifractus. Ideò de illo maligno achas dr̃.4.Reg.16. Ambulauitque nõ rectè. Et nota, ꝙ coruus naturaliter eſt amicus Vulpis, & pugnat pro ea contra taurum & taxum. Iſta tñ amicitia non videtur durare niſi quandiu viuit ipſe,quia poſt mortẽ ſuam coruus non parcit pelli vel cadaueri Vulpis, immo ipſam deuorat & mãducat. Sic verè corui nigri clamoſi,carnibus,& cadauerib. nutriti.i.mali principes, & tyranni, qui ſunt nigri coloris ꝑ infamem conuerſationem, clamoſi per pauperum terrorem & comminationem,aliorum carnes.i. ſubſtantias temporales deuorãtes per rapinam & exactionem,tales (dico) corui pro certo hodie ſunt amici Vulpium.i. talium fraudulentorũ balliuorum & aduocatorum, & eos contra taurum & taxũ.i.cõtra mercatores & agricolas adiuuant,& fouent,& ꝓ ipſis militant,atq; pugnãt.& ſicut rõ amicitiæ corui,& Vulpis põt eſſe, quia ſe ad aliena cadauera comedenda aſſociãt ſic verè inter iſtos amicitia eſt firmata,quia ipſi ſunt ſocij ad rapinã,& in exactionibus participes, & cõiuncti,& maximè quia coruorum.i.principum exactiones,& rapinæ per taliũ malitias palliantur. Eſa.1. Principes eius infideles ſocij furũ. Veruntamen mortua Vulpe.i.tali balliuo vel cõſiliario, pro certo iſti amici diſtinguuntur,quia ipſe coruus.i.ipſe malus princeps nunquàm propter hoc parcit cadaueribus.i.bonis temporalibus,vel filiis,& ſucceſſoribus talium fraudulentorum,immo ipſi principes totum accipiunt ad partem ſuam, & quos in uita ſua dilexerant,in filiis ſuis perſequi non verẽtur. Et de hoc Hiere.19. Vnuſquiſq; carnes amici ſui comedet in obſidione. Iſti igitur Vulpes,impij,fraudulenti, & maligni malignauerunt. Vnde.1.Ioan.5. Totus mundus in maligno poſitus eſt. Et ideò pulchrè loquitur Caſſiodorus ſeu Sidonius in epiſtola. Hi ſunt,inqt,in conuiuijs ſcurræ,in exactionibus harpię, in colliſionibus beſtiæ, in quæſtionibus ſtatuæ, ad intelligendum ſaxei,ad iudicandum lignei,ad cognoſcendum ferrei, ad amicitiam pardi, ad facetias Vrſi,ad fallendum Vulpes, ad ſuperbiendum tauri,ad conſumendũ minotauri. Deſcribitur igitur iſtorum conſilium ab intẽtionis peruerſitate. vnde Prouer.12. Conſilia impiorum fraudulenta. I
¶ Quartò deſcribitur ab adiunctionis ſocietate,quia.ſ. tales mali quamuis inter ſe per inuidias,& odia ſint diuiſi ad nocendum, tamen ad nocendũ alijs ſunt concordes inuicẽ, & vniti,quod oſtenditur cum dr̃ Conſilium, quaſi commune ſilentium,vel conſiliũ idẽ eſt,ꝙ concordia. Et dr̃ à concilio,as,ꝙ idem eſt, ꝙ concordo, as, quia.ſ.tales ad militandũ contra alios ſunt concordes,& alter alterius adiutores. Serpẽs.n.in ore multos habet dentes acutos,& recuruos,venenoſos,& nociuos inuicem coniunctos,aliqualiter tñ diuiſos & ordinatos. Et dicuntur dentes à demendo, quia.ſ.de cibis aliquid ſemper demunt,vt dicit Iſido. Sic verè ſerpẽtes.i.mali principes habẽt hodie in ore.ſuo.i.in domo,curia, vel hoſpitio multos dentes.i.multos malos balliuos,& cõſiliarios acutos per rapacitatem,curuos per falſitatem, cõiũctos per malam concordiam,& communitatem,venenoſos per malorum conſiliorũ & accuſationum peruerſitatem, cibos.i. aliorum diuitias dementes per exactionẽ & crudelitatẽ,diſtinctos & ordinatos per officiorũ multiplicitatem, diuiſos per inuidiã & odium & partialitatẽ. Ideò de tali cõitate conſilij dr̃ Mat.26. Exeuntes Phariſei conſilium fecerunt aduerſus Ieſum. Tales enim mali inter ſe ineunt per malitioſam cõmunitatem.i. cõſilium, deliberatam malignitatem aduerſus Ieſum.i.aduerſus pauperem, per iniuſtitiam & iniquitatem. Sic igitur patet chariſſimi, ꝙ cõſilium talium peruerſorum habet adiunctionem ſocietatis,conſilium, intẽtionẽ peruerſitatis (malignum) turbationem communitatis (populum tuum) prælationem ſublimitatis (ſuper inquit) &c.

Adulatio. Eſt fallax verborum ſub ſpecie amicitiæ deceptio. A Adulator.n.eſt ille, qui loquit̃ placentia,vt amorem hominum,& fauorem poſſit attrahere,& exinde lucrum,& emolumentum acquirere. Eſt.n.adulatio ſimilis oleo,quod eſt naturæ mollis,lenis & ſuauis, inficit,cum penetrat, & corrũpit, quia vix eſt aliquod vas ita forte quin per oleum penetretur. Apes etiam ſi oleo perfundantur,moriuntur ſm Ariſt. Sed ſi aceto perfuſæ fuerint iterum reuiuiſcunt. Re uera tale oleum eſt adulatio, quia verè adulatrix, & ſuauis locutio auditores lenit, & mollit blandiendo,cõmendando,applaudendo,& cõplacendo,ipſos tñ inficit & corrumpit. ſ. in ſuis vitijs confouendo, eorũ mala facta iuſtificando & excuſando. Ideò dicit Hiero. Nihil tam corrumpit mentes hoĩum,quam adulatio. plus.n. nocet lingua adulatoris,quã gladius perſecutoris. Eſt ẽt iſtud oleum naturæ penetratiuæ,quia vix eſt aliquis ita ſibi conſtans,qn vſque ad intima per complacẽtiã penetretur, ſi adulationis oleo per ſui,& ſuorum recommendationem vngatur. Et iõ ſæpe accidit, ꝙ apes.i.boni viri,dũ iſto oleo profunduntur, per inanem gloriã moriuntur: niſi fortè aceto correctionis vel acris cõſiderationis & aſperæ tribulationis iterũ humectẽtur,quia,quod per adulationẽ moritur, per correctionẽ aſperã reuiuiſcit. vnde dr̃ in pſal. Corripiet me iuſt9,& increpabit me, oleũ aũt pctõris nõ impinguet caput meũ. Et ꝓp hoc reprehẽditur adulator Oſeæ.12. Tota die (inquit) mẽdacium & vaſtitatem multiplicat, & fędus cum aſſyrijs inijt,& ferebat oleũ in Aegypto. vbi oſtenditur, quod ſm quatuor proprietates olei,adulatio habet quatuor conditiones,

Oleum enim exterius vult apparere,
Illud quod eſt interius,facit latere,
Ferrum rubiginat & corrodit,
Cibos lenificat atque condit.

¶ Pro certo ſm iſta quatuor adulator quatuor cauſis adulatur. videlicet. Vt decipiat,mendacium inquit. Vt accipiat. Vaſtitatem multiplicat. Vt placeat. Fędus cum Aſſyrijs inijt. Vt lateat,quia oleum in Aegypto ferebat.i.in tenebris. Eſt igitur finis adulatoris decipere. Sicut enim oleum ſemper vult eſſe in ſuperficie, & ita quis quandoque decipitur,quia credit totum uas plenum de oleo,& tamen ibi eſt magis de aqua, ſic adulator ſemper vult apparere,non exiſtere,& ſuis apparẽtibus ſermonibus mundum decipere & fraudare. ꝙ oſtenditur cum dicitur Mendacium quia. ſ. tales ſunt mendaces in re & uerbo. In re,quia unum videntur eſſe,& aliud ſunt, videntur eſſe amici,& ſunt inimici,videntur boni, & ſunt mali,viden-

li, videntur amatores, & sunt proditores. In verbo etiã sunt mendaces, quia vix aut nunquã proferunt vnum verbũ veritatis. vnde Hiere. 9. Docuerunt linguam suam loqui mẽdacium. Aĩalia, quæ lambendo bibunt, habent labia inæqualis portionis, habent ẽt dentes diuisos, linguam flexibilẽ & tenuem, vt melius aquam recipiant, atq; bibant. Sic verè charissimi, illa animalia. i. illi hoĩes, qui lambere. i. adulari, & applaudere consueuerunt, habent hodie labia inæqualia, & dẽtes diuisos, quia. s. labia & verba ipsorũ non sunt equalia per veritatem, sed diuersa diuisa, & dissimilia, & disiũcta per mẽdacium & falsitatem, habent. n. linguam flexibilem & mutabilem iuxta morem auditorum, & cõplacentiam & voluntatem, quia dum diuitibus adulantur, ipsi pro certo vertũt linguam multipliciter, s. nunc ad bona ipsorum, ipsa commendando nũc ad mala, ipsa excusando, nunc ad eorũ amicos, ipsos magnificando, nunc ad eorum inimicos, eos vituperando, & eis detrahendo, & eos diffamando, & hoc totũ faciũt, vt lãbendo, & adulãdo, aquam. i. emolumentum bibãt, accipiant, & acquirant, & vt aquam. i. diuites flexibiles atq; molles ad suum amorem trahant, & conuertant. Et hoc quia verè hodie nullus à talibus malis diuitibus diligitur, ninisi qui eis mendaciter adulatur. Figura Iudicum. 7. vbi illi, qui lambuerunt aquam, fuerunt à Gedeone eiecti, & oẽs cæteri reprobati. Sic verè hodie mali mundi principes, & prælati aliquem ad sua officia, & beneficia non eligũt, nisi eos, q̃ adulando, & applaudendo dulciter eos lambunt. 3. Reg. 22. Lambuerũt canes sanguinẽ Achab. Et ideò de talibus mẽdacibus possunt loqui huiusmodi principes, & plati illud psal. Filij alieni mentiti sunt mihi. Isti. n. videntur filij, ficte diligẽdo, qui tñ sunt alieni à verè amando, mentiti sunt mihi, fallaciter adulando. Nam sicut dr̃ Ozeæ. 7. In malitia sua lætificauerunt regem, & in mendacijs suis principem. vnde Hiero. ad Fabianum. c. 21. Naturali ducimur malo, & adulatoribus nostris libenter fauemus, & quamuis quisq; respõdeat se indignũ, ad laudem tñ suam intrinsecus mens lætatur. Est igi-

C tur intentio adulatoris vt decipiat. Mendacium. inquit. ¶ Secundò dico, ꝙ talis est intẽtio, vt accipiat, quia. s. ad hoc adulatur, vt aliquid lucri acquirat. Oleum. n. impurum ferrũ rubiginat, & corrodit. Sic verè adulatio illos, quos oblectat, & vngit, rodit. s. lucrum & munera eliciendo, & pro se semper acquirendo. Sicut. n. videmus ꝙ falx amplexãdo scindit, & accumulat herbam, pratumq; spoliat & denudat, sic verè adulator amplexãdo & applaudendo non quærit nisi lucrari, aggregare, personamq;, cui loquitur aliquo encenio spoliare, sicut patet de multis fatuis principibus, qui tot, & tanta dant mundi adulatoribus, & histrionibus, ꝙ ipsi aliquoties pauperescunt & hoc ostenditur cum dr̃. Vastitatem accumula, quia. s. adulatores, dum sibi accumulant, alios deuastãt. Nam ẜm Plinium, Lingua capræ est oliuæ exitialis & nociua, intantum ꝙ capra lambendo oliuam facit eam sterilescere. Sic verè charissimi linguæ adulatorum ad modum capræ fœtentium & vilium, sunt oliuis. i. alijs bonis hominib. contrariæ & nociuæ, quia verè dum ipsos lambunt per adulationem, faciunt eos steriles & pauperes per suorum bonorum acquisitionem. Et ideò de talibus accumulatoribus, & vastatoribus dicitur Iosue. 8. Consurgetis de insidijs, & vastabitis ciuitatẽ. Et inuicem dicunt de alijs illud. 1. Regũ. 14. Irruamus super Philistijm nocte, & deuastemus eos. Isti. n. super Philisteos. i. super diuites, & potentes irruunt, & veniũt (idest) subito & occultè. sicut patet de histrionibus, qui veniunt non vocati, vt eos. s. deuastent. Figurati Deuter. 28. vbi dicitur. Vineam plantabis & fodies & vinum non bibes, qm̃ vastabitur vermibus. Quia verè charissimi, multi sunt principes & prælati, qui quamuis habent optimas vineas. i. magnos redditus & prouentus, tamẽ exinde nu lum fructũ percipiunt, quia à vermibus. i. à falsis adulatoribus, qui cum eis regnant, qui in suis officijs & hospitijs, perseuerãt, totum diripitur & vastatur, ipsique domini fiunt pauperes, & suis diuitijs ampliantur adulatores. Ideò bene dicit Alanus de cõplãctu naturæ. Quid inquit, est adulationis vnctio, nisi donorum emunctio? Quid commendationis allusio, nisi superiorum delusio? Quid laudis arrisio, nisi eorum derisio, Est

D igitur adulatoris intentio vt accipiat. ¶ Tertiò est ipsius intentio vt placeat. Fœdus inquit cum Assyrijs inijt. Nam sicut oleum adhæret, conglutinat, & demulcet, & lenit cõtingentem, vt dictum est, sic adulatio semper quærit demulcere, quod ostenditur cum dicitur Fœdus. quia verè tales, ut possint habere fœdus, complacẽtiam, & amicitiam, & fauorem assyriorum (qui antiquitus fuerunt potentissimi. i. mundi domini) & magnatum, ipsi non cessant verbaliter adulari. & maximè ad hoc nituntur ambitiosi, qui prælatorum & principum amicitias pro viribus acquirunt, vt per eos promoueantur. similes Syrenibus, quæ in auribus nautarũ dulcissimè cantant, ita ꝙ quandoque faciunt ipsos obdormire, & tunc occultè nauem introeunt, quam ipsę sæpius dissipãt, & subuertunt, ipsos nautas perimunt, & occidunt. Sic verè charissimi tales Syrenes id est tales fraudulenti adulatores dulcissimè & placentissimè nituntur cantare (id est) adulari, blandiri, loqui & solatiari in auribus nautarum idest illorũ, qui nauem Ecclesiæ, vel religionis, vel etiam patriæ dirigũt, & gubernant, uidelicet principum & prælatorum, ita quod aliquando obdormiunt & delectantur, & complacet sibi in talibus adulatorijs modulaminibus, tantum ꝙ ipsi dimittũt istam Syrenem idest ambitiosam intrare nauem scilicet curiam, Ecclesiam, collegium, vel conuentum, dantque sibi officium beneficium, & præbendam. & sic quando iste se radicàtum viderit, totam nauem illam, id est totam domum, officium uel collegium, in quo est, suis malis actibus & litibus, rixis & inuidijs & turbationibus dissipat, & subuertit. Figura de Iona qui quia fuit dimissus intrare nauem, ideò nauis periclitabatur, quare oportuit, quòd extra proijceretur. Sic verè vtile esset naui Ecclesiæ, vel patriæ, quod tales exterius ad diabolũ, vel per mortem, vel aliàs pellerentur, quia quandiu viuunt tales malæ personæ, vix aut nunquam potest ibi pax vel concordia conseruari. Ideò dicit Prouerb. 22. Eijce derisorem, & exibit cum eo iurgium, cessabuntque rixæ, & contumeliæ. Isti igitur cantant vt placeant. Fœdus (inquit) cum Assyrijs inijt. Ideò dicit diabolus de talibus illud Esa. 28. Percutiam eis fędus cum bestijs agri. Diabolus enim hodie percutit fœdus inter bestiam agri, id est, inter mũdi principes & tyrannos bestiales impios & crudeles, & istos iniquos adulatores, quia sicut dictum est nihil aliud quærunt nisi vt placeant. Ideo videntur dicere diuites & potentes illud Esa. 30. Loquimini nobis placentia, uidete nobis errores, auferte à nobis viam, declinate à nobis semitam, cesset à facie nostra sanctus Israel. Isti loquuntur placentia ne displiceant, loquuntur errores, vt demulceant, auferunt viam iustitiæ mala suggerendo, declinant, & peruertunt pœnitentiæ delitias inducendo. Faciunt ab alijs cessare sanctum Israel, ipsos in cunctis iniquitatibus confouendo. vnde Cassiodorus in quadam epistola dicit. Adulatio blande oĩbus applaudit, oĩbus salue dicit, prodigos vocat liberales, auaros parcos, & sapiẽtes, lasciuos curialesgarrulos, obstinatos constantes, pigros maturos & graues, hæc sagitta leuiter volat, & cito infigitur. Est igitur intentio adulationis, vt placeat. ¶ Quarto est eius intentio, vt lateat, quia E

. s. nullo modo vult, ꝙ sua mala intentio, derisio, atque delusio cognoscatur. Nam sicut oleum ita vult apparere, quòd aquam, quæ sub ipso in eodem vase latitat, cooperit atque tegit, sic verè adulatio quãquam velit exterius apparere, aqua tamen, quę sub eo latet. s. interiorem consciẽtiam summopere vult latere, quod ostenditur cum dicitur. Oleum in Aegypto ferebat. Aegyptus enim interpretatur tenebræ, ad designandum, ꝙ isti summè volunt, quòd sua adulatio sit tenebrosa. i. latens, abscondita, & ignota, nolunt ẽt, ꝙ reputẽtur adulatores, immo verissimi cõsultores. Isti sunt similes coruo, qui est auis nigra, tenebrosa & obscura. Et tamen secundum Fulgentium. 44. modis dicitur uocem mutare. Sic verè isti, qui corui idest nigri, obscuri, latentes & absconditi uolunt esse, ut dictum est, multis & infinitis modis mutãt & variant, vocem suam, quia nunc detrahunt, nunc adulantur, nunc verum dicunt, nunc mentiuntur, nunc quoque turbantur. & breuiter isti variant modos suos secundum quod magis credunt hominibus complacere. Et ideò de taliũ varietate, necnon & abscondita duplicitate potest intelligi illud Ezech. 27. Byssus varia de Aegypto texta est tibi in velum. Isti enim habent

Ornatus formositatem (Byssus)
Affatus mobilitatem (Varia)
Velamen deceptionis (Aegypto.)
Volamẽ ambitionis. (In uelũ inquit) ꝙ semper vẽto mouet.

¶ Et ideò pulchrè loquitur Alanus in de cõplanctu naturæ de adula-

de adulatorijs Adulationis. inquit pestilentia pcutiunt la-
terales principũ palatij canes, adulationis artifices, fabri
laudis, figuli falsitatis. Hi (inquit) in aurib. diuitum cithari-
zant, fauos mellitæ locutionis eructant, caputque diuitum
oleo adulationis inũgunt, vt munera eliciant & emungãt.
Sic igitur patet charissimi, ꝙ adulator, quærit

Latere,
Placere,
Accipere,
Decipere.

¶ Adhuc nota, ꝙ aĩal, ꝙ est multorũ vberum,
est multorũ filiorum, sicut patet de porcis &
caniculis, quæ, quia habent plura vbera ideo
plures filios & pluries generãt & producunt.
Et econuerso aĩal habens vberum paucitatem, sic est vac-
ca. capra non generat filiorum multiplicitatẽ. Sic vere cha-
rissimi, diabolus, qui est animal crudelissimum, quia hodie
à parte sua habet in mundo multa vbera. i. multos adulato
res, cũ quibus ipse lactat, & reficit mundi diuites & poten-
tes, ideò multos filios, & subditos generat, atq; nutrit, quia
vere multi propter hmõi vbera, & propter adulatores, &
eorum vbera adulatoria, & deceptoria, efficiunt̃ filij diabo
li & eius successores in hęreditate sua infernali. Ideo ipse di
cit animæ adulatiõe deceptæ illud Oseæ. 2. Ego lactabo eã,
& ducam eam in solitudinem, vbi ostenditur, qđ adulatio

F Offert vberalem seductionem (Lactabo)
Confert lætalem promotionem (Ego)
Ligat mentalem affectionem (Ducam)
Legat pænalem damnationem (In solitudinẽ)

¶ Dico igi
tur, qđ adu
latio offert
deceptionẽ
verbalem, lactabo. Elephas ſm philosophum, si in deserto
ponuntur duæ puellæ, quæ optime incipiant cantare, id au
diens vadit ad eas, lambit eorũ mamillas, delectatur in can
tu, & obdormit, & tunc vna earum subito infigit gladium,
ipsumque occidit, sanguinemq; eius recipiunt, vnde purpu
ram tandẽ tingunt. Sic vere charissimi, in deserto huius mũ
di vbi sunt Elephantes, i. alti & magni diuites, & potentes
conueniunt hodie plures puellæ, idest, plures adulatores, q̃
more puellæ se præbent amicabiles atq; blandos. Qui re ue
ra circa istos Elephantes non cessant per adulationem can
tare, & vberta verborum lactantium & demulcentium eis
offerre, & ita faciũt eos dormire, i. in peccatis suis compla
cere, & delectari, ipsos quoque taliter decipiunt, ꝙ sangui-
nem eorum. i. temporalem substantiam sibi attrahunt, & ac
quirunt, & eos per paupertatem prostratos deserunt, & di-
mittunt. lactabo inquit eam. Ideõ de talibus dicit̃ Prouerb.
16. Vir iniquus lactat amicum suum, & ducit eum per viam
non bonam. Lactare. n. dicuntur adulatores, quia. s. sicut lac
est quid dulcissimum, aliquando tamen habet venenum ad
mixtum, sic vere verba adulatorum sunt dulcissima, & pla-
centissima, venenũ tamen deceptionis, & malę intentionis,
& detractionis futuræ damnationis continue secũ portãt,
quia, vt cõiter, ille idem, qui in præsentia adulatur, in absen
tia detrahit, atque mordet. Nam sicut Scorpio facie blandi
tur, & cauda pungit. Apis etiam in ore portat mel, & in cau
da habet aculeũ, sic vere tales in ore habent mel. i. dulcedi-
nẽ adulationis, & sp in facie in præsentia blandiuntur. Sed
ꝓ certo in cauda. i. retro, hoc est dictu, in absentia inuenit̃
aculeus. i. mordacitas & punctio detractionis & diffamatio
nis. Figura ſm Iosephum. Gen. 2. vbi dicitur, ꝙ serpens, qui
seduxit Euam, habebat faciem virginalem, & caudam cum
corpore reliquo serpentinam. quia. s. tales, vt dictũ est, in fa
cie, & in psentia videntur virgines, propter mel & blandi-
mẽtum dulcissimæ locutionis, & in cauda. i. in absentia ipsi
habent serpentinam naturã punctionis, detractionis, & dif
famationis. Et ideo de talium lactatione loquit̃ Hier. Thre.
4. Lamiæ nudauerunt mammas, lactauerũt catulos suos, La
miæ. n. ſm Paschasium super Thren. sunt quædam monstra
quæ ab homine incipiunt, & in bestiam terminantur, quia
cum habeant faciem hominis, pedes tamẽ habent equinos.
Sic vere tales in facie. i. in præsentia vident̃ homines. i. boni,
& iusti blandientes & benigni tñ in existentia ipsi sunt be-
stiæ. i. mordaces detractores, & iniqui, pedes affectuũ habẽ
tes equinos. i. luxuriosos, corporales & supbos. Vnde Sene
ca in epistola. Malum hominẽ blande loquentem agnosce
tuum venenum esse, habet & insitum venenum blanda orõ
Dico igit̃, ꝙ adulatio offert verbalem deceptionem. Lacta-
G bo. ¶ Secundo dico, ꝙ ipsa confert promotionem lætalẽ. ꝙ
ostenditur. cum dicitur. Ego. quod est primę personę primi
tiuæ speciei. Quia. s. multi sunt, qui per adulationem fiũt pri
mæ personæ, & primi prælati, superiores, & præcellentes in
dignitatibus, & officijs, & prælaturis, tam in Ecclesia q̃ in
mũdo, ita ꝙ ipsi sunt primitiuæ speciei. i. de genere, de statu
specie primitiuorum & principum & prælatorum, similes
cuidã signo cælesti qui dicitur Aquarius, qui ſm poetas fin
gitur pincerna Deorũ fuisse, & super ipsorũ manus aquas
fudisse, & inde totam gratiam acquisiuisse, ꝙ ab ipsis dijs in
cœlum extitit collocatus, vt dicit Isido. Sic vere charissimi,
multi sunt hodie, qui quia dijs. i. superioribus & p̃latis ser-
uiunt defundendo aquam in eorum manib. i. defundendo,
& dicendo verba mollia & adulatoria, iõ ab ipsis in cælũ. i.
in statum dignitatis & superioritatis promouentur, & p̃fi-
ciuntur, ita ꝙ ipsi vocantur Ego. Et ideo illi dicunt Exo. 3.
Ego sum qui sum. quasi dicat. Ego valeo robiũ cũ dimidio.
Et illud Io. 10. Ego sum pastor bonus. sed mentiuntur. sed
bene possunt dicere illud p̃s. Ego sum vermis, & non hõ op
ꝓbrium hominum, & abiectio plebis. Tales. n. sunt molles
& delitiosi, quia vermes, rudes, & caliginosi, quia sunt non
homines. i. rõnales, sed viles & fastidiosi, quia ſm veritatem
ipsi sunt opprobrium hominũ, & abiectio plebis. Confert
igitur adulatio promotionem lætalẽ. Ego inquit. ¶ Tertio H
ligat affectionem mentalem Sunt. n. verba adulatoria sicut
quidam compedes, & catenæ quibus amor affectio diuitũ
alligata a diabolo ducũtur vbi vult, quæ suis peccatis nere
filiant constringuntur. Ideo dicit Aug. super psal. Adulato
rũ linguæ ligant hoĩes in peccatis. Delectat. n. ea facere, in
quibus non solum metuitur, sed etiam laudatur operator.
Sicut enim incantator verbis suis taliter incantat serpen-
tem, ꝙ pmittit se capi, duci, & palpari, Sic adulator ita ver-
bis suis seducit homines, & incantat, ꝙ per malas suas con-
placentias taliter ligantur, ꝙ à diabolo vbicunq; voluerit
de vitio ad vitiũ, & tãdẽ de hoc mũdo ad æternũ suppliciũ
deducuntur. Quia vere adulatio est via, quæ vr̃ homini re-
cta, & nouissima eius ducunt̃ ad mortẽ. ligat igitur affectio
nem mentalem. Ducã inquit. ¶ Quarto dico, ꝙ adulatio le-
gat damnationem pænalem, quia. s. per istam adducitur hõ I
mo in solitudinem. i. in desertum inferni. Sic. n. anceps cum
sibilo suo, idest lingua adulatoris hominẽ attrahit in infer-
num. In solitudinem inquit. Ideo dicitur de istis. Errauerũt
in solitudinem, in inaquoso viam ciuitatis habitaculi nõ in
uenerunt. Isti. n. qui ab adulatoribus ducuntur in inuio, &
non in via, & qui ab ipsis in suis erroribus confouentur, Isti
pro certo sunt, vel erunt in solitudine infernalis condem-
nationis, nec perpetuo intrabunt ciuitatem æternæ conso-
lationis. Dico igitur, quod adulatio damnationem legat, ꝓ
motionem indigne cõfert, deceptionem auribus offert. Et
hæc de adulatione sufficiant.

Adulterium.

Tripliciter põt accipi. s. historicè,
Et est illud peccatũ, qđ cõmittit A
vnus coniugum alteri fidem frangendo per luxuriæ corru
ptelam. ¶ Itẽ allegorice, & hoc fit qñ indignus ambitiosus
vel simoniacus verã vxorẽ Christi, vel boni p̃lati. s. Ecclesiã,
dignitatem, officium vel beneficiũ sibi copulat̃, & quasi cũ
eo iniuste contrahens per indignam promotionẽ ad eã ad
mittitur. ¶ Itẽ spiritualiter, & moraliter. Et hoc adulteriũ
nihil aliud est, quam quodlibet pctm̃ mortale, per ꝙ anima
Christiana, quæ debet esse vnica Christi vxor, qui eã sibi ꝑ
fidem in Baptismo copulauit, cũ diabolo, carne, vel mundo
per pctm̃ Adæ criminaliter copulatur, & exinde filios adul
terinos. i. mala opera cõcipit & educit. Et iõ cuilibet istarũ
. s. tã ecclesiæ, q̃ mulieri, q̃ animæ dr̃ Oseæ. 2. Auferat inquit
adulteria de medio vberum suorũ. Dicamus igitur aliquid
de duobus primis. Et dicamus, ꝙ adulter vel adultera sunt
similes illi, qui in terra aliena seminat Zizaniã, qđ est semen
malũ, cuius fructus nihil valet. Sic vere tales in hæreditate
aliena constituunt semen adulterinum, & hæredes, & suc-
cessores, sine iure, & iustitia. Et ideo tales non possunt ibi
facere fructum nec diuturnam posteritatem habere. vnde
Sapien. 4. adulterinæ plantationes nõ dabunt radices altas.
Nota igitur, quod per huiusmodi adulterium

Dissipatur regula creatæ naturæ,
Eneruat̃ copula humanæ cõiuncturæ,
Excitatur regula diuinæ censuræ.

Dico igit̃, ꝙ p adul-
teriũ naturæ regula B
dissipat̃. Est. n. regu-
la naturæ, ꝙ vnum animal non coeãt cum illis, quæ sunt al-
terius speciei, ꝙ tñ adulteri faciunt, qui cum alienis vxori-
bus copulantur vel conuerso prætergredi dignoscunt̃. Et
iõ diabolus facit talibus, sicut facit pastor pullis asinorum.

Scientes.n.pastores, ꝙ vna species libenter non cognoscit aliam,& volunt, ꝙ ex asino & equo generet pullus, ipsum asinum,quandiu est pullus supponũt vberibus equę in tene bris,& sic ille pullus lacte equę nutritus,in amorem earum taliter exardescit,ꝙ contra naturam cum eis se copulat, & ex inde tertiam spẽm,videlicet mulum gignit. Re uera cha rissimi,talis pastor est diabolus.Nam ad illum finẽ,ꝙ possit inducere hoĩem ad frangendũ legẽ matrimonij & naturę, & ad alienam spẽm.i.ad vxores aliorum per luxuriam anhelare,isto vtitur artificio,quia vere ab ipsa iuuentute, quã diu sunt pulli & adolescẽtes, ipse nutrit eos lacte equarum i.verbis,locis,atq; solatijs mulierum,& sic pro certo ipsos inclinat ad earũ copulã appetendã,dato,ꝙ sint alterius spe ciei.i.posito,ꝙ alijs sint matrimonialiter alligatę.Quia bre uiter hoc est verum,ꝙ illi,qui vacant circa mulieres, & lacte,i.earum mulcedine pascuntur, faciliter ad adulterium inflammantur,quia sicut dr̃ Hebre.5.Omnis.n.qui lactis est particeps,expers est sermonum iustitię.Et ideo dicitur Hiere.23.Adulteris repleta est terra.Per adulterium igitur naturæ regula dissipatur.¶Secundo per adulterium iuncturę copula segregat̃,quia s.illa fidelitas,& illa indiuisibilis vnitas,quæ inter coniuges debet esse per adulterium dissipat̃, quia.s.vir,& vxor alij carnaliter copulantur,& tunc ista fidelitas minime cõseruatur.licet.n.naturaliter Leęna teneatur sequi copulam Leonis,sæpe tñ accidit, ꝙ præ rabie libidinis pardo se copulat,& coniungit. Sic vere mala mulier sæpe accidit,qđ viro suo contẽpto,extraneo per adulteriũ copulatur.ita ꝙ Leopardi. i. filij spurij exinde generãtur,ꝗ à.Leonis.i.a veri mariti conditionib.sunt diuersi. Iõ de talibus malis mulieribus dr̃ Eze.16.Facta es quasi mulier adultera,quę super virum suum inducit alienum.¶Tertio dico, qđ per adulterium censuræ ferula concitatur,quia. s.adulteri tã ẜm legẽ diuinam,ꝗ humanã debẽt lapidari,& mori. Deu.22.Et Leuit.22.Lapidib.moriẽtur adulter, & adultera.Ista lex tñ hodie non seruatur,quia si adulteri,& adulteræ lapidarentur,lapides,qui sufficerent, non inuenirentur. Verũtñ etsi pæna legis cessat,pæna tñ odij,& Zeli, & malitiæ viri cõtra mulierẽ,& mulieris cõtra virũ nõ cessat. Narrat Geruasius in libro suo de ocijs imperialib. qđ inuentũ est vnã ciconiã cũ alio,quã cum suo cõpare carnali ter ẜm modũ suũ fuisse copulatã.Qđ cũ quadã die masculus suus percepisset,quasi dissimulãs recessit,quæ rediẽs secũ adduxit multitudinẽ aliarum,ipsamq; adulteram alis & rostris pœnitus pemerũt.In quo dat̃ intelligi, ꝙ Zelus matrimonij,& pæna adulteri ab ipsis aĩalibus habet exẽplũ, & à diuinis legib.habet ortum.Eze.16.Iudicabo te iudicijs adulterarũ.Qđ.s.iudiciũ ponit̃ Leu.22. Morientur mechus, & adultera.Morientur(dico)per copulam,& etiam per morte saltem æternam.Sic igitur in adulterio corporali

Mouetur censura,
Rumpitur iunctura,
Læditur natura.

Vnde igitur præcipitur Marci. 10.Nõ adulteres &c.¶Circa adulteria spiritualia,de quib.supra tactũ est, notandũ qđ ille,qui est indigne promotus,adultero.i.adulteri filio cõparatur.Sicut.n.adulter non ex legitimo viro cõcipitur,& in aliena hæreditate introducit̃,in qua nullũ ius asse quitur,immo ad restitutionem tenet̃, sic vere dignitas illa quã mater impudica,i.malus prælatus ab adultero, i.à diabolo per pciũ,vel fauorem in vtero sui amoris concipit, ita ꝙ per talem matrem,i.per simoniacum vel affectuosum. prælatũ ad ecclesiastica officia parturitur, sibiq; hæreditas crucifixi iniuste elargitur,ibi pro certo nullum habet ius, immo ad restitutionem tenet̃. Iudicum.11.Heres in domo nostra esse non poteris,quia de adultera natus es, quia vere in domo ecclesiæ nõ possunt esse lẽimi successores, quos mater adultera.i.prelatus corruptus per fauorẽ vel ꝑ simoniã introducit.Heu Deus,q̃ vere multi moderni ecclesiarũ ꝑlati in suis Ecclesijs,vel collegijs vix introducũt aliquẽ nisi per aliquẽ specialem fauorem,quod patet, quia de cõpatriotis,& carnalib. amicis sufficientib. & idiotis replent hodie totã ecclesiam Iesu Christi.Hie.23.In prophetis Hierusalem vidi similitudinem adulterantium. quod figuratũ est Iudicũ.11.vbi Iepthe de adultera natus princeps in Hierusalẽ factus est,quia plerũq; fit,ꝙ illi,qui sic indebite intro ducunt̃ in Ecclesiã,tandẽ ad prælaturas,principatus,officia ꝓmouentur.Iõ taliũ posteritati loquit̃ derisorie Esa.57.Accedite,inquit,huc filij auguratricis,semen adulteræ,& fornicariæ.Vbi ostenditur,ꝙ quidam in ecclesia promouẽtur

Per malignitatem coniecturarum(Auguratricis)
Per cupiditatem pecuniarum(Adulteræ ab adoleo,les,qđ est incendere.)
Per carnalitatis infectionem(Fornicariæ)
Per affinitatis affectionem)Filij & semen)

¶Et primo dico,ꝙ quidam promouentur per cõiecturarũ malignitatẽ,& isti sunt,ꝗ sunt filij auguratricis.Sicut.n.augures per quasdã coniecturas & per motus,& per garritus auiũ cõijciũt de futuris,sic multi mali prælati ꝑ cõditiones auiũ.i.aliquorum subditorum coniecturant de futuris cogitando,ꝙ tales,si per ipsos promoueantur,erunt in futurũ tã sui,quam suorum defensores,vel si nõ, ꝙ ecõuerso fierẽt tã sui,quam suorum aduersarij turbatores,& sic accidit, ꝙ multi per hmõi cõiecturas promouent̃ & exaltantur. vnde cuilibet tali promotori potest dici illud Esa.57.Dilatasti cubile tuũ,& suscepisti adulterũ. filij inquit auguratricis. Cõtra quod Nume.23.dr̃.Non est augurium in Israel. Isti igit̃ promouentur per coniecturarum malignitatem. Item alij promouentur per pecuniarum cupiditatem.Et isti sunt filij adulterę.Adultera.n.dr̃ ab adolẽdo,quia per luxuriam adolentur,incenditur,& crematur,& exinde ad adulterium ꝓmouetur.Et signat prælatos & auaros,qui feruore cupiditatis accensi,per adulterium simoniacæ promotionis in hęreditate Ecclesiæ cõstituunt spurios. i. impios successores. Oseæ.7.Omnes adulterantes quasi clibanus. Ideo de talib' malis adulteris promotoribus dicitur Iob.24. Oculus adulteri obseruat caliginem,quia.s.accipiunt dona sua,& committunt suas adulterinas simoniacas fraudes in caligine,& occulto.¶Item tertio alij promouentur per infectionẽ carnalitatis,quia sæpe accidit,ꝙ ꝑ carnalia,quæ inuicẽ habuerunt,& per fornicationes,quas inuicem cõmiserunt,ipsi ꝑlati fornicarij ipsos promouent.Fornicariæ inquit. Iõ de talibus dr̃ Oseæ.2.Filij fornicationũ sunt, quia fornicata est mater eorum.¶Quarto alij promouentur per affectionem affinitatis,s.consanguinei familiares,& compatriotæ.ꝙ osnditur cũ dicitur Semen & filij.Sicut.n.papilio insidens oleribus,& arborib,dimittit ibidẽ pestiferũ semẽ suũ, quod.s. post modum erucæ sequentes totum hortum & eius olera corrodunt,sic multi sunt mali,& pestiferi superbi, & ambitiosi ꝑlati,ꝗ in horto.i.in Ecclesia,Abbatia, vel collegio,in quo sunt,tm̃ seminant de pestifera parentela & familia sua, ꝙ finaliter ꝑ eos totus ille hortus occupatur. Ideo dicitur Esa.1.Veh semini nequam,filijs sceleratis. Ideo de istis põt dici illud Heb.2.Ergo adulteri,& non filij estis. Aduertant tamen tales,ꝙ proculdubio isti filij sui sic affectuose ꝓmoti non perseuerant post eos,immo finaliter à suis beneficijs successores ꝑlatorum euelluntur,& alij in locis eorum ponuntur.vnde Sap.4.Adulterinæ plantationes,& spuria vitulamina non dabunt radices altas.Sequitur ibidem.3.c.Filij adulterorum in consummatione erunt.Et sic patet igit̃ talium ꝓmotio.Sed adhuc nota de tertio adulterio spirituali,quia sicut mulier relicto proprio viro adultero se tradit, & efficit̃ adultera,& ex tunc vir suus eẽ abominat̃, dote & hæreditate spoliatur,societate viri priuat̃,tandem morti secundum legem subiungatur,sic vere anima viro proprio.s. Christo in baptismo copulata,suggestionibus & tentationibus mota,adultero idest diabolo,mundo, vel corpori,ꝑ diuersa peccata se copulat propriumque spõsum dimittit, & prædictis adulteris se cõmittit.Et ideo Christo viro suo abominabilis effici,dote gratiæ & virtutum exuit̃, à viro suo Christo per culpam, & per iudicij sñiam perpetuo diuidit̃,& tandem mortis æternę iudicio condemnat̃.Sicut.n. dicit Raba.lib.7.de naturis rerum.Meretrix est anima peccatrix,quæ cælesti viro Christo derelicto adulterinos iniquitatis fructus de diabolo concipit. lupanar, idest, locus meretricosus,est conscientia peccatoris, vbi cum diabolo adulterinos perpetrat cõcubitus.Istam igitur adulteram,s. animam peccatricẽ,vir suus Christus finaliter puniet,& eã in inferno comburet.Sicut.n.Leo vxorem suam cum pardo adulteratã,nisi forte primitus lota fuerit ipsam vulnerat & inuadit,vt dicit Isido.sic vere Deus quando videt,qđ vxor sua scilicet aĩa,pardo.i. diabolo versipelli per pc̃m copulatur,nisi antequam ad ipsum veniat,per confessionẽ lota sit,aboiat̃ occidit,& cõdemnat eã morte æterna. figura Ezec.16.vbi cuidam adulteræ comminatur, ꝙ vestimentis suis

suis nudabitur, nasus & aures eius pcidetur, & inimicis suis ad condemnandum dabitur. Sequitur. Scelus tuum & fornicationes tuę fecerũt tibi hoc. Sic verè (charissimi) postquàm anima per peccatum adulterata fuerit, vestimenta gratiarũ & virtutũ perdit. Nasus .i. virtus deuotionis, qua æterna sua vitas odoratur, item aures obedientiæ & subiectionis eidẽ auferuntur, & finaliter propter scelus & fornicationes istas inimicis suis, idest, Demonibus commendatur, & cum eis in Inferno concluditur, & bannitur &c.

A AEr. Nota, quòd
Aere nihil inanius,
Aere nihil mobilius,
Aere nihil vtilius,
Aere nihil subtilius,
Aere nihil corruptibilius,
Aere nihil damnabilius,
Aere nihil lucidius.

Primo aer inanis signat vitam mortalem, q̃ parum subsistit. Sap. 7. Ego natus accepti cõmunem aerem, & similiter decidi in terrã factam. Et illud Sap. 5. Aer diuisus est, cõtinuò in se reclusus. ¶ Itẽ aer mobilis signat mundi prosperitatem quæ cito desistit. Aer. n. subito de serenitate mutatur in turbinẽ, sic prosperitas in aduersitatem. Iob. 37. Subito aer cogetur in nubes, & ventus transiens fugabit eas. Itẽ aer vtilis signat gratiam, & charitatem, sine qua hõ non consistit, sicut .s. sine aere homo non viuit. Sap. 17. Aerem quem nulla quis ratione effugere posset. ¶ Item aer subtilis, & purus signat virũ iustum, qui corruptioni resistit. Vnde viri iusti figurãtur in tentorijs vestibuli Assueri Hester. 1. De quibus dr̃, ꝙ tentoria erant coloris aerii .i. puri & celestis. ¶ Itẽ aer passibilis seu corruptibilis, qui .s. infinitis subiacet passionibus & impressionibus, signat virum iniquum, qui bono proposito nõ ꝑsistit. Aer. n. semp sursum tendit, sicut patet in ligno, quod in aqua submersum, ꝑ aerem inclusum emergit. Vnde de superbis põt dici illud 2. Macha. 5. ꝙ visi sunt equites ꝑ aera discurrentes. ¶ Item aer lucidus & amicabilis signat gloriam æternã, q̃ grata est. De qua. 1. Thessal. 4. Nos qui viuimus rapiemur simul cum illis obuiam Christo in aera, & sic semp cum domino erimus. His igitur præmissis nota, ꝙ aer accipitur multipliciter in scriptura Accipitur enim pro

B Viro bono & perfecto,
Viro vano & infecto,
Mundi prosperitate,
Contemplationis claritate,
AEterna fęlicitate.

¶ Dico igitur, ꝙ nomine aeris intelligitur vir perfectus seu status pfectionis. Et de hoc Sapien. 2. Spiritus diffundetur tanquàm mollis aer, In quibus verbis ostendunt quatuor proprietates aeris, q̃ spiritualiter cõpetunt viro iusto. Est. n. aer immaculabilis puritatis (Spiritus) Cõmunicabilis leuitatis. (Diffundetur.) Repręsentabilis qualitatis (Tãquã) qđ signat relationẽ ad aliud. Valde tractabilis lenitatis (Mollis aer.) Et istæ pro certo proprietates debẽt in quolibet nostrorũ reperiri, ad hoc, ꝙ in nobis virtualis pfectio generet. Debemus. n. esse expulsiui carnalitatis quantum ad primum (Spiritus.) Expulsiui carnalitatis quantũ ad 2m (Diffundet.) Expressiui conformitatis quantum ad tertium. (Tanquam) Ostensiui benignitatis quantũ ad quartũ. Mollis inquit aer. ¶ Dico igit, ꝙ nos debemus esse carnalitatis expulsiui. Spiritus. Sicut. n. videmus, ꝙ aer naturaliter est purus, subtilis, perspicuus. atq; clarus, sic verè nos debemus esse puri ꝑ innocentiã & castitatem, & per consequens nos debemus expellere à nobis omnẽ voluptatẽ & carnalitatem. Debemus esse perspicui per contemplationẽ, subtiles per discretionẽ, clari per honestam conuersationem. Et hoc ostenditur cũ dicitur Spiritus: quia. s. nos debemus esse viri spirituales ab omni carnalitate abstracti. Iuxta illud Luc. 24. Palpate, & videte, quoniam spiritus carnem & ossa non habet. Vbi nota, quod vir spiritualis debet habere

Existentiæ veritatem, palpate & videte inquit
Continentiæ puritatem: quia non debet habere carnem
Influentiæ pietatem: quia non debet habere ossa.

¶ Et ista pro certo sunt contra multos, qui non detestantur opulentiã, sed indigentiam. Non amplexant pietatẽ, sed crudelitatem. Non desiderant continentiã, sed luxuriam. Non cõcupiscunt existentiam, sed apparentiam. Nõ habent spiritualitatem, sed carnalitatem & voluptatẽ. Nec sunt ꝑ puritatem aerei, sed per carnalitatem terrei & corporei. Et ideò figurantur Ezechie. 37. vbi dicit, ꝙ super ossa quæ erant in campo, extenta est cutis & caro, & spiritum non habeant. Quia vere charissimi, in campo mundi & ecclesiæ sunt hodie multa ossa .i. multæ personæ duræ, & insensibiles, & obstinatæ, crudeles, & indeuotæ, q̃ re vera habent hodie carnẽ & cutem. Cutem dico curiosæ apparentiæ, carnem voluptatis & luxuriæ, sed pro certo spiritum non habent: quia verè ipsi carent spiritu .i. puritate innocentiæ, castitatis, & continentiæ. Isti sunt similes Struthioni, q̃ est auis tantæ corpulẽtiæ, & carnositatis, ꝙ magis vr̃ bestia terrea, q̃ auis aerea: qa .s. non volitat sicut auis, sed in terris habitat sicut bestia. Sic verè sunt multi, qui tm̃ habent de corpulentia voluptatis & carnalitatis, ꝙ ipsi pro certo videntur esse bestiæ .i. brutales, sensuales, discretione & rõne carentes, & in terra .i. in terrena prosperitate ꝑ affectũ & desideriũ habitantes, aues aũt, & aerei .i. puri, boni, spirituales, & pfecti nullo mõ videntur esse: quia nec per cõtemplationem volant, nec tẽporalia cõtẽnendo à terra .i. à terrenis & infimis se elongant. Et breuiter isti non habent spiritualitatẽ innocẽtiæ & puritatis, sed magis terrestreitatem, & carnalitatẽ luxuriæ, & fęditatis. vnde Iosue 5. Dissolutum est cor eorum, non remãsit in eis spiritus. Non sic charissimi non, sed volumus esse aerei & ꝑfecti, expellamus carnalitatem. Spiritus inquit. Secundò necesse est, ꝙ excludamus cupiditatẽ. Diffundetur inquit. Aer talis est naturæ ꝙ seipsum dilatat, distribuit, & diffundit. Nã si aliquis locus vel terra, vel aqua, vel aliquo alio corpore vacuaretur, statim aer rõne suæ cõmunicabilis, & diffusiuæ naturæ illuc intrat, & seipsum ꝑsentẽ exhibet, vt .s. ipsum repleat vacuatum. Re uera charissimi, talis debet esse quilibet hõ iustus, & pro certo ipse debet habere virtutem diffusiuã .s. clemẽtiã & pietatem: quia verè ipse debet esse misericors atq; pius, ꝙ vbicunq; viderit aliquem locum vacuum .i. aliquã personam per paupertatẽ vel aduersitatẽ diuitijs vel ꝑsperis vacuatã, ipse statim se debet ꝑsentare, ipsamq; ꝑ pietatem & eleemosynam perficere & replere, & sic per consequens cupiditatẽ & parcitatem ab ipso repellere & fugare. Diffundetur inquit, vt sic de quolibet possit exponi in bono illud Act. 2. Diffusa sunt oĩa viscera eius. Vnde Sap. 5. Continuò aer diuisus est, quia verè viscera .i. cordiales affectus nostri dicunt alijs diuidi & diffundi ꝑ clementissimã pietatem, quod est contra multos, qui ita sunt cupidi, tenaces, & parci, ꝙ nulli volunt diffundere seu distribuere, nec se per affectum & cõpassionẽ, nec bona sua ꝑ eleemosynã, adiutoriũ, & subuẽtionẽ. Tales sunt similes dolio vino pleno, qđ vinũ suum non vult dimittere, nec diffundere quãuis fuerit perforatũ, nisi fortè à parte superiori etiã fiat foramen, ꝑ quod ventus possit intrare. Et rõ est: quia natura abhorret vacuũ, & iõ dolium vinum suum non vult dimittere, nec se vacuare, nisi aliud qđ ipsum impleat possit subintrare. Reuera charissimi, tales sunt cupidi & auari. Abhorrent. n. mirabiliter vacuum .i. vacuitatem paupertatis & tenuitatis. Et iõ illud quod ipsi habent, ipsi nolunt dimittere, nec diffundere vel largiri, sed sibiipsis totũ retinẽt abhorrentes vacuũ paupertatis. Dicunt. n. illud 2. Reg. 3. Nolo te reuerti vacuã ad terram tuam. Non attendentes ad illud Lu. 6. Date, & dabit vobis. Et breuiter isti nolunt aliquid amittere, nec aliquid erogare, nisi forte ꝑ diuinã inspirationẽ isti à parte superiori .i. quantũ ad bona æterna aperiant ꝑ desideriũ & affectum, & nisi ventus .i. nisi influentia Spiritus sancti corda ipsorum introeat, & subintret. Tales sunt similes Sanguisugæ, q̃ nõ cessat sanguinem sugere, & illum nũquã euomit nec diffundit, nisi fortè qñ fortiter premitur, aut crepat. Sic verè charissimi, auari non cessant sugere, & acquirere sanguinẽ .i. subam tẽporalẽ .s. rapiendo, vsurãdo, & fraudando, & nihil penitus vomere volunt, nec à se dimittere, nec alijs per eleemosynã erogare, nisi fortè qñ non possunt aliud facere .s. in morte, quando ipsi crepant, & rumpuntur: quia tunc sanguis ipsorum .i. temporalis substantia diffunditur, & ad vxorẽ, & hæredes filios, & executores deuoluitur, & ipsi vacui mortui, & crepati temporaliter, & æternaliter dimittuntur. Vñ pulchre loquitur. Eccle. 14. Viro cupido & tenaci absque rõne & substãtia. viro liuido ad quid aurum? coaceruat. n. & iniustè alijs cõgregat, & in bonis illius alius luxuriabit. Non sic charissimi nõ, sed simus puri, aerei, & excludamus cupiditatem. ¶ Tertiò si volumus esse pfecti, exprimamus cõformitatem: quia .s. nos debemus esse Deo, et Sanctis ꝑ imitationẽ C similes,

similes & conformes, quod ostẽditur cum dicitur Tanquã, quod est aduerbium similitudinis, qđ ad aliud refertur, & ꝑ quod vnus terminus alteri similatur, & signat virtutẽ imitationis: quia quilibet debet Deo, & Sanctis, gratijs & virtutibus assimilari, & ipsis pro viribus conformari. Sicut.n. videmus, ꝙ aer habet virtutem representatiuam, & impressionũ similitudinem expressiuam, sicut patet in Iride, vbi aer tingit̃ ₰m colorem Iridis, sicut etiã patet in domo vbi aer tingitur ₰m colorem telæ, q̃ est in fenestra per quam transit, sic verè charissimi, nos debemus esse similitudinum representatiui: q̃a ₰m colores.i. virtutes & ꝑfectiones fenestrarũ.i. bonarũ, ꝑsonarũ ꝑ quas trãsimus, & q̃bus nos associamꝰ, nos debemus colorari.s. perfectiones ipsarũ in nobisipsis ꝑ imitationem representando, & totam domũ, ecclesiam, vel patriam, seu collegium in quo sumus, nostræ cõuersationis pulchritudine picturando. tanquam inquit. Vñ 1. Pet. 2. Ipsi inquit tanquàm lapides viui superædificamini domos spirituales. Et Hæbreo. 3. Moyses fidelis in domo dñi tanquã famulus. Vbi nota, ꝙ debemus esse similes sanctis viris in benignitatis imitatione. Moyses. qui.s. erat mitissimus, sicut dr̃ Nume. 12. Incredulitatis rectitudine, fidelis. Item in humilitudinis prõptitudine, famulus. Et iõ dico charissimi, ꝙ nos debemus esse similes Cameleõti, qui colores circuniacẽtiũ parietũ in pelle sua representat: quia verè virtutes, & perfectiones circuniacentiũ vicinorum debent per imitationem in pelle nostra.i. nostra conuersatione apparere, representari, exprimi & videri. Vnde Ezech. 16. Sumpsisti vestimenta tua multicoloria. qđ est contra multos, qui bonis viris, atq; coloratis nolunt ꝑ imitationẽ cõformari, sed magis impijs, & iniquis. Non sic charissimi non, sed exprimamus conformitatem. tanquam inquit.

D ¶ Quartò dico, ꝙ si volumus esse aerei & ꝑfecti, necesse est, ꝙ ostẽdamus benignitatem. Mollis inquit aer. Sicut aer est quid mollissimum & rarum, ita ꝙ omni rei corporali cædit, & locum propriũ dimittit superueniente quocunq; alio corporali, sic verè vir perfectus debet esse ꝑ benignitatẽ mollissimus & humillimus, ita ꝙ omnibus alijs ipse debet ꝑ humilitatẽ cædere, nõ eis ꝑ obstinationẽ & malitiam contraire. Quod est cõtra multos, qui ẽt contra Deũ & Prælatos non verentur se opponere, nec suis maioribus procaciter obuiare, nec dignant̃ pro quocunq; locum, vel propositum relinquere, sed ꝑ obstinationẽ propositi cõtra oẽs ceruicosè & irreuerenter militãt. Dan. 11. Nec quenquàm Deorum verebitur, sed aduersus vniuersa consurget Dilata si vis materiam istam sicut de aduersario in auctoritate, Cucurrit contra Deum erecto collo, & pingui ceruice armatus est. super verbo ceruice. Nõ sic charissimi non, sed simus molles.i. humiles, placabiles, & benigni: quia sicut dicitur Mat. 11. Ecce, qui mollibus vestiunt̃ in domibus Regũ: quia verè illi, qui sunt induti mollitie benignitatis, digni sunt esse in domibus æternæ felicitatis, cũ Regibus ꝑpetuæ dignitatis. Et sic igit̃ patet charissimi, ꝙ si volumus esse perfecti, nos debemus ₰m conditiones aeris esse.

Ostensiui benignitatis,
Expressiui conformitatis,
Exclusiui cupiditatis,
Expulsiui carnalitatis.

¶ Item nota, ꝙ nomine aeris potest intelligi vir peccator statusque peccati, & status mundanæ prosperitatis. Et de hoc põt intelligi illud Psal. Tenebrosa aqua in nubibus aeris, p̃ fulgore eius nubes in cõspectu eius transierũt, grando, & carbones ignis. Nã sicut aer est locus, vbi generantur multæ malæ impressiones, q̃ magna inferunt nocumenta, sic in hoĩe peccatore in statu peccati, vel in statu prosperitatis & dignitatis, multæ impressiones peccatorũ generantur, q̃ animabus faciunt nocumentũ. Et ideò, videtur, sicut in aere isto generantur multæ impressiones.s. nubes, pluuia, ventus coruscatio, grando fulgur, ita ꝙ in aere possumus videre

Quantum ad nubes, obscuritatem (Tenebrosa.)
Quantum ad pluuiam, humiditatem (Aqua)
Quantum ad ventum, mobilitatem (Nubes transierunt.)
Quantum ad coruscationem, luciditatem (Præ fulgore)
Quantum ad grandinem, frigiditatem (Grando)
Quantum ad fulgur, caliditatem (Carbones ignis)

¶ Ita recte quantũ ad istas sex conditiones possumus videre in statu p̃dicto sex specialia vitia & peccata expressa in aere humanæ conscientiæ, & ibidem ꝑ agens diabolicum introducta: Est.n. in isto aere obscuritas ruditatis, ecce nubes, tenebrosa inquit. Humiditas voluptatis, ecce pluuia, aqua inquit. Mobilitas vanitatis, ecce ventus (Nubes inquit trãsierũt) Luciditas palliationis, ecce coruscatio (p̃ fulgore) Quãtũ ad hypocritas frigiditas indeuotionis (ecce grando) Caliditas tribulationis (ecce fulgur) Carbones inquit ignis. Dico igit̃, ꝙ in statu peccati, prosperitatis, & dignitatis, generatur ruditatis obscuritas tenebrosa. Sicut.n. videmus, ꝙ in aere ex vaporibus ex terra, & aqua surgentibus, generantur nubes, de q̃bus ipse aer mirabiliter obscurat̃, sic verè in statu peccati & homine peccatore generant̃ quandoq; nubes, & nebulæ erroris & ignorantiæ, q̃ de vaporibus.i. ex ipsis cõditionibus terræ & aquæ.i. carnis & sanguinis insurgunt, & imprimunt̃, q̃ ipsum reddunt turbulentũ, ignorantẽ, infectũ & obscurum. quod ostendit̃ cũ dr̃ Tenebrosa. Vñ prouerb. 4. Via impiorũ tenebrosa, nesciũt vbi corruut. Figura Apo. 9. vbi dr̃, ꝙ stella cecidit de cœlo, & data est ei clauis putei abyssi, quem cũ aperuisset, exiuit de puteo fumus, sicut fornacis magnę, & obscuratus est Sol, & aer de fumo putei. Iste puteus charissimi, est humana caro, quã stella, q̃ de cœlo cecidit.i. diabolus, qui de cœlo in mundũ corruit, quandoque per vana desideria taliter aperit, ꝙ fumus malorũ appetitiuum & tentacionum solem.i. intellectum, & aerem.i. affectũ obnubilat per ignorantiã. Gen. 1. Tenebræ erant sup faciem abyssi. Est igit̃ in peccatore ruditatis obscuritas. Tenebrosa inquit.

E ¶ Secundò dico, ꝙ in statu peccati est voluptatis humiditas, Aqua inquit. Nam sicut in aere generat̃ impressio, q̃ dr̃ pluuia, q̃ est impressio frigida, & humida ex humidis vaporibus in nubis vtero generata tandẽ verò calore resoluta in terras inferius deriuatnr. Sic verè charissimi, tot vapores.i. tot tẽtationes, & suggestiones ascendunt qñq; ad interiora nubis.ad interiora conscientię; ꝙ ibi generat̃ pluuia carnalitatis & voluptatis, & maximè qñ calor naturalis & feruor luxuriæ inualescit, & sic nubem.i. hominẽ ꝑ vana desideria dissoluit. ipsumq; ad terram.i. ad statum peccati detrahit, & euellit Aqua inquit. Psal. Intrauerunt aquæ vsq; ad aĩam meam. Aquæ.s. carnalitatis & voluptatis. Ideò de tali aere dr̃ Deute. 28. Percutiet te dñs febre, aere corrupto, & rubigine. percutiũtur.n. tales febre.i. ardore carnalitatis, aere corrupto ꝓsperitatis, rubigne cupiditatis. Sic igitur patet, ꝙ in statu peccati continetur voluptatis humiditas.

F ¶ Tertiò dico, ꝙ in peccatore est vanitatis mobilitas. nubes transierunt. Sicut.n. videmus, ꝙ aer est corpus leue & mobile, ita ꝙ qñ vento impellit̃, faciliter concitatur, sic verè peccator est leuis ꝑ insolentiã, est mobilis per inconstantiã. Et iõ qñ vento vanitatis impellitur ꝑ superbiã, faciliter se agitat ꝑ extollentiã, & iactantiã. quod ostenditur, cum dr̃ Nubes transierunt. Nam sicut nubes transiens vndiq; circuit, nec alicubi requiescit, sursum vagabunde morat̃, vbi ventis & turbinibus agitatur, & finaliter euanescit & dissipat̃, ita ꝙ amplius nõ apparet, sed alia loco eius substituitur. Sic verè charissimi superbus non quiescit ꝑ propositi firmitatem sed vagatur, & circuit ꝑ inconstantiæ leuitatẽ. Sursum in statum eminentiæ ascendit ꝑ ambitionẽ, vbi ventis vanitatum agitatur per elationẽ, finaliter tñ euanescit, & deficit ꝑ mortem & damnationẽ. Et iõ de disparentia, morte, & dãnatione talium nubium, & talis aeris euaporabili vanitate intelligitur illud Iob. 37. Subito aer cogetur in nubes, & vẽtus trãsiens fugabit eas. Talis.n. aer.i. peccator cõuertitur in nubẽ per vanitatis sublimitatẽ, sed finaliter per ventum.i. ꝑ mortis aduersitatẽ fugatus.s. ad Inferni profunditatẽ. Patet igit̃ charissimi, ꝙ in aere.i. in peccatore in statu prosperitatis vel peccati generatur vanitatis ventositas.

G ¶ Quartò dico, ꝙ in tali aere generat̃ palliationis luciditas. Præ fulgore. Sicut.n. in aere generat̃ coruscatio, q̃ est impressio ignis à nube exeuntis aerem illuminantis, non tñ durantis & perseuerantis, sed cito deficientis & euanescentis, sic verè in mundo isto generat̃ fulgor fictionis, &, palliationis vt hypocritarum.i. qui quamdiu durant, p̃ claritate suæ fictæ honestæ conuersationis videntur pulcherrimi, totum mundum & patriã suis bonis operibus illustrantes, veruntamen parũ durãt, aut ꝑseuerant, immo cito deficiunt, atque cessant, & in nihilũ redeunt, atq; cadunt. quia sicut dicit Sene. Omnia ficta tãquã flosculi dilabuntur, nihil.n. simulatum potest esse diuturnũ. Præ fulgore inquit. Et ideò dr̃ Ezech. 21. Gladius exacutus est, & limatus, vt fulgeat limatus est. Habent igit̃ illi palliationis luciditatem.

H ¶ Quintò dico, ꝙ ipsi habent indeuotionis frigiditatem. Grando. Sicut enim teste Aristo. im-

presio

preſſio grandinis generatur in vẽtre nubis ex vapore humido, & frigido quaſi in pluuiã reſoluto prę frigiditate loci cõgelato (Vnde grãdo nihil aliud eſt, niſi ſtilla pluuię in medio interſtitio aeris congelata) Sic verè chariſſimi, in uentre nubis.i.in humana cõſcientia & in aere.i.in hoie peccatore qñque ꝑdominatur tm̃ frigus indeuotionis, ꝙ quicquid eſt ibi humidũ & pluuiale.i. quicquid eſt ibi deuotionis & pietatis per indeuotionem cõgelatur, ita ꝙ exinde grãdo, hoc eſt dictu mala, & indeuota opera ad alios deriuantur. vnde Pſal. Grando nix, glacies, ſpiritus procellarum pars calicis eorũ. ¶Sextò dico, ꝙ ipſi habent tribulationis acerbitatẽ. Carbones ignis. Nam ſicut, chariſſimi, qñq; in aere generantur fulmen, qđ nihil aliud eſt, q̃ terreſtris materia in uentre nubis ꝑ fortem conflagrationem ignita, & dirupta nube ad nos inferius deriuata, quæ.ſ.ita eſt virtuoſa & actiua, ꝙ quicquid attingit, frãgit, diſsipat, & comburit, ut dicit Ariſtote. & Iſidorus, ſic verè in talibus generatur fulmẽ, & ardor tribulationis, iracũdiæ, & inuaſionis, ſæuitiæ, rapinę, & exactionis, quẽ comitatur tonitruum terroris & cominationis, ex quibus ꝑ certo circũſtãtes, vicini & ſubditi inflãmantur, cõturbãtur & infinitis aduerſitatibus tribulãtur, depauperãtur, & cõſumunt. Carbones inquit ignis. Et de hoc figura Apoc. 16. vbi oſtenditur, ꝙ vnus Angelus effudit phialam ſuam in aerem, & facta ſunt fulgura, voces, & tonitrua, & terremotus magnus. Sic verè chariſſimi, qñ Angelus.ſ. Sathanæ phialã ſuã.i. venenum tentationum ſuarum, & maximè peccatum impietatis & crudelitatis in aerem.i.in virum ſuperbum & peccatorem altum, vanum, & potentem, vtpotè in malum Principem, & Prȩlatũ officialem, iudicem, & balliuum fundit, tunc verè in patria circuniacenti fiũt fulgura rapinarũ & exactionum, tonitrua terrorum, & cõminationum, terremotus aduerſitatum, & tribulationum. Et ſic etiam patet chariſſimi, quòd aer (ideſt) ſuperbus, & peccator, uel ſtatus peccati, vel ſtatus proſperitatis, vel ſtatus etiam nefariæ dignitatis, iſtas ſex malas impreſſiones continet, ſcilicet,

I Tribulationis ardorem,
Indeuotionis algorem,
Palliationis ſplendorem,
Ventoſitatem vanitatis,
Humiditatem voluptatis,
Obſcuritatem ruditatis.

Et nota, ꝙ adhuc per aerem, qui eſt locus altus, & ab iſtis inferioribus ſegregatus, & ab auibus frequentatus, luce etiam illuminatus, poteſt intelligi Paradiſus, vel ſtatus perfectionis & dignitatis, vbi eſt altitudo cõtemplationis, vbi debet eſſe ſeparatio.i.cõtẽptus inferioris mundi, gloriæ & poſſeſſionis, lumen ẽt diſcretionis, & ſocietas auium.i.virorum ſpiritualis conditionis. vnde 1. Theſſ. 4. Rapiemur ſimul cum illis obuiã Chriſto in aera, & ſic ſemper cum domino erimus. Et ſicut ſuperior pars aeris eſt clara, & ab iſtis impreſſionibus elongata, à cunctiſq; ventis, & turbinibus libera, & quieta, ſic verè ſtatus ꝑfectionis, & dignitatis, & cœleſtis fȩlicitatis, à cũctis turbinibus & tribulationibus eſt ſemota, & à cunctis peccatorum impreſſionibus libera & quieta. Et allega ſi vis primam auctoritatẽ diuiſam. Aer eſt locus altus ab auibus frequentatus, vẽtis atq; turbinibus agitatus. Sic verè ſtatus mundanarum dignitatũ altus eſt per extollentiam, & ab auibus.i.à ſuperbis hominibus frequentatur, & multis impreſſionibus.i.peccatis & criminibus uanitatibus & tribulationibus agitatur. Et allega ſicut ſupra, & pone ſex malas impreſſiones in iſto aere, ſicut in auctoritate patet. Tenebroſa aqua. Et pone qũo Diabolus eſt Princeps iſtius aeris. Eph. 2. Secundum Principem poteſtatis aeris huius. Et hæc de aere ſufficiant.

A Affectio. Affectus.

Nota, ꝙ affectio, vt cõiter, accipitur pro deſiderio vel amore. Aduerte tñ, ꝙ Philoſophice loquẽdo, affectio dr̃ ab afficio, cis, quòd idem eſt ꝙ affligo, gis. Et ſic affectiones ſunt quædam paſſiones animi quibus.ſ. mens imperfecta grauatur. Sic igit̃ dicunt, ꝙ mens humana quatuor affectionibus afficitur in hac vita, quę ſunt gaudium, & dolor, de bono & malo præſenti. Spes & timor, de bono & malo futuris. Aut.n. aĩa gaudet de aliquo bono præſenti, aut ſperat bonũ futurum. Aut de malo pręſenti dolet, aut malum futurum timet. Iſta ſunt illa quatuor, quæ oriuntur ex corde. Eccle. 37. Ex corde quatuor oriuntur, bonum, malum, vita, & mors. Bonũ n. & malum, ſunt gaudiũ & dolor. Vita & mors, ſunt ſpes & timor. Iſtę.n. ſunt quatuor affectiones, q̃ in bonis ſunt bonæ, in malis verò ſunt malę. Boni.n. gaudent de uirtubus, dolent de criminibus, ſperãt præmia, timent tormẽta. Et ſic figurantur in arca teſtamenti Exo. 25. vbi dr̃, ꝙ arca teſtamẽti, quæ erat de lignis ſethim incremabilibus & imputribilibus, habebat quatuor angulos, & in quatuor angulis quatuor circulos aureos, quia re uera arca teſtamẽti.i. aĩa ſancta vel conſcientia bona, quæ nec igne cupiditatis vritur, nec aqua voluptatis mutatur, quatuor ẽt angulos.i. quatuor bonas affectiones continet. Et quatuor circulos.i. quatuor Cardinales uirtutes habet: quia uidelicet in aĩa ſancta angulum gaudij cõcomitatur circulus temperantiæ. Angulũ doloris concomitatur circulus fortitudinis vel conſtantiæ. Angulũ ſpei concomitari debet circulus iuſtitiæ. Angulũ verò timoris concomitari debet circulus prudentiæ. Gaudiũ.n. ne mẽtẽ diſſoluat, debet gubernare temperantia. Dolorẽ ne mẽtẽ abſorbeat, debet aſſociare fortitudo vel cõſtantia. Spẽ ne indebite præſumat, debet cõcomitari iuſtitia. Timorẽ verò ne per deſperationem nimis deprimat, regere prudẽtiã. Sic igitur in arca teſtamenti quatuor anguli quatuor circulos continebunt, qñ in aĩa ſeu conſcientia, quatuor affectiones, quatuor virtutes cardinales, ad ſui gubernaculũ poſſidebũt. Vnde Exod. 37. Fudit quatuor circulos aureos, quos poſuit in quatuor angulis. Iſtæ ſunt igitur bonæ affectiones bonorũ. ¶Sed adhuc dico, ꝙ ſunt quatuor affectiones malorum: quia re vera malorum mens per quatuor affectiones fluctuat,

Nunc inaniter gaudendo,
Nunc ſine cauſa dolendo,
Nunc ſuperfluè ſperando,
Nunc imbecilliter timendo.

In varias ſpecies ſe commutat. figura Dan. 7. vbi ipſe uidit quatuor vẽtos qui pugnabant, & in medio mari ſimiliter aſcendebant. Quatuor autem venti ſunt quatuor vanæ & volatiles affectiones, quæ in mari fluctuoſo .i.in corde peccatoris contra ſe inuicem præliantur. Eſa. 57. Impij autem quaſi mare feruens, quod quieſcere nõ poteſt. Et ideò quatuor beſtiæ.i. quatuor peccata ſequũtur iſtos vẽtos.i.iſtas ventoſas affectiones concomitantur. Gaudium.n. iſtorũ ſequitur intemperãtia: quia.ſ.ipſi neſciunt eſſe in gaudioſis temperati. Dolorem & aduerſitatẽ ſequitur impatiẽtia & inconſtantia, quia.ſ.iſti nunq̃ ſunt contra aduerſa firmati, aut roborati. Spem iſtorum ſequitur ꝑſumptio: quia ſemper plus q̃ debeant ſunt elati. Timorem verò talium cõcomitatur deſperatio: quia ſupra modũ per terribilia ſunt grauati. De talibus igitur ventis & ventoſis affectionibus põt diabolus dicere illis peccatoribus illud Zacha. 2. In quatuor vẽtos cœli diſperſi vos. de qua pugna dicit Seneca epiſtola 56. Quid prodeſt totius regionis ſilentium, ſi affectus fremunt? Sequitur. Nulla placida eſt quies, niſi qua rõ appoſuit. ¶ His B igitur premiſſis dicamus, ꝙ affectiones alio mõ in ſcriptura ſumũtur. Eſt.n. affectus ſeu affectio idẽ quod amor, deſideriũ vel voluntas. Et ſic dicã, ꝙ inuenio affectiones bonorũ, quæ ſunt laudabiles, & affectiones malorũ, quæ ſunt damnabiles. Sunt.n. affectiones ſicut alæ, vel ſicut pedes animæ, quibus ipſa ad diuerſa defert. Vnde Aug. Pes meus eſt affectus meus, eo feror quocũq; feror. & ideò ſicut uidemus, ꝙ locuſtæ & talia parua aĩalia multiplices habent alas, quaſdam.ſ.ſurſum erectas, quaſdam lateraliter extenſas, quaſdam in longũ corporis protenſas, ſic dico, ꝙ ſancti & iuſti multiplices habent bonas affectiones quaſdã.ſ. quas ad Deum, & ad bona æterna erigunt, quaſdã quas lateraliter ad proximos porrigunt, quaſdam quas ad ſeipſos dirigunt. Figurati Eſaiæ 6. in Seraphin. De quibus dr̃, ꝙ ſex alæ vni, & ſex alæ alteri. Et dr ibi, ꝙ de iſtis ſex alis duæ ad faciem erectæ, duæ erga pedes erant protenſæ, duæ vero ad volandum erant extenſæ. In quo notatur, ꝙ vir iuſtus alas affectionũ ſuarũ partim debet ſurſum ad amorem Dei & honorem æternorum erigere, partim ad proximos per pietatem & charitatem extendere, partim ad pedes proprios tegendos, ideſt ad ſeipſum dirigere 1. Paral. 28. Similitudo quaſi Cherubin extendentium alas ſuas. Nota igitur, quòd iuſti debent habere affectionem

Altam,
Latam,
Rectam, &
Curtam.

Alta debet ad Deum aſcendere Lata debet ſe ad proximos extẽdere. Recta debet ad ſeipſum intendere. Curta debet à mundo & à carnalibus parẽtibus recedere. Igit̃ dico, ꝙ affectio noſtra debet eſſe alta. Deũ.ſ. cõtẽplando, & æterna bona amando & affectando. Aues.n. quæ ſunt bipedes, vt cõiter ſolent alta diligere, & ſurſum ad aera ſe leuare. quod contrarium eſt in ſerpentibus, qui.ſ. carent pedib. quia.ſ. inferius in terra

remanent,

remanent,& superius nunquam volant. Sic verè aues spiritales.i.viri iusti, qui pedes bonorum affectuũ habent binos, inquãtum.s. Deum, & proximum diligũt,sursum per desideria ad Deũ,& ad bona æterna se erigunt, & in Deũ diligẽter intendunt, & bona æterna summis affectibus concupiscunt. Psal.Ad te leuaui oculos meos, q habitas in cęlis.Et Thren. 3.Leuemus corda nostra cum manibus ad dominũ,qd̃ tñ serpentes.i.pectatores non faciunt: quia pedibus bonorũ affectuũ carent,& ideò in terrenorũ latebris se abscõdunt.Exo. 15.Descẽderũt in profundum quasi lapis. Sic igitur affectio nostra alta figurata est Ezech.10.vbi dr̃, q eleuarũt Cherubin alas suas,& exaltata sunt à terra. Alæ.n.affectiones designant:quia.s.de terra.i.à terrenis debẽt eleuari ad Deũ.

C ¶Secundò dico q affectio debet esse lata, proximũ.s.diligendo, & se per pietatem ad pauperes extendendo. Metallũ quãto nobilius,tanto ductilius,& ad extendendum facilius. Patet in auro,quod in bracteas tenuissimas dilatatur.Sic verè affectio tanto est nobilior,quãto ad proximos & pauperes est p charitatẽ dilatatior,& extensior.Figura 2.Para.3. vbi dr̃, q Cherubin facti sunt in Tẽplo, qui sunt cooperti auro puro, quorum alæ 20.cubitis extẽdebãtur:quia.s.viri sancti, & maximè sciẽtifici (quia Cherubin interpretatur plenitudo sciẽtiæ)& potissimè illi, qui in Tẽplo status ecclesiastici sunt locati,debent esse per sanctã conuersationẽ deaurati,alę suæ.i. ipsorũ affectus ad pauperes & proximos dilatati.vnde Apostolus.Os nostrum patet ad vos ò Corinthij, cor nostrũ dilatatum est.Sit igitur affectio nostra lata, ad proximum extendendo.¶Tertiò sit affectio nostra recta,se ad nosipsos dirigẽdo.Homo.n. debet affectionem rectam iustam & moderatã in se habere,vt,s.nihil velit aut affectet nisi rectè & iustè. Figuratus in sanctis animalibus Ezech.1.vbi dr̃, q pedes eorũ pedes recti.Pedes.n.affectus signant,vt dictum est.Vide figuram istam expositam infra facies B.& leo.C.¶Quartò sit affectio nostra curta,moderatè terrestria diligendo. q a re uera affectus nostri debent esse breues moderati & curti quantum ad parentes carnales,& quantum ad tẽporalia mũdi bona.Similes illis auibus,quę apodes nominantur,quæ.s.habẽt tibias ita breues, q nunquam possunt incedere super terrã, immo si ad terrã descenderint, nequaquã amplius inde surgunt. Et ideò istæ aues continuò sunt volantes, & qñ nidificant aut quiescunt,solẽt in rupibus quiescere,vbi.s.facili impulsu possunt inferius cadere,& in aerem se recipere, & volare, sicut experimẽtaliter in insula Maiorica reperitur,vbi sunt multimodæ tales aues,& sicut etiã ponit liber de natura rerum.Re uera tales aues debemus spiritualiter esse:quia .s.tibias & pedes affectionum debemus ita curtas & moderatas habere, q in terra. i. amore terrenorum vel in carnali amore ipsas nõ extẽdere,nec in terrenis negocijs ambulare, sed potius sursum circa bona spiritualia volare,& in Paradisi rupibus mentaliter habitare debemus.vnde Aug.super illud.Si quis sitit,veniat ad me & bibat. Sitimus Christum, veniamus ad eũ nõ pedibus,sed affectibus,nõ vagãdo, sed amãdo.Et super illud Io.7. Si gratiã saluatoris cognoscere volumus,& ad eius visionem venire, fugienda est turba affectuũ malorum, & fugiendum est ad Templum, vt & nos Templum Dei fieri mereamur, quos Deus inuisere,& in quibus manere dignet̃.Sic igit̃ patet.q affectus bonorum debet esse

Altus,
Latus,
Rectus,
Curuus.

Sed re uera Affectus malorum nõ est talis:quia pro certo iste ẽ Affectus bassus,terrena cupiẽs. Affectus strictus, pauperes fugiẽs. Affectus tortus,iniqua faciens.Affectus longus, ad suos re-

D diens.Affectus altus,ardua ambiens.¶Habent igitur mali affectum bassum,seu infimum,vel depressum,terrena cupientẽ.similes.n.videntur fulguri,qd̃ in se est ardens,& alta penetrans,& comburens, quod de cœlo versus terrã semper inuenitur descendere, & nunquàm e conuerso de terra versus cęlũ ascendere. Terrestris.n.materia in fulgure dominatur. Propter qd̃ necesse est, q ad terrã finaliter deprimatur. Sic verè impij ardentes & auari,aliorũ per rapinas grauatiui,& combustiui, põdere affectionũ terrestrium,quæ in eis dominantur,ad terram.i.ad terrena bona dimissis cœlestibus per desiderium inclinantur, nunquàm verò e conuerso de terra ad celum.i.de terrenis ad cœlestia subleuantur: quia re uera affectiones eorũ semper tendunt ad infima, & semp spernũt aut deserunt cęli summa.Psal.Introibunt ad inferiora terræ, partes vulpiũ.i. Demonũ erunt.Isti igitur habẽt affectũ bassum,terrena cupientẽ.¶Scd̃ò dico,q isti habent affectũ arctũ,pauperes fugientẽ.Non.n.dilatant affectus suos ad alios diligendũ, vel ad bonũ eis faciendũ,sed ipsos restringunt & arctant ad seipsos amandum,& aliquid de vtilitate ,ppria solum curandum. qd̃ est contra naturam:quia cor transfert vitã,& calorẽ quẽ habet,in oĩa alia mẽbra.Isti verò non volũt fouere nisi se solos.Phil.2.Oẽs,quæ sua sunt,quęrũt. habent igitur affectum arctũ,pauperes fugientẽ.¶Tertiò habent affectũ tortum, iniqua molientẽ. sicut.s.peruersi & malitiosi, quorũ affectio à iustitiæ rectitudine deuiat,& ad iniquitates faciliter se obliquat.Similes Vulpi,cuius pedes sunt torti, & non recti.Et ideò gressus eius in oĩbus sunt obliqui.Sic verè pedes affectionum istarũ rectitudine & veritate carent.Et iõ gressus suorum operum à iustitia titubant, & vacillant. Si.n. affectio sit torta & iniusta,necesse est, q operatio sit iniqua. Sap.2.Dixerunt impij apud se cogitantes non rectè. Sequit̃. Venite circũueniamus iustum, qm̃ inutilis est nobis, morte turpissima condemnemus eũ.Quia.n.non erat recta affectio seu cogitatio,ideò iniqua sequitur operatio.Isti similes sunt Vulcano, de quo dicunt fabulę,q quia dũ Iuno ipsum pareret,in terrã cæcidit,ideò perpetuò claudus fuit, Et quia erat turpissimus, ideò de cœlo,& de Deorum consortio est eiectus.Tales sunt malitiosi,quos Iuno.i. Diabolus parturit, & producit. Isti.n. pro eo, q ad terrã.i.ad terrena per auaritiã cadunt,claudi,torti,& malitiosi in affectione efficiuntur. & quia ẽt turpes sunt moribus,iõ à Paradiso, à Dei & Angelorũ cõsortio excludũtur 2.Reg.9. Erat aũt Miphiboseth claudus vtroq; pede.habẽt igitur affectum tortũ, iniqua molientẽ.¶Quartò dico,q impij habẽt affectũ longũ,ad suos transeuntẽ,& tales potissimè sunt illi, q affectu carnali nimis diligunt filios & parentes.In quo proculdubio nos ecclesiastici sumus præ cæteris vitiosi, quos amor nepotum & filiorũ taliter trahit,q alibi nõ cogitamus,aut intendimus.In mõtibus ẽt Caspijs prope Alanos est vna regio,vbi filij comedũt patres suos. Aiunt.n.q melius est ipsos mortuos comedere, q terræ vermibus cõmendare. Sic verè nos ecclesiasticos filij nostri.i.parentes carnales comedũt, in quantum propter nimium affectum,quem habemus ad eos,nos corrodunt, & in quantum damnationis nostræ causa & occasio existunt. Eze.5.Filij comedent patres suos. Multi igitur ecclesiastici similes sunt cancro,q.s.in tempestate solet adhærere lapillis. Sic isti nullum habent solatium, nisi dum amplexantur lapides,idest suos ignaros nepotulos, & parentes.Iob.24.Nõ habentes velamen,amplexantur lapides.Habent igitur affectũ longum,ad suos transeuntem.¶Quintò habent affectum altum ardua ambientem.Sed vide de ambitione infra, & in tabula.Et compara istos lepori, sicut infra de circuire in litera. C. Sic igitur patet, quòd mali habent multiplicem malum affectum scilicet bassum,strictum,tortum,longum,& altum &c.& sic sufficit.vide in tabula.

Afferre.

idem est,q aliquid ferre.i.aliquem ferre.Vnde nota, q in scriptura inuenit̃ quadruplex afferre.s.afferre obedientiæ,beneuolentiæ,iniustitiæ, & auaritiæ. A

¶Est igitur primo vnum afferre obediẽtiæ, & istud est illud,quo iusti bono corde,idest optimo recipiunt verbum, & afferunt fructum in patientia. Luc. 8. Dico igitur primo, q sicut arbor affert fructum suum in horto patrisfamilias, sic & nos in horto Christi,qui est Ecclesia, debemus afferre fructus multiplicis vbertatis.Sicut enim arbor primo affert folia exterioris conuersationis,sic & nos debemus afferre folia exterioris cõuersationis,flores interioris affectionis, fructus vtilioris operationis,& sicut sunt aliqñ fructus ,ppe terrã,qui sunt insipidi,& superius circa summitatẽ, qui sunt sapidi & maturi, sic verè nos in vita ista dũ sumus circa terrã, debemus portare fructus gratiarum,laborũ,operũ, & virtutum,qui pro tẽpore huius vitę sunt insipidi & acerbi,sed qñ erimus in summitate culminis Paradisi,tunc fructus dulces æternæ gloriæ proferemus. quia sicut dicitur Heb.12.Omnis disciplina in præsenti vr̃ non esse gaudij,sed męroris,postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet. & sicut eadem arbor quandoq; plura genera fructuum affert,& idem homo affert qñq; plura genera munerum, sic & nos debemus afferre plura genera gratiarum,operum, & virtutum. Ideò dicat hõ illud Esa.60.Pro ære afferam aurũ, & pro ferro argentum,pro lignis æs,& pro lapidibus ferrũ. In quibus ostendit, quòd sicut terra affert quatuor genera metallo-

metallorum ſcilicet aurum, argentum ferrum & æs, ita nos debemmus afferre quatuor virtutes (ſcilicet)

Honeſtatis ſplendorem (Aurum)
Caſtitatis candorem. (Argentum)
Contritionis meſtitudinem (Aes)
Durationis fortitudinem (Ferrum)

Debemus igitur afferre ſplẽdorem honeſtatis, q̃a .ſ. nos debemus afferre aurũ, quod ſup omnia alia metalla ſplendet, & ponderat, & ſignat honeſtatem, quæ exterius in oculis hominũ ſplendet per bonã conuerſationem, & exemplũ, & operationem, & ponderat per maturitatẽ & diſcretionẽ. Iō dicitur Eſa. 60. Omnes de Saba venient aurum & thus deferẽtes. quia. ſ. nos debemus afferre aurum. i. ſplendorem honeſtatis, & pondus maturitatis, & thus redolẽtię & famoſitatis. Sicut. n. videmus de iſtis fructibus, qui dicuntur Citrones (qui ſunt fructus aurei coloris) ꝙ illi ſunt meliores, qui ſunt põderoſiores, & hoc q̃a tunc ſucco & humore, vt cõiter, pleniores, ſic vere chariſſimi, inter nos, q̃ debemus eſſe aurei & honeſti illi meliores debent dici, qui per maturitatem plus ponderant. Et hoc, q̃a tũc in ſucco & humido deuotionis & gratiæ, plus abundant, & exultãt. Iſte eſt fructus, quẽ ſumme diligit Deus. Vñ dicitur Hen. 27. Affer mihi de venatione tua, vt comedam, & benedicat tibi anima mea, quia vere ipſe Deus talib. fructibus recreatur. ſ. bonis operib. & honeſtis. Tales fructus non portant inſolentes, & leues perſonæ, quæ recte ſunt ſimiles cardonibus, qui ſunt herbę ſpinoſæ & pungitiuæ, qui loco fructus afferunt quaſdã lanugines ita leues, ꝙ à vento diſpergunt cũ quodã peſtifero ſemine infructuoſo intra incluſo. Sic vere mali pungitiui & iniurioſi nullum fructũ bonorum operũ proferunt, ſed quædam opera inſolentia languinoſa & leuia, q̃ ventus vanitatis importat. quia. ſ. ad intẽtionem inanis gloriæ faciunt, quicquid agunt. Vñ Hier. 10. Vana ſunt & opera & riſu digna. Non ſic chariſſimi nõ, ſed afferamus ſplendorem honeſtatis. aurum. Nee. 8. Egredimini in mõtẽ, & afferte frondes oliuę arboriſq́; pulcherrimę (.i.) honeſtatis pulchritudinẽ & virorẽ. Vñ ẽt de iſto argẽto dr̃ Hiere. 10. Lignum eſt argento inuolutũ, de Tharſis affertur, afferte igit̃ ſplendorẽ honeſtatis. ¶ Secũdo debemus af-
C ferre candorem caſtitatis. Argentũ. Per argentum. n. quod eſt metallũ cæteris candidius intelligitur virtus & puritas caſtitatis, quæ album & purum facit ſuum poſſeſſorem. Figura Exod. 38. vbi dr̃, ꝙ columnæ atrij tabernaculi fœderis fuerunt veſtitæ argento, ad denotandũ, ꝙ nos alij eccleſiaſtici & Chriſtiani, qui ſumus columnæ in atrio Eccleſiæ militantis, quod quidem atrium ſtat ante tabernaculum fœderis Eccleſiæ triumphantis, debemus eſſe veſtiti argento (.i.) candida puritate, atq; mũdiſſima caſtitate, quia iſta eſt quædam veſtis, q̃ Deus multum amat ſibi afferri. Pſal. Afferentur Regi virgines. Sed heu vr̃, ꝙ multis põt hodie dici illud Eſa. 1. Argentũ tuũ verſum eſt in ſcoriã, vinũ tuũ mixtũ eſt aqua. quia vere ſua caſtitas in ſcoriam luxuriæ & fœditatis conuertitur, & vinum ſuę perfectionis & gratiæ in aquã voluptatis & gaſtrimargiæ cõmutatur. Iſti ſunt ſimiles ſambuco, quę eſt arbor grauis odoris & in folijs & in fructu, & iſta affert quoſdã fructus nõ albos, ſed nigros, nõ mundos, ſed immundos, qui etiam maculant, & contaminant cõtingentes. Sic vere luxurioſi hodie afferunt fructus, & folia, i. verba & opera, q̃ fœtẽtis ſunt odoris vel ardoris ꝑ infamiæ vilitatẽ & imunditię fœditatẽ. Nã quia fructus (ideſt) oꝑa taliũ ſunt nigra, fętida, & maculata, turpia, luxurioſa, & aliorum maculatiua & corruptiua, iō tam de ipſorum fructib. q̃ folijs (.i.) tam de eorum operibus q̃ verbis fœtor infamiæ euaporat. Nõ ſic chariſſimi nõ, ſed ſimus ſicut Magdalena Lucæ, 7. Quæ attulit alabaſtrum vnguenti, quia vere nos debemus eſſe Maria per acredinẽ pœnitẽtiæ, afferre alabaſtrũ qui eſt lapis candidus, per albedinẽ continentiæ, & habere vnguentum odoriferum præcioſum per dulcedinẽ redolẽtiæ. Debemus igitur afferre candorem caſtitatis (argentũ) Vnde Chriſtus dicit 4. Reg. 2. Afferte mihi vas nouũ (ideſt) cõtinentiæ puritatẽ. ¶ Tertio dico, ꝙ nos debemus afferre
D meſtitudinẽ cõtritionis, quod oñditur cum dr̃. Aes. Aes. n. ꝙ facit amarũ quicquid in eo continet̃, ſignat virtutem cõfeſſionis & conſiderationis, q̃ mẽtẽ humanam amaricat, & conturbat. Figura de altari holocauſtorũ cũ ſuis vaſis & inſtrumentis, quæ omnia fuerunt, ærea ſicut bene exponit ſupra ibi Accipere. C. q̃a vere ſi nos volumus eſſe altare Dei, ita ꝙ ſacrificia bonorũ operũ in nobis domino offerantur, neceſſe eſt, ꝙ nos ſimus ærei per contritionem, amaritudinem, & mœrorẽ. Vñ 1. Para. 22. Pondus æris erit innumerabile. Figura Ezech. 24. vbi dr̃ de quadã olla. Pone, inquit, eã ſuꝑ prunas vacuam, vt incaleſcat, & liqueſiat æs eius, & cõflet in medio eius inquinamentũ, & conſumat̃ rubigo eius. Iſta olla chariſſimi, ſignat humanã conſciẽtiã, ſeu mentem, q̃ ſemper per cogitationes & deſideria fluctuat, & ebullit, q̃ re uera debet eſſe ærea per amaritudinem cõtritionis, vt dictũ eſt. Iſta. n. debet poni ſuper prunas, i. ſuper ignem Purgatorij, & Inferni per tormentorum conſiderationen, debet eſſe vacua ꝑ ſuæ imperfectionis meditationẽ, debet caleſcere per feruorem & deuotionem, debet liquefieri ꝑ merorẽ & contritionẽ, & ita conflabitur per pnĩæ depurationẽ, & inquinamentũ & rubigo pc̃torum ſuorum cõſumet̃ & annihilatur per confeſſionẽ & ſatisfactionẽ. Sicut. n. videmus, ꝙ aliquæ arbores afferunt fructus amaros, qui magis ſunt medicinales q̃ dulces ſicut patet de amygdalis, ſic verè chariſſimi magis ẽ nobis medicinale, & vtile afferre fructꝰ amaros, q̃ dulces. i. habere amaritudinẽ cõtritionis, q̃ dulcedinẽ mundanæ conſolationis, quia beati, qui nũc lugẽt, qm̃ ipſi conſolabuntur. Matt. 5. quia ſicut dicitur Eccl. 7. Melius eſt ire ad domum luctus, q̃ ad domũ conuiuij quia pro certo plus proficit lugere per contritionẽ, & futurorum meditationem, q̃ conuiuari per temporalẽ cõſolationem. Debemus igitur habere & afferre cõtritionis meſtitudinẽ. De qua poteſt dici illud Daniel. 14. Attulerũt cinerẽ, & cribrauit ꝑ totum Tẽplum Aes. ¶ Quarto debemus afferre dura E
tionis fortitudinem. Ferrum inquit. Per ferrum. n. quod eſt fortiſſimum & duriſſimũ metalum, intelligitur fortitudo, firmitas. ſ. perſeuerantiæ & cõſtantiæ, quã pro certo nos debemus afferre portare, & habere. ſimiles lignis Stehim, quę ita ſunt fortia & durabilia, ꝙ nec aqua putreſcunt, nec igne cremantur, vt dicit Iſid. Sic vere nos debemus eſſe fortes ꝑſeuerantes & cõſtantes, quia nec aqua voluptatis, nec ignis aduerſitatis debet nos per aliquod peccatum rumpere, vel cremare Figura Exo. 25. vbi ꝑcipitur, ꝙ arca teſti, & altare thymiamatis fierẽt de lignis ſethim. Ad denotandũ, q̃d illi, qui in Eccleſia ſunt arca teſtamẽti, & altare thymiamatis, i. eccleſiaſtici & prælati, & etiam alij Chriſtiani, qui debẽt eſſe arca, in qua teſtamentum, & tabulæ legis & fidei, manna deuotionis, & virga correctionis debẽt eſſe & ẽt altare, in quo Deo bona debent opera immolari, nos dico debemus eſſe de lignis Sethim per imputribilem perſeuerantiæ firmitatẽ. Ferrũ inquit. Deut. 8. Cuius (inquit) lapides ferrũ ſunt. Nã ſicut fructus, quẽ affert arbor, tanto eſt melior, quanto poteſt diutius conſeruari, ſic vere opera noſtra tanto ſunt meliora, quãto durabiliora. Io. 15. Elegi vos vt eatis, & fructũ afferatis & fructus veſter maneat. vbi oſtendit̃ ꝙ nos debemus habere Moralem vtilitatẽ (elegi vos) Profectus agilitatem. (Eatis) Operum fertilitatẽ (Et fructum afferatis) Durantem ſtabilitatem (Et fructus veſter maneat) Sic igitur dico, quod nos debemus afferre.

Fortitudinem durationis,
Meſtitudinem contritionis,
Pulchritudinem caſtitatis,
Gratitudinem honeſtatis,
Et ſupra circa hęc.

¶ Itẽ nota, ꝙ nos debemus afferre Doctrinã ſpeculantib. vt informentur, Vigorem militantibus, vt roboren- F
tur, Coronam triumphantibus, vt præmientur, Veniã pœnitentibus, vt conſolentur, Fomentum indigentib. vt nutriãtur, Tormentum delinquentibus, vt puniantur. Vult igitur Deus afferri doctrinam ſpeculantibus, ſimilis ſoli, qui lumẽ ſuum affert mundo. Neemiæ. 8. Dixerunt Eſdræ ſcribę vt afferret librum legis. Item fortitudinem militantibus. vt ſol qui affert & confert fortitudinem & vigorem. patet de homine, qui de die poteſt melius oꝑari, quam de nocte. Lucę 7. Attulit mulier alabaſtrum, qui eſt lapis durus ſignans firmitatem & vigorem. Itẽ afferri coronam triumphantibus. Zach. 11. Afferte mihi mercedẽ meã. Item vult afferri veniã pœnitẽtib. Vñ Dan. 13. Afferte mihi oleũ, quo vngar. Deus. n. in clemẽtina facta pauperib. dicit ſe inungi. Mat. 25. Q̃d vni ex his feciſtis, mihi feciſtis. item vult afferri fomentum indigentibus. Vnde. 3. Reg. 17. Affer mihi bucellã panis. Itẽ vult afferri tormentum delinquentibus. 1. Regum 19. Affer te eum ad me vt in lecto occidatur. Punitio enim malorũ eſt quidam fructus iuſtitiæ, quẽ ſibi Deus à iudicibus vult afferri 1. Reg. 17. de Dauid bono iudice dicit̃, quod ipſe attulit

tulit in Hierusalem caput Philistei. Istud est igitur obedientiæ executiuæ ¶. Item nota, q ad Deum afferũtur (scilicet)

G Iuuenes, sicut ad doctorem,
Infirmi, sicut ad curatorem,
Iusti, sicut ad præmiatorem,
Iniusti, sicut ad correctorem.

¶Iste.n.est iuuenũ, & innocẽtium doctor Iõ dicit Psa. Afferte domino filios arietum. Et Mar. 11. Attuli ad te filium meum. Figura. 4. Regu. 2. Vbi Heliseus præcepit sibi afferri vas nouum, in quo posuit sal, vt sanaretur sterilitas terrę, quia.s. quando homo à sua nouitate & iuuentute affertur ad Heliseum, i. ad Deũ & in eo cõuertit̃ & affertur, ipse Deus ponit in eo sal discretionis & sapientiæ, & sic terrã suæ fragilis humanæ naturæ à sterilitate bonorũ operũ, q̃ per pctm̃ inducitur, liberat, atque sanat. Nã sicut multum diuites diligunt afferri sibi fructus in ipsorum nouitate, sic Deus sibi vult conuerti hoĩes in sua iuuentute. Nume. 13. Afferte nobis de fructib. terræ. Iste est errantium & deuiantium ductor. Figura. 1. Para. 15. vbi Dauid præcepit, q afferẽt arcam in locũ suũ. ad denotãdum, q Deus illos qui per peccatum sunt extra locũ suũ. i. extra statum gratiæ & salutis, ipse ibidem facit ferri, & adduci. Mat. 17. Et Mar. 9. Afferte illud ad me. ¶Itẽ scd̃o. Iste est infirmorũ curator. Et iõ.s. nos alij, qui sumus infirmi p fragilitatẽ & pctm̃, debemus ad eum afferri tãquam ad medicum, vt sanemur. Figura de infirmis, q ad Deum & Apostolos afferebantur vt sanarentur, vt dicitur. Marc. 1. Afferebant ad eum omnes male habẽtes. ¶Item iste est iustorũ p̃miator Sap. 10. Non dereliquit eos, donec afferret sceptrũ regni. ¶Itẽ ipse est malorum condemnator. Ideo.s. ad eũ in iudicio afferentur, vt iudicentur, & cõdemnẽtur 3. Regũ 3. Afferte mihi gladiũ. vt dixit Salomõ, & p̃cedit trũcari puerum mediũ, quia.s. in iudicio ipse Rex Salomon.s. Christus gladio suæ iustitiæ truncabit, & secabit per mortem ęternã pueros peccatores. Esa. 65. Puer centum annorum moriet̃. Figura. 1. Reg. 19. vbi Saul præcepit sibi afferri Dauid infirmum de lecto, vt occideret̃. Sic vere Christus infirmos peccatores de lecto mundanæ prosperitatis sibi faciet afferri.
H per mortẽ ad iudiciũ, vt in Inferno ppetuo occidant̃. ¶Nota adhuc circa hoc iterum, q sicut arbor, quæ bene colit̃, & in bona terra plantat̃ affert fructus, sic homo fructus bonorũ operũ producit, quãdo per virtutes, & gratias seipsum visitat, atq; colit. Apo. 22. Ex vtraque parte fluminis lignũ vitæ afferens fructus. vbi ostenditur, q sicut tria requirunt̃ in arbore ad hoc, q possit fertil̃r afferre fructum, videlicet,

Vt humectetur,
Vt visitetur,
Vt vegetetur,
Vel vt cultum subeat,
Vt aqua madeat,
Vt lutum habeat.

¶Sic in arbore spirituali.s. hoĩe ad hoc, q fructum gratię & glorię in futuro afferat necesse est ipsum Visitari per diligentiã curiosam (Ex vtraq; parte) Humectari per influentiam virtuosam. (Fluminis) Vegetari per affluentiam gratiosam, quia.s. debet esse Lignum vitæ. i. habens vitam gratiæ. ¶Dico igitur primo, q nos debemus per diligentiam visitari. Ex vtraque parte inquit. Nam sicut arbor, & vinea diligenter visitatur, ex omni parte circuitur, foditur, & purgatur, sic vere homo debet à ratione diligenter visitari per circunspectionem, quia, s. ex oĩ parte seipsum cõsiderare.s. qualis fuit in ingressu, quia sperma fætidum. Qualis in progressu, quia saccus stercorum. Qualis erit in egressu, quia cibus vermium. Item se debet circuire per discussionem, quantum ad mores (scilicet)

Quantum deficit,
Quantum officit,
Quantum proficit.

¶Item quantum ad virtutes & peccata.s. quantum omittit, quantum committit, quãtum amittit. Item quãtũ ad bona recepta.s. quid recepit in creatione (quia essentiã) quid in recreatiõe (quia gratiam) quid in futura præmiatiõe (quia gloriã) Itẽ se debet adhuc circunspicere quantum ad tormenta, q.d.s. hõ patitur in hac vita, quid in morte, quid in purgatorio, quid in iudicio, quid in Inferno. Et ad talem circuitũ faciẽdum monemur Esa. 23. Surge circui ciuitatẽ. Surge (inq̱t) per terrenorum abominationẽ. Circui per futurorum cõsiderationem, ciuitatem. i. personæ tuę statũ, & conditionẽ. Et sic si fueris Circuitus per discretionem, Fossus, per pęnitentiæ macerationem, Purgatus p confessionẽ. Fructus bonorum operũ gratiæ etiam & glorię afferes, & p̱duces. quę uidẽ circunspectio oñditur, qñ dicit̃ Ex vtraq; parte, q.a.s.

Et ex parte corporis,
Et ex parte animæ,
Et ex parte principij,
Et ex parte finis,

Nos debemus circũspicere nosmetipsos similes Aquilæ de qua dicit Plinius, q qñ sedet sup rupem, sæpissime circunspicit. Vñ prout dicit, sua cõtinentia est, vel respicere solem, vel suos vngues, vel respicere circunquaq;. Sic vere charissimi nos, qui sedemus in rupe. i. in duritia pñtis memoriæ, vel in rupe. i. in celsitudine alicuius dignitatis, debemus esse discreti & circunspecti, quia.s. nos debemus respicere Solẽ, i. Dei æternæ glorię claritatẽ & fælicitatẽ. Item proprios vngues curuos, & de nobis nascentes. i. nostrorũ defectuũ, & naturalium & moralium multiplicitatem turpitudinem, & curuitatem, & nostrorum operum pungitiuam acuitatẽ. Item vndiq; circunspicere.s. ad exteriora, ad superiora, ad pñtia, & ad futura, scilicet, considerando quanta est

Temporalium fallacitas,
Supernalium fœlicitas,
Infernalium crudelitas.

¶Ex vtraq; igitur parte debemus circũspicere, vt.s. melius possimus à periculis p̃cauere. Et iõ dicat quilibet illud Ecc. 24. Penetrabo inferiores partes terræ, quia.s. terram. i. terrestrem naturam nostrã debemus per circunspectionẽ penetrare & videre, circuire & considerare quãtum ad omnes qartes eius. vt sic arbor conscientiæ nostrę bene circundata & purgata, bonos fructus afferat, & producat. Figurati Apoc. 1. in illo, qui habebat gladium ex vtraq; parte acutum. Gladius iste est humana rõ, q̃ vtraq; parte sicut dictum est, debet scindere circunspicere, & videre. & sic nos erimus de illis, de quib. dr̃ Mat. 13. Mar. 4. Luc. 8. Hi sunt q corde bono & optimo suscipiũt verbum, & fructũ afferunt in patientia. Debemus igitur p
diligentiã visitari, circuiri, frequentari. ¶Scd̃o dico, q nos I
debemus per affluẽtiam humectari. Fluminis. Sicut.n. videmus, q plantæ tunc melius afferunt, fructum quando competenter rigantur, sic vere hõ tunc melius fructificat bona opera, & fructus gratiæ & gloriæ melius, quando spiritualiter rigatur. & ideo hõ debet esse sicut Paradisus terrestris qui sicut dicitur Gen. 2. habet quatuor fluuios ipsum continue irrigãtes. Sic vere charissimi nos debemus quatuor fluminibus. i. quatuor virtutibus irrigari. & isti sunt fluuius deuotionis, fluuius donorũ & spiritualis cõsolationis, fluuius pietatis & compassionis, fluuius scripturæ, & instructionis, & doctrinę, & lectionis, vt spũaliter humectati fructus multiplices afferamus. Et iõ de quolibet tali põt dici illud Io. 7. De ventre eius fluent aquę viuæ. Et illud Psal. Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei. i. animam. et. 1. Para. 11. Attulerunt aquam ad Dauid, vt biberet. Sed heu Deus, q̃ multi sunt hodie, qui istis fluminibus nõ rigantur, immo fluuius alijs contra salutem animæ multoties irrorantur, lamentantes cum Dauid. Super flumina Babylonis sedimus, & fleuimus. Babylon ista charissimi, quæ interpretatur confusio, signat mundum, vbi omnia sunt cõfusa, cuius flumina sunt hodie varia, atque multa (scilicet)

Fluxus mundanæ prosperitatis,
Fluxus humanæ carnalitatis,
Fluxus vesanæ aduersitatis.

Super ista igitur flumina hodie multa gña pctõrum dñr sedere, & quiescere per desiderium & affectionem, & flere p timorem & desperationem. Sedent igitur super flumina p̱speritatis diuites & delitiosi. Iste est nilus fluuius turbidus, qui irrigat Aegyptum, in quo sunt Crocodilli, & Hippocampi, qui sunt equi fluuiales, de fluuio exeuntes circũiacẽtes segetes depascuntur. Sic vere in fluuio mundanę prosperitatis qui Aegyptum (idest) mundum istum tenebrosum irrigat & fęcundat, habitant hodie Crocodilli (idest) diuites & potentes, qui more Crocodilli prę duritia obstinationis impenetrabiles possunt dici. Sunt ẽt ibi Hyppocãpi, (idest) carnales & delitiosi, q more equorũ ad luxuriã & lasciuiã sunt feruentes, & p gulam & gastrimargiam omnes circunjacentes delitias sunt deuorantes. Et iõ tales reprehendunt̃ Hiere. 2. vbi dicitur. Et nunc quid tibi vis in via Aegypti, vt bibas aquam turbidam? Et quid tibi vis in via Assyriorũ, vt bibas aquam fluminis; quasi dicat non est tibi bonum. ¶Secũdus fluui⁹ istius Babylonis est fluuius carnalitatis, & iste similis est Euphrati, qui ad literram transit per Babyloniã, & interpretatur humus, ad quem descẽdentes bubali, sicut dicit Philosophus in iguinibus circũiacentibus taliter suis cornibus alligantur, q fugere non valentes à venatorib. capiũtur. Sic vere circa fluuium carnalitatis, qui recte potest dici

dici humus,eo ꝙ omnis carnalitas ſuper ſędis humorib.. eſt
fundata,ſunt hodie multa inguina(ideſt)multa carnalia de-
lectabilia,vtpote pulchræ mulieres,& talia,quibus dum in-
cau t è bubali(ideſt)homines appropinquant,taliter quando
que per malas complacentias alligantur , ꝙ vix poſſunt am-
pliu s reſilire,quinimmo ibidem vſque ad mortem perſeuerā
tes à venatoribus demonibus capiuntur. Et talis fluuius fuit
figuratus Eſa.34.vbi dicitur.Et conuertentur torrentes eius
in picem,& humus eius in ſulphur , & erit terra eius in picē
ardentem nocte & die,non extinguetur in ſempiternum. q͂a
verè fluuius carnalitatis habet Longum tenorem(Picē)Fœ
dum odorem(picem ardentem) Fortem ardorem(nocte &
die non extinguetur.)¶Tertius fluuius eſt crudelitatis,&iſte
eſt fluuius igneus,de quo dr̄ Dan.7.Fluuius igneus, rapidus-
que egrediebatur à facie ſedentis in throno.Quia verè ab il
lis,qui ſedent in throno iudiciarię poteſtatis , egreditur ho-
die fluuius igneus crudelitatis & rapacitatis, à quo vicini &
ſubditi abſorbentur,& inflammantur,& deuorātur. ¶Quar
tus fluuius eſt aduerſitatis.Et iſte eſt fluuius , qui à morte &
infirmitatibus incipiēs,peccatores in Infernum detrahit,at-
que portat.Iſte eſt fluuius damnationis,qui à fonte progredi
diens,ad mare terminatur:q͂a.ſ.æterna damnatio à fonte(id
eſt)à dulcedine delitiarum egreditur vbi ſumit principium.
& in mari(id eſt)infernali amaritudine terminatur . Et iſte
eſt fluuius Cocy.i.de quo dr̄ Iob.21.Dulcis fuit glacies Co
cyti , & poſt ſe oēm hoīem trahit, & ante ſe innumerabiles.
Glareæ.i.lapilli Cocyti,id eſt fluuij Infernalis,hoc eſt dictu,
ipſi damnati inueniunt in vita iſta dulcedinem proſperitatis.
Et ideò finaliter trahunt̄ ad amaritudinem æternæ aduerſi-
tatis.Iſta igitur ſunt quatuor flumina Babylonis,quibus ho-
mines irrigati fructus bonorum operum non producūt . Nō
ſic chariſsimi non.Non irrigemur iſtis fluminibus, ſed flumi
nibus Paradiſi.vt ſupra dictum eſt.Et ſic afferre poterimꝰ fru
ctus bonos.Ezec.31.Flumina eius manabāt in circuitu eius.
Et ita nos poterimus eſſe ſicut lignum quod plantatum eſt
ſecus decurſus aquarum,quod fructum ſuū dabit in tp̄e ſuo.
Sic igitur patet,ꝙ nos debemus per affluentiam humectari
inquit.¶Tertiò dico,ꝙ ſi fructus bonos volumus afferre,nos
debemus per Dei gratiā vegetari.lignum inquit vitæ . Sicut
.n.arbor non profert fructus , niſi habeat vitam vegetatiuā,
intrinſecè,ſic nec homo ſpirituales prædictos fructus poteſt
afferre,niſi intrinſecè vita diuinæ gratiæ charitatis & influen
tiæ vegetetur.Patet de peccatoribus , qui ſunt ſicut lignum
mortuum atque ſiccum,in quibus non afferuntur

Folia ſanæ locutionis,
Flores puræ affectionis,
Fructus bonæ operationis.

¶Et ideo non reſtat
niſi ꝙ omnis arbor,
quæ non facit fructū
bonum,excidatur,& in ignem mittatur.Lu.3.& Io.15. Om
nem palmitem in me non ferentem fructum , tollet eum , &
omnem,qui fert fructum,purgabit eum,vt fructum plus affe
rat.Simus igitur lignum vitæ,vita gratiæ vegetari,vt de no-
bis poſsit intelligi illud Gen. 2. Lignum quoque vitæ in me-
dio Paradiſi Simus dico lignum,quod naturaliter eſt tene-
rum,per pietatem teneram.habeamus vitam(id eſt)operan
di virtuoſitatem.& ſic finaliter poterimus eſſe in medio Pa-
radiſi per æternam beatitudinem & fœlicitatem . Patet igit̄
chariſsimi,ꝙ ſi fuerimus vegetati , humectati, viſitati,ꝙ ad
modum arboris afferre poterimus bonos fructus(.ſ.)fructus
bonorum operum virtutum,& gratiæ,in pręſenti, & fructus
fœlicitatis & gloriæ in futuro.patet igitur,ꝙ eſt affectio obe
K dientiæ.¶Scd̄ò,principaliter dico,ꝙ eſt afferre beneuolen-
tiæ,& iſtud eſt afferre diuinum , quo.ſ. Deus affert fidelibus
omne bonum.Figuratus in illo ligno vitæ de quo dr̄ Apoca.
22.ꝙ erat ex vtraque parte fluminis lignum vitæ afferens fru
ctus 12.per menſes ſingulos. De duodecim igitur, fructibus
ſalutaribus , quos nobis affert arbor noſtra fęcundiſsima
Chriſtus,vide infra vbi agit de Chriſti paſsione.in litera.O.
Et bī iſte eſt,qui affert bonum bonis.Eſa.60. Pro ferro affe..
ram argentum,& etiam exequando,mala malis.Hier. 11.Af-
feram.n.ſuper eos mala.patet igitur,ꝙ eſt afferre beneuolē-
L tiæ.¶Tertiò principaliter dico,ꝙ eſt afferre iniuſtitię,& iſtud
eſt afferre malorum,qui.ſ.ſunt ſimiles quibuſdam terris,quæ
ita ſunt ſteriles,ꝙ ſi frumentum ſeminat̄ in illis , non afferūt
niſi ſiliginem,aut auenam.Sic mali ſatis poſſunt frumentum
.i.bonam doctrinam recipere,ſed ſp̄ ſolent auenā & ſiliginē
.i.opera inutilia afferre,& bonum in malum mutare . Matt.
13.Dn̄e nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo,vnde igi
tur habet zizanias?Abacuc 3.Arua non afferent cibum . Iſti
etiam ſunt ſimiles taxo, & alijs quibuſdam arboribus vene-
noſis:quia ſcilicet iſti,cū ſint mali,opera ferunt mala . Mat.
7.Mala arbor malos fructus facit.Vnde nota,ꝙ afferunt

Fructus proditionis,
Opus adulationis ,
Opus crudelitatis,
Opus cupiditatis.

¶Opus proditionis dico,ſi
cut patet 2. Reg. 4. vbi dr̄,
ꝙ illi qui Isboſeth ꝓditio-
sè occiderant attulerunt ca
put eius ad Dauid,de quo triſte pręmium reportarunt.Item
opus adulationis.Hier.11. Vt quid mihi thus de ſaba affer-
tis,& calamum ſuaue olentem?quaſi dicat.Fumus adulatio-
nis non placet mihi.Item opus crudelitatis , ſicut de illis 4.
Reg.10.Attulerunt capita filiorum Regis,quos.ſ.crudeliter
occiderant.Item opus cupiditatis Mar.12. Afferte mihi de-
narium.verbum poteſt eſſe diaboli,auarum ad pecuniam in
uitans.Item opus carnalitatis Iudicum 15.Attulerunt hędū
ei de capris.Iſtud eſt igit̄ afferre iniuſtitię.¶Quartò principa
liter dico,ꝙ eſt afferre auaritiæ:q͂a.ſ.auari ſp̄ volunt ſibi ali-
quid afferri.Similes ſanguiſugæ,quæ ſemꝑ cupit ſugere.Pro
uer.30.Sanguiſugę duæ ſunt filiæ dicētes. affer affer. vn̄ ver-
ſus.Fers aliquid?non.eſto foras.fero,quid?ſatis.intra. Vnde
nota,ꝙ iſti volunt,ꝙ eis afferantur Carnes.Gen.27. Afferte
mihi duos hædos optimos.Piſces Io.21.Afferte mihi de pi-
ſcib.quos pandidiſtis.Pecuniæ.Act.4.Afferebant præcia , &
ponebāt ante pedes Apoſtolorū.Vaſa.Dan.5.Pręcepit affer-
ri vaſa argētea & aurea &c.Et ſic patet, ꝙ eſt Afferre auari-
tiæ,iīuſtitię,bn̄uolētiæ,obediētiæ,& hęc de afferre ſufficiāt.

Afficere.

Nota,ꝙ afficere idem eſt quod moleſtare, A
lędere,vel nocere.Et ſic nota, ꝙ ē affectio.

Tędij vel laboris,
Odij vel doloris,
Vitij vel fętoris,
Supplicij vel terroris.

Afficiunt̄ igit̄ iuſti faſtidio vel la
bore . Et ſic dicebat Moyſes il-
lud Num. 11. Inueniam gratiā
in oculis tuis ne tantis afficiar
malis.¶Item afficiuntur boni ſupplicio,tædio,labore,vel do
lore.quia.ſ.mali afficiunt bonos tribulationibus infinitis. ſi-
cut Chriſtus Apoſtolis prædicebat Mat.10.Conſurgent filij
in parentes,& morte eos afficient,& eritis odio omnibus ho
minibus propter nomen meum.Sicut etiam figuraliter poni
tur Mar.12.ꝙ alium ſeruum capite vulnerauerunt, & contu
melijs affecerunt.¶Item afficiuntur impij flagitio vel fętore
.ſ.vitio carnalitatis.vnde Apoſtolus loquens contra impudi
cos dicebat Rom.1.Tradidit illos Deus in deſideria cordis
eorum,in immunditiam,vt cōtumelijs afficiant corpora ſua
in ſemetipſis.¶Item afficiuntur reprobi ęterno incendio vel
furore.Vnde dn̄s peccatrici ciuitati loquitur Nau.3.dicens.
Proijciam ſuper te abominationes tuas , & contumelia affi-
ciam.Sufficit:quia paucæ ſunt auctoritates.vide vbi iniuria,
moleſtia,contumelia,nocere,& lædere &c.

Affigere.

Nota , ꝙ affigere nihil aliud eſt q̄ aliq̄d in A
aliquo figere,& ponere,& vt ibi fortiter ad
hęreat,clauis conſuere,vel ligare.Signat igitur affixio perſe-
uerantiam & adherētiā,ſiue bona fuerit,ſiue mala.Et ſic no
ta,ꝙ Chriſtus affigit̄ cruci,vt pendeat. Iuſtus affigitur Tem
plo,vt ibi ſplēdeat . Impius affigitur patibulo vt ibi ſtrideat.
Gladius affigitur impio,vt ipſo pereat.Exemplar affigitur in
pulpito,vt ibi pateat.Deuotus affigitur cruci, vt ibi maneat.
Pęnitens affigitur timori,vt dire doleat.Dico igitur,ꝙ eſt af
fixio,ſeu confixio Chriſti in cruce pendētis , figurati.ſ.in Ser
pente Aeneo affixo palo Num.21.ſicut habes infra.Vnde ip
ſe eſt,q̄ dicit de Iudęis Zach.12.Aſpicient ad me,quem con
fixerūt.& Mal.3.Affiget homo Deum ſuum. ¶Itē eſt affixio
iuſti in Tēplo ſplēdētis,& ſic affigit̄ ſpeculū in ſtipite , & cā-
delabrum in pariete,vt ibi ſplendeat vniuerſis.Sic iuſti in Ec
cleſia perſeueranter affigunt̄,vt cunctis luceāt, qui in domo
ſunt.Figurati 2.Para.3.vbi dr̄,ꝙ Salomon laminas aureas af-
fixit in Tēplo per totum;laminæ enim aureæ iuſtos ſignant,
qui in Tēplo Eccleſiæ perſeueranter affixi fulgent,& rutilāt
ſicut aurum.¶Itē eſt affixio impij in patibulo ſtridētis , q͂a.ſ.
impij in Inferno adhærent,& firmiter affiguntur.Figurati in
Amon & filijs eius.de quibus legitur Heſter.8.ꝙ ipſum & fi
lios eius affixerunt cruci.¶Item eſt affixio gladij malos occi
dētis.ſicut de Ioab legitur 2.Reg. 18.ꝙ ipſe affixit tres lan-
ceas in corde Abſalō,per quas tres concupiſcentiæ intelligū
tur,quæ à Diabolo in corde peccatoris figuntur.Sicut etiam
de Saul legitur 1.Regum 19.ꝙ lancea niſus eſt cōfigere.Da
uid

uid,sed saluatus est:quia diuertit. quia scilicet Saul abutens Diabolus semper nititur lancea tentationis bonos cõfigere, qui tamen semper debent ab eo diuertere,& cauere. ¶ Item est affixio exemplaris publici patentis,quod etiam põt referri ad sceleratos,qui in patibulis in vijs publicis affigũtur, vt sint alijs in exemplum.Sicut de Moyse legitur Num.16.ꝙ laminas factas de thuribulis conspiratorum,qui incendio perierant affixit in altari,vt exẽplum essent oibus:vt.s.timore similis pœnę à conspirationibus,& seditionibus præcauerent. ¶Itẽ est affixio deuoti in cruce studentis:quia.s. vir deuotus seipsum cruci Christi per deuotionẽ & continuã compassionem affigit.vnde Apostolus Galath.2.Christo confixus sum cruci.¶Item est affixio pęnitentis dñm timentis. Vnde pœnitens dicit illud Psal.Cõfige timore tuo carnes meas.& illud Conuersus sum in ærumna mea dum cõfigit spina. & hoc de affixione & cõfixione satis dr̃. Vel si vis, nota ꝙ iustus debet esse Affixus Cruci per compassionem,Templo per deuotionẽ,Timori per contritionem.Et cætera cõcorda sicut supra.

A **Afflictio.** est multipliciter in scriptura, virtuosa.s.& vitiosa. Virtuosa est illa,qua homo ad salutẽ animæ suæ affligitur.& hoc interius per contritionẽ & cõsiderationem,& exterius per carnis macerationem & correctionẽ.Et de ista dicitur Leui.15. Omnis aia, quę afflicta nõ fuerit die isto,peribit de populo suo.Et est alia afflictio vitiosa,qua.s.tyranni affligunt pauperes per crudelitatem,qua ẽt auari affligũt seipsos per laborem & sedulitatem, qua etiam Dæmones affligunt damnatos per tormentorum ęternã sequitiam,& pœnalitatem.Et ideò dr̃ in Psal.Afflictus sum & humiliatus sum nimis,rugiebam à gemitu cordis mei.¶Distinguamus igit̃ aliter, & dicamus, ꝙ est afflictio sustinenda patienter,& est afflictio cõtẽnenda sapiẽter.Dico igit̃,ꝙ est afflictio in patientia sustinenda,& ista est afflictio pœnitentiæ, tribulationis & correctionis. Nã sicut videmus, ꝙ vinea in hyeme sustinet multas afflictiones.s.scissiones, fossiones, & purgationis,vt in æstate fructus habeat ampliores,sic verè necesse est,ꝙ in hyeme huius vitę,afflictiones,tribulationes,& cõrritiones,& correctiones in patiẽtia subeamus,vt in æstate prosperitatis fructus æternæ gloriæ habeamus:quia vt communiter,ille,qui in hoc mundo affligitur,in alio consolatur. Ideò dr̃ Numer.1.Afflixi te,non affligam te vltra, dicit dñs. Sicut.n.videmus,ꝙ medicus affligit infirmum vt eum sanet .s.diætam asperam imponendo, & medicinam amaram immittendo,sic verè Deus per multas amaritudines tribulationes,& desolationes illos infirmos,quos habet in cura, in hoc mundo permittit affligi,vt eos per sanitatẽ æternæ gloriæ cõsoletur æternaliter.Et ideò,ꝙ Deus intromittat se de omnibus tribulatis,& afflictis,patet 4.Regũ 14.vbi dr̃. Vidit dñs afflictionẽ Israel amarã nimis. In quibus verbis ponitur triplex rõ quare debemus hmõi tribulationes in patientia sustinere.videlicet Benignitas Dei contemplãtis(Vidit dñs)Luciditas cordis speculantis(Israel)Vtilitas pœnę tribulantis, (Amaram inquit nimis)Afflictio.n.quæ in patientia sustinetur,attrahit Dei respectum.Vidit dñs. Depurat cordis affectum:quia facit ipsum esse Israel.Procurat vitæ profectũ: qa

B amara est.¶Dico igitur,ꝙ afflictio tribulationis & contritionis diuini respectus dant benignitatem.Vidit,inquit,dñs:qa .s.dñs consueuit videre oculo suæ miæ homines desolatos& afflictos.s.vt ipsos roboret,liberet,& temperet.¶Respicit.n. tribulatos ad eos roborandum, quia verè magnum dat robur militibus,qñ sciunt, ꝙ ille videt eos certare, à quo sunt postmodum ẽm labores præmiandi.Sicut exemplificatur de Vespasiano, qui cum esset cum Romano exercitu in Iudea, consuluerunt Duces ne præliũ ingrederetur,& hoc, ne si fortè periret,totus exercitus laberetur,tunc fecit altum scaphaldum seu solarium,vnde posset præliantem exercitum speculari,vt.s.benefacientes possent præmiari.quod scientes milites,taliter pugnauerunt,ꝙ victoriam habuerunt. sicut ponit Iosephus in libro,vbi agit de destructiõe Hierusalem. Ideò dicebat Hie.Thren.1.Vide domine afflictionem meam,qm erectus est inimicus.¶Item respicit ad liberandum.Sicut.n. Asina tantum diligit Pullum,ꝙ videns ipsum in igne, intrat ad eum liberandum,vt dicit Isido.sic verè Deus tantum diligit hominem, ꝙ ignem afflictionis & passionis intrauit, vt eum de igne æternæ tribulationis liberaret.Vnde Exo.3.Vi-

C di afflictionem populi mei,qui est in Aegypto, & clamorem eius audiui,& descendi,vt liberarem eũ. ¶Tertiò respicit ad temperandum:quia sicut caladrius,si respicit infirmũ, signũ est,ꝙ eius infirmitas temperatur,& ipse sanatur, & e conuerso,si vertit ei dorsum, ille infirmus moritur,& eius infirmitas aggrauat̃.Sic verè qñ Deus videt hominem in mundi afflictionibus, infirmitatibus, & tribulationibus languidum, qñ respicit eum oculo suę dulcissimæ pietatis.s.consolationẽ immittendo,spem & fiduciam dando,& virtutem & constantiam largiendo,qualem respectum petebat Dauid 2.Reg.16 vbi dr̃.Si fortè respiciat dñs afflictionem meã,& reddat mihi bonum pro maledictione .s. ipsum consolando,spem & fiduciam promittendo,dolorem tribulationum & tentationũ ita tẽperat,ꝙ ad sanitatẽ prosperitatẽ,pacem & tpalem ac ppetuam ipse venit.Vnde Eccl.11.Est homo marcidus,egens recuperatione,plus deficiens virtute, & abundans paupertate,& oculus Dei respexit illum in bono,& erexit illũ ab humilitate eius.Qñq; autem accidit,ꝙ iste caladrius vertit eius dorsum talibus tribulatis & infirmis,& tunc non iuuat eos p apertam vel occultam consolationem.Et tunc sæpe accidit, ꝙ tales per impatientiam & desperationem moriuntur:quia .s.multi in hoc mundo affliguntur,vt hic incipiẽtes, in Infernum transeant de tormento ad tormentum. Exemplum de Antiocho 2.Mat. 9. Qui acerbè fuit afflictus & ibi in doloribus mortuus,& damnatus.Ideò talibus dr̃ Hie.30.Dorsum & non faciem ostendam eis in die perditionis eorum dicit dñs.Deus.n.affligit,& probat,sicut Iob & Thobiam,qui erãt boni,& tñ fuerunt afflicti.Iob.2.Tu autem commouisti me, vt affligerem eum frustra.Item Deus affligit,& purgat, sicut Nabuchodonosor,qui in flagellis fuit emendatus Dani.4.Io dr̃ Exo.1.Præposuit eis magistros operum,qui affligebãt eos oneribus,sed quanto magis opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur.Item Deus affligit,& dãnat,sicut Pharaonem induratum. Eccl.2.Afflictionem dedit dñs peccatori. Item affligit Deus hominem,& seipsum glorificat.sicut in cęco nato Io.9.Qui cæcus natus fuit nõ pp peccata sua aut suorum,sed vt manifestarentur opera Dei in illo.Debemus igit̃ mundi afflictionem sustinere patienter: quia.s. diuini respectus dat benignitatem.Vidit inqt dñs. Ideò dicebat Dauid in afflictione positus.Vidisti dñe,ne sileas,ne discedas à me. Exo.3.Vidi afflictionem populi mei,& descendi vt liberarẽ eum &c.¶Secundò dico,ꝙ hmõi afflictio mentalis affectus confert puritatem.Israel.quia sicut Collyriũ mordificatiuũ ita purificat oculos,& superfluos humores abstergit,ꝙ claram & plenam reddit visionem,sic verè afflictio cõtritionis & tribulationis & correctionis,quæ mentem & carnem mordificant,atq; pungunt,cor humanum ita purificat,& ab humore carnalitatis abstergit,ꝙ visum discretionis & contemplationis sibi restituit & reducit.Ideò consulit.Io.Apoc.3. Collyrio inungẽ oculos tuos,vt videas.Et hoc ostenditur cum dr̃. ꝙ afflictio facit hoĩem esse Israel.i.videntem Deum.Nam sicut Iacob existẽs in afflictione spirituali & corporali:(spirituali dico,quia tunc summe timebat Esau fratrem suum,qui cõtra eum veniebat(Corporali)quia tunc erat in lucta actuali cum Angelo sicut dr̃ Gen.32.Tũc dico meruit vocari Israel .i.videns Deum,& iõ ipse dicit ibidem.Vidi Deum facie ad faciem,& salua facta est aĩa mea,sic verè qñ nos sumus in afflictione spirituali,& corporali.Spũali dico, quæ nihil aliud est q̃ timor,contritio,& futurorum consideratio,& maximè timor aduẽtus Christi Iesu fratris nostri, quem.s.nos scimus cõtra nos ad iudicium venturum. Item corporali,quæ nihil aliud est quam correctio,tribulatio, & carnis maceratio,& contra tentationes lucta & præliatio.Tũc dico nos meremur vocari Israel.i.videntes Deum: quia.s. per tales afflictiones cor nostrum depuratur,vt Deum clarius intueatur:quæ quidem visio fit per gratiam in præsenti, & per gloriã in futuro. Prima est in ænigmate,& imagine,in figura,& in nube, secũda aũt erit aperte,nude,intrinsece,q̃dditatiue, essentialiter, & ꝓpriè,in quantum.s.ipsi Deo placuerit humano se intellectui pręsentare.Vnde dicit Apostolus 1.ad Corin.13.Ex parte,(inquit)cognoscimus,& ex parte prophetamus,cum autẽ venerit quod perfectũ est,euacuabitur quod ex parte est.videmus.n.per speculum in ænigmate,tunc autem facie ad faciem.Et ideò charissimi,tunc poterit cuilibet nostrum dici illud,quod scribitur Gen.32.Nõ vocaberis vltra Iacob, sed Israel erit nomẽ tuũ.Tunc cessabit tribulatio:quia non vocaberis vltra Iacob(idest)luctator.Tunc astabit contemplatio quia tu appellaberis Israel videns Deum.Tunc vigebit vitæ longitudo

longitudo(erit inquit)quod denotat stabilitatẽ durationis,
tunc videbimus facie(sanctitudo nomẽ,inquit,tuum)Sic igi
tur patet charissimi,ꝙ hmõi afflictio mentalis affectus conti
E net puritatẽ(Israel.)¶Tertiò dico, quod huiusmodi afflictio
profectus confert vbertatem,quod ostenditur, cum dicitur
amaram.In rebus medicinalibus vt cõmuniter,illa sunt vti-
liora,quæ sunt amariora,sicut patet de Amygdalis, sicut in-
fra patet de myrrha,quę est species àmarissima,& tamen vti
lissima & nobilissima.Sic verè mundi afflictio,contritio,cor
rectio,tribulatio,quamuis sensualitati,& carni sit amara,gra
uis & tediosa, animæ tamen & spiritui est vtilis & virtuosa,
medicinalis, & fructuosa, quia scilicet retrahit hominem à
peccato,facit eum contemnere præsentia, accelerare ad fu-
tura.Vnde.3.Regum.8.Conuersi sunt à peccatis suis, ꝑpter
afflictionem suam.Amaram inquit.Narrat Plinius,ꝙ palma
aliquoties propter terrę pinguedinem sterilescit, & tũc sum
mum est ei remedium ponere ad radicem eius cinerem &
salem,quæ sunt res amarę,salsæ & acres,quæ terræ pinguedi
nem consumunt,& sic palmæ vbertatem restituunt,atq; red
dunt.Sic verè charissimi sæpè accidit,ꝙ pinguedo, terræ,i.
mũdana prosperitas facit hominem, qui palmę propter ęter
nitatem comparatur, quia scilicet teste Isido. Palma est ar-
bor longissimæ durationis , facit ipsum dico á fructibus bo-
norum operum sterilem & inanem . sed verè, quando sal &
cinis,idest acredo,salsedo,& amaritudo,scilicet afflictionis,
contritionis,correctionis,considerationis,timoris, & tribu-
lationis ei adiungitur, iterato per bona opera fœcundatur,
& ad virtutem pristinam restauratur.Et ideò de tali amaritu
dine potest dici illud verbum Achior,Iudith.5.Fontes ama
ri obdulcorati sunt,quia verè charissimi, amaritudo præsen
tis afflictionis conuertitur in dulces fontes æternæ consola-
tionis.Et sic patet charissimi,ꝙ propter vitalem profectum,
qui procuratur,propter mentalem affectum qui depurat,pro
F pter diuinum affectum,qui excitatur,Afflictio huiusmodi est
in patientia sustinenda.Item nota, ꝙ est afflictio crudelita-
tis,qua.s.tyranni in hoc mundo,sicut supra dictum est, affli-
gunt homines per exactiones fraudes, vsuras, & rapinas,&
etiam per iniurias corporales,contra quos Ecclesi.4. Cor in
opis ne afflixeris,ipsi autem faciunt illud ps. Afflixisti popu-
los,& expulisti eos.s.de suis possessionibus,& domibus.Esa.
63.Afflixerunt spiritum sancti eius.Et ad exercendum huius
modi afflictionem crudelitatis, isti pro certo sæpe nutriunt,
afflictionem laboris & sedulitatis.quia.s.tyranni,balliui,vsu
rarij,& auari multipliciter affligunt se;scilicet laborãdo, vsu
rando,rapiendo,& alijs nocendo.Ecclesi.10. Labor stultorũ
affligit eos,& ideò de tali afflictione crudelitatis, & de affli-
ctione nimiæ sedulitatis isti perueniunt ad afflictionem infer
nalis pœnalitatis,ita quòd ipsi poterunt dicere illud psa.Hu
miliasti nos in loco afflictionis, & cooperuit nos vmbra mor
tis,vbi ostenditur,quòd mali in inferno tripliciter affligunt.
Affligunt enim pauperes in hoc mundo,per
Suæ præsidentiæ sublimitatem, ¶ Contra quæ tria
Suæ feculentiæ carnalitatem, ipsi in inferno tri-
Suæ sapientiæ subtilitatem. pliciter affligunt,
scilicet in dignitatis depressione,humiliasti nos. voluptatis,
abstersione,quia ipsi sunt in loco afflictionis.in claritatis pri-
G uatione,quia cooperuit eos vmbra mortis. ¶ Dico igitur,ꝙ
afflictores affliguntur in depressione dignitatis . humiliasti.
nos.Sicut enim videmus,ꝙ nubes sursum eleuata suis grãdi
nibus,tonitruis,& fulminibus terram percutit, atq; lædit,fi-
naliter tamẽ ardor solis ipsam dissoluit, & ab alto loco aeris
vsq; ad terram inferius resoluendo, eam in pluuiã detrahit,
atq; deuoluit,sic verè nubes.i.mali & superbi dum sunt sur-
sum in loco alto aeris,id est in celsitudine oficij vel alicuius
dignitatis,terram subiectam.i.inferiores subditos,& vicinos
suis grandinibus iniuriarum,& exactionũ,suis tonitruis cõ-
minationum,suis etiam fulminibus corporalium inuasionũ,
sæpissimè percutiunt,atque lædunt,ipsosq; multipliciter gra
uant,afficiunt,& affligunt.Sed verè finaliter ardor diuini ri
goris,ipsos percutit per suę occultæ sententiæ fulminationẽ,
ipsos dissoluit per corporis mortem & destructionem, & ip-
sos ad terram,idest ad infernum & ad statum infimum, de-
trahit,per præsentis dignitatis amissionem, per æternæ vili-
tatis depressionem,per infernalis grauitatis damnationem;
& per corporis,& animæ laborem , & dolorem, & afflictio-
nem.Et hoc ostenditur cum dicitur. Humiliasti nos Deus,
quia.s.tales deprimuntur,affliguntur, & humiliantur finali-
ter in inferno.vnde psa. Humiliauerunt in cõpedibus pe-
des eius,ferrum pertransit animam eius. Quia verè charissi
mi,tales ibi perdunt,Superbiæ præsumptionem.(Humilia-
uerunt).Lasciuiæ decursionem,quia sunt in compedibus.Se
uitiæ concussionem,quia.s.ferrum.i.duritia tormentorũ suo
rum animam penetrat,& pertransit. Ideò de talibus dicitur
Esa.2.Humiliabitur celsitudo virorum.Et de ista afflictione,
dicitur Eccl.1.Vidi quoq;,ꝙ in his sit vanitas, & afflictio spi
ritus.Affliguntur igitur tales in dignitatis depressione. hu-
miliauerunt inquit.Eccl.36.Extolle aduersarium , & afflige
inimicum.¶Secundò dico,ꝙ afflictores affliguntur in volu- H
ptatis abstersione.in loco afflictionis.Sicut.n.videmus,quòd
porcus quandiu viuit,& impinguatur nullum bonum facit,
immo vicinos multis dãnis inquietat,& affligit, finaliter oc-
ciditur,caro eius in certo loco reponitur,& plurimo sale sali
tur,vt superfluida humiditas consumatur,sic verè mali dum
viuunt in mundo, nullum bonum faciunt, immo vt impin-
guentur voluptatibus & prosperis huius mundi,vicinos suos
multis modis inquietant,& affligũt.Sed verè finaliter isti oc
ciduntur,in loco certo.s.in salario inferno reponuntur, vbi
sale,idest tormentorum salsedine saliuntur,& affliguntur,&
sic superflui humores suæ primæ prosperitatis & voluptatis,
absterguntur & consumuntur,quod ostenditur cum dicitur,
In loco afflictionis,quia.s.infernus est locus afflictionis, non
consolationis & voluptatis.Vnde Sap.3. Aestimata est affli-
ctio eius exitus illorum,& ab itinere iusto abierunt in exter-
minium.Tales optimè figurantur Ionæ.4.vbi dicitur. Affli-
ctus est Ionas afflictiõe magna,& iratus est.Et dr̃ ibidem, ꝙ
Ionas postquam laborasset,sedit contra Orientem, & fecit si
bi vmbraculum,& ascendit quædam hędera super caput Io
næ,vt protegeret eum ab æstu,& lætatus est Ionas lætitia ma
gna subtus Hederam,& præparauit Deus vnum vermem,&
percussit hederam & exaruit,& præcepit Dominus vẽto ca
lido & vrenti & percussit super caput Ionæ,& ęstuauit,& cõ
tristatus est,& doluit,& tanto dolore afflictus est,ꝙ petijt aię
suę,vt moreretur.Hedera ista charissimi,quæ per se non po
test stare propter suam debilitatem, signat mundi prosperi-
tatem & voluptatem,quæ de se nullum habet stabile funda-
mentum.Accidit igitur,ꝙ Dum Ionas, id est homo laborat
in hoc mundo,vt faciat sibi vmbraculum,idest,vt habeat ali
quem gradum vel statum,ꝙ sit ei refrigeriũ & velamẽ, He-
dera,idest mundana prosperitas se offert subito super eũ, q͂a
.s.fauente fortuna sæpe accidit, ꝙ homo subito peruenit ad
aliquem magnum gradum,ita ꝙ fatuus homo in ista vmbra,
in ista eminentia,in ista prosperitate,in ista voluptate, quan-
doq; gloriatur,lætatur,& consolatur,& de futuris nihil pœ-
nitus,meditatur,ibiq; requiescit, & consolatur. Iob. 40.In
vmbra dormit in secreto thalami in locis humentibus,quod
videns Deus subito per suam occultam sententiam præpa-
rat ei vermem.i.mortem corporalem,quæ totam Hederam
.i.totam mundi prosperitatem & voluptatẽ dissipat,destruit
& desiccat.Et adhuc istud non sufficit,quia ipse ꝑparat ei vẽ
tum calidũ & vrentem.i.feruorem , & vstionem infernaliũ
tormentorum,quæ ipsam taliter tristificat & affligit, ꝙ dolo
re,& desperatione commotus,mortem desiderat & affectat,
quia sicut dr̃ Apoc.9.Desiderabũt homines mori,& effugiet
mors ab eis.Isti igitur sunt in loco afflictionis.Et iõ de quoli
bet damnato dr Iob.20.Deuorabit eum ignis, qui non suc-
cenditur.i.qui non indiget sufflatorio,& affligetur relictus in
tabernaculo suo.i.in inferno & in corpore proprio. Isti igĩt
afflictores affliguntur in voluptatis abstersione.¶Tertiò affli I
guntur in claritatis priuatione,quia.s.sua claritas, sapientia,
& subtilitas qua in isto mundo alios decipiebant & afflige-
bãt,& contra eos præualebant,in obscuritatem, & ignorã-
tiam conuertetur,quod ostenditur cum dr̃. Vmbra mortis.
Et nota,ꝙ ęterna dãnatio, & afflictio dr̃ vmbra mortis. Nã
sicut in vmbra latitant bufones,& habitant latrones, qui trã
seuntes spoliant,& occidunt,sic vmbra inferni,& æterna dã-
natio est latibulũ domus & tabernaculum bufonũ.i. inflato-
rũ mundi sapientum,q͂ more bufonis oculos habẽt interius
lucentes,claros,& subtiles,& tñ lumen solis.i.veritatis sapiẽ
tiam non diligunt,nec frequentant ,habitant ibi etiam latro
nes,idest,demones,qui mortem æternam inferunt animab.
Vmbra inquit mortis.Prudentia.n.carnis,mors est. Rom.8.
quia.s.mortem ęternam inducit,& etiam caliginẽ perpetuæ

cæcitatis. Nam hoīem, qui ea indebitè abutitur, ad istum locum inducit vbi vmbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Et de istis dr̄ Eccl. 5. Perierunt in afflictione pessima. In istis igit̄ mundi afflictionibus perditur

Claritatis subtilitas,
Voluptatis prosperitas,
Dignitatis sublimitas.

¶ Et sic igitur ostenditur, ꝙ est afflictio interior, quæ est contritionis (Exterior) quæ est vexationis seu tribulationis. Posterior, quæ est damnationis. Sufficit. vide vbicunq; agit̄ de Tribulatione. &c.

A **Affluentia.** Idem sonat, quod abundantia, opulentia, copia, fertilitas & vbertas. in speciali autem, affluentia idem est quod magna exuberantia ꝓsperitatis. Nota igitur, quòd quadruplex inuenitur affluentia,

Corporalis, quæ mētem inficit.
Temporalis, quæ cito deficit,
Spiritalis, quæ multum proficit,
Aeternalis, quę mentem reficit.

¶ Prima est affluētia delitiarū quæ est corporalis & infectiua. Exemplū de Sansone idololatria & luxuria infecto, qui dicebat Eccle. 2. Vadam, & affluam delitijs, & fruar bonis. ¶ Secunda est affluentia diuitiarum, quæ est temporalis & defectiua. Ideò dicitur in ps. Diuitiæ si affluant nolite cor apponere. ¶ Tertia est affluentia virtutum & meritorum, quæ est spiritalis & pfectiua, de qua Salomon loquens de sancta anima dicit̄ Cantic. 8. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, delitijs affluens innixa super dilectum suum? Quod exponens Grego. lib. 16. c. 9. mora. dicit sic. Anima sancta nisi verbi Dei delitijs afflueret, de deserto ascendere non valeret. delitijs igitur affluit & ascendit, quia de mysticis pascitur, ad superna contemplāda leuatur. ¶ Quarta est affluentia gloriæ & præmiorum, quę est æternalis & perfectiua, & ista est affluentia, quā habent animæ in patria. vnde dn̄s pulchrè loquit̄ animæ beatę Hier. 35. dicens. Saluabo te de terra longinqua & semē tuum &c. Sequitur. Et reuertetur Iacob, & requiescet, & cūctis affluet bonis, & non erit quem formidet, quoniam tecum sum (ait

B dominus) vt saluem te. ¶ His igitur præmissis, ꝙ. s. affluentia & prosperitas idem sunt, & quia duplex est prosperitas, temporalis. s. & æternalis. Ideò duplex affluentia potest dici. Tēporalis, & hæc est, qn̄ hō scientijs, diuitijs, & delitijs, & eminentijs affluit & abundat, & ista est periculosa, quia sicut vidēmus, quòd vinum quanquam de se sit bonum, si tamen immoderatè potetur, multa generat corpori nocumenta, quia

Ebrietatem causat,
Sensum tollit,
Obliuionem inducit,
Motum impedit,
Corpus lædit,
Incitat luxuriam,
Animam damnat.

¶ Sic verè mundi prosperitas quanq̄ moderatè sumpta & bene ministrata possit esse vtilis & proficua, si tamen immoderatè sumatur & diligatur, & si quis ea male & incautè vtatur, tūc multa mala in homine generantur. Nam generant

Scientiæ præsumptionem,
Diuitiæ elationem,
Delitiæ carnalitatem,
Eminentiæ pompositatem.

Talis. n. affluentia facit hominem spiritualiter ebrium. Nā ei solet auferre sensum spiritualis discretionis, inducere obliuionem diuinæ beneficentiæ, & prouisionis, & corpus eius interius. i. conscientiam taliter lædere, ꝙ sibi tollit motum bonæ operationis. Et ideo de tali affluentia loquitur Dauid in ps. Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. Diuitiæ mentis hæ sunt, scientiæ, diuitiæ carnis hę sunt, delitiæ, diuitiæ rerum, sunt pecuniæ, quæ oīa si affluant, non est ibi cor. i. amor & complacentia, siue affectio apponēda, sed sic superficialiter eis vtendum, vt qui habent, sint quasi non habentes. 1. Corin. 11. Et de ista affluentia, vide in alijs titulis vbi agitur de prosperitate. Sed est alia affluentia, æternalis, quam. s. anima recipit in patriá, vbi. s. bonorum omnium vbertate repletur, & Deum facie ad faciem contemplatur. Sicut. n. videmus, ꝙ aqua copiosius affluit in riuulo, quādo à fonte viuo immediatè scaturit, sic æterna voluptas & ꝓsperitas, tunc abundanter affluit in anima, quando ipsi fonti viuo. s. Deo immediatè coniungitur in patria, & quādo in infinitate suæ essentiæ beatitudinem accipit, atque haurit. Et ideò animæ beatæ dr̄ illud Esa. 60. Tūc videbis & afflues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum. vbi ostenditur, ꝙ illa affluentia consistit, in claritate cognitionis. (Videbis,) in volūtate fruitionis (Afflues inquit & mirabitur) In charitate dilectionis. (Dilatabitur cor tuum.) Habent igitur beati cognitionis claritatem. Tunc inquit videbis. sicut dicit Isid. Saura est genus lacertę, quæ in hyeme latitat in cauernis, vbi ꝓpter nimiam moram visus eius taliter hebetatur, ꝙ mirabiliter obscuratur, sed Saura adueniente æstate de cauerna egreditur, & solem apertis oculis intuetur, & sic per solis influentiā visus eius roboratur, & in integrum restauratur. Sic verè (charissimi) anima humana quamuis de sui natura lumine discretionis intellectus & rōnis á Deo sit dotata, quia tamen in cauerna corporis dum durat hyems præsentis vitæ compellit habitare, hinc est, ꝙ propter moram, quam contrahit in ista cauerna ꝓp coniunctionem cum corpore corruptibili, visus sue naturalis scientiæ hebetatur, & sic suæ rationis speculum obscurat̄, quia sicut dr̄ Sap. 9. Corpus, quod corrumpitur, aggrauat aiam, & deprimit inhabitatio terrena sensum. Etinde est, ꝙ nos, in hac vita nihil propriè videmus. Nō. n. videmus essentiam, quidditatem, & intrinsecam existentiam alicuius rei, sed tantummodo apparentiam exteriorem, colorē, odorem, & saporem, figuram, qualitatem, & quantitatem. Præterita etiam obliuiscimur, præsentia non aduertimus, & futura pœnitus ignoramus. Et breuiter de nobis potest dici illud. Act. 9. Apertis oculis nihil videbat. Vnde Seneca in epistola dicit, ꝙ animus noster ad cognoscendum verum caligat. Et in fine de liberalibus artibus dicitur. Nihil est in natura nisi dubium. Et si mansiphoni credimus, hoc vtique certum est nihil esse certi. Quod etiam Plinius de naturali mundi historia lib. 2. dicit. Hæc (inquit) singula improuidam mortalitatē inuoluunt, solum vt inter ista certum sit nihil esse certi, nec quicquam homine miserius, aut superbius. Sed verè, quando æstas, idest feruor mortis aduenerit, tunc cum ista Saura, idest anima de cauerna proprij corporis exierit & extra terrā, . s. sursum ad Paradisum deducta fuerit, tunc (inquam) solē. i. claritatem diuinæ essentiæ intuebitur, & oculus suę cognitionis perfectè illuminabitur, & oīs obscuritas erroris & ignorantiæ fugabitur, & in ipso speculo æterno, . i. Deo, ipsi intellectui omnium rerum veritas ostendetur. Vnde 1. Corint. 13. Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Est. n. triplex cognitio, seu visio, (videlicet)

Intuitiua,
Abstractiua,
Speculatiua.

Intuitiua est illa, quę videt intrinsecè res immediatè & per se. Istam non habemus in via, sed istam habet Ange-

C lus, & anima separata & maximè beata. ¶ Abstractiua est illa qua consideratur res mediante sua specie, sicut in hyeme cognoscitur rosa per speciem suam, quā intellectus abstrahit, & ista est cognitio, qua cognoscimus res in via. s. per abstractionem specierum. Et istam etiam potest habere Angelus, & anima separata. Exemplum de diuite. Lu. 16. qui speciem fratrum suorum in mente habebat. ¶ Tertia est cognitio speculatiua, qua. s. homo cogitat aliquid mediante aliquo repræsentatorio ipsius, sicut patet in speculo, quod res oppositas repræsentat. Et istam etiam habet Angelus in anima beata, qā . s. in ipso speculo ęterno, scilicet in verbo, in quo omnes creaturæ relucent, & omnes earum motus, actus, & conditiones extrinsecæ, & intrinsecæ, ipsi possunt videre, & cogitare quicquid volunt, & virtutes herbarum, & numerum stellarum, & similia. Et nō mirum si diabolus potestate sibi relicta ostēdit Christo omnia regna mundi, sicut dicitur Mat. 4. si in ipso speculo æterno. s. in verbo, & in mente diuina omnia possunt videri. Ideò de quolibet posset dici illud Esai. 33. Regē in decore suo videbunt, & oculi eius cernent terram. Veruntamen quia verbum est speculum voluntarium, ideò quantū ad aliqua se potest tenere clausum, vtpote quantum ad diē iudicij. Sed breuiter hoc est verum, quòd anima videt, & cognoscit in verbo quicquid ipsa vult cognoscere, & videre, quia aliàs non esset beata si aliquid videre vellet, quod videre non posset. Iob. 31. Vidi solem cum fulgeret, & lunam incedentem clare. vbi ostenditur, quòd ibi cognoscitur, diuinitatis claritas, (solem.) Dubietatis veritas, (cū fulgeret.) Creaturarum qualitas (lunam.) ¶ Et sic ego dico, ꝙ ista affluentia consistit in veritatis cognitione. (Videbis inqt.) Vn̄ Proue. 3. Beatus hō, qui inuenit sapientiā, & q̄ affluit prudētia, melior est acquisitio eius negociatione argēti, & auri primi & purissimi fructus eius. ¶ Scd̄ò dico, ꝙ cōsistit in voluptatis fruitione. Afflues inqt & mirat̄. Sicut. n. cęlū seruit mundo de tot & tantis luminaribus, ꝙ humanus oculus ꝑ copia & multitudine, varietate & pulchritudine, affluētia & plenitudine miratur, sicut et̄ princeps magnificus, de tot, & tātis ferculis seruit in festo suo, ꝙ inuitati de affluentia stupefiunt. Sic verè Deus

Deus in patria ipsis animalibus inuitatis & beatis tot lumina,tot fercula & tot p̄mia atq; gaudia subministrat; ꝙ p̄ nimia voluptate,vbertate, multiplicitate , & p̄ infinita copia, opulentia,affluentia,& abundantia ipsæ aīę admirantur.Vñ Eccl.54.Pulchritudinē candoris eius admirabit̄ oculus , & sup hymbrem eius expauescit cor.Mirabitur enim anima.

D Diuinitatis formositatē(Pulchritudinem)
Humaninatis luciditatem(Candoris inquit)
Fęlicitatis fertilitatē voluptatē & vbertatē, quia sup hymbrē eius expauescit cor.Et iō bene concludit apl's,1.Corin. 2.Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit,q̄ preparauit Deus diligentibus se . Teste Pli. Panthera est picturis pulcherrima,liberalissima, quia p̄dā suam omnibus cōmunicat,fragrantissima, quia de ore suo odorē suauissimū emitit,& iō istam bestiam oēs aliæ bestiæ libēter sequuntur,ipsamq; diligunt,& ei obsequunt̄, eamq; vident, respiciunt,& speculātur,& eius pulchritudinem admirant̄. Re uera(charissimi)talis est Deus,est.n.pulcherrimus , q.a.s. oīs pulchritudo creaturarum in eo eminenter relucet ; est ēt liberalissimus,quia.s.ipse est, qui dat oībus affluenter , & non improperat , Iaco.1. Solem.n.suum facit oriri sup bonos & malos.Matth.5.Est etiam fragrantissimus , quia verè odorē,fragrantiā & suauitatem voluptatis æternæ aīalibus distribuit,& diffundit.Vnde ipse dicit illud Canti.1. In odorem vnguentorum tuorum curremus,oleū effusum nomen tuū.Et iō quia suauissimus, liberalissimus , & pulcherrimus est,debet diligi,insequi,amari,inspici,& contēplari, adoptari,& admirari,qđ potissimè faciunt sancti in patria,qui continuè vident eius claritatē,cōtinuè gustant suam suauitatē, continuè percipiunt suam largitatē , continuè admirantur suam inexhaustibilē bonitatem,& suam infastidibilē charitatem.Et iō aīa beata pōt dicere illud Hester.15.Conturbatum est cor meum p̄ timore gloriæ tuæ , valde mirabilis es dñe,& facies tua plena est gratiarū.Et maximè de suauitate istius affluentiæ pōt dici illud Canti.5.in persona cuiuslibet aīæ.Guttur eius suauissimum,& totus desiderabilis, talis est dilectus meus , & ipse est amicus meus.Ista admirabilis formositas,& suauitas fuit figurata.3.Reg.10. vbi dr̄ Videns regina Saba oēm sapientiā Salomonis,& domū,quam ædificauerat,& cibos mensæ eius,& habitacula seruorū , & ordines ministrantium , non habebat vltra spiritum.s.p̄ admiratione & stupore.Nam pro certo(charissimi, qñ regina Saba.i.aīa beata videt sapientiā Salomonis.i.diuitiæ sciæ ꝓfunditatem,domum,quam ædificauit.i.cœli empyrei, nobilitatem,cibos mensæ eius.i.æternę satietatem voluptatis,habitacula seruorum.i.beatorū diuersitatem , & meritorum, varietatem, ordinemq; ministrantium.i.Angelorum ordinatam cōitatem,vere charissimi,credibile est , ꝙ miretur & ꝙ vltra nō habeat spiritum p̄ stupore,vt dicat illud p̄s. Dñe dominus noster,q̄ admirabile est nomē tuū in vniuersa terra.Et iō de tali affluentia loquitur scriptura Eccle.2.Vadam & affluam delitijs,& fruar bonis,& Zacha.1.Affluent ciuitates meæ bonis,& consolabitur adhuc dñs syon, & eliget adhuc Hierusalem.Consistit igitur talis affluentia, in voluptatis fruitione vel repletione.Tertiò consistit in charitatis affectione(Dilatabitur inquit cor tuum) Sicut.n.videmus ꝙ radij quanto plus appropinquant ad circunferentiam, tanto inter se amplius dilatantur,& quāto plus appropinquāt, ad centrum,tanto amplius constringunt̄,sicut patet in rota quadrigæ,sic verè homines,qui sursum in cœli circunferentia locabuntur,ꝑ charitatem dilatabuntur, diffundentur,& elargabuntur.Illi aūt,qui in centro.i.in inferno ponentur,ꝑ odium,& inuidiā cōstringent̄ (Dilatabitur inquit cor tuū) Et de hoc.2.Corin.6.Os nostrum patet ad vos,o Corinthij, cor nostrum dilatatū est.Sicut.n.dilatatio rei facit eā alia in se capere,& recipere, sic charitas ita dilatat , & elargat cor humanum,ꝙ per amorem oīa recipit in seip o, quod maximè verum est in patria,vbi quilibet diligit Deum plus,q̄ seipsum,& proximum suum sicut seipsum,quia s̄m Augu.paradisus est ciuitas,cuius rex veritas,cuius lex equitas, cuius pax charitas,cuius vita æternitas . Et iō de tali affluentia dr̄ illud p̄dictum Canti.8.Quæ est ista,quæ ascendit, &c.Vnde Esa.66.dr̄ sic.Repleamini ab vbere consolationis , Hierusalem,vt mulgeatis , & delitijs affluatis ab omnimoda gloria eius.Patet igitur,ꝙ talis affluentia habet charitatem in exhaustibilem,(Dilatabitur,inquit,cor tuū)Voluptatē inestimabilē(Affluens inquit & mirabitur cor tuum) Claritatē inoffuscabilem,(quia tūc inquit videbis(Et ideò dr̄ Zach. 2.Affluent ciuitates meæ bonis.Et hæc de affluere sufficiant.

Agar. Nota,ꝙ Agar,quæ fuit ancilla Saræ , & ab ea in sociam assumpta,& Abrahæ viro vt pareret substituta,pōt significare in bono & in malo . In bono autem signat Ecclesiam de gētibus assumptā, & quia Sara.i.antiqua vxor synagoga bonū fructū parere nō poterat, Christo vero Abrahæ copulatam,q̄.s.inter genua Saræ.i.synagogæ peperisse dr̄,pro eo ꝙ Ecclesiā synagogā dñam,& magistrā se habuisse fatet̄,Apl's tñ Gal.4.exponit econtrario, quia.s.per Agar accipit synagogā,per Sara Ecclesiam. Et iō expone sicut vis.In malo verò significato dic ꝙ Agar signat aīam peccatricē.Agar.n.fuit ancilla quo ad cōditionē,fuit AEgyptia quo ad nationē,dominā suam,q̄ eā,in sociam assumpserat, contempsit; concepisse se videns,quo ad p̄sumptionē,Festiuitas vigiliæ,solēnitas suscitans festa,dr̄,quantū ad interpretationem.Ab Abrahā verò tandē expellitur per vindictam & punitionē,sicut oīa patent Gen.16.& 22.Talis pro certo est peccatrix aīa,q̄ re uera est ancilla , quia vitijs famulatur. Ista est AEgyptia,q̄a angustijs,& laboribus subiugat̄.AEgyptus.n.interpretat̄ angustia.Ista contēnit dñam,quia diuinā sapientiā,q̄ eā in sociā ꝑ carnis assumptionē assumpserat,dedignat̄,& ei seruire detestat̄.Ista de conceptu superbit,quia dū sciam,aut virtutes cōcepisse se sentit,statim in p̄sumptionē & superbiā eleuat̄.Ista suscitat festa , quia in mundi festis & prosperitatibus delectatur.Ista est festiuitas vigiliæ, quia primo in vita ista festiuat,& postea in alia faciet vigiliā in inferno,vbi cōtinuè ieiunat̄.Finaliter aūt in iudicio ab Abrahā.i.à Christo in desertū.i.in infernū pellet̄ & eijciet̄,vbi miseriæ deputabit̄.Isti igit̄ dr̄ Gen.16.Agar ancilla Saray vñ venis,& quo vadis?reuertere ad dominā tuā,& humiliare sub manibus eius.Vel dic,ꝙ Agar est caro,q̄ concipiens iniquitatē vel sæculi prosperitatē , contēnit dominam & sociā.s. rōnē.&c.sicut supra.Vel dic,ꝙ Agar signat quosdā ingratos q̄ de ancillari vili,& humili statu eleuati,& in socios assumpti ꝓmotores suos cōtēnunt,& suos benefactores & dños, postq̄ ad statv magnū venerint,vilipēdunt.Iob.19. Inquilini domus meæ & ancillæ meæ sicut alienū habuerūt me ; & quasi peregrin⁹ fui,ī oculis eorū.Isti igit̄ eijci, & deponi merent̄,& ab Angelo.i.à quolibet viro iusto marito arguūtur. Gen.31.Quid agis,Agar? q.d.male facis,q̄a tuū bñfactorem cōtemnis, &c.vide suprà de abstinentia . Et infra de ancilla.

Ager. Multipliciter accipitur in scriptura.Per agrum, A n.intelligitur diuina scriptura,religio,conscientia,status perfectionis,& contemplationis,mundus, paradisus,& infernus,Et sic dico quòd est ager

Colendus,
Claudendus,
Videndus,
Linquendus,
Petendus,
Horrendus.

¶Ager igit̄ colendus est in sacra scriptura.nam sicut in agro crescūt multa genera fructuū & segetū,& maximè qñ scindit̄,foditur,& colitur cōpetenter , sic verè in sacra scriptura, colliguntur multa spiritualia nutrimenta doctrinę,& documēta,qñ diligenter ꝑ studiū & debitā expositionē fodit̄,colit̄,arat̄.Hiere.26.Syon quasi ager arabit̄.Figura Gen.29.Profectus Iacob venit in terrā orientalē,vidit quoq; puteū in agro,tresq; greges ouiū accūbentes.Nā.Iacob.i.hō,qui vult venire ad terrā Oriētalē.i.ad Paradisum,debet primo videre agrū sacræ scripturæ , vbi pro certo,puteū inscrutabilis ꝓfunditatis inueniet,puteū ēt doctrinæ,& lectiōes,& tres greges.i.tres status Ecl'æ.s.incipiētes,proficiētes,& p̄fectos circa eū accūbētes.Iste.n.est ager gratissimæ possessionis,difficilis cognitionis, nobis iniūctæ frequentationis , vtilis & profundæ meditationis . Qđ iste ager sit gratissimus ad habitādum,patet in p̄s.vbi dominus inuitans homines ad istum agrum,ait.Cognoui oīa volatilia cœli.i.oēs subtiles,& studiosos,& pulchritudo agri mecum est. ¶Item ꝙ sit ager difficillimus ad cognoscendum, patet 1.Paral.11.vbi dicitur,ꝙ ager illius regionis erat plenus hordeo:hordenm.n.quod est inuolutum,corticæ, & cuius medulla siue molla non habetur,nisi frangit̄ sacrā scripturam signat,quæ cortice exterioris historiæ,seu litteræ inuoluitur,& cuius medulla sensuū non cognoscitur, nisi per expositionem frangatur. 1. Regum. 14. Scicis agrum Ioab habentem messem hordei.¶Item ꝙ iste sit ager nobis iniunctus ad frequentandum,& maximè nobis ecclesiasticis, qui

in isto,non in alio debemus studere,patet Ruth.2.vbi Boos præcepit ipsi Ruth per hūc modum.Ne vadas,inquit,ad colligendum in alterum agrū. Quod tñ est contra multos ecclesiasticos,qui libentius frequentant agrum aliarū scientiarum,q̃ istū.de quibus dr̄ Iob.24.Alij quasi onagri,in desertū egrediuntur ad opus suum,vigilantesq; ad p̄dam p̄parāt panem liberis,agrum non suum demetunt. Isti.n.dicunt onagri,qui iugo disciplinę nolunt teneri,dicuntur vigilare,pro liberis,quia pro præda diuitiarum acquirenda,& pro ditandis nepotibus solent magis in alienis,q̃ in theologicis scientijs vigilare.¶Item ꝙ iste est ager vtilissimus ad contéplandum,patet Gen.24.vbi dicitur,ꝙ Isaac exierat ad meditandum in agro,qñ adducta fuit sibi Rebecca pro vxore, sicut dr̄ Gen.24.quia.s.ad hoc ꝙ homo accipiat vxorem suam,i. sapientiam & doctrinam,necesse est,ꝙ in agro sacræ scripturæ studeat & meditetur,videat, & contempleť, Iste est igitur colendus.¶Secundò dico,ꝙ est alius ager, qui est claudendus.

B Et iste est ager conscientiæ,quia.s.debet cum diligētia custodiri.Nam per agrum intelligitur status ꝑfectionis, religionis,cōtemplationis,& cordialis affectionis. Sicut.n. videmus,ꝙ ager est locus,à quo homo reportat vitam,fructum,cibum,& nutrimentum, sic vere à statu perfectionis, religionis,contéplationis,& cordialis affectionis, si debito mō coliť, magnos fructus gratiarū & meritorū possumus reportare,vt sic possimus dicere illud Hiere.41. Habemus thesaurū in agro frumenti,hordei,& olei,& mellis.vbi ostēditur,ꝙ sicut ager corporalis seritur,clauditur, impinguať, & irrigatur,sic ager religionis,& conscientiæ, & status ꝑfectionis debet habere Staturā intentionis(frumentum)Clausuram discretionis(hordeum)Vncturam cōpassionis(olei.) Loturam deuotionis(mellis)Debet.n.cor nostrum & statū nostrum Intentio recta seminare, discretio sana circulare,

C cōpassio mollis impinguare,Deuotio dulcis irrigare. ¶Dico igitur ꝙ ager iste debet seminari per intentionem.(Frumentum inquit)Sicut.n.videmus,ꝙ ager non profert bonū fructum,nisi bonum semen ibidē fuerit iniectum & seminatum,sic nec corpus nostrum fructum bonarum, affectionū, nec fructus bonarum operationū pōt producere, nisi prius semen rectę intentionis,& boni propositi ibidem fuerit seminatum.Est.n.intentio sicut illud semen sinapis Math.13. quod accipiens hō seminauit in agro suo, quod minus est omnibus seminibus,sed cū creuerit,fit maius omnibus holerib9,& fit arbor, ita vt volucres cęli habitēt in ramis eius. Istud granū,charissimi,est bona intentio,propositū,& volūtas,quod quamuis quandoq; sit modicum & imperfectum, quando tñ in agro conscientię seminatur,paulatim ꝑ diuersa incrementa, & multos motus & considerationes deuenit ad augmentum, ita ꝙ efficitur arbor magna.i.opera cōsummata, ita ꝙ volucres cœli.i. Angeli in istius arboris ramis.i.in istius operis particulis,& conditionibus delectanť. Et istud semen datur intelligi,cum dr̄.Frumenti, quia sicut frumentū est nobilius semen quod possit esse, sic & nos in corde debemus serere melius semen.i.melius propositum, cogitatum,& conceptum & intentionē & cogitationē,quā poterimus vllo modo.ps.Seminauerunt agros, & plantauerunt vineas. Et nota, ꝙ in lege Leuit.19.dicitur. Non seres agrum diuerso semine.ad denotandum,ꝙ duas intentiones in vno actu non debemus habere.quia veh duplici corde,& homini,qui ingreditur terram duabus vijs. Eccle.2. Debet igiť hō habere vnum simplex semen.i.vnam bonam rectā,& simplicem intentionē.Sed heu vr̄, ꝙ multis accidit sicut illi Mat.13. qui seminauit bonū semen in agro suo, & occulte superuenit inimicus,qui superseminauit zizania,& sic agrū fœdauit,nec fructum aliquē reportauit. Sic verè charissimi æpe accidit,ꝙ quamuis hō in agro conscientiæ suæ seminauerit bonum semen.i.bonum propositū & voluntatem,inimicus tñ eius.s.diabolus occultè ꝑ suas suggestiones ibi superseuerit zizaniam.i.aliquam intentionem corruptam vel affectionem,vtpotè inanem gloriam vel aliquid tale, & sic totus ager cōscientiæ per huiusmodi zizaniam.i.ꝑ tales immissos malos cogitatus,motus,& actus,& affectus,inficitur maculatur & denigratur. nec fructus debitus reportatur. Fructus,dico,bonorum operum,& gratiæ in p̄senti,& gloriæ in futuro,Vnde Hierem.13.In agro vidi abominationes tuas.Non sic charissimi,non,sed seminemus frumentum, rectæ intentionis,vt sic de nobis dicatur illud ps.A fructu frumenti,vini,& olei multiplicati sunt.vñ Gen.47. accipite semina,& serite agros,vt fruges habere possitis.Debet igitur ager iste seminari per intentionem. D

¶Secundo debet circulari per discretionem, ordeum.Sicut.n.videmus ꝙ ager diligenter clauditur & vallatur,ne fructus eius à bestijs intro euntibus deuoretur,sic verè cōscientia debet claudi & vallari per discretionem, & sensuū coerctionē,ne bestiæ.i.mala desideria,tentationes,& peccata valeant subintrare. Qđ ostenditur cum dicitur hordei,quia sicut hordeū habet thecam,seu pellem,q̃ medullā interiorē vndiq; vallat,cooperit atq; claudit,ita ꝙ nihil est ibi detectum vel discoopertū,sic vere nos debemus habere clausuram,& coopertura m diligentis custodiæ,discretionis,& cohibitionis,per quam sensus nostri omnibus rebus nociuis claudantur, & interioris conscientiæ medulla,sine læsione seruetur.Vnde 1.Paral.11 Erat ager regionis illius plenus hordeo. Vbi ostenditur, ꝙ conscientia debet esse nutrimento dotata,quia ager,cōplemento ditata quia plenus, velamento velata, quia hordeo. Sed heu pro dolor quā multi sunt hodie, qui agrū propriæ conscientiæ non claudunt delectationibus,sed vtilibus,non criminibus,sed virtutibus;nō nociuis,& damnabilibus, sed magis proficuis & salutaribus.Et iō de multorū agris & cō scientijs vr̄ illud impletum.Prouer.24. Per agrum hominis pigri transiui,& ꝑ vineam viri stulti, & ecce totū repleuerant vrticæ,operuerunt faciē eius spinæ,sed & materia lapidū destructa est.Quia verè charissimi,vinea,& ager viri stulti.i.cor,& cōscientia hominū peruersorū vstionis prurigine stimatur,vrticæ punctionis acumine cruciať.spinæ clausionis velamine desolať, quia verè materia lapidū,i.custodia sensuum,murus & ambitus diuinorum mandatorū per diuersa vitia dissipatur. Et iō sicut videmus, ꝙ cimiteria, q̃ sunt loca aperta & exposita,& iō non clausa nullis fructibus abundāt, sed vt cōiter herbis & fructibus infructuosis sunt plena,& domus & receptaculum mortuorum corporum, sic vere multi sunt ita aperti & expositi mundi delectabilibus,ꝙ nullam clausuram discretionis habēt.Et iō bestiæ nociuæ.i.ipsi demones per tentationes ad libitum intrant, ibi etiam plantæ infructuosæ.i.inutiles cogitationes,& affectiones continuè crescunt,ibi et corpora mortua.i.opera mala & peccata mortalia in abundantia requiescunt.Et iō de destructione talis clausurę loquitur scriptura.Esa.5.Destruam sepem eius, & erit in direptionem.Non sic charissimi non, E

sed sit ager cordis nostri circulatus per discretionē. ¶Tertio debet esse impinguatus per compassionem(Olei inquit) Sicut.n.ager impinguatur vt fructificet,& ad hoc,vt ibi maior pinguedo abundet,solet agricola feces,& lutum ibi ponere,sic vere ad hoc,ꝙ ager nostræ consciétiæ fructibus bonorum operum repleatur,necesse est,ꝙ primo,per pietaté, & compassionem impinguetur.Et ꝙ ibi feces,& lutum nostræ vilitatis & mortalitatis per iugem recordationem ponantur,vt huiusmodi pinguedine copiosis repleatur (Olei inquit)Per oleum.n.quod famelicos pascit,ignē nutrit, vulnera lenit,intelligitur virtus cōpassionis,quæ per eleemosynas famelicos satiat,ignem charitatis ampliat,vulnera.i,mundi tribulationes lenit & temperat. Et ideò dicitur Ecclesia.9.Oleum de capite tuo nō deficiat.Sed heu proh dolor multi sunt,qui in agro sui cordis istud oleum,istam pinguedinē non immittunt, immo vere oleo carnalitatis, & mundanæ prosperitatis cor suum satiant & inungunt, & istud patet per euidentiam facti, quia sicut membra quæ sunt inuncta oleo mandragorino,& efficiuntur insensibilia, stupida, & quasi mortua,ita ꝙ vulnera,scissuras non percipiunt,neque sentiunt, vt dicit Isido. Sic multi sunt, qui oleo carnalitatis, & prosperitatis inuncti, sunt taliter imbuti, & consopiti,& inuoluti,quòd rectè videntur insensibiles, quia scilicet nec dolorem,alienæ miseriæ sentiunt per compassionē, nec propria peccata percipiunt per contritionem, nec exteriora vulnera temporalium tribulationum, nec futura mala & bona aduertunt, per considerationem. Et istud patet de mundi dilectoribus ,qui ita sunt in prosperis oblectationibus immersi, quòd non videntur sentire aliqua mūdi tormenta,nec aliquas pœnas,quas eis Deus infligat. Qđ patet, quia propter hoc ad Deum minimè conuertuntur. Ideò dicitur,Hierem. secundo. Domine verberasti eos, & non doluerunt,attriuisti eos,& renuerunt accipere disciplinam. Heu, charissimi, non sic. Non simus impinguati oleo

oleo prosperitatis, sed magis oleo compassionis & pietatis, vt sic ager cordis nostri proferat bonos fructus. Ideò pcipiẽ Prouer.24. Diligẽter exerce agrũ tuũ, vt postea ędifices domum tuam, quia.s.qñ ager conscientiæ bene colitur, per pœnitentiam, bene exercetur per diligentiam, bene impinguatũ per pietatem & clementiam, tunc domus cęlestis gloriæ, cõstruitur in excelsis. Et sic ager iste figurabatũ Iudi.1. vbi Axa filia Caleph præmonita est à viro, vt à patre peteret agrum irriguum, cui.s.gementi & suspiranti irriguum superius, & inferius dedit pater. Sic verè aĩa à patre suo Deo debet agrũ irriguum. i. cor pium & misericors petere, & compassionis lachrymas superius pro dilatione futuræ fælicitatis, & inferius pro incursione præsentis miseriæ, & fraternæ calamitatis pro viribus impetrare. Debet igitur impinguari per com-

F passionem. ¶ Quartò debet irrigari per deuotionem (mellis inquit) Nam sicut ager indiget irrigatione ad siccitatis tẽperationẽ, sic cor humanum indiget irrigatione & humiditate deuotionis, vt siccitas & cruditas indeuotionis valeat tẽperari. Quod ostẽditur cum dr̃ Mellis, quia.s.per mel, quod de rore cœlesti gignitur, & est liquor dulcissimus, intelligitũ deuotio, quæ cœlesti influentia nobis immittitur, & pio cordi & dulcis & sapida reperitur. Ideò dr̃ Prouer.24. Comede fili mel, quia bonum est. Comede inquit, Sicut.n. Vrsus tantum diligit mel, ꝙ non obstante corporis grauitate sursum in arboribus ascendit ad aluearia apum, vt melle ibi existente valeat recreari, sic verè nos ita debemus diligere mel deuotionis & spiritualis consolationis, ꝙ pro ipso inueniẽdo, & habendo debemus sursum ad arborem paradisi vbi apes .i.sancti, & Angeli conuersantur, ascendere per desideria, & affectionem, & per ęternorum contemplationem, & per terrenorum contemptum, & abominationem, non obstante, ꝙ moles, & grauitas & inclinatio mentis nostræ nos inferius detrahat ad terrena. Vnde de hoĩe deuoto dr̃ Deut.32. quòd Deus cõstituit eum super excelsam terrã, vt comederet fructus agrorũ, vt sugeret mel de petra, oleumq; de saxo durissimo. &c. Quod est cõtra multos, qui dulcedinẽ deuotionis nec volunt, nec diligunt, nec frequentãt, quinimo bona mũdi, quæ amara sunt & dolorosa, diligunt, & affectant. Figurati in filiis Israel Num.11. qui in deserto abhorrebant manna dulcissimũ, & porros & alia quæ in Aegypto comederant affectabãt, qui.s.sunt cibi acres & asperi, Sic vere charissimi, multi sunt in deserto huius mundi qui abominantur dulcedinem, mannæ.i.dulcorem bonorum spiritualium, & deuotionis, & nihil aliud desiderant quam porros, & alia, carnes & pisces, Aegypti.i.mundi huius delitias & diuitias, quę porris & alliis comparantur, quia choleram hoc est dictu ardorẽ luxuriæ, & auaritiæ excitant & inducunt. Quia sicut dicitũ Iob 6. Animæ esurienti etiam, quæ amara sunt, dulcia esse videntur. Quando.n.anima.i.appetitus esurit per auaritiam, tunc mundi bona, quæ ad literam sunt amara scilicet

Propter laborem, qui est in acquirendo,	Et videntur
Propter timorem, qui est in conseruando,	esse dulcia,
Propter dolorem, qui est in amittendo.	delectabilia

bona atq; vtilia & sana. Mella verò deuotionis & spiritualiũ bonorum illi sunt insipida & amara. Prouer.22. Anima saturata calcabit fauum. Non sic (charissimi) nõ, sed agrũ nostræ cõscientiæ, melle.i.deuotionis dulcedine irrigemus. Figurati Iudicum.1. Vbi Axa petijt à patre suo agrum irriguum sedendo in asino & suspirãdo, qui dedit ei irriguum superius, & irriguum inferius. Sic verè nos, qui in asino corporis sedemus, debemus suspirare & petere, vt pater noster Deus det nobis irriguũ superius (hoc est) deuotionẽ, & inferius, hoc est, cõtritionẽ. Patet igitur, ꝙ ager nostræ consciẽtiæ debet

Per deuotionem irrigari,	Iste igitur est ager, vt vi-
Per compassionem impinguari,	sum est, videndus, & cõ-
Per discretionem claudi,	siderandus Cant.7. Veni
Per intentionem seri.	dilecti mi, egrediamur

G in agrum, & cõmoremur. ¶ Tertiò principaliter dico, ꝙ inuenitur ager petendus & appetendus, & iste est ager Paradisi, quia scilicet iste est Ager

Odorosus,	Est igitur ager odorosus propter san-
Speciosus,	ctorum redolentiam. Genes.27. Ecce
Gaudiosus,	odor filij mei sicut odor agri pleni.
Preciosus,	¶ Item est speciosus pp corporum re-
Copiosus,	fulgentiam. ibi enim est cãdor lilij re-
Gratiosus,	fulgentis. Matth.6. Considerate lilia
Gloriosus	agri, quomodo crescunt, non laborant,

neq; nent. ¶ Item est gaudiosus propter bonorum abundantiam. Ideò Matth.13. dicitur. Simile est regnum cœlorũ thesauro abscõdito in agro, quem qui inuenit homo abscõdit, & præ gaudio vendit oĩa, & emit agrum illũ. ¶ Item est preciosus propter pretij excellentiam. fuit.n.carissimè emptus .s. sanguine Christi. Vnde iste potest dici Acheldemach. idest ager sanguinis. Matth.27. & Hiere.32. Ager pecunia emetur. ¶ Item est copiosus propter nullius indigẽtiam. Gen.27. Odor agri pleni, cui benedixit dñs. ¶ Item est ager gratiosus propter cordium complacentiam. Vnde iste est ager contẽplãtium. de quo Gen.24. vbi dicitur, ꝙ Isaac egressus fuit ad meditãdum in agro inclinata iam die, & potest esse ager, de quo Esau rediens pro lenticula primogenita dedit. ¶ Itẽ est ager gloriosus propter habitantium pręeminentiam. Vnde. 2.Reg.2. Vocatum est nomen loci illius ager robustorum in Gabaõ. In isto.n. agro nullus habitat nisi fortis.i.nisi gloriosus, & sanctus. Et ideò iste ager est oĩbus peccatoribus alienus, vnde 2.Paral.26. dicitur de Iosaphat, ꝙ non sepelierunt eum in agro regaliũ sepulchrorum, eo ꝙ esset leprosus. Iste est igitur ager petendus seu appetendus.s.paradisus. ¶ Quartò dico, ꝙ est quidam ager, qui est contemnendus.s.mundus. H

iste.n.est ager. vbi non crescunt nisi herbæ infructuosæ.s. homines mali, & vitia & peccata. vnde illud prædictum verbũ Prouer.24. Per agrũ hominis pigri trãsiui &c. Iste.n.est ager pigrorum imprudentium, & stultorum, vbi pro certo abundat vrtica.i.carnalitatis vstura & spina, idest cupiditatis punctura, & ibi deficit materia.i.virtutum, & Dei mandatorum clausura. Et nota si vis, quòd mundus est

Ager voracium auarorum,	¶ In agro enim hu-
Ager rapacium tyrannorum,	ius mundi habitãt
Ager mordacium detractorum,	Auari voraces, fi-
Ager fallacium deceptorum,	gurati in canibus,
Ager crudelium iniquorum,	famelicis, de qui-
Ager carnalium immundorum.	bus dr̃. 4. Regum.

9. ꝙ Iesabel comederunt canes in agro naboth. ¶ Item tyranni rapaces, figurati in bestijs, quæ dicuntur bestiæ, quasi vastiæ, à vastando, de quibus dicitur Ezech. 24. quòd facti sunt .s.pauperes in deuoratione omnium bestiarum agri. ¶ Item ibi sunt detractores mordaces. Hiere.14. Si exiero ad agros, ecce occisi gladio. gladio inquã illo, de quo dr̃ in ps. Lingua eorum gladius acutus. ¶ Item sunt ibi deceptores fallaces.i. adulatores, de quibus possunt diuites dicere illud. Esa.43. Glorificabit me bestia agri. ¶ Itẽ isti sunt iniqui & crudeles. Gen.4. Cum essent ambo in agro, consurrexit Caym aduersus Abel, & occidit eum. ¶ Item isti sunt immundi, & carnales. vnde Hiere.13. Vidi in agro abominationes. Et breuiter dicere possum, quòd per agrum intelligitur paradisus, vbi est vbertas gloriæ. Iste est ager

Requietionis,	¶ Requietionis dico. ideo di-
Contemplationis,	citur 3.Parali.26. Nõ sepelie-
Consolationis,	runt eum in agro regaliũ se-
Durationis.	pulcrorum, eo ꝙ esset lepro-

sus. ¶ Item cõtemplationis. Gen.23. Isaac autem egressus fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die. ¶ Item consolationis Mat. 13. Simile est regnum cęlorum thesauro abscõdito, in agro. ¶ Item durationis. Mat.24. Qui in agro est, non reuertatur. ¶ Item nota, quòd est ager

Pœnalitatis,	¶ Est enim in mundo pœnalitas labo-
Crudelitatis,	ris, & ideò iste est ager, in quo labora-
Deceptionis,	bat filius senior. Lu.15. Et de quo Esau
Proditionis,	lassus rediens pro lenticula primoge-
Perditionis.	nita dedit. Gen.25. ¶ Item est ibi crude

litas doloris. Matt.27. Vocatus est ager ille acheldemach (id est) ager sanguinis. & Ezech.7. Qui in agro est, gladio morietur. ¶ Item est locus proditionis, quia ipse est ager, in quo proditiose surrexit Caym contra fratrem suum. Genes.4. Est locus, in quo tetendit Abimelech. Iudi.nono. ¶ Item est locus perditionis. vnde iste est ager, in quo Esau venationi vacãs, benedictionem perdidit. Ipsam vero Iacob non in agro, sed domi residens reportauit, sicut dicitur Genesis, vigesimoseptimo. Bene igitur dicitur Matth. decimotertiò, Ager est mundus. Iste igitur ager est contemnendus. ¶ Quintò dico, quòd est ager abhorrendus. Et iste signat infernum, qui est ager omnium dãnatorum, vbi scilicet à dæmonibus infestantur. Osee.13. Occurram eis quasi Vrsa raptis, I

 catulis

catulis, dirumpam interiora iecoris eorũ,consumã eos qua si Leo,bestia agri scindet eos,perditio tua Israel.& 4.Reg.9. In agro vorabũt eos aues.Et nota(si vis)quare demones dicuntur bestiæ,propter immanitatem,& aues, propter superbiæ vanitatem. Patet igitur quomodo inuenitur multiplex ager,scilicet horrendus,petendus,spernendus,videndus,colendus.Et hæc de agro sufficiant.

A **Agere.** Idem est,ꝙ facere,operari, laborare, & exercere,&cetera similia.Nota igitur,ꝙ in scriptura inuenit agere virtuosum , & agere vitiosum.Et dico primo,ꝙ vnũ agere est virtuosum,qđ est agere iustorum.Vnde nota,ꝙ oĩs creatura naturaliter appetit exire in actum & illos actus facere,qui sibi à natura debētur. Sicut videmus, ꝙ ignis semꝑ querit calefacere,sol illuminare, terra fructificare,aĩa cogitare, & breuiter nihil est quin libenter velit exire in actum suum sibi a natura debitum,& suæ virtuti proportionatum.Re uera(charissimi,sic debet essein nobis,quia verè summo desiderio & studio debemus velle exire in actum nostrum nobis debitum & iniunctum.s. in actũ bonorũ operum.Et ideò nos semper,quantum in nobis est, debemus calefacere per dilectionem,illuminare per discretionem, fructificare per operationem , cogitare per meditationem . Et ideò ad tales spirituales actus exercendos,& agẽdos monet scriptura in ps. Expecta dominum , viriliter age. vbi ostenditur,quòd ad bene agendum & operandum requiritur

Consolatrix spei certitudo(Expecta)
Adiutrix Dei celsitudo(Dominum)
Roboratrix rei fortitudo(Viriliter age)

Debet igitur esse in agentibus, aliquod bonum certitudo spei cõsolantis.Expecta inquit.Sicut.n.videmus ꝙ in agibilibus semper habetur oculus ad finem, qui intẽditur & desideratur,sic in moralibus semꝑ debemus habere oculum spei ad illum finẽ gloriosum,qui ex bonis laboribus expectatur.Expecta inquit. Sicut.n.videmus ꝙ agricola nõ cessat per totũ annũ laborare,agere,& discurrere propter spẽ, & expectationẽ futuri fructus. Romipeta ẽt multis laborib. impetrat beneficium sub expectatione, sic nos in uita ista debemus laborare,& bene agere sub expectatione bonæ fidei, quam habemus de futura præmiatione. Expecta inquit. Et in ps.Potabunt oẽs bestiæ agri,expectabũt onagri in siti sua. Onager.n.summè diligit aquã clarã,licetmultum sitiat,licet ẽt oẽs alias bestias videat de illa aqua bibere,ipse tñ ĩ siti sua dr̃ expectare quousq; inueniat aquã claram.Re uera charissimi,sic debemus facere.cum.n.sint duo genera aquarũ.i.duo genera prosperitatis & voluptatis.s.vna turbida,hæc est mũdi prosperitas, quæ turbida est, impura obscura & confusa. Iste est.n.fluuius turbidus,qui irrigat Aegyptum,de quo dictum est supra, vbi afferre. Alia est clara, hæc est prosperitas æterna,vbi claritas, & perspicuitas visionis æternæ relucet, bestiæ agri.i. mundi peccatores bestiales potãt hodie de prima aqua turbida.i.de mũdi prosperitate,quia nihil aliud diligunt q̃ prospera huius mundi. Ideò quæritur. Hierem.2. Quid tibi vis in via Aegypti,vt bibas aquam turbidam ? Sic verè illi,qui sunt onagri.i.boni,& iusti,de ista aqua turbida, mundanę prosperitatis non curant,immo in siti,feruore,affectu,& desiderio aquam claram futuræ fęlicitatis cũ spe, & fiducia expectant. Quia sicut dr̃ Threno.3.Bonũ est præstolari cum silentio salutare Dei, Expecta igitur reexpecta ibi modicum.Esa.28.Expectemus dominum.s.dum durat tempus huius vitæ.Iterum reexpectemus.s. dum durabit pœnitẽtia purgatorij,quia verè ibi modicum,ibi.quia,s.& illud tẽpus,& istud modicum est respectu.s.æternæ gloriæ, quã speramus & expectamus.Sed scitis quid est ? ꝓ certo multi sunt similes britonibus,qui semper expectant regem suũ Arthurum,& non venit.Sic verè multi mali sunt,qui expectant,& sperãt habere gloriam in futuro,quę tñ nunquam adueniet, quia propter iniquitates suas spe sua fraudabuntur.Ita ꝙ ipsi poterunt dicere illud Esa.59.Expectauimus lucem,& ecce tenebræ, splẽdorem,in tenebris ambulauimus,palpauimus, sicut cæci parietem, & quasi absque oculis attrectauimus. quia mali dum viuunt habent obscuritatem ignorantiæ, q̃a sunt cæci, & absq; oculis. Habent cupiditatem auaritiæ, q̃a non cessant palpare & attractare.s.mundi bona.ideò ipsi habent inanitatem confidentiæ,quia expectant lucem, & splendorem , finaliter autem habebunt aduersitatem indigentiæ, quia ipsi poterunt dicere.Ecce tenebrę,& in tenebris ambulauimus.Non sic(charissimi)non,sed bene habeamus & agamus spei consolãtis certitudinem.Expecta inquit, vt sic cuilibet dicatur illud ps.Viriliter agite,& confortetur, cor vestrum omnes qui speratis in domino.Et illud Eccle.6. In domesticis suis fiducialiter aget. ¶ Secundò dico, ꝙ necessariũ B est habere Dei adiuuantis gratitudinem. Dominum inquit. Sicut.n.videmus in naturalibus,ꝙ causa secundaria non agit sine causa primaria, alioq̃n actus suus erit imperfectus sicut patet,ꝙ homo non põt hominẽ generare nisi adiutus ab influentia solis, & stellarũ, q̃ respectu ipsius sunt causæ primariæ, sic ẽt in moralibus nullũ bonũ actum possumus elicere, nisi quandiu simus adiuti à Deo,& per gratiam præuenientem cooperãtem, & consummantẽ spiritualiter confortati. Ideò dicit Deus in Euangelio Ioã.15.Sine me nihil potestis facere.Et Ioã.1. Sine ipso factum est nihil. quod ostenditur, cum dr̃ dñm.vnde Act.14.Multo tempore demorati sunt fiducialiter agentes in dño.Est.n.de aĩa & de Dẽo sicut de palma mascula,& fęmella.Nam vt dicit Plinius & Isid.Fœmella palma nõ fructificat nisi iuxta masculam sit taliter ex propinquo plantata,ꝙ odore, & vento, & influentia ipsius masculi possit perfundi.Et ideò vt dicunt, cõsueuerunt agricolæ semper binas palmas plantare.s.masculum & fęmellã. Sic verè(charissimi) palma fœmella.i.aĩa ita est debilis, & defectuosæ naturæ,ꝙ nihil põt bene agere, nec fructũ boni operis producere, nisi Deo masculo uiro & sponso suo per charitatem cõiungatur,& nisi odore & inspiratione,cõsolatione,& adiutorio suæ gratię perfundatur.Et ideò necesse est, ꝙ iuxta ipsum per amorem & desideriũ transplantetur, alioquin bonis fructibus & actibus priuaretur . Dñm inquit. Et de hoc dr̃ Esa.12.Ecce Deus saluator meus,fiducialiter agã, & non timebo,quia fortitudo mea & laus mea dñs.Sed heu proh dolor multi sunt hodie, qui in actibus & in operibus istius causæ primariæ.s.Dei influentiam non recipiunt, & iõ in actionibus suis non proficiunt,nec aliquid bene agũt, immo in oĩbus deficiunt,& oberrant.Ideò de malis dicitur, in ps. Linguis suis dolosè agebant, venenũ aspidum sub labijs eorũ.Et nota,ꝙ dicit venenum aspidum,quia.s.talis est naturæ,ꝙ facit hoiem dormire,& dormiẽdo mori,& sicimpedit hominẽ ne aliquid bene agat.Re uera charissimi, tale venenum est diabolica tentatio,delectatio,& suggestio, q̃a quando in corde hominis fuerit immissa,statim hõ incipit dormire,quiescere,& delectari in mundi prosperis,& ita dum non aduertit,moritur per diuersa peccata,& finaliter, per mortem corporis & animæ, & sic ab actu bonorum operũ impeditur,quia furor illius sicut similitudo Serpentis, sicut Aspidis surdæ & obturantis aures suas. Tales.n.malè agũt , & nõ benè , quod vtiq; facit mens effrenata, quia furor illis mens venenata,s̃m similitudinem serpentis.mens obstinata, obturantis aures suas.Non sic(charissimi) nõ sic, sed sit in nobis, Dei consolatoria gratitudo.Dominum.Phil.3.Hoc agite,& Deus pacis & dilectionis erit vobiscum.¶Tertiò si benè volumus agere, dico, ꝙ in nobis debet esse roboratoria fortitudo.Viriliter inquit age.quia.s.vires spiritales debent in nobis roborari,& fortificari,naturaliter.n.nihil operatur, sine virtute , & potentia naturali , quia substantia non exit in actum nisi potentia mediante,sicut videtur,ꝙ anima nõ intelligit nisi per potentiam intellectiuã, nec vult per potentiam nolitiuã;& sic de alijs.Sic verè loquendo moraliter nihil boni agere possumus,nisi habeamus potentiam spiritalis fortitudinis & virtutis,quod ostenditur cum dr̃.Viriliter,quia.s. virilitatem virtutis debemus habere . Vnde 1. Paralipo.22. Confortare,viriliter age,neq; timeas,neq; pauescas. Quod est contra multos,qui non viriliter & fortiter, sed muliebriter atq; debiliter operantur.Mulier.n.propter defectũ caloris non põt fortiter agere . Sic verè multi sunt, qui patiũtur defectum caloris charitatis,& feruoris, deuotionis, & ideò non possunt exercere actus alicuius bonę operationis. Non sic igitur charissimi,sed habeamus mentis fortitudinem roborantem,Dei celsitudinem inspirantem,spei certitudinem consolantem,& sic poterimus bene agere.Iuxta illud Esaię. Quiescite agere peruersè , discitè bene agere . Et si quæris quid sit bene agere.Dico,quòd est agere

Diligenter,
Patienter,
Sapienter,
Confidenter,
Pœnitenter.

Agamus igitur actus diligẽtiæ, 2. Paral. 19. Agite diligenter, & erit dominus vobiscum, in bonis. Item actum patientiæ. vnde in ps.Age, & confortetur cor

cor tuum & sustine dominum.¶Item actus sapientiæ.4.Regum.18.In cunctis ad quæ procedebat,sapienter agebat. ¶Item actus confidentiæ.ps.Fiducialiter agam,& non timebo,¶Item actus pœnitentiæ.Ezechie.18.Conuertimini, & agite pœnitentiam.Istud est igitur agere virtuosum. ¶Secũdò dico principaliter,ꝙ est agere vitiosum, & istud est agere malorũ.Nã sicut potentia naturalis quãdoq; propter indispositionem instrumenti, seu organi nõ põt exire in actũ, imò actus contrarios operatur, sicut patet in Phrenetico, in quo vis intellectiua pp indispositionem cerebri non põt rectè intelligere,& id conuertitur ad actum contrarium.s. ad vanas intellectiones & imaginationes cogitandas, sic verè in moralibus instrumentum rationis,videlicet voluntas, aliquando per diuersa peccata taliter indisponitur, ꝙ nullus bonus actus ab ea agitur,imò multi actus contrarij mali & vitiosi ab ea producũt.Iõ talibus dr̃ Hiere.9. Docuerunt linguã suã loqui mendaciũ vt iniq; agerent laborauerunt.Contra quos dr̃ Eccl.15.Nemini mandauit impie agere,& nemini dedit spacium peccandi. De quibus etiam intelligitur illud Ioann.3.Omnis, qui malè agit, odit lucem. Vbi ostenditur

Peccatorum pluralitas(Omnis)
Iniquitas(Malè agit)
Obscuritas(Odit lucem(

Pluralitas peccatorũ dico, quia stultorum infinitus est numerus Eccl.1.Arbores agrestes plures portant fructus, quàm domesticæ.Animalia etiam rapacia & gulosa plures filios generant,q̃ mitia,sicut patet de Canibus,& Lupis,qui multos filios generant respectu oniũ & Caprarum. Sic verè in moralib⁹ plus est hodie de male agẽtibus & gulosis, & de agrestibus peccatoribus,quã de domesticis, & de bonis. Arbor .n.agrestis diabolus,q̃ est gulosum aĩal, põt dici ꝙ plures filios in mundo generat,quàm Christus domesticus & benignus,quod ostendit cum dr̃.Oĩs . Et de hoc Iob.40. Ipse est
E rex super oẽs filios superbiæ.Est igitur in eis pluralitas.¶Secundò dico,ꝙ in eis est iniquitas.Malè inquit agit, Nam sicut arbor mala fructus malos facit,sic viri iniqui semp cõsueuerunt malos fructus facere.Malè inquit agit. Et de hoc Dan.12.Impie agunt impij,sicut.n.Leo,quod est aĩal impiũ & crudele,nihil consueuit agere nisi opera crudelia & impia.s.deuorare,occidere,sanguinẽ bibere,carnes manducare,sic verè multi sunt hodie ita mali & impij, ꝙ nihil pœnitus agunt,in quo crudelitatis,& impietatis vitium non luceat. Nam per vsuras,fraudes,& rapinas,accusationes impositiones,& exactiones,alios consueuerunt lædere,persequi,& inuadere,& eorum carnem, & sanguinem.i.substantiã tẽporalẽ deuorare.Et de talibus malis actoribus,impijs, crudelibus,& iniquis,potest intelligi illud Prouer.16. Abominabiles regi,qui agunt impie. Habent igitur isti iniquitatẽ.
F Malè agit inquit.¶Tertiò dico,ꝙ male agẽtes habẽt obscuritatem.odit inquit lucẽ.Nã sicut aues immundæ, & bestiæ magis vadunt de nocte,quàm de die,sic verè mali magis volunt exire ad agendũ opera sua mala de nocte.i.in abscondito & occulto & secreto,q̃ de die.i.quam in claro,& in publico,& in aperto.Odit,inquit,lucem, quia.s.lucem claritatis, manifestationis, & publici & aperti mali odiunt & abhorrent,sicut patet de auaris, qui malos contractus suos volũt in obscuro,in secreto,& occulto facere. Patet etiam de luxuriosis.Et breuiter oẽs mali odiunt lucẽ.i.manifestationẽ, quia sicut dr̃ Ephe.5.Omne, quod manifestat, lumen est.Iõ malis põt dici illud Apo.18. Lux lucernæ non lucebit tibi. Tales sunt similes Bubonibus,& Noctuis, q̃ non volant nisi de nocte.Quia tales non volant ad actus suos malos, nisi in nocte.i.in secreto & abscondito . Sicut bene dicit de luxuriosis,Iob.24.Oculus adulteri obseruat caliginem dicens. Nõ me videbit oculus.Et ideò de talibus malè agẽtibus dr̃ Prouerb.6.Iniqui de terra tollent,& qui iniquè agunt auferentur ex ea.Patet igitur, charissimi, ꝙ malè agentes volũt

Obscuritatem,
Iniquitatem,
Societatem,
Pluralitatem.

¶Et si vis scire,qui sunt illi qui malè agũt dico ꝙ illi sunt q̃ agũt

Imprudenter,
Fraudulenter,
Crudeliter,
Discorditer,
Negligenter.

¶Dico igitur,ꝙ est malus actus, negligentiæ. 2. Paral. 24. Leuitæ egere negligẽtius.Item actus imprudentiæ,2.Paral.20.Ignoram⁹ quid agere debemus,Item actus fraudulentiæ. ps.,Dolose egit in conspectu Dei, vt inueniatur iniquitas eius ad odium.¶Itẽ actus sæuitię, & impietatis.Vnde Dan. 12.Impiè agent impij. ¶Itẽ actus discordiæ contrarietatis. vnde Deut.31.Semper contentiosè egistis contra Dñm.Omnes.n.isti malè agentes à Deo maledicuntur. Confundantur omnes iniqua agentes superuacuè, & à Deo finaliter damnabuntur. Vnde Roma.1. Qui talia agunt,digni sunt morte, & qui eis consentiunt.Sic igitur pater,ꝙ est agere vitiosum.&c.

Agi. in passiuo idem est quòd agitari vel moueri Vnde nota,ꝙ est actio seu agitatio A

Feruoris inflammatiui,
Furoris effrenatiui,
Terroris comminatiui,
Doloris dissipatiui.

¶Agitur.n.hõ iustus per spiritum intellectus agitantem inspirantem, & sic aguntur sancti, & ad feruenter operandum mouentur.Rom.8.Qui spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt. ¶Item agitur peccator per demonem instigantẽ. Vnde de demoniaco dr̃. Luc.8.ꝙ ruptis vinculis agebatᷣ de monijs in deserto . vnde de diabolo tentante dr̃ Eccl.38.ꝙ stimulo boues agitat.Et de Antiocho furibundo dr̃.2. Macha.9.ꝙ ipse iussit agitari currum, cœlesti eum iudicio perurgente. ¶Item agitur Dei iustitia contra quemlibet malũ delinquẽtem,Vnde Esa. 10.Agitabit manum suam cõtra te. Item agitatur damnatus per pœnam & terrorem intus affligentem.Esa.24.Agitatione agitabitur terra.

Actiuus. seu actiua vita.Nota, ꝙ actiuus dr̃ ab agendo,& à virtualiter operando.Distinguitur A .n.virtuosa in contemplatiuam & actiuã. Cõtẽplatiua versatur circa considerationem superiorum.Actiua verò circa administrationem exteriorũ. Prima directe tendit in Deũ. Secunda misericorditer tendit in proximũ,& etiam ꝑ exercitium bonorũ operum in seipsum.Sicut.n.videmus, ꝙ mũdus habet duplicem partem.s.superiorem,q̃ est clara,& lympida,vbi sunt planetæ,& lux,& vbi tenebræ, & nubila non ascendunt, & inferiorem,q̃ impressionibus subiacet, & quæ ventis & turbinibus agitatur,sic verè in mundo spirituali.i. in Ecclesia est spiritualiter duplex status.s.contemplatiuorum,qui clari sunt,& quiete sursum in Deũ erecti,& ab omni motu exteriorũ sollicitudinum alieni,sed potius stellis.i. sanctis familiares,& vicini,item status actiuorum, qui.s.terrenorum negotiorũ curis aguntur,& qui hic inferius tu rbinibus laborũ & sollicitudinum stimulantur. Deus.n.à principio de aquis creauit volucres,q̃ sursum ascenderent.Et de eisdem creauit pisces,qui in ipsis aquis inferius remanerent & qui in aquis continuè fluctuarent.De quo etiã dicit hymnus.Qui ex aquis ortum genus partim remittis gurgiti,partim leuas in aera.Sic verè spiritualiter Deus ex aquis humanæ fragilitatis ordinauit duo genera ꝑsonarum.s.contẽplatiuos,qui sursum ascenderent in altum volando & cogitando mentaliter,& pisces.i.actiuos, qui inferius in statu subdito,negotijs intenderent temporaliter.De istis duabus vitis accipitur cõiter figura Luc. 10.de Maria,q̃ dñm quiescendo audiebat,& de Martha,q̃ circa ministeriũ laborabat, quia,s. contemplatiui quieti mentis insistunt. Actiui verò laborib⁹ erga proximos assistunt.Et si tu q̃ris,propriè quid est actiua vita,Audi Bedam super Luc.10.vbi dicit sic . Actiua vita est cibare esurientẽ, docere ignorantem, corrigere errantem, curare infirmantem,ad humilitatem reducere superbientẽ. De cõtẽplatione verò si quæris quid est.Audi Hug.libr.de arca mistica.vbi dicit,ꝙ contemplatio est libera mentis perspicacia in diuinæ sapientiæ consideratione suspensa. Nota, ꝙ actiua vita commendabilis est,

Quia quo ad statum est securior,
Quia quo ad proximum est vtilior,
Quia quo ad meritum est opulentior.

¶Est dico primo securior. ista. n. non est ita difficilis.aut ardua sicut alia,& ideò nec ita periculosa. Icarus.n.filius Dedali,idcirco perijt,quia volare altius præsumpsit: Si enim iuxta patris ꝑceptum mediocrius volasset, nunquam in mari calore pennis liquescentibus perijsset. Vnde versus. Icarei nati memores,estote parati Iussa paterna pati,mediũ tenuere beati.Sic verè dico,quòd securius est in vita actiua idest in statu mediocriter viuere, quàm nimis, arduè in vita perfecta & contemplatiua velle volare.Multi enim sunt, qui si inferius remanerent in actiua vita securè transirent, quique indiscretè appetunt ardua, damnationem incurrunt. Quod figuratum est Deuter. 20. vbi imperfecti remittuntur à bello, &c. Melius enim iudicauit legislator, ꝙ do-

quòd domi remanerent, q̃ꝙ in bello cederent, aut perirent, vnde Isido. 3. de immobi. Vtilius est inquit, in actiua saluari, q̃ in contemplatiua damnari, quia & Loth in peruersa ciuitate iustus fuit, & in monte peccauit. & Greg. in moral. Cũ ad contemplatiuam vitam idonea discretione non sufficis, solam actiuã securius tene. Est igitur status securior. ¶Secũdò dico, ꝙ actiua vita est status proximo vtilior. Generali-
B ter. n. inter fructus illi, qui minus ad medicinam solent valere, consueuerunt ad nutrimentum plus proficere. Vnde cũ duæ sunt species amygdalorum, dulces. s. & amaræ, constat, ꝙ licet amaræ plus proficiunt medicinæ, dulces tñ plus cõpetunt nutrimento. Sic verè dico, ꝙ amari. i. contemplatiui, & pœnitentiæ dediti, in se virtuosiores, & spirituali medicinæ meliores sunt. Dulces tñ. i. actiui ad nutriẽdum proximũ plus proficiunt, in quantum erga alios dulces fiunt. Vñ prosper.. lib. de contemplatione. Actiuus suscipiendo peregrinũ, vestiendo nudum, gubernando subditũ, rediměndo captiuum, tuendo violenter oppressum, ab omnibus iniquitatibus se depurat, & vitam suam bonorum operum fructibus
C locupletat. Est igitur vita actiua proximo vtilior. ¶Tertiò dico, ꝙ ipsa est merito maior. Et terra. n. & arbor plus in valle fructificant, q̃ in monte, & aĩalia magis impinguantur in hyeme, quã in æstate. Sic vere plus solent quãdoq; fructu & pinguedine meritorum repleri illi, qui in valle actiuæ vitæ, & in hieme laborum exteriorum vtilitati reipublicæ militant, q̃ illi, q in monte, & æstate contemplatiuæ vitæ perseuerant, vñ Bern. super Can. ser. 9. Noli nimis insistere oculis. contẽplationis, quia meliora sunt vbera ꝓdicationis. Nam etsi Rachel fuit formosior, Lya tñ fuit fecundior. Dicã breuiter, ꝙ multi sunt quibus actiua vita esset fructuosior, vtilior, & securior, quàm cõtemplatiua. Exemplo auiũ nocturnarum, quarum oculis lux lunæ est contẽperantior, q̃ lux solis, quia. s. in arduis, & spiritualibus non sufficiunt aspicere, immo faciliter possent errare, & oculos veri intellectus perdere, qui tñ in lumine lunæ. i. in regimine terrenorũ possent sine periculo pertransire. Sicut ad literã videmus de quibusdam sæcularibus, clericis, & sapientibus mundanis, qui qñ volunt de theologicis disputare, & mẽtem suam in difficultatibus eleuare, faciliter solent deficere, & errare, qui tñ tẽporalia iustè sciunt regere, & actiuæ vitæ sine periculo deseruire. Et de istis exponit Grego. in moral. illud euãgelicũ. Si oculus tuus scandalizat te, proijce eum, &c. bonũ est tibi luscum ad vitam ingredi, quam cum duobus oculis in gehẽnam mitti. Nã vt ait idẽ, melius est homini ꝙ oculus intellectus, qñ se erigens ad ardua scandalũ erroris generat, eruat, hoc est, ꝙ à talium inquisitione supersedeat, & cũ vno oculo, idest cum sola discretione tẽporaliũ iuste & piè viuatur, q̃ ꝙ duos oculos habens. i. de vtroq; se intromittere & iudicare volens, in tenebras exteriores mittatur. Ad quod etiã applicat idem Grego. ibidem illam figurã Exod. 19. vbi dñs legem in monte traditurus, ꝓcepit populum longè stare, & bestiam, q̃ montem tangeret, lapidari, ad denotandũ, ꝙ mõtem & arduitatem diuinorum secretorum populus, & bestiæ. i. simplices non debent tangere curiosè inquirẽdo, sed de longè stare, veraciter credendo, & simpliciter confitẽdo alias pro certo valde sunt reprehendendi, & lapidibus. i. duris repræhensionibus obruendi. vnde Grego. ibidem dicit. Nimirum, inquit, peruersæ menti esse expedientius potuisset, vt occupata mundo, terrena negotia ageret, q̃ per contemplationis studia ad perniciem multorum vacare. Sic igitur patet, quòd in multis, & quo ad multos actiua vita, præfertur contemplatiuæ. Quia

Securior quo ad statum,
D Vtilior quo ad proximum,
Fæcundior quo ad fructum.

¶Adhuc tamen nota hic, ꝙ cõtẽplatiui & actiui sunt, in differentia quadruplici, quidam sunt soli actiui, & ad contemplandum penitus inertes. Quidam solum cõtemplatiui, & circa actiuã, seu negotiorum regimen pœnitus ignorantes. Quidã sunt actiui, & contemplatiui in vtriusque statu valẽtes. Quidã nec actiui, nec contemplatiui, ab vtraque vita deficientes, & vitam malam, & voluptuosam sectantes. Triplex igitur status bonorũ ꝓdictus similis videtur folliculis, qui sunt in rosa, quorum quidam sunt ex toto, quidam ex nullo, quidam partim imberbes, & partim barbati, Similes etiã sunt Aquilis quarum ſm Pli. quædam ꝓdantur solum in aere, quædã solũ in terra, & in aqua, q̃dam sursum in aere, & quãdoq; deorsum natando in aqua. Vnde etiam ego Aquilã recolo me vidisse q. habebat vnum pedẽ acutorum vnguiũ, & digitorũ fissorum sicut hñt aues ꝓdales, alium verò pedẽ habebat latum & clausum sicut Anser, & cæteræ fluuiales, ita ꝙ cũ vno pede sursum in aere rapiebat, cum alio verò in aqua natans inferius se regebat. Sic vere dico, ꝙ in mũdo tres species sunt iustorum. Quidam ex toto barbati. i. ex toto spũales & contẽplatiui, & barbã spiritualis sapientiæ ꝓditi. Quidã ista barba carent, sicut sunt simplices sæculares & actiui. Quidam vtranque naturam participant, sicuti sunt prælati, qui qñq; sunt actiui, qñq; contemplatiui. Quidam. n. istorum cũ primis aquilis solum volant sursum cœlestia contemplando, q̃dam solum deorsum terrestria gubernando, quidam nunc deorsum nunc sursum, sicut boni ꝓlati spiritualia & tẽporalia ministrando. Figurati in Moyse, qui nunc in mõtem ad Dñm ascendebat, nũc in valle ad populũ descẽdebat. Quia re uera quidam sunt optimi in spiritualibus, nihil vero valent in tẽporalibus, & ecõuerso, quidã, qui optimè talia administrant, sed de spiritualibus nihil gustant, quidam verò vtrinque se sciunt regere, & cum contemplatiuis volare, & cum actiuis natare. Breuiter igitur cõcludere possumus ꝙ alti cõtemplatiui rarò fiunt boni actiui, sicut ad literam patet de magnis. & speculatiuis clericis, qui in regimine tẽporalium sunt ignari. Et econuerso boni actiui raro sunt speculatiui. Vnde Greg. 6. mora. Sæpè qui Deum quieti poterant contemplari, pressi occupationibus ceciderunt. Et sæpe qui occupati humanis vsibus viuerent, suæ quietis glãdio sunt extincti. Sic igitur patet, ꝙ quibusdam proficit plus contemplatiua, quibusdam vero actiua & contemplatiua. Et hęc de actiua & contemplatiua generaliter sufficiunt. Vide de sæculari, & negotium. Labor & similia.

Agilis.

Vide vbi Leuis. Motus facilis, Velox, Celer, Cito & similia, quia auctoritates non sunt. A

Agnoscere.

Nota, ꝙ agnoscere in scriptura multis modis sumitur. debet. n. quilibet, A
Agnoscere Deum per fidei illuminationem,
Agnoscere seipsum per suiipsius considerationem,
Agnoscere proximum per charitatem & subuentionem,
Agnoscere subditum per discretam examinationem,
Agnoscere beneficium per gratiam & remunerationem.

¶Dico igitur, ꝙ agnoscere debemus Deum, ipsum vere cre B
dendo. Oĩa. n. quę sunt, superiora sua cognoscunt. Sicut. n. de Elephãtibus legitur, ꝙ ad stellas, & lunã aspiciũt, & eas suo mõ adorant, & tanquam superiores sibi intelligunt. Vñ Pli. lib. 2. ostendit, qũo oĩa quadam naturali agnitione, & quodam, intrinseco sensu cognoscunt motum syderum & naturam, sicut exemplificat de Orige bestia in ortu caniculæ eiulãte, & de cane tũc rabiem facilius incurrẽte, & de ostrea se in plenilunio replente, de formica in interlunio à labore cessante, de fibra ſm lunæ obseruantiã sericũ cõficiente, de heliotropio se continuè ad solẽ cõuertente. Et de multiplici Herba & arbore oĩ anno se ſm solis tempora diuersimodè gubernante. Alibi etiam ponit idẽ doctor qũo Elephas nouilunium sentit, & ad balneũ vadit. Simia ſm lunã tristis, & læta fit. Seleuices lapis sicut luna variaẽ in cœlo, eius imagines in se representat, & ostendit oĩa. Igitur stellas vr̃ agnoscere, & earum influentiam repręsentare. Et illi, quod sibi in natura ꝓponitur, obedire. Sic re uera dico, ꝙ omnis hõ debet suum summum superiorem, à quo omnino dependere agnoscitur cognoscere. s. Deum cœli & eius virtutem, & influentiam percipere, & suam summam bonitatem sentire, & p fidẽ firmissimã ipsum credere, & tenere. n. bruta agnoscunt sydera, satis etiam congruũ videtur rationi, ꝙ etiã hõ rationalis syderum factorem agnoscat, & ꝙ sibi obediat, atque crudat. vnde Ephes. 4. Occurramus oẽs in vnitatẽ fidei, & agnitionis filij Dei. Et Colo. 1. Impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia. Sed quid? pro certo de multis verificatur illud Luc. 24. ꝙ discipuli euntes in Emaus, qui interpretatur mater festinãs, cum quibus dominus in via loquebatur, ipsum minimè cognoscebant, Tenebantur. n. inquit oculi eorum ne eum cognoscerent. Quia re vera multi sunt hodie etiã illi, cv quibus inscriptura quotidie loquitur Dñs. s. clerici, & ɔtiam illi, cum quibus plonaliter habitat. s. religiosi & presbyteri euntes ad Emaus. i. ad matrẽ festiuãtem. i. ad carnalitatem & prosperitatem, q̃ sunt duæ matres non quærentes nisi festa & solatia, quorũ oculi intellectus, visco

visco cupiditatis vel lipitudine carnalitatis vel fumo vanitatis, ita tenentur, & per hebetationem ignorantię ita ligant, quod ipsum nō agnoscūt, nec speculant, quinimo, ipsum prorsus ignorare videntur, inquantum de eo non curant, nec si bi famulantur. Vnde iam verificatur illud. ps. Non erat qui cognosceret eum. Vnde. Gen. 42. Fratres ipse cognoscēs nō est agnitus ab eis. Et Hier. 2. Sacerdotes non dixerūt vbi est dn̄s, & tenentes legem nescierunt me, & pastores p̄uaricati sunt in me. Vnde de illis, qui etiā ex operib. poterāt Deū agnoscere, dr̄. Sap. 13. Non sic charissimi, sed agnouerunt quis esset artifex. Non sic charissimi, sed agnoscamus, eum ipsum vere credēdo, quia sicut dr̄. 1. Thim. 2. Ipse vult omnes homines saluos fieri, & ad cognitionem veritatis, C venire. ¶ Secundo debemus agnoscere nosmetipsos cōsiderādo. Oculus. n. in hoc defectuosus dicitur, quia cognoscit alia & non seipsum. Sic vere illi defectuosi sunt, qui alia cognoscentes, sui notitiam p̄termittunt. Bernar. in meditationibus suis dicit. Multi multa sciunt, sed seipsos nesciunt. Debet. n. hō agnoscere se. s. q̄ vilis in ingressu, q̄ culpabilis in p̄gressu, q̄ tristis & q̄ fragilis In egressu. Dicat igitur illud. 2. Reg. 19. agnosco seruus tuus peccatum meū. Sed de hoc vide infra de videre, vbi inuenies respōsum Appollinis. γνῶθι σεαυτον. Aduerte tamen, quod multi sunt, q. in prosperis nō volunt se cognoscere, dum vero sunt in flagellis, tunc incipiūt se videre cognitionem propriam præsentare, & se esse homines cogitare. Vnde de Balaam loquitur Nume. 24. quod cadens apertos hēt oculos, quia re uera qn̄ hō cadit vel infortunium vel in p̄ctm̄ tunc cognoscit veracius semetipsum, Exemplum de Adam & Eua, qui post p̄ctm̄ cognouerunt se nudos, quia sicut dicit textus. Tunc aperti sunt oculi eorū Hō. n. tūc cognoscit p̄priā fragilitatē, qn̄ se sentit cecidisse in aliquam vilitatē. Et ideo qn̄q; fit, quod deus permittat hominem cadere, vt discat fragilitatē propriam cogitare. Exemplum de Petro. &c. Vide infra cadere. Hō etiam ad infortunium, & tribulationem veniens ad interiora reducit, & ab exterioribus resiliens se cognoscit. Et qui in p̄speris elatus, seipsum ignorauerat, cum labitur, quanta sit humana impotentia in se sentit. Figuratus in Antiocho, de quo dr̄. 2. Mac. 9. quod licet in prosperis existens supra hominem elatus existeret, ex graui tn̄ superbia in agnitionem sui ductus est p̄cussus a Domino plaga. Agnoscamus igitur nosmetipsos con-
D siderando. ¶ Tertio agnoscamus p̄ximos, ipsis subueniēdo exemplo serpentū, qui Marsos & Psillos agnoscunt. Et quāuis omnes lædere soleant, istis tn̄ tāquam notis & proximis parcunt, sicut ponit Plinius & Soli. Sic vere nullus debet esse ita serpentinus & malus, quin notos, cōsanguineos, & p̄ximos recognoscat, & quanquā alijs noceat, quin tamen ipsis faueat atq; parcat, exemplo Ioseph, qui quamuis esset in alto statu & gradu, fratres tn̄ suos quanquam sibi maleficos recognouit, nec ipsis nocuit, immo fauit, & eos secrete fauorabiliter recollegit. Vnde Gen. 45. dr̄, quod ipse cauit, quod nullus alienus interesset agnitioni mutuæ. Vide si vis historiā, & dic, quod est contra multos, qui statim vt ad aliquem magnū statum veniunt nullum dignantur agnoscere prius notum. Eccl. 12. Non agnoscetur in bonis amicus. Vnde Inn. de ambitioso dicit, quod statim vt ad honorem erigitur, priores dedignatur amicos, notos ignorat amicos contemnit, comites antiquos fugit, vultum auertit, ceruicem erigit, fastum, oñdit. &c. Vide etiam in manipulo florum si vis, vel in lib. In-
E no. de vilitate humanæ naturæ. Non sic charissimi, sed agnoscamus proximos, ipsis subueniēdo ¶ Quarto agnoscamus subditos, ipsos examinando. competit. n. vt prælatus agnoscat subdit. i, vt. s. sciat vtrū honore vel vituperio sit dignus. Vn̄ prouer. 27. Diligenter agnosce vultum pecoris tui, gregesq; tuos considera, & bene dicit vultū. i. exteriorem conuersationem, ex qua. s. coniecturat ex homine qualis sit. q. a sicut dicitur Eccl. 28. ad agnitionē hominum, vultus eorū. Nota quō quot sunt homines tot sunt vultus & ēt tot voces s̄m Pli. li. 1. sed de hoc alibi. Aduerte tn̄, quod multi ita mutant vultū conuersationis suæ, quod non possunt bene agnosci sicut sunt hypocritæ, falsi amici proditores & similes. Cōpara tales Sphyngi, quod erat monstrum, s̄m Augu. de ciu. Dei. lib. 18. de quo non poterat agnosci vtrum esset quadrupes vel volatile. sic est de multis. &c. Ideo de talib. dici pōt illud Iob. 4. Stetit quidam cuius non agnoscebam vultum imago coram oculis meis. q. d. Isti sunt imagines, & nō res, & ideo aliud videtur esse quā sint, quare non possunt bene cognosci. Vnde Ecclesi. 16. in populo magno non agnoscar. Nō sic, sed agnoscamus subditos ipsos examinādo. ¶ Quin- F
to dico, quod nos debemus agnoscere bn̄factores, ipsis regratiando. Vn̄ potest exponi illud. Eccl. 44. Agnouit. s. gratus, hō eum. s. benefactorem suum in benedictionib. suis, & dedit illi hæreditatem. Et tamen multi sunt ita ingrati, qđ non cognoscunt hominem, nisi dum accipiuntur ab eodem, vn̄ tunc videntur dicere illud Gene. 38. Agnitis muneribus. dixit Iustior me es. Patet igit, quod multæ sunt bonæ agnitiōes quas debet habere bona persona, vt sic figuretur in beato Petro, q̄ interpretatur agnoscēs. &c. Dilata sicut infra in titulo de Petra. vbi per Petrum intelligitur vir perfectus. vt sic dicat illud Eccl. 24. Ego mater pulchræ dilectionis & timoris & agnitionis & sanctæ spei. Et hoc de agnitiōe sufficit quo ad præsens. Vide infra de Cognoscere (Noscere) Videre. &cæ.

Agnus

Multipliciter accipit in scriptura. Vnde nota, quod per agnum intelligere possumus. A

Iustum conuersantem moraliter,	Dico igitur, qđ agnus signat vi-
Christum hic viuentem humaniter,	
Impium se regentem carnaliter.	rum iustum, dul

cem mansuetū, & pium, quia. s. sicut antiquitus erāt agni p̄cipuæ hostiæ, q̄ Domino offerri possunt sic hodie viri iusti summe sunt acceptabiles domino quādo sibi in Ecclesia offeruntur, Et iō videt, quod de hoc potest exponi illud. 1. Reg. 7. Et obtulit ille holocaustum integrum domino: expone si vis quomodo vir iustus debet esse iteger, & nō diuisus, &c. Tulit itaque Samuel agnum lactentem tenerum. Et ideo q. libet talis potest dicere illud Hierem. 11. Ego quasi agnus mansuetus. Vbi ostenditur quod sicut agnus

Gregem præcedit,	Sic vir perfectus debet exemplari
Pastori obedit,	ter præcedere (Ego) Regulariter
Matrem cognoscit,	succedere (Quasi) Gratificādo co
Irasci nescit.	gnoscere (Agnus) Humiliando vi

lescere (Mansuetus.) ¶ Dico igitur, quod vir perfectus exēplariter præcedit. Ego. Agnus. n. vt cōmuniter vult ire ante gregem, ac si vellet iter alijs demōstrare. Sic pro certo vir perfectus debet alios præcedere per bona opera & exempla, & viā vitæ vniuerso gregi Ecclesię demonstrare, qđ oñdit, cū dr̄ Ego. quia per istud pronomen ego, quod est primæ p̄sonæ, datur nobis intelligi quod nos debemus esse primi exemplares, & præcipue ad bene agendū & ad bonum exemplū alijs ostendendum. vt sic quilibet dicat illud Apoc. 1. Ego sum primus & nouissimus, q. a. s. nos debemus esse primi p̄ boni exempli dationem. Nouissimi per humilitatē & subiectionem. Dilata si vis istud verbū Ego, sicut supra in titulo, de Agricola. Et aduentus Christi, adulatio. Vnde talis exēplaris agnus figuratur Apocal. 21. vbi dicitur, quod in ciuitate Hierusalē lucerna eius erat agnus. Ad denotādū, quod in ciui. Dei Ecclesiæ nulla est pulchrior lucerna q̄ agnus. i. vir iust⁹ & maxime bonus & mansuetus prælatus, qui. s. illuminat, exemplariter vniuersos. vt de tali exemplari viro dicatur illud Io. 1. Ecce agus Dei, qui tollit peccata mundi. Talis igitur exemplariter præcedit. Ego. ¶ Secundo dico, qđ vir perfectus regulariter succedit, quod ostēditur cum dr̄. Quasi. sicut. n. videmus, quod agnus s̄m Isido. talē colorem habet quales habet venas mater eius sub lingua, vnde colori venarū ipsius matris ipse agnus in vellere se conformat, vt dicit ēt Arist. de animalibus, sic vere nos alij debemus nos per imitationem conformare & regulare per exēpla bona matris nostræ. i. nostrorum superiorū & maiorū, quia s̄m quod videmus eos habere venas coloratas sub lingua. i. verba colorata, & honesta nos debemus vellus nostrę cōuersatiōis mutare. s. nos eis conformando s̄m regulā verborū suorū viuendō, eorum bonos actus imitando, quod ostenditur, cum dicitur. Quasi. quod est aduerbium similitudinis, quod ex sua natura aliquid aliud repręsentat, cū sit aduerbium relatiuū ad denotandum quod eorum similitudines, virtutes, & exēpla debemus in nobisipsis repręsentare, & ad eos per imitationis regulam nos referre. Prouerb. 7. statim sequitur. Quasi Bos ductus est ad victimā, & quasi agnus. vt sic quilibet dicat illud Eccl. 24. Quasi myrrha electa dedi suauitatē odoris. Sicut. n. myrrha est spēs amarissima, tamen odorifera, & medicinalis, sic vere, charissimi, nos debemus esse amari p̄ contritionem, odoriferi per famosam cōuersatiōnē, & medicinales per sanctitatē, quod perfectiōnē Quasi igitur myrrha

electa

electa debemus eſſe,vt ſic quilibet poſſit eſſe quaſi agnus co-
ram tondente ſe,qui obmuteſcit. Eſa. 53. Debemus.n.hére
aptitudinem conformitatis(quaſi agnus)Prõptitudinẽ mo
bilitatis(quia corã tõdente.i.coram prælato vel rectore de
bemus ſemper eſſe prompti ad obediendum)Multitudinẽ
humilitatis(quia ſp nos debemus eſſe muti,nihil rñdendo,
ſed humiliter tranſeũdo)vt ſic quilibet dicat illud Oſeę.14,
Ero quaſi ros,& Iſrael germinabit quaſi lilium . Dico igit,
ꝙ vir perfectus regulariter debet ſuccedere , quia.ſ.aliorũ
ſe debet regulis conformare. Quaſi inquit.1.Reg.15. Recẽ
ſuit eos quaſi agnos.¶Tertio dico , ꝙ ipſe debet efficaciter
cognoſcere,Agnus inquit,Agnus.n.talẽ habet vim diſcre-
tiuã,ꝙ inter mille oues ipſe cognoſcit matrẽ ſuã,q̃ lactauit
& genuit eum,& iõ agnus dicitur ab agnoſcendo ſm Iſid.
Sic vere chariſſimi,nos alij debemus habere virtutẽ diſcre
tiuã & cognitiuam,quia.ſ.per gratitudinem debemus ma-
trẽ noſtram.i.benefactores noſtros cognoſcere, & ipſos in
ter alios plus amare.Agnus inquit.Ideo dr̃ Apo. 21. Clari-
tas Dei illuminabit eã,& lucerna eius eſt agnus. Agnus.n.
(ideſt)vir perfectus.Et iõ bene lucerna dicitur,in quantum
diſcreta cognitione luminoſus efficitur,gratificus,& agno
ſcens ſuos benefactores,illuminat regratiatur,clarificat,&
cõmendat. Quod proh dolor eſt hodie contra multos, qui
optime accipiunt beneficia aliorum,nullum tamen benefa
ctorẽ volũt recognoſcere,nec de ipſis amplius cogitare.cũ
tñ dicat Seneca in epiſtola,ꝙ iuſtiſſimum eſt benefacto gra
tiã,& iniuriæ reddere talionẽ.eſt.n.de hoĩb. ſicut de aliq̃b.
aĩalibus,quia q̃dã ſunt tenaces memoriæ , ſicut Canis , qui
eſt animal gratificũ,& optime cognoſcit benefactorẽ ſuũ,
ſicut ẽt Aſinus,& Camelus . Alij ſunt obliuioſæ memoriæ
ſicut Struthio,& Colũba.Solus aũt homo ſm Auicennam
memorat oblita,ſicut etiam dicit Ariſt.lib. 1. animaliũ. Sic
vere inter homines magna eſt differẽtia , quia quidam ſunt
tenacis memoriæ.ſ.boni,& iuſti,q̃ more Canis ſunt fideles,
& per debitam gratitudinem benefactorũ ſuorũ cognito-
res.Alij autẽ ſunt obliuioſi,quia.ſ.tãto vitio ingratitudinis
ſunt repleti,ꝙ ſtatim obliuiſcuntur ſuſcepti beneficij quali
tatẽ.Iſti ſunt ſicut Columba ſeducta non habens cor.Oſeæ.
7.Quia non vr̃ habere cor ad recogitandum beneficia ſibi
facta.Similes illi de quo dicitur Gen.40.Succedentib. proſ-
peris oblitus eſt interpretis ſui. Quapropter proh dolor vi
detur hodie verificatum illud dictũ Simonidis, de quo dr̃,
in lib.de prouerbijs philoſophorum,ꝙ cum ab eo peteret,
quid erat illud in mundo quod facilius ſeneſceret,reſpõdit
beneficium.Heu chariſſimi nõ ſic,non ſimus obliuioſæ me
moriæ,ſed tenacis per gratiarum debitam actionem, nec ſi
mus Columbæ,vel Struthiones per inſipientiã obliuionis
ſed ſimus homines per rationis lympiditatẽ. Simus Canes
per fidelitatis certitudinẽ.Simus Aſini per pænalitatis me-
ſtitudinem.Simus Cameli p ſubiectionis promptitudinẽ,
q̃a.ſ.Camelus qñ onerat̃,ſuper poplites ſeu inclinat̃. Et ſic
ſimus tenacis memoriæ per beneficiorum gratitudinẽ. So-
lus.n.hõ memoret oblita,quia.ſ.pſona rationabilis,quãuis
qñq; videatur beneficia recepta obliuiſci , inquantum non
ſtatim remunerat,quod accepit,loco tamẽ,& tpe debet ea
memorari,& retributione congrua cõpẽſare, Agnus inq̃t.
Communicabit Lupus cum agno,quia.ſ.dato,ꝙ aliquis ſit
Lupus.i.malus,ſi tñ ab eo recipit aliquod beneficium , ipſe
agnus.i.ipſe iuſtus debet nihilominus ſibi gratus eſſe,& bo
na ſua communicare.Eſa.11. Habitabit Lupus cũ agno , &
Leo & ouis ſimul morabuntur.Sit igitur agnus. i.agnoſcẽs
& memorans,quia ſicut dicit Chry.ſuper Matth.homil.35.
Optima benefactorum cuſtos eſt ipſa memoria eorũdem,
& perpetua confeſſio gratiarum.Debemus igitur(chariſſi-
mi)ſi volumus eſſe pfecti,efficaciter cognoſcere. Agnus in
B quit.¶Quarto dico,ꝙ nos debemus cordialr̃ vileſcere.Mã
ſuetus,quia.ſ.quilibet prę humilitate,benignitate,& mãſue
tudine debet vileſcere ſibi ipſi . Nam ſicut agnus eſt animal
manſuetiſſimũ & humillimum . Sic vere nos debemus eſſe
apud noſmetipſos cordialiter & mentalr̃ humillimi , & be
nigniſſimi & manſuetiſſimi Manſuetus,inquit,vñ in ps. Mã
ſueti aũt hæreditabunt terram. Nã vt dicitur 2.Tym.2.Ser-
uum Dei non oportet litigare,ſed manſuetũ eſſe ad omnes
Et iſtud proh dolor eſt contra multos, qui quãuis ſint ĩ ſer
uitio Dei.ſ.in ſtatu Eccleſiæ,vel religionis.non tñ deſinunt
litigare,ſed orare. Non ſunt manſueti,ſed criminib. aſſueti.
Nõ ſunt benignitate dotati,ſed magis crudelitatib. effrena
ti.Et iõ iſti non poſſunt dici agni,per benignitatẽ , ſed ma-
gis Apri,& Lupi per crudelitatem. Sicut.n.Aper eſt animal
iracũdiſſimum,in tm̃,quod in ipſo furoris impetu quaſi ex
certa ſcientia in venatoris gladium ſe infigit, ſic vere multi
ſunt ita ſuperbi,furibundi,& iracundi,ꝙ in ipſo gladio ve-
natoris .i.diaboli.ſ.furore & deſperatione ſeipſos cõfodiũt
& tranſfigunt.Et ſicut aper qñ eſt calefactus crudeliter pcu
tit,& lædit quicquid inuenit,ſegetes ẽt & vineas deuorant,
& deueſtãt ipſi apri,ſic vere furibũdi & iracundi, crudeles
& effrenati tyranni,quicquid eis obuiat & obſiſtit, nõ verẽ
tur rapinis exactionibus,& corporalibus inuaſiõib. infeſta
re,& vineam & meſſem.i.circumadiacẽtẽ patriam deuora
re,& ſuis rapinis,& exactiõibus infeſtare.vnde in ps.Exter-
minauit eam aper de ſylua ,& ſingularis ferus depaſtus eſt
eam.Non ſic(chariſſimi) non , ſed ſimus agni manſueti.ſi-
miles illi de quo dicitur.1.Regum.7. quod Samuel obtulit
agnum lactantem,tenerum integrum in holocauſtum. Ex-
pone ſi vis & dilata.Igitur,chariſſimi,

Mentaliter miteſcamus,
Sagaciter cognoſcamus,
Regulariter conformemur,
Exemplariter præſentemur.

C Et ſic erimus agni.i.viri bo
ni,virtuoſi & perfecti . Et
ſic de quolibet dici poterit
illud Exo.12.Erit. n. agnus
ſine macula maſculus,anniculus. Et ſi vis nota quod iuſtus
poteſt dici

Agnus mentaliter iucundatus,
Agnus moraliter ordinatus,
Agnus cordialiter fœderatus,
Agnus ſupernaliter depuratus,
Agnus ſupernaliter ſublimatus,
Agnus æternaliter premiatus.

Eſt igitur agnus iu-
cundus per ſpiritua
lem lætitiam Sap.19.
Tanquam agni exul-
tauerunt magnifican
tes te dñe.Itẽ eſt agn9
ordinatus per prudentiam.Eſa.5.Paſcẽtur agni iuxta ordi-
nem ſuum.Item eſt agnus pacificus & fœderatus per amici-
tiam & concordiam.Eſa.12.Habitabit agnus cũ Lupo . Itẽ
eſt agnus purgatus per caſtitatem & mũditiã.Leuit.1.Offe-
ret agnũ anniculum,& ſine macula.Item eſt agnus ſublima
tus.i.finaliter in paradiſo per honoris excellentiã. Apo.14.
Vidi ſupra montem Sion agnum ſtantem. Itẽ erit agnus p-
miatus per æternã gloriã.Oſeę.4. Paſcet eos quaſi agnos in
latitudine,& hoc q̃a vixit quaſi agnus tribulationib. ſubiu
gatus per patientiam.Ego quaſi agnus manſuetus qui por
tat̃ ad victimã.Et Iſa.53. Quaſi agnus corã tondente ſe ob-
muteſcit. Patet igitur,ꝙ agnus ſignat virũ virtuoſum.¶Se- D
cũdo principaliter dico,ꝙ agnus ſignat regẽ glorioſum.ſ.
Chriſtum.Chriſtus.n.eſt ille agnus,quem illa ouis ſimpliciſ
ſima beata Virgo protulit in hunc mũdum.Et iõ ſicut vide
mus,ꝙ agnus eſt animal benignum & lętum,ita ꝙ ante gre
gem ludere,ſalire,& currere conſueuit, finaliter tamen fit
aries,munitus cornib.& toti9 gregis ductor,ſic vere Chri-
ſtus humillimus,et benigniſſimus fuit,& ẽt lætitia ſpiritua
li iucundus,quia recte videtur quaſi ludẽs modis varijs,an
te gregem Eccleſię.ſ.exemplum alijs dando,& viam ſalutis
oñdendo diuerſimode ſalijſſe. Salijt .n. de cælo in Virginis
vterũ(ecce via humilitatis)De vtero in mundum(ecce via
caſtitatis)quia.ſ.ſine virili ſemine.De mundo in crucis pati
bulum)ecce via pænitẽtiæ & aſperitatis.)De cruce in infer
num(ecce via miſericordiæ & pietatis)De inferno paradi-
ſum(ecce via contemplationis & felicitatis) Et ideo de ta-
libus luſibus & ſaltibus poteſt exponi illud Prouer. 7. Sta-
tim eam ſequitur quaſi Bos ductus ad victimam , & quaſi
agnus.Et ideo finaliter iſte factus eſt aries,ductor .ſ. gregis
Eccleſiæ,& cornibus.i.auſteritate iuſtitiæ præmunitus . Et
ideo de iſtius agni varijs cõditionibus poteſt exponi illud
Apoc.7.Agnus,qui in medio throni eſt reget eos . In quib.
verbis ſecundum conditiones agni deſcribitur Chriſtus

Quantum ad incarnationem,
Quantum ad conuerſationem,
Quantum ad mortem & paſsionem,
Quantum ad iudicij prælationem,
Quantum ad gloriæ durationem.

¶Sicut enim agnus
Habet pietatem,
Diligit ſocietatem,
Patiens eſt aduerſitatem,
Acquirit ferocitatem.

Sic vere Chriſtus
fuit dulciſſimę be
nignitatis Agnus
(ecce incarna-
tio) grauiſſimæ
ſocietatis, In me-
dio(ecce conuer
ſatio)Firmiſſimæ
[illegible] Qui
eſt (ecce mors
tribulatio)Fortiſſimæ auctoritatis.Throni(ecce iudicij do
minatio

minatio) Altissimæ sublimitatis. Reget eos (ecce gloriæ sublimatio) Nam reuera Christus habuit,

Dulcissimam benignitatem,
Gratissimam societatem,
Firmissimam stabilitatem,
Fortissimam auctoritatem,
Dignissimam sublimitatem.

Fuit igitur in Christo, benignitas dulcissima. Et hoc ostẽditur cum dicitur Agnus. Agnus .n. Grece ẽm Isid. idem est, quod pius latinè, quia sicut agnus est aĩal pijssimũ, & benignissimum, ita Christus, cuius pietas, humilitas, & benignitas summè apparuit in incarnatione, qñ pietate motus homo voluit fieri, vt humanum genus saluaret. Iuxta illud. Agnus redemit oues, Christus innocẽs patri recõciliauit peccatores. Quod prophetæ antiquitus petebant. Esa. 16. Emite agnum domine dominatorem terræ. Et hoc hodie est cõtra multos, qui non habent benignitatem sed crudelitatem, nõ pietatem, sed austeritatem, non mansuetudinis lenitatẽ, sed duritiæ & amaritudinis ruditatẽ. Et ideò isti non agnis, imò Leonibus, & vrsis possunt merito cõparari, quæ. s. sunt aĩalia

Non pia, sed crudelia,
Non simplicia, sed immitia,
Non modesta, sed infesta & iniqua.

Nam sicut ista animalia domesticas, & simplices bestias deuorant, sic & hoĩes impij & iniqui per rapinas & vsuras alios depauperant, quod maximè verum est de malis principibus, officialibus, prælatis, iudicibus, & balliuis, quorum totus appetitus est ad impietates & crudelitates, & iniustitias, exercendas. Ideò de talibus dr̃. Prouer. 28. Leo rugiẽs, & Vrsus esuriens, principes super populum pauperem. Isti enim quamuis exterius videantur agni in conuersatione, inueniũtur Leones in malorum operum crudeli executione. Vnde illud Esai. 11. Habitabit Lupus cum Agno, & Leo & ouis simul morabuntur. q. d. Isti quamuis esse debeant, & videatur agni & oues, sunt tamen in ueritate lupi & leones. Apoc. 13. Habebat cornua sicut agnus, & loquebatur, sicut draco. Nõ sic Christus (charissimi) non, quia pro certo ipse habuit dul-
E cissimam benignitatem, quia agnus. i. pius. ¶ Secũdò dico, ꝙ ipse habuit gratissimam societatem. In medio inquit. Agnus .n. multum diligit societatem, & de ea inuenta lætatur, de ea autem amissa tristatur. Sic verè Christus semper voluit viuere in societate, communitate, cõcordia, & vnitate. Et etiam hodie multum vult, ꝙ hoĩes per amorem & gratiam socientur. Quinimmo qñ ab eo per pctm̃ separantur, per pietatem dolore permouetur. Vnde ipse dicit Prouer. 8. Delitiæ meæ esse cum filiis hoium, quia verè magnæ delitiæ sunt homini bono esse cum hominibus. i. habere familiaritatẽ cũ personis bonis rõne vtentibus & discretis. Et sic fecit Christus. qđ ostenditur cum dicitur in medio. Iõ de ipso dr̃ Ioã. 20. Stetit Iesus in medio discipulorum suorum, & dixit eis. Pax vobis, vbi ostenditur, quòd bona societas debet habere

Fidelitatis fortitudinem (Stetit)
Synceritatis sanctitudinem (Iesus)
Aequalitatis rectitudinem (In medio)
Humilitatis subiectionem (Discipulorum suorum)
Communitatis coniunctionem (Pax vobis inquit)

¶ Et istud proh dolor est cõtra multos, quia re uera nõ sunt in medio, sed in angulo, nolunt societatẽ sed partialitatem, non volunt cõmunitatem, sed societatis & familiæ paucitatẽ. Sicut sunt cupidi & auari, qui in domo sua nolent aliquẽ inuenire nisi se. sicut etiã sunt inuidi & superbi, qui dolent, qñ in patria, villa, domo, vel collegio vident aliquos sibi pares. Et tales sunt similes Vulturibus, qui ẽm Gregorium, & Isidò. non patiuntur apud se alios vultures habitare. Et hoc propter hoc quod prædæ circumiacentis patriæ non sufficerent vtrobiq;. Sic verè multi sunt, qui præ inuidia & & auaritia, nõ possunt pati iuxta se in societate villa & patria, aliquẽ sibi similem & conformẽ, vt patet de mercatoribus & vsurarijs eiusdem villæ, quorum alter alteri inuidet. Et hoc est iõ, quia volũt, ꝙ ipsi soli possint habere oẽs prædas patriæ circũiacẽtis. s. oẽs vsuras, lucra & rapinas. Ideò tales possunt dicere illud Hiere. 15. Solus sedebam, qm̃ amaritudine replesti me. Non sic Christus charissimi, quia iste voluit viuere in societate, & communitate. Ideò de tali agno dr̃ Apoc. 14. Vidi supra montẽ Syon agnum stantem, & cum eo 144. milia &c. Habuit igitur gratissimam societatem. In medio inquit.
F ¶ Tertiò habuit firmissimam stabilitatem, qui est inquit. Et hæc fuit firmitas patientiæ, quam habuit Christus in passione. Agnus. n. est animal patientissimum. Nam siue spolietur vellere siue cute, non percutit, neq; mordet. Ligatusq; à carnifice, captusq; ab hoste minimè se defendit. Hic videns lupum aliquandiu fugit. Sed tandem subito gradum figit, & sibi non voce vel balatu, sed simplici vultu tantũmodo parci petit. Re vera charissimi, talis fuit Christus in passione. Ibi. n. fuit patientissimus. quia dato, ꝙ ab hostibus & carnificibus & Iudeis fuerit captus & ligatus, nudatus, & spoliatus, vellere, & cute. i. vestibus & pelle per expoliationem & pellis lacerationẽ, nullum tñ percussit se defendẽdo, nec momordit iniuriando, nec balatum alicuius impatientiæ emisit detrahendo & durè respondendo, quia sicut dr̃ Esa. 53 Cum male diceretur, non maledicebat. Iste aliquando videns lupum. i. populum Iudaicum fugit. dans. s. exemplum in figuris Ioan. 10. Iesus autem se abscondit & exiuit &c. Sed finaliter adueniente hora passionis subito gradum fixit per constantiæ firmitatem, luporumq;. s. Iudæorum sæuitiã expectauit, & non pedibus fugiendo, non cornu percutiendo, nõ voce iniuriãdo, sed simplici vultu patienter sustinendo, luporum istorũ malitiæ se subijciendo. Ideò dr̃ Esa. 53. Sicut ouis ad occisionẽ ductus est, & sicut agnus coram tondente se obmutescit, & non aperuit os suũ. De huiusmodi agni passione habemus exemplum in naturis aĩalium. Leopardus. n. qñq; domesticatur, & à venatoribus ducitur ad prædandum, sed dr̃, ꝙ qñ prædam suã perdit, furore repletus, insurgit in suos venatores, qui statim ostendunt ei agnum occisum & sanguinem, & sic eius feritas pacificatur & domatur. Sic verè (charissimi) Leopardus Deus pater, primo fuit domesticus ante peccatũ, sed qñ prædam suam. i. humanum genus per peccatũ Adæ perdidit, summè est iratus, in tm̃, ꝙ etia venatores suos, qui ipsum ducebant. i. sanctos patres, qui in ipsum credebant, deuorabat, & in inferno recludebat. Sed verè à tẽpore quo agnus. i. Christus filius suus fuit occisus ꝑ passionẽ, pacificatus fuit, & humano generi reconciliatus. & de cætero cessauit hominibus inferre nocumẽta. Figura Exodi. 12. Vbi ad hoc, quòd filij Israel liberarentur ab Angelo. s. percutiente, & de Aegypto educerẽtur, & in terram promissionis deducerẽtur, dominus præcipit occidi agnum immaculatum & masculum, & eius sanguine domos filiorum Israel signari, & sic liberati sunt & saluati. Sic ad hoc, ꝙ humanum genus de Aegypto. i. de mundo vel de inferni periculo ad terrã promissionis paradisi deduceretur, & ꝙ ab Angelo percussore. i. à percussione dãnationis liberarentur, necesse fuit agnum immaculatũ. i. Christum innocentem occidi, & eius sanguine domus. i. conscientias hominum per cõpassionem intingi. Apoc. 7. Vidi agnũ quasi occisum. Nullus. n. malus angelus põt illam domum cordis vel conscientiæ percutere, qui huius agni signaculo, voluerit se signare. 1. Petri. 1. Precioso sanguine agni immaculati redempti estis. Et sic igitur patet, ꝙ Christus habuit firmissimam stabilitatem. quod ostenditur cum dr̃. Qui est, quia istud verbum est signat stabilitatem residentię, vnde Apoc. 5. Dignus est agnus, qui occisus est, accipere fortitudinẽ. ¶ Quartò dico, ꝙ Christus habuit iustissimã auctoritatẽ. G
Throni inquit. Agnus. n. finaliter recipit cornua, & dure percutit. Sic verè Christus finaliter efficietur aries. s. in iudicio vbi cornua asperæ iurisdictionis suscipiet, & peccatores ꝑcutiet, & prosternet. quod ostenditur cum dr̃ Throni, quia. s. tũc habebit sedem in throno iudiciariæ potestatis. de quo dicitur Danie. 7. Thronus eius flamine ignis, rotæ eius ignis accensus, fluuius igneus, rapidusque egrediebatur à facie eius, quia vere in iudicio

Thronus diuinæ iurisdictionis,
Rotæ angelicæ congregationis,
Fluuius sententialis executionis.

Toti erunt ignei ꝑ rigoris iustitiæ sæueritatẽ, quia ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tempestas, valida. Ideò de isto agno dr̃ Apoc. 6. in persona damnatorũ. Abscõdit nos à facie sedentis super thronum, & ab ira agni, qm̃ venit dies magnus iræ ipsorũ. Et de malis dicitur, Apoc. 17. Hi cum agno pugnabunt, & agnus uincet eos. De isto agno dicitur Apoc. 5. Dignus est agnus qui occisus est, aperire librum, & soluere septẽ signacula eius. Quia verè agnus iste soluit, legit, aperit, & percurrit librum humanæ redemptionis. & septem sigilla fuerunt

Incarnatio,
Conuersatio,
Passio,
Ad inferos descensio,

Sic igitur dico, ꝙ iste habuit iustissimam auctoritatem. Throni. ¶ Quintò dico, quòd ipse habuit dignissimam sublimitatẽ,

quia

Resurrectio, quia ipse est rex. Reget inquit
Ascensio, eos. Agnus.n.gregem vt com
Ad iudicium aduentio. muniter præcedit, & lactis v-
bera fugit. Sic Christus per dignitatis excellentiam gregem ecclesiæ militantis & triũphantis dicitur ꝓcedere, gubernare, & regere, & lac æternæ beatitudinis præcipuè possidere, ipsumq; tam sibi, quàm alijs dare. Et de hoc. Apoc. 19. Beati qui ad cœnam agni vocati sunt. Reget inquit eos. Ideò dicit, qlibet beatus illud ps. Dominus regit me, & nihil deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit. Et de ista excellẽtia regis potest figuraliter dici illud Apo. 14. Vidi supra montem Syon, agnum stantem, & cum eo centum quadraginta quatuor milia habentia nomen eius & nomen patris eius scriptũ in frõtibus eorum. Et dr̃ ibi, ꝙ corã illo erant quinq; genera, hominum.s. Citharœdi illi, qui empti sunt de terra, illi, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, illi, qui sequuntur agnum quocunq; ierit, & illi, quorum in ore nõ est inuentum mẽdacium. Oẽs.n. isti cantabant canticũ nouum in cõspectu agni, quatuor aĩalium, & quatuor seniorum. Agnus iste charissimi est Christus. Ioan. 1. Ecce agnus Dei. Iste stat hodie supra mõtem Syon.i. in celsitudine dignitatis æternæ. quæ Syon.i. specula dicitur eo ꝙ Deus ibi continuè speculatur. Cũ isto sunt quatuor aĩalia.i. quatuor Euangelistæ. Seniores sunt patriarchæ. Citharizantes sunt angeli laudantes. In conspectu igitur agni, animalium seniorum, & citharœdorum.i. in conspectu Christi, euangelistarum, patriarcharum, sunt hodie in paradiso illi, qui nomen Dei patris.i. fidem sanctæ Trinitatis in frontibus.i. in publico profitentur. Sunt etiam ibi castitate fulgentes. Qui cum mulieribus nõ sunt coinquinati, veritate vincentes. In quorum ore nõ est inuentũ mendacium, paupertate squalentes. Qui empti sunt de terra, humilitate fluentes. Qui sequũtur agnum quocunq; ierit. Omnes.n. isti digni sunt stare corã agno superius in regno suo, quia acceptus est regi minister intelligens. Iuxta illud Apoc. 7. Qui in conspectu agni amicti sunt stolis albis, & palmæ in manibus eorum. Et clamabant voce magna, salus Deo nostro, qui sedet super thronum, & agnum. Patet igitur (charissimi, quòd agnus noster Christus habet

Fastigij dignitatem (Reget eos)
Iudicij potestatem (Throni)
Patientiæ stabilitatem
Amicitiæ societatem
Affluentiæ benignitatem.

Et sic de Christo nota si vis, quia p agnum intelligit, vir carnalis, simplex & ignorans. Et allega. Vitulus & agnus pascentur simul. &c. vide supra, vbi Accumbere. vbi ponitur. Et allega contra prælatos ignorantes figuram. Vidi supra montem Syon. Et expone contrario modo. Et si vis, nota, quòd agnus habet multas defectiuas conditiones (videlicet)

Impotentiam in resistendo,
Ignorantiam in iudicando,
Insolentiam in exultando,
Immunditiam in conuersando.

Habet igitur impotentiam in resistendo. Sic verè mali sunt fragiles, ad bene operandum & ad vitijs resistendum, permittunt.n. se à carnifice diabolo ꝓtractari, & in grege inferni finaliter congregari, & ibi pro libito deuorari. vnde Actuũ. 8. & Esa. 53. Agnus coram tondẽte se obmutescet. De diabolo vero põt dici illud Esa. 40. In brachio suo congregabit agnos. Et ipsis demonibus simul illud Amos 6. Comedetis agnos de grege, & vitulos de medio armenti. Item habet ignorantiam. Sic mali sunt, vt communiter in spiritualibus ignorãtes. vnde de fatuo iuuene dicitur Prouer. 7. Quasi agnus lasciuiens & ignorãs, & nescit, ꝙ ad vincula stultus trahatur. Item habet insolentiam. Est.n. aĩal insolens petulans & ludicrum. Sic mali in vanitatibus sunt valde læti. ps. Exultauerunt montes vt Arietes, & colles sicut agni ouium. Eccl. 47. Cum leonibus lusit quasi cum agnis. Item habet immunditiam. Est enim animal carnosum & pingue. Sic mali per carnalitatẽ &c. Esa. 30. Pascet agnus spatiosè. Et hoc de agno vitioso, glorioso, virtuoso sufficit.

A **Agon.** Idem est, quod certamen, bellum, pugna. Et accipitur pro tribulatione, tolerantia. Sicut de Christo in passione constituto dicitur Lucæ. 22. quòd factus in agonia prolixus orabat. Et 2. Tymo. 2. Qui certat in agone, non coronabitur nisi qui legitimè certauerit. Accipitur etiam pro tentationis resistentia. Et sic Ecclesiast. quarto. Pro iustitia agonizare pro anima tua. Vide igitur infra in alijs titulis consimilibus,

Aggrauare. Nota, quod aggrauatio nihil aliud A est, quam maioris grauaminis vel põderis appositio. Et sic propriè dicitur illud aggrauatum, qđ est magis graue difficilè & põderosum effectum. Sic igitur breuiter nota, quòd est

Aggrauatio diuinæ ordinationis,
Aggrauatio mundanæ tribulationis,
Aggrauatio criminalis obstinationis,
Aggrauatio naturalis inclinationis.

¶Deus enim aggrauat contra peccatores suam ordinationem, quando.s. figit suam sententiam contra ipsos. Et sic dicitur. 1. Reg. 5. Aggrauata est manus domini super azotios. Itẽ fortuna aggrauat, contra homines fortè tribulationem. 1. Paral. 10. Aggrauatũ est prẽliũ contra Saul. Et Iob. 23. Manus plagæ meæ aggrauata est super gemitum meum. Itẽ aggrauat peccator seipsum, per obstinationem. Obstinatio enim, & mala consuetudo faciunt hominem ad omne bonum ponderosum & grauem. Aggrauat.n. cor, ne itelligat. 1. Reg. 6. Quare aggrauatis corda vestra sicut aggrauauit Aegyptus? Aggrauat aures, vt libenter non audiat. Esa. 6. Excæca cor populi huius, & aures eius, aggraua. Et Zach. 7. Aures suas aggrauauerunt ne audirent, & cor suum posuerũt vt adamantem. Aggrauat pedes ne ad bonum currant. Vnde de bonis dicitur. 2. Reg. 3. ꝙ pedes eorum non sunt compedibus aggrauati. Item aggrauat corpus, & animam per vitiosam inclinationem. vnde Sap. 9. Corpus quod corrumpitur.i. corpus corrũptibile aggrauat animam, & deprimit inhabitatio terrena sensum multa cogitantem. Sufficit. vide infra de Grauitate, Pondere. &c.

Aggredi. Idem est, ꝙ inuadere, vel impugnare. Sed omitto propter paucitatem auctoritatũ.

Agrestis. Dicit illa arbor, vel ille fructus, quæ in agro, vel in horto crescit, quæ.s. aut non fructificant, aut fructus acres & inutiles faciunt. signant igitur, A quia gustui sunt acria, insipida, & amara, opera pœnitẽtiæ, Et sic de agno paschali dicitur Exod. 12. ꝙ cum lactucis agrestibus manducari debeat, quæ quia verè inutiles, & infructuosæ sunt significare possunt peccatores, vel peccata, vel etiam mundi bona. Et sic præcipitur Deut. 20. quòd ligna pomifera nõ succiderentur. Si qua aũt ligna inquit, nõ sunt pomifera, sed agrestia succide. &c. Nõ plus, quia non sunt auctoritates. dato, quòd infinita inuenirentur exempla. vide de agro, A à quo deriuatur agrestis.

Agricola. Nota, quòd multiplex agricola reperitur in sacra scriptura, videlicet,

Prælatus, qui colit agrum exteriorem,
Perfectus, qui colit agrum interiorem,
Beatus, qui colit agrum superiorem,
Mundanus, qui colit agrum inferiorem.

Prælatus.n. colit, agrum ecclesiæ, ipsum debitè regẽdo, seminãdo, purgando, & frequentando. Io. 15. Pater meus agricola est. ¶Perfectus colit agrum cõscientiæ, ipsum mundãdo, & herbis & arboribus.i. gratijs & virtutibus adornando. Colit et agrum paradisi, ipsum contemplãdo; Agrum purgatorij, & inferni, ipsum meditando; Agrũ proprij corporis, ipsum fodiendo & per pœnitentiam macerãdo; Agrum etiam pauperum, ipsum per eleemosynas impinguando. Vnde Gen. 9. Cœpit Noe vir agricola exercere terram. ¶Beatus colit agrum cœlestis patriæ, ibi habitando, & eius fructibus perfruendo, vnde. 2. Tymo. 2. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere. ¶Item mundanus colit agrum splendentis vitæ, & viẽ ipsum amando, & fructum diuitiarum aggregando, & sibi, non pauperibus accumulando, figuratus in illo diuite, cuius ager vberes fructus attulit. Luc. 12. Qui de horreis augmentãdis cogitans, animam nocte illa perdidit. Figuratus etiam in illis malis agricolis, qui vineam sibi locatam retinere volentes seruos patrisfamilias afflixerũt, & iõ vineã perdere meruerunt, & perditionem, & pœnam incurrerunt, quia.s. mali mundani, qui vineam mundi sibi cõmissam, sibi appropriant, & seruos Christi.s. pauperes fructibus eius priuant, dãnationem finalem reportant. Hiere. 51. Collidam in te agricolam & iugales eius. Dicamus igitur in genere, de bono agricola & de malo. Agricola.n. est ille, qui colit agrũ, & potest signare prælatum, qui per diligentiam pastoralẽ colit agrum Ecclesiæ vel religionis. Põt et significare virũ perfectũ, iustũ, & bonũ, q agrũ sui cordis vel corporis, p pniam visitat, atq; colit. Iõ põt dicere quilibet pfectus illud, Zach. 13. Hõ agricola ego sum. Vbi oñdit, ꝙ sicut agricola corporalis tria solet facere, q.s. vt melius faciat negotiũ suũ, solet

Spoliari

Spoliari, Solet spoliari ne vestibus grauetur,
Occupari, ideo homo,quod est animal nudũ.
Roborari, Item occupari vt actibus ꝓbetur,

quia agricola,Item roborari,vt viribus iuuetur. Ego sum inquit.Sic vere loquendo spiritualiter dico, quod si volumus esse spirituales agricolæ,nos debemus

Donis terrestribus spoliari(Homo) Debemus igitur
B Bonis operibus agitari(Agricola) denudari tempo
Sanis virtutibus roborari(Ego sum) ralibus. Homo,

quia.s.vltra necessitatem & indigentiam status nostri nõ debemus tẽporalia cumulare,immo sicut agricola vt leuior, & expeditior sit ad laborandum vestiměta sua deponit,sic, & nos vestimenta nostra.i.exteriora bona mundi debemus quãtum ad effectum deponere,& nosipsos per largitatẽ,& eleemosynam denudare,vt sic ad colẽdum nosmetipsos ꝑ bona opera expeditiores possimus apparere.& hoc oñdit, cum dicitur Homo,quia homo naturaliter est aĩal nudum ad denotãdum,ꝙ cor nostrum debet esse nudũ,& sine affectione diuitiarum,& ab indumẽtis bonorum temporaliũ denudatum.Iuxta illud ps.Diuitiæ si affluant,nolite cor apponere.vt de quolibet possit dici illud Ioã.19.Ecce homo Sicut.n.videmus,ꝙ omnia,q̃ sunt abijciunt sua superflua vestimenta & paramenta,sicut patet de Serpente,qui dimittit pellem,vt renouetur,de arbore,quę dimittit folia vt tandẽ nouis folijs adornet,sic vere nos debemus dimittere, saltẽ quantum ad amorẽ & affectum,pelles & folia exteriorũ tẽporalium bonorum,vt sic virtutib.renouemur,vt sic oneribus alleuiemur,& vt sic cælestib.gaudijs, & præmijs adornemur.Sic vere de multis vr̃,ꝙ non sunt homines, imo recte videntur esse simiæ,quia quamuis habeant effigiem humanam,non est tamẽ nuda,immo cum hirsuto vellere, pelleq; hispida est vestita.Sic vere in mundo sunt multi, qui ꝑ auaritiam ita sunt in pelle hirsuta.i.in vestimentis diuitiarũ & in vellere temporalis possessionis inuoluti & induti,q̃d recte nõ videntur esse homines,sed bestiæ similes,q̃a.s.tota eorũ affectio amor,atq; deuotio est ad delitias huius mũdi.Et iõ de tali homine dicitur in ps. Homo cũ in honore esset,non intellexit comparatus est iumentis insipiẽtibus, & similis factus est illis.Iumentis,inquit,quia.s.sicut iumenta habent faciem pronam versus terram,nõ erectã,sicut homo,sic vere multi sunt,quorum facies. i. mẽs & affectio est totaliter inferius ad terram.i.ad terram ꝑ auaritiã inclinata,& à cœlo & cælestibus penitus retrouersa. Non sic charissimi non,sed simus agricolæ nudi,& à terrenorum amore exuti.Homo inquit. Iuxta illud Esa.61. Filij peregrinorum agricolæ erunt,quia.s.si nos volumus esse veri agricolæ, necesse est,quod nos habeamus

Charitatem & humilitatem(Filij) Debemus igitur
Paupertatẽ & benignitatẽ(peregrinorũ) denudari tempo
Firmitatem & stabilitatem(Erunt) raliter. &c. ¶Se-

cũdo dico,ꝙ nos debemus agitari actualiter. Nã sicut agricolæ se solent cito,& sæpe & multoties agitare,& mouere, sic & nos per bona opera cõtinue debemus moueri & agitari.s.de virtute in virtutem,de bono ad bonũ, de merito, ad meritum.Quod oñdit cum dr̃ Agricola,q̃a agricola potest deriuari ab ago agis,& colo colis,eo.s.ꝙ agẽdo & operando debemus colere nosmetipsos,vt sic de quolibet dicatur illud Gen.9.Cepit Noe vir agricola exercere terrã, & plantauit vineam.Vnde nota,ꝙ talis agricola debet

Celeriter inchoare(Cepit) Debet.n.homo veloci-
Viriliter laborare(Noe) ter incipere. Cepit.Ce-
Stabiliter continuare(Vir) leriter ꝑficere,quia de-
Viriliter se occupare.Exercere. bet esse Noe,qui inter-

pretatur quietus.Stabiliter insistere,quia debet esse vir.Feliciter perficere,quia debet exercere terrã cordis & corporis sui per pænitentiam,& laborem.Quod est cõtra multos qui sunt ita pigri & in carnalibus delitijs cõsopiti,ꝙ nõ possunt se mouere per diligentiam,& laborem,sed semper volunt quiescere,& dormire ꝑ pigritiam & torporẽ. Nõ sic, sed simus agitati actualiter.Agricola inquit.Vnde.2.Mach. 12.Iudei agriculturæ operã dabant.¶Tertio simus roborati firmiter vel virtualiter.Ego sum inquit.quia. s.hõ non potest esse bonus agricola, nisi sit virtuosus & robustus. Q̃d est cõtra multos,qui ita sunt debiles,ꝙ si aliquãdo incipiũt laborare,statim desinũt,atq; cessant.similes columnis, quæ fiunt de lignis mollibus.s.de salicibus,quæ non ꝑseuerãt in sua firmitate,immo statim si aliquãtulum onerant̃,flectuntur,& inclinantur,franguntur,& dissipãtur. Sic vere multi sunt ita debiles,& imperfecti,ꝙ nullũ onus laboris & pænitẽtiæ possunt sustinere immo statim sedent,cessant,deficiũt nec subsistunt cõtra quos dicit Sene.vtere officio, ꝙ semel sumpsisti,turpe est oneri cedere. Quod oñditur cum dicit. Ego sum,quia.s.istud verbũ sum es,signat firmitatem & realitatem essentiæ ad denotãdum,ꝙ essentiales,firmi, & reales,fortes stabiles esse debemus,vt sic dicamus illud Amos. 7.Armẽtarius ego sum vellicãs syncomoros. Et illud Exo. 3.Ego sum qui sum Et 1.Co.3.Dei agricultura,estis. Sic igitur patet,ꝙ spiritualis agricola debet virtuti vigere, labori studere,terrenis carere.Homo inquit agricola ego sum. Et sic patet de bono agricola.¶Itẽ nota, ꝙ agricola põt mihi in malo significato significare mundi diuites, & auaros, C
quorum totus appetitus est circa culturã & regimen agri huius mundi.Ideo de ipsis potest dici illud Gene.25.Factus est Esau vir gnarus venandi,& homo agricola, vbi ostenditur,quod diuites & auari habent hodie infectoriam carnalitatem,quia.s.sunt Esau.qui interpretatur rubens,deceptoriam subtilitatem,quia sunt gnari venandi, afflictoriam cupiditatem quia sunt homines agricolæ,quia scilicet modernis temporibus colunt agrum huius mundi; Quidam

Carnaliter immunda sectando, Habent igitur isti
Fallaciter fraudes frequentando, carnalitatis ifectio
Pænaliter lucra cumulando. nem.Esau, qui in-

terpretatur rubẽs,quia.s.isti sunt per carnalitatem,& luxuriam rubei,sanguinei,& infecti.Sicut.n.videmus ꝙ res,sanguinolenta faciliter maculat cõtingentem,sic personæ, sanguineæ,& carnales faciliter per sua mala verba & exempla maculant,& inficiunt cõtingẽtes.i.socios,& vicinos. Et iõ de talibus rubeis,& carnalibus ꝑsonis potest dici illud Esa. 9.Vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem,& cibus ignis.Vere illi,qui sanguinitatẽ luxuriæ habẽt admixtam ignea,perpetua cõbustione damnabuntur. Narrat philosophus,ꝙ Bubalus summe odit colorẽ rubeum.Et iõ videns venatorem rubeis vestimentis indutum, ad eũ currit, vt eũ feriat,& occidat.Sic vere charissimi,Bubalus. i. Deus naturaliter videtur odire homines luxuriosos,quorũ vestimẽta.i.caro sanguine,& rubedine luxuriæ est infecta. Et iõ, finaliter iste Bubalus tales homines luxuriosos rubicũdos per infirmitatem inuadit,per mortẽ corporis percutit,& ꝑ æternam damnationem occidit,vt de talibus rubeis & infectis carnalib.luxuriosis,& delitiosis,& de tali malo agricola Esau dicatur illud Malach. 1.Esau autẽ odio habui, Iacob autẽ dilexi,quia.s.dominus,sicut diligit Iacob. i.luctãtes,pœnitentes,& laborantes,ita odit Esau, i.carnaliter viuentes,& conuersantes.Isti igitur habent carnalitatis infectionẽ.Esau.¶Secundo dico,ꝙ ipsi habent subtilitatis deceptionem,quia.s.ipsi sunt viri gnari venãdi. Nam sicut vena D
tor ꝑ multas artes & fraudes decipit bestias, atq; capit,sic mali & peruersi in hoc mundo habẽt infinitos modos decipiẽdi & defraudãdi,& eos diuersimode illaqueãdi,& capiẽdi,sicut patet de auaris,& vsurarijs,qui pauperes in suis malis contractib.irretiunt & inuolunt & eos exhæredant, depauperant,& defraudant.Istud etiam patet de adulatorib. & proditorib,& de hypocritis,& deceptoribus.Nam adulatores per dulcem eloquentiã,proditores per fictã amicitiam hypocritæ per fictam apparentiam alios decipiunt,& defraudant,ipsosq; capiunt,& venãtur,gnarus inquit venãdi.Ideo dicitur Eccl.13.Venatio Leonis onager in solitudine,sic & pascua diuitum sunt pauperes,Ideo de talib. deceptoribus loquitur scriptura Hiere.5.Inuẽti sunt in populo meo insidiantes velut aucupes,laqueos ponẽtes ad capiendum viros,sicut decipula plena auibus, sic domus eorũ plena dolo.Sicut.n.auceps sibilando trahit & ducit auẽ ad decipulam & ad mortem,sic vere tales per sibilos falsarum ꝑmissionum verborum,& palliationum,audiens decipiunt, & seducunt,& iõ tales sunt similes viperæ, q̃ sm̃ Physiologum sibilando detrahit murenam de flumine, ipsamq; ad sui copula ad littus Maris attrahit,& adducit.Sic vere multi sunt,qui suis sibilis,i.verbis fraudulentis, & deceptorijs murenas.i.pauperes ad sui copulam.i.ad suos malos cõtractus inducunt,& de fluminib.suis,idest de suis omnibus beneficijs,& possessiõib.per vsuras,fraudes,& rapinas eijciũt, & deducũt.Ideo pauperes possunt dicere illud Thrẽ. 3.Ve

natione

natione ceperũt me quaſi auem. Tales.n.figurantur in ipſo Nembroth Gen. 10.q erat robuſtiſſimus venator corã domino. Quia vere hodie tales venatores,& deceptores ſunt mundo cæteris fortiores,ſed caueant ne eis accidat , ſicut Eſau,qui dũ vacaret venationi,perdidit benedictioné ſu.i, Sic vere timeo,quia dũ iſti vacant venatiõibus,& deceptio nibus aliorum,ꝙ benedictione cæleſtis gloriæ priuabunt.
E Iſti igitur habent ſubtilitatis deceptionem . ¶Tertio dico, ꝙ agricolæ huius mundi habent cupiditatis afflictioné,qđ oſtenditur cum dr̃ Homo agricola , quia ſicut agricola nõ habet oculum,niſi ꝙ de labore ſuo habeat fructum luctũ & emolumentum,ſic nec cupidi,& auari ad aliud aſpiciũt niſi quod de ſuis laboribus fructum & lucrum diuitiarum acquirant.vnde tales poſſunt dicere illud Zach.13. Homo agricola ego ſum.Sicut.n.videmus,ꝙ Vrſus eſt animal inquietum,quia ligatum catena quotidie laborat circa ſtipitem mouetur,& agitatur,ſic vere auari & cupidi huius mundi, qui ſtipiti,i.mundo catena auaritiæ ſunt ligati, non ceſſant per auaritiam laborare,diſcurrere,& currere , & circuire, vt lucrũ temporale poſsint acquirere,multa & diuerſa terrarum ſpacia peragere,& tamen ſicut labor Vrſi omnimodo caret profectu, ſic vere finaliter labor auarorum nullũ commodũ eis confert,quinimo damnum infernalis miſeriæ eis infert.Ideo de talibus agricolis dicitur Amos.5.Vocabunt agricolam ad luctum & ad plãctum. Quia vere chariſſimi,illi,qui ſunt agricolæ per auaritiam, vocãtur à Deo per ſui iudicij occultam ſententiam ad luctum & ad plãctũ ideſt,infernalem miſeriam.Patet igitur quod tales habent.

Afflictiuam cupiditatem,	Et tunc verificabitur,
Deceptiuam ſubtilitatem,	illud Iohel.1.Deuaſta
Infectiuam carnalitatem.	tum eſt triticum, con-

fuſum eſt vinum,& elanguit oleum,& confuſi ſunt agricolæ,Et hæc de agricola ſufficiant.

A **Ait.** Videtur eſſe verbum , quod non habet niſi tertiam perſonam præteriti temporis & primam & tertiam præſentis. Quandoque enim dicitur.Aio ait aiunt , in præſenti,communiter vero dicitur ait in prȩterito.Ponitur autem ait pro dixit.Et poteſt poni diuerſimode in ſcriptura, ſecundum materiam in qua ponitur,ſcilicet,

Ordinatiuè,	Dicitur igitur ordinatiuè , vel
Determinatiuè,	determinatiuè ſeu deliberatiuè,
Deliberatiuè,	ſemper enim ſignat fixam,& deli
Comminatiuè,	beratam ꝓpoſiti ordinationem.
Imperatiuè,	ſicut Gen.35.dicitur,quod Iacob
Gratulatiuè.	conuocata omni ſua domo ait.

Abijcite Deos alienos .Comminatiuè etiam dicitur, vnde Ioſeph comminando fratribus ſuis ait.Sic probabo,ſi pacifici eſtis.Geneſ.42. Ponitur etiam imperatiue vbi Chriſtus Mat.9.ait paralytico Surge, tolle grabatum tuum.&cæte. ¶Item gratulatiue.Mat.25.vbi dicitur , quod dominus ait ſeruo bono.Euge ſerue bone & fidelis , intra in gaudium domini tui.&c.Vide de dicere.

Ala. Alæ ſunt inſtrumenta,ſeu membra quibus mediãtibus corpora volatilium ſurſum in aerem ſubleuãtur.Et accipiunt in ſcriptura in bono & in malo.In bono ſignant alas aĩæ.ſ.bonas affectiones deſideria,& voluntates, virtutes & perfectiones,q̃ aĩam portãt,& eleuant ſuperius ab æterna per contemplationem,& ab infimis eleuant per terrenorũ abominationé.Et de talib. alijs dĩ figuralr̃ Apo. 12.Datæ ſunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ. vt volaret in deſertum.¶Item ſignant alas Eccleſiæ,& iſti ſunt boni,prælati,& bonæ pſonæ eccleſiaſticæ,quæ corpus Eccleſiæ ſuis doctrinis & exemplis deferunt,ſuſtinent , atq; portant. Et taliter accipiendo poteſt ſignificare quemlibet virum pfectum,ſub cuius regimine & ꝓtectione cȩteri à demonibus defenduntur,& in fide eccleſiæ congregantur . vnde Matt. 23.Congregat Gallina pullos ſuos ſub alis.¶Itẽ ſignãt alas diuinæ potentiæ,miſericordiæ,& clementiæ, ad quas in tẽtationib.& tribulationib.debemus refugere , & per deuotionem & deſideriũ anhelare.vnde ps. Sub vmbra alarum,
A tuarum ſperabo,donec tranſeat iniquitas.¶Itẽ alæ accipiũtur in malo.Et ſunt alæ malæ affectiones , pſumptiones, & ambitiones,quibus mediantibus anima per ſuperbiã extollitur,& leuatur.¶Itẽ alæ ſunt malæ diuitiȩ,& poſſeſſiones, vel mali malorũ collaterales quorũ auxilio homo quandoque iniuſte ad alta dignitatum officia promouetur. Hiere. 49.Aſcẽdet quaſi Aquila,& euolabit,& extendet alas ſuas, B
Sic igitur nota,quod in ſcriptura inuenio alam

Extentam ad defendendum,	Defendit ala diui
Erectam ad aſcendendum,	uinæ protectiõis
Retentam ſeu retractam ad fouendum,	Per alam enim in
Perflatam ad volitandum.	telligitur diuinũ

adiutorium,& miſericordia,ad quã debemus fugere, ſicut pulli ne à miluo diabolo rapiamur.ps.In tegmine alarum tuarũ ſperabo.Aſcendit ala mentalis cõtẽplationis ſeu affectionis.vnde de iſtis dicitur Eze.11. Eleuauerũt Cherubin alas ſuas,& eleuata ſunt de terra.Cuſtodit ala plati iuriſdictionis ſeu charitatis & dilectionis,q.a.ſ.ad modũ Gallinæ fouet ſubditos.vnde ipſis dicat̃ illud ps. In velamento alarũ tuarum exultabo.Volitat ſeu extendit ala humanæ præſumptionis,& elatiõis.De qua Eſa.18.Veh terræ Cymbalo alarũ,quæ eſt trans flumen Ethiopiæ.¶Diſtinguamus igit̃ breuiter ꝙ ſunt alæ virtuoſæ,quas debemus habere,& ſunt alæ vitioſæ,quas dẽmus horrere.De bonis alis,virtuoſis & ſpũalib.põt exponi illud ſupra dictum Apoc.12. Datȩ ſunt mulieri duæ aquilȩ.In quibus verbis oſtenditur,quòd ſicut alæ ſunt plicabiles,ſunt binæ,ſunt pennatæ,ſic in anima debent eſſe tria genera alarum ſpiritualium,videlicet,

Affectio deſiderans(mulieri)Ecce plicatura
Dilectio confȩderans(duæ)Ecce ligatura.
Diſcretio conſiderans(aquilæ)Ecce pennatura

Habet igitur aĩa ſeu vir perfectus affectionem deſiderantẽ. Mulieri inquit.Sicut.n.videmus , ꝙ ala de ſui natura facilr̃ plicatur,ſic affectio faciliter debet de bono deſiderio , ad bonum deſiderium inclinari,plicari pariter,& conuerti,ꝙ oñditur cum dr̃.Mulieri,quia mulier de ſui natura eſt affectiua deſideratiua.Sicut patet Gene.3.vbi dr̃ de Eua , ꝙ videns mulier lignum,ꝙ eſſe pulchrum viſu, & ad veſcendũ ſuaue ſtatim comedere affectauit, & comedit ad denotandum ꝙ bona ſpũalia & æterna debemus deſiderare, & ardenter affectare,& ad ea per affectionem ſuperius euolare. vt ſic de quolibet tali dicatur illud Apo.12.Apparuit in cælo mulier amicta ſole,& luna ſub pedib.eius,Mulier.n.i.vir affectiuus debet apparere in cœlo,quia.ſ.non debet niſi cœleſtia affectare.Et ideo dicitur,quod debet eſſe amicta ſole, cuius claritas eſt indefectibilis.per quod intelliguntur bona æterna,quæ circa nos debemus ad modum amictus ſemper habere per deſiderium & affectum.Lunam autem mutabilem & variabilem.i.defectibilia mundi bona debemus habere ſub pedibus per abominationem & deſpectũ.Debemus igitur eſſe ſimiles Coturnicibus,quȩ quando trãſeunt mare,vt veniant ad calidas regiones,deſcendũt quandoq; ad mare qñ ſunt fatigatæ volando,vt.ſ.aliqualiter ſup aquã quieſcãt,tunc autem ne à profectu ſui itineris retardẽtur, miro vtũtur artificio,quia.ſ.vnam alam tenent ſurſum erectam,vt venti beneficio ſemper vlterius trãſeant , cum alia autem ala in maris fluctibus ſe gubernant. vt dicit Iſid. Sic vere,chariſſimi,debemus facere.Cõſtat.n. ꝙ nos habemus duas alas.ſ.rationem & affectionem in terra.Cõſtat,ꝙ omnes habemus tranſire vltra mare.i.vltra amaritudinem huius vitæ vſq; ad regionem paradiſi.Dico igit̃,ꝙ ſi fatigati tẽtationibus & tribulationib.quandoq; deſcendimus ad mare.i.ad amaram mundi proſperitatem,vt habeamus conſolationem aliquam tẽporalé,vtpote,quia neceſſe habemus, aliquod temporale negotiũ miniſtrare,tunc ne forte impediamus à profectu virtutum,vnã alam,videlicet,affectioné, & debemus ſemper ſurſum erigere ad æterna deſideranda, & affectanda.Et cum alia ala.i.cum vſu debitæ rõnis,prudẽtiȩ & diſcretionis,debemus nos in huius vitæ fluctib.gubernare.Et ideo de talibus alis dicitur figuralr̃ Ezech.51,Eleuauerunt Cherubin alas ſuas,& rotæ pariter.Quia vere illi,q ſunt cherubin per ſcientiæ plenitudinem.Illi,qui ſunt rotæ per obedientiæ promptitudinem.Illi , qui ſunt pariter per amicitiæ viciſſitudinem,dico,ꝙ illi debent eleuare alas affectionis ad cæleſtium beatitudiné.Et nota , ꝙ illi Cherubin habebãt quatuor alas,quatuor inqt facies vni , & quatuor pennæ vni, quia.ſ.anima quatuor affectiones , quæ ſcilicet ſunt dolor & gaudium,ſpes & timor,quibus.ſ.nunc ad vnũ nunc ad aliud deſiderium circunfertur . Similis.n.videtur ludoloctæ monſtro marino. De quo ponit liber de natura rerum allegans Ariſtotelẽ,quod quatuor habet alas duas, ſcilicet in facie,& duas in dorſo.Cum igitur facies denotet

præſentia

præsentia, dorsum verò absentia vel futura, possum dicere, ꝙ quatuor istę alæ, quatuor bonorum affectiones denotant, duas.s. quæ versant circa res præsentes, quæ sunt.s. dolor, & gaudium. Et duas, quæ sunt in dorso, quæ versantur circa res absentes & futuras, quæ sunt spes & timor. Iusti autem gaudent de præsentibus bonis, quæ fecerunt, & dolent de præteritis malis, quæ commiserunt, timent vero futura supplicia, q̄ meruerunt, & sperant futura Paradisi solatia ad quæ creati fuerunt. vnde de ista quadruplici ala affectionum, potest dici illud Dan. 7. Alas habebat auis quatuor sup se. Habet igitur vir perfectus affectionem desiderantem. (Mulier inqt.)

D ¶ Secundò habet alias alas.s. dilectionem confederantem. (Duæ.) Ala enim in corpore auis, nunquam est sola immo semper consueuerunt esse binæ & binæ. Sic verè alæ charitatis & dilectionis in anima nunquam consueuerunt esse solæ, immo semper binæ & binæ, quia semper debent esse simul amor Dei & amor proximi. quod ostenditur cum dr̄, Duæ: qa sm Greg. per dualitatem duplex charitas designatur, quia in his duobus tota lex pendet, & prophetæ. Mat. 22. Aquila talis est conditionis, ꝙ in nido suo non dimittit nisi duos pullos, quia si forte tertium genuerit, proiicit, & emittit, & hoc, quia timet grauari si plures pullos, quàm duos, ipsum oporteret nutrire. sicut dicit Pli. Sic verè charissimi, in nido cordis nostri debemus fouere & nutrire duos pullos, (id est) duos amores Dei.s. & proximi, quia si forte tertius pullus se ingesserit, velut amor mundi, ipsum debemus expellere, quia forte ipsum fouendo per auaritiã grauaremur. Et ideò de duabus alis figuraliter dicitur. Esa. 6. ꝙ seraphin duabus alis tegebant faciem, duabus pedes, duabus volabant. Seraphin.n. qui ab incendio denominantur, signant homines, per charitatem feruidos & incensos, quia re uera cum duabus alis (id est) cum duplici charitate ipsi se regunt, & tegunt, & quantũ ad faciem (idest) quantum ad statum interiorem, & quantũ ad pedes (idest) quantum ad statum exteriorem, & quantum ad volatum.i. quantum ad statum superiorem. Et fuit hoc figuratum Exod. 36. vbi dicitur, ꝙ in tabernaculo fęderis erãt duo Cherubin, qui alas suas extendebant, & se mutuo respiciebant, & super arca testamenti sedebant. Isti duo Cherubin signant homines sciẽtificos & perfectos, quia Cherubin interpretatur plenitudo scientiæ, qui re vera debẽt esse duo, quia secundum Greg. Minus quàm inter duos charitas haberi non potest. Et ideò dico, ꝙ isti debent esse in tabernaculo, idest infra Ecclesiam militantem per fidem & deuotionem, sedere super arcam testamenti.i. super Ecclesiam triumphãtem per considerationem & affectionem, & se mutuo respicere per pietatem adiutorium, & subuentionem. Et de hoc, Ezech. 1. Vnumquodque duabus alis tegebat corpus suum. Debemus igitur habere dilectionem cõfederantem. (Duę, inquit.)

E ¶ Tertiò debemus habere discretionem considerãtem. (Aquilæ.) Nã sicut Aquila de sui natura habet esse plumosa & neruosa, sic verè anima debet esse neruosa per operationis fortitudinem, & debet esse plumosa per contemplationis celsitudinem, quia sicut auis plumosa facilius eleuatur ad superiora, sic nos debemus per contemplationem ad superiora consideranda & meditanda faciliter eleuari, quod ostenditur cum dr̄ Aquilæ, quæ est auis velocis motus, alti volatus, & clari visus, & plumosi corporis, neruosi pectoris. Sic anima debet esset velocis motus per orationem, alti volatus per contemplationem, clari visus per considerationem plumosi corporis per virtutem & multiplicem perfectionẽ, neruosi, idest animosi pectoris per feruorem & dilectionem. Vnde Exod. 19. Portauit nos super alas Aquilarum. Figura ad hæc Ezech. 17. vbi dr̄. Aquila grandis venit ad libanum, magnarum alarum, longo membrorũ ductu, onusta plumis, tulit medullam cedri. Aquila illa est homo perfectus, & contemplatiuus, qui dicitur esse grandis per virtutum abundantiam, longus per stabilem perseuerantiam, magnarum alarũ per contemplationis sublimitatem, plumosus, per perfectionis multiplicitatem. Et debet venire ad libanum.i. ad montem cœli per deuotionis propinquitatem. Et sic finaliter poterit habere medullam cedri, idest æternæ fruitionis dulcissimam voluptatem. Simus igitur charissimi alati,

Per discretionem consideratiuam (Aquilæ.)
Per dilectionem confederatiuam, (Duæ)
Per affectionem desideratiuam (Mulieri.)

F ¶ Item nota, ꝙ sunt alæ hominis peccatoris, quibus in altum tollitur per promotionem, & superbiam & elationem. Et de istis dicitur Danie. 7. Ecce alia bestia quasi pardus, & habebat alas quasi auis quatuor super se, & quatuor capita erant in bestia. Et in ista figura ostenditur, ꝙ peccator tripliciter est alatus, (videlicet)

Per pectoralem elationem (Quasi pardus)
Per temporalem possessionem (Habebat alas)
Per supernalem promotionem. (Quatuor capita)

Primo igitur dico, ꝙ peccator est alatus per elationem pectoralem, quia sicut auis per alas eleuatur, extollitur & effertur, sic peccator per alas vanitatis & superbiæ super alios vult extolli, & per superbiam taliter agitatur, ꝙ seipsum nimis repręsentat, alios vilipendit. Et hoc ostenditur cum dicitur figura. Ecce alia bestia quasi pardus, dicitur

Ecce, propter apparentem obscurationem,
Alia, propter rationis alienationem,
Bestia, propter insensatam indiscretionem,
Pardus propter efferatam superbiam & ambitionem.

Nam sicut pardus est animal superbum, elatum, rapax & crudele, cum pelle variè picturata, sic tales superbi, & elati sunt crudeles vt communiter & raptores & pellem exterioris apparentiæ semper volunt habere diuersis & varijs ornatibus, & fascibus picturatam. Et ideò dicitur de talibus, & in persona talium pardorum Oseæ. 13. Quasi Pardus in via occurrã eis. De alis verò superbiæ & præsumptionis eorum dicitur Oseæ. 4. Ligauit eum spiritus in alis suis, Spiritus dico superbiæ. Isti sunt figurati in struthione. De quo dicitur Iob. 39. Cum tempus fuerit in altum alas erigit, deridet equum, & ascensorem eius. Sic igitur patet, ꝙ isti sunt alati per elationẽ seu superbiam pectoralem.

G ¶ Secundo dico, ꝙ isti sunt alati, per possessionem, seu substantiam temporalem. Et hoc ostẽditur quando dr̄, ꝙ ista bestia habebat alas quatuor. Nam sicut alæ sunt circumiacentes corpori, & circa corpus extenduntur, & dilatantur, & illis mediantibus corpus auiculæ sursum fertur, sic verè temporales possessiones, quæ peccatoribus adiacent, & circunstant, multum hodie extenduntur, & dilatantur. Et ideò isti multoties per superbiam extolluntur, quia sicut dicit Augustin. Difficilẽ est vt superbus non sit, q̄ diues est. Sed nota, ꝙ istæ alæ dicuntur quatuor. quia.s. alæ mundanæ prosperitatis consistunt in quatuor rebus

In diuitijs,
In delitijs,
In honoribus,
In scientijs,

Et nota, ꝙ volatilia imperfecta, inueniuntur cum pluribus alis, quàm perfecta. Sicut patet de multis vermibus, qui habẽt sex alas vel quatuor. Aues autem perfectæ non. Sic verè charissimi illi, qui sunt hodie imperfectiores, habent alas.i. temporales possessiones ampliores. Et ideò sicut talia animalia in lege erant immunda, sic tales immundi & fętidi apud Deũ reputantur. Et ideò de istis dicitur Luc. 15. Quod altum est apud homines, abominabile est apud Deum. Isti fuerunt figurati in illa Aquila, de qua supra dicit. Quia vere isti sunt hodie aquilæ grandes per magnæ famæ reputationem. Habent magnas alas & longa membra per bonorum immobilium dilatatam possessionem, Onusti sunt plumis, per mobilium ampliationem. Veniunt etiam ad libanum.i. ad honorem, ꝓmotionem. Et tollunt medullam cedri, i. totius prosperitatis delectationem. Sunt igitur isti alati per possessionem seu substantiam temporalem. vnde Esa. 8. Extensio alarum eius implet latitudinem terræ.

H ¶ Tertiò dico. ꝙ mali sunt alati ꝑ defensionem seu potentiam magistralem, seu fraternalem, qd̄ ostenditur cum dicitur, ꝙ ista bestia habebat plura capita. Quia verè mali in isto mundo habent plura capita.i. plures capitaneos, & magistros, collaterales pariter & sodales, defensores & fautores, & promotores & adiutores, quibus mediantibus sic per quasdam alas ad alta dignitatum & officiorum sublimantur, & extolluntur, efferuntur & prouehuntur. Tales sunt similes cuidam serpenti, què dicitur Hercules occidisse sicut dicit Isidor. qui dicebatur Hydra, qui habebat quinque capita, & quãdo Hercules vnum abscindebat, duo capita pro eo nascebantur. Sic verè mali, & maximè officiales, aduocati, & balliui vendicãt sibi hodie plura capita.i. plures capitaneos & fautores, ꝙ si fortè Hercules strenuus miles.i. Deus talia capita eis auferat, ipsi pro certo statim ꝓcurant ꝓ vno perdito duo acquirere. veruntã finaliter omnia sua talia capita eis auferentur & ipsi ab Hercule.i. ã Deo tẽporaliter & æternaliter occident. Figura Apoca. 19. Vbi ille, qui

qui sedebat in equo albo, pugnabat contra bestiam, quæ habebat plura capita, & quæ ascéderat de abysso, & ipsam vna, cum suo pseudo propheta & cum illis, qui habebat eius characterem, in stagno ignis & sulphuris relegauit. Sic verè chrisissimi, Christus, qui in equo albo purissimæ humanitatis sedet, finaliter contra tales bestias, sic incapitatas, quæ vt communiter veniunt de abysso, (id est) de statu vilitatis & paupertatis, & contra pseudo prophetas eorum. i. contra eorum adiutores promotores, prochenetas, & suarum nequitiarũ fautores, contraq; illos, qui suum portant characterem. i. contra illos, qui suum portant nomen, hoc est dictu contra suos hæredes & successores, q. s. in suis bonis malè acquisitis, eis malè succedunt, pugnabit per mortem temporalem, vt eos in stagno ignis & sulphuris. i. in inferno vbi est ignis. i. ardor inextinguibilis, sulphur (id est) fętor intolerabilis, per dánationem, æternam perpetuò relegabit. De talibus bestijs dicitur ad Titum. 1. Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventris pigri. vbi ostenditur, ꝙ tales mali sunt

Mentaliter errantes (Cretenses id est, tenebrosi)
Verbaliter fallentes. (Mendaces)
Crudeliter furentes. (Quia malæ bestiæ.)
Carnaliter viuentes. (Ventres pigri.)

Et ideò de talibus alatis & eorum alis. i. de talibus malis & eorum fautoribus dicitur Hier. 2. In alis tuis inuétus est sanguis pauperum & innocentum. Alæ. n. diuitum & magnatũ. i. eorum balliui, & consiliarij, quorum consilijs feruntur & gubernantur. Alæ etiam talium malorum. i. eorum magistri, & fautores, pro certo sunt hodie pleni sanguine. i. temporali substantia pauperum & innocentum, quam. s. semper per rapinam, & vsuram rapiunt & extorquent. Zacha. 5. Habebat alas quasi alas Milui. quæ. s. est auis querulosa rapinæ. Et nota ꝙ tales alæ possunt figurari. Ezec. 1. vbi dicitur, ꝙ manus hominis erant sub alis. Quia verè tales alæ. i. tales capitanei, & fautores semper habent manus. s. ad accipiẽdum munera ab eisdem, alis enim ipsos non promouerent, nisi ab eis aliquid manualiter acciperent. Sunt igitur peccatores alati per lateralem promotionem, vel per fraternalem prouisionem. Ité per pectoralem elationem. Item per temporalem possessionem. Pone, si vis, illam figuram mirabilem Zacha. 5. De mulieribus, quæ habebant alas Milui, quę portabant amphoram, &c. Item nota, ꝙ inueniuntur scorpiones alati, &c. vide infra de detractoribus. Item eruca cũ sit vermis, recipit alas, & fit Papilio, & volat cum auibus. Sic viles homines mediãtibus alis diuitiarum, quas acquirunt, fiunt milites, & volãt cum nobilibus. Vide infra de Nobilitate

A Albedo

Nota, quòd generaliter in sacra scriptura reperitur

Albedo mentis,
Albedo carnis,
Albedo cutis,
Albedo vestis,
Albedo vultus,
Albedo cultus.

Albedo igitur mentis signat interiorem innocentiã. Et de hac potest exponi illud Iohelis. 1. Vineam meam decorticauit, albi facti sunt rami eius. Quando. n. vinea animæ decorticatur per confessionem & denudatur, tunc consciẽtia, per innocentiam dealbatur. ps. Asperges me domine hysopo, & mũdabor, lauabis me, & super niuem dealbabor. ¶ Ité albedo carnis signat continentiam puriorem. Et de hoc videbitur infra. de qua Ioh. 20. Vidit duos angelos in albis sedẽtes. ¶ Item albedo cutis signat corporalem pulchritudinem, & decentiam. vnde Leui. 13. vbi dicitur ꝙ si caro, & cutis, q̃ ignis exusserit, albam & rufam habuerit cicatricem, cõtaminabitur &c. ¶ Item albedo vestis honestam signat apparentiam Math. 17. dr̃, ꝙ vestimenta Christi facta sunt alba, sicut nix. ¶ Item albedo vultus signat gloriæ refulgentiam. Vnde Apoc. 7. dicitur de beatis. Hi qui amicti sunt stolis albis, qui sunt & vnde venerunt? ¶ Item albedo cultus, ornatus signat insolentiam vel etiam temporalem designat opulentiam. Et ista est albedo, de qua dicitur, ꝙ Iudæi illuserunt Christum indutum veste alba. &c. Dico igitur, ꝙ albedo est fundamẽtum omnium colorum, purioris & simplicioris naturæ cæteris coloribus, pulchrioris etiam apparentiæ, faciliter tamen maculatur, & eius macula difficulter reparatur. Et talis est rectę puritas innocentiæ, seu candor nitidæ castitatis, q̃a verè ista est virtus cæteris purior pulchrior & gratior, quasi fundamentum omnium aliarum. Maculatur tamen faciliter, p peccatum, & maximè per luxuriæ fœditatem. Et vix, aut nũquam amplius depuratur. Circa quod nota, ꝙ in sacra scriptura reperitur quadruplex albedo scilicet

Albedo puritatis,
Hipocriticæ fallacitatis,
Aeternæ fœlicitatis,
Externæ prosperitatis.

De illis autem, qui sunt albi albedine puritatis, pôt dici illud Luc. 9. Facta est species vultus eius altera, & vestitus eius albus refulgens. B In quibus verbis ostenditur triplex albedo puritatis. s. in mente. in carne, & in veste. Prima est puritas innocentiæ mentalis. Secunda est puritas continentiæ carnalis. Tertia est puritas decentiæ, vel apparentię moralis. Dico igitur, ꝙ nos debemus habere

Mentalis innocentiæ nitorem. (Vultus eius)
Carnalis continentiæ candorem. (Species eius altera.)
Moralis apparentiæ decorem vel splendorem. (Vestitus inquit eius refulgens.)

Habenda est igit innocentia mentalis. (Vultus inquit eius.) Vultus. n. ipsius aïæ est cor, & conscientia, quia sicut vultus est illa pars corporis, q̃ principaliter apparet hominib. sic cor & conscientia est pars illa aïæ q̃ Deus principaliter intueť, & q̃ Deo immediatius pñtať, quia sicut dr̃. 1. Reg. 16. Hoïes vident ea q parẽt, dñs aũt intueť cor. Et iõ sicut videmus, ꝙ hõ summè studet vultũ suũ purũ & mundũ seruare, sic hõ cor suũ dẽt pro virib. seruare in innocẽtię puritate, & oẽm fœditatem peccatorum abstergere, vel purgare, vt de eo possit dici illud Iacobi 1. Hic comparabit viro consideranti vultum in speculo natiuitatis suæ vbi ostenditur, ꝙ ad puritatem innocentiæ habendam requiritur

Supernæ claritatis speculatio. (Viro consideranti)
Internæ vilitatis meditatio. (Natiuitatis eius.)
Externæ sanctitatis imitatio. (Speculo)

Sicut. n. mulier volens seruare faciem puram & albam respicit ad speculum, sic homo, qui vultum cordis sui vult seruare innocentem, atq; purum, sæpe debet respicere ad specula. i. ad aliorum exempla, & se ẽm eorum virtutes, & mores componere, & ornare. Et de tali albedine innocentiæ dicitur figuraliter Apoc. 1. Caput eius & capilli eius candidi sunt sicut lana alba, & tanquam nix, quia vere caput cordis intentionis, capilli cogitationis & affectionis debent habere candorem, & albedinem innocentiæ, & perfectionis. Et istud proh dolor, est contra multos, qui re vera non habent innocentiam, sed nequitiam, non puritatem, sed fœditatem, non albedinem, sed nigredinem, non conscientiæ sanctitaté, sed omnis iniustitiæ prauitatem. Tales sunt similes Cygno, qui quamuis exterius habeat plumam albam, habet tñ interius carnẽ nigram. Sic verè multi sunt, qui quamuis exterius in apparentia videant esse puri, albi, innocentes, & mundi per hypocriticam fictioné interius tñ in conscia sunt nigri, fętidi & corrupti p vitia & pc̃tã. Iõ de talib. vultib. dr̃ Esa. 40. Exsiccatũ est fenũ, & cecidit flos, & decor vultus eius deperijt. Nã in peccatorib. & maximè in hypocritis exsiccať, & extirpať fęnum conuersationis & flos affectionis, & sic deperit decor vultus eius. i. innocentia cordis & intentionis. Non sic charissimi, sed habeamus innocentiam mentalem. ¶ Secũdò dico, C ꝙ debemus habere continentiam carnalem, & hæc est albedo exterior, quæ denotatur cum dr̃. Facta est spẽs altera. Species. n. humana tunc fit quasi altera, qñ per carnis continẽtiã dealbať, quia. s. tenere castitaté vr̃ esse vltra, & extra limites humanę conditionis, quia ẽm Hier. In carne præter carnem viuere, potius est angelicum, q̃ humanum. Et ideo vr̃, ꝙ humana natura alteratur & dealbatur sicut vapor humidus, & aquosus superius in medio interstitio aeris, qui quandoque propter vincentem frigiditatem in niuis albissimæ substantiam cõmutatur. Sic verè charissimi, q̃uis sit hõ naturaliter humidus & aquosus, fluxibilis & carnalis, qñ tñ venit frigus duri timoris, ipsum qñq; taliter concutit & constringit, ꝙ ipsum in niuẽ candidã. i. in hoïem albũ, mundũ, castum & purum alterat, & cõuertit, ita ꝙ ei pôt dici illud. 1. Reg. 10. Inuenies, inquit, cuneum prophetarũ, & insiliet in te spiritus dñi, & mutaberis in virum alterũ. Vbi ostẽdit, ꝙ ad albedinẽ castitatis habendã necessariũ est cõbinari sagaciter, q̃a. s. hõ dẽt sectari societaté bonam & honestam. Cuneũ, inquit, prophetarum. Ité inspirari viuaciter. quia sicut dr̃ Sap. 8. Nõ ero continens nisi Deus det. Insiliet, inquit, in te spiritus dñi. Item commutari seu alterari moraliter. Mutaberis, inquit, in virum alterum. Sed heu proh dolor q̃ pauci sunt hodie, qui hñt talem alterationem, quinimò vr̃, ꝙ multi hñt cõtrariam, & aduersariã, q̃a de albedine castitatis & cõtinẽtię mutantur

tur in nigredinem carnalitatis & luxuriæ. Similes Piperi qđ naturaliter est album. Sed ſm Dyoſ. à Saracenis in furno coquitur, & crematur, & ſic eius albedo in nigredinem alteratur, virtute etiam germinandi priuatur. Sic verè multi ſunt qui quamuis deberent eſſe albi per caſtitatem, quia tñ à Saracenis id eſt à Demonibus in furno tentationum, & in ardore mundanæ proſperitatis coquuntur, ideò in nigredinem luxuriæ alterantur, & virtute germinandi per bona opera ſpoliãtur. Vnde de eis poteſt dici illud Baruc. 6. Nigræ fiunt eorũ facies de fumo qui in domo fit. Fumus. n. Diabolicæ tẽtationis facit per infamiam & luxuriam nigreſcere faciem ſuæ conuerſationis. Tales fuerunt figurati Dan. 4. in Nabuchodonoſor, qui de hoĩe mutatus eſt in beſtiam. quia quamuis tales ſint homines. i. rõnales per naturam, efficiuntur tñ beſtiæ per carnalitatem & luxuriam. quia. ſ. beſtialiter viuentes nõ videntur habere vltima alicuius rõnis. Baruch. 6. Beſtię meliores ſunt illis. Non ſic chariſsimi, ſed ſimus albi & puri per caſtitatem, quia homines albi & caſti Deo placent. Figura Apoc. 3. vbi Deus dicit de innocentibus. Qui vicerit, veſtiet veſtimentis albis. Ideò bene conſulitur Apoc. 3. Suadeo tibi emere aurum &c. vt veſtimentis albis induaris, vt non appareat confuſio nuditatis tuæ. Dico igitur, ꝙ nos debemus habere continentiam carnalem. Facta eſt inquit, ſpecies eius al-
D tera. ¶ Tertiò debemus habere albedinem puritatis quantũ ad apparentiam moralẽ: quia. ſ. veſtitus noſter dẽt eſſe albus & refulgẽs: q. a. ſ. veſtitus nr̃æ exterioris apparẽtiæ dẽt albere in ſe ꝑ ſanctitatẽ & puritatẽ, & refulgere in alios per bonum exẽplũ & honeſtatẽ, qđ eſt cõtra multos, q ſiles ſunt Pici, q̃ naturaliter eſt alba, ſed tãdẽ ſup ignẽ coquit̃, & bullit̃, & ſic in nigredinẽ cõmutat̃, ita ꝙ quicquid ab ea contingit̃, maculat̃. Sic verè chariſsimi, hõ naturaliter dẽt eſſe albus. i. modeſtus, rõnalis & honeſtus, multi tñ ita bulliunt, ꝑ inſolẽtiæ leuitatẽ, & ita coquunt̃ ꝑ luxuriæ fœditatẽ, ꝙ color ſuæ apparentiæ in nigredinẽ malę & inhoneſtæ cõuerſationis mutat̃, ita ꝙ alij per eorũ mala exẽpla inficiunt̃, & maculant̃. Quia ſicut dr̃ Eccl. 14. Qui tetigerit Picẽ, inquinabit̃ ab ea. Non ſic, ſed ſ habeamus albedinẽ honeſtatis. Veſtitus inquit eius factus eſt albus. vt de nobis poſsit dici illud Apoc. 3. Nõ inquinauerunt veſtimẽta ſua, ideò ambulabũt mecũ in albis: q. a dign ſunt. Et ſic patet chariſsimi, ꝙ albedo puritatis diſtinguit̃ in

Innocentiam voluntatis,
In continentiam caſtitatis,
In apparentiam honeſtatis.

¶ Item nota, ꝙ albedo hypocriticæ fallacitatis eſt ſicut eſt nix, quæ exterius pulchra, feces & vias putridas cooperit, atq; tegit, & ita homines decipit, ꝙ dum credunt eſſe in via bona & plana, ipſi cadunt in foueã & in lutum. Sic verè candor hypocriſis, quę exterius in hoĩe apparet, multa immunda vitia & peccata velat, atq; tegit, q̃ interius in cõſcia latiteſcunt. Et iõ hoĩes in talibus decipiunt̃: quia dum credunt inuenire bonã viã. i. hominem virtuoſum & perfectũ, ipſi non inueniunt niſi lutum . i. perſonã vitioſam, fœtidã & corruptã. Figura Leui. 13. Cumque color albus in cute fuerit, & capillorum mutauerit aſpectum, ipſa quoq; caro viua fuerit, lepra vetuſtiſsima iudicabit̃. quia verè chariſsimi, qñ albus color hypocriſis eſt in apparẽtia & in cute, capilli aũt. i. interiores affectiones, & caro . i. cõſcia interius ſunt corrupti, tũc eſt lepra, & infectio peſſima reputanda. Nã ſm Iſid. antiqui ſolebant equos diuerſimodè dedicare: vnde dicit, ꝙ equi albi aeri dedicabant̃, ad denotandum, ꝙ illi, qui ſunt albi per hypocriſim, aeri & vento. i. vanitati, & inani gloriæ deputant̃ &c. Ideò de talib. eqs albis dr̃ Apoc. 6. Et ecce equus albus, & qui ſedebat ſup eũ habebat arcum, & data eſt ei corona. quia verè (chariſsimi) illi, qui ſunt hodie in equo albo. i. in ſtatu hypocritico, ſemꝑ habent arcum. i. pũctionem detractionis & murmurationis, & talibus (quod dolendum eſt) dant̃ hodie coronę (id eſt) ſtatus, & eminentiæ dignitatum. Item nota, ꝙ eſt albedo curioſitatis & proſperitatis. Sicut. n. color albus ſua pulchritudine viſum attrahit & delectat, ipſum tamen diſgregat, lædit, & diſtrahit, atq; aggrauat, ſic mũdi proſperitas, & curioſitas, quæ oculos cordis attrahit ad ſui conſiderationem, ipſos ſolet diſgregare, & diſſoluere per mala deſideria & affectiones grauare etiam, & lædere per malorum appetituũ ampliationem. & ſicut color albus faciliter maculatur, ſic proſpera faciliter deſtruuntur. Et ideo ſicut Herodes illuſit Chriſtũ qñ ipſum remiſit ad Pylatum, qui eum crucifixit, & induit eum veſte alba, ſicut dr̃ Lucæ 22. ſic Deus qñ induit homines veſte alba id eſt, mundi proſperitate, ipſos ꝑ certo vr̃ illudere, & ad Pylatum, & ad Crucem. i. ad Diabolum. & ad Inferni tormentorum finaliter deſtinare. figura Gen. 30. Iacob & Laban fecerunt pactionem, ꝙ Iacob habebat oues varias; Laban autem habebat albas & nigras. Sic verè Chriſtus, & Diabolus videtur inuicem pepigiſſe, ꝙ Iacob luctator Chriſtus ad partem ſuam varios recipit. i. virtutum varietate dotatos. Laban autem. i. Diabolus ad partem ſuam accipit albas pariter, atq; nigras, hoc eſt dictũ, illos, qui albedine proſperitatis fulgent exterius, & qui nigredine peccati & iniquitatis pallent interius. Itẽ nota, ꝙ eſt albedo æternæ gloriæ & fœlicitatis: quia. ſ. iuſti in Regno patris rutilant, atq; fulgẽt. Et de hoc dr̃ Iob. 20. vbi duo Angeli in albis ſedentes apparuerũt mulieribus. Albedo. n. ſtatum immortalitatis, & impaſsibilitatis & æternæ claritatis deſignat. Ideò dr̃ Apoc. 6. Datæ ſunt ſingulis ſtolæ albæ. & Apoc. 7. Hi, qui amicti ſunt ſtolis albis, q ſunt & vnde venerunt? ſequit̃. Hi ſunt, qui venerũt ex magna tribulatione. quia. ſ. in hoc mundo patiuntur aduerſitatẽ, in alio recipiunt ſtolam albam. i. ſtatus immortalitatem & claritatem Pſal. Niue dealbabuntur in ſelmon, mons Dei mõs pinguis &c. Selmon. n. qui interpretatur pax, vel ſenſus, vel fortis imago, vel virtutis vmbraculũ, ſignat Paradiſum, vbi . ſ. eſt pax, quæ non perturbatur. Senſus, qui non offuſcatur, imago, quæ nõ deturpatur, virtutis vmbraculum, vbi anima recreatur. Et ſic iſte eſt mons ſelmon, vbi anima beata claritatis refulgentia dealbatur. Sufficit de albedine.

Aleph.

Aleph. Eſt prima litera alphabeti Hebraici, quæ interpretatur mille, vel doctrina tẽtationum. Et A
eſt titulus præpoſitus quibuſdam pſalmis, & quibuſdam Hieremiæ lamentationibus. Significat igitur illum, qui eſt α & ω, principium & finis. ſ. Deum, qui dicitur mille, qui eſt maior numerus, qui poſsit eſſe propter immenſitatem. Et dicit̃ doctrina tentationum: q. a contra tentatiões nras docet infirmitatẽ. Pſalmi igit̃ nr̃i & lamentationes. i. gaudia nr̃a, luctus, & proſperitates, & aduerſitates ab iſto debent intitulari, & ab eo incipere, & ad eum terminari. Dico igitur, quòd Aleph inuenitur eſſe Titulus laudis & congratulationis,

Titulus confeſsionis,
Titulus eruditionis,
Titulus timoris,
Titulus nitoris,
Titulus vigoris.

¶ Eſt dico titulus laudis. Pſal. Aleph Benedicã dñm in omni tꝑe, ſemꝑ laus eius in ore meo. Item eſt titulus confeſsionis. Pſal. Aleph. Confitebor tibi domine in toto corde meo. Item eſt titulus eruditionis. Pſalm. Aleph. Noli emulari in malignantibus &c. Item eſt titulus timoris. Pſal. Aleph. Beatus vir, qui timet dominum &c. Item eſt titulus nitoris, & puritatis. Pſal. Aleph. Beati immaculati in via &c. ¶ Item eſt titulus vigoris. Proue. 31. Aleph. Mulierem fortem quis inueniet. De lamentationibus verò poſſum notare, quòd aleph id eſt, Deus eſt titulus noſtræ

Aduerſitatis,
Obſcuritatis,
Calamitatis,
Mutabilitatis.

Igit̃ incipiamus ab iſto Aleph. Ab iſto titulo lamentum pro noſtra aduerſitate. ſicut fecit Hieremias volens lamentari deſtructionem Hieruſalem Threnorum 1. Aleph. Quomodo ſedet ſola ciuitas plena populo, facta eſt quaſi vidua domina gentium &c. ¶ Item lamentum pro noſtra ignorantia, & obſcuritate. Thren. 2. Aleph. Quomodo obtexit caligine filiam Syon proiecit in terram inclytam Iſrael. ¶ Itẽ lamentum pro noſtra calamitate. Threno. 3. Aleph. Ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius. Item lamentum pro noſtra mutabilitate. Thre. 4. Quõ obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus. Et breuiter dico, ꝙ in omni actu pſalmi vel lamenti ſemper debemus præponere Aleph (id eſt) Deum, qui eſt principium omnium bonorum operum & virtutum. Sufficit &c.

Alexander.

Alexander. Nota, ꝙ Alexander interpretatur alleuans tenebras, vel auferens anguſtias tenebrarum. Et ſic poteſt ſignificare Chriſtum, qui alleuauit tenebras errorum, & temperauit anguſtias tribulationum & dolorum. Alexander enim fuit Rex orbis & magnificus, & glorioſus, qui cum modica manu ſcilicet, cũ quatuor milibus equitũ & triginta milibus peditum orbem ſubiecit ſm Oroſium. Sic Chriſtus glorioſus & ſublimis cum paucis milibus (id eſt) cum paucis prędicatoribus & Apoſtolis infinitos populos ſuæ fidei ſubiũgauit. Vnde 1. Macha. 1. dicitur A

ꝙ Alexãder egreſſus de terra Cethim debellauit Dariũ, & cõſtituit p̃lia multa, & oĩum obtinuit munitiones. Cethim interpretat̃ fixus. Darius interpretat̃ fertilis, q̃a verè Alexãder Chriſtus de terra fixa, & æterna patria Paradiſi egreſſus, Darium fertilẽ. i. mundum vicit, & contra ſectas errorum cõſtituit prĕlia p̃dicãdo, & earũ munitiones obtinuit, à vana credulitate poplm̃ reuocãdo. Vel ſi vis dic p Alexandrũ, q̃ mũdũ occupauit, & tñ ſatiatus non fuit, & tñ in fine veneno perijt, ſignari Diabolum, vel ambitioſum, qui nõ ſatiatur honoribus, & qui finaliter mortis æternæ ſubiugatur doloribus.

A **Alleluia.** Nota, ꝙ alleluia eſt cantus gaudij & exultationis, qui. ſ. in ſcriptura ſignat gaudium, lĕtitiam, exultationẽ, & laudẽ. Interpretat̃. n. Alleluia, laudate dñm. Et iõ iſtud canticum dr̃ eſſe cãticum beatorũ, qui. ſ. Deum laudando lætantur. Et eum bñdicendo & amãdo cõtinuè occupant̃. Vnde Thobias de cœleſti Hieruſalẽ loquẽs dicit Thob. 13. Per oẽs vicos eius alleluia cantabit̃, bñdictus dñs, qui exaltauit eam, vt ſit Regnũ eius in ſæcula ſĕculorũ. Iſtud eſt. n. canticum Eccleſiæ. quia. ſ. inter cætera, quæ in Eccleſia cantant̃, in Eccleſia alleluia ſæpius replicat̃. Eſt aũt alleluia titulus quorundam pſalmorũ, ad denotandum, ꝙ laus diuina dẽt oĩbus ſumme placere, & ꝙ ipſam debemus præ cæteris indeſinentius replicare, & oẽs pſalmos noſtros. i. oẽs alias cordis lætitias á laude diuina incipere, & intitulare. Igitur laudet̃ Deus de iuſtitia erga delinquentes, De mĩa erga pœnitentes, de munificentia erga triumphantes, de indulgẽtia erga ſupplicantes, de munditia erga innocentes, De clementia erga credentes & eum confitentes. Deus. n. fecit iuſtitiam delinquentib. ideò laudat̃ Apo. 19. vbi dr̃. Audiui vocem in cœlo turbarum multarum dicentium alleluia, laus & gloria & virtus Deo, q̃a vera & iuſta iudicia eius ſunt. Et iterum dixerunt alleluia, & ſeniores adorauerunt dicentes amen alleluia. Item faciet miſericordiam pœnitentibus. Iõ dr̃ in Pſal. alleluia. Confitemini domino qm̃ bonus, qm̃ in ſĕculum miſericordia eius. & alibi Alleluia. Laudate dominũ oẽs gentes &c. Item indulget ſupplicantibus. Pſal. Alleluia. Dilexi, qm̃ exaudiet dñs vocem orationis meæ. Item munificus eſt triumphantibus. Apoc. 19. Audiui vocem quaſi tonitruum dicentium alleluia. Gaudeamus & exultemus: q̃a venerunt nuptiæ. Nuptiæ. n. ſatietatem deſignant, & quandam munificentiæ largitatem. ¶ Item ipſi ſibi complacẽt in innocentibus. Pſalm. Alleluia. Laudate pueri dominum. Et alibi. Alleluia. Beati immaculati in via. Item Deus congaudet credentibus, & eum confitentibus. Et ideò in Pſal. dicitur. Alleluia. Credidi propter quod locutus ſum &c. Et alibi. Alleluia. Confitebor tibi domine &c. Vide infra de laude.

V **Alleuare.** Nota, ꝙ alleuatio eſt Dei & Diaboli. De⁹ enim alleuat hominem miſericorditer ad iuuando ne corruat per deſperationem. Pſal. Alleuat dominus omnes, qui corruunt, & erigit oẽs eliſos. Suum. n. alleuare idem eſt, quod ſuum adiuuare. Item alleuat Diabolus homines per ſuperbiam erigendo, vt corruãt ad dãnationẽ. Vnde põt ſibi dici illud Pſal. Deieciſti eos, dum alleuarentur &c. Vide infra de eleuare vbi ad plenũ. Et de leuare &c.

A **Alleuiare.** Vide de Leuitate.

A **Allicere.** Idem eſt, quod attrahere aliquẽ ad aliq̃d faciendum per verbum, vel nutum, vel factum applauſiuum. ſicut faciũt adulatores. Et nota, ꝙ homo quandoq; allicitur ad bonum, q̃ñq; ad malum. Nota etiam, ꝙ hominem alliciunt ad malũ, carnalia, temporalia, adulationes, munera &c. Sed nihil ad prĕſens: quia non ſunt auctoritates. Vide infra de attrahere, inclinare, inducere. &c.

A **Allidere.** Nota, ꝙ allidere idem eſt quod ad aliquid lædere. Eſt. n. alliſio quando aliquid contra aliquid durum ita impingit, ꝙ quaſi pœnitus diſsipatur. Et ideò in ſcriptura loquendo moraliter per alliſionem intelligitur Tentatio, quæ mentem eneruat, deriſio, quæ manus aceruat, Tribulatio, quæ mala coaceruat, elatio, quæ mentem proteruat. Alliditur dico quis per offendiculum tentationis. Eſa. 64. Alliſiſti nos in manu iniquitatis. Item alliditur per ictum tribulationis. Vnde Eſa. 30. dicitur, ꝙ dominus oſtendet conſummationem furoris ſui, & allidet in turbine & in lapide grandinis. ¶ Item alliditur homo per flatum elatiõis. vnde Pſal. Eleuans alliſiſti me. ¶ Item allidit homo manum ad manum per applauſum deriſionis. Vnde Hier. 48. dicitur Allidet manum Moab in vomitu ſuo, & erit in deriſum etiã ipſe &c. Vide de offendere. Percutere &c.

Alimentum. Eſt illud, quod ad reſtitutionem vel A reſtaurationem humorum, qui per actionem caloris in corpore continuè deperduntur natura aĩalib. eſt conceſſum. Nam quia calor naturalis, & ẽt innaturalis continuè humores diſſoluit & conſumit, iõ neceſſariũ fuit alimentum, quod in humores conuerteret̃, vt corp⁹ aĩalis in ſui ſtatus conditione nutriret̃. vt dicit Auicenna. Sic verè ſpũaliter, chariſsimi, illud eſt alimentum ſpũale, quo humor aĩæ i. eius gratia, virtus, deuotio, & dilectio qñ deperdit̃ reſtaurat̃. Nam quia calor concupiſcentiæ, & ardor mundanæ proſperitatis continuè agit in aĩam ipſam. ſ. per tentationes, & deſideria calefaciẽdo, & mouẽdo, iõ humor deuotionis, & gratiæ virtutis, & pariter meriti in ea continuè deficit̃. Et ideò neceſſe eſt, ꝙ ad hmõi humoris reſtaurationem alimenta ſpũalia continuè miniſtrent̃, quæ quidem alimenta ſunt lectio, deuotio, eruditio, donorum infuſio, & æternĕ gloriæ conſolatio. Talia ergo alimenta ſpũalia debemus appetere, & amare. Iuxta illud Gen. 41. Clamauit populus ad Pharaonem alimenta petens. In quib. verbis oſtendunt̃ tria neceſſaria ad hmõi alimenta habenda & procreanda, ſm̃ tres conditiones, quæ poſſunt in alimentis corporalibus inueniri. ¶ Alimenta. n. corporalia alliciunt, expediunt, proficiunt. Deſiderant̃. n. ab omnibus, iõ alliciunt. Clamauit inquit ad Pharaonem. Cunctis etiam viuentibus ſunt neceſſaria, ideò expediunt. quia. ſ. eis indiget omnis populus. Suſtentant etiam corpus humanum, ideò proficiunt. Alimenta inquit petẽs. ſ. tanquàm proficua, & neceſſaria. Sic verè dico, ꝙ ad iſta alimenta ſpiritualia habenda requiritur, & cõſideratur feruor deuotionis deſideratiuæ. Clamauit enim. Videmus. n. ꝙ omne animal naturaliter & auidè & feruenter ſuum deſiderat nutrimentum, in tantum, ꝙ pro ipſo habendo rugit, mugit, circuit, vociferat, atque clamat, ſicut patet de Vrſo, qui tanta auiditate fertur in ſuum alimentum. ſ. in mel quando poteſt ipſum inuenire, ꝙ non obſtante aſcenſus difficultate, oneris ſui corporis grauitate, apum punctione, mallei percuſsione vſq; ad locum mellis graditur, & aſcẽdit, vt dicit Theophraſtus. Sic verè chariſsimi, tanto ardore & feruore, auiditate, & cupiditate, deuotione, & affectione debemus appetere alimenta ſpiritualia. ſ. doctrinam, gratiam & gloriã, vel Euchariſtiam, ꝙ non obſtante aliqua t̃pali punctione ſeu concuſsione tribulationis vel aliqua grauitate laboris & pœnitentiæ, & vexationis, ibi debemus aſcendere, attingere, & venire, vt ſic poſsimus appetitum & deſiderium ſatiare. & iſte feruor deſiderans oſtendit̃ cum dicitur Clamauit. quia. ſ. clamor vocalis locutionis oſtendit quid ſit ardor mentalis affectionis. Et de hoc Iudith. 4. Clamauit oĩs populus ad dñm inſtantia magna, quod eſt contra multos, qui re vera ad alimenta habenda, ſeu procuranda non ſunt feruentes, ſed torpentes, nõ diligentes, ſed negligentes, non ad hoc laborantes, ſed ad cõtrarium operantes, quia. ſ. non curant hodie de ſpiritualibus alimẽtis. Sed magis de temporalibus & corporalibus nutrimentis, vtilitatibus, & oblectamentis. Sicut. n. Ciconia venenoſis alit̃ & nutritur, cibos aũt delicatos nõ curat, ſic mundi peccatores rebus venenoſis. i. mundi delectabilibus & p̃ſperis nutriunt̃, & ipſa cum totis deſiderijs amplexant̃ Alimẽta aũt delicata. ſ. bona ſpũalia & æterna vilipendunt, proijciũt, & contemnunt. Ideò de talibus malis & malorum alimentis dicitur Geneſ. 47. Dedit eis alimẽta pro equis, & ouibus, & Bobus, & Aſinis. Quia verè mundi bona ſunt tantum alimenta pro mũdi peccatoribus. ſ. pro carnalibus & delitioſis. (equis) pro debilibus & affectuoſis, (ouibus) pro cupidis & laborioſis. (Bobus) pro ſtolidis & deſidioſis. (Aſinis.) Et iſti fuerunt figurati in illo populo carnali Nume. 11. qui non delectabat̃ niſi in alimẽtis Aegypti. ſ. in Cucumeribus, & Peponibus, Allijs, atq; Porris. Nõ ſic chariſsimi, ſed alimẽta ſpũalia nõ corporalia affectemus: quia ad hoc requiritur affectio deſideratiua. Clamauit inquit. Secundo dico, ꝙ circa hmõi alimenta conſideratur collectio. Populus inquit. Nam ſicut videmus, ꝙ alimenta non ſunt vni tantum homini vel animali neceſſaria, ſed omnibus, & ideò omnia animalia naturaliter conueniunt in alimẽtorũ perquiſitione, procuratiõe, & prouiſione, ſic verè chariſsimi alimẽta ſpiritualia, de qui-

bus

bus supra dictū est, necessaria sunt nō vni, sed oīb. Iō oēs debemus inuicē per amorē & concordiā, charitatē & amicitia cōuenire, vt hmōi alimenta possimus prouidere, prouocare. Similes formicis, q̄ ad alimēta pcurandum simul vadunt, simul laborant, simul viunt, & dīr in æstate puident, de quo in hyeme tandē viuant. Sic vere nos debemus tam dē simul per fœdus charitatis viuere, & in æstate ad pcurādū huius vitæ alimēta spūalia, quę tpe futuræ hyemis post hanc vitā nobis proficiat, & valeant, cū diligētia laborare. Populus inquit. Et de hoc pōt dici illud 2. Reg. 13. Ecce populus multus veniebat pariter. Sicut. n. Papa libēter audit collegiū, Abbas capitulū, Rex populū, ita q̄ eis i simul multa concedunt, q̄ singulis nō darent. Sic vere nos oēs per cōcordiā & charitatē cōueniamus, & alimenta gratiæ & gloriæ, cæteraq; Dei bñficia à dño postulemus, facilius poterimus ob inere. Qđ est contra multos, qui in congregatione amoris, vnitatis & societatis nolūt viuere, nec manere, quinimo alter ab altero per rixas, inuidias, & discordias segregant. Et iō non mirū si hmōi alimenta eisdē minime cōferātur. Et de hoc dr̄ 3. Reg. 16. Populus aūt diuisus est in duas partes. Non sic, sed sit in nobis collectio cōfœderatiua. Populus. Tertio dico, q̄ cōsiderat in alimentis refectio exuberatiua, alimenta. Alimenta. n. possunt dici eo q̄ alant mētē, quia sicut alimēta corpalia alunt, & nutriūt, impinguāt, & reficiunt corpus, sic ista spūalia cor & mētē nutriūt spūalr & impinguant. iō dicebat Apo's 1. Thim. 6. Habētes alimēta & quib. tegamur, his contenti simus. Quia vere alimēta mētalis refectionis, & tegumēnta moralis cōuersatiōis dāt hoī sufficientiam æternæ consolationis. Contenti, inquit, simus. Sed heu proh dolor, talia alimēta mentis & aī refectiтiua non accipiunt hodie multi, immo alimenta carnalia, corpalia oblectamenta, q̄ sunt tā aīæ q̄ corpis infectiua. qđ maxime faciūt auari, qui alunt diuitijs, luxuriosi delitijs, superbi vanitatib. iactantijs & extollētijs, plumptuosi vanis scijs curiosi vanis lętitijs, hypocrytę inanib. glorijs. Sicut. n. hō ab infantia veneno nutritus, venenū recipit pro alimētis, sic tales, qui ab adolescentia sua talib. venenosis sunt nutriti, & talib. mūdi bonis delectati & assueti, nō quærūt alia nutrimenta, quia, s. de alimētis spūalib. q̄ mentē impinguāt, & reficiunt, nihil curant. Iō lamentat Iohel. 1. Perierunt alimenta de domo dñi. s. spūalia, quia re uera (qđ dolendū est) in domo domini, i. in religione, vel Eccl'a perierūt, & defecerunt alimenta deuotionis, & dilectionis, & eleemosynæ, & cōpassionis, Eucharistiæ, & cōtēplat onis. Hiere. 52. Nō erunt alimēnta populo terræ. Sed re uera alia alimenta. s. delitiæ & diuitiæ ibidē affluunt, & abundant. nam sicut Aquila nutrit pullos suos carne & sanguine, sic vere Diabolus pctōres nutrit carne & sanguine, i. delitijs, & oblectamētis carnalib. & terrenis. Eccl. 40. Alit. n. animam suam cibis alienis. Bona enim mundi dicuntur aliena, quia aliunde veniūt quia alienis remanēt, & quia a domino nos faciunt alienos Non sic, charissimi, sed habeamus alimenta spūalia, quibus. s. Prælati debent nutrire pecora sibi commissa. Vnde Gen 46. Viri Pastores sunt, & curam habent alendorum gregū, quia re uera, vt dictum est, ista sunt alimenta, quæ tribuunt refectionem exuberatiuā, quæ requirunt collectionē confœderatiuam, quæ faciant affectionē desideratiua. Et si vis, nota, q̄ sunt alimēnta pauperum, quæ sunt exteriora. s. eleemosynæ. De quo Thob. 5. dr̄, quod esuriētes alebat nudisq; vestimenta pbebāt. Item sunt alimēnta deuotorum, q̄ sunt interiora, & ista sunt lectio, deuotio, gratia, Eucharistia, q̄ interius nutriunt piam mentem. Et ista sunt alimenta, quib. debet castrum cordis esse munitum. Vnde illud pdictum 1. Thim. 6. Habentes alimenta, & quib. tegamur, his contenti simus. Vnde Gen. 47. dicit, q̄ Ioseph. alebat fratres suos omnemq; domum patris sui præbens singulis cibaria. ¶ Item sunt alimenta bonorum, quæ sunt superiora. vnde de muliere stellata. i. de anima beata dicitur Apo. 12. q̄ ipsa sumptis alis volauit in desertum, vbi alitur p tempus & tempora. Vide de nutrimento, cibo, & manducare, &c. similia.

A **Alienum.** Dicitur omne illud, qđ non est pprium nostrū. Et dicitur alienus, quasi aliunde natus. Et pōt accipi in bono & in malo. In bono quādo qs est alienus à mundo, vitio, & pctō. Et sic alienus signat viros perfectos, quos mundus non potest vocare suos. Et de hoc in psona Dei dicit Dauid mihi alienigenæ subditi sunt. Et alibi. Mihi alienigenæ amici facti sunt. Vnde & Iob. in psona viri iusti dicebat Iob. 19. Inquilini mei quasi alienū habuerunt me, & quasi peregrinus fui in oculis eorū. ¶ Item pōt accipi in malo, & sic signat illos, qui alieni sunt à Deo, à fide, à gratia, à moribus, à Paradiso. & ita alienus pōt dici tā Diabolus, quā peccator, q̄ mundus. Demones etiā dicuntur alieni, quia quāuis in principio fuerant domestici, in casu tamē facti sunt alieni. Vnde dominus potuit dicere illud Iob. 19. Noti mei quasi alieni recesserunt à me. Isti aūt proprie dicunt Dij alieni, quia. s. ab illis, q̄ sunt à fide alieni creduntur esse Dij. & iō isti adorari prohibent Gen. 35. Abijcite Deos alienos, Et Exo. 20. Non habebis Deos alienos. Et ibidē. Non adorabis Deū alienum. ¶ Dico igitur, q̄ pecca- B tor potest dici alienus, q. a. s. nihil habet commune cū Deo. Sicut. n. videmus, quod alieni, seu extranei non diliguntur, sicut domestici, licet quādoq; ad tps amplius honorantur, quinimo si fit eis solatium seu festū, cito tamen deficere cōprobatur, sic mali non diliguntur à Deo, licet quandoque hic in mundo in diuitijs & promotionibus temporalibus fiat eis à domino breue festum, à quo tamen finaliter sicut alieni recedunt, & impēsos honores tanquā alienos dimittunt. Hier. 30. Non dominabūtur amplius alieni. Potissimè autem mali ecclesiastici alieni dicuntur, pro eo q̄ esse lt̄imi viri Ecclesiæ non videntur, in quantum iniuste in beneficijs alijs personis debitis inducuntur. Ecclesia. n. modernis temporibus similis videtur pdici, quæ fouet filios alienos. Cuculus enim a uis fraudulenter oua sua in nido perdicis fouenda ponit, quæ perdix tanquā sua fouet & diligit ipsi tamen finalr suā nutricē dimittunt, & cū Cuculo tpe suo recedūt, sicut ponit liber de naturis rerum. Sic vere proh dolor Cuculus, i. Diabolus oua sua, scilicet, peccatores perdici, i. Ecclesiæ fouendos tradit, in quantum in nido suo, i. in ipsius Ecclesiæ beneficijs ipsos promouet, & extollit, ita q̄ ista mater Ecclesia sic delusa istos hodie fouet & nutrit, & bona, q̄ debebantur filijs, istis alienis tradit. Iō iam possunt filij Ecclesiæ dicere illud Thr. 4. Hæreditas mea versa est ad alienos, domus nostra ad extraneos. Et Esa. 1. Regionē vestrā corā oculis vestris alieni deuorant. Isti tamē filij alieni quādo sunt bene foti & ditati, de nutrice non curāt, nec ei bona faciunt, aut procurāt, immo matri suæ Diabolo derelicta Ecclesia se sociant. Vnde in Psal. Filij alieni inueterati sunt, filij alieni mētiti sūt, & claudicauerūt à semitis suis. Vnde Hiere. 17. Perdix fouit, quę non peperit, fecit diuitias nō in iudicio, in medio dierum suorū derelinquet eas. Vnde alienis, qui non curant de vtilitatib. Ecclesiarum potest dici illud Baruch. 4. Oblįti enim estis eūm, qui nutriuit vos & cōtristastis nutricem vestram Hierusalem Sic igit patet, q̄ mali ministri Ecclesiæ dicuntur alieni, quos e ia tāquam alienos Deus à ministerio in suo iudicat repellēdos. Vnde isti debent timere illud, q̄ dicitur Num. 3. Si quis alienus accesserit, morietur. In quibus verbis ostenditur, q̄ sicut alienus in terra aliena habitant, semper habet status dubietatē, mētis puerfitatem, quia. s. sp nititur suppeditare illos de partibus Psal. Diripiant alieni labores eius habet et nullā hæreditatē, sæpe patitur diuersitatē, & sic dico, q̄ peccator alienus dicitur. Quia dubius & suspiciosus. Si. quia superb. & præsumptuosus. Quis. Quia egenus & pænuriosus. Egenus. Quia afflictus & laboriosus. Morietur. ¶ Dico igitur, C quod peccator agitatur dubietate. Si. Sicut enim status peregrinorum & alienorum nō est stabilis, neq; firmus, immo semper habent esse in pēdulo, & in dubio, & in incerto, sic vere peccator in vita ista semp est in dubietate timore, anxietate, & incertitudine status sui, q. a, scilicet, teste Ambro. Et de præterito meminit habere quod doleat, & de futuro videt sibi superesse, quod timeat, dubitat enim de interioribus, scilicet, propter criminum immensitatem, dubitat de exteriorib. i. temporalium defectum & tenuitatem, dubitat de posterioribus. s. futuræ damnationis aduersitatē. Iste igitur nihil habet stabile, atque certum, quia sicut dicitur Iob. 15. Sonitus terroris in auribus impij, & cū pax sit, inimicitias suspicatur, quod ostenditur cū dicitur Si, quæ est cōditio naturalis, dubia, & incerta, ad denotādum, q̄ status peccator.. est cōditionatus, dubius, & icertus, mobilis pariter & infirmus. Ideo præ desperatione vr̄ loqui pctōr in Psal.

Quo ibo à spũ tuo,& quo à facie tua fugiã,si ascẽdero ĩ Cęlũ,tu illic es,si descẽdero ad Infernũ ades.Si habitauero in extremis maris &c.Et breuiter quocũq; se vertat pctõr, sp est in dubio,& in incerto.Si ascẽdit in Cælũ p cõsideratione,inde repudiat.Si descẽdit ad Infernũ,ibi cõdẽnat.Si ambulat per mare.i.p mũdũ,ibi flagellat. Nã Colũba est auis dubia,qa si descẽdit ad terrã,dubitat de laqueo,vel sagitta Si ascẽdit ad aerẽ dubitat de accipitre,& breuiter nunq̃ est in tuto quousq; redierit ad foramen. Sic vere,charissimi, pctõr sp dubitat,& timet accipitrẽ.i.Diabolũ,sagittã.i.mortẽ,laqueũ.i.æternæ dãnationis vinculũ, nec vnq̃ est certus, vel tutus quousq; ad locũ,& foramẽ suũ.i.ad Deũ,& ad Ecclesiã,& ad statũ grẽ redierit p charitatẽ,gratiã,& amorẽ. Dubitãt iterũ pctõres in hoc mũdo amittere.s. ꝓsperitatẽ, incurrere pænalitatẽ,& pdere carnalitatẽ.Sed proh dolor ipsi nõ dubitãt amittere beatorũ societatẽ,vł sanctitatẽ, offendere Dei maiestatẽ,& ĩcurrere æternæ mæstitudinis grauitatẽ,Et quare nõ dubitãt,certe qa nõ cogitãt,neq; vidẽt aliq̃d de futuris.Et iõ sicut cæcus,q nihil videt, q̃nq; vbi esset merito dubitãdũ,ibi nõ dubitat,nec timet.Sic vere mali & p malitiã excæcati,q pericula sibi ĩminẽtia nõ vident,timẽt vbi timere nõ deberẽt.s.in mũdi aduersitatib, qa trepidauerũt timore vbi nõ erat timor.Psal. Vbi aũt summe est timẽdũ.s.in Dei offensione,& futura dãnatione, ipsi nõ dubitãt,neq; timẽt.vñ Ecc.7.Sũt,inq̃t,impij,q ita securi sunt, ac si iustorũ facta habeãt.Isti sunt siles Ceruo , qui dũ est in nemore,nihil vr̃ dubitare,imo elatis cornibus circuit,& discurrit.Sed qñ à venatorib.cõcludit,à canib.ꝓsequit, in cordis,& laqueis cõstringit,tũc incipit lachrimari ẜm Isid.dubitare pariter & timere.Sic vere,charissimi,pctõres quãuis sint in statu dubitabili & ꝑiculoso,ipsi tñ nõ vñr aliquid timere,immo cornib.superbiæ elati,ceruicosè, obstinatè,& proterue vndiq; efferunt.Sed ꝓh dolor qñ multitudo Canũ.i.infirmitatũ eos ĩuaserit,qñ venator.i.mors eos in sepulchro cõcluserit,qñ ẽt laqueus diuinę snię eos ĩ Inferno ligauerit,tũc timebũt & trepidabũt,tũc stridebunt, & dubitabunt,tũc ẽt flebũt,& formidabũt,ibi.n.erit fletus & stridor dẽtiũ.Mat.22.Dico igit,charissimi,ꝙ pctõr agitat dubieta

D tate.Si inq̃t.Vnde isti dubitãdo vñr dicere illud Psal. Quo cantabimus cãticũ dñi in terra aliena?¶Scd'o dico,ꝙ pctõr est alienus,qa instigatur peruersitate.s.supbia & ꝓsumptione.Quia alienigenæ,vt cõiter,qñ possunt habere dñium, nitũtur suppeditate illos de partib.quib. deberẽt potius obedire,& eisdẽ pro viribus obuiare.Et hoc est,qd' dr̃ Deu.38. Aduena,qui versatur tecũ,ascendet sup te,& erit superior, tu aũt descẽdes,& eris inferior.Sic vere pctõr tanta aduersitate percutitur,ꝙ ille,qui est alienus à Deo illos, qui sunt eius compatriotæ vicini pariter & propinqui.s.bonos & iustos,quibus tenetur obedire,& maxime ꝑlatos, dominos, & magistros ipse pro certo sp per superbiam nititur suppeditare,vilipendere,& calcare,& eisdem peruerse obsistere, atq; pro viribus cõtraire.Esa.6.versa est in prauũ vinea aliena.Vnde q̃libet à talibus impulsus põt dicere illud Abdiæ. 1.Quis detrahet me in terrã?Et merito,quia sicut dr̃ Iob.9. Qui transtulit montes,& nescierunt hi,quos trãstulit in furore.suo.Vide infra de quis.ꝙ oñditur cũ dr̃.Quis: istud.n. pronomen quis cũ tota prosapia posterioritate & consanguinitate sua vnã habet puersitatẽ,quia sp in oĩ cõstructione vult ꝑire illã partẽ orõnis,à qua regit,& gubernat. vt dicit Priscianus.Io.5.Aliuş ante me descẽdit.Et Ioã.20.Alius discipulus pcurrit citius Petro.Et tñ Petrus erat Prælatus, q poterat rõnabilr ire primus.Sic vere,charissimi,mali peruersi,supbi,& obstinati,sp volũt p superbiã ꝓcedere,illosque post se ponere à quib.debent regi gubernari, & r̃ari.s. bonos prouidos & maturos.Et maxime suos Principes,& Pręlatos,ꝙ potissime vr̃ inter clericos & religiosos,vbi mali peruersi & obstinati,& superbi sp volunt alijs ꝑeminere. Quis inquit.Isti sunt siles Hirco,q q̃uis sit aĩal fętidissimũ, si tñ sit in vno grege sp,vt cõiter, vult oẽs alios pcedere,& ante oẽs alios primus ire.Sic vere,charissimi,q̃uis pctõr sit fætentissimus per luxuriã,infamiã & pctm̃,alios tñ per supbiã,vt cõiter,vult anteire.Iste est igit Quis.vnde Esa.22.Tu qui es,aut quasi q̃s es.vbi oñditur,ꝙ isti sunt despectiuæ cõditionis(quia dr̃ tu es)ꝓsumptiuæ volitionis(Quis)disiunctiuæ dissensionis(Aut)defectiuæ durationis:quia ipsi proprie non sunt,sed quasi sunt(quasi quis es)Ideo de talib.alienis potest quilibet bonus dicere illud Psal. Alieni insurrexerunt aduersum me.quia.s.tales insurgunt cõtra bonos, q̃bus debuerãt obedire.stimulantur igitur puersitate. Quis inquit.¶Tertio dico,ꝙ peccator dr̃ alienus, quia spoliatur E

hæreditate.quod ostenditur cum dr̃ Alienus accesserit. Sicut.n.alieni,vt cõiter,non habent hæreditatem in terra aliena,in qua sunt,sed communiter bonis mobilibus acquisitis & aduentitijs sunt cõtenti,sic vere,charissimi,pctõres nihil habent in hæreditate paterna Paradisi.immo bonis mobilibus,aduentitijs,i.bonis tpalib.defectibilibus, & accidentalibus,mundanisq; prosperitatibus sunt contenti.qd' ostenditur cum dicitur alienus.quia.s.isti quasi aliunde nati alieni sunt,& extranei ab hæreditate Paradisi.Iõ possumus dicere de eo illud Prouer.5.Ne des alienis honorẽ tuũ,ne forte impleantur extranei virib.tuis,& labores tui sint in domo aliena.Sed scitis, ꝙ recte vr̃, quod talibus accidat sicut pullis Aquilę.Aquila.n.alienat,& proijcit vnum à se de pullis suis,quia vltra duos non vult nutrire.Sed est quædã auis quæ dr̃ Iryn ẜm Aristot. quæ inueniens huiusmodi pullum ita à patre suo alienum & proiectum, ipsum in filium recipit,& adoptat.Sic vere,charissimi,qñ verus Aq̃la Deus homines pctõres à se alienauerit,& nido suo.i.hæreditate Paradisi priuauerit, & ipsos ab amore & grã sua abiecerit & repudiauerit,statim inueniunt aliũ receptorẽ.s.Diabolum, seu mundum,qui nullum consueuit degenerem refutare,q statim ipsos recipit & adoptat,& bonis,& prosperis huius mundi nutrit,& recreat,& impinguat. Et iõ de mundo , & Diabolo potest dici illud Ecc.49.Dederunt.n.Regnũ suum alijs,& gloriam suam alienæ genti.Diabolus. n. & mundus dant hodie alijs,& genti alienæ.i.mũdi pctõribus à Deo,& ab hęreditate Paradisi alienis Regnum,& gloriam suã,gloriam.i.honorem totius mundanæ prosperitatis.ideo talib. dicitur illud Baruch.4.Inueterasti in terra aliena, coinquinatus es cum mortuis,deputatus es cum descendentib. in Infernum.In quibus verbis ostenditur,quod mundus dicit locus & Regnum alienorum.i.peccatorum quadruplici ratione,videlicet propter pigritiæ senectutẽ(Inueterasti),ꝑpter nequitiæ seruitutem(In terra aliena)propter lætalẽ societatem(coinquinatus es,inquit,cum mortuis) propter finalem anxietatem(quia deputatus es cum descendentib.in Infernũ(In terra aliena.s.huius mũdi,in qua mali imperant atq; regnãt,ipsi veniunt,& descendunt in Infernũ,& hæreditate Paradisi perpetuo spoliant. Dr̃ igitur peccator alienus,quia non dotatur hæreditate.¶Quarto dr̃ alienus, qa F

flagellatur aduersitate.Morietur inq̃t.Sicut n.videmus,qd' alieni & aduenæ multis laboribus exponũtur,parũ ab alijs reputantur & incõmoda plurima patiuntur, sic vere pctõr finaliter laborib.mortis exponit,à Deo , & Angelis, & Sanctis contẽnit,& tandẽ in Inferno perpetuis incõmodis subiugat.Morietur inq̃t.s.morte tpali,& æterna.Vñ Esa. 27.In gladio morientur pctõres populi mei.Vnde de talibus alienis dr̃ Ezec.14.Homo de Israel si alienatus fuerit à me , faciam eum in exemplum & in ꝓuerbium , & disperdam eũ. Pone si vis qũo alienati à sensu finaliter moriuntur. Figura 1.Mach.15.Alienatus mente Anthiochus &c.Vide ibi.Patet igitur,ꝙ peccator dicitur alienus.quia(sicut dictum est,

Aduersitate grauatur, ¶Nota vlterius, ꝙ
Hæreditate priuatur, alienus dicit mun-
Peruersitate tumescit, dus,Diabolus,ty-
Dubietate treme cit. rannus mũdus. vñ

in Psal.Relinquent alienis diuitias suas.Et Hier.19. Alienũ fecerunt locũ istum.Mundana etiam prosperitas dr̃ aliena. Prouer.23. Puteus augustus os alienæ. Mulier etiam mala dicitur aliena.Prouer.7.Vt eruaris ab aliena,quæ verba sua dulcia facit.Et etiam omnia bona mundi aliena dicunt, & hoc quia aliunde & ab extrinseco nobis veniunt, & alienis ẽt post nos remanent.vñ Sene.episto. 1.Omnia lucili aliena sunt,& tps tñ nostrũ est.Et breuiter mundus dicit proprie terra aliena.Itẽ Diabolus.Oseæ 2.Respiciunt Deos alienos Itẽ tyrannus.Esa.1.Corã oculis vestris regiões vr̃as alieni deuorãt.& Oseæ 7.Comederũt alieni robur ei⁹.&c.sufficit.

Alenigena.

Dicitur ille,qui est aliunde genitus, A Et potest significare hominẽ peccatorem,sicut dictum est de alieno.Et nota,qd' populus Philistinorum

norum,qui semper fuit filijs Israel cōtrarius & rebellis, dicebat populus alienigenarū, ad denotādū,ꝙ peccatores semper sunt Deo & populo eius cōtrarij & rebelles. istos in pluribus cōflictibus expugnauit Dauid,sicut ipse dicit in ps. Mihi alienigenæ subditi sunt.Ad denotādū,ꝙ Dauid manu fortis.i. Christus peccatores per mortē corporis impugnabit & eos in Inferno seruituti perpetuæ subiugabit.¶ Nota igit, ꝙ per alienigenā intelligit peccator multiplici rōne, videlicet,quia reprobatus lætaliter,q̄a maculatus carnaliter,quia disgregatus dispariter,quia castigatur crudeliter.Isti.n.sicut indigni à Deo reprobātur.Non vult.n.Deus, ꝙ ad altaris sacrificiū admittantur, vel ꝙ ad dignitates ecclesiasticas recipiant.Vnde de Agno Paschali dr Exod. 12. ꝙ alienigena nō comedet ex eo. & Neemie.13. dixit Neemias in ꝑsona boni Prælati.Mundaui eos ab oībus alienigenis,& constitui ordines sacerdotum & leuitarū.Cuius tñ iā fit hodie cōtrarium. quia.s.mali ꝑ cæteris in Ecclesia acceptantur.Vnde 1.Mac.5. dr.Repleta ē oīs Galilea alienigenis.Figura 1.Mac.3.vbi dr, ꝙ Antiochus misit ad cōterendū Iudeā,vt constitueret habitatores eius filios alienigenarū.Itē isti vt immundi per luxuriā maculant 2.Esdræ 8. Terra polluta est abominationibus alienigenarū.Et ideò Neemias ꝑcepit,ꝙ viri Israel.i.viri ecclesiastici dimitterent oēs vxores alienigenas,q.s.Neemias.i. bonus Prælatus valde debet cauere ne ecclesiastici cum malis mulieribus inquinent. Et tñ proh dolor de Salomone dr 3.Reg.11.ꝙ ipse adamauit mulieres alienigenas.Itē isti socialiter nō ligantur.Nō.n.solent mali per bonā societatem ligari,nec charitatis fœdere colligari.Nee.3.Separauerunt oēm alienigenā.Boni ēt debent à talibus separari.Nee.9.Separatum est semen filiorum ab oī alienigena. Non decet.n.ꝙ filij Israel.i.boni malorū societatē sectent. Et tñ proh dolor ipsi dicūt illud Psal.Mihi alienigenæ amici facti sunt. Itē isti finaliter æternaliter crucianṫ & puniuntur.s.in Inferno 1.Mach. 11.Occidit alienigenarū in die illa tria milia.q̄a.s.isti in Inferno collocabūtur,dānabunt,& cruciabuntur. ita ꝙ tūc poterit dici illud Psal.Ecce alienigenæ,& tyrus,& ppl'us Aethiopum hi fuerunt illic.Illic dico.s. in mūdo fuerunt Deū offendendo,& nunc illic.s.in Inferno erunt peccata luēdo. Ondit igitur hic,ꝙ illic.s.in Mundo,vel in Inferno erunt tria genera peccatorū.s.Solitudinis sectatores.s.Alienigenæ.Multitudinis turbatores,Tyrus Angustiās vel tribulans.lympitudinis cōtēptores,vel turpitudinis possessores,populus Aethio-
B pum,qui interptantur caliginosi. ¶Dico igit,ꝙ illic erunt sectatores solitudinis,qui.s.noīe alienigenarū intelligunt.Alienigena.n.est ille,qui nō est de patria,de ciuitate, vel de villa, & signat hoīem solitariū,qui.s.nō est de ciuitate.i.de ciuium vnitate:quia oēm cōitatē,concordiā,& societatē vr fugere, vilipendere & horrere, immo moribus & conditionib.colloquijs & consilijs vult ab oībus separari, claudi pariter, & velari.Et iō de talibus alienigenis dr Nee.9. Separatū est semen filiorū Israel ab oībus alienigenis. Sicut.n.teste Isidor. Aues ꝑdales quarum rostrū est curuū & vngues acuti, solēt viuere solæ,& à cōitate aliarum auium separari,& ab oībus alienari,& segregari,sic multi sunt mali peccatores & in sæculo & in claustro,qui per quandā vitæ austeritatem, solitudinē,& partialitatem nihil volunt habere cōe cum aliis, sed ab oībus esse distincti,diuisi pariter & disiuncti. Et maximè tales sunt aues rapaces & detractores, qui carnes crudas nō cessant deuorare.Tales ēt sunt auari & raptores, quorū rostrum.i.verba habēt curuitatē fallacitatis,& vngues.i.opera habent acuitatē rapacitatis.Isti dico soli & solitarij à bonorū societate & frequētia diuisi, ꝑpetuò volūt esse soli. Thre. 3.Sedebit solitarius,& tacebit.Isti.n.habēt tepiditatē(Sedebit)Horrent societatē(Solitarius)Tenent procacitatē (Tacebit)Et iō de tali malorum distinctione dr Num.8. Alienigena nō miscebitur vobis.& Nee.13.Separabūt oēm alienigenā. Isti nō erāt digni comedere de hostijs & sacrificijs sanctificatis, nec intrare Templū Domini,& maximè de Agno Paschali,sicut dr Exod.12.& Leui.22.Ad denotādū,ꝙ hmōi solitarii alienigenæ nō sunt digni ad cibū sanctificatū sacramenti altaris accedere, nec Templum Paradisi intrare, maximè cum tā in Eucharistia q̄ in Paradiso sit maxima societas,cōitas,& charitas intellecta.Sunt igitur sectatores solitu-
C dinis.¶ Secundò dico,ꝙ illic erunt turbatores multitudinis impij.s.& tyranni, qui populum sibi subditum & vicinū rapinis & exactionibus angustiant, & infestant, quod ostenditur cum dr Tyrus,quia tyrus interpretat angustiās & tribulans.Et ideò Dauid inter alios,qui ipsum infestabant, & grauabant,noīat alienigenas cum habitantibus tyrum. Isti igit sunt turbatores multitudinis.¶ Tertiò dico, ꝙ ibi sunt pos- D
sessores turpitudinis.qđ ostēditur cum dr. Populus Aethiopum. Aethiopes.n. sunt populi nigri,solis ardoribus infestati, & interpretantur caliginosi. Sic verè in mundo isto sunt plures peccatores,qui sunt inflammati per auaritiam & ambitionem,qui sunt denigrati per infamiam & malam cōuersationem,qui sunt caliginosi & excæcati per ignorantiam & indiscretionem, qui.s.lympitudinem discretionis & sapientiæ claritatem abdicant,deserunt,& contēnunt, & oēm moralem turpitudinem,atq; nigredinem profitentur. Ideò talibus obscuris,tenebrosis,& caliginosis,nigris, & vitiosis peccatoribus dr Hiere. 13. Si mutare pōt Aethiops pellem suā, & Pardus proprietates suas,sic & vos poteritis bonum facere cū didiceritis malum. Sunt igitur alienigenæ moralis turpitudinis possessores,vulgariter multitudinis turbatores,localis solitudinis sectatores. Si vis autem per alienigenam intelliguntur conuersi & pœnitentes. Vnde Luc. 17. Non est inuentus,qui rediret,& daret gloriam Deo nisi hic alienigena.Item per alienigenam intelligitur proditor,& deceptor. Eccle. 11. Admitte alienigenam, & subuertet te in turbine, & alienabit te à vijs proprijs &c.sufficit.

Alius. Idē est, qđ alter, & signat hoīem,ab alio distin- A
ctū, & diuersum.Et pōt intelligi in bono. Et sic alius est ille,qui à mundo & mundanis vitijs est diuersus, distinctus pariter & diuisus.Et de hoc Ioan.10.Alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili.Alius ēt pōt dici ille, qui est superadditus & adiunctus.Et ita pōt significare quēlibet bonum socium & amicū, qui nobis in necessitatibus adiungit, & per pietatem,& adiutoriū aggregatur.Et de hoc Prouer. 11.Alij diuidunt propria,& ditiores sunt. ¶ Item alia significant multa vniuersaliter aggregata. Ioann.21. alia signa multa fecit Iesus. Et oībus istis modis pōt accipi in bono. ¶Secundò dico,ꝙ pōt accipi in malo. Et sic alius signat hominem diuersum,diuisum & distinctū ab alijs per odium & malignitatem,vel per vitæ dissimilem qualitatē. Et de talib. dr Prouer.10.Alij rapiunt nō sua,& semper in egestate sunt, Et.1.Corin.11.Alius quidē esuriuit, alius aūt ebrius est. vbi nota,ꝙ homo de sui natura est eiusdem speciei cum alijs nō diuersæ,habet ēt os paruum, ad denotādū,ꝙ debet esse aīal temperatum,& faciliter satiatum.Est etiam aīal rōnale,atq; nudum. à quibus tribus peccator videtur esse alius triplici rōne,(videlicet)propter morum difformitatem (Alius quidem) propter mentis cupiditatem (Esurit) propter mundi prosperitatem, vel propter sensus obscuritatem (Alius aūt ebrius est)¶ Dico igit, ꝙ isti sunt difformiter ab alijs segregati. quod ostenditur cū dr Alius quidem. Dicuntur.n.alij. B
quia.s.diuisi sunt ab aliena conuersatione.Quidā ēt sunt alij .i. singulares in sua mala conditione. Isti.n. non volunt esse eiusdē spēi cū aliis.s.per amicitiæ vnitatem & charitatē, sed volūt esse alij per diuisionē & diuersitatem. Tales sunt similes Scyllæ Cepæ Caninæ,q̄ qñq; inuenitur sola,& tunc mortifera ē & venenosa,& est in littoribus maris ꝫm Pla.Sic verè tales, qui ita sunt solitarij,singulares,& difformes cōitati aliorū qui.s.iuxta maris littus.i.iuxta fluctus mundanorū negotiorū semp inueniunt plātati,isti(dico) & cōiter mortiferi sūt & venenosi ꝑ vitia & peccata,& ꝑ mala opa,& exēpla. Et iō de taliū difformitate dr 1.Corin.15.Alia est caro volucrū & alia bestiarū.vbi ondit,ꝙ isti sunt separati difformitatibus,alia & alia,inq̄nati carnalitatibus:q̄a sunt caro bestiarū,eleuati pōpositatibus. Volucrū inquit.Ideò de eis dr Sap. 2. Grauis est nobis ēt ad videndū, q̄m dissimilis est alijs vita eius.tales sunt figurati Dan.7.Ecce(inquit)bestia quarta terribilis,atq; mirabilis,& fortis nimis,dentes habens magnos & ferreos,comedēs & diminuēs, & reliqua pedibus conculcans,dissimilis aūt erat cæteris bestijs, quas viderat ante eā, & habebat cornua decē. Verè (charissimi) tales sunt hodie multi peccatores,q̄a isti sunt terribiles pauperibus ꝑ aduersitatē,mirabiles diuitibus per prosperitatē,fortes nimis per tpalem ptātem. Dētes.i.verba hñtes ferrea ꝑ mordacitatē. Ideò isti comedunt alios per rapacitatem. Iterū dico, ꝙ isti diminuunt.s.de fama aliorum per detractionem,& de tem-

porali substantia per rapinam, vsuram, & exactionē, & reliquos ēt de quibus.s.non possunt aliquod malū dicere, conculcant & vilipendunt p suæ laudis suppressionē, vel aliqualem detractionem, vel cōculcant.s.per oppressionem, & suppeditationem. Et iō isti sunt dissimiles alijs.s.bonis per vitæ & famæ excellentem imperfectionē, Cornuti sunt ēt per superbiā, & elationē. Ideò de talibus alijs dicitur Dan. 7. Ecce alia bestia quasi Pardus. Sic igitur patet, ꝙ peccator dr̄ alius
C pp morū diuersitatem. ¶ Secundò dico, ꝙ dr̄ alius pp mentis cupiditatē. Esurit inquit. Peccatores.n. per cupiditatē & ambitionē semper esuriunt & sitiunt bona mundi, nec possunt aliqualiter satiari, & iō isti sunt alij, q̄ deberēt. Cū.n.hō habeat inter aīalia os minimum quasi alienū, & contra propriā naturā imputatur ei qñ tanta auaritia ęstuat, ꝙ eius appetitus nequit diuitijs satiari. Bona.n.mundi sunt sicut fons Tātali, de quo dr̄, ꝙ quanto quis magis bibebat, tanto plus sitiebat. Sic verè quāto plus de bonis mūdi biberis, & acquisieris, tāto plus sities, & esuries.i.ardor & appetitus auaritiæ magis crescet. Eccle.24. Qui edūt me, adhuc esuriēt, & q bibūt me, adhuc sitient. Mūdi prosperitas loquitur, quæ nō facit nisi desideriū prouocare. & ideò debemus esse similes Ceruo, qui qñ calefactus est & sitibūdus, dato ꝙ inueniat aliquē riuulū, nunquā tñ ibi sistit, qa scit, ꝙ nō satiaretur ibi, sed desideriū puocaret. Et ideò currit vsq; ad fontem, vt ibi in aquę abūdātia suū repleat appetitū, vt dicit magister in libro proprietatū. Sic verè charissimi, nos qui in hoc mūdo sumus diuersis tētationibus calefacti, pro Deo nō sistamus in riuulo mūdanæ psperitatis: qa verè ista non satiat, neq; replet, immo desideriū per auaritiā puocat, & accendit. Vnde Esa.5. Nobiles eius interierunt fame, multitudo eius sibi exaruit. Sed curramus p desideriū, & affectū vsq; ad fontē viuū gloriæ Paradisi, vbi ad plenū satiabit nr̄i capacitas appetit9. Psa. Satiabor cū apparuerit glia tua. Et illud, queādmodū desiderat Ceruus ad fontes aquarū &c. In mūdo aūt isto est cōtrariū: qa.s.bona mūdi de se nō dant sufficientiā, sed indigentiā, non satietatē, sed anxietatē, non fertilitatē, sed cupiditatem. Et istud patet in mūdi raptoribus & auaris, qui quāto plus accumulāt, tanto plus indigent, desiderāt, & mēdicāt. Vnde de talibus alijs dr̄ Prouer.11. Alij rapiunt nō sua, & semper in egestatē sunt, qa breuiter teste Sene. Diues est non qui magis habet, sed qui minus cupit. Causas aūt quare mūdi bona nō satiāt, vide infra titulo Saturare. Bene igit̄ dico, ꝙ pctōr potest dici Alius propter mentis cupiditatem. Esurit inquit.
D ¶ Tertiò dico, ꝙ pctōr dr̄ alius pp mundi prosperitatem, vel pp sensus obscuritatē. Alius (inquit) ebrius est. Hō naturaliter est nudus iuxta illud Iob.1. Nudus egressus sum de vtero matris meæ. Est ēt aīal rōnale. ideò peccator qñ acquirit vestimenta temporalis prosperitatis & possessionis, qui etiam ex hoc perdit sensum, & vsum debitæ rōnis, & discretionis, alius est q̄ deberet. Et hoc oñditur qñ dr̄ Alius ebrius est. Sicut. n. vinū immoderatè sumptum aufert homini sensum & motum, & facit eū vacillare, & titubare, & quasi aliū à propria natura, sic mūdi psperitas homini aufert sensum debitæ rōnis & discretionis & motū virtuosæ operationis, ipsumque facit titubare ab itinere virtutis & perfectionis. ideò de tali ebrietate dicit in Psal. Turbati sunt, & moti sunt, & oīs sapientia eorū deuorata est. Rom.14. Alius credit se manducare oīa. Cōtra illud Leu.10. Vinū, & oē quod inebriare pōt, non bibetis. Et cætera vide supra de Abstinentia. Sic igit̄ patet (charissimi) ꝙ peccator dr̄ alius propter mundi prosperitatem, vel sensus obscuritatē, mentis cupiditatem, morū difformitatem. Ideò alius meritò pōt dici. Et si volumus notare, possumus dicere, ꝙ alius pōt dici fallacijs palliatus, Seuitijs effrenatus, negotijs occupatus, nequitijs implicatus.
E ¶ Dr̄ (inquā) alius ille qui fallacijs palliatur, sicut sunt hypocritæ, falsi amici. & proditores. Inueniuntur.n. alij q̄ credebātur. Psal. Filij alieni mentiti sunt mihi. Item illi, qui seuitijs effrenantur, sicut sunt crudeles, & tyranni. De quibus dr̄ Ioh. 21. Petro dictū est. Alius te cinget & ducet, s. quo tu non vis, supple violenter. Item illi, qui mundi negotijs occupantur. figurati in illo, de quo dr̄ Matth.22. ꝙ alius iuit ad villā suam (idest) ad mundi negocia, & sic à Regis nuptijs est exclusus. Item illi, qui nequitijs implicantur. Vnde illi duo latrones dicuntur alij Luc.23. Crucifixi sunt cum Christo alij duo ne
F quam. Sic igitur dico, ꝙ alius signat peccatorē. ¶ Sed adhuc nota, ꝙ vir perfectus pōt dici alius, qui (scilicet) propter vitę excellentiā & sanctitatem alius ab alijs pōt dici. Et de hoc 1. Corin.12. Alij datur sermo scientiæ, alij sapiētiæ vel spiritus alij fides, alij gratia sanitatū, alij operatio virtutū, alij prophetia, alij discretio spirituū, alij interpretatio sermonū. Et breuiter ille, qui vult esse alius (idest) singularis, excellens, & perfectus in oi bono, per spiritū est prouectus. Et nota, ꝙ de talibus pōt exponi illud 1. Corin. 15. Alia est claritas Solis, alia Lunę, alia Stellarū, quia verè claritas, & excellentia perfectorū, qui per Solē, Lunā, & Stellas intelligūtur, est alia & alia.i.ab aliorū cōi vsu per eminentiā segregata & diuisa, in quibus verbis talium perfectorū excellētia & claritas describitur à lucida claritate Solis, à fluida pietate Lunę, à solida firmitate Stellarū. Habent igitur boni lucidū splēdorē, q.a.s. cōparātur Soli. Nā sicut Sol pōt dici alius ab alijs luminarib. pp excellentiā claritatis, quia.s. quantū est de se, sua claritas est inoffuscabilis, inextinguibilis, & inuariabilis. Sic verè claritas bonitatis sapiētiæ, & discretionis, & honestatis bonorū & perfectorū nō offuscatur p ignorātiā, nō variatur per insolentiā, non extinguitur per imperseuerātiā, immo in eodē statu perseuerat. Eccle.27. oīs homo sanctus manet in sapientia sicut Sol. Et ideò talibus alijs dr̄ 1. Corin.12. Alij per spiritū datur sermo sapientiæ. Habet igitur lucidū splendorē. Secundò habet fluidū dulcorē. Luna inquit. Nota quòd sicut Luna est alia & diuersa, excellens & separata ab alijs luminaribus in humiditate: quia s̄m Ambro. Luna dr̄ mater roris, fons humoris, decor noctis. Sic viri perfecti alios excellunt in humore dulcoris, & cōpassionis. Nā ros pietatis ab eis distillatur, & nox.i. status pauperū, & egenorum ab eis decoratur. Et ideò sicut videmus, ꝙ Luna quātūcunq; rorē inferius administret, sua tñ influētia ex hoc nō minuitur, neq; cessat, sic verè boni & misericordes nō minuuntur, nec depauperātur, quāmuis rorē beneficiorū alijs largiātur, immo per Dei ordinationem sępe fit, ꝙ bonis ampliantur potioribus. Luc. 6. Date, & dabit̄ vobis. Et Esa.60. Nō occidet vltra Sol tuus, & Luna tua non minuetur amplius &c. De talibus alijs dr̄ Prouer.11. Alij diuidūt propria, & ditiores sunt. ¶ Tertiò di- G
co, ꝙ non tm̄ habēt isti fluidum dulcorē, immo ēt habēt solidū tenorē Stellæ, quæ dicuntur à stādo quia.s. pp suā perpetuā stabilitatē aliæ sunt ab aliorū corporū mutabilitate: qa.s. in firmamento continuè voluuntur, nunquām tñ deficiūt, neq;, immo in firmamēto perpetuò perseuerant. Sic verè boni, & perfecti ita sunt per virtutem perseuerantiæ in firmamento.i. in fide Ecclesiæ, vel in statu gratiæ radicati, stabiliti, & firmati, ꝙ quamuis moueātur tribulationibus, agitentur tentationibus, ipsi tñ per peccatum non franguntur, per inconstantiā non mutantur, per impatientiam non turbantur, per morum insufficientiā non perdūtur, sed magis & magis per firmitatē perpetuam roborantur. Vnde Dan.12. Iusti autem fulgebunt sicut Stellæ in perpetuas æternitates. Ideò de talibus alijs dr̄ Io.14. Alium paraclitum dabit vobis, vt maneat vobiscū in æternū. Isti dicuntur paracliti per aliorū cōsolationē, dicūtur à patre dati p diuinā institutionē, dicūtur manere in æternū per perseuerantē durationē. Et iō isti dicūtur Stellæ à stando: quia.s. in fide, & moribus sunt stabiles, atq; firmi. Sed heu proh dolor, quot sunt hodie, qui habeant firmitatem Stellarum, pietatē Lunarem, claritatem Solarē? Pro certo pauci, quod dolendū est. Claritas sapiētiæ nebulis ignorantiæ denigratur. ideò non sunt Sol. Pietas influentiæ faculis auaritiæ desiccatur. ideò non sunt Luna. Firmitas existentiæ, iaculis ignorantiæ pforatur. Et ideò proh dolor isti nō sunt hodie Stellæ. Nō sic (charissimi) nō, sed pro Deo habeamus sicut dictum est. Splendorem lucidum (Solis) dulcorem fluidum (Lunæ) tenorem Solidum (Stellarum) Et sic erimus alij per vitam, & sanctitatem eminentem, & ab alijs segregati. Et nota, ꝙ tales alij (idest) tales singulares & iusti

Vtiliter solent occupari,
Viriliter solent operari,
Opulenter solent fęcundari,
Eminenter solent exaltari,
Celeriter solent agitari,
Moraliter solent immutari,
Salubriter solent liberari.

¶ Dico igitur ꝙ isti vtiliter occupantur. Ioh.4. Alij laborauerunt, & uos in labores eorum intrastis. Item viriliter operātur 1. Corin.12. Alij dat̄ operatio virtutū. ¶ Item opulenter fęcundantur, supple

ple fructu bonorũ operũ. Vñ Lucæ. 8. Aliud cecidit in terrã bonã, & ortũ fecit fructũ centuplũ. ¶ Itẽ emineter sublimãtur. s. ad honores spũales, & æternales. vñ Eph. 4. dr, ꝙ Deus alios pastores, & doctores, alios vero Euangelistas dedit. ¶ Itẽ celeriter agitant. s. obediẽdo propter maiorib. vñ illud Io. 29. Alius discipulus pcurrit citius Petro. Itẽ moralr immutant supple, se cõuertẽdo ad bonũ. Vñ de Saul dr 1. Reg. 10. ꝙ Deus immutauit sibi cor aliud. ¶ Itẽ salubriter liberatur sup. i patria. Vñ Mat. 37. dr, ꝙ Chrs alios saluos fecit. Sic igit patet, ꝙ isti dnr alij, in quãtũ sunt singulariter pfecti, & à cũctis vitijs alieni. vñ de Deo dr Esa. 65. ꝙ seruos suos vocauit noĩe alio. Quilibet igit bonus debet tales alios diligere, & eorum vtilitatẽ velle. Iuxta illud Phil. 2. nemo, qđ suum est, quæt. & hæc de alieno, alienigena, & alio sufficiat.

A **Alligare.** Diuersimode sonat i scriptura. Nota igitur, ꝙ ẽm ꝙ ex scriptura perpenditur, p alligatura põt intelligi Gra, q̃ ligat perfectos. Lex, quæ ligat erectos, Culpa, quæ ligat infectos, Pœna, quæ ligat eiectos, Gloria quæ ligat prouectos. ¶ Nã primò per grãm, & disciplinã ligant perfecti, quia p certo ista est ẽm Psal. q̃ sanat cõtritos corde, & alligat cõtritiones eorũ. ¶ Itẽ p legẽ ligant dischòli, superbi, & erecti Mar. 3. Nemo põt vasa fortis deripere, nisi prius fortẽ alliget. ¶ Itẽ per culpã ligant infecti. i. pctores. s. cũ vinculo malæ consuetudinis. vñ Lucæ. 13. Xps dicit, ꝙ filiam Abrahę, q̃ alligauit Sathanas 18. annis, oportebat curare sabato. Itẽ p pœnã ligant miseri, & deiecti. Vñ de Herode dr, ꝙ ipse alligauit Ioannem, & posuit in carcerẽ. ¶ Itẽ p glãm allegant beati. s. sursum in patria, vbi ita ligati sunt, ꝙ amplius inde cadere non possunt. vñ Eccl. 9. Vincula ipsius alligatura sanitatis. Dicamus igit aliq d de alligatione morali, q̃ fit per grãm. Ista. n. nihil aliud est q̃ mãdatorũ obseruatio religionis subiectio, legis diuinæ obligatio, charitatis cõiũctio, quib. s. hõ domitus, & ligatus Deo p obedientiã subijcit, & eidẽ debite famulat. Sicut. n. Leo in nemore capitur ligatur, domatur, & tandẽ Regib. & Principibus præsentatur, sic vere peccator qñ capitur per cõuersionem, alligatur per statutorũ regulariũ impositionẽ, domatur per obedientiã, & subiectionẽ, & tandem Regib. & Principib. i. Deo, & Angelis præsentatur per æternæ glorię acquisitionẽ. sic erat alligatus Paulus Act. 20. vbi dicit. Alligatus spũ vado in Hierlm. In quib. verbis oñditur, ꝙ sicut aĩal captũ & ligatũ subiũgat, instigat, obedit accedit. sic vere nos debemus Regulari tenaciter (Alligatus) inspirari viuaciter (Spũ) obedire celeriter (Vado) puenire feliciter (In

B Hierlm) ¶ Dico igit, ꝙ debemus tenaciter regulari (Alligatus inquit) Nam sicut videmus, ꝙ bos alligatus & domitus regulariter, & ad voluntatẽ ductoris in patientia circuit, & laborat, sic vere hõ, qui ligatus & strictus est vinculis charitatis, & catenis regulariũ statutorum & diuinorum mandatorũ, honeste, rlr, patienter, & reuerenter debet se habere, & in agro Ecclę p pniam laborare (Alligatus inqt) Luc. 19. Inuenietis pullũ Asinæ alligatũ, vbi ondit, ꝙ hoiem alligat Perseuerantiæ stabilitas (Inuenietis) qđ ipse nõ recedet Obedientiæ humilitas (Pullũ) & patientiæ traqui. litas (Asinæ (Qđ p certo est contra multos, qui nec pseuerãtia, obedientia, vel patientia sunt ligati, immò proh dolor, tãta leuitate, proteruitate, incõstantia, & inobediẽtia sunt elati, ꝙ nec Deo, nec Prælato, nec vinculis salutarib, nec statutis regularib. volunt submittere colla sua. Tales sunt supbi, & elati, & obstinati, & in sæculo & in claustro, similes Onagro, ꝙ est aĩal, ꝙ nulla arte domatur, nec aliqua industria regulat. Sic vere multi sunt, qui ita sunt obstinati, & elati, ꝙ vix, aut nunquam possunt à Prælato & à superiore domari, regulari, alligari, vel subiugari. De his dr Iob. 11. Vir vanus in supbiam erigitur, & quasi pullum Onagri se liberũ natum putat. Sicut et Rhinoceros est aĩal indomabile, & illigabile, sic tales. Iõ Iob. 39. dicitur. Nunquid alligabis Rhinocerotem loro? qđ impossibile est, nisi Deus apponat manũ. Sed proh dolor, ista sua indomabilitas cedit eis in piudiciũ, & iacturam. Sicut. n. aper est aĩal indomabile, & indomesticabile vt communiter, & tamen venator aliquando in suis retib, & catenis ipsum alligat, & cõstringit, & tũc ense, & gladio suo ipsum vulnerat, & occidit, sic vere tales obstinati, & proter111, q p tpe huius vitæ nolunt per disciplinam ligari, vel domari, finaliter à venatore Deo vinculis suæ snię ligabũtur, & æternæ damnationis retibus arctabunt, & gladio tormetorum Infernalium necabuntur. figura Dan. vbi de Nabuchodonosor dr Alligetur vinculo ferreo, & æreo, & cũ feris fit pars eius, cor eius ab humano immutetur, & cor ferę dat ei. quia vere, charissimi, isti sunt superbi, ceruicosi, & pterui, finaliter vinculis ferreis. i. tenacitate, & perpetuitate æternæ damnationis ligabuntur, & corde humano. i. discretione, & sapientia præ tormentorũ immanitate priuabunt. Iõ de talibus dr Mat. 14. Herodes tenuit, & ligauit Ioannẽ, & posuit ipsum in carcerẽ. Ideo de zizania dicitur Mat. 13. Alligate eos per fasciculos ad cõburendũ. vbi oñditur, qđ peccatores in inferno tenaciter cõstringunt (Alligare eos) difformiter distinguunt (Per fasciculos) Acerbiter affligunt (Ad cõburendũ) Heu, charissimi, nõ sic, sed pro Deo alligemur, stringamur domemur in vita ista regularib. disciplinis. Ne forte oporteat finaliter alligari in Inferni incendijs, & catenis. Sic igitur dico, ꝙ debemus tenaciter vel moraliter regulari. Alligatus inquit. Exẽplo Apli, qui dicebat Act. 21. Nõ solum alligari, sed mori paratus sum pro noĩe Iesu Christi. ¶ Scđo dico, ꝙ demus viuaciter inspirari. Spũ inquit. Sicut. n. aĩal alligatum ad volũtatem ductoris ducit C vndequaq;, sic nos ad voluntatem, inspirationẽ, suggestionẽ ductoris nostri Spũs sancti demus duci ad oĩa bona opera exercenda. Nam sicut spiritus. i. ventus nauẽ per fluctus maris ducit ad portũ, qñ in velum eius directe percurrit, at que sufflat, sic vere Spũs sanctus qñ per suas inspiratiões sufflat in velum voluntatis, ipsam nauẽ. i. ipsam aĩam in huius mundi pelago fluctuãtem, ad portũ salutis. s. ad Paradisum pertrahit. vnde Psal. Spiritus tuus bonus deducet me in terrã rectam. Sed proh dolor videtur, ꝙ multis aĩabus accidit sicut naui. Est. n. ẽm Isid. quidam piscis paruus vix semipedalis, qui dr Echeneis, cuius est tãta vis adhærentiæ, ꝙ qñ naui adhęret, ipsam facit immobilẽ, & ita venti flatibus contrariatur, ꝙ nauis immobiliter sistitur, nec ad portum per ventum ducitur, vel minatur Sicut et exemplificat Pli. de naui prætoriana, quæ per talem piscẽ extitit arrestata. Vere charissimi, talis est amor mundi, seu peccatum auaritia, quia p certo qñ naui. i. animæ adhæsit, ab obedientia, & à progressu bonorũ operum ipsum impedit, ita ꝙ in mari huius mũdi per auaritiam sistitur, nec ad portũ Paradisi per venti. i. Spiritus sancti influentiã applicatur. Nõ sic, charissimi, sed ab omnibus alligaturis mundi amoris caueamus, vt ligati foris mandatorũ Dei, vento. i. influentiæ Spiritus sancti viuaciter pareamus, vt p ipsũ ad Paradisi gloriã p veniamus & sic quilibet dicat illud Ezech. 8. Eleuauit me spiritus, & adduxit in Hierusalẽ; quia pro certo illi omnes, qui taliter alligantur in terris, æternaliter ligabuntur, & stabilientur in cælis. Mat. 18. Quodcunq; ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis &c. Debemus igitur inspirari viuaciter. ¶ Tertio debemus obedire veraciter vel celeriter, Vado inquit, ꝙ est pñtis temporis, ad denotandum, ꝙ sicut animal alligatũ magistro suo obedit, & post eum vadit, & non ẽm voluntatem propriam, sed ẽm voluntatem magistri se regit, sicut patet de Simia & de Vrso, Sic nos diuinis præceptis, & charitatis vinculis alligati debemus semper esse pñtes, i. præsto, & parati ad obediendum, ita ꝙ magistrum nostrum. i. Deum Prælatum debemus sequi, & non secundum nostram voluntatem, sed secũdum suam dirigi seu regi. Vadõ. inquit. Lucæ. 7. Dico huic vade & vadit. De quo potest dici illud Apoc. 9. Solue quatuor Angelos, qui alligati sunt qđ talis moralis alligatio est ad obediendum quædã libertas, & solutio. Quod est contra multos, qui nõ dicunt vado in præsenti, immò vnr dicere vadam in futurum, quia sp p crastinant obedire, nihil prompte, seu celeriter facientes & adimplentes. Non sic, charissimi, sed obediamus celeriter. ¶ Quarto dico, ꝙ necesse est quod perueniamus fœliciter. In Hierusalem, inquit, idest, in beatitudinẽ Paradisi. Sicut enim bos postquam diu alligatus in agno laborauerit, finaliter ad domum domini sui ducitur, & ad presepe ponitur, vbi impinguatur, sic vere homo postquam in agro huius mundi per pœnitentiam laborauerit, vinculis diuini amoris, & disciplinæ funibus alligatus finaliter ad domum domini sui, scilicet ad Paradisum ducitur, & ad presepe æternæ recreationis introducitur, & ad præsepe vbi ppetuo recreatur. In Hierusalem inquit. vt sic dicatur illud Eccles. 24.

In Sion firmata sum,& in ciuitate sanctificata similr̄ requieui,& in Hierl̄m ptās mea.vbi ondit,ꝙ beati hn̄t Securitatē (firmata sum)Cōitatē(Ciuitate) Tranquillitatē,Requieui Auctoritatē (quia in Hierl̄m ptās mea)Et cætera sicut supra de adducere,in illa auctoritate pallegata. Eleuauit me spūs,& adduxit me i Hierl̄m &c.Act.21.Virū, cuius Zona hæc est,sic alligabūt in Hierl̄m.&c.Sic igit patet,ꝙ nos debemus Feliciter puenire,celeriter obedire,viuaciter ispirari,tenaciter vel moraliter regulari.Et sic patet, qđ erimus spiritualiter alligati Et nota si vis,ꝙ per alligaturā intelligitur cura & diligentia pastoralis,quia sicut medicus alligat vulnera infirmorum,sic platus pctā subditorum, & eorum malos motus,& actus alligare stringere , vel sanare debet. Ezec.34.Quod perierat requiram,quod abiectum erat reducam,quod confractum fuerat alligabo , & quod pingue & forte custodiam,& ꝙ infirmum consolidabo &c.sufficit.

A **Alioquin,** videtur coniunctio disiunctiua, signat enim idem quod vel,vel saltem seu, vel pro certo.& ideo vide infra de vel.

A **Aliquis.** Aliquid.Quia aliquis diminuit à signo vl̄i.s.ab oīs,& significatum cōe cōtrahit ad qđ certū & limitatū posset dici,qđ de sui natura aliquis signat Chr̄m,vel quemlibet virum perfectum,qui constituitur in excellenti singularitate,& qui ꝓprie nominari nequit , sed solum dr̄ aliquis sub quadam generali dubietate. signat igitur aliquis Pauperem qui contrahitur & diminuitur à mūdi prosperitate,Demonem,qui contrahitur à cæli societate,Peccatorem,qui diminuitur à gratiæ libertate,Auarum qui contrahit̄ ab oī hilaritate,& constituit̄ in stricta partialitate.Qn̄q; demit & subtrahit à gn̄alitate,& sic oīs & aliqs opponuntur tanquam singulare , & vniuersale,& sic aliqs sumit̄ pro quidā,& isto mō dr̄ aliquid idem qđ modicum, seu parū.Sic.n.dr̄,nō multū est,tn̄ aliqđ est, Et sic sumit̄ vbi dr̄.A Nazareth pōt aliquid boni esse;Singularitatem ēt, & à gn̄alitate diminutionem signat.Qn̄q; aūt aliquid significat essentiæ certitudinē,& sic aliquid & nihil, & aliquis & nullus opponūtur . Et sic de Deo,respū cuius oīa nihil sunt & qui solus est aliquis vel aliquid,dicitur 1.Corinth.3.Nec n.q plātat,nec qui rigat est aliquid, sed qui incrementū dat Deus.His præmissis dicā,ꝙ illud pronomē aliquid , qđ cōB ponit̄ ab alius,& quis,in bono significat,& in malo.¶In bono.n.significat aliquid ipsius Dei pfectionem,hoīs iusti cōditionē,cæli bonorū possessionē.Et primo dico, qđ est vnū aliquid,qđ spectat ad Deū,q est aliquid singulariter, Deus. n.vt dictū est,est aliquid,cætera aūt nihil sunt. Deus.n.p singularē pfectionē est aliquis.i.alius quis.i.ab alijs distinctus, & singulariter eminens vniuersis . Dan.6.Non inuenimus aliquam occasionē nisi in Deo.occasionē aliquā.i.pfectioC nē.¶Secundo dico,ꝙ est vnū,aliquid,qđ spectat ad iustū,ꝙ est aliquid virtualr̄.Iustus.n.est aliquid.s. per esse grē,pctōr aūt nihil est.quia dato ꝙ sit aliquid quantum ad esse naturę tn̄ nihil aut nullus est quantum ad esse grē . quia teste Aug. Peccatum nihil est, & nihil fiunt hoīes cū peccant.Ideo dr̄ Gal.6.Si quis existimat se esse aliquid , cum nihil sit , ipse se seducit.Est igitur iustus aliquis vel aliquid, quantum ad esse naturæ veritatem,& quantum ad gratiæ bonitatē,& quātum ad perfectionis singularitatē.Vn̄ Iac. 1. Voluntarie genuit nos.s.Deus verbo veritatis,vt simus initiū aliquod creaturæ eius.Aduerte igitur,ꝙ tales aliqui.s.viri sancti & iusti solent persistere in bonis moribus per permanentiam , resistere asperis casib.per patientiam, desistere à malis actib. per pn̄iam assistere deuotis partibus per amicitiā, abstergere de fratrū cordib.oēm nequitiā.Dico igitur,ꝙ ille,qui est aliquis vel aliquid spūalr̄,p permanentiā in bono persistit; ex diuina.n.voluntate & gratia iusti in bono permanēt , & in virtute gloriæ perseuerant.Sap.11.Quō aūt posset aliqđ ꝑmanere nisi voluisses?Item talis aliquis per patientiā aspe ris resistit.Iac.5.Tristat̄ aliquis vestrū,oret equo aīo & psallat.per pn̄iam à malo desistit.Vn̄.2.Pe.3.dr̄,ꝙ Deus nō vult aliquos perire,sed oēs ad pn̄iam reuerti.Itē per amicitiam precibus assistit,seu consentit.Iusti.n.& sancti,qui.s.aliquid sunt in exaudiendis aliorū iustis pcib.sp sunt prōpti. Iō scriptura docet nos tales aliquos requirere,& eorū opē in necessitatib.implorare.Iob. 5. Voca igit̄ si est q tibi rn̄deat,& ad aliquē sctōrū conuertere.Itē ille oēm nequitiā extermi nat,& sistit,qa vir iustus p correctionē & monitionē aliorū iniquitates depellit ipsosq; per bonā couersationem rutilare facit.Baruch.6.Nisi aliquis extersérit eruginem , non fulgebunt.Patet igit̄,ꝙ iustus est aliquid loquendo virtualiter.¶Tertio dico,ꝙ peccator est aliquid loquēdo criminaD liter.aliquid.n.vt dictū est habet quandam singularē distinctionem,& etiam detractionē,& à toto diminutionē significat,& sic aliqđ accipitur pro aliquātulū,qa.s. peccator sp vult esse distinctus,& singularis per societatis,& charitatis carētiā,& discordiæ & inuidiæ partialitatē,& sp solet à virtutibus detrahere,seu diminuere,seu ēt in virtutibus diminutus esse p iniquitatē . Ideo per aliquid intelligit̄ vel ipse pctōr,vel ipsum pctm̄.Peccator dico.Iob. 6. Pōt aliqs gustare qđ gustatū aufert mortē?Aliqs.n.i.pctōr pctm̄ gustat, ꝙ mortē æternā sibi ꝓpinat,qa sicut dr̄ Iac.1.Pctm̄ cum cōsummatū fuerit,gn̄rat mortē.De pctōre ēt dr̄ Apo.21.ꝙ in ciuitatē nouā nō intrabit aliquid coinquantū & immundū pctm̄ ēt dr̄ aliquid.Iudith 5.Perquire si est aliqua iniquitas eorū.& Act.18.Siquidē esset peccatū aliqđ, aut facinus pessimum &c.Vnde etiam de Ecclesia dicitur Ephe.5.ꝙ Deus dilexit eam non habentem maculam,neque rugam, nec aliquod hmōi.patet igit̄ quō peccator dicitur aliquid loquendo criminaliter.¶Quarto dico,ꝙ bona mundi dicūtur aliquid diminutiue seu contemptibiliter. Constat.n. ꝙ gutta aquæ potest dici aliquid .i. modicum seu aliquantulum respectu maris.Sic bona temporalia respectu æternorum. Et nota,quod bona temporalia dicūtur aliquid , videlicet qa

Rapaces auide cupiunt,	Bona igit̄ tpalia sunt aliqđ E
Tenaces nullis impartiuntur,	qđ auide cupiunt rapaces
Audaces lætanter rapiunt,	seu raptores.i. insatiabiles
Veraces pauperi iaciunt.	auari. De quo Ecclesiastici

23.Aīa calida quasi ignis ardēs non extinguetur donec aliquid glutiat.quasi dicat Aīa ardens.i.mens auari qn̄ aliquid terrenum quod cupierit,acquirit , & amplectitur , tunc ad tps sitis suæ auaritiæ extinguitur,sed cito post fortius accēdetur,¶Itē terrena aliquid sunt,quod nemini diuidūt tenaces.i.homines parci.qui.s.nemini distribuunt bona sua.Similes illis Idolis Babyloniæ,de quibus dr̄ Baruc. 6. ꝙ neq; infirmo,neq; mendicāti aliquid impartiuntur. ¶Item sunt aliquid,quod lætanter rapiunt rapaces.s.audaces impij , & crudeles raptores De quibus Amos.3.Nunquid dabit Catulus Leonis vocē de cubili suo nisi aliquod appræhēderit? ¶Item sunt aliquid quod alijs erogāt veraces,hoc est dictu viri misericordes & pij.vnde act.4.dr̄ , quod nec quisquam eorum,quæ possidebat,suum aliquid esse dicebat , sed erāt eis omnia cōia.quod illud aliquid,idest,illud modicum, ꝙ quidem habent viri pij,nō est proprie suum, quia illud cōicant omnibus tanquam commune,& nō proprium. Sic igitur patet,ꝙ terrena dn̄r aliquid contemplabiliter. ¶Quinto dico,ꝙ bona spūalia,i.æterna dn̄r aliquid essentialr̄ seu F permansibilr̄.Terrena in respū spūalium non sunt aliquid, nec minimū in respū æternorū,spūalia aūt, & æterna bona proprie sunt aliquid,quia sp manent,& persistunt.Vn̄ de illo aliquid potest intelligi illud Mat.20.vbi dr̄, quod mater filiorum Zebedei accessit ad Iesum petens aliquid ab eo,& consequenter declarat illud aliquid dicens . dic vt sedeant &c.Et sic patet quō s̄m diuersa significata aliquid seu aliqs diuersimode possunt sumi &c.vide infra de quidam, quod idem est ꝙ aliquis.Aliquid vero aliquantulū signant mūdi bona,q̄ valde sunt stricta,pauca,cōtracta , & modica respū bonorum cælestium immensitatis.De quibus Act.3. dr̄,qđ Claudus respiciebat Apl̄os,sperans se aliquid accepturum ab eis]. De istis potes allegare,& dilatare pro libito : quia hic concordantiæ auctoritatum non habentur.

Aliquando. Nota,ꝙ aliqn̄ est aduerbium temporis , quod est medium inter semp,& A nunquam.Signat.n.interpositionē tpis vel horarum.Et pōt pertinere tam ad bonos,quam ad malos.Boni enim habent suum aliqn̄:quia,videlicet,non possunt semper esse in actu benefaciendi,sed aliquādo redeunt ad opa virtuosa , vt qa non semper vacant circa contemplatiuam,sed quandoque redeūt ad actiuam.Vnde dico,quod ipse debet Aliquando

Simplicibus prædicare,	¶Dico aliqn̄ prædicare.Eccles.37.Aīa
Vacillantes confirmare,	iusti annūciat aliqn̄
Cœlestia cogitare,	de alijs

Se alijs communicare, vera. Dico aliquan-
De rebus proprijs ordinare. do confirmare, sicut Petro dictum est Lu.22. Tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. ¶ Dico etiam aliqñ alta cogitare. psal. Intelligite insipientes in populo, & stulti aliquando sapite. ¶ Dico insuper, ꝙ ipsi debent aliquando extraneis cõmunicare. Ecclesi.13. Si cõmunicabit Lupus agno aliquãdo. ¶ Dico nihilominus, ꝙ ipsi debent aliqñ circa negocia propria vacare, & de suis negocijs ordinare. Gen.30. Iustũ est vt aliquando prouideam domui meæ. Et sic per consequens põt dici de alijs actibus bonorum Non.n. oportet, ꝙ hõ semp circa vnum negocium sit intentus, immo oportet, ꝙ aliqñ nũc ad vnum, nunc ad aliud sit extentus, exẽplo arboris, q̃ non semper eadem mensura fructus poterat, immo aliquãdo satis, aliquando parum fructificat. De malis etiam dici põt, ꝙ ipsi habeant suum aliqñ. Nam sicut febris habet suas interpellationes, quia.s. non solet semper æqualiter affligere, sed aliquando plus, aliquando minus vexare, & aliquãdo ex toto deficere & cessare, sic mali, non semp sunt in eodem gradu malitiæ, sed aliquando plus, aliquando minus studẽt iniquitati & nequitię, iuxta illud Ioãnis.11. Nonne. duodecim horæ sunt diei? Et si qñque à malo cessant, tamen in malum iterum recidunt. Roma.7. Viuebam sine lege aliquando

A **Aliter.** Nota, ꝙ aliter est aduerbium qualitatis, & q̃a denotat quandam alterationem, mutationem contradictionem, iõ ẜm ꝙ alteratio vel contradictio bona vel mala fuerit, ẜm hoc aliter moraliter loquẽdo bonũ vel malũ significabit. In bono.n. põt signare Pœnitentes, qui se habent aliter per conuersionẽ, Proficientes, qui se habẽt aliter per virtutum continuã additionẽ, Beatos, qui se habent aliter per gloriæ adeptionẽ, sic de alijs. In malo verò põt signare falsos amicos & hypocritas, qui se habent aliter quã appareant per fictionẽ, per mortis, s. & inferni incursionem, Rebelles & discholos, qui semper dicunt aliter per contradictionem, Diuites, qui se inuenient esse aliter ꝑ prosperitatis perditionem, & per mortis & inferni incursionẽ; Discordes & litigiosos, qui sentiunt aliter per dissensionem, Et generaliter omnes peccatores, qui continuè peccant aliter ꝑ nouorum criminum multiplicationem. Concorda si vis de omnibus istis, & prosequere secundum naturam tituli seu signati, quia in concordantijs parum ponitur, seu nihil.

A **Alloqui.** Vide infra vbi loqui.

A longe. Signat in bono & in malo. In bono signat illos, qui à mundo, & à mundana prosperi-
A tate sunt à longè, signat etiam hominẽ, qui à longè stat à statibus, & promotionibus, non reputans se dignum. Lucæ.18. Publicanus à longe stans &c. Itẽ accipitur in malo ꝑ beneficiũ, sufficientiam, & subueniẽtiàm, immo stat à longẽ. s. Deo ꝑ pctm̃ & nequitiam à plato per obstinationẽ & irreuerentiam, à proximo per parcitatem & auaritiam. Ideò de talibus dr̃ Mat.26. Petrus autem sequebatur à longè. & cætera similia. Et illud Mat.27. Stabant autẽ à longè mulieres multæ, quæ secutę fuerant à Galilea eum &c. Vide vbi de longè.

A **Altare.** Est ille locus, in quo Deo Hostiæ, & sacrificia immolantur. Et iõ altare põt significare multipliciter in scriptura. Vnde nota, ꝙ signat cor iusti, qđ infra latitat, statum Ecclesiæ, quæ foris militat, statũ gloriæ, q̃ sursum habitat, Redemptorem, quem iustus visitat, Peccatorem, qui semper hęsitat. De altari interiori, s. de corde viri iusti põt dici illud. 1. Para.22. Hæc est domus Dei, & altare. De statu verò Ecclesiæ, & de ministerio altaris dr̃ in psal. Introibo ad altare Dei &c. ¶ De Paradiso qui. s. figuratur in altari thymiamatis, qđ intꝰ in sancta sanctorũ latebat, ad qđ summus sacerdos semel in anno, & non sine sanguine introibat, sicut dr̃ ad Heb.8. quia, s. sacerdos noster Christus ꝑ ꝓprium sanguinem introiuit semel in sancta æterna, redemptione inuenta, dr̃ Apoca.6. vidi sub altare Dei animas interfectorũ de ipso dicitur. 1. Corin.9. Qui altari deseruiunt, cum altari participant. De peccatore verò potest dici illud
B Macha.4. Viderunt altare prophanatum ¶ Dico igitur, ꝙ ꝑ altare intelligitur cor humanum & mens, & conscientia viri iusti. Et hoc quia antiquitus quandoq; altare fiebat de terra. Exo.20. Altare de terra facietis mihi. Quandoque de lapidibus, sicut dicitur Genesi.35. Tulit lapidem, & ędificauit altare dño, quandoq; de lignis. Exod.38. Fecit altare holocausti de lignis sethim. Qñq; de ære, sicut erat altare holocausti Exo.25. Qñq; de auro, sicut erat altare thymiamatis. Exod.30. Re uera talis debet esse cor seu conscientia viri iusti, quia. s. debet esse terrena ꝑ humilitatẽ: lapidea per firmitatem. lignea per paupertatis voluntariæ leuitatem, aureã ꝑ sapientiæ charitatem, ærea per eloquentiæ sonoritatem. Et sic erit altare, in quo Deo sacrificabitur spiritus contribulatus. figuratus Exod.38. in ipso altari holocausti, cuius figura talis erat &c. vide supra de accipere, in tertiò membro. i. auctoritatis. Et iõ tali altari dicitur Nume.4. ca. Altare aureum inuolues hyacintho. In quibus ostenduntur tria, quæ sunt necessaria ad hoc, ꝙ cor nostrum sit altare Dei, quia. s. Ardor charitatis debet radicari (Aureum) Liuor vanitatis debet abdicari (Inuolues) Nitor honestatis debet vendicari (hyacinto inquit) Debemus igitur habere charitatis ardorem (Altare inquit aureum) Nam per aurum, quod rubet, & splendet, charitas designat̃, q̃. s. rubori & splendori igneo comparatur, eo ꝙ animum efficit feruidum & accẽsum. Et istud figuratur Leui.6. vbi dicitur. Ignis in altari meo semꝑ ardebit. quia verè in altari cordis humani nunquam debet deficere ignis, feruor, ardor deuotionis, amoris, desiderij, charitatis. Istud altare poterat figurari in lege antiqua Exo.30. Facies quoq; altare ad adolendũ thymiama. Et nota, ꝙ istud altare erat intra tabernaculum, erat.n. de lignis sethim incremabilibus & imputribilibus, erat vestitum auro, in istud debeat intrare sacerdos cũ igne, thymiamate & cũ sanguine sicut dr̃ ibidẽ. Verè, charissimi, tale altare debet esse cor nostrũ & cõscientia, q̃ interius in tabernaculo cordis & corporis nostri celat̃, & latitat. Iste.n. debet eẽ de lignis sethim, ꝑ pleuerãtię firmitatẽ, q̃a nec aq̃s carnalitatis, nec igne cupiditatis debet destrui vel cremari. Iste ẽt debet esse vestitus auro. i. eminentia sanctitatis, & rubore feruidæ charitatis. Ad istud debet intrare hõ ꝑ cõsiderationẽ, debet habere ignẽ, i. feruorem, & dilectionẽ, thymiama, i. feruentẽ orõnẽ sanguinem, i. Christi passionis & sanguinis cõpassionẽ. psal. Introibo ad altare Dei. Et debetis scire, ꝙ Deut.16. ꝑcipit̃. Non plantabis lucũ iuxta altare domini Dei tui, nullus.n. lucus, nullum nemus, nulla vmbra debet esse iuxta altare, ad denotandũ, ꝙ iuxta altare cordis nostri nihil esse vmbrosum, vitiosum, & tenebrosum. iõ oĩa debent esse clara, lucida, perspicua atq; munda. Sed heu vr̃ hodie, ꝙ multi nõ habent hodie altare aureum, sed plumbeum sicut.n. plumbũ est nigrum, obscurum, ponderosum, tingens, & maculans quicquid tangit, sic vere altare cordis talium est nigrum, & obscurum per ignorantiam, ponderosum per pigritiã, maculatiuum & infectiuum per luxuriam. & ideò tales sunt figurati in illo nequissimo Hieroboã. 3. Regum.13. qui ædificauit altare sacrilegũ, & supposuit vitulos aureos, & eis immolauit. sic verè mali peccatores, qui dicuntur Hieroboã, qui interpretatur superbia diiudicans, quia. s. ipsi sunt superbi in se, & male iudicantes quantum ad alios, isti dico de corde suo faciunt altare sacrilegũ, ipsumq; dedicant diabolo, & diuersis vitijs, & Peccatis, & maximè ibi coluntur vituli. i. delitiæ carnales, aurei. i. diuitiæ tẽporales. Vnde psal. Tũc imponent super altare tuum vitulos. Non sic, charissimi, nõ sed habeamus altare aureum. i. cor per charitatem inflãmatum Leuit.6. Tota cremabitur in altari. & Iudi.13. Cumque ascenderet flamma altaris in cœlum, Angelus pariter in flãma ascendit. qđ qñ in altari cordis flammescit charitas, tũc ipsum concomitatur Angelica puritas. Apoca.8. Altare aureum quod est ante thronum Dei. Debemus igitur habere in altari cordis charitatis ardorem seu ruborem. ¶ Secũdò C
dico, ꝙ ad hoc, ꝙ cor nostrum sit altare Dei necesse est, qđ horreamus vanitatis liuorem. Inuolues inquit. quia. s. nõ debemus cor nostrum denudare, nec ostendere ꝑ iactantiam & vanitatem, sed ipsum tenere clausum inuolutum per discretionis sagacitatem. Sicut.n. Ericius inter spinas suas se claudit, & inuoluit, ita qđ de eo nihil pęnitus est apparẽs, & hoc facit vt à canũ, & aliorum aĩalium morsibus se defendat, & sic charissimi, nos debemus interiora nostra. s. cor & affectum claudere per sensuũ cohibitionẽ, inuoluere, & tegere per debitam discretionem, & ab exteriori apparẽtia & iactãtia & inani gloria abscõdere, & celare, vt sic ab exterioribus nocumẽtis, tẽtationibus, & oblectamẽtis ipsum diutius tuea-

tius tueamur. Nã sicut videmus, ꝙ altaria materialia tegunt
pluribus tegumentis, sic verè altaria spiritualia .s. corda no-
stra ꝑ discretionem, custoditionẽ, & cohibitionem tegi, in-
uolui pariter, atq; claudi debent. Vñ figuraliter pôt dici il-
lud. Num. 4. Mensam propositionis inuoluent hyacinthino
pallio, quia verè, charissimi cor nostrum debet esse mẽsa ꝓ-
positionis, quia .s. ibi continuè debent proponi diuersa fer-
cula .i. diuersa genera virtutum & gratiarum. Ista dico, sem-
per debent esse inuoluta .i. discretè & absconditè custodita,
& sub humilitatis velamine circũclusa. Iudit. 4. Altare oper
uerunt cilicio Deus .n. humilem & rudẽ conuersationẽ dili
git, q̃ interiorẽ munditiã & sanctitatẽ custodit, qđ bene figu
ratũ est Iosue. 8. vbi dr̃, ꝙ Iosue ædificauit altare dño de lapi
dibus impolitis, quos ferrum non tetigit ꝙ. Deus nõ exte-
riora polimenta, sed interiora aĩæ diligit ornamenta, qđ est
contra vanos gloriosos, qui pro certo altare cordis sui no-
lunt abscondere, sed ostendere, nõ reponere, sed exponere,
non celare, sed reuelare, non ꝑ discretionem inuoluere, sed
per inanẽ gloriã & iactantiã colere, & ornare, & quicquid
habent interius, volunt exterius declarare. Sicut .n. Ericius
qñ in aqua ponitur, se extẽdit, & pedes, quos recluserat, ma
nifestat exterius, & ostendit, sic vere illi, qui in aqua munda-
næ prosperitatis ponuntur, statim ꝑ varia desideria, & per
inanẽ gloriã, & iactantiã oĩbus ostendunt. Talia altaria simi
lia sunt altaribus parasceues, quæ nuda hominibus ostendũ
tur, quia verè tales se nudos volunt hoĩbus reuelare .s. pro-
prium cor alijs temere reuelando, & bona sua temere ostẽ-
dendo. iõ Deus finaliter talia altaria destruet. 2. Para. 14. Al-
taria peregrini cultus subuertit. Cultus .n. peregrinus & ex-
traneus est illud, qđ debet esse secretum, publicè reuelare.
Non sic, charissimi, sed horreamus vanitatis liuorẽ. ¶ Ter-
D tiò dico, qđ ad hoc, ꝙ cor nostrũ fiat altare Dei, necesse est,
ꝙ teneamus honestatis nitorẽ. Sicut .n. altaria mundè & ho-
nestè tenentur, sic verè cor mundè & honestè debet teneri,
vt altare dñi possit esse, qđ ostendit cum dr̃ ꝙ hyacinthino
debet esse velatum pallio, qui .s. est pãnus vel pellis coloris
cœlestis, ad denotandum, ꝙ color .i. exterior conuersatio &
apparẽtia cælestis spiritalis honesta debet nos tegere, & ve
lare. Hiere. 10. hyacinthus & purpura indumentũ eorũ. Qđ
est contra multos, qa verè sicut pauca vel nulla animalia vi-
demus, q̃ sint coloris aurei cœlestis vel hyacinthini, sic verè
pauci sunt hodie in mundo, quorum color .i. cõuersatio sit
cœlestis & hyacinthina .i. spiritalis, sancta pudica, & hone-
sta. Et iõ videtur, ꝙ corda multorum sunt similia altari ho-
locaustorum, quod erat æreum, non aureum, sicut dr̃ Exo.
26. quod non hyacintho velabatur, sed non cooperiebatur.
Nume. 4. in quo nõ thymiama adolebatur, sed caro, & san-
guis, & adeps immolabat, sicut dicitur Leui. 1. 2. 3. & quasi ꝑ
totum, quod nõ erat in sanctuario, se l exterius in atrio seu
in publico. Pro certo, charissimi, tale altare vr̃ esse cor hu-
manum multorũ hominum peruersorum, quia verè isti non
sunt aurei per charitatem, sed ærei & clamosi per impatien-
tiæ & detractionis austeritatem, non sunt induti hyacintho
cœlestis apparentiæ, sed purpura, id est rubore carnalis inso
lentiæ. Non in eis adoletur thymiama fragrantis orationis,
sed adeps carnalis affectionis, & caro & sanguis luxuriosæ
conuersationis. Nõ sunt in sanctuario per orationem & cõ-
templationem, & spiritualium considerationem, sed potius
foris in mundi atrio per temporalem negociationem, per
temporalium amorem, & affectionem. 2. Machab. 6. Altare
plenum erat illicitis, q̃ lege prohibebantur. Et ideò de taliũ
mala conuersatione dr̃ Iudith. 4. Altare domini operuerũt
cilicio, quod est vestis rudis & turpis, quia verè mali ope-
riunt hodie cor suum, quod altare domini deberet esse cili-
cio .i. mala, austera, turpi, & infami conuersatione. Non sic
charissimi, sed teneamus honestatem, horreamus vanitatẽ,
E habeamus charitatem &c. Et sic erimus altare domini. ¶ Et
nota, si vis, ꝙ cor humanũ ad hoc, ꝙ sit altare domini, debet
esse locus timoris & turbationis, locus amoris & dilectio-
nis, locus doloris & contritionis, locus clamoris & oratio-
nis, locus timoris, & gratiarũ actionis, locus dulcoris & cõ
passionis, locus honoris & diuinę habitationis. Igitur sit ibi
ardens dilectio, quæ non extinguatur, sicut præceptum est
Leui. 6. Ignis in altari meo semper ardebit. Nam sm̃ Vale-
rium & Titum Liuium in templo Vestæ debebat ignis inex
tinguibilis semper ardere, & à virginibus, & mundi sacerdo
tibus debebat incessanter nutriri, ꝙ si extingueretur ex eo-
rũ culpa, mortis suppliciũ incurrebant. sicut exemplificatur
ibidem. multo fortius igit̃ in altari cordis semꝑ debet ignis
charitatis ardere &c. Quod tñ est cõtra multos similes filijs
Aaron, qui alienum ignem .s. concupiscentiæ & auaritiæ in
hoc altari inferunt, & iõ merito pereunt. ¶ Itẽ ibi sit turba-
tio. Vñ Nume. 16. ꝑcipitur, ꝙ laminæ thuribulorum illorũ,
qui ambitiosè ministrantes igne consumpti fuerant, altari
affigerentur, vt eis visis timor similis supplicij haberet. Itẽ
ibi sit doloris contritio. Iohel. 2. Inter vestibulum & altare
plorabant sacerdotes ministri dñi. Itẽ ibi sit clamans oratio
Gen. 12. AEdificauit Abrahã altare, & inuocauit ibi nomen
dñi. Itẽ ibi sit canẽs gratiarũ actio, seu etiã laus & deuotio.
Ecclesi. 47. Stare fecit cantores corã altari. Itẽ ibi sit dolens
cõpassio, & maximè cõpassio mortis Christi, de quo Leu. 8.
Fudit sanguinem ꝑ altaris circuitum. & sic ibi erit, vltimũ .s.
diuina mansio & hintatio. Amos. 9. Vidi dominum stantem
super altare. sed proh dolor cor multorum iam non vr̃ esse
altare dñi, sed potius altare idolorum vel diaboli. nam sicut
dr̃. 1. Macha. 1. Antiochus rex pessimus de templo dñi tulit
altare aureum, in quo thymiama adolebatur, & templũ suis
ꝑciosis oĩbus spoliauit. Et legitur, ꝙ solum altare æneũ ibi
reliquit, in quo tñ idolum Iouis poni fecit, & ipsum immũ-
dis sacrificijs prophanauit. sicut dicitur ibidem. 1. Mach. 4.
Sic rex pessimus diabolus altare aureum .i. cor sanctum de
templo mentis nostræ submouet, & altare æneum .i. cor va-
num ibi retinet, quod .s. idolo .i. peccato subijcit, & diuersis
vitijs ipsum prophanat, & inficit. iõ de talibus pôt dici illud
Iosuæ. 22. Cur reliquistis dominũ Deũ Israel, ædificantes al-
tare sacrilegum, & à cultu ipsius recedentes? Non sic charis
simi non, sed sit cor nostrum sanctum immaculatum domi-
no Deo nostro, in quo sacrificia iustitiæ, oblationes. & holo
causta domino offerantur. sed heu proh dolor quomodo
altare cordis multorum est hodie prophanatũ. Est .n. excel-
sum per superbiã, diuisum ꝑ discordiã &c. Sicut intrà in fine
istius cap. sic igit̃ patet de altari cordis. ¶ Nota vlterius, qđ
per altare pôt intelligi status Ecclesiæ, & etiã diuinus cul- F
tus. Nã sicut antiquitus, & etiã nunc altare diuersis & mul-
tis cerimonijs solet coli, & nobiliter parari, & adornari, iux-
ta illud. 3. Re. 26. Altare thymiamatis erat paratũ, sic etiã sta
tus Ecclesiæ multis ritibus, & cultibus occupat. Et iõ sicut
ministri, qui seruiunt regibus, & mensis suis, diligenter parã
tur, informantur, & purgant̃, sic ecclesiastici, qui Christo re
gi in mensura altaris deseruiunt, debent parari ꝑ conuersa-
tionẽ, informari ꝑ discretionem, deputari per confessionẽ.
Et iõ de ministris altaris. pôt exponi illud Lu. 1. Apparuit
Angelus stans à dextris altaris incensi. In quibus verbis ostẽ
duntur quinq; conditiones, q̃ in ecclesiasticis debẽt esse sm̃
quinque conditiones, quæ apparent in sacerdote quãdo va
dit ad altare. Sacerdos .n. lauatur, ornatur, erigitur ad dexte
ram altaris, porrigitur, & per, eum incensum succenditur.
Sic verè, charissimi, ministri altaris debent habere spiritua-
liter. euidentiæ claritatem. (Apparuit) ecce ornamentum,
Innocentiæ puritatem. (Angelus) Ecce lotura, permanẽtiæ
firmitatem. (Stans) Ecce statura. AEternalium affectionem.
(A dextris) ecce dextra, Pectoralium orationem. Incensi, ec
ce succensura. ¶ Dico igitur primo, ꝙ ministri altaris debẽt G
habere claritatem euidentiæ (Apparuit inquit) Sicut .n. vide
mus, ꝙ ministri altaris paramẽtis pulchris & euidẽtibꝰ ador
nantur corporaliter, & sic inter alios plus apparent, sic verè
ecclesiastici paramenta & ornamenta virtutũ & gratiarum
debent habere, vt sic per eminentiam vitæ & sanctitatis pos
sint inter alios euidenter apparere (Apparuit inquit) Nã si-
cut corpora cœlestia sunt lucida, & iõ magis euidẽter, appa
rẽt sic verè ecclesiastici, q̃ in firmamẽto .i. in statu Ecclę sunt
locati, luce & claritate sanctitatis ita debẽt pollere, ꝙ inter
alios debent eminere, & apparere per excellentiã eminen-
tem. Vnde Apo. 12. Signum magnum apparuit in cœlo, mu-
lier amicta sole, & Luna sub pedibus eius. Ecclesiastici .n. di-
cuntur signum, ꝑꝑ futurorum designationem, dicuntur ma
gnum, ꝑꝑ meritorum augmentationem, dicuntur appare-
re, ꝑꝑ sanctitatem & perfectionem, dicuntur esse in cœlo,
propter dignitatem & prælationem, dicuntur esse mu-
lier, propter pietatem & compassionem, dicuntur amicti
sole,

sole propter claritatem & discretionem, dicuntur habere lu
nam mutabilem, sub pedibus, propter terrenorũ detestatio
nem. Tales sunt similes floribus, qui quandiu durãt, pulcher
rimæ sunt apparẽtiæ, facillimè tamen gelu, vel ardore siccan
tur, vento & pluuia dissipãtur, & sic omnis eorum decor &
apparentia annullatur. Sic verè nos debemus esse per virtu-
tes & merita ita floridi, ꝙ nostra apparentia debet esse om-
nibus gratiosa, ita vt oẽs de nobis possint dicere illud Cant.
2. Flores apparuerunt in terra nostra. Veruntamen aliq̃ sunt
qui æstu auaritiæ, pluuia carnalitatis, & luxuriæ. gelu mali-
gnitatis & inuidiæ percutiuntur, & sic perdunt totius appa-
rentiæ pulchritudinem & decorẽ, & totius excellentiæ gra-
titudinẽ & virorem. Esa. 40. & Iaco. 1. Exsiccatũ est fœnum,
& decidit flos & decor vultus eius deperijt. Nõ sic charissi-
mi, sed sit in nobis euidẽtiæ claritas, vt sic de nobis possit di
H ci illud Amos. 9. Vidi dominum stantem super altare. ¶ Secũ
dò dico, ꝙ in nobis debet esse innocẽtiæ puritas (Angelus in
quit) Sicut. n. ministri altaris corporaliter purificantur, mun
dificantur, & lauantur, sic ecclesiastici spiritualiter debẽt es-
se puri & mundi, loti & purificati per innocẽtiam interius,
& per continentiam exterius, iuxta illud psal. Lauabo inter
innocentes manus meas, & circundabo altare tuum dñe. Et
hoc ostenditur cum dr̃ Angelus. Nam sicut Angelus est qđ-
dã purissimum, quod carnem & sanguinem ꝓ̃ habet, sic ec-
clesiastici debent esse ita puri, ꝙ nihil debet in suis moribus
& conditionibus apparere, qđ sit sanguineũ vel carnale, Iux
ta illud. Palpate & videte, quia spiritus carnẽ & ossa non ha
bet. Similes pellicano, qui est auis siccissima, intantum ꝙ mo
dicum habet valde de carne. Hic filios intantum diligit, ꝙ ꝓ
eis viuificandis se vulnerat, & eos proprio sanguine, quẽ su-
per eos effundit, viuificat. Solitudinem ẽt diligit, & frequen-
tat, vt dicit liber de natura rerum. Sic verè charissimi, debe-
mus esse, quia verè ita debemus esse spirituales & angelici,
& ita per puritatem & continentiam desiccati, ꝙ & paucissi
ma caro. i. rara & modica carnalis voluptas debet in nobis
inueniri. Et iõ nos debemus solitudinem & desertũ abstinẽ-
tiæ & patiẽtiæ frequẽtare, iuxta illud psal. Similis factus sum
pellicano solitudinis &c. Sic ẽt si pulli nostri. i. parentes, sub-
diti, vel vicini moriuntur, & deficiunt. i. ad statum pauperta-
tis & aduersitatis peruenerint, nos pro certo debemus eos
pro posse nostro viuificare, & adiuuare, & per benignã sub-
uentionẽ ad statum pristinum restaurare, & ad hoc sangui-
nem nostrum exponere. i. nostrã substãtiã temporalem ip-
sis cõicare, & super eos effundere. Ideò de talibus Angelis dr̃
Apo. 10. Et vidi alium Angelũ fortem descendentem de cœ
lo, amictum nube. vbi oñditur, ꝙ uos ecclesiastici debemus
esse excellentis sanctitatis (Alium) Eminentis puritatis (An-
gelum inquit (Affluentis pietatis (amictum nube) Residẽtis
firmitatis (fortem) Euidentis humilitatis (descendentem de
cœlo). Sic igitur patet, ꝙ in nobis debet esse innocentiæ pu-
I ritas (Angelus inquit) ¶ Tertiò dico, ꝙ in nobis debet esse re
sidentia firmitatis (Stans inquit) sicut. n. ministri altaris dum
sunt in actu ministrandi, vt communiter habent stare, sic ve-
rè nos debemus esse stantes per constantiæ & perseuerantiæ
stabilitatem (Stans inquit) & de hoc Apoc. 8. Stetit Angelus
iuxta aram templi. Vbi nota, quòd ecclesiastici debent stare
Sicut milites ad præliandum,
Sicut pedites ab ambulandum,
Sicut aduocati ad postulandum,
Sicut philosophi ad contemplandum.
Isti debẽt es-
se similes ele
phanti, quod
est animal ita
ponderosum, ꝙ si ad terrã prosternitur, vix, aut nunquã am-
plius erigitur. & ideo siue dormiat, siue vigilet, semꝑ habet
stare. vt dicit Philo. Sic verè quia homo naturaliter est gra-
uis ad bonũ faciendum, ponderosus & inclinatus ad caden-
dum in peccatum, hinc est, ꝙ si qñq; ad terram. i. amorẽ ter-
renorum prosternitur, vel ad statum alicuius vitij vel pecca
ti, vix aut difficulter, aut nunquã põt surgere. Et ideò neces-
se est sibi, ꝙ continuè stet per constantiam & perseuerantiã,
& ꝙ summè caueat, ꝙ ad terram. i. ad statum peccati, vel ad
terrenas diuitias per auaritiam vel per aliud peccatum, non
defluat, neq; cadat, vt dicit illud Abacuch. 2. Super custodiã
meam stabo. Vnde dicitur. Mach. 7. Ingressi sunt sacerdotes,
& steterunt ante faciem altaris. Et istud est cõtra multos ec-
clesiasticos, qui uerè iuxta altare Dei non sunt stantes ꝑ con
stantiam & vigorem, sed dormientes per negligentiã & tor
porem. de quibus dr̃ Amos. 2. Accubuerunt iuxta omne alta
re. Non sic, sed sit in nobis constantiæ, seu residẽtiæ firmitas,
seu perfectio. ¶ Quarto dico, ꝙ in nobis debet esse æterno- K
rum sagax affectio. A dextris. per dexteram. n. intelligunt̃ bo
na æterna & propseritas Paradisi, sicut per sinistram intelli-
guntur bona mũdi, & prosperitas temporalis. Et ideò sicut
videmus ꝙ ministri altaris pro maiori parte habẽt stare ad
partem dexterã, sic verè spiritualiter ecclesiastici debent se
tenere à parte dextera bonorum æternalium per desideriũ,
& affectum. quia sicut Prouerb. 4. dr̃. Vias, quę à dextris sunt,
nouit dominus. Peruersæ aũt vię sunt, quæ à sinistris sunt, qđ
nihil aliud est dicere, nisi ꝙ bonum & tutum est affectare bo
na spiritualia & æterna, periculosum aũt & peruersum est
amare temporalia, & terrena. Et de hoc põt dici illud. 2. Pa-
ral. 5. Cantores & leuitæ concrepabant stantes ad orientalẽ
plagã altaris. Orientalis autem plaga bona æterna designat.
Sit igit̃ in nobis æternorũ affectio ¶ Quintò sit in nobis in- L
ternorum feruens oratio. Incensi inquit. Nã sicut super alta
re adoletur incensum, sic super altare cordis interius debẽt
ecclesiastici super carbones feruoris & charitatis ponere, &
adolere incensum deuotæ orationis. Nam sicut incensum su
perius eleuatur, sic verè oratio feruens & deuota superius
ad Deum sicut fidelis nuncius tendit vt impetret quod op-
tatur. quia sicut dicitur Eccle. 25. Oratio humiliantis se nu-
bes penetrabit, & ideò dicebat Dauid. Dirigat̃ oratio mea
sicut incensum in conspectu tuo. figura Apoc. 8. Vbi Ange-
lo, qui stabat iuxta altare aureum, data sunt incensa multa, &
ascendit fumus aromatũ in conspectu Dei. Sic verè de thuri
bulo cordis virorũ ecclesiasticorũ debet fumus, & incẽsum
deuotæ orationis erumpere corã Deo. vnde Exo. 30. dr̃. Po-
nes altare cõtra velum, & ante arcã corã ꝓpitiatorio, & ado
lebit incẽsum Aaron super eo suaue & fragrans. Et 2. Mach.
3. dr̃, ꝙ sacerdotes ante altare iactauerũt se & inuocabãt de
cœlo dominũ. Sic igitur patet qđ ecclesiastici debẽt habere
Deuotam orationem,
Discretam affectionem,
Residentiæ firmitatem,
Innocentiæ puritatem,
Euidentiæ claritatem.
Si vis applica hoc quo-
modo status ecclesiæ
debet esse altare seu lo-
cus amoris, doloris, ti-
moris &c. sicut supra in
litera. C. in fi. vbi notatur de altari cordis. Nota tñ proh do-
lor, ꝙ hodie vr̃ contrarium præmissorum, vbi. n. hodie circa
altare (idest) in statu ecclesiastico oratio, vbi sancta & cœle-
stis affectio, & alia quæ præmissi, verè videtur, ꝙ ibidem to-
taliter pereunt, & ꝙ ministri altaris ritum eius in ritum sæ-
culi conuerterunt, figurati. 4. Reg. 16. in achaz impio rege, q̃
videns altare damasci, ad ipsius similitudinẽ altare in Hieru
salem construxit, & altari domini deposito, super nouum sa
crificari mandauit. Damascus enim. i. sanguinem bibens, vel
sanguinem propinans, sanguinis potus vel sanguinis oscu-
lũ, signat mundum, qui suis cunctis cõditionibus inuenitur
sanguineus & carnalis, quia re uera altare. i. cultus & ritus
istius damasci. s. mundi in Hierusalẽ. i. in Ecclesia trãsfertur,
& altare domini. s. cultus & ritus diuinus ibi deponitur, &
aufertur, sicut videmus ad oculũ, ecclesiastici nostri mundi
cultum & mores sæculares acceperunt, & ritum ecclesiæ an
tiquum moresq; prædecessorum suorum virorum spiritua-
liũ reliquerunt, & sic altare domini pro altari damasci dimi
serunt De quo. 2. Macha. 4. Sic factũ est inquit, vt sacerdotes
iam non circa altaris officia dediti essent, sed contẽpto tem
plo, & sacrificiis neglectis, festinarẽt participes fieri palestrę
&c. Et sequitur, quod ipsi cupiebãt participes fieri palestræ,
& patrios honores nihil habentes, his similes esse cupiebãt,
quos antea hostes & peremptores habuerant. s. sæcularibus.
Non sic charissimi, sed circa cultum altaris domini diligen-
tius intendamus, ritum & cultum ecclesiasticum teneamus,
& mores sęculariũ fugiamus, & sic domino merito placea-
mus. Esa. 56. Placebunt mihi super altari meo. quia proh do
lor status mũdanus & hominum peccatorum est Altare ex-
celsum per superbiam, diuisum per discordiam, pollutũ per
luxuriam, ardens per auaritiam, occidens per sęuitiã, nemi-
nem defendens per custodiam. Dico igitur, quod istud est
altare superbiæ & elationis. Ideò dicitur. 4. Reg. 23. qđ Alta
re excelsum destruxit Iosias. Itẽ discordię & diuisionis. vnde
3. Reg. 13. Ecce Altare scindetur, & effundetur cinis, qui in
eo est. Item luxuriæ & pollutionis. vnde illud prædictum. 1.

Mac.4. Viderũt altare prophanatum &c. ¶ Item auaritiæ & ambitionis vnde.2. Paralip.24. dr̃, ꝙ ossa sacerdotũ cõbusta sunt in altaribus idolorũ, quia.s.ossa.i.constantia,& firmitas sacerdotũ diaboli.i.peccatorũ in altari huius mũdi destruit, & crematur. ¶ Itẽ occisionis & iniustitiæ.sicut Mat.23.dr̃, ꝙ filius Barachiæ fuit occisus inter tẽplũ,& altare. ¶ Itẽ est altare nullius defensionis seu custodiæ, quia.s.nemo saluatur ibi dem.sicut patet de Ioab,qui fugiens in tabernaculũ,& tenẽs cornu altaris occisus est,sicut dr̃.3. Reg.2. Et hæc sufficiunt.

A **Alter.** Idẽ est quod alius, extraneus, diuersus pariter, & diuisus,vel alter idẽ est quod mutatus,variatus,alteratus,& à sua pristina conditione cõuersus, & alienatus,siue bona fuerit,siue mala & si vis,potes notare,ꝙ Alteratur pœnitens cũ conuertitur iustus cum peruertitur,mũdus cum subuertitur,vita cum euertitur,diues cum damnatur,pauper cum saluatur; Concorda si vis de oĩbus,& si nõ inueneris concordantias, vide de mutatione. Dicamus igiẽ breuiter,ꝙ duplex ẽ alteratio seu mutatio,s.virtuosa, & hęc est qñ quis alteratur de malo ad bonum, de bono in melius, & de meliori in optimũ. & de hoc Luc. 9. Facta est spẽs eius altera. Alteratio vitiosa,signat hominem de bono in malum mutatum,& alteratum;Signat etiam hominem, qui non manet vnus per amorem & charitatem,sed est alter; id est, diuisus & diuersus per odium, & partialitatem, sicut supra dictum est. Et ideò de tali altero infra dicetur in 2. Auctoritate exposita. Dicamus igitur,ꝙ est alteratio virtuosa, quam debemus habere. Sicut.n.vidẽmus ꝙ oĩa alterantur & variãtur,sicut patet de arboribus, quæ de siccitate alterãtur ad viriditatem,& de aĩalibus,quę de iuuentute ad senectutem,de fructibus,qui de acerbitate alterantur, in maturitatem, sic verè nos debemus cõuerti, & mutari,& alterari de siccitate indeuotionis ad humiditatem deuotionis & cõpassionis,de iuuentute indiscretionis,& immaturitatis ad senectutem discretionis & maturitatis,de acerbitate insolẽtis conditionis ad maturitatem honestę conuersationis. Et sic de nobis poterit dici illud.1. Regum.10. Insiliet in te spiritus domini, & prophetabis cum eis,& mutaberis in virum alterum. In quibus verbis ostẽditur, ꝙ sicut in alteratione naturali requirit cã,à qua fit alteratio,modus ſm quẽ fit permutatio,finis,ꝑpter quẽ fit variatio, sic verè in alteratione & mutatione spirituali requiritur Causa efficiẽs(Spiritus inquit domini)Modus proficiens(prophetabis inquit cum eis) Finis sufficiens. (mutaberis in virum alterum)Igitur charissimi sit cã, spiritus influentia,Spiritus inquit insiliet,Sit modus,bonorũ assistentia(Cum eis inquit (Sit finis malorum desistentia seu virtutis continentia(Mutaberis inquit in virum alterum,Dico igitur,ꝙ si volumus alterari necessarius est auctor efficiens, Sicut.n.videmus,ꝙ plantæ, & vegetabilia non alterantur nisi causa efficiente mediãte, sed qñ cã superior influit.s. sol in tempore veris,tunc oĩa vegetabilia alterantur, reuirescunt, atq; mutantur,sic verè homo non põt moraliter alterari, nisi influentia solis.i.spiritussancti gratia intrinsecus operetur. sed qñ ipse actor & artifex omnium,qui habet omnem virtutem.s.spiritussanctus per suæ gratiæ radium mentem tangit, tunc hominem totum in alteram speciem alterat, & conuertit, quia.s.sicut sol de arbore sicca facit floridam, de sterili fructuosam,sic spiritussancti gratia de peccatore facit iustũ, & de defectuoso moribus virtuosum.& sic dico, ꝙ bene reqũritur actor efficiens.s.spiritussanctus & gratia Dei,qđ ostenditur cum dr̃ Sap. 1. Spiritus domini replenit orbem terrarum. Et ideò spiritussctus comparatur igni, quia sicut videmus, ꝙ ignis de sua virtute actiua & purgatiua ita alterat rudem materiã & deformem, ꝙ in alienam speciem eã mutat, sicut patet de cinere vili & despecto, de quo mediante igne fit vitrum lucidum atq; clarum, sicut etiã patet de terra,vel lapide, de quo per ignis conflagrationẽ eliquatur metallum.i.æs vel aurum,sic verè ignis spiritussancti talis est virtutis,ꝙ qñ per suam gratiam,& per suam influentiam & suorum donorum redundantiã vult agere in personam licet tñ quis sit lapideus per duritiam obstinationis, ferreus per frigiditatem indeuotionis,cinereus per vilitatem conuersationis ipsum taliter alterat, ꝙ in vitrum & metallum (id est) in hominem perfectum & virtuosum, honestum lucidũ & gratiosum ipsum conuertit totaliter & commutat. Sicut apparuit de Paulo,& de Magdalena.vnde.Iob.28. Ferrum de terra tollitur,& lapis solutus calore in æs vertitur.

Nam ferrea frigiditas,	De hoĩe tollitur,& in æs.i. B
Nam terrea infirmitas,	in hoĩem bonũ & perfectũ
Nam lapidea soliditas,	cõuertitur, qñ ignis spiri

tussancti caliditas intrinsecus operat̃.& iõ de hoĩe sic alteratõ habetur figura Luc.9.vbi dr̃, ꝙ Iesus ascẽdit in montẽ oliuarũ,assumpto Petro,Iacobo,& Ioanne,& transfiguratus ẽ ante eos,& facta est spẽs vultus eius altera, & vestitus eius albus refulgẽs.quia verè ille,qui vult de malo in bonũ,de bono in melius virtute spiritussancti alterari,primo debet ascẽdere in montẽ Paradisi per affectionẽ, montem dico oliuarum per cõpassionem, habere secum Petrum & Iacobum.i. bonorum societatem & coniunctionem,vel Petrum,qui interpretatur agnoscens.i.sui peccati considerationẽ, & Iacobum,qui interpretatur supplantans, festinantem.i. propriæ carnis,q̃ nõ quærit nisi festa,macerationem,& Ioãnẽ, in quo est gratia(idest)gratiam & deuotionẽ: & sic fiet spẽs eius altera per conuersionẽ & mutationẽ, & vestitus eius albus & refulgens per honestã conuersationem. Requiritur igitur in tali alteratione actor efficiens spiritus domini. Ad quod facit Greg super Ezec.dicens, ꝙ spiritussanctus fecit mirabiles mutationes in sanctis hominibus. Implet.n.puerũ citharædã,& facit psalmistã,Iuuenẽ & iudicem senũ facit;Implet amos pastorẽ,& facit prophetam:Implet Petrum piscatorẽ & facit Apostolorum principem:Implet Paulum persecutorẽ,& facit prædicatorem:Implet Mattheum publicanum,& facit euangelistam. Quam igitur insani sumus,qui hunc spiritum non quærimus,quod est contra multos,qui isto auctore mediante, isto spiritu mouẽte & inspirante,isto igne calefaciente, isto radio inflammante & illustrãte non mutantur, nec in melius alterantur,sed potius ꝑꝑ ipsius defectũ in deterius conuertũtur. Similes vino in quod dũ calor exterior & innaturalis agit,ipsum alterat,& alterando corrumpit,& in acetum variat & conuertit, ita ꝙ illa eadem substantia, q̃ prius erat calida & humida.s.vinum,efficitur frigida sicca.s. acetum.Sic pro certo(charissimi) sunt multi,qui calorẽ spiritussancti nolunt in suis cordibus agere,imo calori innaturali & exteriori.i. ardori auaritiæ & inflammationi exterioris prosperitatis taliter se exponunt, ꝙ ipsi in alienam spẽm alterantur,quia de vino fiunt acetum,de bono fiunt malum. Nam si prius erant calidi per charitatis feruorem,humidi ꝑ pietatis dulcorem, ipsi efficiuntur frigidi per indeuotionis algorem, & sicci per incompassionis duritiam & stridorem. Et ideò de peregrino calore dr̃ Iudith.8.de Manasse viro iudith;ꝙ cum staret circa alligantes manipulos in agro, cecidit æstus super caput eius & mortuus est. quia verè qñ æstus innaturalis.i.ardor cupiditatis & prosperitatis cadit super illos,qui circa manipulos.i.circa diuitias temporales in agro huius mundi vacant, facit eos per diuersa peccata deficere, atq; mori.Non sic charissimi,non sit ergo in nobis calor corruptiuus, sed ignis spiritussancti, purgatiuus & alteratiuus: quia verè iste est in alteratione morali Actor efficiens.Spiritus inquit domini. Ezech.37.Ingressus est in ea spiritus domini,& vixit. ¶ Secundò requiritur, ꝙ sit modus proficiens, & iste modus ostenditur cum dr̃, prophetabis cum eis.i. cũ alijs prophetis:per quod datur intelligi, qđ si volumus moraliter alterari,necesse est,ꝙ simus cum prophetis.i. cum bonis personis prouidis & discretis, bonã societatem sectãdo. Itẽ necesse est, ꝙ prophetemus.i.ꝙ de occultis & ignotis cogitemus de morte, de iudicio, de Paradiso, de inferno,per considerationem sępius recolendo. Est igitur ad hoc necessaria occultorum consideratio (Prophetabis inquit) perfectorum cõglutinatio (Cum eis inquit) Est dico necessaria consideratio rerum occultarũ(prophetabis) Sicut.n.cogitatio & fortis imaginatio alterat hoĩem corporaliter,sicut dr̃ Ecclesi.30.Ante tempus senectam adducet cogitatus, sic verè fortis imaginatio & cogitatio futurorum facit hoĩem alteratum moraliter & mutatum.ideò dicitur in psal. Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui.Et ideò vr̃, ꝙ talis propheta. i. talis occultorum præuisio similis est cuidã lapidi,qui dicitur magnes,qui si puluerizatus in quatuor angulis domus super carbones ponitur, ita cõmouet, & alterat cerebrum & imaginatiuam, quòd tota domus in qua est, videtur ibi existentibus cadere, & perire, vt dicit Isidorus.Sic verè(charissimi)magnes.i. virtus considerationis,&

nis & cogitatio futurorũ, si sup quatuor angulos domus.i. quatuor affectiones cordis nostri superponitur, & maximè si puluerizatus fuerit per nostræ mortis & puluerizationis meditationem, si etiam carbones desolatorij.i.consideratio ignis infernalis sibi adiuncti fuerint per tormentorũ infernalium recogitationẽ, tũc cerebrũ & imaginatio nostra taliter per timorem alterabitur, qđ tota domus, in qua sumus .i. tota mundi prosperitas nobis videbitur fragilis, & defectuosa, vana, fluxibilis, & riuulosa. & sic de nobis ipsis poterit dici illud Io.6. Hic est verus ꝓpheta, qui venturus est in mundũ. Quod est contra multos, qui nihil prophetant, nec ꝓuident de futuris, vel de Dei absconditis & secretis. dicentes illud Amos. Non sum Propheta, nec filius Prophetæ. Non sic charissimi, sed sit in nobis futurorum cogitatio. Itẽ sit in nobis ꝑfectorum cõbinatio. Cũ eis.i.cũ viris perfectis bonis & iustis. Mercurius.n. talis est conditionis, ꝙ planetis, quibus cõiungit̃, faciliter se cõformat, ita ꝙ beneuolis beuolus, & maleuolis maleuolus inuenit̃. vt dicit Martianus, & Tho. Sic verè, charissimi, est de hoĩe, q̃ ẜm qualitates ꝑsonarum, quibus adiungitur & associatur, faciliter alteratur, siue boni fuerint, siue mali, quia cum bonis bonus, & cũ malis efficitur malus. Et iõ ad bonã alterationem habendã necesse est, ꝙ cum bonis & ꝑfectis personis associemur & adiungamur, cum eis inquit, vnde Prouerb.13. Qui cum sapiẽtibus graditur, sapiens erit. iuxta illud Sene. epistola.7. Quãtum potes, cum his versare, qui te meliorem facturi sunt, illos tecum admittere, quos tu potes facere meliores. vñ etiã idem Senec. epistola.4. dicit. Plus tibi viua vox & conuictus quam oratio proderit, in rem ꝓsentẽ venias operibus, homines.n. amplius oculis, quam auribus credunt, & hoc quia longum iter est per ꝓcepta, breue & efficax per exempla. & exemplificat de Zenone Socrate, & Epicuro, quorum societas & ꝓsentia plus profecit discipulis, quam doctrina, cum eis, quia cum euntibus ibant, & cũ stantibus stabant. vt Eze. 1. dicitur de sanctis aĩalibus. vñ ad Gal.6. Alter alterius onera portare, vñ de bono amico dicit Senec. Est.n.is, qui est quasi alter idem. sic igitur patet, ꝙ requirit̃ perfectiorũ cõbinatio, occultorum meditatio. & iste est modus proficiẽs.

D Prophetabis inquit cũ eis. ¶Tertio dico, ꝙ ad moralem alterationem & conuersionem requirit̃ finis sufficiens. Mutaberis, inquit, in virũ alterũ, quia.ſ. finis conuersionis & alterationis nostræ debet esse vt possimus viri alteri fieri.i. excellentes & perfecti à cõi cõuersatione aliorũ, per vitæ eminentiam alteri etiã & alieni, similes corallio, qui in mari rubro existens est lingum.ſ. radix mollis, flexibilis, & tenella, sed qñ de aqua extrahitur, ita variatur & alteratur, ꝙ in lapidem cõmutatur, vt dicit Isido. Sic verè (charissimi) quamuis hõ existens in mari rubro. in mundo sub rubris aquis mundanæ canalitatis & prosperitatis, sit ligneus, & imperfectus, mollis, fragilis, & defectuosuus, qñ tñ ab istis aquis ꝑ Dei inspirationẽ interius, & per fortem tribulationẽ exterius extrahitur, taliter aliquoties alteratur, ꝙ in corralium.i. in lapidem preciosum.i. in virum perfectum, & virtuosum, fortẽ, lapideũ, vigorosum, charitatiuum, rubeũ, viscerosum, totaliter cõmutatur, ita ꝙ rectè efficitur alter hõ. Mutaberis, inquit, in virum alterũ. vñ. Apo.14. Vidi alterum Angelum volantẽ ꝑ medium cœli. vbi ostenditur, ꝙ in nobis debet esse euidentiæ claritas (Vidi) excellentiæ bonita (alterum) innocentiæ puritas (Angelũ) celsitudinis leuitas (volantem) rectitudinis æquitas (per medium cœli) Et sic erimus alterati & mutati ꝑ finem sufficientem, per modum proficiẽtem per

E causam efficientẽ. ¶Item sin vis, in malo significatu, dic, ꝙ (sicut supra dictum est (peccator dicitur alter, qui nõ est idẽ ꝑ amicitiam, imo est alter per diuisionem & discordiã. Nõ est illud quod esse vr̃ per existentiæ veritatẽ, imo alter ꝑ hypocrisis fictitiam & falsitatem. Non est idẽ ꝑ perseuerantiã & ꝑmanentiã, sed potius alter & alteratus per mutabilẽ inconstantiam. De conditionibus igitur talium malorum alterorum vel in malo alteratorũ possum notare, quòd isti

Inquinantur luxuriosè,
Sublimantur ambitiosè,
Iucundantur ludibriosè,
Fœderantur malitiosè,
Perturbantur seditiosè
Eleuantur præsumptuosè,

Isti dico luxuriosè fœdãtur. Vnde Iob.31. Scortum sit alterius vxor mea. Item ambitiosè ditantur seu

Refutantur ignominiosè promouentur. ps. Episcopatum eius accipiat alter. Idẽ ludibriosè lætant̃. Esa. 34. Pilosi clamabunt alter ad alterum. Itẽ malitiosè ligant̃, seu fœderantur. Esa.34. Ibi congregati sunt milui alter ad alterum. Item seditiosè turbantur. vnde vaccis pinguibus Samariæ dr̃ Amos.4. Exibitis altera contra alteram. Item præsumptuosè inflãtur. vnde.1. Corin.4. Vnus aduersus alterũ. Item finaliter à Deo ignominiosè fugantur & refutant̃. vnde Lucæ.17. dr̃. ꝙ vnus assumetur, & alter relinquetur. ¶Sed

F si vis, adhuc nota, ꝙ alter põt significare in malo hominem alteratum & mutatum à bona conuersatione, hoĩem etiam diuersum & diuisum à charitate, idẽtitate, & vnione, & per singularitatem separatum ab aliorum cõi vita & conditione, & sic accipiendo, aliter nihil est aliud, quam peccator. & iõ de talibus alteris vel alteratis põt exponi illud Esa.34. Ibĩ congregati sunt milui alter ad alterum. ibi dico.ſ. in mundo iudicio, & inferno quia ibi milui.i. quærulosi peccatores alter ad alterum simul & pariter congregabuntur & damnabuntur. In quibus verbis ostenduntur quatuor, quæ reddũt hominem à Deo alterum & diuisum, videlicet, Societas illicita (Cõgregati sunt) Anxietas elicita (milui) Singularitas diuersa (alter) Mutabilitas peruersa (altum) Est igitur in peccatoribus illicita societas, congregati sunt, qui.ſ. mali & peruersi ita sunt hodie cõbinati & coniuncti aduersus iustos & bonos. Est.n. inter Lupos talis societas, ꝙ qñ vnus inuenit bouem vel asinum deuiatum, si videt, ꝙ contra eum nõ põt ꝓualere, statim incipit vlulare, & alios conuocare, Oẽs autem alij propinqui vlulatum eius audiẽtes, statim cõgregantur, & sic oẽs inuicem contra ꝓdictum aĩal ꝑliant̃, sicut pluries & in pluribus est expertum, Re uera (charissimi, sic faciunt hodie multi tã in sæculo, quã in claustro, qui si vnus malus vel lupinus vult aliquẽ bouem, vel asinum.i. aliquem simplicem ꝑlatum, sociũ, vel vicinum inuadere, ne forte ipsum cõtingat succumbere, statim vlulat, alios socios malos & lupinos ad se conuertendo, conspirationes faciendo, dona & munera promittẽdo, qui re uera statim ad eũ conuocant̃, & congregantur; quia.ſ. mali sẽp cõsueuerunt malos iuuare, & ad eorũ negocia interesse, & se ad eos cõgregare. 17. Vbicunq; fuerit corpus, illuc congregabuntur & Aquilæ. & sic inuicem sociati cõtra alios ꝑliantur. Ista cõbinatio summè apparet in diuitibus. balliuis, & aduocatis, qui, vt cõmuniter, vnus pro altero cõtra oẽs alios se opponunt. Neę. 12. Cõgregati sunt vt pugnarent cõtra Hierusalẽ Figura. 1. Regum.28. Congregauerunt philistijm agmina sua, & ꝑparauerunt se ad bellũ cõtra Israel. & iõ de talibus malis põt intelligi illud Amos 4. Exibitis altera cõtra alterã: loquitur vaccis pinguibus mõtis Samariæ.ſ. mundi diuitibus & pinguibus à Deo alteratis, qui cõtra alteros.i. cõtra pauperes.i. bonos exeunt ad bellandũ. Sic igit̃ patet, qđ in istis malis alteris est societas illicita. Secundo dico, qđ isti sunt à Deo alteri, quia in eis est anxietas elicita. Milui inquit. Sicut.n. miluus elicit anxietatẽ crudelitatis & rapacitatis erga pullos innocentes, eisq; mirabiliter inimicatur, eorumq; carne & sanguine satiat̃ sic vere mũdi raptores, vsurarij, & auari semper eliciũt, fabricant, & cõficiunt anxietatẽ pullorũ.i. innocentiũ simpliciũ & pauperũ vicinorũ, ipsosq; nõ cessant accusationibus infestare, vexationibus anxiare, exactionibus tribulare, rapinis, vsuris, & fraudibus, ipsos carne & sanguine.i. sua tẽporali substãtia spoliare. Isti dicunt̃ milui, quia secundũ Isido. dicunt̃ quasi molliter volãtes, quia.ſ. tales molliter & suauiter viuunt in bonis & rapinis pullorũ vicinorũ & ꝑ ea volãt hodie, & extollunt̃ ad altas sæculi dignitates. Zach.5. Habebant alas quasi alas milui. Et de pauperibus dr̃ illud psal. Epatum eius accipiat alter: quia verè charissimi, tales alteri peccatores accipiunt hodie & rapiunt ẽpiscopatus.i. domos, & possessiones pauperum vicinorũ. Si vis, pone hic figurã de mulieribus, q̃ habebãt alas milui, q̃ portabãt amphoram.ſ. in qua erat inclusa impietas &c. vide infra. Sũt igitur isti alteri propter illicitam societatem. ¶Item propter elicitam anxietatem. Sed adhuc tertio dico, qđ isti dicũtur alteri, quia in eis est diuersa singularitas. Alteri. inquit, G
quia.ſ. mali nolunt esse ijdem cum alijs per concordem cõmunitatem, imo volunt esse alteri & diuersi per partialem singularitatem &c. prosequere sicut supra de alio in primo membro primæ auctoritatis diuisę. Et compara tales squillę sicut

.læ sicut ibi.tales alteros non amat Deus,imo verò ipse amat illos.qui per amicitiam, coitatem, & charitatem volunt cũ alijs esse vnum;cum.n.ipse sit vnus,ideò diligit vnitaté. Lucæ.17.Vnus assumetur,alter relinquetur.s.à Deo. Est igit in talibus diuersa singularitas(Alter)Quartò dico, ꝙ est in eis diuersa mutabilitas(alterum)quia.s.viri alterantur,& mutãtur de bono in malum,& de malo in peius.Similes hyenæ,q̃ est bestia,q̃ alteratur quandoq; & mutatur quantum ad sexum quia.s.aliquando est masculus,alio tempore est fœmella.vt dicit Plinius.Sic verè mali non perseuerant, sed quandoque habent sexum masculinum.i.perfectionem & virtutem,sed ibi pro certo non perseuerant,quia statim per diaboli,mundi,& carnis suggestionem totaliter alterantur, ꝙ in sexum femininum.i.personas molles,fluxibiles, defectibiles,imperfectas cõmutatur,& cõuertuntur. Et iõ de talibus alteris,& alteratis põt dici illud Luc.9.Facta est species eius altera.Tales abominatur Deus.1. Corint.4. Vnus aduersus alterum inflatur.Ille verè, qui est vnus per essentiã.s.Deus, inflatur.i.indignatur per displicentiã aduersus alterum.i.aduersus talium alterabilem inconstantiam.Est igitur charissimi,in talibus mutabilitas peruersa singularitas diuersa, anxietas elicita,societas illicita.& iõ sunt alteri &c. sufficit.

A **Alterutrum.** Nota,qđ istud aduerbiũ alterutrũ semper significat societaté,siue bona fuerit siue mala, & ideò nota in bono, qđ nos debemus

Alterutrum Diligere, Deplangere, Extergere, Detergere, Attingere, Non lædere.	Igitur charissimi, alterutrum diligamus firma charitate. Vñ.1.Io.3. Credamus in nomine Iesu Christi & diligamus alterutrũ.¶Itẽ alterutrum deplangamus, supple cõpatiendo dulci pietate. Vñ Ionatha

& Dauid dr̃.1.Reg.20.qđ osculantes se alterutrũ fleuerunt. ¶Item alterutrum attingamus,semper coniunctim,& concorditer viuendo in bona societate. figurati in Cherubin, de quibus dr̃.3.Reg.6.ꝙ ala vnius alterum attingebat. ideo dr̃ Iaco.4.Nolite detrahere alterutrũ, & nolite ingemiscere fratres in alterutrum, ꝙ viuatis concorditer & pacificè. Item alterurrnm detegamus supple peccata nostra per confessioné nuda veritate.Iacob.5.Confitemini alterutrũ peccata vestra.Item alterutrum extergamus & abluamus munda puritate,& correctionis securitate.Vnde Ioan.13.Et vos debetis alter alterius lauare pedes. ¶Item alterutrum non lædamus,grata bonitate.Act.7.Fratres estis,vt quid nocetis alterutrum? Non.n.mali sic alterutrum se habent, nõ enim sunt alterutrum per concordiam iuncti, immo potius per inuidiam odium & malitiam sunt disiuncti Gen.13.Diuisi sunt alterutrum frater à fratre suo. dic sicut supra in fine, quomodo mali sunt litigiosi libidinosi &c.

A **Altrinsecus.** Nota,ꝙ sicut alterutrum signat cõiunctionem & societatem,sic altrinsecus signat diuersitatem & disparitatem. illa enim dicuntur esse altrinsecus,quorum vnum est in vna parte, aliud in alia; & ideò expone secũdum materiam in bono vel in malo,quia paucæ sunt auctoritates &c.

A **Alternus.** Alternatim idem est ꝙ vicissim.Et nota, ꝙ est alternatio ꝑfectorum,qui alternatim de actiua ad contemplatiuã conuertunt, & econuerso. ¶Item peccatorũ,qui alternatim nunc in vno, nunc in alio vitio excitant.Itẽ dãnatorũ,qui alternatim de vño, tormento ad aliud detrahunt,& de aquis niuiũ ad calorẽ nimiũ deducunt,Beatorũ,qui nunc deitatem, nunc humanitaté contemplant.Et cętera nõ prosequor,quia nullæ sunt auctoritates.Vide de vicissim. Et infra appropinquare A.manere.C.

A **Altitudo.** Nota, ꝙ altitudo in scriptura qñq; sumitur pro profunditate inferiori, qñq; verò cõiter pro sublimitate superiori.ꝙ autem significet profunditatem patet, quia dicitur Mar.4.qđ semen aruit, quia non habebat altitudinem terræ. ꝙ verò signat sublimitaté, patet Ecclesi.1.vbi dicitur Altitudinem cœli, & latitudiné terrę quis dimẽsus est? ¶Primo igitur dico,quod in scriptura inuenitur multiplex altitudo profunda. Est.n.altitudo.i. profunditas Diuinæ prouidentiæ,cuncta disponentis, mundanæ opulentię,mentes seducentis,inferni pestilentiæ,cuncta sustinentis,humilis subsistentiæ,cuncta sufferentis,stabilis permanentiæ, diu persistentis, fallacis fraudulentiæ seu malitiæ omnibus nocentis.De profunditate diuinæ prouidentiæ dicitur Rom.11.O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei,quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius. De profunditate verò mundanæ prosperitatis dr̃ in psal. Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.& illud. Ab altitudine diei timebo. De ꝑfunditate verò inferni dr̃ Sap. 10. Ab altitudine inferorũ eduxit illos.De profunditate verò humilitatis dicitur Luc. 5.Duc in altũ.& laxate retia in capturã.De profunditate autẽ stabilis ꝑseuerantiæ dr̃ Sap.3. Spuria vitulamina non dabunt radices altas.De profunditate aũt fraudulentiæ,& malitiæ dicitur Apoc.2.Non cognouerunt altitudinem sathanæ.Omnibus enim istis modis accipitur altitudo pro ꝑfunditate.¶Sed adhuc dico,ꝙ accipitur pro sublimitate, & sic dico,ꝙ multipliciter distinguitur in scriptura.Est enim

AEterna, Temporalis, Spiritualis.	AEterna nihil aliud est quàm celsitudo,seu dignitas gloriæ. Et de hoc potest intelligi hoc, quod dr̃ B

Ecclesi. 24.in persona aĩæ beatæ. Ego in altissimis habito. Spiritualis,& hæc est duplex.s.bona, & hæc est contemplatio, de qua in psal. Altissimum posuisti refugium tuũ. Mala,& hæc nihil aliud est quã superbia vel elatio. De qua Esa. 10.Visitabo super gloriam altitudinis oculorum assur.¶Itẽ est altitudo tẽporalis,& hæc est duplex,bona.s.& mala. Bona est ꝑlationis eminentia. De qua Apo.21.dicitur, ꝙ ciuitas sancta habebat murũ magnum & altum.i.statum superbum & excelsum:Mala,& hæc nihil est aliud q̃ terrenę potestatis,& prosperitatis excellentiæ,& indebitæ promotionis euidentia,& de hac Luc.15.quod hominibus altum est,abominatio eũ apud Deum.Distinguamus ergo breuiter,quod est Altitudo contemplationis,Altitudo damnationis, altitudo ꝑlationis,Altitudo mẽtalis superbię & elationis, Altitudo virtualis excellentiæ & perfectionis, Altitudo æternæ beatitudinis & promotionis.Est igitur altitudo contemplationis,qua.s.hõ eleuat se ab istis inferioribus,ipsa vilipẽdendo,& cor suum transportat ad altitudinẽ rerum æternarum.s.eas speculando,considerando,& affectando. Sicut.n. videmus,ꝙ Stellæ luminaria non inferius in terra sunt locata,sed superius in altitudine firmamẽti,sic verè charissimi,si nos volumus esse luminaria mundi.i.viri perfecti lucidi & honesti,sapiẽtes,clari & discreti,nos nõ debemus hic in terra situari vel collocari per affectionem,sed sursum in firmamento cœli per cœlestium contemplationem, vt sic q̃libet possit dicere illud Apoc.21. Sustulit me in spiritu in montẽ magnũ & altũ & ostendit mihi ciuitatẽ sanctã Hierusalem. Ecce igit in verbis istis quatuor,q̃ facit hõ, qui vult ascendere loca alta,ſm q̃ quadruplex altitudo moralis debet in homine reperiri.Hõ.n.qui ad alta ascendit, ab infimis segregatur.Sustulit me,In intimis roborat in spiritu. Superius eleuatur.montem.Vlterius speculatur quia.s.vndiq; põt respicere & videre.Ideò dr̃.Ostendit mihi ciuitaté.Et ecce in ista auctoritate ostenditur, qđ hõ ſm ista quatuor põt quadrupliciter exaltari.Efficitur.n.altus moraliter, & temporaliter, & æternaliter per dignitatem,promotionem temporalem & æternam,per quatuor,quæ ad hoc requirunt (videlicet) per terrenorum detestationem(Sustulit me, per internorũ roborationem(in spiritu) per meritorum cumulationem, in motum alte.& manum per æternorum contemplatione. Et ostendit mihi sanctam ciuitatem Hierusalem. Sit igitur C in nobis terrenorum detestatio.Sustulit inquit.quia.s.à terra.i,à terrenis debemus esse sublati & elati per eorum detestationem,& contemptum,& abominationem. Sicut enim videmus,ꝙ homo non põt superius ascendere nisi prius ab infimis se subtrahat,& elonget,sic verè si ad gradum perfectionis volumus ascẽdere,& si apud Deũ volumus esse alti, vel etiam ad altitudinem promotionis tam tẽporalis quam æternæ ascendere, necesse est per voluntariam paupertatẽ ab affectu istorum exteriorum bonorũ disiungamur, & diuidamur,& separemur,ipsa.s.vilipendendo,& quasi ꝓ nihilo reputando,Hõ.n.tanto est altior, quãto plura ponit sub pedibus eius.Est igitur apud Deum altissimus mundus per contemptũ sub pedibus eius ponẽdus. Et re uera tales fuerunt philosophi, & sancti, qui alta & ardua quæsierunt, & fortunam,& caduca bona sub pedibus calcauerũt.figurati. Apoca.12.

Apoc.12.vbi dicitur, q̄ cœlestis mulier erat amicta sole, & luna sub pedibus eius.luna dico,(id est)variabilis & defectibilis mūdus.Ideò de tali eltitudine paupertatis potest intelligi illud.2.Corint.8.Altissima paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis. Res enim leues nunquam inferius morantur,nisi violenter ibidem detineantur.Ideò videmus de Aquila,quæ est auis leuissima,q̄ ad inferiora non descendit,nisi victus necessitate cogente. Ideò accepta præda sua statim ab inferioribus se elongat, & sursum in rupibus altis vbi habitat,se transportat.vt dicit Greg.in moral.Sic verè illi,qui sunt leues,puri,boni.s.& perfecti, & ad modum Aquilæ claritate discretionis sunt dotati,nunquam debent in infimis,& terrenis per desiderium commorari, quinimmo si cōtingit quandoque eos propter humanam necessitatem ad inferiora mundi negotia descēdere,statim pro certo finito, & completo negotio debent se ab istis inferioribus absentare, & ipsa per affectum & desiderium dimittere,& sursum ad rupem Paradisi per contemplationem,& altitudinem virtutū, & per meritorum perfectionem debent quam cito poterūt euolare.Iob.36.Eleuabitur Aquila, & in arduis ponet nidū suum,quod ostenditur cum dicitur.Sustulit me. figura Dan. 7.vbi dr̄,q̄ ipse vidit vnam bestiam, quæ habebat alas sicut Aquila,& dr̄ ibi,quost ista bestia sublata est de terra, & sup pedes quasi homo stetit,& cor eius datum est ei.Re vera tales bestiæ debemus esse,quia verè alæ nostrę.i.desideria & affectus debent esse aquilinæ.i.spiritales & virtuosæ, & sic nos erimus sublati de terra per contemptum terrenæ prosperitatis.Stabimus super pedes nostros per virtutem stabilitatis. Cor nostrum dabitur nobis per aspectum sagacitatis:quia.s. discretè,& sagaciter cogitare poterimus de futuris. Et ista omnia sunt contra multos,qui pro certo non detestant terrestria,sed cœlestia,non inferiora,sed superiora,non temporalia,sed æternalia,non se separant à mundanis per voluntariā paupertatem,sed in eis totaliter se inuoluunt per nephariā cupiditatem,& ideò isti non sunt alti,imo dici possunt infimi & depressi.Esa.2.Et incuruabitur altitudo virorum. Nō sic charissimi,sed fit in nobis terrenorum detestatio. Sustulit me inquit.vnde Esa.58.Si abstuleris de medio tui catenā &c.sustollam te super altitudinem terræ,& cibabo te hæreD ditate Iacob.¶Scd̄ò dico,q̄ si volumus spūaliter esse alti,debet esse in nobis internorum roboratio.In spiritu inquit. Sicut.n.hō,qui interius habet spiritum fortem,& virtutem naturalem,robustam,ascendit facilius in cœlum i.in altum,sic si interius in conscientia habuerimus fortitudinem spiritus roborantis,facilius ascendemus ad altitudinem spiritualem .s.ad altitudinem perfectionis promotionis,& æternæ cōsolationis.In spū inquit.Et de tali altitudine dr̄ Eze. 11. Eleuauit me spūs,& introduxit me ad portam domus dn̄i. Ista est aūt altitudo affectionis.Nā sicut scintilla igne inflāmata sursum eleuat,sic verè affectio virtute ignis sancti spiritus accēsa,hæc inferiora deserit,& sursum ad alta bona cœlestia desideranda & affectanda se erigit,& ad perfectionis altitudinem se cōuertit.& de tali altitudine dr̄ Ezec.1.Statura quoque,& altitudo erat in rotis,vbi ostendit, quod talis affectio hēt perseuerantem durationem Statura, promotionē remunerantem altitudo,subiectionem obedientem Rotis, quæ.s. faciliter vertuntur.Et istud est cōtra multos, quorū affectio non est igne sancti spiritus inflammata,sed per diuersa pc̄tā ipso damnabiliter est priuata.Et isti non ascēdunt per affectionem superius,sed descendunt per auaritiam & ambitionem inferius.Nam sicut scintilla extincta non altè ascendit,sic affectio,in qua ignis spiritus sancti est extinctus, non ascendit superius alta & cœlestia desiderando,sed descendit inferius terrestria per auaritiam affectando. Non sic,sed habeamus interius spiritum roborātē,vt sic de nobis dicat illud Sap. 3. Fulgebūt iusti,& tanq̄ scintillę in arundineto discurrēt. vbi ostēdit,q̄ nos debemus habere apparentiæ pulchritudinem Fulgebunt,conscientiæ rectitudinem Iusti, audientiæ promptitudinem discurrent,Sit igit in nobis internorum roboraE tio seu inspiratio.Spiritu inq̄t.¶Tertiò si volumus esse alti,sit in nobis meritorum cumulatio.in montē altum & magnū.Si cut.n.res multæ simul aggregatæ faciūt magnum cumulum seu altum,sic virtutes & merita in hoīe aggregata faciūt per eminentia sanctitatis & perfectionis altum sublimem, & ab alijs distinctum per elongantiam & disiunctum. quod ostenditur cum dr̄ Montem,quia secundum Isidor. mons est cumulus terræ cæteris terræ partibus cœlo vicinior, & altior. Sic verè viri perfecti virtutibus,& meritis cumulati sunt cęlo.i.Deo,& bonis ęternis p affectionem,& dilectionem viciniores.i.per vitę eminentiam cæteris hoībus altiores.psalm. Montes excelsi &c.Et illud. Ascendunt montes, & descendunt campi.Et sicut s̄m Isid.montes sunt exterius solidi, versus cœlum erecti,cum terra tñ coniuncti,quandoq; interius concaui sunt,& super montes aquarum attractiui, fontium & fluminum de suis interiorib.eductiui,metallorum & lapidum contentiui,aromatum,& fructuum productiui,radiorū solarium susceptiui,& solaris illuminationis diutius retentiui,Tales pro certo sunt etiam viri perfecti.Isti.n. versus cœlum eriguntur,& inaltantur per affectionem, contemplationem,& eminentem perfectionem,terram tñ tangunt per inferiorum infernalium tormentorum considerationem, & perpetuæ vilitatis meditationem.Sap.18.Vsque ad cœlos attingebat stans in terra.Isti sunt cōcaui per humilitatem, vacui per voluntariam paupertatem,fontes & flumina producunt .i.lachrymarum vel compassionis,doctrinæ vel prædicationis dulcifluā largitatem,Iohel.3.Stillabunt montes dulcedinem.Istas autē aquas à Deo attrahunt per deuotionem,& sedulitatem,ipsasq; alijs distribuunt per compassionem,& pietatem.Psal.Inter medium montium pertransibunt aquę. Isti sunt solidi per constantiæ firmitatem, isti sunt lucidi per discretionis sagacitatē,isti lapides & metalla continent.i.virtutes & merita per perfectionem & sanctitatem.Deu.8.Cuius lapides ferrei sunt,& de cuius montibus æris metalla fodiūtur.Item isti producunt aromata.i.deuotam orationem.psal. Tange montes,& fumigabunt.Vel aromata.i.famosam conuersationem,illuminationem etiam radiorum solis.i. diuinā gratiam diutius retinent per perseuerantiam & durationē. psal.Illuminans tu mirabiliter á montibus æternis. Et sic si tales montes fuerimus nos,erimus alti per vitæ eminentiam & perfectionem.psal.Altitudinem montium ipse conspicit. & Dan.4.Altitudo eius vsque ad cœlum, rami eius pulcherrimi,& fructus eius nimius.Si igitur volumus apud Deū esse alti,fit in nobis meritorum cumulatio. ¶ Quartò dico,q̄ in F nobis debet esse æternorum speculatio,ostendit(inquit)mihi sanctam ciuitatem.sicut,n.ille,qui vult videre non solum propè,imò etiam longè,solet ascendere ad aliquem locum altum,sicut dicitur de gruibus quando volunt alicubi longè ire,solent primo altissimè ascendere, vt videant terminum, ad quem vadunt,ne in via deficiant,& oberrent, vt dicit Isido.sic verè si nos volumus videre,cognoscere & animaduertere illa,quæ sunt longè.s.bona æterna,& fœlicitatem glorię Paradisi,nos pro certo debemus ascendere in altum per cōtemplationem,& ne in via huius mundi per vitia & peccata deuiemus,terminum,ad quem tendimus.s.Paradisum debemus iugiter speculari. Ostendit inquit, mihi ciuitatem sanctam Hierusalem.Vbi nota quod Paradisus est claritate perspicuus,Ostendit mihi, charitate contiguus ciuitatem.i. ciuium vnitatem,puritate pręcipuus sanctam. vnitate continuus.Hierusalem,id est pacifica.Vnde Apoca. 12. Altitudo & latitudo ciuitatis erant æqualia Et Esa.19.Ciuitas solis vocabitur vna.Sic igitur dico,quod debemus habere

Aeternorum speculationem,	¶Et sic poterim⁹
Meritorum cumulationem,	quadrupliciter es
Internorum roborationem,	se alti.1. Regum.
Terrenorum detestationem.	10. Altior erat

Saul vniuerso populo &c.¶Item nota,q̄ per altitudinem intelligitur status elationis,superbiæ,& præsumptionis, indebitæ promotionis,mundanæ famæ & reputationis,& temporalis iniquæ,dominationis, prosperitatis, & prælationis.Sicut.n.videmus,quod aues rapaces altius volant, quám aliæ aues,sic verè mali peccatores ad altiora beneficia & officia quandoq; volitant,& attingunt,quàm boni & iusti.Altiores etiam iustis hominibus volunt per præsumptionem & superbiam semper esse.Et ideò de talium mala altitudine tā spirituali,quám temporali potest dici in persona eorum illud,qđ dicebat Lucifer Esa.14.Ascendā super altitudinem nubiū. In quibus verbis ostenditur,q̄ mali in hoc mūdo tripliciter inaltantur videlicet,per præsumptionem,Ascendam,per elationem super altitudinem,per promotionem(nubiū) ¶ Fa- G cit igitur eos altos pręsumptio pectoralis.Ascendam inquit.

Sicut

Sicut.n.videmus;quòd res ignita & inflammata semper quę
rit sursum,& in altum ascendere,sicut patet de flamma, quæ
sp̄ est in motu & agitatione,& quasi vi violenter sursum fer
ri,sic verè illi,quos & ardor ambitionis inflammat interius,
& accendit,semper præsumptuosè volunt sursum ad alta di
gnitatum,& officiorum beneficia volare., & se super alios re
putantes,volunt omnibus anteferri.Et ad hoc non cessant se
se per labores suos,& diligentiam,importunitatem, & vigi-
lantiam agitare.Ascendam inquit.Ascendam.n.est verbum
desiderantis ascensum , quia.s.isti summè desiderant in altū
per promotionem leuari.Dicunt.n.illud Can. 7. Ascendā in
palmā,& apprehendam fructus eius.Ad literā.n.ipsi nō quę
runt ascensum,nisi vt habeant fructus bñficiorum psa.Ascē
disti in altū,cepisti captiuitatē.captiuitas dicunt beneficia,&
officia talium,quia.s.per ea in captiuitatem rediguntur , qñ
indignè ad ea promouentur;contra quos Roma.11. Noli al
tūm sapere,sed time.Et 12.Non alta sapientes, sed humilib.
consentientes,quia sicut dr̄ Prouer.17. Qui altā facit domū
suam,quærit ruinam.Nam sicut lapis,qui contra naturā pro
priam in altum proijcit,cito & necessariò inferius cadit , sic
illi,qui contra naturam propriam.i. contra meritū & debitū
volunt per violentiam.i.contra Deum,& rōnem sursum in-
altari.s.per præsumptuosam ambitionem,tales,dico,necesse
habent cadere vsq; ad inferni depreßionem. Iō illi Lucife-
ro,qui contra rōnē voluerat esse similis altißimo.i. sup cœ-
los ponere sedem suā, dr̄ Esa. 14. Veruntamen ad infernum
detraheris,ad profundum lacij. Quō cecidisti lucifer?&c.de
cidisti in terram,qui vulnerabas gentes.& ibidem.Detracta
est ad infernos superbia tua; quia br̄ hmōi præsumptionem
& ambitionem casus seu ruina & damnatio comitatur. Ha-
H bent igitur mali præsumptionem pectoralem.¶ Secūdò fiūt
elati per elationem criminalem . Super altitudinem inquit,
quia.s.sp̄ volunt super alios præferri,dominari,& reputari,si
miles oleo,quod sp̄ vult supernatare,& nunquam ad fundū
descendit nisi per violentiam.Sic verè mali,elati, & superbi
in quocunque id est,in quacunque villa,regione,vel religio-
ne,collegio,capitulo,vel conuentu,ipsi se semper volunt per
elationem & superbiam alijs anteferri,præponi,& etiam su-
peresse,quinimmo si viderint aliquem inter eos crescere , re
putari,vel promoueri,statim inuidia stimulante ipsum con-
culcabunt,& suppeditabunt , & eum pro viribus impugna-
bunt.super inquit.Deut.28.Et eris semper supra, & non sub
tus.Isti videntur similes capræ,quæ quamuis sit animal igno
rans & fœtens , nihilominus semper quærit ascendere loca
alta.Sic tales dato,q̄ modici sint valoris, semper tamen quæ
runt altius honorari & alijs anteferri . Ideò de talibus dr̄ in
psal.Super populum tuum malignauerunt consilium. Dilata
sicut supra de aduocato.in 1.membro istius auctoritatis.Cō
tra tales elatos loquitur.psal. Dixi iniquis nolite iniquè age-
re,& delinquentibus,nolite exaltare cornu.i.nolite extolle-
re in altum cornu vestrum.Nolite.l.a.d.i. Isti igitur sunt alti
I per elationem criminalem.¶Tertiò mali fiunt alti per ꝓmo
tionem temporalem;quod ostendit quando nubibus compa
rantur.Nubium inquit,sicut.n.nubes nihil aliud est nisi va-
por ex aqua & terra superius eleuatus,quia vapor de terra &
mari erigit sursum,in altum porrigitur, in nubem etiam con
uertitur,quæ sursum in alta parte aeris diu perseuerat,terrā-
que sibi subiectam pluuijs,grandinibus,& fulminibus verbe
rat,ipsamque ventus vndique agitat,& finaliter ista nubes in
aquam,vel ventum resoluitur,& sic ad terram cadere com-
pellitur,& taliter euaporat,q̄ in aere vbi fuerat , eius vesti-
gium non apparet,sic verè vapor.i.vana & insufficiens perso
na quandoque de terra & de mari.i.de infimo statu , vel etiā
de paupere & humili plebe per inspirationem diaboli extol-
litur sursum in aerem id est,ad altam dignitatem seu officiū
promouetur,ita q̄ nubes alta.i.altus prælatus vel iudex effi-
citur,sursumque in statu etiam prælationis vento vanitatis,
& superbiæ multipliciter agitatur,& ideò terra,& patria sibi
subiecta ab eo ventilatur.Nam subditos suos infestat tribu-
lationis fulminibus,& rapinæ & exactionis turbinibus,suo-
rumque malorum exemplorum grandinibus, suæ carnalita-
tis pluuijs,& suarum comminationū tonitruis , sed finaliter
iste per mortē resoluitur,& ad terram.s.miseriæ, & tenebra-
rum detrahitur,& de alto loco dignitatis sustollitur,ita q̄ ip
sius vestigium nunquam amplius in hoc sęculo reperitur.ps.
Nubes inquit,transierunt,grando & carbones ignis. trāseūt
.n.per mortem nubes & grando & carbones ignis.i. isti mali
& eorum vexatio,quam in alios exercebāt.Iō isti possunt di
cere illud psa.Veni in altitudinē maris , & tēpestas demersit
me.sup.inferni.Isti igit̄ sunt alti per indebitam promotionē,
per indomitam elationē,per illicitā p̄sumptionē . sed caueat
quod dr̄ Lucæ. 16. Quod altum est hominibus, abominatio
est ante Deum.De altißimo vide infra &c. sufficit . A

Altißimus. In superlatiuo gradu est ille , qui nullū
habet altiorē.Et sic generaliter loquē-
do,Altißimus nihil aliud est nisi Deus.Nam sicut cœlū em
pyreum dicitur altißimum,quia nullum corpus ei superest,
imo omnibus creatis corporibus supereminet, ipsaque intra
se & sub se continet,& recludit,sic Deus altißimus, quia ni-
hil habet se superius altius,seu maius , imo omnibus rebus
supereminet , & omnia alia sub suæ maiestatis celsitudine,
sub suæ potestatis fortitudine,in suæ quantitatis latitudine,
in suæ infinitatis amplitudine recludit,continet,& coarctat.
Et ideò sibi potest dici illud psal.Tu solus altißimus in om-
ni terra.Et ecce,q̄ Dei summitas, seu altitudo describit̄ s̄m
tres cōditiones,quæ in isto vocabulo tu,possunt reperiri.Est
.n.tu numeri singularis;Solus,Nominatiui casus,Altißimus
Omnis generis.In omni inquit terra . Sic verè Deus dicitur
habere singularitatem indiuisibilem Tu solus, supernalitatē
inattingibilem Altißimus , generalitatem ineuitabilem . In
omni terra.¶Est igitur indiuisibilis singularitatis . Tu solus. B
Sicut.n.istud vocabulum tu semp̄ est numeri singularis , Sic
Deus singularis potest dici propter excellentißimas condi-
tiones,quas habet.Singularis enim est Deus in quidditate,
quia nullus Deus nisi ipse,in dignitate, quia omnis dignitas
dependet ab eo,In bonitate,quia ipse bonus est essentialiter
& simpliciter,omnia alia sunt bona secundum quid & parti-
cipatiuè,in potestate,quia nō est potestas super terram, quæ
comparetur ei,qui factus est vt nullum timeret.Iob.41.Et iō
iste dr̄ solus,quia.s.ipse est ita solus & singularis , q̄ nullū ha-
bet parem.Nam sicut ab vnitate omnes alij numeri sumunt
ortum,ipsa autem vnitas á nullo originatur,vel principiatur
sic verè ab ipso Deo & solo omnia alia depēdent,ipse autem
à nemine est dependens.& ideò de ipso Deo & de sua tali al
tißima singularitate dr̄ Ecclesi. 1. Vnus est altißimus crea-
tor omnium,omnipotens rex , potens, & metuendus nimis.
Iste est similis Phœnici,quæ est auis vnica , singularis atque
sola , & contra naturam omnium animalium aliorum nullū
in sua specie parem habens:Est autem auis plumis pulcher-
rima,similis Pauoni,victu mundißima,vita longißima,quia
.s.per quingentos annos viuit,& in cōditione mirabilißima.
Nam cum diu vixerit,tunc aromatica ligna quærit, in quib.
in feruentißimis orientis regionibus se incendit, de cuius ci
nere vermis nascitur,qui resumptis alis in auem pristinā pro
creatur,& sic phænix mirabilis renouatur.Et per talem mo-
dum sua singularis species reseruatur, & in esse perpetuatur
& continuatur:hæc omnia dicit phisiologus & Amb.in hexa
meron.Re vera charißimi,talis est Deus , est.n. iste solus &
singularis in sua specie , quia non est dare Deum nisi vnum
Deut.6.Dñs Deus tuus Deus vnus est.Nullum etiam habet
parem vt dictum est,in conditione & ptāte, in quo bene ex-
cedit naturam oium aliorum, quia.s. nihil est in mūdo quin
aliquē parē habeat nisi ipse,nec etiam in humanitatis purita
te,quia contra naturam omnium aliorum ad modum phęni
cis fuit sine virili semine , & sine carnis propagine procrea-
tus.psal.Non est similis tui in dijs dñe &c.Et sequit̄ . Tu do-
minaris potestati maris.Iste est igit̄ solus in prælatione , pul-
cherrimus in perfectione,mundißimus in conditione , diu-
tißimus in perpetua duratione.psal. Tu autem altißimus in
æternum dñe.Perpetuo.n.durat,& nunquam deficit,nec mu
tat̄ solus,& in sua mirabili renouatione solus , quæ est facta
ex carnis aßumptione.Iste.n.charißimi, se mirabiliter reno
uauit;ipse.n.ligna aromatica.i.viscera beatæ virginis fragrā-
tia,pura,& ēt sancta inuenit,& ad ipsa per incarnationem se
humiliter inclinauit,& igne charitatis & dilectionis succen-
sus,ibidem p̄ humilitatē seipsum incinerauit , & exinaniuit
semetipsum,formā serui accipiens,& habitu inuentus vt hō.
Philip.2.Nā inter ista ligna aromatica.i. inter viscera virgi-
nis gloriosæ ista phęnix,iste Deus in vermem.i.in mortalem
hoiem est mutatus.Mutatus dico,nō cōuersione diuinitatis
in carnem,

in carnē, sed humanitatis assumptione in Deum, & finaliter per resurrectionem & glorificationem, alas. i. quatuor dotes corporis resumpsit, & sic factus est auis. i. totaliter spiritalis, & ad Paradisum euolauit, & sic sine corruptione esse suū, & naturā suam perpetuò conseruauit. Iob. 29. Gloria mea semper innouabitur, & sicut palma multiplicabo dies. Iste est igitur phœnix solus & sine pare, iō ei pōt dici illud. 1. Regu. 11. Tu solus, & nullus tecum, quia sicut dr̄ Mar. 6. Erat nauis in medio maris, & Iesus solus in terra, q.d. totus mundus est in mari. i. motu fluxu & mutabilitate: Iesus aūt solus est in terra
C .i. in firmo & in stabilitate. Patet igit̄, qđ Deus est incōparabilis singularitatis. Solus. ¶ Secundò dico, ꝙ ipse est insuperabilis sup nalitatis, quia ipse est altissimus. Nam sicut Aquila rex auium est altissimi volatus, intm̄, ꝙ humanis oculis non vr̄, & ita est clari visus, ꝙ quamuis in altissimis partib. aeris sit eleuatus, pisciculos tn̄ in aqua videt natare, & iō ſm volūtatem suam subito qnq; descendit, ipsosq; ex improuiso deuorat, & cōsumit. vt dicit Isid. & Pli. Sic verè charissimi, est de Deo, iste est. n. Aquila, quia. s. ipse rex & dn̄s est singulorū. ps. Deus aūt rex noster ante sęcula. Item iste volat altissimè, q̃. s. ipse altissimæ est ptātis, dignitatis & maiestatis. psal. Altissimum posuisti refugium tuum. Ita. n. est altissimus, ꝙ humanus oculus, sensus, & intellectus, suæ dignitatis nō pōt altitudinē contemplari. Deum. n. nemo vidit vnquam, sed nec videri pōt, Io. 1. Sed verè nihilominus ipse sp considerat, atque videt inferius in mari quicquid in fluuijs & in fluctibus huius mundi pisces, i. hoīes fluxibiles faciunt, atq; dicūt. cū .n. habeat clarissimum visum. i. sciam infallibilem, iō quicqd in humanis agit, siue paruum fuerit, siue magnum, siue bonū fuerit, siue malum, quamuis de hoc non caueamus ipse considerat, atq; videt, quia excelsus dn̄s, & in altis habitat, & humilia respicit in cœlo, & in terra. Sed vere quamuis istā occultam visionem pisciculi. i. peccatores non timeant ipse subito per suam occultam sn̄iam ad eos descendit, ipsosq; per mortem corporalem percutit, & eos per damnationem aīæ deuorat & consumit, aliquandiu. n. dissimulat, sed finaliter durē ferit. Iō bene dr̄ Ecclesi. 5. Altissimus. n. est patiēs redditor. Et rō, quia sicut dr̄ Ecclesi. 12. Altissimus odio habet peccatores, ꝙ est contra multos, qui re vera de occulta Dei præscia, cogitatione, & scia, prouisione, & sn̄ia, iurisdictione, & iustitia non cogitant, nec aduertunt, & quia vident ipsum aliquādiu punitionē differre, facere multa crimina nō omittunt: & iō sæpe accidit, ꝙ subito vindictam, & iram, mortē, & damnationem ab eodem recipiunt, & incurrunt. ideò ipse dicit Esa. 42. Tacui sp, silui, patiens fui, quasi parturiens loquar, dissipabo, & absorbebo simul. vide supra absorbere, vbi ista auctoritas diuidit̄, & exponit̄. Iste est igitur Aquila auis altissima, quia. s. ipse est Deus insuperabilis supernalitatis.
D ¶ Tertiò dico, quod ipse est ineuitabilis generalitatis, q̃ ipse est in oī terra, vel genere. Extra. n. iurisdictionem suā nō pōt hō fugere. Sicut. n. sol habet generalissimam ptātem sup oēs inferiores creaturas, quia. s. suis radijs habet tangere, viuificare, & illuminare, non vnum, sed oīa, non in vno loco, sed vbiq;. Sic verè Deus habet generalissimam iurisdictionem, quia. s. radius suæ influentiæ, & misericordiæ, ardor ēt, & rigor suæ iustitiæ ad omnes tam bonos, quā malos & vbique. s. in cœlo, mundo, in inferno, generaliter se extēdit. Qđ ostenditur cum dr̄ In omni terra, quia. s. vbique & in omnibus principat̄. 2. Parali. 36. psal. 96. Tu es altissimus sup oēm terram. Sap. 6. Generaliter est ei cura de omnibus. vnde psal. omnis terra adoret te Deus. Omnes etiam inferiores quantum est de se, viuificat per gratiam, illuminat per doctrinā, ipsos dirigit, atq; iuuat, regit etiam, atq; gubernat, ꝙ est contra multos, qui in mundo iurisdictionem exercent, quia. s. illos, qui sibi subiecti sunt, non dirigunt, nec corrigunt, nec adiuuant, nec supportāt, sed magis ipsos per rapinas & exactiones destituunt, & conturbant, similes non Soli, sed Saturno, seu Marti, de quibus dicunt astrologi, ꝙ cunctos in dn̄io suo natos grauant, & cum sint planetæ mortis, in ipsis vel occidūtur, vel turbantur, qn̄. s. loca natiuitatis eorum peragrant, vel frequentant. Similes etiam sunt leoni, qui cum sit rex generalis animalium cæterorū, ipse tn̄ non dirigit, neq; iuuat, imo ipse crudeliter occidit, deuorat, & cruentat. Sic verè (charissimi) multi sunt mali, & iniqui principes, iudices, & prælati, qui iurisdictiones generales obtinent in hoc mundo, qui re vera suis subditis non prouident, sed inuidēt, non subueniūt, sed deficiūt nō eos regulant, sed eos strangulant, nō eos p iustitiā defendunt, sed eos per iniustitiam, crudelitatē, & rapinā spoliant, & affligunt, & offendunt. Vnde Proue. 23. vel 28. Leo rugiens, & vrsus esuriens, princeps impius sup populū pauperē. Isti. n. sunt peruersi crudelitate. (Leo) immersi carnalitate. (Vrsus) subuersi cupidita e (Esuriēs) imbuti malignitate (Princeps impius) copulati rapacitate. (Sup populū pauperē.) Sed charissimi nō sic Deus, q̃ verè ipse Dn̄s gn̄aliter (In oī terra.) sublimatur supernaliter (Altissimus) principat̄ singulariter (Solus) Et sic bene dicitur. Tu solus altissimus in omni terra. Et hæc de alto, altiore, altissimo sufficiunt.

Alueus. Nota, qđ alueus est ipsa via fluminis seu riui, A quæ. s. aquis repleta nomen fluminis induit, seu riui, & pōt significare mundum, de quo Iosuæ. 4. Per arētem alueum transiui. In isto. n. alueo non sunt aquæ gratiarū. vnde Esa. 19. Calamus, & iuncus arescent, & nudabit alueus &c. Item pōt significare scripturam vbi. s. aquæ plurimæ abūdant. Vnde 4. Reg. 3. Alueus replebitur aquis. Item potest significare Ecclesiam, seu religionem. & sic iste est alueus iordanis, de quo dicitur Iosuæ. 4. ꝙ duodecim lapides fuerunt assumpti de alueo iordanis, p quos duodecim Apostoli, vel etiam quicunq; viri ecclesiastici designantur qui. s. cessante mortalitatis fluxu à iordanis alueo. i. à statu p̄sentis militātis ecclesiæ assumunt. Ista non prosequor. vide de flumine &c.

AMalech. Nota, ꝙ per amalech, qui fuit de genere Esau, sicut dr̄ Gen. A 36. & qui filijs Israel ad terram promissionis euntibus in deserto obuiauit, & contra eos pugnauit, ipsum tn̄ Iosue superauit, sicut dicitur Exo. 17. & Saul postea deleuit, & Dauid debellauit, sicut dicitur. 1. Reg. 15. & 2. Reg. 1. & qui interpretatur gens bruta, & populus lambens, potest generaliter significare quoslibet mundi peccatores, qui. s. ab Esau diabolo descendentes, & eius filij existentes, iuxta illud Ioā. 8. Vos ex patre diabolo estis, sunt gens bruta per ignorantiam, sunt populus lambēs per adulatricem blanditiam, & fallaciam, sunt populus Dei .i. viris iustis obuiantes per discordiam, & eos impugnantes per iniquitatem & iniuriam, isti bene figurantur Iudicum 6. vbi dr̄. ꝙ cum seuisset Israel, madian & amalech & orientales populi veniebant, & omnia deuastabant, quia re vera madian, qui interpretatur iniquitas, vel contradictio. i. diabolus erga humanum genus iniquus, & contrarius, Amalech. i. oīs peccatorum cętus, orientales populi. i. omnes carnales motus, qui. s. in carne nostra oriuntur, isti dico simul filijs Israel .i. sanctis viris inimicantur, & semina virtutum suarum, quæ sunt semina interiora, vel bonorum suorum temporalium, q̄ sunt semina exteriora pro viribus deprædātur. vnde. 1. Reg. 30. Amalechitæ impetum fecerunt in Sicelech. Isti tamen à Iosue, à Saul, à Dauid ducibus Israel. i. à Christo, & Angelis finaliter superabuntur, & per damnationem perpetuam delebuntur. Vnde dominus dicit Exod. 17. delebo Amalech. de sub cœlo. & si vis, nota, ꝙ amalech, id est sæculi peccatores

Inuicem fœderantur,
A malis honorantur,
A iustis flagellantur,
A Deo condemnantur.

¶ Dico, ꝙ inuicem fœderātur, s. contra bonos, vt patet B in psā. vbi Dauid dicit, ꝙ cōtra ipsum simul fœderati & vniti venerunt Amon, & Amalech alienigenæ cum habitantibus Tyrum. Etenim Assur venit cum illis, & facti sunt in adiutorium filijs Loth. Expone (si vis) de malorum concordia, ſm interpretationem vocabulorum. Item ꝙ à malis honorentur, & defendantur, & maximè ditiores, patet. 1. Reg. 15. vbi dicitur, quod Saul pepercit pinguioribus Amalech. Item ꝙ à iustis. s. prælatis verberentur, & flagellentur, patet. 1. Regum. 15. vbi dominus pcipit sic. Vade, & percute Amalech, & demolire vniuersa eius, & non parcas ei, neque concupiscas aliquid ex rebus eius. ꝙ etiam à Deo deleantur, & damnentur, patet in illo verbo prædicto Exod. 17. Delebo Amalech de sub cœlo. Vel si vis dic, quòd Amalech est diabolus, qui. s. est lambens per blanditiam delectationū, & suggestionum, & tamen populo Dei est inimicus, & contrarius per pugnā tentationum, & tribulationum &c. dic vt supra.

Amon. Qui fuit princeps in palatio assueri, qui sui- A tur, qui per omnes eleuabatur, qui adorari gloriabatur, qui Mardocheū se nō adorantem dedignabatur, qui iudeis ini-

deis inimicabatur,& eos occidere nitebatur,die tamen qua erat lætior,in illo quod parauerat patibulo ſuſpẽdebatur, & qui iniquus comprimens,& coanguſtans interpretatur, ſicut hæc omnia patẽt Heſter 5.& deinceps, poteſt ſignificare ambitioſos,& emulos peccatores,qui re vera iniqui ſunt quantum ad conditionem,comprimentes,& anguſtiantes alios ꝑ tribulationem,& vexationem.Eleuati apud reges per ꝓmotionem,& iuriſdictionẽ,vel exaltati in corde ſuo per elationem. Adorari,& honorari volẽtes per ſuperbiam, & præſumptionem.Iudæis.i.bonis & iuſtis inimici, & eis nocentes ꝑ inuidiam,& detractionem.finaliter tamen poſt præſentem lętitiam in infernali patibulo,quod malè agendo quotidie prępar ant,erunt pendentes per damnationem,& deſperationẽ. Iſta autem omnia poſſunt dici de diabolo. Concorda vt vis. Heſter.7.Inimicus noſter iſte eſt Amon peſsimus.

A **Amare** Amor duplex eſt.ſ.Spiritualis, & temporalis, ſeu diuinus,& mũdanus. Diuinus eſt quadruplex.ſ.amor Dei,amor proximi,amor virtutum, amor æternorum. Mundanus eſt quadruplex.ſ.amor ſui,amor ſuorum, amor diuitiarum,amor delitiarum.¶Amor Dei, & proximi dicitur charitas,ſeu dilectio, amor æternorum & virtutum affectio,amor diuitiarũ dicitur cupiditas,vel auaritia, amor delitiarum dr̃ carnalitas,ſeu luxuria,amor autem parentum, & vicinorũ dr̃ vana amicitia.¶Dicamus igit̃, ꝙ eſt verus amor,quem debemus habere,& ẽt falſus amor, quem debemus horrere.Debemus igit̃ habere verum,purum,ſanctum, perfectum amorem,quia.ſ.Deum,& proximum, bona ſpiritualia,& æterna debemus diligere,& amare. Sicut.n.videmus,ꝙ ignis aquam calefacit,& eã ſurſum aſcendere,& feruere,& bullire facit,ſic verè chariſsimi, ignis ſpũalis amoris cor humanum inflammat,ipſumq́; feruere per bona deſideria facit,ſurſumq́; aſcẽdere,& eleuari ad bona ſpũalia,& ęterna.vt ſic dicat illud.Fulcite me floribus,ſtipate me malis,qa

B amore langueo Can.2.¶Nota igit̃,ꝙ amor comparat̃ calori.& nota,ꝙ calor naturalis habet tres effectus bonos cõtrarios tres malos effectus,quos inducit calor innaturalis, & accidẽtalis. Calor.n.naturalis hẽt corpus roborare, colorare,eleuare.Innaturalis autem hẽt econuerſo corpus eneruare, deturpare,incuruare.Et pro certo talis eſt dr̃ia inter amorem ſpiritualem,mundanum,& temporalem. Spiritualis autem

Roborat per conſtantiam,
Colorat per decentiam,
Eleuat per fiduciam,
¶Mundanus autem amor
Eneruat per torporem,
Deturpat per horrorem,
Incuruat per timorem.

¶ His igitur viſis ecce ꝙ in iſta auctoritate oſtenditur, ꝙ amor ſpiritalis eſt habendus triplici rõne videlicet, quia mẽtem fortificat quo ad interiora,fulcite me, quia mentẽ pulchrificat quo ad exteriora floribus,quia mentẽ tutificat quo ad poſteriora Stipate me malis inquit.i.pomis,Primum facit conſtantiæ fortitudo.Fulcite,Secundum facit decentiæ pulchritudo(floribus)Tertium facit fiduciæ certitudo Stipate inquit.i.in ſtipite fidei adhibete, ¶ Dico igitur, quòd verus

C amor per conſtantiam fortificat,per decentiam pulchrificat per fiduciam tutificat ſeu certificat.Fortificat igitur per conſtantiam fulcite inquit me, Calor naturalis talis eſt naturæ, quòd ipſe fortificat omnem ſubſtantiam,in quam agit,vt patet in homine,qui quandiu durat calor, naturalis.ſ.in iuuentute,fortis & ſtabilis inuenitur,ipſoq́; deficiente in naturam contrariam commutatur,debilitatur,& eneruatur. Sic verè amor ſpiritualis & bonus facit hominem ſpiritualiter fortẽ, ſtrenuum,& conſtantem Nam quandiu homo calorem feruoris,deſiderij,& amoris habuerit,tandiu ſpiritalem fortitudinem,firmitatem,conſtantiam,perſeuerantiam,permanentiamq́; poſsidebit.quod oſtenditur,cum dr̃,Fulcite me.quia.ſ.amor eſt quoddam firmiſsimum fulcimentum, quod contra omnia aduerſa ſtabilit,roborat,& confirmat,vt patet de martyribus,qui ardore diuini amoris ita fuerunt ſtabiles, & conſtantes,ꝙ omnibus pœnis,& cruciatibus obſtiterunt, & mortẽ pro dño ſuſtulerunt.Nam ſicut aĩalia, quæ calorẽ habent,maiorem conſtantiam habent fortiorem & audaciã potiorem,ſicut patet de Leone,quod eſt aĩal calidiſsimum,intãtum ꝙ ſp dr̃ febricitare,& oleum etiam, in quo carnes eius coquuntur,febrem vnctis corporibus inducere, quod vtiq; eſt animal fortiſsimum & audaciſsimum,ſic verè illi,qui calorem ſpiritalis amoris maiorem obtinent,& feruorem,fortitudinem,& conſtantiam in aduerſis habent alijs potiorem & etiam audaciam fortiorem,virtutem manentiorem,durabiliorem & firmiorem.Prouer.30. Leo fortiſsimus beſtiarũ ad nullius pauebit occurſum.Leo(dico)per charitatis feruorem,fortiſsimus per firmitatis vigorem,ad nullius pauet occurſum per conſtantiam animoſam,audaciam,& valorẽ. Sicut.n.dromedarius,ꝙ teſte Conſtantino eſt aĩal calidũ atq; ſiccum,eſt aĩal cibi parciſsimum,in motu velociſsimum, in labore conſtantiſsimum,quia.ſ.vna die põt per centum leucas peragrare,ſic verè illi,qui ſunt calidi per dilectionem,& ſicci per voluptatis abſterſionem,parci per abſtinentię macerationẽ,fiunt veloces per obedientiã,ſubiectionẽ,& conſtantes ad laboris & pniæ tolerationem,& ad oẽm bonam operationem.ſicut.n.dr̃ Cant.8.Fortis eſt vt mors dilectio, dura vt infernus ęmulatio.Fulcite igit̃ me inquit.Et,iõ de tali fulcimento conſtantiæ põt dici illud Heſter.1.Eburneis circulis inſerti erant & columnis marmoreis fulciebant̃.Heu pro certo chariſsimi,talis calor non eſt ardor mundani amoris, quia verè iſte nõ dat fulcimentum,ſed detrimentum,non iuuamentum,ſed nocumentum, non conſtantię firmamẽtum, ſed debilitatis & defluentiæ figmentum.Iſtud patet in mundi diuitib.& peccatoribus,qui feruore mundani caloris caleſcunt,qui non fortes ad bene operandũ,nec ſtabiles ad reſiſtendum,nec conſtantes ad perſeuerandum,imo per oĩa & in omnibus ipſi ſunt debiles,atq; vani.Dicit.n.Iſido. ꝙ calor innaturalis & exterior,corpus debilitat & eneruat, ipſumq́; minorat & deſiccat,& inde eſt vt dicit Iſid. ꝙ Aethiopes & aphri,qui continuis caloribus exurunt̃,parui ſunt & ſicci,inconſtantes,timidi & inertes,per calorẽ.n.innaturalẽ humores deſiccant̃,pori aperiunt̃,ſpiritus,exhalant,& ſic corpus interius remanet frigidum,& per conſequens timidũ & infirmum.Sic re vera chariſsimi, illi, qui ardore mundani amoris vruntur,& maximè illi,qui auaritiæ & luxuriæ ardorib' inflammãtur,parui ſunt in virtutibus,debiles in operibus, timidi in affectibus,& ſicci à gratijs ſpiritualibus. nam iſte calor exterior.ſ.improbus amor humores.i.eorum virtutes, & gratias deſiccat,poros.i.ſenſus corporis & affectus mentis ꝑ vana deſideria aperit,& dilatat,& ſpiritus & vapores.i.interiores gr̃æ & virtutes exhalant,& timor,& inconſtantia gñatur,& ſpũalis debilitas radicat̃, & ita infirmi, debiles,vani, & inconſtantes efficiuntur,& reddũtur. Iõ de tali amore dr̃ Dan.13.Erant ambo vulnerati amore.& Hier.22.dr̃ mũdo Contriti ſunt amatores tui.Nõ ſic chariſsimi,ſed habeamus diuinum amorẽ,non mundanũ,quia verè diuinus & ſpiritalis amor ita mortificat hoĩem naturaliter,ꝙ nihil, ꝙ ꝓ amato patiatur,eſt ſibi difficile ſeu graue. Vñ Aug.de viduitate. Nõ ſunt inquit,difficiles labores amantium,in eo.n.qđ amatur,aut non laboratur,aut labor amatur. Dico igitur, quod amor ſpiritalis fortificat ꝑ conſtantiam firmitatis:Fulcite inquit me.¶Scđò dico,ꝙ amor pulchrificat per decentiã honeſtatis Floribus inquit,calorẽ ſolis attingens interius ad medullã arboris facit eã pariter florere & virere. Calor ẽt naturalis,qui eſt interius in corde,cauſat & efficit ruborẽ, & pulchritudinem exterius in corpore.Et iõ quoque corpus mortuum & calore naturali priuatum pulchritudinẽ, & decorẽ inficit. Sic verè calor naturalis.i.amor & affectio ſpiritalis, quo.ſ.Deus & bona ſpũalia & æterna deſiderantur, & amantur,iſte dico ſi ſit interius in conſcĩa,cauſat decorem & pulchritudinẽ honeſtatis exterius in apparentia. facit.n. hoĩem

D

Per honeſtatem floridum,
Per venuſtatem nitidum,
Per caſtitatem albidum,
Per verecundiam rubicundum.

¶ Sicut enim amor mundanus facit,quod hõ ſe teneat mundũ,& pulchriorem vel placeat amato,ſic igit̃ amor Dei, vt placeat magis Deo,floribus inquit,vt ſic talis poſsit dicere illud Cant.2.Flores apparuerunt in terra noſtra. Sic verè chariſsimi,talis non eſt amor improbus carnalis & mundanus,quia iſte pro certo non cauſat pulchritudinem, ſed turpitudinem,non honeſtatem,ſed leuitatem,non decorẽ, ſed horrorẽ,nõ ſpiritalem decentiam,ſed corporalem inſolẽtiã, ſicut patet in luxurioſis.Nam ſicut videmus, ꝙ calor exteri' denigrat hoĩem,& deturpat,florũq́; pulchritudinẽ deſtruit, & deſiccat,ſicut patet de Aethiopibus,qui ꝑꝑ intenſum calorẽ turpes & nigri efficiuntur,ſic verè chariſsimi, calor exterior.i.amor temporalis & carnalis hominem inficit & de-

turpat

turpat,& florem,& pulchritudinem honestatis ei aufert,ipsumq; per infamem conuersationé velut horribilé AEthiopem denigrat,videlicet interius per mala desideria inflammando,& exterius per leuitatis insolentiá offuscando.Ideò dicere possunt illud Can.1.Nolite considerare me, ꝙ fusca sim,quia decolorauit me sol. Sol dico.i.ardor amoris & cõcupiscentiæ mundialis. Dic si vis, ꝙ talibus accidit sicut piperi,quod primo album est tandé ꝑ decoctioné fit nigrum Vide supra de Albedine,Iõ dr̃ de talibus desiccatis & denigratis illud Thren.4.Denigrata est facies eorum super carbones.Non sic charissimi nõ sed sit nobis amor diuinus, qa verè iste per honestatem pulchrificat,& decorat. Et hoc dicit Rabanus in quodam sermone Amor(inquit) diuinus est ignis,est lux,vinum,mel,& sol,

E Ignis est in affectione,
Lux est in conuersione,
Vinum in contemplatione,
Mel in gratiarum actione,
Sol in æterna beatifica visione.

¶Dico igiť, ꝙ amor spiritalis pulchrificat conuersationem per decentiam (floribus inquit) ¶Tertiò dico ꝙ amor tutificat ꝑ fiduciam. Stipate inquit me malis. Spes.n.& fiducia est quasi stipes, qui pseruat, & sustinet hominem,ne per desperationem corruat,atq; cadat, & maximè stipes malorũ vel pomorũ, hoc est dictũ, spes & fiducia fructuũ paradisi & bonorũ æternorũ. Sicut.n.calor eleuat substantiá,in quá agit,sicut patet de igne,qui fauillas inflammatas facit sursum ascendere, & aquá bullienté eleuari. Sic verè verus & diuinus amor facit ꝑ desideriorũ feruoré bullire,& ꝑ spé & fiduciá sursum ad bona æterna ascendere, & ꝑ consequens ab his inferioribus se leuare.& sicut videmus ꝙ res bene apodiata & stipata, perfectius & tutius quietať, sic verè hõ,qui stipite spei est suffultus,dulcius,tutius,altius requiescit. Stipate inqt me malis. Est.n.amor similis malis mandragoræ,q̃ comesta vel odorata facit hoiem taliter requiescere,& dormire,ꝙ si scindať,vulnereť,vel lædať, nõ ꝑcipit,neq; sentit.& iõ ista solent dari secandis, vt doloré nõ sentiant secaturæ,vt dicit Diosco. Verè charissimi,talis cõditionis est perfectus amor,facit.n.hoiem per spé, consolationem,& cõtemplationé,in bonis æternis requiescere,& dormire,in tm̃,ꝙ illi,qui istis malis & pomis mandragoræ sunt cibati,recreati,vel potati,in scissuras tribulationum,laborũ & vexationũ;quas pro Deo vel pro bonis ęternis,vel pro re amata patiuntur in hoc sæculo,non sentiunt, nec aduertũt. Prouerbiorum.23.Verberauerunt me,& non dolui, vulnerauerunt me,& nõ sensi.Et iõ Deus dedit secãdis.i.suis martyribus poma.i.amorem,spem,& desiderium Dei & bonorum æternorum,& sic facti sunt insensibiles, quia.s.somnus, suauitas,& dulcedo spei ipsos taliter recreabat, ꝙ oĩa in patientia sustinebant,& ac si nihil sentirent ꝑꝑ Deum oĩa tolerabant.Iõ pulchrè loquitur de amore Bernar.in lib.de diligendo Deum.O iugum sancti amoris quam dulciter capis, quá gloriosè illaqueas,quá suauiter premis,quá delectabiliter oneras,quam fortiter stringis, quá prudéter erudis.O felix amor ex quo oriť strenuitas,morum puritas, affectionũ subtilitas, intellectuũ & desideriorũ sanctitas operũ claritas,virtutum fœcunditas, meritorũ dignitas, & sublimitas p̃miorũ.¶Vñ nota,ꝙ tantus debet esse amor noster ad Deũ

F ꝙ pro ipso si sit ét necesse,& pro eius fide mori debemus,sicut exéplariter videmus,ꝙ oĩa membra morti & omni periculo pro capite se exponunt. Si.n.inueniuntur hoĩes,qui amore alter alterius moriũtur,multo fortius amore ipsius Dei creatoris sui id agẽdum est,qui.s.prior pro nobis mortuus est.1.Io.4.Nos igiť diligamus Deum,qm̃ ipse prior dilexit nos,ꝙ aũt moriuntur homines alterutro amore,patet in infinitis exéplis.s.de Piramo,& Thysbe,de quo põit Ouidius lib.de transformatis. Item de illo, qui ante fores amicæ suæ se suspendit,supra cuius sepulcrum ipsa tandem mortua est,vt ponit ibidem lib.3.Item q̃ his temporibus aduenerunt,sicut in Florentia,vbi iuuenis quidam domicellam diligẽs,cum diceret quicquid ipsa peteret se facturum, & ipsa oculos ipsius petijsset, statim oculos sibi effodi fecit, & in pyxide sibi misit,quod videns ipsa,ipsum in maritum accepit,& sibi casu simili oculos effodisset, nisi quia amico suo seruire quandiu viueret voluit.Ipsi igitur cõiuges hospitale fundauerunt, & ibi cum pauperibus honestè vixerunt. Item de domina de Cossiaco in Francia, cui amicus suus castellanus,qui mortuus fuerat vltra mare cor suum miserat, maritus tñ cauté fecerat,ꝙ ipsa in pulméto comederat cor amici,q̃ post tá præciosum morsellum noluit amplius manducare,sed fame & miseria se mori permisit. De alijs etiam duobus narrať,quorum quilibet syncopizando amore alterius psentia mortuus est.Plinius etiam lib.7.ponit,ꝙ Cienus patronum suum tm̃ amauit,ꝙ cum esset mortuus, & ẜm ritum,qui tunc téporis erat,corpus eius cremareť, idem cienus igné ingressus,se pariter cõcremauit. Et breuiter istud est verum,ꝙ multi pro inuicé mortui sunt.quapropter multo fortius ꝑ Christo quilibet mori debet,qué pro suo amore mortuum esse videt.Sicut ét martires fecerunt,qui mortẽ dño rependerunt. Et iõ Seneca episto.4.monet mortem fortiter sustinere.Non vides quá ex friuolis causis mors cõtemnatur?Alius ante fores pependit amicæ.Alius se pcipitauit e tecto. Sequitur. Hoc igiť quotidie, vt possis æquo aio vitam relinquere.Et nota quõ Christus est amicus,& quõ sicut patronus nos liberauit,ꝑ nobis occubuit.Sibi igiť debemus oculos cordis dare,& morté spiritalé,& si necesse fuerit,corporalé pro eo tolerare. Gal.4.Si fieri posset, oculos vestros eruissetis,& dedissetis mihi.Sed heu charissimi, pro certo talis non est amor mundanus, quia verè iste nõ habet annexá fidei vel fiduciæ certitudiné & dulcoré,immo semꝑ tristitiá,formidiné & timoré.Ná sicut calor exterior innaturalis corpus deprimit,incuruat,detrahit & declinat,vt patet de illis,qui amant diuitias,delitias& honores, qui semꝑ timét ea amittere.Vñ Seneca. Quantum successimus ad successum,tm̃ accessimus ad metum. Nõ sic amor diuinus,qa vere,iste annexá habet spé,& fiduciá, nõ timoré. Stipate inquit me malis.Et iõ talis,qui taliter est spe bonorũ æternorũ suffultus,põt dicere illud Cant.4.Emissiones tuæ Paradisus malorũ punicorũ.¶Vbi nota, ꝙ amor causať odoré attractiuũ(Emissiones)splendorem perfectiuum(Paradisus.i. parans Dei visum)dulcoré allectiuũ(Malorũ punicorũ, q̃.s. ꝑ cæteris malis sunt dulcia,atq; bona. Sic igiť dico, ꝙ diuinus & spiritalis amor debet haberi,& procurari, Quia præstat fiduciæ tutificans fulcimentum(Stipate) p̃stat decentiæ gratificans paramentũ(Floribus)p̃stat cõstantiæ fortificans fundamentũ(fulcite)Adhuc nota,ꝙ quicquid amať ẜm philosophũ sub rõne boni amať.Sicut.n.intellectus tendit in veri cognitioné,sic affectus tédit in boni dilectioné. Et iõ qué to hõ plus habet de bonitate,tanto plus habet de diligibilitate.Et iõ quáto qs in moribus est melior, táto Deo & hominib[9] amabilior & acceptior reputať. Et iõ de amore Dei adhoĩes põt dici illud.2.Reg.1.Sicut mater vnicum amat filium.In quibus verbis amor Dei ad homines apparet

Ex viscerosa benignitate(Mater)
Ex curiosa sedulitate(vnicum amat)
Ex gloriosa hæreditate(Filium,

In ipso.n.benignitas ostenditur,sedulitas impendiť, hæreditas promittiť.¶Dico igiť,ꝙ Deus amare vr̃ ex ostensa benignitate,quia dr̃ Mat.Nihil.n.ita est pium vel benignũ vel tá amorosum,sicut mater erga filium. Et iõ dico,ꝙ Dei benignitas,amor,& pietas bene oñditur,qñ Deus materno nomine nuncupať.Iõ videť, ꝙ Deus similis est herodio, de quo dr̃ in hexameron,ꝙ super oẽs aues habet affectũ piũ & benignũ circa pullos intantũ,ꝙ non solum nutrit suos,imo etiá alienos. Ná pullũ ab Aquila proiectũ & derelictũ herodius in nido suo recipit,& eũ in filium adoptat, ipsumq; recreat,atq; nutrit vt dr̃ ibidé.Sic verè charissimi nihil est qd̃ tanta affectus pietate polleat sicut Deus circa pullos.i.circa homines nutriendos.Ná suos & non suos bonos.s.& malos peccatores & iustos suis beneficijs recreat, suis adiutorijs ampliat,suis cõsolationibus,vel spiritualibus,vel temporalibus reficit,& sustentat:facit.n.solem suum oriri suꝑ bonos & malos.Mat.5.Et maximè istud sibi cõpetit,qa illos, quos Aquila.i.mundus vel diabolus deserit,vilipendit,repulit vel repellit.s.pauperes & depressos, iste in suos spáliter adoptat ipsosq; téporaliter sustentat,& æternaliter recreat & cõfortat.Pauperes.n.elegit Deus Iac.2.Deut.10. Deus.n.amat peregrinum,& dat ei victum & vestitũ.Et sic bene dicitur Mater,quæ.s.ita bene nutrit turpes filios,sicut pulchros. Vnde de ipso põt dici illud Gal.4.Quæ sursum est Hierusalem, libera est,quæ est mater nostra.vbi nota,quod iste habet

Potentiæ firmamentum(Sursum)
Concordię ligamentum(Hierusalem)

Amare igitur videtur Deus

Clementiæ nutrimentum(Mater nostra). Deus homines ex ostensa benignitate,ꝙ patet maximè in incarnatione
H & in passione &c.dilata si vis.Mater. ¶Secundo vr̄ nos amare expensa sedulitate,vnicum inquit amat, Sicut.n.parentes qui non habent nisi vnicū,ipsum summè diligunt, & in eius custodia diligenter vigilant, atque student: Sic verè Deus quemlibet hominem sicut vnicum diligit, & ad eius custodiā per suam occultam prouidentiam & adhibitā Angelorum diligentiā sollicitè, & sedule extendit (vnicum inquit amat)Sapi.11.Diligis.n.oīa, q̄ sunt, q̄m tua sunt quia amas animas.Nota aūt, ꝙ dr̄ vnicus, quia.s.non debet habere ni si vnicum amorem.s diuinum charitatiuum & spiritualem. Sicut.n.vno oculo clauso ille,qui apertus remanet, rectius tendit in obiectum, sicut patet de sagittantibus, sic verè si oculum cordis ad mundanū amorē clauseris, tūc oculū.i. respectum ad diuinum amorem in ipsum Deū fortius & rectius infigere p̄ualebis. quia secūdū Aristo. virtus vnita est fortior seipsa dispersa.Patet igitur amor Dei in expensa sedulitate.Ioan.11.Ecce quō amat eum.Vnicum inquit amat
I Luc.7.Efferebaī filius vnicus matris suæ. ¶Tertio pater ex promissa hæreditate.Filium inquit.Sicut.n.pater hæreditatē reseruat filio,sic Deus hominibus hæreditatē,similis canicu læ,q̄ s̄m Isido.catulos suos ad vbera sua admittit, & pinguiori,& meliori meliorē mamillā extendit. Sic vere Deus melioribus hominibus vbera æternæ voluptatis p̄parat, & pleniorem portionem gloriæ melioribus semper præstat.Filium inquit.Ioan.3,Tanquam filius nobis offert se Deus. Et de isto amore dr̄ Ioan. 21 .Ipse.n.pater amat vos, quia vos me amastis.Amat igitur Deus,quod probat

Hæreditas collata(Filium)
Sedulitas probata(Vnicum diligit)
Benignitas innata(Mater)

¶Et si vis,quilibet debet studere vt sit amabilis tam Deo,quam mundo.Plus.n. est appetibile amari, quam timeri,sicut et ipsa bruta dicunt facere,q̄ q̄nq; solent hominibus applaudere,& quasi mercando humanā amicitiā amicabiliter se habere, sicut patet de caniculis, & de simijs, & de catis etiam de leone legitur, qui q̄nq; viden s hominē se abscondit,non(vt dicunt,auctores) ꝙ timeat hominē, sed potius ne ab eo timeaī.In quo p̄culdubio satis instruimur, ꝙ amabiles debemus nos reddere,Dei & bonorū amicitiā acquirere,& plus amari q̄ timeri studere, Iuxta illud Phili. 4.De cæterò fratres q̄cunq; sancta,q̄cunq; pudica,vera,iusta amicabilia cogitate.Sed si q̄ris qui sunt illi,qui sunt amabiles tā apud Deū,q̄ apud mundum,Respondeo quòd isti

Sunt simplices sine malitia,
Humiles sine superbia,
Subtiles sine arrogantia,
Affabiles sine stultitia.

¶De simplicib⁹ & innocentibus dicīt.2. Regum. 1.quòd Ionathas, qui interpretatur columba,erat amabilis sup mulieres. De humilibus dr̄ Hester.2.ꝙ.hæster, q̄ interpretatur abscondita,signans humiles,qui bona sua semp abscondunt, sup oēs gratiosa & amabilis videbatur.De ingeniosis vero & subtilibus dr̄ Sap.8.Iuuenis & acutus inueniar in iudicio, & conspectu potentium amabilis ero.De affabilibus & eloquentibus dicitur Ecclesi.20. Sapiens in verbis seipsum amabilē facit.Si igitur nos in verbis fuerimus sapientes,ingeniosi & intelligentes, humiles & non inaniter gloriantes. simplices etiam & innocentes,nos pro certo crimus amabiles, & amorem Dei & hominum promerentes,ita ꝙ cuilibet dicetur illud Ezechie.16.Vidi te,& ecce tempus tuum, tempus amantium.Ista igitur sufficiant de amore bono.

A **Amor mundi.** Nihil aliud est, quā effectus, & desiderium rerum mundanarū. Et quia bona mundi aut sunt diuitiæ,aut delitiæ, aut honores,iō amor iste quantum ad ista tria consideraī. Et primo quantum ad diuitias,& sic iste amor nihil aliud est quā auaritia,vel quantum ad delitias,& sic nihil aliud est quā luxuria vel carnalis infectio,vel quantum ad honores,& sic dicitur super bia seu ambitio.Generaliter igitur de amore mūdi dicitur illud Prouer.21.Qui amat vinum & pinguia, nō ditabitur.Vbi ostenditur,quod iste amor inducit

Ambitionem(Qui)
Obliuionem(Vinum)
Carnalitatem(Pinguia)
Cupiditatem(Non ditabitur)

¶Causat igitur ambitionis anxietatē. Qui inquit.Nam sicut q,,& quæ,& ꝙ,& sua similia s̄m grammaticos vidētur esse ambitiosæ naturæ,q̄a semper volunt in cōstructione poni ante partem a qua regunt, sic verè multi,qui ita amant eminentias,& honores, ꝙ p̄ nimio ambitionis ardore semper nituī alijs ante ferri,& eos in dignitatibus & officijs p̄uenire.Dicit Pli.ꝙ inter elephātes iuuenculi vadunt primi.Sic verè hodie illi,qui sunt moribus,& scientijs iuniores, volunt p ambitionem cæteris esse priores,& in officijs,& beneficijs potiores, figurati Gen. 24.in Esau malo & p̄uerso, ruso & piloso, qui in vtero matris colluctabatur cum Iacob fratre suo vt primus nasceret qui tm̄ luctatus est,ꝙ obtinuit,ꝙ primus nasceret, & ꝙ nomē primogeniti obtineret.Sic verè charissimi,in vtero matris,i.in claustro,vel in collegto religionis vel Ecclesiæ, vel etiā in domo propria,vel terra alicuius principis latitāt hodie Iacob & Esau.i.boni & mali. Sed q̄n accidit, ꝙ mater.i. p̄latus vel superior necesse habet parere.i.q̄n vacat aliquod beneficiū,ita ꝙ necesse est, ꝙ aliquis de claustro emittatur, & exterius promoueatur,tunc verè fit briga,lucta,inuidia, cōtentio,diuisio inter istos,qui sunt in vtero,vel in claustro quilibet.n.vult primus exire ad promotionē,sed finaliter sępissime accidit,ꝙ ille,qui est Esau,qui interpretaī rubens p luxuriæ carnalitatem,qui est pilosus p temporalē facultatē, qui est et peior p omnimodā iniquitatē,talis(dico) primus exit,primus p̄mouet,& ad primū & excellētiorē dignitatis gradum assumit,& q̄tū ad pinguiorē portionē hæreditatis mūdanæ vel ecclesiasticæ primogenitus nūcupaī.Iō de talibus dr̄ Math.23.Amant.n.primos recubitus in mensis, primas cathedras in synagogis,salutationes in foro, & vocari ab hominibus rabi; Isti sunt de q̄bus in tertia canonica Io. dr̄. Qui amat primatum gerere.Et illud Roma.12. Qui p̄est in solicitudine.Iō de talibus dr̄ in psal. Quis ascendet in mōtem dn̄i?quia.s.illi, qui sunt quis.i.ambitiosi, & p̄sumptuosi ascendunt hodie contra ius,& rōnē ad montē dn̄i.i.ad altitudinē officiorū & dignitatū ita ꝙ de ipsis possumus q̄rere illud Esa.60. Qui sunt isti qui vt nubes volant?Habet igitur amor mundi ambitionis anxietatē. Qui inquit. ¶Secūdo dico,quòd amor mundi inducit obliuionis ebrietatem, quia B dr̄ Vinum.Sicut.n.vinum rōnē tollit,ignorantiā & obliuionē inducit,appetitum inflammat & accendit, sic amor mundi & mundanus rōnē,& discretionē annihilat, voluntatē p mala desideria inflāmat,& Dei & bonorum æternorum obliuionem & cōtemptū inducit,facit, & procurat. vn̄ Eccle. 19.Vinum & mulieres apostatare faciunt hoīes.Et sicut videmus, ꝙ vinū debile faciliter p aq̄ immixtionē perdit feruorē suum,sic verè mundanus amor deperit, & tepescit q̄n aqua tribulationis,paupertatis, vel afflictionis superuenerit:tunc.n.oīs feruor mundani amoris remittiī, & cessat,q̄n aliquid difficile imperatur.Esa.1. Vinum tuum mixtum est aqua.Et rō est.Nam quia mundanus amor non q̄rit nisi lucrum,ideò q̄n mundani vident aliquem ad aliquem statum venire,ad statum scilicet paupertatis vel aduersitatis, ita ꝙ nullum lucrū vident se posse ab eo reportare, statim amor suus remittitur, & ab eis dimittitur, qui primitus amabaī; quinimo sicut videmus,ꝙ ribaldi vino ebrij,postquam.s.comedentes & bibentes amicitias cōtraxerūt, sæpissime amor eorum in odium conuertitur ita quod in fine alter ab altero verberatur,sic vere inter illos,qui vino mundani amoris sunt ebrij,sæpe nascitur odium post amorem, ita quod illi, qui simul vt amici vixerant,in fine per lites,odia,brigas,dissentiones,occasione modica se verberant:ad quod bene facit illud, quod ciuitati Hierusalem in tribulatione positæ dicitur Hiere.4. Contempserunt te amatores tui, animam tuam quærent.De tali amore dicitur. 2. Reg.13. Maius fuit odium, quo oderat eam, amore quo eam prius dilexerat. Quod bene in anulo Moysi figuratur,quem vxori AEthiopissæ dedit, virtute cuius oblita est q̄cquid boni sibi fecerat Moyses vir suus,ac si nunquā antea ipsum cognouisset,sicut ponit Iosephus. Talis.n.anulus est ingratitudo, q̄ semp solet mundanum amorem concomitari,quia re uera ista facillimè facit obliuisci beneficia habita,& recepta,& anhelare amplius ad habēda.Vn̄ semel petitū est à quodā philosopho quid esset,ꝙ facilius senesceret.Rn̄dit bn̄ficiū. Et iō dicit Seneca,ꝙ memoria bn̄ficiorū est labilis,iniuriarū verò tenax. Habet igiī amor mūdi obliuiosā ebrietatē(vinū) ¶Tertiò C dico ꝙ habet luxuriosam carnalitatē(pinguia)q̄a.s.facit hominem

minem amare pinguedinē delitiarū carnalitatis,& prosperitatis,pulchras mulieres,& cęteras mūdi turpitudines.f.delectabilia:tales sunt similes narcisso,qui fuit iuuenis pulcherrimus,qui intantū dilexit imaginē suā quā in fonte videbat, ꝙ prę nimio amore oblitus periculi,cecidit in fontem,& mortuus est,vt dicit Ouidius.Sic verè multi sunt,qui imagines.i. pulchras mulieres, quas in fonte ꝓsperitatis cōsiderant, ita feruēteramāt,& desiderāt,qđ periculi infernalis dānationis obliti,in fontē mundanæ prosperitatis ꝑ carnalitatē & luxuriā immergunt,& per æternā dānationē finaliter moriūtur, figurati in Sansone Iudicum.16.qui amauit mulierē, quæ habitabat in valle soreth,& vacabat Dalida, ex qua.f.ista mala incurrit,q̄a ab ipsa Dalida fuit tōsus, philisteis fuit traditus, ab eis fuit excęcatus,& ligatus, & forti carceri mancipatus, & finaliter cum ipsis extitit interemptus. Charissimi, vallis soreth signat mūdi prosperitates, quia soreth interpretatur vitis mundi & verè prosperitas illa,& vitis, quæ mundanos inebriat peccatores.Hiere.2. Q̄uo cōuersa est mihi in prauū vitis aliena?Dalida igitur signat aliquā leuem & insolentem mulierē, q̄ in valle mundanæ prosperitatis pulcheritudinis & formositatis habitat,atq; manet.Hanc igitur dū Sanson.i. hō immoderatè & luxuriosè vult amare,necesse est, qđ multa pericula ꝑꝑ hoc incurrat. Nam à vellere temporalis possessionis tondetur,quia.f.mulieres quicquid possunt rapiūt, & furantur.A visu rectę discretionis cæcatur,quia.f.luxuriosi videntur excęcati,q̄a nō vidēt corporis & rerū perditionē,famæ ꝓpriæ exinanitionē,& futurā dānationē.Iterū vinculis malorū cōsuetudinū alligant,philisteis.i. demonib.subiugant, & finaliter infernali carceri mancipant, atq; morti ꝑpetuæ cōdēnant.Iō de hoībus luxuriosis dr̄ Hier. 5. Aequi amatores in fœminas, vnusquisq; ad vxorē ꝓximi sui hinniebat.Isti igit amant pinguia.i.mūdi & carnis delectabilia, faciunt.n.iuxta illud Ezec.22. Pinguissimū pecus assume. Isti sunt similes Gallo; q̄ Gallinā prædiligit pinguiorē, ipsamq; vult habere sibi viciniorē.sicut dicit Isid. Sic verè luxuriosi mulieres formosas diligunt,de alijs nō curantes.Habet igit̄ amor mūdanus luxuriosam carnalitatē(Pinguia)¶ Quartò
D dico,ꝙ amor mūdi habet penuriosam cupiditatem.Nō ditabitur inquit. Nam ſm.Senec. Diues est nō qui magis habet, sed qui minus cupit. quia.f.sufficientia facit hoiem diuitem. Et ccōuerso possumus dicere.Pauper est nō q̄ minus habet, sed q̄ magis cupit. q̄a.f.cupiditas facit hoiem pauperem. Et hoc q̄a facit, ꝙ nihil hoi sufficiat ꝙ habeat, imo semꝑ desiderat, & cupit plus habere,ꝙ ondit̄ cum dr̄. Nō ditabit.i.nihil ei præ cupiditate sufficiet.Ignis.n.nunquā dicit sufficit. Prouer.30. Ouis.n.vt cōiter, nunquā est sine fame,habet.n.duos ventres,quorum dū est in pascuis nō replet nisi vnū. Et iō q̄ vacuus est,semper famescit.Et inde est,ꝙ ouis plus famescit, & auidius comedit in sero,q̄ i mane,vt dicit Iacobus de Losanna.Sic verè charissimi, diuites in sęculo nunquā sunt sine fame,sine penuria, & sine desiderio auaritiæ & cupiditatis. habent igit̄ duos ventres.i.cōscientiā & bursam. Et iō quia in pascuis mundanæ ꝓsperitatis ipsi nō replent diuitijs acquisitis nisi vnū ventrē videlicet bursam & arcā, quia.f.mundi bona non attingunt vsq; ad aīam, sed exterius remanent circa corpus,hinc est, ꝙ alter vēter.f.appetitus & voluntas, vacuus remanet & inanis. Et iō fames & ardor cupiditatis, nunquam ꝑꝑ hoc quietatur, imo in sero.i. in senectute auidius & cupidius comedūt.i.diuitias accumulāt,& acquirūt, quā in mane iuuentutis faciebāt. Hoc est.n.ꝓpriū auaritię, teste Senec. qđ cū cætera vitia nobis senescentibus senescāt, sola auaritia iuuenescit.Quia.f.sicut dr̄ Prouer.13. Vēter impiorum insaturabilis.Isti igitur non ditantur.i.non acquirūt sufficientiam.vn̄ Eccle.5.Qui amat diuitias, fructus non capiet ex eis. Nam ut dr̄ Eccl.10. Nihil iniquius q̄ amare pecuniā.Patet igit̄, ꝙ mundanus amor continet penuriosam cupiditatem,luxuriosam carnalitatem, obliuiosam ebrietatē, ambitiosam anxietatē. Et iō amor iste est merito fugiendus.

A **Amaritudo.** Est multiplex in scriptura.Est enim amaritudo tēporalis,& amaritudo æternalis. Temporalis etiam diuiditur in amaritudinem culpæ.Vnde Hiere.2.Vide quam malū & quam amarum est reliquisse te dominum Deum tuum.Item in amaritudinem præsentis miseriæ. Et de hac Ruth.1. Amaritudine me repleuit omnipotens. Item in amaritudinem contritionis & pœnitētiæ. De qua Hiere.6.Luctum vnigeniti fac tibi,planctū amarum.Itē in amaritudinem æternæ pestilentiæ.Thren.1.Et ipsa oppressa amaritudine.¶ Distinguēdo igitur breuiter possumus dicere, ꝙ est amaritudo sustinenda, & est amaritudo tuenda.Debet.n.in patientia sustineri amaritudo contritionis & pœnitentiæ, & amaritudo tribulationis & præsentis miseriæ.Plinius dicit, ꝙ plātæ amaræ quamuis minus valeāt ad nutriēdum,valent tn̄ magis ad medicandū.Sic verè amaritudines & labores quamuis non dent in hoc mundo nutrimentum mundanæ recreationis, sunt tn̄ medicina spiritualis reparationis, quia. f. sanant aīam à vitijs & peccatis. Ideò consulitur cuilibet nostrum Hiere.6. Luctum vnigeniti fac tibi,planctum amarum, quia repente veniet vastator. In quibus verbis ostenduntur quatuor amaritudines, quæ à nobis potissime sunt habendæ,videlicet amaritudo

Mentalis contritionis(Luctum)
Verbalis confessionis(Planctum)
Carnalis afflictionis(Amarum)
Finalis subuersiōis seu moralis cōsideratiōis(Repēte veniet vastator)

¶Habeamus igit̄ cōtritionē mentalē. Luctum inquit. Luctus enim proprie signat amaritudinem mentis, q̄a luctus dicitur quasi lugēs intus,Lugens aliter dr̄ quasi luce egēs,ad denotandū, ꝙ intus in corde debemus per contritionē lugere,quia videmus & aduertimus ꝑꝑ peccata nostra egere luce gratiæ & veritatis.Amara medicina interius ī stomacho recepta,vētrē laxat,malos humores purgat,sanitatemq; reparat,& restaurat.Sic verè charissimi,amara contritio,q̄ interius in stomacho cordis recipitur, ventrem.i.cōscientiā laxat per sui ipsius emollitionem, humores.i. vitia & peccata attrahit,& aggregat per discretam meditationē,ipsos etiam emittit,& purgat per confessionē,& ita sanitatē spiritualem reparat per omnimodam satisfactionem.Ideò de tali amaritudine dr̄ Ezech.21.Fili hoīs ingemisce in contritione lumborum,& in amaritudinibus ingemisces coram eis.Et nota, ꝙ dicit ingemisces,q̄a sicut videmus,ꝙ turtur multoties cātat,imo gemitum pro cantu reddere consueuit, & maximè qn̄ comparem suum amisit, quia ex tunc gemere nunquam cessat,sic verę charissimi,cantum mundanę lętitię debemus dimittere,gemitumq; contritionis emittere,& amissionem comparis nostri.i.Christi,quem per peccatum perdidimus, continuè lugere,& plangere.Lugere enim debemus

De peccatorum commissione,
De bonorum omissione,
De Dei offensione,
De Paradisi amissione,
De inferni acquisitione.

¶Et non solū de istis debemus habere amaritudinē lachrymarum exterius.Ideò dr̄ Esa. 24. Cū cantico nō bibent vinū, amara erit potio bibentibus illā.Vbi nota,ꝙ cōtritio lætitiā auellit(Cū cātico nō bibent)luxuriā expellit(Vinū)tristitiā impellit(amara erit potio bibentibus illā) Ideò de amaritudine fletus dr̄ Esa.33.Angeli pacis flebunt amare. Contritio .n.purificat,quia facit hoies Angelos, Pacificat, Angeli pacis,amaricat,amarè flebunt.Istud apparuit in Petro, q̄ Deū negauit, sed egressus foras fleuit amarè, & sic fuit primo amaricatus,à culpa purificatus, Deo & Angelis reconciliatus & pacificatus.In cuius signum post resurrectionē ipse in speciali mulieribus monstrauit dicēs. Dicite discipulis eius, & Petro &c.Habeamus igitur luctum interioris contritionis.Eccle.38.Fili super mortuum produc lachrymas.Sequitur. Propter delaturam autem amare fer luctum. Delatura idem est ꝙ accusatio,detentio,proditio. Vult igitur dicere, quòd quando mortuus. i. peccatum mortale latet in corde nostro,tunc quando uidemus,quòd est ibi delatura.i.remorsus,accusatio,& murmuratio consciētiæ,quæ istum mortuū nobis accusat,prodit & manifestat,tūc pro certo nos debemus facere luctum amarum contritionis.Esa.22.Recedite à me,amare flebo,nolite incūbere vt cōsolemini me. Et Ezech.27.Plorabunt te in amaritudine aīæ planctu amarissimo. Patet igitur,ꝙ est amaritudo contritionis mentalis.Luctum vnigeniti fac tibi.¶ Secundò est amaritudo confessionis verbalis,quia.f.verba,quibus confitemur peccata nostra, debēt esse feruentia & amara,ꝙ ostenditur cū dr̄ Planctū.Planctus est verbū cū dolore emissum,& exterius declaratū. Iob. 10. Loquar in amaritudine aīę meę.Mare.n.cum sit amarissimū, est tn̄ mortuorū corporum emissiuū, fontiū, atq; fluminum purgatiuū, nauseę prouocatiuum,capitis perturbatiuum,& sui ipsius purgatiuum, ſm Basi. & Ambr.in hexameron.Sic

verè chariſſimi, debet eſſe de mari.i.de hoīe pęnitēte. Iſte.n. debet caput propriæ imaginationis turbare p timorē, & cōſiderationē, fontes & flumina debet facere p lachrymarū irrigatione, mortua corpora.i.peccata mortalia debet emittere, & ſeipſum purgare, & mundificare p amarā confeſſionē, & nauſeā cōfeſſionis habere p vitiorū oīmodā expulſionē. vñ.ps. Quorū os maledictione plenū eſt & amaritudine. Maledictione dico, q.a.ſ.nosipſis debemus maledicere, nos ipſos accuſando. Dr̄, ꝙ aqua trāſiens p amarā venam terræ, in amaritudinē cōmutat̄. Sic verè chariſſimi, qñ vox noſtra ab amara vena.i.ab amara cōſciētia venit, tūc debet eſſe triſtis, flebilis, & amara, q.a qñ cōſcientia, q̄ per diuerſa peccata fuit amara, p cōtritionē amaricat̄, tūc exinde amara, triſtis, & flebilis cōfeſſio generat̄. Et de hoc Iob. 22. Nūc aūt in amaritudinē eſt ſermo meus, & dolor plagę meę aggrauatus. Et Eſa. 22. Vocauit te dñs ad fletum, & plāctū & caluitiū & cingulū ſacci. Vbi oſtenditur, ꝙ planctus confeſſionis debet habere

Flebilitatem (fletum)
Humilitatem (caluitium)
D Penalitatem (Cingulum ſacci)

Eſt igitur amaritudo cōfeſſionis verbalis. ¶ Tertiò eſt amaritudo afflictionis carnalis, qñ.ſ.per pęnitentiā & abſtinentiam, vel per tēporalē tribulationē hō efficit̄ turbulētus & amarus. Amarū inquit. Et talis amaritudo multū eſt pcurāda, & in patientia ſuſtinēda. Et hoc duplici rōne.ſ. quia per hmōi amaritudinē hoſtis ſuperat̄, & mēs cōſolat̄. Hoſtis (dico) ſuperatur. Nā ſicut muſtella rutam amarā comedit, & ſic armata de baſiliſco triūphat, ſic verè ſi rutā.i. amaritudinē pęnitentię & afflictionis habuerimus, ipſaq; armati fuerimus, Baſiliſcus, q. ſibilo occidit.i.diabolus vel caro, q. ſibilo ſuarū ſuggeſtionum, & tētationū aīas perimūt, & occidūt, à nobis ſuperabitur, & vincet̄. Nā amaritudines mūdanarū tribulationū qñ nobis Deo operāte vel pmittente infliguntur, cōtra hoſtes ſpiritales ſunt aīæ medicina. Iō dicebat Ezechias poſt infirmitatē. Eſa. 38. Ecce in pace amaritudo mea amariſſima. Per hāc igitur hoſtes ſuperantur. Iterum dico, ꝙ per hāc mētes cōſolantur. Amaritudinē.n. pœnitentiæ, & afflictionis & tribulationis ſemp cōcomitatur aliqua cōſolatio, vel ſpes de breuitate, vel ſpes de futura proſperitate. Sicut.n. ſpēs amaræ, ſicut myrrha & aloe, ſunt multū medicinales, verūtñ pp ſuā amaritudinē non poſſent ſumi niſi pigmētarius ſpēs dulces adiūgeret, ſic verè nec mundi tribulationes & afflictiones quanquā vtiles poſſunt ab hoīe ſuſtineri, niſi verus pigmentarius Deus dulcedinē cōſolationū immitteret, & miſceret: ſed qñ dulcedo ſpei de æterna proſperitate q̄ per hoc acquiri ſolet adiungitur, tunc tota amaritudo hmōi tēperatur. ¶ Et nota, ꝙ mundi tribulationes dulcificātur per duo.ſ. per paſsionis recordationē, & per lectionis meditationē. ¶ Primo.n. dico, ꝙ ad hoc valet paſſionis recordatio. ſicut.n. aqua maris efficitur dulcis qñ ſuper dulces venas terræ trāſit, ſm Ariſto. & Iſido. ſic verè chariſſimi, q.a videmus, ꝙ amaritudo tribulationū trāſiuit p dulces venas.i. per ſanctos viros.ſ. per Chriſtū, & martyres, quia quotquot Deo placuerunt, per multas tribulationes tranſierunt. Iudicū. 8. iō nobis alijs debent eſſe ſapidæ atq; dulces. Figura Exo. 15. vbi populus non poterat bibere de aquis Marath præ amaritudine, & Moyſes ſtatim poſuit ibi lignū, & factæ ſunt dulces. Sic verè chariſſimi, qui mundi tribulationes p̄ amaritudine bibere vel ſuſtinere nō poſſumus, pro Deo adhibeamus lignum.ſ. crucis, & cogitemus quantā amaritudinem in cruce Chriſtus pro nobis paſſus eſt, & ſic pro certo in iſta aqua amara. i. in mūdi tribulatione, & pęnitētia, & afflictione inueniamus dulcedinē & ſaporē. Eccle. 38. A ligno indulcata eſt aqua amara. ¶ Itē ipſam obdulcorat ſcripturæ vel lectionis meditatio. figura, 4. Reg. 4. vbi cū cibus, qui erat in olla, nō poſſet māducari à filijs pphetarū præ amaritudine, miſcuit ibi Heliſeus farinā, & ſic factū eſt pulmētū dulce. Sic verè chariſſimi, ſi amara pulmēta mundanarū tribulationū ſuſtinere non poſſumus, farinā .ſ. ſcripturā cum ſuis promiſſionibus, cōminationibus mādatis, & negationibns adhibeamus, & ſic tota eorū amaritudo reputabitur quaſi nihil, & nobis in dulcedinē conuertetur. Iob. 6. Aīa eſurienti ēt, q̄ amara ſunt dulcia eſſe videntur. Et iſta obdulcoratio erat potiſſimè finaliter poſt mortē, quia.ſ. pro mundanis miſerijs & tormētis æterna cōſolatio cōcedetur. vñ pōt dici illud Iudith. 5. Fontes amari obdulcati ſunt. vbi oñditur, ꝙ iſta amaritudo eſt refrigeriū ęſtuantiū. Fōtes

Eſt igit̄ amaritudo p̄ſentis afflictionis. ¶ Quartò eſt amaritudo ſequentis turbationis, & iſta eſt amaritudo mortis, iudicij, & inferni, quā ſemp in mente debemus habere, quę oñditur cū dr̄. Repente veniet vaſtator, quia.ſ. ſemp debemus cogitare qūo repente hora, qua neſcimus, veniet vaſtator noſter.i. mors, Dei occulta ſnīa, & iudicū. Sicut.n videmus, ꝙ licet fluuius ſit naturaliter dulcis, qñ tñ aqua maris ibi refluit, tota eius dulcedo tunc in amaritudinē conuertitur, ſicut de quodā fluuio, q. dr̄ hydaſpes, exēplificat Ouidius & Solinus, qui in principio currit dulciſsimus, in fine tñ pp fontē exampeū amariſſimū, qui ſibi adiungitur, efficitur amariſsimus. Sic verè chariſſimi, quāuis hō ſit dulcis, lętus, conſolatus, iucundus, ſi tñ ſibi adiūgatur fons amarus lęti, refluxus maris .i. cōſideratio amaritudinis infernalis, & mortis, neceſſe erit, ꝙ efficiamur amari.i. triſtes, meditatiui, & turbulēti. nā ſicut paruulo, quē mater vult ab vberibus ablactare, ſuperponit aliquid amarū, ꝙ dū paruulus videt, ꝙ neceſſe eſt ei tāgere, à lactis dulcedine retrahitur, & ab vberibus ſegregatur, ſic verè chariſſimi, ſi ab vberibus mūdanæ cōſolationis volumus puerum noſtrū.i. affectū & deſideriū ſegregare, non reſtat niſi ꝙ amaritudinē iudicij, mortis, & inferni ſuperponamus, & ſic lactis huius dulcedinē abhorrebimus, & ēt fugiemus, vñ cōſulit Hie. 31. Statue tibi ſpeculum, pone tibi amaritudines, dirige, pedes tuos in viā rectam, in qua ambulaſti. Nā qñ quis habet ſpeculū claræ conſiderationis, & adiungit ſibi amaritudines finalis turbationis, tūc poterit dirigi in viā pacis, & pfectionis. Repēte igit̄ veniet vaſtator. Eſa. 30. Subito dū nō ſperat̄ veniet cōtritio tua. Et Micheę. 5. Nūc vaſtaberis filia latronis. Habēt igit̄ amaritudinē meditationis, tribulationis, cōtritionis, cōfeſſionis, q.a iſtæ ſunt amaritudines vtiles atq; bonæ. Iſta eſt amaritudo cōmendabilis. ¶ Sed nota, ꝙ eſt amaritudo deteſtabilis, & iſta eſt amaritudo culpæ, & pęnæ æternæ. Iob. 3. Occupet eū caligo, & inuoluat̄ amaritudine. Sicut.n. videmus, ꝙ aquæ dulces finaliter veniūt ad mare, & in amaritudinē vertuntur, ſic verè mundi dulces, & delitioſi, & carnales peccatores, & vitioſi finaliter neceſſe habēt venire ad mare.i. ad amaritudinem infernalem, vbi in amaritudinem damnationís conuertuntur. De amaritudine igitur damnationis poteſt intelligi illud Deut. 32. Vua eorum vua fellis & botrus amariſſimus, fel draconum vinum eorum, & venenum aſpidum inſanabile. vbi oſtendūtur quatuor amaritudines, quæ in fine hominibus infliguntur, quæ quatuor amaris conditionibus comparantur, videlicet

Mortis triſtitia (Vua fellis)
Chriſti iuſtitia (Botrus amariſsimus)
Hoſtis ſæuitia (Draconum)
Pęnæ męſtitia (Venenum aſpidum.

¶ Habent igit̄ cōditionē amaritudinis mortis. Sapor amar⁹. Sic verè ſm naturales magis habet de caliditate & terreſtreitate, ſic verè amaritudo mortis cōſtat ex calore diſſoluente, & ex terreitate diſſolutionem patiente. Nā exactione caloris innaturalis ipſum corpus in terrā redigit̄, & mutat̄. Et hoc oñdit̄ cū dr̄ Vua fellis. Vua.n. quæ eſt dulcis, ſignat carnem dum viuit. Fel aūt, ꝙ ipſam vuā amaricat, ſignat ipſam mortē. Nam ſicut in er oīa membra corporis fel eſt amariſſimum, ſic verè inter oēs hoīs contritiones, dolores, afflictiones, mors eſt amariſſima. Ideò dr̄ Eccle. 41. O mors, quā amara eſt memoria tua homini. Ideò homini morienti pōt dici illud Act. 8. In felle amaritudinis video te eſſe. De iſto felle loquit̄ Ariſt. de aīalibus. lib. 2. & dicit, ꝙ nec inter volatilia, nec inter natatilia, nec inter reptilia eſt aliquod aīal q.n habeat fel ſm magis & minus. Sic verè chariſſimi, non eſt dare inter volatilia .i. inter nobiles & potentes, nec inter natatilia, ideſt, inter aquas delitiarum frequentantes, nec inter reptilia (id eſt) inferiores diuites circa terram, & terrena reptantes, & laborantes, aliquod aīal (ideſt) aliqua perſona, quæ careat felle (ideſt) amaritudine mortis. Et hoc quia ſicut dr̄ Hebre 9. Statutum eſt hominibus ſemel mori. Sic igitur patet amaritudo corporalis depoſitionis. ¶ Secūdò dico, ꝙ eſt amaritudo iudicij ſeu ſupernalis iuriſdictionis, quod oñditur cum dr̄. Botrus amariſſimus. quia.ſ. calor exceſsiuus humorem deficcat, & ſubſtantiam, in quam agit, in amaritudinem conuertit, ſicut patet de cinere. Sic verè quia in die iudicij calor & ardor exceſſiui rigoris & iuſtitiæ in botro cypri, id eſt, in Chriſto dominabitur, ideò iſte botrus, qui de ſe eſt mollis, pius & tenellus, in amaritudinē cōuertetur.ſ. peccatoribus, qui ab

E F G

qui ab eo damnabuntur. Habet.n. sapor amarus ꝫm Constā tinum virtutem incisiuā & diuisiuā, quia.s. Christus in iudicio rigore iustitiæ amaricatus scindet, & diuidet bonos à malis, & econuerso, dicens bonis, Venite, & malis, Ite. Et iō de ista amara & dura sententia dr̄ Soph. 1. Vox Dei domini amara, tribulabitur ibi fortis. Ista est igitur amaritudo iudi
H cialis, seu supernalis iurisdictionis. ¶ Tertiò est amaritudo æternalis desolationis. Nam sicut nullus est sapor ita desolabilis gustus, sicut amarus, sic nulla est pœna, q̄ ita sit dolorosa & afflictiua, desolabilis, & turbatiua, sicut amaritudo pœnæ æternæ, quæ ostenditur cum dr̄. Fel draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile. In quibus verbis ostēditur, quòd infernalis dānatio habet multas amaritudines, & dolores. Habet enim

I Maculatiuam impuritatem (Fel)
Inflammatiuam crudelitatem (Draconum)
Perturbatiuam ebrietatem (Vinum)
Eneruatiuam debilitatem (Venenum)

¶ Est ibi impuritas maculatiua. Fel. Nam secundum Cō .s. aspidum, quod.i. dormire facit. stantinum, Fel est impuritas sanguinis & humorum, sicut fex in ventre residens. Et ideò si foramina, p̄ q̄ purgat̄ fel, oppilentur fel ascēdens ad stomachum inficit, atq; maculat totū corpus, vt dicit Constantinus. Sic verè charissimi, pena æterna est rectè quasi impuritas, fex, atq; calamitas omnium aliarū pœnarū & iō inferius in inferno, sicut in profundo vasis est eius habitaculum, locus & receptaculum sempiternū, vbi.s. tanta est tenacitas, & conclusio æternæ Dei snīæ, ꝙ exinde nequit recedere, vel abire, imo ibi istud fel, ista amaritudo, ista dānatio perpetua maculat, tingit, & inficit peccatores. Ideo dicat damnatis illud psal. Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto. Heu Deus, adhuc deberet aduertere delitiosi huius mūdi, ꝗ in vinis dulcibus, in delitijs, creationibus quotidie cōsolant̄, nec futurum fel amaritudinis, ꝙ eis à Deo paratū est, meditantur, quia re uera veniet dies, ꝙ tota eorum dulcedo in felleā amaritudinē conuertetur. Prouer. 26. Anima aūt esuriens etiam amarum, pro dulci sumet: isti.n. qui mō sunt esurientes per insatiabilē gulositatem, qui nōn amant nisi dulcia per delitiarum carnalitatē tunc pro certo pro dulcibus amara sument per æternę damnationis amarissimam societatē. Est igitur ibi impuritas ma
K culatiua. Fel. ¶ Secundò est ibi societas perturbatiua, quia ibi sunt dracones.i. demones terribiles & horribiles ad videndum. Nam sicut dracones in Aethiopia feruētissima regione nascuntur, qui præ caloris ardore flammam de ore emittere dignoscuntur, sic verè in horribili regione inferni inueniuntur dracones.i. demones horribiles & crudeles, q̄ flamā crudelitatis semp emittūt, ita, ꝙ dānatos socios deuorant, & cōsumunt. Iō de ista regione dr̄ Hiere. 50. Et erit habitaculū draconū, & pascua struthionū: dracones.n. sunt demones, peccatores aūt sunt struthiones, qui simul in eodem habitaculo infernali habitare cōpellunt̄. Iō de tali amaritudine societatis dr̄ Deut. 32. Deuorabūt eos aues morsu amarissimo. Dentes bestiarū immittā in eos cū furore trahētiū super terrā atq; serpentium. Heu Deus ad istā societatē nō aduertunt illi, qui hodie nolunt habere socios nisi pulchros & nobiles domicellos vel ēt domicellas, qui pauperes & infirmos contēnunt, & vilipendunt, & eorum societatē declinant, atque deuitant, & tn̄ tūc tēporis necesse habebūt habitare non cū pauperibus, sed cū draconibus, non cū languentibus, sed cū frementibus, non cū delicatis hominibus, sed cum crudelissimis demonibus, quia sicut Esa. 34. Descendūt vnicornes cum eis, & tauri cum potentibus. tauri enim & vnicornes.i. diuersa genera demoniorū sunt socij & vicini principum potentum & sublimium dn̄orum. Et Eze. 2. Impij & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas. Est igit̄ ibi societas perturbatiua ¶ Tertiò est ibi ebrietas cōsopitiua: vinum inquit eorum. Dr̄.n. pœna æterna vinū, quia sicut vinum reddit hominem ebriū, ignorantem, & inscium sic ibi præ acerbitate tormentorū dānati sunt ebrij.i. carentes sensu, rōne, & discretiōe, motu in vigore & operatione. Ad hoc deberent aduertere mūdani sapientes, qui malitijs & astutijs, qui cautelis & q̄relis, qui fraudibus & subtilitatibus alios mō decipiūt, & seducūt, quia verè tunc erūt ebrij .i. priuati suis subtilitatibus malitijs, & cautelis. psal. Turbati sunt & moti sunt sicut ebrius, & oīs sapiētia eorū deuorata est. Et iō de tali amaritudine pōt intelligi illud Prouerb. 31. Noli regibus dare vinum. Sequitur. Da vinum his, qui amaro animo sunt. Regibus.n.i. bonis psonis se discretè regentibus non est dandū vinū damnationis æternæ. Sed veh his, qui amaro aīo sunt.i. damnatis, desperatis & amaris. Est igit̄ ibi ebrietas cōsopitiua. ¶ Quartò est ibi anxietas eneruatiua. Venenum (inquit) aspidū insanabile. AEterna.n. amaritudo dr̄ venenum aspidū, quia corpus eneruat, & dissoluit hoīem, sine euigilatione dormire facit, & ipsum in dormiendo perimit, & occidit, sicut dicit Isido. Sic vere venenū.i. inuenenatio demonū, & amaritudo æterna aīam destruit, & eneruat, ipsamq; vigore & virtute spoliat, atq; priuat, sibi ēt somnū mortis æternæ tribuit, à quo ppetuo non resurgit. Hiere. 51. Dormiat somnū sempiternū. psalm. Qui dormit nō adijciet, vt resurgat. Istud est igit̄ venenū insanabile, à quo hō ppetuo nō sanat̄ nec resurgit. Hier. 30. Insanabilis est dolor tuus, pessima plaga tua. Et iō ista veneni amaritudo figurat̄ Apoca. 8. vbi dicebatur, ꝙ Stella q̄ dicebatur absinthū, cecidit in aquas, q̄ quia ideò amaræ factæ sunt, iō multi hoīes mortui sunt aquis. Stella ista charissimi, est primus Angelus Lucifer, qui re uera dici pōt absinthiū amarū, qui de cœlo cecidit vsq; ad aquas miseriæ infernalis. Et iō tanta est ibi hodie amaritudo, qđ q̄cunq; in aquis hmōi balneat̄, morti ppetuo deputatur. venenum igit̄ aspidū. Esa. 11. In foramine aspidis, & in cauerna reguli, qui ablactatus fuerit, manum suā mittit. Illi.n. qui ablactant̄.i. qui lactē deuotionis & gratiæ sunt priuati, qn̄ mortui fuerint cōdēnati, in foramine aspidis, & in cauerna reguli.i. in demonū habitaculo.s. in inferno erunt ppetuo collocati. Patet igit̄, ꝙ æterna amaritudo est eneruatiua anxietate, & cōsopitiua ebrietate. Est satietas indelectabilis (Fel) Societas vituperabilis. (Dracones) Ebrietas ineuitabilis (Vinum) Anxietas indefectibilis. (Venenum aspidum insanabile.)

Ambitio.

A Prout communiter accipitur, est vitiū animi, quod nihil aliud est quā immoderatus appetitus, & ardens desiderium habendi excellentias & honores. Nā sicut videmus, qđ ventus est inquietæ naturæ, & iō semp est in motu & agitatione, & semp desiderat sursum ferri, vñ ēt ventus contentus in visceribus terræ se fortiter agitans atq; mouens, terrā qn̄q; cōcutit, atq; rūpit vt exeat, & ascendat, Sic verè malitia sunt hodie inquieti, fluctuosi, & ambitiosi, ꝙ semp p promotiones desiderant sursum ferri. Vñ ēt si in cauernis terrę.i. in collegijs & cōuētib. detinent̄, tāto ardore ambiūt exire, & ad exteriora officia & beneficia promoueri, ꝙ terrā, in qua sunt cōclusi, Ecclesiam vel religionē, cui sunt subiecti, p rixas, appellationes, diuisiones, & tribulationes cōcutiunt, & dirūpunt, ita ꝙ quasi p violentiā necesse est, ꝙ ad exteriora exeāt, promoueātur pariter, & ascendāt, alioquin terremotū tribulationū suscitāt, & procurant. Iō de talibus dr̄ Iob. 9. Terrā cōmouet de loco suo, & colūnæ eius cōcutiuntur. De ambitiosis dicitur Esa. 14. Ascendam super altitudinem nubium, similis ero altissimo. In quibus ostenditur, quòd per ambitionem

Inflammantur desideria (Ascendam)
Affectant̄ magisteria (Super altitudinem,
Post ponuntur viri virtuosi, Nubium,
Præponunt̄ viri vitiosi. Similis ero altissimo.

¶ Dico igit̄, ꝙ p ambitionem desideriū inflāmatur. Ascēdā inq̄t. Vinū q̄diu est nouū & impurū, semp solet feruere, & intra doliū calefieri, & ēt sursū extra doliū ascēdere, & eleuari, ꝙ si forte itra doliū ipsū voluerit aliq̄s p violētiā detinēre, totū destruit & dirūpit: Tales p certo sūt ambitiosi, q̄ ita sūt feruētes & iflāmati p desideria, ꝙ sup nitunt̄ exire pprīū doliū.i. statū, i quo sunt cōtēti & iclusi, & extra vl̄ vltra ipsū ascēdere.s. alias dignitates, officia, bn̄ficia, vel p̄bendas, q.a.s. nō sunt cōtēti loco pprio, sed semp ambiūt ad maiora bn̄ficia vel p̄bēdas. Qđ si forte platus ipsorū velit eos intra doliū.i. intra claustrū vel cōuētū vel ēt i illo statu, in quo sunt tenere, & recludere, & ab exteriorib' dignitatib' vel officijs coercere, ipsi p certo qn̄q; solent p lites, & discordias oia dissipare, & ēt qn̄q; p apostasiā regulares obseruantias dēstruere, & exire. Dicut igit̄. Ascendam. Et ideò ambitiosi videntur se conuocare Esa. 2. Venite, & ascendamus, ad mōtē domini & ad montem Dei Iacob. Vbi nota, quod tales sunt

Concorditer adunati (Venite)
Mentaliter eleuati (Ascendamus)

Tales videntur esse similes

Maligniter sublimati(Ad montem Dei) Draconi.Vt dicit Isido.Draco est animal sitibundum,ardens, & inflammatiuum,ita ꝙ non põt aqua satiari.Et iõ os vẽto aperit,vt ꝑ venti frigiditatẽ ardor ipsius temperetur. Et quia scit, ꝙ circa velum nauis flat cõiter vẽtus,iõ summẽ nititur ibi volare,& inde accidit,ꝙ qñq; motu & impulsu & pondere sui corporis taliter concutit nauem ad cuius velum desiderat ascendere,ꝙ ipsam destruit,& subuertit,vt dicit idẽ.Re uera carissimi,per draconẽ istum possunt intelligi ambitiosi, quorum affectus,appetitus,& ambitus,per ardorem & desiderium habenti taliter est ignitus, ꝙ vix, aut nunquam põt aquis.i.præbendis,& officijs satiari,quia venter ipsorum insaturabilis.Et iõ isti summopere diligunt ventum vanæ laudis,mundanæ prosperitatis gloriã & fauorem, & quia sciũt ꝙ satis est de tali vento in naui religionis vel Ecclesiæ, vel etiã in curia,vel patria sæculari,& maximẽ superius in velo .i.in altis officijs,ꝑlaturis,& beneficijs, & ꝑbendis, idcirco toto studio sursum ad huiusmodi vela idest ad altitudinem huius promotionis nituntur,& ambiunt euolare, vt sic vẽto vanæ laudis,qui ibi stat,possint ambitionis desideriũ tẽperare.Et iõ sæpe accidit,ꝙ per eorũ ambitus,motus,ictus, nisus & impulsus,rixas,lites,discordias,appellationes, & diuisiones, quas.s.tales ambitiosi Dracones per se & amicos suos suscitant,vt ad huiusmodi vela promoueantur, volitẽt & ascendant,tota nauis religionis,vel Ecclesiæ,curię vel patriæ,in qua sunt,concutitur, subuertitur & turbatur. Istud patet ad oculum de multis collegijs & conuentibus, ꝑꝑ brigas & contentiones ambitiosorum ad paupertatẽ & solitudinem sunt redacta.Ideo de talibus draconibus loquit̃ scriptura Hiere.14.Onagri steterunt in rupibus,attraxerunt vẽtũ,quasi Dracones.Onagri, q̃ sunt aĩalia syluestria & indomabilia, signant obstinatos & seditiosos, qui.s.ã nullo ꝑlide vel prælato volunt corrigi vel domari. Dracones, sicut dictũ est,signant inflãmatos & ambitiosos. tales igitur hodie volunt stare in rupibus.i.in excelsis officijs & dignitatibus, vt ventum vanæ gloriæ possint attrahere,& habere. Ambitio igitur inflammat desideria.Et hoc dicit Bern.de cõsideratione ad Eugenium.O ambitio ambiẽtium crux,quomodo omnibus places,oẽs torques.nil acrius cruciat,nil molestius inquietat, nil tñ apud miseros mortales celebrius negocijs eius.Patet igit̃, ꝙ ꝑ ambitionẽ desideriũ inflãmatur. Ascendẽ inquit,quasi dicat humilis est mihi gradus iste, ad superiorem volabo. Dicit enim illud.psal. Quis mihi dabit

C pennas colũbæ,& volabo,& requiescã.¶Secundò dico,ꝙ ꝑ ambitionẽ magisteriũ affectatur. Super altitudinem inquit nubium.Nihil.n.desiderant ambitiosi,nisi ꝙ possit super altitudinem ascendere,alta officia occupare, & bñficia alijs debita prece vel precio vsurpare.Balsamus qñ est purus,fundũ petit,si aũt sophisticatus fuerit,sursum natat, sicut dicit Isido.Sic verẽ,charissimi,illi, qui sunt puri & boni in Ecclesia,vel religione,semper per humilitatem volunt esse in fundo,& in statu infimo,& depresso,q.a.s.sufficit eis ẽt modicus status.Sed pro certo illi,qui ardore ambitionis sunt sophisticati,semper volunt sursum in officijs & excellentijs natare,superesse,ꝑfici,vel extolli(super altitudinem inquit, Ericius qñ videt vitẽ vel arborẽ fructibus opulentã ascendit illuc,pomaq; vel vuas diruit,& colligit quantum põt,& tandem in illis pomis recollectis se volutat, ita quod spinis ipsius infigunt̃,& ita oneratus ad cauernã suã gradit̃, vbi pomis huiusmodi exonerat̃,& exinde catuli ipsius nutriuntur. vt dicit Isido.lib.11.Re uera charissimi tales sunt ambitiosi, qui more Ericij spinis.i.stimulis & sollicitudinibus sunt repleti. Isti.n.summẽ affectant ascendere ꝑ promotiones ad altas arbores & pomiferas.i.ad alta officia & beneficia diuitiarum fructibus opulenta,sed ista affectant,non vt ꝓsint, non vt ꝓficiant,sed vt inficiant, non vt acquirãt virtutes & grãs,sed vt accumulent tẽporales diuitias.Et istud patet̃, quia qñ in istã arborẽ possunt ascendere, qñ.s.tñ possunt ascẽdere prece vel precio,fauore vel timore,ꝙ in mũdo, vel in Ecclesia in aliquot altum officium,in aliquã altã arborẽ, ad aliquẽ altũ statũ promouentur,& assumunt̃,ita ꝙ iudices efficiunt̃ vel ꝑlati,ipsi pro certo statim se conuertũt ad poma illius arboris cõgreganda,ad fructus,lucra, emolumẽta tẽporalia, q̃ ibi possint acquirere recolligẽda & accumulanda,in quibus ꝑ auaritiã,affectũ & desideriũ seipsos volutãt, & inuolunt,q̃ quidã non in illo loco consueuerunt expendere,nec dicti loci pauperibus distribuere,sed pro certo ad cauernã propriam.s.ad patriã,de qua sunt nati,ꝓ catulis.i.pro parentibus proprijs educandis,ditandis,& honorandis solent ea deportare,& dictã arborem.i.dictum locũ,cui ꝑsunt pro alijs ditãdis suis fructibus spoliare.Heu Deus quot sunt tales in Ecclesia Ericij. Iõ dr̃.Esa.34. Ibi habuit foueã Ericius,& enutriuit catulos suos.Et Esaię.14.Dabo eã in cauernã Ericij,& in paludes aquarũ.Isti ergo volunt ascendere supra altitudinem. Iõ dicunt Esai.14. Supra astra cœli exaltabo solium meum.Iõ isti volunt ascendere super altitudinẽ. Astra,q̃ in cęlo religionis,vel Ecclesię refulgent, sunt diuersa notabilia,& clara officia,& beneficia,sup q̃ ambitiosi affectant ꝑfici & eleuari. Et ideò de talibus ambitiosis pulchrẽ loquitur Innocentius de vtilitate lib.2. Ambitiosus (inqt) statim vt est ad honorẽ prouectus,in superbiã extollitur,in iactantiã effrenat̃,nõ curat prodesse,sed gloriat̃ ꝑesse,reputat se meliorẽ,quo se cernit sapientiorẽ,priores amicos cõtemnit antiquos comites vilipendit, vultũ auertit, ceruicẽ erigit fastum ostendit,gaudia sublimia meditat̃,ꝑesse molit̃, subditis onerosus,oĩbus infestus,ꝑceps,grauis,arrogãs, importunus.Dico igit̃, ꝙ ambitio affectat magisterium, quia vult esse super altitudinem.¶Tertio dico,qđ ambitio postponit sufficientes.Nubium.quia.s.ambitiosus vult ꝑferri ipsius nubibus.i.viris altis sufficientibus,& ꝑfectis, qui nubibus comparant̃,quia sicut nubes eleuantur,mouent̃, pluũt, corruscant,fulminant atq; tonant, sic viri ꝑfecti sunt alti ꝑ contẽplationẽ,mouentur ꝑ bonã operationẽ, coruscant ꝑ honestam conuersationẽ,pluunt per pietatem,& operationem,tonant per doctrinam & ꝑdicationẽ, fulminant per iustitiam & correctionem, & tñ super istos volunt ambitiosi ꝑferri per superbiam & elationem.Et quare?quia pro certo ipsi sunt nubes per aliam significationem,quia sunt

D

Alti per superbiam,
Humidi per luxuriam,
Mobiles per inconstantiam,
Coruscantes ꝑ iactantiam,
Tonantes per discordiam,
Fulminantes per sæuitiam.

Et ideò quia istæ sunt nubes malæ, & volunt ꝑferri nubibus bonis, ideo de eis põt dici illud Iudæ.1. Hi sunt nubes sine aqua, quæ à vẽtis circunferuntur. vbi ostenditur, ꝙ ambitiosi habent

Obscuritatem(Nubes)
Impietatem(Sine aqua)
Pompositatem(A ventis)
Mobilitatem(circunfertur)

¶Isti sunt similes hederæ, quę quamuis sit arbor debilis,sterilis,fetida,& immunda,tamen super altas magnas arbores solet multoties eleuari. Sic verẽ ambitiosi quamuis nullius meriti sint vel virtutis, quamuis sint fetidi quantum ad conuersationem,debiles quantũ ad durationẽ steriles quantum ad bonam operationem, ipsis tamen magnis & altis arboribus.i.bonis ꝑsonis & sufficientibus multoties operante diabolo ꝑferuntur, quod vtique sępissime cedit in totius Ecclesiæ detrimentum,quia.s.per malum regimen talium personarum subditis multa incommoda generantur.Figura Iudit.9.vbi parabolice dicitur, ꝙ cũ ficus, vitis,& oliua nollent acquiescere,ꝙ alijs arboribus imperarent,accidit,ꝙ ramus extitit in regẽ sublimatus, qui statim conuocatis cedris,& alijs arboribus vniuersis,ꝑcepit eis vt sub vmbra quiescerent,& manerent.Quod cum vidisset ramnus arbores.s.excelsas sibi subiectas,egressus est ignis de ipso,qui oẽs subiectas arbores,& cedros libani deuorauit.Sic verẽ charissimi,loquendo spiritualiter,sępe accidit,ꝙ ficus, vitis,& oliua,q̃ sunt bonę arbores,& fructiferę.i.boni & sancti viri vilipendunt regnũ,& honorẽ regiminis huius mũdi dicentes cum Christo.Regnum meum non est de hoc mundo.Iuxta illud Ecclesia.7. Noli q̃rere ab homine ducatum. quia.s.magis ꝑfecti gloriantur subesse,quam præesse,magis obedire,quam præire,magis tenere humilitatem quã occupare sæculi dignitatem. Exemplum de Christo Ioan. 6.qui fugit,quando ipsum voluerunt facere regem, Quia sicut dr̃ Prouer.16. Melius est humiliari cum mitibus, quã diuidere spolia cum superbis.Sed quid?pro certo ramnus non sic Ramnus enim,q̃ est arbor spinosa,deformis,ignea, & ramosa,signat ambitiosos,spinosos ꝑ mordacẽ detractionẽ, deformes ꝑ infamẽ conuersationem,& ramosos per multiplicem affectionem, & igneos per inflammatã ambitionẽ. Et isti pro certo nõ refutant regnũ, quinimo totis visceribus ad hoc

ad hoc ambiunt,& anhelant.Et ideo proh dolor ſæpe accidit,ꝙ tales ad Regnū ſublimanť,ita ꝙ ſub vmbra ſuę iuriſdictionis cedros libani.i.bonas & virtuoſas ꝑſonas eminētes ꝑ vitæ ſanctitatē,ſibi ſubijciunt,& ſupponūt.Sed vere iſtud eſt in ipſorū nō modicū detrimētū,quia ſtatim qn̄ tales Rāni vident ſe in hmōi regimine cōfirmatos,ipſi ꝓ certo emittunt ignē crudelitatis,ſuſcitant turbationes, cōmouent ſeditiones,ꝓcurāt diuiſiones,infligūt exactiones, imponunt ſubuētiones.Et ſic diuerſis modis arbores,ſibi ſubditas, ēt ipſas cedros libani.i.ipſos viros ſublimes perfectos turbāt, afficiunt,& affligunt.Iō dr̄ Prouerb.28. Regnantib. impiis ruinæ hominum.Iſti igitur ſunt ambitioſi,qui nubes. i.perſonas dignas & ſufficientes ſibi ſubijciūt,& ſupponūt. ¶Dico igitur,ꝙ ambitio poſtponit ſufficiētes. Nubium inquit.

E ¶Quarto dico,ꝙ ambitio ꝑponit deficientes.Similis,inqt, ero altiſſimo.quia.ſ.multi ſunt,qui ꝑ ambitionem indigne promouentur,fiūt virorum altiſſimum & ſanctiſſimorum. ſ.fundatorum & eccleſiaſticorum ſucceſſores,ita quod efficiuntur ſimiles in dignitate & honore Luc.1.Filius altiſſimi vocabitur.Et ſic igitur patet,quod per ambitionem

Deficiens præponitur,
Sufficiens poſtponitur,
Magiſterium affectatur,
Deſiderium inflammatur,

Adhuc nota,ꝙ de ambitioſis pōt exponi illud Eccl.40.In ventre eiꝰ ignis ardebit. In qbus verbis ſecundum tres conditiones,quę poſſunt in igne reperiri,quia.ſ.ignis vacuat agitat,& inflammat,vitium ambitionis tripliciter eſt deſcriptum . Habet enim ambitio

F Irrepletam vacuitatem(Ventre)
Inquietam mobilitatem(Ignis)
Indiſcretam cupiditatem(Ardebit)

Dico igitur, ꝙ ambitio cauſat vacuitatē ī ventre . Ignis ſꝑ habet conſumere,& per cōſequens in loco,in quo eſt vacuare.Et inde eſt, ꝙ ignis in ventoſa acrem, qui locum replet, conſumit,& ventoſam vacuat, & quia natura abhorret vacuum,ideo ventoſa ſtatim attrahit ſanguinem membri cui apponitur,vt eo loco cōſumpti aeris ſua vacuitas repleať. Sic vere chariſſimi,qn̄ ignis ambitionis agit in ventoſam,i. in aliquā ꝑſonā,ſtatim reddit eam vacuam & inanē . Ambitio.n.in ſua imaginatione quicquid vētoſam replebat.i.oīa bona,q̄ ambitioſus habebat,annihilat,& cōſumit.i. facit nihilum reputari,& ſic per conſequens tota concauitas appetitus remanet vacua & inanis,quia.ſ.nihil ſe reputat obtinere.Iuxta illud Prouer.13.Eſt quaſi pauper cum in multis diuitijs ſit;& propter hoc talis ventoſa, talis ambitioſus non ceſſat prece vel precio procurare , attrahere & acquirere ſanguinē alienū.i.diuitias,officia,præbendas , & beneficia, humorem membri,cui inſidet.i.ſubſtātiā Eccľæ, in qua manet, vt ſui appetitus vacuitas & paupertas ꝑ hmōi repleať. Iō de Pharaone dť Exo.15.Dixit inimicus,perſequar, & cōprehēdā,diuidā ſpolia,& implebiť aīa mea. Et iſta vacuitas oñditur cū dr̄.ventre.quia.ſ.venter eſt membrū cōcauū,qđ multas habet vacuitates,ita ꝙ nūquā ex toto repleť. Et maxime qa cibos,quos hodie recipit,digerit.& emittit,vt iterū recipiat cibos nouos.

G ¶Sic vere ambitioſus cōcauus,capax,inſatiabilis,mentalr̄ vacuus,nunquā pōt repleri, nunq̄ eſt cōtentus cibis.i.beneficijs acqſitis,iō illa,quæ habet,cupit digerere,permutare,dimittere,& aliud nouum recipere & habere.Ideo dr̄ Prouer.13.Venter impiorum inſaturabilis.Habet igitur vacuitatem.Secundo habet mobilitatē.Ignis.Sicut.n.ignis omnem materiam,in qua agit,agitat atq; mouet.Sicut patet de flamma,quæ nihil aliud eſt q̄ aer ignitus:Sic vere ambitio mentē quaſi ignē facit, mobilem, fluxibilē,mutabilem,inconſtantem , ꝙ maxime apparet de ambitioſis,qui ſi modo habent vnum beneficium vel ſtatū, volunt habere aliud;& tandem aliud & ſemper aliud.Semper enim ſunt in motu,& nunquam ſiſtunt circa vnum.mutabiles etiam ſunt,quia .ſ.per permutationes nō ceſſant de vno ad aliud euolare contra illud.Lucæ.10.Nolite tranſire de domo in domū.Et iterum 1.Cor.7. Vnuſquiſq; in eadē vocatione,qua vocatus eſt,in eadem permaneat.& iō tales ſunt ſimiles,Ceruo,q oī anno proijcit cornua, & acquirit noua,oi ēt anno vſque ad ſeptenarium ſemꝑ acquirit vnū nouum cornu.vt dicit Pli. lib.7.c.33. ¶Sic vere chariſſimi, tales non ceſſant mutare,& permutare cornua,& dignitates,& beneficia,ſtatus,& officia ſua,nulli enim talium ſufficit ſtatus ſuus, quia ſm Sene.Improbę menti nihil ſatis eſt. omni ēt anno faciūt poſſe ſuū,vt aliud nouū cornu.i.aliqđ nouum beneficium accreſcat, quouſq; veniant ad ſeptenarium,i.ad vniuerſarum diuitiarum complemētum , quia.ſ. ambitioſi nunquam ceſſant acquirere beneficia , quouſque vltra modum repleti fuerint & ditati.Ideo de talibus cornibus & cornutis poteſt dici figuraliter illud Dan.8. ꝙ ipſe vidit vnum Hircum venientem ab Occidente,qui habebat vnum cornu,& ventilabat ad Orientem,& nihil poterat ei reſiſtere,ita ēt,quod vnum Arietem fortiſſimum,quē obuium habuit,comminuit,& cōtriuit, & fractū eſt cornu eius, ſed loco ipſius quatuor cornua peruenerūt. Sic vere chariſſimi,ſæpiſſime accidit ꝙ Hircus.i.aliqua vilis perſona fętēs & infamis,venit,ab Occidente.i.ab inſpiratione Diabolica vel ab Occidente.i.ab humili plebe, & aſcendit ſuper faciē terræ,i.ſuper faciem Eccleſiæ , facit etiam tm̄ quod acqrit vnum cornu.i.aliquod officium,beneficium , ſeu dignitatē & tunc non ceſſat ventilare,diſcurrere,laborare,arietes ēt bonos,& ſimplices impugnare,quouſq; de cornu ſuo facta ſint quatuor,hoc eſt dictu,donec pluribus cornibus.i.multis pluribus officijs,penſionibus,redditibus beneficijs præbendis multipliciter ſit ditatus.Abacuc.3.Splendor eius vt lux erit,& cornua in manibus eius . Nam qa tales acquirūt cornua,i.officia,& beneficia,ideo fiunt lucidi,& fulgidi per gloriam temporalem.Ignis ergo,ſupple mobilis & inquietus.vnde dicitur pſal.Ignis ſuccenſus eſt in Iacob, & flamma aſcendit in Iſrael.vbi oſtenditur, quod ambitioſi habēt

Ardoris deſiderium(Ignis accenſus)
Laboris miniſterium(quia ſicut Iacob. ideſt luctatores)
Honoris magiſterium(Iſrael)

Dico igitur,ꝙ ambitio habet inquietabilem mobilitatem ignis. ¶Tertio dico,ꝙ habet inextinguibilem cupiditatem.Ardebit inqt, H
Sicut.n.ignis comburit,& ardet quicquid tangit , & tāti eſt ardoris,ꝙ nihil poteſt ei ſufficere . Sic vere ambitioſus oēs quos tangit.i.omnes ſocios & vicinos vult comburere,infeſtare,conculcare,& ſuppeditare.Et tantus eſt ardor cupiditatis,ꝙ nihil poteſt ei ſufficere, quinimo ſemper deſiderat ampliora.Prouer.30.Ignis nunquā dicit ſufficit.Heu Deus, quot mala cauſat hodie in mundo & in religione & Eccleſia inſatiabilis ardor,atq; cupiditas clericorum?Nam ſępiſſime accidit,ꝙ propter talium ambitioſam cupiditatem,totus,ſtatus in quo eſt,Eccleſia vel religio diſſipatur , turbať, & depauperatur.Dicūt Iſid.& Solinus,ꝙ Vipera eſt genus Serpentis,quæ in ſe concipit maximam multitudinem filiorum,aliqn̄ viginti.Iſti autem filij ita ſunt guloſæ naturæ , ꝙ humor ventris ipſius matris ſuæ non poteſt ipſorum ſufficere nutrimento,& ita tempus partus nolūt expectare,nec per viam naturæ exterius exire,imo ardorem ſuæ guloſitatis in propriam matrem retorquentes faciunt ſibi corrodēdo foramen , & laniatis matris laterib. vi erumpunt,(& iō dicitur vipera,quaſi vi pariens)& matrem,propriam interimunt dū exeunt iſtæ viperę gignēdæ.Re uera chariſſimi,talis vipera videtur hodie eſſe Eccleſia,vel religio,vel etiā ſuperior,& Prælatus.Nam hodie in vtero taliū.i.in eorū conuentibus collegijs,atq; clauſtris,generantur, & aggregant hodie multi peruerſi filij.i.multi ambitioſi ſubditi, & iniq: qa ſicut dicitur Eccl.1.Stultorum infinitus eſt numerus. Et pro certo iſti,videlicet,mali religioſi,& clerici ſunt hodie guloſæ naturæ.i.cōdōnis ambitioſæ,cupidæ,& auarę. Et iō humor vētris iſtius matris,hoc eſt dictu,victus & veſtitus, lectio, eruditio,quam in vētre iſtius matris.i.in ſuę religionis,vel Eccľæ clauſtro vel conuentu poſſunt inuenire, non ſufficit eis.Et iō non expectant naturæ ſolutionem, hoc eſt dictu,tēpus debitum ſuæ promotionis,non volunt expectare,ꝙ mater eorum.ſ.Eccľa,religio,vel Pręlatus ipſos pariat & ad exteriora officia,vel bñficia ꝓmoueat,& emittat,imo pro certo vi volūt erumpere,& exire.Et ideo ſæpe accidit, ꝙ latera matris ſuæ.i.ſtatuta regularia deſtruunt,& dirumpunt,& per rixas,lites,diſcordias,matrem iſtam. ſ.prælatū, religionem,vel Eccleſiā corrodunt,depauperant,& conſumunt;& ſic violenter pariuntur,quia.ſ,propter eorum ambitionem,& importunitatem neceſſe eſt,ꝙ contra Deū, & rationem extra ventrē clauſtri vel conuentus ad exteriora officia,vel beneficia emittantur,non per viam cōem iuſtitia mediante,ſed per viam extraordinariam,ſimonia , malitia,& violentia ſuffragante.Et iſtud videmus ad oculū , qa

propter

pp ambitiones malorũ filiorum, multæ Abbatiæ, multæ Ecclẽ, multi Prælati sunt hodie corrosi, depauperati, & annihilati. Baru. 4. Exacerbastis eũ, q̃ nutriuit vos, & cõturbastis Hierl̃m nutricẽ vestrã. Et iõ vr̃, ꝙ talis pugna in vtero matris fuit figurata in lucta Iacob & Esau in vtero matris. Gene. 25. Qui tal̃r in vtero colluctabant appropinquante partu, vt fere mortua sit mulier mater eorũ ꝓ tristitia & dolore. Et final̃r ille, q̃ erat prior & pilosus. s. Esau, exiuit primus. Sic vere cũ tp̃e partus. i. tp̃e promotionis vacãte aliquo officio vel bñficio necesse est aliquẽ emitti, & ꝓmoueri sit pugna in claustro, vel in vtero inter Iacob, & Esau. i. inter diuersas partes, & sic sæpe accidit, ꝙ mater eorũ. s. Eccl̃a, religio, vel Prælatus pp taliũ brigas quasi ꝑiclitat̃, depauperat̃, & tribulat̃. Sed final̃r Esau primo exit, quia s. hodie illi, qui sunt Esau, i. rubei per carnalitatẽ, illi, qui sunt pilosi ꝑ tp̃alẽ facultatẽ (vide supra de amore figurã istã) tales dico exeũt primi ad beneficij seu officij dignitatẽ: tales igit̃ habẽt cupiditatẽ insatiabilẽ, qui. s. ita ardenter volunt promoueri, cuibus non sufficit gradus suus. Qđ ondit̃ cũ dr̃ Ardebit, q. d. s. isti per cupiditatẽ ardent, & inflãmant̃. Iõ tales possunt dicere illud Luc. 24. Nonne cor nostrũ ardens erat. Psal. Exarsit ignis in Synagoga eorũ flãma cõbussit peccatores. Et sic igitur charissimi, patet, ꝙ ambitio habet inæstimabilem cupiditatem, ardebit, inquietabilem mobilitatẽ, ignis, insatiabilem vacuitatem, in ventre, Et hæc de ambitione sufficiãt.

A **Ambire. Ambitus.** Idẽ est quod Circuire, seu circundare. Et ideo vide infra de Circundare, vel de vallare.

A **Ambo.** Idem est ꝙ duo, & signat coniunctionem, cõbinationem, dualitatẽ, & pluralitatẽ. & ideo potest accipi in bono & in malo. In bono signat charitatẽ, combinantem societatem, amicitiam & vnitatem. Et si vis nota, quod bona societas habet

Maturitatem in deliberando,
Subtilitatem in desiderando,
Stabilitatem in perseuerando,
Iustitiam in operando,
Amicitiam in diligendo,
Concordiam in conueniendo,
Compassionem in condolendo.

Dico ergo, ꝙ illi, qui sunt sp̃ualiter ambo. i. q̃ sunt cõbinati in bono, cõiuncti, & associati debent esse maturi, prudentes, & deliberantes. Vnde potest intelligi illud, quod de Abraham, & Sara dicitur Genes. 18. Erant autem ambo senes prouectæque ętatis, & desierant Saræ fieri muliebria. Senectus. n. sensus maturitatem signat. Item debent esse subtiles & cõsiderantes. vñ de Bezeleel & Ooliab dicitur Exod. 35. ꝙ Deus ambos erudiuit sapiẽtia; vt faciãt opa &c: ¶ Itẽ debẽt esse stabiles & perseuerantes. vñ. n. bona societas nisi perseueret? vnde Thob. 8. Consenescamus pariter ambo sani. ¶ Item debent esse iusti & bene operãtes. vnde de Zacharia, & Elisabeth dicitur Lucæ. 1. Erant autẽ ambo iusti corã domino. ¶ Item debent esse amici, & se mutuo diligẽtes. vnde de Dauid & de Ionatha, qui se mirabiliter diligebant, dicitur 1. Reg. 20. ꝙ ambo egressi sunt in agro, & sibi amicitiã iurauerunt. Et Gen. 21. dicitur, quod Abraham & Abymelech percusserunt ambo fœdus. ¶ Item, quod debeant esse pij & condolentes, patet Tob. 10. vbi dicitur, quod Tobias & Sara ceperunt ambo flere scilicet propter compassionẽ absentis filij & cæte. In malo vero potes dicere, quod mala societas, quæ denotatur in isto nomine ambo, habet

Iniquitatem, — De iniquitate dicitur Leuit. 20.
Peruersitatem, — Portabunt ambo iniquitatem

Et mortus æternæ pænalitatẽ suam. De peruersitate, & cõtrarietate dr̃ Gen. 26. de vxoribus Esau, ꝙ ambę offenderãt animam Isaac. De carnalitate vero dicitur de impudicis iudicibus Daniel. 13. ꝙ ambo erãt vulnerati amore Susannę. De finali vero talium damnatione dicitur. Eccle. 20. Perditionem ambo hæreditabunt. Et Luc. 6. Ambo in foueam cadunt. Sufficit de duplici ambo. Vide infra de duo, & Binus.

A **Ambulare.** Idẽ est quod ire, pergere progredi; & accipitur dupliciter in scriptura. s. virtuosè, & vitiosè. Virtuosè, & sic signat profectum, & ꝓgressum de virtute in virtutem, & actũ laboris, & occupationis. Et de hoc Marci. 2. Tolle grabatum tuũ, & ambula. ¶ Item accipitur vitiosè, & sic signat malum profectũ, & ꝓgressum, & malam occupationem & laborẽ. Sap. 5. Lassati sumus in via iniquitatis, & ambulauimus vias difficiles. Est igitur ambulatio seu ꝓfectus virtuosus, quẽ debemus exercere. sicut. n. videmus, ꝙ omne animal viuũ naturaliter appetit ambulare. Sic vere nos si per gratiã sumus viui, debemus ambulare, moraliter, hoc est dictu, motũ, & actũ, & ꝓfectũ bonorum operum exercere, vt sic nos simus de illis, quibus dicitur Esa. 40. Assument pennas vt aquilæ, current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficiẽt. Ecce igitur in ista auctoritate quinq; necessaria homini, q̃ vult ambulare corporaliter contra quinque impedimenta, quæ talis ambulans potest habere, s̃m quæ hic ostẽduntur quinq; quæ sunt homini necessaria, qui in via morum perfecte desiderat ambulare. Solet. n. hominẽ impedire casus labilitas. Ideo debet habere pennas, ne. s. inferius cadat, Visus obscuritas; iõ sit Aquila: motus tepiditas, iõ currat, Virtutis paucitas nõ laboret, Fortunæ qualitas iõ caueat ne deficiat. Cõtra ista incõmoda dñt in nobis esse (si tute volumus sp̃ual̃r ambulare) quinq; remedia opportuna. Sit igitur in nobis

Spes erigens (Pennas)
Lux dirigens (Aquila)
Vis diligens (Currens)
Virtus fortificans (Non laborabũt)
Sensus rectificans (Non deficient)

¶ Spes enim valet contra casum, Lux discretionis valet ad illuminandum visum, Motus valet cõtra tepiditatẽ, Virtus valet cõtra debilitatẽ: Sensus seu cautela valet contra periculorum damnositatem. Si igitur recte velimus ambulare, sit in nobis spes erigens (pẽnas) hõ, q̃ hẽt necesse ambulare per locum vbi est lutorũ multiplicitas, fouearũ profunditas, & laqueorum immensitas (talis dico) multum indiget, ꝙ habeat aliquẽ baculum, quo erigatur, sustentet̃, & subleuetur. Modo certum est, ꝙ nos oẽs habemus ambulare vsque ad terminum Paradisi ꝑ viam huius mũdi, in quo pro certo lutum luxuriæ, fouea auaritiæ, & laqueus superbiæ reperitur. Et ideo pro certo necesse est, ꝙ habeamus baculum spei & fiduciæ, qui nos sustineat & erigat, ne per desperationem & per diuersorum vitiorum cõmissionem cadere compellamur, quod oñditur cum dr̃: Pẽnas. Nam ꝑ alas, seu pennas virtus fiduciæ & spei designatur; quia sicut alæ corpus sursum eleuant, ne auis cadat, sic spes animam sursum ad cælestia & ad Deum erigit, ne per aliquod peccatũ corruat. Et maxime ne per auaritiã cadat inferius ad terrena. vt sic de nobis possit dici illud Iob. 34. Cũ tẽpus fuerit, in altum alas erigit. Sicut. n. teste Isido. & Pli. Ortygometra qñq; mare transuolat, sed qñ præ lassitudine ad aquam descendit, vnam alam semper sursum erigit, vt beneficio venti adiuta sp vlterius ambulet, & procedat, ne forte à profectu cepti itineris retardetur. Sic vere charissimi, nos, q̃ mare huius mundi habemus transire, semper quandiu ibi quiescimus & moramur, debemus habere alam spei sursum ad Deum, & ad bona cælestia eleuatam, vt sic vento. i. operatione sancti spiritus operante ambulare, & per viam morũ ꝓficere non cessemus, ne forte per casum. i. per descensum ad mare. i. ad mũdi negocia fluctuosa, à ꝓfectu itineris salutaris, & à progressu bonorum operũ retardemur. Iõ dicitur Eccl. 24. Gyrum cæli circuiui sola, & profundum abyssi penetraui & in fluctib. maris ambulaui: vbi nota, ꝙ nos debemus ambulare, per superiorum contẽplationẽ (Gyrũ cœli circuiui) per inferiorũ circunspectionem (profundũ abissi penetraui) per negotiorum ꝓgrationem (In fluctibus maris ambulaui) quia breuiter, siue cælestia contẽplemur, siue terrestria meditemur, siue circa negocia occupemur, semp tamen debemus ambulare. i. in via morum transire, & proficere. Requiritur igitur ad spiritualiter ambulandũ Spes erigens alas. Vnde Esa. 2. Venite ascẽdamus ad montem domini. Sequit̃, & ambulabimus in semitis eius. ¶ Scđo requirit̃ lux dirigens, Aquila, homo, qui habet ambulare per locum vbi est viarum multiplicitas, signorum mutabilitas, itinerantium raritas, & temporis obscuritas, est in magno periculo deuiandi. Et ideo necesse est, quod habeat clarum lumen. Modo certum est, quod in isto mundo, in quo necesse habemus ambulare, & transire, est viarum multiplicitas, idest conditionum, & statuum, & negociorum, ita quod nescitur quam viam melius est transire, & tenere. Est etiam ibi mutabilitas signorum, ista est falsitas hypocritarum, quia sicut latrones in vijs publicis mutant signa, & ponunt ibi falsa signa, vt peregrini ea sequendo veniens

niant ad ſpeluncam ſuā.Sic verè Demones in via huius mū-
di poſuerunt falſa ſigna.i hypocritas falſos & fictos, vt.ſ.eos
ſequendo eos,imitando, & eis obediēdo, ad ſpeluncam nos
detrahant infernalē . vñ iā poſſumus dicere illud Pſal.Signa
noſtra,ſupple bona nō vidimus,iā non eſt Propheta.Iterum
eſt ibi itinerantium raritas:quia.ſ.pauci ſunt itinerātes.i.bo-
num exemplum ꝑbentes,& coram nobis ad patriā ambulā-
tes.Io.6.Multi abierunt retro , & iā cum Chriſto non ambu
lant.Iterum eſt temporis obſcuritas:quia totus mundus ple
nus eſt obſcuritate ignorantiæ & erroris . Et ideò verè cha-
riſſimi,dico,ꝙ nos ſumus in periculo deuiādi , & ad æternæ
mortis ſupplicium veniendi.iuxta illud Pſal.Neſcierunt,ne-
que intellexerūt in tenebris ambulant.Et ideò neceſſe eſt, ꝙ
habeamus lucē dirigentem;lucem dico ſapientiæ,& diſcre-
tionis , prudentiæ, & debitæ rōnis:& ita tute, & ſine errore
poterimus ambulare.Eſa.60.Ambulabunt gentes in lumine
tuò,& reges in ſplendore ortus tui.Pſal. Domine in lumine
tuo ambulabunt. Et hoc oñditur cum dr̄,ꝙ nos debemus eſ
ſe Aquila, quæ.ſ.eſt auis,quæ pollet clariſſimo viſu, ita ꝙ So
lem in ſua claritate irreuerberatis oculis intuetur. Sic verè
chariſsimi,viſus noſtræ diſcretionis,intellectus,& rōnis de-
bet per diuinā ſapientiam taliter clarificari,ꝙ Solem iuſtitię
Chriſtum,vel Solem.i.claritatem bonorum æternorum de-
bemus ſine reuerberatione.i. abſq; reflectione ad mundi bo
na reſpicere,cōtemplari,intueri pariter,& videre,vt de no-
bis dicatur illud Pſal. Iuuentus tua renouabitur vt Aquilæ:
Iuuentus dico , quæ.ſ. eſt ætas viſus clarioris,motus fortio-
ris, formæ pulchrioris,ad denotandum,ꝙ nos debemus am
bulare clarè ꝑ diſcretionē.Eph. 5. Vt filij lucis ambulate for
titer per bonam operationem 3.Reg.19.Ambulauit in forti
tudine cibi illius vſq; ad montem Dei . Pulchrè per honeſtā
conuerſationem 1.Theſ.4.Honeſtè ambuletis ad eos, qui fo
ris ſunt. Requiritur igitur ad bene ambulandū lux dirigens.
Aquila.¶Tertiò requiritur vis diligens, quia.ſ.diligentia eſt
multum neceſſaria in ſpirituali profectu.Current inquit.Si-
cut.n.hō,qui habet ambulare vbi eſt amenitas,quæ diſtrahit
aſperitas,quæ retrahit, timor, ſeu imbecillitas, q̄ contrahit,
faciliter cōtrahit morā,& ideò neceſſe eſt, ꝙ ſit diligens ; ſic
verè chariſſimi,quia in iſto mundo eſt amęnitas proſperita-
tis,qua diſtrahimur,aſperitas diuerſitatis,qua retrahimur,ti
miditas noſtræ imbecillitatis,qua contrahimur, ideò facili-
ter in hoc mundo cōtrahitur mora , & ꝑꝑ hoc neceſſe eſt,ꝙ
ſimus ſeduli,diligentes, & curioſi. Current inquit. Currere
idē eſt qđ diligenter,cito,atq; celeriter ambulare 1.Corint.
9.Sic currite,vt cōprehēdatis.Sed heu proh dolor,vr̄,ꝙ mul
ti ab iſto curſu,ab iſta ſedulitate,ab iſta ambulatione, & pro
fectu multipliciter retrahūtur.Nā recte vr̄, ꝙ ſunt ſimiles Ti
gridi,q̄ qñ venatorem perſequitur,vt fętum ſuū,quē depor-
tat,recuperet,dū currit poſt ipſum,inuenit ſpecula, quæ ve-
nator in ſua via poſuit,& dimiſit, in quibus ſpeculis dum Ti
gris videt vmbrā propriam,credit eſſe Catulū ſuum,& ideò
labendo ſpeculum ſiſtit,& à curſu ſuo impeditur , & ita ve-
nator fugit,nec ipſa amplius recuperat Catulum,quē amat.
vt dicit Iſido.Re uera cariſſimi,hō propriè huic Tigridi pōt
comparari.Conſtat,ꝙ Catulus & fœtus noſter, quē ſummè
debemus diligere,eſt ipſa gloria Paradiſi,ſed verè ſæpiſſimè
accidit, ꝙ per diuerſa peccata iſtū Catulum perdimus , no-
biſq; à venatore.i.à Deo ſubtrahitur & auferē,ita ꝙ neceſſe
habemus poſt iſtum venatorem Deum per bona opera pro
ficiſci,currere,progredi,ambulare,vt.ſ.Catulum noſtrum.ſ.
perditam poſſimus gratiā & gloriam recipere , & accipere,
& habere.Phil.4.Curro aūt,ſi quo modo comprehēdā. Sed
quid?pro certo in via huius mūdi,per quā ambulamus, ſunt
hodie multa ſpecula.i.multi diuites,præ ſplendore mūdanæ
gloriæ refulgentes, in quibus pro certo vmbra mundanæ ꝓ
ſperitatis,quæ ad modū vmbræ fluit,& refluit,Sap.5.Tranſie
runt omnia,ſicut vmbra rutilat,& refulget.Et ideò dum fa-
tua Tigris.i.fatuus peccator delectatur in hmōi vmbra mū-
danæ proſperitatis,quæ in iſtis ſpeculis.i.in mundi diuitibus
vr̄ relucere,& dum ſiſtit per deſiderium & affectū , & per ſi-
milem gloriæ appetitum,ipſe pro certo à curſu,& profectu
virtuoſorun operum impeditur: occupatio enim circa vm-
bram mundanę proſperitatis curſum bonorum operum im
pedit,& retardat.Et breuiter ſic concludendo,Catulum ſuū
amiſſum.ſ.gratiam,& gloriam non recuperat, nec receptat.

De talibus dr̄ Ioan.6.Multi diſcipulorum abierunt retro,&
iam cum illo non ambulant;quia verè illi, qui deberent eſſe
diſcipuli.i.ſeduli,& aſtuti,diligentes & curioſi,qñ retro.i. ad
mundi bona,& ad vmbrā mundanę proſperitatis,quæ retro
nos finaliter habent remanere,ambiunt,& diuertunt . Tales
dico cū Deo non ambulant, neq; currunt. Non ſic cariſſimi
non,non diligamus vmbræ vanitatem,ſed rei veritatem, nō
mundi proſperitatem,ſed cœli fœlicitatem, non negligētiæ
tarditatem,ſed curſus bonorum operum velocitatem.Cur-
rite inquit.Hebr.12.Curramus ad propoſitum nobis certa-
men.vnde de diligētia dici pōt illud Luc.13. Oportet me ho
die,& cras,& ſequenti die ambulare.i.quotidiè,continuè,&
diligenter. Eſt igitur neceſſaria ad bene ambulandum vis di
ligens.¶Quartò dico,ꝙ eſt neceſſaria virtus fortificans. Nō
laborabūt.debilitas.n.impedit ab ambulādo. Et ideò qui be E
ne vult ambulare,neceſſe eſt,ꝙ ſit ita fortis , ꝙ laboribus nō
grauetur. Sic verè qui vult ſpiritualiter in via iuſtitiæ & pœ
nitentiæ ambulare,neceſſe eſt, ꝙ habeat fortitudinē,cōſtan-
tiā,& virtutem,ita ꝙ hmōi iter illi non ſit difficile, neq; gra-
ue.Non laborabunt q.d.ita ſunt fortes & conſtantes, ꝙ am-
bulare poſt dominum nō eſt eis labor.Pſal.In labore homi-
num non ſunt, & cum hoīnibus non flagellabuntur . Qđ eſt
contra multos,qui ita ſunt fragiles & debiles , ꝙ debite ne-
queunt ambulare . Ideò talibus eſt neceſſarius panis fortifi-
cās.ſ.nutrimentum doctrinæ,& ſcripturæ, & aqua deuotio-
nis,& gratiæ, vt ſic cum Helia ambulent in fortitudine cibi
illius uſq; ad montem Dei Oreb.Iuxta illud Eſa.40.Ambula
bunt,qui liberati fuerint,& venient in Syon.Eſt igitur neceſ
ſaria virtus fortificans &c. Quintò eſt neceſſarius ſenſus re- F
ctificans (ideſt) cautela ne oberremus.Non deficiāt (inquit)
quia.ſ. ꝓpter pericula, quæ ſunt in iſta vita cauere debemus,
ne poſſimus deficere,vel errare. Quod eſt cōtra multos, qui
re vera in iſto itinere multipliciter deficiunt,& oberrant.Et
ideò multa pericula incurrere dignoſcunt , ſimiles Catulo
Balenæ,qui qñq; dum ambulat poſt matrem ſuam,deficit in
via,ita ꝙ ſabulo , & littori nimium appropinquat,ita ꝙ præ
aquę paucitate ibi circa ſabulū remanet,& à piſcatoribus ca
pitur,& necaē,vt dicit Iorath.Sic verè cariſsimi, multi ſunt,
qui dum in hoc mundo poſt Deū ambulant per mare pœni
tentiæ & laboris, aliqñ exeunt,& deficiunt à profectu huius
itineris per peccatum.Nā dum arenis,& littoribus(ideſt)di
uitijs mundi incautè appropinquant per deſiderium, & affe
ctum,ibi qñq; totaliter per auaritiā arreſtantur , ſiſtunt, va-
cant,& occupantur.Et ſic ab iſto profectu retardantur,& pi
ſcatorum infernalium periculis exponuntur , à quibus tan-
dem per mortem corporis capiuntur,& finaliter per mortē
ſpiritus occiduntur.Iſti igitur deficiunt, dicentes cū Dauid.
Defecit in ſalutari tuo aīa mea . Et ꝑꝑ hoc bene conſulitur
Eph.5.Videte quomodo cautè ambuletis,quia ſcilicet, non
eſt mundi littoribus appropinquandum , nec arenis huius
ſæculi adhærendum.Sit igitur in nobis

Senſus rectificans,
Virtus fortificans,
Vis diligens,
Lux dirigens,
Spes diligens.

Item nota, ꝙ de bona ambula-
tione pōt exponi illud Eze. 28.
Poſui te in monte ſancto Dei,
in medio lapidū ignitorum am
bulaſti perfectus in vijs tuis.

¶Et nota,quòd ſicut circa illum, qui ambulat corporaliter, G
attenditur locus, modus, & virtus, locus, alliciens,modus,
proficiens,virtus ſufficiens.Sic verè chariſſimi,circa illū,qui
vult moraliter ambulare, debet attendi:Locus reficiens.Ci-
uitas ſuperna,in monte ſancto Dei.Modus proficiens. Cha-
ritas ſuperna,in medio lapidum ignitorum.Virtus ſufficiēs.
Bonitas interna;Perfectus in vijs tuis.¶ Attendamus igitur
chariſſimi,locum allectiuum ſupernæ ciuitatis,nexum con-
iunctiuum fraternæ charitatis , motum affectiuum internæ
bonitatis. Attendatur igitur à nobis ciuitatis locus alliciēs.
in monte.Sicut.n.ille,qui ambulat,ſemper habet oculum ad
terminum,ad quē tendit,& quanto locus pulchrior,tutior,
ditior,tāto libentius ibi vadit.Sic verè cariſſimi,ſemper de-
bemus habere oculum cordis ad terminum Paradiſi,ad quē
habemus ambulare,& iſtum terminum ſæpe cogitare , affe-
ctare,præuidere,& in mente per deſiderium retinere.Et ma
ximè quia iſte eſt locus cęteris oībus pulchrior per amęnita
tem,tutior per ſecuritatem,ditior per fęlicitatem,quia verè
cariſſimi, ibi eſt amenitas, quæ non deformatur , ſæcuritas,

quæ

quæ non perturbatur fęlicitas, quæ non minoratur. Et ideò libenter, ardenter, desiceranter, & fęliciter debemus ad huius securitatis celsitudinem, ad huius fœlicitatis plenitudinem ambulare. Quæ quidem fœlicitas, securitas, amenitas ostenditur, cum dicitur in monte sancto Dei.

Monte (ecce securitas, atque celsitudo)
Sancto (ecce formositas, & pulchritudo)
Dei (ecce fertilitas, atque plenitudo)

Ideò de ambulatione ad talē terminum dicebat Esa.2. Venite ascendamus ad mōtem domini, & ad domum Iacob, & ambulabimus in semitis eius. Venite (Ecce mentis concorditas) Ascendamus (ecce status sublimitas) Ad montem Dei (Ecce loci securitas (Ad domū Dei Iacob (ecce rei formositas) Et ambulabimus in semitis eius (Ecce actus vtilitas) Simus igitur carissimi, similes Vrso, qui sentiēs esse sursum examen apum, & fauos mellis, quāquā sit grauis corpore, ibi tamen ardenter ambulat, & ascēdit, vt sic possit mellis dulcedine satiari vt dicit Plini⁹, Sic verè carissimi, ex quo sursum in arbore.i. in excellentia Paradisi est mel.i. dulcedo æternæ sacietatis, est examen apium supernæ societatis, semper pro certo debemus ibi habere oculum cordis, & voluntatis, & illam satietatem, & societatem affectare, & ad ipsam allici, & anhelare, & nō obstante quacunq; cordis vel corporis grauitate ibi ꝓ viribus ambulare, & ibi ascendere, & per desiderium nos leuare Quia verè carissimi, iste est locus alliciens, vt dictū est, in mōte inquit sancto Dei. De quo in Psal. Mons coagulatus, mons pinguis, mons, in quo beneplacitū est Deo habitare in eo. Habet.n. iste mōs amoris tenacitatē. (Coagulatus) Dulcoris prosperitatem (Pinguis) decoris amenitatem (Ideò beneplacitum est Deo habitare in eo) Ambulemus igitur ad locum allicientem. Figurati in Helia 3. Reg.19. qui ad monitionem Angeli surrexit de sub vmbra Iuniperi, vbi dormiebat, & panem, & aquā comedit, & ambulauit in fortitudine cibi illius vsq; ad montem Dei. Sic verè carissimi, ad monitionem Dei Angeli testamēti, i. Christi, & suorum prædicatorum vmbram Iuniperi (idest) mundanā prosperitatem, quæ dr̄ vmbra ꝑꝑ mutabilitatem, dr̄ Iuniper, quę.s. est arbor pungitiua, propter admistam tribulationum asperitatem, debemus dimittere, & horrere, & etiam aquam, & panem per abstinentiam manducare. Et sic ad mōtem Dei Oreb.i. ad Paradisi gloriam applicare. Psa. In domo Dei ambulauimus cum consensu. Attēdatur igitur ciuitatis locus alliciens. ¶ Secundò attendatur charitatis nexus proficiens. Sicut.n. videmus, ꝙ ille, qui habet longè ambulare, libenter bonæ societati se copulat, & adiūgit. Sic verè nos, qui obscura nemora vitæ huius necesse habemus ambulare, & transire, multum debemus appetere bonam societatem, & cum bonis personis, prouidis & honestis debemus nos adiūgere, & per charitatem & concordiam copulare. Quod ostēditur cum dr̄, ꝙ nos debemus esse in medio lapidum ignitorum. vbi nota, ꝙ bona societas debet habere, Aequitatis rectitudinē (in medio) Firmitatis fortitudinem (Lapidū) Charitatis amplitudinem (Ignitorū) Et ita nos poterimus figurari per illum Apoca.2. qui habebat septem stellas in dextra sua, & ambulauit ĩ medio septē cādelabrorū aureorū. Quia nos debemus habere septē stellas.i. vniuersitatem virtutum, & meritorum, & ambulare in medio (idest) in societate candelabrorum aureorū, hoc est dictu, virorum bonorum charitatiuorum, & perfectorum. Et nota, ꝙ ad bonam societatem sectandam, & charitatem cum omnibus obseruandam

H

Dictat natura,
Docet scriptura,
Signat figura.

Dictat natura, vt dicit Plinius. Castores suā spēm diligūt, gregatim viuūt, simul ad ligna ꝑparādum domicilijs ambulāt, & se mutuo adiuuant, in terris habitant, in aquis natant, circa flumina sibi ędificia parant, nā sine humiditate, & aqua viuere non possunt, habent caudā de natura piscis, quā necesse est eis sæpissimè humectare, & ideò necesse habent circa flumina habitare, vt dicit Plin. Sic verè charissimi; nos debem⁹ diligere per charitatē, gregatim viuere per societatē, simul ambulare per cōcordia & vnitatem, alter alterum adiuuare per pietatem, & largitatem, in terris habitare per pęnitētiæ macerationē, in aquis natare per deuotionē, circa flumina Paradisi morā facere per cōtemplationem, & ibi domos & mansiones ędificare per meritorum cumulationem. Cū aīa nostra habeat caput, & caudam.i. rōnem, quæ est caput, voluntatem, quæ est cauda, pro certo ista cauda.s. volūtas est de natura piscis, quia.s. faciliter rumpitur per peccatū, nisi sæpe in aqua deuotionis, & gratiæ balneetur. Et ꝑꝑ hoc necesse ē, ꝙ grex castorum. i. societas perfectorū circa flumē per affectionem habitet, vt caudam suam.i. voluntatē in aquis deuotionis sæpius balneet, & humectet. Ideò in nubiū latibulis ędificant domū. Iob.22. Nubes latibulum suum, & circa cardines cęli perambulat. Societatē igitur docet natura, sed hāc ēt docet figura. Dicit.n. de Saul ꝙ dum esset per se, nesciebat prophetare, sed inuenit cuneū prophetarum, & adiūxit se in eis, & stans prophetauit cū eis. Sic verè dato ꝙ hō quantum est de se, nesciat aliqđ bonum facere, & maximè prophetare (idest) de bonis Paradisi, de supplicijs Inferni, & de alijs occultis Dei aliquid cogitare, si tñ cum ꝓphetis.i. bonis viris, & spiritualibus associetur, & adiungatur, ipse efficiī ꝓpheta.i. sanctus, spiritualis, & bonus, de rebus futuris, & occultis ꝓuidens, cogitās, & aduertēs. Et ad hoc facit scriptura Prouer.24. Qui cū sapientibus gradiī, sapiēs erit. Ideò de Christo dr̄, ꝙ ipse erat semper in societate bona. Io.20. Stetit Iesus in medio Discipulorū suorū. Attenditur igitur in ambulatione spirituali: Nexus ꝓficiens: In medio inquit lapidum ignitorum. i. in societate virorū perfectorū & charitatiuorū. Dan.3. Ambulabunt in medio flammæ. ¶ Tertiò attendiī & requiritur virtus sufficiens. Perfectus (inquit) in vijs tuis. quia.s. necesse est, ꝙ homo, qui bene vult ambulare corporaliter, non sit puer, vel senex, nec debilis nec infirmus, imo debet esse hō perfectus fortis agilis & vigorosus. Sic verè qui moraliter vult ambulare, non debet esse puer per ignorantiā, senex ꝑ pigritiā, debilis, & infirmus per inconstantiā, imo verè ipse debet esse vir.i. virtuosus per sanctitatem, vigorosus per firmitatem, agilis per obedientiæ lenitatem. Et hoc ōnditur cum dr̄. Ambulasti perfectus in vijs tuis: quia.s. nos debemus esse perfecti in ætate, & virtute spiritali & morali. Gen.17. Ambula coram me, & esto perfectus. vbi ista perfectio describitur à moribus operationis (ambula) à ritibus conuersationis (coram me) à viribus perdurationis (Esto perfectus) Et sic charissimi, bene patet, ꝙ nos debemus in spiritali ambulatione attēdere internam bonitatem, Fraternā charitatem, supernam ciuitatem, Quæ oīa proh dolor sunt hodie contra multos, qui re uera non habent oculum ad cœli ciuitatem, sed ad mundi voluptatem, non ad locū allectiuū, sed ad mundum infectiuum, non ad attrahentem fœlicitatē, sed ad distrahentem prosperitatem. Iterū isti non procurant societatem perfectam, sed infectam, nō virtuosam, sed vitiosam, nō spiritalem, sed carnalem, nō honestate maturam, sed leuitate fatuam, & impuram. Iterū isti non habent perfectionem, sed infectionem, non sunt virtuosi, sed defectuosi, non sunt stabiles, sed mobiles, non vigorosi, sed præ fragilitate nimia infructuosi. Et ideò pro certo charissimi, tales in via morū, & virtutum non ambulant, neq; currunt, imo per multa vitia, & peccata deuiant, & discurrunt. De istis dr̄ Prouer.2. Relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas, q lætātur cum malè fecerunt, & exultant in rebus pessimis. Tenebrosas inquit. Isti sunt similes Talpæ, quæ semper in tenebris ambulat, atque viuit, quia caret oculis. Et ideò licet in terra se sciat regere in suis latibulis, & cauernis, extra terrā posita nescit se pęnitus gubernare, imo à miluo vel alia aue rapaci comeditur, & voratur. Sic verè mūdi peccatores peccatorum tenebris excęcati, quanquàm in terra.i. in vita præsenti sint astuti, & sapientes, ita ꝙ in latibulis & cautelis huius vitæ sciant optimè se habere, quando tamen extra terrā istam per mortem ponētur, pęnitus discreto & tuto regimine priuabuntur: quia à Miluis.i. à Demonibus rapientur, & in Inferno perpetuò vorabuntur. Ideò dicitur in Psa. Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant. Non sic charissimi, non, sed pro Deo attendamus

I

Locum allicientem (Supernæ ciuitatis)
Nexum proficientem (Fraternæ charitatis)
Actum sufficientem (Internæ bonitatis)

Et sic in via morum poterimus ambulare. Et si vis, nota, quòd viri perfecti ambulant in vijs domini, seu in semitis legis Dei, iuxta illud prædictum Esaiæ 2. Ambulauimus in semitis eius. Et si quæris, quæ sunt semitæ legis Dei, Dico quòd istæ sunt

Veritas,
Charitas,
Puritas,

Istæ enim sunt viæ spiritales, per quas ambulare debemus. Et primo quidē in veritate exemplo

Ezechie-

Aequitas, Simplicitas, Sedulitas, Iustitia, Prudentia, Concordia, Spūalis iustitia. Ezechielis, qui Esa. 38. dicebat Deo. Memento, qūo ambulauerim corā te in veritate. Itē in charitate. Esa. 5. ambulate ī lumine ignis? vñ ignis charitatem designat. Item in puritate, s. innocentiæ, & continētiæ. Psal. Perambulabam in innocētia cordis mei. & Apo. 3. Ambulabunt mecū in albis. Et Roma. 6. In nouitate vitę ambulemus. Itē in ęquitate. Malac. In pace, & in æquitate ambulauit mecū. Itē in simplicitate, quia sicut dr̄ Prouer. 11. Voluntas Dei est in his, qui simplr̄ ambulant. Et hoc quia sicut dr̄ ibidem. Qui ambulat confidenter. Item in sedulitatem. Mich. 5. Sollicite ambulare cum Deo, tuo, supple debes. Item in prudentia Prouerb. 9. Ambulate per vias prudentiæ. Item in iustitia. Prouerb. 8. in vijs iustitiæ ambulo. Item in concordia. Psalm. In domo Dei ambulauimus cum consensu. Item in spirituali tristitia. Malach. 3. Ambulauimus tristes coram domino.

K ¶ Adhuc nota, quòd est quædam ambulatio vitiosa. Et ista est malus progressus, & processus, quando scilicet homo ambulat per viam vitiorum, & per eam progreditur, & ꝓcedit. Nota igitur, quod ambulant per istam viam quidam
Nimis alte per superbiam,
Nimis basse per auaritiam,
Nimis molliter per iactantiam,
Nimis leuiter per iactantiam,
Tortuosè per fallaciam,
Retrograde per iniustitiam.
Nimis alte ambulant superbi. Psal. Qui ambulant super pennas ventorum. Et Esa. 3. Ambulauerūt filiæ Siō erecto collo. Itē nimis basse ambulant auari, quia s. inferius circa terrena. Eccl. 24. In fluctibus maris ambulasti. Item nimis molliter ambulant deliciosi. Miche. 9. Ambulasti in voluptatibus, vt darem te in ꝑditionem. Itē nimis leuiter ambulāt iactatores. Iob. 6. Ambulabūt in vacuum, & peribūt. Item nimis tortuosè ambulant proditores. 2. Paral. 21. Ambulauit Ioram non rectè. Item nimis retrograde ambulant obstinati peccatores Iob. 6. Multi discipulorum abierunt retro, & iam cum eo non ambulant. Sufficit.

A **Amen.** Nota, ꝙ amē dictio Hebraica, q̄ à nemine trāslatorum in linguam Latinam fuit translata, imo sicut Alleluia, sic Amē dictio assertiua fuit sine alia trāslatione dimissa, & ad nos cum litteris nostris latinis in sacra scriptura transmissa, multipliciter signat in scriptura. Nam quia interpretatur, vere veritas, fiat, seu fideliter notare possum, quod signat
Assertionem determinatiuam, quia interpretatur Vere
Affectionem desideratiuam, quia interpretatur Fiat
Aeternitatē nūquam defectiuā, quia interpretatur Veritas.
Fidelitatē sp̄ permāsiuam, quia interpretat̄ Fideliter. Istud est. n. quadruplex Amē quod. s. habuit Christus, & quod debet habere quilibet Christianus, & maximæ vir perfectionis, quia pro certo iste debet habere Amē assertiuum in locutione, quia quicquid ipse dicit, debet dicere vere & sine mendacio, & dicere amen. Amen petitiuū in affectione, qa quicquid dicitur boni, semper debet petere ꝙ fiat, & dicere amen. Amen duratiuum in conditione, quia. s. in omnib. cōditionibus suis debet semper lucere veritas, & esse existens & verus sicut amen. Amē repletiuū in promissione, quia. s. semper debet esse fidelis, non fictus, vt quilibet possit dicere amen. Qđ amen signat assertiue, ita ꝙ nihil aliud sit dicere amē q̄ dicere vere, ita est, patet Ioh. 3. vbi Christus ait Nicodemo Amen amen dico tibi &c. Itē ꝙ dicere amē sit idē ꝙ dicere fiat, patet Apoc. 5. vbi dicitur, ꝙ seniores adorauerunt Deum, dicentes Amen. Et in Psal. dr̄ Amen amen, Fiat fiat. Et Deut. 27. vbi post interpretationes dicitur, ꝙ omnis populus respondit Amen. ¶ Item ꝙ significat veritatem & existētiam sine aliqua fictione, patet Ioh. 8. vbi Christus dicit. Amen amen dico vobis, priusquā Abraham fieret, ego sum. Itē ꝙ significat fidelitatē, patet Apo. 3. Hæc dicit amē testis fidelis. Præmissa igitur interpretatione amē, possum dicere, ꝙ cum cæteris præmissis, amē, vt cōiter, signat Christum, qui est veritas, vel veram immutabilem assertionem voluntatis diuinæ. Et sic notabo, quod amen, idest veritas,
B Contemnit diuites,
Conciliat discordantes,
Collaudat credentes,
Locupletat egentes,
Remunerat largientes,
Recommendat pænitentes,
Exterminat delinquentes,
Magnificat præsidentes,
Resuscitat morientes,
Exasperat præsumentes,
Lætificat deplangentes,
Certificat supplicantes,
Beatificat promerentes,
Dico primo, ꝙ contemnit diuites. s. malos. Mat. 19. Amen dico vobis, diues difficile intrabit regnum cœlorum. Item humiliat superbiētes. Mat. 18. Amē dico vobis nisi cōuersi efficiamini sicut paruuli, nō intrabitis in regnum cœlorum. Item conciliat discordantes. Mat. 5. Esto cō sentiēs aduersario tuo &c. ne iudex ponat te in carcerem, amen dico tibi non exibis inde. Item extollit credētes Io. 6. Amen amen dico vobis, quia qui credit in me habet vitam æternam. Item locupletat indigentes. i. spiritales pauperes, qui. s. propter Christū temporalia vilipendunt. Mat. 19. Amen dico vobis vos, qui secuti estis me &c. Et omnis qui reliquerit domū, agrū, patrē, & matrē &c. propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Item remunerat pauperes sua largiētes. vnde ipse dicit Mat. 10. Qui dederit calicem aquæ frigidę in nomine meo, Amen dico vobis non perdet mercedem suam. Item recōmendat pęnitentes. vnde de Ioanne in deserto pęnitentiam agente, & prædicante ipse dicit Mat. 11. Amen dico vobis, inter natos mulierum non resurrexit maior Ioanne Baptista. Item ipse exterminat delinquentes. Malach. 4. Percutiā terram anathemate, amen: terram dico. i. pc̄tōres terrenos. Item magnificat bene præsidētes. Vnde Mat. 24. de fideli seruo & bono dispensatore & vigili dicitur. Amē dico vobis, super oīa bona sua constituet eum. Item resuscitat moriētes. Vnde Io. 5. Amēamē dico vobis, quia venit hora, & nūc est, quādo mortui audiēt vocem filij Dei, & quia audierint, viuent. Item exasperat, seu redarguit de se præsumentes, sicut apparuit in beato Petro, cui dominus dixit. Amen dico tibi, antequam gallus cantet, ter me negabis. Ioh. 13. Item lætificat, seu consolatur tristes seu lugubres & plangentes Io. 15. Amen amen dico vobis, quia plorabitis, & flebitis vos &c. sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Itē certificat orantes, seu supplicantes. ibidem Io. 16. Amen amen dico vobis, si q̄d petieritis patrē in noīe meo, dabit vobis. Itē beatificat, seu satiat diligētes. vñ de Tobia, & vxore amicis dicitur Tob. 9. ꝙ cum omnes dixissent amen, accesserūt ad conuiuium. Sic igitur patet, quod Amen. i. veritas diuina, quæ est Christus, facit hominibus cuncta bona.

Amicitia Duplex est. s. naturalis, & acquisita. Naturalis est illa, q̄ super principia naturalia est fundata. s. super consanguinitatem, & ista vix, aut nūquā potest dissolui, quia teste Petro Blesensi in libro de Amicitia, nullum est adeo graue vitium, quod delere possit extrema naturæ vestigia. Acquisita est illa, quæ inter personas acquiritur, & de nouo accidentaliter copulatur. Et ista potissime consurgit ex similitudine quia similitudo rerum ꝑm antiquos est causa amicitiæ earūdem. Talis igitur amicitia est duplex, s. vera, stabilis, & perfecta, Falsa mutabilis & infecta. Loquamur igitur primo de amicitia virtuosa. Circa quod dico, quod nos debemus esse similes membris corporis animalis, quæ inter se tantam amicitiam, & vnitatem cōtraxerunt, ꝙ vnum reputat bonum alterius, bonum suum, & similiter malum, & inde, ꝙ vno patiente alia compatiuntur, & econuerso, vnum etiam pro alio piculis se exponit, sicut patet de manu, quæ pro tuitione aliorum membrorū ictibus se opponit. Et vlterius, ꝙ si vnum mēbrum alteri forefaciat, nunquam membrum læsum propter hoc vindictā expetit à lędente. Sic vere charissimi cum nos omnes simus membra, seu particulæ corporis Christi mystici, quæ est Ecclesia, quia secundum Apoc. 1. Cor. 2. Multi vnum sumus in Christo, alter autē alterius membra, ideo summa amicitia debemus alter alterum diligere. Nam si aliquis nostrū aliqua prosperitate lætetur, debent alij congaudere: Si autem econuerso aliquis nostrum aliqua infirmitate grauetur, debēt alij cōdolere, & ipsum defendere, & iuuare, & eidem ꝓ virib. subuenire. Alter ēt pro altero se pœnis, & laboribus exponere. Si alter alterum aliquo casu lædat, non debet vindictam petere, sed potius misericorditer indulgere dicēs illud Sene. Offendit, inquit, si inimicus est, fecit quod debuit, si amicus, fecit ꝙ voluit. Hoc bene videtur innuere Ecclesi. Et si ꝑduxeris ad amicum gladium, non desperes, est enim regressus ad amicitiam, qa scilicet si amicū offenderimus,

nunquam

nunquam eſt propter hoc deſperandũ.Et hoc ideo , quod ſ.ad ipſum pertinet indulgere. Et de talium mutua lætitia vel triſtitia dicit Aug.in lib.83.q.Amicorũ mala æquanimiter ſuſtinemus, quia in eorũ bonis delectabil͛r cõgaudem͛. Et iõ de talib. alteri cõpatientib.tam nos,quam Deus poſſumus dicere illud Io.16.Vos amici mei eſtis. In quib.verbis oñdit ꝙ vera amicitia cõſtat ex trib.principal͛r . Habet.n.Concordiæ ligamentũ,vos,fiduciæ tutamentũ:amici, aĩ cuſtodem conſtantiæ firmamentũ(eſtis).¶Conſtat igit͛ vera amicitia ex concordiæ ligamento,vos.Iſtud.n.pronomẽ vos,ſignificat pluralitatẽ aggregatam,quia vos nõ põt referri ad vnum ſolũ,imo ad plures in ſimul congregatos.ad denotãdũ,ꝙ q̃uis ſimul plures & diuiſi in natura,debemus tñ eſſe vniti per amicitiã & charitatẽ,& congregati per cõcordiã,& vnitatem.Similes Colũbis,q̃ ſunt aues ſeſe inuicẽ diligentes,ſimul in eodẽ alueari commorantes, pacifice inuicẽ conuerſantes,ſocietatẽ frequentantes, & ſibi factã iniuriã de pullis,qui ſibi quotidie detrahuntur,nequaqã amplius recordantes.Sic vere chariſſimi,nos debemus inuicẽ alter alterũ diligere,ſimul in amicitia & cõcordia viuere, bonã ſocietatẽ diligere,& illatas iniurias obliuiſci,nec eas amplius reminiſci. Vos . Iõ de tali aggregatiua amicitia dr̃ Io.14.Vos aũt dixi amicos. Qd̃ aũt veri amici debeant habere ſocietatem,& concordiã,patet p Senecã epiſtola 88. Non ſum amicus,niſi quicquid agit͛ ad te pertinens,meũ ſit conſortiũ oĩum rerũ inter nos facit amicitia.Quia vere ꝓſpera & aduerſa debẽt inter veros amicos eſſe cõia,vt in ꝓſperis ſimul congaudeant,& lętẽtur,& in aduerſis ſimul cõdoleãt & triſtent͛.Sic igit͛ patet,qd͛ vera amicitia conſtat ex concordię ligamento.Vos.¶Secundo cõſtat ex fiducię tutamento.Amicus.n.dr̃ ille,qui ex fidelitate & ſecuritate talis eſt,ꝙ de ipſo poſſumus confidere.Et hoc oſtendit͛ cũ dr̃ Amici,quia amicus dr̃ quaſi animi cuſtos , ad denotãdum, quod alter amicorum debet alterum tanquam ſuum proprium animum cuſtodire,ideſt,ſecretum & fidelitatem alterius tuæ,fidenter,ſecrete,& fideliter cuſtodire. Nam vt dr̃ Eccleſi.27.Denudare amici myſteria deſperatio eſt animæ infælicis.Secretum enim fidelitas eſt de iure naturæ. Et ideo ſecundum Theologos ſub præcepto tenemur ipſum cuſtodire.Nam ſicut vas lapideum vndique clauſum illa,q̃ interius ponuntur,ita contegit,ꝙ exterius aliquis non videt,ſic vere chariſſimi nos debemus eſſe in fidelitate ita lapidei,atque firmi,ꝙ quid nobis ſeruandum interius cõmittitur,& quicquid ſub ſecreto nobis celandum commendatur ita debet perfecte contegi,ſeu claudi,ꝙ nulli debet,homini reuelari.Quod proh dolor eſt cõtra multos,qui reuera non videntur eſſe vas aureum vel lapideum, immo vidẽtur eſſe vas cryſtallinum,ſeu vitreum. Nam ſicut talia vaſa ſunt naturæ peruiæ,clarę, perſpicuæ,diaphanæ, & ideo q̃c quid interius ponitur,ſtatim manifeſtatur,euidet,& apparet?Sic vere multi ſunt,qui videntur eſſe naturæ diaphanæ i.conditionis falſæ,& proditioſæ,quia , ſ.nullum ſecretum poſſunt retinere,immo quid eis committitur,ſtatim per infidelitatem,& per imperitiæ leuitatem alijs reuelant.De talibus loquitur Eccleſ.27.Qui denudat arcana proximi,perdit fidem,& non inueniet amicum ad animum ſuum. Non ſic chariſſimi non:Non ſimus infideles,nec proditores, ſed ſecretorum nobis commiſſorum ſagaciſſimi celatores , fideliſſimi conſultores,& cuſtodes veriſſimi, vel tutores,De hoc Ambro.de officio lib.3.Solatium huius vitæ eſt,vt habeas cui pectus tuũ aperias , vt colloces tibi fidelem virũ, cui arcana pectoris committere poſſis , qui & in proſperis congaudeat,& in aduerſis condoleat,in tribulationib. exhortetur,& in infortunijs conſoletur.Sic igitur patet , qd͛ vera amicitia conſtat ex fiduciæ tutamento . Amici inquit. ¶Tertio dico,qd̃ cõſtat ex conſtantiæ firmamento,ꝙ oñditur cum dicitur Eſtis . Nota , quod iſtud verbum ſum, eis, ſignat ſtabilitatem,durationem,& firmitatẽ.Patet Exod.3. Qui eſt,miſit me ad vos,ad denotãdum,ꝙ nos debemus veri amici eſſe,non apparere,& amicis noſtris perfecte, ſtabiliter,firmiter,& durabiliter inhærere,nõ ſolum in ꝓſperis, imo etiam in aduerſis.vt ſic dicatur nobis illud Ioann. 14. Vos eſtis,qui permanſiſtis mecum in tribulationibus meis. Et ideo ſic debet eſſe de nobis ſicut de quibuſdam arboribus.Sunt enim quædam arbores,quæ habent humorẽ interius glutinoſum,& tenacem,quæ omni tempore virent, & in æſtate videntur ridere,in hyeme autẽ propter frigus exterius,ꝙ ad interiora arboris calorem repercutit , vidẽtur pallere,vt dicit Alfraganus.Re uera chariſſimi,tales debemus eſſe,q̱a vere humor.i.amor & affectio cordis noſtri debet habere tenacitatem,veritatem,firmitatem. Nam folia noſtra exteriora.i.conſolatoria,documenta , & adiutoria, & cætera ſimilia debent in nobis iugiter permanere,nec ipſa debemus amittere,ſed in æſtate proſperitatis, & in hyeme aduerſitatis,debemus in eodem ſtatu apparentiã amicitiæ cõſeruare,& nos cum folijs,beneficiorũ præſentes omnibus exhibere,diuerſimode tamen,quia in æſtate ꝓſperitatis debemus nos oſtendere ridentes,hilares,& iucundos ſ.amicis noſtris congaudendo . In hyeme autẽ.i.in ſtatu aduerſitatis,qñ videmus ſuper amicos noſtros infortunium aliquo caſu venire,tunc dico debemus nos oſtendere p̃ cõpaſſione pallidos,atq; triſtes.frigus.n.tribulationis,ꝙ amicum noſtrũ percutit,calorem noſtrum.i.exterius gaudium debet repercutere,& ita fugare.Et ſic debemus ẽt præ delolatione & compaſſione pallere.Ideo de tali durabili conſtãtia amicitiæ dicitur Prouer.17.Omni tempore diligit, qui amicus eſt,& frater in anguſtijs cõprobatur.Super quo dicit Caſſiod.in quãdam epiſtola.Verus amicus omni tp̃e diligit.Nam tormentũ non ſeparat,labor non ſuperat,taurea non laxat,quem vera amicitia confæderat.Et iſtud proh dolor eſt hodie contra multos,q̱ re uera in amicitia nõ ſunt durabiles,ſed mutabiles,non conſtantes, ſed torpẽtes, nõ ſolidi,ſed fluidi,non perſeuerantes , ſed occaſione modica deſinentes.Quia breuiter mũdani amici non perſeuerãt in aſperis,ſed in proſperis ,non in miſerijs,ſed in ſolatijs,non in aduerſitatibus,ſed in fælicitatibus,& iõ non eſt amor verus,ſed amor debilis,atq; falſus.Et propter hoc vr̃, ꝙ mundani amici ſunt ſimiles cuidam lapidi precioſo,qui dr̃ ſelenites , qui colore candido pingitur.In quo ẜm Iſido.apparet figura Lunæ,& ẜm ꝙ Luna creſcit,& decreſcit, ſic illa figura in illo lapide augetur,vel minuitur , vel etiã totaliter annullatur.Tales pro certo ſunt amici mundani.Iſti.n.ſemper habẽt reſpectum,& oculum ad lumen Lunæ i.ſplendorem mundanæ proſperitatis.Nam quãdiu Luna.i.aliquis ipſorum amicus,vel cõſanguineus,vel affinis plenus eſt lumine proſperitatis mundanæ,tandiu eius imago.i.amor,& affectio,& memoria ipſius in iſto ſelenite plus abundat,quãto aũt lumẽ ſuæ ꝓſperitatis magis decreuerit, tãto imago, & repræſentatio ipſius amicitiæ plus ceſſabit.Et hinc eſt,ꝙ ſi Luna.i.perſona directa lumẽ ꝓſperitatis p eclypſim paupertatis vel aduerſitatis amittat,tũc vere i ſelenite .i.in amicis mũdanis imago eius & memoria,affectio eius & amicitia totaliter deficiet,& peribit.Si aũt iſta Luna per proſperitatẽ iterũ illuminetur,tũc eius imago in amicis fictis iterum repræſentatur,& ab his adamatur.Et breuiter bene verificatur verbum ſapientis Prouer. 19. Diuitiæ addũt amicos plurimos,à paupere aũt,& hi,quos habuit,ſeparantur. Igitur de talib.loquit͛ Sene.in epiſtolis.Negociacio eſt non amicitia,quæ ad commodum accedit,detrahit.n.amicitiæ, qui eam parat ad bonos caſus.Non ſic chariſſimi,non reſpiciamus tñ proſpera,ſed improſpera & aduerſa,vt ſic perfectam amicitiam,conſtantem, fidelẽ , concordẽ , & pacificã habeamus.Ad hoc mouet Petrus Bleſ.in libr. de Amicitia. Amicitia,inquit,eſt diuitibus pro gloria , pauperibus ꝓ cẽſu,exulibus pro patria,imbecillibus pro virtute,egrotis ꝓ medicina,mortuis pro vita,infirmis pro ſanitate.Vera inq͛t amicitia vno oculo reſpicit amicum diuitẽ,& medicũ, fortem,& debilem,ſanum,& ęgrum,humilem,& ſublimẽ. Cõſtat igitur ſicut dictum eſt amicitiam eſſe ex conſtantia ſtabilitatis,ex fiducia fidelitatis,ex concordia communitatis. Vos igit͛ amici mei eſtis.¶De falſa autẽ & ficta amicitia nota,ꝙ falſi amici non q̃runt niſi propriũ lucrũ.Et inde eſt qd̃ falſi amici non diligunt aliquem,niſi ipſum in tali ſtatu videant,ꝙ ab ipſo poſſint aliquod cõmodum reportare. Nã ſicut videmus,ꝙ vinea ſeruatur,viſitat͛,clauditur , & vallatur quãdiu ibi ſunt fructus,ſed fructib.collectis à nullo penitus frequentatur , Sic vere quandiu diues habet fructus diuitiarũ,multos inuenit viſitatores amicos, & adiutores. Sed pro certo ſi per paupertatem vel aduerſitatem iſtis fructib.fuerit ſpoliatus,tunc à nemine erit amplius viſitatus, ſed

sed ab omnibus penitus derelictus. Derelinquet filia Sion, sicut vmbraculum in vinea. Esa. 1. Et ideò de falsis, & incōstātibus mūdi amicis pōt dici illud Eccle. 6. Est amicus socius mensæ, & non permanebit in die necessitatis. Vbi ostendit, ꝙ mundanus amicus Præsentatur in prosperitate, socius mēsæ, variatur in fidelitate: quia non permanet, absentatur in aduersitate, in die necessitatis. Isti igitur prosperitatem diligūt: quia. s. non inueniuntur nisi in prosperis. nam sicut Locusta in æstate venit, qñ. s. fructus in terra inuenit, quos comedit: In hyeme autem qñ terra fructibus est nudata, minimè reperitur. Sic verè mundani amici tpe æstiuo. s. prosperitatis, qñ terram. i. aliquem suum cognatum, socium, & amicum inueniunt fructibus diuitiarum abundare, ita ꝙ circa ipsum inueniunt, quid comedant, quid lucrent, quid accipiant, quid acquirant, tunc dico optimè inueniuntur, tunc circa hominem circumeunt & discurrunt. vnde Eccles. 37. Sodalis amico cōiucūdat in oblectatione. Sic verè charissimi, si hyems aduersitatis vel paupertatis venit, quæ terram. i. amicum ipsum fructibus diuitiarum spoliet, atq; priuet, tunc verè non inueniūtur, nec ei amplius obsequuntur, nec circa eum circumeunt, vel morantur. Sicut. n. locusta habet pedes flexibiles versus seipsam, sic verè pedes. i. affectiones & desideria taliū ad seipsos. i. ad lucrum proprium reflectuntur. Et ideò dico, ꝙ tales, prosperitatem diligunt, quod ostenditur cum dr. Est amicus socius mensæ, quia. s. dum homo est ad mensam. i. ad recreationem mundanæ prosperitatis, tunc á talibus falsis amicis laudatur, & etiam frequentatur. Et ideò de talibus dr Eccles. 6. Est amicus ꝭm tps: quia. s. in æstate, non in hyeme, in prosperis, non in aduersis est amicus. Et de tali amicitia loqtur Tullius dicens. Delicata est amicitia, quæ diuitias sectat. Isti igit diligunt prosperitatem. ¶ Secundò dico, ꝙ mundani amici eligunt mobilitatē. Non permanet inqt quasi dicat nō est stabilis, neq; firmus, neq; permanens, nec fidelis, sed mutabilis, varius, & inconstans. Videmus, ꝙ vnumquodq; assimilat regulæ, & exemplari suo. quia ergo mundana amicitia regulat ꝭm mundi prosperitatem, quæ quidem est mutabilis atq; cassa, iō dico, ꝙ oportet eam similiter esse mutabilē, atque vanam. Non permanet igitur. Et iō vr, ꝙ ista est similis mari: nam, vt dicunt Philosophi, mare regulat ꝭm Lunam. Et ideò Luna existente plena, vel á parte Cœli, vt est in nouilunio, vel à parte terræ vt in plenilunio, ex tūc mare aqua est plenum, luna etiam lumine decrescente vel á parte Cœli, vt in septima die post nouilunium, vel à parte terræ, vt est in septima die post pleniluniū, tunc similiter decrescit, & minuit aqua maris. Et sic regulariter ꝭm varios motus Lunæ variat mare incremento vel decremento continuè, sicut ponit Macrobius. Charissimi, per lumen Lunæ, quæ continuè variat, intelligitur mundi & mundanorum prosperitas, quæ continuè alteratur, & quæ in fine mensis. i. in fine huius vitæ totaliter deficit, atq; perit. Vnde Eccle. 43. A Luna signum diei festi, luminare quod minuitur in consummatione mensis. Per mare fluctuosum intelligo humanam amicitiam, quæ sem ꝑ habet aliquid amaritudinis & defectus. Nouissima. n. ipsius amara velut absynthium. Proue. 10. Dico igitur, ꝙ mare idest mundani regulantur per lumen Lunæ. i. per mūdi prosperitatem, ad quam. s. semper habent aspectum. Nam si in Luna. i. in aliqua persona lux mundanæ gloriæ abundanter increscat, tunc verè in mari (id est) in amicis aqua (idest) amicitia temporalis augmentabitur, atque crescet. Si autem istud lumen defecerit, & decreuerit, tunc verè aqua maris (idest) mundanorum amicorum affectus & amicitia deficiet similiter, & decrescet, quia hr tantum & tandiu diligitur hō, quātum & quandiu lux mundanæ prosperitatis in eo refulget. non permanet igitur ista amicitia. Eccles. 27. Stultus vt Luna mutabitur. Et ideò mundana amicitia est illa, quæ breui viuens tempore repletur multis miserijs, & nunquam in eodē statu permanet. Iob. 13. vbi ostenditur, quòd mundi amicitia habet modicam durationem (breui viuens tempore) Grauē afflictionem (Repletur multis miseris) leuem mutationem. Et nunquam in eodem statu permanet. De hoc Sene. in epistola 9 ad Lucilium. Quemadmodum cepit amicitia, sic desinat necesse est, vt initia & exitus inter se congruant. Et ideò qui vtilitatis causa assumptus est, tandiu placebit, quādiu vtilis erit. re florentes amicorum turba circunsedit, circa euersos solitudo est, & inde amici fugiūt, vbi probantur. Permanet inquit. ¶ Tertiò dico, ꝙ mundani amici negligunt; quia in tempore necessitatis sup. non permanebunt: quia. s. ab aduersitate amicorum fugiunt, & recedunt. Sicut. n. videmus, ꝙ vnum cōtrarium fugat aliud, sicut patet de frigore in hyeme, ꝙ fugat calorē ad interiora: Sic verè mundani amici sūt molles, & delitiosi, & ideò frigori tribulationum sunt oppositi. Hinc est, ꝙ adueniente isto suo cōtrario. s. frigore aduersitatis, vel paupertatis circa aliquem amicorum, statim isti fugiunt, & eum deserunt, & dimittunt, quod ostenditur cū dr ꝙ isti non permanent in die necessitatis. Isti sunt similes cuidam bestiæ, quæ dr orix, quæ ꝭm gl. Esa. 51. est bestiola similis muri, quæ in æstate bene vigilat, sed hyeme dr dormitare. Sic verè charissimi, multi sunt, qui in æstate. i. in tpe prosperitatis bene vigilant circa personam, & discurrunt. Sed verè si tempus hyemis. i. tempus aduersitatis vel paupertatis vel alicuius necessitatis aduenerit, tunc verè isti non inueniuntur, imo fugiunt, & abscondunt, & ideò dormire dicūtur: quia. s. in necessitatibus amicorum non se exercitant, nec mouent. Io. 11. Lazarus amicus noster dormit. In die inquit necessitatis. Ideò de talibus friuolis amicis pōt dici illud Deut. 32. Vbi sunt dij eorum in quibus habebant fiduciam? Surgant, & opitulentur vobis, & in necessitate vos protegant. Nā dij. i. falsi amici, qui à simplicibus, & fidelibus, qui in eis ponunt fiduciam suam, coluntur, & honorantur sicut dij, isti dico in tpe necessitatis aliorum non surgunt pro eis laborando, non opitulantur eos adiuuando, non protegunt eos defendendo. Et sic igitur patet, ꝙ falsi amici absentantur, commutantur, præsentantur. sunt Stabiles ad prosperitatem, socius mensæ. Habiles ad mobilitatem, non permanent. Fragiles ad aduersitatem, necessitatis. ¶ Adhuc nota, ꝙ de veris amicis pōt exponi illud verbum 2. Reg. 16. Venit Chusi Arachites amic⁹ Dauid. In quibus verbis ostēditur, ꝙ quis potest dici amicus propter sacramentum tuæ fidelitatis. Chusi. Propter iuuamētum piæ benignitatis. Arachites. Propter ligamentum puræ societatis. amicus Dauid. Debet igitur habere fidelitatis tutum sacramentum. quod ostenditur cum dr Chusi. quod interpretatur tenebrans, seu niger, seu secretum: quia. s. ad verum amicum pertinet ꝙ sit niger, secretus, tenebrosus, velatus pariter & vmbrosus quantum ad illa quæ sibi in fidelitate sunt commissa 2. Reg. 17. Melius est consilium Chusi. qđ est cōtra multos qui non sunt secreti nec fideles, sed indiscreti expositi & aperti. De quibus dr Prouer. 25. Sicut vrbs patens absq; murorum ambitu, sic hō qui nescit in loquēdo cohibere spiritum suum. Tales figurantur 2. Reg. 15. Occurrit ei Chusi scissa veste. quia. s. illi qui deberent esse chusi secretarij & fideles, habent hodie vestem scissam. i. fidelitatem destructam. vestis. n. fidelitatis quæ interiora deberet tegere & celare, est hodie in multis ita scissa, ꝙ quilibet pōt videre & faciliter perscrutari quicquid eis interius est cōmissum. De quibus dr Hier. 9. Omnis amicus fraudulenter incedet, & veritatem non loquetur, & inimici hominis domestici eius. & ideò dicitur Eccl. 19. Amico & inimico noli narrare sensum tuum. Et si est tibi delictum; noli denudare. Et hoc est quod dicit Tullius lib. de Amicitia. Verus amicus raro inuenitur, est. n. is qui est quasi alter idem. Et Hiero. ad Rufinum. Obsecro te ne amicitiam, quæ diu quæritur, vix inuenitur, difficile seruatur. Ad quod bene facit illud Eccle. 6. Amicus fidelis sit tibi quasi anima tua. Habeat igitur fidelis amicus fidelitatis tutum sacramentum. Chusi. ¶ Secūdò habet benignitatis pium iuuamentum. Arachites inquit quod interpretat suscitans fratrem captiuum: quia verè si volum⁹ esse veri amici tam Dei quām hominum, necesse est ꝙ fratres nostros vicinos familiares & amicos captiuos & depauperatos & tribulatos sustineamus, consolemur & releuemus, & in suis necessitatibus adiuuemus, similes magneti qui cum ferro videtur habere amicitiam & conuenientiam; quia. s. ipsum naturaliter attrahit & sibi copulat & coniungit, sic dicit Isid. Sic verè illos cum quibus amicitiam & conuenientiā habemus, si videmus eos fieri ferreos. i. frigidos pauperes vel tribulatos, nos pro certo debemus ipsos attrahere, & in suis necessitatibus adiuuare, & à suis miserijs releuare. Arachites inqt. 2. Reg. 15. Veniente Chusi Arachite amico Dauid ingressus est Absalon in Hierusalem. Quia verè per aduentum bonorum amicorum Absalon, & alij tristes, & flebiles ad Hierusalē. i. ad statum pacificū conuertuntur. Sed pro certo charissimi, pauci

mi, pauci sunt hodie tales magnetes.i.amici pij & adiutores.
Et ideò vr̃ verificatum illud verbum Isid.qui dicit,q́ est spe
cies magnetis in Aethiopia, quæ ferrum respuit, & repellit
contra conditionem propriæ speciei. Inuenitur ẽt magnes,
vt dicit idem, qui in vno suo angulo ferrum attrahit, in alio
aũt ipsum retrahit, atq; fugat. Sic verè charissimi, multi sunt
falsi magnetes.i.vani amici, qui nomen, non proprietatẽ por
tant amicitiæ, iuxta illud Proue.37. Est amicus solo nomine.
Qui verè ferrum.i.pauperes & tribulatos amicos suos ad se
non attrahunt, non inuitant, imo ipsos á se repellunt, & abo-
minantur, fugant, fugiunt, deuitant, quia sicut dr̃ Eccl.13. Di
ues commotus confirmabitur ab amicis, humilis aũt cũ ceci
derit, expelletur ẽt à notis. Inueniuntur ẽt alij in Aethiopia
huius mundi magnetes.i.alij falsi amici, qui ferrum istud.i.
pauperes cognatos vicinos in vna parte attrahũt, in alia par-
te repellunt. Nam qñ sunt eis necessarij, & indigẽt auxilio eo
rum, tunc eos optime attrahunt, aduocant, & eis applaudũt.
Sed statim q́ de ipsis fecerunt, nec eis amplius indigẽt, tunc
ostenso eis alio angulo.i.alia similitudine vel facie ipsos repu
diant, & contemnunt, obliuiscuntur, fugiunt, & expellũt. q̃a
br̃ tanta est hodie debilitas amicitiæ, q́ nullus diligit aliũ ni
si pp proprium commodum, & nisi q̃diu ipso se viderit indi-
gere. Et hoc dr̃ Eccl.13. Si habueris, conuiuet tecum, si nihil
habueris, derelinquet te. Iõ de tali falsa amicitia dr̃ Prouer.
14. ẽt proximo suo pauper odiosus est, amici verò diuitũ mul
ti. Non sic charissimi non, sed simus Arachites.i.fratres, pau
peres, captiuos & miseros adiuuantes. Simus & verus mag-
nes, ipsos.s.inuitantes & attrahentes, non repudiãtes, nec re-
pellentes, q̃a verè ad verã amicitiam requirit, q́ habeamus
benignitatis pium iuuamentum. Arachites inquit 1. Paralip.
G 27. Chusi Arachites amicus Regis. ¶ Tertiò dico, q́ ad verã
amicitiam requirit societatis purum ligamentum: quia debe
mus esse amici Dauid.i.bonarum personarum: quia.s.bonos
socios puros & sanctos, q̃ possint dici Dauid.s. manu fortes
per fidelitatem & constantiam, vultu desiderabiles per hone
statem & apparentiam, debemus ad amicitiam recipere, &
eos nobis in societate & amicitia copulare. Et de hoc põt di
ci illud 1. Reg.16. Venit Dauid ad Saul, & stetit coram eo.
Vbi nota, q́ vera amicitia habet Concordiæ propinquitatẽ
(venit ad Saul) Constantiæ fidelitatem (stetit) Perseuerantię
sedulitatem (corã eo.) Sed circa ista possumus aduertere, q́
sunt quidam falsi amici, qui habere bene volunt societatem
in laboribus, non in honorib. In tribulatione, non in consola
tione. In aduersitate, non prosperitate. Cum tñ dicat Paulus
2. Cori.1. Si fuerimus socij passionum, erimus & consolatio-
num. Et ideò isti sunt sĩles Apibus. Dici Plin.lib.11.ca.11. q́
inter Apes sunt quædam imperfectæ Apes, quæ dicunt fuci,
quę certe sunt quasi seruæ & quasi mancipia aliarum. Istæ.n.
alijs cooperantur, & multum laborant ad faciendum mella.
Veruntñ in verè qñ mella sunt matura, expellunt eas aliæ A-
pes, & mel comedere non permittũt. Sic verè charissimi est
de multis in alueari Ecclesiæ vel religionis: quia verè multi
sunt, qui fucos, idest, pauperes socios suos cognatos pariter
& vicinos optimè recipiunt ad laborandum: quia qñ auxilio
eorum indigent ad facienda mella.i.ad aliqua sua negocia p
agenda, tunc ipsos optimè secum patiuntur, & quandiu du-
rat tps hyemis.i.paupertatis vel aduersitatis, ab eis sociari q̃
plurimum gratulantur. sed verè qñ isti perueniunt ad tẽpus
veris.i.ad statum prosperitatis, qñ mella diuitiarum sunt ab
eis congregata, tunc verè nolunt amplius socios secum ha-
bere in prosperis, quos primitus habuerant in aduersis, imo
à melle suæ temporalis consolationis ipsos eijciunt, eosq; fu
giunt, fugant, atq; despiciunt, & cõtemnunt. Figurati in pin
cerna Pharaonis, quem quamuis Ioseph in carcere nutriuis-
set, sibiq; fauorabile somnium interpretatus esset, tñ vt dicit
ibi.s. Gen.40. succedentibus prosperis oblitus est interpretis
sui. Sic verè charissimi, multi sunt, qui quamuis ab alijs reci-
piant multa bona dum sunt in aduersitate & paupertate, ip-
sos tñ obliuioni pœnitus tradunt, qñ sunt in prosperitate. Nõ
sic igitur charissimi, sed habeamus, & perquiramus bonorũ
societatem. Et ab eis simus boni socij & fideles. Amicus (in
quit) Dauid. Iac.2. Amicus Dei appellatus est. Quod est con
tra multos, qui magis volunt esse amici & socij malorum, q̃
bonorum, peruersorum quàm iustorum. Mat.11. Ecce homo
vorax & vini potator, & publicanorum amicus, vbi ostendi-
tur, q́ mũdi amicitia habet edacitatem insatiabilem (vorax)
ebrietatem incommendabilem (vini potator) societatem vi-
tuperabilem (.Publicanorum amicus.) Non sic igitur charis-
simi, habeamus ligamen puræ societatis (amicus Dauid) Prę
beamus iuuamen piæ benignitatis Arachites. Teneamus ve
lamen tutæ, atque secretę fidelitatis (Chusi inq̃t). Et hęc de
amore Dei & mundi, & de amicitia bona & mala sufficiũt.

Amica. Nota br̃, q́ in scriptura triplex reperitur, ami A
ca, videlicet Amica creatoris, Amica viato-
ris, Amica peccatoris. Prima est amica magnæ dignitatis.s.
anima Christiana, quæ.s.creatoris est specialis amica. Istã.n.
commendat ipse creator Cant.1. dicens. Ecce tu pulchra es
amica mea columba mea, ecce tu pulchra, oculi tui colum-
barum. Secũda est amica magnæ vtilitatis. Et ista nihil aliud
est quàm sapientia vel prudẽtia. De qua Proue.7. Dixi sapiẽ-
tiæ soror mea es, & prudentiam vocaui amicam meam. Ter-
tia est amica magnæ securitatis. Et ista est beata Virgo, quæ
est defensatrix & tutrix omnium peccatorum. Ideò quilibet
debet eam in auxilium conuocare, dicens illud Cant.2. Sur-
ge amica mea, & speciosa mea, & veni columba mea. Cũ illa
.n. est amicitia iungenda, & ad ipsam deuotio est habenda.
Ista est. n. quæ dicit 2. Regu.3. Fac mecum amicitias, & erit
manus mea tecum. Nos verò talem amicitiam nullo modo
debemus renuere, sed sibi potius consentire 1. Machab.14.
Omnium vna fuit sẽntentia amicitijs annuere &c. Sufficit. A

Amictus. Amiciri. Nota, q́ Amictus siue sit nomen,
siue participium, idem est quod tegimen,
cooperculum, absconsio, vel velamen. Accipit etiam pro ve-
stimento vel etiam pro ornamento. Sic ergo notabo, q́ est
Amictus Virtutis & gratiæ, salutis & gloriæ, splendoris & sa
pientiæ, decoris & honestatis, doloris & pœnitentiæ, apparẽ
tiæ erroris & leuis insolentiæ. Primus est Amictus iustorum,
qui.s.virtutibus & gratijs amicti sunt, & ornati 2. Macha.3.
Apparuerunt duo iuuenes virtute decori, speciosiq; amictu.
Isti.n.sunt duo (quia charitate ligati). Sunt iuuenes (q̃a puri
tate dotati) Sunt virtute decorati (q̃a ꝓbitate firmati). Sunt
speciosi Amictu (quia honestate vallati) Iõ de tali amictu p-
fectionis & sanctitatis dr̃ Aaron Eccle 50. In accipiendo ip-
sam stolam gloriæ, & vestiri eum in consummatione virtutis
in ascensu altaris sancti gloria dedit sanctitatis amictũ. ¶ Se-
cundus est Amictus sanctorum, qui.s.sunt in patria, qui.s.lu-
ce, cœlestis gloriæ sunt amicti. sicut de beata anima dr̃ Apo.
12. q́ Ioannes vidit mulierem amictam Sole.i. æterna clari-
tate, & Luna mortalitatis sub pedibus eius. iõ de sanctis dr̃
Apoc.7. q́ ipsi sunt amicti stolis albis, & palmæ in manibus
eorum. ¶ Tertius est Amictus doctorum, i. quorumlibet sa-
pientum, qui.s.luce cęlestis gloriæ sunt amicti. Psal. Cõfessio
nem & decorem induisti, amictus lumine sicut vestimento.
¶ Quartus est Amictus mæstorum.i.pœnitentium & contri-
torum, in quorum habitu & amictu opera pœnitentiæ relu-
cescunt. vnde de Helia & Enoch dr̃ Apoc.11. q́ ipsi prophe-
tabant amicti saccis. ¶ Quintus est Amictus clericorum, qui
.s. præ cæteris debent honestatis pulchritudine amiciri. de
quo. 2. Esdræ.1. Steterunt sacerdotes & leuitæ amicti stolis.
¶ Sextus est Amictus insolẽtium & vanorum, de quo Apoc.
18. In persona Babylonis dr̃. Væ væ ciuitas illa magna, quæ
amicta erat bysso. Isti sunt igitur diuersi spiritales habitus
vel amictus, quibus diuersi diuersimodè sunt induti.

Aminadab. Nota, q́ Aminadab interpretatur po- A
pulus vrbanus, populus spotaneus,
populi rota. qui etiam fuit dignus, q́ apud ipsum arca testa-
menti reponeretur, propter cuius repositionem fuit à domi
no benedictus, sicut dicitur 1. Reg.7. & 2. Reg.6. Potest signi
ficare homines vrbanos, ciuiles, & domesticos, qui more ro
tæ sunt agiles & promptè obedientes, & ad omne bonũ spon
tanei & concordes; quia re vera tales digni sunt arcam sacra
mentorum vel dignitatum, & beneficiorum ecclesiasticorũ
recipere, & exinde gratiam & benedictionem nunc & in fu-
turum habere. vt dicitur 1. Regum.7. Intulerunt arcam in
domum Aminadab &c.

Aman, Amon, Ammon. Nota, q́d in A
scriptura iue-
niunt tria nominã, quæ de malis personis generaliter fuerũt
dicta. Vnus scribitur cum a, & iste est Ama ab Assuero exal-
tatus, qui.s.ab omnibus gaudebat flexis genibus adorari.

Et quia

Et q̄a Mardocheus ipsum adorare nolebat, ideo studuit nō solum in mortem eius, imò etiam in mortem totius Iudaici generis machinari, finaliter tamen fuit suspensus, & in patibulo, q alteri parauerat illa die, qua magis lætus fuerat, morti datus est. Sicut ponitur Hester. 5. & deinceps. Et proculdubio iste gerit figuram omnium superborum, sicut & Absalon. &c. factum est supra in loco suo. Secundus Amon scribitur cum simplici m. & o. Et iste fuit filius Loth, incestuosè à filia generatus, qui sp fuit vna cum posteritate sua contra filios Israel, dato q eiusdem esset cōsanguinitatis aut generis, molestus, & sibi inuidus, & cōtra eos præliatus, sicut dr Gen. 19. & Iudi. 10. á Dauid fuit tñ finaliter victus, & pœnis, & laboribus subiugatus. sicut dr. 2. Reg. 12 Et iste typū gerit omnium inuidorum. quos. s. Loth, qui interpretatur declinans, diabolus, qui à Dei obedentia declinauit, in filia sua, quę est malitia generat. Et contra filios Israel. i. contra bonos generaliter ipsos armat, bonis. n. semper inuident, & contrariantur, dato q eiusdem societatis vel generis, viciniæ vel patriæ esse noscantur. sicut dr Iudicū. 10. Filij Amon Iordane trāsmisso vastarunt Iudam & Beniamin & Effraym, afflictusque est Israel nimis. Constat. n. q inuidus etiam proprijs nō parcit amicis, vel consanguineis. Ideò sicut alibi dixi, cum semel à quodam philosopho peteretur quid erat illud, a quo præcipuè erat cauendum. Respondit ab inuidia (inquit) amici, & ab iniuria inimici. Dauid tñ. i. Christus istos finaliter damnabit, & æternis miserijs subiugabit. 1. Reg. 11. Percussit Amō vsq; dum incalesceret dies. Tertius Amon scribitur à nonnullis cum duplici m, & ab aliquibus cum simplici. Et iste fuit filius primogenitus Dauid, qui typum gerit luxuriosorum, iste. n. sororē suam corrupit, & postquam corrupisset eam, eiecit q̄ frater suus Absalon vindicauit, qui Ammon in cōuiuio temulentum occidit: Tales sunt luxuriosi, qui proprijs consanguineis vix parcunt iuxta illud 4. Reg. 21. Ammon seruiuit immunditijs. Et quorum amicitiæ finaliter in odium cōuertuntur, quia re vera tales ebrietate, & temulentia sępe grauātur, & finaliter ab Absalon, qui interpretatur patris amaricatio. i. diro iudicio perimunt. 2. Reg. 13. Cum temulentus fuerit Ammon, percutite eum, & interficite. Et sic dico, q tres isti. s. Aman, Amō, Ammon signāt luxuriosos, inuidiosos, & p sumptuosos, Dic tñ si vis, q Amō seu amonitæ, & filij Amō signāt gñaliter oēs pctōres. Amon. n. interpretatur populus

B Dolens,
Murmurans,
Iniquus,
Inutilis,
Parcens,
Merens.

¶ Interpretatur etiam onerās, vel onustus, nutriens vel nutritus. Et proculdubio talis est populus peccatorum, quia p certo isti sunt populus dolens, per tristitiam, murmurans per inuidiam, iniquus per malitiam, inutilis per pigritiam, parcens p personarum acceptionem, merens per desperationem, nutriens & nutritus per gulam & delectationem, onerans, supple alios per vexationem, onustus per finalem inferni dānationem. Isti. n. in hoc mundo vitijs prædictis postquam fuerint obnoxij, in fine erunt per damnationem æternam onusti, & cunctis tribulationibus aggrauati. Vnde de principe exercitus Dauid. s. Ioab. i. de Christo, qui est princeps exercitus Dei patris, dr. 1. Paral. 20. q post anni circulum qn solent reges ad bella procedere, cōgregauit exercitum & robur militiæ, & vastauit terram filiorum Amon. Quia Ioab, qui interpretatur pater. i. Christus post circulum anni. i. post finem vitæ exercitum Angelorum & sanctorum aggregabit, & terras filiorum Amon. i. mundum, qui est habitatio peccatorū, vna cum peccatoribus vastabit, & perpetuo condemnabit. Vel si vis, per Amon potest intelligi diabolus, qui iustis inimicatur, qui dolet, murmurat desperat, inuidet, & contristatur, & qui in inferno damnatione grauatur, & oneratur, & à Ioab. i. à Christo vincitur, & subiugatur. Ezech. 25. Pone faciem tuā contra filios Amon &c. Vide ibi si vis dilatare. Dic si vis, q Amon qui interpretatur parcens, nutriens, nutritus, dolens, donans, filius generis, onustus, matris fœtus, & fidelis, potest significare virum perfectū, qui parcit indulgendo, nutrit eleemosynam dando, vel prædicando, nutritur scientiam vel deuotionem gustando, donat liberaliter sua dissipando, dolet, & gemit per contritionem, onustus per Dei timorem & considerationem, fidelis est per fidei & veritatis confessionem, filius est & matris fętus per humilitatē, obediētiā, charitatē, & subiectionē. Esa. 11. Filij Amō obediētes erūt. Et sufficit.

Amorreus.

Nota quòd amorreus fuit quidam populus terræ promissionis accola, qui tamen propter scelera sua fuit à domino contemptus, & á Iosue deletus pœnitus & expulsus, sicut patet in lib. Iosue ca. 2. & Iosue. 10. & deinceps. Interpretatur autem amorreus amarus, vel loquens, vel populus scitus, vel populus illuminatus. Igitur generaliter loquendo, per amorreos possunt intelligi peccatores, qui re vera amari omnibus dici possunt, qui carent suauitatis & pietatis dulcore, loquentes etiam sunt præ garrulitatis & iactantiæ clangore, qui etiam in hoc mundo p̄ cæteris sunt illuminari prosperitatis & mundanæ subtilitatis splendore. Sciti & cogniti possunt dici famositatis & vulgaris opinionis odore, terram promissionis. i. statum diuitiarū inhabitant in magnificentia & honore, á quā. s. in morte repelluntur. à Iosue. i. per Christum in inferno delentur in omni tristitia & dolore. Vnde amos. 2. Exterminaui amorreum à facie eorum. s. filiorum Israel, cuius altitudo cedrorum, & altitudo eius & fortis ipse quasi quercus, & contriui fructus eius desuper, & fructus eius subter. Vel amorreus est diabolus, qui. s. est amarus præ inuidia, illuminatus in cientia, scitus, & cognitus præ malitia, qui terram promissionis. i. paradisum inhabitauit, sed inde à Iosue. i. à Deo & à filijs Israel. i. ab Angelis expulsus est. &c. Allega vt supra. A

Amos.

Qui fuit pastor, & propheta, vel Amos, qui fuit pater Esaiæ prophetæ, vel generaliter illud nomen Amos, quod interpretatur fortis & potens, onerans aut robustus, potest significare Christum filium Dei patris, qui fuit, & est pastor & princeps populi christiani, qui re vera dici potest fortis, robustus, & potens, & qui etiam onere mandatorum onerat vniuersos. Nauis. n. contemperatè onerata securius vadit per mare quam vacua. Grues etiam mare trasuolantes lapillos in pedibus solent portare, vt ipsorum onere se possint contra flatus ventorum fortius stabilire. Sic verè, quia Deus videt, q onus diuinorum mandatorum iustos stabilit, & ab omni leuitate compescit, & dum mare præsentis vitæ transuolant, vel transnatant, ipsos tutiores efficit atque reddit, ideo ipsos onere mandatorum & mundi tribulationum onerat, & iugo disciplinæ & pœnitētiæ ipsos grauat. Vacuitas. n. idest libertas, est quandoque causa submersionis mortalis & damnationis æternalis, quia, scilicet, homo faciliter ad vitia labitur, quando aliquo repressorio pondere non tenetur. Ideò verus Amos onerās, id est Christus dicit Matt. 11. Venite ad me omnes, q̄ laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, iugum enim meum suaue est, & onus meum leue. Talis enim Amos, id est Christi debet esse filius & imitator quilibet Esaias, id est quilibet christianus. Et sic dicitur Esa. 27. Factum est verbum domini, ad Esaiam filium Amos. Vel si vis, dic quòd Amos, qui constanter idololatris rebellauit, & propter Achab prædicare in Samaria non omisit, sicut dicitur in prologo super Gene. & Amos 7. potest intelligi vir perfectus, & maximè prædicator vel prælatus, qui (scilicet) pastor est & propheta. Pastor dico, alios regendo, & temporaliter & spiritualiter nutriendo, & propheta profunde cogitando, & futura & incognita præuidendo & meditando. Amos. 8. Quid tu vides Amos? Iste enim debet esse spiritualiter ita fortis, & potens per constantiam, quòd nullum debet timere, veritatem dicendo, sed idololatras & peccatores redarguere, & onerare, & eorum culpas, & futuras pœnas eis ostendendo. Et sic dicetur illud Amos. septimo. Rebellauit contra te amos in medio Samariæ. Vel per Amos, qui alio modo interpretatur, auellens populum, vel populi diuulsio, potest intelligi diabolus, vel tyrannus, qui spiritualiter, & tēporaliter populum euellunt à iustitia, vel à fide, vel à temporali prosperitate, & pace. vnde ipse Amos dixit. septimo. Nō sum propheta, neque filius prophetæ, armentarius ego sum, vellicans Sycomoros. Sufficit. A

Amouere.

Nota, q amouere idem est quod à loco mouere, tollere, vel auferre. Et nota, q amouere, quandoque pertinet ad Deum, quandoque ad virum iustum, quandoque ad virum impium. Deus enim A

Amouet vitia à pœnitentibus,
Amouet supplicia à patientibus,
Amouet solatia à delinquentibus.

Amouere (dico) vitia: ideò petebat, Dauid. in Psalm. Viam iniquitatis amouet à me. Item amouet supplicia, quia

ſcilicet non ſolum auſert culpam,imo etiam pœnam.ideò rogabat Dauid in pſal. Qm̃ tu feciſti, amoue à me plagas tuas. Item aufert,& amouet ſolatia,ſicut patuit, quia ipſe amouit Saul à regno,ſicut dr̃ 1.Re.15.& 2.Re.7.Saul amoui à facie mea.¶Item iuſtus debet amouere,& à ſe tollere,& auferre.

Carnalia,ne inficiatur,
Deceptorem,ne decipiatur,
Mulierem,ne alliciatur.

¶ Amoueamus igitur omnem carnalem delectationẽ,& affectionem.ſicut.n.de Samuele legitur.1.Reg.1.ipſe fuit cum matre,donec amoueret eum à lacte.¶Item amoueamus verbalem detractionem.Prouer.4.Remoue à te os prauum , & detrahentia labia longe fac á te.¶Item amoueamus mulierem i.omnem muliebrem inquinationem . Sicut de Giezi legĩ, ꝙ ipſe acceſsit,vt amoueret Sunamitem de pedibus Heliſei. ¶Item mali amouent à ſe bonos,nolunt.n.(vt communiter) ſocietatem bonorum,ſicut de Saul legitur.1. Regum. 18. ꝙ Saul non rectis oculis reſpiciebat Dauid , & timuit eum, eo ꝙ eſſet dominus cum eo,& amouit eum à ſe . Sic igitur patet,ꝙ inuenitur triplex amotio,ſ.Dei,iuſti,& impij . Vide in alijs titulis,quia paucæ ſunt auctoritates.

A **Amplexari.** Nota,ꝙ amplexari idem quod aſtringere,circundare,vel ligare . Accipiĩ igitur(vt communiter)pro illa aſtrictione,quam facit homo cum brachijs erga illum,quem diligit.Brachia.n. habẽt amicitiam cum corde.Et ideò quicquid cor diligit brachia libẽter amplexantur,& ſtringunt,& ipſi cordi pro poſſe aſſociãt & adiungunt . Sic igitur patet,ꝙ amplexus ſignat amorem, & familiaritatem,& ſpecialis amicitiæ claritatem . Notabo igitur,ꝙ in ſcriptura inuenitur quadruplex amplexus.ſ.

	Dei,		Saluatiuus.
Amplexus	Iuſti,	qui eſt	Delectiuus.
	Impij,		Infectiuus.
	Diaboli.		Deceptiuus.

¶Deus.n.iam amplexatur iuſtos,vt ipſos teneat . Vnde anima beata dicit de Deo illud Cantic.2. Leua eius ſub capite meo,& dextera illius amplexabitur me.Manus.n. leua ſeu ſiniſtra ad portandum & ſuſtinendum eſt fortior. Manus vero dextra ad agendum & operandum eſt agilior., ſm Solinum, Cum igitur Deus habeat duas manus.ſ.dextrã,quæ eſt charitas,& ſiniſtram,quæ eſt pietas,benè dicit anima beata,ꝙ leua pietatis eſt ſub capite ad ſuſtinendum , & dextera amplexatur ad diligendum & retinendum.¶Item iuſtus amplexaĩ bona,ne ipſis careat, amplexaĩ.n.ſapientiam velut amicam. Vnde Proue.4.Glorificaberis cum ſapientiam fueris amplexatus . Iuſti.n.ſe inuicem amplexantur charitatiuè diligendo,& ſe altrutrum ſocialiter aſtringendo.Vnde de Iacob dr̃ Gen.33.ꝙ frater eius amplexatus eſt eum , ſtringensq; collũ eius & oſculans fleuit.¶Item impius amplexaĩ terrena, vt ipſa habeat,totus.n.amplexus,& totus amor malorum eſt circa terrena,vel circa amorem ſuorum carnalium amicorum, quos ipſi quanquam nullius ſint ſufficientiæ , tenerè amplexanĩ,& diligunt.Exemplo illius Piſcis,qui dr̃ kyloz,qui duobus pedibus poſterioribus amplexatur lapides,& duob.alijs rapit tranſeuntes piſces,ſicut dicit Plin.in lib.de naturis rerum.Sic verè mundani,lapides.i.inſufficiẽtes & inſenſibiles, ignorantes carnales amicos ſuos ſolent tenere,amplexari,& ſolum erga eos occupari,cunctis vero alijs ſolent inſidiari,& contra eos litibus & vexationibus præliari.De quibus dicĩ Iob.24.Non habentes velamen amplexantur lapides,vim fecerunt depredantes pupillos,& vulgum pauperem ſpoliauerunt.Quod etiam mali amplexantur,& diligunt temporalia & carnalia,& etiam alios malos exemplo Simiarum , quæ libenter ſe mutuo amplexantur,patet Threno.4.vbi dr̃,ꝙ qui veſcebantur voluptuoſè,amplexati ſunt ſtercora.¶Item diabolus amplexatur fatuos,vt eos mulceat, quia ſicut ſecundũ Plinium Leo tunc maximè predam amplexatur , quando timet,quòd ei auferatur.Sic diabolus per proſperitatis applauſus amplexatur fatuos,ne(ſcilicet)eos perdat. Eſa.5. Rugiet vt Catulus Leonis , & tenebit predam, & amplexabitur, & non erit qui eruat.&c. Vide adhærere,apprehendere,circundare,diligere,& aſtringere vel Tenere.

A **Amplius.or are.** Nota,ꝙ amplius ſp ſignat aliquod augmentum ſiue tpis, ſiue loci.Et ſic amplius idem eſt ꝙ de cętero.vt Thob.3.Amplius ex te non videamus filium . Siue operis, & ſic amplius idem eſt ꝙ adhuc,ſicut in pſal.Amplius laua me ab iniquitate mea.Siue rei ſeu muneris , & ſic amplius idem eſt ꝙ maius.Aggei.1.Reſpexiſtis ad amplius , & ecce factum eſt minus.Breuiter igitur Amplius idem eſt quòd plus.vide infra.

A **Ampliare** Vero eſt idem quod augmentare,& ſic accipitur pro honorari,ditari, magnificari,quod poteſt ſumi in bono vel in malo. In bono dico,ſicut.3. Regum.1.vbi dicitur, quòd ampliauit dominus nomen Salomonis.In malo verò ſicut Eccleſiaſtic. 33. Non te amplifices ſuper omnem carnem.&c. Vide de augere,creſcere,augmẽtare,magnificare.&c. Vel amplum idem eſt , quòd latum.vide vbi latitudo.

A **Amputare.** Nota,ꝙ amputare idem eſt , quod reſcindere,vel ſecare,vel auferre,vel ſeparare.Poteſt.n.aſſumi tripliciter in ſcriptura . Eſt enim

Amputatio meritoria,
Amputatio damnatoria ,
Amputatio afflictoria.

¶ Prima eſt amputatio vitiorum,quando(ſcilicet) à nobis ſuperfluitates & vitia,malaque malorum conſortia amputamus,& nos ab eis ſeparamus. Et ſic petebat Dauid in pſalm. Amputa opprobrium meum,quod ſuſpicatus ſum,quia iudicia tua iucunda.Sic etiam dicitur de Iudith, quòd Holofernis amputauit cum pugione ceruicem.Holofernes enim eſt diabolus, cuius ceruix,ideſt,cuius primus impetus delectationis & tẽtationis eſt amputandus,& ne contra nos præualeat auferẽdus.2.Macha.1.Capitibus amputatis foras proiecerunt.Secunda eſt amputatio virtutum & meritorum.Mali enim nolunt eſſe in moribus integri & perfecti. Diabolus enim ſicut crudelis carnifex amputat eis ſpiritualia membra , ſcilicet gratias & virtutes. Vnde quidam habent linguam amputatam,inquantum carent recta locutione,quidam aurem,quia carent obedientia & auditione , quidam humerum,quia carent fortitudine & patientiæ ſuſtentatione , quidam caput, quia carent bona & ſana intentione,quæ(ſcilicet) eſt caput in actibus moralibus,quidam genitalia,quia carent prædicatione,& ſpiritali filiorum productione,quidam manus, quia carent omni bona operatione . Quod enim iſti habeant linguam rectæ locutionis amputatam,patet 2.Macha.7 . vbi dicitur,quòd Antiochus fecit amputari Machabeo linguam. De aure vero obedientiæ patet Mar.14.vbi dicitur,quòd Petrus,qui interpretatur diſſoluens(id eſt)diabolus,qui diſſoluit mentes hominum,amputauit auriculam ſerui principis ſacerdotũ.De humero patientiæ & fortitudinis patet.2. Macha.12.vbi dr̃,quòd Iudæi peruerſi Nicanoris crus & humerum amputarunt.De capite intentionis.Patet.1.Paralip. 10. vbi dicitur,ꝙ Philiſtei amputarunt caput Saul, & corpus ipſius ſuſpenderunt.De genitalibus vero ſpiritualis prędicationis & productionis patet Deuter.23.vbi dicitur quòd Eunuchus amputatis teſticulis & abſciſſo ventre non debebat tẽplum intrare.hoc eſt dictu,quòd qui neſcit prædicare, non debet in Eccleſia beneficium obtinere.De amputatione vero manuum bonæ operationis patet Iudicum.1. vbi dicitur, quòd 60.reges amputatis ſummitatibus manuum colligebant fragmenta menſę Adonibeſeth Iſta eſt ergo amputatio virtutum,& meritorum.Tertia eſt amputatio bonorũ & gaudiorum,& iſta eſt illa,qua Deus amputat à malis gaudium & ſolamen ſupple in morte.Baruch.4.Amputabitur exultatio multitudinis.Sufficit de amputare &c.

A **AN.** Nota,ꝙ iſta dictio An,eſt dictio interrogatiua, & ponitur dubitatiuè,inquiſitiuè, redargutiuè, alternatiuè,Ponitur(dico)dubitatiuè.Geneſ.27.Accede ad me , vt probem te vtrum tu ſis filius meus Eſau,an non.Ponitur(dico)inquiſitiuè , & ſic ſumitur Iudicum,vigeſimoprimo,vbi dicitur.Debeo vltra procedere ad dimicandum contra filios Beniamin,an non ? Item ponitur redargutiuè,ſeu executiuè,& ſic ſumitur quarto Regum decimonono,vbi dicitur.An fiduciam habes in Aegypto propter currus & equites ? & Iudicum 15. An idcirco vocaſtis nos ad nuptias,vt ſpoliaretis nos ? Ponitur etiam alternatiuè,& ſic dicitur.4.Regum.19.Vis vt aſcẽdat vmbra decem lineis,an non?& Ro.8.Quis nos ſeparabit á charitate Chriſti?tribulatio,an anguſtia,an perſecutio,an fames,an gladius an periculum?Igitur dico,ꝙ per iſtud aduerbium an,monetur homo à Deo vel ſcriptura

Conſiderare diuinam celſitudinem & maieſtatem,

Vituperare

Vituperare mundanam plenitudinem & facultatem,
Dinumerare iustorum paucitudinem & paupertatem,
Roformidare demonum fortitudinem & prauitatem,
Recogitare iudicis promptitudinem & celeritatem.
Paruipendere carnalem turpitudinem & fœditatem,
Comprehendere cælorum celsitudinem,& puritatem.

¶Igitur,dico,ꝙ per istud aduerbium redarguitiuū & inquisitiuū nos inducimur,& monemur ad Dei maiestatē considerandā.Iob.22.an cogitas,ꝙ Deus excelsior cælo sit,& super stellarū verticē sublimetur,q.d.Hæc cogitare debes.¶Itē ad mundi vanitatē vituperandā seu detestandā.4.Regu.18. An speras in baculo arundineo atq; confracto Aegypto?i. in mundo non est sperandū,cū sit baculus arundineus.i.vanus,& debilis,& confractus non habent quicquā solidi,seu certi.¶Item ad iustorum paucitatē dinumerandā.Hiere.5. Quærite in plateis eius,an inuenietis virum facientē iudiciū.q.d.vix,vel raro.¶Itē ad demonū prauitatē & reformidandā,& pmeditandā.Iob.40.An extrahere poteris Leuiathan hamo,& fune ligabis linguā eius?q.d.difficile est.¶Itē ad iudicis celeritatē recogitandū Mar.13.Vigilate,nescitis n.qn dn̄s domus veniat,fero,an media nocte,an galli cantu an mane.¶Item ad carnis vilitatē vilipendendam.1.Cor.6. An nescitis,quoniam qui adhæret meretrici vnum corpus efficitur.¶Item ad cæli puritatem compræhendendam,q.s. tanta est,ꝙ malos & impios non admittit.2. Cor.6. An nescitis,quia iniqui regnum Dei non possidebunt. Et cætera omitto,& transeo gratia breuitatis.Vide infra de vtrum.

A **Ananias.** Nota,ꝙ ananias ſm quod diuersarum personarum nomen extitit,potest sic diuersimode designare,inuenio.n.Ananiam

Bene præsidentem,
Parce comedentem,
Angelum generantem
Falso prophetantem
Petro mentientem.

Primus signat bonum superiorē,quia sicut dicitur 2.Para.26. Ananias numeratur inter principes Dauid. Scd̄s signat virū abstinentem & munditiæ professorem, quia Ananias numerat̄ inter pueros regios abstinētes.Dan.1.¶Tertius signat Deū creatorem,quia.s.Angelus inuenitur dixisse Thobiæ. Ego sum Azarias Ananiæ magni filius.Tobiæ.5. Et Ananias bn̄ interpretatur domum gratiæ,vel respōdens gratiæ,vel gratificans gratē dominum,quia.s.bonus prælatus,& vir perfectus est proprie domum gratiæ Dei,qui bene operādo gratiæ correspondet,& qui Deo regratiatur.grate. ¶ Quartus vero Ananias signat hypocritam & deceptorem. vñ Hieremias fertur dixisse Ananiæ pseudoprophetæ illud Hie. 18. Audi Anania,nō misit dominus.&c.¶ Quintus aūt Ananias signat auarum & mentitorē,quia.s.Ananias fraudauit beatum Petrum de precio agri,& mūtitus est sibi, quapropter continuo expirauit.sicut dicitur Actuum.5.

A **Anathema.** Nota,ꝙ Anathema semp in scriptura sumitur in malo.Signat.n. executionem,maledictionem,excōmunicationē,& abominationem.Nota ergo,qd̄ Deus maledicit, & anathematizat aliqua genera personarum & rerum,videlicet,

Idololatrarum infidelitatem,
Diuitiarum temporalitatem,
Superbiæ fastum & pomposıtatem,
Omnem nequitiam & iniquitatem,
Christi blasphemiam,& proteruitatem.

De idololatria patet Deutero. 13.vbi percipitur,ꝙ si quis aliquam ciuitatem ad idololatrandum intraret,ipse cū ipsa ciuitate accendi deberet,& sic omnia cōsumi,ꝙ nihil de illo, anathemate fideli alicui adhæreret,ipsi.n. idololatræ,& hęretici,& eorum ciuitates & bona tāquā res anathematizata debent à fidelib.vilipendi, & ab oibus refugi & horreri. ¶De temporali opulentia potest figuraliter poni illud, qd̄ dicitur Iosue 6.de ciuitate hierico,quæ interpretat̄ luna,cuius bona fuerunt anathematizata,& filijs Israel interdicta, quorū quia Achor aliquid contra mādata domini retinuit, ideo lapidibus obrutus fuit.Sic re uera Hierico.i.mundus ad modum lunæ mutabilis,cum omnib. bonis suis quantū ad effectum est filijs Israel.i.Christi fidelibus,interdictus,cuius bona si quis vltra licentiam à Deo concessam habuerit, lapidationi infernalis miseriæ subijcit̄.Vnde.1. Paralipo.2. Achor turbauit Israel,& peccauit in furto anathematis,Et bene dicit turbauit,Achor.n.interpretat̄ turbatio , quia re uera auari alios in mūdo turbāt,& final'r infernali turbationi subiacent.Iō ipsi Achor legit̄ Iosue dixisse Iosue.7. Quia turbasti nos,conturbet dominus in die hac.De superbia autem patet Iudith.16.vbi dicitur,ꝙ cum populus dixisset ipsi Iudith.Omnia vasa bellica & canopeum principis holofernis accipe,ipsa tn̄ vniuersa in anathema obliuionis tradit.De hæresi vero,& blasphemia patet Galā.1.vbi dicitur. Licet Angelus de cœlo euangelizauerit vobis, præter quā euāgelizauerimus vobis,anathema sit.De nequitia vero & iniquitate malorum,qui.s.à Deo in iudicio anathematizabunt̄,excōicabuntur,& interdicentur,dr̄ in persona domini illud Malac.4.Veniam,& percutiam terram anathemate.Sufficit Vide de excommunicatione, Maledictione &c.

Anatoth. Nota,qd̄ anatoth interpretatus obediēs domino,vel respōdens de obedientia, vide de respondere. A

Ancilla. Idē est,qd̄ famula,serua,ministra, seu subdita.Et accipit̄ in scriptura in bono, & malo.In malo accipitur pro aīa peccatrice,q̄ carni, mundo,& diabolo subijcit̄ & obedit.Ista dr̄ ancilla nō filia, quia. s.serua est & nō libera.Non.n.est peccatrix aīa sui iuris, quia sæpe cōpellit̄ sensualitati seruire,& carnis appetitib. obedire. Et tn̄ dicit.Bern.ꝙ ancillā imperare,& dn̄am ancillari magna abusio est.1.Mac.2.Quę erat libera,facta est ancilla.Ancilla ēt dr̄,quia non habet hæreditatem in domo Paradisi imo finaliter eijcietur in tenebras exteriores.Gen.22.Eijce ancillā & filiū eius.i.aīam peccatricē & peccatū ipsius.¶Itē per ancillā intelligit̄ caro,quæ sp vitijs ancillat̄.Gal.4. Qui aūt de ancilla ſm carnē natus est.¶Item accipitur in bono & sic signat aīam,seu personam humilem,sedulam , seu discretam,quæ dn̄o famulatur.Luc.1.Ecce ancilla dn̄i. Itē signat voluntetem,quæ debet esse ancilla rōnis . ¶Itē carnē quæ debet esse ancilla aīę.Item Ecclesiā, q̄ est ancilla Christi.Psal.Ego seruus tuus & filius ancillæ tuæ. Dicamus igit̄ breuiter,quod ancilla signat animam,seu personam,q̄ domino desiderat famulari.Et ideo tali ancillæ potest dici illud,Gen.15.Agar ancilla Saray,vñ venis , & quo vadis. In quibus verbis ostenduntur tria,q̄ debemus habere si Deo digne volumus ancillari,ſm tres conditiones,quę in bona ancilla debent reperiri.Debet.n.habere A B

Humilitatem,
Sedulitatem,
Sagacitatem,

Sic vere(charissimi)ancilla spiritualis debet habere humilitatis subiectionē(Agar quæ interpretatur aduena)Sedulitatis cōmotionē(ancilla Saray)Ancilla.n.dr̄ à cileo.les.quod est idē quod moueo. ues.¶Sagacitatis discretionē,quia debet scire vñ venit, & Quo vadit Habeat igit̄ humilitatē subiectiuā(Agar)Nam sicut videmus,quod ancilla solet humiliter famulari propter sui domini dignitatem,propter magni lucri vtilitatē, propter proprię paupertatis necessitatem.Sic vere aīa,vel psona debet humiliter in diuino seruitio se habere pp diuinæ,dignitatis excellentiam,ꝑpter futuræ vtilitatis opulentiam,propter propriæ necessitatis indigentiā.Et ista humilitas ostēditur,cū dicitur Agar, quod interpretat̄ aduena,qui.s.in terra aliena vbi habitat solet humilius se habere.ad denotādū,ꝙ nos alij,qui in hoc mundo sicut in terra viuimus aliena,debemus esse p̄ cæteris humiles & benigni vt de nobis dicatur illud Gen.18.Habebat ancillam Aegyptiam nomine Agar.vbi oñditur, ꝙ nos debemus habere C

Diligentiam(Ancillam)
Abstinentiam(Aegiptiam)
Indigentiam(Agar,q̄ dr̄ aduena)

Sed pro certo(charissimi)multi sunt non sicut aduenæ,sed sicut heredi tarij possessores,quia.s.non volunt humiliter ancillari,sed superbe & crudeliter principari.Nō volunt subesse, sed volunt præesse,non volūt subijci,sed volunt præfici.Isti ergo non videntur esse aduenæ .i. aliunde venientes , sed magis videntur huius mundi esse filii sibi hæreditarie succedētes Isti sunt similes auiculis,q̄ qn̄ ad caueā de nouo apportænt̄ tūc,q.a vidēt se in loco extraneo detētas, solēt primit⁹ esse tristes & vix volūt comedere vel cātare,sed final'r qn̄ inueniūt satis ad comededū & bibedū paulatim obliuiscunt̄,ꝙ alienæ sint,& ꝙ aliūde veniūt imo recte ibi incipiūt viuere medere cātare,psallere,& tripudiare sicut ī loco ꝓprio,ac si ibi essēt genitę,& ac si aliūde nunq̄ fuissēt apportatę.Sic vere charissimi,si auicula.i.hō bn̄ cogitare,ꝙ ī cauea huius

mūdi est aliūde.s.p creationē apportatus, & ibi sicut in loco extraneo detētus, & positus nūquā rideret, vel gauderet ne in hoc mūdo delectationē haberet, dicens cū ps. Aduena ego sum apud te, peregrinus sicut oēs patres mei. Et libi qūo cātabimus cāticū dñi in terra aliena, Sed quia mu in ista cauea, qua detinent.s.in mundo habent voluntatem suā ad comedendū & bibendū, hoc est dictu, mundi delectabilia & prospera, iō suæ conditionis vñr obliti. Nā, φ aliunde veniunt, & à Deo nō cogitant, nec aduertūt, sed hoc vñr pænitus obliuisci, quia.s.ita bibunt, & comedunt, quiescūt, & dormiunt, cantant, & tripudiant, saliunt, & superbiūt, lętantur, & consolant in ista cauea, ac si essent ppetuò remansuri, & ac si ibi esset ipsorū habitaculū sempiternū. Et iō vr, φ talib. dr illud Eph. 2. Fratres iā non estis hospites, & aduenæ, sed estis ciues. cū tñ istis dici deberet illud Genes. 19. Vt aduena ingressus es. Iō vr, φ talis p Agar sit figuratus Gen. 21. vbi dr, & Agar ancilla Saray cū se concepisse videret superbiuit, & contēpsit dominā suā. Sic vere multi sunt, q qñ vident se cōcepisse.i. qñ vidēt, φ in vtero suo.i. suis receptaculis, domib. & habitaculis diuitias conceperunt, & aggrauerunt, statim obliuiscūtur, φ sint ancillæ, & cōtra Saray. i. contra Deū superbiunt, & eius mandata proijciunt, & cōtemnunt. Non sic charissimi, sed simus ad modū bonæ ancillæ, & habeamus humilitatē subiectiuā. Agar inquit Gen. 16.

D Ecce ancilla tua in manu tua est. ¶Scđo debemus habere sedulitatē cōmotiuā, seu obsecutiuam, φ ōnditur cū dr ancilla debet esse sedula, & studiosa, diligens, & curiosa, agilis, & operosa, vt sic dño suo placeat, & maxime diligentia sua debet apparere in domorū mundatione. in ostiorum clausione, in commissorum custoditione, & in iniunctorum adimpletione. Sic & nos debemus esse seduli domum conscientiæ mundificando, studiosi, ostia sensuum claudendo, virtuosi, commissa custodiendo, operosi labores iniunctos pficiendo. Et hoc ostenditur cum dicitur ancilla Saray. Ancilla.n. dicitur ab an, qđ est circum, & Cilleo les, qđ idē est, quod moueo, ves. Saray autem interpretatur angustiā. Ancilla ergo Saray est ille, qui in angustia per sollicitudinē est diligens, operatur, & circuit, & mouetur. Matth. 26. Accessit ad Petrū ancilla ostiaria. vbi ostēdit, φ nos debemus habere diligentiam sedulitatis (Accessit) residentiam stabilitatis (ad Petrū) euidentiam subtilitatis (Ostiaria) Vel nota, φ debemus esse parati ad obsequendū (Accessit inquit) firmati ad permanēdū (ad Petrū) astuti ad discernēdū (quia ostiaria) Quia.s. subtiliter debemus discernere. quid est p ostia sensuum introducendum in cameram cordis nostri, & qđ repellendum. Sed heu proh dolor multi sunt nō sic, quia re uera multi sunt, qui non habent sedulitatē, sed tepiditatem non diligentiam, sed negligentiā, non sunt studiosi, sed desidiosi, non laboriosi, sed delitiosi. Isti sunt similes Colūbæ, q est auis humida & luxuriosa, & quandoq; sedens sup arborē diu debuerat quo deberet tendere, ita φ dū negligenter & tarde accipit volatum suum, subito auceps proijcit sagittā, & eā occidit, vt dicit Pli. Sic vere multi sunt, qui sunt ita pigri, ita tardi.i. negligētes ad volatū bonorū operum exequendū, φ vix volunt se mouere de armis.i. de delitijs hui⁹ mundi, imo sunt semper tardi, deliberādo de sua motione, conuersione, & mutatione cogitando, & puidendo, nūquā tñ adimplendo, & ideo vorator & auceps diabolus taliter mittit subito sagittam mortis ipsosq; interficit, antequam impleant quod proponunt, & ita sua negligentia cā est suæ mortis. Et propter hoc de talibus ancillis negligentib. dicitur. Ancillę eius minabuntur gementes, vt Columbæ murmurantes in cordibus. Illi.n. qui sunt Columbæ. i. negligentes, tepidi, & carnales minabuntur.s.à demonib. in infernū, vbi in cordib. suis gement, & perpetuo murmurabunt. Tales ancillæ fuerunt figuratæ. 2. Regu. 4. vbi ancilla ostiaria, q purgabat triticum, obdormiuit, tunc ingressi duo latrones qui Ysboseth regē Israel occiderunt. Sic charissimi, dū ancilla.i. rō, quæ ostia sensuum debet custodire, ne aliquid nociuū subintret, qñ, dico, ipsa dormit per negligentiā in mūdi prosperis, tunc subito intrant latrones, i. vitia, peccata, tētationes, & demonū suggestiōes qui regē.i. aiam interficiūt per consensus, & operationes Fur.n. nō venit, nisi vt furet, & mactet, & perdat. Io. 10. Vel ēt qñ ancilla.i. prælatus obdormit per negligentiā, & torporem, pro certo sæpe fit qđ multos latrones.i. multas malas psonas permittit in domū Ecclesiæ, quā custodiebat, intrare, qui more furū solū de lucro solent curare, & per mala opera regē Israel Christum in semetipsis crucifigere, & eū quantum in se est, occidere, & turbare. Tho. 2. Occiderūt regem filij eius. Iō de qualibet tali negligenti ancilla potest dici illud Deut. 5. Requiescat seruus tuus, & ancilla. Non sic charissimi non, sed simus studiosi, diligentes, & curiosi, & operantes, & habeamus sedulitatem occupatiuam. ¶Tertio debemus habere sagacitatē meditatiuā, quia.s. quisque debet aduertere vñ veniat, aut quo vadat. Nā sicut ancilla sapiens optime cōsiderat vñ venit, quia.s. de statu paupere & humili, & quo vadit.s. ī officiū suū dimittat, q.a.s. ad domū ꝓpriā ipsam oportet reuerti, vbi forte non inueniet nisi paupertatē, & iō ipsa nitit bñ seruire, vt in domo dñi sui diutius cōmoretur. Sic vere nos debemus considerare vnde venerimus.s. vilitatē nostræ natiuitatis. Iterū quo vadimus.s. necessitatē nostræ mortalitatis, iudicij, purgatorij, & īfernalis pęnalitatis. Et sic si sapiētes fuerimus, dño bene diligenter & prouide seruiemus, vt in ea domo, q est paradisus, continue commoremur, & ne ad domū nr̄am nobis pro pc̄tō debitā.s. ad infernū reuerti turpiter compellamur. Videamus ergo vñ venimus, & quo vadimus, natiuitatem, & mortē, principium, & finem, terminum à quo, & terminum ad quem, quia iste sunt duæ extremitates, in quarum medio voluitur, atque vertitur vita nostra. Sed pro certo diabolus facit multis sicut formica grano, volens.n. Formica, φ granū non possit germinare, sed φ possit in cauerna sua reseruare, & ipsum in hyeme manducare aufert ei extremitates, & sic granum perdit virtutem germinandi, & iō tunc ab ipsa in cauernā portat, & in tpe hyemis deuorat. Sic vere diabolus abstulit hodie multis suas duas extremitates.s. memoriā suorum extremorum, quia.s. non cogitant nec in fine natiuitatis vilitatē, nec mane mortis necessitatē, sicut sunt mūdi diuites, qui nō cogitant, nisi de pñtib. nihil aūt de pteritis, aut futuris. Esa. 4. Auferet à te dñs caput, & caudā. Et ideo isti non germināt per bonam operationem, & ad cauernam inferni portanī, per mortis dispositionē, vbi in hyeme.i. in tpe post mortē deuorantur, & roduntur, ad æternā damnationem. Non sic charissimi non, sed simus sapientes ancillæ.s. præuidentes, & mediātes in præteritis, & futuris. Iuxta illud Sap. 8. Præterita nouit, & de futuris æstimat. vnde Senec. Si prudēs fuerit, animus tuus tribus temporibus dispensetur, pterita meditare, psentia ordinare, futura præcauere, & sic quilibet poterit dicere. Ego sum Ruth ancilla tua. Ruth. n. interpretat videns quia.s. per discretionem, & cōsiderationē nos debemus, sicut dictū est, videre pterita, & futura. Et sic charissimi, dico, φ nos debem⁹ habere sagacitatē meditatiuā, vñ venis, & quo vadis, iō ad eius discretā discretionē inducimur Ionæ. 1. Quod est opus tuū, q terra tua, vnde venis & quo vadis, vel ex quo populo tu es? Ista omnia debemus cōsiderare, s. actuū qualitatem, quod est opus tuum, naturę vilitatem, quæ terra tua, mortis necessitatē, quo vadis? status nobilitatem, ex quo populo es tu? Et sic si nos habuerimus Sagacitatem meditatiuam, Humilitatem inclinatiuam, Humilitatem inclinatiuam. Sicut bonæ ancillæ Deo, & prælatis poterimus famulari, ita φ nobis dicatnr. Ecce ancilla domini. Luc. 1. Sufficit.

Angelus.

A Angelus teste Greg. in moral. nomen est officij, non naturę. Et accipit Angelus dupliciter in scriptura, scilicet naturaliter, & moraliter. Naturaliter seu literaliter est Angelus quædam substantia spiritualis, rationalis, & intellectualis, semper mobilis, arbitrio libera, incorporea, Deo ministrans, gratia non natura immortalitatem obtinens. vt dicit Damascen. Et talis Angelus est duplex, bonus, scilicet & malus, Bonus, qui in principio suæ creationis Deo adhæsit, æternam gloriam adeptus per quam Dei essentiam continue speculatur. Mat. 18. Angeli eorum semper vident faciem patris mei, Malus, qui creatori suo inobediens in isto caliginoso aere est detrusus & ad bonorum exercitium, & puersorum supplicium deputatus. Prouerbior. 13. Semper iurgia quærit malus, Angelus autem crudelis mittetur contra eum. Item accipitur moraliter, & sic potest significare viros prouidos, spirituales, angelicos, & cælestes, quantum ad Angelos bonos, vel malos

malos,& superbos,quantum ad operationē ad Angelos malos. Dicamus igiť aliqua de quolibet Angelo bono tā naturali,q̄ morali.Et quia in scripturis doctorū Theologiæ quasi omnium de naturis Angelorum latissimi sunt tractatus,& maximè in 2.lib.sen.& in scriptis desuper fabricatis, iō parū intendo dicere super istis,sed q breuiter,succinctè,pulchrè, clarè,dilucidè & diserte voluerit proprietatē,virtutem,conditionem,operationem,cognitionem, & rationem gradus, & ordinis distinctionem naturæ angelicæ agnoscere,legat librum de proprietatibus rerum,vbi in secūda particula agit de Angelis,quæ & quot requirit,veruntamen ne de proprietatibus angelicis totaliter sileamus, aliquid huic operi adiū gamus.Dicamus igitur,ꝙ sicut rex in propria domo , & regno habet multos milites,& ministros ad diuersa officia deputatos,quorū quidam ei assistunt,alii per regnū circūeunt, & discurrunt.Sic verè Deus habet exercitum angelorū, qui sunt ei spiritales milites,atq; serui,& circa ipsum per Hierarchias,& ordines in diuersis officijs cōstituti, quia.s.quidam ei continuò assistunt. Alij per regnum.i. per mundū ad eius exequenda mandata volitant,atque vadunt. Et ideò dicitur Angelus,ꝙ idem est quod nuncius,quia.s.tales sunt Dei spiritales nuncij & ministri. Ideò de Angelis potest dici illud psal.103.Facit Angelos suos spiritus,& ministros suos flammam ignis.In quibus verbis describitur quantum

B Ad creationem(Facit)
Ad subiectionem(Angelos suos)
Ad conditionem(Spiritus)
Ad cognitionem(Flammam)
Ad prælationem(Ignis)

¶ Dico ergo primo, ꝙ angeli sunt creatione digniores (quia Deus facit eos) cōditione puriores(Spiritus)subiectione promptiores (quia sunt Angeli.i.ministri Dei)cognitione clariores(flammā)prelatione fortiores(Ignis)Sunt igiť dignioris creationis.facit.s. Deus. In hoc.n.priuilegiata est natura Angeli,& aīę, quia non elementorum coniunctione,nō ex seminum commixtione,sed ex immediata Dei creatione in esse producuntur. Quāto.n. substantia est purior & perfectior tanto à nobiliore & perfectiore artifice introducitur in natura. Et quia natura angelica est nobilissima & perfectissima,ideò est rōnabile, ꝙ à summo artifice Deo per immediatam creationem introducere-tur in natura.Ideò bñ dr̄,ꝙ Deus facit Angelos. Vnde Deus potest dicere illud Eccl.24.Ego feci in cœlis vt oriretur lumē indeficiens. Nam ſm aliquos sub creatione lucis qū dr̄. Fiat lux & facta est lux.Gen.1.creatio naturæ angelicæ designatur,quæ propter suam excellētiam luci vel lumini comparatur.Sunt igitur Angeli dignioris creationis(Facit)¶Se

C cundò sunt purioris conditionis(Spiritus)quia.s.angelus nihil habet corporale, nihil corruptibile, nihil mortale, imo naturam habet puram spiritalem,agilem,& subtilem, iuxta illud.Palpate,& videte,quia spiritus carnem, & ossa non habet.Nam sicut aer est naturæ purissimæ,penetrabilis & subtilis,qui quando vento impellitur,& mouetur,aliquādo naues ad portum ducit,aliquando ipsas in profundum subuertit.Sic vere Angeli natura sunt purissimi, Vnde & à Dionysio dicuntur algamata.i.specula purissima, & clarissima. Et ista,quanto vento.i.inspiratione diuinæ voluntatis mouentur,naues.i.aīas ad portum paradisi perducunt, vel per executionem iustam ipsas in profundum inferni pertrahunt, & conducunt.Isti ergo sunt spiritus. Vnde Dionysius de diuinis nominibus.c.6.Est(inquit)angelus imago Dei, manifestatio occulti luminis,speculum purum,splendidum, & immaculatum,& incontaminatum,recipiens totam,si fas est dicere,speciositatem bene formatæ deiformitatis.Et nota, ꝙ isti dicuntur speculum & imago.Nam sicut smaragdus est lapis purissimus,ita ꝙ more speculi imagines repſentat, sicut dicit Isid.Sic vere Angelus est ita puræ & specularis naturę, ꝙ imago Trinitatis,imago diuinæ puritatis,imagines ēt vniuersæ creaturæ naturalis iudicantur,in eo rutilant, & apparēt,Est.n.sicut dr̄ Sap.8.Candor lucis æternæ,speculum sine macula,& imago claritatis vel bonitatis Dei.Sunt igitur cō

D ditionis purioris. Spiritus. ¶ Tertiò dico, ꝙ ipsi sunt subiectionis amplioris,quia dicuntur Angeli & ministri. Apes.n. regē suum sequunť,& ei obediunt & obsequuntur, ipsumq; extra alueare cōcomitantur, & ei pro viribus esse proximæ nituntur,& ei obediunt, & assistunt, & ei per dilectionē appropriant,& accedunt,& in eius officijs,& ministerijs occupātur. Et sicut apes circa regem suū in diuersis cellulis sunt locatæ,sic Angeli circa Deū in diuersis ordinibus,& hierarchijs,statibus & officijs sunt cōstituti.Ministri(inquit) Heb. 1.Oēs sunt administratorij spiritus in ministerium missi. Ministri.n.sunt Angeli ipsius Dei deputati ad custodiam aīarū, ad regimen creaturarum,ad diuinæ voluntatis adimpletionem,& ad demonum coerctionē.Custodiunt.n.aīas siue bonas , siue malas à tempore creationis suæ vsq; ad diem mortis,regunt etiā creaturas,quia quicquid in inferioribus agitur,per Dei voluntatem ab Angelis ordinatur.Demones ēt coercent , ne.s.vltra posse nostrum contra nos per tentationes sæuiant,& nos per tribulationes afficiant,vel impugnēt. Dei ēt voluntatem implent , quia sicut causa primaria effectus suos perficit mediante secunda,sicut rex mediante senescalco,Papa mediante legato,Artifex mediante instrumento.Sic deus voluntatem implet,perficit,nunciat, & declarat mediante ministerio Angelico . In ministerium ergo missi. Isti.n.sunt similes stellis, Sicut.n.stellæ rerum , & temporum sunt immutatiuæ.Nam ſm Arist.oīa inferiora variantur, alterantur,& mutantur in conditionibus suis naturalibus per stellarum & orbium influentiam,& naturam. Nam ſm stellarū motus,& operationes,coniunctiones,& oppositiones, retrogradationes, vel cōstitutiones, inferiora diuersimodè variantur,quāuis hmōi influentia sit mortalibus occulta incognita & ignota,& inde est,ꝙ nunc æstus,nunc frigus ventus,nunc pluuia in his inferioribus occultè, & subito generatur,vt dicit idem.Sic re uera charissimi,est de Angelis.Nā sicut stellæ pſunt naturalibus operationibus, sic Angeli voluntarijs occasionibus,& accidentatibus.quia breuiter qcquid in his infimis accidit,& totum, quod fit disponēte Dei misericordia vel iustitia,sicut dicunt aliqui doctores, Angelorum occultis influentijs,& ministerijs adimpletur,sicut ēt per infinita exempla tam scripturæ, quàm alia posset dilucidè manuduci.ideò nunc æstus,nūc pluuia,idest,nunc aduersitas,nunc prosperitas subito veniunt in hac vita,ſm ꝙ Angeli accepta diuinæ ordinationis sententia ipsam inuisibiliter exequunť.Iob.35.Per hos.n.iudicat populos , & dat escā multis mortalibus.Nā per hos.i.per horum ministeriū Deus infert mortalibus iudiciū aduersitatis, & eis dat escam prosperitatis, ita ꝙ qlibet angelus pōt dicere illud Luc.22. Ego in medio vestrum sum sicut qui ministrat.Et si volumus,circa ministerium Angelorum possumus notare , ꝙ isti solent E

Increpare delinquentes,
Expurgare pœnitentes,
Eleuare contemplantes,
Satiare famescentes,
Excitare torpentes,
Liberare pereuntes,
Illuminare cęcutientes,
Dirigere viatorem,
Reprimere peccatorem,
Repellere tentatorem,
Reducere oberrantem,
Conducere ad cęlestia transeuntem.

¶ Primo(scilicet dico) ꝙ Angelus solet malos increpare, vnde Iudic. 2. dicitur, quòd Angelus domini apparuit ad locū fluentium, & increpauit filios Israel.¶ Itē solet bonos purgare sicut dicitur Esa. 6.quòd Angelus calculo ignito purgauit labia Esaię prophetæ. ¶Item solet mentem eleuare, vnde de Iacob scalam contemplante dicitur Gen. 28. quòd ipse vidit angelos in somnis ascendentes, & descendentes ad scalam, descendūt enim ad homines , ipsis compatiendo , & ascendunt , mentes ad Deum eleuando.¶ Item solet famelicos, idest,illos,qui æterna desiderant, recreare & satiare . Figurati in Angelo , qui attulit panem Heliæ, & ambulauit vsque ad montem Dei.3. Regum.19. ¶ Item solet torpentes excitare. vnde de Angelo loquitur Actuum. 12. quòd ipse illuminato carcere , & percusso latere Petri excitauit eum dicens . surge velociter. Angelus enim illuminat carcerem mentis ipsius peccatoris per suiipsius agnitionem,percutit latus idest cor per immissam contritionem , & eum excitat per remorsum conscientiæ,& sic eum liberat à damnatione,& à ptāte Herodis.i.diabolicæ versutiæ.¶Item Angelus liberat pereuntes . vt patet Dan.in tribus pueris ab igne liberatis.¶ Itē illuminat cęcos vt patet Thobiæ. 11. de Angelo,cuius documento Thobias cæcus fuit illuminatus. ¶ Item dirigit viam , quomodo filiū Thobiæ in via direxit. Thobiæ. 5. & deinceps. ¶ Item diabolum repellit, vt patet Apocalip.20. vbi Angelus liga

sathanã in puteum abyssi.Et Thobiæ.8 vbi Angelus relegauit demonem in desertũ superioris Aegypti. ¶ Itẽ Angelus peccatori obuiat,& eius malam uoluntatem reprimit,sicut de Balaã,qui ibat ad maledicendũ, cui Angelus contrarius obuiauit,& ipsius malũ propositũ reprehendit.¶Itẽ Angelus errantes reducit, patet de Agar ad dominã suam per Angelum reducta.Gen.16.¶ Item Angelus ad paradisum conducit & inducit,patet Lucæ.15.vbi factum est, ꝙ moreretur Lazarus,& portaretur ab Angelis in sinũ Abrahæ.Et Exod. 24.Ecce ego mittam Angelũ meũ,qui te custodiat in via, & inducat in terram, quã ꝓmisi patribus vestris. Patet igitur, ꝙ Angeli sunt subiectionis amplioris,quia sunt Angeli.i. nũ
F cij,& ministri Matth.4.& Luc.4.Accesserunt Angeli, & ministrabãt ei.¶ Quartò dico,ꝙ isti sunt cognitionis clarioris, quia comparantur flammæ ignis,qui.s.in se lucet interius,& alios illuminat exterius.Sic vere Angeli in se lucẽt per clarã cognitionem, & illuminãt alios per occultam inspirationẽ. Habent.n.cognitionẽ specularem,quæ est in verbo, in quo vidẽt occulta & secreta,abstractiuam,qua.s.per spẽs,vel innatas vel à rebus receptas possunt omnia, quæ sunt cognoscere.Item intuitiuam; quia.s.ex propria ingenij perspicacitate angeli intuitiuè & intrinsecè possunt videre rerũ essentias & naturas.flãma sunt ergo ignis in cuius figura dr̃ de Angelo,qui apparuit mulieribus,ꝙ aspectus eius erat sicut fulgur,vestimenta eius sicut nix.& ideo dr̃ Apoc.1.Capilli eius candidi,oculi eius vt flãma ignis, pedes eius similes Orichalco.vr̃,ꝙ angelus habet purissimã conditionẽ, quia habet capillos candidos:clarissimam cognitionem, quia habet oculos vt flamma ignis,firmissimã durationẽ, quia habet pedes similes Orichalco.Patet igitur de Angelis,ꝙ Angeli habent

Cognitionem clariorem,
Subiectionẽ ampliorem,
Cognitionem puriorem,
Creationem digniorem.

Vide in lib.de ꝓprietatib.rerũ, & inuenies qualiter, & quare Angeli in scriptura diuersimodè nominantur, quibus rebus, & quare,in picturis variè figurantur.Qualiter et,quõ per diuersas hierarchias & ordines disponũtur. Vide etiam(si vis) in Mauricio, vbi de triplici Hierarchia eleganter distinguit de natura Angelica.Igitur his habitis sileamus, & de Angelo morali.i.de viro iusto & perfecto, aliquid breuiter disse-
G ramus,¶Dico igitur,ꝙ vir perfectus põt Angelo comparari, & Angelus nuncupari.Et ideò de quolibet viro perfecto põt exponi illud Apoc.10. Vidi alium Angelum fortem descendentem de cęlo,amictum nube,& Iris in capite eius. Ecce igitur(charissimi) quinque conditiones, quæ in quolibet Angelo possunt reperiri,in qbus quilibet vir perfectus, debet eũ imitari ad hoc,ꝙ moraliter possit Angelus nuncupari.Debet igitur habere conditionis eminentiam) Alium inquit angelum durationis residentiam(Fortem)subiectionis defluentiam, vel abiectionis subiacentiam(descendẽtem de cęlo)compassionis redundantiam(Amictũ nube)perfectionis abũdantiam, seu discretionis relucentiã(quia Iris debet esse in capite eius)Dico igitur, ꝙ nos debemus habere eminentiæ dignitatẽ(Alium)Sicut.n.Angelus excellit oẽs creaturas in naturæ nobilitate,eminentia,& dignitate,ita,ꝙ propter suam eminentem conditionem, virtutem & perfectionem quasi videtur exemptus à cõditionibus, variationibus, naturis, & regulis omnium aliarum creaturarũ.Sic vir perfectus debet per sanctitatem,& eminentiam bonę vitæ alios præcellere, & ab aliorum communibus conditionibus sese totaliter segregare,quod ostenditur cum dr̃. Vidi aliũ, quia .s.nos debemus esse alij per vitæ eminentissimam sanctitatẽ vt de nostra eminenti conditione dicatur illud.1.ad Cor.15. Alia est claritas solis,alia lunæ,alia stellarum.&c. Vide eã supra de alio in litera. C. Habeamus igitur eminentiæ dignitatem.Alium Apoc.7.Vidi alterum Angelum ascendentem ab
H ortu.¶Secundò habeamus residentiæ firmitatem.Fortem inquit. Sicut.n.angelus habet naturam perpetuam & cõstantẽ ita ꝙ nũquam deficit,nec moritur,nec corrumpitur,nec mutatur. Sic verè nos debemus eẽ fortes stabiles,atq; firmi per constantiæ & perseuerantiæ residentiam & virtutem,quia.s. per nullum peccatũ debemus ab esse gratiæ deficere,seu mori,nec per aliquam tentationẽ variã alterari,destrui,uel corrumpi.2.Reg.14.Sicut Angelus Dei,sic dñs meus rex,ut nec benedictione,nec maledictione moueatur.Et istud proh dolor est contra multos, qui re uera non habent stabilitatem, sed mobilitatem, non durationem,sed defectionem,non cõstantiæ soliditatem,sed insolentiæ leuitatem.Et ideò nõ sunt fortes,sed debiles,non pseuerantes,sed fragiles,non Angeli, sed demones. Nã mali Angeli quanquã à Deo creati fuerint boni,in ista tñ bonitate minimè perstiterunt,imò statim,peccauerunt,& de empyreo ceciderunt.Sic verè multi sunt,qui quamuis quãdoq; sint boni,in bonitate tamen minimè perseuerant,imo per diuersa peccata statim mutantur,& corrũpuntur,& alterant.Iob.4.Ecce,qui seruiunt ei, non stabiles, in Angelis suis reperit prauitatem. isti sunt similes illis horrendis aĩalibus, quæ dñr Griphes, quæ à volucre incipiunt, & in bestiam terminantur. Nam à parte anteriori sunt aquilæ,in posteriori autẽ sunt Leones,sicut dicit Isid.& Hug.Sic verè multi sunt, qui à parte ante.i.in principio in iuuentute sunt aquilæ.i.viri spirituales, & angelici, qui.s.more aquilæ clarè vident per discretionem,altè volant per cõtemplationẽ,fortiter rapiunt per bonã operationẽ.Sed verè tales, qui sic à volucre incipiunt, in bestiam terminantur,quia.s.in sua bona cõditione non permanent, nec persistunt, imò à parte posteriori.i.in senectute,& in fine ipsi inueniuntur bestiæ, & Leones.s.bestiales,Leonini,mali,perfidi,& peruersi.Istud patet de multis malis pręlatis & ecclesiasticis,qui in suo ingressu sunt Angeli,in suõ ꝓgressu sunt hoĩes, in suo egressu sunt demones,ĩ suo principio sunt aqlæ,in suo termino sunt leones.Et sic nullam habent constantiæ vel perseuerantiæ firmitatem, sed totius fragilitatis, & inconstantiæ leuitatẽ. Istud potissimè patet de detractoribus,qui à parte ante(hoc est dictũ in præsentia videtur esse aquilę.i.boni,spiritales.Sed pro certo à parte posteriori in absentia ipsi inueniuntur Leones .i.mordaces,detractores,& susurrones.1.Pet.5.Aduersarius vr̃ diabolus tãquã Leo rugiens circuit quærẽs quẽ deuoret. Non sic charissimi non,non simus mutabiles,sed stabiles, nõ degenerantes,sed perseuerantes, non à statu gratiæ decidentes,sed ibi perpetuo permanẽtes,quod oñditur cum dr̃.Fortem.Oseæ.12.In fortitudine sua directus est cum Angelo. vt de nobis possit dici illud.3.Esdræ.3.Forte est vinum, fortior est rex, fortiores sunt mulieres,vbi oñditur,ꝙ per tria possumus esse fortes.s.per feruorẽ deuotionis(vinũ)per splẽdorẽ discretionis (Rex qui.s.bene scit regere) per dulcorẽ cõpassionis(mulieres)Sic igiẽ debemus habere, residẽtiæ firmitatẽ.Fortẽ inquit.¶ Tertiò debemus habere humilitatis subiectionẽ.Descendentẽ inquit de cœlo. Sicut.n. Angeli habent I
obedire Deo, & eius volũtatẽ implere,& ad suæ voluntatis executionẽ de cœlo ad terrã humiliter descẽdere,& venire, Sic vere nos debemus Deo, & nostris maioribus humiliter obedire,& in operibus virtuosis iugiter ministrare,& ad terrã & ad statũ infimũ & ad nostræ terrenitatis cõsiderationẽ per humilitatẽ descẽdere & venire.Descẽdẽtẽ inquit. Mat. 28.Angelus dñi descendit de cęlo, & accedens reuoluit lapidẽ,& sedebat super eũ.Angelus iste(charissimi) est vir perfectus,qui de cœlo.i.de excellentia contemplationis ad terrã, & ad consideratiõẽ suæ terrenæ conditionis debet humiliter inclinari,lapidem etiã sepulchri sui debet per mortis memoriam continuè reuoluere,& sup ipsum per feruẽtẽ meditationẽ cõtinuè residere.Qđ est cõtra multos, q re uera nolũt descẽdere ꝑ obediẽtiã ad ministeriũ, sed ascendere ꝑ superbiã ad magisteriũ.Nõ descẽdere ꝑ subiectionẽ, sed ascẽdere per ambitionẽ. Et iõ isti nõ debẽt descendere cũ bonis Angelis,imò debẽt ascendere cũ lucifero, & malis spiritib. & peruersis,qui.s.dicebãt,Esa.14.Ascẽdã super altitudinẽ nubium,& similis ero altissimo.Tales sunt similes fumo,q sem per sursum ascẽdit,sed quãto plus eleuaĩ,tanto amplius euanescit.Sic verè mali, superbi,& ambitiosi semp q̃runt ascendere,& nõ descẽdere,sed alijs ꝑferri,non eis deferre, ad alta officia ꝓmoueri,nõ ab eis remoueri.Veruntamẽ quãto plus ascendũt per promotionẽ, tãto plus euanescunt ꝑ superbiã & elationẽ. Figurati Apoc.9. vbi de quodã puteo exiuit fumus fornacis magnę,& obscuratus est sol de fumo putei.Sic verè charissimi,de puteo.i.de mũdo,vel de statu peccati emanat hodie fumus.i.vir ambitiosus & superbus, q.s.sursum in statu Ecclesiæ ꝓmouẽ,sed ꝓ certo sol.i.status clarus ecclesiasticæ religionis,aer.i.status purus regularis cõditionis hodie obscuraĩ de fumo putei.i. de mala vita, & infamia taliũ fumorũ,& puersorũ ambitiosorũ,& superborũ. Quia breuiter loquendo,& religio & Ecclesia hodie inficiĩ,maculaĩ, & contami-

contaminaẽ per ſubditorũ ſuorũ obſcuriſſimã fœditatẽ. Nõ
ſic chariſſimi non, non aſcendamus ꝑ vanitatẽ, & ambitio-
nẽ, ſed more angelico deſcendamus ꝑ humilitatẽ, & ſubie-
K ctionẽ (Deſcẽdentẽ inquit de cælo) ¶ Quarto dico, ꝙ ſi mo
raĺr volumus eſſe angeli, nos debemus habere benigniſſi-
mã cõpaſſionẽ (Amictus inquit nube) Angeli. n. boni cõpa-
tiuntur pctõrib. qñ vident eos à veritatis regula deuiare. ꝙ
patet, quia ipſos cõtra demones defendunt, & tuenẽ. Exem
plũ de Angelo Tobiæ, qui Aſmodeũ ligauit in deſerto, qui
occiderat maritos Annæ. Tobiæ. 7. Exẽplũ de Angelo, qui
apparuit dño conſolãs eũ dum eſſet in agonia, Luc. 22. Exẽ
plũ de Angelo, qui apparuit Tobiæ, qui conduxit eũ. Breui
ter loquẽdo, concludere poſſum, ꝙ boni Angeli iuuãt pec
catores, & eis cõpatiunẽ, vñ Iudic. 2. Angelus dñi apparuit
ad locũ flentiũ. Sic pro certo viri perfecti debẽt cõpati alijs
ꝑ pietatẽ, & per cõpaſſionem miſereri, ipſos in ſuis neceſſi-
tatib. adiuuare, ſ. errantes conducẽdo, triſtes conſolãdo, tẽ
tatos, & tribulatos, protegendo, & defendendo. ꝙ oñditur
cũ dr̃. Amictus nube. Per nubẽ. n. q̃ ſtillas pluit nobis & mit
tit, intelligiẽ diſtillatio dulcifluæ pietatis, qua. ſ. boni Angeli
i. viri boni angelici & perfecti debent eſſe amicti & operti.
p̃s. Operit cælũ nubi. & pa. ter. plu. qñ. n. Deus operit cælũ. i.
virum perfectũ, angelicũ, atque ſanctũ nubibus dulciſſimæ
pietatis, tunc certe inferioribus. i. ſubditis, & vicinis pluuia
hoc eſt dictu benefactorũ abundantia p̃paratur. Ideo de bo
norũ pietate, & compaſſione põt dici illud Eſa. 33. Angeli
pacis amare flebunt. ſ. p̃ cõpaſſione ſuper miſerijs peccato-
rum. Quod eſt contra multos, qui magis ſunt ſimiles malis
angelis, quã bonis, quia. ſ. aliorum culpis, aut miſerijs non
compatiuntur, ſed in eis potius delectantur. Alios etiã non
adiuuant, aut confortant, ſed eos potius afficiunt & mole-
ſtãt ita ꝙ boni poſſunt dicere de talib. malis Angelis illud.
2. Cor. 12. Datus eſt mihi angelus ſathanæ, qui me colaphi
zet. Non ſic chariſſimi non, ſed habeamus benigniſſimã cõ
L paſſionẽ (Amictus nube) ¶ Quinto habeamus ſagaciſſimã
diſcretionẽ. Nam ſicut Angelus eſt res diſcretiſſima habẽs
intelĺm ſubtiliſſimũ, ita ꝙ omnes rerũ imagines & ſpẽs in
eo relucent & apparent. Sic & nos debemus habere ſagaciſ
ſimã & clariſſimam diſcretionem, ita ꝙ cognitio omnium
rerũ, q̃ pertinent ad ſalutẽ, debet in noſtris cordibus reluce
re. quod oſtenditur cum dr̃. Iris in capite eius. Per Iridẽ. n.
in qua apparent omnes colores rerum inferiorum, intelli-
go humanum, & diſcretum intellectum, qui diuerſarum re
rum cognitiõibus, coloribus, & cõditionibus debet eſſe to
taliter picturatus. Quod re uera eſt hodie contra multos, q.
pro certo non ſunt per diſcretionem, & ſapientiã colorati,
ſed magis per ignorantiã obſcurati. Non ſunt picturati, ſed
excæcati, nõ ſunt Iride coronati, ſed nebulis & tenebris ob
fuſcati. Et ideo iſti non ſunt Iris per repreſentatiuã cogni-
tionem, ſed bene comparantur Iridi quantum ad aliã cõdi-
tionem. Iris. n. ſm Ariſto. ſp eſt ex oppoſito ſolis. Item Iris
cum duobus cornibus tangit terram. Itẽ Iris nunquam ap-
paret niſi tempore pluuioſo. Et hoc quia Iris nihil aliud eſt,
niſi refulgentia colorum impreſſa per radios ſolares in vẽ-
tre nubis humidę & aquoſæ. Itẽ ſm Ariſt. Iris nunquam ap
paret de nocte, ſed ſemp de die, niſi forte rariſſime. ſ. ſemel
in quinquaginta annis. Iterum Iris nunquam apparet in pũ
cto meridiei, qñ ſol eſt in ſua maxima claritate. Hæc omnia
dicunt Ariſ. in li. Metheororũ, & Iſid. Re uera chariſſimi, ta
les Irides ſunt hodie multi in mundo, quia primo multi
ſunt in mundo, qui ſemper ſunt ex oppoſito ſolis. i. ſemper
contrariantur ſoli iuſtitiæ Deo per mentis peruerſitatem,
deſperationem, & obſtinationem. Eſa. 3. Circuit aduerſus
Deum erecto collo, quia manus eius contra omnes, & ma-
nus omnium contra eum. Gen. 16. Iterũ cum duob. cornib.
ſ. cum intentione & affectione ipſi tangunt terram. i. tempo
ralia, & terrena ꝑ auaritiã, & ambitionem Iudith. 13. Ecce
Holofernes iacet in terra; & caput eius non eſt in eo. Iterũ
iſti non videntur, non apparent, non inueniuntur niſi tpre
pluuioſo. i. cum tempore proſperitatis, quia. ſ. amici ſui be-
ne inueniunt eos in proſperis, ſed nullatenus in aduerſis. Et
iõ dr̃, qd̃ Iris videtur de die non de nocte, quia. ſ. multi ſunt,
qui bene ſe monſtrant in die proſperitatis, ita quod iſti vñr
dicere illud Ioann. 12. Si quis ambulat in die, non offendit,
quia lucem huius mundi videt. Sed vere in nocte. i. aduerſi-
tatis tpe ſe abſcondunt, quia breuiter rariſſime accidit, qd̃
mundani amici in nocte aduerſitatis hoĩnibus ſe pñtent. p̃s.
Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox, in ipſa per omnes beſtias
ſyluæ quando. n. nox, & tenebræ aduerſitatis ponuntur cir
ca aliquem; tunc fere omnes beſtiæ ſyluæ. i. omnes viri be-
ſtiales, pctõres, & falſi amici ab ipſo fugiunt, pertranſeunt,
& recedũt. Et iõ bene poſſumus concludere, vltimum. ſ. q̃a
tales Irides nunquam videbuntur in puncto meridiei, quia
vere quãdo ſol Chriſtus meridiem æternæ claritatis faciet
in paradiſo, tunc iſti minime videbuntur. Ita qd̃ quantum
ad eos verificabiẽ illud Amos. 8. Occidet ſol in meridie, &
tenebreſcere faciam terrã in die luminis. Non ſic ergo cha-
riſſimi, non ſimus tales Irides, ſed ſimus Irides reuerſæ cãti
ni colorum, & ſpecierum per ſagaciſſimam cognitionẽ, vt
ſic ad modũ Iridis, ſeu arcus cæleſtis in cælo habeamus cõ-
tinue mãſionem, vt ſic de nobis dicatur illud Gen. 6. Appa
rebit arcus meus in nubibus. vbi oſtẽditur, ꝙ talẽ diſcretio
nem concomitatur decoris euidẽtia (Apparebit) rigoris in
cidentia (arcus) honoris prę ſidentia (in nubibus cæli) Et ſic
erimus Angeli claræ cognitiõis. Et ſic de nobis diceẽ illud
quod de viro perfecto dr̃ Malach. 2. Labia ſacerdotis cuſto
diunt ſcientiam. Sequitur, quia Angelus domini exercituũ
eſt. Patet ergo, quod ſi volumus eſſe angelici, & pfecti, nos
debemus habere clariſſimam cognitionem (Iris in capite)
dulciſſimã compaſſionẽ (nube) humillimam ſubiectionem
(deſcendentem) reſidentiæ durationem (fortem) Eminentẽ
conditionem (Alium) Dr̃ igitur bene. Vidi aliũ Angelũ for
tem deſcendentem de cælo, amictum nube, & Iris in capite
eius. &c. Et hæc de Angelis ſufficiãt. Expoſitiões. n. tot figu
rarũ & exẽplorũ de Angelis, ſicut ĩ diuina pagina reperiun
tur, pp ꝓlixitate omiſi. Vide ſupra de altari, vbi illa auctori
tas, apparuit Angelus dñi ſtãs à dextris altaris incẽſi, expo-
niẽ, & diuidiẽ. Et ſi vis, nota, ꝙ Angelus. i. vir Angelic⁹ ſolet

Præcedere exemplariter,
Conducere ſocialiter,
Reſiſtere virtualiter,
Accendere cordialiter,
Defendere efficaciter,
Corrigere ſeueriſſimè,
Inſtruere ſagaciſſimè,
Deguſtare ſuauiſſimè,
Adorare deuotiſſimè,
Conſiderare ſubtiliſſimè,
Deſiderare feruentiſſime,
Prædicare doctiſſime,
Miniſtrare promptiſſimè,
Et ſic cum Deo poterit conre-
gnare beatiſſimè.

Dico primo, ꝙ iſti debẽt M
exemplariter præcedere
vnde Exod. 32. Angelus
meus præcedet te. Item
debet ſocialiter conuiue
re ſeu conducere Thobiæ
5. Angelus domini conco
mitetur vobiſcum.
¶ Item debet virtualiter
reſiſtere, ſed diabolo &
vitijs. p̃s. Angelus domi-
ni coarctans eos. ¶ Item
debet cordialiter accen-
dere. ſ. alios ad amorem
Dei & proximi Iudic. 13.
Angelus domini in flamma aſcendit. ¶ Itẽ debet efficaciter
defendere. p̃s. Immitet Angelus dñi in circuitu timentium
eũ, & eripiet eos. ¶ Itẽ debet ſeueriſſimè corrigere. ſ. obſti-
natos, exemplo Angeli, qui occidit exercitũ Sennacherib.
Eſa. 38. & p̃s. Angelus dñi perſequens eos. ¶ Item debet ſa-
gaciſſime inſtruere. Apo. 1. Significauit, quæ oportet fieri ci
to, loquens per Angelum. Item debet ſuauiſſime deguſtare.
ſ. Euchariſtiam & ſpiritualia. p̃s. Panem Angelorũ mandu-
cauit homo. ¶ Itẽ debet deuotiſſime adorare. p̃s. Adorate
eum omnes Angeli eius. ¶ Item debet ſubtiliſſime cõſidera
re. Mat. 19. Angeli in cælis ſemper vidẽt faciem patris. ¶ Itẽ
debet feruentiſſimè deſiderare. 1. Pet. 1. In quem deſiderant
Angeli proſpicere. ¶ Itẽ debet altiſſime prædicare. Apo. 5.
Audiui vocem Angelorum multorum. Item debet humilli
mè miniſtrare Matt. 4. Acceſſerunt Angeli, & miniſtrabant
ei. Et ſic poterit beatiſſimè conregnare. Mat. 16. Filius ho-
minis venturus eſt in gloria ſua cũ Angelis ſuis. &c. Talis er
go debet eſſe bonus Angelus, i. vir angelicus, & perfectus,
& diuino ſeruitio deputatus. Et ſic diceẽ de ipſo illud Mat.
22. In regno Dei non nubent, neq; nubentur, ſed ſunt ſicut
angeli Dei. Et hæc de angelo morali ſufficiunt quantum ad
præſens. ¶ Et ſi vis nomẽ Angeli referre ad malum ſignifi- N
catum, potes dicere, quod mali poſſunt dici Angeli, q̃a. ſ. ſi-
cut Angelus à natura humana, & ab omnib. carnis paſſioni
bus eſt ſeparatus, ſic multi ita ſunt præſumptuoſi, quod nõ
videntur ſapere quid humanum, & conditiones fragilita-
tis humanæ pænitus ignorare, Et ideo alios videntur,

contemnere,& ſe præ alijs reputare, & cōtra delinquentē
acerbiter debacchari. Vnde iſti ſunt Angeli crudeles, de q-
bus dr̄ Prouer.17. Angelus crudelis mittetur contra eum.
Nota, ſi vis, in vitis patrū, lege, & dic, de illo, qui noluit cū
fratre ſuo operando in cella manere, ſed dixit ſe ſicut ange
lū, velle ſine potu, & cibo cōtēplationi vacare, qui cū in ſo
litudine ſex dieb. ſine cibo manſiſſet, & p̄ fame deficeret, no
ćte venit pulſans ad fratris ianuā, petens cibū. Aperi frater
inquit, ianuā, q̄ā fame pereo. Alius aūt deridens aperire no
lebat. Tu nō es inquiens, frater meus, quia frater meus An-
gelus factus eſt. Et ſi vis poteris dicere contra vanos, qui ſe
Angelos fingūt eſſe, ꝙ Angelus caret corporea ſoliditate
& ideo non dormit, non comedit, &c. ſic mali & vani carēt
ſoliditate ſub̄æ, & pſeuerātia duratiōis dormitiōe deuotio
nis, cibo Euchariſtiæ, & doctrinæ, & lectiōis. Et ſic iſti ſunt
Angeli Sathanæ, q̄ ſe trāsfigurāt ī Angelos lucis. 2. Cor. 11.

A **Angelus.** Nota, ꝙ Angelus nihil aliud eſt quam cō
curſus duarū linearū rectarum in conum
& pyramidē tendētiū, & inuicē vnitarū. In ſcriptura igitur
per angelū poſſunt multa notari. Signat. n. Angulus in bo-
no aīum, qui eſt angulus clauſus, & Chr̄m, qui eſt angulus
rectus prælatum ſeu quemlibet virū iuſtū, qui eſt angulus
firmus, eccleſiæ ſtatum, qui angulus tutus. Eſt. n. angulus lo
cus clauſior ſeu ſecretior, locus rectior locus firmior, loc⁹
tutior. Dico ergo, ꝙ angul⁹ eſt locus ſecretior, ſeu clauſior.
In angulo. n. duæ lineæ ſimul claudunt̄, & ſignat cor, ꝙ de-
bet eſſe ſecretū & clauſum, & ab oīum vitiorū introitu alie
nū. talis locus anguloſus figurari potuit. 3. Reg. 7. vbi dr̄, ꝙ
in angulis columnarū variæ erant celatiuæ, quia re uera an
guli. i. corda columnarū mundi. ſ. principū, p̄latorū, & cleri
corum debent eſſe ſculpti virtutib. & depicti, & varijs diſci
plinis celati. Quatuor. n. anguli conſtituunt rē quadratā, q̄
ceteris reb. & figuris eſt, vt cōiter, magis firma. Sic vere qua
tuor affectiones bene ordinatæ conſtituunt cor perfectū, ip
ſumq; faciunt ſtabile, conſtans, & firmū. Quod bene figura
tur Ezec. 46. vbi dr̄, ꝙ atrium templi quatuor habebat an-
gulos, & in angulis atriola diſpoſita. Aduerte tn̄ quod dr̄
Iob. 1. ꝙ. ſ. filijs Iob conuiuijs vacantibus irruit ventus, à re
gione deſerti, & concuſſit quatuor angulos domus, & ſub-
uerſa domo vniuerſos occidit. Sic vere dico, ꝙ ſæpe fit, qd̄
dū filij Iob, qui interpretatur dolens. i, bona ꝑpoſita, & bo
næ mentis cōſiderationes, q̄ filij ſunt doloris circa cōuiuia
delectationū ſe laxant, ventus vanitatis ſuperbiæ, quatuor
angulos. i. quatuor cordis affectiones concutit, & cuncta
deſtruit, & ſubuertit. Quod bene figuratur Exod. 27. vbi
dr̄, ꝙ in altari erant cornua per quatuor angulos, quia. ſ. in
altari cordis malorum ꝑ quatuor angulos affectionū inue-
niuntur hodie cornua vanitatū & præſumptionum. Cū re
uera econtra, ſicut ex præcepto dn̄i. Nume. 15. In quatuor
angulis palliorū debebant inſeri fimbriæ, vt hō recordaret̄
Dei mandatorum, ſic in quatuor angulis cordis deberent
non cornua ſuperbiæ, & vanitatis, ſed potius fimbriæ humi
litatis inſeri, vt ſic hō Dei mandatorum ſtudeat recordari.
Deut. 22. Funiculos in fimbrijs facies per quatuor angulos
B palij tui. Iſte eſt ergo angulus locus ſecretior. ¶ Secūdo di-
co, ꝙ angulus eſt locus rectior, & ſic ſignat redemptorem,
q̄ fuit ſp̄ angulus nulla vitiorum obliquitate diſtortus, An
gulus. n. eſt vnus, & tn̄ conſtat ex duabus lineis, duos etiam
parietes coniungit, & eos in ſe colligat, atq; vnit. Sic Chr̄s
vnus eſt, & tn̄ ex duabus naturis conſtat, diuina. ſ. & huma-
na, & duos parietes. i. duos populos Iudaicum. ſ. & Gentilē
in ſe, & in fide ſua cōiunxit pariter, & vniuit. Ideo iſte lapis
angularis dr̄, in quo. ſ. vterq; populus iungitur, & in quo to
ta ſtructura fundamenti Eccleſiæ ſuſtentatur. p̄s. Lapidem
quē repro. ædi. hic fa. eſt in ca. an. & Eph. 2. dicitur. Ipſo ſum
mo angulari lapide Chriſto Ieſu, in quo omnis ædificatio
conſtructa creſcit in templum ſanctum in domino. Iſte an-
gularis lapis fuit figuratus in ędificatione tēpli Salomonis,
vbi ſicut ponit hiſtoria ſcholaſtica, erat lapis, quē artifices
nullo loco adaptare valebant. In fine vero operis cū in ſum
mitate parietis vnicus lapis deficeret, ille lapis toties repro
batus illi loco fuit tal̄r adaptatus, ac ſi propter hoc fuiſſet
ſpecial̄r fabricatus. hic eſt ergo Chriſtus, quem primi ædifi
catores Eccl̄æ. ſ. Iudei, & populi Iudeorū omnino refutaue
runt, & ad nihilum, & tanquā lapidē inutilem damnauerūt.
Iſte tn̄ cōtra ſpē eorum fuit in ædificio Eccleſiæ taliter ada
ptatus, ꝙ in ſuperiori, & in ſummo angulo fundamēti fuit
diſpoſitus & locatus. p̄s. Lapidem, quem reproba. edific. hic
fa. eſt in ca. ang. De quo vtiq; admiratiue dicebatur Iob. 38.
Sup̄ quo, inquit, baſes eius. i. terræ, vel Eccl̄æ ſolidatę ſunt?
aut q̄s dimiſit lapidē angularē eius? Chr̄s ergo eſt angulus,
q̄ eſt rectior. ¶ Tertio dico, ꝙ angulus eſt locus firmior. Et C
ſic dico, ꝙ per angulum poteſt intelligi prælatus, vel quili-
bet eccleſiaſticus, vel ēt quilibet in ſæculo ſuperior, vel præ
fectus. Sicut. n. anguli domorum ſunt cæteris partib. vt cōi
ter, magis fortes, & hoc quia quadratioribus, & fortiorib.
lapidibus conſtruuntur, quod ideo neceſſarium eſt, quia ſi
angulus caderet vterq; paries rueret, & periret, in cęlo ēt,
& in Zodiaco illa ſigna, quæ domos angulares ſeu cardina-
lia ſigna dicuntur, fortiora, & influendo, & ſignificando ma
iora eſſe noſcuntur. Sic vere tales, qui in populo angulares
& principales exiſtūt, debēt eſſe firmiores, & in bonis ope
ribus fortiores ꝙ ad ſuſtentationem Eccleſię, vel patriæ me
liores. Ideo de prælato poteſt dici illud Eſaiæ. 28. Ecce ego
ponam in fundamentis Sion lapidem probatum angularē
& pretioſum. Iſte eſt ergo angulus firmior. ¶ Quarto dico, D
ꝙ angulus eſt locus tutior, & ſic proculdubio ſignat ſtatū
Eccleſiæ vel religionis, in quo ſolo tute & ſecure poſſumus
habitare. Signat ēt ſtatum paupertatis, qui pro eo tutus dr̄,
quia inde nullus inuitus expellitur, & quia nūquam paupe-
ri inuidetur. Sene. In ſe obſeſſa via pauperi pax eſt. Ideo be-
ne dicitur. Prouerb. 21. ꝙ melius eſt ſedere in angulo doma
tis, quam cum muliere litigioſa. Mulier. n. litigioſa eſt ſecta
infidelium, vel etiam mundana proſperitas in qua ꝑ certo,
non eſt tutum manere, imo melius eſt, & tutius in Eccleſiæ
paupertatis angulis habitare. ¶ Sic ergo patet quomodo an E
gulus poteſt ſignare in malo, & ſic eſt angulus obſcurior,
deſpectior, ſuſpectior, immūdior Obſcurior (dico) quia ra
ro illuminat̄? Deſpectior, quia pauperes & viles perſonæ in
angulo ſedere iubentur. Res ēt deſpectæ, de quibus parum
curatur, in angulo proijciuntur. Suſpectior, quib. illi, q̄ ſibi
timet in angulo latitant, & illi, qui nocere volunt, in angu-
lis abſconduntur. Immundior etiam, quia fæces & immūdi
tiæ domus in angulo reponunt̄, ibi etiam mingit̄, & vilita-
tes aliæ in angulo libentius efficiuntur, ſicut patet de cattis
qui in angulis ſtercorizant. Dicam ergo, ꝙ angulus pōt ſi-
gnare peccatorem, quia eſt obſcurus per falſitatem & dolo
ſitatē. p̄s. Veritas non quærit angulū. Deſpectus apud Dei
maieſtatē. vn̄ Babylon deſerta dr̄ Hier. 51. Nō tollam ex te
lapidem in angulum. Suſpectus propter occultam iniquita
tem, & propter iniquam in omnibus voluntatem. De malis
iu dicibus dicitur Dan. 13. ꝙ ipſi latebant in angulo pome-
rij, vt Suſannæ nocerent. Immundus propter luxuriæ fœdi
tatem, vnde de luxurioſa muliere dicitur Prouerb. 7. Nunc
foris, nunc in plateis, nunc in angulis inſidias ponit. Vel ſi
vis, dic per angulum ſignificari diuerſa vitia, ſcilicet
Doloſitatem, quæ eſt obſcurior, — Allega, vt ſu
Iniquitatem, quæ eſt ſuſpectior, — pra, vel dic,
Carnalitatem, quæ eſt immundior, — ꝙ angulus ē
Inſolentiā ſeu inuerecūdiā, q̄ eſt deſpectior, — mundus, qui
Odium & inuidiam, quæ eſt conſtrictior. — dici pōt ſtri-
ctus locus, q̄a nulli ſufficit. Locus obſcurus, quia ſcia & ve-
ritas deficit. Locus ſuſpectus, quia nullus ibi proficit imo
tentator ibi inſidiatur, & interficit. Locus deſpectus, q̄a nul
lus ſanctus ipſius habitatorem ſe efficit, ſed potius ipſum cō A
temnit, & reijcit. Locus immundus, quia omnes inquinat,
& inficit. Allega ſicut ſupra. Et hæc de angulo ſufficiunt.

Anguſtia. Idem eſt quòd tribulatio, aduerſitas, tri
ſtitia, ſeu pænalitas. Et dicit̄ anguſtia ab
an, quod eſt contra, & guſtus, quia. ſ. guſtum humani appeti
tus non delectat, ſed ipſum afficit, & contriſtat. Dicitur etiā
anguſtia ab anguſtus, quia. ſ. ꝑ locum arctum & anguſtum
moleſtum eſt tranſire. Sic vere per anguſtiam, & tribulatio
nem tranſire non eſt delectabile, ſed moleſtū. Nota ergo, ꝙ
eſt anguſtia deteſtabilis, & eſt anguſtia damnabilis, & triſta
bilis, delectabilis, & commendabilis. ¶ Commendabilis eſt
illa, q̄ in hac vita ꝑ Deo, & pro ſalute animæ ſuſtinetur. Et
iſta nihil aliud eſt quā pęnitentia, contritio, abſtinentia, ſeu
afflictio in patientia tolerata. Et de hac Marci. 4. Mathei. 7.
Anguſta eſt porta, & arcta eſt, via quæ ducit ad vitam. ¶ Itē
eſt

eſt anguſtia deteſtabilis, & hæc eſt, quæ pro mundo, pro diuitijs, pro carne, pro delitijs, pro honoribus & eminentijs, in hoc ſæculo ſuſtinet. Et hac dr̃ Danielis. 13. Anguſtiæ ſunt mihi vndiq; & quid eligam ignoro. ¶ Item eſt anguſtia contriſtabilis. Et hæc eſt anguſtia infernalis. de hac in ps. Tribulatio, & anguſtia inuenerunt me. Sapientiæ. 5. Turbabuntur timore horribili p̃ anguſtia ſpiritus gementes. Et threnorũ. 1. Inimici eius apprehenderunt me inter anguſtias. Vbi oſtẽditur, ꝙ in anguſtia infernali. Securitas excluditur, quia ibi ſunt inimici. Mobilitas excluditur, quia apprehenderunt eã q.d. non põt plus fugere. Pluralitas includit, quia. ſ. nõ habet vnã ſolã, ſed plures. Inter anguſtias inquit. Ergo ibi excludit ſecuritas, a. ſ. aĩa eſt inter inimicos ſuos. Inimici inquit eius Nã ſicut ouis, q̃ eſt inter lupos, columba inter accipitres, aſinus inter Leones, mercator inter latrones nõ ſunt in tuto, vel in ſecuro loco, & hoc quia ſunt inter hoſtes, & inimicos capitales. Sic verè nec aĩa ſola ſine adiutore à Deo & angelis derelicta, eſt in ſecuritate qñ eſt inter demones infernales, & hoc quia omnes ſunt ipſius inimici, ſaluti ipſius inuidentes, & de eius interitu congaudẽtes. pſal. Inimici mei viuunt, & confirmati ſunt qui oderunt me. vbi oſtendit, ꝙ aĩa damnata habet inimicos, Confœderatæ coniunctionis, quia ſunt plures ſimul (Inimici inquit) interminatæ durationis, quia. ſ. nunquam moriuntur, imo ſemp viuunt, immutabilis obſtinationis, quia confirmati ſunt, implacabilis affectionis quia oderunt me gratis. Talis inimicitia eſt ſimilis inimicitiæ pardi, & Leonis. Iſti duo. n. ſibi inuicem inimicantur, & quia pardus non põt Leoni fortitudine p̃ualere, iõ tali vtit aſtutia. Facit. n. vnam foueam à parte anteriori latã à poſteriori ſtrictã & anguſtã in qua à poſteriori parte eſt foramen p̃ quod pardus, qui eſt gracilior, põt traſire, Leo aũt, qui eſt groſſior, tranſire non poſſet. Vidẽs ergo pardus, ꝙ leo dormit, inuadit ipſum & prouocat ad ſequendũ in illa foueã, ad quã fugit, leo aũt inueniens latã viã in introitu ſequitur & proſequitur pardũ vſq; ad interiora, q̃ quia nimis ſunt ſtricta & arcta, iõ leo nõ põt vltra tranſire, imo quanto plus intrat, tanto magis ſe coarctat, & tunc pardus pertranſiens p̃ aliam viam p̃ quam intrauerat, leonem anguſtiatũ à tergo impetit, & occidit. Sicut dicit Homerus in libro de pugnis, & aſtutia beſtiarum. Re uera chariſſimi, talis inimicitia, talis pugna, talis. aſtutia eſt hodie inter diabolum & animam, qui ſibi inuicẽ inimicantur. Figura. Gen. 3. vbi ſerpenti. i. diabolo dr̃. Inimicitias ponã inter te, & mulierem. Poſſum ergo dicere, ꝙ ſicut leo eſt aĩal generoſum, ſic hõ, quantũ ad animam. Sene. Generoſus eſt animus hominis, & facilius ducitur q̃ trahatur. Pardus eſt diabolus verſipellis, qui re uera contra leonem. i. contra hominem, non põt niſi per aſtutiã p̃ualere, quia. ſ. non põt ipſum ad peccatum per violentiam inclinare. ſed quid? p̃ certo iſte pardus diabolus habet vnã foueã periculoſam. ſ. infernum cuius pro certo introitus eſt multũ latus, fundus aũt anguſtus. quia mũdana proſperitas, q̃ eſt ingreſſus, & via iſtius foueæ eſt hodie delectabilis, atq; lata. quia teſte Mat. 7. Lata & ſpatioſa eſt via, q̃ ducit ad mortem, & multi ingrediuntur per eam. Sed verè fundus iſtius foueæ ita ſtrictus, arctus, & anguſtus eſt, ꝙ ex quo aliquis intrauerit, non poterit vlterius pertranſire. Et iõ pardus iſte diabolus videns, ꝙ leo. i. hõ incipit dormire. i. delectari & ſibi complacere in mundi delectabilibus, impetit eum p̃ ſuggeſtiones, prouocat ipſum per tentationes, & facit, ꝙ p̃ peccata & malas operationes in principio ipſum ſequit ad foueam infernalẽ. vbi quia inuenit foueam latã. i. viã proſperitatis, iõ vſq; ad intima ſe immergit, & vſque ad altitudinem inferni per mortem aĩæ, & corporis ſe immittit, vbi p̃ certo taliter conſtringitur leuitijs, & arctat pœnæ ſupplicijs, ꝙ nõ põt perpetuo liberari, nec vltra progredi vel exire, imo neceſſe habet ibi perpetuo remanere. Et iõ inimicus ſuus pardus diabolus videns, ꝙ nõ põt ſe de anguſtia liberare, ipſum audacter cruciat, & affligit. Deut. 28. In anguſtia, & vaſtitate opprimet hoſtis. Iſtud fuit figuratum Nume. 22. vbi dr̃, ꝙ dum Balaam eſſet ſuper aſinam, & ad regem Moab properaret, expectauit eũ Angelus euaginato gladio in anguſtijs duarum maceriarum, vbi neq; ad dexterã neq; ad ſiniſtram tranſire poterat. Sic vere chariſſimi, angelus. ſ. Sathana expectat in anguſto loco inferni, vbi per anguſtiam duarũ maceriarũ. i. ipſius ſepulchri & mortis, vel per anguſtiã corporis & aĩæ habemus tranſire, & vbi non eſt locus diuertendi, vel fugiendi illis, qui ſupra aſinam carnalitatis & ſenſualitatis equitant, atq; ſedent, qui. ſ. ad mãdatum regis Moab. i. ad voluntatem mundi circumeunt, & diſcurrũt, v t. ſ. ipſos gladio ſupplicij æterni feriat, interficiat, & occidat. Et ſi ſimus ſapiẽtes, non erimus ſicut aſina Balaam, q̃ videns Angelum cum gladio in illo loco anguſto, deuiauit, & nullo mõ voluit vltra progredi, ſed antequam veniret ad illud anguſtũ, ſtetit, & vltra procedere non p̃ſumpſit. ſi bene attendimus ꝙ angelus ſathana cum gladio ſuo expectat nos in anguſtia mortis & inferni ſtatim à via peccati debemus diuertere, & nullo modo vlterius ꝑtranſire, ne forte ab iſto angelo in iſto anguſto occidamur per dãnationem, & p̃ anguſtiæ, ꝑpetuæ læſionẽ. De tali anguſtia & inimicitia loquit ſcriptura Luc. 21. Circũdabunt te inimici tui vallo, & coanguſtabũt te, & ad terrã proſternent te. vbi oñditur, ꝙ in iſta inimicitia, de qua loquitur ſcriptura, non eſt locus euaſionis (q.a circundabũt te) non eſt locus dilationis (quia conguſtabunt te) non eſt locus cõcordãtiæ (q.a ipſi ſunt inimici tui) nõ eſt locus reſidentiæ (quia ad terrã proſternent te) Et iõ nõ reſtat niſi, ꝙ aĩa dicat illud 1. Par. 21. Ex oĩ parte anguſtiæ me p̃munt. Bene ergo patet, ꝙ ibi excludit ſecuritas, Inimici inquit, ¶ Secundo B
dico, ꝙ ibi concludit libertas ſeu mobilitas ꝙ Apprehẽdũt inquit eam, Sicut. n. videmus, quandiu lepus eſt exterius, velociter circuit, & mouetur, ita ꝙ vix ab aliquo põt capi, veruntamen qñ à venatore in aliquo anguſto reti concluditur tunc ſua leuis mobilitas retardat, & ipſe apprehendit, capit excoriatur, & manducat. Sic peccator, quandiu eſt in nemore huius vitæ, non facit niſi diſcurrere circuire, & per foreſtam huius ſæculi euagari, ita ꝙ vix à venatore, i. a Deo, qui ipſum quotidie per tribulationes perſequitur, ſua leuitas, vagabundaq; mobilitas reſtringitur, ſed finaliter iſte inducitur in rete anguſtiſſimum. ſ. in mortem, de qua non põt fugere, & tunc ibi apprehendit per diuinã ſñiam à canibus. i. demonibus & eis cõmittitur, à quibus pelle tẽporalis ſubæ exuitur, & ab inferni ſupplicijs deuoratur. Apprehendũt ergo eam. Apoc. 19. Apprehenſa eſt beſtia, & pſeudopropheta & viui miſſi ſunt in ſtagnũ ignis & ſulphuris &c. De tali apprehenſione, & anguſtia dr̃ Iob. 15. Vallabit eum ſicut regẽ anguſtia. Mobilitas ergo concluditur. ¶ Tertiò dico, ꝙ pœnalitas includitur, quia. ſ. ibi ſunt anguſtię in plurali. Inter anguſtias inquit. Sunt autẽ iſtæ anguſtiæ infirmitatis afflictio, proſperitatis amiſſio, paradiſi excluſio, & mortis afflictio, & inferni damnatio. Sicut. n. ſerpens tranſeũdo per anguſtum, & ſtrictũ foramen pella deponit, ita ꝙ totus nudus vlterius tranſit. Sic verè aĩa, quæ per ſtrictiſſimum foramen mortis pertranſit, pellem. ſ. temporalem ſubſtãtiam, carnem ſeu corpus dimittit, & poſt ſe derelinquere debetur, & tota nuda nihil ſecum niſi peccata portans ad inferni anguſtiam cogitur pertranſire. Inter anguſtias inquit. q.d. non eſt vna ſola anguſtia, imo plures Dan. 13. Anguſtiæ mihi ſunt vndique. C

Eſt igitur anima peccatrix in anguſtia propter

Incluſam pœnalitatem,
Concluſam mobilitatem,
Excluſam ſecuritatem.

Nota, ſi vis, aliquantulum curioſius diſtinguere. Dico, quòd anguſtia dicitur ab ango, quod idẽ eſt, ꝙ conſtringo vel coarcto Et ſic notabis, ꝙ eſt anguſtia

Mundialis habitationis,
Temporalis tribulationis,
Cordialis coarctationis,
Virtualis contriſtationis,
Noxialis deſperationis,
Infernalis deſolationis.

Prima eſt anguſtia terrenorũ, quæ, ſcilicet, ita ſunt ſtricta modica, & anguſta, quòd nullius animi capacitati ſufficiunt, non ſufficiunt. n. bonis, quia ſicut dr̃. Animo dominũ contemplanti anguſta eſt omnis creatura. Et hoc quia ſm̃ Augu. Animam Dei capacem nihil minus Deo replere poteſt. Omnia autem temporalia non ſunt niſi punctus reſpectu æternitatis, & omnia creata non ſunt niſi punctus reſpectu diuinæ infinitatis. Malis etiam non ſufficiunt, quia ſemper nituntur plus habere, & ſemper deſiderant ſtatus latitudinem ampliorem, ſimiles vento in anguſto loco viſcerum terrę contento, qui locum anguſtum abhorrens concutit totam terram. Sic cupidi omnia concutiunt, vt ad latitudinem exeant ab anguſto. Et ideò breuiter mundanis omnibus poteſt dici illud Ioſ. 17. & 4. Reg. 6. Populus multus es,

anguſtus

anguſtus eſt tibi locus montis Effatini. Et ideò ſancti ad mo dum incarcerati, qui abhorrens anguſtiã deſiderat liberta tem, abhorrent corporis & mundi anguſtiam, & cœleſtis a titudinis deſiderant ciuitatẽ, dicentes Deo illud Eſa. 49. An guſtus eſt hic mihi locus, da mihi locum vt inhabitem. ¶ Se cunda eſt anguſtia ſæculi flagellorum .i. tribulationum, & af flictionũ, quibus .ſ. boni anguſtiati ſunt in hoc mundo. Heb. 11. Egentes, anguſtiati, afflicti, quibus dignus non erat mun dus. In tali tñ anguſtia poſſunt iuſti conſolari triplici rõne. Primò, quia Chriſtum habent ductorem. Secundò, quia ip ſum habebunt liberatorẽ. Tertiò, quia ipſum habebunt vin dicatorem & defenſorem. Illi.n. à Chriſto ducuntur. Vnde de Dauid .i. de Chriſto dr̃. 1. Reg. 22. ꝙ conuenerunt ad eum oẽs, qui erant in anguſtia conſtituti, & factus eſt eorũ prin ceps. Item ꝙ ab eo liberentur, patet Prouer. 11. Iuſtus de an guſtia liberatus eſt. Et Prouer. 12. Effugiet iuſtus de anguſtia. Item ꝙ ab eo finaliter vindicentur, patet Sapientiæ. 5. vbi dr̃ ꝙ ſtabunt iuſti in magna conſtantia aduerſus eos, qui ſe an guſtiauerunt. &c. ¶ Tertia eſt anguſtia hominum peccatorũ. Peccata.n. ita anguſtant, & ſtrictificant cor humanum, ꝙ nõ põt recipere ſecum Deum per gratiã, proximum ꝑ amicitiã, virtutes per complacentiã. Vñ de peccatore dr̃ Eccleſi. 17. Anguſtiabitur peccatis. Et Iob. 15. Anguſtia vallabit eum. ¶ Quarta eſt anguſtia hominum perfectorum ſeu contrito rum, quia .ſ. iuſti ſemper ſunt in quadã anguſtia cordis, q.a.ſ. ſemper anguſtiant̃ dolore cõmiſſorum, & dolore cõmitten dorũ, de periculo viæ, & de dilatione patriæ, vñ de hoc Da uid iuſtus dicebat in ps. Tribulatio & anguſtiæ inue. me. & con tex. me tenebræ. Quinta eſt anguſtia obſtinatorum, qui .ſ. in anguſtia deſperationis exiſtunt, figurati in Saul, qui dicebat ſicut dr̃. 2. Reg. 1. Sta ſupra me, & interfice me, qm̃ tenent me anguſtiæ. Sexta eſt anguſtia damnatorum. de qua Eſa. 30. O nus iumentorum auſtri in terra tribulationis & anguſtiæ. ſed de iſta ad plenũ viſum eſt ſupra. Sed, ſi vis, adhuc potes dicere ſm̃ Mauricium, ꝙ anguſtia tribulationis, vel timoris & contritionis ad multa proficit, quia .ſ. ipſa facit

Deum cogitari mentaliter,	Facit, dico, Deum
Deum inueſtigari realiter,	recogitari. Ionæ,
Deum propitiari ſuauiter,	2. Cũ anguſtiare
Deum exquiri & deprecari humiliter.	tur in me anima

mea, Deũ recordatus ſum. Item facit Deũ quæri, & inueſti gari. Eſa. 26. Dñe in anguſtia requiſierunt te. Itẽ facit Deum miſereri & propitiari Deut. 26. Dñs Deus nr̃ reſpexit humi litatem noſtrã, & laborẽ, & anguſtias. Itẽ facit Deũ orari & deprecari. Baruc. 3. Aia in anguſtijs & ſpirit⁹ attritus clamat ad te Sufficit. Vide de tribulatiõe, cõtritione, & dolore, &c.

A **Anima.** Eſt quædam ſubſtantia ſimplex, incorporea, ſpiritualis, & rõnalis, ad viuificandũ, & mo uendum corpus ex nihilo à Deo creata. Quia de animæ na tura dicere niſi inquantum poteſt tangere mores, ad iſtud non ſpectat opuſculum, ideò de hoc pœnitus ſileamus. Sed aliquid de aĩa quantum ad mores inferamus. ¶ Dico igitur, ꝙ anima eſt ſimilis Turturi, q̃ eſt auis ſimplex & caſta. Eſt.n. turtur ſociam ſuam multum diligens, & amiſſione eius ſem per dolens. Et iõ ſi ſociam ſuam perdiderit, nulli alteri am plius ſe coniungit, ſed memor ipſius ſemper gemit, vt dicit Iſido. Re uera chariſſimi, talis eſt aĩa. De ſui.n. natura eſt ſim plex, caſta, pura pariter, atq; munda. Et iõ aĩa dr̃ ab a, quod eſt ſine, & mene, quod eſt ſanguis, quia ſine ſanguine .i. ſinẽ macula fœditatis. Iſta ẽt ſociam, cui Deus ipſam à creatio ne coniungit, videlicet, carnem humanam miro amore dili git. Quia ſm̃ apoſtolum Eph. 5. nemo carnem ſuam odio ha buit. Tantus.n. eſt amor aĩæ ad corpus, ꝙ ab ipſo nunquam q̃rit naturaliter ſeparari, & ſi ꝑ mortem ſeparata fuerit, hoc non eſt ſine triſtitia & dolore. Mar. 14. & Matt. 26. Triſtis eſt aĩa mea vſque ad mortem. Ab ipſo etiam ſeparata nulli alte ri cõpari .i. nulli alteri carni vel corpori copulatur, imo con tra Pythagoricam opinionem, quaſi vidua, vbi Deo pla cuerit commoratur, & de amiſſa ſocietate ſemper gemere perhibetur, quia ſm̃ Aug. Aĩa beata quandiu eſt ſeparata, ſemper habet quendam gemitum .i. quendam appetitũ, in clinationem, & deſiderium ad ipſum corpus, & ꝑ cõſequẽs non põt perfectè beatificari, quouſq; in reſurrectione iterũ corpori ſit vnica. Ideò de tali naturali amicitia inter animã, & corpus poteſt intelligi illud Gen. 34. Cõglutinata eſt ani ma eius cum ea. Et ſi iſta amicitia inter corpus, & animã ſer uatur ab aĩa circa corpus, multo fortius debet ſeruari circa Deum. Iſte eſt.n. aĩæ verus compar ſocius, & maritus, cui ip ſa matrimonialiter deſponſatur. Iſtum igitur debet ſummè diligere, & ſi per peccatum ipſum perdiderit, de hoc debet gemere & dolere, nullum p̃ter ipſum debet admittere, ſed eius aduentum continuè expectare. ps. Expecta dominum viriliter age. Nulli.n. alteri compari .i. nec mundo, nec carni, nec diabolo debet ſe coniungere per deſiderium & affectũ, ſed ad verum ſponſum ſuum totis viſceribus anhelare. Et rõ eſt, quia ſicut maritus habet vxorem iuuare, & defende re, & prolis propagine fœcundare, ſic Deus aĩam, qñ ſibi ꝑ gratiam copulatur, à dæmonibus & vitijs eam defendit, vt ipſam virtutibus, & gratijs iungat, & fœcundet. Et ita de aĩa, q̃ ita ꝑ gratiam eſt coniuncta, põt dici illud Hiere. 31. Et erit aĩa eorũ quaſi hortus irriguus. In quibus verbis oſtendit, ꝙ aĩa debet habere tres cõditiones morales ſm̃ tres conditio nes naturales, quas dignoſcitur obtinere. Habet.n. aĩa natu raliter Durationis æternitatẽ (Erit) Diuinitatis conformi tatem (Quaſi) Potentiarum fertilitatem (quia eſt hortus ir riguus, vbi .ſ. ſunt plures arbores). Sic verè in aĩa debet eſ ſe moraliter loquendo, cordis ſtabilitas pſeueratura, Erit, **B** Dei conformitas repræſentatiua, Quaſi, Morum fœcunditas exuberatiua, Hortus irriguus. Habeat igitur primo perſe uerantiæ ſtabilitatem, Erit, Nã ſicut aĩa naturaliter eſt per petua & immortalis, ita ꝙ eius eſſentia non poteſt deficere, nec perire, iuxta illud Matt. 10. Aĩam autẽ non poſſunt occi dere. Sic vere moraliter ipſa debet eſſe perpetua & immobi lis per perſeuerantiæ firmitatem. quia .ſ. nunquam debet de ficere per peccatũ, ſed in eſſe gratiæ perpetuo manere, qd̃ oſtenditur cum dr̃ erit. quod eſt futuri temporis, ad denotã dum, quod debemus tantummodo eſſe in pſẽti, ſed etiam in futuro per conſtantiæ & perſeuerantiæ futuram ſtabi litatem, & maximè, quia iſtud verbum ſm̃, es, eſt ſignat cõ ſtantiam, firmitatem, & reſidentiã durationem. Sap. 8. Puer eram ingenioſus, & ſortitus ſum animam bonam. Et ideo videtur, ꝙ aĩa debet eſſe ſimilis cuidam conſtellationi, q̃ dr̃ arcturus, ſeptentrio Arctophylax ſeu bootes, q̃ ſm̃ Greg. & Iſid. habet ſeptem ſtellas quarum tres à quatuor ſunt diſtin ctæ. Iſta autem conſtellatio nunquã occidit, imo in omni tẽ pore anni continuè apparet. Eſt.n. propinqua polo arctico ſtellæ maris immobili, circa eum continuè vertitur, & iõ no bis nunquam occidit, vel diſparet. Stella maris, chariſſimi, q̃ eſt immobilis, & nauigantes dirigit, eſt, Deus: cuius eſſentia Non mouetur, Non variatur, non vertit̃, non mutat̃, imo ꝑ petuæ eſt immobilitatis. Malac. 3. Ego dominus, qui nõ mu tor. Et iõ nautas .i. homines viatores, qui mare nauigant hu ius mundi, ad portum dirigit paradiſi. Septẽtrio igitur eſt aĩa, q̃ ſeptem ſtellis .i. ſeptem virtutibus, quarum .ſ. tres Theo logicæ à quatuor Cardinalibus ſunt diſtinctæ, debet eſſe mo raliter inſignita. Figurata eſt Apoc. 1. in illo, qui habebat ſe ptem ſtellas in dextera ſua. Et iſta pro certo nũquam debet occidere per peccatum, ſed continuè & perpetuò circa po lum arcticũ .i. circa Deum eſſe & apparere ꝑ gratiam & di lectionem, & circa eum moueri, & circuire per laborem, & operationem, conſideratione, & contemplatione, deuotio nẽ, & orationẽ. Vnde Eſaiæ. 60. Non occidet vltra ſol tuus. Et Can. 3. Surgam, & circuibo ciuitatẽ. Et illud proh dolor eſt contra multos, quorum aĩæ non videntur immortales, ſed tẽporales, non durabiles, ſed defectibiles, nõ ꝑmanentes ſed per imperſeuerantiam à firmitate boni propoſiti deſi ſtentes, quia multi ſunt, qui in bonis operibus minimè per ſeuerant, imo ſi ipſa qñq; incipiunt, ſtatim deficiunt, atque ceſſant. Iõ tales poſſunt dicere illud ps. Defecit in ſalutare tuum aĩa mea, quia ſicut dr̃ Ezech. 18. Anima, quæ peccaue rit, ipſa morietur. Non ſic chariſſimi, ſed habeamus, perma nentiæ ſtabilitatem. Erit inquit. Sap. 4. Placita erat Deo ani ma eius. ¶ Secundò habeat anima conſonantiæ conformita tem. Quaſi inquit. Nam ſicut anima naturaliter eſt imago ipſius Dei, ſic vere moraliter ipſa debet eſſe ei⁹ imago, hoc eſt dictũ, habere eius conformitatem, imitationem, ſimilitu dinem, & figuram quantum ad mores gratias, & virtutes, ꝙ oſtenditur cum dicitur quaſi, quod eſt aduerbium ſimilitu dinis, & ſignat comparationem, conformitatem, & ſimili tudinem & relationem. Ad denotandum, ꝙ nos debemus Deo

Deo per bona opera conformari, cōparari, assimilari, & referri, & Matthei.5. Estote similes patris vestri, qui in cęlis est. Et ideò vr̃, q̃ aīa debet esse similis cuidā lapidi precioso, qui dr̃ Selenites, in quo s̃m Dios. & Isid. semp̃ apparet imago lunæ, & s̃m q̃ luna recipit varias immutationes, s̃m hoc illa imago in illo lapide variatur, & immutatur, fit itaq;, q̃ nunc noua, nunc plena, nūc in incremēto, nunc in decremēto imago eius reperitur, & sic in oībus suis mutationibus, lunæ variationibus conformatur. Sic verè cum in aīa appareat, & existat imago lunæ.i. beatissimæ Trinitatis, Deitatis, & diuinitatis, hinc est, q̃ quantum ad morales conditiones sibi debet totaliter conformari, & istam lunam Deū, & maximè Christum quantum ad oēs motus, & conditiones, mores & perfectiones, labores, & operationes, quas habuit in hoc mūdo debet pro viribus imitari. Vnde Apo. Imitatores Dei estote, sicut filij charissimi. Et ideò ista debet renouari per cōuersionem, crescere per meritorum cumulationem, decrescere per humilitatem & subiectionem, & esse plena lumine sagacitatem & discretionem. Ideò de tali assimilatione, & cōparatione & mutatione, quę ostenditur cùm dicitur, Eccle. 50. Quasi stella matutina in medio nebulæ, & quasi luna plena in diebus suis lucet. Aīa enim debet esse conformis Deo, Quo ad constantiæ stabilitatem, Quasi stella, quæ.s. dr̃ à stando (Quo ad clementiæ benignitatē) Matutina, quæ.s. est hora diei magis humida, Quo ad concordię vnitatem seu communitatē, In medio, quia s. habet coniungere extrema, Quo ad orationis feruidum vaporē, Nebulę, Quo addiscretionis fulgidum splēdorē, Quasi luna plena, Quasi inquit. vnde de aīa dr̃ Eccles. 23. Aīa calida quasi ignis.i. quasi Deus, qui dr̃ ignis cōsumens, Deut.4. Et ista pro certo charissimi, sunt cōtra multos, qui Deo nolunt conformari, sed difformari, non eū imitari, sed eius moribus contrariari, non ei per virtutes assimilari, sed ei per peccata totaliter disparari. Quia proh dolor multi sunt hodie, qui Deū non imitantur, sed mundo, carni, vel hosti, per diuersa vitia conformantur. Isti fuerunt figurati Apoc.13. Vbi oēs gentes acceperunt imaginem bestiæ, & characterē eius. Ideò isti finaliter vna cum bestia illa missi sunt in stagnū ignis & sulphuris. Sic vere charissimi, hodie quasi totus mundus accepit in sua conuersatione imaginem bestiæ, hoc est, dictu, mūdi, & carnis, & hostis. Imago.n. mundi accipit per auaritiā, carnis per luxuriā, hostis per superbiā mundi. Et iō finaliter tā isti significati & imaginati tali imagine.i. tali nefaria conuersatione & imitatione, vna cū bestia quā imitantur.i. cū mundo hoste vel carne, in stagno ignis, & sulphuris.i. infernali miseria dānabuntur. ps. Ignis, sulphur, & spiritus procellarū, pars calicis eorū. Non sic charissimi non, sed habeamus consonantiæ seu similitudinis, & virtualis efficaciæ conformitatē, qua.s. Deo & sanctis debemus esse consoni, similes, cōformes, vt dictum est. vide infra

D de quasi, in loco suo. ¶ Tertiò dico, q̃ aīa moraliter debet habere virtutum opulentiæ fęcunditatem. hortus irriguus inquit. Nam sicut aīa naturaliter habet plures potentias, s. memoriam, intellectum, & volūtatem, sic moraliter ipsa debet habere plures spirituales potentias.i. plures gratias, & virtutes. Debet habere ingenium ad contemplandum per discretionem. Voluntatem ad affectandum per dilectionē. Memoriam ad Dei beneficia recolendum per gratiarum actionē, quod ostenditur cū dr̃, hortus irriguus. Nam sicut hortus irriguus producit ex se plures plantas fructificantes & formosas. Sic vere aīa, q̃ re uera ipsius Dei hortus est & viridarium, pōt dici iuxta illud Ca.4. hortus cōclusus soror mea, hortus conclusus fons signatus, qui.s. hortus quinq; fontibus diuini sanguinis ē rigatus, multas arbores.i. multas virtutes debet habere, producere, & proferre, ex quibus fructus ęternę gloriæ seruabitur in futurū. Et iō vr̃, q̃ sic est de aīa, sicut de palma. Nā vt dicit Plinius, inter palmas est dare masculū, qui p̃pria virtute fructificat. Et est palma fœmina, quę non fructificat nisi ita sit plantata, q̃ eius.s. masculi, odore, vapore, redolētia, & influentia pōt tāgi. Quod si forte sibi succidit masculus, infra bienniū sterilescit. Re uera charissimi, talis ē aīa, Ista.n. habet vnū masculū, vnū virū.s. Christū, cui i baptismo matrimonialiter est coniuncta, & per fidei copulā desponsa Osee.2. Spōsabo te mihi in fide. Sed p̃ certo ita fœmella.s. aīa tunc temporis, & non aliàs fructus bonorū operū producit, qñ masculo suo Christo per amorē & desiderium est cōiuncta, & sibi per charitatē & gratiā est vicina, & eius odore per deuotionē est respersa, q̃a aīa tunc sicut hortus irriguus fructificat, & virtutibus & gratijs fęcundat. Esa.58. Illa terra inculta facta est, quasi hortus voluptatis. Et Esa.55. Delectabitur in crassitudine.i. in virtutū plenitudine aīa vestra. Sed verè charissimi, si iste masculus Christus sibi per peccatū subtrahatur, tunc vere necesse habet, q̃ à fructu bonorū operū sterilescat; ita q̃ ipsa potest dicere illud Esa.49. Ego sterilis, & non pariens. Et Esa.29. Vacua est aīa eius. Sed heu p̃h dolor quot sunt tales hodie animæ, quæ propter defectum societatis sui veri sponsi Christi sterilitatem incurrerunt. Non sic, sed simus hortus irriguus, & habeamus

Morum fœcunditatem,
Dei conformitatem,
Cordis stabilitatem.

Et sic poterit dici. Erit, aīa eorum quasi hortus irriguus. &c. Et si vis, notare potes, quòd anima viri iusti seu anima iusta debet

Contristari diuino timore,
Subleuari spe seu amore,
Illustrari discreto splendore,
Operari vtili labore,
Præliari cum forti vigore,
Perscrutari Dei consilia,
Contemplari cœli magnalia,
Occupari circa vtilia,
Sustinere cum patientia,
Adherere cum permanentia,
Continere cum temperantia,
Abstinere cum pœnitentia,
Liquescere per deuotionem,
Flammescere per affectionem,
Se sternere per subiectionem,
Se tegere per tuitionem.

E Dico igitur, q̃ aīa iusti spūa iter contristat.i. p̃ timorē, & cōtritionem. ps. Aīa mea turbata est valde. Et Chrs dicit Matth.26. & Mar.14. Tristis est aīa mea, vsque ad mortē. ¶ Itē p̃ spē superius eleuatur. Iob.7. elegit suspēdiū aīa mea. ¶ Itē per discretionē & sciētiā illustratur. ps. Aīa mea cognoscet nimis. ¶ Itē per diligentiā operatur. Prouer.13. Aīa operantium impinguabitur. Itē contra hostes spirituales viriliter præliatur. Eccle.4. Vsq; ad mortē agonizare, pro aīa tua. Itē Dei mandata & opera sagaciter perscrutatur. ps. Mirabilia testimonia tua, iō scrutata est aīa mea. ¶ Itē cœli magnalia contemplatur. ps. Conuertere aīa mea in requiē tuā, quia dn̄s benefecit tibi. Requiē dico contemplationis. ¶ Itē circa vtilia occupatur. Prouer.16. Aīa laborantis laborat sibi.i. ad vtilitatē suā. ¶ Itē dico, q̃ aīa iusti solet cum patientia sustinere. ps. Sustinuit aīa mea in verbo eius. ¶ Itē solet cū p̃seuerantia adhęrere. ps. Adhęsit aīa mea postte. ¶ Itē solet cū tēperantia continere. Eccl.26. Non est digna ponderatio cōtinentis aīæ. ¶ Itē solet cū pœnitētia abstinere. Iob.6. Aīę esurienti, quæ amara sunt, dulcia esse videntur. ¶ Item per deuotionem debet liquescere. Cāt.5. Aīa mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. ¶ Itē per affectionē debet flāmescere.i. feruenter desiderare. ps. Quēadmodū desiderat Ceruus ad fontes aquarū, ita desiderat aīa mea ad te Deus. Sitiuit aīa mea ad Deum fontem viuum. ¶ Item per subiectionem debet se sternere.i. se humiliare. Iudicū 4. Humiliauerunt aīas suas, in ieiunijs suis. Et Iudith.8. Humiliemus Deo aīas nostras. ¶ Itē per tuitionem debet se custodire, & protegere. Deut.4. Custodi temetipsum & aīam tuā sollicite. Ista.n. suntilla, quę aīa nostrā debet facere, vel habere, vt sic possit corā Deo digna, & acceptabilis apparere. Quapropter ipsam debemus Deo cōmittere, & p̃ ipsa ipsius misericordiā exorare. Oret igit̃ vt

Liberetur,
Præeruetur,
Adiuuetur,
Consoletur.

Dico vt liberetur, dicens illud Psal. Educ de custodia aīam meā ad confitendum homini tuo. Et alibi. Dn̄e libera aīam meam à labijs iniqui, qm̄ sanctus sum. Item vt cōsoletur. ps. Lętifica aīam meā serui tui. &c. Sufficit igitur de aīa in bono significato. Iterum nota, q̃ de anima peccatrice pōt exponi illud ps. Humiliata est in puluere anima nostra, conglutinatus est in terra venter noster. In quibus uerbis ostendit, q̃ anima peccatrix incurrit tria mala contra tres proprietates, quæ sibi naturaliter insunt. Habet enim aīa naturaliter

Promotionis nobilitatem,
Affectionis sublimitatem,
Conditionis simplicitatem.

Sed verè, quando ipsa peccat mortaliter, tunc non adest nobilitas, sed flebilis calamitas cum status vilitate, quia humiliata est in puluere. Tunc non adest sublimitas, sed deprimens cupiditas, cū mentis grauitate, quia conglutinatus est in terra. Tunc non est simplicitas, sed corporis impuritas cum carnis volup tate

Ve re.

Venter inquit noster. Dico igiẽ,ꝙ aĩa peccatrix habet status vilitatem,& indignitatẽ, qđ oñditur cum dr̃. Humiliata est in puluere. Sicut res,quæ inferius humiliatur,necesse est,ꝙ à superioribus deprimatur,& sicut res,quæ in puluere dimittitur pro vili tenetur,& habetur,Sic vere aĩa peccatrix,quæ in statu infimo peccatorum, & puluere diuersorum vitiorũ tegitur,& vallatur,vilis merito reputatur,& à superioritate dignitatis,reputationis,& excellentiæ deprimitur, deponitur,& humiliatur. Ideò de anima peccatrice dicir̃ in ps̃. Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransiuit animam eius. Vbi ostenditur,quòd talis anima peccatrix

Turpiter est deiecta,quia humiliauerunt,
Fortiter est iniecta,quia in compedibus,
Ferociter est traiecta, quia ferrũ pertransiuit animam eius.

Sicut.n.videmus, ꝙ carbo inflammatus est pulcher,lucidus,& formosus,extinctus aũt est niger,immũdus, maculans, & deformis. Sic vere aĩa inflammata per gratiam & charitatẽ corã Deo & angelis est lucida,pulchra,gratiosa,digna, laudabilis,& formosa. Si autem extincta fuerit per peccatũ,tũc vilis & deformis efficitur, nigra pariter, & infecta. Sicut.n. carbo extinctus,maculatus,faciliter frangitur, stridorem emittit cum calcatur faciliter,sic vere peccator ita est niger, per infamẽ conuersationẽ, ꝙ ipse inficit & maculat quicqđ eum tangit per imitationem,quia sicut dr̃ Eccle. 13. Qui tetigerit picem,inquinabitur ab ea. Tales ẽt finaliter franguntur per impatientiam,faciliter accendũtur per luxuriam, & auaritiam,& si calcantur per correctionem, statim strident per impatientiam & detractionẽ. Ideò de talibus nigris,infectis,vilibus & infamibus dr̃ Thren.4. Denigrata est facies eorum super carbones. Humiliata est igitur in puluere. Et nota,ꝙ dicit in puluere. Nam sicut puluis vestimenta maculat, & deturpat. Sic vere peccatum animam maculat & corrumpit,& ipsam inficit,vilificat,& deformat. Ad quod facit exẽplum de lapide Alexandri. Dr̃.n.in quadam historia, ꝙ Alexandro fuit delatus quidam lapis pretiosus, qui positus in statera præponderauit omnibus põderibus, quæ possent ex aliã parte poni. Sed qñ lapis iste modico puluere velabatur, tunc modica palea sibi in pondere præponderabatur. Re vera charissimi, talis est anima. Ista.n.dum sine puluere, & sine peccato perseuerat,tanti est ponderis,valoris,reputationis, & nobilitatis,ꝙ nihil potest ei præponderari, nec ẽt æquiparari. vnde Eccle.26. Non est digna ponderatio animæ continentis. Sed pro certo si isto puluere fuerit maculata,tunc ita vilis efficitur,ꝙ nihil ponderare, seu valere corã Deo pœnitus reputatur. Esa.49. Ad contemptibilem animã. Habet igitur talis anima vilitatem & indignitatem. Oseæ.2. Quam vi-
G lis facta es nimis iterans vias tuas. ¶ Secũdò habet anima peccatrix grauitatem,& cupiditatem. Quia conglutinata est in terra bonis temporalibus & terrenis. Sicut.n.scintilla accensa superius ascendit, extincta aũt inferius ad terram descendit,sic vere aĩa igne charitatis & gratiæ succensa, sursum ad Deum eleuatur & ad bona æterna per contemplationem,& affectionem: si autem ista agnitione caruerit, & per peccatũ extincta fuerit,tunc per cupiditatem,& auaritiam, ima petit,& ad terram & terrena per immoderatum affectũ, & desiderium se deflectit,& tali terræ.i.terrenis se copulat,& cõmittit. Conglutinata est,inquit,in terra. Gen.33. Conglutinata est anima eius cum ea. Habet igitur grauitatem & cupidita-
H tem. ¶ Tertiò habet anima peccatrix voluptatem & carnalitatem,quod ostenditur cum dr̃, Venter noster. Nam per ventrem,in quo viget omnis appetitus,intelligitur appetitus & desideriũ voluptatis carnalitatis,quia sicut in ventre est stomachus,qui cibos recipit, sunt ibi renes, qui ignem luxuriæ nutriũt, sic in desiderio multorum est stomachus gulosæ voracitatis,& renes igneę carnalitatis,& fœditatis. Esa.vlt. Aĩa eorum in abominationibus suis delicata est. Tales possunt dicere illud Iob. 32. Venter meus quasi mustum absque spiraculo. Mustum.n.in vase, quod nõ habet spiraculum interius ita feruet,ꝙ totũ vas destruit,& dirumpit,sic venter talium ita feruet per malos appetitus, ꝙ seipsum per peccata dissipat,& subuertit. Tales sunt similes cuidam pisci,qui dr̃ Caracho,de quo dicit Aristo.ꝙ quasi totus est in ventre, habet.n. maximum ventrem respectu corporis sui reliqui. Et ideò, vt ait,multæ feces in eius vtero continentur. Sic verè charissimi,sunt aliqui,qui quasi videtur esse toti in ventre, per carnalitatis & luxuriæ voluptatem, venter.n.siue carnalis appetitus est maximus,qa venter impiorũ insaturabilis. Prouer. 13. Et iõ multæ feces.i.multa carnalia vitia & peccata in isto vẽtre.i.in malorũ appetitu & desiderio inueniunẽ. Eccle.40. In vẽtre eius ignis ardebit. Vbi oñdiẽ,ꝙ aĩa peccatrix habet

Luxuriæ fęditatem (In ventre)
Superbię pompositatem (Ignis)
Sęuitiæ crudelitatem (Ardebit)

quia.s.semp̃ nititur ascẽdere,& stridorem,& strepitum emittit. Sic igitur patet,ꝙ aĩa peccatrix habet carnalitatem,voluptatem, cupiditatem & grauitatem,infirmitatem & vilitatem Humiliata est igitur anima nostra in puluere, conglutinatus est in terra venter noster. Heu charissimi, pro Deo non sic.&c. Et nota adhuc si vis,ꝙ sicut dicitur Ezech.18. Anima, quæ peccauerit,ipsa morietur. Et nota,ꝙ quandoque anima moritur per

Gulæ submersionem,
Auaritiæ combustionem,
Iracundiæ occisionem,
Mendacij deceptionem,
Luxuriæ inquinationem,
Malitiæ fraudationem.

De submersione gulæ poterit dici illud.ps̃. Intrauerunt aquæ vsq; ad animã meã. De cõbustione auaritiæ dr̃ Eccl. 23. Aĩa calida quasi ignis ardẽs, nõ extinguetur donec aliquid glutiat. De occisione iræ dr̃ Iob.18. Cur perdis aĩam tuã in furore tuo? De mendacio dr̃ Sap.1. ꝙ os,quod mentitur,occidit aĩam. De luxuria dr̃ Prouerb.6.ꝙ mulier,viri preciosam aĩam rapit. Et illud. Qui aũt adulter est p̃p cordis inopiam perdet aĩam suam. De malitia vero dr̃ Sap. 16. Homo occidit per malitiam animam suam. ¶ Nota adhuc si vis, ꝙ in scriptura qñq; anima sumitur pro vita corporali,sicut Hier.40.vbi dicitur,ꝙ Hismael missus erat percutere animam Godolyæ. Et illud Ioan. 13. Animam meam pono pro te. Et Io.12. Qui amat animam suam, perdet eam. Sed de ista anima nihil ad p̃sens. Vide infra de Vita. De hoc etiam,quòd anima sumitur quandoque pro tribulatione, & pro animæ afflictione,sicut Iob.38. Viuit dominus, qui fecit nobis animam hanc,nihil ad præsens. sufficit

Animal.

Nota, ꝙ aĩal dr̃ quicquid viuit sensitiua vita. Et dicitur animal, quia animam habet, A
vel quia animatur. Dicamus igitur moraliter,ꝙ per aĩal potest intelligi omnis creatura rationalis siue bona fuerit,siue mala. Et sic dico,ꝙ in scriptura reperitur multiplex aĩal.s.

Mortale,
Vitale,
Carnale,
Lętale,
Aeternale,

Inuenitur,dico,animal mortale,& sic signat quẽlibet viatorẽ,q.s.dũ in hoc mundo peragrat,vitam aĩalem ducit,& aĩalibus passionibus subiacet, dum hic viuit. De quo.1.Cor.15. Prius qđ aĩale est,deinde quod spiritale est. Quia.s.homo nunc est animal mortale, tandem verò post resurrectionem erit animal spiritale.i.impassibile,& immortale. Vnde de animalibus hic mortalitati subiectis dr̃ Iohel. 1. Ingemuit animal, mugierunt greges. ¶ Item inuenitur animal vitale,quia omne aĩal viuit,alias nõ diceretur animal. Et sic animal signat hominem iustum,vita gratiæ viuidum, & sensibus discretionis munitum. De quo in ps̃. Aperis tu manum tuam, & imples oẽ aĩal benedictione. Sed de hoc videbitur infra latius. ¶ Itẽ inuenitnr animal carnale. Et sic animal signat peccatorem. Animal.n.de sui natura constat ex carne & sanguine. Sic peccator ex carnali immunditia,& fœditate. vnde de peccatoribus dicitur Ezech. 8. Ingressus vidi, & ecce similitudo reptilium animalium, abominatio,& vniuersa idola domus Israel. Sed de hoc etiã videtur infra latius. ¶ Item est animal lætale seu crudele. Et sic animal signat diabolum. Vnde de peccatoribus,& damnatis dicitur Sap.17. Transitu animalium & serpentum sibilatione commoti,tremebundi peribant. ¶ Item est animal æternale. Et sic signat beatos,q sunt animalia Dei patris. ps̃. Animalia tua habitabunt in ea,parasti in dulcedine tua pauperi Deus. His igitur præmissis dicendum est, ꝙ sicut duo sunt genera animalium,videlicet animalia domestica,& animalia fera; Sic loquendo moraliter,duo sunt genera animalium spiritualium.s.domestici.i. boni & iusti, & syluestres.i. peccatores & impij. Dicamus igitur,ꝙ per animalia quãdoque possunt intelligi viri iusti. Sicut.n.aĩalia habent motum, sensum,& actum,quia.s.mouentur,sentiunt,& operãtur. Sic vere iusti habent motum bonę voluntatis & affectionis, Sensum dulcis pietatis,& compassionis,quia.s.ipsi sentiunt miseriã alienã,actũ bonæ,& vtilis operationis. Et ideo de talibus aĩalibus põt dici illud Ezec.1.ꝙ aĩalia ibãt & reuertebantur

in si-

in similitudinem fulguris corruscantis.Ibant dico;ecce motus voluntatis;Reuertebantur,supple ad compassionẽ proximi,ecce virtus pietatis;In similitudinem fulguris, quod.s. est res mirabiliter actiua ; ecce actus virtutis & probitatis. Notabo ergo,quòd in scriptura inuenio animal

B Oculatum,
Eleuatum,
Subiugatum,
Dedicatum,
Conturbatum,
Affectione dotatum.

¶Tale.n.proculdubio debet esse vir iustus, qui.s.est oculatus, circunspiciendo discretè.Est eleuatus,contemplãdo supernaliter & altè.Est subiugatus Deo ipsi obediendo deuotè.Est dedicatus.s.Deo,sibi seruiendo iugiter & promptè. Est cõturbatus,deum & eius iudicia timendo,& recipiendo attentè . Est affectu dotatus,proximos diligẽdo apertè.Est igitur iustus animal oculatum per discretionẽ,similis.s.illi aĩali, quod dr̃ Lynx,quod.s.vltra parietẽ dr̃ videre. Siĩs etiã illis AEthiopibus,quos Solinus quaternos oculos habere dicit, quia.s. iustus vltra parietem corporis & rerum temporalium considerat,& variè circunspectionis oculos secum portat,figuratus Apoca.4.vbi dicitur,ꝙ ista quatuor animalia erãt plena oculis ante & retro,hoc est dictu,ꝙ iusti debent esse circunspecti & oculati quantum ad p̃sentia,& absentia, & quã tum ad p̃terita,& futura . Item iustus est aĩal eleuatum ꝑ cõtemplationem,& sic potest cõparari illi animali,ꝙ dr̃ Gryphes,quod alas aquilæ dicitur habere,& sursum in aere volare,& Smaragdos lapides prætiosos in montibus hyperboreis diligenter seruare,vt ponũt Isid.& Pli.Sic iustus debet esse aĩal volatile , quia.s.alis altæ considerationis debet per contemplationem volare, & se sursum mentaliter eleuare. Ezech.1.Cumq; eleuarentur aĩalia , eleuabantur pariter & rotæ,hoc est dictu,ꝙ aĩalia.i.viri perfecti eleuantur per contemplationẽ,& rotæ.i.simplices vel actiui eleuant̃ eorũ exẽplo ꝑ terrenorũ contemptũ,& detestationẽ . Item iustus est aĩal subiugatũ.s.Deo,& p̃lato,& potissimè bonus subditus, similis Bobus & Asinis,q̃ sunt aĩalia viribus humanis subiecta & ad vtilitatem hominũ ordinata.Sic simplices figurati sunt in asina Balaam,quam(vt patet Numeri.22.) dominus suus contra rõnẽ vrgebat, & q̃,quamuis esset aĩal brutum, Angelum tamen melius q̃ ipse Bala.i.qui erat aĩal rõnale, videbat,q̃ ad ipsum,dñm.s.suum cum ab eo vrgeretur,arguẽdo dicebat.Nonne inquiebat aĩal tuum ego sum, quare me percutis,ecce iã tertio?Sic verè Balaam Hariolus.i.mali superiores non cessant asinas,& aĩalia sibi subiecta.i.ipsos subditos suos percutere & grauare , quamuis in veritate ipsi in simplicitate sua Angelum.i.Deum melius videant,quam sui domini,qui sunt rõnabiles,& discreti.Ipsi.n.dicere possunt illis.Nonne aĩal tuum ergo sum &c.Vñ de tali subdito aĩali potest dici illud,Ezech.10.Ipsum est aĩal , quod vidi subter. Item dico,ꝙ iustus est aĩal dedicatum . Aliqua.n.aĩalia fuerunt antiquitus dijs gẽtium dedicata.s.Lupus Marti,s.Pauo Iunoni,AEquuus Soli.Sic verè iusti & maximè religiosi,& clerici sunt Deo dedicati & ipsius seruitio mancipati,figurati in animalibus mundis, quæ diuinis sacrificijs erant apta. Leuit.1.Et si vis compara tales Boui,Arieti,Oui, & Agno, & hædo,Boui ꝑꝑ maturam prudentiam,Arieti ꝑꝑ constantiam,Oui ꝑꝑ lac.i.propter clementiã,Agno ꝑꝑ innocentiã, Hædo lasciuo ꝑꝑ lætitiam & diuinæ laudis harmoniam.Vñ de ecclesiasticis Deum laudantibus potest dici illud.Apo.6. Audiui tanquam vocem in medio quatuor animalium . Itẽ iustus est aĩal conturbatum.s.diuino timore , & obedientia superioris,similis Camelo,& Pardo , quod est animal timorosum,& tñ pulchris maculis pictuaratum,sic.n.iusti sunt timorosi,& ꝑ virtutum colores sunt decori.Gen.9.Sit terror super aĩalia tua.Item iustus est animal affectuosum & pium quia sicut naturale est omni animali suum simile diligere,& catulos suos defendere & nutrire , sic iusti se inuicẽ diligũt, & pie alios nutriunt,& alunt,Eccl.13. Oẽ aĩal diligit sibi simile.Itẽ iustus est aĩal mundũ , & vtilitati aliorũ cõgruum. Leui.11.Hæc sunt aĩalia,quæ comedere debetis.Et nota , ꝙ in arca Noe munda animalia fuerunt plura, quã immunda, quia.s.de mundis septena,de immũdis vero tantũmodo fuerunt ibi bina.Sic vere in arca Ecclesiæ plures debẽt esse boni q̃ mali , & plures mundi & sancti , q̃ impij vel immundi. ps.Animalia tua habitabunt in ea. Cuius tñ contrarium est hodie,vñ iam põt dici illud Sap.19.Pro natione animalium producit terra muscas. Et Hiere.12. Consumptum est aĩal, & volucre . Cuius tñ deberet esse contrarium , iuxta illud Exo.9.De animalibus filiorum Israel nihil perijt . Patet igit̃ qũo per animalia possunt intelligi viri iusti.Sed adhuc dico ꝙ nomine animalium possunt intelligi viri peccatores & impij.Et sic dico,ꝙ inuenio animalia

Bruta,
Muta,
Immunda,
Furibunda.

¶Sic vere dico,ꝙ peccatores sunt bruta ꝑ ignorãtiam.Iude.2.Hi aũt quicunq; quidem ignorant blasphemãt,& quicũque naturaliter tanquã bruta animalia norũt in his corrumpunt̃. Item sunt mutui ꝑ diuinæ laudis carentiã.Sap.11.immisisti eis multitudinem multorum animalium in vindictam.Item sunt immundi ꝑ luxuriã . Iõ bene dr̃ Leui.7.Sanguinem oĩs animalis non sumetis in cibũ.i. luxuriã immundorũ nõ sumetis in exẽplũ.Itẽ sunt furibundi ꝑ iracundiã.Vñ de simplicibus dr̃ Abacuc.2. Vastitas animalium deterrebit eos(sufficit) cõpara primos equo,qđ est aĩal brutũ , secundos Crocodillo lingua carenti , qđ est aĩal mutum,tertios Porco,qđ est aĩal immundum, quartos Leoni vel Tigridi,qđ est aĩal sæuum,&c.Vide infra de bestijs.Et vide infra de sanctis animalibus cum quatuor faciebus. C

Animus.

Nota,ꝙ animus accipitur pro

Corde,
Mente,
Anima,
Cogitatione,
Et pro interiori voluntate.

¶Nota igit̃, ꝙ inuenio animũ bonorem , & aium malorum . Et iõ primo de bono animo aliq̃d disseramus , & dicamus,ꝙ sicut camera interior mũdius tenetur,tutius custoditur,honestius ꝑparatur , Sic animus , & mens nostra,vbi.s.thesaurus diuinæ gr̃æ debet esse repositus , debet mundè teneri per innocentiæ puritatẽ , tutè seruari per diligentiæ sedulitatem,honestè ornari ꝑ virtutum multiplicitatem.Et nota,ꝙ sicut dicit Seneca.epist.41.animus prout à nobis tractatus est,ita nos ipse tractat.Philosophi.n.antiq̃ attendẽtes animũ virtutem intellectiuã,& cognitiuã habere,ipsum Deum esse,& diuinam virtutem habere crediderunt.Et iõ ipsum virtutibus ornauerunt . Sicut vr̃ supponere Cato dicens.Si Deus est animus,nobis vt carmina dicũt, Hic tibi p̃cipuè sit pura mente colendus.Seneca.n.episto.31 istius opinionis fuisse videt̃, ꝙ.s.animus humanus sit Deus dicens.Animus,inquit,si rectus, bonus , & magnus est quid aliud hunc voces,q̃ Deum in humano corpore habitãtem? Idem supponit epistola. 41. circa principium , & episto.82. dicit,Quem,inquit,deorum sponsorem accepisti?eum , qui neminem fallit,animum boni,ac recti amatorem. Et breuiter quia in aĩo humano est illa vis rectitudinis, quæ syndere sis nominatur,q̃ contrariatur naturaliter omni malo , ideò quãdam vim diuinam esse animũ putauerunt , à quo hmõi rectitudinẽ emanare viderunt.Vt aũt istã opinionẽ ad veritatẽ aliqualiter reducãmus,põt cõmodè sustineri, ꝙ rectus & bene ordinatus & morigeratus aĩus Deus dr̃ , pro eo , ꝙ ad nullum malũ inclinatur,nulla fortuna vincitur,temporalia contemnendo supergreditur,cœlestia meditat̃ , & quasi Deus mortalia contemplat̃,& dijs immortalibus.i.Angelis conformatur.Gen.3.Eritis sicut dij scientes bonũ & malũ. Iõ bonũ & rectum aĩum describẽs Seneca epist.66. dicit sic. Aĩus,inquit,intuens vera,peritus fugiendorũ , non ex opinione,sed ex natura precia rebus imponens,toti se inserens mundo,& in oẽs eius actus contemplationẽ suã mittens cogitationibus intentus, in aduersis inuictus , neutri fortunæ submissus,super oĩa,q̃ hic accidunt , eminens , imperturbatus,intrepidus,infractus,quem fortuita nec deprimant,nec attollãt. Talis(inquit)aĩus virtus est.Et vt breuius cõcludã, vt ipse Sene.in episto. 65.inquit Talis est sapientis animus, qualis mundus super lunam.Mundus enim super lunam habet multas proprietates notabiles scilicet.

Claritatem sine caligine,
Serenitatem sine nube,
Trãquillitatem sine turbine,
Perpetuitatẽ sine corruptione,
Cęli ꝑpinquitatẽ sine elõgatione,
Sit⁹ sublimitatẽ sine depressione.

Sic vere bonus & sanctus animus habet claritatẽ ꝑspicuitatis & sapiẽtiæ.Vmbra.n.terræ.i. amor terrenorum nõn ascendit ad interstitiũ animi sapiẽtis, vt ibi noctem ignorantiæ possit causare,& lumen sapientiæ perturbare,vnde Salomõ dicebat Eccle.2. Proposui à vino abstinere carnem meam, vt transferrem animum meum ad sapientiæ B

sapientiæ lucē. Vn̄de de sapienti animo loquitur Senec. epist. 78. Si animus, inquit, tibi in vsu esse solet, suadebis, docebis, audies, qres, recordaberis, dices. Quod est contra multos, qui. s. non videntur habere in aio sapientiæ claritatem, quia .s. vmbra terreni amoris ipsorum animos taliter obtenebrauit, ꝙ nullum bonum volunt audire, nihil vtile sciunt dicere, nihil arduum volunt qrere, in Dei operibus nolunt meditari, Dei beneficiorū nolunt recordari. Vn̄ pro certo iste animus non est supra lunam. i. supra rerum mutabilitatem positus, sed infra potius cōstitutus, & iō tenebris inuolutus. Iudith. 14. Turbati sunt animi eorū valde. ¶ Item debet bonus animus habere serenitatem & tranquillitatem immoderantiæ. Sicut. n. supra lunam non est turbo, ventus, vel alicuius varietatis motus, sic in bono aio non debet esse aliquis motus malus. s. motus tristitiæ, quia mœrore animi deijcit spiritus. Nec motus iracundiæ. Prouer. 16. Qui dominat animo suo, melior est expugnatore vrbium. Item debet habere durationem ꝑseuerantiæ. Res. n. quæ supra lunā sunt, sunt incorruptibiles & æternæ. Sic animi bonorum perseuerantiam sunt durabiles, & per fortitudinem immortales. Sicut .n. illa non subsunt elemētaribus passionibꝰ sic nec animi bonorum subsunt vitiorū alterationibus. Iō constanti viro dr̄ Thobiæ. 5. Forti animo esto in proximo est; vt à Deo cureris. Vn̄ Seneca dicit epist. 65. Quem in mundo Deus locum obtinet, hunc in corpore animus. Seruiant deteriora melioribus, & fortissimus stet aduersus fortuita. Item debet habere sublimitatem eminentiæ. Debet. n. animus sursum esse ad Deum erectus, & ad affectanda & contēplanda cœlestia sublimatus. & ab inferioribus segregatus. Vn̄ Seneca. Validiorem, inquit, animum excelsiorem, & ampliorē facit virtus. Nam cætera cupiditates irritant, animū deprimunt, & cum videntur attollere, inflant. quia re uera animus mundanorū quos terrena faciunt cupidos & Auaros, nunquā est nobilis & excelsus, sed supbus potius & inflatus. Nec se excuset aliquis dicendo. s. se non sufficere ad animum suum ad contēptum terrestrium & meditationem cœlestium erigendum, quia non est aliquis quantumcunq; rusticus vel pauper vel ignarus, quin virtuosum animum possit habere & mentem suā de inferioribus ad superiora leuare. Vn̄ Sen. epist. 66. Potest, inquit, ex casa. i. ex paupere domo vir magnus exire, & ex deformi, humiliq; corpusculo formosus animus atq; magnus. Et quosdam ita fortuna generare vr̄, vt approbet posse virtutē in oī loco nasci. Et in epistola. 31. Aīus, inquit, tā in quiritē Romanū, q̄ in libertinū, q̄ in seruū pōt cadere. Quid est eques, aut libertinus, aut seruus? nomina ex ambitione aut iniuria nata, subsilire in cœlū ex angulo licet. Sic igiť patet quid est ꝓpriè bonus aīus, & qualē debet habere aīum hō iustus. Si vis, adhuc nota, ꝙ boni habent animum

Pronum seu voluntarium ad obediendum,	¶ Sit igitur
C Vnum ad consentiendum,	in aio pro-
AEquum ad iudicandum,	nitas obe-
Firmum ad tolerandum,	diētiæ. Exo.
Lætum ad spiritum exultandum,	35. Oīs vo-
Amarum ad pœnitendum,	luntarius &
Circunspectum ad cognoscendum,	prono ani-
Fortem ad operandum,	mo offerat
Tristem ad meditandum,	domino. Et
Audacem ad repugnandum,	1. Parali. 28.
Purgatum ad munde viuendum,	Tu autē sa-
Præparatum ad Deo complacendum.	lomon ser-

ui ei corde perfecto & aio voluntario, Item sit ibi vnitas cōcordiæ & amicitiæ, sicut de illis, qui contra Holofernem. i. cōtra diabolum superbum rebellauerūt, dr̄ Iudith, 1. ꝙ oēs vno animo contradixerunt. ei Item sit ibi æquitas ōis iustitiæ ad iudicandum. Iudith. 7. AEquo animo estote fratres. Itē sit ibi firmitas perseuerantiæ & obedientiæ. Thob. 5. Forti animo esto, in quo proximo est vt à Deo cureris. Item sit ibi hilaritas gaudij, & spiritalis lętitię, quia sicut dr̄ Prouer. 17. Animus gaudens ætatem floridā facit, spiritus vero tristis desiccat ossa. Item sit ibi amaritudo contritionis, & pœnitētiæ. 1. Reg. 1. Cū esset Anna amaro animo, orauit dominum flens largiter. Et de dauid, qui signat Christum, dicitur 1. Reg. 22. ꝙ omnes, qui erāt oppressi ære alieno, & amaro animo, cōuenerunt ad eum, & factus est eorū princeps. Itē sit ibi lympitudo circunspectionis, & sapiētiæ. Eccl. 7. Lustraui vniuersa in aio meo, vt scirē cōsiderare & q̄rere sapiētiā. Itē sit ibi fortitudo bonæ operationis & efficaciæ. vn̄ Seneca epist. 76. Validum animū facit virtus. Itē sit ibi mæstitudo timoris, meditationis, & spiritalis tristitiæ. Sicut de Hester legitur Hester. 15. ꝙ roseo colore vultu perfusa, & gratis, & nitentibus oculis celabat animū tristem. Item sit ibi magnitudo vigoris & audaciæ, sicut de illo audaci iuuene dr̄. 2. Macha. 7. ꝙ mirabantur omnes adolescentis animum quo. s. pœnas contemnebat, & Antiocho contradicebat. Et de matre eius dr̄ ibidem, ꝙ fœmineæ cogitationi masculinū animū inserebat. Itē sit ibi sanctitudo nitoris & munditiæ. Iacobi. 4. Purificate corda duplices aio. Item sit ibi pulchritudo decoris, & honestæ apparentiæ. Prouer. 16. Hominis est pręparare animū. Et hæc sufficiāt de aio virtuoso. De aio vero malo, & vitioso possumus notare, ꝙ mali dn̄r habere aīum

Effrenatum,	¶ De animo effrenato, crudeli, & irato D
Eneruatum,	dicitur. 2. Macha. 9. ꝙ Antiochus ignē
Desolatum.	spirans aio in Iudæos, iussit accelerari

currum. De aio molli & eneruato. dr̄ Eccl. 7. Noli esse pusillanimus in aio tuo. De aio vero tristi & desolato dr̄ Proue. 15. ꝙ in mærore animi deijcitur spūs. Sufficit, vide infra de corde, & voluntate, de mente, quia hic non dilataui me per exempla, & figuras gratia, & causa breuitatis. &c.

Anna.

Nota, ꝙ tā in scriptura, q̄ extra sit cōiter mētio A de quinq; mulieribus dictis Anna inuenitur. n.

Anna mater Samuelis,	¶ Igitur per annam, quæ in-
Anna filia Phanuelis,	terpretatur gratia rn̄dēs vel
Anna vxor Raguelis,	donans, vel donatio, potest
Anna coniunx Thobiæ,	intelligi gratia diuina, quæ
Anna mater Mariæ.	. s. dr̄ rn̄dens, donans, vel do-

natio, quia gr̄a gloriæ corresspondet, à Deo solo dať, & oīa bona dona. Iaco. 1. Oē datū optimū, & oē donū perfectū de sursum est. Et re uera istud nomē. s. Anna. i. diuina gr̄a videť cōpetere q̄nq; generibus personarum, quia re uera ista est

Mater obedientium,	¶ Dico igitur, & di-
Filia Deum contemplantium,	uina gratia concer-
Vxor Deum in pauperibus pascen-	nit obedientes. Et
tium, & nutrientium,	sic ista est Anna ma
Coniunx discretorū & considerantiū,	ter Samuelis, qui
Genitrix amarorū & pœnitentium.	interpretatur exau-

diens Deum, quia re uera gratia diuina illis propriè mater est, qui Deū, & Dei mandata obediendo exaudiunt prōpto corde 1. Reg. 1. Concepit Anna, & peperit filium, vocauitq; nomen eius Samuel. ¶ Itē gratia ꝑtinet ad Deū contemplantes. Et ista est Anna filia Phanuelis, qui interpretatur contēplans Deum. Et ista est, q̄ Iesum recepit in vlnis. Luc. 1. vn̄ de ista dr̄ ibi, ꝙ erat Anna prophetissa filia Phanuel, q̄ nō discedebat de tēplo seruiens Deo die, ac nocte. Quia re uera anna. i. diuina gr̄a prophetissa dr̄, quia facit meditari futura. Et dr̄ filia Phanuelis, quia facit contēplari æterna. Et dr̄ ꝓcessisse in diebus suis, quia facit hominē ꝑseuerare. Et dr̄ à tēplo non discedere, quia facit Deo seruire, & Deum orare. ¶ Itē gr̄a concernit cōpatiētes. Et ista est anna vxor Raguelis, qui interpretatur pascens Deum, quia. s. gratia illorū est vxor, & socia, qui Deū in persona pauperum pascunt. Thob. 7. Vocauit Raguel Annā vxorē suam, ac si diceret, ꝙ vir, & pius, & compatiens nutritor pauperum tute pōt diuinam grām inuocare. ¶ Itē gratia concernit discretos viros, & oīa considerantes, quia. s. discretio & consideratio non possunt haberi sine Anna. i. sine gr̄a diuina mediante. Et ista est Anna vxor Thobiæ, quia Thobias interpretatur cōuertens, significans illos, qui Dei gr̄a mediante & cooperante ad cōsiderationem vniuersorum ꝑ discretam sapientiam se cōuertunt. Thob. 1. Accepit Thobias Annam vxorem de Tribu sua. ¶ Item gratia ꝑtinet ad amaros corde & pœnitentes, q̄a. s. sine Anna. i. sine gratia Dei amaritudo contritionis & pœnitentiæ non habetur, & ista est Anna mater mariæ, quia Maria interpretatur mare amarum, significans pœnitētes, quorum est gratia Dei mater. Et de hac Anna pōt accipi illud, quod de prima Anna dictum est. 1. Regū. 1. Cum esset Anna amaro animo, orauit dominū flens largiter. ¶ Vel si per Annam vis accipere aliquam sanctam virginē, vel personā, vel etiam animam, dic, ꝙ ista debet esse Mater obedientiæ, & subiectionis quo ad Samuelem, Filia diuinæ sapientiæ, & contemplationis, quo ad Phanuelem, Vxor clementiæ & piæ

pauperum

pauperum nutritionis quo ad Raguelem, Coniunx prudẽtię & considerationis quo ad Thobiam, Genitrix pęnitentię & contritionis quo ad Mariã. Allega ad singula sicut supra.

Annus. Nota, ꝙ annus est spacium temporis continentis duodecim menses, & solis per 12. signa peragrationes. Et breuiter cum annus denotet mihi durationẽ & tempus, possum notare, quòd in scriptura annus potest significare tempora vniuersa, siue bona fuerint siue mala. Nota igitur ꝙ in scriptura reperitur annus,

Laboris & afflictionis,	Annus laboris signat statũ vitæ p̃sentis, qui est primus & principiũ aliorum, iuxta illud Exod. 12. Hic annus prim⁹ erit in mẽsibus anni.
Doloris & contritionis,	
Valoris & perfectionis,	
Timoris & punctionis,	
Mæroris & turbationis,	
Fętoris & corruptionis,	
Horroris & damnationis,	
Dulcoris & saluationis.	

Et iste annus ad literam currit per quatuor tempora. s.

Ver,	quantum ad elementa. Vel per quatuor ætates. s. pueritiam, iuuentutem, senectutem, & senium, quantum ad corpora. Vn de de tempore huius vitæ dr̃ in psa.
Aestatem,	
Autumnum,	
Et hyemem,	

Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta annis. Si autem in potentatibus, octuaginta anni: & amplius eorũ labor & dolor. Et istud tempus proprie figuratur in sex annis laboris humani, de quibus dr̃ Leui. 25. Sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuam, septimo verò anno cessabis serere & metere, quasi dicat. In senario annorum vitæ p̃sentis laborabis, in septenario vero futuræ quietis á labore cessabis. vnde de breuitate istius vitæ dr̃ Iob. 16. Ecce breues anni transeunt, & semitam, per quam non reuertar, ambulo. Nota, ꝙ annus constat ex duodecim mensibus & duodecim constat ex quatuor & tribus & quinque. Quia. s. annus p̃sentis vitæ constat ex quatuor elementis, quo ad corpus, ex tribus potentijs, quo ad animam, ex quinque sensibus, quo ad compositum vtriusq;. vnde de muliere. i. de natura humana
B dr̃ Matt 9. ꝙ sanguinis fluxũ patiebat̃ 12. annis. ¶ Annus doloris signat statum pœnitentium. Et iste status pniũm figuratus est in 40. annis, in quibus manserunt filij Israel in deserto. vnde Io. 2. dr̃, ꝙ 46. annis ædificatum est templum, q. a. s. templum mentis per pniam construitur, qñ 40. annis pœnitentię & sex annis opus misericordiæ fabricatur, vnde Actuũ. 7. dr̃ de Moyse, ꝙ ipse erat potens in operibus, & in verbis, cum impleretur ei 40. annorum tp̃s. Et de hoc etiam Neemiæ. 9. dr̃ Per 40. annos pauisti eos, &c. Annus valoris signat statum virtutis & gratiæ. Et iste status põt proprie comparari anno vni, annis duobus, annis tribus, annis quatuor, annis quinq;, annis sex, annis septem. Anno dico vni, quia iste status continet concorditer pacis, & concordiæ vnitatem, charitatis, & amicitiæ binitatem, sanctæ fidei trinitatem, Cardinaliũ virtutum quaternitatem, cohibitionis sensuum quinitatem, operum mīæ sextitatem, Sacramentorum, Ecclesiæ septitatem.
C ¶ Dico igitur, ꝙ in statu virtuoso est vnus annus. i. vnitas pacis & concordiæ. Esa. 21. Adhuc in vno anno quasi in anno mercenarij & auferetur oĩs gloria cedar, & reliquiæ sagittariorum. q. d. In vnitate pacis auferuntur sagittæ omnis cõtrouersiæ, & diuersitatis. Quòd ibi sint duo anni duplicis charitatis & amicitiæ, patet Hier. 28. vbi dr̃. Constringam iugum Nabuchodonosor regis Babylonis post duos annos dierum .i. confringam diaboli iugum post duplicis charitatis cõplementum. Item ꝙ ibi sint tres anni fidei trinitatis, patet. 3. Regũ. 10. vbi dr̃, ꝙ classis Salomonis semel per tres annos ibat in Tharsis, & inde apportabat aurum. Aurũ. n. sapientiæ & gratiæ acquirit, qñ in anno perfectionis trinitatis, fides credi
D tur, & implet̃, &c. dic sicut de alijs. ¶ De anno igitur. i. de statu virtutis & gratiæ põt dici illud, quod de præceptis Dei dr̃ Proue. 3. Longitudinem dierum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi. Iste aũt annus figuratur in anno septimo, vbi fiebat relaxatio seruorum, & remissio tributorum, quia. s. in septenario virtutum seruitus culpæ remittitur, & tributum somnis nequitiæ relaxatur. Exod. 21. Sex annis seruiet tibi, septimo egredietur liber. Annus timoris & punitionis signat mortem, & diem iudicij, & executionem Dei sententiæ. De morte. n. dr̃ in ps Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitib. De iudicio verò dr̃ Esa. 63. Dies vltionis in corde meo, annus retributionis meæ viuit. Annus fętoris, erroris vel corruptionis, signat statum peccati & nequitiæ. p̃s. Quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt. Et alibi. Defecerũt in vanitate dies eorum, & anni eorum cum festinatione. Annus horroris signat statum damnationis æternæ pœnalitatis & miseriæ. De quo Apoc. 20. dr̃, ꝙ serpens antiquus diabolus apprehensus, positus est in carcerẽ, & ligatus per annos mille. Annus splẽdoris seu dulcoris signat sta: ũ æternę saluationis, & lætitiæ. De quo in p̃s. Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mẽte habui. Et alibi. Benedices coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui replebuntur vbertate. Et ista figurat̃ in anno iubileo, vbi fiebat plena remissio, & requietio, & hæreditatis restitutio. Sic in anno gloriæ oĩs reatus remittitur, & hæreditas Paradisi restituitur, & requies perpetua possidet̃. Eccl. 26. Annos vitæ in pace impleuit. &c. Vide infra de duodecim mensibus titulo de Mense, vel de duodecim.

Annunciare. Idem est quod intimare, narrare, p̃dicare, reuelare, declarare. Et est duplex annunciatio, prout ad præsens occurrit. s. confessionis, & prædicationis, Confessionis, de qua in psal. Iniquitatẽ meam annunciabo, & cogitabo pro peccato meo. Item prędicationis. De hac Ecclesi. 10. Qui habet pennas, annũciet sententiam. Item est annunciatio angelicæ consolationis. Luc. 2. Annuncio vobis gaudium magnum, quia natus est vobis hodie saluator mundi. Quia ergo annuncio magis supponit p̃ prædicatione, ideo exponam⁹ illud Esa. 58. Clama, ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam, annuncia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. In quibus verbis, ostenditur, ꝙ quilibet prædicator debet habere, Sedulitatis prosecutionẽ (Clama ne cesses) auctoritatis prolocutionem. (Quasi tuba exalta vocem tuam) Asperitatis reprehensionẽ (Annuncia populo meo. &c.) ¶ Habeat igitur diligentiæ sedulitatem (Ne cesses inquit.) Nam sicut videmus, ꝙ corpora cœlestia nunquam cessant à motu, & cursu, sicut patet de Sole, & Luna, & de stellis, imo continuè, incessanter, & ppetuo circumeunt, & mouentur, vt sic per ea obscura illuminẽtur, viuentia vegetentur, & tota rerum machina in suo ordine cõseruetur. Sic verè charissimi, prædicatores spirituales, & cœlestes, & ẽt alij sancti viri non cessant. circumire, & currere per bonorum operum sedulitatem, & per iniuncti sibi officij executiuã agilitatem, sicut patuit de Paulo, & primis Ecclesiæ prędicatoribus & fundatoribus, qui continuè quãdiu vixerunt laborauerũt, circuierunt, prædicauerunt, ita ꝙ suis doctrinis, influentijs, & exemplis mundum illuminauerunt, vegetauerunt, & spũaliter nutrierunt. Non cesses ergo similis formicę, quæ non cessat in æstate discurrere, & cũ magnis laboribus grana ad cauernam suam trahere, vt inde possit vitam in hyeme supportare. Sic verè prædicatores nõ debent cessare discurrere prædicando, vt grana. i. animas possint ad cauernã trahere Paradisi, & vt inde possint tanta merita acquirere, ꝙ in hyeme. i. in statu post mortem vitam valeant gloriæ reportare. Clama ergo, ne cesses. 1. Regũ. 7. Ne cesses pro nobis clamare ad dñm. Incessanter. n. debem⁹ clamare ad dñm. s. ad Deum per orationem, ad proximum per prædicationem, ad nosmetipsos per cõfessionem. Et hoc est cõtra multos, qui re vera officium prædicationis vel laborẽ bonæ operationis non continuant nec frequẽtant, sed potius ipsum discontinuãt, & in ipso deficiũt, atq; cessant. Vñ rectè vr, qđ multis accidit sicut fluuio quiá suo incessabili cursu aliquoties retardat̃. Dicit. n. Isid. ꝙ est quidam lapis preciosus, dictus Achates, qui si ad fluuium applicatur, facit eũ desistere, & cessare ab ordine, cursu, & fluxu, facitq; arrestare, & quasi per violentiã retroire. Et ideò, vt ait, magi isto lapide solent vti. Re vera charissimi, talis lapis vr̃ esse amor huius mundi, & appetitus vanæ laudis, vitium negligentiæ, & prosperitas mundana. Nam quamuis aliquis sit fluuius currẽs & non cessans. i. p̃sona diligens, sedula, sollicita, & bonis laboribus, cursibus, motibus, p̃dicationibus, & annunciationibus, & operibus dedita, & maximè in speciali prædicationis officio deputata, si tñ iste lapis Achates. i. amor mundi, vana gloria, & vitium negligentiæ ei adiungit̃, statim per inconstantiã & per imperseuerantiam á cursu & motu suo desistere comprobatur, & p̃ vitia & peccata á cursu & profectu bonorum operũ retrouertit̃, quod maximè patet de multis modernis prędicatoribus, qui nõ prædicant, nisi vt possint habere gloriam

riam & proſperitatem,quod patet,quia non curant de pau-
peribus,ſed de diuitibus,non apparent in aduerſis,ſed in ,p-
ſperis,non frequentant,populum pauperem,ſed magis diui-
tē,atq; pinguem.Et qñq; ad proſperitatē & prælationem ve
niunt ab iſtis laboribus retrocedunt,figurati in Iordane Io-
ſuæ 4.Qui,cum recto inceſſanter itinere ad Mare fluere con
ſueuiſſet,ipſe tñ econuerſo ſtetit,& etiam retroceſsit,& prin
cipē Ioſue cum ſuo populo tranſire permiſit. Sic vere multi
ſunt,qui quamuis continuè habeant inceſſanter ire,fluere,&
per bona opera currere verſus mare.i.ad fluentiam Paradiſi,
& circa iniunctum ſibi officiū laborare,ipſi tñ econtrario re-
trocedunt per vitia & pctā,& potiſsime per obſtinationem,
& ad contraria negocia ſe cōuertunt.vnde in ps.Mare vidit,
& fugit,Iordanis conuerſus eſt retrorſum.Nā tales,q debe-
rent eſſe mare per amaritudinē & contritionē, qui deberent
eſſe Iordanis,qui interpretat̃ riuus iudicij.i.ſeipſos iudicātes
per diſcretionem,& alios irrigantes per compaſsionem & p
dicationem,ſtant hodie & ſiſtunt,& ceſſant à fluxu bonorū
operum per defectum & diſcontinuationem,& ēt conuertū
tur retrorſum per obſtinationem,& deſperationē,& per prin
cipum ſæcularium applauſum & adulationem, & per ſuorū
criminum diſsimulationem.Non ſic chariſsimi non, nō ſiſta
mus,ſed curramus,non ceſſemus,ſed laboremus,nō curſum
noſtrum diſcontinuemus,ſed ipſum inceſſanter & iugiter
frequentemus.Non ceſſes ergo, ſed clama, quia.ſ.inceſſan-
ter per orationem,confeſsionem,gratiarum actionem, & p-
dicationem,& proximorum informationem,debemus voci
ferare,& clamare.ps.Annunciate de die in diē ſalutare eius
.i.continuè & inceſſanter.Et Hie.26. Annūcians feſtinus ve
niet.Similes ēt Seraphin Eſa.6.qui non ceſſant quotidie cla-
C mare ſine fine dicētes,Sanctus,Sanct⁹.Clama ne ceſſes. ¶Se
cundò debemus habere eloquentiæ auctoritatē. Quaſi tuba
(inqt)exalta vocē tuā.Quia.ſ.platus,iudex,pdicator, & an-
nunciator dēt habere vocē autenticam,& tubalem.Nam ſi-
cut tuba ſollicitat in plijs,lætificat in conuiuijs, triſtificat in
ſupplicijs,& conuocat in diuinis officijs.Sic vere tuba prędi
cationis excitat auditores,ad præliandū contra tentationes,
inuitat ad Paradiſi conſolationes,deterret p cōminationes,
lætificat per promiſsiones,conuocat ad Dei officia,cōdēnat
.i.condēnandos iudicat.ſ.pctōres ad inferni ſupplicia. Quia
ſicut videmus,ꝙ tuba eſt ſtricta à parte tenentis,& lata à par
te aliorum,tuba ēt non dēt eſſe plena,ſed vacua, aliàs nunq̃
ſonaret:Sic verè illi,qui tubam prædicationis tenet & por-
tat,dēt à parte ſua habere ſtrictiorē partem, & alijs tradere
largiorem,quia primo.ſ.ipſe dēt facere,poſt docere.Plenitu
dinē ēt mundanæ proſperitatis nō dēt habere,ſed magis va-
cuitatē voluntariæ paupertatis.Et ſic tuba ſua per optimè re
ſonabit.Quaſi tuba ergo exalta vocem tuam.Oſeæ.8.In gut-
ture tuo ſit tuba quaſi aquila ſuper domum dñi.Quaſi aquila
inquit.Sicut.n.Aquila hēt vocem roborantem, ſonoram,&
clamoroſam,intm̃,ꝙ aues prædales ipſam audientes, ita de-
terrentur,ꝙ illa die non audent ſecure irruere, nec ſibi præ-
dam acquirere,vt dicit Pli.Sic verè prædicator chariſsimi,q
re vera dēt Aquilę comparari,& pp viſum claræ diſcretiōis,
pp volatum altæ contemplationis,dēt habere vocem auten
ticam,comminatoriam, & clamoroſam, ita ꝙ aues prędales
.i.mundi principes,vſurarij,& raptores ita debēt eū timere,
ꝙ audita eius voce,monitione,doctrina & correctione, ab ir
ruitione crudelitatis, & rapacitatis dñt totaliter abſtinere.
Tales ſunt figurati Apoc.8.vbi dr̃.Vidi & audiui vocē vnius
aquilæ volantis,per medium cœlum clamātis,veh,veh, veh
habitantib.ſup terrā,vbi oſtendit,ꝙ tales debent habere,cō
templationis celſitudinem,volantis intellectionis lympitudi
nem,aquilæ iuriſdictionis rectitudinem, quia dñt volare per
medium cœlum,prædicationis certitudinem,quia.ſ.debent
dicere & clamare maledictiones, quæ pctōribus ſunt finali-
ter infligendæ,dicendo veh, veh, veh habitantibus in terra.
veh.ſ.in mortis ſupplicio,veh in tremendo iudicio, veh inſu
per in inferni exterminio.Quaſi tuba ergo exalta vocem tuā.
Quod proh dolor chariſsimi,eſt hodie contra multos prædi
catores,quorum vox non vr̃ ſimilis tubę,ſed fiſtula,quia.ſ.nō
loquuntur autentice deterrendo, ſed loquuntur palpatice
adulando,non accipiunt partē ſtrictā, ſed potius partē latā.
Non ſunt ēt vacui per terrenorum contemptum, ſed potius
ipſi ſunt pleni per eorum deſiderium,& affectum. Et iō vox
talium hodie non percipit̃,non timet̃,non audit̃, nō reueret̃.
Iſti.n.dicunt,& nō faciunt,& q prędicant non furandū, fu-
rant̃,aſſumentes teſtm̃ Dei per os ſuum.Ipſi vero gloriant̃ in
malitiā,& odiunt,& fugiunt diſciplinā.Et iō verū eſt hodie
verbū Greg.in homil.q dicit,ꝙ loquentis auctoritas perdit̃,
qñ vox opere nō iuuat̃.Non.n.annunciant triſtia,ſed læta,nō
diſplicētia,ſed placentia,nō veritatē,ſed palliatā adulationi-
bus falſitatē.Oſeæ.4.Populus meus in ligno ſuo interroga-
uit,& baculus ſuus annunciauit ei.Per baculū.n.& lignū ſic-
cū intelligit̃ prædicator indeuotus,q more baculi alios adu-
lando ſuſtentat.Non ſic ergo chariſsimi non, ſed habeamus
locutionis auctoritatē,vñ de tali autentica annunciationē dr̃
Hie.33.Clama ad me,inquit prædicator ad populum, & an-
nunciabo tibi grādia & firma,q̃ non ſcis. Quaſi tuba exalta
vocē tuā.ps.Eleuauerunt flumina vocem ſuam. ¶ Tertiò di- D
co,ꝙ platus vel pdicator dēt habere correctionis aſperitatē,
quod oſtēdit̃,cū dr̃.Annuncia populo meo ſcelera eorū.&c.
Ad tales.n.ptinet ſubditis & auditorib.defectus ſuos oſtēde
re,& ipſos corrigere,arguere & caſtigare.Sicut.n. dicit Iſid.
Augures dicūt,ꝙ cornix hēt virtutē pſagiatiuā.Nā ſm ipſos
cornix ſuis cātib.geſtibus,& motib.abſcōdita pericula denū
ciat,& ēt futura icōmoda manifeſtat.Sic verè pdicatores ad
modū Cornicis dñt eſſe nigri per humilitatē & p abſtinētię
macerantē aſperitatē.ps.Bñ patientes erunt vt annūciēt,oc-
culta pericula,latibula,& incōmoda vitiorū in pctōribus,ar
guendo,oſtendendo,cōminando,& corrigēdo.Futura incō-
moda.ſ.mortis,iudicij,& inferni,eis dñt veraciter annuncia
re & declarare.Annuncia ergo populo meo.&c. Vt ſic talis
poſsit dicere illud Micheę 3.Repletus ſum fortitudine ſpūs
Dei & virtute,vt annunciē Iacob ſcelus ſuū, & Iſrael pctm̃
ſuum.Et iſta proh dolor ſunt contra multos pdicatores, qui
vere modernis tpibus vel non volunt, vel non audent dice-
re veritatem.Non audent,dico,quia.ſ.hodie de auditoribus
ſermonū verificatū eſt illud verbū Amos 5.Oderunt in por-
ta corripientē,loquētē perfectè abominati ſunt. Moderni.n.
non diligunt correctores,ſed adulatores,nō caſtigantes ſed
blandientes,nō crimina improperantes,ſed defectus occul-
tantes,& excuſantes. Quia br̃ nullus pōt hodie contra mūdi
pctōres aliquid dicere,quin ab eis odiat̃,perſequat̃,diffamet̃
& impugnet̃.Gal.4.Inimicus factus ſum vera dicēs vobis.Di
cit auctor de proprietatibus.Eſt q̃dam fera noīe Louide,ma
gnitudine Bouis,q̃ in Boemia reperit̃,q̃ cū à canibus, vel ve-
natoribus perſequit̃,in quodā folliculo ſubtus mentū miro
mō calefacit aquam dum currit,quā.ſ.aquam ſuper canes,&
venatores proijcit,& quicquid tāgit depilat, & exurit, & ſic
canes,& venatores fugere,& à pſecutione ſui deſiſtere com
pellit.Re vera chariſsimi,tales ferę ſūt hodie multi pctōres,
qa verè ipſi nolunt,ꝙ aliqs venator,vel canis.i.aliqs platus,
vel pdicator ipſos perſequat̃,mordeat,corrigat,vel reprehē-
dat,quod ſi forte fecerint,ſtatim adhibent aquā calidā,& ar-
dentē.i.verba iniurioſa,diffamatoria,& pueſa,q̃ cōtra ipſos
occultè & publicè fulminant,proijciunt,atq; mittunt, & ſic
ipſos cōpellunt fugere,& à perſecutione pdicationis,aut cor
rectionis deſiſtere,& ceſſare.Quia ſicut dr̃ Proue.3. Qui ar-
guit deriſorē,ipſe ſibi iniuriā facit.Ipſe dico.ſ. deriſor. Quia
ſicut dr̃.Proue.15.Nō amat peſtilēs eum,qui ſe corripit. Iſti
ergo nō audēt corripere.Iterū alij nō volunt, & iſti ſunt adu
latores,qui non q̃runt niſi palpare,adulari, & adulatorib.cō
placere.Eſa.30.Loquimini nobis placentia. Iſti.n.nitunt̃ an-
nunciare nō diſplicētia,ſed proſpera,nō aſpera,nec aduerſa,
figurati in falſis prophetis,de quib.dr̃.2.Parali. 18. Ecce oēs
vno ore bona regi annunciant.Nō ſic chariſsimi non, ſed ha
beamus aſperitatē correctionis,auctoritatem locutionis, ſe-
dulitatē cōmotionis,& ita erimus boni annunciatores,& p-
dicatores.vñ ps.Vt annūcient oēs prædicationes tuas in por
tis filiæ Sion. Et ſi adhuc volumus notare poſſumus dicere,
ꝙ nos debemus annunciare,& dicere aliqua Deo, aliqua p-
sbytero,aliqua ,pximo.Deo.n.debem⁹ annunciare ,ppriā ne
ceſsitatē in oratione.Deus vitā meā annunciaui tibi,poſuiſti
lachrymas meas in conſpectu tuo.Presbytero propriā iniq-
tatē in confeſsione.Hie.4.Annunciate in Iuda,& in Hieruſa
lem auditum facite.Iuda interpretat̃ confitens.Et illud pſal.
Qm̃ iniquitatem meam annūciabo,& cogitabo pro peccato
meo.Dei ſublimitatē proximo, & proprie ſalutis vtilitatem
in prędicatione. Eſai.52 quam pulchri ſuper montes pedes
annuncian-

annunciantis, & prædicantis pacem, annunciantis bonum, prædicantis salutem. Et sic notabo, quòd prædicator debet alijs de Deo annunciare

Diuinæ laudis magnificentiam,
Dei operum omnipotentiam,
Dei iudicij duram iustitiam,
Cęlestis gloriæ munificentiam.

¶ De laude Dei dicitur in Psa. Domine labia mea aperies, & os meū annunciabit laudem tuam. De operibus Dei dr̄ in Psal. Annuncient opera eius in esultatione. De iudicio & iustitia diuina dr̄ in Psal. Os meum annunciabit iustitiam tuam, tota die salutare tuum. Et Hier. 51. Annūcient in Sion vltionem domini Dei vestri &c. De gloria verò æterna dr̄ Io. 1. Annunciamus vobis vitam æternam. Et ibidem Annunciamus vobis qm̄ Deus lux est. & reliqua similia. Vide infra vbi annūciare, dicere, docere, prædicare, annumerare. Vide de numerare.

A **Ante.** Nota, ꝙ ante quandoq; signat tp̄s, quandoq; ordinem, qn̄q; locū. Vel ante qn̄q; signat temporaliter, quādoq; præsentialiter, quādoq; ordinaliter. Ergo dicamus primo, signat igitur ante temporaliter loquēdo, quo ad

Deum, æternam durationem,
Mundum, mortalem conditionem,
Virum iustum, animi pręparationem,
Virum doctum, cautelæ adhibitionem.

¶ Ante.n. idē est ꝙ pri⁹. Et signat illud, quod aliud habet in tpe præcedere, & illud, qđ in ordine tpis debet alia anteire. Et quia Deus præcedit tpa rōne æternitatis, præsens vita pręcedit futurā rōne mortalitatis: quia ẜm Apostolum 1. Corin. 15. prius ꝙ aīale est, deinde quod spiritale est iustus pparat. i. ante parat aīum rōne necessitatis, prudens ꝓuidet factum vel negocium per cautelam sagacitatis. Iō bene dico, ꝙ ista præpositio ante, pōt ad ista quatuor applicari.

B ¶ Dico ergo, ꝙ ante signat diuinam æternitatem. vnde in Psal. dr̄. Deus autem rex noster ante sæcula. Et alibi. Ante Solem ꝑmanet nomē eius. Et Alibi. Permanebit cum Sole & ante Lunā. Et Esa. 43. Ante me non est formatus Deus, & post me nō erit. Item signat pręsentē mortalitatē: quia. s. pręsens vita præcedit futuram, & eā necessario antecedit. Vnde de labilitate vitæ huius & ꝓsperitatis seu iuuentutis, quæ sunt q̄dā antecedentia ad futurā vitā, dr̄ Iob. 8. cū adhuc sit in flore, nec carpat̄ manu, ante oēs herbas arescit. De malis veró dr̄ Iob. 22. Nunquid semitam sæculorum custodire cupis, quam calcauerunt viri iniq, qui sublati sunt ante tp̄s suum, & fluuius subuertit fundamēta eorum? Item significat diligentem præparationem, seu sedulitatem. Eccl. 18. Ante orationem præpara aīam tuam. Vnde de diligentibus mulieribus dr̄ Luc. 24. ꝙ ante lucē fuerunt ad monumentum. vnde etiam de diligentia pōt sumi illud, quod canitur in Ecclesia. Nō sit nobis vanum mane surgere ante lucé, quia promisit dn̄s coronam vigilantibus. Itē signat præuenientē sagacitatem. Prudens. n. ante factum, & ante negociationem solet cogitare, & oīa, quę agit, cōsilio & consideratione debita præuenire. Eccle. 37. Ante oīa opera verbum verax præcedat te, & ante omnem actū stabile cōsilium.

C ¶ Vel distinguamus aliter, & dicamus ꝙ ante signat

Iuuentutis tempus primordiale,
Sensualitatis tempus exitiale,
Bonitatis tempus spirituale,
Sagacitatis seu sedulitatis tempus rationale.
Fatuitatis seu celeritatis tp̄s occidentale vel nocumentale.

¶ Dico igitur, ꝙ ante signat tp̄s iuuentutis. Sicut. n. illud qđ vadit ante, præcedit illud, quod venit post, sic iuuentus senectutem antecedit. Et sicut videmus, ꝙ in Pueris pars anterior grauior est, & debilior quam ipsa pars posterior, quod patet, quia præ grauedine partis anterioris & prioris & superioris ipsi solent proni terram tangere, & faciliter cadere, & se in luto multipliciter inquinare. Sic verè in hominib. pars anterior. s. iuuentus est (vt cōiter) debilis, & ad cadendum in via facilis & procliuis. Posterior verò pars. s. senectus solet in eis esse fortior, & à vitijs liberior & tutior. vnde Seneca dicebat. Gaudio non quia senui, sed quia in me vitia senuerunt. Et illud. 2. Corin. 12. Cum aūt infirmor, tunc fortis sum. Multi. n. similes sunt non pueris, sed illi Serpenti, qui dr̄ Dracucopedes, quia ẜm Vincentium in speculo suo naturali, à parte ante habet faciem virgineam, á parte verò post serpentinam. Vnde de illa specie dr̄ fuisse Serpens in quo Diabolus seduxit Euam. Sic verè multi sunt, qui in iuuentute sunt meliores, quàm in senectute: quia à parte ante. s. in iuuentute sunt aliquando virginei, puri, simplices & humani, in parte verò posteriori. s. in senectute fiunt serpentini, malitiosi, cupidi, & iniqui. Luc. 10. Sunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Melius est ergo contrarium. s. ꝙ iuuentus lasciuior antecedat, & senectus maturior post succedat. Vnde bene pōt dici illud Eccl. 32. Ante grandinem præibit coruscatio. Coruscatio. n. quæ clara est. i. iuuentus grandinem. i. senectutis frigiditatem pręcedit. Signat ergo ante tp̄s iuuentutis.

¶ Scđ̄ò signat tp̄s seu statum sensualitatis, vel et mundanæ prosperitatis. Et istud est vnum ante hominum pc̄tōrum, qui sensualitatem rōni anteponunt. Similes. n. vident̄ esse illi aīali Aethiopico, qđ Nalis dr̄ (Aethiopibus. s.) seu Camelopardalis, cuius pars anterior posteriori præfert̄: quia. s. à parte ante est altissima, cum pedes eius anteriores & collum sint valde alti à parte verò posteriori est bassa. Sic verè multi sunt, qui cū habeant duas partes. s. anteriorem. i. carnē & sensualitatem, q̄ naturaliter præcedit, & posteriorem. i. aīam & spūalē vitā & rōnem, quæ aduenit, & succedit, iuxta illud prædictum 1. Corin. 15. Prius qđ aīale est, deinde quod spūale est, sic est, ꝙ in istis vincit pars anterior. i. sensualitas, & carnalitas, & ꝓsperitas, quæ in vita ista tanq̄ pn̄tia antecedunt. Ista. n. apud eos sunt valde alta, & in reputatione valde magna, quia quo altum est apud hoīes, abominatio est ante Deū. Luc. 16. Pars verò posterior. s. aīa rōnalis, & spūalis vita, & futura gloria bassa est & infima apud eos. Et iō de tali ante malorum, dr̄ Prouer. 16. Ante ruinam exaltabitur spūs. Istud tamen ante parum durat, sicut supra dictum est. Iob. 8. Cum adhuc sit in flore, nec carpatur manu &c. ante oēs herbas arescit.

E ¶ Tertiò dico, ꝙ ante signat statum spūalitatis & sanctitatis, & ēt statum æternæ fœlicitatis, quia. s. sicut oē aīal tendit sp̄ ad partem anteriorem, siue auis volando, siue piscis natando, siue quadrupes ambulando, siue ēt reptilia serpendo vel reptando, oīa. n. naturaliter posteriora dimittunt, & ad partē anteriorem se trahunt. Sic verè cum in natura rerum sint duo genera bonorum. s. anteriora. i. spūalia & æterna, quæ sunt nobiliora, & nobis tanquam meliora ante oculos ante lata, & posteriora. s. tpalia, quæ post nos necessario sunt dimittenda, iustum & rōnabile est, ꝙ dimissis posterioribus per affectū nos trahamus ad anteriora & contemptis tpalibus, appetamus spiritalia & eterna. Figurati in sanctis aīalibus Ezec. 1. De q̄bus dr̄, ꝙ non reuertebant̄ cum incederent, sed vnumquodque ante faciē suā gradiebat̄. Quod est cōtra illos, qui vadūt lateraliter ad amicos, sicut cācer, vel qui retrocedūt ad amorem terrenorum, sicut Hippopotamus, qui exiens flumen, & vadens pascere segetes, ambulat retrocedendo, ne ipsius vestigia cognoscant. Sic & isti faciunt, figurati in vxore Loth, q̄ retro respexit, & perijt: quia sicut dr̄ Luc. 9. Nemo mittēs manum ad aratrum, & respiciens retro, aptus est Regno Dei. Dic si vis de Caco, qui retrotrahendo armenta Herculis furabat̄.

¶ Quartò dico ꝙ ante, signat statum sagacitatis vel sedulitatis, quia re vera ad oēm hoīem pertinet, ꝙ ante tēpus necessitatis operet̄, & faciat quicquid pōt. Melius est. n. bene faciendo præuenire, q̄ plus debito expectare. In vno. n. apparet prouidentia & diligentia, in alio verò negligentia. Formica. n. ante hyemē laborat, & aggregat vnde postea se pascat. Sic & nos ante mortem laborare debemus, vt quiete cum domino post viuam⁹. Nota ergo, ꝙ nos debemus pręuenire

Peccata confitendo,
Terrena largiendo,
Animam præparando,
Vtilia operando,
Nosipsos perscrutando,
Nosipsos humiliando,
Periculum præcauendo.

Præueniamus igitur, & anticipemus peccata confitendo. vnde Ecclesi. 17. Ante mortem confitere. viuens & sanus confiteberis. Et illud Eccle. 18. Ante languorem para medicinam. Et illud Iob. 4. Antequam comedam suspiro. Item simus diligentes, beneficia largiendo. Ecclesi. 14. Ante mortem benefac amico tuo. Item simus anticipantes, & diligentes aīam pręparando. vnde illud Eccle. 18. Ante orationem prępara aīam tuā. Itē vtilia operādo. Eccle. 14. Ante mortē operare iustitiam. Itē nosmet ipsos humiliando. Ecclesi. 18. Ante languorem humilia te. Item periculum præcauendo. Ecclesia. 18. Ante iudicium præpara iustitiam. In omnibus enim istis & similibus casibus debemus antecedere, & factum & negotium præuenire. Patet igit̄ quomodo est vnum ante prudentiæ, diligentiæ, & sagacitatis.

G ¶Sed quinto dico, ꝙ eſt vnum ante, id eſt, vna anticipatio ſtultitiæ & fatuitatis, hoc eſt quãdo, ſcilicet, homo in aliquo negotio magis anticipat & accelerat, quám deberet. Et ſic nota, ꝙ mali & fatui ſolent ante tempus

Gaudere,
Dolere,
Docere,
Vires ſuas exercere.

¶ Primum eſt ante magnæ vanitatis, qñ.ſ.homo gaudet ꝓ ſpe futuri commodi; quod forte neſcit adhuc ſi habebit, vel qñ de rebus trãſeuntibus, quæ in vita hac antecedunt, immoderatè lætatur. Malum.n.ſignum eſt qñ puer ante tp̃s ridet. ſicut de Zoroaſte exemplificat Solinus, qui riſit ſtatim cum natus fuit, quem tãdem bella Perſica rapuerunt. Cantus ẽt & gaudium Syrenarum ſi antecedat, futurã pronũciat tempeſtatẽ. Sic verè gaudia fatuorum, quæ ſine cã ante tp̃s fiunt, in futurã triſtitiã terminantur. Et ſæculi ſolatia, quę ante ſunt, Infernales triſtitiæ conſequunẽ. Et ẽt ad literam experimur, ꝙ qñ gaudium immoderatum antecedit, cito triſtitia poſt ſuccedit. Proue. 14. Extrema gaudij luctus occupat. Et e conuerſo expertũ eſt, ꝙ ſi mæror & triſtitia antecedit, ſolet lætitia poſt venire. Io. 16. Triſtitia veſtra vertetur in gaudium. Vnde de tali ante dicitẽ Proue. 16. Contritionem pręcedit ſuperbia, & ante ruinam exaltabitur ſpiritus. Et Proue. 18. Antequam conteratur, exaltatur cor hominis, & antequam glorificetur, humiliabitur. ¶Secundum eſt ante magnæ ſimplicitatis & imbecillitatis, qñ.ſ.hõ anticipat futurũ dolorem, vtpote qñ dolet, & timet de morte futura vel de infortunio, qđ ſibi neceſſario eſt venturum. vnde dicit Sene. in Epiſtola. Stultum eſt ante tp̃s dolori ſuo occurrere. quare doles miſer, nonne ſatis dolebis, cum tibi, quod verebaris, aduenerit? ¶Tertium eſt ante p̃ſumptionis & fatuitatis, qñ.ſ.hõ vult docere anteq̃ addiſcat, ſicut ſunt quidã, qui volunt opiniones profundas & Theologicas tractare, de quib. nec ſtuduerunt nec audiuerũt, q.ſ.facile decidunt in errores, ſimiles arboribus ante tp̃s & in hyeme florẽtibus, quas pruina decoquit, & cõſumit. Iuxta illud p̃dictum Eſa. 18. Ante meſſem totus effloruit. Et Eſa. 66. Antequã parturiret, peperit. Et iõ iſtis dr̃ illud Eccl. 16. Antequam loquaris, diſce. ¶Quartũ eſt ante audaciæ & proteruitatis qñ.ſ. hõ vult alios in factis arduis p̃uenire, & vltra vires ſe periculi exponere, & præire. De quo illud prædictum Eccle. 18. Ante iudicium interroga teipſum.i. ante negocium recogita vires tuas. Patet ergo qũo ante accipitur multis modis qñ ſumitẽ tpaliter.

H ¶Secundò principaliter dico, ꝙ ante qñq; ſumitur ordinaliter. qñ.ſ.denotat ordinẽ perſonarum, vtpote qñ dr̃. Ille vadit ante alios, ille cõſequenter, & ille poſt. Et ſic dicã, ꝙ ante denotat mihi duos.ſ. Prælatos, & ſuperiores, & miniſtros, ſeu ſeruitores. Nam ſicut videmus, ꝙ hoĩes antecedũt,

Vt viam oſtendant,
Vt plebem defendant,
Vt ſibi alij honores faciant & impendant,

Sic verè dico, ꝙ Prælati debẽt eſſe & ire añ nos exemplariter viam oſtendendo. Mat. 2. Stella, quam viderant Magi in Oriente, antecedebat eos vſq; dum veniens ſtaret ſupra vbi erat Puer. Iſti.n. debent dici Stellæ á ſtando ꝑꝑ ſtabilitatem boni propoſiti. Debent videri in Oriente propter ſtabilitatem virtutis & meriti. Debent antecedere per oſtenſionem boni exempli. Debent alios ducere vbi Puer eſt.i. puritas per adhibitionem boni documenti. Similes.n. debẽt eſſe Stellæ Lucifero, quę ante Solem præcedit, & ante diẽ oritur, & diem propinquam oſtendit. Sic iſti ante per exemplidationem & per futuræ diei & lucis.i.gratiæ & gloriæ pręnũciationem, habent præire, & viam ſalutis omnibus declarare Luc. 1. Præibis.n. ante faciem domini parare vias eius, ad dãdam ſcientiam ſalutis plebi eius. Figurati in Arca Teſtamẽti, quæ filios Iſrael tranſituros Iordanem antecedebat, & in Columna ignis & nubis, quæ eis viam in Eremo demõſtrabat. Quia.ſ. iſti Prælati, & Prædicatores, & Doctores, qui debent eſſe ſicut Lucifer virtualiter rutilando, ſicut Arca fęderis omnes charitatiuè continendo, ſicut Columna ignis in ſe ſtabiliter perſeuerando, & ad bonum alios inflammando, & ſicut Columua nubis alios doctrinis imbuendo & beneficijs irrigando, Iſti (dico) debent eſſe ante per exemplorum bonorum oſtenſionem, & per aliorum directionem. Ideò Prælato põt dici illud, quod dr̃ Moyſi Exod. 17. Antecede populum, & ſume tecum de ſenioribus Iſrael, & virgam, qua percuſsiſti fluuium, tolle in manu tua. Prælati.n. & Doctores ante alios exemplariter ambulãt, ſeniorum.i. prudentium & meliorum ſocietatem frequentant, & virgam ſeueritatis & iuſtitię qua flumina.i. carnales & fluxibiles feriant, ſecum portant. Gen. 32. Antecedite, & ſit ſpatiũ inter gregẽ & gregẽ. Vnde de Paſtore.i. de Pręlato dr̃ Ioã. 10. Cũ ꝓprias oues emiſerit, ante eas vadit, & oues eũ ſequunẽ, q̃a ſciunt vocẽ eius. Patet ergo, ꝙ iſti debent ire ante nos exẽplariter viã oñdendo. Secundò iſti debent antecedere virtualiter alios defendendo. Debẽt.n. Prælati & ſuperiores ante ſubditos, Tyrãnis Hęreticis Demonibus ſe obijcere, & eos in oĩb. defendere & iuuare. Sicut.n. ponit Iſido. & Solinus. Coturnices maria tranſeũtes, & accipitres timentes, & ſe ab eis nõ poſſe defendere cognoſcentes, de Cornicibus Duces ſibi faciunt, quæ ante eas, & cum eis mare tranſeunt, ipſas trans mare conducunt, & à nociuis auibus defendũt, & ita pro eis pugnant, ꝙ qñq; cruẽtæ & ſanguinolentæ & vulneratæ reueniunt, ſicut ſm̃ eos expertum extitit de quibuſdã. Sic verè cum ſimplices, qui mare huius fluctuoſæ vitæ habent tranſire, ab accipitribus.i. à Demonibus, Tyrannis & Hæreticis ſe timeant offendẽdos, neceſſe eſt, ꝙ Duces & Prælatos & ſuperiores, qui eos in virtute præſtarent, ſibi eligerent & haberent, qui.ſ. ipſos in omni periculo poſſent antecedere, hoſtibus ſe opponere, & eos defendere, & iuuare, dicentes.ſ. cuilibet imbecillo illud Eſa. 45. Ego ante ibo, & glorioſos terræ humiliabo, portas ęreas conterã, & vectes ferreos confringam &c. Iſta potiſsimẽ debent verificari de Principibus, & militibus, quorũ officiũ eſt ante populum ad bella pergere, & pro eis defendendis labores prælij tolerare. Sicut de Dauid dr̃ 1. Reg. 17. ꝙ armiger eius antecedebat eũ. Antecedere ergo dñt virtualiter alios defendendo. Tertiò antecedunt Prælati honorabiliter alijs pręeminendo. Ante alios.n. ſunt locandi, & honorandi, & alijs honorabiliter p̃ponẽdi. Vnde de honorabili Pręlato põt dici illud Pſal. Ante Solem ꝑmanet nomen eius. Ante Solẽ dico i. ante quoſcunq; genere & ſciã claros debent Prælati præponi &c. Miſit ante eos virũ. Iſtud ergo eſt ante, quod ꝑtinet ad ſuperiores. ¶Sed adhuc eſt vnum ante, quod ꝑtinet ad miniſtros & ſeruitores, & maximè ad p̃dicatores, q̃a ſicut ſeruitor ante dñm vadit, & ſic viam præparat, atq; facit, ſic p̃dicator ante dñm incedit, & populum conuertendo viã domino p̃parat, qui poſtea in corda eorum ſuccedit. Iõ dr̃ Luc. 1. Tu Puer Propheta altiſsimi vocaberis, præibis.n. ante faciẽ domini parare vias eius. vnde Mal. 3. dr̃. Ecce mitto Angelũ meum, qui præparabit viam ante faciem tuam &c. ¶Item eſt aliud ante, qđ pertinet ad dãnatos & pc̃tõres, quia.ſ. ſicut latro ante ſeruientes ducitẽ, vt pro demeritis ſuſpendatẽ, ſic peccatores Demones ante ſe ducunt, & ad Inferni patibulum ipſos trahunt. Carnifices.n. latronẽ honorare videntẽ eũ anteponẽdo, & tamẽ ipſum dehonorãt ad ſuppliciũ deducẽdo. Sic verè Demones nunc videntẽ pc̃tõres honorare in q̃tum eos faciunt antecedere in mũdi proſperis, & p̃eſſe. Finaliter tamẽ ipſos ad dãnationẽ æternã trahunt, & honorem, quem ſibi fecerant carè vendunt. Vnde de tali ante dr̃ Thre. 1. Paruuli eorũ ducti ſunt in captiuitatem ante faciem tribulantis. Sic ergo patet qũo ante ſumitẽ ordinaliter, quando.ſ. denotat ordinẽ in p̃ſonis. ¶Tertiò principaliter dico, ꝙ ante ſumitur perſonaliter præſentialiter. Illud.n. eſſe ante aliud dr̃, quod ſibi perſonaliter præſentatẽ. Signãt igitẽ illã præſentiam, qua hõ ſe præſentat Deo & ſuperiori, ei obſequendo & voluntatẽ ipſius faciẽdo. Et ſic dicã generaliter, ꝙ ante ſumitẽ pro omni genere pręſentiæ, ſiue bona fuerit ſiue mala. Signat igitur præſentiam

Virtuoſam & commendabilem,
Glorioſam & honorabilem,
Stuporoſam & admirabilem,
Amoroſam & affectabilem,
Fructuoſam & delectabilem.

¶Item pręſentiã inſidioſam p̃iculoſam, ruinoſam, faſtidioſã, affectuoſa. ¶Præſentia virtuoſa eſt illa, q̃ quis ad obſequendũ Deo vel Prælato ſp exhibet per diligẽtiã & obedientiã.ſ. præſentẽ, & qua hõ habet ſp ante oculos mentis ſuæ Deũ, & eius opera, & iudicia. Simus ergo ante Deũ nos ſibi in ſtatu gr̃æ præſentãdo, & nos ſibi recommendãdo deuotè. Iuxta illud Lu. 1. erãt aũt ambo iuſti ante Dñm. Et 1. Theſſ. 3. In ſanctitate ante Deum. Deo ẽt ſeruiendo & eiob orãdo. Iuxta illud Pſa. Dñe ante te oẽ deſideriũ meũ. Et ei ꝓ plorẽ ſequẽdo. Pſa. Venite adorem⁹, & ꝓcidamus ante Deũ, ploremus corã dño, q̃ fecit nos. Et ei ꝑ cõtẽplationẽ cõtinuè aſsiſtẽdo. Figurati in velo poſito añ Arcã. De quo vide infra, vbi appẽdere, in principio. Habeam⁹ ẽt añ oculos cõſiderationis noſtrę

nostræ illa, q̃ pertinet ad salutem. Iuxta illud Prouer. 23. Diligenter attende, q̃ sunt posita ante facie tuã. Sit ergo ante nos & ante oculos cordis nostri Dei misericordia, vt promereatur, Dei iustitia, vt caueatur, Dei clemẽtia, vt diligaẽ, nostra miseria, vt contẽnatur, fraterna amicitia, vt compleaẽ. De Dei misericordia dicitur in Psal. Qñ misericordia tua ante oculos meos est. De iustitia dr̃ in Psal. Iustitia ante eũ ambulabit, & ponet in via gressus suos. De Christo dicitur Gal. 3. Ante quorum oculos Christus proscriptus est, & in vobis crucifixus. De nostra vero mortali conditione ante oculos habenda dr̃ Eccles. 15. Ante hoĩem vita & mors, supple debẽt esse. De fraterno verò amore, & qño quilibet debet esse ante oculos alterius per affectionem, dr̃ Eccl. 34. Ante faciem hoĩs similitudo alterius hoĩs. Ista est igitur p̃sentia
K virtuosa. ¶ Secũda est p̃sentia gloriosa, & ista est illa, quã nos in gradu & statu ecclesiastico sumus, & viuimus ante Deum ei. s. in beneficijs & officijs ecclesiasticis seruiendo: quod. s. valde est gloriosum & honorabile, quãuis sit periculosum & formidabile. Sicut. n. in p̃sentia iudicis non est tutum fore facere, in p̃sentia Regis non est decens immundum esse, ita in statu isto, vbi ante Deũ sumus, debemus mundi & ornati virtutibus apparere, vt sic quilibet dicere possit illud Thob. 12. Ego sum Raphael Angelus vnus ex septem, qui astamus ante dñm. Et Apo. 4. dr̃, q̃ procidebant seniores ante sedentẽ in throno, & adorabant viuentẽ in sæcula. Inuehe si vis cõtra illos, qui ante Deũ in officio diuino vel in eccl̃ia volunt esse p̃sentes, & qui à suis beneficijs sunt absentes. ¶ Tertia est præsentia stuporosa. Et ista est illa, qua Deus carne indutus, ante faciem hominũ voluit apparere, de qua Luc. 2. Viderũt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorũ. ¶ Quarta est p̃sentia studiosa, & ista est illa, qua Deus ante se in sui memoria habet iustos, de salute eorũ curam gerens, & illa ẽt, qua ante oculos dispositionis suæ habet totum mundum, ipsum ordinans & gubernans. Sap. 11. Similiter ante te est orbis terrarum. ¶ Quinta est p̃sentia timorosa, illa. s. qua nos oẽs oportet apparere in iudicio ante Deum. De qua ad Roma. 14 & 2. Corint. 5. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt accipiat vnusquisq; prout in corpore gessit, siue bonum fuerit, siue malum. Christus. n. iudicans figuratur in illo Rege Luc. 19. qui abiens in regionẽ longinquã accipere sibi Regnũ & reuerti, & rediens rebelles, qui eum super se regnare noluerãt ante se fecit interfici. Accipite, inquit, eos & interficite ante me. quia. s. Christus, qui ad Regnũ Cœleste in ascẽsione abijt, qñ in iudicio redibit, peccatores, qui nunc de eo non curãt, ante se cruciabit, & cõdẽnabit. Psa. Ignis ante ipsum p̃cedet & inflãmabit in circuitu inimicos eius. ¶ Sexta est præsentia gaudiosa seu fructuosa. Illa. s. qua sunt beati in patria p̃sentialiter ante Deũ. De qua Apo. 14. Sine macula sunt añ thronũ Dei. Et loquiẽ de his, qui empti sunt de terra, & qui cãtabãt canticũ nouũ ante sedẽ Dei & ante quatuor aĩalia. i. de sanctis, qui. s. ante Christũ & quatuor Euangelistas sunt in gaudio sempiterno. ¶ Septima est p̃sentia insidiosa, & ista est illa qua Diabolus semper est añ nos, & nobis p̃sens ad insidiandum, & ad vitiorum offendicula ponendum. Psal. Foderunt añ faciem meã foueã. Figuratus in illo Dracone Apoc. 12. De quo dr̃, q̃ Draco stabat añ mulierẽ, q̃ erat masculũ paritura, vt deuoraret filium eius. quia. s. Draco Diabolus semp insidiãdo præsens est, vt fœtum boni propositi in muliere. i. in aĩa perimat, & occidat. Veruntñ de sic p̃sentibus dr̃ Prouerb. 1. Frustra iacitur rete ante oculos pennatorũ, quia. s. ipsi (iusti. s.) sciunt insidias p̃cauere. ¶ Octaua est p̃sentia periculosa, & ista est illa, qua peccator est ante Diabolum ei seruiẽdo & mala opera faciendo. Ideo commendantur illi, de quibus dicit dñs 3. Reg. 19. & ad Rom. 11. Reseruaui mihi septẽ milia hominũ, qui non curuauerunt genua ante Baal, i. qui non exhibuerunt se p̃sentes ad obediendũ Diabolo. Præsentia etiã periculosa signat mundi bona, quæ sunt hic añ nos. Sicut. n. specula proijciuntur ante Tigrim, vt ab itinere tardetur, retia ante Ceruũ, vt à venatore capiatur, grana ante porcum, vt ad macelium trahatur. Sic Diabolus ista hic ante nos & nostræ mentis oculos obijcit, vt miser dũ hic sistiẽ à bona via possit tardari, ad delectabilia possit allici, & in rete Diaboli. i. in peccato inuolui, & ad damnationẽ trahi. vñ de malo antecessore diciẽ id, quod de muliere in ornatu meretricio occurrẽti, Prouer. 7. q̃ fatuus statim eã sequiẽ quasi bos ductus ad victimã, & nescit, q̃ ad vincula stultus trahaẽ. ¶ Nona est p̃sentia affectuosa. Illa. s. qua fatui semper in corde suo habent p̃sentes nepotulos & amicos, semp̃ de eis carnaliter cogitando. Ante se ẽt volunt habere ipsos solos in suis officijs & dignitatibus collocando & statuendo. vñ de pueris & citharædis. i. de nepotolis & adulatoribus dicitur Apoc. 14. q̃ ipsi soli cantabant canticum ante sedẽ. Quia re uera multi sunt hodie Principes vel Prælati ante quorũ sedẽ nõ gaudent aliqui nisi nepotes vel adulatores. ¶ Decima est p̃sentia fastidiosa, & ista est illa, qua Deus fastidit peccatores, sicut qñ aliquis odit aliquẽ videtur sibi, q̃ semp̃ habeat eũ ante se p̃ fastidio & horrore. Naũ. 1. Ante faciẽ indignationis eius quis stabit? Sic ergo patet quomodo ante signat multimodam præsentiam personalem, quantum ad præcedentiã localem, & quantum ad antecedentiam t̃palem. Sufficit. vide infra de coram, de conspectu, & de facie &c.

Antequam.

Nota, q̃ ista dictio antequam signat quãdam acceleratiõẽ, festinantiam A anticipatiõẽ, & p̃uentiõẽ, siue bona fuerit, siue mala. Põt igiẽ antequã referri ad Deum, ad iustũ, ad mundũ, & ad impium. ¶ De Deo. n. dicã, q̃ ipse antecedit temporis æternitate, animi sagacitate, potenti auctoritate, clementi benignitate. Ipse. n. p̃uenit oĩa æternitatis longitudine. Ioan. 8. Amen amẽ dico vobis antequã Abraham fieret ego sum. Et illud Prou. 8. Antequã oẽs colles, ego parturiebar. Itẽ p̃uenit oĩa sagacitatis limpitudine, quia. s. sapientia increata fuiẽ secum ab æuo, dicens Eccle. 24. Antequã quicquam faceret, à principio cũ eo erã cuncta cõponẽs. Et Sap. 8. dr̃. Scit p̃terita, & de futuris extimat, monstra & signa scit anteq̃ fiant. Itẽ præuenit oĩa auctoritatis plenitudine & fortitudine. vñ ipse est qui dicit Hiere. 1. Priusq̃ te formarẽ in vtero noui te, & anteq̃ exires de ventre sanctificaui te, & Prophetã in gentibus dedi te. Sequitur. Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce constitui te sup̃ gẽtes & regna, vt euellas & destruas & ædifices & plantes. Itẽ p̃uenit benignitatis prõptitudine, dicens Esa. 65. Anteq̃ clament ego exaudiã, & adhuc illis loquentibus ego audiã. ¶ De viro iusto ẽt qñ o. s. ista dictio acceleratiua. s. B antequã p̃tineat ad ipsum, dicã, q̃ iustus debet p̃uenire suspirando mentaliter p̃ contritionem, supplicando humiliter p̃ orationem, se mutando realiter per conuersiõẽ, degustando suauiter p̃ deuotionem, Festinet igiẽ mẽtaliter suspirare. Iob. 3. Anteq̃ comedã suspiro, & quasi inundantis aquæ, sic rugitus meus. Item festinet humiliter seu vtiliter supplicando, dicens dño illud Prouer. 30. Duo rogaui te ne deneges mihi anteq̃ moriar. Diuitias & paupertatẽ ne des mihi, sed tm̃ tribue victui meo necessaria. Item festinet moraliter se mulare. Iohel. 2. sol conuertetur in tenebras, & Luna in sanguinẽ antequã veniat dies dñi. Itẽ festinet suauiter degustare, dicens Luc. 22. Desiderio desideraui hoc Pascha manducare vobiscum antequã moriar. ¶ De peccatore vero seu impio qñ o antequã pertinet ad ipsum, dico, q̃ accelerat bonis C inuidere, vanis apparere, magnis p̃eminere. Bonis (dico) inuidere, vnde de inuidis fratribus Ioseph dicitur Gen. 37. q̃ antequam accederet ad eos, cum vidissent eum procul, cogitauerunt eum occidere. Vanis etiam satagũt eminere, seu etiam apparere, dicentes Sapiẽ. 2. Coronemus nos rosis, antequam marcescant. Item festinant altè præeminere. vñ Prouerb. 18. Antequam conteratur, exaltatur cor hominis, & antequam exaltetur, humiliatur. &c. Vide supra de ante, & infra, de prius & priusquam.

Antiquus Antiquitas.

Nota, q̃ in scriptura multiplex an A tiquitas reperitur tam in bono, quàm in malo significato. Et quia infra de Senectute satis plenè tractare propono, iõ breuiter de antiquitate transeo. Dicamus igitur breuiter, quòd in scriptura reperitur Antiquitas

Mentaliter cogitanda,
Humiliter veneranda,
Moraliter imitanda,
Stabiliter adamanda,
Salubriter renouanda,
Totaliter detestanda,
Veraciter obseruanda,
Sagaciter formidanda & declinanda.

Debet. n. mẽtaliter cogitari antiq̃tas æternalis. s. ipse Deus & res, q̃ sunt p̃petuę et ęternę, vel quæ à mundi

mundi principio incœperunt.s. inuariabilis ordo rerũ, opera Dei, & mirabilia naturæ. Sic faciebat Dauid cum dicebat in Psal. Cogitaui dies antiquos, & annos ęternos in mẽte habui. Deus.n. propriè antiquus dr̃, quia sua æternitas nec incipit nec finitur. vñ de ipso, & de ipsius antiquo, & æterno Regno dr̃ Daniel.7. Venit antiquus dierum & iudicium dedit sanctis excelsi, & Regnum obtinuerunt sancti. Secundò dico, ꝙ debet humiliter venerari antiquitas tẽporalis. Antiqui.n. debent à iuuenibus venerari, & supportari, & cum reuerentia honorari. vnde antiquis debet dicere iuuenis illud Iob.32. Iunior sum tpe, vos aũt antiquiores: iõ demisso capite veritus sum vobis ostendere sniam meam. Tertiò dico, ꝙ debet moraliter imitari antiqtas virtualis; ista.n. est antiquitas sapientiæ, & maturitas morum. De qua dr̃ Iob.12. In antiquis est sapiẽtia, & in multo tpe prudentia. Ista ergo antiquitas est habẽda & imitanda triplici rõne, quia illi, qui taliter sunt antiqui, tutius solent procedere, clarius solent cognoscere, cautius sciũt ab oĩ malo se abstinere, & recedere. Isti.n. tutius incedunt, quia.s. per viam virtutum & morum. Hiere.6. Interrogate de semitis antiquis, q̃ sit via bona, & ambulate in ea. Item isti clarius & sapientius cognoscũt. Iõ bene dr̃ Eccle.39. Sapientiam antiquorum exquiret sapiens & in Prophetis vocabit. Item illi cautius & fortius à malo recedunt. Ideo dr̃ Mat.5. Audistis, quia dictum est antiquis, Non occides, non mechaberis &c. ac si diceret, ꝙ si iuuenes à malo arcentur, multo fortius antiqui vitare vitia tenẽtur. Ista est ergo antiqtas virtualis. ¶ Quartò dico, ꝙ debet amari antiquitas fraternalis.s. antiqui socij & amici, & illi sunt, q in bonis operibus & virtutibus in pseuerantia fidelis amicitiæ sunt antiquati, de qua Eccle 9. Non derelinquas amicũ antiquũ, nouus.n. nõ erit similis illi. Vinum nouum amicus nouus, veterascet, & cum suauitate bibes illud. Quod tñ est cõtra illos, quibus tm̃modo noua placent, & antiquos & bene probatos familiares & socios vilipendunt. Ac si eis diceretur illud Esa.42. Priorũ ne memineritis, & antiqua ne intueamini. Contra illud etiam sunt, qui in scientijs nouas opiniones & adinuentiones sectantur, antiquorum verò facta & dicta detestantur, contra illud pdictũ Eccle.39. Sapiẽtiam omnium antiquorum exquiret sapiens. ¶ Quintò dicò ꝙ debet renouari antiquitas baptismalis.i. status puritatis & innocentiæ, quem antiquitus habuimus, & hoc si per vitia fuerit deprauata Esa.61. AEdificabũt deserta à sæculo, & ruinas antiquas erigent. ¶ Sextò dico, quòd debet detestari antiquitas criminalis id est antiquatio, in vitijs induratio, & obstinatio in peccatis. qualem habebant illi, qui antiquas Idolatrias sectabantur. De quibus dr̃ 2.Reg.17. Vsq; in hodiernum diẽ morẽ sequuntur antiquum. Tales.n. in vitijs antiquati emendari, & corrigi nõ dignãtur, imo (qd peius est) in suis vitijs gloriantur. Quod aũt isti nollẽt esse meliores, patet Eccl.16. Nõ exorauerunt pro peccatis suis antiqui Gigantes. Itẽ ꝙ gloriantur in sua obstinatione, patet Esaiæ 23. vbi cõtra tyrũ loquit̃ Propheta, improperans ꝙ ipsa gloriabat̃ à diebus pristinis in antiquitate sua, Ista tñ antiqtas est abhorenda, & p penitentiã in melius immutanda, sicut orabat Dauid in Psal. dicẽs. Ne memineris iniquitatũ nostrarũ antiquarũ, cito anticipent nos misericordiæ &c. ¶ Septimò dico, ꝙ debet obseruari antiquitas magistralis.i. illud mãdatum vel regula, q̃ nobis à Deo & ab antiquis patribus est iniuncta. Iuxta illud Prouer. 22. Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui, i. mandata & statuta, q̃ tibi à Deo & antiquis patribus sunt tradita, q a re uera & facta & dicta antiquorũ debent honorari, & obseruari. Ideò nos clerici & religiosi, qui ab antiqua sanctorũ patrũ consuetudine nunc sumus quasi pœnitus alieni, debemus dicere dño illud Psal. Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ domine? quasi dicat vbi sunt miracula & mirabilia opera, quæ sancti antiquitus faciebant, constantia, quã habebant, pœnitentia, quã sustinebant, zelus fidei, quo feruebant, virtutes, quibus pollebãt. Vtinã ergo Deus ad illas primas antiquitates nos reduceret, & nos virtutibus renouaret, dicens illud Amos 9. Suscitabo Tabernaculũ Dauid, qd̃ cecidit. & q̃ corruerant, restaurabo, & reædificabo eum sicut à diebus antiquis. Ipse.n. est, qui talem reputationem ab antiquo promisit dicens. Esa.1. Restituam iudices tuos, vt fuerant prius, & cõsiliarios tuos, sicut antiquitus. ¶ Octauò dico, ꝙ debet declinari seu pcaueri antiquitas sagacitatis fortitudinis, & ista est antiqtas malitiæ Diabolicæ, qui.s. antiquus est in malitia & ætate. Iõ iste dr̃ Serpens antiquus, qui.s. more Serpentis est in malitia deuius & obliquus, de quo Apocalip.2. Proiectus est Draco ille magnus Serpens antiquus, qui vocatur Diabolus & Sathanas. Sic ergo patet quõ antiqtas sumitur octo modis. Non applicaui auctoritates exempla, vel figuras, gratia breuitatis. Vide de senectute. A

Antichristus.

Nota, ꝙ Antichristus dicit̃ ab ante quod est cõtra, & Christus q.a.s. ille futurus iniquitatis filius. Antichristus contra Christũ & sub Christi fidem se obijciet, & eam pro viribus destruet, & subuertet. Iste.n. similis erit Basilisco, cuius visus interficit Draconem, cuius aspectus aues volantes ab alto deijcit. Estq; similis Salmandræ, q̃ tacta radice oĩa poma inuenenat, & inficit: quia re uera iste multos spiritualiter interficiet, volãtes, idest; sanctos & contemplantes ab altitudine veræ fidei & contemplationis deijciet, & arboris, idest; fundamentum fidei, s. sacram per malas expositiones inuenenabit, & sic oĩa poma, idest omnes fideles p magna parte errorib⁹ destruet, & corrumpet. Tunc enim prout dicit scriptura, tantus erit motus in mundo, ꝙ si fieri posset, in errorẽ mutarentur electi. Vnde figuratur Apo.13. in Bestia, q̃ de Abysso ascendit, quæ decem cornua, decemque diademata desuper cornua, & septem capita habuit, & tanta potestate vsa est, ꝙ omnes eam adorauerunt, nec sibi aliqui resistere potuerunt, ignem enim de Cœlo descendere faciebat, & mediante quadam alia Bestia cui suam dederat potestatem, omnes subiugabat & characterem sui nominis in omnibus imprimebat. Istæ tamen duæ Bestiæ, prima scilicet; & secunda cum omnibus, q characterem receperant, perierunt, & finaliter (sicut Apoc. 19. dicitur) in stagno ignis & sulphuris viui missi fuerunt. Sic Antichristus de Abysso, idest, ab ipso Diabolo veniet, septem capita, idest, septem capitalia vitia habebit, decem cornua, idest, superbiam contra decem mandata, & decem diademata, vel decem coronas, idest; victorias cõtra ipsa, ea scilicet transgrediendo & contradicendo accipiet. Quandã aliam Bestiam, idest Pseudoprophetas suos per mundum destinabit, & diriget, & ipsis mediantibus per falsa signa & miracula mundũ decipiet, cunctos suppeditabit & cõteret & characterem sui nominis, idest fidem suam vbique seminabit, & mittet, & finaliter cum omnibus suis ipse peribit & succumbet, & in igne & sulphure in æternum punietur & viuet Psal. Laborauit in æternum, & viuet adhuc in finem. Et alibi. In ignem deijcies eos in miserijs, & non subsistent. Et alibi. Ignis, sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum. De isto igitur iniquitatis filio possunt multa dici secundum sanctos, De ipsius conditione, operatione, duratione, & Damnatione. ¶ Iste enim filius iniquitatis, (quantũ ad B Conditionem) erit nequissimus (quantum ad operationẽ) erit potentissimus & fortissimus (quantum ad durationem) erit breuissimus, (quantum ad Damnationem) erit miserrimus. Quantum ad conditionem.n. constat secũdum sanctos ꝙ ipse in Babylone de Tribu Dan generabitur, à natiuitate Demone replebitur à quo in cunctis malis artibus instruetur, & se Messiam Iudæis promissum mentiens, à Iudæis recipietur, & ab ipsius vt Deus coletur, & sicut Rex & Dominus mutuetur. vnde Apostolus 2.Thes.2. vocat eum hominem peccati, filium perditionis, qui aduersatur & extollitur super omne, quod dicitur Deus, aut colitur, ita vt in Templo Dei ipse sedeat, ostendens se tanquam ipse sit Deus. ¶ Itẽ quantum ad operationem constat secundum sanctos, ꝙ ipse multa falsa miracula faciet, scripturas ad suum intentum exponet, quosdam miraculis, quosdam minis quosdam blãditijs ad se conuertet, sanctos in fide firmos interficiet, & cõteret, Reges subiugabit, & subijciet, & in omni prosperitate & gratia cõualescet. vnde ipse figuratur in illo paruo cornu quartæ Bestiæ Daniel.7, quod habebat os loquens grandia, & oculi hominis erant in cornu illo, & faciebat bellum aduersus sanctos, & præualebat eis, donec venit antiquus dierum, & iudicium sedit. In quarta enim Bestia, idest, in tempore quartæ Monarchiæ, scilicet Romanorum, nascetur cornu modicum, id est vilissimus Antichristus, qui dicitur cornu propter duritiam & superbiam, qui dicitur oculos hominis habere propter subtilitatem & malitiam: quia

quia contra sanctos pugnabit, & eis ad literam præualebit, & contra Deum grandia loquetur, in quantum legem Euangelicā condemnabit, & se Deum prædicabit, sua tñ potestas deficiet, quādo antiquus dierum.s. Deus sedebit, & sęculum iudicabit: quia sicut dr 2. Thes. 2. Ipsum dominus Iesus interficiet spiritu oris sui. Filij.n. Israel, q ab Alexandro inter mōtes Caspios in plaga septentrionali super Oceanum, vbi nūc est finis Imperij magni Canis, inter duo castra dicta God, & Magod fuerūt inclusi, & ſm Iosephum facto terremotu in conspectu Principis, montibus cadentibus super mōtes, ibidem partim montibus, partim muro indissolubili, & portis ferreis obserati, & qui adhuc ibi dicuntur esse in carcerati, q.s. nudi sunt, carnibus crudis & arborum fructibus viuunt, & in maximo numero consistunt, & qui quadam cœlesti virtute, & montium, portarum, & murorum firmitate & Imperatoris de Cathaio.s. magni Canis militia obseruati exire nequeunt excepto dūtaxat: quia pro monstro ipse magnus Canis aliquos de eis quandoq; portis apertis extrahit, & mirabili gratia in exercitu suo secum ponit. Isti (dico) Antichristo finaliter cōiungentur, & congregatis alijs Iudeis, q sunt per orbem dispersi, ab eis simul recipietur, & ipsis mediantibus terribilia operabitur contra sanctos. Item quantū ad durationē cōstat ſm expositores scripturę, ꝙ ipse tm̄ in sua potentia durabit, quantum Christus in sęculo prædicauit.s. per tempus & tpa, sicut dr Dan. 7. Vel per dies mille ducentos sexaginta, sicut dicitur Apoc. 11. quę faciunt tres annos cum dimidio. quia.s. nisi abbreuiarent dies illi, nō fieret salua oīs caro, sed propter electos breuiabuntur. Mat. 24. Est.n. quoddam aīal in Aethiopia iuxta fontem nigris dictū, qd tātę veneno sitatis est, ꝙ quicquid videt, inficit, & occidit, natura tñ remedium posuit, quia sibi vultum ad terrā inclinatum dedit. Sic verè natura naturans Deus, istum venenosissimum Serpentem, qui oīa sua malitia inuenenare studebit, pro remedio electorum parum durarefaciet, & vultum eius.i. vitā ipsius ad terram per mortē inclinabit, & cōuertet, & ipsum ante tempus destruet, & subuertet. Psal. Non relinquet Dn̄s virgam peccatorum super sortem iustorū, vt non extendāt iusti ad iniquitatem manus suas. Dn̄s iustus cōcidet ceruices peccatorū. ¶ Item quantū ad damnationem constat ſm sanctos, ꝙ postquam in summa gloria & pompa per prędictum tempus regnauerit, se in cęlum ascensurum iactabit, & montem Olіueti conscendet, vbi ipsum de cœlo dn̄s fulminabit, & cum suis sequacibus in ęternū dānabit. Sed de oībus istis plenè tractatur à sanctis & doctoribus, & maximè à Methodio martyre, cui ſm Hier. multa in carcere reuelata sunt de futuris temporibus Antichristi. Item à Petro Comestore in Historia Scolastica, & alijs pluribus, iō transeo. Si quem aūt amplius audirē delectat, videat libellū fratris Nicolai de Argētina ordinis Fratrum Prædicatorum, quem de fundamētis fidei Christianæ direxit Baldonio Archiepiscopo Treueren. vbi de Antichristo, & futuris tpibus multa dicit in vltima parte libri. ¶ Sed moraliter loquendo per Antichristum pōt intelligi Diabolus, vel ēt quilibet vir iniquus, qui (scilicet) contra Christum est positus, & ei voluntate, & moribus oppositus, & eidem contrarius & diuersus. vnde de malis dicitur 1. Io. 2. Nunc Antichristi multi facti sunt. Sicut.n. Antichristi officium erit Deum denegare, Regē se clamare, Sanctos molestare, signa perpetrare, modicum durare, vitā fulmine terminare. Sic mali Deum negant per inobedientiam & rebellionem, Reges & magni æstimari volunt per inanē gloriam & pręsumptionem, Sanctos & bonos molestare nō cessant per crudelitatem & tribulationem, Signa mirabilia videntur posse facere, quantum ad mundanorum & fatuorū æstimationem, per fallaciam & deceptionem. Modicum tñ inueniuntur durare per suæ corporalis vitæ pręuentionem, & finaliter fulmine atrocis supplicii perire per damnationē. De tali ergo Antichristo dicitur 1. Ioan. 2. Antichristus est, qui negat patrem & filium. Negat (dico) scilicet malè operādo: quia sicut dicit Apostolus. Confitentur quidem se nosse Deum, factis autem negant. Et illud 2. Ioan. 1. Hic est Seductor & Antichristus. sufficit. vide de Peccatore.

A **Antrum.** Dic. sicut de fossa, fouea, vel cauerna.

A **Anulos.** Nota, ꝙ anulus idē est quod circulus ex aliqua materia fabricatus, & forma rotunda & circulari, sine principio & fine in seipsum reductus. Dico igitur, ꝙ sicut inuenio anulos materiales ad plura officia & negotia applicari, sic inuenio (loquēdo moraliter) plura genera spiritualium anulorum, & ad diuersa spiritualia negotia congruendorum. Inuenitur ergo materialis anulus ad signādum, ad portandum, ad stringendum seu ligādum, ad subarrandum, ad ornandum. Primus signat fidem, qua aīa signať. Secundus signat spem, qua aīa portatur. Tertius signat charitatem, qua aīa stringitur vel ligatur. Quartus signat gratiā, qua aīa subarratur. Quintus signat gloriam, qua aīa finaliter adornatur. Signat ergo anulus fidei signaculum, Spei sustentaculum, Charitatis tenaculum, Gratiæ cingulum, Gloriæ titulum. ¶ Dico primo, ꝙ est anulus ad consignandum. In anulis.n. principum & magnatum præciosi lapides inserūtur, in quibus diuersæ figuræ sculpuntur, cum quibus litteræ signātur & sigillantur. Sic re uera Fides est anulus summi Regis, in qua, & sub qua omnia sua secreta signantur, & includuntur, & cum qua aīæ fideles quodam spirituali charactere cōscribunť. Iste enim est anulus Pyrrhi Regis, in quo lapis erat dictus Achates, in quo Apollo cum Cithara, & nouem Musæ cum suis insigniis erant picti, figuris (vt inquit Solinus) nō sculptis, sed ingenitis. Sic verè in anulo Dei (idest) in fide Catholica est Apollo cum Cithara, idest, Christus & Sacra Scriptura, notitia de eisdem, & nouem Musæ cum suis insignijs, idest notitia de nouem ordinibus Angelorum cum proprietatibus eorundem. Anulus enim formam habet circuli, carens principio atque fine, & sic signat fidem de æternitate, seu etiam de deitate, quę (scilicet) nec finem, nec principium habet. Anulus etiam in tertio digito portatur, & sic signat fidem de Trinitate. Anulus insuper de terrestri materia efficitur, & sic signat fidem de humanitate. Et sic dico, ꝙ anulus signat, quantum ad figuram, ęternam deitatem, quantum ad locum vbi ponitur, personarum trinitatem, quantum ad materiam, humanitatem. Iste est ergo anulus, de quo loquiť Pythagoras in libr. Romanorum. vbi dicit, ꝙ si Epilepticus faciat sibi anulum de vngula Zamur, idest, Asini nigredinem non habentis, prohibet eius casum. Re uera si quis de vngula Zamur, idest de extremitate seu humanitate Christi, qui nigredinem peccati non habuit, anulum perfectæ fidei portauerit, casum damnationis perpetuæ non timebit. quod bene figuratum est Daniel. 6. vbi in Lacu anulo Regis signato Daniel sedens in medio Leonum non fuit ab eis deuoratus. Et Hester. 8. vbi per literas anulo Regis à Mardochæo signatas Iudęorum populus fuit à malitia Amā, & à mortis periculo liberatus: quia re uera expertum est, ꝙ anulus fidei Regis nostri Christi & nostræ Catholicæ Disciplinæ, tantæ est potestatis & virtutis, ꝙ in Lacu Leonum, idest Demonum ne fidelibus noceant ora clauduntur, & eorum potentia Dei virtute superatur, & per litteras tali anulo signatas, idest per sacram scripturam fidem Catholicā continentem Iudęorum, idest, fideliū populus liberatur. De tali ergo anulo pōt dici illud Daniel. 14. Signantes anulo Regis abierunt. Aduerte tñ, ꝙ Aman abutendo anulo Regis litteras mortis scripsit. Sed Mardochæus eodem anulo bene vtendo salutis litteras e cōtrario procurauit, sicut dr Hester. 3. & 8. Sic verè sæpe fit, ꝙ Aman superbus Diabolus anulo fidei Christianæ malè vtendo, & errores & hęreses seminando, litteras mortiferas (idest) corruptam doctrinam scribiť. Sed Mardochæus (idest) doctor vel prædicator fidei, bene intelligendo eidē cōtradicit, & litteras ab eo scriptas (idest) doctrinam à Diabolo, vel ab hæreticis propagatam reuocat, & cōfundit. vnde Hester. 8. dicebat Regina Hester. Obsecro, vt nouis Epistolis veteres Aman insidiatoris & hostis litteræ corrigantur. Fides est ergo anulus ad consignandum. ¶ Secundò dico, ꝙ spes est anulus ad portandum. Anulus enim sicut prædixi, rōne rotunditatis æternitatem designat. Et ideò per anulum propriè spes de æternitate & de æterna salute intelligitur, per quam aīa, ne in laboribus deficiat, sustētatur, & cum fiducia ad gloriam deportatur. Mediātibus enim anulis solent portari Lampades in Ecclesiam, suspendi cortinæ, & tabulæ in parietibus affigi. Sic verè mediante spe cœlestium, animæ ad Paradisum portantur, corda sursum per desiderium suspenduntur, & mentes in Deo tenaciter affiguntur. Figura Exod. 30. vbi dicitur, ꝙ in altari Thymiamatis ex vtroque latere facti sunt duo anuli, vt impositis vectibus portaretur,

Altare.i. cor iusti per sanctitatem aureum quatuor virtutib. quadratum, & ad Thymiama deuotionis offeredum à Deo specialiter ordinatum. Illud, inquam, altare idest iustus vel cor iusti, quantum ad duo sui latera & ad duas sui partes, idest, quantum ad aīam, & quantum ad corpus, debet habere anulos firmæ spei, quia.s. à parte dextera, q̄ est aīa, debet sperare æternam visionem & fruitionē. A parte sinistra.i. quantum ad corpus debet sperare futuram resurrectionē & corporis glorificationem. Isti.n. sunt quatuor anuli sanctæ spei, quibus mediantibus, dum tñ adsint vectes.i. opera virtutes & merita, homo pōt ad Paradisum portari, & in tribulationibus consolari, & in fide & moribus retineri. Ideò de tabulis, quæ erectæ super bases suas in tabernaculo ponebantur, dr̄ Exod.26. Fundes (inquit) in eis annulos aureos, per quos vectes tabulata cōtineant, quos operies laminis aureis, & eriges tabernaculum. Tabernaculū.n. est cor iusti, quod tabulis aureis.i. sanctis considerationibus cōstruitur, laminis aureis .i. sanctis considerationibus construitur, laminis aureis.i. virtutibus, & exemplis operitur, anulis spei tenetur, portatur, & erigitur, & vectibus firmi propositi sustētatur. Spes ergo est anulus ad portandum seu sustinendum. ¶ Tertiò dico ꝙ charitas est anulus ad constringendum, mediantibus.n. anulis Balthæa & Zonæ stringuntur, & vestiméta inuicem coarctantur, & arma etiam circa opera coaptantur. Sic verè mediante charitate inuicem per dilectionem stringimur, & cū Deo & proximo colligamur figura Exod.28. vbi dicitur, ꝙ super humerale & rōnale anulos in summitatibus habebāt, quibus super pectus & humeros sacerdotis cū vittis coccineis stringebantur. Quia re vera summus sacerdos Christus superhumerali.i. bonis actiuis, & rationali.i. bonis contéplatiuis induitur, & semper vult ea anulos charitatis habere, vt sibi adinuicem possint adstringi & fortius adhęrere, & vittis hyacinthinis.i. cęlestibus desiderijs mediantibus inuicem se tenere. Vnde Exod.28. Stringes (inquit) rōnale anulis suis cū anulis superhumeralis & vitta hyacinthina, vt maneat iūctura fabrefacta. Patet ergo, ꝙ charitas est anulus ad stringendū.

E ¶ Quartò dico, ꝙ gratia est anulus ad subarrandum. Spōsæ.n. anulis à viris suis subarrantur, vt extunc sibi & nulli alteri coniungere se teneantur. Sic verè aīa à Deo desponsanda & vnienda, necesse habet anulum diuinæ gratiæ ante oīa accipere, quo.s. Deus solet aīas subarrare, & sibi specialiter dedicare. Tali anulo erat subarrata beata Agnes cū dicebat. Recede à me pabulum facinoris, quia iam ab alio amatore ꝓuenta sum. Anulo suo subarrauit me &c. Isto ēt anulo erat subarrata Iudith qñ Holophernē occidit. Quia sicut dicitur Iudith 10. Ipsa sumpsit dextralia, & lilia inaures, & anulos, & omnibus ornamentis ornauit se, & sic Holophernem inimicum populi dñi superauit. Iste est anulus, quem Thamar Iudæ Patriarchę, qui eam impregnauit ostendit, & sic se ab incendio, quod Iudas sibi parauerat, liberauit. Gen.38. Iste est anulus, quo pater filium Prodigū reuertentē subarrari mandauit. Luc.15. Induite (inquit) eū stola prima, & date anulū in manu eius. Quia re vera si Holophernē.i. Diabolū Dei & Sanctorum inimicum volumus superare, si ab incēdio Inferni nobis pro peccatis nostris debito nos volumus liberare, & si ad patrem nostrum Deum per pęnitentiam reuerentes dignè coram Deo volumus apparere, necesse est, ꝙ anulum gratiæ suæ portemus, & habeamus, & ꝙ eo nos ornemus & præparemus, & ꝙ induti prima stola, quę est innocentia, anulum suæ gratiæ pro arra & pro signo obtinendæ salutis eidē ostendamus, dicentes illud Gene.38. Cognosce cuius sit anulus. q.d. tuus est anulus, tuum est signum, tua est arra, quā mecum porto, per quam ab incendio mortis æternæ me debeo liberare, & hostē humani generis superare, & me tuum filiū tibi recōciliatū debeo comprobare. Patet ergo, ꝙ gratia est

F anulus ad adornandū. Reges.n. & Principes, Pontifices etiā, & Abbates pro honore & gloria solent anulos portare, & Maiestatem suam anulis & pręciosis lapidibus decorare. Sic verè sancti in patria, qui.s. Reges & Pontifices dici possunt, iuxta illud 1. Pet. 2. Vos estis genus electum, Regale Sacerdotiū &c. anulo æternæ beatitudinis decorantur, & eo beatificè & dignificè adornantur. vnde iste anulus pōt figurari 1. Mach.6. vbi vocauit Rex Philippum vnū de amicis suis, & proposuit eum super vniuersum Regnum suum, & tradidit ei diadema, & stolam, & anulum suum. Rex. n. Regū Dominus quotidie per mortem vocat ad se nunc vnum, nunc aliū de amicis suis, & cū ad se peruenerint, dat eis stolam immortalitatis, dat eis diadema.i. coronam, quæ signat triumphū, quia dat eis victoriam securitatis, & dat eis anulum gloriæ, honoris, & ꝑpetuę dignitatis. vnde illud ꝑdictum. Tulit Rex anulum suum, quo vtebaē, & tradidit Mardocheo. Hester.8. Patet ergo qūo anulus ī bono significato accipiē quinq; modis. ¶ Sed si vis, dic, ꝙ anulus ī malo significato pōt designare

Mentis instabilitatem,	Instabilitatem dico, quia con- G
Animi cupiditatem,	stat, ꝙ anulus rōne formæ ro-
Mundi vanitatem,	tundæ faciliter mouetur, &
Et sęculi dignitatem.	currit. Anuli ēt concaui à io-

culatoribus solent argento viuo repleri, & super ignem calefieri, qui statim saltare & moueri incipiunt, & ac si haberēt aīam sic discurrere. Tales sunt multi mali, q.s. sunt quasi anuli adhęrentes Diabolo per peccatum, quia.s. isti sunt mobiles & instabiles, & ad omne malum vertibiles & plicabiles. Nam qñq; de multis contingit, ꝙ ipsi sunt vacui per defectū sufficientię. Sunt argento viuo (idest) pecunijs repleti per cumulationem pecuniæ, & temporalis substantiæ. Sunt super ignem calefacti per ardorem auaritiæ & concupiscentiæ, & sic fiunt saltatiles per instabilitatē inconstantiæ. Patet de ambitiosis argento & pecunia plenis, igne auaritiæ inflāmatis, qui non cessant de beneficio ad beneficium, & ad voluntatē ioculatoris Diaboli continuè se mouere. Argentum.n. viuū in vase calefacto quiescere nescit. Sic & pecunia in ambitioso necessario se ostendit, in quantum ad aliquid petendū saltat continuè, atque tēdit. Isti figurantur in filia Herodiadis, quę saltabat coram Rege, & complacuit Herodi & simul discumbentibus, & impetrauit caput Ioannis Baptistæ. Quia re uera tales saltatores ambitiosi faciunt hodie tm̄, ꝙ ipsi placent Regibus & conuiuis.i. superioribus, & eorum amicis, & sic fit, ꝙ ipsi caput Ioannis, qui est in carcere.i. ecclesias, & beneficia fundata de sancto Ioanne, vel de alijs sanctis, quæ tñ captiua & incarcerata solent tenere, important, & reportant. Isti.n. dicunt illud Eccle.3. Tēpus plangendi, & tempus saltandi. Prælatis tñ & superioribus dr̄ illud Eccl.9. Cū saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam, ne forte in efficacia ipsius pereas. Et sicut videmus, ꝙ anulus (vt communiter) est fulgidus & politus, lapidibus preciosis ornatus, in seipsum circulariter reflexus. Sic tales mali per prosperitatē sunt fulgidi, thesauris, & lapidibus preciosis pleni, & muniti, & in seipsos.i. ad propriam vtilitatem reflexi & intenti. Isti.n. quid dicant, aut faciant, totū ad seipsos reflectūt, & ad proprium lucrum & vtilitatē pro posse conuertunt. Psal. Conuersus sum in ærumna mea dum configitur spina.i. auaritia. Isti ergo anuli similes sunt anulis plumbeis sophisticatis & falsis, qui à pueris pro argenteis recipiuntur, sed comperta veritate eijciuntur, & pro nihilo reputantur. Sic isti falsi tm̄ sciunt facere & tanta palliare & fingere, ꝙ à superioribus ꝓ aureis & bonis recipiunē, & eis in aliquo digito.i. in aliquo beneficio adherere & insidere permittunē, qui tñ cum fuerit valor eorum cognitus, repudiantur, & à Deo & bonis superioribus reprobantur. vnde Hiere.22. si fuerit Ieconias anulus in manu dextera mea, inde extrahā eum dicit dominus. H

¶ De anulo aūt mūdanæ dignitatis honoris & prosperitatis pōt dici, ꝙ iste est anulus Reginæ Aethyopum, de quo dicit Iosephus, ꝙ vbi ipsum in digito suo posuit, statim Moysem virū suum oblita fuit, & ac si eum alias nō vidisset, de ipso nō curauit. Sic verè cū quis anulo ꝓsperitatis & mundanæ sublimitatis à Diabolo subarratur, sæpe fit ꝙ virum suū Deum obliuiscitur, & ab eo elongatur. Hiere.2. Populus meus oblitus est mei. Et in Psal. Obliuioni datus sum tanquam mortuus. Ideò dominus minatur talibus Esa.3. vbi dicit. In die illa auferet dñs, supple à filiabus Sion, quæ ambulabāt extēto collo, inaures anulos & gemmas &c. qa (scilicet) Deus tales anulos dignitatis & prosperitatis solet auferre, qñ videt homines salutem suam ꝓpter hoc denegare. Patet ergo, quòd anulus in bono sumitur & in malo. vide infra de Circulo.

Antiochus. Antiochia.

Nota, ꝙ Antiochus fuit Rex iniquissimus, qui.s. Templum spoliauit, Idolum in Templo collocauit, & adorari mandauit, filios Israel trucidauit, muros Hierusalem dissipauit, deseri legē Dei mandauit, & vitā miserabiliter terminauit. sicut omnia patent 1. Mach. 1.2.3.6. Et 2.

Et 2.Mach.a.1.vſq; ad.9.c.Per Anthiochum intelligi poteſt
Diabolus,vel etiam vir iniquus. Diabolus.n.Templum Ec-
cleſiæ bonis pſonis ſpoliat,& pro poſſe virtutibus illud pri
uat,Idola.i.inſufficientes ibi collocat,& eos exaltari & ho-
norari ꝓuocat,filios Iſrael.i.iuſtos eradicat, & diuerſis tri-
bulationibus eos turbat,muros obſeruãtiæ & diſciplinæ,&
ambitum Dei mandatorum deſtruit, & legem Dei impedit
pro viribus & confundit.Finaliter tñ cõfunditur,atq; perit,
& dãnationẽ ampliorem accipit,& acquirit. Interpretatur
aũt Antiochus pauper ſilens,vel pauperis ſilentiũ)quia pro
certo Diabolus eſt pauper,pp gratiæ vacuitatẽ, ſilens,i.oc-
cultè decipiens,pp malitiæ fallacitatẽ, & pauperũ.i.pecca-
torũ dr̃ ſilentiũ,pro eo,ꝙ eos facit ſilere à Dei laude & con
feſſione pp verecundiã & perſitatem. De iſto igitur.1.Ma
cha.1.ꝙ paratum eſt Regnum in manu Antiochi, qui prius
dictus eſt radix peccatrix.&c. Vel ſi vis, põt dici, ꝙ Antio-
chus.i.Diabolus Templũ cõſcientiæ virtutibus ſpoliat, Ido
la.i.vitia ibi collocat,filios Iſrael videntes Deum.i.diſcretas
conſiderationes ibi trucidat, & muros diſciplinæ inde tol-
lit,& eradicat.Vel ſi vis,dic,ꝙ Antiochus eſt peccator, vel
tyrannus,qui Templũ propriæ conſcientiæ violat, & denu-
dat,filios Iſrael.i.bonos & ſimplices grauat, & moleſtat,le-
gem Dei tranſgredĩ,& diſſipat, Idolum abominabile.i.pec
catum colit,& in Templo cordis ſui collocat,& mutos Hie
ruſalẽ.i.immunitate,eccleſiæ pro poſſe diſſipat, & ꝑturbat.
Sicut.n.Antiocho malè ſucceſſit quia putrefactus & exul in
montibus perijt,& tunc primum in agnitionẽ ſui ꝑuenit,ſi-
cut dr̃ 2.Mach.9.ſic finaliter peccator & tyrannus exul à pa
tria Paradiſi,fętens ꝑ infamiã,& vitijs putrefactus,in mõti-
bus ꝓpriæ elationis ꝑ æternã dãnationẽ morĩ,& in deſpe-
ratione & triſtitia conſummaĩ.Et ſicut alius Antiochus iu-
nior à tutore ſuo Triphone cũ eo ambulãte dolosè occiſus
eſt,ſic peccator à Diabolo, q in vita iſta ipſum tueri, & ſibi
aſſociare vr̃,in quantũ.ſ.ſibi facit ꝓ voto ſuccedere,finaliter
occidĩ,& in æternũ dãnaĩ.Iſte ergo pauper ſilens dr̃, quia à
Dei laude ſilet & tacet,& in æterna paupertate moratur. Vi
de,ſi vis infra in pluribus locis,vbi fit mẽtio de Antiocho,ſi
cut in tabula notatũ eſt.¶De Antiochia verò,qua interpre-
tatur paupertatis ſilentiũ,& pauper ſilens, & in qua Petrus
Apoſtolus primo Epiſcopus extitit,& in qua diſcipuli Chri
ſti primo Chriſtiani dicti ſunt,& tonſura clericalis inuenta,
ſicut legitur Actuum 11.& in Hiſtoria Eccleſiaſtica, põt ſi-
gnificare Eccleſiã ſanctã Dei, q̃ paupertatem habet, ſupple
ſpiritalem, in quantum temporalia contemnit, & ſilentiũ,
in quantum ſine reclamatione patienter ſuſtinet mala, quæ
ſentit,quia re uera ibi poſt Chriſtum primus Pontifex ad li
terã Petrus fuit,& hæc nomẽ Chriſtianitatis fidelibus ero-
gat, & tonſuram.i.ſtatum clericalem continet, ordinat, &
diſponit.Cõcorda,ſi vis,quia tranſeo gratia breuitatis. Vel
ſi vis,dic,ꝙ Antiochia.i.Eccleſia eſt locus tutus ad habitan
dum,aptus ad p̃dicandum,factus ad militãdum. ¶Quod ſit
locus tuus ad habitandum,patet 2.Macha.4.vbi dr̃,ꝙ Onias
tuto loco ſe cõtinebat Antiochiæ.Quod ſit locus ad docẽ-
dum,& p̃dicandum,patet Act.13.vbi dicitur ꝙ in Eccleſia,
quæ erat Antiochiæ erãt Prophetæ,& doctores.Quod etiã
ſit locus ad militandum, patet.2. Macha.4. vbi dr̃ ꝙ Liſias
abijt Antiochiã,& elegit milites &c.Sufficit.

A APpellare. Nota,ꝙ appellare idẽ
eſt qđ reclamare, vel
appellare idem eſt,qđ aduocare.Primo
mo accipĩ pro litigatione & ꝓ ſuperio
ris iuriſdictionis imploratione.De quo
Act.25.Cęſarẽ appello.ſequiĩ.Cæſarem
appellaſti,ad Cæſarẽ ibis. Secundò mõ
accipĩ pro aliqua promotione, vt qñ aliquis vocat, & ap-
pellat aliquẽ ad aliquã dignitatẽ,vel officium exercendũ.Et
talis appellatio vocatio,electio,vel promotio potuit opti-
mè figurari Gen.2.vbi dicitur,ꝙ Adam conſtitutus eſt Rex
& Dominus omnium animantium, & iõ Deus adduxit ad
eũ oĩa aĩalia,vt videret,quid vocaret ea. Talis eſt Prælatus,
qui conſtitutus eſt à Deo Rex Magiſter & Dñs aliorũ, quia
oĩa animantia.i.oẽs alij de collegio debẽt ad eũ venire ſi-
cut ad Principem & Paſtorẽ, & ipſe eos debet vocare.ſ.ad
promotionẽ & cõſolationẽ, & dare eis nomẽ.i.gloriã & re
putationẽ ẽm eorũ virtutẽ,conditionẽ,& ꝑfectionẽ. Et de
hoc Gen. 4. Appellauit Adã nominibus ſuis cuncta aĩantia,
& cuncta volatilia cęli,& cunctas beſtias terræ. Ecce igitur
tria gña hoĩum,qui ab Adã.i.à Chriſto vocanĩ,appellantur
& eligunĩ ad promotionẽ cęleſtẽ, vel ꝑ Adã.i.à Prælato ad
dignitatẽ Eccleſiaſticã vel terreſtrẽ, videlicet Miſerãtes af-
fluentiſſime.Aĩantia.Laborantes diligentiſſimè.Beſtias ter-
rę. Contemplantes eminentiſſimè.Volatilia cęli. ¶Vocãtur B
ergo ab Adam affluentiſſimè miſerantes,qui ſignificanĩ per
aĩantia.Res.n.aĩata vegetaĩ,& ſentit,& nutritur.Nam ſi aĩal
aĩatum pungatur,puncturã ꝑcipit,atq; ſentit.Sic verè illi,q.
ſunt aĩati ꝑ grãm,vegetati atq; nutriti ꝑ deuotionem, ſen-
tiunt bene puncturas & miſerias aliorũ per pietatẽ, & com
paſſionem. Et iõ ſicut in corpore aĩato membra ſuperiora
ſemp influunt in inferiora Sic verè inter nos illi, qui ſunt di
tiores & ſuperiores,debent alijs vitam & ſanguinem.i.ſuſtẽ
tationẽ & conſolationẽ miniſtrare per largifluam pietatẽ.
Iõ de iſto ſenſu doloris & cõpaſſiõis põt intelligi illud Luc.
2.Tuã ipſius aĩam pertrãſibit gladius, qa glaudius.i.pęna &
miſeria aliorũ debet aĩam noſtrã per miam & cõpaſſionem
transfigere & penetrare. Sed heu proh dolor vr̃ de multis,
ꝙ ipſi pro certo non ſunt aĩati: qa ita verè ſunt duri & cru-
deles,ꝙ ipſi non videntur ſentire dolores & miſerias aliorũ
quod patet qm̃ eis nõ cõdolent,nec miſeranĩ,nec cõpatiunĩ
nec cõſolãtur.Et iõ ſunt ſimiles Cęto vel Balenæ. Balena.n.
vt dicit Iorath in libro ſuo,eſt pinguiſſimus piſcis & maxi-
mus,in tm̃ ꝙ ſuper dorſum ſuum congregatur ibi tm̃ mate
riæ,ꝙ inde creſcunt arbores & frutices abundanter, ita ꝙ
illa belua vr̃ in ſenectute eſſe ſimilis vni monti,ad quẽ acce-
dentes nautæ ſine periculo nõ euadunt.Nã belua fluctus de
ore eijcit,& naues ꝓpinquas abſorbet & ſubmergit. Eſt.n.
belua tantæ pinguedinis,ꝙ licet ꝑforetur iaculis piſcatorũ,
ipſa tñ non ſentit,ac ſi non eſſet res aĩata,ſed mortua. Verũ
tamen qñ ad carnem,q̃ latet interius ſub pinguedine perue-
nitur,tunc ſentit,& aquæ maris amaritudinem nõ ſuſtinens
litus,petit, vbi capitur, & qñq; de captione ipſius tota pa-
tria ditaĩ & emẽdatur.Re uera chariſſimi,tales Balenæ ſunt
diuites & auari,qui pro certo hodie accumulant,& aggre-
gant arenas.i.diuitias tꝑales,q̃ more arenę difficulter aggre
gantur & faciliter diſpergunĩ.vnde Abacuc.2, Væ ei,qui cõ
gregas non ſua, vſquequo aggregat ſuꝑ ſe denſum lutum?
Et iõ potiſſimè ſit in ſenectute,ꝙ tũc(vt cõiter) auaritia ma
gis abundant,& iõ arenæ diuitiarum magis tunc hominem
aggrauant.Ita ꝙ tales vidẽtur aliquoties p̃ ſui ſtatus magni
tudine eſſe mõtes.i.excellentes & eminentes,inflati,tumidi,
& ſuperbi.Nã frutices & herbas.i.poſſeſſiones terrenas ſibi
per rapinas.i.fraudes aggregant abundanter, pp qđ (vt di-
ctum eſt)in montis ſimilitudinem augmentantur, & iõ non
erit tutum accedere circa iſtos,nec eſſe taliũ proximos vel
vicinos,nam qñ ſuper nautas maris,i.ſuper pauperes ꝑ ama
ritudinem paupertatis nauigantes ad æterna, tot fluctus tri
bulationũ,rapinarum,litium & exactionum,accuſationum
& impoſitionũ immittunt, euenit,ꝙ ipſos annihilãt,& ſub
uertunt.vñ Hiere.51.Ecce ego ad te mons peſtifer,qui cor-
rumpis vniuerſam terram. Iſti etiam tantam habent hodie
pinguedinẽ carnalitãtis,proſperitatis,& voluptatis, ꝙ nul-
lum iaculum correctionis, nullam puncturam compaſſio-
nis volunt hodie concipere & ſentire.Et ideò videtur, ꝙ ip
ſi non ſunt animati, ſed mortui ꝑ peccatum. vñ Prouer.23.
Verberauerũt me,& dolui,pœnitendo, vulnerauerũt me.ſ.
pauperes clamando & ſupplicando,& non ſenſi, cõpatien-
do & miſerando.Sed verè finaliter quãdo caro,quæ eſt ſub-
tus pinguedinem.i.interior aĩa pungetur.ſ.per puncturam
ſnĩæ diuinæ,tunc verè bene ſentient amaritudinẽ aquæ ma-
ris,& amaritudinem pœnæ æternæ.Nam tunc habebunt ne
ceſſe ad litus maris.i.ad mortem,q̃ litus eſt finis & terminus
maris fluctuoſi huius vitæ,accedere,& venire, vbi pro cer-
to à Demonibus,vermibus,& ignibus,capientur,& occidẽ
tur per dãnationem æternam.Et de eorum pinguedlne. id-
eſt de eorñ ſubſtantia tꝑali,diuitijs,officijs,& beneficijs, qñ
diuiduntur & diſtribuuntur,tota quandoq; patria emenda
tur, ſicut patet de bñficijs morientium clericorum, q̃ tunc
ſaltẽ alijs conferuntur.qa.ſ.diuitiæ,quas in vita auarè acqui
ſiuerant,& conſeruauerant,in morte alijs diſperguntur vn-
de Eccle.14.Qui coaceruat iniuſtè,alijs cõgregat, & in bo
nis ipſius alius luxuriabitur. Ah chariſſimi non ſic pro

Deo,non simus ita arenosi p cupiditatem , nec ita pingues per prosperitatem & carnalitatem,ꝙ aliorum miserijs non cōsentiamus per cōpassionē & pietatem.Sed simus animati, viui,& sensitiui,vt sic ad promotionē tēporalem & æternā ab Adam.1.à Prælato,vel à Christo possimus appellari, vocari,nominari,& eligi.Animatia inquit. Quia sicut dr̄ Gen. 2.omne,quod vocauit Adam aiæ viuentis ipsum est nomen eius.Nā pro certo ab isto Adam.1.à Christo vel Prælato vocantur,& appellanť,vt dictū est,viscerosè miserantes . Animantia inquit.¶Secundò dico,ꝙ ab ipso vocantur studiosè

C laborantes.Bestiæ inquit terræ.Bestiæ.n.v t (cōiter) sunt in motu & labore.Nam vt dicit Aug.de ciu. Dei.11.Admiranda est in brutis animalibus prudentia & q̃dā similitudo rōnis.Habent.n.euidentiā solertiā,& diligentiā in educatione filiorum,in edificatione mansionum & latibulorum,in medicatione vulnerum,in fuga nociuorum,in p̄sagio mutationis temporum futurorum,in cognitione & discretione cōparium & sociorum,quia.s.vxores ipsas & socios recognoscunt.Et potest etymologizari bestia quasi bene sc iam. Reuera charissimi,tales debemus esse , quia verè circa labores & opera virtutū debemus habere prudentiā studiosam , ita ꝙ ī nobis appareat similitudo & efficacia rōnis,ne de nobis possit dici illud Baru.6.Bestię meliores sunt illis.Debem⁹ igiť studiosè educare filios.i.subditos,parentes,pauperes,& vicinos per doctrinā & eruditionem,& ēt per eleemosynā & cōpassionē,mansiones etiā cœli nobis parare per bonā operationē,vulnera.i.peccata medicari per pœnitentiā & confessionē,nociua.s.mala exempla & consortia declinare per prudentiā & discretionē,mutationē tpum.i.defectū mūdanæ prosperitatis,& aduentū futuræ aduersitatis.s.mortis,iudicij,& Inferni puidere p futurorum recordationē & cōsiderationē.Iuxta illud.Nouit pterita , & de futuris æstimat. Sap.8.Notos etiā nostros,benefactores,familiares , & amicos,subditos,socios,& vicinos debemus diligere p charitatem & affectionē,recognoscere per adiutoriū & subuētionē, & cū eis pacificè conuersari per concordiā & amicitiæ pfectissimā vnionē.Et sic dicemur bestiæ.i.bene sciæ,quia.s. sic erimus bene sciētes,studiosi,prouidi,& discreti, & in bonis operibus laboriosi,& sic erimus electiōe,vocatione, nominatione,pmotione digni,vt sic dicat Xp̄s vel Prelatus superior illud Oseæ.2.Percutiā cū eis fedus cū bestia agri. Et Iob.5.dr̄.Bestiæ agri pacificæ erunt tibi . Heu proh dolor q̃ paucæ sunt hodie tales bestiæ in mundo. Moderni.n.non dicuntur bestiæ per studiosam sagacitatē imo verè dicuntur bestiæ p venenosam crudelitatē . vbi.n.hodie (proh dolor) in modernis pietatis educatio,mansionū cæłestiū pparatio, peccatorū meditatio,nociuorum declinatio,Futurorū cogitatio,amicorū recognitio?Vere charissimi,in paucissimis qa hodie multi sunt qui nutrimentū alijs non parant p pietatem,sed eis denegant p parcitatem, non pparant cælestiū mansionem,sed Infernalium possessionē,non student scelera meditari,sed magis vitia cumulare,non quærunt nociua declinare,sed improficua freqentare, non volunt futura tēpora cogitare,sed tm̄ p̄sentia memorari,non cupiunt vicinos & socios recognoscere & iuuare.sed magis eos rapinis & exactionibus,iniurijs & detractionibus impugnare.iō de talibus bestijs dr̄ Sap.16.Cum illis superuenit seua bestiarū ira, morsibus puersorum colubrorum exterminabuntur. Tales fuerunt figurati in illa bestia quarta Dan.7.quæ erat fortis & terribilis habens dentes ferreos , quæ deuorat , & cōminuebat,& reliqua pedibus conculcabat . Expone sicut alibi.Ah charissimi pro Deo non sic non,sed simus bestiæ.i. bene sciæ,studiosæ,& laboriosæ,vt sic ab Adam.i.à Christo vel Prælato appellemur,& pmoueamur , quia verè ipse vocat & nominat studiosè laborantes . Bestias inquit terræ. ¶Tertiò dico,ꝙ ipse promouet,vocat, & nominat lumino

D sè contemplantes.Volatilia inquit cœli.Per volatilia.n.quæ clarè vident,alte volant,infirma relinquūt,superioribus appropinquant,intelliguntur viri contemplatiui,qui clare vident p discretionē,alte volant per sublimium meditationē infima deserunt p terrestrium abominationem , superioribus appropinquant per æternorum desideriū & affectionē. Et iō tales sunt digni vocari ad tpalem & æternalem dignitatē & promotionē.¶Et iō tam Christus,q̃ superior Prælatus pōt dicere illud Psalmistæ.Cognoui oīa volatilia cœli,& pulchritudo agri mecū est. sed heu proh dolor q̃ pauca sunt hodie talia volatilia:quia verè vix inuenitur hodie vnus hō contēplatiuus.Iō quasi lamentando dr̄ Hiere.4.Intuitus sum,& ecce non erat hō, & oē volatile cœli recessit, quia verè vix inuenitur hō.i.persona vtens debita rōne,nec volatile.i.hō eleuatus vel volitans in cōtēplatione . Non sic charissimi no n sic,sed simus luminosè contemplantes , studiose laborantes,viscerosè miserantes.Et sic ab Adam,idest à Christo vel Prælato poterimus vocari,nominari, appellari,eligi,& etiam pro moueri,&c. A

Apparere.

Nota,ꝙ apparitio ē multiplex in scriptura.s.Dei,Angeli,& hominis.Dei,q̃.s.apparet pænitentibus,vt eos saluet, & apparet peccatoribus,vt eos dānet,apparet iustis,vt eos saluet.Et ista apparitio potissimè fuit in incarnatione.Gene.9.Apparebit arcus meus in nubibus.Iterū apparet dānatis,qđ potissimè fiet in iudicio.Sap.6.Horrēdè & cito apparebit nobis qm̄ iudiciū durissimū fiet his,qui p̄sunt.Itē est apparitio Angeli.Mat.2. Ecce Angelus dn̄i apparuit in somnis Ioseph . ¶Itē est apparitio hoīs 2.Reg.1 Apparuit hō veniens de castris Saul. Dicamus ergo moraliter,ꝙ apparere idē est qđ se manifestare reuelare,declarare & ostendere.Et sic apparitio idē est , qđ exterior conuersatio,in necessitate subuentio cordis manifestatio,& criminis cōfessio.Et iō ꝟm hāc significationē apparere ptinet ad virum pfectū & honestū.Sicut.n.videmus, ꝙ corpora cęlestia pp suā pulchritudioē,celsitudinē, claritatē,& formositatē plus hn̄t euidentię in apparētia magisq; se declarāt manifestant & ońdunt,sic verè illi,qui sunt viri pfecti,cœlestes,& spiritales,qui plus cæteris hn̄t de claritate discretionis,de altitudine cōtemplationis , & de pulchritudine moralis pfectionis,sunt hodie magis apparentes, euidentes,& se ońdentes, per apparētiā sanctitatis & eminētis cōuersationis.Iō de quolibet tali pōt exponi illud Apo.12. Signū magnū apparuit in cęlo,mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius.Et ecce charissimi , qa sicut res,q̃ apparet, p̄sentanť,reuelatur,declarať,denudatur , sic vere qui spiritaliter volunt dignè corā Deo & Angelis apparere , debent p̄sentari p amicitiæ veritatem(Apparuit)Reuelari p cōscientiæ puritatē(In cœlo)Res.n.cœlestes cæteris sunt puriores, declarari per euidentiæ claritatē(Amicta Sole) denudari p opulentiæ raritatem (quia Luna.i.mūdi prosperitas debet esse sub pedibus eius)Sit igitur in nobis amicitiæ veritas,cōscientiæ puritas,euidentiæ claritas,Opulentiæ raritas.¶Habeamus igiť amicitiæ veritatē (Apparuit) Verus.n.amicus B
semp apparet,semp inuenitur,semp vr̄,nō solū in prosperis imo ēt in aduersis.Sicut.n.stella fixa & immobilis,vt est polus arcticus,semp in omni tpe anni apparet,& in hyeme, & in æstate.Sic vere verus,fixus,& firmus amicus omni tpe anni.s.in hyeme tribulationis,& in æstate prosperitatis & consolationis semp apparet,semper est promptus & paratus.i. ad congaudendum in prosperis,& ad condolendū, iudicandum,cōsolandum & supportandū in aduersis,quia sicut diciť Prouerb.17. Omni tpe diligit qui amicus est . Apparuit ergo.Et iō sicut stella ista diutius & clarius apparet,& vr̄ in hyeme,q̃ in æstate , dato ꝙ omni tpe possit videri , sic vere verus & fidelis amicus magis nititur apparere videri & illuminare,inueniri & adiuuare in hyeme,q̃ in æstate,hoc est in tpe aduersitatis,q̃ prosperitatis,tribulationis , q̃ cōsolationis,tristitiæ,q̃ lætitiæ.Figura Luc.22.vbi dum Christus esset in tribulatione & agonia passionis,apparuit ei Angelus dn̄i cōfortans eū.Quia verè dū amici nostri sunt in passione & afflictione,in agonia & miseria, in aduersitate & paupertate,nos debemus eis apparere,si fuerimus Angelici,puri.s.& fideles,& eos pro viribus confortare,qđ est contra multos falsos amicos,qui apparent non in asperis, sed in prosperis, non in supplicijs,sed in delitijs,non in aduersitate,sed in fęlicitate.Isti sunt similes hirundinibus,quæ in æstate optimè videntur,inueniuntur , & apparent , sed adueniente hyeme statim recedunt,fugiunt , & disparent . Sic verè tales amici falsi dū durat æstas prosperitatis,optimè se ostēdunt , & circa hominē in eius obsequijs & negotijs volitant, & discurrunt.Sed verè si hyems.i.status aduersitatis aduenerit, si hō ad paupertatem descenderit,tunc pro certo hirundinum,i. falsorum amicorum & adulatorum collegium disparebit, ipsosque in aliquo adiutorio nullus inuenit , aut videbit.

Istud

Istud potuit figurari Iudicum.13.vbi dr̃,ꝙ Manue & vxor eius proni ceciderunt in terrã,& vltra nõ apparuit eius Angelus.Angelus charissimi,q̃ nõ habet carnẽ & ossa, signat falsum amicũ,qui re uera non habet osseam firmitatẽ, nec ẽt carneã pietatẽ.qñ ergo accidit,ꝙ Manue & vxor eius.i. aliqui vicini,socij,vel parentes cadunt in terrã.i. in aliqđ infortuniũ,& deuolunt ad statũ paupertatis vel aduersitatis,tũc pro certo angelus.i.falsus & fictus amicus vltra nõ apparet eis,nec ab eis in aliquo necessitatis articulo reperit.Quia sicut dr̃ Prou.14.Fratres hominis pauperis oderunt eum,& in sup noti eius longe recesserũt ab eo.Iõ põt pauper dicere paupertati.Longe fecerũt à me notos meos posuerunt me abominationem sibi.Ita quod de eis possũt alij dicere illud Genes.37.Puer non comparet,& ego quo ibo?Non sic charissimi non,pro Deo disperamus per instabilitatẽ,atq; fictitiã falsitatẽ,sed appareamus, & nos p̃ntemus ꝑ amicitiæ veritatẽ(apparuit)Sic igit in nobis amicitiæ veritas(Apparuit) ¶Scd'o debet esse in nobis consciæ puritas,quia.s.nos debemus esse in cælo.i.in statu puro. Sicut.n.res,q̃ superius sunt in cælo, sunt puræ & sine corruptione,& qñ nubes,q̃ est intermedia tollit,tunc talia apparent,& vñr,Sic vere consciæ nostræ debent esse cælestes,atque puræ,& amotis nubibus & nebulis pc̃orũ ꝑ contritionẽ debent sacerdotib.apparere, releuari, & declarari per cõtritionẽ.Sicut.n.in cælo sursum cõmotio, atq; tonitruũ generat nubes rũpit,& dissipat,ignis,q̃ latuerat apparet,& manifestat,pluuia redũdat,& accumulat,Sic vere in cęlo.i. in bona & cælesti ꝑsona fit tonitruũ cõtritiõis,& pluuia lachrymosæ affectionis,fit coruscatio reuelationis cõfessiõis & sic appareat ignis latitantis intẽtionis,& dissipet nubes. i.velamen excæcationis.i.nebula culpabilis infectionis.Ista est igit apparitio puræ cõfessionis.In cælo inqt. i. in status puritate,quẽ.s.confessio introducit.De tali apparitione dr̃ Geñ.1.Congregent aquæ.i.pc̃tã in locũ vnũ.s. ꝑ cõfessionẽ & considerationẽ,& appareat arida.i. conscientia pura & munda.Et Ezec.8.Apparuit ostium vnũ.i.os ipsius confitẽtis.Iõ de tali cælo.i.de tali apparentiæ puritate dr̃ Eccl.43. Spẽs cæli in visione gloriæ.Heu proh dolor talẽ apparitionẽ non habent multi.Sunt.n.aliqui,qui per cõfessionẽ nolunt apparere,sed latere,nolunt reuelari,sed excæcari, nolunt manifestari,sed ꝑ verecundiã occultari.Et iõ tales nolunt esse in cælo,i.in consciæ puritate,sed in terra.i.in conscientiæ fœditate.Et iõ vr̃,ꝙ tales sunt similes Leoni,qui qñ intrat in foueã vñ nõ põt exire,ꝑ verecũdia nõ audet apparere,sed,vt lateat,intrat in scd'am foueã,vbi inuenit cistã in qua capitur & tenet.Et cætera vide supra vbi abscondere in litera.O.Non sic charissimi,sed appareamus ꝑ conscientiæ puritatẽ(In cælo inquit)Et ratio est,quia sicut dr̃ in ps. Dominus in cęlo parauit sedem suam.i.in conscientia pura,& munda,apparente,nudata,& per confessionem purgata.Mat.24.Apparebit signum filij hoĩs in cœlo. Talis ẽt apparitio est quando hõ facit,quod peccata sua appareãt, & ꝙ nihil lateat confessorem.Vnde Hiere. 13.Nudaui femora tua ante faciem tuam,& apparuit ignominia tua.De multis tamen est contrarium,qui peccata sua nõ faciũt apparere.Vñ Lu.11.Veh vobis,q̃ estis vt monumẽta, q̃ nõ apparẽt.Non sic,sed habeamus consciæ puritatem. ¶Tertio debemus apparere ꝑ euidentiæ claritatem, quod ostendit cum dr̃,ꝙ mulier erat amicta sole.quia.s.mulier q̃libet mitis persona,sole.i.euidentia claritatis pulchritudine honestatis debet esse amicta,& exterius adornata.Nam sicut ꝑpter suam claritatem,summe videtur,& apparet, cũctis ẽt rebus lumen & pulchritudinem administrat,Sic lux splendor & species honestatis super omnes virtutes rutilat,atq; fulget,& est illa,quæ in homine magis respicitur, & quæ ꝑ consequens plus apparet.Ista.n.virtus est exterius,aliæ possunt latere interius.Aliæ possunt occultari,istam aũt necesse est demonstrari.& ideo ista,quando bene est luminosa ꝑ bonæ conuersationis exemplarem claritatẽ, totam patriã suis dictis exẽplis illuminat,& illustrat.Ideo de tali sole dicitur.Sol illuminãs per omnia respexit.Et de tali apparenti honestate dicitur Cãti.2.Flores apparuerunt in terra nostra.Sicut enim flos habet gratissimam apparentiã, suauissimam redolentiam,habet tamen debilissimam existẽtiam, q̃a.s.modico vẽtu,æstu,vel pluuia dissipat,Sic vere virtus honestatis est gratissima ad contemplandum, suauissima ad odorandum,est tamen debilissima ad subsistendũ. Flos .n.est virtus honestatis,quæ modico vento superbiæ,modico æstu auaritiæ,modica pluuia luxuriæ dissipatur. Hãc.n. dissipat luxuria per insolentiæ leuitatem,auaritia per impudentem lucri cupiditatem,superbia per iactantię põpositatẽ,per seuitiæ crudelitatem,& per extollentiæ sublimitatẽ. Iacob.1.& idem habet Esa.40.Exsiccatum est fænum, & cecidit flos.De claritate ergo honestæ apparentiæ dicit Mat. 2.ꝙ Stella,q̃ apparuit eis,antecedebat eos.Nõ sic ergo charissimi,sed hẽamus euidẽtię claritatẽ(Amicta sole)¶Quarto debemus habere opulẽtiæ raritatẽ.i. terrenorum contẽptum.Nam sicut res nudatur,& detegit,vt appareat, sic vere hõ se debet vestimento temporalis substantiæ nudare, & detegere per abominationem & contẽptum,vt sic corã Deo possit tutius apparere.Cõstat.n.ꝙ res inuoluta nõ bene apparet,seu vr̃.Sic vere illi,qui diuitijs exteriorib. sunt inuoluti, & exterioribus & prosperitate vallati non proprie apparent,nec plane possunt cognosci vel videri. Si.n. considerantur & attenduntur ista temporalia, nũquam apparent naturalia.Iõ Sen.Tolle,inquit,vniuersa fortunæ mẽdacia,intus teipsum considera.q.d.Tunc tibi apparebis, cũ ab imaginatione tua oĩa submoueris, quod ostenditur cũ dr̃,ꝙ luna sub pedibus eius,quia vere luna.i. mutabilis mũdi prosperitas,& rerum temporalium facultas, quæ subditos suos per diuersa peccata facit lunaticos.i.dementes,debet esse sub pedib. nostris,& à nobis cõculcari per abominationem & contemptum,vt sic dicat quilibet nostrũ illud Esa.66.Cælum mihi sedes est, terra autem scabellum pedũ meorum.Quod est contra multos,qui optime vident retinuisse illud Exo.23.Nõ apparebis in cõspectu meo vacuus quia vere tales nolunt vacui diuitijs apparere. Et iõ auari sunt similes ericio,qui qñque in spinis taliter se inuoluit,ꝙ aliquid de eo non apparet.Sic vere mundi diuites & auari sunt ita inuoluti,& immersi in diuitijs,q̃ in modũ spinarum sollicitant atq; pungunt,ꝙ nulla nuditas voluntarię & spiritalis paupertatis,quæ fit per cõtemptum tẽporalis facultatis,põt in eis apparere. Dilata si vis de ericio sicut supra Alludere,Abscõdere,Alĩa.Esa.34.Ibi habuit foueã ericius q̃a.s.sicut ericius in cauernis & foueis se abscondit, sic auari in mũdi diuitijs terreis & terrenis. Nõ sic charissimi nõ, sed habeamus opulentiæ raritatem,& mundanæ facultatis & prosperitatis contemptũ.Iuxta illud ps.Diuitiæ si afluãt nolite cor apponere.Figurati in illis virgis Iacob Gen. 30. de quib.dr̃,ꝙ in his,q̃ expoliata fuerant, candor apparuit. ac si diceret,ꝙ tunc homo virtutibus candidatur, quando à diuitijs spoliatur.Et sic coram Deo & Angelis digne poterimus apparere.Ezech.1.Apparuit rota vna super terrã. vbi ostenditur,ꝙ nos debemus habere honestatis lucidita tem(Apparuit)volũtatis mobilitatem.s.per obedientiam (Rota vna)paupertatis agilitatem (super terram) Et sic charissimi,bene dico,quod si vere in nobis fuerit

Opulentiæ raritas,
Euidentiæ claritas,
Conscientiæ puritas,
Amicitiæ veritas,

Digne poterimus coram Deo & Angelis apparere & sic finaliter cum Christus apparuerit, vita vestra & vos apparebitis cũ ipso in gloria.Col.3.Apparuit ergo signum magnũ in cælo,mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius.Apo.12.Sed si vis adhuc circa hoc notare,põtes dicere,ꝙ boni debent apparere corã domino trib.modis,iuxta illud Deut.26.Tribus vicibus in anno apparebit omne masculinũ in conspectu domini.quia .s.iusti apparẽt in statu gratiæ,vbi probatur,apparent in statu iustitiæ.i.in iudicio,vbi iudicantur,apparent postmodũ in statu gloriæ .s.in cælo,vbi coronant.¶Prima est apparitio decoris,quando.s.homo apparet in statu gratiæ & virtutis ante Deũ honorifice decoratus,sicut Iudith dr̃, ꝙ ipsa incomparabilis decoris oĩum oculis apparebat.Et reuera isti fiunt decori

Per munditiæ candorem,
Per iustitiæ rigorem,
Per prudentiæ splendorem,
Per decentiæ virorem.

Apparẽt enim boni ꝑ munditiã candidi.vñ de eis potest dici illud Nume.12.Maria apparuit candens sicut nix. ¶Item apparẽt ꝑ iustitiam rigidi.vnde Iob.23.Volo .n. te apparere iustum. Et illud Iudic.14.Apparuit catulus Leonis seuus nimis, & rugiens.

rugiens.¶Itē apparent per prudentiam splendidi, sicut dicebat ille.2.Mach.6.Senectute quidē dignus apparebo.Itē apparent per decentiam nitidi.Prou.27. Apparuerunt herbæ virentes.¶Secunda est apparitio terroris,qñ.s.hō apparebit in iudicio coram Deo,vel et qñ sibi dñs terribilis apparebit.Sap.17.Personæ tristes vel apparentes terrorem incutiebāt.¶Tertia ē apparitio dulcoris,quādo.s.beati apparebunt in gloria corā Deo,& qñ gloria Paradisi oīb.apparet.Ego aūt in iustitia apparebo in conspectu tuo,satiabor cū apparuerit gloria tua.Num.16.Apparuit gloria dñi &c.

G ¶Itē nota,ꝙ est apparitio Dei.Sicut.n.ignis ſm Dionysiū de diuinis noībus,quantū est de se,est inuisibilis, & nō pōt apparere,sed qñ alicui terrenæ materiæ icorporat̄,sicut aeri,sicut ligno,aut ferro,tūc vr̄ sensibilr̄,& apparet, sicut patet in flamma,carbone,& ferro ignito,Sic vere Deus,q̄ de sui natura humano sensu nō potest percipi,nec videri, nec hominibus apparere,quia.s.Deum nemo vidit vnquā.Io.3. finaliter voluit alicui corporali materiæ,s.humanæ naturæ coniungi,cōglutinari,& sic factus est hominib. visibilis & apparens.Iō dr̄ Gene.9.Apparebit arcus meus in nubibus, & erit signum fœderis inter me & inter terram.Arcus.n. diuinæ iustitiæ:s.filius mediante quo Deus pater sagittabit in iudicio pctōres,in nubib.i.in purissimæ humanitatis carnibus seu in virginis viscerib.fuit signū, ꝙ pacē inter cælū.i. Deum patrem & terram.i.humanum genus reformauit,& eos inuicem confœderauit & inuicem concordauit. De apparitione igitur Dei ad homines pōt exponi illud verbum 2.Reg.1.Apparuit homo die tertio veniens de castris Saul veste conscissa.In quibus verbis ostenditur,quod Christus quatuor modis dicitur apparere hominibus in hoc mūdo

In natiuitate,
In morte,
In resurrectione,
In iudicio,

Apparuit igit̄ in numinis incarnatione quantum ad primum,apparuit homo in sanguinis distillatione quantū ad secundum, veste cōscissa in hominis renouatione quantū ad tertiū, quia Die tertio.In turbinis fulminatione quantum ad quartum, qñ s.ipse veniet de castris Saul.Apparuit ergo Deus in incarnatione domini Iesu Christi.Apparuit inquit homo,vnde ad Titum.3.Apparuit benignitas & humanitas saluatoris nostri Dei &c.Sicut.n.ex impressione radiorum solarium in nube rorida,humida,& aquosa generatur Iris, quæ tādem sensibiliter apparet,Sic vere ex impressione & infusione radij diuinitatis in vtero virginis gloriosæ,quæ ad modū nubis per pietatem tota fuit resoluta,humida,& aquosa,resultauit Iris,hoc est dictu,Christus Dei filius incarnatus, qui in hoc mundo sensibiliter apparuit visibilis & moralis.Ad ꝙ facit illud supra delegatū.Gen.6.Apparebit arcus meus in nubib.cæli &c.Et sicut Iris duob. cornib. tangit terrā in medio aūt tangit cœlum,ita ꝙ cælum & terram videtur in uicē colligare,sic vere charissimi,cū Christus habeat tres partes.i.tres naturas.s.naturam diuinitatis,naturam aīę,naturam corporis,cum vna istarum tangit cęlum.i.Deum patrem,& cum duabus tangit terram.i.peccatores. s.cum natura corporis & animæ.Nam quātum ad diuinitatem similis est Deo patri,quantum ad corpus,& animā similis mortalibus,quia ipse est in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo.Philip.3.Et ideo cælum & terrā videtur coniungere,quia.s.incarnatos coniunxit, reconciliauit,& concordauit Deum & peccatores,& cœlum.i.diuinitatem & humanitatem,sublimitatem & humilitatem, stabilitatem & mortalitatem in eodē supposito copulauit, ſm illud,ꝙ canitur.In se reconcilians ima summis. Iuxta illud Pauper & diues obuiauerunt sibi.Prou.22.Et in ps.Simul in vnum diues & pauper.Et sicut Iris in se cōtinet infinitos colores in tantū, ꝙ ſm Isid.& Aris.nullus posset eos picturare,Sic vere Christus pictus fuit omniū colorū,morum,& perfectionum pulchritudine, & de ipsis etiam tm̄ habuit,ꝙ nullus pictor,dictor,lector,& pdicator posset colores istos describere,vel narrare.Ezec.16.Sūpsisti vestimēta tua multicoloria.Sicut.n.teste Aristotele, colores oium rerū refulgēt in Iride, Sic vere colores omnium virtutum exemplorum,& perfectionum,quæ in cunctis naturæ reb. possunt inueniri,in isto principaliter refulserūt,& apparuerunt.Figura Apoc.10.vbi Ioānes vidit vnum Angelū amictū nube,& Iridem in capite eius.Iste Angelus charissimi, est Christus,qui re uera habuit nubē & Iridē.Nubem dico purissimæ humanitatis,qua fuit circūdatus,& Iridē deitatis,qua fuit coronatus.Apparuit ergo hō.Et de hoc pōt dici illud Iob.25.Potest hō comparatus Deo apparere natus de muliere.Vbi ondit̄,ꝙ Christus in incarnatiōe habuit humanitatem Homo,Deitatem,quia comparatus Deo.mortalitatem,quia natus,per consequens moriturus,fragilitatē de muliere.Iō de tali homine apparēte possum dicere illud.2.Reg.18.Apparet mihi alter homo currens.Iste enim fuit personaliter pręsentatus(Apparet mihi)mirabiliter immutatus(quia fuit quodammodo alter)actualiter incarnatus(hō)virtualr̄ occupatus(currēs)Patet igit̄, ꝙ Christus hominibus apparuit in incarnatione diuinitatis.Apparuit homo.¶Secundo apparuit in humanitatis flagellatione.s. H
in passione crucis,quod ostenditur cum dicitur. Veste conscissa.vnde dr̄ in ps.Conscidisti saccū meum, & circumdedisti me lætitia.Saccus.n.humanitatis fuit conscissus per passionē,& tandē impletus est lætitia per resurrectionem. Vñ vr̄,quod Christus fuit similis balsamo , cuius pellis in verē scinditur,& liquor ipsius distillat̄,qui à cultoribus in ampullis recipitur,& tandē medicinæ vsibus reseruatur, vt dicit Isid.lib.17.Sic vere,charissimi,in tempore veris .s. circa festum paschatis,pellis veri balsami. i. Christi fuit p mortē pforata,ita ꝙ liquor.s.sanguis ipsius pciosus destillauit,& emanauit,quem in ampullis cordium deuotorum fideliū debet populus recipere,& ibi p iugē Christi passionis memoriam conseruare, vt sibi contra infirmitates diuersorū peccatorū medicina,seu remedium possit esse.vnde de tali apparitione potest dici illud ps.Apparuerunt fontes aquarum,reuelata sunt fundamenta orbis terrarū.Fōtes.n.aquarum.i.vulnera Christi in passione apparuerunt, quæ balsamum Dei in sanguinis effusione peccatoribus manauerūt. veste igit̄ conscissa.Ideo Christus fuit figuratus Apoc. 19. vbi dicitur,ꝙ ille,qui sedebat in equo albo, qui vocat̄ fidelis & verax,quem omnis cœli exercitus sequebatur, habebat vestem aspersam sanguine.Sic vere Christus,q̄ in equo albo purissimæ naturæ sedit,qui fidelis & verax est,quē omnes cæli Angelorum exercitus sequuntur,veste humanitatis aspera sanguine passiōis fuit circundatus ,& velatus.Patet ergo,ꝙ Christus apparuit in humanitatis flagellatiōe veste inquit cōscissa.¶Tertio dico,ꝙ Chr̄s apparuit in naturæ renouatione.Die inquit tertio.Sicut.n.cinis, postquā p ignis conflagrationē transiuerit,alteratur, & renouat̄,& in vitrū,quod est splendidū & lucidum,transformatur.Sic vere caro Christi , q̄ prius erat cinerea & mortalis , p ignē durissimæ passionis transiuit,& sic in tertia die renouatā alterata & trāsformata,per resurrectionē in naturā vitreā. i.glorificatā & splendidā est mutata . ꝙ ostenditur cum dr̄ Die tertio,quia resurrectio Chr̄i die tertio fuit facta. Narrat philosophus de phœnice,ꝙ phænix est auis vnica in deserto Arabiæ diutissimē viuens,more Pauonis pulcherrima,q̄ postq̄ diutissimē vixerit,q̄rit ligna aromatica , in q̄b. æstatis ardorib.se succēdit,de cuius puluere post tres dies apparet vermiculus procreatus,qui tandem alis resumptis in auē pristinā reformatur,& ad desertū euolat & recedit. Sic vere charissimi,Christus vnicus & vnigenitus Dei patris & virginis matris,qui in conuersatione & morib. pulcherrimus poterat dici,postq̄ aliquandiu in deserto huius sæculi vitā duxit,ligna aromatica benedictę crucis assumsit,& in ea maxime charitatis feruorem ad genus humanū se torruit,tandem tertia die de istis cinerib.i.de isto homine mortuo extitit vermis, i.ipsemet Christus per resurrectionē procreatus(qui.s.dicit in ps.Ego autem sum vermis & non hō)& in auem pristinā reformatus & renouatus, & alis etiam & plumis.i.dotibus corporis decoratus, finalr̄ autē in ascensione ad desertum . Paradisi euolauit corpaliter glorificatus.Et ideo de ista apparitione,& die tertio resurrectiōis dicitur Luc.22.Surrexit dominus vere, & apparuit Simoni.Et Mat.16.Oportebat eū occidi , & tertia die resurgere.Apparuit ergo Christus in naturæ renouatione I
¶Quarto dico,ꝙ ipse apparebit.s.in iudicio, vbi cās oium diffiniet,& dissoluet.Veniens,inquit, de castris.Saul.Saul .n.rex Israel signat Deum patrem . cuius castra & tentoria significant mansiones Paradisi, de quibus pro certo Chr̄s veniet,quādo ad iudicādum viuos & mortuos apparebit.

Et ideo

Et ideò de tali apparitione loquitur Sap.6. Horrēdè & cito
apparebit vobis, qn̄ iudicium duriſſimum fiet. Nota de hoc
iudicio qūo per cometæ proprietates moralizetur. Come-
ta.n.eſt quædam Stella, quæ non ſemper, ſed caſualiter appa-
ret, quæ nihil aliud eſt, q̃ vapor ſimul aggregatus & compa-
ctus, & perferuorem accenſus & illuminatus, qui ſemper qn̄
apparet, ſo'et aliqua triſtia & terribilia, & maximè mortali-
tatem nobilium deſignare, ſm̄ Aſtrologos, & ſicut dicūt ma
thematici, qn̄ iſta apparet, ſignat guerras & prælium aſtutu-
rum. Sic verè chariſſimi, Chriſtus qn̄ in iudicio apparebit, ar
dore iuſtitiæ totus accenſus erit, ita quod peccatores conſu
met & deuorabit, & guerras & prælia ſignificabit, inquantū
.ſ. per vltionem iuſtitiæ contra nefandos impios dimicabit.
Ideò ipſe dicit illud Deu.32. Ignis ſuccenſus in furore meo,
& ardebit vſq; ad inferni nouiſſima. Prælium.n.dicitur ſigni
ficare, quia qn̄ Chriſtus ad iudicium apparebit, tunc totus
mundus cum ſuis elementis vel electis contra impios dimi-
cabit. Sap 5. Pugnabit pro eo orbis terrarum contra inſenſa
tos. Iſta.n.apparitio terribilia ſignificabit, inquātum in iudi-
cio impios & damnatos ad ſententiam conuocabit. vnde de
ipſis poteſt dici illud Iob.24. Si ſubito apparuerit aurora, ar
bitrantur vmbram mortis. Veniet ergo de caſtris Saul. Ideò
de iſta apparitione & aduentu dr̄ Matt. 24. Sicut fulgur exit
ab oriente, & apparet vſq; in occidentem, ſic erit aduentus
hoīs. Patet igitur chariſſimi, ꝙ Chriſtus apparebit in defini-
tione deſtrictæ cenſuræ, in reſurrectione propriæ naturæ, in
collatione pœnalis iacturæ, in incarnatione ſupernæ prætu-
ræ. Prima apparitio fuit humanitatis, ſecunda fuit ſtabilita-
tis, tertia fuit honeſtatis & nouitatis, quarta aūt erit æquita-
tis & auctoritatis. Appareamus ergo chariſſimi moraliter
ſicut Chriſtus. Habeamus ergo in paſſione vitæ nouitatem,
in incarnatione ſtabilitatem, in reſurrectione iuſtitiæ æqui-
tatem, & ſeueritatem, ſicut Chriſtus in iudicij diſcuſſione. Et
ſic finaliter habebimus æternæ gloriæ voluptatē, ſicut Chri
ſtus in ęterna conſolatione & aſcenſione. Et ſic verificabitur
illud Col.3. Cū Chriſtus apparuerit, vita veſtra, & vos appa
rebitis cum ipſo in gloria. ¶ De apparitione autem Dei, qua
apparet hominibus, poteſt adhuc notari, quòd ipſe apparet

Spiritualiter,
Sacramentaliter,
Potentialiter,
Miniſterialiter.

Sacramentaliter.ſ. in Euchari-
ſtia. de qua Leui.16. In nube ap
parebo ſuper oraculum. Potē
tialiter.ſ.in iudicio, ſed de hoc
dictum eſt. Miniſterialiter.ſ.in epiphania, vbi ipſe in miniſte
rio Stellę apparuit regibus. Matth.12. In miniſterio aquæ ap
paruit Baptiſtæ, in miniſterio vini & aquæ apparuit conuiuis.
Ioan.3. Item apparuit, vt peccata mundi tolleret, Spirituali-
ter. Et ſic apparet quotidie hominibus ſua eis beneficia lar-
giendo. Vnde nota, quòd Deus apparet homini

Erudiendo ſagaciter,
Influendo mentaliter,
Reuelando veraciter,
Conſolando ſuauiter,
Arguendo ſeueriter,
Præmiando fęliciter.

De eruditione patet ad Ti
tum.3. Apparuit gratia ſal
uatoris noſtri Dei oībus
hominibus erudiens nos.
¶ De influentia verò patet
3.Reg.3. vbi dominus ap-
paruit Salomoni, eidem.ſ.ſapientiam influendo. ¶ De reuela
tione aūt futurorū, & occultorum patet. Geñ. 12. Apparuit
dominus abrahæ &c. ¶ De conſolatione patet Luc.24. vbi di
citur, ꝙ ſurrexit dominus verè, & apparuit Simoni.q.ſ. erat
in deſperatione, quia eum negauerat. ¶ De redargutione pa
tet Lu.24. vbi dr̄, ꝙ duobus diſcipulis apparuit Ieſus, & ex-
probauit incredulitatem eorum. ¶ De premiatione inſuper
patet in pſal. Satiabor cū apparuerit gloria tua &c. Nota ad-
huc, ꝙ quidā apparent, & ſunt ſicut boni & perfecti, qui ſunt
per vitæ ſanctitatem, & apparent per honeſtatē. Exo.24. Ap-
parebit omne maſculinū in conſpectu domini. Quidā appa
rent, & non ſunt, ſicut hypocritæ, demones enim ſunt ſicut
pictores, qui operātur de eleuatura, qui.ſ.faciunt apparere,
quod non eſt. Vr̄, quod pictura exit de pariete ſic picto, tn̄ in
ſuperficie ſolum eſt pictura. Sic diaboli ita ſophiſticant hy-
pocritas, ꝙ faciunt eos apparere, quod non ſunt, cōtra quos
Chryſoſtomus Hypocrita, aut appare quod es, aut eſto qđ
appares. Ideò de talibus hypocritis nota ſi vis quomodo iſti
ſunt ſpecula falſa, vbi res apparent alio modo, q̃ ſint. Matth.
24. Sunt ſimiles ſepulcris dealbatis, quæ apparent homini-
bus ſpecioſa, intus autem ſunt plena ſpurcitia. Quidam non
apparent, & ſunt, ſicut multi affabiles, qui exterius videntur
inſolentes, cum tamen intus habeant cōſcientiam valde bo-
nam. Quidam non apparent, nec ſunt, ſicut mali, qui non ha
bent, nec ſanctitatem, nec morum honeſtatem. Sufficit. Vide
infra de parere, videri, oſtendere, manifeſtari &c.

Appendere. Nota, ꝙ appendere ſumitur qn̄que
pro ſuſpendere, quandoq; pro pon- A
derare, pro emere, vel liberare. Dico ergo, ꝙ loquendo ma-
terialiter, appenditur velum ſeu cortina, vt templum ornet̄,
res.ſ.in manu, vt de valore eius deliberetur, res.ſ.in ſtatera,
vt pondus ipſius comprobetur pecunia, vt alicubi perſolua
tur, reus.ſ.in furca, vt puniatur, ueſtis.ſ.in pertica, ne pollua-
tur, inſtrumentum muſicum ad clauum, ne frangatur. Sic ve
rè dico, ꝙ loquēdo moraliter, in ſcriptura inuenitur appen-
ſio cōtemplationis, diſcretionis, probationis, ſatisfactionis,
punitionis, ſpei, deſiderij vel affectionis. ¶ Eſt igitur appēſio B
contemplatiuorum, quorum.ſ.corda ſunt ſicut quædā mun
diſsimæ cortinæ ante templum Paradiſi per conſideratione
& contemplationē appenſa. vnde Exo.26. præcipitur. Sic fa-
cies velum de hyacintho, & purpura, coccoq; bis tincto, &
byſſo retorta, & appendes ante quatuor columnas. Velū.n.
iſtud ē vir perfectus quatuor precioſis coloribus.i. quatuor
virtutibus cardinalib.ſ. hyacintho cœli, & pura.i.prudētia,
purpura, quæ decet reges.i.iuſtitia, cocco igneo.i.fortitudi-
ne bis tincta.ſ.quantum ad bona facienda, & mala tolerāda,
byſſo candida & in terra nata.i.temperantia, retorta tn̄.i.fir-
ma & longa perſeuerantia compoſitus & confectus, & ante
Deum per contemplationē appenſus, & quatuor columnis
.i.doctrinę quatuor euangeliorum innixus. Exod.40. Cū in-
tuliſſet arcam in tabernaculum, appendit ante eam velū. Iſta
eſt ergo appenſio contemplatiuorum. Item dico, ꝙ eſt appē
ſio diſcretorum ſeu prouectorum, qui. ſ. per deliberationē,
& prudentiam oīa ponderant & appendūt, librant, probāt,
circunſpiciunt, & attendunt. de qua Eccle.42. Quæcunq; tra
des numera & appende, datum verò omne deſcribe. Itē eſt
appenſio iudicum & prę latorum, qui.ſ.ſicut veri campſores
in ſtatera æquitatis debent librare & ponderare, probare &
examinare merita ſingulorū. vnde prælatus debet dicere in-
ſufficientibus illud Dan.5. Appenſus eſt in ſtatera, & inuen-
tus eſt minus habens. Iuſtus verò & ſufficiens pōt dicere, &
petere illud Iob.31. Appendat me in ſtatera iuſta, & ſciat ſim
plicitatem meam. Tali autem mō appendere ſumitur pro iu
dicare. vnde ēt dominus appendere dicitur, eo ꝙ aliquid pō
derat, & librat, iudicat, & ſancit. Iob.28. Aquas appendit in
mēſura. Item eſt appenſio fidelium debitorum, qui.ſ.ſtatim,
ꝙ debent pecuniā, appendunt, & ſoluunt, & ſatisfaciunt cre
ditori. Moraliter etiā loquendo, pecuniā noſtrā.i.bona ope-
ra debemus appēdere creatori. vnde de Abrahā dr̄ Geñ.23.
qđ pro agro ſepulturæ appendit pecuniam, quā ephron po-
ſtulauerat. Ager.n.perpetuę ſepulturę eſt paradiſus, pro quo
pecunia bonorum operum eſt ſoluenda, & in ſtatera iuſtitię
domino appendenda. 1.Eſdræ.8. Appenſum eſt argentum &
aurum in domo Dei. Fatui tn̄ non ſic, non.n.appendūt in bo
nis vſibus bona ſua. Ideò ipſis dr̄ Eſa. 55. Quare appenditis
argentum veſtrum non in panibus, & laborem veſtrum non
in ſaturitate? Item eſt appenſio peccatorum, qui.ſ.nunc ap-
penduntur.i.altè ponuntur, & eleuantur per ſuperbiam. vn-
de de ſuperbo poteſt dici illud Eſa.60. Appendit terram ſu-
per nihil. In inferni autem patibulo finaliter appenduntur
per executiuam iuſtitiam, ſicut de proditoribus eunuchis
dr̄ Heſt.2. ꝙ appenſus vterq; eſt in patibulo. Item eſt appen-
ſio ſanctorum & perfectorum, qui.ſ.in ſpe & deſiderio æter-
norum ſuperius ſunt appenſi. De quo Eſa.40. dr̄, ꝙ ipſe appē
dit tribus digitis molem terræ. Tres.n.digiti ſignificant tria
bona, in quibus æterna beatitudo conſiſtit.ſ.fruitionem, vi-
ſionem, & tenſionem. In quibus pro certo mentes ſanctorū
appenduntur, & ne polluantur vitijs, vel frangantur tenta-
tionibus, ſuperius eleuantur. Vnde Prouer.22. Appendit oīa
corda dominus &c. vide infra de Suſpendere.

Aperire. Idem eſt quod detegere, diſcooperire, diſ-
ſoluere, nūciare, reuelare, oſtēdere, manife A
ſtare, declarare, demōſtrare. Et ē in ſcriptura multiplex aper
tio.ſ.Dei. hominis, ſcripturæ, gloriæ, cordis, oris, manus af-
fectus. Dico igitur, ꝙ Deus primo dicitur aperire, ſicut.n.
rex quandoque aperit theſaurum ſuis, vt ſuis militibus ſti-

pendia largiatur, Sic verè Deus theſaurum miſericordiæ cōtinuè aperit, vt diuerſa dona meritorum, virtutum & gratiarum ſuis militibus, atq; fidelibus cōtribuat, & miniſtret. Vnde. 1. Macha. 3. Aperuit rex ærarium ſuū, dedit ſtipendia militibus ſuis, & mandauit eis, ꝙ eſſent parati ad oīa. In quibus verbis oñditur, ꝙ nos debemus aperiri per deſiderium cordis & affectionem, (aperuit ærarium) per remunerantem rerum largitionem, (Dedit &c.) per obedientem auris attētionem, (Mandauit eis) per expeditā mētis ſubiectionem (quia debemus eē parati &c.) Et ſic dico, ꝙ hō debet aperire cor, quo ad primum, manū, quo ad ſm, aureum, quo ad tertiū, oculos, quo ad quartū. Et ſic dico, qđ debét eſſe aperta corda ad diligendū (aperuit ærarium) manus ad porrigendum (Dediti) auris ad attendendum (Mandauit eis) oculi ad aſpiciendum (Parati ad oīa) Aperiatˀ igitur cordis affectio. Aerarium ſuum. Concha marina ſeipſam ad rorem aperit, & aquā amaram in ſe claudit. Et ideò lapidē precioſum qui Margarita dr̄, in ſe gignit, vt dicit Ariſt. & Iſid. Sic verè chariſſimi, nos debemus aperire cordis noſtri affectionem per charitatem & dilectionem ad rorem. i. ad Deum & eius gratiam & deuotionem. Clauſi debemus eſſe ad amarā mundanæ proſperitatis poſſeſſionem, & ſic lapidem precioſum, i. Deū poterimus concipere per ſuæ beneuolentiæ acquiſitionem. Iō dicit pſa. Aperite portas principes veſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit rex gloriæ. Tali modo fuit aperta virgo, & ideò lapidem precioſum Deum generauit. Tali modo ēt apertus eſt nobis Deus. Affectio. n. cordis ſui ſemper eſt aperta ad peccatores diligendum, & ad veniā recipiēdū. In ſignum cuius Chriſtus in cruce habuit latus apertum, ad denotādū, ꝙ Deus per veram charitatem ita eſt hominibus apertus, ꝙ ipſos paratus eſt recipere vſq; ad intima cordis ſui. Et de hoc Can. 5. Peſſulum oſtij mei aperui dilecto meo. Quod oñditur cum dr̄ Aerarium ſuum. Aerarium. n. eſt Theſaurus Dei, in quo reponit hoīes tam bonos q̃ malos, ē eius affectio & miſericordia, quæ oīa concludit & recipit. Quod eſt contra multos, qui per affectionē non ſunt aperti, ſed per partialitatem & odium ſunt operti. multi. n. ſunt ita clauſi, ꝙ nullum volunt recipere ad ſuam affectionem, amicitiam, & amorem, quia nec Deum, nec proximum, nec vicinum, nec remotum volunt diligere vel amare. Hierem. 13. Ciuitates auſtri clauſæ ſunt, & non eſt, qui aperiat. Auſter, qui eſt ventus mollis & calidus, ſignat mollitiem mundanæ proſperitatis, quia verè ciuitates auſtri. i. viri mundani in ꝓſperitate viuētes, ita ſunt clauſi per odium, partialitatem, auaritiam, & inuidiam, ꝙ nō eſt, qui aperiat. Sed nō ſic chariſſimi, imo verè ſemper debet eſſe aperta cordis affectio. Et ad hoc inducit ſponſus aīam, Cant. 5. Aperi mihi ſoror mea, ſponſa mea, qa Deus aperuit ęrariū ſuum. i. Theſaurum miſericordiæ ſuæ.

B ¶Secundò debet manus aperiri, refectio. quia. ſ. manus miſericordiæ ſemper debent eſſe expoſitæ & apertę ad dandū, & largiendū. Sicut. n. fons naturaliter eſt apertus & expoſitus, ita ꝙ nulli volenti haurire ſe vetat, nec pauperi, nec diuiti, nec bono, nec malo, Sic verè exēplo Dei ſemper debemus eſſe expoſiti oībus, & aperti per pijſſimā largitatē, ita ꝙ nulli debemus noſtrū auxiliū denegare. Iuxta illud pſal. Aperis tu manum tuam, & imples oē aīal benedictione. & iſtud oñditur cum dr̄. Dedit ſtipendia militibus ſuis. quia ſicut Deus nō ceſſat dare ſtipēdia, dona, & beneficia oībus creaturis, qa. ſ. ſolem ſuū facit oriri ſuper bonos & malos, ſic & nos debemus beneficia & adiutoria oībus impartiri, inquantū eſt poſſibile. pſal. Dedit dona hominibus. Et hoc eſt pro certo hodie contra multos, qui re uera nō habent manus apertas ad largiendum, ſed ad accipiendum, non apertas per largitatē, ſed clauſas per auaritiam & parcitatem. Sic re vera ſunt multi cupidi & auari, qui non ceſſant à Deo beneficia recipere, ſed nihil volunt ei reddere, nec aliquid ſuis pauperibus erogare. Contra quos Eccle. 4. dr̄. Nō ſit porrecta manus tua ad accipiendum, ſed ad dandum collecta. Talibus accidit ſicut pineæ, quæ ita eſt clauſa & ita ſtricta, ꝙ nullus pōt eam aperire, nec de contentis fructibus manducare, ſed finaliter pinea iſta ſuper ignē ponitur, fortiter pecutitur, & ſic neceſſario ſua tenacitas relaxatur, & ſic ꝑ violentiā pinea aperitur, & quicquid de fructibus in ea latebat, ei auferttur, & alijs diſpergitur, & confertur. Sic verè chariſsimi, multi ſunt hodie ita duri, ita aſtricti, ita auari, & ita tenaces per incompaſsibilem parcitatē, ꝙ nulli pauperi ſe volunt aperire, ſed quādiu viuunt, pinellos ſuos. i. diuitias ſuas ſibi ſolum volunt reſeruare, & nihil alijs erogare, ſed verè finaliter oportebit, ꝙ totum dimittant. Nam morte corporali fortiter percutientur quantū ad corpus, & ſuper pinellos. i. ſuper carbones inferni ponenẽ quantū ad aīam, & tunc oportebit, ꝙ aperianẽ, & diuidanẽ per ſeparationem aīæ à corpore, & pinellis & bonis ſuis priuentur, & ſpoliētur, & ꝙ diuerſimodè diſpergantur, tūc aūt, qui pōt capere, capiet, qa aliud hæredes, aliud vxor, aliud executores habebūt, & ſic miſeri auari, qui viſcera ſua pauperibus in hac vita clauſerunt, nihil vtilitatis pęnitus reportabunt. Non ſimus ergo clauſi per parcitatem, ſed aperti per largitatē, nō ſint bona noſtra nobis ſolis repoſita, ſed oībus expoſita, non ſint per parcitatem uelata, ſed per largitatem pauperibus reuelata, iuxta illud Prouerb. 6. Manus ſuas aperuit inopi. Et in pſal. Aperiente te manum tuam oīa implebuntur bonitate. Aperiatur igiẽ manus refectio, largitio. C

¶Tertiò aperiatur auris attentio. Mādauit inquit. Circa qđ nota, ꝙ Deus aperit homini ſua ſecreta ei reuelando, mādata ſua ei iniungendo, ipſum delinquentē corrigendo, ipſum bene agentē præmiando. Hō aūt Deo debet aperiri, mādata eius diligenter auſcultando, & aures cordis efficaciter aperiēdo & applicando. Aperit ergo dominus ſecretorū abſcōſionem. qđ maximè fit per ſcripturam. vnde Apoc. 5. Dignus es domine aperire librum, & ſoluere ſignacula eius. Librum. n. ſacræ ſcripturæ cum ſuis ſignaculis, & clauſuris. i. cum ſuis difficultatibus, obſcuritatib. & figuris Deus aperit, atq; ſoluit. Lu. 24. Nonne cor noſtrū ardens erat, cum aperuit nobis ſcripturas? Et ibidem. Aperuit eis ſenſum, vt intelligerēt ſcripturas. Et ibidem. Aperti ſunt oculi eorum, & cognouerunt eū. Item aperitur Deus per mādatorum iniunctionē, taliter fuit apertus Moyſi, qñ mandata dedit ei. vnde in pſal. Mādauit nubibus deſuper, & ianuas cœli aperuit. Itē aperitur per peccatorum vocationē, & ad pęnitentiā continuā receptionē. Apoc. 3. Dedi ante te oſtium apertum, qđ nemo pōt claudere. Iſtud oſtium eſt Dei vocatio & miſericordia, q̄ pro tēpore huius vitæ ſemper eſt aperta. Item aperitur per tormētorū inflictorum vulnerationē, quia ſicut venator videns beſtiam aliquantulū vagabūdā, ſubito & inſperatè aperit pharetram, & mittit ſagittam, & eā percutit, & quādoq; occidit, Sic verè Deus, dum hō vagatur in mundi proſperis, ſubito aperit pharetrā ſuæ occultæ ſententiæ & iuſtitiæ, emittit ſagittam mortis tribulationis vel infirmitatis, ipſumq;, dū nō ſperat, per mortem vulnerat, & occidit. Iob. 30. Aperuit pharetrā ſuā, & afflixit me. Affixit me dico, vel in bono per correctionē & temporalem tribulationem, vel in malo per ęternalē dānationē. Ad iſta igitur oīa debemus attendere. ſ. Dei correctionem, punitionem, vocationē, reuelationem, inſtructionē, & mandatorum iniunctionem (Mandauit inquit eis) & aures cordis noſtri ad iſta oīa audienda & retinenda ſagaciter aperire, vt ſic nobis dicatur illud Baruch. 3. Audi Iſrael mādata vitæ. Et nos poſſumus dicere illud Eſa. 50. Dominus Deus aperuit mihi aurem. Et iſtud eſt contra multos, & maximè contra inobedientes, & obſtinatos, qui re uera non videntur habere aures ad Dei mandata audiendū. vnde ſic eſt de talibus, ſicut de aīalibus in quadā prouincia Aethiopiæ. Dicunt. n. Iſid. & Pli. ꝙ eſt in Aethiopia quędā patria, vbi oīa aīalia quadrupedia naſcuntur ſine auribus. Sic verè chariſſimi, in iſto mundo multi ſunt peccatores, qui ad modum quadrupedum beſtialiter viuunt, & ſine auribus, & ſine virtute auditus, & attentione diuinorum mandatorum inueniuntur. quod patet, quia nullam correctionē, monitionem, prædicationem, vel inſtructionem volunt attendere, vel audire. de iſtis dr̄ Hiere. 6. Incircuncīſæ aures omniū, & audire non poſſunt. Non ſic chariſſimi, ſed aperiatur in nobis auris attētio.

¶Quartò aperiatur oculorum ſubiectio, quia. ſ. ita debemus eſſe expoſiti & aperti, quod per veram obedientiā poſſimus eſſe ad cuncta ſua beneplacita præparati. Et hoc oſtenditur cum dr̄, quod eſſent parati ad oīa. Et ideò de viris obedientibus dr̄. 1. Macha. 3. Accingimini filij potentes, & eſtote parati. Ideò de apertura obedientiæ pōt figuraliter exponi illud verbum Act. 12. Venerunt ad portam ferream, quæ ducit ad ciuitatem, quæ vltro aperta eſt eis. Porta enim ferrea eſt vir inobediens, & obſtinatus, ferreus, atque durus, quæ tunc temporis vltro aperitur, quando Deo, & prælatis ſuis per

suis per voluntariam obedientiam subiugatur. Aperiamur ergo charissimi per

D Promptam subiectioné,
Certam attentionem,
Dulcem compassionem,
Veram affectionem.

¶Item nota, q adhuc est apertio oculi, & est apertio oris, & apertio cæli. Iō de istis tribus pōt dici illud Apoc.4. Vidi ostiū in cælo. vbi oñdit, q Aperitur oculus per discretioné (Vidi) Aperitur os p locutioné (Ostiū) Aperitur cælum per receptioné (Apertum inquit in cælis) (Aperit ergo visus lympitudo, vt clare discernat, oris aptitudo, vt verba decernat, Cæli latitudo, vt bonos non spernat. Dico igit primo, q in scriptura inuenit apertio visualis discretionis. Vidi inquit. Sicut.n. in vere lacerta, q sentit se habere visum hebetatū, exit de cauerna sua, iter foramé petræ, & oculos ad solem aperit, vt visus claritaté recuperet, q amisit, sicut dicit Isid. de quadā lacerta, quę dr saura, Sic vere charissimi, hō, qui pro tpe huius vitæ habet visum discretionis multum hebetatū, de cauerna proprij cordis debet exire, carnis conditiones transcendendo, foramen petræ. i. duritiā pniæ debet intrare pace, & temperate viuédo, oculos cordis debet aperire ad solem. i. ad Deum eius misericordiam implorando, & sic visum clare discretionis recipiet, lucide considerando & contéplando & videndo. Vidédo dico .s. inferiora, cōtéplādo superiora, cōsiderādo pterita, pñtia, & posteriora. q oñdit cū dr. Vidi. ad hoc incitamur Baru.2. vbi dr. Aperi oculos tuos & vide. Vide cōsidera, meditare, cogita & contéplare pñtium instabilé vilitaté, cælestiū durabilé voluntaté, pctōrū dānabilé prauitaté, futurorū notabilem grauitaté, Et sic poteris dicere Vidi. Heu Deus, q multi sunt hodie, qui nō vñr habere oculos apertos, non illuminatos, sed excæcatos, non discrete cōsiderantes, sed obscuros & ignorátes, qa vere multi sunt, qui hodie nō vident, nec cōsiderant aliquid, qd pertineat ad salute, similes talpæ, q habet oculos ým Aristote. veruntamé non sunt aperti, imo carne, & corio sunt operti, & iō tal pa nihil videt, imo perpetuo cæca manet. Sic vere multi sunt q oculos cordis sui habét ita clausos & velatos corio carnalitatis & mundanæ prosperitatis, q visum discretionis sapientiæ & considerationis pœnitus amiserunt, & cæcitatem ignorantiæ incurrerunt. qd patet, quia ipsi nō cogitát nec aduertunt, nec de mundi vanitate, nec de naturæ vilitate, nec de mortis ppinquitate, nec de iudicij seueritate, nec de inferni aduersitate, nec de cæli fælicitate, sed tm̄modo cogitant de pñti prosperitate. Et ideo carent omni spūali iucunditate. Figurati in Thobia cæco, qui dicebat Thobiæ. 5. Quale gaudium mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen cęli non video? vbi ostenditur, q tales desolationis turbantur fulmine (Nullū gaudiū m ihi est) Indiscretionis cæcantur turbine (In tenebris sedeo) Contéplationis priuant lumine (Lumen cęli inquit non video) Non sic charissimi nō

E sed aperiamus oculos per discretionem (Vidi inquit) ¶Secundo aperiamus ora p locutioné. ostium inquit apertum quia vere ostium oris nostri sp debet esse apertum ad orationé, ad confessionem, ad gratiarum actionem, & proximorum informationem & cōsolationem. ¶Primo dico p orationem. vnde Eccl.39. Aperiet os suum in oratione, & pro delictis suis deprecabitur ¶Item aperitur os p cōfessionem. Ezech.29. Dabo tibi os apertū. Qd est contra multos de quibus dicitur Esa.10. Non fuit, qui moueret pennam, & qui aperiret os, & gannirét. Item aperitur os p deuotionem. vnde in ps. Os meum aperui, & attraxi spiritum. Item aperitur per prædicationem instructioné, informationem Eccl.15. In medio Ecclesiæ aperuit os eius, & impleuit eū dominus. Contra quos dicitur Thren.2. Prophetæ tui non aperiebant iniquitaté tuam, vt te ad pęnitentiam prouocarent. Item aperitur p laudem & gratiarum actionem, Esa. 5. Aperuit os suum absq; vllo termino. Sed econtra multi aperiunt illud per iniuriam, & detractionem, iactantiam & præsumptionem. iracundiam & cōminationem. Et de hoc in ps. Aperuerunt super me os suū, sicut Leo rapiens & rugiens. Leo.n. (vt communiter) habet os apertum, & ad rugiendū, mordendum, & rapiédum expositum & paratum. Est enim naturæ feruentissimæ, & ideo p nimio feruore os aperire iugiter cōsueuit. De Salamandra etiam dicit Pli. q de ore semper emittit saliuam venenosam, quæ quicqd tangit inuenenat, & aquas, ī quas cadit, lymphaticas facere cōsueuit. Sic vere charissimi, multi sunt, qui præ nimio feruore iracundiæ, & præ nimio veneno malitiæ semper habent os apertum ad mordendum per detractionem, & ad saliuā venenosam malorum verborum emittédam per iniuriam & infamationé. Iō de talibus dr in psal. Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos, sedens aduersus fratrem tuum loquebaris. Non sic pro Deo charissimi. nō aperiamus os per detractionem, sed ipsum aperiamus p bonā & honestam locutionem (ostium inquit apertum, q.a.s. os est ostiū p quod verba exeunt à corde. Ideo de quolibet debet dici illud Daniel.13. Aperuit ostium pomerij. quia. s. os quod est ostium pomerij cordis nostri, sp debemus per orationem, confessioné, deuotionem, gratiarū actionem, & eruditionem aperire. Patet ergo, q aperiuntur ora p locutionem (Vidi inquit ostiū apertum) Actuum.16. Aperta sunt omnia ostia. ¶Tertio aperitur cælum per receptioné. F
(In cęlis inquit) Sicut.n. porta conuiuij aperiri solet inuitatis, sic vere cælum & gloria Paradisi aperitur bonis hominibus & pfectis, qui à Deo sunt à mūdi origine inuitati. vnde Ezec.1. Aperti sunt celi, & vidi visiones. Dei. Et Apo.12. Apertum est téplū Dei in cælo. ¶Circa quod debemus aduertere, q cęlum aperitur contemplātibus, vt speculentur contemplantes. Act.7. Ecce video cælos apertos, & Iesum stantem. Secundo aperitur vt consolentur laborātes. Gen. 7. Catharactæ cæli apertæ sunt. ¶Tertio aperit vt recreent indigentes. Et de hoc in ps. Ianuas cęli aperuit, & pluit illis manna ad manducandum. Christus.n. aperuit ianuam cœli in ascensione, & sic māna, i. dulcedinem æternæ voluptatis suis indigentibus erogauit. Istā ianua clausa fuit fatuis virginibus, quę lampedes sine oleo, i. opera, sine merito portauerunt, quæ dicebant. Domine domine aperi nobis, sed rñsum est eis. Nescio vos. Mat.25. Et breuiter in ista ianua recipiuntur iusti, & excluduntur iniusti. Sicut.n. auis non recipit ad nidum suum aliquem pullum, nec ouis (vt cōiter) aliquem agnum, nisi quos se sciuerint generasse, Sic vere nec Deus aliquem hominé ad nidū Paradisi, vel ad vbera eternę voluptatis recipit, vel admittit, nisi illos, quos p fidem se viderit generasse, & per gratiam nutrisse. Et ideo peruersi & iniqui, qui tali modo non sunt à Deo geniti vel nutriti nūquā ad istud receptaculum sunt admissi. Iō de tali bonorum receptione dicitur Esa. 26. Aperite portas iustitiæ, & ingredietur gens iusta custodiens veritatem. ¶Et sic patet charissimi, quod aperitur Paradisus ad receptionem. os & labia ad locutionem, & oculi per discretionem. Et sic est apertio lucida discretionis, & placidæ locutionis, prouidæ receptionis & cæt. Et si breuius volumus notare sequendo Mauricium, possumus de Deo dicere, quod ipse multipliciter est apertus. Ipse enim est qui dicit Matth.7. & Luc. 11. Pulsate & aperietur vobis. Est igitur apertus

Ad reuelandum,
Ad consolandum,
Ad miserandum,
Ad erogandum,
Ad aspiciendum,
Ad recipiendum,
Ad puniendum,
Ad gratiam infundendum,
Ad gloriam distribuendum.

¶Aperit ergo ad secretorum reuelationem. vnde G
Apo.5. dicit, q vicit Leo de Tribu Iuda aperire librum, & soluere signacula eius. i. aperire secreta sapientiæ & scripturæ. Item aperit se ad oppressorum consolationem. Ideo Baruch.2. dicitur. Aperi oculos tuos & vide, inclina aurem & audi. Item aperit se p piam miserationem. vnde.2. Paral.6. Aperiantur quæso oculi tui, & aures tuæ intétę sint ad orationem, quæ &c. Item aperit se ad beneficiorum erogationem. ps. Aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione. Item aperitur ad curam & attentionem & ad suorum gubernationem. 3. Re.8. Sint oculi tui aperti super domum hanc. Item aperitur ad bonorū receptioné, & beatificationem. vnde Apoca.4. Vidi ostium apertum in cœlo. Item aperitur ad malorum damnationem. Vnde Apoca.9. Data est Stellæ clauis, & aperuit puteū abissi. Item ad gratiarum infusionem. Num.20. Aperi populo huic Thesaurū tuum fontem aquæ viuæ. Item aperitur ad gloriæ distributionem. ps. Ianuas cęli aperuit, & pluit illis māna ad mánducādū. Item de iusto potes dicere, q ipse debet aperire arcā, seu Thesaurū, vt subueniat, carcerem, vt captiuos expediat

cor suum vt alienam miseriã sentiat, oculos, vt saluti necessaria videat, aures, vt Dei mãdata audiat, manus, vt Eleemosynas & opa pia faciat, os, vt Deũ laudes, & alios erudiat. De primo Eccl. 44. aperti sunt Thesauri. Mat. 2. apertis thesauris suis obtulerunt munera. De secundo, Act. 5. Angelus dñi aperiẽs carcerẽ eduxit eos. Itẽ tertio aperiamus cor ad sentiendũ vel ad cõpatiendũ, exẽplo Chri, cuius latus apertũ fuit ad oñdendũ affectũ cõpassionis & dilectionis. Io. 19. Aperuit latus eius &c. Itẽ aperiamus oculos. s. mentis ad intelligẽdũ. Io. 9. Quõ aperti sunt tibi oculi? Et Lu. 24. Et aperti sunt oculi eorũ, & cognouerũt dñm. Itẽ aperiam° aures ad audiendũ. Esa. 50. Dñs aperiet mihi aurem. Item aperiamus manus ad beatificandũ. Deut. 15. Præcipio tibi, vt aperias manum tuam fratri tuo. Item aperiamus os ad Deũ laudandum. Luc. 1. Apertũ est illico os Zachariæ & loquebat benedicens Deum. Aduerte tñ, quod quidam cõtrario mõ aperiuntur, quia. s. mali aperiunt os ad maledicẽdum. psal. Aperuerunt super me os suum, sicut Leo rapiens & rugiẽs oculos ad explorandum, aures ad inania audiendum. Et iõ talibus erit apertus infernus ad eos recipiẽdum. psal. Aperta est terra, & deglutiuit dathan. Sic igitur patet quomodo apertio sumitur multis modis. Sufficit.

A **Applicare.** Nota, quod applicare idem est, quod ad se aliquid attrahere, præsentare, approximare, & adaptare. Notabo ergo, quod applicatio in bono sumitur & in malo. In bono enim significato inuenit. Applicatio

Studiosa,		Ministrandum,
Seriosa,		Examinandum,
Gratiosa,	quę fit ad	Complacendum,
Gloriosa,		Assistendum,

B ¶Prima est applicatio bonorum discipulorũ, qui. s. seipsos applicant & pñtes exhibent superioribus, vt obsequantur, doctoribus, vt erudiantur, proximis, vt subueniãt, pręlatis, vt obediant. Num. 3. Applica tribum leui, & fac stare in cõspectu sacerdotis, vt ministrent ei, & excubent, & obseruẽt quicquid ad cultũ pertinet. ¶Secunda est applicatio pręlatorum, qui. s. ad se applicant ꝓmouendos, vt eos examinẽt, & cognoscant. vñ Exo. 40. Applicabis ad te Aron cum filijs suis ad fores tabernaculi testimonij, & lotos aqua in dues sanctis vestib. vt ministrent mihi. Isti. n. ꝓmouendi debent applicari ad Moysen. i. ad ꝑlatum per examinationem, dñt lauari per confessionem & purificationem, debent indui ꝑ sanctam conuersationem, & sic poterunt ministrare per officij dignam executionem. sed de hoc vide supra de Arõ in principio. ¶Tertia est applicatio bonorum seu iustorũ, qui. s. per baptismum & per pænitentiam gratiam diuinam recipiunt, & sic Deo applicantur, & adhærent, & sibi placidi, & accepti fiunt. Zach. 2. Applicabunt multi ad dñm. ¶ Quarta est applicatio beatorum, quos. s. Deus sibi præsentat, & applicat. & eos in Paradiso sibi associat & adaptat. vnde Eccl. 33. Ex his benedixit & exaltauit, ex his sanctificauit & ad se applicauit. In malo vero significato põt dici, ꝙ quidam applicantur diabolo sibi seruiendo, quidã carni sibi cõsentiẽdo, quidã mũdo se ei immiscendo. De diabolo patet Dan. 11. vbi de antichristo dr, ꝙ applicabuntur ei plurimi fraudulenter. de carne & de mala muliere dicitur Prouer. 9. qđ qui applicabitur illi, descendet ad inferos. De mundo vero potest dici. 1. Mac. 15. Applicuit Anthiochus sup Dorã &c.

A **Apponere.** Notã, ꝙ apponere idẽ est, qđ aliquid ponere, sicut dr, ꝙ cibaria apponuntur, vel ad aliud ponere, addere, seu adiũgere. Signat igit in bono & in malo. In bono. n. signat virtutũ appositionẽ, & bonorũ multiplicationẽ. sicut Prou. 10. vbi dr, ꝙ timor dñi apponet dies. In malo vero signat malorum operum additionem. psal. Appone iniquitatem super iniquitatem eorũ, & non intrent in iustitiam. Dicam ergo, quod est appositio

Virtualium,		Vendicari,
Aeternalium,		Affectari,
Temporalium,	quæ debet	Detestari,
Criminalium,		Euitari,
Infernalium,		Formidari

B ¶Est dico appositio. i. adiũctio vel præsentatio, additio vel multiplicatio virtualium, & ista pertinet ad virtuosos & ꝑfectos, qui sp de virtute in virtutem proficiunt, & virtutes virtutibus adijciunt, & apponunt. Sicut. n. in arbore continue noui rami adiunguntur, & noui fructus annis singulis apponuntur. Sic etiam bonis viris nouæ virtutes continue multiplicantur. vnde Prouerb. 3. dicitur. Præcepta, inquit, mea custodiat cor tuũ, lõgitudinem. n. dierum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi. Ipsi etiam viri iusti Deo & sanctis hominibus studẽt se apponere, & eorũ consortio spiritualiter aggregare. Vnde Hier. 50. Apponentur ad Deũ fœdere sempiterno. & de achior Iudith. 14. dr. Appositus est ad populũ Israel. & Dan. 13. ca. Rex Astiages appositus est ad patres suos. Ad Deum ad populũ sanctum & ad patres nostros. i. ad bonos & antiquos viros debemus nos adiungere, & apponere, nos cũ eis charitatiue tenacit fęderare. Ista est ergo appositio spiritualis & virtualis. Talis etiã spiritualis appositio potest dici præsentatio sacramentorũ & sacræ scripturæ, quæ hic, sicut quædam ferula, apposita sunt hominib. Luc. 10. Manducate, quę apponuntur vobis. Et est etiam virtualis appositio illa, qua homo apponit ad faciendũ & ad sciendum bonum diligentiam opportunam. Ecclę si. 8. Apposui cor meum, vt scirẽ sapientiam. Item est appositio æternalis, & ista est illa, qua Deus apponit bona gloriæ super bona gratiæ, sicut fit in conuiuijs vbi fercula ferculis apponuntur. vnde de Deo potest dici illud Act. Cumq; duxisset eos, s. Apostolos in domũ suam, apposuit eis mensam, & lætatus est cum omni domo sua. Item est appositio tẽporalis. i. temporalium bonorum, q. s. apponuntur in mẽsa huius mundi. Caueat tamen hõ, quia in ista mensa latent multa venena. Ideo bene dr. Eccles. 15. Apposui tibi ignem, & aquam, ad quod volueris porrige manũ. & iõ tutum est, ꝙ appositis caute & parce vtamur. iuxta illud Eccl. 31. Vtere quasi homo frugi, i. quasi homo temperatus & parcus, his quæ tibi apponũtur. Iterum est appositio criminalis, & ista est, qua mali peccata peccatis apponunt, & vbi eos pænitere debuerat, plus delinquunt. psal. Apposuerunt adhuc peccare ei &c. Vñ de Herode dr Actu. 12. ꝙ nõ sufficiebat sibi Iacobum occidisse, imo videns quod placeret Iudeis, apposuit vt appræhenderet & Petrum. Item est appositio noxialis, s. appositio tormentorum, quæ malis finaliter apponuntur. Et de hoc Apocal. vlti. Si quis apposuerit ad verba hęc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro hoc. Sufficit. vide in alijs titulis synonymis &cæte.

Apostata. Nota, ꝙ apostata idẽ est, ꝙ puaricator, & legis, fidei, vel religionis transgressor & ad ritum vel statum alium auctoritate propria temeraria declinator. Sicut. n. ſm Sene. lib. de naturalibus, quæstionibus, ranæ quandoq; in nubibus generantur, vel ibi vento vel turbinæ raptæ introducuntur, & eleuantur, q̃ tandẽ rupta nube cum pluuia cadere comprobantur, Sic vere fit, qđ illi, quos turbo diabolicæ ipressionis in nube religionis vel Ecclesiæ, vel etiam in fide apparent er, cũ nõn habebant stabile fundamẽtum, solent cadere, & ruptis limitibus nubis, idest religionis vel fidei, in qua videbantur manere, inde ꝑ apostasiam recedere, & inferius ad sæculum, vel ad infidelitatẽ descendere vel vagari. Patet in primo Angelo apostatico, qui à nube cælestis habitatiõis cecidit, In primo homine, q. à claustris Paradisi recessit. In Iuliano apostata, q. nubẽ Ecclesiæ & fidei dimisit, in quolibet apostata moderno, q. religionem & habitum derelinquit, & cũ pluuia voluptatis mundanæ inferius ad statũ sæcularium se deflectit. Et bene cum pluuia, quia vere pluuia mũdanę ꝓsperitatis & carnalitatis, quã desiderant, cã est, ꝙ isti à statu suo cadunt, & ad mores sęculares descendunt. iuxta illud Eccl. 19. Vinum & mulieres apostatare faciunt etiam sapientes. Tales figurãtur Apoc. 19. in illis spiritibus malis, qui in specie ranarum exierunt, & bellum in sęculo commouerunt. Sic vere isti qui spiritus. i. demones proprie possunt dici ratione obstinationis immundi ratione carnalis delectationis, & ranis similes sunt rõne loquacitatis, & instabilis conditionis à dracone. i. à diabolo emittunt, & in terram. i. in terrenum statũ & habitum mittuntur. vbi sæpe fit, ꝙ ꝑ eos lites & dissensiones generantur. vt paruit in Iuliano, qui tot bella & tribulamina contra Ecclesiã suscitauit. Patet etiam in renegatis, qui acrius seuiunt in fideles, quã alij infideles. Bene igitur dicitur Prouerb. 6. ꝙ homo apostata vir inutilis gradit ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machina-

de machinatur malum,& in omni tempore iurgia ſeminat, vbi aduerte,ꝙ apoſtata eſt(vt communiter)fragilis in ſtatu, quia homo,ineptus in actu,quia vir inutilis,malignus in aſta tu,quia digito loquitur,diſſolutus in aſpectu,quia annuit oculis,leuis ingreſſu,quia terit pede,malitioſus in cogitatu,quia corde prauo,diſcors & dyſcolus in conuictu,quia oī tpe iurgia ſeminat.Proſpere(ſi vis)cōtra apoſtatas,q̄a infinitæ figuræ,& exēpla poſſent poni.Sed deficiūt auctoritates . Vide in tabula in diuerſis partib.huius operis,multa reperies &c.

A **Apoſtolus**. Idem eſt, ꝙ nuncius ſeu miſſus. Ad literā.n.de Apoſtolis legitur, qđ á Chriſto miſſi fuerunt,& fidem eius prædicauerunt,& docuerunt. ſiue ergo loquamur de Apoſtolis veris & realibus , ſiue de Apoſtolis ſpiritalibus.i.de quibuſlibet viris ſanctis,& maximè de ꝑdicatoribus,poſſumus dicere , ꝙ Chriſtus fuit ſicut rex apum,de quo ſcribit,ꝙ nunquam ſolus apparet,imo quoties exit alueare ſuum,ſemper comitatur eundem apum circunſtantium multitudo,Sic verè Chriſtus rex regum ab alueari cœli ad terram exiens,ſolus non apparuit , imo ſecum primo Angelorum comitiuā adduxit,& tandem ſibi ſanctos Apoſtolos aggregauit , quos tanquam fratres ſuos & ſocios ſecum tenuit,& eos tanq̄ futuros fidei fundatores perſonaliter docuit & inſtruxit.Mar.6.Conuenientes Apoſtoli ad Ieſum,nunciauerunt ei oīa,quæ egerant.Vnde Lu.6.dr Elegit. 12.quos Apoſtolos nominauit,In quibus verbis aduerte , ꝙ iſti fuerunt á Deo probati,In fide fundati,Mundo delegati, gradu ſublimati.Fuerunt.n.in morali bonitate præcipui , q̄a elegit,in fidei veritate perſpicui,quia duodecim, in officij ſedulitate aſsidui,quia Apoſtoli.i.nuncij,in faſtigij ſublimitate perpetui,quia nominati.i.electi.In electione.n. notatur bonitas.ſ.quia meliora ſolent eligi.In.12.fidei veritas.ſ.ꝑꝑ 12. articulos.In apoſtolatu,officij ſedulitas,quia Apoſtolus interpretatur legatus vel nuncius.In nominatione, ſtatus auctoritas,quia.ſ.prælati ſolent eligi,& á conſtituentibus nominari.Fuit.n.in eis Bonitas præfectiua quo ad mores,veritas inſtructiua, quot ad fidem,ſedulitas executiua,quo ad officiū, auctoritas imperatiua, quo ad ſtatum ſeu gradum.Vel diuide aliter,& dic ꝙ iſti ſunt virtute cōmendati,quod notat electio.Debitè numerati,quia.12.Propriè nominati, quia Apo-
B ſtoli dicti ſunt,famosè diuulgati,quia nomina eorū &c.¶ Dico igitur,ꝙ iſti fuerunt virtutibus dotati.quod oſtenditur cū dr,ꝙ Chriſtus elegit eos.Electio.n.bonitatem ſupponit.quia ſm philoſophum nihil eſt eligibile,niſi ſub ratione boni . In omni.n.materia ſemper ſolent eligi meliora.Natura.n.incorpore animalis de cibis receptis vtilius & melius recipit , & ad corporis nutritionem cuſtodit,illud verò,quod impurum & immundum eſt,eijcit,& dimittit. Sic verè natura naturās Deus de omnibus mundi perſonis meliores elegit & Apoſtolos ordinauit,& per eos membra corporis Eccleſiæ.i.vniuerſos fideles fide & doctrina nutriuit.Impuros verò & peccatores & obſtinatos infideles contempſit pęnitus, & eiecit. Vn de Matth.13.Elegerunt bonos in vaſa ſua,malos autē foras miſerunt.Iſtud autem potiſsimè intelligitur,quo ad Deū cuius iudicium non fallitur,quia re vera quo ad mundū, cuius fallax eſt iudicium,ſæpe contrarium reperitur . Conſtat .n.quod in mundo iſto non ſemper eliguntur magis boni & virtuoſi,& ideò hominum electio non ſemper atteſtat virtuti.Sicut.n.video ꝙ ſenſus humani ſæpiſsime deluduntur , ita ꝙ vnum pro alio eligere,& malum pro bono ſumere dignoſcuntur,incantatores.n.oculos deludunt,Alchimiſtæ cuprū ſophiſticarum pro auro vendunt:Mali apothecarij vnam ſpeciem pro alia tradunt,& ſic fit,ꝙ veram electionē impediūt, vn hoīes malum pro bono recipiunt . Ipſa etiam natura hominis quando corrupta eſt & infirma,non ſemper recipit,ſeu eligit de aſſumptis cibarijs puriora & meliora , ſed ſibi ſimiliora,dato ꝙ ſint corpori deteriora , membra.n.corrupta & læſa humores ſibi ſimiles attrahunt,bonos verò & vtiles dimittunt, & ſic propter defectū debitæ electionis,corruptionem ampliorem inducunt.Sic pro certo in mundo iſto multæ ſunt ſophiſticationes & ſenſus & rationis deceptiones. In cantatores.n.& alchimiſtæ.i.adulatores exterius loquendo, & demones interius inſpirando ita obnubilant,& decipiunt iudicium quorundam ſuperiorum,ꝙ ipſi non eligunt ad ſæculi dignitatem,quod bonum eſt,ſed quod malum; corrupti .n.abominabiles facti ſunt in iniquitatibus ſuis. Et ideò corruptos,& malos ſibi ſimiles ad ſe trahunt,& eos dimiſsis melioribus eligunt,& præponūt,figurati in illo Bachide.1 Macha.9.de quo dr,ꝙ ipſe elegit viros impios & conſtituit eos dominos regionis.Talium ergo electio non atteſtatur bonitati,quia re vera iſti nō eligunt bonos in vaſa ſua,nec malos etiam foras mittunt,imo potius malos retinēt & eligunt,bonos verò negligunt & poſtponunt.3.Regum.18.Eligite vobis bouem vnum.Tales malos electos potes comparare boui propter carnoſitatem voluptatis carnalis, propter tarditatem pigritiæ actualis,propter cornoſitatem pompæ & ſuperbiæ ſæcularis . Non ſic Apoſtoli, quia verè mundi meliores fuerūt electi.Et ideò electio ſua bene atteſtatur virtuti. Vnde de eis dicit Chriſtus Ioanni.13.Ego ſcio quos elegerim, quaſi dicat ego ſcio,ꝙ meliores elegi.Ideò de eis dr Actu.1. ꝙ præcipiens Apoſtolis per ſpiritum ſanctum quos elegit, aſſumptus eſt,quibus & prębuit ſeipſum viuum.Patet ergo de Apoſtolis,ꝙ fuerunt virtutibus dotati.quod.ſ.deſignat noīe electionis.Elegit inquit.¶Secundò dico,ꝙ iſti fuerunt debitè numerati,ſeu ſerioſè ſignati:quia.ſ. iſti ſolum fuerunt.12. C
Numerus.n.duodenarius eſt numerus,& in natura,& in ſcriptura,& figura ſacratus.In natura patet, quia ipſum cœlum in 12.ſigna,quorum quatuor dicuntur cardinalia, eſt diſtinctum.In figura patet,quia in ciuitate ſancta Hieruſalem ſicut dr Apoc.21.duodecim erant portæ quæ.12. margaritis erāt ſculptę.Duodecim viri fuerunt á Ioſue electi,qui trans Iordanem arcam domini coram populo portauerunt,ſicut dicitur Ioſue.2. In veſtimento etiam Aaron fuerunt duodecim lapides precioſi quatuor ordinibus ſubdiuiſi.In ſcriptura patet multis locis vbi duodenarius numerus eligitur in quo huius numeri ſecreta virtus & perfectio deſignat . Iacob. n.12. Patriarchas genuit.Apo.12.Mulier duodecim Stellas in ſuo capite habuit.Et de omni Tribu Iſrael ante thronū Dei 12. milia ſignatorum Ioannes vidit . Per numerum igitur iſtum fides intelligitur catholica,quæ 12.articulis eſt diſtincta. Et ideò propriè Apoſtoli.12.eliguntur,pro eo, ꝙ fidem catholicam,quæ ex.12.conſtat articulis prędicare mittuntur.Iſti.n. ſunt.12.ſigna cœli.i.Eccleſiæ Dei,qui oēs Apoſtoli dicti fuerunt.Quatuor tamen cardinales.i.principales fuerunt,ſ.euāgeliſtæ,in eo,quod Euangelia conſcripſerunt.Ioſue.n.ſaluator,& Aaron ſummus ſacerdos.i.Chriſtus iſtos.12.elegit,& in veſtimento ſuo.i.in Eccleſia pro ornatu precioſiſsimo poſuit,& eos ciuitatis cœleſtis Hieruſalem portas fecit,& mūdi Partiarchas effecit,& tanquam Stellas.12.pro illuminandi mundi tenebris ordinauit.Bene ergo dicit Chriſtus Io.6. Ego duodecim vos elegi.ideò bene dr Luc.9.ꝙ Chriſtus cōuocatis duodecim Apoſtolis dedit eis poteſtatem. Fuerunt igitur debitè deſignati(ſcilicet)in numero duodenario.Duodecim inquit.¶Tertiò dico,ꝙ iſti fuerunt propriè nominati,& hoc quia Apoſtoli ſunt vocati . Apoſtolus.n.interpretat̄ D
miſſus,nuncius,vel legatus,quia re vera iſti tāquam Chriſti legati mira auctoritate ſuffulti fuerunt,& tanquā nuncij miſſi per mundum fuerunt,& Dei voluntatem hominibus nunciauerunt,fidem prædicauerunt,& populos docuerunt.Luc. 11.Mittam ad vos prophetas,& Apoſtolos,& ſcribas.Et bene dicuntur nuncij ſeu miſsi,quia.ſ.nuncius quādo mittitur, quandiu eſt in itinere,nihil poſsidere dignoſcitur,imo ſemper eſt in ſollicitudine & labore quouſque ad ſuum dominū reuertatur.Sic iſti per mundum pauperes diſcurrerunt, temporales diuitias contempſerunt,& tandem non ſine pęnis & laboribus ad dominum redierunt . Similes enim videntur fuiſſe hirundinibus,quæ ſm Solinum non in terra,ſed in aere cibum ſumunt,& non quieſcendo vel ſedēdo,ſed potius volando & diſcurrendo comedunt.Lapſura etiam mænia quodam naturæ ſenſu cognoſcunt,& ideò nunquam in talib.nidificant aut quieſcunt.Inde eſt(vt ait idem)ꝙ hirundines in ciuitate thæbarum,quæ ſæpiſsime capta eſt,non habitant, nec in area Terei,qui fuit crudelis tyrannus,nidificant,aut conſiſtunt.Re vera tales fuerūt Apoſtoli,quia.ſ. iſti lapſura & ruinoſa mænia.i.ſtatus,gradus,& faſtigia huius mundi,quæ.ſ.cito cadunt,& labuntur,& continuè ruinam minantur,noluerunt frequentare,nihilque caducum aut tranſitorium poſsidere,nec etiam in area Terei,id eſt in curijs principum & tyrannorum voluerunt perſiſtere,vel manere, nec in terra.i.in bonis terrenis cibum delectationū capere,nec ibidem diuitijs abundare , ſed potius volando.i. per mundum tanquam peregrini

peregrini diſcurrendo,in aere.i.ſub diuo,ſine domicilio ſtu
duerunt cibum virtutum ſumere,& ſe non temporaliter,ſed
ſpiritualiter impinguare.Vnde iſti fuerũt,qui dixerunt Mat.
19.Ecce nos reliquimus omnia,& ſecuti ſumus te. Iſti ſunt
ergo Apoſtoli.i.miſsi,ſicut dicitur Matt.10.Duodecim Apo
ſtolorum nomina ſunt.hæc ſequitur.Hos.12.miſit Ieſus,prę
cipiens eis & dicens.In viam gentium ne abieritis, & ciuita
tes ſamaritanorum ne intraueritis.ſequitur.Nolite poſside-
re aurum neque argentum.&c.fuerunt ergo propriè nomi-
nati Apoſtoli.vnde nota,quòd Apoſtolus eſt nomen

E Humilitatis,
Sedulitatis,
Iucunditatis,
Stabilitatis,
Sagacitatis,
Auctoritatis,
Pœnalitatis,
Fidelitatis,
Charitatis,
Veritatis,
Poteſtatis,
Maieſtatis.

¶Eſt igitur(dico)nomen humi
litatis. Vnde ipſe Paulus Apo-
ſtolus per humilitatem dicebat
1. Corint. 15. Non ſum dignus
vocari Apoſtolus.Et Ioann.13.
Nec Apoſtolus maior eſt eo, q
miſit illum. Item, ꝙ ſit nomen
ſedulitatis,patet Roma.11. vbi
Apoſtolatus vocatur miniſte-
rium.quandiu(inquit)ſum gen
tium Apoſtolus, miniſterium
meum honorificabo.Item,ꝙ ſit
officium lætitię & iucunditatis, patet, quia ipſi Apoſtoli in
tribulationibus gaudebant,& in paſsionibus exultabant.vn
de Actu.5.dr̃,quod ibant Apoſtoli gaudentes à cõſpectu cõ
cilij,quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contume-
liam pati.Item,ꝙ ſit nomen ſtabilitatis,patet Actu.8. vbi cõ
ſtantia ſtabilitatis apparuit in hoc,ꝙ dr̃,ꝙ oẽs diſperſi ſunt.ſ.
præ timore perſecutionis per regionem iudeæ & ſamarię p̃-
ter Apoſtolos.Item,ꝙ ſit nomen ſagacitatis, patet.2 Thi.1.
vbi dr̃.Poſitus ſum ego prædicator, & Apoſtolus, & magi-
ſter gentium.Magiſter enim & prædicator ſcientiam,& ſaga
citatem ſupponit.Item,quod ſit nomen auctoritatis, patet,
quia mandata eorum ſeruantur,& ſeruabant pro lege Actu.
15.Perambulabat Paulus Syriam pręcipiens cuſtodiri præ
cepta Apoſtolorum,& ſeniorum.Item,ꝙ ſit nomen pœnali-
tatis,patet,quia omnes tribulationes & martyria ſunt per-
peſsi.Luc.11.Mittam ad vos prophetas & Apoſtolos,& ex il
lis occidentur,& perſequentur.Item,quod ſit nomen fideli-
tatis,patet,quia ipſi Apoſtoli in fide fuerunt cæteris firmio-
res.vnde Luc.17.dixerunt Apoſtoli. Domine adauge nobis
fidem.Item,ꝙ ſit nomen ſeu officium charitatis, nec non ſo-
cietatis & vnitatis,patet,quia Apoſtoli cum Chriſto vixerũt
& inter ſe pacificè permanſerunt.Vnde Luc.22.Ieſus diſcu-
buit,& 12.Apoſtoli cum eo.Item,ꝙ ſit nomen veritatis, pa-
tet,quia propter timorem cuiuſcunq; nunquam voluerunt
veritatem tacere.vnde Act.4.dr̃,ꝙ virtute magna reddebãt
Apoſtoli teſtimonium reſurrectionis Ieſu Chriſti. Itẽ, ꝙ ſit
nomen poteſtatis,patet,quia ipſi habuerunt poteſtatem pec-
cata ſoluendi,demones fugandi,& mirabilia facienda.vnde
Act.12.Multa prodigia & ſigna fiebẽt per Apoſtolos in Hie
ruſalem.Item,ꝙ ſit nomen Maieſtatis & æternæ fœlicitatis,
patet, quia ipſi cum Chriſto regnant in æterna gloria. vnde
Apoc.21.dr̃,ꝙ Apoſtolorum nomina erant ſcripta in portis
cœleſtis Hieruſalem.Quia igitur iſti habuerunt oĩa ſupradi
cta, bene patet, ꝙ ipſi fuerunt propriè nominati, Apoſtoli.
¶Quartò dico,ꝙ hic oſtenditur,ꝙ ipſi fuerunt honore ſubli
F mati.quod oſtenditur cum dr̃ nominauit.Nominatio.n. idẽ
eſt,ꝙ eſt dignitatum aſſumptio & electio, & bonæ famæ ſeu
boni nominis diuulgatio.vnde Mat.10.Apoſtolorum nomi-
na ſunt hæc.vide infra de noĩe,ſi vis dilatare. Sic ergo patet
quomodo ſancti Apoſtoli ſummis virtutibus voluerunt pol-
lere,& quomodo etiam nos omnes eccleſiaſtici Apoſtolorũ
ſucceſſores debemus eorum multis virtutibus relucere.Sed
re vera in multis hypocritis patet cõtrarium,quia.ſ.iſti ſunt,
qui ſicut dr̃ Apoc.2.ſe dicũt Apoſtolos eſſe,& nõ ſunt, q̃a ꝓ
certo ſicut dr̃.2.Corin.11.Pſeudo Apoſtoli, operarij ſubdo
li transfigurãt ſe in Apoſtolos Chriſti. Et iõ iſti ſequunt̃ viã
Iudæ, qui primo electus fuit Apoſtolus, ſed finaliter factus
eſt diabolus.Sufficiũt ergo de Apoſtolo in gñe, q̃ ſunt dicta,
q̃a in multis hui⁹ operis partib.de Apoſtolis ſũt notata &c.

A Apprehendere.

Nota,quod apprehẽdere idẽ
eſt,qđ prendere, & accipere,
conſequi,capere,occupare.Cum iſtud igitur verbum refera
tur quandoque ad Deum,quandoque ad virum iuſtũ,quan-
doque ad virum impium,quandoque ad diabolum, Sic er-
go notabo,quòd inuenitur Apprehenſio

Potentiæ ſummè mirabilis.
Iuſtitiæ ſummè laudabilis,
Nequitiæ ſummè damnabilis
Tormenti ſummè triſtabilis.

¶Eſt igitur appre B
henſio diuina,quę
eſt mirabilis.Sicut
.n.videm⁹, ꝙ Leo,
& Aquila,animalia alia nobilia apprehendunt,& capiunt a-
lia debilia animalia,tanquam ſua;Sic Deus homines pro vo
luntatis debito apprehendit,& de ipſis,prout vult, ordinat,
& diſponit.Ipſe enim fecit vnam apprehenſionem, quæ fuit
magnæ potentiæ,carnẽ aſſumẽdo. Figuratus in Moyſe Exo.
4.qui per caudam apprehendit draconem. Cauda.n. finem
temporum ſignat,in quo Chriſtus Draconem carneum.i.hu
manitatem apprehendit,& ſibi perſonaliter aduniuit. Heb.
2.Non Angelos,ſed ſemen Abrahæ apprehendit.Quotidie
autem ipſe facit quandam apprehenſionem magnæ clemen
tiæ,quia videlicet ipſe apprehendit peccatorem, vt à vitijs
educat,iuſtum,vt per virtutes deducat,beatum,vt ad gloriã
ꝑducat.Sicut enim videmus,ꝙ homo, qui in carcere eſt vel
in fouea,vel in aqua,apprehẽditur vt educat̃, Sic verè Deus
quandoque peccatorem per gratiam apprehendit, & ipſum
de fouea & de carcere peccati extrahit & educit.Hiere. 31.
Apprehendi manum eorum,vt educerem de terra AEgy-
pti.quod bene figuratur Mar.1.vbi dicitur, ꝙ Chriſtus ap-
prehenſa manu leuauit,& curauit ſocrum Simonis febricitã
tem.& Mar.8.vbi dicitur,ꝙ apprehenſa manu extra vicum
eduxit,& illuminauit cœcutientem.& Lu.14. vbi dicitur, ꝙ
apprehenſa manu ſanauit virum hydropiſi laborantem.quia
re vera Chriſtus clementiſsimus medicus manum miſericor
diæ ſuæ extendit,& peccatores apprehendit, & eos à febre
auaritiæ,à cæcitate ignorantiæ, ab Hydropiſi ſeu ab inflatu-
ra ſuperbiæ eleuat, illuminat, ſanat,liberat,& educit, vt ſic
bene poſsit dicere peccator illud pſal.Apprehende arma &
ſcutum,& exurge in adiutorium mihi. Item apprehenditur
puer à matre,vel á nutrice,vt educatur,ne.ſ.errare permitta
tur.Sic verè Deus apprehẽdit iuſtos,ipſos per virtutes dedu
cendo,& ne errent per vitia,protegendo.Eſa.42.Ego dñs vo
cauit te,& apprehendi manum tuam,& ſeruaui te. Item ap-
prehenditur conuiua,vt ad conuiuium introducatur, & in-
ducatur.Sic finaliter De⁹ iuſtos apprehẽdit,& accipit,& eos
in Paradiſi conuiuium introducit.Cant.8. Apprehẽdam te,
& ducam te in domum genitricis meæ.Vnde etiam de Pau
lo dicitur Actu.9.ꝙ apprehenſum illum duxit ad Apoſtolos
Figura de Noe,qui apprehenſam columbam intulit in arcã.
quia.ſ.Noe,qui interpretatur requieſcens.i.Deus,qui in ſua
beatitudine requieſcit,Columbam.i.beatam animam à mũ
di diluuio recedentem apprehendit,& recipit, & eam in ar-
cam Paradiſi reponit,ſicut ipſi Chriſto à mortuis reſurgenti
fuit dictum.Iudi.5.Surge Barach,apprehende captiuos tuos
o fili Abinoen.Vide infra de ſurgere.Iſta eſt ergo apprehen-
ſio diuina,quæ eſt mirabilis.¶Secũdò verò dico, ꝙ eſt appre C
henſio iuſti,quæ eſt laudabilis.Iuſtus enim ſicut auis nobilis
bene docta ſemper apprehendit aliquam bonam prædã, de
qua magiſtrum ſuum Deum lætificet,& confortet.Apprehẽ
ſio enim poſſeſsionis valde eſt vtilis,quia.ſ.melior eſt condi-
tio poſsidentis.Sic verè illi ſpiritualiter meliores ſunt,q̃ bo-
na ſpiritalia actualiter exequuntur, & efficaciter apprehen-
dunt.Poſſeſsio enim talis vtilis eſt, quia.ſ.ſalutem operatur
æternam,iuxta illud Prouerb.3.Lignum vitæ eſt his, qui ap-
prehendunt eam,& qui tenuerit eam,beatus.Et ſi volumus,
poſſumus dicere,quòd apprehendenda eſt

Diſciplina, Sapientia, Pœnitentia, Dei gratia, Cœli gloria. } quæ nos { cuſtodiat, erudiat, perficiat, alliciat, reficiat,

¶De diſciplina cuſtodiente dicitur in pſal.Apprehendite di
ſciplinam,ne quando iraſcatur dominus, & pereatis de via
iuſta.De ſapientia erudiente dicitur Eccleſi.15.Qui cõtinẽs
eſt iuſtitiæ,apprehendet illam &c.ſequitur. Cibauit illũ pa-
ne vitæ & intellectus,& aqua ſapientiæ ſalutaris potabit il-
lum.De pœnitentia perficiente põt dici illud Can.7. Aſcen-
dam in palmam,& apprehẽdã fructus eius.Palma.n. quæ eſt
ſpinoſa in ſtipite inferius,ſed ſuperi⁹ fructuoſa,ꝑniam ſignat.
q̃ hic inferius eſt aſpera,ſurſum verò in Paradiſo eſt. delecta
bilis.

bilis.De gratia diuina alliciente,vel diuina scriptura nutriēte pōt dici illud Baruc.4.Hic est liber mandatorum Dei, & lex,quæ est in æternum.omnes,qui tenent eam,peruenièt ad vitam,qui autem dereliquerint eam,in mortem. Cōuertere Iacob,& apprehende eam.De gloria verò æterna, beatificāte,& reficiēte potest dici illud.1.Thi.6.Apprehēde vitā æternam,in qua vocatus es. Aduerte tamen,ꝙ sicut canis multotiens impeditur ne prædam,quam sequitur, apprehendat,& hoc potissimè quando inuenit nouam prædam,per cuiꝰ odorem vestigium primæ perdit;Sic verè sæpe fit,ꝙ homo ab apprehensione bonorum spiritualium & æternorum impedit, quando inuentis mundi delectabilibus occupatur. Pone de Tigride,quæ occupatur circa specula, & sic non apprehēdit venatorem,nec catulum,ad quē currebat.ideò de mala muliere.i.mundi prosperitate vel de carne dr̄ Proue.2. Oēs,qui ingredientur ad eam,non reuertentur,nec apprehēdēt semi
D tas vitæ.Ista est ergo apprehensio iusti,q̄ est laudabilis.¶Tertiò dico,ꝙ est apprehensio impij,q̄ est damnabilis.Mali.n.apprehendunt mala,& ab eis finaliter apprehēdunt,iuxta illud Ecclesi.7.Noli facere mala,vt te non apprehendāt, & potes notare si vis,ꝙ mali apprehendunt,bonos,vt eis inferant tribulationem,honores,vt eos occupent per ambitionem,mēdacium,vt eo,pallient sua locutionem,diuitias, vt eis satiēt suam affectionem,mulieres,vt eas polluant per delectationem.De apprehensione tribulationis pōt dici illud Act. 12 ꝙ Herodes apposuit,vt apprehenderet & Petrum,quem cū apprehendisset,misit in carcerem. De apprehensione ambitionis dr̄ Hier.49.Decepit te superbia tua, qui habitas in cauernis petræ,& apprehendere niteris altitudinem collis.De apprehensione mendacij & vanæ locutionis dr̄ Hiere.8.Apprehenderunt mendacium,noluerunt reuerti, & bene dr̄ noluerunt reuerti,quia(vt communiter)mendaces,incorrigibiles sunt.De apprehensione verò luxuriosæ delectationis dicitur Prouer.7 .Apprehensum iuuenem deosculabatur eū. Ecclesi.26.Qui tenet mulierem quasi qui apprehendit scorpionem.Compara si vis mulierem scorpioni.De apprehensione verò temporalis possessionis dicitur Ecclesi.34.Quasi q̄ apprehendit vmbram,& persequitur ventum,sic & qui attēdit ad visa mendacia . Res enim transitoriæ dicuntur vmbra & mendacia.Sapi.5.Transierunt omnia velut vmbra.Ista est er
E go apprehensio impij,quæ est damnabilis.¶Quartò verò dico,quod inuenitur apprehensio diabolica seu tormenti, quæ est tristabilis.Sicut enim Lupus,& Leo,& latro,postquā diu nocuerint,apprehenduntur,& miserabiliter puniuntur, Sic peccatores finaliter à diabolo apprehenduntur per mortē, & inferno & tormentis infernalibus deputantur.Ecclesi.23. Hic in plateis ciuitatis vindicabitur,& quasi pullus equinus fugabitur,& vbi non sperauit,apprehendetur. Et nota, qd̄ mali finaliter patiuntur apprehensionem

Tremoris,	¶Primò tremoris.psalm.Con-
Stuporis,	turbati sunt,commoti sunt,tre
Pudoris,	mor apprehendit eos.Item stu
Languoris,	poris.Lucæ.5.capit.Stupor ap-
Laboris,	prehendit omnes.Item pudo-
Doloris.	ris.vnde Babyloni, quæ inter-

pretatur confusio,dicitur Hiere.50.Inuenta es & apprehensa,quoniam dominum prouocasti.Item languoris.vnde Th. 1.Inimici eius apprehenderunt eam inter angustias,id est in carcere inferni.Item laboris.Hiere.6.Tribulatio apprehēdit nos.Item doloris,id est carceris.Apocalip.20. Apprehendit Draconem serpentem antiquum,& ligauit eum. Patet ergo quomodo est apprehensio pœnæ, culpæ, & diuinæ gratię & potentiæ. Sufficit.Vide de accipere, & de comprehendere, & acquirere,in alijs tit.similibus &c.

A **Appropinquare. Appropinquatio.** idem est quòd adiunctio,præsentatio,aduentus,& applicatio,& sic potest significare moraliter societatem,amicitiā, & charitatem,coniunctionem,& vnitatem.Nota ergo,quod est appropinquare Dei & hominis . Appropinquat .n. Deus humano generi per incarnationem,finaliter autē appropinquabit per iudicij examinationem,nūc etiam appropinquat per gratiæ infusionem,per temporalis adiutorij consolationem,& per futurā glorificationem.Homo aūt debet appropinquare Deo per mentis eleuationem,per feruorem & deuotionem,per amorem & dilectionem . Sic.n. est de appropinquatione Dei ad hominem & hoīs ad Deum,sicut de imagine in speculo.Si.n.imaginem vestram videritis in speculo, & accesseritis ad ipsum,statim ipsa accedit ad vos,ꝙ si ab ipsa recesseritis , & elongati fueritis , statim illa imago à vobis elongabit,& recedet.Sic verè charissimi, si ad veram imaginem & exēplar totius perfectionis.s.ad Christū, qui in speculo fragilis mortalitatis apparuit in hoc mundo, volumus accedere,& appropinquare per deuotionem & amorē, statim pro certo ad nos appropinquabit per gratiam & cōsolationem. Quòd si ab ipso elongati fuerimus per pompositatē, & obstinationem,& ipse sit̄r recedet à nobis & per conteptū & abonimationem,per gratiæ,& gloriæ subtractionē,& per æternæ miseriæ inflictionem. Ista appropinquatio summè apparuit in sanctis patribus,qui per gratiam & deuotionē Deo appropinquauerunt.Iō istam imaginē.s. filium ad se per incarnationē appropinquare fecerunt vsq; ad osculum , & ad se mirabiliter attraxerunt.Iō de tali reciproca appropinquatione dr̄ Iac.4. Appropinquate Deo , & appropinquabit vobis.In quibus verbis ostenditur Charitatis accessus.(Appropinquate.)dignitatis excessus. (Deo)humilitatis processus. (appropinquabit)vtilitatis successus.(vobis).Nam charitas requirit,dignitas ostendit,humilitatis extendit,vtilitas impēdit.¶Dico igiť primo,ꝙ hic ostendiť accessus requisitus inti B
mæ charitatis. Appropinquate inqt, quia.s.sp debemus esse propinqui per desiderium,deuotionem,amorem,& dilectionem,& per iugem suæ potentię contemplationē.Dicit Ambrosi.in exhamero,ꝙ apes mirabiliter diligunt regem suum, & circa ipsum volitant & discurrunt, & quælibet quantum pōt ei appropinquat,& ei proxima cupit esse.Sic verè charissimi,regem nostrum Christum summè debemus diligere,& circa eū per affectū & desideriū volitare, & nos in obsequijs eius per bona opera occupare,& ei per deuotionem, & dilectionem,& contemplationem appropinquare, quia verè q̄libet summè debet appetere , ꝙ ꝓpe istum regē per charitatem & grām possit esse.Appropinquate ergo , vt de vobis exponať illud Lu.15.Erāt aut appropinquantes Iesu publicani & pctōres.¶Et si vis nota,ꝙ appropinquare debemus, vi C
delicet per orationem,vt exaudiamur, per contemplationē, vt erudiamur,per discretionem,ne decipiamur, per pniam, vt in cœlo recipiamur,per continētiā,ne inficiamur. De oratione dr̄ in Psa. Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo dñe.De cōtemplatione erudiente dr̄ Deut.penul.qui appropinquant pedibus eius,vident de doctrina illius. De discretione præcauente dr̄ Ecclesi.4.Custodi pedem tuū egrediens domum dñi,& appropinqua vt audias.De pnia cœlū preparante dr̄ Mat.3.Agite pœnitentiam , appropinquabit enim regnum cœlorum . De continentia mundè famulante dicitur Exod.28.Facies fœminalia linea , vt operiant carnē turpitudinis suæ Aaron,& filij eius,quando ingrediuntur in tabernaculum,& quando appropinquant ad altare fœminalia,quæ coercent pudibunda,castitatem designant,quam potissimè illi tenentur habere,qui in altari & tabernaculo Ecclesiæ officio diuino appropinquant. De qualibet ergo tali bona appropinquatione potest exponi in bono significato illud,quod dr̄ Lu.22.Appropinquauit Iudas vt oscularet eū. Tunc enim Deus ab homine osculatur,quando sibi per gratiam & amorem coniungitur,& vnitur . Heu Deus,q̄ pauci sunt hodie tales,qui Deo taliter appropinquant, quia re vera multi sunt,qui Deo per contemplationem,gratiam, & dilectionem nullatenus appropinquant,sed magis per peccatum ab eo se subtrahunt,& elongant,& sibi intra se non vidētur esse propinqui , & veri socij & amici , imo pro certo per odium & rancorem inter se inuicem sunt lōginqui. Ideò de tali elongatione dr̄ Soph.3.In domino non est confisa, & ad Deū suum non appropinquauit.loquitur de qualibet mala ꝑsona.de istis dr̄ in psal.Super aspidem & basiliscum ambulabis,ad te autem non appropinquabit . vbi ostenduntur duo genera hoīm peruersorum,qui Deo minimè appropinquant videlicet aspis,quæ aures suas obdurat vt non audiat incantatorem.Et ista signat induratos & obstinatos in malis consuetudinibus & peccatis,qui aures cordis habent ita obduratas per malum propositum,quòd nullum incātatorem.i.nullum prælatū vel pdicatorē,correctorē,vel monitorē volunt audire,nec suis sermonibus obedire ps.Sicut aspidis surdæ,& ob

durantis aures suas, quæ non audiet vocem incantantium.
Item Basilisci non appropinquant. & isti signant inuidos &
detractores, quorum visus, & flatus, aspectus, & affatus est ve
nenosus, quia omnes, quos in prosperitate considerant, flatu
detractionis inuenenant, & diffamant. ideò de talibus Deo
non appropinquantibus dicitur in Psalm. Flagellum non ap
propinquabit tabernaculo tuo, quia verè tales, qui dicuntur
flagellum, quia. s. alios dictis & factis flagellant., Deo nec suo
tabernaculo. s. Paradiso nunquam appropinquant, nec acce
dunt, imo verè sicut fluuius quanto plus fluit, tanto magis re
cedit à fonte, à quo sumit ortum, & appropinquat ad mare,
sic mali fluxibiles & delitiosi quanto plus fluunt, & viuunt, tā
to à Deo vero fonte plus recedunt per peccatum, & appro-
piant ad mare. i. ad amaritudinem infernalem psalm. Appro
pinquauerunt vsque ad portas mortis. Nō sic charissimi nō,
sed appropinquamus Deo per charitatem, quia verè intimæ
D charitatis requiritur accessus. Appropinquate inquit. ¶ Secū
dò dico, ꝙ hic supernæ dignitatis prætenditur excessus. Di-
co inquit quia. s. maxima est dignitas appropinquare Deo, cū
ipse sit potentissimus & nobilissimus, quia ſm Psa. Deus ma
gnus dn̄s & rex magnus super oēs Deos. Talem potissimè di
gnitatem habent illi, qui in gradu dignitatis & prælationis
dn̄o sunt propinqui, & in gradu religionis vel ecclesiasticæ
dignitatis superius sunt ꝓmoti. Tales. n. debent esse sicut cor
pora cœlestia, quæ quanto sunt cœlo propinquiora, tanto cla
riora, nobiliora, digniora, & meliora &c. Dic sicut supra vbi
accedere, & dic, si vis, totum cum suis inuentionibus & figu-
ris. Nō sic charissimi, sed appropinquemus Deo, quia iste ha
bet dignitatem excellentissimam, & iō sui familiares, ꝓpin-
qui, & accessores habent dignitatem & excellentiam ꝓpin-
quiorem & specialiorem. Dico igit̄, ꝙ supernæ dignitatis p̄-
tendit̄ excessus. Deo inquit. vnde Num. 16. dr̄ sic. Mane notū
faciet dn̄s, qui ad se ꝑtineāt, & sanctos applicabit sibi, & quos
elegerit, appropinquabūt ei. q. d. illi qui à Deo electi & in gra
du ecclesiastico propinqui sunt & Deo applicantur & acce-
dunt, sancti debēt esse si ad ipsum voluerint ꝑtinere. Aduer-
te tn̄, ꝙ de multis malis ecclesiasticis pōt dn̄s dicere de Iuda
dixit Christus Mat. 26. Ecce appropinquabit, qui me tradet.
Et tn̄ dr̄, ꝙ cum Iudas appropinquasset, vt oscularetur dn̄m,
dixit sibi. Amicè ad quid venisti? Hodie. n. proh dolor illi, q̄
appropinquant Deo, sunt illi, qui magis prodūt eum, & offen-
dunt, dato ꝙ ipsum in altari quotidie osculantur, & tangunt.
Ideò de his in Psa. conqueritur dn̄s dicens Amici mei & proxi
mi mei aduersum me appropinquauerūt, & steterunt. Sol. n.
est fortunatus planeta. Veruntn̄ ſm Astrologos planetæ, qui
appropinquant soli, & qui cum eo in linea eclyptica peram-
bulant, infortunati efficiunt̄, & quanto sibi amplius coniun-
guntur, tanto magis infortunium in his inferioribus operan
tur. Sic proh dolor sæpe fit, ꝙ illi, qui soli iustitiæ Christo in
gradu dignitatis ecclesiasticæ sunt propinqui, & sibi in linea
ecclesiæ plus coniuncti, sunt magis infortunati, impij, & iniq̄,
& per malas suas influentias & exempla istis inferioribus, s.
secularibus & laicis plus nociui. Figura. 2. Regum. 1. vbi dr̄,
ꝙ Philistheorum currus & equites appropinquabat regi Sau
li, sed hoc erat non ad adiuuandum, sed ad nocēdum. Sic ve
rè isti propinqui sunt in gradu Ecclesiæ regi Christo, sed hoc
non ad bene, sed ad male faciendum. 1. Paral. 10. Appropin-
quauerunt Philistei persequentes Saul & filios eius. Non sic
charissimi &c. sed supernæ dignitatis prætendatur excessus,
E Deo inquit. ¶ Tertiò grandis humilitatis ostenditur proces-
sus, Appropinquabit inquit. q. a sicut maxima est humilitas, ꝙ
rex velit esse ꝓpinquus militis, dn̄s serui, diues pauperis, sic
magna fuit humilitas atq; summa, ꝙ Deus, qui dici pōt rex
dn̄s atq; diues, velit esse propinquus noster, familiaris pariter
& vicinus per gratiam in præsenti, & per gloriā in futuro, &
maximè per beatam incarnationem, in qua proculdubio Dei
filius nobis appropinquauit, & noster propinquus factus fuit
in quo summa humilitas relucescit. Sicut. n. sol in tempore ve
ris incipit appropinquare ad nos, & mundum suis radijs illu
strare, calefacere, & vegetare. Sic Dei filius, quando ver gra-
tiæ venit, mundo per incarnationem & natiuitatem apꝓpin
quauit, & mūdum radijs suę gratiæ vegetauit. Appropinqua
F uit inquit Iac. 5. Aduentus dn̄i appropinquauit. ¶ Nota ergo
ꝙ Deus appropinquat nobis quadrupliciter. s. per carnis as-
sumptionem, per gratiæ infusionem, per gloriæ concesſionē,
per sui iudicij exactionem. De carnis igitur assumptione dr̄
Lu. 21. Appropinquat redemptio vestra. De gratiæ infusione
dr̄ Rom. 13. Nox præcessit, dies aūt appropinquabit. De glo-
riæ concessione dr̄ Mat. 3. Appropinquabit regnum cœlorū.
& Lu. 10. Appropinquat in vos regnum Dei. De iudicij di-
scussione dr̄ Ezec. 30. Veh veh diei, quia appropinquat dies
dn̄i, dies nubis. Et nota, ꝙ dies iudicij dicitur dies nubis tri-
plici rōne. Nam sicut nubem qn̄q; concomitat̄ tonitrui con-
cussiō, pluuiæ resolutio, fulguris inflammatio. Sic verè nubē
diei iudicij concomitabit̄ tonitruū sn̄iæ terribilis proclama-
tionis, quantum ad oēs, Pluuia dulcorosæ consolationis, quā
tum ad bonos, dum. s. dicet, Venite benedicti &c. Fulgur per
petuæ condemnationis, q̄tum ad malos, dum. s. ipse dicet. Ite
maledicti in ignem, ęternum. Appropinquat igit̄ Deus homi
nibus. Et sic dico, ꝙ est grandis humilitatis processus. Appli
ca, si vis, de humilitate Christi ī natiuitate & passiōe. ¶ Quar G
tò dico, ꝙ hic grandis vtilitatis promittit̄ successus. Vobis in
quit. quia. s. nobis. i. ad vtilitatem nostram fiunt appropinqua
tiones Dei ad nos. Sicut. n. medicus apꝓpinquat infirmo, vt
eum sanet, sic Deus humano generi per incarnationē & pas-
sionem, gratiam & correctionē appropinquauit & appropin-
quat, vt sanitatem spiritalē introducat, figura Luc. 10. vbi dr̄,
ꝙ Samaritanus vulnerato appropians alligauit vulnera eius,
infundens oleum & vinum. Nam verus Samaritanus Chri-
stus humano generi seu homini diuersis vitijs vulnerato ap-
propinquauit per incarnationem & passionem, & etiā ei quo
tidie appropinquat per gratiam, inspirationem, & correctio
nem, & vulnera peccatorum alligat, atque sanat, vinumque
consolationis, & oleum pietatis & compassionis infundit, di
stribuit, & propinat. iō de tali appropinquatione & eius vtili
tate dr̄ Mal. 4. Orieē vobis sol iustitiæ timētibus nomē meū.
Patet igit̄, ꝙ in ista auctoritate ostēdit̄, vtilitatis successus, (vo
bis) humilitatis processus (appropinquabit) nobilitatis exces
sus, (Deo) & charitatis accessus (appropinquante.) ¶ Et si vis, H
nota, ꝙ mali diuersimodè appropinquant. videlicet persecu-
tores iniquitati, adulatores fallacitati, falsi amici seu prodito
res malignitati, oēs iniqui infernali pœnalitati, luxuriosi, fœ
ditati. De persecutoribus dr̄ in Psal. Appropinquauerunt p
sequentes me iniquitati. De adulatoribus dicitur Esa. 29. Ap
propinquat populus iste ore suo, corde autem suo longè sunt
à me. De falsis amicis etiam dicitur in psalm. Amici mei &
proximi mei aduersum me appropinquauerunt, & steterūt.
De luxuriosis autem dicitur Iob. 33. Appropinquabit corru-
ptioni anima eorum. De omnibus autem malis generaliter
quomodo appropinquant ad pœnam æternam dicitur in ps.
Appropinquauerunt vsque ad portas mortis. & si vis adhuc
nota, quòd appropinquare non cessant Iudicium, vt discutia
mur, Mors corporis, vt interficiamur, Diabolus, vt per eum
decipiamur, Infernus, vt in eo deglutiamur, Paradisus vt in
eo reficiamur. De iudicio dicitur Ezech. 9. Appropinquaue-
runt visitationes vrbis. De morte dicitur Ezec. 7. Finis venit
appropinquauit dies. & sic de alijs. sufficit.

Aptus. Aptitudo.

Nota, quòd Aptitudo idē A
est, quòd dispositio, conue
nientia, congruitas, competentia & idoneitas. Idem igitur
(vt communiter) fint cum necesse sit, quòd materia aptetur,
& disponatur ad hoc, quòd forma introducatur in ipsam, &
hoc quia si materia non sit idonea, nūquam ibi introducitur
bona forma, & inde est, quòd artifices materias suas ante
oīa idoneant, & adaptant, vt ibi formam debitā introducāt,
Sic verè cum nos simus sicut materia in manu domini, & si-
cut lutum in manu figuli, Hierem. 18. Sicut lutum in manu fi
guli, sic vos in manu mea domus Israel, ita quod ad hoc vt
ipse in nobis multiplices formas gratiæ, glorię, & morum, &
virtutū introducere possit, ante omnia necesse est, ꝙ per bo-
nam voluntatem apti fiamus, & quod ad receptionem huius
modi nos idoneos faciamus. vt sicut solos aptos, & idoneos peri
prudentes reges in suis officijs ponunt, & solos idoneos peri
tos magnates ad conuiuia sua recipiunt, ineptos verò repu-
diant, & postponūt, Sic verè Christus illos, qui per gratiam,
& bonam voluntatem sunt apti, & accepti, & per virtutes &
mores idonei, in officijs & beneficijs instituit, & eos finali-
ter in Paradisi conuiuio introducit. Figuratus in rege Israel,
de quo dicitur. 1. Regum. 14. quemcunque videbat virū for-
tem & aptum ad pręliū, associabat sibi. Et ideò breuiter cui-
libet

libet bono & bene diſpoſito & morali viro pōt dici illud. 1
Mach. 19. Audiuimus de te, quia vir potēs ſis, & aptus es, vt
ſis amicus noſter. Iſta aūt auctoritas pōt dici cuilibet ad ſer
uitium magnatum vel religionis ſtatū, vel ad Eccleſiæ gra-
dū, vel ēt æternæ gloriæ fructū recipiendū. Dic igiť, ꝙ apti-
tudo moralis & bona diſpoſitio virtualis tria requirit, vi-
delicet famā redolentis odoris, virtutē eminentis vigoris,
zelū adhærentis amoris, famoſum odorē ꝓbat auditus vul
gatus (Audiuimus inquit de te) Virtuoſū vigorē ꝓbat aius
firmatus (quia inquit vir potens es) Viſceroſum amorē pro
B bat affect⁹ (aptus inqt es, vt ſis amicus noſter) ¶ Dico igiť ꝙ
ſpiritalis aptitudo requirit, vt hō ſit ꝑ bonā famā redolens
& odoroſus, ꝙ oñdiť cū dr̄. Audiuimus de te. q. d. fama tua
vulgata eſt vſq; ad aures noſtras. pſ. Sicut audiuimus, ſic vi-
dimus in ciuit. Dei. Et Iob. 42. Auditu auris audiui te, nunc
oculus me⁹ videt te. Primo. n. oportet, ꝙ auditus p̄cedat rō
ne famæ vulgatæ, & nūc ſequať viſus ratione vitæ probatę.
Sicut. n. apes delectanť in auditu harmoniæ, & in odore &
fragrantia florū firmorū & ſpērū, Sic vere ſumme eſt dele-
ctabile ſpūalr̄, ꝙ de aliquo dulcis melodia. i. bonus rumor
audiať, & odor famæ cōgruæ ſentiať. Iō de aptitudine famę
pōt dici illud 2. Mach. 2. Quæcunq; ad ornatū apta ſunt, ex-
quirenda ſunt. cuius tñ cōtrariū eſt de multis, de quibus dr̄
Hie. 13. ꝙ lumbare cōputruerat, vt nulli vſui aptū eſſet. qa
re uera multi hodie ita ſunt ꝑ infamiā putridi & fætidi, qd̄
ad oē bonū pœnitus ſunt inepti. Fit igiť hō ꝑ bonam famā
C redolens & odoroſus. Audiuimus inquit de te. ¶ Scđo ſit ꝑ
conſtantiā ſtrennus & vigoroſus (quia inquit vir potēs es)
vir dico. i. virilis & virtuoſus potēs. i. in oī bono ſtrenuus
& vigoroſus. Nullus. n. aptus eſt ad p̄liū niſi fortis, & iō cū
militia ſit vita hoīs ſuꝑ terrā, Iob. 5. nullus in vita iſta aptus
& idoneus dr̄, niſi qui in oī bono fortis conſtans & ſtrēuus
reperiť. Potens inquit es, ſupple ad bonū faciēdum, ad Deo
ſeruiendū, & malo reſiſtendū. 1. Paral. 26. Erant apti ad bel-
la, & pro rege contra aduerſarios dimicabāt. &. 1. Macha. 3.
Accingimini filij potentes, & eſtote parati. contrariū tñ eſt
de multis qui. ſ. ita ſunt fragiles, impotētes & imbecilles, ꝙ
ad omne bonum ſunt inhabiles. de quib. Sap. 4. Confringen
tur rami incōſummati, fructus eorum inutiles & acerbi ad
D manducandum, & ad nihilum apti. ¶ Tertio dico ſit fidelis
& amoroſus. Aptus inquit es, vt ſis amicus regis. Maior. n.
aptitudo quam poſſit habere ſeruitor, eſt, ꝙ ſit fidelis, & ꝙ
ſine fictione diligat magiſtrum ſuū. Sic vere ille apud Deū
aptus & acceptus dicitur, qui fidelis & diligens reperitur.
Vnde. 1. Mach. 8. & 13. Si qui in vobis apti ſunt conſcribi, in
ter amicos noſtros ſcribantur, & ſit pax inter nos. Et breui
ter apti debemus eſſe, Fideliter diligendo, virtualiter perſi
ſtendo, famam vulgariter diffundendo, ſicut iam viſum eſt.
aptitudo etiam noſtra debet apparere in contritione men
tali in correctione reali, in perſeuerantia ſeu in permanſio
ne finali. De compunctione dicitur Heſter. 14. hæſter depo
ſuit veſtes regias, & luctu apta veſtimēta ſuſcepit. De corre
ctione dr̄. 1. Mach. 14. quod quæcunque apta erāt ad corre-
ctionem eorum, poſuit in eis. De perſeuerantia vero & du
ratione dr̄ Luc. 9. quod nemo mittens manum ad aratrū &
reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. Contra malos vero
qui ad omne bonum inepti ſunt, potes dicere, ꝙ iſti cōparā
tur ligno crucis domini. De quo narrat Hiſt. ſcolaſt. ꝙ arti-
fices templi ad nullum opus ipſum poterāt adaptare, ſp. n.
inueniebatur aut nimis longū aut nimis curtum, & ideo li
gnum illud tanquam inutile proiecerunt in lutū & cę. in eo
fuit poſtea dn̄s crucifixus. Sic vere multi ſunt, qui nec ad
vnum, nec ad aliud bonum apti ſunt, vbicunq; enim ipſos
tentaueris, inutiles inuenies, & videbis, ſolū. n. ad dominū
crucifigendum videntur apti, & ad eum offendendum per
iniqua opera ſua ſemper prompti. De quibus dicitur Ro. 9.
quod iſti ſunt vaſa iræ, apta in interitum & c. ſufficit.

A **Apud.** Notā, ꝙ iſta præpoſitio apud quandā intraneā
habitationem & quoddam interius habitacu-
lum ſignat, & poſſum dicere, ꝙ in ſcriptura in bono ſignifi
cato inuenio, vnum apud quod eſt infinitæ capacitatis, qd̄
eſt inſignitæ nobilitatis, quod eſt temporalis proſperitatis,
quod eſt criminalis iniquitatis, quod eſt auaritiæ & cupidi
tatis, quod eſt infernalis tenacitatis & pænalitatis. Primum
apud pertinet ad Deum, quia. ſ. ad ipſum omnia ſunt perpe
tua & infinita, ſicut ipſe eſt infinitus. Deus. n. ſecundum ſuū
apud, i. ſuum modum illa, quæ ſua ſunt continendo poſſu-
mus dicere, quod habeat, vnum apud
Eeternum,
Inæternum,
Supernum,
Fraternū ſeu externum vel modernum. Apud æternum ſignat immutabilitatē ipſius deitatis, quia ſicut dr̄ Iacob. 2. Apud ip-
ſum non eſt traſmutatio, nec viciſſitudinis obumbratio.
¶ Apud internum ſignat filialis emanantiæ veritatem, quia B
ſ. filius apud eum ipſum eſt ab æterno. Io. 1. In princpio erat
verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbū.
Inæternum etiam apud ipſius Dei poteſt dici ſua ſapientia
increata, qua. ſ. videt & conſiderat præſentia & futura. Iob.
21. Apud ipſum ſapientia & fortitudo, ipſe habet cōſilium
& ſapientiam. Proprie autem apud eum eſt notitia futuro-
rū. Vñ de duratione vitæ humanæ dr̄ Iob. 14. Numerus mē
ſium eius apud te eſt, i. in diſpoſitiōe & notitia tua. ¶ Apud
ſupernum ſignat cæleſtis gloriæ vbertatē, ipſe. n. Paradiſus
eſt hoſpitium ipſius, apud quod in plenitudine luminis ſu-
perius requieſcunt beati. ps. Apud te eſt fons vitæ, & in lu-
mine tuo videbimus lumen. 2. Io. 1. Annunciamus vobis vi
tam æternam, quæ erat apud patrem. ¶ Apud modernū ſeu
fraternum ſignat præſentis Eccleſiæ ſtatum & ſecuritatem
apud quam, ſcilicet, habitant fidelium cætus & extra quam
alicui non eſt ſalus Apud Eccleſiā. n. q̄ eſt domus Dei, pec-
cata remittuntur. pſalm. Apud te propitiatio eſt. Animæ re
dimunť. Pſal. Apud dominū miſericordia, & copioſa apud
eum redemptio. Deuoti exaudiuntur. pſal. Apud te oratio
Deo vitæ meæ, dicam Deo ſuſceptor meus es. Deus laudať
& ipſius magnificentiæ extolluntť. pſalm. Apud te laus mea
in Eccleſia magna: Iuſta etiam iudicia reddūtur, quia ſicut
dicitur Col. 3. Non eſt perſonarum acceptio apud Deum,
ibi iuſti viuunt & peregrinantur. pſ. Aduena ego ſum apud
te. Et ibi diuina adiutoria & beneficia quotidie ſentiuntur.
1. Io. 2. Aduocatum habemus apud patrem Ieſum Chriſtū,
& ipſe eſt propitiatio ꝓ peccatis noſtris. Et breuiter apud
Deum, ideſt apud Eccleſiam, quæ eſt domus Debet inueni
ri miſericordia, iuſtitia, propitiatio ſeu venia & indulgētia
oratio & deuotio, laus & gratiarum actio. Sic ergo patet
quomodo apud diuerſimode refertur ad Deum. Iſtud eſt
ergo apud infinitæ capacitatis, quo ſcilicet aliquid eſſe dici
tur apud Deum. ¶ Secundo dico, quod eſt apud inſignitæ C
nobilitatis, & iſtud eſt illud, quo aliquid eſſe dicitur ſpuāli
ter apud iuſtum. Nam apud iuſtum inuenitur Deus, gratia,
merita, & virtutes, hoſpitalitas, & alia bona multa. Vn-
de ipſe Deus dicit Ioan. 14. Ad eum veniemus, & manſionē
apud eum faciemus: de hoſpitalitate vero dicitur Actu. 11.
quod fratres rogauerunt Paulum, vt apud eos maneret ali
quot Diebus. Iſtud enim apud bene poteſt bonam ſocieta-
tem ſignificare, qa ſcilicet ſumme debemus appetere apud
bonos & iuſtos homines habitare, qa ibi tutius eſt manere.
De quo 1. Corin. 16. Cum venerit Thymotheus, videte vt
ſine timore ſit apud vos. Tertio dico, quod eſt vnum apud
temporalis proſperitatis. & iſtud apud ſignat mundum &
mundanos, apud quos eſt abundantia diuitiarum. Gen. 24.
Palearum & feni plurimum eſt apud vos. ¶ Item eſt vnum
apud criminalis iniquitatis, & iſtud eſt illud quo aliquis ha
bitat, vel cauſam ducit apud iniquos. Sicut. n. periculoſum
eſt apud latrones viuere, & cum Leonibus habitare, ſic pe
riculoſum eſt ſocietatem iniquorum ſectari, & cum Iacob
dicere Geneſ. 32. Apud Laban peregrinatus ſum. Laban. n.
idololatra, qui mutauit ſeptem vicibus mercedem Iacob, ſi
gnat generaliter omnes malos. ¶ Item eſt vnum apud auari
tiæ & cupiditatis, & hoc eſt quando auari apud ſe omnia
volunt congregare. Vnde pauꝑ poteſt dicere vſurario uel
auaro illud. ps. Subſtātia mea apud te eſt. ¶ Itē eſt vnū apud
infernalis tenacitatis, de quo dicitur Eccleſiaſt. 9. Quodcū-
que pōt facere manus tua, operare inſtanter, quia nec opus
nec ratio, nec ſapientia eſt apud inferos, quo tu properas.
Sic ergo patet quomodo apud ſumitur multis modis & c.

AQua. Nota, ꝙ aquā diuerſimode accipi
tur in ſcriptura. Aqua. n. accipit in A
bono & in malo. In bono ſignat gratiam &
deuotionē, & refrigeriū. & gloriæ cōſolatio-
nē, lachrymarum inundationē, ſapiētiæ eru-

ditionem,& cuiuslibet personæ moralē perfectionē,& fluxibilē mortalitatis cōditionē.¶Signat,dico,gratiam & deuotionē.Et de hoc Eccl.29. Initium vitæ hominis aqua,& panis.Item voluptatem gloriæ & consolationē. Et de tali aqua dr̄ in ps.Desiderat ceruꝰ ad fontes aquarū.Itē lachrymarū inundationē.vñ Hier.9.Quis dabit capiti meo aquā & oculis meis fontem lachrymarū?Itē signat sapientiæ eruditionē.Eccle.15.Aqua sapientiæ salutaris potabit eū.Itē signat moralem perfectionem.Apo.22.Ostendit mihi Angelus fluuium aquæ viuæ procedentem à sede Dei & agni.Itē signat naturæ cōditionē.Et iō dr̄.2.Regū.24. oēs morimur & quasi aqua dilabimur sup terram. Sic ergo accipit aqua in bono multipl'r,Sed adhuc dico, ꝙ pōt accipi in malo,& sic pōt significare pctōrū fluxibilitatē,voluptatē, & prosperitatē,leuitatem,& mobilitatem, grauitatem & pœnalitatē.Signat igitur vitiorum fluxibilitatē,& de hoc potest dici Sap.5.quod anima peccatrix est quasi nauis,quæ pertransit fluctuantem aquam.Item signat delitias & prosperitatē. Et de hoc ps.Super aquā refectionis educauit me. Item signat pænalitatem & aduersitatem.ps.Saluum me fac Deus quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam. Et. 3.Reg.22.Sustentate eum pane tribulationis,& aqua angustiæ.Item signat æternæ damnationis acerbitatē,& de hoc Hiere.8.Potum dedit nobis aquā fellis.Dico igitur, quod per aquam intelligitur pfectio moralis.Et ideo de hoc exponamus illud prædllegatum Apo.22.Ostendit mihi Angelus fluuium aquæ vitæ splendidum tanquam crystallum.In quibus verbis ostenditur,ꝙ quatuor sunt effectus pfectionis moralis,seu gratiæ diuinę in homine,secundū quatuor effectus naturales,quos in aqua possumus reperire.

Aqua enim naturaliter imagines repræsentat,
Terram adiacentem humectat,
Herbas & arbores vegetat,
Fæces & fordes purificat,atque lauat.

Sic vere charissimi gratia diuina introducit in animā, Sciētiam repræsentatiuam(Ostendit mihi)Clemētiam leuificatiuam(fluuium)Deuotionem cordis nutritiuam (vitæ)Cōfessionē mentis purgatiuam(splēdidum tanquā crystallū)

B ¶Dico igitur charissimi,quod aqua spiritalis signat repsentatiuam sapientiam.Oñdit inquit.Sicut.n.videmus,ꝙ aqua habet virtutem specularem,ita,ꝙ rerū figuras & imagines repræsentat,quia.s.aqua est corpus preuium pspicuum,& transparens secūdum philosophos naturales,Sic vere diuina sapiētia,& maxime scriptura diuina,occulta & abscōdita solet repręsentare,& imagines figuras & enigmata rerū occultarum hominib. declarare. In ista.n.aqua sicut in speculo possumus cognoscere & videre de imagine conuersationis nostræ vtrū perfecta,vel imperfecta,virtuosa,vel vitiosa,bene formata,vel deformata sit,q̄a sicut dr̄ Prou. 27. In aqua resplendet virtus respiciētium.Talis aqua fuit figurata Exo.18.& Nume.20.vbi dicitur,ꝙ populus Israel sitiuit mirabiliter in deserto,& tunc Moyses cum virga pcussit petram,& statim fluxerūt aquæ,ita ꝙ bibit omnis populus & iumenta.Petra ista charissimi, signat sacrā scripturā, quæ per radicitatem sensus historialis,& per difficultatem sensus spiritalis petra durissima dici potest,istam tamen qñ Moyses.i.aliquis doctor vel prædicator cum virga sui ingenij pcutit diuidit,& exponit tunc vere aquæ diuinæ sapientiæ & doctrinæ exinde emanant,ita q̄ p populus.i.personæ discretæ,& sapientes,iumenta.i.personæ simplices & ignorantes ibidem possunt bibere,recreari,instrui,& doceri.ps Homines & iumenta saluabis domine. Et ista repræsentatio est illa,à qua doctrina & iudicium denotatur, quando dicitur.Ostendit mihi,quia.s.Dei sapiētia & scriptura est illud,in quo,& à quo hominibus ostenditur quicquid est necessarium ad salutem.Vbi nota, ꝙ in scriptura ostenditur

Agendorum vtilitas,
Tormentorum aduersitas,
Gaudiorum fęlicitas,

Ostendit,dico,ibi vtilitas agendorum.Apo.4.Oñdam tibi, q̄ oportet fieri cito.Itē asperitas tormentorū.Apo.17. Oñdā tibi dānationē meretricis magnæ. Itē ipsi oñdit gaudiorū fęlicitas.Apoca.21.Veni oñdā tibi nouā nuptā sponsam agni.Heu proh dolor charissimi,pro certo talis aqua nō est sapiētia mundi,quia re uera teste Iacobo est terrena,aīalis, & diabolica.quia vere ista non est speculatio p oñsam rerū veritatem,sed turbida per obscuritatē.Plus.n.habet sapientia huius mundi de obscuritate,q̄ de claritate,de fallacitate,q̄ de veritate,de ignorantia,q̄ de scia,& de malitia q̄ de iustitia.Ista est similis nilo fluuio,qui irrigat Egyptū, qui sp est turbidus,in quo crocodilli,qui aīalia, q̄ habent cutē durissimam,& hippotami,qui sunt eq fluuiales, q in eo habitant hodie,nutriuntur,recreantur,& versantur.Sic re uera in turbido fluuio mundanæ sapientię,quę Aegyptum & mundū irrigat,& fœcundat,habitant,nutriunt,& recreant illi,qui sunt equi fluuiales per luxuriā,& illi,qui sunt crocodilli per obstinationis duritiam. De hoc dr̄ Hiere.2. Quid tibi vis superbia,vt bibas aquam turbidam? Istam di igunt falsi & cautelosi.Dicit.n.Isidor. ꝙ equus naturaliter diligit aquam turbidam,& econtra bos diligit aquam claram.Vñ sicut equus percutiendo cū pedibus ex certa sciētia turbat aquam turbidam,sapientiam mundi, ipsamq; per fraudes, aquam,Sic vere charissimi , mali homines diligunt hodie malitias,& cautelas nitūtur semper turbare, sicut patet de aduocatis.Sed vere boues,i,boni & simplices viri aquā claram diuinæ sapientiæ diligunt,& freqentāt. Eccle.5.Aqua sapientiæ salutaris potabit eum.Isti igitur turbatores figurati sunt Ezech. 32. vbi dicitur Leoni gentium assimilatus es,& Draconi,qui est in mari,& ventilibas cornu in fluminibus tuis.Tales enim sunt Leones per crudelitatem , sunt Dracones per fallacitatē,ventilant cornu per pompositatē & turbant aquam mundanæ sapientiæ per peruersionē.Ista enim sapientia mundi est aqua contradictionis.in qua iurgatus est populus contra dominum,propter quod Moyses & Aaron condemnati sunt ne terram pmissionis intrarēt. sicut dicitur Nume.20.Quia vere mundi sapientia non docet nisi litigare,contradicere,& iurgare,per diuersa peccata contra dominum rebellare.Et ideo Moysen & Aaron & suos possessores priuat introitu terrę promissionis hoc est dictu,ingressu gloriæ Paradisi.Non sic charissimi, sed habeamus sciertiam representatiuam(Ostendit inquit) ¶Secundo habeamus clemētiam rorificatiuam(fluuiū inquit) C
Aqua enim naturaliter loca adiacentia humectat, siccitatē temperat,& ardorem refrigerat,& irrigat.Re uera charissimi,talis est aqua pietatis,clementiæ, & benignitatis. Ista.n. pauperes circumiacentes irrigat,siccitatē suæ sterilitatis & paupertatis temperat,ardorē suæ disperationis & tristitiæ refrigerat,& sic eos per beneficia & adiutoria irrigat, & fæcundat,ꝙ ostenditur cum dicitur Fluuius,quia scilicet fluuius fluidæ pietatis non cessat aquam beneficiorum & eleemosynarū diffundere,& tribulatos & pauperes irrigare. Iō de quolibet viro pio potest dici illud Ioā.7. Fulmina de ventre eius fluent aquæ viuæ.Aqua enim viua est misericordia & eleemosyna perseuerans indeficiens, atque viuens,q̄ re uera de ventre,i.de corde fluido atq; pio debet cōtinue distillare.Et bene dicitur eleemosyna aqua viuens, quia sicut aqua viua semper scaturit,& quantum extra parturit, tantū ab intra recipit,Sic eleemosyna & misericordia quāto plus exterius se diffundit,tanto ab occulto diuinæ prudentiæ viuacius continuatur,& venit. Ita proprie vir pius potest dici puteus aquarum viuentium,quæ fluūt ipetu de libano.Et breuiter dico,ꝙ sicut dicitur Io.4. Misericordia est fons aquæ salientis in vitam æternam.Figura Gen.7.vbi dr̄ Multiplicatæ sunt aquæ,& eleuauerunt arcā in sublime à terra.Quia pro certo qñ aquæ pietatis & misericordiæ in hoīe multiplicant,arca eius,i.aīa ad sublimitatē glorię Paradisi prouehit,& leuat.Heu proh dolor talē aquā nō hñt hodie diuites pctōres,q̄a re uera charissimi isti non habent pietatem,s.cupiditatem,non clementiam,sed auaritiā,non pietatis dulcorem,sed cupiditatis ardorem. Talis aqua videtur esse similis cuidam fonti,q̄ est in Aegypto,de quo dicit Isid.li.12.c.2.ꝙ faces extinctæ in eo accenduntur, & accensæ in eo extinguuntur.Et sic patet, ꝙ aqua istius fontis non est refrigeratiua,sed potius inflāmatiua.Sic vere est de auaritia,& de mundi voluptate,quia vere si hō, quāquā extinctus.i.quanq̄ ab igne cupiditatis immunis in aqua mūdanę psperitatis fuerit immersus,statim p mala desideria per auaritiā,iracundiā,cupiditatē & ambitionē accēdet inflammabit,& vret,q̄a pro certo aqua auaritiæ & psperitatis cōtraria est aquæ misericordiæ & pietatis. Ipsa.n.non refrigerat,

gerat,imo vrit.Sap.16.& vlt.Ignis in aqua valebat super suã naturam,& aqua extinguentis naturæ obliuiscebatur.Si qui ẽt accensi sint per desiderium charitatis, & in ista aqua fuerint immersi,statim per diuersa vitia extinguentur,& charitatis incendio priuabuntur. Non sic charissimi non, sed habeamus clementiam rorificatiuam(Fluuius inquit)¶Tertiò debemus habere aliam aquam. s. deuotionem fructificatiuã (Vitæ inquit)Sicut enim videmus, ꝙ aqua arbores vegetat, atq; nutrit,& in eis folia,flores,& fructus introducit.Sic verè deuotio corda vegetat spiritaliter,nutrit,viuificat,& cõfortat,& flores puræ procurat affectionis,folia sanę locutionis,fructus virtuosæ operationis introducit pariter,& procurat(Vitæ inquit) Quia verè deuotio est vita aiæ. Iob.9. Si lotus fuero quasi aquis niuis, & fulserint tanquam mundissimæ manus meæ. Nam sine aqua deuotionis vita gratiæ non põt in hoie perseuerare.Dicit Plinius & Isid. ꝙ fibrus seu castor habet caudam de natura piscis,& ideò faciliter computrescit,nisi in aqua sæpius humectetur. Charissimi, per caudam in scriptura intelligitur virtus perseuerãtiæ . In lege.n. aial,quod carebat cauda, diuinis non acceptum fuit in oblatione,sicut dr̃ Leui.22. Ad denotandum, ꝙ sine cauda finalis perseuerantiæ à domino non possumus acceptari. Sed pro certo charissimi,ista cauda est in hoie de natura piscis, quia .s.necesse est,ꝙ aqua deuotionis sæpe humectetur, alioquin per interruptionẽ diuersorum peccatorum faciliter corrũpitur,& mutatur.Et hoc est, quod videmus de multis, q̃ qa non habent deuotionem,ideò non habent perseuerantię durationem.Quia re uera qñ hõ deuotionem obliuiscitur, nec de Deo & suis iudicijs meditatur,nec suorum criminũ prauitatem,mortis propinquitatem,inferni pœnalitatem,naturæ fragilitatẽ,& cœli fęlicitatẽ sæpius contẽplat̃,necesse est, ꝙ in diuersis vitijs dilabat̃,& ꝙ sua pseuerantia dirumpatur. De hoc Esa.50.Cõputrescent pisces sine aqua,& morient̃ in siti.Vbi oñditur,ꝙ illi,qui carent aqua deuotionis,incurrũt

Lætalem carnalitatem(Pisces)
Finalem iniquitatem(morientur)
Mentalẽ cupiditatẽ(quia ipsi sunt in siti)

Quia verè charissimi, defect⁹ deuotionis solet causare carnalitatis infectionem, iniquitatis defectionẽ, cupiditatis affectionem.Habeamus igitur charissimi, deuotionem fructificatiuam(vitę)Ad quod incitat Apoc.22.Qui sitit,veniat,& accipiat aquam vitæ gratis.¶ Quartò habeamus aliam aquam,videlicet confessionem purificatiuã splẽdidum.Aqua.n.quãdo est clara & munda,solet sordes abluere,& mundare.Sic verè confessio,si fuerit munda, pura,integra,dilucida,serena atq; clara,aĩam abluit,purificat atq; mũdat.Leui.13.Vas lineum lauabitur aqua. Sicut.n.calida aqua cum cinere vestes purificat,atque lauat. Sic verè cõfessio qñ est feruens & calida der contritionem, & cinerem vitæ mortalitatis habet admixtum per iugem considerationem,tunc animam purificat,ipsamque restituit ad munditiæ puritatẽ. Eze.16. Laui te aqua,& vnxi te oleo, & mundaui sanguinem tuum ex te.Vbi nota,quòd confessio

Dat munditiæ puritatem(Laui te aqua)
Dat lætitiæ iucunditatem(vnxit te oleo)
Dat decentię formositatem(Mundaui inquit sanguinem tuum ex te)

Et iõ aqua cõfessionis, & lachrymosæ cõtritiõis est similis aquæ viuæ fontis,de quo dicit Isido.li.12. ꝙ in Sardinia sunt fontes calidi,qui sanãt oculos inde lotos, nisi forte fures fuerint, qui se lauant, quia tunc solet eos totaliter excæcare.Talis est fons lachrymosæ confessionis, quia verè ipse sanat oculos mentis nostræ, maximè qñ est ꝑ contritionẽ fortiter calefacta, nisi fortè fuerimus fures & latrones, quia pro certo illi,qui Deò & sacerdoti propria crimina volũt furari,& subtrahere,s.ipsa in toto vel in parte vel in modo circunstantias cælando & occultando, per istã aquã non sanantur,sed per obstinationem, & malã consuetudinem potius excæcãtur,quia.s.excæcauit eos malitia eorũ.Sap.2. Nõ sic charissimi, sed habeamus aquam purificantis cõfessionis, quæ denotatur per fluuium splendidum sicut cryſtallum,qa sicut cryſtallus est corpus ita splendidum, atque clarum, ꝙ quicquid intus est, põt videri, Sic verè cõfessio nostra debet esse ita dilucida,atq; clara,ꝙ quicquid in corde latitat, totũ debet exterius declarare.vt sic cuilibet possit dici illud Thobiæ.13.Luce splendida fulgebit.Et Apoc.4.Vidi mare vitreũ simile cryſtallo.Vbi nota, ꝙ confessio secum asperitatem cõtritionis debet habere(mare) fragilitatem cõditionis debet videre(vitreum)luciditatem ostensionis debet tenere (quia debet esse similis crystallo) Et sic igitur charissimi, patet, ꝙ est quadruplex aqua moralis & virtuosa quam debemus habere,scilicet,aqua

Purificantis confessionis,
Fructificantis deuotionis,
Rorificantis compassionis,
Repræsentantis discretionis.

Ostẽdit mihi fluuiũ aquæ vitæ splẽdidũ tanquã crystallum.¶Itẽ nota,ꝙ aqua põt accipi in malo, & sic signat delitias,voluptates,prosperitates,aduersitates, vt superius est dictũ.Tales igit̃ aquas debemus refutare,& de earũ periculis præcauere, ne earum fluctibus submergamur. Per aquã.n.intelligitur mũdi ꝓsperitas, quæ (scilicet)cõstat

In delitiarum voluptate,
In diuitiarum facultate,
In bonorum celsitudine,
In corporum fortitudine.

Quæ tamen oĩa transeunt, atq; pereunt sicut aqua. De aqua ergo mundanæ prosperitatis potest exponi breuiter illud verbum Esai.19. Arescet aqua de mari.In quibus verbis ostenditur, ꝙ mundi prosperitas ad modum aquæ habet tria incommoda,videlicet

Infructuosam sterilitatem(Arescet)
Defectuosam labilitatem(Aqua)
Periculosam pœnalitatẽ(Mare inquit)

¶Dico igitur, ꝙ est infructuosæ sterilitatis (Arescet)sicut.n.aqua quando nimis abundat, facit herbas & arbores ibi cõtentas arescere,& desiccari,eo ꝙ consopit in eis virtutem naturalẽ,Sic verè mundi prosperitas illos,in q̃bus nimis abundat,facit ab humore & virore gratiæ arescere,& per cõsequẽs à fructu bonorũ operum desiccari, vt sic dicat hõ illud psal.Aruit tanquam testa virtus mea . Nam sicut arbores & herbæ,quæ circa aquas inueniũtur(vt cõiter) infructuosæ sunt,vt salices & iuncus,Sic verè illi, qui circa aquas mundanæ prosperitatis sunt plantati per desiderium & affectum(vt cõiter) fructu bonorum operum sunt carentes . Et iõ vr̃,'quod talis est dr̃a inter aquam mundanæ prosperitatis,& aquã temporalis aduersitatis, sicut in quibusdam fontibus,de quibus tractat Isid.lib.12. Dicit. n. ꝙ in Sicilia sunt duo fontes,quorum vnus fęcundat potatos,alter steriles facit.In Boemia ẽt sunt alij duo fontes, quorum vnus memoriam,alter obliuionem inducit.Re uera charissimi, tales fontes sunt aduersitas,& prosperitas. Aduersitas.n.est ille fons, qui memoriã inducit,& fęcunditatẽ bonorũ operũ introducit,quia pro certo dũ hõ est in aduersitate, ipse melius solet illa,quæ sunt saluti necessaria,memorari.s.beneficiorum diuinorum vbertatẽ,Dei misericordiã & pietatẽ, propriæ naturæ fragilitatem,mortis necessitatẽ,iudicij austeritatem,& inferni pœnalitatẽ . Et sic hõ mouetur ad habendum bonorum operum vbertatem.Clamat.n.ad dominum dicens. Saluum me fac Deus, qñ intrauerũt aquæ vsq; ad aĩam meam. Infixus sum in limo profundi. Itẽ psal. Memor fui iudiciorũ tuorum dñe,quæ à sæculo sunt.Nã vt dr̃ Esa.28. Vexatio dabit intellectũ auditui.Sed aqua, quæ est fons mundanæ prosperitatis,est alterius naturæ,quia prò certo in suis potatoribus obliuionem Dei,& suorum iudiciorũ, & beneficiorum eius inducit,& sterilitatẽ bonorũ operũ introducit.psal. Verum tñ in diluuio aquarũ multarũ ad eũ nõ approximabũt. Arescet ergo.Et de hoc Gen.1.Cõgregentur aquæ,quæ sub cęlo sunt,in locũ vnũ,& appareat arida. Aquę.n.quæ sub cœlo sunt mundanæ prosperitatis, qñ in locum vnum.i. in vnã personã congregantur,& applicantur,tunc verè arida.i.bonorum operũ ariditas seu sterilitas ibi patet. Talis aqua fuit figurata.4.Reg.2.vbi dr̃,ꝙ terra hiericho erat optima,sed aquæ fontis eius erant pessimæ,quæ faciebant sterilescere terram.Hiericho charissimi,quæ interpretatur luna, signat mũdum,cuius figura ad modũ lunæ cõtinuè variatur,quia mũdus transit & concupiscentia eius.Io.3. Terra autẽ huius villæ signat humanam naturam,quæ .n hiericho.i.in mũdo habitat,& moratur,quę re uera optima dicitur,quia.s.super naturas inferiores & creaturas ista est nobilissima, & ad finem optimum ordinata . fons autem & aqua quę irrigat istam ciuitatem & istam terram,est mundana prosperitas,quæ re uera pessima dicitur, quia.s.ad pessimũ finẽ æternæ mortis hominem pertrahit,& perducit,& etiam in terra hiericho,q̃ irrigat.i.in hominibus,quos fæcundat,sterilitatem morũ,virtutũ,& operum introducit.Ideò talibus potest dici illud Esa. 58.Venerunt tibi simul duo hæc.s. sterilitas & viduitas. Sed scien-

sciendum,φ dr̄.4.Reg.2.φ Helyseus accepit vas nouum terreum,& posuit ibi sal,& misit in istū fonte, & sic sanatæ sunt aquæ illæ,nec vlterius pessimæ fuerunt,nec sterilitatem amplius induxerūt. Sic verè charissimi,si homo,qui est rigatus fonte mundanæ prosperitatis,habuerit secum sal,id est sapiētiam & discretionem,vas terreum.i.suæ terreitatis,vilitatis, & mortalitatis memoriam, & cōsiderationem,tunc pro certo aquæ mundanæ prosperitatis ei non poterūt nocere, nec in ipso sterilitatem inducere vel causare, quia pro certo mūdi prospera nunquam nocent eis discretè vtentibus, & mortem præ oculis habentibus. Sed verè illis,qui istis omnibus carent,contrariæ sunt & nociuæ,& spiritalis sterilitatis inductiuę. Ideò qlibet talis pōt dicere illud Esai. 49. Ego sterilis, & non pariens.Et ideò Dauid multitudinem talium aquarū horrebat,dicens in psal.Libera me de aquis multis, & de ꝓfundis aquarum. Moderatæ.n.aquæ prosperitatis mundanæ valent amplius,q̃ excessiuæ.Ideò leges debemus ponere aqs istis.Prouer.8.Legem ponebat aquis, ne trāsirent fines suos. Est igitur mundi prosperitas infructuosę sterilitatis.Arescet inquit.

H ¶ Secundò dico, φ ipsa est defectuosæ labilitatis, φ ostenditur cum dr̄ Aqua. Quia sicut aqua habet debilē existentiam,quia.s.ſm philosophos,aqua nō sistitur termino ꝓprio sicut corpora solida,imo quantum est de se, semper labitur,atque fluit, Sic verè mundi prosperitates, siue sint diuitiæ,siue delitiæ,siue scientiæ,siue eminentiæ, siue pulchritudo,siue fortitudo, continuæ sunt in fluxu.Tātæ.n.sunt debilitatis,& ita modicæ existentiæ & firmitatis, φ semper, cito,faciliter,continuè,& quotidiè variantur, alterantur,deficiunt,pereunt,& labunt̄.Et de hoc.2.Reg.14. Oēs inquit morimur, & quasi aquæ dilabimur super terram. Et de hoc Numeri.24.Fluit aqua de situla.Situla charissimi,est mūdus,qui ad modum situlæ semper vertit faciem ad fontem. i. ad hominem quādiu est vacuus & indigens, & quandiu pōt aliqd extrahere,& haurire,statim aūt qn̄ videt se plenum vertit ei dorsum. Ab ista ergo situla.i.à mundo aqua mundanæ prosperitatis continuè fluitat,& decurrit.Et ideò vr̄,φ ista aqua sit similis cuidā fonti,q̄ est in Idumea,qui ſm.Isido.fons Iobabin appellat̄,q̄ non semper seruat eundem colorem, imo quater in anno se mutat.Nam,vt dicit,per tres menses videtur cinereus,per tres rubeus,per tres viridis,per tres clarus.

Cinereus quantum ad terram,	Sic verè charissimi,
Rubeus quantum ad ignem,	mundi prosperitas
Viridis quantum ad aquam,	nūquam permanet
Clarus quantum ad aerem.	in eodē statu, quia

semper variatur,& mutatur,quæ nunc est turbida, nunc clara,nunc deficiens, nunc apparens. Nam aliquando apparet ibi cinis & puluis terrenæ facultatis,ex qua surgit peccatum auaritiæ.Aliquando sanguineitas crudelitatis, ex qua nascit peccatum iracundiæ.psal.Conuertit aquas eorum in sanguinem. Aliqn̄ ceruleitas curiositatis,ex qua oritur peccatū lasciuiæ & luxuriæ. Aliqn̄ aereitas pompositatis, quā comitatur peccatum superbiæ,& sic patet,φ ista aqua continuè variatur. Vel dic aliter, φ.s.in isto fonte apparet igneitas cupiditatis,aqueitas carnalitatis, terreitas trepiditatis, aereitas pompositatis.Breuiter loquēdo, ista aqua non est durabilis, sed mutabilis,nō est firma,sed infirma,non est proficiens,sed deficiens.& de hoc in psal.Ad nihilum deuenient,supple mūdi prospera,tanquam aqua decurrēs,Si vis,compara isti fonti conditionem humanam quantum ad naturam, & quantū ad gratiam,& quātum ad culpam,sicut habes in sermone de illo,qui moritur in die natiuitatis domini. Tanquā sponsus ꝓcedēs de thalamo suo,sup verbo procedēs in scd̄o mēbro principali. est igit̄ mundi prosperitas defectuosæ labilitatis (Aqua inquit.)

I ¶Tertiò est ista aqua periculosæ aduersitatis & hæc breuiter cōparatur mari(Aqua inquit de mari.) sicut .n.aqua maris est multum amara, cū et maris sint infinita pericula,fluctus,motus nebulæ & vētus,ita φ naues ibidem sępius submerguntur. Sic verè aqua prosperitatis multas habet amaritudines & sapores,mestitudines & dolores, miserias,angustias,& labores.ibi est vētus superbię, nebula ignorantiæ,fluctus inuidię,motus iracundię.& ideò nauis ibi existens,id est, aīa seu homo multis laboribus & periculis peccatis etiam & vitijs subiacet,ita φ etiam qnq; per damnationem æternā submergitur in profundum.De hac profunditate aquæ, i. de præsenti, & futura tribulatione & aduersitate pōt dici illud psal.Operuit aqua tribulantes eos.Et alibi Forsitan pertransisset aīa nostra aquam intolerabilem.Et de dānatis dr̄ Hiere.8.Cibauit nos absinthio, & potum dedit nobis aquā fellis.De mari igitur, id est, de amaritudine tribulationis.Iō de talibus pōt dici illud Abacuc.3.In mari via tua, & semitæ tuæ in aquis multis(In mari inquit via tua)Vbi nota,φ in mari mundanæ prosperitatis multa sunt pericula. Et inter cætera pericula ſm Isid. est ibi vnum periculum, quod dr̄ charybdis,quæ est quædam vorago,q̄ non cessat aquas absorbere.Aquas.n.primo absorbet,& tādem ipsas euomit, & iterum resorbet.Sic verè in mari mundanæ prosperitatis est quoddā maximū periculū, vbi latet vorago inferni, quæ reuera aquas,id est,hoīes absorbet,qn̄ in morte à mari mundanæ prosperitatis ei mittuntur, ipsos ēt finaliter euomit.s.per resurrectionem,vt à Christo in iudicio cōdemnentur Apoca.20.Et mare dedit mortuos suos,postmodum verò,s. post iudicium ipsos iterum reabsorbet, vt perpetuo crucientur. Sic igitur charissimi,patet ex præmissis,φ aqua mundanæ ꝓsperitatis continet periculosam aduersitatē(Mari) defectuosam labilitatem(Aqua)infructuosam stabilitatem(Arescet) ¶Item nota,φ sunt aquæ temporalis aduersitatis,quibus hō probatur.Iudi.7.Ad aquas probabo illos.¶ Item sunt aquæ æternæ fęlicitatis,quibus iustus lętatur.Et de hoc in psal.Flumen Dei repletum est aquis. ¶ Item sunt aquæ moralis sanctitatis.s.virtutes, quibus iustus rigatur. Iob.29.Radix mea aperta est iuxta aquas.¶Item sunt aquę humanæ fragilitatis, quibus homo grauatur. psal. Assumpsit me de aquis multis. ¶Item sunt aquę mortalis pœnalitatis, quibus hō turbatur. Eccles.40. Aquæ oēs in mari conuertuntur. ¶ Itē sunt aquæ æternæ iucunditatis,à quibus Deus laudatur.s.ipsi beati.psal. Benedicite aquæ oēs,quæ super cœlos sunt domino,Laudate eū &c. ¶Itē sunt aquæ baptismalis puritatis,quibus culpa lauatur.Iob.9.Si lotus fuero,quasi aqs niuis.¶ Itē sunt aquæ infernalis calamitatis,quibus malus dānatur.Iob.26.Ecce gigātes gemunt sub aquis,& qui habitant cum eis &c.Sufficit.

Aquæductus.

Nota,φ aquæductus, cū quo trāsfunditur aqua de loco ad locū,signat virginē benedictam,vel Christum,vel humilitatis virtutem, quia.s.virgo transfundit nobis Christum, Christus humilitatem,humilitas gratiam,gratia gloriam &c.

Aquila.

A Quoniam conditiones Aquilæ ad diuersas materias applicantur, superfluū esset hic eas oēs ponere,cū diuersis locis diuersimodè sunt insertæ. Breuitatis tn̄ gratia dicamus,φ per Aquilam in scriptura intelligitur vir perfectus,& hoc multiplici rōne. Aquila.n.est calida & sicca,fortis & animosa, plumosa & neruosa, alti volatus,clari visus,fortis odoratus.Volat.n.sine fatigatione diutissime,videt sine obscuritate clarissime,odorat sine impeditione remotissime,quia sicut dicit Glo.super Matth.24.Aquila sentit cadauera vltra mare.Sic verè charissimi,si volumus esse perfecti,nos debemus esse calidi per charitatē, sicci per voluntariam paupertatem vel per abstinentiæ parcitatem, animosi per constantiæ firmitatem,alte volare per contemplationem, & hoc infatigabiliter per perseuerantiæ durationem,clare videre per discretionem, longè odorare per deuotionem, quia vltra mare huius mundi.s. in Paradiso debemus sentire,& odorare prædam nostram,quæ est ibi.s.ipsum Deum & bona æterna.vnde Iob.39.dicitur.Aquila de longè cōtemplatur escam,vbicunq; senserit cadauer, statim adest. de tali Aquila pōt exponi illud Apoc.8.Audiui vocem vnius Aquilæ volantis.In quibus verbis ostenduntur quatuor cōditiones Aquilæ,quæ in quolibet perfecto, & maxime prælato debent potissime relucere.Habet enim Aquila

Concussiuum clamorem(Audiui)	Sic verè charissimi,vir perfe- B
Diffusiuum dulcorem(Vocem)	ctº, & maximè
Visualem splendorem(Aquilæ)	prelatus debet
Corporalem vigorem(Volantis)	

habere oīa ista, debet.n.esse in ipso clamor concussiuus prædicationis(Audiui)dulcor diffusiuus & distributionis (Vocem quæ .s.vndique se diffundit,splendor respectiuus speculationis(Aquilæ) uigor perfectiuus operationis (Volantis)

Sit igitur in nobis	
Prædicatio rigida,	Dico igitur, φ prælatus debet
Distributio fluida,	habere locutionem cōcussiuā
Operatio solida,	(Audiui)quia verè ad prelatū,
	& prædica-

Speculatio fulgida. & prædicatorem pertinet aũtẽtice loqui, ardẽter pariter, & feruẽter, vt.ſ. fortius imprimat, & ne ab auditorib. contẽnatur, & vt ꝑdicatorem audiens terreat̃. Dicit.n. Plinius de Aq̃la, ꝙ in aſpectu, & auditu terribilis eſt auibus alterius ſpeciei, & etiam prædalibus. vnde dicit, ꝙ Herodius illa die, qua audit Aquilam roborantem & clamantẽ ſuper ꝑdam irruere nõ ꝓſumit. Sic vere ꝑlatus vel ꝑdicator debet eſſe & ĩ voce & in vultu pc̃torib. ipſum videntib. & audientib. terribilis, quia vere ita debet autẽtice, & rigide loq̃, corrigere, inſtruere cõminari, arguere, & ꝑdicare, ꝙ aues ꝑdales. i. pc̃tores ipsũ dñt timere, & ꝑ timore ipſius à ꝑda oium malorũ operũ q̃eſcere & ceſſare. Oſeę 8. In gutture tuo ſit tuba quaſi Aquila ſuper Domũ dñi. Et hoc oñdit̃, qñ dr̃ Audiui: quia.ſ. iſte debet ꝑ ꝑdicationẽ, cõminationem, & reprehenſionem facere ſe audiri, & auditores facere cõcuti, & terreri. Gen. 3. Vocẽ tuam dñe audiui, & timui, eo ꝙ nudus eſſem. Illi.n. qui audiunt rigidos ꝑdicatores, & ꝑlatos, timent.ſ. damnationem futuram, & maxime qñ vidẽt ſe nudos virtutib. & morib. atq; bonis. Qđ eſt cõtra multos ꝑdicatores, & prælatos, qui ita ſunt tepidi delitioſi & fluidi, ꝙ nec audiuntur, nec timẽtur. Iſti ſunt ſimiles crocodilo, ꝙ eſt aĩal, ꝙ in fluminibus habitat, & morat̃, & iſtud aĩal, vt dicit Plinius caret bñficio vocis, q̃a nunquã loquitur, nec auditur. Sic vere chariſſimi, multi ſunt ꝑdicatores & prælati, qui in fluminibus delitiarum continue volũt eſſe. Et iõ pro certo tales carẽt bñficio vocis, quia.ſ. iſti per ꝑdicationẽ, doctrinam & correctionem non loquũtur nec per conſequens audiunt̃. Nã vt dicit Chriſ. Mirũ eſt aliquid fortiter dici ab hoĩe mollitiẽ ꝓfeſſo. & dato ꝙ qñq̃ prædicent, audiri tñ credi vel imitari obediri, vel exaudiri ꝓꝑ ſuã vitã carnalẽ & diſsimilẽ nõ merent̃. Nõ ſic bonus ꝑlatus, vel ꝑdicator, quia vere ſe bene facit audiri & timeri. Abachuc. 4. Dñe audiui auditionẽ tuã, & timui. Habeat igi-
C tur vir ꝑfectus locutionẽ cõcuſsiuã (Audiui inquit) ¶ Scđo debemus hr̃e diffuſiuã cõpaſſionẽ (Vocẽ inq̃t) Aq̃la.n. ſm̃ Plinium eſt auis liberaliſsima, nã ꝑdam ſuã ſola non comedit, imo auibus, q̃ ſecũ ſunt, liberal̃r impartit̃, & iõ aliæ aues ꝑdales ſolent ipſam ſequi, & eius ſocietatẽ frequẽtare, vt.ſ. de ꝑda ipſius poſsint aliquid vendicare. Sic vere chariſſimi vir ꝑfectus debet eſſe diffuſiuus liberalis, & cõpaſiiuus. nã ꝑdã ſuã. i. bona ſibi cõmiſſa non debet ſolus comedere, ſed oĩbus, qui ſecũ ſunt, miſericorditer diffundere, diſtribuere, diuidere, & liberaliter diſpẽſare, & hoc ſiue ſint bona diuitiarũ, ſiue bona ſcĩarũ, ſiue bona quarũlibet gratiarum, ſeu ẽt fortunarũ, & ſic ab alijs auibus.ſ. ã pauperib. frequentabitur, & ab eis ſicut eorũ pater, & dñs inſequet̃. Nã pius hõ ſolet pauperes cõuocare, & ipſos de bonis ſuis liberal̃r enutrire, & eorũ ſocietatẽ patiẽter, atq; benigniter tolerare. Multi.n. colunt perſonã potẽtis, & amici ſunt dona tribuentis. Prouer. 19. Ideo talis debet dicere illud Eccleſ. 24. Tranſite ad me oẽs, qui concupiſcitis me, & à generationibus meis impleamini, ſpiritus.n. meus ſuper mel dulcis. Et hoc oſtenditur, qñ dr̃ vocẽ. Vox.n. habet naturam mirabiliter diffuſiuam, nam cũ ſit vna, & ab vno ore emiſſa, in oẽs tamen circunſtantes & ad oẽs tñ liberaliter dilatatur. Sic vere chariſſimi, vir miſericors, atque pius debet bona & beneficia ſua vndiq; alijs diffundere, & per pietatem, & eleemoſynã alijs elargiri, Pauperes.n. vident̃ talibus dicere illud Cant. 3. Oñde mihi faciem tuã, ſonet vox tua in aurib. meis, vox.n. tua dulcis, & facies tua decora. Et hoc ꝓ certo eſt contra multos, qui re uera non habent liberalitatem, ſed parcitatẽ, nõ ſunt diffuſiui, ſed reſtrictiui. Alijs bona ſua non diſtribuũt, ſed aliena furant̃, atq; rapiunt. Tales ſunt ſimiles non Aquilæ, ſed vulturi, quæ eſt auis illiberalis, & ideo prædam ſuam ſolus conſueuit comedere, & nihil alijs erogare imo reſiduum in nido ſuo reponere, & pro ſe, vxore & filijs in poſterum reſeruare, vbi aliquotiens cõſueuit totum putreſieri, & perire ſic vere auari & parci bona ſua alijs per pietatẽ & eleemoſynam non diuidunt, ſed in nidis ſuis arcis & abditis totum recipiunt, & abſcondunt, ipſa ẽt ſoli comedũt, atq; rodunt & pro ſe vxore & filijs in poſterũ reſeruant, ita ꝙ per nimis diuturnã cuſtodiã aliquotiẽs cõputreſcunt. Iõ tales bene audiũt illud Prou. 5. Habeto eas ſolus, & nõ ſint alieni participes tui. Nõ ſic chariſsimi, nõ ſim⁹ reſtricti, ſed diffuſi, non ſimus cupidi, ſed fluidi, nõ totum nobis retineamus, ſed alijs deſtribuamus. Et ſic ad modũ Aquilæ habebimus diffuſiuã cõpaſſionẽ (vocẽ inquit) vt & de tali Aquila dici poſſit illud Hier. 48. Ecce quaſi Aq̃la volabit, extẽdet alas ſuas ad moab. Extẽſio.n. alarũ liberalitatẽ & bonorum D
ſuorum dilatationem & diffuſionẽ ſignat. ¶ Tertio ſi volumus eſſe perfecti, dico, quod nos debemus habere diſcretiuam ſpeculationẽ (Aquilæ inquit) Nam ſicut Aquila habet viſum clariſsimũ, ita quod ſolem irreuerberatis oculis intuetur, & iõ ſecundum. Iſid. Aquila dicitur quaſi habẽs acutos oculos. Sic vere chariſsimi, prælatus & prædicator, & q̃libet vir perfectus debet habere viſum clariſsimæ diſcretionis, intantum quod ſolem iuſtitiæ Chriſtum, ſolem ẽt, i. claritatem bonorum æternorum debet chariſsimè ſpeculari, & reuerberatiõe, i. ſine reſpectu habito ad bona mũdi oculos mentis ſuæ figere & tenere. Vnde de Aquila dicitur Iob 29. quod de longe contemplatur eſcam, ideſt, Deum, & Paradiſi bona. Et ſicut Aquila pullos ſuos docet ſolem reſpicere, & eos, qui lachrymantes oculos auertunt, quaſi degeneres repellit, illos autem, qui eum reſpiciunt, quaſi ſibi conſimiles recipit, atq; nutrit, Sic vere prælatus debet ſubditos, & auditores verbis, & exemplis docere, & inducere ad ſolẽ iuſtitiæ recipiendum, & deſiderandum, quod ſi hoc recte faciant, debet eos diligere & promouere. Si autem oculos ab ipſo auerterint, & ad mũdi bona cõuerterint, debet eos repellere, tanq̃ degeneres refutare, & de nido ſuo. i. de amore & affectione ꝓpea rejjcere, & fugare. Deut. 32. Sicut Aquila prouocans pullos ſuos & ſuper eos volitans. quia.ſ. pręlatus, debet ſubditos ſuos educere, & prouocare ad volandũ ſurſum, & ad videndũ, & reſpiciendũ, aduertẽdum, & cogitandum Dei ſpeculationem, & bonorum æternorum contemplationem, & ad terrenorum contemptum, & abominationem, vt ſic quilibet dicat illud Iob. 31. Vidi ſolem, cum fulgeret, & lunam incedentem clare. vbi nota, quod nos debemus

Speculari cæleſtium claritatem (Solem)	Vide er-
Speculari terreſtrium vanitatem (Lunam)	go Clari
Speculari mentalium vanitatem (Clare)	tatem cæ

leſtium vt hãc deſideres (Solem) Vanitatem terreſtrium, vt hanc vituperes (Lunam incedentem. i. proſperitatẽ mutabilem) Puritatẽ mentalium, vt hanc recuperes (Clare, quia.ſ. ſumme debes videre, & aduertere ꝙ mens ſit pura, lucida atq; clara) Et iſtud eſt contra multos, qui re uera nõ habent oculos ad ſolem, ſed ad terrã, nõ ad cælũ, ſ. ad mundum, nõ ad cæleſtia.ſ. ad terreſtria. Et iõ multi ſunt ſicut vere degeneres & ſpurij filij Aquilæ, qui oculos ſuos à ſole auertunt & ad terrã, i, ad terrena & mundi proſpera ipſos dirigunt, & conuertunt, & iõ nidum veræ Aquilæ patris ſui Chriſti. ſ. Paradiſum perdunt totaliter & amittunt. Vnde de Aquila dicitur Iob. 39. Pulli eius lambunt ſanguinem non ſic ergo chariſſimi, non ſed pro Deo habeamus diſcretiuam ſpeculationẽ (Aquila) ¶ Quarto ſi volumus eſſe perfecti, debe- E
mus habere perfectiua operationẽ (Volantis inquit, quia.ſ. ſicut Aquila eſt auis fortis & neruoſa, ꝙ ideo alte cito fortiter & velociter volat) Sic nos debemus eſſe fortes & neruoſi per conſtantiæ firmitatem, & alte eminenter, cito, velociter, & feruenter volare per bonorũ operum probitatẽ. 2. Reg. 1. Aquilis velociores, leonibus fortiores (Volantis inquit) Et nota, ſi vis, quod operatio iuſti debet

Iugiter multiplicari,	Iſtæ enim ſunt qua-
Firmiter continuari,	tuor cõditiones vo
Faciliter ſeu libenter exagitari,	latus Aquilę, quia,
Ardue ſeu eminenter altificari.	ſcilicet, ille fit ſępe,

continue, cito, & alte. Sic vere dico, quod volatus bonorũ operũ noſtrorum debet eſſe multiplicatus exemplo Aquilæ, quæ ſuam iuuentutem renouat. ꝑs. Iuuentus tua renouabitur vt Aquilæ. ¶ Item firme continuatus, quia.ſ. Aquila q̃do incipit, valde diu & continue volat, ſic iuſtus in bono ꝑſeuerando. vnde Eſa. 40. Aſſument pẽnas vt Aquile, currẽt & non laborabunt, ambulabunt, & non deficient. Vide etiã ſupra de Ambulando. Item libẽter inchoatus. Aquila enim velociter & fortiter volat. Sic iuſtus faciliter, & libenter, & obediẽter, & fortiter debet facere bonum opus. 2. Reg. 1. Aquilis velociores, Leonibus fortiores. ¶ Item alte ſeu eminenter inaltatus & conſummatus, Aquila enim altiſsimè volat, & in arduis habitat. Sic iuſtus ardua ope-

ra aggreditur,& altã & eminentẽ vitã ſectat̃. vñ illud Iob. 39. Ad ꝑceptũ tuũ eleuabit̃ Aquila,& in arduis ponet nidũ ſuum. Patet igitur chariſsimi, quod nos debemus habere

Virtuoſam operationem, — Et ſic de Aquila ſufficit.
Luminoſam ſpeculationem, — Alias aũt condõnes tã in
Diffuſiuam diſtributionem, — bono q̃ in malo vide ali-
Concuſsiuam prædicationem. — bi. Nota auctoritatẽ illã

Ezec. Aquila grãdis venit ad libanũ diuiſam & ꝓſecutã in ſermone. Nunq̃d ad ꝑceptũ eleuabit̃ Aq̃la. ¶ De Aq̃la vero in malo ſignificaio potes dicere, ꝙ ſicut Aquila eſt natural'r

Præceps quo ad volatum, — Sic pctõr eſt ꝑceps & vin
Acuta quo ad viſum, — dicatiuus ꝑ iracũdiam.
Rapax quo ad tectum, — Vñ Deu. 28. Adducet do
Cadauer diligens quoad guſtum, — minus ſuper te gentem
Alte ſe erigens quo ad ſtatum, — de extremis finibus ad

F ſimilitudinẽ Aquilæ volantis cum impetu. ¶ Item eſt acuti viſus per malitiam, vnde ẽt ſicut via Aquilæ in cælo nõ põt videri, ſic nec cautelæ malorũ bene poſſunt cognoſci Prouer. 30. Tria ſunt mihi difficilia ad cognoſcẽdum, Sequitur, Via Aquilæ in cælo &c. ¶ Item eſt pungitiui vnguis per rapinam. i. auaritiam. Mat. 24. Vbicũq; fuerit corpus congregabuntur Aquilæ, ſupple ad deuorãdum. ¶ Itẽ cadauera. i. corpora auium & animalium diligit per gulã & ingluuiem Iob. 39. Vbicũq; ſenſerit cadauer, adeſt ſtatim. ¶ Item altius cæteris ſemper volat per pompoſitatẽ & ſupbiam, Abdiæ. 1. ſi exaltatus fueris, vt Aquila, & inter ſydera poſueris nidum tuum, inde detraham te dicit dominus. Dilata ſi vis, quia multæ ſunt Aquilæ proprietates, quæ applicantur ad malos. Vide ergo in tabula iſtius operis, vbi in ſeptuaginta locis inuenies de Aquila. Sufficit.

A **Aquilo.** Nota, ꝙ Aquilo ſit pars orbis ſeptentrionalis, aliquando ſupponens pro ipſa partẽ mũdi polo arctico conuicina, aliquando pro vento frigidiſsimo ab illis partibus veniente. Poſſumus moraliter dicere, quod per Aquilonem poſſunt intelligi quæcunque aſpera & grauia ſiue proficiant, ſiue lædant, tam in bono, quam in malo. Inuenio enim Aquilonem

Aſperum & aduerſum, — Primus ſignat ſtatum
Miſerum & diuerſum, — præſentis aduerſitatis
Nociuum & ſubuerſum, — De quo Eccl. 43. Frigi
Læſiuum & immerſum. — dus ventus Aquilo ſta

bit. Secundus ſignat ſtatum mundanæ cupiditatis, vbi. ſ. ſterilitas & carentia omnium bonorum ſpiritualium inuenit̃ ſicut fit temporaliter in Aquilone, vnde Iob. 26. Extendit Aquilonem ſuper vacuum. Tertius Aquilo ſignat ſtatũ peccati ſeu iniquitatis, à quo. ſ. ſol iuſtitiæ eſt remotiſſimus. vnde prouenit omnis flatus nociuus Hieremiæ. 1. Ab Aquilone pandetur omne malum ſuper vniuerſam terram. Quartus ſignat locum infernalis miſeriæ & pœnalitatis, q̃a ſicut in Aquilone ſunt færæ immaniſsimæ, ſic in inferno &c. Hiere. 41. Venient ei prædones, i. demones, ab Aquilone. Dicã ergo breuiter, quod eſt Aquilo

B Ferendus, — Primus igitur Aquilo ſignat prę
Cauendus, — ſentem tribulationẽ, quia re ue-
Timendus, — ra ſicut Aquilo ventus eſt frigi-
Petendus. — dus dato, ꝙ ſit ad ſuſtinẽdũ diffi

cilis, eſt tamen vt plurimum bonus, & vtilis, quia. ſ. iſto flante mares, non fæminæ (vt cõiter) generantur, iſto flante Delphini & alij piſces melius audire perhibentur, iſto flante luta ſiccantur, & viæ mundanæ efficiuntur, iſto ẽt flante pori exterius clauduntur, & virtutes naturales interius fortificãtur, ſicut omnia patent per Plinium & Iſid. & alios naturales. Pars ẽt mundi Aquilonaris in metallis eſt copioſa, quo ad populos eſt fortis & bellicoſa, quo ad ſitũ eſt altior, quo ad locum eſt tutior, quia. ſ. ibi non abundant animalia venenoſa. Re uera talis eſt ſtatus tribulationis, q̃a ꝓ certo dato ꝙ ſit grauis & difficilis quo ad ſenſum, eſt tñ vtilis quo ad fructum. Cõſtat. n. (vt cõiter) quod plura generat bona ſpiritalia in nobis aduerſitas, quã ꝓſperitas, quia. ſ. iſta mares. i. viros perfectos, & laboribus duratos ſolet generare & facere, auditum mandatorum Dei, & virtutem ſcientiæ ſolet aperire & detegere, quia. ſ. vexatio dat intellectũ Eſa. 29. Poros affectuum & ſenſuum exteriorũ, ne. ſ. in vana deſideria defluant, ſolet claudere & temperare, luta carnaliũ vitiorũ ſolet abſtergere & extirpare, iuxta illud Prouer. 25. Ventus Aquilo diſsipat pluuias virtutes ſolet multiplicare, & interiorẽ conſtantiam roborare, & locũ altiorẽ. ſ. Paradiſum finaliter vẽdicare, & ſic ſolet hõ ex tribulatione bona quam plurima reportare. Bene ergo dicit̃ Iob. 37. Ab Aquilone aurum venit, aurum dico. i. omnimoda vtilitas. Si autẽ quæris quæ ſit vtilitas Aquilonis. i. tribulationis paupertatis, timoris & conſiderationis futurorum. ſ. mortis, iudicij, & inferni, Dico, quod ſicut ex ſcriptura perpendo, talis Aquilo

Sanctorum eſt habitatio, — Dico, ꝙ in tali Aquilone
Virtutum eſt cumulatio, — ſancti commorantur, q̃a
Malorum eſt eneruatio, — . ſ. vere magis eligunt ad-
Cœlorum acquiſitio. — uerſa, q̃ proſpera, exẽplo

Chriſti, qui moriturus in Hieruſalem iuit. Io. 11. & tamen regnum accepturus fugit. Io. 7. Sicut aũt ſm Solinum coturnices mare tranſuolaturæ nunquã flante auſtro exeunt: Aquiloni vero, vt ait, libentius ſe committunt; Sic vere ſancti & viri iuſti, qui mare huius mundi trãſuolare debent, & ad patrem per pñs pelagus nauigare, auſtrum ventum mollẽ. i. mundi proſperitatem tanquam ſibi contrariam, & nociuam ſolent fugere, & Aquiloni laboris, tribulationis, paupertatis, & pœnitentiæ ſe committere, & aſpera, quã proſpera plus amare, quod figuratur etiã in ſacerdote Leui. 1. de quo dicitur, ꝙ immolabit ad latus altaris, qd' reſpicit ad Aquilonem. Figuratur etiam in libro, qui ad Aquilonarem partẽ altaris ponitur quandiu ſacrificium celebratur, quia re uera illi, q̃ ſunt ſacerdotes & libri viri ſancti, & ſcientifici, dñt partem Aquilonarem prædictam eligere, & ſacrificiũ, laudis ibidẽ domino immolare. Et merito, quia re uera, illi, q̃ nunc ſunt in Aquilone, finaliter erunt in auſtro, ideſt, illi, q̃ nunc ſunt in tribulatione, finaliter erunt in gaudio, & econuerſo illi, qui nunc ſunt in conſolatione, final'r erunt in tædio. Dicit. n. Plin. q̃ tonnus piſcis qñ de mari exit ad flumẽ, ſemper exit à latere dextro, qñ vero redit ad mare, ſemper reuertitur à ſiniſtro. Sic vere illi, qui fluuium huius mundi intrant per partem dextram proſperitatum finaliter reuertentur per partem ſiniſtram aduerſitatum, quia ſicut ſcriptũ eſt Luc. 2. Veh vobis, q̃ nũc ridetis, q̃a lugebitis & flebitis vos. Figura ad hoc Ezec. 46. vbi dr̃, ꝙ ille, q̃ ꝑ portã Aquilonarẽ templum intrabat, per auſtralem exire debebat, & econtra ille, qui per auſtralem ingrediebat̃, per Aquilonarẽ regredi tenebatur. In quo proculdubio notatur, ꝙ illi, q̃ nunc per Aquilonem tribulationis intrant, finaliter per auſtrum æternæ fælicitatis remeabunt. Econtra, qui nunc per auſtralem proſperitatem Eccleſię vel mũdi ingrediuntur, finaliter per Aquilonem æternæ tribulationis egredi cõpellentur. Quapropter ſancti viri in pñti vita aquilonẽ. i. tribulationis ſtatum eligunt. Et ideo in exitu. i. in futuro ſæculo læte viuunt. Vnde Num. 2. Ad Aquilonis partem caſtra metati ſunt filij Dan. ¶ Patet ergo quo in Aquilonari tribula- C
tione ſancti cõmorantur. Item dico, ꝙ ibi virtutes generantur, ſeu cumulatur. Sicut. n. dicit Iſid. meliores ſmaragdi generantur in Aquilone, quam alibi. Vnde etiam ponũt tam Iſid. quam Solinus, ꝙ in hyperboreis montib. qui ſunt in vltimis finibus Aquilonis arimaſpi ſolebãt eſſe populi, qui. ſ. vnicum oculũ in fronte habebant, qui pro ſmaragdis cõtra Griphes beſtias volatiles & crudeliſsimas dimicabant. Sic re uera dicã, ꝙ Aquilo. i. ſtatus paupertatis, & tribulationis plures & etiã meliores ſmaragdos lapides precioſos. i. plures & maiores virtutes continet, quam auſtralis. i. quam ſtatus ꝓſperitatis mundanæ. Et ideo arimaſpi monoculi. i. ſancti viri oculo vnicæ & ſimplicis intentionis inſigniti, qui. ſ. magis elegerũt cum vno oculo ad vitam ingredi, q̃ cũ duobus in gehennam mitti, iſti (dico) plagam Aquilonarẽ. i. pœnitentiæ & aduerſitatis ſtatum inhabitauerũt, vbi pro ſmaragdis. i. pro virtutib. acquirendis cõtra Griphes volatiles. i. contra ſuperbos demones pugnauerũt, & eis inuitis iſtos precioſos lapides habuerũt. Et breuiter hoc eſt verum, q̃a in tali Aquilone virtutes generant̃ & cumulantur. vñ Hie. 46. Victima domini in terra Aquilonis. vnde etiam de cryſtallo, qui ſignat mentis conſtantiã, dicitur Eccleſi. 43. Frigi- D
dus vẽtus Aquilo flabit, & gelabit cryſtallus ab aq̃s. ¶ Tertio dico, ꝙ in tali Aquilone. i. in aduerſitatis ſtatu eneruantur. Conſtat. n. ꝙ uentus Aquilo aerem purificat, nubes & nebulas tollit, muſcas & locuſtas occidit. Sic vere fit quod Aquilo tribulationis n. bulas vitiorum eradicat, & aerẽ conſcientię

ſcientiæ depurat,Muſcas vero & locuſtas, q̃ os habent quadrangulũ.i.adulatores & falſos amicos habet fugare,& eos oſtendere,& probare. Conſtat.n.ꝙ mali tribulationes nõ ſuſtinent,& ideo eorum vitia declarantur,q̃ ſub hypocriſi latitabant.vnde bene dicitur illud Prouer.25.ꝙ ventus Aquilo diſſipat pluuias,pluuias dico.i.falſos amicos. Eſt ergo talis
E Aquilo malorũ eneruatio,¶Quartò dico, ꝙ talis Aquilo ẽ Cœlorum acquiſitio. Cõſtat.n.ꝙ tribulatio pſens futurã cõſolationem inducit. Ioan.16.In mundo pſſuram habebitis, in me aũt pacẽ.Dicit etiã Philoſophus,ꝙ Turtures, qui annuatim ad alias tranſuolant regiones, flante auſtro volunt habere ductorẽ in volando,ſi vero Aquilo flauerit, ipſis ſufficit pro ductore,& per ſe tranſuolant ſine duce, ad denotãdum,ꝙ illi,qui in Auſtro proſperitatis habitant, ſi ad Paradiſum tranſuolare volũt,neceſſe eſt,ꝙ ibi cũ alieno adiutorio ſe transportent.Illi verò, quos Aquilo tribulationis afflat,cũ minori difficultate & facilius ibi volãt.vnde de pauperibus & tribulatis dr̃ Hiere.31. Adducam eos de terra Aquilonis,& cõgregabo eos ab extremis terræ. Et Ezechi.44.in perſona cuiuſlibet tribulati dicitur. Adduxit me per viam portæ Aquilonis in conſpectu domus domini.Et vidi & ecce impleuit gloria domini domum. Patet igitur quomodo Aquillo tribulationis eſt

F Cœlorum acquiſitio,
Malorum eneruatio,
Virtutum cumulatio,
Sanctorum habitatio.

Et ſic dico,ꝙ eſt Aquilo ferendus ſeu ſuſtinẽdus,qui ſignat præſentem tribulationem.

¶Secundò principaliter dico,ꝙ Aquilo cauẽdus,qui ſignat mũdanã habitationẽ.Aquilo.n.feras habet terribiles & crudeles,ſ.Vrſos,Tigrides,Vnicornes.Aquilo feroces & crudeles habet populos; in tantum ꝙ eorum aliqui carnibus veſcuntur humanis,ſicut de Schitis & Danibus & Antrophagis exemplificat Solinus,quorum cibi humana erant viſcera,ita ꝙ eorum metu aliæ nationes longè receſſerũt ab eis, & pp hoc(vt ait)à mari Caſpio iuxta quod habitabant,vſq; ad ſeres nullus mortalium morabatur.hodie etiã in illa plaga terræ adhuc ſunt populi dicti Baelim, qui paſſim comedunt carnes humanas,& ad hoc etiam emunt homines vel furãtur,qui populi adhuc videnẽ eſſe de reliquijs Antropophagorum,& Imperio Tartarorum de Gazaria,vltra mare Caſpium ad partem reſident Aquilonis.Iſta ergo pars Aqlonaris mundũ ſignat, vbi.ſ.Frigus indeuotionis abundat, & à quo ſol iuſtitiæ Chriſtus valde diſtat: quia.ſ.longè eſt dominus ab impijs.Eccle.39.vbi re uera crudeles populi cõmorantur,quorum alter alterum comedit,deuorat, & pdatur,ibi.n.ſunt Demones,qui comedunt animam,homicidæ qui comedunt corpus,auari & latrones, qui comedunt bona,detractores,qui comedunt famam,& ſic à diuerſis diuerſimodè deuoratur & comeditur totus homo. vnde Hiere.51.Ab Aquilone venient pdones.Et iõ tales Aquilonares & mundanos debemus fugere,& eorum comitiuam cõtemnere,& eos ſolos & ſolitarios dimittere,& vitare. Hierem.50. Aſcendet gens ab Aquilone ad ponendũ terrã eius in ſolitu
G dinem.Iſte eſt igitur Aquilo cauendus. ¶Tertio principaliter dico,ꝙ inuenitur Aquilo timẽdus, qui ſignat inferni deſolationẽ;Aquilo.n.quia longè eſt à ſolaribus radijs, eſt patria frigidiſſima,& in multis ſuis partibvs obſcuriſſima, ſicut de Aquilonari regione,quæ dr̃ Apothoſoron,exemplificat tam Plinius,q̃ Solinus,ꝙ ibi nunquam Sol lucet, ſed eſt ibi perpetua nox,iſtaq; terra Solẽ non nouit, nec(vt aiunt) viciſſitudines temporũ, nihilq; aliud de Cœlo recipit quàm hyemẽ ſempiternã.Talis eſt infernus,quia.ſ.ibi radij diuinæ gratiæ & miſericordiæ nõ attingunt,& iõ ibi eſt nox æternæ obſcuritatis,& hyems ppetuæ aduerſitatis.Bene ergo dicit Ezech.1.Ecce(inquit)vẽtus turbinis veniebat ab Aquilone nubes magna,& ignis inuoluens. Et ſic nota, ꝙ iſte Aquilo

Habet ardorem,qui non extinguitur,
Habet tempeſtatem,quæ non minuitur,
Habet obſcuritatem,quæ non illuminatur.

De ardore dicitur Hiere. 1. Ollam ſuccenſam ego videò, & faciem eius ab Aquilone. De tempeſtate dr̃ Eccle.43.Verberauit terram tempeſtas Aquilonis.De obſcuritate verò dr̃ Eſa.14. Ab Aquilone.n.fumus venit. Iſte eſt igiẽ Aquilo timendus:quia.ſ.iuſti ſemper debent habere oculos mentis ad conſiderandum iſtum Aquilonem. Figura 3.Reg.7.vbi dr̃, ꝙ de Bobus, qui erant ſub mari AEneo tres reſpiciebãt ad Aquilonẽ.Iſte eſt igiẽ Aquilo timendus, qui ſignat Inferni deſolationem. ¶Quartò principaliter,dico,ꝙ eſt Aquilo petendus, qui ſignat Eccleſiæ vel Paradiſi cõſolationẽ.In Aquilone,n.eſt Stella immobilis polus arcticus,circa quẽ voluitur Cœlũ,& quẽ circumeunt oẽs Stellæ. Pars ẽt Aquilonaris altior eſt cæteris partibus terræ. qđ ex hoc probatur,ꝙ cum mare Põticum & Caſpium, q̃ nõ ſunt Aquilonaria,intrant multa nobilia flumina ab Aquilone venientia in Boſphoro Thracio & in Propontide, q̃ ſunt qđã ſtricta maris prope Conſtantinopolim, & etiã in ſtricto de Marrochio,ſemper fluit mare ab Aquilone verſus Occidentalẽ Oceanum,& nunquã econuerſo, ex quo concludiẽ partes Aquilonares eſſe Occidẽtalibus altiores. Audiui dici, ꝙ qđã Ianuẽſis de nouo fecit nauẽ in mari Albo ſeu Hyrcano qđ eſt qđã portio Aquilonaris Oceani,vt de Ro ſyna in Cathayũ & in Orientẽ perAquilonis circuitũ nauigaret,ſed qñ fuit rectè ſub polo,inuenit mare ita altũ, ꝙ quaſi repẽdo ſupra montem nauem ſuam ducere oportebat, qui timens periculum in futuro deſcenſu,retrocesſit.Talis ergo Aquilo ſignat Paradiſum, qui eſt locus altiſſimus ſuper Cœlum vel etiam ſupra Eccleſiã Dei. Iuxta illud Pſal. Mons Syõ latera Aquilonis ciuitas Regis magni. A quo oĩa flumina & omnia maria.i.oĩa bona veniunt,& deſcendũt: quia re uera ibi eſt polus immobilis.i.ipſe Deus,qui eſt immutabilis & æternus.Mala.3.Ego dominus,qui nõ mutor,circa quẽ oẽs Stellæ.i.iuſti per deuotionem voluuntur, & circa quem ipſum celum Eccleſiæ circunfertur.Vnde de Sole.i.de quolibet viro iuſto dr̃ Eccle.1.Oriẽ Sol.&c.Sequitur. Renaſcens gyrat p meridiẽ,& flectitur ad Aquilonem, luſtrãs vniuerſa in circuitu.De Diabolo igiẽ, qui altitudinem huius Cœli ſuperbè petijt,vel de ambitioſo,qui altitudinẽ Cœli Eccleſiæ ambitioſè appetit,dr̃ Eſa.14.Aſcendã in Cœlũ,ſuper aſtra Cœli exaltabo ſolium meum, ſedebo in monte teſtamenti in lateribus Aquilonis.In iſto autem Aquilone debet poni menſa cum panibus propoſitionis, vt dicitur Exo.26. Quia.ſ.in Aquilone Ecclſiæ militãtis poſita eſt menſa ſcripturæ.In Aqlone verò Eccleſiæ triũphãtis poſita ẽ mẽſa, & refectio gloriæ.Pſal.Paraſti in conſpectu meo menſam.Vide iſtam figuram melius titulo de menſa. Patet ergo quomodo inuenitur Aquilo petendus, timendus, cauendus, & ſuſtinendus. Sufficit.vide de Septentione &c. A

ARa.

Nota, ꝙ Ara ſumitur pro altari, hoc ſolum videtur eſſe de differentia:quia infideles vocabant Aram, quod fideles dicebant altare. Vnde iſtud eſt verum, ꝙ in ſcriptura vbicunque (vt communiter) ponitur Ara,ſemper ſupponit pro altari Idolorum. Hinc ille verſus. Eſt hara Porcorũ, ſed dicitur Ara Deorũ. Dic igitur,ꝙ apud malos Ara triplex inuenitur(ſcilicet)

Ara cordium,vbi offertur immunda cogitatio,
Ara manuum,vbi offertur impia operatio,
Ara cultuum,vbi offertur Idolatriæ immolatio.

Tales ergo à malis ædificantur,& ibidem grata Demonum ſacrificia offeruntur 3.Reg.14.Et fecerunt ſibi ſtatuas & lucos,& adoleuerunt incenſum ſuper aras more gentium. A bonis vero deſtruuntur,& ſubuertuntur.Deute.12. Diſſipate aras eorũ,& confringite ſtatus,lucoſq; ſuccidite. Nõ ſolum.n.ara mali affectus cogitatus & actus eſt deſtruenda,& per fidem & pœnitentiam ſubuertenda,imo etiã luci & obũbracula malarum excuſationum & occultationum circumſtantiarum ſubmouenda.Et ſtatutæ.i.quæcunq; malæ ſimilitudines,& inhoneſtæ ſpecies ſubmouendæ.Iuxta illud.Ab omni ſpecie mala abſtinete vos.Quod tñ eſt contra multos Eccleſiaſticos,qui Aras vitiorum,moreſq; & cultus Gentilium.i. malorum non deſtruunt, ſed ipſas potius in Hieruſalem & in Eccleſia introducunt.exemplo Achab.3.Reg.16.De quo dicitur,ꝙ ipſe poſuit Aram Baal in Templo, & plantauit lucum &c.Vide ſupra de altari. A

Arabs Arabia.

Nota, ꝙ Arabia & Arabs tã in bono,quam in malo ſignificãt. Signat.n.Arabia animam,Eccleſiam,& Idololatriam. Animam dico:quia.ſ.Arabia interpretatur humilis. Et eſt Arabia Regio,in qua thus colligitur, vbi lex fuit data & in qua mõs ſanctus Synai collocatur.Sic in Eccleſia vel anima ſancta eſt humilitas, & timor diuinus. Eſa.21. Onus in Arabia.

Eſt etiam

Est etiam thus deuotionis,& mens altissimæ contemplatio
nis,& aromata virtutum & omnimodæ perfectionis. Vñ de
Christo dr̃ in Psal.ꝙ viuet,& dabitur ei de auro Arabiæ.Au
rum.n.Arabiæ signat virtutes Ecclesiæ vel aĩæ sanctę.Quod
autem significet Gẽtilitatem patet,quia etiam caput infide-
lium Machometus in Metha Ciuitate Arabię fuit sepultus,
vbi etiam colitur hodie , & ab Arabibus populis adoratur.
Interpretatur etiam càllida vel insidiatrix. Vnde de Alexan
dro infideli dr̃ 1.Macha.11.ꝙ fugit Alexander in Arabiam.
Dr̃ tñ ibi ꝙ fuit illi Alexãdro caput sublatũ , & inimico suo
missum,ad denotandum , ꝙ illi,qui in Arabiam.i.in mundũ
vel ad Idolatriam fugiunt, caput.i.animã perdunt . Sic etiã
pótes dicere , ꝙ per Arabes possunt intelligi boni & mali.
Arabes.n.qui interpretantur humiles vel occidentales,& q
thus habent,& in tentorijs habitant, signant iustos qui.s.ha
bent humilitatem & deuotionem,& occidentales.i.qui cõ-
siderant occasum suum per mortis meditationem. Thus ha
bent i.deuotionem.In tentorijs habitant, in quantum consi
deraut transitoriam & mútabilem vitæ huius peregrinatio
nem.Isti.n.in mundo habitationem non eligunt, dicentes il
lud Hebre.13.Non habemus hic manentem ciuitatem . vn-
de de Babylone.i.de mundo dr̃ Esa.13.Non ponet ibi tento
ria Arabs,nec Pastores requiescent ibi.Sed isti potius Deo
obedire & seruire & spiritalia dona offerre cõtendunt Psal.
Reges Arabum & Sàba dona adducent.¶Item Arabes , qui
interpretãtur callidi & insidiatores,possunt significare ma-
los & deceptores Vñ etiam de Zabdia Arabe dicitur 1.Ma-
cha.11.ꝙ ipse interfecit illum,qui ad ipsum cõfugerat ad re
fugium.Arabes.n sunt gentes deditę latrocinijs & rapinis,
sicut supponit̃ 2.Paralip.22.vbi dicitur . Interfecit latrones
Arabum,qui irruerant in castra.Sufficit.

A **Arare.** Idem est,ꝙ colere,laborate . Et ideò secundũ
quòd inuenitur mutiplex spiritualis cultura,
secundum hoc potest dici multiplex aratura , quia scilicet
homo debet arare & colere.

Mentem per sapientiam,
Corpus per pœnitentiam,
Ecclesiam per diligentiam.

Hiere.26. Syon quasi ager arabitur &c. vide de colere &c.

A **Arbitrari** Nota,ꝙ arbitrari idem est , ꝙ reputare,
existimare,credere,vel opinari.

Vide in alijs titulis similibus.

A **Arbor.** Nota,ꝙ in scriptura arbor põt accipi multi-
pliciter.vnde nota,ꝙ in scriptura inuenitur

Arbor proficiens,	¶Iustus.n.est arbor,
Arbor deficiens,	quæ proficit : quia.s.
Arbor inficiens,	fructus bonorũ ope
Arbor sufficiens,	rum producit . vnde
Arbor reficiens.	Leuit. 26. Terra gi-

gnet germen suum,& pomis arbores replebuntur.Mundus
autem seu hõ est arbor,quæ deficit:quia.s.ẜm. Aristo.homo
dicitur arbor euersa,cuius.s.caput est radix,& membra sunt
rami.Iste est arbor valde fragilis,finaliter per mortem era-
dicanda.Iob.19.Quasi euulsæ arbori abstulit sepem meam.
Mundus verò seu peccator est arbor, quæ inficit , similis.n.
Taxo,q̃ est arbor venenosa.vnde Mat.7.Arbor mala fructus
malos facit.Paradisus est arbor,quæ sufficit.Ista est arbor,in
quã ascendit Zacheus,vt videret Iesum.Luc.19.Crux Chri-
sti est arbor, q̃ reficit.Iob. 30.Mãducabant herbas & arborũ
cortices.His ergo omissis solum dicendũ est de arbore fru
ctuosa.s.de cruce,& tãdẽ de arbore virtuosa.s.de viro iusto.
¶Dico igitur,ꝙ per arborem põt intelligi lignũ crucis . Nã
sicut arbor vitem,ex qua vinum elicitur , sustinet & susten-
tat.Sic verè arbor crucis vitem nobilissimã,videlicet, Chri
stũ,qui dicit Ioan.15.Ego sum vitis vera,& pater meus agri
cola est,ex qua preciosus liquor sui sanguinis distillauit, su-
stinuit & portauit.Iõ canit̃.Flecte ramos arbor alta &c.Nul
la sylua talẽ profert vt superni mẽbra Regis. De tali arbore
dr̃ Luc.13.Habebat quidã arborẽ fici plantatã in vinea sua.
In quibus verbis ostenditur,ꝙ sicut naturaliter arbor

Fœcundatur,ideò dicitur Arbor fici,	Sic vere arbor
Radicatur,quod plantatum est,	crucis quantũ
Frequentatur,quia vinea,	ad ista tria põt

dici Recreatio mendicantium(Arbor fici) confirmatio flu-
ctuantium(Plantatum est)occupatio laborantium (Vinea)

¶Igitur dico,ꝙ arbor crucis potest dici indigẽtium recrea B
tio(Arbor inquit fici)Sicut.n.videmus,ꝙ arbor naturaliter
profert fructum,qui fructus est indigẽtibus nutrimentum.
Sic pro certo arbor crucis fructum ventris virginis benedi
ctæ protulit,& portauit.Qui re uera esurientibus.i.deuotis
dat salutiferum nutrimentum. quod ostenditur qñ crux di-
citur arbor fici.Ficus.n.est arbor,q̃ omni tp̃e fructũ portat,
& est fruct⁹ eius dulcissimus,& summè corporis nutritiuus,
fructus ẽt eius & in æstate & in hyeme ꝑseuerat, & vno fru-
ctu collecto alius maturescit,sicut dicit Isido.Iste ẽt fructus
ẜm ipsum habet corpus mirabiliter roborare.Vñ dr̃ , ꝙ tp̃e
Pythagoræ Athletæ nutriebant̃ talibus fructibus, vt magis
in p̃lio fortes essent.Ficus ẽt habet vnã proprietatẽ:qa Tau
ri indomiti si sub ficu fuerint ligati,facilius domant̃, & me-
lius sua lasciuia refrenatur.Re uera charissimi,talis arbor &
talis ficus est crux.Ista.n.charissimi, portauit fructũ dulcissi
mũ Iesum Christũ,qui aĩas sibi deuotas ꝑ gratiam in p̃senti
& per gloriã in futuro recreat , atq; nutrit. Cant.2. Fructus
eius dulcis gutturi meo. Nã in omni tp̃e.s.in æstate prospe-
ritatis,& in hyeme aduersitatis iste fructus.i. Christus cruci
fixus,si per crucis & passionis memoriã & fiduciã assumat,
animam recreat,& confortat. Athletas etiam.i.illos , qui in
p̃lio tentationum militant in hoc mundo , per constantiam
roborat & supportat.Ista etiã arbor.s.crux & Christi fides,
Tauros & lasciuos homines & superbos , si sub ipsa ꝑ deuo
tionem & compassionem & fidei susceptionem fuerint li-
gati,facit domitos & maturos,quod de mundi principibus
Regibus,& Imperatoribus apparuit,qui virtute crucis do
miti,iugum christianæ fidei receperunt . vñ de talibus dicit̃
Ioan.1.Cum esses sub ficu,vidi te.Et nota,ꝙ dicitur de ficu.
Dicit.n.Dioscori.ꝙ ruta habet amicitiam cum ficu , quia ru
ta,q̃ sub ficu est plantata lætior,& melior inuenitur.Sic verè
charissimi,ruta,quæ occidit Basiliscum.i.viri pœnitentes &
amari,qui Basiliscum carnem suam sciunt mortificare , de-
bent pro certo plantari sub ficu & sub cruce per deuotionẽ
& passionis compassionem,& per fiduciam & affectionem,
& etiam per suæ virtutis implorationem,& sic virorem gra
tiæ & perfectionis,& spiritalem lętitiam poterit haberẽ am
pliorẽ.Et erit foliũ eius viride,& non desinet facere fructũ.
Hierem.17.Est igitur crux indigẽtium recreatio, quia.s.sua
dulcedine mẽtes deuotas recreat,atq; nutrit . Arbor inquit
fici.Dani.4.Eratq; arbor illa pulcherrima,& fructus eius ni
mius.Mat.24.Ab arbore fici discite parabolam,cum produ
cit iam ex se fructum.hoc est primũ. ¶Secundò dico , quòd C
crux est fluctuantium sustentatio.Plantatam inquit.Sicut.n.
arbor quæ est radicata & fundata,quicquid ei imponitur &
innititur,sustinet & sustentat,ita ꝙ etiã arbores sicut est hæ
dera vel vinea,altissimè subleuantur.Sic verè charissimi, ar-
bor crucis ita ẽ fortiter stabilita , firmata & fundata in fidei
veritate,ꝙ nullis turbinibus ꝑsecutionis potuit destrui vel
euelli,& iõ illos,qui ei innituntur per spem & fiduciã, quã-
uis de se sint debiles fragiles & infirmi , sustinet atque por-
tat,ne.s.per peccatum & desperationem cadant & defluant
in Infernum,ipsosq; sursum ad altitudinem Paradisi cõsue-
uit extollere,& leuare.Figurata in scala Iacob,per quam vi
dit Angelos ascendentes in Cœlum , & dominum innixum
scalæ,sicut dr̃ Gen.28.Verè talis scala,per quam Angeli, i.vi
ri spirituales ad Cœlum ascendunt,est benedicta crux, quæ
re uera est scala.Per virtutem.n.crucis Christi, & per virtu-
tem crucis pœnitentiæ homines ascendunt ad Cœlum . Fi-
gura de Zachæo Lu.19.qui ascendit in arborem Sycomorũ
vt videret Iesum.Quia verè arborem crucis,q̃ dicitur Sico
morus seu ficus vacua:quia.s.crux est Iudeis scandalum,gen
tibus autem stultitia, debemus deuotionem pœnitentiam
ascendere si Iesum volumus in Paradiso videre . Isti autem
scalæ fuit dominus innixus , quando.s.per passionem in ip-
sa fuit positus & extentus,ad cuius exemplum ibi debemus
etiam inniti per fiduciam,& amorem , passionẽ & compas-
sionem:quia verè ista est laborantium sustentatio (.Planta-
tam inquit) quia verè ista est sicut lignum , quod plantan
tum est secus decursus aquarum.quia ergo plãtatum dr̃ , iõ
fixum & firmum fundamentũ,stabilitum & roboratũ innui
tur esse.Et propter hoc simus similes Elephanti, qui fatiga-
tus volens quiescere,quærit aliquam fortem arborem , cui
innititur,ne forte ad terrã prosternatur , & propter pódus
corporis

corporis surgere nequeat, sed ibidem occidatur. vnde etiam dicit Plinius ꝙ Elephas palmā diligit, & frequentat, & ei innitendo pōdus suum subleuat, & supportat, & de eius suauibus fructibus vescēdo, seipsum recreat, & cōfortat. Sic verè charissimi, quotiescunq; fatigati fuerimus tentationibus vel tribulationibus huius mundi, nos debemus arborem & palmam crucis, per passionis deuotionem & compassionē adire, & fructum. s. crucifixum nobis condolendo incorporare, & eum spiritualiter māducare, isti etiā arbori per amorem, & fiduciā inniti & appodiare, & sic in crucis memoria, fiducia, deuotione & compassione requiescere, & dormire. Cantic. 2. Ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius. Sed heu proh dolor multis hodie accidit sicut Elephāti. Dicit. n. Plinius, ꝙ venator quandoq;, dum Elephas dormit, secat arborem, cui innititur, & sic ꝑꝑ pondus bestiæ arbor debilitata frangitur, & ei subtrahitur, & Elephas cadit, prosternitur, & occiditur. Sic verè charissimè, multotiēs accidit, ꝙ venator Diabolus per delectationes, & tentationes subtrahit homini arborem crucis, ipsiusq; memoriam, fiduciā, & amorē, & sic necesse est, ꝙ cadat in diuersa peccata. vnde cū difficilè sit resurgere, ibidem prostatus inuenitur, & sic per mortem corporis & animæ à venatore Diabolo trucidatur. Non sic charissimi, non, nō subtrahatur nobis arbor ista, sed ei per deuotionem & fiduciā astringamur (quia verè illa est sustētatio) ipsiq; firmiter innitamur, & ei per fidem & deuotionem alligemur. Iudith. 6. Alligauerūt Achior ad arborē. quia verè ista est sustentatio laborantium (Plantatam inqt) vnde Gen. 2. Plantauerat aūt dn̄s Deus Paradisum voluptatis à principio, in quo posuit hoiem, quem formauerat. Si quæratur aūt quis fecit crucē? dr̄ ꝙ dominus Deus. Qūo? plātando. Qn̄? à principio. Qualem? Paradisum voluptatis. Quare? vt ibi poneret hoiem quem formauerat. s. Christum per passionem & quemlibet deuotum per compassionem. Patet
D ergo, ꝙ crux est laborantium sustentatio. ¶ Tertiò dico, ꝙ ipsa est operantium occupatio (Vinea inquit) Sicut. n. vinea ab agricola colitur & visitatur, vt fructus ab ea reportetur, Sic verè crux debet à nobis per deuotionem coli, visitari & frequētari, vt fructus æternæ voluptatis valeat reportari. Iō nobis præcipitur Mat. 20. Ite & vos in vineam meā. Iudicum 9. Præcidentes ramos de arboribus sequebantur Ducem. Est igitur arbor crucis occupatio operantium, sustentatio labo
E ratium, recreatio & meditatio indigentium. ¶ Item nota, ꝙ per arborem intelligitur vir perfectus. Nam sicut arbor habet radicem in terra fixam, à qua humorem attrahit ex quo nutritur. Sic verè vir perfectus habet radicem cordis fixam in Deo, quia iactat omnem cogitatum in dn̄o, & inde humorem gratię per deuotionem sugit, & ita crescit in virtutibus & meritis quousq; habeat vltimum complemētum. s. gloriā Paradisi. Et hoc est sine dubio contra multos, qui nō habēt cor fixum in terra. i. in Deo, nec ponūt ibi fiduciam, sed in diuitijs, in potentijs, in amicitijs datam. Et ideò isti nō possunt crescere, nec ad complementum gloriæ peruenire, imo verè sicut arbor, cuius radix non est in terra firmiter innixa, faciliter exsiccatur, & à viridario extirpatur, & in ignem mittitur. Sic verè isti, qui non habent cor & intentionem principaliter ad Deum, perdūt humorem gratiæ & deuotionis, & virorem honestæ conuersationis. Et ideò in ignem ęternum finaliter mittuntur, & ab horto Ecclesię auelluntur: quia oīs arbor, quæ non facit fructum bonū, excidetur, & in ignem mittet̄ &c. Mat. & Lucę 3. Nō sic charissimi, sed pro Deo habeamus cor fixum in Deo, vt sic habeam⁹ virtutū perfectionē, vt de quolibet dicatur illud Dani. 4. Arborē vidisti sublimem & robustam, cuius altitudo vsq; ad cœlum, rami eius pulcherrimi & fructus ei⁹ nimius. Ecce igitur quatuor, quæ debent esse in quolibet perfecto, ꝯm quatuor conditiones, quæ sunt in arbore. Nā si vis esse perfectus, oportet, ꝙ tu sis
Contemplationis turribus elatus (Cuius altitudo &c.)
Conuersationis floribus velatus (Rami eius pulcherrimi)
Perdurationis fructibus firmatus (Robustus)
Operationis lætus vbertate (Fructus eius)
F Primo igitur dico, ꝙ si vis esse perfectus, tu debes esse contēplationis turribus elatus (sublimē, inquit) De natura. n. arboris ē, ꝙ licet à terra oriat̄, & sua radix sit in terra firma, tn̄ erigitur versus cœlum. Sic verè radix licet sit in terra. i. origo nostra à carne & sanguine, debemus tn̄ sursum erigi versus cœlū per intellectum cœlestia contemplando, per desideriū ea affectādo. Sed fit, quod dicit Cōmētator super li. veg. vbi ipse dicit, ꝙ illæ arbores sunt cęteris altiores, quæ habēt corticem duriorem, patet in quercu & pinu. Sic verè charissimi spiritualiter loquendo, illi, quorum cortex. i. vita exterior & apparentia est durior quantum ad pœnitentiam & tribulationem, & grossior, & asperior, hoc est dictu, illi, qui duriora sustinent in hac vita, sunt pro certo magis eleuati sursum ad cęlestia contēplāda & affectāda. Nā sicut ꝯm cōmentatorē, grossus & durus cortex non finit humorē dilatari circūquaque, sed eum cogit superius eleuari, & ita arbor crescit in altū, sic verè charissimi, qn̄ aliquis habet durum corticem . i. qn̄ patitur duritiam, paupertatem & aduersitatē exterius, humor eius. i. interior amor, & affectio non dilatatur circūquaq; ad temporalia & ad mundana, quia. s. nihil inuenit sibi prosperū quod appetat, imò verè quasi violenter cōpellitur sursum ad Deū eleuari, & ad ęterna contemplanda: quia ꝯm Greg. Mala, quæ nos hic ꝑmunt, ad Deū citius venire cōpellunt, quia verè tribulatio infirmitatis & paupertatis cōpellit hoīem sursum per cōtēplationem & desiderium eleuari. Et hoc ōnditur cum dr̄, ꝙ arbor erat sublimis, & altitudo eius vsq; ad celum. Altitudo. n. arboris. i. intellectus & volūtas viri perfecti debet tangere super cœlum & terram. s. contemplando & affectando, vt verè semꝑ debet homo habere præ oculis Dei dignitatem, iucūditatem, fœlicitatem, societatē, æternitatē, vt de eo dicatur illud Sap. 15. Vsq; ad cęlos attingebat stās in terra. Sed heu proh dolor, q̄ pauci sunt hodie, qui sursum ad cęlestia eleuanī, imo verè quasi oēs remanent hodie inferius circa terram, & circa bona terrena per auaritiam, cęlestia pœnitus nō curantes. Et ideò vr̄, ꝙ hō impedit̄ hodie crescere versus celum ad modū arboris, ꝑꝑ duo. Nā quandoq; arbor impedit̄ crescere superius ꝑꝑ terræ pinguedinē, sicut palma. Aliqn̄ ēt propter ramorum multitudinem sicut rānus. Dico igit̄ primo, ꝙ palma ꝯm Arist. impedit̄ crescere, nec bene sursum eleuatur qn̄ in terra pingui est plantata. Sic verè spiritualiter loquendo, illi, qui sunt hodie plantati & situati in pinguedine mundanæ prosperitatis, qui abundāt in diuitijs, delitijs, scientijs, honorib⁹, isti (dico) verè ꝑꝑ hmōi pinguedinem & prosperitatem impediuntur crescere versus cęlū, quia verè ibi tm̄ alliciuntur à prosperitate mundana, ꝙ nihil prorsus cogitant de æternis. Ideò Iob. 15. dicitur. Cucurrit. s. diues contra Deū erecto collo, & pingui ceruice armatus est, operuit faciem eius crassitudo, & de lateribus eius aruina dependet. Faciem. n. idest, intellectū operuit pinguedo prosperitatis, ita ꝙ nō possunt intelligere, quæ recta sunt. Nam Porcus qnq; propter nimiam pinguedinem perdit visum ꝯm magistrum. Sic verè Porcus. i. immundus peccator qn̄ impinguatur delitijs & diuitiis temporalibus ipsē verè perdit visum discretiouis & cōtemplationis. Istud patet ad oculum de diuitibus, quia verè ipsi perdiderunt hodie oculum & visum, quia scilicet non vident, nec considerant, nec cogitant, nec imaginantur ea, quæ dicunt scilicet
Vitæ vtilitatem,
Mundi vanitatem,
Carnis fragilitatem,
Mortis propinquitatem,
Iudicis seueritatem,
Inferni acerbitatem,
Paradisi fœlicitatem.
¶ Et hoc patet, quia verè si ista bene viderent, & cōsiderarēt, nunquam committerent tot iniqua, nunquam vicinos suos taliter excoriarent & exhæredarent, sed verè isti recuperabunt oculos in Inferno: quia tunc optimè cogitabunt quid eis posset valere: quia sola vexatio dabit intellectum auditui. Esai. 28. Exemplum de diuite Luc. 16. qui eleuans oculos, cum esset in tormentis, vidit Abraham. Heu proh dolor, tunc deficiet ista pinguedo, quæ impedit hodie visum eorum, quia verè nihil habebunt prosperitatis, similes Porco, qui licet in hyeme pinguescat, in æstate tn̄ macrescit, ꝯm Plin. Sic verè charissimi, licet isti in hyeme. i. in vita ista turbulēta sint pingues & diuites & repleti, quando tn̄ veniet æstas. i. feruor diei iudicij, & ardor ignis æterni tunc cessabit pinguedo prosperitatis, & æternę paupertatis macredine macrescent. Et de hoc Esa. 17 Attenuabitur gloria Iacob, & pingues carnes eius marcescent. Et hoc fuit figuratum Genes. 41. vbi primo Pharao vidit Vaccas pinguissimas in vberrimis pascuis, tandem Vaccas macerrimas, quæ primarum pinguedinem consumpserunt. Et hoc fuit ad denotandum, quòd illi, qui primo

in vita

in vita hac erãt pinguiſſimi & ditiſſimi,poſtea fient pauper-
rimi & macerrimi, ita ꝙ pinguedo primaria totaliter conſu
metur.Iſtos igiť impedit creſcere pinguedo terræ, ſicut pal
mam.Sed ſcitis quid eſt? verè ſm Palladium palmę ſolet be-
ne remedium adhiberi. Nam qñ ſal & cinis circa radicẽ pal-
mæ ponitur,tunc pinguedo ſuperflua conſumitur, & ſic pal
ma ab eleuatione & cremento nullatenus impeditur. Re ue
ra per ſal in ſcriptura intelligitur ſenſus & diſcretio , ordo,
pondus,& menſura . Nam ſicut ſal eſt condimentũ oĩum ci-
borum , ita ꝙ ſine ipſo nihil valent. Sic verè diſcretio debet
oĩa condire,& ad debitum ſaporem reducere,& oĩbus men
ſuram & ordinẽ imponere,aliàs oĩa nihil valent.Item notã-
dum,ꝙ per cinerem mortis memoria deſignatur: quia.ſ.tũc
incinerabimur,& in puluerem reducemur. Quid igitur cha
riſſimi?verè ſi palma.i.ſi homo ſit plantatus in nimia pingue
dinẽ.i.in magna mũdi proſperitate,adhibeat ſal & cinerem,
habeat diſcretionem debitè vtẽdo mundi proſperis.ſ. ea nõ
diligendo,ſed contemnendo,ea iuſte alijs diſpenſando, non
auare congregando,& cętera ſimilia,habeat etiam cinerem
.i.memoriam mortis præ oculis, & ſic verè nunquã pingue-
do ipſum impediet à cremento.Quia ſm Hier. nõ eſt vitio-
ſum habere opes, ſed eis malè vti.In omni ſacrificio tuo ap-
pones ſal.Leuit.1.& Eccl.8. In oĩbus operibus tuis memora
re nouiſſima tua &c.Patet igitur , ꝙ aliqui omittunt ad cœ-
leſtia eleuari.ſ.per contemplationem, ſicut palma . Sed verè
adhuc dico,qđ impediunť ſicut ramnus.Eſt.n.arbor multo-
rum ramorum , & ideò nõ põt ſurſum alte creſcere,& ratio
eſt,quia verè humor,qui deberet ſurſum aſcendere , & arbo
rem eleuare,ad ramos vadit circũquaq;, & ſic cremenũ ar-
boris impeditur.Chariſſimi,per ramnum,diuitem auarũ,&
per ramos eius intelligo filios,vxorem,& hæredem.Nam ſi-
cut ramnus eſt arbor multum ſpinoſa,& non tm̃ ſtipites,ſed
etiam rami,in tm̃ ꝙ pungit,& lacerat contingentẽ, & veſtes
& lanas tollit ab ouibus & tranſeũtibus. Sic verè iſti diuites
ſunt pungentes & ſpinoſi.ſ.balliui,raptores,vſurarij & aua-
ri,& non tm̃ ipſi,imo etiam rami eorum.i. vxor filij & fami-
lia:quia verè omnes rapiunt,vſurant,& acquirunt:patet ma
ximè in vxoribus & filijs Burgenſium,& etiam cauſidicorũ,
qui ſunt ardentiores ad acquirendũ, q̃ ipſi viri. Et ideò oẽs
contingentes.i. omnes proximi & vicini ſentiunt eorũ pun-
cturas & rapinas:quia pars veſtium & lanæ.i. ſuæ ſubſtantiæ
tẽporalis ab eis ſemper detrahitur,& tolliť.Patet illud:quia
verè iſti cauſidici & auari nec habent vicinum à quo per fas
vel per nefas aliqd nõ extorqueant quo qũo.ſ.pratũ , vineã,
& cętera ſimilia.vnde Populum meum exactores ſui ſpolia-
uerunt,& mulieres dominatæ ſunt eis.Eſa.3.Exactores.i.di-
uites,auari,canſidici,balliui & officiales , qui exigunt pecu-
nias & vſuras(Mulieres)quia verè non tm̃ ipſi, ſed etiã vxo-
res eorum non continent quo ſe ſuſtentent . Quid igitur di-
cemus de iſtis ramnis ? pro certò ipſi impediuntur creſcere,
& ad cœleſtia per contemplationem & deſideriũ eleuari pp
multitudinem ramorum.i.filiorum & parentum. Qũo?cer-
te quia humor.i. eorum amor & affectio cordis eorũ , q̃ de-
berent ſurſum ad Deũ tenere & tendere, dilatatur ad ramos
.i.ad filios & parẽtes:quia verè oĩs iſtorum amor & affectio,
cogitatio & attentio ẽ in filijs ſuis.ſ.eis acquirendo,qũo poſt
ſe poſſint eſſe diuites in hac vita,& fiunt pro eis ditãdis aua-
ri,vſurarij,& doloſi raptores & balliui,& in tm̃ circa tẽpora
lia pro eis occupantur , ꝙ ad cœlum per contemplationem
& per deſiderium non leuantur.Ideò de iſtis dr̃ Iob.24.Vigi
lantes(inquit)ad prędam, pręparant panem liberis , agrum
non ſuum demetũt, & vineam eius,quem vi oppreſſerant,
vindemiãt,nudos dimittũt hoĩes,veſtimẽta tollentes &c.Põ
dera bene auctoritatem.Heu proh dolor,vtinã iſti aduerte-
rẽt illud,qđ dicit magiſter in Hiſtorijs de ramno, Iudi.9.ve-
rè ipſe dicit,ꝙ ramnus eſt calidiſsimæ naturæ, & ideò in fer-
uore æſtatis p ſe ſolet in calidis regionibus inflãmari , ita ꝙ
non tm̃ ſtipes,imo ẽt rami,nec non & aliæ arbores cõtingen
tes per eũ comburuntur.Sic verè timeo,ꝙ erit de iſtis rãnis,
qui ſunt calidiſſimæ.i.ardentiſſimæ naturæ per auaritiã & cu
piditatẽ: qa verè in calida regione.i.in Inferno,vbi eſt ignis
inextinguibilis , qñ æſtas.i.feruor æterni ignis eos inuaſerit,
tũc dico cõburentur & æternaliter dãnabuntur,nõ ſolũ ipſi,
qui ſunt ſtipes & radix,qui malè acquiſiuerũt pro filijs, imo
& ipſi rami & circumiacentes. i. ipſi filij & vxor & alij malè
ſuccedentes,qa verè non illi ſolum,qui malè acquirunt, dã-
nabuntur,imo ẽt vxor,filij,& hæredes ſi in rebus malè acqſi
tis ſuccedunt,& ſi ea conquerentibus non reſtituunt , vt te-
nentur.& iſta fuerunt apertæ figurata Iudi.9.vbi dr̃,ꝙ ſemel
ramnus fuit ab arboribus ſublimatus in regem, & dum aliæ
arbores requieſcerent ſub vmbra eius , egreſſus eſt ignis de
ramno,& eas combuſſit.Sic verè tales hodie regunt,qa ha-
bent officia,balliuias & dignitates,item iſti habẽt vmbram,
magnam hereditatem,poſſeſſionem,& temporalitatem,quã
acquiſiuerunt,quæ rectè comparantur vmbrę,quia verè iſta
tẽporalia fluunt more vmbræ.tranſierunt velut vmbra. Sap.
5.In iſta igitur vmbra. i. in iſta hereditate requieſcunt hodie
aliæ arbores.i.alij hoĩes de eadẽ parentela.ſ.vxor filij & hæ-
redes & executores hi oẽs requieſcunt in vmbra ramni, oẽs
ſuccedunt,quilibet pro parte ſua.Sed verè taliter dum ſucce
dunt in bonis malè acquiſitis , & dum non faciunt debitum
ſuum in reſtituendo , pro certo ignis Inferni ſuccendit eos
cũ ramno, quia eadem damnatio affliget malè acquirentem
& malè ſuccedentem & detinentem . Et ſuccendetur vtrũq;
ſimul,& non erit qui extinguat.Eſa.1.Igitur & de hoc narra
tur exemplum terribile de quodã ſancto , qui raptus ad In-
fernum vidit hoĩem ſupinũ in maximo igne,& de ventre exi
bat arbor permaxima , cuius altitudo vſq; ad ſummũ ignis,
& in diuerſis ramis illius arboris erant hoĩes ſuſpenſi, q eo-
dem igne oẽs cremabantur. Et petens ab Angelo , qui eum
ducebat,quid hoc eſſet.Reſpondit hõ(inquit) ille fuit quidã
diues,qui quandam magnã arborẽ.i. magnã hæreditatẽ acq
ſiuit iniuſtè,& hæc eſt arbor(inquit)quæ de ventre eius exit.
Illi aũt(inquit)qui ſuſpenſi ſunt in ramis arboris.i.in ſuę por
tione hæreditatis,ſunt eius ſucceſſores,vxor,& filij, & cæte-
ri:quia quilibet adhæſit ſuo ramo arboris.i.portioni ſuæ hæ
reditatis.Et ideò inquit, & ille diues & mali filij & ſucceſſo-
res eodem igne,eadẽ pœna perpetuò ſunt afflicti.Et iõ quid
plura chariſſimi?verè ſicut filij ſunt cã damnationis parentũ
qa pro eis ditandis malè acquirũt . Sic verè ecõuerſo patres
ſunt cã dãnationis filiorum,in quantum bona ita malè quęſi
ta eis relinquuntur. vnde Eccl.41.de patre impio quærunť fi
lij,qñ p ipſum ſunt in opprobrio.Nã filij in Inferno murmu
rant de patribus ſuis,de hoc.ſ.ꝙ bona acquiſiuerũt pro qui-
bus dãnantur.Et e conuerſo patres de filijs,vxore,& execu-
toribus,eo.ſ.ꝙ pp eos primo ſe dicant eſſe damnatos. Et qa
illi non fecerunt emendas ſicut debuerunt. Ideò bene dr̃ Ec
cleſ.16.ꝙ melius eſt mori ſine liberis, q̃ relinquere filios im-
pios.Iſti igitur impediuntur more ramni creſcere,& ad cœ-
leſtia eleuari, pp̃ter multitudinem ramorum.i.filiorum . Et
ideò verè Deus facit multis quos diligit ſicut ſapiens agri-
cola,qui ſolet ramos arborum præſcindere, qñ vult,ꝙ ſupe-
rius creſcant verſus cœlum. Sic verè Deus multis aufert ra-
mos.i.filios & poſteritatem,& hoc quia videt,ꝙ ſi eos habe-
rent,fierent iniqui & auari propter eos, & ſic nunquã ad cœ
leſtia ſe leuarent,ſed inferius in terrenis per auaritiam rema
nerent.Non ſic chariſſimi,ſed pro Deo erigamur ad cęleſtia
affectanda & contemplanda,vt dicamus,ꝙ noſtra conuerſa-
tio in cœlis eſt. Phili.3. quia verè ſi vis eſſe perfectus , debes
eſſe contemplationis elatus turribus . Altitudo eius vſq; ad
cœlum.¶Secundò dico.Si vis eſſe perfectus,tu debes eſſe ve
latus conuerſationis floribus.Rami inquit pulcherrimi . Nã G
ſicut ad perfectionem arborum requiritur ꝙ habeat corti-
cem quę interiora velet,alioquin arbor ſiccatur.Sic verè ad
perfectionem hominis requiritur quòd habeat exteriorem
corticem.i.exteriorem honeſtam conuerſationem,quæ inte
riores cogitationes & leues volitiones velet & celet.Et hoc
oſtenditur cum dicitur.Rami eius pulcherrimi. quia verè ra
mi noſtri.i.exterior apparentia debet eſſe pulcherrima.i. ho
neſtiſsima & maturiſſima, vt nihil ſit ibi turpe, nihil inſolẽs,
nihil inhoneſtũ,vt de quolibet dicatur illud Hiere.11.Oliuã
vberem,pulchram,fructiferam,ſpecioſam vocauit dominus
nomen tuum . Nota oliuam.Oliua enim omni tempore re-
ſeruat pulchritudinem & virorem,& hoc quia habet humo
rem virtuoſum & tenacem.Sic verè tu debes omni tempore
.ſ.hyeme aduerſitatis , & æſtate proſperitatis habere viro-
rem honeſtæ conuerſationis . quod eſt contra inſolentes,
qui iſtum virorem ſæpe perdunt , & hoc quia non habent
interius in corde humorem virtuoſum deuotionis & com
paſsionis . Non ſic chariſſimi , ſed verè ſi vis eſſe perfectus,
tu debes

H tu debes honestę conuersationis ornari floribus.¶Tertiò dico.Si vis esse perfectus,tu debes perdurationis firmari viribus.(Robustus inquit)Nam sicut ad perfectionē arboris requiritur,q̃ habeat stipitem fortem, qui arborem sustineat. Sic verè ad perfectionē hoīs requiritur, q̃ habeat stipitem, idest robur boni fortis & pseuerantis propositi: quia verè debet esse robustus hō & fortis & perseuerantis propositi: quia vere debet esse robustus hō & fortis tentationibus resistendo,& in statu vigoris persistendo, iuxta illud Dan.10. Confortare,& esto robustus.Sed scitis quid est?vere nos videmus,q̃ arbores sitæ iuxta flumina & in pratis, vt sunt salices,non sunt fortes,sed molles & fluctuosæ.Sic verè charissimi,q̃ sunt siti iuxta flumen delitiarum vel mundanæ prosperitatis,non sunt fortes ad pseuerandū & resistendū,sed molles fluxibiles & fragiles ad cadendum. Istud statim apparebit post Pascha,quia verè in statu gratiæ,in quo mō sunt,nō pseuerabūt,imo à Diabolo more salicis vbicunq; voluerit, plicabuntur,& ad pristinam vitā reuertuntnr.Contra quos Sene.dicit.Vtere officio,quod semel sumpsisti,turpe est oneri cedere.& iō vtile esset talibus, q̃ eis fieret sicut Corallo, qđ primo est radix quandiu est sub aqua in mari rubro,flexibilis & mollis,sed cū à piscatoribus de aqua extrahit̄, in lapidem indurat̄.Sic verè quia isti, qui sunt sub aquis deliciarū,& mundanæ prosperitatis detenti,sunt flexibiles & fragiles vtile esset,q̃ exinde extraherent̄ p tribulationem & infirmitatem & paupertatē, vt sic fortes fierent ad resistendum. Et verè ita facit sæpe dn̄s illis,quos diligit, q̄a subtrahit eis prospera,q̃ auertuntur à Deo p diuersa crimina q̃ inducūt, & dat aduersa,q̃.s.compellunt hominem agnoscere seipsum mundū contēnere, & ad Deū se conuertere. Iuxta illud.2. Mac.9.In agnitionē sui ductus est percussus à dn̄o plaga, & ita fiunt sicut Corallum duri & fortes ad mundi grauamina tolerandum,& ad diu pseuerandū.vn̄ Iob.38.In similitudinem lapidis durantur aquę.Et hoc est tertium auctoritatis:

I quia si vis esse perfectus,tu debes perdurationis firmari viribus.¶Quartò dico,q̃ si vis esse pfectus,tu debes operationis ditari fructibus.Esca,inquit,vniuersa est in eis. Nā sicut ad perfectionē arboris requiritur, q̃ possit fructificare, sic verè hō non pōt esse perfectus, nisi fructus bonorū operū pducat. Vn̄ debes esse similis ficui, qui quasi oī tpe fructus habet,& vno cadente alter succedit.Sic verè in tpe debes in fructu bonorū operū abundare,ita q̃ vno emisso aliud semper debet succedere,ita q̃ vnū sit in facto,aliud sit in ppposito.quod ostēdit ibi.Fructus oēs eius.quia verè fructus operum nostrorū debent esse plurimi.Psal.Erit tanquā lignum, quod plantatum est secus decursus aquarū, quod fructum suū dabit in tpe suo.Sed heu proh dolor videntur multi hodie omittere fructificare ad modum aliquarum arborū,qui dam sicut oliua,quidā sicut palma,quidā sicut vitis,quidam sicut piper.Et primo dico, q̃ quidam sicut oliua omittunt fructificare.oliua.n.sterilis est qn̄ à Capris lambitur. Sic verè quidam sunt,qui qn̄ lambuntur verbis fallacibus adulatorijs & fraudulentis,ipsi fiunt sine fructu bonorum operum: quia pp huiusmodi verba cōmittunt multa crimina & peccata,& sic impediuntur fructum facere salutarē. Patet de luxuriosis,qui pp verba blandientia,q̃ profert alter alteri, vir mulieri,& econuerso, vetula maquerella, & cætera similia cōmittunt luxuriam:quia fauus distillans labia meretricis, vt patet Prouerb.5.Patet etiā in Principibus & Prælatis, q̄ pp blanda & seductoria verba adulatorum, & balliuorū & aliorum astantium,qui sua mala facta iustificāt, & eis in suis iniquitatibus,exactionibus,& rapinis blandiuntur.s.subditos accusando,& cætera similia,fiunt deteriores & penitus supbi & elati.Certū est.n.q̃ pp adulationes circūstantiū diuites multa mala cōmittunt &c.Exemplifica & dilata, Et iō Esa.9.Erunt,qui beatificant,seducentes,& qui beatificant̄, p cipitati,& Esa.3.Populę meus,qui te beatū dicunt,ipsi te decipiunt(Præcipitati inquit)quia certe dū ipsi cōplacent sibi in suis actibus malis propter huiusmodi verba,ipsi pcipitantur in peccatū & finaliter in Infernum. Vnde Diabolus facit diuitibus,sicut quidam solebat,facere tyrannus,qui martyrib⁹ Christi vngebat melle plātas pedū,tūc adhibebat duas Capras,q̃ pedes lingebāt,& mel fugebāt, & sic martyres ridere cōpellebāt.& ita faciebat mori ridendo mirabiliter in tormentis. Sic verè charissimi, facit Diabolus martyribus suis.i.diuitibus & principibus,q̄ multa martyria,multos labores sustinent p mundo:q̄a verè ipsos in mūdo linit & vngit melle.i.dulcedine prosperitatis,dat eis diuitias, delitias & honores,& tūc verè adhibet eis Capras.i.viles fętidas & infames personas in societate eorum.qđ patet:quia verè illi,qui in officijs magnatū sunt,deteriores cunctis alijs hominibus sunt.s.superbi & raptores,mendaces &c.Et iō ipsi verè statim incipiunt lābere, adulari, applaudere, & similia. Et ita dū lābunt,pro certo sugunt sibi mel & acquirunt dignitates,dona & pbendas.Et quid sequit̄? Verè dum taliter lambunt & adulantur eisdē, ipsi verè faciunt eos ridere ad literā,vel in mundi prosperis delectari,& in suis acquisitionibus cōplacere,& ita finaliter moriuntur in ridēdo, quia.s. perseuerant vsq; ad mortē,& dum taliter rident, mortis tēporalis & æternæ iaculis feriunt̄. Et de hoc Prouer.16.Vir iniquus lactat amicū suū,& ducit eū per viam non bonā. Iō risus dolori miscebitur &c. Prouer.14. Isti igitur omittunt

fructificare sicut oliua. ¶Item alij perdūt fructificare sicut palma.Palma.n.femella tandiu fructificat, quandiu palmæ masculæ est coniuncta.Si autem mascula subtrahatur, tunc cessat fructificare.Sic vere homines fęminini.i.impfecti nō possunt fructum bonū & bonorū operū producere,nisi palmæ masculæ.i.personis bonis & pfectis sint sociati & coiuncti,quia verè bona societas facit hominē bonū, qua subtracta efficitur sępe malus,& à bona fructificatione impeditur Psal.Cū sancto sanctus eris &c.Et iō vtile est semper sectari bonā societatē.i.ad bona declinare, maximè palmæ femellæ.i.personis imperfectis.Exemplum 4.Regum.12. vbi Ioas Rex fecit multa bona rōne boni Pōtificis Ioiade quem secū habebat,qui bona suggerebat,& cōsulebat, sed eo mortuo factus est Idololatra,& cōmisit multa mala & iniqua. Sic verè faciunt nostri Reges Principes & Prælati, quia propter defectum bonæ societatis & boni cōsilij faciunt multa. mala.Iō pcipitur Eccle.9.Viri iusti sint tibi conuiuæ. Igitur illi cessant à fructu bonorū operum sicut palma. ¶Sed adhuc sunt alij,qui ommittit fructum facere sicut vitis.Vitis.n.efficitur,sterilis qn̄ nō foditur,qn̄ superfluis oneratur, & qn̄ in altū nō leuatur supra palum,& maximè s̄m Pli.qn̄ perfunditur aqua salsa.Sic verè charissimi,qn̄ hō non foditur p pœnitentiæ macerationē, qn̄ non alte leuatur per contemplationē & æternorum affectionem,qn̄ superfluis.i.temporalibus non exoneratur per eleemosynarum largitatē, ipse verè sterilis efficitur à fructu bonorum operum.Et maximè illi fiunt steriles,qui per funduntur aqua salsa,& scia vel sapiētia mundiali.s.causi dici & cęteri mundi sapientes,quia verè tales vix aut nunquam proferunt aliquē fructum bonum, imo sunt pleni vitijs & peccatis, & iō ista sapientia cōparat̄ aquæ salsæ,quia sicut aqua salsa facit potantem sitibundum sic mundus facit faciliter possessores suos siti auaritiæ ęstuare,& nunquā diuitiis & officijs satiari.quia ista est sapientia terrena,animalis,diabolica.Iaco.3.Iō talis aqua fuit figurata 4.Reg.2.vbi dr̄,q̃ in Hierico ciuitate erat terra optima, sed ibi erat aqua pessima,q̃ faciebat sterilem terrā. Charissimi p Hierico,q̃ interpretatur Luna, intelligo mundi sapiētiam:quia verè sicut Luna in principio habet parū de lumine,tandē in medio mensis habet plenum lumen,in fine autē mensis pdit pęnitus lumē suum.Sic verè isti in principio habent parum de lumine.i.de mundi sapientia, sed qn̄ sunt in medio mensis.i.in medio vitæ suæ, tunc sunt in plenilunio, quia verè habent plenitudinē sapientiæ sæcularis, tunc totus mund⁹ concurrit ad eos,deducunt oēs causas, habēt pēsiones,occupāt officia,regunt oēs curias,lucrantur oēs pecunias.Sed verè in fine mensis.i.in fine vitæ suæ in morte deficit eis pœnitus lumen suū.i.sensus & sapientia, qua pollebant:quia isti in monte sunt stultissimi,res suas pessimè ordinant,& cōiter pessimè moriuntur. Iō Iob.18. Nonne lux impij extinguetur?Et Ecclesi.44.A Luna signum diei festi, luminare quod minuitur in consummatione mensis. Isti igitur sunt ciuitas Hierico.Et sicut ad ciuitatem oīa bona affluūt, sunt tn̄ ibi plures sordes q̃ in alijs locis, sic oīa bona officia,honores & munera abundant in istis, licet pluribus fecibus.i.pluribus peccatis & vitijs sunt fœdati. Dicitur.n. q̃ in Hierico erat terra optima.quia verè isti habēt terram optimā.i.optima naturalia, optimū intellectū & sensum naturalē,sed,aqua pessima.i.mundi sapientia, qua perfundunt̄, ipsos

ipſos facit ſteriles à fructu bonorum operũ & virtutũ: quia
prudẽtia carnis mors eſt. Ideo Apoc. 8. multi homines mor
tui ſunt ex aquis: qa amaræ factæ ſunt. Patet igiẽ, ꝙ iſti ſunt
ſimiles vineæ quo ad ceſſationẽ fructificationis &c. ¶Item
N alij ommittunt fructũ facere ſicut Piper &c. Dic, ſi vis, qũo
Piper coquitur, vt ſterileſcat. Patet igitur chariſſimi, ꝙ mul
ti diuerſimodè impediuntur facere fructus bonos. Et iõ iſti
debent vti conſilio Ariſto. qui dicit, ꝙ qñ arbor ceſſat fructi
ficare, põt ſibi mederi hoc mõ, ꝙ radix arborũ debet ſcĩdi, &
lapis ibi immitti, & tunc groſſus humor arborũ defluet, qui
eſt cã ſterilitatis, & aerę ſubintrante poterit fęcundari. Sic
verè hõ, ſi tu vides te ſterilẽ à bonis operibus, pro Deo ſcin
de radicem. i. cor tuum per contritionẽ, pone ibi lapidem. i.
tumulum tuum per mortis tuæ recordationẽ. Fac humorẽ
groſſum. i. peccata tua, q̃ ſunt cã huius ſterilitatis, defluere ꝑ
confeſſionem: attrahe aerem. i. gratiã Spiritus ſancti per de-
uotionẽ, & ſic poteris iterum eſſe fęcundus per bonã ope-
rationem. Hoc eſt igitur remediũ requiſitum ad morũ ꝑfe-
ctionẽ. ſ. ꝙ erit cũ dr̃. Fructus eius erit nimius: quia tu debes
habere plurimos fructus, plurima bona oꝑa, plurimas gra-
tias & virtutes. Et hoc fuit figuratũ Apoc. 21. vbi Ioan. vidit
iuxta fluuium multas arbores, quæ erãt fęcundiſſimæ, in tm̃
ꝙ afferebant. 12. fructus ꝑ menſes ſingulos. Tales verò ſunt
viri ꝑfecti, qui iuxta flumen deuotionis ſunt ſiti: quia verè
iſti oĩ menſe, imo ẽt oĩ die debent ꝑducere 12. fructus. i. 12.
bona opera pietatis, ſex. ſ. corporalia, q̃ iſto verſu cõtinentẽ.
Viſito, poto, cibo, recolligo veſtio, cõdo. Dilata bene & ex-
plica. Item ſex opera ſpiritualia quæ ſunt. Inſtrue, caſtiga, re
mitte, ſolare, fer, ora. Inſtrue. ſ. ignorantem, caſtiga & corri-
pe delinquentem, remitte in te peccanti, ſolare triſtẽ & de-
ſperantẽ, fer. i. ſupporta oneroſum, ora. ſ. ꝓ peccatore. Iſtos
igiẽ 12. fructus debes habere, & ſic eris perfectus. Dico igiẽ
ſm auctoritatẽ, ꝙ tu debes habere fœcunditatem & vberta
tem ſtabilitatem & firmitatẽ, pulchritudinem & honeſtatẽ,
celſitudinem & dignitatem. Et hæc de arbore ſufficiunt.

A **Arca.** Multipliciter accipitur in ſcriptura. Per arcam
enim intelligitur religio, vel Paradiſus, mũdus,
& vir ꝑfectus. Et ſic poſſum dicere, ꝙ eſt arca firmæ tuitio-
nis, quantum ad religionẽ, vel Eccleſiam, vel Paradiſum,
ſtrictæ concluſionis, quantum ad mundum, Pulchræ forma
tionis, quantum ad virum perfectum. Primam arcam debe-
mus ingredi. ſ. Eccleſiam vel religionẽ. Gen. 6. Ingredere ar-
cam tu & filij tui. A ſecunda debemus egredi. ſ. à mundo & à
carne. Ge. 8. Egredere de arca tu, & filij tui, vxor tua, & vxo
res filiorum tuorum. Ad tertiam debemus progredi. ſ. ad vi
rum perfectum, eum immitando & eius ſocietatem ſectan-
do. Vnde 1. Reg. 4. Afferamus ad nos arcam fęderis dñi. De
iſto igitur vltimo mõ. ſ. quantum arca põt ſignificare quem
libet virũ ꝑfectũ, aliquid diſſeramus. Dicamus igiẽ, ꝙ arca
põt ſignificare quãlibet perſonam moralẽ & virtuoſam &
perfectam. Sicut. n. videmus, ꝙ arbor multis laboribus & tõ
ſionibus percutitur, & ſic ad formam arcæ deducitur, ſic ve
re homo multis tonſionibus, & percuſsionibus tentationũ
& tribulationum abſtinentiæ & pœnitentiæ primitus flagel
latur, & ſic in arcam. i. in virum perfectũ & virtuoſum fabri
catur. Nam ſicut dr̃ Iudith. 3. quotquot Deo placuerunt, ꝑ
multas tribulationes tranſierunt. Iõ de quolibet virtuoſo
põt dici illud Exod. 25. Fecit arcã de lignis ſethim. Vbi oñdi
tur, ꝙ ſicut arca materialiter debet eſſe clauſa, mũda, fortis
& firma, ſic vir perfectus, vel aĩa debet habere prudentiam,
munditiam, & conſtantiam. Prudentiam facit concluſionẽ,
ſupple ſenſuum (arcam inquit, quæ dicitur ab arcano) mun-
ditia tollit inſectionem, quia facit hominem eſſe non terreũ
ſed ligneũ. i. mundum & purum (De lignis inquit) conſtan-
tia tollit corruptionẽ, quia facit hominem eſſe de lignis ſe-
thim, quæ ſunt imputribilia. Habeamus igiẽ chariſſimi, pru-
dentiæ regulamentum, munditiæ ſubleuamentum, conſtan
tiæ roboramentum. Dico igitur, quòd in nobis debet eſſe
B Diſcretionis veritas, ¶Primò igitur dico, ꝙ
Conditionis puritas, nos debemus habere
Durationis firmitas. diſcretionis ſagacitatẽ
(arcã) Nã ſicut videmus, ꝙ arca clauditur & ſeratur ad clau
dendum & continendum, celandum, & cuſtodiendũ princi
paliter ordinatur, ſic verè vir perfectus ſeipſum debet ꝑ di-
ſcretionẽ claudere, & feneſtras ſuas, ideſt, cor & ſenſus per
prudentẽ cuſtodiã ab illicitis appetitibus coereere, & bona
interiora. ſ. gratis virtutes tute, atque ſagaciter cuſtodire, &
ab aliorum viſibus occultare. Et hoc oſtenditur cum diciẽ
(arcã) Arca. n. etymologizatur quaſi arcana cuſtodiens, vel
quaſi auri cuſtos. & dr̃ ſm Iſido. ab arceo, ces, eo ꝙ viſum ar
ceat & cohibeat, ne. ſ. videat quod interius occultatur. Põt
etiam dici ab arcano, pro eo ꝙ res arcanæ & ſecretæ reclu-
dꝑntur, & occultanẽ in arca. Sic verè vir ꝑfectus debet dici
arca, qui. ſ. aurum ſuæ perfectionis & virtutis debet ita ſaga
citer cuſtodire & ſeipſum ita arctum & clauſum tenere, ꝙ
viſus alienos poſſit à ſuæ conditionis notitia coercere. Exẽ
plo Democriti Philoſophi, qui ſm Sene. de ſeipſo dicebat.
Veni Athenas, inquit Democritus, nemo vnquam me agno
uit. Et iõ Senec. alibi dicit. Vis oĩbus eſſe notus, fac vt nemi-
nem noueris. i. teneas teipſum celatum & clauſum. Arca er-
go. Figura Nume. 4. vbi dicitur, ꝙ arcã teſtamẽti inuoluent
velamine hyacinthino quia re uera arca teſtamenti. i. bona
& perfecta perſona debet eſſe per diſcretã cuſtodiã inuolu-
ta, & clauſa pariter & velata, ſimilis Tortucæ q̃ eſt beſtiola, q̃
infra quaſdã thecas duriſſimas taliter ſe recludit, ꝙ aliquid
ab ea exterius non vr̃, immo & pes & caput & reſiduũ cor-
poris ab omni parte ſub thecis illis concluditur, & celatur.
Sic verè chariſſimi, quilibet vir perfectus debet per diſcretã
cuſtodiã ſeipſum includere & celare, & caput ſuæ intentio-
nis, pedes ẽt ſuæ affectionis, totũ ẽt corpus ſuæ moralis con
ditionis debet ꝑ humilitatẽ cuſtodiã ab alijs occultare. Iux
ta illud Eſa. 26. Intra in cubiculum tuum, claude oſtia tua ſu
per te. Quod re uera eſt contra multos, qui pro certo nolũt
claudi, ſed oſtendi, nolunt latere, ſed apparere, nolunt occul
tari, ſed manifeſtari. Tales ſunt hypocritæ, qui opera ſua fa-
ciunt coram hominibus, vt glorificentur ab eis. Tales etiam
ſunt ſuperbi & vani, qui ꝑ iactantiã oĩa bona ſua alijs mani-
feſtant. Sicut. n. potus bulliens ẽt ſi non haberet niſi vnam fa
bam, ipſam ſtatim producit & exterius ipſam oſtẽdit. Sic ta-
les, qui ꝑ appetitum vanæ laudis bulliunt, quicquid habent
de bono interius totum volunt manifeſtari exterius. Nõ ſic
chariſſimi, ſed ſimus arca clauſa, videlicet ꝑ prudentẽ cuſto
diam & diſcretã, & ſic erimus ſimiles Tabernaculo, in quo
erat (ſm Apoſto. Hebre. 9) arca teſtamenti circumtecta ex
omni parte. Habeamus igitur, diſcretionis ſagacitatẽ (Arcã
inquit) ¶Secundò debemus habere cõditionis puritatẽ ſeu C
ſynceritatem (De lignis inquit) Sicut. n. videmus, ꝙ arca de-
bet eſſe munda & pura, ſic verè hõ perfectus debet habere
conditionẽ purã ſpiritaliter atq; mundã, quod oſtenditur
cum dicitur de lignis. Eſt. n. differentia inter ligna & lapides
quia ligna ſunt magis aerea, atq; pura, & iõ in aqua ſuperius
ꝑnatãt. Lapides aũt ſunt naturę terreæ atq; groſſę, & ideo
ad fundum inferius detrahuntur. Sic verè talis eſt differen-
tia inter ligna ſpiritalia & lapides. i. inter perfectos & imper
fectos, & inter bonos & malos: quia re uera ligna. i. viri per
fecti ſunt magis puri & iõ ſurſum in ſuperficiem. i. ad bona
Paradiſi volunt ſemper aſcendere, & per deſiderium enata-
re, & aquam mũdanæ proſperitatis ſub ſe deprimere con-
temnere & calcare. vnde Gene. 7. Ferebatur arca ſuꝑ aquas.
Lapides autem. i. lapidei peccatores, qui moraliter ſunt ter-
rei. i. impuri pariter & immundi, tales (dico) pro certo con
tinuè fundum petunt, nam ſemper inferius ad bona mundi
volunt deſcendere, & in aquã mundanæ proſperitatis ſeip-
ſos inuoluere. Exo. 15. Deſcenderunt in profundum quaſi
lapis. Finaliter autem erit ibi maior differentia: quia lignei
& boni ſuperius aſcendunt ad Paradiſum, mali aũt deſcen-
dent inferius in Infernum (De lignis igitur) Ideò talis arca
fuit figurata Gene. 6. vbi præcepit dominus Noe. Fac tibi ar
cam de lignis leuigatis. & dicitur, ꝙ arca ita liniretur bitu-
mine interius & exterius, ne. ſ. aqua diluuij in eam poſſet in
trare, & vniuerſum ſemen in ea conſeruaretur. In iſta autem
ſm magiſtrũ in Hiſtoria Scholaſtica erat feneſtra cryſtalli-
na q̃. ſ. lucem introducebat, aquam autem ventum & pulue
rem excludebat. Verè chariſſimi, talis arca debet eſſe q̃libet
vir ꝑfectus, quia primo ipſe debet eſſe de lignis leuigatis. ſ. ꝑ
carnalitatis abſterſionem, & per terrenæ facultatis abdica-
tionem. Iſte debet eſſe purus & mundus, agilis atq; leuis, bi
tumine etiam liniri, quia verè tenaci bitumine charitatis &
& intrinſecus in conſcientia, & exterius in apparentia de-
bet eſſe vnctus, & per benignitatem & amicitiã delinitus.
Et ſic

Et sic pro certo vniuersum semen gratiarum & virtutum in ipso seruabitur,& cũ fenestra crystallina.i.cum sancta & pura discretione, quæ.s. lucem gratiæ & veritatis admittit, & aquam voluptatis,ventum vanitatis,& puluerẽ tpalis facultatis foras mittit,claudetur, opilabitur, & tegetur,& super aquas mundanæ prosperitatis per contemptum, & per leuitatem spiritalem efferetur. Quod est contra multos similes cuidam ligno,quod dr̃ hebenus,quod ita est solidum & ponderosum & durum,ꝙ in aqua non supernatat,sed ad fundũ descendit vt lapis.vt dicit Isid.vnde dicit Ari.ꝙ ab hebeno nigro expirat aer,& ideò submergitur.Sic verè ita sunt multi per malas consuetudines indurati,& per auaritiã aggrauati,ꝙ sursum non natant per desiderium æternorum, sed inferius descendunt per ambitum terrenorum. Aer.n.diuinæ gratiæ ab eis expirauit, & sic pondus auaritiæ ipsos inferius inclinauit,sicq; fit ꝙ finaliter tm̃ descendere comprobantꝰ,ꝙ in lacum Inferni inferius submerguntur. Esai. 14. Veruntamen in Infernum detraheris in profundum laci. Nõ sic charissimi,sed habeamus conditionis synceritatem seu sublimi
D tatem.(De lignis inquit.)¶Tertiò dico, ꝙ debemus habere durationis longeuitatem(sethim inquit).Sicut.n.arca debet esse fortis,bene ferrata & serata,ne.s.thesaurus ibi positus faciliter extrahatur,sic hõ debet esse fortis,durabilis,atque firmus,& in bono proposito perseuerans,ne forte fures Infernales per tentationes thesaurum gratiarum & virtutum sibi subtrahant,& furentur.Et hoc ostenditur cum dr̃, ꝙ iste dẽt esse de lignis sethim,q.a.s. ista ligna sunt ita fortia atq; dura, ꝙ nec aqua putrescunt,nec igne cremantꝰ. Sic verè charissimi,ita debemus esse fortes, strenui, & constantes, ꝙ nulla aqua voluptatis dẽt nos corrũpere p luxuriã, nullus quoque ignis aduersitatis debet nos per pc̃tm̃ aliquod corrumpere vel cremare.Psal.Transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrige.Talis arca fuit figurata Exod.25. vbi dñs præcepit Moysi,ꝙ ipse faceret arcam de lignis sethim, interius & exterius deauratam,in qua manna, tabulæ legis, & virga quæ fronduerat poneretꝰ,quæ quadam tabula aurea,quę dicebatꝰ propitiatorum,tegeretur, sup q̃ duplex Cherubin locaretꝰ.Sic verè charissimi,quilibet vir perfectus & maximè Ecclesiasticus vel Prelatus dẽt esse de lignis sethim per indefectibilem firmitatem.Contra quod videmus de multis, ꝙ sicut Philistijm tpe Samuelis cœperunt arcam Dei in prælio, sic verè multi sunt,qui in prelio tentationum á Philisteis.i.á
E tentationibus & vitijs capiuntꝰ,& subsistere non valentes ab eis captiuantur 1.Reg.5.Philistijm tulerunt arcã Dei. ¶ Itẽ ista arca debet deaurari interius per conscientiæ puritatem, debet deaurari exterius per asperitatem pniæ, vel apparentiæ claritatem Item debet continere manna dulcissimum.i. deuotionis lenitatem,Tabulas legis.i. scripturæ fidei & sciæ veritatem,Virgam Aaron,quantum ad se & ad alios correctionis & iustitiæ seueritatem. Propitiatorium etiam debet habere.i.benignitatis clementiam atque pietatem. Cherubin etiam,quæ interpretatur plenitudo scientiæ, & quæ erãt figuræ Aquilarum volantium,debet secum tenere.i.contemplationis sublimitatem,& sic erit arca fœderis domini p perfectionem & sanctitatem,ita ꝙ ei dicetur illud Psalm. Surge dñe in requiem tuam tu,& arca sanctificationis tuę.Sumus ergo de lignis sethim.Exo.30. Facies altare aureum de lignis sethim.Sit igiꝰ in nobis charissimi,lõgeuitas durationis,synceritas conditionis,& sagacitas discretionis.Et br̃ de ista arca potes dicere,ꝙ ipsa debet exemplariter præcedere, supernaliter psistere,æternaliter quiescere.Iusti.n.alios præcedũt exemplariter.Num.9.Arca fœderis dñi præcedebat eos.Itẽ persistunt supernaliter.s.per contemplationẽ & vitæ eminẽtiam Gen.7. Multiplicatæ sunt aquæ.i. virtutes, & eleuauerunt arcam in sublime.Item quiescunt æternaliter.s. in Paradiso.Gen.8.Requieuit arca mense septimo.Septimus.n.numerus requiẽ æternam designat.vnde 3.Reg.8.Constitui locum arcæ,in qua.s fœdus dñi est.Et sic de nobis bene diceꝰ. Fecit arcam de lignis sethim.Nota,ꝙ per arcam,quę totum thesaurum Paradisi cõtinuit,potest intelligi beata virgo &c. sicut supra in præcedenti auctoritate.Nota,ꝙ ista themata, quæ sequuntꝰ,possunt applicari ad istam auctoritatem præcedentem.Fac tibi arcam de lignis leuigatis. In conceptione vel natiuitate Virginis,vel in electione vnius Prælati. Eleuauerũt arcã in sublime.Requieuit arca sup mõtes Armeniæ. Pro electione,vel pro Virginis, vel cuiuslibet Sancti assumptione. Ferebatur arca super aquas. Reportate arcã Dei in vrbẽ.Pro restitutiõe alicuius Prælati.Ponite arcã in Sanctuario Templi.Arca testamenti missa est in Templo.Pro electione,vel p quolibet Sancto,Nota ꝙ per arcã intelligiꝰ corpus Christi.Nota de Oza,qui tetigit arcam, cuius manus aruit. Nota etiam de populo Bethsames, qui vidit arcam nudam, & mortui sunt 60.milia &c. Vide infra de Eucharistia. Vel dic,ꝙ per arcã intelligitur Ecclesia,ad quam nulli licet accedere nisi sancto & iusto. Iosue. 3. Cauete ne appropinquetis ad arcam.quod bene apparuit in Oza,qui tangens arcã illicò mortuus est 2.Reg.6.& 2.Paralip.13.Ista est enim arca

Saluationis,	¶Saluationis dico, quia cõstat,
Sanctificationis,	ꝙ extra hanc non est salus,sicut
Reconciliationis.	tempore diluuij extra arcã Noe

Gen.6.Fac tibi arcam de lignis leuigatis,vt saluetꝰ in ea vniuersum semen.Mansiunculas in ea facies &c. Expone de diuersis statib.Ecclesiæ Sanctificationis &c.q.a cõstat,ꝙ in ista recondita sunt oĩa arcana & sacra & sanctimonia nouæ legis.Psa.Surge dñe in requiẽ tuam tu & arca sanctificationis tuæ.Reconciliationis verò : q.a.s. ibi post lapsum inueniꝰ per pniam reconciliatio pc̃tõrum.Exo.26.Pones propitiatorium sup arcã.Et in Psa. Apud te propitiatio est. Et ideò finaliter ista erit arca honoris & iubilationis,qñ.s.sursum in gloria deducetur,& de militante triumphans efficietur. 2. Paralipo. 35.Ponite arcam Dei in Sanctuario.Sufficit de arca.

Arcus quod est instrumentum ad sagittas emittendum & iaciendũ,(vt cõiter)in scriptura signat iustitiam & rigorem, ex qua sagittæ diuersarum punitionũ peccatoribus infliguntur. Arcus etiam,maximè cœlestis põt significare quemlibet perfectum,& maximè Christum,beatam etiam virginem,vel quemlibet virum sanctum,sed quia conditio arcus cœlestis in multis partibus huius libri poniꝰ, idcirco de ipso parum aut modicum differetur.& etiam quia de arcu in generali loquendo pauca possunt themata reperiri,ideò parum de hac materia loqui est necesse. Nota ergo br̃,ꝙ cum arcus de sui natura significet potentiam & rigorem,possumus dicere,ꝙ in scriptura reperitur arcus,qui A

Flectitur,	¶ Primus est arcus diuini dulco-
Tenditur,	ris.s.ipse Dei filius:quia.s.in beata B
Extenditur,	Incarnatione fuit ad nos inflexus.
Frangitur,	Abac. 3. Suscitans suscitabis arcũ
Pingitur.	tuũ,iuramẽta tribubus,q̃ locutus

es.Secundus est arcus sæueri rigoris id est,arcus iustitię, quẽ sępe debent tendere Iudices & Prælati. vnde Dauid dicebat in Psalm.Posuisti vt arcum,æreum brachia mea.Tertius est arcus æterni doloris scilicet,rigor diuinæ iustitiæ. Iste.n. arcus semper est extentus & paratus, vt percutiat peccatores.Psalm.Arcum suum tetendit,& parauit illum, Et in eo parauit vasa mortis,sagittas suas ardentibus effecit. Ab isto autem arcu valde est cauẽdum,quia irreuocabilis ictus eius. Esa.21.Fugierunt à facie gladij imminentis à facie arcus extenti,à facie grauis prælij.Quartus est arcus humani vigoris, id est,potentiæ sæcularis,qui scilicet est

Arcus fallibilis,	¶Fallibilis dico.Oseæ.7. Fa
Arcus frangibilis,	cti sunt quasi arcus dolosus.
Arcus damnabilis.	Frangibilis in Psa. Arcus for

tium superatus est. Et alibi. Arcus eorum confringatur. Dãnabilis insuper potest dici.s.pauperibus, qui sagittantur. vnde Psal.Intenderunt arcum suum rem amaram, vt sagittent in occultis immaculatum. Quintus verò arcus est virtualis decoris,quia.s.per arcum maximè cœlestem, qui multis coloribus est decorus,intelligitur vir perfectus, de quo Eccle. 43.Vide arcum,& benedic qui fecit illum,quoniam speciosus in decore suo.His igitur præmissis dicendum est aliquid de arcu dulcoris seu etiam decoris, qui est arcus perfectionis,& sic signat quemlibet virum perfectum,& maximè beatã Virginẽ,vel ẽt Dei filium incarnatum.Eccle.50.Quasi arcus refulgẽs inter nebulas gloriæ.¶In q̃bus verbis de Christi Incarnatione ostenditur. Inclinata Dei sublimitas.(Arcus) Declarata morum formositas.(Refulgens).Cõseruata matris Virginitas:quia istud fuit factum inter nebulas gloriæ idest inter purissima Virginis gloriosę.Ibi enim Dei sublimitas inclinatꝰ(Arcus) Arcus.n.quamuis sit lignum durum & siccum,mediante tamen corda ipse contrahitur, inclina- C

tur &

tur,& curuatur Sic verè Dei filius quamuis ab æterno in ex
cellentia suæ maiestatis existens ab æterno fuisset hominib.
rigidus atq; durus,quod patuit in condẽnatione Adæ & Lu-
ciferi, nunc tamen per cordam suæ dulcissimæ pietatis fuit
rigor suus incuruatus,& ad carnis assumptionem fuit humi-
liatus & inclinatus.Sicut.n.arcus cœlestis á cœlo in terram
vr̃ descendere,cęlum & terram inuicem cõiungere, sic verè
filius incarnatus,à cœlo in terram.i.ab excellentia diuinita-
tis vsq; ad depressionem terreæ humanitatis vr̃ mirabiliter
descendisse,& cœlum & terram.i.diuinam naturam & hu
manam in seipso inuicem coniunxisse.Iõ de arcu diuini rigo
ris taliter contemperato & curuato põt dici illud Psa. Arcũ
conteret & cõfrin.arma & scutum comburet igni. Arcus.n.
.i.rigor iustitiæ,arma.i.vigor pn̄iæ,scutum.i.stridor duritiæ,
in beata Christi Incarnatione fuerunt confracta & humilia-
ta & inclinata.Psal.Et arcus eorum cõfringat̃. Quod est ꝓh
dolor contra multos,qui re vera per pietatem non curuan-
tur,per humilitatẽ non inclinantur sed per superbiam erigũ
tur,& crudelitatem extendunt̃.Tales sunt similes cuidã Ser-
penti,qui dr̃ Chelydrus,qui ẜm Isid.& Luc. sp̄ vadit erectus
nec se põt flectere quoquomodo. Sic verè multi sunt ita rigi
di,ita duri,ita stolidi,ita superbi,ꝙ sp̄ volunt ire erecti per su
perbiam & pompositatẽ,& extenti per duritiam & austerita
tem,nec volunt aliqualiter inclinari per mĩam & pietatem,
nec per aliquam humilitatem,quod re vera est summè vitu-
perabile,quia verè plus diligit Deus pietatem, q̃ sęueritatẽ,
dulcorem q̃ rigorem,humilitatem q̃ sublimitatẽ.Ideó de ta
libus superbis dr̃ Iob.15.Cucũrrit contra Deum erecto col
lo.Isti ergo non sunt arcus curuati,sed arcus extenti, ad sa-
gittandum pauperes per rapinas sp̄ dispositi & parati. Vnde
illud prædictum Psal.Intenderunt arcum rem amaram,vt sa
gittent in occultis immaculatum.Sicut.n.ab arcu extento &
parato procedunt sagittæ,sic à mundi crudelibus,potentib.
& superbis,procedunt sagittæ tribulationum & exactionum.
Esa.5.Oẽs arcus eius extenti.vnde illud prædictum Oseæ 7.
Facti sunt quasi arcus dolosus.Sed ꝓ certo charissimi,de ta-
libus verificabit̃ illud Zach.9.Dissipabitur arcus belli.Et il-
lud Oseæ 2.Arcum & gladium conterã de terra.quia.s.Chri
stus finaliter tales superbos impios & crudeles dissipabit,cõ
teret,& subuertet.Nõ sic Christus(charissimi)quia verè iste
non fuit per superbiam extentus,sed per patientiam & humi
litatem inclinatus Ostenditur ergo Dei sublimitas inclinata
(Arcus inquit).¶Secundò morum luciditas declarata.(Re-
D fulgens)Sicut.n.ex impressione radiorum solarium in nube
rorida arcus resultat,ita ꝙ omnes colores rerum inferiorum
ibi refulgent,sic verè ex impressione Spiritus sancti, qui sunt
duo radij,à Sole.i.à Deo patre quanquam diuersimodè pro
cedentes,in nube rorida.i.in vtero Virginis gloriosæ resulta
uit arcus.i.mediator Dei & hominum homo Christns Iesus,
in quo pro certo oẽs colores virtutum & perfectionũ resplẽ
duerunt,& mirabiliter reluxerunt.(Refulgẽs inquit.) Et de
hoc Act.12.Lumen refulsit in habitaculo carceris.Carcer.n.
& habitaculum diuinitatis fuit corpus Christi,qui.s.diuinita
tem per beatam Incarnationem in se continuit & inclusit.In
quo quidem habitaculo lumen omnium perfectionum re-
splenduit & refulsit.Circa quod debes aduertere, ꝙ in arcu
cœlesti sunt quatuor principales colores,ẜm quatuor elemẽ
ta.Apparet.n.ibi color viridis,quantum ad terram,color cã-
didus,quantum ad aerem,color ceruleus,quantum ad aquã
color rubeus,quantum ad ignem.Et de alijs coloribus inter
medijs apparet ibi vna infinitas.Sic verè charissimi, in Chri
sto,vel in Virgine,vel in quolibet viro sancto debet primo re
splendere terra per suæ mortis consideratioñe,& exinde de-
bet resultare color viridis honestatis:quia.s.sicut color viri-
dis magis placet inter colores,sic honestas,inter virtutes.Itẽ
iste debet repræsentare aerem,quod est elementum purum,
per conscientiæ puritatem,& exinde resultat color candidus
castitatis.Item debet habere aquam.i. fraternam mĩam, ex
qua resultat color ceruleus pietatis.Item debet habere ignẽ
ardentis affectionis,ex quo resultat color rubeus charitatis.
Et sic sibi poterit dici illud Ezech. 16. Sumpsisti vestimenta
tua multicoloria.Vel alio modo exponendo possumus dice-
re,ꝙ isti quatuor colores significant quatuor virtutes Cardi
nales.Color.n.rubeus & igneus signat asperitatem rigoris &
iustitiæ;Color candidus & aereus signat puritatem & clari
tatem prudentiæ,color autem viridis & terreus signat stabi
litatem constantiæ,Color verò ceruleus & aqueus signat mo
deramentum temperantiæ.Ignis.n.vrit & inflammat, sic iu-
stitia arguit,flagellat,punit pariter,& castigat. Aer etiã illu-
minationem recipit & demonstrat.Sic prudentia lumina ve
ritatis sp̄ portat.Terra stabilis & immobilis perseuerat. Sic
fortitudo in firmitate perseuerantiæ atq; constãtiæ sp̄ durat.
Aqua verò ꝓp̄ sui mollitiem & indeterminatam qualitatem
ẜm Isid.omnib.saporibus,& coloribus se contemperat,sic tẽ
perantia omnibus se coaptat.Istos igitur colores, istas virtu-
tes & perfectiones debet quilibet vir perfectus habere,& ip
sis coram Deo & hominibus colorari & ornari. Et sic erit si-
milis cuidam lapidi,qui dr̃ excoliceros,qui est lapis multorũ
colorum sub quadam varietate dr̃tium,qui ẜm Isido.tot ha-
bet valores,quot habet colores.Quod est contra hypocritas
qui multos habent colores honestæ apparentiæ, & tñ nullos
habent valores perfectionis aut existentiæ,Item sunt similes
cuidam Serpenti,qui dr̃ Ophites, qui est Serpẽs multorum
colorum,de quo dicit Isid.ꝙ quot habet colores, tot hẽt do
lores,& quot habet in cute picturas,tot habet artes nocendi,
& venenosas puncturas.Non sic,sed habeamus colores om-
nium virtutum & perfectionum, vt de nobis dicatur illud
Ezech.16.Cinxi te bysso,calciaui te hyacintho,indui te sub
tilibus,vestiui te discoloribus. Et sic quilibet erit refulgens
1.Mach.6.Refulsit Sol in clypeos aureos, & resplenduerunt
montes ab eis. Ostenditur ergo morum luciditas declarata.
(Refulgens inquit)vnde illud prædictum Eccle.43.Vide ar-
cum,& benedic qui fecit illum,valde gloriosus est in decore
suo.Sequitur.Pulchritudinem coloris eius admirabitur ocu
lus &c.¶Tertiò dico,ꝙ dr̃ matris Virginitas nunquam ma-
culata.quod ostenditur cum dr̃.Inter nebulas gloriæ. Sicut E
.n.arcus inter puras nubes & nebulas habet relucere, & ibi-
dem per reflexionem radiorum solarium apparere, ipsas au
tem nebulas non solet corrumpere,sed eas sui præsentia mi
rabiliter decorare. Sic verè Christus in purissimis nubibus
& nebulis viscerum Virginis gloriosæ per infusionem radio-
rum Spiritus sancti & per Incarnationem apparuit, & reful-
sit.Quas quidem nebulas.i.quæ Virginis viscera non vitia-
uit vel maculauit,sed mirabiliter decorauit. (Nebulas inq̃
glorię.)Nebula gloriæ dr̃ illa,quæ nõ est obscuritate offusca
ta,sed claritate illuminata:& pro certo talis nebula fuit par-
tus Virginis gloriosæ,ista.n.non habuit aliquam maculã vel
aliquam obscuritatem alicuius fœditatis,voluptatis, vel car
nalitatis, imo semper habuit claritatem puritatis, & lumen
splendida Virginitatis.fuit ergo suus vterus nebula gloriæ.
Ad quod facit illud 3.Reg.8.Dominus dixit, ꝙ habitaret in
nebula.In quibus Virginitas Mariæ describitur vt deificè de
dicata.(Dñs)quia.s.dño non alteri fuit deputata.Ezech. 44.
Dñs solus intrat & exit per eam.Item vt publicè prædicata.
(Dicit inquit.)Vt cœlicè deputata:quia.s.dr̃ nebula. & ideò
ista fuit similis cuidam lapidi precioso,qui dicitur Iris,qui ẜe
cundum Diosco.& Isido.sic dr̃,eo ꝙ solis radio percussus Iri
dem facit in proximis parietibus apparere.Et iste lapis dici-
tur iuuare mulieres parituras.Sic verè(charissimi) fuit bea-
ta Virgo,nam quando verus radius Solis.i.Spiritus sanctus,
qui re vera est radius Solis.i.Dei patris,istũ lapidem intrin-
secus illuminauit,quando.s.Spiritus sanctus superuenit in il
lam,& obumbrauit sibi Virtus altissimi,tunc verè arcus cœ
lestis.i.Dei filius in circunstantibus parietibus.i.in suis puris
simis visceribus per beatam Incarnationem apparuit & relu
xit.iuxta illud Gen.9.Apparebit Arcus meus in nubibus, &
erit signũ fęderis inter me & terrã.Et ideò iste lapis.s. beata
Virgo mulieres parientes.i.personas laborantes, periclitan-
tes & patientes creditur suis precibus mirabiliter adiuuare.
quia verè nulla est tribulatio,miseria, vel desolatio, tristitia
seu tentatio,si Mariæ suffragium deuotè imploretur, quin ip
sius misericordia suffragetur. Ideò dicit beatus Bernard.in
quodam sermone.Si criminũ immanitate turbatus, si cõsciẽ
fœditate cõfusus,horrore iudicij ꝑterritus,si Barathro de-
sperationis absorptus,Mariam cogita,Mariã inuoca,non re-
cedat ab ore,non recedat á corde,ipsam.n.cogitãs nõ erras,
ipsam rogans non desperas,ipsam sequens non deuias,ipsa te
nente nõ corruis,ipsa protegente nõ metuis,ipsa duce nõ fa-
tigaris,ipsa propitia nõ dãnaris, & sic in teipso poteris expe-
riri,q̃ merito sit dictũ nomen Virginis Mariæ.i.Maris Stella.

Ista

Ista est igitur Iris lapis preciosus, quæ adiuuat parturientes, & quæ cœlestem Iridem repræsentat. Et ideò fuit figurata Apoc.10.vbi Ioannes vidit Angelum amictum nube, & Iris erat in capite eius, quia re vera beata Virgo, quæ pp purissimam virginitatem poterat Angelus appellari, fuit amicta nube.i.castissima puritate, quia.s.secundum Hierony. semper est Angelis cognata virginitas, & coronata, ornata & honorata fuit Iride.i.incarnati filij diuinitate. Sic igitur patet, ꝙ hic ostenditur matris virginitas intactè seruata, morũ luciditas splendide monstrata, Dei sublimitas in carne curuata. Et sic ergo bene dicitur. Quasi arcus refulgens.&c.& hoc de arcu sufficit. Nota ꝙ ad istam anctoritatem potest applicari illud thema. Arcum meum ponam in nubibus. (in annũciatiõe.) Apparebit arcus meus in nubibus (In aduentu vel natiuitate.) Sume arma tua, pharetram, & arcum. (In natiuitate, vel apparitione). Suscitans suscitabis arcum tuum. In annunciatione, & dirige sermonem ad Virginem). Pharetra fuit Christi humanitas; arcus Christi diuinitas, quæ fuerunt arma beatæ Virginis, quibus in annunciatione angelica fuit armata. Nota igitur, ꝙ per arcum intelligitur rigor iustitiæ, & vigor potẽtiæ, & maximè in iudicio. Iob. decimonono. Arcus meus in manu mea semper instaurabitur.&c.

A **Ardor. Ardere.** Nota, ꝙ ardor potest accipi multipliciter in scriptura. Est enim ardor affectionis, & est ardor afflictionis. Ardor affectionis est duplex.s.ardor virtuosus, qui est charitas; Ardor vitiosus, qui est ambitio, nimia sollicitudo, & cupiditas. De ardore charitatis dicitur Lucæ.24. Cor nostrum ardens erat cum aperiret nobis scripturas. De ardore cupiditatis & carnalitatis, tentationis & ambitionis dicitur Ecclesia.40. In vẽtre impij ignis ardebit. Iterum est ardor afflictionis, & hic est duplex scilicet temporalis & æternalis. Tẽporalis aliquando est mentalis, aliquando verbalis, aliquando realis. Mentalis est nimia sollicitudo, tristitia, & iracundia. Deuteron.32. Ignis succẽsus est in furore meo, & ardebit, &c. Verbalis est detractio seu iniuria, seu ad luxuriam incitatio. Et de hoc Ecclesia.9. Eloquium eius quasi ignis ardescit. Realis est tribulationis inflammatio. Et de hoc Esai.34. Conuertet terra eius in picem ardentem. Et Ecclesiast.18. Ardorem refrigerabit ros. Item est ardor afflictionis æternalis, & hic est duplex, scilicet, purgatorij & inferni. Purgatorij, Apoc.8. Mõs magnus igne ardens missus est in mare. Item est ardor afflictionis inferni. Et de hoc Deutero. 32. Ardebit vsque ad inferni nouissima. Dicamus ergo, quòd est Ardor virtuosus, quem debemus habere, ardor vitiosus, quem debemus cauere, ardor dolorosus, quem debemus timere. De ardore igitur bono potest exponi illud Ecclesiast.50. Quasi thus ardens in igne. In quibus verbis ostenditur triplex ardor bonus, quem sũme debemus habere, videlicet ardor.

B Afflictionis,
Dilectionis,
& Correctionis.

¶ Sicut.n. res ardens seu ardor sursum tendit, calefacit, incẽdit, purgat, & puritatem impendit, sic vere per affectionem sursum eleuamur, (Thus,) per dilectionem intus inflammamur, (Ardens) per correctionẽ à malis purgamur, (Igne). Habeamus igitur ardorem affectionis sursum eleuantis, (quasi thus). Nam sicut videmus, ꝙ flamma quandiu ardet, semper sursum tendit, sic verè mens nostra qñ per affectionem ardet, semper sursum ad Deum & ad bona æterna affectanda & desiderãda se erigit, atq; leuat. Et hoc ostenditur quando dr̃ thus, quia sicut thus, ardens resoluitur in fumum fragrantissimum, quia sursum in sublimibus euaporat, sic verè mens nostra si per veram affectionem arserit, sursum ad cœlestia per sana desideria resoluetur, & ab istis inferioribus erigetur, & odor bonæ famæ ab eo vndiq; diffundetur. vnde Cant.4. Ibo ad montem myrrhæ & ad collem thuris. Debet enim dici vir perfectus mons per altam contemplationem, (Myrrhæ) per carnis mortificationem, quia.s.myrrha est illud quo mortui inunguntur. (Collis) per eleuatam intentionem. (Thuris) per feruentem affectionem. Heu proh dolor charissimi, quam pauci sunt hodie tales, quia re vera affectio & desiderium modernorum non tẽdit ad superiora, sed ad inferiora. Non superius eleuatur, sed inferius inclinatur, non quærit cœlestia, sed terrestria non æterna, sed externa, non superiora affectat, sed per auaritiam in mundanis & infimis se delectat, & ideò tales non sunt ardentes per cœleste desiderium & affectionem, sed magis feruentes per auaritiam & ambitionem. Et ideò charissimi, videtur, quòd tales sint similes cuidam impressioni aeris, quæ dr̃ A sub descendens, qui vapor inflammatus & à summo inferius protẽsus, qui à superiori parte incenditur, ita ꝙ flamma ad partem posteriorem & inferiorem detrahitur & descendit. Et ideò sicut dicit Aristo. in libro Metheororum, talis impressio A sub & descendens dr̃, & à vulgo creditur stella cadens, eo.s. ꝙ ille ignis rutilans & ardens a superiori ad infima deriuat. Re vera charissimi, tales sunt auari & cupidi. Isti.n. pro certo nihil aliud sunt nisi vapor inflammatus. Vapor dr̃ propter indurabilem vanitatem. Iacob. quarta. Quid autem est vita nõstra? vapor est ad modicum parens. Inflammati dicuntur ppter auaritiam, & cupiditatem. sed quid? pro certo ista inflãmatio ambitionis & auaritiæ non eos eleuat ad affectionem bonorum æternorum, imo eos semper deprimit ad cupiditatem bonorum terrenorum. Et ideò tales aptè dicunt A sub descendens, id est stella cadens, quia.s.tales à principio vsq; ad finem, à superiori vsque ad inferius à natiuitate vsque ad mortem non cessant ardere per cupiditatem, cadere per iniquitatem, descendere, scilicet ad bona mundi per auaritiam & ambitiosam voluntatem. Tales stellæ fuerunt figuratæ. Apocalip.8. vbi dicitur, quòd stella magna ardens sicut facula cecidit de cœlo in tertiam partem fontium fluminum & aquarum. Dicebatur autem stella Absynthium. Et factæ sunt aquæ in amaritudinem & Absynthium propter stellam, & multi homines mortui sunt ex aquis, quia amaræ factæ sunt. Re vera charissimi, tales stellæ sunt auari & ambitiosi, qui p mala desideria ad modum faculæ semper ardent. Isti enim dicuntur cadere de cœlo in terram, quia scilicet, cœlum, id est cœlestia derelinquunt, ad terramque idest, ad terrestria se conuertunt. Isti etiam dicuntur Absynthium, quia scilicet tam in se, quàm in alijs amaritudinem introducunt. Sunt.n. amari quo ad alios per iniuriam, & vexationem. Vnde ipsi sunt amari velut absynthium, & acuti velut gladius biceps. Prouerbiorum primo. Sed quid? pro certo, quando talis stella cadit, habitat & moratur in aliqua patria, & maximè quando præfertur, & ad dignitatem seu officium promouetur, tunc vere fontes, flumina, & aquæ, quibus ipse adiungitur, amara fiunt. (fontes dico) id est pij, & misericordes, qui alios potant. (Flumina,) idest operarij, & agricultores, qui continuè currunt & laborant. (Aquæ,) id est delitiosi, & diuites (hoc est dictu). Omnia genera hominum, qui eis subsunt, vicinantur, vel sociantur, in amaritudinem conuertuntur, tristitiam pariter, & dolorem, propter scilicet iniurias, rapinas, fraudes, & vsuras, quas ab eis patiuntur. Ideò de talibus possunt dicere sui socij & vicini. Solus sedebam, quoniam amaritudine repleſti me. Hierem.15. Ideò de talibus stellis ardẽtibus dicitur Esaiæ. 10. Gloria eius succensa ardebit, quasi ignis combustio. Non sic (charissimi) non pro Deo, Non ardeamus per auaritiam & ambitionem, sed ardeamus per sanum desiderium & bonam affectionem. Habeamus igitur ardorem affectionis sursum eleuantis (Thus inquit.) ¶ Secundò habeamus feruorem dilectionis intus inflammantis. (Ardens inquit.) Sicut enim res, quæ ardet faciliter alteri potest coniungi, sicut patet de vitro & ferro ignito, quòd tunc alteri ferro potest vniri, sic vere cor, quod per amorem feruet, & ardet, Deo & proximo se coniungere semper studet. (Ardẽs, inquit) Lucæ.24. Cor nostrum ardens erat. Ad quod facit figura Leuiti. sexto. vbi dicitur. Ignis in altari meo semper ardebit. Quia re vera charissimi in altari cordis nostri ignis & ardor perfectæ charitatis semper & continuè debet inueniri. vnde Dominus de isto ardore dicit Lucæ duodecimo. Ignẽ veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat? Semper inquit, quia vera charitas & perfectus amor nunquam ex toto deficit, nec perit. Nam (vt dicit Tullius,) veræ amicitiæ perpetuæ sunt; & hoc quia in hoc mundo incipiunt, & in patria perficiuntur. Et ideò dicit Apostolus prima Corint.13. Charitas nunquam excidit. Et ideo pro certo (charissimi) nos debemus esse similes cuidam lapidi precioso, qui dicitur Abeston, qui talis est conditionis, ꝙ cum semel accẽsus fuerit nũquam perpetuo potest extingui, imo continuè & perpetuo ardet. vnde dicit Isido. quòd in quodam tẽplo fuit facta vna lucerna de isto lapide, qui nec vento, nec pluuia, nec tempestate potuit destrui. Re vera charissimi, tales lapides debemus

mus esse. Ardor.n.& feruor charitatis, dilectionis & amoris, tam ad Deum, q̃ ad proximum, ita debet in nobis esse perfectus, ꝙ nec vento tentationis, nec tempestate tribulationis, nec pluuia alicuius ꝓsperitatis vel acquisitionis deficere vel perire possit. Esa.65. Ignis ardēs tota die. Et breuiter nos debemus esse tales, ꝙ nos simus digni esse lucernæ & candelabra aliorum, per dilectionem ardentes, & per discretionē lucentes, per exemplum & per bonā conuersatione alios inextinguibiliter illustrantes, & sic de quolibet tali dicetur illud, Dan.10. Oculi eius vt lampas ardens. Hoc est cōtra multos, quorum cor non ardet per dilectionem, sed potius per inuidiam & iracundiam & furorem. Non sic, sed habeamus dilectionem, mentes inflammātē.¶ Tertiò debemus habere aliū ardorem.i.correctionem mala castigantem. (In igne inq̃t). Sicut.n.ignis ardens agendo in materia purgabili ipsam igniēdo, & feces eius consumendo purificat & depurat. sic verè ardor correctionis, aduersitatis, & tribulationis, pœnitentię, & zeli diuini, de quo.s.dr̄.1.Cor.13. Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, q̄n per ministerium boni prælati, vel per inflictionem occultæ Dei iustitiæ ferrum.i.pctōrum cor ferreū, durum, & obstinatum tangit & vrit, feces & sordes suorum pctōrum consumit & annihilat, & sic illud purificat, atq; mūdat. In ignem inquit Eccle.2. In igne probatur aurū & argētū, sic & hoīes receptabiles in camino humiliationis. sed ꝓ certo (charissimi,) multis accidit hodie sicut ferro, ꝙ q̃diu ardet in igne ad voluntatē artificis pōt fabricari duci & malleari, & in quācunq; figuram mutari, sed amotum de igne & refrigeratum statim in pristinam duritiem reuertit, & immalleabile efficit sicut ante. Sic vere multi sunt, qui dum sunt in igne alicuius fortis tribulationis vel correctionis, fiunt molles ꝑ benignitatē, plicabiles per subiectionē & humilitatē, sed verè q̄n ipsi possunt sanari & refrigerari, liberari, & ꝓsperari, tunc iterū incipiunt indurari per crudelitatem, obstinari per malignitatē, & in malā primam consuetudinē mutari. Exēplū de Pharaone, qui in plagis obediebat, extra plagas contradicebat. Induratum est.n cor Pharaonis, & non dimisit populū. Et ideò verè quia tales nolunt mutari vel cōuerti per tpalem ardorem & tribulationem, iō Deus admodum fabri adhibebit fortiorem ardorem.s.æternam ignis infernalis damnationem. Nam quia ignem correctionis, & tribulationis nolunt sustinere tpaliter, necesse habebunt ipsum sustinere æternaliter, quia vindicta carnis impij, & ignis & vermis. Eccl.7. Est.n.dānatus similis monti Ethnę, qui est quidā mons in insula Siciliæ, qui perpetuis incendijs sp ardet. Sic ꝓ certo dānati, ex quo ad maris īsulā.i.ad mortis & īferni amaritudinē peruenerint, perpetuis ardoribus cremabuntur. Figura Apoc.8. vbi dr̄, ꝙ mons magnus igne ardens missus est in mare. Quia verè (charissimi,) illi, qui sunt montes per excellentiā dignitatis, qui sunt magni per opulētiā facultatū, isti igne ardent per tormentorum crudelitatē, & mittunt in mare.i.in ꝑpetuæ amaritudinis acerbitatem. Esa.33. Quis ex vobis poterit habitare cū ardorib. sempiternis? Heu (charissimi) non sic ꝓ Deo, sed caueamus, ne incurramus istum ardorē tribulationis, & ne incurramus ęternalem, sustineamus tpalē. Sic igit patet (charissimi) ꝙ est triplex ardor bonus, & ꝙ iustus tripliciter hēt ardere.s.ꝑ correctionē exterius vrentē (Igne) ꝑ dilectionē interius vrgentē (Ardēs) per affectionē superius surgentē (Thus). Sic igit erimus quasi thus ardēs in igne, ita ꝙ de quolibet nostrum poterit dici illud Eccl.48. Surrexit Helias quasi ignis, & verbum ipsius quasi facula ardebat, quia.s.iusti non solum ardent intus ꝑ amorem, imò ēt extra in opere per pniam & dolorem, & in verbo per eloquētiā & feruorē. Nota, ꝙ istud thema pōt applicari ad istā auctoritatē. Lucernæ ardētes in manib. vestris. Oculi eius quasi lampas ardens. De Ioanne euangelista, vel Augustino vel doctore. Erat lucerna ardens & lucens. De Ioanne baptista. Spūs gloriæ dn̄i quasi ignis ardēs, de Spū sancto. &c.¶ Nota, ꝙ est ardor malus, de quo pōt exponi illud Ecclesi. 40. In vētre impij ignis ardebit. vbi ostendit quadruplex ardor malus .s.ardor carnalitatis. (In ventre). ardor cupiditatis. (Ignis) ardor crudelitatis. (Impij) ardor aduersitatis.s.æternæ (Ardebit inq̃t). Ardet.n.pctōr per luxuriā & carnalitatē, per sæuitiā & crudelitatē, per auaritiā & cupiditatē, finaliter aūt ęternā miseriā & aduersitatē, De ardore luxuriæ dr̄ Iudith.12, Erat.n.ardens in concupiscentia eius. De ardore seuitiæ dr̄ Eccle.23 Aīa calida quasi ignis ardens nō requiescet, donec aliquē glutiat. De ardore auaritiæ dr̄ Esa.34. Erit terra ei⁹ in picē ardentem. De ardore æternæ miserię dr̄ Apoc.19. Missi sunt in stagnū ignis ardentis & sulphuris. Allega, si vis, figuras & exempla, quia satis inuenies. Isti sunt similes ꝓmotorio Theothema in Gonlolia AEthiopiæ prouincia supra mare sito. quod s̄m Plin. in perpetuo flammat & ardet. & ēt tpe pluuiæ ardor eius amplius irritat, & maiorib. ignib. inflamatur. Sic verè tales mali sp & incessanter flammis malorum ardorum vrunt, & quanto plus hymbrium.i.diuitiarū & beneficiorum, dulciumq; verborum recipiunt, amplius succenduntur: hymber.n. delitiarum succendit luxuriam, hymber diuitiarum auaritiam, hymber dulcium verborum iracundiam. Et ideò hymber diuinæ misericordiæ ab eis contemptus, in eis excitabit ardoris æterni violentiam. Esa.65. Isti fumus erunt in furore meo, ignis ardēs tota die. Et hoc sufficit.

Area.

Nota, ꝙ area idem est ꝙ platea non pauimentata, nec strata, circa domos posita, excutiendis frugibus opportuna. Notare ergo possumus, ꝙ est Area

Exterioris opulentiæ,	Est dico area opulentiæ exterioris. Iohe.2. Implebuntur areæ frumento. Et talis area est distribuenda & pauperibus cōmunicanda. Numer.15. De cibis vestris, sicut de areis primitias separabitis.
Interioris conscientiæ,	
Vtilioris residentiæ,	
Pęnalioris violentiæ,	
Superioris excellentiæ,	
Inferioris pestilentiæ.	

Item est area conscientiæ interioris. Ista est.n.area areuna, quod interpretatur lumen vel illuminatio gratiæ, in qua à Dauid fuit ad vocem Angeli altare constructum, sicut dicitur.2.Regum 24. Cōstitues altare in area areuna Iebuzei. Et i qua à Salomone fuit postea templum ædificatum.2.Paral.3. Cepit ædificare Salomō domum dn̄i in Hierusalem in monte Moria in loco, quem parauerat Dauid in area ornan Iebuzei. Quia re vera in area ornan.i.in conscientia viri iusti gratia & scientia illuminati, cōstitui debet domus deuotionis & charitatis, & templum totius honestatis & sanctitatis. Ideò Christus vr̄ dicere cuilibet illud Parali.21. Da mihi locum areæ tuæ, vt ædificē dn̄o altare. Item est area religionis vel ecclesiæ seu residentiæ vtilioris. Ista est.n.area, quæ debet inhabitari, quia.s. extra eam non est salus. Area item est, quæ debet expurgari, quia fæces vitiorum non debent ibi esse. Area insuper, quæ debet ventilari.i.examinari, vt.s.bona grana.i.boni viri retineantur, mali verò excutiantur. Est dico in ista area fidelium habitatio. Esdræ.2. Sedit oīs multitudo in area templi. Itē est ibi vitiorum expiatio. Matth.3. Permundabit aream suam. Item ibi est bonorum malorum discussio & segregatio, quod potissimè fiet in die iudicij. vnde Luc.3. dicitur de Christo, ꝙ ventilabrum in manu sua, & ventilabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Ista est ergo area residentiæ vtilioris. Item est area violentiæ seu turbulentiæ pęnalioris.s.mundus, qui est area, vbi continuè laboratur. Hiere.51. Filia Babylonis quasi area trituræ. Ista est area, quæ tota fuit madida, vellus vero solūmodo fuit siccum. quia.s. totus mūdus madefactioni carnalitatis fuit subditus præter vellus Gedeonis.i.ꝑter virginē gloriosam, quæ ab oī vitio fuit sicca. Ista est area, ex qua mali per mortem rapiuntur, & inde per turbinis violentiam exportantur. Osex.13. Et ūt sicut puluis turbine raptus ex area, & sicut fumus de fumario. Item est area pestilentiæ inferioris.s.area inferni, de qua dicitur Dan.2. contrita sunt pariter testa æs ferrum, argentum, & aurum, & redacta in fauillam æstiuæ areæ, quasi dicat. Omnes mundanæ diuitiæ ad nihilū compucantur, quando ad fauillam æstiuæ areæ.i. ad incendium areæ inferni comparantur. Item est area eminentiæ superioris.s.area paradisi, de qua Christus pro quolibet beato potest dicere illud Cantico.6. Dilectus meus descendit, (supple per mortem,) in hortum suum ad Areolam aromatum, vt Lilia colligat. Sufficit de area.

Arescere. Ariditas.

Cum ariditas significet humoris defectū possumus notare moraliter, ꝙ sicut multiplex est humor, sic in scriptura multipliciter ariditas inuenit. Inuenit.n. ariditas paupertatis, q̃ debes tolerare, abstinentiæ & puritatis, quam debes ꝓcurare, indeuotionis, quam debes temperare, senectutis, quam debes honorare, mortis & aduersitatis, quam debes formidare.

B formidare.¶Eſt igitur ariditas ſeu areſcentia lętantur tole-
rāda.ſ.ariditas paupertatis,quia videlicet ſicut videmus, ꝙ
multa ſunt,q̄ plus valent ſicca,quam humida,arida,quam vi
rentia, ſicut patet de ſpeciebus.ſ.de Zinzibere & Cinamo-
mo,q̄ plus redolent ſicca,q̄ viridia, ſic vere ſæpe fit, ꝙ mul-
tis plus proficit paupertas, & terrenorum bonorum aridi-
tas & ſterilitas, quam proſperitas vel vbertas, quia.ſ.multi
ſunt qui in ariditate paupertatis virtutibus ſoleut fragare,
qui tñ ſi humidi & diuites eſſent, poſſent vermibus vitiorū
corrūpi,& famæ redolentiam non habere. Talis ergo aridi-
tas paupertatis debet amari, & patienter, & lætè tanquam
res vtilis,tolerari.vnde pauperes debent regratiari Deo di-
centes illud p̄s.Qui conuertit mare in aridam,in flumine p̄
tranſibunt pede,ibi lætabimur in ipſo.¶Secundò dico,ꝙ eſt
C ariditas procuranda.ſ.ariditas abſtinentiæ.Res.n.aridæ me-
lius conſeruantur,q̄ humidæ.& iō fęnū, & palea ſoli exponi
tur,vt humor ſuperfluus deſiccetur, vt ſic melius à putrefa-
ctione ſeruetur.Sic verè caro noſtra melius p̄ſeruat̄ à putre
dine vitiorum,ſi per abſtinentiam areſcere cōpellatur, & ſi
ſoli.i.tribulationū ardoribus exponatur. Conſtat.n.ꝙ terra
arida,& arenoſa melius ſolet aquam habere. Sic verè vir ab
ſtinens,& marcidus, & ab humore carnalitatis aridus me-
lius ſolet aquam gratiæ,& ſcientiæ exhaurire. Figura Ezec.
37.vbi oſſibus aridis dicitur ſic.Oſſa arida audite verbū dñi.
ſequitur.Introducam in vos ſpiritum,& viuetis,& dabo ſu-
per vos neruos & ſuccreſcere faciam in vobis carnes, & cu
tem.&c.quia re uera conſtat,ꝙ illi, qui ſunt per abſtinentiā
aridi,ſpiritum ſanctū magis ſunt apti recipere per gratiā, vi
uere & neruis charitatis ligari,carnibus fluidæ pietatis rigà
ri,& cutè recentis honeſtatis velari.Iō bene dicit dñs Eſaiæ.
44.Effundam aquas ſuper ſitientem, & fluēta ſuper aridam.
Et Dauid abſtinens & ſqualidus de ipſo dicebat in p̄s. Ego
D ſicut fęnum arui.Hæc eſt igitur ariditas procuranda.¶Ter-
tiò dico,ꝙ eſt ariditas temperanda, & ēt irriganda, ſ.aridi-
tas cordis,q̄ nihil aliud eſt,q̄ indeuotio, & defectus humo-
ris grǣ,quia.ſ.ſicut videmus, ꝙ arbor eradicata pp defectū
humoris areſcit,& penitus ſterileſcit, ſic verè cum quis per
peccatum à Deo eradicatur, ſtatim p̄ indeuotionem ſolet
areſcere,& fructibus bonorum operū vacuatur. Figuratus
in ficu maledicta,de qua dr̄ Mar.11.Rabi ecce ficus,cui male
dixiſti,aruit.Et illud Eſaiæ.15.Aruit herba,defecit germen,
viror oīs interijt.Iſta potiſſimè ſunt contra hypocritas, qui
humore gratiæ carent,& iō viror ſuæ fictæ perfectionis faci
liter areſcit. Quapropter ſcriptura cōparat tales ſcirpo vel
carecto,q̄ eſt herba lateraliter ſcindēs, in locis paludoſis cre
ſcens,& ſine aqua faciliter exareſcens. Vnde Iob.8. Nunqd
viuere poteſt ſcriptus ſine humore, aut carectum viuet ſine
aqua cum adhuc ſit in flore,nec carpatur manu,ante omnes
herbas areſcit, Sequitur Sic ſpēs hypocritæ peribit. Cōſtat
.n.ꝙ hypocritæ ſunt ſcindentes. i.detractores & iniurioſi,
ſunt etiam carnales & paludoſi.Et iō non mirum,ſi ſint ari-
di & virtutibus penurioſi p̄s.Tanquā fænum velociter are-
ſcent,& tanquā olera herbarum cito decident. Iſta eſt ergo
ariditas temperanda.Exo.4,Accipe aquam de flumine,& ef
funde ſuper aridam.Et nota,ꝙ mali ſunt aridi in oī ſui par-
te.ſ.in corde per indeuotionē.p̄s.Aruit cor meum, oblitus
ſum comedere panē meum,Manus per eneruationē,& ine-
ptam operationem. Mar.3. Erat hō in ſynagoga habēs ma-
num aridam.Lingua per ineptam locutionē.Eſa.45.Lingua
eorum ſiti aruit.Oſſa per inconſtantiæ remollitionē.p̄s.Oſ-
ſa mea ſicut cremium aruerunt. ¶Quartò dico, ꝙ eſt aridi
E tas miſerāda,ſ.ſenectutis,de qua Iob.7.Induta eſt caro mea
putredine & ſordibus pulueris,cutis mea aruit, & cōtracta
eſt.Ligna.n.arida citius franguntur. Sic hoīes ſenes facilius
naturaliter moriunt̄.p̄s.Mane floreat & tranſeat,veſpere de
cidat,induret,& areſcat.¶Quintò dico,ꝙ eſt ariditas formi
F danda.Et iſta eſt ariditas mortis,& etiā temporalis,& æter-
næ aduerſitatis Sicut.n.quotidie videmus, diuites areſcunt
proſperitatē perdendo.Eſa.40.Ventus flauit in eos,& arue-
runt.Mortales areſcunt, corpus per mortem amittēdo.p̄s.
Aruit tanquam teſta virtus mea, & lingua mea adhæſit fau
cibus meis,& in puluerem mortis deduxiſti me.Peccatores
areſcunt mortem æternam incurrendo. vnde de peccatore
exponitur illud Mar. 9. Vbicunq; ſpiritus ideſt demonium
apprehenderit eū,allidit eū,& ſpumat, & ſtridet, & areſcit.
Sequitur.Et frequenter in ignem & aquam miſit eum, vt eū
perderet.Cōſtat.n.ꝙ peccator in inferno demonibus ſubij-
citur,tribulationibus alliditur, ſtridet per deſperationem,
areſcit per triſtitiam & deſolationem, ſpumat per malorū
verborum emiſſionem,in igne ponitur per æternū ardorē,
in quo ſubmergitur per laborioſum ſudorem, vel p̄ lachry
moſum fluorem,ibi.n.erit fletus,& ſtridor dentiū, qui ſicut
dr̄ Iob.24. Ad ardorem nimiū tranſibūt ab aquis niuiū. &c.
Et breuiter quicquid peccator in iſta vita habet viroris &
amænitatis, humoris & voluptatis, valoris & auctoritatis,
vigoris & proſperitatis,totum in inferno ſiccatur, & perit
& totū annihilat̄, & areſcit.vnde Ioan.15.de peccatore nō
ferente fructum dicitur, ꝙ mittetur foras ſicut palmes, &
areſcet,& in ignem mittetur, vt ardeat. Et iſta de areſcere
ſufficiunt.vide infra de Societate.

Argentum.

Gratia breuitatis dupliciter in ſcri-
ptura accipit̄ Argentum. Accipit̄.n. A
materialiter,& moraliter.Materialiter ſignat diuitias tēpo
rales,ſicut dr̄ Actu.3.Argentum & aurum non ſunt mihi,qd̄
autem habeo,hoc tibi do.Moraliter ſignat perſonas virtuo
ſas,morales,& ſpirituales.Prouer.10.Argentum electū lin-
gua iuſti.¶Dicamus ergo,ꝙ eſt argentū, quod debemus ha
bere,& eſt argentum,quod debemus horrere.Argentum,ꝙ
eſt habendum,ſignat morum perfectionem, quia (chariſſi-
mi)per argentum in ſcriptura intelligitur vir perfectus, Eſt
.n.argentum metallum album,purum,ſonorū, balſami pó-
tiſſimè ſeruatiuum,& virtutis in iaſpide iuuatiuum. Nā ſ̄m
Iſido.in vaſe argenteo balſamus optimè conſeruatur, & ia-
ſpis ſi argento ſocietur,virtus ſua vigorat̄. Re uera talis eſt
vir perfectus,quia vere talis eſt albus,per caſtitatem & pu-
dicitiam,purus per innocentiam,ſonorus per eloquentiam
balſami,qui ſumme redolet, ſeruatiuus p̄ bonæ famę redo-
lentiam,iaſpidis ſibi adiuncti.i.ſuorum ſociorum & vicino
rum iuuatiuus per pietatem & beneficentiam.Et ideo de vi
ro argenteo,puro,innocēte,candido, atq; caſto pōt dici il-
lud Prouerb 25.Aufer rubiginem de argento & egredietur
vas puriſſimum.De argentea etiam eloquētia dicitur in p̄s.
Eloquia domini eloquia caſta,argentū igne examinatū.Ex
ponamus ergo de argento, i.de viro perfecto illud Can.3.
Calūnas eius fecit argenteas,reclinatorium aureum.In qui
bus verbis oſtenduntur tres conditiones argenti,quę debēt
eſſe in quolibet viro iuſto.Argentum enim habet
Soliditatem(Columnas)
Ductilitatem(Reclinatorium)
Luciditatem(Aureum)
Sic verè ſi volu-
mus eſſe perfe- B
cti,nos debem⁹
habere ſoliditatem p̄ſeuerantiæ (Columnas) Ductilitatem
obedientiæ,quia,debemus ad voluntatem p̄latorum recli-
nari(Reclinatorium inquit)Luciditatem claræ ſcientiæ, qa
debemus eſſe aurei.Habeamus ſtabilem firmitatem,ductilē
voluntatem,nobilem claritatem.Sit igitur in nobis perma-
nentia ſtabilis(Columnas)Argentum.n.eſt metallum natu-
raliter ſolidum atq; firmum, quod non faciliter ſcinditur,
vel caſſatur.Sic verè nos debemus eſſe per veritatem cōſtan
tię & perſeuerantiæ ſolidi, ſtabiles,atq; firmi, ita ꝙ in nullo
modo per aliquod peccatū debemus faciliter deficere vel
perire.Nam ſicut argentum in igne probatur, & ſi ſit purū,
nō ibi conſumitur,ſed purgatur & ſolidatur,ſic verè ignem
tribulationis debemus ſuſtinere & ibi per cōſtantiā ſuſtine-
re,& per impatientiam,& imperſeuerantiam non deficere,
nec à bono deſiſtere,vel ceſſare.Ignis.n.i.tribulatio non de-
bet eſſe argenti,i.viri iuſti conſtantis,& ſtabilis conſumptio
ſed probatio,quia.ſ.ſicut argentum, ſi ſit purum, colorē &
albedinem nō ſolet in igne mutare,imo album de igne exa-
minatur,purgatur,atq; probatur.pſalm.Probaſti nos Deus
ſicut exa.argens. Talis autem conſtantia fuit in Mutio, qui
mànum volūtariè igne tenuit ſ̄m Titum Liuium. Talis fuit
in Laurentio,qui in igne tyrannum deriſit. Talis.fuit in tri-
bus pueris,quos ignis non læſit,ſed clarificauit. Et talis con
ſtantia oſtenditur,cum dr̄, ꝙ nos debemus habere colum-
nas, quæ.ſ.denotant fortitudinis atque conſtantiæ firmita-
tem. Et de hoc Eccleſiaſti. 26. Columnæ aureæ ſuper baſes
argenteas,& pedes firmi ſuper plantas ſtabilis mulieris.Ta-
les potiſſimè columnas debet habere Eccleſia,quia verè ec
cleſiaſtici prælati, qui ſunt eius columnæ ſpirituales, eo.ſ.
quòd totum pondus diligentiæ, & regiminis paſtoralis eis

incumbit,debent eſſe aurei per ſapientiam,argentei ꝑ el o
quentiam,debent eſſe baſes.i.ſuſtentatio aliorum per bene-
ficentiam,debent eſſe firmi & ſtabiles per conſtantiã,debent
eſſe mulieres per clemẽtiã.Sed pro certo(chariſſimi) multi
non ſic,quia verè in multis columnis eccleſiæ non eſt hodie
firmitas,non ſtabilitas,ſed fragilitas,non conſtantià,ſed im-
perſeuerantia.Et iõ iſti ſimiles non ſunt argento vero , imo
argento viuo,quod nullam habet ſoliditatem vel firmitatẽ,
ſed eſt naturaliter ita mobile,ꝙ ſem p currere nititur , & cõ
tinuè labitur,&mouetᷣ,in igne etiã nõ durat , imo ſi in igne
ponitur,ſtatim euaporat,& reſoluitur, & in fumum & nihi
lum euaneſcit , & eliquatur. Sic verè multi ſunt hodie & in
Eccleſia & in mundo ita mobiles,inſtabiles,& infirmi,quòd
in vno propoſito bono & firmo nequeunt reſidere , ſed
continuè de deſiderio ad deſiderium, de virtute ad vi-
tium,de beneficio ad beneficium ſatagunt currere, vel tran
ſire;vix.n.poſſunt inuenire ſtatum, aut locum , qui eis ſuffi-
ciat.Et iõ tales non habent pedes ſtabilis mulieris,imo ſunt
ſicut illa fatua mulier,ꝗ erat garrula,& vaga, quietis impa-
tiens,& nõ valẽs in vno loco conſiſtere Prouer.7.Iſti etiam
ſi in igne alicuius tentationis vel tribulationis ponunť, ibi-
dẽ non ſubſiſtunt,imo ſtatim reſoluuntur per imbecillitatẽ
euaneſcunt ꝑ põpoſitatem,deficiunt, & annihilantur ꝑ de-
ſperationẽ,impatientiam,& iniquitatem.Iõ de tali argento
dř Hiere.6.In igne conſumptum eſt plumbum, argentũ re-
probum vocare eos,qm̃ dn̄s proijcit illos.Non ſic(chariſſi-
mi)ſed ſimus argentum ſolidum.i.conſtantes , & pſeueran-
tes,& habeamus ſtabilem firmitatẽ(Columnas inquit)Exo.
38.Columnas veſties argento.i.viros iuſtos, & maxime ec-
cleſiaſticos & p̄latos indue conſtantiæ fulcimento.¶Secun-
C dò debemus habere,ſi volumus eſſe argenti & perfecti,du-
ctilẽ voluntatem(Reclinaroriũ)Sicut.n.argentũ de ſui natu
ra eſt ductibile, malleabile , & in diuerſa figura fabricabile
& conuertibile,ſic verè nos debemus eſſe ita ductiles & tra,
ctabiles per virtutem obedientiæ , ꝙ artifex noſter.ſ.Deus
vel p̄latus ad voluntatem non debet fabricare,caſtigare, cõ
uertere,& mutare.Num.10.Fac tibi tubas argenteas ducti-
les,quod oſtenditur cum dř Reclinatorium, quod dicitur à
re,quod idẽ eſt ꝙ iterum,& clinare,quod eſt flectere & cur
uare,ad denotandum,ꝙ ad voluntatem p̄latorum noſtrorũ
debemus nos clinare,flectere,& diuerſimodè humiliare, &
curuare,& nõ ſemel ſolum,imo iterum & iterum Heſter.15
Laſſa ſuper ancillã reclinauit caput.Luc.2.Reclinauit puerũ
in p̄ſepio.Quod re uera eſt contra multos,qui ita ſunt duri,
ceruicoſi,obſtinati,& proterui,ꝙ nec Deo,nec Eccleſię,vel
prȩlato volunt obedire,curuare,flectere,vel clinare,ſimiles
Leoni,cuius collum eſt inflectibile,&c.ſicut ſupra.Argentũ
.n.verum,& etiam quodcunq; metallum , ſi argentum viuũ
ſibi adiungitur,frangile efficitur .Sic verè quia iſti argentũ
viuum.i.mundi diuitias in cordibus ſuis viuere permittunt,
ideò non obedientes,ſed faciliter frangibiles & impatiẽtes
fiunt.Ezech.21.Scoria argenti facti ſunt.Nõ ſic(chariſſimi)
ſed pro Deo habeamus nobilem claritatem(Aureũ inqnit.)
Sicut.argentum naturaliter eſt lucidũ atque clarum,ſic nos
ſpiritualiter debemus eſſe clari & lucidi,& hoc interius per
ſapientiam & diſcretionem,& exterius per apparentiã, ho-
neſtatem,& bonam conuerſationem . Et hoc oſtenditur cũ
dicitur,Aureum,quia.ſ.res aurea inter cæteras res inferio-
res magis fulget, & ſplendet ad denotandum , quod per ſa-
pientiam interius , & per apparentiam exterius , debemus
ſplendere & coram Deo,& hominibus relucere,& ſic de no
bis poterit dici illud.3.Regum. 7.Fecit Salomon altare au-
reum,menſam auream,& candelabra aurea.Vbi nota,quòd
ad hoc,quòd poſſimus habere ſpiritualem claritatem , nos
debemus habere cultum Deitatis,quia debemus eſſe altare
vbi ſcilicet,colatur Deus.Fontem pietatis,quia ſcilicet nos
debemus eſſe menſa,quæ.ſ.recreat eſurientes. Item lumẽ ve
ritatis,quia.ſ.debemus eſſe candelabra aurea , quæ.ſ.illumi-
nant domum , & rerum veritatem oſtendunt . Et ſic de tali
argento, ſiue auro poterit dici illud. 2. Paral.1.ꝙ Salomon
præbuit in Hieruſalem argentum & aurum quaſi lapides.
Sic igitur patet,ꝙ nos debemus habere
Claritas luciditatem(Aureum)
Voluntatis ductilitatem(Reclinatorium)
Firmitatis ſtabilitatem.(Columnas argenteas)

Adhuc nota,ꝙ per argentum in ſcriptura intelliguntur di-
uitiæ temporales.Et iſtud argentum(chariſſimi) pro certo
nos debemus vilipendere & horrere . Argentum.n.dicitur
quaſi ardens gentem,ad denotandnm,ꝙ mundi diuitię ſuos
ardent,cruciant,& ſollicitant poſſeſſores ſcilicet.
Per laborem,qui eſt in acquirendo, Et hoc idẽ di-
Per timorem,qui eſt in conſeruando, cit quidã poe-
Et per dolorem,qui eſt in amittendo. ta.Diues diui-
tias non congregat abſque labore.Non tenet abſque metu,
non perdit abſque dolore.Eſt igitur in aquiſitione labor,in
ſeruatione timor,in amiſſione dolor . Et iõ ipſæ merito de-
bent vilipendi,abominari,& horreri.De tali argento dicit,
Eſa.1.Argentum tuum verſum eſt in ſcoriam , vinum tuum
mixtũ eſt aqua.Vbi nota,ꝙ diuitiæ ſunt horrendæ,q̃a carẽt
Stabilitate(Verſum eſt)
Nobilitate(quia dicuntur ſcoria)
Iucunditate(quia mixtæ ſunt aqua.ſ.tribulationis)
Habent ergo diuinæ nobilitatem inſtabilem(verſum eſt)
Sicut.n.videmus,ꝙ niues quandiu apparent ſunt delectabi-
les,atq; pulchræ,& in tm̃ oculos ad ſui aſpectũ attrahũt, ꝙ
viſum diſgregant,diſtrahũt,atq; lędunt,faciliter tñ reſoluũ
tur,& ad nihilũ cõuertuntur,ſic diuitiæ quandiu durãt mul
tum placent,ita ꝙ oculũ cordis ꝑ vana deſideria diſtrahũt,
ſed finaliter & facilimè perduntur,& ad nihilum conuertun
tũr(Verſum eſt inquit)Et ſic poſſunt dicere earum poſſeſſo
res illud Iob.30.Verſum eſt in luctũ cithara mea.Tales argẽ
tum non amauerunt ſancti,quia.ſ.nullam habebant durabi
lem firmitatem.Eſaiæ.13.Congregabo ſuper eos , medos q
argentum non ꝗrant,nec aurum velint. Carent ergo ſtabili
tate.Secundò carẽt nobilitate(ſcoria)Quia verè diuitiæ fe-
ces,& ſcoriæ reputantur à ſanctis viris.Philip.4.Oĩa arbitra
tus ſum tanquã ſtercora.Sap.7. Tanquã lutũ æſtimabitur ar
gentum,& Prouerb.26.Qũo ſi argento ſordido ornare ve-
lis vas fictile.Argentum non erat alicuius precij in Hieruſa
lem.¶Tertiò carent iucunditate , quia vere vinum munda-
næ proſperitatis ſemper eſt mixtum cum aqua alicuius la-
boris,deſolationis & aduerſitatis.Dederunt ei bibere vinũ
felle mixtum.Soph. 1. Argentum eorum , & aurum eorum
nõ poterit liberare eos in die irę.Et hoc de argento ſufficit.

Arguere. Idem eſt,ꝙ corrigere,reprehendere,ca-
ſtigare,emendare.Circa quod nota,ꝙ ca A
ſtigare ſeu arguere pertinet principaliter ad prælatum,p̄di-
catorem,iudicem,magiſtrum,vel etiam ap parentes.Præla-
tus.n.& iudex debent arguere ſubditos,Prædicator audito
res,Magiſter diſcipulos,Parentes filios . Sicut enim Aquila
teſte Plin.roſtro & vnguibus percutit , atq; pungit pullos,
vt de nido compellat exire, atque victum ꝗrere , & volare,
ſic verè p̄latus,p̄dicator,iudex, magiſter , & pater dñt ſuos
filios(ideſt)inferiores,& diſcipulos,& auditores , & ſubdi-
tos roſtro(ideſt)verbis,vnguibus(ideſt)verberibus punge-
re,arguere,corrigere,caſtigare,vt ſic eundum nidum carna
litatis & voluptatis,& ad ꝗrendum victum gratiæ deuotio-
nis & veritatis , & ad volandum per contemplationem ad
altitudinem ęternæ fœlicitatis ipſos poſſint compellere,in-
ſtruere,& docere,iuducere & animare , & in cunctis bonis
actibus & operibus inſtruere,& informare. Et ſic etiam fa-
cit Deus,quia ipſe nos arguit per ſcripturam commonẽdo,
& per mundi tribulationes quaſi cum violentia compellen
do.Et ideo cuilibet tali dicitur.2.Thimot.4.Argue,obſecra
increpa,in omni patiẽtia & doctrina.In quibus verbis oſtẽ-
ditur,ꝙ omnis correctio ſeu argutio debet fieri
Cum concuſſiua ſeueritate(Argue inquit,increpa)
Cum allectiua benignitate(Obſecra inquit)
Cum dilatiua maturitate(In omni patientia)
Cum diſcuſſiua ſagacitate(Et doctrina inquit)
Sit igitur in maioribus Iuſtitiæ ſæueritas cõcuſſiua,Clemẽ-
tiæ benignitas allectiua,Scientiæ ſagacitas diſcuſſiua,Prudẽ
tiæ maturitas dilatiua.Habeat igiť quilibet ſuperior exẽplo
Dei iuſtitiæ ſeueritatẽ(Argue,Increpa)Corpora ꝗ ſũt alijs
ſuperiora,ſunt(vt cõiter)ſeniora,& in ſuis qualitatibꝰ ſęue-
riota aſperiora,& excellẽtiora.Iſtud patet de igne inter ele
mẽta,de ſole inter planetas, de Leone inter beſtias & aĩalia,
de Aquila inter volatillia.Ignis.n.ſuo ardore,ſol ſuo calore
Leo ſua audacia , aquila ſua ſæuitia & crudelitate , alia ſi-
bi ſubdita corpora antecellunt . Sic verè (chariſſimi) in
moralibus

moralibus illi,qui ſunt ſuperiores & maiores,debẽt eſſe per
correctionẽ,& iuſtitiam alijs fortiores,ſeniores,& ſęuerio-
res,vnde pro certo iſti debẽt eſſe ignei per rigorem , ſolares
per ardorem,leones per aſperitatem, aquilæ per ſęueritatẽ.
Sit igitur in p̃latis & in maioribus ignis & ardor correctio-
nis,ſol atq; ſplendor cognitionis,Leo vigoris & conſtantię,
aquila rigoris , & audaciæ . Debet.n.eſſe prælatus igneus in
corrigendo,ſolaris in cognoſcendo,leoninus in conſtantia,
aquilinus in audacia.Et pro certo ſubditos difficiles , atque
peruerſos cuiuſcunq; ſtatus exiſtãt,debet ſm̃ rigorem iuſti-
tiæ caſtigare,& arguere,& increpare,& corrigere, & auda-
cter ſęueriter, & conſtanter contra eos militare , quia ſicut
de leone dr̃ Prouerb.30. Leo fortiſſimus beſtiarũ ad nullius
pauebit occurſum.Et hoc oſtenditur qñ dr̃.Argue, increpa.
De hoc in p̃s.Increpa feras arundinis, congregatio taurorũ
C in vaccis populorum.¶ Vbi nota quatuor genera hominum
peruerſorum,qui debent argui & reprehendi, increpari , &
vilipendi(ſcilicet)ſęuientes crudelitatibus(Feras)Innitẽtes
proſperitatibus(Arundinis inquit) .ſ. diuites & auaros , qui
in baculo arundineo Aegypti, i. in mundi fragili proſperita
te confidunt.Item Combinatos per malignitatem. (Cõgre-
gatio inquit)Inclinatos ad carnalitatem,ſ.illos , qui ſemper
volũt eſſe cum vaccis populorum,i cum mulieribus.Sit igiť
in talibus iuſtitiæ ſæueritas. Sed nota, ꝙ iſta ſæueritas debet
eſſe iuſta, quia.ſ.non debet excedere per crudelitatem , nec
debet remitti per tepiditatem.Quod eſt contra multos, qui
neſciunt tenere medium,quia aut nimis acriter puniunt, ſci
licet,excoriando,exigendo,& rapiendo,& ſubditos per vio
lentiam affligendo, aut nimis tepidè arguunt malefactorib⁹
prece vel precio indulgendo,& tyrannos & iniquos inuade
re nõ audendo. Iſti ſunt ſimiles Phaetonti,de quo dicit Oui
dius , ꝙ ſol pater ſuus fecit eum aurigam curruum ſuorum.
Sed quia nimis erat iuuenis,neſciuit eũ tenere in medio cur
ſu,imò aliquando ducebat nimis altè,& tunc cõburebat cœ
lum,& ſtellas,aliqñ declinabat inferius,& tunc comburebat
terram,& herbas in tm̃ ꝙ quaſi totum mare deſiccauit,ita ꝙ
terra afflicta clamauit ad Iouem,vt huiuſmodi aurigã depo
neret, & auferret . Sic verè fit hodie loquendo ſpiritualiter.
Nam verè ſępè accidit,ꝙ ſol iuſtitiæ Chriſtus committit ho
die filijs ſuis,i. mundi principibus , & prælatis regimen cur-
ruum ſuorum,ideſt,prælaturam,& regimen Eccleſiarũ con
uentuum,patriarum,& villarum.Sed verè multi ſunt,qui ne
ſciunt tenere medium, aliquando.n.nimis eleuantur per ſu-
perbiam & elationem, & tunc non formidant affligere, im-
petere, & arguere cœlum & ſtellas , nobiles & potentes per
D indiſcretam pręſumptionem(quia.ſ.vix habẽt tales ſocium,
vel vicinum quin eum velint affligere) & iure vel iniuria im
pugnare,infeſtare,deponere vel grauare.Hier.49. Superbia
cordis tui extulit te . Heu Deus quot ſunt hodie tales fatui
principes,balliui,iudices,& prælati, qui per ſuperbiã nemi-
nem reuerentur,imò ẽt vltra quam poſſunt furere,& ſæuire
nituntur.de quibus Eſa.16.dr̃.Vidimus ſuperbiam Moab, ſu
perbus eſt valde ; ſuperbia eius & arrogantia & indignatio
eius plus, quàm fortitudo eius.Iſti etiã nimis appropinquãt
inferius ad bona mundi per auaritiam , & tunc vere iſti per
ſe & malos familiares comburũt ; & affligunt per rapinas
exactiones , impoſitiones, & vexationes terram ſibi ſubditã
& herbas & arbores.i.mulieres & hoĩes,quibus præſunt,in-
tantum.n. terram & patriam ſuam deſiccant , depauperant,
conſumunt,ꝙ totum mare & totam ſubſtantiam temporalẽ
ſibi ſubtrahunt,atque ebibunt,ita ꝙ eos clamare ad Iouem,
lugere,& plangere faciunt,& compellunt.Ideò talibus dicit
Eſa.14.Tu terram tuam diſperdidiſti,tu populum occidiſti.
Et Iob.24.dicitur.De ciuitatibus fecerũt viros gemere.Heu
non ſic,non habeamus ſęuitiæ crudelitatem , ſed debitæ iu-
ſtitiæ ſæueritatem.Vnde Greg.Sit.n.amor non emolliens,ſit
rigor non exaſperans,ſit zelus non immoderatè ſæuiens, ſit
pietas,non plus,quàm expedit,parcens.Habeamus igiť iuſti
D tiæ ſæueritatẽ(argue,increpa)¶ Secundò debet habere præ-
latus clementiæ benignitatem(Obſecra inquit) Virga quan
to in arbore eſt altior,tãto naturaliter ẽ gracilior , mollior,
& flexibilior, Sic vere homo quanto in arbore huius mundi
vel eccleſiæ altiorem gradum obtinet, tanto debet eſſe gra-
cilior per humilitatem,& flexibilior per benignitatẽ , quod
oſtenditur cũ dr̃ Obſecra.Quia verè pręlatus,vel iudex non
ſemper debet rigidus apparere, imò quandoq; ſm̃ perſonas
cum quibus agit,debet manſuetudinem tenere, & ſubditos
ſuos benigniter ad bonum inducere,& obſecrãdo ipſos dul
citer caſtigare,dicens.1.Petri.2.Obſecro vos tanquam adue
nas & peregrinos abſtinete vos à carnalibus deſiderijs.Nam
aliquando in perſonis duris & obſtinatis plus facit benigni
tas,quàm ſæueritas,plus dulcedo,quàm acredo,plus clemẽ-
tia,quàm iuſtitia.Sicut.n.adamas lapis eſt duriſſimus , ꝗ nec
ferro, nec chalybe põt frangi , qui tñ modico hirci ſanguine
frangitur,& caſſatur,vt dicit Iſido.lib.16.c.de Cryſtallis , ſic
vere multi ſunt duri & obſtinati,ita ꝙ,nec ferro, nec chaly-
be,i.aliqua tribulatione vel duritia poſſunt couerti , vel do-
mari , qui tñ ſi ſanguis calidus dulcis piæ & benignæ moni-
tionis,& inductionis eis adhibeatur,ſtatim frangunť, & con
teruntur,eos pænitet,& ſe emendant. Bene ergo dicit obſe-
cra.Quod re uera eſt contra multos, qui nulli delinquẽti vo
lunt parcere,nulli indulgere,nulli ſubuenire,cũ nullo miſe-
ricorditer agere, ſed vſq; ad vltimũ cũ potentia contra om-
nes crudeliter deſęuire. Et ideò faciunt hoĩes obſtinare , &
deſperare,& ſuperindurare. Tales figurantur in Roboam.3.
Regum.12.& 13.qui,quia rigorem noluit petẽti populo re-
mittere,neceſſe habuit regimen amittere. Contra iſtos loq-
tur ſupra epiſtolã.2.Timot.3. Nihil furioſo ſceleratius præ-
ceptore,qui cũ ad oẽs eſſe debeat manſuetus, ecõtrario tor
uo vultu,trementibus labijs, rugata fronte , effrenatus cum
conuiciis,facie commutata,cum clamore perſtrepit,& errã
tes non tm̃ à bono retrahit,imo ſua ſæuitia ipſos,in peccato
rum foueam præcipitat,atq; mergit.Non ſic(eharisſimi pro
Deo)ſed habeat ſuperior clementiæ benignitatem . (Obſe-
cra inquit)¶ Tertiò debet habere ſuperior prudentiæ matu
ritatem(In patientia inquit)Nam(chariſſimi) hodie neceſſe E
eſt,ꝙ prælati & ſuperiores ſint prudentes,& maturi, patien-
tes,& diſſimulantes,& ſub diſſimulatione multa tranſeũtes,
locum ſcilicet, & tempus exequendæ iuſtitiæ expectantes.
Amos.5.Prudens in tempore illo tacebit,qm̃ dies mali ſunt.
Sicut.n. Aquila cornicem poſt ſe clamantem diu diſſimulat,
& ſupportat,& ac ſi non videret,de ea parum curat,tñ finali
ter cum locum ſuum inuenit, ipſaque clamare non omittat,
eam vulnerat percutit,atque necat,vt dicit Iſido. & Plin.ſic
prudens prælatus vel ſuperior quicunq; cornices. i. impios
hoĩes impunitos diſſimulet,nec eos ſtatim cum peccauerint
deſtruat, vel occidat , ſed expectata debita opportunitate ſi
ceſſare noluerint,eos percutiat,atq; puniat.Ideõ bene dr̃, in
patientia, quia ſicut dicitur Eccleſiaſti. 2. Vſque ad tempus
expectabit patiens , & poſtea redditio iucunditatis . Igitur
prudentiæ maturitatem habeat.¶ Quartò dico, ꝙ debet ha-
bere ſuperior ſcientiæ ſagacitatem(In doctrina inquit)quia F
.ſ.doctè,ſciẽter,ſubtiliter, & ſapienter debet ſuperior diſcu
tere quare,qualiter,& quando debeat hominem arguere,&
punire.Sicut enim dicit Plin. Leo talis eſt diſcretionis,quòd
quando vulneratur , miro modõ attendit ſe tangentem pri-
mo,& contra ipſum lapides, vel iacula iacentem, ipſumque
primo impetit,& inuadit.Si quis etiam contra ipſum telum
miſit,ipſum tñ non lęſerit,tunc eum rotatim corripit,& pro
ſternit,ipſum tamen aliàs nõ vulnerat,nec occidit.Et ſic Leo
inter malefactores taliter diſcernit , ꝙ conſueuit quemlibet
punire ſm̃ qualitatem criminis,quod commiſit.In quo qui-
dem(chariſſimi) datur ſuperioribus & prælatis intelligi , ꝙ
inter criminoſos,& ſuorum criminũ qualitates diſcretè de-
bent diſcernere,diſcutere,examinare,& cognoſcere , vt ſm̃
quod quẽlibet viderint commiſiſſe, punitionem , & iuſtitię
executionem,& correctionem valeant adimplere (Doctri-
na inquit)Et hoc fuit figuratum in lege.Exo.39. vbi dicitur,
quòd ſacerdos ſummus debebat habere ante pectus quod-
dam paramentum,quod dicebatur rationale iudicij, in quo
ſcripta erat doctrina & veritas , ad denotandum ꝙ ſuperio-
res,qui ſunt aliorum ſacerdotes.i.duces ſacri, debẽt habere
in pectore & in corde ſani iudicij diſcretionẽ , & verum in-
tellectũ & rõnem,doctrinæ & ſcripturæ eruditionem,verita
tis & iuſtitiæ executionem.Doctrina ergo debet eſſe doctus
inſtructus,& informatus,vt ſic ei dicatur illud Mat. 22. Ma-
giſter,ſcimus quia verax es,& viã Dei in veritate doces . Vt
ipſe ſit de numero illorũ,de quibus dr̃ Dan.12.Verũtñ docti
intelligẽt.Et iſtud pro certo eſt contra multos modernos iu
dices & prælatos,qui re vera non ſunt ſapientes,ſed ignorã-

tes, non sunt instructi, sed destructi, non discrete iudicāt, sed districte vindicant, non subtiliter discutiunt, sed crudeliter emendas, & munera excutiunt. Et breuiter nō sunt sapiētes ad alios gubernandum, sed ad eos exheredandum. Heu (charissimi) non debet hoc esse, quia vere superior debet habere sapientiam, doctrinam, & scientiam, vt. s. (sicut dictum est supra (inter qualitates criminū sapienter discernat, & vt diuersos diuersimodè puniat, & castiget. Ad hoc pulchrè inducit Petrus Rauenensis in epistola. Exhibe te Ioannem incestuosis, Mathathian Apostatis, fornicantibus Phineem, Heliam idololatris, Petrum mentientibus, blasphemātibus Christū. Huius. n. vitæ breuissimus est excursus, finis aūt horribilis, & incertus. Sit igitur in prælato scientiæ sagacitas, atq; discretio, prudentiæ maturitas, atq; dilatio, clementię benignitas, atq; cōpassio, iustitiæ sęueritas, atq; correctio. Nā (charissimi) de his omnibus dat nobis exēplum ipse Deus. Habet. n. sęueritatem. Math. 25. Dn̄e scio, quia durus es. Benignitatem Oseę. 6. Misericordiam volui, & non sacrificium. Maturitatē. quia patienter expectat Deus, nolens aliquem perire. Sagacitatem quia. s. negocia discutit antequam puniat. Et de hoc exemplum Gen. 18. de Sodomitis, de quibus dicit sic. Descēdam, & videbo vtrum scelus, qúod venit ad me, opere compleuerunt. Argue ergo, obsecra. &c.

A **Ariditas.** Vide supra vbi Arescere.

A **Aries.** Nota, q̄ aries signat multipliciter in scriptura. Signat. n. Christū redēptorem, iustum preceptorem, Christum propugnatorem, carnalē peccatorē. Quod significet Christum, patet Gene. 22. vbi Abraham occidit, & immolauit arietem hærentem cornibus, & sic Isaac extitit liberatus à morte, quia. s. aries Christus cornibus crucis hęrēs fuit Deo patri immolatus, & per eius mortem Isaac. i. homo redemptus, & liberatus. Exod. 26. Offeret arietem immaculatum de grege. &c. Aduerte tñ, q̄ iste aries in iudicio percutiet sine misericordia peccatores, vermis. n. dr̄ esse in capite arietis, ipsum mouens ad percutiendum. Et ideo alio modo dicitur veruex quasi vermem vehens. Sic vermis iustitiæ caput. i. mentem Christi mouebit, & ad percutiendum impios excitabit. Danie. 8. Vidi arietem cornibus ventilantē, & omnes bestiæ non poterant resistere. ¶ Item q̄ significet bonum pręlatum, patet. Aries. n. est dux gregis, habet cornua, quibus ferit, habet lanam, qua induitur, & qua alios tandem induit. Sic prælatus alios per regimen ducit, cornua dignitatis habet, lana virtutum & bonorum exemplorum induitur, qua cæteros. s. subditos tandem vestit. Psalmista. Induti sunt arietes ouium, & valles. i. subditi abundabunt frumento. Pone, si vis, figuram Daniel. 8. Vidi, & ecce aries stabat super portā Vlay, qui habebat duo cornua magna, & vnum excelsius altero. Quia pro certo super portam ecclesiasticæ dignitatis sunt hodie arietes, i. prælati præsides constituti, quapropter duobus cornibus altis. i. duplici testamento, nouo. s. excelsiore, & alio. i. antiquo debent esse muniti. Aduerte tñ, q̄ in Gazaria, & aliis regionibus aquilonis inueniuntur magni arietes, qui latissimas habent caudas ad modum rotundi Clypei ordinatas. Sic vere hodie fit, q̄ multi prælati caudas. i. familiarium, parentum, & nepotulorum sequelas habent ita magnas, ita etiam diuitiarum pinguedine circunseptas, q̄ quasi horribile est videre. Ad hoc est etiam hodie multorū prælatorum cura, vt. s. multitudinem secū trahant, & vt in suis Ecclesijs ipsos promoueant, atq; portent. Ideo breuiter de talibus arietibus, & eorum sequacibus pōt exponi illud Esaiæ, 60. Omne pecus cedar congregabitur tibi, arietes in Nabaioth ministrabunt tibi. Cedar interpretatur tenebræ, meror Nabaioth interpretatur sedens, concludens, requiescens, & loquitur Ecclesiæ in figura Hierusalem, quia pro certo quando arietes Nabaioth. i. pręlati quiescentes, & carnales ministrant & sedent in regimine pastorali, tunc oē pecus cedar. i. omnę genus hominum tenebrosorum. i. ineptarum & insufficientium personarū ibidem per eos aggregatur. Vbi. n. fuerit corpus, congregabuntur & aquilæ. Matth. 24. Si vis cōpara tales cerastæ serpenti, qui nihil habet arietinū preter cornua, & tñ absconso corporę arietem se fingit. &c. sicut ponit Plinius. Tales sunt isti, qui nihil habēt perfectionis, nisi solū cornibus dignitatū muniuntur, quibus seipsos faciunt, & p̄tendunt esse arietes, i. hoīes virtuosos. Aries. n. dr̄ ab ares, q̄ est virtus, cū tñ in rei veritate sunt serpentes venenosi. i. peccatores, & vitiosi Thrē. 1. Facti sunt principes eius velut arietes, non dicit arietes, sed velut arietes; &c. ¶ Itē q̄ aries significet Christi propugnatorem. i. martyres & iustos, patet, q̄a. s. isti more arietum fuerunt occisi, & Deo immolati, & proprio sanguine rubricati, & contra idololatras pugnādo multipliciter oblati, figurati in operimento tabernaculi, quod erat de pellibus arietum rubricatis, quia. s. ornamentum, & operimentum tabernaculi. i. Ecclesiæ fuerunt ipsi arietes, ipsi sancti & martyres, & pelles, eorum proprio sanguine rubricatæ. Tyranni. n. solebant magnam habere gloriam, quando sanctos martyres poterant velut arietes detrūcare, & p̄prio sanguine purpurare. Esai. 22. Ecce gaudium, & lætitia iugulare arietes, comedere carnes, & bibere vinum. ¶ Item quòd aries significet carnalem peccatorē, patet, quia. s. aries est animal pingue. Vnde psalmus. Cum adipe agnorum & arietum filiorum Basan. & cætera.

Arma. sunt corporis munimenta ad defensionem, vel inuasionem ordinata, & possunt significare in malo & in bono. In malo signant A

Potentiam popularem,
Substantiam temporalem,
Malitiam cordialem,
Scientiam sæcularem.

Quibus pro certo mali & impij in hoc sæculo, sunt armati ad bonos impugnandum & inuadendū. Ideo talia arma sunt abijciēda, vilipendenda, & contemnenda 1. Mach. 8. Proiecerunt singuli arma sua, & fugerunt. Figura. 1. Reg. 18. vbi Dauid, cum induisset arma Saul, quæ erant nimis grauia, non potuit sic incedere, & iō ipse expoliauit, & dimisit, & cum alijs armis cōtra Goliam properauit. Sic vere (charissimi,) arma Saulis. i. diaboli. s. quæ superius sunt expressa, sunt grauia & pōderosa, quia. s. hominem deprimūt in infernum, & ideo talibus armatus & grauatus non potest incedere tutè contra Goliā. i. diabolum, imò primo necesse est, q̄ ista arma ab affectu suo expoliet, abijciat, & expellat. 1. Regum. 31. Expoliauerunt eum armis suis. ¶ Item possunt arma significare in bono, & signant gratias & virtutes, merita & opera virtuosa, & spirituales scientias & diuitias, quibus hō spiritualiter armatur ad diabolum impugnādum, & ad se de eius impugnationibus defendendum, & iō de talibus armis dr̄ Gen. 27. Sume arma tua pharetram, & arcum, vbi ostenditur, q̄ debemus habere, constantiam fortificatiuam (Arma tua) prudentiam commemoratiuam (pharetram, quæ. s. continet sagittas (Sic prudentia cogitat de sagittis futuram pænarum) clementiam mentis plicatiuam (Arcum). Constātia iaculum excutit, prudentia de fine discutit, clementia placat & percutit. B ¶ Sit igitur in nobis constantia, C quę mentem roborat (Sume inquit arma tua) Sicut. n. miles, antequam intret prælium necesse est, q̄ armis defensiuis optimè sit munitus, vt corpus eiꝰ ab aduersariis iaculis tueat, sic verè antequam hō debeat aggredi hostem diabolum in prælio tentationum, necesse est, q̄ primo accipiat arma defensiua, roboratiua, & fortificatiua, sicut est virtus cōstantię, & firmitas boni propositi, vt sic in tentationibus non succūbat, & vt fortis & strenuus appareat. Sume ergo arma tua. Arma enim dicuntur ab armo, quia protegunt armum, id est latus, & signant gratias, & virtutes, quæ contra diabolū tuētur. Et ideò docet Aposto. Ephe. 6. Accipite armaturam Dei, vt possitis stare. Habeamus ergo arma pro capite, vbi sunt sensus, & sic necesse est, quòd habeamus galeam discretionis, quæ sensus regit, & tegit. ad Ephes. sexto. Galeam salutis assumite. Item habeamus arma pro corde & pectore. Et sic habeamus scutum fidei, quod est vnum, & habet tres angulos, quia scilicet fides est de vnitate, & Trinitate. Et assumite inquit scutū fidei, in quo possitis oīa tela ignea inimici extinguere. Itē habeamus arma pro toto corpore, & hæc sunt lorica iustitię. Iustitia. n. s̄m Amb. in sermone, cōis est virtus. Et sic poterimus per ista arma oībus hostis iaculis obuiare. Sicut. n. videmus, q̄ oīa, quæ sunt, habent aliqua arma ad sui defensionem, sicut videmus de Ostreis, limacibus, & conchilibus, quæ habent quasdā testas duras & fortes, in quibus cōtra pericula se recludunt, & sic à nocumētis exterioribus se defendūt, sic verè (charissimi) quotquot sumus, ista arma spiritualia & defensiua. i. virtutem constantiæ, fidei, & sapiētiæ, & prudentiæ continuè debemus habere, vt sic oībus tētationibus, & vitijs possimus efficaciter obuiare, & ab omnibus

nos

ſos ſaluare.Nam ſicut turris pluribus armis vndiq; vallatur vt ab inimicis eam obſidentibus teneatur, ſic circa nos debemus habere plures gratias & virtutes,vt contra obſidionẽ demonis,per arma huiuſmodi defendamur.Canti.4. Mille clypei pendent ex ea,oĩs armatura fortium.& nota,ꝙ dicit mille,quia verè tot & tanta arma virtutum debet habere,quot ſolet hoſtis iacula fulminare.Nã ſi iaciat iaculũ ſuꝑbiæ,inueniat clypeum humilitatis,ſi iaculum luxuriæ, inueniat clypeum caſtitatis, ſi iaculum auaritiæ, inueniat clypeum largitatis, & ſic de alijs, vt ſic diabolo poſſit dici illud.Ezech. 23. Haſta & clypeo armabuntur contra te.Heu proh.dolor(chariſſimi)quot ſunt hodie apud multos talia arma.Mundi.n.peccatores non ſunt armati virtutibus, ſed criminibus,non gratijs,ſed vitijs, non bonis operibus, ſed ſceleribus,non ſanctitate,ſed iniquitate.Et iõ plangit hodie Eccl.2.Reg.1.Perierũt arma bellica,inclyti Iſrael flete. Multi.n.ſunt hodie armati ſicut Ceruus, cornibus ſupbiæ & elationis,quidam ſicut aper,dentibus ſurri & detractionis, quidam ſicut Leo,vnguibus ſæuitiæ & crudelitatis. Nã ſuperbi armantur cornibus.Zac.1.Hæc ſunt cornua, q̃ ventilauerũt Iudam.Nã crudeles armantur vnguibus.i.manibus pungitiuis & rapacibus.Eccle.27.ſcribitur.Leo venatori inſidiatur nam detractor armatur dentibus.Deut.32. Dentes beſtiarũ immittam in eos.&c.Nam deceptor armatur viribus & venenis.Et iõ de talibus ſic armatis põt dici illud ps. Filij hominum dentes eorum arma & ſagittæ,& lingua eorũ vt gladius acutus.Non ſic(chariſſimi,)ſed habeamus arma defenſiua gratiarum & virtutum,& maximæ conſtantiæ, fortitudinis & firmitatis,& ſic inimicis noſtris poterimus obuiare dicentes cuilibet ipſorum illud Nume.20. Non tranſibis ꝑ me,alioquin armatus occurram tibi.Sit igitur in nobis conſtantia virtutẽ roborans(Arma inquit tua) vnde de tali pharetra memoriæ dicit.1.Petr.4.Cogitatione armamini.¶Se-
D cundò debet eſſe in nobis prudentia finem conſiderans, qđ oſtenditur cum dicitur.Sume pharetram.Per pharetram.n. q̃ ſolet continere iacula & ſagittas,intelligitur virtus prudẽtiæ,q̃ per conſiderationem ſagittas finalium tormentorum, ſ.aſperitatem mortis,purgatorij,iudicij & inferni p̃meditãt vt ipſa.ſ.poſſimus debitè pcauere(Pharetram inquit) vt de nobis dicatur illud Eccle.26.Pharetram ſuam aperiet, & accipiet omnẽ ſagittã. ¶Tertiò debet eſſe in nobis clementia de longe verberans (Arcum inquit)Per arcum.n.qui eſt plicabilis naturæ,& ſagittas longe proijcit contra hoſtes,intelligitur virtus clementiæ & pietatis,q̃ naturaliter eſt plicabilis, atq; mollis, & ſagittas ſuas.i.eleemoſynas, vel beneficia longe.ſ.ad pauperes vndequaq; mittit contra hoſtẽ. (Arcũ inquit)Iõ de quolibet noſtrum debet dici illud Apoc.6.Ecce,inquit,equus albus,& qui ſedebat ſuper eum, habebat arcum,& data eſt ei corona,& exiuit vincens vt vinceret. Vbi oſtenditur,ꝙ nos debemus habere carnis puritatẽ. (Equus albus)mentis pietatẽ.(Habebat arcum.)Et ſic ex iſtis habebimus alia duo.ſ.cordis firmitatem (Exiuit inquit vincens) Cęli maieſtatẽ.(Data eſt ei corona) Quia vere (chariſſimi) clementia eſt quædã ſpiritualis armatatura , quæ pro certo purificat,quia dat equum album.i.corpus purum fortificat, quia facit vincere,glorificat,quia dat coronã gloriæ . Debemus ergo habere arcum.i.flexibilitatem pietatis. Quod eſt contra multos,qui re uera non poſſunt flecti per humilitatẽ & pietatẽ,ſimiles cuidam ſerpenti,qui dr̃ Chelidrus,qui nõ põt flecti.&c.Dic ſicut ſupra de arcu primo mẽbro auctoritatis diuiſæ in fine primæ paginæ.Nõ ſic(chariſſimi,)ſed rogo ꝙ ſit in nobis virtus clemẽtiæ hoſtẽ impugnãtis. (Arcũ) virtus prudentiæ finem meditantis(Pharetrã) virtus cõſtantiæ mentẽ roborãtis.(Arma inquit)Sume igit̃ arma tua,pharetrã & arcũ.Et ſic poterimus dicere illud Num.32.Armati & pcinti pgemus ad plium.Talia.n.arma ſpiritualia ſunt, & nõ carnalia.2.Cor.10.Nõ ẽm carnẽ militamus, ſed ẽm ſpiritũ.Arma.n.iuſtitiæ nr̃æ non ſunt carnalia . Iſta aũt ſunt arma

Iuſtitiæ, Iuſtitiæ dico.2.Cor.6. Per arma iuſtitiæ
Munditiæ, à dextris,& à ſiniſtrit.Munditię etiã,vn-
Pœnitentiæ, de illud prædictũ.2.Cor.10.Arma mili-
Sapientiæ. tiæ noſtræ non ſunt carnalia. Pœnitentiæ verò de quibus Rom. 13. Abijciamus opera tenebrarũ, & induamur arma lucis.Inſuper. 2. Mach. 3. Qui ſedebat in equo videbatur habere arma aurea. Talibus ergo debemus eſſe muniri,vt contra hoſtes ſimus continuè pparati,ſicut ꝑcipitur in ſcriptura.2.Mach.14.Præcepit Iudas armatos eſſe locis oportunis.Et meritò,quia ſicut dicitur Luc.11. Cũ fortis armatus cuſtodit atrium ſuum , in pace ſunt cuncta,q̃ poſſidet.Veruntamen multi ſunt,qui arma ſpiritualia proijciunt,& ſic oĩa bona pdunt.vñ 1.Mach.5.Proiecerunt arma ſua,& fugerunt.Nota ad hanc auctoritatem poſſunt applicari iſta themata.Per arma iuſtitiæ à dextris,& à ſiniſtris. Induamur arma lucis.Sume arma mea,& ingredere pliũ. Apprehẽdere arma & ſcutũ.Armati aſcẽderũt filij Iſrael.Armatus occurrã tibi.Fortis armatus cuſtodit atriũ. Induite armaturã Dei &c.Nota quomodo Dauid armatus fuit funda, & lapidibus,& baculo contra Goliam.Infra de baculo, vel de cruce.Nota quomodo Muſtella armatur ruta contra baſiliſcum.Vide ſupra.Et ſufficit.

Armentum.

Nota,ꝙ armenta dicuntur congregationes magnorum animalium,ſicut greges pecudum minutorum . Igitur moraliter loquendo per armentum poteſt intelligi A

Religio, qua boni congregantur,
Mundus,quo mali combinantur,
Infernus,quo damnati ligantur.

¶Eſt enim armentum
Iuſtorum,
Malorum,
Damnatorum.

¶Iuſti ſunt armẽtum, quod benedicitur Deu.7.Benedicet dominus fructui vẽtris tui, & fructui terræ tuæ,frumẽto tuo atque vindemiæ, oleo, & armentis.& Deut 25. Benedictus fructus armentorum tuorum.Mali ſunt armentum,qđ maledicitur . Deut.28.Maledictus fructus terræ tuæ , armenta boum tuorum,& greges ouium tuarum. Iſti.n.ſunt armentã bruta,muta,pinguia,& carnalia, quæ.ſ.finaliter de mundi delitijs extrahuntur,& à carnifice diabolo ſpiritualiter occiduntur.Abacuc.3.Abſcindetur de ouili pecus, & non erit armentum in præſepibus.Damnati ſunt armẽtum,quod lupis traditur.i.demonibus in inferno. Vnde Hiere.3. Greges eorum,& armenta eorum,filios eorum, & filias eorum comedit confuſio.i.infernus.&c. Vide infra de grege.&c.

Aromata.

Nota,ꝙ aromata,quę nihil aliud ſunt,q̃ ſpẽs ſuauis odoris,delicati ſapõris,medicantis valoris,& condientis vigoris,q̃.ſ.ſui fragrantia delectant olfactum,ſua dulcedine reficiunt guſtum, ſua efficacia eradicant morbum,ſua influentia condiunt mortuũ cadauer,à putrefactione pſeruantia,poſſunt inquam iſta moraliter ſignificare virtutes,& maxime orationis ſubfumigiũ q̃.ſ.bonæ famæ odorẽ diffundunt.Cant.4.c.Odor vnguentorum tuorũ ſuper oĩa aromata.Charitatis affectum profundunt.1.Para.9.Præerant ſimile & vino & oleo , & aromatibus.Sanitatis medelam refundunt,quia.ſ.vitiorum morbos curãt.Cant.5.Meſſui myrrham meam cũ aromatibus meis. Cõſtat.n.ꝙ myrrha medicinalis eſt fragilitatis,& corruptionis.Horrorẽ cõfundunt,quia.ſ.mortuũ nõ ſinunt putrefieri in inferno.Vñ de Iacob mortuo dr̃ Gen.50.ꝙ Ioſeph aromatibus cõdiuit patrẽ.Et ſequitur,Conditus aromatibus repoſitus eſt in locũ ſuum. Conſtat.n.ꝙ ille mortuus,q̃ aromatibus virtutum cõditus fuerit,vermes infernalis miſeriæ non incurrit,ſed incorruptus coram Deo ſemꝑ ſiſtit.Aduerte.n. ꝙ aromata ſeu ſpẽs aromaticæ in vaſis,& locis clauſis debẽt ſeruari , q̃a alias fumus & vapor odoriferus faciliter euaporaret, & ſic tota eorũ efficacia deperiret. Sic vere virtutes debent ꝑ humilitatem abſcondi,non ꝑ iactantiã, aut vanitatẽ publicari.Si.n.per inanem gloriã propalantur, conſtat,ꝙ earũ virtus,& meritum annullat.Figura.Eſa.39.vbi dicit, ꝙ Ezechias rex Iuda cellã aromatum ſuorũ & vniuerſa , q̃ inuenta ſunt in theſauris eius,oſidit nuncijs regis Babylonis, ſuꝑ quo fuit acriter reprehẽſus, & ꝙ oĩa à Babylonijs diriperent,fuit à deo cõminatus.Quia re uera ſic eſt,ꝙ q̃ Babylonijs.i.ſęcularib⁹,& extraneis cellã cordis ſui aperit,& aromatũ theſauros.i.virtutũ ſuarũ ipſius ꝑ inanẽ gloriã oſtendit,oĩa merer̃ pdere,& nullũ inde fructũ aut meritũ reportare.Teſte.n.Greg.depredari deſiderat qui theſaurum publicè portat.Sufficit de aromatibus.Vide de incenſo.&c.

Arrogantia.

Vide de ſupbia , & plenè inuenies. A

Ars Artifex

Quoniam ars nihil aliud eſt q̃ ſcia faciendi , vel docendi aliquid per A

certas regulas ordinata, videtur, ꝙ per artem poſſumus intelligere in bono ſignificato induſtriam habituatam ad faciendũ bonum. De qua Eccle.38. Vnuſquiſque in ſua arte ſapiens.i.ſapiens & induſtrius debet eſſe. In malo vero ſignificato induſtriam faciẽdi malum, ſicut de illo malo rege dr̃.2 Para.33.ꝙ malis artibus inſeruiebat, obſeruabat omnia, ſectabatur auguria.&c. Breuiter dico, ꝙ inuenitur ars

Temporis, — Temporalis vti eſt congruum, ſi-
Virtualis, — cut de Paulo legitur, ꝙ manibus
Noxialis. — proprijs laborabat. Erat.n.ſceno-

factoriæ artis. Act.18.¶ Virtuali vti eſt arduum. Iſta eſt ars, q̃ nõ inuenitur in Babylone.i.in homine peccatore. Apoca. 18. Omnis ars nõ inuenitur in ea. Noxiali vti eſt fatuum, de quo dr̃ Act.8.ꝙ magus Simon multo tp̃e populum magicis artibus demẽtarat.¶ De artifice vero nota, quòd ille dicitur
B artifex qui facit artem, vel qui facit arte.i.qui non caſu, nec vſu, ſed per artem, & ſcientiã operatur. Nota ergo, ꝙ in ſcriptura inuenitur artifex

Summæ potentiæ, — Primus eſt artifex cœlo-
Magnæ prudentiæ, — rum creator.ſ.ipſe Deus,
Vanæ ſcientiæ. — de quo Sap.1. Omnium

eſt.n.artifex, omnem habens virtutem, oĩa proſpiciens. Et ꝓ certo artifex eſt iſte, qui ſcit eligere, qui ſcit conſtruere, qui ſcit inſtruere. Eligere dico, quia.ſ.ſicut bonus artifex meliorẽ eligit materiam in quam agat, ſic Deus meliores eligit ꝓ ſe ipſo. Patuit in Virgine, quã eligit, vt ex ea Chriſtum hominem fabricaret. Eſa.40. Forte lignũ & imputribile eligit artifex ſapiens. Conſtruere vero ſcit, vnde de ciuitate Eccleſię militantis, & triumphantis dr̃ Heb.11.ꝙ ciuitatis huius artifex & cõditor Deus eſt. Inſtruere ẽt nouit, vnde Sap.7. Om-
C nium artifex docuit me ſapientia.¶ Secundus eſt artifex ſui reformator; bonum.n.artificium eſt ſeipſum ſcire virtutibus, & moribus idoneum fabricare, quod pertinet ad quẽlibet virum iuſtum, vel etiã alios exemplis & p̃dicationibus componere, & formare, quod pertinet ad p̃dicatores, & doctores, figuratos in illis artificibus, qui templum Salomonis ędificauerunt, quia.ſ.anima propria eſt templũ interius; Eccleſia vero, & quæcunq; alia pſona eſt templũ exterius.1. Cor. Templum Dei ſanctũ eſt, quod eſtis vos. Iõ de talibus prudentibus artificibus dr̃.2. Miſi tibi virum prudentem & ſcientiſſimum in auro & argẽto ære, & ferro. Sequitur. Qui ſciat adiuuenire prudenter, ſi quid neceſſarium eſt cũ artificibus tuis.¶ Tertius eſt artifex culparum ſectator, & ſic arti-
D fex põt dici quicunque malus & malitioſus hõ, qui exẽplo diaboli artificioſè, & cauteloſe ſcit alijs nocere. Vñ de diabolo.i.de peccatore dr̃ Oſeæ.8. Artifex fecit illũ, & nõ Deus. Et ibidem.13. Factura artificum totum eſt. Et ſi vis diuerſis artificibus applica diuerſa genera peccatorum, ſed non proſequor, ſed tranſeo gratia breuitatis, & cætera.

A **Arx arcis.** Nota, ꝙ arx idẽ eſt quod turris vel ſummitas ædificij, ſeu caſtri, locus.ſ.altior, locus tutior, locus ſecretior ciuitatis, & ad defenſionem aliarum ciuitatis partium ordinatus. Moraliter ergo loquendo, poſſum dicere, ꝙ in ſcriptura inuenitur arx

Perfectionis, — Arx ſanctæ, & mundæ perfe-
Contemplationis, — ctionis eſt ipſa anima. Iſta eſt
Habitationis, — .n.quam Dauid.i.Chriſtus di-

ligit, & in qua ſibi habitationem conſtruxit.2.Regum.5. Cepit Dauid arcem Syon, hæc eſt ciuitas Dauid. Iſta eſt.n.mundanda à vitijs, & mundè tenenda. Vnde.1. Mach.13. Mundauit arcem à contaminationibus.¶ Arx altæ contemplationis eſt militans Eccleſia. Vñ iſta dicitur Arx Syon, quę interpretatur ſpecula, quia Deus videtur, creditur, & contemplatur ibidem. Sed proh dolor, hodie in multis verificatur illud 1.Machab.3. Filij alienigenarum erant in arce.¶ Arx tutæ habitationis eſt cœli patria. de qua dicitur Prou.9.ꝙ ſapientia, ſcilicet increata miſit ancillas ſuas.i.prædicatores, vt vocarent ad arcem, id eſt vt inuitarent homines ad patriam. Sufficit. vide de turri.&c.

A **ASa.** Fuit rex iuda, primo bonus, poſtea malus, & interpretatur ſuſtollens, factura tollens pſalmatio. Applica, ſi vis, ad bonos principes, vel ad malos, & pone ad vtrumq; propoſitum de hiſtorijs Aſa. 3. Regum 15. & 2. Paralip.14.& deinceps.&c.

Aſaph. Fuit de genere leuitarum, vnde nata fuit quædã familia miniſtrorum templi. Potiſſimè aũt iſti fuerint cantores, qui pſalmos & cantica dñi iubilabant in templo, ſicut dr̃.1. Paral.5.& 6. Interpretatur aũt Aſaph, congregans vel colligens, ſeu congregatio vel collectio. Poteſt igitur ſignificare viros eccleſiaſticos, ſimul per charitatem vnitos & congregatos, & laudis diuinæ ſeruitio & miniſterio deputatos.1. Para. 16. Conſtituit Dauid de leuitis coram arca domini, qui miniſtrarent, & recordarentur operum eius, qui glorificarent, & laudarent dominum Deum Iſrael, Aſaph principem &c. ſequitur. Aſaph autem, vt cymbalis perſonaret. Expone, ſi vis, auctoritatẽ de ſeruitoribus templi, ſeu Eccleſiæ, quorum eſt eſſe coram arca.i.coram altari, per deuotionem, miniſtrare per ſubiectionem, & diligẽtem occupationem, opera Dei recordari per contemplationem, & cõſiderationem, Deum laudare per ſpiritualẽ exultationem. Vnde.1.Paral.25. Igitur Dauid & magiſtratus ſegregauerunt, in miniſterio templi filios Aſaph.&c. A

Aſchalon. quæ fuit ciuitas Philiſtinorum, quæ interpretatᷣ appẽſa, infamis, ſeu ignis ignobilis, ſignat mundum, qui eſt habitatio peccatorum, qui dr̃ appenſus, quia caret firmitate, dr̃ infamis, quia abundat iniquitate, dicitur ignis, quia feruet cupiditate, dr̃ ignobilis, quia plenus vilitate & ruſticitate. Et ſi vis, nota, ꝙ Aſchalõ.i.mũdus, ignobilis dr̃ & infamis, quia caret honore, ſqualet horrore, pauet timore. In mundo.n.oĩs honor perditur, & annihilatur. Amos.1. Perdam habitatorem de Azoto, & tenentẽ Sceptrum de Aſchalone. Ibi etiam eſt horror, quia à iuſtis non inhabitatur. Sopho.2. Gaza deſtructa erit, & Aſcalõ in deſertum. Ibi inſuper timor, & pauor reperitur, & mens humana continuè ſollicitatᷣ, Vnde Zacha.nono. (Videbit Aſcalon) & timebit, & gaza dolebit nimis.

Aſcendere. Idem eſt, ꝙ de infimis ad ſumma ſurgere. Nota igitur breuiter, ꝙ diuerſi aſcendere diuerſimodè, quia aſcendunt A

Iuſti, mores cumulando, — De aſcenſu iuſtorum, q̃
Diſcreti, alta contemplando, — eſt virtutum cumulati-
Prælati, ſtatum augmentando, — uus, quo.ſ. aſcenditur
Beati, cœlum vendicando, — ad magnum perfectio-
Superbi, magna præſumendo, — nis gradum, dicitur Cã-
Ambitioſi, culmen appetendo, — ti.3.ꝙ Salomon purpu-
Diuites & opulẽti, honores tenẽdo. — reũ aſcenſum media

charitate conſtrauit.¶ De aſcenſu contemplatiuorum, qui arduorum contemplatiuus põt dici illud p̃s. Aſcẽdit homo ad cor altum, & exaltabitur Deus.¶ De aſcenſu p̃latorũ, qui eſt dignitatum occupatiuus, dicitur Lucę.13.ca. Amica aſcẽde ſuperius, tunc tibi gloria corã ſimul cõuiuantibus.¶ De B
aſcenſu autem beatorum, qui eſt cœlorum occupatiuus, dicitur in p̃s. Quis aſcendit in montem dñi.&c.¶ De aſcenſu autem ſuperborũ, qui eſt fatuè pręſumptiuus, dicitur in p̃s. Aſcendunt vſq; ad cęlos, deſcendunt vſque ad abyſſos.¶ De aſcenſu ambitioſorũ, qui eſt honoris appetitiuus, dr̃ Apoc. 13. Vidi de Mari beſtiam aſcendentem. De aſcenſu vero diuitum & dignorum dicitur ibidem. Vidi aliam beſtiam aſcendentem de terra.¶ Dico ergo, ꝙ inuenitur in ſcriptura, moraliter loquendo, duplex aſcenſus.ſ.virtuoſus, & vitioſus. Virtuoſus eſt ille, quo homo relinquit ſaltem quantum ad affectum inferiora bona mundi, & ad ſuperiora affectanda & contemplanda ſe conuertit. Ille etiam, quo homo de infimitate vitiorum ad eminentiam vitæ & morum eleuatur. Ille inſuper, quo hõ de ſtatu & valle p̃ſentis miſeriæ, ad cœli gloriam ſublimatur. Et de tali aſcenſu allega illam auctoritatem.1.Reg.2. Aſcendebat vir ille de ciuitate ſua. Vide de ardore, vbi diuiditᷣ. Item ad hoc illa auctoritas Eſa.14. Aſcẽdam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ergo altiſſimo. Vide eam ſupra, vbi altitudo. Item allega illam auctoritatem. Venite aſcendamus in Bethl. in ſermone. Surgite & ite, quia nõ habetis hic requiem. Item adhoc allegatur illud Gen.2.cap. Fons aſcendebat de terra rigans vniuerſam ſuperficiẽ terræ. Vide eam in ſermone de aſcenſione. Aſcendet quaſi Aquila. Et quia in iſtis quatuor auctoritatibus diuiſis & proſecutis, multa poſſunt componi, & contineri de bono aſcẽſu, tã de aſcenſione Chriſti, vel Virginis, vel cuiuſlibet Sancti, ideo de ea quo ad preſens taceamus. Eſt igitᷣ aſcenſus virtuoſus, Item eſt aſcenſus vitioſus, & iſte eſt aſcenſus elationis, ambitionis,

tionis,iniustæ promotionis.Et de hoc dic,vt supra,vbi ponit illa auctoritas.Ascēdam super altitudinē nubiū, similis

C ero altissimo.¶Sed ne ita crude videamur transire,diuidamus de ascēsu Christi,vel beatæ Virginis,vel cuiuslibet aīæ saluandæ illā auctoritatē Gen.49.Ascēdisti cubile patris tui vbi oñdit,ꝙ sancti ascēdūt in cælū,ꝑ tria bona maxima, q̄ sunt ibi.Est.n.ibi securitas imperturbabilis(Ascēdisti)ꝙ est ꝑteriti tpis.q.d.iam es in tuto,iā transmisisti.Itē tranquilitas pacificabilis(cubile)hæreditas durabilis(Patris tui,inquit)Est.n.ibi securitas,q̄ nō perturbat̄,tranquilitas,q̄ pace lætat̄,hæreditas,qua iustus dotat̄.Est ergo illic securitas nūquā perturbata(Ascēdisti)Sicut.n.auis qñ in supremis partib.aeris ascendit,tunc vr̄ esse in tuto,quia.s. ab inferiorib. ꝑiculis est exēpta,sic aīa,ex quo ad illū locū altissimū ascenderit,à periculis oīb.tuta erit.Sicut.n.ad supremū interstitiū aeris non ascendunt vapores; iō ſm philosophos nullæ sunt ibi impressiones,vñ non generat̄ ibi nec ventus,nec tonitruū,nec pluuia,nec grando,sic vere ad illud supremū interstitium paradisi non ascēdunt vapores.i.mundi pctōres, vel diabolicæ tentationes.Et iō nullæ sunt ibi tribulatiōes. Ibi.n.nō est ventus elationis tonitruū cōminationis,fulgur & grando rapinæ,& exactionis.Et iō dico, ꝙ est ibi securitas,quia.s.hæc oīa sunt ꝑterita & transacta.Ascendisti inqt, ꝙ est ꝑteriti tpis.Et de hoc.1.Mac.5. Ascenderunt in mōtē Syon cū lætitia.Et de Christo dr̄ in ps. Ascendisti in altum. Nam sicut videmus,ꝙ fructus,qui sunt sursum in summitate arborum,sunt magis in tuto,quam illi, qui sunt inferius in hac vita. Venite ergo ascendamus ad montem domini. Et nota,quod paradisus dicitur mōs,quia mons est

Locus sublimitatis,
Locus securitatis,
Locus vbertatis,
Locus claritatis.

¶Sic pro certo Paradisus habet in situ sublimitatem in statu securitatem,in cognitione claritatē,in fruitione vbertatē.Compara,si vis,paradisum mōti libani &c.Sic ergo patet,ꝙ ibi est securitas imperturbata(Ascendisti)Vnde.1.Reg.24.Ascendunt ad loca tutiora deserti.Heu ꝓh dolor, talis securitas nō est in mūdo,quia sicut aīalia innocentia in nemoribus semper sunt in periculo,ꝙ ab aīalibus rapacib.& crudelib deuorent̄, sic vere hic inferius in hoc mundo ſp sumus in periculo, ꝙ ab aialib.i. à demonib.& mundi tyrannis,& principib.diuersimode ꝑturbemur.Ascendamus ergo ad tutiora loca diserti.i.ad securitatē.Et primo quidē per desideriū & affectionē,& finaliter ibi ascendemus per æternæ gloriæ consecutionē. est

D igitur ibi securitas imperturbata. ¶Scdo est ibi trāquilitas pacificata,& hoc oñditur,qñ dr̄ Cubile.Iō paradisus dr̄ cubile,quia est locus pacis,quietis,tranquillitatis, & voluptatis.Nā post labores & æstus diurnos hō solet ad cubile suū recurrere,& ibidē ascēdere,& quiescere,& dormire.Sic vere Paradisus est locus veræ quietis,pacis,& tranquillitatis. Et iō Christus,& sancti post labores huius vitæ adueniēte vespera mortis ad istud cubile ascenderunt, & ibi pacifice, & delectabilr̄ quieuerunt.Iō de Christo pōt dici.3.Esdrę.3. Darius rex ascendit in cubiculū,& dormiuit.Heu proh dolor,tale cubile non est mundus,quia vere ibi non est tranqllitas,sed aduersitas,nō quietudo,sed amaritudo,nō lætitia, sed tristitia,nō pacis cōcordia,sed tumultuū & litiū discordia.Et iō de tali cubili dr̄ Esa.34.Erit,inquit, cubile draconū,& pascua Strutionū,occurrēt demonia,Onocentaurus & pilos clamabit alter ad alterū, ibi cubauit lamia, ibi habuit foueā hericius,ibi congregati sunt milui alter ad alterū.Vbi nota,ꝙ mundus est cubile diuersorū generū pctōrum,propter quorū frequentiam est merito perturbatum, Cubant.n.ibi accubant, & requiescūt inflāmati cupiditate Draconum.Draco spirat ignē,& signat auaros. Aggrauati cupiditate(Strutiones)Strutio est ita ponderosa,ꝙ non potest volare,sic desidiosi.Obstinati puersitate(demonia)Demones habent voluntatē peruersam,sic obstinati.Effrenati crudelitate(Onocētaurus)quod est aīal ceruicosum,& crudele,sic tyranni.Occupati verbositate(pilosus)Saltat.n.clamat & ludit,sic verbosi.Inquinati carnalitate(qa ibi cubat lamia)Lamia monstrū luxuriosum,quia habet pedes equinos.Cumulati mundi facultate(Hericius,armatus spinis.i. diuitijs pungentib.cor humanum) Delectari in rapacitate (Miluus,quī.s.pullos rapit)Vide prosecutionē in locis suis.

Non est igitur mundus cubile pacis,sed magistribulatiōis & litis,vbi tot peruersa aīalia conuersantur. Sed vere Paradisus,non sic,quia pro certo ibi est trāquillitas pacifica.Vñ in ps.Exultabunt sancti in gloria,lętabuntur in cubilib.suis suis.¶Tertio dico,ꝙ ibi est ascensus, quia ibi est hæreditas amplificata(Patris inquit tui)Paradisus.n.est cubile & habitaculū patris nostri,& iō iure hęreditario nobis debetur. E

Ideo dicebat Christus.Ascendo ad patrem meum & patrē vestrum Ioan.16.In domo.n.patris mei mansiones multæ sunt.Obtinent igitur sancti in paradiso fructificam hæreditatem,pacificam tranquillitatem,tutam securitatem. Et iō tutum est ascendere,& volare.¶Item nota,ꝙ per ascensum intelligitur contemptio temporalium & inferiorum.Et iō de quolibet,sic ascendēte potest dici illud Gen.2.Fons ascēdebat de terra,irrigans vniuersam superficiem terræ. F

Vnde contemnenda sunt temporalia,vt habeas veritatis spectaculum,vel lecturam(Fons)vt præbeas pietatis roraculum vel liturā(irrigans)vt caueas prauitatis periculum, vel iacturam(De terra)vt teneas dignitatis pinnaculum vel ꝑturā.i.vt obtineas dignitatem & honorem & ꝑlacionē(Ascēdebat)Primo ergo temporalia sunt contēnenda,vt habeas veritatis splendorem & cognitionē(Fons inquit)Videmus naturaliter,ꝙ quanto res minus habet de feculentia,& minus de grossis humorib.tanto plus habet de lumine,& claritate,& eo plus de opacitate, quo & plus de corpulentia. Patet in stellis,Sole,& planetis, quæ quia carent grossitie, iō sunt clara,& lucida,& peruia.Re uera(charissimi)sic loquendo spiritualiter,quanto aliquis habet minus de fæcib. & de feculentia terrenorum in corde suo per amorē,tanto clarior & verior reperitur. Quod ostenditur cum dicitur Fons.Fons enim est naturæ præuiæ & specularis, in quo videtur,quicquid ibi est,imago ēt ibi impressa statim ibi apparet,& videtur,nisi forte fons fuerit turbatus,fæcibusque permixtus,quia tunc nihil ibi apparet.Sic vere quando homo non est admixtus fæcibus temporalitatis per desideriū & amorem,& per auaritiam,tunc est clarus & verus, non fictus,non obscurus non velatus,non hypocrita,imo quicquid est in eo interius in corde,apparet exterius in apparētia.vnde Prouerb.27.Sicut splendent vultus respicientium in aquis,sic manifesta sunt corda hominum prudentib. Et nota,quod dicit prudentibus.quasi.dicat.tu non debes cor tuum ostendere,vel reuelare fatuis & insipientibus,qui nesciunt celare celanda, nec dicere dicenda. scilicet bonis & prudentibus te debes planum,verum,& manifestum exhibere.Quod est contra hypocritas,& contra fraudulentos & malitiosos,qui ita sunt ficti,obscuri,& velati, quòd non potest sciri quid habent interius in corde & cogitatione, vnum pēsant interius,& aliud ostendunt exterius, fingunt se bonos,& sunt mali,fingunt se amicos,& sunt inimici; & breuiter ī eis,nō est nisi fraus & deceptio, cautela,& palliatio,malitia & fictio.O Deus,quot sunt hodie tales,& quot sunt hodie de falsis amicis in mundo,qui tñ fingunt se bonos & veros quandiu possunt facere cōmodum suum erga personam,sed vere statim postq̄ non possunt plus aliquid lucrari,erga eum,vtpote quia deuenit ad paupertatē, tunc vere plane ostēdunt suam falsitatem & fictionem,quia.s.nihil plus de eo curant,sed eum dimittunt,& sic cordis sui fictam amicitiam manifestant,similes Locustis q̄ in æstate apparent,quādiu inueniunt ad rodendū,quia.s. tunc sunt fructus,& herbæ,sed vere in hyeme nō vīr.Sic vere isti in æstate prosperitatis quādiu inueniunt fructus & emolumentū erga personā,quandiu ab eo possunt habere aliqd̄ cōmodū tandiu ei,apparent,eius negotijs vacāt, & ei obsequunt̄,& applaudunt.Sed vere si venerit hyems.i.tēpus paupertatis, & aduersitatis,ita ꝙ tales non inueniant amplius ꝙ rodāt, qd̄ lucrentur circa ipsum,vere tunc amplius non apparent erga eum,imo eum dedignantur videre, & salutare. Tales igitur nō sunt ueri,nec plani,imo falsi,& fraudulenti, quia .n.non querunt nisi proprium commodum, & maxime in hoc peccant quidam falsi,qui se fingunt amicos,vt sciant secretū aliorum postmodum eos accusant,& reuelāt,de istis Eccl.12.In labijs suis indulcat inimicus,& in corde suo insidiat̄,vt subuertat te in foueā.Ah(charissimi)non sic,sed si n us veri & plani,simus sicut fons clarus, vbi fęces tpaliū non sunt mixtæ.vt de quolibet dicatur illud Zacha.13.Erit

fons

fons patēs domui Dauid in ablutionē pctōris,& menstrua
tæ.De Chr̄o ēt dr̄ Eccl.1.Fons sapiētiæ verbū dn̄i in excel-
sis.Si p̄dicat de ascēsione,dic nota in excelsis.Fons .n.in mē
te.scaturiendo p cōductus pōt descēdere ad vallē, & iterū
ad eandem altitudinē reuenire.Sic vere Chr̄s,qui est in mō
te paradisi,ab æterno scaturiuit,& per conductus humani-
tatis,& vteri virginalis ad vallē huius mundi declinauit,&
iterū in ipso cōductu humanitatis nostræ voluit ad eādē al-
titudinē.s.ad cæli palatiū reuenire.iō dr̄.In excelsis. Iō Nu-
me.4.dr̄.Excelsum quidē habitaculū tuū . Iste est igit̄ fons.
Patet igit̄ prima rō quare debent tpalia sperni.s.pro haben
G do veritatis splendore,& cognitione.¶Scd̄o pro acquiren
do pietatis dulcore & cōpassione(irrigans)Nubes.n.nunq̄
rigat terrā,quādiu aquā suā secū portat,imo oportet, q̄ eā
prius deserat,& dimittat.Sic vere hō nunquā pōt rigare p
pietatē,eleemosynā,& largitatē terram.i. pauperes & ege-
nos,quandiu aquā suā.j.bona tpalia retinet,diligit,& cōser
uat,imo vere si ipse vult habere virtutē irriguæ pietatis, &
largitatis,oportet necessario,q̄ pluuiā suam .i. mūdi(bona
deijciat per contēptū,distribuat per manū, & dimittat pp
Chr̄m.Quod on̄ditur cum dr̄ Irrigans . q.d. tu debēs alios
pijs beneficijs irrigare.Sed heu videtur,q̄ multi se habēt di
uersimode in huiusmodi irrigatiōe . Quidam enim irrigāt
alios sicut nubes,q̄dam sicut fluuius,quidam sicut puteus,
quidam sicut mare.¶Primo quidam sicut nubes,& isti sunt
boni,& iusti , quia sicut nubes irrigat terram subiacentem
æqualiter,& non percipitur tantum pluuia sua in vno loco
sed ī tota patria,sic vere boni & iusti eleemosynarij pluuiā
suā.i.eleemosynas suas spargunt æqualiter,& non faciūt ac
ceptionem personarum sed breuiter omnibus indigentib.
& non solum in vno loco,domo,familia,vel persona,sed in
patria debet influentia suæ misericordiæ deriuari.Et iō di-
cit,q̄ irrigabat vniuersam supficiē terræ.i.totā patriā.Iux-
ta illud.Deriuent̄ fontes tui foras , & in plateis aquas tuas
diuide Prou.5.Alij sunt roraculum largitatis,sicut fluuius;
nā fluuius nō irrigat nisi partes sibi cōiunctas & vicinas.Sic
sunt multi,qui nullam pietatē faciunt,nisi personis sibi cō-
iunctis,vt vicinis familiaribus,& etiā illis,qui apud eos suis
obsequijs bona hmōi promerentur,quia.s.occupant paupe
res & vicinos in suis operib.& postea dant eis eleemosynā,
& id credit multum,cum hoc tn̄ nō sit datio,sed solutio,nō
gratis datum,sed debitum de istis dicitur Hiere. 6. Pascet
vnusquisq; eos,qui sub manu sua sunt . Isti non pascunt nisi
eos,qui eis subsunt.s.illos de parētela,de vicinia, familiares
&c.Sed adhuc dico,q̄ sunt alij sicut puteus,& tales sunt pu
tei & auari.Puteus.n.non irrigat nisi seipsum.Aqua. n. eius
non exit exterius ad aliena loca,imo oportet, q̄ cum diffi-
cultate inde hauriatur,aqua etiā eius quando sæpe non mo
uetur per haustum,facile contrahit corruptelam. Vere ta-
les sunt auari,quia vere ipsi non irrigant beneficijs suis,nisi
seipsos,vxorem filios,& familiam.Aquam.n.bonorum suo
rum temporalium non diuidunt nec communicam cuicun
que per aquam pietatem vel largitatem,imo totum reser-
uant sibi ipsis,imo nullus potest ab eis aliquid de aqua sua,
i.de diuitijs extorquere,nisi cum difficultate. s. p rapinam,
vel extortionē,sicut faciunt balliui,princip es , & latrones,
imo vere sæpe accidit,q̄ propter defectum auriendi,ppter
defectum exponendi manum ad diuitias suas,vt eos dēt,&
distribuant sæpissime putrefiūt.Patet de vino & blado diui
tum,quod sæpe corrumpitur ppter defectum distribuēdi,
tempore suo,& propter suā nimiam custodiam.Tales aua-
ri faciunt iuxta consilium Prou.5.Habeto,inquit, eas.s.di-
uitias,solus , & non sint alieni participes tui. Sed adhuc di
co,quod quidam irrigant sicut mare.Mare.n. vapores suos
humidos superius ad nubes,q̄ non indigēt irrigatione,mit
tit.Sic vere multi sunt,& maxime mundi diuites,qui more
maris sunt fluctuosi p lites,& discordias,& per diuersas sol
licitudines tēporales,& amari per diuersa vitia & pctā ,q̄a
impij sicut mare feruent.Esa.57.Tales(dico)mittunt humo
res suos.i.dona & munera superius versus nubes.i.ad prin-
cipes,& prælatos,& alios iudices,& magnates , vt.s.eorum
gratiam acquirāt,& vt ab eis officia & beneficia obtineāt,
& vt eos sustineant,& foueant causas suas, quia(vt cōiter)
hodie magis amant homines dare munera nubibus , idest
potentibus, qui non indigent,quam pauperibus . Patet q̄a
istis fiunt magna conuiuia,alijs nihil.Et hoc est contra do-
ctrinam saluatoris Lucæ.14.Cum facit conuiuiū, noli voca
re diuites,ne & ipsi reinuitētte,& fiat tibi retributio,sed vo
ca pauperes,& claudos,qui non habent vnde retribuāt ti-
bi,& pater tuus,qui est in cælis,retribuat tibi,&c.Heu(cha
rissimi)nō sic,non simus mare puteus,seu flumen,sed simus
nubes rorida,quæ æqualiter,& abūdanter irrigat vniuersa,
sicut fuit Christus,qui spiritualiter,& tēporaliter bona sua
diuisit abundanter,quod maxime apparuit tēpore illo quā
do pluuiam suam.i.dona spiritussancti discipulis suis dedit,
(pluuiā suam dico)Nam sicut vapores ascendūt à terra,&
fiunt nubes,à quib.pluuia,ignis,& fulgura postmodum de-
riuantur,sic vere Christus hodie ascendit,vt tandem in Pē
tecoste pluuiam.i.dona,& gratias Spiritussancti cum igne
visibili discipulis suis destinaret , vt sic corda discipulo-
rū arida irrigaret,similis balenæ.&c.Dic,si vis,sicut in ser-
mone.Dicat igt̄ quilibet pius irrigator, & maxime Chr̄s il
lud.Ecc.24.Exiui de paradiso.Dixi,rigabo hortū meū. &c.
Si prædicas de Ascensione,dic sicut supra.Si autem de alio,
quocūq; festo,dimitte illud exemplum vltimum , & verbū
istud de auctoritate.s.exiui de paradiso.Hoc est igitur, s̄m
quare.s.quare temporalia sunt contemnenda, videlicet,vt
habeas pietatis dulcorem , & compassionem (Irrigans in-
quit)¶Tertio contemnenda,vt caneas prauitatis horrorē H
& infectionem.s.auaritiam(De terra inquit) Vtile est enim
homini repleto,q̄ ipse minuāt sibi,& q̄ eijciat supfluos hu
mores,alioquin esset in periculo mortis.Sic vere hō reple-
tus diuitijs nisi eas eijciat,fugiat,& contemnat,saltem quā
tum ad affectum,ipse est in periculo mortis culpæ, & gehē
næ(De terra inq̄t)Nā sicut auis surgit de terra,alioquin est
in periculo capiēdi visco vel laqueo,sic vere tu debet fuge
re,contemnereq; terrena,alioquin tu es in periculo, & ca-
pieris visco luxuriæ,vel laqueo auaritiæ.Iō dicitur Abraæ
Gen.12.Egredere de terra tua,& de cognatione tua , & de
domo patris tui,&c.i.de mundo & carne.&c.Sed heu vī,q̄
multi sunt sicut fatuæ aues.Auicula.n.tādiu remanet in ter
ra,q̄ ibi capitur,& necatur.Sic multi tantum delectātur in
terrenis,q̄ ibi per diuersa vitia capiuntur,sicut aneta , q̄ nō
volat alte,nec se elongat à terra,& circa noctem volat,hæc
enim videns nemus aliquantulum altum desperat transire,
sed videns ibi fenestram apertam,eligit sibi viam illam,sed
inueniēs ibi rete,capitur,& retinetur.Sic vere(charissimi)
illi,qui volitant circa terram & circa terrena negotia in ca
ligine huius mūdi,qui volūt sursum eleuari per terrenorū
contemptum,tales dico facile capiuntur.Nam quādo tales
vident,& considerant nemus magnum,i.syluam mandato-
rū Dei,certe ipsi timent transire,timent facere,quę iubent.
Et ideo sibi eligunt viam apertam,viam latam, viam publi
cam,idest,viam mundi,quia scilicet fiūt mercatores, aduo
cati,&c.huiusmodi.Eligunt aliquam certam fenestram, ali
quem certum modum viuendi,opus aliquod vel exercitiū
sed vere statim inueniunt rete diaboli,i. laqueos tentatio-
num.s.auaritiam,superbiam,luxuriam , inuidiam. Nam ex
talibus filijs & similibus cōficitur istud rete.Et ideo homo
per diuersa vitia capitur,& per æternam miseriam cruciāt
Confortati sunt in terra,de malo ad malū egressi sunt. Hie
re.9.Ah(charissimi)non sic,sed pro Deo temporalia contē
namus,quia vere necesse est pp euitandū periculum,i.cupi
ditatis horrorē & infectionē,vt obtineas dignitatis hono-
rē,& plationē.¶Quarto est necessariū, vt obtineas dignita I
tis honorē & plationē(Ascēdebat,inquit)Sicut.n.videmus
q̄ magna est dignitas corporibus cælestibus,q̄ ab istis cor
ruptibilibus sunt separata,sic vere honorem magnum ha-
bet homo spiritualiter quando ab istis infimis & tpalibus
se disiungit,& separat per contemptum.Quod ostendit cū
dicitur Et ascendebat.Et sicut ascensus,& eleuatio signum
est dignitatis,sic ille,qui ab istis terrenis per contemptū se
eleuat,dignus & nobilis dici debet,vt de hoc dicitur Luc.
19.Ascendit in arborem,quia in terra Deum videre nō po
terat.s.Zachæus,quia.s.homiliam,Deum facile nemo videt
constitutus in terra.Nam sicut videmus,q̄ flāma est ita di-
gnæ & nobilis naturæ,q̄ abhorret inferius detineri, iō sur-
sum semp nititur eleuari,sic vere cor nobile ista infima ab
horret & vilipendit,& ea parum reputat, superiora quoq;
quærit,dicēs.Esa.2.Michee.4.Venite ascendamus ad mon-
tem

tē domini & docebit nos vias suas. Patet igitur (charissimi) fm auctoritatem quō talis ascensus, i. terrenorum contemptus veritatem facit splendere(Fons)pietatem facit madere (Irrigans)cupiditatem facit horrere(De terra) Dignitatem facit pollere(Ascēdebat)In fine autem si vis, dic de illis, qui hic dignè per iustam promotionem ascendunt, ꝙ isti sunt sicut signa cęlestia,quorum ascensus,si signa sunt fortunata & bona, in istis inferioribus bonum facit.Econuerso aūt malorum signorum ascensio malum significat, & in inferioribus oē malum efficit,atq; causat.Sic vere dicā,ꝙ,qū boni ascendunt ad dignitatem in mundo, causant gaudia, & vtilitates. Econtra aūt malorum ascensio & promotio oium inferiorum & subditorum est destructio, & turbatio. Vñ de malo ascendente.i.de malo homine dignitatem obtinente pōt dici illud psal.Ascendunt populi,& irati sunt,dolores obtinuerunt oēs habitatores Philistijm.De bono vero ascēdente ad officium dignitatis dicere potest quilibet illud Apoc. 7. Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis.vbi nota, ꝙ hic ostenduntur quinque,quæ debet habere, qui ad gradum prælationis ascendunt(videlicet)

K Decoris speculum,
Valoris cumulum,
Splendoris oculum,
Nitoris flosculum,
Honoris titulum.

¶Habeat ergo decoris conuersationē,vt refulgeat(Vidi inqt)cumulū valoris in perfectione,vt emineat(alterum .i.sit alter,quàm alij)oculum splēdoris in cognitione vt clare videat. (Angelū inquit) flosculum nitoris, idest puritatis in affectione vt sursum adeat(Ascendentem inquit) titulum honoris in promotione,vt iuste sedeat,seu præsideat(ab ortu solis.i.à Deo)Bona conuersatio debet apparere. Vidi inquit,q.d.iste est visibilis, & apparēs.Moralis perfectio debet præeminere (Alterum) quia ipse esse totus alter ab alijs per singulares virtutes.Discreta cognitio debet relucere,qa debet esse Angelus.Pura affectio ima debet horrere, qa debet ascendere ab amore terreno(Ascendentem inquit)Alta promotio digne debet sedere, quia ipse debet venire ab ortu solis,i.à Deo,& à Dei inspiratione. Habere ergo debet decoris speculum,clare conuersando,quod ondītur cum dr.(Vidi)Res.n.clariores sunt(vt cōiter)altiores & visibiliores,patet de stellis.Sic vere dico,ꝙ illi,qui in cōuersatione sunt clari,& qui ab alijs videntur & considerantur,vt conspicui,debēt esse in dignitate magis ardui.Vidi inquit.q. d. Clarus est & visibilis per honestam conuersationem, dignus est ascendere per promotionem. Vnde de talibus clare conuersantibus,& visibilibus promotis, & ascendentibus pōt dici illud 1.Reg.28.Deos vidi ascendentes de terra.Deos,inquit, iuxta illud ps.Ego dixi dij estis.Econtrario aūt illis, qui nō sunt dij,i.rudibus,& imperfectis dr Exod.19. Cauete ne ascendatis in montem.Patet ergo,ꝙ qui alte vult ascēdere, debet ha-
L bere decoris speculum clare conuersando (Vidi inquit)¶Secundò debet habere valoris cumulū cęteris eminendo,quia scilicet ipse debet esse alter,quàm alij, per singularem perfectionem(Alter inquit)Corpora.n.alta,& cœlestia sunt alterius conditionis, quàm inferiora elementaria & terrestria, non.n.recipiunt peregrinas impressiones, nec subiacent corruptioni,vel casui.Sic uere illi, qui altè per ꝑmotionem habent ascendere, singulari perfectione debent gaudere, nullius peccati corruptioni subiacere,sed alteri , quàm alij per distinctam bonitatem debent apparere(Alterum inquit) Vide supra de altero. Vnde de promotione, & ascensu talis alterius pōt dici illud ps.Episcopatum eius accipiat alter.Vnde Helyæ,& Enoch viris perfectissimis , & alteris dictū fuit Apoca.11.Ascendite huc, & ascenderunt in cœlum . Hodie tamen proh dolor sæpe fit, ꝙ ad gradum dignitatū non ascēdunt illi,qui perfectione sunt alteri, sed potius illi , qui sunt ab omni bono immutati,& alterati. Vnde de neqssimo Antiocho dr.1.Mach.1.ꝙ ipse ascendit Hierusalem in multitudine graui, & intrauit sanctificationem cū superbia . quia re uera sæpe fit,ꝙ illi,qui præ cæteris sunt peiores, Hierusalem (idest)Ecclesiæ prælaturam ascendunt, sanctificationem status ecclesiastici indignè intrant,& recipiunt,& multitudiné grauem suorum parentum , & amicorum carnalium secum trahunt.Hiere.49.Ascendit quasi Leo de superbia Iordanis. Compara,si vis,malos præsides Leoni.&c. Non sic , sed ha-
M beamus valoris cumulum(Alterum inquit.)¶ Tertiò habeat splendoris oculum discrete iudicando. quod notatur cū dicitur(Angelum inquit)Nota quòd corpora quo sunt subtiliora,sunt communiter altiora.Patet de aere,& de igne. Patet etiam de partibus aeris , quia illæ , quæ sunt altiores sunt subtiliores & rariores.Sic vere dico, ꝙ illi qui sunt per sciētiam & discretionem subtiles debent esse per promotionē sublimes.Angelum inquit.q.d.quilibet talis debet esse Angelus subtiliter cogitando,& iudicando.Figura Iudi.13.vbi dicitur,ꝙ Angelus domini ascendit in cœlum in flamma, quia .s.in flamma claræ cognitionis debet vir angelicus ascendere ad cœlum prælationis.Iudi.13.Ascendit Angelus domini de Galgala ad locum flentium.Galgala interpretatur reuelatio quia.s.tales iusti à diuina reuelatione ascensum promotionis assumunt, & ad locum flentium.i.ad laborē prælationis ascendunt.Et nota qūo officium prælationis dicitur locus flentium.Quia re uera minus est ibi gaudij , quàm mœroris.Et de tali promotione plus debet homo gemere, quā ridere. vnde Esa.15.& Hiere.48. habetur sic.Per ascensum.n. Luith flens ascendet.&c.Et in ps.dicitur.Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum. Angelus ergo debet esse.i.subtilis & discretus(Dic sicut vis)Aduerte tñ,ꝙ hodie sæpe fit, ꝙ ad istum gradum non semper scientes ascendunt, sed potius ignorātes.Figura Apoc.13.vbi dicit, ꝙ ipse vidit de mari bestiam ascendentem cornibus munitam , & diadematibus insignitam,& bellum contra sanctos facientē,q.s. bestiæ hodie.i.ignorantes non Angeli gradū dignitatis ascēdunt,cornuti & mitrati fiunt,diadema honorum gerunt, & sanctos,i.bonos subditos tribulant, & subuertunt & tñ ascēsus & promotio talium bestiarum in Ecclesia prohibetur à Deo.Esa.35.Non erit ibi Leo,& mala bestia,nō ascendet super eam Nō sic ergo,sed Angelum.&c.¶ Quartò habeat flo- N
sculum nitoris,pure affectando(Ascēdentem inquit)Vapor quanto est purior,tanto altius ascendit.Sic illi,qui sunt mundiores in affectione, debent esse alteriores in promotione ps.Quis ascendet in montem domini?Sequitur. Innocēs manibus,& mundo corde.¶ Quintò habeat titulum honoris,iuste subintrando,qa.s.ipse debet venire ab ortu solis.i.à Deo. O
ps. Ab ortu solis vsque ad occasum & ex syon spēs decoris eius.Omnes.n.stellæ incipiunt ascensum suum ab ortu solis. Sic omnes prælati debent à Christo incipere , non à carne, non à symonia,non à mundo.&c.Vnde quòd dominus tales ascendere faciat, & promoueat, patet Amos.9. vbi dicitur. Ascendere feci Israel de terra Aegypti.Sic ergo patet, quomodo quinq; sunt necessaria ad dignum promotionis ascensum.Replica,& hoc sufficit.&c.

Aser. Patriarca filius Iacob interpretatur atrium, diuitiæ,beatitudo , aut beatus erit. Iste ergo signat A
Christum,vel prælatum, seu virum iustū, qui est atrium, ad respiciendum,diuitiæ ad reficiendum,beatitudo ad perficiēdum,beatus erit ad sufficiēdum.Iste enim proficit alijs,ideò dicitur atriū, diuitiæ, & beatitudo.Ideò de hoc dicitur Gene.49.Aser pinguis panis eius , & præbebit delitias regibus. Proficit etiam sibi.Ideò dicitur. Beatus erit.Et de hoc Deu. 33.Benedictus in filijs Aser.

Asia. Gradiens,seu eleuans,seu auferens,aut elatus, sustollens dominū,vel plasmatio domini.Expone,si vis,de anima,quæ graditur proficiendo, de religione , quæ eleuat contemplando,de mundo,qui aufert,damnificando, de diabolo,qui est elatus superbiendo.&c.

Asinus. Est animal vile,humile,stolidum, & rude, laboribus deditum , & humanis vsibus dedicatum.Et signat illos,qui seipsos reputant viles,humiles , atq; rudes,& qui cōtinuè laborant per pęnitentiā,& vtilitatibus proximorum se deputant per ueram amicitiam . De talibus ergo dicitur.Gen.49. Isachar asinus fortis accumbens inter terminos,vidit requiem,ꝙ esset bona, & supposuit humerū ad portandum , & factus est tributis seruiens. Sicut.n.asinus post laborem accumbit,sic iusti post huius vitæ miseriā,accūbunt cum Abraham,Isaac,& Iacob.Diuide ergo,& prosequere auctoritatem istam sicut supra vbi accumbere. uel si vis,ꝙ cum asinus sit aīal solidum,stolidum , & hispidum, ita ꝙ propter primum fortiter oneratur , propter fm sensibus hebetatur,ꝑ tertium immundum reputatur, possum dicere,ꝙ Asinus signat tria,videlicet virum iustum , simplicē,& corpus;Iustum,qui est asinus patiens, simplicem, qui est asinus insi-

B nus insipiens, corpus, quod est asinus rudiens. ¶ Dico ergo,
ꝙ asinus signat iustum patientem, qui multũ oneratur. Asi-
nus.n.est aĩal patiens oneris & laboris. Sic iustus. vnde Eccl.
33. Cibaria, & virga, & onus asino. Cibaria doctrinæ, virga
disciplinæ, onus laboris & pęnitentiæ. & breuiter iustus põt
dici ille asinus, de quo dictum est supra. Isachar asinus fortis.
&c. Item asinus signat simplicem ignorantem, qui iuste sup-
portatur, Vnde dr̃ Exo.23. & Lucæ.14. ꝙ asinus, qui in foueã
cadit, debet subleuari, & à periculo liberari. Item 3. Reg.13.
dr̃, quòd Leo iuxta asinum stabat, ipsumq; non lædebat, aut
comedebat. In quo notatur, ꝙ asini.i. simplices non debent
offendi ab alijs vel grauari, nec etiam spiritualiter scandali-
zari, sed potius eripi à periculo, & iuuari. Isti figurantur in
asina, quam Christus equitauit. Mat.31. Et in alia, quæ Ange
lum melius, quàm propheta Balaam vidit, & eum increpa-
uit, quia.s. simplices Deo sunt specialiter dotati, & ad viden-
dum Angelum. i. ad contemplandum spiritalia prophetis.i.
viris litteratis, & sapientibus sunt pares facti. Aug. Simplices
rapiunt cœlos, & nos cum litteris mergimur in profundũ.
Itẽ asinus signat corporis ruditatem, q̃ iustè stimulatur, seu
subiugatur. 3. Regum.13. Sternite mihi asinũ. Iste est asinus,
in quo sedens Axa filia Caleph suspirauit, sicut dr̃ Iudi. 1.
Quia re uera aĩa filia Dei semper debet gemere quandiu se
videt asino corporis insidere, sed transeo causa breuitatis.

A **Asor.** Vide interpretationem & expone ẽm hoc, & se
cuudum historiam. Fuit.n. Asor ciuitas gentilis.

A **Aspectus. Aspicere.** Nota, ꝙ aspectus in
scriptura accipĩ acti
uè, & passiuè. Actiuè accipitur qñ homo aspicit, videt, cogi-
tat, meditatur, & aduertit illa, quæ sibi sunt necessaria ad sa-
lutem, videlicet ad Dei maiestatẽ. Michęæ.7. Ego aũt ad do-
minum aspiciam. Item ad mundi vanitatẽ Hier.4. Aspexi ter
ram, & ecce vacua erat, & nihil &c. Ad cordis prauitatẽ. p̃s.
Iniquitatem si aspexi in corde meo. Christi pęnalitatẽ. Zach.
12. Aspicient in me, quem confixerunt. Deus etiam aspicit ho
mines per suam dulcissimam pietatem, p̃s. Protector noster
aspice Deus. & p̃s. Aspice in me, & miserere mei. Et de his
oĩbus dic, sicut de respicere, & videre. Item aspectus accipĩt
passiuè, & sic aspectus hoĩs idem est, ꝙ exterior apparentia,
& conuersatio, quæ ab alijs aspicitur, & vr̃. Gen.3. Vidit mu-
lier lignum, ꝙ esset pulchrum, aspectum delectabile. Nota er
go, ꝙ aspectum istum debemus componere, & ornare per
virtutẽ honestatis, ne aliquid ibidem appareat, quod oculos
intuentis offendat. Et de tali aspectu possit dici illud Ezech.
1.c. Aspectus rotarum & opus earũ quasi si esset rota in me-
dio rotæ, & vna similitudo ipsarũ. Ista auctoritas potissime
potest dici de religiosis vel clericis. In quibus verbis ostendi
tur, quòd ad hoc, ꝙ aspectus nostræ conuersationis sit apud
Deum & homines gratiosus, necesse est, quòd ibi appareat
Velocitas motus, ¶ Sic igitur in aspectu cõuersationis
Agilitas actus, nostræ necessaria est nobis velocitas
Identitas affectus, obeditiua, commutatiua (Rotarum)
Cõformitas habitus. vtilitas executiua (Opus earum) Idẽ
titas charitatiua, quia debemus esse rota in medio rotæ per
charitatem mutatiuam, quia debemus esse vna similitudo.s.
in nobis. Debemus.n. habere commutationem, & vnitatem,
affectionem, & veracem imitationem. Debemus igitur com
mutari velociter, quia debemus esse rotæ. Rotę inquam, quę
mouentur de loco ad locum, & faciliter de superiori ad in-
ferius declinantur. Sic vere nos debemus faciliter, & veloci
ter commutari, volui, & verti moraliter, & localiter per vir
tutem obedientiæ, & subiectionis exterius, & per virtutem
conuersionis pęnitentiæ interius. Nã à superiori statu elatio
nis & supbiæ debemus verti, volui & mutari ad inferius hu-
militatis & patientiæ. De loco etiam ad locum debemus ve-
lociter ad præceptum superioris volui per virtutem subie-
ctionis & obedientiæ. Ideò de talibus rotis, i. de viris obediẽ
tibus, & seipsos moraliter conuertentibus & localiter mouẽ
tibus dr̃ Ezech.10. Rotas illas audiente me vocauit volubi-
les. Quod est contra multos, qui re vera per obedientiã non
voluuntur, per pœnitentiam nõ conuertuntur, per cõtritio-
nem etiam non mutantur, imo re vera per obstinatam mali-
tiam immobiles, & immutabiles inueniuntur, qa & Deo &
p̃relatis indurati procaciter opponuntur. Isti ergo nõ cõuer
tuntur de malo in bonum, imo potius de bono in malum, si
miles quibusdam lapidibus, qui in hybernia generantur. Di-
cit.n. Isid. ꝙ quidam lacus est in Noruigia hiberniæ, in quo si
palus ligneus quanquã sit mollis & flexibilis infigitur, illud,
quod est in aqua, efficitur lapideum, quod in terra, efficitur
ferrum, & sic per virtutem illius laci lignea mollities in du-
ritiam lapideam & ferream commutatur. Re uera (charissi-
mi) multæ tales improbæ conuersiones, mutationes, & alte-
rationes, sunt hodie in lacu huius mundi. Et qui ipsum aspe
xerit, & cor eius humectauerit, delectauerit, & attraxerit, ip
se pro certo cõuertitur in lapidẽ, & in ferrum, quæ sunt res
frigidæ, duræ, immobiles, atq; graues, quia.s. isti sunt frigidi
per indeuotionem, duri per obstinationem, immobiles per
inobedientiam, atq; graues per auritiam. Ideo de talibus la-
pideis, & ferreis dr̃ Exo.15. Fiant immobiles quasi lapis. Nõ
(sic charissimi) sed pro Deo simus rotæ volubiles & mobi-
les, nosipsos ad bonum cõuertendo, & Deo, & superioribus
obediendo (Rotarum inquit) Ezechiæ. 1. Apparuit rota vna
super terram. Pulchrum est enim videre, & aspicere hoĩem
agilem, & obedientem. Aspectus.n. solis, & cœli tanto est mi
rabilior, quanto dignoscitur esse mobilior. Ideò Prouerb.
22. dr̃. Vidisti hominem velocem in opere suo? coram regi-
bus stabit. Ideò præcipitur Ecclesiasti.31. In omni opere tuo
velox. Vnde de aspectu tali potest exponi illud Matt.28. vbi
dr̃ de Angelo, ꝙ erat aspectus eius sicut fulgur, vestimenta
eius sicut nix. Quia talis debet esse Angelus per sapientiam,
fulgureus per obedientiam, niueus per castitatem & mundi
tiam (Rotarum inquit) Vnde ibidem Ezech. 1. Statura quo-
que erat in rotis, & altitudo, & aspectus horribilis, & totum
corpus in circuitu plenum oculis &c. Expone, & dic quõ iu
sti sunt horribiles.i. terribiles demonibus, & iniquis. Debe-
mus ergo agitari, seu commutari velociter prõptè obedien
do. ¶ Secũdò dico, ꝙ nos debemus occupari viriliter seu vti C
liter, bonum perficiendo. (Opera inquit earum) Multa enim
sunt, quæ libenter aspiciunĩ propter effectus mirabiles quos
operantur, sicut patet de stellis, & lapidibus preciosis. Sic iu
sti merito aspici promerentur, pro eo, quòd mirabilia virtu-
tum opera exequuntur, quemadmodũ de Dauid, qui inter-
pretatur manu fortis. dr̃. 1. Regũ.16. ꝙ ipse erat pulcher, de-
coraq; facie. sic.s. ꝙ illi sunt pulchriores ad aspiciendum, qui
sunt fortiores ad bene operãdum. Ioan.5. Opera, quæ ego fa
cio, testimonium perhibent de me. Patet ergo, ꝙ nos debe-
mus vtiliter occupari, bonum perficiendo. ¶ Tertiò dico, ꝙ D
nos debemus diligere veraciter, quia.s. nos debemus esse ro
ta in medio rotæ, hoc est dictu, ꝙ alter debet habere alterũ
in medio sui, i. in corde per dilectionem & amorem. Sicut.n.
inter duo specula vicina imago vnius resultat vsq; ad intima
alterius, ita ꝙ quodammodo vnũ habet aliud in medio sui,
inquantum.s. imago vnius in alio resultat, sic vere inter so-
cios, & amicos, & vicinos tanta debet esse identitas charita-
tis, ꝙ alter alterum debet in seipso iugiter cõtinere, & porta
re (Rota inquit in medio rotæ) vt sic quilibet possit dicere so
cijs & vicinis suis illud Luc.22. Ego aũt in medio vestri sum,
Et talis aspectus vbi refulget charitas, valde est gratiosus. Si
cut patet de aspectu rosarum, quæ coloris sunt ignei, & pur
purei. Figura Ezech. 1. vbi dicitur, ꝙ de sanctis aĩalibus exi-
bant scintillæ quasi aspectus æris candentis. Aes.n. candens
& ardens signat charitatem. Rota inquit. &c. Ezech. 1. In me
dio earum similitudo quatuor animalium, & hic aspectus
eorum. Istud tamen est contra mundanos amicos, qui non
sunt sicut rota in medio rotæ, sed potius sicut rota iuxta ro-
tam, qui.s. non se contingunt nisi modicũ & in puncto. Quia
re vera contactus amoris & charitatis illorum non est intrin
secus, sed extrinsecus, & ideò valde est modicus, & ineptus.
Non sic (charissimi) sed sit aspectus noster charitatiuus. De-
bemus ergo affectare veraciter. ¶ Quartò debemus imitari
conformiter, quia.s. vna debet esse similitudo ipsorum qua-
tuor. Nam quotquot sumus, debemus esse eiusdem cõformi
tatis similitudinis & ęqualitatis, communitatis, & vnitatis.s.
sine partialitate & singularitate, vt sic dicamus illud Prouer.
1. Marsupium sit vnũ omnium nostrum. Sicut.n. videmus, ꝙ
animalia, quæ sunt eiusdem speciei, vnã habent similitudinẽ
& figuram, sic vere illi, qui sunt eiusdem spẽi & eiusdẽ fidei
religionis Ecclesiæ, vel collegij, debent habere inuicẽ cõfor
mitatem, vnitatem, similitudinem & paritatem. Qđ est con-
tra multos, qui rectę videntur esse monstrũ in natura. Est.n.
monstrum

monstrum in natura, qñ vnũ indiuiduũ diuersificat notabiliter a sua spe, sicut dicit Isido. q in Aethiopia sunt hoies, q capite carent, & oculos habent in humeris. Sic vere multi sunt hodie in sæculo, & in claustro, qui in conditionib. & in morib. & habitu, & gestu sunt alijs dissimiles, & difformes, sicut patet de modernis religiosis, secularib, & clericis se in solite vestientibus, & gerentib. ita, q recte tales vñr esse ho die monstrũ in natura, quia. s. non sequunt modum, & rõam aliorum, carent. n. capite rectæ intẽtionis. Oculi aũt suæ cõ siderationis vñr esse in humeris, quia. s. non respiciũt nisi ad tpalia, & ad mundi bona. i. ad mundanæ gloriæ vanitatẽ. Iõ de taliũ dissimilitudine dr Sap. 2. Grauis est nobis ad videndũ, qñ dissimilis est alijs vita eius. Et põt esse verba bonorũ, & perfectorũ, quib. pro certo graue est videre talia mõstra. i. tales insolentes se taĩr inhoneste portãtes & gerẽtes. Et hoc bene figurat Ezec. 1. vbi dr, q sup caput aialiũ erat quasi similitudo firmamẽti, quasi aspectus crystalli horribilis. Qui re uera nostra moderna aialia. i. nostri religiosi & clerici vñr habere firmamenta super caput, inquantũ. s. per curiositatẽ vestiũ sunt stellati, & more crystalli lucidi & ornati. Iste tñ ornatus dr horribilis, qa pro certo magnus horror est bonis hominib. tales aspicere, & eorũ horribilẽ conuersationem videre. & cæte. Istud applica contra milites, & alios curiosos, q gloriant alijs esse in aspectu dissimiles & difformes. Naum. 2. Aspectus eorum quasi lampedes, & quasi fulgura discurrẽtia. Nõ sic, sed sit vna similitudo omnium. Vnde Ezech. 1. Aspectus rotarũ similitudo vna. Non sic (charissimi) sed pro Deo habeamus similitudinẽ, cõitatẽ & cõfirmitatẽ, & faciamus sicut Christus Philip. 2. qui fuit in similitudinẽ hoĩum factus, & habitu inuentus vt hõ. Sit igit in nobis vnitatis, conformitas. charitatis identitas, & voluntatis mobilitas, sic habebimus aspectũ pulchrũ, gratiosum, laudabilẽ, & formosũ, vt de nobis dicat illud Ezech. 1. in fine. Vidi quasi spẽm ignis splendẽtis in circuitu, velut aspectũ arcus cum fuerit in nube in die pluuiæ. hic erat aspectus splẽdoris p gyrũ, & similitudo gloriæ Dei, & c. Expone de aspectu cõuersatiõis iustorũ. Et si vis, dic qũo aspectus virgarum faciebat concipere oues. Gene. 30. Sic exemplum bonorum. & c. Vide vbicunq; fit mentio de conuersatione, & exemplo. De aspectu autẽ Christi passiuo, quo aspicitur à deuotis, potest dici, quod iste inuenitur, scilicet

F

Speciosus, carnem assumendo,	
Dolorosus, crucem sustinendo,	
Gratiosus, veniam concedendo,	
Virtuosus, inferos superando,	
Rigorosus, impios iudicando,	
Gloriosus, in cœlo triumphando.	

¶ Fuit igitur in Christo aspect⁹ decoris, quia secundum ps. Iste in carne apparens fuit speciosus p filijs & Gen. 39. Erat Ioseph pulchra facie & decorus aspectu. Item fuit in eo aspectus doloris, quia. s. de isto passionem sustinente dicitur Esa. 52. Inglorius erit inter viros aspectus eius. Et ibidem 53. Vidimus eum, & non erat aspectus. Virum dolorũ & scientem infirmitatẽ. Item fuit in eo aspectus vigoris. quia. s. de ipso inferos superante & à mortuis resurgẽte põt dici illud Dau. 3. Aspectus faciei eius immutatus est. Itẽ erit in eo aspectus rigoris. s. in iudicio. Vnde de filio hominis sedente in throno dr Ezech. 1. Similitudo inquit throni, & quasi aspectus hominis desuper, & vidi quasi spẽm electri, velut aspectum ignis intrinsecus. Expone de iudicio, & igne, & iustitię rigore. Item erit in eo aspectus splendoris, s. in patria, quãdo aspicietur à nobis, hęc visio gloriæ Dei. Et ista sufficiat de aspectu passiuo. De aspectu vero actiuo vide infra de aspicere, & de respicere, & de alijs titulis synonymis. Vt de nobis dicatur illud. Math. 28. Erat autem aspectus eius sicut fulgur, & vestimenta eius, sicut nix. Quod est cõtra multos, de quib. propter aspectum suæ inhonestæ conuersationis potest dici illud Ezec. 1. Statura quoq; erat in rotis, & altitudo & aspectus horribilis. Allegat themata per oia vocabula, siue de aspectu, siue de opere, siue de medio, siue de vno, siue similitudine. Nota, q equus ad aspectum virgæ incipit currere. sic hõ ex consideratione virgę. i. conductionis Dei vel plati. Figura Gen. 30. de ouibus, quæ ad aspectum virgarũ conceperunt. Vide tã de correctione, quã de respicere. Nota quomodo Elephas ad aspectũ sanguinis ad prælium animatur. Sic & nos ex cõsideratione sanguinis & passionis debemus contra diabolum animari. Zacha. 12. Aspicient in me, quem confixerunt. Heb. 12. Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Iesum. & c. Vide infra de Respicere.

Aspergere.

Nota, q aspergere idẽ est, q aliquid suauiter spargere. Et quia inuenio, q multa sparguntur, & dispergũtur. notabo, q aspergere potest significare in bono & in malo. Est enim aspersio A

Fluminis,	
Sanguinis,	
Cineris,	
Pulueris,	
Olei,	
Hisopi,	
Sulphuris.	

¶ Prima est aspersio innocentium, qui asperguntur flumine baptismali. Figura Num. 19. vbi dr, quod qui tangebat cadauer hominis mortui immundus efficiebatur. Sed tandẽ aqua expiationis aspergebatur, & taliter mundabatur. Sic vere quia non omnes cadauer mortui Adam carnem ab ipso ducendo tangimus, ideo immunditiam originalis culpæ contrahimus. Sed quando aqua expiationis in baptismo aspergimur, tunc à tali infectione mũdamur, si tamen fide propria siue parentũ vtamur & fulciamur. Heb. 10. Accedamus cũ vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda à conscientia mala, & abluti corpus aqua munda. ¶ Secunda est aspersio B sperantium & credentium, qui. s. asperguntur sanguine virtuali. s. sanguine Christi & meritis suæ passionis. Virtus. n. sanguinis Christi est aspersio credentiũ, quia sicut aspersio roris ardorem aeris temperat, & aspersio pinguedinis ignẽ inflammat, sic virtus dominicæ passionis & sanguis calorẽ concupiscentiæ ab aere conscientiæ referant, & ardorẽ spiritus sancti inflammat. Christus ergo figuratur in sacerdote qui sanguine passeris occisi leprosum septies aspergebat, & sic eum purificabat, & mundabat, sicut dr Leu. 4. Quia reuera summus sacerdos Christus sanguine passeris. i. proprij corporis immolati, leprosum. i. genus humanũ aspersit, & septies, hoc est dictu, perfecte & integre à septem peccatis mortalibus expiauit. Esa. 42. Ipse asperget gẽtes multas. Iõ fidelib. dicitur Hebr. 12. Accessistis ad sanguinis aspersionẽ melius loquẽtem. quam Abel. Et bene melius loquitur sanguis Christi, quia. s. sanguis Christi misericordiam prædicauit. Vnde Leu. 16. dicitur, quod propitiatorium sanguine septies aspergebatur ad denotandũ, q propitiatio oium peccatorum p sanguinem Christi figuratum efficiebatur. Sanguis autem Abel iustitiam postulauit. Gen. 4. Vox sanguis fratris tui clamat ad me de terra. ¶ Tertia est aspsio pniũm C quia. s. asperguntur cineribus, vt superfluitas corrodat. Recentes enim pelles aspergũtur cinere, vt pilus cadat, & euellatur. Panni etiam immundi asperguntur lixiuio, quod fit de cinere, vt inde maculæ sustollantur. Sic vere pctõres, q sunt putridi spiritualiter & immũdi, cinere, qui acris est saporis, & mordificatiui vigoris. i. pænitẽtiæ asperitate asperguntur, & sic pili exterioris vanæ cõuersationis recedũt, & corruptio carnalitatis cõsumitur, & omnis vitiorũ immũditia abstergitur, & innocentiæ munditia reparatur. Iõ aia potest figurari in Thamar filia Dauid de qua, stuprata ab Amon legitur. 2. Reg. 13. q aspergens cinere caput, & rupta talari tunica de domo corruptoris sui recedebat clamando. Quia re uera Thamar, quæ interpretat amara & cõmutata. i. aia pænitens, à pristina conuersatione se commutans videns, q frater suus, i. corpus ipsam fœdauit diuersis vitijs, debet amara & tristis esse p contritionẽ, tunicam conscientiæ rumpere per cordis, & oris confessionem, clamare. s. ad Deum per orationem, caput mentis cinere aspergere p pænitentiæ macerationem & afflictionem, interius gemere p amaram cõtritionem, & manus apponere p satisfactionẽ, & de domo corruptorum sui. i. de mundo recedere per cõtemptum & abominationem. Absalon fratrem suum, q interpretatur patris lucerna. i. ad Christum accedere per affectionẽ. De tali ergo aspersione cineris dicitur Heb. 9. Cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat. Iõ consulitur Hiere. 25. Vlulate pastores, & clamate, aspergite vos cinere optimates gregis. ¶ Quarta est aspersio moriẽtiũ, qui. s. aspergũ D tur puluere finali seu mortali, hoc est dictu, cõsiderationis, resolutiõis, & pulueris, in quem corpus redigitur per mortem. Sicut. n. video, quod pulueres specierum condiunt salsamenta, & cibaria, & carnes putrescere non sinunt, sic puluis memoriæ mortis si inde aspersi fuerimus, spirituañ nos condiet, & sapidos in ore Dei faciet, & per timorẽ inde cõ

ceptum

ceptum ad conuenientiam debitam nos reducet, & ꝑ pctã putrefieri non permittet. Iõ bene dicit Micheæ. 1. In domo pulueris puluere vos conſpergite. Vnde 2. Regum. 1. dr̃ ſic Die tertia apparuit hõ veniens de caſtris Saul veſte cõciſa, & aſperſus puluere caput, & venit ad Dauid. Talis. n. põt ſignificare hoĩem timoroſum, qui puluere, i. conſideratione mortis aſperſus, & veſte corporis ꝑ pniam conciſus, de caſtris Saul. i. de ſtatu pc̃ti recedit, & ad Dauid. i. ad Chr̃m venit. ¶ Quinta eſt aſperſio indigẽtiũ, qui. ſ. à viris pijs aſperguntur oleo. i. eleemoſyna tpali, q̃. ſ. dolores pauperũ more olei mitigat, atq; lenit. Figura Leu. 14. digitũ dextræ manus ſepties contra dñm aſperget, quia re uera oleũ miſericordiæ de ſiniſtra bonorũ tpaliũ ſumiť. Dextra vero bonorũ æternorũ inde tangiť, in quantũ pro intentione æternorũ eleemoſyna pauperib. elargitur. Septies aũt contra dñm aſpergiť, qñ amore Dei ſeptẽ miſericordiæ opera efficiunť. Vnde de tali aſperſione olei miſericordiæ dr̃ Leu. 8. ꝙ Moyſes tollẽs collyridã Aſperſam oleo pane & lagana tradidit
E eam Aaron & filijs eius. ¶ Sexta eſt aſperſio contẽplãtium, qui aſperguntur hiſopo ſalutari. i. humilitatis virtute, q̃ per hiſopũ deſignatur, dicẽtes dño illud. ps̃. Aſperges me dñe hiſopo, & mundabor, lauabis me, & ſuper niuẽ dealbabor. Hiſopo. n. aſpergebatur aqua, qua purificabuntur mundandi, ſicut dicitur Leu. 14. ad denotandũ, ꝙ nulla põt eſſe purificatio lotio, vel aſperſio vitiorũ, niſi humilitas intercedať. Quinimo ſi quis aqua lachrymoſæ deuotionis aſpergitur, neceſſe eſt, ꝙ hiſopus immitatur. Vñ vr̃, ꝙ viri deuoti ſimiles ſunt auibus Diomedeis in ſylua Diomedea in mari Mediterraneo frequentabant, & quodã mirabili ritu aquã de mari in alijs portantes, arã alas excutiendo aſpergebãt, & ſuo modo luſtrabant. Quia re uera viri deuoti aqua lachrimarum debent in mari. i. in amaritudine conſideratiõis accipere, aram cordis inde aſpergere, templum Dei per deuotionẽ frequentare, & ſe humiliť Deo dedicare. Vnde Leuit. i. viris eccleſiaſticis, & deuotis ꝑcipitur. Num. 8. Aſpergant aqua luſtrationis, & radant oẽs pilos ſuæ carnis. ¶ Septima eſt aſperſio delinquentiũ, qui aſperguntur ſulphure
F minali. Puluis. n. ſulphuris facit fætere, & ardere. Quia reuera, quando ſulphur peccati in homine ſpargitur, fætorem infamiæ incurrit, & ardorẽ gehennæ finaliter ſentit. Vnde. Io. 18. dicitur de peccatore. Calcet ſuper eum quaſi rex interitus. Sequitur. Aſpergatur in tabernaculo eius ſulphur. &c. Sufficit de aſpergere. Vide de Spargere. &c.

A **Aſpicere.** Nota, ꝙ Aſpicere idem eſt, ꝙ aliquid acutè & attente inſpicere. Et eſt idem, ꝙ cõſiderare, attendere, & videre. Et ſic dicã breuiter, ꝙ eſt idẽ

Aſpicere	Dei	Deus aſpicit cuncta diſponendo,
	Iuſti	Iuſtus aſpicit digne meditando,
	Impij	Impius aſpicit alios explorando,
	Diaboli.	Diabolus aſpicit oĩbus inſidiãdo.

¶ De aſpectu Dei dr̃ in ps̃. Dominus de cælo in terram aſpexit, vidit omnes filios hominum. De aſpectu iuſti dicitur ad Heb. 1. Aſpicite in gentibus, videte, & admiramini. De aſpectu inuidioſo impij dicitur. Micheæ. 7. Aſpiciet me inimica mea, & induetur confuſione. De aſpectu malitioſo diaboli diciť Abacuc. 3. Aſpexit & diſſoluit gentes, & contriti ſunt montes ſæculi, incuruati ſunt colles mundi ab itinerib. æternitatis eius. Dicamus ergo aliquid de aſpectu Dei, & iuſti. Deus. n. aſpicit omnia, licet non videatur aſpicere. Sunt q̃dam animalia, quorum oculi non videntur, ita quod nõ videre, vel non aſpicere crederentur, niſi videre per experientiam probarentur, ſicut patet de pulicibus, & alijs minutis animalibus. Sic vere fatuo videtur, ꝙ dominus non habeat oculos, & ꝙ non aſpicit facta noſtra, ꝓ eo ꝙ multa diſſimulare, & ac ſi non videret de rebus modicum curare videtur iuxta illud Ezec. 8. ca. Derelinquit dñs terram, & dominus non videt. Et iuxta illud Iob. 22. Nubes latibulum eius nec noſtra conſiderat. Et de fatuis diciť in ps̃. Et dixerunt quomodo ſcit Deus, & ſi eſt ſcientia in excelſo? Et Eſa. 57. Dicit ipſe Deus. Ego tacens, & quaſi non videns. Veruntamen ſic non eſt in re, quia ipſe videt & aſpicit vniuerſa, quod licet non ſemper, quandoque tamen per experientiam manifeſtat. 2. Macha. 7. Dominus Deus aſpicit veritatem. Vnde. 2 Mach. 12. vniuerſa conſpicit Deus dominus. Ideo ibidem 15. dicitur Honora eum, qui vniuerſa concupiſcit. Et ſi vis nota, quod Deus aſpicit

Indigentes ad eis miſerandum,
Supplicantes ad eos audiendum,
Laborantes ad eos præmiandum,
Delinquentes ad eos ſubuertendum.

Dico ergo, qđ Deus aſpicit miſeros, vt eis ſubueniat. Aſpect' B enim eius eſt ſicut Caladrij, qui infirmum aſpiciendo dicitur ſanare. Ideo petebat Dauid in ps̃. Aſpice in me, & miſerere mei. ¶ Item aſpicit humiles, vt eos exaudiat. Vnde Eccleſi. 35. Oratio humiliantis ſe nubes penetrabit, & non diſcedet donec altiſſimus aſpiciat. ¶ Item aſpicit bene operantes & laborantes, vt eis remunerationem faciat. Eccleſi. 24. Penetrabo inferiores partes terræ, & inſpiciã omnes dormientes, & illuminabo omnes ſperantes in domino. ¶ Item aſpicit malos, vt eos puniat, quod potiſsime fiet in iudicio, qñ videbitur aſpectus cryſtalli horribilis ſuper capita aĩalium, ſicut dicitur Ezech. 1. Baſiliſcus enim niſi primo aſpiciatur ab homine, ipſum ſi aſpicit interficit, Lupus etiam ſi aſpiciat antequam aſpiciatur ab homine, raucum facit. Sic vere niſi in primo dum hic viuimus Deum aſpexerimus. ſ. per fidem & deuotionem aſpectum eius in iudicio ſuſtinere non poterimus. Si enim expectemus, qđ tali aſpectu primus nos videat neceſſe, eſt, quod ſic aſpiciens nos occidat, quapropter neceſſe eſt, quod à nobis primus inſpiciatur, vt aſpectus ſui violentia deuitetur. Eccle. 16. Montes ſimul, & colles & fundamenta terræ cum aſpexerit illa Deus tremore concutientur. Et in ps̃. Veritas de terra orta eſt, & iuſtitia de cælo proſpexit. Vnde Eccleſia. 2. dicitur. Væ h. qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas, & qd facient cum inſpicere ceperit dominus? Sed de iſto aſpectu diuino, vide infra vbi reſpicere. Sed de aſpectione viri iuſti, nota, quod ſicut Aquila de longe proſpicit prædam ſuam, & ideo indiguit acuto viſu, ſic quia præda noſtra. ſ. gloria Paradiſi longe diſtat à nobis, neceſſe eſt, qđ clarum & acutum habeamus diſcretionis viſum, vt ſcilicet aſpicere poſſimus illa, quæ ad hanc prædam acquirendam ſunt neceſſaria de remotis. Multa enim ſunt interim aſpicienda, cõſideranda & videnda, vt finaliter præda cæleſtis gloriæ non per fidem, ſed per ſpeciẽ aſpiciatur, & Deus Deorum in Syõ videatur. Ergo nota, quod iuſtus aſpicit

Seipſum ad ſe cognoſcendum,
Mundum ad vilipendendum,
Proximum ad ſubueniendum,
Prælatum ad obediendum,
Deum ad ei ſeruiendum,
Diabolum ad eum fugiendum,
Peccatum ad eijciendum,
Impium ad eum deteſtandum,
Infernum ad eum metuendum,
Paradiſum ad eum appetendum.

C ¶ Iſtis enim detur aſpiciendo & cõſiderando oculus viri iuſti, figuratus ĩ rota Eze. 1. quæ in circuitu oculis erat plena. Igiť aſpice te ipſum, vt te deſpicias. ſ. natiuitatẽ, quã vilis ſit, vitam, quam fragilis ſit, mortem, quam miſerabilis ſit. Vnde de Petro dicitur Io. 20. ꝙ inclinauit ſe, & aſpexit in monumentum. i. ad mortem. Item aſpice mũdum, vt hunc reijcias, ſ. quam ſit vanus, varius defectiuus. Hiere. 4. Aſpexi terram, & ecce vacua erat & nihil. Item aſpice ꝓximum, vt hic ſubuenias. Aſpice enim dico, ſupple ad ei ſubueniendum ad eum diligẽdum, & ipſius miſeriam ſubleuandum. 2. Eſdræ. 6. Præcepi, & aſpexi, at adiuuent eos, qui ſunt in captiuitate Iudæorum. Item aſpice prælatum, vt. ſ. ei obedias, & vt bona exempla ab eo recipias. Exod. Aſpice, & fac ſm exemplar, quod tibi in monte monſtratum eſt. De viro iuſto etiam & exemplari, qui ad hoc debet aſpici, vt imitetur, poteſt dici illud Exod. 33. Aſpiciebant tergum Moyſi, donec ingrederetur tentorium. Item aſpice Deũ, vt. ſ. ei ſeruias, & vt ipſum credas & timeas. Micheæ. 7. Ego autẽ ad Dominum aſpiciam. Aſpiciendus eſt veniens in carne, tranſiens ad crucem, aſcendens ad culmen, rediens ad examen. Veniens (dico) per incarnationem. Sic aſpiciebat eũ Daniel dicẽs Dan. 7. Aſpiciebam in viſione noctis, & ecce filius hominis veniebat. Moriens ẽt per crucem & paſſionem, quia ſ. populus, qui hunc ſerpentem pendentẽ in palo proſpicit, ſanatur. Num. 21. Vnde Marci. 15. de Chriſto dicitur crucifixo. Erant autem mulieres à longe aſpicientes. Aſcendens etiam ad paradiſi culmen aſpiciendus eſt. Actu. 1. Viri Galilæi quid ſtatis aſpicientes in cælum. &c. Aſpiciẽdus eſt inſuper rediens ad iudicium, & examen. Vnde ipſe iudicaturus dicit

dicit Zach.12. Aspicient ad me, quem confixerunt. Aspice ergo Deum nascentem humiliter, morientem vtiliter, ascendētem viriliter, iudicantem sæueriter, triumphantem notabiliter. 1. Petri. 1. Iste est (inquit) in quem desiderāt Angeli respicere. Item aspice diabolum, vt eum caueas. vnde de illa fera bestia Dan.7. dicitur sic. Aspiciebam, donec euulsæ, sunt alæ eius. Item prospice peccatum, vt quid sit sentias. 4. Reg. 18. Ascende & aspice contra mare. i. ad amaritudinem peccati. Item aspice impium, vt eum fugias. Prouerb.7. Prospicio per cancellos domus meæ, video vecordem iuuenem. Aspice infernum, vt eum metuas. Esa.5. Aspeximus in terram, & ecce tenebræ tribulationis. Item aspice paradisum, vt eū cupias. vnde Micheæ ca.4. Aspiciat in Syon oculus meus. Et Hiere. 5. Circuite vias Hierusalem, & aspicite. Ista de aspicere, inspicere, conspicere, & prospicere sufficiant. Vide infra de respicere, & de oculo & videre.

A **Assiduitas.** Nota, ꝙ assiduitas idem est, ꝙ continuatio, frequentatio, assuefactio; Potest tamen accipi in bono, & in malo, sicut bene prosequit̄ Mauricius in suis distinctionibus. Vnde notabo, quòd in scriptura reperio assiduitatem

Virtuosam & laudabilem,
Vitiosam & odibilem,
Dolosam & damnabilem,
Gaudiosam & durabilem.

¶ Prima est assiduitas bonorum, qui. s. assiduè intendūt ad bonum. Eccles.6. In mandatis domini assiduus esto. Secunda est assiduitas prauorum, qui. s. assiduè volunt facere mala. Vnde Eccl.12. Nō est ei bene, qui assiduus est in malis. Tertia est assiduitas infernalium tormentorum, quæ. s. assiduè & continuè infligun tur damnatis. Vnde Ecclesi.41. Filiorum impiorum peribit hęreditas, & cum semine illorū assiduitas opprobrij. ¶ Quarta est assiduitas supernalium gaudiorum. Vnde beati dicūt illud Eccle.51. Laudabo nomen tuum assiduè. Dic ergo, ꝙ est assiduitas bona, quæ debet frequentari. Sicut enim video quòd non vna gutta, sed guttarum cadentium assiduitas lapidem cauat, non vna lectio audita, sed audiendi assiduitas discipulum informat, non vnicus ictus, sed percussionum assiduitas ferrum edomat, sic re vera assiduitas bonorum operum, bonos habitus generat, virtutes fouet, animum instruit & finaliter gloriam æternam procurat. Et ideò pro certo nulli debet sufficere vnicus bonus actus, imo necesse est, ꝙ frequentet plurimum bonum opus. oportet ergo assiduè

B Deum exorare,
Bonos frequentare,
Mandata seruare,
Deum laudare,
Corpus castigare.

De assidua oratione dicitur Iacob.5. Multum valet deprecatio iusti assidua. De assidua bonæ societatis frequentatione dicitur Ecclesiast.27. In medio cogitantium legem Dei assiduus esto. De assidua mandatorum obseruatione dr̄ illud prædictum Ecclesi. vlt. Laudabo nomen tuum assiduè. De assidua corporis castigatione dr̄ Ecclesia.30. Seruum inclināt operationes assiduæ. Sed pro certo est alia assiduitas mala, quæ debet euitari. Mali enim non sunt assidui in bonis operibus, sed in malis. Sunt enim Assidui

Vana loquendo,
Falsa dicendo,
Sine causa iurando,
Carnalia sectando.

Isti enim assiduè loquuntur inaniter. Vnde Ecclesiast.20. Fabula vana in ore indisciplinatorum erit assidua. Item isti assiduè fantur mendaciter contra illud Ecclesiast.7. Noli velle mentiri omne mendacium, assiduitas enim illius non est bona. Et ibidem.20. Potior fur, quàm assiduitas viri mendacis. Item isti assiduè peiorant sine causa iurando, contra illud Ecclesiasti.23. Nominatio Dei non sit assidua in ore tuo, & nominibus sanctorum non admiscearis, quoniam non eris immunis ab eis. Et ibidem. Iurationi non assuescat os tuum, multi enim casus in ea sunt. Item isti assiduè delinquunt carnalia sectando, contra illud, quod inhibetur Ecclesiast.9. Cum saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam, ne forte pereas in efficacia ipsius. Sufficiat. Vide infra de continuè, & frequentare, & de assuescere, & consuetudine. &c.

A **Assimilari. Assimilatio.** Nota, ꝙ assimilari idē est, quòd comparari, conformari, similis fieri seu dici. Nota igitur breuiter, quòd boni assimilantur diuersis rebus propter diuersas virtutes & proprietates, quas habent. Isti enim gerunt assimilationem.

Pœnitentiæ,
Sapientiæ,
Eminentiæ,
Obedientiæ.

¶ Pœnitentiæ dico. Et sic homo potest dicere illud Iob 30. Comparatus sum luto, & assimilatus sum fauillæ & cineri. Expone quibus rebus se comparant & assimilant pœnitentes (. s. luto,) quia reputant se fragiles (fauillæ,) q̄ a debent esse feruentes & agiles, (cineri), quia dn̄t esse acres, discolores, & humiles, (sapientiæ ēt,) quia. s. q̄libet val de dēt conari, ꝙ sapientib. assimilet̄. Matth.7. Oīs, qui audit hæc verba, assimilabit̄ viro sapienti, q̄ ædificauit domum suā supra petram. (Eminentiæ vero) quia. s. cœlestia contēplādo dēt altioribus comparari. Vnde Cantic.7. Statura tua assimilata est palmę (Obedientiæ insuper), quia. s. quilibet iustus debet se conformare illis qui per bonam operationem, & obedientiam sunt agiles. Cant.8. Surge dilecte mi, assimilare capreæ, hinnuloq; Ceruorū. Auctoritati nihilominus & excellentiæ, q̄ a. s. vir iustus, maximè prælatus dēt esse antēticus & excellens. Can.1. Equitatui meo assimilaui te in curribus Pharaonis. De malis vero nota, ꝙ ipsi gerunt similitudinem

Superbiæ deuorantis,
Luxuriæ inquinantis,
Gastrimargiæ eneruantis.

¶ Ideò ipsis dr̄ illud Ezech.32. Leoni gentium assimilatus es, & draconi, qui est in mari. Dic quicquid volueris de Leone, & Dracone & mari contra mundanos & contra mundum. Luxuriæ etiam. Ideò in ps. dr̄ Assimilabor descendentibus in lacum. Compara luxuriam lacui Asphalti, vel alteri. Gastrimargiæ insuper, quæ. s. mentes & vires eneruat. Vnde Hiere.6. Speciosè & delicatè assimilaui &c. transeo, quia infra in litera. s. de similitudine tractabitur satis plenè.

Assistere, & Astare. Assistere enim idē est, ꝙ alicui appropinquare, & sistere. Astare vero idem est, quòd ad latus stare. Notabo ergo, ꝙ in scriptura reperitur Assistere A

Fauoris, quod fit ad adiuuandum,
Honoris, quod fit ad imperandum,
Vigoris, quòd fit ad ministrandum,
Liuoris, quod fit ad machinandum.

Primum est assistere diuinitatis. Ista. n. est semper parata assistere cuilibet in se speranti, necessitatem & indigentiam patienti. Bernard. de Deo dicit, ꝙ ipse nouit vt veritas, amat vt charitas, assistit vt pietas. ps. Qui astitit à dextris pauperis, vt saluam faceret à persequentibus animam eius. Iste. n. astitit dulciter carnem sumendo, astabit acriter mundum iudicando, astabit largiter bonos præmiando. Prima fuit assistentia grādis amoris, fuit enim tunc sicut mater assistens puero ne labatur in lutum. Ecclesi.51. In conspectu astantium factus est mihi adiutor. Secunda erit assistentia magni rigoris. s. in iudicio, quando iudicaturus orbem assistet. Iacob.5. Iudex ante ianuam assistit. Tertia erit assistentia magni vigoris, quādo . s. assistet sanctis in patria, p̄mia distributurus. De quo Hebr. 9. Christus assistens pontifex futurorum bonorum. Et sic patet, quomodo est vnum assistere diuinitatis. ¶ Secūdum est assistere auctoritatis. Assistere enim regi vel iudici est honoris, & auctoritatis officium. Et sic dico, ꝙ Deo assistunt Angeli ministratores, Beati tanquam imperatores, Iusti, q̄ sunt in via tanquam contemplatores, & seduli seruitores. Assistit. n. De Angelis sibi ministrando. Tho.12. Ego sum Raphael vnus de septem, qui astamus ante Deum. Assistunt Deo beati secum conregnando. Vnde de beata Virgine dr̄ in psalm. Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Assistit etiā Deo quilibet ecclesiasticus, ipsum contemplando, & in officio Ecclesiæ famulando, dicens cū psal. Mane astabo tibi, & videbo quoniam nō Deus volens iniqtatem tu es. Patet ergo quomodo est vnum assistere auctoritatis. ¶ Tertiò dico, ꝙ est vnum assistere sedulitatis, & istud est assistere iustorum, qui assistunt Deo sibi seruientes, assistunt pauperibus sibi subuenientes, assistunt ignorantib. ipsos instruentes, assistunt tristib. ipsos consolantes, assistunt ægrotantib. ipsos adiuuantes. Constat. n. ꝙ omnes boni suo modo assistunt Deo sibi seruitium exhibendo. Regi. n. apū assistunt intentissimè exercitus aliarum. Vnde Den. 7. dicit ꝙ millia milium ministrabant ei, & decies milies dena milia assistebant ei. Vnde quilibet potest dicere illud Luc. 1. Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum. Cōstat. n. quòd infirmis & pauperi.

pauperibus asistunt, ipsos misericorditer adiuuando, & eis subueniendo. vnde Rom. 16. Commendo vobis sororẽ phæbem, vt asistatis ei in quocunque negotio vestri indiguerit. Constat insuper, ꝙ ipsi libenter asistunt tristibus ipsos cõsolando. vnde de sanctis mulieribus pro morte domini desolatis dr̃ Luc. 24. ꝙ cum consternatæ essent, duo viri astiterunt iuxta illas in veste fulgenti. Constat nihilominus, ꝙ asistunt ignorantibus ipsos instruendo, ita ꝙ de quolibet doctore potest exponi illud Actu. 12. ca. Angelus domini astitit, & lumẽ refulsit in habitaculo carceris, lumen dico doctrinæ in habitaculo conscientiæ. Et si vis, potes dicere, ꝙ asistunt superioribus ipsis obediendo. Zach. 4. Isti sunt duo filij olei splendoris, qui asistunt dominatori. Vide eam expositã in sermone.

D Istud ergo est asistere sedulitatis. ¶ Quartò dico, ꝙ est vnũ asistere iniquitatis. quia .s. viri iniqui semper se adhibent asistentes ad omnem iniustitiam faciendam. Vnde nota, ꝙ mali

Asistunt socijs ad explorandum,
Asistunt sibiinuicem ad conspirandum,
Asistunt etiam principibus ad alios superandum, & ad alijs imperandum.

Primum est asistere malitiosorũ, qui .s. in omni loco volunt asistere ad explorandum quid agitur. psal. Astitit omni viæ non bonæ, malitiam aũt non odiuit. Secũdum est astare principum & tyrannorũ, qui .s. asistunt simul ad conspirandũ cõtra Ecclesiã & contra pauperes. Vnde in p̃s. Astiterunt reges terræ aduersus Dñm & aduersus Christum eius. Tertiũ est asistere iudicum, officialium, & aduocatorem, qui .s. asistũt regibus & principibus in officijs, vt possint nocere inferioribus. vnde de Doech Idumeo, qui asistebat Regi Saul dr̃. 1. Reg. 22. ꝙ ipse occidit sacerdotes Dñi. Sic ergo patet, ꝙ est quadruplex asistere generaliter loquendo. vide exempla, figuras & prosecutiones in alijs titulis consignificatiuis. &c.

A **Assyrij.** Nota ꝙ assyrij, qui interpretantur sustollẽtes vigilias Dñi, fuerunt populi infideles, filiorũ Israel inimici, qui .s. cũ regibus suis pessimis Salmanasar, Sẽnacherib, & Nabuchodonosor filios Israel molestauerunt, Hierusalem succenderunt, & populum ipsius captiuauerũt, & in Babylonem, & Mediam transtulerunt, & terrã promissionis de manibus eorum sustulerunt. Igitur per istos possunt intelligi demones, qui bonos occupant, & captiuant, & terra promissionis atq; cœlesti gloria eos priuant. Possunt ẽt significare malos sęculares, qui filios Israel viros ecclesiasticos molestant, Hierusalem .i. Ecclesiam pro viribus dissipant, & bona eorum rapiunt, & deuastant, & eos captiuitat .i.i. seruituti subiugant, & condemnant. 4. Reg. 17. Translatus est Israel in Assyrios. Et proh dolor sicut Deus antiquitus filios Israel ꝑ eo, ꝙ de assyrijs confidebãt, & spem magis in hominibus, q̃ in Deo ponebant, fędus cum eis iniebãt, & eorum idola adorabant, sicut patet. 3. Reg. 16. & 2. Parali. 28. & Ezec. 23. ideò dñs ipsos in manib. assyriorũ tradidit, & eos ꝑ eos dissipauit. Sic hodie ecclesiastici, quia fauores sæcularium q̃runt, & auxilia mundana plus, q̃ diuina diligunt, idola eorũ .i. vitia sęcularia apud se introducunt & colunt, iō Deus in manib. assyriorum .i. principum & tyrannorũ sęcularium, vel ẽt demonum ipsos dimittit, & ipsos ꝑ eos destruit, & confundit. De Hierusalẽ .n. dr̃ Ezech. 23. ipsa insaniuit libidine in amatores suos assyrios. De Israel ẽt dr̃ Oseæ. 12. ꝙ fœdus cum assyrijs iniit, & oleũ in AEgypto ferebat. & tñ. 4. Regum. 19. dr̃. Verè dissipauerunt Reges Assyriorum terras. Isti tñ finaliter à Iudith sub Holoferne, ab Angelo sub Sennacherib fuerunt destructi & miserabiliter dissipati, quia .s. mali, qui nunc ꝑmũt bonos, finaliter destruent̃ & auxilio Iudith .i. Beatæ Virginis, & Angelorum Dñi subuertentur. Iudith. 15. Assyrij in fugam ibant præcipites. Isti ergo tollunt vigilias Domini, quia .s. demones somnum peccati immittunt, & sic vigilias Dei sapientiam & diligentiam tollunt. Mali etiam & tyranni vigilias Domini dicuntur tollere, in quantum in suis molestijs Dei officium, quod vigilando fit impediunt. Si vis in bono significato, dic ꝙ Assyrij interpretantur directi, vel dirigẽtes, & dilecti vel diligentes significantes bonos bonos, qui diligũt & diligunt̃, & in bono alios dirigũt, & dirigunt̃. Tales aũt Assyrios diligit Deꝰ & eos finaliter saluat Christus. vnde Micheæ. 5. Erit ipse pax Assyrijs cum venerit in terrã nostram.

A **Assur.** Nota, ꝙ assur quandoq; sumitur pro rege, quandoq; pro terra assyriorum, & põt significare in bono & in malo. In malo .n. signat diabolum, vel quemcunque tyrannum, vel impium, vel etiam omnium malorum collegium. Est enim Assur nomen

Superbiæ, qua quis confunditur,
Sæuitiæ, qua quis læditur,
Potentiæ, qua quis minuitur,
Concordiæ, qua contra bonos vnitur & coniungitur,
Iustitiæ, qua contra bonos exequitur.

Mali .n. habent superbiam, & elationem, quæ tñ finaliter dissipat. Vnde Zach. 10. Humiliabitur sup̃bia Assur. Vnde illud Esa. 10. Visitabo sup fructum magnifici cordis regis Assur. ¶ Item habẽt sæuitiam, & crudelẽ turbationẽ. vnde Esai. 10. Veh Assur, virga furoris mei, & baculus ipse est. ¶ Itẽ ipsi habent altam potentiam & pręlationem. Ezech. 31. Ecce Assur quasi Cedrus in libano. Sequit̃. Cedri non fuerunt altiores illo in paradiso Dei. De promotione malorũ, & quomodo ista arbor finaliter fuit succisa, sicut dr̃ ibidẽ, sic prosperitas malorum finaliter peribit. vnde ibidẽ Assur cadat in gladio &c. Item isti habent inter se contra bonos malam concordiam, & confederationem. Vnde in psal. Etenim Assur venit cum illis, & facti sunt in adiutorium filijs Loth. Item isti habent omnem iniustitiam & bonorum oppressionem. Esaiæ. 52. In AEgypto habitauit populus meus in principio. Assur absq; vlla causa calumniatus est eum. ¶ Et nota, ꝙ Assur interpretatur negociator aut negociatio, aut ignis illuminatio, quia .s. mali per auaritiam negociantur, per mundanam sapientiã illuminantur, & igne infernali finaliter igniũtur. Si vis in bono significato, dic, ꝙ assur interpretatur dirigens seu diligẽs beatus seu gradiens. Et sic signat virum perfectum, qui diligit per charitatem, dirigit per veritatem, beatus est per sufficientiam, graditur per diligentiam. sufficit & cætera.

Assumere Assumptio

A Cum Mauricius de assumptione, diffuse tractet, ideò sub breuiloquio pertransibo. Dicã ergo ꝙ in scriptura fit mentio de duplici assumptione, passiua .s. & actiua. Passiua dico, qua quis sumitur ad aliquid faciendum. Actiua verò, qua quis assumit aliquid ad vtendum. Dicamus ergo primo de assumptione, qua quis assumitur passiuè. Et sic dico, ꝙ sicut principes & magnates assumunt sibi diuersimodos seruitores, varijs & diuersis officijs deputatos, sic Deus homines per suam occultam inspirationem & prouidẽtiam, solet assumere & de vno statu ad alium transferre, & ad vsus suos diuersimodè deputare. Sicut .n. dicitur Hie. 18. Sicut lutum in manu figuli, sic sunt homines in manu Dei. Et ideò sicut figulus assumit lutum & inde format vasa diuersa, nunc ad vnum, nunc ad aliud officium, sic Deus de massa humani generis homines assumit, & s̃m ꝙ sibi placet ad diuersos fines & status ipsos diuersimodè ordinat, & disponit. Iō possumus dicere illud Psal. Domini est assumptio nostra, & sancti Israel Regis nostri. Nota igitur, quòd homo assumitur

De mundo ad religionem, vt Deo seruiat,
De peccato ad conuersionem, vt mortem fugiat,
De subiectione ad prælationem, vt fructum faciat,
De miseria ad saluationem, vt bonum sentiat.

¶ Isti sunt enim quatuor modi, quibus quis assumitur ad bonum, quia videlicet

Religiosus assumitur ad famulandum,
Pœnitens assumitur ad eiulandum,
Prælatus assumitur ad imperandum,
Beatus assumitur ad conregnandum.

B A Deo assumitur ad religioné. Sicut .n. pater familias assumit tauros syluestres, vt ipsos ligatos castratos & domitos, vti libet, laboribus subiuget, stimulo pungat, cantu leniat, & eos quamuis diligat nihilominus oneribus ipsos non tamen vltra vires submittat. Sic Deus homines syluestres & sæculares quandoq; solet inspiratiuè assumere, iugo obedientiæ subdere, vinculo religionis ligare, stimulo timoris pungere, & á pristina conuersatione domare, & vtilibus laboribus subiugare, cantu tamen cœlestium promissionũ lenire. De tali autem assumptione exponit Mauricius illud Hierem. 3. Assumam vos, vnum de ciuitate, & duos de cognatione, & introducam vos in Syon, & dabo vobis pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia, & doctrina. vnum inquit & duos. &c. quasi dicat pauci ex multis assumuntur in Syon, quæ interpretat̃ specula .i. in religionem, vbi Deus speculatur. Nota etiã, ꝙ dicit. Dabo pastores iuxta cor meum, ad denotandum, ꝙ pastores Ecclesiæ quadam occulta dispositione

positione iuxta cor dñi constituuntur, & ab ipso specialiter eligun tur, iuxta illud Heb.5. Nemo assumat sibi honorē, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Et istud non solum est verum de bonis, imo etiam de malis, quia.s. sicut dr̃ Iob. 34. Sæpe fit, ꝙ Deus regnare facit hoīem hypocritam pp peccata populi. Vel etiam potest dici, ꝙ iuxta cor dñi debet eligi, non iuxta affectionem propriā, vt.s. magis attendatur dñi voluntas, q̃ priuata vtilitas. Iuxta illud 1. Corin.10. Nemo quod suum est quærat, sed quod multorum. Nota ét, ꝙ dicit. Isti debent pascere subditos scientia & doctrina: quod est contra multos, qui hodie assumunť in religionis, vel Ecclesiæ pastores, qui nō sunt iuxta cor dñi, nec ad pascendum alios ꝑ sciētiam eruditi. Sed de hoc vide infra de eodē titulo. N. Illi ergo, q̃ ad religionem assumunť, possunt dicere cum Psal. Pater meus & mater mea.i. mundus, & caro dereliquerunt me, dñs aūt assumpsit me. Et si vis, nota, ꝙ religiosi assumuntur,

Vt diligentius famulentur,	Assumuntur.n. ad ser-
Vt luculeutius speculentur,	uiendum diligentissi-
Vt efficacius operentur.	mè. vnde Hie. 35. As-

sumpsi vniuersam domum rechabitarum, & introduxi eos in domum dñi, supple, ad seruiendum Deo. Aggei.3. Assumam te Zorobabel seruus meus. Item assumuntur ad contemplādum cœlestia, & ad recipiendum reuelationem mysteriorū diuinorum. vnde Matth.17. Assumpsit Iesus Petrū, & Iacobum, & Ioannem, & transfiguratus est ante eos. Et Ezec. 27. Assumam filios Israel.i. videntes dñm &c. Item assumuntur ad operandum, seu etiam ad prædicandum efficacissimè. vnde Spiritus sanctus dicit Actu.13. Segregate mihi Barnabā, & Paulum in opus ministerij, ad quod assumpsi eos.s. ad officium prædicationis. Patet igit quō qñq; quis à Deo assumit
C ad religionem. vide infra de religione. ¶ Secundò dico, ꝙ qñque quis sumitur ad conuersationem.s. qñ per pœnitentiam conuertitur à peccato. Deus.n. est sicut sapiens artifex, qui assumit in littore lapides preciosos quanquam rudes & impolitos: quia.s. bene scit exinde trahere vtilitatē, quamuis habeāt in apparentia vilitatem. Deus.n. ignobilia mundi.s. pctōres sibi assumit, & eos eligit, & conuertit, & inde lapides preciosos.i. hoīes virtuosos facit. Patet dͤ Paulo, & alijs Apl̃is, quos assumpsit: quia.s. ignobilia mundi eligit Deus, vt confundat fortia.1. Corin.1. Et Psa.17. Misit de excelso, & assumpsit me
D de aquis multis, liberauit me ab inimico meo potenti. ¶ Tertiò dico, ꝙ quandoq; quis assumitur ad prælationem. Prælatus.n. assumitur ab electoribus administratiuè, & executiuè. A Deo verò ordinatiuè, & inspiratiuè. Deus.n. debet esse auctor præcipuus in assumptione Prælati. Sicut.n. firmamentū secum assumit, & rapit planetas, & facit eos moueri ad proprium raptum & motū & contra ipsorum inclinationem motum, ſm ꝙ necessarium est ad regimen vniuersi, sic Deus homines trahit contra proprium appetitum, inclinationem, & motum, vt expedire iudicat, & in prælationis officio secū ducit. vnde Matt.17. dr̃, ꝙ Deus assumpsit Petrum, Iacobum, & Ioannem, & duxit eos in montem seorsum. Mons.n. prælationis significat fastigium. Ista autem assumptio, raptus, tractus, vt dictum est, dr̃ esse motus violentus non proprius: quia.s. ipsi naturali planetarum motui est contrarius, ad denotandū, ꝙ ipsi sic assumpti suam promotionem non debent appetere, sed potius inuiti & violentati debēt diuino tractui obedire, & sibi cum quadam displicentia consentire, dicentes illud ꝓdictum Psal. Dñi est assumptio nostra. Et illud. Misit de excelso, & accepit me, & assumpsit me. Veruntamen sic est de multis sicut de ipsis planetis, quando.n. sunt retrogradi, tūc motus naturaliter eorum non est contra firmamentum. Sic verè multi mali & ambitiosi non cum displicentia dñm promotorem sequuntur, sed voluntariè, & ambitiose, & cum magna complacentia isti motui se conformant. Et ideò quando consecrantur epi, oportet, ꝙ dicant volo, non.n. traherētur inuiti, quamuis dicat Greg. ꝙ ad prælationem se ingerentes sunt repellendi, se verò subtrahentes & se indignos reputātes cū violentia sunt trahendi. Nota tñ, ꝙ hodie assumūtur ad istud officium multi inhabiles & indigni, videlicet quos assumit cognatio, largitio, ambitio. De cognatione patet, quia, sicut patet, illi de cognatione sæpe omnibus præferuntur, efferuntur. Aiunt.n. ꝙ Christus nō extraneos, sed ꝓpinquos ad Apostolatum assumpsit. Aiunt insuper, ꝙ sicut scribitur in lege Exod.12. ad esum agni principaliter assumebantur illi de domo propria. Si autem adhuc aliquid superesset, assumebātur vicini cunctis alienigenis pœnitus resecatis. Sic ergo dicunt, ꝙ parentes propinquos primo, vicinos verò & cōpatriotas secundo ad esum agni.i. patrimonium crucifixi debent assumere, & de quibuscunq; alienigenis nō curare, dicētes illud Hier.44. Assumam Nabuchodonosor Regem Babylonis seruum meum, & ponam thronū eius super lapides istos. Et re vera sæpe fit, ꝙ ad thronum dignitatum non assumuntur nisi proprij cognati, & serui. Serui dico.i. familiares, vel serui.i. illi, qui de donis, precibus, & adulationibus sciunt seruire. Tales ergo assumit cognatio. Quosdam ét, vt dixi, assumit largitio. quia.s. apud multos, qui, prius offert, prius assumitur, sicut scribit de illis.3. Reg.13. ꝙ quicunq; volebat implebat manū suam, & fiebat sacerdos Baal. Et verè tales propriè sunt sacerdotes Baal.i. Diaboli, non Christi. Isti videntur facere iuxta consilium Prophetæ Ezech.24. vbi dr̃. Pinguissimum pecus assume. quia.s. isti pinguiores.i. ditiores assumunt. vnde Eccl. 13. Si largitus fueris, assumet te, & si non habueris, derelinque te. ¶ Item alios assumit ambitio: quia.s. illi, qui ardētet se ingerunt, libentius assumuntur. Vnde Deuter.29. Assumat ebria sitiētem. Ebrij.n. sunt diuites superiores, qui.s. hodie sitientes.i. auaros & ambitiosos assumunt, dicētes illud, quod dictum fuit Ieroboam pessimo Duci.3. Reg.11. Assumam te & regnabis super oīa, quæ desiderat aīa tua. Isti ergo nō assumuntur à Deo, nisi fortè permissiuè, sed à Diabolo actiuè, & procuratiuè. Mat.4. Assumpsit eum Diabolus, & statuit eum supra pinnaculum Templi. Patet ergo quō quidā assumūtur ad prælationem. ¶ Quartò dico, ꝙ quidam assumuntur ad cæ E
lestem beatitudinem & fruitionem. Ibi.n. primo fuit assumptus Christus. Ideò dr̃ Act.1. Hic Iesus, q̃ assumptus est à vobis in cœlum &c. Tādem assumpta est beata Virgo. vnde canitur. Assumpta est Maria in Cœlum &c. quotidie assumunť iusti. vnde Psa. Beatus, quem elegisti, & assumpsisti, habitabit in atrijs tuis. Sic ergo primo patet quomodo est multiplex assumptio passiua. ¶ Sed adhuc dico, ꝙ est assumptio actiua, il F
la.s. qua boni assumunt bona, & mali dissimiliter sumūt mala. Nota ergo, ꝙ boni assumunt, & sibiipsis recipiunt

Scientiam, vt ignorantes erudiantur,	Ista enim
Iustitiam, vt mali tolerentur,	oīa sunt à
Sapientiam, vt alta noscantur,	iustis acci
Misericordiam, vt pauperes alantur,	pienda, &
Perseuerantiam, vt bona compleantur,	á diuersis
Compassionem ad miserandum,	diuersimo
Prædicationem ad alios informandum.	dè sunt su

menda. Igitur accipiant seu assumant scientiam ignorantes. secundi Esdræ.10. Assumpsit Esdras librum coram multitudine. ¶ Item accipiunt iustitiam præsidentes. vnde Zach. 11. Assumpsi mihi duas virgas, vnam vocaui decorem, & aliam vocaui funiculum, & paui gregem. ¶ Item assumant sapientiam contemplantes. vnde sapiens de sapientia dicit Sapi. 8. Quæsiui mihi sponsam assumere eam, & amator factus sum formæ illius. ¶ Item assumant misericordiam locupletes. Ecclesi.29. Propter mandatum assumè pauperem & propter inopiam. ¶ Item assumant perseuerantiam bene operantes. vnde Esaia.40. Assument pennas sicut Aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient. ¶ Item assumant compassionem misericordes seu condolentes. vnde Ezechi. 32. Assumè lamenta super Pharaonem Regem AEgypti. ¶ Item assumant prædicationem doctores & sapientes. Numeri.24. Assumens Balach parabolam suam ait &c. Et illud Apostoli Ephe.6. Gladium salutis accipite, quod est verbum Dei. ¶ De assumptione verò, qua Deus assumpsit hominem, possent dici multa, sed omnia tractata sunt per doctores. Vnde humana natura potest dicere illud Psalm. prædictum. Misit de summo & accepit me. Dedit in opprobrium conculcātes me. Aduerte tamen, ꝙ Christus non assumpsit vitia secūdum naturam. Vnde nota, ꝙ ipse assumpsit pœnalitates corporales, & spirituales, vt famem, sitim, lassitudinem, tristitiā, gemitum & timorem. Vnde Christus, de quolibet statu assumpsit aliquid, scilicet, de statu

Innocentiæ peccati immunitatem,	¶ Item ipse
Naturæ lapsæ corporis mortalitatem,	non assum-
Naturæ reparatæ gratiæ plenitudinem,	psit pœna-
Naturæ glorificatæ fruitionem.	litates, quę

important vitium, vnde ipse non assumpsit

Ignorantiam, Infirmitatem, Malitiam, Concupiscentiam, Iracundiam, Iniuriam, Superbiam, Luxuriam, Gastrimargiam &c.

Et est assumptio idem, q ad aliquẽ statum honoris sumptio, ecclesiastica in electione promotio, siue deputatio. Et ideò de talium assumptione Christus dicit illud Hiere.25. Assumam omnes cognationes Aquilonis. vbi ostẽdit, q illi, qui ad gloriam assumuntur, debẽt inspiratiuè vocari. (Assumam) Charitatiuè ligari. (Cognationes) Occupatiuè turbari. (Aquilonis,) quæ.s. est pars frigida & ventosa, assumendi inquit. Alligari veris amoribus cognationes, q.s. magis inuicem solent se amare. Item occupari duris laboribus .s. illi, qui de regione frigida Aquilonis, idest, illi, qui in frigore tribulationum & laborum sunt exercitati. prosequere, sicut supra de accipere, in illa auctoritate. Veniam, & accipiã vos ad me. Ista ergo de Assumere sufficiant.

A **Astutia.** Nota, q astutia sumit in bono, & sic accipit pro prudentia & industria. Prouerb.13. Astutus omnia agit cum consilio. Item assumitur in malo, & sic idem est, quòd malitia, vnde dicitur 2. Corint.11. q Diabolus seduxit Euã astutia sua. &c. Vide de malitia & prudẽtia.

A **AT** Nota, q ista dictio At, qñq; sumitur pro sed, sicut Nume.12. At non talis seruus me⁹ Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est. Quandoque sumit pro &, sicut illud Gen.8. vbi de Columba dicitur. At illa venit ad eum ad vesperam. Quandoq; verò & communiter accipitur pro tunc. vnde de Abraam vocato à Deo dicitur Genesi.22. At ille respondit. Adsum id est ille tunc respondit Adsum. Accipitur etiam pro statim, pro certo, & pro verò. Referri ergo potest ad viros iustos, & ad viros impios, & sic quandoque significare bona. Dico ergo, p istud aduerbium at potest referri ad virum iustum. Et sic dicam, q per at in viro iusto potest significari

B Mentis agilitas statim obediens,
Cordis stabilitas fortiter patiens,
Clara subtilitas Deum aspiciens,
Cordis humilitas sese subijciens,
Orans sedulitas iuuamen sitiens,
Actus virilitas bono proficiens,
Abstinens parcitas dulcia fugiens,
Morum synceritas culpas abijciens,
Rerum tenuitas æterna cupiens,
Perfecta charitas animos vniens,
Laudis alacritas diuina sentiens.

Dico ergo, q talis at, id est, vir iustus maiorib. paret agiliter, semper.n. est parat⁹ Deo & maioribus obedire. Gen.22. Abrahã Abrahã. At ille respondit Adsum. Laudis alacritas diuina sentiens. Exod.8. At ille iuxta (inqt) verbum tuum faciam. ¶ Item res asperas sustinet fortiter. 2. Machab.6. At ille gloriosam mortem magis, q odibilem vitam eligens voluntariè ibat ad suppliciũ. ¶ Item considerat Deũ subtiliter. s. per contemplationem & fidem. Gen. 32. At ille, nequaquàm appellabitur nomen tuum Iacob, sed Israel erit nomen tuum. Israel.n. interpretatur videns Deum. ¶ Itẽ se subijcit cunctis humiliter. Gen.30. At ille respondit. Tu nosti quomodo seruierint tibi. ¶ Item ad dñm orat seduliter 2. Paral.18. At ille clamauit ad dominum, & auxiliatus est ei. ¶ Item continuat bona viriliter: quia s. iustus semper studet crescere, continuare, & proficere in via virtutum & morum. Iudi.19 At ille consurgens cepit velle proficisci. ¶ Item extenuat culpas synceriter, quia. s. per confessionem lachrymosam culpas suas abstergit, & lauat, vt sic cœli conuiuium mũdus introeat, & ascendat. Iudicum 19. At postquam lauerũt pedes suos, recepit eos senex in conuiuium. ¶ Item cibos sumit valde tenuiter. Vnde de Dauid sitiente cui oblata fuit aqua dicitur 2 Reg.17. At ille noluit bibere. ¶ Itẽ diuitias fugit sagaciter 3. Reg. 14. At ille statim abstersit puluerem de facie sua. Puluis.n. bona terrena, quæ faciliter vento tribulationum dispergũtur, designat, quæ. s. iusti á se quantũ ad affectum abstergunt. vnde de Apostolis dr̃ Matth.4. At illi continuò relictis retibus & naui secuti sunt eum, s. Iesum. ¶ Itẽ iste at charitatem docet veraciter. Luc.10. At ille dixit. Diliges dñm Deum tuum. vnde etiam vir charitatiuus debet p ximo suo verba charitatiua semper dicere, iuxta illud Lu.15. At ille dixit, fili tu semper mecũ es, & oĩa mea tua sunt. ¶ Itẽ Deum credi prædicat firmiter Mar.1. At ille egressus cepit prædicare. Et Actu.16. At illi dixerunt. Crede in dominum Iesum. ¶ Item Dei laudes promit alacriter. Act.21. At illi cũ audissent, magnificabãt Deum. Sic ergo patet quomodo per at intelligitur homo iustus, vel quomodo per at intelliguntur opera viri iusti. ¶ Sed adhuc dico, q quandoque istud ad C uerbium at signat virum malum, vel opera viri mali. Sicut enim supra tetigi, At significat idem, quòd sed, & tunc, sed

Disiungit & exterminat,
Coniungit & conglutinat,
Tunc protrahit & procrastinat.

Sed dico disiũgit q quid permissum est ex terminando, sicut cum dr̃, non fuit hoc, sed hoc. Non veni soluere legem, sed adimplere. Non veni vt faciam voluntatẽ meã, sed voluntatem patris mei. semper.n. sed præsupponit aliquid negatiuum, & sic sp vr̃ destruere quicquid in oratione ante ipsum præcedit, & etiam in oratione sp associat, & adiungit, tunc verò p nũc, sed pro tpe futuro supponit. Per at igitur, quod ista tria significat, peccator intelligitur, qui. s. disiungit & exterminat per inuidiam & detractionem. Inuidus.n. semp nititur destruere quicquid boni de aliquo sibi offertur. vnde 2. Para. 36 dr̃. Mittebat dñs ad illos per manus seruorum suorum. At illi subsannabant nuncios Dei, & paruipẽdebant sermones ei⁹. Item adiungit, & conglutinat. s. bona terrena per auaritiam & ambitionẽ. 3. Reg.2. At ille ait. Afferte &c. ¶ Itẽ retardat & procrastinat per benefaciendi negligentiam, & dilationẽ. vnde de Columba, quæ est auis volatus pigri, dr̃ Gen.8. At illa venit ad Noe ad vesperam. Vespera.n. tardior hora diei p crastinationem, dilationem, & negligentiam malorũ signat, qui. s. sp tunc, & non nunc, sp vespere, & nõ mane, semper in senectute, & non in iuuentute benefacere proponunt. De tali igitur At, idest, de peccatore sic procrastinante per negligẽtiam, sic conglutinante per auaritiam, sic exterminante per detractionem & inuidiam possumus notare, q iste At

Superbiæ sedet in rupibus,
Luxuriæ iacet in fęcibus,
Sæuitiæ clamat cum vocibus,
Stultitiæ credit sermonibus,
Ignorantiæ latet in nubibus,
Violentiæ natat in fontibus,
Excellentiæ pellitur sedibus.

Dico ergo, q talis at. i. peccator in rupib. sedet superbiæ. Exo. 14. At illi egressi erãt in manu excelsa. Iob.19. At vos contra me erigimini. Itẽ in fęcibus iacet luxuriæ, vnde de Matth.8. dicitur de immundis spiritibus. At illi exeuntes abierunt in porcos, quia. s. immundi hoĩes porcos. i. actus luxuriosos frequentant. vnde de Dalida, per quam luxuriosa mulier designatur, dicitur Iudic.16. At illa fecit eum. s. Samsonem dormire super genua sua, vbi. s. fortitudine priuatus & inimicis traditus fuit. ¶ Item talis at. s. peccator cum vocibus clamat sæuitiæ. Semper.n. profert, & clamat verba crudelia & iniqua. Mar.15. At illi iterum clamauerunt crucifige eum. ¶ Item iste sermonibus credit stultitiæ, citius.n. credit malis consilijs, q bonis. vnde de Roboam fatuo Rege. 2. Para.10. dr̃ sic: At ille reliquit consilium senum, & cum iuuenibus tractare cepit. Sequit. At illi responderunt, vt iuuenes & vt nutriti cum eo in delitijs. ¶ Item iste at in nubibus latet, ignorantiæ, seu luminibus caret prudentiæ. 3. Reg.14. At ille non poterat videre: quia caligauerant oculi eius præ senectute. ¶ Itẽ iste in fontibus natat vinolentiæ. s. in gastrimargia, & ebrietate. Vnde de Loth ebrio dr̃ sic Gen.19. At ille non sensit nec qñ filia accubuit cum eo. ¶ Item iste at á sedibus pellitur gloriæ Paradisi. vnde de illo, qui non habebat vestem nuptialem, dr̃ Matth.22. dictum est sibi. Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem, at ille obmutuit. Et sequit, q eiectus est in tenebras exteriores. Sic ergo patet quomodo per at potest intelligi vir impius & vir iustus.

Attamen. Nota, q attamen sicut tñ & veruntamẽ A est quædam dictio exceptiua, excipit.n. & detrahit á sententia prænotata. Est etiam dictio assertiua, & signat idem, q pro certo. Sumitur ergo in bono & in malo. In bono enim significato videtur asserere & iniungere

Dolorem contritionis, quæ vitia solet destruere,
Valorem perfectionis, quæ defectus solet reijcere,
Timorem turbationis, quæ gaudia solet recipere.

Dico ergo, q scriptura per istud nomen attamen asserit habendum animi dolorem & contritionem. s. pro delictis. Iob. 14. attñ dũ caro eius viuet, dolebit, & aĩa illius in semetipsa lugebit. ¶ Iterũ asserit tenẽdum virtutũ valorẽ & perfectionem. 2. Para.15. Attñ cor Assa erat perfectum cunctis diebus eius. ¶ Item asserit timendum diuinum honorem, & prelationem. Soph.3. Attamen timebis me suscipiens disciplinam.

¶ In malo

¶In malo verò significato dico ꝙ attamen certificatiuum asserit

Superbos vana diligere, | Quòd superbi vana diligãt,dicitur 3. Reg.3. Attamen populus immolabat in excelsis.
Brigosos lites eligere,
Ingratos cęlum non tangere.

Quòd brigosi lites eligãt,patet 3. Reg.15.vbi dicitur sic. Attamẽ bellum fuit inter Abiam & Hieroboam. Quòd ingrati verò cælũ non tangant,aut Paradisi bona non colligant,patet Num.14.vbi dicitur sic.Attamen oẽs illi,qui viderunt maiestatem meam, & tentauerũt me iam per decẽ vices,nec obedierunt voci meæ,non videbũt terram, quam iuraui patribus eorum. Sic ergo patet qũo attñ asserit, & sic si vis potes dicere, ꝙ põt denotare hoĩem veracẽ, vel etiam veritatis veritatem, quæ.s.audet asserere omne, quod verũ est,siue bonũ fuerit,siue malũ &c.vide de At & de Attamen.

A **Atque.** Nota,ꝙ atq; est quoddam aduerbium, quod semper signat quandã additionẽ,adiũctionẽ, & multiplicationem.Sicut cũ dicitur. Fecit illud, atq; illud. Comedit,atque bibit &c. Addit.n.ad præcedentẽ orationẽ, sicut.3.Reg.22.Iterum atque iterum adiuro te,vt non loquaris mihi nisi verum.Semper.n.atq; augmentum signat,& crementum 1.Reg.2.Puer autem Samuel proficiebat, atq; crescebat. Sicut ergo infra de Et dicetur, possumus notare, ꝙ istud aduerbium signat moraliter loquẽdo additamentum

Virtutum & meritorum,quo quilibet debet proficere,
Criminum & vitiorum,quo quilibet debet reijcere,
Pœnarum & tormentorum, quo quilibet debet tremiscere,
Bonorum & gaudiorum quod quilibet debet appetere.

B ¶Est igitur quoddam atq;, quod est virtutum aggregatiuũ, & istud signat istos bonos, qui nõ cessant in bono proficere, & virtutes virtutibus aggregare,ita ꝙ ipsos possum atq; ꝓpriè nominare,sicut de Noe dicitur Genes.6.Noe vir iustus atque perfectus fuit, in generationibus suis cum Deo ambulauit.vnde nota,quòd iste atque creuit seu profecit

In quietudine virtutis contemplatiuæ(Noe quiescens)
In fortitudine virtutis operatiuæ(Vir)
In rectitudine virtutis iudicatiuæ(Iustus)
In plenitudine virtutis consũmatiuæ(Perfectus)
In certitudine virtutis charitatiuæ(cum Deo)
In promptitudine virtutis executiuæ seu obeditiuæ (Ambulauit)

Igitur dico,ꝙ atq;.i.uir iustus,& bonus,& in bono perfectiuus,& crescens solet quiescere cęlum cõtemplando. Noe inquit,q̃ interpretatur requiescẽs. Nulla aũt est tã vera quies, sicut est contemplatio Dei & æternorũ. Aug. Inquietum est cor meũ bone Iesu,nisi quiescat in te.Vnaquęq; res.n. ꝓpriè quiescit in loco suo,& vnaquęq; potentia in suo obiecto.Cũ ergo Deus sit & locus proprius & obiectum proprium mẽtis nostræ,dico,ꝙ tũc dulcius requiescit, qñ ipsum per cõtẽplationem certius apprehẽdit.Gen.7.Ingressus est Noe in arcã.Sequitur. Multiplicatæ sunt aquæ, & eleuaruerunt arcã in sublime.Et in c.seq. Requieuit arca mense septimo. i. vir deuotus ingressus est mentem altam & eleuatam, & in contẽplatione secreta quiescentem. vt sic de tali atq; exponatur illud Neem.4.Prospexi,atque surrexi.Surgere.n.mẽtis eleuationem, & prospicere lympidam contemplationẽ designat. Debet ergo talis atq; quiescere alta contẽplando.Noe inqt &c.Prosequere, si vis, sicut alibi.Et breuiter dicere possum, ꝙ vir iustus significari põt per atq; ꝑ virtutũ accumulationem,ut dictũ est.Oĩa.n.nascentia per quasdam additiones veniunt ad crementũ,& perfectionis debitũ cõplementũ. Corpora.n.crescunt per additionẽ humorũ, nubes crescunt per additionẽ vaporũ,flumina crescunt ꝑ additionẽ riuorũ,ætates crescũt ꝑ additionẽ annorũ.Sic verè dico, ꝙ vir iust⁹ crescit,& perficit per additionẽ virtutũ & meritorũ.ipse est ergo atq;.i.virtutũ aggregatiuus,vel in ipso est atq;. i. virtutũ aggregatio & perfectio. vnde de Dauid 2. Reg.5. dicitur ꝙ ingrediebatur proficiens atq; succrescens, & dominus erat cum eo.Et si vis,nota ꝙ ille atque sibi addit, & aggregat

Confessionis eloquentiam,
Diuinæ legis obseruantiam,
Charitatiuam amicitiam,
Propugnatiuam resistentiam,
Obeditiuam diligentiam,
Circunspectiuam vigilantiam,
Carnis tersiuam continentiam,
Ordinatiuam sapientiam,
Lachrymatiuam condolentiam,
Informatiuam prudentiam,
Castigatiuam pœnitentiam,
Exultatiuam affluentiam.

Dico igitur, ꝙ talis atque debet sibi superaddere cõfessionis eloquẽtiã. Vnde Nume.21.dr, ꝙ filij Israel venerũt ad Moysem, atq; dixerũt peccauimus. Itẽ diuinæ legis obseruãtiã. Leui. 18. Custodi leges meas, atq; iudicia. Prouer. 3. Custodi legẽ atq; consiliũ meũ,& erit vita aĩæ tuę.¶Itẽ charitatiuã amicitiam.vnde de charitate loquẽs scriptura dicit Canti.8. Lãpades eius ignis atq; flammarũ. ¶ Itẽ contra peccata resistentiã.Deut.2.Ascendemus,atq; pugnabimus, sicut præcepit dñs.¶Itẽ obeditiuam diligentiam.Deut.30.Diligas dñm Deum tuũ atq; obedias voci eius.¶ Itẽ circunspectiuã vigilantiã,seu fugere peccati prouidentiã 1.Reg.19. Ille abijt,& aufugit,atq; saluatus est.¶ Itẽ superaddere depuratricẽ continentiã 4.Reg.5.Vade lauare septies in Iordane,& recipiet sanitatem Caro tua, atq; mũdaberis.Item ordinatricẽ sapiẽtiam 2.Parali.2.Dedit dñs Dauid Regi filiũ sapientem atque prudentẽ.Eccl.1.Deditq; cor meum, vt scirem prudentiam atq; doctrinã.¶ Itẽ super addit lachrymatricẽ cõdolentiã.s. fraternã cõpassionem. Thob.10.Flebat mater eius,atq; dicebat,heu me fili mi.¶Item castigatricem pęnitentiã. Prouer. 29.Virga atq; correctio tribuet sapientiã.¶Item exaltatricẽ cordis lætitiam.Prouer.29.Iustus laudabit atq; gaudebit.patet ergo,ꝙ est quoddam atq;,quod est virtutũ aggregatiuũ.

¶Secundò dico,ꝙ est vnũ atq;, quod est criminum cumulatiuũ,& istud nihil aliud est,q̃ profectus in malo, & continuatio virorum,vel q̃ ipsum peccatũ auaritiæ, vel congregatio terrenorũ. Notabis ergo, ꝙ quotidie superadditur in malis C

Ingrata cæcitas,quæ beneficia nunquam recogitat,
Durata prauitas,cuius malitia mentem exagitat,
Vorax cupiditas,quam auaritia vrget & excitat,
Mordax loquacitas,quæ maleficia refert & recitat,
Rapax crudelitas,quæ iracundiam mouet & suscitat,
Edax gulositas,quam vinolentia nutrit & visitat.

De ingrata cæcitate dicitur Deu.32.Generatio praua atque peruersa hæccine reddis dño populus stulte & insipiens? De durata & obstinata prauitate dicitur Deut.9. Ne aspicias duritiam populi huius & impietatem atq; peccatũ. De voraci cupiditate,quam.s.mali aggregãt in corde suo, & quæ semper aggregat aliena, dicitur Iosue 24.Possedistis terram eorũ,atq; interfecistis illos.Et Iudicum 8.Occupate aquas vsq; Bethoron,atque Iordanẽ.Auari.n.& raptores semper quærunt alios occasionaliter vel realiter grauare & occidere,& bona eorum occupare atq;possidere.Iudi.3.Eglon percussit Israel,atq; possedit vrbem palmarum. De detractoria mordacitate dicitur Deute.13. Murmurastis in tabernaculis vestris,atq; dixistis,odit nos dominus. De iracundia & crudelitate dr Iob. 41. De naribus eius procedit fumus quasi ollæ succensæ atque feruentis. De edaci ebrietate seu gulositate dr Thre. 4. Gaude & lętare filia Edom,quæ habitas in terra. Hus, ad te quoque perueniet calix, inebriaberis atq; nudaberis.Patet ergo, ꝙ per atque potest designari superadditio vitiorum.¶Tertiò dico,quòd est vnum atque, quod est pœnarum augmentatiuum seu augmenti pœnarum denotatiuum.Et sic notabis quòd malis superadditur D

Destructio suæ sublimis eminentiæ,
Delectio suæ famosæ excellentiæ,
Afflictio suæ mentalis scientiæ,
Incursio gentis hostilis & potentiæ,
Abstersio omnis terrenæ opulentiæ,
Absconsio omnis luminis & lætitiæ.

Destruitur enim finaliter in ipsis impijs summ⁹ honor atque sublimitas.Deut.28. Destruantur muri tui firmi atque sublimes. Et 3. Regum 22. Altare illud excelsum destruxit,atque combussit. ¶ Item delebitur in illis suum nomen atque famositas.Ios.7. Circundabunt vos Chananei atque delebunt nomen vestrum de terra.Et iudicum 9.Atque ita factum est, vt fumo & igne millè homines necarentur. Fumus enim infamiam significat. Ignis verò ardorem infernalem demonstrat.¶Item affligetur,& desolabitur in illis sui cordis leta iucunditas. Iosue 24. Affliget vos, atque subuertet. Et Esa.3. Mœrebunt atque lugebunt portæ eius. ¶ Item ipsos vallabit, atque grauabit hostis duri potens crudelitas, Demones enim ipsos hostiliter inuadent Iudicum 20. Atque ita factum est, vt ex omni parte ab hostibus cæderentur. Item ab eis abstergetur,& auferetur omnis boni grãdis fertilitas. Ezech. 35. Dabo montem Seyr desolatum atque desertum.

¶Item ab eis abſcondetur oĩs lucis ſplendor,& claritas, ſeu oĩs lætitiæ laus, & iucunditas.Eccle. 5. Cunctis diebus vitæ ſuę comedet in tenebris & triſtitia.Patet ergo,ꝙ eſt vnũatq;
E pœnarum augmentatiuum.¶ Quartò dico,ꝙ eſt vnum atq; gloriæ miniſtratiuum.Cõſtat.n.ꝙ in Paradiſo bona alia atq; alia miniſtrãtur, ſicut de conuiuio Aſſueri dicitur Heſter.1. ꝙ bibebãt, qui inuitati erãt aureis poculis,& alijs,atq; alijs vaſis cibi inferebãtur.De Rege Aſſuero ẽt dr̃ ibidem,ꝙ conuiuium illud fecit, vt oñderet diuitias gloriæ Regni ſui, ac magnitudinẽ, atq; iactantiã potẽtiæ ſuæ.Sic Deus faciet beatis in Paradiſo:quia ſicut dr̃ Daniel. 6. ipſe eſt liberator atq; ſaluator.Sufficit de quadruplici atque.vide infra de Et.

A **Atubi.** Nota,ꝙ atubi idem ſignat,ꝙ quando, vel vbi, vel poſtquàm &c.vide ibidem,quia atubi videtur eſſe compoſitum de at,pro,ſed,& vbi,pro,poſtquam.

A **Attendere.** Idẽ eſt,ꝙ vacare,auſcultare, aduertere,ſtudere, vel ad aliquid audiendum vel faciendum diligentiã exhibere.Nota ergo, ꝙ ſuper oĩa. Eccleſiaſtici & Prælati debent eſſe ſolliciti & attẽti.Nam ſicut ſerui Principũ ſolẽt eſſe attenti circa negocia ſibi commiſſa,& nos debemus eſſe circa Dei officium & circa curam regiminis aĩarum. Ideò de talibus poteſt dici illud Actuum 5.Viri Iſraelitæ attendite vobis de hominibus iſtis.vbi oſtenditur,quòd nos debemus

Attendere.
- Ad interiorem cordis nobilitatem(Viri)
- Ad ſuperiorem Dei ſublimitatem,(Iſraelitæ videntes Deum)
- Ad exteriorem mundi ſocietatem (Attẽ-

B de de hominibus)¶ Eſt igitur attendenda interior morũ nobilitas: quia.ſ. ſummè debemus attendere quomodo poſſimus eſſe viri. i. in moribus virtuoſi. Sicut.n.natura ad nihil aliud attendit,ex quo puer eſt natus, niſi ꝙ per diuerſa incrementa ipſum poſſit facere virum, ſic verè ad nihil tñ debemus attendere, q̃ ꝙ tot augmenta gratiarum & meritorum poſſimus acqrere,ꝙ nos poſſimus eſſe viri.i.virtuoſi & perfecti.Ad quod monet ſcriptura.1.Reg.18.quẽlibet Eccleſiaſticum & Prælatum,dicens.Eſto vir fortis,& præliare pręlia domini.Et aduertẽdũ,ꝙ hõ,qui vult attendere,ꝙ ſit vir,primo & ante oĩa debet attendere,& cauere ab oĩbus, quæ cor & mentem molliunt,& quę virilitatem tollunt,ſicut de Gallis Belgicis refert Iulius Cæſar,quòd mercatores ornamenta muliebria & effęminatiua ad eorum prouinciam deferentes ſolebant occidere, nolentes quòd aliquid ad eos deferretur,quo mollities generaretur,& virilitas tolleretur. Nota ergo,quòd attendere debemus

A luxuria effęminatiua,
A crapula conſopitiua,
Ab hypocriſi ſimulatiua,
A loquacitate deliratiua,
A vana gloria ſe efferente,
Ab auaritia terrena diligente.

Igitur attendamus à luxuria effęminatiua.vt de muliere mala loquitur ſapiens Prouerb.7.vbi dicit. Attende fili mi verba oris mei,ne abſtrahaꝰ in vijs illius mẽs tua.ſequitur.Multos.n.vulneratos deiecit,& fortiſsimi quique ab ea infecti ſunt.Item attendamus à crapula cõſopiẽte, & ſubmergẽte.Luc.21.Attendite vobis,ne grauentur corda vr̃a crapula,& ebrietate.¶Itẽ attendamus ab hypocriſi decipiente.vnde Eccl.1.Ne fueris hypocrita in conſpectu hominum.Et Matth.7.Attendite vobis à falſis Prophetis.¶ Itẽ attendamus à loquacitate nimis abundante.vnde Eccle.2. Ne ſcandalizeris labijs tuis, attende tibi ne fortè cadas. ¶ Item attendamus à vana gloria ſe efferente.vnde Matth.5.Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis corã hominibus, vt videamini ab eis.Taliter ergo attendendo,& pręcauendo erimus viri,& virtutibus validi,& robuſti 2. Reg. 13. Cõfortamini,
C & eſtote viri. ¶ Itẽ attendatur à nobis ſuperior Dei ſublimitas.Iſraelitæ.i.videntes Deum:quia.ſ.Deum, & bona æterna debemus attendere,& videre.Oĩa.n.naturaliter attẽdunt ad ſuum principium.Ideò videmus,ꝙ animalia,quæ vultum habent inclinatum ad terram, quæ eſt eorum naturale principium,ſemper aſpiciunt,& attendunt.Sic verè(chariſſimi)q̃a Deus eſt noſtrum principium, qui.ſ.nos creauit, & tandem perditos recreauit, ideò dico, ꝙ ſemper ad ipſum debemus attendere, & oculos cordis noſtri ad eum eleuare. Eſa. 51. Attendite ad petram, vnde exciſi eſtis. Et in ſignũ huius habet homo ſtaturam erectam, vt.ſ.ad Deum & ad bona cœleſtia continuè reſpiciat,& attẽdat,ſicut ad illum,qui eſt principium omnium & origo. Iſraelitæ inquit.i. Deum vidẽtes, vt ſic de quolibet dicatur illud Ioã. 1. Hic eſt verè Iſraelita, in quo dolus non eſt.Sed verè(chariſſimi) vr̃ hodie verbum vnum verificatum,quod dr̃ Roma.9.Non.n. (inquit Apoſtolus)oẽs,qui ex Iſrael ſunt,hi Iſraelitæ ſunt.Cæcitas.n.,ꝑ parte cõtingit in Iſrael:quia re vera cum nos oẽs, qui ſumus ex Iſrael.i.ex populo Chriſtiano,vel ſtatu Eccleſiaſtico,debeamus eſſe Iſraelitæ.i.diuina, cœlum, & cœleſtia attendentes, videntes,& conſiderantes,nec iſtud tñ fit: quia verè cæcitas nunc contingit in Iſrael:quia.ſ.multi ſunt hodie per malitiã, & peccatum taliter excæcati, ꝙ ad Deum attendere nunquã volunt.Zacha.7.Attendere noluerunt, auerterunt ſcapulam recedentes.Non ſic,ſed attendatur à nobis ſuperior Dei ſublimitas.Iſrael inquit.i.videntes Deum.Vnde Deut.28. Attende,& audi Iſrael.Et ſi quæris quid vel ad quid debet Iſrael.i. vir perfectus attenderet, Reſpõdeo, ꝙ boni debent attendere ad Deum,vt ipſum audiant,ad legem,vt ipſam faciant,ad Prælatos,vt eis obediant,ad ſubditos,vt eis proficiant, ad ſapiẽtiam,vt per eam inſtrui valeant,ad Chriſti mortem, vt ei condoleant. Quòd ergo nos debemus attendere ad Deum audiendum & diligendum patet Eſa.51.vbi dr̃.Attendite ad petram vnde exciſi eſtis. Item, ꝙ debemus attendere legem ad implendum, patet in Pſal.Attendite popule meus legem tuam. Quòd debeamus attendere ad Prælatis obediendum, dr̃ Eſa.51.Attendite ad Abraham patrem veſtrum,& ad Saram,quæ peperit vos.¶Item ad ſubditos gubernandũ.Actu. 20.Attendite vobis,& vniuerſo gregi.¶Item ad ſapientiam, doctrinam,& prudentiam addiſcendum &c.Prouerb.4. Vt ſciatis prudentiam.& Prouerb.5.Fili mi attende ſapientiam meam.Et 1.Thim.4.Attendite lectioni, exhortationi,& doctrinæ. ¶ Item ad Chriſti mortem meditandum, & condolendum.Vnde Thren.1.O vos oẽs,qui tranſitis per viam, attendite,& videte,ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus.Iſta ergo attendendo erimus Iſrael.i. videntes Deum & illa,q̃ pertinent ad ſalutem.Oſeæ 5.Attendite domus Iſrael.Attenda- D
tur ergo a nobis ſuperior Dei ſublimitas(Iſrael inq̃t)¶ Tertiò attẽdatur à nobis exterior plebis cõitas: quia.ſ.nos debemus attendere & cauere ab hominibus. Summè.n.eſt neceſſarium,ꝙ homo caueat, & attendat cui ſocietati ſe copulat & coniungit.Oĩa.n.aĩalia naturaliter cauent, & attendunt à ſocietate aĩalium aliorum, quæ ſibi ſunt cõtraria & nociua. Vnde videmus de aĩalibus domeſticis,ꝙ ſummè cauent à ſocietate reptilium & ferarum. Ouis.n.naturaliter attẽdit à lupo,columba ab accipitre,pullus à miluo,taxus à vulpe, onager à leone,hæc.n.ſibi inuicem contrariantur.Sic verè(chariſſimi) ſummè eſt nobis cauendum de ſocietate, copula, & amicitia, cautela, & malitia reptilium & ferarum.i.hominũ impiorũ, ne fortè ab eis inuenenemur,vel ſpiritualiter occidamur malis eorum verbis,operibus,& exemplis.Attendamus ergo à lupina rapacitate à vulpina calliditate, à miluina verboſitate, à leonina crudelitate,ab accipitris pompoſitate Nam per lupum intelliguntur rapaces.ſ.balliui,officiales,qui oues.i.ſimplices depredantur.Eccl.11.Attende tibi à peſtifero.Nam per vulpes intelliguntur fallaces.ſ.falſi amici & hypocritæ.De quibus Eccle.6.Ab amicis tuis attende. Et ibidem 32.A domeſticis tuis attende.Et Matth.7. Attendite vobis à falſis Prophetis &c.Nã per miluum intelliguntur loquaces.ſ.detractores,qui ſemper clamitant,& loquunt̃.Luc. 12.Attendite vobis à fermento Phariſeorum.Nam per leonem intelliguntur mordaces. ſ. iniurioſi & inuaſores Eccle. 8. Cum fatuo ne eas in deſertum, nihil.n.eſt in cõſpectu eius ſanguis. Attendamus ergo ab iſtis hominibus.ſ. à lupinis & rapacibus,à vulpinis & fallacibus, à miluinis & loquacibus:q̃a à leoninis & mordacibus.Attendite ergo ab hominibus:&ſi igitre uera(chariſſimi) filij hominum dentes eorũ arma & ſagittæ,& lingua eorum gladius acutus.Habẽt.n.impij hoĩes, vt dictũ eſt,rapacitatẽ. (Ideò dr̃:quia habent arma & ſagittas) fallacitatem(Ideò dicuntur filij hominum:quia ſcilicet vr̃ eſſe benigni & humani vt decipiant)Item loquacitatem(ideò dicuntur habere linguam)mordacitatem (Ideò dicũtur habere dentes vt gladius acutus) Eſt igitur in iſtis peruerſitas atq; rapacitas,calliditas atque fallacitas, verboſitas atq; loquacitas, crudelitas atq; mordacitas. Attende ergo ab iſtis hominibus. Et ſi quæris à quibus hominibus neceſſe eſt attẽdere & cauere.Dico,quòd attendendum eſt

Ab inimi-

E Ab inimico, ne destruat,
A falso amico, ne decipiat,
Ab iniquo, ne conficiat,
A pomposo, ne subijciat,
Ab hypocrita, ne te inficiat.

De inimicis dicitur Eccl. 6. Ab inimicis tuis separate, & ab inimicis tuis attende. de falsis amicis dicitur Eccl. 32. à filijs tuis caue, & à domesticis tuis attende. De quo dicitur Eccle. 27. Attende ab iniquo. De pōposo seu superbo dicitur Luc. 20. Attēdite vobis à scribis, qui volunt ambulare in stolis, & amāt salutationes in foro De falsis uero hypocritis & malitiosis dr̃ Luc. 12. Attendite à fermento Phariseorū, quod est hypocrisis. Sic ergo patet, ꝙ nos debemus attendere societatē exteriorē, sublimitatem superiorem, nobilitatē interiorē. Attendatur ergo societas exterior, ne damnemur, sublimitas superior, vt alliciamur, nobilitas interior, vt perficiamur. Viri ergo Israelitæ attēdite ab hominibus. Thema. Attendite. Abraham patrem vestrū. In capella vel in claustro. attendite populi de longe. Attēdite & videte si est dolor similis sicut dolor meus. In passiōe. attēdite vobis & vniuerso gregi in quo posuit nos Spiritus sanctus, s. in synodo.

A **Attenuatio.** Nota, ꝙ attenuatio idē est, quod diminutio, consumptio, & minoratio. Sed nota, ꝙ ī bono signat, & ī malo. Et sic dicā, ꝙ significat
Abstinentiam, qua attenuatur carnalitas,
Indigentiam, qua attenuatur temporalitas,
Corporis infirmitatem, qua attenuatur antiquitas,
Iniquitatem, qua attenuatur omnis bonitas,
Carnalitatem, qua attenuatur omnis honestas,
Aduersitatem, qua attenuatur prosperitas.

Est ergo attenuatio abstinentium, qui perdunt pinguedinē carnalitatis. Vnde Neemias de populo, qui ieiunauerat, dr̃. Nee. 5. ꝙ valde attenuatus erat populus. Est etiam attenuatio pauperum & indigentium, qui. s. pinguedinem bonorū terrenorum non habent. De quo Hier. 14. Si introiero in ciuitatē, ecce attenuati fame. Est insuper attenuatio senescentiū & infirmantium, in quibus attēuatur virtus naturæ. De quo Iob. 17. Spiritus meus attēuabitur, dies mei abbreuiabuntur, & solum mihi superest sepulcrum. Et Sophonię 2. Attenuatio robur eius. Est ēt attenuatio delinquentiū, in q̄bus. s. attenuant̄ virtutes. Vñ de pc̄tōre dr̃ Iob. 18. attenuet̄ fame robur eius, & inedia inuadat costas eius. Itē est attenuatio fornicantiū, in quib. s. attenuat̄ caro, vita, fama & substantia. vnde luxurioso Amō dictum est 2. Regum 13. Quare attenuaris macie fili Regis &c. Respōdit. amor Thamar. Item est attenuatio tribulatorum seu decidentium, qui, s. attenuantur à mundi prosperitate per tribulationem præsentem, vel futuram. Vnde Esa. 17. Attenuabitur gloria Iacob, & pinguedo carnis eius marcescet. Vide de Tēuitate.

A **Atterere. Attritio.** Nota, ꝙ atterere idē est, quod aliquid terere, vel in puluerem reducere, vel etiam conculcare. Signat autem contemptum, & conculcationem, pœnam, miseriam, & tribulationem. Et nota, quod est homo, qui atteritur per
Humilitatem mortaliter,
Aduersitatem temporaliter,
Antiquitatem corporaliter,
Mortis necessitatem pœnaliter,
Iniquitatem spiritualiter,
Inferni pœnalitatem æternaliter.

De attritione humilitatis, quæ est pars cōtritionis, qua. s. hō cōcipit contēptū sui, & displicētiā pc̄ti, dicitur Esa. 34. Attrita est ciuitas vanitatis. Sed de hac vide infra de contritione. De attritione aduersitatis, qua. s. mali atterunt pauperes in hoc mundo, dicitur Esa. 3. Quare atteritis populū meū, & facies pauperū cōmolitis? Tali etiam attritione fuit attritus Christus in cruce. vnde Esa. 53. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Tali etiam attritione atterit Deus quandoq; homines, vt eos à malo conuertat. sed tamen sæpe fit, ꝙ tribulationis attritio non proficit obstinatis. Vnde Hiere. 5. Percussisti eos & non doluerunt, attriuisti eos, & renuerunt recipere disciplinam. De attritione autē antiquitatis & mortis potest dici illud Esa. 51. Terra sicut vestimentum atteretur, & habitatores eius interibunt. De attritione iniquitatis dicitur Ezec. 23. Dixi ei quę attrita (alias fornicata) est ī adulterijs. Et de ista exponitur illud Deuter. 23. Non intrabit Eunuchus attritis vel amputatis testiculis in Ecclesia Dei. Testiculi enim vbi stat virtus generatiua, virtutem producendi bona opera signant. De attritione vero damnationis, vel æternæ calamitatis dicit̄ Iob. 20. Filij eius, scilicet, Diaboli atterētur ægestate, & manus illius reddet ei dolorem suum &c.

Atrium. Nota, ꝙ atrium nihil aliud est quam habitaculum ante domum super columnas more appendicij constitutum. Sumitur etiam quandoq; pro domo, pro palatio, vel pro quocūq; habitaculo. Moraliter autē in bono sumitur, & in malo. Sicut enim scriptura distinguit tria atria circa Templum, videlicet Atrium A
Mundorum,
Mulierum,
Immundorum.

Sic dicā, ꝙ in mundo sunt diuersæ habitationes mansiones, & status. s. status Mundorum, per quem intelligunt̄ pfecti, Mulierum, per quem intelliguntur imperfecti, Immundorum, per quem intelliguntur peccatores & imperfecti. Nota ergo primo in bono significato, quod inuenit̄ Atriū
Interius,
Anterius,
Superius,
Exterius,
Inferius.

Primum est atrium deuotorum, quod mōde B & sancte debet teneri. s. atrium interius. i. interior conscientia & voluntas, de qua dicitur 3. Reg. 8. Sanctificauit Rex mediū atrij. Istud est. n. atrium in quo debent homines intrare per meditationem, & ibi spirituales hostias immolare. Psal. Tollite hostias, & introite ī atria eius adorare dominū in atrio sancto eius. ¶ Secūdum est atrium clericorum, s. atrium anterius, idest, status Ecclesiasticus figuratus in atrio maiori, C de quo dicitur. 3. Regum. 7. quod atrium maius erat rotundum, trium ordinum, de lapidibus sectis. In statu enim Ecclesiæ, quod est maius cęteris atrijs ante Templum Paradisi, tres sunt ordines personarum, scilicet, Prælatorum, religiosorum, & clericorum. Et si vis notare de atrio religiōis vel Ecclesiæ, dic, quod est
Ad contemplandum subtiliter,
Ad supplicandum humiliter,
Ad confitendum alacriter,
Ad reflorendum virtualiter,
Ad concordandum vnanimiter,
Ad perseuerandum immobiliter,
Ad continendum corporaliter,
Ad abstinendum efficaciter,

Dico ergo, ꝙ istud est atriū contemplationis. Ezech. 46. Porta atrij interioris, q̄ respicit ad oriētē, erit clausa. Contemplantes enim diligunt solitudinem, & clausuram. Et Ezech. 8. introduxit me, s. Angelus in atrium domus domini &c. Et nota si vis, quomodo Ezechiel tunc vidit abominationes, quæ fiebant in Hierusalem, quas habemus supra de abominatione in litera. N. quia pro certo qui bene considerat & contemplatur, videt hodie fieri multa abominabilia in isto atrio militantis Ecclesiæ. ¶ Itē istud est atriū supplicationis & orationis. Psalm. Adorate dñum in atrio sancto eius. ¶ Item est atrium laudis & confessionis. Psal. introite portas eius in confessione atria eius in Hymnis, confitemini illi. ¶ Item istud est atrium virtutis & reflorētis cōuersationis. vnde in Psalm. In atrijs domus Dei nostri florebunt. ¶ Item istud est atrium pacis, concordiæ, & vnionis 2. Esdræ. 5. Conuenerunt vnanimiter in atrium, qđ erat ante ianuam. ¶ Item istud est atrium perseuerantiæ & durationis. Psalm. Stantes erant pedes nostri in atrijs tuis Hierusalem. ¶ Item istud est atrium continentiæ, & castæ affectionis. vnde Ezechiæ. 44. dicitur. Cum ingredient̄ portas atrij interioris, vestib. lineis induentur. ¶ Item istud est atrium abstinentiæ & carnalis macerationis. vnde Ezech. 44. Vinū non bibet Sacerdos, quando ingressurus est in atriū. Istud est ergo atriū religionis vel Ecclesiæ, vbi proculdubio multæ debent esse virtutes. Sed hodie (quanquam proh dolor) videtur verificari illud 1. Machab. 4. vbi dicitur. quod post quam Gentiles occupauerunt Hierusalem viderunt sanctificationem desertam, altare prophanatum, portas exustas, & in atrijs virgulta nata. Quia enim gentiles, idest, mali Ecclesiastici & peccatores quandoque habitant in Hierusalem, i. in Ecclesia, ideo proh dolor sanctificatio & sanctitas ibidem deseritur. Altare, idest, cultus altaris destituitur. Portæ, i. Prælati per auaritiam exuruntur, & atria, idest, status Ecclesiastici particulares, virgultis, idest, vitis & superfluitatibus adimplentur. Et breuiter hodie potest dici illud Ezech. 10. Nubes impleuit atrium interius. Nubes dico, i. turbulentia vitiorum. ¶ Inde ergo est secundū atrium, qđ C est clericorum. ¶ Tertium est atrium beatorū scilicet atriū superius, idest, Paradisus, quod re uera potest dici Atrium

Splendoris,
Honoris,
Amoris,
Valoris,
Decoris,
Dulcoris.

Ibi eſt.n.ſplendor inoffuſcabilis vnde Ezech.10.Atriũ repletum eſt ſplendore gloriæ dñi.¶Itẽ ibi eſt honor inexterminabilis.vñ Heſter.5.de aĩa beata dr̃,ꝙ ipſa induta regalib veſtimẽtis ſtetit in atrio domus Regiæ.¶Itẽ eſt ibi inextinguibilis.vñ in p̃s.Concupiſcit,& deficit aĩa mea in atria dñi.Itẽ ibi eſt valor incomparabilis.vnde in p̃s. Melior eſt dies vna in atrijs tuis ſuper milia.¶Itẽ ibi eſt decor ĩmaculabilis.p̃s.Plantati in domo dñi in atrijs domus Dei nr̃i florebũt.Itẽ ibi eſt dulcor valde delectabilis. vnde Eſa. 62.Comedẽt & laudabũt dñm, bibẽt in atrijs ſanctis meis.

E Iſtud eſt ergo tertiũ atrium,quod eſt beatorũ.¶Quartũ vero eſt atriũ mũdanorũ.ſ.atriũ exterius.i.mũdus in quo.ſ.im mundi peccatores verſantur,& maxime tale atrium ſignat curias principum & magnatum.vnde iſtud eſt Atrium vbi

Iuſtus arctatur,
Impius exaltatur,
Chriſtus negatur,
Auaritia inflãmatur.
Iniuſtitia dominat̃.

Dico,ꝙ in atrio mũdi iuſtus arctatur & conſtringitur.vnde de Hier.dicitur Hie.32.ꝙ ipſe erat clauſus in atrio carceris. Et vere in atrio, & in curijs,& domib.dñorũ iuſti ſunt illi qui magis ſunt clauſi contẽpti,& depreſſi.¶Itẽ dico,ꝙ in iſto atrio ĩpius exaltat̃ & extollit̃.vnde de Amã iniquo legit̃ Heſter.6. ꝙ Amã interius atriũ ipſius domus Regiæ intrauerat.¶Itẽ Deus negat̃,& dimittit̃.vñ de Petro quãuis ſctõ legit̃ Mat. 26.ꝙ ĩ atrio Principis Sacerdotũ ter Chr̃m negauit.Ad denotandũ,ꝙ nullus eſt ita ſanctus, ſi curias dñorũ & eorum atria frequentet,quin faciliter mẽtiat̃, & quin negare dñm vel verbis,vel operib.cõpellat̃.¶Itẽ ibi auaritia inflãmat̃,& inſtruit̃.vnde Lu.23.dr̃,ꝙ incẽſo igne in medio atrij Petrus calefaciebat ſe ad ignẽ.¶Itẽ ibidẽ iniuſtitia dominat̃,atque colit̃.vnde de atrio p̃torij & de atrio Principis Sacerdotũ nota,ꝙ ibi iniuſtiſſimè Chr̃s innocens fuit deluſus,ꝑcuſſus & accuſatus,ſicut dr̃ Mat.26.Mar.14.Luc.22.Io.18.Iſtud eſt igitur atrium pctõrum.ſ.mundus vel mundi ſtatus, & Principum & magnatum palatia ſeu domus,quod figurat̃ Apo. 11.vbi dicitur ſic.Atrium,quod eſt foris Templum, nõ metiaris illud,qm̃ datum eſt gẽtib.ac ſi diceret,ꝙ tale atrium, quod foris Templum.i.foris Eccleſiæ ſtatum eſt,eſt ſine or-

F dine,iuſtitia,& menſura(non metiaris inquit illud)¶Quintum eſt atrium damnatorum,vnde Demonibus videtur dici illud Ezech.9.Contaminate domum, replete atria interfectis.i.damnatis &c.Sufficit de atrio. Vide infra de domo.

A **Auaritia.** Eſt vitium animi,quo immoderate mouetur ad bona mundi affectandũ,& deſiderãdũ.Et dr̃ auarus,quaſi habens manus varas.i.curuas Et ſm Iſid.lib.etym.Auarus dr̃,ſicut & auidus ab aueo.es,ꝙ idem eſt,ꝙ cupio cupis.Et ſic auaritia dr̃ quaſi auens aurũ.Nota igit̃,ꝙ auaritia eſt alienũ cupere,& ſua retinere.Et iõ auarꝰ põt cõparari Griphib.q̃ ſm Iſid.ſunt aĩalia crudelia,à parte ante aquilæ,& à parte poſt Leoni ſimilia,q̃ in mõtib.Hyperboreis cuſtodiunt aurũ,& lapides p̃cioſos,qui ibi abundãt,ita auidæ & auaræ,ꝙ dato,ꝙ ſibiipſis nõ proficiãt,exinde tamen aliquid accipi nõ ꝑmittunt, imo ſi qs aliqd inde percipere voluerit,ipſum inuadunt crudel̃r,& affligunt.Et ſic ꝑp iſtorũ auidiſsimã inſatiabilitatẽ bona illa ſunt inutilia,& nulli hoĩum proficua.Re uera(chariſſimi) tales Griphes ſunt hodie mundani cupidi,& auari,qui in Hyperboreis mõtib.i.in mundanis officijs,p̃laturis dignitatib.ſæpiſſime conuerſant̃.Conſtat.n.ꝙ iſti hodie habẽt in cuſtodia auarũ & lapides p̃cioſos,hoc eſt dictu,diuitias tꝑales,qa ecce ipſi peccatores & abundãtes in ſęculo obtinuerunt diuitias.Sed pro certo iſta hodie ita auarè cuſtodiunt,ꝙ nec ipſi audent ad ſufficientiã comedere,nec alijs volunt aliquid elargiri, ſed oĩa auare parce tenaciter & auide cuſtodire. Et iõ talia bona inutilia poſſunt dici,qa.ſ.nec ſibi, nec alijs faciũt hodie fructũ.Eccl.5.Qui amat diuitias,fructũ nõ capiet ex eis.Et iſti ꝓ certo(chariſſimi)dicunt̃ habere figurã aquilæ & leonis,quia.ſ.iſti habent aquilinam ſuperbiam & pompoſitatem,leoninã ſæuitiam & crudelitatẽ,& vtriuſq; vnguium curuitatem & acuitatẽ.i.auaritiã,parcitatẽ,& cupiditatẽ.¶Iõ iſti poſſunt dicere illud 2.Reg.1. Aquilis velociores,leonibus fortiores.Iſti.n.ſunt veloces vt aquilæ alte volando per ſuperbiam,& fortes vt leones,alios impugnãdo per ſæuitiã.Iſti ergo ſunt auari.ideo de talib. poteſt exponi illud 1.Reg.8.Declinauerunt poſt auaritiam, acceperunt munera,& peruertũt iudiciũ.Et cuilibet auaro põt dici illud Hier.22.Tui vero oculi,& cor ad auaritiã, vbi oſtẽditur qũo auaritia vrit affectionẽ(cor)cæcat diſcretionem (oculi premit intẽtionẽ)quia.ſ.inclinat eam ad auaritiã Per auaritiam.n.inflammatur affectio,offuſcatur diſcretio & inclinatur intentio.¶Facit ergo auaritia affectionem inflammari,quod oſtenditur,cum dicitur,ꝙ ipſa eſt in corde (Cor inquit)Quia vere ſicut ignis facit feruere vas cui apponitur,ſic auaritia cor humanum,quãdo ei apponitur,facit illud per cupiditatẽ & deſiderium ebullire. Vide hic.3. q.5.Accuſationis circa finẽ,Alanũ de Archipredio vbi tractat de auaritia,vbi dicitur.O radix omnis malitiæ auaritia ſeruitꝰ Idolatriæ,mater vſurę,genitrix ſymonię,fomes culpæ,macula gehẽnæ,abyſſus inſatiabilis, inſatiata Charybdis,quę nunquã dicit ſufficit.Inflammatur ergo per auaritiam affectio.Et iõ videtur,ꝙ auari ſunt ſimiles Iaſpidi vel Ambæ,quæ fricata vel calefacta paleas eleuat, atque rapit. Sic vere quando tales caleſiunt, & inflãmantur per vitium auaritiæ,tũc ad trahendum paleas.i.defectiua mundi bona per vſuram,rapinam falſam mercaturam ſæpiſſime conuertitur Figurati in filijs Iſrael,qui ſubiugati Imperio Pharaonis diſperſi ſunt ſuper omnem terram Aegypti pro paleis colligendis,& pro diuitijs,& ædificijs Pharaonis fabricandis.Sic(chariſſimi)Pharao,qui interpretat̃ nudans diſſipãs, & denegans,ſignat vitiũ auaritiæ,q̃ vicinos depauperat & denudat,& eleemoſynas & adiutoria eiſdẽ ſubtrahit,atque negat.Iſti ergo Pharaoni.i.pctõ auaritiæ,quãdo filij Iſrael, i.homines famulantur, ad paleas bonorum temporalium attrahendas & accumulandas,per Aegyptum ideſt per mũdũ vndiq; diſpergũtur,ſcilicet,ad aſsiſas,ad mercata, & ad alia mũdi lucra.Inflammat ergo affectionem(Cor inquit) Iõ poſſunt dicere auari illud Lucæ.24.Nonne cor noſtrum ardens erat?Et nota,ſicut ignis quando bene ardet,non poteſt lignis ſatiari,ſed magis augeri,ſic cor per auaritiam ardens,lignis ideſt diuitijs nequit ſatiari,imo quanto magis diuitiæ accumulantur,tanto ignis cupiditatis ardentius inflammatur,& ad habendum magis inſatiabiliter inclinatur Prouer.30.Ignis autem nunquam dicit ſufficit. Nam ſicut dicitur Eccl.5.Auarus non implebitur pecunia. Cauſa aũt quare diuitiæ non implent,nec ſatiant cor humanum, eſt multiplex.Primo qa auaritia eſt quaſi ignis, pecunia quaſi lignum,& quanto plus habet quis de lignis pecuniæ,tanto plus creſcit ignis auaritiæ,quia ſecundum ligna Syluæ exardeſcet ignis.Eccleſi.28.Itẽ pecunia implet burſam, ideo nõ poteſt replere cor,quia nullum corpus poteſt implere duo loca.Item quia pecunia eſt cibus burſæ, auaritia eſt fames cordis. ¶Item quia cibus non ſatiat vẽtrem niſi ibi intret, pecunia autem non poteſt intrare cor.Item pecunia eſt finita,auaritia autem infinita,& ergo non ponit finem in acquirendo,finitum autem nõ poteſt replere infinitum. Itẽ quia ſecundum Auguſtinum animam Dei capacem nihil minus Deo replere poteſt;Et quia quicquid eſt, minus eſt Deo,iõ nihil,quod ſit ſine Deo,poteſt animam replere. Item quia cor auari eſt quaſi Abyſſus & quaſi Infernus,qui repleri nõ poſſunt,ideo bene dicitur Prouer.27.Infernus & perditio non implebũtur.Sic & oculi hominum inſatiabiles.Prouer. 12.Iuſtus comedit & replet animam ſuam, venter autẽ impiorum inſaturabilis. vnde Bernar. Non plus ſatiatur auarus auro,quam corpus aura.Dico igitur, ꝙ auaritia vrit affectionem(Cor)Ezechie.33.Auaritiam ſuam ſequitur cor eorum.¶Secundo dico,quod auaritia cęcat diſcretionem. (Oculi inquit)Sicut vnus denarius quanquam modicus poſitus immediate ſupra oculum priuat eũ,& impedit viſum & ſic vere mundi bona quamuis modica ſint, ſi immediate & immoderate ponantur prope oculum cordis per auaritiã, viſum diſcretionis impediunt,atque tollunt. Ideo de talibus illud. 1. Ioannis 2. Tenebræ excæcauerunt oculos eius.Et ideo videtur,quod auarus ſit ſimilis Vrſo, qui cum bacino ardenti ei oſtenſo excæcatur.Sic vere tales per bacinum, ideſt per metalla & per diuitias huius mundi, in quibus ardor auaritiæ eſt incluſus, quando ipſa per auaritiam reſpiciunt, excæcantur, & diſcretionis lumine priuantur, oculi etiam cordis ſui ab humore deuotionis & gratiæ ſpoliantur. Figura. 4. Regum vltimo.

Vbi

Vbi Rex Babylonis eruit oculos Sedechiæ, & vinctũ cathenis duxit eum ad Babylonẽ. Sic vere Rex Inferni Diabolus excæcat hodie cupidos auaros, lumenq; discretionis & sapientiæ ab eis sibi tollit, vinculisq; malarum consuetudinũ eos ligat, & sic eos in Babylonem. i. ad infernũ ad libitũ secũ ducit. Si cæcus cæco ducatũ præbeat, ambo in foueã cadunt. Matth. 15. & Luc. 6. Nã si est cæcus diabolus & cæcus auarus, qui ei obedit ipsumq; sequit, & ab eo ducit, & regit necesse est finaliter, ꝙ cadãt in foueã Infernalẽ figuratur ẽt in Thobia stercoribus hirundinũ excæcato. bona n. mundi ab Apostolo Phil. 3. stercora nuncupant. Ista. n. sunt, q̃ hominẽ excæcant, & veritatis lumine priuãt. Vñ Eccl. 20. dr̃, ꝙ exenia & dona excæcãt oculos. Cæcus. n. dr̃ auarus, qa non videt, nec cõsiderat ad aliquid, ꝙ ptinet ad salutẽ. Nõ. n. cogitat de mundi vanitate, de naturæ vilitate, de cæli fælicitate, de iudicij austeritate, de mortis propinquitate, de Inferni pænalitate. Iõ de talibus dr̃ in Psal. Oculos habent, & nõ videbũt, nares habẽt, & nõ odorabunt. Iõ Apostolus Ephesios bene docet. s. ad Ephe. 5. Auaritia nec noĩetur in vobis sicut decet sanctos. Patet ergo, ꝙ auaritia excæcat discretio Dnẽ (Oculi inquit tui) ¶ Tertio dico, ꝙ auaritia premit intẽtionẽ: qa. s. inclinat eam, cum dr̃. Ad auaritiam inquit. Dicit Isid. & Plinius, ꝙ in Aegypto superiori circa fontẽ Nigrim, qui opinione quorundã caput Nili credit, crescit quoddã aĩal pniciosum, quod dr̃ Catoblebas, cuius est tanta venenositas, ꝙ sine remedio pimit quicquid videt, caput tñ habet ita graue, ꝙ sp ipsum portat inclinatum ad terrã. Tales pro certo sunt auari in Aegypto huius mundi circa Nilum i. circa flumen mundanæ prosperitatis versant, quia re uera isti venenosissimi sunt, quia. s. ita sunt veneno auaritiæ inebriati, ꝙ quicquid vident circa eos. s. oẽs socios, & vicinos volunt per vsuras, cautelas, & malitias venenare, exhæredare, & depauperare. Caput. n. i. intẽtio taliũ est ita grauis & ponderosa per malas cõsuetudines, & pc̃tã, ꝙ ad terrã. i. ad mundi bona, & terrena sp est per auaritiam inclinatum, qđ ondĩtur cũ dr̃ Ad auaritiã. Ista. n. pposítio ad signat terminũ ad quẽ. i. ad ipsa mundi bona, ad q̃ isti sunt inclinati Hie. 8. A minimo vsq; ad maximũ auaritiã oẽs sequuntur. vnde Esa. 56. Declinauerunt vnusquisq; ad auaritiã. Iõ dr̃ Amos. 9. Auaritia ĩ capite oĩum & nouissimũ ipsorũ gladio interficiam. Et iõ dico auaritia. vbi nota, ꝙ auaritia est vitiorum origo, quia ipsa est in capite, plurimorum rubigo, oĩum inquit, tormẽtorum prurigo, quia nouissimum eorũ gladio interficiã. Est (dico) auaritia origo vitiorũ, qa dr̃ esse in capite. 1. Thim. 6. Radix oĩum malorum est cupiditas. Item est rubigo plurimorum, omnium inquit. Hier. 6. A maiore vsque ad minorem oẽs auaritiæ student, à Propheta vsque ad Sacerdotem omnes faciũt dolum Item est prurigo tormẽtorum, quia scilicet in nouissimo isti interficiuntur. Ideo dicitur Exod. 15. Euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Constat ergo, quod auaritia multa mala pcurat tam temporalia, quam æterna

E

Tollit. n. honorem & promotionem,
Infert dolorem & afflictionem,
Affert horrorem & abominationem,
Infligit pænalitatem & maledictionem,
Perdit societatem & communionem.

¶ Dico ergo qđ ista tollit honorem & dignitatẽ. Cõstat. n. ꝙ soli illi, qui auaritiam odiunt, ad dignitates sunt assumendi, sicut dicitur Exod. 18. Prouide tibi viros industrios ex oĩ plebe, qui oderint auaritiam &c. Et merito, quia sicut dicit Poeta. Nõ turres, non arma ducem tutatur auarum. Potissimæ autem isti dignitate cælesti priuantur, quia sicut dicitur. 1. Cor. 6. Auari Regnum Dei non possidebũt. Et Ephe. 5. Fornicator, aut immundus, aut auarus quod est idolorũ seruitus, non habebit hæreditatẽ in Regno Christi & Dei. Item dico, ꝙ auaritia infert dolorem & aduersitatem. Patet. n. ꝙ sicut Bubo ab omnib. infestatur auibus, sic auarus a cunctis dilaceratur. s. raptoribus, & omnib. exponitur laborib. vñ dñs. Esa. 47. Propter iniquitatem auaritiæ eius iratus sum, & percussi eũ. vnde Hiero. Quid. n. est auarus nisi arca principum, præda latronum, sibilus omniũ? Item dico, ꝙ auaritia causat horrorem & vilitatem, facit. n. hoĩem abominabilem. Eph. 5. Immunditia, aut auaritia non nominetur in vobis. Facit. n. hominem ignominiosum & ignobilem. Itẽ dico, ꝙ auaritia meretur maledictionem & acerbitatẽ. Iõ dicitur Abac. 1. Væ qui aggregat auaritiã domui suæ, vt in excelso sit nidus eius. Et Aug. dicit. Maledicat dispẽsator auarus cui largus est dñs. Itẽ dico, quod auaritia perdit iustorũ cõionẽ & societatẽ, quia constat, ꝙ nullus bonus frequẽtat libenter auarũ. 1. Cor. 5. Non cõmisceamini fornicarijs, aut auaris, aut rapacib. Ecce ergo quot mala facit auaritia. Sed pro certo econuerso carentia auaritiæ plurima facit bona, facit. n. in bono perseuerare, & finaliter in cęlo hęreditare. Scriptum est. n. Prouer. 28. ꝙ qui odit auaritiã, longi fient dies eius. Et Esa. 33. dr̃, quod qui proijcit auaritiam ex calũnia, iste in excelso habitabit, panis ei datus est, aquæ eius fideles sunt, Regem in decore suo videbunt &c. quod nobis concedat Christus, q̃ post sua se dat. Sic igitur patet, ꝙ auaritia premit intentionem, cæcat discretionem, vrit affectionem. Bene ergo dicitur auaro. Tui vero cor & oculi ad auaritiã. Quia igitur de materia auaritiæ in infinitis locis agitur in opere isto, quia paucissima sunt themata, in quib. nomen auaritię sit insertum, hinc est, ꝙ de ista materia quo ad præsens sufficiunt, quæ dicta sunt &c.

Audax Audacia.

A Nota, ꝙ audacia põt esse virtus & vitiũ. Est. n. audacia, quæ signat cõstantiã & virtutẽ, qñ. s. vir iustus audacter & itrepide facit op⁹ virtuosum, & resistit, & obuiat rei malæ. Exemplo Ioseph ab Arimathia, de quo dicitur Marc. 15. ꝙ audacter itroiuit ad Pilatũ, & petijt corpus Iesu. A lectoria. n. est lapis, qui reperitur in Hallo, & facit hoĩem audacẽ talis est virtutis, quia iste est, qui facit hoĩem solidum & cõstantem, & in terribilibus non timentẽ. Et potissime istud facit virtus fidei, q̃ Gallus, q̃ est ales diei nũcius. i. Christus nobis tradidit, & in se, & ad se ptulit, & produxit, quæ. s. pœnis & tormentis audacter resistere facit, sicut in martyrib. apparuit, qui. s. more apri tãta audacia fulti fuerunt, ꝙ se p fide gladijs opposuerunt, & se transfigi fortissime permiserunt, ita ꝙ de quolibet audaci & virtuoso viro potest dici illud, qđ de equo dicitur Iob. 39. Terrã vngula fodit, exultat audacter, in occursum pergit armatis, cõtẽnit pauorẽ, nec cedit gladio. Nec mirum, si iusti fide certa fulti & virtute fortitudinis stabiliti, in terribilibus audaces fuerunt, qa ẽt ipsi Pagani, q̃ sine fide fuerũt, quinimo (vt in pluribus) animã mori cũ corpore non timuerunt, & plurib. suis actibus audacia & constantia claruerunt, & mortẽ, ꝙ terribilia cõtẽpserũt, sicut exẽplificat Senec. Epistola quadã de Mutio, q̃ ignẽ voluntarie sustinuit; de regulo, q̃ cruci se spõte affigi pmisit, & ne iurm frangeret ostiũ manib. sese dedit, de Catone, qui ne hosti confusibiliter seruiret gladio se trãsfixit &c. Epla ẽt quarta exemplificat de multis, qui se timore pænæ cõfusibilioris morti tradiderunt. Multo fortius iusti audacter mori debẽt spe & amore gloriæ potioris. Sic faciebat Apostolus cũ dicebat. 2. Cor. 11. In quo qs audet, in insipiẽtia dico, audeo & ego, sup iustitiã, ac si diceret si alij sunt audaces insipientes, audax esse debeo sapienter. Sed si vis, dic quod audacia bona cessat quandoque in homine propter

Defectum societatis,
Excessum debilitatis,
Potentiam crudelitatis,
Excellentiam auctoritatis.

¶ Et primo dico, ꝙ homo spiritualiter non est audax quando sibi deficit societas charitatiua. i. Deus, gratia, vel charitas. Iõ dr̃ Gen. 44. ꝙ Patriarchæ dicebant, ꝙ non audebant videre faciem viri, nisi secum ducerent fratrem suum. Item qñ excedit debilitas eneruatiua sicut de Moyse adhuc imbecilli, qui videns rubũ ardentem non audebat respicere contra dñm, sicut dr̃ Exod. 3. Itẽ qñ que est crudelitas stupefactiua, sicut patet de illis prædicatorib. qui non audent reprehendere potentes, similes miluo, qui est auis audax contra pullos, & timida contra coruos. sicut dicitur de leone Num. 24. Acquiescens requieuit vt leo, quem suscitare nemo audebit. Item quandoque supereminet auctoritas prærogatiua, sicut de Deo & eius excellenti auctoritate dicitur Iob. 37. Timebunt eũ viri, & nõ audebunt contẽplari omnes, qui sibi videntur sapiẽtes. Et Io. 21. dicitur, ꝙ nemo discumbentium audebat interrogare Iesum. Patet igit, ꝙ est audacia bona signans virtutem & constantiam. ¶ Secundo dico, ꝙ est audacia mala signans p̃sumptionem & stultitiam, & ista est, ꝙ hõ est audax ad faciendum malũ. Vnde nota, ꝙ secũdũ Mauritiũ in scriptura reperitur audacia præsumptionis, quæ est hæreticorum

inuasionis,q̃ est phreneticorũ.i.tyrannorũ & iracũdorum, infectionis,q̃ est luxuriosorũ,obstinationis,q̃ est pernicio-sorũ.Præsumptuosi tñ audaces sunt ad opiniones inueniẽ dũ,& ad verba superflua & hæretica ꝓferendũ,similes aqui læ,q̃ est auis audax & aĩosa,ita ꝗ altius cæteris volat,& Solẽ intuetᷣ &c.Sic isti nimis alte plumũt volare, & nimis sub tilr̃ & clare conanť de Deo disputare.2.Petri.2. Audaces si bi placentes,sectas nõ metuunt inducere blasphemãtes.Ira cundi ẽt & furiosi sunt audaces,quia.s.nec Deũ timent,nec hominẽ reuereneť,& maxime qñ habent facere contra debi les & imbecilles.similes.n.sunt Crocodilo,ꝗ est aĩal audax contra fugaces,& timidũ contra audaces.Iõ societas auda ciũ fatuorũ declinari iubeť Ecc.8.vbi dr̃.Cũ audace nõ eas in via ne forte grauet mala sua in te.Sequiť.Cũ iracũdo nõ facias rixã,& cũ audace nõ eas in desertũ,qm̃ nihil est in cõ spectu eius sanguis,luxuriosi ẽt nimis sunt audaces ad lasci ua opa faciẽda.vñ Ecc.22.Patrẽ,& virũ cõfundit audax.Itẽ obstinati ẽt sunt audaces ad sua fatua ꝓposita sustinẽda, & ad Deum quasi ex industria irritandum.vnde Iob.12. Abũ dantt tabernacula prædonum , qui audaciter prouocant Deum &c.Sic patet,quod est audacia virtuosa, & vitiosa &cæte.Vide de fortitudine,& constantia.

A **Audire.** generaliter accipitur in scriptura ꝓ obedi-re,auscultare,consentire,& non cõtradicere.Et est audire Dei,& audire hoĩs.Deus.n.diciť audire, qñ nostris precib.condescendit,consentit pariter,& attẽdit,& sic diuinũ audire nihil aliud est,q̃ suũ concedere, misereri & indulgere.Eccl.45.Audiuit.n.vocẽ ipsius , & induxit eũ in nube diei.Aliqñ ẽt diuinũ audire signat rigorẽ suę iustitiæ.Nã sicut iudex primo audit,postea punit, sic Deus primo audit crimina attendendo,tandẽ punit pœnã inferẽdo, & de hoc Psalm.Audiuit Deus,& spreuit,& ad nihilũ rede

B git valde Israel.¶Itẽ est audire hoĩs. Et sic vir audiẽs idem est,ꝗ vir patiẽs,obediẽs,tacens,& cõsentiens.Io. 8. Qui ex Deo est,verba Dei audit.Nota ergo,ꝗ nos dẽmus esse auditores verbi Dei,scripturæ,& mandatorũ diuinorũ. dicit Isid.ꝗ Dei,scripturæ,& mandatorũ diuinorum. dicit Isid. ꝗ Delphin mirabiliter delectať in auditu.s.melodiæ, & iõ qñq; ad vocẽ Symphoniæ,quam faciunt nauræ, isti conueniunt,saltant,gaudent,atq; tripudiant,& lætantur,in tantũ ꝗ aliquando sportulas,& retia piscatorum ingrediũtur & ab eis capiuntur.Et ideo Delphini dicuntur in Græco Symones,quod idem est,ꝗ auditores,eo.s.ꝗ audiendo melo diam delectantur.Recte(charissimi)tales debemus esse, nã ꝓ certo nos debemus summe delectari in auditu melodię. in auditu verbi Dei vel scripturę,quę re uera aliquando sonat grauiter & basse loquendo de Inferno,aliqñ alte loquẽdo de Paradiso,aliqñ dulciter per promissiones, aliquãdo austere per comminationes.Psal.Vox domini super aquas Deus maiestatis intonuit,dñs super aquas multas. Qñ igiť accidit,ꝗ piscator.i.Deus , Prælatus,vel Prædicator sonat melodiã suã.s.ꝑdicationẽ,lectionẽ, vel eruditionẽ ĩ aliqua nauicula.i.in aliqua Eccl̃a,conuentu velcapitulo,vel quocunq; loco,ꝓ certo Symones.i.deuoti & obediẽtes debẽt ad eũ conuenire,& eius melodiam reuerẽter & attente,& obedienter audire,& gaudere spiritualiter & lætari,& per cõuersionẽ in eius laqueis se ligare . Simus ergo sicut Maria,de qua legiť Lu.10. Maria autem sedẽs secus pedes dñi audiebat verbũ illius . vbi nota, ꝗ verbũ dñi est audiendũ

Cum deuotione(Maria)
Cum subiectione(Sedens secus pedes domini)
Cum attentione(Audiebat verbum)
Cum discretione(Quia illius,non alterius)

C ¶Habeamus igitur deuotionẽ(Maria)Maria.n.interpretatur amara & illuminata,quia vere illi,qui audiunt verbum Dei,debẽt illuminari per gratiæ infusionẽ. quia ẽm Greg. In vanum laborat lingua Prædicatoris,nisi intus fuerit gratia Saluatoris.Item debet amaricari per contritionẽ & de uotionẽ.Sicut.n.concha maris aperiẽdo se ad rorem con cipit Margaritã,& sicut Maria aperiẽs seipsam sancto Spiri tui concepit Christũ,sic vere homo , qñ ad rorẽ verbi Dei per deuotionẽ se aperit,Christũ in se spũalr̃ concipit atque nutrit.Iõ de tali Maria dr̃ Luc. 2. Maria aũt cõseruabat oĩa verba hæc conferens in corde suo . Maria inqt.i.amara,qa re uera (charissimi)audit⁹ verbi Dei inducit amaritudinẽ

Considerationis & timoris,
Contritionis & doloris,
Deuotionis & mæroris,

¶Ideo de tali auditu dicitur Abac.3.Audiui & conturbatus est venter meus,à voce contremuerunt labia mea. Qđ est contra multos,qui in audiendo verbum Dei non hñt deuotionẽ,sed derisionem,nõ cordis amaricationem , sed vocis verbosam strangulationẽ.Isti sunt similes Gallinis in ęstate,quæ non volunt audire,qñ ad grana appellanť . Et rõ est quia tunc sunt plenæ & satiatæ,& iõ de alia satietate nõ curãt.Sic vere quia tales sunt pleni & satiati prosperitate mũdi,& affectione carnis,iõ qñ à Prædicatore vel Prælato appellantur ad granum gloriæ sempiternæ,ibi dedignãtur venire,& audire.Vnde Hiere.22.Locutus sum in abundantia tua tibi,dixisti;Non audiã.Quia re uera (charissimi) illi,q hodie sunt in mundi prosperitate,& abũdantia,sunt ꝑ cęteris magis duri ad audiendum,obediendũ,& ad diuina mãdata perficiendũ & exequẽdũ.Nõ sic(charissimi) sed audiamus cũ deuotione(Maria inquit)De qua.s.dr̃ Luc.1.ꝗ cum audisset Angelũ,turbata est in sermone eius , & cogitabat qualis esset ista salutatio.¶Secũdo dico,ꝗ necesse est, ꝗ audiamus cũ subiectione(Sedens inquit secus pedes dñi) Hõ .n.qui vult esse perfecte obediens & audiens,necesse est,qđ habeat virtutẽ subiectionis,ꝗ suis maioribus ꝑ humilitatẽ se subijciat,& submittať(Sec⁹ inqt pedes dñi)Vt sic de quo libet tali possit dici illud Luc. 18. Cæcus sedebat secus viã mendicans.Nos.n.qui sumus cæci ꝑ ignorantiã,q sedemus ꝑ negligentiã,debemus esse secus viã sacrę Scripturæ ꝑ verbi Dei audientiã,& mendicare per desiderium & appetentiam.Audiamus ergo cũ subiectione.Oẽs aues Aquilæ naturaliter sunt subiectæ.Aquila.n.est Regina auium.Et ideo iure Regio oẽs aliæ aues suæ subijciunt iurisdictioni & potestati.Et ideo dr̃ de Herodio,ꝗ illa die,quo Aquilã reboãtem & clamantem audiet,ad prædam suam exire seu ꝓgredi,non audebit.Sic vere(charissimi)cum nos oẽs simus naturalr̃ subiecti veræ Aquilæ.s.Deo,sicut ordinario,vel Prælato,sicut suo delegato,vel Prædicatori,sicut suo subdelegato,pro certo illa die,qua illã Aquilã dñi.s. Prælatum vel Prædicatorẽ audierimus reboare,clamare,ꝑdicare vel mãdare,in tm̃ debemus reuereri,& timere,ꝗ illa die añ nullã ꝑdã alicuius mali debemus ꝓgredi vel volare.Iõ dr̃ in Ps. Hodie si vocẽ ei⁹ audieritis,nolite obdurare corda vestra. Qđ est cõtra multos,q quãuis oĩ die Regẽ suũ.s.Prædicatorẽ vel Prælatũ,vel Deũ clamãtẽ,docẽtẽ,& ꝑdicãtẽ audiãt, nunq̃ tñ ꝑꝑ hac à vitijs, & criminibus se retardãt.Iõ de talib.dr̃. Mãdata dñi audiẽtes oĩa fecere cõtraria. Nõ sic,sed audiamus cũ subiectiõe.¶Tertio audiamus cũ attẽtione.Audiebat inqt verbũ.Dicit Plini⁹,ꝗ Panthera est aĩal pulchrũ, & in sup̃ficie diuersis maculis picturatum,istud qñ clamat, quẽdã dulcissimũ vaporẽ emittit(Vocẽ inquit dulcissimã) Et iõ oĩa alia aĩalia & in odore & clamore ipsius delectata ipsam diligũt & sequunť, & in eius pulchritudine recreantur,& ad eã audiẽdũ & odorandũ diligenter attendunt,& occupanť.Re uera(charissimi) talis Panthera est Christus, q libet ẽt bonus Prædicator vel Prælatus . Iste.n. debet hrẽ pulchritudinem conuersationis & honestatis

Odorem fragrantissimæ famositatis,
Clamorem dulcissimæ loquacitatis.

¶Et iõ alia aĩalia.i.oẽs alij hoĩes debent esse attenti ad illã Pantheram.i.Deum Prælatum,vel Prædicatorẽ audiendũ, sequendum diligendum,& contemplandum, & ad vocem suorum mandatorum executioni debite demandãdum.qđ oñditur cum dr̃.Audiebat.i.ad audiendum cum diligentia attendebat.Ideo ad attente audiendum & obediendum inducitur Esa.49.Audite insulę,& attendite populi de longe. Nam pro certo(charissimi illi,qui sunt insulæ. i. fluctib.maris.i.mundi amaritudinibus vndique vallati , illi ẽt,q sunt populi de longe.i.qui à Deo per peccatum elongantur,tales dico ad attendendum & Dei & Prælatorum mãdata audiendum,& obediendum præ cæteris obligantur . Sed heu proh dolor,vr̃,ꝗ multi sunt similes Draconi.Dicit.n.Plini⁹ quod cum omnia animalia,vt dictum est,diligant Pantheram,& vocem eius libenter audiãt & attendant, solus Draco istam fugit,& odit,& audita eius voce in cauernam suã se abscondit,odoremq; eius fragrantissimum reputat ꝓ veneno.Sic vere (charissimi) multi sunt hodie ita maligni & Draconini

Draconini,ita per auaritiam,inuidã,& iracundiam inflammati,ꝙ ipſi de pãthera.i.de platis vel ꝑdicatoribus,quinimo etiam de ipſo Deo pœnitus nihil curant,imo ipſum odiunt fugiunt & deuitant,odoremq; & famam ſuæ bonæ cõuerſationis; & vocem ſuæ prædicationis , eruditionis & correctionis reijciunt,& declinant. Quia ſicut dicitur Prouerb. 15.non amat peſtilens eum qui ſe corrigit.Quod potiſſimè de multis peccatoribus apparet,qui ſtatim,vt audiunt vocẽ pantheræ.i.aliquod verbum informationis dici, exeunt de ſocietate,& fugiunt, & ad cauernam.i.ad tabernam continuo ſe deflectunt.Contra quos dicitur in pſal.Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra. Non ſic
F ergo (chariſſimi)ſed audiamus cum attentatione.¶ Quartò debemus audire cum diſcretione. quod oſtenditur cum dr̃. Verbum illius,quia.ſ.vir diſcretus & ſapiens non audit qđcunque verbum,ſed tantummodo verbum illius.ſ.Dei, vel boni,& honeſti viri. Auditus.n.ĩ anima eſt ſicut os in corpore.Nam ſicut os oẽs cibos recipit, bonos autem & ſapidos in ventrem mittit,malos aũt repellit & reijcit, ſic verè auditus,qui oẽs cibos.i.oĩa verba in aĩa habet recipere, illa tantum debet admittere & ventri memoriæ commendare,quę ſunt edificatoria atq; ſana,illa autem,quæ inutilia ſunt leuia & non bona.debet quanto ocyus refutare Debes igitur audire verbum illius.i.verbum Dei,vel bonarum perſonarum ſicut dicitur Lucæ.11 Beati,qui audiunt verbũ Dei . Qđ eſt contra multos,quia re uera magis delectantur audire verba leuia & ſcurrilia,quam bona & vtilia. Similes capris, de quibus ſ̃m Plin.dicit Archelaus,ꝙ per aures dicuntur ſpirare.Sic verè multi ſunt hodie,qui auribus dicunẽ ſpirare, qa verè aures eorũ ſemꝑ pruriunt, atque ſpirãt ad rumores & inſolentias audiendas.Iõ de talibus dr̃ Actu.17. Athenieñſes aũt ad nihil aliud vacabant niſi aut dicere aut audire loq ali quid noui.Non ſic(chariſſimi)ſed audiamus attente, diſtrictè diſtingamus inter verba , & bona & vtilia receptemus, vana aũt & inutilia refutemus,dicentes mũdi vaniloquis & detractoribus illud Amos. 5. Aufer à me tumultum carminum tuorum,cantica lyræ tuæ non audiam.Et nota,ſi vis,ꝙ verbum Dei eſt audiendum multipliciter,ſcilicet Cum

Lætitia,
Innocentia.
Reuerentia,
Patientia,
Obedientia,
Sapientia.

Audiri.n.debet lętanter.pſal. Audiant manſueti,& lętentur . Itẽ innocenter pſal . Lauabo inter innocẽtes manus meas.ſequitur. Vt audiam vocem laudis . Item reuerenter . Eccleſi. 32. Audi tacens ſimul & quærens,& pro reuerentia accedet tibi gratia bona.Item obedienter.pſal.In auditu auris obediuit mihi·Item ſapienter.Prouer.1.Audiens ſapiens ſapientior erit. Item patienter Eccleſiaſt.6. Audi fili mi & accipe conſilium . Sequitur. Subijce humerum tuum & porta.Et ſi vis dicere, quæ ſunt illa,quæ non audienda,vide infra de aure in fine. Patet igitur,ꝙ nos debemus audire illa,quæ ſunt audienda, cum diſcretione,cum attentatione,cum ſubiectione,cum deuotione . Maria ergo ſedens ſecus pedes domini audiebat verbum illius.Sufficit.

Auertere. Idem eſt, ꝙ contra aliquem ſe vertere. Et nota,qđ omne pc̃m habet fieri ꝑ cõ
A uerſionem ad bonum commutabile, vel per auerſionem à bono incõmutabili. Non. n.qñ quis peccat intendit ſe auertere à Deo,ſed quia peccando conuertit ſe ad eius oppoſitum.ſ.ad bona mundi,ideò per conſequens auertit ſe ab ipſo, Auertere ergo idem eſt,ꝙ contrariari,& obuiare, rebellare,recedere,fugere, elongare . Et põt accipi in bono & in malo.In bono,qñ homo auertit ſe à vitijs & peccatis, iuxta illud pſal.Auerte oculos tuos, ne videant vanitatem . Item qñ Deus per miſericordiam auertit ſe ab homine,à malefactis.ſ.noſtris, ea.ſ.obliuiſcendo & indulgendo. pſal. Auerte faciem tuam à peccatis meis.Item poteſt accipi in malo , & hoc quantum ad Deum,& quantum ad hominẽ. Quantum ad Deum, qñ.ſ.Deus auertit ſe ab homine ipſum negligendo,& ipſum in peccatis dimittendo, & ſibi ſuam gratiã denegando.Iõ dicebat Dauid . Vſquequo auertis faciem tuã à me?Item quantum ad hominem , & hoc eſt qñ hõ auertit ſe à Deo peccatum,& obſtinationem,& duritiam cordis, & à bonorum ſocietate , & à ſtatu gr̃æ . Et de hoc põt dici illud Zach.6.Auerterunt ſcapulam recedentes . Loquamur ergo de auerſione,qua Deus auertitur à nobis ꝑꝑ peccata noſtra quia de auerſione hominis à Deo ſatis ſupra dictum eſt in hoc verbo Aduerſari in illa auctoritate.Cucurrit aduerſus Deũ erecto collo &c.Et dicamus,ꝙ talis auerſio nihil aliud eſt q̃ contemptus,abominatio,obliuio,& adiutorij,& gr̃æ, & finaliter gloriæ ſubtractio.Sicut.n.videmus,ꝙ naturaliter vnumquodq; ſe auertit à ſuo contrario, ſicut ignis ab aqua, & econuerſo,ſic verè quia inter Deũ & peccatorem eſt maxima contrarietas,quia ſicut dr̃ Eccle.33.Contra bonũ malum eſt,& cõtra virum iuſtũ peccator,hinc eſt, ꝙ ipſe Deus à peccatoribus ſicut à ſibi contrarijs & rebellibus ſe auertit dicente pſal.Auertiſti adiutorium gladij eius & non es auxilitatus ei in bello.In quibus verbis oſtendit,ꝙ Deus à peccatoribus tripliciter ſe auertit,videlicet,quia ceſſat corrigere,quia nõ vult protegere,quia differt affligere Auerſus.n. videtur Deus,quia non infert correctionẽ diuitibus (Gladij inquit)Non confert protectionem militibus (Non es inquit auxiliatus ei)Non differt dãnationem peccantibus (In bello inquit)Oſtendit igitur auerſionem Dei à peccatore ꝑ incorrectionem,ꝙ oſtenditur cum dr̃ Gladij, quia.ſ.quãdo Deus non pungit eos gladijs, aut iaculis & tribulationum, & aduerſitatis,imo permittit eis oĩa proſpere ſuccedere,ſignum eſt,ꝙ Deus,nõ curat de eis,& de eorum ſalute deſperat,ſicut medicus,qui deſperans de ſalute infirmi omittit cibare & potare,& concedit ei vinum & carnes pro libito.Iõ de talibus dr̃ in pſal.Dimiſi eos ſ̃m deſideria cordis eorum ibunt in adinuentionibus ſuis.Ideò de talibus dicitur.1.Macha.9.Ceſſauit gladius ex Iſrael.De tali auerſione conqueritur Dauid in pſal.Quare faciem tuam auertis , obliuiſceris inopiæ,& tribulationis noſtræ?Facies.n.domini eſt eius correctio,tribulatio,& à temporalibus retractio,quia iſtam faciem ſemper oſtendit amicis ſuis,quia ego quos amo,arguo & caſtigo Apocal.3.Dorſum aũt ipſius Dei eſt eius temporalis proſperitas,iucunditas, & ſanitas corporalis . Iſtud.n. dorſum vertit ad inimicos ſuos.ſ.ad peccatores . quia ecce ipſi peccatores in ſæculo obtinuerũt diuitias. Faciem ergo auertit Deus ab homine,qñ ſibi ſubtrahit correctionem, in firmitatem,& aduerſitatem.Dorſum aũt oſtendit, qñ mũdi proſperitate finit eum gaudere,dicens Hie.30. Dorſum , & non faciem oſtendam eis in die perditionis ipſorũ dicit dominus.Prudens ergo propheta & Dei iudicia cognoſcens dicebat.Quare faciẽ tuã auertis &c.Sciebat.n.ꝙ Deus eſt ſimilis Caladrio,de quo dicit Plio.qñ auertit faciẽ ſuã ab infirmo,& vertit ei dorſum,ſignum eſt,qđ ille infirmus morieẽ, qñ aũt e conuerſo vertit ſibi faciem , & ipſum attentius intuetur,ſignum eſt,ꝙ ipſe infirmitate huiuſmodi cõualeſcet. Sic verè(chariſſimi)qñ Deus auertit à peccatore faciẽ ſuam qñ.ſ.non dignatur reſpicere.i.viſitare,corrigere,caſtigare,ſignum eſt,ꝙ ille infirmus morietur,& qđ ſibi mors perpetua reſeruatur , & maxime qñ vertit ad eum dorſum ſuum.i.qñ affluentiam temporalium ſibi p̃ſtat,quia ſ̃m Ambro.Succeſſus temporalium æternæ damnationis eſt indicium . Si autẽ iſte Caladrius attentè reſpicit hominem peccatorem ꝑ continuam correctionem,tribulationem , & dorſum ſuum ſibi ſubtrahit.i.temporalem conſolationem , tunc vere ſignum eſt,ꝙ iſte veniet ad ſanitatem & æternæ gloriæ recreationẽ, quẽ.n.Deus diligit,corripit , & quaſi pater in filio complacet ſibi Prouer.3.Ideò de auerſione iſtius faciei dicebat , & timebat Dauid.Auertiſti faciem tuam à me,factus ſum conturbatus.Quia verè iuſtus multum timet,& turbatur, qñ videt,ꝙ Deus auertit ab eo faciem ſuam, & ꝙ nullam aduerſitatem aut peſtilentiã ſibi mittit, & ꝙ ipſum ſine correctione derelinquit.Et e conuerſo tunc lætatur , & conſolatur, quando à Deo temporaliter flagellatur. Auertiẽ ergo Deus qñ non infert correctionem. Auertiſti(inquit) adiutorium gladij.¶Secundò auerti dicitur,qñ nõ confert protectionẽ.
Sicut.n.rex vr̃ ſe auertere à milite impugnato , qñ dimittit eum in manibus hoſtium, nec ipſum protegit vel defendit, B
ſic verè Deus videtur auerſus ab homine, qñ in prælio tentationum,quibus à demonibus impugnatur , ipſum dimittit ſuccumbere,ipſum renuit adiuuare . Quod oſtẽditur cũ dr̃ Nõ es auxiliatus ei.Eſai.63.Circunſpexi , & non erat auxiliator.Qñ.n.homo non ſentit aliquod auxilium ſpirituale in pugna tentationum & tribulationum, ſignum eſt , qđ ab ipſo auertit ſe Deus,ipſumq; deſerit,& dimittit.pſal.Auertiſti nos

sti nos retrorsum post inimicos nostros, & qui oderũt nos diripiebant sibi. vnde Thren. 2. Auertit dñs dexterã suam.i. auxilium suum à facie inimici, succẽdit in Iacob quasi ignẽ flammæ deuorantis in gyro. Succendit inquit.i.succendi p-misit. Auertitur ergo Deus non conferendo protectionem.

¶Tertiò auertitur in asserẽdo dãnationẽ (In bello inquit) C quia Deus peccatoribus, à quibus auertit, & recedit, in bello suo.s.in die iudicij seruat damnationem æternã. Vñ auersis, & peccatoribus dr̃.1.Macha.4. Non cõcupiscatis spolia, quia bellũ contra nos est. Patet igitur, q̃ Deus à nobis auertitur damnationẽ non auferendo, protectionem non conferendo, correctionem non inferendo. Sed pro Deo, quæ est rõ, quare Deus taliter ab homine se auertit? Certo rõ est, qa hõ primo à Deo per peccatum se auertit, & ad mundi bona & delectabilia se conuertit. Sunt.n.multi, qui cum statim eis aduenit tẽtatio, aut tribulatio aliqualis, ipsi p certo à Deo per pctm̃ & nequitiam, per iram & impatientiam se ab eo auertunt, ipsumq; deserunt, & dimittunt, & ad diabolum ei obediendo, ad mundi delectabilia ea diligendo, per superbiam, luxuriam & auaritiam se conuertunt. Talibus accidit sicut fallaci vxori põt accidere per virtutem adamantis. dicit Dioscorides & Isido. q̃ adamas talis est virtutis, q̃ si mulieri dormienti ponatur subtus caput, statim si fidelis est viro suo, cogitur ipsum virtute lapidis amplexari, si aũt infidelis est ei, tunc virtute & præsentia lapidis indignata dormiẽdo ab eo se auertit, & subito ipsum refugit, resilit, & recedit. Re uera (charissimi) Adamas, qui attrahit ferrum, signat mundi tentationes, & delectationes. Adamas ẽt, qui est lapis durissimus, signat mundi tribulationes. Mulier autem signat quẽlibet Christianũ. Hõ aũt Iesum Christũ qui cuiuslibet hõis est sponsus, dñs, atq; pater. Sic igitur accidit, q̃ adamas.i.mundi tẽtatio res aut tribulationes si alicui adhibenẽ pro certo statim probari põt si viro suo Christo fidelis fuit, aut infidelis, quia.s.si legitimus fuerit, & perfectus, conuertetur ad eum amplexandum, diligendũ, & adorandũ. Aia.n. si bona fuerit, si mundi tentationibus, tribulationibus, aut delectationibus tangitur, statim ad Deum regratiandũ, adorandũ & diligendũ inclinatur, sed verè si falsus fuerit aut inconstans, tunc per desperatiõe, & impatientiã ab eo auertitur, & fugatur. Iõ de tali infideli auersione dr̃ in psal. Auerterunt se, & non seruauerunt pactũ. Deus.n.est sicut imago, q̃ est in speculo, q̃.s.conuertit se ad te, si ad eam conuerteris. Auertit aũt se statim, qñ ab ea te auertis. vñ ipse est qui dicit. 2.Paraly.7. Si auersi fueritis, & dereliqueritis iustitias meas, euellã vos de terra &c. & Leui.26. Si ambulaueritis contra me, ego cõtra vos aduersus incedam in furore cõtrario. Et aduerte si vis, q̃ mali auertuntur à Deo, sicut degener pullus Aquilæ auertit à solis radio. Non.n.per dilectionem ad eum vertuntur, sed p obstinationem ab eo auertuntur. Vnde.3.Regum.11. Iratus est dominus Salomoni, eo q̃ auersa esset mens eius à domino. Vnde nota, q̃ mali auertuntur

D A Deo per infidelitatem, | Auertuntur (dico)
A proximo per impietatem, | à Deo iniquitatem
A paupere per crudelitatem, | & idolatriam sẽ-
A veritate per mẽdacium & vanitatẽ. | ctando. Vnde Iud.

8. Auersi sunt filii Israel, & fornicati sunt in baalim. Itẽ auertuntur à proximo charitatem & amicitiam denegando, cõtra illud Eccle.41. Ne auertas faciẽ tuã à proximo tuo. Item auertuntur à paupere eleemosynam, nõ impendẽdo cõtra illud Tob.4. fac (inquit) eleemosynã, & noli auertere faciem tuã ab vllo paupere, ita.n.fiet, vt nec à te auertatr̃ facies dñi. Itẽ auertunt à vero falsitatẽ & mendaciũ & vanitatẽ frequẽtando. vñ.Thi.4. A veritate qdẽ auditũ auertent, ad fabulas autem conuertuntur. Econtra autem isti deberent auerti.

A propria voluntate, | De voluntate propria
A carnali voluptate, | dicitur Ecclesi.18. Post
Ab inepta vanitate, | concupiscẽtias tuas nõ
Ab iniustitiæ prauitate. | eas, & à voluntate tua

auertere. De carnalitate autem exponit illud Ecclesiastici 9. Auerte oculos à muliere cõpta &c. De vanitate verò dicitur in psal. Auerte oculos meos, ne videant vanitatẽ &c. De iniustitia verò dr̃ Ecclesiastici.17. Reuertere ad dominũ, & auertere ab iniustitia tua. Patet igit, q̃ quia nos auertimur à Deo p peccatum, q̃ ipse auertitur à nobis multipliciter, vt dictũ est, Cum tamen necesse esset nobis, q̃ ipse auerteret à nobis non se, nec misericordiam suam, sed potius iram suã, sicut supplicabat Dauid in psal. dicens. Conuerte nos deus salutaris noster, & auerte iram tuam à nobis. Et illud. Auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele. Ista ergo de auersione sufficiant. vide supra de aduersus, & infra de conuertere, & reuerti &c.

Auferre.

Nota breuiter loquendo, q̃ Deus aufert aliqua malis, & aliqua iustis. Aufert.n.ma- A lis tẽporalẽ aduersitatem, ne castigentur, mundialẽ prosperitatem, ne consolentur, Virtutum stabilitatem, ne roborẽtur, carnalem viuacitatem, vt moriantur, æternalem fœlicitatẽ, vt cõdemnent. ¶Dico igitur, q̃ malis aufertur tẽporalis aduersitas seu correctio. Esa.5. Auferam sepẽ eius & erit in direptionẽ. Sepes.n.q̃ cõiter fit de spinis significat mundi puncturas & correctiones, q̃ in hoc mũdo peccatoribus auferuntur, vt eis in perpetuum inferantur. Secundo aufertur ab eis psperitas, sicut dr̃ Eze.21. Prophane impie dux Israel aufer cidarim, tolle coronã.i.depone correctionẽ. & Esa.3. Auferet dñs ornamenta filiarum Syon.s.lunulas, torques, armillas, monilia &c. & Esa.16. Auferetur lætitia & exultatio de carmelo. Tertio auferet ab eis stabilitas, Ezec.39. Auferã cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum. Tales.n.non sunt lapidei & stabiles, nec ad resistendum, nec ad virtualiter operandũ, sed magis sunt carnei & fragiles, & proni ad cadendum in pctm̃, & ad spiritualiter deficiendũ. Esa.3. Auferet dñs à Hierusalem & à Iuda validum & fortẽ, & omnẽ robur panis. Item auferẽ ab ipsis viuacitas.s.anima per mortem. vnde Lucæ.8. Etiam id quod habere putat, auferetur ab eo. Item aufertur ab eis fœlicitas. vñ Mat.21. Auferetur à vobis regnum Dei. ¶Item multa sunt, quæ bonis similiter auferuntur. Aufert enim Deus à bonis & iustis

Cordis prauitatem, | ¶Aufert igitur Deus B
Rerum facultatem, | à nobis cordis praui-
Carnis fragilitatem, | tatem. Hier.4. Aufer-
Duram aduersitatem, | te præputiũ cordis
Pœnæ calamitatem. | vestri. Exo.34. Aufe-

ràs iniquitates & peccata, nosq; possideas. Itẽ aufert ab eis rerum facultatem. Zach.3. Auferte ab eo vestimenta sordida.i.mundi prospera, quibus exterius vestiuntur. Itẽ aufert ab eis carnis fragilitatem. Micheæ.5. Auferã equos tuos de medio tui. Equus.n. significat carnalitatẽ. Esai.30. qui eorũ caro, & non spũs. Item aufert ab eis durã aduersitatẽ. Leui. 26. Auferam malas bestias de medio tui.i.sęculi crudelitates & aduertates. Item aufert ab eis inferni pœnalitatem. Et de hoc Esa.57. Auferte offendicula de via populi mei. Et illud Psal. Aufer à me opprobriũ & cõtemptum. Et Esa.25. Auferet dñs omnẽ lachrymã ab omni facie. ¶Nota adhuc, q̃ ho- C mo debet auferre de corde suo vitia & peccata, vt sic possit illud facere mundũ & purum habitaculum Deo patri. & iõ sibi dicitur Amos.5. Aufer à me tumultum carminum tuorum. In quibus verbis ostẽditur, q̃ nos debemus à nobis auferre rixositatem, tumultum, indiscretam iucunditatẽ (Carminum inquit) incompletam hæreditatem (tuorum inquit) .s. illud, q̃ tuũ est, debes à te auferre. Auferatur ergo à nobis rixositas inquieta, iucunditas indiscreta, hæreditas incõpletã. Dico ergo, q̃ à nobis debemus auferrẽ inquietam rixositatẽ (Aufer inquit tumultũ) Sunt.n.quędam aues, quę nõ volũt esse in frequẽtia & tumultu, sed magis in solitudine & gẽte, sicut pellicanus & phęnix, & gñaliter oẽs aues pdales. Sic verè (charissimi) vir bonus & perfectus quantum potest aufert à se sollicitudinem & tumultum & interius & exterius. Interius dico scilicet à corde strepitum cogitationis, affectionis, iracũdiæ, auaritiæ & ambitionis. Et exterius scilicet fluctus & motus negotiorũ terrenorũ & superfluæ occupationis. Vitam etiã solitariam & quietã, pacificã & modestam debet summẽ cõseruare, Sicut.n.hõ quietus non diligit tumultũ in camera sua, sic vere nec Christus in corde nostro, vbi est camera sua, nec etiam in quacunq; psona sibi spãliter dedicata. Aufer ergo tumultum. iõ Christus tumultuantibus, & negociantibus in tẽplo dicit Io.2. Auferte ista hinc, & nolite facere domũ patris mei domũ negociationis. Et hoc est contra multos, qui re uera non quiete, nec pacificẽ cõuersant, sed magis q̃ mũdi negocia & per rixas & discordias tumultuantur inuicẽ, & rixantur, Esa.3. Tumultuabitur puer contra senem & ignobilis contra nobilem. Dixit au-ctor de

ctor de apibus,ꝙ aliquando habent inter se bellum,discordiā,& tumultum,sed dicit,ꝙ si modicus puluis, vel lapillus desup proijciatur,statim sua tumultuosa discordia quietat. Sic verè(charissimi),ꝓh dolor in hoc mūdo apes.i.homines sunt sæpissimè in rixa,lite,discordia,& tumultu,dum durat misera vita pſens, sed pro certo qñ modicus lapillus sepulcri eis superponetur,vel ēt modicus puluis.i.aliquantulum de terra in morte super eos proijcietur,tūc oīs eorū tumultus & discordia sedabitur,& intercipietur.dr̄ Iob.3. Ibi impij cessauerunt à tumultu.vbi dr̄,qđ in morte vel in inferno iniquorū crudelitas coarctatur(ibi impij)gaudiorum felicitas terminatur(cessauerunt)peruersorum rixositas annullatur(à tumultu inquit).Auferamus igitur(charissimi)inquietam rixositatem.¶Secundò auferamus indiscretam iucun-
D ditatem(Carminū inquit tuorum)sicut.n.auicula, q̄ se sentit captam laqueo,siue visco,non pōt psallere, vel cantare, imo à se abdicat omnem melodiam sui cantus,sic verè nos, qui in ista valle miseriæ diuersis tribulationū & infirmitatū laqueis sumus capti,omnē superfluam lętitiā & iniquā debemus pœnitus abdicare, & cogitādo miseriā status nostri semper in mærore & tristitia versari(Carminum inquit) are uera mundi carmina & lætitiæ,solatia temporalia debēt à nobis pœnitus elongari.vñ Baruch.2. Auferā à vobis vocem iucunditatis,& vocē impij. Nam sicut dicitur Ezec.2. Liber ille,vbi erat scriptū carmē,continebat etiam lamentationes & veh.Ad denotandum,ꝙ mundi carmina seu lętitia temporalis semper solent lamentationes & veh tristitię tēporalis & perpetuæ comitari,quia sicut dr̄ Proue.14.extrema gaudij luctus occupat.Aufert ergo indiscretā iucundita-
E tem.¶Tertiò debemus auferre assuetā proprietatē, ꝙ ostenditur ibi.(Tuorum inquit)quia.s.illud,quod est tuum, illud quod est propria hæreditas & possessio, debes tibi auferre. tuus.n.est pronomen possessiuum,& signat,ꝙ possessionem tuā propriā debes pro Deo abdicare.istā aūt tuā possessionē.appello cordis voluntatē,carnis voluptatē,rerū facultatē.Est.n.voluntas in nobis auferenda,ipsam obediētiæ subiugādo,vt sic dicamus Deo & plato.verūtñ nō mea, sed tua voluntas fiat.Lucæ.23.Est ēt carnis voluptas astringenda,ipsam p pęnitentiā macerando,quia sicut dr̄ Eccle.22.Infirmitas carnis sobriam facit animam & 1.Corint.9. Castigo corpus meū,& in seruitutem redigo.Itē est rerū facultas depo nenda,ipsam taliter contemnēdo,& pauperibus misericorditer erogando.Prouer.3.De sub̄a tua de pauperibus. Ideò bene cōcludit Luc.6.Qui aufert q̄ tua sunt, ne repetas quia verè si Deus vel platus auferunt à nobis q̄ nostra sunt.s.voluntatē,voluptatē,& facultatē,nos nō debemus contradicere,sed magis in patientia sustinere(Tuorum ergo)Sic igitur patet,ꝙ ab affectu cordis nostri auferenda,fuganda, & elonganda est hæreditas tēporalis,iucunditas pectoralis,rixositas mundialis.Aufer ergo à me tumultū carminum tuorum thema ꝑ sanctificatione beatæ virginis vel prouerb.40.Aufer rubiginē de argento, & egreditur vas purissimum &c.

A **Augere. Augmentum.** Nota, ꝙ augmentū, seu ēt incremētum pōt accipi multipliciter, secundum quòd sunt multa,quæ possunt minui,vel augeri,in bono scilicet,vel in malo.Deus enim augmentat iustos

In virtutibus,	Dat.n.Deus virtutum incre-
In honoribus,	mentum interius, honorum
In muneribus.	supplementum exterius, mu

nerū cōplemētū superius & posterius.Primò igitur dico,ꝙ est augmentū virtutis,q̄ fit interius.Sicut ergo video, quòd quadā naturali virtute arbores,& alia vegetanť,& crescunt dū tñ vitā habeant naturalē,sic hoīes vita gr̄æ vegetati,semper debent in melius augeri,& in virtutibus & moribus cumulari.ꝙ vtiq; facit dñs,quia tñ hō culturā diligentiæ & pęnitentiæ apponit,tunc Deus incrementū & augmentū virtutum multiplicat & apponit.1.Corint.3.Ego plātaui,apollo rigauit,Deus aūt incrementum dedit. Vnde.2.Corint.9. Multiplicabit semen vestrum,& augebit incrementa frugū iustitiæ vestræ.¶Secundò dico,ꝙ est augmentum honoris, qui fit exterius,quo.s.boni q̄nq; à Deo promouentur, & ad vtilitatem aliorū in dignitatibus augmentantur. Influentia enim lunaris omnia humida facit augeri,sicut patet in mari,& in medullis testudinum marinarum, quia.s.luna ſm doctores mare secum solet eleuare & trahere, & sic illud facit crescere,& augere.Sic verè influētia & prouidentia Dei bonos solet q̄nq; ad dignitates eleuare, & trahere, & superius augere,crescere,& venire psal.Auxit populum suum vehementer,& firmauit eum super inimicos eius.Tertiò dico, ꝙ est augmentum valoris seu salutis, q̄ fit superius.s.in gloria qñ beati veniunt ad vltimatum augmentū,sicut luna in plenilunio.vñ Prouer.4.Dabit capiti tuo augmenta gratiarū, & corona inclyta proteget te.& Act.2.Dn̄s autem augebat eos,qui salui fiebant.Sed si vis in malo,dic ꝙ mali augentur

Malitijs,	¶In malitijs dico, seu in vitijs.
Diuitijs,	Vnde de Pharaone dicit̄ Exo.9.
Supplicijs.	ꝙ ipse auxit peccatum, & ingra B

uatum est cor eius.& Ezec.23.dicitur ꝙ illa mala mulier auxit fornicationes suas. Et etiam numerus malorū quotidie augetur,& bonorū diminuitur.vnde 2.Reg.15. Populus augetur cum Absalon.Item in diuitijs,quia.s.malorū prosperitates magis augentur,q̄ bonorum.Gen.34.Augere dotē, munera postulare. Item in supplicijs, quia.s.pœnæ malorū in inferno ſm quantitatem culparum augentur.Vnde Deuter.24.Augebit dominus plagas tuas,plagas magnas & perseuerantes, infirmitates pessimas & perpetuas &c. Vide de crescere & profectu &c.

Auis. Potest significare dupliciter in scriptura.Significat.n.in malo,& in bono. In malo signat psonas A volatiles ac leues,vanos pariter & elatos,qui ad modū auis per aerem huius mundi vagantur.Auis.n.dr̄ ab à, ꝙ est sine, & via,quasi sine via,ad denotādum, ꝙ peccator nou seruat regulam,neq; viam,& iuxta salutis semitā non se tenet. Vñ Iob.33.Semitam ignorauit auis.Et iō sicut aues multis periculis sunt subiectæ,quia aliquando capiuntur visco,laqueo, vel sagitta,sic verè vani homines,& superbi multis peccatorum periculis sunt subiecti, quia pro mundi delectabilibus acquirendis aliquādo ab aucupe diabolo capiūtur, & visco luxuriæ,sagitta inuidiæ laqueo auaritiæ astringuntur, quia sicut pisces capiuntur hamo,& aues laqueo,sic capiunť homines in tpe malo.Ecclesi.9.Item pōt auis significare hominem perfectum,& sic auis idē est,ꝙ vir perfectus. quia sicut auis vitam ducit aeream,victualia non congregat,& de infimo ad superiora semp volat,sic vir pfectus vitam aereā, & purā,& mundam solet ducere, p castitatem, victualia non aggregare,per auaritiam & rapacitatē,de infimis verò ad superiora volare per cœlestiū desideriū & affectionē, & per terrenorum vituperium & abominationē. ideò de tali aue pōt exponi illud Iob.5.Homo nascitur ad laborem, & auis ad volandum.In quibus verbis ostenduntur tria,quæ debēt esse in homine perfecto moraliter,quæ sunt in qualibet aue naturaliter.Auis enim habet naturaliter

Visum splendidiorem,	Sic verè vir pfectus de- B
Motum velociorem,	bet habere luciditatem
Situm sublimiorem.	in discernendo(Homo,

q̇a est animal rationale, agilitatem in operādo (ad laborē) sublimitatem in contēplando(ad volandū) debet.n.esse vir perfectus luculēter informatus,quia debet esse hō diligēter occupatus,quia est ad laborem.Excellēter sublimatus, q̇a.s. ipse debet esse auis,ad volandū per contemplationem ordinatus.Simus igitur informati clare discernendo(homo, Sicut.n.auis naturaliter habet clarum visum, sic verè si volumus esse aues spirituales.i.viri virtuosi & perfecti,debemus habere clarū visum discretionis,sapientiæ,& rationis,quòd ostenditur cum dr̄ hō.Hō.n.est aīal rationale,quod inter bonum & malū,inter delectabile & tristabile,inter eligibile & refutabile naturaliter iudicat,& discernit, & signat hominē discretū rōnabilem,& prudentem, qui inter bonum & malum discernere,& eligenda eligere,refutanda etiam scit refutare.Hō ergo Iob.38.Posuit in visceribus hominis sapientiam.Et iō homo est similis cuidā aui,q̄ dr̄ Aquila,quę super omnes aues clarissimū habet visum, intantū ꝙ solem directis oculis intueť.Sic verè &c.dr̄ supra de Aquila. Similis ēt debet esse cuidā aui, quæ dicitur sphinx, quæ dr̄ esse auis cū facie humana & pedibus serpentis,de qua etiam Aug.de ciuitate Dei facit mentionē. quia.s.iste debet esse auis intelligendo & videndo subtiliter,hō ratiocinando sagaciter,serpens mala pcauendo prudenter.Vnde figuratur in illo aiali Ezech.1.ꝙ cū facie auis faciem habebat humanam. Et istud est contra

est contra multos, qui re uera non sunt sicut aues diurnæ, q̃ claritate visus lætantur imo sicut aues nocturnæ, quæ visus obscuritate gloriantur. iõ tales similes sunt buboni, quæ est auis obscuri visus, & iõ charissimi solem non põt sustinere, sed in lunæ lumine delectatur. Sic &c. sicut supra de Aquila. Non sic ergo, sed simus informati clare discernendo. ¶Secũ
C dò simus occupati bonũ operando (Ad laborẽ inquit) Sicut .n. videmus, ꝙ aues agilis, velocis, atq; mobilis sunt naturæ, ita ꝙ per aera velociter se transferunt atq; mouent, sic verè (charissimi) boni & perfecti semper debent per bona opera se mouere, & per bonorum laborum occupationẽ de loco ad locum velociter se transferre, qđ ostenditur cum dicitur. (Natus est ad laborem) Ideò bonis bene laborãtibus & operantibus, obedientibus & occupantibus põt dici illud Esai. 57. In multitudine vię tuę laborasti, & non dixisti quiescam. Bonorum.n. laborum gloriosus est fructus, sicut dicit Sap. 4 Quod est contra multos, qui re uera nolunt ꝑ bona opera laborare, sed magis ꝑ pigritiam dormitare, nolũt se aliquo bono opere occupare, sed ꝑ carnis delitias sese sine exercitio delectare. Isti sunt similes strutioni, q̃ est auis põderosa & difficilis ad mouendum, & ideo ista non volat, nec veloci ter circuit, aut laborat, habet.n. nimis de carnositate, & parũ de plumositate, & iõ multũ habet de põdere & grauitate. Sic verè (charissimi) multi sunt, qui tñ habent de ponderositate auaritiæ, & de carnositate luxuriæ, & ita parum de plumositate virtutum & morum, ꝙ non possunt se mouere per laborẽ alicuius exercitij virtuosi, imo circa terrã.i. bona terrena cõtinuè cõuersantes, de bonis cœlestibus & spiritualibus nihil curãt. Iõ dr̃ in psal. In labore hominũ nõ sunt, & cũ hominibus non flagellabuntur. iõ tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate, & impietate sua. Heu (charissimi) non
D sic, sed simus occupati bonũ operando. ¶Tertiò simus eleuati sursum contemplando (Ad volandum inquit) Nã sicut auis naturaliter volat sursum, & ab istis inferioribus se eleuat, & elõgat, sic verè vir ꝑfectus debet sursum volare ꝑ cõtemplationem, & desiderium, & affectionẽ ad bona cęlestia & æterna, & ab inferioribus & terrenis se debet quantũ ad affectionẽ pœnitus elongare (ad volãdũ inquit) vt sic de eo dicatur illud Ap. 14. Vidi alterũ Angelũ volantẽ ꝑ medium cœli. vide supra de altero, & de Angelo. Et istud est contra multos, qui re uera sursum ad cęlestia nunquã volũt volare, sed semꝑ inferius ꝑ auaritiã in terrenis hærere. Isti sunt similes noctuæ, q̃ nunquã alte volat, imo semꝑ circuit, & volitat inferius circa terrã, & de nocte, & nunquã de die, & q̃rit vndiq; cũ quodã odibili clamore & horribili ꝑdã suã Sic verè auari huius mundi amatores, qui re uera sursum ad bonorum æternorũ considerationẽ nõ volitant, non ferunt sed tãtũmodo circa terrã.i. circa terrena inferius occupant, isti etiam in nocte & caligine vitiorũ, & nõ in die gratiarum & virtutũ ꝑ huius vitæ aerem circũeunt, & mouent, vbi sæpe horribiliter detrahendo & blasphemando volitant, clamitant, & loquuntur, & vbi ꝑdis diuitiarum p̃ cæteris fęcundant. Isti ergo nõ sunt aues ad volandũ, imo bestiæ ad gradiendũ, & suꝑ terrã per auaritiã ambulandũ. quia sicut dicit Hie. 9. Cõfortati sunt in terra, de malo ad malũ egressi sunt. Nõ sic ergo (charissimi nõ,) sed pro Deo simus ad contẽplãdũ sublimati, ad operandũ occupati, ad discernẽdũ informati. Simus igitur in discernendo prudentes (homo) in operando feruentes (ad laborem) in contemplando surgentes (ad volandum inquit) Et sic erimus aues spũales, ita qđ de nobis poterit dici illud Ecclesi. 41. Aperti sunt thesauri, & auolauerunt nebulæ quasi aues. Et hæc de aue sufficiant.

A **Auris.** In scriptura diuersimodè põt accipi. Auris.n. ꝑ quã vox ingreditur ad auditum, põt significare ꝑdicatorẽ, ꝑ quẽ in corpore ẽt vox sacræ scripturæ alijs instillat. Prouer. 18. Auris sapiẽtiũ q̃rit doctrinã. Itẽ auris, q̃ iudicat inter voces q̃.s. sit grauis, q̃ acuta, q̃ dulcis, & q̃ rudis, põt significare quẽlibet indicẽ vel ꝑlatũ, qui re uera in corpore mystico Ecclesiæ, officiũ auris tenet, quia.s. iste debet iudicare inter aliorũ voces.i. inter aliorum laudes, & actiones, iactãtias, & adulationes, & discernere quid sit leue vel graue, quid vituperabile vel laudabile. Vñ Iob. 12. Nõne auris verba diiudicat, & fauces comedentis saporẽ? Gñaliter aũt in scriptura per aurẽ intelligit virtus obediẽtæ, attentionis, & diligẽtiæ quia sicut auris aliorum vocibus intẽdit, & quicquid dr̃ iudicat & ꝑpendit, sic verè obedientia, & diligentia ad vocẽ Dei, & ꝑlati sui semꝑ habet intẽdere, vt præceptũ eius valeat adimplere. Et est auris sicut ianua cordis. Et iõ sicut ianitor debet cauere, ne aliquis hostis ꝑ ianuã domus admittat, sic discretio, q̃ est ianitor cordis humani, summè debet cauere, ne ꝑ ianuã aurium aliquis aiæ inimicus.i. aliquod malum, siue detractorium, siue adulatorium, siue deceptoriũ, siue iactatorium admittatur, imo pro certo ianua aurium omnibus talibus hostibus debet claudi, iuxta illud Ecclesi. 28. Sepi aures tuas spinis, & noli audire verbũ nequam. In quibus verbis ostenditur, quòd aures nostræ

Debent præmuniri (sepi)
Debent experiri.s. per correctionem (spinis)
Debent operiri (noli audire verbum nequam)

Aures.n. cordis nostri per patientiam præmuniuntur (sepi)
Per diligentiam aperiuntur (aures)
Per correctionem experiuntur (spinis)
Per discretionem operiuntur (quia scilicet cauet ne audiãt verbum nequam)

¶Est igitur auris obediẽtiæ seu auscultationis & attẽtionis B per patientiam ꝑmunienda (Sepi inquit) Aures.n. habẽt naturaliter aliquã firmitatẽ, sunt.n. osseæ, & cartilaginosæ, & anfractuosæ, vt.s. nihil nociuum cerebro possit interius subintrare. Sic pro certo aures auditus nostri debent esse osseæ, stabiles atq; firmæ ꝑ virtutẽ patiẽtiæ & vigoris, vt sic oĩa nociua possint repudiari, reijci, & refutari, ne vsq; ad cerebrũ.i. vsq; ad aiam valeãt penetrari. Aures.n. habẽt anfractuosas circunuolutiones ne nimis libere intret aer, ad denotandũ, ꝙ verbũ auditũ nõ debem⁹ statim recipere vel credere, q̃a q̃ credit cito, leuis est corde, sed cũ quadã difficultate & anfractuosa examinatione admittere. qđ oñdit cũ dr̃ Sepi. Nã sicut sepes obuiat superueniẽtibus aialibus, ne vsq; ad hortum septũ valeant penetrare, sic verè munimentũ patientiæ omnibus exterioribus verbis, iniurijs, turbationibus, & tentationib⁹ opponit, & obsistit vt aures nostræ exinde sint septæ, vallatæ pariter, & munitæ, ne.s. ꝑ impatientiã & iracundiã possint vsq; ad aiam penetrare. Sepi ergo.i. habe sepẽ patientiæ, custodiæ, & diligentiæ munimentũ, quia pro certo sicut dr̃ Ecclesi. 36. vbi nõ est sepes, diripiet possessio. Dicit .n. Pli. ꝙ elephas auribus est armatus, habet n. aures lõgas, & protensas, & inferius inclinatas, quas aliqñ erigit, & draconem exinde ꝑcutit, atq; ferit. Sic verè (charissimi) nos debemus habere aures spiritalis auditus, longas.i. longanimitate patientiæ mãsuetudinis & modestiæ ꝑmunitas, & inferius ꝑ reuerentiã, humilitatẽ & beneuolentiam inclinatas dicente dño in psal. Inclina aurem tuam, & exaudi verba mea. Istas etiã debemus erigere ꝑ attentionẽ, & ad diuinas promissiones & cõminationes extollere audiendo Dei verbum & ꝑdicationem, & sic draconem.i. diabolũ poterimus percutere, & fugare. Illud.n. quo diabolus magis læditur, magis percutitur, magis fugatur, est qñ hõ patienter & humiliter, reuerenter, & benigniter audit monitiones, & correctiones, vel ẽt iniurias, & turbationes. Iõ cuilibet dr̃ Neæ. 1. Sint aures tuæ auscultantes, & oculi tui videntes. Patientia ergo est sepes & munimentum aurium Sepi inquit. Oseæ. 2. Sepiã vias tuas spinis. & Ecclesi. 28. Sepi aures tuas spinis. Qđ iste contra multos, qui re uera non videntur habere aures septas, nec per patientiam circundatas aut munitas, quia.s. nihil qđ eis displiceat possunt audire, nec ꝑdicatorũ monitionẽ vel ꝑlati correctionẽ, nec alicuius iniuriantis inuasionem, imo statim fiunt impatientes per iracundiam & turbationem. Iõ tales reprehenduntur Hie. 6. Incircũcisæ aures eorum, & audire non possunt. Non sic (charissimi,) quia auris nostra est per patientiam præmunienda (Sepi) ¶Secundò dico, ꝙ au- C ris nostra est per diligentiam aperienda, quia verè charissimi semꝑ debemus habere aures apertas ad audienda mandata, documenta, instructiones, & correctiones, ꝙ ostendit cum dicitur aures tuas. Auris.n. ſm Isid. dicitur ab hauriendo, eo ꝙ oẽs voces hauriat, atq; bibat, quia verè aures nostræ debent esse haurientes, recipientes, & audientes quicquid eis de bonis informationibus instillat. Qñ.n. mulier ꝑgnans est mortua, necesse est, ꝙ eius os aperiatur, vt aer subintret, alioquin fętus cõceptus perimeret. Sic verè (charissimi) quando mulier.i. anima mortua est per peccatum, prægnans tamẽ est aliquo bono proposito, vtpote proponit cõuert: &

uerti & abstinere, tūc summè necesse est, ꝙ os.i.auditus eius aperiat, & ꝙ aer.i.bonorū verborū puritas recipiatur, & au diat, ne forte fœtus, qui iā cōceptus fuerat moriatur. Mar.7. Statim apertæ sunt aures eius. Qđ est cōtra multos, q̄ re vera aures suas diuinis verbis non aperiunt, imo claudunt, vanitatibus aūt mundi ipsas aperiunt, & non claudunt. quia re vera multi sunt, qui nō videntur habere aures ad audiendū verbum Dei, nec aliquam bonam informationem, sed bene videntur eas habere ad audiendum vanitatem & derisionē, detractionem & adulationem, & ideò quantum ad audiendum verbum Dei, & bona documenta isti videntur similes quibusdam aīalibus de quibus dicit Isid. ꝙ est in Aethiopia regio, vbi oīa aīalia quadrupedia nascuntur sine auribus, ēt Elephantes. quia re uera tales, qui in Aethiopia huius mūdi versantur, & q̄ sunt quadrupedes.i.qui quatuor his affectionibus per diuersa desideria feruntur, sine auribus nasci, & esse dicuntur, quia.s.auditu verbi Dei, lectionis, & correctionis, prędicationis, & instructionis priuati esse videntur, quia re uera diabolus abstulit talibus aures cordis. Vnde Eze.23. Nares tuas, & aures tuas præcident. quia re uera mundi peccatores non habent hodie nares.i.odoratū deuotionis, nec aures.i.auditū attentionis, obedientiæ, & subiectionis, vel auditum sanæ eruditionis. Dicit.n. Arist.lib.de animalibus, ꝙ oīa aīalia ouantia carent auribus, quia verè (charissimi) illa animalia, quæ faciunt & ponunt oua.i. mundi bona & diuitias, hoc est dictu, auari & cupidi, qui ad modum strutionis ponunt in arenam oua sua, & obliuiscuntur vbi posuerunt ea, Iob.36. tales (dico) hodie carent auribus.s.quantum ad audiendū bona & vtilia documenta. Hier. 6. Incircūcisæ aures eorum, & audire non possunt: sed pro certo quantum ad audiendum friuola atq; vana isti non carent auribus, imò maximas habent aures, similes quibusdam monstris, q̄ sunt in Scythia, quæ s̄m Isid. sunt hoīes dicti Onesij in insulis leoninis habitantes, ita protensas aures habentes, ꝙ exinde cooperiunt totum corpus. Sic verè multi sunt hodie, q̄ habent aures ita magnas, ꝙ per totum corpus.i.per omnem locum terram, & patriam se diffundunt, quia.s.oīa volunt inuestigare, & maximè vanitates, & rumores. Et sic tales quantum ad benè audiendum carent auribus & auditu, quantum ad vanitates aūt audiendas auribus optime sunt muniti. Ideò de talibus dr̄.2.Thim.4. Erit (inquit) tempus cum sanam doctrinam nō sustinebunt, & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas aūt conuertentur. Est igitur auris cordis nostri per diligentiā aperienda (Aures inq̄t.i.haurientes) Neæ.
D 8. Erant autem aures oīs populi erectę. ¶ Tertiò dico, ꝙ est est auris cordis nostri per cōtrouersiā experiēda, quia auris virtus obedientiæ debet summè comprobari, experiri & videri, quando per correctionem seu per aliquam displicentiam pungitur, & feritur. q̄a sicut dicitur Prouer.15. Auris, quæ audit increpationes vitæ, in medio sapientiū commorabitur. quod ostēditur cum dicitur Spinis, quia.s.spinę asperę correctionis, uel iniuriosę locutionis, aures nostras.i.auditū obedientiæ & patientiæ summè probant. talem experientiā habuit Christus, de quo dicitur Mat.27. & Ioan. 19. qđ milites plectentes coronā spineam imposuerunt capiti Iesu. sed verè multi sunt sicut canes ignobiles, quę, cum aures eorum spinis punguntur, statim sequi prædā suam omittūt. Sic multi sunt, qui puncturam alicuius correctionis vel iniuriosæ locutionis non possunt in suis auribus sustinere, imo statim indignantur, & irascuntur, & ad vindictam commouent, & sic à sequela prædæ suæ.s.Christi retardantur, quem primo per patientiam sequebantur. De istis dicitur Luc. 8. Et ortæ spi-
E næ suffocauerunt semē. Est igitur auris cordis per correctionem experiēda. ¶ Quartò dico, ꝙ est per discretionem custodienda, q̄a.s.semper debemus cauere ne per aures intret aliquod verbum, per quod interius aīa irritetur. Sicut.n. aspis audiens incantatorem cum cauda claudit aurem superiorē, & aliā claudit imprimēdo eā ad terrā, ita qđ terra & cauda sunt illa, cū quibus aspis claudit, & custodit aures suas ne per illū, qui loquitur incātetur, sicut dicit glossa super ps̄. sic statim q̄n videmus paratū incātatorē.i.diabolū, qui nos vult incātare per occultā suggestionem, vel luxuriosum, qui nos per impudicā locutionē, vel adulatorē, qui nos vult incantare per deceptionē, vel detractorē, qui nos vult incātare per alteri⁹ famæ corrosionē, verè nos debemus adhibere caudā .i.memoriā finis nostri.s.memoriā mortis, iudicij, purgatorij & inferni, itē terrā.i.memoriā nostræ vilitatis, & sic cū istis duobus debemus claudere & obturare aures nostras, & huiusmodi incantationes & improbas suggestiones respuere, & refutare, & sic periculū captionis, incātationis, consensus, & operationis poterimus declinare. Et sic s̄m ps̄a. nos erim⁹ similes aspidi surdę & obturāti aures suas, vt nō exaudiat vocē incantantiū. Qđ est contra multos similes nautis q̄ in cantibus syrenarū delectanē & sic dormiunt & somniantur, & à syrenis deuorantur. Sic verè multi, q̄ nō claudunt, nec custodiunt aures suas à prauis suggestionibus & loquelis, imo in cātibus syrenarū.i. in verbis deceptorijs mulierū vel adulatorū taliter delectātur, ꝙ dormire.i.peccato cōsentire quasi necessario cōpellunē, & sic ab ists deceptoribus deuorātur depauperantur & destruuntur. Est igitur auris custodienda, ꝙ oñditur cum dr̄. Noli audire verbū nequā. ps̄al. Ego autē tanquā surdus non audiebā. quia re uera cantus syrenarū.i. suggestio diaboli, luxuriosi, deceptoris, vel adulatoris, detractoris, vel falsi accusatoris, nō est aliqualiter audienda. iō debemus dicere illud. 1.Mach.2. Non audiamus verba regis Antiochi. Et nota, qđ multa sunt, q̄ à iustis audienda nō sunt .s. mendaciter fallentes, mordaciter loquentes, fallaciter vngentes, inaniter lętantes, maligniter hortantes, carnaliter cōuersantes. Igitur dico, ꝙ illi, qui volūt fallere mendaciter.i. viri mendaces, quia sicut dr̄ Prouer.29. Princeps, qui libenter audit verba mendacij, oēs ministros habebit impios. Itē dico, ꝙ nec audiēdi sunt illi, qui lædere q̄runt mordaciter.s. detractores. De quo in ps̄. Factus sum tanquā vas perditum. q.audi.vitu. Item nec illi audiēdi sunt, qui alios vngunt suauiter.s.adulatores. Amos.5. Cantica lyræ tuæ nō audiā. Item nec illi, qui lætantur inaniter.s.ioculatores. ps̄al. Locuti sunt uanitates. ego autem surdus non audiam. Item nec illi, qui hortantur maligniter.s.mali cōsiliarij, hęretici, accusatores. vnde Deut.13. Non audies uerba illius prophetæ aut somniatoris. Item illi, qui cōuersantur carnaliter. s. malæ mulieres. Vnde Ecclesi.9. Nec audias eā.s.saltatricē, ne fortè pereas in efficacia ipsius. Bene ergo dicit. Noli audire linguā nequā hoc est dictu. Linguā mendacium mordacium, fallentiū, seu etiam adulantium, ioculatorum, seu inaniter lætantium, malorum cōsiliariorum, seu ad malum exhortantium, luxuriosorum, seu ad libidinem incitantium. vnde Esa.60. Non audietur vltra iniquitas. Boni ēt principes & prælati non debēt audire voces & accusationes malorū balliuorū Iob.39. Ibi nō audierūt vocē exactoris. Sic igit̄ patet, ꝙ auris nr̄a debet, operiri per discretionē, experiri p̄ correctionē, aperiri per diligentiam præmuniri per patiētiam. Vt sic bene dicat. Sepi aures tuas spinis, & noli audire verbum nequā. Sufficit.

Aurora.

Nota, ꝙ aurora quandoq; sumitur pro illa hora, quæ est media inter noctem præcedē- A
tem & diem sequentem, q̄nq; aūt sumitur pro illa stella, quæ in illa hora solet surgere, diem præcedere, ante solem ire, tenebras fugare, & propinquum lucis ortū sua præsentia nunciare. Dicā ergo moraliter, ꝙ in scriptura inuenitur aurora

Mirabilis perfectionis,
Fluxibilis conditionis,
Consolabilis refectionis.

Est (dico) aurora, quæ signat moralem perfectionem, & sic per auroram intelligitur beata virgo, & ēt quilibet sanctus homo. Aurora.n. habet noctem terminare, Solē præsentare, tenebras fugare, lucem declarare, latrones turbare, ægros confortare, cuncta decorare. Quia re uera beata virgo noctem culpæ, & legis etiam antiquæ terminauit, nunc etiam in suis deuotis noctē aduersitatis, & culpæ terminat, atq; finit. Vnde de beata Cecilia canitur. Dum aurora finē daret dixit beata Cecilia. Eia milites Christi abijcite opera tenebrarū. ¶ Item ista diem gratiæ inchoauit, lucem veritatis profudit, & mundū illuminauit, errorū tenebras fugauit, & solem iustitiæ Christum sicut mater filium præcessit, & aduentum ipsius nūciauit. Vnde.2.Reg.23. Lux aurorę oriēte sole mane absq; nubibus rutilat. ¶ Item ista latrones turbauit, q̄a.s.sicut latrones videntes auroram sciūt diem esse propinquum, sed ideò turbantur, timentes ne deprehendantur, sic demones quoties istam auroram.i.beatam virginem vident adesse, solent procuIdubio formidare. Iob.24. Si subito apparuerit aurora, arbitrantur vmbrā mortis. Item ista ægros.i.peccatores lætificauit & cōfortauit, quia.s.sicut in ortu aurorę ægri allleuiātur, &

tur,& aues cantant,& modulātur, ſic in aduentu & ortu vir
ginis glorioſæ, necnon in auxilio gratiæ ſuæ, oēs deſolati &
peccatores fuerūt ſpiritualiter conſolati, & tribulationi-
bus & tentationibus alleuiati,& oēs aues i. iuſti gratulati &
lętificati. vnde Gen.32.legitur,qđ Angelus dixit Iacob, qui
cum eo luctabatur.Iam aſcendit aurora, dimitte me, acſi di
ceret.iam eſt tempus, ꝙ oīs luctatio tribulationis & tētatio
nis ceſſet, qa aurora.i.beata virgo appropinquat.Iſta eſt er-
go aurora oriens, aurora progrediens, aurora in cęlo ꝑpe-
tuo reſidēs(Oriēs dico in natiuitate) Vnde de Iudęis, & infi
delibus dr̄ Iob.3.Expectet lucem,& non videat, nec ortum
ſurgentis aurorę.progrediens ēt in aſcenſione. Vnde Can.6.
Quæ eſt iſta, quæ progreditur quaſi aurora conſurgens &c.
In cęlo ēt manens in fęlicitate & æternitate. ibi.n.perpetuo
locum ſuum habet.vnde Iob.38. Quis oſtendit auroræ locū
ſuum? Sic ergo dico, ꝙ aurora ſignat perfectionē moralem
.i.virginē glorioſam. & ſi vis dic de filijs aurorę.i. de deuo-
tis virginis glorioſæ, ſicut in fabulis reductorij tui poſuiſti.
videlicet ti.N.¶ Secundò dico, ꝙ aurora ſignat conditionē
mortalē, vitam humanam, qa.ſ.ſicut aurora valde modicū
ſolet durare,& nunquam in eodem ſiſtere, ſed deficiente no
cte & die ſuccedente ſtatim deficere & ceſſare,ſic vita huma
na ſemper eſt in proceſſu,& motu,citoq; ceſſat, & aduenien
te die veritatis & claritatis propinquę noctem huius mundi
relinquit.Cant.6.Progreditur quaſi aurora.¶ Tertiò dico, ꝙ
ſignat gratiā & gloriā ſupernalē,quia.ſ.iſta eſt, q̄ noctē mun
di tenebrarū terminat,& diē æternę fęlicitatis pſentat.Vnde
illud.2. Regum.23. Lux auroræ oriente ſole rutilat. Sufficit

A **Aurum.** Multipliciter accipitur in ſcriptura. Acci-
pit.n.pro ſapiētia ſpirituali, pro apparētia
honeſta & virtuali, pro opulētia temporali,& pro oī perfe-
ctione morali.Accipit primo pro ſapientia ſpūali. & de hoc
Prouer.16. Poſside ſapiētiā,quia auro melior eſt. Et de hoc
dilata ſicut ſupra in verbo hoc.Accedere,in primo mēbro il
lius auctoritatis,iſta ſunt,quæ accipere debent aurum & ar-
gentum & ęs. Item accipitur pro honeſta apparentia & vir-
tuali,& de hoc poteſt dici illud Exod.47.Veſtiuit arcam au-
ro puriſſimo. & de hoc dilata ſicut ſupra in uerbo Auferre,
in auctoritate q̄ ſic eſt.Pro argento auferā aurum.Itē accipit
pro opulentia tēporali.& de hoc Iob.3.Poſſidēt aurū,& re-
plent domos ſuas argento.Et nota,ꝙ iſtud aurum à malis af
fectatur,à bonis deteſtatur peccatū cōcomitatur,Paradiſus
per eū aufertur,& per eū cofortat̄ infernus. Dico, ꝙ aurum
mundanæ opulentiæ à malis affectatur.Et nota, ꝙ aurū dili-
gitur à formicis Aethiopiæ, ſicut ſupra.Item qūo ſeruatur à
griphibus ſicut ſupra de auaritia. Et ideò de talibus auaris
aurum diligentibus & affectantibus pōt dici illud Eccleſ.31.
Multi ſunt in auro caſus.& ibidem. Qui diligit aurum, nō iu
ſtificabitur.Itē dico,ꝙ à bonis deteſtatur. & de hoc pōt dici
illud Iob.41.Sternet ſibi aurum quaſi lutum.& Eſai.13.Suſci
tabo ſuper eos Medos,qui argentum non quęrant,nec aurū
velint.Itē peccatum cōcomitatur.vnde Eccleſ.31. Qui aurū
diligit,non iuſtificabitur.& Ecclesi.31.Beatus vir, qui inuen
tus eſt ſine macula,qui poſt aurum non abijt. Item infernū
ſolet conferre Eccleſ.8. Multos.n.perdidit aurum & argen-
tū.Paradiſum ſolet auferre. & de hoc Ioſue.7. vbi agitur de
Achan, qui furatus fuit regulam auream de bonis Hierico,
& exinde fuit occiſus,nec terram promiſſionis intrauit,quā
alias intrauiſſet.¶ Item accipitur aurū pro perfectione,gra-
B tia,& ſanctitate morali.& de hoc poteſt dici illud. Viuet, &
dabitur ei de auro Arabiæ.In quibus verbis oſtēditur, quòd
quatuor ſunt effectus gratiæ diuinæ, ſm quatuor conditio-
nes, q̄ in auro poſſunt reperiri.;eſt.n.in auro naturaliter ſub-
tilitas duratiua (Viuet) ductilitas extenſiua(dabitur inquit)
luciditas oſtenſiua(auro inquit)& grauitas depreſſiua (ara-
biæ)quod interpretatur occidentalis. Res.n.quæ eſt grauis,
faciliter deprimitur,& occidit, atq; cadit.Re vera tales con
ditiones habet aurum diuinæ gratiæ,perfectionis, & ſancti-
tatis,iſtud.n.habet firmitatis durabilem vigorem(Viuet)lar
gitatis ductibilem dulcorem (dabitur inquit) refulgentem
vitæ ſynceritatem (auro) Deprimentem mētis humilitatem
C (Arabiæ)¶ Eſt igitur in auro, id eſt, in hoīe perfecto firmita
tis durabilitas(viuet)Aurum enim tantam habet durabilita
tem,ꝙ.ſ.quamuis in igne liquefiat,aut diſſoluatur, ibi tamē
non cōſumitur ſed purgatur, nec ibi deficit, aut minoratur,
nec pondere nec valore. Sic verè vir perfectus ità debet eſſe
firmus,perſeuerans, & ſtabilis, atq; conſtans, ꝙ nullus ignis
tribulationis aut tētationis,aduerſitatis aut paupertatis, q̄-
uis ipſum afficiat & inflammet,ibi tn̄ non debet per aliquod
peccatū deficere vel conſumi, nec per impatientiā & deſpe-
rationem in virtutis, & meriti valore, ſeu pondere minora-
ri,ſed potius à peccatis & vitijs depurari, & in veritate per-
fectionis & gratiæ ſine detrimento iugiter cōmorari. quod
oſtenditur,cum dr̄ Viuet.q.d.non morietur,nec deficiet,nec
ceſſabit, ſed in ſtatu virtutis & gratiæ durabit & perſeuera-
bit. Aurum.n. comeſtum habet prorogare vitam ſm medi-
cos.Sic verè aurum diuinæ gratiæ facit hoīem viuere, perſe
uerare,& durare ſpiritualiter, temporaliter, & æternaliter,
quia ſicut dr̄ Ioan.6. Qui manducat hunc panem, viuet in-
ęternū.De tali auro loquitur ſcriptura Eccleſ.2.In igne pro-
batur aurum,& argentum,ſic & hoīes receptibiles in cami-
no humiliationis.& ideò quilibet vir firmus,ſtabilis, & per-
ſeuerans poteſt dici quaſi vas auri ſolidum, ornatum oī lapi
de precioſo. Eccleſ.50.Eſt igitur in hoīe perfecto firmitatis
durabilitas(Viuet inquit)Inuehe ſi vis contra illlos,qui non
perſeuerant,neq; viuunt,imo deficiunt,& moriuntur. ¶ Se- D
cundò eſt in hoīe perfecto largitatis ducibilitas(dabit̄)Nam
ſicut aurum eſt metallum, quod ad voluntatem artificis du-
citur,plicatur,& dilatatur, intantum ꝙ ꝑꝑ ſui dilatationem
in tenuiſſimas laminas cōuertitur,ſic vir perfectus per virtu
tē pietatis debet eſſe plicabilis & ductiuus, ita ꝙ circūquaq;
ad pauperes & vicinos debet extendi,& per adiutoria & be
neficia dilatari,intantum ꝙ ſi in tenuem laminam conuerti-
tur.i.incurrit tenuitatē paupertatis,non debet propter hoc
vereri.pij.n. & liberales hoīes ſæpe ſolēt tenues & pauperes
fieri,eo ꝙ virtute largitatis volunt ad alios dilatàri. Et talis
virtus oñditur cum dr̄(Dabitur)quia.ſ.tales volunt alijs da-
re ſe & ſua.Se dico pro alijs laborando, & eos informando,
& inſtruendo,ſua dico.ſ.eleemoſynas pauperibus erogādo,
amicis,& vicinis ſubueniendo,& Deum pijs muneribus lau
dando,adorando,& honorando.Matth.2. Apertis theſauris
ſuis obtulerunt domino aurum,thus,& myrrhā.Ideò de ta-
li largitate,& datione pōt dici illud Gen.24.Prolatis vaſis ar
gēteis,& aureis veſtibus,dedit ea Rebeccæ pro munere. vbi
oſtendit,ꝙ virtutē largitatis debet cōcomitari candor caſti-
tatis(Argenteis) rubor charitatis (Aureis) nitor honeſtatis
(veſtibus)Sic ergo patet, ꝙ in nobis debet eſſe largitatis du
cibilitas(Dabit̄)¶ Tertiò dico,ꝙ vir perfectus debet habere E
relucentem ſynceritatem (auro inquit)Aurum.n.dicitur ab
aura,quia.ſ.aurum ad modum auræ eſt metallum purū, cla-
rum,& ſyncerū.Sic verè vir perfectus debet eſſe purus,mun
dus,clarus,caſtus & ſanctus.vt ſic de eo dicatur illud Exodi.
37.Fecit candelabrum de auro puriſſimo.Nam ſicut aurum
eſt metallum ita purum,ꝙ in aliquod aliud metallum nō po
teſt mutari,eſt ēt ita purum,ꝙ nullam lineam nigram pōt im
primere corpori cui cōfęderatur, ſic verè nos debemus eſſe
ita puri & ſancti,ꝙ nullo modo debemus in aliud metallū.i.
in aliam perſonam.ſ.malam peccatricem poſſe mutari quo-
quo modo, nec aliquam lineam nigram. i. aliquod malum
opus aliqualiter operari. Habeamus igitur ſynceritatē relu
centē.¶ Quartò habeamus deprimentem humilitatem(Ara F
biæ inquit) ſicut enim aurum eſt metallum cæteris grauius
& ponderoſius, ita ꝙ ſi percuſſum fuerit non reſonat ſicut
alia metalla,ſic verè vir perfectus debet habere pondus hu-
militatis,per quod debet appetere inferius ad ſtatum infimū
inclinari,& tantæ debet eſſe patientiæ & firmitatis, quod ſi
percuſſus fuerit aliqua tribulatione vel correctione, nō de-
bet per impatientiam reſonare, & cōtra Deum aut prælatū
aliquatenus murmurare. qđ oñditur cum dr̄ Arabiæ, quod
īnterpretatur humilitas ſeu occidentalis. Et ideò aurū Ara-
biæ nihil aliud eſt,q̄ virtus humilitatis,quæ hoīem ſuo pon-
dere deprimit,ne per vanitatem ſuperius efferatur. ideò dr̄
Eſa.21.Si quæritis,quærite onus in Arabia,quia.ſ.onus Ara-
biæ.i.pondus humilitatis eſt principaliter quærendū, & pro
creandum.Sicut.n.apis portans mel inferius volat,ſic & nos
ſi mel diuinæ gratiæ habuerimus, per humilitatem infe-
rius volitemus. Et ideò de iſto pondere auri dicitur in pa-
rabolis.28. quòd Dauid ad faciendos leunculos aureos pro
qualitate menſuræ pondus diſtribuit, quia verè illi, qui pe-
ritiæ,& maturitatis,& deprimentis humilitatis pondus ha-
bent infe-

bent,inferius volant &c.Heu proh dolor(charissimi)quam pauci sunt hodie,qui istis prædictis quatuor perfectionibus sunt dotati.vbi enim sunt hodie,qui habent

Humilitatis grauitatem,
Synceritatis claritatem,
Benignitatis largitatem,
Stabilitatis firmitatem?

Nã proh dolor moderni non videntur hodie habere firmitatem,sed fragilitatẽ non pietatem,sed crudelitatem,non claritatem, sed obscuritatem,non humilitatem sed pompositatem. Non habent(dico)firmitatem,quia.s.statim deficiunt & franguntur per impatientiam,& imperseuerantiam.Ideò de auro dr̃ Thre.4.Filij Syon & inclyti eius amicti auro primo,reputati sunt in vasa testea.Item dico,ꝙ non hñt pietatẽ,quia.s.ipsi magis crudelitate,& cupiditate,& auaritia sunt repleti.Figurati Exod. 32.vbi dr̃,ꝙ Aaron proiecit argẽtum in ignem, & mutatum est in vitulum,quem filij Israel adorauerunt.Sic verè(charissimi)illi,qui in ignem auaritiæ ab Aaron.i.à diabolo sunt immissi,efficiunt̃ vituli,quia.s.non faciũt nisi terram & terrena colere & arare,in quibus hodie ita ditant̃,& magnificantur, ꝙ à filijs.i.á vicinis & compatriotis honorant̃,& adorant̃.Isti ergo fiunt in similitudinem vituli comedentis fenũ psal. Itẽ isti non habent puritatem,claritatem,aut synceritatem, sed potius diuersorum vitiorum obscuritatem, & impuritatem. Ideò lamentat̃ Thre.4.Qũo obscuratum est aurum,immutatus est color optimus,dispersi sunt lapides sanctuarij in capite oium platearum.Nam re uera hodie obscuratũ est aurum sanctitatis,mutatus est color honestatis,dispsus est lapis firmitatis.Itẽ isti nõ habẽt humilitatẽ,sed potius superbiã & vanitatẽ.Ideò de illa ciuitate superba dr̃ Hier. 51. Calix aure⁹ Babylõ.Et de Nabuchodonosor principe supbissimo & crudelissimo dr̃ Dan.2.Tu es caput aureum.Heu(charissimi),ꝓ Deo non sic,non habeamus conditiones defectiuas,sed profectiuas,non vitiosas,sed virtuosas,non criminales, sed morales,non damnabiles,sed laudabiles.habeamus igitur

Puritatem & humilitatem,
Synceritatem & puritatem,
Benignitatem & pietatem,
Stabilitatem & firmitatem.

Et sic erimus aurũ & aurei ꝑ perfectionẽ & sanctitatẽ, & de quolibet dicet̃.

G Viuet,& dabit̃ ei de auaro Arabię.¶Adhuc nota,ꝙ ꝑ aurũ, ꝙ rubet,qđ valet,ꝙ splendet,põt intelligi rubor charitatis, valor gratiæ & bonitatis,splendor gloriæ & fęlicitatis. Et iõ tale aurum dẽt pro posse quilibet procurare.Apoc.3.Suadeo tibi emere aurũ ignitũ probatũ,vt locuples fias,& vestimẽtis albis induaris.Vbi nota,ꝙ aurũ ignit̃,& cõflat̃,probat̃,& purgat̃,valet,& reputat̃,resplendet,& illustratur. Tale igit̃ aurũ debemus emere & acq̃rere.Acquiramus ergo charitatis feruorẽ ignitũ,quo ad primũ.Firmitatis vigorẽ ꝓbatũ, quo ad ſm,Bonitatis valorẽ,locuples fias,quo ad tertium.Claritatis splendorẽ,& vestimentis albis induaris,quo ad quartũ.Aurum.n.ꝙ rubet,& in igne ponit̃, signat ardorem charitatis. Aurum,ꝙ in igne ꝓbatur,& ibi non consumit̃,sed purgat̃, signat augmentum virtutum & sanctitatis.Aurum, ꝙ rutilat, atq; splẽdet,signat fulgorem æternæ claritatis. Explica & applica,expone,& allega sicut volueris.& hoc de auro sufficit.

A **Auster. Australis.** Nota, quod auster est ventus vnus, qui venit directè á meridie,qui secundum eius diuersas conditiones diuersimodè accipitur in scriptura.Accipitur enim auster

Pro fœlicitate æternali,
Pro prosperitate temporali,
Pro spiritussancti influentia,
Et pro virtutum affluentia.

Accipitur(dico)pro æternali fœlicitate. Nam sicut auster seu pars australis est cæteris mundi partibus magis feruida atq; clara,& hoc quia in illa parte est sol in sua fortiori virtute,ſm Isid.sic verè regio paradisi est clarissima per splendorem cognitionis,& est feruida per virtutem dilectionis.Nã ibi sol iustitiæ Christus De⁹ noster in sua maxima virtute splendet,& rutilat, & apparet. In figura huius dr̃ Num.8.ꝙ candelabrum aureum luminis ponebat̃ in parte australi.quia.s.Christus,& sancti,quia ꝑ virtutem discretionis & sapientiæ cãdelabra lucẽtia possunt dici,ad austrum claritatis æternæ perpetuè sunt locati.Eze.40. Ostendit mihi quasi ædificium ciuitatis ad austrum. De isto austro venit Christus & spiritus sanctus in hunc mũdũ. Abacuc.2.Deus ab austro veniet,& sanctus de monte Pharã. Accipitur igitur auster pro æternali fęlicitate.¶Secundo accipitur pro tpali prosperitate,est.n.auster ventus calidus & humidus, B corporũ grauatiuus,infirmitatum inductiuus, nebularum turbinum gñatiuus.Sic verè mundi prosperitas dr̃ habere caliditatem & humiditatem.Calorẽ dico auaritiæ,humorẽ carnalitatis & luxuriæ,nebulas obscuritatis & ignorãtiæ,turbines crudelitatis & sæuitiæ.Et iõ causat infirmitates iniquitatis & nequitiæ,& grauedinẽ corporum gñat.i. pondus damnationis & miseriæ.¶Ideò præcipitur cuilibet viro bono Ezec.21.Pone faciẽ contra Hierusalem, quæ est ad austrum,ciuitas,s.pacis & prosperitatis,quia verè cõtra austrũ mundanæ prosperitatis debet quilibet seipsum ponere contemnendo,& fugiendo.¶Tertiò accipit̃ auster ꝓ spiritussancti,vel ẽt pro Christi,seu etiam diuinæ gratiæ virtute & bonitate.Et de tali austro dr̃ Iob.37.Nonne vestimenta tua calida sunt, cum perflata fuerit terra austro ? In quibus verbis ſm quatuor conditiones austri ostenduntur quatuor conditiones diuinæ gratiæ,vel etiam Christi,seu spiritussancti.Iste auster superficiẽ terræ renouat calore suo,& humore oĩa vegetat,puluerem astringit & euacuat,etiam replet,& fœcundat.Sic verè iste auster operat̃ spũaliter oĩa supradicta. Nam per hunc renouatur decor honestatis.(Vestimenta tua.)Per hunc inflammatur ardor voluntatis.(Calida sunt)Per hunc expiat̃ horror prauitatis.(perflata fuerit)Per hunc procurat̃ virtus vbertatis(terra inquit.)¶Dico ergo, ꝙ ꝑ istũ honestatis decor renouat̃.(Vestimẽta inquit tua.)Sicut.n.auster suo calore & humore gramina & semina aperit, & terræ superficiem virore renouat atq; polit,sic verè spũssanctus vel etiam Christus influentia suæ grãæ superficiẽ nostrę exterioris conuersationis ꝑ virtutẽ renouat honestatis.ꝙ ostẽdit̃ cũ dr̃.Vestimenta,q.s.vestimentum nostrę exterioris conuersationis ꝑ ipsius influentiã renouat̃.Iõ iste dicit Zacha.3. Auferte ab eis vestimẽta sordida.Sequit̃.Et induerũt eũ vestib.&c.¶Secundò dico,ꝙ ꝑ hunc voluntatis feruor inflammat̃.(Calida inquit sunt.)Est.n.auster vẽtus calidus,transit.n.ſm Isid.per Zonã torridã,& à loco feruentissimo vbi sol est in sua maxima virtute,ad nos confluere consueuit,& iõ aerẽ calefacit,& poros terræ & corporũ aperit.Et iõ corporibus humores & sudores de terrę visceribus receptos suo calore educere cõsueuit.Sic iste auster spiritaliter venit á loco feruentissimo inextinguibilis charitatis.s.à Paradiso,& iõ terram.i.volũtatẽ ꝑ sana desideria inflammat, ipsamq; pro certo ꝑ cõfessionẽ aperit,& exinde humores & vapores.i.vitia & pctã extrahit,& educit.Calida inquit sunt psal. Non erit qui se abscondat à calore eius.Et Neę.7.non aperiantur portæ Hierusalẽ vsq; ad calorẽ solis.¶Tertiò per hunc prauitatis horror ex- C piat̃(pflata inquit).Sicut.n.auster suo flatu puluerem abstergit,& terrã purificat,atq; mundat,sic verè flatus & influẽtia istius austri puluerem & lutum fęditatis & iniquitatis à nobis eliminat,& abstergit(Perflata inquit).Can.4.Surge Aquilo,veni auster,pfla hortum meum.¶Quartò ꝑ hunc vberta- D tis valor ꝓcurat̃(terra) quia sicut terra per austri influentiã fructibus fęcundat̃,sic hõ vbertate gratiarum & virtutum ꝑ influentiam & gratiam istius austri fęcundat̃,& replet̃(Terra inquit).psal.Dñs dabit benignitatẽ. & terra nostra dabit fructum suum.Nam qñ dñs.s.spũssanctus vel Christus datbenignitatem suæ inspirationis & gratiæ,tunc verè terra nr̃a,i. cor,& voluntas nostra dat fructum suum.s. fructum gratiarum,& operum,& virtutũ.Et sic patet,ꝙ iste est auster. Per quem renouamur,per quem inflammamur,per quem depuramur,per quem fœcundamur.Simus ergo similes accipitri de quo dicit Greg.ꝙ qñ in senectute se sentit pennarum põdere prægrauatum,expandit alas suas contra solis radios flãte austro & sic eius humores interius resoluunt̃, pori corporis aperiunt̃,& tunc plumæ veteres excutiunt̃,& nouæ plumę suscitant̃,& sic virtutes eius fortiores ad volãdũ efficiuntur. Sic verè(charissimi,)q̃a nos sumus alis.i.senectute malę consuetudinis,& pęnnarũ.i.malorũ operũ,affectionũ, & cogitatuum pondere prægrauati,hinc est,ꝙ ad radios solares.i. ad gratiam Dei, quæ corda calefacit per charitatem & ad flatum Austri,i.inspirationem spiritussancti debemus alas affectuum nostrorum extendere per desiderium & amorem, & sic per eius virtutẽ nos dissoluemus interius per cõtritionẽ, aperiemus per confessionem,pennas veteres pristinæ malæ conuersationis deponemus per perfectam conuersionem & mutationem,& renouabimur per virtutum restaurationem,

& sic

& sic erimus fortiores per bonam operationem & melius, volabimus per cõtemplationem. Et de hoc dicitur Iob. 39. vbi de accipitre loquitur, & possunt esse verba directa ad spiritum sanctum. Nunquid per sapientiam tuam plumescit accipiter extendens alas suas ad austrum? Patet ergo, ꝙ auster signat spiritum sanctum, vel Christum. Vestimenta ergo tua calida sunt cum perflata fuerit terra austro. Thema de aduẽtu, vel de spiritu sancto. Veni auster, perfla hortum meũ. Itẽ thema de Christi natiuitate vel incarnatione. psalm. Transtulit austrum de cœlo, & de austro sufficit.

A **Aut.** Nota, ꝙ ista dictio aut idem signat, quòd vel. cum igitur sit disiunctiua, possumus dicere moraliter loquendo, quòd significare potest

Libertatem bonorum,
Vanitatem malorum,
Vitæ fragilitatem,
Mentis diuersitatem.

Est ergo vnum aut, ꝙ signat animi libertatẽ, quia. s. ad hominem liberæ conditionis pertinet, ꝙ non sit astrictus ad vnum faciendum, sed magis quod possit facere hoc aut illud. & sic aut potest significare in bono & in malo, sm ꝙ libertas pōt esse bona vel mala. Vnde de vtraq; pōt dici illud Matt. 12. Aut facite arborem bonam & fructum eius bonum, aut malam & fructum eius malũ. ¶ Itẽ est vnum aut. ꝙ signat incertam vanitatem. i. instabilitatem, & incertitudinem voluntatis malorum, qui. s. non sunt nisi vnum aut, quia nihil habent stabile seu firmum, sed magis qc quid agunt, aut dicunt, est conditionale, instabile, & incertũ sicut de illis dr̃ Matt. 6. & Lu. 16. Nemo pōt duobus dñis seruire, aut. n. vnum odiet, & alterum diliget, aut vni adhærebit & alterum contemnet. ¶ Item est vnum aut, ꝙ signat vitæ fragilitatem. vita. n. humana potest dici aut. i. alternatiua, instabilis, & incerta, & faciliter mutabilis, atq; vana. Vnde Iob. 7. Quid est homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? ¶ Item est vnum aut, ꝙ signat discordiã & diuersitatẽ, & sic signat discordes & detractores, & pacis & cõcordiæ disiunctores. Aut. n. disiungit, sicut & cõiungit. vnde Ambr. Valde nobis pertimescendum est ne nauem nostram aut fluctus absorbeat, aut in æternã prædã pirata crudelis abducat. vide de vel, & seu. ¶ Igitur supponendo, ꝙ aut

B possit significare virum iustum, qui. s. habeat nobilẽ & non seruilẽ animi libertatẽ, & ẽt arbitrio Dei vel prælati promptã, & mutabilẽ, & ad oẽ bonum vertibilem voluntatẽ, vt supra in principio patet, notabo igiṫ ꝙ quilibet, q̃ est talis aut,

Aliena non solet rapere,
Superbiam solet refugere,
Patienter solet sustinere,
Sapienter solet attendere,
Oris luxum solet reprimere,
Deo gratus solet existere,
In domino solet recumbere,
Scripturis solet incumbere,
Deo preces solet effundere,
Castitatem solet diligere,
Diuitias solet contemnere,
Cum domino solet quiescere.

Dico, ꝙ talis aut. i. vir iustus libere, ac nobilis voluntatis, alienum non rapit per auaritiã. Thobiæ. 2. Non licet vobis aut edere ex furto aliquid, aut contingere. Itẽ nõ sup̃bit per extollentiã Thob. 4. Superbiã nunquã in tuo sensu, aut in tuo verbo dñari permittes? Item solidus est per patientiam. Iob. 6. Aut quis finis meus vt patienter agã? q. d. Bonus erit finis. Item clare videt per sapientiã. Iob. 10. Nunq̃d oculi carnei tibi sunt, aut sicut videt hõ, & tu videbis? q. d. nõ imo videt melius quam hõ. Item os reprimit præ abstinẽtia. Mat. 6. & Luc. 12. Nolite q̃rere quid mãduceris aut q̃d bibatis, aut quid induamini. Itẽ Deo placet per innocentiã. Iob. 13. Aut placebit ei, quem celare nihil pōt. Itẽ in Deo gaudet per amicitiã. Iob. 17. Aut poterit in omnipotente delectari. Item scriptis studet per diligentiã. Iob. 39. Aut morabitur ad præsepe tuum: præsepe est sacra scriptura. Item Deum ōrat per eloquentiã. Iob. 40. Nunquid multiplicabit ad te p̃ces, aut loqueṫ tibi mollia? Item carnem domat per continẽtiam. Iob. 25. Aut apparere mundus natus de muliere? Eph. 5. Fornicatio aũt & ōis immunditia aut auaritia nec nominetur in vobis. Item opes odit per temperantiã. Act. 20. Argentum, & aurum, aut vestem nullius concupiui. Matth. 19. Qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores &c. Itẽ summę quietis quærit lætitia. s. gloriã paradisi. Psal. Dñe quis habitauit in taberna. tuo. aut. quis recumbet in mõte san. tuo. qui ingrediṫ sine macula &c. & alibi. Aut quis stabit in loco sancto eius. Quantũ ad hoc ẽt per aut intelligitur vir imperfectus, qui. s. est per ebrietatem & ignorantiam incertus, quia videlicet nescit q̃d eligit, aut quid credit. s. hoc aut illud. Io 8. Vos autem nescitis vnde venio, aut quo vado. Per instabilitatẽ & inconstantiam mobilis & alternatiuus, quia. s. nescitur q̃d, aut qualis sit, aut bon⁹ aut mal⁹, in eo. n. nihil est certi. Luc. 17. ecce hic, aut ecce illic. vt & dicere possit illud. 1. Corint. 13. Factus sum velut æs sonans aut cymbalũ tinni. s. Vnde huic potest dici illud Apoc. 3 Vtinã calidus esses, aut frigidus, sed quia tepidus es incipiã euomere te de ore meo. Isti. n. sunt propriè hypocritæ, contra quos Chrys. Hypocrita aut appare quod es, aut esto quod appares. Per separatiuã peruersitatem & discordiam disiunctiuus, vt & detractoribus disiunctiuis, seditiosis, & discordibus dicaṫ illud Iob. 6. Nũquid rugiet onager cum habuerit herbam, aut mugiet bos cum ante præsepe plenum fuerit, aut poterit comedi insulsum quod non est sale conditum, aut potest aliquis gustare quod gustatum affert mortẽ? q. d. talis aut. i. talis disiunctiuus & discors pōt dici onager rugiẽs, bos mugiens, insulsum, & venenum inficiens. ¶ Notare possum breuiter, quód peccator potest dici aut multiplici ratione, videlicet quia

Non curat domino complacere,
Non vult alijs indulgere,
Permittit pauperes, indigere,
Solet per iram exardere,
Nescit futura præuidere,
Amat insanus apparere,
Tentat contra Deum valere,
Nescit à furore abstinere,
Solet consilio carere,
Nescit in tempore tacere,
Studet alienum habere,
Quærit in peccatis iacere,
Cogetur in inferno dolere.

Dico ergo, quòd peccator dicitur aut, quia non curat Deo placere, mali. n. nunquã vel lent placere Deo, necesse boni & iusti, cum sint suis vitijs obstinati. psal. Aut non apponat vt complacitior sit adhuc. Item quia non vult alijs culpas indulgere. Mali enim bene volunt à Deo sibi parci, sed tamen illis, à quibus offensi fuerint, nunquam parcũt. psal. Aut obliuiscetur misereri Deus. Item quia permittit pauperes indigere, seu quia nõ vult pauperes refouere, vel ipsis misericorditer condolere. Psal. Aut in finem misericordiam suam abscindet. Item quia solet iracundiæ studere, seu per iram se mouere. psalm. Aut extendes iram tuam à generatione in generationem. Item quia nescit futura præuidere. psal. Aut qui finxit oculum nõ considerat. Item quia solet furiosè ridere seu insanus apparere. Nescit. n. malus habere modum, nec in lætitia, nec in ira. Sapie. 14. Aut. n. dum lætantur insaniunt, aut certe vaticinant falsa, aut viuunt iniustè, aut periurant cito? Item quia tentant contra Deum valere, semper enim repugnat malus voluntati diuinæ. Esa. 10. Aut exaltabitur serra contra eum, à quo trahitur. Compara istos serræ, quæ non vlterius procedendo, sed ecõtra & retrorsum trahendo rodit. Sic isti semper Deo & prælato contrariando agunt, de quo arguuntur Esa. 36. Aut quo consilio rebellare disponis? Item quia nescit à furore abstinere. Abacuc. 3. Nũquid in fluminibus iratus es domine, aut in fluminibus furor tuus, aut in mari indignatio tua. Item quia solet consilio carere. Micheæ. 4. Nunquid rex non est tibi, aut consiliarius tuus perijt. Item quia nescit moderatè tacere, mali enim (vt communiter) sunt loquaces, iuxta illud Matth. 10. Nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini. & Iob. 13. Voca me & ego respondebo tibi, aut certè loquar & tu responde mihi. Item studet alienum habere. talis. n. aut. i. peccator libenter vacat auaritiæ & rapinæ. & ideò Apost. 1. Corin. 5. docet societatem talium fugiendam, d. Si is, qui frater inter vos nominatur, est fornicator, aut auarus, aut idolis seruiens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum eiusmodi nec cibum sumere. Item quia semper quærit in peccatis iacere, seu quia nunquam quærit amplius pœnitere. Hie. 13. Si mutare pōt AEthiops pellem suam, aut Pardus varietates suas, sic & vos poteritis bonum facere cum didiceritis malũ. Item quia iste finaliter habebit in inferno dolere, seu lugere, qñ præ desperatione dicere poterit domino illud Iohel. 7. Nunquid mare sum ego, aut cætus, quia conclusisti me carcere, scilicet, infernali. patet ergo quomodo, aut multis rationibus signat virum malum. Sufficit de aut. Vide infra de vel.

Autem

A **Autem.** Nota, ꝙ autem est aduerbium affirmatiuum, est.n. idem ꝙ verè seu certe, sumitur.n. quasi determinatiuè, & certificatiuè. & breuiter dic, ꝙ autem pôt referri ad bonos, qui in corde verbo & opere solent veritaté habere, & etiam ad viros iniquos, qui oía volunt mendaciter affirmare, vel ad ipsum Deum, á quo oís certitudo & veritas sol et principaliter emanare. Nota ergo, ꝙ autem signat

Certitudinem { Bonitatis immutabilis, quo ad Deum, / Veritatis cõmendabilis, quo ad iustum, / Vanitatis affirmabilis, quo ad impium.

Signat igitur autem quandam certitudinem increatam, scilicet ipsum Deum: quia re vera ipse est

Certus in { Essentia inuariabili, / Potentia insuperabili, / Iustitia irrefragabili, / Clementia inexterminabili, / Patientia imperturbabili, / Excellentia incomparabili, / Amicitia inseparabili.

De veritate diuinæ essentiæ dr̄ in Psal. Tu autem idé ipse es, & anni tui non deficient. De veritate suæ potentiæ dr̄ 2. Corint. 9. Potens est aût Deus. Et 3. Reg. 11. pôt dici de eo. Erat autem Roboam vir fortisimus: Roboam.n. interpretatur dilatans populũ. De veritate aût suæ iustitiæ dr̄ Hie. 11. Tu aût dñe Sabaoth, qui iudicas iustè. De veritate verò suæ clementię pôt dici illud Psal. Misericordia aût dñi manet in æternũ. De veritate aût patiẽtiæ suæ dr̄ Sap. 15. Tu aût dñe Deus noster suauis, & verus, & patiens, & in mia disponens oía. De certitudine suæ prærogatiuæ excellentiæ dr̄ in Psa. Deus aût Rex no. an. se. De certitudine verò suæ amicitiæ potest dici illud Hiere. 14. Tu autem in nobis domine, & nomen sanctum tuum inuocatum est super nos &c. Patet ergo quomodo autem signat quandam certitudinem increatam, & quomodo

B refertur ad Deum. ¶ Secundò dico, ꝙ signat quandam certitudinem ordinatam, in quantum refertur ad virum iustum. Quilibet.n. iustus debet esse autem.i. vir certus, verax, & firmus quantum ad omnia facta sua. Est igitur autem.i. firmus

Miserando clementer, / Exorando feruenter, / Supplicando fidenter, / Prædicando patenter, / Occultando latenter. Item. / Seduliter ministrando, / Humiliter conuersando, / Patienter sustinendo, / Pęnitenter affligendo, / Perseueranter permanendo, / Obedienter obtemperando, / AEternaliter glorîando.

Et breuiter istud est verũ, ꝙ in omnibus actibus humanis debet firmitas & veritas apparere. Et primo quidẽ clemẽter miserando. vt dicat quilibet illud Psal. Ego autem sicut oliua fructi. in do. d. spe. in mi. al. Item feruenter ado rãdo. Psa. Ego aût orabã. Item fidenter sperãdo. Ps. Ego aût in te speraui dñe, dixi tu es spes mea. Item patenter prædicando. Psa. Ego autẽ annunciabo in sęculum, cãtabo Deo Iacob. Ille.n. qui est aût .i. vir firmus, verus, & certus, sicut dictum est, clementer viuit, feruenter orat, fidenter sperat, patenter pdicat, itẽ humiliter se allegat, dicẽs illud Psa. Ego aût sum vermis & nõ homo &c. Et illud. Ego aût mendicus sum & pauper &c. Itẽ seduliter ministrat. Lu. 22. Ego aût in medio vestri sum, sicut q ministrat. Item patienter tolerat. Psa. Ego aût in flagella paratus sum. Item seueriter se castigat. Psa. Ego aût cum mihi molesti essent, induebar cilicio. Item obedienter obtemperat. Psal. Ego aût tanq̃ surdus non audiebam. Item stabiliter perseuerat Psa. Ego aût dixi in abundantia mea non mo. ine. Itẽ efficaciter se humiliat. Ps. Ego aût humiliatus sum nimis. Itẽ finaliter æternãm gloriam acquirit, & vendicat. Sapi. 3. Iusti autem in perpetuum viuent. Et iterum. Illi autem sunt in pace. In omnibus iustitiam operatur, & seruat. Psal. Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo sati. cum appa. glo. tu. Sic ergo quantum ad iustum autem signat quandam certitudinẽ ordinatam. Tertiò dico, ꝙ signat quandam certitudinẽ simulatam. Et sic de quolibet malo potest dici illud Matth. 22. Si autem dixerit malus seruus moram facit dominus meus &c. sequitur. Veniet dominus serui illius die, qua non sperat, partemq; eius ponet cum infidelibus. Si verò vis cõsolatoriè de autem aliquid dicere, suppone ꝙ autem.i. veritas, & certitudo fuerit quidam valens homo, qui oía voluit esse, omnia facere, omnia dicere, omnibus se communicare. Et sic notabis ꝙ autem voluit esse Deus gloriosus, iustus virtuosus, Homo vitiosus seu dolorosus. Autem enim signat Deum, vt dictũ est, & sic dico, ꝙ ipse habet maiestatem insuperabilem. Quãdoq; autem signat iustum, & sic habet bonitatem incomparabilem. Quandoque refertur ad impium, & sic habet prauitatem inæstimabilem. Igitur dico valens homo. Dominus autem habet maiestatem insuperabilem, & merito, quia ꝓ certo sicut ex scripturis potest colligi, autem est

Rex, quia dignissimus, / Lex, quia certissimus, / Iudex, quia iustissimus, / Vindex, quia seuerissimus, / Creator, quia potentissimus, / Saluator, quia clementissimus.

C Dicam ergo, ꝙ autem .i. certitudo seu veritas est quidã Rex magnæ dignitatis. autem.n. est Rex perpetuus & immortalis, sicut dicit Apostolus 1. Thim. 1. Regi autem sæculorum immortali inuisibili honor, & glòria. Et non mirum si ipse sit Rex gloriosus, immortalis, quia etiam quandoq; ipse simul fuit Rex & Deꝰ, sicut bene testatur Dauid in Psa. Deus autem Rex noster ante sæcula operatus est salutem in medio terræ. ¶ Item autem est lex magnæ veritatis, & ideò à dño suo nullꝰ declinare deberet, sed eum potius sicut legem totius veritatis diligere & amare. Psal. A lege autem tua non declinaui. Et alibi. Legem autem tuam dilexi. De deitate autem sua & veritate simul loquitur Hieremias dicens. Hiere. 10. Dominus autem Deus verax est. & Apostolus dicit. Est autem Deus verax, omnis aût homo mendax. ¶ Item aût est iudex magnæ æquitatis. Iudex.n. est, qui probat, & examinat diligenter, & qui punit, & exterminat sapienter. Hiere. 11. Tu autem domine Sabaoth, qui iudicas iustè, & probas renes & corda, videam vltionẽ tuam ex eis. ¶ Item autem est vindex magnæ sæueritatis, punit.n. sęueriter omnes malos. & ideò de eo bene pôt dici illud Psa. Tu autem dñe deridebis eos, & ad ni. de. om. gentes. ¶ Item dico, ꝙ autem est creator maximæ potentiæ. Ipse.n. est Deus, qui omnia potest. In Cęlo.n. dominatur & imperat, & inde quicquid vult ordinat, atque mandat. Psal. Deus aût noster in cœlo omnia quęcunq; voluit fecit. ¶ Item autẽ est saluator maximæ pietatis. Ipse enim á quibusdam vocatur Iesus, qui interpretatur saluator: quia scilicet Iesus fuit

Saluator { Sapiens, / Moriens, / Patiens,

D Sapiens, (dico,) quia sicut dr̄ Luc. 2. Iesus autem proficiebat sapientia. Moriẽs etiam: quia sicut dr̄ Matth. 26. Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum. moriens.s. pro salute suorum, & Io. 29. Ad Iesum autem cum venissent, vt viderunt eũ mortuum, non fregerunt eius crura. De clementia ergo saluatoris istius autem dr̄ in Psa. Deus autem noster propitius & clemens, & multæ misericordiæ, oîb. inuocantib. se. Et sic patet quõ dñs autem.i. diuina certitudo habet maiestatem insuperabilem. ¶ Secundò dico, ꝙ dñs autem habet bonitatem in- E comparabilem. Istud vocabulum autem, i. veritas, & certitudo pertinet ad quemlibet iustum, sicut iam superius visum est in paragrapho 2. Videtur verò, ꝙ multi viri iusti insimul congregati voluerunt vocari autem, & inter se vnam confratriam fecerunt & firmitatem inuicem contraxerũt. Deus aût istius cõgregationis voluit esse caput, qui ad eam alios inducit Iaco. 1. dicens. Scitis aût fratres mei dilectissimi. Et videtur, ꝙ Deus illos, qui sunt autem, id est, qui sunt veri & iusti,

Commendat de fideli stabilitate, / Informat in Cœli subtilitate, / Auisat de futura mortalitate, / Instruit in virtuosa humilitate, / Inducit in gaudiosa fœlicitate, / Imbuit sancti Spiritus benignitate.

Commendat (dico) de fideli stabilitate, dicens illud Luc. 22. Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis. ¶ Item informat ipsos in omni veritate & subtilitate. Ioan. 15. Vos autem dixi amicos: qa omnia quæcunq; audiui á patre meo, nota feci vobis. ¶ Item auisat, seu præmunit illos de futura mortalitate, & aduersitate, dicens scilicet illud Psalm. Vos autem sicut homines moriemini. & si. v. de princ. cap. ¶ Item instruit eos in omni humilitate & sanctitate Matthæi. 22. Reges gentium dominantur eorum. Sequitur. Vos autem non sic, sed qui maior est vestrum, fiat sicut minor. vt & quilibet dicat illud Ioã. 3. Illum oportet crescere, me autem minui. ¶ Item inducit eos in æternam fœlicitatem & ciuitatem. Ioann. 16. Vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

¶Item ipſos replet Spiritus ſancti bonitate & ſanctitate. Act. Vos autem replebimini Spiritu ſancto non poſt multos hos dies Per autem intelliguntur viri iuſti, qui.ſ.dicunt illud 1. Theſ.5.Nos autem,qui Diei ſumus,ſobrij ſimus. Et dicunt etiam illud,quod canitur in Eccleſia.Nos aũt gloriari oportet in cruce domini noſtri Ieſu Chriſti.Iſtis ét vr̃ Deus compati Mar.8.vbi dicit.Miſereor ſuper turbam &c.Si dimiſero eos ieiunos,deficient in via,quidam.n.ex eis de longè venerunt.Et breuiter tales autem ſunt illi, quos ſpiritus regit, ſicut bene dr̃ 1.Cor.12.vbi dr̃, ꝙ alij per ſpiritum datur ſermo ſapientiæ,alij autem ſermo ſciæ &c.& Ephe.4.Quoſdam autem dedit Apoſtolos.Sic ergo patet quo aũt habet bonitatem incõparabilem,in quantũ.ſ.per aũt intelligitur homo iuſtus.¶Tertiò aũt dico,ꝙ aũt habet quandoq; prauitaté intolerabilem,in quantum.ſ.per autem intelligitur homo vanus. peccator.n.autem dr̃ in quantum ſua malitia verè & certitudinaliter confirmatur.Et ſic notabo,ꝙ poteſt ſignificare

F

Auaros,terrena diligentes,
Impios,pauperes abominantes,
Fatuos,propria negligentes,
Proteruos,capita indurantes,
Verboſos,alios deridentes,

Auari ergo dicunt̃ autem.vnde Hie. 22.Tui autem oculi & cor ad auaritiam.Item ꝙ impij dicantur autem,patet Matth.25. vbi dr̃. Quinq; autem ex eis erant fatuæ. ¶Ité ꝙ duri & obſtinati ſignificantur per autem,patet Act.19.Cũ autem quidam indurarentur,& non crederent, & maledicerent viam dñi,diſceſsit Paulus ab eis. ¶Item ꝙ deriſores,& linguoſi ſignificantur per autem,patet Act.17.vbi dr̃. Quidá aũt Epicurei,& Stoici Philoſophi diſputabãt cum Paulo. Et quidam dicebant.Quid vult ſeminator verborum iſte dicere?Demoniorum nouorum vr̃ denunciator eſſe. Et br̃ quilibet peccator põt dici aũt,& maximè hypocrita, ſicut in Pſa. dr̃.Peccatori aũt dixit Deus,quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os meum, tu verò odiſti diſciplinam?Et pro certo tales aũt Deus finaliter deſtruet, & eos in Inferno ſubuertet.Pſal.Dñs antem deridebit eum. quo.proſpi.ꝙ ve.dies eius. Patet ergo quõ iſta dictio autem pertinet ad Deum,ad iuſtum,& ad impium. ¶ Si autem vis truſatoriè & conſolatoriè vlterius aliquid dicere de autem; oportet ſcire,ꝙ dñs autem fuit quidam valentiſsimus,qui diuerſis cognominibus vocabat̃, & diuerſis officijs vtebatur. Iſte.n.quadam die voluit eſſe Apoſtolus,& fecit ſe vocari Petrũ,& ſub ſpecie beati Petri voluit ſequi dñm & ei miniſtrare,& ſm̃ veritatem non erat Petrus,ſed Andreas frater Petri,ſicut dr̃ Ioan.1.Erat autem Andreas frater Symonis Petri.Voluit autem vſurpare nomen fratris ſui Petri, eo ꝙ Senatus Apoſtolici Princeps eſſet,non tamen bene audebat à principio ſe iungere Ieſu, timens ꝙ eum cognoſceret. Ideò dr̃ Matth. 26. & Mar. 14. Petrus autem à longè ſecutus eſt Ieſum.imo etiam iſte non audebat intrare domum,ſicut dicitur.Io.18.Petrus autem ſtabat ad oſtium foris. Quadá autem die dñs autem audaciam ſumens, obtulit dño ſe & ſua, & fidelitatem & perſeuerãtiam repromiſit, ſicut dicitur Lu. 24.Petrus auté dixit ad Ieſum.Et ſi omnes ſcandalizati fuerint in te,ſed non ego. Etiam ſi oportuerit me mori tecum, non te negabo.Etiam aliàs fuit valde audax, Chriſto aperte repugnando,& primum in conſilijs reſpondendo,& ad oſtia pulſando fortiter,& clamando.Iſte.n.legitur dño contradixiſſe. Quadam.n. die miſit ſibi dñs cibaria, quæ videbantur mala,& dixit ſibi.Surge macta & mãduca.ſicut dr̃ ibi.ſ.Act. 10.Dixit autem Petrus.Abſit à me domine. Altera verò die dñs propoſuit quæſtionem quem eum eſſe dicebant hoïes,& diuerſis diuerſa reſpondentibus requiſiuit ſnĩam huius auté vnde Math.16.dr̃.Vos autem quem me eſſe dicitis?Reſpondit Symon Petrus.Tu es Chriſtus filius Dei viui. Legitur ét iſtum altera vice oſtium quoddam,vbi intrare volebat, clauſum inueniſſe,& fortiſsimè pulſaſſe,& impegiſſe.ſicut dicitur Act.12.Petrus autem perſeuerabat pulſans.Iterum altera vice voluit eſſe miles,& fecit ſe vocari Dauid.fuit.n.in veritate iſte autem fortiſsimus,quia etiã iſte eſt, qui interfecit Goliam Gigantem.vnde ſcribitur 1.Regum 17.Dixit auté Dauid ad Philiſteũ.Tu venis ad me cum gladio,& haſta, & clypeo,ego autem venio ad te in nomine domini.& ſequit̃. Videntes autem Philiſtijm,ꝙ mortuus eſſet fortiſsimus eorũ, ceperunt fugere.Iſte autem vincebat, & omnes aduerſarios ſuperabat,& merito,quia valde in Deo ſperabat,& confidebat.Vnde ipſemet dicebat in Pſal. Ego autem in te ſperaui domine. Et alibi. Ego autem ſperaui in miſericordia altiſsimi.Fuit etiam deuotiſsimus miles,& Deum deuotiſsimè exorabat,& multas etiam pœnitentias faciebat, ſicut ipſemet dicit.Ego autem cum mihi moleſti eſſent induebar cilicio. & alibi.Ego auté clamaui ad te domine, dixi tu es ſpes mea. Et merito,quia ipſemet dominus Ieſus Chriſtus in propria perſona docuerat ipſum orare,& eleemoſynam facere,& de craſtino non curare.Docuit(dico)primo ipſum orare. Matt. 6.Tu autem cum oraueris,intra in cubiculum tuum, & ora patrem tuum in abſcondito. Docuit etiam eum eleemoſynam facere,dicens Math.6.Tè autem faciente eleemoſynam neſciat dextera tua quid faciat ſiniſtra tua.Docuit inſuper de craſtino,non curare,& temporalia non amare.vnde Math.6. dominus dicit ſibi.Quis autem veſtrum cogitans poteſt adijcere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum?Sequitur. Nolite ergo ſolliciti eſſe in craſtinũ. Poſtea autem alia vice dominus auté voluit eſſe mercator,& fecit ſe vocari Ioſeph, & voluit vacare de nocte ad ſepulturas mortuorum,& alia opera pietatis.Et hoc eſt quod legitur Mar.15. Ioſeph auté mercatus ſyndonem deponens Ieſum de cruce,inuolutũ ſyndone poſuit in monumento.Iſte enim fuit ita ſapiens mercator, ꝙ de modica pecunia lucrum ſciebat maximum reportare. vnde Mat.25.dicitur,ꝙ accedens auté qui duo talenta acceperat, alia duo(inquit)lucratus ſum.Et ſequitur remuneratio. Euge ſerue bone & fidelis intra in gaudium dñi tui. Iterũ alia vice ipſe voluit eſſe p̃dicator,& facere miracula ſicut Chriſtus,& homines ad ſe conuertere,& introducere ſectam nouam.Et ideò legitur Io.2.Cum autem eſſet Ieſus Hieroſolymis in Paſcha in die feſto,multi crediderunt in eum videntes,ſigna,quæ faciebat.Non enim quærebat niſi ſalutem hominum,& quotidie prædicabat,nec famam humanam quærebat.Vnde ipſe dicebat Io.5.Ego auté ab homine teſtimonium non accipio,ſed hoc dico,vt ſalui ſitis. Ipſe enim Spiritum ſanctum promittebat credentibus in ſe,ſicut dicitur Io. 7.Qui credit in me,flumina de ventre eius fluent aquæ viuę. hec autem dicebat de Spiritu ſancto quem accepturi erant credentes in eum.Item iſte alia vice voluit eſſe paterfamilias & vnius magni hoſpitij gubernator, vnum tamen modũ peſſimum habebat,quia ſemper de nocte veniebat,& tamen volebat,ꝙ vſq; ad aduentum ipſius vigilarent, vigilantes verò præmiabat,dormientes puniebat. Et hoc eſt quod dicitur Luc.12.Dixit autem dominus.Quis putas eſt fidelis ſeruus, quem conſtituit dominus ſuper familiam ſuam?Sequit̃.Beati ſerui illi,quos cum venerit dominus inuenerit vigilantes. Et ſi in prima vigilia,& ſi in ſecunda,& ſi in tertia vigilia venerit,& ita inuenerit,beati ſunt ſerui illi. Vnde tandem ſciendum eſt,ꝙ ipſe dominus autem quadam die voluit ſe fingere eſſe Ieſum.Vnde de eo dicitur Math.16. Venit autem Ieſus in partes Cæſareæ Philippi.De hoc tamen malè ſemel accidit ſibi:quia.ſ.Pilatus inuenit eum,& Iudæis tradidit ad flagellandum,& etiam crucifigẽdum,ſicut dicitur Luc. 23.vbi dicitur,ꝙ Pilatus dimiſit Barrabam,Ieſum autem flagellandum tradidit,vt crucifigeretur.Veruntamen bene ſciuit prudenter euadere in alio periculo,de quo fit mentio Ioã. 8.vbi dicitur,ꝙ tulerunt lapides,vt iacerent in eum. Ieſus auté abſcondit ſe,& exiuit de Templo.Et alibi dicitur, cum vellent ipſum Iudæi præcipitare de ſupercilio montis, dicitur,ꝙ Ieſus autem tranſiens per medium illorum ibat.Breuiter ergo iſtud eſt certum,ꝙ dominus autem tanta fecit miracula, ꝙ à multis creditus fuit Deus.Iuxta illud prædictum Hiere. 10. Deus autem verus eſt.Et ſi petis vbi eſt iſte Deus?reſpondet Dauid dicens. Deus autem in Cœlo. Si petis quid facit?reſpondet.Dominus autem Cœlos fecit.Applica omnia, quæ ſupra dicta ſunt de autem,vbi diſtinguitur,ꝙ autem eſt Rex: quia dignus &c.Iſta verò de domino autem ſufficiant gratia ſolatij.Et etiam iſta valent ad inueniendum auctoritates autem,quæ in concordantijs tàm veteribus, quàm nouis non ponuntur &c.

Auxilium.

Idem eſt,ꝙ adiutoriũ.Et iõ vide de adiutorio,vbi multa poteris hic accommodare,ſeu breuiter loquendo,dico,ꝙ eſt duplex auxilium,

A

Vnum ſtabile;aliud fragile,
Vnum firmum,aliud infirmum,
Vnum perfectum,& aliud imperfectum.

Primum auxilium eſt auxilium Dei, de quo

de quo dr in Psal. Auxilium meũ à domino, qui fecit cęlum, & terram. Secundum est auxilium mundi, quod multum est defectibile atq; vanum. Et de hoc Esa. 30. Væ, qui ambulatis vt descendatis in AEgyptum, sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, habentes fiduciã in vmbra AEgypti. Et nota, ꝙ mundi auxilia ꝑ suum instabilem defectum comparãtur vmbræ. Sapien. 5. Transierunt oĩa velut vmbra. ¶ Nota si vis, ꝙ de diuino auxilio põt exponi illud Psal. Mittat tibi auxilium de sancto, & de syon tueatur te. Vbi nota, ꝙ Dei auxilium confert puritatẽ immaculabilẽ (De sancto inquit) cõfert claritatẽ inoffuscabilẽ (de syon) confert firmitatem incommutalem (Tueatur inquit) vide supra de adiutorio.

AZarias. Nota, ꝙ Azarias, qui interpretatᷓ cõtinens Deũ. vel apprehẽsio dñi, seu vidẽs fortiter dñm, seu robusta visio dñi, vel auxiliũ dñi, seu adiuuãs populũ, põt significare quẽlibet virũ iustũ, qui cõtinet dñm per gratiam, videt dñm ꝑ cõtẽplationis sapientiã, Adiuuat populum per clementiam, Auxilium est domini per prædicationis industriam, apprehendit finaliter dominum per fœlicitatem & gloriam. Et nota, ꝙ Azarias est nomen

Constantiæ rigorosæ,
Potentiæ virtuosæ,
Excellentiæ gloriosæ,
Innocentiæ preciosæ.

Pertinet.n.ad virum perfectum, ꝙ sit cõstans, & autenticus, malos increpando. Vnde 2. Paral. 26. legitur, ꝙ Azarias sacerdos ingressus post Iosaphat Regem, qui contra dñi mandatũ incensum in Tẽplo adolere volebat, cũ videret eum ob hoc à Deo lepra percussum, ipsum attente reprehendit, & de Tẽplo tanquam leprosum expulit, & fugauit. Quia re uera vir constans & perfectus & maximè Pontifex vel Prælatus, nec Regem, nec Principẽ debet timere, imo si videt eos iura & officia Ecclesiastica vsurpare, & lepra vitiorum putrescere & fętere, debet ipsos acriter redarguere, & per excommunicationis in sñiam à Templo & ab Ecclesia coercere. Vñ ibidem dr, ꝙ Azarias sacerdos & octoginta sacerdotes dñi viri fortissimi restituerunt Regi. ¶ Itẽ decet, ꝙ sit potẽs & magnificus. Azarias.n.est nomen Regiũ, quia.s.quilibet perfectus debet se, & alios regere virtuosè. Vñ 4. Regum. 15. Regnauit Azarias filius Amasiæ. ¶ Item decet, ꝙ sit excellẽs & Angelicus. Angelus enim, qui Thobiam iuuenem conduxit & qui patrem cæcum illuminauit, Azariam Ananiæ filium se vocauit. Ananias autẽ interpretatur donum gratiæ, quia re uera vir perfectus debet esse

Angelicus in conuersatione,
Bonus conductor in prælatione,
Illuminator in prædicatione.

Filius Ananiæ.i.gratiæ in virtutũ acquisitione. Vnde Thob. 5. Ego sum Azarias, Ananiæ magni filius. ¶ Item decet, ꝙ sit innocens & mirificus, sicut patet de Azaria Dan. 3. qui innocens in ignẽ missus pro eo ꝙ Idolatrare nolebat, nihil ab incẽdio fuit passus. quia.s.vir iustus tantæ debet esse innocentiæ, ꝙ prius debet se ꝑmittere in ignem proijci, q̃ à veritate mutari, vel alicui vitio seu Demonio famulari, & sic illæsus à Deo poterit conseruari, & Deũ benedicere, & in eius laudibus occupari. Dan. 3. Benedicite Anania, Azaria, Misael domino, laudate &c. & hæc de Azaria sufficiant.

A Azimus. Nota, ꝙ Azimus dr panis sine fermento, qui.s.coqui cõsueuit sub cinere, vel in furno. Dr.n.ab à ꝙ est sine, & zima quod est fermentum. Et attende, ꝙ sicut per fermentum cuius modicum totã massam corũpit, sicut dr. 1. Cor. 15. intelligitur malitia seu peruersa intentio vel peccatum, sic per azimum e contra põt intelligi simplicitas intentionis, gr̃a & innocentia virtualis, vel ẽt Eucharistiæ Sacramentum, qđ non debet cõcomitari aliqđ fermentũ nequitię vel peccati. 1. Cor. 5. Non in fermento veteri, neq; in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in azimis synceritatis & veritatis. Et aduerte, ꝙ ẜm legem Exod. 12. tp̃e, quo Agnus Paschalis debebat immolari, septẽ diebus populus azima comedebat, & fermentũ in suis tabernaculis non habebat & sic ad Agni comestionẽ se populus ꝑparabat. Ad denotandum, ꝙ illi, qui Agnum immolatũ.s.Christũ in altari & in Eucharistia volunt dignè sumere, primo debẽt septẽ diebus vniuersaliter azimũ puritatis cõsciẽtiæ sibi incorporare & spiritaliter comedere, fermẽto peccati & malitiæ carere, & sic ꝑ interiorem synceritatem sp̃ualiter se ꝑparare. Leui. 23. Comedetis azima septẽ diebus.i.toto tp̃e vitæ vestræ puritatẽ conscientiæ vestræ seruabitis. ẜm Grego.n.per septenariũ vniuersitas designatur. Et nota, ꝙ in scriptura reperitur azimus cũ lactuca, azimus cũ polenta, azimus cum oleo, azimus cũ carne, azimus cũ cinere. In quo notatur ꝙ Eucharistia debet sumi, vel ꝙ puritas cõsciẽtiæ debet seruari cũ lactuca.i.cum pœnitentiæ acritudine, Cũ polenta, q̃ inter manus fricando à spica excutitᷓ.i.cum bonorũ operum plenitudine, cum oleo idest cum charitatis dulcedine, cum carne id est cum pietatis fluida mulcedine, cum cinere id est cum futuræ mortalitatis considerata męstitudine. Ista.n. oĩa faciunt ad azimos panes Eucharistiæ digne sumendũ, vel ad azima puritatis cõscientiæ obseruandũ, videlicet pœnitentiæ acredo, q̃.s.ꝑ lactucã intelligitur. Exo. 12. Edent carnes nocte illa assas ignis, & azimos panes cum lactucis agrestibus. ¶ Itẽ boni operis plenitudo, q̃.s.intelligitur ꝑ polentã. Iosue. 5. Comederũt de fructibus terræ azimos panes & polentã. Itẽ charitatis dulcedo, quæ.s.notatᷓ in oleo. Leui. 7. Offerent panes sine fermento cõspersos oleo, & lagana azima vncta oleo. Itẽ pietatis fluida mãsuetudo, q̃.s.intelligitur in carnibus, q̃ sunt molles. Vñ de Gedeone dr Iudi. 6. ꝙ ipse apposuit corã Angelo azimos panes, & carnes. Itẽ considerate mortis & finis mæstitudo, q̃ intelligitur in cinere. vñ Exo. 12. Coxerunt farinam, & fecerunt subcinericios panes azimos. Sufficit de azimo. vide de fermento, & de pane. A

AZotus. Nota, ꝙ Azotus fuit ciuitas Philistijm Idolatrarũ, qui Dei & filiorũ Israel semꝑ inimici fuerunt, qui tp̃e Hely arcam testamenti ceperunt, & in Azotum duxerunt. Interpretatur aũt Azotus incendiũ vel incendens. Igitur ista ciuitas signat mũdum, vbi Idolatræ.i. peccatores conuersantur, qui.s.filiis Israel.i.iustis inimicantur, qui arcam Dei ad se trahere, & moribus suis corrumpere nituntur. q̃ ẽt mundana ciuitas incendium dici põt, ꝑ eo, ꝙ ibi cupiditas & luxuria multipliciter succenduntur 1. Macha. 10. Succendit Ionathas Azotum, & ciuitates, q̃ erant in circuitu eius vel potest Azotus sumi pro Diabolo, qui iustos odit, arcam, idest animam captiuat, & incendens interpretatur. quia quos potest tentationibus inflammat vel si ꝑ Azotum religionem vel ecclesiam intelligis, dic, ꝙ Azotus ignis patrui vel incendium interpretatur, quia ibi igne charitatis Christi iusti succenduntur. Actuum. 8. Spiritus domini rapuit Philippum, & inuentus est in Azoto, idest, in charitatis incendio. Sufficit.

Explicit litera. A. Incipit litera. B.

BAal vel Baalim. Cum A Baal vel Baalim in singulari vel plurali essent q̃dã Idola, in quibus Demones loquebantᷓ, quibus mali seruiebãt, eis filios & filias immolabant, & gñaliter ipsa Idololatræ inter Chananeos adorabat, sicut patet ꝑ decursum sacræ scripturæ. notandũ, ꝙ ẜm Isido. & Comestorẽ istud nomẽ à primitiua Idololatria processit, Belus.n. Rex fuit Assyriorũ, qui primus in Babylone regnauit, cui mortuo vnus filius eius ad tẽperãdum mortis ipsius dolorẽ imaginẽ fecit patri consimilẽ, cui diuinos honores impendit, q̃ mos ad posteros deuolutus Idololatriã generauit. Varij.n. populi horũ exẽplo corrupti diuersa sibi Idola fecerũt, & alij Bel, & alij Belzebulis, alij Belphegor, alij Baal, alij Baalim, ẜm varietatẽ vel corruptionẽ linguarũ suũ Idolũ vocauerũt. ¶ Igitᷓ loquẽdo moraliter, ꝑ Baal, q̃ erat Idolũ alicui Demo. deputatũ. & q̃ ĩterpretatᷓ vir vel vetustas, siue habẽs vel deuorator, possumus intelligere A

Hostem deceptorem,
Virum peccatorem,
Mundum vorat orem.

Intelligitur ergo per Baal & Baalim Diabolus plenus malitia: quia.s.iste interpretatᷓ vetustas. Et Diabolus dicitur hostis antiquus. Talis aũt antiquitas signat malitiã. Iste est.n. ille Baal, cui mali filios & filias immolant, quando auaritię & mundi lucris, nec non peccatis ipsos implicant, quia sic Demonium peccatis aptant. 4. Regum 17. Seruierunt Baal, & consecrabant filios suos & filias per ignem. Iste est Baal, in cuius nomine falsi Prophetę vaticinantur, cui statuæ fnndũtur, & eius nomine adorantur, cui Reges, & populi relicto domino famulantur. Prophetę Baal sunt mali Doctores, &

Clerici,& maximè varijs sciētijs occupati.Hiere.2. Prophetæ prophetauerūt in Baal,& Idola secuti sunt.Statuæ. Baal sunt mali Prælati,qui.s.in officijs statuuntur,& ibi honorantur,& adorant̄.Hodie.n.in multis Templis & Ecclesijs non videbis imagines seu Prælatos, nisi statuas Baal.i.homines statuales & inscios, & Baalim.i.Diabolo ꝑ vitia deputatos. Reges verò Baal sunt mali Principes & Tyranni,qui.s.cultū diuinum.i.virtutum exercitium deserūt,& per diuersa peccata Baal.i.Diabolo famulātur & seruiūt. vnde de Ochosia Rege Israel dr̄ 3.Reg.22 ꝙ ipse seruiuit Baal & eū adorauit. Patet ergo quō per Baal pōt intelligi Diabolus plenus malitia.¶Secundò dico, ꝙ per Baal pōt intelligi peccator ple-
C nus nequitia:maximè iste signat Tyrannos, qui possunt interpretari viri:quia virent prosperitate(vetustas) quia induntur mala consuetudine & antiquitate(habētes) quia pleni sunt diuitijs & terrena facultate(deuoratores) q̄a aliena deuorant rapina & crudelitate.Isti.n.sunt Baal, cui libamen offertur, q̄ in excelso colitur, & adoratur.Cuius tñ domus finaliter dissipatur.Quia re uera diuitibus offertur libamen adulationis.Vñ adulatoribus dr̄ Hiere. 7. Non proderit vobis iurare mendaciter,libare Baalim, & ire post Deos alienos.Ipsi ēt impenditur cultus diuini honoris & exaltationis.Hiere.19.Libauerunt Dijs alienis.sequitur. Et edificauerunt excelsum Baalim.In istis tñ intelligitur destructio doloris,& damnationis.s.in Inferno 2.Paral.23. Destruxerunt domum Baal,& simulachra ipsius confregerunt. & iudi.6. dicitur Gedeoni. Destrues arā Baal. Iste est ergo peccator
D plenus nequitia.¶Tertiò dico,ꝙ per Baal pōt intelligi mundus plenus terrena opulentia:quia.s.Baal interpretatur habens.Mundus.n.non quærit nisi habere.Vnde.4.Reg.19. Repleta etiā est domus Baal. Et ideò sicut Baal interpretatur deuorans,sic mundus animas deuorat,in quantum facit, ꝙ in Inferno animæ deuorentur &c.Sufficit de Baal.

A **Babylon.Babylonia.** Dicitur quædā Regio in Chaldęa,vbi Rex Nabuchodonosor regnauit,& vbi primus Monarchiā obtinuit Chaldæorum.fuit autem Babylon ciuitas nobilissima.De Cuius nobilitate si vis aliquid aliud agnoscere,vide Hiero.in glo.13.& Orosium anno post vrbem conditam 244.in titulo de Regno Persarum & Cyro Rege,vel Chronicam Nicolai Trenech.Anno.31.quintæ ætatis, in quībus locis inuenies ad plenum q̄ mirabilis & gloriosa fuit ciuitas Babylonis, quæ tñ tādem ꝑ Titū suberſā & subacta,paulatim in se deficiens, monstrorum habitaculum est effecta, vbi de hoc facit plenariā mentionem.¶Notare ergo possu-
B mus,ꝙ in scriptura Babylon sumitur multis modis. Signat .n.pecatorum,mundum,& Infernum.Et sic dicam.ꝙ est
Babylon interior,qui est locus confusionis,
Babylon exterior,qui est locus turbationis,
Babylon inferior,qui est locus damnationis.
Est dico Babylon interior.Et sic Babylon idem est,ꝙ cōsciētia peccatoris,vel etiam ipse peccator,in qua.s.Nabuchodonosor Diabolus dominatur,in qua sancti pueri.i.virtutes in fornace concupiscentiæ cōburuntur, in qua statua aurea.i. amor mundi & diuitiarum à Diabolo erigitur & exaltatur, & q̄ finaliter à bestijs.i.à vitijs,& à Demonibus subiugatur, & occupatur, & per damnationem æternam destruitur, & dissipatur.Iō de peccatore prius in prosperitate constituto, & finaliter dānato & destituto,vel etiam de cōscientia mala dr̄ Apoca.18.Cecidit Babylon illa magna, & facta est habitatio Demoniorū,& custodia oīs spūs immundi, & oīs volucris immundæ.Et si vis dicere quot sunt vitia seu Demonia istius ciuitatis,dic sicut in auctoritate Paragraphi sequētis,& per illas bestias intellige vitia peccatoris.De finali vero istius dānatione dici pōt illud Apoc.18.Sustulit Angelus fortis lapidem molarem,& misit in mare,dicēs,hoc impetu mittet̄ Babylō ciuitas illa magna. Angelus.n.fortis est Christus,qui malos finaliter destruet,& in mari.i.in amaritudine Infernali submerget̄.Ista est ergo Babylon interior.¶Secun-
C dò dico,ꝙ est Babylon exterior,& ista signat mundi statum & gloriā hominū peccatorū,qui bene dr̄ Babylon, q̄ interpretatur confusio & translatio, pro eo quòd ibi omnia sunt inordinata,inania & confusa,& finaliter cūcta erunt defectibilia & translata. & bene ibi oīa sunt confusa; quia sicut dr̄ Danie.2.in Babylone statuæ aureæ adorabantur, homines verò adorare compellebantur,pueri sancti in fornace ponebantur,& sicut dicitur Daniel.3.Idolum Belis ibi adorabat̄ & Draco colebat̄ pro Deo.Reuera talis inordinatio & confusio est in mundo:quia pro certo ibi eriguntur & extollūtur statuæ aureæ,Idola,& Dracones.i.personæ diuites ignorantes & crudeles,& igni & miseriæ deputant̄ hoīes & pueri.i.psonæ rōnales scientificæ, & innocentes. Quia breuiter ibi hodie promouentur peiores,& subiacent meliores.Nota ergo,ꝙ ista ciuitas,quæ dum esset in sua prosperitate, oīa alia Regna subiugauit,destruxit,& conturbauit, sicut bene dr̄ Hiere.50.& ergo signat mundū & mūdanos peccatores, quibus dū adest prosperitas,& oportunitas,nō cessant alios turbare.Vñ Hierem.51.Calix aureus Babylon in manu dñi, de ipso biberunt gentes,& iō cōmotæ.Sicut ergo Hierusalē signat Paradisum,sic Babylon signat mundum. Sunt.n.istæ duæ ciuitates, de q̄bus vr̄ tractare Aug.lib. de ciuitate Dei .s.ciuitas Christi, & ciuitas Diaboli. Prima ergo Hierusalē est eligenda.Alia aūt.s.Babylon est fugiēda.Et iō de ista Babylone id est de mūdo potest exponi illa auctoritas Esa.13. Erit(inquit)Babylon illa ciuitas gloriosa,requiescent ibi bestiæ,& replebuntur domus eorum Draconibus,habitabunt ibi strutiones,& pilosi saltabunt ibi,respondebunt ibi vlulæ in ędibus eius,& Syrenę in delubris voluptatis.Et ecce,ꝙ in ista figura ostenditur,ꝙ Babylon.i.mundus est timendus ꝓpter plura genera hominum peruersorum, qui ibi conuersantur.Sunt enim ibi
Effrenati crudelitate(Bestiæ)
Inflammati cupiditate(Draconibus)
Aggrauati tepiditate(Strutiones)
Cōsolati prosperitate(Pilosi saltabūt ibi)
Occupati verbositate(Vlulæ)
Inquinati carnalitate(Syrenæ)
Sunt(dico)primo in ista Babylone homines per crudelitatem effrenati, scilicet Tyranni,raptores,& inuasores.Bestiæ inquit,quæ s̄m Isido.dicuntur à vastando.& Deu.32. Dentes bestiarum immittam in eos cum furore trahentium super terram atque serpētiū. Allega ergo de crudelibus quomodo comparantur bestijs reptilibus.Secundò ibi sunt ꝑ cupiditatem inflāmati.(Draconibus.)Vide de Dracone vbi auaritia. Esa.34. Erit cubile Draconum,& pascua Strutionū.Item tertio ibi sunt ꝑ tepiditatem aggrauati.s.pigri & negligentes,qui ad modū Strutionis ita sunt ponderosi,ꝙ nequeunt volare, vel per bona opera se mouere (Strutiones inquit) Iō quilibet, qui est in mundo,potest dicere illud Iob.30.Frater fui Draconum,& socius Strutionum.Quartò dico,ꝙ ibi sunt per prosperitatem consolati.Pilosi(inquit)seltabunt ibi.s.qui in hoc mundo non faciunt nisi gaudere,ludere,& saltare,cantare,& tripudiare.;Esa.34. Onocentaurus, & pilosus clamabunt alter ad alterum.¶Quintò dico,ꝙ ibi sunt per verbositatem occupati.Vlulæ inquit.s.qui per vlulationē & detractionē, iactantiam & elationem semper volunt vlulare. Vide de vlula.vñ Exo.32.Vlulatus pugnæ auditur in castris. ¶Sexto ibi sunt per carnalitatem inquinati.Syrenæ,inquit,per quas luxuriosi,& carnales notant̄. Vide de Syrenis.Hier.Ad patriā properantes, mortiferum Syrenarum cantū surdis auribus trāseamus.Si vis potes dilatare de quolibet ꝓmissorū. Ecce igitur quales sunt habitatores istius Babylonis. Vñ illud ꝓdictum Apocalip.18.Cecidit Babylon illa magna &c.& facta est habitatio Demoniorum &c. Et ideò proh dolor ista Babylon est fugienda,& à fidelibus cōtemnenda. Hiere.50. Recedite de medio Babylonis.& merito, quia pro certo ipsa est locus languoris,locus laboris,locus (dico)languoris Psal.Filia Babylonis misera.Itē locus laboris. Esa.13.Onus Babylonis,quod vidit Esaias.Item locus stuporis.Hiere.51. Facta est Babylon in stuporem,locus
Doloris,
Infamiæ,
Stultitiæ,
Iactantiæ,
Inconstantiæ,
Immunditiæ.
Locus(dico)doloris. Ezechi. 17. In medio Babylonis morietur. Itē locus infamiæ. Esa. 14.Perdam Babylonis nomē, idest, famam. Itē locus stultitiæ. Vnde Dan.2.Præcepit Nabuchodonosor,vt perirent omnes sapientes Babylonis.Itē locus iactantiæ,vnde Nabuchodonosor dicebat Dan.4.Nōne hæc est Babylon ciuitas magna, quā ędificaui in domum Regni in robore fortitudinis meæ,& in gloria decoris mei? Item locus inconstantiæ,quia.s.parum durat gloria mundi.

Apoc.

Apo.18.Cecidit illa Babylon ciuitas magna.Item locus im-mũditiæ.Apo.17.Babylon magna mater fornicationũ. Hæc est ergo Babylon exterior.¶Secũdò dico vlterius,ꝙ per Babylon in scriptura pôt intelligi Infernus. De hoc pôt exponi illud Psal.Super flumina Babylonis illic sedimus,& fleuimus dum recordaremur tui syon. Vbi ostenduntur quatuor mala,quæ sunt in Babylonia Infernali.Est enim ibi cumulata pęnę multitudo (Flumina inquit Babylonis) arrestata motus aptitudo(Sedimus)insolata mẽtis mæstitudo(Fleuimus)memorata cœli plenitudo(Dum recordaremur tui (In ista.n.ciuitate Babylonica Infernali aduersitas cumulatur: quia ibi sunt flumina Babylonis,i.fructus tormentorum, quæ ad modum fluminis indefectibiliter scaturiunt, & emanant. Ezechiæ.31.Flumina eius manabunt in circuitu eius.Itẽ ibi mobilitas coarctatur(Sedimus)quasi diceret,Non est ire nec ante,nec retro, oportet ibi arrestari.Thobiæ 3. In tenebris sedeo,& lumen cœli non uideo. Tertiò iucunditas eneruatur (Fleuimus inquit)Matt.22.Ibi erit fletus & stridor dentium. Quartò fœlicitas memoratur: quia.s. ipsi semper habebunt præ oculis fœlicitatem Paradisi,quam perdiderũt, quod est eis maxima desperatio atq;pęna.Dũ recordaremur(inquit) tui Syon.Psal.Obliuioni detur dextera mea si nõ meminero tui.Et sic patet,ꝙ in ista ciuitate Babylonica.s.in Inferno,memoratꝰ fęlicitas,eneruatꝰ iucũditas,arrestatꝰ mobilitas,cumulatꝰ aduersitas.Iõ de ista Babylone dicit Psal. Filia Babylonis misera.Hie.20.In Babylonẽ veniet,& ibi morietꝰ, Sufficit.

A **Baculus.** Si uis igitꝰ nota, ꝙ in scriptura reperio baculum viatoris,quo quis pertransit magis faciliter.Item baculum senioris, quo quis subsistit magis stabiliter,baculum pugnatoris,quo quis se defendit magis vtiliter,baculum præceptoris,quo quis pręest magis soleniter, baculum inuasoris,quo quis nocet magis crudeliter,baculũ iocatoris,quo qs ludit magis alacriter. Viator.n.indiget baculo ad transiendũ.Iste est baculus gratiæ,quæ summè est necessarius viatoribus huius vitę.Genes.32.In baculo meo trãsiui Iordanem.Item ęger seu senior indiget baculo ad sustentandum,& iste est baculus panis.i.Eucharistiæ, sine quo aduersus hostes nullus resistit,nec in statu gratiæ subsistit.vnde Leuit.26.Trademini in manus hostium, postquam confregero baculum panis uestri. Item pugnator indiget baculo ad se defendẽdum,& iste baculus signat crucẽ,qua defendimur contra hostes.Psal.Virga tua & baculus tuus &c.sicut infra. Item præceptor indiget baculo ad castigãdũ. Et iste baculus signat executionem iustitiæ, vel etiã flagellum legis diuinæ. Iste est.n.baculus,quo viuificari ꝑcipitur filius viduæ 4.Reg. 4.Baculũ meũ tolle in manu tua,& ponas super puerum.Itẽ latro seu inuasor vtitur baculo ad nocendũ seu ad conterendum.Et iste baculus signat rapinam,& crudelitatẽ,vel etiam ipsos malos.Esa.10. Væ assur,virga furoris mei & baculus ipse est.Item ioculator vtitur baculo ad ludendũ seu ad consolandũ.Et iste baculus generaliter in scriptura signat apodiamentum & sustentationem. Et ideò in scriptura inuenitꝰ multiplex baculus.Est.n.baculus diuini adiutorij seu misericordiæ,& iste est baculus,cui generaliter innituntur oẽs peccatores.Iuxta illud Psal.Virga tua,& baculus tuus ipsa me cõsolata sunt.Virga.n.diuinæ iustitiæ, & baculus diuinæ sustentationis & misericordiæ debet hoies consolari.Iste enim baculus quandoq; eis frangitur.s. qñ nimio pondere peccatorum grauantur,& ei temere homines innituntur. vnde Hiere.48.Quomodo cõfecta est virga fortis, baculus gloriosus? q. d. mirum est quomodo baculus diuinæ misericordiæ pôt alicui confringi,deficere vel lassari.Item est baculus Eucharistiæ.Et iste est baculus,qui concessus est pueris, debilibus & infirmis,pro tempore huius peregrinationis. Et idem dꝛ viaticum:quia.s.viatoribus solum est necessarius.vñ Exo.21. In baculis suis profecti sunt.Itẽ est baculus adiutorii humani, & temporalis prosperitatis. Et iste est mirabiliter defectiuus,semper.n.frangitur,& deficit in necessitate. Nullus.n. qui sibi innixus fuit, extitit per eum sustentatus. Et ideò iste est baculus arundineus Aegypti, super quem si innixus fuerit homo,cõfringetur,& perforabit manum eius, sicut dicit B Esa.36.& Ezech.29.& 4.Reg.18.¶ Sed est alius baculus fortitudinis & firmitatis,& iste ẽ baculus crucis.Crucis dico realis,quod idem est,ꝙ passio Christi, vel crucis moralis, quod idem est,ꝙ pœnitentia,& afflictio.Iste ẽst enim baculus, qui datus fuit Thamar pro arra,quem ostendens Iudæ, à morte est liberata. Quia re uera Thamar,idest,aĩa nunquam perpetuò moritur, quæ isto baculo.s. crucis memoria subarratur. vnde ipsa potest dicere domino de baculo crucis illud præallegatum.Virga tua & baculus tuus &c. Vbi nota, ꝙ baculus crucis dat tristitiam (aduersantibus scilicet Demonibus (ideò dicitur Virga)dat fiduciam militantibus (ideò dꝛ Baculus) dat lætitiam triumphantibus (ideò di[illegible] consolata sunt)Est igitur iste baculus aduersantium de[illegible]io,qđ ostẽditur cũ dicitur Virga. Sicut enim canis cum virga fugatur, canis etiam virgam timet,de qua se sentit verberatum fuisse, sic canis Diabolus cum auxilio virgæ crucis Christi fugatur, vincitur,& domatur.Nam per ipsam sentit se fuisse aliquando subiugatũ.s.in Christi passione.Esa.30. Pauebit Assur virga percussus. Ideò talem virgam & baculum habuit Dauid contra Goliam.Primo enim arma Saulis deposuit, baculũ in manu accepit,peram, fundam, & quinque lapides assumpsit,& sic armatus Goliam superauit.sicut dicitur 1.Reg.17. Sic verè nos debemus arma Saulis Diaboli,scilicet peccata, & vitia,& bona temporalia dimittere, baculum dominicæ crucis,peram interioris considerationis,fundam orationis, quæ.s.de longè percutit, quinq; lapides.i.quinq; vulnera dominicæ passionis assumere,& contra Goliam, idest, contra hostes spiritales per iugem recordationem spiritualiter nos armare,& sic eos poterimus subiugare, & contra eos præualere.Exod.12.Tenentes baculos in manibus.¶ Secũdò dico, C ꝙ iste baculus est militantium, seu laborantium sustentatio (Baculus inquit)Sicut.n.in periculosis passibus,& in grauibus guerris,& litibus homo solet sustẽtari baculo suo, & in eo confidere,sic verè baculus crucis est sustentatio, fiducia, & adiutorium,& in periculis tentationum,& in bellis tribulationum. Ideò iste est similis arbori,cui innititur Elephas qñ dormit &c.Dic sicut supra de arbore in paragrapho, Secundò dico,ꝙ crux est fluctuantium sustentatio.¶Tertiò di- D co,ꝙ iste baculus est triumphantium iucunditas(Consolata inquit sunt)Sicut.n.victor consolatur in baculo suo,& in armis suis quando videt, ꝙ per ea de hostibus triumphauit, Prælati & Cantores in Ecclesijs & Officijs in signum honoris baculis vtuntur, sic hõ perfectus cõsolatur spiritaliter in cruce domini,quãdo videt,ꝙ per eius virtutem hostes suos, scilicet,carnem,mundum,& Diabolum subiugauit,debellauit,& expugnauit,& ad consolationem per virtutem crucis & Christi passionis attigit,& applicauit.Ideò dicebat Apostolus Gala.6.Mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu Christi. Ideò vir perfectus cogitans in cruce pôt dicere illud Psal. Secundum multitudinem dolo.me. in cor. me.consola.tuę leti.ani.me.Et nota,ꝙ tria genera hominum solent portare baculum scilicet senes & infirmi, viatores, & peregrini,pugnatores seu impugnati, Põtifices siue Prælati, q.s.vtunꝰ,baculo pastorali.Sic verè spiritaliter baculus crucis est necessarius illis,qui habent senectutẽ fragilitatis,vt sustententur. Thob.10.Baculum senectutis nostræ solatium vitæ nostræ.Item illis, qui faciunt peregrinationem præsentis calamitatis, vt innitantur. Et ideò Christus dum esset peregrinus apud nos,iustum baculum portauit,dicens.Gene.32. In baculo meo transiui Iordanem istum, & nunc cum duabus turmis regredior.quia scilicet Christus in baculo crucis transiuit Iordanem,idest,fluuium passionis, & sic ad Paradisum est regressus cum duabus turmis,idest, cum illis, qui in ipsum ex duobus populis,Iudæis scilicet & Gentilibus crediderunt.Item illis, qui habent bellum & guerram aduersitatis, vt muniantur.Zach.8. Et vir & baculus in manu eius. Itẽ illis,qui alijs præsident,vt ab alijs honorentur,& vt alijs præcellere merito videantur. Numer.21. Ascendat puteus, quem foderunt Principes in datore legis & in baculis suis. Iste enim baculus, scilicet, crucis memoria, vel spes diuinæ misericordiæ vel gratiæ,summè decet Prælatos, sicut figuratur in fabulis poetarum, vbi Esculapius filius solis semper pingitur cum Serpente in baculo inuoluto, quia re uera ipsi Prælati & Ecclesiastici,qui(Solis)idest, Dei sunt speciales filij,semper debent baculum cum Serpente,idest,crucem cum crucifixo tenere, & in deuotione, & memoria secum habere.vnde cuilibet Pręlato vel Doctori dicitur illud 4. Regum 4. Accinge lumbos tuos sicut vir, & tolle baculu meum in manu tua, & pones super faciem pueri, & viuet.

Quia pro certo qñ Prælatus vel Prædicator eſt accinctus, lumbos per continentiam, ſicut vir per conſtantiam & habet baculum Helyſei.i. crucẽ Chriſti per memoriã, vel baculum. i. diuinæ ſcripturæ ſcientiam, ſeu diuini adiutorij & miſericordiæ fiduciam; ipſe pro certo facit pueros.i.pueriles,& immundos peccatores per gratiam reuiuiſcere, & ad ſtatũ ſalutis per pœnitẽtiã reuenire. Crux ergo & crucis memoria eſt baculus dans licentiam præſidentib. Iſte eſt ergo baculus dãs lętitiã triũphantibus, dans conſtantiã militãtibus, dans triſtitiam aduerſantibus. Virga ergo tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Et hæc de baculo ſufficiunt.

A **Balaam.** Balthac Balthaſar, Bananias, omitto gratia breuitatis. Vide interpretationes, & hiſtorias eorum,& ſic poteris exponere in bono, vel in malo &c.

A **Baltheus.** Nota, ꝙ Baltheus accipitur pro cingulo, quod ſupra veſtem portatur, & maximè pro illo cingulo, quod loco honoris & gloriæ aſſumitur. Eſt .n. Baltheus militũ, prælulum, pugilum, & regum &c. Vide ſi vis Mauriciũ, qui de Baltheo gratioſe diſtinguit. Omitto .n. gratia breuitatis. Baltheus.n. ſtringens eſt charitas. Baltheus veſtes retinens, eſt caſtitas ſeu parcitas. Baltheus ornans, eſt honeſtas ſeu dignitas &c. Allega ſi vis.

A **Baptiſmus Baptizare.** Nota, ꝙ baptiſmꝰ eſt primum fidei ſacramentum, quod re vera eſt quaſi baſis & fundamentum totius catholicæ diſciplinæ Et ideò à ſanctis baptiſmus dicĩ ianua ſacramentorum. De baptiſmo aũt in quantum eſt ſacramentum Eccleſiæ, ſeu etiam in quantum põt ſignificare loturam & purificationem ipſius, ſiue per munditiam & caſtitatem, ſeu innocentiæ puritatem, ſeu etiam per confeſſionem & pœnitentię ſanctitatem, poteſt breuiter exponi illud Mar. 16. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit. In quibus verbis oſtenditur baptiſmus tam realis, quàm moralis, quàm ẽt ſpiritualis. Purificatio.n. & lotura debet habere

Fidei fundamentum, cui innitatur,	Habeamus
Criminum piamentum, quod exequatur,	igiẽ firmiſſi
Glorię complementum, quod concludatur.	mã ſtabilita
¶ Dico ergo, ꝙ nos debemus habere	tẽ quãtũ ad
Firmiſſimum fundamentum (Crediderit)	igreſſũ (cre
Puriſſimum roramentum (Baptizatus fuerit)	diderit inquit) quia.ſ.
Tutiſſimum firmamentum (Saluus erit)	
Primum eſt quantum ad principium,	catholica fi
Secundum quantum ad medium,	des debet eſ
Tertium quantum ad terminum.	ſe nrũm pri

mariũ fundamẽtũ. Apoc. 21. Fundamẽtũ primũ eſt iaſpis. Debemus.n firmiter credere, & ſimpliciter cõfiteri. Ergo dũ lucẽ habetis, credite in lucẽ, vt filij lucis ſitis. Compara ſi vis fidẽ iaſpidi, vel cõpara eã cordi, qđ eſt fundamẽtũ vitæ. Nõ põt.n. eſſe aliqua digna baptizatio vel lotio criminũ, niſi fundetur in catholicæ fidei edificio. Ideò bene dr̃ Mat. 28. Baptizantes eos in noĩe patris, & filij, & ſpiritusſancti. ¶ Secundò habeamus ſynceritatem quantum ad progreſſum. Baptizatus fuerit. ¶ Nota quõ Elephantes in noua Luna conueniũt, & ad flumen vadunt vbi ſe baptizant, & nouæ Stellæ ſe inclinant &c. vide de Elephante. Iudith. 12. Iudith verò baptizabat ſe in fonte. Talis enim baptiſmus purificatiuus

Per gratiam inchoatur,	Ibi.n. eſt gratia, quę vi
Per pœnitentiam mediatur,	uificat. Aqua. n. facit
Per Spiritum ſanctum roboratur,	arbores & herbas vi-
Per gloriam conſummatur.	uere, ſic baptiſmꝰ aĩas.

Et ideò Mat. 21. dr̃ Baptiſmus Ioannis e cœlo erat. Ioannes .n. interpretatur in quo eſt gratia, ad denotandum, ꝙ ibi abũdat gratia cœleſtis. Item ibi eſt pęnitentia, quæ purificat. Lu. 3. Prædicabat baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum. Itẽ ibi concurrit Spiritus ſanctus, qui fortificat. Act. 6. Vos autem baptizamini Spiritu ſancto non poſt multos hos dies. Sequitur. Et accipietis virtutem ſuperuenientis Spiritus ſancti in vos. Item ibi ſubſequitur æterna gloria, quæ ſaluificat. vnde 1. Petri. 3. Aĩæ ſaluæ factæ ſunt per aquã, quas & nunc ſimilis formę ſaluas facit baptiſmã. Patet ergo, ꝙ baptiſmus habet à vitijs immunitatẽ quãtũ ad progreſſum (Baptizatus inquit.i. lotus & purificatus) ¶ Tertiò dico, ꝙ habet glorioſam ſecuritatẽ quãtũ ad egreſſum (Saluus inquit erit) Nauta.n. ad hoc ſpecialiter intendit, vt in egreſſu ſuo poſſit habere portum ſalutis, & proſperitatis. Sic verè iſte debet eſſe finis, & intentio noſtra, vt ſic per mare huius mundi poſſimus nauigare, ꝙ ad ſalutẽ & ſecuritatẽ i egreſſu mortis poſſimus attingere & venire (Saluus erit) Ideò dicamus cũ Dauid. Saluum me fac Deus, qm̃ intrauerũt aquæ vſq; ad aĩam meã. Et nota, ꝙ Dauid facit ad modũ nautæ periculũ patientis, qui videt, ꝙ iã aqua intrat in nauem ſuam, ita ꝙ ipſe eſt in periculo ſubmergendi, ideò clamat. Saluum me fac.i. pone me in ſecurum. Sic verè quia aquæ. i. pericula tentationum iã intrãt vſq; ad aĩam, ideò debemus dicere. Saluum me fac Deus. Et nota, ꝙ multa pericula ſunt in mari, à quibus debemus quęrere fieri ſalui. Eſt.n. in mari periculũ adamantis attrahentis ferrum, periculum Syrenarũ, quæ inducũt ſomnũ, periculũ Charybdis, qđ abſorbet nauigiũ &c. Vide de adamãte. lib. de lapidibus c. de magnete. Itẽ vide de Syrenis li. de aĩalibus. in ti. ſuo. Itẽ vide de Charybdi in c. de mari. Hõ ergo, qui in talibus periculis eſt, debet dicere. Saluum me fac. Matt. 14. Magiſter ſalua nos, perimus. Pſal. Saluaſti.n. nos de affli. nos & odi. noſ. diſper. Ideò Act. 9. dicitur Baptizati erãt in nomine domini Ieſu. Ieſus autem interpretatur ſaluator. Sic ergo patet, ꝙ baptiſmum concomitatur neceſſario fœlicitas ſeu ſecuritas in egreſſu, ſynceritas & mentis puritas in progreſſu, ſtabilitas atque fidelitas in ingreſſu. Et ſic erimus ſpiritualiter baptizati, purificati, & mundati. Baptizetur ergo vnuſquiſq; veſtrũ in noĩe patris, & filij, & Spiritusſ. Amẽ.

Baſis. Eſt fundamentũ, pes, & ſuſtẽtamentũ cuiuslibet rei. Et põt ſignificare in moribus virtutẽ fidei & conſtantiæ, quæ hoĩem ſtabilit, atq; firmat. Eccle. 6. Cõpedes illius in protectionem fortitudinis, & baſes virtutis. Vbi nota, ꝙ firmitas noſtra debet apparere in affectus reprimendo (compedes) quaſi coniungens & ligans pedes. Et vitijs reſiſtendo (fortitudinis inquit) In gratia ſubſiſtendo (baſes virtutis) Et ſic de nobis dicetur Actu. 3. Conſolidatæ ſunt baſes eius. Et aduerte, ꝙ ſicut patet ex ſcriptura Exod. 26. & deinceps, & 3. Reg. 7. Oĩa vaſa tabernaculi collocabãtur ſupra baſes.ſ. columnæ, tabulæ, altare, mare Aeneũ ſeu labium. in quo notatur, ꝙ in Tabernaculo ſeu in Tẽplo vel Eccleſia nullum debet eſſe vas.i. nulla perſona cuiuſcunq; ſtatus exiſtat, quin ſuper prædictis baſibus collocetur, & quin ſuper fide, ſpe, & conſtantia, & perſeuerantia ſtatuatur. 1. Eſdre. 3. Collocauerunt altare ſuper baſes ſuas. Sed aduerte quid dr̃ 4. Reg. 25. ꝙ Princeps militiæ Nabuch, tulit columnas duas & mare Aeneum & baſes, quas fecerat Salomon in Templo domini. Sic verè hodie Diabolus videtur de Templo cordium noſtrorum ſuſtuliſſe columnas rectitudinis, mare contritionis & amaritudinis, & baſes fidei, & conſtantiæ, & fortitudinis, quæ Salomon, i. Chriſtus poſuerat hoc in Templo. vnde 4. Reg. 16. Tulit Rex Achaz calathos baſes, & luterẽ qui erat deſuper, ſed etiam mare depoſuit de Bobus æreis, qui ſuſtentabant illud. Vel ſi vis per baſes Eccleſiæ potes intelligere viros iuſtos, quos Diabolus ſuſtulit, &c. Sufficit. A

Beatitudo. Beatitudo non ſolũ eſt virtus, & perfectio, imo etiã eſt complementum omnium perfectionum & virtutum. Conſiſtit.n. beatitudo in perfectione completiſſima, quæ.ſ. caret omni defectu. Quod quia non poteſt eſſe in iſta vita, hinc eſt, ꝙ propriè loquendo gloria æterna dicitur beatitudo, vbi homo eſt completiſſimus, & in moribus, & in ſcientijs, & in delitiis. Quælibet enim potentia habet ſuũ perfectiſſimum complementum. Nam intellectus eſt perfectus in ſcientiis, voluntas in delitijs, iraſcibilis in eminentijs. Eſt enim beatitudo ibi rationalis, quæ tendit in verum, & ideò perficitur in veritate ſcientiarum, Concupiſcibilis, quę tendit in bonum, & ideò ibi eſt bonitas omnium delitiarum, Iraſcibilis, quæ tendit in arduum. & ideò ibi eſt arduitas omnium dignitatum, bonorum, & eminentiarum. Et ſic eſt ibi perfecta beatitudo. Pſal. Beatum dixerunt populum, cui hæc ſunt, beatus populus cuius dominus Deus eius. De iſta ergo beatitudine quantum proficit, quantum reficit, & quantum ſufficit, vide infra titulo de gloria æterna, & de Paradiſo. Sed breuiter loquendo, exponamus de beatitudine illam auctoritatem Matth. 16. Beatus es Symon Bariona. B

¶ Vbi nota, quòd ſi ad beatitudinem iſtam volumus attingere, neceſſaria ſunt nobis tria, ſcilicet, ꝙ realiter exiſtamus (Es inquit) ꝙ humiliter audiamus (Symon, qui interpretatur audiẽs) ꝙ ſimpliciter conuiuamus (Bariona, quod interpretatũ

filius

filius Columbæ)Primum facit pſeuerantia(Es)ſm obedientia(Symon)tertiũ beneuolentia(Barione)Primo &c.Es.q.a ſum es, ſignat exiſtentiam, realitatem, & perſeuerantiæ firmitatem. Et iõ talis debet eſſe ſimilis columnæ Cypreſſi q̃ ita eſt firma, ꝙ nulli oneri cedit &c. Vide de Cypreſſo.ſ.de fortitudine.Quod eſt contra multos,qui re uera ſunt ſimiles columnis factis de Salice,q̃ ſtatim deficit & plicatur. Sic iſti nunquam perſeuerant reſiſtendo,aut ſubſiſtendo. Contra quos Sen.Vtere officio, qđ ſemel ſumpſiſti, turpe eſt.n. oneri cedere.Non ſic,ſed ſtabiliter ſubſiſtamus (Es inquit) Iob.Eris ſtabilis,& non timebis.Iac.1.Beatus vir,qui ſuffert tentationem. ¶Secundò neceſſe eſt, ꝙ humiliter audiamus
B (Symon inquit)Vide ſupra de audire,vbi loquitur de Syrenibus,& de Delphinis, qui diligunt audire melodiam, &c. vide ibi.Sed nota,ꝙ quidã ſunt ſicut Draco, qui nõ delectãt audire vocẽ Phantheræ,imo fugit &c. Vide in eodẽ titulo. Non ſic,ſed ſimus Symõ,qui interpretatur obediens vel audiens.Eccle.2.Si dilexeris audire,ſapiens eris. Apoc.1. Beatus, qui legit, & qui audit verba prophetiæ huius, & ſeruat ea &c.Et Luc.11.Beati, qui audiũt verbũ Dei & cuſtodiunt illud.¶Tertiò neceſſe eſt,ꝙ ſimpliciter conuiuamus. Bariona inquit,quod interpretatur filius colũbæ: quia nos debemus eſſe filij per ſubiectionẽ & humilitatẽ, & colũbæ ꝑ cõpaſſionẽ & ſimplicitatẽ.Mat.10. Eſtote ergo prudẽtes ſicut Serpentes,& ſimplices ſicut colũbæ.Vide de Serpente & de Colũba in titulis ſuis. colũba.n.eſt auis ſimplex & pauida. Prouer.28.dr̃ Beatus hõ,qui ſemper eſt pauidus. Et in Pſal. Beatus vir, qui timet dñm. Et ſic igitur ſi nos habuerimus

Beniuolentiam in conuiuendo, — Pro certo finaliter erimus beati.
Obedientiam in audiendo,
Perſeuerantiam in reſiſtendo.

Prouerb.29. Qui cuſtodit legem,beatus eſt.Nota adhuc,ꝙ de hoc poteſt dici illud Iaco.1.Beatus vir,qui ſuffert tentationẽ, qm̃ cum ꝓbatus fuerit accipiet coronam vitæ.Vbi nota, ꝙ ſi volumus eſſe beati,debemus habere.ſ accumulatã pfectionem (Vir) examinatam diſcuſſionem(Cum probatus fuerit)auctorizatam promiſſionem(quia accipiet coronã vitæ) Sit igitur in bonis perfectio(Vir)Vide ſupra vbi attingere. in auctoritate illa.Vir piloſus occurrit nobis. ¶Secundò ſit in nobis diſcuſſio.(Probatus)Iob.23.Probauit me ſicut aurum,qđ per ignem tranſit.¶Tertiò erit in nobis promotio(Accipiet in-
C quit coronã vitæ)Vide vbi accipere,in illa auctoritate diuiſa & expoſita.Accipiẽt iuſti Regnũ decoris,& diadema ſpeciei de manu Dñi &c.¶Sed adhuc nota,ꝙ de gloria & beatitudine æterna põt exponi illa auctoritas, quam dixit Regina Saba Salomoni.1.Paral.9.Beati ſunt ſerui illi, qui aſſiſtũt corã te omni tpe.In quibus verbis oſtenditur,ꝙ illa beatitudo æterna conſiſtit in quatuor virtutibus, contra quatuor defectus q ſunt(vt cõiter)in mũdo,q quidã impediũt ne hõ habeat in hoc mũdo beatitudinẽ,& ſufficientiã,& cõplemẽtũ.qa ſm Bœ.lib.3.de conſol.beatitudo nihil aliud eſt,q̃ ſtatus oĩum bonorũ aggregatione perfectus.i.ſtatus, cui nihil deficit.Sunt igitur in mũdo quatuor defectus principales.ſ.

Præſumptionis vanitas, — Sed re uera (chariſſimi) contra iſtos quatuor defectus erũt in patria quatuor virtutes,q̃ conſtituent hominem bonum vel beatũ,
Diſſenſionis pronitas,
Conditionis vilitas,
Durationis breuitas.

videlicet,ſubiectio contra pſumptionem: quia ipſi ſerui Dei. Serui inquit tui)dilectio contra diſſenſionem:quia ipſi aſſiſtunt & appropinquant. Item plãtio contra depreſſionem, quia ipſi coram te.Duratio cõtra corruptionem: quia.ſ.iſti durant in omni tpe.Eſt igitur ibi ſubiectio, quæ non perturbatur.(Serui inquit tui.)Sicut.n.videmus, ꝙ res corporales hñt inter ſe perpetuã ſubiõnẽ:qnia.ſ.oĩa inferiora obediunt planetis.Planetæ autem obediunt in ſuis motibus firmamẽto. Firmamentum autem mouetur ſm influentiã cœli cryſtallini ſm Ariſt,Sic verè (chariſſimi) in Paradiſo eſt perfectiſſima ſubiectio,quia.ſ.tota cœleſtis curia,q̃ ordinata eſt ꝑ gradus ordines,& ſtatus legiones,& diſtinctiones, ſine aliqua contradictione habet perfectiſſimã ſubiectionem: quia ſibiinuicẽ ſm gradus varios Angeli & homines famulanť, & tandem pariter oẽs ſubſunt & obediunt creatori.Ideò dr̃ (Serui tui)Omnes enim ſeruiunt Deo,& quilibet eſt contẽtus ſtatu,conditione,& gradu ſuo,quia illud dicitur.1. Macha.8.Oẽs obediũt vni, & zelus, & inuidia nõ eſt inter eos. Iõ talibus ſeruis dicit vel loquitur ſcriptura Apoca.22.Serui eius ſeruient ei,& faciem eius videbũt.Heu(chariſſimi) ſic non eſt hodie in Eccleſia militante; quia ibi verè non eſt perfecta ſubiectio ſed pſumptio, quia verè moderni non q̃runt ſeruire ſed pire;non famulari,ſed dominari; non obedire,ſed obſtinatè & pſumptuosè prælatis, & ſuperioribus cõtraire.Heu Deus,vbi eſt hodie,& in ſæculo,& in clauſtro pfecta ſubiectio?vbi eſt,qui proprio ſtatu, & officio ſit contẽtus?Vbi eſt,qui cum amore,& reuerentia,& ex corde Prælatis obediat?ꝓ certo quaſi nulli,quia tanta eſt hodie in multis pſumptio & obſtinatio, ꝙ nec Deo, nec Prælato velint ſeruitium exhibere. Quibus optimè dr̃ Hiere.22. Locutus ſum tibi,in abundantia tua dixiſti. Non ſeruiam. Tales ſunt ſimiles quibuſdam arboribus. Quærit.n. Ariſtot.lib.de vegetalibus,q̃ eſt rõ quare q̃dam arbores ſunt ſteriles.Et dicit, ꝙ quia humor arboris aliquando eſt groſſus & frigidus,terreus & cõpactus,iõ actioni caloris & influentiæ naturæ faciliter non obedit,imo ei obuiat, & reſiſtit, & ſic humor huiuſmodi propter ſui reſiſtentiam ad ramos non dirigiť, nec in fructuum ſubſtantiã cõmutatur,& per conſequens ſterilis efficitur talis arbor.Sic verè (chariſſimi) dico etiã ſpiritualiter, ꝙ multi ſunt quorum humor, i.interior affectio eſt ita frigida ꝑ indeuotionem,ita dura & compacta ꝑ obſtinationẽ,ita terrea per cupiditatem, & ita groſſa per ſuperbiam & ruditatem,ꝙ naturæ,i.Prælato vel ſuperiori ſuo nolunt obedire,ſed ei quantum poſſunt per inobedientias,rebellationes,& appllationes obuiant & reſiſtunt, & eius voluntati temere contradicunt.Et ſic pro certo tales non diriguntur,nec conuertuntur,non corriguntur, nec emendantur.Et ideò fructibus,& bonis operibus,& gratijs,& virtutibus,meritis,& beatitudinibus non fœcundantur,ſed ſterilitatem omnium bonorũ ſortiuntur.Eſa.57. Venerunt tibi ſimul duo hæc ſterilitas,& viduitas.Sed non ſic(chariſſimi)in Paradiſo.quia verè ibi erit perfecta obedientia & ſubiectio iõ ibi eſt pfecta beatitudo(Serui inquit tui)Et iõ de differentia ſeruorum Dei,qui ſunt in Paradiſo,& malorum ſeruorũ Eccleſiæ, qui ſunt in mundo, pulchrè loquiť ipſe Deus Eſa. 65.Ecce ſerui mei comedent,& vos eſurietis,ecce ſerui mei bibent,& vos ſitietis,ecce ſerui mei lætabuntur,& vos confundemini.Habent igitur tales ſerui beatitudinẽ: quia ſicut dicitur Eſa.54. Hæc eſt hæreditas ſeruorum dñi. Iõ de ipſis põt dici illud 3.Reg.10.Beati ſunt viri tui, & beati ſerui tui, qui ſtant corã te ſemper. Eſt igitur ibi ſubiectio ſine pſumptione.¶Secundò dico,ꝙ ibi eſt dilectio ſine diſſenſione,qđ oſtenditur cũ dr̃.Aſſiſtunt,& appropinquãt: quia.ſ.iſti ſemp ſunt aſſiſtentes & propinqui ipſi Deo,& etiã ſibiipſi ꝑ veriſſimum amorem,& iõ ſunt beati.Nomen.n.aſſiſtentiæ, & ꝓpinquitatis ſignat propinquitatem & copulam charitatis.Sicut.n.videmus,ꝙ ſtellæ,q̃ ſunt in cælo,ſunt ſibiinuicẽ multũ propinquæ,& ipſi firmamento ſemper aſſiſtunt:quia.ſ.in eo ſunt infixæ,& ſm etiam motum firmamenti mouentur continuè & ſine ceſſatione,ſic verè(chariſſimi)ſtellæ.i.beati,qui ſunt in patria,ſibijnuicem ſunt multũ propinqui ꝑ mutuam charitatem,ipſi etiam firmamento.i. Deo ſemper ſunt aſſiſtentes.ſ.diligendo & contemplando, & ſe in eum per dilectionem intrinſecã infigendo,ipſumq; continuè ſequendo, voluntatem propriã ſm voluntatẽ ipſius regulando,& ei ꝑfecte obediendo.Ita.n.eſt eorũ voluntas motui firmamẽti.i. diuinæ voluntati conformata,ꝙ etiam ſi videant patrẽ, aut filiũ in Inferno,non dolebunt,nec ei miſerebunť,nec ei condolebũt:quia aliter non eſſent pfectè beati.Iõ de iſta aſſiſtẽtia põt dici illud Zach.4.Iſti ſunt duo filij olei ſplendoris tui qui aſſiſtunt dñatori vniuerſæ terræ.Heu Deus, nõ ſic de nobis alijs,qui ſumus in hoc mundo: quia verè non poſſumus cõparari propriè ſtellis fixis, ſed ſtellis erraticis, quæ in firmamento non ſunt fixæ, imo cõtra firmamentũ mouetur nec ſibiinuicem ſunt coniunctæ, imo vna ab altera ſæpiſſimè,& remotiſſimè elongatur.Iſtud patet de Sole & Luna,q ſibi in plenilunio totaliter opponunť. Sic verè (chariſſimi) nos alii qui recte ſumus ſicut ſtellæ erraticæ:quia.ſ.in multis deficimus & erramus, nõ ſumus pfecte fixi in firmamẽto.i. in Deo,vel in firmamẽto.ſ.in ſuperiori & plato noſtro ꝑ dilectionem, nec ei obedimus per ſubiectionẽ, nec ipſum ſequimur per imitationem, niſi fortè quãdo violẽter ab ipſo

trahimur per tribulationem & correctionem,imo verè ſibi multipliciter repugnamus,& eidē per peccatum & vitia obuiamus,& p̄ obſtinationes & inobediētias.Iuxta illud. Mādata dñi audientes oīa fecerunt cōtra.Inter nos etiam nō ſumus propinqui per amicitiā,imo verè ſępiſſimè accidit,ꝙ ꝑ diuerſas rixas,diſſenſiones,& diuiſiones alter ab altero elōgamur,& ꝑ magnas ēt iniurias inuicem opponimur, & cōtrariamur.Sed verè(chariſſimi,)nō ſic ſancti,qui ſunt in patria:quia verè iſti habent perfectam dilectionem, & contēplationem.Et de hoc pulchrè loquitur Proſper li.de vita cōtēplatiua.Erit(inquit)in vita illa intellectus ſine errore,memoria ſine obliuione,cognitio ſine peruagatione, charitas ſine ſimulatione, ſenſus ſine offenſione. Thobiæ. 13. Beati oēs, qui diligunt te. Conſiſtit igiť beatitudo in pfectā dilectione & charitate: quia.ſ.ibi eſt dilectio ſine diſſenſione.
E ¶Tertiò dico,ꝙ ibi eſt p̄latio ſine depreſſione, quia.ſ.beati ſunt in ſtatu honoris,p̄lationis,& dignitatis. quod oſtendiť cum dr̄.Coram te.Ipſi.n.habent eſſe corā Deo, & in pſentia ſummi regis,& in curia ſummi imperatoris.quod vtiq; magnus debet honor & dignitas reputari.Corā te inquit,quia ſicut dr̄ in pſalm.Honorabile nomen eorum corā illo. ideò pōt dicere quilibet eorum Deo illud pſalm.Vt placeam coram Deo in lumine viuentium.Vbi oſtēditur,ꝙ iſti ſunt Acceptabiles(Placeam) Præſentiales vel pſentabiles (Coram Deo)Impaſſibiles,quia ſunt in lumine viuentium. Sunt igiť beati,quia ſicut dicit Auguſti. Beati immaculati. Si vis eſſe beatus,eſto immaculatus.pſ.Beatus,quē elegiſti & aſſumpſiſti,habitabit in atrijs tuis.Eſt igitur ibi p̄latio ſine depreſſione(Corā te)¶Quartò eſt duratio ſine corruptione, quia.ſ. ipſi durant in oī tpe.i.perpetuo ſine. ſicut.n.dicit Iſido.eſt q̄dam inſula in Hibernia, vbi nunquā homines moriuntur. Et eſt ibi alia inſula,vbi corpora nunquam corrumpuntur. Sic verè(chariſſimi)Paradiſus eſt talis inſula,quia verè beati,qui ibi ſunt, nō incurrunt nec mortem,nec infirmitatem, nec corruptionem,nec tribulatiōnē,imo in oī tpe ſemꝑ ꝑpetuo viuunt,& ſunt beati, quia iuſti aūt in perpetuum viuent. Ideò ipſi poſſunt dicere illud pſal. Benedicam dño in oī tpe ſemper laus eius in ore meo. Et iō de iſta immortali duratione loquitur Proſper in lib.de vita cōtemplatiua,vbi inquit.Erit incolumitas ſine debilitate,ſalus ſine dolore,vita ſine morte,facilitas ſine impedimento,ſecuritas ſine periculo,ſaturitas ſine faſtidio,& pfectā ſanitas ſine morbo.Vñ de iſta perpetuitate dr̄ in pſalm.Beati qui habitant in domo tua dñe in ſeculum ſeculi laudat.iſte. Sed proh dolor taliter non eſt in hoc mundo,quia verè(chariſſimi)ibi nō eſt duratio,ſed corruptio,nō æternitas, ſed fragilitas,nō fortitudo, ſed turpitudo,non ſtabilitas,ſed infirmitas.Et iō vr̄, qđ nos in hac vita ſumus ſimiles glaciei,q̄ nullam habet durabilem firmitatem quia faciliter frangitur,& per calorem reſoluiť, & in aquā & lutum cōuertitur & mutatur.Sic verè chariſſimi,nos in hoc mundo ſumus valde fragiles,quia per calorē modicæ infirmitatis,vel per lutum alicuius aduerſitatis faciliter diſſoluimur,morimur,frangimur,& caſſamur. vñ Sap. 19.Facile diſſoluentur ſicut glacies.ſed non ſic ibi, quia verè ſicut dictum eſt,iſti habent durationem æternam, prælationem ſupernam,dilectionē fraternam,ſubiectionem internam.Et ſic bene dicitur.Beati ſerui tui, qui aſſiſtunt coram te ſemper.¶De beatitudine verò morali & virtuoſa, quam homo per virtutem conſequitur in hac vita,poſſum notare quòd illi dicuntur beati,qui ſunt

Vigiles & diligentes,
Stabiles & patientes,
Humiles & obedientes,
Flebiles & compatientes,
Subtiles & intelligentes,
Pauperes & eſurientes,
Prudentes & ſapientes,
Sperantes & in Deo confidentes,
Eleuati & contemplantes,
Deuoti & ſpiritualia deguſtantes.

De vigilibus dicitur Luc.12. Beati ſunt ſerui illi,quos cum venerit domin⁹ inuenerit vigilantes.De ſtabilibus & patientibus dicitur.1.Pet.3. Si quid patimini ꝓpter iuſtitiam, beati.De humilibus & obediētibus dr̄ in Pſal.Beatus vir, qui timet dñm in mandatis eius cupit nimis De flebilibus & cōpatientibus dr̄ Matth.5. Beati, qui nūc fletis,quia ridebitis.Et in pſal. Beatus qui intelli.ſu.egenū & pau. in die ma.libe.eū do. De ſubtilibus & intelligētibus dr̄ in pſal.Beatus hō quem tu eru.do.& de lege tua docueris eum,de pauperibus & eſurientibus dicitur.Matth.5. Beati pauperes ſpiritu &c.Et ibidem.Beati,qui eſuriunt, & ſitiunt iuſtitiam,qm̄ ipſi ſaturabūtur.De ſapientibus, & prudentibus dr̄ Eccleſi.14.Beatus vir,qui in ſapientia morabiť. De ſperantibus & in Deo cōfidentibus dr̄ in pſal. Beata gēs cu.do.de.eius. De eleuatis & contemplantibus dr̄ Luc.50. Beati oculi qui vidēt,q̄ vos videtis.De deuotis verò & ſuauiter deguſtantibus dr̄ Apoc.19. Beati, qui ad cęnā nuptiarū agni vocati ſunt,Oēs.n.iſti ſunt beati,immaculati in via, qui ambulant in lege dñi.Quia re ucra de talibus beatitudinibus qn̄ habentur in via,peruenitur ad æternam beatitudinem,q̄ finaliter habebitur in patria de qua ſ.dr̄. Beati mortui qui in domino moriuntur. Apoc.14. Si vis diſtinguere de diuerſis beatitudinibus ſcripturæ vide,Beati immaculati in via.Beati,qui habitant in domo. Beati pauperes. & ſic de alijs.Item ſi vis dic, qđ quædam eſt beatitudo temporalis,quæ nihil eſt niſi proſperitas. vnde in pſal. Beatum dixerunt populum,cui hæc ſunt &c.vide de proſperitate &c.

Bellum.

Idem eſt,ꝙ guerra,p̄lium,duellum, controuerſia,litigium. Et accipitur in ſcriptura in bono & in malo. In bono qn̄ quis temporaliter iuſte bellat, & militat cōtra malos iuſtitiā exequendo,vel infideles plequendo. Spiritualiter autem accipitur qn̄ quis contra vitia & tentationes reſiſtit,qn̄ contra ea per pniam,abſtinentiam & caſtitatem,& cætera opera meritoria p̄liatur. Ideò dicitur.1.Mach.3.Melius eſt mori in bello,quā videre mala gentis noſtræ & ſanctorum.¶Item poteſt accipi in malo,& hoc temporaliter,& ſpiritualiter. ¶Temporaliter, & ſic bellum accipitur pro diſſenſione,& diſcordia,diuiſione, cōtrouerſia,& murmuratione.Et de hoc.2.Mac.14.Bella nutriunt,& ſeditiones mouent,& non ſinunt regnum eſſe quietum. Spiritualiter autem accipitur in malo,& ſic bellum ſignat

Hoſtis ſuggeſtiones,
Carnis tentationes,
Mundi vexationes,
Inferni turbationes.

Et de hoc.1.Mac.4. Non concupiſcatis ſpolia,quia bellum contra vos eſt.Dicamus igitur,ꝙ bella debemus fugere & vitare,nec eorum auctores eſſe.Sed ſi nobis accidāt,debemus fortiter dimicare. Et ideò de iſtis bellis ſpiritalibus, quæ contra nos quotidie per carnem,mundum,& hoſtem concitantur, poteſt exponi illud Eſa. 42. Effudit ſuper eū indignationem furoris ſui & forte bellum,& combuſſit eum.Ecce ergo, quod in verbis iſtis oſtenditur bellum

Cum diligentia præcauendum,
Cum patientia ſuſtinendum,
Cum trimulentia metuendum.

Bellum,quod eſt præcauendum,eſt corporàlis conſolatio,quæ notatur per verbū Effudit. Bellum, quod eſt ſuſtinendum, eſt temporalis tribulatio, q̄ notatur in verbo indignationis & furoris.Bellum, qui eſt metuēdū, eſt æternalis flagellatio, quæ notatur cum dr̄ forte bellum.
¶Primum igitur bellum,quod debemus facere, eſt bellum B conſolationis.Sunt.n.multi quos diabolus non pōt vincere per tribulationes,& iō procurat eis mundi conſolationes.ſ. diuitias & ſic vincit eos per luxuriam,auaritiam,delitias,dignitates & eminētias,& ſic vincit eos per ſuperbiam,& huiuſmodi bellum mūdanæ proſperitatis notatur cum dr̄ Effudit.Effundere.n.idem eſt,quod fundere,diſpergere,mundare &c.Et iō videtur, ꝙ diabolus, pugnat contra tales ſicut crocodillus contra cætum,qui videns,ꝙ cætum non poteſt viribus ſuperare,effundit ſupra eum fumum & aquam venenoſam,vt ſic præualeat contra ipſum,& ipſam inuenenet,& occidat,vt dixit Iorath.Sic verè(charimi) videns diabolus,ꝙ non pōt ꝑualere contra hominem, effundit ſupra eum aquam venenoſam.ſ.mundanam proſperitatem, vt q2 procurat ſibi officium vel dignitatem,delitias vel diuitias. Et hoc pro certo ad hoc facit,vt eum per vanam ſuperbiam ſeu luxuriam inuenenet,vel corrumpat.quia ſicut videmus, multi ſunt,qui in ſtatu paupertatis vel aduerſitatis ſunt boni,qui adueniente proſperitate vel dignitate efficiunt mali luxurioſi,& ſuperbi.Exemplum de Saul.vnde Amos.9. Vocat aquas maris,& effundit ſuper faciem terræ.Et hoc fuit figuratum Apoca.16.vbi quartus Angelus effudit phialā ſuā in ſolē,& datū eſt ei æſtu affligere homines & igne, & eſtuarunt homines,& blaſphemauerunt nomen domini.Sic verè (charimi)ſæpe accidit, ꝙ quamuis homo ſit ſol, & vir perfectus,

fectus,lucidus & bonus,qñ tñ Angelus.s.sathanæ phialã venenatam mundanæ prosperitatis super eum effundit, ipse efficitur raptor,superbus,& tyrannus,& hoïes.s. subditos, & virtuosos taliter æstu,& igne tribulationum,& rapinarũ ardore affligit,q ipsos per desperationẽ compellit aliquoties nomen Dei blasphemare. Istud est igitur primũ bellũ diaboli,s.quando super nos effundit prosperitatem vnde.1. Para .29.Vir bellator est,& effundẽs sanguinem quia.s. vir bellator.i.diabolus sanguinem mundenæ ꝓsperitasis, quæ faciliter maculat,& corrumpit,effundit super hoïes quantũ potest.Sed re uera(charissimi)cõtra istud bellũ debet hõ esse armatus virtute temperantiæ,quia.s. temperate debet vti mũdi prosperis,& discreta. Et sic in isto prælio poterit præualere.s.mundi prospera pcauendo fugiendo, vel saltẽ conculcando,& vilipẽdendo.Sicut.n.videmus,lignum quãuis sit in aqua mundanæ prosperitatis, debet tamẽ supernatare,& se sursum sp ad cœlũ eleuare per affectionẽ,& aquã sub se ponere per terrenorum cõtemptum & abominationẽ.Et hoc admonet.Iohel.4.c.dicẽs sic. Suscitate robustos, ascendant viri bellatores,i viri perfecti,qui sunt in mundana prosperitate,debent suscitari,vt non descẽdant inferius per affectum,sed vt ascendant superius per contẽptum. Ex talibus.n.bellis exterioribus,videlicet ex mundi prosperis surgunt(vt cõiter)bella interiora.s.motus carnis,tentationes,ambitiones,& iræ,& cæteris mali affectus. Vnde bella,

C & lites in vobis nõne ex cõcupiscentijs vestris? Debemus igit pcauere bellũ consolationis.¶Scdo dico,q nos debemus sustinere bellũ tribulationis,quod quidem datur intelligi qñ dr.Indignationẽ furoris sui.Quia vere (charissimi) indignationẽ,furorem,& impetum mũdi,tribulationũ infirmitatum & tribulationũ turbines debemus in patientia sustinere.Talia aũt bella infert nobis mũdus, q nõ cessat tribulatiões,& iniurias suscitare. Talia potissime inferũt alijs mali diuites & tyrãni,& maxime mali iudices,q cõtra vicinos & subditos,& præcipue contra pauperes & bonos rapiendo,iniuriando,accusando,falsa imponẽdo,& diffamãdo belligerant,atq; pugnãt.Sicut.n.Draco,qui est aïal inflãmati coloris,habet bellũ contrariũ cõtra elephantẽ,& hoc ſm. Auicẽ.quia cũ elephas habeat multũ de sanguine frigido & melancholico, iõ Draco cupit illũ bibere ad calorẽ suũ refrigerandum,& iõ contra eũ pugnat,sic vere(charissimi,quia dracones & tyranni sunt inflamati per crudelitatẽ vel cupiditatẽ,iõ sanguinẽ elephantis, hoc est substãtias tpales subditorũ & vicinorum desiderant bibere,& acqrere,vt sic ardorem suæ auaritiæ vel sæuitiæ valeant temperare.Et iõ pro certo contra huiusmodi elephãtes nõ cessant bella rapinarum,exactionũ,& vsurarum immisericorditer exercere.Et tale bellũ datur intelligi quando dicitur Furoris,q.a.s.bellum tribulationum & aduersitatum solet cum furore,& iracundia exerceri.vnde ps. Furor illis secũdum simi.serpen.sicut aspidis surdæ &c.Compara,eos si vis aspidi,vbi supra.Et tale bellum ꝓ certo figuratur Daniæ.7.vbi dr,q quoddã cornu ortum est in capite vnius bestiæ,quod habet oculos & os loquens grãdia.& tria alia cornua euulsa sunt à facie eius & faciebat bellũ cõtra sanctos,& pualebat eis.Sic reuera in capite vnius bebiæ,s.in loco capitalis vnius eminentiæ,officij,dignitatis,aliquando inuenitur inter cætera vnum cornu modicum,idest aliqua vilis & mala persona ad modum cornu dura per obstinationem, acuta per punctionẽ,quæ habet oculos quasi hominis. i.subtilẽ,& fallacẽ malitiam,& cauillationem,& os loquens grandia.i.respectu maiorũ adulationem,respectu minorum iactantiã & comminationem,respectu etiam omniũ eloquẽtiæ deceptionem,& verborum palliationem. Et pro certo tale cornu quãquã sit modicũ originalr. i. de humili plebe natum,taliter tamen quandoque fauente fortuna augmentatur,& magnificat, q à facie eius auelluntur alia cornua,id est,alij potẽtes viri,quia.s. tales quandoq; faciunt deponi, auelli & adnihilari potẽtes,vel potentiores, nobiliores & antiquiores,& meliores se.Et breuiter isti faciũt hodie bellũ contra sctõs,quia re uera tales(inquã) sanctos Dei & bonos,pauperes,simplices subditos,& vicinos debellant suis vexationib.& impugnãt.q.a re uera(charissimi) sicut dicit. 2.Paral.32.tales sunt similes Sennacherib.qui vertit totum impetũ belli contra Hierusalem.i.contra bonos,pacificos,

& modestos.Contra istud autem bellũ debemus esse armati virtute patiẽtiæ,fortitudinis,& cõstãtiæ,& pro Dei amore debemus omnia fortiter tolerare.vt sic quilibet dicat illud Sap.8.In multitudine videbor bonus,& in bello fortis. Istud est,igitur ſm bellum,quod debet sustineri.s.bellũ temporalis tribulationis.Furoris.¶Sed tertio dico,q est aliud D

bellum,qd potissime est timendum,s.bellũ infernalis cõdẽnationis vel inflammationis.quod ostenditur cum dicitur. Cõbussit eũ,q.a.s.illud sit bellũ à Deo contra iniquos in generali iudicio sententiatiue,& ab igne perpetuo executiue Et ideo vr,q Deus bellabit contra iniquos sicut quædam fera,q est in Boemia,quę dr Loth, vel lod in lingua Boemica,de qua dicit auctor de proprietatibus rerum,quod quãdo à venatorib.inseqtur,recolligit aquam in gutture suo, & per motus vehementiam ita eam calefacit quasi bullientẽ,& tandẽ contra venatores & canes conuertit,& per ipsam aquã feruentissimã,quam de ore eijcit,eos mirabiliter exurit,& affligit,& ab eius prosecutione desistere, sic compellit.Sic re uera(charissimi)faciet Deus,quia.n.ipse videt, q venatores & tyranni & superbi,q ẽt canes.i.pctores, impudici,& luxuriosi,insatiabiles, & auari ipsum quotidie ꝑ diuersa vitia persequuntur,ideo quãuis modo fugere supsedere,& dissimulare videatur,in iudicio tamen ipse se conuertet contra eos,& aquã feruentissimam,& austeritatem suæ iustitiæ ardorem,suæ duræ sententiæ,& ignem infernalis & gehennalis miseriæ in eos fulminabit, ipsosq; comburet æternaliter,& turbabit.Combussit inquit eum, quia re uera ſm ps.Ipse erit sicut ig.qui combu.syl. & sicut flam.cõbu.mon.Quia pro certo(charissimi)iste ignis cõburet mõtes.i.malos superiores,& syluã.i.malos inferiores.Iõ de tali bello pctorib.inferẽdo dicit Iob. 20.Immittat eum in irã furoris sui,& pluat super eum bellum suum. Contra istud bellum(charissimi debemus habere arma iustitiæ. Quia re uera,qui armis iustitiæ & bonorum operũ armatus fuerit & munitus,in isto prælio non succumbet,dicens cum psal. Obumbrasti super caput meum in die belli.Et sic patet,qd est bellum præcauendũ,bellum sustinẽdum,bellum metuẽdum.Sed adhuc dico,q est triplex bellũ meritorium.s.bellum pœnitentiæ, quo caro vincitur, bellum patientiæ quo mundus sternitur,bellum fidei & iustitiæ,quo demõ sperni tur.¶Bellemus igitur contra carnẽ per pniam,similes mu-

stellæ,quæ armata ruta cõtra Basiliscum mouet bellum, & E

præualet contra ipsum. Sic vere si ruta amara pniæ armati fuerimus,contra Basiliscum.i. contra carnẽ venenosam secure militabimus,& vincemus.vñ ad Heb.11. Fortes facti sunt in bello,conualuerunt de infirmitate.Quod est cõtra multos,qui in bello carnis non superant,sed vincunt,similes elephanti,qui in bello positus ad vocẽ suis,seu modicæ porcellæ taliter terretur,q virtutẽ bellandi amittit.Sic vere(charissimi)multi sunt,qui in bello tentationis vocem suis,i.carnis suggestionẽ talr timent,q ab ea superari se pmittunt,& virtutem bellandi amittũt.4.Reg.25.Viri bellatores noctẽ fugerunt.Bellemus igitur contra delectatiões per pœnitentiam.¶Item bellemus contra tribulationes ꝑ F

patiẽtiam.Sicut enim tortuca infra suam durã testam se recludit,& sic exteriores ictus,nõ sentit,sic vere ò hõ, q vis exteriores ictus,& tribulatiões nõ sentire,necesse est durã testam te patientiæ habere,& in ipsa ꝑ humilitatem, & tui considerationem te ipsum recolligere,& tenere,& sic mũdi ictus & tribulationes te nunquã poterũt superare, & sic eris sicut filij Rubẽ & Manasses,q erãt viri bellatores,scuta portantes. sicut dr.2.paral. 5. Quod est contra multos,q si aliqua modica tribulatione feriantur, vel modica occasione tanguntur,statim clamant per impatientiam,& rixãtur,sicut patet de litigiosis,discordibus,discolis, & peruersis,qui non possunt cũ aliquo pacificè cõuersari.Similes vrso,quod est aïal impatiẽtissimum,qui si modicum percutiatur,statim se nititur vindicare,imo si secundus eum percusserit,statim dimittit primum,& persequitur secundum.Qñ autem cibus suus sibi aufertur, tunc impatientius conturbatur.Sic vere iracundi & impatientes statim efferuntur ad iniuriam, & vindictam. Et si cibus bonorum suorum temporalium eis per rapinam ab aliquo auferatur,tunc ad iram,tristitiam,& discordiam commouentur. De talib.ergo belligeris litigiosis põt intelligi illud.2.Mach. 14. Bella

nutriunt

nutriunt, seditiones mouent, & non sinunt regnũ esse quitũ. Non sic ergo, sed bellemus contra mũdum per patiẽtiã.

G ¶Tertiò bellemus contra hostem per fidem & per iustitiã. Sicut.n.dicit Ambro.in hexame.q̃ apes pugnãt ꝓ rege suo, & mori pro ipso gloriosum arbitrantur, sic vere debemus per fidei firmitatẽ contra hostẽ, & infidelitatẽ, & errores ꝓ ipso rege nostro bellare, & si necesse fuerit pro suæ fidei defensione morti nos exponere, & donare. Tales.n.bellatores fuerunt martyres. Vnde Baruch.3. Ibi fuerunt gigantes nominati, qui à principio fuerunt statura magna scientes bellũ. Martyres.n.dicti sunt gigantes ꝑp morũ eminentiã, nominati, propter famæ redolentiam, scientes bellum ꝓpter fidei permanentiã & cõstantiam. Et sic ergo patet, ꝙ nos debemus bellare contra errores ꝑ fidelitatẽ, contra dulcores per pœnalitatẽ. Et hæc de bello morali sufficiant. Vide igit̃ vbi pugnare, prælium, lis discordia, nocere, inuadere &cæ.

A **Bene.** Circa istud aduerbiũ bene, quod est aduerbiũ qualitatis, nota quod bene est quædã circunstãtia, vel adiacentia virtuosã, q̃ vnicuiq; in suo genere dat efficaciã, & valorẽ. Et sic dr̃, ꝙ illę res dñr bene esse, quæ nihil habent superfluum, nec aliquid diminutum, nec quantũ ad substantiam intrinsecam, nec quãtum ad accidentia extrinseca. Vnde proprie istud vocabulũ bene denotat mihi statũ sufficientiæ & debitã proportionẽ oĩum qualitatũ sine impedimento alicuius nocumenti. Et hoc verum est non solũ in corporalib. sed ẽt in spiritualibus. Quia ille hõ dr̃ esse bene spũalr̃, quia non est diminutus in necessarijs.i.in fide moribus & virtutibus, quia talibu. dicit ps. Beatus es, & bñ tibi erit. vel qui non est abundans in superfluis.i.in vitijs & criminibus, vtpote quia non est extra locum ꝓprium. i. extra Deũ per pctm̃ mortale, sicut dr̃ de lapide i structura, vel de membro in corpore, q̃ tunc tp̃is non dicuntur esse bene qñ à loco proprio sunt semota. Sic nec illi bene esse dñr, qui ꝑ peccata extra locum suum proprium, qui Deus est, vel extra exigentiam, & terminos sui status ꝑ superfluitatẽ, & excessum aliquem extollunt. vnde Eccles.12. Non est ei bene, q̃ assiduus est in malis. Nota ergo, qd̃ sicut ille dr̃ esse bene, qui bene loquitur, qui bene graditur, qui bene odoratur, q̃ bene operatur, qui bene audit, qui bene cernit, qui bene gustat, qui bene palpat, sic loquendo spiritualiter, ille dicit̃ esse bene quo ad Deum, qui bene loquitur per confessionem & orationem, & qui bene cãtat per gratiarũ actionẽ. Iterũ ille, qui bene graditur per promptæ obedientiæ subiectionem, qui bene odoratur.s.suauitatẽ bonorũ æternorum ꝑ deuotionem & contemplationem, qui bene operatur ꝑ bonorum actuũ executionem. Iterũ qui bene audit per ꝑ̃dicationem, vel bonam monitionem. Et qui bene cernit ꝑ prudentiam & discretionem. Item qui bene gustat.s. aliorũ miseriam per compassionẽ. Et qui bene tangit & palpat.s.aliorũ defectus per correctionem. Et iõ de tali, qui tam bene se habet in omnib. potest dici illud Mar.7. Bene omnia fecit, surdos fecit audire, & mutos loq. Bene ergo nos habeam⁹ in locutione, peccata nostra confitendo, Deum laudando, magnificando, ipsum orando, gratias agendo, & supplicando. vnde de hoc in ps. 22. Cantate ei canticum nouũ, bene psallite ei in vociferatione. Quod est cõtra multos, qui omnibus huiusmodi bonis locutionibus vñr carere, similes piscibus & natatilibus, quæ naturaliter carent voce, quia vere mũdi pctõres & maxime pisces.i.delitiosi & voluptuosi, voce diuinæ laudis orationis & confessionis videntur pænitus spoliati, quamuis multis alijs superfluis locutionib. sint multipliciter abundãtes. Figurati per illum filiũ, qui adductus est ad Iesum. sicut dicitur Mar.9. qui quãuis esset mutus, spiritus tñ malignus quãdo ipsum arripiebat, faciebat ipsum spumare. Sic vere tales, q̃ à bonis locutioib. sunt muti, spuma malorum verborum.s.detractionis, adulationis, iactantiæ & discordiæ sunt imbuti. de talib. ergo mutis dicitur in psal. Muta fiunt la.dolo.quæ loquunẽ aduer.iu. insup & abu. Non sic (charissimi) sed bene nos habeamus in locutione, vt de nobis possit dici illud Deu.5. Bene omnia sunt locuti. Simus ergo bene quantũ ad sanã locutionem. ¶Secũdo dico, ꝙ debemus esse bene quãtũ ad bonam progressionem, quia.s.bene debemus ꝓgredi, & ambulare, & ꝓcedere per virtutem obedientiæ.s.Dei & prælatorũ mandata sequendo, vt simus de numero illorum trium, quæ gradiunẽ bene, de quibus dicitur prouer.30. Tria sunt, quæ bene gradiuntur, & nominantur ibi, scilicet

Leo, Leo (dico) qui est rex animalium, per
Gallus, quem intelligũtur boni superiores. Gal
Aries. lus læte cantans, per quem intelligunt viri prædicatores Aries, per quem intelliguntur boni simplices & iferiores. Tales (dico) bene coram Deo gradiunt. Quod est contra multos, qui recte videntur perdidisse virtutem progressiuam.i.obedientiã, similes limaci, quæ est super oĩa animalia tardi motus, quæ etiam quando pungitur non ex hoc celerius, progreditur, imo pænitus tunc arrestatur. Sic vere multi sunt pigri, & tardi ad bene ambulandũ, & ad mandatis Dei & prælatorum obediendem, quinimo si à Deo vel prælato pungantur per correctionẽ, vel aliquã tribulationẽ, ex hoc celerius ad executionem bonorũ operum non mouentur, imo quod est peius, per obstinationem & inobedientiam pœnitus aliquotiens arrestantur, & in testa dura obstinationis, & irreuerentiæ absconduntur. Ideò de talibus dicitur Sa.15. Pedes eorũ pigri sunt ad ambulandũ. Non sic (charissimi) sed ambulemus bene per obedientię progressionem. Vnde Thob.6. Bene ambuletis, & sit Deus in itinere vestro. ¶Tertio habeamus nos bene quãtũ ad promptam auditionẽ, quia.s.prædicationes, documenta bonorũ, & monitiones debemus libenter audire. Hiere.42. Bene sit nobis cum audierimus. Quod est cõtra multos, de quib. dicitur in ps. Noluit intelligere, vt bene ageret. Ideò de talibus potest intelligi illud, quod dicit Isid. in li. etymolo. vbi dicit, ꝙ in aliquib. partib. Aethiopiæ omnia quadrupedia nascuntur sine auribus, ẽt elephantes. Sic pro certo multi sunt in Aethiopia huius mundi, qui auribus videntur carere, quia.s.nullũ bonum documentum volunt audire. vnde Exod.11. Non audiet vos Pharao, quia sicut dr̃ Prouer.14 Qui illusor est, non audit cum arguitur. Quod etiam pot allegari de inuidis, qui nullũ bonũ de alijs possunt audire. Figurati in illis Iudæis Actu.7. qui cõtinuerunt aures suas ne audirent Stephanum, & impetum fecerunt vnanimiter in eum. quia.s.tales non solum non audiunt, imo contradicendo, & detrahendo impetum faciunt. Non sic ergo (charissimi) sed bene nos habeamus quantum ad promptã auditionem. ¶Quarto habeamus nos bene quantũ ad clarã discretionẽ seu visionẽ, vt.s.bene, & discrete videamus & consideremus illa, quæ pertinent ad salutẽ, vt nobis dicat̃ illud Hier.1. Bene vidisti, quia vigilabo sup verbo meo, vt faciã illud. Quod est contra multos, qui bene non vident, imo ad modũ talpæ videntur oculis esse priuati, quia nihil vident, nec considerant de pertinentibus ad salutem, ideo nõ cogitãt de futuris, pręsentibus excæcati, excæcauit enim eos malitia eorum, sicut dicitur Sap.2. Nõ sic (charissimi) sed bene nos habeamus quantum ad discretionem, vt quilibet dicat bene & religiose de resurrectione cogitans.2.Mach.12. Debemus ergo bene videre per discretionem. ¶Quinto dico, ꝙ bene debemus odorare ꝑ deuotionẽ, qua.s.suauitas æternæ fælicitatis semper debet in cordis narib. odorari. & de hoc Luc.6. Licet sabbatis bene facere. Sabbatum.n.signat requiem deuotionis & contẽplationis. ¶Sexto dico, ꝙ debemus bene operari per bonorum actuum executionẽ. vñ.1. Thimo.3. Qui bene ministrauerint, gradum bonum sibi acquirẽt. ¶Septimo dico, ꝙ ille est bene, q̃ bene gustat per cõpassionẽ, videlicet miserias aliorũ. Proue.11. Bene cõsurgit diluculo, qui q̃rit bona, videlicet. aliorũ. ¶Octauo dico, qd̃ ille est bene, qui bene sedet per promotionem. Sicut.n.mẽbrum tunc dicitur esse bene, quãdo est in loco proprio nõ nimis alte, non nimis basse, sed in loco a natura ei ordinato & sibi proportionato, sic ille dr̃ esse bene, qui in isto mũdo habet, & tenet locum & statum suæ conditioni congruum & aptatum, vt quia nõ est nimis alte, sicut sunt illi, qui in altis dignitatib. & officijs nullis exigentibus meritis sunt locati. qui recte videntur esse monstrum in natura, recte ac si pedes essent in corpe in loco capitis situati. Nec nimis basse per immoderatam depressionẽ, sicut sunt multi boni & sancti, qui sine promotione in statu infimo sunt relicti, q̃ recte sunt sicut si caput in loco pedum esset locatum. De quadruplici indebita locatione dicitur Eccles. 10. Vidi seruos in equis, & principes ambulãtes quasi seruos super terram. Isti ergo nõ sunt bene, sed ille dicit̃ esse bene, qui habet sufficientiam

ficientiã ſm̃ exigentiam ſui ſtatus. vnde Eſa.3. Dicito iuſto, qm̃ bene fructum adinuentionum ſuarum comedet. Et ſic patet, ꝙ octo requiruntur ad hoc, ꝙ aliquis dicatur integraliter eſſe bene.¶Sed adhuc nota, ꝙ quidam dicuntur eſſe bene ſpiritualiter, quidã temporaliter, quidam æternaliter. Spiritualiter,ſicut ſunt boni & iuſti,qui habẽt conſcientiam tranquillam & quietam nullo mortali crimine moleſtatam. vnde Eccleſ.1. Timenti Deum bene erit.Item temporaliter. ſicut ſunt mali,qui in mundo iſto præ cæteris proſperantur. vnde Hiere.12. Quare via impiorum proſperatur, bene eſt omnibus,qui præuaricantur & iniquè agunt. Item quidã dicuntur eſſe bene æternaliter,ſicut ſunt beati,quibus nihil deficit,& quibus omnia abundant.vnde in pſal.Beatus es,& bene tibi erit.Et hæc de bene ſufficiant.

A **Benedicere.** Nota,ꝙ eſt benedictio, quia benedicit Deus homini, itẽ qua benedicit homo Deo, item qua benedicit homo homini.De prima dr̃ in Pſal.Viduam eius benedicens ben.pau. eius ſat.pa. De ſecunda dr̃ in Pſal.Benedicã domino in oĩ tẽpore ſemper laus eius in ore meo. De tertia dr̃ Leui.9. Extendens Aaron manus ad populum benedixit eis.¶Nota ergo, ꝙ benedictio, qua Deus benedicit homini, nihil aliud eſt quàm ſuæ gratiæ infuſio, ſuorum beneficiorũ collatio,æternorũ præmiorum promiſſio. Sicut.n.ros cœleſtis herbas facit germinare & virere,ſic diuina gratia & beatitudo aĩam facit germinare per gratiam in pręſenti,& fructificare per gloriam in futuro.Et ideò dr̃ in Pſal.48.Aĩa eius in vita benedicetur.Et Gen.1.Benedixit eis Deus dicens.Creſcite & multiplicamini. Et ideo breuiter de Dei bñdictione poſſumus exponere illud Gen. 49. Oĩpotens benedicet tibi benedictionibus cœli deſuper, benedictionibus abyſſi iacentis deorſum, benedictionibus vberum & vuluæ. Et ecce in iſta auctoritate tanguntur tria genera benedictionum, quibus Deus hominibus benedicit. Prima eſt benedictio influentiæ ſpiritalis. & iſta eſt benedictio cœli deſuper. Secunda eſt benedictio affluentiæ temporalis,& iſta eſt benedictio abyſſi deorſum.Tertia eſt benedictio opulentiæ ſupernalis, & iſta eſt benedictio vberũ & vuluæ.¶Prima ergo Dei benedictio ſignat gratiam interiorẽ. Ille.n.eſt apud Deũ amplius benedictus,qui bonis,& virtutibus cæteris amplius eſt dotatus.vnde Eſa. 44. Effundã ſpiritum meum ſuper ſemen tuũ,& benedictionẽ meã ſuper ſtirpem tuam, & germinabunt inter herbas quaſi ſalices iuxta pterfluentes aquas.Et nota,ꝙ ipſe cõparat hoĩem taliter benedictum ſalici,quæ iuxta aquas creſcit ſine aquis non proficit,ſibi ex aquis mollitiem acquirit, ita ꝙ efficitur arbor tenera faciliter plicabilis, atq; mollis. Sed pro certo hõ iuxta fluenta gratiæ, & diuinæ benedictionis creſcit virtutibus & meritis,& ſine iſtis non proficit quo ad Deũ.Eſa.50.c.Cõputreſcent piſces ſine aqua,& morientur in ſiti. Sed verè ſi iſta aqua affuerit,tunc hõ in virtutibus augmentatur, & fit mollis & tener per clementiam & benignitatem, fit ẽt plicabilis per obedientiæ promptam facilitatem.Vnde de tali cremento dr̃ in pſal.Benedixit eis,& multiplicati ſunt nimis. Iſta eſt igitur benedictio cęli.i.gratia cęleſtis & ſpiritualis.vnde Geneſ.27. In rore cœli & in pinguedine terræ erit benedictio tua.Et talem benedictionẽ videbatur habere Iob. de qua dr̃ Iob.1.Operi manuũ eius benedixiſti, & poſſeſſio eius creuit in terra.Taliter non ſunt benedicti immũdi,cupidi & auari, nec cæteri peccatores quos ignis auaritiæ & luxuriæ ab humore gratiæ deſiccauit.Ioh.1.Ignis conſumpſit ſpecioſa deſerti.Non ſic ergo, ſed habeamus gratiã vel influentiã interiorũ, quæ eſt prima Dei benedictio. vnde Eccl.39. benedi-

B ctio Dei quaſi fluuius inundabit.¶Secundò dico, ꝙ benedictio Dei quandoq; ſignat opulentiã exteriorem. Nam tunc Deus dicebatur hoĩem antiquitus benedicere, qñ faciebat ipſum in diuitijs abundare.vnde Deute.28. Venient ſuper te vniuerſæ benedictiones iſtæ. Benedictus eris in ciuitate, benedictus in agro, bene dictus fructus ventris tui, benedicta horrea tua, & benedictus fructus terræ tuæ. Et breuiter in multis locis vete.temporalis proſperitas ſub benedictionis noĩe deſignatur.1.Reg.25.Suſcipe benedictionem,quam attuli tibi.Et iſta eſt benedictio abyſſi iacentis deorſum. Sicut .n.abyſſus.i. mare inferius piſcibus, quos nutrit dat benedictionem, vitam & recreationem, quod tñ aĩalibus dat qñq; interitũ & ſubmerſionẽ,ſic verè mundi proſperitas piſcibus .i.bonis, & deuotis, & bonis actiuis, qui ipſa.ſ.proſperitate mundana bene ſciunt vti,& in ipſa ſciunt ſe benè regere, eſt cã benedictionis & ſalutis,quæ tñ aĩalibus.ſ.peccatoribus ipſa male vtentibus eſt cã maledictionis,atq; mortis. Nam in eadẽ aqua lignũ buxi ſubmergitur, & deſcendit ad profundũ,vbi lignũ abietis ſupernatat. Sic verò in aqua & abyſſo mũdanæ ꝓſperitatis buxus,qđ eſt lignũ ponderoſum & durũ.i.mundi peccatores,duri,& obſtinati,graues, & ad terrena per auaritiã inclinati, ſubmerguntur per dãnationẽ, vbi abies,quæ eſt arbor leuis.ſ.viri boni & iuſti ſupernatant, & euadũt per ſaluationem.vnde talibus peccatoribus benedictio iſta mutatur in maledictionẽ.vnde Malach.2. Maledicã bñdictionibus veſtris. Iſti figurant in Aegyptijs qui in mari ſunt ſubmerſi,vbi tñ filij Iſrael illæſi trãſierũt. Sic verè Aegyptij.i.mali in mari mũdanę proſperitatis pereũt in abyſſum, vbi tñ Iſraelitici.i.boni & iuſti tranſeunt ſine dãno. Ideò de malis dr̃ Exo.15.Abyſſi operuerunt eos, deſcẽderunt in profundum quaſi lapis.De bonis aũt actiuis,quibus iſta abyſſus ꝓficit,põt dici illud Eze.31.Aquæ nutrierũt illũ,abyſſus exaltauit eum.Iſta eſt ergo ſecunda benedictio, qua benedicit Deus.ſ.per opulentiã exteriorem (Benedictio inquit abyſſi iacẽtis deorſum) ¶Tertia benedictio, qua benedixit Deus, fit per affluentiã vberiorẽ vel ſuperiorem. quod oñditur cũ dr̃.Benedictio vberũ & vuluæ.Per vbera.n.intelligitur vbertas æternæ gloriæ,aqua lac.i. dulcedo voluptatis æternæ exprimitur,& iſta eſt benedictio vltima,quã ſeruat paterfamilias Deus primogenitus filijs.i. bonis hoĩnibus. dicit.n. Iſid. ꝙ ſunt aliqua aĩalia, quæ primogenitis filijs dant vbera meliora. Vnde dicit,ꝙ canicula catulo ſuo primogenito & pinguiori conſueuit dare mamillã vberiorẽ, primã & meliorẽ. Sic verè Chriſtus primogenitis ſuis.i.iuſtis & bonis,de quibus dr̃ Exo.4.Primogenitus meus Iſrael. & Hierem. 31. Effraym primogenitus meus,ſemper cõſueuit dare vbera meliora.i.dulcedinẽ bñdictionis æternæ, & cęleſtis gloriæ plenitudinẽ.Iſta eſt benedictio,de qua loquitur Matt.25.Venite benedicti patris mei percipite regnũ. Sed re uera (chariſſimi) multis eccleſiaſticis accidit frequenter ſicut Eſau, qui quãuis eſſet primogenitus Iſaac,& ad ipſum de iure pertineret benedictio, germanus tñ ſuus Iacob benedictionem reportauit.Sic verè (chariſſimi) quamuis Eſau primogenitus Iſaac.i.quãuis eccleſiaſtici ſint de iure cõi primogeniti Chriſti,& ad ipſos quodammodo pręcipuè pertineat benedictio æternæ gloriæ, ſæpe tñ accidit, ꝙ ſecundò geniti.i.ſæculares nobis ſpoliatis iſtam benedictionẽ reportant. vnde ibidem Gen.27.dr̃.Venit germanus tuus fraudulẽter,& accepit benedictionem tuam(Fraudulenter inquit) Iſta eſt.n pia fraus qñ Iacob poteſt ſupplantare Eſau, qñ homo poteſt ſubſtitui in loco Angeli,qñ bonus ſecularis põt ſubſtitui in loco non boni eccleſiaſtici.Ideò de talibus dr̃ in pſal.Hic accipiet benedictionem à dño & miſericordiã à Deo ſalutari ſuo. Iſta eſt ergo tertia benedictio Dei, quæ fit per affluentiam vberiorem vel ſuperiorem(Benedictio inquit vberum)De talibus vberibus loquitur ſponſus Can. 1. Meliora ſunt vbera tua vino, fragrãtia vnguentis optimis.Chriſtus etiam dicit de quolibet viro iuſto ibidem Cant. 1. Dilectus meus mihi inter vbera mea commorabitur. & iſta eſt benedictio, quæ eſt de fructibus ſolis & lunæ,de qua loquitur Deuteronom. 33.De pomis fructuum Solis,ac Lunæ, & de vertice montiũ antiquorum,& de pomis collium æternorum. Vbi nota, ꝙ iſta benedictio habet Claritatem inobfuſcabilem (Solis inquit & lunæ)Habet dignitatẽ inſuperabilem(De vertice inquit mõtiũ antiquor.Habet firmitatẽ incommutabilẽ(Colliũ inquit æternorũ)Et iſta eſt tertia Dei benedictio. Benedicit ergo Deus in affluentia æternaliũ internaliũ, per opulentiam externalium, per influentiam internalium. Et iſta ſunt tria genera benedictionis, quibus benedicit Deus homini. ¶Item notandũ,ꝙ iſta benedictio diuina pluribus hoĩnibus datur à Deo.unde in pſal. Benedixit domui Iſrael, benedixit domui.Aaron.benedicit oĩbus qui timẽt Dñm.Vbi nota,qđ à Deo principaliter benedicuntur tria genera hoĩum,ſ. illi, qui habent intelligentiæ limpitudinẽ (Iſrael,i. uidens Deũ) perſeuerantiæ firmitudinẽ (Aaron,i.mons fortitudinis)obedientiæ promptitudinem(timent inquit dominum)Dico ergo,ꝙ à Deo benedicuntur illi, qui habent limpitudinem claritatis,ſ. viri diſcreti ſpiritales & cõtẽplatiui, qui Deum vident &

C and D appear in the right margin beside "cũ dr̃." and "hoĩnibus" respectively.

dent,& cælestia meditantur. Quanto,n.aer purior est, tanto maiorem copiam lucis recipit à sole. Sic homo quanto spiritualior, tanto maiorem benedictionem & gratiæ vel gloriæ infusioné recipit à Christo (Israel inquit.i.videns Deū) Qđ figuratur Gene.32. vbi qñ Iacob fuit factus Israel, & qñ nomen eius fuit mutatum, dř ibi, ꝙ Angelus benedixit eum in loco. vnde in psal. Benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem vide. Deus Deorū in Syon. ¶ Secūdò benedicuntur illi, qui habent fortitudinem firmitatis (Aaron) qui interpretatur mons fortitudinis. Quia sicut lux copiosius diffunditur ad montes, quàm ad valles, sic diuina benedictio & gratia magis diffunditur ad hoĩes fortes cōstantes & perseuerantes, altos & virtutibus eminentes, (Aaron inquit) Eccles.45. Excelsum fecit Aaron fratrem suum. Et Eccle.36. Secundum benedictioné Aaron da populo &c. ¶ Tertiò benedicuntur illi, qui habent promptitudinem voluntatis.s. humiles obedientes, & Deum timentes & reuerentes. (Qui timent inquit dominum) Sicut.n. valles plus recipiūt de pluuia, quàm alia terra, sic humiles de gratia & benedictione Eccles.1. Timenti Deum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur &c. Si vis, vide in distinctionibus Mauricij in isto titulo, vbi multa inuenies. ¶ Itē nota, ꝙ est alia benedictio, qñ.s. benedicit homo Deo. De qua Dan.3. Benedicite omnia opera domini domino &c. Et ista benedictio nihil aliud est quā laus Dei & magnificatio, gratiarū actio, & glorificatio, vnde ibidem Daniel.3. Benedicat terra dominū, laudet, & superexaltet eū in secula. Et ista pro certo benedictio est ab hominibus Deo danda in prosperis, & aduersis. vnde Tho.3. Oĩ tempore benedic Deum, & pete ab eo, vt vias tuas dirigat. Quod est contra multos, qui in Deum benedicēdo, laudando, & magnificando non occupātur, nec ei de beneficijs collatis regratiantur, sed econuerso per blasphemias, iurationes, & malas locutiones ipsum male dicere sæpius dinoscūtur, & potissimè in aduersis. similes quibusdam hominibus, qui ſm Isido. in desertis Aethiopiæ commorantur, qui nihil aliud faciunt nisi solem cōtinuè respicere, & ipsum propter ardorem, quem eis infert dira imprecatione maledicere. Sic verè multi sunt, qui qñ sentiūt ardorem solis.i. aliquam tribulationé eis à sole iustitiæ immissam, statim ad ipsum blasphemandum & maledicendum cōuertuntur. Figurati Apoca.16. vbi dř, ꝙ datū est soli affligere hoĩes æstu magno, & igne, & blasphemauerunt Deū. Non sic ergo, sed in prosperis & in aduersis Deum benedicamus, & ipsum magnificemus, regratiemur, & collaudemus, dicentes Apoca.7. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarū actio, & honor, & virtus fortitudo Deo nostro in sæcula seculorum Amen &c. ¶ Item adhuc dico, ꝙ est alia benedictio qua.s. bñdicit hō hoĩ, qua antiqui solebāt vti, quæ nihil aliud est quā quædam oratio vel imprecatio, vel quædā diuini adiutorij imploratio, sicut solebant facere patres filijs. Antiquus.n. quasi quodam iure hæreditario patres filijs benedicebant, & eis bona futura imprecabantur, & quasi per quandā affectioné & benedictionem ad posteros, maximè ad primogenitos transmittebant, sicut patet de Isaac benedicente Iacob, & Esau. Geñ.27. & de Iacob Genes.38. & 39. de Moyse Deut.32. Antiquorum.n. vř fuisse opinio, ꝙ bonorum parentum filijs proficeret benedictio. vnde Ecclesi. 3. Benedictio patris firmat domus filiorum. Sed istud erat verum, qñ filij bonorum parentum imitatores efficiebantur, qua alijs benedictio non valebat. ¶ Item est alia benedictio, qua benedicit homo alicui rei, & ista vtitur Ecclesia in rerum ecclesiasticarum benedictione, & hoc nihil aliud est q̃ quędam consecratio, vel ad diuinos vsus deputatio, de qua pōt dici illud Matth.26. Accepit Iesus Panem, & benedixit &c. Et sic patét quatuor genera benedictionum. Et hoc sufficit.

Beneficium. Benefacere.

Nota primo, ꝙ beneficium accipitur (vt cōiter) pro gratia liberalitate, curialitate, eleemosyna, adiutorio. Nota ergo, ꝙ oĩa, quæ sunt, nituntur summè sibi inuicé benefacere, & vnū alterum adiuuare. Bonum enim est sui ipsius diffusiuum & communicatiuum. Et ideò oĩs bona res semper benefaciendo. & aliis beneficia impendendo se communicat, & diffundit. Sol enim illuminat, ignis semper calefacit, aqua semper humectat, terra continuè fructificat. In quo datur nobis exéplū, ꝙ bñficia nostra gratias & solatia semper debemus alijs impendere, & infundere doctrinæ illuminationem ignorantibus (Sol inquit) amoris calefactionem frigescētibus (ignis) aquæ & vini humectationem sitientibus (panis) fructificationem esurientibus debemus continuè distillare. vnde Esa.1. Quiescite agere peruersè, discite bene agere. Nunquā.n. debet homo cessare quin semper alicui benefaciat, vel sibi, vel alteri. Sibi (dico) in bonis operibus se continuè exercendo. Iuxta illud Hier. Semper aliquid boni facito, vt te diabolus inueniat occupatum. quamuis de malis dicatur Hiere 4. Sapientes sunt, vt faciant mala, bene aūt facere nescierunt. Alteri dico.s. aut spiritualiter instruendo, aut téporaliter subueniendo, aut actualiter consolando. Sicut.n. videmus, ꝙ truncus arboris humorem continuè & nutrimētum recipit à radice, quod tñ sibi non retinet, imo ad ramos & ad extremas partes arboris ipsum mittit, sic verè nos, q̃ à radice, i. à Deo humorem suorum beneficiorum.s. scientiam literarum, vel opulentiam diuitiarum continuè recipimus, ipsa nobis totaliter retinere non debemus, sed ipsa ad ramos posteriores .i. ad indigentes & pauperes trāsmittamus. Videmus.n. ꝙ pili & vellera aialium pendent naturaliter inferius versus pedes, sic verè vellus, & indumētum diuitiarum nostrarum & bonorum nostrorum temporalium debent inferius ad pedes.i. ad infirmos, & indigentes, & pauperes deriuari. vnde Cassiod. in quadam epistola. Pietate plenum est peregrinantem gentem publicis beneficijs obligare, & non tantum cōpatriotas ad substantiæ lucra admittere, quantū ipsos quoque extraneos inuitare. Ad hoc facit, quod dř Mar.14. Pauperes semper habebitis vobiscum, & cū volueritis poteritis eis benefacere. Et istud pro certo est hodie contra multos, q̃ libentius benefaciūt diuitibus, q̃ pauperibus, similes quibusdam tauris agrestibus, qui sunt in India, quorum pili non tédunt inferius versus pedes, imo contra naturam oium animalium vertuntur superius versus caput, sicut dicit Plin. Sic verè multi sunt, quorum pili exteriores.i. exteriores diuitiæ & possessio temporalis non sunt ordinati inferius ad pauperes nutriendum, imo verè tendunt superius ad diuites honorandos, promouendos pariter, & ditandos. Contra quos loquit Pe. rauēñ. in quodam sermone. Imperiti, inquit, & oino inutiles elegantibus bñficijs, & officijs ampliant, diuitiæ cumulant diuitibus, & nō est qui respiciat pauperé & medicū. Helyseus vasa vacua implebat & deficiētibus oleū dabat, hodie verò contēnunt vasa vacua, & plena super implent. ligna in syluas, & aquę in mare deferunt, & arenti terræ subtrahūtur, & flumina, q̃ non indigent, irrigantur. Non sic igitur, sed demus beneficia indigētibus, nō superabundātibus. vnde Eccles.14. Ante mortem benefac amico tuo, & ex porrigens da pauperi ſm vires tuas. In q̄bus verbis oñditur de beneficio qñ debet dari, quia ante mortem, cui debet dari, quia amico & pauperi, qūo debet dari, quia exporrigendo.i. extésè porrigendo, quantum debet dari, quia ſm vires suas. ¶ Nota ergo, ꝙ in beneficio cōferendo debemus attendere celeritaté, quia ante mortem, necessitatem, quia pauperi, charitaté, quia amico, largitaté, quia exporrigendo, Facultatem, quia ſm vires suas. Attendamus ergo in beneficio celeritaté cōferétis, quia.s. statim, cito, velociter, & libéter debemus beneficium impartiri, Nam sicut statim, ꝙ membrum læditur, natura ad eius adiutorium sanguiné mittit ad locū læsionis, & hoc celeriter sponte, & sine violentia aliquali, sic hō statim, ꝙ videt indigentiam alterius, sponte, celeriter, & libenter debet sibi sanguiné mittere.i. necessarium subsidium erogare. Non.n. debet expectare, ꝙ rogetur vel requiratur, imo ꝓ certo habita opportunitate, & visa necessitate ipse debet petitioné alterius præuenire. Et hoc est, qđ dicit Senec. lib.4. de beneficiis. Gratissima, inquit, sunt beneficia parata occurrentia & facilia, vbi nulla mora fuit nisi in accipientis verecundia. Optimum est eā occupare, antequā rogemur, quia probus homo rogando rubore suffunditur, qui aūt hoc tormentum remittit, multiplicat munus suum. Sed sic non faciūt multi, quia nullam prorsus curialitatem volūt facere alicui nisi cū magna violentia & labore, & ideò dona & beneficia talium non sunt spontanea neq; grata, sed potius violenta. Sicut.n. myrrha arbor emittit duplicem liquoré.s. vnum qui primo spotaneè de arbore emanat, & iste est optimus, & dicitur in scriptura myrrha electa, & alio modo dicitur stacte, itē aliquando

qñ quaſi violẽter ꝑ inſciſſuras diſtillat, & iſte illaudabilior
iudicatᷣ,ſic vere inter duo genera beneficiorũ illud debet il
laudabilius iudicari,ꝙ per diuerſas inſciſſuras .i. per varias
precum inſtantias quaſi cum violentia extorquetᷣ.Illud aũt
optimũ dᷣ,ꝙ ſponte & celeriter erogatur.Iõ dicit Sen. ibi-
dẽ de benef.lib.4.Nõ tulit gratis,qui cũ ꝑcib.accepit.Nulla
res charior conſtat,quã quæ precib.empta eſt:moleſtum.n.
verbũ & oneroſum eſt dimiſſo,vultu dicere. rogo . Eſt igitᷣ
benefaciendũ celeriter.ꝙ oñditur cũ dᷣ Ante mortẽ benef.
(hoc eſt dictu)ſtatim,celeriter,ac inſtanter,mors.n.ſemper
eſt parata.& iõ cũ dᷣ,Ante mortẽ,inuenitᷣ, ꝙ ſtatim , & ſine
dilatione debet adimpleri.vnde.1.Paral.22. Ante mortem
oẽs præparauit expenſas.Iõ de tali celeritate dicit idẽ Sen.
in prou.philoſophorũ. Beneficium bis dat, q dat celeriter.
Attenditur ergo in beneficio celeritas cõferẽtis(Ante mor
C tẽ inquit(¶Secũdo attẽdẽda eſt neceſsitas patientis, ꝙ oñdi
tur cum dᷣ pauperi,quia.ſ.quanto quis eſt pauperior & in-
digentior,tanto celerius debemus ſibi beneficium elargiri
iuxta illud ꝑs. Diſperſit dedit pauperibus &c. Iſta eſt ergo
regula euangelica.Luc.14.cum facis conuiuiũ noli vocare
diuites &c.Sed voca pauperes,qui nõ poſſunt tibi retribue
re,& pater tuus,qui eſt in cęlis reddet tibi.Quod vtique eſt
contra multos,qui beneficia non dant pauperib.ſed potius
diuitib.vt ſupra dictũ eſt.Et hoc quia in dando non cõſide
rant proximi neceſſitatẽ,ſed tm̃ ꝓpriã vtilitatẽ, q a vere ho
die(vt cõiter)quotiens aliquid datᷣ,ſp de retributione ſpe-
ratᷣ.Contra quos dicit veritas Luc.6.Si benefeceritis his , q
vobis benefaciunt,q̃ vobis gratia?ſiquidẽ & pctõres hoc fa
ciunt.Nã pctõres pctõrib.fęnerãtur,vt recipiãt fænalia. Se-
quitᷣ Bñfacite,date mutuũ,nihil inde ſperantes . Et de hoc
pulchre loquitᷣ Sen.lib.de benef.Elige,inquit,eũ,qui gratus
non qui redditurus ſit.Fænus.n.non beneficium eſt circun-
ſpicere non vbi optime,ſed vbi ſtudioſiſſime ponas,vt inde
facillime tollas.Cõſideremus ergo in beneficijs ꝓximi ne-
ceſſitatẽ(Pauperi inqt)¶Tertio debemus cõſiderare amo
D rẽ & charitatẽ(Amico inquit) Cæteris.n.paribus magis te
nemur beneficiũ facere parẽtibus,& amicis, quam extrane
is & remotis,hoc.n.docet natura.Cor.n.magis infundit de
calore membris ſibi ꝓximis,ſicut ſunt hepar & renes , quã
remotis,ſicut ſunt manus & pedes.Fõs ẽt abũdãtius infun-
dit aquam in propinquum riuulum,quam in remotum.Sic
re uera hõ magis tenetᷣ infundere bona ſua , & beneficia in
amicos,& parentes,& propinquos,quam extraneos & re-
motos,cæteris tñ parib.vnde Sene.ibidem.quamnis oĩ petẽ
ti dare debeas,tamen in beneficiq ſpectandi ſunt recipien-
tium mores,animus,habitatio,ſocietas,& obſequiũ nobis
impenſa.Quod eſt contra multos,qui proximis , vicinis,&
amicis non ſtudẽt benefacere,ſed nocere,ſimiles quibuſdã
porcellis,ſeu ſuibus,quæ omnes ſuos fœtus deuorare con-
ſueuerunt.Sic pro certo multi ſunt,qui omnes fętus ſuos.i.
oẽs conſanguineos,vicinos,& amicos exhæredare,depau-
perare,moleſtare,& deuorare nitunᷣ,nulliq; ſuorum bene
faciunt,ꝙ magis diligunt erga ſe extraneos,q̃ propinquos,
contra quos Apoſtolus.1.Thi.5.Qui ſuorũ & maxime do-
meſticorum curam non habet fidem negauit , & eſt infideli
deterior.Attendere ergo debemus amorem & charitatem
(Amico inquit)Vnde Ecc.22.Fidem poſſide cum amico,&
E in tpe paupertatis illius permane illi fidelis.¶Quarto dico,
in benefaciendo debemus attendere vigorem & facultatẽ.
ſ.bonorum noſtrorum,quod oſtenditur cum dᷣ. Secũdum
vires tuas,quia.ſ.homo nõ debet dare vltra quã facultates
ſuæ ſuppetunt ad continuandum.Quod eſt contra multos,
qui tm̃ dant vna vice,& ita prodige,& ſuperflue expendũt
bona ſua,ꝙ efficiuntur pauperes,& inanes, ſimiles quibuſ-
dam arboribus,quæ tm̃ in vno anno emittunt de fructibus
ꝙ efficiuntur ſteriles in ſecundo . Sic communiter dicitᷣ de
oliuis,ꝙ tales vna vice.i.in vno tempore tantum expendũt
ꝙ ſteriles & pauperes cito fiunt,nec amplius quicquam ex-
pendunt.ſicut ad ſenſum videmus de fatuis,& prodigis no
bilibus,qui tribuũt vltra vires.Cõtra quos dicit Senec. vbi
ſupra.Caue(inquit)ne beneficiũ maius ſit facultate:ſequun
tur.n.talem largitionem rapinæ,vt ad largiẽdum ſuppetãt
copiæ.cum enim dando egere cæperint , alienis bonis vim
inferunt,& maiora odia cõſequũtur eorum,quibus ademe
runt,quam fauores eorum,quibus dederunt.Ad quod Tho
biæ.4.Qũo poteris,ita eſto miſericors,& ſi multum,multũ
& ſi paru,parũ tribue.ſm ergo vires.vnde.1.Eſdræ.2.ſm vi
res ſuas dederunt impenſas dño.Attendamus ergo in dãdo
beneficia,vigorem,& facultatẽ.¶Quinto dico,ꝙ nos debe F
mus attendere dulcorem & largitatem,quia .ſ.largiter,be-
nigniter,& dulciter ſunt beneficia conferenda. Exporrigẽs
inquit.ſ.extẽſe porrigens(hoc eſt dictu)liberaliter & gratã
ter,lætanter,affluẽter,& abũdanter.ꝙ vtiq; nõ faciũt parci,
& auari,& ingrati,quia manus iſtorũ eſt extenſa ad accipiẽ
dum,& ad dãdum collecta.Eccleſ.4.Similes Leoni,qui ſem
per habet vngues clauſos & incuruatos etiam quãdo ince-
dit,timens ne contra terram lædantur,niſi quãdo vult acci
pere prædam,quia tunc ipſa optime extẽdit.Sic vere multi
ſunt,quorum manus,& vngues ſunt ſemper clauſæ ꝑ parci
tatem,niſi forte quando accipiunt ꝑdam.i. quãdo recipiũt
beneficia ab alijs , tunc .n. optime ſciunt extendere manus
ſuas.Beneficia.n.tam Dei,quam proximorum gratanter re
cipiunt,ſed nullum pænitus reſtituunt.Cõtra quos Sen.epi
ſto.83.Errat qui beneficium libentius accipit,quam reddit
hilarior.n.debet eſſe qui ſoluit, quam qui mutuat.Exporri
gens ergo.i.extensè porrigens vnde pſ.Extẽdit ma. ſu.in re
tri.Et Lu.24.Accipiẽs Panẽ fregit,& porrigebat illis. Quia
ſi tu dicas,ꝙ quia vides te multa beneficia alijs cõtuliſſe, &
tñ ex nullo te cõmodũ reportaſſe,attẽde rogo te ſñiam Se
ne.dicentis in prædicta epiſt.Poſt malã,inquit, ſegetẽ ſeren
dũ eſt,nã quicquid perierat infælicis ſoli aſſidua ſterilitate,
vnius anni reſtituit vbertas.Poſt naufragiũ maria tẽtanᷣ na
ui.cuius rei euentus incertus eſt,ſæpe tentãdus eſt.Nã vt ali
bi dicit Sen.Collecta perdenda ſunt , vt ſemel bene ponas.
Vnũ aũt(chariſſimi)eſt in iſta materia attendendum, quod
dicit quidã ſapiens,qui dᷣ Simonides,ſicut dicit Sene.in ꝓ-
uer.Petitũ .n.fuit ab ipſo,quid erat in mundo quod facilius
ſeneſcebat,qui reſpondit,qđ beneficiũ.Quia breuiter(cha
riſſimi)apud ingratos beneficia recepta ſtatim ſeneſcũt,id
eſt ſtatim dantur obliuioni. Ipſi.n. videntur bibiſſe de vno
fonte,qui eſt in Aethiopia qui inducit obliuionem ſm Iſid.
Et iſtud pro certo non debet eſſe,quia homo,qui recipit be
neficiũ,ipſum ſemper debet per gratiarum actionem reco
gnoſcere,& ſine obliuione iugiter memorari.quia ſicut di
cit Hier.Optima beneficiorum cuſtos eſt confeſſio . Iõ pul
chre loquitur Sene.lib.2.de benefi.Hæc(inquit) inter duos
beneficij lex eſt, vt alter ſtatim obliuiſcatur dati , alter aũt
nunquam obliuiſcatur accepti.beneficiũ taceat , qui dedit,
narret qui accepit:patet ergo(chariſſimi)ꝙ in beneficio al-
teri conferendo debet cõcomitari facultas,charitas,largi-
tas,neceſſitas.claritas.iõ bene dᷣ.Ante mortẽ benefac.ami-
co tuo,& ſecũdum vires tuas exporrigens de pauperi.Pro
omni ergo concluſione dicatur illud Sene.lib.de benefi.qđ
illud beneficium pulchrum eſt,quod nulla dilatione eſt ſu
ſpenſum ,nullis precibus redemptum,nullis meritis compa
ratum.Hæc ergo iã dicta de beneficijs humanis ſufficiunt.
¶De beneficijs aũt diuinis vide in titulis ſuis .ſ. vbi Chriſti
natiuitas,Chriſti aduentus,Chriſti paſſio,& ſic de alijs.

Beneplacitum.

Componitᷣ de bene & placeo, A
ces , Et eſt proprie loquendo
beneplacitum idem , quod amor complacentia , accepta
& bona voluntas alicuius perſonæ erga aliquam rem.vnde
pſalm.Beneplacitum eſt do.ſu.ti. eum &c. & econuerſo de
peccatoribus Eccleſ.34.Non ſunt beneplacitæ ſubſannatio
nes iniuſtorum.Vide de bene & de placere . de cõplacere.
de amore Dei &c.

Benignitas.

Idẽ eſt,quod manſuetudo,beneuolẽ- A
tia.mititas & lenitas,& poteſt dici be
nignitas à bonus & ignis quaſi bona ingenitas,ꝙ videtᷣ eſſe
illa virtus,quæ iracũdiæ opponitur,& eſt virtus animi qua
hominis mẽs eſt trãquilla,mitis,pacifica erga omnes. ¶No
ta ergo,ꝙ ad hominẽ inter cætera animalia magis ꝑtinet,
ꝙ ſit benignus,quia ſecundum philoſophum homo eſt ani-
mal manſuetum naturaliter.Vide ergo de benignitate ho-
minis infra,vbi clementia,pietas,& mãſuetudo.quia.n.pau
ciſſimæ ſunt auctoritates de iſto vocabulo,iõ dimitto.¶de
benignitate autem Dei nota,quod iſta apparet

In peruerſorum conuerſatione,
In peccatorum redemptione,
In æternorum collatione.

Primo dico , qđ apparet in per-
uerſorum con-
uerſione.

uerſione.vnde Roma.1.Benignitas Dei ad pænitentiam te
adducit.Sicut.n.pater benigniter ſe habet ad filium caſtigā
dum,& corrigendum,ſic Deus ad peccatorem.4.Regū.25.
Locutus eſt eis benigne rex.¶Secundo apparet in peccato
rum redēptione,ipſe.n.factus eſt ſicut agnus benigniſſimus
pro ſalute hominum immolatus,nullum lædens,cunctis ꝓ
ficiens omnibus benigniter ridens.vnde ad Titum.3.Appa
ruit benignitas & humanitas ſaluatoris noſtri Dei.Sicut.n.
Leo eſt animal erga hominem placidum & benignum,
quia hominem non niſi in magna fame comedit,proſtratis
mulierib.& paruulis parcere conſueuit, ſic Deus erga hu-
manum genus eſt benignus,qa ſp conſueuit parcere,& mi-
ſericorditer indulgere illis , qui ſunt mulieres per pieta
tē,qui ſunt proſtrati per paupertatē, qui ſunt paruuli ꝓ hu
militatē.¶Terio apparet Dei benignitas in pmiorū colla
tione.vñ de pſ.Benedices coronæ anni benignitatis tuæ, &
cāpi tui replebunt̄ vber.&c.Breuiter iſta materia abundat
in auctoritatib.& figuris & vocabulis,iō qui voluerit exem
pla de benignitate,videat in alijs titulis,vt dictum eſt.

A **Beniamin** Fuit minor filius Iacob , quem peperit
ſibi Rachael,& interpretat̄ filius virtu-
tis,filius dextræ,ſiue filius aſininus,ſiue filius dierum, aut fi
lius amaritudinis.Talis pro certo Beniamin eſt quilibet vir
pfectus,& maxime talis fuit beatus Paulus, qui fuit de Tri
bu beniamin,ſicut ipſe dicit Ph.3.Iſte , dū eſt in vita iſta,de
bet eſſe filius amaritudinis per cōtritionem , filius aſininus
per onerum tribulationem & ſupportationē,filius virtutis
per omnium bonorum operū executionem.Et ſic in alia vi
ta fiet filius dextræ per æternæ proſperitatis adeptionē. Et
ſic fiet filius dierum per æternæ vitæ diuturnam durationē.
¶Et nota,ꝙ beniamin fuit iunior filiorum,& iō à Iacob ꝑ-
cipue diligebatur,& fratrib.ad labores exeūtib. beniamin
domi retinebatur,ſicut dicitur Hen.42.ſcyphus etiam Io-
ſeph in ſacco beniamin eſt inuētus,ſicut dicitur Gen.44.In
menſa etiam fratrem Ioſeph & filiorum Iacob, pars benia
min quinquies cæteris erat maior. Beniamin .n. erat frater
Ioſeph vterinus,& ideo de cibarijs menſæ ſuæ pinguiorem
portionē quam alijs ſibi dedit.Item beniamin minor & iu-
nior ſignat perſonas humiles,& benignas,& maxime viros
perfectos & contemplatiuos,quia ſemper erga patrem ſuū
Deum in domo Paradiſi,per contemplationem morantur
dū fratres ſui.i. viri actiui ad labores mūdanos exterius oc
cupantur.vnde in pſa.Ibi beniamin adoloſcentulus in men
tis exceſſu.Iſtā auctoritatē vide,ſi vis,diuiſam & proſecutā
in themate de ſancto Ioanne euangeliſta.In ſacco etiam ta-
lium.i.in corde & conſcientia humilium facilius inuenitur
ſchyphus Ioſeph.i.ſcientia diuina , q̄ inebriat auditores.In
menſa etiam æternæ gloriæ tales habebūt pinguiorem por
tionem,iuxta illud Ioſuæ.18.Sors prima filiorū beniamin.
Et ideo ratio eſt,quia pro certo Ioſeph.1.Chriſtus tales be
niamin.i.tales pſonas humiles fratres reputat vterinos , qa
.ſ.Chriſtus fuit humillimus,& iō oēs humiles reputat fra-
tres ſuos,& de bonis menſę Paradiſi abundātius eis donat,
ipſosq; cæteris magis amat.vnde Gen.43.Attollens oculos
ſuos,vidit beniamin fratrem ſuum vterinum.Vel dic,quod
Ioſeph ſignat mūdi prelatos,iudices, & magiſtros,q fratri
bus ſuis vterinis.i.parentibus carnalib. & amicis quāquam
ſint Beniamin,i.cæteris & iuniores & ignorātiores,de mē-
ſa tamen ſua.i.de bonis Eccleſiæ ſolent eis abundantius da
re,quam alijs antiquioribus & prouectis.vñ Abdie. ca.vni-
co.Beniamin poſſidebit glaad.Beniamin.n.quanuis eſſet vl
timus in ordine menſæ,maiorem tamen accepit portionē
quam præcedentes.Sic vere illi, qui in menſa Eccleſiæ ſunt
vltimi.ſ.pauperes & humiles,quando verus Ioſeph,i.Chri-
ſtus venit diſtribuere bona ſua.ſ.in iudicio, maiorem partē
gloriæ obtinebunt,quam illi,qui ipſos in magnis honorib.
non præcedunt.Vel dic,ꝙ in mundo illi quandoque pingui
us beneficiantur,& promouētur,qui in menſa vltimi ſedēt.
i.qui minus cæteris reputabātur,& de quib.minus ſperaba
tur.Eccle.11.Inſuſpicabilis portabit diadema. ¶ Si vis acci
pere in malo,dic,qꝫ beniamin,qui interpretatur filius ama
ritudinis & filius aſininus,ſignat peccatorem , qui ſemper
in hoc mundo habet amaritudinē peccati, & in futuro ha-
bebit amaritudinem inferni,qui ad modum aſini tardus eſt
per pigritiam carnalem . Et ſic beniamin maiorē portionē
habit de cibis Ioſeph,quā alij fratres ſui.Sic vere mali plus
habent(vt communiter)de bonis huius mundi,quā viri iu
ſti & boni.vnde pſ.Ecce ipſe pec.& abun.in ſe obti. diui.In
ſacco etiam talium inuenitur ſcyphus Ioſeph ſcilicet mūdi
ebrietas,atque gula & cæt.

Beſtia Nota,ꝙ beſtia dupliciter accipit̄ in ſcriptura.ſ. A
in bono ſignificato,& in malo.In bono ſignifi
cato per beſtiam pōt intelligi vir perfectus, quia ſicut vide
mus,ꝙ beſtia naturaliter viget in naturalibus virtutibus, ſi
cut patet,quia quædam beſtiæ ſunt magnæ prouidentiæ ad
aggregandū,ſicut eſt ericius & formica,aliæ ſunt magnę in
duſtriæ ad venādū,ſicut ſunt araneæ,aliæ ſunt magnæ ſaga-
citatis ad odorandum,ſicut canis,quædā magnæ diſcretio-
nis ad ſpeculandum,ſicut lynx & caprea,quędam magnę di
ſciplinæ ad domeſticandum,vt elephas , ſic vere viri pfecti
poſſunt dici beſtiæ,quia ſibi prouident in futurū per diſcre
tionem,prædam bonorum æternorum caute venant̄, & ac
quirunt per bonā operationem,futurā ſuauitatē odorātur
per deuotionē,futura ēt gaudia & tormenta.ſ. clare ſpecu
lant̄ per contēplationē,& cōſiderationē,faciliter ēt dome-
ſticant̄ per obiectā ſubiectionē,& per moralē cōuerſionē.
vñ Iudith.11.Beſtiæ terræ obtēperant illi.Et iō tales dñr be
ſtiæ,quaſi bene ſciæ,quia.ſ.ſunt in plurib.bene ſciētes & di-
ſcernentes.Iō de talib.pōt dici illud Eſa.13. Glorificabit me
beſtia agri,Dracones,& ſtrutiones.Sicut.n.oēs beſtię ſœtus
ſuos diligunt,ipſosq; ꝓ virib. defendūt , & multis nocumē
tis & periculis pro eis ſe exponunt,illę, q̄ ſūt de vna ſpecie ſe
inuicem diligunt & naturaliter ſibi parcūt, nec(vt commu
niter)ſeſe deuorant vel occidunt ſic pro certo boni viri il
los de ſpecie ſua.ſ.parentes,cognatos,ſocios,& vicinos de
bent diligere,nec alter alteri debent quoquo modo noce-
re.Iob.5,c.Beſtiæ terræ pacificæ erunt tibi.ſed potius ſe in-
uicē adiuuare,iuxta illud Gala.6.Alter alterius onera por-
tate &c.Filios etiam ſuos.i.ſubditos debēt ſi ſint prauati di
ligere & fouere & pro poſſe defendere, & pro ipſis pericu
lum non timere.Et ſic nota,quod tales beſtiæ

Habent vnitatem,
Habent charitatem,
Habent bonitatem,
Habent firmitatem.

De vnitate paci
fica taliū dicitur
Iob.5.beſtiæ ter
ræ pacificæ erūt
tibi.De charitate vero dr̄ Oſeæ.2.c. Percutiam fœdus cum
beſtia agri.De bonitate vero dr̄ Baruch.6. Beſtiæ meliores
illis.De firmitate & fortitudine dr̄ prouerb. 30. Leo forti
ſimus beſtiarū , & ad nullius pauebit occurſum,& ſic tales
erunt illæ beſtiæ,de quib.dicitur Mar.1. Erat Ieſus cum be
ſtiis,& Angeli miniſtrabāt ei.¶Sed adhuc dico , ꝙ beſtia in
ſcriptura accipitur in malo ſignificato , & ſic per beſtiam
quandoq; intelligitur diabolus,quandoq; peccator.Beſtiæ
.n.dñr ſm Iſid.omnia animalia poteſtati hominum non ſu
biecta.& dicuntur beſtiæ,a vaſtādo,quia.ſ.ſegetes deuorāt,
atque vaſtant , animalia etiam innocentia deuorant, &
manducant , ſic vere diabolus poteſt dici beſtia a vaſtando
quia cum ſit hominibus contrarius,non ſubiectus , omnia
bona ipſorum non ceſſat pro viribus deuaſtare , & ipſos
quantum poteſt ſpiritualiter deuorare Geneſ.37. Beſtia de
uorauit Ioſeph . Et nota , quod quatuor proprietates ha
bent beſtiæ,

Odiunt humanam vtilitatem,
Procurant humanam damnoſitatem,
Exercent mentalem crudelitatem,
Abhorrent moralem bonitatem.

Sic pro cer-
to diabolus
vtilitatē ho-
minum non
diligit,quia.ſ.ipſe inuidet humanæ naturæ,quā videt ꝑ gra
tiam poſſe aſcendere in cęlum,vnde ipſe corruit per pecca
tum.Et iō iſte eſt illa beſtia Dan. 7. quæ habebat dentes, &
vngues ferreos,& deuorabat & cōminuebat,& reliqua pe
dibus conculcabat.¶Item iſte damnoſitatem humanam ꝓ
curat.Nam ſicut omnes beſtiæ ſemper habēt aliquas arma-
turas,quib.poſſint hominibus vim inferre, propter quę pe
riculoſæ ſunt timendæ,ſicut aper dētes,ceruus cornua, leo
vngues ſerpens venenum,ſic vere(chariſſimi)demones ha
bent contra hoīes ꝓprias armaturas,i.diuerſos nocēdi mo
dos.Armati ſunt cornibus ſuperbiæ,& auſteritatis dentib.
& vnguib.crudelitatis veneno malitiæ & calliditatis . Et iō
iſti merito ſunt timendi,& ſummopere præcauēdi,qa ſem-
ꝑ parati ſunt nocumenta facere,& trahere homines in pec
catum,

catum,vt ipsos comedere valeāt ꝓ tormentū. vnde Sap.16. A multitudine bestiarū exterminati sunt.& Deu.32.Dentes bestiarū immittam in eos &c.Nota, quod á talibus bestijs.

Liberantur beati,	Dico,ꝙ à talibus bea
Deuorantur damnati,	ti liberantur . vnde
Superantur infecti,	Iob.5.Bestiam terræ
Molestantur perfecti.	non formidabis. Et

de Paradiso dr̄ Esa. 35. Ibi non erit leo nec bestia mala. Et Ezech.34.Cessare faciam bestias malas.¶ Item isti damnati deuorantur.vnde Ezech.39.Bestijs terræ dedi te ad deuorādum ¶Item infecti superantur.s.fragiles & voluptuosi. vnde Ezec.5.c.Mittam in vos famem,& bestias pessimas.¶Itē ab istis bestijs perfecti molestantur.vnde Apoc.17.dr̄,ꝙ mulier, quæ sedebat super bestiam coccineam, erat ebria sanguine martyrum Iesu &c.Compara diabolum diuersis bestijs. Et vide in moralitatibus.Et si vis figuras,vide Dan.7.Apoc.13. & 17.in opusculo quod feci.¶Sed tertio dico, ꝙ per bestiam possunt intelligi peccatores.Circa quod notandum,ꝙ ꝑ bestias ſm septem conditiones,quæ eis insunt, possunt intelligi septem genera hominum peccatorum. Bestiæ.n.naturaliter sunt indomitæ.immūdæ,ociosæ, voraces,tenaces, crudeles, & in noctæ plus quàm in die congaudentes.Sic verè(charissimi)mundi peccatores sunt indomiti per superbiam,immūdi per luxuriam,sunt ociosi per accidiam,sunt voraces per gastrimargiam,sunt tenaces & rapaces per auaritiam, sunt crudeles per iracūdiam,sunt in nocte.i.in tribulatione aliorum
B gaudentes per inuidiam.¶Primò ergo peccatores comparātur bestijs,quia sunt indomiti per superbiam.Nam sicut bestiȩ indomitæ nullius viribus sunt subiectæ, & elatæ sunt & vagabundæ,sic verè superbi,indomiti & obstinati,nullius ꝑlati viribus volunt per obedientiam subiugari,sed elatè & superbè sicut bestiæ volunt per sęculum diuagari. vnde tales figurantur in illa bestia Dan.7.de qua dr̄. Prima bestia quasi Leena,& alas habebat Aquilæ.Vbi nota,ꝙ superbi pleni sūt ambitione,quia semper volunt esse primi. (Prima inquit.) Amant.n.primos recubitus in mensis, & primas Cathedras in synagoga,& vocari ab hominibus rabi.Item vacui sunt discretione,quia dicuntur bestia.Vnde isti sunt de illis, qui habent characterem bestiȩ in frontibus suis.Apoca.16.Bestiæ, .n.dicuntur peccatores,quia in futuris non meditantur, sed in præsentibus delectantur. Isti pleni sunt crudelitate sicut Leena,in hoc.s.ꝙ est animal crudelissimum, maximè quādo habet catulos,sic.n.& sunt superbi,potissimè quando habēt filios,quia.s.pro ipsis nutriendis & ditandis non cessant rapere & prædari.Vnde.Esa.30.Ex eis Leena,& Leo, & regulus volans.Item isti pleni sunt pompositate,quia.s.habēt alas quasi aquila.Aquila enim signat superbos, qui alis vanitatis & pompositatis efferuntur. Ezech. 17.Aquila grandis venit ad libanum &c.Et sic patet,ꝙ per bestiam intelliguntur superbi & ambitiosi.Et si vis,compara eos in speciali Apro,vel Leoni,&c.De tali ergo bestia potest dici illud.4.Regum.14. Indignatione bestiæ saltus conculcauerunt carduum. Solēt enim superbi faciliter indignari, & per ipsos carduus, id est pauperes conculcari.Isti sunt ergo bestiæ saltus.s. superbi &
C præsumptuosi.¶Secundò dico,ꝙ per bestiam designanť carnales & luxuriosi,nam sicut bestiæ naturaliter sunt immūdæ & in immundis antris cubilibus requiescunt, sunt etiam(vt communiter)libidinosæ,& luxuriæ actibus occupatæ, sic et luxuriosi immundi sunt,atque fœdi,& in actibus & societatibus vilibus & immundis præ cæteris delectantur.vnde Ecclesiast.3.Dixi de filijs hominum, vt probaret eos Deus, & vt ostenderet similes esse bestijs.Heu Deus,quot tales bestiȩ habitant hodie in Ecclesia sancta Dei.Ideò lamentatur Sophonias sub figura niniuæ ciuitatis dicens Sopho.2.Quomodo factum est in desertum cubile bestiæ?Et nota,quòd luxuriosi sunt bestiæ,quæ volunt viuere in

Iucunditate,	In iucunditate dico, quia sicut
Societate,	bestiȩ sunt petulātes & lasciuę,
Obscuritate.	& maximè quādo sunt satiatæ,

sic luxuriosi.vnde Iob.40.Omnes bestiæ agri ludent ibi. Itē isti volunt viuere in societate.Tales.n.diligunt more bestiarum societatem sibi similium peccatorum.vnde Esai.13. Requiescent ibi bestiȩ,& implebuntur domus eorum Draconibus.& habitabunt ibi strutiones,& pilosi saltabunt ibi,& respondebunt vlulæ in ædibus eius,& syrenæ in delubris voluptatis.Vide supra de Babylone.Item volunt viuere in obscuritate,quia.s.sicut bestiæ libentius vadunt de nocte, quā de die,& in obscuris etiam locis, antris & abditis commoranť, sic luxuriosi in obscuritate & caligine,in antris & latibulis id est in secretis locis volunt facere facta sua, similes vrso, qui quando vult facere illum actum, quantum potest à visibus hominis se abscondit.Ideò dr̄ Iob.24.Oculus adulteri obseruat caliginem.Ideo de talibus bestijs dr̄ in psal.Posuisti tenebras,& facta est nox,in ipsa pertransibunt oēs bestiæ siluę.qa silua dr̄ à silendo ſm Isido.eo ꝙ in silua fit silentium ꝓp hominum rarum accessum,ad denotandum ꝙ tales sua malè facta volunt sileri,taceri,& cœlari.Bestiæ igitur sunt immūdi,
& luxuriosi.¶Tertiò dico,ꝙ per bestias designanť pigrescentes,& ociosi,vel desidiosi.Nam sicut bestiæ nullo bono exercitio occupanť,sic homines pigri nullis bonis exercentur.Similes limaci,quod est animal pigerrimum &c.Ideò de talib. dr̄ ad Titum.1.Cretenses semper mendaces,malę bestiæ, vētres pigri.¶Quartò dico, ꝙ per bestias intelliguntur voraces E
& delitiosi,quia sicut bestiæ brutali appetitu feruntur in cibum,nec vllo modo se sciunt per temperationem refrenare, sic gulosi brutaliter,& intemperatè,& sine moderamine rōnis,in cibos,& potus superfluos efferuntur.Isti.n.sunt bestiȩ, quæ cessant deuorare.vnde Hie.12.Venite cōgregamini omnes bestiæ terræ,properate ad deuorandū.Sic verè sicut istæ bestiæ nō cessant alias bestias.s.pisces,& carnes superflue deuorare,ita isti etiam nunc ab alijs.s.à motibus, & desiderijs, carnalibus infestantur.Ezech.23.Qui in agro est, bestijs tradetur ad deuorandū.Et finaliter isti deuorabunť ab alijs bestijs.s.á demonibus in inferno.vnde Ezec.32.Saturabo de te vniuersas bestias terræ.Sunt igitur bestiæ voraces,gulosi,delitiosi,Compara eos si vis cani,vel Leoni,qui quandoq; tàm superflue sumūt cibū,ꝙ necesse est eos totum euomere &c. Applica bene contra ebriosos.¶Quintò dico,ꝙ per bestiam F
intelliguntur inuidi & malitiosi.Bestiæ.n. (vt communiter) magis gaudent in tenebris q̄ in luce, & de nocte non de die quærunt victum suum.Bestiæ etiam carnibus crudis vescuntur.Et re vera tales bestiæ sunt inuidi,quia in nocte.i. in tempore aduersitatis aliorum isti gaudent,& consolantur.In die autem alienæ prosperitatis ipsi fugiunt,& contristantur. vnde illud supra dictum psal.Posuisti tenebras & facta est nox, in ipsa pertransibunt oēs bestiæ siluæ.Ortus est sol,& cōgregatæ sunt,& in cubilibus suis collocabuntur.In nocte.n.i.in aduersitate aliorum,bestiæ.i.inuidi transeunt,& saliunt,& lętantur.Qn̄ autem sol prosperitatis oritur alijs tunc præ tristitia in cubilibus abscōduntur.Tales bestiæ sunt similes vni bestiæ dictæ cathobleta,quæ est in AEgypto iuxta fontē nigrin, qui est apud hesperios AEthiopes, vt plerique existimauere nili caput,quæ tātæ est venenositatis,ꝙ quicquid ipsa videt, vel quicquid ipsam in facie respicit,continuo expirat,& ideò saluti hominum natura prouidit,ꝙ ipsa bestia semper portat caput ad terram inclinatum,habet.n.corpus iners, & caput valde graue.Recte(charissimi)tales bestiæ sunt inuidi, quia verè visus eorum alijs est venenum,quicquid.n. vident in alijs prosperum,si possunt destruunt & corrumpunt.Caput.n. ad terram inclinatum portant,quia.s.bona aliorum circunspicere nunquam audent.Nam vt dicit.Senec.quot sunt bona fęlicium,tot sunt supplicia inuidorum.Istæ.n.sunt tales bestiæ sicut loquitur.Sap.11.vbi dr̄,ꝙ potens erat Deus immittere in aduersarios ignotas bestias,vaporem ignis spirantes, aut odorem fumi proferentes,aut horrēdas scintillas ab oculis emittentes.Vbi nota,ꝙ inuidi dicuntur ignotæ bestiæ, ꝑ fallacem cauillationem,ignem spirantes,per malorum consiliorum machinationem,fumum proferentes per bonæ famę aliorum denigrationem,scintillas ab oculis,per aliorum tristem & nociuam circunspectionem,emittētes. Et ideò bene describitur inuidia in lib.Ouid.Meta.2.fabula. 12.vbi dicit ꝙ inuidia habebat faciem macram,vultum pallidum,visum obliquum,dentes liuidos,pectus felleum, linguam venenosam,risum paruum,somnum nullum,vigiliam multam, curā infinitam,domus eius sub terra erat,sole carebat, frigore algebat,lucem non habebat carnes vipereas comedebat. Hęc Ouidius quamuis metrice.Et dicitur ibidem, ꝙ hæc inuidia inuasit quandam filiam regis,quæ dicebatur aglauros,& ipsam tantum verberauit,& veneno suo taliter infecit, ꝙ eā in nigrum lapidem commutauit.Et hoc pro tanto dicitur, qa

inuidi

inuidi quando inſurgunt contra aliquem,ipſum ꝑ falſas ma-
chinationes & accuſationes taliter inficiunt,ꝙ ipſum lapidẽ
nigrum.i.pauperem,& ſine valore efficiunt.Et illi ſunt(vt cõ
muniter)cõtra bonos magis inuidi,qui cæteris minus valẽt.
vnde figuraliter dr̃ Apoc.11.ꝙ beſtia,quæ aſcẽdit de abyſſo
faciebat bellum contra ſanctos.quia verè in quodam colle-
gio,patria vel religione illi, qui de abyſſo.i. de vili & infimo
ſtatu veniũt,bellis inuidijs,& malitijs ſuis bonos cæteris plꝰ
G affligunt.Sunt igitur beſtiæ inuidi & malitioſi.¶ Sextò dico,
ꝙ per beſtias intelliguntur iracundi,& litigioſi.Sicut n.vide
mus,ꝙ beſtiæ naturaliter ſunt crudeles , & ad percutiendũ,
mordendum,vel lædendum faciliter concitantur,ſic iracũdi
faciliter,& modica occaſione ad iram,& vindictam mouen-
tur,& ad iniuriam alijs inferẽdam.vnde.2.Mach.4. Nihil di
gnum habebat ſacerdotio animus crudelis tyranni,ferę be-
ſtiæ iram gerens &c.Cõpara eos,ſi vis,Apro , qđ eſt aĩal ira-
cundum,intm̃ ꝙ ardore vindictæ in venatoris gladium ſe in-
H figit.Sunt igiť beſtiæ iracundi,& litigioſi. ¶ Septimò dico,ꝙ
comparant beſtijs auari,ambitioſi.Sicut.n. beſtiæ ſunt rapa-
cis conditionis,quia.ſ.ſemper inſidiantur, vt rapiant,& præ-
dentur,ſicut dr̃ de Leone in pſal.Inſidiatur quaſi Leo in ſpe
lunca ſua,inſidiatur,vt rapiat . Sunt etiam beſtiæ tenacis na-
turæ,quia non libenter communicant vna alijs prædam ſuã,
ſicut patet de vrſo,qui nullo modo patitur prædam ſuã , nec
cibum ſuum ſibi auferri,ſicut etiam patet de Lupo , qui præ-
dam ſuam alijs non diuidit,ſed abſcondit,ſic verè(chariſsi-
mi),auari ſunt(vt communiter)rapaces,& tenaces.Rapaces
(dico)in acquirendo,& tenaces in cuſtodiendo,quod etiam
vngues beſtiarum figurãt,qui cõiter ſunt curui & acuti ; acu
ti,vt rapiant,curui,vt retineant.Nam ſicut videmus,ꝙ beſtię
ſunt immoderati,& quaſi inſatiabilis appetitus,ſic verè nũ-
quam poſſunt diuitijs ſatiari.Vnde iſti ſunt ſicut Hydropicꝰ,
qui.ſ.ſp ſitit.Iuxta illud Iohel.1.Beſtia agri quaſi area ſitiẽs.
Et in pſa.Potabunt oẽs beſtiæ agri,expectabunt onagri in ſi-
ti ſua.Sic igiť patet,ꝙ per beſtias intelliguntur auari,& ambi
tioſi,iracundi,& litigioſi,inuidi,& malitioſi,voraces,& deli-
tioſi,accidioſi,& deſidioſi,carnales,& luxurioſi,ſuperbi,& ꝑ
ſumptuoſi.Ideò breuiter de talibus beſtijs põt dici illud So-
pho.2.In medio eius greges oẽs beſtiæ gẽtium.¶Sed adhuc
nota , ꝙ per beſtiam põt intelligi Chriſtus . Omnis.n. beſtia
(vt communiter)mirabiliter diligit fœtus ſuos. Sic Chriſtus
mirabiliter diligit homines,quos creauit.Sapi.11.Diligis.n.
omnia,quæ ſunt,quoniam tua ſunt.Et ſicut beſtiæ quanquã
feræ,tamen quandoq; efficiuntur domeſticæ, & manſuetæ,
maximè quando primo capiuntur,& incatenantur &c.

A Bibere. Nota,ꝙ bibere multipliciter accipi-
tur. Accipitur.n.ſpiritualiter.1. Co-
rint.10.Bibebant autem omnes de ſpiritali cõ-
ſequente eos petra.Petra autem erat Chriſtus.
Item accipitur materialiter.vt Exod.32. Sedit
populus manducare & bibere , & ſurrexerunt
ludere.Spiritualiter autem accipitur multipliciter.ſ. in bono
& in malo.In bono accipitur multipliciter. quia quandoqne
homo bibit per deuotionem,quandoq; per ſcripturæ lectio-
nem,quandoq; per gratiæ receptionem , quandoq; per glo-
riæ æternæ acquiſitionem,quandoq; per tribulationem, quã
doq; per compunctionẽ.vnde Cant.5.Comedite amici mei,
& bibite . Item accipitur in malo, & ſic per bibere intelligiť
incorporatio multorum peccatorum & vitiorum . quia ſicut
dr̃ Iob.15.Homo abominabilis & inutilis eſt, qui bibit aquã
iniquitatum.¶Dicamus ergo primo,ꝙ bibere idem eſt, ꝙ at
trahere,haurire,incorporare.Et ſic per bibere intelligiť bo-
norum ſpiritualium acquiſitio.Sicut.n.ille,qui bibit, illud,ꝙ
eſt exterius,intus attrahit,& ſibi incorporat,& iungit, ſic ho
mo bona ſpiritualia debet bibere,attrahere,& haurire,& ip
ſa ſibi incorporare , & vnire. Et ideò de ſpirituali potatione
põt dici illud Can.5.Comedi fauum meum cũ melle meo,bi
B bi vinum cum lacte meo.¶Nota igitur in iſta auctoritate , ꝙ
boni bibunt tria genera potuum vtilium,& bonorum.Bibũt
enim ſpiritalem ſuauitatem.(Mel) temporalem aduerſitatẽ
(vinum.)æternalem fœlicitatem(Lac).¶Dico igitur(chariſ
ſimi)ꝙ boni bibunt in hac vita ſpiritalem ſuauitatem, & iſta
ſignificatur per mel(.Cum melle inquit meo)Mel enim, qđ
eſt dulce & delectatiuum , medicinale & mundificatiuum,
nutritiuum & impinguatiuum,ſignat potum gratiæ & deuo-
tionis ſcripturæ & ſcientiæ & lectionis , quem pro certo ho-
mo debet bibere per orationem & diligentis ſtudij occupa-
tionem.Et hoc quia talis potus delectat contemplantes , me
dicatur ægrotantes,nutrit eſurientes,impinguat ſpiritualiter
macilentos.Ideò de melle deuotionis & lectionis & de eius
potu ſpirituali dr̃ Deut. 22. Cõſtituit eũ ſuper excelſam ter-
ram(vt comederet fructus agrorum,vt ſugeret mel de petra,
oleumq; de ſaxo duriſsimo.Iſte.n.potus dr̃ fructus agrorum,
quia nutrit,& impinguat,dr̃ mel,q̃a placet & delectat;dr̃ o-
leum,quia illuminat.Iſtum potum ergo debemus bibere.vn
de cuilibet dr̃ illud Ruth.2.Bibe,aquas,de quibus pueri bi-
bunt.Pueri.n.i.viri puri & ſancti bibunt aquas,ſ. lectionis &
deuotionis.Et ideò iſtæ potiſsimè ſunt bibẽdæ, quia ſicut dr̃
in pſal.Iſte eſt calix in manu dñi vini meri . Dicit Plinius, ꝙ
apes non bibunt(vt cõiter)niſi aquam puram & clarã.Nã ſi
apes in aqua aliqua ſtercora ſua eiecerint,ex ipſa amplius nũ
quam bibent.Sic verè(chariſsimi)pueri,i. viri ſancti aquam
claram & puram diuinæ gratiæ & ſcripturæ bibere debent.
Nam aquam,in qua ſunt fęces & ſtercora.i.ſcientiam & pro-
ſperitatem mundanã debent ſancti viri fugere, & cauere.vn
de Prouer.5.Bibe aquam de ciſterna tua,& fluenta putei tui.
Et bene dicit tua , quia aquæ iſtæ ſunt virtutes, quæ propriè
ſunt noſtræ.Alię autem aquæ.ſ.mundi & fortunæ bona non
ſunt noſtra,quia ſm̃ Sene.in epiſtola quadam. nihil noſtrum
eſt,quod aliundè euenit.Nota de Biãte prieneo philoſopho,
qui poſt captiuitatem & bonorum omnium iacturam,& do-
mus & vrbis ruinam,lætus erat dicens ſe nihil ſuum amiſiſſe,
& quod omnia ſua ſecum habebat.ſ.virtutes.Iſte.n.nõ bibe-
rat aquam alienam,ſed propriam,nec aquam turbidam,imo
claram.Quod eſt contra multos ſimiles equis,qui aquam tur
bidam prædiligunt, & ſi clara fuerit , cum pedibus eam tur-
bant.Sic verè mundi ſapientes plus diligunt aquam turbidã
mundanæ ſcientię,q̃ aquam claram diuinę ſcripturæ,ipſam-
que per fallaciam & cautelas non ceſſant continuè conturba
re.quod poteſt allegari contra malos Theologos, qui aquam
diuinæ ſcripturæ,quæ de ſe clara eſt,atq; pura,per ſuas falſas
expoſitiones perturbant.vnde Eze.34.Cum aquam puriſsi
mam bibebatis , reliqua pedibus veſtris turbabatis , & oues
meę,quæ conturbatę pedibus veſtris fuerant, hæc bibebant.
Oues.n.i.ſimplices aqua ſacræ ſcripturæ potantur, quæ ſi tur
bata.i.corruptè expoſita fuerit,moriuntur . Ideò reprehen-
dũtur tales.Hie.2.Quid tibi vis ſuper via AEgypti, vt bibas
aquam turbidam?Non ſic ergo boni,quia verè iſti bibũt ſua
uitatem ſpiritualem,& potiſsimè iſti delectantur in guſtu &
potu ſanguinis Ieſu Chriſti.Nam ſicut leo delectatur bibere
ſanguinem & de eo recreatur & nutritur,ſicut etiam Leopar
dꝰ ſanguine ſimiæ bibito ab infirmitate curať,ſic verè vir de-
uotus tunc delectatur , & ſanatur,quando per compaſsionẽ
& deuotionem Chriſti,& martyrum ſuorum ſanguine imbi-
bitur,& potatur.vnde Num. 23. Non accubabit leo donec
rapuerit prædam ſuam,& occiſorum ſanguinem bibat.Ideò
dicit Chriſtus Io.6.Qui bibit ſanguinem meum , habet vitã
ęternam.Veruntamen caueatur de iſto potu,ſic indebitè ſu-
matur.Quia verè iſte eſt ſicut liquor vnius arboris vel her-
bæ,quæ dr̃ ferula,quæ homini eſt medicina, murenis tamen
ſeu lampredis ipſam bibentibus eſt mors . Sic corpus & ſan-
guis Chriſti bibentibus bonis eſt vita,mors peccatori , quia
ſicut dicitur.1.Corin.11.Qui bibit calicem domini indignè
reus erit mortis . Bibunt ergo iuſti ſuauitatem ſpiritualem.
¶Secundò dico,ꝙ boni bibunt in hoc mundo aduerſitatem C
temporalem.Et hoc oſtẽditur cum dicitur Vinum, quia per
vinum,quod vulneribus infuſum inuenitur acre & mordax,
quod etiam bibitum ſoporem inducit,mentem turbat, forti
tudinem tollit,intelligitur mundi aduerſitas , quæ mordicat
& affligit,& corpus debilitat atque turbat.Vnde de tali vino
dicitur Eſa.24.Ceſſauit gaudium tympanorum,quieuit ſoni
tus lætantium,conticuit dulcedo citharæ cum cantico.Non
bibet vinum,amara erit potio bibentibus illam . Tale enim
vinum,id eſt mundi tribulationem bibit in mũdo Chriſtus.
vnde dicitur Matthę.27. Dabant ei bibere vinum cum felle
mixtum.Tale vinum offert Chriſtus amicis ſuis. Marci. 10.
Calicem quidem meum bibetis. Iſtud vinum cum ſpe ſpiri-
tualis lætitiæ eſt bibendum.vnde Eccleſiaſtic.9.Comede in
lætitia panem tuum,& bibe cum gaudio vinum tuum.Et no
ta,ꝙ vinum tribulationum abhorrent delitioſi,diligunt per-
fectu

fecti,& virtuosi,affectant iucundi,& gaudiosi. De isto ergo vino non curant delitiosi. Matth.27. Et cum gustasset, noluit bibere.dicentes illud Matth.26. Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste. Illud vinum diligunt perfecti,& virtuosi. Iudith.12. Bibebant vinum cum iucunditate Marc.10. Calicē quidem meum bibetis. Istud vinum diligunt uiri iucundi,& gaudiosi.vnde in Psal. In me psallebant, qui bibebant vinum.

D Bibunt igitur in hoc mundo aduersitatem temporalē. ¶ Tertiò dico, ꝙ boni bibent fœlicitatem æternalem, quia vere de potu mundanæ tribulationis peruenit ad potum æternæ cōsolationis.vnde. De torrente in via bibit, propterea exaltabit caput. Et alibi. Calix meus inebrians quàm præclarus est. Et iste potus æternæ voluptatis ostenditur, cum dicitur lac. Cū lacte meo inquit. Nam per lac, quod est dulcissimum, intelligitur dulcedo illius æternæ voluptatis.vnde Esai.55. Sumite absque vlla commutatione vinum,& lac. Ideò de tali potatione pōt exponi illud Ezec.25. Ipsi comedent fruges tuas,& ipsi bibent lac tuum. Et est sciendum, ꝙ iste potus est potus

Charitatis,
Voluptatis,
Vnitatis,
Dignitatis,
AEquitatis.

Potus dico charitatis. Iō dr̄. Cant.5. Comedite amici mei,& bibite,& inebriamini, charissimi. Itē est potus voluptatis.vnde Psalm. Torrente voluptatis tuæ potabis eos. Et ideò pp voluptatē iste allicit affectum. Eccle.24. Qui bibunt me, adhuc sitient. Itē iste est potus vnitatis Proue.9. Comedite amici mei,& bibite. Item iste est potus dignitatis, quia.s. iste potus sumitur in mensa summi Imperatoris cum Rege,& Regina paradisi. In mensa dico.vnde Luc.22. Vt edatis,& bibatis super mēsam meam. Cum Rege dico.vnde Hester.1. illi, qui inuitati erāt ad festum regis, bibebant omneis aureis poculis. Cum Regina etiam.i. cum beata Virgine.vnde Hester 7. Intrauit itaq; Rex & Amon ad conuiuium, vt biberēt vinum cū Regina. Et sic igit est potus dignitatis. Itē iste est potus æquitatis, q.a,.s. quilibet æque,& proportionaliter ſm merita ipsum bibit. vnde Dan.5. dr̄ ꝙ in conuiuio Balthasar vnusquisq; ſm suam ætatem bibebat. Ideò pōt dicere quilibet beatus illud Psal. Dominus pars hæreditatis meæ,& calicis mei. Et ideò de lacte isto pōt exponi illud Iudicum.4 vbi dr̄, ꝙ Iahel aperuit vtrem lactis,& dedit bibere Zizaræ. Iahel interpretat ascendens,& signat Christum, quia re vera beatis in patria vtrem lactis aperit, inquantum æternæ voluptatis abundantiam eis donat. Patet ergo, ꝙ boni bibunt potum æternæ consolationis, potum externæ tribulationis, potum internæ inspirationis.i. gratiæ,& deuotionis, scriptura,& lectionis. Et sic patet ꝙ est multiplex potus bonus. ¶ Sed adhuc est notandum, ꝙ bibere accipitur in malo multipliciter. Est enim bibere

E Prosperitatis,
Iniquitatis,
Pœnalitatis.

Primus potus est delectabilis, sed periculosus. Secundus est delectabilis,& opprobriosus. Tertius est contristabilis & laboriosus. ¶ Dicamus ergo, ꝙ primus malus potus est prosperitas mundialis. Iste.n. est potus laxatiuus, submersiuus, inuenenatiuus,& cōsopitiuus. Laxatiuus (dico), est similis succo vnius arboris, q̄ dr̄ Taxus, qui ita laxat bibentem, ꝙ ipsum interficit. Sic prosperitas ita hominem laxat,& eneruat per mala desideria ad delectabilia mundi, ꝙ ipsum interficit per diuersa peccata. Vnde iste est potus laxatiuus Sedechiæ, quem bibit in præsentia Regis Babylonis, sicut dr̄ in historia Scholastica, per quem potum in præsentia omnium ignominiosè laxatus est. Vnde Hie.25. Bibite,& inebriamini,& vomite. ¶ Item dico ꝙ iste est potus submersiuus, quia sicut ille qui submergitur, ex nimio potu vias spirituum includente suffocat, sic homo, qui est in prosperitate, tantum haurit,& bibit, acquirit,& attrahit de aqua diuitiarum & delitiarum, ꝙ in illis per malas complacentias & per diuersa vitia suffocatur. Istud potissimè pertinet ad gulosos, qui in vinis,& potibus submerguntur.vnde Dan.14. Nonne vides quanta comedat,& bibat omni die? Item iste est potus consopitiuus, quia sicut venenum. Aspidis facit hominem, qui eū bibit, obdormire,& dormiēdo mori, sic mundi prosperitas suos bibitores, amatores,& possessores facit in vitijs obdormire,& per mortem æternā finaliter interire. Figura ad hoc de Iahel, Iudicum.4. quę Zizaræ sitienti aperuit vtrem lactis,& dedit ei bibere, qui cum statim obdormiret, infixit clauum tabernaculi in temporib. eius,& mortuus est. Sic verè dum Iahel.i. diabolus homini di uitiarum sitibundo aperit vtrem lactis.i. dulcedinem ,pspe ritatis, ipseq; ipsam imbuit, imbibit. statim pro certo cōuertit se ad dormiendum, id est ad se in delitijs delectandum,& à bonis operibus tepescendum. Esai.51. Calicem soporis bibisti,& tunc subito venit Iahel.i. diabolus, qui clauū mortis in eo infingit,& ipsum per mortem æternam affligit. Istū enim potum mundanæ prosperitatis sequitur (vt communiter) mors infernalis acerbitatis,& etiam periculum temporalis aduersitatis.vnde Iob.1. Et cum filij & filiæ Iob comederent,& biberent vinū in domo fratris sui primogeniti, venit vetus subito à regione deserti, qui oppressit eos. Iob (charissimi) signat Deum patrem, primogenitus frater noster est lucifer, qui dr̄ primogenitus, quia vt dr̄ Iob.40. ipse est principium viarum Dei, dr̄ frater noster, quia ab eodem patre Deo creati sumus. Malachiæ.2. Pater vnus est omnium nostrum, domus eius dr̄ mundus,& mundana prosperitas. Et ideò ab apostolo iste dr̄ Deus huius sæculi,& à Christo dr̄ princeps mundi. Io.14. Sæpe ergo accidit, ꝙ cum filij Iob,i. christiani bibunt vinum mundanæ prosperitatis in domo fratris sui.i. in mundo, venit quandoq; fortis ventus aduersitatis, qui ipsos temporaliter,& æternaliter obruit,& occidit. Ideò dicit Lu.12. Cū ceperit seruus malus comedere, bibere,& inebriari, veniet dn̄s illius hora, qua non sperat,& partem eius ponet cum infidelibus. Est ergo potus consopitiuus Abac.2. Bibe tu ergo,& consopire, inebriet te calix dextræ dn̄i. ¶ Item est potus venenatus. Aiam.n. per diuersa peccata venenat,& corrumpit. Et hoc qn̄q; per luxuriā. Ezec.23. Calicē sororis tuę bibes profundum & latum,& bibes illum,& epotabis vsque ad fæces. Item qn̄q; per auaritiam. Vnde Iob.5. Bibant sitientes diuitias eius. Et Esa.29. Somniat sitiens, ꝙ bibat,& cum expergefactus fuerit, lassus adhuc sitiet. Auari.n. quāto plus bibunt de aqua prosperitatis, tanto magis sitiūt & ardescunt.vnde Ioā.4. Qui biberit ex aqua hac, sitiet iterum. Itē inuenenat per iracundiam.vnde Hie.25. Bibent,& turbabūtur,& insaniēt. Et iste calix potest vocari calix Babylonis, de quo Hier.51. Calix aureus Babylon in manu Dn̄i, de ipso biberunt gentes,& ideò commotæ sunt. Iste.n. calix aureus,.s. splendor mundanæ prosperitatis, facit moueri ad multa vitia,& peccata suos potatores,& possessores. Veruntamen potum huius calicis non debent diligere viri perfecti, sicut bene figuratum est in Rechabitis. Hierem.35. qui de calice vini, quod eis porrexit Hieremias, bibere noluerunt, sed ad mandatum patris abstinentiam seruauerunt,& ideò cæteris pereuntibus, saluari à Domino meruerunt, sicut dicitur ibidem. Iste est ergo (charissimi) primus malus potus, scilicet prosperitas mundialis. ¶ Secundus malus potus est iniquitatis criminalis,& istum potum bibunt generaliter pecca- F tores. Psalm. Fex eius non est exinanita, bibent omnes peccatores terræ. Iste est potus illius fontis, qui est in AEthiopia, cuius aqua bibita facit bibentem obliuiosum, quia, scilicet, aqua,& fons peccati quando hominem inebriat, Deum,& eius mandata, propriam etiam vilitatem, mortem, iudicium,& inferni pœnalitatem facit obliuisci, Prouerbiorum. 21. Bibant,& obliuiscantur egestatis suæ. Ista est aqua maledictionis, quam bibens adultera, dirumpebatur vterus eius, sicut dicitur Numer. quinto. quia scilicet, anima, quæ adulteratur cum carne, mundo,& Diabolo per peccatum, quando aquam iniquitatis bibit, tunc vterus cordis sui per superbiā intumescit,& finaliter per mortem æternam rumpitur, atque perit. Isti enim sunt, qui non dormiunt, nisi malefecerint, qui comedunt panem impietatis,& vinum iniquitatis, bibunt. Prouerbior. quarto. Ideò Iob.15. dicitur. Qui bibit quasi aquam iniquitatem. Potus enim peccati mortalis figuratur in calice Pharaonis, de quo dicitur Genes.40. ꝙ de vite habente tres propagines, erumpebant gemmæ, veniebant flores,& vuæ, ex quibus exprimebatur vinum in calicē Pharaonis. Pharao est diabolus, cuius calix est pct̄m, vitis est anima, cuius tres propagines signant tres potentias. ab his igit exeunt gemmæ malarum suggestionum, flores delectationū, vuæ malorum consensuum & volitionum, quæ tandē in calicē pc̄ti mortalis exprimunt per actus malarū operationū. Et sic Pharao diabolus lætificatur per complacentiam in cōplemēto taliū actionū. Iste est ergo potus iniquitatis criminalis. ¶ Tertius malus potus est aduersitas infernalis. Iste est po- G

tus damnationis,quo Deus inebriat peccatores. vnde Hi. r. 18.Inebriate eum calice iræ Domini.Et ideò de tali potu dr̃ in pſalm.Ignis,grãdo,nix,glacies,ſpiritus procellarum, pars calicis eorum.Iob.21.De furore omnipotentis bibent.Sicut enim ebrietas aufert ſenſum,& motum,ſic damnatio æterna,& acerbitas tormentorum aufert ab ipſis damnatis ſenſum.i.vſum rõnis , motum.i. actum virtutis, & operationis. Vnde iſti ſunt,ſicut Delphinus.de quo dicit Plinius,ꝙ quando fit tonitruum,ita fit ſtupefactus, ꝙ efficitur quaſi ebrius, & cadit in profundum maris,& tunc à piſcatoribus faciliter capitur.Sic verè peccatores,qñ fiet iudiciũ, vbi Chriſtus terribiliter tonabit,tunc Delphinos.i. peccatores vino furoris ſui inebriabit,& ſic ad profundũ inferni cadent, & in perpetuæ damnationis retibus ſe inuoluent . Ideò de iſto potu dr̃ Hie. 25.Bibite,& inebriamini,& vomite,& cadite, neq; ſurgatis à facie gladij,quẽ ego mittã ĩter vos.Vbi nota,ꝙ dãnati

Cęcantur errore.(Et inebriamini)
Damnantur horrore (Vomite)
Priuantur vigore(Cadite)
Ligantur tenore(Neque ſurgatis)
Turbantur terrore(A facie inquit gladij.)

Et breuiter de iſto potu intelligitur illud Apo.16.Sigui nẽ dediſti eis bibere , ideſt vilitatem , & infectionem & Eſaiæ.37. Bibant vrinam equorum ſuorum.Ideò de tali potu dicitur in Pſalm. Ignis,grando,nix,glacies,ſpiritus procellarum , pars calicis eorum.Et concluditur Apocalip.14.Quia adorauit beſtiam, & accepit imaginem eius,bibet de vino iræ Dei . Iſta eſt ergo triplex malus potus ſcilicet

Potus infernalium tormentorum,
Criminalium peccatorum,
Et temporalium gaudiorum.

Et ſic dico,ꝙ bibere accipit ſpiritualiter multis modis. ¶ Sed adhuc dico,ꝙ bibere accipitur materialiter.Circa qđ nota, ꝙ temperatè eſt bibendum.Exemplũ de Elephãte , qui potatus inuaditur à Dracone,aliàs non,ſic diabolus libentius tẽtat hominem,qui multum bibit.Ideò conſulit,Eccl.31. Si bibas illud.ſ.vinum moderatè,eris ſobrius.& Ezec.4. Aquam tuam in menſura bibes.Nam quando exceſſiuè bibitur,tunc exinde detractio,laſciuia,& ſecretorum reuelatio,necnon & luxuria generatur.Exemplum de Loth,cui filiæ dederunt bibere vinum,& inebriatus commiſit inceſtum . Gene.19.&c. Vide de abſtinentia,de ebrietate,& de vino.Ideò benè dicit Eſa.5.Veh,qui potentes eſtis ad bibẽdum vinum, & viri fortes ad miſcendum ebrietatem . Et hæc de bibere ſufficiant

A **Bethel.** Interpretatur domus Dei,& ſignat paradiſũ,. Eccleſiam,vel religionem , quæ pro certo eſt domus,& habitaculum ſummi Dei. In iſto.n.loco dormiuit Iacob,quando vidit ſcalam.In iſto loco luctatus eſt cũ Angelo Oſeæ.12.In Bethel inuenit Angelum.In iſto loco ædificauit altare domino fundens oleum deſuper.Gen.35.Ad denotandum,ꝙ in iſto loco debemus dormire per contemplationem,Scalam.i.viam ad cœleſtia videre per diſcretionem, Angelum inuenire,i.ſpiritualem conuerſationem vel angelicam cõgregationem, Altare ędificare per orationem,oleum fundere per compaſsionem.Ideò conſulitur cuilibet Gene. 35.Aſcende in Bethel,& habita ibi.¶ Vbi nota, ꝙ iſte locus eſt locus dignitatis & excellẽtiæ.(Aſcende) vbertatis & opulentiæ(Bethel.i.domus Dei)firmitatis & confidentiæ . ideò dr̃(Habita ibi). ¶Primo igitur dico,ꝙ iſte eſt locus ſublimitatis.Ideò dicitur Can.2.Similis eſt capræ ſuper montes Bethel.Item iſte eſt locus auctoritatis,quia eſt domus Dei. Baruc.3.O Iſrael,quàm magna eſt domus Dei,& ingens locus poſſeſsionis eius.Bethel inquit.vnde Iacob dicitur, ꝙ ipſe tetendit tabernaculum ſuum ab Occidente habẽs Bethel.Gene.12.Item iſte eſt locus ſecuritatis.ideo dicit. (Habita ibi). Gen.35.Venite aſcendamus in Bethel.&c.Vide auctoritatẽ iſtam diuiſam & proſecutam,ſupra vel infra. ti. de Aſcendere,vel ſecuritas.¶Et nota adhuc ſi vis,ꝙ per Bethel,vbi fuit locus idololatriæ,põt intelligi mundus,vbi eſt locus vitiorũ, omnium.vnde.Amos.4.Venite in Bethel, impiè agite. &c.

A **Bethleem.** Interpretatur domus panis,& ſignificat paradiſum,vbi eſt panis æternæ ſatietatis,vel etiam vbi eſt panis gratiæ,& ſanctitatis , vel ſcripturam,vbi eſt panis doctrinæ & veritatis. Et iſta domus panis eſt,in qua Dei filius

A Maria Parturitur,
A Paſtoribus inuenitur ,
A Regibus adoratur,
Ab Angelis prædicatur,

Sicut dicitur Luc. 2. c. Iſta eſt Bethleem de cuius fonte,& ciſterna bibere deſiderabat Dauid,ſicut dicitur.1.Paralip.11.Quia verè(chariſsimi)Dauid manu fortis,ideſt quilibet vir perfectus ſummè debet deſiderare fontem,ideſt gloriam æternam,quæ eſt in Bethleem, id eſt in Paradiſo,vel fontem gratiæ, & deuotionis , quæ eſt in Bethleem,id eſt in Eccleſia vel religione,vel fontem ſcientiæ,& lectionis,quæ eſt in Bethleem,id eſt in ſacra ſcriptura. Et ideò ſimus de illis fortibus,qui irruperunt per exercitum Philiſtinorum,& hauſerunt aquam de iſta ciſterna. Et ſic de quolibet dicetur illud 1.Regum. 16. Venit Samuel in Bethleem,& admirati ſunt ſeniores. A

Bis. Iſtud aduer.Bis,ſignat multiplicationem, iterationem,profectum, perſeuerantiam, & augmentationem.Et nota, ꝙ poteſt accipi in bono,& in malo.In bono dico , ꝙ per Bis intelligitur iterata operatio,vt quãdo homo non eſt contentus ſemel facere bonum , niſi etiam iteret,& augmentet . Et hoc poteſt intelligi quantum ad gratiam in præſenti,& quantum ad gloriam in futuro.Eſt enim in India vna inſula Fauonij ſpiritu ſaluberrima,quæ dr̃ Et crapo.vnde ibi ſecundum Plinium eſt æſtas bis in anno . Et ibi etiam arbores bis in anno fructificant fructus ſuos. Sic verè(chariſsimi,)boni debent bis fructificare,& fructus bonorum operum,non ſemel,imo bis & pluries producere, & ſic bis habebunt æſtatem(ſcilicet)ęſtatem gratiæ in præſenti,& æſtatem gloriæ in futuro.Figurantur in Cocco bis tincto, q ponebatur in veſte Aaron.quia.ſ.illi,qui in bis tincto, ideſt, igne & ardore charitatis.ſ.hic,& in futuro tinguntur, Chriſti veſtes efficiuntur . Dicat ergo quilibet iuſtus illud Lucæ. 18.Ieiuno bis in ſabbato.&c. ¶ Item accipitur iterata caſtigatio.Cuprum.n.de prima fuſione nõ poteſt eſſe purum,nec bene aptum , imo oportet , ꝙ iterum refundatur. Sic homo durus & obſtinatus,& in malis conſuetudinibus induratus, per vnam correctionem,& coctionem non poteſt bene mutari,corrigi , & conuerti , imo neceſſe eſt eam bis,& pluries iterari.Ideò dicitur Exod.17.& nume.20.ꝙ Moyſes percuſſit virga bis ſilicem antequam exiret aqua,quia.ſ.neceſſe eſt, ꝙ lapidei peccatores pluries percutiantur , antequam aqua lachrymarum poſsit exire.¶Iterum per iſtud bis intelligitur iterata peccatorum damnatio.Prima,quæ fit per culpam,ſecunda per pœnam.Prima,quæ fit per tribulationem præſentem,ſecunda per futuram.Vnde iſti ſunt de quibus dicit Iudas in canonica ſua . Arbores autumnales infructuoſæ, bis mortuæ,fluctus feri maris,diſpumantes ſuas cõfuſiones . Bis enim mortui dicuntur peccatores,per culpam,& per conſuetudinem,vel per mortẽ corporis,& per mortẽ aĩæ. &c.vnde Eccl.21.Quaſi Rumphea bis acuta oĩs iniquitas.¶ Iterũ per bis intelligitur iterata inconſtantiũ conditio,qui ſimiles ſunt virbio,qui bis fuit vir ẽm fabulas,quia iſti nunquam perſeuerant in vno , contra illud Eccl.32. Si bis interrogatus fueris, habeat caput reſponſum tuum &c. Et hæc ſufficiant de Bis. A

Bini. Nota,ꝙ numerus binarius poteſt ſignificare in bono,& in malo.Nota ergo,ꝙ eſt

Binarium internum,
Binarium ſupernum,
Binarium externum,
Binarium æternum.

Primum eſt binarium duplicis charitatis,quod.ſ.interi' homo in mente debet figere.Teſte.n.Pl.vbi loquitur de prodigijs,quandoque,dum ſacrificia fiebant,reperta ſunt in vna hoſtia bina corda. Sic vere quicunque Deo ſacrificat,& offert,bina corda,ideſt duplicis charitatis amorem habere tenetur, ſicut figuraliter dicitur.2.Paralipo.4.In columnis templi bini ordines malogranatorum ſingulis retiaculis iungebantur.§Secundum eſt binarium bonæ ſocietatis.Nam ſicut dicit Plin. illi qui ſeminant,ſeu plantant palmas , ſemper conſueuerunt bina ſemina plantare.Illi etiam , qui ligant boues , ſemper conſueuerunt binos,& binos ligare,ad denotandum quòd illi,q ſunt palma per virẽtem honeſtatem,qui ſunt Boues per benignitatem,& pietatem ſemper eſſe debent bini per mutuam cõiunctionem,& charitatem.vnde dicitur de Chriſto.Luc.10. ꝙ ipſe deſignauit alios ſeptuaginta duos diſcipulos, & miſit illos binos,& binos ante faciem ſuam.Et iſta cõbinatio charitatis figurata eſt Gen.6.vbi Dominus præcepit Noe,quòd de auibus animalibus binos , & binos inducat in arcam, vt

polſint

possint viuere, quia vere tam in animalib. quam in auibus, i. tam in sæcularibus, quam in religiosis, tam in actiuis, quam in cõteplatiuis, tã in laicis, q̃ in clericis illi soli in arca Ecclę per gratiã possunt viuere, qui se sciunt per concordiæ vinculum cõbinare. Iõ Exod. 26. dr̃. Binæ bases singulis tabulis supponentur. ¶Tertium est binarium malorũ vnitatis, qui in hoc mundo contra bonos per peruersam concordiã binantur, vñ de aĩalibus immũdis bina in arca posita sunt, de mundis vero septena, sicut dr̃ Gene. 6. ¶Quartũ est binariũ supernæ claritatis. s. bona stola gloriæ paradisi, corporis, & animę. vnde Gen. 45. dicitur, quod Ioseph dedit singulis fratribus binas stolas. ¶Item dico, quod binarius numerus, qñque signat in malo. Et sic potest significare

Diuisionem,
Discordiam,
Odium,
Dissensionem.

Numerus enim binarius est primus, qui recedit ab vnitate. Et iõ à Boethio in Arithmetica sua iste dicitur numerus infamis ad denotandum, ꝙ illi ab vnitate concordię per discordiam, & per odium, & diuisionem recedunt, qui apud Deum, & homines sunt infames. Vnde tali binaria diuisione potest dici illud Ezech. 41. In duobus ostijs ex vtraque parte bina erant ostiola.

A **Byssus.** Byssus est indumentum purissimum, seu pannus albus, & mũdus, factus de lino Aegyptiaco, s̃m Isid. & Pli. Et dr̃ byssus à candore, quia byssus Græcè, candor dicit̃ latine. Et iste (vt cõiter) in scriptura signat nitorem castitatis, innocẽtiæ, & puritatis, Ideo de bona aĩa vel bona persona dicitur Proue. 31. byssus, & purpura indumentum eius. Et nota, ꝙ de bysso innocẽtiæ & puritatis dicuntur esse facta in scriptura plurima ornamenta circa tabernaculum fœderis & ministros. De bysso. n. facta sunt funes, vittæ, & cinctoria, vela, tyara, & tentoria, vestes, cortinæ, & opertoria. Sic vere (charissimi byssus innocentiæ, & castitatis est vita, funis, & cinctorium temperãtiæ, quo. s. homo stringitur, cingitur, & ligatur, ne defluat in pc̃m. Est ẽt velum, tyara, & tentorium excellentiæ, quia. s. magna est excellentia spiritalis homini, quod sit innocens atque castus Est ẽt vestis cortina, & opertorium apparentię. Byssus. n. castitatis est honestior apparentia, quæ sit in homine. Est igit̃ innocentia seu castitas byssus

Temperantiæ & parcitatis,
Excellentiæ & dignitatis,
Apparentiæ & honestatis,

Est (dico) byssus temperantię, qua omnes super fluitates, & vitia restringunt. Et iõ castitas est funis, & illud cinctoriũ, de quo Eze. 16. Cinxi te bysso, calceaui te hyacitho. Figura ad hoc Exo. 28. vbi præcipitur Moysi, ꝙ tunicã Aaron sacerdotis stringeret bysso. Quia vere tunica carnis nostræ, maxime clericorũ, & sacerdotũ, sp debet esse stricta ligata, & cincta bysso purissimæ castitatis. ¶Secundo castitas est byssus excellẽtiæ & dignitatis. Iõ dr̃, ꝙ sacerdotes filij Aaron habuerunt Tyaras byssinas in capitibus suis. Exo. 28. Tyara. n. est signũ dignitatis, & byssus est signum castitatis, ad denotandum, ꝙ dignitas sacerdotis semper debet habere annexam castitatem. In cuius rei signum, Episcopi moderni vestimentis, & mitris lineis, & byssinis vtuntur in multis officijs Ecclæ. Figura ad hoc Ezec. 27. vbi loquitur vni excellenti ciuitati s. Tyro sub metaphora nauis, per quam potest Ecclesia designari. vbi dicit̃, quod byssus varia de Aegypto texta est tibi in velum. Castitas. n. dicitur byssus varia propter apparẽtię decorem, dicitur de Aegypto, q̃ est Regio calida, & interpretatur angustia, propter pænitẽtiæ feruorem, dicitur esse velum nauis Ecclesiæ propter excellentiæ honorem. Nam sicut velum in altiori ponitur loco, & per velũ nauis ad portum ducitur, sic castitas in Ecclesia altior, & excelentior cæteris virtutibus reputatur, & ꝑ ipsam homo ad portũ salutis à vento & flatu sancti Spiritus dirigit̃, & portatur. ¶Tertio dico, quod innocentia, & castitas est byssus apparentiæ, & honestatis. byssinum enim (vt dicitur Apocal. 18.) iustificationes sanctorum sunt. vnde Genes. 41. Vestiui cum stola byssina, scilicet Pharao Ioseph. Et tale vestimentũ castæ apparentiæ debent habere ecclesiastici. Figura Apo. 19. vbi dr̃, quod exercitus cœlorum, qui sequebat̃ sedentem in equo albo erant vestiti byssino albo & mundo. Quia vere (charissimi) exercitus, & congregatio virorũ ecclasticorũ debent Regem suũ Christum sedentem in equo albissimę carnis, sequi per imitationẽ, & habere byssinum vestimẽtum, i. castã, & mundam conuersationẽ. Ideo dicitur Proue. 31. byssus, & purpura indumentum eius. Sed vere istud vestimentum habent qñq; hypocritæ exterius, sed ipsi carent camisia interius, quia. s. habent castitatem in apparentia, non in cõscientia, sicut erat diues epulo, qui induebatur purpura, & bysso, & epulabatur quotidie splendide Lu. 16. Et sic patet, ꝙ castitas, & innocentia concomitantur, & quodãmodo inducunt apparentem honestatem, excellentem dignitatẽ, restringentem parcitatem. ¶Nota, si vis, ꝙ per byssum albissimum, & purissimũ intelligitur candor æternæ gloriæ, q̃ est vestis, & tegimen beatorum. Vnde de aĩa beata dr̃ Apo. 19. Venerunt nuptiæ agni, & eius vxor parauit se, & datum est ei, vt cooperiat se byssino splendẽti, & candido. Vide supra, vbi accipere, vbi inuenies auctoritatem. Ista sunt, quæ accipere debetis, byssos, & pilos caprarum.

Bitumen. Bitumen est terra tenax, argillosa, & glutinosa, ad conglutinandum & ligandum naues multũ apta. Et signat in bono, & ĩ malo. Vñ dic, ꝙ bitumẽ gratiæ, & charitatis designat vnguẽtũ. Carnalis societatis denotat cementum, mundanæ cupiditatis innuit talẽ tum. ¶Dico ergo quod bitumẽ in bono signat gratiam, & charitatem, quæ habent coniungere, & ligare per concordiæ vnitatẽ. Figura Gen. 6. vbi Noë præcipitur, quod arcã liniat bitumine intrinsecus: quia. s. arca Ecclesiæ, vel animæ debet esse linita interius bitumine charitatis, & exterius bitumine dulcis claritatis, ne ibidem intret aqua iniquitatis. Et tali bitumine linita est fiscella Moysi. Exo. 2. in qua positus infantulus nunquam in fluuio est submersus. Quia vere (charissimi) si fiscella cordis nostri charitatis bitumine sit linita, nunquã aqua voluptatis, & mundanæ ꝓsperitatis, quã quam in ipsa ponamur, per peccatum, & damnationẽ nos submerget. ¶Item dico, quod bitumẽ in malo signat carnalitatem, & voluptatem, quæ ad bonum bituminis attrahit, atque ligat, quod patet de carnalibus, & luxuriosis, qui ex quo isto bitumine sunt liniti, sic in ipso per malas consuetudines alligantur, ꝙ amplius exire nõ possunt. Istud est. n. bitumen Asphalti, qui secũdum Solinum, & Isido. ligat in dissolubiliter attrahit, & vrit, quia. s. luxuria vrit per malas affectiones, attrahit per malas delectationes, & ligat per malas consuetudines, & occasiones. Et ideo istud est vnum periculum maris, quod dicitur Bitalassus secundum Isido. qui est locus bituminis in fundo maris, in quo dum nauis impingit, ita fortiter arrestatur, quod citius frãgitur, quã euadat. Sic dicitur de naui, vbi erat Paulus Act. 27. Cum incidissemus (inquit) in Bitalassum, impegimus nauem. Et dicitur ibi, quod ipsa nauis fracta est, & destructa. Sic vere (charissimi) peccatũ carnale ita fortiter ligat, & tenet nauem, i. hominem in eum impingentem, quod quasi perpetuo non potest euadere, imo per mortem facilius frangitur, quam de tali bitumine liberetur. Ideo de tali bitumine dicitur Gen. 14. quod ibi erat vallis syluestris, quæ habebat puteos multos bituminis. Vallis ista est mundus, vbi pro certo sunt, putei bituminis, idest, luxuriosi, quia sicut dicitur, Prouerb. 22. Puteus prófundus os alienæ. Et Ecclesi. 7. dicitur de mala muliere, quod vincula sunt manus eius &c. Item dico, ꝙ bitumen signat cupiditatem. Bitumen enim, quod dicitur Naphtha. more sulphuris nutrit ignem, & ipsum rapit, etiã à longinquo, sic mundi bona ignem cupiditatis accendũt, & mentes more bituminis alligant, & stringunt. Vnde Gigantibus, de diuitibus dicitur Genes. 11. quod ipsi habuerunt lateres pro saxis, & bitumen pro cemento, in constructione turris Babylonis, quia scilicet diuites huius mundi in constructione turris, i. altitudinis status sui vtuntur lateribus saxeis, idest crudelitate, & duritia, & bitumine tenaci, idest, cupiditate, & auaritia. Patet igitur, quod est bitumen charitatis, & concordiæ, & est bitumen voluptatis, & carnalitatis. &c. A

Biuium. Nota, quod Biuium secundum Isidor. lib. 15. cap. vltimo, est locus duarum viarum, A quarum vna vadit ad dexteram, alia ad sinistram. Et est locus periculosus, & dubiosus. Periculosus (dico) quia ibi bonis insidiantur latrones, & ibi etiam sedent meretrices, & lenones. Ambiguosus etiam est locus, quia scilicet ibidem de duabus vijs homo nescit, quæ est eligenda, ita

da,ita q; hõ qñq; dum credit eligere tutiorẽ, eligit periculosiorem. Et ideo in Biuijs solent cruces,imagines,& lapides poni,& erigi,vt dũ hõ ipsas sequit̃,in itinere dirigatur. Iste locus signat mundũ,seu ẽt vitã istã,quia vere hic est locus duarũ viarũ,i. duorũ statuũ principaliũ, prima,q̃ vadit ad dextrã,est via beatorum,quæ tendit ad dextrã prosperitatis æternæ. Secunda malorum,quæ tendit ad sinistram aduersitatis inferni. Iste est locus ergo periculosus,quia vere latrones infernales.i.demones,& meretrices.i. peccatores carnales ibidem insidiãtur,Figura de Thamar,quæ operta pallio sedebat in Biuio,& sic decepit Iudã, qui cum vellet illam propter adulterium cõburere,ostendit Arrabonẽ,& dimissa est. Sic mũdi peccatores maxime vsurarij, qui in Biuio huius mundi sedent,& quiescunt taliter pallio cautelarum se inuoluerunt,quod à Iuda,i.à platis ipsos comburere,& corrigere volentibus non lęduntur,sed ab eis oblatis Arrabonibus,i.donis,& muneribus liberantur. Ezech.21. Stetit rex Babylonis in Biuio. Et ideo in isto Biuio sunt cruces & imagines,i.viri boni & iusti,qui carnem suam crucifigũt cum vitijs,& cum cõcupiscentijs,vt ipsos sequendo,& imitando hõ à salutis itinere non diuertat. vnde Marc.11. Inuenerunt pullum ligatum ante Ianuam foris in Biuio. Vbi nota,quod sancti viri,qui in huius mundi Biuio dãtur alijs in exemplum dicuntur inueniri per fidelitatem,quia,scilicet, fideles viri bene inueniuntur in necessitatibus. Dicuntur etiam pulli per benignitatem. Dicuntur etiam esse ligati p diuinorum mandatorum afflictionem. Dicuntur esse ante ianuã paradisi per exemplarem viæ moralis & spũalis ostẽ
B sionem.¶ Vel dic,quod Biuium signat mortem,in qua sunt duæ viæ,s.dextera & bona,quę vadit ad paradisum, sinistra & mala,quæ tendit ad infernum. Et ideo iste est locus periculosus propter latrones infernales,qui tunc animæ insidiãtur. Est etiam locus dubiosus,quia,scilicet, incertum est,p quam istarum viarum anima ducetur. Et ideo necesse est, quod cruci scilicet Christi,per compassionem, & imaginibus, scilicet sanctorum per deuotionem homo principaliter innitatur,vt per viam rectam ad Paradisi hospitium deducatur.&cæt. Sicut enim videmus, quando duo homines sunt in via & sequitur eos canis, non potest sciri cuius canis sit vsque ad Biuium,sed tunc viris abinuicem recedentibus,canis magistrum suum sequitur siue ad dexteram siue ad sinistram,& sic cognoscitur cuius erat, sic vere in via vitæ nunquam potest de cane,i. de homine sciri cuius sit.s. Dei,vel diaboli,sed quando ad Biuium mortis peruenerit, tunc sequitur dominum suum .s. Deum ad dexteram,si sit bonus,vel diabolum ad sinistrã si sit malus. Illum sequitur ad paradisum, vt perpetuo gaudeat. Istum sequitur ad infernum,vt in æternum doleat,vt dicat illud Iob.23. Vestigia eius secutus est pes meus, viam eius custodiui, & non declinaui ex ea.

A **BLandiri.** Nota, quod Blandiri idem est, quod applaudere,allicere,attrahere,& ad præbendum consensum super aliquo, verbis,& nutibus incitare. Et signat in bono

Consolationem, — Nota ergo,qđ est,
Affabilitatem, — triplex blandimen
Iucunditatem, — tum, scilicet iusti,
Gratiarum actionem, — Dei,& impij. Blan-
Et ad aliq d faciendũ bonã inductionẽ. — ditur ergo iustus.
Ad regratiandum, — Primo dico, quod blan-
Deus ad alliciendum, — ditur iustus ad regratiã-
Malus ad decipiendum, — dum. Exemplum de Ca-

ne,qui blanditur domino suo,vt accipiat panem. De Tigride,quæ secundum Plin.illi , qui catulum suum extraxerat, vultu,& cauda blandiebatur,Ad denotandum,quod domino nostro,scilicet Deo , qui Catulum nostrum , i.animam de infernali fouea liberauit,debemus deuotè blandiri, regratiari,& applaudere , & ipsum ad panem æternæ gloriæ concedendum verbis deuotę orationis,nutibus bonæ operationis , totis affectibus inuitare. Quod etiam debet ipse de nobis erga benefactores nostros,& amicos,q̃a eis debemus blandiri,& regratiari,& in tribulationibus eos cõsolari. Vnde Hester 15. dicit̃, quod Assuerus sustentans Hester vlnis suis,& verbis blandiebatur. Prælati etiam & prædicatores debent peccatores blandiendo allicere,& cõsolationem tribulatis prębere. vnde Iud.19. de muliere fugitiua dicitur,q; vir suus secutus est eam,volens ei reconciliari,atq; blandiri,& secum ducere.¶ Secũdo dico,q; blãditur Deus ad alliciendum. Accipitur enim blandiri pro diuina benignitate & consolatione, qua Deus blandit̃ omni sua beneficia conferendo,vt ipsum lætificet,& confortet. Exemplũ de matre,quæ paruulo blanditur,postquã eũ verberauit,vt ipsum pacificet. Exemplum etiam de nutrice, quæ paruulo ploranti blanditur. Sic vere Deus blãditur homini post tribulationes cõferendo consolationes,quia ipse est,qui post tempestatem trãquillum facit Thobiæ.3. Vnde Esa.66. Gloriam gentium sugetis,ad vbera potabimini,& super genua blãdientur vobis.¶ Tertio dico,q; blanditur malus ad decipiendum. Et hoc potissime faciunt proditores,& adulatores. Proditores(dico) similes Scorpioni,qui facie blanditur cauda vero pungit quia proditor in facie , i.in apparentia blanditer alloquitur,amare se fingit,& obsequitur , qui tamẽ in cauda à parte retro.i.in absentia pungere,lędere,machinare,& nocere pænitus nunquam cessat. vnde Ecclesiast.12. In labijs suis indulcat inimicus,& in corde suo insidiant̃ tibi,vt subuertat te in foueam. Sic blãdiebat̃ vxor Sansoni Iudicũ.14. Blandire(inquit) viro tuo & suade,vt indicet tibi quid significet problema. Item blandiuntur adulatores, similes cani,qui blandit̃ melius vestito. Sic isti magis diuiti blandiuntur. vt Tho.11. vbi dr̃,quod canis Thobiæ blandimento caudæ suæ gaudebat. Vnde de blandis adulatoribus dr̃ Prouer.29. Qui blandis,fictisq; sermonibus loquit̃ amico suo,rete extendit ante pedes eius. Istud etiam patet in luxuriosis,qui in blandiendo decipiunt auditores. Sicut dicit̃ de mala muliere Prouer.7. Quæ procaci vultu blandit̃ iuueni,& blanditijs labiorum suorum protraxit,illum, & sequitur quasi bos ductus ad victimam. Et sic patet,quod triplex est blandimentum,scilicet,summi creatoris,iusti viatoris,& vani deceptoris.

Blasphemia. Vide vbi malefacere. Item vide su- A
pra,vbi bñdicere, vbi agit̃ de bñdictione,qua benedicit hõ Deo in inuectione. Et nota, si vis, q; blasphemia nihil aliud est,quam iniuriose de Deo loqui, q; vtiq; sub pæna mortis in lege prohibebatur, sicut patet de blasphemo lapidato Leu.24. Ad quod tamen non aduertũt multi,qui sunt Chelidrix spumam venenosam malorũ verborũ iurando & blasphemando sp emittunt. Chelidrix enim est Serpens,qui semper incedit ore aperto, & semper spumam venenosam diffundit,& signat iniuriosos, & blasphemos,qui contra Deum & homines non cessant ore patulo spumã iniuriarũ & verborũ horribilium seminare. vñ de talibus dicitur Esa.1. Reliquerũt dominum,blasphemauerunt sanctum Israel, alienati sunt retrorsum. & Hiere.3. Pro verbis pænitentiæ,verbis superbiæ blasphemasti. Contra quos dicit glo.super psalm.68. Grauius peccant,& blasphemant sedentem in cælo,quam qui crucifixerunt ambulantem in solo.&cæt. Vide de blasphemia in titulis supra dictis,vbi detractio,& vbi locutio mala.&cæt.

Bonitas Bonum. Bonum tripliciter accipi- A
tur in scriptura. Est.n.bonum,tpale,spũale,& æternale. Bonum tẽporale signat mundanam prosperitatem,quæ multa continet bona particularia.s.diuitias,delitias,& honores, scientiam fortitudinem, pulchritudinem,& potentiam. Et ista sunt cõmunia bonis, & malis. Vnde Matth.25. dicitur,quod paterfamilias vocauit seruos suos,& tradidit illis bona sua. Et tamen dicit̃ ibi, q; quidã istorum seruorum male istis bonis vtendo tormẽtum acquisierunt, alij aũt bene vtendo gloriam à dño suo adepti fuerunt.¶ Aliud est bonum spirituale, & istud nihil aliud est q̃ gratia,virtus,meritum,& perfectio. De quo Eccl.31. Stabilita sunt bona illius in domino. Et istud in bonũ diuidit̃ in diuersos titulos.¶ Quia aliud bonũ est charitas, aliud castitas,& sic de alijs. vnde ps̃. Declina à malo,& fac bonum.¶ Aliud est bonum æternale,& istud nihil aliud est, quam gloria ęterna. vnde in ps̃. Credo videre bona domini in terra viuentium. Et Ecclesi.39. Bona bonis creata sunt à principio. De bono igitur morali,seu spirituali, quo efficit̃ moraliter homo bonus,aliquid primitus differamus. Circa quod primo notãdum est,quod homo debet habere bona omnia,quæ habet erga se. Debet enim habere

B Bonam vitam, Habeamus ergo bonitatē vitæ purissimæ. prouer. 16. Initiū bonæ vitæ, facere iustitiam. Secundo habeamus bonitatē viæ rectissimæ. Hie. 7. Bonas facite vias vestras. Et Hiere. 6. Hæc est via bona, ambulate in ea.
Bonam viam,
Bonam famam,
Bonam conscientiam,
Bonam efficaciam,
Bonam apparentiam.

Tertiò habeamus bonitatem famæ nitidisſimæ, quia ſm illud Prouer. 15. fama bona impinguat oſſa. & Eccl. 7. Melius ē nomen bonum, q̄ vnguenta precioſa. Et Eccle. 41. Curam habe de bono noie. Quartò habeamus bonitatem conſcientiæ ſanioris. vnde. 1. Thimo. 1. De corde bono, & conſcientia bona. Quintò habemus bonitatem efficaciǫ plenioris. Matth. 5. Videant opera veſtra bona. Sextò habeamus bonitatē apparentiæ pulchrioris. 1. Pe. 2. Conuerſationem inter gentes habentes bonam. Vlterius ergo dicamus de bonitate morali. Bonum. n. iſtud habet ſubiectum perpetuū. ſ. aiam rōnalem. Et ideò cum ab ipſo non poſſit auelli niſi per peccatum, qđ ſm Auguſt. adeò eſt voluntarium, q̄ ſi nō eſt voluntarium, non eſt peccatum, bene ſequitur, q̄ iſtud eſt perpetuē bonū, quia. ſ. aia noſtra nō tollitur niſi voluntas ad hoc inclinetur. Nota ergo, q̄ in oī actione naturæ non impeditæ ſemper illud, quod vtile, & bonum eſt, eligitur, & illud, qđ malum eſt, refutatur, ſicut patet in corpore vbi natura de cibis eligit, & retinet illud, quod eſt purum & bonum, refutat aūt, & emittit, quod eſt malum, corruptum, & impurum. Sic hō illud, qđ eſt bonum & vtile ad aīam nutriendam. ſ. bona ſpiritualia debet ſibi retinere, & aquirere. Illa aūt, quæ ſunt impura & mala. ſ. vitia & peccata, vel etiam bona temporalia debet fugere, & abiicere. Amos. 5. Quęrite bonum, & non malū. Si autē tu quæris, quæ ſunt illa bona ſpiritualia, quæ ſunt præcipuè vel principaliter eligēda, audi ſcripturam Micheæ. 6. vbi dř. Indicabo tibi homo quid ſit bonum, & quid requirat dominus à te. vtiq; facere iudicium, diligere miſericordiā, & ſollicitè ambulare cū Dño Deo tuo. Quamuis ergo bonum ad modū riuuli diuidatur, eccę tñ quatuor bona particularia, q̄ à nobis ſunt præcipuè eligenda, & eorū oppoſita fugienda.

Primum eſt bonum iuſtitiæ (Facere inquit bonum)
Secundum eſt bonum clementiæ (Diligere miſericordiam)
Tertium eſt bonum diligentiæ (Sollicitè inquit ambulare)
Quartum eſt bonum amicitiæ (Cum Deo inquit tuo)

C ¶ Eligat quoq; homo, & maximè eccleſiaſticus vel prælatus bonum iuſtitię & æquitatis (Facere iudicium inquit) Nam ſicut illud lignum in ædifidiis magis reputatur bonū quod magis eſt rectum, ſic in ædificio Eccleſiæ illa vita, vel ille actus magis reputandus eſt vtilis, atq; bonus, qui per virtutem iuſtitiæ plus eſt rectus. Quod potiſſimè pertinet ad prælatum, qui debet eſſe ſicut abies, q̄ eſt arbor alta, leuis, & recta. Et iō talis arbor eſt bona ad malum in nauibus faciendum. Sic verè illi, qui habent altitudinē cōtemplatiuæ voluptatis, leuitatem voluntarię paupertatis, rectitudinē iuſtitię & ęquitatis, boni debent merito reputari ad hoc, q̄ in naui Eccleſiæ, vt mali. i. ſuperiores & prælati erigant, & q̄ ad dignitatis apicē ſublimētur. Ezech. 27. Cedrum de Libano tulerunt, vt facerent ſibi malum. Sed verè (chariſſimi) iſtud bonū nō habent hodie multi, quia. ſ. multi ſunt, qui nō ſunt iuſti, æqui & recti, imo per acceptionem perſonarum ſunt tortuoſi, & gibboſi, quia. ſ. ſemper magis declinant ad vnam partem, q̄ ad aliam, & in iudicijs, & promotionibus, ſimiles ſerpenti, qui nunq̄ rectè, imo ſemper tortuosè incedit. Sic iſti nunquā ſeruant rectitudinem æquitatis, quia. ſ. ſemper declinat vel ad dexterā prece, & fauore, vel pretio, iniuſtè liberādo vel, p̄mouendo, vel ad ſiniſtrā crudelitate, vel odio iniuſtā condēnando, vel deprimendo. Iſti ergo nō faciunt bonū iuſtitiæ. Vnde Michęę 3. Nunquid nō veſtrū eſt noſſe iudiciū, qui odio habetis bonum. ſ. iuſtitiæ, & diligitis malū? quaſi dicat, non. Non ſic ergo, ſed faciamus iudicium. ſ. de nobis, nos per pœnitentiā puniendo, de ſubditis, ipſos iuſtè promouendo, vel corrigēdo. vt ſic dicat quilibet noſtrum illud ps. Feci iudicium, & iuſtitiam, &c. quia ſicut dř Prouer. 13. Iuſtis retribuetur bona. Nam ſicut dicitur Prouer. 16. Initium bonæ vitæ facere iuſtitiā, accepta aūt eſt apud Deum magis, q̄ immolare hoſtias. Habeamus ergo bonum iuſtitiæ & æquitatis (Facere inquit

D iudiciū). ¶ Secundò habeamus bonū clemētię & pietatis, qđ oſtēditur cū dř (Diligere miſericordiā). Miſericordia. n. erga pauperes eſt ſummum bonum, quod ſm apoſtolum ad oīa valet Sicut. n. videmus, quòd bonum eſt naturaliter ſuiipſius communicatiuum, ſicut patet de bona arbore, quæ fructus non ceſſat emittere bonos, & eos alijs communicare, ſic verè bonus homo fructus diuitiarum ſuam per miſericordiam alijs largitur, & ſeipſum alijs diffundere, cōmunicare, & tribuere per pietatis opera ſemper ſtudet, quia ſicut dicitur Eccleſ. 7. bonum eſt te ſuſtentare iuſtum, vnde Matth. 7. Arbor bona bonos fructus facit, & Matth. 12. Bonus homo de bono theſauro ſuo profert bona. & Prouerb. 14. Miſericordia, & veritas præparant bona. Diuites. n. de theſauris ſuis debent pauperibus dare bona, & non mala. Quod eſt contra auaros, qui ſemper conſueuerunt dare ſibi bona, & pauperibus deteriora. Contra quos eſt commune prouerbium, qui ſibi nequam eſt, cui aliquando bonus erit? Iſti ergo non habent bonum clementiæ. De malo enim ſemine, vel de mala arbore ſemper naſcitur malus fructus. Sic iſti auari, qui mali ſunt, & peſſimi, ſemper faciunt mala, & crudelia opera, & nunquam miſericordiam, ſeu bona. Matth. 7. Non poteſt arbor bona malos fructus facere, neq; arbor mala fructus bonos facere. Habeamus igitur bonum clementiæ & pietatis. Ad hoc enim incitat natura, ſcriptura, & figura. Natura (dico) exemplum de Leone, qui parcit infantibus mulieribus, & proſtratis. Quia verè homo debet eſſe miſericors, maximè erga pauperes, impotentes, & erga quoſcunque proſtratos, & depreſſos. Et ad hoc facit figura de Samaritano. Lucę. 19. qui appropians fecit miſericordiam cum ſauciato ipſum ad domum deferendo, & curam eius agendo, & vinū & oleum ſuis vulneribus infundendo. Sic verè bonus Chriſtianus debet ſauciatis & deſolatis appropriare per cōpaſſione, curam eorum gerere per diligentiam, & prouiſionem, vinum etiam conſolationis, & oleum pietatis infundere p̄ beneficiorum largitionem. Ad hoc etiam facit ſcriptura Matth. 5. Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. Diligite ergo miſericordiam, quia verè miſericordiam & veritatē diligit Deus, gratiam & gloriam dabit dominus. Habeamus ergo bonum clemētiæ & pietatis. Et hoc E
eſt ſecundum. ¶ Tertiò debemus habere bonum diligentiæ, & ſedulitatis, quod oſtenditur cum dicitur Ambulate ſollicitè Motus continuus cœli eſt illud, quod magis eſt nobis vtile, ſeu bonum, quia ſm philoſophos per motum cœli cōtinuum generantur omnia, quæ hic inferius producuntur, nam niſi cęlum moueretur, nihil in mundo viueret vel generaretur. Sic vere (chariſſimi) illud qđ eſt magis vtile in homine, eſt motus continui exercitij, diligentiæ, & laboris. Iſte enim ſeruat à corruptione peccati per gratiam, & facit hominem viuere, & in ipſo virtutes & merita generari. quod oſtenditur cum dicitur, quòd ſollicitè debet ambulare. i. diligenter ſe in bonis operibus exercere. Ezech. 2. Panem ſuum in ſollicitudine comedent. Iſtud potiſſimè patet de prælatis, quorum ſollicitudo, diligentia, ſeu cura ſummè eſt ſubditis vtilis, atq; bona, vt ſint ſicut Simon, qui perambulans ciuitates ſollicitudinem gerebat earum, ſicut dicitur. 1. Macha. 15. Simus ergo ſicut formica, quæ de victu quærendo, & procurando, & de re ſua publica regenda multum eſt ſollicita, & attenta, nunquam. n. videtur dormire, ſed in ſuis operibus ſemper ſollicitè circuire. Sic & tu nunquam per pigritiā dormias, ſed ſemper in executione bonorum operum circumeas, & diſcurras. Vade ergo ad Formicā o piger, & conſidera vias eius, & diſce ſapientiam. Prouerb. 6. Nam (vt dicitur Hiere. 49.) in ſollicitudine quieſcere non potui. Quod eſt cōtra deſides ſeu pigros, qui non ſunt ſimiles cœlo per continuum motum, imo videntur terra per continuum ſtatum. Terra enim immobilis in æternum ſtat, ſicut dicitur Eccleſiaſti. 3. Sic iſti quantum ad bona opera ſunt immobiles, atq; pigri. vnde Exod. 15. Fiant immobiles quaſi lapis. Non ſic, ſed habeamus diligentiam executiuam, quia hoc eſt ſummū bonum. Vnde quia ſicut dicitur Iaco. 4. Scienti bonum facere, & non facienti peccatum eſt illi. Ideò Epheſ. 4. dicitur. Laboret operando manibus ſuis, quod bonum eſt, vt habeat vnde tribuat neceſſitatem patienti. Sollicitè ergo ambulate. vnde Hierem. ſexto. Hæc eſt via bona, ambulate in ea. Habeamus igitur diligentiam executiuam. ¶ Quartò ha- F
beamus aliud bonum, ſcilicet, amicitiam charitatiuam cum Deo. Iſta. n. præpoſitio cum ſignat cōiunctionem, ſocietatē, amicitiam, & charitatem. Sicut. n. filius patriſfamilias quan-

quandiu est in potestate patris & cũ patre, nõ põt facere conditionem suam deteriorem, arbor quandiu est cum terra adhærens & coniuncta, semper põt viuere, virere, & fructũ facere, infans quandiu est cum matre, semper ab ipsa defenditur, & docetur, sic hõ quandiu est cum Deo per charitatem, tandiu non deterioratur per peccatum, & tandiu ab ipso iuuatur, & tandiu viuit per deuotionem, viret per conuersationẽ, fructificat per operationem. Cum Deo ergo. vnde Gene. 6. Noe vir iustus atq; perfectus fuit, & cum Deo ambulauit. Ideò de illa bona & charitatiua adhæsione loquitur ps. dicens. Mihi aũt adhærere Deo bonum est. Habeamus igiẽ bonum amicitiæ charitatiuæ, bonum diligentiæ executiuæ, bonum clementiæ & pietatis, bonum iustitiæ & æquitatis. Et sic moraliter erimus boni, quando tot bonis moralibus erimus adimpleti. Et sic erimus sicut illa terra, de qua diciẽ Numer. 14. Terra, quam circuiuimus, valde bona est. Hæc ergo de bono morali sufficiant.

A **Bona temporalia:** Nota, ꝙ bona temporalia bonis proficiunt, & malos inficiunt, in se deficiunt, & nullis sufficiunt. Primo ergo dico, ꝙ ista bona in se sunt defectiua, quia. n. sua principia intrinseca sunt corrupta, ideò ista nõ possunt esse durabilia. Et ista cõparãtur illi arbori fractæ & incisæ, cui dũ innititur Elephas statim frangitur, & Elephantem cadere facit, & à venatoribus capi. Quia verè bona temporalia sunt in se debilia, & defectiua, ita ꝙ si eis hõ per affectum innititur, faciliter pereunt, & franguntur, & possessor, & dilector eorũ in desperationem labitur & in mortem, & a venatore diabolo capiẽ per peccata. Vnde ista arbor figuratur in baculo arundineo Aegypti, cui dum innititur hõ confringitur, & innitentibus humeris laniatur, sicut dr̃ Esa. 36. Sic verè bona mundi dicũtur baculus, pp generalem sustentationem, sed dicuntur arũdineus, pp facillimam corruptionem. Dicuntur esse Aegypti, quod interpretatur angustia, pp laborum, & sollicitudinum annexionem. Ista igitur dicuntur eis innitentes decipere per sui defectũ, & eos perforare per multũ peccatũ. Ideò de indurabili fragilitate istorum bonorũ dr̃ Iob. 21. Ducũt in bonis dies suos, & in puncto ad inferos descendunt. Figura ad hæc Luc. 12. vbi dr̃, ꝙ ille diues, cuius ager attulit fructus vberrimos, qui dicebat aĩę suæ, aĩa multa bona habes reposita in annos plurimos, comede, & bibe. &c. ille mortuus est, & perdidit quicquid habebat. Quia breuiter sicut dr̃ Eccle. 10. Oĩs potentatus breuis vita. Sunt igitur ista bona in se defectiua. ¶ Scd̃o sunt malis infectiua. Mandragora. n. quanquã debitè sumpta sit medicinalis, & bona, immoderatè tñ sumpta naturaliter est nociua, habet. n. virtutem cogelatiuã consopitiuam, & mortificatiuã. Facit. n. hominem immoderatè dormire, & dum dormit, congelat spiritus, & humores, & virtutem mortificat naturalẽ, sicut dicit Platearius, & alij auctores. Sic verè bona tẽporalia bene vtentibus proficiũt, sed malè vtẽtes inficiunt, quia hoĩem faciunt dormire, & delectari, congaudere, & complacere, & dum nõ aduertit, paulatim congelant ipsum per indeuotionem, & finaliter eum mortificant per multorum criminum generationẽ. vnde de talibus bonis dr̃ Ro. 7. Quod ergo mihi bonum est, factum est mors. Ista igitur bona malos inficiunt. ¶ Tertiò dico, ꝙ ista bona nullis sufficiunt. Rationem. n. assignat Augu. quare homo bonis istis non potest satiari, dicens, quòd quia cor humanũ capax est Dei, qui est infinitus, ideò nullum bonum finitum põt eum replere. Aĩam (inquit) Dei capacẽ nihil minus Deo replere potest. Ista enim sunt de natura aceti, ꝙ habet prouocare appetitum, quia. s. ista bona semper generãt ardorem habendi. vnde Iob. 30. Expectabam bona, & venerunt mihi mala. Bonum. n. i. sufficientia quęritur, & expectatur, & tñ semper malũ. s. auaritia generat. ¶ Sed quartò dico, ꝙ ista bona bonis proficiunt. Sicut. n. humor terræ arbori ꝓficit, & hoc quia arbor, & ad sui, & ramorum nutrimentum eum mittit, sic bona temporalia & terrena bonis actiuis ꝓficiũt, quia ipsa ad necessitatẽ, non ad superfluitatem accipiũt, & tam ad sui, & suorum, & etiam ramorum, & pauperũ exteriorum adiutorium, & nutrimentum ipsa accipiunt & acquirunt. Ideò de talibus bonis dicitur Eccle. 39. Bona bonis creata sunt à principio. Rom. 8. Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Illud. n. idem quod vni nocet, alteri qñq; proficit. Vnde semen Iusquiani animalibus est mors, ꝙ tamẽ passeribus est cibus. Sic verè temporalia bona animalibus. i. peccatoribus & carnalibus ipsis vti nesciẽtibus est cibus mortis ęternę, passeribus aũt & auibus. i. viris discretis & spiritualibus, qui eis bene sciunt vti, est cibus, adiutoriũ, & augmentum. Eccl. 13. Bona est substãtia, cui non est peccatum, & nequissima paupertas in ore impij. Sed quæ est rõ, quare illud semen, quod de se est venenosum, non nocet passeribus. Respondet Auicenna, & dicit, ꝙ Passer habet strictissimas venas, & ideo fumus seminis in ventre recepti non põt ascẽdere per venas vsq; ad cor ad eũ mortificandũ, cuius tñ contrarium est cã contraria in aĩalibus. Sic verè (charissimi) illi, qui habẽt strictas venas scientiæ, sicut viri iusti & scrupulosi isto semine nõ læduñ, & hoc quia fumus eius. s. amor, & affectio istorũ bonorum temporaliũ ad cor eorum nõ attingit, iuxta illud ps. Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. Cuius tñ contrarium reperitur in aĩalibus. i. peccatoribus, qui habent venas conscientiæ multum latas, ita ꝙ fumus. i. amor diuitiarum ad cor eorum penetrat, & ipsos per auaritiã mortificat, & obscurat. vnde Eccl. 39. c. Omnia bonis in bonum, sed impijs, & peccatoribus in malum conuertuntur. Et sic patet, ꝙ bona temporalia bonis proficiunt, nullis sufficiunt, malos inficiunt, & in se deficiunt, &c.

Bona æterna. Nota, ꝙ bona æterna sunt appetẽda, pp lucis tutissimam securitatem, propter rerum plenissimam satietatem, propter status longissimam stabilitatem. Habẽt. n. ista bona firmamentum securitas. & hoc probat loci celsitudo; quia. s. ista bona sunt in cęlo, vbi est locus securissimus. Ideò possunt dicere illi, q sunt ibi, illud Matt. 17. Dñe bonũ est nos hic esse. &c. Cõpara locum istum mõti Olympi, vbi pp suam altitudinẽ, nec grando nec turbo, nec aliqua mala impressio attingit. Itẽ ista bona habent cõplementũ fertilitatis. &c. Cõpara insulis fortunatis, in quibus oĩa bona sponte nascuntur. vnde in ps. Replebuntur in bonis domus. & Sap. 7. Venerunt mihi oĩa bona pariter. &c. Vnde de Sanctis põt dici illud. 1. Paral. 4. Inuenerunt pascua vberrima valde bona. Vnde isti sunt qui dicebant in ps. Replebimur in bonis domus tuæ san. est tem. tu. mira. in e. Deus. n. replet in bonis desiderium eorũ, & renouabitur, vt Aquilæ, iuuentus tua. Item ista bona habent fundamentum stabilitatis, quia. s. perpetuo durant, & illi, qui ipsa habent, perpetuo viuunt. vnde Marci. 9. Bonum est tibi ad vitam ingredi. &c. Compara Paradisum insulę Hibernię vbi hoĩes non moriũtur. &c. Vide de Paradiso & de gloria æterna in suis titulis & in remissionibus. &c. Et si vis scire de talibus bonis quomodo acquiruntur, audi Dauid in ps. dicentẽ. Quis est hõ, qui vult vitam, diligit dies videre bonos? Prohibe linguam tuam à malo. &c. ꝓsequere auctoritatem si vis.

B ¶ Item nota, ꝙ bona æterna consistũt in visione, fruitione, & quietione. Dico in fruitione. vnde Sapien. 2. Fruamur bonis, quę sunt. Dico in visione. vnde in ps. Credo videre bona Domini. Dico insuper, quòd consistunt in quietione. vnde Genes. 49. Vidit requiem, quòd esset bona. &c.

A **Bos.** Nota, ꝙ bos quandoq; signat in malo, quandoque signat in bono. In malo signat carnalitatẽ seu carnem. Nam sicut bos est animal magnæ carnositatis, magnæ tarditatis, magnæ pœnalitatis, sic caro, idest, vir carnalis, & peccator, est carnosa & pinguis per voluptatem, tarda per pigritiæ tepiditatem, pœnalis & laboriosa ad exercendum oẽm iniquitatem. Et sicut bos vinculis cingitur, stimulis pũgitur, retrocedendo pascitur ẜm Plinium, sic caro, & carnales vinculis malarum consuetudinum ligantur, stimulis malorum desideriorum punguntur, & retrocedendo per obstinationẽ, & Deo, & p̃latis cõtradicũt, & in mũdi pascuis, & ꝓsperis depascunẽ. Dico, ꝙ isti vinculis malæ cõsuetudinis alligané. Iõ de carnali iuuene dr̃, Prouer. 7. Statim eã. s. mulierẽ sequiẽ quasi bos duct⁹ ad victimã, & nescit, ꝙ ad vincula stultus trahaẽ. Itẽ dico, ꝙ malorũ desideriorũ stimulis agitanẽ, vnde Eccl. 38. Stimulo boues agitat Itẽ dico, ꝙ per contradictionem retrocedendo cibantur. vnde. 2. Reg. 6. dr̃ ꝙ boues, qui portabant arcam recalcitrabãt. quia. s. inter nos Ecclesiasticos sunt multi, qui sub arca religionis, vel Ecclesię cõtradicere, & recalcitrare nõ cessant, & contra Deũ, & prælatos temere rebellare. Et iõ sicut bos maximè qui non põt bene laborare, ad hoc impinguatur, vt mactetur, sic vere mũdi peccatores, qui per pęnitentiã nõ laborant, ad hoc impinguanẽ

in pro-

in prosperis huius mundi, vt in macello inferni postmodũ trucidentur. vnde dr̃. 1. Reg. 11. ꝙ rex Saul iratus est nimis, & assumens vtrunq; bouẽ concidit eos in frusta. Sic vere Deus contra tales finalr̃ irascetur, & eos in inferno concidet, & occidet. ¶Itẽ dico, ꝙ signat in bono, & sic per boues
B intelliguntur boni viri & perfecti, & maxime boni ꝑdicatores, & boni actiui. vñ de eis possumus exponere illud Iob. 1. Boues arabãt, & asinæ pascebant. In q.b. verbis oñdit ꝙ isti propter tria possunt proprie dici boues. Bobus enim

Nihil { Sedulius occupatur, / Humilius subiugatur, / Vtilius operatur. } Sic vere viri perfecti occupantur cũ diligẽtia, & sedulitate (Arabant inquit) Subiugant cum patientia, & humilitate (Asinæ inquit) Operantur cum efficacia, & vtilitate (quia. s. per eos Asinæ pascebantur) Dico ergo, ꝙ iusti habent diligentiã in operando. Sicut. n. boues nõ cessant arare, & laborare, & laborẽ suum continuare & frequentare, & in laborando non murmurare, nec recalcitrare, sic vere iusti ad labores bonorũ operũ exercẽdos debent sedulè vacare, & sine murmuratione, & non in impatientia, siue discõtinuatione, & desistẽtia, cum oĩ executione, & diligentia debent in agro Ecclæ per pniam laborare, & terrã sui corporis per disciplinã colere, & arare (Arabant inquit) Et sic isti erũt de illis bobus arantibus, de quibus dr̃. 3. Reg. 19. vbi dr̃, ꝙ Helisęus in duobus iugis boum arantibus vnus erat. Et sicut videmus, ꝙ in arando bos pungit, terra scinditur, aratrũ trahit, & cũ eo ligatur, & astringit, sic vere in oratione pænitentiæ, & diligẽtiæ, bos. i. hõ debet pungi per diuinum timorem, terra cordis debet scindi per contritionis dolorem, aratrum diuinorum mandatorum debet trahi ꝑ executionis vigorẽ, & ad ipsum debet hõ ligari per dilectionẽ, & amorem. Quia nemo mittens manũ ad aratrũ, & aspiciens retro, aptus est regno. Dei. Sicut. n. in aratro est, & ferrũ, & lignũ, sic in aratro diuinorum mandatorũ, est ferrea durities cõminationũ, & lignea mollities consolationũ, & promissionũ. Qđ est cõtra multos similes bobus indomitis & impinguatis, qui aratrũ trahere dedignant. Sic vere pingues & delicati indomiti & obstinati, aratrum mandatorum Dei trahere nunquam volunt, sed ipsum per diuersa peccata dimittunt, quod potissime patet de multis pinguibus & diuitib. qui ꝑ cæteris iugũ diuini timoris, & aratrum suorũ mandatorũ repellunt. Vñ in ps. Boues eorum crassæ abundantes iu gressibus suis. Nõ sic, sed habeamus diligentiam & sedulitatẽ (Arabant inqt) ¶Secundo habeamus patientiam & humilitatem. Sicut. n. bos collũ iugo subijcit, receptum iugum nõ abijcit, bubulco obedit, & ei se subijcit, sic nos maxime ecclesiastici debemus iugo disciplinæ nos humiliter subijcere, & bubulco. i. Deo, vel prælato benigniter obedire. Quod figuratur. 2. Para. 4. vbi dr̃, ꝙ Salomon fecit mare vnum. Aenum, & de subter posuit. 12. boues fusiles, quorũ qdã recipiebant ad oriẽtẽ, alij ad Occidentẽ, alij ad Austrum, alij ad Aquilonẽ. Isti boues sunt viri iusti, & humiles, qui mare. i. amaritudine tribulationũ sustinent, atque portant. Isti. n. dicuntur. 12. q. est numerus constans ex decem, & duobus, quia. s. boni debẽt cum binario charitatis custodire denarium mandatorũ. Et isti pro certo debent respicere per consideratione ad Oriẽtem natiuitatis, ad Occidentẽ mortalitatis, ad Meridiẽ iudicij vbi sol Christus erit in furore iustitiæ, & ad Aquilonẽ inferni. Aquilo. n. est pars frigidissima, & signat infernũ. Iõ de ista humilitate & benignitate potest dici illud Nume. 7. Obtulerunt in sacrificio pacificorum boues duos. Sed nota ꝙ duo requiruntur ad hoc, ꝙ bos domitus, & subiectus efficiat. Debet. n. à iuuentute castrari, quia tunc melius domatur, & fortius operat, & amplius crescit & augmẽtatur. Itẽ debet boui seni & antiquo coniungi, & associari, & copulari. Sic vere ille est subiectior, & humilior, qui cum senib. & sapientibus contrahit societatẽ, & qui à iuuẽtute vouet, & tenet castitatẽ. Simus igitur humiles, & patiẽtes. Sed ꝑ certo multi sunt similes quibusdã bobus indicis, q habent tria cornua, & pedes equinos ẽm Bedam in lib. de imagine mũdi. Sic vere multi sunt, cui pedes affect. orũ habẽt equinos per luxuriam, & tria habent cornua per triplicem superbiã q. a. s. isti superbiũt de diuitijs, de nobilitate, & de pulchritudine, vel de bonis naturæ, fortunæ, & gratiæ. Non sic, sed simus humiles (Asinę inquit) quod est animal humile, & deiectum. vnde Gen. 12. Fuerunt Abrahæ oues & boues, & asini, & serui. Habeamus ergo patiẽtiã, & humilitatem. ¶Tertio habeamus efficaciã, & vtilitatẽ, quia. s. omnia, quæ sunt in Boue, sunt homini vtilia. s.

Pellis ad calceandum,
Fimus ad terram impinguandum,
Et caro ad homines nutriendum,
Sic vir bonus omnibus est vtilis. s.

Caro suæ vitæ & ꝑfectionis, pellis suæ cõuersationis, fimus suæ tp̃alis possessionis. Alios. n. calceant ꝑ bona exẽpla, nutriunt ꝑ bona documẽta, impinguãt ꝑ eleemosynas, seu dona. Et hoc oñdit cũ dr̃: Pascebant, q. a. s. tales boues, & tp̃alr̃ & sp̃ualr̃ alios nutriunt, atq; pascunt. vnde Ezech. 34. Oues pascuntur à pastoribus. Nam sicut dr̃ Prouerb. 14. Vbi non sunt boues præsepe vacuũ est. Sit ergo in nobis vtilitas humilitas, sedulitas. Et erimus spirituales boues. &c.

Brachium. Nota, ꝙ per brachiũ, in quo viget hominis maxima fortitudo, & ad operandum potior aptitudo, intelligitur cõiter in scriptura potentia, seu virtus. Et ideo nos inuenimus brachium diuinũ, & A
brachium humanum. Brachium diuinum est ipse filius, quo mediante pater operatur quicquid facit. vnde Luc. 1. Fecit potentiam in brachio suo: sicut. n. brachium constat ex carne, & osse, & medulla, sic Christus ex interiori anima, q̃ est sicut medulla, & ex corporea substantia, q̃ est sicut caro, & ex Deitate, q̃ est sicut ossa. Christus. n. in se habet humanitatem, & Deitatem, & cõpositum ab vtraque. & sicut brachiũ extenditur, & aliquando reflectitur per dulcorẽ, Et istud ẽt signat substantia brachij. Ossea. n. substantia, quæ est dura, signat iustitiam, & austeritatem. Carnea aũt substantia, q̃ est mollis, signat eius clemẽtiã, & benignitatẽ. Vñ iste est illud Brachiũ Dei patris, de quo admiratiue q̃rit scriptura. Esai. 53. Brachiũ Dñi cui reuelatũ est? s. quantũ ad incarnationẽ, q. d. paucis. Et nota, ꝙ Chr̃s, seu ẽt potentia Dei dr̃ brachiũ

Punitiuum, / Redemptiuum, / Defensiuum. Nam per illud peruersi hoĩes puniuntur. vnde ps. In brachio virtutis tuæ depo. aduer. me. vñ istud est brachiũ extentũ de quo Ezec. 20. Viuo ego dicit Dñs. In manu forti, & brachio, & furore effuso regnabo sup vos. Secundo dico, ꝙ per istud fideles populi redimunt. Brachium . n. si extracto sanguine percutitur, totũ corpus à periculo redimitur, & laxat. Sic vere istius brachij minutio facta est, corporis. i. generis humani redemptio. vñ in ps. Redemisti in brachio tuo populum tuũ. fili. Ia. & Io. Tertio dico, ꝙ per istud brachiũ viles, & debiles defenduntur. Brachiũ. n. ꝑ toto corpe verberib. se opponit. Mater ẽt portat in brachio filios & infantes. sic isto brachio pro nobis ꝑ mortẽ percusso nos fuimus defensi, & ab ipso portati, & sustentati. vnde Osee. 11. Portabã eos in brachijs meis. ¶Secũdo dico, ꝙ inuenit brachiũ humanũ. Et istud signat potẽtiã, & fortitudi- B
nẽ, vt dictũ est. Et q a ĩ quolibet corpore duo sunt brachia, s. dextrũ, & sinistrũ, iõ possumus distinguere duplicem mundi seu Ecclesiæ potestatem. Prima & dextra est spiritualis, secũda & sinistra est temporalis. Prima principaliter remanet apud prælatos, secũda apud principes & præfectos. Primum est brachium defensiuum, secundũ brachium defectiuum. Defensiuum. n. brachium est potẽtia spiritualis, vt dr̃ ps. 17. Posuisti vt arcum æreum brachia mea. Ista. n. brachia sunt plati, & prædicatores, quibus mediantibus boni à diabolo, & à tentationibus defendũtur, & proteguntur. Vñ Sapien. 5. In brachio sancto suo defendet eos. Brachia. n. sunt amica cordis. Et iõ quicquid cor amat, brachia amplexant, & ad cor trahere nituntur. Sic vere prælati, & prædicatores & etiam quilibet boni viri, cordis. i. Dei sunt amici. & iõ ceteros nitunt verbis, & exẽplis ad istud cor reducere, & oẽs homines charitatiuis tenaculis amplexari. Vnde de charitatiuo amore talium brachiorum dicit Dan. 2. Pectus & brachia erant de argento. ¶Item brachium defectiuum est potentia temporalis. Et istud est

Brachium aridum, / Brachium fluidum, / Brachium inualidum. Brachium (dico) aridum sine pietatis dulcore figuratũ est Dan. 10. in illo, qui loquebatur Danieli, de quo scribitur, quod brachia eius erant quasi species ęris. Aes enim est durum, & siccum, & clamosum. Sic brachia huius mundi, idest, mundi potentes sunt duri, pleni

pleni crudelitate, ſicci ſine pietate, clamoſi. i.pleni rixa;&
pōpoſitate.Zach.11.Brachium eius arriditate ſiccabit̃ Flui
dū dico ſine firmitatis vigore.Aliqua.n.ſunt aīalia,q̃ habent
brachia ſine oſſibus,ſicut Polypi in mari, qui tñ ſi amplexā
tur hoīem,ipſum facilr ſubmergunt;Talia brachia ſunt car
nales amici,& hoīes delitioſi qui oſſib.fortitudinis carētes
illos,quos amplexant̃,& diligunt ſuis malis exēplis in pctā
ſubmergūt.Iō iſtud eſt brachium carneū.2.Paral.32.Cū eo
eſt brachiū carneū.& Hier.17.Ponit carnem brachiū ſuum
Inualidū dico ſine debilitatis tenore.vnde ps.Brachia pctō
rum confitentur.Cancer.n.& locuſtæ habent brachia, quæ
tñ ſunt valde fragilia,atq; vana . Sic multi ſunt ita fragiles,
inconſtantes,& vani,ꝙ nullus poteſt inuenire aliquā firmi
tatem Iob.31.Brachium meum cum ſuis oſſib. conteratur.
D ¶Si vis nota quod adhuc in ſcriptura inueniūtur quatuor
ſpiritualium brachiorum genera.ſ.

Brachia { Superiora, Inferiora, Interiora, Exteriora. } Prima ſunt ſancti,qui ſunt bra
chia Eccleſiæ triumphātis. Vñ
de quolibet ſancto dici poteſt
illud Eſai. 52.Parauit dñs bra-
chiū ſanctū ſuū.Scđa ſunt iuſtitiæ Eccłę militantis.Sicut.n.
brachia ſunt bina dextrū .ſ.& ſiniſtrū, & ſeinuicē iuuantia,
intantum,ꝙ dextrū percutit̃ pro ſiniſtro,& econuerſo , niſi
forte fuerit materia venenoſa,ſunt ēt pro toto corpore ſe
opponentia,ſic iuſti cum ſint in bina differentia,quia.ſ.qui
dā ſunt dextri.ſ.diuites,alij ſiniſtri, ideſt,pauperes, debent
alter alteri ſubuenire,& ſi neceſſe ſit,alter pro altero ſuſti-
nere,& pro toto corpore Eccleſiæ vel fidei tyrannis & infi
delibus contraire,niſi forte talis, qui patit̃ ſit venenoſus.i.
hæreticus,vel corruptus,quia.ſ.tales ab alijs non ſunt iuuā
di,ſed in tribulatiōe,& miſeria dimittēdi.Iob.18. Cōſumat
brachia eius primogenita mors.Tertia brachia ſunt virtu-
tes aīæ intra latētis.Vñ illud pdictū.Pectus,& brachia erāt
de argento.Dan.2.Quarta vero ſunt opera corporis extra
manentis.Per brachia.n.quib.mediantib.operamur,& quo
rū pulſus denotat interiorē cordis diſpoſitionē, intelligit̃
virtus operatiua,vel ipſa opera exteriora,q̄.ſ.oſdūt qualis
ſit virtus,& diſpoſitio cordis noſtri.Eſa.44.Operatus eſt in
brachio fortitudinis ſuæ.Et nota, ꝙ ſicut in infirmo denu-
datio,& dilaceratio brachiorū ſignū eſt mortis,,ſic in pctō
re qñ per iactantiā opera ſua bona,vel mala publicat, & de
nudat,ſignū eſt,ꝙ ipſum mors perpetua ſubſequet̃.Iob.38.
E Brachium excelſum confringetur.¶Sed ſi vis,adhuc intelli
ge per brachia charitatis amplexus.Nam ſecundū Pli.Oui.
Cancer ſi ſine brachijs ſepelitur in terra, efficitur Scorpio.
vnde Ouid.Littoris ęquorei ſi demas brachia Cancri.Cęte
ra ſupponas terræ,de parte ſepulta,Scorpius exibit, cauda
que minabit̃ vnca.Sic vere dicā,ꝙ ſi quis brachia,ideſt,vir-
tutem binæ charitatis perdat,& ſe ſub terra per auaritiam
ſepeliat,ſcorpio,ideſt venenoſus,& peſſimus efficitur,& in
proditorem,& impium commutatur.1.Cor. 13.Si charita
tem non habuero,nihil ſum.&c.

A **Breuitas.** Nota,quod breuitas , curtitas, paruitas
idem ſunt,& opponitur breuitas longitu
dini,durationi,& magnitudini.Notandum ergo, quod tri
plex inuenitur breuitas in ſcriptura.ſ.

Breuitas { Laudabilis, Triſtabilis, Damnabilis, } Prima igitur eſt commenda
bilis,& iſta eſt breuitas mor
tis conſiderata.Sicut.n. aues
fluuiales breuem caudam,quia ſi longam,impediretur in
natando ſecundum Ariſto.ſic vere caudam,quæ ſequit̃ nos
i.finem,& mortem debemus in noſtra imaginatione habe
re breuem,& citam,& velocem, & celeriter affuturam,q̄a
vere illi,qui habent longam caudam.i.qui diu ſperant viue
re,faciliter à vacatione ſpirituali.i.à profectu bonorū ope
rum retardantur in flumine mundi huius. Ideo de tali bre-
uitate dicitur Eccl.11.Breuis in volatilibus apis. 1. Cor.7.
Tempus enim breue eſt.¶Secunda eſt breuitas contriſtabi
lis.Et iſta eſt breuitas vitæ.Sicut enim planeta quāto eſt ter
ræ vicinor,tanto circulus ſuus eſt breuior, & breuiori tem
pore ad terminum attingit,ſicut patet de Luna,quę eſt cæ-
teris terræ propinquior,nam breuiſſimū habet circulū,ita
ꝙ vno mēſe peragrat Zodiacum,vbi Saturnus per triginta
annos morat̃,ſic vere nos alij , qui ſumus hic in hoc mūdo
corporaliter prope terram,imo in terra conuerſantes bre
uem vitæ circulum circuimus,q̄a vere circulus vitę huma-
nę eſt breuiſſimus,& valde celeriter adimpletur.Vñ Iob.10.
Numerus dierum meorum finietur breu.Et Iob.13.Hō na
tus de muliere breui vi.tem.re.mul.miſe.Breues enim dies
hominis ſunt(Natus inq̄t de muliere) Ecce vilis ingreſſus
(Breui viuens tempore)Ecce curtus progreſſus(Repletur
multis miſerijs)Ecce triſtis egreſſus(Natus de muliere)Iō
cum reatu(Breui viuens tempore)Ideo cum fletu(Replet̃
multis miſerijs)Iō cum metu. Ideo bene concludit Iudith.
7.Finis noſter breuis. vnde nota,quod iuſti quandoq; bre-
uiter dimittuntur viuere,ne ſi diu viuerent,peccato corrū
perentur,vel vt citius ad gloriam aſſumātur . vñ de Enoch
dicitur Sap.4.Raptus eſt iuſtus,ne malitia mutaret animū
eius.Sequitur.In breui conſummatus expleuit tēpora mul
ta.Mali vero etiam quandoq; breuiter viuūt,& hoc ne am
plius boni per eos lædantur,& vt ad tormenta,q̄ meruerūt
trahantur.Vnde Matth.24.Niſi abbreuiati fuiſſent dies illi,
non fieret ſalua omnis caro,ſed propter electos breuiabun
tur.hoc eſt ergo breuitas contriſtabilis. ¶Tertia eſt breui-
tas illaudabilis.Et iſta eſt triplex.ſ.

Breuitas { Iniquitatis, Proſperitatis, Sublimitatis } Breuitas iniquitatis eſt qñ hō
eſt ita breuis ſpūalr, ꝙ non ſe
pōt exercere ad aliqđ bonū
opus.Nam ſicut tibia vulpis dextra breuior eſt , q̄ ſiniſtra,
quapropter neceſſe eſt ipſam continue claudicare , ſic affe-
ctiones bonæ , quæ per dextram tibiam deſignātur, in mul
tis ſunt ita curtæ,breues,& paucæ,ꝙ non poſſunt ſe extēde
re longe.ſ.ad bona paradiſi affectanda,nec ad inimicos dili
gendos,ſed tantum ad illa,quæ ſunt prope.ſ.ad bona mun-
di,& ad amicos.Et ideo tales ſpiritualr claudicāt, & ober-
rant.Iō de tali breuitate dicitur Eſa.28.Pallium breue vtrū
que operire non potuit.¶Item eſt breuitas proſperitatis ſi
milis nebulæ,quæ breuiter finitur.vnde Eſa.30.Dabit domi
nus vobis panem arctum,& aquam breuem.¶Item eſt bre-
uitas ſublimitatis.vnde Eccleſ.10. Omnis potentatus bre-
uis vita.¶Item eſt breuitas fallacitatis, & inconſtantiæ, &
inſtabilitatis.Et iſta eſt breuitas durationis hypocritarum
qui ſunt ſimiles fictis ſtellis,quæ breuiſſime durant . Et etiā
breuitas illorum,qui quamuis bene quandoque incipiant,
breuiter tamen durāt. vnde Iob.20.Hoc ſcio,quod ex quo
poſitus eſt homo ſuper terram , quod laus impiorum bre-
uis ſit,& gaudium hypocritæ ad inſtar puncti.Nā(vt.dr̃ Ec
cleſ.25.)breuis hominis malitia.& ſic patet,quod eſt breui-
tas laudabilis,triſtabilis,damnabilis,commēdabilis. ¶Et ſi B
velles adhuc notare,poſſes dicere,ꝙ eſt breuitas commēdan
da,contemnenda,ſuſtinenda,metuenda,appetenda.¶Com
mendanda dico,quia pro certo competens breuitas diligi
tur tam in operibus,quam in verbis vnde ſcriptum eſt Ro.
9.quod verbum abbreuiatum fecit Dominus ſup terram:
vnde dr̃,quod breuis oratio penetrat cœlos.Eſa.28.Abbre
uiationem audiui à Domino.Breuitas autem contēnenda,
eſt quando homo in verbis & operib.ita eſt breuis,ꝙ veri-
tas negocij nō poteſt ſub tam breuibus verbis cōprehēdi,
vel tam breui ſine compleri:vnde illud Eſa.28.Breue palliū
vtrunq; operire non poterit.& Micheæ.2.dicitur . Non eſt
abbreuiatus ſpiritus dñi,vt ſaluare non poſſit.Breuitas au-
tem ſuſtinenda eſt,& paupertas,& bonorum terrenorū te-
nuitas.de qua illud Eſa.30.Dabit vobis dominus panem ar
ctum,& aquam breuem.ſ.pro tempore vitę huius.Sed talis
breuitas generat latitudinē gloriæ paradiſi.Sap.16. Hi aūt
in breui inopes effecti,nouam guſtauerunt eſcam.Breuitas
autem metuēda eſt acceleratio iuſtitiæ diuinæ, & futuri iu
dicij.ps.Cum exarſerit in breui ira eius,beati omnes,q̄ con
fidunt in eo.Breuitas autem appetenda eſt celeritas futuro
rum gaudiorū.Eſa.29.Adhuc in modico,& in breui cōuer
tetur libanus in chermel.Breuitas attendenda eſt breuitas
aduerſitatum,quæ ſtatim tranſit.Eccl.10. Breuem languo-
rem præſcindit medicus.ſ.Chriſtus.&c.Sufficit.

BVccina. Nota , quod Buccina ſeu tuba,
quæ ſonum facit terribilem, &
horrendum,pōt ſignificare ſacram ſcripturam,
ſeu bonam doctrinam , & prædicationem,quia
ſcilicet ſicut buccina prius manu tangitur , quam ori ap
plicetur , & quam ſonus audiatur , ſic vere prædicator
prius debet manum apponere operando , quam ſonum
promere

ꝓmere ꝑdicando. Actuū.1. Cepit Iesus facere & docere. No tabo ergo, quòd Buccina ꝑdicationis & doctrinæ sacræ est

Exultatio conuiuentibus,		Buccina igitur
Exhortatio præliantibus,		scripturæ lętifi-
Reuocatio fugientibus,		cat per diuinæ
Conuocatio festinantibus,		laudis iubilatio
Conturbatio delinquentibus,		nem, & per spiri
Cautela seu præuisio metuentibus.		tualem consola

tionem 3. Reg. 1. Clangetis buccina, & dicetis. Viuat rex Salomon. Item exhortatur, & excitat. s. ad pugnandum contra vitia, & ad bene operandum, & ad inimicis resistendum per commotionem. Iosue. 6. Accipietis Buccinas, quarū vsus est in bellis. Itē reuocat. s. à malo ꝑ exhortationē. Regū. 18. Cecinit aūt Ioab buccina, & retinuit populum. Itē conuocat per bonā operationē, atq; animationem. Iudi. 6. Clāgēs Gedeon buccina, conuocauit domum Abiezer. Itē conturbat per cōminationē, quia. s. buccinæ sonus est terroris. Exo. 19. Erat mons terribilis, & sonitus buccinæ paulatim cresce bat in maius. Itē ꝓmunit ꝑ insidiarū, & periculorū reuelationem. vnde Ezech. 33. de speculatore dicitur, quòd canere debebat buccina, vt alij præcauerunt. &c. Vide de tuba.

A **Butyrum.** Nota, ꝙ per Butyrū in scriptura intelligitur spiritualis perfectio, mūdialis infectio, æternalis refectio. Spiritualis perfectio (dico) nam ꝑ Butyrū, quod habet mollire, condire, nutrire, potest intelligi grã, scia, vel scriptura, q̃ remollit hominem per cōpassionem & contritionē, condit ipsum per discretionē, nutrit, & impinguat ipsum per deuotionem, & dilectionem. vñ Iob. 29. Lauabɋ pedes meos Butyro, & petra fundebat mihi riuos olei. Pedes nostræ affectionis debent lauari Butyro, & pinguedine dilectionis, vel scripturæ, & lectionis, vel Butyro gratiæ, & deuotionis, vel discretionis. & sic petra. i. Christus necesse habebit nobis fundere riuos olei cōpassionis, & mel spiritualis lætitiæ, & consolationis. Tale butyrum habuit Christus, & habere debet ꝑlatus, Vnde Esa. 7. Butyrum & mel comedet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonū. Butyrum. n. sacræ scripturæ, maximè quando mel deuotionis sibi adiungit, facit hominē discernere inter bonū, & malum. ¶ Nota adhuc, ꝙ Butyrum, quod est pinguedo lactis, & inficit tangentem, signat mundi voluptatē, & carnalitatem. vñ istud est butyrū, quod Iahel dedit Sizare, sicut dr̄ Iudi. 5. In Phiala principum obtulit butyrum. Et sequitur, ꝙ ista Iahel percussit eum malleo, & infixit clauum in caput eius, q̃a verè propter butyrum carnaliū delitiarum incurrunt multoties clauum mortis æternæ, & malleum æternaliū tormētorum. ¶ Item per butyrum potest intelligi voluptas glorię paradisi, quæ impinguat animam, atque lenit. Vnde Iob. 20. dicitur de impio. Non videat torrentes mellis, & butyri. Patet ergo, ꝙ est butyrum spiritalis perfectionis mundialis infectionis, supernalis refectionis. &c. Sufficit de litera. B.

Incipit litera C.

A **CAdauer.** Nota, ꝙ Cadauer, quod ꝰm Isid. dicitur à cadendo, signat corpus animalis mortui, carens vita, quod. s. de statu vitæ ad corruptionem cadit. Moraliter dico, ꝙ signat mortis resolutionem, culpę dissolutionem, carnis inquinationem, aīæ damnationem. sanctorum deuotionem. Primum est cadauer putridū, ꝰm est cadauer horridum, tertium est cadauer fętidū, quartum est cadauer aridum, quintum est cadauer floridū. ¶ Primum est Cadauer, quod debemus videre, quia. s. cadauer nostrum futurū & conditio corruptionis & mortis summè debet considerari & diligentius ꝓuideri, sicut de Sansone dicitur Iudi. 14. ꝙ ipse declinauit vt videret cadauer Leonis. & ibi dicitur, ꝙ fauum mellis inuenit ibi in cadauere, Quia re uera Sanson. i. quilibet hō iustus debet quandoq; à tumultu viæ publicæ. i. sæcularium negotiorū declinare, vt possit de morte cogitare, & Leonum. i. tyrannorum cadauera, quia. s. ab eorum vita priori discrepant, respicere & videre, quod pro certo si sic fecerit, fauum mellis. i. dulcedinē deuotionis ibidem poterit reperire. Constat. n. ꝙ consideratio malorum, mortis, & corruptionis corporum vniuersorum est generatio deuotionis, & castigatio vitiorū. Teste enim Pli. quamuis Basiliscus viuens venenosus sit, cadauer tamē eius in multis ꝓficit, quia à loco vbi est, muscas, volucres & araneas repellit. Sicut exemplificat de pergamis, qui nobile tēplum Appollini construxerunt, qui ibi cadauer Basilisci ponunt, & sic ab ingressu tēpli prædicta animalia perpetuo submouerunt. Sic vere quamuis caro viuens sit venenosa, & vita malorum perniciosa, cadauer tñ. i. mors eorum cōsiderata, & in templo cordis recondita, est vtilis, atque bona. Inde. n. aues idest, superbiam, muscas, i. luxuriam, araneas. i. auaritiam eijcit, vermes malarum cogitationum, ibidem ingredi non permittit. Bene ergo dicitur Eccle. 7. in fine. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Istud est ergo cadauer, quod debemus videre. Esa. 66. in fine. Videbunt cadauera virorum, qui ꝑuaricati sunt in me. ¶ Secundò dico, ꝙ est cadauer, quod debemus horrere. s. cadauer culpæ seu peccati, vel etiam hominē peccatorem. Non est. n. in mūdo ita gratus & ita charus homo quin efficiatur horribilis oī viuo statim cum factus est cadauer post mortem. Sic verè dico, ꝙ oīs hō viuens. i. vita gratiæ vegetatus, debet cadauer. i. mortuos peccatores horere, & eorum societatem fugere, & vitare, exemplo apū, qui cadauera non contingunt. Figura de Leone, quod est animal nobile, qđ cadauer inobedientis prophetæ non tetigit, nec comedit. 3. Regum. 13. Quia. s. à Leone, & ab apibus. i. à viris iustis cadauera vitiorum, vel malorum personarum, & corruptarum non sunt per imitationem comedenda, nec ꝑ societatem tangenda. Deut. 13. Carnibus eorum non vescimini, & cadauera non tangetis. Hoc est igitur cadauer, qđ debemus horrere. Aduerte tñ hic vnū notabile. Nam. 4. Regū. 13. dicitur quod cadauer Helysei, qui fuerat propheta, cadauer hominis mortui in sepulchrum eius proiecti, resuscitauit, ipse à mortuis non surrexit. Sic verè dico, ꝙ sæpe fit, ꝙ mali religiosi & clerici more cadauerum in vitijs cumulati, cū ipsi sint prophetæ. i. homines literati, aliena cadauera. i. alios peccatores eos tangentes, & frequentantes suis doctrinis, & fictis exemplis à vitijs resuscitant, ipsi vero peccatores, & mortui ꝑseuerāt. Sicut patet de malis ꝑlatis qui alios per correctionem emendant. de malis doctoribus, qui alios per prædicationem meliorant; de hypocritis, qui alios bonis exemplis sanant, ipsi tñ à morte criminum non se leuāt. Hoc est ergo cadauer, quod debemus horrere. ¶ Tertiò dico, ꝙ est cadauer, quod solet fętere. s. caro humana, quæ. s. plena est immunditia, & fætore. Esa. 34. De cadaueribus eorum ascendet fætor. Tale autem cadauer non tangunt turtures. i. homines mundi, sed vultures. i. homines immundi. De quibus Iob. 39. Vbicunque cadauer fuerit, statim adest. ¶ Quartò dico, ꝙ est cadauer, qđ credimus ardere. Et sic cadauer, quod post mortē remanet, signat animam damnatam, quæ remanet post resolutionem compositi. Nā sicut in Oriente, loco sepulturæ cadauera comburuntur, sic aīæ peccatrices in inferno cremantur. Hiere. 36. Cadauer eius proijcietur ad æstum. Figura Hiere. 16. vbi comminatur peccatoribus, dicens, ꝙ erunt cadauera. i. aīæ eorum in escam volatilibus cęli, & bestijs terræ. i. demonibꝰ, & vermibus. ¶ Quintò verò dico, ꝙ est cadauer, quod videmus florere. s. corpora, & reliquiæ sanctorum. Vnde Gen. 50. Aromatibus condierunt patrem Ioseph. s. Iacob. Iste enim mos erat cadauerum conditorum. Vide vbi corpus, & vbi caro. Sufficit. A

Cadere. Nota, ꝙ cadere idem est, quòd de statu alto ad statum infimum descendere, & corruere & potest significare dupliciter, in bono. s. & in malo. Et ideò est notandum, ꝙ homo cadit quadrupliciter.

Virtualiter per humilitatem,		Cadit ergo pri-
Naturaliter per mortalitatem,		mo per humili-
Criminaliter per iniquitatem,		tatem virtualē.
Temporaliter per aduersitatem.		Cadere. n. de sui

natura signat humilitatem, reuerentiam, & honorem, quando. s. homo de altitudine elationis & superbiæ ad inferiora cadit per considerationem & humilitatem, quia conuertit se ad considerationem mortis iudicij, & inferni, & suæ propriæ vilitatis. Sicut. n. Delphini teste Arist. audito tonitruo ꝑ timore efficiuntur quasi ebrij, & cadunt ad fundū maris, sic nos debemus audito tonitruo scripturæ diuinæ, & diuinorū mandatorum inebriari per cōpunctionē, & ad fundū maris debemus cadere per futuram amaritudinē, & eius cōsiderationem. Ideò de tali casu dicitur Tho. 12. Cumq; audissent turbati sunt, & ceciderunt in faciem suam. Sicut. n. illæ

aues

aues, q̃ lingua gallica dñr Crauans, latinè vero aucæ arboreæ, q̃ nascuntur vice fructuum ſm commentatorem super lib. Arist. vegetabi. quandiu sunt in arbore, seu in ligno nullam habent viam, q̃ tandem cadentes in mare viuificantur, & in auium naturam mutantur, quod vtiq; contingit propter frigiditatem aquæ poros claudentem, & spiritus ne exhalent retinentem, & sic vitam accidentaliter generantē, vt idem dicit, sic verè sæpe accidit, ꝙ homo dum est in arbore eminentiarum, ita est peccator, & carnalis, ꝙ pœnitus caret vita. Veruntamen qñq; cadit inferius in mare. s. se conuertēdo ad considerationem amaritudinum huius mundi, & sic frigus diuini timoris claudit in eo poros exteriorū sensuū, & desideriorum, & sic boni spiritus. i. bonæ virtutes, & affectiones in eo generant, & vita spiritualis introducitur, & habetur. Ideò de tali casu humilitatis, conditionis, & timoris dr̃ Luc. 8. Semen cecidit in terram bonā, & ortum fecit fructū centuplum. & Gene. 17. Cecidit Abrahā pronus in terram, & adorauit. Cadit ergo hō ꝑ humilitatē virtualē. &c.

B ¶ Secundò dico, ꝙ cadit hō per mortalitatem naturalem, & iste casus est duplex: primo quantū ad corpus, secundò quātum ad aiam. Quantum ad corpus dico, quia sicut cadit fructus de arbore, aut per violentiam, aut nimiā maturitatem, sic corpus nostrum de arbore huius vitæ cadit in terram, & putrescit, aut per maturitatem nimiæ senectutis, aut ꝑ violētiam alicuius occisionis, vel aduersitatis. Ideo dr̃ Ezech. 29. Super faciem terræ cades. & Esa. 40. Verè fœnum est populus, exsiccatum est fœnum, cæcidit flos, & decor vultus eius deperijt. Item cadit hō quantum ad aiam, & hoc tripliciter: Quia qñq; in purgatorium, sicut Elephas, qui cadit arbore fracta, cui innititur, qui barrit, & quærit auxilium aliorū, qui clamore audito statim conueniunt ad adiuuandum, vel saltem ad barriendum ꝑ compassione. Sic hō cadit per mortem in purgatorium, vbi luget desiderans auxilium ab amicis, cum surgere non valeat per se ipsum. Et iō amici debent per opera satisfactoria auxilium impartiri si possunt, vel saltem compatiendo plangere, si non possunt. Et iō de tali casu dr̃ Esa. 24. Qui se explicuerit de laqueo, cadet in foueam. Laqueus. n. est mors q̃ oēs illaqueat, sed post mortem venit fouea purgatorij, q̃ mortis laqueo ꝑtransito aïas infoueat. Item quantū ad aiam qñq; cadit homo in infernum. Et iste est casus fulguris, quod quāuis luceat, & ardeat, quia tñ habet partes terrestres admixtas, necesse habet cadere, & se in terram profundare, & nunquam amplius superius euolare. Sic verè peccator, qui more fulguris in aere huius vitæ fulget, & ardet, fulget (dico) per prosperitatem, ardet per cupiditatem, ꝑꝑ terreitatem vitiorum, quam habet per mortē cadere, & per damnationem æternam inferius in inferiora terræ introire, nec exinde perpetuo reuenire: vnde Amos. 5. Cecidit, & non adijciet, vt resurgat. Ideò tales figurantnr Apoc. 8. vbi dicitur. Stella magna cecidit de cœlo ardens sicut facula. Esa. 24. Qūo cecidisti Lucifer, qui mane oriebaris, corruisti in terram, qui vulnerabas gentes, detracta est ad inferos superbia tua? Mali enim dicuntur Luciferi propter splendentem prosperitatem, qui tamen cadunt ad inferni profunditatem propter eorum superbiam, & iniquitatem, & propter illatam alijs crudelitatem. vnde ꝑs. Cadēt in retiaculo eius peccatores. Item cadit homo quantum ad animam in paradisum. Et iste est bonus casus. Sicut. n. lapis naturaliter cadit ad centrum, sic anima beata ad Deum naturaliter tendit, & quando moritur ad ipsum in paradisum cadit. Nam sicut Balaustia, quæ est flos Malogranati, quādo cadit solet recolligi, & in apotheca reponi, & medicinæ vsibus reseruari, sic anima bona quando de corpore cadit, ab Angelo recolligitur, & in apotheca paradisi reponi ẽ & seruatur. vñ in ꝑs. Impulsus euersus sum vt cade. & do. su. me. Et sic ergo patet, ꝙ hō cadit diuersimodè ꝑ mortalitatē naturalem. ¶ Tertiò dico, ꝙ hō cadit per aduersitatem tempo-

C ralem. Sicut. n. videmus, ꝙ scintilla quandiu est igne & lumine decorata sursum discurrit per aera, quæ tamen finaliter igne isto & luce priuatur, & sic inferius cadere compellitur vbi ex tunc vilis atque cinerea reperitur, sic homo quādoq; existens in luce prosperitatis per mundū discurrit, sed qñ à statu suo cadit per paupertatem, & luce prosperitatis priuatur per aduersitatem, ex tunc tam ab amicis quam ab extraneis vilis, & impotens reputatur. vnde de Antioch. 2. Macha. 9. dicitur. Quem contingit impetu euntem de curru cadere. Sed nota, ꝙ diuites sunt similes Catto, qui talis est conditionis, ꝙ qñ de alto cadit semꝑ cadit supra pedes suos, & semper suis pedibus sustentatur. Sic verè diuites qñ cadunt per aduersitatem (vt cōiter) pedes sui recolligunt eos, hoc est amici, noti, & vicini. & hoc quia sperant in posterum lucrum, & commodum reportare, quod tñ de alijs animalibus. s. de pauperibus non est ita, quia verè si à statu suo ceciderint, non habent aliquem pedem. i. aliquem amicum, vel adiutorem, qui ipsos velit sustinere, nec in aliquo supportare. vñ de isto casu dr̃ Eccle. 13. Diuite decepto multi sunt recuperatores. Humilis vero, cum ceciderit, expelletur etiam à notis. Istud bene patuit in Archade filio Iouis, & in Calistone matre sua, quæ ſm fabulas à Iunone fuerat mutata in Vrsam, quia dū Archas esset venator egregius, & intrasset syluā, in qua cū Vrsis deagebat mater sua in Vrsam mutata, casu inuenit eā, quanquā eā non cognosceret ꝑꝑ pellem, ipsa tñ cognoscens filium suū voluit venire ad eum, ipsumq; materno affectu respiciebat, ipse vero timebat & fugiebat, ipsamq; sagittare voluit, nisi Iupiter pater suus inhibuisset. Vide Ouid. in Met. lib. 2. fabula. 5. Sic verè qñ aliquis mutat de figura humana in Vrsam. i. de diuite in pauperē, de felice in miserum, de sublimi in infimū, de potente in infirmū, tūc verè proprius filius eius Archas. i. quicunq; eius carnales, & mundani amici, qui Archades dici possunt pro eo, quia in archa diuitias custodiunt, ipsum recognoscere dedignant, & ipsius societatem refugere cōprobantur, & quamuis ab ipso respiciantur requirantur, & implorentur, ipsi tñ nō exaudiunt, imo sępe accidit, ꝙ sagittis. i. verbis, & iniurijs eum lædunt. vnde Prouer. 14. Etiam proximo suo pauper odiosus erit. Amici vero diuitum multi erunt. Aduerte tñ, ꝙ casus iste aduersitatis qñq; proficit ad salutē. Constat. n. ꝙ ꝑ talem casum hō in sui agnitionem ducitur, & amicorū mundanorum ignauiam experitur. vnde de Balaam, qui interpretatur absque substantia, dr̃ Num. 24. Adiutor sermonum Dei, qui visionem omnipotentis videt, qui cadit, & aperiuntur oculi eius. Ex quo. n. aliquis efficitur absq; substantia ꝑ paupertatem, oculi eius intellectus aperiuntur per prudentiæ claritatem, ita ꝙ post casum melius videt, & audit sermonū Domini veritatem. Cadit igitur homo per aduersitatē temporalē. vnde Esai. 40. Iūuenes in infirmitate cadunt. ¶ Quartò dico, ꝙ hō cadit per iniquitatem criminalem. Et sic cadere nihil aliud est, q̃ peccare, & à bono profectu, & grãæ statu deficere, desistere, & cessare. vnde in ꝑs. Ibi ceciderunt, qui oper. in. Ideò lāmentando dicebat Esa. 64. Cecidimus quasi folium vniuersi, iniquitates gratis abstulerunt nos. ¶ Circa quod aduertendum est, ꝙ ego inuenio quatuor genera personarum qui cadunt faciliter per pctm̃, videlicet, Excæcati, onerati, nimis iuuenes, nimis senes. Cęcitatem dat ignorantia, grauitatem dat auaritia, iuuētutem dat lasciuia, senectutem facit pigritia. Cadunt igitur in peccatum per ignorantiam excæcati, sicut sunt potissimè illi, qui ignorant propriā fragilitatem, & qui de proprijs meritis ꝑsumūt, q̃a Deus tales dimittit cadere in peccatum, vt cognoscant semetipsos, & vt discant alijs misereri. & ista fuit rō ſm Grego. quare Deus permisit cadere apostolū Petrū, vt quia futurus erat pastor Ecclesiæ, disceret ex casu suo alijs delinquentibus misereri. ¶ Sicut. n. mater quandoq; dimittit paruulum cadere in lutum, ipsumq; cautè retinet, ne penitus labatur, & hoc facit, vt ex tali casu magis caueat in futurum, sic Deus facit amicis suis. &c. Iō dr̃ in ꝑs. Cum ceciderit non collidetur, quia do. su. ma. su Septies. n. in die cadet iustus, & resurget. Prouerb. 24. Cadunt ergo per ignorantiā excæcati. Matt. 15 Cæcus si cæco ducatum ꝑbeat, ambo in foueā cadunt. ¶ Secundò faciliter cadunt per auaritiam onerati, Sicut. n. ille, q habet aliquod graue onus, faciliter cadit, sic illi, qui temporalib⁹ diuitijs, officijs, & negocijs sunt onerati, faciliter corruūt in peccatum, quia. s. faciliter efficiuntur auari, crudeles & superbi. Sicut. n. Lepus currens versus vallem facillimè cadit ꝑꝑ anteriorum crurium breuitatem, sic verè illi, qui advallē mundanorū negotiorū, & officiorum currunt, & vadunt, faciliter cadunt in diuersa peccata. vñ ꝑs. Hi in curribus, hi in equis, ipsi obligati sunt, & ceciderunt. Tertio faciliter cadunt per inconstantiam excitati, & isti sunt nimis iuuenes, quia sicut pueruli nō habent fortitudinem standi, imo faciliter

ſa ciliter cadunt, niſi à nutrice teneantur, ſic verè multi ſunt ita debiles, leues, & ad cadendum fragiles, ꝙ niſi ad manū diuinæ miſericordiæ teneantur, ſtatim ad modicū flatum tentationis cadunt in peccatum. Eſai. 40. Iuuenes in infirmitate cadent. vnde tales ſunt, ſicut illa domus fundata ſupra arenā. Matt. 7. contra quam flauerunt venti, & venerunt flumina, & cecidit, & fuit ruina eius magna. Tales debēt aduertere illud quod dicit Pli. de vngula Aſini albi, q̄ prohibet Epilepticum à caſu, ſi factus exinde annulus portetur. Sic vere vngula. i. duritia iuſtitiæ, & correctionis Chriſti, qui fuit Aſinus per patientiā, & fuit albus per continentiam, iſta (dico) ſi per conſiderationē portentur, prohibent ne homo corruat in peccatū. Vel per iſtam vngulam duram intelligitur firmitas cōſtātiæ Chriſti, quæ portata per imitationem prohibet à tali caſu. Et ſic erit ſicut domus ædificata ſuper firmā petram, quæ impulſa non cedit, imo ſtetit ſicut dr̄ Matth. 7. Et ideò de talibus debet fieri ſicut apes faciunt, quia ſm̄ Amb. apes faciūt fauos ne cadant ab alueari. Sic vere prælati, & prædicatores debent tales debiles, & imperfectos fortificare, & fulcire bonis documentis, & exēplis, ne cadant, vel ne corruant in peccatum. vnde. 2. Paral. 24. dicitur, ꝙ præceptum eſt artificibus, ꝙ inſtaurarent domum domini, vt quod cadere ceperat, fulciretur. Cadunt igitur in peccatū illi, qui ſunt per inconſtantiam concitati. ¶ Sed quarto dico, ꝙ faciliter cadunt ꝑ ſomnolentiam aggrauati, vel per malitiam obſtinati. Et iſti ſunt ſenes. i. in vitijs antiquati, qui faciliter cadunt in diuerſa peccata & maximè in peccatum deſperationis, figurati in illo Heli ſene, qui ſedens ſuper Sellam, cecidit retrorſum, & fractis ceruicibus expirauit. ſicut dr̄. 1. Regum. 4. Et ſic patet, ꝙ per iniquitatem, & peccatum cadunt faciliter iſta quatuor genera perſonarum. Aduerte tn̄, ꝙ illi, qui plus de ſe, & ſuis virtutibus confidunt & præſumunt, ſunt illi, qui facilius, & turpius cadunt. Similes. n. videntur Icaro filio Dedali, qui quia nimis alte voluit volare, & viam mediam nō tenere, cecidit, & ſubmerſus eſt. Sic verè ſæpe fit, ꝙ tales, qui alte de ſe confidunt, & ſperant, & ita altam viā perfectionis aggrediūtur, & tentant, ꝙ eos Deus dimittit cadere, vt fragilitatē ꝓpriam recognoſcāt. Num. 24. Cadit, & aperiūtur oculi eius, q. d. talis caſus aperit oculos cadentium, quod. ſ. qn̄q; eſt vtile, quia reſurgunt fortiores, & ſic fiunt in poſterum cautiores. vnde Seneca in prouer. Cautior eſt in reliquis lapſus anterior. Exemplum de Petro ſicut ſupra. Fatuum eſt igitur de ſe nimis p̄ſumere, & alios velle antecedere, & præire, & per præſumptionem, & ſuperbiam alijs ſe præferre. Dicit. n. Pli. ꝙ Hyena beſtia ſemper conatur, ꝙ homo eā p̄cedat, & hoc quia quadam occulta virtute homo eam præcedens à mente alienatur, & de equo cadit, & ab eo deuoratur, qui tamen ſi poſt eam vadit, non corruit, nec nutat. In hoc igitur patet, ꝙ illi, qui alios præcedere volunt, alieni à ſenſu & rōne fiūt, & à ſtatu gratiæ ſpiritualiter facillimè cadunt, qui ſi ſe ſequi alios & humiliter ſe habere quærunt, in ſtatu gratiæ & fortunæ tutius, & ſine per culo diu ſiſtunt. De ſuperbis ergo cadētibus pōt dici illud Apoca. 8. Vidi ſtellam de cœlo cecidiſſe. De humilibus autem dr̄. 3. Reg. 1. Si fuerit vir bonus non cadet. Bene ergo dicit Apoſt. 1. Cor. 10. Qui ſtat, videat ne cadat. ¶ Nota adhuc, ꝙ faciliter conſueuit cadere, & deficere præſumptuoſus, ſm̄ illam auctoritatem. Exſiccatum eſt fœnum, & cecidit flos. &c. Decor vultus eius deperiit, exſiccatum eſt fænum. ps. Ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatē. Rerū proſperitas, cedicit flos. Eſa. 21. Cecidit Babylō. Carnis formoſitas, ſeu vana iucūditas, decor vultus eius deperijt. vn̄ Thre. 5. Cecidit corona de capite noſtro, ceſſauit gaudiū cordis noſtri. Et hoc de cadere, vel de Caſu ſufficit. & cętera.

A **Capharnaum.** Nota, ꝙ Capharnaum fuit ciuitas propè Hieruſalem, vbi Chriſtus qnq; ꝑſonaliter habitauit, & p̄dicauit, & miracula multa fecit, q̄ tn̄ eū non recipit, ſed potius per ſuperbiā ſe eleuauit quapropter ipſam dn̄s maledixit, ſicut dr̄ Matth. 4. & 8. & 11. Iſta ciuitas pōt ſignificare diuites, quia Capharnaū interpretatur ager pinguedinis, quia ꝓ certo iſti, qui diuitijs impinguātur, & quibus Chriſtus in ſcriptura prædicat, & ipſis multa beneficia impartitur, ſunt illi, qui minus verbū Dei recipiunt, & qui plus ꝑ ſuperbiā erigunt ꝑꝑ qđ æternā maledictionē amplius promerentur, vel idem dic de clericis, apud quos Deus perſonaliter habitat. ſ. in ſacramento altaris, &c. ſicut ſupra. qui tn̄ ip ſum pre cęteris cōtemnūt, & in ſuperbiā ſe extollunt. vnde Mat. 11. Et tu Capharnaum nonne vſq; ad cęlos exaltaberis? vſq; ad infernum deſcendes, quia ſi in Sodomis factę fuiſſent virtutes, quæ factæ ſunt in te, forte māſiſſent vſq; adhuc. Vel dic, ꝙ Capharnaum, quæ interpretatur villa conſolationis, eſt paradiſus, quia. ſ. Chriſtus poſtquā de tentatore diabolo triumphauit, ſtatim in Capharnaum declinauit ſicut dr̄ Mat. 4. ad denotādum, ꝙ illi ſoli paradiſum villam conſolationis intrant, qui de tentationibus diaboli victorizant. Io. 2. Deſcendit Ieſus Capharnaum, ipſe & mater eius, fratres eius, & diſcipuli eius, & ibi manſerunt.

Caiphas. Nota, ꝙ Caiphas fuit peſſimus, qui dominū conſuluit occidēdum, & interpretatur ſagax, vel inueſtigator vomens ore. Et dr̄ propheta ſſe, non quia propheta, ſed quia pontifex, ſicut dr̄ Ioan. 11. Iſte ergo malos Pontifices ſignat, qui Chriſtum in perſona pauperum crucifigunt, qui quamuis ſint peſſimi, tn̄ eo ipſo, ꝙ ſunt pontifices, quicquid dicunt ꝓ prophetia reputatur. Eccl. 13. Diues locutus eſt, & oēs tacuerunt, & verbum eius vſq; ad nubes perduxerunt. Et ideò iſti dicuntur ſagaces per malitiam ſęcularem, inueſtigatores. ſ. criminum aliorū, vt extorqueāt pecunias per auaritiam ſingularem, & ſunt ore vomentes per immūdam, & crudelem verborum prolationem, & emiſſionem. pſal. Os tuum abundat malitia. &c. A

Caim. Nota, ꝙ Caim primogenitus Adā inuidit Abel ſecūdo genito, eo ꝙ eius ſacrificia placebāt dōmino plus, q̄ ſua. ipſe ergo proditoriè occidit Abel innocentem, & iō factus eſt vagus, & profugus ſuper terrā, & ſignum poſitum eſt in facie eius. ſ. tremor capitis ſm̄ Ioſephū. & ſignat Iudæos, qui fratrem ſuū Chriſtum innocentē per inuidiā occiderūt, vel ēt fratrē ſuum ſcđo genitū. ſ. populū Chriſtianum inuidēdo interimunt, inquantū fidē illius nullam dicunt. 1. Io. 3. Caim ex maligno ſpiritu occidit fratrem ſuum. Iō Iudęi ſunt hodie vagi, & profugi ſuper terrā, nullā habentes ꝓpriam regionem. Signum etiam habent in facie, in quo eſſe Iudęi in oībus cognoſcuntur. Eſa. 57. Abijt vagus in via cordis ſui. Vel dic, ꝙ Caim, q. interpretatur poſſeſſio, ſignat auaros, qui fratres ſuos innocentes, & pauperes impetunt, & inuadunt. Et ideò iſti ſemper habent caput intētionis tremulum per timorem, & titubationem, & etiam ſemper ſunt ſuper terram. i. in terrenis negotijs vagabundi. &c. A

Calamitas. Nota, ꝙ eſt calamitas pęnæ, culpæ, & miſeriæ. Sed vide de miſeria. &c. A

Calamus. Nota, ꝙ Calamus eſt ſpēs arundinis iuncī interius concaui, & ad ſcribendum literas opportunus. Antequam. n. vſus pennarum auium haberetur, calamo ſcribebatur, qui mos adhuc apud Iudeos ſeruatur. Sunt etiam calami in Oriente, quorum medulla decoquitur, & ſaccarum efficitur. In Iudea etiā ſunt calami ſuauiſſimi odoris, qui inter Aromata precioſiſſimi reputantur. Dicam ergo, ꝙ calamus intus concauus, extra politus, ſignat prædicatorem. ps. Lingua mea calamus ſcribæ, quia. ſ. iſti eſſe debent intus cōcaui. ſ. in corde per humilitatem, extra vero plani per ſimplicitatem. Debent ēt eſſe vtiles ad ſcribendū in cordibus aliorum per doctrinam bonæ eruditionis, contentiui ſaccari. i. dulcedinis, & deuotionis, & odoris fragrātiſſimi per odorē bonæ famæ, & opinionis. Hier. 6. Thus de Saba mihi afferetis calamum ſuauē olentem. Ad qđ facit figura Exodi. 25. vbi dr̄, ꝙ in conſtructione candelabri erant calami aurei, qui latera ipſius veſtiebant, in quo notatur, ꝙ candelabrum luminis, & doctrinæ conſtruitur, qn̄ calami. i. doctores, & prædicatores cooperantur. Et ſicut calami nutriuntur in locis humidis, ſic verè prædicator, vel doctor debet in humore deuotionis nutriri. Iob. 40. Sub vmbra manet in ſecreto calami in locis humentibus. Et ſicut de arundinibus, & calamis fiunt virgæ ad menſurandum, ſicut ſupponit ſcriptura Ezec. 41. Fundata erant latera templi ad menſurā calami, ſic re uera iſti poſſunt dici calami menſuræ, vel quia ſciunt alios deſcribere, & menſurare, vel quia docent alios eſſe mēſuratos, & modeſtos, & cognoſcere, & menſurare ſe ipſos. vnde de talibus calamis pōt dici illud Ezech. 40. Ecce vir veſtitus lineis, & calamus menſuræ in manu eius. ¶ Et ſi vis, dic, quòd calamus ſcribens eſt ſcientia, calamus menſurans eſt temperantia, calamus uirens eſt honeſta apparentia, calamus fragrans eſt bonæ famæ redolentia. &c.

Calcare

A **Calcare.** Vide vbi infra, Conculcare.&c.

A **Calcare. Calceamentum.** Nota, ꝙ ſm moralitatem calceamẽna ſignat morũ ſanctitaté, mũdi facultaté, Chriſti humanitaté. Et primo morũ ſanctitatem.ſ.gratias,& virtutes, & maximè exempla ſanctorum patrum pcedentiũ, qbus aïa debet eẽ ornata,& calceata. Calceaméta.n.ſunt de pellibus aïalium mortuorũ, per quod intelliguntur viri ſancti præcedentes & mortui, quorũ pellis.i.quorũ cõuerſatio exemplaris eſt calceamentũ aïæ pellibus.n.mortuis.i.memoria mortis noſtræ, & aliorum debet eſſe quilibet calceatus. Ideò de tali calceaméto dicit Apoc.Ephe.6. Calceati pedes in præparationem Euangelij pacis.¶Item calceamentum ſignat mũdi facultaté,& ſic ſignat mundi bona, vel ét mundi delectabilia,& peccata, quibus pedes.i. affectiones peccatorum & auarorum teguntur,& inuoluuntur. Et nota, ꝙ iſta interdicũntur tribus generibus hoïum.ſ.ſpeculantibus prædicãtibus & militantibus. Militantibus dico qa dictũ eſt Ioſuæ in militia exiſtenti. Ioſuæ.5.Solue calceamenta de pedibus tuis. Speculantibus inſuper, ſicut patet de Moyſe, q dũ ſpecularetur viſioné rubi, dictum eſt ſibi. Exo.5 Solue calceaméta de pedibus tuis, locus.n.in quo ſtas terra ſancta eſt. Prędicãtibus inſuper. Iõ Apoſtolis præceptũ eſt, Mat.10. Nolite portare ſacculum, neq; peram, neq; baculum, neq; calceaméta.&c. Vide iſtã auctoritaté diuiſam infra in ti. de Nolle. Vbi nota, ꝙ per calceamenta Simiæ capiunt, quia reuera illi, qui in terra ſanctæ Eccleſiæ vel religionis volũt manere, non debét in pedibus.i. in affectibus calceamenta bonorum temporalium,& deſideriorum carnalium poſſidere, alioquin non poſſent bene militare cõtra vitia cum Ioſue, nec cõtemplari cęleſtia cum Moyſe, nec prædicare Dei myſteria cum Apoſtolorum grege. Sicut.n. calceaméta pedis ſiniſtri nihil valét pro dextro; ſic nec iſta temporalia, quæ ſunt ſiniſtra & defectiua, competunt dextris pedibus.i.affectibus virtuoſis. Eſa. 20. Tolle calceamenta de pedibus tuis,& fecit ſic vadens nu-
B dus,& diſcalceatus.¶De calceamentis igitur virtutũ põt exponi illud Ezec.16.quod dirigitur ad aïam chriſtianam. Laui te aqua, vnxi te oleo, veſtiui te diſcoloribus, calceaui te hyacintho, cinxi te byſſo, indui te ſubtilibus. Vbi nota, ꝙ ad hoc ꝙ aïa ſit ſpiritualiter calceata, ipſa debet eſſe puritate rorata (Laui te aqua) pietate rigata (Vnxi te oleo) Honeſtate velata.(Veſtiui te) ſanctitate vallata (Calceaui te hyacintho) caſtitate ligata (Cinxi te, inquit, byſſo) Vide expoſitioné triũ pri-
C morũ membrorũ.1.tit.de Lauare, vbi ponetur.¶ De quarto aũt membro oſtenditur, ꝙ aïa debet eſſe ſanctitate vallata. Calciaui, inquit, te hyacintho.i.pellibus hyacinthinis. Pelles .n.hyacinthinæ, quæ colorem habent cœleſté,& quibus fuit tabernaculum fœderis coopertum ſignat virtutem ſanctitatis,& ſpiritalis, ac cœleſtis vitæ bonitatem,& perfectionem, quæ in iſto mundo taberaculum fœderis. i. ipſum Chriſtũ,& ſanctos cooperuit, atq; texit,& iſta dr̃ eſſe de pellibus aïalium mortuorum, per quod carnis mortificatio, & mortis cõſideratio denotatur, quã.ſ.aïa debet habere. Tali ergo pelle debet eſſe calceata aïa per ſanctorum præcedentium imitationé. Et ſic dicetur ei illud Can.7. Quã pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis tuis filia principis. Et nota, ꝙ calceamenta debent eſſe pura, puncta, vncta, tincta, fortia, mollia, ad pedem aptata, compede ligata. Sic vere in calceamentis animæ,& conſcientiæ perfectionis debet eſſe

Puritas deuotionis,
Punctura timoris,
Vnctura dulcoris,
Tinctura decoris,
Ligamen amoris,
Mollities compaſſionis,
Fortitudo durationis,
Aptitudo diſcretionis,
Pedés.n.affectionum animæ
Compaſſio mortificat,
Timor pungit,
Dulcor vngit,
Decor tingit,
Amor cingit,
Operatio mollificat,
Duratio fortificat,
Diſcretio aptificat.

Talia fuerunt calceamenta Chriſti, de quibus Ioannes dicebat, Io.1. Non ſum dignus ſoluere corrigiã calceaméti eius. Talia aũt calceamenta peccatoribus auferunt,& penitentibus conferuntur. Auferunt (dico) peccatoribus. vñ Eſa.3. dr̃, quod auferet dñs à filiabus Syon ornamétacalceamentorũ. Ité pęnitentibus cõfeſunt. vñ de talibus dr̃ in figura Lu. 15. ꝙ pr̃ filio pdigo reuerténti fecit dari ſtolã primã, anulũ in manibus, & calceaméta in pedib. Ad denotandũ, ꝙ illi, qui per penitentiã ad Deũ reuertitur, ſtola prima, quę eſt gratia, cõceditur, anulus bonæ operationis in eius manibus porrigitur, & calceaméta.i.ſctõrum exépla in eius pedibus.i.in affectibus collocant. Ideò breuiter cuilibet pcipitur Ezec.24. Calceaméta tua erunt in pedibus tuis. Debet ergo eſſe aïa ſanctitate vallata (Calceaui inquit te hyacintho) vnde Baruc.6. hyacinthus,& purpura indumentũ eorum. Talia calceamenta debẽt habere illi, qui celebrãt.ſ.eccleſiaſtici,& religioſi. vñ Eſa.5. Corrigia calceamenti eius nõ rũpet. Figura Deut.29. vbi dr̃, ꝙ calceamenta filiorũ Iſrael nõ ſunt attrita in deſerto, ſed ſemper integra permãſerunt. Ad denotandũ, ꝙ filii Iſrael.i.viri ſpiritales in deſerto huius mundi ſemp debent calceaméta perfectionis,& mortificationis, & bonæ imitationis integra conſeruare,& durabiliter cuſtodire. Qđ é cõtra multos ſimiles Lenieniſenſibus, q vtunt calceamétis ligneis, quę ſunt grauia ad portandũ,& facilia ad conſumendũ. Sic vere multi ſunt, qui calceamenta bonorũ téporaliũ, quæ faciliter cõſumũtur,& difficiliter poſſidentur, pdiligũt, q̃ iſta ſpiritalia, de quibus agitur Deut.33. Ferrum, & æs calceamenti eius. Nõ ſic ergo, ſed aïa ſit ſanctitate vallata.¶Vltimo dico, ꝙ aïa debet eſſe caſtitate purgata, vel ligata. Cinxi inquit te byſſo, qa.ſ.zona caſtitatis debet quilibet eſſe cinctus, reſtrictus pariter,& ligatus.&c. vide ſupra de Byſſo, & allega ſicut ibi. Et hoc de bonis calceamentis ſufficit.¶ Sed adhuc dico, ꝙ calceamenta ſignant humanitatem Chriſti. Nã ſicut pes in calceamento ponitur, & in eo inuoluitur, ſic in calceamento humanæ mortalitatis fuit per Chriſti incarnationé inuolutus pes Deitatis. Iſtud calceamẽtum ſoluere eſt myſteriũ Chriſti incarnationis tractare, cuius ſe eſſe indignũ Ioan. Baptiſta dicebat. Ioã. 3. Cuius nõ ſum dignus.&c. vnde Nõ dormitabit, neq; dormiet, nec ſoluetur cingulũ renũ eius, nec rũpetur corrigia calceamentorũ eius. Vbi nota, ꝙ Chriſtus non habuit ſomnolentiã, nõ dormitabit. Nõ habuit inſolentiã, quia nõ ſoluet, nõ habuit inconſtantiã, quia habuit cingulũ, nec habuit deſiſtentiã, quia corrigia calceaméti eius.i.nodus in vnione, & aſſumptione carnis in verbo nunquam fuit diſtincta, nec rupta, ſed vbiq; eſt credita, & pdicata. ps. In idumeam extendam calceamentum meum.&c.

A **Chaldei.** Nota, ꝙ Chaldei interpretãtur ſm Hier. quaſi ferę, quaſi feroces, quaſi demões, quaſi mamillæ. Fuerũt.n.populi crudeliſſimi, qa filios Iſrael ſubiugauerũt,& eis dãna plurima intulerũt, qui regnum Babylonię tenuerũt,& regi Nabuchodonoſor ſeruierũt. Per iſtos igitur intelligo mũdi potẽtes, qui re uera dici poſſunt Chaldei, quia ſunt quaſi ferę ſine rõne, feroces ſine compaſſione, Demones cum obſtinatione, mamillæ cum lactatione.i.cum deceptione. Iſti.n.crudeles, & iniqui virtute regis Nabuchodonoſor.i.diaboli, in Babylone.i.in mundo potentes, dominãtur,& filijs Iſrael.i.bonis crudeliter aduerſantur.2.Eſdræ. 5. Exterminata eſt Iudæa à Chaldeis. Et aduerte, quòd mali dicuntur Chaldei, quia ipſi ſunt

Tumentes per ſuperbiam,
Feruentes per ſæuitiam,
Ardentes per auaritiam.

Sunt (dico) per ſuperbiã tumẽtes. vñ Eſa.13. dr̃ de Babylone, ꝙ ipſa erat glorioſa in regnis, inclyta in ſuperbia Chaldeorũ.¶ Ité per ſæuitiã ſunt feruentes. vnde Abacuc.1. dr̃. Ecce ego ſuſcitabo Caldeos gentem amaram,& velocé, ambulanté ſuper latitudiné terræ, vt poſſideat tabernacula nõ ſua: horribilis & terribilis é ex ſemetipſa.&c.¶Ité ſunt per auaritiã ardẽtes. Vnde de fornace Babylonis.i.de peccato auaritię dr̃ Dan.3. ꝙ flãma incẽdit, quos inuenit circa fornacé Chaldeos.¶Vel ſi vis, dic, ꝙ Chaldei ſunt Demones, qui filios Iſrael.i.fideles tentationibus obſident, qui quaſi feræ & feroces per crudelitatem feruent,& mamillæ per fallacitaté mulcent,& in Babylone.i.in confuſibili mundo iſto dominantur, & valent, vbi vniuerſis aduerſantur,& nocent. vnde Hier.39. Domũ regis & domũ vulgi ſuccenderunt Chaldei igni. Nos ergo ſi prudentes ſumus, debemus iſtorum imperium fugere, & à mundo vbi ipſi imperant declinare. Hiere.40. Recedite de medio Babylonis,& de terra Chaldeorum egredimini.

A **Caleph.** Nota, ꝙ Caleph fuit vnus de exploratorib. qui terrã promiſſionis præuidit, & cæteris ſpeculatoribus deſperantibus, & populũ murmurare facientibus

tibus ipse solus cum Iosue cor populi confirmauit, & ad eã acquirendam virtualiter animauit. Et iõ omnibus, qui de AEgipto exierant in deserto pereuntibus, ipse cũ nouo populo terram promissionis duce Iosue intrauit, sicut patet Num. 14. & Iosue. 14. Interpretatur aũt Caleph Canis, vel quasi viride, seu quasi cor. Per istum aũt possumus intelligere bonos, & scientificos ecclesiasticos. Cum n. oẽs sint constituti à dño, vt certã promissionẽ paradisi speculẽtur, & videant, & ad eam acquirendam per bona opera populum incitent & inuiteut, multi tñ inueniuntur mali exploratores, & clerici, qui suis malis operibus, & exẽplis ad contrarium eos mouent. Caleph tñ.i. bonus scientificus non sic re uera, ipse.n. terrã paradisi explorat, & speculatur contemplando, & ad eius desiderium alios animat, & hortat̃ pdicãdo, & iõ finaliter ceteris exclusis huius promeret̃ ingressum virtualiter operando. Et iõ quilibet talis dr̃ canis, quia cognoscit dñm p fidelitatem, vel quia latrat p pdicationẽ. Dr̃ quasi viridis, quia viret p honestatẽ, & p virtutem, amęnitatẽ, & pfectionem. Dr̃ quasi cor, quia amat per charitatem, & dilectionem. 1. Mac. 2. Caleph dum testificatur, in ecclesia accepit hæreditatem. ¶ Vel si vis accipere in malo, dic, ꝙ iste signat malum platũ, quia dr̃ explorator per nimis curiosam de factis alienis inquisitionẽ. Dr̃ Canis per insatiabils auaritiæ vendicationem. Dr̃ viridis per carnis, & lasciuiæ maculationẽ. Dicitur quasi cor per suorum carnalem affectionem.

A **Calescere.** Calescere, Concalescere, Incalescere, Calor. Nota, ꝙ calor accipitur in scriptura generaliter tribus modis. Est.n. calor

Habendus,
Horrendus,
Timendus.

Calor habẽdus signat spiritualem feruorẽ, quo aĩa debet esse inflammata. Calor est principalior, & prior oĩum naturalium qualitatum. Et iõ sciendũ ꝙ philosophi distinxerunt duplicẽ calorẽ in natura, sic inuenio calorem spiritalem duplicem in scriptura. Est.n. in natura calor cœlestis, atq; solaris, & calor accidentalis, vel elementalis. Primus est viuificatiuus & conseruatiuus, secundus est mortificatiuus, & corruptiuus. Conseruat.n. & viuificat calor naturalis, sicut patet de calore naturali in corpore, qui est causa vitæ. Calor aũt accidentalis mortificat, sicut patet de calore infirmitatis, & febris, q̃ mortẽ inducit. Et iõ istos duos calores possum distinguere in moribus, calorem bonũ, & malum, virtuosum, & vitiosum, spũalem, & criminalem. Bonus.n. feruor viuificat aĩam, malus occidit ipsam. Primo ergo dicamus de calore bono, & spiritali cõparãdo ipsum calori naturali. Et dicamus, ꝙ sicut oĩa corpora, quæ sunt, indigent calore naturali ad sui cõseruationem, sic vere oẽs aiæ indigent calore spiritali ad sui perfectionẽ. Sicut.n. calor habet virtutẽ eleuatiuã, quia habet motũ à centro, ad circunferentiam, & iõ materiã, in qua est, habet eleuare ab infimis ad superiora, sic vere calor & feruor spiritalis, cor, in quo est, facit sursum ferri, in Deum, & ab amore inferiorum, & temporalium eleuari, & in Deo & superioribus delectari. Et iõ dicebat Dauid in ps. Concaluit cor meũ intra me, & in meditatione mea exardescet ignis. In quibus verbis ostẽdunt̃ quatuor gña feruorum spiritaliũ ẽm quatuor cõditiones, quas possum in calore naturali reperire. Calor .n. naturaliter habet inflãmare, dissoluere, penetrare, consumere. Sic dico spiritaliter, ꝙ feruor dilectionis est inflãmatiuus. (Concaluit inquit cor) Feruor contritionis est penetratiuus. Intra me inq̃t) Feruor deuotiõis est resolutiuus vel dilatatiuus) In meditatione inquit mea) Feruor afflictionis est desiccatiuus (Exardescet ignis inq̃t) Primus ergo calor signat dilectionẽ. Sicut.n. calor naturaliter habet inflammare, & materiã inflãmãdo immutare, sic charitas & amor Dei, & pximi aĩam facit p bona desideria inflammari, & in amatũ transformari & quodãmodo mutari, quia amor est motus aĩ trãsformãs amantẽ in amatũ. Et sicut calor habet cõiungere diuersas materias, sicut patet de duobus metallis q̃ p calorẽ ignis simul vniunt̃, & cõsolidant̃, sic charitas vnit cõsolidat, & concordat corda contraria, & diuersa. Iõ de calore isto dr̃ Eccle. 4. Si duo dormierunt simul, fouebuntur mutuo, vnus quõ calefiet? q.d. impossibile est. Charitas.n. requirit subiectũ, in quod aget. Calor etiã habet virtutẽ cõseruatiuã sic charitas. 1. Reg. 11. Cras erit vobis salus, cũ incaluerit sol. Nota ergo figurã de panibus ꝓpositionis, qui calidi offerebantur in tẽplo, frigidi vero deponebant̃ de mensa aurea, sicut supponit̃, 1. Reg. 21. quo notat̃, ꝙ nullus dignus est offerri Deo tanquã panis viuus in Ecclesia vel in templo nisi sit calidus charitate, quinimo si quis frigidus & indeuotus, ibidẽ inueniatur, iustum est, ꝙ substitutis alijs deponat̃. Est.n. charitas similis vni lapidi, qui dr̃ Heliotropiũ, qui talis est conditionis, ꝙ positus in aqua ad radios solis, statim facit eã bullire. Sic verè charitas, qñ in corde, alicuius subintrat, necesse est, ꝙ p bona desideria ebulliat, & calescat. Qđ est contra multos similes aliquibus fontibus, quorum aqua non põt calefieri pp ignẽ. Vñ dicitur, ꝙ in Caturtuno est q̃dam fons, cuius aquæ pp quemcunq; ignem non possunt calefieri, vel bullire. Sic verè multi sunt, ita frigidi, & tepidi p odium, & per iram, ꝙ nullo mõ possunt calefieri per charitatem, & amorem. Quod maximẽ patet in multis mundi diuitibus, odiosis, partialibus, & iracundis, qui nec Deũ, nec pximum volunt amare. figurati in Dauid. 3. Reg. 1. de quo dr̃, ꝙ cum operiretur vestibus, non calefiebat, Quia verè tales, qui vestimentis bonorum tẽporaliũ sunt cooperti, vix aut nunquam pñt per charitatem, & amorẽ calefieri. Qđ etiam põt allegari contra hypocritas, qui vestibus bonæ conuersationis operiuntur, & tñ calore dilectionis non inflammant̃. Vnde Aggei. 1. dr̃. Cooperuistis vos, & non estis calefacti. Non sic ergo, sed habeamus, calorem dilectionis (Cõcaluit inquit cor meũ) Iob. 31. de velleribus ouiũ mearũ calefact⁹ est. ¶ Secundò habeamus feruorẽ contritionis. Iste.n. est calor penetratiuus (intra me inquit) calor.n. cœlestis. & solaris penetrat vsq; ad interiora terræ, & ibi lapides, & metalla generat, & producit. Sic verè calor, & feruor cõtritionis debet penetrare cor nostrũ. & ibi virtutes, & gr̃as gñare. Pęnitens.n. debet esse sicut terra pallida exterius, interius aũt habet ignẽ, & calorẽ. s. in inferno, & in latere habet mare. Sic pœnitens verè debet habere exterius pallorẽ mortificationis, interius ardorẽ contritionis, & circa latera corporis sui debet habere mare. i. amaritudinẽ pœnitentiæ, & afflictionis (Intra me igit̃) Est.n. contritio sicut calor subintrãs alenbicũ, qui dissoluit rosas, & exinde facit aquã rosaceã distillare. Sic verè feruor contritionis qñ subintrat alenbicũ cordis nostri, dissoluit, & annihilat herbas virides, q̃ ibi sunt. i. vitia & peccata, & aq̃. s. lachrymarum facit exinde fluere, & exire. Figura Ezech. 24. vbi de quadam peccatrice ciuitate in figura cuiusdam ollæ rubiginosæ dr̃ sic. Pone eam super prunas vacuam, vt incalescat ęs eius, & consumatur rubigo eius. Olla ista est aĩa peccatrix, plena rubigine peccatorum, q̃ cum primo vacua cunctis bonis, super prunas & sup opera pęnitentiæ ponit̃, ęs eius. i. cor per contritionem calescit, liquescit, & dissoluit, & sic inquinamentum, & rubigo vitiorum annihilatur, conflatur, & consumit̃. Nam, vt dr̃ Iob. 28. lapis solutus calore in æs vertitur. Intra me ergo. vnde de isto intra in ps dr̃. Oĩa, q̃ intra me sunt, no. san. ei. Iste est secundus calor. i. feruor contritionis. ¶ Tertiò dico, ꝙ per calorem intelligitur feruor deuotionis, & iste est calor dilatatiuus & resolutiuus. Nam sicut calor habet dilatare materiam, in quam agit, sic deuotio dilatat aĩam ad considerandũ & videndum illa, q̃ debent videri. s. mortem, iudiciũ, infernum, & paradisum. &c. quod ostenditur, cum dr̃. In meditatione. vñ ps. Meditatus sum nocte cum corde meo. Ipsam etiam habet liquefacere, & resoluere p amorem. vñ Exo. 16. dr̃ de manna, ꝙ cum incaluisset sol, liquefiebat. Fons.n. tunc est calidior, qñ tẽpus est frigidum, sicut patet in hyeme. Sic verè fons deuotionis in homine debet esset calidior & feruentior, qñ hyems tribulationis est in eo frigidior, atq; maior. Iste est fons solis, de quo narrant Isid. Plin. & Soli. qui est in Africa circa Debris. Vincentius in speculo naturali describit situm eius inter Cyrenen, & AEthiopiam, circa Garamantes. hic fons est de nocte feruentissimus, de die vero frigidissimus, quia. s. fons deuotionis in nocte tribulationis feruet, in die vero prosperitatis tepet. Vñ istę sunt aq̃ calidę quas niuenit Anan in solitudine, dũ pasceret Asinos, sicut dicit̃ Gen. 36. Sed proh dolor multi sunt, q̃ istas calidas aquas nunquã habẽt, quia. s. multi sunt, qui semp p indeuotionem sunt tepidi, p incõpassionẽ frigidi, p obstinationem duri, p imperfectionẽ impuri, similes puteis & cauernis profundis q̃ in æstate magis sunt frigidæ, q̃ alias. Sic verè illi, qui sunt in æstate mundanæ prosperitatis, sunt hodie per indeuotionẽ

B

C

frigidi

frigidi plus,quam alij.Proſperitas.n.ſimilis eſt cuidam lapi-
di,qui dr̃ Epiſtes,qui ſ̃m Iſid.ſi in aqua feruenti ponitur, ſta
tim facit eam à bullitione ceſſare, & tandem ex toto frige-
ſcere.Sic vere qñ mundana proſperitas in pelui cordis,p af-
fectionem ponitur,tunc aqua feruens deuotionis à bullitio
ne & profectu ſuo ceſſat, & frigiditas indeuotionis ſucce-
dit.Eccl.43.Frigidus ventus Aquilo flabit& gelabit cryſtal-
lus ab aquis.Non ſic ergo,ſed habeamus feruorem deuotio
D nis.¶Quarto debemus habere feruorem afflictionis, & iſte
eſt calor conſumptiuus, quia ſicut calor habet comburere,
& conſumere,& ſuperflua deſiccare,ſic pœnitentia & affli-
ctio,vel etiam immiſſa à Deo tribulatio habet ſuperfluitatẽ
morũ,& vitiorũ deſiccare, conſumere, & vaſtare. ꝙ oñdi-
tur,cum dicitur Exardeſcet ignis.Ignis.n.propter ſuum ex-
ceſſiuum calorem vltra modũ affligit.p̃s. In conſpectu eius
exardeſcet ignis,& in cir.ei.tempe.vali.Et aduertendum eſt
quòd quadruplex inuenitur ignis,ſcilicet

E Ignis lucens,ſed non vrens,
Ignis vrens,ſed non lucens,
Ignis lucens,& vrens,
Ignis,nec vrens,nec lucens.

Primus eſt in Empyreo, ſecundus eſt in inferno, tertius eſt in mundo,
quartus eſt in corpore humano.vñ rectè ignis,qui lucet, &
vrit,eſt mundana tribulatio,quia quamuis iſta vrit per affli-
ctionem,lucet tñ per diuinæ ſciæ & gr̃æ generationem, &
immiſſionem.Iſte eſt ergo calor cõſumens.vñ Eccl. 23. Aĩa
calida quaſi ignis ardens.vñ Iob.6. Cum incaluerit ſol, ſol-
uẽtur niues de loco ſuo.Niues.n.i.peccata, de loco.i.de cor
de ſoluunt̃,qñ a calore ſolis,& à tribulatione, à Chriſto im-
miſſa caro exterius affligit̃. Et ſic patet quadruplex bonus
calor.ſ.calor afflictionis,deuotionis,cõtritionis dilectionis.
Sed adhuc eſt ſciendũ,ſicut p̃dictũ eſt,ꝙ eſt quidã calor, cor
ruptiuus & deſtructiuus,ſicut calor elementalis, quia.n.ca-
lor eſt qualitas magis actiua,iõ citius,& facilius corrũpit,&
deſtruit ſubiectũ,in qđ agit.Et iſte calor põt ſignificare fer-
uorẽ malorũ deſideriorũ,q̃ aĩam diuerſimodè calefaciũt,&
inflammant. Et quia calor iſte habet triplicẽ cõditionem,ſ.

Attractiuam,
Corruptiuam,
Commotiuam.

Ideò ſ̃m tres conditiones ego poſſum diſtinguere in aĩa triplicem eſſe malum appetitum & feruorem, quia calor at-
tractiuus, eſt auaritia,calor corruptiuus eſt petulantia, ca-
lor commotiuus eſt iracuudia.Eſt igitur primo calor,& fer
uor auaritiæ,qui eſt attractiuus.Nam ſicut calor de ſui natu
ra habet attrahere humorẽm,ſicut patet de ſole, qui attra-
hit humidos vapores,ſicut ẽt patet in ventoſa, vbi ignis at-
trahit ſanguinem membri,cui apponitur, ad replementum
vacuitatis loci, in quo eſt, ſic verè calor, & ardor auaritiæ
habet ſemp attrahere per fas,vel per nefas humores, & ſan-
guinẽ,& diuitias,& poſſeſſiones illorũ mẽbrorum.i.homi-
num,quibus apponitur,coniungit̃,aſſociatur,& vicinat̃, &
hoc vt vacuitatẽ loci,in quo.ſ.eſt cor auari, qđ ſemp eſt va-
cuum & inane, repleat diuitijs aliorũ. Sicut.n.calcedoneus
calefactus attrahit paleas, ſic auarus calore auaritiæ æſtuãs
paleas bonorum temporalium attrahere,rapere,& acquire
re,nunquam̃ ceſſat.Et ſicut Ceruus calefactus currit ad fon
tem,vbi lautè bibit de aqua frigida, ita ꝙ ſic ibi frigeſcit &
rigeſcit,ꝙ amplius fugere neſcit,& capi neceſſario a venato
ribus ſe p̃mittit,ſic auarus per auaritiã calefactus, ad fontẽ
bonorum tẽporalium inhiat quantũ p[illegible]t,ita ꝙ ibi frigeſcit p
indeuotionem, & capi à demonibus ſe permittit per æter-
nam damnationem.Iõ de talibus dr̃ Iacob.2. Calefacimini,
& faturamini.Iõ de auaro, & ĩſatiabili ardore ſui appetitus
dr̃ figuraliter in perſona auari Eſa.44.Coxit pulmentum,ca
lefactus eſt,& ſaturatus eſt & dixit vah,calefactus ſum, & vi
di focum.Iſti.n.omnino calefiunt per auaram affectionem.
Saturantur per temporalium acquiſitionem, & finaliter vi-
dent focum.i.infernum per æternam damnationem. Et de-
bet ſciri,ꝙ ſicut calor excęcat,vt patet in Vrſo, qui per pel-
uim candentem cęcatur, item indurat, deſiccat, vt patet in
luto indurato per ſolem,itẽ deuaſtat, vt patet de igne ligna
conſumente,ſic auaritia facit hominem ſpiritualiter cæcum
obſtinatum,& durũ,& a bonis ſpiritualibus vacuũ & vaſta-
tũ.Et iõ bona tẽporalia figurãtur in illis ſtercoribus Thob.2
vbi dr̃,ꝙ calida ſtercora hirundinũ excæcauerunt Thobiã,
& ideò dr̃ Eccl.22.Aĩa calida quaſi ignis ardens nõ requie-
ſcet,donec aliquid glutiat.Iſte igitur eſt calor auaritiæ,q eſt
attractiuus.¶Secundus eſt calor iracundiæ, qui eſt cõmoti- G
uus.Sicut.n.calor habet concitare, & mouere materiam, in
quam agit,ſicut patet in flamma ignis,q̃ continuè agitatur,
& mouetur,quæ non eſt aliud quam calor & ignis agens in
materiam aeream,ſic calor iracundiæ,qñ cor humanum in-
flammauerit,ipſum per diuerſos appetitus mouet & agitat
interius,& per mala verba,& opera exterius. Talibus.n.ac-
cidit,ſicut Caſtaneæ,q̃ ſi ſine apertione corticis in igne po-
nitur,pp incluſum calorẽ corticẽ rumpit, fumum emittit,
exterius ſalit,& exit.Sic vere calor & furor iracundiæ, cor
quo eſt incluſus,agit,atque mouet,ita ꝙ neceſſe eſt os ope-
rire per malas locutiones,fumum emittere per aliorum in-
famationes,exterius ſalire,p iniurias multas, & malas ope-
rationes.Iõ de tali calore dr̃ Oſeæ.7.Oẽs calefacti ſunt quaſi
Clibanus,deuorauerunt iudices ſuos.Quod de fatuis ſubdi
tis poteſt dici,qui qñ per iracundiam calefiunt,ſtatim cõtra
ſuos iudic̃es,& p̃latos inſurgunt. Iſte eſt ergo calor iracun-
diæ qui eſt commotiuus.¶Tertiò dico,ꝙ eſt calor petulãtiæ
ſeu luxuriæ, qui eſt corruptiuus. Sicut.n.oĩs calor exterior H
corrumpit,& turbat vinum debile in æſtate, niſi forte fue-
rit in aliquo loco frigido,infimo,& occulto, ſic verè calor,
& ardor luxuriæ faciliter corrũpit hominẽ debilem & infe
ctum,niſi forte ſit in loco,& in ſtatu frigido per aduerſitatẽ
& occulto & infimo p humilitatem. Hiere.51.In calore eo-
rum ponam pecus eorum.Patet de Aſſuero rege,de quo di
citur Heſter.1.ꝙ cum incaluiſſet rex Aſſueus vino, iuſſit ve
nire vaſthi.&c.Sicut.n.metallum calefactum diſſoluit̃,mol-
leſcit & liqueſcit,ita ꝙ faciliter in diuerſas formas mutatur,
ſic verè ille,qui per luxuriam & carnis petulantiam calefit,
faciliter per mala deſideria diſſoluitur,& ab artifice diabo-
lo in formas peccatorum varias tranſmutatur.Iõ dr̃.2.Pet.3
Cœli magno impetu tranſiẽt, elemẽta vero calore ſoluent.
Et aduerte,ꝙ illud peccatum neſcit dignitatem,(cœli)quia
ẽt viros cœleſtes inuadit,neſcit tarditatẽ (Magno impetu)
mutat qualitatem(Tranſient inquit)Frangit firmitatem(ſol
uentur inquit elementa)Et ſciendum, ꝙ iſte calor deturpat
colorẽ,vt patet in pipere prius albo, q̃ in calore nigreſcit.
Itẽ eneruat vigorem,patet in corpore,quod in tp̃e niuis eſt
vigoroſum,qñ calor eſt,pigret.Item immutat decorem, ſi-
cut patet de AEtiopibus,qui pp calorem ſolis, ſunt turpes.
Sic verè calor,& ardor luxuriæ deturpat colorem conuerſa
tionis,eneruat vigorem cõſtantiæ & perfectionis, maculat
decorẽ totius moralis conuerſationis. Et bene dr̃ in p̃s. Nõ
eſt,qui ſe abſcõdat à calore eius.Sic ergo patet,ꝙ triplex eſt
malus calor.ſ.Corruptionis,qui eſt luxuria, Cõmotiuus,q
eſt iracundia,attractiuus,qui eſt auaritia.Nota, ſi vis,ꝙ ca-
lor põt ſignificare pœnam ignis æterni.&c.Vide de Ardore
Iob.24.Ad calorem nimium deſcendent ab aquis niuium.

Caligo.Caligare.

Nota,ꝙ caligo idẽ eſt, ꝙ A
obſcuritas,turbulẽtia, &
nebuloſitas,ſecretum,& tenebroſitas oculorum. Et accipit̃
dupliciter in ſcriptura,in bono.ſ.& in malo.Circa qđ aduer
tẽdũ eſt,ꝙ multiplicẽ caliginẽ reperio ĩ ſcriptura.ſ.caliginẽ

Contritionis,	Sic ergo dicam ꝙ inuenit̃.	Caligo pęnitentiũ & flebilium,
Aſcenſionis,		Caligo metuentiũ & humiliũ,
Infectionis,		Caligo ſimulãtiũ & fingentium
Tribulatiõis,		Caligo laborãtium & egentiũ,
Deceptionis,		Caligo delinquẽtiũ & cadẽtiũ,
Excęcationis.		Caligo ignorantiũ & errantiũ.

Dico ergo primo,ꝙ eſt quædam caligo flebilium,& pęnitẽ
tium,& iſta eſt caligo contritionis. Sicut.n.nebula ſurgẽs à
mari & à terra,aerẽ obnubilat,caliginat,& obſcurat, ſic ve-
rè in conſcientia peccatoris nebulæ conſiderationũ, & affe
ctionũ,q̃ à mari.i.ab amaritudine peccatorũ reſoluũtur,to-
tum aerẽ conſcientiæ faciunt p contritionẽ nebuloſum, &
obſcurum.Ezec.12.In caligine effereris,& in tenebris por-
taberis.Iõ de tali caligine dr̃ figuraliter Gen. 15.ꝙ cũ occu-
buiſſet ſol,facta eſt caligo tenebroſa,& apparuit cliban⁹ fu-
mans,& lampas tranſiens.Sic verè(chariſſimi)qñ ſol iuſtitię
nobis occubuit p peccatũ,tũc pro certo tria ſunt nobis ne-
ceſſaria.ſ.caligo tenebroſa contritionis, clibanus dilectio-
nis,& lãpas honeſtæ cõuerſationis. Et iſta eſt caligo, in qua
dñs habitat.Exod.19.Veniam ad te in caligine nubis. Vnde
in p̃s. Nubes & caligo in circuitu eius. Iſta eſt ergo caligo B
contritionis.¶Secundò dico, quod eſt caligo humilium,&
metuen-

metuentium,& ista est caligo absconsionis, & ista signat quã doq; humilitatem,qua boni abscõdunt bona,quod facit humilitas. Ideò de bonis potest dici illud Senec. Esto occultator virtutum,sicut alij vitiorum. Humilitas.n.est quædam spiritualis caligo,in qua lex diuina Moysi.i.rationi datur, & in qua dñs commoratur. Exod.n.20. dr, ꝙ Moyses accepturus legem,accessit ad caliginem,quia.s.caligo humilitatis est necessaria ad hoc, ꝙ homo cognoscat Dei mysteria. vnde de Deo dr in ps. Nubes & caligo in circuitu eius iusti. & iudi. cor.se.ei.Boni ergo sunt sicut Ceruus,qui qñ est pinguis,quęrit loca caliginosa,& absconditur,vt ibi lateat ne capiatur, sicut supra ponitur de Abscondere. Exod. 24. Vocauit Deus
C Moysen de medio caliginis.¶Tertiò dico,ꝙ est caligo fingẽtium.s.caligo,& obscuritas absconsionis, & falsitatis, qua.s. mali volunt abscondere mala,& maximè vsurarij, & luxuriosi.Iob.24.Oculus adulteri obseruat caliginem. Tales.n.sunt similes Catto,qui in loco caliginoso consueuit egerere fęces suas, quia.s.tales volunt facere in occulto fœtida facta sua. Ideò de vecorde iuuene luxurioso dr Proue.7.ꝙ ipse iuit ad fatuam mulierem in noctibus tenebrosis,& caligine, aduesp ascẽte die.Quod etiam verum est de vsurarijs, qui in occulto.s.& sub caligine fictionum contractus suos fingunt. Esai. 60.Tenebræ operient terram,& caligo populos. Idem est ẽt de hypocritis & proditoribus.Vnde isti finaliter diuidentur à iustis Iob.28.Lapidẽ caliginis, & vmbram mortis diuidet
D torrens à populo peregrinante.¶ Quartò dico,ꝙ est caligo egentium,& laborantium, & hæc signat tribulationis statũ. Caligo.n.signat carentiam lucis,& solatij,& ꝓsperitatis,vnde Esa.5.Lux obtenebrata est in caligine eius. Ista autem caligo inuenitur in triplici loco.s.in mundo,in iudicio, in inferno.Mundus.n.est similis mari pontico,quod quamuis sit cæteris maribus magis dulce,est tñ amplius nebulosum,ẜm Isido.Sic verè(charissimi)quamuis mundus,& mundana prosperitas habeat dulcedinem tẽporalium solatiorum, habet tamen caliginem & nebulam tribulationum,& tormentorũ: vnde mundus est terra tenebrosa,& operta mortis caligine, vbi vmbra mortis,& nullus ordo Iob.10.Item ista inuenitur in iudicio.vnde de ista caligine dr Soph.1. Dies illa dies iræ, dies calamitatis,& miseriæ est.Item inuenitur in inferno,vbi est perpetua obscuritas,& caligo.Mons.n.Ethna, qui semp ardet,est caliginosus,& fumosus. Fontes etiam calidi communiter sunt caliginosi,& obscuri, & signant infernum, qui ardet,fumat,& est obscurus.Compara si vis infernum illi loco,qui dr Pterophoros inter montes Ripheos.de quo dicũt Plinius,& Solinus,ꝙ in æternam tenebrarum mersus caliginem nihil aliud de cœlo recipit,quàm hyemem sempiternã. vnde Esa.8.Ecce inquit tribulatio, & tenebræ dissolutio, & angustia,& caligo persequens,vbi ostenditur, ꝙ damnati patiuntur laborem,tribulationem,errorem, tenebras, dolorẽ,
E angustias,timorem.(Caligo).Ista est ergo caligo damnationis,& pestilentiæ.¶Quartò dico,ꝙ est caligo peccantium,& delinquentium,& ista est caligo infectionis,& immũditiæ,caligo.s.culpæ,quæ luci gratiæ opponitur,& tenebras errorum inducit.vnde Iob.3.Occupet eum caligo,nec sit in recordatione.Sicut.n.ponit in libro Haiconi de historia Tartarorũ, & Georgiana,est quædã prouincia dicta Auilon,vbi credunt homines in ęterna caligine habitare, quia.s. in fundo cuiusdam vallis profundissimæ inter montes, vbi est horrenda caligo,& vbi nusquam hominum est accessus, audiuntur latratus canini,gemitus hominum,mallei fabrorum, & hinnitus equorum.Fertur.n.vt ait,ꝙ iste fuit quidam exercit⁹ hominum peccatorũ,qui terræmotu descenderunt ad ima, nec postmodum exiuerunt,sed in perpetua caligine remanserũt. Istud etiam inueneram notatum in quadam mappa mũdi,antiqua in descriptione Hiberniæ,seu Georgianæ.Tales igitur videntur esse immũdi peccatores, & vt communiter omnes mundani,quia re vera infra terram.i. in amore terrenorum inclusi luce gratiæ,& veræ scientiæ videntur priuati,& in vitiorum caligine condemnati.vnde ista est terra tenebrarum, operta mortis caligine.vnde de mundi populo potest dici illud.2.Mach.3.Concidit in terram,cumque multa circunfusum caligine rapuerunt. Hæc est ergo caligo peccantium &
F delinquentium.¶Sextò dico,ꝙ est caligo errantium, & hæc est caligo excæcationis & ignorantiæ, & ista est caligo oculorum,qñ.s.oculus intellectus efficitur per ignorantiæ caliginem hebetatus,ita ꝙ videre non põt illa,quæ pertinent ad salutem,quod vtiq; qñq; accidit de fumo superbiæ, quandoq; ex humore luxuriæ,& quandoq; ex puluere mundanæ opulẽtiæ.Dicit.n.Pli.& Isido.quòd succus Amygdalorum dulciũ cum cortice comestus generat caliginem oculorum, per qđ denotatur,quòd fructus mundanæ prosperitatis, qui continet dulcedinem voluptatis,& corticem temporalis facultatis,facit per ignorantiam possessorum suorum oculos intellectuales hebetari & per malam consuetudinem excæcari.vnde de Isaac dr Genesi.25.Senuit Isaac,& caligauerunt oculi eius,& videre non poterat.Senectus enim est voluntas in malo indurata.Isaac,qui dr risus.i.consolatio prosperitatis humanæ, vel mundanæ sunt causa caliginis spiritalis. Non sic boni & iusti,quia de eis dicitur Esa.32. Non caligabunt oculi videntium,& aures surdorum diligenter auscultabunt. Et sic patet sextuplex genus caliginis.s.ignorantium, delinquentium,laborantium,simulantium,humilium,& flebilium.&c.

Calix. Calix (vt communiter)potest significare continens,scilicet,scyphum,& contentum.s.potũ. Et A quamuis generaliter calix significet tribulationem, significat tamen quandoque inebriantem

Mundi consolationem,
Sacræ scripturæ eruditionem,
Diuinæ gratiæ inspirationem,
Diuini sanguinis distillationem,
Humani criminis inhibitionem.

Possumus ergo dicere generaliter, ꝙ de sex generibus calicũ, & potuum,videt scriptura facere mentionem.s. de tribus bonis, & de tribus malis. Calix primus est spiritalis,inspiratio.s.gratiæ,& scripturæ irrigatio, secundus temporalis tribulatio,tertius ętemalis recreatio.Primum calicem bibunt contemplantes.i.viri spirituales & deuoti, qui .s.calice gratiæ,& scripturæ studẽt inebriari.Figurati.2.Reg. 12.in oue pauperis hois,quæ nutrita cum filijs eius, & ab eo empta,creuerat apud eum de pane eius comedẽs,& de calice bibẽs,& in sinu suo dormiens, quia re vera aĩa deuota & contemplatiua à paupere Christo per passionem emitur, cũ filijs.i.cum sanctis eius apud eum in Ecclesia nutritur,& bi ꝑ merita crescit,& augmentatur, pane Eucharistiæ cibatur, & calice gratiæ,& scripturæ potatur. De isto ergo spirituali calice dr in psal. Calix meus inebrians quàm præclarus est. ¶Secundum calicem bibunt militantes.s. calicẽ tribulationum tpalium & passionum corporalium,quem Christi milites exemplo Christi debent bibere, & in patientia sustinere. Luc.22.Accepto calice gratias egit.Matth.20. Calicem quidem meum bibetis.Christus.n.fecit probam,quia bibit primus.Tertium calicem bibunt triumphantes,sancti.s.qui sunt in patria,qui inebriantur calice consolationis æternæ. Psal. Dominus pars hæreditatis meæ,& calicis mei,tu es,qui restitues hæreditatem meam mihi.Sed de istis tribus calicibus, vide supra in titulo de Bibere in auctoritate diuisa in tribus. ¶Item dico,ꝙ est calix & potus malus, & iste est calix

Mundanæ prosperitatis,
Humanæ iniquitatis,
Inferni pœnalitatis.

Et sic de istis tribus vide in eodem titulo in distinctione in tribus B membris suis.vbi inuenies de triplici malo potu cõcordatũ, & allegatum de calice. Vnum tantummodo addendum est hic circa illud membrum,in quo agit de prosperitate, quod figuraliter dr Apoc.17.vbi dr, ꝙ ipse vidit sedere fornicariã mulierem,quæ dicebat̃ Babylon,super bestiam vnam,quę induebat̃ purpura, & Bysso, & plena erat nominibus blasphemiæ,ebria erat sanguine martyrum Iesu, calicem aureũ portabat,vbi potum abominabilẽ deferebat. Mulier ista signat mundi prosperitatem,quæ ad modum mulieris mutabilis est & vana.Ista dr induta purpura, quod est regium vestimẽtũ, quia continet peccatum superbię,dr sedere propter peccatũ accidiæ, dr fornicaria propter peccatum luxuriæ, dr plena nominibus blasphemiæ propter peccatum detractionis & inuidiæ,dr esse ebria propter peccatum gastrimargiæ. Sed dr ꝙ ebria erat sanguine ꝑꝑ peccatum iracundiæ,dr habere poculum.i.calicẽ aureũ propter peccatum auaritiæ,& ista mulier dicebat̃ Babylon,quod interpretatur confusio, propter deordinationem omnimodæ nequitiæ.Ideò dicitur.Hie.51. Calix aureus Babylon.&c.vide in prædicto membro.

Caluitium.Caluus. Caluitiũ nihil aliud est A quã denudatio capitis propter defectum capillorum,vt quando capilli à capite era dicantur

dicantur vel auelluntur. Et possumus dicere, ꝙ est caluitium
virtuosum, & ꝙ est caluitium vitiosum. Caluitium.n. accipi
potest in bono. & in malo. In bono signat.

Nuditatem confessionis, — Dico, ꝙ signat con-
Flebilitatem contritionis, — fessionis nuditatem
Et largitatem possessionis. — quia sicut in caluitio

caput est nudatum, & capillorum velamentum ablatum, sic
in confessione caput, & intentio denudatur, & reuelatur, &
omne velamen excusationis, & palliationis aufertur. Vnde
Esa. 15. In cunctis capitibus eorum caluitium. ¶ Item secun
do dico, ꝙ signat contritionis flebilitatē. Antiquis .n. in mor
te amicorum, & in alijs infortunijs solebat fieri caluitium, &
rasio capillorum, in signū desolationis, & fletus. Sic verè pec
cator quando videt amicam suam .s. animam mortuam per
peccatum, & mortis æternæ infortunium sibi paratum, ipse
pro certo debet sibi facere caluitium fletus, & contritionis.
Et sicut, s̄m Constantinum, caluitium accidit ex defectu hu
moris, sicut patet in senibus, & siccatis, & inde est, ꝙ raro ac
cidit pueris vel mulieribus, qui in humore abundant, sic istd
spirituale caluitium. s. contritio, & confessio senibus, id est vi
ris perfectis accidit. Mulieribus autem & pueris .i. personis
carnalibus, & peccatricibus nunquam venit, qui in humore
carnalitatis abundant. Sicut.n. dicit Auicenna, Camelus in-
ter animalia solus caluescit; ad denotandum, ꝙ illi, qui sunt
spirituales Cameli. i. viri pœnitentes oneribus pœnitentię as
sueti, debent caluescere per contritionem, & se denudare p
confessionem. vnde Micheæ. 1. Dilata caluitium tuum sicut
Aquila. Ideò bene dicitur Esa. 22. Vocabit dominus ad fletū
& ad luctum, & ad caluitium, & ad cingulum sacci. Vocabit
dico ad cordis contritionem. (Ad luctum inquit) ad lachry
marum prolationem (Fletum) ad oris confessionem (Calui-
tium) ad carnis afflictionem, (Cingulum inquit sacci). ¶ Itē
signat possessionis paucitatem, vel compassionis largitatem.
Capilli.n. signant diuitias, quorum casus signat largitatem, q̄
diuitias pauperibus dispensat, & caput intentionis à diuitijs
denudat De tali caluitio dicitur Leui. 13. Vir, de cuius capi
te capilli fluunt, caluus, & mundus est. Talis ergo caluitia. s.

Confessio, — Sunt honoranda, &
Lachrymatio, — nullatenus de riden
Et eleemosynarum erogatio. — da. Nam sicut dicit

4. Regum. 3. Pueri, qui Helyseum caluum deriserunt, dicen-
tes. Ascēde Calue, statim ab Vrsis ferocibus operierunt, q̄a
.s. Vrsi infernales illos deuorant, qui iustorum caluitiē. i. bo-
na facta derident. Christus.n. in loco caluariæ crucifigebat:
ad denotandum, ꝙ cum taliter decaluatis manere dominus
delectatur. Aduerte tamen, ꝙ sicut dr̄ Leui. 13. in caluitio qn̄
que oriebatur macula alba, vel rufa, & sic talis caluus reputa
batur leprosus. Sic verè sæpe fit, ꝙ in spirituali virtutum cal-
uitio nascitur macula rufa. i. hypocrisis, vel alba. i. vana glo-
ria, vtpotè quando quis inaniter gloriatur de eleemosyna,
vel confessione, vel quando ad ostentationem talia facit, q̄a
pro certo talis debet reputari non mundus, sed leprosus, non
B virtuosus, sed vitiosus. Et sic caluitium signat in bono. ¶ Sed
adhuc dico, quòd est caluitium vitiosum. s. in quātum signat
in malo. Capilli enim in quantum sunt capitis & corporis or
namentum, signant virtutes, Et ideò caluitium signat istorū
defectum capillorum. s. meritorum, & virtutum. Et sic calui-
tium nihil aliud est, quàm paupertas spiritualis quantum ad
virtutes. Sicut.n. dicit Auicenna, Strutio sola inter aues cal-
uescit, per quod datur intelligi, ꝙ illi, qui sunt sicut Strutio
graues, & ponderosi, pigri, & carnales, ab ornatu talium ca-
pillorum faciliter decaluantur. vnde Esa. 3. Pro eo, ꝙ eleua-
tæ sunt filię, & ambulauerunt extento collo, decaluabit do-
minus verticem filiarum Syon, & crinem earum nudabit. Se
quitur. Et erit pro suaui odore fœtor, & pro Zona funiculus,
& pro crispanti crine caluitium. Sicut enim caluitium gene-
ratur ex defectu illius humoris, qui est materia capillorum,
cuius signum est, quòd fit facilius in senectute, vbi humor est
siccatus, cuius etiam signum est, quia raro accidit mulierib.
& pueris, quorum cerebrum multum abundat in humore,
sic verè caluitium spirituale, id est carentia virtutum accidit
in nobis propter defectum humoris deuotionis, dilectionis,
& compassionis, & propter siccitatē indeuotionis, dilectio-
nis, & compassionis. Et ideò senes, idest in vitijs antiquati
illud caluitium incurrunt Hieremi. 47. Venit caluitium su-
per Gazam. Quòd figuratum est: primo Paralipom. 19. vbi
dicitur; quòd Rex Aman, idest, diabolus pueros Dauid de-
caluauit. Mulieres autèm, idest viri clementes, iuuenes idest
viri fortes tali caluitio non plectuntur. vnde Hierem. 16. Nec
caluitium fiet pro eis.

Calumnia. Calumnia accipitur pro iniuria, pro ma A
litia, pro mendacitate, pro aduersitate,
pro iniquitate. Accipitur (dico) primo pro iniuria, vnde in
Psal. Redime me à calumnijs hominum. Item accipitur pro
malitia. Oseæ. 12. Chanaan in manu eius statera dolosa, ca-
lumniam dilexit. Item accipitur pro mendacitate, vnde Ec-
clesiasti 26. A tribus timuit cor meum, delaturam ciuitatis,
collectionem populi, & calumniam mendacem. &c. Item ac
cipitur pro aduersitate. Eccles. 5. Si videris calumniam ege-
norum, ne mireris, Item accipiamus pro iniquitate. vnde Ec
cle. 4. Vidi calumnias, quæ sub sole geruntur. &c. Vide in ti-
tulis istis, & maxime vide de iniuria &c.

Camelus. Est animal oneriferum, humanis viribus A
subiugatum, & pro portandis ponderibus
deputatum, qui quādo oportet onerari, super genua se incur
uat. Et ideo dicitur Camelus, quia came Græcè dicitur cur
uum latinè, secundum Isid. Et est aduertēdum, ꝙ Camelus,
s̄m varias conditiones, quas habet, potest significare contra
rias personas, & diuersas tám in bono, quā in malo. Vnde vi-
detur generaliter loquēdo, ꝙ Camelus potest significare ho
minem gratijs ornatum, superbum vitijs deprauatum, virum
diuitijs cumulatum, hostem malitijs occupatum, Christum
iustitiæ coronatum. Quia. s. vir perfectus ad modum Cameli
onera portantis se Deo, vel prælato inclinat per subiectionē,
& humilitatem, & oneribus pœnitentiæ se dedicat per patiē
tiæ strenuitatem. Ideò tales figurantur in illis Camelis, de q̄
bus dicitur. 3. Regum. 10. quòd Regina Saba intrauit Hieru
salem cum comitatu magno, & multo, & diuitijs, & Camelis
portantibus aromata. Regina enim ista est Ecclesia, quæ re-
uera comitatum fidelium habet multum, & diuitias charis-
matum & donorum, Camelos habet, id est, viros iustos, qui
aromata redolentia gratiarum & virtutum non cessant con-
tinuè deportare. ¶ Secundò dico, ꝙ Cameli signant superbū
vitijs deprauatum. Camelus enim vltra consuetam dietam
non vadit. Quod si aliquis vltra consuetum ducere voluerit,
totum onus reijcit, & deponit. Camelus iste est superbus, q̄a
ad modum Cameli Gibbum, & inflaturam superbiæ secum
portat, quia verè tales vltra consuetudinem non faciūt. Quia
si onus alicuius mandati á prælatis eis magis solito imponit
totum per proteruitatem & inobedientiam ab eis repellitur.
Ideò de superbis dicitur Esa. 30. Leo, leena, & regulus volās
portantes super gibbum camelorum thesauros suos. Leo,
leena, & regulus signant tria genera superbię. s. superbiam.

De generis nobilitate (Leo)
De rerum fœcunditate. (Leena)
De officiorum sublimitate (Regulus volans)

Ista enim tria genera superbiæ portant hodie thesauros vi-
tiorum & demeritorum super gibbos camelorum, idest sup
gibbosam conscientiam peccatorum. Et sicut Camelus ha-
bet in ventre quatuor distinctiones, quibus cibum quadru-
plici officio committit, vt scilicet prima distinctio, seu ven-
ter primus recipiat cibum omnino crudum, secundus agat
principium digestionis, tertius digerat, quartus digestionē
perficiat, sic sunt in superbo, & peccatore quatuor cellulæ, in
quas per ordinem recipitur peccatum. s.

Cogitatio, — Ideò de talibus finaliter
Delectatio, — accidet illud, quod dici-
Consensus, — tur. Hieremi. 49. Cameli
Operatio. — eorum erunt in direptio

nem. ¶ Tertiò dico, quòd Camelus signat virum diuitijs cu-
mulatum. Camelus enim habet supra se magnum gibbum,
& infra se plures ventres ad herbas, & ad alia nutrimenta re
cipienda. Sic diues magnum habet gibbum, & cumulū diui-
tiarum, & plura receptacula pro eis capiendis. De talibus di
citur Matthęi decimonono. Facilius est transire Camelum p
foramen acus, quàm diuitem in regnum cœlorum. ¶ Quartò
dico, ꝙ camelus signat hostis peruersitatem. Camelus enim
est inimicus equi, & est animal ruminans, & est animal gib-
bosum. Sic diabolus est inimicus hominis, & est ruminans p
desperationem, & gibbosus per præsumptionem. Ezech. 25.

Rabach

Rabach in habitaculum camelorum erit. ¶ Quintò dico, quòd camelus signare potest Christi benignitatem. Camelus .n. fel le caret, & ad onera se inclinat. Sic Christus felle caret per virtutem benignitatis, & ad onus mortis se inclinat per virtutem humilitatis. Et sicut camelus habet asperos pilos, sic conuersatio Christi fuit aspera per virtutem pœnitentiæ & austeritatis. Et hoc supponitur quando de beato Ioanne dicitur, quòd vestimenta eius erant de pilis camelorum. Math. 3.

A **Caminus.** Nota, quòd caminus sicut & fornax locus est ad faciendum ignem ordinatus. Et sic nota, quod in scriptura reperitur Caminus,

Quod boni continent,
Quem miseri sustinent,
Quem mali retinent,
Ad quem mali pertinent.

In primo camino sunt iusti amore feruētes, & iste est caminus & feruor deuotionis, contritionis, & charitatis. De quo Apoc. 1. dicitur, quòd pedes .i. affectus filij hominis erant similes orichalco sicut in camino ardenti. Iste enim est ille caminus domini, de quo dicitur Esa. 31. Dixit dominus, cuius ignis est in Syon, & caminus in Hierusalem. ¶ In secundo camino sunt miseri mærore lugentes, & iste est caminus tribulationum, quem tyranni succēdunt, in quo boni purgantur, atque probantur. Ecclesia. 2. In igne probatur aurum, & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis, & Esa. 48. dicitur. Elegi te in camino paupertatis. ¶ In tertio camino sunt iniqui furore frementes. Et iste est ardor iracundiæ, auaritiæ, luxuriæ, de quo potest exponi illud Exodi. 9. Tulerunt cinerem de camino, & sparserunt in cœlum, & facta sunt vlcera in hominibus, & iumentis. Ecclesi. 22. Ante ignem camini vapor, & fumus inaltatur, sic ante sanguinē maledicta, & contumeliæ, & minæ. In quarto verò camino sunt damnati stridore dolentes. Et iste est caminus inferni, de quo Matthei. 13. Exibunt Angeli: & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis ardentis &c. Vide infra de Fornace.

A **Campestris.** De campestribus autem potest dici quod dicitur de campo .s. quòd signat

Conscientiam interiorem,
Pœnitentiam asperiorem,
Scripturam seu sapientiam lucidiorem,
Ecclesiam securiorem,
Mundi patriam deteriorem,
Cœli gloriam fœliciorem,
Inferni miseriam inferiorem.

De conscientia interiori dicitur 2. Regum. 15. Ecce ego abscōdar in campestrib. De pœnitentia asperiori dicit. 4. Regum 25. Fugit sedechias per viam, quæ ducit ad campestria deserti. ¶ De scriptura lucidiori dicitur Numeri. 36. hæc sunt mandata & iudicia, quæ præcepit dominus ad filios Israel in campestribus. ¶ De Ecclesia securiori potest dici illud Numer. 21. Filij Israel castrametati sunt in campestribus. ¶ De mundo verò interiori potest dici illud. 2. Regū. 17. Ne moreris hac nocte in campestribus. ¶ De Paradiso superiori dicitur Iosue. 13. Possessionem dimisit Moyses filijs Machir in campestribus Moab trans Iordanem. ¶ De inferno inferiori dici potest illud Esai. 65. Erunt campestria in caulas gregum, & vallis achor in cubile armentorum &c. Sufficit. vide de Agro.

A **Campus.** Nota, quòd campus secundum Isido. est locus iuxta ciuitates ad præliandum & spatiandum aptus. Et est aduertēdum, quòd secundum sex proprietates campi possumus distinguere sex particularia loca. Nam

In Campis {
Quæruntur gratiosa solamina,
Gignuntur fructus & semina,
Leguntur flores & gramina,
Labuntur fontes & flumina,
Aguntur lites & certamina,
Pelluntur sordis putamina.
}

¶ Primus est campus animæ vel conscientiæ,
Secundus est campus scripturæ vel sapientiæ,
Tertius est campus religionis, vel ecclesiæ,
Quartus est campus Paradisi seu patriæ,
Quintus est campus mundi seu miseriæ,
Sextus est campus inferni seu tristitiæ.

B ¶ In primo campo Angeli delectantur,
In secundo clerici contemplantur,
In tertio perfecti spatiantur,
In quarto beati præmiantur,
In quinto viatores præliantur,
In sextò damnati cruciantur.

¶ Primus campus est gratiosus .s. anima sancta; secundus cāpus est spatiosus .s. scriptura; tertius campus est fructuosus .s. religio vel status ecclesiasticus & perfectus; Sed quartus cāpus est gloriosus .s. Paradisus; quintus campus est laboriosus .s. mūdus, sextus verò campus est periculosus .s. infernus. ¶ Dico ergo primo, quòd est campus gratiosus ad delectandū, & iste est campus animæ seu conscientiæ sanctæ, in quo Christus & Angeli delectātur. Luc. 6. c. Stetit Iesus in loco campestri, & turba discipulorū .i. Angelorum cū eo. ¶ Secundo dico, quòd est campus spatiosus ad meditandum seu speculādum, & hic est campus sacræ scripturæ, vbi clerici speculantur, & vbi à medicis .i. prædicatoribus & doctoribus spirituales medicinæ recolliguntur. vnde de studiosis potest dici. 1. Macha. 11. Ante lucem vigilauerunt in campo aser. Aser interpretatur sagitta luminis hæc est scriptura, quæ est sagitta ad corrigendum, & lucerna ad dirigendum. ¶ Tertiò dico, quòd est campus fructuosus ad satiandū, & iste est status perfectionis. Nam sicut in cāpis nascuntur fructus, & fruges, & flores, quæ sunt tā animalium quàm hominum nutrimenta, sic in statu religionis & ecclesiasticæ perfectionis sunt viri floridi per honestatem, sunt fructus .i. viri fluidi per pietatem, sunt herbæ bonorum affectuum, sunt fruges bonarum operationum. Et ideò tàm homines, quam animalia, & tám boni, quam mali in talibus cāpis inueniunt spiritualia nutrimenta .i. bona documēta, & exempla. Et si vis, dic, quòd hic est propriè campus Ecclesiæ, vbi homines per pœnitentiam reuiuiscunt. Figuratus in illo cāpo. Ezec. 37. vbi ossa arida insufflante spiritu reuixerunt. Vnde beata virgo, quæ fuit semper in campo isto .s. statu perfectionis, dicebat Can. 2. Ego sum flos campi, & lilium conuallium. Vbi aduerte, quòd iste campus est locus amœnitatis, & puritatis, quia ibi est flos virginitatis, & castitatis, lilium Humilitatis, & vbertatis conuallium. Et ideò quilibet, qui in isto campo moratur, debet esse quasi oliua speciosa in cāpis, & quasi platanus exaltata iuxta aquas. Eccle. 24. c. Ecclesiastici .n. debent habere compassionis dulcorē (Oliua) perfectionis vigorē, (Platanus) affectionis celsitudinem. (Exaltata) Deuotionis plenitudinem, (Iuxta aquas inquit), Compara, si vis, ecclesiasticos oliuæ & platano, & prosequere. Est igitur iste cāpus locus fructuosus ad satiandum. ¶ Quartò dico, quòd est cāpus gloriosus ad præmiādū .s. Paradisus. Eze. 3. Egressus sum in cāpum, & ecce ibi erat gloria domini. Sicut .n. in cāpo sunt fontes, & flumina ad viatores recreandum, & refrigerandū, aues ad modulandum, virores ad speculandum, sic in campo Paradisi sunt flumina æternæ voluptatis, aues æternæ iucunditatis, viror æternę amænitatis, quibus beati recreantur, & satiant, iucundantur, & delectantur. vnde in Psal. Campi tui replebuntur vbertate. Sequitur. Pinguescent speciosa deserti & ex. col. ac. Figura Deu. 8. vbi dicitur, quòd in terra promissionis, in campis, & in montibus erumpunt fluuiorum abyssi. Vbi aduerte, quòd iste locus habet excellentiam indepressibilem (. In montibus inquit) affluentiam indefectibilem (erumpūt) opulentiam inexhaustibilem (Fluuiorum abyssi). Et ideò dicitur breuiter Esa. 41. Aperiam in supremis collibus flumina, & in medio camporum fontes. ¶ Quintò dico, quòd est campus laboriosus ad militandum .s. mundus. Sicut .n. agricolæ in campis laborant & operantur, milites certant, & præliantur, aucupes, venantur, & insidiantur, sic verè in mundo est locus laboris & pœnitentiæ, est locus vigoris atque militiæ, est locus erroris & fallaciæ, ibi .n. laborant & operantur boni, simplices & viatores: Ibi contra mundum, hostem, & carnem præliantur viri perfecti & meliores, ibi etiam insidiantur .s. alter alteri viri callidi & deceptores. vnde nota, quòd mundus est

Campus {
Pugnæ & militia,
Luctus & tristitiæ,
Fraudis & malitiæ,
Mortis & sæuitiæ,
Tumoris & superbiæ.
}

Quòd sit campus pugnæ, patet, quia militia est vita hominis super terram. vnde de Arphaxat, & Nabuchodonosor dicitur Iudith. 1. quòd isti pugnauerunt in campo. Vnde de diabolo potest dici illud. 1. Mach. 12. quòd Triphon misit exercitum magnum in campum. ¶ Item quòd sit locus tristitiæ, patet Zacha. 12. vbi dicitur. Magnus erit planctus in Hierusalem, sicut planctus adrēmon in campo magedo. ¶ Item quòd sit locus fraudulentiæ, patet, quia in campis C

latent latronum inſidiæ 2.Regum. 15. Ecce ego abſcondar in campeſtribus deſerti.¶Item ꝙ ſit locus ſæuitiæ,patet,quia in campis pecora à feris,& Lupis deuorantur,& innocentes etiam aliquotiens à latronibus occiduntur.vnde de Ioſia bono rege legitur 2.Paralip.25.ꝙ Pharao ipſum occidit in cāpo magedo.¶Item ꝙ ſit campus ſuperbiæ, patet Geneſi 15. vbi dicitur,ꝙ in campo ædificauerunt gigantes turrim,ſicut dr̃ Gene.11.Quia verè ſuperbi non ceſſant ædificare turres & ædificia in hoc mundo,hoc eſt dictu,ſtatus eminentiā ampliare.Ideò talibus accidit ſicut Sedechiæ.de quo dr̃ Hie.39. Comprehenderunt ſedechiam in campo ſolitudinis Hiericho.ſ.milites regis Babylonis.Hiericho.n.quæ interpretatur luna,ſignat mundum,qui more lunæ continuè eſt in fluxu,qa verè in campo mundi comprehenduntur.ſ. à demonibus & peccatis illi,qui dicuntur Sedechias, qui erat rex impius,& periurus.ſ.peccatores & mali.Iſte ergo campus eſt locus la-
D borioſus ad militandum.¶Sextò dico,quod eſt campus periculoſus ad habitandum.ſ.infernus. Sicut.n. in campis iuxta ciuitates proijciuntur cadauera corrupta & omnia vilia, & immunda, p p quod Lupi,& canes ſolēt ibi ſæpius habitare, ſic verè infernus eſt ille campus,in quo á ciuitate huius mūdi proijcientur peccatores putridi,& in quo ipſos deuorabūt demones,& tortores.vt Ezech.37.vbi ipſe vidit campum q erat plenus oſsibus mortuorum.Et ideo iſte eſt campus ſennaar,qui interpretatur fœtor,vbi ciuitas Babylon,id eſt,confuſio fuit ædificata,vt dicitur Gene.11.& vbi amphora plena impietate,id eſt,anima peccatrix fuit deleta.ſicut dicitur Zacha.5.Et ſic patet multiplex campus,ſcilicet,periculoſus, laborioſus,fructuoſus,glorioſus,& gratioſus. Sufficit.

A Chanaam. Chananeus, ſeu chā.

Nota,ꝙ Chanaan fuit filius Cham filij Noe, qui patrem inebriatum deriſit.Dicitur etiam chanaan ipſa terra, quam ipſe chanaan inhabitauit, quæ, quia habitatores eius fuerunt peſsimi,demonijs ſacrificantes,& ipſos filios immolātes, iō populus ille de terra illa à domino ſublatus eſt, & filij Iſrael introducti. Et ſic terra prius chanaan,fuit, poſt verò Iudea vel Iſrael nominata eſt.Dicam igitur,ꝙ iſta terra, & iſte populus ſecundum diuerſas conditiones, & interpretationes poteſt ſignificare diuerſa.Significat enim

Mundum,qui inficit,
Auarum,cui nihil ſufficit,
Religionem,quæ perficit,
Paradiſum,qui reficit,
Infernum,qui interficit.

Quòd ſignificet mundum & mundanos,patet,quia chanaan interpretatur negociator vel poſsidens vel emulator,quia verè mundus non quærit niſi lites,& negocia tractare,terras & diuitias poſsidere,& alijs emulari, & inuidere.Et ideò patriarchę.ſ.Abraham,& Iſaac terram chanaā dimiſerunt,& in AEgyptum peregrinatum iuerunt, & vxorē ibi accipere noluerunt,ſicut dr̃ Gen.28. Quia pro certo ſancti in mundo,& eius negocijs noluerunt habitare mētaliter imo in AEgypto,qui interpretatur tenebræ.i.in obſcuritate tenebrarum.i.tribulationum peregrinari corporaliter. Ideò dicebat Iſaac filio ſuo Gen.28.Non accipias vxorem de filiabus chanaan.Et ſicut chananei filias ſuas ſacrificabāt demonijs,ſic mundani magis volunt filios ſuos deputari vitijs, quā Deo vel eius obſequijs. Et ſicut manna defecit quando filij Iſrael attigerūt terminos terræ chanaan, ſic verè filijs Iſrael .i.religioſis,& clericis manna deficit,& ſe crudos, & indeuotos reperiunt quando terram chanaan.i.mundum,& mundi negocia plus debito frequentant,& tangunt.Exod.15. Obri-
B guerunt omnes habitatores terræ chanaan &c.¶Item, ꝙ ſignificat hominem impium,& auarum patet, quia Chan ſeu Chanaam patrem nudauit,& pudenda eius deriſit,& interpretatur negociator,ſuſpirans,motus,& poſsidens populos. Sic auarus etiam patri,imo non parcit,imo ſi poteſt eum denudat ſpoliat,& tandem de ipſo ridiculum ſuum facit, ſicut patet de filijs impijs.Hi quoque ſunt in continuo motu,ſuſpirantes,ſemper,raro læti,abſq; mora negociantes,& per diuitias ſuas in ſubiectione populos poſsidentes.¶Pauperes.n.videntur alterutrum dicere illud Gen.45. Onerantes iumenta ite in terram chanaan;quaſi dicerent; Alibi non inueniuntur grana;vnde de auaris pōt dici illud Gen.13.Chananeus, & Ferezeus habitabant in terra.Iſti.n.ſemper pugnant contra filios Iſrael.i.contra bonos.Nume.21.Chananeus pugnauit contra filios Iſrael.Iſti tamen non ſolum pugnant contra filios.i.contra eccleſiaſticos,imo ſunt mixti cum eis, & ſunt pars eorum,quia.ſ.vbique,& in mundo, & in Eccleſia inuenietis auaros.vnde Ioſue.16.Habitauit chananeus in medio effraim.¶Item ꝙ ſignet religionem vel Eccleſiam,patet,qa in terra chanaan patriarchę ha bitauerunt, Chriſtus & apoſtoli inde fuerunt,ipſam filij Iſrael acquiſierunt, & malis habitatoribus eiectis bonos introduxerūt. Talis eſt religio vel eccleſia.Io.2.Nuptiæ factæ ſunt in Chana Galileæ.Gene.13. Abraham habitauit in terra chanaan.¶Itē ꝙ ſignet Paradiſum,patet,quia chanaan interpretatur poſsidens donū,qa poſsidetur propriè donum Dei.Pſal.Tibi dabo terram chanaan.fu.hære.ve.In terra chanaan habitauit Iſrael.i.vir videns Deum,& ibi eſt Hieruſalē,quæ eſt viſio pacis,quia.ſ.in Paradiſo eſt & Dei & pacis perfecta viſio.Ideò ibi optabat ſepeliri Iacob,dicens Gen.50.In terra chanaan ſepelies me.¶Itē ꝙ ſignet diabolum,patet,quia ſicut chananei ſemper fuerūt Iſraelitis contrarij,ſic demones ſunt fidelibus inimici.Num. 21.Chananeus pugnauit contra filios Iſrael,& victor exiſtēs tulit ex eo prædā.¶Itē ꝙ ſignificet infernum, patet, quia interpretatur ſuſpirans.& in inferno eſt ſuſpirium ſempiternum.Neę.9.c.Humiliaſti habitatores terræ chanaan. Et iō de damnatis pōt intelligi illud Num.4.Chananeus moratur iuxta mare,videlicet in amaritudine infernali &c.ſufficit.

Candelabrum.

Eſt inſtrumentum, quo lumen in domo,vel in menſa ſuſtentatur,& per quod locus,vbi eſt,illuminatur, & caligine depuratur.Et dicitur candelabrum à candela,eo ꝙ candelabrum ſolet eſſe vehiculum candelarum. Quia igitur in ſcriptura agitur de triplici domo illuminabili,ſcilicet A

De domo { Eccleſiæ, Animæ, Cæleſtis patriæ,

Item poſſumus diſtinguere tria genera candelabrorū; eſt ergo cādelabrū domus interioris,domus exterioris,domus ſuperioris. ¶Cādelabrū domus interioris vel interius.ſ.aīæ eſt illa virtus,q̄ illuminat aīam,& iſta eſt ſplēdor veritatis,q̄ tēplū cordis humani purificat ab errore.Et ſicut videmus, ꝙ cādelabrū habet plures partes ad ſui cōſtitutionē.ſ.baſim, ſtipitem, brachia, & culmen,& lumen,ſic verè candelabrum veritatis debet habere

Chriſtum pro baſe & fundamento,
Fidem pro ſtipite & fulcimento,
Prudentiam circa temporalia pro brachio ſiniſtro,
Scientiam circa naturalia pro brachio dextro,
Sapientiam circa æternalia pro culmine ſupremo;
Diſcretionem circa omnia pro lumine claro.

¶Et ſic de iſto cādelabro,& de anima dr̃ illud Eccle. 26. Lacerna ſplendens ſuper candelabrum ſanctum, & ſpecies faciei ſuper ætatem ſtabilē,colūnæ aureæ ſuper baſes argēteas & pedes firmi ſup plantas ſtabilis mulieris.Mulier iſta eſt anima,quæ pedibus firmi propoſiti eſt fulcita, & candelabro veritatis cum lucerna prudentiæ decorata.Et ideò iſtud candelabrum figuratum eſt in illo cādelabro Ex.25.ꝙ erat ex auro puriſsimo,& ductile,ꝙ ſeptem habebat lucernas, & in tabernaculo fęderis ponebatur.Sic verè chariſsimi, candelabrū veritatis ꝙ ſp debet in tabernaculo cordis noſtri lucere,dēt eſſe aureū per ſanctitatem,ductile per pietatem, vt ſp ſint ſimul miſericordia,& veritas,& debet habere ſeptem lucernas,i.cognitionum ſpiritualium vniuerſitatem,quia ſicut dictum eſt,debet ſecum habere fidem,ſcripturā, prudentiā, ſcientiam,ſapientiam,diſcretionem,cōtemplationem. Et ſic per iſtas ſex lucernas poteſt anima illuminari. Et erit ſimilis illi,qui ambulat in medio ſeptem candelabrorum aureorū. Apoc.1.Et ſic dicet illud.2.Para.13.Eſt quoque apud nos candelabrum aureum,& lucerna eius.Sed verè proh dolor multi ſunt,qui carent tali candelabro,qui.ſ.prædictis luminibus non illuſtranī,ſed peccatis,& erroribus obſcurantur.Figura 1.Macha.1.vbi dr̃,ꝙ antiochus rex tulit de templo mēſam, altare,& candelabrum. Quia re vera chariſsimi, antiochus, id eſt diabolus,abſtulit hodie de templo cordis multorum, cōpaſsionis dulcorem(menſam inquit)orationis feruorē(altare inquit.)diſcretionis ſplendorem(candelabrum inquit) Non ſic(chariſsimi)ſed ſimus ſicut illa ſunamitis.4. Regum quarto,q̄ dixit viro ſuo,quòd faceret in domo ſua Heliſeo prophetę cęnaculum paruum,menſam,ſellam,lectū, & candelabrū.quia verè(chariſsimi)in domo cordis noſtri nos debemus

bemus vero Heliseo.i.Christo per virtutes, & gratias cęnaculum,& habitaculum pparare,in quo pro certo debet poni mensa ad alios educandũ,hoc est clementia,sella ad alios iudicandum,hoc est iustitia,lectus ad placidè quiescendum hoc est pax & cõcordia,candelabrum ad illuminandũ, hoc est prudentia.Et iõ de tali candelabro dicitur.1.Macha.4.Intulerunt altare incensorum,& candelabrum, & mensam in templum.Istud est ergo candelabrũ luminis interioris. ¶Se

B cundò dico,ꝙ est cãdelabrũ domus exterioris,.i.scilicet Ecclesia,& istud candelabrũ signat viros ecclesiasticos, perfectos claros,,ꝓuidos & maturos,discretos & luminosos, qui suis doctrinis & exẽplis domũ Ecclesiæ illuminant,& illustrant. Et sic sunt viri sancti,& boni ꝓlati,& ꝓdicatores, & doctores.Sicut.n.candelabrũ habet basim inferius,qua sustinetur, stipitem in medio,quo erigit̃,brachia in latere, quibus extẽdit̃, sic hõ perfectus habet basim.i.fidei sustentamentũ.stipitem.i.spei subleuamentum,brachia.i.charitatis amplexamẽtum.Et sicut candelabrũ in medio ponit̃, lumen supra ponitur,à vento& pluuia defenditur,supfluitatibus emungitur, & purgat̃ sic vir ꝑfectus,& maximè ꝓlatus,debet esse in medio æquitatis,sine personarũ,aut munerũ acceptione debet habere lumen veritatis sine deceptione;debet à vento vanitatis & pluuia voluptatis se ꝑseuare ꝑ tẽperantiam; debet à superfluitatibus diuitiarum purgari ꝑ eleemosynam & clementiã.Iõ de tali candelabro dr̃ Zacha. 4. Ecce candelabrũ

C aureum totum,& lampas eius super caput eius.¶Vbi aduertendum est,ꝙ illud candelabrum debet considerari quantũ ad compositionem Aureũ. Quantũ vero ad operationem, quia debet illuminare Lampas eius inquit. Quantũ ad conuersationem debet prudenter seruari,quod ostẽditur, cum dr̃,ꝙ debeat aliquid habere sup caput eius.Iste.n.debet esse purus in cõpositione,(iõ dr̃ aureum totum) clarus in operatione(ideò dicitur habere lampadem)cautus in sui conseruatione,quia.s.debet habere caput velatum(Sup caput eius inquit)¶Attendatur ergo cõpositio moraliter, quia viri ꝑfecti debent esse aurei toti,& sancti, s.interius in conscientia, & exterius in apparentia, quia.s.non debent esse sicut hypocritæ.s.aurei exterius, & non interius, sed totum quicquid agunt,debet esse aureum, atque sanctum. Et figurabuntur in candelabro tabernaculi,ꝙ totũ erat aureum, in cuius cõpositione concurrebat basis,brachia,lãpades.7.oleum, lux, scryphi,calami,spherulæ,Lilia,munctoria,& vasa ad emuncta extingunda. Sic vere ad compositionem moralem Ecclesiastici & perfecti debent concurrere ista,videlicet,

Aurum sapientiæ,	Isti etiam debẽt habe-
Lux gratiæ,	re scyphos sciẽtiæ,ca-
Basis fidei,	lamos eloquẽtię, sphe-
Hastile spei,	rulas volubiles obe-
Brachia charitatis,	dientiæ, lilia castitatis
Oleum pietatis,	& continentię,emun-
Septem lãpades septifor-	ctoria largitatis, vasa
mis spiritus bonitatis.	ad emungendũ emun

cta alienæ paupertatis.Vasa.n.ista erant plena aqua, & qñ superfluitates candelabrorũ abstergebantur & emungebãtur in illis vasis ne fęterent, extinguebantur, & iõ per ista vasa pauperes designant̃,qui aqua miseriæ sunt pleni, quia superfluitas deuitiarũ candelabri & cuiuslibet viri ecclesiastici,& ꝓlati per clementiã debet emungi & per eleemosynã in ista vasa debet extingui,q̃uis multi faciũt cõtrariũ, qui supfluitates diuitiarũ in vasa talia nõ extinguũt,sed in diuitibus,parentibus & adulatoribus totũ expendunt,& iõ non mirum est si ꝑ infamiã ista fętẽt.Debẽt igit̃ isti esse cãdelabra aurea. vñ.2.Paral.4.Fecit cãdelabra cũ lucernis suis,vt lucerent ante oraculum ex auro purissimo.& aduerte illud, ꝙ dicit.Isi. de quodam candelabro vel templo.Erat vnum candelabrũ, ꝙ cõtinuè ardebat, & lucebat, nec aliqua tẽpestate poterat extingui,factũ.n.erat de quodã lapide precioso, qui dicitur abeston,qui semel accensus,nunquã amplius extinguit̃. Sic verè viri perfecti,& maximè ecclesiastici,& ꝓlati in templo Ecclesiæ militantis debent esse candelabra ad alios illuminandum docendum & dirigẽdum, qui sine dubio ita debẽt esse constantes, & perseuerantes, ꝙ lux suorum bonorum exemplorum & documentorũ nunquã debet deficere, sed cõtinuè perdurare. vnde Prouerb. 30. Non extinguetur in nocte lucerna eius. Quod bene potest figurari Nume.8.vbi dicitur Candelabrum in parte australi erigatur,Australis ergo & meridialis pars,q̃ claritatem habet maiorem, signat, ꝙ claritas & splendor spũalis istorum semper debet alijs lucere.Math.5.Nemo accẽdit lucernam,& ponit eam sub modio, sed super candelabrum, vt luceat omnibus, qui in domo sunt.vnde adhuc aduertendum est de isto candelabro, quod dr̃ Nume.4.vbi ꝓcipitur,quod candelabrum aureum quotiens extra tabernaculum portabatur,debebat hyacinthino pallio esse velatum,nec debeat nudũ ostendi;ad denotandum,ꝙ viri ecclesiastici semper debent esse velati.s.velamento honestatis & secretæ humilitatis, semper debent tenere se clausos,& opertos,nec se debent aliquo mõ ꝑ hypocrisim, & iactantiã propalare. Quia sicut dr̃ Prouerbio.25. Beatus, qui custodit pallium suum in die frigoris. Et sic isti erunt de illis, de quibus dr̃ Apocali. 11. Isti sunt duæ oliuæ, & duo candelabra ante Deum lucentia.Istud est ergo cãdelabrũ domus exterioris.¶Tertiò dico, ꝙ est cãdelabrũ do- D
mus superioris, & istud est Christus,& sancti, qui sunt in patria.quia sicut dr̃ Apocalip.21. Lucerna ciuitatis est agnus. Et Zacha.4.Ecce candelabrum aureum totum.Et Apoca.1. dicitur, ꝙ filius hominis ambulat in medio septem candelabrorum aureorum(id est)sanctorum.Et sic patet, ꝙ est cãdelabrum domus interioris,exterioris,& superioris &c.

Candor.

Quia dictum est superius de albedine,iõ parum intendo dicere de candore. Vnum tamen aduertendum est.s.ꝙ candor(vt cõmuniter) à frigidita- A
te generatur.sicut.n.dicit philosophus, frigiditas est mater albedinis.Candor ergo nihil aliud est quam q̃dam qualitas in superficie corporis à frigido generata. Et est aduertendum,quòd secundum hoc est triplex candor corporalis,

Niueus,	Candor ẽm hoc potest conside
Lineus,	rari tripliciter in scriptura. Si-
Luteus.	gnat.n.puritatem,castitatem,&

falsitatẽ:Puritatẽ dico.s.innocentiæ, & iste est cãdor niueus & iõ puris innocentibus in baptismo datur vestis candida. Angeli etiã,qui sunt innocentissimi,depinguntur cũ cãdida veste cõiter.& dicitur Marc.16.ꝙ mulieres viderunt Angelum coopertum stola cãdida.Et iõ præcipitur Ecclesi.9.Omni tꝑe sint vestimenta tua cãdida, & oleũ de capite tuo non deficiat. Vbi aduerte, ꝙ innocentia debet habere operculũ honestatis(Vestimenta inquit candida) roraculum pietatis (Oleum)cęnaculum firmitatis (Oĩ tꝑe inquit non deficiat.) Sit ergo innocẽtia lucẽs,& perspicua, mulcẽs,& roriflua,durans,& continua.Sed verè multi ꝑdunt illũ cãdorem, sicut coruus,qui ẽm fabulas fuit auis cãdida,sed ꝑ eius suggestionem Phebus magister suus cõmisit homicidiũ & coronidẽ, quã summè diligebat occidit,iõ coruum de albo in nigrum mutauit.Vide Ouidiũ metamorphoseos.lib.2.fabula.7. Sic verè illi hodie perdunt candorem innocentiæ, qui per relationes, & adulationes faciunt magistros suos committere multa mala.Iste est candor misericordiæ,& pietatis, seu innocentiæ,& puritatis.¶Secundò dico,ꝙ est candor lineæ castitatis. Candor enim lineus seu byssinus signat castitatem, B
quia lineum est illud, quod ponitur ad carnem, vt seruetur pura & munda,sic castitas facit carnem esse puram & mundam.Apoca.19.Datum est ei,vt operiat se byssino splendenti,& candido.Vide supra de bysso.Sed iste candor perditur, sicut candor piperis &c.Non sic,sed simus candidi. Canti.5. Dilectus meus candidus,& rubicundus, electus ex milibus. vbi aduerte,ꝙ castitas debet habere Charitatis ardorẽ (Rubicundus)bonitatis valorem(Electus)Et nota, ꝙ vir castus dicitur electus.Thus.n.quãto candidius,tanto melius,& maximè,qñ exit ab arbore nouella.Sic verè homo quanto candidior per castitatem,tanto melior & acceptabilior, & eligibilior,& vtilior debet dici.Talis potissimè fuit Christus figuratus in illo Angelo,qui erat in nube cãdida. Apoc.1.Capilli eius candidi sicut lana alba.Istud patet per Beatam Virginem,de qua figuratiue dicitur Apoc.19. Vxor agni parauit se, & datum est illi, vt operiat se byssino splendenti & candido. quia ista fuit vxor Christi per charitatem, parata per honestatem, bysso operta per castitatem. Ideò dicitur Ecclesi.18.Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus. Ideò de isto candore dicitur Sapien.7.Candor est lucis æternæ, & speculum sine macula, & imago bonitas Dei. Istam auctoritatem diuisam, & prosecutam vide infra de luce.

C luce.Iste est igitur candor lineæ castitatis. ¶Tertiò dico, qđ est candor luteæ falsitatis.Et iste est, candor hypocritarum, qui ad modum parietis lutei exterius sunt cādidi per fictam castitatem,interius tñ lutei & viles per iniquitatem. Iuxta il lud Act.24.Percutiet te Deus paries dealbate.Basiliscus.n.li cet sit bene venenosus,siue venenosissimus,est tñ cādido dia demate coronatus.Sic hypocritæ licet sint venenosi peccatores & iniqui,tñ candido diademate castitatis fictiuæ sunt coronati.Talis candor figuratur per candorē lepræ Leui.13 vbi dicitur, ꝙ candor in cute significabat aliqualiter Leprā in carne,quia scilicet candor fictiuæ castitatis significat Lepram hypocriticæ prauitatis.Et sic patet,vt dictum est

Candor { Luteus / Lineus / Niue⁹ } Vel cādor { Falsitatis, / Castitatis, / Puritatis. } Item nota si vis ꝙ est cādor prosperitatis temporalis,fœlicitatis æternalis,formositatis corporalis. De primo Esai.2. Si introierit vir aureum hñs anulum in veste candida.De secundò Sap.7. Candor.n. est lucis æternę.2.Apoc.20.Vidi Thronum magnum candidum.De tertiò Tre.4.Candidiores niue,nitidiores lacte.

A Canere.Cantare.

Sciendum in primis,ꝙ cantus in scriptura multipliciter accipitur,videlicet tam in bono,q̃ in malo. Cantus.n.est emissio vocis cum diuersitate concordi & proportionata, lætitiam animi demonstrans.Et signat in bono officiū, orationem,laudem,& gratiarum actionem,& spiritualem con solationem,& prædicationem.Ideò de talibus cantibus dicitur.1.Paral.16.Sacerdotes coram arca fęderis domini iugiter canebant.In malo aūt signat inanem lætitiam iactantiam,lasciuiam,derisionem, detractionem. Ideò de talibus malis canticis dicitur Soph.2.Vox cantātis in fenestra,coruus in superlimitari.Dicamus igitur, quòd in scriptura inuenitur videlicet cantus

Laudabilis & meritorius,
Mirabilis & allectorius,
Damnabilis & deceptorius.

¶Primus cantus debet frequentari,
Secundus cantus debet affectari,
Sed tertius debet detestari.

Dico ergo, qđ est cantus cū diligentia frequentādus. Ista est.n.differentia inter aues, & animalia, q̄a aues delectantur in cantando,animalia aūt nō.Nā aues potissime paruulæ,libenter, & delectabiliter solēt cātare, & maximè qñ fuerint satiatæ.Sic verè ista ē differētia inter bestias spūales.i.peccatores & aues cælestes.i.viros ꝑfectos,bonos & iustos,q̄a verè istę bestiæ in cātu & lętitiā spūali nullatenus se delectant,sed aues.i.viri spūales,cātū salutis frequentant, & maximè qñ fuerint satiati.Nam boni qñ bonis temporalib⁹ vel etiam gratijs & virtutibus à Deo satiantur, solent cantare ꝑ gratiarū actionem.psal.Cantabo dño,qui bona tribuit mihi.Qñq; etiā satiantur infortunijs,& tribulationibus,tūc cantare solent per compunctionem,& orationem, & ꝑ spiritualem consolationem. Vnde Ezech.32. Fili hominis cane carmē lugubre. ¶Item qñ satiantur à Deo pabulo sacræ scripturæ & gr̄æ,tunc verè ipsi debent cantare prædicationem,& aliorum eruditionem.Apoc.8.Angeli,qui habebant tubas,parauerunt se,vt canerent tuba.Tubę.n.sunt dictæ sacræ scripturæ,quibus habitis necesse est,vt canamus. ¶Itē si fuerint satiati venenosis cibis diuersorū peccatorū, tunc ꝑ certo ipsi debent canere per confessionē. De quo cantu dr̄. 1.Corin.15.Canet.n.tuba, & mortui resurgent incorrupti. tuba.n.cōfessiōis facit mortuos peccatores resurgere à corruptione dānationis.Et iō quia Christus fuit vnctus oleo lætitiæ p̄ consortibus suis, hinc est, ꝙ semp tales cātores vult secū habere,& eorum cātus in suis auribus resonare. Figura Apoc.14.vbi dr̄,ꝙ ante sedem agni erat maxima multitudo Angelorū,qui cum suis citharis cantabant canticum nouum,verūtamen ibi dr̄, ꝙ ipsi habebant quatuor conditiones.ipsi.n.erant empti de terra,erant sine macula,quia virgines cum mulieribus coinquinati non fuerunt,& in ore, eorum non erat inuentū mendaciū, & sequebantur agnū quocunq; ibat.Iste agnus(charissimi)est Christus, corā quo citharędi.i.viri spūales quotidie spūalia cantica modulant̄.Verūtñ isti dñt habere quatuor cōditiones, quia.s.isti debent esse sine macula,sine mendacio,sequi agnum, empti de ter-
B ra.¶Circa ꝙ aduertendum,ꝙ spūales cantores debent opulentiam abdicare realē(Empti inquit de terra)Continentiā procurare carnalē(Sine macula)eloquentiā amputare verbalem(in ore inquit eorum)extollentiam incuruare mentalem(Quia ipsi debent sequi agnū &c)Debet igit̄ spūalis cātor abdicare prosperitatem.Sicut.n.fistulla nō pōt bene cantare quandiu sit plena,imo necesse est,ꝙ sit vacua,quia alias non bene sonat,sic verè hō nunquam bene cantat spūaliter, nisi ab amore tēporalium vacuetur. quod ostendit cum dr̄, ꝙ isti,qui cātabant canticum nouum, empti sunt de terra.i. de amore terrenorū empti. Auiculæ.n.tunc melius cantāt, qñ à terra extolluntur, sic viri spirituales qñ à terrenorum amore per paupertatem spiritualem eriguntur. Iō isti possunt dicere cum Dauid. Qūo cantabimus cāticum domini in terra aliena?quasi diceret.Non potest fieri nisi ab ista terra exeamus.Quod est contra auaros, qui non sunt empti de terra,sed magis plantati in terra.Et iō nullum cantum spiritualem possunt dicere corā Deo,quia nec orationē, nec cōfessionem, nec consolationem, nec monitionem possunt canere, vel narrare.contra illud. Cantate domino, & benedicite nomini eius. Auaritia.n.est similis Lupo, quia Lupus est aīal vorax,ꝙ dum respicit hominē,aufert ei vocem, ita ꝙ non pōt canere seu loqui. Anhelitus.n. Lupi corrūpit aerem.Sic verè(charissimi)auaritia,quæ Lupinā voracitatē, & insatiabilitatē continet,statim,qñ eos tenuerit,vocem & cantū spūalem aufert.Iō tales dicuntur Esa.56. vniuersi canes muti,latrare non valentes,Non sic(charissimi)sed abdicemus prospera temporalia.Empti inquit de terra. vt dicat de quolibet nostrū illud Dani.7.Sublata est de terra, & super pedes &c.¶Secundò dico,ꝙ si volumus bene cantare,necesse est,ꝙ depuremus corpora nostra per castitatē,qđ ostenditur cū dr̄.Hi sunt,qui cū mulieribus non sunt coinquinati.Sicut.tympanū, qñ ē pingue nō pōt bene sonare, imo necesse est,ꝙ sit valde siccū,sic verè illi qui sunt pingues ꝑ carnalitates,non possunt sonum,& cantum diuinæ laudis & orationis vel confessionis cantare,imo vere necesse est,ꝙ hō sit siccus per castitatē,& ab oī carnalitatis humore, & pinguedine denudatus.Iō talibus dr̄ Ecclesi.9.Non des mulieri potestatē aīæ tuæ.Quia sicut dr̄ ibidē,ꝑꝑ speciē mulieris multi perierunt.vñ dicit Augu.Nihil tā ab arce cōtēplationis virilē aīum deijcit,sicut fœminæ blādimenta.Iō à mulieribus & à carnalibus,& luxuriosis actibus debet quilibet ecclesiasticus abstinere,vt coram agno immaculato Christo sit acceptabilis canere,& psallere.& merito,quia verus cātus, & laus,& iubilus personarum mundarū, & pudicarū est Deo mirabiliter gratiosus,& diabolo odiosus. Cantus.n.galli diabolus timet̄ s̄m Isido.mirabiliter à Leone, q̄a re uera Leo diabolus timet,odit,& fugit cantū spūalem galli albi.i.hōis casti & puri.cantus.n.orōnis,ꝑfessionis,& cōfessionis, laudis, cōtritionis,& p̄dicationis talis nō pōt à diabolo sustineri.Iō de talibus debet, & pōt dici illud Matt.26. Cōtinuo Gallus cātauit,& recordatus est Petrus verbi Iesu, & sequitur. Et egressus foras fleuit amare.Ecce igit̄ qūo ad cantū galli ipsum diabolus reliquit,& ille ad dñm se cōuertit. Et s̄m veritatē cātores, & Dei seruitores decet esse valde ornatos, & maturos.2.Para.35.Cātores steterunt in ordine suo.Figura 1.Reg.16.vbi dr̄,ꝙ qñ Dauid canebat cithara, demoniū recedebat à Saul,& leuius ferebat. Sic verè si spūs fornicationis exagitat Saul.i.carnē tuā,ꝑcute citharā cordis tui,& fac ipsam sonare & cātare ꝑ orationē,& confessionē, & sic demoniū supabis,& carnis stimulos leuius sustinebis. Hi sunt igit̄ &c.Et per consequens delectabilius cantantes. Iō dr̄ figuraliter de cātu illo Apo.8.Primus Angelus tuba cecinit. Angelus signat carnis puritatē.Debemus igit̄ abdicare carnalitatem,& prosperitatē.¶Tertiò si volumus bene cātare. debemus abdicare verbositatem & loquacitatē. In ore(inquit)eorum non est inuentum mendacium. Sicut.n.raucedo vocis impedit cāntū,sic mendacium,stultiloquiū, derisio,detractio,q̄ sunt q̄dam raucedines spūales, nō sinunt hominem bene cantare.Sub nomine.n. mendacij intelligit̄ oīs locutio mala.Iō dr̄ Ecclesia.7.Noli velle mentiri oē mendacium.Et ratio est,quia sicut dicitur Sapien.1.Os, quod mentitur,occidit animam.Circa illud igitur est sciendum, ꝙ est multiplex malus cantus.Est enim cantus nimis altus, nimis falsus, nimis raucus, & nimis blandus. Cantus nimis altus est iactantia, & elatio, & tales sunt similes cuculo, qui alte, & continuè cantat, veruntamen nihil dicit nisi de seipso,& suis

ſo,& ſuis factis,& ſuorum,Ideò deriſoriè dr̃.Eſa.23.Bene ca
ne,frequenta cãticum meretrix obliuioni tradita,vt memo-
ria tui ſit.q.d.Illi vident ſe eſſe in obliuione,& ſine memoria
& ideò de ſe canunt,contra illud Mat.6.Noli canere tuba an
te te,&c.Itẽ cantus raucus eſt detractio,& deriſio.Ideò tales
ſunt ſimiles Ranis, quæ voce ſua rauca continuè volunt can
tare quãdiu neminem vident. Sic detractores in abſentia nõ
in præſentia ſemper murmurant,& diffamant. Tales.n.can-
tant de alijs nimis raucè,idest nimis diffamatoriè, ſeu malè.
ſimiles etiam vlulis,quæ ſunt aues nocturnę,quæ clamando,
& deridendo videntur cantare. vnde poſſunt alij dicere il-
lud Iob. 30. Nunc autem derident me iuniores tempore: &
ſequitur.Nunc aũt in cantum eorum verſus ſum.Cantus blã
dus eſt adulatio,& mala ſuggeſtio.& tales ſimiles ſunt Syre-
nis,quæ ſuo cantu trahunt nauigantes ad naufragium, quia
.ſ.cantus adulatorum, luxurioſorum,& malorum ſuggeſto-
rum,& maximè hæreticorum ſibi,& alijs ſunt cauſa pericu-
li ſempiterni.Micheę.2.Cantabunt canticum cum ſuauitate.
Ideò tales poſſunt dicere illud Amos 5.Aufer à me tumultũ
carminum tuorum,cantica lyræ tuę non audiam.Cantus fal
ſus eſt lætitia mundialis,& conſolatio, quæ falſa eſt,& vana:
& tales ſunt ſimiles cygno, qui eſt auis, quæ continuè in flu-
minibus vult conuerſari,cuius cantus eſt ſignum, & præ ſa-
gium mortis ſuæ. Sic verè cantus & lætitia mundalis, quam
exercẽt hoĩes,qui in fluminibus diuitiarum viuunt,eſt ſignũ
& præſagium,quod mors æterna eſt eis præparata. Amos 8.
Conuertam omnia feſta in luctum, & cantica veſtra in plan
ctum.Ideò comminatoriè dr̃ talibus Eſa.24.In cantibus non
bibent vinum,amara erit potatio bibẽtibus illam. Iſti igitur
(chariſſimi)non ſunt, in quorum ore non eſt inuentum men
dacium.Non ſic(chariſſimi)ſed abdicemus loquacitatẽ,ſi vo
E lumus dicere cãticũ Deo gratum. ¶ Quartò dico, ꝙ neceſſe
eſt,ꝙ vendicemus humilitatem.quod oſtenditur, cum dicit.
Sequuntur agnum quocunque ierit.ſequitur,ſignat obedien
tiam,imitationem,humilitatem,& ſubiectiõnem.Qui enim
bene,& delectabiliter vult cantare, debet ſe alijs bonis can-
toribus conformare. Si verè, ſi illos ſpirituales cantus bene
dicere volumus,neceſſe eſt,ꝙ bonis cantoribus.ſ.Chriſto &
Sanctis nos per humilitatem,& ſubiectionem cõformemus.
Ideò dr̃ de ſequendo Matth.8. Sequere me, & dimitte mor-
tuos &c.& Matth.4.dicitur,quod Petrus,&Audreas relictis
retibus ſecuti ſunt Chriſtum.ſicut.n.ille,qui non ſequit̃ alios
in cantu vocali,diſſonantiam facit, ſic in cantu ſpirituali ille
dicitur diſcrepare, qui per arrogantiam ſe dedignatur alijs
conformare.Ideò talibus pulchre loquitur Hiero. ad Iulia-
num.In cithara,inquit,diaboli tres ſunt falſæ voces.ſ. elatio,
quam habuit in cœlo,ſuggeſtio,quam cepit in Paradiſo, de-
ſperatio, quam cepit in inferno. Muſica.n.diaboli ab altiori
cantu incepit.Inchoauit.n.in cœlo antiphonam elationis di
cens.Ponam ſedem meam ad Aquilonem:altius.n.incepit,q̃
debuit,ideò cecidit. Poſtea de cęlo deſcendens inchoauit in
Paradiſo antiphonam ſuggeſtionis, & poſtea in inferno anti
phonã deſperationis. Differt.n.muſica Chriſti à muſica dia-
boli,quia diaboli incipit ab altiori, Chriſti verò ab humilio
ri.Audi doctorẽ muſicæ ſpiritualis.Diſcite à me, quia mitis
ſum,& humilis corde.& Matthei.11.& 1.Macha.6.Pars exer
citus per loca humilia ibat cautè & ordinatè

Habeamus igitur humilitatem,
Horreamus loquacitatem,
Contemnamus proſperitatem,
Dimittamus carnalitatem.

Et ſic digni eri
mus cãtare no
uum canticum
coram agno,
& merito, quia pro certo Deus mirabiliter diligit bonos cã
tus. Dicit.n. Soli.fontem eſſe in Sicilia,qui quodam occulto
inſtinctu naturæ videtur in cantu, & melodia delectari, ſi.n.
iuxta fontem aliquis ceperit canticis, vel melodijs reſonare
ſtatim videbit aquã plus ſolito ſurgere,& erumpere, & ſur-
ſum ſe ſupra margines eleuare.Sic verè fons ſapientiæ verbũ
Dei in talibus ſpiritualibus canticis delectatur,& magis ſoli
to erumpit in beneficiis & lætatur.Bene ergo dicitur in pſal.
Cantate, domino & benedicite nomini eius. Et nos etiam
Exod.14.cum Moyſe dicamus.Cantemus domino glorioſe.
Igitur cantemus Deum laudando.pſal.Cantate domino can
ticum nouum,laus eius in eccleſia ſanctorum. Item Deum
orando.pſal.Miſericordiam, & iudicium pſallam tibi domi-
ne.Item Deo regratiando.pſalm.Cantate domino, qm̃ ma-
gnificè fecit. Item Deum confitendo. pſal. Cantate domino
canticum nouum. Sequitur. Confeſſio & pulchritudo in cõ
ſpectu eius.Item Deum prædicando.Iohelis.2. Canite tuba
in Syon,vocate cætum,congregate populum &c. Prædica-
tores tamen multis poſſunt dicere illud Matthei 11.Cecini-
mus vobis,& non ſaltaſtis,lamentauimus vobis,& non plan
xiſtis.q.d.In nullo correcti eſtis propter cantum prædicatio
nis noſtræ.Iſte eſt ergo cantus laudabilis,& meritorius.¶ Se
cundò dico,ꝙ eſt cantus mirabilis,& allectorius.ſ.cantus, &
conſolatio beatorum, qui laudando & regratiando iugiter
cantant Deo,vt Apoc.15. vbi Ioannes vidit ſanctos ſtãtes ſu
pra mare,habentes citharas,cantantes canticum nouũ Moy
ſi ſerui Dei,& canticum agni. ¶ Tertiò dico,ꝙ inuenitur in G
ſcriptura cãtus damnabilis,& deceptorius.& iſte ſignat ſug-
geſtionem diaboli,& peccatorum, de quo dicit Hiero. Can
tus diaboli eſt cupiditas,cantus hominis eſt voluptas. Soph.
2.Vox cantantis in feneſtra,coruus in ſuperliminari. Et hoc
ſufficit. Vide infra titulo de Laude, Pſallere, & Exultare.

Canis.

Quia canis habet tam multas bonas conditio- A
nes,quàm malas,quas longum eſſet per oĩa de-
clarare,ideò de ipſo duxi quaſi ſub ſilentio tranſeundum,ſed
qui plus videre voluerit, recurrat ad moralia ſuper librũ de
proprietatibus rerum,vbi inueniet,quod requirit. Nota er-
go breuiter,quòd canis ſignat quandoque

Virum virtuoſum,
Virum vitioſum,
Hoſtem venenoſum.

Signat igitur canis virum
virtuoſum.Et hoc quadru
plici rõne.ſ. propter fideli
tatem,propter humilitatem,propter vtilitatem, & propter
ſedulitatem.Habet.n.canis fidelitatem,quia etiã ſm̃ Plini.ca
nis pro domino ſuo hoſtibus ſe opponit, ipſumq; occiſum
non derelinquit,& homicidam morſu, & latratu prodit, &
oſtendit. Vt in geſtis Caroli Magni exemplum habetur de
Macario proditore,& Leporario, qui duellum in inſula no-
ſtræ dominæ Pariſius fecerunt pariter pro morte Alberici
burgundi ductoris,& ducis vxoris reginæ dicti Caroli Frã-
ciæ regis.Sic verè vir fidelis dominum ſuum,ſ. Deum vel be
nefactorem debet diligere, & cognoſcere, & propter fidem
ipſi⁹ morti ſe opponere, & contra aduerſarios fidei.ſ.diabo
lum,& hæreticos viriliter dimicare,& ipſo latratu prædica-
tionis,& morſu correctionis debet acriter impugnare Iõ dr̃
Thobi.6.quod Thobias profectus eſt,& canis ſecutus eſt eũ.
¶Item ꝓpter humilitatem. Canis.n.ſi à domino percutitur,
non iraſcitur:ſi fugatur,non indignatur,imo ſi per vnam viã
deijcitur ſiue eiicitur,per aliam reuertitur, nec ceſſabit ap-
plaudere,quouſq; pax ipſius reformetur.Sic verè vir humi-
lis & patiens ex deſpectu,& depreſſione non debet indigna-
ri per obſtinationem, ſed magis cum humilitate pacem ſuã,
& gratiam procurare.Et ſi per vnam viam repellitur, debet
aliam viã quęrere,vt ad aliorum gratiam reuertatur.Et ſicut
canis eſt aĩal magnæ memoriæ per præteritorum conſidera
tionem,& beneficia recognoſcens per gratiarum actionem.
vnde Tho.11.dicitur,quòd canis præcurrit,qui ſimul fuerat
in via,& quaſi nuncius blandimẽto caudę gaudebat, ſic &c.
¶Tertiò propter vtilitatem, lingua.n. canis eſt medicinalis,
extrahit.n.morbum à vulnere. Re uera lingua talis eſt vir iu
ſtus,quia verè lingua & locutio ſua,prędicatio,eruditio,mo
nitio,correctio,& conſolatio eſt alijs medicina.vnde Luc.6.
Veniebant canes, & linguebãt vlcera eius.Et eſt etiam canis
vtilis,quia latrat,mordet,& lingit,atq; feras capit. Sic præla
tus debet latrare prædicãdo,debet mordere corrigendo, de
bet lingere conſolando,& feras.i.peccatores capere, eos ad
pœnitentiam conuertendo.¶Quartò ꝑꝑ ſedulitatem.Canis
enim ſedulè cuſtodit domũ domini ſui à latronibus, & gre-
gem à Lupis.Sic iuſtus,maximè prælatus, vel prædicator,de
bet domum Dei,quæ eſt Eccleſia,per diſcretionẽ cuſtodire,
& exinde morſu correctionis,latratu ꝑdicationis, debet Lu
pos & latrones.i.dæmones, & impios coercere.Eccleſia.14.
Quæ coniunctio hominis ad canem?Et melior (Eccleſiaſtes
9.)eſt canis viuus Leone mortuo. Et ſic patet canis fidelitas,
humilitas,vtilitas, & ſedulitas. Pone ſi vis alias conditiones
adiungẽdo velinuehẽdo.Signat ergo canis virũ virtuoſum.
¶Scđò ſignat virum vitioſum.ſ.peccatorem.Canis.n. eſt ani B
mal vorax,famelicũ,inuidũ,& immundum. Sic peccator eſt
mordax detrahẽdo,vorax guloſè comedẽdo,famelicus aua
rè acquirendo,inuidus de bonis aliorũ dolendo, immũdus

luxuriam exercendo.est.n.inuidus,mordax,& detractor.inuidet n.canis illi,qui subintrat domum,in qua est,ipsumque mordet,lacerat,atque fugat.vnde Hier.15. Gladium ad occasionem,& canes ad lacerandum.¶ Item per canes designātur voraces comestores,& gulosi.3. Reg. 14. In ciuitate comedent eos canes.Item insatiabiles,auari,& ambitiosi.vnde in psal.Famem patientur vt canes, & circuibunt ciuitatem. Item immundi,& luxuriosi.3.Regū.22.Linxerunt canes sanguinem Nabath.Item per canes intelliguntur recidiuantes, & peccatores.Canis enim reuertitur ad vomitum,& peccator ad peccatum confessum, & auarus ad illud,quod fuerat restitutum,quia sicut dr̄ Prouerb.26.sicut canis,qui reuertitur ad vomitum,sic stultus, qui iterat stultitiam suam. ¶ Itē per canes intelliguntur crudeles,& rabiosi.Canis.n.faciliter efficitur rabidus,& tunc gregi, quem custodit efficitur periculosus,quia nisi teneatur,totum inficit & occidit.Sic peccator,maximè prælatus, quando fit rabidus per crudelitatem gregi subditorum suorum multum nocet per rapacitatem. psal.Circundederunt me canes multi tau.pin.ob.me.¶ Item per canes intelliguntur adulantes. Canis enim lambit aquā, & blanditur,& applaudit melius vestito.Sic adulator magis diuitem honorat.Iud.7.Solent canes lambere aquam.Et nota,ꝙ sicut canes à nobilibus conuiuijs expelluntur,& à delicatis cibarijs coercentur, sic verè tales peccatores à conuiuijs Paradisi merentur expelli Apocalip.21. Foris canes, & venefici. & a delicatis cibis corporis Christi debent merito coerceri.Nam(vt ſm Plini.)coriandri semen, quod hominibus est cibus,& medicina, canibus est mors,sic verè Eucharistia,quæ hominibus.i.bonis rōne vtentibus est vtilis,canibus istis scilicet peccatoribus est damnabilis. Ideò bene præcipitur Matth.7.Nolite sanctum dare canibus, & nolite ante porcos ponere Margaritas.Et sic patet, ꝙ canis signat hominem vitiosum.¶ Tertiò dico,ꝙ canis signat hostē venenosum.s.diabolum.Nam sicut canis mordet, latrat, inuidet & inficit,sic diabolus inuidet saluti hominis, latrat per suggestionem,mordet per delectationē, inficit, & corrumpit per consensum,& operationem.Et ideò petebat Dauid. Erue à framea Deus animam meam,& de ma.can.vni.me.Est igitur canis significatiuus viri virtuosi, viri vitiosi,hostis venenosi &c. Et adiunge si vis ad quodlibet membrum alias conditiones,sicut inuenies in morali.Sufficit.

C

A Canities. Canus.

Nota,quod canities est albedo capillorum,quę (vt communiter) duo signat, videlicet prudentiam, & senectutem. Prudentiam dico pro eo,ꝙ cani capite & antiqui,sunt(vt cōmuniter)magis discreti & prouidi,& ideò cuiuscunq; ętatis fuerint prudentes,possunt dici cani. Sap. 4. Cani sunt sensus hoīs, & ætas senectutis vita immaculata &c. vnde Eccles.6. Stude sapientiæ fili mi,& vsq; ad canos inuenies eam,i.vsque ad senectutem.& Leui.19.Coram cano capite consurge.&c. Vide de senectute,& prudentia.&c.

A Capere. Captio.

Sciendum, quod capere primo est idem ꝙ concludere,ligare,tenere, & subiugare. Et accipitur in scriptura aliquando actiuè,aliquando passiuè.Actiuè Capit

Deus,
Homo,
Diabolus.

Capit Deus, scilice pœnitentes per conuersionem,delinquentes per dānationem,triumphantes per saluationem.Capit(dico)pœnitentes,& hoc facit quandoq; cum hamo suæ occultæ inspirationis,aliquando cum rete prædicationis.Ezech.12.Extendam super te rete meum, & capieris in sagena mea.Item capit per damnationem delinquētes. Deus.n.immittit canes suos ad capiendum feras,scilicet peccatores,scilicet casus,infirmitatem,& mortem, & tandē per damnationem in inferno coquit,& deuorat vniuersos.Oseę. 5.Ego capiam,& vadam,& tollam,& non est, qui eruat. vnde de Dei executoribus,scilicet morte, & diabolo potest dicere damnatus illud psal.Ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes.Item capit triumphantes per saluationem.Deus enim capit bonos ad partem suam.vnde 2. Regū. 5.Cepit Dauid arcem Syon.¶ Secundò dico,quòd est captio qua capit homo,& ista nihil aliud est quàm captio, & acquisitio meritorum peccatorum, terrenorum, & æternorum. Homo enim capit virtutes acquisitiuè.Ezech.19.Leo factus est,& didicit prædā capere.Item homines prædicatiuè. Luc. 5.Eritis iam homines capientes. Item capit terrena multiplicatiuè.2.Paralip.28.Ceperūt prædā infinitam.Item ęternam gloriam beatiuè fruendo.Psa. Vt hæreditate capias terram. ¶ Item tertiò actiuè capit diabolus.s.per culpam in præsenti, & per pœnam in futuro.& de tali captione potest dici illud Nau.2.Leo cepit sufficienter sibi, & impleuit cubile suū præda.¶ Sed adhuc dico,ꝙ ē captio passiua, & tunc capi idē est,ꝙ concludi,& contineri.& possumus dicere, ꝙ Deus capitur per incarnationem,homo capitur per peccatum & dānationem.Vnde nota,quòd passiuè loquendo videlicet, B

Capitur Christus,cum vir efficitur,
Capitur iustus,quando conuertitur,
Capitur iniustus,quando decipitur.

Deum cepit laqueus amoris, quia scilicet uerus amor ad nos ipsum fecit capi.videlicet capi

Virginis gremio,
Breui præsepio,
Crucis supplicio,
Tumuli tugurio.

Deum enim cepit virginitas,sed hominem capit iniquitas: Deū (dico) cepit virginitas in incarnatione. Ipse. n. fuit vnicornis, quem virgo capit in gremio,& concludit, quem venatores, id est,sancti patres capere non poterāt quoquo modo.Ideò beatæ virgini dicitur. Quem cœli capere non poterant,tuo gremio contulisti.3.Reg.8.Si cœlum,& cœli cęlorum te capere nō possunt,quanto magis nec domus ista?¶ Item dico, ꝙ iustum capit stimulus doloris,qñ.s.homo contritus, & cōpunctus dimittit se capi,& ad bonum conuerti Thren.3.Venatione ceperunt me quasi auem.¶ Item dico, ꝙ capit iniustum Sibilus deceptoris.i.tentatio diaboli.Sicut.n.videmus, quod venatores & aucupes diuersimodè capiunt bestias, & volucres,quia aliquando cum laqueo,aliquando cum sagitta,aliquando cum visco, sic verè demones diuersimodè capiunt homines.i.animas per peccatum.s.aliquando cū sagitta volante in Die,quæ est superbia,aliquando cū laqueo constringente, qui est auaritia, aliquando cum visco tenente & inficiente,qui est luxuria. Ideò de tali captione dicitur Prouer.5.Iniquitates suæ capient impium,& funibus peccatorū suorum constringetur. Et propter hoc de diuersis modis capiendi peccatores tam per pœnam,quam per culpam pōt dici illud Esa.8.Offendēt inquit,ex eis plurimi,& cadent,& cōterentur,& vincientur,& capientur.vbi est aduertendum,ꝙ captio culpæ & pœnæ introducuntur in homine, videlicet

Per pompositatem elationis(cadent & conterentur)
Per cupiditatē affectionis(Offendent inquit, ex eis plurimi.
Per carnalitatē infectionis(ꝙ oñditur cum dr̄ vinciētur)

Capitur igitur homo à diabolo per elationem & pompositatem.ꝙ ostenditur cum dicitur Cadent.Cadere.n.propriè est ab alto ad infimū ruere,ꝙ vtiq; pertinet ad superbos, qui in alto superbiæ cōstituuntur, & inde ad culpā & ad pęnā corruūt, & capiūtur,similes Pardo,qui qñ sentit stercora humana sursum in arbore, vbi à venatore ex industria ponuntur, sursum salit,vt ea comedat,multū.n.diligit ea,& iō super sudes acutas subtus arborem cadit,& sic accipitur,& perit, vt dicit Plini.sic verè dū superbi sursum ad arborē mundanarū dignitatum ambiunt, & ascendunt vt stercora mundanarū diuitiarum & delitiarum habeant,subito super sudes acutas tormentorum inferni cadunt,& sic capiuntur,& pereūt. De tali autem ambitiosorum casu dr̄ in psal. Cadet cum dominatus fuerit pauperum.De tali autem captione dr̄. 2. Regū. 5.Cepit Dauid arcem Syon:Arx enim, quæ est ædificium altum, signat superbos,qui à Dauid, qui interpretatur manu fortis.i.à diabolo per superbiam capiuntur.2.Paral.25.Amasiam regem cepit rex Israel. Capitur ergo homo per elationē,& pompositatem.¶ Secundò dico,ꝙ capitur hō per affectionem & cupiditatem,quod ostenditur,cum dr̄ Offendēt. Offendere enim idem est,ꝙ ad aliquod obstaculum se collidere, & inde dicitur offendiculū illud, quod in via alicuius ponitur,vt ad illud collidatur,& cadat,& capiatur. & sic capiuntur auari,qui ad mundi bona per immoderatum appetitum offendūt, similes Lupo,qui dum offendit ad pedicam suis,ibi capitur.Similes etiam auiculæ,quæ dum offendit, & tangit laqueum,statim constringitur & capitur.Sic verè auari,dum tangūt bona temporalia,quæ rectè sunt pedica, & laqueus ad capiendū animas,statim per auaritiam stringūtur, & à diabolo capiuntur. Nam sicut auari capiunt pauperes per suas malitias, sic diaboli capiunt auaros, & hoc per laqueum cupiditatis, finaliter aūt pedica æternæ pœnalitatis.

C

D

Sicut

Sicut enim pisces,& aues capiũtur laqueo,sic capiũtur homines in tempore malo.Ecclesiastes.9.Offendẽt ergo, Sicut enim canis rabidus ambulat vacillando,ita q̃ ad oĩa circuniacẽtia offendit sic ẽt auari ad oĩa,q̃ sunt circa eos,s.ad alio rum domos,prata,vineas,& cætera bona offendunt ꝑ desiderium & affectum.vnde Ioan.11.Qui ambulat in nocte,offendit.Isti igitur sunt fraudulentæ Vulpes, quas dñs ꝑcepit capi.Can.2.Capite nobis Vulpes,quæ demoliuntur vineas. Compara auaros Vulpi,q̃ semper claudicat,& est fallax, & mortuam se fingit.Sic isti claudicant,quia nunquam rectam intentionem habent,sine recta intentione oĩa faciunt, imo
E mortuos & simplices,vt decipiant alios se confingunt. Capiuntur ergo per auaritiam & cupiditatem. ¶Tertiò capit̃ homo per infectionem,& carnalitatem,quod ostendit̃ cum dicitur:Vincientur. Carnalitas.n.est vinculum, quo homo irretitur,vincitur,illaqueatur,est enim sicut viscus, qui auiculas vincit,& ligat,ira q̃ in visco capiuntur,deplumantur, & comeduntur.Sic verè carnalitas ita vincit hominem, qđ vsque ad mortem ipsum vinctum detinet malis complacentijs,delectationibus,& peccatis,& sic deplumatur, s.plumis virtutum,& meritorum,plumis etiam temporalium bonorum,& tandem in inferno capitur,& deuoratur.Istud patet de luxuriosis, qui aliquando à malis mulieribus capiuntur ita fortiter,& per malas complacentias ab eis vinciunt̃ tam ardenter,quòd vix aut nunquam amplius liberãtur, imo ab eis deplumantur,& spoliantur.Ecclesiastes.7. Inueni mulierem morte amariorem,quæ laqueus venatorum est, & sagena cor eius,vincula sunt manus eius. Vnde Prouerb.7.de ꝓcaci muliere dicitur, quòd ipsa erat ꝑparata ad capiendas animas.tales capiuntur ad modum Elephantis, qui capitur ad cantum puellarum.vel ad modum naturarum in mari, q̃ capiuntur,& somniantur ad cantum Syrenarum.Sic verè viri ad cantum,& plausum malarum mulierum vinciuntur.ergo.2.Paral.36.dicitur, q̃ Chaldei Sedechiam regem vinctũ cathenis duxerunt in Babyloniam.& sic patet,q̃ quidam capiuntur per carnalitatem,quidam per cupiditatem,quidam per pomposítatem.& hoc de capere sufficiat.

A **Capillus:** Nota,quod in scriptura inueniunt̃ capilli portandi,capilli ligandi, capilli tondendi.Primi signant virtuales perfectiones, quæ debẽt portari. Secundi signant cordiales affectiones,q̃ debent ligari: Tertij signant temporales possessiones,quę debent tondi.Dico ergo primo,quòd per capillos intelliguntur virtuales perfectiones,& significatur per capillos triplex virtus,secundũ quòd capillus datus est propter tria animalibus,videlicet,
In tegumentum propter nuditatem,
In ornamentum contra ruditatem,
In tutamentum contra frigiditatem.
Et sic capilli possunt significare triplicem virtutem, s.honestatis,q̃ nuditatem celat,virtutem sanctitatis, quæ vilitatem velat,virtutem charitatis,quæ frigiditatem fugat.signant.n. capilli videlicet honestatis conuersationem, sanctitatis præparationem,charitatis inflammationem. Dico ergo primo, quod capilli signãt honestatem. sicut.n.capilli sunt illa pars corporis,quæ apertius ostenditur,quæ exterius exponitur, & quæ diligẽtius componitur, & qua quicquid est interius absconditur, Sic virtus honestatis ꝑ cæteris virtutibus plus apparet,in conspectu hominum magis fulget. Et si quid est in homine defectiuum,sub hac magis absćõditur,atq; latet. Et ideò ad ipsius compositionem decentem quilibet sapiẽs summè studet.De talibus capillis loquitur scriptura.1.Cor. 11.Capilli pro velamine dati sunt.Et aduerte, quod Aristo. in lib.de phisiognomia dicit,qđ capill⁹ niger signat rectitudinem mentis.ad denotandum q̃ nigra & humilis conuersatio bonæ mentis est significatio.quia secundum Gre.ꝑ hæc, quæ foris apparent,quid intus lateat aperitur, sed aduerte, quod dicitur Leui. 13.q̃ quando capillus mutatur in flauũ, signat lepram,quia re uera quando conuersatio efficitur flaua,& insolens,atque leuis,& ad literam quando capilli procurantur per artem fieri crocei,atque flaui,signum est q̃ ibi interius lateat lepra malæ, & corruptæ voluntatis. Habeamus ergo nigros capillos,atque albos,non flauos,quia s.cóuersatio nostra non debet esse flaua per insolentiam & leuitatem,sed magis nigra per humilitatem,& alba per munditiæ castitatem.vnde Dan.7.Capilli eius tanquam lana munda. Patet igitur, q̃ per capillum intelligimus honestatem. ¶Secundò dico,q̃ per capillũ intelligimus virtutum multiplicitatem.sicut.n.vides,quod capilli sunt capitis ornamentum,& q̃ per capillos radicum arbores, & herbæ adhęrent terræ,& in terra radicant̃,sicut patet de porris,cepe & alijs, sic verè virtutes,& bonæ affectiones aĩæ sunt ornamentum mentis. Nam per istas cum terra.i.cum Deo coniungimur, & vnimur,in ipso radicamur,& fundamur. De istis capillis dr̃ Matth.10.Capilli capitis vestri oẽs numerati sunt. Deus enim numerat,& ponderat capillos,i.virtutes,& merita singulorum.Figura de Absalon,cuius capilli singulis annis appendebantur.sed re uera tales capillos non videntur habere multi.sicut.n.dicunt Solinus,& Plinius, Leones carentes iuba,id est,capillis supra collum sunt quasi degeneres à generositate,& audacia Leonina,& vt dicunt,illi Leones, qui de Pardi adulterio procreantur, tali insigni crinium nõ ornantur.Sic verè(charissimi)multi sunt,qui carent capillatura virtutum,& bonarum affectionum. Et re uera isti carent spirituali audacia,& virtute,& à probitate degenerant aliorum.quod vtique in illis apparet, qui in matre sua.i.in ecclesia à Pardo.i.à diabolo adulterinè & male & Symoniacè generantur,& promouentur,quia(vt cõiter)tales carent crinibus bonarum affectionum,virtutum,& meritorum.Figurati in Sansone Iudic.16.qui quandiu capillos suos habuit,nec superari,nec excęcari potuit,statim ergo qñ crines perdidit virtutem & fortitudinem amisit,excęcatus,ligatus, & incarceratus fuit.Sic verè homo statim, quod ꝑdit capillaturam virtutum,& potissimè septem crines, i.septem virtutes, vel septem sancti spiritus dona,pro certo sua virtus, & fortudo ab eo recedit,& fugit,ita qđ ex tunc Philisteis.i.demonibus & peccatis non potest resistere,immo ab eis malas complacentias capitur, & in carcere malè consuetudinis vincitur, & tandem per obstinationem & mentis obnubilationẽ excęcatur,& in fine in ruina domus corporis sui.s.in morte cũ Philisteis,i.demonibus moritur,& opprimitur, atq; damnatur.Istos potissimè capillos aufert Dalila,i.mala mulier,vel dalila,q̃ interpretatur situla,i.auaritia, & aliorum peccatorum genera priuant hominem his capillis. Ideò peccata sua plangebat Dauid dicens Multiplicatæ sunt iniquitates meę super capillos capitis mei.Nõ sic(charissimi,)sed habeamus capillos virtutum,& meritorum,iuxta illud Lucæ.21.Capillus de capite vestro non peribit.signant ergo capilli virtutũ multiplicitatem.¶Tertiò dico,q̃ capilli signant amorem & charitatem.Capilli.n.dati sunt in munimentum,muniunt.n. hominem contra frigoris tempestatem,& calorem nutriũt, & defendunt,sicut patet de bonis & pilosis foderaturis, & subducturis. Sic verè charitas per bona desideria calefacit, & animam à nocumento frigoris indeuotionis defendit.In cuius signum Nazarei qñ erant in tp̃e consecrationis & obseruationis suæ,capillos suos non radebant, & sic sanctificationem acquirebant.Quia verè qui foderaturam charitatis seruat,virtutem & sanctitatem multiplicat. vnde Apocal.1. Capilli eius sicut lana alba.sicut.n.lana calefacit, sic & charitas.Et sic igitur patet,q̃ capilli significent charitatis inflammationem,sanctitatis aggregationem,& honestatis conuersationem.Isti sunt ergo capilli portandi.¶Sed secundò dico quod inueniuntur capilli ligandi, & isti signant cordiales affectiones.Sicut.n.videmus,quod mulieres ligant, lauant, tricant & pectinant capillos suos,sic verè nos debẽmus nostras affectiones,q̃ more capillorũ de nostris cordibus oriũtur,ligare,restringere,ornare,componere,pectinare, & abluere.Ligantur enim per discretionem,quia non sinunt eos effluere quantum vellent. Pectinantur etiam per confessionem,abluuntur per lachrymarum effusionem.Ideò de talibus capillis dicitur. 2. Regum.14. Non cadet capillus capitis filij tui.Sed audi,quid dicit Herodotus.quòd scilicet homines calidarum regionum, sicut AEthiopiæ, multos habent capillos nigros & reflexos,sunt tamen vt dicit corporis parui,coloris nigri,animi defectiui.Sicut verè hodie qui sunt de regione calida huius mundi, scilicet auari & luxuriosi,& superbi, multos capillos, id est multas vanas affectiones, multa desideria, & ambitiones noscuntur habere. psalm. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei.veruntamen(vt communiter) sunt parui corporis per meritorum attentionem, nigri coloris per malam conuer-

ſationem, animi defectiui per cordialis conſtantiæ eneruationem. iō de iſtis pōt dici illud, ꝙ dicitur de illis locuſtis, q̄ aſcenderunt de abyſſo Apoca. 9. de quibus dr̄ ꝙ habebant capillos ſicut mulieres. Iſti ergo ſunt capilli ligandi. ¶Item tertiò dico, ꝙ inueniuntur capilli tondendi, & iſti ſignāt mū-

C di tēporales poſſeſſiones. Capilli. n. ſunt de ſuperfluitate, & non de neceſſitate naturæ, ſunt. n. corpori quaſi accidentales, & iō ſine læſione poſſunt auferri. Nam qñ non auferunt, calores, ſudores, & vermes ibi generantur. Tales ſunt mūdi diuitiæ, ſunt. n. extra naturā hominis, & iō iſtæ debent à corpore radi, euelli, tonderi & pauperibus erogari. Hierem. 7. Tonde capillum tuū, & proijce. nam ſi iſtæ capilli debitè tōdantur, iterū ſolēt renaſci. qua diuitiæ diſtributæ ſolēt amplius abundare. Exēplū de Sanſone, cui poſt tonſionem capilli iterū renati fuerunt, ita ꝙ fortitudinē priſtinā reſumpſit. quia verè pij, & elemoſynarij viri poſtq̄ ſua tēporalia ꝓ Chriſto tondēt, & erogant, maiorē fortitudinē plenitudinē diuitiarū (vt cōiter) conſequuntur, & habent. patet de Thobia, qui in fine fuit ditior. ſed verè ſi iſta per eleemoſinā non tonduntur, tunc exinde colores auaritiæ, ſudores luxuriæ, vermes inuidiæ generantur. Iō ſimus ſicut Magdalena, q̄ pedes dñi oſculabatur, & capillis ſuis tergebat. Luc. 7. Pedes. n. corporis Chriſti myſtici ſunt pauperes, qui in inferiori parte iacent, qui verè vnguento pietatis à diuitibus ſunt vngēdi, & capillis bonorum temporalium ſunt tergendi. Quod eſt contra multos diuites, qui capillos ſuos non extendunt ad pauperes, ſed ad ſuperiores, non ad eleemoſynā, ſed ad pōpā, nō ad mitigandum pauperum vulnera, ſed ad offerendum diuitibus munera. Iſti ſunt ſimiles quibuſdā tauris Syluestribus, qui ſunt in India, quorum capilli contra naturam omnium animalium ſuperius extenduntur verſus caput, nō inferius verſus pedes. quia certè capilli diuitiarum diuitum modernorum non deſcendunt hodie inferius ad pedes (id eſt ad pauperes, ſed magis contra rōnem tendunt ſuperius ad diuites & maiores. quia (ſcilicet) pro promotionibus & officijs habendis, iſtis habent conferre magna dona, facere conuiuia, expendere magna encænia, ad pauperes. n. pœnitus nihil emittunt, nec de eis aliquid curant. vnde Amos. 6. Bibentes vinū in phialis, & vnguentis optimis delibuti, nihil patiebant̄ ſuper contritionē Ioſeph. Nō ſic ergo, ſed tondeamus capillos poſſeſſionum, conſtringamus capillos affectionum, deferamus capillos perfectionum. &c. ſufficit.

A **Capra.** eſt animal hiſpidum, ſqualidum, fętidum. quare dico, ꝙ ꝑ capram in ſcriptura ſignificatur, ſtatus pęnitentium vel pęnitentiæ, ſtatus indigentium vel indigentiæ, ſtatus delinquentiū vel immunditiæ. Dico igit̄, ꝙ per capram intelligitur pęnitentia, quæ. ſ. eſt aſpera & hiſpida. Nam ſicut ouis ſignat ſimplicitatem, agnus innocentiā, aries conſtantiam, ſic capra pęnitentiā. Ideò Exodi. 36. dicitur, quod in operimento tabernaculi erant. 11. ſaga de pilis caprarum. Iō Num. 15. dicitur, qui neſciens peccauerit, offeret capram, id eſt pœnitentiam. Item ſignat paupertatem & indigentiam, ſeu etiam ſtatum pauperum, qui more capræ ſunt ſqualidi. Prouer. 27. Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos. Item ſignat peccatum ſeu peccatorem, quia. ſ. fætet: Exo. 6. Obtulerunt hircos caprarum pro peccato &c.

A **Caprea.** idem eſt, ꝙ Syluestris capra, hirſuta, & hiſpida, agilis & leuis, & ſignat eremitas religioſos & perfectos, qui. ſ. plerumq; Syluas inhabitant habitum ſqualidum portant, & per bona opera & obedientiam cito volant. Canticorum. 2. Surge dilecte mi, ſimilis eſto capreæ, hinuloque ceruorum &c.

A **Captiuus. Captiuitas.** Nota, qđ captiuus dr̄ ille, qui violēter captiuus alienæ ſubijcitur ſeruituti. Ideò dico, ꝙ multiplex inuenitur captiuitas in ſcriptura, videlicet Captiuitas

Corporalis, quæ eſt miſerorum,
Temporalis, quæ eſt egenorum,
Virtualis, quæ eſt perfectorum,
Noxialis, quæ eſt peccatorum,
Partialis, quæ fuit ſanctorum,
AEternalis, quæ eſt damnatorum.

Prima eſt captiuitas cui eſt cōdolēdum. ſ. his, q in terris alienis capti ſunt, & maximè Chriſtianis, qui in terris infideliū ſunt captiui vnde Ezec. v4. Terra Iſrael deſolata eſt ſup domum Iuda, quoniam ducti ſunt in captiuitatem. ¶Secunda eſt captiuitas, cui eſt miſerandum, & ſuccurrendū. ſ. miſeria pauperum & tribulatorum, qui hic ſub aliorū dominio infortunijs opprimuntur. Vñ iſti ſunt, qui dicere poſſunt illud Tho. 3. & Thob. 7. Traditi ſumus in direptionē & captiuitatem. Aduerte tñ, ꝙ talis captiuitas. i. tribulatio, ſeruitus, vel paupertas valde proficit ſuſtinenti, ipſum. n. cōpellit ad cor ſuū redire, & ad Deū recurrere, & orare, ſicut ponit̄ in lib. 2 Eſdræ. 9. & qui non eſt in vſu, ꝙ filij Iſrael in terra ſua poſiti Deū dereliquerunt, in captiuitatē verò tranſlati ad Deū recurrrrunt, & leges ipſius ſernauerunt, ſicut etiam nunc patet ad oculum de Iudeis. quia re uera ſępe fit, ꝙ illis, quibus pax & proſperitas officit, tribulatio & paupertas proficit. quia ſm Grego. aduerſitas oculos aperit, quos proſperitas claudit. Vnde Baruch. 2. Populus eſt dura ceruice, & cōuertetur ad cor ſuū in terra captiuitatis ſuæ, & ſcient quia ego dominus. ¶Tertio eſt captiuitas, de qua eſt congaudendum & iſta eſt ſeruitus obedientiæ & religionis, q̄. ſ. affectiones varias, & vagas ſeruituti Chriſti ſubijcit, & ſuorū imperio mādatorum. vñ de Thobia dicitur Tho. 1. ꝙ in captiuitate poſitus viam veritatis non deſeruit. Nam ſicut captiui de Babylone in Hieruſalem redierunt, & templum dñi conſtruxerunt, ſicut dicitur. 2. Eſdræ. 5. ſic ſancti religioſi, & perfecti viri Babylonem. i. mundum relinquunt, & Hieruſalem. i. ſtatū Eccleſiæ & religionis aſcenderunt, & templum fidei ſuis doctrinis ædificauerunt. 1. Eſdræ. 4. Filij captiuitatis ædificent templum. Et nota, quòd tales captiui

In domino conſolantur,
Cœleſtia contemplantur,
A miſeria liberantur,
In gloria præmiantur ſeu iucundantur.

Dico, ꝙ tales captiui conſolantur ſpūaliter pſal. In conuertendo dñs captiu. ſyon facti ſumus ſicut cōſolati. Itē contemplantur ſupernaliter. Ezech. 1. Cum eſſem in medio captiuorum iuxta fluuium chobar, aperti ſunt cœli, & vidi viſiones Dei. Itē liberantur finaliter. ſ. à miſerijs mundi. Eſa. 61. Spiritus domini miſit me ꝑdicare captiuis indulgentiā, & clauſis apertionem carceris. Itē iucundantur æternaliter. pſal. Cum auerterit dñs captiuitatē ple. ſuæ exul. Ia. & læta. Iſrael. Eſt ergo captiuitas, cui eſt congaudendum. ¶Quarta eſt captiuitas, à qua eſt fugiendum, ſ. captiuitas peccati, qua. ſ. peccatores tentationibus capti à peccato, i. à diabolo ſub iugo diuerſarum concupiſcentiarum captiui tenentur. Cōſtat. n. ꝙ peccator, & maximè per malam conſuetudinē obſtinatus, non eſt ſui iuris, imo quaſi violenter detinetur captiuus. vnde Eſa. 5. Captiuus ductus eſt populus meus, quia non habuit ſcientiā. vnde aīa talium pōt dicere illud Eſa. 49. Ego ſterilis & non pariens, tranſmigrata & captiua. talem tñ captiuitatem ſolet potiſſimè facere luxuria, q̄ hominem ꝑ cęteris magis ligat, ſicut de Holoferne dr̄ Iudith. 15. quòd pulchritudo Iudit captiuā fecit aīam eius. Iſta eſt captiuitas à qua fugiendum eſt. Eſa. 52. Excutere de puluere, conſurge ſede Hieruſalem, ſolue vincula colli tui captiua filia Syon. ¶Quinta fuit captiuitas, in qua fuit manendū, ſ. illa, qua fuerunt ſancti in limbo. ſ. ante Chriſti incarnationem, ad quam etiam paruuli ſine baptiſmo morientes deſcenderunt. Threnorū. 1 Paruuli ducti ſunt in captiuitatem à facie tribulantis. ſancti ēt patres ibi fuerunt detenti, ſed per Chriſti ſanguinē liberati. detenti dico. Eſa. 23. In captiuitatem traduxerūt robuſtos. liberati verò. vnde Eſa. 49. Vtique captiuitas à forti tolletur. quod. ſ. factum eſt in reſurrectione, & aſcenſione, qm̄ ſm Apoſtolum, aſcendens Chriſtus in altum, captiuàm duxit captiuitatem. Ephe. 4. Iſta eſt ergo captiuitas, in qua fuit manendum ¶Sexta eſt captiuitas, a qua ſummè timendum eſt, & iſta eſt captiuitas inferni, à qua nullus relaxatur. diabolus enim eſt, ſicut ſoldanus Babyloniæ, apud, quē nulla eſt redemptio captiuorum, quia in inferno nulla eſt amplius ſalus damnatorum, de quibus Eſa. 46. Anima eorum in captiuitatem ibit. vnde de Nabuchodonoſor. i. de diabolo dr̄ Abacuc. 1. ꝙ ipſe congregat quaſi harenam captiuitatem &c. Vide de redimere. & ſeruitute &c.

Caput. Nota, quòd caput accipitur tripliciter in ſcriptura. Accipitur enim A

Literaliter,
Figuraliter,
Spiritualiter.

Caput literaliter ſignat mentis audaciam, & vigorem, & ſtatus eminentiam & valorē, ſtatuſq; excellentiam & honorem, & ſic accipitur in pſalm.

De Tor-

De Torrente in via bibit ꝓpea exaltauit caput. Et est aduertendũ, ꝙ istud caput aliqñ deprimit per verecũdiã & humilitaté, aliqñ erigitur ꝑ eminentiã & auctoritatem, aliqñ tenetur per sapientiã & maturitaté. &c. Humilitas.n. desig natur in capitis depressione. Eccl.8. Presbitero humilia aiam, magnato humilia caput tuũ 3.Reg.21. dr̃ de Achab humiliato, ꝙ ipse ambulat depresso capite, vel demisso. Auctoritas.n. & audacia designant in capitis erectiõe. vñ Eccl.20. Ab humilitate leuabit caput. Maturitas & prudentia designat in capitis mediocri delatione. Vñ prudentia est illa corona aurea super caput iusti. Iob. 29. Lucerna eius lucebat
B sup caput meũ. ¶ Iterũ dico, ꝙ caput accipit figuratr̃, & sic caput signat mũdi Capitaneos, & Principes, Iudices, & Prelatos: caput.n. pars est corpis superior & altior, per ꝙ totũ corpus regit. sic tales in corpore Eccl'æ superioré & eminẽtioré, digniorẽ, & altioré locum tenent & ab eorũ arbitrio depẽdet regimen aliorũ. Et iõ de be. Petro legitur, ꝙ quando Christus ipsum Prælatum & Capitaneũ Ecclesiæ constituit, ipsum Cephas, ꝙ caput interpretat̃ nominauit. Tu vocaberis inquit Cephas Ioan.1. Cephas.n. lingua Syra idem est, ꝙ caput lingua Latina, & inde dicuntur Acephali.i. sine capite. De tali ergo capite loquit̃ Dauid in Psal. Constituit eum in caput gentiũ. & Deu.28. Cõstituet te dñs in caput, & non in caudã. & iõ de istis potest dici illud 1.Reg. 15. Cũ esses paruulus in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es. Et aduerte in auctoritate ista, quod caput generaliter habet tres conditiones, quæ possunt comparari ad bonos superiores. Caput enim

Ossibus armatur,
Medullis rigatur,
Sensibus ornatur.

Sic vere caput.i. Prælatus debet cõponi ossib. firmitatis. qđ ondit̃ cum dr̃ esses. Medullis pietatis & clementiæ; quod ondit̃ cum dicitur oculis, in quibus, s. est multus humor. Sensibus claritatis & prudentiæ, quod ostenditur cum dicitur Caput. quia secundum Isid. caput dicitur à capiẽdo eo, quod capiat, & contineat omnes sensus. Habeat igitur Prelatus

Constantiæ fundamentum,
Clementiæ roramentum,
Prudentiæ documentum.

Habeat igitur constantiã, & pfectioné. Caput.n. habet ossa dura & fortia ad sui sustentamẽtum, est.n. membrum magis osseum, quod est in corpore. Sic vere Prelatus debet habere osseitaté fortitudinis, & virtutis, debet.n. esse fortis ad perseuerandum, durus ad corrigendum. Et aduerte, ꝙ ossa in capite habent adiũctam pellem, & capillos ad sui tegumentum. pellis.n. quæ est mollis & plicabilis, signat benignitatem. capilli aũt, qui sunt exterius, signãt tẽporalem facultaté. quia re uera, duritia Prælati.i. rigor eius & iustitia, & fortitudo, & constantia superiorum debet habere adiunctã benignitatem, vt condoleat, & tpalem facultaté ne indigeat. Decet.n. Prælatus habere diuitias ad eminentiam sui status sustinendam, & ad pauperum miseriam reuelandã. Exemplo Magdalenę, quæ capillis capitis sui pedes Iesu tegebat. Ideo de tali capite dicitur Can. 5. Caput eius sicut aurum optimum, & comæ eius sicut elatæ palmarũ. Prelatus.n. debet esse aurũ per firmitaté, debet esse optimus per bonitaté, debet esse sicut palma, quę semper viret, per honestatem, debet etiam habere comas.i. temporalẽ facultatem. & ista ossea firmitas Prælatorum ostenditur cum dr̃: Esses: Esse.n. signat existẽtiam, resistentiam, & firmitaté. Ostenditur etiam hoc ipsum, cum dicitur paruulus & humilis. Humilitas.n. mater est cõstantiæ, & firmitatis, & iõ de ista humili firmitate potest dici illud Cãt.2. Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit suauitatem odoris. Habeamus igitur constantiæ fundamentum, & firmitatem. vñ Ezech.4. Firmamentum erat super caput eorum. s. sanctorũ
C animalium. ¶ Secundo habeat clementiæ roramentũ & fortitudinem. sicut.n. caput est plenũ cerebro medulloso, nec est aliquod membrum in corpore, quod tantam medullæ plenitudinem habet sicut caput, sic vere Prælatus debet esse ille in toto corpore Ecclesiæ, qui magis debet habere de medulla mansuetudinis, pietatis, & dulcoris. vñ Psal. Sicut vnguentum in capite. & Canti.5. Caput meum plenum est rore. & Eccl.9. Oleum de capite tuo non deficiat. Prælatus.n. debet habere rorem dulcoris & benignitatis, vnguẽtum compassionis & pietatis, oleũ lætitiæ, consolationis & charitatis. quod oñditur cũ dr̃ in auctoritate. Oculis tuis. Oculus.n. est membrum humidissimum, & ideo faciliter habet plorare ad denotandum, ꝙ Prelatus debet habere humoré dulcifluæ pietatis, & effundere lachrymas compassionis. Iõ debet Prælatus dicere illud Iob.29. Oculus fui cæco, & pes claudo. vñ Hiere.9. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fonté lachrymarum? ¶ Tertio habeat Prælatus prudẽ D tiæ documentum, & hoc ostẽditur cum dicitur. Caput. Caput.n. à capiẽdo dicit̃, eo ꝙ capiat omnes sensus, videlicet oculos ad videndum, aures ad audiendum, linguam ad loquendum, nares ad odorandum, & tactum totum ad tãgẽdum. Sic vere Prælatus debet continere omnem sensum spiritualem, videlicet visum discretionis, auditum obediẽtiæ & subiectionis odoratum deuotionis, loquelam sanæ locutionis, gustum contemplationis, tactum passiuum clementiæ & compassionis, & tactũ actiuum iustitiæ & correctionis. Debet enim Prelatus videlicet

Videre per discretionem,
Audire per causarum discussionem,
Odorare per deuotionem,
Gustare per contemplationem,
Loqui per eruditionem,
Tangi per compassionem,
Tangere per correctionem.

Ideo de tali capite, idest, de tali Prælato prudente, & discreto põt dici illud Esa.9. Lõgeuus & venerabilis ipse est caput. Et Eccl.2. Sapientis oculi capite eius. vnde gl. interl. Leui.16. In capite eius organũ est sapientiæ, sed heu proh dolor, quam pauca sunt hodie talia capita, idest, tales Capitanei in Ecclesijs, & communitatibus huius mundi. vbi sunt enim hodie inter superiores, qui habeant videlicet

Constantiæ fortitudinem,
Clementiæ plenitudinem,
Prudentiæ claritatem.

Vere fortes pauci moderni sunt, nec ad resistendum fidei vel Eccl'æ inimicis, nec ad obuiandum tentationib. & peccatis, nec ad perseuerandum in virtutib. & Dei mandatis. Isti.n. sunt sicut caput Vrsi, quod ſm Isidorum valde est debile, & ideo percussum faciliter frãgitur, & fracto Vrsi capite totũ corpus ipsius eneruatur. Sic vere (charissimi) multi sunt Capitanei & Superiores, ꝙ sic sunt debiles ad resistendum, fragiles ad custodiendum, & labiles ad deficiẽdum, ꝙ modica percussione tentationis modico ictu tribulatiõis, modico cõflictu vexationis statim deficiunt, & frangunt, ita ꝙ eorum malis exemplis alia membra.i. alij fideles Ecclesiæ pctis, & periculis exponunt. cõe est.n. Prouerbium. Dum caput ægrotat, cætera membra dolent. Ideo potest hodie plangere Ecclesia, & dicere illud.4. Reg.4. Caput meum doleo. & in Psal. Conuertetur dolor eius in caput eius. Isti figurantur in capite Holofernis, qđ abscissum est à corpore, & suspensum est in muris Bethulię quia vere tales mali Capitanei sunt hodie à corpore Ecclesiarum suarum abscisi & diuisi, non.n. sunt firmi ad pseuerandũ cum illis, sicut patet de illis, qui curias Regũ, & Principum, & etiam curiam Romanam circumeunt sine cã, & dimittunt Ecclesias desolatas. Et iõ bene dicit̃, quod isti suspẽduntur in muro, quia. s. tales per iactantiam & elationé, per superbiam & ambitionem, semp superius sunt suspẽsi. & breuiter bene verificatur de eis illud Esa.1. Omne caput languidum, & omne cor mærens, à planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas. Non habent ergo isti cõstantiæ fortitudinem. ¶ Sed adhuc dico, ꝙ moderni non habẽt clementiæ plenitudinem. non.n. sunt medullosi, sed furiosi, nõ clementes, sed sæuientes, non misericordes, sed cũ Deo & hominib. sunt discordes. istud patet ex illis, qui non vacãt nisi ad pecuniarum exactioné, ad subditorum vexationem, ad malas & inuentitias accusationes, qui in nullo vidẽtur esse molles & pij, sed duri & crudeles, parci, obstinati, & cõtra Deum, & homines indurati. Tales autem Capitanei similes sunt capiti vituli marini, qđ ita est durum, ꝙ vix potest ferula ferrea quassari. Sic vere tales sunt hodie ita duri & indurati, crudeles, & obstinati, ꝙ non possunt ad aliquã clementiam, nec ẽt ferula ferrea diuini timoris ad miserandum pauperib. incitari. Nõ.n. faciliter dant sua, sed facilr̃ rapiũt aliena; de quibus dicitur Ecclesiastici 25. Non est caput nequius super caput Colubri. & bene dicitur malus Capitaneus caput Colubri, quia sicut Coluber ꝑ mediũ abscindit̃, pars

cornuta

cōiuncta capiti viuet pars,autem remota.ſ.cauda moritur.
Sic hodie in Eccleſia illi, qui coniuncti, familiares & affi-
nes capitũ.i.ſuperiorum,viuunt,promouentur, & exaltan-
tur,alij,qui ſunt remoti,& ad quos non habet̃ affectio, ſine
vita.i.ſine aliqua proſperitate dimittuntur,imo ꝙ peius eſt
multis qñq; vexationibus affliguntur.Iob.2.Caput Aſpidis
ſurget,& occidet eum lingua viperæ.¶Iſti dñr caput Aſpi-
dis,q̃ dr̃ ab aſpirando,quia.ſ.iſti ſp aſpirāt ad ampliores ho
nores.dñr ẽt lingua Viperæ:quia.ſ.ipſi mordent,& inuene-
nant per rapinam.Iſti poſſunt dicere illud.2.Reg.3.Nunqd
caput Canis ego ſum?Caput.n.Canis eſt inſatiabilis appe-
titus,ſic iſti bonis aliorũ nõ ſatiãtur.Eſa.7. Caput Syrię Da
maſcus.Damaſcus interpretat̃ bibens ſanguinẽ.quia Capi-
tanei huius mundi non ceſſant bibere ſanguinem alienum.
¶Sed tertio dico,ꝙ Capitanei mali non habent prudentiæ
limpitudinem.caput.n.pingue nõ poteſt habere ſenſus acu
tos.Vnde equi,qui habent nimium pingue caput, facil̃r ꝑ-
dũt oculos.& quia tales hodie impinguant̃ diuitijs delitijs
& adulatorũ fallacijs, iuxta illud Pſal. Impinguaſti in oleo
caput meum.Iõ acutos ſenſus prudentię, & ſapientiæ non
vñr habere,& ſi ſapientes ſunt in tꝑalibus, nõ tñ in ſpiritua
lib.quia igit̃ moderni Capitanei carent prudẽtia,& diſcre-
tione,carent clementia,& compaſſione,carent conſtantia,
& duratiõe,iõ hodie iſti ſunt ſine gloria,& honore.Solebat
enim antiquitus corona aurea eſſe ſuper caput noſtrũ.i.ſu
per collum Prælatorũ,quia antiquitus ſolebant honorari,
timeri,& à mũdi Principibus reuereri, hodie aũt eſt cõtra
rium,quia nec à ſubditis diligũtur,nec ab extraneis metuũ
tur,nec à ſuis proprijs reputantur,& quod peius eſt,ab oĩ-
bus raptorib.ſpoliant̃.Et iõ poteſt eſſe naturalis,quia ſicut
videmus,ꝙ capita Piſcium(vt cõiter) ſunt immundiora,&
ad lauandũ,& mundificandum difficiliora, ſic hodie multi
Capitanei ſunt cæteris immundiores,& ad mundificãdum
& corrigendũ difficiliores.Iõ plangit Eccle.Thren.4. Defe
cit gaudium cordis noſtri cecidit corona de capite noſtro,
væ nobis,quia peccauimus.Non ſic ergo(chariſſimi)ſed ha
beat Prælatus

E Prudentiam ad diſcernendum,
Clementiam ad miſerandum,
Conſtantiam ad permanendum.

Et ſic erit Eccleſiæ verum caput.accipitur ergo caput alle-
gorice vel figuraliter.Sed adhuc dico,ꝙ caput accipitur fi-
gural̃r,quia.ſ.per caput eſt intelligi Chriſtus, qui eſt caput
Eccleſiæ,& cuiuſlibet Chriſtiani,iuxta illud Ephe.5. Chri-
ſtus caput eſt Eccleſiæ.Dicitur autem Chriſtus caput Ec-
cleſiæ propter

Eminentiam celſiorem,
Influentiam pleniorem,
Continentiam ampliorem.

Chriſtus.n.omni-
bus eminet per di-
gnitatem influit ꝑ
charitatem,continet per bonitatem omnes virtutes,caput
enim alijs membris eſt altius(ecce dignitas)in alijs mẽbris
influit amorem propius(ecce charitas)omnes corporales
ſenſus continet plenius(ecce bonitas)Caput enim continet
carnem,oſſa,neruos,medullam,& venas. Continet dico

Carnem ad vacui repletionem
Oſſa ad cerebri defenſionem
Neruos ad corporis ligationem
Medullas ad humoris diffuſionem,
Venas ad ſanguinis fluitionem.

Sic Chriſtus
continet car-
nẽ fluidæ pie
tatis, qua re-
pletur vacui
tas alienæ paupertatis,continet oſſa firmitatis, qua ſuſtẽta
tur debilitas noſtræ fragilitatis,continet neruos charitatis
qua ligatur diuerſitas contrarietatis,continet medullã be-
nignitatis,ex qua fluit humor gratiæ & ſanctitatis, cõtinet
inſuper venas largitatis,qua cunctis diffunditur ſanguis tẽ
poralis ſubſtantiæ & facultatis.ideo de tali capite loquitur
Oſe.1.Congregabuntur filij Iudæ,& filij Iſrael ꝑ iter,& po
nent ſibimet caput vnum.Eccleſia.n.figuratur in ſtatua Na
buchodonoſor,cuius caput factũ eſt de auro optimo. & iõ
ſicut videmus,ꝙ Serpẽs tñ diligit caput ſuum, ꝙ totũ cor
pus ꝑ defenſione capitis tñ exponit, ſic vere totũ corpus
Eccleſiæ,& omnia membra,& oẽs Eccleſiæ fideles caput ſu
um Chriſtum tñ debent diligere,ꝙ omnibus pœnis & la-
boribus ſe debent pro Chriſto exponere, & maxime pro ſi
dei defenſione.Nã ſicut videmus,ꝙ a capite corpus regitur,
ſenſus & motus cæteris mẽbris miniſtrat,ſic vere a Chri-
ſto corpus Eccleſiæ gubernatur, & ſingulis mẽbris cõpaſ-
ſionis & motus bonæ operationis conceditur & donat̃.vñ
in Pſal.ſicut vnguẽtũ in capite, ꝙ deſcendit in barba bar-
bã Aaron.Vnguentũ.n.capitis.i.influentia Chri deſcendit
in barbã,barbã Aaron.i.in quẽlibet fidelẽ.Tertio dico,ꝙ ca
put accipit̃ moral̃r,& ſic caput ſignat mentẽ & volũtatẽ in
teriorẽ,ætatẽ & iuuentutẽ.ſignat dico mẽtem & volunta-
tem.i.interiorem,quia ſicut caput eſt membrum corporis
principale,quo fracto moritur neceſſario totũ corpus, ſic
intentio eſt principalis pars in homine interiori,quæ ſi per
pctm̃ fuerit infecta,neceſſe eſt,quod tota morũ cõgeries de
ſtruat̃.Nota ergo,ꝙ caput intentionis debet eſſe videlicet

Superius erectum,
Crinibus coopertum,
Mundius pectinatum.

Debet(dico)erigi per
affectionem, velari ꝑ F
abſconſionem purga
ri per confeſſionẽ.Debet(dico erigi per cæleſtium affectio
nem, quia ſicut aries dormit erecto capite, ſic homo ſem-
per debet eſſe erectus ad Deum intentione.Lu.21.reſpicite
& leuate capita veſtra .quod eſt contra auaros, qui capita
ad cæleſtia non erigunt,ſed ad terreſtria ipſa ſemꝑ inclinãt,
ſimiles quibuſdam hominib.Aethiopiæ,qui ẽm Iſid. & Pli.
ſemper incuruati vadunt, & more pæcudum caput ad ter
rã inclinant.Sic iſti per auaritiã tal̃r incuruant̃, ꝙ inclinare
caput intentionis ad terram,& ad terrena continue digno
ſcuntur.3.Aeg.21.Ambulauit demiſſo capite. quia ſicut di
citur Amos 9.Auaritia in capite omnium, & nouiſſima eo
rũ gladio interficiã.¶Scd̃o dico,ꝙ iſtud caput velari debet
per abſconſionẽ.ſpirituales.n.viri cum crinibus humilis,&
honeſtæ conuerſationis celant volũtatem, & intentionem
nec patefaciunt per elationem.Leu.10.Capita veſtra noli-
te nudare.Figurati in Dauid,de quo dicit̃ 2.Reg.15.ꝙ Da-
uid aſcendebat cliuum oliuarũ nudis pedibus flẽs, & oper
to capite.operimentum.n.capitis ſignat humilitatem,& de
uotionem,verecundiam,& mortis recordationem, & exte
riorum obliuionem.& in ſignum huius caput mortuorum
ſudario tegitur,caput etiam lugentium veſtibus operit̃ ad
denotandum,quod caput intentionis & mentis noſtræ de-
bet eſſe per humilitatem velatũm,vt commiſſa lugeamus,
& vt de morte memoriam habeamus.vnde Heſter. 14.ſter
core & cinere impleuit caput. ſtercus .n. eſt memoria no-
ſtrę vilis gñrationis cinis aũt eſt memoria noſtræ terreſtris
& triſtis reſolutionis.veletur ergo caput per abſconſionẽ.
¶Tertio ergo vngatur caput per deuotionem.Antiquitus.
enim ſolebant vngere capita vnguentis refrigeratiuis. Sic
& nos caput mentis noſtræ debemus per deuotionem vn-
gere,vt æſtus cõcupiſcentiæ carnalis poſſimus à noſtris cor
dib.refrenare.Eccl.9.Omni tempore ſint veſtimenta tua cã
dida,& oleum de capite tuo non deficiat.¶Quarto lauetur G
caput vel purgetur per confeſſionem.Vnde Matth.6. Inun
ge caput tuum,& faciem tuam laua.Sed re uera videtur, ꝙ
caput intentionis nobis aufertur

Per auaritiam & cupiditatem,
Per negligentiam & tepiditatem,
Per immunditiam & carnalitatem,
Per inconſtantiam & duplicitatem.

Et primo per
auaritiã, quia
multi ſunt ſimi
les quibuſdam
hominibus,ſeu monſtris humanam ſpeciem fingentibus,q
à Plinio in India dñr eſſe,qui.ſ.dicuntur capita Canina ha-
bere,& ex pellibus animalium ſibi faciunt veſtes vel veſti-
mentum,& iſti Cynocephali dicuntur,& nominãtur à Cy
nos,quod eſt Canis,& Cephas quod eſt caput.Sic vere aua
ri non habent caput humanum.i.intentionem humanã,piã
& iuſtam,ſed magis iniuſtam, & caninam, inſatiabilem,&
auaram, & ideo iſti de ſubſtantijs pauperum ſibi faciunt
veſtimentũ.Et iõ dicunt iſti.2.Regu.3.Nunquid caput Ca-
nis ſum ego?Iſti moriunt̃ ſicut vir Iudith Manaſſes,de quo
dicitur Iudith.8.ꝙ cecidit æſtus ſuꝑ caput eius,& mortuus
eſt.¶Secundo perditur caput per luxuriam.ſicut.n. Abime
lech mortuus eſt quia ab vna ancilla in capite percuſſus eſt
Iudith.9.& ſicut Iudith Holepherni ꝓpter ſpeciem ſuã ca-
pto caput abſtulit,ſic luxurioſi caput rectæ intentionis per
dunt,dum à mulieribus per carnis delectamẽta capiuntur.
Iudith.13.Ecce Holophernes iacet ĩ terra & caput eius nõ
eſt in eo.¶Tertio perditur per negligẽtiam & tepiditatem.
Figura de Hisboſeth Rege Iſrael,qui cum dormiret, & an
cilla Hoſtiaria triticũ purgaret ĩgreſſi ſunt duo Principes
latronum

latronum,& abstulerunt caput Principis.f. Regis,sicut dr̃ 2. Reg.Ancilla hostiaria est rõ,quæ pro certo dum exterius ad negocia vacat,& per negligentiam dormit, latrones, i. Demones caput rectæ intentionis tollunt.2.Reg.16. Vadam & amputabo caput eius.¶ Quartò perditur per inconstantiam & duplicitatem. sicut.n. vnius corporis vnum est caput, sic vnius mentis vna & simplex debet esse intentio,quia vir duplex animo inconstans est &c.Iaco.1. Multi.n.sunt sicut Serpẽs, qui dr̃ Amphesibena,qui ẜm Isid.duo capita dr̃ habere: Sic viri inconstantes,falsi amici,& hypocritæ malitiosi, plures & varias habent intẽtiones. Figurati in illa bestia Apoc. 12.quæ.7.capita habebat,figurati etiam in Cerbero, qui plura capita habebat ẜm fabulas,sed de hoc vide in sermõe. Rectas facite semitas &c.Sic ergo patet, ꝙ per caput intelligit̃ mens seu intentio.¶ Sed adhuc dico,ꝙ per caput moraliter
H intelligitur iuuẽtus,& vitæ inceptio. quia sicut caput est prima pars corporis,sic iuuentus est prima pars vitæ,& ideò sicut vitium capitis redundat in totum corpus, sic vitium iuuentutis ipsius vniuersaliter totius est destructio vitæ sequẽtis.Veruntamen multi vident̃ similes Satyris & Faunis,quorum est quædam species,quæ caput habet humanum, pedes aũt Caprinos habet. Nam ab humana specie incipiunt, & in figuram pecudum terminantur.Sic verè multi sunt,qui in capite,& in iuuentute vitæ suæ videntur esse boni,humani,rationabiles,& iusti,misericordes & pij,in pedibus autem.i.in fine corporis.i.in senectute efficiũtur ipsi brutales,& Caprini,luxuriosi,superbi,& auari,crudeles, impij, & tyranni. Isti etiam sunt similes Gruibus,quarũ capita sunt rubea, sed pedes sunt nigri,& defectiui.Isti ẽt sunt similes Gryphis, quorum caput & pars anterior est Aquila,in pede autem & parte posteriori sunt leonini.sic isti in anteriori iuuentutis sunt Aquilæ.i.viri spiritales, & contemplatiui, in posteriori autẽ senectutis sunt Leones.i.crudeles, impii & tyrãni mordaces pariter,& raptores. Isti ergo figurantur in statua Nabuchodonosor,cuius caput erat aureum, pectus & brachia argentea,venter,& fęmora erant ęrea,pedes autem pro parte ęrãt ferrei & pro parte terrei, ita ꝙ ista statua quanto magis à capite versus pedes procedebatur,tanto amplius deteriorabatur.Sic verè multi sunt,qui quanto magis viuunt,tanto deteriores fiunt: quia sicut suæ iuuentutis est aureum idest bonũ & sanctum, pedes autem suæ senectutis sunt terrei per cupiditatem, sunt ferrei per crudelitatem. vnde talibus loquitur Apostolus Gala.3.Cum spiritu ceperitis,carne consummamini.Sic ergo patet,ꝙ caput accipitur moraliter, quia.f.per caput intelligitur affectus vel iuuentus.Item caput accipit̃ figuraliter,quia.f.per caput intelligitur Christus,vel Prelatus Item accipitur litteraliter, quia scilicet per caput intelligitur membrum hominis,seu status hominis.

Carbones.

Nota breuiter, quòd per carbones intelligitur quicunq; ardor, siue bonus fuerit,siue malus.In bono autem signat

Ardorẽ { Pęnitentiæ & tribulationis, Amicitiæ & dilectionis, Iracundiæ & tribulationis, Pestilentiæ & damnationis. } Carbo igit̃ designat pænitẽtiã & aduersitatẽ.

vnde de illo carbone dr̃ Thob.6. ꝙ Thobias iecur piscis Angeli iussu exenterati posuit super carbones, qui fecit fumum, qui fugauit Demoniũ.quia.f.si carbo.i.ardor contritionis & pęnitentię, iecur affectionis vrit,fumus orationis statim orit̃,& sic Diabolus fugit.Esa.44.Super carbones eius coxi carnes.Item signat amicitiã & charitatẽ. vñ de sanctis aĩalibus dr̃ Eze.1. ꝙ aspectus eorũ erat quasi carbonum ignis ardentiũ.Itẽ signat iracundiã.Eccl.8. Ne incendas carbones peccatorũ arguens eos.Itẽ signat Inferni violentiam.Vnde de dãnatis dr̃ in Psa. Cadent super eos carbones,in miserijs non subsistent. & de iudicio diuino dicitur,ꝙ sagittæ potentis acutæ cum carbonibus desolatorijs.Trãseo hic,quia paucæ sunt auctoritates.

A

Carcer.

Carcer est locus clausus,ad custodiam malefactorum primitus adinuentus, verum quia quandoq; iusti pro impijs rapiuntur vel capiuntur,ideò hodie sæpissimè accidit, ꝙ tam iusti quàm impij carceribus mãcipentur.Act.26.Multos sanctorum in carceribus ego inclusi.Moraliter ergo accipiendo, dico, quòd in scriptura inuenitur multiplex carcer.est enim Carcer

Eligendus, Primus est status religionis,qui debet
Negligendus, eligi.Secundò est corpus corruptio-
Confringendus, nis,qui debet negligi. Tertius est cul
Metuendus. pa infectionis, qui debet confringi.

Quartus autem est pœna dãnationis, qui debet corrigi siue metui.Est igitur carcer eligendus,& ista est clausura Dei mãdatorum,& regularium statutorum,& etiam mundanarum tribulationum,in qua homo debet incarcerari,vt ibi pœnitentiam faciat pro delictis,& vt arceatur à vitiis & peccatis. Videmus.n.ꝙ oĩa,quę sunt,in proprijs carceribus sunt inclusa.Terra.n.& elementa sunt inclusa infra ambitum cæli,aues & animalia infra ambitum aeris, animæ & spiritus infra ambitum corporum, lingua etiam ne superfluè loquatur, infra carcerem dentiũ,oculi etiam ne nimis aspiciant,arctati sunt carcere palpebrarum, fructus vt edentis appetitum aliquantulum remorentur,in carceribus pellium exterarum. Sic verò homo moraliter includitur in carcere mandatorum & temporalium tormentorum, vt refrenetur à superfluitatib. Iste est carcer ille,de quo dr̃ Eccl.4.ꝙ de carcere, catenisque quandoq; egreditur qu s ad Regnum,& natus in Regno inopia cõsumitur.Istud apparuit in Ioseph,qui de carcere eductus promotus est adregimen totius Aegypti.Gen.41.Vnde 4.Reg.25.dicit̃, ꝙ Rex Babylonis subleuauit caput Ioachim Regis Iuda de carcere.iste est carcer eligendus seu sustinendus.¶ Secundò dico,ꝙ est carcer negligendus, & ille est carcer corporis nostri,quem.f.debemus vilipendere, & per pœnitentiam frangere, & de eius seruitute ad libertatem Dei filiorum exire. Corpus.n.est carcer animæ. Hierem.38.Mãsit Hieremias in carcere. Vnde Iob.7. Nunquid mare sum ego aut cætus,quia circũdedistis me carcere? ¶ Tertiò est carcer confringẽdus,& iste est carcer peccati,in quo homo per malas consuetudines & per malas complacentias alligatur, & in isto carcere seruatur homo à Diabolo, vt exinde ad patibulum Inferni trahatur. Figura de Sansone, qui primo fuit tonsus,postea captus, tandem excæcatus, & postea incarceratus.quia primo capilli virtutum auferuntur, & perdũtur, & sic homo per malum consensum capitur,per peccati complacentiam excæcatur, & per malas consuetudines incarceratur. vnde de malis dicitur Sap.78. Digni sunt carere luce, & pati carcerẽ tenebrarum.De isto carcere homo liberabitur per Dei benignitatẽ:quia sicut Saphirus est lapis,qui ẜm Diosco.& lapidarium vincula tacta dirũpit,& liberat de carcere vinctu, sic Dei misericordia de carcere peccati liberat hominem,& educit. Item inde liberatur homo per cõtritionis austeritatem.Quod figuratũ est in Petro, qui dormiebat in carcere Herodis, vinctus catenis duabus,quem tñ percussso eius latere Angelus excitauit, & fractis vinculis de carcere liberauit.sicut dr̃ Act.12. Sic verè licet homo sit in carcere peccati vinctus catenis duabus.f. catenis peruersæ voluntatis interius,& catenis malæ consuetudinis exterius, qñ tamen Angelus.i.Deus prædicatur,vel Prælatus ipsum percutit per durãm verbalem vel realem reprehensionem,tũc excitatur per suijpsius cõsideratıonem,& exit carcerem peccatorum per pœnitentiam & confessionem.De tali carcere loquitur Christus Esa. 61. Euangelizare pauperibus misit me, prædicare annum placabilem domini,& clausis apertionem carceris.¶ Quartò aũt est alius carcer,qui est metuendus. Et iste duplex.f.carcer Purgatorij,& Inferni. Carcer.n. Purgatorij est ille carcer,in quo positus est magister pincernarum Pharaonis, quia post tres dies recordatus est Pharao ministerij sui,& restitutus est in gradũ pristinum. Isti enim tres dies signant tres pœnas,quæ sunt in purgatorio.f.dolor pro commissis, omissis,& ꝓ immissis:vel isti tres dies sunt ignis & afflictio,visionis Dei dilatio, offensæ Dei recordatio seu contritio.Postquam.n.homo in Purgatorij carcere istis tribus diebus steterit,certum est, ꝙ ad ministrandum in mensa Regis & Dei in Paradiso receptus erit.Ideò de illis,qui sunt ibi,dicitur Esa.24.Claudentur ibi in carcere, & post multos dies visitabũtur.Ideò dico,ꝙ alius est carcer metuendus, & est locus Inferni.Iste est carcer perpetuus peccatorũ,de quo nullus exit.vnde Matth.5. Aduersarius mittet te in carcerẽ, amẽ dico tibi, non exibis inde.Istud figuratum est in Leõne illo Ezech. 19. qui homines deuorabat,qui tandem fuit remote captus,&in carcere positus,ne audiretur vox ipsius supra montes. Sic verè leones & prædones, qui homines per vsuras,fraudes,& rapinas deuorant,& prædãtur in retẽ mortis inuoluun-

B (margin, beside "dus.¶ Secundò dico")

C (margin, beside "aut cætus")

D (margin, beside "prædicare annum")

inuoluuntur & capiunt,& in Inferni carcere perpetuò includuntur, ne vox terrorũ suorum super mõtes eminentiarum huius mundi amplius audiatur. Iõ de tali carcere dr Sap. 17. In carcere custodiebantur sine ferro reclusi. Et sic patet, ꝙ est carcer timendus,confringendus,negligendus,eligendus

A **Charitas.** Charitas teste Aug. super Ioan. Homel. 8. ponitur de pę. distin. 2. radix est oĩum bonorum. Istud.n. videtur velle Greg. in Hom. qui dicit,ꝙ sicut ab vna radice multi,sic à charitate multæ virtutes procedũt, nec habet aliquid viriditatis ramus boni operis,nisi maneat in radice charitatis. A radice enim procedunt medulla, flos, folium,& fructus. Sic à charitate, quæ nihil aliud est, quàm amor Dei & proximi,procedunt

Medulla compassionis,
Flos bonæ affectionis,
Folium bonæ locutionis,
Fructus bonæ operationis.

Quia breuiter charitas omnem perfectionem includit. vñ Col. 3. Super oĩa aũt charitatem habete, quæ est vinculum perfectionis. quamuis, ergo charitas multos & infinitos habeat effectus, tamen habet quatuor effectus spirituales. Ostendit.n. ꝙ charitas amat veraciter: quia dicitur charitas à charus,ra,rum. ditat fęliciter (habete) ligat tenaciter (vinculum) complet sagaciter,

B (perfectionis) ¶ Dicamus ergo primo, ꝙ charitas amat veraciter,nihil.n. perfectè amatur,nisi per charitatẽ. Hæc.n. Deũ taliter inflammauit,ꝙ ad hominis miseram contritionem,& ad carnis assumptionẽ ipsum misericorditer inclinauit. Fuit .n. sicut adamas,qui attrahit ferrum, quãquam sit durissimũ, quia verè quamuis Deus durus & austerus videretur, tract' est tamen funibus charitatis ad hoc,vt hõ efficeretur, vt per eum homo saluaretur, & ad eius consortium admitteretur. Charitas.n. dicitur quasi care vnitas: quia.s. ista fecit hominẽ Deo taliter charum,ꝙ de vtroque factum est vnum 1. Ioan. 3. Videte qualem charitatem dedit nobis Deus: vt filij Dei nominemur,& simus. Item debet corda nostra sic inflammare,ꝙ ad diligendũ Deum, & proximum debemus iugiter inhiare. Sic verè charitas non apparet solum in prosperis,imo in aduersis. Etiam similis est charitas illi lapidi, qui dicitur carbunculus,qui est lapis ignei coloris, qui ita ardenter rutilat,ꝙ nocte non extinguitur splẽdor eius,sicut dicit Isid. Sic verè vera charitas tã erga Deum, quàm erga proximum ita debet esse firma,vera,& tenax,ꝙ non solum in die.i. in tẽpore prosperitatis debet lucere & apparere, imo potius in nocte.i. in tempore tribulationis & aduersitatis. In prosperitate.n. suorũ gaudet charitas & lætatur, in aduersitate aũt condolet,compatitur,& tristatur, adiuuat pariter & cõsolatur. Stellæ.n. magis videntur de nocte lucere,quàm de die. Sic boni & charitatiui amici plus se ostendunt aliis lucentes,& adiuuantes eos,& consolantes in aduersitate, quàm in prosperitate. Prouer. 31. Nõ extinguetur in nocte lucerna eius. Crisopassus est lapis,qui de die apparet aureus, de nocte autem igneus esse videtur. Nam in die videtur pallere sicut aurum, in nocte autem rutilat sicut ignis. quia boni de die.i. in prosperitate debent splendere per lætitiam & iucunditatẽ.s. aliis congaudendo,pauperes adiuuando,Deum laudando,& magnificando. De nocte autem.i. in aduersitate debent rubere, & ardere per charitatem,ad Deũ feruenter recurrendo,aduersa fortiter vilipẽdẽdo,amicos depauperatos diligẽdo,& feruorem suæ dilectionis erga eos amplius ostendẽdo: quia sicut dicitur, Prouer. 12. omni tẽpore diligit, qui amicus est. vnde Bern. super Cãti. sermone 20. Sit fortis & cõstans amor tuus,nec cedẽs terroribus,nec succumbens laboribus. Amemus affectuose,circunspecte,& valide. Cuius tñ contrarium faciunt multi, & maximè falsi amici,qui non habent perseuerantem amorem,quia amor eorum tñ duratin prosperis,& deficit in aduersis. Ideò isti sunt similes Soli,qui dicitur quasi Solus lucens,qui tm̃ videtur lucere de die, & nunquam de nocte. Sic verè isti dicuntur quasi Soli lucentes,quia.s. sibi soli volunt prospicere & lucere, & nullum alterum adiuuare: nam amicis suis tandiu apparent in die prosperitatis, quandiu lucrari cupiunt aliquid, vel possunt erga eos, nunquam in nocte aduersitatis. Si.n. paupertas seu aduersitas venerit, statim falsorum amicorum consortium disparebit. Sicut.n. dicit Sen. Amicum prosperitas inuenit,aduersitas probat. Et alibi dicit,ꝙ inde amici fugiunt, vbi probantur. Sed non sic vera charitas,quia ista amat veraciter, ꝓpter quod pulchrè loquitur Aug. lib. de laudibus charitatis. Charitas in aduersitatibus tolerat,in prosperitatibus tentat, in duris passionibus fortis est,in bonis operibus hilaris est, in temporalibus ditissima,in hospitalitate latissima, inter bonos fratres lętissima,inter fallos patientissima. Ad hoc ẽt facit,qđ dicit Hug. lib. de charitate. vbi dicit. Magnam vim habes o Charitas,tu sola trahere Deum potuisti de cœlo ad terram. O q̃ forte est vinculum tuum, quo Deus ligari potuit, & homo iniquitatis vincula dirupit. Nescio qđ magis in laude tua dicere possum,quàm ꝙ Deum de cœlo ad terram traxisti, & ꝙ hoiem de terra ad cęlum subleuasti. Charitas igitur amat veraciter.

F ¶ Secundò dico, ꝙ charitas ligat tenaciter. quod ostenditur cum dr̃. Ista habẽt vinculum. quos.n. vinculum perfectæ charitatis ligat,ita tenaciter eos iungit, ꝙ nec locorum diuersitas, nec statuum imparitas, nec contingentiũ casuũ aduersitas potest ipsos amplius separare. Qđ bene dicit Apostolus Ro. 8. Quis,inquit,nos separabit à charitate Christi?& sequitur. Certus sum,inquit,ꝙ neque mors,neq; vita, neque instantia,neq; futura,neq; fortitudo,neq; altitudo,neque profundum poterit uos separare à charitate,q̃ est in Christo. Charitas.n. est sicut vinculum,quo ligantur Boues. quia sicut dicit Plini. Boues socios suos,cum quibus ligantur, solent valde diligere,societatem eorum frequentare,& se inuicem lambere,& si ab inuicem in pascuis diuidantur, solent alter alterũ quærere, & pium affectũ erga socium solent męstis mugitib. declarare. Sic verè illi, quos vera charitas ligat se inuicẽ diligũt,& frequenter lambunt,applaudunt,& salutant, & si aliquo casu ab inuicem recesserint,vtpote si charitas illorũ per aliquam occasionem turbata fuerit vel disiuncta, de hoc cõquæruntur & dolent, & ad eam recuperandum laborare nõ cessant. Est igitur charitas vinculum,ligat.n. hoiem, & Deũ, amicum & amicum,& quod fortius est, inimicum & inimicũ. In tabernaculo.n. fęderis ligabatur saccus cum sacco,cortina cum cortina,superhumerale cum rõnali. quia breuiter in oĩbus paramentis illis vix erat aliquid quin ligaretur aliquibus ligamẽtis, sicut legitur Exo. 26. & deinceps. Sic verè inter nos,qui sumus tabernaculum Ecclesiæ militantis,non debẽt esse aliqui,quin per charitatis vincula sint ligati. Eze. 4. Ecce data sunt super te vincula,& ligaberis in eis. Charitas .n. non solum vinculat hoĩes, imo ẽt vinculauit ipsum Deũ. Vnde Hugo lib. de charitate dicit sic. Charitas Deũ superauit,& adduxit eum vinculis suis alligatum, adduxit eũ sagittis suis vulneratum. O charitas,vulnerasti impassibilem,ęternum fecisti mortalem,hęc autem omnia fecisti,vt oĩa corda nostra emollires. & sequitur in eo. lib. Charitas omnem languorem sanat,vitiorum radices extirpat,mentem illuminat, conscientiam mundat,animam lætificat, Deum demonstrat. Animam.n. quam inhabitat charitas, superbia non inflat, inuidia nõ deuastat,ira non dissipat,tristitia mala non vexat, auaritia,non excæcat,gula non inflammat,luxuria non coinquinat. Sed heu proh dolor q̃ pauci sunt hodie,qui charitatis vinculo sunt astricti. Multi sunt similes Rhinocerõti, qui nulla astutia potest capi, nec vllis potest vinculis detineri. Sic verè multi sunt ita ceruicosi & proterui,odiosi,& iniuriosi,ꝙ nunquã amoris vinculis capiuntur, sed si captiui esse credãtur infra ambitum amicitiæ & charitatis, subito inuenta occasione talia vincula destruunt,atque frangunt. Hieremiæ 2. A sæculo cõfregisti iugum,rupisti vincula. sed pro certo quamuis peccatores disrumpant vincula charitatis, permittunt se tamẽ ligari vinculis iniquitatis. de quibus dicitur Prouerb. 5. Iniquitates suæ capiunt impium,& funibus peccatorum suorum constringuntur. Et aduerte,ꝙ quidã capiũtur & ligantur vel vinculantur per cupiditatem,alij per carnalitatem,alij per tepiditatem. Cor & bursam ligat cupiditas, corpus & carnem ligat carnalitas, pedes & manus ligat tepiditas. Cupidi ligãtur sicut asini mercatorum, qui vinculo capistri sui taliter inuoluuntur,ꝙ ẽt à comedendo coercẽtur. sic vinculum auaritiæ,& parcitatis hoĩes taliter ligat,ꝙ de bonis proprijs ad satietatẽ comedere non sunt ausi. Oseæ 5. Vidit Effraim languorem suum, & Iudas vinculum suum. Isti figurati sunt in Sedechia Rege 4. Reg vl. qui captus est à Nabuchodonosor, & per ipsum excæcatus, & catenis vinctus,ductus est in Babylonem. quia re uera per auaritiã homo à Diabolo capitur, & ne seipsum cognoscat excæcatur, & ne de potestate Diaboli exeat,vinculis parcitatis,& obdu-

ratæ

ratæ voluntatis alligatur, & sic in Babylonem .i. in Infernũ ducit & Minatur. Itẽ alij vinculantur per carnalitatẽ, sicut sunt luxuriosi, figurati ĩ Sãsone, quẽ Dalida ligauit, totõdit & excæcauit, ad denotãdũ, ꝙ qui ꝑ malas mulieres hic vinculis malarũ concupiscentiarũ ligatur per pauperationem tondetˀ, per ostinationẽ excæcatˀ, per malam consuetudinẽ incarceratur. Iõ dicebat Salomon Eccl.7. Inueni mulierem morte amariorẽ, vincula sunt manus eius, sagena cor eius. Itẽ alij ligantur per tepiditatẽ, quia sicut hõ ligatus nõ põt se mouere, nec fugere, nec laborare, sic illi, qui vinculo torporis, & desidiæ sunt ligati, ad nullum bonũ opus possunt se mouere. Eccl.28. Vinculum eius vinculũ ferreum. Nõ sic (charissimi) disrũpamus vincula eorũ, & proijciamus à nobis iugũ eorum, & ligemur vinculis non torporis, sed amoris, nõ auaritiæ, sed amicitiæ, nõ carnalitatis, sed charitatis, quia re uera sicut dictũ est, charitas ligat tenaciter (Vinculum inquit)

D ¶Tertio dico, ꝙ charitas ligat fœlr, quod oñditˀ, cũ drˀ: Habete: Habeo .n. est verbũ possessiuum, signat .n. possessionẽ alicuius rei, ad denotandũ, ꝙ charitas facit nos possidere merita & virtutes in pñti, & gloriam perpetuã in futuro. teste .n. Sen. diues est non qui magis habet, sed qui minus cupit. Et quia charitas facit hoĩem sufficientẽ sibi, iõ facit eũ diuitẽ. vñ Aug. lib. de laudib. charitatis. In charitate oĩs diues est pauꝑ. est .n. similis illi lapidi, qui drˀ Galactites, qui ſm Isido. & Diosco. vbera lacte replet, quia vere vbera charitatis lac gratiæ & virtutis, lac diuitiarũ spũalium & salutis nostræ possessoribus procurare nituntur. Calor .n. ſm naturales est cã fæcũditatis arborũ, & herbarũ, qđ bene apparet, quia regiones frigidæ, sicut est Neogrigia & vicinæ, sunt regiones steriles, & sine fructu. Sic vere charitas est cã diuitiarum, & fructuum spiritualium, gratiarum, & virtutum, quia sine ista nullus potest producere bonum fructũ. Iõ põt dicere illud Phi.4. Habeo autem omnia, & abundo. Et nota, ꝙ dicit omnia, quia .s. omnes virtutes facit charitas nos habere. Et specialiter tres virtutes oriuntur à charitate, .s. pietas, & cõpassio, benignitas, & deuotio stabilitas, & duratio Charitas .n. generat cordis cõpassionem, mentis deuotionẽ, status durationẽ. Calor .n. nubes in pluuiam resoluit, fructus in arbore dulces facit, lutũ in fornace desiccat, & forte reddit. Sic charitas nubẽ mẽtis nostræ ita per confessionẽ resoluit, ꝙ exinde stillare pluuiam .i. eleemosynarũ largitionem facit, fructus etiã cordis nostri ita dulces facit ꝙ maturãtur per deuotionẽ, & eos humiles reddit ad Dei acceptionem, lutum etiam fragilis mentis nostræ decoquẽdo indurat per ꝑfectionem, ita ꝙ efficimur stabiles ad resistendum contra omnem tentationem. Iõ de charitate dicit Apost. 1. Cor.3. Charitas patiens est, benigna est, non agit perperam, non quærit quæ sua sunt &c. Istam auctoritatem diuisam cum 12. ꝓprietatibus charitatis vide in sermone. Et propter hoc de diuersis virtutibus à charitate emanantib. pulchre loquitˀ Bern. in Epist.2. dicẽs. O bona mater charitas, quę siue foueat infirmos, siue exerceat prouectos, siue arguat inquietos, diuersis diuersa exhibens, sicut filios diligit vniuersos. Cũ te arguit mitis est, cũ tibi blãditˀ simplex est, pie solet seuire, sine dolore mulcere, patienter nouit irasci, humiliter nouit indignari, mater est non solum hoĩum sed etiam Angelorum, quæ in terris, & in cælis sunt, pacificauit; Deum hominibus placauit, & hominem Deo reconciliauit. hęc Bernar. Oñditur ergo, ꝙ charitas est habenda, quia ditat fæliciter, quia ligat tenaciter, quia amat veraciter, &cæ. Vide de charitate supra vbi amor, dilectio, ardor, calor, ignis, & in pluribus alijs titulis.

A Carmelus.

Nota, ꝙ Carmelus mõs est in India fructuosus, & pinguis, & interpretatˀ mollis, vel tenellus, seu sciens circuncisionem, aut scia circuncisionis. Dicam igitur breuiter loquendo, qđ iste mõs signat triplicem locum, seu statum scilicet

Statum { Moralem virtutibus perfectũ, Cœlestẽ muneribus refectum, Carnalem criminibus infectũ. }

¶Primo dico, ꝙ signat virtutum opulentiam, scilicet statum hominum perfectorum, sicut est status religionis primeuæ, quia .s. ibi fuit omnium virtutũ vbertas. Ibi .n. fuit mollities beniuolentiæ, teneritudo pietatis & clemẽtię scientia vere prudentiæ & circũcisionis. Et ideo nota, ꝙ in isto Carmelo abstinentiæ, & tẽperantiæ .i. in religione vel Ecclesia debet & solet esse sctõrum habitatio, simplicium recreatio deuotorum consolatio. Ibi .n. sancti solent cõmorari. vnde de sancto Helia dicitur, ꝙ ipse fugiens à facie Iezabel habitauit ĩ Carmelo 3. Reg.18. Ascẽdit Helias in verticẽ Carmelli. In illo .n. statu solebant sancti frequentari, & à laicis sæcularibus visitari. sicut de Sunamite drˀ .4. Reg. ꝙ ipsa profecta est ad virum Dei in verticẽ Carmeli. ¶Itẽ dico, ꝙ ibi simplices debent recreari. erat .n. Carmelus locus pascuosus, vbi animalia nutriebantur, sic simplices laici bonis doctrinis, & exemplis, quę inueniebãtur in religione, & Ecclesia solebant spiritualiter enutriri. Micheæ 7. In medio Carmeli pascentur. ¶Itẽ ibi solent deuoti consolari. vnde Hier.2. Introduxi vos in terrã Carmeli, vt comederetis fructum eius & optima illius. sed heu non sic hodie, quia iã vrˀ verificatum illud Hie.4. Aspexi, & ecce Carmelus desertus & vrbes eius destructæ. quia re uera quasi totus status religionis conuersus est quo ad virtutes in solitudinẽ & desertum. vnde Diabolus in ꝑsona Nabuchodonosor gloriatur se destruxisse istum Carmelũ Esa. 37. Saltum Carmeli ego confodi, & siccaui aquam, & riuos aggerum. & Amos 1. Exsiccatus est vertex Carmeli: signat ergo Carmelus virtutũ opulentiam. vel si vis per omnia dic idem de sacra Scriptura. dic ergo, ꝙ Carmelus signat scripturæ sapientiam Secũdo signat cælorum abundantiam .s. gloriam beatorum. iõ cuilibet bono promittit dominus illud Esa. 35. Gloria libani ad te veniet decor Carmeli, & Sarõ. Tertio põt significare mundanam affluentiam 1. Reg.25. Erat homo quispiã in solitudine Maon, & possessio eius in Carmelo, & erat vir ille magnus, & diues. Et aduerte, quod drˀ Esa.16. Auferetur lætitia, & exultatio de Carmelo &c.

Carmen.

Nota, ꝙ in scriptura reperitur multiplex carmen scilicet malorũ, bonorum, & optimorum. Mali enim triplex, vt communiter dicunt carmen, videlicet carmen A

quod { Allicit, Deficit, Inficit }

¶Carmen alliciens signat fallaciam proditorum, q. s. suis fallacibus verbis decipiunt, sicut quidam quibusdam incantatorijs carminibus innitentes de quo Prou.25. Acetum in vitro, qui cantat carmina corde pessimo. Ista sunt carmina Medeæ, quibus nihil erat impossibile, quia .s. per carmina sua Solẽ obscurabat, senes ad iuuẽtutẽ reducebat, & multa alia mirabilia faciebat. sic adulatores, & falsi &c. Carmen deficiens signat lætitiam mũdanorum, quæ .s. in tristitiam & luctum finaliter cõmutatˀ. de quo Eccl.12. Consurgent volucres ad vocem .s. in iudicio, & obsurdescent oẽs filiæ Carminis excelsa quoq; timebũt, & formidabunt in via. Carmen inficiens signat lasciuiã malorum, .s. luxuriosorũ, & ẽt Demonum, qui .s. malos suggerẽdo inficiunt audientes quibus debent prudentes dicere illud Amos 5. Aufer à me tumultum carminum tuorum, cãticum lyræ tuæ non audiam. ¶Item dicam, ꝙ boni quadruplex ẽt (vt communiter) dicunt carmen, videlicet carmen contritionis, quod dicitur latenter, Orationis, quod dicitˀ feruenter, compassionis, quod dicitur dolenter, gratiarum actionis, quod dicitˀ lætanter. Contritio est carmen flebile. Vnde de libro misso Ezechieli dicitur, ꝙ ibi erant lamentationes, & carmen, & væ. lamẽtationes .s. cõtritionis, carmẽ confessionis, væ pænalis satisfactionis. Oratio est carmẽ vtile, de quo in Psal. Immisit dominus in os meum canticũ nouum, carmen Deo nostro. Compassio est carmẽ lugubre, de puo Ezech.32. Fili hominis cane carmen lugubre suꝑ multitudinẽ Aegypti. Gratiarũ actio est carmẽ salubre. de quo post trãsitum maris rubri dicitur Exo.15. ꝙ Moyses & filij Israel cecinerunt hoc carmen dño dicentes Cantemus dño gloriose &c. Optimi autem, i. beati Deo multiplex dicunt carmen, ipsum, .s. perpetuo laudando, & eo exultando, de quo. 2. Paral.7. Sacerdotes stabant in officijs suis, leuitæ in Organis Carminum domini, quæ fecit Dauid Rex ad laudãdum dominum quoniam in æternum misericordia eius. &c vide supra in libro canere

Carnalia

Nota, ꝙ carnalitas idẽ est, qđ voluptas, sed de carnalitate satis dictũ est supra .s. A penul. ti. præcedenti, itẽ supra ti. de abstinentia in illa auctoritate ibi exposita. Obsecro vos &c. 1. Pe.2. itẽ infra vbi delitiæ, & in alijs multis locis. verum ne totaliter dimittã materiam

riam intactam nota,ꝙ carnalia sunt præcauenda triplici ratione videlicet,quia habent

Mentem excæcare,
Corpus eneruare,
Carnem inflammare.

Habent(dico)mentem excæcare. Dicit.n.Plin. ꝙ Catulus Canis quanto pinguiori lacte nutritur tanto tardius dicitur videre.Sic vere homo quanto lacte carnalitatis,& voluptatis abundantius nutritur tanto,à viso discretionis,cõsiderationis,& cõtẽplatiõis amplius impedit.istud patet in luxuriosis & carnalibus,qui recte vñr pęnitus excæcati.Non.n.cogitant de futuro,nec de spũalib.bonis.s.de morte,Iudicio,& Inferno quia sicut dr̃ 1.Cor.2.Animalis hõ nõ percipit ea, quæ sunt ꝑũs.Iõ talibus loquitur Apost.1.Cor. 3. Ego aũt nõ potui loqui vobis tãquã spiritualib.sed tanquã carnalib.vnde de carnalib.dr̃ Eze.23.Carnes eorũ sicut carnes asinorum , & sicut equorũ fluxus eorum,q.d.Isti sunt equi & asini.i.brutales & excæcati. cõtra illud Psal.Nolite fieri sicut equus & mulus. habet igitur carnalitas excęcare.¶.Secũdò dico, ꝙ carnalitas habet mentẽ inflammare.Arbores .n.q̃ habẽt viscosum humorẽ faciliter inflãmantur,sicut patet in Abiete, & Pinu.Sic vere illi, qui viscositatem carnalitatis, delitiarũ & voluptatis,igne malorũ desideriorũ consueuerunt faciliter inflãmari.Caro.n.pinguis faciliter ardet.Sic proh dolor vir carnalis.Ideo consulit Apost.Gal.5.& Roma . 8.spũ ambulare,& desideria carnis non perficietis.¶Tertio dico, ꝙ carnalitas põt eneruare.Sicut.n.arbores , quæ pascunt̃ in paludibus,sicut sunt Salices,& Platani,faciliter putrescunt sunt .n.p̃ alijs arboribus debiles & infirmæ,sic vere illi, qui in plaudib.voluptatis & carnalitatis versantur , per mortẽ & pctm̃ facilius eruantur.Rom.7.Ego autem carnalis sum venundatus sub peccato 1.Cor.9.Qui seminat in carne,de carne metet corruptionem.Patet ergo,ꝙ homo per carnalitatem excæcatur,inflammatur,eneruatur . & hoc sufficit.

A **Caro** Quintupliciter accipit̃ in scriptura . Accipit̃.n. pro exteriori facultate vel ꝓsperitate pro interiori voluptate,vel carnalitate,ꝓ miseriori vilitate vel fragilitate,pro vberiori pietate & benignitate,pro sanctæ Eucharistiæ dignitate & auctoritate.Caro.n.est illa pars corporis,q̃ magis apparet exterius,& sic signat mundi tpalitatẽ,quæ extra uos est,& ad modũ carnis faciliter defluit & siccatur.Et de talib.carnib. tyrannis & raptoribus , qui ad modum leonum carnibus bestiarum innocentium.i.de substantia pauperum viuunt Micheæ 3.Violenter tollitis pelles eorum desuper eis,& carnes eorum desuper ossibus eorum.Item caro est illud membrum,quod magis ebullit interius,& sic signat carnalitatem.Gala. 5. Caro concupiscit aduersus spũm.Et 1.Pe.2.Obsecro vos abstinete à carnalib. desiderijs,quæ militant aduersus animam . Sed vide istam supra de abstinentia.vbi exponitur. Item caro est illa pars corporis,q̃ facilius defluit inferius,& sic signat vitæ fragilitatem.vnde in Psal.Recordatus est quia caro sunt, spiritus vadens & non rediens.Item caro est illud membrum, ꝙ inuenitur mollius & humidius,& sic signat cordis benignitatem,& pietatem seu charitatem.Gen.2.Adherebit hõ vxori suæ,& erunt duo in carne vna.& Gen.37. Iudas ait fratribus,vt Ioseph vitam tueretur.caro & frater noster est.Item caro est ille cibus,qui nutrit perfectius,& vberius, & sic signat corpus Christi,qui est cibus & refectio peccatorũ . Ioan.6.Caro mea vere est cibus.Dico igitur aliter ordinãdo quod est

Quædam Caro { quæ debet macerari, / quæ debet vegetari, / quæ debet manducari, / quæ debet palliari. }

Dic ergo,ꝙ est caro per abstinentiam macerãda . Et ista est caro corporis nostri.Carnes.n.nimis pingues ꝓpter suã viscositatẽ sunt illaudabiles.Et ideo Aues nobiles(vt communiter parum habẽt de carne,& hoc præuidet natura ne propter pondus carnis impedirent̃ in volando.Sic vere q̃n caro nostra nimis per delicias impinguatur, tunc deterior efficitur,quia.s.semper ad modũ equi pinguis spiritui recalcitrare molitur,impedit.n.carnalitas & voluptas contẽplationis volatum.Io.6.Spiritus est,qui viuificat, caro autem non prodest quicquã.Et ideo Aues nobiles.i.spirituales viri carnositatis pondere non grauabũtur,quia.s.ꝑ abstinẽtiã & pniam carnes suæ cõtinue attenuabuntur,& sic per desideriũ & affectũ ad cælestia leuiter ferentur.Luc.24.Palpate & videte,quia spiritus carnem,& ossa nõ habet.Isti.n.poterant dicere illud.2. Cor. 10. In carne ambulantes non s̃m carnem militamus:arma.n militię nostrę non sunt carnalia. Et ratio potest reddi per illam auctoritatẽ prædictã Gal. 5.vbi dicit̃,ꝙ caro concupiscit aduersus spiritum. ¶Aduerte ergo in verbis istis triplicem rationem propter q̃ caro merito est contemnenda & etiam reprimenda.s.quia cũctis virtutibus est denudata,quia prauis affectibus est inflammata, quia duris tumultibus est excitata.Ista.n.sunt tria mala carnis nostræ,videlicet turba defectuum, quia dicit̃ caro,q̃ dicitur a carẽdo,eo ꝙ careat omni bono & ardor affectuũ quia dicitur concupiscit,rixa tumultuũ,quia dicitur aduersus spiritum.Est.n.in carne virtutum defectus seu carentia, malorum affectus & complacentia,litium tumultus & dissonantia.Et iõ ibidem virtutum defectus & carentia, quia citur caro à carendo quia .s. caret naturaliter omni bono. Ista est.n.terra Adam,quæ fuit à deo maledicta . Maledicta inquit terra in opere tuo cum operatus fueris eam, non dabit fructus suos spinas,& tribulos germinabit tibi.spinæ.n. & tribuli.i.mala desideria & delectatiões in terra ista gñantur,& ideo stultum est seminare in terra huiusmodi, quia q̃ seminat in carne,de carne metet corruptionem 2. Corint. 9.habet.n.carentiam trium bonorum specialiter . Caret.n. caro nostra C

Mentis puritate,
Status firmitate,
Morum honestate.

Caret(dico)mentis puritate,quia sicut pix , maxime resoluta est impura,& immunda,ita ꝙ quicquid tãgit maculat,atq; fœdat,sic caro potissime si igne luxuriæ resoluitur,ita efficitur impura,q̃d quicquid tangit.s.aĩa sibi cõiuncta,vel societas sibi adiũcta per eam maculatur.Eccl.13. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea.Iõ dicebat Apostolus 2.Cor.7. Mundemus nos ab omnibus inquinamentis carnis . Iterum ista caret status firmitate.Caro.n.nõ stat in eodẽ statu,quia modo sana, mõ infirma,modo tristis,modo læta,modo turpis, modo pulchra,modo viuens,modo mortua.Similis cuidã fonti Idumeæ,qui ab incolis dicitur fons Iob,qui quater in annis singulis mutat colorem.In quibuslibet.n.mensib. mutatur colorem eius s̃m Isid.q̃a reuera caro humana semper est in motu,& in fluxu.Ista.n.quasi flos egreditur,transit, & effugit sicut vmbra,& nunquã in eodem statu permanet.Iob. 13.vñ Psal.Caro mea immutata est propter oleum , quia sicut dr̃ Matth.26.Spiritus quidem promptus est,caro aũt infirma. Fragilitas.n.carnis nulla duratione aut stabilitate fulcitur. Iob.6.Non.n.fortitudo mea,vt fortitudo lapidum, nec caro mea ænea est.Et istud patet,quia necesse est,ꝙ omnis caro moriatur,& putrescat,iuxta illud Psal. Ad te omnis caro veniet,& iõ Iosue moriturus dicebat,Iosue 23. viã vniuersæ carnis ingredior hodie.Ad hoc aduertant illi, q̃ tãta cura custodiũt carnẽ suã,quia pro certo necesse est,ꝙ breuiter putrefiat.Pallas.n.Gigas filius Euandri quondã latinorum Regis filius plusquam mille quadringentis annis sub terra steterat incorruptus,qui tãdem tempore Henrici tertij Imperatoris inuentus,& ad muros Vrbis,quos altitudine superabat erectus,cum ibi diu ad ventũ & pluuiã incorruptus mansisset,finaliter tñ viã vniuersæ carnis ingressus, mortali corruptione extitit dissolutus . Psal. Defecit caro mea,& cor meũ.Vnde tamen infert fidelibus consolationẽ quia.s.certi sunt de futura carnis resurrectione.Iob. 33.Cõsumpta est caro eius à supplicijs reuertat̃ ad dies adolescentiæ suæ.Et in Psal.Refloruit caro mea,&c.Caret ergo caro status firmitate.¶Itẽ dico,ꝙ caret morũ honestate.Caro.n. de se est sicut Iuuenca,quæ dicitur vacca sine iugo , quę ita B est insolens atq; leuis,ꝙ saltare,ludere,& insolescere nõ cessat,& maxime si fuerit impinguata.Sic vere caro humana si fuerit bene pasta & nutrita,nunquam cessat ludere insolenter,& inhoneste se portare,nisi forte ferro rationis & tpantiæ arceatur.vnde Apostolus ad Eph.2.loquẽs de seipso ante conuersionem dicebat sic. Aliquando cõuersati sumus in desiderijs carnis,facientes voluntatem eius Hie.46. Vitula elegãs Aegyptus stimulator ab Aquilone veniet ei. Ista igitur est caro,quæ caret honestate,firmitate & puritate.vnde ista est,de qua dicitur. 1.Pe.1.Omnis caro fœnum , & omnis gloria eius quasi flos fęni,exsiccatũ est fęnũ, & cecidit flos.

Est igitur

Eſt igitur in carne virtutum defectus,& carentia.Caro inqt
F ¶Secundò dico,ꝙ in carne eſt malorum affectus, & compla
centia,quod oſtenditur cum dr̃:concupiſcit.Semper.n.eſt ca
ro in concupiſcentia vel in cõcupiſcendo & deſiderando ali
quid animæ nociuum.Prouerb.1.Stulti ea, quæ ſibi ſunt no
xia cupiũt.Caro.n.eſt ſimilis cineri Iuniperi, qui ſeruat ignẽ
inextinguibilem quandoq; per annum.Similiter etiam cuiuſ
dam pelli Serpentis,qui ab Iſido.vocatur Scitale, qui eſt Ser
pens pulcherrimus in colore,intm̃,ꝙ propter dorſi ſui lucen
tem pulchritudinem ad ſpeculationem attrahit intuẽtes, ita
ꝙ ſæpe dum non aduertunt,ipſos occidit. Et pellis iſtius Ser
pentis tanti eſt feruoris,ꝙ etiam in hyemis frigoribus ferue
ſcere nunquam ceſſat.Re vera talis eſt humana caro,quia nõ
obſtante,ꝙ ipſa ſit cinis ſeu cinerea,dato ꝙ hyems pauperta
tis & tribulationis ipſam arceat,ſemper tamen per mala de-
ſideria feruet,& ignem malarum affectionum nutrit.2.Pet.2.
Pelliciunt in deſiderijs carnis.Eccle.7.Quid nequius,q̃ ꝙ ca
ro & ſanguis cogitant?Iſta.n.dũ exteriori pulchritudine ho-
mines attrahit,ipſos per tentationes ſæpe inuenenat,atq; fe-
rit.quia ſicut dr̃ Prouer.23.nouiſsimo mordebit vt coluber,
& tanquam regulus venena diffundet.Et propter hoc de ma
lis deſiderijs noſtræ carnis quantum noceant, quantum mo-
ueant,patet ex ipſa Apoſtoli prohibitione ad Ro.13.Curam
carnis ne feceritis in deſiderijs.Illud potiſsimè verum eſt de
affectu carnali ad nepotulos & parentes , quos pro certo ni-
mis diligimus & fouemus, & ipſos ſupra merita ꝓmouem⁹.
Caro.n.& ſanguis reuelat nobis.Allegamus.n.illud Ephe.5.
Nemo carnem ſuam odio habuit.Et illud Eſa.58.Cum vide
ris nudum,operi eum,& carnem tuam ne deſpexeris. Cũ ta
men deberemus dicere illud 2.Corin.5.Neminem noui ſm
carnem.oculi tamen carnei nobis inſunt , quibus carnaliter
aſpicimus ad parẽtes.vnde Hiero.O quanta mala facere nos
compellit carnalis affectus &c. Sunt igitur in carne malorũ
affectus.(Concupiſcit inquit)vnde 1.Io.2. Quicquid in mun
do eſt,aut eſt concupiſcentia oculorum, aut concupiſcentia
G carnis,aut ſuperbia vitæ.¶Tertiò dico, ꝙ in carne ſunt litiũ
tumultus,quia.ſ.ſemper rebellat aduerſus ſpũm, ſem p.n.aut
ipſum nititur inuenenare per delectatiónes , aut ipſum infe-
ſtare per vanas cogitationes,aut ipſum moleſtare per mundi
tribulationes,aut ipſum conturbare per terrores , & opinio-
nes 2.Corin.7.Nullam requiem habuit caro mea.Et iõ eius
inſultus & tumultus,eius litigia naufragia debent à ſapienti
bus timeri,& totis viribus præcaueri.quãquam.n. Baſiliſcus
ſit Serpens modicus,de cœlo tamen attrahit aues magnas,
quas eius aſpectus inuenenat, & occidit. quamuis etiam ſus
ſit animal valde vile,eius tamen vox ita eſt Elephanti horri-
bilis,ꝙ ipſa audita retrocedit à prælio præ timore , vel ſaltẽ
amittit priſtinam audaciam & vigorem,vt dicit Plin.quãuis
inſuper Leo ſit aĩal valde audax , tñ mirabiliter timet ignẽ.
Sic verè(chariſsimi)quamuis homo habeat ad modum Ele
phantis cõſtantiæ fortitudinem,ad modum Leonis audaciæ
plenitudinem,nihilominus ipſe debet timere carnem ſuam,
quia verè iſta eſt ſicut Baſiliſcus per delectationes inuenenã
do,ſicut ſus per cogitationes inquietando,ſicut ignis per affe
ctiones mentem inflammando.Iſta eſt igĩ aduerſus ſpiritum.
ideò docet Pet.1.Petri 2.Abſtinete vos à carnalibus deſide
rijs,quæ militant aduerſus animam.Qualis autem cõtrouer
ſia ſit inter ſpiritum & carnem , oſtendit Apoſtolus Galat.5.
vbi enumerat fructus ſpiritus,& tandem enumerat decem &
ſeptem opera carnis ei contraria,quæ ſunt ſicut 17.machinę,
vel ſagittæ,quib.caro aduerſus ſpũm præliaĩ. Dicit ergo ſic.
Manifeſta ſunt opera carnis,quæ ſunt fornicatio , immundi-
tia,impudicitia,luxuria,Idolorum ſeruitus,veneficia, inimi-
citiæ,cõtentiones,æmulationes,iræ,rixæ,diſſenſiones, ſectæ,
inuidiæ,homicidia,ebrietates comeſſationes . Patet ergo, ꝙ
in carne noſtra abundant vitia ſupradicta.ſ.bonorũ defectus
ſeu carentia,malorum affectus & complacẽtia, litium tumul
tus & diſſonantia.¶Item dr̃ Ro.8.Qui in carne fuerint, Deo
placere non poſſunt.Si igitur ſm carnem vixeritis,moriemi
ni,ſi ſpiritu facta carnis mortificaueritis,viue is. Et ſic ſimus
de illis ſanctis,de quibus dicit Apoſtolus Gal. 5. Qui autem
Chriſti ſunt,carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs & cõcu-
H piſcentijs.ſ.reſiſtendo eiſdem.Et ſic patet, ꝙ eſt quędam ca-
ro,quæ debet macerari.¶Secundò dico , ꝙ eſt quædã caro,
quæ dẽt vegetari.Et iſta eſt caro.ſ.mollities,& dulcedo beni

gnitatis & pietatis.Caro.n.ſm Conſtantinũ eſt neceſſaria in
corpore ad vacui repletionẽ,& ad vitalis caloris cõſeruatio
nẽ.Sic verè pietas neceſſaria eſt in Eccleſia ad replendã pau
perum vacuitatem,& ad conſeruãdũ amorẽ , & charitatem.
Ezec.37.Succreſcere faciã in vobis carnes,& dabo vobis ſpi
ritum,& viuetis.Talis.n.caro,.ſcilicet pietatis dulcedo

Eſt paupernm nutritiua,
Eſt domini ſpeculatiua,
Eſt ſalutis impetratiua,
Eſt quietis procuratiua.

¶ Quòd ſit pauperum
nutritiua, patet Ephe.
5.vbi dicitur,ꝙ nemo
carnem ſuam odio ha
buit,ſed nutrit,& fouet eam.Vnde Phi.1.Permanere in car-
ne.i.in pietate neceſſariũ eſt.Itẽ ꝙ ſit Dei ſpeculatiua , patet
Iob.19.In carne mea videbo Deum ſaluatorẽ meũ.Itẽ pat t
ꝙ eſt ſalutis impetratiua.Eſa.40.Videbit omnis caro ſaluta-
re Dei.Itẽ patet,ꝙ eſt quietis procuratiua.ſ.in gloria. Pſ.Ca
ro mea requieſcet in ſpe.Veruntamen vr̃,ꝙ multi ſunt ſimi-
les Hericio,qui ſm Plinium valde modicũ dr̃ habere de car
ne,& hoc quĩa nutrimentum eius tranſit in ſpinas, & non in
carnem.Sic verè Hericij.i.diuites huius mundi,qui ſpinis di
uitiarum mentẽ pungentibus & ſollicitantibus ſunt induti,
modicum habent de carne pietatis.Totum.n. nutrimentum
ſuarum diuitiarum tranſit in ſpinas, & conuertiĩ in exterio-
rẽ poſſeſsionem,non in carnem, non in eleemoſynarum lar-
gitionẽ,vel fluidam compaſsionem.Ideò de modicitate car
nis ſuæ dr̃ Num.12.Caro eius conſumpta eſt à Lepra.Lepra.
n.auaritiæ conſumit in hominibus carnem , & humorẽ cle-
mentiæ.Iob.33.Conſumpta eſt caro mea à putredine,& ſor-
dibus pulueris.Ideò crudeles pietate carentes videnĩ dicere
illud Iob.19.Pelli meæ.i.vitijs,conſumptis carnibus pieta-
tis adhæſit os meum.i.duritia meæ crudelitatis. Non ſic, ſed
ſit in nobis caro dulcedinis,& pietatis.4.Reg.4. Caro ſua fa-
cta eſt ſicut caro pueri.Eſt igiĩ quædam caro,quæ dẽt vegeta
ri.¶Tertiò dico,ꝙ eſt quædam caro,quæ debet extirpari , & I
iſta ſignat carnalitatẽ & voluptatem.Num.11.Flagrauit po-
pulus deſiderio carnium.Ephe.2.Aliqñ conuerſati ſumus in
deſiderijs carnis noſtræ,facientes voluntatem carnis cogita-
tionum.Tales carnes comedunt delicioſi, qui in actibus car
nalibus iugiter occupantur.Iob.31.Quis det de carnib.eius,
vt ſaturemur?Iſtæ carnes ſunt dimittendæ,& execrãdæ. Ani
malia.n.quæ carnes comedunt,(vt cõiter)ſunt immũda,nec
antiquitus diuinis ſacrificijs erant apta , ſic patet de Leonib.
& de Lupis.Sic verè illi,qui ſunt immundi & in carnalitati-
bus conuerſantur, à Deo,& hominibus reprobantur . Ideò
reprobantur carnales Eſa.22.Ecce gaudium,& lætitiam, oc
cidere vitulos,iugulare arietes , comedere carnes,& bibere
vinum.Audiãt igiĩ illud,quod dr̃ 1.Cor.15.Caro, & ſanguis
Regnum Dei non poſsidebunt . Iſta eſt igiĩ caro, quæ debet
extirpari.¶Quartò dico,ꝙ eſt alia caro , quæ debet mandu- K
cari.Et iſta eſt caro Chriſti in Sacramento altaris.Sicut.n.ca
ro eſt cibus,qui inter oĩa melius nutrit,ſic corpus Chriſti di
gne ſumptum ſuper omnes cibos ſpirituales melius mentem
impinguat.Io.6.Caro mea verè eſt cibus,& ſanguis me⁹ ve-
rè eſt potus.¶Quintò eſt alia caro , quæ non debet palpari.
Et iſta ſignat vitam,& conditionem humanam, quam p de- L
tractionem non debemus comedere , vel palpare. Animalia
.n.& aues,quæ carnibus non vtuntur,munda , & domeſtica
reputantur,ſicut patet in bobus , bubalis atque ceruis , quia
verè illi,qui carnes alias nõ deuorãt detrahendo , ſunt apud
Deum,& hoies meliores.Proue.23.Noli eſſe in conuiuijs po
tatorum,nec eorum,qui carnes offerunt ad veſcendum. Qđ
eſt cõtra multos ſimiles Hyenæ,quæ eſt beſtia crudeliſsima,
quæ in comedendo carnes humanas delectatur,& ideò mor
tuos detumulare,& deuorare fertur.Sic verè detractores ni
hil reputant tam ſapidum,ſicut carnes aliorum.i. vitã & mo
res hominum lacerare.Ideò etiam ſepultos & mortuos.i.il-
los,qui per humilitatem , & mortis memoriã ſe ab humanis
laudibus intumulant,& abſcondunt,non ceſſant tales impii
detegere,& diffamare,extrahere & deuorare, & eorum de-
fectus ſi quos habeãt alijs reuelare . Ideò cuilibet talium vr̃
dictum illud Dan.7.Surge & comede carnes plurimas.Pluri
mas.n.carnes deuorare dicuntur,quia vix eſt aliquis,qui eo
rũ dentes euadere poſsit.obloquunĩ.n.de bonis,& de malis,
de magnis,& de paruis,de extraneis,& de propinquis. Ideò
iſti figurantur in illis auibus,quibus dicitur Apo.19.Venite,
& congregamini, vt manducetis carnes Regum, carnes tri-
bunorum

bunorum, carnes fortium, & equorum, & carnes sedentium in ipsis, & carnes omnium liberorum, & seruorum, pusillorum, & magnorum. Et quod plus est, & deterius, isti nõ parcunt proprijs consanguineis, & amicis. vnde Hier. 19. Vnusquisq; carnes amici sui comedet in obsidione. Nõ sic (charissimi) sed dicat quilibet illud Psa. Nunquid manducabo carnes taurorũ, aut sãguinẽ hircorũ potabo? q. d. nõ debeo. Sic ergo patet, ꝙ caro diuersimodè accipitur in scriptura &c.

A **Castellum.** Nota, ꝙ Castellum accipitur pro Villa, quæ minor est ciuitate, accipitur etiam pro munitione, & fortalitio defensiuo. Dic ergo, ꝙ Castellũ signat mentem viri iusti, quæ est virtutum Turribus munita. Vnde de Rege Israel Iosaphat dicitur 2. Parali. 27. ꝙ ipse in saltibus ædificauit Castella, & Turres. Item signat mentem viri impij, quæ est vitijs stabilita. Ista est enim munitio, & fortalitium Diaboli. Vnde de Holopherne dicitur Iudith. 2. ꝙ ipse ascendit omnia Castella eorum, & obtinuit omnem munitionem. Item signat mundum, scilicet,

In quo æmulatur criminosa paupertas,
In quo vinculatur simplicium libertas,
In quo dissipatur virtualis libertas.

In isto. n. Castello peccatores accumulantur. Luc. 17. Cũ ingrederetur Iesus in quoddam Castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi. Item ibi homines vitijs subijciuntur, & vinculantur. Luc. 19. Ite in Castellum, quod contra vos est, & inuenietis asinam & pullum alligatum. Itẽ ibi virtutes destruũtur, & dissipanť. Nume. 31. Castella flamma combussit. Itẽ ꝑ Castellum intelligiť Religio, vel status ẽt perfectorum, quia s. in isto Castello Christus hospitať, fides prædicať, & Christus manifestať. Ibi dico, ꝙ Christus hospitatur per fidem & charitatem. vnde de sancta anima dicitur Luc. 10. Intrauit Iesus in quoddam Castellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam. Ibi etiam fides prædicatur. vnde Luc. 8. dicitur, ꝙ Christus ibat per Ciuitates, & Castella prædicans. Ibi insuper Christus reuelatur, quia. s. isti, q sunt in isto Castello, veriorem notitiam habent de Christo. vnde Luc. 24. dicitur, ꝙ Christus manifestauit se duobus discipulis in Castello nomine Emaus &c.

A **Castitas.** Nota, ꝙ castitas ẽm Aug. lib. de Diff. est virtus impetum carnis sub iugo rationis refrenãs. Ideò vř, ꝙ ista virtus omnino sit necessaria. Caro. n. quæ semper concupiscit aduersus spiritum, animam & mentem ꝑ mala desideria combureret, nisi eam per virtutem castitatis ratio coerceret. Ista est. n. sicut quoddam genus eboris, quod in terra cum lapidibus gñať ẽm Plinium li. 36. c. 17. cui talis est virtus, ꝙ corpora in eo sepulta à putredine solet præseruare. Et iõ, vt dicit, in talis lapidis sepulchro fuit sepultus Darius Rex Persarũ. Sic verè dico, ꝙ ebur candidę castitatis, & maximè illud ebur. i. illa castitas, quæ sub terra. i. in humilitate, & mortis memoria reperitur, solet corpus à putredine luxuriæ præseruare. Et iõ Darius, q interpretať fertilis, vel augmentatus. i. quicunq; vult virtutibus esse fertilis & fęcundus, seipsum ne putrescat per vitia, dẽt n castitatis tumulo eburneo sepelire. ideò bene docet Apostolus. 1. Timo. 5. Non cõicaueris peccatis alienis, teipsum castum custodi. Et ideò istã cõmẽdat scriptura. Sap. 4. O quã pulchra est casta generatio cum claritate, immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota est & apud homines. Vbi aduerte, ꝙ

B Castitas est { Virtus formosa, Virtus fœtosa, Virtus annosa, Virtus famosa. } Et ideò dico formosa, quia placet cunctis gratiose, O quàm inquit pulchra es. Est fœtosa, quia profert multa fructuose (Generatio inquit.) Est annosa, quia durat semper virtuose (Immortalis inquit est). Est famosa, quia sese fundit spatiose (Apud inqť Deũ nota est & apud homines.) Et sicut virtus formosa placet spectantibus, patet quia dicitur pulchra. Ista. n. est pulchrior cæteris virtutibus, Deo, Angelis, & hominibus magis placens. Ideò personæ castæ dicitur Can. 1. Pulchræ sunt genæ tuæ sicut Turturis. Turtur. n. auis est castissima. Et ideò si Deo volumus esse pulchri & simpliciores & grati, necesse est, ꝙ simus pudici & casti, res. n. immunda non bene placet. Et ideò videmus, ꝙ nos debemus esse sicut illi ministri, qui colligunt viscum quercinũ. Ait. n. Pli. lib. 16. c. 44. ꝙ quædam sunt arbores, quæ quamuis habent sedes proprias, quærunt tamen alibi sedes, & exẽplificat de Visco, qui in terra seminatus non cresceret, in alia verò arbore bene crescit. Spiritualiter autem facit mentionem de visco ilicis seu quercus, qui præciosissimus reputautr, quia etiam ẽm rurales, contra morbum caducum valere putatur. Aiebant. n. antiqui, ꝙ quicquid in Visco quercino roboris agnoscitur, de cœlo missum crediť. Igitur tanti honoris fuit iste frutex apud antiquos ꝙ in eius collectione, & consecratione duo Tauro albissimi immolabantur, lignum in sacco albo recipiebatur, sacerdos verò in veste alba cum falce aurea illum colligere tenebatur. Re vera (charissimi) arbor ista de cœlo missa est Dei filius benedictus, qui. s. in cœlo propriam habet sedem, dicens Esa. 60. Cœlum mihi sedes est &c. Et tñ in aliena sede. s. in mundo, in arbore sacra corporis Virginalis quæsiuit ꝑsonaliter sibi sedem. Ista est ergo veritas, ꝙ nos Christiani, & maximè Ecclesiastici, qui sumus ministri istius sacræ Arboris, quæ re vera casum damnationis nosciť impedire, debemus Tauros albos. i. corpora casta & munda eidẽ immolare, saccum album. i. conscientiam mundam, & purã, & castam eidem præparare, & vestem albam. i. apparentiam castam, & mundam in eius ministerio vendicare. Quia re vera nullus est dignus Christum in corde suo recipere vel colligere, nisi corpus conscientiam & apparentiam mundã, & castam voluerit obseruare. Ad quod monet Apostolus 1. Pet. 1. Aias vestras castificantes, in obediẽtia charitatis, & fraternitatis amore, simplici de corde inuicem diligite. Istud etiã apud antiquos satis figurabatur, q. s. illi, qui sacerdotes erãt Deæ Cybeles, quæ dicebatur mater Deorum, necessario castrabantur, & tenere castitatem perpetuò tenebanť. Et iõ isti dicebantur Gallinacei, eo ꝙ more Gallorum testiculis priuabanť, sicut ponit Ouid. lib. 4. de Fastis. In quo notať, ꝙ matri Deorum. i. beatæ Virgini, quæ. s. Deorum. i. Christi & Sanctorum, vel naturaliter vel spũaliter mater est, digne & laudabiliter non seruimus, nisi per castitatis continẽtiam nos castremus iuxta illud Matth. 19. Multi sunt, qui se castrauerunt ꝑpter Regnum Cœlorum. Ad quod etiam facit figura Biblię Leuit. 10. vbi dř, ꝙ qui in Templo volebant ministrare, fœminalibus lineis pudibunda tenebanť velare. Ista verò fœminalia castitatem & pudicitiam designabant. Patet ergo, ꝙ castitas est virtus formosa placens spectantib. O quàm inquit pulchra & casta gñatio cum claritate. ¶ Secundò dico, ꝙ ista est virtus fructuosa prægnans virtutibus. quod ostenditur cum dř Gñatio. Ista. n. virtutes generat, & tanquam mater pluriũ generationem magnam creat. Psal. Dominus in generatione iusta est. ¶ Tertiò dico, ꝙ ista est virtus annosa, carẽs defectibus, quia. s. iusta debet esse immortalis, nõ debet. n. aliqua tẽtatione perire. Animalia. n. castrata diutius viuunt. sic illi, qui se castrauerunt propter Regnum Cœlorum diu. i. semper debent perseuerare. Vnde viri iusti casti possunt figurari in illis essenis populi Indiæ, de quibus dicunt tàm Plinius, quã Solinus, ꝙ (mirum dictu) æterna gẽs erat cessantibus puerperis, nullaq; eis adiũgebatur, nisi quam prosequebatur meritum castitatis, nullus ibi generabať, nec deficiebat hominũ multitudo, & si quis impudicus volebat se cum alijs ingerere, diuinitus tollebatur. Re vera talis gens casta, perseuerans, immortalis & æterna debemus esse, & potissimè religiosi, qui ẽt sine puerperis in hominibus abundamus, quia pro certo omnes tenemur castitatis merita ꝑsequi. Quod si quis contra fecerit, meretur inde diuinitus submoueri. Nullus. n. in religione debet viuere, nisi qui castitatem immortalem voluerit custodire. (Immortalis inquit) vnde de corpore dř 1. Corin. 15. Oportet. n. mortale hoc induere immortalitatẽ. Aduerte hic ad historiam, quam ponit Orosius in 5. & Valerius Max. in 6. lib. & Plutarchus in vita Marij. ꝙ cum Galli Allobroges semel horrenda strage à Romanis victi fuissent, vxores eorũ pe tierũt à Romanis, vt liceret eis in Templo Deæ Vestæ castè perpetuò deseruire, quæ cum petita nõ impetrassent, omnes voluntariæ interitu occiderunt seipsas se cũ proprijs liberis enecantes, malentes seipsas occidere, quã alienę libidini deseruire. Timeo autem, ꝙ hodie non sic facerẽt nostrę Gallicæ mulieres. Sit ergo castitas immortalis. Aduerte tamen, ꝙ castitas nõ potest immortalis, vel durabilis esse, nisi ab humilitate regatur. Constat tamẽ, ꝙ illi, qui proprijs cõfisi viribus castitatem credunt seruare, solent turpius cæteris cadere, & perire. vnde Greg. Nulla est castitas carnis, quã non commendat humilitas mentis. Ad eius etiam conseruationem

tionem multum facit charitas.quia sicut dicit Bern.in Epist. castitas sine charitate est lampas sine oleo; tolle oleum, lampas non lucet, tolle charitatem, castitas non placet. Sic igitur
E castitas annosa, carens defectibus.¶ Quarnò dico, ꝙ debet esse famosa laudis honoribus, quod ostenditur, cum dr̃, ꝙ ista nota est apud Deum & homines, & ꝙ ista etiam est cum claritate. Nulla.n.virtus est clarior aut formosior, quàm sit ista. Ista.n.virtus apud etiam infideles digna fuit laudibus abundare, & fama simul, & gloria coruscare. Ponit.n. Ouidi. lib.4. de Fastis, & Titus Liuius de bello punico.li.9. ꝙ cum Nauis qua de Phrygia aduecta erat Romam Dea Berecynthia, ita fortiter hæreret terræ, ꝙ nulla vi moueri posset, quædam matrona dicta Claudia ita flexis genibus orauit, vt si Dij eá castam iudicarent, Nauis illa, quam cingulo suo alligauerat sequeretur, & factum est, Ex quo patet, ꝙ castitas non solum testimonio Dei, sed etiam testimonio Demonum est famosa & clara virtus. (Cum claritate inquit) nota bene. vnde de sancta ciuitate dicitur Apoc.21. ꝙ claritas Dei illuminabit eá.

A **Castra.** Nota, ꝙ castra vsitato vocabulo dicuntur illæ munitiones & loca, quæ foueis, & turribus circunsepta contra inimicorum & guerrarum pericula sunt ad tuitionem hominum ordinata. Castrum igitur in alto loco ponitur, bonis lapidibus construitur, firmis turribus, & muris fortibus circuncingitur, vallibus, & foueis, saltibus, & præcipitijs circuitur, machinis, & balistis, & armis competentibus stabilit, & strenuis militibus custoditur, aquis, & victualibus, & si sit possibile fonte viuo, vel puteo præmunitur, & cũ villa, vel ciuitas exterior sit pro populo, vel pro vulgo, castrũ principaliter pro dño ordinatur. Dicam ergo moraliter, ꝙ castrum pôt significare cor, seu mentem, aut consciam viri iusti seu ẽt statum religionis vel sanctæ Ecclesiæ militantis. Tale .n.castrum contra discrimina guerrarum.i.tentationũ, & tribulationum à dño constitutũ situatur in alto loco eminentis perfectionis; construitur lapidibus fortis constantiæ, & perseuerantis durationis, munitur muris Dei mandatorum & turribus altæ contemplationis, circuitur vallibus, & foueis humilitatis, & subiectionis. Adsunt & ibi præcipitia, & saltus.i. timor mortis, & casus futuræ damnationis. Sunt ibi arma, & machinæ.i.verba scripturæ, sciæ, & lectionis. Sunt ibi vigiles .i.virtus diligentiæ, prudentiæ, & discretionis. sunt ibi milites.i.virtus audaciæ & fortitudinis contra vitia rebellionis. Sunt ibi victualia virtutum, puteus, fons, & aquæ deuotionis lachrymarum, & compassionis. Talibus.n. munimentis castrum aiæ, religionis vel Ecclesiæ munitur, & contra hostes spirituales.i. Demones, & vitia defensat. Et ideò tale castrũ Deo, & Angelis spiritualiter deputatur; & ad eius vsum, & seruitium ordinatur. Igitur de Angelis.i.de viris perfectis dr̃ Gen.32. ꝙ cũ Iacob vidisset Angelos, dixit. Castra Dei sunt hæc. De beata Virgine verò, seu etiam de anima sancta dicit Cant.6. ꝙ ipsa erat pulchra, & decora filia Hierusalem, terribilis vt castrorũ acies ordinata. De castris verò religionis Ecclesiæ dr̃ Deut.23 Sint castra tua sancta, & nihil in eis appareat fœditatis. Et ibidem dr̃, ꝙ Dñs Deus ambulat in medio castrorum tuorum &c. ¶ Scriptura tñ non accipit castra sub tali significato, imo ꝑ castra intelligit illa tentoria domus seu ædificia portatilia & transitoria in quibus milites in exercitu commorantur, quæ.s.ad tempus, & non ad semper ordinantur, & quæ de lignis pannis & alijs lineis materijs construuntur. Ideò vr̃, ꝙ talia transitoria habitacula signãt status & mansiones istius mortalis, & transitoriæ vitæ nostræ, in qua.s.ad tẽpus viuimus & manemus, & in quibus quousque veniamus ad patriam Paradisi, contra hostes & vitia militamus. Teste .n.Apostolo Hebr.13.non habemus hic manentem ciuitatẽ, sed futuram inquirimus. Et Didimus in Epistola ad Alexandrum dicit. Properamus ad lares paternos, quia sic venimus in hunc mundum, vt non liceat sistere, sed transire. Igitur notabo, ꝙ in scriptura inueniuntur castra

B Miseriæ,
Iustitiæ,
Nequitiæ,
Lætitiæ,
Tristitiæ.

¶ Castra miseriæ sunt castra tẽporalia, quę mors intercipit. Castra iustitię sunt castra spiritalia, quę nullus diripit. Castra nequitiæ sunt castra mũdialia, quæ hostis decipit. Castra lætitiæ sunt castra supernalia, quæ iustus recipit. Castra tristitię sunt castra Infernalia, quæ hostis præcipit. Sunt ergo quædã castra corporalia significantia statum miserorum. Et ista sunt illa castra, in quibus habitant omnes in hac miseria.s.humana corpora, quę re vera sunt quædam domus portatiles, & castrenses. Et ista sunt illa castra, de quibus figuraliter dr̃ Nu. 10. Statim vt recedebat nubes, & columna ignis, mouebantur castra. quia re vera ad motũ nubis.i. fortunæ instabiliter se mouentis, ad recessum columnæ igneæ, i. animæ corpus sustentantis, & ad præceptum Angeli.i. Dei supernaliter ordinantis, necesse est, ꝙ ista castra corporum moueatur, & de vita ad mortem, de sæculo ad tumultum trãsferantur, vbi.s.necesse est, ꝙ finali putredine corrumpantur. Amos.4. Ascendere feci putredinem castrorum vestrorum.i.corporum, in nares vestras. ¶ Secundò dico, ꝙ sunt castra spiritualia significãtia statum perfectorum, & ista castra nihil aliud sunt, quã status Ecclesiasticus vel religiosus, vel status quorumcunq; iustè viuentium in hoc mundo. In castris.n. filij Israel morabãtur, ibiq; manna cœlesti nutriebantur, & ibi soli mũdi, & sanctificati morari permittebantur, nulli verò immundi intrare C
aut manere debebant, sed, & leprosi, & immundi inde eijciebantur, & iuxta motum nubis ita castra per desertum ordinabant, & ibi Moyses, & Aaron dñabantur, sicut dr̃ Num.5. & 9. & per totum. Sic verè in religione vel Ecclesia debent filij Israel.i.viri spirituales Deum videntes & contemplantes morari, & manna dulcis deuotionis ibi nutriri, & Moyses, & Aaron.i.boni Prælati dominari, & iuxta nubis.i. gratiæ Dei instinctum omnia regulari, leprosi verò, & immundi peccatores, & symoniaci inde coerceri, & soli sanctificati, & iusti ibi admitti, & retineri. Vnde Maria quãuis esset soror Moysi, & Aaron, quia tñ erat leprosa, exclusa est extra castra, sicut dr̃ Nu.12. Quia re vera Prælati nullam personam leprosam inutilem, & indignam debent in castris Ecclesiæ recipere, introducere, vel tenere, dato ꝙ ipsam in gradu consanguinitatis, vel aliàs ad se sciant pertinere. Nu.6. Præcipe filijs Israel, vt eijciant de castris omnem leprosum. Vacca.n. rufa extra castra comburebatur, sicut dr̃ Leu.19. & 16. & hostia pro peccato populi extra castra concremabatur, sicut dr̃ Leuit. 9. In quo notat̃, ꝙ illi, qui sunt pro peccato oblati.i.qui sunt hostia peccatrix, & more vaccæ carnaliter lasciuientes, non sunt in istis castris offerendi, sed tanquam reprobi debent extra in mundo igne concupiscentiarum comburi, & tandem in Infernali igne cremari, vult.n. Deus, ꝙ ista castra mundè seruẽtur, & ꝙ vitiorum immunditiæ ibi nullatenus dimittantur, sicut dr̃ Deut.23. vbi præcepit stercora, & quæcunq; immunda proijci extra castra. Dominus (inquit) Deus tuus ambulat in medio castrorum tuorum. Sint ergo castra tua sancta, & nihil in eis appareat fœditatis. Ista sunt ergo castra spiritualia signantia statum perfectorum. ¶ Tertiò dico, ꝙ sunt castra D
spiritualia significantia statum mundanorum.s. fastus & põpas, & status hominum sæcularium, & iniquorum. Ista.n.figurantur in castris Philistijm, qui semper fuerunt aduersarij filijs Israel, & interpretantur populi ruentes, vel dupliciter ruentes. Quia verè mali & eorum fastus, & status semper est filijs Israel, id est, iustis hominibus inimicus. Quia scilicet poculo vitiorum repleti in Infernum ruunt, & dupliciter, scilicet quantum ad corpus, & animam finaliter ibi cadunt. Esa. 37. Percussit Angelus domini in castris Assyriorum centum octogintaquinq; milia. Et nota, ꝙ in talibus castris scilicet in mundo, & maximè in mundi curijs & castris

Iusti cruciantur,
Rixæ generantur,
Cibi superfluè deuorantur,
Ardores auaritiæ inflammantur,
Et ideò finaliter dissipantur;
Quapropter à iustis euitantur.

¶ Iusti (dico) cruciantur. vnde de Paulo dicit̃ Act. 22. quòd tribunus iussit eum duci in castra, & flagellis cedi. ¶ Item rixæ generantur Psal. Irritauerunt in Moysen in castris, Aaron sanctum domini. & Exod. 32. Vlulatus pugnæ auditur in castris. Item ibi cibi deuorantur. vnde de coturnicibus dicitur in Psa. ꝙ ceciderunt circa tabernacula eorum in medio castrorum eorum, & manducauerunt, & saturati sunt nimis. Item ibi auaritiæ inflammantur 1. Macha. 12. Accenderunt focos in castris suis. Itẽm talia castra finaliter destruuntur, & á domino dissipantur. Iudic.8. Ascendens Gedeon percussit castra hostium, qui securi erant, & nihil suspicabantur. & ideò talia castra à iustis dimittuntur, & euitant̃. Ad Heb.13. Exeamus ad Iesum extra castra, improperium eius portantes, &c. Patet ergo, ꝙ sunt castra temporalia &c.

 ¶ Quartò

E ¶Quartò dico, ꝙ sunt castra supernalia significantia statum hominum beatorum. Et ista sunt castra inexpugnabilia Paradisi. Eccle. 43. Vas castrorum in excelsis in firmamento cœli resurgens. Talia autem castra non ingreditur nisi purificatus, & sanctus. vnde Leuit. 14. dr̃ de Leproso mundato. i. de peccatore pœnitente, & conuerso. Purificatus ingredietur ca
F stra. Ista sunt ergo castra sup̃nalia. &c. ¶Quintò dico, ꝙ sunt castra Infernalia significantia statum damnatorum, de quib. dicitur 1. Macha. 13. & 1. Reg. 14. Turbata sunt castra. & ibidem. tumultus magnus exortus est in castris, &c. Sufficit.

A **Casus.** Nota, ꝙ casus accipitur pro re ex insperato, & subito accidenti, & tũc dicitur casus ab accido, accidis, aut sumitur pro præcipitio vel ruina, & sic dr̃ à cado, cadis, de quo fuit superius satis dictum. ¶De casu verò in quantum mihi dicit accidens vel fortunam, parum dr̃ in scriptura. Est. n. casus res inopinatè eueniens, quod ideò casum dicimus, quia causam ipsius ignoramus. Verum quia Deus omniũ causas, & rõnes intelligit, ideò nihil casuale, aut accidẽs sibi venit. Nos verò quia occultæ Dei prouidentiæ causas nescimus, ideò cum effectus eius attendimus, casum & fortunã putamus. Et ideò quia omnia ab occulta Dei ordinatione & prouidentia procedunt, ideò quo ad nos prout apparet prima facie fortunæ & casui cuncta subsunt. vnde Eccle. 9. Vidi sub Sole, nec velocium esse cursum, nec fortium bellum, nec sapientium panem, nec doctorum diuitias, nec artificum gratiam, sed tempus, casumq́; in omnibus. quasi dicat. Nihil valent conatus humani, cum oĩa per Dei prouidentiam operãtem occultè quodammodo accidãt casu & fortuna; sicut patet 3. Reg. 22. vbi dr̃, ꝙ Deus Regem Israel Achab ordinauerat in prælio occidendum, sicut p̃dixerat per Micheam, sic tñ factum & cõpletum est, quia quidã in incertum sagittã mit-
B tens, casu percussit Regem Israel. ¶De casu verò in quantũ sumitur pro ruina, & à cadere deriuatur, nota ꝙ est casus
Internus, qui fit quando delinquimus,
Externus, qui fit quando tribulationem incurrimus,
AEternus, qui fit quando decedimus.
¶Primus est casus culpæ. De quo Eccle. 23. Iurationi non assuescat os tuum, multi. n. casus in illa. Secundus est casus fortunæ, quando. s. homo cadit in tribulationem, paupertatem, & infortunium aliquale. De quo Eccle. 4. Non reuerearis p̃ximum tuum in casu suo. Tertius est casus mortis, & damnationis æternæ, quando. s. homo primo cadit per mortem, deinde per damnationem. Eccle. 20. Casus malorum festinanter veniet. Et Eccle. 28. Attende. ne fortè labaris in lingua, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in more, sicut. s. est casus Elephantis, qui surgere non plus potest, &c. Vide supra in verbo cadere.

A **Cathedra.** Nota, quòd cathedra nomen est magisterij, & honoris. Dicam ergo, quòd in scriptura reperitur cathedra
Præeminentiæ, quæ est Prælatorum,
Sapientiæ, quæ est magistrorum,
Pestilentiæ, quæ est tyrannorum.
¶Est ergo cathedra, in qua collocantur Prælati, & ista est iurisdictio Ecclesiastica, quæ. s. est locus magis meriti si possideat à dignis. Sicut Iob de seipso dicebat Iob. 29. Procedebam ad portas Ciuitatis, & in platea parabãt cathedram mihi. Aduerte tamen, ꝙ ista cathedra licet de se sit bona, vtilis, & sancta, quandoq́; tamen ab ambitiosis occupat̃, sicut dicitur Matth. 23. Amant primos recubitus in mensis, primas cathedras in Synagogis, & vocari ab hominibus Rabbi. Quandoq́; etiam à superbis, & elatis hoĩbus vendicantur, sicut de illo superbo Principe Tyri dr̃ Ezechi. 38. Eleuatũ est cor tuum, & dixisti, Deus sum ego, & non homo, & in cathedra Dei sedi in corde maris, cum sis homo, & non Deus. Qñq; insuper à symoniacis obtinetur, sicut Matth. 21. dicitur, ꝙ Iesus in Templo cathedras vendentium Columbas subuertit, quia re vera illorum cathedra, & iurisdictio subuertitur, à quibus Columba. i. sancti Spiritus gratia vendit̃, & nõ datur. Ista est ergo cathedra præeminentiæ, in qua collocantur Prælati. ¶Secundò dico, ꝙ est cathedra sapientiæ, in qua collocantur magistri. Ista etiam est bona cathedra, dum tñ à viris scientificis teneat̃. vnde de Dauid dr̃. 2. Reg. 23. ꝙ Dauid sedit in cathedra sapientissimus. ¶Tertia est cathedra pestilentiæ, in qua collocantur tyranni, & ista est cathedra, & iurisdictio maiorum præpositorum & balliuorũ, de qua Eccle 7. Noli quærere á Principe ducatum, nec à Rege cathedram honoris. quia. s. Psal. Vocat illum beatum, qui in consilio impiorum non abijt, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit. Vide infra in titulis sede & sedere.

A **Cathena.** Nota, ꝙ sicut de vinculo laqueo, vel ligamine exponimus, sic possumus exponere de cathena. possumus ergo dicere, quòd moraliter in scriptura reperitur
Cathena { Aurea, Nubea, Lignea, Ferrea.
¶Cathena aurea signat vinculum amoris, quo iusti vinciuntur. Et ista figuratur Exodi. 39. vbi dicitur, ꝙ in tunica Aaron rationale, & superhumerale quibusdam cathenis aureis inuicem iungebantur. Rationale. n. signat contemplatiuos, superhumerale verò laboriosos, & actiuos: quia re vera in tunica Aaron. i. in Ecclesia Christi isti simul debent esse iuncti, & cathenis aureis charitatis ligati. Istæ sunt cathenæ aureę, q̃bus Alexander Ceruos quosdam in collo adornauit, ꝙ post centum annos cum cathenis illis aureis in nemoribus sunt inuenti. Exod. 28. Facies cathenulas auri purissimi sibinuicẽ cohærentes. ¶Cathena nubea signat vinculum erroris, quo mali concluduntur. i. vinculum culpæ, & tenebras consuetudinis malæ. De qua Sap. 17. Vna cathena tenebrarum omnes erant inclusi. ¶Cathena lignea signat vinculum languoris, quo multi affliguntur. s. tribulationem & paupertatem mundi, quæ, s. non est ex toto indissolubilis. Figurata in cathenis ligneis, quas Hieremias in collo suo legitur portasse. Hiere. 27. De qua Eccle. 4. de carcere, cathenisq́; egreditur, q̃s ad Regnum. Ista est cathena Pauli, de qua ipse 2. Tim. 1. Cathenam meam non erubesco. ¶Cathena ferrea signat vinculum doloris, quo damnati premunt̃, figurati in illo Leone Ezech. 19. qui homines deuorabat, sed tandem captus cathenis fortibus est ligatus. quia. s. finaliter illi cathenis ęternæ damnationis ligantur, per quos hic homines iniustè deuorãtur. Vndè Apoc. 20. Vidi Angelum habentem clauem Abyssi, & cathenam magnam, & apprehendit Draconem Serpentem antiquum, qui est Diabolus & Sathanas, & ligauit eum. Angelus iste est Christus, qui. s. cathena damnationis finaliter ligabit illos, qui modo sunt Dracones per auaritiam inflammati, Serpentes per malitiam caudati, Diaboli per obstinationem indurati, & Sathanas. i. aduersarij per crudelem sæuiciam efrenati &c. vide de vinculo, & de ligare &c.

A **Catulus.** Nota, ꝙ in scriptura parum fit mentio de Catulo, nisi de Catulo Leonis, & ideo vide infra de Leone, quia hic facere non propono.

A **Cauda.** Finis est corporis animalis, & vltima pars in eodem, & secundum diuersas ipsius proprietates potest cauda in scriptura diuersa significare. Vnde nota breuiter, ꝙ per caudam intelligitur
Perseuerantia vel longanimitas,
Status senectutis seu longæuitas,
Status paupertatis seu calamitas,
Status falsitatis seu malignitas.
¶Dico igitur primo, ꝙ per caudam intelligitur perseuerantiæ longanimitas. Cauda. n. est finis & complementum corporis, quæ si truncata fuerit, totius corporis integritas deturpat̃. Pro certo talis est virtus perseuerantiæ, quia ista est finis & complemẽtum corporis moralis. i. vniuersitatis morum, sine qua anima non est integra vel perfecta. & aduerte, ꝙ ista cauda est necessaria in animali ad ornamentum, ad regimentum, ad tutamentum, ad tegumentum. Ad ornamentum dico, q̃a animal sine cauda (vt communiter) nõ est pulchrum: ad regimẽtum, quia aues cum cauda se regunt in volando, & Pisces in natando, & Serpentes in repẽdo, & inde est, ꝙ aues prædales, quæ alto & celeri volatu indigent, caudam (vt communiter) longam habent. Item data est ad tegumentum, vilior. n. pars corporis, & verecundior per caudam, ne appareat, operitur. Item ad tutamentum, quia aĩalia cum cauda à muscis, & á culicibus se tuent̃. & pro certo talis per oĩa, & ad hæc oĩa vtilis est finalis perseuerantia, quia re vera ista est in aĩa
Ornamentum, quo pingitur animæ pulchritudo,
Regimentum, quo vehitur mentalis altitudo,
Tutamentum, quo pellitur mentis sollicitudo,
Tegumentum, quo tegitur mortalis turpitudo.
¶Per perseuerantiam enim anima ornatur, contra muscas, idest contra vanas cogitationes, & sollicitudines figitur & defenditur,

& defendit,& quicquid sit in anima turpe,& defectuosum, finali perseuerantia & pnia à Dei oculis absconditur. Ideo de perseuerantia dicit Bern.in Epist.129.Perseuerantia(inquit)ductrix est ad meritũ,mediatrix ad pmium, soror patientiæ,filia constantiæ amica pacis,amicitiarũ nodus vnanimitatis vinculũ,& propugnaculũ sanctitatis.Aduerte tñ, q ista cauda.s.perseuerantia,& cõsideratio mortis,est similis caudæ Castoris,q dr esse de natura piscis,ad modũ.n.piscis est squamosa,& iõ facilr putrescit nisi sępe in aqua tingat,& inde est, q Castores solent morari circa flumina,vt caudam suã facilius tingant aquis.Re uera est virtus ꝑseuerantiæ,est.n.de natura piscis,qa pro certo si aquis deuotionis, cõpassionis,lachrymosæ contritionis sæpissimè non ꝑrigetur, per pctm cito putrescere,rũpere,& deficere facilr coprobatur.Et iõ perseuerare volenti sp est iuxta deuotionis fluuiũ insistendũ,vt dicit illud Psal.Sup flumina Babylonis illic sedimus,& fleuimus,dũ recordaremur tui Syon.Ista est ergo cauda,de qua dr Leu.1. q caput cum pedib. & adeps cum cauda debebat Deo immolari.Nam sicut dr Leuit.22.animal,quod cauda carebat,nequaquam sacrificijs aptũ erat. Sic vere(charissimi)Deus non soum vult sibi offerri

Caput rectæ intentionis,
Pedes interioris affectionis,
Adipem pietatis & compassionis.

Imo pro certo cum hoc ipse petit, q sibi offeratur cauda finalis perseuerantiæ & durationis.Nã homo,qui cauda perseuerantiæ caret à Deo nõ acceptat,sed ab altari Paradisi perpetuo reprobatur.Nam(vt dicit Bernar.in Epistola)sine perseuerantia nec fortitudo laudẽ,nec obsequium mercedem,nec beneficium gratiam obtinebit, per hanc.n.solã hõ ęternitati redditur,propugnator vincit & victor coronatur,quia qui perseuerat vsq; in finẽ,hic salus erit Attende tñ,q cauda considerationis finalis pseuerantiæ vñr carere homines propter quatuor ,s.quandoque

B Propter diuitiarum cupiditatem,
Propter iactantiæ garrulitatem,
Propter malitiarum falsitatem,
Propter scientiarum sublimitatem.

¶Primi ergo, qui carent huiusmodi cauda, sunt diuites,infecti cupiditate,quia re uera Simiæ similes possunt dici,qđ est aĩal pilis vestitũ, &(vt cõiter)cauda caret. quia re uera mali diuites Simiæ & peruersi, qui pilis bonorum tẽporalium superinduti cauda perseuerantiæ, i.mortis & finis memoria præ cæteris sunt priuati,delectantur in pñtibus,nihilq; cogitant de futuris Thren.2.Sordes eius in pedibus eius,nec recordata est finis.¶Secundo sunt homines elati garrulitate.s.illi,qui non cessant gaudere,ludere,& cãtare,& nihil de futuris cogitare, nec in bonis perseuerare, similes ranis,quæ sunt animalia clamosa, quæ primo sunt chabocij.i.pisces cum cauda,& tunc carent voce,sed finalr cadit eis cauda,& veniunt sibi pedes,& efficiuntur ranę clamosæ,lutosæ,aquosæ,& maculosæ.Sic vere sunt multi, qui quandiu sunt Pisces.i.viri deuoti,& per taciturnitatem, & silentium sunt muti tandiu cauda mortis memoriæ, & perseuerantiæ in eis,durat quando vero efficiuntur ranæ,idest personæ leues,iactantes,saltantes,& ludentes, aquosæ,deliciosę,voluptuosæ,istam caudã procul dubio statim pdunt. Quia pro certo tales leues personæ,quæ nõ cogitãt, nisi in mundi solatijs,nec in bono perseuerant,nec de morte,nec de fine cogitant,sed tñ in pręsentibus se delectant.vnde de talib.dr.Esa.47.& loquitur ciuitati Babylonicæ.Non es recordata nouissimi tui,delicata,& habitas cõfidenter.¶Tertij,qui carẽt ista cauda,sunt homines infecti malignitate .s. malitiosi homines,& ficti,& hypocritæ,& velati:isti.n.sunt similes bufonibus,quæ sunt animalia venenosa & inflata,& carentia cauda:quia vere tales malitiosi,venenosi,detractores,inflati,& præsumptuosi,cauda perseuerãtiæ seu finis,& mortis memoria(vt communiter)sunt carẽtes. Excæcat.n. eos malitia eorũ.Sap.2.¶Quarti,qui carent ista cauda,sunt homines decepti subtilitate,q dam.n.sunt sapientes,vt male faciant,bene autem facere nesciunt.Hiere.4. quibus põt dici illud Hiere.10.& 50. Sapienti a tua , & scientia decepit te,quia sicut dr 1. Corint.8.Scientia inflat , charitas autem ædificat.Tales(dico)mundi sapientes caudam perseuerantiæ vel finalis memoriæ non habent, similes homini, q est animal rationale ,& tamẽ caret cauda.Iõ bñ cuilibet talium põt dici illud Esa. 9. Auferet à te dñs caput & caudam.Nõ sic ergo,sed caudã debemus habere .i. caudã ꝑfectæ pseuerantiæ,& finis & mortis memorię,vt sic de nobis possit dici illud Apoc.9.Potestas equorum in ore eorũ,& in caudis ipsorũ.Ista ẽ ergo prima significatio caudæ.s.mortis memoria,vel longanimitas.¶Item dico,q per cauda intelligitur status senectutis, seu longæuitatis. Sicut.n.cauda C est finis corpis,sic senectus,& mors sunt finis vitæ.Aduerte ergo q ista cauda debet esse curta, & breuis in nostra imaginatione,quia.s.non debemus sperare de lõgã vita,sed magis de breui.Canis.n.qui longã habet caudã,nõ psumit esse bonus.Et inde est,q canes nobiles caudã habent breuẽ, & gracilẽ,& sursum erectã respectu aliorũ canũ. Aues.et fluuiales caudam habent cæteris breuiorẽ,sicut patet de Cygnis.Et hoc ꝓuidit natura,ne caudæ longitudo impediret eos in natãdo,& in currẽdo.Sic vere(charissimi)illi, q sunt per morũ pfectiõnẽ nobiles,& p deuotionẽ,& cõtritionẽ fluuiales,debent habere caudã breuẽ , quia. s.senectutẽ,& mortem debent sperare cito affuturã,& vitã breuiter trãsiturã,ipsamq;.s.senectutẽ debẽt habere gracilẽ per humilitatem,& sursum erectã p æternorũ desideriũ & affectionẽ. Eccl.14.Memor esto qm mors non tardabit. Quia re uera caudæ longitudo.i.spes longæ vitæ impedit hoiem ad natãdũ per deuotionẽ,& ad currendum per bonã operationẽ, sicut patet in illis,qui sperant in fine pænitere, & diu viuere,qui p cæteris hoibus sunt iniqui.Sed vr,q de multis põt dici illud Iob.40.Stringit caudam suam quasi Cedrũ.Istud patet in auaris,quorũ cauda.i.senectus magis est stricta per obstinationem,parcitatem,& auaritiam,quam alius.Quia ẽm Senecã,cũ senescẽte hoĩe cętera vitia senescãt, sola auaritia iuuenescit.Et iõ auari figurati sunt in illis Vulpibus,quibus ad caudas Sanson ligauit faces ardentes, & cõbusserũt segetes Philistinorũ.Quia verè Diabolus ligat in caudis.i. in senectute hoium ignẽ auaritiæ, & crudelitatis,& sic segetes.i.hæreditates Philistinorum.i.pauperũ per eos deuoratur.¶Item dico,q per caudam intelligitur status paupertatis,& humilitatis.Cauda.n.pars posterior,quæ remanet retro alia membra,signat pauperes,qui vltimi reputantur, & D retro alios ponuntur,de eisq; parum curat.vnde Deut.20. Constituet dñs in caudam,& non in caput, & eris semper subtus,& non supra.¶Item per caudam intelligitur status, seu actus malitiæ & falsitatis. Cauda.n.est retro,& nõ ante, E est in fine & non in principio.Quia re uera malitiosi detractores,& deceptores cõsueuerũt retro.i.in absentia hoiem nocere,& in fine totũ negociũ deturpare.Isti sunt sicut Canis proditiosus,qui cauda blandiendo mordet. sic isti cum fallaci blandimento non carent nefario nocumento. Tho. 11.Canis vero blandimento caudæ suæ gaudebat. Scorpio n.non ore mordet,sed cauda pungit.quia.s. malitiosus non statim in principio nititur nocere,sed in cauda.i.in finè venenũ suũ infundit.detractor.n.nõ in facie vel à parte anteriori nocet.i.in pñtia hominẽ,sed in cauda.i.in absentia detrahit,atq; mordet.Apoc.9.Habebãt caudas sicut Scorpiones,& aculeus erat in caudis ipsorum.Et aduerte, quod dicit.Pli.q Draco cum cauda sua ligat pedes Elephatis & ipsum ad terram posternit.Dracones etiam(vt dicit)per caudas inuicem se coniungunt,vt p mare securius transnatẽt. Sic re uera inuidi malitiosi cum caudis suarũ retrotractarũ malitiarum,& proditionum alios decipiũt,irretiunt,& inuoluunt,& ad terram.i.ad statum paupertatis cadere cõpellunt,sicut patet de vsurarijs, qui suis fallacijs ligãt,obligãt, & exhæredant contrahentes.Vnde Apoc.12.dicitur, quod Draco cum cauda sua trahebat in terram tertiam partem stellarum.quia pro certo sicut experimento videmus, sæpe fit,q vnus Draco.i.vnus magnus & diues auarus non solũ tertiam partem stellarum.i.bonorum hoium de cælo.i. de patria ad terrã.i.ad paupertatem detrahit & deducit, imo totam patriam destruit,& subijcit.Isti insuper seipsos colligant,quia(vt communiter)malitiosi,qui sunt in vna patria ad nocendum alijs seipsos cõfæderãt,& adiuuant, & sic p mare huius sæculi securius ambulant,atq; volant, vt patet Iudicum 15. vbi Sanson ligauit faces ardẽtes ad Vulpium caudas,idest cupiditatis ignem vsque ad mortem auarorũ fallacium Diabolus auget.Vnde de quolibet fallaci dicitur Esa.8.Propheta loquens mendacium, ipse est cauda . sic ergo patet,quod per caudam intelligitur mortis memorię p

seuerãtia, tempus senectutis, status paupertatis, actus malitiæ, locus absentiæ. Et hoc sufficit.

A **Cauere** Cauere est verbũ prohibitoriũ. Vnde cauere nihil aliud est quam ab aliquo cũ diligẽtia abstinere, seu aliquid fugere, vel vitare. Et aduerte, qđ omnia, quæ sunt debẽt cauere, & abstinere à sibi contrarijs & nociuis. Sicut.n. elementa sua contraria refugiunt, & abhorrent, sic homo spiritualiter debet refugere, & cauere à vitijs & peccatis. Caueamus igitur quatuor, q̃ homini sunt principaliter nociua, videlicet,

Seuitiæ furorem,	¶Caueri ergo debet furor seuitiæ.
Desidiæ torporem,	Homo.n. est animal mansuetum na
Superbiæ tumorem,	turaliter, & ideo contra propriam
Spurcitiæ fœtorem.	naturam nunquã debet aliquid cru

deli operari, sed ex consideratione pcedentium tyrannorũ debet à crudelitate & sæuitia retardari. & ad hoc iducit natura. Pisces.n. ſm Auicennam valde cauent à loco effusiõis sanguinis alterius piscis, & maxime Delphini, & à loco, vbi alius piscis sui gñris est occisus, naturalr̃ fugiunt, aquamq; ablutionis carniũ eius dñr naturalr̃ abhorrere. Et in hoc dant exẽplũ hominib. qui ab oĩ effusione sanguinis. i. ab omni operatione crudelitatis debent cauere. Iuxta illud Deu. 12. Hoc solũ caue, ne aliorum sanguinẽ comedas. Nã aliorũ occisio, depredatio, vel exactio nunquã debet bonis hominib. cõplacere. Qđ est cõtra illos crudeles & tyrannos, de quibus dr̃ Prou. 1. Pedes eorũ ad mala currunt, & festinant, vt effundãt sanguinẽ. Iob. 36. Caue, ne declines ad ini
B quitatẽ. ¶Secundo dico, ꝙ debet caueri torpor desidiæ. Inter Grues.n. ordinantur excubiæ, ita ꝙ illa cui incũbit onus vigilandi summe caueat, ne dormiat, & vt melius vigilet, solet lapillũ in pede portare, vt saltẽ ex eius casu possit somnolentiam pcauere. Sic vere hõ summe debet cauere, ne dormiat in pctõ, ne forte ad modum dormiẽtis obliuiscat̃ Dei sui. Iuxta illud Deut. 6. Caue diligẽter, ne obliuiscaris dñm Et iõ lapillum. i. duritiã diuini timoris, vel lapillum mortis, & sepulchri debet sp per cogitationẽ portare & per considerationẽ, vt sic possit in bonis operibus vigilare. Per timorem.n. domini declinat omnis à malo. Prouer. 15. Iõ bene dicitur Ecc. 7. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Ista potissimime pertinent ad Prælatos, quorũ officiũ est vigilare, sicut dr̃ Luc. 2. Pastores custodiebant vigilias super gregem suũ. Pater.n. familias pręcipit ianitori suo, vt vigilet. Et ideo beatus ille seruus, quẽ, cum venerit dominus, inuenerit vigilantẽ. Lu. 12. Caueat igitur maxime à Prelatis torpor desidię. Hester
C Caue ne quicquam de his, quæ locutus es ptermittas. ¶Tertio debet caueri tumor superbiæ. Apes.n. mel portates summe cauent à vẽto, ꝙ ideo basse volant. Sic vere illi, qui mel deuotionis & gratiæ cupiunt continere, debent à vento superbiæ & præsumptionis, quanto plus poterunt, abstinere. Illud figuratur. Exo. 19. vbi dicit̃ filijs Israel. Cauete ne ascẽdatis in montem. Mons enim superbiã signat. Superbia aũt non solum est in diuitib., imo etiam in pauperibus, & bonitate, & ex hoc alios vilipendũt similes illi Pharisæo, q̃ dicebat Deo, Lu. 18. Ieiuno bis in sabbato &c. Talibus dicitur Iosue. 3. Cauete ne appropinquetis ad arcã Arca.n. testamẽti signat Deum, ad quem pro certo homo non debet nimis appropinquare, s. secreta ipsius inquirendo, propinquum & amicũ eius se reputando, vel de sanctitate propria pręsumendo. quia sicut dicitur Eccle. 9. Nescit homo vtrum amore dignus sit, vel odio. Quia reuera quanto plus quis appinquat. i. propinquum se reputat tanto minoris est gratiæ & virtutis, similis planetis, q̃ quãto sunt Soli & lineæ eclypticæ propinquiores, tanto sunt infortunatiores. Caueatur
D ergo tumor superbię. ¶Quarto aũt dico, ꝙ debet caueri fętor spurcitiæ. Pisces enim secundum Auicennam optime cauent ne intrent sportulas immundas. Sic vere homo debet cauere ne subintret immũdam societatem, ne committat immundam iniquitatem, ne faciat immũdam carnalitatem Caueat igitur ab immunda societate. In figura cuius pcipiebatur filijs Israel, ne contraherent amicitias cum Philisteis, sicut dicitur Exod. 34. Cauete ne coniugatis amicitias cum eis. ¶Item caueamus immunda carnalitate. Leuit. 15. Docebitis filios Israel, vt caueant immunditias. Item caueamus ab immunda iniquitate. Thob. 4. Caue ne aliquã do peccato cõsentias. Sic igitur, vt dictum est, cauere debemus spurcitiæ fœtorem, superbiæ tumorem, desidiæ torporem, sæuitiæ furorem &c.

Caute. Cautus. Cautela Nota, qđ cautus ſm Isid. dr̃ A à cato tas. quod idẽ est, quod video, des. vel dicitur cautus quasi. i. caudam tuens, i. finem respiciẽs. Et breuiter cautus idem est, ꝙ prudens, qui finem & negocium prudenter pręuidet, & ad periculum præcauendum adhibet remedia optuna. Nota ergo, ꝙ debemus esse cauti & astuti

Ad vtilia procurandum,	¶Apes.n. (vt dicit Amb.
Ad inutilia refutandum,	in hexame) mirabilr̃ sunt
Ad pericula præcauendum.	cautę in actib. suis. Nam,

vt dicit Apum aliæ futuros explorant himbres, aliæ inuigilant circa victum, aliæ cellas faciunt, & cõponũt in vno aũt est rarum maxima cautela, quia si dum sunt exterius dormire cõtingit eas, dormiunt supinæ, ne forte alæ earũ rore madefiant, & de in crastino impediri valeant in volãdo. Sic vere cautela spiritualis seu prudentia debet in nobis consistere in istis quatuor. s. in puidendo futura tormẽta, quia apes præuident himbres futuros, in acquirendo cæli fulcimẽta, quia apes faciunt sibi cellas ad habitaculum, in procurãdo gratiæ nutrimẽta, quia apes circa victum inuigilant, in contẽnendo rerũ oblectamẽta, quia. s. Apes rorem nocturnũ. i. mundi prosperitatem fugiunt, et faciẽ mentis ad cœlũ per contẽplationem vertunt, & alas intellectus & voluntatis liberas custodiunt, & sic per affectũ ad cælestia volitant, atq; vadunt. De tali igit̃ cautela dr̃. 1. Mach. 6. Per loca humilia ibant caute & ordinate. Aduerte ergo hic, quod homo, qui caute vult pericula præcauere, debet facere tria. Debet.n. esse in ipso cõuersatio sine vanitate, quia debet ire per loca humilia, occupatio sine tarditate, q̃a ipse debet continuare suã viã (Ibãt inq̃t) cõpositio sine leuitate q̃a. s. in actib. moribus, & gestib. ipse debet se habere ordinate, & caute. Igit̃ sit

In conuersatione humilitas,	¶Habeat ergo, B
In operatione sædulitas,	q̃ cautus & pru
In compositione maturitas.	dens cupit esse,

conuersatiõnẽ siue superbia (Per loca inquit humilia) Quia re uera homo non debet quærere vel appetere loca alta, i. status sublimes, iudicaturus officia, & honores, quæ suam excedunt conditionem. Iuxta illud Roma. 12. Non alta sapientes, sed humilibus consentientes. Ista est enim cautela Columbæ, quia inter accipitres pdantes in aere, & prædantes in terra discernit: Vnde si videt accipitrẽ, q̃ predatur in aere sursum, statim ad terra descẽdit, & loca bassa & humilia, sibi quærit, & à rapina accipitris sic euadit, sicut dr̃ super cantica. Sic vere homo, qui videt, ꝙ accipiter. i. Diabolus nõ cessat sursum in aere. i. in statu dignitatũ & officiorũ per diuersa tentamẽta peccatorum rapere, pdas multas accipere & multos ibidem existentes ad nutum trahere iuxta illud Eccl. 11. Multi potẽtes oppressi sunt valde q̃a sicut dicitur Num. 18. qui altã ædificat domũ, sentiet ruinã. debet igit̃ discernere, & alta pericula pcauere, & loca humilia. i. status, mores, & cõditiones humiles eligẽdo, superbiæ periculũ euitare. Iõ bene consulitur Eccl. 3. Humilia valde spiritũ tuũ, quia vindicta carnis impij ignis & vermes. Habeat ergo cautus hõ conuersatiõnẽ sine superbia. ¶Secũdo habeat operatiõnẽ sine pigritia (Ibant inquit) Bona.n. operationes sunt passus, p quos itur in viã ęternã. Cautus viator solet iter suũ cõtinuare, vt dietã suam perficiat ante noctẽ, Sic vere hõ iter bonarũ operationũ debet sine pigritia frequentare, & quousq; ad ciuitatẽ Paradisi perueniat, diligẽter cursum bonorũ operationum exercere, quod õnditur cum dicitur, Ibant: Mõ.n. dicit eunt, quod est pñtis tpis, q̃a præsens tempus nihil durat: item non dicit ibunt, quod est futuri temporis, q̃a ad bona opera faciẽda nõ debet futurũ tẽpus expectari: item non dicit iuerãt, vel iuerunt, quæ sunt præteriti perfecti & plusquam pfecti, quia bona opera nunquam ita perfecte debent pteriri, quin cõtinue perseuerẽt. sed dicit ibant, quod est præteriti imperfecti tpis. Præteriti dico, quia iam diu debent opera nostra esse incepta. Impfecti dico, quia. s. præteritio debet esse imperfecta, eo ꝙ semp bono operi debet succedere bonum opus (Ibant ergo) vnde Ezech. 1. Cum euntibus ibant, & cum stantibus stabant. Quod est contra multos similes Ceruo, qđ est aial simplex

& in-

& incautum: quod ſm Iſido. & Plin. qñ fugit hominem, non cõtinuat iter ſuum, imo qñq; ſiſtit in latratu Canum, in quo delectatur, ſæpe.n. reſpicit retro, & ideò quandoq; à Canib. capitur, & à venatore iaculis ſagittatur. Sic verè multi ſunt ſimplices & incauti, qui inceptum bonũ opus non cõtinuãt, ſed latratu Canum.i. ſuggeſtionibus Demonũ, & malis conſiliis malorum faciliter delectati, diſcontinuãt iter ſuum, retro reſpicientes iterum ad dimiſſa mundi bona, ſeu etiam vitia & peccata, ſicut patet in multis religioſis, qui mundo renunciantes, faciliter reuertuntur ad mũdana, ſicut etiam patet in multis confeſsis, qui faciliter recidiuãt. Et ideò tales à Diabolo multoties ſagittantur, & æternis iaculis feriuntur. De iſtis põt intelligi illud Ezech. 1. Aĩalia ibant, & reuertebãtur. Iſti figurantur in vxore Loth, quæ quia non continuauit
D iter ſuum, ſed retro reſpexit, mutata eſt in ſtatuam ſalis (Ibãt ergo) ¶ Tertiò dico, ꝙ cautus & prudens homo debet habere compoſitionem ſine ſtultitia (Ordinate inquit) quia.ſ. hõ debet eſſe in moribus bene compoſitus, maturus, & ordinatus. Sicut.n. Apes ordinatiſſimè faciunt ſibi cellas, ſic re vera boni viri, maximè Eccleſiaſtici & Prælati debent quicquid faciunt ordinatiſſimè, maturiſſimè, & honeſtiſſimè perpetrare, vt nihil in operibus verecundum, nihil in actibus ſit inhoneſtum. vnde. 1. Cor. 14. Omnia honeſte, & ſm ordinẽ fiãt in vobis. Quod eſt contra multos ſimiles quibuſdam ſtellis erraticis, quę non ſeruant ordinem motus cœli, imo continuè contra ipſum cœlum procedunt. Sic vere quidam ſunt ita leues, inconſtantes, & inſolentes, ꝙ nullum ordinem cæleſtem vel ſpiritualem volunt in ſuis actibus cuſtodire. Non ſic ergo, ſed ordinate procedamus, vt ſic quilibet noſtrum ſit ſacerdos in æternum ſm ordinem Melchiſedech. Sic ergo debemus eſſe cauti, & in noſtris operibus circunſpecti, vt ſic ſimus aliis prælecti. quia ſicut dr̃ Dani. 1. Rex præcepit præpoſito Eunuchorum, vt introduceret de filiis Iſrael de ſemine Regio pueros, in quibus nulla eſſet macula, decoros forma, eruditos omni ſapientia, cautos ſcientia, & doctos diſciplina, qui poſſent ſtare in palatio Regis. Quia pro certo illi, qui iſto modo ſunt cauti, ad ſtandum in palatijs ſunt apti, & ad obtinendum alta officia magis digni. Et ſi quæris quis eſt cautus, certe ille, qui cauet nociua. Et ideò vide ſupra de cauere, & applica hic ſi vis. Habeat ergo cautus hõ in cõuerſatione humilitatem, in executione ſedulitatem, in cõpoſitione maturitatẽ, & ſpiritualiter oſtẽdet cautus. & hoc ſufficit. Iſta duo themata poſſunt huc applicari. Videte quomodo caute ambuletis. Item. Tenete eũ, & ducite eũ caute. Sufficit.

A **Cauerna.** Nota, ꝙ cauerna ſumitur pro quolibet loco concauo, obſcuro, cõcluſo, & ſecreto. Signat igitur in bono ſtatũ humilitatis, videlicet cor humile, vel religionẽ: qñq; ſtatum iniquitatis.ſ. mundũ, & auaritiam, & inuolutionẽ in terrena, & immũditiã praui cordis, quia.ſ. cauernæ ſunt loca inmunda, habitacula aĩalium & ferarum: quandoq; ſtatum aduerſitatis & pœnalitatis, & ſic ſignat mortem, tumultum, vel Infernum. Allega, ſi vis, & ꝓſequere, quia paucæ ſunt auctoritates. vide in titulo de fouea.

A **Caulæ.** Sunt loca facta in campis pro ouium gregibus in nocte reponendis &c. ſignificantes religionem vel Eccleſiam, in quibus paſcuntur, & habitãt greges fidelium populorum, &c,

A **Cauſa.** Idem eſt, ꝙ ratio, idem etiam eſt, ꝙ negocium idẽ eſt etiam, ꝙ alicuius rei principium. Cauſa .n. quare aliquid fit, idẽ eſt, qđ rõ quare aliquid fit. Vnde Iob. 5. Nihil in terra ſine cã fit. Iterum cauſa alicuius, quæ coram aliquo iudice vẽtilatur, nihil eſt aliud q̃ negociũ. Vnde Iob. 29. Cãm quam neſciebã diligenter inueſtigabam. Illud etiã quod eſt principium introductiuum alicuius rei, dr̃ cã eius, & ſic Deus dicitur cauſa omnium eſſe. Cauſa.n. ſm Logicos, eſt ad cuius eſſe ſequitur aliud: Cauſa tñ aliquando diuidit̃ in materialem, formalem, efficientem, & finalem. De tali cauſa principali, & cauſatiua dicitur de Chriſto Hebr. 5. factus eſt omnibus obtemperantibus cauſa ſalutis. & Sap. 14. Infandorum Idolorum cultura, omnis mali cauſa eſt. De tali ergo cauſa ſuperſedeo quo ad præſens, quia auctoritates ſunt paucæ ſub iſto ſignificato. Nota igitur, quòd eſt cauſa

B Subtiliter diſcutienda,
Sagaciter inſpicienda,
Salubriter reijcienda,
Synceriter contemplanda,
Vtiliter procuranda.

¶ Eſt (dico) cauſa diſcutienda, & iſta ſignat iudicia partium, quæ corã iudicibus ventilantur, q.a.ſ. ad iudicem pertinet diligenter de cauſæ merito diſcutere, & videre. Prouer. 26. Iudicium determinat cauſas. Iob. 35. Singulorũ intuebitur cauſas, & cum dixeris non conſiderat. Quod tñ eſt contra multos malos iudices, qui.ſ. cauſarum merita nõ diſcutiunt, nec iuſtè iudicant inter partes. Io b. 36. Cauſa tua quaſi impij iudicata eſt. & Eſa. 1. Cauſa viduæ non ingreditur ad eos. Hic nota, ſi vis, quomodo per acceptionem munerum, aut perſonarum malè diſcutiunt merita caſuum & cauſarum. ¶ Item eſt cauſa inſpiciẽda ſagaciter.ſ. cauſa rõ vel occaſio quare aliquid fit. Et iſta eſt cauſa inſpicienda, & propriè cauſa finalis, quæ potiſſimè conſideratur, quia à fine denominatur res, ſine.n. tali ſufficienti cauſa nihil debet fieri in hoc mundo. Debitus.n. finis debet eſſe cauſa præcipua omnium agendorũ, quamuis de facto multa videantur fieri ſiue cauſa, ſicut dicebat ille Eſa 49. In vanũ laboraui ſine cauſa, & vane conſumpſi fortitudinem meam. & Eſa. 52. dr̃ de populo Iſrael, ꝙ Aſſur abſq; vlla cã calumniatus eſt eum. ¶ Itẽ eſt cauſa reijcienda, & talis cauſa ſignat mundi lites. De qua dr̃ Prouerb. 22. Eijce deriſorem, & exibit cum eo iurgium, ceſſabuntq; cauſæ, & contumeliæ. Item eſt cauſa veraciter contẽplãda, & tales ſunt cauſæ rerum naturales.ſ. Deus & cauſæ ſecũdariæ, quæ debent à prudentibus intueri, & ſolerti meditamine cõtemplari. Turpe eſt.n. res, & rerum operationes, & cauſas earũ neſcire. De tali cauſa effectiua dicitur illud Iob. 5. Nihil in terra ſine cauſa fit. ¶ Itẽ eſt cauſa vtiliter procuranda, & ſic ꝑ cauſam intelligitur quodcunq; negocium, quod habemus 1. Reg. 24. Videat dominus, & iudicet cauſam meã. Potiſſimè aũt talis cauſa ſignat cauſam & negocium noſtræ ſalutis, qđ .ſ. debemus vtiliter procurare. Iſtud eſt.n. propriè negocium noſtrę ſalutis, quod a principio natiuitatis noſtræ incepit coram Deo ventilari. In iſta.n. cauſa Deus eſt Iudex, ratio eſt aſſeſſor, conſcientia eſt iudicis procurator, voluntas eſt reus Diabolus eſt accuſator, teſtes ſunt bona opera vel mala, ſancti ſunt aduocati. In iſta ergo cauſa debet eſſe homo circũſpectus, vt habeat iudicium pro ſe. Et ſicut videmus, ꝙ hõ conualeſcit in cauſa ſæculari, aliqñ precibus, aliquando muneribus, aliqñ amicorum interceſſionibus, ſic verè homo lucratur cauſam ſalutis ſuę, iudicem.i. Deum humiliter deprecando, vt dicat cũ Dauid. Iudica me Deus, &c. Item aduocatos, ideſt, ſanctos in ſuum auxilium inuocando. vnde Prouer. 25. Cauſam tuã tracta cum amico tuo. Item munera, ideſt, eleemoſynas iudici, i. Chriſto in perſona pauperum tribuendo, quia ſicut dicitur Prouerb. 18. Victoriam, & honorem acquiret qui dat munera. vnde Prouerb. 29. Nouit iuſtus cauſam pauperis. & hoc breuiter de cauſa ſufficit.

CAecus. Cæcitas. Nota, ꝙ cæcitas ẽ priuatio viſus. A
vnde cæcitas dicit mihi propriè aliquid negatiuum, & nihil poſitiuũ. Et dr̃ cæcus à careo cares, eo ꝙ caret viſu. Nota igit̃ generaliter, per cæcum intelligitur peccator, quia lumine verę cognitionis, & gratiæ multipliciter excæcatur. Cæcus enim multas miſerabiles habet conditiones. Cęcitas.n. ipſum decipit in eligendo, iudicando, & apprehendendo. Cęcus.n. ſine carcere ligatur, in iudicãdo decipitur, quia.ſ. ſi credit ire ad Orientem, qñq; vadit in Occidentem, in eligẽdo ſeducitur, q.a.ſ. qñq; denariũ cupreũ ꝓ aureo recipit, à Cane vel à puero ducit̃, ſępe vbi eſt periculum non timet, & vbi nõ eſt periculũ terret̃, cæcus nũquã lętus efficitur, timore cõtinuò concutitur, ſępe accidit, ꝙ qñ nudus eſt, tectũ ſe reputat, & qñ latere ſe putat, ab oĩbus intuetur, radio ſolis ſibi pręſentato nõ illuminatur, ductorẽ ſuum qñq; percutit, qui ipſum aliquotiens tãdem in pontis vel periculi medio derelinquit. Re uera talis per oĩa eſt peccator. Iſte. n. cęcitate ignorãtiæ taliter obtenebratur, ꝙ nõ videt illa, quæ pertinẽt ad ſalutẽ. Iſtæ ergo cæcitate peccati, quaſi carcere malæ cõſuetudinis includitur. Deliberat ire ad Orientem.i. ad Paradiſum, & tñ ipſe vadit veraciter ad Occidentẽ.i. ad Infernũ, quia ſi cæcus cæco ducatum præbeat, vel præſtet, ambo in foueam cadunt. Mat. 15. Iſte etiam cuprum auro.i. mundũ Paradiſo præferre cernit̃. Et à Cane & puero.i. à carnali ſenſualiter vndiq; ducitur, & ad oĩa circunſtãtia per malos appetitus offendit̃, & collidit̃, ita ꝙ per diuerſa pctã cadere cõprobatur. Thob. 11.

Thobias cęcus cepit offendere pedibus.Radio etiam diuinę
gratię illuſtratur,& ſpiritali gaudio non lætatur.Vnde Tho.
5.Quale gaudium mihi eſt,qui in tenebris ſedeo.& lumē cœ
li non video?Talis.n.ſemper eſt in ſecuritate prę́ſumptionis,
quia.ſ. mortis æternæ periculum vbi eſt nunquam videtur ti
mere.De mundi verò infortunijs,quę timenda nō ſunt,ſolet
metuere,& pauere 2.Macha.10.Cęcitate confuſi, & pertur-
batione repleti ſunt.Talis.n.cęcus ita qñq; decipitur , ꝙ cre-
dit ſe eſſe coopertum.i.ꝙ facta ſua credit ab aliquo non vide
ri,cum tñ & fama,& vita ipſius ab oĩbus videatur. & breui-
ter tales ductorem ſuum.i. Chriſtum quotidie percutiũt bla
ſphemando , & contra voluntatem ipſius faciendo , & ideò
ab ipſo in pontis. i. in mortis articulo dimittuntur. Soph. 1.
Ambulabunt vt cæci,quia domino peccauerunt . Tales cæci
poſſunt dicere lamentãdo illud Eſa.59. Palpauimus quaſi cę
ci parietem, & quaſi abſq; oculis attrectauimus impegimus
meridie quaſi in tenebris,in caliginoſis quaſi mortui,rugie-
mus quaſi Vrſi,& quaſi Columbæ meditãtes gememus. Cui
libet igitur tali cæco poteſt dici illud Apocal.3.Dicis, inqt,
quia diues ſum ego,& nullius egeo,cum ſis miſer,& miſera-
bilis,& pauper,& cæcus,& nudus .Aduerte ergo,ꝙ ſicut cæ-
citas corporalis introducitur per

- Nimiam luciditatem,
- Nimiam obſcuritatem,
- Nimiam caliditatem,
- Numiam humiditatem.

Sic verè cæcitatem ignoran-
tię,erroris, vel peccati intro
ducit in hoĩe ſplendor mun-
danæ ſapientiæ(Impegimus,
B inquit,meridie quaſi in tenebris) error duratæ pertinaciæ.i.
obſtinationis & malitiæ(In caliginoſis inquit quaſi mortui)
ardor feruentis auaritiæ (quaſi Vrſi qui.ſ.excæcantur cũ pe-
lui ardenti) humor fętentis immunditiæ (Columbæ inquit,
quæ.ſ.ſunt Aues luxurioſæ)¶Excæcatur igitur hõ per ſplen-
dorem vanæ ſcientiæ(Impegimus inquit meridie)Sicut.n.vi
demus,ꝙ nimius ſplendor lædit viſum, ita ꝙ niſi homo clau
deret oculos, faciliter fieret cæcus,& inde eſt ſm Auicen. ꝙ
aĩalia Palpebras dormiendo non claudetia , ſicut eſt Lepus,
valde debilem habent viſum,ſic verè illi, qui ad ſplendorem
& ſubtilitatem ſcientiarum indiſcrete aperiunt oculos intel
lectus,claritatē ſolis iuſtitiæ, & ſecreta deitatis præſumptuo
sè tractando,& arcam teſtamenti , quæ ſemper cooperta eſ-
ſe iubetur tangendo , cæcitatem hæreſis, & erroris faciliter
incurrunt, & à lumine veræ fidei ſæpe cadunt.Nam (vt dici-
tur Prouer.15.) qui perſcrutator eſt maieſtatis, opprimet̃ à
gloria.Vnde Eccle 43.ſol dr̃ exurens montes,radijs ſuis ocu
los excæcans . vnde de talibus cæcis dr̃ Eſa.56.Speculatores
eius cæci omnes.Et hoc oñditur cum dr̃ Impegimus in me-
ridie.Meridies.n.eſt hora diei magis luminoſa,in qua homo
minus deberet errare, & tñ pp exceſſum claritatis in iſta ho
ra aues lucifugæ magis errant,quia ſm Philoſophum,excel
lentia ſenſati corrumpit ſenſum . Sic verè Deus & fides ſunt
illa , quæ de ſe ſunt magis clara & certa, veruntamen à præ-
ſumptuoſis,& inueſtigatoribus ibi facilius oberratur . vnde
Amos 8. Occidet Sol in meridie.Sol.11.Cæcitas ex parte cõ
tigit in Iſrael.i.in videntibus Deum.Excæcatur igitur homo
C per ſplendorem vanæ ſcientiæ.¶Secundò excęcatur per hor
rorem grauis malitiæ. ſ. per vitium obſtinationis (In caligi-
noſis inquit quaſi mortui)Sicut.n.homo per diuturnas tene
bras incurrit quandoq; cæcitatem, ſicut patet in diutiſſime
incarceratis, ſicut patet in illa Lacertula,quæ dr̃ Saura , quæ
propter moram diuturnam in cauernis terrę quaſi totum lu
men amittere cõprobatur , ſic verè homo qñ diu ſtat in car-
cere peccati,& in cauernis mũdanæ cupiditatis,qñq; ibi per
malas cõſuetudines ita obduratur in malitia,& obſcuratur,
ꝙ quaſi totaliter à lumine diuinæ gratiæ ſpoliatur . Iſtud in
multis peccatoribus patet,qui in vitiis antiquati nihil pęni-
tus videntur de Deo ſentire,quia ſicut dr̃ Prouer.24.Nõ ha-
bent futurorum ſpem mali.Lucerna impiorum extinguetur
quod oſtenditur cum dr̃. In caliginoſis quaſi mortui . Mor-
tuus.n.nihil ſentit,fætet,ſed nõ aduertit,ſi portatur ad foueã
non diuertit.Sic verè obſtinatus non ſentit peccatum ſuum,
nec fætorẽ ſuæ infamiæ, & quamuis ad foueã Inferni quoti-
die deferatur,hoc tñ nõ cogitat,nec attendit , nec ſtatus ſui
vilitatẽ conſiderat vel perpendit Thob.2 Non eſt contriſta-
tus eo ꝙ plaga cæcitatis eueniſſet ei Eccl. 9. Mortui nihil no
uerunt amplius.nã (vt dr̃ Matth.12.) Oblatus eſt ei Demo-
nium habens cæcus,& mutus.Vnde Sap.2.Excęcauit eos ma
litia eorum Excæcatur igitur per horrorẽ malitiæ & iniqui
tatis.¶Tertiò dico,ꝙ hõ efficitur cæcus per ardorẽ auaritiæ D
& cupiditatis,quod oſtenditur cum dr̃. Quaſi Vrſi. Vrſus.n.
eſt aĩal piloſum,quod mel Apũ nõ ceſſat in arboribus come
dere,& Apes in ſuis habitaculis moleſtare.Qñq; tñ à venato
re capit̃ per aſpectũ peluis candentis,humorẽ oculorũ deſic
cantis & excæcãtis vt dicit Plini.& Iſid. Sic verè auari & ty-
ranni, qui mel Apum, & ſubſtantias pauperum nõ ceſſant ra
pere,deuorare, & vaſtare, ſtatim ꝙ à venatore Diabolo ca-
pti ſunt p peccatũ,ſtatim ex aſpectu peluis cãdentis.i.ex con
ſideratione bonorũ terrenorũ,vaſorũ argẽteorũ, & aliorũ,
q̃ dicunt̃ candere, & ardere,eo ꝙ ardorẽ auaritiæ inflãmant,
ad moralẽ deducunt̃ cæcitatẽ,ſicut patet, quia tales non vi-
dẽtur videre aliquid,qđ pertineat ad ſalutẽ.ſ.mortẽ,iudiciũ,
Infernũ &c.Vnde de talibus Vrſis dr̃ Eccle.25.Obcæcabit fa
ciẽ ſuã Vrſus , & quaſi ſaccũ oſtendet in medio proximorũ.
Auarus.n. dr̃ Vrſus pp veracitatem, dr̃ ſaccus pp inſatiabilẽ
capacitatẽ.Tales figurãtur in Thobia,qui de ſtercoribus hi-
rundinũ eſt cæcatus,ſicut dr̃ Thob.1.Talia.n. ſtercora valde
ſunt calida,& vrentia,& ideò humorẽ oculi cõſumendo,effi
ciunt aliquẽ cęcũ.Sic verè mundi bona,q̃ ab Aplo Philippẽ.
3.ſtercora nuncupãtur,humorẽ cõpaſſionis in oculo cordis
deſiccãt, & cæcitatem obſtinationis per auaritiam inducũt.
Tollit.n. auaritia rectũ iudiciũ , ſicut patet in malis iudicib.
qui per munera excæcantur.Quia ſicut dr̃ Deute. 16. & Ec-
cleſiaſt.20.munera & dona excæcant oculos iudicum , & ſa-
pientium.Catuli.n.Canũ,qui ſunt inſatiabilis appetitus, na-
ſcuntur cęci,ſic filii inſatiabilis auaritię.ſ.auari(vt cõiter)ple
ni ſunt cæcitate ignorãtiæ,& obſcuritate malitiæ.vñ de aua-
ro ſicut de mẽdicante inſatiabili, & cæco põt dici illud Mat.
20.& Luc.18.& Marc.10.Cęcus ſedebat ſecus viã mendicãs.
Quia re uera auarus ſemper famelicus & mendicus . Efficit
ergo hõ ſpiritualiter cæcus per ardorem auaritiæ, & cupidi E
tatis.¶Quartò dico,ꝙ cæcatur homo per humorem immũ-
ditiæ,& carnalitatis. Humor.n.abundans in oculo introdu-
cit aliquoties cæcitatem, ſic luxuria abundans in corde. Et
hoc oſtenditur cum dr̃.Colũba,quæ eſt auis immunda, quæ
oĩ tempore luxui vacat,quæ quãdoq; ab aucupe excæcat, &
in rete ponitur,vt ſit inuitatorium aliarum. Sic verè qñ Dia
bolus põt capere aliquam perſonã ſimplicẽ,pulchrã,& Co-
lumbinã viſco malarũ delectationũ & affectionũ , vel alias,
ipſam ſtatim per luxuriã excæcat, & in reti carnalitatis inuo
luit,vt per eius exemplũ alij capiantur. Oſeæ.10.Effraim Co
lumba ſeducta non habens cor . De tali ergo cæcitate luxu-
rioſorũ,& carnalium intelligitur illud Zacha.12. Oẽm equũ
populorum percutiã cæcitate . Equus.n.eſt aĩal luxurioſum.
Hiere.5. Aequi amatores in fœminas , vnuſquiſq; ad vxorẽ
proximi ſui hinniebat.Et Eſa.31.Equi eorum caro, & nõ ſpi
ritus.Cæci.n.ſunt luxurioſi præ aliis peccatoribus , quia iſti
non videntur aduertere vel videre ſuæ aĩæ inquinationem,
ſui corporis conſumptionem , ſuarum gratiarum perditio-
nẽ,ſuæ famæ amiſſionẽ,ſuę ſubſtãtię euacuationẽ.Sicut.n.dr̃
Eccle.24.oculus adulteri obſeruat caliginem.Oĩs.n.qui ma-
lè agit,odit lucem,ſicut dr̃ Ioan.3. Et ideò quia volunt tales
ſemper eſſe in caligine & obſcuritate , ne videantur, non eſt
mirũ,ſi præ cæteris caliginantur,& excæcantur. Iſti figurant̃
in Sanſone,qui per Dalilam excæcatus,& tonſus,ſe vna cum
multis alijs interemit.figurantur etiam Gen.19.in illis peſſi-
mis Sodomitis, qui domũ Loth luxuriæ cauſa introire volẽ
tes,pcuſſi ſunt ab Angelo cæcitate.Quia re uera illi,qui per
improbas mulieres ſpiritali viſu,& diſcretione priuant̃,ſunt
cã mortis,& damnationis ſui,& aliorum.Illi ẽt , qui in acti-
bus luxuriæ ſe occupare nituntur , præ omnibus mentaliter
excæcantur.Threno.4.Errauerunt cæci in plateis . Et ſic pa-
tet quadruplex modus ſpiritalis excæcationis Sed nota , ꝙ
quamuis homo ſciat ſe eſſe in tenebris ignorantiæ vel pecca
ti,ſemper tamen debet ad Deum recurrere,& vt per fidem,
& gratiam illuſtretur ipſum humiliter exorare . Videmus.n.
ꝙ Catuli naſcuntur cæci, ſed tamen in cæcitate exiſtẽtes ma
trem ſuam quærunt , ad vbera ipſius currunt , & lac exinde
hauriunt,atque ſugunt,ita ꝙ tandem ad viſum perueniũt,&
attingunt.Sic verè peccatorum excæcatus ſemper debet ma
trem ſuam.i. Deum uel beatam Virginem ſequi , vel quære-
re,& vbera ſuæ clementiæ poſtulare,vt ſic lac ſuæ gratię hau
riat , per quam ad lumen veræ fidei & gratię poſt attingat.

Matth.9. Secuti sunt eũ duo cęci. & Luc. 18. Cęcus sedebat secus viam mendicãs, quia. s. audiens Iesum transire clamauit. Fili Dauid miserere mei. Et dicitur ibi, ꝙ iste meruit illuminari. ¶ Aduerte tñ, ꝙ omnis cæcitas spiritualis, quæ idẽ est, ꝙ error vel ignorantia, omnis hęresis vel pertinacia, omnis obstinatio vel malitia valde est periculosa, & maxime in Iudice vel Prælato. Sicut dicit Cyprianus, Ridiculũ est speculator cęcus, pco mutus, cursor claudus. Sicut. n. equus cæcus se & quadrigã q̃ trahit subuertit, sic Prælatus, ignorans, se & totũ Collegiũ, cui pest, detrahit in profundũ. Figuratus in Sansone cæco, qui tenens columnas domus se, & alios occidit. Figuratus ẽt in Lamech cæco, qui tenens arcũ & credẽs sagittare bestiã, occidit hoiem. s. Caim. Figuratus ẽt in Sedechia Rege Israel, qui excæcatus ductus est in Babylonẽ. Quia re uera Iudex vel Prælatus, qui colũnas. i. regimen domus Ecclæ tenet in manib. suis, qui arcum & sagittas iudicarię ptãtis gubernat, q Regnũ Israel. i. tpale dñium obtinet, talis (dico) qñ per ignorantiã excæcat, tunc tã se, q̃ alios spũalr interficit, tunc ẽt qñq; loco bestiæ. i. loco hois bestialis & pctõris hoiem. i. virũ iustũ occidit tunc ẽt in Babylonẽ. i. in Infernũ ducitur, atq; vadit. Cæcus. n. si cæco ducatũ præstet ambo. in foueã cadũt. Mat. 15. Et sicut videmus ꝙ talpa bestia cæca generat cæcos filios, sic vere Prælatus ignorans libenter generat. i. libẽter promouet filios suos. i. subditos ignorantes. Et iõ pro certo tales cæci. i. psonæ malæ, & ignorantes non debent ad statum prælationis proueh̃i, nec in Ecclam introduci 2. Reg. 5. Cæcus & Claudus nõ intrabunt in Templũ. Cuius tñ hodie proh dolor fit cõtrariũ, quia. s. illi, qui sunt plus ignorãtes & cæci, amplius in Ecclesia sunt, pmoti. Mat. 21. Accesserũt ad Iesum cæci & claudi. Vñ isti vñr dicere suis familiarib. Luc. 14. Exi cito per Vicos, & Plateas, & quoscunq; inueneris claudos & cæcos introduc huc. ¶ Iterũ nota hic, ꝙ oẽ aĩal gulosum generat filios cæcos, sicut exẽplificat Plinius de Lupo, quod est aĩal crudelissimũ, de Cane, ꝙ est aĩal voracissimũ, de Vulpe, qđ est aĩal fallacissimũ. Sic re uera gulosi ambitiosi, & auari filios suos corporales generãt cæcos, & eos cęcos perpetuo esse volunt. i. prauos impios, & peruersos. Sicut patet, quia vnus Vulpinus, & fraudulentus vsurarius vel mercator sp vellet, ꝙ filij sui sibi assimilarenẽ, & ad hoc ipsos instruit, & informat. Hoc idẽ patet de Canibus. i. de auaris insatiabilibus, & ẽt de Lupis. i. de crudelib. raptorib. & tyrãnis, oẽs. n. tales magis diligunt filios suos si ipsos sibi similes viderint, & conformes, & si in cecitate pctõrũ suorũ ipsos viderint eruditos. Quia sicut dr Mat. 15. Cæci sunt & duces cæcorũ. Istud. n. põt applicari ad patres spũales. s. ad Prælatos, quia vere illi, qui sunt Lupini per sæuitiam, Canini per auaritiã, Vulpini per fallaciã, nõ generant aliquos filios. i. non pmouent aliquos subditos nisi cæcos. i. nisi ignorantes, & malos cũ tñ tales deberent potius refutare, & ab vberib. beneficiorũ Ecclæ mouere. Sicut Dauid Hierusalem intrare volenti fuit dictũ 2. Reg. 5. Nõ intrabis huc nisi abstuleris cæcos & claudos. Vel isti filios suos dñr cæcos parere, quia. s. subditos suos propter defectum doctrinæ, & propter exẽpla suæ malæ vitæ cæcant, & faciunt peccatores. Io. 9. Prætereũs Iesus vidit hominem cœcum a natiuitate &c. Sufficit.

Cedere.

A Nota, ꝙ cedo triplicẽ habet intellectum literalem. Sumitur. n. pro pertinere seu contingere, vt qñ dicitur Num. 18. Initia frugum cedẽt in vsus suos. Sumitur etiam p fugere, vel pro dimittere, vt qñ dicit Ruth. 4. Cedo iuri propinquitatis. Sumitur etiam p scindere, verberare, percutere, vel occidere, vt qñ dicitur Mat. 21. ꝙ pueri Hæbreorũ cædebant ramos de arborib. & Act. 19. Iusserũt Aplos virgis cædi. Omissis primis duobus modis de tertio possent plura dici, nisi quia infra de percutere, & scindere satis dicetur. Dic tñ, si vis, ꝙ cæditur quis vtiliter, vt corrigatur, crudeliter, vt affligatur, attrociter, vt occidatur. ¶ Primo modo cæduntur pueri. Secundo modo cædun-B tur miseri. Tertio modo cædunẽ timerarij. ¶ Prima est ergo cæssio correctionis, qua. s. Deus & Prlati cædunt filios pestilentes. Vnde hostię immolandæ primo cedebantur, & sic ad sacrificiũ aptabant, quia vere nullus apud Deum efficit satis aptus, nisi primo cæsus fuerit, & correctus. Leu. 24. Cędetur Agnus immaculatus. Potissime aũt fatui insolẽtes debent cedi sicut de Asino Balaa dicitur Nume. 22. qđ ipse cædebat fuste latera eius Prouerb. 10. Stultus cædiẽ labijs. ¶ Scđa est cæsio tribulationis. Et ista est illa, qua boni a malis cædunẽ, & qua etiam in hoc mundo terribiliter affligun tur. Vñ ẽt de Christo legitur, ꝙ ministri Colaphis eũ cædebant Marc. 14. De sanctis vero dicitur ad Hebræ. 11. Lapidati sunt, cæsi sunt &c. Et Apls de seipso dicebat 2. ad Cor. 11. Ter virgis cæsus sum &c. ¶ Tertia cesio est dãnationis, qua s. impij cæduntur in Inferno, de qua Christus potest dicere ipsis damnatis illud. 3. Regu. 12. Pater meus cæcidit vos flagellis. ego autem cædam vos Scorpionibus &c. Sufficit.

Cedrus.

Nota, ꝙ Cedrus in scriptura signat virũ iustum qñq; etiam peccatorem. Et primo dico, ꝙ p Cedrum signatur vir iustus. Cedrus. n. est arbor altissima, pulcherrima fæcundissima, fragantissima. Et signat quemlibet virum iustum, qui est altus contemplatione, pulcher cõuersatione, fæcũdus bona operatione, odorosus bonæ famæ diffusione. Iõ de tali Cedro. i. de quolibet viro iusto potest dici illud Ezec. 31. Ecce Assur quasi Cædrus in libano, pulcher ramis, electusq; altitudine. Vbi aduerte, ꝙ p quatuor conditiones Cedri potest intelligi vir iustus vel pfectus. Cedrus enim habet A

In fructu plenitudinem,
In statu fortitudinem
In visu pulchritudinem,
In tactu celsitudinem.

¶ Sic vere vir iustus ex operum plenitudine fæcundatur (Ecce inquit Assur) in fidei fortitudine situatur) q in Libano) honesta gratitudine picturatur (quia pulcher ramis) Cęlorũ celsitudine sublimaẽ (quia electus altitudine) Habet igitur vir iustus operum vbertatem, fidei firmitatẽ, floridam honestatem, & rectam volũtatem. Primo dico, qđ vir iustus debet esse operum plenitudine fæcundatus. Ecce Assur. Sicut. n. Cedrus portat multos fructus bonos, & dulces, quoddã genus ẽt gummi emittit, quod Cedria dicitur, quod medicinalem habet virtutẽ, sic iustus debet bonorũ operũ fructus abũdanter proferre, & gummi misericordiæ & pietatis emittere, per quod aliorum indigentijs & necessitatib. succuratur. Et hoc oñditur cũ dr: Ecce Assur. Assur. n. interpretatur tollens acerbitatem. Istud etiam aduerbiũ ecce signat præsentiam demonstratiuã, ad denotãdũ, ꝙ vir iustus p sua pia & bona opera debet se in necessitatib. aliorũ pñtem exhibere, & eorũ acerbitatẽ suis pijs adiutorijs tollere, & linire. Iõ de clementia, & pietate taliũ põt dici illud Ezech. 17. Tulit medullã Cedri &c. Et in Psal. ligna fructifera, & oẽs Cedri. Ideo de isto Assur dicitur cuilibet pauperi indigenti illud Micheæ. 7. Vsq; ad te veniet Assur. i. vir pius, qui consueuit tollẽre acerbitatem vulnerũ & pænarũ. & istud est cõtra multos impios & crudeles, q aliorũ acerbitates, & miserias non tollunt, sed infligunt, nõ auferũt, sed inferunt, non minorant, sed augmẽtãt. Isti nõ sunt Cedrus, imo sunt ramnus, qui spinis & aculeis suis acerbitatem nõ cõsueuit tollere, sed inferre, quia re uera raptores crudeles & iniuriosi vicinorũ suorũ miserias per pietatẽ non tollũt, per crudelitates, & rapinas ipsos aculeant, atque pungunt. Iud. 9. Egrediatur ignis de rãno, & deuoret Cedros libani. Nõ sic iustus, sed habeat bonorũ operũ vbertatem. ¶ Secũdo habeat forte & stabilẽ firmitatem. Cedrus. n. inuenit in Libano, qui est mons fortis, altus, & solidus, nũquã deficiẽs sed perpetuo perseuerans. Cedrus ẽt est lignum imputribile, & põt significare firmitatẽ fidei perpetuam, & indeficientem, in qua debet vir iustus stabiliter radicari, (Psal. Cedri Libani quas plantauit.) & sine corruptione peccati in fide, & ĩ morib. roborari. Iob. 40. Strinxit cãm suã quasi Cedrus. Qđ est cõtra multos, qui in fide nõ sunt stabiles, neq; firmi, sed variabiles & infirmi. Quia vere multi sunt, q facilr mouentur de Ecclesiæ fidelitate, & fidei firmitate, & de boni p positi stabilitate, sicut sortilegi, hæretici & scismatici, q ab vnitate fidei faciliter auellunt, sicut ẽt sunt carnales, & voluptuosi, qui p carnis immunditiã faciliter corrũpunẽ. Vnde Diabolus põt dicere de talib. illud, quod dicebat Senacherib. 4. Reg. 19. Electas Cedros Libani ego succidi. & aduerte, ꝙ tales Cedri perdunt qñq; suã firmitatẽ seu imputribilẽ puritatẽ triplici rõne. Qñq; per superbiam & vanitatẽ. vñ Esa. 2. Visitabit dominus super Cedros Libani sublimes & erectas. Et in Psal. Confringet dñs Cedros Libani. Quandoque per luxuriam, & voluptatem. Vnde de Cedro dicitur Ezechiæ. 31. Aquæ nutrierunt illum. Quandoque per auari-

auaritiā & cupiditatē.Zach.11. Aperi Libane portas tuas, trāſiet,& comedet ignis Cedros tuas.Nō ſic,ſed habeamus boni propoſiti ſtabilitatē vel firmitatē, vel mentis,& corporis puritatē,vt ſic dñs in nobis gloriādo dicat illud Cāt. 1.Tigna domorū noſtrarum Cedrina,laquearia noſtra Cy

D preſſina.¶Tertio habeamus ſanctæ decentiæ venuſtatem (Pulcher inquit ramis)Cedrus.n.pulcher ramis dr̄, eo qđ oī tēpore ſp̄ viret.Cedrus ēt ſuauē odorem emittit, qui fugat oīa venenoſa.Sic vere vir iuſtus debet habere oī tpe aduerſitatis & proſperitatis virorē honeſtæ & pulchræ apparentiæ,odorem & fragrātiā bonæ famæ,vt ſic venenoſi detractores non inuenientes in ipſo quid mordeant, ab ipſo fugiant,& recedant.De iſta ergo morali pulchritudine dr̄ Dan.4.Rami eius pulcherrimi.Et Can.5.Spēs eius, vt Libani electus Cedri.Vbi aduerte, ꝙ honeſta apparentia debet conſiſtere in virtutū decore(Spēs eius) in corporis valore

E (cū dr̄ Electus)Habeamus igiť decentiæ venuſtatē. ¶Quarto habeamus erectā voluntatem,quia.ſ.ſicut Cedrus eſt arbor cæteris altior,& magis ab infimis eleuata,ſic nos debemus magis ſpūaliter eſſe alti:quam cæteri hoīes.ſ.voluntatē & affectionē ad cæleſtia eleuando,& ipſam ab amore tēporaliū retrahendo(Electa inquit in altitudine)Vnde Ecc. 24.Quaſi Cedrus exaltata ſum ī Libano.Amos.2.Altitudo Cedrorū altitudo eius.Et iſta ſunt cōtra multos,qui re uera non eriguntur ſuperius ad æterna,ſed ad modum vepris inclinantur inferius per auaritiam ad terrena.Pſal.Oculos ſtatuerūt ad terrena declinare.Iſtud videmus de multis Cedris.i.de multis Eccleſiaſticis perſonis,qui magis, quā alij ſunt auari.vnde iſti vñr accepiſſe in vxorē filiā Cardui ſm̄ tenorem illius parabolę,quæ ponitur 4.Reg.14.Quia rē uera Carduus ſpinoſus Diabolus vxorē ſuā.ſ.auaritiam dedit talibus in vxorē.vnde illud prædictum Zach.11. Comedet ignis Cedros tuas:Ignis(dico)auaritiæ:Sic igitur ſi habuerimus volūtatem altam,& feruidam, honeſtatem pulchrā & lucidam,firmitatem fortem & ſolidam,vbertatem piam & fluidā,nos erimus vere Cedri.vt ſic de quolibet dicatur illud Pſalm.Iuſtus vt palma florebit, & ſicut Cedrus libani multiplicabiť.De talibus Cedris ſolebant fieri mali nauiū. i.Prælati Eccleſiarum,iuxta illam metaphoram, vbi in perſona nauis loquitur Eccleſia. Ezech.27.Cedros de Libano tulerunt,vt facerent tibi malum.De talibus Cedris ędificari debet Templum Eccleſię triumphantis.Figura.3.Reg.7. vbi dicitur,ꝙ Salomon tabulis Cedrini totum Templū in circuitu veſtiuit.Tabulę Cedrinę ſunt viri iuſti odoroſi imputribiles,& boni,ex quorū congregatione debet Salomō i.bonus Prælatus cōſtituere domum ſuam,vt dicatur illud Eſa.41.Dabo in ſolitudine Cedrum.Et ſic ergo patet,quod per Cedrum intelliguntur viri iuſti.¶Sed adhuc nota, ꝙ ꝑ Cedrū intelliguntur viri diuites,& alti,& ſuperbi,qui ſcilicet quantum ad ipſorum opinionem imputribiles ſunt,qa ſemper vñr ſuperare viuere,& nunquā putrefieri, ſeu mori.& tñ in Pſal.dicitur.Vidi impium ſuperexaltatū & eleuatum ſicut Cedrus libani tranſiui & ecce non erat.Item per Cedrum,quæ ſm̄ Rabanum oīum arborum eſt Regina cuius liquor libros linitos imputribiles ſeruat, poteſt intelligi beata Virgo.oīum dña,& Regina,cuius liquor clemētiæ illos quos tāgit ꝑſeruat à putredine mortis æternæ. Vñ iſta Cedrus dicit Eccl.24.quaſi Cedrus exaltata ſum in Libano Iterū per Cedrum intelligiť Chriſtus,vel crux Chriſti,cuius virtus,& fides nunquam deficiet vel putreſcet, cuius liquor.i.ſanguis aīas ab ipſo per deuotionem linitas ꝑſeruat à putredine vitiorū &c.Vide ſi vis in reductorio meo morali.lib.12.c.de Cedro.Si vis ēt per domū Cedrinā odoriferā imputribilē,& formoſam intelligitur anima, vel Eccľa, vel religio,vel ēt viri iuſti conſcientia vel inſup cæleſtis patria.Iſti.n.ſunt domus ſpirituales,quæ ſunt habitaculū ſummi Regis.In cuius figura dicebat Dauid 2.Reg.7.Vides,qđ habitē in domo Cedrina.& de Salomone dicitur 3.Reg.6. ꝙ ipſe texit domum domini laquearibus Cedrinis.Tabulæ enim domus interioris,ſcilicet,conſcientiæ, ſunt virtutes. Tabulæ vero domus interioris,i.Eccleſiæ ſunt viri iuſti.Tabulæ domus Paradiſi ſuperioris ſunt beati.Sufficit.

A **Celare** Idē eſt,ꝙ abſcōdere,negare,latere,& cætera ſimilia.Sed quia de abſcōdere ſatis dictū eſt ſuperius,iō prætermitto.vnum tamē aduerte, ꝙ celare aliquando ſignat hypocritycam fictionem, aliquando ſapientiam & diſcretionem,aliquando fidelitatem,& rōnem. De celatione hypocrytarū dicitur Iob.20. Celabit in gutture ſuo malum.Iſti.n.ſunt ſicut Hericius,qui celat & abſcondit interiora ſua in ſua pelle ſpinoſa,qa tales in ſpinoſa cōuerſatione per prauam fictionem,& pniam fictam ſe inuoluūt, & quid,& quales,ſunt,exterius nō apparet. Tamen ipſis dr̄ Amos.9.Si celauerint ſe in profundo maris, ibi mandabo Serpenti,& mordebit eos.Profundum maris eſt pęnitētia, in qua quamuis hypocritæ fictæ celantur, tamen à Serpēte Diabolo mordebuntur.¶Item de celatione ſapientiæ & diſcretionis dicitur Heſter.15.ꝙ ſub Regio habitu triſtem celabat animum:multa.n.à ſapientibus ſunt celanda,nec cuilibet reuelanda,& potiſſime illa,quæ ſunt defectuoſa & verecūda.Sicut.n.hō libenter celat & abſcondit turpitudinē corporalem,ſic debet etiam celare turpitudinem moralē. Eccle.19.Si eſt tibi delictum,noli denudare. Quod eſt contra iactatores peccatorum,qui ſunt ſimiles iſtis mendicis, &.trutannis qui horribiles infirmitates ſuas libentius oſtēdunt q̄ celant,quia tales(ſicut dicitur Eſa.3.) peccata ſua ſicut Sodoma ꝑdicauerunt,nec abſconderūt. ¶Tertio de celatione fidelitatis,& rationis,quia.ſ.hō celat ſecreta ſibi cōmiſſa,dicitur Prouerb.11.Qui autem fidelis eſt,celabit amici commiſſum. Quia ſicut dr̄ Prouer.25.Gloria Dei celare verbum.Quod eſt contra multos ſimiles mari,quod neſcit aliquid celare,imo intra ſe recepta ſtatim eijcit euomit & expellit.Sic multi ſunt,qui quicquid de alijs ſciunt,ſiue q̄cquid ab alijs recipiūt in ſecreto, totū modica occaſione reuelant alijs,& oſtendunt.Eccl.19.A facie verbi parturit ſtultus,ſicut ſagitta infixa in fęmore canis,ſic verbum in corde ſtulti.Sagittā.n.extrahit ſtatim canis de fęmore ſuo. Sic infideles,& ſtulti ſtatim de corde eijciūt aliorū ſecreta.Hiere.42.Indicabo vobis,nec celabo. & tñ lingua incluſa fuit à natura in duplici carcere.ſ.dētium & labiorū,vt ſic compelleretur minus loqui,& melius celare cōmiſſa.Eſt igiť celare fidelitatis,ſagacitatis,& fallacitatis.De celare vero ſūpto pro ſculpere nihil ad pręſens,quia auctoritates deſunt.

Celebrare. Nota,ꝙ celebrare idē eſt, quod colere,vel aliquid ſolenniter facere,vel cōplere,ſeu aliquid cū honore & diligentia & etiam cū reuerentia exercere.Et inde dicitur celeber vel celebris, & pōt ſpiritualiter ſignificare reuerentiam & honorē,frequentiā diligentiam,& amorem.vnde Nau. 1. Celebra Iuda feſtiuitates tuas. & ideo vide in alijs titulis, quia de ſe materia eſt valde ſterilis,iō omitto. De celebratione autem miſſarum poteſt videre,vbi agetur de Euchariſtia &c. Aduerte tñ ſi vis,ꝙ celebrare idē eſt,ꝙ feſtiuitas.Et iō notādum eſt, ꝙ triplex eſt celebritas.ſ.temporalis proſperitatis, ſpiritalis iucunditatis,æternalis fælicitatis.Prima eſt peccatorum ſecunda perfectorū,tertia beatorum. Prima celebratur in mundo ſecunda in animo,tertia in cælo. In prima ceſſatur ab operibus meritorijs,inſiſtitur ſolatijs deceptorijs,Templa etiam ideſt hoſpitia,altaria ideſt corpora ornātur & parantur paramentis tranſitorijs. De tali ergo celebritate dr̄ Gene.11.dixerunt Gigantes Aedificemus Turrim, cuius altitudo pertingat vſque ad cælum.Celebremus nomen noſtrum antequam diuidamur in vniuerſas terras.In ſecunda celebritate,quæ eſt gratiæ,& quæ in animo celebrať, debet homo ceſſare à criminoſis operibus.Templum animę & altare conſcientiæ debent ornari gratijs & virtutib. Gaudia debent deduci in Dei laudibus.de tali ergo celebritate dr̄ Nau.1.Celebra Iuda feſtiuitates tuas. & Numeri 28.Dies ſeptimus erit celeberrimus, & ſanctus vobis, omne opus ſeruile non facies in eo.In tertia celebritate, quæ eſt in patria,ceſſatur ab operibus laborum, deducitur iucunditas omnium gaudiorum temporalium, corpus ornatur quatuor dotibus,altare animæ tribus. In iſta celebritate Chriſtus eſt Sacerdos,Deus pater eſt Rex,beata Virgo eſt regina,Apoſtoli ſunt Principes Martyres ſunt Milites, Virgines ſunt Domicillæ,Cōfeſſores ſunt Prælati,& Angeli ſunt Cantores. De tali ergo celebritate dicitur 2.Paralip. 30. Facta eſt celebritas grandis in Hieruſalem, & hoc ſufficit de celebrare &c. A B

Cælum. Nota,ꝙ cælū multis ſignificatiōib. accipiť in ſcriptura.Cęlū.n.ſignat aīam ſeu virū iuſtū. A

Item

Item signat Deum seu Christum. Item signat ecclesiam militantem. Item signat ecclesiam triumphantẽ. Dicamus igitur primo, ꝙ per cœlum põt intelligi aĩa viri iusti, vel etiã generaliter vir perfectus, & potissimè ecclesiasticus vel p̃latus, & hoc multiplici ratione. Cœlum.n.habet limpitudinẽ in aspectu, altitudinem in situ, latitudinem in ambitu. Sic verè vir iustus habet limpitudinem fidei seu claritatem, altitudinem spei vel sublimitatem, latitudinem charitatis vel capacitatẽ. Ex fidei luminositate cognoscit vera, ex spei sublimitate appetit summa, ex amoris capacitate ipse diligit oĩa. Sicut.n. cœlum claritatem inoffuscabilem habet, & hoc patet, quia sol ibi continuè fulget, & Stellæ perenniter lucent, & iõ ẜm Isido. cœlum dicitur à celo celas, quod idẽ est, quod sculpo, sculpis, eo ꝙ stellæ sicut quædam signacula & sculpturæ ibi appareant, sic charitas verę fidei & sapientiæ & scientiæ debet in nobis iugiter relucere, ita ꝙ sol.i.fides, stellæ.i.sciæ tã naturales quam acquisitæ possint lumen veræ cognitionis in nobis iugiter generare, vt sic Deus possit dicere de talibus cœlis illud Ecclesi.24. Ego feci in cœlis illud, vt oriretur lumen indeficiens. Iterum sicut cœlum est altissimum & ab infimis eleuatum, sic & nos debemus ꝑ spem, & affectionem esse alti, & sursum ad bona æterna eleuati, & ab istis infimis temporalibus segregati. Vñ Eccles.17. Virtutem altitudinis cęli ipse suspexit. Ecclesi.1. Cœlum sursum. Item sicut cœlum sua capaci latitudine oĩa continet seu ambit, sic nos debemus per charitatem esse ita lati, ꝙ infra ambitum nostri amoris debemus oẽs continere, inimicos. s. & amicos, extraneos & propinquos. psal. Extendens cœlum sicut pellem, qui tegis aquis superiora eius. Et sicut videmus, ꝙ sicut cœlum naturaliter in suis partibus est mobile, ita quod velocissime continuè circunfertur, sic nos debemus esse per bonorum operum exercitium, & per virtutem obedientiæ agiles, mobiles atque leues, vt de malo ad bonum de bono in melius continuè moueamur. Iuxta illud. 2. Petri.3. Cœli magno impetu transient. Aduertendum tñ, ꝙ vir iustus dici cœlum, vt sic exponamus de quolibet viro perfecto illud
B Ezechiæ.1. Aperti sunt cœli, & vidi vision es Dei. ¶Ecce.n.ꝙ cœlum cęteris creaturis influit largius (Aperti sunt,) durat stabilius (Cœli) relucet clarius (Vidi visiones Dei) Sic nos debemus habere clementiæ, vel influentiæ plenitudinem, quia debemus esse aperti, ꝑ essentiæ vel ꝑmanentiæ firmitudinem (Sunt inquit) decentiæ vel apparentię claritudinem (Vidi inquit) fiduciæ vel confidentiæ certitudinem, quia debemus esse cœli.i.fidenter celantes cõmissa. Sit igitur in nobis pietatis, & influentiæ plenitudo (Aperti inquit) Sicut.n. cœli semper influunt in ista inferiora, ita ꝙ eorum motus & influentia est cã oĩs generationis & corruptionis inferiorũ, sicut visibiliter apparet cum à cœlis nobis pluuia deriuaẜ, per quam oĩa vegetantur, & refrigerantur, sic verè cœli spirituales, id est viri ecclesiastici vel p̃lati semꝑ debẽt in alios influere inuisibiliter, pro eis orando, & bona exẽpla eis dãdo, & visibiliter pluuiam temporalium bonorum & beneficiorum eis infundendo, & per bonam doctrinam oĩa mala in eis corrumpendo, & oĩa bona in eis generando, qđ ostenditur cum dicitur: Aperti; quia.s.semper debent esse aperti & expositi & ad pietatis opera facienda. Gen.7. Cataractæ cœli apertæ sunt. Et Zac.8. Cęli dabunt rorẽ suum. Sed heu proh dolor, hodie videtur verificatum illud quod sequitur Gene.9. Clausi sunt oẽs fontes abyssi, prohibitæ sunt pluuiæ de cœlo. Et illud, quod scribiẜ Aggei.1. Phohibiti sunt cœli, ne darẽt rorẽ suũ. Quia re uera (charissimi) hodie sunt valde pauci, q̃ ĩ alios influãt, vel q̃ rorẽ & pluuiã doctrinæ vel eleemosynæ alijs infundãt, q̃a re uera tãtus est hodie in multis

Defectus pietatis,
Excessus crudelitatis,
Siccitas parcitatis,
Duritia austeritatis.

Quod nihil potest ab eis distillare. Isti ergo non sunt cœli aperti, sed cœli clausi.3. Regũ.8. Si clausum fuerit cœlum. Ita ꝙ rectè põt dici de eis, quod dicitur Deute.28. Sit cœlum quod supra te est, æneũ, & terra quam calcas, ferrea. Cœlum.n quod supra nos est, id est illi, qui sunt superiores, s. ecclesiastici respectu laicorũ, & diuites respectu pauperum, iudices respectu subditorũ, sunt hodie facti ænei.i.duri, crudeles, & iniqui, nihil pauperibus tribuentes, sed ipsos clamoribus, & iniurijs multipliciter ferientes. Et iõ terra, q̃ calcatur.i.subdiẜ, vel deprimitur, efficitur ferrea, quia.s.ad modũ ferri sunt pallidi, & frigidi, & omnibus desolati, & per impatientiã sunt clamosi, dolẽtes, luguberes & irati. Iob.24. De ciuitatibus fecerunt viros gemere. Non sic (charissimi) sed sit in nobis pietatis & influentiæ plenitu- C
do. p̃s. Operit cęlũ nubibus, & parat terræ pluuiã. ¶Secũdò sit in nobis firmitatis & ꝑmanentię fortitudo, cum dr̃ Sunt. quod est verbum substãtiuum, quod realitatem signat, & essentiam, quod est etiam p̃sentis temporis non p̃teriti nec futuri. ad denotandum, ꝙ nos debemus esse substantiales, fortes & existentes, semper in bono p̃sentes nunquã deficiẽtes. Cœli.n.habent naturam incorruptibilem & indefectibilẽ, quamuis.n. continuè moueantur, nunquam tñ cadunt, deficiunt, nec franguntẜ. Ad quod facit scriptura Iob.37. Tu forsitan cum eo fabricatus es cœlos, qui solitudine qua si ęre fundati sunt? Sic verè viri ecclesiastici debent esse imputribiles per virtutem constantiæ, fortitudinis & firmitatis, p̃seuerantiæ & virtutis, quia.s.semper debent in bono proposito esse stabiles, & nunquã per pc̃m̃ deficientes vel cadentes. vt de eis dicatur illud psalm. Verbo dñi cœli firmati sunt &c. Prouerb.3. Stabiliuit cœlos prudentia. Sed re uera hodie verificatur de multis cœlis.i.ecclesiasticis illud Esa.51. Cœli sicut fumus liquescent, & terra sicut vestimentum atteretur. Quia re uera multi sunt hodie, qui non sunt solidi, sed liquidi, non stabiles, sed debiles, non permanentes, sed per vana desideria liquescentes. vnde tales non sunt similes verò cœlo, sed aeri, qui abusiue dr̃ cœlũ, qui non est stabilis, sed mobilis naturæ, quia.s.per vanitatem & inconstantiã valde sunt instabiles & inanes. Vñ tales euaporant sicut fumus ꝑ superbiã, liquescunt sicut cera ꝑ luxuriã, atterũtur sicut terra per auaritiã. ¶Tertiò sit in nobis bonitatis, & cõfidentiæ certitu D
do, q̃a.s.nos debemus esse fideles boni & certi, & tales, in q̃bus possit quis cõfidere. ꝙ ostendiẜ cum dr̃ Cœli, ꝙ dr̃ à celando, eo ꝙ cęlum oĩa contineat, atq; celet, q̃a.s.secreta nobis cõmissa, & maximè illa, q̃ tangunt verecundiã sociorum debemus fideliter continere, & nobisipsis concludere & tenere Apoca.6. Cœlum recessit sicut liber inuolutus. Sicut enim in libro inuoluto faciliter legiẜ, quod est intus, sic ab homine fideli & prudenti non faciliter reuelatur, quod scribitur in scrinio cordis sui. Cuius tñ in multis video contrariũ, qui pro certo secreta non celant, sed reuelãt non abscõdunt, sed ostendunt, non operiunt, sed aperiunt. Tales maximè. sunt detractores, qui nullum malũ quod sciunt de alio possunt celare. Tales etiã sunt iactatores, qui & bona, & mala sua iactatoriè manifestant. Tales insup sunt proditores, q̃ secreta sibi in fidelitate cõmissa nõ timent proditoriè declarare. Isti sunt sicut cœlũ crystallinũ, quod naturã habet diaphanam. In crystallo.n. quicquid intus ponitur exterius vr̃. Crystallus.n. nescit aliquid celare, sic isti. Iõ isti non sunt sicut liber inuolutus, sed sicut liber apertus vbi quilibet põt legere, & videre. Vnde apoca.12. Apertum est cœlũ, & visa est arca testamenti, etiam audita sunt fulgura & voces & tonitrua. qñ.n. tales aperiuntur per insipientiam & proditionem, tunc apparet arca suæ conscientiæ per furtiuam reuelationẽ, tunc audiuntur tonitrua per diffamationem, tunc videntur fulgura per turbationẽ & inuasionem, tunc audiũtur voces quærimoniarum & quæstionum. Non sic (charissimi) sed sit in nobis bonitatis & confidentiæ certitudo, vt de fidelitate talium dicatur illud Apoca.12. Hi habent potesta E
tem claudere cœlum. ¶Quartò autem debet esse in nobis honestatis, & apparẽtiæ claritudo (Vidi inquit.) Sicut.n. cœlum naturaliter est valde clarum, rõne cuius magis apparet intuentibus & videẜ, sic verè nos debemus lumen gr̃æ, & honestatis, sapientiæ, & sanctitatis habere, vt sic libentius à circunstantibus videamur, & vt in omniũ oculis vt exẽplar & speculũ ostendamur) Vidi inquit visiones Dei) vt sic de nobis possint alij dicere illud Actuũ.7. Ecce video cœlos apertos iuxta illud. Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrẽ vestrũ qui in cęlis est. Sed re uera multi carẽt hodie tali claritate, ita ꝙ de multis põt dici hodie illud Hiere.4. Aspexi terram, & ecce vacua erat & nihil vidi cælos, & non erat lux in eis; vidi mõtes, & ecce mouebantẜ. Intuitus sum, & nõ erat hõ, & omne volatile cęli recessit. Aspexi, & ecce carmelus desertus. Vbi aduerte, ꝙ multi sunt, qui carent, hodie virtuali plenitudine, quia terra, id est Ecclesia, vel religio, vel anima, vacua

erat

erat honestatis pulchritudine, quia in cœlis, id est in ecclesiasticis non erat lux. Carent firmitatis fortitudine, quia mōtes, i. viri eminentes, mouebantur: Carent rationis limpitudine, quia ibi non erat hō idest aliquis ratione vtens: Carēt cōtemplationis celsitudine, quia omne volatile, i. oīs contēplatiuus, recessit. Et iō bene sequitur aspexi, & ecce carmelus erat desertus. Carmelus mons fuit fertilissimus, & signat ecclesiā vel religionem, q̄ hodie proh dolor, in multis suis partibus est deserta, desolata pariter, & tristata. Sicut. n. vidémus, ꝙ quandoq; cœli tot spissis nubibus & turbinibus inuoluuntur, ꝙ nullam claritatem habere videntur, tot etiam quandoq; fulgura à talibus cœlis nobis mittuntur, ꝙ oculi inspicientiū non delectantur, sed potius excæcantur, sic multi sunt hodie, qui tot nubibus carnalitatis sunt inuoluti, ꝙ lumen valoris, famæ, & honestatis vident pęnitus amisisse. Nam tot fulgura, idest tot mala exempla alijs transmittunt, ꝙ visum sanæ discretionis, & grāæ eisdem amittunt, atq; tollunt. iō de talibus dicitur Esa. 50. Induam cœlos tenebris, & saccum ponam operimentum eorum. Non sic ergo, sed sit in nobis honestatis & appetentiæ claritudo. Iob. 27. Spiritus dñi ornauit cœlos. Debet ergo habere cœlum, i. vir cęlestis & maximè ecclesiasticus vel platus honestissimam claritatē (Vidi) fidelissimam voluntatem (Cœlos) Stabilissimam firmitatem (sunt) continuā largitatem. (aperti) Et hoc sufficit

F de viro iusto, vel de anima. ¶Et si vis adhuc nota de viro iusto, quòd comparatur cœlo, quia ergo reperio Cœlum

Extentum,
Stellatum
Clausum,
Nouum,
Altum,
Bassum,
Præparatum,
Mensuratum,
Igneum,
AEneum,
Obscurum,
Securum,
Solidum,
Roridum,
Loquens,
Intelligens,
Audiens,
Benedicens,
Liquescens,
Confitens,
Pluens,
Tremens,
Tonans,
Dormiens.

¶Re uera tale cęlum est vir iustus, & tale fuit beata virgo & quilibet cęli sanctus, & talis debet esse quilibet ecclesiasticus & platus. Sit igitur cęlum extentum bona sua alijs erogando. psal. Extendens cœlum sicut pellem, qui tegis aquis superiora eius. Itē sit stellatum. s. gratijs & virtutibus alijs relucendo. Genesi. 1. Posuit stellas in firmamento cęli, vt luceant &c. Item sit clausum semp per diligentiam seu custodiendo. 2. Paralyp. 6. Si clausero cęlum & pluuia non fuerit. Item sit nouū puritatē & munditiā obseruando. Apocalyp. 20. Vidi cęlum nouum, & terram nouam. Item sit altum æterna, & sublimia contemplando. Ecclesiastici. 1. Altitudinem cœli & latitudinem quis dimensus est? Item sit cœlum bassum humiliter conuersando psal. Domine inclina cœlos tuos & descende. Et Esa. 64. Vtinam dirumperes cœlos & descēderes. Item sit cœlum præparatum mores bonos vendicando Prouerb. 8. Quando pparabat cœlos aderam. Item sit cœlū mēsuratum maturitatem, & prudentiā sectando. Esa. 49. Cœlos palmo ponderauit. Item sit cœlum igneum, & per charitatem ardendo, & alios inflammando, & ad charitatem incendendo, & prouocando. 2. Paralipo. 7. Descendit ignis de Cęlo, & deuorauit holocaustum. Et. 2. Petri. 3. Cœli ardentes soluentur. Item sit cœlum æneum, sonum diuinæ laudis promendo. Deut. 18. Sit cœlū quod supra te est æneum. & Iob. 37. dr̄ de celis, ꝙ solidissimè quasi ære fundati sunt. Item sit cœlum obscurum per timore, Dei iudicia cogitādo. Esa. 50. Induam cœlos tenebris, & saccum ponam operimētum eorum. Et Ezech. 32. Cœlum nube tegam. Item sit cœlum securum in Deo sperando, & confitendo. Vnde 2. Palipo. 6. dicit. Respice de cœlo firmissimo habitaculo tuo domine. Item sit cœlum solidum se per constantiam roborando. Prouer. 3. Stabiliuit cœlos prudentia. Item sit cœlum roridum in alios doctrinę stillicidia diffundendo. Zacha. 8. Cœli dabūt rorem suum. Et illud prædictum Gene. 37. In rore cœli erit benedictio tua. Item sit cœlum intelligens quàm vtilia meditando. psal. Qui fecit cœlos in intellectu. Item sit cœlum audiens preces pauperum supplicantium admittendo. & Dei mandata attendendo, & causas partium decidendo. Deutero. 32. Audite cœli, q̄ loquar. & 1. Macha. 2. Clamor populi ascendit ad cœlos, & Oseæ. 2. Exaudiam cœlos, & illi exaudient terram, & terra exaudiet triticum. Item sit cœlum loquens, Dei iustitiam & gloriam pdicando. psal. Annūciabunt cœli iustitiam. Et iterum. Cœli enarrant gloriam Dei. Item sit cęlum benedicēs domino gratias agēdo. Dan. 3. Benedicite cęli dño. Item sit cęlum confitens, propria crimina reuelando, & Dei mirabilia recitando. psal. Confiteantur cœli mirabilia tua domine. Item sit celū liquescens, semper compassionem super aliorum miserijs resoluendo. Esa. 51. Cęli sicut fumus liquescent. Item sit pluens cęlum, omnibus beneficia influendo. Es. 45. Rorate cęli desuper, & nubes pluant iustum. Item sit cęlum coruscans, bona exempla omnibus præbendo. Actu. 9. Circunfulsit eum lux de cœlo. Itē sit cœlum tremens Deū timendo & reuerendo, Iob. 21. Columnæ cœli contremiscunt ad nutum eius. Item sit cœlum tonans atque fulgurans, malos corrigendo, & deterrendo. 1. Reg. 2. Formidabunt aduersarij eius, & super ipsos in cœlo tonabit. Item sit cœlum dormiens, in Deo mentaliter quiescendo. Iob. 38. Cōcentum cœli quasi dormire facit. &c. ¶Si vis per cœlum possit intelligi peccator, qui dr̄ Cœlū clau- G sum, quia peccata sua celat in confessione per verecundiam Altū, quia alijs se pfert p superbiā. Latū, quia oīa continere vellet per auaritiam. Lucēns, quia ornatus vult esse per apparentiam. Voluens, quia continuè mouetur per inconstantiam. Tonans, quia alios terret per sæuitiam. Coruscās, quia coram alijs splendet per iactantiam. Fulminans, quia alios lędit per violentiam AEneum, quia alios clamādo solet diffamare: Igneum, quia alios exasperando solet inflammare: Obscurum, quia salutaria solet ignorare. Liquescens, quia seipsum per luxuriam solet eneruare. Dormiens, quia semp per desideria solet soporare. Ista omnia possunt concordari per auctoritates supra immediate allegatas modo tamen contrario intellectas. Sic ergo patet, ꝙ celum signat iustum H pariter & iniustum. ¶Item nota, ꝙ per cęlum intelligit Paradisus, & hoc multiplici ratione. Cęlum. n. habet perpetuā claritatem, delectabilem iucunditatem, ordinatissimam cōmunitatem. Primo ꝙ cœlum habet claritatem inoffuscabilem. Ibi. n. est sol, & luna, & stellæ, q̄, in se sunt valde luminosa, & luminis in alijs causatiua. Sic verè cœlum Paradisi continet solem iustitiæ Christū in duplici natura, Lunam. i. beatam virginem, stellam. i. Angelos & sanctos, qui omnes fulgent inæstimabili claritate, & spiritualiter, & etiam corporaliter, quia fulgebunt iusti sicut sol &c. Vnde Ecclesi. 43. Gloriosa species cœli gloria stellarum mundum illuminans.

I ¶Itē est ibi iucunditas inæstimabilis, quia s̄m Macro. orbes cœli faciunt suauem melodiam Iuxta illud Iob. 38. Contentum cœli quis dormire faciet. Sic verè paradisus harmoniā diuinæ laudis, quæ ab orbibus cęlestibus. i. à sanctis & Angelis incessanter profertur. Iob. 38. Vbi eras cum me laudarēt simul astra matutina, & iubilarent oēs filij Dei? ¶Item ibi K est ordo imperturbabilis Cœlum enim est ordinatissime p cessiuum. Orbes enim cœli inter se sunt ordinati & distincti & ita faciunt ordinate cursus suos, ꝙ infallibiliter veniunt ad puncta sua. Ita etiam ordinate procedunt, ꝙ vna stella locum alterius vel circulum non impedit, nec eam in actu suo quo quo modo retardat. Et quāuis etiā sint disparis claritatis, quælibet tamen loco suo est contenta Sic reuera in Paradiso sunt sancti & beati diuersis distinctionibꝰ ordinati s̄m disparitatem meritorum. Veruntamen quilibet ita est statu, & gradu suo contentus, ꝙ alter alterum non perturbat, sed pace ordinatissima semper gaudent Vnde istum ordinē mirabatur regina Saba, q̄ venerat de finibus terrę audire sapiētiam Salomonis, q̄ regis sapientiam, fabricam templi, & ordines ministrantium taliter mirabatur, ꝙ non habebat spiritum. s. præ stupore &c. Ista est anima beata, de finibus terræ. i. de mundo ad cœlum translata, quæ re uera miratur Dei sapientiam imperscrutabilem, fabricam tēpli. i. totius vniuersi naturam valde laudabilem. Item ordinem ministrorum. i. discretionem beatorum imperturbabilē. Ideò cuilibet pōt dici Iob. 38. Nunquid nosti ordinem cœli, & rationē eius pones in terra? ¶Ordo enim primus continet Christum, secundus beatam virginem, tertius Angelos, quartus mar- L tyres & Apostolos, quintus confessores & viros iustos, Sextus doctores, & viros in spiritualibus eruditos.

Istius

Istius ergo ordinis cælestis in terra ratio ponitur, quãdo ab homine terreno in corde suo describitur, & habetur

Loco Christi humilitas,
Loco mariæ pietas,
Loco Angelorum puritas,
Loco martyrum patientia,
Loco confessorum pœnitentia,
Loco doctorum prudentia.

Hieremi. 30. Templũ suo ordine fundabitur. Ad istũ ergo locũ debemus totis affectibus anhelare, & ipsum totis desiderijs affectare, & ibidem ex tunc per affectum & desiderium abundare, vt sic qui libet per futuram spem possit dicere illud Esa. 66. Cœlu mi hi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum. Cœlum .n.i. cœlestis patria debet esse sedes nostra per iugem meditationẽ, cõtẽplationẽ, & affectionẽ. Terra aũt.i. temporalis facultas, debet esse scabellum sub pedibus nostris per contẽ

M ptum, & abominationẽ, & detestationem. ¶ Et aduertamus in ista aũcto ritate, & inueniemus ꝙ cœlum & cęlestia bona habent quinq; conditiones, pp quas debet summopere affectari, propter quinque defectus, qui sunt in bonis temporalibus huius mundi. Bona enim mundi habent annexa

Timorem & turbationem,
Laborem & vexationem,
Breuitatem & cessationem.
Inopiam & paupertatem,
Mutationem & instabilitatem.

¶Sed re uera cœlum & bona eius sunt contrarię cõditionis. Et hoc quia ibi est securitas, quæ non impugnatur (Cœlum qđ dicitur à celando) ibi est tranquilitas, quæ non perturbatur (sedes, quæ signat quietem) ibi est æternitas, quæ non terminatur (est, quod signat durationem) ibi est fertilitas quæ non vacuatur (terra, quæ est elementum magis fertile) ibi est stabilitas, quæ non dissipatur, vel qua mens sustentatur (scabellum, quod sustentat pedes sedentis) Primo d co, ꝙ ibi est securitas inexpugnabilis, quia dr̃ cęlum à celando, eo ꝙ ibi celetur & protegatur homo ab omni tribulatione. Ad partem .n. superiorem aeris non ascendunt vel attingunt malæ aeris impressiones. s. turbines, grandines, niues, quæ tamen in inferioribus generatur, & quibus hoĩes grauiter impugnantur. Sic verè sursum in patria nõ sunt aliquæ tribulationes, & impugnationes, quia omnes remanent inferius in hac vita (Cœlum ergo à celando) Esa. 32. Erit (inquit) vir sicut qui abscon ditur à vento & celat se à tempestate. Ideò de illis, qui sunt in isto cęlo, põt dici illud Exodi. 24. Viderunt Deum Israel, & sub pedibus eius quasi opus lapidis saphirini, & quasi cœlũ cum serenũ est. Est igitur ibi securitas inexpugnabilis. Et iõ cœlum dr̃ firmamentum, quia. s. possessores suos firmiter ꝓtegit, & defendit. Gene. 1. Vocauit firmamentum cœlum, sequitur. Stellas posuit in firmamento cœli. ¶Secundò est ibi

N tranquillitas pacis laudabilis, quod ostenditur cum dicitur. Sedes. Sedere enim signat statũ pacis & quietis. Et ideò beati, qui sunt in cœlo, vbi requiescunt à laboribus suis, sedere merito dicũtur, vt de quolibet istorum dicatur illud Apoc. 4. Ecce sedes posita erat in cœlo, & super sedem sedens. Ararath enim est mons altissimus Armeniæ, in quo requieuit arca post diluuium ꝑm Isido. & signat paradisum, locum altissimum, vbi est perfecta quies, vbi arca. i. anima post diluuiũ præsentis sæculi requiescit. Gen. 8. Requieuit arca super mon

O tes. vnde de tali sede quietis dicitur in psal. Dominus in cœlo parauit sedem suam. ¶Tertiò dico, quod ibi est, æternitas indefectibilis. (Est inquit.) Vita enim illa nõ potest dici fuit, vel erit, quia fundatur in æternitate, in qua non præteritum vel futurum, sed præsentia semper durant. Ideò de ista indefectibili æternitate dicitur, vel põt dici cuilibet illic existẽti

P illud psalm. Si ascendero in cœlum, tu illic es. ¶Quartò dico, ꝙ ibi est fertilitas inhaustibilis. Terra inquit, quod est elementum fructiferum, quæ pro cunctis viuentibus cibum gignit, & ideò ista ꝑm Isid. dicebatur antiquitus alma mater. Talis est Paradisus, quia ibi est verus fructus, vera refectio, verum esse, & vera vita. vt sic cuilibet beato possit dici illud Gen. 27. In rore cœli & pinguedine terræ erit bñdictio tua. vt sic quilibet nostrum dicat cum psal. Portio mea domine

Q sit in terra viuentium. ¶Quintò dico, ꝙ ibi est semper stabilitas durabilis (Scabellum inquit pedum meorum.) Gloria. n. æterna dicitur scabellum pedum, quia scabellum est illud, ꝙ sustinet pedes nostros. ad denotandum, quòd pedes affectionum nostrarum tunc stabiliter sustinentur, qñ super æterna gloria innituntur. Bona enim temporalia non sunt scabellũ sufficiens ad affectiones hominis sustinendas: Fatuus. n. est, qui talibus innititur, vel qui in talibus confidit. Dic, si vis sicut de baculo arũdineo Aegypti sicut supra in titulo de baculo. Sed cœlestia sunt bonum & firmum scabellum, quæ nõ deficiunt, nec franguntur. Et ideò sicut Elephas fortibus arboribus solet inniti, dũ dormit, sic nos debemus bonis æternis, quia cęli solidissimè quasi ære fundati sunt, sicut dicitur Iob. 38. Ideò de tali scabello dicitur cuilibet contemplanti illud psal. Adorate scabellum pedum eius, qm̃ sanctum est. Et 2. Paral. 9. Rex Salomon fecit thronum eburneum, & scabellum aureũ. Talia enim sunt bona cęlestia, quia. s. propter istã quintuplicem cõditionem sunt specialiter affectanda. Vt sic dicat quilibet illud Philippe. 3. Conuersatio nostra in cœlis est. Sed heu proh dolor, Bona mundi quia non sunt stabilia, sed fallibilia, non sunt fertilia, sed sterilia, non durabilia, sed transitoria, non sunt quieta, sed turbata, non sunt secura, sed diuersis impugnationibus obscura, & ideò non in istis tẽporalibus, sed in cœlestibus est mirandum, contemplandum, & affectandum, & illuc cum gemitibus anhelandũ. Vt de quolibet dicatur illud Mar. 7. Suspiciens in cœlum ingemuit. Et sic accidet nobis sicut illi domicellæ, quę dicebatur Calisto, quæ cum ꝑm fabulas, propter fornicationem mutata fuisset in Vrsam, & quotidie gemeret & rugiret, Iupiter motus pietate, mutauit eã in stellã, & posita est in cœlo, & dicitur Vrsa maior. Sic re uera quando homo propter fornicationẽ peccatorum suorum efficitur Vrsus, idest vilis & peccator, tandem fit humilis, pęnitens atq; gemens, & sic sæpe accidit, ꝙ mutatur in stellam, idest in virum lucidum & perfectum, ita ꝙ in cœlo finaliter collocatur, s. nunc per specie, in fine per speciem, nunc affectu, tunc in actu, nunc in volũtate, tunc in re. Vnde dicat illud Ecclesi. 24. Girum cœli circuiui sola, vnde Actuum. 7. Intẽdens in cęlum, vidit gloriam Dei. Et si vis, dic, ꝙ istud est cælum, in quo Deus sedet ad imperandũ. Esa. 66. Cęlum mihi sedes est. & in psal. Dominus in cœlo sedes eius. In quo Deus manet ad habitandum. psalm. Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cœlis. De quo Deus videt ad cõsiderandum. psal. Dominus de cęlo ad terram aspexit, videt omnes filios hominum. De quo Deus venit ad nobis miserãdum. Ioan. 6. Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi. Ad quod Deus ascendit ad dominandum. ad Hebre. 7. Excelsior cœlis factus. A quo finaliter ad terram iterum descendet ad iudicandum. Actu. 12. Angelus autem domini descendit de cœlo. Et nota, ꝙ in isto cęlo est iucunditas, securitas, stabilitas &c. concorda, & hoc de cœlo sufficit. ¶Si vis, cælũ signat altum statum contemplationis. Esa. 14. Ascendam in cęlo supra astra Dei &c. Item signat militantis Ecclesiæ vel religionis statum cum stellis fixis & erraticis. Vide si uis in reducto rio meo titulo de cœlo.

Cœna.

Nota, ꝙ cœna idem est, ꝙ conuiuium, prandiũ A vel refectio corporalis, & potissimè illa, quæ fit in sero, & dicitur à cænon, quod est commune, eo quod antiqui in communi, & in patulo comedebant. Vel dicitur à scenon, quod est vmbra, eo quod cœna fiat in vespere quando Dies obumbratur. Cœna ergo signat

Refectionem { Gloriæ, Gratiæ, Scientiæ, Eucharistiæ.

¶Refectio. n. gloriæ dr̃ cęna, eo ꝙ ĩ sero mortis nobis offerat̃, eo ꝙ cõis ẽ cũctis intrare volẽtibus, vel ꝙ sanctus cõicatur. Eo insuper quod ibi, sicut in vmbra & refrigerio oĩs æstus tribulationum temperantur. Ideò de tali cœna dr̃ Hester. 1. Rex Darius fecit cœnam magnam. vbi nota, ꝙ ista cœna est gloriosa, quia Rex, est copiosa, qa Darius, qui interpretatur fertilis, est spatiosa, quia dr̃ magna. De qua Apocalypsis. 19. Beati, qui ad cœnam nuptiarum agni vocati sunt. Item est cœna gratiæ, quæ. s. Christo præparatur in cœnaculo cordis. Apocalyp. 3. Cœnabo cum ipso, & ipse mecũ Item est cœna scientiæ. In ista cænauit beatus Ioannes in cœna, qui recubuit super pectus domini. Item est cœna Eucharistiæ, & in ista debent cœnare omnes fideles, & nunquam peccatores. 1. Corinth. 11. Iam non est dominicam cœnã mãducare &c. quia. s. si indignus accedat, iudicium sibi manducat & bibit. exemplo Iudæ, de quo dicitur Ioan. 13. ꝙ cœna facta diabolus introiuit in cor eius. ¶ In malo verò significato dic, ꝙ inuenitur cæna iniquitatis qua demones reficiũtur B

De qua

De qua Iudith.12.Holofernes fecit cœnam magnam seruis suis.Item est cœna prosperitatis,qua diuites inficiuntur, qa .s.ibi inficitur homo peccato auaritiæ, luxuriæ, & superbiæ. De qua dicitur Matthęi.12.quod ipsi amant primos recubitus in cœnis &c.Item est cœna æternę aduersitatis, qua peccatores inficiuntur.s. sicut animalia morti traduntur in cœnis. De quo Apoc.19.Congregamini ad cœnā magnā,vt comedatis carnes regum tribunorū & fortium. Vide infra de prandio vel conuiuio. Allega, si vis, figuram illam Lucę 14. Homo quidam fecit cœnam magnam,& vocauit multos,& misit seruum suum hora cœnæ &c. Applica ad gloriam æternam sicut infra vbi vocare,vel ad eucharistiam.

A **Cœnaculum.** Nota, quod cenaculum est locus seu habitaculū vbi consueuit fieri Cœna. Accipitur aūt & transsumitur pro quolibet habitaculo gratioso.Moraliter ergo notabo,ꝙ in scriptura reperitur cęnaculū,qđ debes sternere pulchris virtutibus,cernere clare aspectibus, spernere sanis despectibus. Est dico cęnaculū virtutibus sternendum,& hoc est cęnaculum cōscientiæ,vbi Christus cum homine cęnat,& vbi manet spiritualiter, & se delectat. Vnde de hac cœna ipse dicit Apostolis Marci 14.& Lucæ.22.Ostendet vobis cœnaculū grande stratū, & ibi parate cœnam. Cœnaculum.n.cordis debet esse grande & capax charitate,stratum virtutum multiplicitate,& tūc ibi parata est cœna de bonorum omnium vbertate. Istud cœnaculum figuratum est 4.Regū.4.vbi de Heliseo dictum est. Aiad uerto,ꝙ iste vir Dei frequenter transit per nos. Faciamus ergo ei cœnaculum paruum,& ponamus in eo mensam, sellā, lectum & candelabrum &c. Expone sicut supra de candelabro. Tale ēt cœnaculum virtutibus ornatum debet esse religio vel Ecclesia.Istud ēt est cœnaculum,ꝙ à sanctis hominibus inhabitatur.Vnde Actuū.1.dicitur,ꝙ Maria & Apostoli manebant in cęnaculo.In quo peccator sanatur & uiuificat, sicut de mortuo filio Sunamitis dr̄.3.Regū.17.ꝙ Helias portauit eum in cœnaculum,vbi manebat,& ibi resuscitauit eū. De Tabita etiam dr̄ Actuum.9.ꝙ ipsa fuit resuscitata in cęnaculo.In quo insuper Deus oratur,& honoratur.Sicut de Daniele dr̄ Daniel.6.quod fenestris apertis in cœnaculo suo cōtra Hierusalē adorabat.hoc est ergo cęnaculū virtutib.sternendū.Secundò dico,ꝙ est cęnaculū aspectibus cernendū,& considerandum,& hoc est cęnaculum paradisi. Paradisus.n. est arca Noe,vbi sunt mansiones diuersæ,cœnacula, & tristega,pro diuersis diuersimodè præmiādis.Vnde istud est illud cęnaculū altū,de quo Ezec.41. Platea erat in rotundū ascendens sursum per cocleam,& in cęnaculum templi deferebat per girum.Tertiò dico,ꝙ est cœnaculū despectibus spernendum,& istud est mundus & mundi gloria, seu status, in quo Eglō ꝑditiosè occiditur.Iudicum.3.Et à quo Ochozias cadens frangitur & interimitur.4. Regum primo. Ideò de tali cœnaculo dicitur Hiere. 22. Veh qui ædificat domum suam in iniustitia,& cœnacula sua non in iudicio.&c.Sufficit.

A **Centum.** Nota,ꝙ centum est numerus perfectus, & ideò perfectū & complementū designat, siue bonum fuerit,siue malum.Signat ergo complementum virtutis & gratiæ. Vnde de tentorijs tabernaculi, idest de viris virtuosis,qui sunt in Ecclesia,dicitur Exod.27. Erunt tentoria de bysso retorta cubitorum centum.Centum n.cubiti perfectam virtutū dimensionem designant.Item signat complementum & perfectionem salutis & gloriæ. Vnde de Paradiso pōt dici illud quod de illa ciuitate dicitur Iudicum 1.ꝙ turres posuit in altitudinem cubitorum centum.Item signat complementum præsentis laboris & miseriæ, de quo dicit. 2.Parali.36.ꝙ Nabuchodonosor condemnauit terram centum talentis. Item signat complementum iniquitatis & malitiæ,& sic dicitur Esa.65. Puer centum annorum morietur, & peccator cētū annorū maledictus erit.Itē signat cōplemētum damnationis,& æternæ tristitiæ.Vnde.3.Regum vigesimo dicitur,quod de syris percussi sunt cētū milia & cætera.

A **Centurio.** Centurio est ille,qui habet potestatē supra centum,& sic pōt significare quemlibet iudicem,principem,vel prælatum,& cœtera.

A **Cepit.** Verbum defectiuum. Vide infra vbi incipere, in litera I &c.

A **Cerimoniæ.** Sunt quædā speciales obseruātiæ leges,statuta,vel disciplinæ,q̄ quęlibet secta vel religio sibi solet specialiter vendicare.Accipitur ēt cerimonia pro legis obseruantia, vel mandato, & ideò dic sicut infra de mandato,seu lege.

Cernere. Vide de videre,respicere,& aspicere. A

Certamen. Nota, ꝙ certamē accipitur ꝓ pugna exercitio vel labore. Nota igitur, ꝙ est certamen contra vitia,quod fit viriliter operādo,contra prospera,quod fit prudēter moderādo,contra aduersa, qđ fit fortiter tolerando. Ista.n.sunt tria certamina quibus debemus in hoc mundo certare.s. contra spiritualium hostiū malignitatē,contra.s.mundum, carnem,& diabolū &c. Iudicū. 3. Discent filii Israel certare cū hostibus. Itē contra rerū consolationē & prosperitatem.Istud.n.est magnū certamē.s.scire per prudentem moderationē prosperitati obuiare.Hebr. 12. Curramus ad propositum nobis certamen &c. Itē cōtra tyrannorū,& tribulationū aduersitatē, & istud est certamē, quod habent iusti malis resistēdo.Eccle.4.Vsq; ad mortē certa pro iustitia.Maximè aūt istud est certamen martyrum,qđ habuerunt pro fide militando.2. Timo.4. Bonum certamen certaui, cursum cōsummaui,fidem seruaui.Ideò reposita est mihi corona iustitiæ.vide infra de labore,& pugna &c. A

Certitudo. Nota,ꝙ certus ta.tum.idē est,ꝙ clarū, manifestum, cognitū,seu verum. Et dr̄ à cerno cernis,eo ꝙ cernendo rē vera certitudo de ea generetur.Nota ergo,ꝙ certitudo est infallibilis de aliquo cognitio.Est ergo certitudo spei, quæ est viatorū, certitudo fidei, quæ est pugnatorum,certitudo rei,quæ est beatorum.Primi cernunt Deum ipsum credendo.Secundi cernunt Deum ipsum sperando.Tertij aūt ipsum cernunt & de eo certi sunt ipsum videndo.De certitudine fidei dr̄.2.Timo.2. Scio cui credidi, & certus sum,quia potens est depositum meum seruare.De certitudine spei dicitur Thobiæ.3.Hoc pro certo habet oīs,qui colit te,ꝙ vita ipsius si in probatione fuerit,coronabitur,& si in tribulatione fuerit, liberabit. Spes.n.& fides dicuntur habere certitudinem,pro eo ꝙ firmiter acquiescūt veritati & certitudini patriæ. De certitudine aūt rei, quæ.s. est in patria,dicitur Rom.8.Certus sum,ꝙ neque mors neq; vita &c.separabit nos à charitate Christi.¶Nota aūt, ꝙ certitudo præcipuè debet spectare ad iudices huius mundi, qa antequam procedant ad aliquid iudicandum, semper debet esse certi,instructi, & informati.Leo enim attentissimè considerat quis in eum lapidem mittit, ipsumq; inter multos eligit,infallibiliter inuadit,& in ipsum plus, quā in alios sęuit. Sic verè iudex certitudinaliter debet considerare & inquirere de excessibus subditorum, & tandem certitudine habita debet procedere ad vindictam. vt de quolibet dicatur illud Sap.5.Induet pro thorace iustitiam,& accipiet pro galea iudicium certum.Dic ergo breuiter circà præmissa,ꝙ est certitudo verbalis,certitudo moralis,certitudo iudicialis,certitudo beatifica seu æternalis.¶Est ergo certitudo verbalis, q̄ fit non mentiendo, quia.s.viri iusti debent habere verba certa & vera.Eccles.22.Quis dabit ori meo custodiam,& super labia mea signaculum certum,vt non cadā in ipsis, & lingua mea perdat me? Item est certitudo moralis quæ fit firmiter permanendo,& ista est certitudo perseuerantiæ, amicitiæ & iustitiæ,vt sit homo,sicut ille spiritus,de quo Sapient.7. Qui est spiritus incoinquinatus,certus,suauis,amans bonum.Itē est certitudo iudicialis, quæ fit causas veraciter inuestigando.De quo Ezech.47. Certe vidisti fili hominis. & illud supra.Pro galea iudicium certum. Item est certitudo realis & æternalis,& ista est illa, quam habent beati de statu suo.Nihil.n.est propriè certum in via secundum academicos.vnde Seneca.libr.de liberalibus artibus in fine dicebat,quòd nausiphantes asserebat,hoc vtique certum est,nihil esse certi.Talis enim opinio de dubietate & incertitudine rerum tractatur ab Augusti.de ciui.Dei.lib.4.capit.30.ista etiam nouiter nunc incipit insurgere apud philosophos nostros. sed non sic in patria,quia ibi est vera,& mirabilis rerum omniū certitudo.Actuum.16.Certi facti quia vocasset Deus nos.Item est certitudo mortalis seu letalis, quia.s.omnes sumus certi de morte.secunda Petri.1.Certus sum quòd velox est depositio tabernaculi mei &c.Vide de veritate.

Cherub. Cherubin. Nota, ꝙ Cherub. singulariter,vel cherubi plura-

pluraliter, accipitur in scriptura quandoque realiter, quandoque figuraliter. Realiter autem signat secundum ordinem primo hierarchiæ Angelorum, qui cherubin appellantur, eo quod dono sciētiæ præcipue sunt dotati. Cherubin enim interpretatur plenitudo scientiæ, & de hoc dicitur de ascensione Christi in psalm. Ascendit super cherubin & volauit. Figuraliter autem cherubin signat tripliciter in scriptura. Nam quandoque signat animalia, quæ vidit, Ezechię. 11. Eleuauerūt cherubin alas suas. Quandoque signat quasdam picturas, quæ erant pictæ in parietibus templi. 2. Paralipo. 3. Celauit cherubin in parietibus. Tertio signat quasdam figuras auium, & forsitan Aquilarū, quæ erant in sanctuario super propitiatorium, quæ erant de lignis oliuarum interius, inde auro exterius, mutuo se respiciebant, super propitiatorium sedebant alas alter ad alterum extendebant, arcam testamenti tegebant, & alias alas ad exteriores parietes protendebant, sicut dicitur Exodi. 25
B & 3. Regum. 6. ¶ Qualicunq; autem modo accipiantur literaliter, possunt tamen significare platos clericos, & contemplatiuos spūaliter, quia primo isti debent esse Angeli per puritatem, templi sanctæ Ecclesiæ debent esse pictura seu paramentū per honestatē, in sanctuario Paradisi debent esse per contemplatiuam voluntatem. 3. Regū. 6. Posuit cherubin in medio templi interioris. Arcam testamenti, i. Ecclesiam debent velare per tuitionem, & auctoritatem. 3. Regū. 8. Cherubin protegebant arcā. Iō Genes. 3. dicitur quod cherubin habebat gladium flammeum ad custodiam Paradisi. Sup propitiatorium debent sedere per pietatem, mutuo se respicere per charitatem, alas alter ad alterum extendere per mutuā subiectionem. Alas etiam suæ protectionis ad parietes, i. ad extraneos porrigere per adiutorium & defensionem, vt de eis dicatur. 1. Paralipo. 28. Similitudo quadrigæ cherubin extendētium alas suas. intus esse de lignis oliuarum per cordialem compassionem. exterius esse de auro per claram, & lucidam conuersationem. Exod. 25. Facies duos cherubin aureos & productiles. Figuram debent habere auis vel Aquilæ per clarum visum & discretionem. Et sic istis poterit dici illud Ezechiel. 28. Tu cherub extentus, & protegens, posui te in monte sancto Dei in medio lapidum ignitorum. Vbi aduerte, quod bonus platus debet esse discretiōe lucidus (cherub, i. plenus scientia) Correctione rigidus (extentus) contēplatione feruidus, (quia debet esse in monte sancto Dei) cōuersatione placidus, (quia debet esse in medio lapidū &c.)
C ¶ Primo igitur habeat platus discretionis splendorem. Cherub inquit, quod interpretatur plenitudo sciæ, quia vere plati præ cæteris debent esse scientifici & discreti. sicut. n. dicit Auicenna omne aīal, quod generat, habet oculos præter talpam. Sic verè illi, qui ex statu, & beneficio habent alios generare per gratiam & nutrire, s. prædicatores & plati, necesse est pro certo quod habeant oculos clari intellectus, sciæ, sapientiæ, discretionis & prudentiæ, vt. s. sciant quid facere debeant, & in iudicijs, & in promotionibus clare, & discrete videant, & cognoscant, nisi forte fuerint talpa, quæ semper sub terra manet, i. viri in rebus terrenis per auaritiam inuoluti. & hoc figuratur in lege, vbi à diuinis sacrificijs reprobatur omne aīal carens visu, sicut dr̄ Leuitic. 22. Ad denotandum, quod illi, qui carent visu sapientiæ, & discretionis, non debent habere in Ecclesia gradum plationis. Oseæ. 4. Quia tu scientiam repulisti, repellam te ne sacerdotio fungaris mihi. Sit igitur cherub, vt sic sit sicut ille cherub, de quo dicit Ezechiel. 41. Duas facies habebat cherub. Facies. n. secundū Gregoriū signant notitiam. cherub ergò, idest, platus, duas facies, id est, duplicem notitiam, seu discretionem tenetur habere. s. in spiritualibus & in temporalibus., vt. s. de actiua ad contemplatiuam, & de cōtemplatiua ad actiuam veniat. Vnde Ambro. in suo pastorali. Magna sublimitas, magna debet discretione firmari, & onus grande grandiori solicitudine conuallari. Habeat igitur platus discretionis splendorē. Quod tamen raro inuenitur, quod. s. prelatus inueniatur bonus actiuus, & bonus contemplatiuus, in scientijs, & negotijs circunspectus, in spiritualibus & temporalibus eruditus. Raro enim inuenitur animal cornutum, quod in vtraq; mandibula habeat dentes. Sic verè raro inueniuntur cornuti, id est, prelati, qui habeant dentes, id est, discretionem superius, & inferius, id est in spiritualibus, & terrenis, & tamen vtrunq; est valde necesse. & ideò proh dolor, quia multi moderni cherubin ecclesiastici, vel prælati carent hodie scientia, & discretione, iō sunt pleni ignominia, & depressione, & carent fama, gloria, & honore, & reputatiōe. Eze. 9. Gloria domini assumpta est de cherub. Non sic, sed habeāt vt dictum est, discretionis splendorem. ¶ Secundò habeant D
correctionis rigorē (extentus inquit) Manus. n. extenta signat, quod parata est ad percutiendum. Virga etiam extenta & recta paratior est ad feriendum, & iō per extensionem percussio, correctio, & castigatio designatur, quia. s. plati debēt esse per æquitatem extenti, & ad punctionem inferendā iuste & licite pparati, vt dicant Dyscolis, & peruersis illud, quod dr̄ Ezhechię. 22. In brachio extento, & furore effuso regnabo super vos. Debet. n. platus, habere interius pietatem exterius sæueritatem, vt. s. pie refoueat bonos, & sæuere puniat iniquos. Caput. n. interius habet multā medullā, & exterius ossa valde dura, quia. s. platus, qui caput est aliorū, valde debet esse mollis & pius interius in corde & in conscientia durus autem & sæuerus debet apparere in exteriori apparentia, nunquam. n. vnum siue alio debet esse. Vnde Grego. 20. moral. Sit ille, qui præest, in suis actibus taliter moderatus, vt nec eum nimia pietas vilem reddat, nec nimia sæueritas odiosum. Iste est ergo cherub extentus. Sed nota, quod adiungitur & protegens, quia sua sæueritas debet esse ordinata ad innocentium tuitionem & ad Ecclesiæ protectionem. & sic figurabitur in illo cherub, qui habebat gladium flammeum, & versatilem in ingressu Paradisi ad custodiendum lignum vitæ. Paradisus. n. est Ecclesia, ante cuius fores stant plati. i. in officijs publicis constituti, qui per fores vbi iudices sedere solebant, designantur. Debet igitur gladius suæ iurisdictionis esse flammeus per correctionis ardorem, & cum hoc debet esse versatilis, vt. s. loco & tpe de rigore ad clementiam se conuertat per compassionis dulcorem. Cherub ergo extentus & protegēs. 3. Regum. 8. Cherubin expandebāt alas suas, & protegebant arcam. Habeant ergo correctionis rigorem, seu sæueritatem in corrigendo. ¶ Tertiò habeāt sub E
limitatem in contemplando. Posui inquit te in mōte sancto Dei. quia. s. tales semper debent esse positi per contemplationem & affectionem in monte sancto Paradisi. Animalia siluestria sicut capræ, & onagri libenter morantur in mōtibus & hoc vt securius ibi sint, & vt venatores melius à longe videant venientes, & vt ibi pascantur herbas, quæ ibi sunt (vt cōiter) sapidiores & saniores. Sic verè ecclesiastici & plati libēter debēt conuersari per contemplationem, & affectionem, sursum in monte Paradisi, & hoc quia sic venatores inferni melius præuidentur, & minus timentur. Herbæ etiam id est pabula grē & gloriæ ibi plenius & vberius inueniuntur. In monte ergo sancto. psalm. Fundamēta eius in montibus sanctis. Hiere. 14. Onagri steterunt in montibus. Habeāt ergo sublimitatem in contemplando. Ezech. 11. Eleuauerunt cherubin alas suas, & rotæ cum eis, & gloria Dei erat super ea.
¶ Quartò debēt habere benignitatem in conuersando, q. a. s. F
societatem sociorum & subditorum debent humiliter frequentare ad ipsorum consolationem, tuitionem, & dilectionem. Ioan. 20. Stetit Iesus in medio discipulorum suorum. Sed nota quod dicitur in medio lapidum ignitorum. Lapides igniti sunt viri boni & iusti, qui sunt lapides per firmitatem, & igniti per charitatem. quia re uera in medio taliū debet esse ecclesiasticus iudex, vel platus, quia. s. bonorum, & non malorum debet consortium frequentare, bonos familiares, & consiliarios habere, cum bonis hominibus se tenere, Et sic figurabitur in illo cherub Ezechię. 41. vbi dicitur, quod in templo erat picta figura cherub, semper habens iuxta se figuram palmæ, ad denotandum, quod cherubin. i. viri ecclesiastici & plati semper debent secum in societate sua habere palmas, quæ semper virent. i. viros virides & honestos, sapientes pariter, & discretos. Ecclesiast. 12. Viri iusti sint tibi conuiuæ. In medio igitur lapidum ignitorum. Vnde Ecclesi. 27. In medio sensatorum serua verbum tēpori, & in medio cogitantium legem Dei assiduus esto. Ezechie. 10. Cherubin stabant à dextris. Sed proh dolor hodie non fit, quia re uera tanta est hodie in multis superioribus superbia, quod ipsi non dignantur cum aliquo socialiter conuersari, sed potius omnes solent terrere, & pompa suæ iactantiæ & cōminationis ex superbia perturbare. Ezechie. 10. Sonitus alarum cherubin audiebatur vsque in atrium exterius. Nō sic, sed habeāt benigni-

benignitatem in conuersando. In medio inquit, sup. sicut decet socium & amicum. Sit igitur in medio non occulto, nō cōtēnat socios suos sed frequentet. Et sic ratione societatis frequentiæ, ratione sublimitatis contemplatæ, ratione seueritatis ordinatæ, ratione sagacitatis illustratæ, debitè esse poterit bonus cherub, id est, ecclesiasticus vel prælatus &c.

A **Ceruix.** Nota, ꝙ ceruix sumitur (vt cōiter) in scriptura pro capitositate, ceruicositate, & obstinata superbia, crudelitate, & proteruitate. Exod. 32. Populus iste duræ ceruicis est. Et nota, quod in scriptura reperitur

Ceruix { Impinguata. Indurata. Eleuata. Inquinata. Subiugata. Dissipata. Liberata. }

¶ Ceruix impinguata est luxoriosorum, qui. s. ceruicem mentis ita habent per carnalitatē impinguatam, ꝙ nunquam volunt à luxuria resilire. Iob. 15. Cucurrit aduersus Deum erecto collo, & pingui ceruice armatus est. Ceruix indurata est obstinatorum, qui. s. proterue & ceruicose resistunt Dei & superiorum mandatis. Actuum 7. Dura ceruice in circuncisis cordibus semper spiritusancto resistitis. Et Esa. 48. ca. Scio. n. quia durus es tu. & neruus ferreus ceruix tua, & fons tua ærea. Istud maximè dicit de subditis, & de filijs rebellibus, & inobedientibus, de quibus datur illud consilium Ecclesi. 30. Curua ceruicem eius a iuuētute, & tunde latera eius, dum infans est. Ceruix elata. seu eleuata est superborum. Iō contra superbiam dicitur Baruch. 2. Inclinate humerum & ceruicem. Ceruix inquinata est peccatorum. Iob. 13. Rediget in lutum ceruices vestras.
Ceruix subiugata est auarorum, quia. s. auari p̄ cæteris sunt diabolo, tyrannis, & latronibus subiugati, ita ꝙ auaro pōt dici illud Deut. 28. Seruies inimico tuo in fame, & siti, & penuria, & ponet iugum ferreum super ceruicem tuā. Ceruix dissipata erit finalier omnium iniquorum, quando. s. secundum psalm. Dominus iustus concidit ceruices peccatorum. Ceruix vero liberata erit finaliter bonorum pauperum, & miserorum, quorum ceruix. i. quorum libertas & potentia modo est seruituti diuitum subiugata, sed finaliter in alio sęculo erit à iugo miseriæ liberata. Leui. 27. Ego aūt dominus Deus vester, qui eduxi vos de terris AEgyptiorum, ne seruiretis eis, & confregi catenas ceruicum vestrarum, vt incederetis erecti. Posses dilatare si velles, qñ superbi, & obstinati sunt inobedientes, & ceruicosi, & ab omni iugo obedientiæ alieni, similes vnicorni, cuius tanta est ceruicositas, quòd viuus non capitur, imo præ dolore moritur, si ligetur &c. Vide de obstinatione, & superbia in multis titulis.

A **Ceruus.** Ceruus in scriptura (vt communiter) significat viros iustos, quia. s. sicut ceruus solet

Montes frequentare,
Fontem affectare,
Leuiter saltare,
Cito properare.

Sic iusti montes frequentant, alta contemplando. psa. Montes excelsi ceruis, petra refugium herinacijs. Fontem. i. Deum desiderant, pro se recreando: psal. Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Leuiter saltant, pericula & vitia declinando, & transiliēdo. Esa. 35. Tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutuorum. Celeriter currunt, & properant, bene operando. psalm. Perficit pedes meos tanquam ceruorum, & super excelsa statuens me. Vide in varijs locis huius operis de conditionibus cerui. Omitto enim prosequi, quia paucæ sunt auctoritates.

A **Cessare.** Idem est, ꝙ desistere, deficere, discontinuare, sistere, finiri, compleri, ab incepto opere arrestari, potest exponi in bono, & in malo. In bono signat desistentiam à malo. Prouer. 22. Eijce derisorem, & exibit cum eo iurgium, cessabuntq; rixæ, & contumeliæ. Itē in malo, & sic Esa. 21. dr̄. Omnem gemitum cessare fecit. Item est q̄dam cessatio virtuosa, quædam criminosa, quædam dolorosa, q̄dam gaudiosa. Virtuosa, qua cessatur à criminibus, criminosa, qua cessatur à virtutibus, gaudiosa, qua cessatur à laboribus, dolorosa, qua cessat̄ à mundi prosperitatibus. ¶ Est igitur prima cessatio virtuosa. s. cessare à vitijs, & peccatis. Homo. n. libenter abstinet, atq; cessat à rebus, per quas sibi videt periculum imminere. Vnde dicit Plin. ꝙ si Lupus aliquem persequitur, & homo aliquod signū in via coram Lupo fecerit, vt pote si palum in medio fixerit vel aliquid tale, statim Lupus cessabit eum persequi, timens illaqueari & in periculum incurrere propter signum. Sic verè charissimi qñ consideramus & cognoscimus, quod propter illa q̄ facimus nobis potest periculum incidere vel venire, nos pro certo statim ab illo cursu, ab illo opere, ab illo actu debemus retrocedere, & cessare. Iob. 3. Ibi impij cessauerunt à tumultu. Quia igitur (charissimi) ꝑꝑ vitia & peccata, & etiam propter mundi delectabilia mors æterna faciliter incurritur, ne cesse est, vt cessetur à vitijs. Non enim à malis faciendis cessare debemus, & oīa in nobis mala cessare debent. Num. 17. deprecatus est Aaron, & plaga cessauit. Et Iudicum. 19. Cessate ab hac stultitia. Oseæ. 2. Cessare faciam omne gaudium eius &c. Ecclesi. 31. Cessa prior causa disciplinæ Ista est ergo cessatio virtuosa. ¶ Secundò dicō, ꝙ est cessatio criminosa, illa. s. qua cessatur à virtutibus. Ceruus. n. fugiens venatorem, qñque in Sibilo venatoris, & in latratu canum taliter delectatur, ꝙ currere cessat, & faciliter capitur ab eis. Tigris et inueniens speculum, & ibidē vmbram propriam videns, & suos catulos esse credens, cessat currere, ibique arrestatur, & sistit, sic dat locum fugiendi venatori, & à recuperatione catulorum impeditur. Charissimi cursus spūalis est exercitium virtutum. Quælibet. n. virtus est vnus passus ad currēdum in cœlum, veruntamen ab isto cursu cessant homines multis causis, aliquando ꝑꝑ Sibilum diabolicæ suggestionis aliquando ꝑꝑ vmbram possessionis temporalis, aliquando propter latratū alienæ detractionis. Propter istas. n. & alias causas homo à virtutibus cessat, & à motu bonorum operū retardatur, cōtinuare igitur debemus, non desistere. Et potissime tria sunt, à quibus non est cessandum, s. rō, p̄dicatio, eleemosyna seu compassio. De oratione dicitur Col. 1. Non cessamus orantes pro vobis. De p̄dicatione dicitur Esa. 58. Clama, ne cesses, quasi tuba. ex vo. tuā. De compassione autē & eleemosyna dr̄ Ecclesi. 11. Mane semina semen tuum, & vespere ne cesset manus tua. Ista igit̄ est cessatio vitiosa. s. cessare à virtutibus. ¶ Tertiò dico, ꝙ est q̄dā cessatio dolorosa, & ista est, qñ necesse est per mortem, vel per aliud infortunium vitā & cætera mundi prospera deficere, & cessare. Vt enim dicit Greg. Sine dolore non amittitur quod cum amore possidetur. faciliter. n. cessant mundi prospera, quia. s. ipsa careat firmo, & stabili fundamento. Sicut. n. torrens, qui ex viuo fonte non progredit̄, quanquā ex aggregatione aquarum quandoq; fortis & rapidus videatur, diu non perseuerat, imo facillime deficit atque cessat, sic pro certo (charissimi) quanquam mundi prosperitas quandoq; ex aggregatione aquarū. i. diuitiarum grandis & immensa appareat, faciliter tñ & cito deficit, atq; cessat. Istud patet de mundi diuitibus, quorū gloria & memoria faciliter petit, & cessat. Es. 14. Quomodo cessauit exactor, quieuit tributum? Istud etiam patet de mundi prosperitatibus, gaudijs, honoribus, & statibus, quæ faciliter habent cessare, & potissime in morte cessabunt, qñ risus dolori miscebitur, & extrema gaudi gemitus occupabit, sicut dicit̄ Prouer. 17. Vnde Esa. 24. Cessauit gaudium tympanorum, quieuit sonitus lætantiū, cōticuit dulcedo citharæ, cum cantico non bibent vinum, amara erit potio bibentibus illam. Et ista est cessatio dolorosa. ¶ Item est cessatio gaudiosa, & ista est in paradiso, vbi cessant miseriæ, & dolores. Obtento enim fine cessant, q̄ sunt ad finem. Flos enim cessat adueniente fructu, hyems adueniēte æstate, nox succedente die, labor succedente quiete. Sic pro certo cum quies, fructus, æstas, & dies æternæ beatitudinis aduenerit, tunc ꝓcul dubio cessabit nox obscuritatis, & caliginis, hyēs aduersitatis, atq; turbinis, flos mundanæ prosperitatis & temporalis plenitudinis. Ideò de illa gloria pōt dici illud prædictum. Omnem gemitum cessare fecit. Num. 25. Cessauit plaga ex filijs Israel. Sic ergo inuenitur cessatio à laboribus, q̄ est gaudiosa. A dulcoribus, quæ est tędiosa, à virtutibus, q̄ est vitiosa, à criminibus, quæ est virtuosa. Sufficit

Cæteri. Nota, ꝙ cęteri idem signant, quo d alij Et signat cæteri quandam disiunctionem seu diuisionem quandam extraneitatem, & vnitate separationem. A
Igitur possumus notare, quod cæteri signant

Impios peccatores,
Miseros viatores.
Inferni possessores.

¶ De peccatoribus, ꝙ dicuntur cæteri & à Deo & sanctis alieni & diuisi, patet Lucæ. 18. vbi dicitur. Nō sum sicut

cæteri

cæteri homines, raptores, adulteri &c. De miseris verò,&
pauperibus ꝙ dicatur cæteri,& extranei,& ignoti, & potisſi
mè boni viri,qui hodie præ cæteris ſunt repulſi, inde patet,
quia diuites de pauperibus videntur dicere illud. Quia de
cęteris ſolliciti eſtis?q.d.de pauperibus nulla debet eſſe cura.
& iſti cæteri maximè ſunt verecundi,quia ſicut dr̄ Act.5.Cę
terorum nemo audebat ſe coniungere illis.ſ.diuitib.De dam
natis verò,ꝙ dicantur cæteri,patet Apoca.19. Cæteri occiſi
ſunt gladio.De malis ergo notabis,ꝙ ipſi ſunt incōſtātes,nec
valent ſiſtere pereuntes,nec valēt viuere,deridentes,nec vo
lunt credere peſtilentes,quos decet fugere.Sunt(dico) incō
ſtantes,qui in tentatione non ſiſtunt.vnde.1.Mac.9.Iudas ce
cidit,& cęteri fugierunt.Sunt ēt pereuntes,qui in Dei gratia
non viuunt Apoc.3.Cōfirma cæcera q̄ moritura erant. Sunt
deridentes,qui in Dei filium nō credunt,ſicut de incredulis
dr̄ Mat.27.Cæteri aūt dicebāt.Sine,videamus an veniat He
lias liberās eum.Deriſoriè.n.loquebant̄.Sunt peſtilentes,á q
bus boni & iuſti recedunt.Vnde dr̄ filijs Iſrael Leui.20. Ego
ſum dn̄s Deus veſter,qui ſeparaui vos à cæteris populis &c.
Vide ſupra de alius,& alienus, alter, & infra vbi extraneus,

A **Cætus.** Nota,ꝙ cætus idem eſt,ꝙ congregatio, & po-
teſt multipliciter ſignificare ſm̄,ꝙ ſunt diuerſa
genera perſonarum.Nota ergo,ꝙ eſt cætus iuſtorum, quem
debes ſectari,cętus malorum,qui debet vitari,cætus beato-
rum,qui debet laudari,cætus dānatorum,qui debet ab hor-
reri, cætus indoctorū,qui debet informari.Eſt dico cætus iu
ſtorum & pœnitentium,de quo Hie.31.Congregabo eos ab
extremis terræ,inter quos erunt cęcus & claudus, prægnans
& pariens,cætus magnus reuerentium huc, in fletu venient,
& in miſericordia reducam eos. Item eſt cętus malorum,&
peſtilentium,de quibus Hier.9.Omnes adulteri ſunt, & cæ-
tus & præuaricantium.Et Eſa.1.Iniqui ſunt cętus veſtri &c.
Item eſt cætus beatorum & triumphantium. De quo Mich.
2.dicitur de peccatore.Non erit mittens funiculum fortis in
cœtum domini.Item eſt cętus damnatorum,& pereuntium.
Prouer.21.Vir,qui errauit à via doctrinæ,in cætu gigantium
commorabitur.Item eſt cætus indoctorum, atque ſimpliciū,
ſeu etiam vacillantium.ſ.laicorum & ignorantium,quibus.ſ.
eſt predicandum. Vnde Exo.12.Loquimini ad vniuerſum cę
tum filiorum Iſrael.Et Iohel.2.Canite tuba in Syon, ſanctifi
cate ieiunium,vocate cętum,congregate populum,ſanctifica
te Eccleſiam,coadunate ſenes,congregate paruulos &c.

A **Cibus** Nota,ꝙ cibus inuenitur corporalis, ſpiri
tualis,criminalis,ſacramentalis, & æter-
nalis.Cibus corporalis eſt ſumendus cum ſobrie
tate:Cibus ſpiritualis eſt edendus cum auiditate:
Cibus æternalis eſt quærendus cum ſedulitate.De cibo cor
porali dr̄.Iob. 30. Radix iuniperorū erat cibus eorum. Et ꝓ
uerb.27.Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos. Talis.n.ci
bus ſobrie eſt ſumendus, exemplo Apoſtolorum armatorū,
qui ſecundum Solinum tantæ fuerunt temperantię,ꝙ de tri
duo in triduum ſolummodo cibum ſumebant.Eze.4. Cibus
tuus quo veſceris,erit in pondere.De cibo ſpirituali dicitur
Io.4.ego cibum habeo manducare,quem vos neſcitis. De ci
bo criminali.i.de peccato,qui eſt cibus,& complacentia,ini-
quorum dicitur Leu.7.Non ſumetis ſanguinem in cibos.De
cibo autem ſacramentali.i.de Euchariſtia diciter Exodi.16.
vbi loquitur de manna,ꝙ donec filij Iſrael venirent in terrā
habitabilem,hoc cibo aliti ſunt. De cibo æternali dicitur in
B Pſa.Paraſti cibum illorum &c.¶ Cibus autem prout hic ac-
cipit̄ moraliter in ſcriptura,modis pluribus poteſt dici. Ali-
quando.n.per cibum intelligitur mundi ꝓſperitas ſeu poſ-
ſeſsio,aliquādo gratiæ puritas ſeu deuotio,aliquādo doctri-
næ veritas ſeu inſtructio,aliquando gloriæ voluptas ſeu refe
ctio.Dico ergo primo,ꝙ per cibum intelligitur mundi ꝓſpe
ritas.Sicut.n.cibus ſumptus moderate eſt corporis nutrimē-
tum,ſic ſi immoderate ſumitur corpori eſt magis detrimen
tum,quia.ſ.ex eo infirmitates variæ generantur, febres, apo-
ſtemata,& repletiones,& cætera ſimilia. Sic pro certo cibus
mundanæ proſperitatis ſi diſcrete & moderatè ſumatur,& ſi
recto modo eo,quis vtatur,vtilis & proficuus poteſt eſſe.Vn
de Eccleſi.13.Bona eſt ſubſtantia,cui non eſt peccatum.Sed
pro certo ſi immoderatè & ſuperflue & ſine diſcretione ſu-
matur,tunc mirabiliter eſt nociua.Iſtud patet de malis diui-
tibus,qui cibo mundanæ proſperitatis indiſcretè ſe replent.
Et ideò in ipſis febres auaritiæ,apoſtemata ſeu inflaturæ ſuꝑ
biæ,liuor & immunditia luxuriæ generant̄ De tali cibo loq-
tur ſcriptura Eccleſi.14.Confundet te in cibis ſuis.ſ.mūdus,
i.diabolus immundana proſperitate, vt exinaniat te ꝗbis vel
ter.Diabolus.n.in cibis ſuis.i.in mundana proſperitate & tē
poralibus bonis,quæ adminiſtrat,cōfundit hominem,& hoc
bis veltet,inquantum ad tria bona,quæ ſibi aufert.ſ.bona na
turę,bona gratiæ,bona gloriæ. Talibus autē accidit ſicut Lu
po,qui famem valde diu dicitur ſuſtinere, tandem arctatus
fame ad prędam inhiat,ita ꝙ ſolet cibis mirabiliter ſe reple
re.Et tunc cum vt dicit Plin.vult quieſcere,& ludere,& ſi ve
nator fugauerit,non poteſt fugere,niſi forte vt leuior efficiat̄
cibos,quos comederat,velit ꝓijcere,vel euomere. Iſtud idē
videtur de cane,qui propter cibos comeſtos quandoq; effi-
citur infirmus,ita ꝙ ipſos neceſſario euomit.Sed quod valde
vile eſt,illud,quod prius vomuerat,reaſſumit.Sic verè(cha-
riſsimi)poſtquam homo diu ſuſtinuit famem paupertatis &
indigentiæ,quandoque accidit,ꝙ inuenta præda.i.aliquo for
tunæ lucro,cibis mundanæ proſperitatis ſe ſuperflue cumu-
lat,& replet,ita ꝙ tunc valde diligit quieſcere, & ludere, &
in mundi delitijs delectari,patet,quia tunc volunt fieri mili
tes,& viuere ſicut nobiles,& potentes, quando tamen vena
tor,i.mors,vel aliqua grauis infirmitas appropinquat, tunc
iſtos cibos neceſſe habent dimittere,& vomere,& ſeipſos ne
ceſſario vacuare.De hoc dicitur Iob.20.Cibos, quos deuo-
rauit,euomet & de ventre illius extrahet illos Deus. Multi
etiam ſunt,qui more canis cibos.i.diuitias,quas in infirmita-
te vomuerant,& reſtituerant,cum ad ſanitatem venerint re
aſſumunt.2.Petr.2.Canis reuerſus ad vomitum,& ſus lota in
volutabro luti.Iſte eſt ergo cibus mundialis poſſeſsionis, de
quo quidem cibo intelligi pōt illud Eccleſi.33.Cibaria,& vir
ga,& onus aſino.Et bene aſino,cuius cibus ſunt cardones pū
gentes,cuiuſmodi ſunt diuitiæ,quas iſti aſini magis diligūt,
quám cibos gratiæ Euchariſtiæ,& gloriæ præcioſos. Thre.1.
Dederunt quæq; præcioſa pro cibo ad refocillādum animā.
Et iſti ſunt fatui,qui credunt animas ſuas bonis temporalib.
refocillare & ſatiare,quia verè tales cibi non ſatiant, ſed irri
tant appetitum.Et hoc eſt,quia auaritia obliuiſcitur,& habi
ta,& ſemper inhiat ad habenda.Dicit.n.Geruaſius, ꝙ Lup⁹
qui ceruarius dr̄,talis eſt conditionis,quòd dum cibū come
dit,ſi forte oculos diuertat alibi, ſtatim obliuiſcitur ipſum,
& circuit ad alium perquirendum,maximè.n. obliuionis eſt
animal.Sic verè multi ſunt mundi diuites,qui cibos diuitia-
rum habent apud ſe præ oculis abundanter,ſed re vera ipſas
videntur obliuioni dediſſe,quia.ſ.ac nihil haberent non ceſ-
ſant alias quærere,& ad amplius anhelare.Obliuioni.n.dede
runt quid aliquando fuerunt,& quid etiam modo ſunt,& ſꝑ
videntur cogitare quid erunt.Ideò bene dixit Seueca,quòd
habet peſsimum auaritia,quia non reſpicit vnde veniat, ſed
quo vadat.Vnde Thren.1.Senes mei in vrbe cōſumpti ſunt,
quęſierunt cibum ſibi.Et bene dixit ſenes,in quibus.ſ.auari
tia dominatur. Iſte eſt igitur malus cibus, qui.ſ. non ſatiat.
Ideò iuſti talem cibum non debent appetere, ſed horrere.
Exemplo Thobiæ,qui à cibis gentilium abſtinebat. Thobiæ.
1.Et ſic patet,ꝙ eſt cibus temporalis poſſeſsionis.¶ Secūdus C
cibus eſt ſpiritualis deuotionis.Gratia.n.& deuotio ſunt ci-
bus animæ ſm̄.n.Conſtantinum cibus eſt neceſſarius ad hu
moris deperditi reſtaurationem,calor.n.naturalis continuè
conſumit humorem,& ideò membra ſiccitate grauarentur,
& nutrimento debito fraudarentur,ſi cibo & potu nō vege-
tarentur. Sic verè(chariſsimi,) cibus gratiæ & deuotionis,
& maximè cibus Euchariſtiæ membra ſpiritualia,ideſt virtu
tes in eſſe conſeruat,& humorem pietatis qui continuè per
calorem auaritiæ deperditur,reſtituit & reſtaurat.Et ideò ta
li cibo vti debemus,ne ſiccitatē indeuotionis incurramus.Si
cut.n.dicit idem,cibus temperatus in corpore virtutem cō-
ſeruat,ſanguinem,augmentat,ingenium acuit,vires operan
di,tribuit,ſanitatem cuſtodit,ſomnum dulcem & placidum
inducit.Sic verè cibus deuotionis conſeruat virtutē ꝑfectio
nis,augmentat ſanguinem compaſsionis vel memoriæ Chri
ſti paſsionis,acuit ingeniū ſpiritualis diſcretionis, vires etiā
fortificat ad laborem bonæ operationis,inducit etiam ſom-
num æternæ requiei & conſolationis. Ideò de his omnibus
poteſt dici illud.3.Regum.19.quod cum Helias comediſſet,
& bibiſſet,ambulauit in fortitudine cibi illius vſq; ad mon-
tem

tem Dei. Quãtum verò ad cibum Euchariſtiæ debemus ad-
uertere, ꝙ vnus & idem cibus eſt vni proficuus, & alteri no-
ciuus, ſicut patet de carnibus & vino, qui ſanos nutriunt, in-
firmos autem occidunt. Vnus.n. & idem cibus conuenit ſa-
no, & nocet ægroto, proficit iuueni, & ſeni nocet, vtilis eſt la
boranti, & nocet quieſcenti. Sic pro certo cibus Euchariſtię
quamuis ſit vnus & idem, digne tamen ipſum ſumentibus ꝓ
ficit, indigne autem ſumentes interficit. Iſte.n. cibus illis, qui
ſunt infirmi per fragilitatem, illis, qui ſunt ſenes per tepidita-
tem, illis, qui ſunt quieſcentes per carnalitatem, eſt contra-
rius, & nociuus. Iſtis loquitur apoſtolus Heb.5. Facti eſtis q-
bus lacte opus ſit, nõ ſolido cibo. Sanis verò.i. iuſtis & bonis
proficit, & eos in eſſe virtutis perficit, & cuſtodit. Heb.5. Per
fectorum ſolidus eſt cibus. Euchariſtia.n. ſimilis eſt amygda
lo, quod hominibus eſt cibus, Vulpibus autem venenum. vt
dicit Plin. Nam ſæpe (vt dicit idem) quod vni prodeſt, alteri
nocet. Sic pro certo cibos iſte Vulpes.i. peccatores interfi-
cit, homines verò.i. iuſtos, qui ſunt ſani per vitæ & morum in
tegritatem, qui ſunt iuuenes per virtutes & conſtantiæ pro-
bitatem, qui ſunt etiam laborantes per boni exercitij ſeduli-
tatem, tales (dico) reficit, atq; nutrit. Io.6. Caro mea verè eſt
cibus, & ſanguis meus verè eſt potus. Odoricus.n. ponit, ꝙ
propè mare Caſpium naſcuntur fructus peponum, in quorũ
medio aĩal gignitur ad quantitatem cuniculi, qui vna cũ ma
tre pepone cibus efficitur incolarum. Sic verè Chriſtus, qui
ſine virili ſemine de pepone.i. de virgine fuit natus, fuit ſuis
fidelibus in ſacramento Euchariſtiæ factus cibus pſal. Para-
ſti cibum illorum, quoniã ita eſt præparatio eius. Hic eſt er-
D go cibus ſpiritualis refectionis. ¶ Tertiò inuenitur cibus do-
ctrinalis inſtructionis. Doctrina.n. ſcripturę ſeu prædicatio di
citur cibus, quia.ſ. iſta habet mentẽ delectare, confirmare, &
roborare. Et ſicut videmus, ꝙ in mẽſa diuitis ſunt plures ſpe-
cies ciborum, & ꝙ diuerſi cibi diuerſis complexionibus cõ-
ueniunt, ſic verè in menſa ſacræ ſcripturæ varia ſunt genera
ciborum.i. documentorum, quæ ſ͞m diuerſitatem ingeniorũ
varie varijs applicantur. Eſt.n. ibi lac doctrinæ ſimplicioris, q̃
eſt pro pueris. Eſt ibi holus doctrinæ mediocris, quæ eſt pro
infirmis. Eſt ibi ſolidus cibus doctrinæ perfectioris, quę eſt ꝓ
prouectis, & ſpeculantib. Quia ſicut dr̃ in Pſal. Panem Ange-
lorum manducauit homo. cibaria miſit eis in abundãtia. Eſt
ibi lac pro incipientib. 1. Corin.3 Lac vobis potum dedi, nõ
eſcam. Eſt ibi holus pro proficientibus. Roma.14. Qui infir-
mus eſt holus manducet. De his igitur cibis tam varijs, quã
diuerſis dr̃ proue.13. Multi cibi in noualibus patrum. Noua
lia.n. patrum ſunt libri Moyſi, noui & veteris teſtamenti, in
quibus pro certo multi ſunt cibi ſcientiæ, & doctrinæ. Talib.
cibis debent doctores, & prædicatores nos nutrire. Sicut.n.
dicit Ariſt. inter coruos fęmina cubat ſuper oua, & maſculus
portat ſibi cibum. Sic verè inter homines maſculi fęmellis,
pręlati ſubditis, doctores laicis, diſcreti inſcijs debent cibũ
doctrinę procurare, & dare, maximè quia ipſi pro vtilitate
publica ſolent circa pullos fouendos.i. circa negocia actiua
laborare. Ecc.15. Cibauit eum pane vitæ, & intellectus. Et in
E Pſal. Cibauit illos ex adipe frumenti. ¶ Aduertamus tamen
(chariſsimi) ꝙ circa iſtum cibum malè ſe habent tria genera
hominum, quidam, qui volunt comedere nimis ſalſum, qui-
dam, qui volunt comedere nimis crudum, quidã, qui come-
dunt groſſum & impurum. Cibum nimis ſalſum comedunt
prçſumptuoſi, qui plus ſapiunt, quàm oportet ſapere, nõ ſapiẽ
tes ad ſobrietatem, ſicut ſunt illi, qui nimis profunde & ſubti
liter volunt inquirere vel docere, vel nouas opiniones face-
re vel tenere. Iſti.n. nimis ponunt de ſale in cibo ſuo. Sal.n.
ſubtilitatem diſcretionis ſignat, iuxta illud Col.3. Omnis ſer
mo veſter ſit ſale conditus. Item alij, qui comedunt cibũ cru
dum. Iſti ſunt illi, qui doctrinas ſæculares, & lucratiuas ſcien
tias frequentant, quæ.ſ. crudæ dicuntur, quia.ſ. cibus crudus
& indigeſtus generat humores ſuperfluos inflaturas, & eru-
ctationes. Sic tales ſcientiæ crudæ dicuntur, quia igne chari
tatis non ſunt coctæ, quia etiam eructationem detractionis,
& inuidiæ, & inflaturas ſuperbiæ generant, & inducunt. Iõ
tales videntur dicere illud. 1. Reg.2. Nõ accipiam à te coctũ
quid, ſed crudum dabis mihi. Plus.n. diligunt crudum, quã
coctum, & plus amant ſcientias humanas & ſęculares, quàm
diuinas. Item alij comedunt cibum impurum, ſicut ſunt hæ-
retici, quorum.ſ. cibus eſt ſcientia corrupta, hęretica & nõ ſa
na. Porcus.n. magis diligit cibaria ſtercoribus, quam aroma-
tibus condita. Sic iſti diligunt ſcientias corruptas; bonas ve-
rò & ſanas negligunt. de quibus Iob.33. Abominabilis eſt ei
in vita ſua panis & cibus deſiderabilis. Iſte eſt ergo cibus do F
ctrinalis inſtructionis. ¶ Quartò dico, ꝙ eſt cibꝰ æternalis frui
tionis.ſ. cibus gloriæ, quo.ſ. beati vtuntur, cibus.n. corpus in
eſſe conſeruat, guſtum comedentis delectat, vires naturales
confortat. Sic cibus æternę voluptatis dat eis indefectibilem
durationem, delectabilem recreationem. conſolabilẽ cõfor-
tationẽ. Iſte.n. eſt cibus Angelorũ, panis beatorũ, deſideriũ
viatorũ, requies cõprehẽſorũ. De cibo iſto loquit̃ ſcriptura in
perſona cuiuſlibet beati in pſa. Qui ſimul mecũ dulces capie
bas cibos, & in domo Dei ambulauimus cum conſenſu. Iſtũ
autem cibum debemus guſtare per deuotionem, appetere ꝑ
orationem, quærere per bonam operationem: guſtemus er-
go cibum iſtum cum deuotione. Salamon.n. cum guſtauerit
aquam dulcem, & inuenit eam ſapidam & ſuauem, nũquam
redit ad ſalſam amplius, quanquam in ſalſa fuerit primo ge-
nitus & nutritus. Sic verè nos, qui in aqua ſalſa bonorum tẽ-
poralium huius mundi ſumus geniti ſeu nati, ſi aquam dulcẽ
voluptatis æternæ per deuotionem bene guſtauerimus, in ip
ſo pro certo taliter delectabimur, ꝙ ab oĩ aqua ſalſa.i. ab oĩ
terrenorum amore recedemus, & in iſta aqua dulci delecta-
bimur, & quieſcemus. Pſal. Guſtate & videte q͞m ſuauis eſt
dñs. Iſtum cibum videbatur guſtaſſe Ionatha. 1. Reg.14. qui
cum intinxiſſet virgam in fauum mellis, illuminati ſunt ocu-
li eius. Re vera (chariſsimi) ſi virga noſtra, i. mens in iſto cibo
dulci & melleo per deuotionem intingitur, tũc oculi noſtri
intellectus clariſsime illuſtrantur. Iſtud potiſsime verũ eſt
de beatis, qui eo ipſo, ꝙ guſtant iſtius cibi refectionẽ ſtatim
illuminant̃ per beatificã viſionẽ. Iterũ dico, ꝙ iſtum cibum
debemus petere per orationem. Sicut.n. pulli coruorum cũ
adhuc ſunt ſine pennis nigris, à proprijs parentibus non nu-
triuntur, ſed clamare ad Deum compelluntur, ita ꝙ naturæ
beneficio rore cœleſti paſcuntur, vt dicit Aug. & vt vr̃ innue
re pſa. illo loco. Qui dat iumentis eſcam ipſorum, & pullis
coruorum inuocantibus eum. ſic verè (chariſsimi) q̃ plumas
nigras.i. vitia & pc̃tã non habent, qui ẽt à parentibus ſuis, vi-
delicet mundo, & carne per proſperitatę̃ non nutriuntur, ta
les (dico) pro cibo æternæ gloriæ clamare per orationem ad
dñm compellũtur, vt.ſ. rore illo dulciſsimo & cęleſti recrea
ri finaliter mereant̃. De hoc dr̃ Iob.38. Quis præparat coruo
eſcam ſuam, qñ pulli eius clamant ad Deum vagiẽtes, eo ꝙ
non habeant cibum? Aduertamus tamen, ꝙ de illis pullis dr̃,
qñ nigreſcere incipiunt plumæ ſuæ, tunc à proprijs parentib.
recognoſcuntur, & cadaueribus nutriuntur vel cibantur. Sic
pro certo illi, qui habent nigras plumas.i. vitia & peccata, re
cognoſcũtur & diliguntur à ſuis parentibus, à carne.ſ. & mũ
do. Iſti.n. parentes homines ſibi ſimiles in peccatis ſolent re
cognoſcere, iuuare pariter, & fouere. & cadaueribus, id eſt
mundi voluptatibus ipſos cibare atque nutrire. Hie.6. Paſcet
vnuſquiſque ea, quæ ſub manu ſua ſunt. Iſti tamen tunc tem-
poris rore cæleſti.ſ. gloriæ æternę non cibantur per deuotio-
nem, nec paſcuntur per contemplationem, quia pro certo ta
les plus delectantur in carnalibus quam in ſpiritualibus vel
æternalibus. Iob.6. Quę prius nolebant tangere anima mea,
modo præ amaritudine cibi mei ſunt. Non ſic ergo ſed quę-
ramus cibum cœleſtem per orationem. Item dico, quòd iſtũ
cibum debemus quærere per bonam operationem, iuxta il-
lud Ioan.4. Meus cibus eſt, vt faciam voluntatem eius, q̃ mi-
ſit me, & perficiã opus eius. Sed pro certo (chariſsimi) iſte ci
bus non diligitur hodie á tribus generibus perſonarum. Rea
liter enim cibum delicatum faſtidiunt mulieres, quæ de no-
uo conceperunt, ægrotantes, quos humores infecerunt, co-
medentes, qui ſe nimis impleuerunt. Sic verè moraliter cibũ
voluptatis æternę hodie vilipendunt mulieres.i. delitioſi, qui
conceperunt in corde ſuo amorem huius ſæculi trãſituri. Itẽ
ęgrotantes homines vitioſi, qui ꝑ peccata ſunt infecti & cor
rupti. Comedentes, id eſt illi auari, qui groſsis cibarijs bono
rum temporalium ſunt repleti. Iſti enim omnes bona tẽpo-
ralia, diligunt, & ab æternalibus ſe diuertunt. vnde in pſalm.
Omnem eſcam abominata eſt aĩa eorum, & appropinquaue
runt vſq; ad portas mortis. Nõ ſic ergo, ſed diligamus, & ap-
petamus, & acquiramus cibũ iſtũ, q͞a iſte eſt cibus & delecta
bilis, cibus inuiſibilis, cibus valde vtilis, & durabilis. Eſt di-
co dele-

co delectabilis. Vnde Abacuc. 1. Incrassata est pars eius, & cibus electus. Item est inuisibilis. Vnde Thob. 12. Ego cibo inuisibili vtor. Iterum est valde vtilis, & ideò pro ipso habendo valde est laborandum. Vnde Threno. 1. Dederunt, quęq; preciosa pro cibo ad refouendas animas. Sic igitur patet quo modo in scriptura habetur quadruplex cibus. s. cibus ęternę fruitionis, cibus doctrinæ vel lectionis, cibus gratiæ & deuotionis, cibus temporalis substantiæ & possessionis. Et isti quatuor cibi bene possunt notari in illo versu. Ps. Cibauit eos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos. Adeps enim signat mundanam prosperitatem. Psal. Sicut adipe & pingue dine repleatur anima mea. Frumentum designat deuotionis & gratiæ fertilitatem Psal. A fructu frumenti vini, & olei sui multiplicati sunt. Petra designat sacræ scripturæ soliditatem Psal. Percussit petram, & fluxerunt aquæ. Mel denotat suauitatem æternam, & fœlicitatem. Cantico. quarto. Mel, & lac sub lingua tua. Si vis, applica membra distinctionis membris auctoritatis, & prosequere per modum diuisionis non distinctionis solum &c. Sufficit. Vide de comedere, & de esca, & de alijs similibus. De cibo verò corporali vide de ieiunio, & de gula, & de abstinentia. &c.

Ciphus.
Vide vbi fit mentio de calice.

Cilicium.
A Nota, ꝙ cilicium est genus vestis vilissimæ & asperrimæ de pilis caprarum factę. Et generaliter in scriptura per cilicium intelligitur pœnitentiæ asperitas, & conditionis humilitas. Tali enim veste solebant homines antiquitus se induere, in signum humilitatis, & in signum pœnitentiæ, & asperitatis, quando eis aliquis aduersus casus contingebat, sicut dicitur. Genes. 37. de Iacob, qui audita morte filij, scissis vestibus, indutus est cilicio, lugens filium. In quo nos instruimur, quòd quando casus alicuius infortunij spiritalis, idest alicuius peccati nobis accidit, cilicium debemus induere, idest humilitatem, & pœnitentiam exercere. Vnde Iudith. 8. dicitur de Iudith, quæ timebat principem Holofernem, quòd se induit Cilicio, & posuit cinerem super caput suum, & prosternens se clamabat ad Dominum. In quibus verbis aduerte, quòd cilicium pœnitētiæ debet secum habere carnis afflictionem (Cilicio) mortis punitionem (Cinerem) mentis deiectionem (Prosternens se) vocis orationem (Clamauit ad Dominum) Pœnitens enim, & pœnitentiæ cilicio indutus, debet carnem affligere asperis ictibus, mortem attendere tremulis visceribus, mentem deijcere factis humilibus, Deum requirere verbis supplicib. Iste ergo carnem pungat pœnaliter (Cilicio) mortem cernat subtiliter (Cinere,) mentem sternat humiliter (prosternens).
B Deum oret suppliciter (clamauit). ¶ Debet enim fieri pœnitentia cum carnis mortificatione, cum mortis consideratione, cum mentis humiliatione, cum vocis pronūciatione. Habeamus ergo carnis mortificationem. & hoc ostenditur cū dicitur, Induit se cilicio. Cilicium enim est vestis asperrima, & pungitiua, quæ componitur ex pilis caprarum, & signat carnis mortificationem, & virtutem pœnitentiæ, quam Capra, idest fœtor peccati causat, & introducit. Ista enim animales motus & carnem mollem mortificat, atque pungit. Vnde Iudith. 8. Habens super lumbos suos cilicium ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ. Pœnitentia. n. carnē pungit. sicut enim Sal habet carnes vrgere, & à vermibus, & putrefactione seruare, sic pro certo (charissimi) Sal id est, acredo pœnitentiæ carnes nostras mortificat atque salit, ipsamque à vermibus malarum cogitationum & putrefactione malarum delectationum liberat, & custodit. Talibus cilicijs solebant indui, & operiri altaria in quadragesima. Saccis etiam cilicinis operiebatur antiquitus tabernaculum fœderis, ad denotandum, ꝙ nos ecclesiastici spiritualiter debemus esse saccis cilicinis, id est asperitate pœnitentiæ velati. Threnor. 2. Consperserunt cinere capita sua, induerunt se cilicijs. Quod vtique est contra multos qui pro certo non portant hodie vestes cilicinas, idest pœnitentiæ asperitatem, sed habent potius vestes molles & peregrinas, idest delitiarum corporalium voluptatem. Contra quos dicitur Malach. primo. Visitabit Dominus super omnes, qui induti sunt veste peregrina. Isti potissime sunt hypocritæ, qui exterius portant cilicium, non interius, quia scilicet exterius prætendunt asperitatem, interius autem carnalitatem, quibus præcipitur in lege Deuteron. 22. Non indueris veste lana, linoque contexta. In tali enim veste lana, q̄ exterius apparet, signat pœnitentiam, linum vero. quod interius latitat, signat interiorem voluptatem. Non sic ergo, sed habeamus cilicium, idest carnis mortificationem. Apocalip. 6. Sol factus est niger, tanquam saccus cilicinus. ¶ Secundò dico, ꝙ nos debemus habere mortis considerationem. quod ostenditur, cum dicitur, ꝙ aspersit cinere caput suum. Caput C n. mentis nostra debemus cinere nostræ finalis resolutionis aspergere, videlicet ipsam continue considerando, & in ipsa continue meditando. Vnde Ionæ. 4. dr̄, ꝙ Rex audita subuersione Niniue, descendit de solio suo, indutus est sacco, & sedit in cinere. Vt enim dicit Pli. lib. 19. c. 1. si Aspis hominem momorderit, statim vertitur in soporem. Cinis autem mustelæ combustę si cum aqua sumatur, patientem excitat à somno, & liberat à veneno. Sic vere (charissimi) á somno delectationis, quam morsus Aspidis, idest tentatio demonis introducit, solet cinis Mustelæ combustæ, idest consideratio mortis, & incinerationis carnis nostræ mirabiliter excitare, & à peccati veneno salubriter liberare. Ecclesia. t. 7. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Quod potissime tunc est verum, quando dicto cineri, idest dictæ memorię aqua pietatis, & misericordię est admixta. Tali enim cinere aspergunt pauci hodie capita sua, quia revera pauci sunt, qui mortis cogitant resolutionem. Isti potissime sunt diuites & carnales, à quorum oculis mundi delitię eminentiæ, & diuitiæ, mortis memoriam abstulerūt. Sunt. n. similes lignis Sethim, quę neque possunt cremari, neque incinerari. Isti enim semper sperant se victuros, nec vnquam cogitant se in cineres vertendos. Vnde Threnor. 2. Sordes eius in pedibus eius, nec est recordata finis sui. Quia enim in pedibus affectionis talium sunt sordes diuitiarum, & delitiarū, & finis sui nunquam recordantur, & ideò non mirum si à morte pręueniuntur, & si adueniente morte subito conturbātur. Isti enim debent audire consilium Senecæ dicentis in quadam Epistola. Mortem, vt nunquam timeas, semper cogita. Iob. 16. Operuit cinere carnem suam. Vnde Threnor. 2. Consperserunt cinere capita sua virgines Hierusalem, accinctæ sunt cilicijs. Habeamus igitur mortis considerationē.
¶ Tertiò dico, quòd nos debemus habere, & quærere mentis humiliationem. quod ostenditur, cum dicitur. Prosternēs D se. Quando enim Aper hominem persequitur, tutum remedium est, aut in arborem ascendere, aut se ad terram prosternere, tunc enim Aper non potest nocere. Sic re vera (charissimi) contra tentationem & persecutionem diaboli, seu Apri duo tuta remedia nobis dantur, scilicet, vt arborem Crucis per deuotionem ascendamus, & eidem per fiduciam inhæreamus, aut ad terram per subiectionem, & humilitatem nos mentaliter prosternamus; Ille enim spiritualiter ad terram prosternitur, qui se inferiorem cogitat, atque credit, & se calcari, contemni, & ab alijs vilipendi dimittit. De tali prosternatione, & subiectione loquitur scriptura Thobi. 12. Prostrati in faciem benedixerunt Deum. Sed pro certo pauci sunt hodie, qui se per humilitatem prosternant. Multi vero, qui se per superbiam erigant atque leuent, sicut sunt præsumptuosi & ambitiosi, quibus in persona Dathan, & Abiron, & suę cōgregationis dicitur, Numeri. 16. Multum erigimini filij Leui. Isti enim filij Leui, de quibus loquitur, erāt valde præsumptuosi, Pręsumebant enim se esse dignos sacerdotio, erant enim valde ambitiosi, quia etiam ad summum sacerdotium anhelabant, quapropter Moysi & Aaron inuidebant, & ad eorum mandata venire contemnebant, quos vtique Deus non sustinens, fecit eos viuos absorberi, & integros ab inferis deglutiri. Pro certo (charissimi) multi sunt hodie tales, q̄ ad sacerdotia, dignitates, & officia, ambiunt, & anhelant, & ideò in superbiam eriguntur, contra Moysen & Aaron. i. cōtra bonas personas per fraudes, atq; malitias machinātur, & ideò à terra finaliter deglutiuntur, inquantum pro huiusmodi ambitione æternaliter punientur. Ideò dicitur Deute. 32. Aperta est terra & deglutiuit Dathan, & operuit super congregationē Abyron. Non sic ergo charissimi, sed habeamus mentis humiliationem. Vnde de rege humiliato dr̄. 4. Re. 6. Vidit populus cilicium, quo Rex indutus erat ad carnem. Et de Achab humiliato dr̄. 3. Regū. 21. Operuit cilicio carnem suam. ¶ Quartò dico, ꝙ requiritur, ꝙ habeamus vocis, pronunciationem, seu etiam orationē, quod ostenditur, cum dicitur E

Clamabat ad Dominum. Clamat.n.ad ipsum, qui Deũ adorat, qui Deum laudat, qui Deum cogitat, qui Deum honorat. Sicut.n.pulli in nido clamant ad matrem, vt cibũ recipiant, pueri verberari clamant ad matrem, vt ictus euadant, sic nos, qui in nido huius mũdi tribulationibus varijs verberamur, multis indigentijs flagellamur, debemus ad Deũ clamare, & ipsius misericordiam implorare. ps. Ad Dominum cum tribularer clamaui. Elephas cadens ad terram cum p se surgere nequeat, altissime barrit, & clamat, & per talẽ clamorem sociorum suorum adiutorium inuocat, & implorat. Sic pro certo (charissimi) si per peccatum à statu gratiæ cadimus, si etiam per infortuniũ à statu prosperitatis decidim⁹, necesse est, vt per clamorem orationis, confessionis, & gratiarum actionis, Dei & sanctorum auxiliũ imploremus. Clamauit inquit ad Dñm Hie.33. Clama ad me, & exaudiã te, & annunciabo tibi gaudia. Sed pro certo (charissimi) multi sunt hodie, qui in tribulationibus suis, non clamant ad Dominum per desperationẽ, vtpote iracundi, furiosi, & blasphemi, qui in suis tribulationibus ad Deum non clamant, sed ipsum blasphemant, non Deũ precantur, sed cõtra ipsum murmurant, & loquuntur, non Deo regratiantur, sed turpiter iurando ipsum offendere non verentur. Non sic ergo (charissimi), sed ad Deum pœnitendo clamemus. Esa.49. Accingite vos cilicijs, plangite & vlulate, igitur habeamus vocalẽ orationem, mentalẽ subiectionem, mortalẽ præuisionẽ, carnalẽ afflictionem. Et sic habebimus cilicium spiritualẽ.i. carnis mortificationem, & asperitatem. Sufficit de cilicio, & cętera.

A **Cingulum.** Nota, ꝙ Cingulum, Zona, & Balthe⁹, pro eodem supponunt in scriptura. Et est cingulum illa corrigia, qua quis stringitur vel ligatur, & potest significare in bono vel in malo. In bono enim signat castitatem, & continentiam, In malo autem signat partialitatem, & auaritiam. Et ideò quantum ad præsens multiplex bonum cingulum possumus distinguere. Est.n. cingulum castitatis, cingulum honestatis, cingulum charitatis, cingulum dignitatis. Vel distingue aliter, ꝙ inuenitur cingulũ in pectore.i. circa cor, cingulum in iecore.i. circa ventrem, cingulũ in femore.i. erga renes, cingulum in gutture.i. circa collum, cingulum in corpore. Cingulum pectoris est sapiẽtia: Ista.n. stringit, & cingit pectus, nec per vanos affectus, & cogitatus vltra dimittit dilatari. Isto cingulo præcinctus erat filius hominis. Apoc.1. Præcinctus erat Zona aurea circa pectus suũ. Pectus.n.vbi est cor, signat rõnem. Cingulum iecoris est abstinentia, quæ.s.stringit, & cingit ventrem, ne per gulositatẽ nimium aperiatur. De hoc cingulo dr̃. Succincti lumbos mẽtis vestræ, sobrij, & perfecti, sperate in Dño. Cingulum femoris est continentia, quæ stringit & cingit renes, ne per carnalitatem ipsorum desiderium euagetur. Vnde Esa.5. Nõ dormitabit, neq; dormire, nec soluetur cingulum renũ eius. Ista est Zona linea, vel byssina, qua in antiqua lege præcingi sacerdotes iubebantur. De qua Ezec.16. Cinxi te bysso, calceaui te hyacintho, indui te subtilibus, ornaui te ornamento. Vide istam auctoritatem prosecutam alibi in hoc opere. Cingulũ gutturis est obedientia, qua.s.collum.i.erectio vanitatis nostræ stringit, & cingitur, ne per superbiam eleuetur. De isto dr̃ Ioan.vlt. Petre cum esses iunior, cingebas te, & pergebas quo volebas, nunc autem alius te cinget, & ducet te quo tu non vis. Tali cingulo præcinxit se Christus volens pedes discipulorum lauare. Io.14. Cingulum in toto corpore est cingulũ honestatis, & iustitiæ, quo homo stringitur, vt decẽtius adornetur, sicut Exod.29. & etiam 39. præcipitur, ꝙ filij Aaron ministraturi haberent cingulum de bysso retorta. Esai.11. Erit iustitia cingulum lumborum eius. Et sic patet quadruplex cingulum virtuosum. Sed adhuc dico, ꝙ inuenitur duplex cingulum vitiosum.s.cingulum cupiditatis, cingulũ pœnalitatis. Cingulo cupiditatis ligantur auari. Vnde iste sicut dr̃ Ecclesi.33. est quasi succinctus latro, exiliens de ciuitate. vnde de Angelo dr̃, Ipse obuiauit asinæ in angustijs duarum maceriarum, quibus vineæ cingebantur. Nume.22. &c. Cingulo pœnalitatis ligantur damnati, concorda si vis. Vide vbi accingere, vbi alligare, vbi zona, vbi ligamentum. &c.

A **Cinis.** Cinis ſm Isid. est puluis vi caloris de terræ substantia resolutus. Et dicitur cinis à cadẽdo, eo ꝙ à re combusta post humoris consumptionem cadat. sup omnia autem cinis vilem habet colorem, & habet cinis saporẽ stipticum, & amarum. Et ſm ista per cinerem moraliter potest intelligi carnis finalis resolutio, pœnitentiæ castigatio. Quia enim calor naturalis, & innaturalis continuè agit in humidum, necesse habet finaliter ipsum consumere, & sic corpus in cinerem, & puluerem resoluitur, & à vita ista in terrã cadere, & recedere compellitur, quæ re vera tunc temporis in colorem turpissimum commutatur. Sapien.2. Cinis extinctus erit corpus nostrum. Ista etiam amara dicitur, quia sicut dicitur Eccle.41. o mors, quàm amara est memoria tua. Generaliter ergo per cinerem potest intelligi pœnitentiæ amaritudo, vel finalis resolutionis memoria denotari. Cinis.n. est illud, quod remanet à re cõbusta post combustionem. Et sic signat memoriam mortis vel peccati, quæ post combustionẽ mortis, vel post conflagrationem pœnitentię vel contritionis debet semper in cordibus nostris remanere. Iob.13. Memoria vestra comparabitur cineri. Nota. Leui.6. præcipitur, ꝙ cinis, quæ remouebatur de altari, debebat deponi in loco mũdo ad Orientem. In quo designatur, ꝙ cinerem resolutionis nostræ semper debemus in loco mundo.i.in corde puro per iugem memoriam reponere, & reseruare. Ista enim sunt, quæ summe mouent hominem ad humilitatem, & ad contemnẽdum mundi vanitatem.s.consideratio, & memoria mortis, & præteritorum peccatorum. Pauo.n.vidẽs pulchritudinem plumarum suarum dicitur superbire, & plumas ipsas in altũ erigere, & leuare, quando vero pedes suos cinereos & deformes conspicit, tunc præ tristitia plumas suas, quas erexerat deponit. Sic verè (charissimi,) si nos propter pulchritudinem plumarum nostrarum.i.virtutum, & gratiarum nostrarum, diuitiarum, vel temporalium amicorum aliqualiter superbimus, non restat nisi, ꝙ pedes nostros cinereos.i. finalem resolutionem, & incinerationem corporis nostri, & etiam animę nostræ consideremus, quæ.s.propter peccata, nisi purgentur, cremabuntur, & incinerabuntur in inferno. Respiciamus ergo, hæc & consideremus, quia vere tunc temporis fastũ omnem superbiæ deponemus. Vt.n.dicit Hiero. in quadam epistola. Memento mortis tuæ, & non peccabis, quia qui se morituros quotidie recordatur, vilipendit præsentia, accelerat ad futura. De talibus ergo cineribus loquitur scriptura Hester.14. vbi dr̃, ꝙ Hester Regina fletibus, & luctui apta vestimenta suscepit, & pro vnguẽtis varijs cinere impleuit caput, & humiliauit corpus suum ieiunijs. In quibus verbis aduertere possumus, ꝙ cinis corporalis triplicem habet ꝓprietatẽ. Cinis enim habet virtutem sordium ablutiuã, virtutẽ ignium seruatiuam, virtutem carnium corrosiuam. ¶ Cinis.n. solet de vestibus sordes abstergere, solet in domibus ignem contegere, solet in carnibus humores rodere. Sic verè (charissimi) facit per omnia cinis spiritualis.i. pœnitentiæ mordificatio, vel peccatorum cogitatio, seu finalis resolutionis meditatio. B
Ista.n.sordes prauitatis solet expiare (quod ostenditur, cum dicitur. Fletibus & luctibus) ignem charitatis solet conseruare (quod ostenditur cum dicitur Vestimenta, quæ.s.conseruant calorem,) Carnis voluptates solet macerare, (qđ ostenditur, cum dicitur. Corpus suum humiliauit ieiunijs) Dico igitur primo, ꝙ iste cinis solet abstergere fęces prauitatis, s.vitia & peccata. Sicut.n.cinis corporalis quando de eo fit lixiuium, sordes, & maculas vestium lauat, & abstergit, sic vere ex cinere considerationis fit lixiuium lachrymarum, & compunctionis, tunc à mente sordes peccatorum abluuntur, & etiam absterguntur. Quod ostenditur cum dicitur. (Fletib.) Fletus.n. & lachrymæ lauant mentẽ á vitijs & peccatis. Psal. Lauabo per singulas noctes lectum meum lachrymis meis. Vnde de tali cinere, & de tali fletu dicitur Iob.16. Operui cinere carnem meam, & facies mea intumuit à fletu. Illud figuratur in cinere vitulæ, de qua dr̃ Hebr.9. Cinis vitulę aspersus inquinatos purificat ad emundationem carnis. Sicut .n.dicit Constantinus, argentum viuum cum cinere Salicis corpus à pediculis mundat. quod etiam facit, vt dicit idem, cinis plumbi vitri mixtus cum oleo & aceto. Sic vere (charissimi), cinis humilitatis & considerationis mortis & peccatorũ si cum argento viuo, idest cum eloquentia confessionis, cum aceto, i. cum acredine contritionis, cum oleo.i. cum plenitudine compassionis misceatur, tunc vermes, & pediculos mẽtis nostrę.i.vitia & peccata mundificabit, & tollet. Cinis ergo iste solet abstergere fęces prauitatis. (Fletibus inquit). Vnde. Psal. Cinerem tanquam panem manducabam, & potum meum

meum cum fletu miscebam.¶Secundò dico, ꝙ iste cinis solet accendere ignẽ charitatis. Cinis.n.super oĩa seruat ignẽ ne extinguatur. Sic vere consideratio mortis & humilitas optime seruat in nostris cordibus charitatem, quod ostenditur, cum dicitur, ꝙ Hester assumpsit vestimenta. Vestimenta enim calorem nutriunt & augmentant. Dicit.n.Isidor.ꝙ cinis Iuniperi seruat ignem gręcum in extinguibilem. Sic pro certo cinis.i.mortis memoria seruat ignẽ charitatis vel contritionis in ꝑpetuo robore, & virtute, & maxime si iste fuerit de Iunipero. Iuniperus.n.arbor pungitiua signat impios & raptores alios pungentes, & excoriantes, qui pro certo qñ moriuntur, in inferno cremantur, & incinerantur. Cinis iste.i.memoria mortis suæ malæ est alijs remedium sanitatis, & etiam incendium charitatis. Lętabitur.n.iustus, cũ viderit vindictam, manus suas lauabit in sanguine peccatoris. De talibus ergo vestimentis calorẽ charitatis nutrientibus pôt dici illud Iob.37. Nonne vestimenta tua calida sunt? vnde de tali cinere dr̃ Iob.30. Comparatus sum luto, & assimilatus sum fauillæ, & cineri. Fauilla proprie est cinis ignitus.
D Iste igitur cinis solet accendere ignem charitatis. ¶ Tertiò dico, ꝙ iste cinis solet consumere carnem voluptatis. Cinis enim habet acredinem in sapore, & iõ carnem superfluã cõsumit, & corrodit. Cinis.n.pellibus recentibus appositus, pilos exinde cadere facit, ipsas vero pelles ne corrumpantur & fœtant conseruat, & custodit. Sic pro certo charissimi, cinis spiritualis, qui cordis acredinem, timorem, & amaritudinem introducit, habet à nobis tollere, & abstergere carnem superfluam.i.omnem voluptatem carnalem, itẽ pilos superfluos.i.omnẽ superfluã facultatẽ temporalẽ. Ille.n.qui in morte, & in peccatis se squalere considerat, carnales voluptates tẽperat, & à bonis temporalibus ꝑ eleemosynas se denudat, quod ostendit cum dr̃. Humiliauit corpus suum ie iunijs. Dan.9. Posui faciem meam ad Dominum meum rogare, & deprecari in ieiunio, & sacco & cinere. Plinius.n.dicit, ꝙ Ruta in terra lateritia, & cinerea vult seminari. Vnde dicit, ꝙ semini eius debet cinis admisceri, vt careat erucis: qđ pro certo credi debet, quia caliditas, & siccitas cineris humorem superfluum consumit, & sic ab ortu erucarũ ꝓseruat. Sic vere (charissimi) hõ debet secum habere cinerẽ spũalem.i.memoriã mortis, & peccatorũ, & etiã humilitatẽ, tũc enim humor carnalitatis cõsumit̃, & eruca peccati mortalis ne veniat, impedit̃. Vñ de sacerdotibus dr̃ Iudith. 4. ꝙ ꝑcincti cilicijs offerebant sacrificia coram Dño, & erat cinis sup caput ipsorum. Sic ergo cinis, qui abstergit carnis voluptatẽ, conseruat cordis charitatem, emundat mentis prauitatẽ. Et nota, si vis, ꝙ de tali cinere debent præcipue aspergi

E Prælati, vt iustificentur,
Elati, vt humilientur,
Viduæ, vt castificentur,
Virgines, vt mundæ seruentur,
Reginæ, ne male tractentur,
Pœnitentes, vt purificentur.

De prælatis & superioribus dr̃ Hier.25. Vlulate pastores, & clamate, & aspergite vos cinere optimates gregis. De elatis dr̃ Ecclesi.9. Quid superbis terra & cinis? q.d. tu debes humiliari. ¶De viduis dicitur Iudith.9. ꝙ ipsa, q̃ erat vidua, cõmendans Deo castitatem suam, posuit cinerem super caput suum. De virginibus vero dr̃ Thren.2. Consperserunt cinere capita sua virgines Hierusalem. De Reginis vero, & magnis, & delitiosis personis patet de Hester Regina, q̃ timens adire ꝓsentiã Regis, orans & ieiunans aspersit cinerẽ capiti. Hester 4. De pœnitentibus dicitur Iob.42. Ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla, & in cinere. Et breuiter oĩa genera personarum indigent isto cinere, dato etiam, ꝙ sint iusti & mũdi. Num.19. Colliget autem vir mundus cineres, & effundet in loco purissimo. Et hoc sufficit, quia in pluribus alijs locis fit mentio de cinere in bono significato. ¶Aduerte tamen, ꝙ cinis aliquando signat diuitias. Cinis.n.ignẽ conseruat, terram, vbi seminatur, facit sterilem, & à vento faciliter dispergitur, & difficiliter congregatur. Sic verè diuitiæ ignẽ auaritiæ seruant & nutriunt, terram cordis, in qua per amorem sunt seminatæ, sterilem à bonis operibus efficiunt, à vento alicuius casus & infortunij vel tribulationum faciliter possunt perdi, q̃ tñ non nisi cum labore possunt, & difficiliter acquiri. Vnde de diuite quando moritur, & diuitiæ ipsius dispergũtur, potest dici illud.3. Regum.13. Altare scindetur, & effundetur cinis. Et sicut videmus, quòd antiquitus aspersio cineris erat signum fletus & doloris, sic etiã hodie aspersio & acquisitio diuitiarum, fletũ, dolorem ac tristitiam signat, vel demonstrat. Semper.n.sunt diuitiæ cum doloribus & timoribus admixtæ. ꝑs. Cinerem tanquã panẽ manducabam, & potum meum cum fletu miscebam. Et nota, si vis, ꝙ quilibet peccator dr̃ cinis, quia vilis coloris quo ad conuersationem, facile dispergitur per tentationem, ignis est reseruatiuus per æternam damnationem, quia.s.semper comburet & semꝑ viuet. De vili conuersatione dr̃ Sapien.15. Cinis est cor eius, & luto vilior vita eius. De instabilitate contra tentationem dr̃. Exo.9. ꝙ Moyses accepit plenas manus cineribus de camino, & sparsit corã Pharaone. De futura autem deputatioue ad damnationem dicitur Amos.2. ꝙ ossa regis Idumeæ incensa sunt vsque ad cinerem. & cætera. Sufficit.

Circa. Nota, ꝙ circa, iuxta, prope, in circuitu, quasi idẽ signant. Et signat in scriptura vicinitatem, ꝓpinquitatem, & societatem. Et quia ista possunt esse bona, vel mala, hinc est, ꝙ nos possumus distinguere, ꝙ est vnum circa vitiosum, vnum virtuosum, vnum dolorosum, vnum circa gratiosum. Nota, ꝙ in scriptura reperitur Circa A

Grandis cupiditatis,
Bonæ societatis,
Prauæ vicinitatis,
Grandis vtilitatis,
Summæ iucunditatis.

¶Circa igitur vitiosum. i. ꝓpinquitas vitiosa est vicinitas, qua homo terrenis ꝑ auaritiã applicatur, qua homo malis hominibus copulatur, qua homo mundi negotijs implicatur. Ista enim propinquitas causa est aliquotiens multorum peccatorum. Fructus enim, qui sunt inferius circa terram, faciliter recipiunt corruptelam, non ita faciliter maturescunt. Mella enim, quę inferius circa terram sunt, malum saporem & corruptum trahũt. Et breuiter ex nimia vicinitate terræ veniunt, & causantur multa mala. Sic re uera illi, qui circa terram.i.circa terrena negotia, vel circa terrenos homines versantur, exinde multis vitijs maculant̃. Luna.n.q̃ inter stellas vicinior est circa terrã, nunquã caret macula. Sic vere hõ, qui circa terrã.i.terrena versat̃, vix est quin vitijs maculetur. Vnde Gen.13. dicitur, ꝙ Loth vidit regionem circa Iordanem, quæ sicut paradisus irrigabatur, & habitauit ibi, & tamen cito post fuit captiuatus, quia scilicet ille à diabolo faciliter per peccatum capitur, qui circa mundi delectabilia conuersatur. Vnde de tali circa dicitur Gen. 19. Ne stes in omni circa regione, sed in monte saluum te fac. ¶Secundò dico, quòd est circa virtuosum, & hæc est bona societas. Illæ enim stellæ, quæ magis sunt circa Polum arcticum situatæ, magis sunt immobiles, & stabiles, & sunt etiam magis altæ. Sic vere illi, qui circa bonas personas frequentant̃, vel circa bona paradisi versantur & delectantur, sunt cæteris firmiores, & in bonis operibus excellentiores, & in moribus altiores. ꝑs. Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso. &c. Vnde Eccl.18. Miseratio hominis circa proximum suum. ¶Tertiò dico, ꝙ est circa dolorosum, & ista est illa propinquitas & vicinitas, qua peccatores diabolo sunt proximi, qui scilicet finaliter erunt similiter circa eum per tormentum, similes papilioni, qui primo diu circa ignẽ volitat, sed finaliter ab eo comburitur. Marci.5. Erat circa mõtem grex porcorum, idest circa diabolum legio peccatorũ. Et sequitur, ꝙ omnes in mari sunt submersi. Vnde de diabolo, & malis hominibus, qui circa nos sunt, dicitur Threnorum primo. In circuitu eius hostes eius. ¶Quartò dico, ꝙ est circa fructuosum, & amorosum, hoc est, quando homo circa Deum est situatus, per gratiam in præsenti, & per gloriam in futuro. Pulli enim perdicis semꝑ volitant circa matrem, & si Accipitrem viderint, ad matris alas refugiunt ad tutelam. Pulli etiam gallinæ circa matrem volitantes, cum miluum videre ceperint, statim ad matris gremium se conuertunt. Sic pro certo (charissimi) debemus circa matrem nostram Christum, & Virginem gloriosam per deuotionẽ, & gratiam manere, non ab ipso recedere per peccatum, & si miluum vel aucupem diabolum viderimus, qui ꝑ tentationes nos capere nitatur, statim debemus ad alas suæ misericordiæ refugere per orationem, & nos sibi committere ꝑ sui adiutorij inuocationem. Quia sicut dicitur in psal. Prope est Dominus omnibus inuocantibus eum in veritate. Sapient. 18. Circa illum steterunt quasi rami palme. Et Iob. 22. dicitur. Circa Cardines cœli perambulat. & sic nota ꝙ

(Margin letters B and C stand beside the lines beginning "na societas" and "illa propinquitas".)

ta ꝙ nos debemus esse circa Deũ sicut pauperes circa eleemosynarium, quia iste nutrit indigentes, sicut discipuli circa magistrum, quia iste docet ignorantes, sicut infirmi circa medicum, quia iste sanat ægrotantes, sicut subditi circa prælatum, quia iste regit obedientes, sicut Accipitres circa pdam quia iste recreat contemplantes, sicut operarij in sero circa procuratorem, quia iste remunerat laborãtes. & sic ipse poterit dicere illud Iob.29. In circuitu meo pueri mei. ¶ Quin
E tò dico, ꝙ est vnũ circa gaudiosum, & hoc est, qñ sancti sunt in gloria circa Deum. De quo Apoc.7. Oẽs Angeli.i.oẽs angelici viri stabant in circuitu throni.&c. Si vis aduerte, ꝙ circa sicut quasi non dicit mihi aliquod complementum, sed potius aliquam imperfectionem, sicut cum dicitur, Non est meridies sed circa meridiem. Et ideò per circa possunt intelligi viri imperfecti & nouitij, & etiam bona mundi, quę nullum habent complementum &c.

A **Circulus** Nota, ꝙ circulus est figura rotũda & sphe rica in orbe in seipsam reducta q̃ inter omnes figuras Geometricas perfectior reputatur. Et ideo dicit Isido. quòd sicut infra decem, omnes numeri continentur, sic infra circulum omnes figuræ. Circulus autem secundum proprietates potest diuersa significare scilicet.

B Dei perfectionem,
Vitæ dimensionem,
Motus aptitudinem,
Cœli possessionem,
Fortem correctionem.

Et breuiter cum omnia, quæ sunt in circulatione finiunt, & vix est dare aliquid, quin possit per circulum denotari, per circulum igitur potest intelligi Dei perfectio, figura.n.circularis est perfectissima, capacissima, & ad motum aptissima. Ista.n.caret principio, atque fine. Talis pro certo est Deus. Iste.n. simplicissimus est in q̃ditate, capacissimus in quantitate, oiã.n.alia ab eo continentur, diutissimus in æternitate, quia ipse caret principio atq; fine. Vñ philosophus cuidam petenti, quid esset Deus, sic dr̃ respondisse. Deus (inquit) est sphera seu circulus intellectualis, cuius centrum vbique est, circumferẽcia vero nusquam.
C Et iõ est similis circulo cœli.&c. Vide supra de cœlo. ¶ Item per circulum intelligitur vitæ dimensio. Circulus.n.in seipsum redit, & reuertit, & est circulꝰ clausura, a qua nullus põt modo exire. In circulo.n.nõ sunt ostium vel apertura. Et iõ quicquid infra circularem ambitum continetur, ibi perpetuo retinetur. Talis est per oia vita nostra. Ista.n.non est nisi q̃dam circulatio, redit.n.de puncto ad punctum, de statu ad statum, de terra.n.facta sunt oĩa, & ad terrã pariter reuertũtur. vt dicitur Eccl.3. & Nudus egressus sum de vtero matris meæ, nudus reuertar illuc. Iob.1. Ista etiã est certissima clausura, & mensura. Ambitum.n.& circulum vitæ à Deo limitatum, & p̃finitum non põt aliquis p̃terire, imo ƒm dimensionem talis circuli necesse est hominẽ sistere, & finire. Iob.13. Constituisti dies eius, qui p̃teriri non poterunt. Iste.n.est circulus, quem facit Leo rex animalium circa animalia sibi subiecta, quem exire nequeunt neq; audent, ita ꝙ ille, quẽ voluerit accipit, vt magister. Qui re uera rex noster Deus circa animalia sua.i.circa homines constituit circulũ, & limites vitæ p̃sentis, quem pro certo nullus est qui transgredi valeat, aut p̃sumat. Infra.n.istius circuli ambitum viuere possumus, & non vltra. Et iõ iste Leo quando vult, & quem vult, & vbi vult tollit, & accipit, de circulo huius vitæ.s.per mortem, aliquando bonos, aliquando malos, aliquando iuuenes aliquãdo senes. Vnde breuiter de isto circulo dicitur, Eccle.1. Oritur sol.i.homo, & occidit, & per circulos suos reuerti
D tur. ¶ Tertiò dico, ꝙ per circulum intelligitur motus aptitudo. Nulla.n. figura ad motum est aptior, quam circularis. Circulus.n.in puncto, & in modico tangit terram, & ideo in terra non sistit, imo moueri & discurrere semper cupit. Sic vere vita, & perfectio viri iusti semper est habilis ad motum bonorum operum exercendum. Eorum etiam voluntas semp debet esse mobilis, & agilis ad obediendũ suis superioribus. Terram.n.i.terrena non debent per affectum tãgere, nisi forte in puncto.i.qñ necessitas requirit, & sic poterunt obediendo & bene operando faciliter se mouere, Esa.37. Ponam circulum in naribus tuis, & frenum in labijs tuis. Isti sunt illi circuli, de quibus Ezechie.10. dicitur, quòd colla circuli rotarum plena erant oculis. Iste circulus similis est circulo Lacteo seu Galatiæ, quia.s.vita & conditio bonorum per pietatem lactea potest dici, vita vero malorum similis est circulo obliquo Zodiaci, in quo stellæ erraticę vagantur, quia verè in circulo huius vitæ obliquo, vel prosperitatis mundanæ errant, & vagantur in diuersis signis, & mãsionibus erratici peccatores. Vnde p̃s. In circuitu impij ambulant &c. ¶ Item per circulum intelligitur æterna mansio, E
quæ.s.caret principio & fine. vnde animæ beatę potest Deus dicere illud Ezech.16. Dedi circulos in auribus tuis, & coronam decoris in capite tuo. ¶ Item per circulum intelligitur fortis correctio. Bubalus.n.non domatur, nisi circulus ferreus in eius naribus infigatur, ƒm Pli. Sic vere obstinati, & proterui nõ possunt corrigi vel domari, nec reduci ad obedientiam, nisi circulus ferreus.i.fortis vel dura correctio in eius naribus.i.in ipsius superbi affectibus immittatur. Iob.40. Nunquid pones circulũ in naribus eius? quasi dicat. Aliter difficile est. Patet ergo qũo per circulum intelligitur.

Dei conditio,
Vitæ dimensio,
Motus aptitudo,
Cœli possessio,
Fortis correctio.

Item per circulum põt accipi F
penæ cõclusio. Aranea.n.non põt exire de circulo olei circa eam facto, imò ac si in quodam carcere esset inclusa, necesse habet ibi mori. Sic vere aĩa ex quo inclusa fuerit, & cõtenta in circulo, clausura & ambitu infernali, non poterit p̃petuo exire, sed necesse habebit perpetuo ibi mori. Hiere.20. Ibi morieris, & ibi sepelieris. Vel etiam per istum circulum intelligitur delitiarum infectio seu diabolica suggestio quibus si aliquis includatur, nõ poterit ad libitum exire, immo vsque ad mortem nisi per auxilium diuinæ grĩe extrahatur, habet ibi necessario remanere. Vel per istum circulũ intelligitur clausura Dei mandatorum, & etiam regulariũ statutorũ. In qua pro certo si inclusi fuerimus, exinde quãdiu viuimus egredi nõ debemus. Iste.n.circulus Leonis de tribu Iuda, quẽ circa hoĩes fecit, & infra cuius ambitũ oẽs voluit hoĩes detineri, & exinde p̃petuo nõ exire. Patet ergo, ꝙ est circulus Dei cõditionis, vitalis dimẽsionis, mortalis p̃fectionis, Cœlestis habitationis, austeræ correctionis, finalis dãnationis, carnalis infectionis, virtutis & relictionis. sufficit.

Circuire. Circuitus. Nota, ꝙ circuire idem est, ꝙ circa ire. Cõponi A
tur.n.a circum, & ab eo, is, it.&c. Et est circuire idem quod discurrere & laborare, & explorare, protegere, & defendere, concludere, & vallare. Circuit.n.mercator discurrendo patriam, vt lucretur, circuit Leo siluam, vt insidietur, circuit murus ciuitatem, vt protegatur, circuit exercitus castrum, vt capiatur. De circuitu ergo laboris & discursoris dr̃ in p̃s. Circuitus ipsorum, labor labiorum ipsorũ operiet eos. de circuitu insidiosæ explorationis dicitur.1.Pet.5. Leo rugiẽs circuit quærens quem deuoret. De circuitu autem defensionis & protectionis dicitur in p̃s. Montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui. Possumus ergo notare, ꝙ est duplex circuitus.s.bonus & malus, virtuosus, & vitiosus. Virtuosus.n.circuitus est quando homo in bonis operibus & virtutibus discurrit, circuit, & laborat. Sicut.n.stellæ fixæ non cessant circa stellam immobilem, q̃ dicitur Polus arcticus continue circuire, sic pro certo boni Christiani in bono stabiles atq; fixi non debent cessare circa polũ arcticum .i.circa ipsum Deum immobilem, inuariabilem, & ęternum circuire, & discurrere per deuotionẽ, & dilectionẽ, per contemplationẽ, per obedientiam, & subiectionem, p̃ diligẽtiã, & boni operis executionem Et sic poterit quilibet dicere il
lud Can.3. Surgam, & circuibo ciuitatem, quæram quem di B
ligit aĩa mea. In quibus verbis possumus aduertere, ꝙ quatuor modis debemus circa res circuire. Circuire enim debemus cœlum per affectionem cum dr̃ (Surgam) mentem p̃ discussionem, cum dicitur (Circuibo ciuitatem) mundum p̃ laborem & discursionem cum dicitur (Quæram) Deum per amorem & deuotionem, cũ dr̃ (Quem diligit aia mea) Circuit nanq; affectio cœlũ vigoroso passu (Surgam) discussio mentẽ timoroso gressu (circuibo ciuitatẽ) discursio mundũ doloroso tractu per vicos (quæram) deuotio ad Deũ amoroso tactu) Quem diligit aia mea) Affectio.n.debet circuire cœlum superiora, ipsa desiderando. Discussio debet circuire mentem & interiora, ipsa considerando: Discursio debet circuire mundum & inferiora, laborando: Deuotio debet circuire Deũ & vtiliora, ad ipsum recurrẽdo. Dico ergo primo, ꝙ circuire debemꝰ cęlũ, & superiora cũ desiderio, & affectione,

ctione.& hoc ostēditur cum dr̄.Surgā. Surgere.n.nihil aliud est, quàm de amore temporalium ad amorem cœlestiū nos transferre.Sicut.n.dicunt doctores,& patet ad sensum,lepus nunquā currit directe contra vallem,quia propter crurium anteriorum breuitatem posset valde faciliter corruere.Et iō si necesse habet ad vallem descendere, semper nititur circuire circa montem . Circumeundo.n. montem non consueuit cadere,sed semper ante canes velocissimè currere,& ab eorum morsibus se saluare.Sic re uera (charissimi) si nos alij necesse habuerimus ad vallem.i.ad mundi negotia descendere ad illa non debemus directe.i.cum impetu,& complacentia currere,seu animum inclinare,quia currendo ad vallē negociorum mundi faciliter corruimus per peccatum.De hoc dicitur 1.ad Thimo. 6. Qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueum & in tentationem diaboli . Quid ergo necesse est nobis? pro certo nos debemus ad istam vallem.i.ad mundi negotia non ita directe seu affectuosè descendere,currere, vel ambire,quia sicut dr̄ Esa.30. Veh , qui descenditis in Aegyptum.imo circa montem paradisi,& circa bona cœlestia, & æterna debemus per contemplationem & affectionem continuè circuire . Vt sibi dicatur illud Ecclesi.24. Girum cœli circuiui sola . Sic.n.currendo & circumeundo non cadimus in peccatum, sed à canum morsibus.i.à demonum tentationibus nos saluamus(Surgam inquit)Mich.1. Surgite, & ite, quia non habetis hic requiem . De tali circuitu dicitur Esa. 60.Leua in circuitu oculos tuos,& vide.Ista tn̄ sunt cōtra cupidos & auaros,qui re uera non circumeunt cęlestia,sed terrestria,non paradisum,sed sæculum,non superiora,sed inferiora,quod patet,quia non cessant de loco ad locum, de statu ad statum,de beneficio ad beneficium circuire . Nullo.n. statu & gradu possunt contentari,ita ꝙ bene possunt dicere illud,quod dixit Sathan,Iob.1.Circuiui terram,& perambulaui eā.Non sic,sed circumeamus cœlum , & superiora cum desiderio & affectione. Iosue.6. Circuite montem hierico,q̄

C .s.interpretatur luna.¶ Secundò dico,ꝙ nos debemus circuire mentem, & interiora cū sapientia & discretione , vel etiā cum discussione,quod oñditur, cum dr̄,(Circuibo ciuitatē) Ciuitatem.n.cordis nostri debemus circuire, ipsam considerando,statum suum meditando & cogitando,& si fuerit peccatorum ruinis dissipata,per pœnitentiā recuperando.Aranea.n. diligentissime circuit telam suam, & si ibi aliquid fractum inuenerit,statim ad reparationem intendit.Sic pro certo telā cordis nostri semper discutere, & circuire debemus, & si aliquam fracturam ibi inuenerimus, statim ad reparationem spiritualem laboremus . Fundibularius circulat, & in circuitu vertit lapidem,quem altè cupit proijcere,templū etiam circuitur,qñ ab Episcopo consecratur.Sic vere aīa, q̄ se in Deum vult iacere,& se ad eum conuertere , & se ei consecrare,& dedicare,debet seipsam circuire & se in se reducere,& interiora scrutando ab exterioribus se retrahere, & arcere.Hier.5.Circuite vias Hierusalem,& aspicite,& considerate. Conscientia enim debet esse in mente sicut est in Abbatijs ille,qui dr̄ perscrutator, gallice la Serche,qui.s.in sero officinas circuit cum candela,vt videat si lateret aliquid,quod non deceat . Sic conscientia cum candela discretionis in abbatia cordis debet omnia circuire.Eccl.12.Circuibūt in platea plangentes.Circuibo ergo ciuitatē.& hoc est, qđ præcipitur Esa. 23. Circuiuit ciuitatē meretrix obliuioni tradita, sume citharam,frequenta canticum,vt memoria sit tui.Meretrix.n. est aīa peccatrix,quæ multis mūdi voluptatibus est infecta,& ideò à Deo reputatur derelicta & oblita . Et propter ista debet ciuitatem cordis sui circuire per contritionē & discussionem,debet citharam suam sumere,i. carnis macerationem & afflictionē, debet ēt frequentare canticū per cōfessionē,& orationem,& sic à Deo recordabitur, & ad gratiam pristinā reducetur per virtutū restitutionē (Circuibo ergo ciuitatem.) Vnde Hier.5.Circuite vas Hierusalem.Cir

D cumeamus igitur mentem nostram cum discussione. ¶ Tertiò debemus circuire mundum istum cum bona operatione (Quæram inquit)Sicut.n. canis nobilis non solet cessare discurrere,& circuire, donec prædā inuenerit quā quærit, sic nos in nemore huius mundi non debemus quiescere vel cessare,sed per obedientiam,& subiectionem,& per boni operis executionem debemus discurrere,& circuire, vt quæramus prædā paradisi.i.gratiā in p̄senti per spem, & ibi in futuro inueniamus per gloriā & spem (Quæramus inquit) Esa. 55. Quærite Dn̄m dum inueniri pōt. Et Col.3. Quæ sursum sunt quærite,vbi Christus est in dextera Dei sedens. Talē circuitū faciebant antiqui sancti,qui mundum circuibant,quidam nemora frequentando vt Eremitæ, quidam maioribus obediendo,vt religiosi,quidā semen doctrinę seminando,vt Apostoli,quidā actus militares pro fide & iustitia exercēdo, vt Machabei,quidam negotia reipublicæ gubernādo, vt boni prælati,quidā de actiua ad contemplatiuā,& de contēplatiua ad actiuā se transferendo , vt viri perfecti. De istis ergo circuitibus dr̄ Heb.11.Circuierunt in melotibus,& in pellibus Caprinis,egentes,angustiati,afflicti, quibus dignus non erat mundus,Circuitus aūt iste.s.bonorum operum, & maximè diligentiæ potissime pertinet ad prælatos,qui.s. per diligentem inuestigationem debēt mores subditorū, & cōmissa sibi negotia circuire,exēplo illius summi sacerdotis Eliachim,de quo Iudith.4.Eliachim sacerdos magnus circuibat omnem Israel,allocutusq; est eos.&c.Circuire.n.debet

Vt corrigat,	Corrigat primo delinquentes,
Vt dirigat,	Dirigat oberrantes,
Vt erigat,	Erigat desolatos,i.desperātes,Porri-
Et vt porrigat.	gat.s.eleemosynas,& nutriat indigen

tes.Eccl.1.Lustrans vniuersa in circuitu pergit spiritus.i.spiritualis. Circumeamus igitur mundum & inferiora cum bonis laboribus,& discursione.(Quæram inquit) Sapientiæ. 8. Circuibam quærens vt sumerem eam.¶ Quartò dico,ꝙ debemus circuire Deum,& vtiliora cum veri amoris deuotione,quod oñditur ibi.Quem diligit aīa mea.Apes.n.regē suū diligunt,& ideò exercitus apum semper consueuit regē ambire, & circuire,& se ad eius obsequium promptum & paratum exhibere.Sic vere(charissimi) exercitus fidelium debēt regem suum Christū diligere , & ipsum per deuotionem & amorem continuè circuire,& se ad eius seruitium & mandatum prōptos & vigiles exhibere.ps.Circuiui & immolaui in tabernaculo eius hostiam vociferationis.Et Matth. 22. Diliges Dominum Deum tuum.Tales potissimè debēt esse ecclesiastici,quia.s.Deum circumeunt in officio ministrando. Iuxta illud Psalmistæ.Lauabo inter innocentes manus meas, & circuibo altare tuum Domine . Sic debent eum circuire per deuotionem,& contemplationē frequentando, vt sic finaliter sint in paradiso in circuitu eius, sibi p̄sentialiter assistendo,ita ꝙ de eis possit dici illud . Filij tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ . Et merito nos debemus esse in circuitu eius,quia re uera ipse,& Angeli eius semper sunt in circuitu nostro parati,s.nos iuuare & defendere, si voluerimus promereri.ps.Montes.i.Angeli in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui. & Zach. 2. ipse dicit de quolibet iusto.Et ero ei murus igneus in circuitu,& in gloria ero in medio eius.Ipse.n.fecit magnum circuitū, de cœlo ad terrā descendendo,& iterum reuertendo.Ecclesi. 1. Oritur sol & occidit , & per circulos suos reuertitur, lustrans vniuersa in circuitu.Item per terram vndiq; discurrendo, & p̄dicando.Matt.4. Circuibat Iesus totā Galileam docens in synagogis.Item nunc circuit, si quis se dignos inuenit perquirēdo. Sap.6.Dignos seipsa circuit quærēs.Circuit etiam suos protegendo.ps.Angelus domini in circuitu timentium eū.Finaliter autem ipsos circuibit præmiando,& remunerando.vnde illud prædictum Dominus in circuitu populi sui . Patet igitur(charissimi) quòd est Circuitus.

Amoris & dilectionis	
Laboris & vexationis,	Et sic bene dr̄ . Et circuibo ciui
Mœroris & contritionis,	tatem , quæram quē diligit aīa
Honoris & prælationis.	mea.

Quilibet ergo bonus debet tales circuitus facere,& à bono circuitu non cessare. Ecclesi.1. Lustrans vniuersa in circuitu pergit spiritus . Iste est ergo circuitus multiplex virtuosus.¶ Sed adhuc dico, quod est multiplex circuitus vitiosus.Est enim F

Circuitus	detractorum,	Detractores enim sunt si-
	exactorum,	cut Lupus,qui de nocte cir
	deceptorum.	cuit mare,,vt pisces inue-

niat,quos manducet,quod verū est s̄m Pli.de quibusdā Lupis,qui comedendo pisces,delectantur.Et ideò si pisces non inueniunt ad comedendum,ad illa vilia, quæ de retibus suis piscatores eijciūt se conuertunt , & etiā ad deuorandum ipsa retia multotiens aiantur, vt dicit idem . Sic pro certo detractores , qui pisces , idest bonos, & deuotos viros semper nitun-

nituntur dente detractionis lacerare, mare huius vitę nō cessant hodie circuire.s.explorādo, & inuestigando cōditiones, & mores aliorum hoīum, rete.n. vitæ bonorum dētibus deuorāt, & si quid ibi vile, & defectuosum inueniunt illud verbis suis detractorijs in ore recipiunt & manducant. Detractio.n.& inuidia pascitur alienis malis, sicut adulatio alienis bonis. vnde 2.Timo.5. Ociosè discunt circuire domos. nō solum ociosè, sed etiam verbose, & curiosè loquentes, quæ nō oportet. Hic est ergo circuitus detractorum, vnde boni possunt dicere detractoribus illud ps. Audiui vituperationem

G multorum commorantium in circuitu. ¶ Secundus est circuitus exactorum. Exactores.n. raptores, vsurarij, & auari non cessant perambulare, discurrere & circuire tam per se, quam per suos, quō possunt hoīes excoriare, vel spoliare, vel in suis cōtractib. irretire. Auari.n.& aduocati sunt similes Vrso qui circa stipitem, cui alligatur circuire non cessat, sed propter hoc de cathena sua non soluitur, sed quanto magis circuit, tanto magis in cathena sua fortius inuoluitur. Sic vere (charissimi) auari circa stipitem diuitiarum, & possessionū suarū, quibus cū cathena auaritiæ sunt ligati, non cessant circuire, & discurrere, & laborare.s. de mercato ad mercatum, de placito ad placitū, de foro ad forum deambulare, nūquā tamen à cathena auaritiæ propter hoc liberantur, sed quāto plus viuunt, ibi amplius inuoluuntur. De talibus videtur loqui Dauid dicens in ps. In circuitu impij ambulant. Balliui etiam raptores sunt similes Leoni, qui non cessat circuire, & discurrere, vt prædam, quam rapiat valeat inuenire. Quia re vera isti circūeunt, quærunt, & inuestigant quō occasionē inueniant rapiendi, excoriandi, & pecuniam à subditis exigendi, 1. Pet.5. Aduersarius vester tanquam Leo rugiens circuit quærens, quem deuoret. Iste est etiam circuitus diaboli qui circuire non cessat, vt aīas nostras tentet, & damnet. Hic est ergo circuitus exactorum. Vnde de circuitu tyrannorum, & demonum potest dici illud Hier.21. Chaldei obsidēt nos in

H circuitu. Vide supra quomodo dicūtur Chaldei. ¶ Tertiò dico, quod est quidam circuitus deceptorum. Circūeunt.n. ambitiosi, luxuriosi, & malitiosi. Ambitiosi.n. laborant, & circumeunt, & per varias cautelas, & inductiones pcurāt, quo possint superiores decipere, & per fraudes, & malitias ad alicuius status apicem peruenire. Luxuriosi etiam multos malos circuitus & labores qnq; faciūt, vt ad aliquam delectationē perueniant, quā intendunt. Malitiosi etiam hypocritæ & hæretici, antequam malū effectum suæ peruersitatis & malitiæ introducāt, per multos circuitus & ambitus inductiones, & seditiones discurrunt. De quibus dr̄ Matth.23. Veh vobis hypocritę, & pharisei, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proselytum, & cum factus fuerit, faciatis eum filiū gehennę. Expone de hęreticis, & luxuriosis, qui auditores suos faciunt filios gehennæ. Isti enim sunt similes Hyenę, quæ sm̄ Plin. vocem humanam fingit, tabernacula pastorum circuit, ipsosq; de nocte sub specie vocis humanæ ad exeundum excitat, vt ipsos deuoret, & consumat. Vocem.n. habet ita similem voci hominis, quod potest in melodijs admisceri. Sic pro certo tales deceptiones, ambitiosi, luxuriosi, & malitiosi, nō cessant voces humanas fingere.i. verba blanda, & adulatoria dicere, & per tabernacula pastorū.i. per domos & hospitia hominum, & maximè principum & prelatorum circuire. Et sic, solent hoīes ad sui amorem inducere, & ipsos spiritualiter deuorare, damnificare, & decipere. De tali ergo circuitu dr̄ in ps. Nubes, & caligo in circuitu eius. Nubes.n. signat velatam fallacitatem, caligo deceptoriam prauitatē. ps. Omnes gentes circuierunt me. &c. circūdantes circundederunt me sicut apes. &c. & Exarserunt sicut ignis in spinis. Et prò certo oēs isti mali sicut sunt corporaliter in circuitu & in motu, ita sunt mentaliter in transitu & in fluxu. Qui.n. rotæ voluenti innititur, necesse est, vt cū voluēte circuat, & voluat. Et iō quia oīa tēporalia, sicut visum est, continuè circūeunt, & voluūtur, nō est mirum, si mēs talis, qui talibus innititur, continuè per mala desideria circuit, & mutat. Solus.n. Deus mentē fecit stabilem & quietā, mundus vero ipsam ponit in circuitu sic fluxibilē, & turbatā. patet quia nullus talium est contentus bonis adeptis, sed de vno ad aliud circuens semp cogitat de habendis. Vn̄ figuraliter isti sunt sicut ventus, qui circulariter vadit. Ezec.1. Ventus turbinis veniebat ab Aqlone, nubes magna, & ignis inuoluēs, & splēdor in circuitu. Ostēde quō dicuntur ventus, turbo, nubes, ignis, & splēdor. Vnū aduerte hic, quod ille, qui diu circuiuit, postquā cessauerit, adhuc credit, quod oīa circūeant sicut ipse, quod facit motus spiritus visibilis, q est in cerebro. Sic vere mali, qui sunt in tali desideriorum fluxu, & circuitu, non credunt possibile, quod aliquis careat tali circuitu, seu motu, credunt.n. oēs esse talibus vitijs implicatos sicut considerāt semetipsos. Iuxta illud Eccl.10. Stultus aūt cū ipse insipiēs sit, oēs stultos existimat. Vr̄ ergo, quod mercatores auari, & aduocati vident sibi diuisisse orbē, vnus.n. circuit in vna patria, alius in alia. 4. Reg.18. Diuiserūt sibi regiōes, vt circuirēt eas. Patet igit̄, quod ē circuit' detractorū, exactorū, & deceptorū. Et hoc de circuire suffic.

A **Circundare.** Nota, quod circūdare idem est, quod circuire, concludere, & vallare, ligare, inuoluere, & nodare. Accipitur aūt in bono, & in malo. In bono.n. circundare signat conseruationem, protectionē & repletionē. Signat dico conseruationē & retentionē. Homo.n. vestimentum suum circundat, vt illud fortius retineat, & ne per venti violentiam sibi cadat, & expeditius ambulet, & discurrat. Sic vere (charissimi) virtutes, & gratias debemus nobis circundare, & in eis nos inuoluere, vt ipsas possimus securius cōseruare, & post Christū in via morum currere, & saltare. vnde Act.12. Calcea tibi caligas tuas, circunda tibi vestimentum tuum, & sequere me. & Prouer.6. dr̄ Conserua fili mi præcepta patris tui, liga ea in corde tuo, & circunda gutturi tuo. ¶ Secundò signat protectionem & defensionem. Ericius.n. circundatur spinis ne à canibus mordeatur. Arbor ēt circundatur cortice ne exterioribus accidentibus lignum interius lædatur. Rex etiam circūdatur militibus, vt per eos defendatur, & protegatur. Ciuitas etiā circūdatur muris & turribus, vt per eos tueatur. Sic pro certo (charissimi) nos debemus circundari, & vallari militia bonorum operū & virtualis probitatis. Cortice bonæ cōuersationis & exterioris honestatis. Spinis pœnitentiæ & afflictione corporalis prosperitatis. Muris insuper diuinæ protectionis & regularis disciplinæ & auctoritatis. Et sic à carnis hostibus spiritualibus ptegemur, tuebimur, sanabimur, defendemur. vnde Mat.21. Homo quidam erat paterfamilias, qui plātauit vineā, & sepē circūdedit ei. ¶ Tertiò dico, quod circundare signat cōplementum, & repletionem. vnde. ps. Cōcidisti saccum meum, & circundedisti me lętitia. circundedisti .i. repleuisti. &c. ¶ Et adhuc nota, quod Ecclesia circundatur bonis pastoribus. Innocens circūdatur Christi fauoribus: Iusti circundantur claris virtutibus: Subditi circūdātur claustris & legibus. Beati circundantur multis honoribus: Pauperes circundantur pœnis & litibus: Mali circundantur culpis & reatibus. Dānati circundantur orci terroribus. ¶ Circūdant ergo prælati ecclesiam, ipsam cum diligentia gubernando. ps. Circundate Syon, & cōplectimini eā, narrate in turribus eius. ¶ Item circundat Deus innocētes, ipsos misericorditer protegendo. ps. Scuto circundabit te veritas eius, non timebis à timore nocturno. ¶ Item circundantur iusti virtutibus ipsas sibi moraliter aggregando. Iob.40. Circunda tibi decorem, & in sublimi erigere, & speciosis induere vestibus, i. virtutibus. Istę autem vestes virtutum sunt iustitia. Esa.61. Indumento iustitiæ circundedit me. ¶ Circundant̄ disciplina, seu mandatorum obseruantia. Prouer.6. Obserua fili mi, præcepta patris tui, liga ea in corde tuo iugiter, & circūda ea gutturi tuo. ¶ Circundantur misericordia. Prouer.3. Misericordia & veritas non te deserāt, circunda eas gutturi tuo, & describe in tabulis cordis tui. ¶ Itē circundantur religiosi mandatis, & legibus, se claustri obseruantijs subijciendo. Ezech.4. Fili hominis ecce circundedi te vinculis, & non conuertes tè à latere tuo in latus aliud. ¶ Itē beati circundantur donis, & honoribus, ipsis perpetuo perfruendo, vnde de beata aīa dr̄ in Psal. Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circundata varietate. ¶ Item circundantur pœnis pauperes à tyrannis, miserias sustinendo. vnde in psal. Circundederūt me mala quorum nō est numerus. ¶ Item circundātur vitiis impij, ipsa quotidie committendo. vnde in psalm. Circundabit eam, scilicet, animam peccatricem, super muros eius iniquitas, & labor, in medio eius, & iniustitia. ¶ Item circundantur tormentis iniqui, ipsa in inferno perpetuo tolerando. vnde in ps. Circundederunt me gemitus mortis, dolores inferni circundederunt me. ¶ Item circundare accipitur

in

in malo,& sic idem est,quòd impugnare,ligare, circunueni re,& decipere.vnde nota, ꝙ nos circundamur à mundanis tribulationibus,a corporis delectationibus, ab hostiũ machinationibus.Circundant enim nos mundi tribulationes, vt nos deglutiant carnis delectationes,vt nos inficiant,Hostis machinationes.vt nos decipiant, malorum vexationes, vt nos affliciant, Inferni tribulationes, vt nos interficiant, Mundi ergo tribulationes nos circundant, & deglutiunt. psalm.Circundederunt me gemitus mortis. ¶Item circundant nos carnis delectationes,quæ nos inficiũt, vnde de motibus carnalibus dicitur Iosue.7. Habitatores terræ pariter conglobati circundederunt nos. Habitatores.n.terræ corporis sunt delectationes,& motus carnales, quæ rectè sunt sicut funes,quibus tota humana ratio circundatur,& ambitur inficitur & ligatur,nisi Dei auxilio liberetur. Funes inferni circunderunt me.2.Regum 22.¶Item circundant nos hostis machinationes, quæ nos decipiunt. Diabolus enim est sicut Rex crudelis,qui diuersis machinis circundat ciuitatem,vt eam capiat,& subuertat. Sic diabolus suis machinis, i.suis tentationibus, & suggestionibus animas circuit, atque Vallat,Vt per peccatum mortale,ipsas destruat,& ꝓsternat.Lucæ 19.Circundabũt te inimici tui vallo,& ad terram prosternent te ¶Item circundant nos malorum vexationes.Sicut enim canes circundãt leporem ad deuorandũ, sic vsurarij & Balliui circundant pauperes ad prædandum. psalm.Circundederunt me vituli multi, Tauri pingues obsederunt me. ¶ Item circundãt nos inferni turbationes.ps. Dolores inferni circum dederunt me, præoccupauerunt

A me laquei mortis.uide de circa,& de circuire

Circuncisio Nota, quod circuncidere idem est, ꝙ in circuitu scindere,& est circuncisio idem,quòd superfluorum circunquaque præcisio,& iõ in lege antiqua puer circuncidebat̃,& ei caro superflua mẽbri virilis pscindebatur.ad signandum, ꝙ per sacramentum circuncisionis carnalis concupiscentia in parte auferebat̃, & peccatum originale tollebatur.Aduertendum est tamen, ꝙ puer octaua die debebat circuncidi,sicut dicitur Gen.17. Ad denotandum,ꝙ ad hoc,ꝙ nos spiritualiter simus circuncisi,& à cunctis superfluis depurati, necesse est, quod octo dies præcurrant,i.octo virtutes & gratiæ spirituales. Prima est dies Dominica,q̃ à philosophis dicitur dies solis (Ista est splendor sapientiæ) Secunda est dies Lunæ, quæ luna stellæ humidæ appropriatur(Ista est liquor misericordiæ.) Tertia est dies Martis, quæ à Marte planeta feruentissimo denominatur,qui dicitur Deus belli(Ista est vigor patientiæ, in prælijs enim vincit,& litigijs principatur)quia,teste Salomone melior est patiens viro forti)Quarta est dies Mercurij, quę à mercurio denominatur, q̃ est stella valde mutabilis, quia cunctis,quibus coniungitur, conformatur. (Ista est virtus obedientiæ,quæ omnibus quærit obedire, & complacere) Quinta est dies Iouis,quę stella est valde beneuola,suos.n.& non suos dicitur iuuare (Ista est charitas & amicitia, quæ.s. amicis & inimicis benefacit) Sexta dies Veneris quæ attribuitur Veneri, seu Lucifero, stellæ fœmineæ, & nocturnæ (Ista est virtus benignitatis,& clementiæ, quæ per complexionem fœmineam denotatur) Septima est dies Sabbati,q̃ dicitur à Saturno vel dicitur à saturãdo(Ista est virtus, eleemosynæ vel scientię, quia.s.istæ duæ virtutes habent homines saturare,s.eleemosyna temporaliter & scientia spiritualiter)Octaua autem dies nulli attribuitur,nec aliquo nomine designatur,per quam tamen possumus virtutem humilitatis intelligere,q̃ propriam gloriam,propriã laudẽ, & nominationem non q̃rit,quæ à nulla stella.i.à nulla virtute, vel gratia se nominare præsumit. Et sic igitur puer spiritalis.i.q. libet bonus homo,tunc bene à cunctis superfluitatibus circunciditur,cum vita ipsius per istorum octo dierum circulum augmentatur.vnde Gen.17.Infans octo dierum circuncidetur. Et sicut antiquitus puero in circuncisione nomen imponebatur,sic pro certo ille,qui taliter circunciditur,nomine æterno hæreditatur,& apud Deum & proximos exaltatur. Eccl.15.& iõ de Chr̃o dr̃,ꝙ cum consummati fuissent dies octo,venerunt circuncidere puerũ,& vocatũ est nomẽ eius Iesus.Christus autem in sua circuncisione habuit alios octo spãles dies.Primus fuit natiuitatis ex matre Virgine,in quo notat̃ eius purissima virginitas (Et ista potest dici dies Dominica vel solis)¶Secundus est beati Sthephani protomartyris, in quo notatur constantiæ stabilitas (& iste dicit̃ dies Lunæ,quia sicut Luna est prima stella,quæ ascendendo de terra ad celũ inuenitur, sic iste primus fuit qui post Christum per martyriũ ascendit)¶Tertius est beati Ioannis Euãgelistæ qui comparatur Aquilæ,in quo notatur contẽplationis sublimitas(& iste est dies Martis,quia.s.mars est altior supra solem) Quartus est Innocentium,in quo notatur innocentiæ synceritas(Iste est Mercurius,quia.s.innocentia more Mercurij ad voluntatem omnium se conuertit) ¶Quintus est sancti Thomæ, qui fuit audacissimus martyr, in quo notatur spiritalis audaciæ virtitas(& iste est Iouis,quia Iupiter est stella maximæ virtutis inter oẽs) ¶Sextus fuit sancti Syluestri,qui fuit sanctissimus Episcopus,in quo notatur suæ plationis auctoritas(& iste assimilatur Veneri seu Lucifero quia.s.Episcopi lucem sciæ & honestatis p̃ cæteris debent habere)¶Septimus à nullo denominatur,quo notatur ipsius mirabilis humilitas(& iste põt dici à Saturno, qui est planeta terrenus,quia.s.humilians ad modũ terræ cęteris se reputat viliorem)¶Octauus est circuncisionis,in quo notatur suæ pſentiæ asperitas.Et iõ de tali circuncisione dr̃ illud Exod.4.Tulit ilico Sephora acutissimã petram,& circuncidit carnẽ pputij filij sui. Sephora.n.q̃ interpretatur auis, est diuinitas,q̃ filium suum Christum hodie circuncidit. Iste.n. habebat nisi octo dies,& tamen iam incepit pro nobis effundere sanguinem suum preciosissimum.Aduerte tamen ꝙ illæ deductiones in quantum ibi adiunguntur nomina planetarum,non possent bene dici in festo natiuitatis nisi natiuitas in dñico die veniret,alias.n.essent prætermittendæ, saltẽ illa,quæ de planetis inseruntur.Nota tñ moraliter, ꝙ in scriptura inuenitur triplex genus circuncisionis. Inuenitur.n.

Circuncisio. { Cordium, Carnium, vnguium. } Prima fit cum aufertur superfluitas cogitationum.Secunda fit cum re- B
secatur superfluitas delectationũ.Tertia fit cum tollitur supfluitas operationũ.¶Prima est circuncisio cordis,quod circuncidit virtus timoris:Timor.n.circuncidit, & tollit omne superfluum à corde. s.superfluam cogitationẽ, superfluã lætitiam,& consolationem,superfluũ amorem, & affectionem superfluã superbiã & elationem.Oĩa.n.ista tollit,pscindit,& circuncidit timor à corde.Superflui.n.ramunculi,qui in radice arboris generantur, impediunt totius arboris incrementũ.Sic vere,nisi à radice cordis superfluos ramunculos cogitatuum,& affectuum resecemus,& circuncidamus, crementũ gratiarũ,& virtutum in nobis ipsis impediemus, vñ dr̃ Hiere. 4. Circuncidimini viri Iuda, & auferte pputia cordiũ vestrorũ.hoc fuit figuratñ in Abrahã,Gen.17.cui p̃ceptum est,ꝙ ipse,& filius,& serui eius vernaculi, & emptitij circunciderentur.Abraham (charissimi) interpretat̃ pater multarum cogitationũ. Filius eius est liberum arbitriũ. Serui sunt mens & animus.Vernaculi sunt motus intellectiui.Emptitij sunt motus sensitiui.Circuncidi ergo debent ab omni superfluitate vitiorum Abraham,filij,serui, vernaculi & emptitij,quia.s.cogitatio est circuncidenda ab omni turpitudine in iudicio discussionis veritatis. Liberum arbitriũ debet circuncidi ab excessu oĩs leuitatis.Mens & animus debent circuncidi à promptitudine oĩs vanitatis. Sensualitas debet circuncidi à superfluitate oĩs voluptatis. Bene ergo dicitur Deut.10.Circuncidite pputia cordis vestri, & ceruicem vestram ne induretis.Dicit.n.Plin.ꝙ illi, qui volunt colligere mandragoram,solent ipsam quodammodo circuncidere,faciunt.n.circa eam tres circulos in terra cum gladio, & cauent à flatu venti,& tunc post solis occubitũ colligunt & sic custodiunt pcipuas eius vires,vt dicit idem.Sic re uera charissimi,si mandragoram cordis nostri velimus de terra tollere,& eradicare.i.de affectu temporalium segregare, necesse est, ꝙ ipsam spiritaliter a superfluitate circuncidamus.Faciamus igitur tres circulos, i.tres circuncisiones cũ gladio diuini timoris.Primus est,quo circuncidimur à supfluo præsumptionum:Secundus est quo circuncidimur à superfluo affectionũ: Tertius est quo circũcidimur à supfluo cogitationũ.Et sic si vetus inanis gloriæ nõ flauerit,ista Mãdragora,i.cor colligi poterit à terra,i.terrenorũ amore, & p contemptũ ab eo separari.Vnde Ezec.44.dicitur, ꝙ omnis alienigena incircuncisus corde, non ingredietur san-

ctuarium meum. Ista ergo circuncisio cordis, quæ fit per timorem. Timor.n. Dei, mortis iudicij, & inferni à corde resecat omne malum, quia sicut scriptum est, per timorem Domini declinat omnis à malo. ¶Secundo inuenitur circuncisio q̃ fit per laborem. Carnes.n. semiputridæ à sanis præscinduntur, ne per putridas sanę corrumpantur. Sic verè à carne nostra circuncidentium est & auferendum omne putridum i. omne delectabile & vitiosum, ne per peccatũ fiat fortior corruptela. vnde Col.2. Circuncisi estis in circuncisione nõ manufacta, in expoliatione carnis. Sed pro certo pauci sunt qui hodie velint circuncidere carnẽ suam, & à superfluis delectationibus coercere, quinimo illi, qui per abstinentiam, & conuenientiam circunciduntur, ab alijs impetuntur. Exẽplum de mulieribus, quæ accusatæ, & delatæ sunt circuncidisse paruulos suos, q̃ ideò sunt occisæ. 2. Macha. 6. Ista est er

D go circuncisio, quæ fit per laborem. ¶Tertiò est circuncisio vnguis. i. operis q̃ fit per temperantiæ rigorem. Superflua.n. opera sunt resecanda, sicut fructus putridi sunt ab arbore amouendi, & mala grana ab horreo excludenda. Et ista est circuncisio vnguis. Per vnguem.n. quo auis loco manus vtitur, materialis operatio intelligitur. Sicut.n. vngues auium p̃dalium prescindũtur, & à superfluis purgantur, vt ad capiẽdum p̃dam habiliores efficiantur, sic vere ab vnguibus. i. ab operibus nostris debemus omne superfluum, & vitiosum p̃scindere & auferre, vt prædam bonorum æternorum possimus capere & habere. Istud figuratur Deut.21. vbi dicitur ꝙ si quis in prælio pulchram mulierem viderit, quam sibi in vxorem accipere complaceret, ista dictæ mulieri erant necessaria, quia primo ipsa debebat domi duci, cæsariem capillorũ debebat radere, vngues circũcidere debebat, vestẽ cũ qua capta est mutare, & tandem sedens in domo sua patrem & matrẽ debebat plangere. Sic vere (charissimi) si anima, q̃ per Christum in crucis p̃lio est acquisita, cum ipso cupiat, p̃ gratiam in p̃senti, & per gloriam in futuro vxorari, & coniungi, necesse est, ꝙ capillos diuitiarum tondeat per eleemosynarum largitionem, ꝙ vngues. i. operationes circuncidat per omnis inhonestatis & superfluitatis resecationem. Itẽ ꝙ vestem, cum qua capta est. i. veterem peccati conuersationẽ cõtinuo cõmutet per conuersationis renouationẽ & mutationem. Itẽ ꝙ sedens in domo conscientiæ pro patre, & matre. i. pro mundo, & carne q̃ ipsam in peccato generãt defleat per compunctionem & contritionem. vnde de tali circuncisione põt dici illud Iudit.14. Relicto gentilitatis ritu Achior circuncisus &c. Vide causas quare circũcisio fuit inuenta, itẽ quare Christus voluit circundi, in Mauritio in principio huius capituli. Patet igitur, ꝙ est circuncisio vnguium. i. operationum, carnium. i. delectationum, cordiũ, i cogitationum. ¶De circũcisione vero mala, qua quis circũ

E cidit seipsum per auaritiã & parcitatẽ, vel qua Iudæi adhuc se circuncidere cõprobantur, põt dici illud Gal.5. Neq; circuncisio aliquid valet, neq; p̃putium, sed noua creatura. Et illud ibidẽ. Si circũcidimini, Christus vobis nihil ꝓderit. Spiritalir.n. circũcisio valet, & nõ carnalis, sicut superiꝰ visum ẽ vñ Php.3. Nos.n. sumus circũcisio, q̃ spiritu Deo seruimus.

Cithara.

Nota, ꝙ Cithara est instrumentum musicũ ligno sicco interius concauo fabricatũ. cordis pluribus adaptatum, quod si plectro vel manu p̃cussum fuerit, sonum auditoribus reddit gratũ. Igitur dicam, quòd Cithara multum signat in scriptura, in bono pariter, & in malo. Nota ergo, quòd est Cithara

Inaniter gloriantium,
Salubriter lamentantium,
Vocaliter prædicantium,
Virtualiter exultantium,
Supernaliter triumphantium.

¶Dicam ergo, ꝙ inuenit Cithara inaniter gloriantium. Et ista signat mũdi lætitiam, qua mundi peccatores citharizãt superuacuè exultãdo. Sicut.n. scribitur Dan.2. ante statuam Nabuchodonosor cũ fistulis, & citharis canebatur. Et Apocalip.14. scribitur, ꝙ ante sedem agni, qui sedebat in throno citharædi cum canticis iocabantur. Quia re uera Nabuchodonosor Rex Babylonis. i. diabolus citharædos. i. viros inaniter gloriantes, & exultantes in sua curia vult habere, qui .s. coram statuis erectis, & agnis in throno sedentibus. i. corã, diuitibus, ignaris & insipientibus, indigne tñ erectis. & promotis, & in thronis dignitatum præsidentibus, adulãdo diuersimode citharizent, & sic quasi omnes mundani in malis citharis, hoc est in mundi lætitia, prosperitate, gloria, & adulatrice fallacia se delectant, vnde Ioa.31. Tenent tympanum & citharam, gaudentq; ad sonitum organi, ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Et Esa. 5. dr̃ his, qui sunt in vanitatibus mundi gloriosi. Cithara, & Lyra, & Tympanum, & tibia, & vinum in conuiuijs vestris & opus Domini non respicitis. Ista tñ Cithara est vacua, nõ solida, & ideò cito frangitur, quia mundi gloria & lætitia, q̃ inanis est & sterilis, finaliter dissipatur. Iõ Ezech.36. dicit. Propheta p̃dicat contra Tyrum, quæ interpretatur angustia. i. contra mundum, dicens in persona Dei. Quiescere faciam multitudinem canticorum tuorum, & sonitus citharærum tuarum non audietur amplius. Et bene dicit citharãrũ in plurali, quia. s. mundus plures habet citharas. s. adulationem, iactantiam, vanam laudem, & lætitiam, & etiam diabolicam tentationem, & blanditiam. De fractione etiã huius citharæ, q̃ fiet in iudicio & in morte. dicitur Esa.24. Cessauit gaudium tympanorum, & quieuit sonitus lętantium, dulcedo citharæ cum cantico lyræ, non bibẽt vinum, amara erit potio bibentibus illam. Ista est igitur cithara inaniter gloriantiũ. ¶Secundò dico, ꝙ est cithara salubriter lamẽtantiũ,

i. pœnitentium, & ista est pœnitentia, q̃. s. continet lignũ sic B
cum. i. abstinentiæ maceratione. Chordas tensas. i. mandatorum Dei districtam obseruationem. Appositionem manus i. bonam operationem. Sonum plectro formatum. i. confessionem, & plectro linguæ depromptam orationem. Ista est cithara lamentabilis. Iob.30. Versa est in luctũ cithara mea, & canticum meum in vocem flentium. Ista est cithara. s. lachrymosa confessio vel humilis oratio, q̃ liberat à periculo, & à morte. Delphini.n. in sono citharæ delectantur. vñ narrant tam Plinius, q̃ Solinus, ꝙ Arion procurator regis Corinthiorum occasione pecuniæ, quam habebat, à nautis in mare proiectus cum prius licentiam citharizandi ad consolationẽ casus sui obtinuisset, statim Delphinorũ affuit multitudo, qui eum demersum receperunt, & ad portum incolumem deuexerunt. Quapropter Corinthij in templo suo imaginẽ æreã hominis super Delphinum equitantis ad repræsentationem miraculi erexerunt. Sic re uera istud est verum, ꝙ Delphini. i. Dei filius valde diligit sonum citharæ cõfessionis & orationis. Et iõ, si quis tali cithara cecinerit, peccataq; confessus Deum feruenter orauerit, nunquã à nautis in fernalibus ipsum submergere p̃ damnationẽ conantibus periclitari poterit, imo Delphini. i. Deus statim aderit, qui eum liberabit. Figura, 1. Regum.16. vbi Dauid canendo cithara Saul à demonio liberabat. Iõ dicat pęnitens illud Esa. 16. Venter meus quasi cithara ad Moab sonabit. Et illud p̃s. Confitemini Domino in cithara. Et sic patet, ꝙ est cithara salubriter lamentantium. ¶Tertiò est cithara vocaliter seu

C solenniter p̃dicantium. Scriptura.n. citharæ comparat, vbi est lignum. i. historialis ruditas, concauitas interior. s. sententiarum profunditas, sonus. i. eruditionis luciditas, plectrum i. linguæ & eloquentię suauitas, manus appositio. i. operationis & executionis probitas. de tali ergo cithara dicat diligens doctor & p̃dicator illud p̃s. Exurge psalteriũ, & cithara, exurgam diluculo. ¶Quartò dico, ꝙ est cithara virtuali-

D ter, seu spiritualiter exultantium. s. iustorum, qui per laudẽ, & gratiarum actionem continuè citharizant. p̃s. Psallam tibi in cithara Deus Israel. ¶Quintò est cithara supernaliter, seu æternaliter triumphantium. i. beatorum, qui continuè Deum laudant, & in æternis solatijs se delectant. vnde Apo. 14. dr̃, ꝙ illi, qui vicerũt bestiam id est diabolum, sunt supra mare vitreũ, i. supra mundum, & habent citharas Dei. &c.

Cito.

Nota, ꝙ istud aduerbiũ cito, vbicunq; est, significat celeritatẽ, mobilitatẽ, festinantiã, & velocita- A
tem. Et Iõ possumus distinguere, ꝙ est, quædam Velocitas

Habenda,
Spernenda,
Timenda,
Optanda.

Prima est cititudo seu celeritas obedientiæ, de qua dicitur Esa.5. Festinet, & veniat cito opus eius. Cito.n. debemus parere, & obedire. ¶Secunda est celeritas inconstantiæ & imprudentiæ. Cito.n. non est à bono opere desistendum. s. sicut illi, de quibus dicitur in p̃s. Cito fecerunt, obliti sunt beneficiorum eius. Contra illud. 2. Thessal. 2. Rogamus, vt non cito moueamini à sensu vestro. nec est cito ad mala verba, & opera festinandum. vnde Prouer.25. Quę viderunt oculi tui, non proferas in iuri-

in iurgio cito, ne postea te pæniteat, & emendare non possis, cũ dehonestaueris amicũ tuũ. ¶ Tertia est velocitas transitus mundanæ vitæ, & lætitiæ. vnde ps. Impij quasi fænũ velociter arescent, & quemadmodum Olera herbarum cito decident. ¶ Quarta est celeritas Dei clementiæ, q. s. in tribulatiõib. nõ deficit, imo cito & velociter si digne reqrit, subuenit, & succurrit. vnde ps. Cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. Istud ergo est verũ, q̃ bona opera & meritoria debemus cito, & velociter facere, & à malis operibus cito, & celeriter resilire. Est. n. q̃dã piscis dictus mugil, qui ẽm Isid. q̃n percipit laqueos, & retia piscatoris, ita cito resilit ab eisdẽ, q̃ volasse, magis credit, q̃ saltasse. Sic pro certo (charissimi) q̃n videmus in hoc mũdo, q̃ laquei, & retia piscatoris diabolis sunt parata, statim debemus citissime saltare, à malo resiliendo, & volare bonis operibus insistendo, & ad bona cælestia meditando vñ Dan. 9. Adhuc loquente me, ecce vir Gabriel, quẽ viderã in visione in principio, cito volans tetigit me. In q̃b. verbis aduerte, q̃ nos debemus esse celeres, seu citi ad quinque. s.

B Ad obediendum cum promptitudine (Ecce vir) (titudo)
Ad percipiendũ cũ fortitudine (Gabriel, q̃ interpretat̃ for
Ad resiliẽdũ à turpitudine (in principio. s. principijs obsta)
Ad transiliendum in altitudine (Cito volans inquit)
Ad compatiẽdum cum multitudine (Tetigit inquit, supple leuiter compatiendo) Simus ergo cito

Prælatis obedientes,
In bono proficientes
A malo resilientes,
Ad cœlum transilientes,
Proximis compatientes,
Tu ergo debes
Obedire cum veloci actu,
Proficere continuo tractu,
Refugere à peccati iactu,
Conscendere vigoroso saltu,
Succurrere amoroso pastu.

Primum probat voluntas oblata (Ecce) ẽm ꝓbitas relata (vir Gabriel, qui interpretatur fortitudo) tertiũ prauitas ꝓoccupata (in principio (quartũ virt⁹ elata (volans) Quintũ aũt manus applicata (tetigit me) ¶ Simus. n. dico cito p̃latis obedientes, quod notatur cum dr̃ Ecce, q̃ est aduerbium, quod signat promptitudinem voluntatis, quia. s. quicquid prælatus præcipit, subditus statim debet rñdere. Ecce. Esa. 6. Ecce ego mitto te. Inter planetas. n. ille, qui est inferior prope terram perficit citius cursum suũ, sicut patet de Luna, quæ in vno mense circuit omnes circulos Zodiaci, ad quod faciendum sol per annum Saturnus per triginta annos moratur. Sic reuera (charissimi) illi, qui sunt ꝓpe terram. i. qui sunt infimi ꝑ humilitatem, & qui etiam in inferiori gradu sunt quantum ad mundi prosperitatẽ, vel qui prope terrã sunt. i. cõsiderãtes propriã terram. i. vilitatem, tales (dico) faciliter & cito, & gratanter faciunt cursum. i. motũ obedientiæ prosequũtur. Dicũt. n. Ecce. q. d. Presto sum currere, paratus sum cito & sine contradictione per obediẽtiam me mouere. Esa. 52. Ego ipse, q̃ loquebar, ecce adsum. Illi vero, qui sunt alti, & superius collocati, vel per status dignitatẽ, vel per gñis nobilitatem, vel per scientiæ claritatem, tales (dico), non ambulant cito, imo tarde, quia tales sunt (vt communiter) nõ obediẽtes, sed ad obediendũ tardi, & arrogantes. Quod figuratum est Ioannis. 21. vbi dr̃, quod Ioannes, qui erat iuuenis, & subditus, p̃ecucurrit citius Petro, qui erat antiquus, & erat prælatus. vnde de isto cito obedientiæ dicitur Lucæ 14. Dixit paterfamilias seruo suo. Exi cito ĩ plateas, & vicos ciuitatis. Superior autem dicit bono discipulo, illud Apo. 1. Ostendam tibi, quæ oportet fieri cito. Ipse vero rñdet illud, quod dicitur Apoc. 3. Ecce venio cito. Simus ergo cito

C prælatis obedientes (Ecce) vide infra de Ecce. ¶ Secũdo debemus esse cito in bono proficientes (Vir inquit Gabriel) Cito. n. debemus proficere, & crescere in bono, & cito bona opera producere & facere, quod notatur, cum dicitur, Vir. Vir. n. nomen est masculini sexus, q̃ multo citius, & fortius potest operari, quam mulier. Sicut. n. dicit Plinius, mascula palma citius fructificat, quã fæmella, & in hoc masculus a fæmella cognoscit, sicut dicit idem. Sic vere (charissimi) illi, qui sunt sp̃ualiter masculini viri. s. viriles & virtuosi debẽt cito, & velociter fructificare ꝑ bona opera virtuosa faciẽr debent fructus bonorum operũ producere, & in bono proficere, & manere, & in hoc debent masculi distingui à fęmellis religiosi à sęcularib. clerici à laicis, prælati a subditis. citius. n. debent proferre fructum bonorũ operum, & virtutum. vnde Lucæ. 15. Cito proferte stolam primã. Et talis vir virtuosus erat ille, de quo. 2. Mach. 7. Linguã postulatus cito protulit. Quod est contra multos, qui similes sunt aliquibus arborib. quę nõ cito, sed tarde proferunt fructus suos, sicut est Esculus, vel ẽm aliquos alio nomine Sorbus, q̃ in hyeme in Autũno facit fructus. Quia vere multi sunt, qui non cito, sed tarde, non in vereiuuẽtutis, sed in autumnõ senectutis incipiunt fructus bonorũ operũ ꝓcreare. Cõtra quos Ioã. 14. Quod facies fac citius. Non sic ergo, sed simus vir Gabriel, qui interpretat̃ dñi fortitudo, quia. s. fortes, & virtuosi debemus esse ad bona opera faciẽda. 1. Reg. 17. Esto vir fortis. Et. 2. Regu. 14. Roboramini, & estote viri fortes. &c. Simus cito in bono proficientes. ¶ Tertio simus cito à malo resilientes, q̃ notatur cũ dr̃. in principio. In principio. n. iuuẽtutis, vel ĩ principio malæ cogitatiõis est à malo resiliendũ, quia qui in principio nõ resistit, paulatim à tentatione vincit̃, delectatione mulcet̃, mala consuetudine ligat̃, & sic amplius resurgere impedit̃. Tẽtatio. n. similis est veneno, cui nisi ĩ principio, & cito occurrat̃, velociter iter ficit patientẽ, superat. n. virtutẽ naturalẽ, ita qđ non potest amplius ꝓualere. Iõ bene dicebat ille, Principijs obsta. In principio. n. creauit Deus cælũ, & terrã. Vñ de isto cito põt dici illud Eccl. 27. Nisi in timore Dñi tenueris te, cito subuertet̃ domus tua. ¶ Quarto simus cito ad cælũ transiliẽtes (Cito volãs inq̃t) Castanea. n. integra & sana statim q̃n sentit ignẽ, citissime saltat, & transilit versus cælũ. Sic vere (charissimi) statim q̃n sentimus ignẽ vanæ cupiditatis, vel ignẽ carnalis voluptatis debemus ab eo resilere, & versus cælũ per contemplationem saltare pariter, & volare. ps. Volabit super pennas ventorũ, i. citissime. vnde Apoc. 4. Ascende ad me, & ostendam tibi, quæ oportet fieri cito. Quinto simus cito proximis compatiẽtes, quod ostenditur cum dicitur. Tetigit me. Sicut. n, videmus, qđ non tangit non agit, & qđ tangit, fortius influit, ignis. n. statim quod tãgit calefacit, sic vere vir pius, & cõpatiẽs statim q̃ ipse tangit, & vicinat̃ alicui, ipse in ipsum debet influere, & agere per compassionẽ, & beneficiorũ collationẽ, vt sic dicere possit cuilibet quẽ visitat, illud Esa. 49. Extẽdit manum suã, & tetigit os meũ, & dixit mihi Seruus meus es tu. &c. Vnde de isto cito dicit̃ vel põt dici illud, quod dicitur Hester. 6. Cito ad conuiuiũ quod Regina parauerat venire compulerunt. s. pauperes. ¶ Item nota, quod cito accipitur in malo significato, & sic signat nimiam velocitatem ad malum, quam quidem nõ debemus habere, sed ab ipsa potius abstinere. Nota ergo, qđ debemus abstinere à nimis

Cita { loquacitate,
varietate,
crudelitate,
leuitate & celeritate.

E Non sit igitur in nobis cita loquacitas. Nõ simus sicut serpens, qui ita cito aliquotiens mouet linguam, qđ duas linguas videtur habere. Sic multi sunt, qui ita cito linguã suam mouent loquendo, detrahendo, iactando, quod non vnam linguam, sed plures videant̃ habere. Cõtra quos dr̃ Eccl. 4. Noli esse citus in linguatua. ¶ Item debemus abstinere à nimis cita varietate vel mobilitate, quidã. n. sunt, qui non habent virtutem perseuerantiæ, quia cito, & faciliter mutantur de bono ad malum, de virtute ad vitium, de gratia ad pctm̃. Isti sunt similes Chameleonti, qui citissime mutat colorem. Sunt etiam similes Lunę, quæ sępissime & citissime mutat figuram. Sunt etiam similes Hienæ, quæ citissime mutat naturã suam, quia. s. nunc inuenitur masculus nunc fęmella, quia. s. tales quantũ ad figuram interioris bonitatis, & quantum ad colorẽ exterioris honestatis, & quãtum ad naturam vtilioris qualitatis cito & faciliter variant̃ s. à bonis operib. desistendo, & ad mala opera diuersimode se mutando. vnde Iudicum. 2. cito deseruerunt viam per q̃ ingressi sunt patres eorum. Quod etiam verum est de crudelibus, & raptoribus, qui nimis cito in modica occasione conuertuntur ad crudelitatem & ad rapinam Esa. 8. Accelera, spolia, detrahe, cito prædare. ¶ Tertio debemus abstinere à nimis cita crudelitate. Cuius tamen contrarium faciunt mundi diuites, & potentes, qui valde cito credũt verbis adulatorum, detractorum, & falsorum accusatorũ. Simplices, n. qui valde cito se conuertunt ad dicta hæreticorũ, vetularũ, & deceptorum, similes possent dici Mercurio, q̃

est

est planeta, qui citissime conuertitur, & mutatur ad naturã illius, cui cõiungitur, & vnitur. Sic tales valde cito se cõuertunt ad voluntatem eorum qui, sibi cõiunguntur, s. familiarium, balliuorum. &c. De quibus dr̃ Eccl. 29. Qui credit cito, leuis est corde. ¶Item abstinendum est à nimis cita celeritate, vt non simus festini in operibus nostris, quia nimis cita celeritas reprobatur, & tarda & matura deliberatio & expectatio cõmendatur. Amygdalus. n. q̃ nimis cito floret, gelatur facillime. Sic illi, qui cito volunt ardua opera prnĩæ incipere, prædicare, docere, bellare, & cætera similia, non attingunt (vt cõiter) ad profectum. Et ideo illis, qui indeliberatẽ, & cito volunt alios promouere dr̃. 1. Thi. 5. Manus cito nemini imposueris. Iste est ergo nimis cita immaturitas, seu leuitas, nimis cita credulitas, nimis cita mobilitas, nimis cita loquacitas. Iterum est alia citit as, seu velocitas, qua, scilicet

Cito { perit mundi gloria, / transit vitæ copia, / venit mortis angustia, / veniet cæli lætitia, / veniet Christi lætitia. }

De mundi gloria, & de ipsius gloriosis dicitur in ps. Tãquam Olera herbarũ cito decident. De mortis aũt miseria dicitur Sap. 6. Horrende, & cito apparebit vobis. De Christi vero misericordia, quæ cito auxiliatur, & pęnitentib. & pauperibus, dicitur in ps. Cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. De tali ẽt lætitia, q̃ cito veniet bene agentibus, dicitur Esa. 51. Cito veniet Dominus gradiens ad aperiẽdum. De iudicio vero, & iustitia, quæ cito veniunt delinquẽtibus, patet Lu. 18. Veruntamen Deus cito faciet vindictam. &c. Vide infra de statim, repente, celeriter, velociter, festinanter. &c.

A **Ciuitas.** Nota, ꝙ ciuitas dicitur quasi simul viuentiũ vnitas, & dicitur Ciuitas à cieo es, quod idẽ est, ꝙ aduoco, aduocas, vel coeo, is, idem est, ꝙ copulo, raris vel coniungor coniungeris. ad denotandum, ꝙ ciues ad simul coeundum, & habitandum fuerũt ad ciuitates aduocari. Et iõ sub noĩe ciuitatis intelligit̃ q̃libet cõcordia, vnitas, & cõiunctio. Ciuitas. n. est hoĩum multitudo societatis vinculo adunata, ab eodẽ iure simul viuẽtiũ vt dicit Isid. & Papias. ¶Nota igit̃, ꝙ in scriptura inuenit̃ sextuplex ciuitas. i. sextuplex hominum congregatio. Reperitur. n. vel inuenit̃

Ciuitas	Fragilis,	Prima signat corporis vilitatem,
	Labilis,	Secunda signat mũdi prosperitatẽ,
	Nobilis,	Tertia signat cordis sinceritatem,
	Flebilis,	Quarta innuit inferni acerbitatem,
	Fertilis,	Quinta declarat iustorum cõitatẽ,
	Vtilis,	Sexta vero denotat cęlestẽ vnitatẽ.

¶Corporis Vilitas est sustentaculum ualde fragile.
Mundi prosperitas est retiaculum valde labile.
Cordis synceritas est tabernaculum valde nobile.
Inferni acerbitas est receptaculum flebile & detestabile.
Iustorum cõitas. s. Ecclesia, est habitaculum valde fertile.
Cæli societas est propugnaculum vtile.
¶Corpus est ciuitas stercorum & languorum.
Mundus est ciuitas bonorum & malorum.
Animus est ciuitas Dei & Angelorum.
In fernus est ciuitas demonum & peccatorum.
Religio est ciuitas pænitentium & iustorum.
Cælum est ciuitas Dei & contemplantium beatorum.

B ¶Primo ergo dico, ꝙ corpus est ciuitas fragilis. habet. n. debilissimum fundamentum. s. carnẽ & sanguinem. habet exterius fortissimum impugnamentũ. s. infirmitates & casus, habet interius discordissimum parlumẽtum. s. qualitatũ, & elemẽtorum discordiam, atq; pugnam. Non est ergo mirũ si ciuitas ista sit fragilis, & si faciliter ab hoste. i. à morte, qui eam cõtinue impugnat, & minatur, destruitur, & cassatur. Iõ morti potest dici illud Esa. 25. Posuisti ciuitatẽ in cumulũ, vrbẽ forte in ruinam. ¶Secundo dico, quod mundus est ciuitas in qua est contrarietas ciuium, abundantia fæcium & caristia mercium, & sollicitudo mentiũ. In mundo. n. est contrarietas & discordia vnde in ps. Vidi iniquitatem & cõtradictionem in ciuitate, die ac nocte circundabit eã iniquitas, & labor in medio eius & iniustitia. Itẽ in mundo est sordium spiritualium. s. peccatorũ abundantia. Ezech. 9. Terra plena in iudicio sanguinum, & ciuitas plena est iniquitate. Et Naum. 3. Veh ciuitas sanguinum. Item in mundo est mentium. i. virtutum paupertas, & indigentia. Vnde Zac. 14. Capietur ciuitas & vastabitur. Itẽ in mundo sunt dolores mentiũ, seu tristitia. Iob. 24. De ciuitatib. fecerunt viros gemere. Esa. 14. Vlula porta, clama ciuitas. talis ergo ciuitas nõ est bene durabilis, imo necesse est, ꝙ sit vana, variabilis, & instabilis. Mũdus ergo est ciuitas labilis. ¶Tertio dico, ꝙ inuenit̃ ciuitas nobilis, & ista est ciuitas cordis. Et dr̃ nobilis, q. a. s. ista est habitaculũ sũmi regis. ps. Gloriosa dicta sũt de te ciuitas Dei. In ista ciuitate debet esse ciuiũ vnitas q. a. s. ciues aĩæ. i. potentiæ, debent esse vnũ ꝑ mentalẽ tranquillitatẽ, & ꝑ affectuũ vnitatẽ. Deus. n. est nobilis princeps, qui nõ libenter habitat nisi in ciuitate tuta, pacifica, & munita. Et iõ ciuitas cordis nõ debet esse ꝑ varios effectus tumultuosa alias nõ esset pro Chr̃i habitaculo gratiosa. Ipse. n. est qui dicit illud. Ecc. 24. In ciuitate sanctificata similr̃ requieui, & in Hierl̃m ptãs mea. Ista ciuitas debet esse vallata muris, fossis, aquis. Muri sunt ambitus mãdatorũ. Dei quib. debemus circũdari, & includi. 1. Mach. 1. Aedificauit ciuitatẽ Dauid muro magno. &. 1. Phi. 8. Ciuitates muratas habẽtes portas, & vectes, & seras. Fossæ sunt virtus humilitatis vel profunditas cõsiderationum interiorum. vnde Esa. 32. Humilitate humiliabit̃ ciuitas. Aquæ sunt redundantiæ lachrymationũ. vñ ps. Fluminis impetus lætificat ciuitatẽ Dei. Ista est igit̃ ciuitas nobilis, de qua dr̃ Zac. 8. Vocabit̃ Hierl̃m ciuitas vnitatis. ¶Quarto inuenit̃ ciuitas flebilis, & ista est cõgregatio damnatorum. 3. Regum. 14. Qui mortui fuerint de Ieroboam, de ciuitate comedunt eos canes. ¶Quinto dico, ꝙ inuenitur ciuitas fertilis, & ista ꝓculdubio est, vel debet esse ciuitas religionis & Ecclesiæ, seu ẽt ciuitas, & cõmunitas fidei Christianæ, quæ, s. cunctis bonis spiritualibus debet esse referta. ps. Hierusalem, quæ ædificatur vt ciuitas, cuius participatio eius in idipsum. & nota, qđ ista ciuitas debet esse ciuitas

Munda sine carnali fætore,
Sancta sine criminum horrore,
Læta sine tristitiæ mærore,
Opulẽta sine paupertatis lãguore,
Quieta sine discordiæ liuore,
Clara sine falsitatis errore.

Sit igitur ciuitas munda, quod facit nouitas innocẽtiæ Apo. 21. vidi ciuitatem sanctam Hierusalem nouam, à Deo paratã. &c. Itẽ sit ciuitas sancta, quod facit puritas conscientiæ. Apoc. 21. Ostendit mihi Angelus ciuitatem sanctam Hierusalẽ. ¶Itẽ sit ciuitas læta, quod facit claritas sapientiæ. i. eleuatio mentis in Deum. 4. Regum. 11. Lætatus est omnis populus terrę & ciuitas conquieuit. ¶Item sit ciuitas opulenta, facit vbertas omnis iustitiæ. i. abundantia virtutum & meritorũ. Iõ dicebat Dauid. Quis deducet me in ciuitatem munitã. &c. ¶Item sit quieta, quod facit vnitas concordantiæ. Ideo consulitur. Hier. 29. Quærite pacem ciuitatis, ad quam transmigrare vos feci, & orate pro ea, quia in pace eius erit pax vestra. ¶Item sic clara, quod facit veritas prudentiæ, & scientiæ. Vnde illud prædictum Zac. 8. Vocabitur Hierusalem ciuitas Veritatis. Et Apoc. 21. Ciuitas non eget sole & luna, nã claritas Dei illuminabit eam, & lucerna eius est Agnus. Et re uera (charissimi) si ciuitas. i. Ecclesia talis fuerit, ibi dominus libenter habitabit. Et sic dicetur illud Ezech. 48. Nomen ciuitatis Dominus ibidem. Sed heu proh dolor, ista ciuitas non est hodie talis, imo est quasi pœnitus desolata, & multis vitijs dissipata, & hostib. spiritalibus subiugata. Ista enim hodie (quod dolendum est)

Igne auaritiæ succenditur,
Rixa discordiæ discinditur,
Fastu superbiæ erigitur,
Fæce luxuriæ inficitur.

¶Ideo ibi murus iustitiæ destruitur, & tota ciuitas diruit̃. De igne auaritiæ patet Eccl. 49. vbi dicitur. Incenderunt electam ciuitatem, & de Chaldeis dicitur Hiere. 38. Ciuitatem hanc cõburent igni. De rixa vero & diuisione discordiæ dicitur Apocal. 19. Facta sunt fulgura, voces & tonitrua, & facta est ciuitas ĩ tres partes. De fastu vero superbiæ dicitur Esa. 26. Ciuitatẽ sub limen humiliabit. i. superbiã. De fæce luxuriæ dicitur Esa. 1. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis? & Ezechi. 24. Veh ciuitati sanguinum ollæ, cuius rubigo in ea est. De muro vero destructo, id est de disciplina, & de mandatorũ obseruantia dissipata dicitur. 1. Macha. 5. ꝙ Antiochus mandauit destruere murum ciuitatis Hierusalẽ in circuitu. Nõ est igitur mirum si talis ciuitas ruinosa delinquit à dño, & ab hostibus

hostibus impugnatur, iuxta illud Hiere.32.Munitiones extructæ sunt aduersus ciuitatem,vt capiatur.& sic diabolo dimittitur possidenda Hiere.34. Tradam ciuitatem hanc in manu regis Babylonis.Non sic(charissimi) quia debet esse ciuitas fertilis.¶Sextò dico,quòd inuenitur ciuitas vtilis.s. ciuitas paradisi.Apocalip.21.Ipsa vero ciuitas aurum mundum. Ista enim ciuitas habet

D Securitatem inexpugnabilem, Tranquillitatem imperturbabilem, Sublimitatem indepressibilem, Stabilitatem indefectibilem. ¶Habet(dico)inexpugnabilé securitaté. Soph.2. Hæc est ciuitas gloriosa,habitans in confidétia. Habet etiam imperturbabilem tranquillitatem.Eccle.24. In ciuitate sanctificata similiter requieui. Habet insuper indepressibilem sublimitatem. Prouer.9.Misit ancillas suas,vt vocarent ad arcem,& ad mænia ciuitatis Item habet indefectibilem stabilitaté.vnde Esa. 33.Oculi tui videbunt Hierusalem ciuitatem solemnitatis vestræ opulentam,tabernaculum,quod nequaquam transferri poterit. Ista est ergo ciuitas ascendenda per affectioné, & deuotioné,circüeunda per contéplationé,& habitanda per meditationem.De ascensu deuotionis & affectionis dr, Prouer.21.Ciuitatem fortium ascendit.De circuitu contemplationis dr Cant.3.Surgam,& circuibo ciuitaté.&c.De habitatione meditationis iugis considerationis dr in ps.Eduxi eos per viam rectam,vt irent in ciuitatem hab.tationis. & Hier.

E 8.Venite,ingrediamur in ciuitatem munitã, & sileamus ibi. Sic ergo inuenit ciuitas fragilis,nobilis,flebilis,vtilis.¶ Nota tñ adhuc,ꝙ per nomen ciuitatis potest oĩs vnitas, & concordia denotari.vnde nos debemus esse ciues ciuitatis.i. simul viuétes in amore, & vnitate. Et sic per ciuitatem potest status Ecclesiæ, vel religionis, vel cuiuslibet societatis, vel communitatis designari. Talem ergo ciuitaté debemus inhabitare,quia.s.pacé,& vnitatem debemus frequentare. Illa aũt,quæ sunt eiusdem speciei,habent pacem inter se (vt cõiter)nunquam.n.Leo comedit Leoné, Vrsus Vrsum, & sic de alijs,quia generaliter illa,quæ sunt eiusdem speciei, nũquã se occidunt,vel deuorant præterquam inter pisces,vbi semp maior comedit minorem, quamuis sint eiusdem speciei, vt dicit Plin.Sic vere(charissimi)nos Christiani,qui oẽs sumus eiusdem speciei, idest, eiusdem ritus,cultus, & fidei nunquã debemus per lites,& discordias alter alterum impugnare,lędere,vel infestare,imo verè simul, & cõiter debemus pacificè habitare,& alter alterũ diligere, & iuuare. Et sic erimus in ciuitate,i.in ciuili & domestica vnitate. vnde Hierem. 29. Quærite pacem ciuitatis,ad quam transmigrare vos feci.Veruntamé multi sunt sicut Pisces, qui.s.quamuis sint eiusdem speciei,i. eiusdem patriæ, eiusdé ciuitatis, eiusdem collegij, eiusdem generis, ipsi tamen contra se inuicem præliantur alter alterum impugnantes,alter ab altero discordantes, & alter alteri inuidentes.De quibus dr Prouer.29.Pestilentes dissipant ciuitaté. Sicut.n.multæ ciuitates sunt destructæ propter brigas,& controuersias ciuium malignorum, sic multę communitates,& religiones,& collegia ad paupertatem, & miseriã sunt redacta' ꝑpter litigia suorum possessorum. De quibus dr Eccle.49.Incenderunt electam ciuitatem.Non sic ergo,sed simus pacifici & cõcordes, & simus in ciuitate,i.in ciuili vnitate,& concordia.Vt sic de nobis & de nostra cõitate,& vnitate possit dici illud Apoc.21.Vidi ciuitatem sanctã Hierusalem nouam descédentem de cœlo. In quibus verbis aduertendum,ꝙ ciuitas collegii,vel cõitatis Ecclesiæ, vel religionis,debet habere cõditiones, q̃ in qualibet ciuitate nobili consueuerunt esse. Ciuitas.n.tunc est laudabilis, qñ est

In loco { Claro, Firmo, Mundo, Pacifico, Fœcundo. } Talis debet eẽ ciuitas nostra Debet.n. esse in loco claro per morum honestatem (Vidi) in loco firmo per cordis probitaté (Ciuitatem inquit) in loco mundo per uitæ puritatem (Sanctã,nouam) In loco pacifico per pacis vnitatem (Hierusalem) in loco fœcundo per morũ vbertatem,(Descendentem,)Loca enim descendentia, & infima sunt (vt communiter) magis fœcunda. ¶ Sit igitur in nobis apparentiæ claritas(Vidi inquit)Nihil enim est visibile, nisi quod habeat claritatem & lucem.Sic vere, nec aliquod collegium dignum est, nec delectabile videri, nisi qđ claritate honestatis vel moralis apparentiæ est illustratum.Et iõ proh dolor, multæ sunt hodie ciuitates,quæ nõ sunt dignæ respici,vel videri, quæ tantam habent deformitatem morum, & cõditionum, ꝙ nec à Deo, nec à mundo sunt dignæ intueri. Quia re uera(charissimi)modernæ ciuitates, & communitates splendore honestatis, & sanctitatis sunt priuatæ, & multis vitiis sunt infectæ.Hodie enim inueniuntur

Detractiones & inuidiæ, Exactiones & sæuitiæ, Elationes & superbiæ, Infectiones & immunditiæ, Ambitiones & auaritiæ, Dissensiones & controuersiæ. ¶De primo dr 3.Re.14. In ciuitate comedent eos canes. de secundò Esa.1. Qũo facta est meretrix ciuitas fidelis,plena iudicio? iustitia habitauit in ea,nunc autem homicidæ. De tertiò dicitur. Esa.24. Attrita est ciuitas vanitatis.De quarto.Naum.3 Veh ciuitas sanguinum.De quinto dicitur Hiere.15. Si introiero in ciuitatem,ecce attenuati fame. Fame dico, idest insatiabilitate auaritię.ideò de auaris dicitur in ps.Famem patientur,vt canes,& circuibuut ciuitatem.De sexto dicitur in ps.Vidi cõtradictionem in ciuitate.Non sic (charissimi) sed habeamus morum honestatem & claritatem,vt possimus videri, & intueri(Vidi inquit)vnde Esa.33.Oculi tui videbunt Hierusalem opulentam. &c. Sit igitur in nobis apparentiæ claritas. ¶Secundò dico,ꝙ in nostra ciuitate debet esse permanentię firmitas,& hoc ostenditur cum dicitur(Ciuitatem) Ciuitas G

.n.tunc est fortis & permanens, quãdo muris & turribus circuitur,quando fossis & vallibus est vallata,qñ aquis,& fluminibus est ambita.sic vere communitas nostra, tunc est fortis spiritualiter, atq; firma, quando muris diuinæ protectionis, turribus altæ contemplationis,aquis lachrymarum & deuotionis,fossis & vallibus humilitatis & subiectionis circuncatur,& vallatur.vnde Prouer.18.Frater, qui adiuuatur à fratre,tanquam ciuitas firma,communitas.n.adiutorii, & amoris est spiritalis fortitudinis firmamentum. Et ideo ista solet esse omnium habitantium tutamentum & salutametũ. Gen. 19.Est ciuitas hic iuxta parua, ad quam possum confugere, & saluabor in ea.Sed re uera (charissimi) tam videtur fortitudo ciuitatis religionis & Ecclesiæ cecidisse,& penitus defecisse.quod videmus temporaliter & spiritualiter. Temporaliter videmus qualiter defecit oĩs virtus,& potentia ecclesiæ & religionis,& qualiter à tyrannis deprimitur,& suppeditatur.spiritualiter etiam videmus qualiter ab hostibus, & vitijs destruitur,& subiugatur. Et iõ bene põt dici illud Esa. 27.Ciuitas munita desolata erit.Et ideò in ista ciuitate multi hodie à diabolo capiuntur, & diuersis criminibus exponuntur.Matth.4.Assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitaté.Non sic ergo,sed sit in nobis permanentiæ firmitas,¶ Tertiò dico,ꝙ in nostra ciuitate, & communitate debet esse innocentiæ puritas (Nouam inquit) Nouitas.n.signat puritatem,quia.s.ciuitas religionis, Ecclesiæ,& societatis cuiuslibet vnitatis debet esse pura, & mũda,vt purus rex nouus,& mundus Christus nobiscum maneat, & moretur. Apes.n.libenter mellificant in alueari nouo. Pisces etiam libenter sub intrant sportulas nouas,& mundas. Sic vere Christus libenter habitat,& frequentat societatem, & communitatem nouam,mundam,puram,& castam.Apoca.3. Scribam super eã nomen ciuitatis nouæ Hierusalem. Quod est hodie contra multas ciuitates,status & religiones,in quibus pro certo nõ est puritas,sed carnalitas,non est nouitas,sed antiquitas,non munditia,sed spurcitia,non iustitia, sed nequitia. Vnde dicitur Ezech.24.Veh ciuitati sanguinum, ollæ cuius rubigo in ea est.Sit igitur in nobis innocentiæ puritas.¶ Quartò dico, ꝙ in nobis debet esse amicitiæ vnitas.Quod notatur,cũ dicitur Hierusalem,quod interpretatur visio pacis.In pace.n.& amore viuere debemus.Quia sicut dicit Seneca,sicut paruæ res concordia crescunt, sic magnæ discordia labuntur.vnde ps.Hierusalem,quæ ædificatur vt ciuitas, cuius participatio eius in idipsum.Sit igitur in nobis amicitię vnitas.Quod est contra multos,qui in ciuitate Ecclesiæ sunt discordes. vnde 1.Mach.13. Factus est motus magnus in ciuitate. ¶ Quinto sit in nobis opulentiæ vbertas,cum dicitur.descendenté. Loca enim,quæ sunt in descensu,magis(vt cõmuniter) sunt fertilia,& opulenta.Sic vere si ciuitas & communitas nostra sit in descensu humilitatis,magis erit spiritualiter fertilis, & fæcunda, & magis in fructibus bonorum operum abundabit. Esaiæ. 32. Humilitate humiliabitur ciuitas.psal. Ascendunt montes

mōtes,& descēdunt cāpi. Campus.n. nomē est loci fertilis,& opulēti. Esa.33. Oculi tui videbunt Hierusalē, regionē opulentam.&c. Et sic ergo patet, ꝙ ciuitas nostra debet habere

Virtutum vbertatem,
Amoris vnitatem,
Nitoris puritatem,
Vigoris firmitatem,
Splendoris claritatem,

Et sic ista erit illa ciuitas, de qua dicit in ps. Quis deducet me in ciuitatem munitam. Si per ciuitatē intelligis virum iustum, vel virginem gloriosam, dic sicut supra in litera. b. de ciuitate nobili, & de ciuitate fertili. Si vero carnē intellexeris, dic sicut supra in litera. A. vbi agitur de corpore, vel de mūdo.

A **Ciuis.** Vide supra, vbi Adhærere in illa auctoritate. Ad hæsit vni ciuium regionis illius, quæ ibi exponitur, vel diuiditur. ¶ De ciue vero pōt distinguere ſm numerum ciuitatum, quia. s. quælibet ciuitas habet suos ciues. In ciuitate corporis sunt ciues motus carnales. In mundo sunt ciues viri brutales. In religione & Ecclesia sunt ciues hoīes spirituales. In cœlo sunt ciues beati, & Angeli immortales. In inferno sunt ciues dānati, & demones, impij, & crudeles. In aīa sunt ciues potentiæ naturales, & si bona fuerit, virtutes tam Theologicæ, quām morales. Si vero mala, affectus superflui, & criminales. Generaliter tamen per ciues intelliguntur viri familiares & domestici, quibus, si deliquerint, est parcendum, & indulgendum, inter quos æqualiter est iudicandum, & à quorum societate si infamis fuerit est recedendum, & declinandum. Parcendum dico, & indulgendum. Leuit. 19. Non memor eris iniuriæ ciuium tuorum. Iudicandū etiam. Deut. 24. Iustum iudicium iudicate, siue ciuis sit ille, siue peregrinus, nulla erit distantia personarum. Declinandum insuper. Leui. 21. Non contaminetur sacerdos in morte ciuium suorum. &c. Sufficit.

A **Clam.** Nota, ꝙ Clam accipitur pro occultè, abscondite, vel secrete. Et ideò dico, ꝙ est vnum clam, quod est prudentię, vnū clam, quod est fallaciæ, vnum clā, quod est nequitiæ. Prudentes.n. & maxime humiles volūt clam. i. secrete & absconsē, nō palam nec pōpose facere facta sua, vnde Dauid dictum est illud. 1. Reg. 18. Manebis clam, & absconderis in agro: fallaces.n. clandestinè faciunt fraudes suas. vnde de Herode Christum occidere cupiente dicitur Matth. 2. ꝙ Herodes clam vocatis magis didicit ab eis tempus stellæ. Iniqui etiam, & crudeles clam, & sub specie iustitiæ committunt multa tyrannica & peruersa. Cōtra quos Deu. 27. Maledictus, qui clam percusserit proximū suum. &c. Vide de verbo Abscondere, vel occulte.

A **Clamare.** Nota, quòd clamare, secundum Hugo. idem est ꝙ cum alta voce sonare, & cordis desideriū exprimere. Et potest significare in scriptura in bono, & in malo. In bono enim signat

Suspirium contritionis,
Eloquium confessionis,
Præconium laudationis,
Magisterium instructionis,
Ministerium orationis.

Est dico clamandū per cōtritionem. Hester. 4. Hester voce magna clamabat, ostēdens amaritudinem animi sui. Itē est clamandum per confessionem. Vnde Esa. 38. Sicut pullus Hirundinis sic clamabo, meditabor vt columba. Item est clamandum per laudationem, & per gratiarum actionem. vt Marci. 11. vbi de filiis Hebræorum dicitur, ꝙ Domino clamabant dicentes Osanna. Item est clamādum per instructionem, seu prædicationem. Esa. 58. Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam. Item est clamandum per orationem. 1. Mach. 4. Clamemus in cęlum, & miserebitur nostri Deus noster. Item clamor quandoque signat in malo, & sic inuenitur multiplex clamor, scilicet

Clamor iactantiæ & elationis,
Clamor sæuitiæ & comminationis,
Clamor tristitiæ & desperationis.

Est ergo primo clamor iactantiæ. Hiere. 12. Clamauerunt post te plena voce. Item est clamor sęuitię. Et de hoc dicitur Marci. 15. Iterum clamauerunt. Crucifige crucifige eum. Itē est clamor tristitię. Soph. 1. Vox clamoris à porta piscium & vlulatus à secunda. Possumus ergo distinguere, quòd est bonus clamor, quo debemus clamare, Et est malus clamor, à quo debemus cessare. Primus bonus clamor est quo. s. debemus clamare ad Deum, Sicut

Pupillus clamat ad tutorem,
Discipulus clamat ad doctorem,
Pauper clamat ad benefactorem,
Vim patiens clamat ad adiutorem.

¶ Clamemus ergo ad Deum, vt

Ad tutorem, vt defendamur,
Ad doctorem, vt instruamur,
Ad benefactorem, vt nutriamur,
Ad adiutorem, vt eruamur.

Sicut.n. dr̄ Esa. 29. Miserebitur tui ad vocem clamoris tui. Et in ps. dicitur. Ad te clamauerunt, & salui facti sunt. Deus.n. clamat ad hominem, vt conuertatur, homo autem clamat ad Deū, vt misereatur, homo vero clamat ad hominem, vt compatiatur. De clamore Dei ad hominem dicitur Mich. 6. Vox domini ad ciuitatem clamabit. Et Ioannis. 7. Clamabit Iesus si qs sitit, veniat ad me, & bibat. De clamore hominis ad Deū dr̄ Prouer. 21. Qui obturat aures suas, ne audiat pauperem, clamabit & ipse, & non exaudietur. Clamemus igitur ad Dominum sua beneficia implorando, veniam peccatorum postulando, eius misericordiam supplicādo. Elephas.n. cum ceciderit ad terram, videns quòd per se surgere non potest, solet barrire fortiter, & clamare, & sociorum suorum iuuamentalibus clamoribus implorare, vt dicit Pli. qui audito clamore statim ad eum conueniunt, & vt possunt sibi subueniunt, & succurrūt. Sic pro certo (charissimi) si nos ceciderimus à statu gratiæ per peccatum, vel à statu prosperitatis per infortunium, nos pro certò debemus clamare ad socios nostros. s. ad Deū, ad Angelos, ad sanctos, & ad proximos. Clamare (dico) debemus ad Deum per orationem, & suorum beneficiorum implorationem, & sic statim aderit per sui benigni adiutorij manifestam, & occultam collationem. vnde ps. Ad dominum cū tribularer clamaui, & exaudiuit me. Et alibi. Media nocte clamor factus est, ecce sponsus venit. Mat. 25. Ideo de tali clamore potest dici illud Esa. 40. Vox dicentis, clama, quid clamabo? Omnis caro fœnum. In quibus verbis aduerte, quòd est triplex bonus clamor, scilicet clamor

Imperatiuus,
Informatiuus,
Deploratiuus.

Deus.n. clamat nobis imperando, (vox inquit dicentis) Prædicator clamat suos informando (Clama inquit) Et peccator clamat sese deplorando. Quid clamabo inquit. Omnis caro fœnum. ¶ Dico ergo primo, ꝙ est quidam clamor imperatiuus, & iste est clamor Dei ad homines, quo. s. Deus clamat, & in scriptura, & per prophetas, mandata sua declarando (Vox inquit, dicentis) Leo.n. terribiliter rugiens, atque clamans, circa animalia facit circulum, quæ circulum exire nō audentia, capi ab eo se ꝑmittunt. Sic Leo detribu Iuda Deus (clamando) & imperando in scriptura, circulum mandatorum nobis dedit, in quibus debemus manere, & quousque beneplacitum suum sit nos per mortem accipere, inde debemus pœnitus non exire. qui clamor nobis ostenditur cum dicitur. Vox dicentis. vnde Matth. 3. & Esa. 40. Vox clamantis in deserto, parate viam Domini. Circa quod aduerte, quòd clamor istius Leonis est

Aliquando { expressiuus amoris, iucussiuus timoris, promissiuus valoris.

Deus.n. clamat exprimendo suum amorē. Vnde Luc. 13. clamās voce magna emisit spiritum. Itē Deus clamat imprimendo nobis timorem. Apoc. 14. Clamauit voce magna ad Angelū, qui habebat falcem acutam, dicēs. Mitte falcem tuam, & vindemia botros vineęterrę. Iste clamor potissimè audietur qn̄ dicet. Ite maledicti &c. Item iste clamat promittendo magnum valorem. s. promittendo paradisum dicens. Venite benedicti. &c. Matth. 25. vnde Ioan. 7. Clamabat Iesus, si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Hic est ergo clamor imperatiuus (Vox dicentis inquit) Mich. 6. Vox Domini ad ciuitatem clamat. ¶ Secundò dico, ꝙ est clamor informatiuus. Et iste est clamor prędicationis (Clama inquit) Onager.n. clāmat & rugit, vt inueniat vxorem suam, quando eā amisit. Aquila clamat terribiliter quando vadit ad prædam, cuius clamorem audientes prædales aues, tanto terrore terrentur, ꝙ vix illa die ad prædandum animantur. Sic vere prædicator, qui videt, ꝙ vxores suas. i. animas christianas, quas tāquam vxores debet diligere, per ipsarum peccatum amisit, debet altè clamare per prædicationem, & instructionem, vt ipsas recuperet per pœnitentiam & conuersionem. Iste enim debet esse sicut Aquila alte volans per contemplationem, acute vidēs per discretionem, terribiliter clamans per comminatoriam moni-

monitionem,vt ſic aues prædales,i.peccatores,& raptores eius clamoribus terreantur,& ab actib.impijs retrahantur Oſeæ.8.In gutture tuo ſit tuba quaſi Aquila ſuper domum Dñi(Clama ergo)Eſa.58.Clama ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocē tuā,annuncia populo meo pctā eorū.&cæ.Multi tñ ſunt hodie quaſi illi quos Lupus videt, qui ſtatim cū ipſos viderit vocē & clamorē eis aufert.Corrūpit.n.aerem contiguum,qui corruptus aufert vocē,& clamorē.Sic pro certo multi ſunt,quibus incumbit officiū clamandi contra Lupum.i.contra diabolum,qui tñ ab aere corrupto.i.à malis mulieribus taliter inficiuntur,ꝙ vocē vñr perdidiſſe,inquā tū clamare contra vitia non pſumunt,quib.ſe ſentiunt irretitos.vñ ps.Laboraui clamans raucę factę ſunt fauces meę.

E Iſte eſt ergo clamor informatiuus.¶Tertio dico, ꝙ inuenitur clamor lamentatiuus,& iſte eſt qñ hō plāgit, clamat,& lamentať de miſeria fragilitatis,de cōmiſſiōne iniquitatis, de offenſa diuinæ maieſtatis.qđ oſtenditur,cū dr̄. Quid clamabo.Oīs caro fœnū.quaſi diceret,tot habeo materias clamandi,ꝙ neſcio vbi incipiā.quare?quia pro certo Oīs caro fœnum.Puer.n.ſtatim qñ naſcitur incipit clamare, ſignans miſeriā ad quam intrat.Mandragora ēt quando eradicatur ſolet clamare ſm Pliniū.Ceruus inſuper quādo à canibus capitur,ſolet lachrymare,clamare,& mugire,& ad hoīem, quem naturaliter cognoſcit eſſe pium,ſolet vltro recurrere,& abire.Sic vere(chariſſimi)nos debem⁹ plorare,& clamare de miſeria mundanæ habitationis, ſicut puer quādo naſciť,de eradicatione à terra.i.de fine mortalis defunctionis ſicut mandragora,quæ auellitur,de labore præſentis tribulationis ſicut Ceruus,qui impingitur.clamandū eſt ergo

Cum homo { naſcitur,quia naſcitur ad laborem,
viuit,quia impellitur ad timorem,
auellitur à terra.i.qñ moriť,quia deducitur ad dolorem. }

Iō dicitur Ionæ.2.ꝙ Ionas in vētre ceti abſorptus à mari,clamauit ad Dominum.Spiritualiter etiam loquendo à terra.i.à Deo per peccatum eradicamur,quando etiam à canibus.i.à demonibus,& à tētationibus impugnamur,nos pro certo debemus plāgere per contritionem,clamare per confeſſionem,plorare per compunctionem, dolorem,& deſolationem,& ad hominem,i.ad Chriſtū refugere per ſui adiutorij implorationem.Iſte eſt.n. homo naturaliter pius,& iō ad ipſum in neceſſitatibus eſt recurrendum,& in tribulationibus clamandum. Vnde de incolatu præſentis miſeriæ poteſt dici illud Iob. 30. Conſurgens in turba clamabam.Frater fui Draconū, & ſocius Strutionū, i.demonum & hominum peruerſorum.Iō à turba ipſorum debemus conſurgere,& recedere, & ad Deū recurrere,& clamare.Iuxta illud ps.Clamabo ad Deum altiſſimum, qui bene fecit mihi.Iſte eſt ergo clamor lamētatiuus, quādo.ſ. homo lamentatur,& clamat propter mundanæ pſperitatis breuitatem propter humanæ fragilitatis vilitatē, qđ totū oñditur,cum dicitur. Omnis caro fænum. vnde ibidē Eſa. 40.Vere fænum eſt populus.Iaco.1.Exortus eſt ſol cū ardore ſuo,& arefecit fænū,& flos eius decidit,& decor vultus eius deperijt.Et ſic ergo patet, ꝙ eſt clamor lamentatiuus informatiuus,imperatiuus.Et iſte eſt multiplex bonus clamor.¶De malo vero clamore nota,quod inueniť clamor, languentis,furentis,& dolentis.clamat

F Egenus languens in biuio,
Tyrannus furens in ſolio,
Damnatus dolens in deuio ſeu incendio.

Clamori egeni debemus ſubuenire,quia.ſ. clamor alienæ miſerię tribulationis,& anguſtiæ debet per compaſſionem in noſtris auribus introire,ita quòd ipſis debemus,ſi poſſumus ſubuenire. vnde ps. Non eſt oblitus clamorem pauperum.Iſti enim præ tribulationibus clamant,quia.ſ.tyranni,& mundi miſeriæ eos grauit, & ꝙ peius eſt,ipſi clamare,loqut,vel cōtradicere tyrannorū violentijs nunquam audent.Inter alpes.n. Italiæ multæ ſunt horrendæ rupes,quæ perpetuis niuibus ſunt obſeſſæ.cum igiť per concauitates illorum montiū quis tranſierit,neceſſe eſt,ꝙ non clamet,quia ſtatim nix de mōtibus caderet,quæ ipſum in pfundum ſubmergeret,& necaret. Sic vere hodie ſi quis reclamādo,vel cōquerendo de altis rupibus,i.de tyrannis diuitibus iuſte, vel iniuſte dixerit, ſtatim à niue,ideſt à frigore tribulationum,exactionum,& moleſtiarum ab eis inuolutus erit.Et iō hodie pauperes, & depreſſi,quamuis clamandi habeant materiam,clamare tamē non audent,imò tribulationes ſuas ſuſtinent, quia peius incurrere timent Ioſuæ.6.Clamabitis,neq; audietur vox veſtra,neq; vllus ſermo egredietur ex ore veſtro.Iſte eſt ergo clamor egenorū,cui debet ſubueniri.¶Item eſt clamor tyrannorū,qui debet non audiri.Tyranni enim,& diuites clamant ſe iactando,& alios deterrendo.vñ.3.Reg.1.Inſonuit terra a clamore eorum.Litigioſi clamant brigando, atq; rixando,& alios moleſtādo,ſimiles ranis;quæ animalia ſunt clamoſa.Sop.1.Vox clamoris à porta piſcium.Detractores clamant alios infamando,& de alijs murmurando, ſimiles Porcis,qui clamant in ſtercorib.rauca voce.Nee.5. Factus eſt clamor populi murmurantis.Patet igitur,ꝙ eſt clamor iniquorū,quē decet non audire. ¶Itē eſt clamor damnatorum,qui nequit deliniri,qui.ſ.præ tormentis,& deſperatione clamant.vnde de occiſione primogeniorum dr̄ Exo.12. Ortus eſt clamor magnus in Aegypto, ideſt in inferno. Sic igitur patet,quod inuenitur clamor

Damnatorum
Iniquorum
Egenorum.

Et hoc de clamore ſufficit. Vide infra in titulo Exaudire vbi īuenies auctoritatem diuiſam & proſecutam. clamauit ad me,& ego Exaudiam eum.

Clangor

A Cū clangor nihil aliud ſit,niſi ſonus buccinæ,ſeu tubæ, nō oportet aliud dicere, quā dictum eſt de clamore,vel de buccina,vel quod de tuba infra dicetur.

Claritas Clarus.

A Nota,ꝙ in ſcriptura poteſt triplex claritas īueniri. Eſt.n.ibi claritas habēda,claritas quærenda,& claritas horrenda.Prima eſt interior:Secunda eſt exterior:Tertia eſt ſuperior.¶Prima eſt claritas ſpiritualis:Secūda eſt claritas æternalis:Tertia eſt claritas temporalis:Prima ſignat morū honeſtatē,de qua poteſt dici illud.1. Cor. 15. Alia eſt claritas ſolis,alia lunæ,alia ſtellarum.Claritas.n.ſolis eſt claritas, & ſanctitas prę́latorū,claritas lunæ eſt claritas,& bonitas actiuorum,claritas ſtellarum eſt bonitas,& ſanctitas contēplatiuorum.¶Secunda ſignat cęli fælicitatem,de qua Apo.21. Ciuitas illa non eget ſole,& luna,nam claritas Dei illuminat illam.¶Tertia ſignat mūdi proſperitatem,quæ.ſ. debet contemni,& horreri,vnde Iob.31. Vidi ſolem cū fulgēret, & lunam incedentem clare.Luna.n.quæ eſt mutabilis,proſperitatem ſignat.Loquamur ergo aliquantulum magis diffuſe de morali,ſpirituali,& interiori claritate, q̃ nihil aliud eſt,quam ſapientia,ſeu diſcretio,quam bona apparētia ſeu honeſta conuerſatio,quam bona fama ſeu ſplendida reputatio.Tales ergo claritates debemus appetere, q.b.in nobis ipſis,debemus clareſcere,& alios clarificare. Exponamus igiť illā auctoritatē.1.Cor.15.Alia eſt claritas ſolis,alia lunæ,alia ſtellarum.In quibus verbis poteſt oſtēdi triplex claritas ſpiritalis,quæ in tribus ſtatibus Eccleſiæ debet principaliter abundare.ſ.in prælatis,actiuis,& contemplatiuis.

¶Prima eſt claritas ſapientiæ,& diſcretionis,quantum ad p̄latos(Solis inquit)Secunda eſt claritas opulentiæ & bonæ operationis,quantū ad actiuos(Lunæ)Tertia eſt claritas apparentiæ,& famoſæ cōuerſationis quantū ad cōtēplatiuos(Stellarum)Prima eſt claritas illuminatiua:Secunda eſt claritas cōicatiua:Tertia eſt claritas lætificatiua. Dico ergo primo,ꝙ eſt claritas ſapientiæ,quæ eſt in prę́latis,& iſta intelligitur in claritate ſolis.Alia(inquit)eſt claritas ſolis.Claritas.n.ſolis totū mūdū illuminat,nunquam deficit, ſeu ceſſat,& cunctis alijs luminarib.lumen præſtat.Sic vere ſapiētia prælatorum debet p doctrinā alios illuminare, nunquā debet per negligentiam,vel ignorantiam ceſſare, vel deficere,& lumen ſcientiæ,& gratiæ debet alijs deſtribuere.vt de tali claritate poſſit dici illud Sap.6.Clara eſt, & quę nunquam marceſſit ſapientia.Sapientia.n.iſtorum nunquam debet in iudicando errare,in commonendo & informando ſubditos,& inſtruendo nūquam debet eſſe marceſcens,deficiens,ſeu ceſſans.Aduertamus tñ(chariſſimi)qđ claritas ſolis deficit aliquotiens duplici ratione,aliquādo per lunæ interpoſitionem(In nouilunio.n.quando luna inter nos & ſolem interponitur,claritas ſolis, quantum ad nos obſcurať, & eclypſatur)aliquādo per vnius lapidis, qui dicitur Helitropia,virtutem,& operationem.Iſte.n.lapis quadā ſua mi

rabili

rabili virtute si in aqua ponatur, & solis radijs ꝓfundatur, facit aquam euaporare, & in nubem resolui. Et sic videt᷑ ꝙ sol rubeus efficitur, & ꝙ à claritate ꝓpterea eclypsat᷑, vt dicit Dioscorid. vnde in lapidario dr̃. Ex re nomen habés est hic Helitropia gemma, Quæ solis radijs aquæ subiecta trementi, Sanguineum reddit mutato lumine solem, Ecclypsimq; nouã terris effũdere cogit. Vere (charissimi) istis duo bus modis eclypsantur homines, & deficiunt à claritate sapientiæ, & rationis, & à recti iudicij veritatẽ. Et primo per lunæ interpositionem. i. per mundanæ fluxibilis prosperitatis nimiã delectationẽ. ¶ Itẽ per Helitropiæ operationem, i. per carnalis affectionis & per personalis acceptionis ipeditionẽ. Helitropia. n. dr̃. ab Heli, quod est sol, & tropos qđ est conuersio, quasi solis cõuersio. Ista. n. duo. s. ꝑpaliũ amor & ambitio, & carnalis affectio seu personarũ acceptio procurant hodie solis idest prælatorum conuersionẽ. Faciunt. n. hodie solẽ sanguineũ & obscurũ, quia. s. per ista duo p̃lati fiunt sanguinei, & carnales & a claritate veri iudicij eclypsant᷑. vnde Iohelis. 2. Sol cõuertet᷑ in tenebras, & luna in sanguinẽ. Iõ põt hodie dici multis ecclesijs illud Esa. 60. Non erit tibi sol amplius ad lucendum. i. bonus p̃latus ad veraciter iudicandum vel ad sagaciter illuminãdũ. vñ talis Eccl̃a vel patria figurari potest in illis, q̃ dñr Apoc. 21. de ciuitate Hier̃lm (Solẽ inquit non vidi in ea. ita ꝙ isti possunt dicere illud. 1. Mac. 1. Claritas nostra desolata est. Nõ sic ergo (charissimi) sed sit in p̃latis claritas sapientiæ (Solis inquit) Esa.
C 60. Non occidet vltra sol tuus, & luna tua non minuet᷑. ¶ Secundo debet esse in actiuis claritas conscientiæ. Alia (inqt) est claritas lunæ. Luna. n. quæ est planeta terræ propinquior signat bonos actiuos, qui prope terrena negocia sunt siti, & necessario occupati, qui re uera claritatẽ, & munditiam sciæ tenentur habere. Quia sicut luna quanquam ꝑp vmbrã terræ multoties perdit lumen quantum ad apparentiã nostram, istud tñ verum est, ꝙ illa pars lunæ, quam sol respicit sp est clara illuminata, sic vere, q̃uis boni seculares, & actiui ex vmbra terræ, i. ex propinquitate terrenorum negotiorum, quæ administrant contrahant sæpissime tenebras defectuũ, qui variantur in diuersas, & varias figuras cõditionũ, istud tñ debet esse certũ & verũ, ꝙ illas pars ipsorũ, q̃ sol iustitiæ Deus principalr̃ respicit. s. cor & conscientia sp debet esse per gratiam illuminata, clara pariter, atq; munda (Claritas lunæ inquit) vnde illud Iob. 31. Vidi solẽ cũ fulgeret, & lunã incedentẽ clare. Qđ est contra multos, qui pro certo magis appetũt esse clari exterius, q̃ interius magis in corpore, q̃ in corde, magis in apparentia, q̃ in conscientia. Isti sunt similes Speculo, qđ habet claritatẽ exterius & non interius, Similes. n. sunt noctilucæ, quæ habet claritatẽ de nocte & non de die, in parte posteriori, & nõ anteriori. Sic vere (charissimi) multi sunt, qui plus volunt esse, & videri clari. i. famosi, curiosi & politi exterius in visu hoĩum, q̃ interius in corde, ꝙ Deus respicit, & videt. Magis. n. appetũt claritatẽ mundanæ gloriæ, q̃ in nocte huius vitæ rutilat, quam claritatem conscientiæ, quæ tamen in die futuræ vitæ nihil æstimabit, vel lucebit. Magis volunt clari in parte posteriori esse, i. in corpore, q̃ in anteriori, i. in mente. vnde Baru. 6. neque lucebunt, vt sol, neq; illuminabunt vel luna. Non sic
D ergo, sed habeamus claritatem conscientiæ. ¶ Tertio dico, ꝙ in contemplatiuis debet esse claritas apparentiæ, i. splendor sapientiæ & honestæ conuersationis. quod ostendit, cũ dr̃. Alia est claritas stellarũ. Stellæ. n. sunt corpora Diaphana, habent. n. claritatem non solum interius, sed etiam exterius. Sic vere contemplatiui, qui more stellarum in cælo. i. in cœlestibus per contemplationem, & affectionem debẽt esse siti, & fixi, iuxta illud Gen. 1. Stellas posuit in firmamẽto cœli. tales (dico) non solum debent esse clari interius per conscientiæ puritatem, imo etiam exterius per apparentiæ venustatem, & per bonæ famæ reputabilem sanctitatem. vñ 1. Cor. 15. Stella differt à stella in claritate, quod est contra multos, qui, scilicet, non habent claritatem, nec interius, nec exterius. Sicut sunt insolentes & inhonesti viri, quorũ exterior conuersatio potest dici magis obscura, quam clara, nigra, quam alba, ingrata, quam accepta. vnde tales non habent claritatem.

In aspectu,	In aspectu habent deformitatem,
In habitu,	In habitu habent curiositatem,
In vultu,	In vultu inuerecundã frontositatem,
In actu,	In actu inhonestã operũ multiplicitatẽ.

De istis ergo carentib. sic claritate, potest dici illud Leu. 13. vbi dicitur, quod si apparuerit candor non sit clarus, lepra signabit. Non sic ergo (charissimi) sed habeamus claritatẽ spiritualem, quæ scilicet consistit in

Sapientiæ limpitudine,	Et proculdubio si talem
Conscientiæ sanctitudine,	multiplicem claritatem
Apparentiæ pulchritudine.	habuerimus ad finalem

claritatem paradisi finaliter attingemus. Iuxta illud. 2. Cor. 3. Nos vero reuelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur, à claritate in claritatẽ, à claritate dico gratiæ ad claritatẽ glorię. Et sic patet, ꝙ ista est claritas spiritualis, quam debemus habere. ¶ Secundo di- E
co, ꝙ est claritas æternalis, quam debemus optare. Aues. n. nobiles magis diligunt loca clara, quam obscura, sicut patet, quia in locis altis, vbi est

Aer purior,	Faciunt nidos suos. sicut de Aqui
Locus mundior,	la dicitur Iob. 39. Eleuabitur Aqui
Splendor clarior,	la, in arduis pone, nidum suum. Sic

re uera (charissimi) si nos simus aues spũales, virtuosi, nobiles, famosi & morales, debemus claritatem paradisi, & bonorum æternorum diligere. & iõ in ipsis locis altissimis cœli debemus per contemplationem, & affectionem nidificare. Ibi est enim

Locus purior sine fœditate,	Vnde Thob. 13. Bene
Locus clarior sine obscuritate,	dictus ero si fuerint
Locus sanior sine infirmitate.	reliquiæ seminis mei

ad videndum claritatem Hierusalem. Ista est claritas æternalis, quã debemus optare. ¶ Tertio dico, ꝙ est claritas mũ F
dialis prosperitatis, quam debemus horrere. Et ista est claritas & splendor mundanæ prosperitatis. Ista enim est similis splendori lampadis, quam frequentant Papiliones, circa quam cõburunt sæpissime alas suas. Similis etiam est splẽdori fulguris, qui quamuis splendeat, & clarescat, vrit tamẽ & dissipat quicquid tangit. Sic vere claritas mundanæ prosperitatis illos, qui more Papilionis circa eam ambulãt, & discurrunt, facit incurrere multa vitia & peccata. oleum. n. suæ claritatis ipsos inficit, & inquinat, & ignis suæ pietatis alas, i. affectiones eorum vrit & inflammat, fulgur insuper crudelitatis ipsos dissipat, & eneruat. Claritas. n. diei lædit oculos paruulorum. Claritas etiam peluis ardẽtis excęcat oculos Vrsorũ. Sic pro certo splẽdor, & claritas mundanæ gloriæ, pueros & vrsos. i. iuuenes, & prouectos excęcat per peccatum. vñ Act. 22. Cum non viderem per claritatem luminis illius, ad manus tractus veni Damascũ. Damascus. n. interpretat᷑ sanguinis potus, vel sanguinis oculũ. Quia re uera illi, qui per claritatem mundanæ gloriæ excæcãtur, ad sanguinis. i. ad peccati potum, & osculum inclinantur, & ibi per malas complacentias attrahuntur. Patet ergo, ꝙ est claritas spũalis, claritas æternalis, claritas mundialis. Hæc ergo de claritate sufficiunt.

Claudere.

Nota, qđ claudere idẽ est, ꝙ obstruere, stringere, vel serare, abscõdere, vel A
occultare. Et põt accipi in bono, & in malo. In bono signat humilitatẽ, quæ se claudit, & inuoluit ne bona ipsius videãtur, & ne sibi per inanem gloriam auferantur. vnde Matth. 6. Claude hostia tua super te, & ora patrem tuum, qui videt in abscondito. In malo autem signat cupiditatem & parcitatem, quæ ita claudit, & stringit hominem, quod ipsum p eleemosynam aperiri aliqualiter non permittit. Hiere. 13. Ciuitates austri clauserunt, & non est qui aperiat. Aduertamus igitur, quod est clausura

Virtuosa,	Prima clausura est, qua homo
Vitiosa	infra muros disciplinæ regula
Tędiosa.	ris & diuinorũ mandatorũ ab

sconditur & clauditur, & qua per humilitatem à visib. hominum absconditur, & celatur. Ista etiam est clausura, qua nos debemus sensus exteriores claudere ne intrẽt exteriora delectabilia corda nostra. quandiu enim pinella est clausa, pinelli ipsius non comeduntur, nec sibi subtrahũtur. statim autem, ꝙ super ignem ponitur, ipsa aperitur, & Pinelli cadunt exeunt, & sumuntur. Sic vere (charissimi) quãdiu infra ꝓdictas clausuras clausi fuerimus & restricti, sani & integri erimus, & Pinelli nostri, i. interiores gratiæ, & virtutes nobis

nobis nullatenus subtrahentur, si vero super carbones bonorum temporalium nos ponamus; tūc per desideria aperimur, & nobis interiores gratiæ auferūtur. Claudamur ergo. Dan. 13. Ostia pomerij claudite. vnde Gen. 8. Adduxit spiritum super terram, & imminutæ sunt aquæ, & clausi sunt fontes abyssi. Qñ. n. fontes abyssi. i. sensus exteriores clauduntur, tunc aq̄ delectationum diminuuntur, & Spiritus sanctus in eis ꝓducitur, & causatur. De tali ergo clausura dr̄ ibidē Gen. 8. Clausi sunt fontes abyssi, & Cataractæ cœli, & prohibitæ sunt pluuiæ. In quibus verbis ostenditur, ꝙ nos debemus claudere, sensus corporales, fontes Abyssi, & restringere motus carnales (cataractæ cœli) arcere Fluctus criminales (prohibitæ inquit, sunt pluuiæ) Fontes. n. exteriorum sensuum sunt claudēdi, ambitus interiorum montium sunt restringēdi, fluctus deteriorum actuum sunt arcendi. Claudi ergo debet

B Sensuum vanitas,
Cordium leuitas,
Carnium voluptas,
Seu actuum vilitas.

Claudamus ergo sensuum vanitatem, quod ostendit cum dr̄. Fōtes abyssi. Abyssus est locus ꝓfundissim⁹, à quo omnia flumina possunt exire, & in quē omnia possunt intrare. Sic sensus nostri sunt profundissimi, & capacissimi, sicut patet, quia visus potest comprehendere omnia visibilia, auditus omnia audibilia, gustus oīa gustabilia, & sic de alijs. Omnes enim illiciti appetitus per istos sensus possunt intrare vsque ad cor. Hie. 9. Mors intrat per fenestras nostras. Omnes etiam mali aspectus, cogitatus, actus, per istos fontes possunt exire. Et ideò breuiter necesse est, ꝙ isti fontes claudantur, & à concupiscentijs arceantur. Quòd vtiq; ipsa sensuum instrumenta videntur satis significare, quæ inter quasdā clausuras naturaliter sunt inclusa. Oculi. n. includuntur in palpebris, aures in Cartilaginibus circunuolutis, nasus labio superiori clauditur, lingua muro dentium, & labiorum includit. Et sic breuiter loquēdo, omnes sensus naturales quibusdam clausuris vallantur. quod est ad denotandum, ꝙ ipsos debemus claudere, & ne illicitè vagentur cum discretionis muro, includere & ambire. vnde Iosue. 10. Ponite viros industrios, qui clausos custodiant. Viri industrij sunt virtutes, & discretio, & disciplina, quæ pro certo sensus debent claudere, & à superfluis vagationibus custodire. ergo claudendus est

C Visus ne videat vanitatem,
Auditus ne audiat prauitatem,
Gustus ne comedat voluptatem,
Odoratus ne odoret mundi suauitatem,
Tactus ne nimis tangat per sæueritatem.

¶ Primo ergo dico, ꝙ nos debemus claudere oculos, ipsos á vanis aspectibus compescēdo. Aues. n. quæ habent acutum visum, habēt ipsum (vt communiter) valde clausum. illæ autem, quæ visum habent debilē, oculos valde apertos, sicut patet in Aquila, q̄ clarissime videt, cuius oculus paruus est, inclusus, & ꝓfundus, & in noctua, quæ debilem habet visum, & ideo oculum habet apertum valde, & magnum. sicut dicit Aristo. Patet ēt de piscibus, qui parum vident, qui clausura palpebrarum carent, & apertos oculos, semper habent. Sic vere carissimi, illi, qui sunt clarius videntes. s. discreti viri aquilini, & contemplatiui, tenent (vt communiter) oculos suos clausos, & inclusos. Oculos dico corporis ne exterius vagentur, & oculos intellectus & mentis ne superflue circa subtilitatem scientiarū meditentur. vnde Esa. 33. Claudit oculos suos ne videat. Sed re vera illi, qui sunt sicut noctua, qui. s. per ignorantiam carēt visuali, & intellectuali claritate, tales (dico) præ cæteris habent apertos oculos, & non clausos. Sicut patet in illis, q ocu los corporales aperiunt ad aliena facta videnda, & inuestigāda, & ad aliena bona acquirenda, & desideranda. Et sicut patet de luxuriosis, qui habent oculos apertos ad respiciendū impudicè vxores aliorum. In auaris, qui oculos habent apertos ad concupiscendas diuitias alienas & cætera similia. vnde Prouer. 17. Oculi stultorum in finibus terræ. & Ecclesi. 2. Oculi sapientis in capite eius. Item istud patet in multis insipientibus, qui oculos spiritualis intellectus habent nimis apertos. s. ad inuestigandum altitudinem scientiarum, profunditatem opinionum, & sublimitatem rerum, & Dei operationū, qui plus volunt sapere, quàm oportet sapere, & nō ad sobrietatem. Rom. 15. qui altiora se volunt quærere, & in rebus superuacuis curiosi esse, contra cōsilium Eccle. 3. Tales (dico) non habent clausos oculos, sed apertos. Non sunt circūspecti, sed indocti, non sunt sapientes, sed errantes. De istis dicitur. Io. 9. Aperuit oculos cæci nati. Non sic ergo, sed claudamus oculos ipsos à vanis aspectibus compescendo. ¶ Secundò claudamus aures ipsas à malis auditibus ipsos excludendo. Sicut. n. aspis claudit, & obturat aures suas, ne audiat incantatorem, sic nos debemus aures nostras auertere, & claudere, ne malos incātatores. s. detractores, adulatores, & malorum suggestores aliqualiter audiamus. Eccl. 28. Sepi aures tuas spinis, & noli audire verbum nequam. ¶ Tertiò claudamus nasum à malis odorationibus. Nasus enim, qui discernit inter odores signat conditionem inuestigatiuā, & exploratiuam, quia. s. multi sunt, qui non quærunt nisi sentire, & inuestigare conditiones aliorum, vix enim bonum possunt præsumere de quocunque. Figurati. Leui. 22. vbi dr̄, ꝙ illi, q valde magnum habent nasum, sunt à sacerdotio repellendi. Talis ergo nasus. i. talis inuestigatio odoris, & famæ alienæ, in nobis est claudendus. Narratur. n. in Fabulis, ꝙ Leo pcepit Asino, ꝙ se oscularetur, quo contradicto, sed finaliter facto, petijt ab eo vtrum fæteret. Respondit, ꝙ non, imo valde suauiter fragraret, Leo autem, Mentiris (inquit) adulator pessime, certus sum de contrario, cum vnguibus excoriauit sibi caput, Tandem vocauit Lupum, qui coactus dedit osculum sicut alter. Et petenti à Lupo vtrum fœteret. Respondit, ꝙ ita quo indignatus Leo, vulnerauit eum cum vnguibus dicens. Ribalde detractor tu dicis mihi iniuriā. Tandē vocatus Vulpes, qui dato osculo, & petito vtrum fęteret, Respondit, Dñe (inquit) parcas mihi, quia pro certo nasus meus ita clausus est reumate, & obstructus, ꝙ nihil pœnitus possum sentire, Leo aūt ex dictis istis cōtra vulpē nō potuit indignari. Securius ergo est habere nasum clausum, q̄ apertum, nihil sentire de fama aliena, q̄ verum, vel falsum dicere, tā ex vero. n. q̄ ex falso dicto incurruntur multæ indignationes, ex ignorantia aūt, vel ex taciturnitate nulla. vnde Ezec. 23. Nasum & aures præcident. ¶ Quartò dico, ꝙ claudendus est gustus à malis delectationib. Os. n. hominis respectu aliorum aīaliū valde est paruum, clausum & minus apertum. ad denotandum, ꝙ hō summe debet esse sobrius & in illis, quæ pertinent ad gustum, & in illis, quæ pertinent ad loquelam. Genesi. 29. Os eius grandi lapide claudebat. ¶ Quintò aūt debet claudi tactus á duris correctionibus. Leo. n. ambulat pedibus & vnguibus clausis, ne forte tangendo lapides lædat, & destruat vngues suos. Sic pro certo (charissimi) sp̄, & communiter debemus vngues correctionis nostræ habere clausos, quia. s. raro debemus eos aperire vel extendere ad tangendum per duritiā, & crudelitatē. vnde figura Ecc. 42. vbi manus multę sunt clausę. Et sic ergo patet, ꝙ quandoq; sensus diuersimodè sūt claudendi. Sed pro certo mundi peccatores ipsos non claudūt isto mō, sed potius cōtrario. Quia re vera multi claudūt

Aures, ne audiant pauperem clamantem,
Oculos, sicut talpa ne videant mortem propinquantem,
Nasum, ne sentiant infirmum fętentem,
Os, ne doceant simplicem errantem,
Manum, ne nutriant famæ pereuntem.

Ideò breuiter omnes tales possunt dicere illud Hierem. 36. Ego clausus sum, nec intrare valeo domum Domini. Non sic (charissimi) non simus clausi malo modo, sed bono, & claudamus, vt dictum est. sensuum vanitatem. Sicut. n. dicitur. 4. Regum. 3. cū mulier vidua clausisset portas domus suæ, oleū eius multiplicatum est, & creuit. Sicut etiam dicitur Ioa. 20. Cum fores essent clausæ, Christus ad discipulos suos venit. Ad denotandum, ꝙ tunc oleum gratiæ augmentat interius, & Christus ad nos propinquius, cum portæ sensuum nostrorum caute claudūntur exterius. Claudamus ergo sensuum vanitatem. Clausi sunt (inquit) fontes abyssi. Prouer. 8. Certa legē vallabat abyssos. Et hoc est primum claudendū. ¶ Secundò dico, ꝙ nos debemus claudere cordium leuitatem. D
Cor. n. claudendum est, & arcendum, ne nimis effluat ꝑ malas cogitationes, & ne indiscrete se exterius manifestet ꝑ fatuas reuelationes, & ne nimis se erigat per altas opiniones. Qd̄ ostenditur cum dr̄, quòd cataractæ cœli clausæ sunt. Cataractæ enim celi sunt secretissimi loca aeris, in quibus pluuiæ, & aliæ impressiones aeris generantur, & signat profunditatē cordis humani, à quo multæ malæ impressiones peccatorum procedunt, quia sicut dicitur Marci. 7. A corde exeunt cogitationes malæ, furta, homicidia, &c. Ista ergo sunt claudenda, nec interius tenenda, nec exterius propalanda,

iuxta illud Prouer.25. Secretum extraneo ne reueles. & Eccles.8. Non omni homini cor tuum manifestes. ergo sunt cataractæ cœli, quæ sunt claudendæ. Apoc.11. Hi habent potestatem claudendi cœlum. Per cęlum enim intelligitur cor ꝙ vtique debemus celare, & claudere. Taxus.n. cum sua cauda pilosa claudit foramen cauernæ suæ, per quod videt vẽtũ intrare, ẜm Plin. Sic verè charissimi cauernam cordis nostri debemus claudere cum cauda, i. cum memoria mortis nostræ, ne vẽtus vanitatis possit illud ibi subintrare. Lu. 4. Clausum est cęlum annis tribus. Includamus ergo cordium leuitatẽ.

E ¶ Tertiò dico, ꝙ nos debemus claudere, & includere carniũ voluptatem (Prohibitæ inquit, sunt pluuiæ) vnde Hierem. 3. Prohibitæ sunt stillæ pluuiarum. Claudenda ergo est

Vanitas sensuum,
Leuitas cordium,
Voluptas carnium.

¶ Et ista ergo est clausura virtuosa, quā. s. nos alij debemus claudi, & abscondi

Dicit.n. Dioscorides, ꝙ flores Capparis si clausi colliguntur sunt medicinales, si dilatati fuerint, nihil valent. Sic inter ecclesiasticos, & maximè religiosos, illi, qui se tenent clausos, & cautos in proprijs claustris absconditos, boni sunt. Illi vero, qui nimis manifestando, vel per mundum discurrendo dilatantur, bonitate, & precio pauperantur. Sicut patet potissime de monialibus, quæ quia extra claustri clausuram indiscrete vagantur, ideo luxuria inquinantur, sicut patuit de Dina, Gene.34. Ideò de sancta muliere, & casta Iudith dicitur, Iudith.8. ꝙ cum puellis clausa morabatur. quod est etiam cõtra religiosos vagabundos & per sæculum discurrentes. Ista est ergo clausura virtuosa.

F ¶ Sed adhuc dico secundo, ꝙ inuenit clausura vitiosa, & ista est clausura auaritiæ, clausura immundatiæ, clausura verecundiæ. Auari enim claudunt diuitias, ne expendantur, immundi claudunt seipsos, vt actus malos exerceant, & exequantur, peccatores, & obstinati per verecundiam, & malam consuetudinem claudũt corda sua ne .s. confiteantur. Auaritia enim luxuria, & verecundia sunt, q̃dam clausuræ, quidam carceres, in quibus dum diabolus hominem incluserit, de suis amplius laqueis vix euadit. vnde Gene.39. Tradidit Ioseph in carcerem, & erat ibi clausus.

G Ista est ergo clausura vitiosa. ¶ Tertiò dico, ꝙ inuenitur clausura tædiosa, seu dolorosa. Et ista est clausura, qua ianua paradisi reprobis clauditur. De qua dicitur Lucæ.13. Cum intrauerit paterfamilias, & clauserit ostium, incipietis foris stare, vel clausura qua reproborum cetus in inferno includitur. De qua Esa.24. Congregabuntur congregatione vnius fascis in lacum, & includentur ibi in carcere. De clausura vero vteri virginalis, quæ figurata est in porta clausa, & exemplificata in concha clausa, dic, ꝙ ille, quem cœli capere non poterant in vtero virginis est inclusus. De quo Sene. Epistola 53. Magni artificis est clausisse totum in exiguo. & hoc de claudere sufficit quo ad præsens.

A **Claudus. Claudicare** Nota, ꝙ claudicatio sumitur in scriptura in bono, & in malo. Et sic nota, quòd est claudicatio in rebus, quæ est miseranda, & est claudicatio in moribus, quæ est abhorrenda. Est (dico) claudicatio in rebus, & ista nihil aliud est, quàm infortuniũ vel paupertas, quia. s. miseri & pauperes à fortunato incessu, & à ꝓspero statu claudicare noscũtur, non enim incedunt in illa fortunæ rectitudine, qua diuites. Pœnitentes etiam claudi possunt dici, quia. s. á communi incessu mundanorum & iniquorum declinant, & deuiant, & sic bono modo claudicant. Figurati in Iacob, quia sicut dicitur, Gene.32. tactus ab Angelo luctatore, emarcuit neruus fęmoris eius, & sic fuit perpetuo claudus factus, quia. s. quando intrinsecus homo ab Angelo. i. à Deo per inspirationem, vel extrinsecus per tribulationem tangitur, tunc in eo neruus femoris, i. carnis delectatio marcescit, & sic spiritualiter claudus fit, inquantum à morum malorum gressu, & processu recedit. Iusti ergo hoc modo claudi dicuntur, quia pedes, idest affectus illorum in vna parte decurtantur. Pedes enim affectus signant, iuxta illud Aug. Pes meus affectus meus, eo feror quocunque feror. Pes ergo dexter est affectus spirituali͂ pes sinister est affectus temporalium. Sed re vera iusti vnico pede ambulant, & incedunt, quia sola spiritualia affectant, & diligunt, & temporalia vilipendunt, & sic vno pede claudicant, & altero bene vadunt. Esa.35. Tunc saliet, sicut Ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum. Si vis, compara tales Ceruo, qui affectat & desiderat ad fontes aquarum, sicut supra in loco suo. Et nota, ꝙ tales claudi

Ad Deum reuertuntur celeri profectu,
Futura speculantur limpido prospectu,
Lachrymis abluuntur pro suo defectu,
A Christo inuitantur paterno affectu
Supernè consolantur in Dei conspectu

¶ Isti igitur ad Deum reuertuntur ꝑ pœnitentiã. Hie.30.c. Inter quos erunt cæcus, & claudus, cetus magnus reuertentiũ huc. Item isti æterna speculantur, per sapientiam. Matth.11. Cæci vident, claudi ambulant. Item isti lachrymis abluunt, quo ad conscientiam. vnde Io.5. dr̃, ꝙ circa probaticam piscinam erat multitudo claudorum & aridorum expectantium aquæ motum. Item à Christo inuitatur per amicitiam. vnde Luc.14. dr̃, ꝙ ad conuiuium patrisfamilias cæci, & claudi intrare sunt compulsi. Item supernè consolantur per æternam lætitiam. vnde illud prædictum. Tũc saliet, sicut Ceruus claudus. s. præ gaudio. Sic ergo patet, quomodo claudicatio sumi potest in bono ¶ Sed adhuc dico, quòd sumi potest in malo, B & sic dico, ꝙ ille claudus dicitur, qui in vita & moribus non rectè incedere, sed deficere comprobatur, & sic genera iter omnes peccatores claudi dicuntur. Lupus enim, & Vulpes crura sinistra habent dextris lõgiora, & sinistris dextera breuiora, & ideò isti semper claudicant in dextera parte. Et pro certo peccatores plus abundant in affectu, & desiderio terrenorum, quæ sunt defectibilia & sinistra, quam spiritualium & dexterorũ, ideò isti à parte dextera seu pede dextero claudicare dicuntur, quia deficere in spiritualibus comprobant. Prouer.26. Claudus pedibus iniquitatem habens

Nota igitur, ꝙ talis claudus
Ab omni dignitate debet repelli,
A cœli ciuitate debet expelli,
A propria hæreditate solet auelli.

Dico, ꝙ talis claudus ab omni ecclesiastica dignitate iure repellitur. vnde Deu.15. dicitur, quòd animal, quod erat cęcum vel claudum, immolari Domino non debebat. Homo enim cæcus, & claudus ministrare in sacrificio minime dignus erat, sicut dicunt Leuit.21. ¶ Item talis claudus à cœli ciuitate, & à Christi societate iure repellitur. Vulcanus enim secundum Fabulas quia turpis erat, de cœlo fuit eiectus, & dum caderet, factus est claudus. Ponit etiam Iustinus Historiographus, ꝙ Appollo respõderat Lacedemonijs ꝙ tunc eorum imperium deficeret, quando regnum cum rege pariter claudicaret, quod & factũ est, quia Agesilao claudo regnante cepit regnum eorum vacillare, & claudicare, & tandem pœnitus necesse habuit Atheniensibus præualẽtib. deficere, & cessare. Ex hoc ergo concludo, quòd taliter claudicantes non sunt digni in cœlo manere, nec regni cœlestis gloriam obtinere. Figura. 2. Regum.5. vbi Dauid præcipit ꝙ cęcos, & claudos de Hierusalem expellat, & auferat. ¶ Itẽ talis claudus à propria hæreditate, scilicet gratia, & gloria auellitur, sicut de Miphyboset dicitur. 2. Reg.4. & 9. ꝙ cadẽs factus est claudus, & tandem propria hæreditate in dimidio diminutus. Temporalia enim, & æterna sunt duæ partes hæreditatis nostræ. sed pro certo talibus claudis hæreditas dimidiatur, quando cœlestia dimissis eis temporalibus subtrahuntur. Sic ergo patet, ꝙ claudicatio sumitur in malo. vsquequo ergo claudicatis in duas partes? 3. Regum. 18. Propriè autem dic, ꝙ instabiles, & falsi bilingues, & proditores claudicare dicuntur, &c. Sufficit.

Clauis. Nota, ꝙ clauis est instrumentum ad claudendum, & aperiendum ordinatum. Et sic dico, ꝙ A spiritualiter per clauem potest intelligi

Potentia superioris,
Scientia discretioris,
Iustitia veracioris.

Est (dico) clauis potentię, qua. s. superiores, q habẽt iurisdictionem, fores Ecclesiæ aperiunt, atque claudunt, in quantum. s. excõmunicatos eijciunt, & absolutos inducunt, & inquantum ad sacramenta, & ad statum, & beneficia ecclesiastica homines recipiunt, vel repellunt. Ideò Petro, & successoribus pręlatis dictum est Matth.16. Tibi dabo claues regni cœlorum. Istã potestatem etiam habet Christus, qua. s. regnum cęlorum potest omnibus aperire, & animas saluare, soluere, & ligare, quia sicut dicitur Apocalip. 3. Ipse habet clauem Dauid, & aperit, & nemo claudit, & nemo aperit. Et etiam ista potestas sua se, extendit ad inferos, inquantum ibi potest damnatos claudere, & illos, qui sunt in purgatorio, liberare. Figuratus

ratus in illo Angelo Apoc.9.qui habebat claues putei abyssi,& cathenam magnam,& apprehendit Draconem &c. qđ etiam ad prælatos potest pertinere,quia.s.cum claui potestatiuæ iurisdictionis debent ipsos coercere. Ad erte tamen, ꝙ clauis iuridica malorum superiorum magis vacat hodie ad flagellādum bonos,quám malos.Narrat.n.Geruasius, ꝙ Carolus magnus omnia idola hispaniæ confregit præter vnum ęreum situm in terra vandalorum,i in regno granatæ, ꝙ frāgere non potuit,& hoc,vt dr̄,quia machometus ibi demones inclusit.Est igitur idolum æreum super vnam columnam lapideam in confinio maris situm,quod in manu clauem tenebat,& faciem conuertebat ad austrum , quod tantæ dicebāt esse virtutis , ꝙ christiani appropinquantes illico puniebant, saraceni verò ipsum adorantes nullatenus lædebātur. Sic verè mali superiores sunt hodie idola,per ignorantiā, sunt ęrei, quia facile sonant,& feriunt,vel furiunt per impatientiā,sunt super altam columnam,quia altè præsunt per præeminentiā & superbiam.Clauem habent in manu.i. ptātem iudiciariā, qui.s.à demonibus inhabitantur per nequitiam, christianos, .i.bonos occidunt,& grauant per iniustitiam . Saracenos verò.i.malos cum adorare.i.adulari velint,non lædunt, sed eos potius diligunt,& defendunt per acceptationem,& malitiā. Isti figurantur.Apoc.9.in illa stella cadente de cœlo,cui data est clauis putei abyssi,quo aperto exiuit fumus qui obscurauit solem,& aerem,de quo exiuerunt locustæ &c. Sic verè isti,qui deberent esse stella stans, sunt stella cadens, habent clauem putei abyssi.i. crudelem & impiam iurisdictionem, & sic fit,ꝙ de puteo insatiabili,cui præsident.i.de ipsorum curia,exit infamiæ fumus.sicut fornacis inquit magnæ , q̃a sicut fornax.i.auaritia omnia deuorans est apud eos conturbata, & obscurata,ita sol & aer.i.tota patria est per eos conturbata & etiam obscurata,& merito,quia locustæ.i.mali familiares,qui de pūteo abyssi.i. de eorum domo , & curia exeunt, omnia deuorant,& corrodunt.Iohel.1.Residuum erucæ comedit locusta,residuum locustæ comedit brucus &c.Quia.s. tot sunt ibi mali familiares,ꝙ omnia vnus post alium succesiuè corrodunt,& si vis,dic de effigie istarum locustarū sicut in reductorio meo lib.42.c.9.Ista est igitur clauis potentię.

B ¶Secundò est clauis scientiæ,quæ.s.docet quomodo est apertio vel ligatio facienda.Non sufficit.n.prelatis prima sine secunda.Multi tamen habent istam,qui malè vtūtur ipsa, sicut sunt mali clerici,qui sciunt bonum facere,& non faciūt , nec alios facere sinunt.Contra quos Luc.11.Veh vobis Pharisei

C & hypocritæ qui tulistis clauem scientiæ , & illos , qui intrabant prohibuistis intrare,ipsi verò non introistis.¶Tertiò est clauis iustitiæ,qua.s.mediante boni debent in ecclesia,&alijs dignitatibus introduci,mali verò repelli.Esa. 22. Dabo clauem Dauid super humerum eius . Clauis Dauid est iustitia, iuxta illud Hieremi.23. Suscitabo Dauid germen iustū &c. ¶Vel si vis,dic adhuc,quòd clauis,quæ est instrumentum ad aperiendum,& claudendum potest significare tam in bono, quàm malo. Vnde nota,ꝙ quia in aperiendo requiritur potētia,& scientia,ideò in scriptura inuenitur generaliter duplex clauis.Est.n.clauis potentiæ,& iurisdictionis,& est clauis sciētiæ,& discretionis.Prelati.n.boni istam duplicem clauē habere tenentur,vt possint,& sciant exequi quod iubent. Et iō in armis papalibus,& in vexillo ecclesiæ super campo rubeo duplex clauis argentea pingitur,ad denotandum , ꝙ prælati ecclesiastici rubei , ignei & inflammati per charitatem existunt,& adiuncto argento examinatæ eloquentiæ,duplici claue potentiæ & scientiæ potiuntur.vt de quolibet iusto prælato,& quolibet tali claue intelligatur illud Esai.22.Dabo clauem domus Dauid super humerum eius , & aperiet , & non erit,qui claudat,& claudet,& non erit qui aperiat , & figā eū pauxillum in loco fideli.Expone,si vis de iurisdictione bonorum,quæ dr̄ clauis Dauid,qui fuit iustus prælatus. quia.s.iustè debent claudere,& serare.Quod est contra multos , q̃ nō videntur habere clauem Dauid.idest iurisdictionem ista.sed potius clauem abyssi.i.iurisdictionem impiam, & crudelem. Figurati Apoc.9.vbi dr̄,ꝙ stella magna cecidit de cœlo , & data est ei clauis putei abyssi,& aperuit puteum, & ascendit fumus,sicut fornacis,& obscuratus est sol & aer , & cū fumo exierunt locustæ super terram,quibus data est potestas nocēdi,& habebant aculeos scorpionum.Stella ista est malus iudex,vel prælatus,vel princeps,qui re vera clauem habet abyssi,in quantum sua potestas iuridica insatiabilitati auaritiæ , q̃ per abyssum intelligitur,est connexa.De puteo ergo abyssi, .i.de profunditate auaritię,quæ per istos continuè aperitur, exit fumus fornacis magnę,id est,infamia valde magna, quæ aerem & solem id est bonas personas tangit,& eos tristificat, & obscurat.Exinde etiam exeunt locustæ id est voraces balliui,& officiales eorum,qui sicut locustæ deuorant vniuersa, qui aculeati,vt scorpiones dicuntur,pro eo quia fallaciter,vt scorpio adulantur,& cum hoc per rapinam pungere cōprobantur.Ideò de tali malo clauigero dr̄ Apoc.20. ꝙ ipse vidit Angelum descendentem de cęlo.qui habebat clauem putei abyssi,& cathenam magnam in manu sua. Malus.n.prælatus Angelus dr̄,qui.s.carne caret,quia iste nihil habet de carnea compassione,dr̄ descendere de cęlo,quia non residet in cœlesti contemplatione dr̄ habere cathenam.quia non delectāt nisi in subditorum grauamine punitione,& cathenatione.Tales ergo sunt mali,q̃ vtunt̄ claue potentiæ nō sciæ , nec iustitiæ,sed boni ecōtra.vñ de bono plato dr̄ Math.16.Tibi dabo claues regni cęlorū,& sufficit,quia paucæ sunt auctoritates.

Clauus.

Potest significare in bono,& in malo . Et nota,quòd nos inuenimus clauos A

Ad pungendum,
Ad stringendum,
Ad vrgendum,
Ad figendum.

Primi sunt claui diuini timoris, qui.s.figunt,& penetrant corda nostra. Isti sunt claui aurei, quibus Salomon in templi fabrica vsus fuit.2. Par.3. Sed & clauos fecit aureos.Talis debet esse clauus tabernaculi cordis nostri.Figuratus Iudicum.4.vbi dicitur,ꝙ Iahel mulier Sisaram filiorum Israel inimicum clauo tabernaculi in temporibus suis immisso dormientem occidit,quia.s.sagax mulier.i. discreta ratio,statim quando videt,ꝙ diabolus tabernaculū cordis per malam suggestionem ingredit̄ ipsum in capite, id est,in cogitatione,& principio,clauo diuini timoris, & mandatorum Dei consideratione conclauare tenetur.Iudic.5.Sinistram manum misit ad clauum, & dexteram ad fabrorum malleos.¶Secundi sunt claui ingentis amoris. Amor.n.cōsolidat atq; stringit & etiam stare in bono proposito per perseuerantiam cogit.3.Reg.6.Affixit laminas clauis aureis. Aurum.n.charitatem designat,affixio stabilitatem . Itē Hie.10. Clauis,& malleis cōpegit illud,vt non dissoluat̄. ¶Tertij sunt claui mundani laboris.i.puncturæ tribulationum . De quib. dicit dn̄s Io.20.Mitte manū tuam in locum clauorum.i. cōsidera,quæ sit tribulatio,quam passus sum.¶Quarti sunt claui æterni doloris.i.pœna æterna. Vnde de demonibus & peccatis potest dici illud Num.33.vbi dominus præcepit filijs Israel,ꝙ deleant chananeos de terra sua,aliàs(inquit)erunt tibi sicut claui in oculis,& lancea in lateribus.Et aduerte,ꝙ sicut amygdalus antiqua & sterilis , fertilis efficitur qñ clauis in radicibus perforatur,vt dicit Plinius,sic verè , si quis clauis pręcedentibus.i.diuino timore, tenore & futuro dolore, præsenti labore confixus fuerit, fertilitatem virtutum faciliter obtinebit.Iō consulit̄ Esa.54.Longos fac funiculos tuos, & clauos tuos cōsolida.¶ Dic si vis in malo significato,ꝙ claui signant tenaculum moris,& malæ consuetudinis. Figurati B Esa.41.vbi dr̄ , ꝙ fabricans idolum confortauit eum clauis, vt non moueret.Tales clauos debemus dirūpere, & ab ipsorū tenaculis nos seruare.Exēplo Sansonis.de quo dr̄ Iud.16. ꝙ irruente in eo spiritu dñi extraxit clauum cum crinib. Vel si vis adhuc dic,ꝙ clauis possit significare in bono, & in malo.In scriptura inuenitur gñaliter triplex clauus.s. clauus ad

Iungendum,
Stringendum,
Pungendum.

Clauus ad iungēdum est charitas , qua C boni cōsuunt̄,associant̄,& inuicē astringunt̄.Figurati in laminis aureis templi, de quib.dr̄.3.Reg.6.ꝙ clauis aureis erant affixæ.Talib.clauis fuit Christus clauatus.Ideò cū Thoma mittamus digitū nostrum in locum clauorum Ioā.20.¶Clauus ad stringendum, seu retinendum est firmitas,& propositi stabilitas,siue in bono,siue in malo.In bono dico.vnde Esa.33.Nequaquā transferri poterit,nec auferent̄ claui eius in sempiternum.In malo etiam.vnde de obstinata mēte malorum dici potest illud quod de idolo dicitur Hie.10.Clauis, & malleis compegit illud,vt non dissoluat.Figura Iudicum.4.vbi dicitur ,ꝙ Iahel mulier proditiosè Sisaram inuitauit ad somnum , & dū dormiret infixit clauum in cerebrum eius,quia,scilicet, dū quis in oblecta-

in oblectamentis proditoris diaboli sopitur, clauus obstinatæ mentis sibi faciliter infigitur,& in cerebro.i.in interiori corde firmatur.simus tñ sicut Sanson crinitus,qui euigilans clauum,quem Dalila infixerat,extraxit cum crinib. Crines.n. sunt virtutes,quas dum Sanson.i.homo retinet nullus clauus mali propositi,quem sibi infigat Dalila,i.diabolus, ipsum tenet.¶ Clauus pungens est aduersitas.vnde de punctura mortis,tribulationis,& inferni,potest dici illud Iudi.4. Vidit Barach Sisariam iacentem mortuum,& clauum infixum in tẽpora eius &c.Sufficit. Vide de pungere,figere, & similibus.

A **Clementia:Clemens.** Cum clementia sit virtus animi, qua quis facilè remittit iniurianti,& facilè compatitur desolato, quia tamen paucæ sunt auctoritates vocales, parum potero dicere de eadẽ.Notabis ergo,ꝙ ista virtus præcipuè spectat ad principes,& prælatos.Et ideò Seneca fecit librum de clementia ad Neronem,qui.s.erat imperator,& princeps.Nam sicut ẽm naturales,cor est principale membrum in homine, & est,vt aiunt,proprium domicilium sanguinis, ipsiusq; generatiuum,& contentiuum,& ad membra alia diffusiuum, sic verè dicam,ꝙ illi,qui in corpore Ecclesiæ sunt corda.i. cordatiores,maiores,& principaliores, debent esse sanguine,i. benignitate & clementia pleniores, quia.s. ista virtus debet in eis principaliter habitare,& ab ipsis ad alios emanare,qa re vera valde decet quemcũque superiorem,qđ in factis suis clementiam habeat,& ꝙ benignum & amicabilem in omnibus se ostendat. Ideò Seneca loquens cuidam correctori in Prouerbijs dicit sic.Optimum est semper ignoscere, tanquã si tu ipse continuè pecces.Ideò in libro de clemẽtia dicit sic. Nullum clementia magis q̃ regem decet.Sequitur.Nã maiestas pestifera vis est ad nocendũ.Aduerte tamen,ꝙ dicit idẽ Seneca.ꝙ clementia non debet esse,nec vulgaris,nec promiscua,nec abscissa. qa vt ait.Tam omnibus ignoscere,q̃ nulli crudelitas est.& ideò supponit, quod clementia in principe, semper debet cum iustitia fore iuncta.Cerebrum.n.quod est vnum de membris principalibus, ẽm anatomos habet duas pelles,quibus tegitur,& vallatur,vnam,quæ dr̃ pia mater,& aliam,quæ dicitur dura mater.Veruntamen illa,quæ pia mater dicitur,magis cerebro coniungitur: Dura verò exterius ab eo amplius elongatur.Talis esse prælatus vel princeps,qa scilicet more cerebri debet sensum communem,id est,rationem,& prudentiam prę alijs continere,quia re vera tals debent habere duas principales virtutes sibi contiguas, & vicinas,quarum potest propriè quælibet dici mater, scilicet clemenciam,quæ est pia mater,quia parcit,& iustitiam, quæ de dura mater,quia punit. Propius tamen debet habere piam, quàm duram, clementiam, quàm iustitiam,pietatem quàm sæueritatem,quia.s.ista debet semper vti quantum est de ꝓpria voluntate,altera verò solum vtẽdum est ex necessitate. Bene ergo dicitur.3.Reg.20.quod reges domus Israel clemẽtes sunt.& breuiter ista est veritas,ꝙ quicunq; superior semper debet esse promptior ad parcendum quàm ad puniendum.Ad quod etiam facit fictio,quam ponit Sene.lib.de naturalibus quæstionib.vbi ait,ꝙ Iupiter quando mittebat fulmina prosperitatem significantia vel bonum facientia,nullius consilium requirebat,quando verò mittere volebat fulmina aduersa & lædentia,omnes Deos ad consilium inuocabat.In quo etiam ipse notat,ꝙ rectores orbis facilius debent bene facere,q̃ nocere.& difficilius cum maiori deliberatione, qñ necesse est debent lædere,& punire.Ideò concludit.Seneca. lib.1.de clementia dicens sic.Si dij placabiles,& æqui nõ statim delicta peccantium fulminibus persequuntur, quanto æquius est hoiem hominibus præpositum miti aĩo exercere imperium?Vnde ẽt Solinus ait qđ in Trapobana alijs Taprobana isula indiæ,vbi sunt æstates duæ,& duę hyemes,& vbi flores bis vernant annis singulis,ille antiquitus rex eligebatur, qui spectatior moribus habebatur.Eligebant hominem, inquit,inueteratę clementiæ,& etiam annis grauem, & q. nullos haberet liberos.Et nota,ꝙ clementia est habenda, quia

B Stabiliter fortificat,
Vtiliter fructificat,
Humiliter lætificat,
Finalite beatifica t.

¶Dico igitur, ꝙ clementia habet fortificare,quia re vera sicut ossa plena medulla sunt fortiora,nec ita faciliter possunt frangi sicut ossa vacua, sic illi, qui medulla clementiæ pleni sunt,fortius,& stabilius perseuerãt,& sistũt, patet in regibus,quia tyranni pietate carentes quotidie eijciuntur,& deponuntur.Pij verò & clementes principes diliguntur,& in regimine stabiliuntur.Prouer.20. Roborabitur clementia Thronus regis.Patet etiam in alijs,quia generaliter ille,qui clementer parcit,meretur à Deo,quod sibi parcatur,& ꝙ in peccatum cadere non permittatur,& ꝙ virtus eius fortiter continuetur.¶Item dico,quòd clementia habet fructificare,procreat enim vberes fructus virtutum, similis rori,qui facit terram fructificare.Prouerb.16.Clementia quasi himber serotinus.¶Itẽ habet lætificare.Magna enim est cõsolatio,& lætitia reo quãdo habet facere cũ iudice clemẽte, Sicut de Hester legitur,ꝙ contra mandatum regis faciens, timore percussa cecidit,in pallorem vultu mutato, sicut dr̃ Hester.15.sed vbi rex aureum sceptrum in signum clemẽtiæ sibi extendit,ipsamque cõsolabiliter erexit, lætitia resumpta legationem suam,pro qua ierat,adimpleuit.Ideò Gen.45.dicitur,ꝙ Ioseph clementer dixit fratrib.Accedite, nolite pauere.¶Item solet beatificare,quia.s.ista procurat gloriam Paradisi.vnde Prouer.11. Clementia præparat vitam. Ista etiã omnia possunt probari ex Senec.lib.de clementia.s.ꝙ clemẽtia fortificat.vnde ibidem ait,ꝙ clementia non tantũ honestiores,sed etiam tutiores facit.Et alibi.Vnum est inexpugnabile munimentum,amor ciuium. ¶ Item lętificat. vnde idẽ. Non est quisquam,cui innocentia sua tantum placeat, vt nõ stare in conspectu clementiam paratam humanis erroribus. ¶Sed nota adhuc,ꝙ cum clementia sit virtus animi, qua qs misericorditer agit in proximum,videtur idem,ꝙ misericordia seu benignitas denotare.Notabo ergo breuiter,quòd est clementia habenda,& tenenda multiplici ratione,s.quia

Nobis ostenditur exemplariter,
Insigitur seu inditur naturaliter,
Fortificat spiritualiter,
Beatificat æternaliter.

¶ Dico ergo,quòd clementia prætendit exem- C
plariter.Deus enim qui est omnium regula,& exemplar, est clemẽtissimus.Et ideò iste est à nobis prout est possibile imitandus,& etiam vt nobis clementer parcat,& indulgeat requirendus.Caput.n.ꝙ est in corpore summum membrum, abundat præ alijs in medulla.Sic Deus cum sit superior, atque summus,est per clemẽtiam potissime medullosus. vnde Noe.9.Deus miserationum,& clemens tu es.Ista autem clementia apparuit in incarnatione,quando figuratus in Assuero in signum clementię virgam auream.i. Christum filium suum extendit ad Hester.i.ad virginem gloriosam, sicut dici- D
tur Hester.4.& 8.Sed de hoc vide infra vbi Signum. ¶ Item clementia inditur naturaliter.Inest.n.naturaliter homini, ꝙ sit clemens.Vnde narrat Plinius lib.8.c.16. ꝙ cum Mentor syracusanus in Syria Leonem obuium habuisset, & pauidus diuertere quæreret,Leo semp ei obuiabat,& lambendo eius vestigia adulanti similem se præbebat. Ostẽdit ergo Leo homini pedem suum tumidum,& vulneratum,& quasi naturaliter cognoscens hominem esse clementem, & pium, ab eodem remedium modo,quo poterat requirebat. Homo igitur hoc cognito,surculum de Leonis pede extraxit, & eum à periculo liberauit.Pictura(inquit)casum hunc testatur syracusis.Patet igitur,quod etiam ipsa animalia hominem clementem esse naturaliter testantur.Et ideò nullus potest ita Leoninus esse,aut ferus,quin homo ipsum libenter adiuuare debeat si petatur.quod etiam ipsa animalia docent, quæ quadã naturali pietate erga miseros vigent, sicut exemplificat Plinius de elephantibus.30.quibus Bochus rex niuiuè quosdã captiuos ad stipites ligatos obiecit, & quosdam pungentes, & prouocantes vt sęuirent in ligatos apposuit,qui tamen nũquam facere potuerunt,quòd Elephãtes,qui naturaliter sunt clementes alienæ crudelitati operam darent, & quòd in captiuos illos sęuirent. Videbantur enim scire illud Senecę.li. de clementia.Nullum morosius animal,nullum maiore arte tractandum,q̃ homo.Ista virtus potissimè pertinet ad prælatos,qui re vera debent prę cęteris esse clementes,iuxta illud. 3.Regum.20. Audiuimus quòd reges Israel clementes sunt. Teste enim Solino,in Taprobana alijs Trapobana insula nõ eligebatur rex nisi,qui inueteratæ probatus erat clementiæ, & qui nullos haberet liberos.Et hoc fortè fiebat, quia sępe fit,ꝙ occasione liberorum ditandorum homo solet à iustitia
& etiã clementia deuiare.¶Item clementia nos fortificat spi- E
ritualiter.ossa.n. minus sunt fortia,quando sunt vacua à medulla. Sic

dulla. Sic vere ille nunquã spiritualiter est fortis, qui nõ est clemens, pius medullosus & mitis. Simus ergo clementes alijs facilr indulgendo, & misericorditer succurrẽdo, iuxta illud Sen. Alteri sp ignoscito: tibi nũquã. Et alibi dicit. Optimũ est sp ignoscere tanq̃ quotidie tu ipse pecces. Et i libro de clemẽtia ad Neronẽ dicit, ꝙ ex clementia oẽs idẽ sperãt, nec est quisquã, cui innocentia sua tã valde placeat, vt non stare in conspectu clementiã paratã humanis errorib. gaudeat. Sola hæc virtus inter innocẽtes cessat ista est igiť, q̃ fortificat, & tutificat, quia. s. qui considerata propria fragilitate ad indulgendũ alijs est facilis, mereť effici cõstãs, & stabilis. Iuxta illud Bern. q̃d magna firmitas est infirmitatẽ propriã cogitare. Clemens ẽt princeps tutior efficiť, inquantũ à suis diligiť, & tueť, q̃a sicut dicit ille, clementia in suos, gladius est in hostes. vñ Sene. vbi supra. s. libr. de clementia dicit sic, Clementia non tm̃ honestiores, sed tutiores facit, ornamẽtumq; piorũ est simul & certissima lux. q. d. n. aliud interest inter tyrannũ & regẽ. spẽs. n. fortunæ, ac licentia par est, nisi ꝙ illi ex voluptate sæuiunt, isti est necessitate, & cã? De tali ẽt fortificatione q̃ spũalr & tpalr facit clementia, dr̃ prou. 20. Misericordia & veritas custodiunt regẽ, & roborabitur clementia thronus eius. Patet igiť, ꝙ clementia nos fortificat spũalr. ¶ Quarto dico, ꝙ clementia nos beatificat æternalr. Et hoc quia est, q̃ dat, & procurat vitam æternam. vnde Hier. dicit se non meminisse hoiem male mortuum, qui libenter faceret opera pietatis. Iõ prou. 11. dicitur. Clementia præparabit vitam, sectatio malorum mortem &c. Vide de pietate misericordia, indulgentia parcere, dimittere, & remittere, &c. similia. Sufficit.

A **Clericus.** De clericis nullæ sunt auctoritates in biblia, & ideo omitto, quia de ecclesiasticis bonis & malis in multis titulis factũ est. s. vbi de deuotione. ambitione, Aaron, sacerdos &c.

A **Clypeus.** Cum clypeus sit armatura defensiua. s. ad latus, & ad cor protegẽdũ & ictus aduersarios sustinendum, & corpus à læsione seruãdũ, notabo, ꝙ per clypeum in scriptura intelligitur

Christus expositus pęnis & ictibus,
Iustus oppositus hostium vectibus,
Diuina scriptura fœcunda fructibus,
Patientiæ armatura repugnans hostibus.

Christus. n. est clypeus Dei triãgularis, quia triplicis est naturæ, inquantũ. s. corpus aĩam & diuinitatẽ cõtinet vnus, qui. s. expositus ictibus iudeorũ, fuit ab eis perforatus, & fractus; 2. Reg. 1. Abiectus est clypeus fortium clypeus Saul quasi non esset vnctus oleo, Et tñ ipse Christus verbum patris, est ille clypeus, de quo prou. 10. Sermo Dei

B ignitus, clypeus sperantib. in se. ¶ Iustus ẽt, & maxime prelatus, dicitur clypeus, s. pro ecclesia, & patria defendendis. vñ 1. Mac. 6. Refulsit sol in clypeos aureos, & æreos, & resplenduerunt montes ab eis. Tamen proh dolor iam videtur illud verificatũ. 2. Para. 12. vbi dr̃, quod Sesach rex Aegypti. i. diabolus abstulit de Hierl̃m clypeos aureos, quos fecerat, & posuerat ibi Salomon. Scripturarum etiam auctoritates dicuntur clypei, quib. s. contra demones & hæreticos ꝑ munimur. Vnde Cant. 4. dicitur de turri Dauid, i. de scriptura, ꝙ mille clypei pendent ex ea, oĩs armatura fortium. Virtus ẽt patientię dicitur clypeus, qui habet ictus repellere, & sustinere. Esai. 21. Surgite principes accipite clypeum. ¶ In malo etiam significato potest dici, ꝙ clypei diaboli, sunt tyrãni, & hæretici, q̃ idololatrias, & errores defendũt. Vñ de Golya. i. de diabolo dr̃. 1. Reg. 17. ꝙ clypeus æreus tegebat humeros eius. ¶ Si vis adhuc dic de clypeo, cũ clypeus cõiter accipiatur pro scuto, vel saltem ꝓ certa specie scuti, satis videtur, quod clypeus, quo corpus armatur, potius ad sui defensionẽ, quam alterius inuasionem, potest in bono significare omnes illas virtutes, quib. cõtra vitia defensamur sicut. n. miles sine clypeo nõ defenditur ab ictibus hostium sic nec sine virtutib. hõ tueť à tentationibus spiritum malignorum. Iõ 2. Para. 32. dicitur, ꝙ Ezechias rex ad defensionẽ Hierl̃m fecit oĩs gñis armaturã, & clypeos. Notabo ergo, ꝙ boni vtunť triplici spũali clypeo defensiuo, videlicet

C Clypeo { patientiæ, qui est fortissimus, / confidentiæ, qui est leuissimus, / sapientiæ, qui est clarissimus. } Clypeus. n. debet esse fortis, ne cito frangatur, leuis, vt faciliter feratur, pulcher & pictus, vt ab alijs cognoscatur. Est igitur clypeus patiẽtiæ cæteris fortior. Iste est enim clypeus triãgularis, quia. s. homo debet esse patiens & fortis in tribus, scilicet in

Prolatione iniuriarum,
Illatione pænarum,
Sublatione rerum.

Aper. n. habet vnũ latus ita fortissimũ, ꝙ vix potest gladio penetrari, & iõ pars illa corporis vocatur clypeus apri. aper autẽ sciens illã partem corporis cæteris fortiorem, semper solet eam obijcere iaculis venatorũ. Talis est patientia: cæteris. n. partibus corporis, i. cæteris virtutibus animæ fortior est in aduersis, & ideo ipsam debemus semper cuicunq; tribulationis iaculo opponere, & cum ipsa contra hostium impetus nos munire. Sicut. n. dicit Sen. lib. de moribus, cuiusuis doloris remedium est patientia. Iõ de Ioiada summo sacerdote dicitur. 2. Para. 26. ꝙ ipse dedit centurionibus, qui astabant regi, hastas, & clypeos. Vult. n. sacerdos noster Christus, q̃d nos fideles, & maxime ecclesiastici, qui regi. i. Deo patri assistimus, hastas bonorum operum, & clypeos patientiæ deferamus. sed proh dolor vr̃, ꝙ tales clypei hodie perierunt. Dr̃. n. 2. Paral. 12. ꝙ Sesach rex Aegypti abstulit Hierl̃m clypeos aureos, quos ibi dimiserat Salomon, & positi sunt loco eorum ærei. Aurum enim, quod malleatum, & percussũ non sonat, neque finditur, patiẽtiam significat, quæ in tribulationũ ictibus sine sono murmurationis, & sine crepatura discontinuationis perseuerat. Aes autẽ, quod percussum sonat, & frangiť impatiẽtiæ vitio cõparať. Rex ergo Aegypti diabolus clypeos aureos, i. patientiã à Hierusalẽ. i. ab ecclesia sustulit, & ibi clypeos æreos. i. murmur, & impatientiam seminauit. Iõ lamẽtando dicebat Dauid. 2. Reg. 1. Abiectus est clypeus fortiũ, Saul quasi non esset vnctus oleo. Iste est igiť clypeus patientiæ cæteris fortior. ¶ Secũdo dico, ꝙ est clypeus cõfidentiæ. i. clypeus spei cæteris leuior. Iste etiam D clypeus debet esse triangularis, quia. s. sperare oportet

Veniam peccatorum,
Euasionem tormentorum,
Et adeptionem gaudiorum.

Experimento. n. docetur apud aliquas galliæ regiones, q̃d si hõ sit submersus, & nesciať, quo loco quærať cadauer, & ponatur in aqua clypeus militis de genere antiquo, rotabit sup natando quousq; veniat ad locũ, vbi cadauer fuerit, & tunc immobilis ibi sistet. Talis est clypeus spei, q̃ fuit antiqui militis, & pugilis nostri Chri, quia. s. isto mediante, & supernatante si mortui per peccatum fuerimus, à ꝓfundo vitiorũ eripimur, & sepulturæ Paradisi tradimur, & saluamur. Ideo de spe dicitur Iosu. 8. Leua clypeum, q̃ in manu tua est. Iste est igitur clypeus spei seu cõfidẽtiæ cæteris læuior. ¶ Tertio dico, ꝙ est clypeus scripturæ, seu sapiẽtię cęteris pulchrior. E Scriptura est. n. clypeus triãgularis, quia. s. iste docet præterita, pñtia, & futura. Clypeus. n. diuersis picturis, & coloribus pingitur, sic scriptura varijs scientijs, & auctoritatib. decoratur. Iste est clypeus Palladis cryssallinus, & lucidus, quo munitus Perseus sm̃ Ouid. li. 4. fab. 10. de gorgone, quę lapidificabat homines, triumphauit. quia re uera qui clypeo sacræ scripturæ, claræ, lipidæ, sciẽtificæ, crystallinæ munitus fuerit, faciliter de diabolo triũphabit. vnde prou. 30. Omnis sermo Dei ignitus, clypeus est sperantib. in se. Scriptura etiam Cant. 4. dicitur turris Dauid, quæ ædificata est cũ propugnaculis. Mille clypei pendent ex ea omnis armatura fortium. mille (dico) clypei, i. mille sententiæ. Sic ergo patet, quomodo tripliciter clypeus sumitur in bono. ¶ Dic si vis, quod per clypeos triangulares possunt intelligi etiã viri iusti, & maxime boni ecclesiastici & pastores, q̃ more clypei Ecclesię sunt defensores, qui ꝓ eo triãgulares existũt quia fidem trinitatis credunt. de quibus dici potest illud. 1. Mach. 6. Refulsit sol in clypeos aureos, & æreos, & resplenderunt montes ab eis. ¶ In malo vero significato dic, quod clypeus significat

Mundi pompam & elationem,
Hostis fraudem & tentationem,
Sæculi pænam & tribulationem.

Isti sunt clypei, quibus contra nos militatur, & quibus contra nos triumphatur. vnde de Goliad gigante dicitur. 1. Re. 17. q̃d clypeus æreus tegebat humeros eius. Et animæ peccatrici dicitur. Ezechie. 23. Lorica, & clypeo, & galea armabunť contra te, scilicet Chaldei &c. vide infra de scuto, & in tabula.

Coaxare. é ad modũ ranæ clamare, de quo vide latius in verbo detrahere.

Codex. Vide infra in titulo. Liber.

A Cogere Vide infra de compellere violentia, & simi libus.

Cogitatio Nota, ꝙ cogitatio est caput, & principiũ oĩs operatiõis, siue bona fuerit, siue mala, est.n. sicut radix ĩ arbore, à qua arbor vniuersa dependet: sicut.n. à radice ꝓcedit stipes folium, fructus & flos sic à cogitatione procedũt tanquã ab originali radice oẽs circunstantiæ operis cuiusque, s.

Flos affectionis,
Folia locutionis,
Stipes perseuerantiæ.

¶Et ideo sicut videmus, ꝙ à radice amara raro progreditur fructus dulcis, sic à mala cogitatione raro progreditur opus bonum. Dicit enim Plin. ꝙ venenum Salamandræ radicẽ arboris inficiens atq; tangens, omnes arborum fructus inficit, atq; fędat. Sic vere si venenum diabolicæ tentationis, cogitationis radicẽ inficerit, oẽs fructus exinde exeuntes inficit, & corrũpit. Sap. 1. Peruersæ cogitationes separant à Deo. Et aduertendũ est, ꝙ cogitatio in scriptura nõ sp accipit pro illo primo motu intellectus, qui nõ est in nostra volũtate, imo (vt cõiter) cogitatio idẽ est, ꝙ meditatio, & occultorum cõsideratio Iuxta illud ps. Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui. Itẽ idẽ est, ꝙ deliberatio, vel in aĩa ordinatio 1. Para. 28. Cogitaui, vt ædificarẽ domũ dño. Itẽ est idẽ, ꝙ existimatio vel aliqualis imaginatio. vñ Mat. 9. Vt quid cogitatis mala in cordib. vestris? Est igiť cogitatio cõmendabilis, & est cogitatio detestabilis. Bona.n. cogitatio est exer

B cenda, mala aũt cogitatio est refutanda. ¶Dico ergo, ꝙ debemus sancte, & vtiliter cogitare, q.a.s. ex bona cogitatione oriť bona delectatio, ex delectatione cõplacentia, ex qua tãdẽ bonus cõsensus prouenit, ex quo postmodũ sequiť bonũ opus. Sicut.n. ait magister de ꝓprietatib. rerũ, Aries dũ dormit, sp habet caput erectũ, sp ẽt ruminat, nisi quandiu est infirmus. Sic vere illi, qui debent dici aries ab ara. i. viri ecclesiastici. &c. q circa arã. i. circa altaris officiũ sunt locati, illi (dico) sp debent dormire, & requiescere spũaliter capite intentionis ad Deum eleuato, & sp debent ruminare, cogitare, considerare aliquid vtile, & honestum. Ruminent ergo, i. cogitent quanta sit suorũ scelerum immensitas, quanta sit misericordia Dei & longanimitas, quanta sit sui iudicij seueritas, quanta sit infernaliũm tormẽtorũ asperitas, &c. similia. Talia enim debemus cogitare, & in cordis hospitio ruminare, nisi forte per peccatum mortale infirmi fuerimꝰ in hac parte. vnde in psal. & habetur Esa. 38. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine aĩæ meæ. Possumus autem aliter distinguere. Dicamus igitur, quod est

C Cogitatio { Pænitentium. Contemplantium, Delinquentium. }

Pænitentes enim cogitãt circa interiora, contemplantes cogitant circa superiora, delinquẽtes vero cogitant circa exteriora. Simus igiť pænitentes, & cogitemus in nostris interiorib. Iuxta illud psal. Cogitaui vias meas, & conuerti pedes meos in testimonia tua. In quibus verbis aduerte, ꝙ p nitens debet cogitare circa verbũ primum, propriã cõditionem (Cogitaui, inquit, vias meas) Circa s̃m cordis affectionẽ (Pedes inquit meos) Circa tertiũ morũ mutationẽ (Cõuerti inquit in testimonia tua) Cogitemus ergo in primo cõdõnẽ, vt eã corrigamus, in scdo cordis affectionẽ, vt eã erigamus, in tertio morũ mutatio-

D nẽ, vt eã cõpleamus. ¶Dico ergo primo, ꝙ nos debemus cogitare circa vitæ condõnẽ (Cogitaui inquit vias meas) Viæ .n. nostræ sunt conditiones nostræ vitæ, per quas nos ambulamus & currimus, vel ad gloriã, vel ad pænã, q̃ ꝓ certo debent cogitari. Cogitemus ergo viã natiuitatis nostræ, q̃ est plena fragilitate, viã vitæ pñtis, q̃ est plena pænalitate, viam mortis, quæ est plena aduersitate. Consideremus ergo viã

Peccati, quæ est plena peruersitate,
Paradisi, quæ est plena fęlicitate,
Inferni, quæ est plena crudelitate.

¶Cogitaui ergo vias meas. ps. Cogitabo pro peccato meo. & Hiere. 2. Vide vias tuas in conualle, scito quid feceris. Nauta enim sedẽs in fine nauis, sp respicit ad principiũ, & ad medium. Sic vere (charissimi) homo debet sedere in fine nauis. i. in fine vitæ suæ, s. in cogitatione mortis, & exinde sp de principio & de medio vitæ suę cogitare. Cogitet ergo vnde venit, quia de vili propagatione, de mala conuersatione, de hostis damnatione. Cogitet insuper quo vadit, hoc est

Ad mortis dolorem,
Ad grauem timorem,
Ad tetrum horrorem,

Item cogitet vbi nõ est. Et pro certo ipse inueniet, quod ipse nõ est in pacis trãquillitate, in Paradisi iucunditate, in sui status securitate.

¶Item cogitet vbi est, quia scilicet ipse est

In mundi anxietate,
In hostium societate,
In cordis dubietate.

Itẽ cogitet quid fecit, & ꝓ certo ipse inueniet quid ipse fecit. s. contra Deum, contra proximum, contra semetipsum. Item cogitet quid non fecit, & pro certo ipse inueniet quid ipse non fecit, scilicet

Erga Deum, quod deberet,
Erga proximum, quod liceret,
Erga seipsum, quod deceret.

Istæ ergo sunt viæ nostræ, q̃ sunt in corde iugiter reuoluẽdæ (Cogitaui inquit vias meas) Vnde Prou. 3. in omnibus vijs tuis cogita. Cogitemus ergo circa actuũ nostrorũ propriã conditionẽ (Cogitaui inqt vias meas) ¶Scdo cogitãdũ est cir-

E ca nostrorũ cordiũ affectionẽ (Pedes inquit meos) Vrsus.n. valde delectať lãbere pedes suos. Sic vere nos debemus delectari in lãbendo. i. in cogitãdo, & cõsiderãdo quales sunt pedes affectionũ nostrarũ. i. in meditando affectiones interiores, vtrum. s. sint inordinatę, vel honestæ, vtrum immoderatæ, vel modestæ. vñ Sap. 6. Cogitare de illa interiori affectione, sensus est consummatus. Aduertendũ est tamen, qꝺ isti pedes affectionum & interiorum cogitationum sunt

Abstergendi,
Expurgandi,
Calceandi,
Excutiendi.

Primum habet fieri per correctionẽ. Correctio.n. tergit, & fricat quicquid in pedibus affectionis nostræ inuenit vitiosum. Lupus.n. vadẽs ad prędã, si pes ipsius strepitũ facit, mordet eum, quasi puniens eum propterea ꝙ eius strepitu sibi potuit periculum imminere, sicut dicit Pli. Sic vere (charissimi) si pes affectionis nostræ fecerit in corde strepitum malarũ cogitationum, & malorum desideriorum, nos pro certo ipsum debemus rephẽdere, & mordere, iuxta illud. Mat. 18. Si pes tuus scãdalizet te, abscindite eũ, & proijce abs te. Pes.n. scandalizans est mala affectio & cogitatio cor offendens, q̃ ꝓ certo est abscindẽda ꝑ rephensionẽ, & correctionẽ. ¶Itẽ dico, ꝙ pedes sunt purgandi, quod fit per confessionem. Gen. 18. Lauentur pedes vestri, & requiescite sub arbore. ¶Itẽ sunt calceãdi, quod fit per mortis meditationẽ. calceamenta.n. q̃ sunt de pellibus aĩalium mortuorum sigñãt memoriam mortis. vnde. 1. Tim. 6. Calceate pedes in pręparatione Euangelij pacis. ¶Item sunt in puluere bonorũ terrenorum excutiendi per eorum contemptum & abominationem. Matth. 10. Excutite puluerẽ pedum vestrorum. Cogitemus ergo circa cordium affectionem. ¶Tertio dico, qꝺ nos debemus cogitare circa actuũ & morũ immutationẽ. (Conuerti inquit in testimonia tua) Cogitãdũ est.n. qũo ꝑfecte poterimus conuerti ad dominum in futurum. Eccl. 7. Viuens cogitat quid futurum sit. Conuersio.n. non põt perfecte fieri, nisi cogitatione & præmeditatione multiplici ꝑcedẽte, nisi forte diuina inspiratio intercedat. Sicut.n. in cõuersione & immutatione naturali requiritur causa materialis, causa efficiens, formalis, & finalis, sic pro certo in cõuersione ad Deũ requiritur materia fundamentalis. s. bona cogitatio; requiritur causa formalis. s. rectus modus seu discretio (Discretio.n. dat formam moribus) Requiritur causa efficiens, s. charitas seu dilectio: Requiritur causa finalis, s. placendi Deo recta intentio. Et sic si ista quatuor conueniant, poterit in nobis fieri conuersio ꝑfecta & propria, nõ per accidens. De tali cõuersione loquitur Iohel. 2. Conuertimini ad me in ieiunio, in fletu, & plãctu, &c. et sic de quolibet possit dici illud. 2. Mach. 12. Iuste & religiose de resurrectione cogitans. Conuersio enim est idem, quod moralis resurrectio. Patet ergo, quod pœnitens, & quilibet bonus Christianus debet cogitare

De morali conuersione,
De mentali affectione,
De primaria conditione.

Bene ergo dicit. Cogitaui vias meas, & conuerti pedes meos &c. Ista est ergo cogi-

go cogitatio pœnitentiũ. ¶ Sed secundò dico, ꝙ est cogitatio cõtemplantium, & ista est consideratio bonorum æternorũ, de qua potest dici illud Sap. 5. Cogitatio illorum apud altissimum. Proue. 19. Multæ cogitationes versantur in corde viri. ¶ Item tertiò est cogitatio delinquentium, & ista est mala, & vana cogitatio, cui nisi immediatius occuratur, statim trahit voluntatem ad consensum. Ideò sicut cerua, quæ ẜm Pli. habet secundinã venenosam si terram tangat, ideò antequã ad terram descẽdat, ipsam rumpit, & deuorat & cõsumit, sic verè homo qñ videt, ꝙ in corde suo oritur aliqua cogitatio venenosa, statim debet eã rũpere, & intercipere, ne fortè ad terram. i. ad consensum cadat, vel ad opus possit aliquatenus peruenire. Prouer. 15. Cogitationes impiorũ eradicabunt. Impij. n. habent cogitationes malas & venenosas, quia sicut dr̃ Genes. 8. sensus, & cogitatio cordis humani intenta est in malum. Et re uera multi sunt hodie, quorum cogitationes semper sunt ad nequitiam inclinatę. De quibus dicitur Oseę. 5. Non dabunt cogitationes suas, vt reuertãtur ad dominũ. Circa quod notandum, quòd quidam

Cogitãt de { Cupiditate, Carnalitate, Crudelitate, Malignitate, Pompositate. }

Primi sunt auari, qui cogitãt in diuitiis augmẽtãdis, & acquirẽdis. vnde Iob. 12. Lãpas contempta apud cogitationes diuitũ. Secundi sunt immũdi, q̃ cogitãt de delitijs. vnde. 2. Cori. 1. Quæ cogito, ẜm carnẽ cogito. Tertii sunt impij, q̃ cogitant in sæuitijs. vnde Io. 11. Cogitauerũt vt interficerent Iesum. Quarti sunt inuidi, qui cogitant in malitiis. Esa. 32. Ipse cogitationes cõcinnabit ad perdendos mites. Quinti autem sunt superbi, q̃ cogitant in eminentiis. vnde Rom. 1. Euanuerunt in cogitationibus suis. &c. Sufficit.

A Cognatio. Consanguinitas. & Parẽtela

idẽ sunt. Et est cogitatio idẽ qđ propinquitas à carnali copula generata, & ab eodẽ patre originaliter deriuata. Est. n. qđdam vinculũ carnale, quo cũ fidelitatis nexu alter debet cũ altero copulari, vt sicut ab vno patre, & matre originaliter processerunt, sic inter se seruent cordium vnitatẽ. Sic breuiter dico, ꝙ duplex cognatio in scriptura reperitur. Inuenit
B .n. cognatio naturalis, & cognatio spiritualis: Prima includit fidelitatem, secunda charitatem: prima impedit ne alter alteri turpiter coniungatur, secunda percipit, ꝙ alter alteri per amorẽ synceriter vniatur. Naturalis ergo cognatio debet in nobis fidelissimẽ conseruari, vt. s. alterũ adiuuet, & diligat, & vt à commixtione sanguinis inter gradus prohibitos abstineat, & caueat. Iuxta illud Leuit. 18. Vnusquisq; ad proximam sui sanguinis non accedat. Istud. n. docent aĩalia bruta. Dicit. n. Arist. ꝙ Camelus non libẽter coit cũ matre. Equi ẽt de scientia matris copulã refugiunt. Vnde narrat idem, ꝙ rex septentrionis equã habuit pulcher rimã, & filiũ pulcherrimum, & volens habere filium de vtroq;, fecit operiri faciẽ matris ne à filio cognosceretur, qui cum saltasset super eã, & tandem matrem cognouisset præ dolore fugiens ꝑcipitauit se. Equus etiam, vt dicit idẽ, dũ est in grege, libentius vadit cũ sororẽ, quàm cũ matre. & in hoc instruimur naturaliter, ꝙ propinquas nostri sanguinis debemus naturaliter euitare & quanto attinent nobis magis propinquius, tanto ab ipsis strictius abstinere. vnde Gen. 12. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, quia sicut dr̃ Marci. 6. Nõ est propheta sine honore, nisi in cognatione sua. Multi tñ sunt sicut canes, qui ẜm Plinium vsq; ad senectutẽ libidini vacant, & inter matrẽ & sororem non discernunt. Sic verè multi sunt, qui cognatis & consanguineis non parcẽtes, naturalibus vinculis non tenentur, sine lege, & contra legem viuentes vsq; ad senectutẽ luxuria maculantur. Homini enim fornicario omnis panis dulcis, non fatigabitur transgrediens vsque ad finem. Eccle. 23. vnde Oseæ. 4. dicitur Periurium, adulterium inundauerunt super terram, & sanguis & sanguinem tetigit. Et ista est causa inimicitiarum, & periculorum. bitumen. n. asphalti, qđ nullo modo potest dissolui, solo sanguine menstruo dissipatur ẜm Plini. Sic verè quanquam inter aliquos sit indissolubile vinculum charitatis, si tamen interueniat sanguis menstruus, id ẽst, fœditas incestus id est ruptio consanguinitatis, illud pro certo omne tale vinculum eneruat, & inimicitias perpetuas introducit. Exemplum de Semyramide Assyriorum regina, quæ post mortem Nini regis viri sui se filium, & hæredem habere mentita, diu sub spe filii imperium rexit, tãdem verò proprio filio adulto, ipsum in virum recepit, & vt priuatã verecundiam publico scelere excusaret, proclamare fecit, quod nulla reuerẽtia naturæ exhibita, quæcunq; vellet proprium filium, vel cognatum in matrimonium ducere posset. ipsam tamen proprius maritus, & filius interfecit, scelus, ꝙ commiserat vindicauit, sicut ponunt Orosius, & Iustinus. Ista est ergo cognatio naturalis. ¶ Sed secundò dico, ꝙ est quædã cognatio moralis seu spiritualis, & ista nihil aliud est, quàm charitas, seu amor, seu etiã fides. Fides enim, & charitas faciunt omnes homines cognatos, notos ẽt, & amicos. Ab eodẽ. n. patre, & matre Ecclesia prouenimus, & ideò spiritualiter cognati sumus. vnde. 2. Esdræ. 4. Proximus mihi se debis, & cognatus meus vocaberis. In quibus verbis aduerte, ꝙ cognatio causat in homine. s. Societatis firmum tenorẽ (Proximus inquit mihi) tranquillitatis verum dulcorem (Sedebis) sublimitatis magnum honorẽ (& cognatus meus vocaberis.) Inter autem tales cognatos, id est, inter viros fideles, & charitatiuos diligit dominus habitare. vnde Lucę. 2. dicitur, quòd parentes Iesu requirebant eum inter cognatos, & notos. Ipse etiam dicit Hieremi. 31. Ero Deus vniuersis cognationibus Israel &c. C

Cognitio. Cognoscere.

Nota, ꝙ cognoscere idẽ est qđ aduertere, perpendere, scire, noscere, & sciẽtiã vel notitiã habere. Et est cognitio idẽ, ꝙ cõpleta rei notio. Cognitio ergo est virtus naturalis, & moralis, & est idẽ spũaliter, ꝙ discretio, scientia, fides, seu consideratio. Per istam. n. scilicet A

Fidem
Discretionem
Scientiam
Et prudẽtiã & sapientiã cognoscim⁹ cognoscẽda.

Videmus. n. ꝙ etiam bruta cognoscunt, quid est fugiendum, & qd etiam est faciendũ. Discernunt. n. inter delectabilia & tristabilia, quanto magis homo vtens rõne debet cognoscere, & discernere quid est faciendum, & quid omittendum, quid est damnabile, & quid est vtile, & quid est proficiens, & quid deficiens? Ideo bene dr̃ Hier. 11. Demonstrasti mihi, & ego cognoui. Nota ergo, ꝙ virtus cognitiua, & discretiua summẽ est necessaria, sine ista enim nec bonum amatur, nec malum declinatur, quia ẜm Arist. non diligitur bonum nisi prius cognitum. Dicit. n. Pli. ꝙ Elephas inter omnia bruta est optimi intellectus, docetur. n. regem cognoscere, & eum adorare. Canis etiã, sicut videmus, optimè cognoscit dominum suum, & eum non alium solet sequi, aliqui ẽt equi scythici dominos suos cognoscunt, & nullos alios sessores admittũt, sicut dicit idẽ. Pro dñis etiam suis pugnant, & in morte eorum plorãt: equos. n. inquit affectum compassionis habere certum est. Sic re uera nos christiani debemus habere sagacitatẽ intellectus, dñm. n. & regem nostrum Christum, vel prælatũ debemus cognoscere, & eum sequi, & adorare, & ei firmiter obedire, nullũ aliũ sessorẽ, vel magistrũ, s. mũdum, carnẽ, vel diabolũ debemus admittere, sed iustũ solum diligere, & sub eius obedientia nos aptare, & ẽt pro ipso, & pro fide, & iustitia defendenda debemus pugnare, & mortem ipsius deplorare. Eccl. 4. Vsq; ad mortẽ certare pro iustitia, iõ bene dr̃ Esa. 19. Cognoscent Aegyptii dñm Lucę. 24. Cognouerũt dñm in fractione panis. quãquam multi sint hostie contrariæ cõditionis, quia. s. Deũ benefactorẽ non cognoscũt, quãuis ipse in beneficiorũ collatione eos quotidie recognoscat. vnde Gen. 42. Fratres ipse cognoscens, non est cognitus ab eis. Acteõ. n. ẜm Oui. lib. 3. fab. 2. mutatus in ceruum, bene cognoscebat canes suos, qui tñ ab ipsis nõ cognoscebatur, sed durissimẽ mordebatur. Sic verè Deus, qui cognoscit canes suos. s. Christianos, ipsis sua beneficia largiendo, ab ipsis hodie non cognoscitur, nec seruitur, sed magis ab eis per diuersa peccata impugnatur, & per blasphemiam, & detractionem mordetur grauiter, & vrgetur. vnde psalm. Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc. Ista etiam videmus quotidie inter homines euenire, quãuis .n. aliquis sit Acteon. i. diues & potens, ita quod secum ducat canes. i. familiares, & sequaces suos, ipsos fouendo, & eis benefaciendo, si tamen accidit, ꝙ mutetur in ceruum, & ꝙ de homine fiat bestia. i. ꝙ de diuite fiat pauper, ipse pro certo ab eis amplius non cognoscitur, nec amatur, sed magis ab ipsis persequitur, mordetur, & diffamatur, qa breuiter homo

poſtquàm venit ad infortunium. vix amplius inuenit, qui eũ dignetur cognoſcere, quãquam non ceſſet auxilium implorare. pſal. Conſiderabã ad dexterã & uidebã, & non erat qui cognoſceret me. Non ſic ergo, ſed cognoſcamus Deũ & benefactorem noſtrum, & ipſum totis affectibus diligamus iuxta illud Ioann. 10. Cognoſco oues meas, & cognoſcunt me meæ. & Eſ. 1. dicitur. Cognouit bos poſſeſſorem ſuum &c. In quibus verbis nobis aduertendum eſt, quòd quatuor ſunt à nobis præcipuè cognoſcenda, ſcilicet

B Interiora, | Exteriora, | Superiora, | Inferiora. Debemus. n. cognoſcere res interiores & humanas (cognouit. i. cor nouit) res exteriores & mundanas (Bos qui. ſ. herbas bonas & malas diſcernit) res ſuperiores nobis prælatas (Poſſeſſorem) res inferiores nobis ſubiectas (Suum inquit). Dico ergo primo, quòd nos debemus cognoſcere res humanas interiores, id eſt proprias cõditiones naturales. Cognoſcere enim debemus

Quàm viles fuimus in greſſu, | Quàm fragiles ſumus in proceſſu, | Quàm flebiles erimus in egreſſu. Iſta. n. eſt cognitio pfectiſſima. ſ. cognoſcere ſemetipſum. Mar. 13. Videte voſmetipſos. Alexander. n. vulneratus in prælio iſta verba dixit. Oẽs inquit hoĩes me dicunt filium Iouis, ſed ego cognoſco in iſto vulnere me eſſe hominem. vnde dicit Hier. lib. de Iſaac. Sapientis, inquit, eſt ſegregare ſe à voluptatibus carnis, eleuare animam atque à corpore abducere, hoc eſt cognoſcere ſe hominem eſſe. Iſta autẽ cognitio valde eſt nobis neceſſaria, inducit enim

Dei timorem, | Vitæ præſentis horrorem, | Humilitatis amorem. Iſtud figuratũ eſt Gen. 3. vbi dr̃, ꝙ poſtquã Adã, & Eua cognouerunt ſe nudos, conſuerunt folia ficus præ verecundia, prius. n. antequam ſe nudos cognoſcerent, non fuerunt verecundati peccare, poſtquam autem ſe nudos cognouerunt, ſe peccaſſe erubuerũt. Ex quo datur intelligi, ꝙ cognitio ſuæ nuditatis. i. ſuæ naturalis paupertatis & vilitatis, cauſat in nobis verecũdiã & timorem, & peccati diſplicentiam & horrorem. Quod vtiq; eſt contra multos, de quibus dicit Ber. in ſuis meditationibus. Multi inquit multa ſciunt, & ſeipſos neſciunt. quia re uera ſicut oculus cognoſcit, & videt alia, ſe autem cognoſcere non poteſt vel videre, ſic multi ſunt, qui ſeipſos non conſiderant, nec cognoſcunt, nec ſuos defectus tam naturales, quàm morales recogitant vel aduertunt, qui tamen alios ſciunt optimè cognoſcere, conſiderare, iudicare, & videre. Sicut patet in detractoribus, & in hypocritis, qui in oculo fratris vident feſtucã, in ſuo autem non vident trabem. Nam vt dicit Aug. lib. 10. confeſſionum, Curioſum eſt genus hominum ad cognoſcendũ vitam alienam, deſidioſum ad corrigẽdum ſuam. De iſtis dr̃ in pſal. Non cognoſcet amplius locum ſuum. Non ſic (chariſſimi) ſed cognoſcamus res humanas, & interiores, quia ſicut dicit Aug. lib. de Academicis. Illa eſt humanarum rerum ſcientia, quę nouit lumen prudentię, temperantiæ decus, fortitudinis

C robur, iuſtitiæ ſanctitatem. ¶ Secundò dico, quod nos debemus cognoſcere res mũdanas & exteriores, ꝙ oſtẽditur, cum dr̃ bos; Bos. n. aĩal eſt odoratu ſagax, diſcernit. n. inter herbas bonas, & malas. Socios etiam, cum quibus iugũ trahere conſueuit, ſolet cognoſcere, diligere, ipſosq; lambere, & frequentare, & ſi ab ipſo receſſerint, ſolet affectum oſtẽdere, & mugire. Sic verè (chariſſimi) nos debemus herbas. i. res exteriores diſcernere, & cognoſcere. ſ. quid vtile, & quid inutile, quid bonum, & quid malum, quid honeſtum, & quid moleſtum. Num. 22. Sicut ſolet bos herbas carpere, conſideratis circunſtantiis & indigentijs, ſic debemus etiam cognoſcere ſocios noſtros, & amicos, cum quibus iugum eiuſdem fidei, religionis & ſocietatis ducimus, & trahimus, & ipſos debemus lambere. i. perfectè diligere, & amare, & erga eos cõpaſſionis affectũ oſtendere, & habere. Vnde Iob. 1. Boues arabant, & Aſinæ paſcebantur. de iſta cognitione dr̃. 1. Cori. 13. Nunc cognoſco ex parte. Et ibidẽ. Ex parte (inquit) id eſt imperfectè cognoſcimus, & ex parte prophetamus. & pro certo cognitio, quam habemus in mũdo iſto tam de rebus, quã de perſonis, bene dr̃ eſſe ex parte, quia verè vix, aut nunquam poteſt aliquis perfectè aliquid cognoſcere. Illud. n. videmus de hominibus, qui pro certo vix cognoſcuntur, quia ſæpe qui creditur amicus, inuenitur inimicus, qui creditur, æquus, inuenitur iniquus. Tãta eſt etiam ſimilitudo exterius inter gemmas veras & fictas, lapideas & vitreas, ꝙ homo in eligendo ſæpe decipitur, ſicut non cognoſcens quæ melior debet eſſe, quia re uera inter amicos veros & fictos, inter homines bonos & malos tanta eſt qñq; ſimilitudo exterius per malorũ hypocriſim & cautelã, ꝙ vix alter ab altero cognoſcitur, niſi forte per opera diſtinguantur, quia ſicut dr̃ Matt. 7. A fructibus eorũ cognoſcetis eos. Dypſas. n. alio nomine Situla eſt ſerpens ita minimus, ꝙ ante interficit, quam videatur ſm Iſid. à calcantibus. n. nõ cognoſcitur, donec morſus, & veneuum ipſius ſentiatur, ſic verè multi ſunt, qui ꝑꝑ paruitatem humilitatis, & ſimplicitatis ab alijs non videtur, ſed qñ venenum malitiæ ab eis infunditur, tũc aliud eſſe, q̃ apparuerant cognoſcũtur. Nõ ſic ergo, ſed cognoſcamus res mũdanas & exteriores. ¶ Tertiò dico, ꝙ nos debemus cognoſce- D
re res diuinas, & ſuperiores. ſ. Deũ prælatũ, benefactorẽ &c. hoc oſtenditur cum dr̃ Poſſeſſorẽ. Illi. n. qui nos poſſident & ſuſtinent, gubernãt pariter, atq; iuuant ſunt cognoſcendi, & ſynceris affectibus diligẽdi. Apes. n. cognoſcũt regẽ ſuũ. Elephas etiã Silueſtris cadẽs in foueã venatoris, cognoſcit illũ, q ipſum de fouea liberat, & ipſum ſequitur, & factus domeſticus eidẽ obtemperat & obedit. Sic verè (chariſſimi) benefactores, & reges, prælatos & ſuperiores, & maximè Deũ ſuperiorẽ & benefactorẽ debemus cognoſcere, q nos de peccati & inferni fouea liberauit, & tãtorum grati beneficiorũ ſibi in oĩbus obedire. Io. 10. Cognoſco oues meas, & cognoſcunt me meę (Poſſeſſorem inquit) Regratietur ergo quiſq; & dicat illud Proue. 8. Dominus poſſedit me ab initio. ſed ꝓ certo de multis ingratis dr̃ Hier. 9. Non audierunt vocẽ poſſidentis, à volucre cęli vſq; ad pecora tranſmigrauerunt, & receſſerunt. Volucres. n. cœli. i. ſuperbi, pecora terræ. i. auari vocẽ ſui poſſeſſoris & benefactoris, plati, & pceptoris nõ audiunt, pceptis ipſius obediendo, accepta beneficia recognoſcendo, ſed ab ipſo ꝑ mentis indurationẽ fugiũt, & recedũt. Nõ ſic, ſed cognoſcamus res diuinas & ſuperiores. Quod ẽt põt referri ad Paradiſi & ad Dei occultã prouidentia, & ad ſecreta Dei iudicia, quæ oĩa debent à nobis cognoſci, & ſolerti indagine meditari. Cognoſcamꝰ ergo cęleſtia, vt ea cõtẽplemur. Hie. 8. Miluus in cęlo cognouit tẽpus ſuũ. Cognoſcamus Dei prouidentiã, vt eã admiremur. pſal. Exiſtimabã vt cognoſcerẽ, hoc labor eſt ante me. Cognoſcamus Dei iudicia, vt ꝑ ea de malo retardemur. ps. Cognoſcet dñs iudicia faciẽs. Cognoſcamꝰ ergo res diuinas, & ſuperiores. ¶ Quartò cognoſcamus res ſubiectas & inferiores, ꝙ oſtenditur, cũ E
dr̃ ſuũ. Suũ. n. eſt pro nomẽ poſſeſſiuũ, quia. ſ. quæ ſunt in poſſeſſione & ſubiectione, debemus cognoſcere. Tria aũt ꝓpriè poſſunt dici noſtra. ſ. onus peccatorum, virtus meritorum, Chorus ſubditorum. Cognoſcuntur peccata, vt dimittant: merita, vt augeantur; ſubditi, vt debitè gubernentur. Cognitio. n. propriorum peccatorum eſt neceſſaria, quia tũc ſignũ eſt, ꝙ phreneticus ſanatur qñ cognoſcit ſe eſſe infirmum. Sic verè ſignũ eſt ſpiritualis ſanitatis, qñ hõ cognoſcit quãta eſt iniquitas ſuæ prauitatis. Ideò dr̃ in pſal. Iniquitatẽ meã ego cognoſco, & peccatum. &c. Sicut. n. dicit Grego. in moralib. quanto qs minus ſe videt, tanto ſibi minus diſplicet, & quãto maioris gratiæ lumen percipit, tãto amplius reprehẽſibilem ſe eſſe cognoſcit. Vt. n. dicit ibidẽ in moralibus. Nemo certitudinẽ ſua, niſi qui rectus eſſe cepit, cõprehẽdit. Nã qui omnino peruerſus eſt, nõ põt videre quid eſt. Item cognitio propriorum meritorum eſt neceſſaria, vt. ſ. ſciamus quantũ proficimus. quia breuiter ſm Bern. in meditationibus ſuis vile eſt & neceſſe ꝙ ab exterioribus ad interiora redeam, & ab inferioribus ad ſuperiora aſcendam, vt poſſim recognoſcere vnde venio, aut quo vado, quid ſim, & vnde ſim, vt per cognitionem mei poſſim venire ad cognitionem Dei. ¶ Item neceſſaria eſt cognitio ſubditorum. Prælati. n. debent ſubditos cognoſcere, vt ipſos poſſint ſecundum merita, promouere. Quanquam multi ſunt ſimiles Iſaac, de quo dicitur, quòd cum Iacob eſſet pelliculis inuolutus, pater non cognouit eum, & ideò dedit ſibi benedictionem primogenitorum. Sic verè (chariſſimi) quia patres moderni ideſt prælati vident ſubditos mediantibus pilis, & pelliculis, id eſt, mediante pelle carnalis affectionis, & pilis diuitiarum, & temporalis poſſeſſionis, ideò non poſſunt ipſos perfectè cognoſcere, & propter hoc benedictionem primogenitorum ideſt beneficia bonis perſonis debita, ipſis ſolent indebitè miniſtrare. Iſtud

re. Iſtud.n.eſt certum, q̃a amor, & affectio eſt acceptio per ſonarũ, munera ẽt ambitio diuitiarũ, cautela & hypocriſis & fictio malitiarũ impediant p̃latos ne cognoſcant condõ nẽ ſubditorũ. Tñ de talib. dr̃ Gene. 38. Thamar operuit vultũ ſuũ pallio & non cognoſceret. Sicut patet de illis, q̃ adulatores, cõpatriotas, & p̃ſonas indignas ꝓmouent, & exaltant &c. Iõ Gen. 27. dr̃. Pater, inquit, non cognouit eũ, q̃a piloſæ manus fratris ſimilitudinẽ p̃tendebant (Suũ inquit) Illud.n. ꝙ ſuũ eſt, debet cognoſcere. Vñ Tho. 11. Cognouit venientem filiũ ſuum. quanquam de multis malis dicat̃ Io. 1. In propria venit, & ſui eũ non cognouerunt, quia.ſ. mali, & inſcij, & ignari cognoſcũt à ſuis carnalibus promotorib & amicis, ita quod ipſi acceptores vñr dicere illud p̃dictũ Io. 10. Cognoſco oues meas, & cognoſcunt me meę. quia.ſ. nõ vñr hodie cognoſcere niſi ſuos, cum nulli bonũ faciant niſi ipſis. Boni vero ab eis, non videntur cognoſci, quod patet, quia nullus vr̃ promoueri. Vnde Senec. in epiſtola. Veni Athenas, inquit, Democritus, nemo vnquã ibi me agnouit. Qđ ẽt hodie poſſunt dicere pauperes, quos diuites cognoſcere non dignant̃, dato ꝙ ẽt ſint ꝓximi vel cognati. Iõ in p̃ſona pauperũ dicit Chriſtus in ps. Conſiderabã ad dexterã, & videbãt, & nũ erat q̃ cognoſceret me, quinimo mul ti ſunt ingrati, quia dato, ꝙ q̃nq; fuerint ab alijs in neceſſitatibus cogniti, & adiuti, ipſi tñ vice reciproca alios ſi ad neceſſitatẽ venerint, cognoſcere non dignant̃, ſimiles illi ſinui qui dr̃ propõtis. i. brachiũ ſancti Georgij. De quo dicit Pli. & Soli. ꝙ aquas ponti fluẽtes cõtinue recipit ipſas tñ refluẽdo iterũ non remittit. quia.ſ. iſti aliena bona volũt bene recipere, ſua tñ nolunt alijs cõicare, nec etiam per gratiarum actionẽ refundere, vel ad benefactorem proprium deriuare, & bene volunt in neceſſitate cognoſci, ipſi tamen ſolent alios ignorare. Vnde de Ioſeph dicitur Gen. 42. ꝙ fratres ipſe cognoſcens, non eſt agnitus ab eis. Cognoſcamus ergo (chariſſimi) inferiora, ſuperiora, exteriora, ĩteriora &c. ſufficit, vide de agnoſcere ſi placet.

A **Colere** eſt cultura. Nota, ꝙ colere idẽ eſt, qđ hõnorare, frequentare, præparare, & alicui ſeruitium, ſeu obſequium exhibere. Itaq;

Colitur { Deus per reuerentiam & fidelitatem,
Anima per pænitentiam & aſperitatem,
Mundus per frequentationem,
Diues per adulationem,
Peccatum per eius executionem,
Diabolus per ſuæ voluptatis adimpletionem.

Dico ergo, ꝙ Deus colitur per fidẽ & reuerentiã. vnde Iudith. 11. Ego ancilla tua Deum colo. Item colitur anima p̃ aſperitatem, & pænitentiam. Vnde Hie. 27. Colet terrã & inhabitabit eam. Item colitur mundus per ſuæ proſperitatis dilectionẽ. Rom. 1. Coluerunt, & ſeruierũt creaturæ potius, quã creatori. Itẽ colitur diabolus per peccatorum exe cutionem. vnde. 4. Reg. 10. Achab coluit Baal. Et. 3. Regum. 11. Colebat Salomon Aſtartẽ deam Sydoniorum. Item colitur diues per adulationem. vnde Proue. 19. Multi colunt perſonam potẽtis ſeu diuitis. Et Dan. 14. Erat Draco in Babylone, & colebant eum Babylonij. Item colitur peccatũ per eius continuationem. vñ. 4. Reg. 17. Coluerunt immunditias, de quibus præceperat dominus, ne facerent verbum

B hoc. ¶ De cultura ergo, quã colitur Deus, vnum ſolum aduertendum eſt, ꝙ à bonis & ſanctis viris vult coli, & ſeruiri Balſamus.n. ſicut pluries repertum eſt, nunquam plene fructificat niſi à Chriſtianis colatur. Sic vere Deus fructũ gratiæ, & gloriæ nunquã reddit, niſi illis cultoribus, qui Chriſtiani. i. ſancti & iuſti eſſe dignoſcuntur. Ideo dicit. 2. Mach. 1. Det vobis cor omnib. vt colatis eũ, & faciatis eius volũtatẽ. De alijs autem dicitur Marc. 7. In uanum.n. me colunt &c. Et nota, ꝙ in mundo inueniuntur plura genera hoĩum qui non colunt, nec adorãt. Deum verum, ſed quid aliud loco Dei? Quidam.n. adorant, & colũt animalia, quidã idola lignea, quidam idola lapidea. Quidam dico animalia, ſicut dicit in lib. de mirabilibus orientis, ꝙ populus de regno columbi adorant bouem, & iſti ſunt viri carnales, q̃ animalia i. perſonas carnales, & animales frequẽtãt. ſ. luxurioſas mulieres, & huiuſmodi. quia multi ſunt, qui recte de talib. mulierib. faciunt Deos ſuos. Sap. 35. Animala miſerrima colũt. & Oſeæ. 10. Vaccas bethauen coluerunt, Alij (dico) colunt idola lapidea, & iſti ſunt illi, qui de lapidibus & metallis faciunt deos ſuos, ſicut ſunt auari. De quib. dicitur Hie. 2. Dicentes ligno, Deus meus es, ex lapidibus, tu me genuiſti. Itẽ alij colunt idola lignea, & iſti ſunt fatui nobiles, q̃ de lignis ideſt de lanceis faciunt Deos ſuos, nihil aliud colẽtes, & nihil aliud reputantes. Neuter.n. populi ſchythiæ ſolebant ꝓ Dijs enſes colere, & pro ſimulachris lanceas honorare, q̃ ẽt fuit communis cultura apud antiquos ante idola, & hoc ſecundum Iuſtinum lib. vlt. vnde illud prædictum Ezech. 20. Erimus ſicut gentes, vt colamus ligna, & lapides. Si vis, dilata q̃uo diuerſi idololatrę diuerſimode colunt Deos ſuos ſicut columbini, qui colunt bouem, de illis, q̃ colendo idola dant eis fumum, & ſibi retinent cibos &c. ¶ Sed ſi vis adhuc diſtingue de colere. Nota, quod colere ſumitur pro fre- C quentare, exercere, habitare, reuereri, & honorare. Colitur autem ager, quando frequẽtatur, domus, quando habitat̃, Deus, quando odoratur, diabolus, quando à nobis reueret̃ homo, quando honoratur. Igitur loquendo moraliter, dico, quod in ſcriptura reperitur

Cultura { Pænitentium, quæ ſolet corpus terrere,
Contemplantium, quæ facit Deum quærere,
Oberrantium, quæ ſolet vana credera,
Adulantium, quæ ſolet vana dicere.

Eſt igitur dico cultura pænitẽtium, & iſta eſt illa, qua foſſorio diuini timoris & cõtritionis nos ipſos interius penetramus, per gladiũ linguæ ſuperflua confitendo rumpimus, & lachrymis rigando ad fructum vitæ per ſatisfactionem nos vtiliter p̃paramus: rbores.n. ſilueſtres ſecundũ Pli. efficiuntur domeſticæ per culturam, exemplificat de olea, & de roſa. Sic pæccatores fiunt boni per pęnitentiam. Ideo. 2. Mac. 12. dicitur. Iudei. i. confitẽtes, agriculturæ, operam dabant. Et merito, quia corpus noſtrum, & etiam Eccleſia, & religio ſunt illa terra, de qua dicitur Gene. 34. Negocientur in terra, & exerceant eam, quia ſpecioſa & lata eſt, & cultorib. indiget. Secundo dico, ꝙ eſt cultura cõtemplantium ſeu rite credentium, qui.ſ. colũt Deũ fide, deuotiõe, & bona operatione. Sicut.n. ponit hiſtoria Alexãdri, ſacerdotes, q̃ colebant arbores ſolis & lunæ, erant hoĩes maximas aures & lõgos dentes habentes, ſuper terram nudi iacentes, pomis arborum, & laſare, & amomo viuentes. Sic vere illi qui cultores volũt eſſe Solis, & lunæ, i. Chr̃i & Mariæ, debent habere aures magnas. i. virtutes obedientes, q̃ omnia audit, longos dentes & magnos. i. virtutes correctionis & iuſtitiæ, q̃ oĩa rodit, & omnia mala mordet, & punit. Nudi debent iacere per virtutem contemptus rerum & corporalis indigẽtiæ, quæ omnia pro Dei amore vilipendit, pomis & fructibus ſacræ ſcripturæ, & laſare ſeu gummi deuotionis viuere per virtutem deuotionis & clementiæ, quæ omnia illibata cuſtodit, quia à talibus Chriſtus digne colitur, & ſibi digne deſeruitur, ita, ꝙ tunc poteſt dici illud. 2. Paral. 35. Cultura Dei rite completa eſt. Tertio dico, ꝙ eſt cultura oberrãtiũ, & eſt illa, qua diuerſi diuerſos Deos, aut vitia colunt, & credunt. Et ſi vis, cõpara diuerſa moderna vitia diuerſis idolis Iõ. 2. Para. 7. dicitur. Adorauerunt Deos alienos, & coluerunt eos. Quarto dico, ꝙ eſt cultura adulantium, de quibus prouer. 19. Multi colunt perſonã potentis, & amici ſunt dona tribuentis. Figurati in illis, de quibus legitur. Sap. 12. & 15. ꝙ ſerpentes, & animalia muta colebant, quia re uera hodie qui ſunt ſerpentes i. malitioſi, & animalia muta. i. brutales & iniuſti amplius ab adulatoribus volunt coli Eze. 20. Venite colamus ligna, & lapidem &c.

Color Nota, ꝙ color ſignat exteriorẽ conuerſationem: vt cõiter.n. color eſt illud, quod oculis A obijcitur intuentis, color.n. eſt immediatum obiectum viſus. Et iõ de colore poſſumus loqui dupliciter, nam accipit̃ quandoq; pro bona conuerſatione, quãdoq; pro mala. Eſt igitur color delectabilis, & eſt color deteſtabilis. Color delectabilis & cõmendabilis eſt color bonæ conuerſationis, virtutis, & perfectionis. Sicut.n. imago pulchris coloribus multis & varijs pictorat̃, vt pulchrior, & acceptior efficiatur, ſic vere homo debet multis colorib. virtutũ & morũ depigi, vt apud Deũ, & homines poſſit acceptior iudicari: Ezec. 16. Sumpſiſti veſtimenta tua multicoloria, & ornata es eis. vbi aduerte, ꝙ color honeſtæ cõuerſationis eſt turpitudinis velamentum (Veſtimenta inq̃t tua) eſt pulchritudinis pa-

nis paramentū(multicoloria)est sanctitatis munimentum. (ornata inquit es)Dico ergo,ꝙ iste color est velamētū tur pitudinis,ꝙ ondit cū dr̄ Vestimēta.Vestes.n.tegunt & ope riūt oēm corpis deformitatē;sicut color operit oēm substantiæ nuditatē,sic bona cōuersatio sit in hoīe, q̃cquid ha buerit interius in morib.turpe,vel vitiosum cōteget,& celabit.vñ Iudicū.5.Vestes diuersorū colorū Sisare tradūtur. & Esa.4.Panē nostrū comedemus,& vestimētis nostris ope B riemur.¶Scd̄o dico,ꝙ iste color est paramentū pulchritudinis(multicoloria inquit)Sicut.n.ex multis coloribus efficit̄ vestis pulchra,sic ex multis virtutib. efficit̄ cōuersatio gratiosa.Et iō simus sicut Iris,q̃ multis coloribus est distincta.Simus ēt sicut Chameleō,qui colores oppositarū rerū in suæ pellis corio rep̄sentat.Simus sicut lapis,qui dr̄ pāthe ron,qui multis & varijs colorib.depictus est, quia sicut dr̄ in lapidario,in isto est color niger,rubeus,pallidus,viridis purpureus,roseus,ſm Dios.Sic vere(charissimi) nos spūaliter multos colores variarū virtutū debemus habere,& ad colores bonarū condōnum,quas in alijs videmus,pellē no strę cōuersationis transferre.Sit ergo in nobis niger color humilitatis,rubor ēt charitatis viror insup̄ honestatis.Hester.15.Ipsa aūt roseo colore vultū perfusa,gratis & nitentibus oculis tristē celabat aīum.Sit tibi ēt pallor pn̄iæ purpura patientię,roscitas verecundiæ.Heste.15.Corruit inq̄t regina,& in pallorē colore mutato,lassa super ancillā reclinabat caput.Vñ de tali sic colorato dr̄ Eze. 16. Vestita es bysso,& polymito,& multis colorib.Hō.n.perfectus similis est opalo,qui est lapis in quo multarū aliarū gēmarum colores resultant,ſm.Dios.Ibi.n.carbunculi ignis, purpura amethysti,viriditas smaragdi sub quadam diuersitate refulgent secundum Isid.& quot habet colores tot creditur habere valores. sic per omnia vir iustus colores, i. perfectiones,& virtutes aliorū debet in seipso repræsentare. Sit igitur in ipso color

Igneus charitatis & amicitiæ,
Purpureus firmitatis & patientiæ,
Viridis honestatis & apparentiæ.

¶Ista .n. omnia debent in eo diuersimo de relucere,& non solum exterius in apparentia, imo etiā interius in existentia.vñ.1.Para.19.dr̄, ꝙ Dauid parauit p̄ templo ædificando diuersorū colorū lapides preciosos, & marmor parium abundantissime.Veruntamen aduertēdū est,ꝙ quāuis colores exteriores secundū passiones interiores mutantur,nam color mutatus delucide demonstrat internī animi gaudium & mærorem,istud tamē sæpissime fallit,quia vere sæpe accidit,ꝙ quāuis homo multis pulchris coloribus cōuersationis sit exterius picturatus, interius tñ multis criminib. est infectus,sicut patet in hypocritis, quorum pellis conuersationis est pulchra, mens tamen interioris cogitationis est horribilis,atq; vna isti sunt similes cuidā vermi coloratissimo,de quo dicit Isid.ꝙ quot habet colores,tot habet dolores.Similes etiā sunt serpenti,qui dicit̄ scytale,qui tantā varietate colorum est pictus,ꝙ ad sui cōsiderationem inuitat bestias transeuntes,quas dū circa pulchritudinē suæ pellis videt in se mussare,ipsas subito vulnerat,atq; pungit,sicut dicit Isid.Cerastes etiam serpens venenosissimus habet cornua pulchra & colorata, corpus autē totū in terra vel puluere abscondit,& cornua picta foras dimittit,q̃ dum bestiæ vident,credunt esse vermes, ad quē dum appropinquauerint,ab eo capiuntur.Recte tales sunt hypocritæ, & hęretici,isti.n.exterius in apparētia sunt multis virtutib.colorati,pp̄ quos colores homines ad sui societatem,copulam,& amorem inuitāt,quos finaliter decipiūt & inquinant.Istud patet in multis,qui p̄pter fictam sanctitatem,quam prætendunt decipiunt iuuenculas mulieres, quod in illis maxime apparet,qui sub bono colore confessionis vel spiritalis eruditionis,vel etiam carnalis cōsanguinitatis ipsas decipiunt,& inquinant.& tunc bene dicitur illud Threno.4.Mutatus est color optimus dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium plateaū.Isti figurant̄ Leuit.13.vbi dr̄,qd᷑ casus capillorum,inæqualitas cutis,color albus vel rufus significabat Lepram interiorē.Sic vere(charissimi si habuerimus casum capillorū.i.defectū virtutū,in æqualitatem,& discontinuitatem inconstantiæ,& colorem album hypocrisis,& rufum malitiæ,bene signū est, ꝙ interius in conscientia latet Lepra,i.corruptio peccatorum.Et bene dico rufum colorem malitiæ,propter malitiosos,qui semper in omni actu malitiæ suæ quęrunt aliquē superficiale colorem,quia ipsi sunt sicut dicitur Sap.15. Effigies sculpta per varios colores.Nō sic,sed habeamus colorē bonæ C conuersationis,q̄a iste est paramentū pulchritudinis.¶Tertio dico,ꝙ color honestæ cōuersationis est munimētū sanctitatis(Ornata inquit es)Pulchrius.n.ornamentum, ꝙ hō sanctus possit habere,est color honestæ conuersationis , sicut bene dr̄ de Hester,Heste. 15. ꝙ Die tertio posuit vestimenta ornatus sui,& circundata est gloria sua.& infra. Ipsa autem roseo colore vultum perfusa,& gratis ac nitētib. oculis tristem celabat animum.Iste tamen color.s.color ornatus exterioris,nō est hodie in multis sanctitudinis ornamētū,sed potius libidinis incitamētū,sicut patet de multis iuuenib.& iuuēculis,q̄ ad hoc se sophisticāt, & colorāt, vt alijs cōplaceāt,& ad suum amorem alios attrahant & inducāt.Stellio.n.quāquā guttis stelleis coloretur,est tamē animal venenosum.Cattus etiam quando videt,ꝙ pellis sua est pulchri coloris,exinde efficitur vagabundus, nec ad domum domini sui libēter moratur,sed huc,atq; illud discurrit.Sic vere(charissimi)illi,q̄ pulchritudine corporis colorantur,stellantur,& picturantur,sunt quandoque præ cæteris venenosi,& aliorum etiā infectiui, sicut patet de malis mulierib.&c.Isti .n.quando se vident habere pulchram pellem,quandoq; siluestres efficiuntur.s.inquantum volunt discurrere,vt videanē,& in domibus suis manere dedignant, patet maxime in monialibus vagabundis.Istæ sunt secundū Apostolum.1.Tim.5.quæ discunt circuire domos,& cū fornicatæ fuerint,volūt nubere.Et breuiter loquendo,talis color.s.ornatus & pulchritudo corporis est quandoq; tandē causa multorum malorum.Vnde Leuit.13.Non quæret amplius vtrum capillus in flauū colorē sit mutatus, quia aperte immūdus est.Nō sic ergo,sed habeamus colorem spūalē non corporalem.Habeamus honestatem, non corporis curiositatem,quia pro certo,sicut dictū est,color honestæ cōuersationis est sanctitudinis munimentum, est pulchritudinis paramentum,est turpitudinis velamentum &c.

Coluber.

Vidē infra de serpente.Nota tamē,ꝙ coluber est dict᷑ à collabēdo, eo ꝙ collabē A do solet incedere.Vel dr̄ coluber quasi colēs vmbras,eo ꝙ in vmbris solet libenter manere. Dicam ergo breuiter q̄d per colubrum possunt intelligi multa genera peccatorum, ſm quod multis malis conditionibus est infectus. Nam

Coluber
- Vmbras colit,
- Simpliciter & collabendo incedit,
- Acriter mordet & lædit,
- Tortuose progreditur & vadit,
- Venenosē intoxicat & occidit.

Sic ergo dicam,quod coluber significare potest
Deliciosos,qui volunt viuere suauiter,
Malitiosos,qui quærunt nocere fallaciter,
Tempestuosos,qui solent lædere crudeliter,
Adulatores,qui sciunt collabi subtiliter,
Et detractores,qui solent nocere mordaciter.

Signat dico delitiosos,quia sicut coluber colit vmbras, sic de istis dr̄ Iob.40.Sub vmbra dormit in secreto thalami,in locis humentib.Vnde Gen.49.Fiat Dan.coluber in via, cerastes in semita,i.in vmbraculis semitarum & viarum.Item signat malitiosos.Coluber.n.tortuosē incedit,sic malitiosi nunq̄ recte nec plane p̄cedūt.Iob.26. Obstetricante manu Dei eductus est coluber tortuosus.Item signat crudeles,& tēpestuosos,q̄a sicut coluber mordet & lædit, sic crudeles iudices tyrāni,figurati in virga Moysi,q̄ primo fuit ordinata ad oues regendū,sicut dr̄ Exod.3.tandem tamen conuersa fuit in colubrū ad virgas alias deuorandum,sicut dicitur Exo.4.Quia re uera illi,qui debent esse virga pastoralis ad regendum inferiores sunt hodie facti colubri per crudelitatē,& rapinam ad mordendum,& deuorandum alios inferiores.Istud potissime pōt dici de maioribus principibus, & prælatis,qui iurisdictiones minorū prælatorum & vasallorum impediunt,& eos molestant grauiter, & cōfundūt, & sic virga virgam comedit,& coluber colubrū rodit.Sap. 16.A morsibus colubrorū exterminati sunt.Itē signat adulatores,ac verbosos,q̄a sicut coluber collabendo simpl̄r incedit,sic adulatores cum lapsu complacentiæ & applausus sciunt

sciunt facere facta sua: ideò dicitur Prouerb. 30. ꝙ non est, qui possit cognoscere viam colubri super petram. Itē signat detractores & venenosos. Eccle. 25. Non est caput nequius super caput Colubri. Et si vis etiam signat peccatum, & Diabolum &c. Ecclesiast. 21. Quasi à facie Colubri fuge peccatum. & Eccle. 10. Qui dissipat sepem, mordebit eum Coluber. Vide infra de serpente &c.

A **Columba.** Nota, ꝙ Columba est auis simplex, beneuola, & benigna, multis virtutibus & bonis proprietatibus naturalibus insignita, & potest significare quemlibet virū iustum, & maximè virum religiosum Ecclesiasticum, qui inter & super cæteros homines debet esse mitis, humilis, benignus, gratijs, & virtutibꝰ insignitus Nā

Columba est { Victu munda, Fructu fęcūda, Cātu gemebūda. }

Sic pro certo vir pfectus debet esse victu mundus, q̃a sicut Colūba non comedit cadauera vel immunda, imo grana pura, & mūda eligit sibiipsi, in signū cuius dr̄ Gen. 8. ꝙ Colūba nō inueniens vbi requiesceret pes eius, eo. s. ꝙ in aqua nō poterat descendere, nisi super cadauera mortuorū, reuersa est ad Noe in arcam. sic verè nos debemus in rebus mundis & puris quiescere. s. in actibus virtuosis, & in societatibus honestis, & etiam in spiritualibus bonis, & à cadaueribꝰ fętidis. i. à vitijs, à malis socijs, à temporalibus delitijs abstinere. Ita ꝙ de quolibet bono pōt dici illud Ioan. 1. Vidi Spiritum sanctum. virū spiritualem, & mundum tanquam Columbā descendentem Item debet esse fructu fęcundus. Columba. n. in regione calida, sicut est AEgyptus, omni mense fructificat & pullificat. Et quanto pennosior, tanto fructuosior. Aliæ. n. aues semel tm̄ in anno (vt cōiter) pullificāt, ista aūt duodecies aliqñ. Sic verè (charissimi) quilibet vir perfectus debet esse in bonis operibus fructuosus, omni. n. mense, omni tpe debet fructus & pullos bonorū operū procreare. Ad quod principaliter pro certo duo suffragantur. s. si homo sit in calida regione id est in charitatis feruore, si sit pennosus virtutū multiplicitate, Iō desiderabat Dauid in Psal. Quis dabit mihi pennas sicut Columbæ, scilicet, vt volem, & vt fructificem? Itē debet esse cantu gemebundus: Columba enim pro cantu gemitum reddit, Sic pro certo vir sanctus pro cantu mundanarum lætitiarum, & humanæ consolationis debet habere gemitum tristis, & gemebundæ meditationis. Esa. 59. Quasi Columbæ meditantes gememus. Viri sancti ergo dicuntur Columbæ, quia sicut dictum est, isti sunt

Victu mundi,
Fructu fęcundi,
Cantu gemebundi.

Vnde talibus Colūbis loquitur Esa. 38. Vt Columba meditabor, attenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelso. In quibus verbis ostenditur, ꝙ viri perfecti ſm quatuor cōditiones Columbæ quatuor virtutibus sunt dotati. debent. n. habere ista. s. cordis meditationē (Meditabor inqt vt Colūba) rerum diminutionē (attenuati sunt inquit) sensus circunspectionē (oculi suspicientes) mētis sublevationē (in excelso) B ¶ Dico ergo primo, ꝙ nos debemus hebere sanctam cogitationē, quod ostenditur cum dr̄ Meditabor. Colūba. n. semp vadit meditando, & postquā diu meditauerit, pro omni cōclusione gemit. Sic verè (charissimi) nos semp debemus meditari, & cogitare in aliquo spirituali bono. s. in rebus pteritis, præsentibus, & futuris. Præteritis dico. s. in peccatis cōmissis, & in bonis omissis. Itē in præsentibus. s. in prosperitatis varietate, in nostræ naturæ fragilitate. Itē in futuris, s. in iudicij asperitate, in mortis propinquitate, in Inferni pęnalitate, in Paradisi fęlicitate. Ista ergo debemus meditari, & exinde spiritualiter cōtristari, & ad gemendum & plorandum actualiter cōmoueri. Meditabor inquit. vnde Esa. 59. Rugiemus quasi Vrsi, & quasi Columbæ meditantes gememus. Ista tamen sunt contra multos, qui pro certo non cogitant, nec meditantur in rebus occultis, sed in manifestis, non in futuris, sed in propinquis, non in absentibus, sed in psentibus, non in spiritualibus, sed in temporalibus. Isti sunt similes pueris, qui non cogitant in aliquo nisi in illis delectabilibus, vel tristabilibus, q̃ eis psentialiter præponuntur, sic mundi peccatores proculdubio in præsentibus mundi consolationibus vel tribulationibus meditant̄, de futuris vel præteritis non curantes. Isti deberent audire sententiam sapientis, q̃ dicit Eccl. 11. In die bonorum ne immemor sis malorum, supple præteritorum, & futurorum.

Meditabor inquit. vnde in Psa. Meditatus sunt nocte cū corde meo &c. vnde Sene. Si prudens fuerit animus tuus, in tribus dispensetur. Præsentia (inquit) ordina, præterita meditare, futura pcaue. Quod portissime est contra multos diuites qui de humili statu venerunt, qui sui generis vilitatem, sui status primitiuam paupertatem meditari non volunt. Similes cuidam Serpenti, qui dicitur Scila, qui nullo modo pōt respicere retro se: si. n. flecteretur, creparet. sic pro certo tales nunquam flectuntur retro ad meditandum tēpora retro acta. vñ dicit Senec. ꝙ hoc habet pessimū cupiditas, quia nō respicit vñ veniat, sed quo tendat. Non sic ergo, sed meditabor inquit. Habeamus ergo sanctā cogitationē. ¶ Secundo C si volumus esse spūales columbæ, habeamus rerum diminutionē (Attenuati sunt inquit) Columba. n. de nido suo eijcit stercora; Sic nos pro certo de nido cordis nostri debemus stercora bonorum temporaliū, q̃ stercora ab Apostolo dicuntur, quantum ad amorem eijcere. Phili. 3. Oīa arbitratus sum sicut stercora, etiam temporaliter debemus bona nostra per eleemosynas dispergere, & non quantum ad temporalia attenuare, & spiritualiter tēperare (Attenuati sunt inquit) Ista. n. stercora à malis & non à bonis diliguntur, & putant̄. vñ 4. Reg. 6. dr̄, ꝙ in pestilentia famis, q̃ fuit in Samaria, carissimè vendebant̄ stercora columbarum, quia re uera fames auaritiæ huius mundi facit stercora bonorū tēporalium pciosa reputari, quod tñ nō est apud columbas. i. apud viros perfectos, quia isti temporalia detestantur, & æternalia meditantur. vnde Esa. 60. Qui sunt isti qui, vt nubes volāt & quasi Columbæ ad fenestras suas? Volatus. n. & leuitas attentationem signant ponderis (Attenuati sunt ergo) Esa. 17. Attenuabit gloria Iacob, & pingues carnes eius marescēt. Sopho. 2. Attenuabo robur eius. Istud tñ est contra auaros, qui re uera nunquā volunt attenuare substantiam suam, pauperibus largiendo, sed ipsam potius augmētare, diuitias acquirendo. Vnde isti non sunt sicut Columba, q̃ eijcit stercora, imo recte sunt sicut Vpupa, q̃ iacet in suis stercoribus, q̃ de stercoribus. n. humanis facit nidum suum. Porci etiam, qui sunt animalia immundissima, stercora comedere delectant̄. Leopardus etiam humana stercora diligit, ita ꝙ pro eis habendis se capere facit. Sic pro certo Vpupa, q̃ portat cristā. i. Ecclesiastici Prælati, seu mitrati, Porci etiam. i. Sæculares voluptuosi, & delicati, Leopardi insuper. i. crudeles diuites, & tyranni, isti (dico) oēs diligunt stercora bonorum temporalium, & in ipsis morari, & nidificare, ipsa acquirere, & deuorare nitunt̄, in tm̄, ꝙ sæpe diuersis ex hoc criminibus à Diabolo capiuntur. Thre. 4. Qui vescebantur voluptuosè, amplexati sunt stercora. Non sic ergo, sed more colūbæ habeamus rerū diminutionē, i. paupertatē (Attenuati sunt inquit) ¶ Tertiò dico, ꝙ nos debemus habere sensus circunspectionem, quod ostenditur, cum dr̄ Oculi suspicientes. Colūba. n. D habet oculos claros, q̄bus inter accipitres discernit, & quādiu insidiātes viderit, à foramine, in quo latitat non recedit. Columba etiam inter grana discernit, & meliora eligit, deteriora omittit. Columba ēt super ramū sedens, quo volare debeat diu circunspicit, & nisi prius, quo ire debeat, diu deliberauerit, ad volatū non attendit. Sic pro certo (charissimi (vir perfectus debet habere oculos intellectus per discretionē limpidos seu claros, ita ꝙ inter accipitres Infernales debet discernere. s. videndo qualiter, & qūo ipsum nituntur varie defraudare. vnde Cant. 1. Oculi tui Columbarum. In foramine. n. petræ. i. in consideratione mortis, vel in foraminibus passionis, & plagarū Christi, & sup arbore crucis debet p cōpassionem, & deuotionē & bonā operationē quiescere, & manere, & ibidē continuè residere. Cant. 2. Veni Columba mea in foraminibus petræ. Et qñ etiā vult volare ad aliquē actum, diu debet circunspicere, & deliberare, & vndiq; ad oīa accidētia, q̃ possunt cōtingere, & potissimè ad finē, vt sic quid facere debeat, seu valeat puidere. Socr. dicit. Diu delibera, cito facito, nil curare, hoc est insanū esse, nil posse hoc est mortuū viuere. Et Seneca dicit in Prouer. diu deliberandū est, qđ semel statuendū est, oīs mora vtilis est, & facit sapientiam. & Sapiens dicit in Prouer. 4. Palpebræ præcedant gressus tuos. Ista. n. est summa discretio, & prudētia cordis humani. s. diu deliberare, & pcogitare in faciendis. Quod est cōtra fatuos, q̄ sine deliberatione subito, & quasi à casu faciūt facta sua, & ideò (vt cōiter) talibus malè cedit.

Vnde Senec.lib.de ira.Maximè ſunt contraria,cõſilio,velox conſilium,& ira.Velox.n.conſiliũ ſequitur pœnitentia.¶Nõ ſic ergo,ſed ſitis prudentes ſicut ſerpẽtes, & ſimplices ſicut columbæ.Matth.10.Iuxta dictum Gaij in quadt Epiſtolà di cẽtis ſic.Simplicitatẽ columbæ in Eccleſia ſerua,in foro Ser pentis aſtutiam, Vt ergo habeamus ſenſus circunſpectionẽ (Oculi inquit)Multis tñ accidit,ſicut colũbæ,cuius oculi ali quotiens excæcantur,& tunc non ſolum neſcit ſe regere,im mo etiam ab aucupe in rete poſita, cauſa eſt pditionis aliarum, q̃ bene vident. Exẽplo.n.eius ad rete aucupis trahunt aliæ,& ſic per eã decipiuntur.Sic verè(chariſſimi) ſæpe acci dit per illos,qui cæci ſunt,& duces cæcorum.i.per exempla peccatorum per luxuriam vel auaritiã excæcatorum, ꝙ alij qui ſunt Columbæ videntes.i.boni & iuſti, ad rete Diaboli trahuntur, & eorum exemplo diuerſis vitijs inuoluuntur. Iob.24.Immiſit in rete pedem ſuum, tenebitur planta eius laqueo.Non ſic ergo,ſed habeamus ſenſus circunſpectionẽ.
E (Oculi inquit ſuſpicientes) ¶Quartò dico, ꝙ nos debemus habere mentis eleuationem(In excelſo inquit)Columba.n. q̃ naturali inſtinctu cognoſcit accipitrem, qui p̃datur in aere,ab illo ,qui p̃datur in terra, contra vtrunq; prouidet ſibi de remedio opportuno.Nam qñ videt p̃dantem in aere,columba deſcendit ad terram,ſi autem viderit illum,qui in ter ra p̃datur,ſurſum ad aerẽ euolat.ſic verè colũba ſpũalis, vir perfectus, inter rapinas accipitrum.i.inter tentationes Demonum diiudicat.Nam ſi rapientem in aere.i.ſi tentantẽ de ſuperbia,& de inani gloria viderit & cognouerit,tũc ad ter ram.i.ad memoriã mortis,& propriæ terreitatis per conſiderationẽ & humilitatem deſcendit.Si verò p̃dantem in ter ra.i.tentantẽ de auaritia videat, tunc ſurſum ad cœlũ p con templationẽ,& affectionẽ euolat,& aſcendit,quod oſtendit cum dr̃.In excelſo.vnde Eſa.33.Iſte in excelſis habitauit.vnde talis poteſt dicere illud Pſal. Quis dabit mihi pennas, vt colũbę,& volabo & requieſcã?Debemus.n.eſſe ſicut colum bæ,per mentis ſimplicitatem & benignitatẽ,debemus habe re pẽnas.i.virtutũ multiplicitatẽ, debemus inibi requeſcere p contemplationis & per ſpei ſecuritatem. volatus.n.colũbæ contemplationẽ ſignat,& eleuationẽ à terrenis. Sicut.n. Columba in columbari ſuo,vbi genita eſt & nutrita,moratur (vt cõiter)& quieſcit,& vbicunq; vadit ad paſtum,ad ipſum ſemper reuenit,atque redit,ſic verè(chariſſimi)ad columba re Paradiſi & ad ipſum Deum,à quo habemus eſſe,& nutrimentum,ſemper debemus reuertire, & vbicunq; ad mundi negocia deflectimur,ad ipſum iterum per contemplationis ſtudiũ reuolare.Eſa.60.Qui ſunt iſti,qui vt nubes volant, & quaſi colũbæ ad feneſtras ſuas?& Hiere.48.Eſtote quaſi Columba nidificans in ſummo ore foraminis.Multi tamen decipiuntur ſicut columbæ,quæ ſi columbam alterius colum baris melle paſtam inuenerint, ipſam ſequuntur ad alterius domini columbare,vbi mel inuenientes ibidem domeſticãtur,& ſic columbari proprio pro mellis dulcedine priuantur. Sic verè(chariſſimi,)multi,dum mel proſperitatis in alieno columbari.i.in mundo inueniunt,ad columbas huius colũbaris.i.mundanos,& diuites inducuntur,& cum ipſis ad co lumbare mũdi,& ad ſua negocia deflectũtur, in quibus mel le,& dulcore proſperitatis taliter delectantur, ꝙ proprium columbare Paradiſi obliuiſci videntur. De tali deceptione columbarum dicitur Oſeæ.7. Effraim quaſi columba ſeducta non habens cor.Columba.n.quanquã habeat multas bo nas proprietates,eſt tñ auis obliuioſa,& io quamuis pullos ſuos continuè perdat,& ſe & ſuos quotidie perdere videat, hoc tamen ſtatim dat obliuioni, & ideo ibidem pullificare propter hoc nunquam ceſſat.Sic verè ſunt hodie multi, qui quamuis pullos diuitiarum ſe & prædeceſſores ſuos videãt in mundo perdere & etiam perdidiſſe,ex hoc tamen ad pul lificandum ibidem.i.ad diuitias cumulandum non ceſſant quotidie laborare.quod tñ de bonis columbis in bono exponere poſſumus,quia bonus hõ patiens, & conſtans quam uis in vno actu perdiderit, vel quamuis de aliquo facto ſemel,vel pluries ſibi malè ſucceſſerit,non pp hoc debet ceſſa re laborare iterum circa idem,quia vna hora veniet,q̃ quicquid eſt debitum reſtaurabit. Vnde dicit Sen. Poſt pericula inquit Maria tentantur &c.quod etiam in beneficijs reperit eſſe verum.Si.n.vnum beneficium factum alicui perdideris non propter hoc dimittas eſſe in exhibendis beneficijs libe ralis,quia vnus veniet,qui totum ſoluet. vnde Sen.dicit, ꝙ multa perdenda ſunt beneficia, vt ſemel bene ponas, vnum enim beneficium bene poſitum, multa perdita recompenſat.patet ergo(chariſſimi)ꝙ ſi volumus eſſe columbæ ſpirituales & bonæ, nos debemus habere eleuatam affectionẽ(In excelſo)illuſtratã diſcretionem(oculi)diminutam poſſeſſionem(attenuati)conturbatam intentionẽ(meditabor)Si vis F potes dicere de Spiritu ſancto quare Columba dr̃, propter .ſ.ſimplicitatem innocẽtię,quia.ſ.Columba eſt auis ſimplex, innocens,ſecunda, nullum lædens, multis proficiens &c.& applicã quõ Chriſtus cathedras vendentium colũbas euertit.Ioan.2.& Matth.21.& Mar.11.quia verè Prælati ſimoniaci,qui columbas.i.dona & gratiã Spiritus ſancti vendunt, à Deo ſubuertuntur,& cathedræ ſuæ iuriſdictionis, & Prælationis quandoq; temporaliter deſtruuntur &c. Sed ſi vis, dic, ꝙ per Columbam poſſunt intelligi multi peccatores. Columba enim habet tres malas proprietates.Eſt enim

Obliuioſa,
Luxurioſa,
Deſidioſa.

Eſt Obliuioſa(dico)q͠a.ſ.ſicut ſupra dictum eſt,ipſa obliuiſcitur damna pullorum, qui ſibi quotidie ſubtrahuntur.Luxurioſa etiam,quia vſque ad ſenectutem non ceſſat vacare libidini communiter omni menſe, contra naturã aliarum,quæ certis tñ temporibus ad hoc vacant, & quod deterius eſt,iſta auis ſexus oblita,maſculus ſupra maſculum fœmina ſupra fœminam ſæpe ſalit.Item eſt deſidioſa, quia.ſ. qñ eſt in aliquo loco antequam volet,vel antequam ſe moueat,ita diu deliberat, & ita graue eſt ei ſe mouere, ꝙ interim impetitur,& occiditur ſæpius à ſagitta. Sic verè(chariſſimi)multi ſunt peccatores obliuioſi,qui pullos ſuos,i.virtutes non recordantur,nec dolent quotidie per vitia ſibi tolli Dei beneficia,& alia pertinentia ad ſalutem. vnde Eſa.49. Nũquid obliuiſci põt mulier infantem ſuum? Item quidam ſunt luxurioſi, qui.ſ.vſque ad ſenectutem omni loco & tp̃e non ceſſant actus immundiſſimos exercere. Exemplum de duobus ſenibus iudicibus Dan.13.qui luxuriari cum Suſanna conabantur,quia ſ̃m quod dr̃ Eccle.23.Homini fornicario oĩs panis dulcis, non fatigabitur tranſgrediens vſque in finem.Vnde Gen.8.dicitur, ꝙ Columba emiſſa de arca non eſt amplius reuerſa ad Noe.In quo notatur,ꝙ luxurioſi, ex quo de arca ſtatus gratiæ per luxuriam receſſerint, nunquã amplius ad Noe.i.ad Deum volunt per pœnitentiam reuenire,illud.n.peccatũ hominem perpetuo tenet. Item quidã ſunt deſidioſi,qui.ſ.non mouent ſe de ſtatu peccati, imo ita ſunt tardi,ꝙ dum modos & vias circunſpiciunt, à ſagitta tẽtationis Diabolicæ p̃cutiuntur,bonum propoſitũ ſuum eis ſubtrahitur,& ſic ſpiritualiter occiduntur. vnde bene conſulitur Eccle.5.Non tardes conuerti ad dominũ, nec differas de die in diẽ, qñ ſubito veniet ira &c.De talibus ergo bene dr̃ illud p̃allegatum Oſeæ 7.Effraim Columba ſeducta non habens cor.patet ergo,ꝙ quædam ſunt Columbæ luxurioſæ,quædã Columbæ obliuioſæ,quędam deſidioſæ &c.

Columna.

Nota,ꝙ columna eſt ſtipes ad ſuſtinendum pondus ædificij conſtitutus, & ſignat(vt cõiter)Eccleſiæ Prælatos, & etiam quoſcunque iudices & magnates,qui pondus negociorum Eccleſiæ vel cõmunitatis habent firmiter ſuſtinere.columna.n.ſuſtinet ędificium ne cadat,& eſt media inter ſolum & tectum. Sic iſti negocia fidei,Eccleſiæ, religionis vel reipublicæ ſuſtinent, & prohibẽt ne corruat, ſeu cadat,medij ſunt inter inferius, & ſuperius.i.inter Deum,& populum.Apoc.3. Qui vicerit faciam columnam in Templo Dei mei. & aduertamus, quòd columna debet habere triplicem vel quadruplicẽ proprietatem.debet.n.eſſe firma,alta,recta,pulchra;ita ꝙ de columnis ſpiritualibus põt exponi illud Eccle. 26. Colũnæ aureæ ſuper baſes argenteas.In quibus verbis oſtenditur, ꝙ iſti debent habere iuſtitiæ rectitudinem,quia columnæ, quæ.ſ.rectæ debent eſſe,conſtantiæ fortitudinem,quia habent baſes quod eſt fundamentum rei,decentiæ pulchritudinem, quia debent eſſe aureæ & argenteæ,eminentiæ celſitudinem, q͠a dicitur ſuper,quod denotat altitudinem. ¶Habeamus igit iuſtitiæ rectitudinem(Columnę inquit)Colũna.n.debet eſſe recta,non.n.debet pendere magis ad vnam partem,quàm ad aliam,alioquin ſub onere faciliter poſſet frangi. Sic verè (chariſſimi)Prælati,& iudices,& pſonæ publicæ debẽt eſſe rectiſſimi,& æquiſſimi,& in promotionibus, & in iudicijs. A

Non

Non.n.debent pendere magis ad vnã partem,q̃ ad aliam per aliquam particularem affectionem, vel per personarum acceptionem,imo semper debẽt æquè,& rectè, & æqualiter se tenere.Exo.38.Capita columnarum eiusdẽ mensuræ operis, & metalli erant. Isti.n.dicuntur capita propter superioritatem,dicuntur eiusdem mensuræ propter iustitiæ, & temperantiæ æquitatẽ, dicuntur esse de metallo,quia.s.esse debent sonori propter eloquentiæ venustatem.Et nota,ꝙ dicit men suræ;Nihil.n.iustius & æquius, quàm mensura, ista.n.reddit oĩbus eandem quantitatem,ad denotãdum, ꝙ iustus Iudex vel Prælatus debet esse mensuratus & iustus,quia cæteris pa ribus semper debet mẽsurare, & ad oẽs æqualiter se habere. Sap.6.Aequaliter est ei cura de omnibus. Veruntamen circa hoc sciendum est,ꝙ mensura qñ cõcutitur, vel agitatur, tũc solet reddere maiorem quantitatem.Sic verè multi sunt,qui qñ concutiuntur precibus,aut muneribus,aut adulationib. & suggestionibus,tunc & maiorem reddunt protectionem, & dant præbendam pinguiorem, vel sententiam iudicant fauorabiliorem.Contra quos Prouer.20. Pondus & pondus, mensura & mensura, vtrumq; abominabile est apud Deum. Isti sunt sicut columnæ tortuosæ, quæ semper magis pendẽt

C ad vnam partem,quàm ad aliam.Nõ sic ergo, sed habeamus iustitiæ rectitudinem(Columnæ inquit.) ¶ Secundò habeamus constantiæ fortitudinem. Columna.n.debet esse firma. Ideò ẽm Pli.de Cypresso solent fieri bonæ columnæ, quia.s. nunquam cedũt oneribus, nec quocunq; pondere flectunt. Sic verè boni Prælati debent esse fortes,& firmi,constantes, & perseuerantes,ita ꝙ nullo onere tribulationis debent flecti,vel à iustitia & prosecutione iuris Ecclesiæ, vel reipublicæ retardari.quod ostenditur cum dicitur Basis. Basis.n. est illud,in quo sustentatur & figitur columna, vt firmius roboretur.Et signat constantiæ virtutem,per quam debet Prælatus quilibet stabiliri.Vnde Exod.38. Bases columnarum fuerunt æneæ.Et sic tales columnæ figurantur in illis duabus columnis, quæ fuerunt positæ ante Templum,quarum vna vocabatur Ioachim.i.firma, alia vocabat Booz.i.robur. ad denotãdum,ꝙ Prælati,qui ante Templum Ecclesiæ positi sunt pro colũnis, firmi, & robusti in bonis actibus debent esse 2.

D Reg.14.Roboramini, & estote viri fortes.habeamus igit cõstantiç fortitudinem.¶Tertiò dico,ꝙ ipsi debent habere decentiç pulchritudinem,quod oñditur,cum dr̃,ꝙ ipsi debent esse columnæ aureæ,& argenteæ,quæ sunt metalla, quæ summè fulgent & lucent,ad denotandum, ꝙ Prælati & Ecclesiastici debent per bona opera lucere, & per bona documenta fulgere.Aurum.n.signat sapientiam,& bonæ vitę venustatẽ. Argentũ aũt signat eloquentiam,& bonę doctrinæ veritatẽ. Ideò dr̃ Exod.36.ꝙ columnas,quæ portabant tentoriũ, ope ruit auro.Dr̃ etiam Exo.38.ꝙ columnas atrii vestiuit argento.ad denotandum,quòd Prælati, qui tentoriũ Ecclesiæ portant, debent esse operti auro sapientiæ, & bonæ apparentiæ pulchritudine.¶Quartò debent habere eminentiæ celsitudinem.Columna.n.debet esse recta,non prostrata. Sic Prælati debẽt esse sursum ad cœlestia per desideriũ erecti, & per cõtemplationem eleuati.Colo.3.Quæ sursum sunt quærite. & à terrenis & inferioribus per contemptũ remoti & segregati.quod ostenditur cum dr̃ per Psal. Qui ascendit super cęlũ cęli ad Orientem.De qua columna dr̃ Apoc.10.Pedes Angeli erant tanquã columna ignis.Angelus.n.spiritualis est,& in cęlo & non in terra(vt cõiter)moratur. Ignis ẽt sursum mouetur,& morari inferius dedignatur.Sic verè Ecclesiasticus, vel Prælatus,spiritualis & Angelicus debet esse,sursum in cęlo per contemplationẽ manere, & ibidem per affectionem & desiderium euolare.Patet ergo,ꝙ isti debent esse

Columna {	Recta, Firma, Formosa, Erecta,	} Per {	Iustitiam, Constantiam, Apparentiam, Eminentiam:

F Bene ergo dicitur vir iustus columna aurea super bases argenteas.¶Nota adhuc quòd in scriptura inueniuntur multa genera columnarum.Inueniuntur enim

Colũnæ {	Nubeæ, Igneæ, Ligneæ, Aureæ, Argenteæ.	Ista pro certo octo genera colũnarum signant in Ecclesia octo genera Prçlatorum.Inter Prçlatos.n.bonos quidã sunt nubei per doctrinæ roriflui tatẽ. Isti sunt boni Prędicatores,
{	Marmoreæ. Ferreæ. Aereæ.	qui sunt sicut colũna nubis,quæ duxit filios Israel in terram Promissionis.sicut

dr̃ Exo.13.De quo dr̃ in Psal. In columna nubis ductor eorum fuisti.Item quidã sunt ignei per amicitiæ charitatẽ,sicut sunt viri boni, & charitatiui, de quibus dr̃ Apoca.10.Pedes Angeli erant quasi columna ignis.Item quidam lignei per voluntariam paupertatem. Lignum.n.in aquis positum semper supernatat.Sic nos in aquis mundanę prosperitatis positi (semper debemus per contemptum) & displicentiam, & voluntariam paupertatem sursum ad amorem cœlestium enatare. Vnde Exod. 36. dominus præcepit fieri columnas de ligneis sethim.Item quidam sunt aurei per honestatem.Vnde Eccl.26.Columnæ aureę super bases argẽteas.Item quidam sunt argentei per eloquentię venustatem, sicut prædicatores.De quibus Exod.38. Columnas atrii vestiuit argento. Item quidam sunt marmorei per constantiæ stabilitatem,& isti sunt viri perfecti,qui sua stabilitate,& firmitate sustinent Ecclesiam Dei.Vnde de istis dr̃Hester.1.Columnis marmoreis fulciebantur.Et Canti.5. Crura eius columnæ marmoreæ.Item quidam sunt ferrei per iustitiæ sæueritatem,sicut sunt illi,qui ad modum ferri cuncta per iustitiã dure percutiunt atque domant.Hieremiæ 1.Dedi te in colũnam ferream &c.Item quidam sunt ærei per incõstantiæ debilitatem.Et isti sunt pusillanimes Prælati,qui more æris faciliter,& de modico clamant, & conqueruntur, & faciliter deficiunt,& franguntur.vnde dr̃ 4.Reg.25.& Hier.52.ꝙ Nabuchodonor confregit columnas æreas,quæ erant ante Tẽplum.quia verè Diabolus,qui in isto Rege significatur,tales imbecilles homines per diuersa peccata laniat, atq; frangit. Inueniuntur ergo in Ecclesia columnæ Nubeę per sapientiã & veritatem,igneæ per amicitiam & charitatem,ligneæ per eminentiam & voluntariam paupertatem, aureæ per apparentiam & honestatem,argenteæ per eloquentiam & venustatem,marmoreæ per permanentiã & firmitatẽ, ferreæ per iustitiam & sęueritatẽ,æreæ per inconstantiã & debilitatem. Et hoc de columnis sufficit.Vel dic,ꝙ per columnas nubeas, igneas,aureas,argenteas intelliguntur boni Prælati.Per columnas verò ligneas, marmoreas, ferreas, æreas intelligunt mali, qui sunt lignei.i.putribiles per luxuriam, marmorei.i. insensibiles per ignorãtiã,ferrei i.duri & indomabiles ꝑ crudelitatẽ,ęrei & clamosi & importabiles ꝑ brigositatẽ&c.suf.

Collidere

Nota,quòd collidere accipitur pro cõcutere,confringere,vel cassare.

Colligere. Collectio

Quia collectio idẽ est, ꝙ aggregatio vel acquisitio,seu apprehensio,possum breuiter notare,ꝙ in scriptura reperitur collectio Dei,iusti,impij,hostis, & mortis.Colligit.n.Deus iustorum cumulos,Iustus virtutum titulos, Impius gazas & loculos, Diabolus malorum populos, Mors gẽtes & tumulos.Colligit.n.Deus iustos, vt his proficiat,Iustus virtutes,vt se perficiat, auarus pecuniã,vt hãc custodiat,Diabolus aias, vt has inficiat, Mors autem corpora, vt hæc deglutiat. De collectione. n. Dei dr̃ Esaiæ.11.ꝙ ipse cõgregabit profugos Israel,& colliget dispersos Iuda à quatuor plagis terræ.Iste est enim verus agricola,qui in horreo suo recipit,& colligit omnes iustos.Vnde nota, quòd ab ipso colliguntur iusti diuersimodè,scilicet A

Fide Deo credendo, A mundo recedendo, Per mortem decedendo, Ad cœlum accedendo.	¶Prima ergo collectio iustorum fit quando per fidem sibi creditur. Deus.n. in agro mundi fideles col- B

ligit,in quantum ad fidem suam sacram ipsos per prædicatorum doctrinam conuertit. Figura 4.Reg.4.vbi vnus de pueris collegit colloquintidas amaras,quas tandem mixta farina Heliseus dulcorauit quia.s.amari.i.infideles per pueros Helisei.i.per. Christi Prædicatores primitus colliguntur, & sic farina diuinæ gratiæ postea dulcorantur.Mat. 7. Nũquid colligũt de spinis vuas.i.ex malis bonos?quasi dicat sic.¶Secunda iustorum collectio fit,quando à mundo ad statũ pœnitentiæ refugitur. Deus.n.in alienis hortis herbas colligit, C quas in apotheca religionis conficit, & sic alios inde lenit. vnde sic collectis, & ad religionem conuersis videtur dominus dicere illud 2. Paralip. 34. Colligam te ad patres tuos. ¶Tertia iustorum collectio fit, quando per mortem hinc receditur. Agricola.n.quandoq; colligit fructus immaturos, quandoq;

quādoq; maturos. Sic Deus per mortē colligit ad placitum iuuenes,& prouectos. Ideo 4.Reg.22 dr̄. Tu autem colligeris ad sepulcrum tuum in pace.¶ Quarta aūt collectio iustorum fit, quando ad gloriam quis recipitur. De quo Esa.58.
C Gloria domini colliget te. Ista est igitur collectio Dei qua colligit iustorum cumulos.¶ Scdō dico,ꝙ est collectio iusti, qua colligit virtutū titulos. Apothecarij.n.certo, & competenti tempore colligunt herbas, quibus tandem suas conficiunt medicinas. Apes etiam colligunt flores, quibus tandē cōficiunt mella sua. Hericius etiam Poma colligit, & post retrocedendo defert ad cubiculum, vt post in hyeme inde viuat. Sic re uera iusti, dum durat tempus opportunum.s.tempus merendi colligūt,& acquirunt herbas diuinarum scientiarum, flores virtutum & gratiarū, fructus præmiorū, & cælestium opulentiarum, quibus.s.in hyeme possint viuere, qñ per mortem retrocesserint,& venerit tempus angustiarum. De tali ergo bonorum collectione dicitur in Psal. Dante te illis colligent, aperiente te manum tuam omnia implebūtur bonitate. Et bene dicit Dāte te & aperiente te.q.d.sine Deo nō pōt fieri talis collectio. Vnde ipse dicit Matth.12. Qui nō est mecum, contra me est,& qui non colligit mecum, dispergit.& ideò iustis præcipitur illud Deut.11. Colligatis frumētum, oleum & vinum, fœnū ex agris ad alenda Iumenta. Vbi nota,ꝙ iusti debent colligere Temporalē pasturam, qua possint enutriri (Fœnum inquit, ad alenda aīalia) spiritalem scripturam, qua possint erudiri. (Vinum inquit.) Virtualem mixturam, qua debent præmūniri (Frumentum) æternalem vncturam, qua possint deliniri. (Oleum.) Quia re uera loco & tēpore colligēda sunt Tēporalia, quæ sunt fœnū, spiritualia, quæ sunt vinū, virtualia, quæ sunt frumentum, æternalia, quæ sunt oleum. De temporalibus.n.quę licitè pro necessitatibus possunt colligi, dici pōt illud Io.6. Colligite, quæ superauerunt fragmenta, ne pereant. De spiritualib.n.dicit Hiere.40. Collegerūt vinum,& messem multā. De virtualibus verò dr̄ de viro iusto Cantic.6. Dilectus meus descēdit in hortū suū ad areā aromatū, vt pascatur in hortis,& Lilia colligat. Lilia dico.i.virtutes. De æternalibus verò, quæ notātur per oleū, dr̄ Deut.16. Die septimo.i.in requie Paradisi, collecta est do-
D mini Dei tui. Ista est ergo collectio iusti.¶ Tertiò dico, ꝙ est collectio impii, quia.s.mali nō cessant superfluè terrena colligere. Vnde Salomoni reprehensiuè dr̄ Eccle.47. Collegisti quasi orichalcum aurum,& vt plumbum complesti argentū & inclinasti fęmora tua mulieribus.¶ Quartò est collectio Diaboli seu hostis, qui (scilicet) secū colligit,& aggregat malos in Infernum. Matth.13. Colligite zizania ad comburendum &c.¶ Quintò est collectio mortis, quæ.s. colligit bonos. Esa.57. Viri misericordiæ colliguntur. & etiam malos. Ioan.15. Colligent eum,& in igne &c.

A
Collis.

Nota,ꝙ colles in scriptura signant in bono,& in malo. In bono enim

Colles signāt { Viros eminentes, Status excellentes, Gradus ꝑminētes. } Signat dico

Dico { Eminentiam sanctitatis, Excellentiam dignitatis, Prominentiam fęlicitatis. }

¶ Primo, ꝙ collis signat vitæ eminētiā. Nā sicut colles sunt montes in altum lōgius cæteris terræ partibus apparētes, sic sancti viri pp cumulū meritorum plus cæteris apparent,& eminēt,& versus cœlum per contēplationem & affectionem altius se exaltāt. Gen.49. Donec veniret desiderium collium æternorū. Et sicut colles sūnt (vt cōmuniter) loca herbosa, fructuosa & luminosa, tuta insuper,& non ruinosa, læta etiā,& solatiosa, qa .s.cantus auium ibi frequentius solet audiri, sic viri perfecti sunt herbidi virtutū foliis, sunt roridi doctrinæ fluuiis, sunt lucidi contemplationis studiis, sunt tuti atq; solidi cōstantiæ & perseuerantiæ refugiis. Ibi (dico) est herbarum, idest virtutū copia, quia.s.pax & iustitia vigent ibi. Psal. Suscipiant mōtes pacem populo,& colles iustitiam. Item ibi fluit sacra sciētia. Esa.40. Aperiā in supremis collibus flumina. Item ibi viget laus,& lætitia. Psal. Exultatione colles accingentur. Item ibi manet vis & constantia, vel etiā spes & victoria. Vnde de Dauid legit̄,ꝙ ipse manebat in locis tutissimis in colle Achi-
B le 1.Reg.23.¶ Item collis signat dignitatis excellentiam. vnde reprehenduntur præsumptuosi Hiere.49. Habitans in cauernis, apprehendere niteris altitudinem collis. De superbis et in dignitatibus constitutis dr̄ Hier.50. Transierūt de monte in collem, obliti sunt cubiculi sui. In istis autem collibus mundanarū dignitatū, vel etiam in collibus.s.in mundi altis hominibus, & elatis abundant hodie mundi mala. Ibi.n.est

Infectio carnalitatis,
Elatio pompositatis,
Deceptio mendacitatis,
Terremotus tribulationis,
Siccitas indeuotionis.
Sterilitas omnis perfectionis.

¶ Et faciliter cadit ibi fulmen,& ruina æternæ dānationis. In collibus.n. mundanarum dignitatū hoies carnalitatibus inquinantur. Hier.13. Super colles in agro vidi abominatiōes. & Ezech.32. Implebo colles sanie. Item hoies pompositatibus vētilantur in collibus, quia ibi (vt communiter) flat maior ventus. Sopho.1. Cōtritio magna à collibus. Item ibidem homines ab adulatorib⁹ defraudantur. Vnde Oleæ 4. Super colles accēderunt thymiamata. Item in istis collibus homines indigni à malis superioribus promouentur. Vnde dr̄ de Achab.4.Reg.17. quòd ipse posuit statuas,& lucos in omni colle sublimi. Item ibi homines faciliter mentiunt̄. Hiere.3. Verè mendaces fuerunt colles. Item ibi timor,& tribulatio generantur. In collibus.n.fit facilius terręmotus, sic apud altos hoies accidunt multæ tribulationes. vnde Esa.54. Montes commouebuntur,& colles contremiscent.& Hier.4. Omnes colles conturbati sunt. Itē siccitas indeuotionis ibi amplior reperit̄. Vnde Esa.41. Colles quasi puluerem ponens. Item ibi virtutum sterilitas horribilior inuenitur. Esa.42. Desertos faciam montes excelsos, & colles,& omne germen eorum exsiccabo. Item ibi fulmen æternę damnationis facilius presentitur. Deus.n.istos colles in iudicio ponderabit. Esa.40. Iste librabit in pondere montes,& colles in statera, postea verò ipsos per dānationē conteret & cassabit. Vnde 4.Regu.19. Erunt in ruinam collium compugnantium ciuitates munitæ. Patet ergo, ꝙ collis signat dignitatis excellentiam seu etiam præsumptionē & superbiam.¶ Item signat fęlicitatis opulētiam. Collis.n.est ter- C
ra insimul cumulata. & sic in Paradiso sunt omnia bona cumulata,& aggregata, ibi.n.crescunt Poma satietatis, thura suauitatis, lac dulcedinis,& voluptatis. Sunt ibi (dico) Poma satietatis Deuter. 33. De Pomis fructuum Solis & Lunæ, de verticē antiquorum montium, de Pomis collium æternorum. Item est ibi thus suauitatis. Cant.4. Ascendam ad montem Myrrhæ, & ad collem Thuris. Item est ibi lac voluptatis. Iohel.3. Colles fluent lac, & mel. Et sic collis accipitur in bono, in malo autem statum superbiæ vel etiam ipsos superbos elatos & inflatos significat Esa. 2. Visitabo super omnes colles eleuatos &c. Sufficit.

Collocare.

Nota, ꝙ collocare idē propriè est, ꝙ aliquid alicui ponere,& firmare, & ra- A
dicaliter stabilire, & ideò collocare dicitur quasi complete locare. Dicam ergo breuiter, ꝙ ſm diuersitatem locorum est diuersitas collocationum,& sic dico,ꝙ boni collocantur

In Cœlo ad contemplandum,
In Terra ad laborandum,
In Inferno ad meditandum,
In Religione ad pœnitendum,
In Ecclesia ad præsidendum,
In Scriptura ad discendum,
In Paradiso ad perfruendum.

¶ Dico ergo, ꝙ B
in cœlo est collocatio cōtemplantium. vnde de Lepore leui & fugitiuo, & qui dormit oculis apertis ſm aliquos, dr̄ Prouer.30. ꝙ est animal sapientissimum, quia collocat in petra cubile suum. Sic contemplatiui mēleues, pauperes,& vigiles in soliditate cœlesti collocant mētaliter semetipsos. Item est collocatio laborantium.i.actiuorum, de quibus dicit Psal.ꝙ Deus collocauit illic esurientes, & constituerunt ciuitatem habitationis. Item est collocatio meditantium.s.illorum, qui pœnas meditantur æternas. Psa. Collocauit me in obscuris sicut mortuos sęculi. Item est collocatio pœnitentium, qui.s.ponuntur in Religione & in Ecclesia, vt bonum iugiter operentur. vnde de Iuda Machabeo dicitur 1.Macha.4.ꝙ ipse in Hierusalem collocauit viros, q legem facerent. Item est collatio præsidentium. vnde Salomō dicebat 3. Reg.2. Collocauit me dominus super solium patris mei. Item est collocatio addiscentium, & scientium, qui.s.in Scriptura collocant sibi sedem. vnde de Sunamite dicitur 4.Reg.4.ꝙ ipsa collocauit filium suum super lectū hominis Dei. Sunamitis.n.est ratio, quæ filium suum.i.intellectū collocat in Scriptura, quę est lectus cuiuslibet viri Dei.

Item

Item est collatio triumphantium scilicet beatorum, qui dicunt illud Psal. Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit &c. Vide infra de loco.

A **Collum.** Nota, ꝙ collum, quod est mediū inter corpus & caput, ꝑ quod cibus in corpus traijcitur, potest significare Prælatos & Prædicatores, qui inter Deum, & corpus suum scilicet Ecclesiam sunt medij, & per ipsos cibus doctrinæ alijs ministratur, vel etiam cibus eleemosynæ, vel subsidij temporalis corpori subditorum in necessitatibus erogatur. Et nota, ꝙ debet esse

Collum { Altum, Mundum, Rectum, Flexuosum. Virtuosum, Et clamosum.

¶ Altum dico, quia sicut collū in alto corporis situat̄, & sursum etiam tendit, & eleuat̄, sic isti pro certo debent esse alti ꝑ vitæ eminentiam, & in altū tēdentes ꝑ contēplationis excellentiā. vñ Cant. 4. Sicut turris Dauid collum tuum. Item debet esse mundum. Collum.n. est vna de partibus corporis, q̄ mundius seruant̄. Sic isti cęteris hominibus debent esse mūdiores & sanctiores. Vnde Can. 7. Collum tuum sicut turris eburnea. Item debet esse rectum, quia.s. collū gibbosum nō est commendabile. Sic isti per iustitiam debent esse recti, nō per iniustitiā tortuosi. Esa. 3. Ambulauerunt extento collo. Quod est contra superbos, qui habent gibbum in gutture, & in collo, sicut in montibus Pireneis ꝑꝑ potum aquæ frigidæ habēt multi. Item collum debet esse flexuosum. Collū.n. reflectitur ad omnem partem, sic isti debēt esse flexibiles & conuertibiles & inclinabiles ꝭm loca, & tēpora, & casus. vñ Gen. 51. dicitur, ꝙ Ioseph. habebat in collo suo torquem aureā. Torques.n. aurea est flexuitas pietatis. Itē debet esse virtuosum, sicut patet de Bobus, & alijs animalibus, & maximè de Leone, q̄ maiorē fortitudinē habent in collo. Sic verè isti debent esse fortes, & constantes, & in bonis actibus ꝑseuerantes & virtuosi. Vñ Iob. 41. In collo eius morabit̄ fortitudo. Itē debet esse sonorū seu clamosum, oīa.n. animalia per collum sonum emittunt. Sic ista colla.s. Prædicatores & Prælati debent sonum ꝑdicationis emittere, & viā veritatis alijs proclamare. Vñ Iob. 39. Quis circūdedit collo equi hinnitum? Et sic ergo patet, ꝙ isti possunt dici collum altum ꝑ contemplationem, mundum per conuersationem, rectum per iustitiæ executionem, flexibile per clementiam, fortè ꝑ

B constantiam, clamosum per eloquentiam. ¶ Quantū ad mores autem per collum intelligitur fastus superbiæ & arrogātiæ, & etiā virtus constantiæ & ꝑmanentiæ. Collum.n. est situm in alto loco. In collo ēt qñ tenet̄ extentū, apparet signū superbiæ. Iō de superbo dr̄ Iob. Currit aduersus Deū erecto collo. Superbi.n. sunt similes Leoni, cuius collum est inflexibile ꝭm Pli. Lupus etiā collum non pōt flectere, nisi tantū in malo qñ fiunt tonitrua, vt dicit Physiologus. Sic verè superbi collū opinionis, & obstinationis, & ꝓsumptionis suæ ita habent rigidum & superbum, ꝙ ipsum flectere ad humilitatem non possunt, nec ad bonum aliquod inclinare. Neemiæ. 3. Magistratus non supposuerunt colla sua in opere Dei sui, nisi fortè qñ tonitruum alicuius terribilis diuini iudicij audiunt sonuisse, quia sicut dicitur Ecclesiast. 33. Iugum & lorum curuāt collum durum. Iō dicitur Luc. 17. ꝙ vtilius est si lapis molaris suspendatur ad collum eius, & submergatur in mare. Vtile.n. est sup̄bis, ꝙ moles tribulationū collo sup̄biæ suæ adhereat, & ꝙ in mare tribulationū mergantur, vt exinde ad humilitatem flectantur. Iterū collū in bono signat Spei fulcimentum. Libertatis aiæ munimentnm. Fortitudi-

C nis & constantiæ firmamentū. Signat spei, & fiduciæ certitudinem. Collum.n. sicut sursum erigitur versus caput, sic spes & fiducia versus Deum. ¶ Et nota, ꝙ col'ū est rotundū, forte, neruosum, osseum & sonorum. Sic spes debet esse rotunda, mentem in Deum circulariter reducendo, fortis & ossea terribilia pro domino sustinendo, Mobilis & neruosa, ꝑ bona opera se mouendo, & se ab hostibus defendendo, & per discretionem circunspiciendo. vnde illud Canticorum 4. Sicut turris Dauid collum tuum, quæ ædificata est cum propugnaculis. Signat etiam libertatis aiæ magnitudinē. Omne .n. animal tunc est liberum, qñ collum non habet vinculis alligatum. Sic aīa tunc est libera, quando vitiorū vinculis non est vincta, & ideò sicut homo, qui bene vult animal tenere, solet illud in collo ligare, sic Diabolus cathenam verecundiæ in collo aīæ.i. in libertate ipsius ponit, ita ꝙ vocem confessionis, & orationis emittere nequit, & sic eam in sua potestate detinet, & custodit. Ideò Diabolus videt̄ dicere cuilibet illud Hiere. 28. Fac tibi vincula, & cathenas, & pones in collo tuo. Cuius contrarium consulitur Esa. 52. Consurge &c. solue vincula colli tui captiua filia Syon. Signat constātiæ firmitudinē. Ista.n. dr̄ fortissima, & inflexibilis propositi in bono. Iob. 41. In collo eius morabitur fortitudo &c.

Comburere. Nota, ꝙ comburere idem est, ꝙ cōplete vrere, & cremare. Differentia enim est inter ardere, & comburi. Ardere enim de se non signat aliquam substantiæ consumptionem. Comburi autem signat substantiæ cōsumptionem & destructionem, & ideò comburi (vt communiter) signat in malo. Inuenitur enim triplex combustio in sacra Scriptura, scilicet A

Combustio { Spiritualis, Temporalis, AEternalis.

¶ Comburitur.n. hō spiritualiter criminibus, tēporaliter tribulationib⁹ æternaliter pœnis & ignibus. Est igitur combustio ꝑcauenda, cōbustio sustinenda, combustio metuenda. ¶ Dico ergo primo, ꝙ est cōbustio ꝑcauenda, & ista est combustio vitiorum. Sunt.n. aliqua vitia, q̄ habent igneā naturam, quia.s. hominem per mala desideria comburūt cruciant, & inflāmant. Psal. Flāma cōbussit peccatores. Specialiter aūt tria vitia habent comburere, stimulare, & sollicitare mētem humanā.s. luxuria, q̄ inflammat ad voluptates, auaritia, q̄ inflammat ad facultates, inuidia, quæ inflammat ad malignitates. Luxuria enim comburit sicut comburitur calx, quæ ignem habet virtualiter inclusum, & iō modicæ aquæ super effusione totaliter comburitur, aperit̄, & diuiditur, & sensibiliter fumat, & ardet, & quicquid tangit, vrit, & lædit. Sic verè (charissimi) caro nostra ignem luxuriæ habet naturaliter inclusum, ita ꝙ si aqua delitiarum aspergitur, faciliter per concupiscentiam inflāmatur, & tunc fumamus mala desideria, aperimur per mala colloquia, alios comburimus per mala exēpla. Caro.n. est sicut Basiliscus, qui flatu suo omne viride cōburit, & non solum tangendo, sed etiam respiciendo occidit, & aues volātes detrahit, & cōsumit, sicut dicit Pli. Quia re uera (charissimi) quamuis hō sit viridis per honestam cōuersationem, quamuis sit auis volans per altā contemplationem, quanquā sit longè distans per solitariam habitationem, à Basilisco tū.i. à carne ꝓpria, vel etiā aliena sępissimè per cōcupiscentias cōburitur, & ab arce cōtemplationis detrahitur & aufertur. Ezech. 20. Comburam in te oē lignum viride, & omne lignum aridum, non extinguetur flāma successionis. vbi nota, ꝙ luxuria Iuuenibus insidiat̄ (Lignū viride) Senibus iniuriatur (Lignum aridum) firmiter cōcomitatur, vel finibus non limitatur (Non extinguetur inquit) Ista est ergo combustio præcauenda. ¶ Secundò dico, ꝙ est q̄dā combustio sustinenda. Et illa est combustio mundanorum tribulationum & correctionū, sicut vstio est Spiritus sancti. Equus.n. comburitur vt sanior fiat. Phenix seipsam comburit, vt reiuuenescat. Aloe & thus cōburit̄, vt suauis odor exinde euaporando redoleat. Sic verè boni in hoc mūdo sustinent cōbustionū tribulationes & correctionum, vt ad sanitatē gr̄æ reducant̄, vt per conuersionē perfectā iuuenescant, & renouentur, & vt fragrantia suæ bonæ famæ alij delectent̄. Quia re uera (charissimi) ista cōbustio tria cōsueuit facere.s. sanitatē gr̄æ introducere, & infirmitatē peccatorū curare. Conditionem mutare, & renouare, & per patientiā ibidem habitam famæ bonæ odorem vndiq; diuulgare. Vnde de tali combustione dicitur Apoc. 8. Omne fœnum viride combustum est. Sed circa hoc nota, ꝙ comburendi sunt B C D

Carnales, vt corrigantur,
Perfecti, vt corrumpantur,
Obstinati, vt destruantur.

¶ De carnalibus .n. dicit̄ Eccl. 38. Vapor ignis comburit carnes eius. Et 1. Reg. 31. combusserunt cadauer Salu. Et in Psal. Vre renes meos & cor meum. Item de cōbustione bonorum dicit Iacob Gene. 31. AEstu & gelu vrebar. De obstinatis verò, & malis qūo tribulationibus viri debent, dicitur Esa. 33. Spinæ congregatæ igni comburent̄. ¶ Sed nota hic, ꝙ quidam comburunt alios per iustitiæ sæueritatem, sicut boni Iudices, quidam per sæuitiæ crudelitatē, sicut mali Principes, quidam per malitiæ peruersitatē, sicut iniuriosi & detractores. Bonus.n. Prælatus & Iudex est sicut Incolæ E

regionis

regionis vbi crescit piper, qui igne accenso siluam igni cóburunt, vt Serpentes fugiant, & remaneat granum purum. Sic isti in silua.i.in patria, ignem.i.fortem, & asperá iustitiam exercent, vt Serpentes.i.mali extirpentur, & comburantur, boni vero in pace maneant, & versentur. Leuit.16. Cóburét igni tam pelles, q̃ carnes vituli & hirci. Luc. 3. Paleas cóburent igni inextinguibili, triticum auté congregabunt in horreum suum. Secundi.s. Principes crudeles, & Tyranni sunt sicut Draco, qui de naribus spirat igné, ita ꝙ aerem inflámat, & vrit. Sic verè crudeles, & tyranni, qui ignem crudelitatis, rapinæ, & sæuitiæ semper spirát, sunt sæpissimè causa, ꝙ aer .i.patria circuniacens comburatur, & suis exactionibus destruatur. Vñ ipsi sunt sicut ignis, qui cóburit siluam, & sicut flamma comburens montes. Isti.n. dicuntur ignis per crudelitatem interiorem. Comburere siluam.i.populum inferiorem. Etiam dicuntur inflammare montes.i.populum superiorem. Isti tertij.i.detractores sunt similes Râno, de quo dicit Plin. ꝙ igneæ est naturæ. Ná in partibus Orientis in feruore æstatis flante fauonio ꝑ se inflammatur, ita ꝙ ignis tantus ibi quandoq; accenditur, ꝙ tota silua comburit. Sic verè à detractoribus, & verborum falsis relatoribus inter partes qñq; tantus ignis iracundiæ, & discordiæ gignit, ꝙ exinde guerræ, & rapinæ exterius, odia vero & tristitiæ interius generantur, ex quibus & ipsi & tota patria comburũt, depauperant, & grauantur. Vnde Apoca. 8. Tertia pars terræ combusta est. Isti igitur sunt combustores Diaboli, quos.s. Diabolus mittit ad terrá dñi comburendá. Veruntameu illi qui cóburuntur, & qui per istos malos pœnis, & laboribhs affliguntur, si cum patientia sustinere voluerint, gloriam cósequentur æternam, quia sicut dr̃ Iac.5. Beatificamus eos, q̃

F sustinuerunt. Ista est ergo cóbustio sustinenda. ¶Sed tertio dico, ꝙ est q̃dam combustio metuenda. s. combustio ignis æterni. Sic.n. est in alio mundo sicut est in quadam ciuitate Indiæ, q̃ dicitur Columbum, q̃ est patria vbi piper nascitur, de qua dr̃ in lib. de Mirabilibus Orientis, ꝙ quando aliquis moritur, sepulturæ non traditur, sed igni comburitur, & nó solum ipse, imo etiam vxor ipsius tota viua cum eo concrematur. Nolunt.n. ꝙ sine vxore ad aliud sæculum transeat. Sic verè (charissimi) quando Indi nigri.i. Demones vident aliquem peccatorem mortuum, ipsum pro certo non permittunt in Paradisi cemiterio sepeliri, imo ipsum in Inferno sepeliunt, & comburũt, sicut patet de diuite Epulone Luc.16. & non solum ipsum imo etiam vxorem eius, quia re uera & vxores, & similiter filij, & mali consiliarij, & fautores malorum cum impijs Inferni ignibus mancipantur. Vnde Iudic. 15. Ascenderunt Philistei, & combusserunt tam vxoré eius, quam patrem. ¶Circa quod notádum, quòd in isto igne debent comburi tria genera personarum, scilicet

G Superbia tumentes,
Luxuria fętentes,
Et sæuitia pungentes.

¶Comburentur igitur in Inferno illi, qui sunt tumentes per superbiè. vnde Psal. Montium fundamenta cóburet. Item illi, qui sunt fętétes per luxuriam. Vnde Esa.9. Vestimentũ mixtũ sanguinis erit in combustionem, & cibus ignis. Ité illi, qui sunt pũgentes per sæuitiam. Vnde Esa.33. Spinæ cógregatæ igni có-

H burentur. Et sic patet, ꝙ triplex est combustio. ¶Sed nota, ꝙ inueniuntur tria, q̃ impediunt combustionem. Primum est quidam lapis, qui dicitur amatides, quo si vestis tacta fuerit, comburi non poterit, ſm Plin. Secundum est Lana de terra Abraham, quia dicitur in libro de Mirabilibus Orientis, ꝙ Lana illius patriæ, si vestimentũ exinde fiat, ꝓseruat hominé à combustione. ¶Tertium est spina, q̃ dicitur ligna sethim, q̃ incombustibilis est naturæ. ¶Pro certo (charissimi) sic sunt loquendo spiritualiter tria q̃ à prædictis malis combustionibus nos ꝓseruant Primum est lapis amatides id est amaritudo pœnitentię. Secundum est vestimentum seu Lana de terra Abraam.i. decentia honestę apparentiæ. Tertium durities lignorum sethim.i. fortitudo patientiæ. Ista.n. tria qui habet malis ignibus non cóburitur, nec in hoc sæculo, nec in alieno. Patet in præsenti de viris perfectis, qui licet in igne tribulationis positi sint, tamen non comburuntur per impatientiam, nec per aliquod vitium consumuntur. Vnde isti sunt sicut rubus Exod.3. qui ardebat, & non comburebatur. Patet etiam in alio mũdo, vbi in igne Purgatorij animæ bonę affliguntur, & tamen ad consumptionem vltimam non deducuntur. vnde Esa.43. Cum ambulaueris per ignem non combureris &c. Vide in titulis ardere, de igne, & de vrere.

Comedere.

Quamuis multa significet in scriptura siue in bono siue in malo, istud tamen possumus notare ꝙ quia comedere idem est, quod cibum & nutrimentum recipere, ideo triplicem comestioné possumus inuenire. Est enim comestio seu receptio spiritualium, temporalium, & æternalium. Comestio spiritualis est triplex, scilicet comestio seu acquisitio A

Virtutum & meritorum, Primo mó comedunt perfecti
Scientiarũ & documentorũ, Secundo modo discreti.
Eucharistiæ & sacramétorũ. Tertio modo deuoti,

Istis.n. tribus modis debemus comedere.s. recipiendo

Gratiarum refectionem,
Doctrinarum instructionem,
Sacramenti communionem.

¶De comestione seu incorporatione bonorum spiritualiũ dicitur Prouerb.13. Iustus comedit, & replet ánimam suam, venter aút impiorũ insatiabilis. De comestione seu acquisitione scientiarum dr̃ Cant. 5. Comedite amici mei, & bibite. De comestione sacramentalium dr̃ Eccl.9. Vade comede in lætitia pané tuũ. Dicamus ergo charissimi, ꝙ sicut videmus, oĩa mortalia, & caduca indigent comestione & nutrimenti receptione, sicut patet de arboribus, quæ cótinuá recipiunt nutrimétum à terra & ab aqua, de aĩalibus, q̃ á fructibus, & aere &c. Homines.n. & aĩalia morerentur, arbores & herbæ siccarétur nisi comedendo & nutrimentum sumendo quotidie fulcirentur, & sustentarentur. Comestio enim vtilium

Vitam conseruat,
Humorem restaurat,
Corpus roborat,
Animam lætificat,
Appetitum quietat.

¶Sic re uera (charissimi) necesse est, ꝙ si volumus spiritualiter viuere, cibum spiritualium comedamus.s. deuotionem, lectioné, Eucharistiam &c. quia vere per talem comestionem humor gratiæ reparatur, vita gloriæ ꝑparatur, fortitudo constantię roboratur, anima per lætificationem consolatur, & appetitus desideriorum nostrorum in bono figit & quietatur. & iõ Helyę dormienti ꝓceptum est. Surge comede, quia grandis restat tibi via. Et sequitur, ꝙ ambulauit in fortitudine cibi illius vsque ad mótem Dei. De comestione ergo spirituali vr̃ loqui Ezech. 2. in fine, & in principio tertij, vbi dr̃. Aperi os tuum, & comede q̃cunq; ego do tibi. Et vidi, & ecce manus missa ad me in qua erat liber inuolutus, & scriptæ erant in eo lamentationes & carmen & væ. Et dixit mihi. Fili hominis quodcuuq; inueneris comede, Comede volumen istud. Et vadens loquere filijs Israel. & sequitur. Comedi illud, & factum est in ore meo quasi mel dulce. Iste est liber sacræ Scripturæ (charissimi) quem manus diuinæ misericordiæ nobis expandit, in quo pro certo inueniũtur scriptæ lamentationes viatorum, væ damnatorum, carmen beatorum, qué pro certo debemus comedere, & ꝑ studiũ nobis incorporare, vt filijs Istael.i. cæteris fidelibus sciamus, & possimus loqui, & prædicare. Et pro certo si ipsum comederimus, legerimus, & studuerimus, ipsum melle dulciorem inueniemus. ¶Exponamus igit̃ de spirituali comestione illam auctoritatem Cant. 5. Comedi fauum meũ cũ melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo. In quibus verbis aduerte, ꝙ tria sunt comedéda principaliter.s. diuinæ sapientiæ nutrimentum (mel) charitatis, & gratiæ condimentum (vinũ) panis Eucharistiæ Sacramentum (lac) Primũ est cibus illuminatiuus vel mundificatiuus, (mel) Secundũ cibus lætificatiuus (vinũ) Tertiũ cibus viuificatiuus (lac) Mel .n. sordes mũdificat, vinũ corda lætificat, & lac vitá prolongat seu fortificat, sicut patet in pueris. Comedamus ergo nutrimentũ sanificatiuum (Mel inquit) Multa.n. comeduntur, B vt sanitas habeatur, & non solũ, vt corpora nutriant. Vnde dicit Plin. de Serpente, ꝙ fęniculũ comedit contra visus obscuritatem. Ceruus etiá comedit quandam herbam, q̃ dicit̃ Dictamus, vt virtute eius sagittas de corpore suo eijciat. Mustella comedit rutam, vt contra Basiliscum ꝑualeat. Sic re uera (charissimi) si nos fuerimus sicut Serpétes ꝑ prudentiam & discretionem. Mat. 10. Estote prudentes sicut Serpétes, sicut Ceruus per desiderium & affectionem. Psal. Sicut Ceruus desiderat ad fontes aquarum &c. Sicut Mustella ꝑ audaciá & strenuitaté, pro certo nos debemus comedere & nobis incorporare nutrimentũ sacræ Scripturæ, & sapiétiæ diuinæ

tiæ diuinæ & scientiæ,quia verè ista est sicut fœniculum illuminans nostram cæcitatem.Ista est Dictamus eijciens sagittarum Diaboli venenositatem.Ista est sicut ruta eliminãs Basilisci,& carnis,seu hostis potestatẽ,& auctoritatem. Comedamus ergo eam,& studeamus in ipsa, vt illuminetur nostra cęcitas obscurata,vt sanificetur nostra infirmitas vulnerata, vt etiam superetur hostis malignitas venenata. Ad istum ergo cibum comedendum inuitat scriptura Cant.5. Veniat dilectus meus in hortum suum,vt comedat fructus Pomorum suorum.Hortus.n.communiter omnibus nobis est sacra Scriptura,vbi sunt multæ Pomi plenæ fructibus.i. multi libri pleni scientijs,quos ꝓ certo studendo debemus colligere,& gustare.Iste est ergo cibo sanificatiuus . quod ostenditur cũ dr̃, Mel.Mel.n.habet virtutem mundificatiuam,habet etiã virtutem visus depuratiuam,& illuminatiuam.Abstergit.n.dissoluit & consumit humores grossos ab oculo . Nec mirũ, cũ mel ex floribus conficiatur,qui præ cæteris rebus medicinales esse noscuntur.Re vera(charissimi)mel est sacra Scriptura,q̃ ex pluribus apum floribus.i.ex sanctorum patrum scientijs est confecta.Ista.n.sordes ruditatum ab oculo intellect⁹ mundificat,& visum fidei & scientiæ illuminat, & illustrat, & sic sanitatẽ intellectus reparat,& reformat.quod bñfigura tum est 1.Reg.14.vbi cum Ionathas tinxisset summitatẽ virgæ in fauum mellis,& comedisset,illuminati sunt oculi eius' virga.i.intellectus noster,si intinctus fuerit in fauum mellis i.studium sacræ Scripturæ,oculi nostrę discretionis pro certo illuminabuntur.Ideò pręcipit Prouer.24.Comede fili mi mel,quia bonum est.Aduertamus tñ ꝙ quãdoq; Araneæ circa mel faciunt telas suas,& corrumpunt mel.Qñq; etiã quædam falsæ apes,quæ dicunt Labion à Plinio, in mel ita auidè & profunde se immergunt,ꝙ exinde exire non possunt. Istæ autem apes à veris apibus fugantur pungũtur, & occidunt. Sic verè(charissimi)circa mel sacræ Scripturæ versant qñq; araneæ.i.heretici,qui telis suorum falsorum tractatuũ,& expositionum ipsam corrumpere nituntur . Item ibi morantur Labion.i.quidam fatui,& simplices Theologi, qui qñque ita profunde se immergunt,& de rebus ita profunde tractãt, ꝙ exinde nesciunt exire,nec ad finem debitum applicare, imo quod deterius est,sæpe per multas hæreses moriuntur,necnõ à veris apib.i.á sapientibus redarguuntur, contemnũtur, & arguuntur,& etiam quod peius est deridentur. De talib.põt dici illud Proue.25.Sicut qui mel comedit multum , non est ei bonum,sic qui perscrutator est maiestatis, opprimet à gloria.Mel.n.indiscrete comestum valde inflat.Sic scientia indiscretos per superbiam,& præsumptionẽ habet inflare.1.Corin.8.Scientia inflat,charitas autem ædificat. Ideò præcipit Ecclesi.3.Altiora te ne quæsieris, & in superuacuis rebus ne fueris curiosus.Et Ro.12.dr̃.Non plus sapere,quàm oportet sapere.Patet igitur,ꝙ nos debemus comedere nutrimentum sanificatiuum(mel).¶Secundò dico,ꝙ nos debemus comedere alimentum lætificatiuum.(Vinum inquit).Per vinum .n.intelliguntur bona spiritualia.s.deuotio,contemplatio,diuinæ misericordiæ consolatio & spes, futurorũ considera tio.Ista.n.sunt cibaria lætificatiua,& ad spirituale gaudium inductiuæ.(Vinum inquit) Psal. Vinũ lætificat cor hominis. Est.n.quędam herba,quæ dr̃ apium risus , quę comesta facit hominem ridere.Sic verè bonorum spes Paradisi,& spiritualia bona faciunt hominem spiritualiter consolatum. De quo dr̃ Eccl.9.Vade comede in lætitia panem tuum,& bibe cum gaudio vinum tuum.Illud potissimè est verum de comestione æternę voluptatis,pro qua ad modum formicæ debemus in æstate præsentis sæculi laborare,vt illum cibum in mortis hyeme possimus manducare.Prouer.6. Formica congregat in messe,quæ comedat in hyeme.Omnia.n.animalia tractãt, & certant pro comedendo,sicut patet in muribus qui prouident &c.Aduerte tamen,ꝙ ista comestio bonorum æternorum est ædificatiua triplici ratione.Primo quia habet fertilitatem.Nume.6.Comedes panem sine penuria.Habet suauitatem.Cant.5.Comedi fauum meum cũ melle meo, bibi vinum cum lacte meo. Habet satietatem.Leu.26. Comedis panem in saturitate.Istud est ergo alimentum lætificatiuũ.Aduerte,ꝙ est quidam lapis dictus Echites,qui sub cibo positus non sinit eum comedi,nec aliqualiter deglutiri, qui si motus fuerit,cibus sine difficultate aliqua transglutietur,s̃m Diosc. Sic verè(charissimi)cibus gloriæ Paradisi si lapidem peccati mortalis apposueris,à te non poterit finaliter mãducari.Exo. 29.Non comedentur,quia sanctificata sunt. Si aũt istũ lapidẽ per confessionem & pœnitentiam amoueris,tunc ad comedendum istum cibum sine difficultate aliqua finaliter admitteris 2.Parali.31.Comedimus,& saturati sumus.Istud est ergo alimentum lætificatiuum.¶ Sed tertio dico, ꝙ nos debemus comedere Sacramentum viuificatiuum, & illud est alimentum Eucharistię,quæ pro certo animas viuificat, atque nutrit.Io.6.Qui manducat carnem meam habet vitam ęternam.quod ostenditur cum dr̃ Lac.Lac.n.vnum est de principijs humanæ vitæ,s̃m sententiam sapientis Eccl.39. Initium vitæ hominis aqua,ignis,& ferrum,sal,lac,& panis similagineus,mel,& botrus vuę,oleum,& vestimentũ.Ista.n. sunt decem necessaria ad vitam humanã corporaliter nutriendã, q̃ etiam ad vitam spiritualem necessario requiruntur,videlicet

Aqua pietatis,	Panis sacræ Scripturæ & veritatis,
Ignis charitatis,	Botrus vuę.i.memoria passionis,
Ferrum stabilitatis,	Oleum,idest lenitas compassionis,
Sal sagacitatis,	Mel,idest dulcedo deuotionis,
Lac satietatis.	Vestimentum,idest velamen bonæ

conuersationis.Ista ergo sunt nobis necessaria ad vitã moralem,& spiritualem,& maximè lac corporis Christi.Lac.n.est cibus puerorum.Et corpus Christi est cibus puerorũ, & sanctorum 1.Corin.3.Tãquam paruulis in Christo lac dedi vobis edere.Ezec.34.Lac comedebatis,& lana cooperiebamini &c.Vide supra de cibo.Aduerte tamen , ꝙ ille cibus est à nobis comedendus cum amaritudine contritionis,cũ memoria mortalis corruptionis,cum dulcedine deuotionis.De primo Iob.3.Antequam comedam suspiro.& Exo.12. Cum lactucis agrestibus comedetis illum . Item de secundo dicitur in Psa.Comederunt sacrificia mortuorum. De tertio aũt dr̃ Ezech.16.Similã,& mel,& oleum comedisti,& decora facta es vehementer.Sic ergo patet triplex comestio , quæ à nobis est faciẽda,quia.s.nos debemus comedere,vt dictum est, nutrimentum sciẽtiale &c. Vide supra de cibo,vbi multa de Sacramento altaris inuenies,& etiam de alijs.Sed nota adhuc, ꝙ est quadruplex comestio vituperabilis,videlicet

Comestio	Voracitatis,	Prima est comestio gulosorũ,
	Rapacitatis,	Secũda est comestio auarorũ.
	Detractionis,	Tertia ẽ cõestio oblocutorũ.
	Cõsumptionis.	Quarta est comestio Demoniorum.vel Infernorum tormentorum.

¶ Dico ergo,primo modo comedunt gulosi.Isti.n.sunt similes Vrso, cuius appetitus est insatiabilis,vix.n.ita satiatus fuerit, ꝙ si sibi aliquid proijcitur,quin comedere conet.Sic verè multi sunt ita gulosi,ꝙ quasi non possunt satiari.Esa.22.Ecce gaudium & lætitia,occidere Vitulos,iugulare Arietes , comedere carnes, bibere vinum.Vt.n.dr̃ Prouerb.13.iustus comedit,& replet aĩam suam,venter aũt impiorum insaturabilis est.¶ Item secundo modo comedunt auari.Isti.n.comedunt bona aliorũ, q̃ per fraudes,rapinas,& vsuras deuorant, & extorquent.Iohelis 1.Ignis comedit speciosa deserti.Ignis.n.insatiabilis signat auaros,& raptores,q̃ pro certo oĩa speciosa, & delectabilia huius mundi rapiunt,comedunt,& acquirunt. Sicut.n. videmus,ꝙ aĩalia crudelia pugnant cum innocẽtibus,vt comedant carnes eorum,vnde dicit Pli.ꝙ cã quare Vrsus pugnat cum Asino & Tauro,est,vt comedat carnes eorũ , cum ipse naturaliter diligat carnes crudas,sic verè charissimi crudeles & malitiosi pugnant hodie per lites, vsuras , & rapinas cũ aĩalib.innocentibus.i.cum pauperibus,& simplicibus, vt carnes eorum rodant,comedant,& acquirant. Vnde Hiere. 19.Vnusquisq; carnes amici sui comedet . & bñ dicit amici sui,quia pro certo tales auari non parcunt homini,ita.n.libẽter exhęredant socios,vt remotos,consanguineos , vt extraneos.Vt.n.dicit Aug.de verbis dñi, auarus nec parcit patri, nec matrem cognoscit,nec fratri obtemperat,nec amico fidem seruat.Sicut.n.dicit Odoricus in lib.de Mirabilib.Oriẽtis,in India est quoddam Regnum dictum Dodin , quod in lingua illa idem est,ꝙ immundum,immunda.n.gens ibi habitat,& morat̃.Comedunt.n.carnes crudas & oẽm abominationem.Comedit etiam pater filium,filius patrem, vxor maritum,& maritus vxorem.Nam cum aliquis infirmat̃,statim filij eius vel amici vadunt ad Idolum suum,vt sciant si de illa infirmitate moriatur,quia si exinde mori debeat, statim ipsum suffocant & eum comedunt, & ad eum comedendum

amicos

amicos cum festiuitate inuitant. Et hoc ipsi faciũt, vt dicũt, ne parentes eorũ à vermibus comedãtur, melius est inquiũt, vt comedamus amicos nostros, q̃ ꝗ vermes in sepulcro c-mederent eos. Si aũt de infirmitate cõualescere debeat, tunc ipsum ad dictum Idolum dimittunt. Pro certo (charissimi) quanquam materialiter loquendo, iste ritus nobis sit horribilis, & ignotus, loquendo tñ allegoricè, nobis esse dignoscitur notorius, & cõis. Constat.n. ꝗ auari habent Idolum suũ cui obediunt in hoc mundo, videlicet peccatum auaritiæ, quia ẜm Apl̃m Gal.5. Auaritia est Idolorum seruitus. Isti.n. Idolo auaritiæ obediunt, ẜm ꝗ ab eo sollicitantur, inducunt vel stimulantur, & nunc contra patrem, nunc contra matrẽ, nũc contra proximum debacchantur. Constat igitur, ꝗ ad stimulationem auaritiæ pater surgit contra filium, filius cõtra matrem. Vnde dr̃ Ezec.5. Patres comedent filios in medio tui, & filij comedent patres suos. Et istud non solum verum est de filijs naturalib. imo de spiritualibus, & etiam de Ecclesiasticis & Regularibus, & hoc est verum. Inter istos.n. pater à filio.i. Prælatus à subdito, & ecõuerso, & socius á socio impugnatur, quod vtriq; totum facit præceptũ Idoli.i. auaritiæ corruptela. Hie.19. Cibabo eos carnibus filiorum suorum, & filiarum suarum. Ista etiã videmus de illis balliuis, qui ad mãdatum Idolorum suorum.i. dñorũ suorum, & magistrorum alios deuorant, & corrodunt per exactiones, violentias, & rapinas. Et sic ergo patet, ꝗ ista est comestio auarorum de qua dr̃ Micheæ.3. Comederunt carnem populi mei. Isti etiã quãto plura comedunt de diuitijs & acquirunt, tãto maiores ab alijs reputantur. Vnde Dan.14. Nunquid est Bel viuens Deus? nonne vides quãta comedat, & bibat? Ista est ergo comestio, qua comedunt exactores. Isto ergo modo comedunt raptores.

F ¶Sed adhuc dico, ꝗ alio modo comedũt detractores. Isti .n. sunt similes Serpentibus, qui pullos auium transglutiunt, & comedunt totos viuos, qui.s. cum dentibus suis.i. cum verbis detractorijs, quæ ideò dentes dicuntur ẜm Isido. quia demunt hominibus bonam famam, alios comedũt totos viuos. Figurati Dan.14. in illis Sacerdotibus, qui occultè venientes comedebant omnia, quæ ante Deos ponebantur. Quia re vera (charissimi) multi sunt hodie falsi Sacerdotes in Templo Ecclesiæ, qui non cessant comedere, & corrodere per detractionem quicquid boni á bonis hominibus Dèo offertur. Vnde Eccle.39. Comedebatis carnes, & bibebatis sanguinẽ eorum. Isti.n. sunt similes Leopardo, qui delectatur comedere stercus humanum, & illud suam reputat suauitatem. Similes etiam Simię quæ scrutatur capillos hominis, vt inueniat pediculum vel immunditiam aliqualem, quod cum inuenerit, statim comedit. Sic verè detractores in pediculis, immunditijs, & stercoribus hominum delectantur, hoc est dictu in vitijs criminibus aliorum, & ideò capillos eorum.i. facta & cõditiones aliorum nõ cessant inuestigare, & scrutari, vt aliqd immunditiæ.i. aliquid reprehensibile reperiant, quod obloquendo deuorent, & consumant. Mala.n. aliorum sunt cibus, & comestio detractorum. Oseę.4. Peccata populi mei comedent. Ista est igitur tertia mala comestio, quia.s. comedũt detractores.

G ¶Quartò inueniť comestio, qua comedunt Inferni tortores. & ista comestio non est nisi pęnę exquisitio. Sicut.n. canis comedit ouẽ, & postea à Lupo comediť, sic verè illi, qui in hoc mundo alios vel alia indebite comedunt, tandẽ in Inferno à Lupis.i. Demonibus comeduntur.s. quantum ad animam, & quantum ad corpus in sepulchro à Vermibus corroduntur. Iob.30. Qui me comedunt, non dormiunt. In quo.n. peccat quis, in hoc & punieť. Sap.11. Ideò peccatores, q̃ comedendo peccant, sicut sunt gulosi, q̃ comedunt delitias, auari, qui comedunt diuitias, tyrani, qui comedunt alienas iniurias, detractores, qui comedunt & corrodũt aliorũ famas & sufficiẽtias, tales (dico) multotiès in Inferno á Demonib. comeduntur. AEthiopes.n. nigri comedunt Dracones ẜm Glosam sup Psa. Quia p certo niger populus AEthiopum .i. Demonũ, tales Dracones.i. tales pc̃tores finaliter comedẽt, & vorabunt. Vnde.3. Reg.21. Canes comedẽt Iezabel in cãpo Iezrael. Et sic igiť patet, ꝗ comedũt, & comeduntur mali, & p uersi. Et ista sũt quatuor gñа comestiõis, q̃ à nobis potissimè sũt horrẽda &c. Vide de cibo, & de detractiõe, & Eucharist.

A **Commendare.** Nota, ꝗ commendare qñque sumiť pro laudare, sicut 2. Corint.10. Non.n. qui seipsum commẽdat, ille probatus est, sed quem Deus cõmendat. Quãdoq; sumitur pro cõmittere, vel custodire, sicut 1. Reg.17. de Dauid dr̃, ꝗ ipse cõmendauit gregem custodibus. Et isto modo accipitur (vt cõiter) cõmẽdare. Notabis ergo, ꝗ commendatio dr̃ illa commissio, qua alicui datur aliquid in custodia vel cõmisso. & hoc pro tempore, non ad semper, & quod pro libito voluntatis potest repeti, & auferri. Et sic notabo, ꝗ in Scriptura inuenitur

Cõmendatio { Deuotionis, / Prælationis, quã / Possessionis, } { facit orans humiliter, / habet Regens vtiliter, / seruat viuẽs hũaniter.

Prima / Secunda / Tertia } Est commenda { Commendabilis, / Formidabilis, / Miserabilis,

¶Prima est ergo cõmenda deuotorum, quia.s. ipsi cõmittũt, & cõmendant dño se & sua, nihil.s. de se sperãdo, sed in Deo cõfidendo, & se & alios protectioni ipsius cõmittendo, sicut dicebat Dauid in Psal. In manus tuas dñe commendo spiritũ meum. Et Act.20. dicit Paulus alijs discipulis. Cõmẽdo vos Deo. Et Act.14. Cõmendauit eos Dèo, in quẽ crediderunt. ¶Secunda est cõmẽda prelatorum, qua.s. Deus vel superior cõmittit ipsis aias subditorũ. De quo figuratiuè dr̃ Exo.22. ꝗ si quis cõmendauerit proximo bouẽ, vel asinũ, & furatum fuerit, reddet dãnum dño. Quia re ve ra talis cõmenda facta est Prelatis & custodib. tali pacto, ꝗ si aiæ pereunt pp eorũ defectũ, luere vel restaurare tenebunť, & ideò cauẽdum est ne indignis fiat commissio aiarum. Ideò Apl̃s loquens.2. Timo.2. dicebat sic. Hæc cõmẽda fidelibus hoĩbus, qui idonei sunt & alios docere. ¶Tertia est cõmissio terrenorũ, seu etiã caducorum oium. Et ista est illa, qua oia nostra bona temporalia, naturalia, gratuita, & fortuita sunt nobis à Deo concessa & data, & precario commendata, & ideò more accidentiũ sunt nunc propria, nunc aliena, nunc prẽsentia, nũc remota, & proculdubio Deus vult, ꝗ nos sicut bonæ fidei cõmissarij, ista nobis cõmendata debite ministremus, & in melius multiplicantes, cuncta ad laudem ipsius ordinemus, sicut Math.25. dr̃, ꝗ pecunia nummularijs committenda, erat cum lucro & vsura ampliori reportanda. Ideò bene dr̃ Luc.12. Cui multum cõmendatum fuerit, multum exigetur ab eo &c.

Comminuere. Nota, ꝗ comminuere (vt cõiter) accipitur pro destruere, & dissipare, sicut in Psal. Et comminuam eos sicut puluerẽ ante faciem venti, vt lutum platearum delebo eos. Vide in alijs titulis consimilibus, & vide infra de minuere, & de minus.

Comes. Vide de societate.

Commixtio. Vide de cõiũctiõe & societate, & c. similia. & infra in verbo misereri.

Commissio. Committere. Nota, ꝗ committere accipiť pro cõmendare. sicut 1. Macha.8. dr̃, ꝗ Romani cõmittebãt vni hoĩ Magistratum. Raro tñ in scriptura sumiť isto modo. Itẽ accipiť pro bellare, vel pro bellũ facere, vel p prelio se aggregare. Vnde 2. Mach.10. Primo autem solis ortu vterque exercitus prælium commiserunt. Item sumiť pro delinquere, vel peccare, & sic dicitur de illo pessimo Menelao 2. Machab.13. ꝗ multa erga aram Dei commisit delicta. Vide ergo in verbo bellare, & de peccare, & cõmẽdare &c.

Commorari. Vide infra de mora in litera M. & vide hæc verba habitare, manere, perseuerare &c.

A **Commouere. Commotio.** Nota, ꝗ commotio sumitur multipliciter in scriptura. Signat enim in bono, & in malo. Et primo signat in bono motum

Timoris, qui mentem concutit,
Doloris, qui culpas excutit,
Amoris, qui cuncta discutit.

¶Primus ergo motus timoris & turbationis est, qui mentem habet concutere. Mens.n. viri considerans rigorẽm diuinę iustitiæ mouet, & concutitur per timorẽ, sicut equus solo aspectu virgæ vel calcaris fremit, & cõmouetur visibiliter in seipso. Vnde in Psa. de cõmotione timoris dr̃ dño. Commouisti terrã, & conturbasti eã, sana contritiones eius, quia commota est. Et iterũ. Cõmota est, & contremuit terra. Et iterum. Cõturbati sunt, & cõmoti sunt, tremor apprehendit eos. ¶Secũdus est motus doloris, & cõtritionis. Ista est.n. cõmotio, quã facit

flatus

flatus inspirationis diuinæ, ex qua sequitur vox & tonitruum cōfessionis laudis. Figura Ezec. 3. vbi dr̄, ꝙ ipse audiuit post se vocem commotionis magnæ .s. alarum aīalium percutientium alterā ad alteram, & vocem rotarum sequētium aīalia, & vocem commotionis magnæ, spiritus. n. vitæ erat in rotis. Quatuor aīalia sunt quatuor affectiones, rotæ sequentes sunt bonæ operationes, quia pro certo qn̄ in corde fit cōmotio cōtritionis, & ibi viget spiritus vitę, gratię, & diuinę inspirationis tunc quatuor affectiones inuicē se concutientes vocem confessionis solent emittere, & voces rotarū sequentium .i. laudem bonorum operum faciunt sonare. Ista est igit̄ commotio contritionis de qua. 2. Mach. 13. Cōmoueant̄ cōtritione sua. Et illud Psal. Sana contritiones eius, quia cōmota est. ¶ Tertiò dico, ꝙ est commotio amoris & affectionis. Et ista est qn̄ quis commouetur ad fraternā cōpassionē, ad fidei zelum & deuotionē, ad iustitiæ executionē. Ignis. n. solet cōmouere materiā, in quam agit, patet in scintilla accensa, quę sursum mouetur. Sic charitas mentem commouet ad oīa supra dicta. De motu compassionis dr̄ Gen. 43. ꝙ commota sunt viscera Ioseph super fratre suo. De motu zeli dicit dn̄s loquēs de Phinees Num. 25. Phinees zelo meo commotus est cōtra eos .i. contra Idololatras. De cōmotione aūt iustitiæ dici pōt illud Esa. 29. Visitabitur in tonitruo, & commotione. Visitatio, enim est idem, quod iustitiæ executio. Sic ergo sumitur commotio in bono. ¶ Secundò principaliter dico, ꝙ inuenitur cmmotio in malo, & sic dico, ꝙ mali commouentur

Inconstantiæ saltu,
Iracundiæ tactu,
Discordię fluctu,
Mæstitię luctu.

¶ Cōmouent̄ (dico) per inconstātiā, quæ non nouit stare. vnde de inconstantibus, qui nunq̄ perseuerant in vnū finē, nec quantū ad se nec quantum ad alios nec quantū ad proximum nec quātum ad Deū, sed semper fluctuant, & mouent̄, pōt dici illud Esai. 24. Commotione cōmouebitur terra, & concussione cōcutietur, & agitatione agitabitur &c. Commouent̄ ēt per iracūdiā, quæ solet turbare. Vnde iracūdia Antiochi dr̄ 1. Mach. 6. ꝙ commotus valde decidit in lectum. Cōmouent̄ insuꝑ ꝑ discordiā, quæ solet rixari. Thre. 4. Iurgati quippe sunt & cōmoti. & Psal. Fundamenta montium conturbata sunt, & cōmota sunt, qui iratus est eis. Commouentur ēt per mæstitiā, vel per fortunæ insolentiam, quæ solet grauare, sicut patet q̄a fortuna sciliter de statu prosperitatis commouet, & eradicat malos, mors, & Infernus turbant, & cōmouent vniuersos, & maximè impios damnatos ideo de commotione fortunæ & mūdanæ tribulationis pōt dici illud Amos 9. Percute carnē, & commoueantur snperliminaria. De cōmotione mortis, & dānationis dr̄ Ezec. 39. Cōmouebūtur à facie mea volucres cœli, & pisces maris, & bestię terrę. Volucres (dico) .i. suꝑbi, q̄ sunt volatiles: Pisces .i. luxuriosi, q̄ sunt natalites. Bestię terræ .i. auari, q̄ sunt gressibiles. Sed re vera à talibus malis cōmotionib. præseruantur tria genera personarum uidelicet

In diuinis auxilijs confidentes,
In virtutum præsidijs residentes,
In æternis fastigijs præsidentes.

Primi sunt deuoti, qui solent in Deo sperare, dicentes illud Psal. A dextris est mihi dn̄s ne commouear. Secūdi sunt iusti, q̄ solēt perseuerare, quia sicut dr̄ Prouer. 10. Iustus in æternum non commouebitur. Tertij sunt beati, qui solent semper durare. vnde in Psa. Non commouebitur in æternum qui habitat in Hierusalem. Sufficiūt igitur, vide infra de moueri.

A **Communitas.** De cōitate in quantū signat congregationē, societatem, & similia, vide in alijs titulis .s. de religione, societate &c. Et vide in tabula huius operis, vbi multa inuenies, & similiter vide in tabula, sed singularibus, quia cōis vita opponitur singularitati. Sed de cōitate in quantū signat negocia reipublicæ & vtilitatē cōem, noto, ꝙ Arist. dicit. Bonū, quod est cōius est diuinius. Iustum. n. & cōgruum est, ꝙ vtilitas publica præferat̄ priuatæ, qđ maximè spectat ad Iudices, & Prælatos, & alios quoscunq; qui sunt in publicis officijs constituti. Teste. n. Solino, in insulis Hæbudum tantus erat amor Reipublciæ ꝙ Rex eorum non permittebatur aliquid proprium possidere, imo alebatur de publico, & ēt vxorem non sinebatur habere, nec liberos procreare, sed si motus esset libidine licebat, ei aliorum vxoribus se vnire, quę oīa ciues patiebantur, vt ait, quia nolebant, ꝙ Rex, qui in officio publico erat positus, haberet aliquid priuatum facere, sed solum cōibus vtilitatibus militare. Et ideò bene dicitur Iudi. 19. In cōe discernite quid faciendum sit. Et merito, quia sicut dicit Leo in quodā sermone. Publica præferenda sunt proprijs, & ibi intelligenda est rō vtilitatis, vbi vigilat cura cōis. Et re vera sic faciebant antiqui, de priuata. n. vtilitate parum curabant, sed solū de vtilitate suę cōis Reipublicæ cogitabant, & ideò ciuitates tunc, & regna in prosperitate, & gloria crescebant. Quid .n. fecit Decius Imperator, & post ipsum eiusdē noīs filius? Nonne vterq;, teste Tito Liuio, audito in somnis, ꝙ si ipse in bello caderet, exercitus suus vinceret, & exercitus cōtrarius succumberet, & econtra, statim citatis equis se & aduersariorum exercitum inferis deuouerunt, bellum intrauerunt, & vt suum saluarent exercitum, morti se exposuerunt, quod & factū est, nam aduersarij succubuerunt, & sui victoriam reportauerunt. De Curtio voraginem intrante, de Mutio ignē sustinente, de Regulo contra salutem propriam pro vtilitate Romana consilium dante, & ad hostes sponte redeunte, de Lycurgo legum latore pro cōibus moribus reformādis exilium eligente, de Fabritio paupere, quo ad se, in Imperio ꝑseuerante qui omnes cōem vtilitatē, & Rempub. taliter dilexerunt, ꝙ priuatā, & propriā neglexerunt, Longum esset dicere, nec sufficeret calamus tantorum virorum gloriam enarrare. Vnde etiam ipse Tullius lib. de Amicitia de seipso dicit. Mihi autem non minus curæ est qualis Respublica post mortem meam futura sit, quàm qualis sit hodie. Vnde Chrysost. super Matt. 24. vbi dr̄. Beatus seruus &c. dicebat sic. Ad vtilitatem communem oportet vti quemlibet his, quæ habet, siue sit sapientia, siue rerum facultas, & non inferre alijs nocumentum. Non prosequor de communitate propter defectū auctoritatum vocalium. Sed vide infra de multitudine, de religione, de cōgregatione, societate, Pręlato, acceptione, iustitia, æquitate, & in tabula recordare. de Apostolo communē utilitatem præferente priuatæ, qui dicebat. Non quæro quæ mea sunt, sed quæ multorum, vt salui fiant.

Communicare. Nota, ꝙ in scriptura inuenit̄ multiplex communicatio .s. A

Communicatio qua
- Tua tribus liberaliter,
- Christum recipis salutabiliter.
- Te das alijs socialiter,
- Malos sequeris exemplariter,
- Bonos decipis criminaliter.

¶ Est dico communicatio sua distribuēs, illa scilicet, qua boni bona sua scilicet fortitudinem, sapientiam, & temporalem substantiam in alios diffundunt, similes

Fonti aquam diffundenti,
Soli lucem effundenti,
Igni calorem emittenti,
Terræ fructus efferenti.

¶ Nihil. n. est in natura quin homini cōicet vno modo vel alio se, & sua. Sic verè q̄libet tenetur se, & bona sua cōicare, non sibi Soli, sed alijs militare. Rom. 12. Necessitatibus sanctorum cōicantes. & maximè, quia & sapiētia & bona tꝑalia quanto plus bono modo cōicantur, tanto amplius augmentantur, & amplius possessori sufficiunt, & melius cōtinuantur. De sapientia & scīa constat, quia sicut dr̄ Eccl. 20. In sapientia abscondita, & in thesauro occulto nulla est vtilitas. Sunt. n. in Cumana montes salis, humanis vsibus ꝓ quocunq; volenti rapere destinati, qui quāto ex vna parte fodiūtur & dimiuūtur, statim adueniente pluuia, & fossas implente iterum redintegrantur, & aqua in salem conuersa montes perpetuò conseruantur. Tales etiā montes sunt in Hispania, & maxime in Cathalonia in comitatu cardone. Accidit tamē in Cumana, nō est diu, ꝙ Imperator de Sara dictos mōtes sibi volebat attribuere, & tributum à sal accipiētibus extorquere, sed tunc inuentū est, ꝙ aqua pluuiæ in sal non cōuertebatur, nec fossæ ad mplebantur, & sic mōtes diminuebātur, ꝑꝑ quod voluit, vt sal sicut prius oībus cōicaretur. Sic re vera sal sapientiæ & doctrinæ cōicatum solet crescere, retētum verò solet diminui, & perire. Ideò ipsa sapiētia increata seipsam nobis cōicauit, & se etiā per beneficia infinita nobis quotidie diffundit. Dicat ergo quilibet illud Sap. 2. Hanc sine fictione didici, & sine inuidia communico, & honestatem illius non abscondo. De bonis temporalibus etiam patet, cōicata. n. amplius perseuerant, sicut Prouer. 11. dr̄. Alidiuidunt propria, & ditiores fiunt. Nam apud Macrobios AEthiopes, teste Solino, in loco, qui dicebatur Heliutrapeza, qui copiosis epulis erat refectus, cunctis vesci volentibus

Sic re uera fit apud eos, qui libenter omnibus cibos tribuũt copiosos, & qui libenter cõicant se & sua, quia. s. diuinitus ipsa bona multiplicant, & quadã virtute occulta in melius ꝓsperantur. Ideò bene dr̃ Proue. 28. Qui dat pauperi, non indigebit. Et ideo nostra debemus cõicare, sciẽtes, ꝙ hic, & in futurum abundanter habebimus, & viuemus. Luc. 5. Date, & dabitur vobis. Ideò Apl's cõsulit, & scribit Timotheo dicẽs 1. Timo. 6. Pręcipe, inquit, diuitibus non sublime sapere, neq; sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo, qui præstat nobis oĩa abundè ad fruendum, bene agere, facilè tribuere, diuites fieri in operibus bonis, cõicare, & thesaurizare fundamentũ bonum in futurum, vt apprehendant bonam vitam. Ista est ergo cõicatio sua distribuens contra auaros, qui nõ libenter cõicant sua, sed libenter rapiunt aliena, similes Lupo & Vulturi & cęquæ sunt aialia auara non cõicatiua. Vnde isti dicũt illud Psal. Non cõicabo cũ electis. De quibus conqueri possunt pauperes, dicentes cum Aplo. ad Philip. 4. Nulla Eccle
B sia cõicauit mecum in rõne dati & accepti. ¶ Secundo dico, ꝙ est cõicatio Christum recipiẽs, s. in Sacramẽto altaris. Vnde de Sacramento Eucharistię canitur. Cõione Calicis, quo Deus ipse sumiť, non vitulorum sanguine congregauit nos Dominus. De quo 1. Corin. 10. Calix, cui benedicimus, nonne cõicatio sanguinis domini est, & panis, quem frangimus, nonne participatio corporis est? q. d. sic. ¶ Tertiò dico, ꝙ est socialis cõicatio bonis cõsentiens, & hæc est illa, qua boni bonis cõicant, & participant, & societatem eorum frequentant. & sic cõicatio nihil aliud est q̃ societas, quæ semper debet fieri inter pares, q a sicut dr̃ Eccl. 13. Pondus super se tollit, qui honestiori. i. ditiori se, cõicat. Non etiam decet iustũ cõicare cũ malis. Eccl. ibidẽ. Quę cõicatio hoĩs sancti ad canem? q. d. nulla quod est contra illos, qui altiorem se & diuitiorum comitiuas frequentant, & etiam contra quosdã, qui liet de se sint boni, non tamen cauent à cõicationibus, & societatibus iniquorũ. Eccl. 13. Si cõicabit Lupus cũ Agno &c. q. d. Indecens est talis societas. ¶ Quartò dico, ꝙ est cõicatio malis obediens, & sic cõicatio idem est, ꝙ societas, & imitatio malorum. de qua Eccl. 13. Qui cõicat superbo, induet superbiã ¶ Quintò dico, ꝙ est communicatio mala conficiẽs, seu bonos decipiens, sicut est in malitiosis, qui alter alteri cõicant malitias, & cautelas, similes gorgonibus illis. s. mõstris, quę hoĩes visos lapidificabant, de quibus dr̃ in fabulis, ꝙ vni cum oculum tres habebant, quem sibi successiuè communicabant. sic & peruersi cautelosi, vt possint alios facere lapideos. i. stupidos, solent oculum nequam. i. cautelam, & malitiam suam sibi inuicem communicare contra bonos. i. alter alterum informare. De auaris etiam patet, qui alijs communicant tempore caristię bona sua, vt eos tandem exhæredẽt, similes conchę marinæ, quę pisciculis se aperit quasi communicans se eisdem, quę tandem se claudẽs ipsos deuorat, atq; rapit Sic vsurarij pauperibus. Vnde Eccle. 13. Quid cõicabit cacabus ad ollam? quando se colliserint confringentur. &c. Vide in titulis participare, diuidere, & societas &c.

Commutare.

Vide infra in verbo mutare.

Comparare.

Nota, ꝙ comparare quãdoq; sumitur pro emere, sicut Threnorum 5. Aquam nostram pecunia bibimus, ligna nostra precio comparauimus. Quandoq; etiam sumitur pro assimilare, adęquare, sicut Prouerb. 27. Tecta perstillantia, & litigiosa mulieri comparãtur. Sed vide infra de similitudine, & similibus. Dic tamen si vis, ꝙ in scriptura reperitur

Cõparatio { Pręsumptiua, Existimatiua, Conformatiua.

¶ Præsumptiua dico, q. s. fit, quando quis de se nimis pręsumens comparat se nobilioribus, & melioribus, cum tamen si bene aduerterent isti, sicut exploratores de filijs Enach dicerent, & se indignos comparatione talium existimarent. Num. 13. Ibi vidimus filios Enach, q bus cõparati, locustæ videbamur. Et verè ista possunt dicere moderni Clerici, moderni Pręlati, moderni Milites, moderni Philosophi, respectu antiquorum. Et tñ multi sunt ita pręsumptuosi, ꝙ se antiquis non solum comparant imo pręferunt sites, Niobæ Reginę Thebanorũ, de qua dicunt fabulę, ꝙ quia cõparauit, imò pretulit in pulchritudine se Iunoni, à furijs Infernalibus in rabiem est conuersa, & postea in mare se præcipitando submersa, Quia verè tales superbi, qui melioribus se comparant, aut pręferunt, rabidi & sine sensu esse, & sic merito perire, & pręcipitari merentur. Iob. 22. Nunquid Deo comparari potest homo, etiam si perfectæ fuerit scientiæ? q. d. non. Comparatio existimatiua est, qñ caduca perpetuis, virtutes vitijs, boni malis comparãtur, quia. s. constat, ꝙ in tali cõparatione spiritualia pręferunt terrenis. vnde de sapientia dr̃ Sapien. 7. Aurum in comparatione illius arena est exigua. Et Prouer. 3. Omnia, quę desiderãtur, huic non valent comparari. Comparatio conformatiua est, qñ quis alteri per imitationem se assimilat, & conformat. Et ista. s. est bona, quando quis se conformat bonis. Sapien. 7. Luci comparata, inuenta est purior. Est etiam mala, quando quis se comparat, & assimilat malis. Psa. Comparatus est iumẽtis insipiẽtibus, & similis factus est illis &c. Vide infra de similis, & vbicunq; fit mentio de imitatione, & vide tabulã.

Compati. Compassio.

Nota, ꝙ quia nõ sunt de compassione auctoritates vocales, omitto Vide infra de fletu, luctu, pietate, & misericordia &c. & vide in tabula, quia in locis multis fit mentio in hoc opere de compassione.

Compedes.

Sunt vincula, quibus ligantur pedes, & potest significare sicut vinculum, & maxime illa, quibus pedes, id est, affectus ligantur, siue bona fuerint siue mala. Nota ergo, ꝙ inuenitur A

Cõpedes { Amoris, Timoris, Languoris, Doloris, Terroris.

¶ Compedes amoris ligauit viros perfectos, quibus. s. dr̃ illud Eccle. 6. Inijce pedem tuum in cõpedes illius. i. sapientię, & in torques illius collum tuum. Compedes timoris ligant viros subiectos. s. religiosos, & adhuc imperfectos, qui. s. ligantur compedibus, & statutis, & diuinis compedibus, & mandatis Psal. Ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis. Compedes languoris ligant viros infectos. s. quoscunq; impios atq; malos, qui. s. languore malorum affectuum sunt compediti. Nau. 3. Optimates eius cõfixi sunt in compedibus. Vnde de duobus Demoniacis dr̃ Marc. 5. ꝙ ipsi erant cathenis, & compedibus vincti. Compedes doloris ligãt pauperes, & tribulatos, de quibus dr̃ in Psa. de Ioseph, ꝙ humiliauerunt in compedibus pedes eius. ferrum pertransiuit animam eius. Et alibi dicitur de eo. Introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum. Compedes terroris ligant in Inferno miseros, atque damnatos. Ecclesia. 32. Seruo maleuolo tortura, & compedes &c. Si vis exempla, & prosecutiones habere, vide de ligare, de vinculo, & cætera similia.

Compellere.

Est idem, quòd cogere. Et nota, ꝙ in scriptura reperitur multiplex cõpellere, compellit enim A

Deus mala dimittere,
Mundus vana contemnere,
Diabolus peccata facere,
Pręlatus bonis insistere,
Dominus pœnis subsistere.

¶ Est igitur cõpulsio Dei, qua peccata dimittimus. Deus enim habet compellere, & repellere. Nam per occultas inspirationes, vel per apertas tribulationes cogit prædestinatos ad bonum faciendum, & finaliter ad Paradisum obtinendum. Malos verò & reprobos repellit à sua gratia vsque ad Infernum possidendum. Similis enim est Soli, cuius radij quandoq; faciunt planetas stationarios, & quandoq; retrogrados. Stationarios dico, dum eos à se recedentes attrahunt, & sic stare compellũt. Retrogrados verò, dum eos retro se manentes repellũt secundum Alfraganum. Sic verè radij diuinæ gratię & prudentiæ quosdam occulta inspiratione attrahunt, & à malo motu stare, & cessare compellunt. Quibusdam verò suis demeritis exigentibus se obijciunt, & à vita ęterna repellunt. Quod aliqui compellantur à Deo, patet in Paulo, qui cõpulsus venit ad fidem. Vnde vox Dei loquentis Angelis potest figurari in illo patrefamilias Lu. 14. qui hora cęnę misit seruũ suum vocare inuitatos, aliquos tamen inuitatos repellẽdos decreuit, alios verò vocatos compellendos ad intrandũ mãdauit. Vnde etiam de Loth pigritante, & de Sodoma exire nolente dicitur Gene. 19. quòd cogebant eum Angeli dicentes. Surge &c. De repulsione verò possunt dicere damnati illud. Psa. Deus repulisti nos, iratus es, & nõ misertus es nobis. Hęc est igitur cõpulsio Dei, qua peccata dimittimus. ¶ Secũdò dico, quòd est compulsio mundi, qua terrena despicimus.

Mundanę

Mundanæ.n.tribulationes,& tyrannorum, & malorum vexationes sunt,sicut figuraliter dr̃ Luc.8.vbi procella descendit in stagnũ,& dño dormiẽte discipuli cõpellebant fluctib⁹ & periclitabantur , propter quod ad suscitandum dñm recurrerunt,& salutẽ ab eo impetrauerunt. De filijs Israel etiã legit,ꝙ ab AEgyptijs cõpellebant de AEgypto exire . Exo. 11.Quia re uera sæpe fit,ꝙ dum fluctus procellas,& pericula tribulationum,insultusq; AEgyptiorum.i.quorũlibet iniquorũ sentimus,ad Deũ clamare & recurrere cõpellimur, & sic de AEgypto idest de peccato, vel de mundi amore eximus,& salutẽ à periculis reportamus. Talibus igitur sic cõpulsis dicere põt dñs illud quod dixit Iepte Dux Israel ipsis Israeliticis Iudi.11.Venistis ad me necessitate cõpulsi . Pulli enim Aquilę compulsi per proprios parentes , nidũ exeunt, & victualia sibi quærunt , sicut ponit liber de proprietatibus rerũ.Sic multi à parentibus.i.à mundanis cõpellũt ad bonum,sicut Paulus de seipso à Iudeis parentibus , & amicis grauato dicit Act.28. Coactus sum Cæsarem appellare.

C ¶Tertiò dico,ꝙ est compulsio Diaboli,qua deuicti delinquimus,& ista est,qñ Diabolus ita per malas cõplacentias nostros ligauit affectus,ꝙ quasi necessario cõpellimur cadere in peccatũ.Psal.Cõpulsi sunt,nec potuerunt stare. Itẽ quarto est cõpulsio prælati,qua coacti obedimus , quia.s.Prælatus debet cõpellere ad obseruantiã disciplinæ quoscunq; dyscolos,& rebelles . Sed de hac vide vbicunq; agitur de correctione.Petra.n.in deserto bis percussa est,vt quasi cõpulsa daret aquã.Aduertant tñ Prælati, ꝙ illos , quos cõpellunt ꝑ correctiones benefacere,vel ad monasteria redire, non debet pp hoc exacerbare,aut contẽnere , sed potius charitatiuè tractare,iuxta illud,quod figuraliter dr̃ Leuit.25.Si paupertate compulsus frater tuus vendiderit se tibi,non eũ opprimes seruitute &c.Item quinto est cõpulsio iudicis Christi,qua delinquẽtes deficimus,& perimus.Et ista est illa,qua in iudicio , & in morte homo compellitur iuxta demerita sustinere.Leuiti.24.Qualem inflixerit maculam,talem sustinere conetur &c.Vide de correctione,& tribulatione.

A **Complacere.** Vide satis infra vbi agitur de verbo placere in litera P.

Complere. & Complemẽtum.

Nota,ꝙ in scriptura reperit cõpletio rerũ,morũ,munerum scelerum,verborum.¶Et Primo dico, ꝙ inuenitur completio rerum,seu etiã negociorũ.Cum.n.complere nihil aliud sit,quã aliquid perficere,vel terminare, possumus dicere aliquid de complemento bono & malo.Et primo quidẽ de bono.Cõstat.n.ꝙ nihil valet incipere,nisi incepta studeat quis cõplere.Matura.n.nũquã cessat à profectu,& motu quousq; complementum attingat,patet in cremento aĩalium, & plantarũ.Sic verè hõ nõ debet cessare à motu operũ, & virtutũ, quousq; finẽ assequatur debitũ,& quousq; rei habeat complementum 1.Reg.3.Incipiam,& cõplebo.cuius tñ contrarium faciunt multi,quia.s.optimè incipiunt , sed nihil complent,similes illi fonti prouinciæ Narbon.de quo dicit Geruasius,ꝙ aqua eius optimè bullit, sed tñ nihil coquit , cuius contrarium facit alius fons propinquus, quia.s.nunquã põt bullire,solet tñ coquere, & decoctionẽ complere . Sic vere dicam,ꝙ sunt duo genera personarũ. Quidã sunt,qui.s.bulliunt,& non coquunt.i. incipiunt,& nõ cõplent, videntur.n. incipiendo negocia bullire,& feruere , & ꝑtendunt se optimè negocia pertractare,nihil tñ perfectè decoquunt.i.ad debitum complementum deducunt,patet in illis, qui multa ꝓmittunt,nihil tamen complent,aut reddunt.Prouer.25. Nubes,& ventus,& pluuiæ non sequentes. vir gloriosus & promissa non complens q.d.sicut quandoq; fit,ꝙ signa pluuiæ.s. nubes , & ventus ꝓcedunt , & tñ pluuiæ non succedunt , sic multi sunt,qui multa solent promittere,& incipiere,quę nõ solent reddere,vel complere.Dicunt enim , & non faciunt. Cuius tamen contrarium faciunt boni similes alteri fonti. Non enim bulliunt,& tamen coquunt,quia.s.non multa ꝓmittunt,aut iactant,& tamen negocia faciunt , atque complent.Figurari ergo poterunt ista duo genera personarum Mat.21.in illis duobus filijs missis à patre in vineã, quorum vnus dixit vado,& nõ iuit.Et alius dixit.Nõ vado,& tñ iuit. De quo tñ dicit scriptura,ꝙ vltimus voluntatem patris cõpleuit.Quia pro certo multi sunt, qui videntur in omnibus negocijs suis dicere vado,& facio,& tñ deficiunt, dum faciliter promittunt quod feruenter incipiunt , qui tñ non vadunt,in quãtum nihil complent,atque perficiunt, & agunt. De quibus Seneca in Epistola.Mihi crede,qui nihil videntur facere,maiora agunt,quia humanã simul & diuina tractant. Complenda sunt igitur bona opera,non solum incipienda. sed etiam ad finem debitum reducenda.Deut.31.Legit Moyses verba carminibus huius,& ad finem vsque cõpleuit. Fatuum est.n.vt dictum est,tanta incipere,ꝙ homo non possit complere.Ex hoc n.multiplex sequitur incommodũ & vituperiũ reportatur.Sicut.n.dicunt Philosophi practici,tunc in omni mixto corpore putrefactio sequitur, qñ calor accidentalis plus dissoluit,q̃ possit consumere, quia humor dissolutus cum in se stare nequeat , & calorẽ sufficientem non inueniat,qui consumat,oportet necessario,ꝙ putrescat. Sic verè dico,ꝙ homines vani,qui verè magis sunt accidentales q̃ substãtiales,& potius superficiales,q̃ reales,plus dissoluũt q̃ consumunt,i.plus acceptant,q̃ cõpleant,& plus incipiunt q̃ perficiunt.mixtum inquit agunt.i.negocium , quod peragunt,necessario corrumpunt,& in nihilum mutant.Dicitur enim illis illud Luc.14.Ille homo incepit ædificare,& nõ potuit consumare.nihil autem melius,quàm aut nihil arduum incipere,aut inchoata perficere,& cõplere,exemplo Salom. 2.Paralip.7.Compleuit Salomon domũ dñi, & domum Regis,& oĩa,q̃ disposuerat in corde,vt faceret.Ista est igit completio rerum ¶Secundò dico,ꝙ est completio morũ, & ista quando quis in moribus & virtutibus taliter perficitur & B
cõpletur,ꝙ nihil sibi deficere reputatur.Sicut.n.dies inchoatur in mane,& tandem processu temporis perficitur , & cõpletur in meridie,sic moralis vita ab imperfectione incipit & tandẽ perfectionem & complementum acquirit. Iob.36. Complebunt dies suos in bono . & 2. Paral.4. Completum est omne opus,quod fecit Salomon in domo domini. Sicut enim videmus,ꝙ quandoq; fit , ꝙ oua non cõplentur in ventre,quia ibi inueniuntur rubea,& mollia,& parua, extracta tamen indurantur,& fortificant,& ad condimentum debitum deducuntur,sic sæpe accidit,ꝙ vitelli boni melius perficiuntur,& complentur extra,quam intus,& in alieno solo quàm ꝓprio,in aduersitate,quàm in prosperitate,in pœnitentia,quam in voluptate.Et iõ vtile est homini, ꝙ Deus ipsum à ventre talium voluptatem extrahat , vt compleat virtutibus,atq; crescat.& ideo viri sancti terram propriã dimittentes, eremos coluerunt , viri vero docti aliena studia frequentauerunt,& iõ cõplementũ grãe , & sciæ acquisiuerunt. Eccle.48.In Hæliseo cõpletus est spiritus Heliæ. Istud est ergo cõplementũ morum. Quod est contra multos , qui nunquam cõplentur,sed semper inchoantur,nunquam sunt viri sed semper sunt pueri, nunquã sunt perfecti , sed imperfecti semper &c.Nota ergo,ꝙ in nobis debet esse Completum

Desiderium perfecta cupiens,
Ministerium iussis obediens,
Oratorium æterna sitiens.
Directorium cuncta respiciens.

¶ Sit ergo in nobis cõpletus desiderans igniculus dilectionis , quia sicut dr̃ Prouerb.13.desiderium si cõpleatur,delectat aĩam. Item compleatur in nobis obtemperans discipulus subiectionis.i.diligentia,& humilitas.De quo 2.Paralip.4.Compleuit hyram omne opus Regis in domo dñi. Hyrã.n.interpretatur vigilans populo. Item compleatur in nobis reiterans riuulus orationis 3.Reg.8.Cum compleuisset Salomõ orans dominum hanc orationem,surrexit de cornu altaris. Vtrumq; enim genu in terram fixerat.& erexerat manus ad cœlum.Item compleatur in nobis considerans oculus discretionis.Threno.4.Cõpleti sũt dies nostri. Dies.n.claritatem discretionis designat.Ista est igitur cõpletio morũ. Aduerte tñ , ꝙ pro tpe huius vitæ nullus inuenit ita cõpletus, quin sit in pluribus diminutus.quod bene figuratur in arca testamenti q̃ quasi oẽs mensuras habebat completas , sed tñ habebat aliquas incompletas,sicut dicitur Exo.25.Longitudo(inquit)arcæ habeat duos,& semicubitos,latitudo cubitum & dimidium , altitudo cubitum & semissem . Cubitus enim perfectionem designat,semis autem inperfectionem, ad denotandũ,ꝙ pro tempore vitæ huius nullus est ita arca testamenti,id est,ita sanctus & iustus,quin sit in pluribus incompletus . Vnde Hiero. ad Ctesiphontem . Hæc in hominibus sola perfectio , suam imperfectionem cognoscere.

C Istud est igitur complementum morum. ¶Tertiò dico, ꝙ est completio munerum.i.complementum gloriæ Paradisi, q̃ est finis complēs,& perficiens vniuersa.vnde 2. Paralipo.5 Compleuerat.n.gloria domum domini. Illi.n.qui hic complentur virtutibus & gratia, ibi complebuntur fęlicitate & gloria. Figura Exo.4.vbi dicitur, ꝙ completo tabernaculo erectum est,& inunctum,& ibi altare,arca,cherubin,mensa cādelabrum,velum,& propitiatorium est immissum. Quia re uera q̃n anima hic in vita virtutibus cōpletur,tunc finaliter in patria erigitur,& leuatur,vbi in bonis omnibus consumatur,sibi.n.adiungitur oleum æternę letitiæ & iubilationis,altare cum igne,& ardore feruentis dilectionis, arca cū manna,id est,dulcedo totius deuotionis, candelabrum luminis cum cherubin,qui interpretatur plenitudo sciæ, i.perfectio veritatis,& cognitionis, mensa fruitionis, propitiatorium diuini beneplaciti & miserationis, velum etiam & operculum diuinæ perfectionis,lauatorium æterni refrigerii & consolationis.Iō de complemento cuiuslibet beati dr̄ Sap.10.Iustū deduxit dominus per vias rectas,& ostendit il li Regnum Dei,& dedit illi sciam sanctorum, honestauit illum in laboribus,& compleuit labores illius. ¶Quartò dico,ꝙ est completio scelerum,quia.s.quidam sunt ita mali,ꝙ
D in omni malitia videnē esse cōpleti.vnde Threno.4.Cōpleta est iniquitas tua sion.¶Quintò est cōplemētū verberū.s.malorum,miseriarū & pęnarum.Et istud finaliter erit in Inferno.vnde dominus loquens aiæ damnatæ videtur dicere illud Ezech.7.Effundam iram meam super te, & cōplebo furorem meum in te,& iudicabo te iuxta vias tuas. Ista ergo de cōplere sufficiant.Vide in verbis cōsummare, & pficere.

Componere.

Nota, ꝙ componere idem est, ꝙ cōficere,ordinare,ornare, concedere,machinare.Signat dico ordinare.Prouerb.8. Quando præparabat cęlos, aderam cum eo cuncta cōponēs. Signat etiam conficere.vnde de confectione thymiamatis dr̄ Exo. 30.ꝙ homo,qui tale composuerit,peribit de populo suo.Signat insuper facere seu condere. Eccle. 43. In sermone eius cōposita sunt omnia.Signat nihilominus cōtinuare seu machinare.Neemię.6.Non est factum secundum verba,quæ tu loqueris,de corde enim tuo cōponis hæc. Significat adhuc idem quod ornate.vnde in Psal.Filiæ eorum cōpositæ, circumornatæ vt similitudo Templi. Vide ergo in titulis istis, quia lōgum est oīa pertractare, & vide infra de ponere &c.

Comprehendere.

Nota, ꝙ comprehēdere sumitur pro capere, con
A sequi,acquirere,vel occupare.Supponit enim comprehensio quandam prosecutionem,venationem.seu inuestigationem.Non igitur,ꝙ in scriptura reperitur Comprehensio, q̃ causat gaudium,satians odium,faciens tedium.

Prima	Comprehensio est	Supernæ gloriæ.
Secunda		Hostis nequitiæ
Tertia		Grādis miseriæ.

¶Dicam ergo primo,ꝙ est comprehensio supernæ fęlicitatis,quia pro certo electi sunt hic in venatione & prosecutione,in Paradiso vero erunt in obtentu, & comprehensione. Nihil.n.valet sequi seu currere, nisi etiam adsit consequi seu cōprehendere.Ideò docet Apostolus.1.Cor.9.Sic currite,vt comprehendatis.Vide eam infra currere. ꝙ autē hic non sit perfecta comprehensio seu brauij consecutio, patet per Apostolum,qui dicit Philip.3.Sequor aūt si quo modo comprehendam in quo & cōprehensus sum à Christo Iesu, fratres ego me nō arbitror comprehendisse. Ista est igiē cō-
B prehensio supernæ fęlicitatis.¶Secundò dico,ꝙ est comprehensio internæ prauitatis vel iniquitatis. Et ista est illa, qua quis à Diabolo capitur,& comprehenditur in peccato. Sicut.n.illi,qui capiunt & cōprehendunt aīalia, ipsa solent cōprehendere vel mediante vento flante,sagitta volante, gladio feriente,vel Cane latrante,vel visco tenente,vel laqueo constringente, sic verè Demones animas comprehendunt quandoq; mediāte flatu superbiæ. Psal. Cōprehendantur in superbia sua.Quandoque mediante latratu detractionis & mordacis eloquentiæ. vnde detractoribus potest dici illud Matth. 26. Quid existis cum gladijs, & fustibus, & armis comprehendere me? Gladius.n. malam linguam designat. Quandoq; mediante visco luxuriæ.Psal.Persequatur inimicus animam meam,& comprehendat, & conculcet in terra vitam meam,& gloriam meam in puluerem deducat. Q̃nq; mediante laqueo auaritiæ.Ecclesi.9.Sicut aues comprehenduntur laqueo,& pisces hamo,sic capiuntur homines à Diabolo.Q̃nq; mediante reti inuidiæ,& malitiæ. Iob.1. Comprehendit sapientes in astutia sua.Ista est ergo comprehen- C
sio æternæ prauitatis.¶Tertiò dico,ꝙ inuenitur comprehēsio æternæ calamitatis,& aduersitatis. Sicut. n.feræ postquā diu liberæ vagatæ fuerint in silua,quandoq; casu in foueam vel laqueum cadunt,vbi à venatoribus,& canibus cōprehēsæ mirabiliter occiduntur, sic peccatores qui in silua huius mundi credunt esse securi,finaliter habent in foueā ꝓ mortem cadere,vbi venatores,& canes occulti,s.Deus iudicans conscientia accusans,& persequens,& Demon exequens,ipsos habent comprehendere & punire.Mors.n.de peccatore videtur dicere illud Ezech.17.Extendā super eum rete meū & comprehendeē in sagena mea.Deus etiā de peccatoribus dicit illud Psal.Persequar inimicos meos, & comprehendā illos,& non conuer. &c. De Caldeis verò.i.de Demonibus dr̄ Hiere.39.ꝙ ipsi comprehenderūt Sedechiam.i.peccatorem,& excæcatum traxerunt in Babylonem. Per Sedechiā enim,qui fuit pessimus,intelliguntur peccatores, qui à Demonibus comprehenduntur,oculis recti iudicij priuantur, & in Babylonem.i.in Infernum trahuntur,vbi perpetuis vinculis carcerantur.Psal.Cōprehenderūt me iniquitates meę, & non potui,vt viderem.Ista igitur de comprehensione sufficiant. Vide tractatum capere.& concludere, & persequi, & consequi & apprehendere.

Comprimere.

Vide infra de titulo premere.

Comprobare.

Vide tractatum probare.

Computare.

Idem est,ꝙ numerare.Vide infra in litera N.de huius verbi numeri voce vbi ponitur.Et nota etiam,ꝙ computare quandoque sumitur pro reputare,sicut Thob.5.Diuitias computabamus, quod videbamus filium nostrum &c.

Computrescere.

Vide vbi putrescere, vel putredo.

Concedere.

Paucæ sunt auctoritates.vide de verbis dare,tradere,& indulgere

Concidere.

Nota,ꝙ concidere sumitur quādoq; pro cadere,sicut Esa.25. Munimente sublimentum murorum tuorū concident. Et Hiere.46.Fortis impegit in fortem,& ambo pariter conciderunt. Sed vide supra de verbo cadere in loco suo.Quandoq; verò sumitur pro scindere,lacerare,diuidere, grauare.Et sic moraliter sumendo dico,ꝙ in scriptura inuenitur Concisio

Concisio	Peccatum faciens,
	Peccata puniens,
	Bonis officiens,
	Malos afficiens.

¶Est dico cōcisio fratris destructiua. Et ista est illa, qua quis fratrē suum occidendo cōcidit, sicut illi homicidæ crudeli Nabuchodonosor dr̄ Abac.2.Concidisti populos multos,peccauit anima tua. & illud 2.Paralipo.20.de filijs Amon dicitur, ꝙ in seipsos con- B
uersi mutuis concidere vulneribus. ¶ Secundò est concisio culpę punitiua.Et ista est timor,& contritio scindens in interiori.Pœnitentia est satisfactio scindens in exteriori. Correctio scindens à superiori. De contritione dicitur 2. Regū 1.Aparuis homo die tertia veniens de castris Saul veste concisa,& puluere aspersus caput.Castra.n.Saul signant statum peccati,à quibus homo venit,quando conteritur de peccatis.Sed hoc fit die tertio,quando de tribus generibus peccatorum ignorantia dolet. Tunc autem vestem habet concisam,quando per contritionem se scindit. Puluere verò caput aspergit,quando in mortis memoria asperitate,& humilitate seipsum volutat,& inuoluit.Ideò de tali concisura dicit pœnitens ipsi Deo.Concidisti saccum meum,& circundedisti me le.Saccum dico idest vtilitatem peccatorum.De scissura autem exterioris pœnitentiæ, qua scilicet conciditur caro peccans, dicitur figuraliter Iudicum 19. & 20. quod leuita vxorem suam adulterio interemptam, per frusta concidit, & in omnes terminos Israel misit, & omnes ad punitionem criminis inuitauit. Quia re uera quando homo videt, quòd vxor sua id est anima mortua est adulterio vitiorum, debet carnem eius, scilicet corpus proprium per labores

labores & pœnitentiam scindere, & in oẽs terminos Israel. i. ad peregrinationes sanctorum corporaliter destinare. vnde Esdras dicebat 2. Esdræ. 8. Concidi vestimenta, & sacram tunicam, & laceras capillos capitis & barbā, sedi dolens & mæstus. De correctione verò, qua Prelati habent scindere dyscolos, sicut medici concidunt infirmos, dicitur Iob. 40. Concident eum. s. Leuiathan, amici, diuidēt eum negociatores. Ista

C est igitur triplex concisio culpæ punitiua. ¶ Tertiò est concisio bonis nocitiua. Et ista est concisio tribulationis præsentis, qua mali scindunt, & lacerant bonos. Vnde de raptorib⁹, & crudelibus dicitur Micheæ 3. Comederunt carnem popu li mei, & pellē eorum desuper excoriauerunt, & ossa eorum confregerunt, & conciderunt sicut in lebete, & quasi carnes

D in medio ollæ. ¶ Quartò est concisio mortis inflictiua. Et ista est finalis tribulatio, & damnatio, qua dominus iustus concidet ceruices peccatorum. de qua in Psal. Cōcidā à facie eius inimicos eius. Vnde etiam quilibet damnatus potest dicere illud Iob. 16. Circuncedit me. s. Deus iudicans vel Diabolus exequens, lanceis suis conuulnerauit lumbos meos, non pepercit, & effudit in terram viscera mea, concidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gigas &c. vide infra vbi scin-

A dere vel scissura.

Concilium Nota, ꝙ conciliū scriptum per c. idē est, ꝙ congregatio vel conuentus hominum discretorum ad consulēdum inuicē vnitorum, sicut dicitur Actu. 22. Iussit sacerdotes cōuenire ad oē concilium. Scriptum verò per. s. cōsilium sumitur pro illo dicto seu scripto inductiuo seu motiuo, quod à consiliario tribuitur con sulenti. De quo extat hic uersus. Cōsul te posco, tibi cōsulo, consilium do. De tali cōsilio vide infra vbi factū est. De cōcilio verò prout denotat cōgregationem, posset notari, (ꝙ vt cōiter) in scriptura concilium semper sumitur pro cōuentu vel cōgregatione malorū, sicut illud. Tradent vos in concilijs, & Synagogis. & illud. Summi Sacerdotes, & omne cōciliū quærebant aduersus Iesum quomodo eum morti traderent. & cætera similia. Aduerte tamen, ꝙ mali ineunt

B Conciliū { Seditiosum, Malitiosum, Perniciosum. } ¶ Seditiosum dico, sicut chorę, qui inito cōspirationis concilio, contra Deū, & Moysen rebellauit. Num. 16. Tu choræ, & omne cōcilium tuum hausto cras igne &c. Malitiosum etiam, quia. s. in talibus concilijs machinantur mali (vt communiter) oēs fraudes, ita ꝙ alii possunt dicere illud Psal. Cōcilium malignantiū obsedit me. Matth. 26. Conciliū inierunt, vt Iesum dolo tenerent, & occiderēt. Perniciosum insuper, quia. s. boni, & inferiores subditi à talibus conciliis grauantur, & molestantur. Act. 5. Ibant Apostoli gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliā pati &c. Vide infra de cōgregatione, & conuentu, & societate, & infra de consilio.

A **Concipere.** Nota, ꝙ in scriptura inuenitur multiplex conceptus, videlicet conceptus Numinis, Virginis, Hominis, Criminis, Luminis. Primus fuit cōceptus credendus, & iste est conceptus seu generatio æterna ipsius sapientiæ increatæ in patre, & à patre genitæ & conceptæ, quæ. s. dicit Prouer. 8. Nondum erāt abyssi, & ego iā concepta eram. ¶ Secundus fuit conceptus stupēdus. s. cōceptus actiuus ipsius Virginis gloriosæ quo concepit Dei filium corporaliter sine mare. Dicit. n. Pompeius, ꝙ in insulis Gogdarum quædā sunt fæminæ, quæ cōcipiūt sine mare. Columbæ ēt solo osculo dicuntur cōcipere, & perdices solo flatu venti à masculo veniente concipiunt. Murenæ verò cum oēs sint fœmellæ, alterius speciei vel generis marem quęrūt, & sic à Serpente conceptum recipiunt atq; fœtū. Peantides etiam lapis preciosus alium in se mirabili modo parit, & cōcipit calculū vel lapillum. Si igitur ista suos conceptus faciūt naturaliter sine mare, multo fortius virtute supernaturali sine viro cōcipere potuit beata Virgo, ita ꝙ solū osculo charitatiuo, flatuq; Spiritus sancti, ab aliena spē, videlicet ipso Deo cōcepit preciosum lapidem Iesum Christū 2. Mach. 10. De ignitis lapidibus igne concepto. i. de Virginis visceribus Christo genito, obtulerūt sacrificia. De quo Esa. 7. Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomē eius Emanuel. Ista est. n. sicut vultur, quæ ēt dr̄ concipere sine mare, cuius lingua portantem dicitur facere gratiosum. quia re uera ista, quæ, prout dictum est, concepit, & parturiit sine viro, si quis linguam eius. i. ipsius orationem & intercessionem habuerit, & impetrauerit, apud Deum & hoīes gratiosus erit. Et ideò prædicatores istius linguam & intercessionē in principio sermonum suorum quærunt, & impetrant, & sic gratiosius prædicānt, & perorant. Prouerb. 15. Lingua prudentium ornat scientiā. Iste ergo fuit stupendus cōceptus. Gen. 16. Concepisti, & paries filiū. ¶ Tertius fuit cōceptus spernē-

B dus. s. conceptus cōis humanus, qui scilicet habet culpam, & vilitatem annexam. Culpā dico. Ecce. n. in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. Immunditiam verò. Iob. 13. Quis potest facere mūdum de immundo conceptum semine? De quo Bernard. lib. meditationum dicit, ꝙ homo in cōceptu, & in ingressu est sperma fętidum, in progressu saccus est stercorum, in egressu cibus vermiū. Qđ attendens Iob suam deplorando miseriam dicebat Iob. 3. Pereat dies, in qua natus sum, & nox in qua dictum est, conceptus ē homo. Sequitur. Quare nō in Vulua mortuus sum? egressus ex vtero non statim perii? quare exceptus genibus? cur lactatus vberibus? &c. ¶ Quartus est cōceptus horrēdus,

C scilicet cōceptus mali propositi seu iniquitatis, vel cōceptus diuitiarum, vel mundanæ prosperitatis. Gallus. n. contra naturam dicitur ouum concipere, quod tandem confotum dicitur regulum seu Basiliscum procreare. Sic verè mali contra naturam bene ordinatā concipiunt ouum mali propositi, ex quo sequit partus Basilisci. i. partus mali operis, & peccati. Psal. Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Lacum

D aperuit, & effodit eū, & incidit in foueā, quam fecit. ¶ Quintus verò est conceptus habendus vel etiā appetendus, & iste est cōceptus gratiæ boni propositi & virtutum, quem sequitur partus operis virtuosi. Sicut. n. mulier, quæ expectat successionē alicuius nobilis hæreditatis, valde appetit cōcipere bonum fetum, sic anima, quæ hæreditatis æternæ successionē expectat, cōceptum boni propositi, & virtutum debet appetere atq; velle. Figurata in Thamar, quæ ob hoc sedit in biuio, vt à Iuda cōciperet trāseunte, sicut dr̄ Gen. 38. Thamar. n. interpretatur palma, vel amara, seu commutans aut commutata, ad denotandum, ꝙ anima, quæ à Iuda Patriarcha. i. à Christo vult concipere, debet in biuio timoris, & dubietatis sedere, commutata per conuersionem, & amara per contritionem esse, & palma idest victoriosa, & semper perseuerans, & viridis apparere 4. Regum 4. Concepit mulier, & peperit. Ista ergo debet esse sicut concha marina, quę aperiens se rori concipit Margaritam. Sic ista rori diuinæ gratiæ & scientiæ debet se aperire per deuotionem, & verbi Dei auditionem, & sic concipiet Christum preciosum lapidem in seipsa, & etiam fœtū propositi virtuosi. Aduerte tamen, ꝙ duo sunt, quæ impediunt cōceptum mulieris, scilicet fluxus sanguinis, & pinguedo. Sic verè quādo sanguis, idest, memoria dominicæ passionis à mente fluit, & deficit, & pinguedo carnalitatis excrescit, conceptus boni propositi tunc recedit. Aduerte, ēt ꝙ quædam sunt, quæ concipiunt vnum, & pariūt aliud. Sicut de illa muliere, de qua narrat Plinius, quæ peperit Serpentem, & aliæ, quæ peperit Elephantē, & de alia, quæ peperit Onocētaurū, sicut Claudius Cęsar scribit. Dato. n. ꝙ mulier quandoq; concipiat à bono parente, & impregnetur bono semine, fit tamen accidentaliter, ꝙ generat & ꝓducit partum, qui in nullo similis est parenti, sicut etiam exemplificat idem Plinius lib. 7. de muliere, quę à pulchro viro genuit Aethiopem. Mēs enim, & imaginatio mutat fętum. Sic verè fit in moribus, ꝙ partus idest opus videtur esse aliud, q̃ conceptus. Quandoq;. n. concipitur bonus fetus. i. bonū propositum, & bona volūtas. Semen enim. i. verbum Dei, quod causa est talis conceptus, bonum est, & syncerum, & etiā ipse seminans, aut generans. i. docens vel prædicans est bonus exemplaris, & virtuosus, tamen quandoq; fit, ꝙ in vtero voluntatis iste conceptus corrumpitur, ita ꝙ contrarium, quā conceptū fuerat parturitur, & inde est, ꝙ Aethiops Serpēs, Onocentaurus, & Elephas, idest nigra malitiosa & mēstruosa opera ab aliquibus operantur. Esa. 34. Concipietis ardorem, & stipulam parietis. Iacob. 1. Concupiscentia cum conceperit, parit peccatum, peccatum verò cum consummatū fuerit, generat mortem. Non sic, sed concipiāmus, & parturiamus bonum & bene. Esa. 26. Concepimus, & quasi parturiuimus, & peperimus spiritum salutis. Sic igitur patet quomodo conceptus sumitur multis modis &c.

Concitare. Notã, ꝙ cõcitare idem est, ꝙ prouocare, seu aliquem ad iracundiam cõmouere. Et si vis, nota, ꝙ dñs cõcitatur ad iracundiã contra peccatores propter multa, videlicet propter elationẽ superbiȩ. Psal. Concitauerunt eum in collibus suis. Item propter seditionem discordiæ. Vnde de seditiosis dicitur in Psal. In iram concitauerunt eum in aquoso. Item propter adorationem Idolatriæ. Deute. 32. Prouocauerunt eum in Dijs alienis, & in abominationibus suis ad iracundiam concitauerunt &c. Vide de iracundia, & de verbo prouocare.

A **Concordia.** Quasi nullæ sunt auctoritates, ideò vide in titulis Synonymis, scilicet de amore, vnitate, societate, congregatione &c.

A **Concludere.** Nota, ꝙ conclusio multipliciter dicitur in scriptura, scilicet

Cõclusio:
- Mortis, corpus exterminans,
- Mentis, culpas eliminans,
- Carnis, motibus dominans,
- Hostis, vitia allegans,
- Regis, cuncta determinans,
- Necis, impios fulminans.

¶ Est igitur quædã conclusio corporũ exterminatiua, & ista ẽ mors, & ista est quasi quoddã maximũ rete, in quo cuncta viuẽtia finaliter concluduntur. De Ypochamo. n. vili belua crudelissima, quæ. s. circa littus suũ hoĩes & aĩalia depopulatᷓ, dicit Plin. ꝙ dato, ꝙ testa eius habeat vnum cubitũ de spissitudine, propter quod vix capi valet siue lædi, in reti tñ ferreo ad hoc primitus apud Damascum fabricato, concluditur, & piscatur, & percussus malleis ferreis enecatur. Sic re uera dicam de mundi potẽtibus, qui circa se oĩa deuorant, & deuastant, & quos pro tempore huius vitæ nullus potest lędere, vel grauare, quia pro certo finaliter in reti mortis, quod ferreum dicitur propter asperitatẽ & duritiam, Inferni piscatores ipsos concludẽt, & malleis æternorum tribulaminũ ipsos percutient, & occident. Parata sunt. n. derisoribus iudicia, & mallei percutientes stultorũ corporibus. Prouer. 19. De isto ergo reti omnium conclusiuo dr̃ Thren. 3. & vr̃ loqui quasi in persona hominis in sepulchro conclusi. d. sic. Circumedificauit. s. mors aduersum me, vt non egrediar, aggrauauit compedẽ meũ, sed & cũ clamauero, & rogauero, exclusit orationem meã, & conclusit vias meas lapidibus quadris. Et ista est cõclusio corporum exterminatiua. ¶ Secundò dico, ꝙ est conclusio criminũ eliminatiua, & ista est conclusio virtutum, quando. s. homo concluditur infra ambitum virtutum, & mandatorum. Gal. 3. Prius quam veniret fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem. De clausura autem religionis, & pœnitentiȩ dr̃ Exod. 14. Coarctati sunt in terra, conclusit eos desertum. ¶ Tertiò dico, ꝙ est conclusio carnis domitiua, & dominatiua, & ista signat virtutẽ virginitatis, & castitatis, quæ infra metas suas carnis appetitum cõcludit, & constringit. Vnde de beata Virgine dr̃. Canti. 4. Hortus conclusus soror mea, hortus cõclusus, fons signatus. ¶ Quartò dico, ꝙ est conclusio hostis culpæ illaqueatiua. Hostis. n. Diabolus concludit in suis laqueis peccatores. Iste. n. est subtilissimus logicus, optimè. n. scit fallacias suas. Et ideo de variis præmissis varias conclusiones elicit, quibus hoĩes alligat, & cõcludit. Psal. Inimici mei animam meam circundederunt, adipem suum concluserunt, os eorum locutum est superbiam. Dauid aũt repræsentans personam cuiuslibet iusti, videns, ꝙ bene euaserat versutias Sophistæ Diaboli, cõgaudendo dicebat in Psal. Nõ conclusisti me in manu inimici, statuisti in loco spatioso pedes meos.

C ¶ Quintò dico, ꝙ est conclusio Regis suorũ cõseruatiua seu protectiua. Amici. n. quandoq; cõcluduntur in fortalitijs, vt defendantur, & ne pereant. Phrenetici etiã concluduntur in obscuris, vt non videant. Concluduntur etiam iniqui in carceribus ne aliis noceant. Sic Deus cõcludit bonos in tribulationibus ne ad vana, & inutilia dilabãtur, & vt ab impijs Demonibus occasionaliter tueantur. Iob. 38. Quis cõclusit hostiis mare, cum ponerem nubem vestimentum eius, & caligine illud quasi pannis infantiæ inuoluerem? Ipsos verò Demones arcet, & concludit ne contra bonos plus debito sæuiant, aut machinentur. Psal. Effunde frameam, & conclude aduersus eos, qui persequunt me. & Danie. 6. Misit Deus Angelum suũ, & conclusit ora Leonum, & non nocuerũt mihi. ¶ Sextò dico, ꝙ est conclusio necis desolatiua, & totaliter desperatiua, & ista signat carcerem Infernalem, in quo impij perpetuò concluduntur. De quo in Psal. Nõ pepercit à morte animarum eorum, & iumenta eorum in morte conclusit &c. sufficit. Vide supra de claudere.

Conculcare. Nota, ꝙ calcare seu cõculcare idẽ est qđ sub calcaneo, vel sub pede aliquid atterere, vel ponere. Sic igitur sumitur pro contemptu & oppressione, pro humilitate & subiectione, pro aduersitate & damnatione. Dicam ergo, quòd

Calcat:
- Deus pœnas immittendo,
- Prælatus proteruos arcẽdo,
- Iustus mundũ contemnẽdo,
- Mundus bonos opprimendo,
- Diabolus bonis prȩualendo,
- Infernus malos affligendo.

¶ Dicã igitur, ꝙ Deus calcat super bos per pęnarum immissionẽ. Imago. n. Iouis pingebatur s̃m aliquos conculcans pedibus fulminatos, & hoc ꝑ tanto, quia Gigantes exterminauerat dum viuebãt, illos. s. qui dicebantur Titãtes. ad denotandũ, ꝙ Deus, qui est Iuppiter. i. iuuãs pater, Gigantes. i. superbos solet punire, & fulminare, ipsosq; superare, contẽnere, & calcare. Super Aspidẽ, & Basiliscum ambulabis, & conculcabis Leo. & Draco. Itẽ dico, ꝙ Prælatus debet calcare subditos proteruos per correctionem. Sicut. n. herba, q̃ dr̃ Gramen, tũc magis proficit, & virescit, q̃n pedibꝰ cõculcatur, sic multi sunt, qui in moribus nõ ꝓficerẽt, nisi ipsos Prælati correctionibus, vel Deus tribulationibꝰ submitterẽt, & calcarent, vt sic dicant illud Eccl. 24. Excellentiũ, & sublimium colla virtute calcaui. Et Threno. 1. Torcular calcauit dominus virgini filiæ Syon. Item dico, ꝙ iustus debet calcare mundum per contemptũ, & abominationẽ. Nau. 3. Intra in lutum, & calca. Vnde de Babylone superba dicitur Esa. 26. Deus ciuitatẽ sublimem humiliauit. Conculcauit eã pes pauperis, gressus egenorũ. ¶ Item dico, ꝙ mundus calcat B multos per oppressionẽ, sicut patet de tyrãnis mũdanis, qui non cessant opprimere subditos, & calcare. Iõ pauperes possunt dicere illud Psa. Cõculcauerũt me inimici mei tota die. Iõ Ezech. 32. dr̃ tyranno. Cõculcabas aquas pedibus tuis, & conculcabas flumina. Isti tñ, qui alios modo calcant finaliter calcabuntur, q̃n verificabitur illud Esa. 16. Defecit, qui conculcabat terram. & Esa. 28. Pede cõculcabitur corona superbiæ. Fatuum ergo est pauperes subditos nimis calcare, & opprimere, quia ẽt q̃nq; solent irritari contra superiores, & se calcantes diuersimodè molestare. Est. n. herba dicta Menais alias Minaida s̃m Pli. lib. 24. c. 17. quæ potata valde est vtilis contra venenum. Mirum tñ dictu, vt ait, quia ista si tangatur, vel pedibus conculcetur, insanabiliter inuenenat conculcantem. Sic verè dicã de multis subditis, quia potati idest suauiter, & amicabiliter attracti solent proficere, calcati tñ contẽpti, & aspernati solẽt q̃nq; ipsos oppressores inuenenare, accusare, & aggrauare, & eos multipliciter afficere, & nocere. Bene ergo dicit Sene. ꝙ inimicũ quamuis humilem docti est timere. Fatuum est igitur inopes conculcare. Eccl. 40. In ore imprudentis conculcabitur inopia. q. d. Conculcatio inopũ non pertinet ad prudẽtẽ. Calcat igitur pauperes mũdus per oppressionem. ¶ Item calcat bonos Diabolus per tentatio- C nẽ, & superationem. Vnde Dan. 8. dicitur ꝙ Hircus i. Diabolus efferatus in Arietem. i. in simplicem, misit eum in terrã, & diminuit cornua eius, & conculcauit eũ. Dum. n. in terram deijcitur quis. s. per consensum in peccatum, restat, ꝙ cornua. i. virtutes eius diminuantur, & ꝙ ipse per maiorem illaqueationem, ne resurgat in vitiis, conculcetur. Ideò animæ peccatrici dicitur Ezech. 16. Vidi te conculcari in sanguine tuo. Item conculcat Infernus impios per damnationẽ 4. Reg. 14. Transierũt bestiæ saltus. i. Demones Infernales, & conculcauerunt carduum. Vnde de damnato dr̃ Iob. 18. Calcet eum quasi Rex interitus. Sic ergo patet quomodo calcare sumitur multis modis. Et si vis, nota adhuc, quòd calcare idẽ est, qđ possidere, & occupare, sicut dr̃ Iosue 1. Omnem locum, quẽ calcauerit pes vester, vester erit. Et Iob. 22. Nunquid semitã sæculorum custodire cupis, quam conculcauerunt viri iniqui, qui sublati sunt templum suum? &c.

Concupiscentia. Nota, quòd concupiscentia A idem est, quòd desideriũ, affectio, appetitus, seu complacentia de aliqua re. Et quia desiderium potest esse bonum & malum, ideò concupiscentiæ commendabiles & vituperabiles inueniri possunt. Omnia enim quæ sunt, habent quasdam naturales concupiscentias,

affectiones,

affectiones,& inclinationes, quæ potiſſimè ad ſenſitiua ptinent,ſicut patet,quia Aues appetunt eſſe in aere,non ſub terra,aīalia in terra,non in aqua,piſces in aqua,nō in terra. Sic verè(chariſſimi)moraliter loquendo,oēs hoīes aliquid cōcupiſcunt.Iſtud patet de auibus.i.de cōtemplatiuis, qui aerem.i bona ſpūalia,& cęleſtia cōcupiſcunt. De aīalibus.i.de actiuis,qui in terra.i.in negocijs terrenis requieſcunt.De Piſcibus.i.religioſis & deuotis, qui in aqua lachrymarum deuotionis,& cōpaſſionis habitare diligunt. Talibus ergo loquitur ſcriptura. 1.Pe.2. Quaſi mō geniti infantes lac concupiſcite,rationabiles ſine dolo. In quibus verbis aduerte, ꝙ nos debemus concupiſcere principaliter tria videlicet

B Innocentiæ puritatem(Infantes)
Sapientiæ claritatem(Rationabiles)
Affluentiæ voluptatem(Lac)

¶Concupiſcamus ergo innocentiam interiorem, ſapientiam clariorem,affluentiam ſuperiorem. Dico ergo primo, ꝙ nos debemus concupiſcere innocentiæ puritatē. Qđ oſtēditur cum dr̄ Infantes.Serpens.n.cū videt ſe antiquum naturaliter cupit,& deſiderat iuueneſcere, & iō pellem antiquā deponit,& quaſi totaliter iuueneſcit.Senes.n.naturaliter cupiunt iuuenes fieri,quanquā ſit impoſſibile.Et infirmi valde cupiunt ad ſanitatē reduci.Sic verè(chariſſimi) ſumma concupiſcentia cordis noſtri debet eſſe,vt pellē malæ conſuetudinis deponamus,vt ſanitatē gr̄æ,ſi eam perdidimus, recuperemus,& vt nos ad moralem iuuentutē renouemus,& reducamus (Infantes) Infantes.n. fieri.i.puri & mundi debemus concupiſcere,& ad hoc totis affectibus anhelare. Pſal. Cōcupiuit aīa mea deſiderare iuſtificationes tuas in oī tpe: Iſtud tñ̄ eſt contra multos, qui non concupiſcunt innocentiam,ſed malitiam,non bonitatē,ſed prauitatē,non iuſtitiā, ſed nequitiā.Tales potiſſimè ſunt viri crudeles,qui non ſunt innocentes,ſed nocentes,ſicut vſurarij,balliui, inquit Iudices,exactores,quorum tota concupiſcentia eſt ad rapinam, & exactionē,ſicut videmus de Lupo,& Leone, ꝙ totus affectus eorum,& concupiſcentia cordis ſui eſt deuorare carnes, & lædere beſtias innocentes. ſic verè omnis appetitus talium eſt iuſtos,& innocentes lædere,& grauare. & iſta eſt concupiſcentia oculorum,de qua 1.Ioan.2.De talibus dicit Ezech.23.Inſaniuit ſuper eos cōcupiſcentia oculorum ſuorum.Vtinam.n.iſti habeant illa, q̄ oculi concupiſcunt.ſ.bona aliena.Iō ergo iſti non ſunt infantes.i.innocentes, ſed nocentes,quia iſti concupierunt cōcupiſcentiā in deſerto, & tentauerunt Deum in inaquoſo.Non ſic,ſed ſimus infantes, vt ſic dicatur de quolibet noſtrum.Exo.2.De infantibus Hebræorum eſt.Cōcupiſcamus ergo innocentiſſimā puritatē, vt quilibet poſſit dicere illud Thom.3.Mūdam ſeruaui aīam

C meam ab omni concupiſcentia.¶Secundò dico, ꝙ concupiſcere debemus ſapientiſſimā veritatem vel claritatem.(Rōnabiles inquit)Sicut.n.cæcus cōcupiſcit illuminari, & ſicut aues nobiles naturaliter appetunt clarū lumen,ſic verè(chariſſimi)nos,qui ſumus ignorantes,& cæci, quamuis à naturali origine nobiles ſimus & perfecti,debemus ſummè deſiderare lumen ſapientiæ & ſcientiæ, & ad ipſum totis affectibus anhelare.ſm̄ Philoſophum.n.oēs hoīes naturaliter ſcire deſiderant.Et Sap.6.dicitur, ꝙ concupiſcentia ſapientiæ ducit ad Regnum perpetuum(Rationabile inquit)quia.ſ.rōnabilitatem debemus concupiſcere,& diligere, & ſm̄ rationis vſum nos totaliter gubernare.Cætera.n.aīalia in alijs cōditionibus nos pcellunt,ſicut aper auditu,lynx viſu, aranea actu,ſed in vſu rationis pcellimus cæteras creaturas.vñ Iob. 38.Quis enarrabit cœlorum rationem?Vnde etiam Sene.in Epiſto.dicit. In hac inquit.i.in rōne animalia antecedimus, Deos ſequimur.Quod vtiq; eſt contra multos, qui verè nō cupiunt,vt apparet,fieri rationabiles,nec vere ſm̄ vſum rationis,ſed potius ſm̄ vſum ſenſualitatis,& carnis,piloſi.n.& ficarij ſunt homines ſilueſtres.In mari etiā dicuntur eſſe mōſtra,quæ ſimilitudinem hominum repræſentant, qui quamuis in figura videantur eſſe rationabiles creaturæ, illud tamen non ſunt,imo rectè ſunt beſtiæ & beſtialiter viuunt, & carent omnimoda rōne,vt dicit Pli.& Soli. Sic verè in mundo iſto ſunt multi, qui rationem, & eius vſum non habent, niſi tantum ſimilitudinem & figuram. Quia quamuis in apparentia videantur eſſe homines ratione vtentes, ad modū tamen beſtiarum beſtialibus concupiſcentijs ducuntur, ſicut patet de luxurioſis,qui neſciunt motus venereos refrenare,de iracundis, qui neſciunt motibus animi obuiare, ſicut etiam patet de ignorantibus,qui ad modum pueri vbicunq; ſe inclinant appetitus ſuæ ſenſualitatis, ſolent ſtatim voluntatem,& animum inclinare.Sicut etiā patet de auaris, qui ad oīa,q̄ vident exterius ſibi vtilia ſolent auarum aīum applicare.Vnde nota,ꝙ ſuperbi concupiſcunt honorabilia. Auari concupiſcunt bona vtilia.Luxurioſi aūt concupiſcūt delectabilia.De ſuperbis.n.ambitioſis & pſumptuoſis patet qui non deſiderāt niſi venire ad magnos honores & ſtatus. Prouerb.21.Tota die cōcupiſcunt,& deſiderant. & tñ̄ tales vix poſſunt attingere ad ſtatum optatū.Iaco.4.Cōcupiſcitis & non habetis.Iſti.n.ſunt ſicut locuſtæ,quæ, ſemper cupiūt altè volare, & ſaltare, & tñ̄ nunquam poſſunt altè aſcendere,quia ſtatim pōdere ſuo ad terram pmuntur. Item de auaris hoc apparet,qui nō cupiunt niſi bona mundi,quæ tñ̄ nūquam ad ſatietatem poſſunt habere,ſimiles hydropico, qui ſemper cupit bibere,& tñ̄ nunquam poteſt ſatiari.Vnde Eccleſia.9.Quaſi ignis concupiſcentia exardeſcit.Item de luxurioſis & guloſis patet,qui ſemper ad mūdi delectabilia inardeſcunt.Vnde Danie.11.Erit in concupiſcentijs fœminarū. Concupiſcentias igitur non ſequamur,quia

Renuunt remedium ſalutare,
Acuunt incendium cordiale,
Deſtruunt hoſpitium virtuale.
Conſtruunt exitium Infernale.

¶Dico.n.ꝙ concupiſcentia renuit ſalutaria,vtpote bona documenta &c. Mar.4. Concupiſcentiæ introeuntes ſuffocant verbū, & ſine fructu efficitur.Item acuit deſideria:Obiectum.n.modici cōcupiſcibilis incendit deſiderium,ſimiles igni, qui inflāmat aqua. Eccle.9.Concupiſcentia quaſi ignis exardeſcit.& bene cōparatur igni,quia inflāmatur per ſuum contrariū, ſicut concupiſcentia magis caput,nociua,& ēt prohibita.Rom.9.Concupiſcentiam neſciebā,niſi lex diceret. Non cōcupiſces &c. Item deſtruit virtualia.Dan.13.Cōcupiſcētia ſubuertit cor tuum.i.cordis virtutes.Itē iſta conſtruit Infernalia, quia.ſ.pparat mortē æternā.Iac.1.Concupiſcentia cum conceperit parit peccatum,cum conſumatum fuerit, generat mortem. Iſtas ergo concupiſcentias non debemus habere,ſed ipſas à nobis pœnitus abdicarē.vnde illud prædictum Thob.3. Mūdam ſeruaui aīam meam ab omni concupiſcentia.Eccle.18. Poſt concupiſcentias tuas non eas,quia ſi præſtes aīę tuæ cōcupiſcentias eius,faciet te in gaudium inimicis tuis. Concupiſcamus ergo habere ſapientiam,claritatem,vel veritatem vnde Eccle.3.Audiant cum omni concupiſcentia ſapientiā.

¶Tertiò dico, ꝙ nos debemus concupiſcere affluentiſſimā D voluptatem.ſ.bonā Paradiſi.Lac inquit cōcupiſcite. Per lac enim intelligitur dulcedo bonorum æternorum.Can.5.Lac & mel ſub lingua tua.Iſta.n.eſt concupiſcētia,quia ſicut pauper deſiderat facultatem,infirmus ſanitatem, cęcus claritatem,ſenex iuuentutem,obſeſſus ſæcuritatem, ſic nos debemus illa bona concupiſcere,q̄ habent,& conferunt facultatem,q̄ non minoratur,ſanitatem quæ non infirmatur,ſecuritatem,q̄ non impugnatur,claritatem,quæ non obtenebrať, iuuentutem,quæ nō maculatur.Ideò dicebat Dauid in Pſa. concupiſcit,& deficit aīa mea in atria domini. Ceruus.n.calefactus valde concupiſcit fontem,vt ibidem balneetur, & refrigeretur.Sic verè nos debemus concupiſcere Deum, & bona æterna,vt calefacti tribulationibus huius mundi, poſ ſimus ibi refrigerium,& requiem inuenire.Ideo monet ipſe Deus Eccleſia.24.Tranſite ad me omnes, qui concupiſcitis me.Et ſic ergo patet,quòd nos debemus cōcupiſcere affluētiam fraternam,ſapientiam æternam,innocentiam paternā. Et hoc de verbo concupiſcere ſufficit.

Concutere.

Vide ſupra de verbo commouere. A Et ſi vis,nota,quòd concuſſio ſit multipliciter,ſcilicet per

Tribulationis ictum,
Dilectionis tractum,
Turbationis tactum,
Mutationis actum,
Damnationis iactum,

¶Concutiunt igitur mentem & ſtatum grauis afflictio, ſeu tribulatio inducēs dolorem, quia ſcilicet motus & flatus tribulationum facilè concutit ſtatus mundi. vnde dè vento, qui venit à regione, deſerti dicitur Iob.1.quòd ipſe concuſſit quatuor angulos domus,& occidit filios Iob conuiuantes. Item triſtis conturbatio adducens timorem.Iob.21.Quādo recordatus fuero pertimeſco, & concutiet carnem meam timor, & tremor.

Item chara dilectio educens amorē. vnde de Holoferne capto amore Iudith. 12. Cor autē Holofernis concussum est. erat. n. ardens in concupiscentia eius. Item rerū mutatio ꝓducens stuporem. Mutationes. n. rerum, & mutabilitas fortune stupore, & admiratione cōcutiunt cor discretum, sicut patet de filijs Israel, de quibus dr̄ Exo. 20. ꝙ viso tam insolito miraculo. s. de monte ardente, & fumante, pauore cōcussi steterunt procul. Itē mortis dānatio cōcludens horrorem. Ista est. n. vltima conclusio. s. mortis quantū ad corpus, de qua Esa. 24. Concutientur fundamenta terræ. & damnationis quantum ad animam, de qua potest dici illud Iob. 9. ꝙ Deus transtulit montes, & miscierunt hi, quos subuertit in furore suo, cōmouet terram de loco suo, & columnæ eius concutiuntur. Concussio. n. ista comprehendit montes idest superbiam status, terram idest lasciuiam carnisq́; columnas id est perpetuitatem animarum &c. Vide in alijs titulis similibus sicut est timor, perturbatio, commotio &c.

A **Concurrere.** Vide infra de hoc verbo currere.

Condemnare. Vide in titulo de damnatione.

Conducere. Idem est, quòd aliquem pro merce de locare. Vide i titulo de mercede.

A **Conferre.** Sumitur, pro dare, vel sumitur pro collo qui vel proferre idest dicere. Et sic dicitur à con, quod est simul, & ferre, quod est dicere, quasi simul aliquid dicere, vel tractare. Vide ergo de his verbis dare, dicere, collui, & ferre.

Confestim. Deriuatur à festino festinas. Est. n. idē qđ cito, celeriter, statim, vt velociter, subito, vel instanter. Dicā ergo, ꝙ inuenit̄ confestim ꝑtinēs
Ad Deum,
B Ad iustum,
Ad impium,
Ad Diabolum,
Ad mortem, seu
Ad interitum.
¶Sic ergo nota primo, ꝙ Deus solet confestim conferre luminis splendorem, cōfestim auferre criminis horrorem, cōfestim inreferre culminis honorem, confestim inferre turbinis dolorem, cōfestim afferre flaminis dulcorem. Dicam igitur, ꝙ Deus confestim lumen gratiæ solet conferre. Nescit. n. tarda molimina Spiritus sancti gr̄a. vn̄ de cęco illuminato dr̄ Luc. 18. ꝙ confestim vidit, & sequebatur Iesum. Item confestim labem criminis solet auferre. vnde de leproso mundato dr̄ Luc. 5. ꝙ cōfestim lepra discessit ab eo. & Luc. 8. dr̄ de Hemorrhissa sanata, ꝙ confestim siccatus est fons sanguinis eius. Item confestim arcem culminis. i. statum honoris solet referre. vn̄ de Abacuch dr̄ Danie. 14. ꝙ Angelus dn̄i cōfestim restituit eū in locū suum. & Luc. 13. de muliere curua dr̄, ꝙ vt Christus apprehendit manum eius, confestim erecta est. Itē confestim dolorē solet inferre, quod potissimē erit in iudicio, qn̄ cōfestim. i. cito & subito ad vindictā prorūpet. vn̄ Esa. 29 dr̄, ꝙ confestim & repēte visitabit̄. s. impius à dn̄o exercituū in tonitruo, & cōmotione terræ, & voce magna turbinis, & tēpestatis, & flammā ignis deuorantis. Patet ergo qūo confestim qn̄q; ꝑtinet ad Deū. Secundò dico, ꝙ qn̄q; ꝑtinet ad Diabolū. vn̄ Marci. 4. Cum verbum audierint, confestim venit Sathā, & aufert verbū de corde eorum. Itē ꝑtinet ad iustū. qui cōfestim debet credere, & Deo obedire, sicut de Paulo legit̄ Actu. 9. ꝙ cōfestim ceciderunt quasi squamæ de oculis eius, & illuminatus est &c. Vide in alijs titulis synonimis.

Confidere Cōfidentia Confidere nihil aliud est quàm
A aliquem in aliquo, vel de aliqua re diligenter sperare. Vnde confidentia idē est ꝙ cōpleta fidentia. Confidentia ergo est duplex, vna sana alia vana, vna solida, alia fluida, vna virtuosa, alia defectuosa. Primo ergo est cōfidētia, qua in Deo confiditur, de qua in Psal. In dn̄o confido. Item. Bonum est confidere in dn̄o. Secunda est cūfidentia, qua in mundo speratur. Amos 6. Væ vobis, qui cōfiditis in mōte Samariæ. ¶Dico ergo primo, ꝙ in Deo specialiter, & principaliter est sperandum, & etiam confidendum. Sicut. n. videmus, & in ædificijs illa, quæ sunt debilia, rebus fortibus innitunt̄, & fragilia à stabilibus sustentantur, sic vere nos, qui sumus fragiles & debiles, Deo & sanctis, qui sunt fortes, & stabiles, debemus ꝑ spem & fiduciam inniti, & nos eius mandatis per recommēdationem, & confidentiam committere, vt nos ne in peccata cadamus velint misericorditer sustinere. Cucurbitę. n. valde sunt debiles, & ideò quibusdam palis seu arboribus solent inniti, ne fructus earum circa terrā putrescānt, & ne ipsa tota arbor euanescat, quod etiam de vineis (vt cōiter) inuenitur. Nescit. n. se vinea iuuencula per se sustinere, & iō necesse est ipsam semper in aliquo solido sustentare. Sic verè homo de se nunquam potest per se stare, iō necesse est, ꝙ ꝑ spem & fiduciam ipsi Deo fiducialiter innitatur, quia sicut dicitur Hiere. 16. Benedictus vir, qui confidit in domino. Et prouerb. 28. Iustus quasi Leo confidens absque vllo timore erit. In quibus verbis aduerte, ꝙ in Deo simpliciter est confidendum triplici ratione, quia scilicet ista confidentia
Dat { Finalem felicitatem, Moralem strenuitatem, Mentalem stabilitatem. }
¶Ista. n. confidentia facit hoīem fęlicē & glo- C riosum, quia. s. facit eum benedictū, virilem, & animosum, quia. s. facit eum virū. Vir inquit. Stabilē & virtuosum, quod ostendit̄ ex rōne obiecti (In dn̄o inquit) Basis stabilitas facit virtuosum (in dn̄o inquit) Sexus virilitas facit animosum (vir inquit) Rerū fertilitas facit gloriosum (benedictus) Confidamus ergo in domino (charissimi) quia pro certo talis confidentia nos facit stabiles & virtuosos in domino. Res. n. quæ innititur debili fundamento, non pōt esse stabilis, sed quando fundamētum est stabile, tunc quicquid de super ponitur, securum & immobile reputatur. Sic verè (charissimi) est de illis, qui innitūtur & confidunt in debilibus fundamentis scilicet
In mundi facultatibus,
In corporis viribus,
Et in amicis temporalibus.
Cerui. n. fluuium transituri debiliores solent dorso fortiorum inniti, ne raptu fluminis deferantur, sicut dicit Pli. Sic verè nos alij qui valde sumus debiles ad resistendum malo, & ad sustinendū in bono, in transitu fluminis huius vitæ debemus dorso Cerui fortioris. i. potentiæ, & protectioni Christi & sanctorū ꝑ confidentiā inniti, & nos eorū adiutorio cōmittere, & per deuotæ orōnis suffragiū cōmendare (in dn̄o ergo) Et sic à raptu fluminis mūdanæ tribulationis nō rapiemur, nec ad Inferni barathrū deducemur, quia sicut mons Syon non cū mouebamur in æternū. Sed re uera (charissimi) nō sic faciūt multi hodie, quia verè multi sunt qui nō ponunt fiduciā suā in re forti, sed in debili, sicut sunt illi, qui totam spem, totam etiam fiduciā suam ponunt in bonis huius mundi (scilicet,
In corporis fortitudine,
In diuitiarum plenitudine,
In amicorum multitudine,
In corporali pulchritudine.
Primi enim D sunt similes Elephanti, qui volens dormire confidit quandoq; in arbore, cui innititur, quā occulte venator incidit, & sic subito, & arbor, & Elephas ad terrā cadunt. Sic verè illi, qui arbore corporis sui confidūt, & in eius iuuentute, & fortitudine sperant, dum nō aduertunt, imo dum in delectatione vanæ spei dormiunr, venator idest mors ipsos subito incidit, & sic totum deficit, atq; cadit. De talibus dr̄ 1. Macha. 10 Si confidis in virtutibus tuis, descende. 2. Macha. 8. In armis confidunt non in omnipotenti Deo. Eccle. 16. Destructi sunt confidentes suæ virtuti. Secundi diuites, & auari, qui non confidunt nisi in diuitijs suis, quæ tamen tempore necessitatis eis deficiunt. de quo in Psal. Qui confidunt in virtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum gloriantur. Esa. 30. Habentes fiduciam in vmbra AEgypti. Et tamen Mar. 10. dicitur, ꝙ difficile est confidentes in pecunijs Regnum Dei intrare. Tertij sunt fatui, q confidunt in mundi amicis, qui pro certo valde sunt defecti ui, similes baculo Arundineo, super quo non est multum innitendum, quia faciliter frangitur. Esa. 26. Confidis in baculo Arundineo AEgypti, cui si innixus fuerit homo, confringetur. Hierem. 27. Maledictus vir, qui confidit in homine. Quarti sunt vani gloriosi, qui confidunt in pulchritudine corporali, qn̄q; est eis causa multorum malorū. Vnde Ezec. 16. Habēs fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es. Quinti sunt præsumptuosi, qui scilicet nimis præsumunt, & confidunt de sensu suo. Roma. 2. Confidens te ducem cæcorum, esse, & lumen illorum, qui in tenebris sunt. Et isti sunt fatui, quia sicut dicitur. Roma. 1. Dicentes se esse sapientes stulti facti sunt. Non sic ergo, sed confidamus in domino, quia re uera talis confidentia nos facit stabiles & virtuosos. Dani. 4. Non est confusio confidentibus in te. Ideò consulitur Ecclesiasti. 11. Confide in domino, & mane in loco tuo.

¶Secundò

E ¶Secundo dico, ꝙ ista confidentia nos facit viriles, & aīosos. ꝙ oñditur cū dr̄ Vir. Vir. n. nomen est audaciç, mulieres .n. naturalr̄ nō solent esse audaces. Vñ Esa. 3. Populus tuus sicut mulieres in medio tui. i. sine audacia. Sicut. n. videmus, ꝙ seruitores potentū eo ꝙ confidunt in potentia magnatorū suorū, magis sunt strenui, & audaces sic vere si bene in Deo confidimus & perfecte in ipso speramus, nos cōtra hostes. s. carmen mundū & diabolū audaciter & virilr̄ insurgemus (Vir inquit) Vñ ps. Virilr̄ agite, & cōfortet̄ cor vestrū, oēs, qui speratis in dn̄o. Et iterū in ps. In te confido, nō erubescā. Ista. n. fiducia est similis cuidā lapidi, q̄ dr̄ sardius de quo dicit Dio. ꝙ in eius p̄ntia seu conspectu onyx, q̄ habet aliquas malas proprietates, non pōt nocere. Iste ēt pellit timorē, facit hoiem audacē, & valet contra incātationes. Sic vere perfecta spes & fiducia Dei si à nobis perfecte habet̄, nunquā onyx. i. diabolus, cuius proprietates sunt pessimæ, nobis inferet aliquod nocumentum. Vbi. n. perfecta spes in Deo p̄sens est, nunquā pōt periculū imminere. Ista. n. tollit timorē desperationis, confert audaciā perfectionis & obuiat incātationibus diabolicæ suggestionis. Exēplū de Susanna, q̄ periculū mortis euasit, & contra adulterū audax fuit. Et rō reddit ibidē. Erat. n. fiduciā habens in dn̄o. Et ꝓ certo multi nō sunt sic, quia re uera multi sunt, qui nō habēt istā confidentiam, & iō non habent in aīo virilitatē, nec in actibus strenuitatem. Non. n. sunt audaces ad aliquod bonum aggrediendum, nec ad aliquod malum pro Christo sustinēdum. Vnde pro Deo fuit in martyrib. tanta audacia, vt mortē taliter vilipenderent, vt tyrannos taliter deriderent, vt publice principum iussionibus contrairent, nisi ex maxima confideetia, quam habebānt in Deo? Confidebāt. n. certissime, quod ipsos in tormentis non dimitteret, quod eis pro tormentis gloriam retribueret, qđ eis post tormenta corpora restitueret. De quolibet ergo talium potest dici illud Prou. 28. Iustus vero confidens quasi Leo sine terrore erit. Vbi aduerte, quod isti habuerunt

Morum sanctitudinem (Iustus)	Bene ergo dicitur vir, quod denotat, vt dictum
Spei certitudinem (Confidens)	
Mentis fortitudinem (Quasi Leo)	

est, strenuitatem, & amorositatem. Vir enim dicitur à Virtute. Et iō in signum

Audaciæ potioris,	viri ad differentiam fæminarum portāt barbam, quæ signāt
Sapientiæ amplioris,	
Virtutis & constantiæ fortioris,	

in eis ista tria. Vnde narratur, ꝙ dū discipuli philosophi cuiusdam, qui Lysander dicebatur, sicut narrat Macrobius in libro saturnaliorum, q̄rerēt ab ipso, quare tā magnā barbā portaret, rn̄dit, vt dum barbam meam tango, virum me esse meminerim. q. d. Semꝑ debet homo recordari, & ꝑ oculis habere nobilitatem suæ cōditionis, & ꝓfessionis, ne forte aliquod fæmineū. i. aliquid imperfectū ipsum facere contingat. Simus igitur viri (charissimi). i. audaces & constātes, & perfecte in domino confidentes, quia sicut dictum est, cō-
F fidentia nos facit audaces & animosos. ¶Tertio dico, quod ista confidentia nos facit diuites, & gloriosos (Benedictus) Nō. n. est condecens, ꝙ diues paupere filium in eo confidē tē, & ad eū præcipue recurrentem, dimittat inopem, & mēdicum, quinimo solet sibi dare benedictionem suam &c. Vide de benedictione. Sic vere si nos, q̄ filij Dei sumus ꝑ adoptionē, in ipsum ꝑfecte confidimus, & ad Deum deuote recurrimus benedictionē suam nobis dabit. s. gratiam in præsenti & gloriā in futuro. Hebr. 4. Adeamus cum fiducia ad thronum gloriæ eius & Hebr. 10. Habentes fiduciam in introitu sanctorū &c. De ista aūt benedictione dicitur in ps. Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus deorum in Syon. Et tunc dicetur
G illud Hiere. 23. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confidenter &c. ¶Aduerte tamen adhuc de cōfidētia quam habet quis in alterum, quod ista debet esse moderata, quia. s. nec nimis, nec parum debet confidere in quocūque. Sen. n. episto. 3. dicit, quod vitium est tam omnibus credere, quam nullis. Multi tamē sunt ita simplices, qđ in omnib. confidunt, secreta sua omnibus detegunt, & ideo ꝓditionem & deceptionem incurrunt. Sapiē. 14. Confidunt in idolis, quæ sunt sine anima. Alij etiam sunt ita suspitiosi, qđ in nullo volunt confidere, sed de omnib. solent timere, similes cocyci, de qua dicit Pli. li. 19. ca. 9. ꝙ est species accipitrū multum degenerans a nobilitate aliorum, quæ de nocte volat, & à nemine vult videri, nullum nidum vult facere, sed vnum ouum solum vt plurimum solet in nido alicuius alterius auis & maxime palumbi ponere, & ouum, & pullum suū fouendū alijs derelinqnere. Hæc enim de propria prole timet, ꝙ si ipsam foueret, contra eam insurgeret. Et iō ipsam fouendā alijs derelinquit, & sic semper in timore & suspitione viuit. Sic vere sunt degeneres, & vecordes, q̄ à nemine videri, aut secreta sua sciri volunt, & hoc quia de oīb. timent, & in nemine confidunt. De proprijs etiam pullis, i. consanguineis, & amicis timent, & ideo ab eorum societate cauent. Et ideo proculdubio isti suspicando, & de eis nō confidendo, dant eis infidelitatis occasionem. iuxta illud Senec. epist. 3. Fallere docuerunt, dum timent falli. Quia re uera q̄ in bono viro confidit, & secreta sua ei pādit, ipsum ad fidelitatem obligat, & astringit. vnde Seneca. ibidem. Fidelem si putaueris facies. In amicis ergo tutum est confidere, non de ipsis timere fatue, vel dubitare. vnde de bona muliere dicitur Prouerb. vltimo Cōfidit in ea cor viri sui, & spolijs non indigebit. Vide infra in tractatu. de Spe, vbi diffusius tractabitur.

Configere.

Vide supra, vbi exploratur hoc verbū affigere. A

Confirmare.

Nota, ꝙ cōfirmare idem est, quod complere, firmare, roborare, stabilire. Et iō confirmatio, quæ est vnum de septē sacramētis & vnum de illis tribus, quę non licet reieterare, eo ꝙ in eis imprimitur character, idem est, ꝙ completa affirmatio, & stabilitio in bono. Sed loquendo moraliter, possumus dicere, ꝙ vltra illā cōfirmationem, qua spiritualiter Deus in bono suos stabilit, & cōfirmat, q̄ petens Dauid dicebat. Spū principali confirma me, quæ. s. facit hominem firmum ad resistē dum peccato. De qua. 1. Petri. 5. Confirmabit solidabitque, & qua etiam beati sunt ita cōfirmati in bono, ꝙ de cætero peccare non possunt. 1. Cor. 1. Confirmabit vos vsq; in finē sine crimine. est adhuc duplex confirmatio. s. bona & mala, dānabilis & laudabilis, virtuosa, & vitiosa. Prima est cōfirmatio in bono, q̄ fit per propositi stabilitatē. Secunda est cō firmatio in malo, quæ fit per propositi peruersitatē. Prima est confirmatio perfectorum: Secunda est obstinatorū. De B prima dicitur in ps. Spiritu principali confirma me. & 1. Petri. 5. Confirmābit solidabitq;. De secunda dicitur Ezec. 24. Confirmatus est rex Babylonis aduersus Hierusalem. Verū (charissimi) quia nihil (vt communiter) à seipso in bono cō firmatur, ideo de illa confirmatione, qua cōfirmantur iuuenes à prouectis, simplices à perfectis, aliquid differamus, & dicamus, ꝙ sicut prudēs artifex vidēs in ædificio murū vel columnā ruinosam, & defectuosam, solet eam fulcire, & aliquando cemento, aliquando clauis, aliquando lapidib. confirmare, sic vere bonus prælatus, vel prædicator qn̄ videt in grege sibi commisso aliquos simplices, & vacillantes, & in fide seu in moribus titubantes, ipse pro certo debet eos cō firmare, & in bono stabilire, & hoc aliqn̄ cum cemento bonæ doctrinæ. & sanæ eruditionis, aliqn̄ cū clauis asperæ verbalis increpationis, aliquando cum lapidibus durę, & austeræ realis correctionis, & punitionis. vnde nota, ꝙ isti debēt studere ad confirmandum in bono

Ecclesiæ stabilitatē,	¶Debet. n. confirmari Ecclesia, vt subsistat, fragilis, vt resistat, perfectus ne desistat.
Subditorum fragilitatem,	
Perfectorum strenuitatem.	

Indiget igitur Ecclesia confirmatione boni ꝑlati, vt subsistat in tribulationibus. Domus. n. confirmatur & stabilitur bonis columnis, vt contra impulsum ventorū fortificetur. sic Ecclesia à bonis prælatis, ne in tribulationibus deficiat, & ne per tyrannos corruat, & labatur. vnde de bonis prælatis dicitur Esa. 9. Super soliū Dauid sedebit, vt confirmet illud & corroboret in iuditio & iustitia. Item fragiles indigent confirmatione, vt resistāt tētationib. vnde in ps. Liquefacta est terra, & oēs qui habitant in ea. ergo cō fir. colum. ei. Iterū perfecti indigent confirmatione, ne desistant à bonis morib. vnde ps. In te confirmatus sum ex vtero. ¶Competenter ergo prælatis & prædicatoribus dirigitur verbum illud Apo. 4. Esto vigilās, & confirma reliqua, quæ moritura erant. ¶Vbi aduerte, ꝙ qui vult alios confirmare,

mare, debet esse patiēs & substantiuus. Esto diligēs, & pspe ctiuus vigilans, benignus, & cōpassiuus. Cōfirma inquit, q̄ moritura erant. Ista.n. tria debet habere p̄latus. s. in aduersis c onstantiā ne deficiat (Esto) in prosperis prudentiā, vt proficiat (vigilans) In miseros clementia vt subueniat (cōfirma moritura) Habeat igit̄ p̄latus constantiæ fortitudinē (Esto inquit) Colūna inquit, q̄ habet ædificiū confirmare, & sustinere, debet esse in se stabilis, atq; firma, non putrida, nec corrupta Et iō solet fieri de marmore, vel de aliquo ligno forti. Sic vere p̄lati, qui totū ædificiū eccl'æ sustinēt, atq; firmāt debent esse constantes, stabiles, atq; firmi, ne forte onere tribulationū pressi, ipsi primitus infringanī, & totius ædificij firmitas dilabat̄. Iō dr̄ Ecc.5. Esto firmus in via dñi. Isti ergo debent esse marmorei, q̄a sicut mamor habet fortitudinē ī essentia, pulchritudinē in apparentia, frigiditatē in qualitate, grauitatē in ponderositate, sic vere illi, qui prælati fiunt, & qui ad hoc officiū debent assumi, debent habere

Fortitudinem stabilitatis,
Pulchritudinē honestatis,
Frigiditatem castitatis,
Grauitatem maturitatis,

¶Vnde bene dicitur Esto. Vnde nota de isto esto, qd' p̄latus debet esse patientiæ dotatus viribus. Vnde 1.Reg.17. Esto vir fortis, & præliare prælia dñi. Temperantiæ subiectus. vnde.2.Tim.3. Ministeriū tuū imple, sobrius esto. Amicitiæ ligatus legib. Eccl.32. Esto inter eos sicut vnus ex ipsis, & loquitur de prę latis. Habeat igit̄, vt dictū est, constantiæ fortitudinē (Esto

E inqt) ¶Scd'o dico, q̄ p̄latus debet habere prudentiæ limpitudinē, q̄ oñdit̄, cū dr̄ Vigilans. Vigilare.n. prudentiā & diligentiam signat in scriptura. Et iō virgines illæ in scriptura prudentes dr̄r, quas dñs vigilantes, & paratas inuenit, sicut dr̄ Matt.25. Prælati.n. debent esse sicut pisces, de quib. dicit Auic. q̄ rarissime dormiūt, imo (vt cōiter) sp̄ vigilāt, & hoc exinde p̄ōt perpēdi, quia nunquā claudunt palpebras oculorum. Sic vere (charissimi) boni p̄lati debent in bonis actibus vigilare, & ad subditorum gubernationem, confirmationem, & instructionem totis affectibus laborare. Raro.n. debent dormire per desidiam & torporem, nec vnquā debent oculos cordis claudere per ignorantiam, sed sp̄ vigilare per diligentiam & prudentiam. vnde.1.Thessa.5. Nō dormiamus sicut cæteri, sed vigilemus, & simus sobrij. Vbi aduerte, q̄ vigilia.i. diligentia seu prudentia prælatorū debet abdicare torporē (Non dormiamus inquit) vendicare laborem (Vigilemus inquit) temperare dulcorem) sobrij inqt simus (Ista proculdubio sunt contra multos, q̄a re uera inter ecclesiasticos, & prælatos pauci q̄nque inueniuntur diligētes, multi negligentes multi dormientes, pauci vigilantes multi ignorantes, pauci sapientes. Et iō isti sunt similes fatuis virginibus, quæ dormierunt, & paratæ nō fuerunt. i. cū sponso ad cælestes nuptias non intrauerunt. Vigilet ergo p̄latus, quia sicut dr̄ Luc.12. Beatus ille seruus, quem cum venerit dominus eius inuenerit vigilantē. Isti ergo debent vigilare ad omnium conseruationem, ad cælestium contemplationem ad studij executionem, ad damnatorum p̄seruationem. De primo dr̄ Luc.12. Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret, vtiq;, & non sineret perfodi domū suam. De secundo dicitur in p̄s. Deus deus meus ad te de luce vigilo. De tertio dicitur Ecc.31. Vigilia honestates tabe faciet carnes. De vltimo dicitur Lucæ.2. Pastores erant in regione eadem vigilantes, custodientes vigilias noctis sup gregem suum. Et sic igitur patet, quod si isti suos volunt debite confirmare ipsi debent vigilare

Vt pastores,
Vt doctores,
Vt astrorum contemplatores,
Vt hostium speculatores.

¶De istis ergo dicitur. 1.Mach. 14. Confirmanit humiles populi. Iob. 4. Ecce docuisti plurimos, vacillātes cōfirmauerunt manus tuæ, & genua trementia roborasti. Patet ergo, q̄ p̄ ista cōfirmatione facienda prælati debent habere prudentiæ limpi-

F tudinē. ¶Tertio dico, q̄ ipsi debent habere clementiæ plenitudinē, quod ostenditur, cum dicitur Confirma reliqua, quæ moritura erāt. Ista.n. est clemētia maxima. s. morituris, i. miseris debilibus, & peccatorib. subuenire. vnde Prou.24. Libera eos, qui ducuntur ad mortem. Istud tamen est cōtra multos prælatos, qui re uera morituros .i. debiles & infirmos non sustinent, nec confirmant, sed magis tribulant, & confundunt, priores Leonibus, qui pueris mulieribus, & p̄stratis tanquam personis miserabilibus, & se defendere nequentibus, parcere sunt consueti. Isti vero talibus personis pauperibus & debilibus plus, quā cæteris sunt infesti. Figurati. 1.Reg.15. in Saul & in exercitu eius, q̄ pinguiorib. amalech pepercerunt, & quicquid vile, & reprobum fuit demoliti fuerunt. quia pro certo isti parcunt pinguioribus .i. ditioribus, viles autem & reprobos demoliuntur, tribulant, & prædantur: non sic ergo, sed habeant prælati

Clementiam ad compatiendum,
Prudentiam ad discutiendum,
Constantiam ad perseuerandum.

¶Et sic pro certo bene poterūt subditos confirmare, & tam temporaliter, quam spiritualiter roborare, vt ad eos dirigatur illud, quod fuit dictum Petro Luc.22. & tu aliquando conuersus cōfirma fratres tuos. Et illud.2.Paralipo.28. Confirma verbum, & viriliter age &c. Hæc de confirmatione sufficiūt &c. Vide infra de firmitate & de stabilitate.

Confiteri

Nota, q̄ confiteri idem est, q̄ cōplete fateri. i. recognoscere, & integre reuelare. A
Et accipitur confessio

Quandoque pro gratiarum actione,
Quandoque pro cuiuscunque veritatis recognitione,
Quandoque pro sacramentali purificatione.

¶Signat ergo confessio laudis glorificationem. Et sic dicit in p̄s. Confitebor tibi in vasis psal. veri. tu. de. psal. tibi in cītha. sanctus Israel. Item signat cuiuscunq; veritatis recognitionem. vnde Hebre.4. Teneamus spei nostræ confessionē. ¶Item signat peccatorum sacramentalem reuelationem. vnde. Prou.14. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur in terra: Qui autem cōfessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Sicut ergo videmus, q̄ apostema, aperit vt corruptis humoribus defluentibus sanitas recuperet̄, sic vere corda nostra debem' aperire & reuelare, & corruptionem peccatorum emittere per confessionem, vt sanitas spiritualis recuperet̄ per gratiæ & veniæ restitutionem. Iō dicebat ipse p̄s. Dixi confitebor aduersum me iniustitiā meā domino. ¶Vbi aduerte, q̄ in cōfessione debent esse ista q̄nque. s. Sagacitas deliberatiua) Dixi inqt & proposui & deliberaui) integritas accumulatiua (Cōfitebor. i. cōplete fatebor) veracitas contrariatiua (Aduersum me, s. me ipsum accusando) virilitas sordis expulsiua (Iniustitiam meā, q. s. debet expelli) deitas pacificatiua (Domino inquit. cuius. s. maiestas debet pacificari) ¶Cōfiteamur ergo (charissimi) sagaciter deliberādo (Dixi inquit, i. deliberaui) Sicut.n. dicit Plini. apes valde diligunt munditiam, & iō fęces suas in vno loco aggregant & reponunt, & tandē ipsas eijciunt, & expellunt. Sic vere (charissimi) nos primo debemus p̄ longā deliberationē sordes defectuum nostrorum in vno loco cōsciētiæ nostræ. s. in memoria aggregare, & tandem ipsas per cōfessionē eijcere, & à nobis pænitus abdicare. Munditiam.n. debemus diligere. Et ideo cum præcedēti deliberatione, debemus à nobis vitia abdicare. iuxta illud. Esa.1. Lauamini, mūdi estote, auferte mala cogitationū vestrarū. Ista aūt deliberatio ostenditur cum dicitur, Dixi, i. deliberaui, & decreui. Vnde p̄s. Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax. & Esa.38. Ego dixi in dimidio dierum meorum, vadā ad portas inferi. Deliberatio.n. in omni actu necessaria est, quia s̄m, quod dixit Seneca. Longa belli præparatio, celerē facit victoriam & Socrates dixit. Diu delibera cito facito. Diu ergo in conscientia tua discute, & post cito tua crimina cōfiteare. vnde p̄s. Cogitatio hominis confitebitur tibi. Confiteamur ergo sagaciter deliberando. Dixi inquit Daniel.11. Oraui dominum & confessus sum, & dixi. ¶Secundo confiteamur integriter nos reuelando, quod ostenditur cum dicitur Cōfitebor, i. complete fatebor. Nihil enim debet retineri, sed totum integraliter reuelari. Vnde p̄s. Confitebor domine in toto corde meo. Infirmitas enim non sanatur nisi causæ totales, & principales eiusdem totaliter excludantur. Regnum etiā non efficitur pacificum nisi omnes hostes regni integraliter expellantur. Domus etiam nō efficitur munda, nisi integre cunctis sordibus emundetur. Sic pro certo cōscientia nostra non efficitur mūda, pacifica, seu sana, nisi à cunctis vitijs expietur. Peccata enim sunt recte

Sicut sordens inficientes,

Et ideo propter periculum

Sicut hostes inquietantes, culum ista debēt integre expelli, cum.s.vnū
Sicut serpentes inuenenantes.
solum peccatum mortale pœnam æternam inducat Confitebor ergo.psal.Spera in Deo,qm̄ adhuc confitebor illi.De-
D bemus ergo confiteri integraliter nos reuelando. ¶ Tertiò dico, ꝙ confiteri debemus actualiter nos accusando, quod ostenditur,cū dr̄ Aduersum me.Homo enim in confessione

Non debet { Allegare pro se,sed contra se,
Se excusare,sed accusare,
Se iustificare,sed condemnare.

Quia sicut dicitur Prouer. 18. Iustus prior accusator sui est. Castor.n timens periculum incurrere propter virilia, solet aduersus seipsum insurgere,& ipsa proprijs dentibus detrūcare. Lupus etiam pedem suum, qui dum de nocte ad prædā vadit facit strepitum,solet mordere,eo ꝙ periculum sibi per ipsum potuit imminere,sicut dicit Plin.Sic pro certo(charissimi)qa pudibunda mentis nostræ.s.vitia & peccata,possunt æternæ mortis periculi causa esse, ideò aduersus nos debemus in confessione consurgere,& nosipsos apud Deum & sacerdotem accusare,& ipsa cum dentibus.i.in confessione sermonibus à nobis abscindere,& truncare. Aduersum me.ergo.vnde Hiere.12.Aduersum peccatum repugnantes.¦Vnde Iosue.7.Confitere mihi,¦& indica quid feceris.Confiteamur ergo nos actualiter accusando.¶ Quartò dico,ꝙ cōfiteri debemus culpas verbaliter recitando(Iniustitiam inquit meā) iniustitias enim & peccata nostra debemus exprimere, non virtutes, sicut faciūt quidam fatui,qui magis in confessione faciunt mentionem de suis virtutibus, quam de suis criminibus.Dicunt.n.bona,quæ fecerunt,non crimina, quæ commiserunt.Et isti sunt fatui,quia confessio fuit instituta pro dicēdis malis & non bonis. Medicinæ.n.fiunt ad euacuandū malos humores,& non bonos,quia si medicina humores expelleret bonos, & malos in corpore dimitteret, proculdubio non sanitatem,sed mortem inferret.Sic verè(charissimi) medicina confessionis ad hoc instituta fuit, vt corrupti humores peccatorum per eam expellantur, non vt boni humores .s.gratiæ & virtutes per ipsam alijs propalentur, quia verè si in confessione bona,& non mala dicātur, mors spiritalis, & non sanitas subsequetur.Dicamus ergo iniustitias nostras,i. peccata.vñ psal.Propter iniustitias suas humiliati sunt Neæ.
E 9. Cōfitebantur peccata sua & patrum suorum. Cōfiteamur ergo culpas verbaliter recitando. ¶ Quintò debemus confiteri verba sagaciter ordinando. quia.s.domino debemus cōfiteri vel eius vicario,pro eius offensa pacificanda . Ille.n.cui est facta iniuria,debet recognosci,& sibi debet fieri emenda. Solsequium etiam soli aperitur & lunæ. Conchilia etiam rori se aperiunt,& nō calori.Sic verè (charissimi) domino, cui forefecimus,debem' defectus nostros recognoscere, & nos ei,& eius vicario per confessionem aperire Domino inquit. psal. Confitebor tibi domine qm̄ iratus es mihi . Istud tñ est contra illos,qui non confitentur domino, sed mundo , sicut sunt illi,qui de suis criminibus gloriantur, & qui ipsa iactancto omnibds confitentur. Quod vtique est contra naturam. Cattus enim stercora sua,¦ne fæteant abscondit, naturaliter etiam pudibunda animalium,& cauda,& quibusdam tuniculis operiuntur . In tantum etiam diligit natura verecūdiam, ꝙ ſm Pli.& Solinū,si mulier submersa fuerit , inuenietur facie versa ad aquam,ad verecundiam sui sexus occultandam, cuius,vt dicit,contrarium est de viro.Isti autem omni verecūdia postposita, peiores animalibus,verecunda delicta sua cunctis impudenter reuelant, & quod peius est, de eis gloriantur.Esa.3.Peccata sua sicut sodoma prædicauerunt, nec absconderunt.Non sic ergo,sed fiat confessio

Cum debita ordinatione,quia domino,non alij,
Cum culparum enarratione,quia iniustitiam , nō virtutem,
Cum nostrimet accusatione,quia aduersum me,nō pro me,
Cum integra recognitione , quia cōfiteri.i.complete fateri,
Cum prudenti meditatione,quia dixi.i.deliberaui &c.

In tabula inuenies titulos infinitos, in quibus facio mentionem de confessione.Vide ibi.

A **Conflare**. Nota,ꝙ conflare literaliter sumitur pro simul flare, cōgrēgare inuicē, vel miscere,& maximè pro mixtione pecuniæ vel metalli,quæ in igne solet fieri resoluendo,ita ꝙ flatus est necessarius ad ignē cōflatiuum accendendum &c.Vnde Ezechie.22.Conflabo vos & congregabo, & succendam ignē,& cōflabimini in medio fornacis &c.Igitur dicam,ꝙ per conflaturam intelligitur.

Dei iustitia,quæ pœnas accendit,
Ficta fallacia,quæ vanos extendit,
Vera prudentia,quæ purum ostendit.

Prima conflatura solet grauare,qñ.s.Deus cōflat,comburit,& punit malos,quod potissimè fiet in iudicio. In igne.n.tribulationis, in rigore diuinæ iustitiæ boni purgātur.Iob.28.Auro locus est in quo cōflatur.Ibidem etiam mali consumuntur,& examinantur.Hie.7.& Hiere.42.Conflabitur indignatio mea super uos, cum ingressi fueritis Aegyptum.Secunda conflatura solet palliare,& ista est conflatura hypocrisis,quæ aliud ostendit,quam sit res.Conflando.n.fiūt idola,imagines,& figuræ,quæ vanæ esse dicuntur, quia prætendūt aliud,quam existant.Videtur enim esse aurum, quod tamen est cuprum &c.Sic hypocritę videntur boni,cum realiter sint mali.Vnde Deut.28.& Exod.34.Maledictus homo, qui facit sculptile, & conflatile. Sculptile dr̄ imago de ligno vel de lapide,quæ fit sculpendo.Conflatile verò dr̄ de cupro vel metallo,quod fit conflando. Tertia conflatura solet probare.s.conflatura prudentiæ,quæ.s.dicta,& opera probat.Eccles.28.Aurum tuum,& argentum tuum cōfla,& verbis tuis facito stateram,& ori tuo facito ostia.Et si vis,nota ꝙ cōflatilia.i.vani hoīes & hypocritæ, vel ipsa vana,& inutilia mundi bona,quæ flatu fortunæ variantur,& formantur , nullaq; soliditate stabiliuntur,carent valore,scatēt horrore,nec pollent honore.Quod valore careant,patet Esa.44.vbi dr̄,ꝙ cōflatile ad nihil aliud est vtile . Item ꝙ fętore seu horrore scateant,patet Esaię. 30. vbi dr̄ Contaminabis vestimentum cōflatilis auri tui.q.d.Ista sunt contaminata,& immunda. Item ꝙ honorem non habeant patet Nau.1.vbi dicitur sic. Conflatile ponam sepulchrum tuum,quia inhonoratus es . Et ideò dr̄ Leui.19.Nolite conuerti ad idola,nec Deos conflatiles faciatis vobis.q.d.Tales non sunt digni,ꝙ dii.i.honorabiles iudicentur,nec ꝙ ab hominibus colantur,aut adorentur.Quāuis pro certo multi sunt hodie fatui, qui tales propter hypocrisim honorant,& eos quasi pro dijs adorant.Contra quos Esa.42.Confundantur confusione,qui confidunt in sculptili,qui dicunt conflatili,vos dii nostri.

Confortare. Nota, ꝙ cōfortare qñque sumitur ꝓ fortificare,vel pro stabilire, sicut Esa.41.de idolo,& de fabro,seu factore eius dicitur. Confortauit eum clauis,vt non moueatur.Et illud Actu.9.Cum accepisset cibum , confortatus est.i.corroboratus & fortificatus. Qñque verò(vt cōmuniter)accipitur pro consolari.psal. Confortetur cor tuum,& sustine dominum . Et illud Lu.22. apparuit ei Angelus de cœlo confortans eum. Dicamus igitur,quòd in scriptura inuenitur multiplex confortatio, consolatio,seu corroboratio,quia.s.Confortat A

Mundus inaniter suos stabiliens,
Diabolus fallaciter stultos alliciens,
Iustus benigniter suis proficiens,
Christus fertiliter suos reficiens.

Mundi confortatio deficit, & nō durat, sicut ad literam patet de mundi ꝓsperis,& de illis,qui in eis confortantur,qui cessant, & pereunt in instanti.Iob.21.Quare inquit impij viuunt, subleuati sunt confortatiq; diuitijs?Sequitur.Ducunt in bonis dies suos,& in puncto ad infernum descendunt . Cōfortatio diaboli inficit & indurat.Constat.n.ꝙ per confortationem diabolicā, quam facit interius per fatuam spei immissionē,vel exterius per adulatorum, & hæreticorum deceptionem & allocutionem,mens auditorum inficitur, & in vitiis etiam induratur. Vnde adulatoribus loquitur dominus Ezech.13.dicēs.Veh, qui consuunt puluillos sub omni cubito,& faciunt ceruicalia sub capitibus vniuersæ ętatis ad capiendas aīas.Sequitur. Confortasti manus impii,vt nō conuerteretur à via sua mala,& uiueret.Inuehe bene, & expone cōtra adulatores & falsos prædicatores &c.¶Confortatio viri iusti proficit, & securat.¦Iustus enim siue sit platus siue priuatus,sic solet alios & maximè desolatos, pauperes consolare, & confortare. Vnde Iob dictum fuit Iob.4.Ecce docuisti plurimos , & vacillantes confirmauerunt manus tuę,& genua trementia cōfortasti.Iustus enim est sicut Angelus bonus, de quo dicunt doctores,quòd dato, quòd in principio apparitionis stupefaciat, & contristet, in fine tamen lætificat & confortat. Sic iustus , & maximè prælati,& prædicatores dato quod in principio contristent per correctionem & reprehēsionem,

in fine

in fine tamen debent confortare per dulcem consolationẽ. Figura Danielis.10. vbi dr̃. Tetigit me quasi visio hominis,& confortauit me. Tetigit me inquit (ecce correctio) visio hominis (ecce boni exempli datio) & confortauit me (ecce fina

D lis.) ¶ Confortatio Dei reficit,& procurat. Deus.n. confortat & corroborat mentes nostras per gratiam in presenti,& per gloriam in futuro. Margarita enim summ confortat, & val de proficit cõtra cordis tremorem & confortat cordialem passionem. Sic lapis preciosus Christus per gratiam cordib⁹ humanis applicatus, ipsos summe confortat,& tremorẽ desperationis, timoris,& turbationis tollit,& sanat 2. ad Timotheũ.2. Confortare in gratia, quę est in Christo. quod potissime fiet in gloria, qñ aĩa confortabitur præsentialiter ab ipso Deo.1. Regũ.30. Confortatus est Dauid in domino Deo suo. His igitur præmissis possum notare, ꝙ Dei confortatio

Dat { Fortitudinem militantibus, Certitudinem contemplantibus, Celsitudinem imperantibus, Quietudinem laborantibus. } Quòd det militantibus fortitudinẽ patet. Nam nec martyres contra tyrannos, nec confessores cõtra vitia, nec virgines contra carnem, nec religiosi contra mundum, nec quilibet iusti contra diabolum præualuissent, nisi à domino cõfortati,& adiuti fuissent. Iosue primo. Confortare,& esto robustus valde. Et.1. Regum.4. Confortamini, & bellate. Col.1. In omni virtute confortati sunt, quasi dicat, ꝙ aliquis sine tali confortatione nõ habet robur fortitudinis aut virtutis. Ideò quilibet talis poterat dicere illud Phil.4. oĩa possum in eo, qui me confortat. Item ꝙ talis confortatio dat contemplantibus, seu sapientibus certitudinem, patet Luc.2. vbi dr̃, ꝙ puer crescebat,& confortabatur plenus sapiẽtia,& gratia Dei erat in illo. Item ꝙ dat imperantibus, seu triumphantibus celsitudinem.s. gloriæ,& honoris, potissime in patria, patet.2. Para.1. Confortatus est Salomon filius Dauid in regno Et in psal. dr̃. Nimis honorati sunt amici tui Deus, ni. confor. est prin. eorum. Item ꝙ det laborantibus quietudinem, patet Geñ.48. vbi de Iacob senio fatigato dr̃, ꝙ veniente ad se Ioseph, cõfortatus sedit in lectulo, quia.s. qñ Ioseph.i. Christus per gratiam, seu per gloriam accedit, tunc cõfortati quiescimus,& in lectulo æternæ requiei sedemus. Talis igitur confortatio est habenda, & totis viribus appetenda Iosue. 10. Confortamini.& estote robusti &c. Vide in tractatu horum verborum consolari,& iuuare.

A **Confringere** Vide in litera.f. Et si vis, nota hic, quòd in scriptura inuenitur multiplex confringere, videlicet Confringere quod est

Prudentiæ,	Dicam igitur, ꝙ est quædam con
Stultitiæ,	fractio prudentiæ mali repressi-
Iustitiæ,	ua. Et ista ẽ illa, qua quis scit mo-
Sæuitiæ,	tus inordinatos in se & aliis con-
Spurcitiæ,	fringere, & cauere. Et sic dicitur
Tristitiæ.	Prouer.25. Lingua mollis cõfrin

get duritiam. Et.1. Regum.24. Cõfregit Dauid viros sermonibus, qui.s. Saulem occidere gestiebant. Item dico, ꝙ est confractio stultitiæ boni destructiua. Et hæc est illa, qua quis cõfringit,& dissipat sana consilia & mandata.& sic dicitur cuilibet fatuo & proteruo Hierem.2. A sæculo confregisti iugũ meum, rupisti vincula mea,& dixisti. nõ seruiam. Item dico, ꝙ est confractio iustitiæ. mali punitiua. Et ista est qua bonus prælatus, vel Deus puniendo,& arguendo, & ẽt tribulando ad finem, ꝙ emendentur, confringit hoĩes ceruicosos. psal. Cornua peccatorũ confringam. Leui.15. vas fictile, quod tetigit.s. immunditia, confringetur. Cornua inquit.i. proteruitatem & superbiã, quia.s. confringenda,& destruenda sunt vitia, nõ natura. Sicut de illo bono rege habetur.3. Regũ.15. ꝙ ipse confregit simulacrum turpissimum.s. priapi,& cõbus-

B sit in torrente Cedron. Itẽ dico, ꝙ est confractio sæuitiæ bonis nociua,& ista est illa, qua tyranni confringunt, & dilacerãt pauperes,& debiles, vel in corpore vel in bonis. Et ideò tyrannis loquitur scriptura Amos.4. Audite verbum domini vaccæ pingues, quæ estis in monte samariæ, quæ calumniã facitis egenis,& confringitis pauperes.& tñ dominus præcepit contrarium,.s. non ꝙ hoĩes frangantur,& tribulentur, sed potius, ꝙ fracti & miseri consolentur. Esa.58. Dimitte eos, q̃ confracti sunt liberos,& omne onus dirumpe, frange esuriẽti panem tuum &c. Ideò pius tribulatorum cõsolator debet dicere illud Ezechie.34. Quod perierat requiram, & qđ abiectum erat reducam, qđ confractum fuerat alligabo, ꝙ pingue & fortè custodiam, & quod infirmum fuerat consolidabo. quæ etiam oĩa debet facere prælatus, quantũ ad illos, qui per vitia sunt confracti. Item est confractio nequitiæ spurcitiæ mentis infectiua. Et ista est illa, qua mẽs humana à diabolo confringitur,& à soliditate gratiæ destruitur, quando diuersis vitijs maculatur. de qua Baruch.6. Vas hominis confractum inutile efficitur.& Eccle.21. Cor fatui quasi vas confractum,& omnem sapientiam non tenebit. Vnde aĩæ peccatrici dr̃ Ezech.23. Visitasti scelus adolescẽtiæ tuæ, qñ subacta sunt in Aegypto vbera tua confractæ sunt mammæ pubertatis tuę. De demonibus verò,& aliis corruptoribus dr̃ Ezech. 24. Illi dormierunt cum ea in adolescentia eius, & ipsi cõfre- C

gerunt mammas pubertatis illius.s. animæ peccatricis. ¶ Itẽ est confractio tristitiæ pœnæ inflictiua,& ista est illa, qua De⁹ malos punit,& frangit per præsentem tribulationem, & per futuram damnationem. Et isto modo (vt communiter) sumitur confractio in scriptura. vnde in psal. Deus confringet capita inimicorum suorum, verticem capilli perambulantium in delictis suis. Deus enim per suos executores.s. demones & tyrannos, qui.s. sunt executores diuinæ iustitiæ, solet tales cõfringere, & confringendos ipsos suis executoribus committere, atq; dare. Aquila enim volens tortucam raptam in mari comedere, solet eam, vt frangatur ab alto demittere, vt sic cadendo confractam possit facilius deuorare. vnde dicit Pli. lib.10.c.3. ꝙ dum Aeschylus poeta caluus discooperto capite iuxta mare spatiaretur, Aquila, quæ raptam tortucam durissima testa abductã altè leuarat, credens album caput poetæ fore lapidem, tortucã desuper, vt frangeretur cadere permisit, quæ cadens philosophũ occidit. Sic verè Aquila Deus vel per se vel per demones solet tortucas cum dura testa.i. malos obstinatos, vel etiam malos diuites & testa diuitiarũ munitos, qui nunc non timent aliquem ictum de alto statu, vbi nunc sunt, dimittere labi, vt per mortẽ æternam & temporalem, vt per infortunia cõfracti, possint ab aliis id est ab amicis remanentibus quãtũ ab substãtiã, ꝓ vermes quãtũ ad carnẽ, ꝓ demones quãtũ ad aĩam deuorari. Iob.38. Auferet ab impiis lux sua,& brachium excelsum confringetur. Figurati in mari, de quo dicit dominus ibidem Iob.38. Circũdedi illud terminis meis,& posui vectem & ostia,& dixi. hucusque venies,& nõ procedes amplius,& hic confringes tumẽtes fluctus tuos. Isti enim sunt mare fluctuosum per superbiã, quibus statutus est terminus, quem præterire non poterunt.s. tempus vitæ, vsq; quo cum peruenerint, necesse habẽt per mortem cõfringi, & tumor, & fluctus suæ superbiæ tenuari. Quod ẽt figuratum est in nauibus Iosaphat regis Iuda, quæ in mari paratæ erant ad nauigãdũ, vt irẽt in Ophir pro auro apportando, sicut dr̃.3. Regum.22.& in asiongaber sunt confractæ. sic isti, qui more nauium instabiles, vento vanitatis ducuntur, dum ad aurũ acquirendũ inhiant, & ad hoc per mare mundi solicite currunt & nauigãt, in asiongaber, quod interpretatur faciens merẽtes colles sublimes.i. in morte, quæ superbis & sublimibus dat mĕrorẽ, subito cõfringũtur, & in ꝓfundũ barathri submergũtur. Vnde doñs de talib⁹ dicit in ps. Cõfringã eos, nec poterũt stare, cadẽt subtus pedes meos.

¶ Notabo igitur, quòd multa genera hominum tam tempo- D raliter, quam æternaliter confringuntur, videlicet

Malitiæ squalore liuidi,	¶ Dico igitur primò,
Luxuriæ fœtore putridi,	quòd cõfringentur à
Superbiæ fulgore tumidi,	Deo viri malitiosi, q̃
Sæuitiæ cruore rapidi,	figurantur in serpen-
Potentiæ vigore rigidi,	te, qui erat callidior
Excellentiæ honore fulgidi,	cæteris terræ animan
Ignorantiæ errore stolidi,	tibus, sicut dr̃ Genes.
Auaritiæ ardore feruidi.	3. vnde de Rege Eze-

chia dicitur 4. Regum.18. ꝙ ipse confregit serpentem æneũ, cui populus sacrificabat. Sic Deus confringet tales, qui nunc à populis honorantur. Item confringentur viri luxuriosi. vnde de Asa rege Iuda, id est, de Christo dicitur illud præmissum.3. Regum.15. quòd ipse confregit idolum turpissimum.s. idolum Priapi, quod pingebatur cum maximo membro virili. Item confringentur superbi, atque pomposi, figurati in altis Cedris libani, de quibus dicitur in psalm. Vox domini confringentis Cedros, & confringet dominus Cedros li-

dros libani.Itē confringentur crudeles,& furioſi.ṗs.Molas Leonū confringet dñs.Itē potentes & rigoſio.ṗs.Ibi cōfregit potentias,arcū,ſcutum,gladiū,& belliū.Itē excellētes & glorioſi.ṗs.Confregit in die iræ ſuę reges.Itē ignorātes, & obliuioſi.de quibus Deu.7.Cōfringite ſtatuas, lucoſq; ſuccidite;ſtatua & lucus vmbroſus ſine luce,ignorantes deſignant.Itē auari ſeu ardentes & ambitioſi figurati in Dracone,qui ſpirat ignē.ṗs.Tu confregiſti capita draconis,dediſti,eum eſcam populis Aethiopum.Tales igit̄ à Deo cōfringentur,& in æterno præcipitio deſtruent̄. ṗs. Reges eos in virga ferrea,& tanquam vas figuli confringes eos. Sufficit.

A **Confugere.** Vide expoſitione verbi fugare.

Confundere. Confuſio. Nota,ꝙ cōfuſio vocat̄ idē eſt,ꝙ mixtio,& maxime ſicut videmus, ꝙ metalla liqueſacta ſimul mixta,ita confundunt̄,& vniunt̄,ꝙ vnū ab alio nō cognoſcit̄. Vñ confuſio idē eſt,ꝙ indiſtincta permixtio. Moralr tñ cōfuſio accipit̄ dupliciter in ſcriptura: Accipit̄.n.qñque ꝓ deſtructionis horrore,qñq; verecūdiæ pudore.¶Primo mō dr̄ Iob.40.Reſpice oēs ſupbos,& cōfunde eos. De ſcđo aūt mō dr̄.1.Eſd.9.Confundor leuare faciē meā.& in ṗs.Confuſio faciei meæ cooperuit me.De bona aūt confuſione,qua quis cōfundit̄ deliquiſſe,& de mala qua quis erubeſcit confiteri,& dicere mala ſua,pōt dici illud Eccleſi.4. Eſt confuſio adducens ignorātiam , & eſt confuſio adducens gloriam & gratiam,de qua ēt dr̄ Hiere.6.Confuſione non ſunt confuſi,erubeſcere neſcierunt.ſ.proterui & obſtinati.Quia igitur vtroq; mō pro maiori parte cōfuſio ſignat in malo,poſſumus diſtinguere,quod eſt confuſio valde

B Vitioſa,
Tedioſa,
Doloroſa.

¶Prima eſt deceptoria,& iſta cōfuſio illorū eſt,qui confunduntur cōfiteri peccata ſua,vel ſuas miſerias & neceſſitates alijs explicare.Eccl. 4. Non confundaris dicere verum¶Secunda eſt confuſio deriſoria, & iſta eſt cōfuſio,qua Deus confundit in hoc ſæculo pc̄tores,qui.ſ. cōfundūtur .i. deridentur quando ſuis malis deſiderijs defraudātur.vnde in ṗs.Confuſi ſunt quoniā Deus ſpreuit eos.¶Tertia eſt confuſio damnatoria,& iſta eſt illa, qua peccatores in inferno deſtruunt̄,confunduntur,erubeſcunt, & deridētur.vnde Abdias.Operiet te cōfuſio,& peribis. ¶Dicā igit̄, ꝙ mali confuſione,verecundia ignominia,& opprobrio digni ſunt,inquantum ſine confuſione & verecundia ,in pñti delinqunt.Nam ſicut homo valde confunditur quando

Deponitur à ſtatu præeminenti,
Exuitur à veſte contegenti,
Deluditur à turba circunſtanti,
Reprehenditur de verbo non decenti,
Item quando
Deprehenditur in culpa præſenti,
Recluditur in antro fætenti,
Coniungitur genti non ingenti,
Superatur ſeu vincitur ab hoſte non valenti,
Conpellitur fore per agenti,
Suſpenditur in cruce petenti,
Aſſiſtitur iudici potenti.

Sic vere dico, ꝙ mali finaliter confundi poterūt,& debēt,ſ.in Inferno & poſt mortem,quia perdēt ſtatū, & gloriā. Eccleſi. 3. Non eſt tibi gloria, ſed confuſio. Item quia perdent rerum ſubſtantiam,qua.ſ.mō ſunt induti,vel etiam q̄a perdent excuſationum malitiam.ſ.ipſos mō cooperit ſicut veſtis.vnde aīæ damnatæ dicitur Ezech.16.Vidi te conculcatam in ſanguine tuo.Sequitur.Et eras nuda & cōfuſione plena,qua perdent honeſtæ ſocietatis decentiā.Maxime.n. confunditur hō,qui cōſueuit ſedere cum principibus, quā do neceſſe habet eſſe cū gartionibus,ſicut iſti in inferno cū dānatis vilibus,& demonibus.Eſa.30.Omnes cōfuſi ſunt ſuper populo,qui eis prodeſſe nō potuit. Item quia incurrēt indignæ deriſionis moleſtiā.Dan.4.Facti ſumus cōfuſio , & & opprobrium.Itē quia arguentur pp mendacis locutionis fallaciam.Prou.10.Os autem ſtulti confuſioni proximū eſt.Item q̄a probabunt̄ habere criminis & nequitiæ pñtiā. Hier.2.Quomodo confunditur fur quando deprehendit̄, ſic cōfuſæ ſunt domus Iſrael.Itē quia ſuperabunt̄, atq; vincentur per hoſtis inepti potentiā.Magna.n.confuſio eſt vinci à minus potēti.Diabolus aūt,& caro minus pñt,quā homo,quia non vincūt niſi volētē.Iō Hier.48.dicitur.Confuſus eſt Moab,quia conuictus eſt.Itē quia impellent̄ ad ſummam egeſtatem & inopiā.Magna.n.confuſio eſt diuiti, quādo per infortunia cōpellitur mēdicare.Iſti aūt bonis oībus indigebūt.Eſa.65.Serui mei comedent,& vos eſurietis. Sequitur.Serui mei lætabuntur,& vos confundemini. Itē q̄a includent̄ in carceris ſpurcitia.Ezec.32.Portabant confuſionem ſuam cum his,qui deſcenderunt in lacum . Item q̄a ſiſtentur ad ſummi iudicis pñtiam.Magna.n. confuſio eſt ꝓſentari corā iudice punituro.Sic coram Chriſto iudicaturo.Vnde de peccatore tali iudici præſentato dicitur Hier. 48.Deiecit ceruicem Moab,& confuſus eſt.Item q̄a ſuſpendent̄ ad infernalis patibuli duritiā.vnde de finali confuſione aīæ damnatæ dicitur Hie.50.Capta eſt Babylon, confuſus eſt bel,victus eſt marodach , confuſa ſunt oīa ſculptilia eorum ſuperata ſunt idola eorum,qm̄ aſcēdet cōtra eā gēs ab Aquilone,quæ ponet terram eius ſolitudinem. Babylon interpretatur transferens,& ſignat auaros,qui ad ſe transferūt quicquid poſſunt.Marodach interpretatur amare cōtritus,& ſignat inuidos,qui ſp ſunt in amaritudine,& dolore.Bel interpretat̄ vetuſtus,& ſignat obſtinatos , q. in vitijs antiquant̄.Sculptilia aūt ſignāt hypocrytas,qui fictione formantur,& diuerſis morib.figurantur.Idola vero auro veſtita,quæ à fatuis honorantur,ſignāt diuites & ſuperbos ꝑ cęteris aureos,& honoratos.Sed quid?pro certo omnes iſti finaliter cōfundent̄,& ab Aquilonari gente,i.à demonibus vaſtabuntur,& ſuperabunt̄,& deſtruent̄,dicentes illud Hiere.9.Vaſtati ſumus,& confuſi vehementer.Et nota ſi vis,qđ iſtam confuſionem incurrent,videlicet

Superbi & ambitioſi,
Immundi & luxurioſi,
Detractores & inuidioſi,
Mundi ſapientes & malitioſi,

De ſuperbis dicitur Hier.6.Confuſi ſunt quia abominationē fecerunt.Item in ṗs. Cōfundant̄ ſuperbi,quia in &cę.De luxurioſis dr̄ Amos.1. Cōteram tenentem ſceptrum de domo voluptatis & luxuriæ.De detractoribus dicitur in ṗs.Confundātur,& deficiāt detrahentes animæ meæ.De malitioſis vero ſapientib.dicit̄ Hie.8.Cōfuſi ſunt ſapientes,perteriti,& capti ſunt,& ſic patet de confundere.Vide infra erubeſcere & de verecundia, & deſtructione &c.

Congregare. Congregatio. Nota quod A cōgregare eſt idē,qđ in ſimul aggregare,& ſignat plurium diſtinctorū in ſimul vnionem.Et ſignat cōgregatio rerum diſtinctorum in ſimul vnionē. Et ſignat cōgregatio rerum congregationem,& coniunctionem animorum.Et ideo ſignat ſocietatē.Poſſumus ergo diſtinguere quadruplex genus congregationis.Eſt enim

Congregatio { Virtuoſa, Prima eſt perfectorum,
Vitioſa, Scđa eſt communitas pc̄tōrū,
Gaudioſa,Tertia eſt religio beatorum,
Doloroſa,Quarta autem eſt collectio reproborum. }

Primo ergo mō congregant̄ perfecti,qui.ſ.ſp ſunt in ſociali cōgregatione,amore & dilectione.1.Para.13.Congregauit Dauid vniuerſum Iſrael.¶Scđo mō congregantur infecti,qui.ſ.congregant ſe,aſſociant,& vniūt ad nocēdū bonis vñ.1.Reg.28.Cōgregauerūt philiſtijm agmina ſua. Qđ maxime pertinet ad conſpiratores,& detractores, & malitioſos machinatores,q. cōgregatiōes faciūt cōtra bonos. Similes.n.ſunt Eſſedonib.q. ſm̄ Sol.cōgregabāt amicos ad parētū mortuorū carnes,& viſcera comedēda. Sic tales complices ſuos cōgregāt ad alios detractorie,vel rapaciter deuorādū,& maxime ad parētes ꝓprios.i.platos & ſuperiores, necnō benefactores mordendū,& infeſtādū.Iud.6. & 7.Madiā,& Amalech,& oriētales populi congregati ſunt ſimul: ſupple cōtra filios Iſrael. ¶Tertio mō congregant̄ beati,q. ſ.in beata ſocietate & beatorū Angelorū collegio ſunt ſuperius cōgregati Matt. 13.Triticum congregate in horreū meū.& Marc. 13. dr̄,ꝙ dñs congregabit electos à quatuor plagis terræ.Quarto autem modo congregantur damnati qui.ſ.in collegio inferni cum demonibus congregātur. vñ Eſa.24.Congregabuntur cōgregatione vnius faſcis in lacū & claudent ibi in carcere.Et Hie.12.Cōgrega impios quaſi gregē ad victimā,& ſanctifica eos in die occiſionis . ¶De B morali ergo cōgregatiōe,vnitate,& ſocietate poſſum᷒ dicere,

cere,ꝙ ſicut videmꝰ,ꝙ in corpore diuerſa mẽbra vniunt̃ &
in ſimul cõgregant̃,tãtoq;naturali nexu iũgunt̃,ꝙ vnũqđq;
id,ꝙ alterius eſt,ſiue id fuerit bonũ,ſiue malũ ſuũ eſſe repu
tat,ſic(chariſſimi)in corpe religionis ſeu ecclæ, nos,q na-
turalr̃ ſumus diuerſi.ſ.diuerſarũ cõdõnũ regionũ,& cõple-
xionũ,debemus fieri vnũ,& inſimul cõiũgi, & cõgregari p
amicitiã & dilectionẽ,& hoc ita intrinſece & pfecte,ꝙ bo-
nũ vel malũ alterius debet ſuũ qlibet reputare. Bonũ dico
nõ gaudẽdo,& malũ cõpatiendo,quia ſcḋm apoſtolũ.1.Cor.
12.Si qd patit̃ vnũ mẽbrũ,cõpatiunt̃ oĩa mẽbra.Ro.12 Mul
ti vnũ corpus ſimus in Chr̃o.Sicut ẽt videmus,ꝙ corpa no.
biliora hãbitãt in cõgregatione,ſicut patet de ſtellis,q̃ in fir
mamẽto cæli ſunt à dño locatæ,ſic vere,ſi nos volumus eſ-
ſe nobiles,ſtellei,& pfecti,in cõgregatione, ſocietate & di-
lectione debemus viuere, & ſimul p vnitatem & amicitiã
habitare.vnde Gen.1.Congregentur aquæ,q̃ ſub cælo ſunt
in locum vnum.In quibus verbis aduerte, quod illi,qui in
congregatione volunt,& habent viuere debent eſſe

C Communiter conuiuentes, — Primũ pbãt adunatio(congregent̃)ſcḋm vndatio(aqu)
Benigniter influentes, — tertio ſubiugatio(ſub cęlo)
Humiliter obedientes, — & quartò colligatio(in locũ vnũ
Synceriter diligentes.

Cõuiuamus ergo ĩ ſocietate,influamus cũ pietate,obe
diamus cũ humilitate,& diligamus cũ vnitate.¶Primo er-
go dico,ꝙ nos debemus cõicare per ſocietatem,ꝙ oñditur
cum dr̃ congregentur.Congregatio.n.ſocietatem deſignat
Sicut.n.videmus,ꝙ animalia manſueta ad vſum humanum
vtilia,in ſocietate & cõgregatione viuunt,ita ꝙ (vt cõiter)
pacem habent, ſic ꝙ alter ab altero, nec lædit̃, nec grauat̃
ſicut patet de ouib,de ceruis,de anſeribus,& columbis, ſic
vere ſi nos pacifici fuerimus & quieti in ſocietate & cõgre
gatione amoris & ſoliditatis debemus viuere,& p amorẽ,
& concordiam inuicem habitare,pacẽ inter nos debemus
habere,& alter alteri non nocere.Nam Animalia

Et { Vtiliora, Sagaciora, Potentiora. } ſolẽt in cõgregatiõe viuere & inter ſe pacifice ab altero habitare. De aĩa
libus ſagacibus exemplum habemus
in formicis,in quarum prudentia humana rõ vix attingit,q̃
in cõgregatione habitãt,& moriantur.De vtilibus ẽt aiali-
bus exemplum habemus in apibus, quarum vtilitas cætera
animalia antecellit,q̃ tamen in congregatione viuere ſunt
cõſuetæ.De animalibus etiam fortibus & potentibus exẽ-
plum poſſumus accipere in elephantibus,quorum quanti-
tas,& poteſtas cæteris animalibus antefertur, qui tamen in
ſocietate habitant & verſantur.Sic pro certo(chariſſimi)ſi
nos volumus eſſe formicæ per ſagacitatẽ,apes p vtilitatẽ,
elephantes per nobilitatẽ,& ſtrenuitatem,nos p certo de-
bemus in congregatione viuere per vitę comitatem,per ſo
cialẽ charitatẽ.vñ.2.Reg.2. Cõgregati ſunt filij Beniamin
ad abner,& cõglobati ſunt in vnum cuneũ.Iſtã tamẽ regu-
lã nõ ſequunt̃ hodie multi,qui pro certo,& in ſæculo,& in
clauſtro ſunt hodie multi,qui in ſocietate & cõgregatione
viuere dedignant̃, & qui p morũ ſingularitatẽ ab alijs diui
dunt̃,ſicut patet de crudelibus & ſuperbis, qui ſocietatẽ &
cõitatẽ aliorũ refugiunt,& cõtemnũt,ſimiles Leonibus,ſeu
Lupis,q gregatim nõ ambulãt,ſed ſolitudinẽ diligũt, & fre
quẽtant.Iſtud videmus in religione & collegijs cæteris vni
uerſis,quia pro certo(vt cõiter)ſunt ſp ibi aliqui partiales,
& ab alijs ſingulares, qui bonum cõe non diligunt, ſed ad
bonũ particulare plus intẽdunt.Nõ ſic(chariſsimi)ſed viua
mus in ſocietate,& in cõgregatiua comitate.Cõgregemur
ergo vt milites ſimul præliantes,vt diuites ſimul feſtiuãtes,
vt ſcholares ſimul addiſcẽtes,vt pauperes ſimul mẽdicãtes
Debemus ergo cõgregari,vt milites ad ſimul præliandum.
Neæ.4.Cõgregati ſunt,vt pugnaret.Itẽ congregemur,vt di
uites ad feſtiuadũ.vñ.2.Eſdræ.9.Cõgregati ſunt vniuerſi in
Hierlm̃ celebrare lætitiã.Itẽ cõgregemur, vt ſcholares ad
diſcendũ.1.Mach.3.Congregatus eſt cõuentus,vt eſſent pa
rati.Itẽ cõgregemur,vt pauperes ad mendicandum.vñ Iu-
di.11.Cõgregati ſunt ad eũ viri inopes,quia pro certo(cha
riſſimi)ſicut videmus,ꝙ milites cõgregantur circa ducem,
ſcholares circa doctorẽ,pauperes circa diuitẽ,ſic nos debe
mus inuicẽ cõgregari per amicitiã & amorẽ erga omnium
creatorem,vnde in ps̃.Cõgregate illi ſanctos eius,qui ordi.
teſt.eius.Dico ergo,ꝙ nos debemus cõicare per ſocietatẽ.

¶Scḋo dico,ꝙ nos debemus rorificare per benignitatẽ,ꝙ D
oſtẽdit̃ cũ dr̃ aquæ.Sicut.n.videmus,ꝙ aqua tẽperat ferui-
da,virorat arida,fæcũdat ſterilia,implet vacua & inania,ſic
vere viri pij & miſericordes pauperũ tribulatorũ mitigant
caliditatem,irrigant,ariditatem,fæcũdant ſterilitatẽ, & im
plẽt vacuitatẽ.Idẽ talibus aquis dr̃ in pſal.Stetit vnda fluẽs
con.ſ.abyſ.in me.ma.Vir.n.pius dr̃ vnda fluens, quia ſicut
aqua non poteſt in ſe ſiſtere,imo ſemper habet fluere,& di-
ſcurrere quouſq; inuenerit aliquem locum baſſum & vacu
um vbi ſiſtat,ſic vere viri miſericordes ſemper debẽt fluere
& affluere per pietatem,quinimo etiam ſemper debent di-
ſcurrere & laborare,vt aliquem locum vacuũ.i.aliquẽ pau
perẽ inueniant,quẽ ſuis beneficijs impleãt,& fæcundẽt.Za.
13.Exibunt aquæ viuæ de Hierlm̃.Sic re uera de multis vr̃
verificatum illud,ꝙ dr̃ in ps̃.Cõuertit aquas eorum in ſan.
& im.eo.ne bi.Quia vere multi ſunt,q deberent eſſe aquei.
i.viri miſericordes aquei & benigni,q tñ ſunt ſanguis.i.ſan
guinolenti,impij,& tyranni.Non ſic ergo(chariſſimi)ſed ſi
mus rorificantes per benignitatem ſeu pietatẽ¶Tertio di- E
co,ꝙ nos debemus eſſe ſubiecti per humilitatem, ꝙ oñdit̃
cũ dr̃.Sub cælo.i.ſub obedientia platorũ,ſuperiorũ noſtro-
rum,virorũ cæleſtiũ,& bonorũ debemus nos ſubmittere ſi
in cõgregatione,& ſocietate debite volumus habitare. ps̃.
Qui ſubdis populũ meũ ſub me.& Iob.9.Sub quo curuant̃
q portãt orbẽ.Iſtud eſt ſumme neceſſariũ hoĩ, q hẽt viuere
ĩ ſocietate vt.ſ.ſit humilis & ſubiectus, maiorib.obediẽs, &
mediocrib.& minorib.ex gr̃a loco,& tpe ſubmittens ſe.Et
iõ lucifer in ſocietate,& cõgregatione Angelorũ bonorũ
viuere neſciuit,quia non ſub cælo,ſed ſupra cælũ aſcẽdere
voluit.Eſa.14.Aſcendã ſuper altitudinẽ nubiũ &c. Multi.n.
ſunt hoĩes,qui q̃runt eſſe ſupra & non infra q̃runt dñari, &
non famulari,q̃runt pẽeſſe,& non ſubeſſe.Iſti ſunt ſuperbi,q
ſimiles ſunt oleo ſeu fumo,q̃ ſp ſurſum appetunt aſcendere
& inferius eſſe dedignant̃ veruntamen quanto plus aſcẽde
runt,tanto amplius euaneſunt.In decoctione ſaccari illud,
ꝙ eſt ſpumoſum,& quaſi nihil valẽs,ſupereminet,illud aũt,
ꝙ eſt ſolidũ atq; bonũ,ĩferiꝰ ſub fundo manet.Sic vere(cha
riſſimi)illi,q boni ſunt virtuoſi,ſub alijs per humilitatẽ de-
ſcendunt,illa aũt,qui fatui ſunt,& puerſi,& inter alios nul-
lius valoris vel momenti,ſp ſuper alios eminere volunt,&
ad ſuperioritates,dignitates,& officia ambiunt totis virib.
& aſcendunt.Figurati in congregatione Dathã,& Abyron
qui ad ſacerdotium ambiebant,grãdu,& ſtatu ſuo contẽti
non erant,ſed cõtra Dei ordinationem præeſſe alijs anha-
lebant.Et iõ à terra abſorpti fuerunt,& viui ad inferos de-
ſcẽnderunt.vnde ps̃.Aperta eſt terra & deglutiuit dathan,
& operuit ſuper congregationem abyrõ.Non ſic ergo(cha
riſſimi)nõ appetamus eſſe ſupra,ſed ſub.Gen.4.Sub viri ptã
tę eris.Simus ergo nos ſubijcientes per humilitatẽ. Quar- F
to dico,ꝙ nos debemus eſſe nos conglutinantes per chari
tatẽ,ꝙ onditur cum dr̃.In locum vnum.i.in vnitate amoris.
Amor.n.facit de diuerſis vnum.Quia ſcḋm Senecã amicus fi
delis quaſi alter idem.Sicut.n.plura grana in vnõ pane con
gregantur,& congregata vnũ efficiuntur,ſic ex pluribus p
ſonis Eccleſia vel collegium conſtituitur,quæ tñ vnum eſſe
per charitatẽ ſp debent.Oſeæ.1.Congregabũtur filij Iſrael,
& filij Iuda pariter & ponent ſibimet caput vnum. Illa.n.q̃
ſunt eiuſdem ſimilitudinis faciliter vniũtur, qñ in ſimul cõ
gregantur,ſicut patet de metallis,quæ in igne ſimul iuncta
faciliter dum liquefiũt in vnum comiſcentur,& vniuntur.
Sic vere(chariſſimi)nos,qui ſumus eiuſdem naturæ, eiuſdẽ
ſtatus,conditionis & profeſſionis,qui in vno collegio reli-
gionis vel fidei congregamur, debemus vniri per charita-
tem & pfecte alter ab altero commiſceri per amicitiæ vni-
tatẽ.Eſa.27.Congregabimini vnus,& vnus filijs Iſrael. Iſta
tñ ſunt contra multos,quia pro certo multi ſunt,qui quam
uis ſunt eiuſdẽ congregationis,eiuſdẽ collegij vel pfeſſio-
nis,ipſi tñ non habẽt vnitatẽ amoris & dilectionis, imo p
certo ſunt diuerſi per diuiſionẽ odij & diſſenſiõis.Iſtud po-
tiſſime videmus de malis religionis,q inter ſe in vniunt̃,ſed
diuiduntur,& per partialitates alter ab altero ſegregãt.Iſti
ſunt ſimiles viperis,quæ in matris vtero congregatæ ſua ni
mia guloſitate latera matris corrodunt,& ea deſtruũt & oc
cidũt.Iſti ẽt ſunt ſimiles vaporibus in ventre terræ aggrega
tis,q ita inter ſe coagitant̃, & mouent̃,qđ terræ ſuperficies
rumpitur

rumpitur,& terræ motus maximus generatur. Sic pro certo (charissimi)in ventre religionis vel Ecclesiæ sunt hoies mu ti viperei peccatores,qui in diuersarum cogitationū gremio sunt locati,qui tamen ita sunt inter se litigiosi,& rixosi,ꝙ nul lam habent pœnitus perfectæ amicitiæ vnitatem,quinimo sę pe accidit,ꝙ inter se taliter commouentur,& tonitrum diuer sarum tribulationū faciunt,& ꝙ ipsa Ecclesia seu religio ma ter sua per eosdem corrodit,& cessatur,& ad paupertatē vlti mā desolatur. Non sic ergo,sed simus cōgregati in locū vnū. Psa. Qm̄ ecce reges congregati sunt,conuenerunt in vnū. Pa tet ergo,quòd ad mortalem congregationem requiritur

Morum communitas,(Congregentur,)
Cordis benignitas,(Aquæ)
Mentis humilitas,(Sub cœlo)
Amoris charitas.(In locum vnum)

Sed nota adhuc,ꝙ cum duplex in genere sit congregatio.s. passiua,quæ pertinet ad personas,quæ.s.inuicem diuersimodè congregantur,de qua supra dictum est,& actiua, quę pertinet ad res,qn̄.s.diuersi diuersa solent congregare, & accumulare,patet,ꝙ congregatio non solum denotat adunationem,imo etiam acquisitionem.Et sic potest dici

G

Cōgregatio	Virtuosa	Prima est congregatio meritorum,
	Vitiosa	Secūda est cōgregatio peccatorum,
	Onerosa	Tertia est congregatio terrenorum,
	Et piculosa.	Quarta est congregatio tormētorū.

Dico ergo,ꝙ est congregatio laudabilis,atq; gratiosa, & ista est illa,qua iusti cōgregant in anima sua gratias, & virtutes. Sicut.n.videmus,ꝙ aliqua aīalia congregant,& accumulant suum nutrimentum ſm Auicen. sicut patet, ꝙ formicæ tpe ęstatis congregant grana,vt postea in statu hyemis qn̄ cōgregare nequeunt inde viuant,sicut etiam patet de hericio, qui poma congregare non cessat,vt in tpe hyemis inueniat vnde viuat,sic pro certo(charissimi) si nos fuerimus formicæ per prudentiam hericij aculeati per pœnitentiam,nos procul dubio debemus congregare,& acquirere spiritualia nutrimenta.s.gratias & virtutes,& hoc dum durat tps ęstatis.i.tps merendi,vt tandem qn̄ tps istud defecerit, & hyems mortis aduenerit,istis cibis in cœlesti gloria possimus enutriri.vn̄ Prouer.31. Multæ filiæ congregauerunt diuitias.Istud tn̄ est contra auaros,qui pro certo congregant non pro futura hyeme, sed pro præsenti æstate,non pro tpe mortis, sed pro tpe vitæ præsentis.Vnde Psa.Thesaurizat, & ignorat cui cōgregabit ea.Sicut.n.quanto plures mali humores in corpore congregantur,tanto apostema grossius generatur,& mors citius sequitur,& causatur,sic verè(charissimi)quanto auarus magis de diuitijs congregat,tanto apostema & inflatura suæ superbiæ magis crescit,& mors æterna citius appropinquat. Hier. 10. Congrega de terra confusionem. Non sic,sed congregemus gratias & virtutes. Prouer. 10. Qui congregat in messe,filius sapiens est. Ista est ergo congregatio Laudabilis fructuosa. ¶Secundò dico,ꝙ est congregatio confusibilis, & vitiosa. Et ista est illa,qua peccator congregat,& accumulat multitudinem crimimnm,& culparum. Proue.6. Turpitudinem,&

H ignominiam congregat sibi. ¶Tertiò est congregatio terrenorum,quæ est inutilis & onerosa. Polypi.n. in cauernis suis solent testas cancrorum,& locustarum congregare, vt dum pisciculi ibidem quærunt,possint eos deuorare. Deprehēdit tn̄ polypus per talium testarū congregationē,& cubile suum piscatoribus reuelat. vt dicit Pli.lib.9.c.28. Sic vere dicam,ꝙ auari postquam contra cancros,& locustas .i.contra pauperes pręualuerūt,testas.i.substātiā,& diuitias eorundē solent in cubili domus suæ congregare, & cū eis congregatis alios pisciculos.i.alios,indigētes allicere,& attrahere,& vt ꝑ manus ipsos capiāt fallaciter iuitare. Cū diuitijs.n.quas ab alijs cōgregauerunt,solēt alios capere quos seducūt. Sic ergo vis deprehēdere vbi est cubile taliū,vide vbi sunt testę conchilium.i.diuitiæ pauperū cōgregatæ,& tunc dic illud Iob. 28. Hæc sunt ergo tabernacula iniqui,& iste est locus eius, qui ignorat Deū. Ista est ergo congregatio terrenorū inutilis, & onerosa,& ēt laboriosa. Eccl.31. Laborat diues in congregatione substantiæ. Quartò dico,ꝙ est cōgregatio damnabilis & dolorosa, vel ēt periculosa,& ista est cōgregatio tormētorum,& pœnarum,qui in reprobis cumulantur. Deuter.22. Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis. Ita quòd quilibet eorum potest dicere illud Psalm. Congregata sunt super me flagella &c. Vide in synonymis.

Coniunctio. Coniungere

Nota, qꝺ coniungere associare,adhęrere,copulare,& aggregare idem sunt. Et significat coniunctio in bono charitatē, amicitiā, & societatē. In malo aūt designat conspirationē,& malorū,& cōitatē. Dico ergo primo,ꝙ sicut videmus,ꝙ similia in inuicē faciliter cōiungunt,sicut patet de duobus metallis,q̄ si bene polita fuerint,ita inuicem consolidant,ꝙ quasi vnū efficiunt,& ꝙ inseparabiliter coniungunt,sic verè(charissimi)nos alij, & maximè ecclesiastici vel religiosi valde debemus esse per charitatem coniuncti,& potissimè quia nos sumus eiusdē similitudinis,eiusdē statꝰ,eiusdē ritus, eiusdē collegij eiusdē cęnobij. A

Nos.n.nunq̄ debemus ꝑ odiū & rācorē alter ab altero diuidi,sed ꝑ charitatē,& amicitiā inseparabiliter copulari.qa sicut dr̄ Eccl.13. Oīs caro ad similē sibi cōiūgit. Vbi est aduertēdū,ꝙ ad coniunctionem charitatis habendā necessaria est B

Benignitas faciliter impressiua,(Caro)
Conformitas humiliter conuersiua,(Similem)
Propinquitas mentaliter affectiua,(Sibi)

Coniunguntur.n.faciliter per amorem illi, qui habent
Teneritatem impressionis,
Conformitatem conditionis,
Intimitatem affectionis.

Primo ergo dico, ꝙ ad coniunctionē charitatiuā suffragat teneritas impressionis. Quāto.n.cera est mollior & tenerior, tāto ad se cōiungendū & adhęrendū cū alio est aptior,& paratior. Sic verè(charissimi)illi,q̄ sunt teneri & molles ꝑ naturalem benignitatem & pietatem, magis sunt coniunctibiles per amicitiā & charitatem.& hoc ostendit,cum dr̄ Caro. Caro.n.naturaliter est mollis,tenera & flexibilis,quæ sꝑ pelli & ossibus est coniūcta. Sic verè(charissimi)illi,q̄ sunt molles,i.pij,misericordes & benigni, sunt(vt cōiter)magis apti vt pelli & ossibus.i.vicinis & socijs per charitatis glutinum coniungant.vnde Matt.19. Erūt duo in carne vna. Et sequitur. Quod ergo Deus coniunxit,homo non separet. Sicut.n. dicit Ptholomeus & Murtianus, planetæ qn̄ sunt in coniunctione aliorum consimilium maiorē habent virtutem. Simile.n.adiunctum suo simili, augmentat eius virtutē. Sic verè (charissimi)boni qn̄ sunt in coniunctione bonorū, & qn̄ bonis sibi similibus sunt coniuncti,associati pariter, & vniti,virtus vtriusq; est amplior,atq; maior.vnde Eccl.6 In multitudine presbyterorum prudētiū ista,& prudentiæ eorū ex corde coniungere. Habeamus igit̄ pro ista coniunctione habenda teneritatē ad imprimēdū. Res.n.molles,humidæ, & glutinosæ,tenacius,& facilius coniunguntur. Quod tn̄ est cōtra multos,qui re uera nihil habent humiditatis vel benignitatis,& ideò nunquam possunt coniungi per glutinum charitatis. Isti sunt similes arenæ,quæ tantæ est siccitatis, ꝙ nunquā pōt inuicē glutinari. Et ista est rō quare de sabulo non fit lapis,qa.s.propter nimiam siccitatem non pōt vna pars alteri copulari,coniungi pariter & vniri. Sic verè(charissimi)multi sunt hodie ita sicci per indeuotionē & incōpassionē, ꝙ ꝑ certo nunquā possunt coniungi per amorem,& dilectionem, sed sꝑ remanent seiuncti,& diuisi per rancorem, & dissensionē. Sicut.n.dr̄ Esa.57. Nō est pax impijs,dicit dominus. ¶Sed C secūdo dico, ꝙ ad istam coniunctionem hn̄dam necesse est, ꝙ habeamus conformitatē ad imitādum(Similē inquit)Maximum.n.incentiuum amoris ,& maximum tenaculū cōiunctionis & charitatis,est,quando hō est alteri similis in moribus & conformis. Similitudo.n.est causa amoris. Et ideo sicut videmus res,quæ sunt eiusdem similitudinis,& conditionis,sunt facilis cōiunctionis,& amoris, sicut patet de animalibus quæ qn̄ sunt eiusdem speciei,eiusdē similitudinis & cōditionis,sibi inuicem solēt facilius & libētius cōiungi, associari etiam,& copulari. Patet etiam in lapide magnetę qui attrahit ferrum,& ipsum ad sui coniunctionem naturaliter inuitat,ꝙ vtique fit propter quādam occultam similitudinē,& proprietatē,quā habēt inter se cōem,ꝑꝑ q̄ naturaliter vnum appetit alteri copulari. Sic verè(charissimi)nos alij,q̄ sumus eiusdē status & ritus,& q̄ rōne cōis habitus seu cultus eādē similitudinē repn̄tamus,debemus vnus alteri cōiungi,& per charitatis glutinū copulari. Multi tn̄ sunt similes lunę, quæ qn̄ soli coniungit,lumꝰ ipsius ex hoc minuitur, sicut patet in nonilunio,vbi luna soli immediate cōiungit,& tamē quoad nos lu-

nos lumen totaliter perdit,imò ēt ſæpe cauſa eſt,ꝙ ipſius ſo-
lis radius per cōiunctionem lunæ huiuſmodi eclypſatur. Sic
re vera(charisſimi)quanquam luna,i.homines defectibiles &
peruerſi ſoli.i.bonis perſonis qñq; aſſociant̄ & iungunt̄,tanta
eſt tñ eorum obſtinatio,ꝙ nunquam ex hoc meliores efficiū
tur,ſed potius minoris luminis & virtutis,imo etiā qñq; cau
ſæ ſunt,ꝙ ipſe ſol eclypſat̄.i.ꝙ ipſi boni eis coniuncti per eo-
rum malitiā peiorant̄.vnde Eccl.13.Qui tetigerit picē,inqui
nabitur ab ea,& qui cōicauerit ſuperbo,induet ſuperbiam.
Similes ergo,& non diſpares debent cōiungi,vt in ipſis poſ-
ſit perfecta charitas generari,ꝙ maximè debet eſſe in coniu
gijs,vbi coniungi debet homo ſimili,non maiori, ꝙ ſi cōtra
rium fiat,multa incōmoda ſubſequūtur. Si ergo vis nubere,
nube pari.Iob.38.Nunquid coniungere valebis micātes ſtel
las pleiades,i.nobiles ruſticis?q.d.non decet Eccle.13. Quid
cōicabit cocabus ad ollā?cū ſe colliſerint cōfringent̄.De iſta
ſimilitudine & morum cōformitate,q̄ debet eſſe inter ſocios
maximè coniuges,dr̄ Gen.2.vbi loquit̄ de matrimonio Euæ,
& Adæ.Faciamus homini adiutorium ſimile ſibi. vt ſic quili
bet dicere poſsit illud,ꝙ dr̄ Sap.7.Sum quidem ego morta-
lis homo,ſimilis alijs hominibus.q.d.viri charitatiui debent
ſe alijs conformare.Sic igit̄ patet,ꝙ nos debemus habere cō
D formitatem imitatiuam.(Similem inquit.) ¶ Tertiò dico, ꝙ
perfectè volumus coniungi,nos debemus habere intimitatē
charitatiuam(Sibi inquit.)Iſtud.n.pronomē ſe & ſibi ſignāt
intraneitatem naturæ,& identitatem perſonæ. Ad denotan
dum,ꝙ illi,qui per charitatem ſunt intimi,per ſocietatem fa
cilius debent iungi.(Sibi inquit coniungit̄)Eccle.13.Omnis
homo diligit proximum ſibi.Et Eccleſi. 27. Dilige proximū
tuum,& coniungere fide cum illo.Aduerte tñ, ꝙ dicit Pl.ꝙ
hiena inimicaur pantheræ.Et ideò dicit,ꝙ ſi pellis hienæ ſit
cōiūcta pelli pātheræ,pili eius paulatim delabunt̄, & per hie
næ violentiam corrodunt̄.Sic verè(chariſsimi)multi ſunt ho
mines,& in ſæculo & in clauſtro,qui tantam habent inter ſe
contrarietatem rancoris,inuidiæ,& horroris, ꝙ qñ coniun-
gunt̄ & vicinātur,vnus alium deſtruit,& corrodit. Patet de
detractoribus & inuidis,q̄ ſunt in vno collegio,villa, patria,
vel Eccleſia,ꝙ nō ceſſabunt alter alterum verbis, & iniuriis
corrodere,vſquequo pilos ſuæ exterioris cōuerſationis poſ-
ſint diffamando pœnitus annullare.Patet etiam in auaris, q̄
ſocios,& vicinos ſuis vſuris & rapinis corrodūt quotidie, &
conſumunt,ipſorumq; pilos.i.diuitias tpales annihilāt,& de
uaſtant.Iſti ſunt ſimiles nuciquæ dr̄ á nocendo, eo ꝙ vmbra
eius vel ſtillicidia foliorum eius cunctis ſibi contiguis,& cō-
iunctis arboribus mirabiliter eſt nociua.Vnde de talibus po
teſt dici illud Hie.9.Inimici hominis domeſtici eius. Nō ſic
ergo(chariſsimi)ſed ſimus inuicem coniuncti,& vniti, ſocia
ti pariter & ligati,vt ſic ſimus de illis, de quibus dr̄ in pſal.
Præuenerunt principes coniuncti pſallenti. in me. iuuen.&
tym.Vbi nota,ꝙ iſta coniunctio charitatiua causat

In motu celeritatem, ¶ Iſta.n.faciunt. Ad cœlum
In ſtatu ſublimitatem, properari. (Præuenerunt).
In affectu iucunditatem, ad ſtatum ſublimari(Princi
In effectu ſocietatem. pes)in corde iucundari(Cō

iuncti pſallentibus)in plebe ſociari(In medio iuuencularū).
Patet igitur,quòd iſtam coniunctionem facit, vt dictum eſt,
Intimitas affectionis(Sibi).Conformitas conditionis.(Simi
lem)teneritas impreſsionis(Caro).Et hæc ſufficiant. Vide
in alijs titulis.ſ.infra de verbo iūgere,& titulo de charitate,
de affectione,& de ſocietate,q̄ a oia pertinēt ad coniūctionē.

A **Coniugium.** Nota,qđ in ſcriptura inuenit̄ multi
plex coniugiū,videlicet Cōiugium

Honoris,ꝙ Deus ordinat, ¶ Dico ergo,qđ eſt
Amoris,ꝙ fides combinat, coniugiū honoris à
Laboris,ꝙ multos ſarcinat, Deo ordinatum, &
Doloris,ꝙ luctus terminat, iſtud eſt cōiugium
Horroris,ꝙ pœna glutinat. ſummū, quo Deus

& humana natura ſimul coniunguntur : Medium, quo Deus
&aīa ſimul per gratiā & gloriā vniuntur;Infirmū, quo Deus
& eccleſia ſimul diſponſantur,& vnum corpus myſticum ef
ficiunt̄. Iſta.n.ſunt quædam coniugia ſupernaturalia à Deo
ineffabiliter ordinata. Iō ipſi Chriſto aliter coniugato pōt di
ci illud Matt.1.Ioſeph fili Dauid noli timere accipere Mariā
B coniugē tuā,ꝙ.n.in ea natū eſt,de ſpū ſancto eſt.¶ Itē dico,
ꝙ eſt coniugiū amoris per Deū conbinatū, & iſtud pōt dici
charitatiua coniunctio,vnitas,& ſocietas bonorū, q̄.ſ.fit per
gratiam,& pacem & concordiā,tàm in præſenti ſæculo,quā
in futuro. Et maximè tale coniugium eſt coniugiū boni viri
& mulieris,qui matrimonialiter ſunt coniuncti,qui.ſ.debent
ſe inuicē diligere,& vnum corpus & vna aīa ſimul eſſe. Sunt
.n.quædam aīalia,quæ coniugia ſua ſeruant,ſicut de ciconijs
exēplificat Solinus,dicens,ꝙ inter ciconias ſunt coniugia, q̄
ſibi inuicem fidem ſeruantes,adulterātem puniūt miro mō,
ſicut ſupra de adulterio fuit viſum in paragrapho tertio. Of-
ficia quoq; in educanda prole partiuntur:nā cū fœmina nidū
ſeruāt,& pullos fouet,maſculus exterius cibos parat.Sic ve-
rè dico,ꝙ coniuges ſe debent inuicē diligere,ſeruare fidem
& ſe iuuare,& vna domi circa filios & filias remanente,& va
cante,dēt alius circa exteriorà negocia laborare. Et dū vxor
in domicilio prolem fouet,debet exterius vir neceſſaria pro-
curare.Vnde ſapiēs Eccl.25.dicit,ꝙ iſta ſunt tria,quæ proba
ta ſunt coram Deo & hominib.ſ.cōcordia fratrum,amor ꝓ-
ximorum,& vir & mulier bñ ſibi conſentientes. Et pro cer-
to iſtud eſt vnum de maioribus bonis mundi.ſ.coniugiū le-
gitimè cuſtoditum. Vbi quilibet timet Deum,& cōiunx ſer-
uat fidē coniugi,& vxor regit illa,quæ ad familiā & domum
pertinēt,vir verò ea regit,quæ ad exteriora ſpectant. Mulie-
ris.n.bonæ beatus vir.vñ Thob.7.dictū fuit Ragueli.Huic ti-
mēti Deum debet̄ coniunx filia tua.Iſtud eſt coniugiū amo-
ris per Deum cōbinatum.¶Tertiò dico ꝙ eſt cōiugiū ſarci- C
nis oneratum.Et iſtud eſt cōiugiū modernorū,quia.ſ.qñ cō-
iuges non ꝑꝑ bonum prolis,ſed amore pecuniæ,vel luxuriæ,
vel aliàs copulantur,multa exinde mala ſequunt̄,ita ꝙ hmōi
coniugium infælix,& oneroſum ſentitur. vnde Hugo ad ſo-
cium ait.Quieta eſt continens vita,quam non inquietat vxo
ris ſuſpitio,ancillarum ſumptus,peruerſitas filiorum,q̄ mūdi
tiæ parit florē, puritatis portat fructum, conſcientiæ fundit
odorē.Sequit̄.Ducunt̄ hodie vxores non cā continentiæ,ſed
luxuriæ,non cauſa prolis,ſed pecuniæ.Vnde Martia Cātho-
nis cum quæreret̄ ab ea cur amiſſo viro denuo non nuberet,
rñdit,ſe non poſſe virum inuenire,qui ſe magis vellet q̄ ſua.
Potiſsimè aūt(chariſsimi)illud coniugium infælix dr̄,quādo
vir à muliere regit̄,& mulier dominatur, quod tñ hodie, qđ
dolendum,fit vt plurimum,quia.ſ.vxores volunt regere,viri
verò imbecilles compelluntur vxoribus obedire. Dic quo-
modo Marcus Paulus,& Odoricus dicunt in oriente eſſe pa
triam in prouincia dicta Tien alijs Tiben,vbi vxores exterio
ra negocia ordinabant,hoīes verò pueros fouebant,& penſa
domi torquētes,oīa muliebria faciebant.Sic in modernis cō
iugijs ſæpe videmus mulieres virilia,& viros muliebria per
tractare.Eſa,3.Populum meum exactores ſui ſpoliauerunt,
mulieres dominatæ ſunt eis. Et verè hodie mulieres domi-
natæ ſunt.Aduerte tñ,ꝙ narrat̄ de beato Ludouico quōdā
regē Franciæ,ꝙ cum ipſe cum cōſilio ſuo diutius quoddā ne
gocium pertractaſſent,nec ſimul cōſentire poſſent, accidit,
ꝙ regina caſum audiens ſubito de negocio ſaniſsimum cōſi
lium dedit regi.Quod cum in craſtino corā ſapientibus reci-
taſſet,& oēs conſilium approbaſſent,Abſit inquit rex, ꝙ hoc
conſilium teneamus,quia dato,ꝙ ſit conſilium valde ſanum,
quia tñ à muliere proceſsit,non decet,ꝙ à prudentib.viris te
neat̄.Sic ergo ordinauit rex, ꝙ aliā viā, quærerent,q̄ illā,quā
inuenerat vxor ſua,ne fortè ſubiacere vxoris dñio videret̄.
Periculoſum eſt igit̄ nubere,quia qñq; viros oportet mulieri
bus ſubiacere.vnde ſcribit Valerius ad Rufinū. Prudens ille
Metellus Mario,quærenti cur filiam ſuam forma nobilē,do
tē diuitem,genere clarā,fama fœlicem,ducere nollet, legit
rñdiſſe,Malo inquit meos eſſe,quàm ſuos.Iſtud eſt igit̄ con-
iugiū laboris ſarcinis oneratū.Sed de hoc vide infra, de mu-
liere.De coniugio verò doloris & horroris, cum vtrumq; ni
hil aliud ſit,quàm ſocietas malorum, vide de ſocietate &c.

Conſcientia. Nota,quòd conſcientia debet eſſe A
ſicut templum magnæ ſanctitatis,ſi
cut caſtrum magnæ firmitatis,ſicut antrum magnæ ꝓfundi-
tatis,ſicut centrum magnæ æquitatis.Templum enim debet
habere miram puritatem. Caſtrum debet habere magnam
firmitatem.Antrum debet habere magnam profunditatem.
Centrum debet habere magnam æqualitatem.Dicamus er-
go(chariſsimi)quod cōſciētia noſtra debet eſſe venuſta ſum
ma puritate,quia.ſ.conſcientia eſt lectus, vbi Deus nobiſcū
habet quietari,eſt aula vbi Deus habet recreari, eſt tēplum

vbi Deus

vbi Deus habet adorari,quia ſicut dicitur.1.Corint.3. Templum Dei ſanctum eſt,quod eſtis vos.Omnia.n.iſta loca debent principaliter eſſe műda.ſ.lectus vbi quieſcitur, aula vbi comeditur,templum vbi Deus colitur.Heb.9.Emundate cõſcientiam veſtram.Piſces.n.facilius intrant ſportulam mundam,& nouam.Apes etiam valde diligunt locum mundum, in loco.n.fœtido nunquam mellificant.Taxus etiam valde diligit habitaculum mundum,& ideò ſi Vulpes ſuum habitaculum fędauerit,nunquam ibidem amplius habitabit.Sic verè chariſsimi)Deus valde diligit conſcientiam mundam,& puram,ipſamq; per gratiam ſuam faciliter ſubintrat,& ibidẽ etiam ſpiritualiter inhabitat.Vnde Act.24.Studeo ſine offendiculo conſcientiam mundam habere ad Deum.i.aptam ad hoſpitandum ipſum Deum.Si autẽ á Vulpe.i.à diabolo maculata fuerit per peccatum,ipſam Deus pœnitus derelinqt. vnde in Pſa.Abominatus eſt Deus hęre.ſuam,& hæreditatẽ ſuam ſpreuit.Quia pro certo de peccatoribus dr̃ ad Titum.
B 1.Inquinata ſunt eorum mens,& conſcientia.Debet ergo cõſcientia venuſtari ſumma puritate.¶Itẽ debet roborari ſumma firmitate,quod maximè fit in homine iuſto,in quo cõſciẽtia eſt ita recta & firma,ꝙ nunquam poteſt flecti ad malum, imo ſemper reclamat contra iniquum,ſimilis legitimo, & fideli procuratori,qui in audientia contradictarum contradicit,& reclamat quando audit aliquid fieri contra Dominum ſuũ.Sic cõſciẽtia ſynderesis ſemper reclamant.& dicũt.Malefactum eſt,quando voluntas facit aliquid contra Deũ. Iſta .n.eſt ſicut ſtrenuus miles,qui magis eligit mori,quàm fidem frãgere domino ſuo.Vnde.1.Pet.Hæc eſt.n.gratia ſi propter conſcientiam Dei continet quis triſtitiã.vnde Ber. in de cõ
C ſideratione.Fortitudo tua,fiducia fidelis conſcientiæ, decor tuus,bonæ opinionis ſplendor eſt.¶Item debet profundari magna humilitate Rom.13.Neceſsitati ſubditi eſtote ,ꝑpter conſcientiam.vnde Iſido.lib.3.de ſummo bono.Conſcientia ſerui Dei ſemper triſtis & humilis eſſe debet,vt per humilitatem non ſuperbiat,& per vtilitatem mœroris ſe cor ad laſciuiam non diſſoluat.Et maximè quia conſcientia accuſat, excuſat,recuſat.Accuſat(dico)delinquentem.Rom.2.Teſtimoninm reddente conſcientia inter ſe cogitationum inuicẽ accuſantium.Item excuſat innocentem.2.Cor.1.Gloria noſtra hęc eſt,teſtimonium conſcientiæ noſtræ.Itẽ recuſat culpam ſubintrantem.Geneſi.43.Non eſt in conſcientia noſtra quis furatus fuerit &c.Item debet menſurari magna æquitate,quia ſicut centrum,quod eſt in medio, æqualiter ſe habet ad circunferentiam,ſic ſemper conſcientia debet eſſe æqualis iuſta & æqua.Heb.13.Confidimus enim quia bonam conſcientiam habemus,in omnibus bene volentes conuerſari. vide in aliis titulis multis vbi agitur de conſcientia.

A **Conſecrare.** Nota,ꝙ conſecrata dicuntur eſſe illa,quæ Deo ſunt ſacrata & dedicata,& per ſpeciale miniſterium ſolẽniter applicata , ſicut ſunt perſonæ & res eccleſiaſticæ,quæ Deo ſpecialiter ſunt deuotæ.In omni.n.ſecta fuerunt conſecrationes , & quædam ſpeciales dedicationes.Apud.n.gentiles viri quidam in ſacerdotium Cybeles,quę dicebatur mater Deorum,quæ etiam Berecyntha dicta eſt.i.terra,conſecrabantur, qui Galli vulgariter dicebantur. Et hoc quia more Gallorum caſtrabantur, vt virginitatem perpetuam profiterentur , ſicut ponit Ouidius lib.quarto de Faſtis.Filiæ nobiles etiam Deæ Veſtæ conſecrabantur , & ad virginitatem perpetuam ſtringebantur ſicut dicit idem Ouidius libro. prædicto . Ipſi etiam gentiles res quaſdam de ſuis muneribus Dijs conſecrabant , & ipſis ſpecialiter deuouebant,ſicut patet ſm̃ Iſid.conſecrabãtur.n. Coruus ſoli,Lupus Marti,Columba Veneri , Pauoq; Iunoni.De arboribus etiam idem facere ſolebant : Laurum enim Apollo,Bacchus hederam , Iupiter Nucem habebat dictatam.&c.Multo ergo fortius nos fideles,non dijs fictitijs, ſed Deo verò debemus conſecrari & ſpecialiter ſibi dedicari, & maximè nos eccleſiaſtici,q̃ virgines & caſti eſſe tenemur, ex quo matri,Deorũ,i.beatæ Virgini, quæ mater eſt Dei & Regina Angelorũ,ſpẽaliter dedicamur.Exod.29. Hæc facies dicit Dñs Moyſi.i.cuilibet prælato,vt filij Aaron mihi in ſacerdotio conſecrent.Et nota,ꝙ ſicut dr̃.Exod.29. ad conſecrationem Aaron,qui fuit primus,& ſummus ſacerdos in lege diuina,plura requirebantur.Sed de illis vide ſupra Aarõ, & infra in titulo de veſtibus.De Nazareis tamen dr̃ Nume. 6.ꝙ q̃n ſe volebãt Dño conſecrare,vinum non debebant bibere,capillos nõ radere,mortuos nõ tangere,nec ad eos accedere,& conſecrationem ſuam vſq; ad præfinitũ tp̃s continuare,& ſi forte intercepta fuerit iterare.Sic verè dico , ꝙ ſi Domino volumus conſecrare , plura ſunt nobis neceſſaria, quia videlicet

Munditiæ floribus debemus renitere, B
Decentiæ moribus debemus non carere,
Stultitiæ gentibus debemus non adhęrere,
Temperantiæ viribus debemus ſubiacere,
Perſeuerantiæ finibus debemus remanere.

Simus ergo munditiæ floribus picturati,quia.ſ.nos debemus eſſe Nazarenus,qui interpretatur floridus , quod immunditiã ſignat quia.ſ. ad illos , qui Deo conſecrati ſunt & dicati, ſumme pertinet,ꝙ ſint floridi , atq; mundi. vnde ſicut Iuſtinus ponit,apud Perſas quęcunq; perſona ſolis ſeruitio dedicabaẽ,eidem perpetua continentia eo ipſo imponebaẽ.Iſi. ẽt dicit,ꝙ antiqui equos albos aeri conſecrabãt.Et quia aer eſt cęteris rebus purior,iõ ſibi colorẽ purũ & mundum.ſ. albedinem dedicabant.Nota ẽt qũo in collectione viſci quercini Taurus albus immolabaẽ,& in ſacco albo reponebaẽ &c. ſic dicit Plin.li.16.c.44.Sic verè dicã,ꝙ illi, qui ſoli & aeri.i. Chriſto puriſsimo & mundiſsimo cõſecrari dignè cupiunt, colorem album.i.puritatem & munditiam floridam ante oĩa vendicãt,& recipiũt,quia re vera nullus dignè Chriſto mũdiſsimo conſecratus,niſi qui florido cãdore munditiæ fuerit dealbatus.In cuius figura,Aaron cõſecrãdus dño, ante oĩa pręcipiẽ fore lauandus,ſicut dr̃ Leui.8.Vnde Nu.8. præcipiẽ Moyſi de Leuitis.Cum,inquit,lauerint veſtimẽta ſua,& mũdati fuerint,conſecrabis oblatos Dño.Sit igiẽ quilibet Nazareus.i.floridus atq; mũdus.Vnde de Nazareo dr̃.Num.6. Sanctificabit ſacerdos caput eius.ſ.Nazarei in die illo,& cõſecrabit dño.Iud.16.Nazareus,i.cõſecrat⁹ ſum Dño de vtero matris meæ.Et bene dicit dño,quod eſt contra multos, q̃ .ſ.non vident conſecrari dño,ſed diabolo ,quia.ſ.non habeẽ munditiæ florẽ,ſed luxurię,& criminum ſpurcitiam,& fætorẽ.Mundani etiã hodie filios ſuos non conſecrant Dño,nec dñi ſeruitio,ſed potius ipſos dedicant diabolo,atq; mundo, magiſq; volunt,ꝙ in mundo viuant immundi, q̃ ꝙ conſecrati Dño in ipſius ſeruitio eſſent mundi.vnde 4.Reg.17. dr̃.Coluerunt immunditias.Sequiẽ,Seruieruntq; Baal, & conſecrauerunt ei filios ſuos,& filias ꝑ ignem. Nõ ſic ergo , ſed ſimus munditię floribus picturati . Nazareus inquit.¶Secundò ſimus decentiæ moribus adornati,quod notaẽ in capillis , qui cooperiunt nuditatem,qui ꝑcipiuntur non radi,quia.ſ.q̃ digne vult dño conſecrari,debet morum honeſtate cõtegi , & velari.Matth.10.Capillus de capite veſtro non peribit. vnde de honeſtate aurea põt dici illud.1.Paral.18.Oĩa vaſa aurea, & argentea conſecrauit rex Dauid dño.¶ Tertiò ſimus nequitiæ gentibus non alligati,ſed à nequitiæ gentibus ſeparati.quod notaẽ in hoc , quia mortuos quantumcunque proximos non debebat tangere,nec ad eos accedere quoquo modo:ad denotandum,ꝙ Dño cõſecratus non debet mortuos .i.infames,& fętentes perſonas frequẽtare,ſed ab eorũ cõſortio ꝑcauere.Vnde Leuit.8.Separabis leuitas de medio filiorum Iſrael.Sequitur.Et conſecrabis eos in oblationem domini.¶Quartò ſimus temperantiæ viribus ſubiugati,quod notaẽ in hoc,ꝙ Nazareus à vino & ab omni quod inebriare põt abſtinere debebat.ad denotandum,ꝙ Dño conſecratus debet in omnibus abſtinẽs,& ſobrius eſſe,à cunctis ſupfluis tẽperatus.Eccl.2.Cogitaui à vino abſtrahere carnem meam, vt aium meum transferrem ad ſapiẽtię lucem. Vnde de Hiere.dr̃.Ecc.49.ꝙ à ventre matris cõſecratus eſt propheta. Vẽter aũt matris,delitias carnales deſignat.¶Quintò ſimus perſeuerantię finib.terminati,quod oſtenditur in hoc, ꝙ taliter conſecratus debebat continuare & reiterare.vnde Leuit. 8. Septem diebus finiẽ conſecratio.Septẽ.n.dies tp̃s totius vitę pręſentis deſignãt quo cõſecratio nr̃a debet ſp durare,ibiq; finiri.i.perfici,& compleri.¶Si vis aũt de conſecratione po- D tes adhuc dicere,ꝙ cõſecrationes,quę fiunt in Eccleſia tã ꝑſonarum,q̃ Eccleſiarum,naturaliter exemplantur, literaliter figurantur,virtualiter operantur.Exemplantur(dico) naturaliter,q̃a ſcilicet,aliquæ ſunt res naturales,quę ritum cuiuſdam conſecrationis obſeruare videntur.Vnde de auib. illis, quæ dicuntur Diomedeæ dicunt tã Plin.quàm Solin.& ẽt in

lib.18.de ciui.Dei beatissimus Aug.ꝙ in insula Diomedea, quæ adiacet Italiæ,vbi fuit templum, & sepulcrum principis Diomedis,aues quædam albæ cum oculis scintillationibus habitant,& nunquam alibi repertæ dictam insulam frequentant. Hæc quodam miro religionis ritu omni mane in aqua se solent immergere,& pennis adhuc madidis & humectis ad templum solent accedere,domum lustrare, & pennis excussis circunspergere & perfundere,& sequenti die,& deinceps ritum suæ consecrationis,& dedicationis modo mirabili iterare,sicut ponit Plinius.lib.10.c.44.Quia ait istæ aues in ista insula,in qua princeps Græc⁹ Diomedes de excidio Troiano gradiens naufragium passus cum socijs perijt, & nusquā alibi reperiuntur,crediderunt antiqu istas aues fuisse socios & milites Diomedis, qui post naufragium in istas auiculas sunt mutati,ipse vero Diomedes deificatus.Et ideò,vt aiūt, templum Dn̄i sui quotidie consecrant, & frequentant,sicut finxerunt fabulæ Poetarum,& ponit Ouidius lib.13. de trāsformatis Fabula.3.& lib.14.Fabula.10.istæ igitur aues quodam instinctu naturæ motæ ad purificationem,& consecrationem hmōi faciendā,exempla dant mortalibus,ꝙ tēpla,& oratoria debēt dn̄o dedicare,& cum aquæ benedictæ aspersione,& alijs solennitatibus consecrare.2.Mach.14. Liberó patri templum hoc consecrabo.Actus.n.humani pro magna parte habuerunt initium,& exemplar ab ipsis animalib⁹ brutis.Nam,vt ponit Plinius.li.8.c.20. Canis primo docuit vomitum,hippotamus phlebotomiam,Ciconia Clisteria,& sic de alijs multis.Etiam de locustis dr̄,ꝙ militaris expeditio,ordinatio castrorum ab ipsis sumpsit initiū.Bene ergo dr̄ Iob.45.ꝙ Deus docet nos super iumenta terræ,& in auibus cœli erudit nos.Dicam ergo quod ista consecratio exemplatur naturaliter.¶Secundò commendat,seu etiam figuratur lite-
E raliter.patet,quia Deus præcipit consecrari ministros suos, .s.Aaron,& filios & successores ipsius,sicut dr̄ Exo.28. & deinceps.Vestimenta & vasa tabernaculi præcipiuntur quodā ritu mirabili consecrari. ad figurandum ꝙ etiam tēpore legis nostræ sunt faciendæ cōsecrationes, & tam personarum, quàm rerum,quædam speciales Deo dedicationes. Exo.32. Consecrastis manus vestras Domino.1.Parali.22.Consurgite,& ędificate sanctuarium Domino, vt introducat arca Fœderis Dn̄i,& vasa Domino consecrata.¶Tertiò dico, ꝙ consecratio operatur virtualiter. Si.n.consecrationes lapidum imaginum,& annulorum s̄m quosdam mirabilia operantur, sicut qn̄q; per experientiam est probatum quanto magis res ipsi Deo consecratæ,& officijs ecclesiasticis imprecatæ,sicut piè credendum est,virtutes consequuntur mirabiles contra potentiam inimici?In terra.n.natiuitatis meæ, quæ est Pictauia,prouincia Galliarum,circa Castrum,quod dr̄ Mirabellum fertur esse vnum mirabile satis magnū,quia s.quidā nobilis Commanus dictus Dominus de Podiostiso quadam occulta virtute,quæ sibi & dicti loci dominis à Deo supponitur esse concessa,sola imprecatione verbali de omni loco,quo ipse voluerit serpentes eijcit,& solo mādato expellit,ita ꝙ postquam serpentes inde recedere iusserit,ex tunc ibi serpentem aliquis non videbit,sicut certissimè,vt aiunt, multotiens est probatum.Nonne ergo multo fortius credendum est imprecationes,orationes, & dedicationes, seu consecrationes ecclesiasticis proficere,& serpentes antiquos.i.demones efficaciter effugare?Audiui enim cum semel essem Auinione,ꝙ in quodā monasterio monialium de prouincia diabolus in specie cuiusdam iuuenis cum quadam moniali carnaliter concumbebat,ipsamque clausis ianuis omni nocte cognoscebat, & nesciebat qualiter extrahebatur.Accidit verò, quòd quadam die Episcopus patriæ ad monasterium venit, & plures moniales,& illam inter cæteras consecrauit.Diabolus à die consecrationis ipsam tangere non potuit,sed apparens ei de longe apostatare suadebat,& tandem vacuus recedebat.Ecce ergo,quomodo consecratio operatur virtualiter.vnde Leuitic.vigesimoseptimo. Quicquid semel fuerit consecratum, sanctum sanctorum erit Domino.Sic igitur patet quomodo consecratio operatur virtualiter,figuratur literaliter,exemplatur naturaliter.

A Consentire. Consensus.

Cum consensus, sen voluntas sit ille actus animæ,in quo consistit ratio meriti,& demeriti,vel peccati,cum consensus & voluntas reputentur pro facto.Vide infra vbi de voluntate satis dicetur.Nota tamen, quod in scriptura inuenitur

cōsensus { Mutuus, quorū { Primus est pacis nutritiuus,
Fatuus, Secūdus est necis inductiu⁹,
Cōgruus, Tertius est lucis ingressiu⁹.

¶Est igitur consensus mutuus Pacis generator.Et sic consentire nihil aliud est,quàm inuicem acquiescere,& alter alteri concordare.Vnde in Psa.Tu vero homo vnanimis, q simul mecum dulces capiebas cibos,& in domo Dei ambulauim⁹ cum consensu.Sine etiam consensu mutuo nulla pax, aut cōcordia celebratur.Act.28.Cumq; inuicē non essent consentientes,recedebāt.Finxerūt.n.Poetę,ꝙ tres fuerunt sorores, quæ Gorgones sunt vocatæ,quæ vnicum oculum dicebātur, habere,quem sibi inuicem mutuabāt,ꝙ ꝓ tanto dictum est vt supponit,q̄a vnius erāt voluntatis,& cōis cōcordiæ, & cōsensus,simulq; vixerunt,& ſp pariter regnauerunt.Sic igitur in nobis dēt esse vnicus,& mutuus oculus,& cōsensus. Mat.5.Esto cōsentiens aduersario tuo.&c.De tali aūt cōsensu,vel dissensu vide infra de discordia,& ēt de cōcordia. Iste est igitur consensus mutuus pacis gn̄ator.¶ Scd̄ò dico,ꝙ inuenitur consensus fatuus,necis ꝓpinator,& iste est consensus.quo ac- B
quiescit suggestioni malignæ,sicut Paul⁹ de seipso dicit Act. 8.& 22.ꝙ ipse consentiebat illis,qui martyres occidebant vestimenta illorum.Mutuus ēt consensus facit matrimonium. Si igit̄ aīa diabolo consenserit,constat ꝙ ipsius coniunx erit. Vnde ipse est sicut Holofernes,qui Iudith consensum spontaneū requirebat.Iudith.12.Sponte consentiat habitare mecum.Aduerte.n.sicut venenum qn̄ venit ad cor penetrans ꝑ interiores venas,solet aīal occidere,sic pct̄m ꝑ venas affectionis,& cogitationis transiens,tunc spūaliter occidit,qn̄ ꝑ cōsensum cor & voluntatem attingit.Vnde de malo consensu, qui reputatur pro facto,dr̄ Rom.1 Qm̄ qui talia agunt,digni sunt morte:Non solum qui talia agunt,sed q eis consentiunt Et bene dicit consentiunt,quia s̄m iura,agentes, & consentientes,pari pœna puniuntur.Vnde Dominus.Leui.20.dicit. Succida ipsum,s.pct̄orem,& oēs qui consenserunt ei,vt fornicaret.Et applica bene si vis contra malos cōsiliarios & fautores,& contra Vetulas,& Lenones.Non est igit̄ cōsentiēdum precantibus vel pct̄ò.Thob.4.Vide ne aliquando peccato cō-
sentias.Hic est igit̄ consensus necis ꝓpinator.¶ Tertiò dico, C
ꝙ inuenit̄ consensus congruus,lucis ꝓcurator,& iste est ille, quo quis consentit bonis rebus,& bonis personis.Bonis(dico)rebus,sicut Apostolus,Ro.7.qui dicebat.Consentio legi, qm̄ bona est.Bonis etiā personis,sicut Rom.12.consulit.Non alta(inquit)sapientes,sed humilibus cōsentientes.&c. Vide in verbis placere,cōplacere,& velle,Acquiescere,voluntas.

Consequi.

Notabo, ꝙ cōsequi idem est,ꝙ comple- A
tè sequi,& sic sumit̄ pro assequi,& ꝓ cōprehendere,vel amplecti.Sicut ergo canis diuersis motibus & latratibus apprehendit,& consequitur prędam suam, sic nos diuersis motibus operationum bonarum,& diuersis latratibus orationū sanctarū,cōsequi debemus prædā ꝓficuā ad salutē,s.bona spiritualia & æterna.vnde de Abel dr̄ Heb. 11.Fide consecutus est se esse iustum.Aduerte tamē,ꝙ illi,q currunt in stadio,tunc melius consequunt̄,quādo non nimis aspere,& feruenter in principio currunt.melius est.n.primo moderatè currere,& in fine accelerare , qua primitus nimis ꝓcipitare,& finaliter præ lassitudine se tardare. Sic vere dicā,ꝙ multi in morib.in principio nimis accelerāt,in quantū indiscretè ardua,& vires suas excedentia tentāt. Isti verè nō consequuntur,nec perseuerant,quia processu temporis in via deficiunt & oberrant,acres.n.in principio,frāguntur in fine. Roman.11.Quod quærebat Israel,non est consecutus. Prudentes primo maturè,& deliberatè procedunt , & sic finem debitum consequuntur,& ad bonum optatum perseuerando accedunt.Figurati in Petro,& Ioanne Ioan.20. vbi Ioannes,qui tardius inceperat,præcucurrit citius Petro , & venit prior ad monumentum.&c. Vide supra de cito ibi.Item abstinendum est à nimis cita celeritate.Igitur notabo, ꝙ laborare debemus ad tria principaliter consequenda , videlicet

Veniam,quæ culpam remittit,
Gratiam,quæ bona submittit,
Gloriam,quæ magna promittit.

De venia consequenda dr̄ Prouerbio.28. Qui abscondit scelera sua,non dirigetur in terra,qui autem confessus fuerit,& dimiserit ea,misericordiam consequet̄.De gratia aūt dicit apostolus

ſtolus Hebræo.4.Adeamus cum fiducia thronũ gratię eius, vt miſericordiam conſequamur.De gloria vero æterna con ſequenda dicitur Iudith. 5. Annonam de cœlo conſecuti ſunt,&c.Vide infra de verbis Sequi,& Proſequi.

A **Conſeruare.** Nota,ꝙ conſeruare ſumitur pro cuſtodire,pro facere,vel pro implere. Dico ergo,ꝙ in ſcriptura reperitur,conſeruatio actiua,conſeruatio paſsiua: Actiua eſt,qua quis conſeruat idonea: Paſsiua vero,qua quis à rebus conſeruatur idoneis.Dicam igitur de paſsiua primo.Sicut enim ſecũdum naturales multa ſunt, quæ vitam humanam conſeruant,videlicet aer,cibus,potus, exercitium,quies,vigilia,ſomnus,ſic proculdubio multa requiruntur,ad hoc ꝙ vita ſpiritualis,& homo interior in eſſe morali & virtuoſo debitè conſeruetur,videlicet,

Aer,ideſt puritas & innocentia,
Cibus,ideſt deuotio & Euchariſtia,
Potus,ideſt doctrina & ſcripturæ ſcientia,
Exercitium,ideſt labor & diligentia,
Quies,ideſt Tranquillitas mentis & patientia,
Vigilia,ideſt conſideratio,diſcretio,& ſapientia,
Somnus.i.contemplatio & æternorum complacentia.

Iſta.n.conſeruant vitam gratiæ,& finaliter procurant vitam gloriæ.vnde illud Eccl.15.Si volueris mandata conſeruare conſeruabunt te.vide infra de ſeruare,vbi diuiditur,& exponit.Et aduerte ꝙ Deus eſt ille,q eſt cõſeruator priuilegiorũ noſtrorum.Parũ.n.valent priuilegia Papalia,niſi dederit cõſeruatorem,qui ea faciat conſeruari.Sic priuilegia & beneficia,quę nobis à natura,fortuna,& gratia conceſſa ſunt,conſeruatore indigent ipſo Deo,aliás cito pereunt,& labuntur. Ideò petebat Dauid in ps.Cõſerua me Domine,qm̃ ſperaui in te.&c.Iſte.n.conſeruat ſuos multipliciter, videlicet

Submouendo quod inficit,
Subiungendo quod proficit,
Apponendo quod ſufficit.

Iſte.n.cõſeruat peccata, quæ inficiunt ſubmouẽdo de quo

B in epiſtola Iudę circa finem.Potens eſt autem Deus conſeruare vos ſine peccato.¶Item conſeruat adiungendo merita, quæ proficiunt,ſ.gratiam & virtutes.ps.Dominus conſeruet eum,& viuificet eum,& beatum faciat eum.&c.¶Item conſeruat apponendo gaudia,quæ ſufficient,ſ.gloriam æternam vnde in Pſa.Dñs non derelinquet ſanctos ſuos, in æternũ cõſeruabuntur.Sed eſt alia cõſeruatio actiua,qua.ſ.quilibet dẽt conſeruare illa,quæ pertinẽt ad ſalutẽ , ſicut eſt conſeruatio mándatorum & ſtatutorum.Vnde nota, ꝙ iuſti conſeruant

Iuſtitiam,quæ mala corrigit,
Diſciplinam,quæ carnem ſubigit,
Verbum Dei,quod mentes erigit,
Dei legem,quæ cunctos dirigit,
Tempus aptum,quod malum abigit.

De conſeruatione iuſtitiæ dr̃ Eccle.1. Fili concupiſcẽs ſapientiam,conſerua iuſtitiam. De diſciplina dr̃ Eccl.41.Diſciplinã in pace cõſeruate filij.¶De verbo Dei dr̃ Eccl.2.Qui diligunt illum,conſeruabunt verbum illius.¶De lege diuina dr̃ Eccleſi.44.Non eſt inuentus ſimilis illi,qui conſeruaret legem excelſi.¶De tempore vero opportuno dr̃ Eccl.4.Conſerua tempus,& declina à malo,&c. vide infra de expoſitione verborũ ſeruare, & cuſtodire. &c.

A **Conſideratio. Conſiderare.** Nota, ꝙ cõſiderare idem eſt,ꝙ præuidere,cum deliberatione reſpicere, vel in rebus ignotis vel occultis meditari,& cogitare. Vnde moraliter loquendo,conſideratio,& meditatio quaſi idem ſonant,vnde conſideratio propriè loquendo,idem eſt, ꝙ futurorum,ſeu difficilium vel dubiorũ attenta meditatio. Aduertamus igit̃,ꝙ conſideratio pertinet ad creaturam rationalẽ. Nam ſicut videmus,ꝙ aues prædales antequã volant diu circunſpiciunt,& conſiderant vtrum aliquam prædam videãt, & ad quam partem declinare debeant,ſic verè (chariſsimi) rõnabiles & contemplatiui viri valde debent cautè circunſpicere,& videre ad quã prædam vel ad quam partem.i. ad quod antrum,vel ad quem ſtatum debeant anhelare.ps.Oculis tuis conſiderabis,& retributionem peccatorum videbis. Aquila.n.quando ſedet ſuper rupem , vnum de tribus ſolet ſemper conſiderare. Aut.n.conſiderat vngues ſuos,aut conſiderat ſolem in rota ſua,aut conſiderat circunquaque ſi quam prædam viderit,ad quam volet,ſicut dicit Pli.Sic verè(chariſsimi)nos,qui in rupe fortalitij fidei, & Eccleſiæ ſedemus vnum iſtorum trium ſemper cõſiderare debemus, videlicet vngues nr̃as.i.noſtrarũ ſu ꝑfluitatũ curuitatẽ, & defectuoſitatẽ.Itẽ ipſum ſolẽ .i.bonorum æternorum claritatem, & amenitatem.Itẽ prædã noſtram.i.bonorum operum agẽdorum qualitatem,& bonitatem.Boni enim conſiderant

Horrorem ſcelerum,vt corrigantur,
Splendorem ſuperum,vt appetantur,
Valorem operum,vt exequantur.

De conſideratione propriorum defectuũ, & ſcelerũ põt dici illud Proue.31.Conſiderauit ſemitã domus ſuę.De cõſideratione autem bonorum ſuperum põt dici illud Iob.37.Super omnes cœlos ipſe conſiderat.De cõſideratione vero bonorum operum põt dici illud.1. Reg.25. B
Conſidera,& cogita quid facias.De his ergo,quæ conſiderare debemus,põt exponi breuiter illud Hie.2.Tranſite ad inſulas Cethim & videte,& in cedar mittite ,& cõſiderate vehemẽter.In quibus verbis aduertendum eſt, ꝙ tria ſunt nobis principaliter meditanda,& conſideranda , videlicet, naufragium mundiale,quod oſtenditur nomine inſularum (Inſulas inquit.)exitium infernale,(quod oſtenditur cum dr̃ Cedar,quod interpretat̃ tenebrę)ſolatium ſupernale(ꝙ oſtenditur cum dr̃ Cethim, quod interpretat̃ germina vel reſurrectio.)Et primo inſtruimur ad præcauendum.Et ſecundò inducimur ad metuendũ.Et tertiò allicimur ad appetendum.¶Conſideremus ergo mundi naufragiũ,vt erudiamur.Cõſideratio.n.alicuius naufragij vel periculi facit C
hoiem magis cautum ad ipſum periculum euitãdum. Et re vera(chariſsimi)mundus iſte eſt locus multorũ & magnorum periculorum,tribulationum,& vexationum, qd' oſtẽditur cum dr̃ inſulas.Inſulæ.n.dñr diuerſi ſtatus mundi, qa ſicut inſulæ mari ſunt vndiq; circunſeptæ, & maris fluctib. verberatæ,& piratarum rapinis expoſitæ, ſic verè oẽs mundi ſtatus cuiuſcunq; cõditionis exiſtant,mari,i.multis amaritudinib.ſunt reſperſi,multis ẽt tribulationum fluctib.ſunt percuſsi,multis inſuper piratarum,i.demonum tentationibus,& vexationibus ſunt impulſi.Tales ergo inſulæ ſunt cõſiderandæ,vt earum delectationes,& proſperitates cõtemnant̃,vt earum pericula caueantur.Ezec.26. Turbabuntur inſulæ in mari.Mundanæ.n.inſulæ,i.mundani ſtat⁹, ſunt cõſiderandæ,præcauendæ,& fugiendæ.In iſtis.n.ſunt(vt cõiter)calores maiores,motus fortiores,latrones peiores.Calores(dico)maiores,ſunt quia ẽt quędã ſunt inſulæ,quæ dicuntur Eoliæ,quæ ſunt in mari Siciliæ,quæ perpetuum ſpirant ignem.Motus ſunt etiam fortiores,quia in inſulis maris fit qnq; faciliter terremotus.Latrones ẽt peiores.ſ.latrones marini,qui ſolent ad inſulas tranſire, vt ibidem poſsint ſecurius habitare.Sic verè(chariſsimi)inſulæ,i. ſtatus & ſectæ particulares huius mundi valde debent hodie cõſiderari,vt.ſ.hõ aduertat vbi cor ſuũ debeat ampullari,qa verè in multis ſtatibus eſt hodie ignis,& calor auaritiæ,& cupiditatis,ignis ẽt luxuriæ,& carnalitatis,ignis ẽt ſæuitiæ & crudelitatis,ſicut patet(vt cõiter)in ſtatu mundanorum,ita ꝙ in talibus inſulis & ſtatibus eſt hodie terremotus controuerſię,diſcordiæ & malignitatis,vel mutationis & varietatis,ſicut patet,quia oẽs mundi ſtatus ſunt mutati & moti à ſua primaria cõditione & ꝑfectione.vnde Apoca.6.Oẽs inſulæ de locis ſuis motæ ſunt.Itẽ dico,ꝙ in multis talibus ſtatib. ſunt hodie latrones malitiæ,& ꝑuerſitatis,& potiſsimè detractores,q bonã famã aliorum vel loquacitate denigrant, vel taciturnitate furant̃.vnde Eſa.23.Vlulate, qui habitatis in inſula.Iſta ſunt ergo conſiderãda,& à diſcretis mentibus præcauenda.Nu.13 Cõſiderate terrã qualis ſit.i.cõſiderate mundi ꝓſperitatẽ qualis ſit.ſ.q̃ vitioſa,q̃ periculoſa,q̃ deceptoria,q̃ tranſitoria . Terra.n.iſta.ſ. terreſtris ſubſtantia eſt

Laborioſa ad acquirendum
Timoroſa ad ſeruandum.
Doloroſa ad perdendum.
¶Hæc enim
Cum labore acquiritur,
Cum timore cuſtoditur,
Cum dolore amittitur.

Conſideremus ergo mundiale naufragiũ vt erudiamur.(Inſulas inquit.)¶Secũdo D
dico, ꝙ conſiderare debemus infernale ſupplicium,vt deterreamur,qd' oſtenditur,cum dr̃ cedar,quod interpretat̃ tenebræ ſeu obſcuritas,per quod poteſt ſignificari,vbi eſt terra miſerię & tenebrarũ,& ſempiternus horror. Iob. 10.Idõ de tali cõſideratione dẽt dicere hõ illud Pſal.Habitaui cũ habitantib.cedar,multũ incola fuit aĩa mea.Cum habitantibus.n.cedar,ideſt cum illis,qui nũc habitãt in obſcuritate mor-

te mortis, purgatorij, vel inferni debemus ꝑ cōsideratioṇē habitare. Ista.n. consideratio valde est vtilis, q.a.s. timor Dei concipitur, & per consequens multa mala impediunt, ꝑ timorem.n. Dñi declinat oīs à malo. Prou.15. Vñ Iob.23. Cōsiderans ipsum, timore sollicitor. In animalibus enim iuxta iecur semper inuenitur fel, vix aut nunq̃ est dare aliud. Et hoc pro certo potest significare, ꝙ vbicūq; fuerit iecur, quod amare cogit.i.dulcedo alicuius tpalis consolationis ſp pro certo debet inesse fel, i.amaritudo considerationis: Pauo.n.considerans pedes suos rotā deponit. Sic hō cōsiderans finē suum, fastū superbiæ dimittit. Bene ergo dr̄ Galat. 6. Considerans temetipsum ne & tu teneris. Debet ergo cō-

E siderari suppliciū infernale. ¶Tertio dico, ꝙ cōsiderare debemus solatiū supernale, s. bona paradisi. Mercenarius.n.ſp habet oculū ad mercedē gloriæ paradisi, quā Deus in sero mortis fidelibus suis repromisit. Cū sero.n.factū esset, dictū fuit. Voca operarios tuos, & redde illis mercedē. Matth.20. Et ista merces, & istud bonū oñditur, cū dr̄ cethim, quod interpretatur germina, vel resurrectio, qa.s. in paradiso sunt germina omnium bonorum, & sunt resurrectiones, i.reuelationes omnium malorum. Vel si vis cum ponitur cethim cum c, interpretatur aliter idest fixus, & signat stabilitatem gloriæ paradisi, & sic ibi est resurrectio, i.eleuatio honoris & dignitatis, germen, i.fruitio dulcoris, & voluptatis, fixio. i.duratio æternitatis & perpetuitatis, q̃ oīa pro certo sunt consideranda, vt mens alliciatur ibidem. vnde Esa.23. in cethim consurgens trāsfreta. De forti.n.muliere dicitur Prouerb.31. considerauit agrum, & emit illum. Ex consideratione enim, & cognitione cœlestium bonorum mouetur homo ad ipsa emendum, & acquirēdum. Patet ergo, quod consideranda sunt

F Cæli fastigium,
Finis supplicium,
Mundi naufragium,

¶Et si vis nota adhuc ꝙ iusti multa cōsiderare solent, videlicet

Deum, vt ipsum timeant,
Mundum, vt ipsum caueant,
Peccatum, vt ipsum horreant,
Seipsos, ne sibi placeant,
Mortem, vt tristes sedeant,
Impium, ne huis adhæreant,
Iustum, vt sibi faueant,
Infernum, ne vanè gaudeant,
Paradisum, vt illum adeant.

In istis.n.oībus debet humana mens, & consideratio versari, & circa ꝑmissa diuersimode meditari. Consideret ergo Deum, qui debet timeri, quia.s. dum mira Dei iudicia, ipsiusq; potentia considerantur, homo ad ipsum timendum inuitat̄. Oculus.n.considerans solem efficitur lachrymosus. Vñ Iob dicebat. Iob.23. A facie eius turbatus sum, & considerās eum timore sollicitor. & Iob.27. Sta, & considera mirabilia Dei. ¶Item consideret homo mundum, qui debet caueri. Homo.n. videns incēdium vel ruinam, solet à lōge considerare, nec ei audet appropinquare. Vñ Plinio philosopho melius fuisset, ꝙ Ethnam montē ardentē de longe considerasset, q̃ ipsi nimis appropinquans, ab eo succensus fuisset. bene ergo consulitur Iosue.2. Considerate terrā, vrbemq; Gierico. ¶Item consideret peccatum, qđ debet horreri. Iō Matth.7. ille reprehēditur, qui trabem, quam habet in oculo, i.maximum peccatum, quod habet in corde, non considerat. Item consideret seipsum, quem debet vereri. vñ illud Gal.6. Cōsiderans temetipsum. Ista est.n. sapiētia summa.s. consideratio sui. Sed de hoc vide de uerbis cognoscere, & Videre, vñ de consideratione propriorū defectuū pōt exponi illud. Nec.2. Considerabā murum Hierusalem dissipatum. ¶Item consideret mortem qñq; debet terreri. Iudi.19. Considera, ꝙ dies ad occasum decliuior sit, & ꝑpinquet ad vesperam. ¶Itē consideret impiū quo debet vrgeri Prouer.7. Considero vecordem iuuenem. &c. Itē consideret iustum, quo debet doceri. prouer.6. Vade ad Formicam o piger, & considera vias eius, & disce sapientiam. ¶Item consideret infernū, quo debet horreri. ps. Oculis tuis considerabis, & retributionem peccatorum videbis. ¶Itē consideret paradisum, quo debet impleri. Num. 13. Considerate terrā qualis sit &c. vide in alijs multis locis, & titulis vbi de consideratione agitur.

A **Consilium.** Nota, ꝙ consilium nihil aliud est, quā ordinatio prudentium deliberatione vallata sicut.n.dicit Tullius in lib.2. Rhetor. Consilium est examinandarum gubernandarū rerū subtilis animi prospectus. Et est consiliū valde necessariū illis, qui habent rempublicā gubernare. Cū deliberatione.n.consilio, & prudētia debent superiores facere quicquid agunt. Eccl.32. Sine consilio nihil facias, & post factū non pænitebis. Sicut.n. dicit Pli. inter Elephātes talis est regula, ꝙ maior natu ducit gregē, alij aūt quāto antiquiores, tāto sibi propinquius assistūt & tanto ad ducendū gregē ipsum amplius adiuuant, & confortant. Sic vere inter nos, maiores natu, i.antiquiores moribus, & etate, debēt gregē subditorū regere, & ducere, & sibi ꝑfici, & ꝑesse. Alij aūt antiquiores, & prudentiores debēt ipsum in istis actibus adiuuare, & suis cōsilijs, & auxilijs ad aliorū regimē confortare. Rector.n.cōitatis sine bono consilio vix pōt regere bene. Et iō bonis consiliarijs debet credere, & tales secū eligere & habere. Iō.3. Regū.1. dr̄ Accipe consiliū à me, & salua aīam tuā. Nā vt dicit Greg. Valde fortitudo destruitur, nisi per consiliū fulciat̄, quia quo se plus posse cōspicit, eo sine moderamine sæpe ruit. Aries.n. libentius frequentat societatē senū ouiū, q̃ agnorū. Sic pro certo ꝑlatus libentius sequi debet, & secū admittere societatē, & consiliū senū prudentū, q̃ iuuenū fatuorū. Roboā.n. vsus iuuenū cōsilio, perdidit regnū suū sicut dr̄.3. Reg.12. Quia reuera consilio iuuenū.i.simpliciū fatuorū nunquā à sapientibus (vt cōiter) est credēdū iuxta illud Eccl.8. Cū fatuis consilium non habeas, non.n. poterunt eligere nisi q̃ sibi placet. Aduertamus ergo quod dicit sapiens, Proue.11. Vbi nō est gubernator, populus corruet, salus autem vbi multa consi- B lia. ¶Nota ergo, quod considerationem ad consilium, & deliberationem habendum, & frequentandum

Inducit natura,
Designat figura,
Præcipit scriptura.

De natura patet, quia Formicæ qñ mutuo se inueniunt faciunt inter se quasdam collocutiones, hoc est dictu, ꝙ vna cū alia se restat, & ita altera cum altera moram trahūt, ꝙ colloqui, & quasi de re sua publica trāctare, & inuicē consilium habere videntur. In quibus natura nos instruit, ꝙ super negocijs publicis debent mira consilia, & diuersa colloquia pertractari, quod vtiq; figura designat, quia sicut dicitur Apoc.4. Sedens Throno habebat circa in se diuersis sedilibus vigintiquatuor seniores ad denotandum, ꝙ illi, qui sedent in Throno iudiciariæ ꝑtatis, debent iuxta se in sedibus in officijs cōstituere seniores. i.prudentes & meliores, vt eorum consilio, & auxilio possint Rempublicam gubernare. Et istud etiam præcipit scriptura. Prou.3. Custodi legem, atque consilium. Et nota, qđ qui habent dare consilium debent

Sagacitatem habere,
Fidelitatem tenere,
Fallacitatem horrere,

Debent ergo consiliarij habere sagacitatem. Eccle.24. Ego sapientia habito in altissimis. Itē debent fidelitatem tenere. Prou.11. Qui fidelis, est, celat amici consilium. Item debent falsitatem horrere, quia.s.nunquā debent consulere aliquod malum, nec vtilitati cōi contrarium, sed iuste, & secundum Deum omnia per- C tractare. ps. In consilio iustorū, & cōgregatio. ¶Et aduertamus adhuc, ꝙ consilia sunt ordinata ad patriæ gubernationē, ad Principum refrenationem, ad periculorum euitationē. Primo ergo dico. Boni consiliarij solēt patriam regere, malis principum voluntatibus sic opponere, & insup pericula præcauere. isti ergo sunt patriæ gubernatores, irarum temperatores, malorum extirpatores. ¶Dico ergo, ꝙ ꝑ bonum consilium patria gubernatur. Secūdum.n. Astrologos, per coniunctionem planetarū in diuersis signis, & domib. tempora mutantur, & regunt̄, & impressiones in aere generantur. Sic vere per cōiunctiones, consilia, & collocationes planetarum, i.cōsiliariorū, qui in signis, & domibus.i.in curijs, & palatijs magnatum, & prælatorū collocantur, & aggregantur, quasi totius mūdi machina gubernat̄, & iō si isti planetę & isti cōsiliarij boni fuerint, tūc bonas impressiōes & bona regimina in aere subiectæ patriæ generant. Si vero mali fuerint & iniqui, tunc pro certo per eorum consilia, & eloquia malæ impressiones, mala facta, rapinæ.s.& exactiones generantur, & introducuntur. Iō bene consulit Ecc.37. A consiliario malo serua aīam tuam, Et in ps. Super populum tuum malignauerunt consilium. Quod vtique est hodie cōtra aliquos prælatos, & Principes & magnates, quia vere

verè multi sunt, qui libentius credūt malis cōsiliariis, quàm bonis, magis fauēt adulatoribus, q̃ oratoribus, magis cōsentiunt balliuis impiis, & crudelibus, quàm bonis & iustis hominibus. Et sicut videmus, per istorum officialium praua cōsilia tota patria pauperatur. Dicit.n.Pli.ꝙ ossa Leōis sunt ita dura, ꝙ ex eorū collisione ignis generatur. Sic verè ossa Leonis, ideſt consiliarij regum, & prælatorum sunt hodie ita duri, ita crudeles, ita tyrani, ꝙ ex eorū collisione, collocutiōe, consilio & ordinatione, ignis rapinarum, & exactionū orit̃, quo tota patria subiacens prægrauatur. Vnde Esa. 19. Sapiētes consiliarij Pharaonis dederūt consiliū insipiēs. Et Deut. 32. Gens absq; consilio, & sine prudētia, vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Non sic ergo, sed sequamur, & habeamus bonum consilium, quia per istud patria gubernatur. ¶ Secundò dico, ꝙ per istud principium impetus refrenatur. Nisi enim esset obuiatio, & cōtrarietas planetarum, impetus & raptus firmamenti subuerteret totum orbem, sed quia motus planetarum isti raptui contrariātur, ideo mūdi machina illęsa seruatur. Cœlum.n. Crystallinum ſm Rabanum, propter hoc factum est aqueum, vt.s. sua frigiditas calorem, qui ex raptu cœli gignitur temperaret. Sic re vera (charissimi) ad hoc planetæ, ideſt boni consiliarii circa firmamentum, i. circa superiores debent esse, vt.s. per sua discreta consilia ipsorum motus, iras, & læuitates possint temperare, & eisdem cum prudentia contra ire. Multi.n. superiores sunt ita mobiles per inconstantiā, sunt ita præcipites per violentiam, sunt ita feruidi per crudelitatem vel auaritiam, ꝙ nisi eorum motibus & raptibus, planetarum, ideſt, bonorum consiliariorum sensus, & bonitas cōtra iret, subiectam patriam dissiparent, & per rapinas & iniurias inflammarent. Eccl. 47. Auertit gentem cōsilio suo. Necessarij ergo sunt boni consiliarii magnatibus. Ideo consuluit Seneca in quadam Epistola. Dum tibi (inquit) alludit vitæ prosperitas consilia salubria tibi q̃re, vt ita circunspicias quo ire debeas & quousque. Multi tñ (charissimi) sunt hodie ita fatui & proterui, ꝙ nunquam volunt audire alicuius cōsilium, nisi suum, dicentes illud Esaiæ. 46. Omne consilium meum stabit, & oīs volūtas mea fiet. Et isti sunt fatuissimi. Hiere. 38. Si consilium tibi dedero, non me audies. Non sic ergo, sed audiamus consilia, quia per ista mentis impetus refrenātur. ¶ Tertiò dico, quòd per bonum cōsilium damni pericula declinantur. Prouer. 2. Consilium custodiet te, & prudentia vallabit tē. Patet igit̃, quòd consilium est habendum & tenendum, quia per ipsum

Subditi gubernantur,	Et hoc de consilio sufficit.
Magistri refrenantur,	vide vbi deliberatio. Item
Pericula vitantur.	vide in titulo de Aequita-

te, vbi inuenies auctoritatem diuisam, & ꝓsecutam. Meum est consilium & æquitas. &c. Et supra de aduocato, vbi est illa auctoritas. Super populum tuū malignauerunt consiliū.

Consuetudo.

Secūdum Isid. est quoddā ius moribus constitutum, quod cum lex deficit, pro lege suscipitur. Aug. etiam lib. de distinctionibus dicit, ꝙ mos est simul habitantium cōsensus, qui inueteratus consuetudinē facit. Et breuiter istud est verū, ꝙ consuetudo est quædam lex naturæ, cui cū natura subiecta fuerit, vix ab ipsius viribus se dissoluit. Et ideò valde debet homo cauere vt in bonis, & in malis consuetudinibus indurescat, vt in bonis actibus assuescat, & ne in malis moribus indurescat. Bona enim consuetudo oīa grauia, & difficilia facit & læuia. Sicut enim dicit Sene. Nihil miserum, quod in naturam consuetudo perducit. Econtra autem mala consuetudo, qñ hominem ligauerit, omnia læuia sibi difficilia videri facit. vnde Hiero. ad Seleuciam. Asperam facit virtutum viam, consuetudo nimia vitiorum. vnde nota, ꝙ mala consuetudo

Sensus abdurat, ne clarè videant,	¶ Ista solet sensus cęcare, quia
Mentes indurat, ne mala terreant,	.s. facit vtilitatē
Vires eneruat, vt vinctæ iaceant,	criminū nō vi-
Corda inneruat, ne culpas exeant,	deri. Vnde Au-
Vel vt feda placeant.	

gustin. in Enchi. c. 82. Peccata quamuis horrenda cum in cōsuetudinem venerint, nulla aut modica reputantur, vt nō solum non occultanda videantur, verumetiā prędicanda. ¶ Itē ista solet mentes indurare. Est.n. sicut venenum Aspidis, qđ facit ita dormire, quòd mors & periculum non sentitur. vnde Aug. in sermone. Peccatum cōsuetudine vilescit, pro mortuo reputādus est, qñ quis pungitur, & non dolet. ¶ Itē solet vires eneruare. vñ Greg. 11. moral. Sæpè nōnulli exire à prauis actibus cupiunt, sed actuū suorū pondere pressi in malę cōsuetudinis carcere inclusi à seipsis resilire nequeūt. ¶ Item solet corda inneruare, seu ēt ligare. vñ Greg. li. 4. Moral. Cū culpa in vsum venerit, ēt volēs aīmus vix resistit, quia quot vicibus prauæ frequentationis astringitur, quasi tot vinculis alligat̃. Sic.n. est de illis, qui taliter induratur, sicut de aīalibus decrepitis & antiquis, quæ quāto antiquiora, tāto sunt debiliora, quæ ſm Isaac in dietis, pessimū dāt nutrimentum hoībus; duras.n. & siccas habent carnes, non facile digerunt̃, nec ad nutrimentū vtiles efficiuntur. Sic ꝓ certo illi, q antiqtate malę cōsuetudinis sunt affecti, debilitati, & impotentiæ sunt subiecti, & quorum caro. i. interior volūtas diu fuerit in vitiis indurata, deteriores aliis possunt dici. Isti.n. difficiliter digerūtur. i. ab ista mala consuetudine cōuertuntur, & mala dāt hominibus nutrimenta. i. mala exempla, & documēta. vñ Greg. 12. moral. Tenēt malę consuetudines, quod semel didicerunt, atq; quotidie duriores efficiunt̃, ita ꝙ nō nisi cū peccatoris vita finiūtur. Vnde Hier. 13. Si mutare pōt Aethiops pellem suā, & pardus varietates suas, & vos poteritis bonū facere, cum didiceritis malum. Bona ergo cōsuetudo, & nō mala tenenda est, quia sicut mala consuetudo facit ad bonū difficilem, sic & bona facilem &c. Omitto plura, quia fit mētio de consuetudine in multis locis in hoc li. Et ideò vide in tabula, vbi quasi infinita de consuetudine poteris inuenire.

Consolatio.

Idem est, quòd in tribulatione alicuius prosperitatis vel solatii assecutio. Et nota, ꝙ triplex generaliter consolatio inuenitur scilicet.

Quædam	Externa, quæ est damnabilis,	Primo con-
	Interna, quæ est laudabilis,	solantur di-
	Superna, quæ est durabilis,	tes peccato-
¶ Prima est mundanæ prosperitatis,		res, scđo læ-
Secunda internæ iucunditatis,		tantur perfe-
Tertia supernæ fœlicitatis.		cti viatores,

tertio modo iucundantur beati cōprehensores. Prima est ergo consolatio tēporalis prosperitatis, quæ est peccatorum, quæ est dānabilis. vñ p̄s. Renuit cōsolari aīa mea, memor sui. &c. Scđa est consolatio spiritalis iucunditatis, quæ est viatorum, quæ est laudabilis. vñ Iob. 2. Venerūt tres amici Iob ad eum, vt visitarent eum, & consolarentur. Tertia est cōsolatio æternalis fœlicitatis, quæ est beatorum, & est durabilis. De qua dr̃ in p̄s. Scđm multitudinem dolorum meorū in corde meo consolationes tuæ lætificauerūt aīam meam. Sicut igit̃ videmus, ꝙ mater, postquam filiū verberauit, solet ei blandiri, & eum consolari, sic verè Deus cū verbere suarū tribulationū semper offert fauorē suarū consolationum. s. & tēporalium, & spiritualium, & æternaliū. Deus.n. semper facit cū tentatione prouentum. 1. Corin. 10. quia sicut dr̃. 2. Corin. 1. Ipse est pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in oī tribulatione nostra. Sicut.n. medicus post amaram medicinā dat electuariū dulce, sic Deus, post tribulationes amaras dat consolationes, quod ēt debet facere prælatus, quia quāuis aliqñ cogatur per iustitiā amaritudinē correctionis inferre, semper tñ debet iuxta hoc dulcedinem consolationis conferre. Ideò dicitur in p̄s. Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt. &c. In quibus verbis triplex consolatio reperitur, est enim consolatio

Spiritalis,	Prima ē illorū, q virtutibus pficiunt̃, q̃ notat̃
Temporalis,	in virga, quæ.s. floret, & fructificat. Scđa est il
Aeternalis.	lorū, q tēporalibus reficiunt̃, & ista designat̃

per baculū, q dat̃ ad sustētandū. Tertia est illorū, q cęlestibus alliciunt̃, & illa notatur in mēsa. Parasti inquit in conspectu meo mēsam. ¶ Dicamus ergo primo ꝙ est quædā cōsolatio spūalis, & ista ē cōsolatio, qua Deus cōsolat̃ bonos ipsos mētaliter inspirādo, vel plat⁹ tribulatos, ipsos verbaliter cōfortādo. qđ oñdit̃ cū dr̃ Virga tua. Ista.n. cōsolatio pōt dici virga, qa.s. virga ꝓfert florē ad cōsolationē visus, & deīde aliqñ fructū ad cōsolationē gust⁹. Sic ēt sancti viri cōsolant̃ de interiorib⁹ p gustū deuotionis, & de exteriorib⁹ p visum cōtēplationis. Vñ de tali virga dr̃ in p̄s. Virga virtutis tuę emittet Dñs Syō. Talē ergo cōsolationē debēt conferre p̄dicatores, & plati, qa verè ab istis sunt tribulati, & pauperes cōsolādi, obstinati aūt, & diuites castigādi. Carnes.n. pingues, ſm Isaac in dietis, meliores sunt assatę, carnes vero macræ in aqua

sunt lixandę,pinguium.n.viscositas igne consumitur,macrarum siccitas in aqua temperatur.Sic vere pingues, i. diuites peccatores igne tribulationis sunt assandi, macri vero.i.pauperes in aqua pietatis misericorditer sunt coquēdi. Per asperam enim correctionē pinguedo carnalitatis cōsumitur, & per dulcē consolationem macredo & siccitas tribulationis, & paupertatis temperatur.Aspere ergo corrigantur diuites ne præsumāt,dulciter,cōsolent pauperes ne desperēt.Quod ēt de spiritualibus pauperibus.s. de profundis peccatoribus verum est,quia semper sunt dulciter consolandi, vt ad pœnitentiā possint reduci.Prælatus ergo tales semper verbis consolatoriis debet corrigere,exemplo Ioseph,quem quamuis fratres ipsius vendidissent,& ipsum valde timerent, vt dicit Genes.50. tñ cōsolatus est eos blande, ac leniter est locutus. Apes.n.qñ in alueari contendūt, & ipsum dimittere volunt, tunc inter se pacificantur, & ibidem moram trahere alliciūtur,qñ aqua dulci à rectore earū irrorantur,& asperguntur, vt dicit Pli. Sic verè(charissimi)accidit,ꝙ illi,qui per peccatū & obstinationem apostatant,& per desperationem ab alueari gratiæ, religionis vel ecclesiæ volunt recedere, à suis malis motibus refrenantur,& ad pacem Dei reducuntur,qñ aqua dulcis consolationis a rectore suo,i. à prædicatore vel prælato misericorditer seu benigniter asperguntur.Actuum 20. Visis fratribus cōsolati sunt eos.In tribulationibus.n.valde vtilis est bonorum consolatio.vñ Aug.super Iob. Si paupertas angit,si luctus mestificat, si dolor cordis inquietat, si vlla calamitas conturbat nos,adsint boni amici, qui nō solū gaudere cū gaudētibus,sed ēt flere cum flentibus didicerūt, & tunc aspera leniuntur,aduersa superantur,& grauia insuꝑ releuātur.Sed ista proh dolor sunt contra multos, quia moderni prælati,iudices, & magnates consolationē nō inferūt, sed auferunt,quia vere pauci sunt hodie,qui velint subditos consolare,& multi sunt,qui ipsos nituntur cōtristare, & deꝑdari.Regula.n.iuris est, ꝙ afflicto non est addenda afflicto, sed consolatio.Isti aūt afflictis dant afflictiones, & desolatis desolationes. Ideò tales possunt dicere illud ꝑs. Quæsiui qui adiuuaret,& non fuit,& qui consolatur,& non inueni. Ista ēt virtus consolatoria deficit in alijs personis,quia breuiter, nec frater fratrē, nec vicinus vicinum, nec diues pauperem volūt perfecte cōsolari, nec suis adiutorijs,nec eleemosynis recreare.Ideò plangit Hiere. Thren.2. Non est qui consolet eā ex omnibus charis eius.& Eccle.4.dr̄.Verti me ad alia, & vidi calumnias, quæ sub cœlo geruntur.& lachrymas innocentium,& consolatorem neminem.Non sic ergo (charissimi)sed simus boni consolatores,quia ista est consolatio spi-
C ritalis. ¶ Secundò dico,ꝙ est consolatio quædā temporalis, & ista est consolatio prosperitatis,& mūdanæ lætitiæ, quod ostēditur cum dicitur Baculus tuus. Baculus enim datur ad sustentationem . Veruntamen multi vtuntur baculo ad percutiendum . Sic vere consolatio mundanæ prosperitatis data est ad naturæ sustentamentum, mali tamen ipsa vtūtur ad aliorum detrimentum & nocumētum . Ista est.n.consolatio deceptoria.Ista est.n.similis cōsolationi Syrenarum, quæ cātant,& tripudiant quādo debet esse tempestas, quod vidētes nautæ solent sibi cōtra tempestatis periculum præcauere. Similis etiam est cōsolationi Cygnorum,seu Olorum, qui tūc summè consolantur,lętantur,& cantant, quado in proximo debent mori.Sic vere(charissimi)consolatio huius mundi.i. tēporalis lætitia seu ꝓsperitas signū est futuræ tempestatis, & mortis.Et ideò qñ videmus Syrenas, quæ dicuntur à Syren,quod est tractus,i.illos, qui ad se omnia volunt attrahere.s.cupidos, & auaros, & Olores, qui semper in aqua volūt esse.i.voluptuosos,in mundi prosperis consolari,cantare pariter,& lætari,& ad votum in temporalibus properare , nos ꝓ certo debemus nobisipsis timere. Scire.n.possumus quòd mors , & tempestas æterna circa eos appropinquat , & ideò nobis debemus contra periculū præcauere , quia sicut dicit quidam Philosophus, ex vitio alterius sapiens emendat suū. Cognito.n. ꝙ per talem consolationem ad mortem venitur æternā,debet homo à talibus abstinere . Ideò dicitur Luc.6. Veruntamen veh vobis diuitibus,qui hic habetis cōsolationē vestrā,veh vobis,ꝗ saturati estis,quia esurietis.Ista est cōsolatio temporalis,quæ notatur in Baculo sustentatorio, ꝗa .s.ista est sicut Baculus arundineus Aegypti , qui facilè frangitur,& vulnerat innitentē.sicut dicitur Esa.38. vnde Hiere. quomodo confracta est virga fortis,baculus gloriosus ? Ista est igitur consolatio tēporalis.¶ Sed tertiò dico,ꝙ est alia cō D
solatio æternalis, & ista est illa , qua post miserias huius vitæ beati in patria consolantur, qđ oñditur noīe mensæ. Parasti (inquit)in cōspectu meo mēsam.Sicut.n.lætatur,& consolat̄ periclitatus,qñ venit ad portū,pugnās qñ venit ad triūphū. perdens qñ venit ad lucrum,sic ver. iusti,qui in hac vita fuerunt sicut in Naui nauigātes, sicut in stadio ꝑliantes, sicut in mercatura ꝑdentes, valde in patria cōsolant̄ vbi peruenerūt

Ad portus securitatem,	Vnde de taliter consolatis dr̄
Ad lucri fertilitatem,	Luc.16.de paupere Lazaro, de
Ad triumphi fęlicitatem.	quo dictum est diuiti Epuloni.

Fili recordare,ꝙ recepisti bona in vita tua , hic autem mala, nunc aūt hic consolatur,tu vero cruciaris,& nota,ꝙ ista cōsolatio oritur ex Dei consolantis præsentialitate, ex loci cōtinentis mira nobilitate, ex plebis circunstantis dulci societate. Est enim ibi Dei principalitas , quia sicut dicitur Esaiæ 51. Ego ipse cōsolabor vos . Item ibi est loci mira nobilitas, quia.s.est Hierusalem cœlestis.Esa.66.Consolabor vos,& in Hierusalem consolabimini.Item ibi est plebis dulcis cōparitas,de qua Actuum.16.Visis fratribus consolati sunt. Ista est ergo cōsolatio æternalis, quæ ostenditur,cum dr̄ Parasti mē sam.In mensa.n.consolantur famelici, sic & in paradiso egeni.vnde Ezech.23. Sedisti in lecto pulcherrimo,& mensa ornata est ante te . Patet ergo quomodo triplex est consolatio .s.spiritalis & meritoria, temporalis & transitoria,æternalis & permansoria.Et hoc sufficit,vide de spe,& lętitia.

Conspectus.

Nota, ꝙ per cōspectum intelligitur A
virtus cōsiderationis , seu præsentia considerantis.Cōspicere enim idem est,quod præsentialiter aspicere Vnde bene in ꝑs.dr̄. Posuisti lachrymas meas in cōspectu tuo.& alibi.Introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum,idest in consideratione tua,quia sicut res,quę est in conspectu alicuius,continuè ab eo videtur, sic lachrymæ pœnitentium à Deo continuè cōsiderantur, & sicut illi, qui in conspectu magnatum habent apparere, solent vestibus se parare,munera præsentare,ab inhonestis præcauere, sic vere nos,qui in conspectu , & præsentia Dei continuè apparemus,debemus semper vestibus virtutum nos ornare,munera oblationum vel eleemosynarum offerre, & ab inhonestis vitiis abstinere.De vestibus.n.virtutum dicitur Apoca.7. In conspectu agni amicti sunt stolis albis, & palmæ in manibus eorū . De muneribus eleemosynarū dicitur Exod. 23. Non apparebis in conspectu meo vacuus . De abstinentia etiam peccatorum dicit Boetius de consolatione,quòd magna nobis indicta est necessitas probitatis,qui cuncta facimus in cōspectu iudicis cuncta cernentis. Nota tamen, si vis, quòd in conspectu Dei stant Aliqui

Vt comprobentur,	Vide infra de præsentia,	B
Vt coronentur,	vel de coram,vel vide in	
Vt protegantur,	fra de ante.&c.vel dic,ꝙ	
Vt iudicentur,	iste est conspectus à cun	
Vt condemnentur.	ctis frequentandus,à ma	
In conspectu enim Dei.	lis formidādus, à sanctis	
Comprobantur perfecti,	optandus . Istum ergo	
Præmiantur beati,	conspectū debent mūdi	
Proteguntur infirmi,	munde frequentare, qđ	
Iudicantur iniqui,	potissimè verū est de ec-	
Condemnantur maligni.	clesiasticis, qui rōne sta-	

tus & gradus in conspectu Dei sunt iugiter commorātes.Sicut.n.Leena cū Pardo fornicata & maculata, nunquā audet Leoni apparere, nec se suo cōspectui præsentare nisi in aqua primitus sit lauata,& hoc ꝗa timet,ꝙ Leo sentiat fętorē suū, ipsamq; vulneret,& occidat,sicut dicit Pli.sic vere (charissimi)nos,ꝗ more Leenæ cū Leo ne Chr̄o sumus spūaliter vxorati, & ad ei⁹ copulā & seruitiū specialiter dedicati, debem⁹ sibi mūditiā cōseruare.Et iō si cū Pardo.i.cū inimico Leonis diabolo fornicati fuerims ꝑ pctm̄,nos ꝓ certo debemus per cōfessionis lauacrū nos mūdare, vt in cōspectu Chr̄i.s.in Sacramēto altaris aut in officio ecclesiastico possimus synceriter apparere.Eph.1.Immaculati in cōspectu eius.Res.n.quāto sunt altiores, tanto sunt naturaliter mundiores , patet de montibus respectu valliū,de aere respectu inferiorum,& de cęlestibus respectu terrenorū. Sic vere nos ecclesiastici,ꝗ in altiori consistimus , & conspectui diuino personaliter assistimus,

ſtimus, mundi & ſáncti præ cæteris eſſe debemus. Nullus.n. cōſpectui regis libenter aſſiſteret, qui ſe vilem & fętidū eſſe ſentiret. Eccleſiaſtes.2. Qui timent dominum, præparabunt corda ſua, & in conſpectu eius ſanctificabunt animas ſuas. Et ſic nota, ꝙ illi, qui aſſiſtunt diuino conſpectui debēt eſſe

Fortes & ſolidi,
Mundi vel nitidi,
C Recti non tortuoſi,
Imi non tumidi,
Flentes & humidi,
Stantes & rigidi.

Sint igitur fortes, & virtuoſi. vnde Dan.1.dr̄, ꝙ mūdiſſimi, & doctiſſimi pueri electi ſunt vt ſtarent in conſpectu Regis vñ tales poſſunt dicere illud 2 Eſdræ. 8. Ecce nunc ſumus in conſpectu tuo. ¶Item ſint mundi, & gratioſi. Iob.11. Mūdus ſum in conſpectu tuo. ¶Item ſint recti non tortuoſi. 1. Reg.29. Rectus es, & bonus in conſpectu meo. & 3. Regum 15. Fecit aſa rectum ante cōſpectum domini. ¶Item ſint humiles, & operoſi. Iacobi.4. Humiliamini in conſpectu domini. ¶Item ſint flebiles, & lachrymoſi. p̄s. Poſuiſti lachrymas meas in cōſpectu tuo. ¶Item ſint ſtabiles, & rigoroſi. p̄s. Cōfirmaſti me in conſpectu tuo ſemper. Et Apoc.8. Vidi ſeptē Angelos ſtantes in conſpectu Dei. ¶Item iterum ſint orantes & clamoroſi. p̄s. Effundo in conſpectu eius orationem meam, & tribulationem meā ante ipſum pronuncio. ¶Item ſint lętantes, & gaudioſi. p̄s. Iuſti epulentur, & exultent in cōſpectu Dei. ¶Itē ſint pœnitentes, & doloroſi. vnde pœnitens dicit. Iob.13. Viā meam in cōſpectu eius arguam. ¶Item ſint quieſcentes, non tumultuoſi. Apoc.11. Seniores in cōſpectu Dei ſedēt. Sedere.n. quietem mentis ſignat. ¶Itē ſint cōpatientes, & viſceroſi. Thren.2. Effunde ſicut aquam cor tuum ante conſpectum Dn̄i. ¶Item ſint refulgentes & luminoſi. ſ. per honeſtatem exterius, & per ſapientiam interius. vnde Apoc.11. dicitur, quòd iſti ſunt duæ oliuæ, & duo candelabra lucentia in conſpectu Domini. Sed re uera multi ſunt, qui in conſpectu Dei aliter parati comparent. Peccatores.n. videntur eſſe hodie ſicut Hiſtriones in curijs, qui quanto apparent deformiores conſpectui dominorum, & plus ornati inſolitis paramentis, tanto credunt magis facere pulchrum iocum. Sic hodie videntur gloriari, quando in cōſpectu Dei bene apparent vitijs deformati. 3. Regum.16. Fecit Achab malum in cōſpectu Domini. Nota ergo, quòd mali in conſpectu Dei apparent

Vacui ſine bonitatis valore,
D Obſcuri ſine venuſtatis ſplendore,
Exuſti à cupiditatis ardore,
Infecti à carnalitatis horrore.

Vacui (dico) ſine bonitate, contra illud Eccleſi. 35. Non apparebis ante conſpectum Domini vacuus. Obſcuri etiam ſine claritate. Iob.25. Ecce Luna nō ſplendet, & ſtellæ nō ſunt mundæ in conſpectu eius. Exuſti inſuper à cupiditate. Apoc.14. Cruciabitur igne in conſpectu ſanctorum Angelorum. Infecti etiam à carnalitate. Vñ de multis immundis dicitur Iob.15. Cœli non ſunt mundi in conſpectu eius. Multi.n. ſunt, qui in conſpectu Dei. ſ. in conſcientia, quā ipſe Deus p̄cipuè cōſpicit, nihil habent munditiæ vel puritatis, quamquam in conſpectu hominum. i. in apparētia videantur per hypocryſim valde mundi, contra illud Eccl.1. Non ſis hypocrita in conſpectu populi. Iſti.n. plus volunt videri mundi, & ſancti in cōſpectu populi, quàm Dei, in apparentia, quàm in conſcientia, in operatione, q̄ in intentione. Non ſic ergo, quia vere
E cōſpectus diuinus eſt à mundis mundè frequentandus. ¶Secundò dico, ꝙ iſte eſt malis iuſtè formidandus. Sicut.n. nullum eſt aīal, quin timeat in conſpectu Baſiliſci apparere, pro eo ꝙ quicquid conſpicit occidit, ſic vere oēs mali, & beſtiales, & aīales, qui, teſte Apoſtolo, neſciunt, q̄ ſunt ſpiritus. 1. Corint.2. valde debent timere quando cogitant, ꝙ finaliter in conſpectu Chriſti in iudicio finali debent cōparere, qui pro certo erit tunc Baſiliſcus malos inuenenans, & occidēs. Latro.n. nunquam vellet cōſpectui iudicis p̄ſentari. vnde. 1. Reg.6. Quis poterit ſtare in conſpectu eius. q.d. nullus malus. Et nota, ꝙ conſpectus præſentiæ Dei, qui erit in iudicio,

Incutiet terrores,
Diſcutiet errores,
Deijciet honores,
Deglutiet horrores,
Conficiet ardores.

Eſt igitur iſte conſpectus terroris incuſſiuus vnde territi Bethſamitę dicebant. 1. Regū 6. Quis poterit ſtare ante conſpectū Dei ſancti huius? ¶Itē eſt terroris diſcuſiuus, quia. ſ. oīa obſcura, & oculta manifeſtabuntur. p̄s. Præ fulgore in cōſpectu eius nubes tranſierūt. ¶Item eſt honoris excuſſiuus, quia. ſ. illi, qui nunc honorantur, erunt ſine honore. Sap.12. Neq; Rex, neq; tyrannus in conſpectu tuo. Item eſt malorum deglutiuus. p̄s. Ad nihilū deductus eſt in conſpectu eius malignus. ¶Item eſt ardorū influctiuus. p̄s. Ignis in cōſpectu eius exardeſcet, & in circuitu eius tempeſtas valida. Hic igitur conſpectus eſt à malis iuſte formidandus. ¶Tertio dico, ꝙ Dei conſpectus eſt à bonis pie affectandus. Sicut.n. delectabile eſt bono filio eſſe in F
conſpectu patris, ſeruo in cōſpectu Dn̄i, militi in conſpectu Regis, ſic vere beatis eſt delectabile in conſpectu Dei manere in patria, quia pro certo ipſe eſt pater miſericordiarum. 2 Cor.1. Dominus dominantium, & rex Regum. Apoca.1. de hoc dicitur in p̄s. Exultent iuſti in conſpectu Dei. Et nota, ſi vis, ꝙ iſte conſpectus beatificus, qui eſt in patria,

Eſt ſatiatiuus contra penuriam,
Eſt conſolatiuus contra triſtitiam
Eſt roboratiuus contra ignauiam.
Eſt triumphatiuus contra ignominiam

Iſte (dico) eſt ſatiatiuus. p̄s. Iuſti autem epulētur, & exultent in conſpectu Dei. iſte eſt conſolatiuus. p̄s. Iubilate in conſpectu regis Domini. Item roboratiuus ſeu confirmatiuus. p̄s. Permanet in æternum in conſpectu Dei. Item eſt triumphatiuus, ſeu victoriæ collatiuus. Apoc.7. Ante thronum in cōſpectu Dei amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum. Patet ergo, quòd conſpectus iſte eſt beatis appetibilis, eſt iniquis deteſtabilis, eſt perfectis frequentabilis. &c.

Conſtantia.

Nota, ꝙ conſtantia accipitur pro animi ſtabilitate, & fortitudine, quæ ſumme decet virum autenticum, atq; iuſtum, & maxime principem vel prælatum. Sicut.n. Leo beſtiarum fortiſſimus & generoſiſſimus inflexibile habet collū, Elephas genua, cypreſſi etiam columna recta ſtat ſub quocunque onere, ſic vir perfectus in quibuſcunque fortunæ cōmutationibus rectus, inflexibilis debet eſſe, & maxime contra aſpera, & aduerſa. vnde de Machabęis tribulatis dicitur. 1. Macha.2. Mathatias, & filij eius conſtanter ſteterunt. vnde Sen. de tali conſtantia loquens, dicit Epiſtola.106. vel 107. quę incipit, vbi eſt illa prudentia tua. primo enumeratis rerū mutationibus, & infortunijs, dicit ſic. Nihil miremur horum, ad q̄ nati ſumus, q̄ idō nulli q̄renda ſunt quia communia ſunt omnibus. Sequit̄. Ad hanc legem animus noſter aptandus eſt, hanc ſequat̄, huic pareat, & quęcunq; fiunt, debuiſſe fieri putet, nec putet, nec velit obiurgare naturam. Optimum.n. eſt pati, quod emendare nō poſſis, & Deum quo auctore cuncta proueniunt, ſine murmuratione comitari. Malus miles eſt, qui Imperatorem gemens ſequitur. Lętiergo & alacres excipiamus imperia, nec deſinamus hunc operis pulcherrimi curſum, cui quicquid patimur, intextum eſt. Sequitur. ducunt volentem fata, nolentem trahunt. &c. De tali ergo indifferenti animi cōſtantia dicitur Sap.1. Stabunt iuſti in magna conſtantia aduerſus eos, qui ſe anguſtia. &c. Vide de fortitudine, & ſtabilitate, quia paucæ ſunt auctoritates.

Conſtituere.

Nota, ꝙ conſtituere quandoq; ſumit̄ p aſſumere, & ordinare. Dan.3. A me cōſtitutum eſt decretum. vel ſumitur pro p̄ficere, & ſublimare. Luc.12. Fidelis ſeruus, & prudens, quem conſtituit Dn̄s ſuper familiam ſuam. &c. Vel ſumitur pro diſponere, & terminare, ſicut Iob.13. vbi dicitur. Conſtituiſti terminos eius, qui p̄teriri nō poterunt. Vel pro imponere vel aſſignare. Matt.28. Diſcipuli abierunt in Galilæam in montem vbi conſtituerat illis Ieſus. Quocunque ergo modo ſumat̄, notandum, ꝙ conſtitutio in bono ſumitur, & in malo. Deus.n. conſtituit, & ordinat omne bonum & diabolus conſtituit omne malum. Dic igitur, ꝙ Deus conſtituit perfectos virtutum culmine, conſtituit edoctos fidei lumine, conſtituit p̄latos mundi regimine, conſtituit beatos cœli cacumine. A Deo.n. diuerſi diuerſimode conſtituuntur.

Quidam in loco tuto, vt ibi ſedeant. ſ. religioſi,
Quidam in loco claro, vt vbi doceant. ſ. prædicatores,
Quidam in loco digno, vt omnes præeant, ſ. pręlati,
Quidam in loco alto, vt ibi maneant. ſ. beati.

¶Dico ergo primo, quòd religioſi ſunt conſtituti, vt ſedeāt ad contemplandum. Num.3. Aaron & fratres eius conſtitue B
ſuper cultum ſanctuarij. vt quilibet dicat Domino illud p̄s. Qm̄ tu domine ſingulariter in ſpe conſtituiſti me. Iſti ſunt conſtituti à Deo ad viuendum in ſpe, & ſanctificatione, &

cultu religionis. &c. Item dico, ꝙ clerici sunt instituti, vt studeant seu doceant ad prædicãdũ. vnde ps. Cõstitue Dñe legislatorẽ super eos, vt sciant gentes quoniã homines sunt ¶ Itẽ prælati sunt constituti, vt præeant ad gubernandũ. vñ illud Hiere. 1. Ecce constitui te super gentes & regna. vbi quatuor causæ notantur in electione necessariæ, scilicet

Effectiua & primordialis,
Subiectiua & materialis,
Perfectiua & hæc est formalis,
Inductiua seu finalis.

Causa (dico) efficiens. s. Deus, q̃ dicit. Ecce cõstitui. Materialis. s. ipse electus (te inquit) Formalis. s. ipsa promotio vel prælatio, q̃ dat sibi esse formale, cum dr̃ super. Finalis, quæ est, vt gubernentur gẽtes & regna &c. Vnde de tali constitutione dr̃ in ps. Constitues eos principes super oẽm terram, memores erunt noĩs tui Dñe. q. d. qui in primatu constituuntur, ad habendum in memoria præ cæteris obligantur. ¶ Item beati

C constituuntur, vt gaudeant ad conregnandum. Vnde quolibet beato potest dici illud Deu. 32. Cõstituit eum Dñs super excelsam terram, vt comederet fructus agrorũ, vt sugeret mel de Petra, oleumq; de saxo durissimo. vbi nota, ꝙ isti sic constituti sunt tuti, nec timent reuocari, quia dñs cõstituit eos; Sunt sani, nec timent infirmari, quia sunt sup excelsam terrã, quæ. s. sanior est terra bassa; Sunt pleni, nec timent vacuari, quia ipsi comedunt fructus agrorum; Sũt læti, nec timent contristari, quia ipsi sugunt oleum, quod lętificat; Sunt securi, nec timent terminari quia ipsi hauriunt illud à petra, & à saxo. i. a Deo, qui semper durat sũt consolati, nec timent conturbari, quia ipsi habent mel, i. dulcedinem consolationis æternæ. ¶ Aduerte tñ ꝙ (vt cõiter) sumitur pro promouere seu ꝑficere. Sed hoc vide satis plene in litera. E. Vbi excelsus vbi exponitur p̃dicta auctoritas. Constituit eum super excelsam terrã. Item in litera. C. de custode vbi ponitur illa auctoritats. Super muros tuos Hierusalẽ constitui custodes. &c. Itẽ in litera. M. vbi Magister, vbi ponit̃ illa auctoritas. Si quos ĩ eis nouisti viros industrios, cõstitue magistros pecorum. Gene. 47. Ecõuersõ aũt põt dici de mala constitutione. ꝙ. s. hodie constituunt̃ in officijs

Viri impij sine clementia,
Viri ignari sine scientia,
Viri iniqui sine conscientia,
Viri sine sufficientia.

De viris impijs, & crudelibus dr̃. 1. Macha. 7. qd̃ bachides Alchimũ virum impium constituit in sacerdotium, & mãdauit ei facere vltionem in filios Israel. & 9. c. dr̃, ꝙ ipse elegit viros impios, & constituit eos dños regionis. De viris ignaris, & imprudentibus dr̃ Dan. 3. Adorate statuã, quã constituit Nabuchodonosor rex. De viris aũt iniquis, pc̃toribus dr̃ in ps. Constitue Domine peccatorẽ sup eum, & diabolus stet à dextris eius. De viris vero auaris, & nullam sufficientiam habentibus, qui. s. nõ sunt digni constitui in aliquo officio ꝑlaturę, dicitur Esa. 3. Nõ sum medicus, & in domo mea non est panis, neq; vestimẽtum, nolite me constituere principem populi. Talis. n. paupertas auaritiæ, & etiam temporalis penuriæ debet hominem repellere ab officijs publicis, quia scilicet tales cum ꝓmoti fuerint, solent subditos acriter exhaurire. vnde ſm valerium Maximum, cum de duobus Imperatoribus constituendis, & cũ exercitu mittendis semel in senatu tractaretur, quidam sapientissimus respondit neutrum esse mittendum, quia inquit vnus nihil habet, & alteri nihil sufficit. &c. Vide vbicunq; fit mentio de promotione. s. de Prælato, Rege, electione, Principe, &c. similia.

A Consummare.

Cõsummatio. Nota, ꝙ cõsummatio quandoq; sumit̃ ꝓ conplemento perfectiuo, quandoq; pro termino finitiuo, quãdoq; pro exterminio destructiuo. Pro cõplemento dico ꝑfectiuo. vnde de Simone Machabeo. 1. Mach. 23. Dicit̃, ꝙ ipse accelerauit muros Hierl'm consummare. Pro termino ẽt finitiuo dicitur Luc. 2. Consummati sunt dies octo, vt circũcideretur puer. Pro exterminio etiam destructiuo, vñ Ezech. 11. Ah domine Deus cõsummationem tu facis reliquiarum Israel. His ergo præmissis, dicã, ꝙ in scriptura inueni- tur consummatio bona: notandum, quod iusti triplici gaudem consummatione. s. Consummatione

B Operis virtuosi,
Temporis luctuosi,
Muneris gloriosi,

Prima est cõsummatio gratiæ complementi, secunda consummatio moralis explementi, tertia consummatio æterni suppleméti. Prima ꝑtinet ad viros morales, secunda pertinet ad cunctos mortales, tertia ꝑtinet ad sanctos supernales. ¶ Dico igit̃, ꝙ est cõsummatio virtuosa, Et ista est illa, qua boni studẽt bona opera perficere, & consummare, & vsq; ad consummationem, & complementum in se virtutum cumulũ aggregare. Qđcunq; .n. naturale desiderium semper est in motu, & affectu, quousq; consummatum fuerit & completum. & iõ ad virtuosum hominem pertinet, quod opera bona aggregationemque virtutum si inceperit, perficiat, compleat, & consummet. Iuxta illud quod dictũ fuit de Fabro Ferrario Eccles. 38. Cor suum dabit in cõsummationem operum, & vigilia sua ornabit impfectionem. & sequitur de figulo. Cor suum dabit, vt consummet linitionem, & vigilia sua mundabit fornacem. Et hoc est, quod dicebat Apostolus. 2. Thim. 4. Bonum certamen certaui, cursum consummaui, fidẽ seruaui, ideo reposita est mihi corona. &c. vbi nota, ꝙ cõsummatio ĩcipit̃ cũ ꝑfectu virtuosi laboris, dirigit̃ cũ ꝓspectu luminosi splẽdoris ꝑficit̃ cũ affectu gloriosi decoris seu honoris; Primũ probat pugna frequentata (Bonum certamẽ) ſm fides illibata (fidẽ seruaui inquit) tertiũ corona parata (iõ reposita est mihi corona) Quia ꝓ certo (charissimi) talis consummatio nõ fit, nisi habeas laboris diligentiã profectiuã, nisi teneas fidei vigilantiã directiuam, nisi videas gloriæ affluentiam allectiuam. Igitur ad hoc nos vrgeat virtus boni laboris. Bonum inquit certamen certaui, quia re uera nihil fær consummatur, nisi hoc, quod cum diligentia laboratur. Eccl. 4. Vsq; ad mortem certa pro iustitia. vnde de cõsummatione virtuali quomodo multum requirat dr̃. 1. Ma. 4. ꝙ filij Israel ædificauerunt sancta, atria sanctificauerunt, fecerunt vasa sancta noua, intulerunt candelabrum, & altare incensorum, & mensam in templum, incensum posuerũt super altare. Sequitur. Et consummauerunt omnia opera, q̃ fecerunt. Igitur ædificemus sancta, i. omnimodam virtutẽ, & sanctitatem. Aedificemus (inquit) sancta, i. faciamus in nobis sanctitatẽ, & puritatem. Sanctificemus atria, hoc est purificemus sensuum vanitatem, faciamus vasa sancta noua, i. habeamus cordium & affectuum nouitatem. In templo vero mentis inferamus altare, idest sanctam deuotionem: candelabrum, idest, fidem, & discretionem: mensam. i. clementiam, & compassionem, incensum. i. seruorem, & orationẽ, & sic consummabuntur in nobis virtutes per complemẽtum, & perfectionem, ad quod. s. nos deducet, vt dictum est exercitium boni laboris. Bonum inquit certamen certaui. Exemplo Christi, qui post passionis labores dixit. Consummatum est. Io. 19. Igitur ad hoc nos vrgeat virtus boni laboris. ¶ Item ad hoc nos dirigat lumen veri splendoris, s. fides (Fidem inquit seruaui) Nullum. n. opus consummatur, aut perficitur sine lumine directiuo. Sic teste Apostolo, sine fide impossibile est placere Deo, quia. s. fides est illa lux, q̃ nos dirigit ad Deum cognoscendum, & nos consummat ad virtutes habendum. Sap. 6. Cogitare de illo, sensus est consummatus. Pauo enim caudam habet oculatam, sic cauda, & finis, seu consummatio nostra moralis debet oculis fidei resplendere, vt sic ille, qui est lux vera illuminans omnem hominem. s. Christus dicat illud Mathæ. 28. Ego autem vobiscum sum inquit, supple ꝑ fidẽ. Itẽ ad hoc nos erigat amor summi honoris, s. corona iustitiæ, i. gloria paradisi, quæ. s. dicitur corona, quæ est rotunda, non habens terminũ aut initium, & quæ etiam datur victoribus pro triumpho. Sic gloria æterna, quæ est ipse Deus, menti infusus, & lapsus, nõ habet principium neque finem, seque dat victoribus, scilicet sanctis hominibus pro mercede. psalm. Corona aurea sup caput eius. Et ista etiam videtur esse corona iustitiæ, ꝓ eo quod iuste proportionem, & differentiam meritorum assignatur sanctis Victoribus in hac corona gloriæ differentia gaudiorum, & diuersorum stipendia præmiorum. psalm. Omnis consummationis vidi finem, quasi diceret, Visio finalis consummationis multum facit ad complemẽtum virtuosę perfectionis. Patet igitur, quod est quædam consummatio virtuosa. ¶ Secundo dico, quod est quædam consummatio luctuosa. Necesse est. n. quod omnia viuentia cõsummentur per mortem, vnde etiã Christus, tunc mortalis dixit de seipso Luc. 13. Ecce ꝑficio sanitates hodie & cras, & tertia die consummor. De Enoch etiam dicitur Sapient. 4. ꝙ con-

ꝙ consummatus in breui expleuit tēpora multa. ¶Tertio dico, ꝙ est consūmatio gloriosa.s.in vita æterna, vbi cōsum mabuntur, & replebuntur omnia desideria beatorum. vnde de ipso Deo ibidem omnia consummante dr̄ Ecc.43. Consummatio sermonum ipse est. Et sic patet, quòd consumma tio aliquando accipitur in bono significato. ¶In malo vero

D significato dic, quod in scriptura inuenitur

Consummatio { Naturæ, Fotunæ, Culpæ, Pænæ. } Prima fit per mortē corporalē. Esa.10. Cōsummationē & abominationē ipse fecit. Et Sap.4. Iuuentus celerius consummata. Secunda fit per miseriam tpalē.s.qn̄ fortuna in hoīe, p infortunia consummatur. Vnde de Luna, i. de pro speritate mundana dr̄ Eccl.43. luminare quod minuitur in consummatione mensis. & Esa.16. Consummatus est ser. &c. Tertia fit per culpā criminalem, q̄.s.in malis vsq; ad con summationem crescit: ps. Consummetur nequitia peccato rum. Quarta vero fit per miseriam ęternalem. De qua Dan. 9. Vsq; ad consummationem perseuerabit desolatio. &cæt. Sufficit. Vide de verbo Complere, & de fine

A **Consumere.** Nota, ꝙ cōsumptio nihil aliud est, quā rei attenuatio, vel annihilatio. Et (vt cōiter) consumptio naturalis fit à caldo. Igitur loquē do moraliter, possum dicere, ꝙ cōsumptio in bono sumit, & in malo. Et sic dico, ꝙ in bono consumptio carnis, q̄ fit p abstinentiā, consumptio culpæ, q̄ fit per pniam, cōsumptio

B malorū, q̄ fit per iustitiā, consumptio rerū, q̄ fit per eleemo synam, vel clementiā. ¶Consumunt igitur primo carnes ꝓ prias abstinentes, quia.s.omne voluptuosum, & carnale de bet quilibet cōsumere in seipso. Figuratus Deu.13. vbi pcipitur, ꝙ si aliqua ciuitas de terra Israel vellet, & suggereret Deos alienos colere, habitatores eius debebāt ꝑcuti, & to ta eius supellex cōburi pariter, & cōsumi. Quia re uera si ci uitas carnis nostræ, quæ plena est malis ciuibus.i. malis mo tibus per carnalitatem corruptam nobis suggerat, vt Deo derelicto dijs alienis.i.mūdi voluptatib. & vitijs debeamus adhærere, ipsam debemus per temperantiam cōsumere, & per abstinentiam castigare, vt sic quilibet sic cōsumptus di cat illud Iob.19. Pelli meæ consumptis carnibus adhæsit os meum & derelicta sunt labia circa dentes meos. quia.s.os, i. ossea fortitudo pelli bonæ cōuersationis cōiungit, & labia diuinæ laudis ori, & dentib. applicant, qn̄ per abstinētiā car nes superfluæ consumunt. Et re uera talis cōsumptio est aiæ illuminatio, & virtutum renouatio. Nā sicut in lāpade lux nutritur, dū oleum cōsumitur, de Saura etiam lacertula dicit. Isid. ꝙ ad recuperandū & clarificandū visum solē respicit, vt humore supfluo, qui obscuritatis erat cā, cōsumpto visus ipsius restauretur, sic lux aiæ, lux gratię, lux sciæ nutri tur, & conualescit, dum carnalitatis oleum, & humor consumitur, & arescit. Vnde Iob.11. Cū te cōsumptū putaueris orieris, vt lucifer, & meridianus fulgor cōsurget tibi ad vesperā, & habebis fiduciā proposita tibi spe, & defossus secu rus dormies, vt accedat illud, ꝙ scribit Iob.33. Consumpta caro eius à supplicijs, reuertatur ad dies adolescientiæ suæ.

C Consumunt igit̄ carnes proprias abstinētes. ¶Scd̄o dico, ꝙ consumunt culpas noxias pænitētes. Ista est.n. bona cōsum ptio, qn̄ per Dei misericordiā & indulgētiā, per sacerdotis diligentiam, & absolutionem, per peccatoris pniam & con tritionem, iniquitates aiæ cōsumuntur. ps. Consumetur nequitia pc̄torum. Figurata in diluuio generali, in quo sicut dicitur Gene.7. Vniuersa, quæ in terra sunt consumpta sunt q̄a.s.per lachrymarum diluuia omnia terræ, i. animæ vitia consumuntur. vnde nota, quod per pænitentiā consumitur

Superbia mentis eleuatiua, Lasciuia carnis inquinatiua, Pigritia mentis aggregatiua. De superbia eleuante dicitur Hie.12. Consumptum est animal & volucre. De lasciuia seu luxuria dicitur illud Iob.33. Cō sumpta est caro à supplicijs. De pigritia vero dicitur Hier. 6. In igne consumptum est plumbum. Consumunt igit̄ cul

D pas noxias pænitentes. ¶Tertio dico, quod consumunt gē tes impias præsidentes, Deus videlicet, & boni prælati, qui s. consumere solent impios, & peruersos, dicēdo illud Oseę 13. Occurram eis quasi vrsa raptis Catulis & consumā eos ibi quasi Leo. ¶Quarto dico, ꝙ consumunt opes inopibus compatientes, quia, scilicet consumunt, & expendunt temporalia pro æternis, pauperib. eleemosynas largiendo Deu tero.13. vniuersa consumas domino Deo tuo. Sic igitur pa tet, ꝙ consumptio sumi potest in bono significato. ¶Secūdo E principaliter dico, ꝙ consumptio etiā sumi potest in malo. Sic igitur dicam, quod est consumptio,

Gratiæ, quæ fit peccatis & criminibus,
Fortunæ, quæ fit tormentis & turbinibus,
Naturæ, quæ fit mortalis destructionis conaminibus,
Animæ, quæ fit finalis dominationis grauaminibus,
¶Peccatum consumit gratiæ virorem,
Mors & infirmitas consumit naturæ decorem,
Tribulatio consumit fortunæ splendorem,
Damnatio vero finalis consumit animæ vigorem.

¶Dico ergo, ꝙ est cōsumptio gratiæ, ꝙ facit culparū inflam matio. Calor.n. agens in humidū radicale, ipsū cōtinue con sumit, quare necesse est, ꝙ aīal continue recipiat nutrimentū, alias necesse est, ꝙ incurrat ineuitabile nocumētū. Sic ve re calor concupiscentiæ cōtinue consumit humorē radicalē virtutū.s.p culpas veniales seu morales, quare necesse est ꝙ nutrimentū diuinæ gratiæ, seu doctrinę cōtinue sumatur ne forte tota virtutū congeries cōsumat̄. Et iō hodie multi spūalr̄ cōsumunt̄, quia per spūalia nutrimēta nullatenus re ficiunt̄. Iob.36. Transibunt in gladio, & cōsumentur in stultitia. Et nota, quod talem consumptionem facit quandoq;

Flamma auaritiæ deuoratricis,
Tinea inuidiæ demolitricis,
Rubigo malitiæ & nequitiæ iniquitatricis;

Flamma auaritiæ consumit pietatem. Iud.15. Concrematæ sunt fruges, in tm̄, vt vineas, & olíueta flamma consumeret. Tinea inuidiæ consumit æquitatem. Iob. 4. In Angelis suis inuenit prauitatē, quatno magis qui habitāt domos luteas, & terrenum habēt fundamentū cōsumuntur velut à tinea? Rubigo aūt malitiæ consumit sanctitatē. Deut. 28. Fruges terræ tuæ rubigo consumet. Et nota, si vis quomodo hodie consumpta est in Ecclesia vel in mundo

Constantię fortitudo,
Prudentiæ limpitudo,
Confessionis certitudo,
Contemplationis celsitudo.

De consumptione cōn stātię, & fortitudinis dr̄ Esa.49. In uacuum labo boraui sine causa, & va ne fortitudinem meam consumpsi. De cōsumptione sapiētiæ dicitur Thren.1. Senes mei in vrbe cōsumpti sunt. Sene ctus.n. prudentiam signat. De consumptione autem confes sionis dr̄ Hier.44. Consumentur omnes viri Iuda. Iuda.n. in terpretatur confessio. De consumptione vero contemplationis dr̄ Iob.7. Consumitur nubes, & pertransit. Nubes.n. quæ est alta, signat altitudinem contemplationis. Ista est er go consumptio gratiæ, quam facit culparum inflammatio.

¶Secunda est consumptio fortunæ, quam facit contingens F tribulatio, quia.s.mundi tribulationes, tyrannorū impugna tiones, diuersorū casuum insidiationes, fortunæ prosperita tē cōsumūt, & fortunatos destituunt, & confundunt. vn̄ Ecde.4. De carcere egreditur quis ad regnum, & in regno na tus inopia consumitur. ¶Tertio est consumptio naturæ, q̄ facit mortis impugnatio. de qua Iob.18. Cōsumet brachia eius primogenita mors. Et illud Iob.14. Hō autem cū mor tuus fuerit, & nudatus, atq; consumptus, vbi quæso est? vbi describitur quilibet sic cōsumptus, vt fragiliter dispositus. (Homo) vt lætaliter depositus (Mortuus) vt miserabiliter expositus (Nudatus) vt dubitabiliter repositus (vbi inqt q̄ so est) Ista est ergo consumptio naturæ, quā facit mortis im pugnatio. Thrē.1. Senes mei in vrbe cōsumpti sunt. ¶Quar to dico, ꝙ est consumptio animæ, quam facit tormētorum aggrauatio.s.damnatio æterna, quæ consumit oē gaudium ab eadem.s.aīa. vnde dominus dicit Ezechie.22. In igne iræ meæ consumpsi eos. vnde de omnib. malis potest generaliter dici illud Hierem.16. In sterquilinium super faciem terræ erunt, gladio, & fame consumentur, & erūt cadauera eo rum in escam volatilibus cæli, & bestijs terræ. Et hęc de ver bo consumere sufficiant.

Consurgere Nota, ꝙ cōsurgere idem est, ꝙ cō plete surgere, vel simul surgere, vel confestim surgere. Et signat in bono & in malo. In bono signat perfectam de inferioribus ad superiora eleuationem, mētis erectionem, terrenorum contemptum, & cœle stium affectionem & contemplationem. vnde Hier.6. Consurgite

surgite ascendamus in meridiẽ.In malo vero designat citã, & celerẽ ad malũ proruptionẽ,malitiosam machinationẽ, & contra bonos conspirationem.sicut Num.14.Multitudo pessima q̃ cõsurrexit aduersum me,in deserto morietᷣ. Et 1. Para.21.Cõsurrexit Sathan cõtra Israel.& Mich.7.Filia cõsurget aduersus matrẽ suã.¶De bona igit̃ cõsurrectione aliquid est dicendũ.¶Nã sicut signa Orientalia,& stellæ orientis nõ cessant ascẽdere,& cõsurgere quousq; ad cæli mediũ, & ad meridiei punctũ pueniant cõsurgendo,sic bona mẽs, & q̃libet bona psona ab inferiori terrenorũ amore,& a vitiorũ depressiõe debet cõsurgere,& sursum p affectũ ad cœlestia se leuare,quousq; ad mediũ cęli,& ad meridiẽ claritatis,& fælicitatis ipsa cotigerit realr peruenire. Hier. 46.Cõsurgite,& ascẽdite ad gentẽ quietã,& habitantẽ cõfidẽter, ait Dñs.Iõ bene consulit aĩæ,vel cuilibet viro iusto Esa. 52. Consurge consurge,induere fortitudine,tua Syon.vbi aduerte,ꝙ quia m[undus] est locus profundus,vbi carceramur, nefandus vbi spoliamur,affectus,vbi infirmamur,obscurus vbi excæcamur,iõ cõsurgendũ est,vt liberemur à depressione mortalis itineris(Cõsurge cõsurge)vt adornemur conuersatione mortalis tegminis(Induere)vt roboremur solidatione vitalis flaminis(Fortitudine)vt illustremur contẽplatione mentalis luminis(Sion)Per talẽ.n.consurrectionẽ erigimur à mundi carcere(Consurge consurge)Induimur virtutũ põdere(Induere inq̃t)Solidamur spũs robore(Fortitudine tua)Illustramur sophiæ sydere(Syon,q̃ interpretatᷣ specula(Igit̃ necesse est,si bene vis,cõsurgere dimittatᷣ terrena bassitudo,quia locus est infici[en]s(Cõsurge cõsurge) vt acquiratᷣ virtutum pulchritudo,quia status est proficiens, (Induere)vt fulciatur animi firmitudo,quia virtus est sufficiens(Fortitudine)vt videatur cælestis plenitudo,quia fru-

B ctus est alliciens Sion¶Dico ergo,ꝙ talis cõsurrectio facit dimitti terrenam bassitudinẽ,ꝙ oñdit cũ dr̃:Consurge consurge.Res.n.q̃ cõsurgit,alta petit,& inferiora dimittit,sicut patet de elemẽtis,q̃ habẽt motũ suũ naturalẽ à cẽtro ad circunferentiã,q̃ in imo nisi violenter detineri nõ pñt.Sic vere aius humanus,cuius natura est ad alta cõsurgere, alta cõtẽplari,& aspicere,æterna velle & appetere , nõ debet in inferioribus,& terrenis quiescere,sed per cõtẽptũ ab eis velociter resilire.Cõsurge inquit cõsurge.i.cõfestim surge,quia sicut dr̃ Prou.11.Bene consurgit diluculo,qui quærit bona. Bona dico æterna,cum cætera proprie non sint bona.vnde Seneca Epistol.28.Magnus erat labor ire in cęlum,vadit audacter animus contemptor omnium.&c.nec ad pecuniam respicit,aurum argẽtumq; illis,in quibus iacuere tenebris dignissima non ad hoc extimat.Et nota,si vis,quod consurgendum est ab infimis,& etiam à peccato,cum

Humili reuerentia,
Stabili permanentia,
Nobili præsidentia,
Feruenti diligentia,
Decenti apparentia,
Splendenti sapiẽtia,
Lugenti pœnitentia.

De reuerentia dr̃ Leui.19.Corã cano capite cõsurge.Et.1. Reg. 25.de Abigali dr̃, qđ cõsurgẽs adorauit,pna in terrã, audito.s. ꝙ Dauid ipsam sibi vxorem accipere volebat.de permanentia dr̃ Exo.9.Mane,consurge,& sta.De p̃sidentia vero,& eminẽtia dicitur . Iob.38. ꝙ Deus auroram super filios terrę consurgere facit.De diligentia dr̃ Iob.7.Si dormiero,dico q̃n consurgam.Et Iob. 1. Consurgens diluculo offerebat holocaustũm.Consurgere enim diluculo,vel mane,vel de nocte,diligẽtiam signat de honesta apparentia dicitur Can.6.Quasi aurora cõsurgẽs, pulchra vt luna,electa vt sol.De sapientia autem , & scientia dr̃ Iob. 11. Meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam.De pænitentia dicitur.1.Regu.25. Consurgens Dauid venit in desertum.&c.Sed re uera multi sunt,qui sic non cõsurgunt ad bonum,sed potius ad iniquitatem & ad malũ. ¶Vnde nota,quod econuerso mali consurgunt ad

Alios inuadendum malitiosè,
Virgines opprimendum luxuriosè.
Homines occidendum proditiosè,
Tumultum suscitandum seditiosè,
Calices hauriendum delitiosè,
Iniqua cogitandum perniciose.

Isti(dico) cõsurgũt ad malitiosè inuadẽdũ,sicut de Caim dicitᷣ Gen. 4. Cõsurrexit Caim aduersus fratrem suum Abel.

Item consurgunt ad luxuriosè corrumpendum.vnde Deu. 22.dicitur,quod oppressor Virginis consurrexit sicut latro contra eam.Item ad proditiosè occidẽdum.vnde Iob. 24. Mane consurgit homicida ad interficiendum egenũ & pauperem.Item ad seditiosè tumultuãdum.Osę. 10. Cõsurget tumultus in populo.Item ad delitiosè viuendum seu potandum.Esaiæ.5.Veh qui potentes estis ad bibendum vinũ , & qui mane surgitis ad ebrietatem.Item ad pernitiosè cogitãdum,& affectãndũ.Vnde Sopho.3.Diluculo consurgentes corruperunt omnes cogitationes suas.Non sic(charissimi) sed consurgamus ad opera virtuosa,& ad cælestia meditanda.Iuxta illud.Colo.3.Si consurrexistis cum Christo, q̃ sursum sunt querite , vbi Christus est in Dei maiestate sedens, quæ sursum sunt sapite,non quæ super terram.Patet igitur, quod spiritalis consurrectio facit dimitti terrenam bassitudinem(Cõsurge inquit cõsurge)Esa.51.Eleuare eleuare cõ- C
surge Hierusalem,quæ bibisti in manu Domini.¶Secundo dico,ꝙ talis cõsurrectio facit acquiri virtutum pulchritudinem(Induere inquit)Indumenta.n.animæ sunt virtutes, sine quibus anima non consurgit,quia.s.sicut auis sursum nõ se eleuat sine vestimento plumarum,sic nec mens spiritualiter consurgit sine vestimẽto virtutum.Vnde Esa.52. Induere fortitudinem,consurge sicut diebus antiquis.&cæ.Vide infra de indumentis,& vestimẽtis in titulis suis.¶Tertio di- D
co,quod talis consurrectio solet requirere animi firmitudinem(Fortitudine inquit)Necesse est enim,quod fortitudo ĩterior operetur ad hoc,ꝙ corpus velocius superius eleuetur.Sic vere necessaria est virtus spiritualis fortitudinis ad hoc,ꝙ mẽs consurgat ab infimis.Esa.51.Consurge consurge indueire fortitudinem brachium Domini.Et.1.Paral.10. Consurrexerunt singuli virorum fortium.&c.Dilata de fortitudine sicut infra,& inuehe contra illos, qui non vidẽtur habere fortitudinem aliqualem , quia non consurgunt nec à vitijs,nec à terrenis.Cõtra quos,& maxime cõtra auaros dicitur Hier.51.In calore eorum ponam potus eorum,inebriabo eos,vt sopiantur,& dormiant somnum sempiternũ & non consurgant.Et pone qũo homo quando est in calore,inordinate bibit,& non aduertit,quod inebriatur in calore auaritiæ æstuans, solet inconsiderate temporalia bibere,& dum non cauet inebriatur taliter terrenorum amore quod ibi p obstinationem dormire , & quiescere cogitur, ita ꝙ non consurgit amplius,aut leuatᷣ.Non sic,sed qui vult bene consurgere,habeat animi firmitatem.¶Quarto habe- E
re debet sensuum limpitudinem(Sion,i.specula) Accipiter enim quia clarum habet visum,& de longe potest videre pdam allicientem,cito solet consurgere,& altissime se leuare.Sic ille,qui sensus considerationis claritatẽ habet de longe,s.de isto mundo prædam allicientem,s.bona paradisi videt,& sic cito terrena contemnendo deserit , & ad æterna volitat,& consurgit.Sic ergo Sion, speculator clarissimus, & contemplator.Cãticorum.4.Egredimini filiæ Sion,& vidête regem Salomonem in Diademate.Egredimini inquit, s.mundum inficientem,vos animę,quæ estis Sion,idest speculatrices per discretum sensum & intelligentem,& videte regem Christum coronatum in cælo,vi attrahentem ad cõsurgendum & allicientem.& 4.Reg.4.Consurgens Israel,i. videns Deum,percussit Moab,&c.Vide infra de Sion in litera.S.Patet igitur quomodo ad consurgendum spiritualiter oportet videre fructum allicientem(Sion inquit) Oportet habere virtutem per sufficientem fortitudinem. Oportet splendere per vitam moralem,atque decentem(induere)Oportet horrere locum infimum , i. mundum inficientem(Consurge consurge)&c.

Contaminare.

Nota,ꝙ contaminare idem est, A
quod inficere, vel fædare. Est igitur contaminatio loquendo moraliter,idem quod spũalis inquinatio vel peccatũ.Ideo peccatori dicitur illud Baruc.3.Quid est Israel,ꝙ in terra inimicorum es, inueterasti in terra aliena coinquinatus es cum mortuis, deputatus es cũ his,q̃ sunt in inferno,dereliq̃sti fontẽ sapientiæ?& Oseæ 5.& 6.Fornicatus est Effraim,contaminatus est Israel.Et iõ sicut qui corporaliter est contaminatus & immundus omnem locum,vbi habitat,contaminat atq; fędat,sic peccator per mala dicta,opera,& exempla,polluit & contaminat,& locũ vbi habitat,& personas quas visitat,& homines quos frequentat,quicquid enim tetigerit immundus , immundũ faciet.Nume.19.Ideo de malis ecclesiasticis , quæ fædant, & con-

& contaminant domum Dei,conqueritur Dominus in ſcri-
ptura,dicens Hiere.2. Ingreſſi contaminaſtis terram meam,
& hæreditatem meam poſuiſtis in abominationem.Et nota,
ſi vis,quòd mali cõtaminati ſunt in ſe , & alios contaminant

B Per vilis carnalitatis actum,
Per malæ ſocietatis tactum,
Per diræ crudelitatis factum,
Per lautæ guloſitatis victum,
Per malæ loquacitatis dictum.

¶Contaminantur (dico) aliqui per actum luxurioſæ carnalitatis . vnde Leui. 19. dr̃. Non
proſtituas filiam tuam,vt contaminetur in terra . Figura de
leproſo,per quem luxurioſi figurantur.de quo dr̃ Leui.13.ꝙ
habere debebat veſtimentum diſſutum,os veſte contectum,
caput nudum,& cõtaminatum,& ſordidum ſe clamare.Vn-
de de talibus immundis,& luxurioſis leproſis,qui ſcilicet ve
ſtes ſuæ conuerſationis ſolent per inſolẽtiam diſſuere,os ſuę
locutionis ſolent per ambages,& diſſimulationes cõtegere,
caput ſuæ intentionis neſciunt bene celare, ſed omnibus ſo-
lent inuereũde nudare & detegere, & propter hoc merito
poſſunt contaminatos, & ſordidos ſe clamare,dr̃ Malachiæ.
2. Contaminauit iudas ſanctificationem domini. Iſti igitur
contaminantur per actum luxurioſę carnalitatis.¶ Secundo
dico , ꝙ quidam contaminant , & cõtaminantur per tactum
vitioſę ſocietatis.In lege enim,qui morticina,vel etiã quęcũ
que immunda aĩalia tangebant,contaminabantur,& pollu-
ti & immundi reputabant̃. Sic vere immundus & corruptus
peccator quoſcunq; tangit,& aſſociat,inficit,atq; fędat.Leu.
11.Quiſquis tetigerit,illud,cõtaminabitur. Ideo precipitur
Leui.22 ꝙ ſacerdos ad mortuum nõ ingrediatur,ne cõtami
netur in morte ciuium ſuorum.Tertio dico,ꝙ quidã conta-
minantur per factum ſeditioſæ crudelitatis.Sanguis.n.ſuper
oĩa cõtaminat veſtes albas.Sic homicidiũ,& rapina,quæ per
ſanguinem deſignantur.Ezech.9. Contaminate domum , &
replete atria interfectis. Et hiere.16. Cõtaminauerunt terrã
morticinis.¶ Quarto contaminant̃ per victum delitioſæ gu
loſitatis.Ezech.9.Omnes,qui comedunt,contaminabuntur.
¶Quinto quidã cõtaminantur per dicta inuidioſæ loquaci-
tatis,ſ.per verba detractoria & immũda.Inter cætera conta
minatiua ſumme fędat,& maculat fætor oris.Sic valde ſolet
famam fędare,& inficere fętens locutio detractoris.Ideo de
ſemine fluente,per quem loquax & detractor intelligitur, q.
.ſ.ſemem verborum malorum vbiq; ſeminat,& diffundit,p̃-
cipitur Num.5.Leproſum,& qui ſemine fluit,de caſtris eijci
te,ne cõtaminent ea,cũ habitauerint vobiſcũ &c.Suffic.vide
infra de Macula in liter.M.& de uerbis polluere,& Inquinare.

A **Contemnere.** Nota,ꝙ cõtemnere ſumitur in bo
no , & in malo . In bono.n. ſignat
mũdi & peccati deteſtationem, peccati fugam & vitationẽ,
& oĩs mali reſilitionem,& abominationem. De quo Hiero.
ait. Facile cõtemnit oĩa, qui ſe ſemper cogitat moriturũ . In
malo vero ſignat ſui reputationem , aliorum deriſionem &
reiectionem,& totius boni diſplicẽtiã.Eccleſ.49.Contẽpſe-
runt timorem domini.¶ Dicamus ergo de bono cõtemptu.
Deus.n. plantauit in aĩa virtutem iraſcibilem , vt anima per
eam poſſet malum contemnere , & quadam virtuoſa ſuper-
bia vitia fugere, contra ea indignari, & à trãſitoriis reſilire.
Sicut enim videmus, quòd aues natando cum pedibus aquã
retropellunt, & quaſi eam deſpicientes reiiciunt ; quod etiã
remiges faciunt remigando:quia.ſ.nec nauis, nec auis ad an
teriora trahitur ,niſi aqua poſterius repellatur:ſic dico, ꝙ ſi
volumus ad anteriora cœli bona nos traducere , neceſſe eſt
per contemptum omnia aquea,ideſt omnia fluxibilia reiice
re,& horrere. Nam ſicut dicit Petrus Rauennas in quodam
ſermone.Aurũ erogare,bonum reponere,malũ cõtemnere,
validum fugere, ſecurum . Nam ſicut vincere virtus eſt, ſic
eſt fęlicitas euaſiſſe.Igitur dico,ꝙ bonum eſt,ꝙ Contemnas

B Teipſum tanquam defectiuum,
Mundum tanquam deceptiuum,
Peccatum tanquam infectiuum.

Contemne ergo teipſum , proprios defectus conſiderando
quia re uera ille faciliter ſe deſpicit, qui ad proprios defe-
ctus attendit. Nonne de pauone legitur,quòd rotam caudę
ſuæ deponit, quando pedum deformitatem reſpicit ? Quia
vere qui bene deformitates ſuas,& defectus reſpiceret, non
faciliter alios deſpiceret : ſed ſe potius vilipenderet ; ſimilis
ceruo,qui quamuis ſit animal magnum,& velox,ſolet tamẽ
cornua ſępiſſime ſubmittere , & aliqñ.ſ.ſemel in anno depo-
nere,& dimittere.ad denotandũ, ꝙ cornua ſuperbiæ ſunt di
mittenda,& oĩs inanis gloria cõtemnẽda. vnde Chryſo. Ho
mel.4.Si gloriam cupis, gloriã deſpice,& eris oĩbus glorio-
ſior.Seneca in beneficiis.Cõtemnit oĩa,qui ad cõtemptũ ſui
venit.vis habere oĩa,contemne oĩa.Iſti.n.ſm Bern.ſunt qua-
tuor gradus humilitatis in hoc verſu.Spernere mundũ,ſper
nere nullũ,ſpernere ſeſe,Spernere ſe ſperni quatuor iſta De⁹ C
Cõtemne ergo teipſum,proprios defectus cõſiderãdo.¶ Se-
cundo cõtemne mundũ, ipſius ſucceſſus vituperando.Quia
re uera viri iuſti debẽt contẽnere tãquã vana, & deceptoria
oĩa bona mundi.ſ.diuitias,delitias,& honores,& ipſa habe-
re,quaſi nõ habere,& in mundo eſſe quaſi nõ eſſe,& ſicut Na
uis in mari trãſire, & ibidem nõ ſiſtere ſed meare. Narrat.n.
Põponius,ꝙ in Aegypto in lacu Chemius erat inſula Nata-
tilis , vbi nõ ſolum erãt arbores imo etiam ſolis templum.
quæ.ſ.in eodem loco nũquam permanebat, nec terræ,aut lit
toribus adhærebat , ſed per lacum ſuper aquas fluitabat , &
ad modicum uẽti flatum cõtiune ſe mouebat. Sic vere dico,
ꝙ viri iuſti,quorum quidam ſunt templum.i.clerici,& contẽ
platiui.1.Cor.3. Templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos .
quidam ſunt arbores,ideſt fructuoſi,& actiui Matth.8. Vidi
homines quaſi arbores. dum ſunt in lacu miſeriarum huius
mũdi, in ipſa inſula mobili,i.fortunæ mobilitati ſubiecti nõ
debent per complacentiam ſiſtere, ſed per cõtemptum mu-
tabilium ad ſpirituſſancti flatum tanquã peregrini, & hoſpi
tes in hoc ſæculo pertrãſire,nec aliquibus mũdi bonis p̱ cõ-
placentiã adhærere,ſed potius, ac ſi de hoc mũdo nõ eſſent,
ipſa cõtemnere & horrere,dicẽtes cũ Didimo rege Bragmã
norum in Epiſtola ad Alexãdrum. Nos nõ ſumus mũdi ho-
ſpites,ſed aduenæ,& ſic intrauimus in hũc mundũ,vt mane-
re nobis non liceat,ſed trãſire.Et Apoſtolus Heb.12.Nõ ha
bemus hic manẽtem ciuitatẽ,ſed futuram inquirimus.Ideò
de tali mundi contẽptu dicit Chryſ.ſuper Heb.ſermone.25.
Contemne diuitias,& eris locuples,gloriã,& eris glorioſus
inimicorum ſupplicia,& eos ſuperabis.Aduerte tñ, ꝙ nõ ſo
lũ non ſunt contẽnenda mũdi proſpera ſed ẽt aſpera & ad-
uerſa.vñ Señ.Epiſt.107.enumeratis infinitis infortuniis,quę
ſunt humanæ mortalitatis tributa,ſubdit. Effugere inqt iſta
non potes,contemnes aũt ſi ſæpè cogitaueris, & futura præ
ſumpſeris: oĩs.n.ad ea,quę pręmeditãda ſunt,duriusobſiſtit,
& contra imparatus ẽt læuiſſima expauit, id quoque agẽdũ
eſt ne,quid nobis inopinatum ſit. Sequitur.Optimum eſt pa
ti,quod emendare non poſſis.Contemne ergo mundum,ip
ſius ſucceſſus vituperando.¶ Tertiò oportet,ꝙ tu contẽnas
peccatum. Illa enim,quæ nobilis ſunt naturæ , contemnunt D
ignobilibus ſe ſubmittere, & indignati à taliũ ſeruitute de-
primi,ſolent cum violẽtia reſilire.patet de igne,cuius eſt na
tura ſurſum eſſe,qui ſi ſub terra tenetur,quaſi ſub aliena ſer
uitute retẽtus,ſolet terram rũpere,& exire. Sic dico,ꝙ mẽs
humana,cuius conditio debet eſſe libera , quia non eſt ancil
læ filia, ſed liberæ. Gal.4.& quæ ſurſum habet circa cœleſtia
nobiliter conuerſari,valde debet peccatum,& peccati ſerui
tutem contemnere, & ei ſubmitti pęnitus abhorrere, & ci-
to inde cum violenta diſplicentia retroire. Ideò bene dicit
Aug.libr.de cathechizandis rudibus, & ponitur in decreto.
38.diſt.plus ſunt contemnenda,& præcauẽda vitia morum,
quàm verborũ.Et ſic patet,ꝙ eſt triplex contemptus bonus
& virtuoſus,ſ.ſui,mundi,& peccati.¶Secundo principaliter E
dico, quòd eſt multiplex contemptus malus & pernicioſus.
Et ſic dicam quòd contemnitur

Deus à peccatoribus,
Prælatus à ſuſurronibus,
Pauper ab abundantibus,
Malus à præſumentibus,
Cruciatus à peccatoribus,
Paradiſus ab ignorantibus.

Eſt igitur contẽptus, quo contemnitur diuina maieſtas , quia multi ſunt,qui contẽnunt Dei verba & imperia, Dei mandata
& iudicia, Dei bonitatem & longanimitatem, Dei poteſta-
tem & ſæueritatem.De contemptu verbi Dei dicitur,2.Re-
gum. 12. Quare contempſiſti uerbum Domini , vt faceres
malum in conſpectu eius?De contemptu imperij ſeu man-
dati diuini dicitur Num. 19. Contempſiſtis imperium Do-
mini,& non crediſtis ei,& vocem eius audire noluiſtis . De
contemptu iudiciorum diuinorum dicitur Ezech.5.Hieru-
ſalem contempſit iudicia mea,& præcepta , vt plus eſſet im-
pia,quam gentes.De contemptu diuinæ bonitatis,& clemẽ-
tiæ,dicitur

tiæ dicitur Roma. 2. An diuitias bonitatis Dei contemnis, & patientiæ, & longanimitatis? De contemptu vero diuinæ potestatis,& iustitiæ dicitur Eccl.49.Reges Iudæ defecerũt, contempserunt timorem Domini.& Sap.14. Malè senserũt, de Deo seruiẽtes idolis,iniustè iurauerunt in idolo,contemnentes iustitiã. Tales igitur Dei cõtẽptores deberẽt timere, ne cõtra eos indignetur.Sicut.n.dicit Iacob.in lib.de mirabilibus Orientaliũ regionum. Aliqui sunt ingrati filii Pellicani,qui dato ꝙ se videt matris sanguine viuificatos, & ipsam propter sanguinem emissum debilitatã,ipsi tñ sibi non compatiuntur,sed vilipendũt,nec eidẽ subueniunt, sed contemnunt, mater vero tandẽ sanata filios sui contemptores de nido suo eijcit,ipsosq; verberat,& expellit.Sic vere Deus propter nos dudum in cruce vulneratus,& pro nostra viuificatione proprio sanguine vacuatus, illos ingratos filios q̃ nũc ipsum contemnũt, finaliter puniet, & à nido paradisi ipsos reiiciet,& repellet.Leui.26. Si nõ audieritis me, & præcepta mea, si spreueritis leges meas, & iudicia mea cõtempseritis: sequitur.Visitabo vos velociter in ægestate,& ardore,q̃ conficiet oculos vestros,& cõsumet aĩas vestras.Patet ergo quõ

F contemnitur diuina maiestas.¶Secundò dico,ꝙ à malis contemnitur prælati potestas. mali.n. subditi faciliter contẽnũt prælatum si sit benignus,& odiunt si sit sæuerus,sicut de Rege dato Ranis per Iouem dicitur in Fabulis,quia primo datum eis truncum in regem contempserunt, quia se nõ mouebat, & postea datũ Hydrum oderunt,quia eas comedebat. De talibus ergo proteruis subditis dicere potest prælatus illud, qđ dicebat Miphiboseth claudus de seruo suo. Seruus inquit meus cõtempsit me. quia pro certo mali serui hodie contemnũt Dominos suos,& prælatos;& nõ mirum, si hoc faciunt,q̃n ipsos vident defectuosos,& claudicantes, cũ hoc etiam faciant dato ꝙ sunt iusti,& sæueriter præsidentes. Figurati in Vasti superba, de qua dr̃ Hester 1.ꝙ ipsa contẽpsit venire ad regem Dominum suum, propter quod deposita, coronam perdidit,atque regnum.Ideò contra istos dr̃ Prouer.29.Qui corripientem se dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus.¶ Tertiò dico, ꝙ à malis contemnitur pauperis ægestas, facta enim vel dicta pauperum, quanquã vtilia & prudẽtia,ab aliis cõtẽnuntur.Iob.12. Deridetur iusti simplicitas, lampas contempta apud cogitationes diuitum,parata ad tempus statutum.& Eccl.9.Sapientia pauperis cõtẽpta est.Cõtemnitur ergo à malis pauperis ęgestas.

G ¶ Quartò dico,ꝙ ab indiscretis contemnitur malorum inhonestas.Reprehensibiles sunt.n.boni,qui peccatores cõtemnũt,quia magis deberẽt de seipsis timere.vnde Greg.25. Mora.Quod sumus hodie,nouimus, quod aũt post paululũ esse possumus,ignoramus.Hi vero,quos fortasse despicim⁹, & tarde quidem possunt incipere, & vitam nostram feruentioribus studiis anteire.Timendum itaq; nobis est, ne nobis cadentibus resurgat,qui nobis stantibus irridetur,quamuis stare nõ nouit,qui nõ stãtes deridere nouit.vnde Matt.18.Vi

H dete,ne contemnatis vnũ ex pusillis istis minimis. ¶ Quintò dico,ꝙ cõtemnitur à malis,& obstinatis inferni cruciatus,& pœnalitas.Vnde de malis,qui euacuarunt timorẽ Dei, dicit Iob.39. Contemnit pauorem,nec cedit gladio. & ideò de ipsis poterit dici illud Heb.12.Proposito sibi gaudio,sustinuit crucem,confusione cõtẽpta.quia isti, dum gaudium præsentis lætitiæ eis proponitur,futuram cõfusionẽ contẽnunt, & sic ad crucẽ,i.ad inferni cruciatum ducuntur.¶ Sextò dico, ꝙ contemnitur à malis paradisi successus,& fęlicitas. Vnde illud Roma.2.An diuitias bonitatis eius,contemnis? Oẽs ergo isti sunt mali contemptores, sed re uera ordo mutabitur in futurum,quia videlicet contemptores finaliter contẽnentur,illi vero,qui nunc sunt cõtemptibiles,honorabuntur.cõtemproribus.n.dr̃ Esa.33. Veh qui spernis,nonne & ipse sperneris?cum fatigatus desieris contemnere, contemneris. De contemptibilibus vero & pauperibus dr̃ Esai. 49. Hæc dicit Dominus ad contemptibilem animam, & ad seruum Dominorum. & 1. Corint.1.dicitur contemptibilia mundi elegit Deus.&c.sufficiat de contemptu.vide infra in tractatibus de verbis indignari,fugere,spernere,& deficere.

A Contemplatio.

Nota,ꝙ contemplatio est virtus, per quã mens à terrenis, & caducis erigitur, & sursum ad considerationem æternorum leuatur,vt enim dicit Greg.5.Moral.Mens nostra nullo modo ad vim intimę cõtẽplationis rapitur,nisi prius sopiatur.Igitur cum contemplatio solum pertineat ad viros pfectos,notabo,ꝙ sicut notabiles creaturæ sunt situ altiores,lumine clariores,apparentia pulchriores,sicut patet de stellis, & de sideribus,sic verè illi,qui nobilitate morum, & bonitate alios præcellunt, debent esse pulchriores in conuersatione, clariores in discretione,altiores, & eleuatiores in contẽplatione. Vnde Sen.dicit Epis.23.ꝙ animus debet eẽ fidelis, & alacer,& super oĩa erectus.Nautilius.n.monstrum est Marinum,quod mirabilis est naturæ ẽm.Plin.lib.9.c.29.Volens .n.per mare cito natare,timens propriam grauitatem, solet aquam maris de proprio corpore per fistulas eiicere,& tandem brachia cum membrana seu pellicula, quam habet supra caput altè pro velo erigit, & cũ posterioribus pedibus remigans,& propria cauda se dirigẽs, seu regens per maria tutus vadit,& si tñ timendi cãm habuit,deposito velo aquã, vt fiat ponderosus rebibit, & in profundum æquoris se immergit.Sic re uera dico, quod illi, qui per mare huius mũdi volunt leuiter sine periculo transire,& vitam trausigere,debent oẽ pondus aquæ. i. fluxibilium terrenorum reiicere cõtemnendo, & realiter si sit necesse pauperibus erogando. Matth.19.Ecce nos reliquimus omnia.velum cordis sursum erigere cœlestia contemplando, brachia amoris sursum extendere æterna amplexãdo & desiderando,vt sic læuiter possit transnatare,ad æterna fœliciter volitando.Esaiæ.23.Transi terram tuam quasi flumen filia maris.sequitur.Consurgẽs tranfreta. Si autem talis contẽplatiuus insidiatorem diabolum timuerit, vtpote ꝙ de vana gloria, vel de alio peccato ipsum tentare contendit, statim debet hausta aqua salsa lachrymosæ contritionis ad profundum maris.i.ad considerationem amaritudinis inferni & mortis descẽdere,& sic à periculo poterit se saluare, quia scilicet vir perfectus loco, & tempore se debet per contemplationem eligere, & loco, & tempore debet per timorem,& considerationem descendere.Iuxta illud Numer. 19. Ad imperium Domini erigebant tentoria,& ad imperium Domini deponebant. vnde Abac. 2.dicitur.Super custodiam meam stabo,& contemplabor,vt videam.Et nota,quòd

Contẽplanda est {
- Aeternorum opulentia,quæ reficit, B
- Creaturarum excellentia, quæ perficit,
- Interna sapientia,quæ sufficit,
- Humana diligentia,quæ proficit,
- Diuina prouidentia,quæ non deficit.

¶De opulentia,& delitiis superioribus dr̃ Num.27. Ascende in montem istum Abarim, & contemplare inde terram, quam daturus sum filiis Israel.& Iob.39.dicitur, quòd de longe contemplatur escam, & loquitur de Aquila,idest de quolibet clare vidente.De rerum excellẽtia potest dici illud Iob 35.Suspice cœlum,& intuere, & contemplare æthera an altior te sit. De contemplanda interna sapientia dicitur Ecclesia.1.transiui ad contemplandam sapientiam.De contemplãda externa diligentia dicitur Eccle.4. Rursus contemplatus sum omnes labores hominum & industrias. De diuina prouidentia vel prudentia dicitur Ecclesi. 1. Mens mea contemplata est multa sapienter,& didici,vt scirem prudentiã. Multa possunt dici de materia contemplationis, sed deficiũt auctoritates vocales, & in infinitis titulis in hoc opere fit mentio de eadem. Vide ergo in horum uocum tractatibus. s. videre,Israel,sursum,ascendere,& surgere,altitudinem,sublimis,excelsus,& cætera similia.

Contentio. A

Nota,quòd contẽdere accipitur, pro cõtradicere,repugnare, rixari,discordare,vel rebellare.Potissimèautem sumitur in scriptura pro illa controuersia vel allegatione,quę fit in iudicio inter iudicem & partem,vel etiam inter ipsas partes. Hierem. secundo.Adhuc in iudicio contendam vobiscum. Inquantum vero denotat discordiam,seu dissensionem,nota,quòd contẽtio oritur quandoque ex

- Inflata præsumptione,
- Elata iurisdictione,
- Maligna cogitatione,
- Inuida emulatione
- Hypocritica carnis maceratione,
- Carnali inquinatione

Dico ergo, quòd quidã contendunt ex præsumptione inflata, sicut dediscipulis dr̃. Luc. 22. cap. quòd orta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Alij ex iu-

ex iurisdictione elata. p̄s. Effusa est contentio super principes. Alij contendunt ex cogitatione corrumpente. Iac.3. Cótentiones sunt in cordibus vestris. Alij contendunt ex emulatione inuidia. Philip.1. quidam propter inuidiam & cōtētionē Christum annunciant. Quidam contendunt ex maceratione, & abstinentia ficta. Esaiæ.58. Ecce ad lites & contentiones ieiunatis. Alij contendunt ex carnis inquinatione immunda, quia. s. sicut dicitur Gal.5. Opera carnis sunt fornicatio, immundicia. &c. sequitur. Contentiones, inimicitiæ, & emulationes. A talibus ergo contentionibus est fugiendum & sagaciter recedendum, quia sicut dicitur Prouerb.20. Honor est homini, qui separat se à contentionibus. vide de discordia, & contractione, & dissensione. &c.

A **Contritio.** Nota, ꝙ contritio in scriptura idem est ꝙ destructio, cōfusio, cōsumptio & dissipatio. & iō (vt cōiter) contritio accipitur pro tribulatione. Hiere.19. Conteram eos sicut conteritur vas figuli. sicut.n. res, q̄ conteritur, in minutas particulas diuidit̄, & diminuit̄, sic ille dr̄ cōteri, qui ab integritate, & fortitudine, & prosperitate, ad nihilum deducitur. vn̄ p̄s. Quasi Leo, sic contriuit oīa ossa mea. Vsitatiori tn̄ vocabulo contritio accipit̄ pro quodam motu voluntatis in Deum cum displicentia peccatorum, quia tn̄ in pluribus huius operis partibus de contritione hmōi pluries est tractatū, vel tractabitur in futurū, iō parum intendo dicere de p̄dictis, hoc solum adiungens, ꝙ sicut in musto quidā magnus calor, & feruor facit totam vini substantiam ebullire, cuius virtute purum ab impuro diuiditur, & à vini substantia tota fæculentia purgatur, & ad fundum dolij descendens totā vini sub̄am reddit puram, sic verè (charissimi) q̄n feruor cōmpunctionis in corde nostro succensus fuerit, ipsum facit statim ebullire per contritionē & purum ab impuro, diuidere per discretionē, & fæces peccatorum emittere per confessionem, ipsasq; ad fundum cordis descendere per iugem memoriā & recordationem. De tali ergo ebullitione cōtritionis pōt dici illud p̄s. Cōmouisti terrā, & cōturbasti eā, sana cōtritiones eius, quia cōmota est. vel illud Hiere.14. Deducant oculi mei lachrymas p̄ diē ac noctē, & non taceant, quia contritione magna cōtrita est virgo filia mea. In quibus verbis aduerte, ꝙ contritio debet

B Promi realiter, / Loqui vocaliter, / Pungi mentaliter. — Primum probat flumē liquoris (lachryma) secundū eloquium clamoris (non taceant) tertium supplicium doloris (Contritione) Debet.n. homo, qui perfecte conteritur habere

- In oculis lachrymationem,
- In labijs confessionem,
- In anima compunctionem. Sit igitur
- In oculis liquoris lotura,
- In labijs clamoris lectura,
- In anima doloris punctura.

Dico igitur primo, ꝙ illi, qui perfecte volunt conteri, debent habere loturam liquoris. s. lachrymationem. Deducant (inquit) oculi mei lachrymas. Sicut.n. video, ꝙ per igneū calorē, qui est in capella rosarum, ipsæ dissoluuntur, ita ꝙ per exteriora foramina aqua stillat, sicut etiā per pondus lapidis ex oliuis solet oleū distillare, sicut insuper per calorē inclusum in nube solent vapores dissolui, ita ꝙ inde solet pluuia emanare, sic pro certo q̄n pondus boni operis, & diuini timoris præmit cor humanum, & q̄n ignis, & calor contritionis ipsum coarctat, tunc quandoq; per cōpunctionem dissoluitur, ita ꝙ inde liquor & pluuia lachrymarū distillatur, ex quo pro certo aer conscientiæ serenatur, & terra corporis nostri bonis tēporibus fęcundatur. vnde p̄s. Lachrymis meis stratum meum rigabo. & Hiere.9. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte? De contritione aūt hmōi dr̄ Trenor. 2. Consolabor te virgo filia Syon, quia magna velut mare cōtritio tua. Vbi nota, ꝙ ista lachrymatio debet esse mentaliter iucundans (Consolabor te) fertiliter fœcundans (magna) salubriter inundans (velut mare) Ista tamen (charissimi) sunt contra multos, qui re uera faciliter lachrymantur, sed faciliter & inaniter iucūdantur, & si quandoq; propter delicta ad lachrymas inclinantur statim ad peccata præterita reuertuntur similes Crocodilo, qui s̄m Pli. occidit hominem iuxta flumen ambulantem, quem cum viderit mortuum, pro eo lachrymatur, & plorat, ipsum tn̄ finaliter deuorat, & mādūcat. Sic vere (charissimi) multi sunt, qui hominem. i. animam, quam per peccatum occiderunt, lachrymantur q̄nq̄ue, sed statim transacto luctu, & cessante contritionis dolore ad ipsam per vitia deuorandam iterum conuertuntur. Non sic (charissimi,) sed habeamus perfectas lachrymas & perseuerantes: quod ostēditur cum dr̄, Deducant oculi mei lachrymas per diē & noctem, hoc est dictu, semper & quotidie, quia. s. vlulatus & lachrymæ sunt signa contritionis perfectæ. vnde Esa. 65. Clamabitis p̄ dolore cordis, & p̄ cōtritione spiritus vlulabitis. Patet ergo, ꝙ in contritione debet esse lotura liquoris purificatiui. s. lachrymarum. ¶ Secundò dico, ꝙ ibi debet esse lectura clamoris manifestatiui. s. clamoris confessionis, ꝙ ostēditur cum dr̄. Nō taceant. Sicut.n. ignis inclusus in nube humida rumpit nubem, & facit tonitruū, sic vere (charissimi) ignis contritionis si in nube cordis nostri fuerit inclusus, ipsam nubem, i. ipsum cor necessario habet rumpere & aperire, & tonitruum confessionis exterius emittere. Non taceāt ergo. Hierem.51. Noli tacere super iniquitate. sicut.n. cognito vbi ē latro statim clamat̄ ad latronē, cognito vbi est ignis clamat̄ ad ignē, ita ꝙ qui in talibus tacent, reprehendi deberent, sic vere cognito, ꝙ in domo cordis nostri est peccatum mortale, quod re uera est tanquā fur, à quo virtutes furantur, quod est sicut ignis quo mēs inflammatur, statim debemus per confessionē clamare, & ipsum sacerdoti velociter reuelare (Nō taceant) Esaiæ.62. Qui reminiscimini Deū, ne taceatis. Sit ergo in contritione lectura clamoris manifestatiui. Esaiæ.15. In via aronaym clamorem cōtritionis leuabunt. ¶ Tertiò sit ibi punctura doloris sollicitatiui (Contritione inquit magna contrita est) Cor.n. quod perfectè conteritur, valde dolet, & sollicitatur, dolet.n. de omissis, de cōmissis, & de amissis. Omisit.n. bona, commisit mala, amisit vtilia. ideò merito debet conteri, & dolere. vnde Esaiæ.24. Cōtritione conteretur terra. Ezechielis.21. Ingemisce in contritione lumborū, & in amaritudinib⁹. talis.n. dolor cordis necessarius est in contritione, quia sicut dr̄ in p̄s. Deus sanat cōtritos corde, & alligat cōtritiones ipsorū. Et alibi. Cor cōtritū & humiliatū Deus nō despicies. &c. Sit igitur in nobis

C (margin, at "lectura clamoris manifestatiui")

D (margin, at "Tertiò sit ibi punctura doloris")

- Dolor pungitiuus,
- Clamor expressiuus,
- Humor purgatiuus,

E De contritione autem inquātum denotat destructionem, nota ꝙ multiplex est mala cōtritio, videlicet quia

Conteritur
- Corpus naturali tractu,
- Peccator criminali actu,
- Pauper fortunali tactu,
- Diues temporali ictu,
- Dānatus æternali luctu.

Dico igitur, ꝙ corp⁹ cōteritur p̄ naturalis resolutionis tractum. Et iō scriptura cōparat ipsum flori dicens Iob.13. Homo natus de muliere, breui viuens tp̄e, repletur multis miserijs, qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra, quia pro certo hō conteritur, quia caret fortitudine roborante, quia hō natus de muliere, quia caret longitudine p̄durante, quia breui viuens tp̄e, quia caret quietudine cōsolante, quia repletur multis miserijs, quia viret pulchritudine defluente, quia quasi flos, quia cadet mœstitudine perimente. s. morte, quia ipse egreditur & effugit velut vmbra & iō non mirum si conteritur. vnde de terrena, & humana natura dr̄ Esa.24. Confractione confringetur terra, contritione conteretur terra, commotione commouebitur terra, agitatione agitabitur terra. Terra.n. est terrenum corpus, ꝙ pro certo continue conteritur, commmouetur, & agitatur, quousque per mortem pœnitus confringatur. Ista est ergo contritio, qua conteritur corpus per naturalis resolutionis tractum. ¶ Secundò dico, ꝙ est contritio, qua cōteritur peccator per actum criminalis dissolutionis, & sic contritio nihil aliud est, quàm peccatum, per quod vires & virtutes animæ conteruntur. Esa.1. Conteret sceleratos, & peccatores. illud.n. dr̄ conteri, in quo nihil remanet integrum. Sic peccatores contriti dicuntur, quia in ipsis non remanet integrum aliquid virtuosum, nec caput rectæ intentionis, nec cor, seu pectus affectionis, nec brachia bonæ operationis. nec venter aut viscera dulcedinis, & cōpassionis, nec etiā ossa fortitudinis & perfectionis, nec insuper vestes honestæ conuersationis. ¶ De capite rectæ intentionis dicitur Gen.3. Mulier conteret caput tuum. diabolus enim dicitur mulier, propter innatam malitiā. De corde affectionis, & cogitationis dicitur

Hierem.

Hiere.23. Contritum est cor meum in medio ventris mei. De contritione brachiorum.i.bonæ operationis, dicitur in ps̄.Brachia peccatorum conterentur,supple ne possint bonum aliquod operari.De cōtrita,& destructa dulcedine cōpassionis pōt dici illud. Eccle.12. Conteratur Hydria super fontem.fons.n.& Hydria humorem compassionis designāt. De contritione etiā ossium fortitudinis, & perfectionis dr̄ in ps̄.Quasi Leo sic contriuit oīa ossa mea.Et bene Leo,qui ita fortissimos habēt dētes,ꝙ oē os,dum tn̄ in ore suo possit recipere,solet conterere,& frangere. Sic vere diabolus, si pōt aliquē in ore suggestionis ponere per delectationem nunquā erit ita fortis aut osseus,quin ipsum frangat & conterat per pc̄tm̄ & malam operationem, & per totius virtutis eneruationem.Figuratus in illo potēti Rege,de quo dr̄ Dan.12.ꝙ contra excelsum loquetur,& sanctos altissimi cōteret.De contritione aūt vestium.i.totius honestatis,& bonæ conuersationis dr̄ Esa.50.Ecce oēs quasi vestimentū cōterentur.vn̄ Thre.3.Cōtriuit ossa mea,circundedit me felle & labore,in tenebris sic collocauit me quasi mortuos sempiternos.Sic igitur patet qūo conteruntur aīæ virtutes per
G actum criminalis dissolutionis.¶Tertiò dico, ꝙ conteritur pauper per fortunalis impugnationis tactum, fortuna.n.tyrannis mediantibus pauperes contetit,ipsosq; attenuat, & confundit.vnde de tyrannis loquitur scriptura Amos.8.Audite hæc,qui conteritis pauperem,& deficere facitis egenos terræ.Et istud pro certo est pessimum.s.ꝙ illi,qui de se contriti sunt per fortunam conterantur amplius,& frangantur totaliter per tyrannos.De Elephante.n.dicitur, ꝙ quamuis sit animal maximum,si tamen transit per gregem ouiū, vel Caprarum,q̄ sunt aīalia miserabilia,summe cauet, ne de eis quicquam lædat, ita ꝙ teste Plin. nunquam post transitum istius Beluæ tantæ molis,inuenit̄ aīal læsum aliquod, aut cōtritum. Sic potentes huius sæculi summè deberent cauere à contritione,& grauamine pauperum,& egenorum exemplo Ghristi,de quo dr̄ Esa.42.Calamum quassatum non cōteret,& lignum fumigans non extinguet.Iō dr̄ Prouerb.22. Non conteres egenum in porta.Cuius tn̄ contrariū faciunt tyranni,quia.s.magis nituntur conterere pauperes, q̄ alios. Amos.2.Conteruntur super puluerem terræ capita paupe-
H rum,& viam humilium declinant.Conteritur ergo pauper per fortunalis impugnationis tactum.Quartò dico,ꝙ quandoq; conteritur diues per temporalis tribulationis iactum. Non est.n.aliquis ita potens, quin etiam temporaliter possit conteri,vel confundi.Adamas.n.seu Diamas lapis est tantæ fortitudinis,ꝙ oēs lapides,vel metalla penetrat,atq; frāgit,ipse tn̄ à nemine per violentiam teritur aut quassatur,ꝑ artem tn̄ frangitur,& qui alios dissipauerat,dissipat̄. Sic dicam,ꝙ non est dare aliquid in tanta fortunæ fortitudine cōstitutum,nec in tanti regni sublimitate leuatum,quin etiam fatorum certitudine imppellente,& occultæ Dei prouidentiæ celsitudine disponeute faciliter possit cōteri,atq; frangi & ab integritate stat⁹ sui immutari, sicut.n.dr̄ Iob.34. Deus cōteret multos & innumerabiles,& regnare facit alios pro eis.Et etiā istud est verum, ꝙ quanto quis de altiori gradu labitur,tanto terribilius ruit,& cōteritur. Et iō verū vr̄ verbum be.Greg.di.ꝙ sæpe in altum quis tollit̄, vt cadens fortius cōfringat̄,quod vtiq; exēplariter videmus,vt quia cōiter,oēs,quos fortuna altissimè promouit, & exaltauit,finaliter terribiliter cōtriuit, & strauit. Patet de Iulio iu Senatu occiso,de Alexandro veneno perempto,de Cyro à muliere capite truncato,& in Olla sanguinis immerso de Creso ditissimo Lydorum Rege in cruce suspenso, & sic de alijs, Deus.n.in spiritu vehementi quandoq; cōterit naues Tharsis.Nam iustum est,ꝙ qui per potentiam alios iniuste conterunt,ipsi iuste forte simili conterantur.iō admirando dicebat propheta Hiere.50.Qūo confracta est virga fortis,contritus est malleus vniuersæ terræ?vnde ipse Iob in ꝑsona taliū plangēs dicebat.Iob.16.Cōclusit me Deus apud iniquū, & manibus impiorū tradidit me.Ego ille quondā opulētus repente contritus sum,tenuit ceruicē meā,& confregit me, & posuit sibi quasi signū. & bene dicit repente, quia.s.sicut dicit Seneca Episto.64. Paucis deponere fœlicitatem molliter licuit.& sequitur.Nullus contra fortunā inexpugnabilis murus est.Non cōfidāt ergo reges,aut principes aut tyranni in suis altis dominijs,atq; regnis, q.a.s.vt dictū est, nullus contra fortunā inexpugnabilis est murus. Nō est.n.dare regnū,aut imperiū,quin apud ipsum Deū,à quo dependēt oīa finē,& tēpus habeat limitatū,quod satis perpendere possumus si alta,q̄ ꝓcesserunt imperia,qualiter contrita & adnihilata fuerint cogitemus. Vbi obsecro dominium Assyriorū quod tm̄ potuit? Vbi potestas Græcorum, q̄ mundum circuit?Vbi Imperiū Romanorum,quod mundum tenuit?Vbi Torquinandorū immanitas,q̄ Orientē rapuit?Vbi Carthaginensium fœlicitas,quam Italia timuit?Vbi Gallorū ferocitas,quos Græcia cum Roma perhorruit?Vbi Francorum auctoritas,q̄ Occidentem possedit,& supposuit?Re uera vel oīa contrita sunt vel conteruntur,vel paulatim ad nihilum deducuntur,verum est ergo verbum Senecæ.lib.de naturalibus q̄stionibus,vbi de altis Imperijs loquens dicit sic. Certis erunt cuncta tēporibus,nasci debent, crescere, & extingui.& iō cuilibet tali in ꝑsona Tyri potentissimæ quondam Vrbis loquitur scriptura Ezech.27. Glorificata es multū in corde maris,in aquis multis adduxerunt te remiges tui,ventus auster contriuit te,in corde maris diuitiæ tuæ & thesauri tui,& multiplex instrumentum tuum,nautæ, gubernatores,& bellatores tui in medio tui cadent.&c.Patet igitur,ꝙ quandoq; conteritur diues per tēporalis tribulationis iactum.¶Quintò dico,ꝙ conteritur damnatus ꝑ æternalis desolationis luctum.ista.n.est vltimior, & deterior contritio I
quia.s.post contritionē culpæ, de qua dr̄ in ps̄. Contritio & fœlicitas in vijs eorum,viā pacis non cognouerunt, nō est timor Dei in oculis eorum.sequit̄ contritio pœnæ æternæ, de qua dr̄ Hierem.4.Contritio super contritionē vocata est s.contritio pœnæ super contritionē culpæ,vnde ps̄. Contere brachium peccatoris & maligni,q̄retur peccatū illius,& non inuenietur.q.d.tales digni sunt in æternum cōteri, quia dum peccatum eorum per sacerdotem inuestigantem in cōfessione queritur, vix aut nunquam potest inueniri, quia.s. nolunt confiteri.Nota ergo,ꝙ Deus finaliter in inferno cōteret multa genera peccatorum,videlicet

Superbiæ flatibus inflatos.
Discordiæ motibus turbatos,
Desidiæ nexibus ligatos,
Potentiæ turribus elatos,
Fallaciæ vestibus velatos,
Opulentiæ opibus ditatos.

Cōteret ergo Deus superbiæ inflatos flatibus Leui.26. Addam correctiones vestras septuplum ꝓp peccata vestra, & K
conteram superbiam duritiæ vestræ. ¶Itē conteret discordiæ motibus turbatos.Iudith.9.Deus,qui conteris bella ab initio Et in ps̄.dr̄,ꝙ Dn̄s cōtriuit portas æreas,& vectes ferreos confregit.Ferrum.n.cum quo fiunt bella, & æs qd̄ cæteris metallis magis est sonorū & clamosum, signat discordiā & ēt discordantes.Itē conteret desidię ligatos nexibus, illos.s.qui ꝑ pigritia mouere se non possunt, similes statuis idolorum.de quo dr̄ Micheæ.5. Statuas tuas de medio tui conteram.¶Item conteret potentiæ elatos turribus, quia.s.illi qui nunc sunt potentiores, ibi erunt magis cōtriti, & depressiores.Arcum.n.conteret Dn̄s,& confringet arma,& scuta comburet igni.vnde ps̄.Dn̄s coteret dentes eorum in ore ipsorum molas Leonum confringet Dn̄s. 3. Regum19. Spiritus cōterens petras.&c.¶Itē cōteret Dn̄s fallaciæ velatos vestibus.i.hypocritas, qui rectē similes sunt idolis,q̄ aliud sunt q̄ videant̄.vn̄ Esa.2.Idola pęnitus cōterent̄. ¶Itē cōteret Dn̄s opulentiæ ditatos opibus.s.malos diuites. Vn̄ isti figurantur in nauibus Tharsis,q̄ apportabant aurū Salomoni,sicut dr̄.3.Reg.10.Vn̄ de finali contritione taliū dr̄ in ps̄.In spiritu vehementi conteres naues Tharsis.Sic igit̄ patet qūo multi multipliciter conterunt̄.Vide infra de frangere,& supra de confringere & in alijs titulis synonymis &c. A

Contestari.

Idem est,ꝙ aliquid constanter dicere, vel testari.vide ergo de dicere, vel de testari & de loqui.&c.

Continere.Continentia.

Nota,ꝙ continere sumit̄ multis modis.s.pro abstinere,ꝑ capere,ꝑ sufficientiā habere,ꝑ abstinere,& maximè à peccato,& ab omni superfluitate nō necessaria.Vn̄ ad Titum.1.Oportet Episcopum esse sine crimine &c.hospitalē,humilē,iustum,sanctum,& continentem.Et isto modo cōtinentia sumitur(vt cōmuniter) ꝑ castitate.Vnde cū Dauid,& pueri vellent comedere panes sanctos,petitū fuit ab Achimelech si essent mūdi.1.Reg.21. A

Et responsum est Mundi sunt .s. ab vxoribus continuimus nos ab heri & nudiustertius, ac si aperte diceret, oēs qui panes sanctos .s. Eucharistiæ, vel panes sanctos, i. bona Ecclesiæ comedunt debent esse continentes, & à cunctis carnalibus abstinenter, & hoc propter

Præceptum, quod iniungitur,
B Auxilium, quod impenditur,
Precium, quod supponitur,
Præmium, quod promittitur,

Nam continentia nobis & maxime ecclesiasticis præcipit, specialiter, ita quod cuilibet vr̄ dictū illud verbū angelicū Tho. 6. Per tres dies continens esto. Itē ista à diuino auxilio influitur, & impendit salutariter, quia sicut dr̄ Sap. 8. Non possum esse continēs, nisi Deus det. Itē ista p̄ciosa esse supponit mirabilr̄. vñ. Eccl. 26. Nō est digna pōderatio aīæ cōtinentis. Itē, ꝓ ista honor, & p̄miū promittit, & tribuit æternalr̄ vñ de sapietia dr̄ Eccl. 15. Qui cōtinens est iustitiæ, apprehēdet illā, & obuiabit illi quasi mater honorificata. Et vide de castitate, abstinentia, & vbicunq; fit mentio de tpantia, q̄ oīa continentiæ nomine designantur. & sic loquendo moraliter, notabo, quod est,

C Continentia { Oris, ne vana dictes, / Cordis, ne stulta cogites, / Operis, ne mala agites,

De ore continendo dr̄ Esa. 52. Continebūt reges os suū. De cōtinētia cordis dr̄ Ecc. 30. Miserere aīæ tuę placens Deo, & cōtine, & cōgrega cor tuū in sanctitate. De continētia operis dr̄. 2. Reg. 24. Sufficit nunc, cōtine manum tuā. Sic ergo bene loquit̄ in parabola, de virginib. quidā, vbi loquēs de quintupartita cōtinētia dicit, ꝙ cōtinēd⁹ est aius à voluptate oculorū, auriū, auditus, gustus, & tactus. &c. de alio vero modo, quo continere sumitur pro concludere, capere, vel tenere, nota, quod est continentia

Maiestatis æternæ,
Potestatis externæ,
Claritatis internæ.

Est (dico) continentia æternæ maiestatis .s. ipsius Dei, q̄ īfra ambitū suæ infinitatis continet vniuersa. Sap. 1. Et hoc, ꝙ continet oīa, sciam, habet vocis. Est ēt continētia externæ, seu terrenæ ptātis. Sap. 6. Præbete aures, qui cōtinetis multitudines. Item est continentia internæ charitatis, q. a. scilicet charitas nostra debet esse ita lata, quod amicos & inimicos continere debet. Sap. 10. Eduxit hominem de limo terræ, & dedit illi virtutem continendi omnia. & cæt. Sufficit, vide de capere, & de claudere.

A Contentus.

Nota, ꝙ cōtentus dr̄, cui sufficit id, ꝙ habet. vnde nota, ꝙ oīa debēt esse cōtēta bonis à natura seu à fortuna cōcessis, & non nimis ardēter ambire ad amplius. vñ Apostolus dicebat. 1. Tim. 6. Habētes alimenta, & quib. tegamur, his contenti simus, plus. n. nō est necessariū, nisi .s. alimēta & vestimenta. de istis. n. dicit. Sen. ꝙ ista non pōt fortuna negarē. hoc. n. inquit, ꝙ necessitati satis est, dabit licet irata. & iste proprie sunt diuitiæ, .s. qd᷑ aliquis rebus habitis sit contentus. Sicut enim dicit Sene. Si aliquis diues esse voluerit, non diuitijs est addēdum, sed cupiditatibus detrahendum. quia sicut dicit alibi.

Diues est non qui magis habet, qui minus cupit.
Nota ergo breuiter quod contentus debet esse
Princeps propria gloria & iurisdictione,
Miles proprio officio & distributione,
Sacerdos necessariorum assignatione, & collatione.

B De principibus dr̄. 4. Reg. 14. Cōtentus esto gloria tua, & sede in loco tuo. ꝙ quia Rex ille .s. Amasias ad suasum Ioas facere noluit, iō in p̄lio victus fuit. Nā sępe fit, ꝙ iusto Dei iudicio perdit sua, qui non contentus proprijs quærit, aut appetit aliena: militib. vero dr̄ Luc. 3. Neminem concusseritis, & contenti estote stipendijs vestris, quod quia moderni milites non faciunt, nec proprijs stipendijs, aut redditibus contenti sunt, ideo pauperes, & miseri semper viuunt. quia sicut dicitur Prouer. 2. Alij rapiunt non sua, & semper in ægestate sunt. Sacerdotibus vero, & ecclesiasticis dicitur Num. 18. Nihil aliud possidebunt, decimarum oblatione cōtenti. &c. vide de sufficientia in multis locis particularibus in alijs tit. sicut in tabula denotabitur.

Continue.

De cōtinuitate dic sicut de ꝑseuerātia, & in alijs titulis similibus sicut est semper & iugiter. &c. & de profectu.

A Continuo.

Nota, ꝙ cōtinuo sumit̄, ꝓ statim, cito protinus, &c. Signat. u. promptā, & celerē executionē. dic ergo, ꝙ est celeritas bona & mala, Quātum ad bonos dic, quod ipsi continuo debent

Exclamare, Dei auxilium requirendo,
Adiuuare, læsis pauperibus succurrendo,
Ministrare, socijs, & fratribus seruiendo.
Obtemperare suis maioribus obsequendo, seu obediendo.

Igit̄ continuo debes exclamare per orationē .s. requirēdo diuinū auxilium. vñ Mat. 9. dr̄, quod continuo exclamās pater pueri aiebat. Credo Dñe, adiuuā incredulitatem meā. ¶ Itē continuo debes adiuuare per benignā subuentionem, vnde Luc. 14. dicitur. Cuius vestrum bos, vel asinus cadet in foueā & non continuo extrahet eum? q. d. omnibus cadentib. & tribulatis est continuo succurendum. ¶ Item continuo debes ministrare per charitatiuam dilectionem. vnde de socru Symonis sanata dicitur Luc. 13. quod cōtinuo surgens ministrabat illis. ¶ Item continuo debes obtēperare per obedientiā, & subiectionem. vnde de Apostolis dr̄ Mat. 4. quod cōtinuo relictis retibus secuti sunt Dominum. De continuo vero in malo dic, quod mali continuo solent

Deficere, quia carent solida firmitate,
Decipere, quia carent lucida veritate,
Arescere, quia carent florida venustate.

Carent (dico) firmitate durabili, iō continuo solēt deficere. vñ isti possunt dicere illud Sap. 5. Nos, vt nat[?]imus, cōtinuo desinimus esse: carent etiam fidelitate, seu veritate inuariabili, iō cōtinuo solēt decipere. vnde de Iuda proditore dr̄ Io. 13. cum accepisset bucellam exiuit continuo. sup. ad tradendum Dñm Iudeis. Carēt insuper venustate amabili, & iō cōtinuo solent arescere. vnde de ficu dr̄ Lun. 21. quod post Dñi maledictionem aruit. & c. vide supra de confestim.

Contingere.

A Nota, ꝙ cōtingere, q̄nq; sumitur ꝓ pertinere. vñ Luc. 15. Filius ꝓdigus dixit patri, da mihi partē substātiæ, q̄ me cōtingit. i. q ad me pertinet. q̄nque sumitur pro attingere, sicut de Cherubin dr̄ 3. Reg. 6. quod alæ eorum se inuicem contingebant, q̄nq; sumitur pro aduenire, accidere, vel euenire, & sic sumitur (vt cōiter) in scriptura, contingens. n. necessarium diuiduntur quia videlicet necessarium est illud, quod est homini naturale, & quod ineuitabiliter euenire debet. Cōtingens est illud, quod euenire potest. Sciendum tñ, ꝙ multa sunt, quæ à nobis reputantur contingentia, quia cās ignoramus, quæ tamē apud Deum necessaria sunt, à quo esse causę eorum quāuis occultæ ordinantur, sicut de illo. Io. 5. apparet, qui sanatus à paralysi audiuit à Dño. Ecce sanus factus es, iā noli peccare, ne deterius aliquid tibi cōtingat, ac si dixisset. Istud cōtigit tibi propter peccatum tuū, sicut expresse dr̄. 2. Esdræ. 8. Quę contingunt nobis, oīa sunt propter opera nostra maligna, & peccata nostra. Ista. n. quæ quotidie in natura contingunt cās suas habent superius in stellis, quæ quamuis sint nobis ignotæ, sunt tamen certæ necessariæ, & vere vt in pluribus, sicut dicit Sen. in lib. de natu. quæstionibus. illis duntaxat forsitā exceptis, quæ à libero dependent dominio seu arbitrio. Sic dicam de contingentijs infortuniorum nostrorum, quod sine causa occultæ Dei prouidentiæ nunquam fiunt. Nota ergo, quod contingit

Cæcitas obstinatis,
Reuelatio prædestinatis,
Mala fortuna furibundis & effrenatis,
Mors æterna reprobis & damnatis.

Est ergo contingentia reprobor, qua .s. excęcant, seu indurātur in malo de qua Ro. 11. B C[æ]citas ex parte cōtingit Israel. Item est cōtingentia electorum quæ .s. electis cōtingit, ꝙ a Deo vocantur, & à suis erroribus reuocātur, sicut de Paulo dr̄ Act. 9. vbi dr̄, ꝙ dum iter faceret contigit, vt appropinquaret Damasco. i. q̄n à Deo conuersus est & vocatus. Estēt contingentia tyrānorum, quibus .s. cōtingunt quotidie multa mala. vnde de illo furibundo Antiocho dr̄. 2. Mach: 9. qd᷑ dum furibundus contra Iudeōs procederet, contigit illum de curru ruere, & confringi. Est insuper contingentia damnatorum, quia .s. malis contingit finaliter mors æterna, vnde 2. Mach. 13. contingit tali lege præuaricatorem legis mori. vide supra in verbis accidere & aduenire.

Contra Contrarietas.

A Nota, quod contra, & cōtrarietas, idē sunt, & pōt esse contrarietas bona, & mala. Bona. n. est, qua boni viri malis hominibus se opponūt, & qua vitijs virtutes contradicunt. de qua Eccl. 33. Contra malum bonum

num est. Alia est mala,& ista est illa, qua mali inter se contrariant,& etiā bonis hominib. opponunt,& iniuriant vnde ibidē. Cōtra vitā inquit mors sit,& cōtra virum iustū pctōr. Dicā igit primo de contrarietate bona, & ista est illa,qua qs cōtrariatur peccato,& cuilibet viro malo.& sic dico, quòd est

Contrarietas { Dei, Prelati, Iusti. }

Deus contrariat iniquis pditis, Prælatus cōtrariat malignis subditis. Iustus contrariat rebus illicitis. Est ergo contrarietas Dei respectu hoīum perditorū.i. obstinatorū & peruersorū,qui.s.modo sunt cōtra dñm.i. peccando,& eius imperiū contemnendo. Ipse verò finaliter erit cōtrarius illis illos morte tpali,& æterna percutiendo, & dānando. Absalō.n. contra Dauid patrem suum conspirauit, q tñ exinde triste salarium reportauit,quia.s.sicut dr Eccl. 46. pugnare contra Deū nō est facilè. vnde Dñs de pctōre dicit Leui.20. Ponā faciē meā contra virum illum, succidamq; eū de medio populi. ¶ Secundò dico, q est contrarietas prælati respectu malorū subditorum. vnde Hie.51. Rex medorum à domino contra Babylonē suscitat.& Esai.49. Cōsurget sup. bonus prælatus,contra domum pessimorum,& contra cōsiliū operantiū iniqtatē. Tertiò dico, q est cōtrarietas iusti respectu actuū illicitorū. Sicut.n. Tiriaca pp virtuosas spēs aromaticas,q sun[illegible]bi,hēt efficaciā cōtra venena, sic iustus pp virtutes,quas intra se cōtinet,abhorret vitia & pctā, & se opponit cōtra facientes delicta. Vnde nota, q boni contrariant

B Transgressoribus,
Peccatoribus,
Deceptoribus,
Malis superioribus.

De transgressoribus dr Proue. 28. Qui derelinquunt legē,laudant impium, qui custodiunt, succenduntur contra eum. De pctōribus aūt dr. Esa.13. Visitabo contra impios iniquitates eorū. De deceptorib.i. de hypocritis, dr Iob.17. Innocēs cōtra hypocritā suscitabit,& tenebit iustus viam suam. De malis ét superiorib. q eis sit contradicendum, & suis malis iussionibus obuiandum, patet exemplo Balaam, qui ad maledicendum Israel vocatus à Moabitarū Rege Balae, ipsos ecōtrario benedixit. Nu.23. Ad maledicendum vocatus es,& tu ei econtrario benedicis. Boni.n. semper debent contrarium malo facere,& ecōtrario cōtra malos stare.1.Pet.2. Nō malū pro malo reddentes,neq; maledictum pro maledicto, sed ecōtrario bñdicentes. Patet ergo, q cōtrarietas sumi pōt in bono. Notabo ergo adhuc, q quāuis(vt cōiter)fontes, & putei,qui sunt iuxta Oceanum,sibi cōforment, quia.s.eo pleno replentur,& eo vacuo vacuantur,sicut exēplificat Pli. de fontibus iuxta Gades, sunt tñ aliqua loca,vbi fit cōtrarium,quia .s.in littore Laconis, oppidū est sicut ait, vbi sunt fontes, & putei,qui cōtrariū Oceano ritū seruāt,quia.s.eo pleno vacui sunt,& eo vacuo sunt repleti, sic dicā, q quāuis oēs hoīes debeāt sequi,& imitari motum,& voluntate Oceani circularis .i. ipsius Dei oīa cōtinentis, seu ét boni prælati, vel cuiuscunquè iusti viri,iuxta illud Matt.8. magister sequar te vbicunq; ieris, multi tñ sunt,qui contrariū habēt motum,quia.s.cōtra mores & voluntatē Dei,& prælati semper operari conantur, & in oībus bonis esse contrarij cōprobant. Figurati Ezec. 8. vbi dr, q ipse vidit hoīes adorātes ad ortū solis,habētes dorsum cōtra tēplū. cuius tñ contrariū esse deberet, qa.s.qñ adorabant,sp vertere debebant faciē versus tēplū,sicut dr.3. Re. 6. Sic verè multi sunt hodie,qui faciē cordis solummodo vertunt ad faciē solis.i.ad gloriam & prosperitatem mundanā, & dorsum indignationis & contemptus vertunt continuè cōtra tēplū.i. contra Ecclesiā & contra Deū.s.sibi repugnando, & Ecclesię eius libertatib. necnon oībus bonis moribus obuiando,iuxta illud Iud.2. Mandata domini audientes, oīa fecerunt contraria. Vnde nota, q hodie multi sunt Contrarij.

C Deo,quem nolunt timere,
Legi,quam nolunt complere,
Sibimet,quos nolunt vrgere,
Socijs,quos cogunt dolere,
Naturæ,quam faciunt fætere,
Senibus,quos solent horrere,
Prælatis,quos uolunt habere.

Dico, q isti sunt contra Deū,ipsum nō timētes. Prouer.19. Stultitia hominis supplantat gressus eius,& cōtra Deū feruet aīo suo. Item cōtra legē sunt,ipsam nō implētes. Vnde deinde in psa. petebat liberari de manu contra legem agentis & iniqui. Item contra semetipsos sunt,se non corrigētes. Prouer.1. Ipsi contra sanguinē suum contrariātur,& moliuntur fraudes contra aīas suas. Item isti sunt contra socios, seu proximos ipsos molestantes. Esa.19. Concurrere faciam AEgyptios aduersus AEgyptios,& pugnabit vir contra fratrem suū. Item isti sunt cōtra naturā,ipsam maculātes, vnde Ro.1. Mutarunt vsum naturæ in eū vsum, qui est cōtra naturā. Item isti sunt cōtra senes,ipsos cōtemnētes. Esa.2. Tumultuabit puer cōtra senē,& ignobilis cōtra nobilem. Item isti sunt cōtra platos,ipsis rebellantes. vnde Prælati possunt dicere illud Cant.1. Filij matris meæ pugnauerūt cōtra me. Et brīsta est veritas, q mali sicut venena,quę vlterhumanæ cōplexioni sunt contraria & nociua,& ét qñq; sibijpsis inter se ita sunt contraria, q sunt alterutrum destructiua, sicut exēplificat Pli.li.27.c.2. de Aconito,quod occídit hoiem, & liberat ipsum à scorpionis veneno. Hæc.n. inquit duo exitialia cum sint, moriuntur inter se,vt hō supersit. Sic pro certo ipsi mali, & venenosi bonis sunt cōtrarij,& nociui,& sibiipsis inter se sunt cōtrarij,& aduersi. Eccl.33. Intuere in oīa opera altissimi,duo cōtra duo, vnū cōtra vnum.&c. ¶ Cōiter tñ cōtrarietas accipitur pro discordia, dissensione,& inimicitia. Sicut.n. dicunt naturaliter oīa corpora habent inter se aliquas cōtrarietates, per quas vnum sp est alterius corruptiuū. Istud patet inter elementa, quorum vnum alteri contrariat,ita q per contrarietatē mutuā alterū ab altero corrumpitur, vel gñat: D
istud ét patet inter planetas,qui qñq; sunt in signis cōtrarijs, & tunc respiciunt se aspectu opposito,qui est pessimus, quia signat perfectā inimicitiā ŝm Astrologos,& semp signat malum. Sic pro certo(charissimi)in moribus est semper inuenire aliquos, q.s.per odia & inimicitias, dissensiones, & discordias cōtrariantur,ita q vnus semper nititur alterum sibi cōtrarium corrumpere,lædere,vel destruere,quantum pōt, & se sibi & promotioni suæ opponere,& eidem pro viribus cōtraire, qď vtiq; valde pessimum pōt dici. Mali.n. qui Deo,& hoībus sunt cōtrarij & rebelles,sunt similes mōstro marino, cui nomen est Acipenser vel,Elopes, cuius squamæ tendunt simul contra caput,quod in alijs contrarium fit vbiq; sicut dicit Pli.& ét lib. de nat. rerum. Sic verè multi vñr in despectu naturæ facti,& ad contradicendum Deo,& proximis ordinati, oēs.n. squamæ.i. oēs affectiones suæ, verba & opera vident capiti.i. Deo & plato cōtraire,& oīum aliorū voluntatib. rebellare. Miche.11. In luce matutina faciūt malū,& cōtra Deū est manus eorū. Tales aūt cōtrarietates,& rebelliones potissimè vñr in Ecclesia tpe electionum,quia tunc verificatur illud Mat.24. Surget gēs contra gentē, & regnū cōtra regnū,& terremotus.&c. ex talib.n. cōtrarietatib. veniūt hodie multa mala. de tali ergo cōtrarietate dr Mich.7. Filius(inquit) cōtumeliā facit patri,& filia cōsurgit aduersus matrem suā,& nur⁹ cōtra socrū suā. Possum⁹ ergo distīguere & notare q quatuor sunt gñā pctōrū, q alijs sunt cōtrarij, & nociui.s.

Obstinati per malignitatem,
Inflammati per rapacitatem,
Superbiæ vitio tumentes,
Inuidiæ veneno frementes.

Contra Deū ergo militant pctōres & obstinati, cōtra diuites præualent ex actores & inflammati, contra pauperes sunt superbi,& contemptores, contra bonos vero inuidi & detractores. Dico ergo primo, quòd est quædam contrarietas peccatorum, qui.s. contra Deum per obstinationem se opponunt. Gallus.n. qui est super cāpanile, semper vertit faciem contra ventum. Lupus ét ŝm. Pli. qñ vadit ad prædā, semper solet incedere contra ventū, ne.s.à canibus,qui sunt in illis partib. ad quas vadit, plentiat quoquo modo. Sic verè mali,& obstinati semper vadunt cōtra ventū.i. cōtra inspirationē Spiritussancti, & p obstinationem suæ peruersæ voluntatis Deo; & suis actibus opponunt. Mat.14. Erat.n. ventus contrarius illis. vnde Iob. 15. Cucurrit aduersus Deū erecto collo,& pingui ceruice armatus est. vnde in ps. dr. Fiant contra Dñm semper,& dispereat de terra memoria eorum.&c. Et isti sunt fatui,qui.s. voluntati omnipotentis Dei se opponunt, quia finaliter oportet quòd Deus eos vincat. Actuum.9. Saule durum est tibi contra stimulum calcitrare. vnde de talibus dicitur. Eccl.22. Sicut paleæ in excelsis,& cementa sine impensa posita contra faciem venti non permanebunt, ita cor timidum in cogitatione stulti, cōtra impetum timoris non resistet. Isti sunt similes Cornici, quæ quamuis pugnare contra Aquilam non valeat, ipsam tñ cum suis horridis clamorib. insequitur,& cōturbat qď cū Aquila diu dissimulat, tandem contra Cornicē se conuertit, ipsamq; vulnerat,& occidit. Sic verè(charissimi) Cornices, idest nigri peccatores, contra Aquilam auem regalem, id est

id est contra Deũ per vitia & peccata continuè se opponũt, ipsumq́; suis clamoribus, iniurijs, & blasphemijs, operib. malis, & criminibus persequuntur, & conturbant. Iob. 15. Quid tumet cõtra Deum spiritus tuus? Sed pro certo (charissimi) postquàm Deus diu expectauerit, & dissimulauerit, cõtra ipsos subito se conuertit, & eos per mortem corporis & aĩæ vulnerat, & occidit. Sicut. n. dr̃ Ecclesi. 26. Si ambulaueritis contra me, ego aduersus vos erectus incedam in furore contrario. Ista est igitur contrarietas peccatorum. ¶ Secundò dico, ꝙ est contrarietas exactorum seu auarorũ, qui re vera oĩbus hominibus, & maximè simplicibus contrariant, & inimicantur. 1. Thess. 2. Deum non timent, & cunctis hominib. aduersantur. Isti. n. omnibus se opponunt, vt ab omnibus possint aliquid extorquere. Dicit. n. Plin. ꝙ inter hienam, & pantheram mira est contrarietas, vna. n. aliam valde odit, & ideò si pellis hienæ pelli pantheræ adiungitur, pili pellis pantherę paulatim decidunt, & consumuntur, & per alterius pellis cõtrariam influentiam corroduntur. Idem dicit de penna Aquilæ, & gallinæ, & de corda instrumenti facta de intestinis Lupi, & ouis, quia ſꝑ illud, quod crudelioris est naturę, suo contrario pręualet, & eidem aduersatur. Sic verè (charissimi) ꝑpetua contrarietas, inimicitia & diuersitas est inter hienã Lupum, & Aquilam ex vna parte. i. inter auaros crudeles & tyrannos, & ouem gallinarum & pantheram. i. simplices & benignos. Sap. 2. Venite circunueniamus iustum quoniam contrarius est operibus nostris. Nam pro certo isti Lupini, & Aqlini semper suis exactionibus, & vsuris alios diminuũt, & corrodunt, & eorum lanam. i. substantiam temporalẽ eradicãt, & consumunt. de hoc Esa. 9. Vnusquisque carnẽ proximi sui
G vorabit, manasses Effraim, Effraim Manassen, simul ipsi contra Iudam. Ista est igitur contrarietas auarorum. ¶ Tertia est contrarietas superborum, superbi. n. semper sunt contrarij maioribus, paribus, & minoribus. vnde de superbo populo dr̃ Micheæ. 2. Populus meus econtrario aduersum me cõsurrexit. maiores. n. & superiores non reuerentur, mediocribus, verò, & paribus inimicantur, pauperibus verò & minoribus contrariantur, in talibus. n. nulla est pax, nullus amor, nulla concordia, sed cõtradictio, dissensio, seu briga. Leo. n. & Leopardus, quæ sunt animalia superbissima, Draco etiam, & Elephas, quæ sunt animalia maxima, sibi inuicem cõtrariantur, & contra se pugnant & præliantur. Ad denotãdum, ꝙ inter maiores & superiores, inter superbos & elatos semper sunt controuersiæ seu lites. Prouer. 23. Inter superbos semp sunt iurgia. Istud potissimè patet in statu ecclesiastico & claustrali vbi pro certo tanta est inflatura superbiæ, ꝙ vix inueniuntur aliqui, qui per charitatem, & timorem cum prælatis suis vel etiam cum sociis suis sunt ligati, imo vnus contra alterũ, vt plurimũ sunt diuisi, & occulte vel publicè sunt inflati. De quib. Matth. 12. Qui non est mecum, contra me est. Facilè. n. est, ꝙ mali subditi murmurent contra prælatos, & ꝙ mali latrent contra bonos. vnde de Chorè seditioso & cõsortio suo dicitur Numeri 16. Ecce inquit chore, & dathan, & Abyron, consurrexerunt contra Moysen. & plerumque accidit, ꝙ ipsi boni contra prelatos leuiter laxant linguas, sicut de Moyse dicitur Nume. 12. Locuta est Maria & Aaron cõtra Moysen, qui. s. erat frater eorum. ad denotandum, quòd detractio non parcit etiam fratri suo. Istud pręcipuè patet de fatuis & superbis subditis, qui sine causa superioribus se opponunt. similes naui, quæ sine remigibus contra impetum fortis fluminis nititur ascendere, quæ tamen inferius quandoque vsque ad mare compellitur descendere. Sic illi, qui sine causa suis superioribus per superbiam se opponunt, & qui malis gradibus suis volunt ascendere ad honores, impetu & potentia superiorum finaliter deuincuntur, & ad mare, id est, ad tribulationum amaritudinem deducuntur. De quibus Ecclesi. 4. Noli resistere contra faciem potentis, nec coneris contra ictum
H fluuij. Ista est ergo contrarietas superborum. ¶ Quartò dico, quòd est contrarietas inuidorum, seu detractorum. Sicut. n. serpens, qui naturaliter oblique respicit, ex sua naturali complexione contrarietatem habet cum humana natura, intantum, quod morsus eius hominem, quem mordet occidit, sic verè (charissimi) naturæ & conditio detractorum ita est bonis viris contraria & nociua, quòd ipsorum morsus, idest detractoria verba, alijs, quibus detrahunt, sunt venena, occidũt enim per detractionem quicquid tetigerint lingua sua, vnde Ecclesiast. 33. Vnum contra vnum, duo contra duo. Istud est contra illud Esai. 2. Non leuabit gens contra gentẽ gladium, nec exercebũt se vltra ad prelium. Gladium enim linguæ non debet alter cõtra alterum per detractionem leuare, nec ad prelium litigiorum debemus nos amplius exercere. Patet igitur, quòd est quædam contrarietas detractorum, & inuidorum, quędam superborum & inflatorum, quædam exactorum & auarorum, quædam peccatorum & peruersorum, & hoc de contrarietate sufficit quò ad præsens, &c.

Contradicere. Contradictio.

Vide in expositione de discordia, & dissensiõe, &c. similibus

Contremiscere

Lege in titulis vbi tremor, & vbi timor.

Contristari.

Quia de tristitia fit mentio in multis, locis, iõ de contristatione parũ dicã, hoc solum nota. ꝙ sicut ex verbis scripturæ reperio, ꝙ est

cõtristatio { Concussiui terroris, / Compassiui doloris, / Defectiui timoris, / Turbatiui stuporis, / Afflictiui laboris. / Pungitiui mœroris, / Dãnatiui languoris seu rigoris.

Dicam igitur, ꝙ est contristatio terroris concussiui, & ista ẽ illa, qua homo naturaliter contristatur de morte. vnde etiã ipse Christus in quantum homo dr̃ timuisse. Matth. 26. Cepit contristari, & mestus esse &c. Item est contristatio doloris compassiui, & hoc est quando quis condolendo contristatur de dolore, & tristitia aliena. De qua Dauid in psa. conqueritr di. Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit, qui consolaretur, & non inueni. & 2. Regum. 6. Contristatus est Dauid, quia ꝑcussit dñs Ozam. Et de morte etiam Absalon dr̃. 2. Reg. 18. ꝙ contristatus fleuit &c. Item est contristatio timoris defectiui, & hæc est contristatio vitiosa, quando. s. homo sine causa tristatur. Vnde de illo iuuene, cui dominus cõsuluit, quòd omnia sua daret pauperibus, dr̃ Lucæ. 18. quod contristatus est, quia diues erat valde. Item est contristatio stuporis turbatiui, & ista est quando quis considerat mortem, & infernũ, & deposita omni lætitia tristatur. Vnde Dauid in Psal. Contristatus sum in exercitatione mea. & alibi. Tota die contristatus ingrediebar. Item est contristatio laboris afflictiui, & ista est illa, quæ incurritur ꝓpter tribulationes terrenas. De qua in Psal. Contristatus incedo, dum affligit me inimicus. & Io. 16. Mundus gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Sapiens tamen dicit Proue. 12. quòd non cõtristabit iustum quicquid ei acciderit. Item est contristatio mœroris pungitiui, quæ fit quando quis propter peccata sua compungitur, & tristatur. De qua. 2. Corint. 7. Gaudeo quia contristati estis ad pœnitentiam. Item est cõtristatio rigoris damnatiui. s. tristitia damnatorum. Ideò de anima damnata potest dici illud Baruch. 4. Contristabitur & amputabitur exultatio multitudinis eius, & gaudium eius conuertetur in luctum &c. Vide infra de tristitia. A

Contumelia

Nota, quòd contumelia idem est, quòd iniuria, confusio, verecundia. Nota ergo, quòd inuenitur triplex contumelia, videlicet

Contumelia { Culpæ, quam mali faciunt, / Miseriæ, quam boni sentiunt, / Pœnæ, quam praui sitiunt.

Prima est contumelia, quam committunt viri delinquentes, qui scilicet peccando faciunt contumeliam sibi ipsis, sicut de sodomitis dicit Apostolus Rom. 1. quòd tradidit eos Deus in desideria, & in immunditiam, vt contumelijs afficiunt corpora sua in semetipsis. Secunda est, quam sustinent iusti patientes, & sic dico, quòd contumelia signat quamcunque iniuriam temporalem, siue verbalem, siue realẽ. De verbali dicitur Prouerb. 20. Os stulti miscetur contumelijs. & Prouerbio. 22. Eijce derisorem, & exibit cum eo iurgium, cessabuntque rixę, & contumeliæ. De reali verò corporali seu personali dicitur in persona tyrannorum. Sapi. 2. Contumelia, & tormento interrogemus eum. Et de malis vineæ custodibus dicitur Matth. 22. ꝙ seruos patrisfamilias affectos contumelijs ceciderunt. Tertia est contumelia, quam incurrunt mali decedentes. s. damnatio æterna, de qua Ecclesi. 6. Contumeliã malus hęreditabit &c. Vide de iniuria.

A
Conturbare. Conturbatus.

Conturbatio.

Nota, ꝙ conturbatio nihil aliud est, quàm mentis concussio, cum timore permixto. Dicam igitur spiritualiter, ꝙ triplex conturbatio reperitur generaliter in scriptura, videlicet

Conturbatio { Iustorum, quæ est virtuosa, / Malorum, quæ est vitiosa, / Damnatorū, quæ est luctuosa.

¶ Prima est turbatio filialis timoris,
Secunda est turbatio criminalis stuporis,
Tertia est turbatio infernalis.

De turbatione virtuosa dicitur Heste 11. Conturbata ē gēs iustorum timentium mala sua. De conturbatione vitiosa dr̄ in Psal. Turbati sunt omnes insipientes corde. De conturbatione verò infernali, & dolorosa dr̄ Hier. 25. Bibent, & cōturbabuntur, & insanient à facie gladij, quem ego mittam inter eos. Igitur dicamus per ordinem, de qualibet cōturbationū

B istarū. ¶ Est ergo conturbatio virtuosa, & ista est illa, qua iusti in vita ista turbantur, & qua ab inani lætitia refrenantur. Fit. n. ꝙ nubes ascēdens in aerem, ipsum obfuscat, & turbat, & claritate pristina ipsum priuat, quandoq; ēt aer pluuiam fundit, & stillat, & terram turbatus irrigat, quam clarus antea feruorib. comburebat. Sic verè dico, ꝙ nubes diuinę grę seu ēt alicuius cōsiderationis ꝓfundæ, solet qnq; aerem. i. puram conscientiam viri iusti ascendere, & claritatē inanis lætitiæ solet tollere, conturbationem filialis timoris inducere, & pluuia lachrymarū terrā proprij corporis irrigare, & sic fit, ꝙ terra ista tp̄e conturbationis hmōi virtutibus fœcūdatur, quæ tp̄e claro. i. tp̄e prosperitatis, & lætitiæ tentationib. vrebat. vt sic cuilibet bon. animæ sic turbatæ dicatur illud Lucæ. 10 Martha martha sollicita es, & turbaris erga plurima. Et bene dicit plurima, q̄a pro certo multa sunt, quę bonā conturbationem inducunt. Vnde nota, ꝙ bonos conturbat

Consideratio superni numinis, id est ipsius Dei,
C Desideratio æterni culminis, id est æternæ gloriæ,
Præmeditatio æterni criminis. i. vitiorum nostrorum,
Reuerberatio externi turbinis. i. tribulationis,
Associatio hostilis agminis. i. inimici,
Exterminatio vitalis luminis. i. mortis,
Recogitatio fratrum examinis,
Determinatio Dei examinis, id est iudicij,
Accumulatio orci grauaminis.

Turbat igitur cor deuotum Dei auctoritas cōsiderata. Oculus. n. turbat̄ respiciēdo solem. vnde Iob. 23. dr̄. A facie illius turbatus sum, & considerans eam timore sollicitor. Ipsa ēt anima potest dicere cum Hester. Hester. 15. Conturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ, valde enim admirabilis es domine, & facies tua plena est gratiarum. ¶ Item ipsum conturbat cœli fœlicitas desiderata. Ex maximo enim desiderio turbatur iustus, quia. s. timēs ne ibi possit attingere, de dilatione turbatur, sicut videmus, ꝙ canis, Leo, vel accipiter turbatur præ desiderio prædæ suæ. De quo Dauid in psa. vr̄ dicere Memor fui Dei, & delectatus sum. sequitur. Anticipauerunt vigilias oculi mei, turbatus sum, & non sum locutus. & Lucæ. 1. dr̄ ꝙ Zacharias turbatus est videns Angelum . i. considerans fęlicitatem Angelicā. Et illud Hester. 11. Cōturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ. sup. non adipiscendæ. ¶ Item conturbat cor deuotum culpæ malignitas præmeditata. Consideratio. n. proprij criminis turbationē & dolorem generat sapienti, fœces. n. quæ sunt in vase. s. conscientiæ, si ipsum moueri contigerit, mox turbatio timoris aderit. Pœnitens. n. turbatur propter gratiam amissam. vnde psal. Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus Propter sapientiam seu prudentiam prætermissam. Psa. Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est. Propter iniquitatem commissam. Psa. Torrentes iniquitatis conturbauerunt me. ¶ Item conturbat cor deuotum rerum diuersitas inquieta. s. motus, & varietates fortunæ. Caput. n. nouiter nauigantis turbatur, & venter turbatus ad vomitum concitatur, quando per fluctus maris huc, atque illuc nauigium commouetur. Sic verè quando homo considerat & sentit in fluctibus huius vitæ motus fortunæ varios & diuersos, qui nunc eleuant, nunc deprimunt, nunc humiliant, nunc exaltant, merito conturbatur. Psal. Exaltatus autem humiliatus sum & conturbatus, in me transierūt iræ tuæ, & terrores tui conturbauerunt me. ¶ Item conturbat cor deuotum mundi aduersitas multiplicata. Feruor. n. aeris, & temporis vinum solet turbare in dolijs, sic tribulationum feruores conturbationes ingerunt, & timores. Vnde in psa. Fulgura multiplicauit, & conturbauit eos. Fulgura . n. ardorem tribulationum designant. Ad talem autē turbationem bonorum cooperantur tyranni, & mali tanquam instrumentum diuinæ iustitiæ. Gal. 5. Vtinam abscindantur, q̄ vos conturbant. ¶ Item conturbat hominem hostis peruersitas iniuriosa, hoc est dictu, iniuria inimicorum tam spiritualium, quàm temporalium. canicula. n. sua mala influentia turbat aerem, sic mali turbant socios, & vicinos psa. Conturbatus sum à voce inimici, & tribulatione peccatoris. ¶ Itē conturbat hominem mortis acerbitas ineuitata. Puluis. n. magnetis super carbones positus cum fumo suo ita turbat cerebrum, si in quatuor angulis domus ponatur, ꝙ præ vertigine vr̄ homini, ꝙ ipsa domus ruat, aut cadat, vt dicit Plini. Sic dicam de puluere futuræ mortis, quia si in quatuor angulis domus cordis per consideratione ponit̄, & quatuor nostris affectionibus. . s. omni gaudio vel timori spei vel amori apponitur, necesse est, ꝙ caput mentis conturbetur, & ꝙ ruina domus nostræ. i. corporis nostri propinqua seu imminēs videatur. Ideò dicebat Dauid in psa. Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. ¶ Item conturbat hominem fratrum calamitas excogitata. s. consideratio miseriæ alienæ. De elitropia. n. legitur in lapidario, ꝙ in aqua posita facit aerem turbari, pluuias fieri, & solē eclypsari. Sic qū videmus alios in aqua miseriarum positos, debemus per cōpassionem cōturbari, & ab alacritate lætitiæ eclypsari, & ad pluuiam lachrymarum prorumpere, & inclinari. Threno. 2. Defecerunt præ lachrymis oculi mei, conturbata sunt viscera mea, effusum est in terra iecur meum super contritione filiæ populi mei. ¶ Item conturbat cor humanum iudicij sæueritas auctorizata. tonitruum. n. solo auditu & incussiōe motus sui turbat vina in dolijs, & oua in testis. Sic tonitruum, i. terror futuri iudicij turbat cor, & hilaritatem mentis, vnde Abac. 3. Audiui, & conturbatus est venter meus à voce, contremuerunt labia mea. ¶ Item conturbat hominem inferni pęnalitas determinata. sola. n. visio turbulēti, & fluctuosi maris turbat oculos intuentis, & maximè quando homo est in fragili naui, & timet ibi submergi. Sic sola consideratio turbationis maris, id est amaritudinis infernalis, vbi est fluctuatio, turbatio, & tribulatio sempiterna, turbat in hoīe oculū internæ considerationis, iuxta illud Psalm. Accinctus potentia, qui conturbas profundum maris, & sonum fluctuū eius. & illud Esa i. 14. Infernus subtus conturbatus est. Turbat denique gehennæ pœna mente pertractata, mentem & oculos nauigantis, id est cuiuslibet sapientis in fragili naui corporis constituti periculum intuentis. Psal. Terrores tui conturbauerunt me. Isti sunt ergo nouem modi, quib9 iusti merito cōturbant̄, & quibus ab inani lætitia retrahuntur, & sic dico, ꝙ est quædam conturbatio virtuosa. ¶ Secundò dico, ꝙ est quędam conturbatio vitiosa, & ista est, qua quis sine causa tristatur, irascitur vel turbatur. Teste enim Senec. Turbatio nō cadit in perfectum virum, & causam allegat, quia mala huius vitæ non sunt propriè mala, sed potius imagines sunt malorum. vnde in Psa. Veruntamen in imagine pertransit hō, sed & frustra conturbatur. Conturbantur ergo mali ratione

Diuinæ correctionis, cum immittitur, D
Terrenæ possessionis, cum amittitur,
Auaræ affectionis, cum accenditur,
Futuræ damnationis, cum attenditur.

¶ Turbat ergo malos immissa Dei correctio. vnde loquens domino Dauid in psalm. dicit sic. Fulgura coruscationem, & dissipabis eos, emitte sagittas tuas, & conturbabis eos. Item conturbat illos amissa rerum possessio, valde enim turbātur mali quando perdunt, vel timent perdere bona sua. Vnde audito, quòd rex Iudæorum natus esset, Herodes rex turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo, timebat enim Herodes amittere regnum suum. Item turbat malos accensa seu inflammata affectio, auarus enim semper est turbatus, & nūquam quietus. Prouer. 15. Conturbat domum suam, qui sectatur auaritiam. Item conturbat malos attenta seu cogitata damnatio, quia scilicet mali pœnitere nolentes, & per consequens de cœlesti gloria desperantes, merito conturbantur. vnde psalm. Fundamenta montium conturbata sunt, & com

mota

mota sunt qm irat' est eis.s.dñs.Iudith.14. Turbati sunt animi eorum valde. Hæc est ergo conturbatio vitiosa.¶Tertio
E dico,ꝙ est conturbatio dolorosa,& ista est illa,q̄ mali sustinent in inferno,ibi.n.omnia sunt turbata & nihil prorsus pacificum aut quietum.nec etiam ordinatum.vnde illud prędictum Esa.14.Infernus subtus conturbatus est.& 1.Mach. 3.Conturbati sunt omnes operarij iniquitatis. Et nota, qđ ibi turbabuntur

- Principes,qui nunc dominantur,
- Auari,qui nunc cumulantur,
- Rixosi,qui nunc inflammantur,
- Superbi,qui nunc eleuantur.

¶De principibus dr Danie.5.Rex Balthazar satis cõturbatus est. De auaris dr i ps. Viderũt te aquæ Deus & turbati sunt abyssi.i,auari. De iracũdis dr Hie.51.Viri bellatores cõturbati sunt. De superbis dr Esa.5.Conturbati sunt montes &c.sufficit.Vide infra de Timore,& tristitia,& tremore,& similibus.

A **Conuallis.** Potest significare statum humilitatis,& perfectæ religionis,statum ꝓsperitatis & terrenæ possessionis statum mentalis & internæ cogitationis,statum pœnalitatis & æternædamnationis,statum fælicitatis & supernæ salutationis. Est igitur conuallis perfectiõis scilicet Ecclesiæ vel religionis status, vbi.s. fontes gratiarũ abundant.ps.Qui emittis fontes in cõuallibus, inter mediũ montium pertransibunt aquæ.In ista enim conualli

Abundat { Puritas, / Aequitas, / Probitas seu bonitas.

De puritate dr Cãt.2.Ego flos cãpi,& illũ cõualliũ.De ęquitate dicitur Baruc.5.quod Deus constituit valles replere in æqualitate terræ. De bonorum operum probitate, & fertilitate dr Cant.6.Descendi in hortum nucum, vt viderem poma conuallium.Item est conuallis mundanę possessionis.vñ Num.14.dr,ꝙ Amalechitæ,& chananei habitant in cõuallibus.In ista conualli transeunt omnia sine statu Iob.6. Sicut torrens,qui raptim transit in conuallibus.Item est conuallis cogitationis Hier.2.Vide vias tuas in conualli,scito quid feceris.Item est conuallis infernalis damnationis .4. Reg.23. Vasa combussit in valle Cedron.Item est conuallis supernę consolationis.vnde Gen.18.Apparuit Deus in conualle mãbre Abrahæ &c.Vide infra de valle.

A **Conuenire. Conuentus** Nota,ꝙ conuenire idem est,quod simul cohabitare seu venire . Et inde conuentus,i. simul viuentium cætus.Nota ergo,quod cõuentus signat societatem congregationem,cohabitationem,& cõiunctionẽ & vnitatẽ.Cũ igit̃ sit dare societatem bonam & malam, Notabo,quod cõueniunt

B
- Boni,vt simul maneant,
- Mali,vt simul bonis noceant,
- Damnati,vt mala subeant,
- Beati,vt bonum habeant.

¶Et sic dico,ꝙ est conuẽtus bon' virtuosè degẽs, cõuentus malus vitiosè agẽs,conuentus pessimus dolorosè lugens.conuentus optimus gaudiosè vigẽs. Est igitur cõuentus bonorũ,& virtuosorũ.Iusti.n.in hac vita vnũ collegiũ faciunt,& conuentũ,quia.s.oẽs in fide & charitate conueniunt,& simul charitatiue libenter habitant,atque viuunt.Video.n.quod animalia & volatilia eiusdẽ spei simul solent conuenire,& simul naturaliter habitare,sicut de ciconijs legitur,ꝙ in asia patentib.campis semel in anno conueniunt,& quasi inter se commurmurantes,& colloquẽtes cõsilia sua faciunt,illam vero,quæ vltima venit puniũt,verberant,& occidunt,sicut dicit Plin lib,10.ca.23.Sic vere boni solent certis anni temporibus pro negocijs publicis conuenire,& de vilitatibus communibus simul consulere,& tractare,tardos vero & negligentes debẽt acerbiter castigare. Cuius exẽplũ narrat Iulius Cæsar, ꝙ mos apud Gallos esse solebat,ꝙ quando ad prælium conueniebant,illum,qui veniebat vltimus occidebãt,quod fiebat eo,quod q̃libet libẽtius conueniebat,& ad Diẽ condictam celerius,& citius se præparabat,quo possumus satis concludere,ꝙ ad bonos cõuentus celebrandos quilibet debet accelerare,& ad cõgregationes seu societates honestas & vtiles conuenire.1.Mac. 5.Conuenit Ecclesia cogitare quid facerent.Notabis ergo, quod boni conuenire solent

- Ad Ecclesiam,ad Deo seruiendum,
- Ad Bella,ad hostes expugnandum,
- Ad capitulum,ad ducem eligendum,
- Ad mensam,ad simul conuiuandum,
- Ad funera,ad simul lamentandum,
- Ad sermonem,ad bonum audiendum.

Igitur cõuenire debemus in Ecclesia,vt Deo seruiamus.1.Esdræ.10. Conuenerunt viri Iuda,& Beniamin in Hierl'm.¶Itẽ conueniendum ad prælium,vt malos deuincamus,& puniamus.vnde Iudicum.20.dicitur,ꝙ omnes anguli populorũ, & omnes tribus Israel cõuenerunt.s.cõtra Gabaonitas ꝓ scelere in vxorẽ Leuitæ commisso.¶Itẽ conueniamus ad capitulum,vt culpas corrigamus,vel etiam vt ducem eligamus. quod potissime pertinet ad religiosos & ecclesiasticos.vnde de elec.principis,vel prælati dicitur.2.Paral.10.illuc. n.cunctus Israel cõuenerat,vt cõstituerẽt regẽ.¶Itẽ conueniẽdũ est ad conuiuiũ,vt simul comedamus,s.ad conuiuiũ Eucharistiæ.Iõ Apostolus reprehendit contrariũ facientes.1.Cor. 11.dicens sic conuenientib.vobis in vnũ,iã non est dominicam cænam manducare.¶Itẽ cõueniendũ est ad funera, vt simul defleamus.sicut Iud.11.dicitur, quod propter mortẽ & immolationem filiæ Ieptæ singulis annis filiæ Israel venerunt ad plorandũ.¶Itẽ conuenire debemus ad sermonẽ,vt legem audiamus.vnde Luc.5.Conueniebant turbæ multæ, vt audirent Iesum.& Act.13.Conuenit vniuersa ciuitas audire Paulum.Ista est ergo cõuentio vel conuentus bonorũ & virtuosorum.¶Scđo dico,quod est conuentus malorum & vitiosorum.Mali enim conueniunt C

Contra { Deum,dum peccant viliter, / Proximum,dum nocent acriter, / Seipsos,dum cadunt turpiter.

Item cõueniũt ad eligendum malos, vt habeant fautores,Ad deponendum bonos,ne habeant correctores,ad deprimendum pauperes,ne habeant accusatores Item conueniunt

- Ad gaudendum inaniter,
- Ad viuendum rapaciter,
- Ad nocendum crudeliter & voraciter.

Quod conueniant contra Deum , patet ps.Principes conuenerunt in vnum aduersus dominũ.¶Itẽ ꝙ cõueniant cõtra proximos,patet Num.20.Conuenerunt aduersus Moysen & Aaron.¶Item ꝙ conueniãt cõtra seipsos,patet Iosuæ.22.Cõuenerũt in sylo,vt dimicarẽt. ¶Item ꝙ cõueniãt ad malos eligendũ & promouendũ,patet Dan. 3.ꝙ edictũ exijt à Nabuchodonosor rege,vt oẽs cõuenirẽt ad dedicationẽ statuæ aureæ.i.mali & inutilis prælati,diuitis tñ & aurati.Et de Dauid tũc captore & fugitiuo dicitur. 1.Regum.22.ꝙ cõuenerũt ad eum oẽs,qui erãt in angustia, & qui premebãtur ære alieno,& factus est eis princeps.¶Itẽ quod conueniant ad conspirandũ contra bonos , patet Act. 4.vbi dicitur.Conuenerunt enim aduersus puerum tuũ sanctum Iesum.¶Item quod conueniant ad opprimendum cũctos,patet Iosue.11.vbi dicit̃,quod omnes reges Amorreorum conuenerant cõtra filios Israel.Et Ezechiæ.39. dr,Dic omni volucri,& vniuersis auibus,& cunctis bestijs agri conuenite,præparate,& concurrite,vt comedatis carnes,& bibatis sanguinem agnorum,arietum,& hircorum fortiũ terræ,principum,& tribunorum &c.sufficit de verbo in titulis conuenire.Vide de societate,& congregare.

Cõuerti.Conuersus. Cõuersio. A

Nota,quod conuerti idem est quod complete verti,& sic dico generaliter loquendo,quod conuertitur

- Deus admirabiliter,
- Iustus lachrymabiliter,
- Impius detestabiliter,
- Mundus variabiliter.

Dicam primo, ꝙ est conuersio Dei,quæ est mirabilis,de qua dicitur in ps. Deus tu conuersus viuificabis nos,& plebs tua lætabitur in te.Item est conuersio iusti,quę est laudabilis.Ionæ.3.Conuersi sunt de via sua mala. Itẽ est conuersio impij,quæ est damnabilis ps. Conuertentẽ ad vesperam,& fa.patien.vt canes.Item est conuersio mundi seu fortunæ,quæ est mutabilis.vnde Sapient.19. Agrestia in aquatica conuertebãtur.¶Dico ergo primo,quod inuenitur conuersio Dei cunctis mirabilis.quamuis enim Deus B sit immutabilis & æternus iuxta illud Mala.3.Ego dominus qui non mutor . fiunt tamen in ipso respectu exteriorum creaturarum aliquæ mutationes . Sol enim quamuis de sui natura immutabilis sit,nec vnquam perdat suam propriam claritatẽ,quantũ ad nos tamẽ mutabilis inuenitur,& in variam conuertitur claritatem vel qualitatem,quia scilicet ꝓ

per interpositionem nubiū nunc est clarus,nunc turbidus, nūc vī rubeus,nūc obscurus.Sic vere de Deo.qā iste est,q in se immutabilis est,ẜm tñ ꝙ nubes.i.hoīes erga eū diuerſimode diſponunt per vitia vel ꝑ virtutes ipſe erga eos diuerſimode conuertit,diſponit,& mutat.Iohel.2.Sol cōuertetur ī tenebras,& luna in ſanguinē.¶Dicā igit,ꝙ inuenit duplex conuerſio.ſ.qdā gratioſa,& qdā rigoroſā. Gratioſa est illa, quā conuertit Deus in hoīem,carnē aſſumendo,ſed hoc vt dicit Anaſt.nō conuerſione diuinitatis in carnē, ſed aſſumptiōe humanitatis in Deū.Sicut.n.ẜm fabulas Iupiter ſe cōuertit,& mutauit in taurū candidiſſimū; vt puellā Europā poſſet rapere,& vltra mare in inſulā Cretam portare,ſicut ponit Ouidi.ſic Deus mutauit ſe in hoīem candidū.i.innocentem,& ad modū tauri ſeipſum dño immolandū,vt puellam Europam.i.animā rationalem acquireret,& vltra mare huius fluctuoſæ vitæ ad regnū ſuū propriū.ſ.ad cœli gloriam transportaret.& talē cōuerſionē petebat.Dauid in ps. Domine Deus conuertere de cælo,reſpice & vide,& viſita vineam iſtam.conuertere(dico)ſupp.in hominem,& re uera Christus ſic conuerſus contulit iſti rationabili puellæ,ſ. humanæ animæ multa bona,quia,ſcilicet ipſam

Viuificauit,gratiam infundendo,	Cōuerſus
Pacificauit,cum Deo concordando,	.n. ī carnē
Lætificauit,benigne conſolando,	fuit mo-
Tutificauit,à pœna liberando,	rientiū vi
Purificauit,à culpa eruendo,	uificator.
Rectificauit, à malis corrigendo.	pſal.Deus

tu cōuerſus viuificabis nos. Ipſe.n.de ſe dicit, quod ipſe est via,veritas,& vita.Itē factus est diſcordantium pacificator Num.1.Cōuertat dñs vultū ſuū ad te,& det tibi pacē.Itē factus est triſtium ſeu deſperantiū lætificator. ps. Et cōuerſus conſolatus es me.Itē fuit perclitantiū,ſeu pereuntium liberator ſeu tutificator.ps.Cōuertere dñe,& eripe aīam meā. Itē fuit peccantiū purificator,ſeu renouator.vñ Lu. 22.Cōuerſus Ieſus reſpexit Petrū,qui.ſ.ſtatim penitens fleuit amarè.Itē fuit delinquentiū caſtigator,corrector, ſeu morificator.Lu.9.Cōuerſus increpauit illos.& Mat.16.Cōuerſus dixit Petro.vade retro ſathanas. Iſta est ergo Dei conuerſio

C gratioſa. ¶Secundo dico, ꝙ eſt conuerſio Dei rigoroſa, & iſta eſt qñ Deus,qui de ſe pius & miſericors eſt conuertitur nobis in ſeuerum ꝓpter noſtra peccata. Deus .n. ſimilis eſt cuidā monſtro marino dicto abites,de quo dicit Ariſt. qꝺ formā,figurā,& cōditionē mutat.Cū.n.primo ſit aīal aquaticū,& ī aqua habitet,atq; viuat,lapſu tꝑis ſit,ꝙ mutata forma membrorū,& conditione,de aquatico aīali cōuertitur in terreſtre,& eſt tunc non in aquis habitās,ſed in terra.Talis eſt Deus,qā vere dato,ꝙ ipſe ſit fluuialis & aquaticus,i. pius,dulcis & benignus,& aquis miſericordiæ à principio aſſuetus,ꝙ patet.1.Cor.2.vbi ipſe dr̄ pater miſericordiarū, & Deus totius conſolationis,ita ꝙ ſibi pōt dici illud ps.76. In mari via tua & ſemitę tuę in aquis multis,nos tñ ꝑ pc̄tā noſtra ſumus occaſio,ꝙ mutata propria qualitate nobis cōuertatur in terrenum,i.in durum iudicē & ſeuerum:vñ Eſa. 63.dicitur de peccatorib.ꝙ ipſi ad iracundiam prouocaue runt,& afflixerunt ſpiritum ſancti eius, & conuerſus eſt eis in inimicum.Nota,quod Deus ipſis conuertitur in

Subuerſorem,qui eos deſtruit,	Dico ergo,quod Deus
Exactorem,qui bonis exuit,	ſic conuerſus ſolet ma-
Deriſorem,qui eos arguit.	los dire ſubuertere.24.

Si dimiſeris dominum,& ſeruieris dijs alienis,conuertet ſe & affliget te,atq; ſubuertet.Item ſolet malos bonis exuere. ſ.bonis terrenis per ſterilitatem & famem.Oſeæ. 2. Conuertam me,& ſumam frumentum meum in tempore ſuo.Item ſic conuerſus ſolet malos dire cōfundere,& arguere.Matt. 16.Conuerſus Ieſus dixit Petro.Vade retro ſathanas, ſcandalum mihi es.Iſta eſt ergo Dei conuerſio,quæ quandoque eſt rigoroſa,& aliquotiens amoroſa ſeu gratioſa Patet er-

D go,ꝙ eſt conuerſio Dei,quæ eſt mirabilis.¶Secundo principaliter dico,quod eſt cōuerſio iuſti,quæ eſt laudabilis, & iſta eſt quando homo de malo conuertit in bonū,& de bono in optimum,& iſtam cōuerſionem petebat Dauid cum dicebat in ps.Domine Deus conuerte nos,& oſtende faciē tuam,& ſalui erimus.Multæ enim conuerſiones fiunt in rebus per ignis & caloris operationem,quia.ſ.cinis conuertitur in vitrum,lapis in metallum,flos in fructum.Sic vere qñ calor ſpiritusſancti,& ignis contritionis interius operat̄,neceſſe eſt,vt homo,qui eſt flos in ingreſſu,lapis in progreſſu cinis in egreſſu,in fructum metallum & vitrum.i.in perſonam fructuoſam,ſolidam,& honeſtam per pœnitentiā conuertatur.Raſis etiam in quodam lib.de ſecretis membrorū animaliū dicit,quod cor hominis,qui moritur de veneno, nūquam poteſt in igne comburi,& iō ſi nouem annis teneatur in igne in lapidem cōuertitur præcioſum,qui valet mirabiliter contra venena,& valet ad victoriā obtinendā.Vñ narrat Alexandrum talem lapidem habuiſſe,quem cum ſemel ſe balneaturus in flumine,dimiſiſſet ī ripa, ſtatim affuit ſerpens,qui lapidem proiecit in fluuium,quaſi innidens(vt ait)ꝙ haberet tantam potentiam in venena.Sic vere dicam ꝙ ſi ille,qui veneno peccati mortalis mortuus eſt, in igne contritionis diutius teneat̄,ſæpe fit,ꝙ in precioſum lapidē, i.in virum iuſtum & perfectum conuertitur,& mutatur,cuius virtus & perfectio venenis.i.vitijs inimicatur, & ad victoriam contra hoſtes ſpiritales.i.contra dæmones operat̄. Exemplum de Paulo,qui primo fuit ſicut cor vitijs venenatum,& tamen poſtea factus eſt lapis contra vitia precioſus. ps.Iordanus conuerſus eſt retrorſum. Ideo ad talem cōuerſionem inuitamur Iohel.2.vbi dicitur. Cōuertimini ad me in toto corde veſtro,in ieiunio,& fletu,& planctu.In quib. verbis nota quatuor,quæ ſunt neceſſaria ad verā conuerſionem.Nam requiritur,vt

Caueas ſtatum inficientem(Ideo conuertimini) E
Videas fructum allicientem(ad me.i.ad Deum)
Habeas actum perficientem(in toto corde veſtro)
Teneas modum perficientem(In ieiunio inquit fletu,& planctu)Igit̄ cōuertamur, quia ſtatus inficiēs debet retraheret fructus alliciēs debet attrahere,virtus perficiēs poteſt proficere,modus perficiēs pōteſt perficere.Igitur ſi vis bene cōuerti,ſtatum inficientem debes refugere,ꝙ oſtenditur cum dr̄ conuertimini.Conuerſio.n.ad vnum terminum,eſt fuga ſeu receſſus ab altero,& ideo ſi ad Deū ſeu ad virtutes conuertimur,oportet,ꝙ ante omnia à vitijs auertamur. Hie.3. Conuertimini filij reuertētes.Eſa.30.Cōuertimini ſicut in ꝓfundū receſſeratis.Hō.n.qui habet faciem conuerſam ad locum aliquem horribilem & infectū, libenter conuertit eam ad partem oppoſitam, ſanam,delectabilem atq; mundam.Cum igitur ſtatus peccati ſit de ſe fætidus & infectus, iuſtum eſt,quod abhorreatur,& quod mens ad ſtatum mūdum & floridum gratiæ & virtutum celeriter conuertatur. Igitur nota,quod conuerti debes

Ab iniqua cogitatione,	¶A mala dico cogitatione.Za
Ab inepta operatione,	ch.1. Conuertimini à cogita-
A carnali delectatione,	tionibus veſtris peſſimis.Item
A malorum imitatione.	à vana operatione. Hiere. 35.

Conuertimini à via veſtra peſſima,& bona facite ſtudia veſtra.Item à carnali delectatione.Ionę. 3. Conuertatur vir à via ſua mala,& operiantur ſaccis homines,& iumenta. Itē à malorum imitatione.Baru.3.Conuertimini ab iniquitate patrum veſtrorum,quos ſupple vos imitamini. Patet ergo,ꝙ ſtatum inficientem debes refugere.¶Secundo ſi bene F conuerti deſideras,fructum allicientem debes aſpicere, ſ. ipſum Deum(Ad me inquit)Ipſe enim Deus & ſtatus virtutis eſt ſimilis adamanti,ſeu magneti, ad quem propter ſuā attractiuam virtutem ferrum naturaliter ſe conuertit. ſic vere dico,ꝙ cor humanum debet ſe naturaliter conuertere ad dñm,& ſe ad eius beneplacitum inclinare tanquā ad terminū allectiuū,perfectiuum,& attractiuum. Ad me inquit.Oſeæ.12.Tu ad Deum tuum conuertere,miſericordiā & iudicium cuſtodi,& ſpera in Deo tuo ſemper.Et nota,ꝙ nos debemus conuerti ad dominum ſicut ad

Benefactorem,	¶Ipſe eſt. n.benefactor clementiſ
Caſtigatorem,	ſimus . Iohel. 2. Conuertimini
Suſtentatorem,	ad dñm Deum veſtrum, quia be-
Informatorem,	nignus & miſericors eſt. Item qā
Simulatorem,	eſt caſtigator,ſeu corrector ſęue
Medicatorem,	riſſimus,vnde ipſe eſt, qui dicit
Retributorem.	Prouer.1.Conuertimini ad cor-

rectionē meam.¶Item qā ipſe eſt ſuſtentator ſtabiliſſimus. Oſeæ.14.Cōuertere ad dñm Deum tuum,quoniā corruiſti in iniquitate tua.q.d.conuertere,quia ipſe eſt ſuſtētator ne corruas.Item quia ipſe eſt informator ſagaciſſimus.Mal.vl. Conuer-

Conuertimini, & videbitis quid sit inter iustum & impium. Itē, quia est stimulator acerbissimus, dicēte psal. Nisi cōuer si fueritis, gladium suum vibrauit, arcū suum tetēdit, & parauit illū. Itē quia ipse est curator seu medicator securissimus. vnde ipse dicit Esa. 45. c. Conuertimini ad me, & salui eritis. Item ipse est retributor seu compēsator æquissimus & iustissimus. di. Zach. 1. c. Cōuertimi ad me, & ego cōuertar ad vos.
G ad istum igitur cōuerti debemus sicut ad terminū allicientē & attrahentē, quem debemus aspicere (ad me inquit.) ¶ Tertiò inquit si vis cōuerti, dico, ꝙ actum sufficientē debes perficere. In toto inqt corde vestro. Duplex. n. est conuersio ꝯm logicos. s. per accidens seu ꝯm quid, & cōuersio simplex. Prima est conuersio non in toto, sed solum in parte. Secunda verò conuersio est in toto, qñ. s. totum cōuertitur in totum. Et ista est differentia inter naturam, & artem, quia. s. natura totū conuertit in totum, ars verò partem cōuertit in partem. natura qñ conuertit aliquid, facit conuersionē intus & extra ars verò solummodo extra, sicut patet quando natura, & pictor formant hominem. Quia. s. quando natura formant hominem, non solum format exteriora, imo etiam interiora, ars vero solum conuertit materiam in exteriora. Alchimistę. n. per artem suam non faciunt (vt cōiter) veras conuersiones, nec totales metallorum, imo solum superficiales mutationes. natura autem qñ de terra facit aurum, totum conuertit in totum. Re uera sic dico, ꝙ aliqui sunt, qui magis volūt imitari artem, quàm naturam, magis in conuersione sua facere ficta, quā vera, magis cōuertere partē, quā totum, sicut sunt illi, qui nihil curant de toto homine conuertendo, sed solum de parte. i. de vno vitio, dimissis aliis, corrigendo, qui bene conuertunt exteriorem conuersationē, sed nunquā interiorē affectionem, & cogitationē: & etiam more alchimico ipsorum conuersio non est durabilis, sed magis transitoria, & inanis. Sicut. n. aurum alchimicum primafacie videtur verè conuersum, in igne tñ pluries positum & cinericio applicatum, cessat illa cōuersio, & reuertitur corpus primum, sic sunt multi, qui dato ꝙ videantur in aurū. i. in viros iustos cōuersi, ignis tñ tentationis & tribulationis ꝓbabit pęnitus, si sint veri, quia. s. primum metallum redibit, inquantū picta, & introducta forma, & cōuersio deficiet, & hō in id, qđ fuerat se conuertet. psal. Conuersus sum in erūna mea, dum configitur spina. i. conuersus sum iterū ad primā erūnā iniquitatis dum configitur spina tentationis & aduersitatis. Oportet ergo, ꝙ præmeditādo, non per artē sed naturā ad Deum cōuertamur, & ꝙ in toto corde totaliter immutemur (In toto inquit corde tuo.) Oseę. 11. Conuersum est in me cor meum pariter. psal. In toto corde meo exquisiui te. Patet ergo qūo in cōuersione tua actum sufficientem debes perficere (in to-
H to inquit.) ¶ Quartò dico, ꝙ in tali conuersione modū conuenientem debet perquirere, qui. s. modus ostenditur cū dr̄. In ieiunio, & fletu & planctu. Dicūt. n. naturaliūscrutatores, ꝙ serpēs melius antiqua pelle exuitur, & ad iuuenilē ętatem cōuertitur, qñ primo die ieiunat, & tandē in aquæ profluuio balneatur: sic debet & pęnitens, quia. s. in conuersione debet modū cōgruū quærere, qui. s. est ieiunio & abstinentiæ, balneo fletus & lachrymæ vacare. Sic enim pellis antiquorū vitiorum deponitur, & virtutū nouitas reparatur. (In ieiunio inquit & fletu.) Vnde de rege Ezechia legitur, ꝙ conuersus ad parietem fleuit amare. Parietem dico. i. congeriem vitiorum. 4. Regum. 20. vide infra de ieiunio, & fletu, & planctu, de quibus oībus dr̄ figuraliter Ionæ. 3. & Hoīes & iumenta, pecora & boues non gustent quicquam, nec pascantur, nec aquā bibant, sed operiantur saccis & clament ad dominum in fortitudine, & conuertatur vir à via sua mala, & ab iniquitate, quę est in manu sua. In qua figura possum aduertere, qđ in conuersione nostra est Sapientia seu prudentia, quæ discutiat. (Homines) misericordia seu clementia, quæ subueniat (iumenta quæ dicuntur à iuuando.) Temperantia, quæ reiiciat. s. superflua. (Pecora, quæ. s. contenta sunt herba) patientia, quæ subiiciat abstinentia quæ nō glutiat. (Nō pascantur nec bibāt nec gustent &c.) pęnitentia, q̄ cōficiat (operiantur saccis) oratio, quæ alliciat (clament inquit) deuotio, quæ sufficiat (ad dominum inquit in fortitudine) discretio, quæ reiiciat. s. omnia vitia (cōuertatur inquit vir à via sua mala.) Ista. n. sunt necessaria ad moralē cōuersionē, vide licet Sapientia circunspectiua (hoīes inquit, qui. s. rōnē habent) Mal. 3. Conuertimini, & videbitis, quid sit inter iustū, & impium inter seruientē Deo & nō seruientē ei. Itē clemētia seu misericordia coadiuuatiua (iumēta inquit, quę à iuuando dicuntur) vt quilibet talis dicat illud Hiere. 12. Conuertar, & miserebor eorū. Itē tēperantia refrenatiua (pecora inquit) quæ. s. modica herba cōtēta sunt, nec delitias superfluas quærunt. Sic nec debet facere pęnitens vel cōuersus. Act. 15. Qui ex Iudeis cōuertunt̄, abstineant se. Itē patientia toleratiua (boues inquit) qui. s. sunt patientes laboris; vnde de fortitudine vini dr̄. 2. Esdrę. 3. Mentem in securitatē vertit. Fortitudo. n. est patientia quæ ꝯm Senec. dolorum remediū est. Itē abstinentia maceratiua, non pascantur (inquit) nec gustēt. ps. Cōuertātur ad vesperam, & famem patientur. Itē pęnitentia castigatiua. (Operiantur inquit saccis) Eze. 18. Cōuertimini & agite pœnitentiā. Itē deuotio meditatiua. (Ad dn̄m inquit.) Oseæ. 14. Conuertere Israel ad do. Deū tu. Itē oratio supplicatiua (clamēt inquit.) Iob. 4. Voca ergo si est qui tibi rn̄deat, & ad aliquem sanctorum conuertere, sup. ad eum deprecandum. Itē necessaria est discretio mali declinatiua. Conuertatur inquit vir à via sua mala & iniquitate &c. Baruch. 3. Cōuertemur ab iniquitate. Si vis cōcordare vocaliter, vide in aliis tit. s. de hoīe, boue; iumento. &c. similia. sic ergo patet modus nostræ conuersionis, q. s. fit cū adhibitione virtutū, per quas. s. hō de peccatore cōuertitur in perfectū, & de misero in beatū, dicēs finaliter aīæ suæ illud psal. Conuertere aīa mea in requiē tuā, quia dn̄s benefecit tibi. Sic igitur patent quatuor, quæ ad nostrā faciunt conuersionē. s. modus suppletus, actus cōpletus, fructus attrahens, vitiū retrahens. Cōuertimini ergo in toto corde vestro. &c. & sic dico, ꝙ est cōuersio iusti, quæ est laudabilis. De qua Hester. 10. Fons paruus creuit in fluuiū, & in lucē solēq; cōuersus est. ¶ Tertiò principaliter dico, ꝙ est cō- I
uersio impij, quæ est dānabilis, & hæc est cōuersio mala, qñ. s. bonus conuertitur in malum, malus verò in pessimū transformatur. in aliquibus. n. prodigiis ꝯm Plini. lib. 17. ca. 25. factum est, ꝙ oliua conuersa est in oleastrum, fructus fici, qui albi esse debuerant, couersi sunt in nigrū, sapor dulcis in acerbum. Sic pro certo fit quotidie in moribus, quia. s. oliua in oleastrum conuertitur, qñ pius in impium fructuosus in infructuosum mutatur, album nigrum efficitur, quando munda conuersatio in infamem transformatur: dulcis etiam fit acerbus, quando benignus & obediēs fit proteruus. vnde de mala cōuersione istorū dr̄ in psal. Conuersi sunt in arcū prauum. Isti. n. qui conuertuntur in malos, oīa cōuertant̄ istis in mala, sicut de hoīe leproso vel venenoso, quibus oīa nutrimenta quæ recipiunt, cōuertūtur in corruptam materiam, & venenum. Sic verè oīa temporalia conuertuntur in malorū venena, & detrimēta, cū ipsis vti nesciāt nisi in mala opera & peccata. vnde Eccle. 39. Aqua, ignis, ferrum, sal, lac, mel, botrus vuæ, oleū & vestimentū, hæc oīa sanctis in bona, impiis verò & peccatoribus, in mala conuertuntur. De conuersione ergo malorum nota, quòd mali conuertuntur in

Fetentes & luxuriosos,
Tumentes & præsumptuosos,
Frementes atque furiosos,
Ardentes & ambitiosos,
Pallentes & rubiginosos,
Ignorantes & obliuiosos.

Et sic dico, quod est conuersio fœdæ luxuriæ, & sic fuerunt conuersi socii Vlyssis à Circe maga, qui per quēdam potum conuersi fuerunt in porcos, qui. s. potus deliciarum facit homines carnales & immundos. psal. Cōuertit aquas eorum in sanguinem. Itē est alia cōuersio vanæ superbiæ. Vnde ista est mutatio Hippomenis, & Athalantis, qui à Cybele conuersi sunt in Leones, q & currui Cybeles sunt alligati, & subiugati, ꝯm fabulas Ouidii. lib. 10. fab. 11. Sic mali cōuertuntur hodie in Leones, id est in crudeles homines, & superbos, curribus, i. pompis & strepitibus sęculi assuetos. Vnde de rege Manasse, qui interpretatur obliuiosus, dicitur. 4. Regu. 21. quòd conuersus ædificauit ecclesiam. Iste est superbus, qui præ cæteris Dei, & sui obliuiscitur, quia scilicet iste semper ad excelsa negocia machinatur. Item est conuersio diræ iracundiæ, & inuidiæ, similis Hecubæ reginæ Troianæ, quæ in canem fingitur conuersa propter rabiem, & furorem. psa. Conuertit cor eorum, vt odirent populum eius, & dolum facerent in seruos eius. & in psal. Conuertit in sanguinem flumina eorum.

na eorum.Sanguis.n.crudelitatem signat.Item est conuersio auaritiæ, & ista conuersio similis est Esculapio, qui à poetis conuersus fingitur in draconem.Draco.n.ignē spirans, auaros signat. Esaiæ.34. Conuertentur torrentes eius in picem ardentem &c. Item est conuersio inhonestæ apparentiæ, & illa est cōuersio ſm fabulas à sole,cuius ales de albo fuit cōuersus in nigrum.Hierem.30.Conuersę sunt vniuersæ facies in auruginem.Item est conuersio ignorantiæ, & ista est conuersio diei in noctem. Iohe. 2. Sol conuertetur in tenebras. Talibus ergo sic male conuersis dicitur Iob.17.Cōuertimini omnes vos, & venite, & nō inueniam in vobis vllum sapientem. Et pro certò isti de ista mala conuersione veniēt ad peiorem,s.ad pęnam æternam.De qua in psal.Conuertantur peccatores in infernum, oēs gentes, quæ obliuiscuntur
K Deum.Patet ergo quomodo est conuersio impii,quæ est dānabilis.¶ Quartò dico,ꝙ est conuersio mundi, quæ est mutabilis.omnia.n.quæ in mundo sunt,siue sint prospera siue aduersa,in continua mutatione & conuersione sunt. Mundi.n. gaudia conuertuntur in tristitiam,mundi verò tristitia conuertitur quandoque in lætitiam. de conuersione mundi gaudiorum dr̄.1.Mac.9. Conuersæ sunt nuptiæ in luctū. De conuersione aūt mundi aduersorum, quæ.s.ipsis pauperibus, & depressis finaliter conuertētur in gaudia,dr̄ in psal. Conuertisti planctum meū in gaudiū mihi, cōcidisti saccum meum, & circundedisti me lætitia. Et sic ergo patet, ꝙ multæ sunt
L conuersiones.¶Sed adhuc nota, quod conuerti idem est, ꝙ in contrarium verti, & ideò spiritualiter ille perfectè cōuertitur, qui à malis conditionibus in contrarium vertitur, & mutatur.Cōuersio aūt(vt cōiter) in bonum signat, conuerti .n.debemus. i. à malo ad bonum perfectè seu complete mutari,& conuerti.Sicut.n.videmus,ꝙ oīa,quæ sunt, vertuntur & mutātur, sicut patet in terra,q̄ de sicca conuertitur in floridā,de sterili in fęcundā,sicut ēt patet de tempore,quod de hyeme vertitur in æstatem,de turbulentia in serenitatem,sicut etiam patet in cęlo,quod de oriente vertitur in occidentem,de obscuritate in claritatē, sic ꝓ certo (charissimi) nos debemus moraliter mutari,& de malo ad bonum conuerti, & de vitiis ad virtutes reduci.vnde Ionæ.3.Cooperiant̄ saccis homines & iumenta,& clament ad dominum in fortitudine,& conuertatur vir à via sua mala. Exponamus ergo illud Esa.29.In modico & in breui cōuertetur libanus in chermel,& Chermel in saltum reputabitur.In quibus verbis aduerte,quòd nos debemus conuerti

De impuritate ad synceritatem,
De crudelitate ad benignitatem,
De tepiditate ad agilitatem.

In quibus verbis ꝓbat synceritatē pulchritudo candoris (Libanus,ꝙ interpretatur cādor)probat benignitatem teneritudo humoris(Chermel,quòd interpretatur teneritudo) probat agilitatem fortitudo vigoris, quod ostenditur cum
M dicitur.Saltum.Igitur(charissimi)

Poliamur puritatis candore,
Molliamur pietatis humore,
Moueamur probitatis vigore.

¶Dico ergo primo, ꝙ nos debemus cōuerti ad puritates candorē. sicut.n.videmus,ꝙ cinis per ignis conflagrationem conuertitur in vitrū lucidū, atq; clarū,sic homo qn̄ in igne spiritus Sancti inflāmat̄, ipse pro certo debet cōuerti in virū lucidū, candidū, clarū, & purum. Plumbū.n.suspensum super acetū cōuertitur in cerulā.i. colorē albissimū. Sic verè hō quāquā sit plumbeus,niger,& infectus,si tn̄ super acetum mortis, & inferni per considerationē suspendatur, in hoīem purum & candidū cōuertitur. Etiā frater Phaetontis per maximū fletum fingitur fuisse cōuersus in cygnū, quæ est auis candidissima ſm fabulas poetarum.Ad denotandū,ꝙ qn̄ fletu lachrymarū,peccatorū macula tergit̄,peccator in virum mūdū, albū,& nitidū cōmutatur.Thre.1. Ipsa aūt gemēs conuersa est retrorsum.ꝙ ōnditur, cum dr̄ Libanus, quod interpretatur cādor vel cādidus,quia.s.viri nigri per conuersionē efficiuntur candidi atque puri, vt sic de nobis dicatur illud Cā.5. Spēs eius vt libani,electus vt Cedri.In insula.n.illa, q̄ dr̄ Islāda,q̄ adiacet Noruegię,dr̄ esse fluuius,vbi cōueniunt aues nigræ,quæ lapsu tporis fiūt albæ. sic ēt fit de peccatore in profluuio lachrymarū.psal. Asperges me dn̄e Hisopo & mūdabor,lauabis me & sup niuē dealbabor. Vnde Ezec.47.Conuertit me ad ripā torrētis.Cuius tn̄ cōtrariū ē de multis, qa verè multi sunt,q̄ nō cōuertunt̄ de nigredine ad cādorē, sed ecōuerso.Sicut.n.corui,qn̄ primo nascunt̄,sunt albi,ita ꝙ tūc rore cęlesti pascunt̄, processu tēporis in nigredinē conuertūtur,& tūc à patre eorū recogniti cadauerib⁹ nutriunt̄, sicut ponit gl.sup Iob.sic verè(charissimi) multi sunt,q̄ in principio suæ iuuētutis sunt albi,puri & innocētes, ita ꝙ tūc rore cœlestis gratiæ à Deo nutriūtur.Eccl.43.Pulchritudinē candoris eius admirabit̄ oculus. ꝓcessu tn̄ tpis ista puritas deficit,& nigredo vitiorū inualescit,& sic hō de puritate ad immūditiā,de bonitate ad malitiā, de honestate ad spurcitiā se cōuertit.vnde psal.Cōuersi sunt in arcū prauū,de quo Ezec. 3.Iustus si cōuersus fuerit à iustitia sua,& fecerit iniq̄tatē ponā & offendiculū corā eo.Nō sic ergo,sed cōuertamur in puritatis candorem.Hester. 10.Fōs paruus creuit in fluuium,& in lucē solemq; conuersus est. ¶ Scdò cōuertamur in pieta- N
tatis dulcorē (chermel inq̄t, ꝙ interpretat̄ tener vel mollis) sicut.n.testa quāquā dura est, si ꝑ diē naturalē in aceto dimittitur,in mollitiem cōuertitur,& mutat̄,sicut ēt ferrū in ignē durū positū in tantā teneritudinē vertitur,ꝙ ad diuersas formas iuxta votū artificis transformatur,sic verè (charissimi) quāuis hō sit durus & ferreus,& ꝑ parcitatē & auaritiā induratus,& in vitiis obstinatus,istud est tn̄ verū, ꝙ si in igne.i.in forti interiori cōtritione, vel exteriori tribulatione mittat̄, itē si mittatur in aceto. i. in mortis & in futuræ acredinis cōsideratione hō positus fuerit, & immersus,nunquā ꝓ certo erit ita durus, quin ad teneritudinē & mollitiē benignitatis & pietatis reduci debeat, & cōuerti, ita ꝙ ad volūtatē boni artificis Christi vel p̄dicatoris ad quicquid iustū fuerit debeat cōmutari.s.ad iniurias indulgēdū, ad eleemosynas largiendū,& ad indigentibus cōpatiendū.vn̄ de cōuersione ista pōt dicere q̄libet sic cōuersus illud Eze. 47. Cōuertit me ad ripā torrētis,vbi erāt ligna multa ex vtraq; parte,& dixit mihi.Aquilæ istæ vadūt ad cumulos sabuli orietalis, & descendūt ad plana deserti.Torrēs.n.signat redūdātiā fluminis misericordiæ & pietatis, ex quo ꝓ certo aquæ āduersariū eleemosynarū & beneficiorū egrediunt̄, & circa quā ligna multa.i.multi pauperes cōmorātur, & per quam plana deserti.i. paupertatis calamitas irrigatur. Ad talē ergo torrentē.i.ad fluuiū pietatis debem⁹ cōuerti, & in ipso metaliter balneari quanq̄ ꝓ certo multi sunt,q̄ cōuersiōe cōtrariā quotidie sint mutati,q̄a.s.sunt plures hodie q̄ nō cōuertunt̄ de auaritia ad pietatē, sed magis de clemētia ad cupiditatē, sicut patet q̄a multi.sunt,q̄ dū essent iuuenes, dū essent pauperes, dū essent subditi,dū essent paruuli,erāt clemētes & misericordes, qui tandā facti senes,facti diuites,facti plati,facti ꝓuecti, ad auaritiā,& duritiā sunt cōuersi. De ista conuersione dr̄ Esai.34. Cōuertent̄ torrētes in picē,& humus in picem ardentē. Ista est cōuersio diabolica, qn̄ torrēs pietatis conuertitur in picē tenacis cupiditatis.Nō sic ergo, sed conuertamur in pietatis dulcorē (chermel quod interpretatur teneritudo) vnde.1.Reg.22.Ipse tanquā tenerrimus ligni vermiculus, vt tā de libano,quā de carmelo dicatur illud Esa.35.Gloria libani ad te veniet,decor carmeli & saron. Vide supra de carmelo,quia de chermel nō ē alia auctoritas.¶ Tertiò dico,quod O
debemus conuerti ad probitatis vigorem, quod ostenditur cum dr̄.In saltum reputabitur.Saltare.n.signum est virtutis, agilitatis & vigoris. Sicut.n.processu tēporis puer conuertitur in virum,debilis in fortem,infirmus in sanum,ita ꝙ tunc pōt saltum facere cum vigore,sic nos in viros fortes, & agiles debemus cōuerti, vt saltus & motus spiritales possimus exercere. vnde Cant. 2. Ecce saliens in montibus, & transiliens colles. Debemus ergo conuerti,& saltare

De terra ad cœlum per contemplationem,
De mundo ad Deum per orationem,
De mundi gloria ad infernum,per considerationem.
De exterioribus ad cor nostrum, per ipsius meditationem.

¶Cōuertamur ergo ad cęlestia ipsa cōtēplādo.ps.Cōuertere aīa mea in requiē tuā.Itē cōuertamur ad Deū ipsum dep̄cando,& diligēdo.vn̄ Eccl.17.Conuertere ad dn̄m,relinque peccata tua.¶ Itē conuertamur ad infernū, tormēta eius cōsiderādo.ps.Conuertant̄ peccatores in infernū. Itē cōuertamur ad cor nostrū, ipsum corrigēdo,& examinādo.ps.Loquet̄ pacē in plebē suā,& in eos q̄ cōuertunt̄ ad cor.Itē cōuertamur ad mortē ipsam meditādo,& recogitādo.vn̄ Thrē.1.Ipsa aūt gemēs,& cōuersa est retrorsum.Isti sunt ergo saltus, cursus cōuersiones,ad quas debemus aīos inclinare.vn̄ Hie.3. Con

uertimini

uertimini filij reuertētes. Istę sunt.n.bonæ cōuersiones,q̄a sicut solisequiū sp se cōuertit ad solē acus ēt tacto Adamāte sp se conuertit ad stellā marinā, sic nos debemus cōuerti ad solē iustitiæ per deuotionem, & ad stellā maris.i.ad beatā virginē per affectionē, & orationē. Deus.n.dicit Eze.18. Nolo mortē pctōris, sed vt magis cōuertat, & viuat. Multi tñ sunt, qui aliquo mō conuerti nō possunt. Humores.n.boni in corpore bene conuertunt in malos, mali vero nūquā cōuertuntur in bonos. Conuersio.n.humorum nō est reciproca, sicut est cōuersio elementorum. Sic vere multi sunt, qui postq̄ mali efficiuntur, ita in malitia obstinant, quod nūquam ad bonum amplius conuertuntur. Eze.4. Non te cōuertes à latere tuo in latus aliud. Non sic (charissimi) sed cōuertamur, vt dictum est,

Ad probitatis vigorem,
Ad pietatis dulcorem,
Ad puritatis candorem.

¶ Ista ergo sufficiant de conuersione morali, quia in infinitis locis fit mentio de eadem.

A **Conuersatio.** Nota, q̄ conuersatio idē est, q̄ simul versatio, & cōmoratio. Et est conuersatio proprie morū, & cōditionum exteriorū cōgeries, & aggregatio. Cōuersatio ergo proprie est sicut cutis in aialibus cortex in arborib. sicut color in imaginib. & in lapidib. sicut vestis in hoib. sine cute.n. horribilia sunt corpora, sine cortice ligna sunt corruptibilia, sine colore imagines non appreciant, sine vestibus nuditas, & verecundiæ mēbra vnr. Sic vere (charissimi) si cutis, cortex, color & vestis honestæ cōuersationis deficit, tūc pro certo hoies sunt

Horribiles ad videndum,
Corruptibiles ad perseuerandum,
Turpes sine appreciatione,
Viles sine reputatione.

Conuersatio ergo bona, & honesta debet haberi maxime à viris ecclesiasticis, religiosis, & prælatis, quorum conuersatio est alijs in maximum exēplum. Vnde. 1. Timoth.4. Exemplum esto fidelium in verbo in charitate, in conuersatione. Bona enim conuersatio est habenda triplici ratione, quia scilicet ista est

B Intuentibus gratiosa,
Imitantibus fructuosa,
Possidentibus virtuosa.

¶ Est (dico) gratiosa intuentibus. Sicut.n. pulchritudo pellis pātherę propter colorū varietatem delectet oculos animaliū intuētium, ipsosq; ad sui intuitum attrahit, sic vere pulchritudo pellis, i.conuersationis, quando varietate colorum .i. virtutum & perfectionum est picta oculos intuentium solet q̄ plurimū delectare, & ipsos ad bonū attrahere, & inuitare. Delectabile est.n. oculis videre lumen, sicut dicitur Ecclesi.11. Vnde de tali visiua & intuitiua conuersatione dicit Baruch.4. Postea in terreis visus est, & cum hominibus conuersatus est. Vbi aduerte, quod bona cōuersatio debet esse

Humiliter radicata (In terris)
Euidenter declarata (Visus est)
Sapienter sociata (Cum hominibus.i.cum sapientibus rōne vtentibus)

quod est contra multos, qui magis volunt cōuersari cum fatuis, quam sapiētibus, de quibus potest dici Dan. 2. Quorum non est cum hominibus conuersatio. Istud etiā est contra multos, quorum pro certo conuersatio non est ad videndum gratiosa, sed magis horribilis & odiosa, sicut est cōuersatio malorum, quā horribile est videre. Ephe.2.c. Alienati à conuersatione Israel. Sicut.n.color, & species hominis mortui non est ad videndum delectabilis sed horribilis, sic cōuersatio malignorum. Sap.2. Grauis est nobis ēt ad videndum, quoniam dissimilis est alijs vita eius. Non sic bona conuersatio, quia ista est gratiosa intuentibus. Aduertendum tamen est, quod sunt quædam vetulæ, & turpes mulieres, quę cum quibusdam vnguentis ita sophisticāt facies suas, quod iuuenes & gratiosæ videntur, sicut dicitur de fimo crocodilli, de quo fit vnguentum, quo mulierum senū facies inūcta, ad tempus iuuenis & pulchra videtur, verum est tamen, quod ista pulchritudo non est durabilis, cito. n. perit & trāsit, & turpitudo, quæ latitauerat, elucescit. Sicut enim dicit Senec. Nihil, quod simulatum, fictum est, potest esse diuturnum. Sic vere (charissimi) multi sunt hodie viles & turpes, qui tamen faciē suæ apparentiæ hypocriticæ vnguento honestæ conuersationis sophisticant, & inungut, & sic faciunt, quod ipsi, q turpes, & viles sunt interius in affectione, iuuenes, & pulchri, i. honesti & sancti apparent exterius in ficta conuersatione, cito tamen transit ista palliatio, hypocrisis enim cito se manifestat, faciliter proculdubio talis bona conuersatio deperit, & latens interior iniquitas declaratur. Vnde etiam dicit Senec. Omnia ficta tanquam flosculi dilabuntur. Non sic ergo, sed habeamus bonam verā, & realem cōuersationem, quia pro certo ista intuentib. est gratiosa. ¶ Secundo dico, q̄d ipsa est intuentib. fructuosa. C flores.n.herbarum & arborum magis sunt vtiles alijs ipsos colligentibus, quam ipsis herbis. Aliquæ.n. sunt herbæ, quorum tota virtus est in flore, sicut dicitur de thimo, & iō flores talium recolliguntur, & vsibus medicinę seruātur. Apes etiam magnam cōsequuntur vtilitatem de floribus alienis. Exinde enim conficiunt, mel atque ceram, per quæ fructum & vtilitatem conferunt vniuersis. Sic vere (charissimi) sępe accidit, quod flores bonæ cōuersationis magis sunt fructuosi & proficui ipsas colligētibus, ipsam conuersationem imitantibus, quam ipsam habentibus. Multi enim sunt, quorū tota virtus est in flore conuersationis, sicut sunt illi, qui pollent in conuersatione, & torpent in operatione. Quando.n. talis flos, idest talis conuersatio per imitationem recolligitur, exinde mel deuotionis elicitur, & cera, i. prudentia & scientia, quæ vix luminis sapientiæ materia generat. Ista est ergo imitantibus fructuosa. vnde. 1. Petri.2. Conuersationē inter gentes habentes bonam, vt ex bonis operibus vos cōsiderantes glorificent Deum. Istud tamē est contra multos, quorum pro certo conuersatio non est alijs imitantib. vtilis, sed damnabilis, non fructuosa, sed perniciosa, non iuuatiua, sed infectiua. Cortex.n. cuiusdam fructus, qui dicit cæpa canina, comedentibus est venenum. Sic vere cortex cōuersationis malorum insolentium, & fatuorum comedentibus, i. ipsam imitantibus est nociua. Non sic ergo, sed sit in nobis bona conuersatio, quia ista est fructuosa imitatibus. ¶ Tertio dico, quod bona conuersatio est virtuosa possidē- D tibus. Virtuosum enim & sanctum est, quod homo possideat, & teneat conuersationem honestam. Conuersatio.n. exterior signum est sanctitatis interioris. Per hæc enim, q̄ foris apparent, quid intus lateat aperitur ꝭm Grego. Ideo de Thobia dicitur Thobiæ.14. In bona vita, & sancta cōuersatione permansit. De personis autem ecclesiasticis potest dici illud Deute.1. Date viros sapientes & gnaros quorum sapientia sit probata. Bona ergo conuersatio, vt dictū est, virtuosa fructuosa, & gratiosa est. Et nota, si vis, quod conuersatio iustorum debet esse

Per humilitatem subiecta,
Per Dei timorem deiecta,
Per contemplationem eiecta,
Per sapientiam directa,
Per iustitiam correcta.

¶ Igitur reluceat in nostra cōuersatione humilitas mentis subijciens. Ecclesiast.18. Ante languorem humiliare, & in tempore infirmitatis ostende conuersationem tuam. Itē appareat ibi timor Dei fastum deijciens. 2. Petri.3. Confiderantes in timore castam conuersationem vestram. Item sit ibi contemplatio, quæ mentem erigat. Philip.3. Conuersatio nostra in cœlis est. Item sit ibi sapientia, quæ cuncta dirigat. vnde Deut.1. Date ex vobis sapientes viros, & gnaros quorum conuersatio probata sit. Item sit ibi iustitia, quæ mala corrigat. Philippens. 3. Secundum iustitiam, quæ est in lege, conuersatus sum. Sed quid? pro certo talis non est conuersatio malorum, quia re uera isti conuersantur

In erroribus mentis excecatæ,
In fætoribus carnis inquinatæ,
In fauoribus gentis deprauatæ.

¶ Conuersantur (dico) in ignorantiæ securitate. 2. Petri.1. in errore conuersati, libertatem sibi promittunt. Item conuersantur in luxuriæ carnalitate, & fœditate. Oseæ.4. Cum meretricibus conuersantur. Item conuersantur in malorum societate. vnde Ecclesiast.42. Filij abominationum sunt, qui conuersantur secus domos impiorum. &c. Vide supra de colore, de pelle, de veste, & cetera similia, quia in locis infinitis fit mentio de conuersatione.

Conuiuium. Conuiuium potest accipi pro communi refectione, pro communi re- A creatione, pro communi delectatione. Conuiuium enim dicitur à con, quod est simul, & viuo viuis. Et potest accipi conuiuium

Pro refectione mundanæ prosperitatis,
Pro recreatione æternæ fælicitatis,
Pro aggregatione moralis societatis,
Pro impinguatione sacramentalis satietatis.

De conuiuio ergo mundanæ prosperitatis dr̃ Dan. 5. ꝙ dũ Baltazar faceret grande conuiuium in Babylone, & lętaretur valde cũ principib. & amicis suis, subito apparuit manus scribẽs in pariete, q̃ scripsit. Mane techel phares. Et in illa die captus est ille Balthazar & occisus. Sic vere (charissimi) qñ in Babylone huius mundi hõ stat in cõuiuijs & solatijs, subito, venit manus dñi q̃ in pariete corpis nostri scribit sniãm mortis, ita ꝙ subito ab inimicis nostris. s. à morte & à diabolo capimur, & huius vitæ solatijs priuamur. Ideo bene dr̃ Eccl. 7. Melius est ire ad domũ luctus, q̃ ad domum conuiuij. Ioannes. n. Baptista in conuiuio fuit condẽnatus. Filij Iob in conuiuio mortui sunt. Filij Symonis summi sacerdotis in conuiuio sunt occisi, sicut dr̃ Mat. 14. Iob. 1. & 1 Mach. 16. Quia re uera in mundi conuiuijs, & solatijs, ꝓspe ritatib. & oblectationib. boni p detractores, & falsas accusationes interficiunt hoies ad vitia inclinant, & per casum diuersorũ vitiorũ obruunt. Ibi. n. Dei obliuio generat, ibi ocio, & ebrietati vacat, & ibi oĩs inanis lætitia frequentat. Vñ Eccl. 31. Ne opprimaris in conuiuio vino. Et Esa. 5. Cithara, lyra, tympanũ, & tibia, & vinum in conuiuijs vestris, & opus dñi non respicitis. ¶ Itẽ de cõuiuio æternæ fælicitatis dr̃ Heste. 1. de conuiuio Assueri, vbi dr̃, ꝙ Assuerus fecit grande conuiuiũ cũctis principib. & pueris suis, fortissimis Persarũ, & Medorũ inclitis &c. Vbi aduerte, ꝙ ad istud conuiuiũ admittunt illi, qui per munditia depurant (pueris) illi, qui iustitiã adæquant (Medorũ, qui interpretant adæquati) illi, qui per constantiã roborant (Fortissimis) illi, q p pniam lacerant vel macerant (Persarum, qui interpretant late dissuens) illi, qui per excellẽtiã decorant (Inclytis & pfectis) ¶ Itẽ de conuiuio Eucharistiæ seu spũalis satietatis dr̃. 2. Regum. 3. Fecit Dauid Abner & viris, qui venerant cũ eo grãde conuiuiũ. Vbi aduerte, ꝙ conuiuiahuius cõuiuij dñt habere charitatis pulchritudinẽ (Abner, ꝙ iterpretat pater lucidus) probitatis fortitudinẽ (Viris inqt) charitatis amplitudinem (Cum eo inqt. i. simul &c) Vide supra de cæna, de cibo, de comedere, & i alijs multis locis. Et si vis, vide in reductorio morali lib. 3. c. 16. vbi agitur de cibo, & ca. 18. vbi agitur de cæna.

Conuocare.

Nota, ꝙ cõuocare idẽ est, qđ simul vocare. Et nota ꝙ est Conuocatio

Congaudentium spiritualiter,
Prædicantium literaliter seu salutariter,
Conspirantium socialiter seu criminaliter.

Cõuocãtur boni ad simul congaudendum vñ de dragma inuenta dicit Luc. 15. ꝙ mulier illa conuocat amicos & vicinos, di. Congra. mihi &c. Itẽ cõuocantur populi ad simul audiendum. s. prædicationes & cõcilia, & pcepta. Vnde Matt. 15. dicitur, quod conuocatis Iesus ad se turbis dixit. Audite. Item conuocant mali ad simul lædendũ, sicut Hier. 1. Conuocabo oẽs cognationes regnorũ Aquilonis, & venient. s. contra Hierusalẽ &c. De tali autem conuocatione conspiratiua dicitur. 1. Mac. 14. Ne liceat cõuocare conuentum &c. Vide de vocare.

Cooperire

Nota, ꝙ cooperire idẽ est, ꝙ cõtegere, vel velare. Est igitur

Coopertura
Gloriæ temporalis
Gratiæ spiritalis
Miseriæ corporalis
Nequitię criminalis,
Mestitiæ naturalis
Tristitiæ inferna is
Lætitiæ supernalis.

¶ Dico, ꝙ cooperiuntur diuites vestium nitore. vnde. 2. Esdrę. 3. dicit, quod rex dedit potestatem Zorobabel purpura cooperiri, & bibendi in auro. Item cooperiunt iusti gratiæ decore. Vnde Marc. 16. dicit, quod mulieres inuenerunt iuuenẽ in monumento Chri cooper tũ stola candida, & obstupuerunt. Itẽ cooperiuntur miseri pęnarum dolore. Vnde in ps. Confusio faciei meæ cooperuit me. Item cooperiuntur mali culparum horrore. ps. Cooperuit nos vmbra mortis. Item cooperiuntur mortui putredinis fętore Eccl. 38. Festinauit mors, & cooperuit virtutẽ. Itẽ cooperiuntur dñari æterno dolore. vnde de Aman dicitur Hester. 5. ꝙ lugens cooperto capite venit ad don ũ suã, vbi suspẽnsus est &c. Item operitur anima beata lętitia supernali. Eze. 30. Ipsam nubes operiet &c. Vide infra de veste, indumento, & supra de verbis tegere & cæteris similib.

Copia. Copiosus.

Nota, ꝙ copia sumit pro multitudine seu ꝓ abundantia, & sic dico quod est A

Copia
Terrenorum, quæ debet timeri,
Vitiorum, quæ debet deleri,
Tormentorum, quæ debet teri,
Impiorum, quæ debet horreri,
Meritorum, quæ debet amari,
Perfectorum, quæ debet laudari,
Gaudiorum, quæ debet affectari,

¶ De copia terrenorũ dr̃ Danie. 8. quod ille rex ini quꝰ, idest diabolus in copia rerum oĩum occidet plurimos. Item de copia vitiorum dr̃. 1. Mach. 23. quod triphon, i. diabolus, cõgregauit copiosum exercitum, idest multitudinem vitiorũ vt veniret & attereret terrã Iuda, Item de copia tormentorum dicitur. In copia rerum oĩum occidet plurimos. Dan. 8. Item de copia malorum, & impiorum dicitur. 1. Mac. 16. ꝙ exercitus copiosus venit illis obuiam. s. filijs Iuda. Itẽ de copia meritorum dr̃ Luc. 7. quod Apostoli ceperunt pisciũ copiosam multitudinem. Piscium dico. i. meritorum. Item de copia perfectorum dr̃ Eccles. 51. Copiosum ãurum possidere. Aurum, quod est metallum perfectissimum, signat virtutum quaruncunq; perfectionem. De copia gaudiorũ, seu præmiorum dicitur Matth. 5. Merces vestra copiosa est in cælis. Et Actu. 22. circunfulsit me lux de cælo copiosa. &c. Vide vbi multus, plures, satis, abundantia &c.

Cor.

Nota, quod cor (vt cõiter) accipitur in sacra scriptura pro interiori cõceptu, & cogitatu. Intellectus. n. videtur habere sedem suam in corde, & ideo actus intellectuales nomine cordis intelligũtur. Nomine ergo cordis mens, voluntas, cogitatio & affectio intelligũtur. Possimus ergo dicere, quod cor nostrum debet esse A

Castrum
Castrum magnæ firmitatis,
Castrum magnæ claritatis,
Claustrum magnæ sanctitatis,

¶ Istud castrũ debet habere firmitatem patientiæ, claritatem sapientiæ, puritatem innocẽtiæ. Istud castrum est

Tute seruandum,
Sæpe videndum,
Sæpe mundandum.

¶ Dico ergo, quod cor nostrũ debet esse sicut castrum hostibus claudendum. Sicut. n. si portæ castri apertæ dimittuntur, quandoque hostes subintrant & regem interficiunt, & reginam, sic si portæ cordis nostri. s. sensus exteriores aperti hostibus, i. mundi delectabilibus dimittuntur, faciliter introeunt vsque ad cor, idest vsq; ad complacentiam & consensum, & sic rex, idest intellectus, & regina, idest voluntas, spiritualiter occiduntur. Intellectus (dico) à vero deuiando, & voluntas malo adhærendo. Ideo consulitur Prouer. 4. Omni diligẽtia serua cor tuũ quoniam ab ipso vita procedit. Aper. n. strictificat portas alueris cum succis amaris ne subintrent araneæ, vel alia aialia venenosa. Sic vere & nos debemus cor nostrum tenere clausum, & strictum, & cum amaritudine timoris diuini ipsum facere magis arctũ ne venenosę cogitatiões subintrẽt. Amaritudo. n. tristitiæ timoris, & considerationes si in corde nostro fuerint defendunt illud ab omnibus tentationib. & cogitationibus inhonestis. vnde dicitur. Ecclesi. 7. Cor sapientis vbi tristitia, & cor stultorum vbi lætitia Et Prouer. 14. dicitur. Cor, quod nouit amaritudinem aĩæ suæ, in gaudio eius non morabitur extraneus. Ista tamen sunt contra multos, qui pro certo cor non habent clausum, sed apertum, non à mundi delectabilibus abstractum, sed expositũ, & pænitus dedicatum. Vñ nota, ꝙ quidam habẽt cor expositum ad auaritiam sectandum. Vnde Oseę. 7. Applicuerunt quasi clibanum cor suum, quidam ad superbiam persequendam. Vnde Dan. 4. Exaltatum est regnũ Nabuchodonosor, & eleuatum est cor eius. Item quidã ad inanem lætitiam deducendã. Vnde Eccl. 7. Cor stultorum vbi lætitia. Quidam ad peruersam malitiam procurandam. vnde Ecclesi. 1. Cor tuum plenum est dolo, & fallacia. Nõ sic (charissimi) sed sit cor nostrum sicut castrum hostibus claudendum. ¶ Item debet esse sicut astrum lumine dotandum. Lux. n. sapientiæ, discretionis, & prudentiæ debet in nostris cordibus relucere. Oculus. n. Aquilæ multum habet de lumine, & hoc quia de longe habet videre prædam suam. Oculus etiam mundi. s. sol valde

sol valde oportet, ꝙ sit illuminosus, qui totum mũdũ debet illuminare. Sic pro certo oculus cordis nostri debet habere lumen sapiẽtiæ & doctrinę, vt.s.ad modum Aquilæ prędam suam, quæ valde distat ab eo, videlicet bona Paradisi possit lucidius speculari. Sicut.n.dicit Sapien. Prouer. 14. Sapientia requiescet in corde eius. & 18. dicitur. Cor prudens possidebit sapientiam. Quidam tamen sunt, quorum cor est valde sapiens ad mundi.

C Delitias acquirendum,
Malitias cogitandum,
Nequitias perpetrandum.

¶Isti sunt similes Noctuæ, quę melius videt de nocte, quã de die, de die.n.quasi nihil videt, de nocte verò valde acute. Cattus etiam melius videt de nocte, q̃ de die. Nam de nocte nõ cessat domos circuire, & mures & bestiolas deuorare. Sic pro certo mundi huius aduocati, vsurarij, & balliui, valde habent oculum cordis limpidum, ac subtilem in nocte negociorum tẽporalium, in die vero bonorum spiritualium sensum habẽt hebetem, & obscurum. Bestiales.n.i. pauperes sciunt optimè decipere, rapere & venari. Isti.n.sapientes sunt, vt faciant mala. Hiere.4. Esa. 6. Exceca cor populi huius, vt audientes non intelligant, & videntes non videant. Quod est contra cõsilium sapientis, dicentis Eccle.3. Sapiens cor, & intelligibile abstinebit se à peccatis, Non sic
D ergo, sed sit cor nostrum sicut astrum lumine dotatũ. ¶Tertiò sit cor nostrũ sicut claustrum crimine mundatũ. Cor.n. valde debet esse mundũ, & purũ, & sanctum, & ab omnibus fecibus purgatũ. Psa. Cor mundũ crea in me Deus. Et illud Quis ascendet in montem domini? Sequitur. Innocens manibus, & mundo corde. Quia sicut dr̃ Matth. 5. Beati mũdo corde, qm̃ ipsi Deum videbunt. Speculũ.n.qñ est bene mundum & politum, faciliter recipit imaginẽ intuentis, ipsamq; ipsius oculis intuentis repræsentat. Sic verè cor mundũ, sanctum, & purum imaginẽ Dei per gratiam recipit, ipsamq; in oculis acceptionis diuinæ gratam rep̃sentat, & reddit. In corde.n.puro Deus seipsum speculatur, & in eius aspectu q̃ plurimũ delectatur. Et sicut videmus, ꝙ Sol puros vapores superius ad se trahit, sic Deus corda pura & mũda ad sui cõtemplationẽ, & dilectionem inducit. Vnde Iob.34. Si direxerit ad Deum cor suum, spiritum eius, & flatum ad se trahet. In quibus verbis aduerte, ꝙ cor nostrum debet habere

Rectitudinem intentionis,
Sanctitudinem affectionis,
Amplitudinem dilectionis.

¶Primum probat animus ordinatiuus (Si direxerit) secundum flatus deputatiuus (Spiritum) tertium modus copulatiuus (Ad se trahet inquit) Cor enim nostrũ est

Ad Deum dirigendum,
A Deo corrigendum,
Cum Deo coniungendum.

¶Ipsum leuat, & dirigit animi rectitudo (si direxerit inquit ad Deũ cor suum) ipsum purgat, & corrigit spiritus sanctitudo (spiritũ inquit) ipsum ligat, & colligit amoris amplitudo (Flatũ inquit.i.desideriũ ad se trahet) ¶Dico ergo primo, ꝙ cor no-
E strum debet habere rectitudinem intentionis. Illud.n.debet esse rectũ, quod rectè tẽdit ad terminũ, & ad finem, ad quẽ est naturaliter ordinatum, & ideò si cor, & intentio uostra, quod ad Deum est ordinatum, & ad ipsum fuerit directum, rectum meritò poterit nominari. Sicut enim flumina naturaliter labuntur ad mare, sicut ignis naturaliter tendit ad uersus cęlum, sicut viator recto tramite tendit ad terminũ, sic verè cor nostrum rectè, & intentionaliter debet tendere in Deum. Deus.n.est sicut mare abundantissimum, ad quem sunt animi dilabendi, sicut cęlũ excellentissimũ, ad quẽ sunt animi eleuandi, sicut centrum ordinatissimũ, ad quem sunt animi terminandi. Et iste motus cordis in Deũ põt notari cum dr̃. Si direxerit ad Deum cor suum, ad Deum.n.non ad mundũ debet esse cor nostrum directũ, & erectum. Hiere. 31. Dirige cor tuum in viam rectam, in qua ambulasti. quod est contra multos, qui re uera non habent in corde rectam intentionem, sed curuam, nõ dirigunt ipsum ad Deum, sed ad mundum, de quibus dr̃ in Psal. Generatio, quæ non direxit cor suum, neque est creditus cum Deo spiritus eius. Itẽ. Cor eorum non erat rectum cum eo, nec fideles habiti sunt in testamento eius. Cor.n.naturale dato, ꝙ situm suum habeat in parte sinistra, magis tamen tendit, & vergit ad dexteram quàm ad sinistrã, cor principium est caloris & humoris, superius est latũ, inferius est strictum. Sic verè (charissimi) cor spiritale.i.mens semp̃ debet tendere & ordinari ad dexteram bonorum æternorum, non ad sinistram temporalium. Quia sicut dicitur Eccle.10. Cor sapientis in dextera eius, cor fatui in sinistra illius. Caloris etiã charitatis & humorum pietatis debet esse origo, & à parte superiori.i.quantum ad bona superiora desiderãda.s.& amãda, debet esse latum, & apertum, quantum aũt ad inferiora & tẽporalia debet esse clausum, & arctum, quia.s.respectu temporaliũ debet esse clausum, ipsa detestando, respectu verò superiorum bonorum debet esse latum & apertum, ipsa late desiderãdo. Habeamus igitur rectitudinem intentionis (Direxit inquit F
ad Deũ) ¶Secundò dico, ꝙ cor nostrũ debet habere.s.sanctitudinem affectionis. Affectio.n.nostra debet esse pura, sancta, & munda, qđ ostenditur cum dr̃. Spiritum eius. Spiritus enim.i.ventus est mundus in se, & alia, q̃ tangit habet mundificare, & sic per consequens qñ dr̃, ꝙ ibi debet esse Spiritus, bene notatur quod ibi debet esse munditia, iuxta illud Psal. Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis. De ista munditia cordis vide superius in eodem. Mundũ.n.debet esse vas, vbi mundæ reponũtur reliquię. Et quia corde reponitur ipse Deus, iõ debet esse purum sanctum, & mundum. Apes.n.aluearia immunda deserunt, noua autem & munda subintrant. In quo docemur, ꝙ Deus corda munda inhabitat, immunda verò deserit, & refutat. & iõ consulitur Iacob. 4. Emũdare manus peccatores, purificate corda duplices aĩo. Sic ergo debemus habere sanctitatẽ affectionis. ¶Tertiò dico, ꝙ cor nostrum de G
bet habere amplitudinem dilectionis, quod ostenditur cum dr̃. Flatũ eius ad se trahet. Flatus.n.i.desideriũ cordis nostri debet trahi ad Deũ per amorem, & dilectionem. Tractus.n. amorẽ designat, quia nihil fortius trahitur, q̃ illud, qđ amoris vinculis colligatur. Bos.n.ligatus trahit̃ ad aratrũ, latro ligatus trahitur ad patibulum, Elephas, ligatus trahitur, & ducitur, ad prælium. Sic verè homo, qui vinculis amoris ligatur, faciliter põt trahi ad aratrum pœnitentiæ & afflictionis, ad p̃lium constantiæ & propugnationis, ad suspendium miseriæ, & tribulationis. Amor.n.siue sit ad Deum, siue ad proximũ, nihil inuenit graue, oĩa sunt sibi facilia, nihil sibi difficile. Amor.n.s̃m Augusti. nomẽ difficultatis erubescit. Amor enim & trahit & trahitur, veruntamen naturaliter non violenter, naturale.n.est homini amare à quo amatur. vnde dicit Senec. Ama si vis amari. Non violenter ẽt debet esse, quia amor debet esse liber, & non seruus, debet esse voluntarius, & nõ coactus, nemo.n.amat inuite. Tractus.n.iste assimilatur tractui adamantis, qui naturaliter ferrum attrahit, & naturaliter se sibi iungit, quia amatum attrahit amantem, & de duobus inuicem facit. De isto tractu dicit̃ Oseæ 11. In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis. Sic ergo patet, ꝙ in corde nostro, sicut dictũ est, debet esse for- H
tis dilectio, munda affectio, recta intentio. ¶His ergo præmissis potes dicere, quòd secundum, ꝙ inuenitur in scriptura, boni habent multiplex cor. Habent enim

Cor:
- Humiliatum,
- Subtiliatum,
- Ampliatum,
- Conciliatum,
- Præparatum,
- Reparatum,
- Depuratum,
- Conseruatum,
- Visitatum,
- Aggregatum,
- Inflammatum,
- Anxiatum,
- Consolatum,
- Eleuatum,
- Liquefactum,
- Calefactum,
- Madefactum,
- Mundum,
- Profundũ vel altũ,
- Turbidum,
- Iucundum,
- Sapiens,
- Sentiens,

¶Dico igitur primo, ꝙ boni habent cor humiliatum per subiectionẽ. Et hoc quia tale cor Deus nõ solet despicere, sed respicere. Psal. Cor contritum & humiliatum Deus nõ despicies. Item cor subtiliatũ per discretionem. Hiere.44. Dabo eis cor, vt sciant me. Itẽ cor ampliatum per spem diuinam, & tuitionem. Psalm. Deus cordis mei; & spes mea Deus in æternum. Item habent cor conciliatum per pacem, concordiam, & vnionẽ. Phil. 4. Pax Dei, quæ exuperat omnẽ sensum, custodiat corda vestra, & intelligentias vestras. Item habent cor præparatũ per obedientiã, & bonam operationem. Psal. Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo, &

Psalmum

Cor: Patiens, Compatiens, Lætum, Fretum, Diſcretum, Rectum, Directum, Erectum, Porrectum, Correctum, Tactum, Contritum, Apertum, Expoſitum, Illuminatum, Dilatatum, Renouatum, Beatificatum

pſalmum dicam. Itẽ cor reparatum per virtutũ reſtaurationem 1.Reg.7.Præparate corda veſtra, & dño ſeruite illi ſoli. Item cor depuratum reijciendo omnem culpam & infectionẽ. Iacob.4. Emundate manus peccatores, purificate corda duplices animo. & Hiere.4. Laua à malitia cor tuum Hieruſalem, vt ſalua fias. Itẽ habent cor conſeruatum per diligẽtẽ examinationẽ. vnde Prouer.4. Oĩ cuſtodia ſerua cor tuum, qm̃ ab ipſo vita procedit. Item habent cor viſitatum per diuinam gratiã, & inſpirationem. Pſal. Probaſti cor meũ, & viſitaſti nocte. Itẽ cor aggregatum per ſuiipſius circunſpectionem. Eccle.30. Miſerate aĩæ tuæ placẽs Deo, & aggrega cor tuum in ſanctitate illius. Itẽ cor inflãmatum per amorẽ & dilectionẽ. Pſal. Inflammatum eſt cor meum, & renes mei immutati ſunt. & Luc. 24. Nonne cor noſtrum ardens erat in nobis? Item habent cor anxiatum per dolorem, & contritionẽ. Pſal. Afflictus ſum, & humiliatus ſum nimis, rugiebam à gemitu cordis mei. Et alibi. Dum anxiaretur cor meũ, in petra exaltaſti me. Item cor conſolatum in quantum ſperant futuram retributionem. Pſal. Lętatum eſt cor meũ, & exultabit lingua mea, inſuper, & caro mea requieſcet in ſpe. Item habent cor eleuatum per cęleſtium affectionẽ. Threno. 3. Leuemus corda noſtra cum manibus ad dominum. Item habẽt cor liquefactum per cõpaſſionẽ. Pſal. Factum eſt cor meũ tanquã cera liqueſcens in medio ventris mei. Item calefactum p deuotionem. Pſal. Concaluit cor meũ intra me. Item madefactum per lachrymationẽ. Pſal. Aſcenſiones diſpoſuit in corde ſuo in valle lachrymarum. Item habent cor mundum p ſanctitatis, & innocentiæ depurationẽ. Pſal. Cor mundum crea in me Deus. Et hoc quia ſicut dicĩ Matth.5. Beati mundo corde, qm̃ ipſi Deum videbunt. Et Prouer.22. dr̃. Qui diligit cordis munditiã habebit amicum Regem. Itẽ habent profundum per futurorum meditationẽ. Pſal. Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus. Altum.n.ſumitur p profundo. Item habent cor turbidum per ſtuporẽ, & admirationem. Heſter. Conturbatũ eſt cor meum p̃ timore gloriæ tuæ, quia valde admirabilis es dñe. Item cor iucundũ p lætitiam, & conſolationẽ. Pſal. Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum. Et merito, quia ſicut dr̃ Prouer. 15. Cor gaudens exhilarat faciem. Et Eccle.30. Non eſt oblectatio ſuper cordis gaudium, quia iucunditas cordis hęc eſt vita hominis. Item iſti habent cor ſapiens per nociuorũ declinationem. Eccl.3. Sapiens cor & intelligibile abſtinebit ſe à peccatis. Bene ergo dr̃ Ptouer.18. Cor prudentis obtinebit ſapientiam. Item habent cor ſentiens.ſ. propriam infirmitatem, & infectionem. Eccle.22. Qui pungit cor, profert ſenſum. Item habent cor patiens per aduerſorum tolerationẽ Eccle.2. Deprime cor tuum, & ſuſtine. Item cor compatiens pp confraternam tribulationẽ. Thren.2 Effunde ſicut aquã cor tuum pro animabus paruulorum tuorum, qui pereunt. Item habent cor lætum per communem congratulationẽ. Pſal. Dediſti lætitiam in corde meo. Item cor fretum propter in bono confirmationẽ. Pſal. Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meũ. Et alibi. Confirmatum eſt cor eius, non commouebitur. Item habent cor diſcretum p boni, & mali diſcuſſionẽ. vel vigilem circunſpectionẽ. Cantic. 5. Ego dormio, & cor meum vigilat. Itẽ habent cor rectum per adequatam bonã intentionem. Et merito, quia ſicut dr̃ in Pſal. Deus eſt, qui ſaluos facit rectos corde, & gloriabuntur oẽs recti corde. Bonus Iſrael dñs his, qui recto ſunt corde. Itẽ habent cor directum per rectã in Deũ eleuationem. 2.Theſſalo. 3. Dñs autẽ dirigat corda, & corpora noſtra in charitate Dei, & patientia Chriſti. Hiere.31. Dirige cor tuũ in viã directã. Item habent cor erectũ per cõtẽplationẽ. Vñ Eccleſi. orat dicens. Ibi noſtra fixa ſint corda, vbi vera ſunt gaudia. Itẽ habent cor porrectũ per eleemoſynarũ largitionem. Prouer.23. Fili p̃be cor tuũ mihi. Itẽ habent cor correctum per pęnitentiam, & cõtritionem. Vñ de populo Iſrael, qui deliquerat, dr̃ Baruch.2. ꝙ conuertetur ad cor ſuum in terra captiuitatis ſuæ. Item habent cor tactũ per Dei inſpiratiuam amonitionẽ. Vnde.1.Reg.10. Abijt cum eo pars exercitus, quorum Deus tetigerat corda. Itẽ habent cor contritum p interiorẽ cõpũctionẽ. Et hoc, quia ſicut dr̃ in Pſalm. Deus ſanat contritos corde, & alligat contritiones eorum. Item habent cor apertum ad diuinę legis, & grãæ receptionẽ 2.Macha.1. Adaperiat dñs cor veſtrum in lege ſua, & in p̃ceptis ſuis. Itẽ habent cor expoſitum ad Dei viſionem & intuitionem 1.Reg.16. Deus aũt intuetur cor. Item habent cor illuminatum per veri Dei cognitionẽ. Eccle.2. Diligite dominum, & illuminabuntur corda veſtra. Itẽ habent dilatatum per charitatiuam ampliationem. Vnde 2.Cori. 6. Os noſtrũ patet ad vos Corin. cor noſtrum dilatatum eſt. Item habent cor renouatum per recuperatam omnimodam perfectionem. Ezechie.36. Dabo vobis cor nouũ, & ſpiritum nouum ponã in medio veſtri. Itẽ habent cor beatificatum per finalem ſaluationem. Eſã.60. Mirabitur, & dilatabitur cor tuum qñ cõuerſa fuerit ad te multitudo maris. Tale igitur cor eſt habendũ & virtutibus fabricandũ. Sed quid? pro certo. Pli. lib.11.ca. 36. ponit vnum prodigium, quod accidit, quia.ſ. quoddam aĩal ſacrificatũ eſt ſub Cæſare dictatore, quod inuentum eſt cor pœnitus non habere. Quia re uera (chariſſimi) etiam hodie illi, qui Demonibus ſe offerũt, & ſacrificãt, peccatores.ſ. corde.i. cordiali virtute & conſtantia ſemp carent. Audiui ſemel quandã fabulam enarrari.ſ. ꝙ Leoni grauiter infirmanti datum eſt conſilium per medicos, ꝙ cor iuuenis Cerui comederet pro remedio medicinæ. Cum igit feciſſet edictũ, vt oẽs iuuenes venirent ad eum, & nullus veniret deuorari timentes, tandẽ vnus venit mandato Principis periturus, quo occiſo mandatũ eſt Vulpi, ꝙ exenteratũ aĩal aperiret, ꝙ cor Leoni deferret. Vulpes aũt cor vidẽs pingue, & tenerũ comedit illud. Et tandẽ dixit Leoni, ꝙ ille Ceruus cor nõ habuerat, nec habebat. Credis inquit, ꝙ ad te veniſſet ſi cor habuiſſet aliqualiter? Sic illi, qui ad vocẽ, & ſuggeſtionem Leonis Diaboli veniunt qui.ſ. de hominibus p̃cipuè corda q̃rit, corde videntur carere, & cordatam conſtantiam non habere. Oſeæ 8. Effraim Columba ſeducta nõ habens cor. & Hier.3. Audi popule ſtulte, qui nõ habes cor (Cor inquit virtuoſum & bonum) Sed p certo bene habẽt I
cor vitioſum & malum. Vnde nota, quòd mali habent

Cor: Malitioſum, Pernicioſum, Præſumptuoſum, Ambitioſum, Obliuioſum, Luxurioſum, Obliquũ & tortuoſũ, Infatuatum, Coagulatum, Duplicatum, Segregatum.

¶ De corde malitioſo dicitur in p̃s. Cor tuũ abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos. De corde iniquo, & pernicioſo dr̃ Prouerb. 6. Cor tuum meditabitur peruerſa. Et Prouer. 26. Septem nequitiæ ſunt in corde eius. De corde ſuperbo, & pręſumptuoſo dicitur Iudith.1. Exaltatum eſt Regnum Nabuchodonoſor, & eleuatum eſt cor eius. De corde auaro, & ambitioſo dicitur Oſeæ 7. Applicauerunt quaſi Clibanum cor ſuum. Clibanus.n. ardorẽ auaritiæ ſignat. De corde obliuioſo dr̃ Deut.8. Ne eleuetur cor tuum, & obliuiſcaris Dei tui. De corde luxurioſo dr̃ 3. Reg.11. Cũ iã eſſet ſenex Salomõ deprauatum eſt cor eius per luxuriam, & per mulieres. De corde autem obliquo, & tortuoſo dicitur in Pſal. Cor autẽ eorum non erat rectum cum eo, nec fideles habiti ſunt in teſtamento eius. De corde aũt infatuato dicitur Prouer.12. Cor inſipientium prouocat ſtultitiam. De corde coagulato, & cõpacto ſeu obſtinato dicitur in Pſal. Coagulatũ eſt ſicut lac cor eorum. De corde duplicato dicitur Eccleſia.2. Væ duplici corde, & homini ingredienti terrã duabus vijs. Et in Pſal. Iniquitatem in corde locuti ſunt. De corde verò diuiſo, & ad plurima ſegregato dicitur Oſeæ.10. Diuiſum eſt cor eorum, nunc interibunt, Sed ſi vis. adhuc per cor, vbi eſt ſedes vitæ, quod eſt clauſum inferius, apertum ſuperius &c. quod eſt in medio, poteſt intelligi Prælatus, qui ſcilicet eſt cor in Eccleſia, viuificans per doctrinam, ſedens in medio per iuſtitiam, ſuperius apertum per æternorum deſiderium, inferius clauſum per terrenorum contemptũ &c.

Dic de

Dic de bono corde Ecclesiæ, idest, de bono Principe, Iudice vel Prælato, omnia, quæ superius sunt notata. De malo etiam sicut inferius vltimo fuit dictum.

A **Coram.** Cum ista præpositio coram significet præsentiam, notabo, ꝙ per corā potest intelligi

Præsentia { Dei, Iusti, Impij. ¶ Et primo dicamus, ꝙ est præsentia Dei. Iste.n. oia habet coram se, & ipse ēt coram oībus vult esse. Sicut enim sol coram omnibus se præsentat, & se omnibus communicat, & à nemine se occultat, sic Deus vult oībus præsens esse, & se coram omnibus ostendere, & adiutorem idoneum exhibere. Et sic notabo, ꝙ ipse vult esse coram nobis

In carne sicut ministrator,
In mente sicut informator,
In sede sicut Imperator,
In æde sicut præmiator.

¶ In carne.n. venit dudum coram nobis sicut medicus coram infirmo ad eum sanādū, sicut eleemosynarius coram paupere ad eū satiandum, sicut redemptor coram captiuo ad eum liberandum. Et ideò istam præsentiam petebat Dauid in persona generis humani dicens in Psal. Qui sedes super Cherubin, manifestare coram Ehraim, Beniamin, & Manasse. & ibidem. Excita potentiam tuā, & veni, vt saluos facias nos. Vnde etiam de isto corā. i. de ista præsentia beatæ Incarnationis potest dici figuraliter illud 1. Reg. 16. ꝙ venit Dauid ad Saul, & stetit corā eo. Dauid.n. citharista stetit coram Saule arreptitio, vt cum Citharę melodia curaret eū. Quia re uera qn̄ Dauid. i. Christus coram Saul. i. coram humano genere corporaliter stare voluit, ipsum mediante ligno crucis à Demone eripuit, & salua uit. Ideò de isto corā dr̄ in Psal. ꝙ Deus corā patribus nostris fecit mirabilia in terra Aegypti in campo Thaneos. Deus ergo coram nobis apparuit in carne sicut ministrator. Secundò dico, quòd ipse esse vult coram nobis in mente sicut informator. Non solum.n. minister, imo etiam informator, & magister habent esse coram homine, & non retro. Igitur Deus vult, ꝙ ipsum semper coram nobis in mentis oculis habeamus, & hoc tanquam speculum, quod cōtinuè videatur,

Sicut exemplar cuius regula teneatur,
Sicut magistrum cuius doctrina audiatur,
Sicut librum cuius scientia addiscatur,
Sicut Principē cuius ministerio assistatur,
Sicut Iudicem cuius offensa timeatur,

¶ Iste.n. coram mentali consideratione nostra debet trāsformari in diuersas personas, sicut de Christo dr̄ Marci. 9. ꝙ ipse transfiguratus est coram discipulis suis. Apparet ergo coram nobis in mēte sicut informator. ¶ Tertiò apparebit coram cunctis in sede sicut Imperator. s. in iudicio publice coram omnibus in patenti. Vnde ipse dicit Exod. 17. En ego stabo coram te tibi supra petrā horeb. ¶ Quartò dico, ꝙ ipse apparet in ęde. s. Paradisi, sicut retributor seu remunerator, quia. s. cunctis, & coram oībus retribuet ſm merita personarum. vnde Eccle. 11. Facilè est coram domino in die obitus retribuere. Et merito, quia ipse dicit Matth. 10. Qui confitebitur me corā hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo, supple, vt sibi fiat retributio condigna. Istud est igitur vnum coram, quod pertinet ad Deum. ¶ Secundò principaliter dico, ꝙ est vnum coram. i. vna præsentia, quæ pertinet ad quemlibet virum iustum. Et sic dico, quòd viri iusti debent esse

B Coram { Deo, Prælato, Populo. ¶ Coram Deo (dico) digne ambulātes. Gene. 17. Ambula corā me, & esto perfectus. Coram Prælato, promptè famulantes seu obedientes. vnde de sapiētibus Babylonis dicitur Dan. 2. ꝙ cum venissent, steterunt coram Rege. & Prouerb. 22. Vidisti virum velocem in opere suo coram Regibus stabit. Coram populo etiam debent esse mundè conuersantes. vnde 2. Corin. 8. Prouidemus.n. bona nō solum coram Deo, sed corā oībus hominibus. Igitur de illo coram. i. de illa præsentia, quia iustus Dei cōspectibus se præsentat, aliquid est dicendum. Video.n. ꝙ magni viri volunt valde, ꝙ illa sint pulchriora & meliora, quæ suis aspectibus sunt frequentiora. De aliis.n. quæ ipsi non vident, non ita curant sicut curat de eis, quæ coram eis sæpius se præsentant, sicut ad experientiā videmus tam de vtensilibus, quàm de picturis, quàm etiā de animalibus, aut ministris. Solemnes.n. personę semper volūt coram se venire, & apparere illa, quæ notabilia sunt & bona. Sic verā dicam de Deo, quòd quia hoīes inter cæteras creaturas inferiores plus habent coram Deo comparere, ideò summè debent studere, vt boni valeant apparere. Dicentes illud Luc. 1. In sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. ¶ Vbi nota, quòd boni stant & comparent tripliciter coram Deo, videlicet C

Mentaliter, quod faciet actus virtualis (In sanctitate inquit)
Realiter, quod faciet status clericalis (In iustitia)
Feliciter seu vitaliter, quod faciet fructus æternalis (Omnibus diebus nostris)

Primum coram est in conscientia, quam perficit vitæ sanctitudo. (In sanctitate inquit)
Secundum coram est in Ecclesia, quam regulat morum rectitudo. (In iustitia)
Tertium coram erit in patria, quam habebit longa certitudo. (Omnibus diebus nostris). Sic ergo possum dicere, quòd coram istud pertinet

Primum, Secundum, Tertium } Ad { Quoslibet bonos viatores, Ecclesiæ bonos seruitores, Cœlestis gloriæ beatos possessores.

Primi sunt coram Deo, vt in studio (vt bonum audiant)
Secundi sunt coram eo, vt in palatio, vt promptè seruiant.
Tertij sunt coram eo, vt in conuiuio, vt bona sentiant.

¶ Dico ergo primo, ꝙ est vnum coram. i. vna bonorum præsentia virtualis, quam perficit morū plenitudo. Et ista est prę sentia conscientiæ, quæ semper est coram Deo. s. ad ipsi obediendum parata, & sibi nuda pœnitus & aperta. (In sanctitate inquit.) Sanctitas enim & innocentia est pulchrius vas, & nobilius ferculum, quod in mensa conscientiæ possumus apponere coram Deo. Quot autem genera ciborum. i. virtutum sunt in ferculo sanctitatis? Sciendum est, quòd ibi est

Panis stabilitatis,
Sanguis benignitatis,
Pinguedo pietatis,
Agnus innocentiæ & puritatis,
Vitulus lætitiæ & iucunditatis,
Aries iustitię & sæueritatis,
Columba simplicitatis,
Turtur continentiæ & castitatis,
Oleum honestatis,
Simila sagacitatis.

¶ Omnes.n. isti cibi concurrūt in ferculo sanctitatis, quod coram dn̄o est apponendum, & primo panis, qui confirmat cor hoīs hoc est boni ꝓpositi stabilitas. Exod. 18. Venerunt filii Israel, vt comederent panē coram domino. Itē ibi est sanguis, q. est amicus naturæ, hic est dulcedo charitatis atq; benignitatis. Leu. 4. Ponet de sanguine in cornibus altaris coram domino. Quatuor.n. cornua altaris, sunt quatuor affectiones cordis, quæ. s. sanguine benignitatis liniēdæ sunt. Itē ibi debet esse agnus, vel hedus, hoc est innocentia seu simplicitas. Leui. 3. Si agnum obtulerit corā domino, ponet manū super caput hostię suæ. Tūc.n. agno manus apponitur, quando cum interiori innocentia exterior operatio aggregatur. Item ibi debet esse pinguedo tenera, hoc est pietas, vitulus lętus, hoc est spiritalis iucunditas, aries percutiēs, hoc est iustitia & sæueritas, columba gemens, hoc est contritio, atque simplicitas. Turtur alteri non nubēs, hoc est castitas, oleum nitens, hoc est honestas. Simila subtilis, hoc est discretio vel sagacitas. Hæc.n. omnia sicut patet Leuit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. coram domino offerebātur, & pro expiatione coram eo cremabantur. Vnde Leui. 14. Hæc oīa coram domino in ostio tabernaculi testimonij sacerdos offeret. Ista est igitur præsentia virtualis. (In sanctitate inquit.) Vnde de tali præsentia virtuali dr̄ Exod. 29. Sanctificabis filios Aaron, eleuans coram dn̄o. Ostenditur igitur p̄sentia virtualis, quā perficit morū plenitudo. (In sanctitate inquit.) ¶ Scd̄ò dico, ꝙ hic ostendit præsentia personalis, quam regulat vitæ rectitudo. (Iustitia inquit.) Et ista est illa p̄sentia, qua nos sumus corā Deo personaliter constituti in fide, Ecclesia, religione, vel claustro. Et sic notabis, ꝙ tales sunt, qui taliter coram Deo debent esse D

Firmitatis fulciti vigore,
Veritatis splendidi fulgore,
Honestatis amicti decore,
Pietatis madentes humore,
Dignitatis pollentes honore,
Humilitatis stupidi tremore,
Contritionis deflentes mærore,
Confessionis clamore loquentes,
Dilectionis ardore feruentes,
Orationis feruore præcantes,
Compassionis fluore sudantes,

¶ Simus igitur coram Deo firmitatis uigore solidi. 2. Regu. 2. Tronus Dauid erat stabilitus coram domino. Item simus coram domino veritatis splendore lucidi. Vnde de candelabro dr̄ Exod. 27. Vsq; mane luceat coram domino. Item simus

Contemplationis quiete sedentes,
Consolationis iubilo gaudentes,
Concordię modulo ludentes,
Pœnitentiæ spiculo dolentes,
Iustitiæ titulo florentes.
Abstinentiæ poculo vincentes.

simus ibi honestatis decore floridi. Iohel. 2. quasi hortus voluptatis terra coram domino. & Mat. 5. Luceat lux vestra coram hominibus. Item pietatis humore fluidi. Tho. 4. Fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna omnibus facientibus eam. Item simus ibi dignitatis honore fulgidi. Decet. n. seruos Christi præ ceteris prætendere dignitatem honoris, ne vituperetur ministeriũ nostrum. vnde 2. Paralip. 29. Vos elegit dominus, vt stetis coram eo. Item simus ibi humilitatis tremore stupidi 2. Paralip. 20. Ceciderunt proni in terrã coram domino. Cadere. n. timoris, pronitas verò humilitatis est. Item simus coram domino contritionis mærore lugẽtes 2. Parali. 34. Fleuisti coram me, ego autem exaudiam te. Item simus ibi confessionis clamore loquẽtes 2. Paralip. 20. Oĩs verò Iuda stabat coram domino. Iuda interpretatur cõfitens, quia sicut dicit dominus Mat. 10. Oĩs, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo. Itẽ simus ibi orationis feruore præcantes. Psal. Venite adoremus & ꝓcidamus ante Deum, ploremus coram dño qui fecit nos. Item simus ibi compassionis fluore liquentes. Psal. Effundite coram illo corda vestra. Item simus corã domino contemplationis quiete sedentes. Eccl. 24. In oĩbus requiem quęsiui, & in hæreditate domini morabor. sequitur. Et in habitatione sancta corã ipso ministraui. Heliæ dictum est 4. Reg. 19. Sta in monte coram domino. Itẽ simus ibi consolationis iubilo gaudẽtes. Esa. 9. Lętabuntur coram te sicut qui lętantur in messe, sicut exultant victores capta præda qñ diuidunt spolia. Item simus ibi concordiæ modulo ludẽtes. Cant. 8. Facta sunt coram eo quasi pacem reperiẽs. Itẽ simus ibi pœnitentiæ spiculo dolentes. Vnde de Manasse Rege dr̃ 2. Paralip. 33. ꝙ ipse egit pęnitentiam valde coram domino. Item simus ibi iustitiæ titulo florentes. Thob. 13. Facite iustitiam coram domino. Item simus ibi abstinentiæ poculo vincentes. Iudicum 13. Caue ne vinum bibas, aut siceram. Tales ergo debemus esse, vt digni possimus coram domino in Ecclesiasticis officiis comparere. Vt etiã sic nos ipse dominus coram se in memoria dignetur habere, & videre, dicens de Ecclesia illud Canti. 8. Vinea mea coram me est. Et de virtutibus nostris loquens cuilibet nostrũ dicat illud Esa. 49. Muri tui coram oculis meis semper. Ista est igitur secunda præsentia, qua boni habent esse corã domino. s. præsentia personalis, quam regulat vitæ rectitudo, quod ostenditur cum dr̃ iustitia. Quia. s. iste status ministrantiũ corã dño debet esse in iustitia cõstitutus, vt. s. reddat vnicuiq; quod suum est, sibi, Deo, & proximo. Vnde Tho. 13. Facite iustitiã corã domino,
E credemus, ꝙ faciet vobis misericordiã suã. vt sic quilibet dicat illud Danie. 6. Corã Deo iustitia inuenta est in me. ¶ Tertiò habebunt iusti vnũ aliud corã, & hoc erit p̃sentia fraternalis, quã dotabit boni plenitudo, seu vitæ lõgitudo. Et hæc est illa p̃sentia, qua boni sunt in patria corã Deo, qđ oñditur cũ dr̃. Oĩbus diebus nostris, hoc est in ęternum sine fine, quia sic de sanctis dr̃ Sapiẽ. 3. Si coram hominibus tormenta passi sunt spes illorum est immortalis in æternum, scilicet coram domino. Et nota, ꝙ sancti sunt coram domino in patria

Vt contemplando clarè videant,
Vt degustando bonum habeant,
Vt exultando semper gaudeant,
Vt assistendo digne sedeant.

¶ De clara contemplatiõe dicit dominus in Psal. Vt placeam corã Deo in lumine viuentium. De boni fruitione, & acquisitione potest dici illud 2. Reg. 11. Vocauit Dauid Vriã, vt comederet coram se & biberet, & inebriauit eum. De lætitia & exultatione dr̃ Leui. 23. Lętamini coram domino. Et illud prædictum Esa. 6. Lętabuntur coram te &c. De eorum verò assistẽtia & honoris assecutione dicitur in Psal. Animas pauperũ saluas faciet, & honorabile nomen eorũ coram illo. Sic ergo patet secunda præsentia significata per coram. s. præsentia iusti.
F ¶ Tertiò principaliter dico, quòd per istud coram denotat̃ præsentia impii. Et sic no- abis ꝙ coram Deo in fide, Ecclesia, vel religione, apparent hodie multi mali, quia. s. eius præsentia non obstante multi sunt, qui cõtinuè faciunt malum, imo videntur sicut inimici in facto armorũ, qui ex certa sciẽtia veniunt corã aliis, faciunt peius, quod possunt ad eos irritandum & prouocandum. Sic multi sunt, qui ex certa scientia videntur dominum irritare, & ad eum prouocandũ peccare & mala cora eo perpetrare. vnde de malo Rege Baaſa dr̃ 3. Reg. 16. ꝙ ipse fecit malum corã domino ad irritãdũ eũ in operibus manuum suarũ. Nota igitur, ꝙ tales sunt illi, qui

Fallaciter decipiunt,
Voraciter accipiunt,
Crudeliter interficiunt,
Inaniter lęti fiunt, & ideò erunt, qui finaliter coram Deo
Iudicabuntur,
Cruciabuntur,
Condemnabuntur.

¶ Dico ergo, ꝙ coram domino sunt hodie in Ecclesia, vel in mundo fallaciter decipientes, scilicet falsi homines, & frauduléti. Vnde de malo spiritu dr̃ 3. Reg. 22. Ipse stetit corã domino, & ait. Ego decipiam Achab. Itẽ sunt ibi voraciter accipientes. i. auari similes Inferno insatiabili, de quo Prouer. 15. Infernus, & perditio coram domino. Item ibi sunt crudeliter interficientes. s. homicidæ, & detractores. Vnde 4. Reg. 25. Filios Sedechiæ occidit Nabuchodonosor coram eo. Sedechiam. n. Rex Iuda signat Christum, cuius. s. filii. i. boni hodie occiduñ per malos. Item ibi sunt inaniter lætantes, gaudentes, seu gloriantes. Contra illos dicitur Prouerb. 25. Ne gloriosus appareas coram Rege. Et breuiter isti apparẽt et coram Deo & mundo deformiter viuentes, & etiam enormiter agentes. Iuxta illud Iob. 18. Reputati sumus vt iumenta, & sorduimus coram te. Et propter hoc ipsi finaliter coram eo apparebunt, scilicet in iudicio, & in Inferno perenniter lugentes 2. Reg. 21. Crucifixerunt eos in monte coram domino, & ciciderunt simul occisi. Patet igitur quomodo coram signat præsentiam impii, iusti, & Dei. Vide supra de absentia, & de ante, & infra de præsentia.

Cornu.

Nota, ꝙ cornu est inter cætera mẽbra aĩalis fortissimum & durissimum, quod rectè ipsis aĩalibus pro gladio vel alia armatura ad defensionem est datum, cuius satis euidens est argumentum, quia (vt cõiter) animalia, quæ habent cornua, nunquam vtuntur dentibus ad mordendum, nec vnguibus, vel aculeis ad pungendum, imo sufficiunt eis cornuum munimenta ad se defendẽdum. Dicã ergo spiritualiter loquendo, quòd accipi possunt in bono, & in malo. Et sic dicam, quòd secundum bonum significatũ in scriptura inueniuntur A

Cornua { Dei, Animæ, Ecclesiæ, Crucis } quæ sunt { Superius, Interius, Exterius, Inferius. }

Cornua { Dei sunt metuenda, Animæ iusti sunt acuenda, Ecclesiæ sunt honoranda, Crucis sunt amplexanda. }

¶ Fortitudo & potentia sunt cornua Dei
Virtutes sunt cornua animę seu viri iusti
Cornua Ecclesiæ sunt ipsius Prælati
Cornua crucis sunt tormenta Christi

¶ Dico primò, ꝙ Deus habet cornua summè metuẽda. Et sic per cornua Dei ipsius auctoritas & potentia, ipsius austeritas & iustitia, ipsius etiam stabilitas & constantia designatur. Cornua enim quando sunt lata & magna, animalis maiestatem ostẽdunt, patet in Ceruo. Ecce Dei maiestas & auctoritas. Cornua semper tẽdunt in acutum. Ecce Dei iustitia & sęueritas, quæ scilicet pungit, & punit. Cornua etiam sunt dura & solida, ecce sua permanentia & ęternitas, qua. s. nunquam deficit. Sic ergo dico, ꝙ Deus habet cornua maiestatis extensæ, qua digne dominatur. Apoc. 5. Vidi inquit in medio Thrõni & quatuor aĩalium & 24. seniorum agnum stantem habẽtem cornua. Habet etiam Deus cornua iustitiæ & sæueritatis, qua malis cõminatur. Deute. 33. Cornua Rhinocerontis cornua eius, in ipsis vẽtilabit gẽtes. Habet insuper dominus cornua æternæ permanentiæ & stabilitatis, quibus iustis opitulat. Luc. 1. Erexit cornu salutis nobis in domo Dauid pueri sui. Talia ergo cornua diuinæ potentiæ summè sunt metuenda, ne fortè ab eis feriantur, & in Infernum prosternamur. Ceruus. n. dato, ꝙ dũ fugit cornua submittat, qñ tamen prouocatur, ipsa erigit, vt feriat. Sic Deus dato, ꝙ nũc videatur habere cornua potentiæ, & iustitiæ suæ submissa per patientiam, quia. s. nunc videtur fugere, & de percutiendo, seu puniendo homines non curare, in fine tamen quando satis fuerit prouocatus, ipsa acuet, & per ęternam damnationem impios feriet, & prosternet. Ista ergo cornua sunt timenda, & ne

& ne feriant præcauenda. Ponit etiam fabula Ouid. ꝙ militi dum esset extra muros vrbis magister militũ in exercitu cornua subito apparuerunt in frõte, augures aũt dixerãt, ꝙ quicunq; militũ cornutus efficeret, Imperiũ sortiret. Audiens aũt populus illũ militẽ habere cornua, statim timore cõcussi ad eũ venerunt, & eũ in dñm, & Regẽ receperunt. Sic reuera dico, ꝙ quia cõstat, ꝙ Deus habet cornua supradicta, necesse est, ꝙ timeatur, & ꝙ in reuerentia habeatur. Figura in Moyse. Exo. 34. cuius facies apparuit cornuta. Et ideò dr̃ ibi, ꝙ videntes filij Israel cornutã faciẽ Moysi, timuerunt. ¶ Secũdò
B dico, ꝙ sunt cornua iusti semper acuenda, & ꝓparanda. Cornua. n. q̃ data sunt ad capitis ornamentũ, & totius aĩalis tutamentũ, significant fortitudinẽ, audaciam, virtutẽ, & alias ẽt aĩæ gratias, & virtutes, q̃ capitis. i. mentis sunt ornatus & tutela. Ceruus. n. quot habet annos, tot recipit in cornib. nutrimenta vsquequo septem annos habeat in ætate. Sic verè anima quanto plus solet in mundo manere, magis debet cornua virtutum augmentare, & cumulare, quousque possit ad septennium perfectionis attingere, & venire. Psal. Placebit Deo super vitulum nouellum cornua producentẽ, & vngulas. De cornu ergo animæ, idest de ipsius spirituali mentis audacia & virtute potes notare, ꝙ hoc est cornu, quod

Teneresscit clementiæ pijs dulcoribus,
Induresscit iustitiæ veris rigoribus,
Inualescit potentiæ magnis vigoribus,
Immadescit compassionis pijs doloribus,
Insolescit contemplationis altis splendoribus,
Iuuenescit cœli mansionis celsis honoribus.

¶ Isti. n. sunt flores virtutum, quibus debẽt ornari cornua mentis nostræ. i. interiores fortitudines & effectus, quia. s. ibi debet esse clementia fluentis dulcoris. Cornua. n. calefacta faciliter teneresscunt. Vnde dicit Plin. ꝙ cornua cũ certa calida ita fiunt mollia ẽt in capite animalis, ꝙ in diuersas figuras sunt vertibilia, & in multas partes diuisibilia. Sic dicam de effectibus animæ, quia. s. qñ calor charitatis apponitur, statim per pietatem mollitur, ita ꝙ per eleemosynam diuiditur, & per clementiam relaxatur. Psal. Exaltabitur sicut Vnicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia vberi. Item sit ibi iustitia vigentis rigoris. Cornua. n. naturaliter dura sunt, & acuta. Sic in mente debet vigere loco, & tempore opportunis dura sæueritas, atque rigor. s. ad propria vitia puniendum, & ad hostis malicijs obuiandam, sicut de Vnicornu dicitur, ꝙ cornu eius est solidum, magnum & durum, cum quo transuerberat Elephantem. Vnde de cornu iustitiæ dicitur in Psal. Exaltabuntur cornua iusti. Item sit ibi potentia inuicti vigoris. Maior. n. fortitudo bouis vr̃ esse in cornibus quod patet, quia cornua principaliter ad onus trahendum ligãtur, & cornua hostibus opponuntur. Sic dico, ꝙ in anima debet esse fortitudo, quæ. s. onus tribulationum sustineat, & impugnationibus Dominorũ, & Tyrãnorum resistat. Deut. 33. Cornua Rhinocerontis cornua eius. Item sit ibi compassio benigni doloris. i. compassio passionis, & sanguinis, Christi. Vnde figuraliter dr̃ Leui. 4. ꝙ cornu altaris erat sanguine aspergendum. Et Leui. 9. Tingens digitum sanguine tetigit cornu altaris. Item sit ibi contemplatio superni splendoris. Omne. n. animal habens cornua, eleuat. Et etiam cornua posita sunt in alto loco. s. supra caput, sic cornua mentis per contemplationem sunt erigenda. Psal. In beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrũ. Item finaliter ibi erit gloriatio æterni honoris. Gloria. n. & lætitia animalis apparet in exaltatione cornuum, quod libẽter facit animal, qñ se sentit liberum, & solutum. Sic anima cornua mentis, & audaciam voluntatis in Paradiso eriget, qñ gloriam, & lætitiã æternam sentiet. Et qñ se acquisiuisse sempiternam libertatem perpẽdet. Psal. Cornu eius exaltabitur in gloria. Ista sunt igitur cornua animæ, seu viri iusti semper
C acuenda, & roboranda, quod est ꝓm. ¶ Tertio dico, ꝙ inueniuntur cornua Ecclesiæ, quæ sunt honoranda, & ista significant Prælatos. sicut. n. corpus animalis mediantibus cornib. defenditur, ipsa etiam cornua pro defensione totius corporis se opponere dignoscuntur, in capite etiam & in loco corporis eminentiori situantur atque ponuntur, sic in corpore Ecclesiæ Prælati sunt sicut cornua, quia sicut fortiores in potestate, altiores in dignitate, & ad defendendum alios debẽt esse paratiores ex sui officij necessitate. Vnde de bono Prælato põt dici illud Ezec. 29. In die illo pullulabit cornu domus Israel. Sed re vera, proh dolor, cornua Ecclesiæ non sunt hodie ad hostes ipsius impugnandum, nec ad eã defendẽdum, sed potius ad proprios subditos ventilandum, grauandum, & molestandum. Figurati in illo cornu modico Danie. 7. qđ habebat oculos, & os loquens grandia, & faciebat bellum contra sanctos, & prçualebat eis. Sic verè multi moderni Prçlati proterui, cornei, atque duri sunt hodie, quantum ad uirtutes modici, quantum ad malitiam oculati, quantum ad iactantiam grandiloqui, & quãtum ad sanctos & pauperes impugnãdum crudeles, impij, & tyranni. Ezechi. 34. Cornibus vestris ventilabitis omnia infirma pecora. Non sic boni Prçlati, quia isti sunt cornua

Salutaria,
Vncta.
Honorata & sancta.

Dico salutaria. Luc. 1. Erexit cornu saluris nobis in domo Dauid pueri sui. Dico ẽt vncta. s. rorifluã pietate. Esa. 5. Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei. Dico ẽt honorata, & sublimata 1. Reg. 2. Sublimabit cornu Christi sui. Ista ergo sunt cornua Ecclesiæ, q̃ sunt honoranda. ¶ Quarto D
dico, ꝙ sunt cornua crucis, quæ sunt amplexanda. s. per deuotionẽ. Crux. n. est cornuta, figurata ĩ altari legis, quod cornua habebat quattuor, supra quod hostia immolabatur, & sanguis effundebatur, sicut dicit Exo. 29. & 30. Sic verè crux cornuta est illud altare, supra quod immolatus est dñs Iesus Christus holocaustum & hostia Deo patri, & vbi sanguis ipsius est effusus, vnde de ipso Christo dr̃ Abach. 3. ꝙ cornua in manibus eius, cornua dico crucis. Figuratus in ariete pro Isaac immolato. De quo dr̃ Gene. 22. ꝙ Abraham vidit arietem inter vepres hærentẽ cornibus. Cornib. n. crucis hæsit aries. i. Christus corporaliter, nos etiã debemus per deuotionem adhærere spiritualiter. Ista sunt ergo cornua crucis, q̃ sunt amplexanda. Psal. Constituite diẽ in condensis vsque ad cornu altaris. ¶ Quinto dico, ꝙ quantum ad malũ significatum inueniuntur cornua impij, quæ sunt alliganda. Et sic E
dico, ꝙ per cornua malorũ intelligitur ipsorum proteruia, duritia, superbia, præsumptio, potentia, & elatio, quibus. s. mediantibus alios percutiunt, atque lædunt. Vnde cuilibet malo põt dici illud Ezech. 32. Leoni gentium assimilatus es, & Draconi, qui est in mari, & ventilabas cornu in fluminib. tuis. Tale. n. cornu, idest talis malorum arrogantia:

Inaniter sursum erigitur,
Mendaciter in Deum loquitur,
Maligniter malum exequitur,
Finaliter per Deum frangitur,

¶ Quòd istud cornu extollatur inaniter, patet Amos 6. Væ inquit, qui lætamini in nihili & dicitis, nunquid in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua? Figurati ĩ illo falso Propheta Sedechis, de quo dr̃ 2. Reg. 22. ꝙ ipse sibi fecerat cornua ferrea. Item ꝙ istud cornu proloquatur mẽdaciter, maximè cõtra Deũ, patet in Psal. vbi dicitur. Nolite extollere in altum cornu vestrum, nolite loqui aduersus Deum iniquitatem. Itẽ ꝙ Istud cornu exequatur, seu operetur maligniter, patet in Psal. vbi dicitur. Diai iniquis, nolite inique agere, & delinquentib⁹, nolite exaltare cornu. Itẽ ꝙ istud cornu cõfringatur, & destruatur finaliter patet Hier. 48. vbi dr̃ abscissum est cornu Moab, & brachium eius cõtritũ est. Et in Psal. Cornua peccatorum confringam. In Garamantia. n. teste Solino armentatam magna, & tam reflexa habent cornua, & ita versus terram decliuia, ꝙ os eorum non põt terram tangere, nec herbam capere, imo necesse est obliquo capite pasci, vel cornu frangere si voluerint manducare. Talia sunt cornua superbiæ, quia. s. in multis ita sunt magna, ꝙ cibum gratiæ & gloriæ capere impediunt, & ideò necesse est, ꝙ caput intentionis obliquetur, vel ꝙ talia cornua frangantur, & deponãtur ad hoc vt Paradisi pabula acquirantur, & depascantur. Istud est. n. cornu superbiæ, quod mali habent hodie ita ante oculos, ꝙ vidẽtur pęnitus excęcati, figurati in illo aĩali Daniel. 8. de quo dicitur, ꝙ Hirc⁹ habebat cornu insigne supra oculos. Ista sunt ergo cornua impij, quæ sunt alliganda & resecanda. ¶ Sextò dico, ꝙ inueniuntur cornua mundi, quę sunt F
confringenda, seu dissipanda, & ista signant Diabolum, vel Tyrannos, qui dure, & crudeliter percutiunt vniuersos. Zacha. 1. Hæc sunt cornua, quę ventilauerunt Iudam. De malis ergo potes notare, ꝙ ista sunt

Cornua { Simulata, Effrenata, Sublimata, Dissipata }

¶ Cornua simulata sunt hypocritę deceptores, figurati in cornibus altaris Bethel. de quo dicitur Amos 3. Amputabitur cornu altaris.

Cornua

Cornua.n.altaris hypocritæ,& psumptuosi, qui sunt in Ecclesia. Cornua verò.Effrenata sunt crudeles,atq; raptores. Vnde isti figurantur in Boue cornupeta Exod. 21. qui.s.ne hoíes occideret debebat recidi, & corporaliter coerceri. Vnde de talib.pôt Diabolus dicere ipsi mūdo illud Micheę. 4.Cornu tuum ponam ferreum.Cornua sublimata & honorata sunt mundi Principes,& imperatores, de quibus Apo. 13.Super cornua decem diademata. Cornua dissipata erūt finaliter omnes iniqui,& peccatores.Thre.2.Confregit dominus in ira furoris sui omne cornu Israel. Sic igitur patet quomodo diuersimodè sumuntur cornua in scriptura tàm in bono quàm in malo &c.

A **Corona.** Cum corona detur homini in signum glorię & honóris, in signum excellentię & meriti dicam q secundū q gloria distinguitur,distingui poterit & corona.Sic ergo nota,q in sacra pagina reperitur corona humana,& corona diuina.Et primo quidem dicamus de humana.Et sic dicamus,q est

Corona	Virtuosa, prima	est corona	Bonorum.
	Gloriosa, Secunda		Dignorum,
	Fructuosa, Tertia		Sanctorum,
	Vitiosa, Quarta		Malorum,
	Ruinosa. Quinta		Malignorum,

Prima fit in conscientia,vbi iusti coronantur virtutibus,
Secunda fit in Ecclesia,vbi Prælati coronantur honoribus,
Tertia fit in patria,vbi sancti coronantur splendoribus,
Quarta fit in cordis curia,vbi mali coronantur criminibus,
Quinta fit in mūdi gloria, vbi diuites coronant̄ dignitatib.

Corona virtutum pertinet ad perfectos,de qua Prouer.14. Corona sapientium diuitiæ eorum.Diuitię dico.i.virtutes. Corona dignitatis pertinet ad Prælatos,,de qua 1.Mach.4. Ornauerunt faciē Tēpli coronis aureis.Corona glorię ęternæ pertinet ad beatos. Psal. Gloria & honore coronasti eū dñe.Corona culpę pertinet ad peruersos, qui.s.diuersis vitijs se coronāt,Vnde Esa.28. Væ coronæ superbiæ,ebrijs Effraim.Corona mundanæ gloriæ pertinet ad diuites & tyrānos,qui.s.hodie coronātur coronis tēporaliū dignitatū.Sicut.n. iuuenes faciunt qnque de vno misero sibi Regem in Pētecoste,qui est in magna gloria vna die,sed in crastino corona ab ipso tollitur, & Regno suo deficiēte remanet in miseria sicut ante,sic isti nunc quidē portant coronas.i.altas sæculi dignitates,momentaneum tn̄ erit istud, quia cito deficiet gloria sua vana.Esa.28. Pedibus conculcabitur corona superbiæ.Pone si vis de locustis illis mirabilib.Apoca.9.per quas designantur tyranni, quæ similes erant equi paratis ad præliū,capillos & facies habebant mulierū, aculeos in caudis,& coronas aureas supra caput,& potestas earum nocere hoībus mensibus quinq;.Tales.n.sunt tyranni equini.i.superbi,& luxuriosi & ad præliandū cōtra bonos parati, mulieres tn̄ in viribus,& pęnitus eneruati,aculeo rapinarū muniti,& terrenis dignitatib.coronati,qui tn̄ mensibus quinq; .i.incompleto tpe viuūt, & nocent hoībus quantū possunt. Senarius ergo numerus est perfectus,quinarius imperfect⁹. Isti ergo mensibus quinq; non sex nocere dnr, quia vita taliū dimidiatur,ne ita cōpleté,sicut vellent,noceant hmībus quos persequūtur, quia.s.corona suæ terrenæ potestatis per mortē cadentem,ipsi de medio sustolluntur. Ezec.21. Prophanæ impiæ Dux Israel,aufer Cydarim,tolle coronam.Ita q isti plangunt cum Hieremia Threno. 5. dicentes.Defecit gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster, cecidit corona capitis nostri,væ nobis,quia peccauimus.Et si vis vltra dicere,dic,q est corona pœnæ & miseriæ, q̄ pertinet ad damnatos,quia.s.de corona culpæ,quæ est interius,& mundanæ gloriæ,quæ est exterius, venitur ad coronā tristitiæ,quæ est inferius.Esa.22.Coronans coronabit te tribulatione.His ergo pmissis de tribus primis coronis aliquid est

B dicendum. ¶ Igitur dico,q est corona hominū perfectorū, quæ.s.nihil aliud est,q̄ copia virtutum, & meritorum. Illud .n.potest dici corona,quod cedit ad gloriā,& honorē.Cum igitur nihil gloriosius sit virtute,restat,q per coronā poterit virtutum possessio denotari. Narratur.n.de Peone.i.de Esculapio,qui propter conscientiam,quam habebat,fuit fictus filius Solis, q cum quadam die videret quendam pastorem coronatum corona florum & herbarum multarū cum Basilisco dimicare,ipsumq; nec flatu,nec sibilo Serpētis videret perire,cogitauit, q hoc erat pp virtutē alicuius herbæ,vel floris in corona ipsius existentis. Coronā ergo cum longa lancea de capite pastoris subtrahit,& statim mortuus pastor cadit,qua iterū reposita viuus surgit, & rursus,deposita morti cedit.Cū ergo Basiliscus recessisset, Peon sigillatim flores & herbas ori mortui apposuit,& sic in corona illā herba seu florē inuenit,cuius virtute mortuus resurrexit. Talis ergo corona signat gratiā Dei,q.s.multos flores.i.multas particulares virtutes cōtinet in seipsa.Ista est.n.illa corona,virtute cuius Basilisco.i.Diabolo possumus resistere,& sine qua sibi non possumus preualere.Cū.n.ista viuimus,sine ista aūt cadimus,& perimus. Cū ista ēt resurgimus,& sine ista penitus nihil sumus.Gratia Dei sum id qd sum 1.Co. 15.Peon.n.filius Solis.i.Christus filius Dei,cū ista nos viuificauit,& à Diaboli,& mortis æternæ periculis liberauit.Vnde quolibet sic coronato dr̄ in Psal.Posuisti i capite eius coronā de lapide pcioso.Vitā petijt à te,& tribuisti ei dñe.Ista est corona Apoc.vbi dr̄,q mulier amicta Sole, quæ Lunā habebat sub pedibus eius,habebat in capite suo coronā Stellarum duodecim.Apoc.12.Mulier ista est sancta aīa vel persona,quā Sol iustitiæ Christus amicit.i.vestit,& operit, & Luna.i.Beata Virgo ipsam sustinet,& defendit.Ista igitur corona 12. Stellarū coronata dr̄,pro eo quòd in corona diuinæ gratiæ 12.virtutes sicut 12.pręciosi lapides apponuntur.Vnde nota,quòd in corona viri iusti concurrunt ista, videlicet

Mentis puritas & innocentia,
Feruens charitas & amicitia,
Dulcis pietas atque clementia,
Morum dignitas & excellentia
Sensus maturitas atque prudentia,
Cordis humilitas & subiacentia,
Pia benignitas & complacentia,
Mentis sublimitas & eminentia,
Pungens asperitas,& pœnitentia,
Fortis stabilitas & patientia,
Longa soliditas & permanentia,
Dei timorositas & reuerentia.

¶ Isti sunt ergo duodecim præciosi lapides,vel duodecim Stellæ in corona perfectionis cuiuslibet viri iusti. Ipsum igitur primo coronat innocentię puritas, quæ,s.significatur in auro, quod est metallum purissimum.Exod.25.Deaurabis mēsam auro purissimo & facies ei coronā.Item ipsum coronat amicitiæ seu diligētiæ charitas. Vnde charitas est illa mulier,de qua Prouer.12.Mulier diligens corona est viro suo.Item ipsum coronat clementia,seu misericordia,& pietas.Psal.Qui redimit de interitu vitā tuam, qui coronat te in misericordia,& miserationib. Item ipsum coronat morum excellentia,seu nobilitas.Prouer.16.Corona dignitatis senectus,quę in vijs iustitiæ reperitur. Item iustum coronat prudētia seu maturitas.Eccl.25. Corona senū multa peritia.Item ipsum coronat cordis mæstitia,seu humilitas,quę significatur in cinere.Vnde in persona Christi dr̄ Esa.61.Spiritus domini misit me,vt darem lugentibus coronā pro cinere,oleum gaudij pro luctu,pallium laudis pro spiritu memoris. Item ipsum coronat beneuolentia seu benignitas.Vnde in Psal.Benedices coronę anni benignitatis tuę. Item ipsum coronat mentis eminentia,seu stabilitas.i.contemplatio ęternorum, q̄ figuratur in hyacintho,qui calorem habet cœlestē.Eccle. 40.vtitur hyacintho,& portat coronam. Itē ipsum coronat pœnitentia seu asperitas.Ioan.19.Coronam de spinis imposuerunt capiti Iesu.Item ipsum coronat patientia,seu stabilitas.Et ista est corona de rosis,quę,s.quanto plus terūtur,tanto plus redolent,sic patientia.Sapien.2. Coronemus nos rosis antequam marcescant.Item ipsum coronat permanentia seu longanimitas,vel etiā mentis soliditas. Psal.Scuto bonę voluntatis tuæ coronasti eum dñe.Scutum.n.firmitatem boni propositi signat.Itē ipsum coronat Dei reuerētia,seu ipsius timorositas.Eccl.1.Corona sapientię timor dñi.Sic igitur coronatus iustus pôt honorabiliter incidere, & his 12. coronis adornatus gloriosus potest coram hominibus cōparere.Apoc.19.In capite eius multa diademata.Figuratus in Mardocheo, de quo dr̄ Hester. 8. quòd Mardocheus de cōspectu Regis egrediens,fulgebat vestibus Regijs hyacinthinis,atque aerinis, coronam auream portans in capite,& amictus pallio serico,& purpureo,omnisq; ciuitas exultauit &c. Ista est ergo corona virtutum, quę debetur hoībus virtuosis,quā tn̄ qñque fatui perdunt,& per peccatū à statu gratię,& glorię cadūt,ita q talis sic depositus pôt dicere cū

Iob illud

Iob illud Iob.26.Expoliauit me,supple Diabol⁹,gloria mea, abstulit coronam de capite meo, destruxit me vndiq; & pereo,& quasi auulsę arbori abstulit spem meam. Non sic, sed habeamus coronam virtutum.Eccl.50.Circa illum corona fratrum,& quasi plantatio Cedri in monte Libano, sic circa illum steterunt quasi rami palmæ.Si vis prædicare de sancto Stephano,qui interpretat̃ corona,dic ꝙ ipse fuit corona Ecclesiæ militantis,quoniam in capite.i.in initio suo fuit Ecclesia coronata.Iustus.n.non solum habet coronam virtutum, imo ipse est ipsi Ecclesiæ ꝓ gloria,& corona, sicut dicit Apostolus Philip.4.Itaque fratres mei charissimi gaudium meũ, & corona mea state in domino Iesu Christo. Et sic potes dicere,ꝙ quilibet sanctus est corona firmitatis, puritatis,charitatis &c.sicut supra.Patet igitur,ꝙ est corona perfectorum.

C ¶Secundò dico,ꝙ est corona Prælatorum.s.dignitas Ecclesiastica,vel etiam quorumlibet iustè pręsidentium & magnorum.Isti.n.ad literam portant coronas,quæ sunt signa dignitatis,& excellentiæ status sui,Quod etiam ipsa natura vr̃ facere,quia.s.Basiliscus,qui est Rex Serpentum,debet esse quodam circulo candido coronatus.Quandoq; etiã in marmoribus scissis inuenta est imago Regalis capitis cum corona, sicut exemplificat Albertus, ꝙ ipso Venetijs existente lapis magnus marmoreus fuit scissus,& caput Regis coronati apparuit in scissuris.qđ naturaliter in marmore fuerat generatum.Videtur ergo natura non solum hominem, imo et Regem & coronam effigiare, ita ꝙ non solum ars & voluntas humana,imo etiam occulta ipsa natura vr̃ talium causa esse. De mitris etiã & capitib. mitratis ad similitudinem capitũ Episcoporum,quæ.s.cum pluuia, & grandine ceciderunt in prouincia Narbon.tp̃e Papæ Ioannis,sicut narrauit mihi vir discretus dominus Petrus Villaris capellanus domini Papę, qui prędictam grandinem effigiatam sic viderat,satis vr̃ mirabile.quare oportet necessario causam secretam in natura talium accidentium esse.Igitur & coronę Episcopales,& Regales,& breuiter omnes dignitates Ecclesiasticæ, & temporales,a Deo occulte proueniunt, quæ sic in natura effigiatæ consistunt. Quapropter bene dicit Apostolus Rom.13.Non est potestas nisi à Deo.quæ autem à Deo sunt, ordinata sunt. Et ideò de quolibet promoto dicitur ipsi domino illud Psal. Posuisti domine super caput eius coronam, & iterum. Gloria & honore coronasti eum domine,& constituisti eum super opera manuum tuarum.Et nota, ꝙ coronæ temporales

D Dantur { Doctoribus. / Victoribus. / Rectoribus. } Sic verè dico(charissimi) ꝙ gloria dignitatum debet præcipuè dari

Illis,qui sciunt { Instruere ignaros paruulos, / Deuincere nocentes emulos / Dirigere subiectos populos. }

Dentur ergo tales coronæ docentibus subtiliter plebẽ ignorantem.Ad literam.n.doctoribus Biretum imponitur in locum coronæ. Poetæ etiam corona laurea coronantur Romæ.Poetæ etiam antiquitus coronabant̃ semper hedera, ſm Isido.in signum viuacis ingenij,pro eo ꝙ hedera semper viret,quæ omnia ligna sunt,ꝙ corona dignitatũ illis debetur, qui alios sciunt docere,& instruere.Vnde quilibet talis põt dicere illud Esa.61.Spiritus domini super me, eo ꝙ vnxerit me,ad annunciandum misit me,vt prædicarem &c.Sequitur Gaudens gaudebo in domino,quia induit me dominus vesti mento salutis,& iustitiæ tanquam sponsum decoratum coro

E na.¶Item dentur tales coronæ vincentibus viriliter hostem rebellantem.Antiquitus.n.milites coronabantur,qñ.s.hostẽ superauerant,& vicerant,& quando victores ad propria remeabant, sicut patet per Isido. qui dicit,ꝙ lauro antiquitus victores milites coronabãtur.Et ideò laurus quasi à laude dicitur,eo ꝙ victores cum laude & gloria ad propria reducebantur.Ratio verò,quare laurus propriè ad coronandum milites victores ordinata fuit,potuit esse talis.dicit.n.Plin.li.15. ca.30.ꝙ laurus habet virtutem fulminibus resistendi,hæc.n. arbor sola inter arbores non fulminatur.Sic voluerunt antiqui ordinare,ꝙ quia milites à fulminibus.i.à violentijs hostium vinci non potuerunt,coronari lauro tanquam inuincibili arbore debuerunt.Vnde etiam ipsa præmia seu coronæ victorum laureæ vocabantur,sicut patet in hymno martyrũ vbi dr̃.Quæ vox,quæ poterit lingua retexere, Quæ tu martyribus munera præparas?Rubri nam fluido sanguine, laureis ditantur bene fulgidis.Sic ergo dicam,quia pro certo illi.s.q. hostib.i.Demonibus,tyrannis,& rebellibus bene resistũt,eorumq; proteruiam superant,atque vincunt, lauro.i.laude & corona laurea.i.dignitate,laude,& gloria digni sunt. Nam illi,qui se per temperantiam,Demones per innocentiam, hæreticos per scientiam,proteruos per iustitiam sciũt vincere, digni sunt corona dignitatum fulgere,& coronari,& mitrati incedere,& manere.Figurati Apocal.2.vbi dicitur.Ecce inquit equus albus,& qui sedebat super eum, habebat arcum, & data est ei corona,& exiuit vincẽs,vt vinceret. Quia re vera illis,qui sedent in equo albo.i.in corpore mundo per innocentiam,& continentiam,& qui habent arcum.i.sciẽtiam & iustitiam,scientiam.s.qua mali verbaliter,iustitiam,qua mali realiter sagittentur,& superentur,talibus dico, qui sic exeũt vincentes vt vincant,dẽt merito dari corona dignitatis gloriæ triumphalis.i.mũdi & Ecclesiæ dignitates. Vnde illi sunt illi 24.seniores sedentes in sedibus ante thronum, qui habebant citharas & coronas,quas ante thronum etiam submittebant.quia verè iusti,qui sunt senes per prudentiam & maturitatem,digni sunt sedere ante thronum Dei per auctoritatem,& maiestatẽ,& habere coronas.i.gloriã & dignitatẽ, quas tñ debent ante thronũ submittere.i. Deo attribuere ꝑ reuerentiam,& humilitatem.Apoca.14.Vidi nubẽ candidã, & su pra nubem sedentem similem filio hominis habẽtem in capite suo coronam auream,& in manu sua falcem acutã.q. d.illis corona dignitatum debetur,qui falce acuta.i. iustitia, nube candida.i.munditia humana,similitudine.i.rõne, & sapientia prędotantur.Dari ergo debent coronę dignitatũ vincentibus viriliter hostem impugnantem. De paride.n. legit̃, ꝙ cum esset pastor,& videret in grege Taurũ pulcherrimũ, fecit sibi coronã de floribus quia alios Tauros vincebat. Secundum fabulas verò Mars in Taurum mutatus,& cũ Tauro illo luctatus,ipsum vicit,propter quod paris coronã Tauro suo ãbstulit,& alteri Tauro dedit.Sic igitur paris à paritate iudicij dictus est,qui Alexander antea dictus fuit. Victoribus igitur vitiorum,& malorum debentur coronæ,& glorię dignitatum.Dic si vis de diuersis coronis militum & victorum.s.curialibus & muralibus &c. De quibus Plin.c. magnũ facit.¶Item dari debent istę coronæ Regentibus vtiliter plebem subiacentem.i.illis,qui bñ sciunt regere & præesse. Prælato.n.& Principi non solum est necessaria scientia in docendo,nec potentia in resistendo,imo etiam industria in regendo.Sicut.n.rectoribus,& magnatibus datur corona materialis,sic illis,qui bene sciũt regere,debet dari dignitas,& auctoritas tẽporalis.Vnde de Ionatha bono Duce & Rectore dr̃. 1.Mach.10.Alexander misit Ionathæ purpuram,& coronam auream.Igitur tali corona digni sunt Rectores prudẽtissimi, victores strẽnuissimi,Doctores scientissimi. Quod proh dolor hodie est contra multos,quia re vera hodie nõ cõsequuntur dignitatum coronã magni doctores, sed adulatores: Nõ fortes victores,sed diri tortores.Non iusti Rectores, sed nequam lictores.Non maturi senes,sed leues iuuenes. Non viri zelotes,sed parui nepotes.Et ideò multi, quibus in pręsenti dantur dignitatum corona,videntur figurati in Idolis gẽtium,de quibus dr̃ Baruch.6.Argẽtea(inquit)& aurea sunt, & non possunt loqui.Sequitur.Coronas certe habent aureas super capita sua.Et Ezec.23.illi mulieri meretrici Oolibę, ꝑ quam intelligit Propheta ciuitatem Hierusalem,dr̃ sic.Ornata es inquam mundo muliebri,sedisti in lecto pulcherrimo, & mensa ornata ante te,Thymiama meum & vnguentũ meũ posuisti super eam,& vox multitudinis exultantis in ea, & in viris,qui veniebant de deserto,posuerunt armillas in manibus eorum,& coronas speciosas in capitibus eorum. Et dixi ei,quę attrita erat in adulterijs,nunc fornicatione sua etiam hęc.Et ingressi sunt ad eam,quasi ad mulierem meretricem ingrediebantur ad Oolibam.Ista Ooliba seu Hierusalẽ quõdam sancta,tunc Idololatra,significare poterit Ecclesiam tẽporum futurorum.Ooliba.n. interpretatur Tabernaculum meum in ea,q.a.s.in Ecclesia Deus per fidẽ inhabitauit,& ibi suũ Tabernaculũ collocauit.Ista.n.in suo primæuo statu fuit Hierusalem ciuitas sancta,in fine verò qñ per cultum vitiorum deprauabitur,& spiritualiter Idololatriam exequetur, vocabitur Ooliba,ciuitas meretrix & infecta.Et bene meretrix,quia.s.sicut meretrix plus diligit magis dantem, sic in fine soli donatores in Ecclesia diligentur, quando ibi omnia

F (margin marker beside "facit.¶Item dari debent")

venalia

venalia offerentur. & tunc plangendo dicere poterit homo illud Esa.1. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis, plena iudicij? iustitia habitauit in ea, nunc autem homicidæ. Isti ergo tunc poterit dici, & vtinam modo non sic. Ornata es (inquit) o tu Ecclesia deprauata, mundo muliebri. i. ornatu fœmineo. i. tota es eneruata, & effeminata, Mensa, supple nummulariorum, & mercatorum, ornata est ante te, in quantum tu es ad vendendum Symoniacè beneficia inclinata. thymiama & vnguentum, i. spiritualia & sacramenta, in ista mensa etiam ponuntur, in quantum ibi erunt emptoribus etiam ipsa Ecclesiæ spiritualia communicata. Et ideò vox multitudinis exultantis ibi esse dr, in quantum pro emendis beneficijs ibi erit multitudo hoium aggregata. Quid vltra? pro certo dr ibi, quod ad mensam beneficiorum Ecclesiasticorum veniet viri de deserto. i. homines sine virtute, & sine merito, vel de deserto. i. de pauperrimo statu, & vilissimo, quibus proculdubio armillæ. i. Episcopales Chirothecæ in manibus, & coronæ speciosissimæ, mitræ preciosæ in capitibus ponent. Et sic proh dolor ista Ooliba attrita in adulterijs, cū diuersis diuersimodè fornicabit, in quantum ad ipsius cubile. i. ad ipsius dignitates alieni viri. i. personæ insufficiētes, & degeneres, modo symoniaco, & fornicario admittent. Et fortè tūc tpis erit in aliquibus partibus, quod ad literam illi, qui de Prælatorū fornicatione nascent, coronis & armillis dignitatū in Ecclesia ditabuntur. Ita quod iā talib. in dignitate promotis possunt dicere promotores eorum illud Ezec. 16. Expandi amictum meū supra te, operui ignominiam tuam. Sequit. Vnxi te oleo, cinxi te bysso, vestiui te discoloribus, calceaui te hyacintho, dedi armillas in manibus, & coronā decoris in capite tuo. Nō sic (charissimi) quia re vera tales coronæ non debent dari insufficientib. & indignis, sed potius sufficientib. & prouectis. Ezec. 24. Corona tua circumligata sit tibi. Ista est igit corona secunda, quæ est Prelatorum. ¶ Sed tertio principaliter dico,
G quod est corona beatorum. s. corona gloriæ Paradisi. Ipsa. n. Paradisi gloria corona dr, quia. s. sicut corona figuram hēt sphericā, & rotundā, vbi non est inuenire principium neq; finem, in corona ēt diuersi sunt lapides preciosi, sic dicā, quod ista gloria non hēt finē aut principium, cum ipsa nihil aliud sit, q̄ ipsemet Deus æternus, qui est sanctorū merces & præmiū, gloria, corona, seu gaudiū. Esa. 28. Erit dñs corona gloriæ, multos continens lapides preciosos. i. multa particularia genera bonorum & gaudiorum, quia in domo patris mei mansiones multæ sunt. Io. 14. Talis autem corona in scriptura vocatur

H Corona	Iustitiæ,	quia datur	Bene merentibus,	
	Vitæ,		Semp viuentibus,	
	Gloriæ,		Altè regnantibus,	
	Amicitiæ,		Charis parentibus,	

Est dico corona iustitiæ. Nullus. n. istam habebit, nisi bn meritus, ita quod dabitur non solum gratia, imo etiam iustitia mediante, & inde est, quod in choro Ecclesiarum cathedralium, & religiosorum vna corona in medio chori sursum suspēsa ponitur, vt ibi respicientes de corona cœlestis gloriæ meditentur, & vt pro ea acquirenda laborent, & virtualiter operent, ac si dicatur eisdem. Ecce corona, sed non coronabitur nisi qui legitime certauerit 2. Timo. 2. Ideò de ista corona iustitiæ dicebat Apostolus 2. Timo. 4. Reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi dñs in illa die iustus iudex &c. ¶ Itē
I ista est corona vitæ, quia ista non dat illis, qui p peccatū sunt mortui, sed illis, qui per gratiam sunt viui, nec illis, qui pmortem æternam pereunt, sed illis, qui perpetuò sursum viuunt. Apoca. 2. Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronā vitæ. Item ista est corona gloriæ, quia nulla est gloria nisi illa quæ obtenta nunquam perditur possessa nunquam minuitur, acquisita nūquam deprimitur, sed semper in eodē statu permanens immarcessibiliter vigoratur. 1. Pet. 5. Cum apparuerit Princeps Pastorum, percipietis immarcessibilem æternæ gloriæ coronam. Corona etiam amicitiæ dr, quia dominus non dat illam nisi specialibus familiaribus & amicis, vnde animæ beatæ dicitur Cant. 3. Veni de Libano, veni coronaberis. Et bene dicit sponsa, quia. s. Reges primo coronantur, per Episcopos, & tandem ipsi coronant sponsas suas, sicut de Hester legitur Hester. 2. quod ipsa pro Vasthi, facta est vxor Assueri, qui fecit eam regnare pro Vasthi, & imposuit diade-
K ma in capite eius. ¶ Aduerte tñ quod in patria est corona, quæ dicitur aurea, & quæ dr aureola. Aurea. n. præmium signat essentiale, aureola præmium accidentale. Quod figurat in mensa tabernaculi, quæ in circuitu coronam habebat aureā, quod desuper illā coronam, quam appellabat aureolam: ad denotandum, quod aliqui sunt sancti, quibus dat nō solum præmiū essentiale, sed etiam accidentale. Et aduerte sm sanctos, quod tribus generibus beatorum debetur corona aureola, videlicet

Virginis,		Quia. s. vltra cōe præmium & essentiale isti tres promerentur aliquod præmiū speciale.
Doctoribus,		
Martyribus.		

Virgines propter excellentiā puritatis, Doctores propter excellentiam veritatis, Martyres pp excellētiam constantiæ & probitatis. Virginibus debet corona florea propter puritatis nitorē. Sap. 2. Coronemus nos rosis antequā marcescat. Doctoribus debetur corona stellea, ppter veritatis splendorem. vnde illud prędictum Apoc. 12. In capite eius corona stellarum. 12. Martyribus debetur corona aurea propter soliditatis valorē. Aurum. n. in igne nō minuitur, sed purgatur, sic nec martyres in tormentis defecerunt, sed fortiter perstiterunt. Vnde arca dr Exo. 37. quod Beseleel vestiuit eam auro purissimo, & fecit illi coronā aureā. Istæ aūt tres aureolę figurantur in fructu trigesimo pro virginibus, sexagesimo pro doctoribus, centesimo pro martyribus, de quo Matt. 13. dr, quod semen, quod cecidit in terram bonam, fecit fructum, aliud quidē centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. Vnde & multi sunt sancti, qui istas tres coronas acquisierunt, pro eo. s. quia virgines, doctores & martyres fuerunt, sicut de Paulo creditur, & de Ioanne Baptista cantatur. Vnde hymnus eius dicit sic. Serta terdenis alios coronant, Aucta crementis duplicata quosdā, Trina centeno cumulata fructu Te sacer ornat. Ac si dicat beato Ioanni. Alij ornantur sertis. i. coronis terdenis. i. trigesimis, alij duplicitatis. i. sexagesimis, alij centesimis. i. alij coronam reportant minorem, quæ est virginum, alij mediam, quæ est doctorum, alij maiorem, quæ est martyrum. Sed tu sacer trina corona coronaris. s. omnium. Zacha. 6. Facies coronas, & pones in capite Iesu filij Iosedech sacerdotis magni. Patet igitur quomodo sunt tres principales coronæ, scilicet Corona L

AEternalis	Quæ est	Beatorum,	Ista est igitur multiplex corona humana.
Temporalis		Prelatorum,	
Spiritualis		Perfectorum.	

¶ Sed si vis dic adhuc quod inuenitur diuina corona. Et sic dico quod Deo attribuuntur

Corona carnea,	Prima apparuit in beata Incarnatione, de qua Cant. 3. Egredimini filiæ, Syon, & videre Regem Salomonem
Corona spinea,	
Corona nubea.	

in diademate, quo coronauit eū mater sua. Illud. n. diadema fuit ipsius humanitas, quo caput Christi. i. diuinitas fuit coronata & circuncincta. Secunda apparuit in Christi pœnali passione & tribulatione, & ista fuit corona spinea, qua ipse fuit à Iudeis realiter coronat⁹. Vnde Io. 19. Exiuit ergo Iesus portans spineam, coronam & purpureum vestimentū. Tertia corona. s. nubea apparebit in futuri iudicij prosecutione. vnde Apoc. 13. Vidi inquit nubē candidā, & sup eam sedentē similem filio hominis habētem in capite suo coronam, & in manu falcē acutam. Figurari ēt potuit Apoc. 10. vbi ille Angelus dicitur Iride coronatus. Ista est. n. corona diuinitatis, quę. s. in iudicio pręcipuè apparebit. Diuinitas. n. corona humanitatis est. vnde Heb. 2. Videmus Iesum propter passionem mortis gloria, & honore coronatū. Sic igitur patet quō corona in scriptura sumitur multis modis. Vide de diademate.

Corpus. Potest dici omnis rerum creatarum substantia, exceptis spiritualibus. Omnia. n. quę sunt aut sunt spiritualia, aut corporalia. unde propriè corpus dicitur omne, quod ex materia & forma constituitur. Cum igitur sit dare corpora cœlestia, quę non corrumpuntur, corpora elementaria, quæ continuè variantur, corpora elementa seu composita, quæ corrumpuntur, alterantur, & gñantur, lōgum esset talibus immorari. Igit omissis alijs, de corpore aīalis carne. s. & ossibus constituto, & potissimè de corpore humano aliquid solū dicā, & aliquid ad mores pertinens eliciā iuxta posse. Dicam ergo quod corpus est cōgeries membrorum diuersorū sm anatomiam debitā ordinata. Notabo igit, quod in scriptura corpus in bono sumitur, & in malo. ¶ Et primo quidem dicamus quod corpus sumitur, in bono. Et sic dicam, quod est A B

Corpus	Politicum factum de gentibus,
	Canonicum factum de moribus

Mortifi-

Corpus { Mortificum factum de carnibus, / Dominicum datum hominibus, }
Corpus { Gentium iungit vnitas, / Virtutum facit sanctitas, / Humanum tenet fragilitas, / Diuinum parit virginitas. }
Corpus { Ciuitatis legibus stringitur, / Sanctitatis moribus pingitur, / Iusti aspere pungitur, / Christi deuote colitur. }

Sic igitur dico, ꝙ est corpus Ecclesiæ, qđ est astringendum amoris legibus; Corpus conuersationis bonæ, quod est compingendum perfectis moribus; Corpus viri iusti, qđ est supponendum pœnis & ictibus; Corpus Iesu Christi, qđ est excolendum deuotis ritibus. De isto igit quadruplici corpore C per ordinē disseramus. ¶ Est igitur primò corpus mysticum, quod debet alligari legibus amorosis, & istud corpus est Ecclesia, vel quæcunq; religio, seu cōitas fideliū adunata: Christus.n.in isto corpore est pro capite, cuius locū tenent Papa, Episcopi, & Prælati: Oculi qui vident, sunt doctores: Aures q audiunt, sunt iudices: Lingua & labia quæ loquuntur, sunt aduocati & prædicatores. Manus, quæ corpus defendunt, sunt milites: Stomachus & venæ, quę corpus nutriunt, sunt pij diuites: Pedes qui terram tāgunt, sunt agricolæ & pauperes, & sic de alijs. vñ de isto corpore dr̄ Ro.12. Christus multa membra hēt in suo corpore. Et sic nota, ꝙ istud corpus habet vnū

D Fidei splendorem, / Mutuum amorem, / Spei directorem.

¶ Habet, dico, vnum fidei splendorē, Quia sicut dr̄ ad Phili.4. Vnus Deus, vna fides, vnum baptisma. vnde 1. ad Corint.11. Omnes nos in vnum corpus baptizati sumus. De Gorgodis seu Gorgonibus monstris dicunt fabulæ, ꝙ, cum essent plures, vnicum habebant oculum, quem vna alteri mutuabat. Rerum etiam species cum sint multæ, vnicum habēt Solem. Sic dicam de oculo, & de Sole.i.de lumine fidei, quia re vera iste debet esse vnicus, & vnitus cunctis nobis. Ezech. 1. Totum corpus plenum oculis.i.plenum fidei sacramentis. ¶ Item habet istud corpus vnum amoris feruorem. Corpus .n.non habet contrarietatem in membris, sed potius concordiam, & amorem, quod patet, quia vnum de alio non se vindicat, sed aliud alterum adiuuat, & confortat. Sic pax, amor, & concordia debent esse perpetuò inter nos. Iuxta illud Ro. 12. Multi vnum corpus sumus in Christo, singuli aūt alter alterius mēbra 1. Corint. 12. Mēbra cū sint multa, vnū corpus sunt. in corpore.n. vnum membrum non ambit ad officiū alterius, sed quodlibet contentatur statu suo. Sic inter nos tantus debet esse amor, ꝙ alter non debet bono alterius inuidere, sed proprio contentus esse. 1. Corint. 12. Nunc autē Deus posuit membra vnumquodq; in corpore sicut voluit. & exēplificat, ꝙ pes non indignatur, si nō est oculus, nec auris, si nō est lingua &c. Ad denotandum, ꝙ in corpore Ecclesiæ nulla debet esse inuidia, sed amor & charitas sempiterna. Habet igitur istud corpus vnicum amoris feruorem. Iterum habere debet vnicum spei directorem, seu tenorem. Vnde Philip pen.4. Vnum corpus, & vnus spiritus, sicut vocati estis in vna spe. Istud est igitur corpus mysticum, i. Ecclesia. Sed heu ,ph dolor pro certo vr̄ hodie, ꝙ Deus in multis partibus habet corpus valde mōstruosum &c. Compara multas cōitates, & Ecclesias corporibus monstruosis, quæ.s.non habent mēbra vbi deberent, ac si pedes essent loco capitis, caput in loco pedum &c. Sic vere dico, ꝙ in multis corporibus Ecclesiarum, & cōitatum multa sunt monstruosa, & contra rationē facta, quia.s.multi sunt, q̄ deberēt esse caput, & sunt pedes, & multi tenent locum capitis, qui locū pedū tenere deberent, q̄a.s. multi indigni sunt indignitatibus altis, & multi digni sunt in statibus depressis & infimis. Eccl.10. Vidi seruos in equis, & Principes ambulantes super terram. Et hoc est valde irrationabile. Non est.n.corpus alicuius aialis, qđ oculos habeat in pedibus, sed potius in capite, & in alto. Sic verè dico, ꝙ valde est indecens, ꝙ oculi.i. viri scientifici sunt in pedibus.i.in statu infimo depressi, quinimo magis decet, ꝙ sint in capite.i.in dignitatibus collocati. Patet igit, ꝙ est corpus mysticum, ꝙ E est alligatum legibus amorosis. ¶ Secundò dico, ꝙ est corpus cęlicum, quod est aggregatum moribus virtuosis, & istud est corpus virtutum.i.conuersatio bona, diuersis membris idest diuersis virtutibus composita & compacta. Istud enim corpus habet caput altum, hoc est contemplationem, oculos claros, hoc est discretionem, aures audientes, hoc est misericordiam & pauperum exauditionem, cor interius, hoc est meditationem, manus exterius, hoc est bonam operationē, linguam, hoc est Dei laudem & confessionem, dentes mordentes, hoc est iustitiam & correctionem, pedes omnia membra sustinentes, hoc est patientiam, & benignam aliorū supportationem, & sic de alijs Ro.12. In vno corpore multa membra habemus. Omnia aūt mēbra non eundem actum habēt Notabis igitur, ꝙ istud corpus.i.cōgeriem virtutum tuarū, ipsamq; conuersationem tuam, & vitam moralem debes

Abstergere ab inani motu, / Abluere lachrymoso luctu, / Abscondere ab hominum vultu, / Induere honestatis cultu, / Adornare virtuoso ritu, / Macerare abstinenti victu, / Illustrare prudentiæ visu, / Roborare constantiæ nisu, / Subleuare contemplationis ausu, / Iucundare lætitiæ plausu.

¶ Igitur dico, ꝙ corpus nostræ moralis conuersationis à uanitate debet exui.s. ab omni inani gloria, qđ bene figuratur in pilis corporis, qui præcipiūtur radi ad hoc, ꝙ homo mundus ab omni lepra debeat iudicari Leuiti.14. Radet (inquit) capillos capitis barbam, & supercilia, ac totius corporis pilos. Pili.n.inanem gloriam, quæ oritur ex virtutibus, significant, & quoscunq; vanos cogitationum motus. Item istud corpus per compūctionem debet ablui. Vnde Nume.19. Lotis vestibus, & corpore ingrediatur castra. Item per humilitatem debet abscondi. Thob.4. Cum acceperit Deus animam meam corpus meum sepeli. Item ꝑ honestatem debet indui. Ecclesi.19. Amictus corporis, & risus dentium annunciant de illo. Item multis virtutibus debet adornari. Iudith. 10. Lauit corpus suum, &c. Sequitur. Et omnibus ornamentis ornauit se. Item per abstinentiam debet macerari. Hester. 17. Corpus suū humiliauit ieiunijs. Et merito, quia sicut dicitur Eccle.31. Sanitas animæ & corporis sobrius potus. Item per prudentiam debet illuminari. Ezec.10. Omnē corpus plenum erat oculis ante, & retro. Itē per constantiam debet roborari. Vnde de illo mirabili viro dr̄ Dan.10. ꝙ Corpus eius quasi chrysolitus erat. Chrysolitus.n.lapis durus constantiam signat. Item per contemplationem debet subleuari. vnde de sanctis animalibus dicitur Ezech.1. ꝙ duabus alis tegebant corpus suum, & duabus volabant. Item per lætitiam debet iucundari. Vnde de Iudith. 10. dr̄, ꝙ abstulit à se cilicium, & induit se vestimentis iucunditatis, & lauit corpus suum. Sic igitur si corpus nostræ conuersationis oīa ista habuerit, quilibet cum sapiente dicere poterit illud, quod scribitur Sapien.8. Cum essem bonus, veni ad corpus coinquinatum. Patet ergo, ꝙ inuenitur corpus sanctificatum, quod est aggregatum moribus virtuosis. ¶ Tertiò dico, ꝙ inuenitur in scriptura corpus mortificum, quod F debet supponi ictibus dolorosis. Et isto modo per corpus intelligitur caro nostra mortalis, quia.s. sicut mercatores inuoluunt merces preciosas aliquo grosso panno, qui.s. vento, & pluuiæ exponatur, de quo si rumpatur, non multum curatur, vt ipsæ merces, quæ sunt interius, conseruentur, Sic dico, ꝙ Deus dedit corpus, seu carnem sicut saccum vilem, qui animam preciosam contineat, & pro ea a vicijs conseruanda, pęnis & laboribus se supponat. Esa.50. Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus. Istud.n. parum debet reputari, & de ipso si rumpatur, aut lænietur, cum parum valeat non curari, vt sic anima, quę de se preciosa est valeat cōseruari. Matt.10. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. Quod est contra multos, qui plus curant de corpore, q̄ de anima, plus de carne, q̄ de mente, amplius de corporis victu, quam de spiritu. Videntur enim similes corporibus elementaribus, non cœlestibus, q̄a .s.ista plus habent de materia, quàm de forma. Sic verè de multis corruptibilibus, atq; vanis, quia.s. plus videntur curare de materia.i.de corpore, quàm de forma.i.de aīa, in quantum magis student corpus, q̄ animā procurare. Draco. n. maris ſm librum de natura rerum, monstrum est maximū, qđ cum corpus habeat valde magnum, caput tamē habet respectu corporis valde modicum, atq; paruū. Sic verè multi sunt qui caput, in quo vigent sensus i. rōnem & mentem hominis habent diminutam & paruam, corporis vero id est carnalitatis curam habent magnam, multiplicem, atque latam.

Non ſic,ſed corpus iſtud ſpiritui ſubijciamus,& ipſum modi
co reputemus. Vnde Eſai.51. Poſuiſti vt terram corpus
tuum,& quaſi viam tranſeuntibus.Igitur de corpore noſtro
notabo,quòd iſtud corpus debet

Caſtigari ſæueriter,
Conſeruari ſynceriter,
Subiugari humiliter,
Roborari viriliter,
Temperari ſagaciter. Et ſic
Tumulo dabitur tranquillitate,
Reſuſcitabitur finaliter,
Glorificabitur perenniter.

Igitur (chariſsimi) cor-
pus noſtrum caſtigetur
ſæueriter,ne laſciuiat.1.
Corint.9. Caſtigo cor-
pus meum, & in ſeruitu
tutem redigo. Item con
ſeruetur ſynceriter ne
putrefiat .ſ. in munditia
& caſtitate.1.Corin.9.Corpus non fornicationi, ſed domi
no.Eccl.7.Filiæ tibi ſunt,ſerua corpus illarum.Item ſubiuge
tur humiliter,ne ſupbiat.Heſter.14.Humiliauit corpus ſuũ
ieiunijs.Item roboretur viriliter,ne deficiat.Vnde de cõſtã-
tia ſanctorum dr̃ Dan.3.Nihil habuit ignis poteſtatis in cor
poribus eorum.Et prędictũ Dan.10.Corpus eius quaſi chry
ſolitus.Item temperetur ſagaciter,vt proficiat.Homo.n.de-
bet corpus ſuum per temperantiam moderare.Eccl.48.Po-
teſtatem habet in corpore tuo.Et ſic ſepelietur homo trãql-
liter,ne rixas audiat.Eccl.44.Corpora eorum in pace ſepul-
ta ſunt.Et etiam reſuſcitabitur finaliter,vt vitã recipiat.Ro-
ma.8.Deus viuificabit mortua corpora veſtra.Et ſic glorifi-
cabiẽ æternaliter,ne amplius mala ſentiat.Phili.3. Reforma
bit Deus corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori
claritatis ſuæ.Iſtud eſt igitur corpus mortificum, quod dẽt
G ſupponi ictibus doloroſis.¶Quartò dico, ꝙ inuenit corpus
Dñicum,quia debet excoli ritibus ſerioſis.Et hoc eſt corpus
Chriſti,ꝙ.ſ.ipſe Dei filius aſſumpſit ſibi corpus humanum,
quod tandem in Sacramento altaris hominibus dereliquit
Et breuiter de iſto corpore potes notare, ꝙ iſtud eſt Corpꝰ

Generatum in matre Virgine,
Alligatum in crucis culmine,
Purpuratum proprio ſanguine,
Tumulatum terræ voragine,
Suſcitatum tertio lumine,
Erogatum panis imagine,
Sublimatum cœli cacumine.

Iſtud ergo cor-
pꝰ in matre Vir
gine generatur.
Vnde de hoc po
teſt exponi illud
Ioan.19.vbi dici
tur, ꝙ erat mo-
numentum nouum,in quo nõdum quiſquam poſitus fuerat
vbi poſitum eſt corpus Ieſu.Monumentum eſt beata Virgo,
in qua nullus poſitus fuerat.i.quam nullus carnaliter cogno
uerat,in qua.ſ.corpus domini fuit poſitum,& ibidem diuini
tus generatum.Item iſtud corpus in crucis culmine ſituatur
1.Petr.2.Peccata.n.noſtra ipſe portauit in corpore ſuper li-
gnum.Item proprio ſanguine purpuratur.Lucæ.22.Hoc eſt
corpus meum,quod pro vobis tradetur.ſequiẽ. Hic eſt ſan-
guis meus noui teſtamenti Item iſtud corpus terræ voragi-
ne tumulatur.Matt.26.Accepto corpore inuoluit ſyndone,
& poſuit in monumento.Item iſtud corpus tertio lumine.i.
in die tertio ſuſcitatur.Luc.24.Non inuenerunt corpus do-
mini Ieſu.Sequitur.Surrexit,non eſt hic. Item iſtud corpus
panis imagine manducatur 1.Corin.10.Panis,quem ſumitis
nonne eſt participatio corporis Dñi?Item iſtud corpus cœ-
li cacumine ſublimatur.vt de hoc exponaẽ illud Dan.5. Ro-
re cœli corpus eius infectum eſt.Spũaliter autem intelligen
do,dico,ꝙ ſimili modo iſtud corpus debent fideles in mun-
dicia cõcipere crucifixũ,& ſanguine aſperſum. Debemus.n.
in cordis noſtri tumulo recipere,in ſyndone puræ conſcien-
tiæ inuoluere,& vnguento deuotionis vngere,& tandem re
ſurgentem & aſcendentem credere,& in panis ſpecie ſacra
mẽtaliter manducare.Allega ſicut ſupra. Patet ergo, ꝙ eſt
corpus dñicum,quod debet adorari,mortificũ, quod debet
macerari,ſanctificum,quod debet augmẽtari,politicum,ſeu
myſticum,quod debet fœderari.Et ſic patet quomodo cor-
pus debet ſumi in bono ſignificato.Sed adhuc dico,quòd ſu
H mi põt in malo ſignificato.¶Et ſic dico,ꝙ p corpꝰ intelligiẽ

Iniquorum mala communitas,
Vitiorum praua connexitas,
Peruerſorum vilis carnalitas.

Primum eſt cor
pus Diaboli,ſe
cundum eſt cor
pus peccati,tertium eſt corpus impij.Dico ergo primo,ꝙ eſt
corpus Diaboli,quod ſignat malorum ciuitatem ſeu com-
munitatem.Diabolus.n.& omnes mali ſimul faciunt vnum
corpus,cuius ſ.Diabolus eſt caput,& iniqui homines mem-
bra,quia.ſ.ibi malitioſi locum oculorum,exploratores, qui
omnia volunt audire, locum aurium, manus malorum mili-
tum,pedes malorum inferiorum locum tenẽt, & ſic de alijs.
Omnia.n.membra iſtius corporis improportionabiliter, &
ſine ordine ſunt locata.Et ideò in illa terra vbi nullus ordo,
ſed ſempiternus horror inhabitat, erunt finaliter ordinata.
Compara iſtud corpus corpori monſtruoſo,ſicut ſupra.Ideò
Iob.41.de Vehemot,aliàs Behemot,i.Diabolo,loquitur ſcri
ptura dicens.Corpus eius quaſi ſcuta fuſilia, & compactum
ſquammis ſeſe prementibus.Secundò dico,ꝙ eſt corpus pec
cati,quod ſignat vitiórum congeriem,& connexitatem. Ip-
ſa.n.peccata in anima peccatrice faciunt vnum corpus.i.vnã
compactam congeriem,& opacam.De quo loquitur Apoſto
lus Rom.6.Deſtruaẽ corpus peccati,vt vltra non ſeruiamus
peccato.Et alibi Rom.7.Quis me liberabit de corpore mor
tis huius?Tertiò dico,ꝙ eſt corpus impij, ſignans immundã
carnalitatem. Caro.n.& etiam vita carnalis deſignatur per
corpus.Et ſic notabis,ꝙ iſtud eſt corpus maculatum luxurię
fœtore,corpus laceratum inuidiæ dolore, corpus obfuſcatũ
deſidiæ ſqualore,corpus diſsipatum iniuſtitiæ furore. Cor-
pus ergo malorum per luxuriam maculatur.Rom.1. Contu
melijs afficientes corpora ſua in ſemetipſis.Et loquiẽ de pec-
cato ſodomitico.& Soph.1.dr̃. Corpora eorum ſunt ſterco-
ra.Item per inuidiam lacerantur 2.Mach.9.dr̃ de impio An-
tiocho, ꝙ vermes de corpore impij ſcaturiebant, & carnes
eius in doloribus defluebant.Vermes.n. corroſionem inui-
diæ deſignant.Item per deſidiam aggrauantur.Eſa.51.Poſui
ſti vt terram corpus tuum.Item per concupiſcentiam inflam
mantur.Rom.6.Non regnet peccatũ in mortali corpore ve-
ſtro,vt obediatis concupiſcentijs eius.Et ideò finaliter iſtud
corpus per diuinam iuſtitiam condemnatur, ſeu æternaliter
verberatur.Proue.19.Parata ſunt deriſoribus iudicia,& mal
lei percutientes ſtultorum corpora. Iſtud eſt igitur Corpus
malorum,de cuius periculo petebat Apoſtolus liberari di-
cens Roma.7.Infœlix ego homo, quis me liberabit de cor-
pore mortis huius?Sic ergo patet quomodo in ſcriptura cor-
pus ſumitur ſeptem ſupradictis modis. Vide ſupra vbi caro.

Correctio.Correptio.

Idem eſt, ꝙ caſti- A
gatio, & emẽda-
tio,reprehenſio,& punitio.Et poſſumus dicere, ꝙ correctio
ſemper eſt infligenda cum charitate & amore. Ex amore.n.
debet procedere,non ex odio & vindicta,quia ſicut Aquila
filios ſuos,quos naturaliter diligit vnguibus vrget,& pungit,
vt de nido exire compellantur,vt ad volandum erudiantur,
& vt ad reſpiciendum Solem inducantur, ſic verè Prælatus
debet filios,id eſt ſubditos ſuos quando in nido voluptatis,
& carnalitatis videt eos iacere,per correctionem pũgere,&
arcere,vt ipſos ab iſto nido abſtrahat, & educat, & ad vola-
tum contemplationis,ad clarum viſum diſcretionis attrahat
& inducat.Ideò dicitur Prouerbio.15. Quem enim diligit,
corripit,& quaſi pater in filio complacet ſibi. in quibus ver-
bis poſſumus notare,ꝙ correctio debet fieri ſæueriter cum
punitione,benigniter cum compaſsione, ſagaciter cum di-
ſcretione.Corrigens.n.debet habere in opere ſæueritatem.
[Corripit inquit]in animo benignitatem.[Diligit inquit.]In
ſenſu ſagacitatem.[Pater]Probat ſęueritatẽ actus punitiuus.
[Corripit]Benignitatem amor allectiuus.[Diligit]Sagacita- B
tem ſtatus perfectiuus.[Pater].¶Dico ergo primo,ꝙ corre-
ctio debet habere ſæueritatem punitionis. Quod enim non
tangit,non tangit,quod non ſentitur,non operatur, vt com-
muniter.& ideò ſi Prælatus vult virtualiter agere, & opera-
ri,neceſſe eſt,ꝙ à peruerſis & diſcolis faciat per correctionẽ
acriter ſe ſentiri.[Corripit inquit].Sicut enim dicitur Proue.
29.Virga atque correctio tribuit ſapientiam.Veruntamẽ cor
rectio quamuis debeat eſſe ſæuera, ne negligatur, nunquam
tamen debet eſſe crudelis,ne fugiatur.Plumbũ.n.in igne po-
ſitum liqueſcit, & ſplendet, purgatur & mundatur,ſi tamen
nimis diu in nimis forti igne teneatur,in puluerem diſſolui
tur.Sic verè homo,qui in temperato igne correctionis poſi-
tus eſt,emendatur & caſtigatur. Si nimis violenter combu-
ſtus fuerit,& punitus,per deſperationem deſtruitur, & per
impatientiam annullatur. Sicut enim moderata correctio
proficit,ſic exceſsiua interficit. Ideò bene conſulitur Eccle-
ſiaſti. 11. Priuſquam interroges, ne vituperes quenquam,&
cũ interrogaueris,corripe iuſtè.Vbi nota,ꝙ correctio debet
eſſe cũ præſenti inquiſitione. [Cum,inquit, interrogaueris]
ſine

Sine feruenti conturbatione [Ne vituperes quenquã]cum cõpetenti castigatione [Corripe inquit iustè]Iustè.n.debet fieri correctio,vt,s.habeat iustã causam, à qua oriatur,iustũ modũ,per quẽ exequatur,iustũ finẽ, ad quẽ ordinetur.Ideò præcipitur Deut.16.Iustè quod iustum est exequaris.Debet tñ correctio esse cõpetenter aspera plus q̃ blanda, quia, vt cõiter,amara plus q̃ dulcia competunt medicinæ.Nã, vt dr̃ Prou.28.Qui corripit hominẽ, gratiã magis inueniet apud eum,q̃ ille,qui blanda locutione decipit.& Aug. ad Marcellum dicit,ꝙ magis amat obiurgator sanans, quàm adulator dissimulans. Habeat igitur corrector seueritatem punitionis.¶Secundò dico, ꝙ corrigens debet habere benignitatẽ compassionis. Quicquid.n.agat exterius seueriter exequendo,semper tñ debet diligere interius benigniter compatiẽdo,quod ostenditur cum dr̃ Diligit:semper.n. sociare debet correctionem dilectioni. Medicus.n.semper debet habere gladium ad incidendum, & vnguentum ad mitigandũ.Prælatus etiã similiter debet habere simul misericordiam & iustitiam,rigorem, & dulcorem, seueritatem & benignitatẽ, & aliquando debet vti vna, aliquando reliqua, aliquando debet vti vna,aliquando reliqua, aliquando vtraq;.Tale.n. est animal Indię modicũ,quod duo habet cornua mobilia, ita ꝙ quandoque dum vult præliari, vnũ cornu reflectit & remittit; aliud aũt ad percutiendum acuit,ita ꝙ aliquando vno aliquando altero, aliquando vtroque vtitur in pugnando,sicut dicit Aristo. qui vocat istam bestiam Vaccam agrestẽ.Sic pro certo prælatus debet habere duo cornua suæ iurisdictionis,s. iustitiam & clementiam, vertibilia & mobilia,vt,s.loco,& tempore,& ex causa, vno vel alio possit vti, & s̃m quòd negocium potest requirere; aliquando remittat iustitiam,& clementia vtatur, & econuerso. Vtrunq;.n. semper debet habere,quia quamuis vtatur iustitia, nunquã tamen debet deesse amor & clementia, imo etiam ipsa iustitia,ex amore debet procedere,& cũ amore vniri,& ad amorem terminari[Diligit inquit]Apo.3.Ego quos amo,arguo, & castigo.Vnde Aug. ad Bonifacium de correctione donatistarum. Molestus est, inquit,medicus furenti phrenetico, pater indisciplinato filio,ille ligando,iste cedendo,vterque tamen diligendo. Veruntamen sicut videmus ꝙ quicquid agat medicus phrenetico, totum facit ex amore, & ad bonum suum,ipse tamen phreneticus medicum ex hoc non diligit, sed contra ipsum mordendo & vituperando consurgit, sic verè multi sunt peccatores, qui quamuis pro bono suo charitatiuè à prælatis corrigantur, ipsi tamen hoc gratum non habentes, contra ipsos insurgere & eos mordere, & diffamare nituntur,sicut dr̃ Prouerb.15.Non amat pestilens eum.qui corripit se.Isti sunt similes hostiæ Bonacõ,quę nascitur in locis Phrigiæ.Hæc cum sit debilis & imbecillis, tñ cum à venatore insequitur,stercus fętidissimum,& vrentissimum à posteriorib.eijcit supra canes,propter quã vstionem & fœtorem canes retrocedere compelluntur.Sic verè, charissimi,multi sunt, qui quãdo vident se à canibus & à venatoribus,i.à prælatis & prædicatoribus persequi,vt corrigantur, ipsi pro certo stercus infamiarum & detractionum proijciunt contra eos,appellant de ipsis, diffamant eos,detrahunt eis,& sic quandoq; fit,ꝙ pp verba sua vrentia & fætentia,iniuriantia & diffamantia incorrecti dimittũtur. Isti tamen debent aduertere quod dr̃ Prou. 29. Qui corripientem se dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus.Heu Deus,quòt sunt hodie tales in ecclesia,qui nõ considerant corrigentis amorem, sed correctionis dolorẽ. Non correctionis vtilitatem, sed percussionis asperitatem. Non sanitatẽ,q̃ intenditur,sed vulnus,quod infligitur. Non sic ergo,sed diligamus correctionẽ, quia correctio semper debet habere benignitatem compassionis [Diligit inquit] Vnde Psal. corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me, oleum aũt peccatoris non impinguet caput meum. sicut.n.dr̃ Prouerbio. 27. Meliora sunt vulnera diligentis,q̃
D fraudulenta oscula odientis. ¶ Tertiò dico,ꝙ correctio debet habere sagacitatem discretionis. Sagittarius.n.necessario indiget acuto visu,vt longè possit discernere quid sagittet.De Lamech.n.legitur Historia Scolastica,ꝙ cum esset cęcus & duceretur à puero, loco bestiæ hoiem sagittauit. Sic verè illi,qui per correctionẽ habent alios sagittare & percutere,s. prælatus, necessario debet habere clarum visum discretionis,vt,s.videat,& discrete cognoscat cui parcere debeat,quẽ punire,quia aliàs si luminè discretionis careat,hominẽ pro bestia,& iustum pro impio sæpe punit. Ista discretio ostenditur,cum dr̃ Pater. Pater.n. est nomen antiquitatis,sapientiæ & sagacitatis, maturitatis & honestatis. Vnde Gen.27.dr̃ Pater vero rem tacitus cõsiderabat. Prælatus.n. qui debet esse pater per auctoritatem, debet rem.i.negociũ considerare per subtilitatẽ,& hoc tacitè per prudẽtię maturitatem.Hebr.12.Quis est.n.filius,quẽ non corripiat pater? Multi tñ subditi possunt dicere hodie conquerendo illud Thren.5.Pupilli facti sumus absq; patre,matres nostræ quasi viduæ.Quia verè,charissimi,multi sunt hodie filij,i.subditi,qui carẽt patre,i.discreto & maturo prælato. Et ideò matres nostræ.s.Ecclesiæ, & religiones sunt hodie quasi viduæ ,i.bonis & discretis pastoribus destitutæ. Non sic ergo,sed sit corrector prudens ad inquirendum,pius ad ignoscendũ, iustus ad puniendum.Vel si vis latius de correctione distinguere,dic quòd in scriptura inuenitur correctio

Suscipienda patientissimè,
Reijcienda sapientissimè,
Respicienda metuentissimè,

¶Est igitur correctio, quã debemus in patientia sustinere. E Siue enim Deus,siue prælatus nos corrigat,patienter correctio debet ferri. Ista enim valde est vtilis sustinenti, & hoc quia

Viuificat iacentes mortuos,
Iustificat peccantes fatuos,
Rectificat ad actus strenuos,
Magnificat ad sensus arduos,
Ditificat egentes vacuos,

¶Dico igitur, ꝙ correctio solet iacẽtes mortuos viuificare. Apes.n. mortificantur oleo, sed superfuso aceto viuificãtur. Sic verè acetum.i.asperitas correctionis illos viuificat,quos oleum delitiarum mortificat.Vnde Esa.38.Domine,si sic viuitur,& in talibus vita spiritus mei,corripies me,& viuificabis me, ecce in pace amaritudo mea amarissima.Itẽ ista solet peccantes fatuos iustificare seu emendare.Psal.Disciplina tua correxit me in finẽ,i. emendauit,& iustificauit.Iudith.8.Flagella domini quasi serui,qui corripimur ad emendationem, nõ ad perditionẽ nostram euenisse credamur,Psal.in quo corrigit adolescentior viam suam)in custodiendos sermones tuos.Item correctio solet ad actus strenuos rectificare.Proue.21. Qui rectus est, corrigit viam suam.¶Item solet ad status arduos magnificare.s.ad statum sapientiæ,gloriæ,& honoris.Prou.20.Virga, & correctio tribuit sapientiam. Item solet egentes vacuos seu nocuos damnificare,quia,s.illi,qui correctionẽ spernũt, & odiunt,spiritualiter damnificantur,Vnde de malis & obstinatis,qui corrigi nolũt,de quibus est scriptũ Amos 5.Oderunt in porta corripientẽ, & loquentẽ perfectè abominati sunt,dr̃ Prouer. 29. ꝙ qui corripientẽ se dura ceruice contemnit,repentinus ei superueniet interitus.Est igitur correctio,quã debemus in patiẽtia sustinere.Eccl.10. Vir prudẽs & disciplinatus non murmurabit correctus. ¶ Item dico,ꝙ F est correctio,quã debemus cum sapientia præcauere.Et ista est correctio malorum superiorũ & hypocritarum, qui sub specie iustitiæ nituntur alios corripere, & iniurias inferre. De qua dr̃ Eccl.10.Est correctio mendax in ira cõtumeliosi. ¶Tertiò dico,ꝙ est correctio, quã debemus cum reuerẽtia perhorrere.Et ista est correctio futuræ Dei iustitiæ,quæ fiet in inflictione pęnę æternæ.De qua Dauid in Psal.dicit. Dñe ne in furore tuo arguas me,neq; in ira tua corripias me.Et istam timens Hieremias petebat hic in hac vita corripi, nõ in futuro,dicens Hie.10.Corripe me dñe,veruntamẽ in iudicio,& non in furore tuo,ne fortè ad nihilũ redigas me.Vide in infinitis locis,s.de iustitia,& de igne et in verbis percutere,comburere,& in alijs similibus.

Corroborare.

Idem est,ꝙ confirmare, consolidare,et confortare.Vide de fortitudine & robore & similibus

Corruere.

Nota,ꝙ corruere idem est ꝙ impetuose præcipitari vel cadere. Et notabo,ꝙ in scriptura corruere quadruplex reperitur,videlicet

Iustorum,qui corruunt ante Deum per humilitatem,
Malorum,qui corruunt ante Diabolum per iniquitatem,
Egenorum,qui corruunt ante mundum per calamitatem,
Magnorum,qui corruunt ad infortunium per aduersitatẽ,
Damnatorum,qui corruunt ad Infernum ad pœnalitatem

¶Igitur dico, ꝙ corruit iustus Deum adorando per humili
tatem 4.Reg.4.Corruit illa, ſ.Sunamitis ad pedes eius.ſ.He-
lyſei,& adorauit.Item corruit impius à ſtatu gratiæ per ini-
quitatē.Oſeę 14.Cōuertere Iſrael ad dn̄m Deum tuum,qm̄
corruiſti in inquitate tua. Item corruit egenus per miſeriā
& calamitatem,veruntamen Deus vel hic, vel in futuro ip-
ſum releuabit per pietatem &c. Pſalm. Alleuat dn̄s oēs,qui
corruunt,& erigit oēs eliſos. Itē corruit diues ſeu magnus,
ſeu etiam mundi ſtatus per aduerſitatem.Ioſue 6.muri Hie-
rico corruerunt.& Ezech.30.Corruerunt fulcientes Aegy-
ptum. Item corruit damnatus ad pœnalitatem.ſ. infernalē.
Eſa.14.Quomodo cecidiſti Lucifer,qui mane oriebaris?Se
quitur.Corruiſti in terram,qui vulnerabas gentes, detracta
eſt ad Inferos ſuperbia tua. His igitur præmiſſis ſiue agatur
de corruitione culpæ,miſerię,ſiue pœnæ,notari poteſt,ꝙ ho
die cadunt,& corruunt multa genera peccatorum. Nā ſicut
video,faciliter corruunt corporaliter.

Nimis altè aſcendentes,
Fundamentum non habentes,
Ad ſcandalum offendentes,
Inſolenter ambulantes,
Pondus graue deportantes,
Per Lubricum incedentes,
Per impulſum vacillantes,
Per terrorem ſtupeſcentes,
Omni vigore carentes,
Debilibus innitentes,

¶Sic verè dicā, ꝙ tā in
peccatum q̄ in tormen
tum corrunt decē gn̄a
peccatorū, videlicet il-
li,qui nimis altè aſcen-
dunt per ſuperbiam,il-
li.qui in fundamēto ve-
ritatis deficiunt per hy
pocriſim & fallaciā, illi
qui faciliter ſcādalizāt,
& offendunt per iracundiam, illi, qui indiſcrete currunt per
imprudentiā, illi quos onera terrenorum premunt per aua-
ritiā,illi,qui in Lubrico ſiſtunt p luxuriā,illi,quos alij ad ma
lum impellunt per malam ſocietatem, & amicitiā,illi,quos
terrores concutiunt per imbellitatem & ignauiā, illi qui vi-
gore deficiunt per fragilitatem & impotentiā,illi,qui ruino
ſis & caducis innituntur, & confidunt per fiduciam & cre-
dulitatem.¶Dicam igitur, ꝙ faciliter corruūt per ſuperbiā
altè ſe leuantes,Res.n.altæ facilius corruunt q̄ baſſę, quia ſi
cut dr̄ Prou.17.Qui altā facit domū ſuā,q̄rit ruinā.Vnde Se
ne.docet infimū ſtatu tutiorē eſſe,q̄ altum.Vnde loquēs pau
peri dicit ſic.Potius,inquit, gaude,quia ad eū te fortuna de-
uexit ſtatum,de quo cadere nō poſsis.Experiētia.n.dr̄,ꝙ al-
ti & magni hoīes terribiliter corruunt,qn̄ cadunt.De Rege
.n.Pyreneo ponit Oui.li.5. de Transformatis, ꝙ dum turrē
aſcendēs alis ſumptis volare vellet,vt Nymphas Meonides
caperet,& opprimeret fugientes,ad terrā ſtatim corruit,vbi
aeri ſe cōmiſit.Sic verè fit,ꝙ ſuperbi,quorū elata mens vr̄ vo
lare per aera,& ardēter perſequit̄ pauperes,& egenos,qn̄q;
fit,ꝙ ſubito corruunt atq; cadunt, & quantū ad ſtatum gr̄æ,
fortunæ & vitæ ſeu naturæ,alis diuitiarum ſuarū,& elata ſu
perbia ſua non obſtantib.in infernū pereunt, & deſcendūt.
Figurati illa altiſsima & pulcherrima arbore, q̄ deſcribitur
Ezec.31.& ponit̄ ſuprà de Cedro, q̄ ſubito corruit,& euul-
ſa eſt &c.Hier. 50. Ecce ego ad te ſuperbe dicit dn̄s exerci
tuum,quia venit dies tuus, tēpus viſitationis tuæ, & cadet
ſuperbus,& corruet,& nō erit qui ſuſcitet eū. Corruūt igi
tur faciliter per ſuperbiā altè ſe leuātes. ¶Scd̄ò dico, ꝙ faci
liter corruunt fundamentū firmū nō habentes, & tales ſunt
viri falſi, & qui nō habent fundamentū virtutis, veritatis &
realitatis,quia.ſ.tales cito corruunt ab apparentia, quā ꝑten
dunt.Peccatores etiā,qui carent gr̄ę fulcimento,corruūt de
vitio in vitium ſatis cito. Aedificia.n.q̄ fundamēto carent,fa
ciliter corruunt,ſicut de domo ædificata in arena exēplificat
dn̄s Mat.7.q̄ corruit,& fuit ruina eius magna. Senec.Ficta tā
quam floſculi dilabuntur.Vnde de hypocritis, & quibuſuis
pictis,ac fictis hoībus pōt dici illud Ezech.26.Statuæ nobi-
les in terram corruunt.¶Tertiò dico,ꝙ faciliter corruunt p
iracundiā paſsim offendentes.Homo.n.qn̄ inuenit ſcandalū
.i.occaſionē ad iram,in via corruit.Sic illi,qui ad omne offen
diculum, & ad oēm occaſionē offendunt & iraſcuntur,faci
liter corruunt,& labuntur.Vnde Ezech.6.qui aūt prope eſt
gladio,corruet.Gladius.n.qui cor affligit, iracundiā ſignat.
Pſal.Gladius eorum intret in corda ipſorum. Vnde contra
duros,crudeles & iracundos dicitur Prouerb.28. Qui mē-
tis eſt duræ,corruet i malum. ¶Quartò dico,ꝙ faciliter cor
ruunt per imprudentiā ſtultè diſcurrentes. Homo.n.facili-
ter corruit,qn̄ indiſcretè currēs,vbi pedem ponere debeat,
non aduertit.Sic fatui de facili corruunt in peccata, infor-
tunia & tormenta,pro eo ꝙ indiſcretè per vana deſideria di
uagantes,non pręcauent vbi pedes affectuum ſuorū tutè col
locent,& reponet.Vnde de defectu prudentiæ dr̄ Prou. 11.
Vbi non eſt gubernator,populus corruet.Gubernator.n.eſt
prudentia,qua deficiente in aīa neceſſe eſt ꝙ corruat popu-
lus.i.congeries virtutū,cogitatuum,actuum,& membrorū.
Quintò dico,ꝙ facilè corruūt per auaritiā onera ferētes. Fa
cile.n.corruit,qui onus graue & intolerabile portare cōten
dit.Sic auari,qui terrenorum oneroſis rebus ſubiacent,faci-
lè in omne malū corruunt,dum non cauent.Sarcina.n.mun
di bonorū per auaritiam mentē deprimit,ipſamq; ruere ci-
to facit.Hier.51.Siquidem & murus Babylonis corruet.Mu
rus.n.ſignat auarū,qui pondus lapidū.i. diuitiarū terreſtriū
ſecū portat.Vnde ēt de auaro dr̄ Eſa.8.Corruet,& eſuriet,&
cū eſurierit,iraſcetur.Sexto dico,ꝙ faciliter corruunt p im-
munditiā lubricè intedētes. In via.n.lubricoſa faciliter cor
ruitur:ſic in via delitiarum carnalium. Vnde Hiere.23. Via
illorum quaſi lubricum in tenebris,impellētur, & corruent
in ea.Septimò dico, ꝙ faciliter corruūt aliorū malorū vel ēt
tentationum impulſum ſuſtinentes Ille.n.facilè corruit,quē
alius fortiter impellit. Sic qui malorū exēplis & verbis nec
nō ſuggeſtionib.hoſtis fortiter impellitur,neceſſe eſt,ꝙ cor
ruat,& labatur Hiere.20.corruent.gladio inimicorū ſuorū.
¶Octauò dico,ꝙ faciliter corruūt per ignauiam nimis timē F
tes.Concuſsio.n.tonitrui,vel alius timor inopinatus, & ma
gnus eſt aliquoties cauſa caſus, ſicut de fratrib. Ioſeph, qui
ipſum prodiderant,& vendiderant,dr̄ Gen.43.ꝙ reprehen-
ſi de furto ſcyphi oēs ante eum pariter in terram corruunt.
Sic etiā loquendo moraliter,ille in peccatum facilè corruit,
qui mundi aduerſa immoderatè metuit.Prou.29.Qui timet
hoīem,cito corruet.Nono dico,ꝙ facilè corruunt per infir-
mitatem,fragilitatem,& impotentiā deficientes,quia.ſ.ſicut
infirmus & deſtitutus virib. cito corruit,ſic infirmus & pec
cator ſeu etiam imperfectus in deterius cito cadit.2. Paral.
13.Corruunt vulnerati ex Iſrael.Decimò dico, quòd facili-
ter corruunt per fiduciam in mundi auxilijs & amicitiis ini
tentes.Teſte.n.Greg.Qui labenti innititur, neceſſe eſt,vt cū
labente labatur.Et quia mundi auxilia & mundanorū ami-
citiæ ſunt vt plurimum debiles & ruinoſæ,neceſſe eſt, ꝙ qui
confidit in talibus, cito ruat, exemplo Alitis animalis Ger-
manici,qui more Elephantis dum ſemifractæ arbori inniti-
tur, neceſſe habet corruere dum arbor frangitur. Stultum
eſt igitur in vita mortali, in opere tēporali in auxilio mun-
diali,& in amicitia carnali confidere, quia ruinæ cauſa pluri
mis poteſt eſſe.Eſa.31.Corruet auxiliator,& cadet cui præ-
ſtatur auxilium,ſimulq; omnes conſumentur.Et Prouer.11.
Qui confidit in diuitijs ſuis,corruet.Sic igitur patet quomo
do multiplex eſt corruere, & multiplex cauſa ruinæ &c.Vi-
de ſupra in titulo cadere,& infra de ruina in littera R.

Corruptio. Corrumpere

Nota, ꝙ corruptio A
nihil aliud eſt q̄ alicuius rei diſſolutio, alteratio, & deſtru-
ctio.Corruptio.n.tollit,& deſtruit totum eſſe rei,& propter
hoc quia res conſiſtunt in quadruplici eſſe,neceſſe eſt inue-
nire quattuor genera corruptionum,quibus iſta eſſe corrū-
pantur,vt ſic vni modo eſſendi ſua correſpondeat corrupte
la.Igitur dico,quód eſt.

Eſſe	Naturale Virtuale Formale Aeternale,ſeu	Eſſe	Naturæ, Fortunæ, Gratiæ, Gloriæ,

Iſti.n.ſunt quattuor ſtatus rerū,videlicet inferior qui eſt na-
turæ corruptibilis,exterior,q eſt fortunę variabilis,interior
qui eſt gr̄æ cōmendabilis,ſuperior,qui eſt glorię delectabi-
lis.Sic igit̄ dico,ꝙ quadruplex inuenitur mala corruptio,vi
delicet corruptio deſtruēs naturā,hoc eſt mors peruerſa,de
ſtruens fortunā,hoc eſt ſors aduerſa,deſtruēs gratiam, hoc
eſt mens euerſa,vel qua mens eſt ſubuerſa,ſ.culpa, deſtruēs
gratiam,hoc eſt ſtyx immerſa,i.pœna æterna.

Mors corrumpit naturæ decorem,
Sors dirumpit fortunę vigorem,
Culpa rapit gratiæ valorem,
Pœna ſurripit gloriæ ſplendorem,

¶Paſsiuè ergo loquē
do dicamus,ꝙ eſt cor
ruptio naturę quā fa-
ciet mortis neceſsitas.
Cōſtat.n.ꝙ tota natura īferiorū rerū corruptiōi ſubdita eſt.
Nam

Nam contrarietas elemẽtorũ,& insatiabilis appetitus materiæ, & formæ elementalis imperfectio, qui.s.appetitus materiæ terminari,seu cõpleri nõ põt, cã sunt, ꝙ nihil inferius est incorruptibile,& ꝙ oĩa cum tpe dilabuntur, ita ꝙ vnũ corrumpitur,& aliud generetur. Eccl.14.Oẽ opus corruptibile in fine deficiet.Et ideò de corpore humano dr̃,ꝙ intellectus ab eo separabitur sicut perpetuum à corruptibili. Cõstat.n. ꝙ quantum ad corpus oẽs sumus corruptibiles & mortales. Vnde notabis, ꝙ nostræ corruptionis conditio generat humilitatem,contemnit nobilitatem,acquirit stabilitatem.De humilitate patet,quia.s.non facilè contemnit aliũ,qui se corruptibilem esse cogitat,& vna cum eo corrumpendum. Eccle.8.Memento qm̃ oẽs sumus in corruptione,ne spernas hominem.De nobilitate verò propria,ꝙ facilè cõtemnatur,qñ futura corruptio,quæ propinqua est cogitatur,patet in Psa. vbi Dauid dicebat.Quæ vtilitas in sanguine meo.i. in nobilitate sanguinis mei,dum descendero in corruptionem?quasi diceret nulla vtilitas.De stabilitate verò futura.i.de immortalitate corporis, in quam nostra corruptibilitas in resurrectione mutabitur,dr̃ 1.Corin.15.Oportet inquit corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere im-
C mortalitatem. Hæc est igitur corruptio naturæ, quam facit mortis necessitas.¶ Secundò dico,ꝙ est corruptio fortunæ, quam faciet fortis aduersitas. Oĩs.n.status mundanus totaq; fortunæ prosperitas finaliter corrũpitur,& per aduersitatẽ, & infortunium dissipatur.Vnde illi cumulo oĩum miseriarũ .s.ciuitati Babylonicę,à qua oĩum aliarũ ciuitatũ fortuna & prosperitas sub Nabuchodonosor corrũpebatur,& destruebatur,dr̃ Hier.51.Ecce ego ad te mons pestifer,qui corrumpis vniuersam terram.Et Naum.2.Vastatores dissipauerunt eos,& propagines eorum corruperunt. Vnde etiam de illis, quos violentia fortunæ, ignisq; acerbitas corrumpere non potuit dr̃ Dan.3.Video viros solutos ambulantes in medio ignis,& nihil corruptionis in eis est. Deus.n.suos de corruptione mundi tribulationum liberat,& ipsos per fortitudinẽ cõstãtię in incorruptibiles mutat.Ro.8.creatura liberabitur à seruitute corruptionis. Hæc est igitur corruptio fortu-
D næ &c.¶Tertiò dico,ꝙ est corruptio gratię,quã generat culpæ peruersitas.Quicquid.n.corrũpitur, à suo contrario corrumpitur.nunc aũt culpa contraria est gratiæ,quia cõtra bonũ malũ est,& contra vitã mors.Eccl.33. & ideò per generationẽ culpæ in aĩa,necesse est,ꝙ gratia corrumpatur, quia.s. generatio vnius est corruptio alterius.Psa.Corrupti sunt,& abominabiles facti sunt in iniquitatibus.Et nota,ꝙ sicut corruptio largo modo sumpta.i. putrefactio causatur ex multis causis in carne,sic corruptio peccati causatur ex varijs actibus in mente.Causatur.n.ex calore corpus inflammante, ex humore nimis abundante, ex debili vigore corpus non restaurante,ex externo dolore corpus comprimente.Sic dico ꝙ corruptio peccati gignitur,quando calore concupiscẽtiæ aĩa inflammatur, & quando humore delitiarum & diuitiarum nimis oneratur, & maximè virtus rationis est ita debilis,ꝙ sapienter non regitur,& exteriora accidentia,& occasiones variæ ad crimina suffragantur.sic enim

Cor	Corrumpitur	Cogitando,
Caro		Defectando,
Lingua		Proferendo,
Mens		Affectando,
Sensus		Existimando,
Opes		Terminando,
Habitus		Conuersando,

¶Dicam igit̃,ꝙ mali corrupti sunt in corde per malã cogitationem.Et hoc est magnũ periculum, quia.s.si radix arboris corrumpit̃,necesse ẽ, ꝙ residuũ destruat̃. Patet de pomo,qñ cor interius est corruptũ.sic est de cogitatione & corde. Vnde Sopho.3. Diluculo surgẽtes corrũpunt oẽs cogitationes suas. Itẽ corrupti sunt in carne per luxuriæ delectationem. Gal.6.Qui seminat in carne,de carne metet & corruptionẽ. Itẽ corrũpũtur in lingua per malam locutionem. Porcus.n. qui linguã habet corruptã & leprosam, reputatur esse totus corruptus.Vnde 1.Corin.15. Corrũpunt bonos mores colloquia praua . Itẽ corrumpunt̃ in mente per peruersam intẽtionem 2.ad Timo.3.Resistunt veritati hoĩes corrupti mente & reprobi.Istud potissimè patet de simoniacis & de iniquis iudicibus,qui à iustitia & veritate deuiãt per munerũ corruptelã.Prouer.25. Vena corrupta iust⁹ cadẽs corã impio. Itẽ corrumpunt̃ in sensu per hebetatã cognitionẽ 2.ad Corint. 11.Timeo ne corrũpantur sensus vestri & excidãt.Itẽ corrũpunt̃ in opere per iniquã executionẽ. Psal. Corrupti sunt & abhominabiles facti sunt in studiis suis,studiis inqt i. operibus.Iuxta illud Hiere.7.Bona facite studia vestra. Itẽ corrũpunt̃ in habitu & conuersatione insolenter viuẽdo.Psal.Putruerunt, & corruptæ sunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ.Cicatrices, quæ sunt in exteriori cute, signãt vitia, quæ sunt in exteriori cõuersatione. Ista est igitur corruptio gratię,quam generat culpę peruersitas.¶ Quartò dico,ꝙ est E
corruptio gloriæ,quã impedit pœnæ diuersitas.s.damnatio æterna.Gloria.n.ęterna occasionaliter corrũpitur,& destruitur,qñ per pœnã infernalem perpetuò impeditur. Vnde de ista corruptione pęnæ infernalis dr̃ Iob.33.dãnato. Appropinquabit corruptioni aĩa eius,& vita illius mortiferis. De cuius liberatione gaudens Dauid dicebat in Psal. Non derelinques aĩam meam in inferno,nec dabis sanctam tuum videre corruptionem.Sic igitur patet quomodo mali multipliciter corrumpuntur,& quomodo à bonitate mortis multipliciter alterantur &c.vide infra in titulo putrescere.

Corus. Nota, ꝙ corus sumitur quãdoq; pro mensura, A
sicut Luc.16.Quantũ debes domino meo?centum coros tritici.sed de isto modo nihil ad præsens.Itẽ qñq; sumitur pro chorea & pro congregatione ordinata lætantium & cantantium 2.Paral.30. Locutus est Ezechias ad omnem corum leuitarum. Item qñq; sumitur pro instrumento musico.Vnde in Psal.Laudate eũ in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo.Itẽ sumitur pro quodã vento sic appellato.Act.27.Statuerunt nauigare ad portum Cretæ respiciẽtem ad Aphricum,& ad corum.¶De choro ergo B
in quantum sumitur pro congregatione lætantium seu pro choria,potest distingui de lętitia spirituali,mundiali, & ęternali.Chorus enim signat lætitiam spiritualẽ,qua gaudent pfecti. Vnde de Ecclesia, & eius spiritualibus lætitijs dicitur Can.7.Quid videbis in Sunamite?nisi choros castrorum?& Hiere.31.Lętabitur virgo in choro.Itẽ signat lętitiam tẽporalem,qua gaudẽt infecti In chorea enim mundanorum sem per itur de dextra ad sinistram.ad denotãdum ꝙ mundi gaudia semper terminantur ad sinistram aduersitatis.Threno.5. Versus est in luctum chorus noster,defecit gaudium cordis nostri,væ nobis,quia peccauimus.Item signat lætitiam æternalem, qua gaudent beati. Vnde de Deo potest dici illud 1. Reg.21. Non ne huic cantabant per choros. Saul percussit mille, & Dauid decem milia?&c. Vide de gaudio & lætitia.

Quotidie. Illud quotidianum dr̃, quod diebus sin A
gulis iteratur.Accipitur ergo quotidie pro sępe,pro cõiter,& pro semper. & ideò moraliter loquẽdo, quotidie signat diligentiã & sollicitudinẽ, & continuationem feruentẽ vel in bono opere vel in malo. Et sic notabis,ꝙ est quotidie pertinens ad bonos, & quotidie pertinẽs ad malos. Ad bonos dico, quia scilicet boni sunt diligentes de bono quotidie faciendo 2.Corin.11.Quotidiana sollicitudo oĩum Ecclesiarum. Igitur dico, ꝙ boni solẽt quotidie

Templa frequentare,
Vera prædicare,
Scripta perlustrare,
Bonis ministrare,
Mala tolerare,
Bona perpetrare,
Bene laborare,
Deo immolare,
Bonis se sociare,
Christum degustare,
Sese augmentare,
Lassos sustentare.

¶Dico ergo,ꝙ si erga Deum diligentes & solliciti sumus, nos debemus quotidie templum frequentare. De Scipione enim Pagano legitur, quòd omni mane templum Iouis ad adorandum intrabat, & post ad Senatum veniebat. In templo verò diutius remanebat, ita quòd populus dicebat,ꝙ ipse de re publica cum Ioue consultabat. quod si tunc in tempore vanæ spei faciebat paganus, multo fortius nunc debet facere Christianus, exemplo Christi dicentis Lucæ 22. Quotidie sui vobiscum in templo. Item debemus quotidie vera prædicare, quod maximè pertinet ad prælatos, qui quotidie tenentur subditos informare. Esa. 58. Clama, ne cesses. & Lucæ 19. Erat quotidie docens in templo.Item debemus quotidie scripta perlustrare, scilicet studendo in sacra pagina pro veritate inuestiganda. Vnde de illis credentibus dicitur Actuum 17.

Qui ſuſceperunt verbum, quotidie cum oī auiditate ſcruta
bantur ſcripturas. Item debemus quotidie bonis miniſtrare
.ſ.ſeruiendo & obediēdo, & neceſſaria erogando. Hebr. 10.
Oīs quidem ſacerdos præſto eſt quotidie miniſtrans, & eaſ-
dem hoſtias ſæpe offerens. Item debemus quotidie mala to-
lerare.ſ.pœnitentiam,& laborē in patientia ſuſtinendo. Luc.
9. Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat
crucem ſuam quotidie & ſequatur me. Sic faciebat Apoſto
lus dicens 1. Corin. 15. Quotidie morior. Item quotidie de-
bemus bona ꝑpetrare. Thobiæ 2. Anna ibat ad opus textri-
num quotidie. Item debemus quotidie bene laborare. Exod.
5. Complete opus veſtrum quotidie. Item debemus Deo im
molare. ſ. ſacrificium laudis & bonorum operum. Num. 28.
Offerebant duos agnos anniculos immaculatos quotidie in
holocauſtum. Duo agni ſignificant bonum opus & bonam
intentionē. Itē debemus quotidie bonis nos ſociare. Actuū
2. Quotidie perdurantes vnanimiter in templo. Et ſequitur
ibidē. Dominus autem augebat, qui ſalui fiebāt quotidie in
idipſum. Item debemus quotidie Chriſtum deguſtare.ſ.in ſa
cramento altaris, quia.ſ.licet dicat Aug. Celebrare quotidie
nec laudo nec vitupero, nihilominus viris deuotis vtile eſt
quotidie celebrare, vel corpus domini manducare, vt dicāt
domino illud Luc. 11. Panem noſtrum quotidianum da no-
bis hodie. Item debemus vires augmentare.i.ſemper creſce
re in virtutibus. Vnde 2. Reg. 3. dr̄, ꝙ Dauid proficiens ſemꝑ
in ſeipſo robuſtior erat quotidie. De fidelibus etiā dr̄ Actu.
16. ꝙ abundabāt numero quotidie. Item debemus quotidie
laſſos, & pauperes ſuſtētare. Iudith. 7. Dabatur populis aqua
quotidie. Et de Hieremia incarcerato dr̄ Hiere. 37. ꝙ rex ꝑ-
cepit, ꝙ dareē ei quotidie torta panis. Patet ergo, ꝙ eſt vnū
quotidie.i. vna quotidiana diligentia, quæ pertinet ad viros
C perfectos. ¶Scdō dico, ꝙ eſt vnum quotidie, quod pertinet
ad viros infectos Et ſic notabo, ꝙ mali & impij quotidie
Viuunt voraciter, Viuunt (dico) voraciter per quo-
Agunt carnaliter, tidianam gaſtrimargiam. vnde de
Egent mentaliter, diuite Epulone dicitur Luc. 15. ꝙ
Lugent finaliter. induebatur purpura & byſſo, &
epulabatur quotidie ſplendide. Itē agūt carnaliter per quo-
tidianam luxuriam. Vnde de iſtis impudicis ſenibus dicitur
Dan. 14. ꝙ videbant Suſannam ſenes quotidie, & exarſerunt
in amorem illius. Item egent mentaliter per quotidianā aua
ritiam, dicentes illud 1. Mach. 6. Deficimus quotidie, & eſca
nobis modica eſt. Ideò ſequitur, quòd iſti lugent, ſeu luge-
būt finaliter per æternam & quotidianam miſeriam. Ezech.
30. Dolebit peluſium, & Alexandrina erit diſſipata, & in mē
phis anguſtiæ quotidianæ &c.

A CRas. Craſtinum. Nota, ꝙ ſicut hodie ſignat tē
pus præſens, ita cras ſignat tempus futurum. &
ſic dico, ꝙ per iſta duo aduerbia poſſunt intel-
ligi tempus vitæ, & tempus mortis, & tempus
pręſentis ſæculi, & futuri. Poteſt etiam per cras
intelligi quæcunq; procraſtinatio ſeu dilatio, ſiue bona fue-
rit ſiue mala. his igitur præmiſſis notabo, quòd in ſcriptura
inuenitur cras
Deliberatiuum, Primum cras pertinet ad vi-
Procraſtinatiuum, rum prudentem, ſecundum
Mortificatiuum, cras pertinet ad pigrum tar-
Damnificatiuum, dantem, tertium pertinet ad
Beatificatiuum, mortem ſequentem, quartū
pertinet ad infernum expectantem, quintum pertinet ad Pa
radiſum bonos recipientem.
Primum eſt cras diſcretæ prouidentiæ,
Secundum eſt cras neglectæ diligentiæ,
Tertium eſt cras mortalis violentiæ,
Quartum eſt cras Infernalis peſtilentiæ,
Quintum eſt cras ſupernalis affluentiæ.
B ¶Dico igitur, ꝙ per cras poteſt intelligi diſcretio deliberati
ua. Prudentes.n.non pręcipitant, nec plus debito accelerant
facta ſua, imo ſemper volunt omnia facere cum matura &
debita tarditate. Vnde Exo. 16. dr̄. Cras quodcunq; operan-
dum eſt facite. Cras, inquit.i.prudēter & deliberate, quia ꝑ
certo melius eſt in craſtinum negocia differre, quam præci-
pitanter ad executionem prorumpere. Et ideò ſm̄ iura nun
quam in criminibus ſententia eſt exequenda, quæ à iudice fe
ſtinanter & indeliberate eſt prolata. De tali ergo cras, ideſt
de virtute deliberatiua notandum, quòd cum iſta
Hoſtis malitias debemus vincere, Iſta.n. quatuor inter
Mundi nequitias debemus fugere, cætera indigent, ꝙ
Graues iuſtitias debemus facere, cras. i. cum delibera
Chriſti delitias debemus edere. tione, prudentia &
diſcretione fiant. Et primo quidē cum volumus vincere ho
ſtis malitias. Bella.n.non ſolent præcipitanter, ſed mediante
ordine & deliberatione tractari. Et ideò apud Romanos ca-
pitis reus erat, qui extra ordinē contra hoſtē pugnabat. Vn-
de ſm̄ Titū Liuiū de Manlio Torquato. Cōſule legiē, ꝙ pro
prium filium capite plecti fecerat, pro eo ꝙ contra ipſius &
collegæ ſui Decii mandatū extra ordinē belli, licet viciſſet
contra hoſtem pugnauerat. Sicut.n.dr̄ Prouer. 24. Cū diſpo- C
ſitione initur bellū. Nos igitur, qui contra hoſtē Diabolū cū
ſuo innumerabili exercitu vitiorum pugnare debemus, pro
craſtinatiōe.i. maturitate & prudētia neceſſario indigemus.
Exod. 17. Pugna cōtra Amalech cras. Nā qn̄ tale cras.i.deli-
beratiua prudentia adiungiē, hoſtes corporis & aīæ melius
ſuperantur. Iudic. 20. Cras tradam eos.ſ.hoſtes veſtros in ma
nus veſtras. Itē indigemus iſto cras.i.deliberatione, ſi volu-
mus exire, vel fugere mundi nequitiam Carcer.n. ſeu locus
periculoſus non euaditur, niſi deliberatiua prudentia adhi-
beatur. Et ideò, qui vult tute mūdi pericula exire, & fugere,
debet craſtinum expectare.i.deliberatiuam prudentiā adhi-
bere 1. Parali. 20. Cras egrediemini, & dominus erit vobiſcū.
& Nu. 14. Cras mouete caſtra, & reuertimini in ſolitudinē.
¶Itē indigemus iſtos cras.i.prudētia dilatiua, ſi volumꝰ face D
re fortes, ſeu graues iuſtitias. In iuſtitia.n.exequenda valde
eſt deliberatio, & prudentia adhibēda. Teſte.n.Sen. Nullum
moroſius animal, nec maiori arte tractandum, q̄ hō. Ibidem
etiam dicit.ſ.li.de clementia ad Neronē, ꝙ non eſt hoīe vten
dum prodige. Cuius exemplum dat nobis ipſe dominus in
ſcriptura. Nam vbi de afflictione plagarum Aegypti fit men
tio, nunquam legitur aliqua plaga eadem die à domino in-
flicta, qua comminata vel ordinata erat imo ſemper in craſti
num reperitur dilata. ſicut de morte animalium, Ranarum
& locuſtarum dr̄ Exo. 8. Cras erit ſignum illud. Et. 9. Cras fa
ciet dominus iſtud Et. 10. Inducā cras locuſtam in finibus ve
ſtris. Vnde de Theodoſio Imperatore legimus, ꝙ quia ſine
deliberatione in impetu iræ ſuæ vnam ciuitatem deleuit, ip-
ſum Ambroſius reprehendit, & ab introitu Eccleſiæ repreſ-
ſit, propter quod idem Imperator 30. dies exequendæ ſentē
tiæ pro dilatione poſt ſententiā ordinauit, ſicut ponit hiſto-
ria tripartita. Debet igitur quilibet iuſtitiam facturus, dice-
re illud Gen. 30. Cras reſpondebit mihi iuſtitia mea. Iſta igiē
deliberationis procraſtinatione indigemus, qn̄ debemus fa-
cere graues iuſtitias. Item iſta indigemus, quando debemus
edere Chriſti delicias.ſ. qn̄ volumus recipere corpus Chri-
ſti. Iſtud.n.eſt cum deliberatione faciendum, alias de incom
modo eſt timendum. Medicina.n.quodam præambulo præ-
paratorio indiget, aliàs non proficit, imo nocet. Ideò cras.i.
deliberatiue debet recipi, & cum debita deuotione & reue-
rētia pertractari. Num. 11. Cras comedetis carnes. Patet igi-
tur qūo per iſtud aduerbium cras, poteſt intelligi diſcretio E
deliberatiua. ¶Scdō dico, ꝙ per cras pōt intelligi dilatio ꝑ-
craſtinatiua, ſeu etiam neglectiua. Et iſtud cras eſt illorum,
qui in oībus ſuis negociis tardi ſunt, atq; pigri, & qui more
corui ſemper dicunt cras. Differūt.n.totum facere quouſq;
deficiat potentia faciendi. Procraſtinant.n. Deum adorare,
proximum iuuare, magna ſperare. Deū dico adorare. Exod.
8. Conſtitue mihi tempus, in quo deprecer pro te. Reſpōdit
ei cras. Proximum iuuare etiam, contra illud Prouerb. 3. Ne
dicas amico tuo vade, & reuertere, cras dabo tibi cū ſtatim
poſſis dare. Magna ſperare etiam, quia multi ſunt, q ſemper
ſperant in craſtinum melius ſuccedere, nec timent infortu-
nium aduenire. dicentes illud Eſa. 56. Et erit ſicut hodie, ſic
& cras, & multo amplius. Cōtra illud, quod conſulitur Pro-
uer. 27. Ne glorieris in craſtiuum, ignorās quid ſuperuentu-
ra pariat dies. Iſta eſt ergo dilatio procraſtinatiua. ¶ Tertiò
dico, ꝙ per cras intelligitur conditio mortificatiua, i. dies
mortis. Hodie.n.eſt vita præſens, cras verò mors. Non.n.ha-
bet homo niſi duos dies, hodie & cras, ideſt vitam & mortē
iuxta illud Eccleſiaſ. 10. Hodie eſt Rex, & cras morietur. De
iſto ergo cras, ideſt de morte potes notare, quòd

Tollit

Tollit delitias corporales,
Diuitias temporales,
Eminentias populares,
B Infert molestias infernales,
Confert lætitias æternales,

Crastinum ergo mortis tollit delitias corporales Vnde Esa.22. Comedamus, & bibamus, cras.n.moriemur.q.d.mors est illud, per quod terminatur cibus, & potus, & aliæ deliciæ corporales. Item istud cras, s.mors tollit temporales diuitias. De quo Eccl. 20. Hodie fœneratur quis, & cras repetit.q.d.Fortuna, quæ hodie, idest in vita præsenti nobis fęneratur, diuitias dando, cras, i. in morte repetit, omnia sibi retinendo, & nihil nobis dimittendo. Itē istud cras, s.mors tollit, & adnihilat sæculares eminentias. vnde 1.Mach.2.dr̄ de impio, & superbo diuite. Gloria eius stercus, & vermis est, hodie est, & cras non inuenietur, quia cōuersum est in terram. Item istud est cras, s. mors. infert, s.peccatoribus infernales męstitias. Vnde de peccatore in igne infernali mittendo potest dici illud Matth.6. Fenum agri, quod hodie est, cras in clibanum mittitur. Item istud cras confert, s.bonis æternales lętitias, i.gaudia Paradisi, de quibus 1.Regum 11. Cras erit nobis solus cum incaluerit sol. In crastino.n.mortis sol iustitiæ Christus per feruorē charitatis quantum ad bonos calescit, & sic salus æterna erga eos inualescit. Istud est igitur cras mortis, quod diuersa solet efficere in diuersis. Patet igitur qūo per cras pōt intelligi conditio mortificatiua. ¶ Quartò dico, ꝙ per cras intelligitur afflictio damnificatiua, i.pœna infernalis Mali.n.non habent nisi duos dies, hodie & cras, vnum.s.bonum, & aliū malum. Hoc est dictu, prosperitatem præsentem, & calamitatem futuram. Hodie.n.habent gaudere, cras verò habebunt dolere, hodie rident, crastino strident. hodie saltāt, crastino nutant, hodie sunt pleni, cras erunt egeni, hodie sunt primi, cras erunt infimi, hodie sunt equites, cras erunt pedites, hodie fuut in gloria, cras erunt in miseria, hodie abūdant auro, cras erūt in Demonum thesauro. Et ideò de isto cras iniquorum breuiter potest dici illud Lucæ 12. Fęnum, quod hodie in agro est, cras in clibanum mittitur. ¶ Quintò verò dico, ꝙ per cras intelligitur consolatio lętificatiua, idest vita æterna, & gloria Paradisi, quia.s.sancti habuerunt hodie & cras, i.præsentem vitam, quæ fuit in miseria, & futuram, quæ erit in gloria. vnde quilibet sanctus potest dicere illud Hester. 5. Regina vocauit me cum Rege ad comedendum, & cras cum Rege pransurus sum. Regina, dico, i.beata Virgo. Ista est.n.quæ vocat beatos, vt cum Rege Christo pandeant in gloria. Et merito, quia pro certo in isto crastino erit festum, & conuiuium sempiternum. Iuxta illud 1. Reg.20. Kalendæ sunt in crastino. Kalendæ enim erant festa neomeniæ, idest nouæ lunæ. Patet ergo quomodo cras diuersimodè potest sumi.

A Creatura. Creare. Creator.

Nota, ꝙ creare idē est quod aliquid de nihilo facere. Condere enim, facere, componere, fabricare, producere & generare verba actiua semper præsupponunt materiam præiacētem, de cuius potentia educunt & eliciunt formam suam. Creare verò nihil pręsupponit nisi fortè ideas seu formalitates seu etiam quidditates, quas posuerunt aliqui ipsi Deo coæternas. Constat.n.ꝙ in mēte diuina ab æterno sunt ideæ rerum iuxta illud Ecclesi. 23. antequam crearentur, oīa sunt agnita domino Deo, sic & post perfectum respicit omnia, sed de hoc nihil ad præsens. Nō.n.habeo alas ad tam altè volandum. Istud ergo possum dicere, ꝙ creare competit soli Deo, qui est agens infinitum, qui.s.produxit de nihilo creaturas. Moraliter ergo loquendo, dicam, ꝙ creator denotat mihi in Deo potentiam insuperabilem, clementiam inexterminabilem, scientiam indeceptibilem. Potuit.n.voluit & sciuit creare res, & ideò, qui bene ordinem creaturarum considerat, bene potest dici potestatem, bonitatem, & sapientiā cognoscere, & videre. Teste.n. Sapient. 13. A magnitudine speciei, & creaturæ poterit horum creator videri. Quia sicut dr̄ Rom.1. inuisibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Igitur cum creare dicat mihi aliquid in esse completum producere, possum dicere. ꝙ creatura moraliter signat hominem factum, & in esse morali productum. & de nihilo, i.de peccato ad esse gratiæ eductum. Et sic per creaturam accipiendo hoīem perfectum & moralem exponamus illud Iudith. 16. Tibi seruiat oīs creatura tua. In quibus verbis aduerte, ꝙ sicut in creatura cōsiderantur tria, videlicet Deus à quo producitur [Tibi inquit Deus] esse ad qđ educitur [Creatura] Relatio seu subiectio, in quo concluditur [Tua] & sic dico, ꝙ creatura de sui significato importat quandam nobilem coditionem, quia à Deo est, quandam virtuosam perfectionem, quia in esse est, quandam subiectionem & obligationem, quia ab altero est. Sic dicam, quòd spiritualis creatura seu creatus.i. iustus habet dignitatem nobilem & præeminentiam [Tibi] veritatem stabilem & residentiam. [Creatura] paruitatem humilē & subiacentiam [seruiat tua]. Vel dic aliter, s. quòd hic bene dicitur de homine sic creato, quòd debeat

Diligere,
Eligere,
Attendere,
Ostendere,

¶ Diligatur diuinitas, per B quam existimus. [tibi inquit.s.o Deus] Eligatur fedulitas, qua Deo sistimus [Seruiat inquit] Attēdat nobilitas, in qua consistimus [tua] Igitur dico, ꝙ hic ostenditur quid à creatura sit diligēdum feruētissimè, s.ipse Deus. qui ostenditur, cū dr̄ tibi, s.o Deus creator. Quia sicut dr̄ Hebr.3. Qui oīa creauit, Deus est. Naturale est.n.quòd oīa diligunt illud, à quo habent esse & bonum. Etiam ipsa aīalia carentia ratione suos cognoscunt, & diligunt nutritores. Deus est igitur super oīa diligendus, quia s.ab ipso habemus esse, & bene, & optimum esse, s.esse naturæ, esse gratiæ, esse gloriæ. Ab ipso etiam habemus nutrimentū quantum ad naturam, quod nos reficiat, fulcimentum quantum ad gratiam, quæ nos perficiat, complementū quantum ad gloriam, quæ nobis sufficiat [Tibi inquit] Ideò dicebat Dauid in Psal. Diligā te domine fortitudo mea, dn̄s firmamētum meum, & refugium meum, & liberator meus. Veruntamen de multis vr̄ contrarium, qui, s.plus mundum quàm Deum, bonum creatum quàm increatum, bonum cōmutabile quàm æternum diligunt. Vnde sic fit, quòd ingrati Deum obliuiscuntur, & amorem terrestrium amplectūtur. Deut.32. Deum, qui te genuit dereliquisti, & oblitus es domini creatoris tui. Et ideò conquerendo dr̄ ibidem. Nūquid ipse est pater tuus, qui possedit & fecit & creauit te? Si ergo pater & factor, restat, ꝙ sit super oīa diligendus. Ostenditur ergo quid à creatura sit diligendum [Tibi inquit] & loquitur Deo. ¶ Secundò ostenditur hic quid à creatura sit eligēdum deuotissimè [Seruiat inquit] quia. s. seruicium & obedientia Dei est principaliter eligenda. Seruire.n. Deo, regnare est. Istud enim est vnum officium creaturæ, seruire, i. & obedire imperio creatoris, sicut ad literam videmus de omnibus rebus mundi, quæ in officijs sibi à natura concessis seruiunt incessanter. Vnde Sapientiæ 16. Creatura.n.tibi factori suo deseruiens &c. Quod est contra multos, de quibus Roman.1. Seruiunt creaturæ potius quàm creatori. Propterea tradidit eos Deus in passiones ignominiæ &c. Vide infra in verbo seruire. Ostendit ergo quid à creatura sit eligendū [seruiat inquit.] ¶ Tertiò ostendit quid à creatura sit attendendum discretissimè [Omnis inquit creatura] Debet enim homo attendere, quòd ipse est omnis creatura, idest in esse naturali & morali à domino compositus & creatus, vt participet cum omnibus alijs creaturis, & sic non debet se vilem reputare, sed à vilitate peccati potius resilire. Vnde de homine loquens Christus dixit Marci 16. Prædicate Euangelium omni creaturæ. Teste enim beato Gregor. in Homelia. Homo omnis creatura dicitur, quia cum omnibus participans. intelligere cum Angelis, sentire cum brutis, viuere cum arboribus, & esse cum lapidibus comprobatur. Etiam loquendo moraliter, dico quòd homo perfectus omnis creatura merito potest dici. Ista.n.in sui compositione continet cœlum, hoc est alta contemplatio, terram, hoc est infima humiliatio & subiecto, mare, hoc est amara contritio & compunctio, spiritum seu ventum, hoc est spiritus inspiratio. De cœlesti contemplatione dicitur Esai. 65. Ecce creo cœlos nouos. De terrestri humilitate & delectione dicitur Ecclesiast. 17. Deus de terra creauit hominem. & Gene.1. In principio creauit Deus cœlum & terrā. De mari verò dicitur in Psalm. Aquilonem & mare tu creasti. De spiritu verò dicitur in Psalm. Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis Et breuiter vr̄, ꝙ Deus facit de viro iusto vnum nouum hospitium

tium ad habitandum. Et ideò ibi ponit nouam familiam virtutum. Creat igitur ibi

Iustitiam, quæ mala puniat,
Sapientiam, quæ alta sentiat,
Munditiam, quæ fęces fugiat,
Lætitiam, quam libens audiat,
Laudem, per quam iucundetur,
Pacem, cum qua commoretur,
Quietem, vbi hospitetur.

Dico igitur, quod Deus in viro iusto ponit & creat iustitiam ad mala puniẽdum Sap.5. Armabit creaturam ad vltionem. Item ibi creat sapientiam ad alta cogitandum seu sentiẽdum. Vñ Eccle.24. dicit. Ab initio & ante sæcula creata sum. Item ibi creat munditiam ad fęces vitiorum abstergendum, & ad totum hominem virtutibus renouandum. Vnde illud prædictum Psal. Cor mundum crea in me Deus. Et alibi in Psalm. Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Item ibi creat lætitiam ad iubilandum. Ecclesi.41. Vinum in iucũditate creatum est. Item ibi creat laudem ad eũ solatiandum. Psal. Populus, qui crea. lau. dominum. Item ibi creat pacem ad lites sedandum. Esa. 57. Creauit fructum labiorum pacem. Item creat ibi quietem ad suum cubiculum faciendum, & ad eum spiritualiter hospitandum. Vnde homo de Deo potest dicere illud Eccle.24. Qui creauit me, requieuit in tabernaculo. Oĩa enim ista bona creat Deus in homine, ad hoc, ꝙ fieri possit bonus, & ad hoc, ꝙ digne recipit ipsum bonũ. Bona. n. bonis creata sunt, sicut dicitur Eccl.39. Et sic de homine, qui oĩs creatura dicitur, poterit rectè dici illud 1. Timo.4. Oĩs creatura Dei bona est, & nihil reijciendum in ea. Sed heu proh dolor, videtur, ꝙ hodie verificatur de ista omni creatura illud, qđ scribiẽ Ro.8. Creatura vanitati subiecta est, quia pro certo hodie Diabolus ibi creat

Superbiam, quæ alta sapiat,
Seuitiam, quæ durè feriat,
Auaritiam, quæ multa cupiat,
Inuidiam, quæ bonos odiat,
Tristitiam, quæ mentem rapiat.

De superbia dicitur Eccle.37. O præsumptio nequissima, vnde creata es? De sęuitia verò & crudelitate dicitur Eccle.39. Sunt spiritus, qui ad vindictã creati sunt. De auaritia dr̃ Eccle.40. Occupatio magna creata est omnibus hominibus, iugum graue super filios Adam. De inuidia dicitur Sapien.14. Creaturæ Dei in odium factæ sunt. Dei tristitia verò siue de pestilentia mortis æternæ finali potest dici illud Eccle.40. Mors sanginis, contentio, rompha, oppressiones, fames, contritio, & flagella sup iniquos creata sunt. Nõ sic sim⁹ nos creatura, sed simus creatura à Deo creata, & virtutibus reformata, non vitijs, deformata, quia sicut dr̃ Gal.5 In Christo Iesu neque circuncisio aliquid valet, neq; pręputium, sed noua creatura. Et merito, quia pro certo talis creatura dato, ꝙ in p̃senti vita multis tristitijs desolet̃, iuxta illud Roma.8. Oĩs creatura ingemiscit, & parturit vsq; adhuc. tñ æterna gloria post mortẽ perfruetur, sicut ibidẽ dr̃. Creatura liberabitur à seruitute corruptionis, in libertatem glorię filiorum Dei. Patet ergo, ꝙ hic ostẽdit quid à creatura sit attendẽdum discretissimè. s. ꝙ ipse hõ est oĩs creatura. ¶ Quarto vero dico, ꝙ ostenditur quid à creatura sit ostendendum quia. s. humilitas, q̃ ostendit̃, qñ dr̃ Tua. Tuum. n. denotat, ꝙ sit alieni iuris. Creatura. n. non est suiipsius creatura. quia nihil creat seipsum, imo creatur à Deo, & iõ creatura est Dei, & sic est subiecta naturaliter ipsi Deo. Subiectio autem, quę est alterius iuris possessio, humilitatẽ innuit, & reqrit [Tua] & verè nullus est, qui sit, aut qui habeat aliquid à se, imo q̃libet iuris alterius est, & potissimè ipsius creatoris Dei. Ipse. n. fecit nos, & non ipsi nos. Eccle.36. Ab initio creaturæ sunt. Patet igitur in auctoritate p̃missa, ꝙ est ostendenda humilitas nostræ subiectionis [Tua.] Attendenda nobilitas nostræ conditionis.) [Omnis creatura.] Eligenda sedulitas promptę deuotionis [Seruiat.] Diligenda sublimitas diuinę placationis. [Tibi inquit o Deus) ¶ Si vis autẽ adhuc, nota de Deo, ꝙ ipse creator est, quia scilicet ipse creauit Cœlum ad nos cõtinendum, terram ad nos nutriendum, Christum per Incarnationem ad nos redimendum, hominem ad sibi seruiendum, demonẽ ad nos exercendum, medicinam ad nos liberandũ sapientiam ad nos informandum, penam æternam ad malos puniendnm, gloriam supernam ad bonos quietadum, Dico ergo, ꝙ cœlum à Deo creatum est ad nos continendum. Iudith.13. Benedictus dominus, qui creauit cœlum. Item terram ad nos sustinendum. Esai.40. Dominus creauit terminos terræ. Item creauit Christum, s. quantum ad humanitatem, ad nos redimendum. Hierem.31. Creauit dominus nouum super terram, mulier circundabit virum, i. Maria concipiet Christum. Item creauit hominem ad sibi seruiendum. Gene. 1. Creauit Deus hominem de limo terræ. Itẽ creauit Demonem ad nos exercendum. Esaiæ 54. Ego creaui fabrũ sufflantẽ in igne prunas, Item creauit medicinam, s. gratiæ, & pœnitentiæ ad nos sanandum & liberandum. Ecclesi.38. Altissimus de terra creauit medicinam, & vir prudens non abhorrebit eam. Item creauit sapientiam ad nos sustinendum. Ecclesi.1. Prior omnium creata est sapientia. Item pœnam æternam ad malos puniendum. Esa.54. Ego creaui interfectorem, & Eccle.39. Ignis, grãdo, fames & mors ad vindictam creata sunt. Item creauit gloriam æternam, seu supnam ad bonos præmiandum. Esaiæ. 53. Omnem, qui inuocat nomen meum, in gloriam meam creaui eum, formaui eum. Hæc igitur de creare & creatura sufficiant pro præsenti. De creatione vero improprie sumpta in quantum scilicet signat promotionem, nihil ad præsens.

Credere. Nota, quod credere quandoq; sumitur p̃ obedire, sicut Eccle. 30. Tunde latera eius scilicet filij tui, dum infans est, ne forte induret, & non credat tibi. A
Quandoq; sumitur pro committere, sicut. 1. Corin. 9. Dispensatio mihi credita est. Et Roma.3. Credita sunt illis eloquia Dei. Quandoq; verò sumitur pro consentire, & sic sumitur, vt communiter, in scriptura. ille enim credit, qui alterius dictis assentit. Gen.15. Credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam esse. Accipitur ergo credere p̃ assentire, opinari, existimare, seu sub nube & incertitudinẽ quadam scire. Fides enim seu credulitas est quædam cognitio enigmatica, & obscura. Scientia verò, quæ erit in patria, visio erit nuda & clara, nunc enim veritati primæ magis, q̃ rationi propriæ acquiescimus, & captiuantes intellectum nostrum in obsequium fidei, credimus quod non videmus, vel quod rationis lumine non videmus, tunc verò fides euacuabitur, quia scilicet clarè quod nunc credimus, cognoscemus, sicut aperte dicitur 1. Corinth.13. Dicam igitur, ꝙ credendum est domino, quia sicut ipse dicit Ioannis 6. Oĩs, qui videt filium, & credit in eum, habet vitam æternam. ¶ In quibus verbis ostenditur, ꝙ credulitas fidei Christianę tenenda est propter multa scilicet, quia habet

Latissimum ligamentum multos conuinciens,
Certissimum documentum nullum decipiens,
Altissimum fundamentum nunquam deficiens,
Plenissimum complementum omnes reficiens.

¶ In ipsius ligamento cuncti cõprehendunt̃ [Omnis inquit]
In ipsius documento falsa reprehenduntur [Videt inquit]
In ipsius fundamento certa deprehendunt̃ [Filium inquit]
In ipsius complemento bona apprehendũtur [Habet vitã æternam]

Et sic dico, ꝙ ista credulitas est tenenda propter

Multitudinem credentjs populi [Omnis inquit]
Certitudinem docentis oculi [Videt inquit]
Celsitudinem ingentis tituli [Filium inquit]
Plenitudinem sequentis ferculi (Habet vitam æternam]

¶ Igitur credendum est, quod dictat fides nostra p̃p multitudinem populi credentis. [Omnis inquit] Omnes enim vel credunt, vel credere debent. Ista. n. non est fides vnius, sed omnium, quia Christus non pro vno solo venit, sed pro omnibus redimendis. Virtus. n. Dei est in salutem omni credẽti. Ro.1. quia ergo videmus multitudinẽ hoĩum ad fidẽ venisse, & oẽs illos, qui saluari voluerunt, credidisse Christo merito debemus credere, & magis cũ pluribus q̃ nobis solis in fidei negocio cõsentire. Naturale est. n. sequi libenter multitudinẽ siue in bono siue in malo. Vñ etiam de quodã magno Sarraceno narrat̃, ꝙ cũ vellet venire ad fidẽ Christianã & parata esset peluis, vt baptizaretur, petijt vbi plus inueniret de parentibus, qui scilicet omnes fuerant infideles, in Paradiso, an in Inferno. Responsum est sibi, ꝙ in Inferno. Et ego, inquit, volo ire vbi plures de meis reperiam, & sic pedem à baptismo retraxit Si ergo iste voluit sequi multitudinem malorum, multo fortius nos debemus sequi, quãtũ ad fidem, multitudinẽ fidelium & bonorum, qui. s. hanc fidem tenuerũt, & in hac vixerũt. [Oĩs inquit.] Et merito, qa sicut dr̃ Ro.10. Oĩs, qui credit in eum, non confundet̃. Et Ioan.3.

Omnis

Omnis, qui credit in ipso, nõ peccat. Igitur obediendũ est fidei Christianæ pp multitudinem populi credentis (Ois inquit) & si vis, dic de ista multitudine, de qua. l. dicitur Actuũ 4. Multitudinis credentium erat cor vnum, qualis. s. fit, aut fuerit, videlicet quod Reges, philosophi. In malitia obstinati, Martyres Virgines & Confessores fidei crediderũt, & in ipsa aut pro ipsa mortui sunt & vixerunt. ¶Secũdo dico, ꝙ ista fides est tenenda propter certitudinem oculi docentis, seu etiam lucentis. i. propter certitudinem veritatis, ꝙ ostẽditur cum dicitur. [Videt] fides enim nostra, visio potest dici, quia. s. sicut inter notitias sensuales nihil certius notitias sensuales nihil certius notitia visuali, sic nec notitia fidei est in se aliquid magis certum, sicut Apostolus dicebat. 2. Tim. 1. Scio cui credidi, & certus sum quia potens est depositum meũ seruare in illũ diem. Et ideo isti debemus acquiescere & credere tanquam primæ & summæ & increatæ veritati. Constat. n. quod visio specularis quandoque certior est visuali, & multa videntur in speculo, quæ videri nequeunt in sua propria essentia, vel substantia. Si enim speculũ in aqua posueris, tunc eclypsim solis, & lunæ coniunctionem cũ ipso, quæ tibi propter altitudinem apparere non poterãt, manifeste videbis. Planetæ etiam, qui præ claritate solis videri non possunt, de die possunt tibi mediãte speculo apparere. Speculum certum est fides, & cognitio fidei, visio dr̃ specularis. 1. Corint. 13. Videmus nunc per speculum in enigmate. Et pro certo istud est verum, ꝙ ista visio & cognitio magis est certa notitia rationis. Nulla. n. notitia attingit ad cognitionem eclypsis solis. i. mysterij dominicæ incarnatiõis, quõ. s. ipsi soli iustitiæ Dei filio, luna. i. humana natura cõiungit, & vnitur, nisi istud in speculo fidei videretur. Tanta est. n. altitudo huius negocij, & aliorũ, quę fide cognoscimus magnitudo, ꝙ licet in se sint certissima, nobis tamẽ sunt occulta, & abscondita. Et ideo oportet, ꝙ per speculum fidei mediante aqua gratiæ sint homini manifesta. Ro. 1. Quæ nota sunt Dei, manifesta sunt in illis. Sed quid? pro certo multa sunt falsa specula & concaua. s. quædã ostendunt res alias quam sunt, & facies faciunt transuersales, alia oñdunt duas vel plures facies, cũ non sit nisi vna, alia ostendunt imaginẽ grossam turpem, & rudem, cum litera sit subtilis. Sic reuera dico, ꝙ specula rationis humanæ specula sunt cõcaua. i. deceptoria atq; falsa. sapientia enim huius mundi, stultitia est apud Deum. Non enim ostendunt res & negocia prout sunt, quia. s. qui ista specula sequitur, necesse est, quod multa falsa, & fatua de rerum diuinarum negocijs opinetur. sicut apparuit de poetis, quibus speculum sui sensus ostendit plures facies, vbi non erat nisi vna, quod factum est quãdo plures posuerunt Deos, cum sit ad literam vnus solus. Sicut ẽt patuit in philosophis, qui speculo propriæ rationis nitunẽ apprehendere, inuestigare, & manu tangere imaginem verbi incarnati, cum tñ tangi nequeat ratione, sicut ipse dicit magdalenæ Io. 20. Noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem meum. quasi dicat. Noli per rationem inuestigare mysteriũ incarnationis meæ, quia solum hoc poterit tangi & cognosci, quando me tangetis vbi ascẽdero ad gloriã Paradisi. Isti. n. tangere volunt imaginem, & non tãgunt dicentes cum Thoma illud Io. 10. Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitos meos in loca clauorũ & mittam manum meam in latus eius, non credam, quia. s. isti per rationem humanam ista secreta volunt inuestigare, tangere & videre, alijs non possunt credere nec sentire, & tamen isti timere debuerant mortem Oseæ. 2. Regum. 6. qui arcam testamenti, quæ tangi manibus non debebat, pręsumpsit tangere, & ideo mortuus cecidit indilate. Quia pro certo illi per hæreses moriuntur, qui secreta fidei manibus rõnis tangere dignoscuntur. Tali. n. visu sensuali non possunt cognosci, sed potius spirituali. Ideo Thomas, qui visu sensuali & corporali Christum videre volebat, reprehenditur à domino cũ dr̃ Io. 20. Quia vedisti Thoma, credidisti, beati qui non viderunt, & crediderunt. Tale enim falsum speculum habuerunt hæretici, quia. s. iudicium suum & falsa ipsorum opinio ostendebat eis res grossiores quam essent sicut Arrio, qui Christum credidit purum hominem & non Deũ. Dioscoro, qui de diuinitatis, & humanitatis mixtione confusa credidit Christũ factum esse &c. Nõ sic, sed habeamus verũ speculũ. i. veram fidẽ, in qua possumus videre certitudinem omnis rei. Videt inqt. s. spũ, & nõ carne. Mar. 15. Videamus & credamus. & illud Io. 11. Dum lucẽ. s. fidei habetis credite in lucem, vt filij lucis sitis. Patet igitur, quod credendum est propter certitudinem speculi docentis [Videt inquit] ¶Tertio dico, ꝙ credendum est in fide propter fortudinem seu firmitudinem tituli manẽtis. [Filium inqt] D
Ipse. n. Dei est basis & fundamentum fidei christianæ, qui. s. non potest deficere nec errare. Et ideo, quia tale fundamentum habemus, & quia à tali legislatore, doctore & ductore fidem tenemus, non est mirum si ei adhæreamus. Io. 8. Credis in filium Dei? Sequitur. Credo domine. Et. 2. Paralip. 20. Credite in domino. & securi eritis. Videt, inquit, filiũ, & credit in eum. Igitur de isto credere, i. de ista fide, quod firmiter sit credenda, notabo, quod ista dat

Sapientiam ignorantibus,
Eloquentiam prædicantibus,
Permanentiam militantibus,
Sustinentiam patientibus,
Abundantiam indigentibus,
Confidentiam pereuntibus.

¶Dico ergo, qđ fidei crudelitas dat appetentib. seu ignorãtibus sapientiam Eccle. 33. Hõ sensatus credit legi Dei, i. ille, qui credit legi Dei, est hõ, i. rõnalis & sensatus. Iuxta illud Esa. 43. Sciatis & credatis, ad qđ facit illud Ioan. 12. Qui credit in me, nõ ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ, dicit dominus. Item dat prædicantibus eloquentiam. psal. Credidi propter quod locutus sum. & 2. Corint. 4. Nos credimus, propter quod & loquimur. Item dat militantibus permanentiam. Ecclesi. 4. Qui intuetẽ illam. i. fidem nostram, permanebit confidens, & si crediderit ei, permanebit. & Esa. 7. Si non credideritis, non permanebitis. Itẽ dat patiẽtib. sustinẽtiã, ꝙ bene patuit in martyribus. Vnde de Daniele Leonibus exposito, & ab eis non læso dicit Danielis. 6. Nulla læsio in eo est, quia credidit Deo suo. Item dat indigentibus abundantiam. Ioã. 6. Qui credit in me, non sitiet. Item dat pereũtibus confidentiam. Actuũ. 16. Crede, & saluus eris. 1. ad Corinthios. 1. Per stultitiam prædicationis saluos facit credentes. Istud est fortissimum fundamentum fidei nostræ, quia. s. ab ipso Dei filio noscitur emanasse. Vnde. 1. Io. 3. Credamus in nomine filij eius. Igitur credamus propter firmitudinem tituli manentis [Filiũ E
inquit] ¶Quarto oportet credere propter plenitudinẽ seu magnitudinem præmij seu ferculi sequentis. Habet, inquit, vitam æternam. Libentius enim facit homo quod præcipiẽ quando magnum est præmium quod promittitur, & quod propter hoc reportatur. Cum igitur vita æterna sit summũ pręmium & immensum, quod tamen credentibus est ꝓmissum, bene sequitur quod firmiter debemus credere, vt tantum possimus præmium reportare. Habet, inquit, vitã æternam. Ioan. 3. Qui credit in filio Dei, habet vitam æternam, Quæ est præmium

Magnificum & preciosum,
Pacificum & speciosum,
Lætificum & gaudiosum,
Saluificum & fructuosum.

Magnificum propter bonitatem immensam [ps. Credo videre bona domini in terra viuentium] Pacificum propter tranquillitatẽ impẽsam [Heb. 4. Ingrediemur in requiem qui credimus. q. d. Illa vita quæ debetur credẽtibus, est vera requies] Lætificum ꝓpter charitatem intensam [. i. Pet. 1. Credentes exultabitis lætitia inenarrabili [Saluificum etiam propter securitatem longissimam & extensam, qa sicut dicitur Iõ. 11. Qui credit in me, non morietur in æternum. Et illud prædictum. 2. Paralipo. 20. Credite in domino, & securi eritis. Sic igitur patet quomodo ista credulitas est tenenda, & ista fides firmiter est credenda, quia. s. sicut visum est, omnis, qui videt filium & credit in eum, habet vitam ęternam. Dei diabolo vero vel Hęretico, quod nõ sit sibi credendum patet, quia

Fallaciter cupit decipere,
Veracicer nescit diligere,
Crudeliter captat occidere,
Faciliter non decet credere.

Non credamus igiẽ diabolo vel hæretico, quia F
pro certo iste decipere cupit fallaciter. Eccle. 13. Ne credas multis verbis illius, ex multa. n. loquela tentabit te, & subridens interrogabit te de abscõditis tuis, sequiẽ. & non parcet de malitia & vinculis. Item iste diligere nescit veraciter. Fingit enim se amicum cum sit realiter inimicus. vnde Micheæ. 7.

che.7.Noli credere amico,quia filius cõtumeliam facit patri,& inimici hoīs domeſtici eius.Itē occidere captat crudelr̄.vn̄ Eccl.12.Nõ credas inimico tuo in æternum. Sequitur.Oculis ſuis lachrymabit̄ inimicus, & cū inuenerit tps, non ſatiabit̄ ſanguine.Itē quia re uera nõ decet credere faciliter,cito.n.credere ſignum eſt leuitatis.Quia ſicut dr̄ Eccle.19.Qui cito credit,leuis eſt corde.Iõ bene conſulit ibidē.Non omni verbo credas.vn̄.Eccl.6.Si habes amicū,in tētatione poſſide eum,& non facile credas te ipſum ſibi.Et iõ de deceptorib.& hæreticis dr̄ Marci 13.Si quis dixerit vobis ecce hic eſt Chr̄s,ecce illic,ne credideritis, exurgent.n. pſeudo Chr̄i,& pſeudo prophetæ &c.Quælibet.n.hæretica ſecta dicit apud ſe eſſe Chr̄m,Græc⁹ dicit,ecce hic eſt Chriſtus.Neſtorianus dicit,ecce hic eſt.Arrianus dicit,ecce mecū eſt.Sed quid.Ne credideritis eis,ſed ſolū fidelibus & catholicis.prouer.26.Non credas ei, qm̄ ſeptem Nequitiæ in corde illius ſunt. Iſta igitur de verbo credere ſufficiant.Vide in titulo acquieſcere,obedire,conſentire

A **Creſcere.** Quandoq; in malo,quandoque in bono deſignat.In malo enim deſignat diuitiarum augmentationem,proſperitatis inquiſitionem, iniquitatis multiplicationē.Mali enim ſemper creſcunt & creſcere volunt in honoribus & proſperitatibus, & etiā in iniquitatib.nunquam.n.veniunt ad aliquem terminum, vltra quē creſcere non velint,quod vtiq; eſt contra naturam.Omnia enim, quæ ſunt, habent terminum aſſignatum à natura, vt cōiter,vſq; ad quem debent creſcere,& non amplius, ita ꝙ qn̄ ibi peruenerint,ceſſat creſcendi appetitus, & contenta eſt natura cremento & complemento ſibi dato.Iuxta illud Sene.lib.de naturalib.qõnibus.Certis eunt cuncta tēporib. naſci debent,creſcere,& extingui.ſcḋm tn̄ Plin.ab iſta regula excipit̄ Crocodilus ſerpens venenoſus,qui ex modica quātitate.ſ.ex ouo quaſi anſerino creſcit vſque ad maximā quātitatem.ſ.ad quantitatem quādoque.20.cubitorum,ipſe tamen ex hoc non eſt contentus,quia quandiu viuit, ſemper creſcit,non enim habet ſtatum à natura præfixum, vt dicit idem.Sic vere quamuis ſinguli tantum debeant appetere,vt ad ſtatum à Deo conſtitutum.ſ.ad ſtatum ſufficientiæ perducantur,quidam tamen iſto cõplemento & cremento nõ ſunt cõtenti.ſ.auari & ambitioſi, quia quamuis ex modico ouo.i.ex humili plebe ad magnam quātitatē creuerint,ipſi tamen quandiu viuūt,ſemper vltra creſcere volunt.Si.n.ſit decanus,creſcere vult quouſq; ſit Epiſcopus.Si ſit mercator vult eſſe iudex vel prætor,&c.ſimilia.Quia breuiter deſideria malorum ſunt inquieta,creſcūt.n.in infinitum. quod potiſſime verum eſt de auaris,in quibus quāto plus creſcit numus,tanto plus creſcit habendi animus.De cremento ergo taliū poteſt dici illud quod de zizanijs dixit paterfamilias Mat.12.Sinite ipſam creſcere vſque ad meſſem.Et ſequitur, Colligite zizaniam,& comburite &c.Iſtos enim permittit Deus in mundo creſcere,vt ipſos poſſit in inferno comburere.Et merito,quia re uera quotidie creſcit in eis

Superbia cuncta iaculans,
Luxuria corpora maculans,
Auaritia peccata ſtimulans.

De ſuperbia q̄ ſp creſcit in malis,patet Daniel. 4. vbi regi ſupbo Nabuchodonoſor dicitur ſic.Magnificatus es,& inualuiſti & magnitudo tua creuit vſque ad cœlum. De luxuria vero dicitur Leu.13.Si inuenerit creuiſſe lepram iubebit infectū proijci extra caſtra Leproſi enim .i.pſonæ luxurioſæ, & maxime quando Lepra ſuæ luxuriæ non minuitur,imo creſcit, debent eijci ab alijs & fugari.De auaritia vero dr̄ Gen.41. Creſcebat quotidie fames & inſatiabilitas auaritiæ. Et ſic
B patet quid ſignat creſcere in malo ſignificato. ¶Sed adhuc dico,ꝙ creſcere accipitur in bono,& ſic dico, quod ſignat perfectum & augmētationem virtutum.Omnia enim, quæ ſunt,naturaliter diligunt creſcere,ſicut patet de arboribus, herbis,& animalibus,quæ ab ortu ſuo creſcere non ceſſant quouſque perueniant ad debitum complementū. Sic vere (chariſsimi)boni & iuſti nunquam debent ceſſare à cremēto boni profectus & continuatione bonorum operum & virtutum quouſque ad complementum glorię paradiſi in morte valeāt peruenire.Dies.n.ab ortu ſuo non ceſſat creſcere,& proficere in lumine & ſplendore, quouſque puenerit ad meridiei claritatem,Riuus etiā non ceſſat creſcere ex quo à fonte primo exit,quouſq; pertingat ad magni fluminis quantitatem.Planta ēt,ex quo plātata eſt,non ceſſat creſcere quouſq; veniat ad altā arboris proceritatem.Sic vere (chariſſimi)vir iuſtus ab ortu natiuitatis ſuæ ſemper debet creſcere,& proficere in bono,quouſq; ipſe veniat ad complementum gratiæ in pn̄ti,& gloriæ in futuro.1.Paralip.11. Proficiebat Dauid vadens,atq; creſcēs,& dn̄s Deus exercituum erat cum eo.Creſcat ergo hõ ſicut dies vſq; ad meridiem ſapientiæ,& claritatis.Prouerb.4.Iuſtorū ſemita quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit vſq; ad perfectum diē. creſcat ſicut riuus vſque ad fluuium clementiæ, & pietatis. Heſter.10.Fons paruus creuit in fluuium magnum,& in lucem,ſolemq; conuerſus eſt.Item creſcat ſicut plantula vſq; ad arborem eminentis vitæ ſanctitatis.Math.13.dicitur,qḋ granum ſinapis cum ſit minus omnibus oleribus creſcit in arborem magnam.¶De quolibet igitur ſic creſcēte poteſt C
exponi illud prædictum,Fons paruus creuit in fluuium magnum &c.In quibus verbis oſtenditur,quod ſicut arbor triplici ratione poteſt creſcere,ſic homo ſpiritualiter tripliciter recipit ſacramentum.Creſcit enim arbor

Quando { Radicatur profunde, / Irrigatur fęcunde, / Vegetatur abunde. }

Sic pro certo chariſſimi,hõ ſpūaliter creſcit in meritis & virtutibus,ſi per humilitatē ſit radicatus.

Creſcit dico

Quando { Inferius pfunde radicatur, / Exterius fecunde irrigatur, / Interius abunde vegetatur. }

[Paruus inquit]
Si per pietatem ſit irrigatus[Fons inquit in fluuium]
Si per charitatem ſit vegetatus [Solem inquit & lucem]

Status humilitas habet radicare,
Fontis humiditas habet irrigare,
Solis caliditas habet vegetare.

Dico ergo, qḋ vir pfectus creſcit in virtutib. per mentis radicationem,quam facit humilitas, quod oſtēditur cum dicitur Paruus..Arbor enim quanto profundius radicatur.& figitur,tanto altius creſcit,& extollitur, ſicut patet de quercu,& nuce,& alijs magnis arboribus,quæ profundiſſimas habent radices,& ideo vſque ad magnam altitudinem creſcere dignoſcunt̄. Ad quod facit ſcriptura Eſa. 37.Mittet radices ſuas deorſum, & faciet fructum ſurſum. Quia re uera illi,qui radicem cordis habent deorſum in pfundo humilitatis fundata,ſurſum,ſ.ad altitudinem virtutū & meritorum in præſenti, bonorum etiam & præmiorum & in futuro creſcere comprobatur.Paruus ergo.i.humilis. vn̄ Gen.24.Soror noſtra paruula es, creſcas in mille millia. Sicut n.videmus,ꝙ herba,quæ calcatur,& deprimit̄, poſtea melius creſcit,& multiplicatur,ſic vere accidit ſæpe, ꝙ illi, qui in hoc mundo plus calcantur,contemnuntur,& humiliantur,tribulationibus & paupertatibus affliguntur,ad maius cremētum temporaliter ſpiritualiter,& æternaliter aliquoties prouehuntur.Exemplum de filijs Iſrael Exo.2. vbi dicitur,ꝙ quanto magis opprimebant̄,tanto magis multiplicabantur,& creſcebant.Ideo dicitur in lib.de dictis phi. 22.Rem non deſpicias modicam,quia poterit incrementū habere.Iſtud tamen eſt contra multos, q quia non ſunt parui,i.humiles,ideo vſque ad perfectionem virtutum & meritorum nunquam creſcunt.Exemplum Matth.18.vbi dicit Chriſtus diſcipulis,ꝙ niſi humiliati efficerent̄ ſicut paruuli nunquam regnum cęlorum intrarent. Arbor enim thuris melius creſcit in locis arenoſis & ſiccis.Sic vere hõ, qui in locis arenoſis paupertatis & humilitatis plātatur citius ſpiritualiter & æternaliter augmentatur.vn̄ Gen.41.Creſcere me fecit Deus in terra paupertatis meæ.Si igitur volumus creſcere,habeamus mentis humilē radicationem.¶Secun- D
do dico,ꝙ nos debemus habere mentis benignā irrigationem,ꝙ oſtenditur cum dicitur Fons & fluuius. Sicut enim herbæ & arbores iuxta fontes & flumina melius creſcūt,patet in platano,& pinu iuxta aquas & nō alibi poſſunt creſcere,& hoc propter humoris abundantiam,quæ tranſit in ſubſtantiæ nutrimentum,ſic vere(chariſſimi) qui iuxta fluēta miſericordiæ,pietatis & gratiæ ſunt plātati,facilius in bono creſcere comprobantur,& ad complemētum perfectionis temporalis,& æternæ faciliter deducuntur. Humor.n. pietatis,deuotionis & compaſſionis,eſt materia ſpiritualis quare homo habere poſſit ſpirituale crementum.Iõ dicitur.1.Cor.2.Ego plantaui,appollo rigauit, Deus autem incremētum dedit.Iſtud enim poſſumus generaliter dicere,

quod

ꝙ illi, qui spirituali humiditate.s.gratiæ deuotionis & compassionis carent, nunquam spiritualiter vel tẽporaliter crescere possunt, quod bene figuratur Matthei.13.in semine iacto supra petram, quod natum aruit, quia nõ habebat humorẽ. Vitis.n.quia multũ habet naturaliter de medulla ſm Pli. nunquam est satiata crescere. Si.n.debitè scindatur & colaẽ, quasi in infinitum crescit. Sæpe.n.tantum crescit, ꝙ arbores altissimè ascendit, ꝙ etiam ciuitates & castra circuncingit, vt dicit idem. Sic verè illi, qui in medulla pietatis affluũt & abũdant, semper debent velle crescere, & in melius proficisci. Et sæpe accidit, ꝙ tales hoĩes pii, deuoti, & medullosi, ad maxima perueniunt incremẽta, qñq; ad ciuitates.i.ad mundanas communitates regendas & circuncingendas ordinãtur, qñque ad altas dignitates mundi vel Paradisi prouehunẽ. Fons ergo creuit in fluuium. Vir.n.pius dr̃ fons, quia aqua bonorũ suorum temporalium distillatur aliis incessanter. Dr̃ etiã fluuius, quia aqua bonorum suorum distillatur aliis abundãter. Fons & fluuius non solũ in se humectantur, imo etiã per ipsos circuniacentia irrigantur. vnde Zacha.14. Erit fons patens domui Iacob. Et ideò auari, crudeles, & impii, qui nihil habent de humore gratiæ, clementię, & deuotionis, nunquã crescunt ad celsitudinem perfectionis vel æternæ prælationis. Iob.8. Nunquid crescere potest carectum sine aqua? q.d.
E non. Deficient etiam pisces sine aqua, & moriẽtur in siti. Nõ sic ergo, sed habeamus mentis benignã irrigationẽ. ¶Tertiò si volumus crescere spiritualiter & æternaliter, necesse est, ꝙ habeamus mentis feruentem inflammationẽ. [In lucẽ solem que inquit conuersus est.] Crescere.n.debemus & cõuerti in lucem splendentis cognitionis, feruentis dilectionis. Calor.n.naturalis est causa naturalis crementi. Et ideò illi, qui nascuntur in constellatione martis, qui est planeta feruentissimus, in longitudine multum crescunt ſm Martia. Draco ẽt, qui tantæ est caliditatis, quòd ignem dicitur spirare in tantã quantitatem crescit, ꝙ maximus serpentum efficitur. Crescit etiam quandoq; ad longitudinem viginti cubitorum. Ex q̃bus exemplis probatur, ꝙ quanto homo magis feruet interius per charitatem, tanto magis crescit ad spiritalem sanctitatem, & ad æternam fęlicitatem. [In solem inquit cõuersus est] Sol.n.est effectiue calidissimus. Iac.2. Exortus est sol cum ardore suo, & arefecit fęnum. Vnde de tali cremento potest intelligi illud Ephe.4. Veritatem facientes, in charitate crescamus. Et ideò de multis videtur verificatũ dictum Plinii, q. dicit, ꝙ in regionibus valde frigidis non bene crescunt plantæ, si non sunt septentrionales. ad denotandum ꝙ illi, qui in frigore indeuotionis plantantur, & calore charitatis priuantur, nunquam in moribus augmentantur, vel in cęlorum sedibus sublimantur. Crescamus igitur in virtutibus, vt crescant in nobis virtutes. In bonis enim arboribus crescũt boni fructus, in bonis terris crescunt arbores bonæ. Si.n.terra bene colatur, & bene claudatur, & irrigetur, faciliter bene crescunt boni fructus. Sic verè, si bene colamur per pœnitẽtiam, si bene fimemur per fimum, i. nostræ mortalitatis memoriam, si bene claudamur per diligentiam & per sensuum custodiam, tunc pro certo boni fructus gratiarum & virtutum in nobis poterũt crescere, & in nobis plenius abũdare, ita qđ tũc diceẽ illud Esa.55. Pro saliũca ascẽdet abies, & pro vrtica crescet myrtus. Saliũca.n.quæ tãgentẽ pũgit & saltare facit, signat peccatũ inuidiæ, vrtica ẽt, quæ tagẽtẽ vrit, signat peccatũ auaritiæ. Pro saliũca ergo ascendit abies, q̃a in loco inuidię debet in nobis crescere abies altæ contẽplationis. Et loco vrticæ auaritię debet in nobis crescere myrtus lenitiui dulcoris & compassionis, & sic poterit dici de nobis & virtutibus nostris. Considerate lilia agri, quomodo crescunt. Mat.6. Crescant igiẽ in nobis virtutes, & nos ipsi crescamus

Per charitatis irrigationem,
F Per pietatis irrigationem,
¶Et si vis, dic ꝙ in nobis debet crescere
Puritatis nitor mentem mundificans,
Charitatis ardor corda lætificans,
Castitatis candor carnem purificans,
Veritatis splendor sensum clarificans,
Pietatis liquor cuncta lenificans,
Honestatis fulgor mores rectificans,
Probitatis vigor actus multiplicans,
Bonitatis valor sursum fructificans,
Aequitatis rigor iustè diiudicans,
Dignitatis honor famam magnificans.

¶Igitur crescat ĩ nobis nitor puritatis.i. Reg. 2.puer autẽ Samuel proficiebat, atque crescebat. Samuel interpretaẽ à Deo datus quasi dicat puritas à Deo data, semper debet in nobis crescere & augeri. Item ibi crescat ardor charitatis. Ephes.4. In Charitate crescamus. Vnde de Sansone, qui interpretatur sol, significans charitatem, quę calefacit interiora, dicitur Iudi.13. Creuit puer Sanson, & benedixit ei Deus, & Spiritus sanctus erat cum eo. Spiritus.n. Sanctus semper concomitatur charitatẽ, cum & ipse patris & filii sit charitas. Item candor castitatis. Matt.6. Considerate lilia agri quomodo crescunt. Lilia enim munda & candida, castitatem designant. Item splendor veritatis Prouerb.4. Lux splendens procedit & crescit. vnde de verbo domini, de quo scribitur. Sermo tuus veritas est, dicitur Coll.1. Verbũ domini fructificat, & crescit. Item liquor pietatis. vnde illud Hester.10. Fons paruus creuit in fluuium. & de vinea, quæ multum abundat in medulla, significãte pietatem, dr̃ Ezech.17. ꝙ creuit in vineam latiorem. Item fulgor honestatis. Ezechie.19. Frondes eius creuerunt ex aquis. Frondes.n.exteriorem honestattm designant. Item valor probitatis.i.virtus bene operandi.1.Esdræ.5. Opus illud diligenter extrahitur, & crescit in manibus eorum. De æquitate verò & iustitia diciẽ. 2. Corint.9. Multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa iustitiæ vestræ. De honore verò & fama dicitur Hester.9. Fama nominis eius crescebat. Et sic erit in nobis valor totius bonitatis, quæ fructus gratiæ & gloriæ in nobis producet. Marci.4. Dabat fructum ascendentem & crescentem. Et ita cuilibet erit illud, de quo dicitur Iob primo. Operibꝰ manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra. Possessio enim virtutum debet in nobis crescere, & virtus bonorum operum abundare. De illis verò, quę virtutum impediunt incrementum, dic, quòd multa sunt, quæ arbores crescere nõ permittunt &c. Credo notasse supra de arbore, de ascendere, vide ibi. De aliis bonis vel malis crementis vide in tabula quæ in fine fiet, quia in multis locis fiet mentio de uerbo crescere vel cremento.

Crimen.

Paucæ sunt auctoritates, vide de peccato.

Cruciare. Crucifigere: Crux: A

Nota, quòd crux, seu cruciatus, crucifixio, seu afflictio multiplex in scriptura reperitur.

Cruciatur {
Iustus per pœnitentiam virtualem,
Pauper per violentiam temporalem,
Impius per iustitiam criminalem,
Damnatus per pęstilentiam infernalem,
Christus per passionem corporalem.

Prima / Secunda / Tertia / Quarta / Quinta } Est crux hominum {
Perfectorum,
Miserorum,
Iniquorum,
Damnatorum,
Deuotorum.

¶Dico ergo, ꝙ vna est crux, qua crucifiguntur viri pœnitentes. Et ista nihil aliud est quam pęnitentia seu continua afflictio, in qua viuunt. Tota.n.vita iustorũ est vna crux seu vnus cruciatus. Hanc aũt aliqualiter distinguendo sequar Mauricium. Crux iustorum quatuor habet brachia, s.vnũ interius, hoc est contritio, quam habent, & pęna etiam, quã sustinent de commissione peccatorum. Aliud exterius, hoc est compassio, quam habent de miseriis ægenorum. Aliud superius, hoc est dolor, quẽ habet de dilatione gaudiorum. Aliud posterius, hoc est timor, quem habent de incursione infernaliũ tormentorum. De cruciatu seu crucifixione contritionis, & afflictionis potest dici illud Gal. 5. Qui autem Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & cõcupiscentiis. Cõtritio enim, quam habet quis de culpis præteritis, & resistentia, quam facit de præsentibus, magnus est conflictus & cruciatus. De aliis verò crucifixionibus, s. compassionis doloris & timoris potest dici illud Matthęi.16. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Et bene dicit, qui vult, q.d. talis crux pœnitentiæ debet esse voluntaria, nec coacta, contra hypocritas & malos religiosos, qui crucem istam portant, sed tamen voluntariè dominum non sequuntur, imo quasi coacti crucem pœnitẽtiæ patiuntur, figurati in illo Simone, qui angariatus & compulsus crucem domini deportauit. Matth. 27. Magnam enim

angustiam,

angustiam patitur, qui vel inuitus vel fictus crucem peniten tiæ portas affligitur. Aduerte enim quod de Christo legitur, quòd ipsemet crucem propriam deportauit, nec eam ipse alteri legitur commisisse. Ioa. 19. Baiulans sibi crucem &c. Ad denotandum, quòd crux seu cruciatus pœnitentiæ non debet aliis committi, sed in persona propria deportari. Miles enim quando habet cum hoste confligere, non libenter solet arma sua alteri committere. Et si vis de cruce penitentiæ potes notare, quòd ibi crucifigitur & punitur

Antiquitas carnalis conuersationis,
Voracitas mundanæ ambitionis,
Fallacitas iniquæ deceptionis.

De antiqua conuersatione dicitur Roma. 6. Vetus homo noster crucifixus est. De mũdana auaritia & ambitione dicitur Gal. 6. Mundus mihi crucifixus est. De fallaci deceptione dr̃ Matt. 27. Crucifixi sunt duo latrones. Ista est igitur vna crux,

C qua crucifiguntur viri pœnitentes. ¶ Secundò dico, ꝙ est vna crux, qua crucifiguntur miseri patientes seu pauperes indigentes. Et ista est crux mundi tribulationum, qua tyrãni crucifigunt & cruciant multos bonos. De qua Matth. 23. Ecce mitto ad vos prophetas & sapientes, & scribas, & ex illis occidetis, & crucifigetis, & illudetis. &c. Tyranni. n. figurantur Apocal. 9. in illis locustis, quæ habebant aculeos scorpionũ, quibus datum est, ꝙ nocerent hominibus, & cruciarent eos mensibus quinque. Sic verè tyrannis aculeatis & crudelibus datur à Deo dispẽsatiue, & à diabolo executiue potestas nocendi, & hoĩes tribulationibus cruciãdi. Vnde de Nabuchodonosor dicitur Iohel. 2. A facie eius cruciabuntur populi, oẽs vultus redigentur in ollam. ¶ Tertiò dico, quòd est crux, qua crucifigũtur homines delinquentes. Et ista est crux peccati, quia re uera auaritia, ambitio, luxuria, & vt communiter, omnia vitia plus habent de cruce, & cruciatu, & de tristitia, quam de gaudio & lætitia. vnde Ber. O ambitio ambientium crux &c. Et est in peccato

Crux laboris in executione,
Crux doloris in cõsciẽtiæ remorsione,
Crux timoris in salutis desperatione.

Vnde peccatores figurantur in septem filiis Saul, qui crucifixi sunt à Gabaonitis. 2. Regum. 21. Saul enim malus rex, signat diabolum, qui est rex super omnes filios superbiæ. Iob. 40. Septem eius filij sunt vniuersi peccatores, quia ꝯm sanctũ Gregoriũ, septenarius numerus vniuersitatem designat. Septem ergo filii Saul crucifiguntur, qñ vniuersitas peccatorum in cruciatu vitiorum viuere cõprobatur. Vnde de pistore Pharaonis, qui signat gulosos, de Amã, qui honorari cupiebat, qui signat ambitiosos, de rege hay, qui signat superbos & gloriosos, legitur Gene. 41. Hester. 7. & Iosue 6. ꝙ in cruce suspensi sunt. Fortioribus. n. fortior in-

D stat cruciatio. Hæc est ergo crux, qua cruciantur cuncti delinquẽtes. ¶ Quartò dico, ꝙ est crux, qua affliguntur in orco iacentes, s. dãnati, & hæc est cruciatus pœnæ æternæ. De qua Apoca. 13. & 14. Si quis adorauerit bestiam, & imaginẽ eius, & acceperit characterẽ eius in fronte sua, cruciabitur igne & sulphure in conspectu Angelorũ sanctorum. Bestia est bestialitas peccati, i. motus brutalis in cogitatione, imago eius est imaginaria & falsa delectatio, character eius est impressus cõsensus, & opera. Qui igitur ista acceperit, crucẽ & cruciatum in inferno ignis & sulphuris sustinebit. Vnde de diabolo, & peccatoribus põt dici illud Hester. 7. 8. 9. ꝙ Assuerus Amon & filios eius affixit cruci. Hæc est ergo crux, quæ cruciat in inferno degentes. ¶ Quinto verò dico, ꝙ est crux, quę cruciat Christũ cõtemplantes. Et ista est crux Christi, in qua. s. crucifigũtur, & vna cum eo cruciantur. Galath. 2. Christo confixus sum cruci. In arbore. n. fructuũ vitæ contigit quandoq; aues nasci, & per rostrũ ad lignum pẽdentes, cũ in mari ceciderunt viuificari. sicut ponit Giraldus in libro de mirabilibus hibernię, vbi in multis insulis hibernię & scotiæ adiacentibus supra maris littus dicit aues & arbores tales esse. Sic verè dicã, ꝙ arbores crucis, aues. i. viros cõtemplatiuos procreat, ipsosq; mare pęnitentiæ viuificat, & cõfortat. Vnde de grano sinapis in orto patrisfamilias seminato, dr̃ Matthæi. 13. ꝙ crescit & fit maius oĩbus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres cęli habitent in ramis eius. Quia pro certo sinapis. aspera & acuta, i. crux in agro Ecclesię plantata, in fama & potẽtia multũ creuit, & ideò volucres, i. contẽplatiui ipsam visitãt, & per deuotionem frequentãt. De laudibus igiẽ crucis possumus dicere, quòd ipsa est

Humiliatrix malignantium,
Conciliatrix discordantium,
Auxiliatrix impotentium,
Remediatrix pereuntium.

Per crucem. n. demones humiliant, deuincũtur, & debellantur. August. E Vbi signum crucis cũ fide & Dei timore præcesserit, ibi inimicus nihil nocere poterit. Et ponitur exẽplum, quod beatus Greg. in libro dialogorum describit de Iudeo, qui in tẽplo idolorum de nocte recumbens, videns demones suum parlamentum tenentes, solum quia qñq; audierat crucis signũ demones deterrere, se cum eius forma digitis signauit, post cũ ei nocere vellent demones nequierunt, dicentes. Vas vacuum, sed signatũ. De Constantino etiam legitur, ꝙ ostenso sibi signo crucis in cœlo, dictum est ei. Cõstantine in hoc vinces. Pugnaturus. n. contra Maxentiũ tyrãnũ, & in germania, cogitauerat quẽ deorum principaliter in illo prælio inuocaret, sed viso signo crucis, signũ cunctis militibus tradidit, sic aduersarios superauit, sicut ponit historia tripartita. Dicamus ergo illud cõe. Per signũ crucis de inimicis nostris libera nos Deus noster. ¶ Itẽ per crucẽ discordantes conciliantur, seu pacificantur. Cõstat. n. ꝙ per crucẽ Deus est humano generi pacificatus, & hõ Angelis concordatus. Ephe. 2. Per crucẽ interficiens inimicitias in semetipsum. vnde August. Lectum suum Christus dimisit discipulis suis. Quicunq; ergo vult cum ipso quiescere in cęlo, in isto iaceat lecto, moriatur in cruce, si vult Christum placatum videre. ¶ Itẽ per crucem propugnantes auxiliant, & adiuuantur, quia re vera in quocunq; prælio tentationis auxiliatur plurimũ si habeatur in memoria virtus crucis. Vnde Origenes. Tanta est virtus crucis, ꝙ si in mente fideliter habeatur, nulla libido, nulla peccati præualere possit inuidia, sed continuo ad memoriã illius oĩs peccati & mortis fugit exercitus. ¶ Itẽ per crucem pereuntes remediãtur, quia pro certo nullus per desperationem perit, qui per deuotionem ad remedium crucis fugit. Antiquitus enim nullum contra morsum canis rabidi inueniebatur remedium, sicut dicit Plinius. lib. 25. c. 2. Sed mater cuiusdã militis à cane morsi, qui propter hoc sine remedio periclitabatur, vidit in somnis radicem siluestrem cynorhodon appellatã, sibi pro remedio ostensam, quam cum lacte dedit potandã filio, & sanatus est. Talis est crux. Rosa. n. ratione ruboris sanguinei dicitur, & siluestris, i. inculta, & inhonorabilis appellatur. Erat. n. confusionis supplicium, non honoris. Igitur quicunq; morsu diabolicarum tentationum periclitantur, crucem per deuotionem, memoriam & compassionem cum lacte dominicæ charitatis & pietatis bibant, & hoc procul dubio ipsos liberat, atq; sanat. vnde. 1. Corin. 1. Verbum enim crucis pereuntibus stultitia est, his, qui salui fiunt, id est nobis, virtus Dei est. ¶ Igitur his præmissis dicam & notabo adhuc, quòd crux est

Nauis ad transfretandum,
Baculus ad sustentandum,
Lancea ad propugnandum,
Scala ad ascendendum,
Sedes ad quiescendum,
Schola ad addiscendum.

F Et breuiter omnia, quæ de lignis vtilia fiunt hominibus, possunt cruci propriè adaptari. Ista est, dico, nauis ad transfretandum. In ista enim & per istam nauim transiuit, & transfretauit Christus de hoc mundo ad patrem. Et per istã debemus transire de hoc mundo ad Paradisum. Sicut etiam dicit Plini. cannæ in india sunt ita magnæ & altæ, ꝙ in fluuio nauigabili super vno internodio tres hoĩes deferuntur. Ista est ergo nauis Christi, s. pœnitentia seu crux, quæ seruat homines ne in mundi pelago vel in fluuio submergantur. Sap. 14. Exiguo ligno credunt homines animas suas, & transeuntes mare per ratem liberati sunt, & bene dixit liberati sunt, quia re vera crux est sicut lignum aloes, cuius fumus liberat à fętoribus. Sicut lignum fraxini, cuius vmbra liberat à serpentibus. Sicut lignum balsami, cuius liquor liberat ab infirmitatibus. Ista est igitur nauis ad secure ad patriam nauigandum. vnde Chry. Homel. 15. Crux spes est desperatorũ, crux nauigantiũ gubernatrix, crux periclitantium portus, crux obsessorum murus, crux pater orphanorũ, crux defensio viduarum. Ista est ergo nauis ad nauigandum. ¶ Scd̃ò dico, ꝙ crux est baculus ad sustentandum. Vineæ enim debiles & et cucurbitæ in baculis sustentantur. Elephantes etiam qñ dormiunt sustentant se ad arbores. Peregrini insuper quando

sunt

sunt fatigati, super baculos innituntur, infirmi et debilitati, senes insuper decrepiti, baculis ad sustentandũ vtunt̃, quib. vtiq; exemplis instruitur hõ, ꝙ siue sit sicut vinea aliorũ lætificatiuus, sicut cucurbita medullosa aliorum per elemosynas nutritiuus, sicut elephas aliorũ in pliis adiuuatiuus, sicut peregrinus mundi laborib. fatigatus, sicut infirmus vir tutũ viribus pauperatus, sicut senex fortitudinibus vacuatus, & breuiter siue sit hõ bonus, vel malus, ꝑfectus vel imꝑfectus, virtuosus vel vitiosus, semper indiget, ꝙ isto baculo sustentet̃, & ꝙ ei ex fiducia & deuotione firmiter & totaliter innitat̃, vt sic dicat Christo illud ps. Virga tua & baculus tuus ipsa me cõsolata sunt. Quod aũt crux possit dici baculus, patet per Chryrost. in homel. vbi supra, vbi dicit sic. Crux est desperatorũ via, crux claudorum baculus, crux cõsolatio pauperum, crux resurrectio diuitum, crux destructio superborũ. Patet ergo, ꝙ crux est baculus ad sustẽ-
G tandũ. ¶Tertio dico, ꝙ crux est lancea ad propugnãdũ. Cũ lanceis. n. ligneis, & ferreis solent pugnare hoies cõtra hostes. Sagittæ ẽt de ligno & de ferro sunt cõpositæ, quib. à lõge hostes percutiunt̃. Sic vere Christi crux dat̃ fidelibus ꝓ lancea, quia ibi fuit lignũ & ferrũ. per istam. n. Christus demones superauit, & per ipsam ipsos quotidie superamus. Si enim per memoriam & deuotionem istam lanceam habuerimus, nunquã canis inferni nos lædet nunquam hostis sub dolus nos inuadet, nunquam Leo rugiens nos confundet. Ista est ergo lãcea quam rex Saul ad caput habebat vna cũ scypho pleno aqua, sicut dr̃. 1. Reg. 26. quia vere si rex Christus in corde nostro dormierit lanceam crucis, id est memoriam passionis, & vas aquæ, id est liquorem deuotionis nobiscum habere debemus. Vnde de tali lancea hostium impugnatiua dicit Chrõ. vbi supra. Crux aduersus demones triumphus, crux deuictio diaboli, crux adolescentium pedagogus, crux sustẽtatio inopum, crux spes desperatorum. Patet ergo (charissimi) quod nos debemus accipere crucẽ non solum mentaliter in deuotione, imo etiam realr̃ in exteriori crucis significatione, quia crux est nauis pro trãsfretantibus, est baculus peregrinantibus, & est lancea propugnantib. ¶Quarto dico, ꝙ crux est scala ad ascendẽdum. Figurata. Gen. 28. vbi Iacob vidit scalam stantem super terrã, & cacumen illius tangens cęlos, Angelos quoque Dei ascẽdentes & descendentes per eam, & dominum innixum scalæ. Vere scala ista est crux sancta, quæ stetit super terram in Christi passione, & cacumen eius tetigit cęlum, solem eclypsando, & praua coeli luminaria obtenebrando, cum dominus Christus innixus imo cõfixus scalæ morte sua genus redemit humanum, placatum faciens Deo patri. Rom. 5. Reconciliati sumus Deo ꝑ mortem filij eius. In hac scala Angeli, i. homines, qui sunt cum Angelis participes rõnis ascẽdunt mente sursum eleuata, vt Christi passionem, qua redẽpti sunt, contemplentur. ad Hebr. 2. Videmus Iesum auctorem salutis eorum per passionem consummari. Descendũt considerando Christi in terris cõuersatiõnem, & doctrinã euangelicam in terra traditam, quã leue religionis orthodoxę iugũ nobis iniecimus, & legis graue onus abiecimus. De leui iugo euãgelij dr̃ Matth. 11. Iugum meum suaue est, & onus meum leue. De legis graui onere poterat dicere Moysi gens hebrea. Durissimum iugum imposuit nobis. 3. Regum. 12. ¶Quinto dico, ꝙ crux est sedes ad quiescẽdum,
H Etenim si carnem luxus agitat, si mẽtem tentatio sollicitat, si mundi vanitas oculos inquietat, sedeat ad Christi crucẽ homo, contempletur Christum ꝓpter hominis, scelera in cruce pendentem, meditetur vulnerum Christi squalorem & fieri non poterit, quin sentiat in se compesci impellentẽ ad opera nefanda furorẽ. Et sic sedes crucis erit causa quietis, dum homo est per crucem interficiens inimicitias. Eph. 3. Pacificans supple motum ad peccata, per sanguinem crucis Christi. Col. 1. ¶Sexto dico, quod crux est schola ad discendum, schola enim græcè, latine vacatio interpretatur, q̃a tibi ingenij exercitio vacatur. Huic synonymũ est gymnasium quod idem sonat quod exercitium, vtrunq; significatum crucis vocabulum complectitur. In ea enim vacant contemplatiui in animi amaritudine Christi passionem tractantes, imo cum Christo in cruce pẽdentes, ita vt quilibet eorum possit dicere Christo, confixus sum cruci. Gal. 2. Exercentur in ea actiui, dum huius diuini præceptoris, & magistri doctrina erudiuntur. & figura. Pendet enim inclinato capite, vt doceat̃ humilitatem Esa. 2. Incuruauit se hõ & humiliatus est vir. Pendet perforatis & apertis manibus. disce manus tua contracta & clause sit egentibus. Manũ suam ne aperuit inopi. Prouerb. 11. Pendet corpore vulneribus lacero disce ne carni tuæ sis blãdus & mollis, ne tibi negetur possessio regni cælestis. 1. Cor. 6. Neque molles regnũ Dei possidebũt. Cãrpitur cõtumelijs & irrisionibus & sustinet. disce mansuetudinẽ. Eph. 4. In mãsuetudine cũpatientia supportãtes. Potat̃ aceto felle mixto. disce parsimoniã. Iud. 19. Gusta paululũ panis. Sequit̃ ibidẽ. Paululũ cibi capias. Orauit ꝓ crucifigentib. disce benignitatẽ. Eph. 4. Estote inuicẽ benigni. Pẽdet, nõ iacet, nec habet vbi caput reclinet. Disce & tu à statu surgere. ps. 118. Media nocte surgebã ad cõfitẽdũ tibi. Igit̃ in hac schola crucis disce septẽ vitia capitalia, septẽ virtutib. superare. Disce ĩ hac schola vbi Deᵒ est gymnasiarches, & eris beatus cũ ab eo fueris eruditᵒ. ps. 93. Beatus hõ, quem tu erudieris domine. Deniq; bene dicit Christus. Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Vbi est aduertẽdum quod ad istam crucem portandum necessaria est propriæ voluntatis abdicato [Abneget semetipsum] Anxiæ tarditatis excitatio [Sequat̃ me] Noxiæ voluptatis detestatio [Tollat inq̃t crucẽ suã, & sequat̃ me] & hęc sufficiãt de corruptione dixisse.

Crudelitas. Crudelis.

Cum crudelitas nihil aliud sit, quã punitionis excessus, nulla pietate vel temperantia moderatus notare possumᵘꝙ est crudelitas metuenda & est crudelitas renuenda. Prima est demonum, secunda hoĩum. Prima debaccatur occulte, secunda machinatur aperte. De crudelitate demonum possum dicere secũdum Mauricium, ꝙ diabolus est sicut manticora animal crudelissimũ, qdᵣ alio nomine dr̃ mammonetus. Hoc quamuis formam habeat humanam in facie, odit tamen & persequitur hominem miro modo. Tres ordines habet dẽtium, vultum hominis, & caudam scorpionis cum corde Leonino. Sic diabolus licet in parte, s. ratione similis sit homini, crudeliter tñ ipsam ꝑsequtur, atque odit. Tres. n. ordines dentium, i. tentationũ de triplici concupiscentia. s. bonorum, diuitiarum & deliciarum noscitur habere. Et in facie, i. in principio & in ingressu figuram humanam, i. dulcedinem & benignitatem nitit̃ prætendere, sed in cauda, idest in fine ꝓ vult scorpionis aculeũ. i. punitionẽ & ꝑiudiciũ exercere, & post applausum pũgere, & nocere. & crudeliter lædere, & grauare. Hier. 6. Sagittam & scutum arripiet crudelis, & non miserebitur. Impij ergo talibus crudelibus dabuntur ad cruciandum & sine misericordia puniendum. vnde Esa. 19. Tradam Aegyptũ in manu dominorum crudelium, & rex fortis dominabit̃ eorũ. Iste est Angelus ille crudelis, de quo loquitur scriptura Prouer. 17. Semper iurgia quærit malus, angelus autem crudelis mittetur contra eum. De crudelitate autem hominis nota, ꝙ sicut dato, ꝙ canis sit animal domesticum, non valens viuere sine homine, fit tamẽ aliquoties rabiosus, mordens homines, atq; lædens, ita ꝙ nullum ꝑniciosius humano generi est venenum. Sic dica, ꝙ dato, ꝙ homo sit aĩal naturaliter mite, rabies tamen crudelitatis quosdam taliter inficit, ꝙ versi in furorem, alios sine conscientia puniunt, atq; mordent. Teste enim Pli. lib. 32. c. 2. Orchis alio noĩe ostrea, piscis est rotundus, sine squammis, totus capite constans, qui tamen inter omnes pisces durissimus est. Sic vere licet homo sit sine squammis ipsum defendentibus per fragilitatem, rotundus, & capite vbi sensus sunt, totus constans per rationis subtilitatem, inuenitur tamen quandoque esse animal durissimum ꝑ proteruiam & crudelitatem. Quærit enim Sen. lib. de moribus, quid sit inimicissimum homini. Et respõdet alter homo. Ideo de impijs & tyrannis dicitur Hier. 50. Arcum & scutum arripient, crudeles sunt & nõ misericordes. Crudeles inquit, videlicet interius quo ad nullã compassionem, quia sicut dicitur Prou. 12. Viscera impiorum crudelia. Exterius quo ad pauperũ deiectionẽ. Proue. 12. Qui crudelis est etiam propinquos abijcit Vlterius quãtum ad atrocem inuasionem. 2. Paralipo. 28. Occidistis eos atrociter, ita vt in cælum attingeret crudelitas vestra. Sufficit quia in infinitis titulis fit mentio de crudelitate, & paucæ sunt auctoritates

Cubile.

A CVbile Cubiculum. Licet cubile differat à cubiculo, quia.s.cubiculum est locus hominũ, & cubile est locus bestiarũ, locus, dico, secretus ad habitandum, & specialiter ad iacendum, quia tamen quandoque vnum pro alio ponitur, possum notare & dicere, ꝙ vtrũque in bono sumitur & in malo. Igitur in bono significato dicamus, quód per cubiculum intelligitur

Cubiculum	Christi, Christiani, Dei, Beati,	qꝛ est locus	Purus, Securus, Secretus, Quietus,

Primum Secundum Tertium Quartum.	Cubiculum	Fuit in maria, Est in ecclesia, Est in conscientia, Erit in patria,

Primũ est cubile intactę virginis, in quo Christus habitat,
Secundum est cubile fidelis agminis, in quo militat,
Tertium est cubile mentalis hominis, quod Deus visitat,
Quartũ est cubile cælestis culminis, in quo nullus dubitat.

B ¶Dico ergo, ꝙ inuenitur cubiculũ purum ꝓ summo numine. Et istud nihil aliud est quam vterus virginis gloriosæ, in quo Christi dei filius sicut in purissimo cubiculo requieuit, ibique vestes nouas nostræ humanitatis assumpsit. Et de hoc pôt dici illud. 3. Esdrę. 3. Darius rex ascẽdit in cubiculo suo, & dormiuit, & expgefactus est. Darius fertilis est Dei filius, qui.s.cubiculũ vteri virginalis ascẽdit, & intrauit carnẽ assumendo, ibi dormiuit nouem mensib. quiescendo tandem expergefactus est nascẽdo & in publicũ exeũdo Iohelis. 2. Egrediat̃ sponsus de cubiculo suo. Istud.n.cubiculum est sp clausum, ex quo & ĩ quo Christus ianuis clausis exiit, & intrauit. Iudit. 13. Conclusit Vagao ostiũ cubiculi. ¶Scd̃o

C dico, ꝙ inuenitur cubiculũ securũ ꝓ iusto agmine, Et istud est cubile fidei religionis, vel Ecclesiæ, vbi solummodo est securitas atq; salus. vnde Salomon prouerb. 30. inter animalia sapientia nominat Leporem, pro eo quod in Petra collocat sibi cubile Petra.n. Cristus est, seu suæ fidei & Ecclesiæ stabilis & manens securitas. De natura etiam canis legitur, quod si catulos de cubili suo extraxeris, mater veniens illũ, quem prædiligit primum ad cubile reportat. Sic vere cũ diabolus per peccatum Adæ omnes mortales de cubiculo salutis extraxerit mater nostra Christus veniẽs, illos, quos sũme diligit, ſm cõsiliũ suæ prædestinationis ad istud cubile, i. ad fidem suam portauit, ipsos etiam, quos plus amat, ad secretiora cubicula Ecclesiæ vel religionis transportat. exemplo pantheræ, de qua dicit plinius, ꝙ si passum hominis suis catulis insidiantis in arena inuenerit, timens statim ad aliud cubile ipsos transferet, & mutabit. Sic Christus timens insidiatorem diabolũ, de loco ad locũ, de sæculo ad ecclesiasticum statũ, de ecclesiastico ad religionis cultũ, vel forsan ad ꝑlationis gradũ fideles suos cõsueuit mutare, vt ipsos in cubilibus fidei melius valeat præseruare. Psal. Ortus est sol, & cõgregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur. Et si vis, Nota, quod Ecclesia potest dici cubiculum seu cubile

Bonę famæ fragrans odoribus, Lætitiæ gaudens canoribus, Decentiæ nitens viroribus, Amicitiæ feruens amoribus, Eminentiæ pollens honoribus, Sapientiæ fulgens splendoribus.	Dico igitur. quod cubiculum Ecclesiæ bonæ famæ fragrauit odore. Prouе.7. Myrrha aloe & cynamomo as-

persi cubile meũ. Itẽ Dei laudis resonat clamore, seu lætitię exultat decore. Psal. Exultabũt sancti in gloria, lætabunt in cubilibus suis. Itẽ honestatis nitescit decore. vnde Es. 35. In cubilibus, in quibus dracones habitare cõsueuerãt, orietur viror iunci & calami. Itẽ cõcordiæ feruescit amore. vñ. Luc. 11. Pueri mei mecũ sunt in cubili. Itẽ eminentiæ splẽdescit honore. quia.s.ibi est rex Christus, cuius seruitio cuncti deputantur fideles. vnde. 3. Reg. 1. Ingressa est Bersabee ad regem in cubiculo. Item sapientiæ relucet splendore, q.a.s.ibi est splendor totius veritatis. Dan. 7. Visio capitis eius in cubili suo &c. In isto ergo cubili odoris, dulcoris, viroris, amoris, honoris, splendoris, tutum est habitare, ꝙ ideo dignum est, quod talis locus à dignis & bonis personis inhabitetur, & inde mali homines arceantur, cuius tamen proh dolor video contrarium, quia re uera ibi habitant

Cupiditatis ardore flammantes, Crudelitatis furore fumantes, Carnalitatis sulphure fætentes. Verbositatis murmure nocentes.	¶Dico igitur, ꝙ in cubili Eccłæ habitãt hodie illi, qui ardẽt ꝑ cupiditatẽ.

vñ Hie. 9. A volucre cæli vsq; ad pecora transmigrauerunt, & recesserunt. Et dabo Hierusalem in aceruos arenæ, & in cubilia draconum. Ad literam.n. hodie de Hierłm, i. Eccła pro magna parte defecerũt, & recesserunt volucres cœli. i. contẽplatiui, pecora lanifica. i. boni actiui, & ibi ꝓ certo aduenerunt, & successerũt acerui arenę, i. hoĩes terrenis diuitijs locupletes, & dracones, qui spirãt ignẽ. i. hoĩes cupiditate & auaritia ardentes. & si vis, dic de malis ꝓprietatib. draconis, & quomodo auari sibi sunt similes, tum quia ardẽt cupiditate. quia aere. i. patriam inflãmant crudelitate, tũ quia caudã inuoluunt ꝑ falsitate, tũ quia duræ sunt testæ. i. squamæ, ꝑ obstinationẽ, tũ quia gregatim vadunt ꝑ mutuam contra alios confœderationem, tum quia alte volitãt, & ascẽdũt per superbiã & ambitionẽ. Iõ quod tales dracones habitant hodie in cubili Ecclesiæ, patet Esa. 34. vbi dr̃. Erit inquit, cubile draconum, & pascua strutionum occurrẽt ibi demonia onocentaurus, & pilosus clamabũt alter ad alterum, ibi cubauit lamia, ibi habuit foueã ericius, ibi congregati sunt milui. Compara istis animalibus varia genera peccatorum, q̃ s. in cubiculo isto habitant atque cubant. Cubant.n. illi, qui ardent per cupiditatem. Item illi, qui strident per crudelitatem. O vbi hodie crudelitas, rapina, vel iniquitas, nisi in aliquibus ecclesiasticis curijs & familiaribus eorũdem? vnde Naũ. 2. Leo cepit sufficienter catulis suis, & necauit læenis suis, & impleuit speluncas suas ꝑda, & cubile suũ rapina. Leo n. est crudelis ecclesiasticus, & maxime malus rex vel platus qui pro catulis, i. pro familiaribus, filijs & nepotibus, & pro Leænis suis, i. pro concubinis & filiabus ad literam studet rapere, & cubile domus suæ rapina & præda replere. Amos. 3. Nunquid dabit catulus leonis vocẽ suam de cubili suo? Vñ etiam de talibus concubinis talium pôt dici dirigendo verba ad earum scelera, illud Ezech. 19. Mater tua Leena cubauit iter leones, in medio leonculorũ enutriuit catulos suos. Habitant ergo & cubant in hoc cubili illi, qui strident per crudelitatem, item illi, qui fætent per carnalitatem. Iõ lamẽtando dicebat Sophonias. 2. c. Quomodo facta est in desertum cubile bestiæ. Isti enim dicunt illud. 2. Reg. 13. Cuba mecum soror mea. Item ibi cubant illi, qui nocẽt per murmur & detractoriam loquacitatem. Figurati. s. in ranis Aegypti, quæ animalia sunt clamosa, de quibus dicitur Exod. 8. Ascẽdent ranæ, & ingredientur domum tuam, & cubiculum lecti tui, vñ de detractoribus dicitur Ose. 7. Non clamauerũt ad me in corde suo, sed vlulabant in cubilibus suis, & super triticum & vinum ruminabant Non sic (charissimi) quia ꝓ certo non debet esse tale cubile, imo est & deaet esse cubile securum pro iusto agmine, quod est secundum. ¶Tertio dico, ꝙ inuenitur cubile secretum pro sacro lumine. Et istud E est cubiculum conscientiæ, vbi lumen gratiæ debet infundi quia re uera debet esse secretum & mundum. Vnde de Iosaba filia regis Ioram dicitur, quod ipsa paruulum regem Ioas fratrem suum abscondit cum nutrice sua clam in domo domini idest cubiculo. quia scilicet quilibet nostrum in cubiculo conscientiæ debet Christum recipere spiritualiter, & nutricem suam. i. diuinam gratiam cum eo collocare. 4. Reg. 11. Nota, quod istud debet esse

Continentiæ floribus ornatum, Sapientiæ clauibus seratum, Pænitentiæ fletibus rigatum,	Ista enim tria bene decent cubiculum

seu secretam magni viri cameram. s.

Quod	Floribus ornetur, Clauibus claudatur, Aquis refrigeretur & aspergat̃	Ornet̃ ergo cubile mẽtis floribus continentiæ.

Vnde Tho. 6. Ingressus cubiculũ per tres dies cõtinẽs esto. Itẽ claudatur seu seretur clauibus sapientiæ. Esa. 26. Audi populus meus, intra in cubicula tua, claude ostia tua super te. Itẽ rigetur fletibus pænitentię, seu etiam fletibus compassionis & clementiæ, sicut de Ioseph legit̃ Gen. 44. ꝙ videns fratres suos introiens in cubiculum fleuit. Et de hoc cubili videtur loqui Iohel. c. 1. vbi dicit Cubate in sacco ministri domini &cæt. Istud est igitur cubile secretum in mentis lumine.

F ¶Quarto dico, ꝙ inuenitur cubile quietum in cęli culmine & istud

& istud cubile nihil aliud est quam quies & consolatio gloriæ Paradisi. Vnde de beata anima dr Hester.2. Adducta est Hester ad cubiculum regis. Et de hoc cubili ipsum.s.appetédo, vr loqui anima deuota ipsi Christo illud Canti.1. In dicā mihi vbi pascas, vbi cubes in meridie? Et sic patet quō cubile vel cubiculum accipitur in bono significato. ¶ Sed adhuc dico, quod cubile vel cubiculum sumitur in malo significato. Nam cum cubile seu cubiculum sit locus vbi dormit, vbi etiam opera carnis secretius exercentur, notabo, quòd ego inuenio quatuor malorum cubicula scilicet cubile

G

Carnis, quod est immundorum,
Cordis, quod est malignorum,
Mundi, quod est auarorum,
Inferni, quod est damnatorum.

¶ In primo cubili viget Carnalitas, quæ multos inficit, in secundò cubili viget iniquitas, quæ semper deficit, in tertiò cubili viget cupiditas, cui nihil sufficit, in quarto cubili viget aduersitas, quæ malos afficit. ¶ De cubili carnalis delectationis dr Gen.49. Ascendisti cubile patris tui, non crescas. Et loquitur ibi de Rubem, qui propriam nouercam carnaliter fœdauerat. Illa etiam Hester regina dicebat illud Hester.14. Detestor cubile incircuncisorum. ¶ De cubili cordis & malæ conscientiæ dr in psalm. Iniquitatem meditatus est in cubili suo, astitit omni viç non bonæ, malitiam autem non odiuit. Et si vis de malo cubili cordis allega illud Ezec.8. Certe vides fili hominis, quæ filij Israel faciunt in tenebris, vnusquisque in abscōditq cubilis sui. Et dic illas abominationes, quæ ponuntur supra titulo de abominatione in figura exposita.s. de illis, qui vertebant dorsum ad altare, de alijs, qui plangebant adonidem, de alijs, qui thurificabant reptilibus &c. vide ibi. ¶ De cubili mundi, vbi habitant peccatores, dr Cant. 4. vbi.s. Christus vocat & inuitat animam ad exeundū de isto cubili dicens. Veni de libano sponsa mea. Sequitur. De cubilibus leonum, de speluncis pardorum. In isto.n. cubili cubāt hodie & quiescunt mundi diuites, & tyranni. Figurati in illo dracone, cui dr. Ezec.29. Ecce ego ad te draco magne, q cubas in medio fluminum &c. Expone figuram sicut alibi, & si vis, dic oīa q̄ dixi supra eodē titulo, vbi inuehis contra cubicula Ecclesiæ &c. De cubili aūt inferni, vbi.s. dānati ꝑpetuo cubant, pōt dici illud Esai.65. Vallis achor erit in cubile armentorum. Achor interpretaṫ turbatio, q̄a re vera vallis turbationis.s. infernus erit cubile armētaliū.i. brutorū aīalium .i. pc̄torū. Sic ergo patet, quō cubile sumitur multis modis.

A

Cubitus.

Nota, ꝙ cubitus est certa quædam mensura, quę à cubito brachij taliter nuncupatur. Et quia cum tali mensurata sunt omnia, quæ facta sunt in tabernaculo & in templo, & qua etiam sacra scriptura multipliciter solet vti, possum dicere, ꝙ spiritualiter loquendo, pertalem mensuram completam significatur dimensio virtutum, qua tota quantitas vitæ nostrę mortalis vel moralis debet esse mensurata. & sic dicam, ꝙ quia res non habet, vt communiter, vltra quatuor dimensiones, quæ sunt longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum, igitur s̄m quamlibet dimēsionem debent in nobis esse diuersi cubiti diuersarum virtutū. Vnde longitudo perseuerantiæ & longanimitatis, latitudo, amicitiæ & charitatis, sublimitas contemplationis, & ꝓfunditas humilitatis, quandoq; dicuntur centum vel mille cubitorum ꝑꝑ completā perfectionem, quandoq; quinquaginta ꝑꝑ futuri iubilei æternæq; quietis expectationem, quandoq; sexaginta ꝑꝑ fructus sexagesimos, quæ est corona doctorū ꝑꝑ completam scientiarum acquisitionem, quādoq; quadraginta ꝑꝑ pręsentis miseriæ prolongationem, & ꝑꝑ pnialē afflictionem, quandoq; triginta, ꝑꝑ fidei trinitatis cum decalogo mandatorum obseruationem, quandoq; viginti ꝑꝑ decalogum in charitate duplicatum, quandoq; decē propter decalogum simpliciter obseruatum, q̄nq; nouem propter nouē ordinum angelorum consortium affectatum, q̄nq; octo propter octo beatitudines, q̄nq; septem propter virtutes morales, q̄nque sex propter sex opera pietatis, q̄nque quinq; ꝑꝑ vulnera Christi, q̄nq; quatuor propter quatuor euangelica, vel quatuor cardinales virtutes, q̄nque tria propter tres virtutes theologicas, quandoq; duo, propter duo præcepta charitatis, quandoque vnum propter fidem vnius deitatis. Ista ergo applica & multiplica quotiens de cubitis diuersorum numerorum occurret, quia transeo gratia breuitatis.

Cultura. Cultus.

Superius dictum est de colere & cultura. De cultu autē quasi quantum est nomen significans idem quod ritus vel ornatus, notandum est, ꝙ cultus signat exteriorem ritum, obseruationem & modum. Et sumitur etiam aliquotiens ꝓ ornatu. Notabo ergo, quod inuenitur in scriptura cultus A

Virtuosus, quem debes facere,
Vitiosus, quem debes fugere,
Curiosus, quem debes spernere.

Primus est cultus diuinitatis, & maximè cultus altaris & obseruantiæ ecclesiasticæ. Talis.n. cultus debet á fidelibus obseruari, & cum deuotione & reuerentia perfici & tractari.18. Omnia, quæ ad cultum altaris pertinent, & intra velum sunt, per sacerdotes administrabantur. Et si vis, dic qđ illi, qui cultui altaris sunt dediti, debent

Pietatis inungi liquore,
Honestatis vestiri decore,
Sedulitatis citari vigore,
Longanimitatis ligari tenore.

Vel si vis, dic breuius, quòd cultus diuinus debet fieri & exequi, videlicet

Humiliter cum subiectione,
Seduliter cum deuotione,
Perenniter cum deuotione,
Integraliter cum perfectione.

Humiliter dico vnde Num. 16. Separauit vos Deus, vt seruiretis ei in cultu tabernaculi. Seruire enim humilitatē designat. Seduliter verò. Exod.13. Custodies huiusmodi cultum statuto tempore à diebus in dies.i. diligenter & ordinate. Perenniter etiam. vnde Exodi. 27. Perpetuus erit cultus per successiones eorum. Integraliter insuper.2. Parali.29. Completus est cultus domus domini. Iste est igitur cultus diuinitatis. ¶ Secundò dico, ꝙ est cultus iniquitatis, & iste est cultus idolorum.s. vitiorum vel demoniorum. vnde de iniquis dicitur. 1. Pet.4. ꝙ ipsi ambulauerunt in luxurijs, desiderijs, violentijs, comessationibus, potationibus, & illicitis idolorum cultibus. ¶ Tertiò dico, ꝙ est cultus curiositatis.s. cultus & ornatus exterioris pompæ & ornatus. vnde.2. Reg.1. in planctu Dauid dr, ꝙ Saul præparabat ornamenta aurea cultui filiarum Israel. vnde de rege Iuda, & Israel dr.2. Paral.23. vterque sedebant in solio suo vestiti cultu regio. & talis cultus proculdubio est tempore tristitiæ omittendus, semper ab oī superfluitate resecandus. sicut Exo.33. de filijs Israel, qui adorauerunt vitulum conflatilem, dicitur, ꝙ nullus indutus est cultu suo &c. Vide de ornatu. & supra de Colere.

Cum.

suppositiuè. Nota, ꝙ cum quandoque est aduerbium temporis, quandoque coniunctio siue dictio optatiua vel coniunctiua, & quandoque præpositio deseruiens ablatiuo. Primo ergo modo licet in cōcordantijs nihil dicatur de eo, tn̄ aliquid est dicendum. cum.n. accipiṫ q̄nque pro q̄n, sicut cum dr Act.1. Cū hæc dixisset, eleuatus est. Quandoque sumitur pro quoniam sicut. Gen.18. Loquar ad dn̄m, cum sim puluis & cinis. Semper autem accipitur suppositiuè. Supponit.n. semper aliud, sicut cum dr. Loquar cū sim puluis. Et cū hoc dixisset, eleuatus est. & sic semper videtur significare finem alicuius temporis præteriti, & principium sequentis negocii futuri, sicut in psal. vbi dicitur, Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas domini. Et alibi. Cū exarserit in breui ira eius, beati omnes, qui confidunt in eo. Seruit.n. semper optatiuo vel coniunctiuo modo. Igitur cū propriè significat certum tempus ad aliquod negocium iā completum. Et moraliter loquendo, inueniri possunt diuersa tempora diuersis negocijs applicata. & notabo quod est A

Vnum cum { Pertinens ad Deum,
Pertinens ad iustum,

Aliud cum { Pertinens ad beatum,
Pertinens ad impium,
Pertinens ad damnatum. B

Cū, signans { Tempus & complemētum actuū diuinorū,
Finē & explementū operum perfectorum,
Horā & supplementū supernorū gaudiorū,
Statum atq; momentū scelerum iniquorum,
Punctū & nocumētum verberū infernorum.

¶ Primo igitur dicam de ista dictione seu suppositione cum inquantum refertur ad tempus actuum diuinorum. Et sic dico, ꝙ actus Christi possunt per dictionem istam designari. Vnde notabo, quòd est

Dulcoris

Cum { Dulcoris, Laboris, Splẽdoris, Doloris, Amoris, Vigoris, Honoris, Valoris, Rigoris, } signans Christum { Venientem, Cõuersantem, Prædicantem, Morientem, Redimentem, Resurgentem, Ascendentem, Spũm mittẽtẽ, Mũdũ iudicãtẽ. }

¶Dico ergo, ꝙ per istud cum suppositiuę, potest intelligi tẽpus dominicæ incarnationis. vnde de Helia dr̃. 3. Reg. 13. ꝙ cum surrexisset, comedit & bibit, & cũ venisset sedit in spelunca. Helias est Dei filius, qui surgens de sinu patris carnẽ assumendo, comedit & bibit se mortalem ostendendo, & sedit in spelunca vteri virginalis, vel etiam mundi, ibi persona inter assistendo. Et illud Matth. 2. Cũ natus esset Iesus in diebus hærodis regis, ecce magi &c. Item signat tempus dominicę conuersationis, quæ. s. fuit in conuersatione & passione, in penuria & labore, figuratus in Helia sub iunipero quiescẽte, quæ. s. est arbor pungitiua. Vnde. 3. Reg. 19. dr̃ sic. cunque venisset & sederet subter vnam iuniperum, obdormiuit. Sequit. Ecce ad caput eius subcinericius panis & vas aquæ. Itẽ signat tempus dominicæ prædicationis. Vnde de ipso ascẽdẽte in montem dicitur Matth. 5. ꝙ cum sedisset, accesserũt ad eum discipuli eius, & aperiens os suum docebat eos. Item signat tempus dominicæ passionis & tribulationis. vnde Marci. 15. dr̃, ꝙ cũ Pilatus cognouisset, ꝙ Iesus mortuus esset donauit corpus Ioseph. Item signat tp̃s dñicæ redemptionis, & ad inferos descensionis, de quo pōt intelligi illud. 4. Reg. 2. Cumq; descendisset in bethel, egressi sunt filij prophetarum quia. s. cũ Christus in infernum descẽdit, inde sanctos patres extraxit. & Matt. 8. Cum descendisset Iesus de monte, secutę sunt eum turbæ multæ. s. captiuorum. Item signat tp̃s dñicæ resurrectionis. vnde Io. 2. dr̃, ꝙ cũ Iesus resurrexisset à mortuis recordati sunt discipuli. Item signat tp̃s dñicæ ascensionis vnde de Christo pōt dici illud Marci. 4. ꝙ dr̃ de sinapi, ꝙ cum sit minus seminibus, cum natum fuerit ascẽdit, & fit maius omnibus oleribus. Et. 2. Reg. 15. dr̃. Cumq; ascẽderet Dauid in mõtẽ, occurrit ei chusi. Chusi. n. interpretat̃ profunditas, vel etiam arcanum, quia arcana profunditas paradisi occurrit Christo homini ascendenti. Item signat tp̃s spũs missionis. vnde Io. 14. Cum assumptus fuero à vobis, mittam vobis eũ. Sequit̃. Cũ aũt venerit ille spũs veritatis, docebit vos oẽm veritatem. Itẽ ꝙ significet tp̃s iudicialis ordinatiōis seu punitionis, patet in psa. vbi dr̃. Cum exarserit in breui ira ei⁹ beati, oẽs, qui confidunt in eo. vnde ẽt de damnato dr̃ in psa. Cum iudicat̃, exeat cõdẽnatus. De beatis verò in iudicio corona & præmiũ æternum reportantibus dr̃ Mat. 19. Cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super thronos. Sic ergo patet quomodo ista dictio cum, refert̃
C ad tempus actuum diuinorum. ¶Secundò dico, ꝙ refertur ad tempus seu ad cõplemẽtũ operũ perfectorũ. Vnde nota, ꝙ iusti & perfecti habent suum cũ, & suum qñ, & suã in bono suppositionem. Et sic dico, ꝙ ad eos pertinet cum

Diligentiæ torporem excitantis,
Sapientiæ errorem refutantis,
Reuerentiæ tumorem relecantis,
Continentię fœtorem depurantis,
Obedientiæ sudorem nõ curantis,
Amoris auide diligentis,
Timoris profunde meditantis,
Doloris feruide pœnitentis.

Quòd cũ ergo significet diligentiã, patet Matth. 24. vbi dicit̃. Vigilate, beatus ille seru⁹ quẽ cum venerit dominus eius, inuenerit sic facientem. Item ꝙ significet sapientiam, patet Proue. 24. vbi dr̃. Cum vidissem posui in corde meo, & exẽplo didici disciplinã &c. 1. Reg. 19. Cum serui Saul vidissent cuneũ prophetarũ vaticinãtiũ, prophetare ceperunt etiam ipsi. Prophetia. n. & disciplina ad sapientiã spectant. Item, ꝙ significet reuerentiam, patet. 1. Reg. 25. vbi dr̃, ꝙ cum abigail vidisset Dauid, descendit de asino, & adorauit. & Iudicum 13. dr̃, ꝙ cum manue & vxor angelum vidissent, ceciderunt proni in terram. Item, ꝙ significet cõtinẽtiã, patet. 4. Re. 4. vbi dr̃, ꝙ cum vidisset eã Heliseus, ait. Ecce Sunamitis illa. Iẽt ꝙ significet obedientiam & etiam humilitatem, patet Luc. 17. vbi dr̃. Cum omnia feceritis, dicite serui inutiles simus, quæ debuimus facere, fecimus. Item ꝙ significet amorem, patet Io. 13. vbi de Christo dr̃. Cum dilexisset suos, in finem dilexit illos. Item ꝙ significet timorem, patet Io. 41. vbi dr̃. Cum sublevatus fuerit, timebunt eum Angeli. Et de Pilato legit̃, ꝙ cũ audisset hunc sermonem, magis timuit. Et de phytonissa dr̃. 1. Regũ. 28. ꝙ cum vidisset Samuelem resuscitatum, exclamauit. Sequitur. Noli timere &c. Itẽ ꝙ significet contritionis dolorẽ, patet Io. 16. vbi dr̃. Mulier cum parit, tristitiam habet, cũ aũt peperit, non meminit pressurę propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Patet igitur quõ cũ, refertur ad tempus operum perfectorum & virtuosorum. ¶Tertiò dico, ꝙ cum qñque refertur ad tẽpus supernorum gaudiorum. Et sic dico, quòd cum signat

Abundantiam indefectibilem,
Excellentiam inæstimabilem,
Tranquillitatem imperturbabilem,
Securitatem interminabilem,

¶Dico ergo, ꝙ cum quantum ad tempus futuræ gloriæ Paradisi signat ibi esse perfectã abundãtiã. 1. Corint. 13. Cum venerit ꝙ perfectũ est, euacuabit̃, ꝙ ex parte est. Item signat ibi esse honoris excellentiam. vnde Col. 3. Cum Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Item signat quietis seu tranquillitatis cõplacentiam. psal. Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas dñi. Itẽ signat ibi esse securitatis & æternitatis durabilem permanentiam. 1. Corin. 15. Cum mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. q. d. ibi nullus amplius morietur. Refertur igitur ista suppositio cum ad tempus supernorum gaudiorum. ¶Quartò dico, ꝙ refertur ad opus hominũ impiorũ. Et sic dico, ꝙ per istã dictionẽ cũ possunt significari oĩa facta & opera vitiosa. ¶Et sic dico, ꝙ per istam dictionem cum significatur D E

Fallacia simulatiua,
Duritia obstinatiua,
Luxuria maculatiua,
Inuidia stimulatiua,
Stultitia malè meditatiua.

De fallacia patet. 2. Macha. 5. vbi de crudeli Principe Apollonio dr̃, ꝙ cum venisset in Hierusalẽ pacem simulans, multos Iudæos interfecit. De obstinationis duritia dicitur Prouer. 28. Impius cum in profundũ peccatorum venerit, contemnit. De immunditia seu luxuria dr̃. Gene. 12. Noui, ꝙ pulchra sis mulier, & cũ viderint te AEgyptij, interficient me, & te seruabunt. De corruptione etiã luxuriæ potest dici illud Gene. 6. Cumq; vidisset Deus terram esse corruptam, oĩs quippe caro corruperat viam suam dixit ad Noe. Finis vniuersæ carnis venit coram me. De inuidia verò seu nequitia patet Genesi. 37. vbi de illis iniquis fratribus inuidentibus Ioseph, dicitur, ꝙ cum vidissent eũ procul, dixerunt. Ecce somniator venit, venite occidamus eũ. De stultitia aũt dr̃ Eccl. 10. Stultus iuxta viã suã ambulans, cum ipse insipiens sit, oẽs stultos existimat. Et sic omnia alia vitia potes applicare ad dictionẽ istã. ¶Quintò verò dico, ꝙ cũ refertur ad stragem infernalium tormentorũ. Ipsa. n. pęna æterna potest intelligi per eum, & sic potest de dãnatis dici illud. 2. Reg. 13. Cum temulentus fuerit Amon, percutite & interficite eũ, q. a. s. postq̃ Amon. i. pctõr vitijs inebriat̃, finaliter in inferno interficit̃, & punit̃ Hie. 41. Cum venissent ad medium ciuitatis. s. infernalis, interfecit eos Ismael, i. diabolus. Sufficiat ergo decũ suppositiue sumpto, q. a per totã Bibliam sunt auctoritates infinitæ, licet in concordantijs nihil ponatur. F

Cum Prępositio. dictum est supra de cum suppositiuo, & determinatiuo, ꝙ est coniunctio copulatiua. A
Nunc dicẽdũ est de cum coniunctiuo vel colligatiuo, ꝙ est præpositio coniunctiua. Igitur cũ istud cum sit præpositio seruiens ablatiuo, quæ semper est duorum media terminorum, faciens inter ipsos copulã atq; ligã, possum dicere, ꝙ per istã dictionem cum sic assumptam potest intelligi quælibet concors societas seu ligans cõcordia inter partes diuersas, siue bona fuerit, siue mala. Nota ergo, ꝙ cum signat societatem

Maiestatis supernæ,
Charitatis fraternæ,
Prauitatis externæ.

Dico, ꝙ est vnũ cũ Dei, iusti, & impij. Vnde possum dicere, qđ Deus copulat̃ mirabiliter iustus copulatur virtualiter, malus copulatur damnabiliter. ¶Dicã ergo, quòd est vnum cũ, id est, vna societas & charitas, quæ spectat ad Dei maiestatem. Dato enim quòd substantia corporis cœlestis cuicunque rei inferiori elemẽtari misceri nequeat vllo modo, cum de incorruptibili & corruptibili per modum mixtionis nullatenus fiat vnum, virtus tamẽ cęlestis B

cum

cum rebus elementaribus, in inferioribus diuersimode coniungitur, & miscetur, virtute cuius commixtionis occultę inferiora præualent, & in suis actibus roborantur, & etiamsine ista coniunctione, & commixtione oīa corrumperentur, & in nihilum verterentur. Omne.n. mixtum vitam habet & existētiam à superiorum influentia & virtute. Sic re vera, charissimi, dico, ꝙ licet dignitas & auctoritas diuina talis & tāta sit, ꝙ nulla res creata sua societate sit digna, nec digne possit cū ea copulari. Iob.9. Verè scio, ꝙ ita sit, ꝙ non iustificet homo comparatus Deo, si voluerit contendere cum eo, non poterit respondere vnum pro mille. nihilominus ex influētia gratiæ, multipliciter coniungitur vniuersis, & diuersimode societatem contrahit cum eisdem ipsis, & cum ipsis cōicat bona. ps. Bonitatem fecisti cum seruo tuo Dñe. Ipse est.n. qui dicit Prouer.8. Delitiæ meę esse cum filijs hominum, Quamuis .n. alia sit natura auium, & aliarum bestiarum seu hominum, sicut dicit Apostolus.1. Corin.15. sic tñ est, ꝙ multæ inueniūtur aues, quæ societatem humanam diligunt, & cum hominibus viuerent, & iuxta domos humanas habitacula sua facere semper quærunt, sicut patet de Ciconijs, & columbis. Sic verè illa excellens natura diuinitatis societatem hominis nō refugit, sed cum ipso delitiosum esse reputat, & se sibi communicat, & diffundit. Delitiæ, inquit, meæ cum filijs hominum. vnde Apoc.21. dř. Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis, Et ipsi populus eius erunt, & ipse Deus cum eis erit eorum Deus. In quibus verbis aduerte quadruplicem modum, quo Deus est nobiscum videlicet

Materialiter, naturam induens,
Sacramentaliter figuram exuens,
Spiritualiter, gratiam influens,
Imperialiter, gloriam tribuens.

¶Natura carnalis hunc vestit homine,
Figura cibalis hunc velat turbine,
Gratia mentalis hunc dat cum lumine,
Gloria realis hunc dat in culmine.

¶Dico igitur, ꝙ Christus est cum hominibus, materialiter ꝑ carnis assumptionem. [Ecce taber. Dei cum ho.] Sacramētaliter per panis conuersionem. [Habitabit cum illis.] spiritualiter per gratiæ infusionem. [Ipsi inquit populus eius erunt, & ipse Deus] imperialiter per gloriæ collationem. [Cum eis erit eorum Deus.] ¶ Dico ergo primo, ꝙ Deus nobiscum est corporaliter vestitus homine, & hoc est per beatam incarnationem, in qua.s. ipse personaliter venit, & cum hoībus visibiliter habitauit. Figuratus in Rege Saul, de quo dř.1. Regū 10. Ipse venit ad cuneum prophetarū, & insilijt in eū spiritus Dñi, & mutatus est in virū alterū, & prophetauit cū eis. Ist .n. in virū alterū mutatus dř, inq̃tum de Deo factus est hō, natura duntaxat diuinitatis nullatenus immutata, cū ꝓphetis & Apostolis personaliter prophetauit, vt de eo cū hoib. visibiliter cōuersante dicat̄ illud Baruc.3. Postea in terris visus est, & cū hoib. cōuersatus est. Et iō de isto cū.i. de ista personali societate potuit dici ipsi humanæ naturæ sic assumptæ, & ēt humano gñri sic personaliter visitato, illud Deuter. 31. Dñs, qui ductor vester est, ipse erit tecum, nō dimittet te, neque derelinquet. Et verè tecū erit, & non dimittet te, quia.s. Dei filius nunquam per mortē naturā humanam, quā assumpsit, amplius dimisit, imò fuit semper secum. Nā secum fuit

De matre exiens,
Per mundum gradiens,
Baptismum capiens,
Miranda faciens,
Doctrinam iaciens,
In cruce moriens,
Sub tumba dormiens,
Infernum adiens,
De morte rediens,
Ad cœlum abiens,
Secum erit
De cœlo veniens,
Gloria potiens.

Istæ.n. sunt duodecim reuolutiones solis iustitiæ, quib. personaliter stetit cum homine, dicens illud.1. Re. 17. Fui tecum in omnibus vbicunq; ambulasti. Et.2. Re.14. Dominus Deus tuus tecum est. Si vis concordare de singulis, vide in concordātijs de Mecum, Tecum, Secum, Nobiscum, Vobiscum, quia trāseo gratia breuitatis. Est igitur Deus nobiscum vestitus homine. Mat.28. Ecce ego vobiscum sum omnibus dieb. vsque ad consummationem sæculi. Et iste modus corporeus essendi nobiscum ostenditur in auctoritate, cum dictum est. Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, Corpus.n. assumptum vocauit tabernaculum, quod.s. per natiuitatem fuit erectum, & per mortem depositum & deiectum, & in sepulchro plicatum, & iterum per resurrectionem extētum, nunq̃ tñ á Deo depositum, vel dimissum. ps. Tabernaculum eius in circuitu eius. ¶ Scdō dico, ꝙ Deus est nobiscū sacraliter, velat⁹ tegmine, q.s. in sacro altaris Deus est nobiscū, sub aliena figura & sub cooperculo accidentium, quod oñditur cum dř. Habitabit cum illis, supple in sacro. Oculus.n. corporeus solē respicere vel videre nequiret, nisi ipsum nubes, seu obumbraculum operiret. Sic verè nec corpus Christi, qđ gloriosum est & claritate inextimabili plenum, oculis nostris videri nequiret, nisi ipsum aliena figura vestiret. Et iō se voluit sub panis spē occultare, vt nobiscū posset vsq; ad finē sęculi habitare. Habitabit inq̄t cū eis. Vñ Hie.7. Habitabo vobiscū in loco isto. & Esa.62. Habitabit iuuenis cum virgine, i. habitabit Christus cū panis spē, q.s. virgo dř, eo ꝙ sterilis à panis substantia reperit̄. Christus ergo nobiscū est sacraliter sub panis tegmine. ¶ Tertiò dico, ꝙ Deus nobiscū est spūaliter cū gratiæ lumine, q.s. Deus est sp cum hoīe in gratia cōstituto, ꝙ ostendit cum dř. Ipsi populus eius erunt. Gratia.n. Dei vel ēt ipse Deus, qñ nobiscū est gratiā infundendo, facit nos populū suū esse. ps. Nos aūt populus eius, & oues pascuæ eius. Sicut.n. sol intrat statim camerā per fenestrā, si aperueris, & obstaculum amoueris, ibiq; totum exhibet se pñtē per radios, quos infundit, sic Deus statim qñ obstaculum pc̄ti tollis, fenestrā; i. voluntatē cordis sibi aperis, paratus est subintrare, radios suæ gratiæ infundere, & te per gratiā illustrare, & tecum spūaliter habitare, dicēs illud Apoc.3. Ecce sto ad hostium, & pulso, si quis audierit vocē meā, & aperuerit ianuā, introibo ad eū, & cenabo cum illo, & ille mecum. Ipsi, inq̄t, populus eius erunt. Vñ de isto cum.i. de ista spūali societate Dei, qua nos ipsius populū facit eē, pōt dici in psona ipsius illud Osee.2. Percutiā inq̄t fęd⁹ in die illo cū bestia agri, & cū volucre cęli, & cū reptili terrę. Sequit̄. Et dicā ppło meo, populus me⁹ es tu. Notabo ergo, ꝙ De⁹ ꝑ grām est cū hoīe tāq̃

Auxiliator fortissimus,
Consiliator certissimus,
Illuminator clarissimus,
Purificator mundissimus,
Pacificator mitissimus,
Liberator tutissimus,
Consolator dulcissimus.

Dico ergo, ꝙ ipse illos cum quibus est per gratiam, solet auxiliādo fortificare. Iosue.6. Dñs tecum virorum fortissime & Hie. 30. Dñs mecum est tanq̃ bellator fortis & Num.23. Dñs Deus eius, cum eo est, & clangor victorię regis in illo. Et hoc est, qđ petebat sapiēs in illo Sap.9. Mitte inquit sapientiā de sede maiestatis tuæ, vt mecum sit, & mecum laboret.s. in tribulationib. huius mundi, quod annuens ipse Dñs in ps. dicebat. Cum ipso sum in tribulatione, eripiā eum, & glorificabo eum. Itē est cū eis tanq̃ cōsiliator, doctor seu ꝓdicator certificās. vñ ipse dicit Ezec.2. Fili hoīs sta sup pedes tuos, & loquar tecū. Itē cum eis est tāq̃ illuminator clarificās. Iō petebāt lumē eius illi, q̄ dicebāt Luc. 24. Mane nobiscum Dñe, qm̄ aduesperascit. Itē est cum eis, tāq̃ purificator mundificās. Nā vbicunq; sit, purificat culpæ sordes. vñ de puero Ioanne.i. de quolibet hoīe puro, dř Luc.1. Quis putas puer iste erit? etenim man⁹ Dñi erat cum illo. Itē est cum eis tanq̃ cōfęderator pacificās. Gene.6. Recordabor fęderis mei, qđ pepigi tecum. & 15. Pepigit dñs fędus cum Abrahā. itē est cum eis tanq̃ liberator saluificās Esa.43. Cum trāsieris ꝑ aquas, tecum ero, & flumina nō operiēt te, cum ambulaueris in igne, non combureris. Itē est cum eis tanq̃ consolator dulcificās. Ezech.3. Manus Dñi erat mecum confortans me. & Hier.1. Noli timere, quia ego tecum sum, vt eruā te. & breuiter tu inuenies, ꝙ Deus qñ est cum homine per gratiam, facit ei cuncta bona, ps. Bonitatē fecisti cum seruo tuo domine. Patet ergo quomodo Deus est nobiscum spiritualiter cum gratiæ lumine. ¶ Quartò dico, quòd ipse est cū homine supernaturaliter cum gloriæ culmine, s. in gloria paradisi. quod ostenditur cum dicitur. Deus cum eis erit eorum Deus. Cum eis enim est Deus in patria dans

Pacem, quæ non perturbatur,
Requiem, quæ non molestatur,
Gloriam, quæ non minoratur,
Lætitiam, quæ non contristatur.

De pace dicitur. 1. Regu.20. Vadas in pace, & sit Dominus tecum. De requie dicitur.2. Regu.19. Veni mecum, requiescas securus in Hierusalem. De gloria verò dicitur in ps. Cum gloria suscepisti me. De lætitia autem dicitur in ps. Implebis me lætitia

cum vultu tuo, delectationes in dextera tua vsque in finem. Patet igitur quomodo Deus quadruplex est cum homine, & quomodo per eum intelligitur vna societas pertinēs ad Dei maiestatem. ¶Sed quid? pro certo peccatores non possunt dicere, ꝙ habeant Deum secum nec per gratiam in pñti, nec ꝑ gloriam in futuro, & ideò non mirum, si eis eueniant multa mala. Deus est.n. sicut ille lapis preciosus, qui dr̄ Saphirus. Est.n. quædā species Saphiri, quæ sua præsentia si dignè portetur, prout dr̄ in lapidario, dr̄ discordes conciliare, ardores sedare, sanguinem stringere, venenis obuiare, lætitiam generare, carceres aperire, & tacta vincula reserare. Sic verè qũ Deus per gratiam est cum homine, discordes pacificat, ardorem tentationum temperat, sanguinem carnalitatis stringit, venenis malitiarum & inuidiarum obuiat, lætitiam spiritualem parat, carcerē obstinationis reserat, & vincula malæ cōsuetudinis cassat, & sic hoīem á periculis liberat, atque sanat. vt sic de sapientia increata, vel de Dei gratia dicat quilibet sic associatus illud Sap. 7. Venerunt mihi oīa bona pariter cū illa, & innumerabilis honestas ꝑ manus illius. &c. Sed re vera si iste lapis Deus à nobis subtrahitur s. per peccatum, tūc mala omnia subsequuntur, similis.n. est illi herbæ cum qua Peon hoīem occisum à Basilisco suscitauit, dum ori eius apposuit, subtracta vero herba ad aspectum Basilisci interibat, sicut supra posui c. de Corona. De herba etiā dicta Balim dicit Xanctus Historiarum scriptor, ꝙ homo interfectus à dracone, per ipsius præsentiā resurrexit. Talis pro certo est Christus, quia si cum homine præsens fuerit, mortem culpæ auferet, & vitam gratiæ reparabit, eius vero absentia contrariū perpetrabit. Deut. 31. Vere quia non est Deus mecum, inuenerunt me hæc mala. Et si vis scire qui sunt illi, qui non habēt Deum secum, dico ꝙ isti describuntur Iob. 28. vbi de sapientia Dei patris. i. de Christo dr̄ sic. Sapientia vbi inuenitur, aut quis est locus intelligentiæ? Nescit homo precium eius, nec inuenit in terra suauiter viuentium. Abyssus dicit non est in me, & mare loquitur non est mecum. quatuor.n. sunt qui ista societate carent. s. homo carens cauda, suauiter viuens, abyssus, & mare. Homo.n. qui caret cauda, signat finem non cogitantes. Suauiter viuens, signat luxuriæ vacantes. Abyssus insatiabilis, signat auaros ambientes. Mare vero qđ est tumultuosum & spumat, signat superbos fluctuantes. Isti.n. de Christo possunt dicere. Non est mecum. Quia sicut ipse dicit in ps. Cum hominibus operantibus iniquitatem, & non communicabo cum electis eorum. Non sic igitur, charissimi, sed faciamus, ꝙ ipse semper & continuè sit nobiscum, quia ꝓ certo si cum ipso fuerimus, ipse etiam nobiscum non dedignabitur remanere. Iuxta illud. 2. Para. 15. Dominus vobiscum, qa fuistis cum eo. Patet igitur quomodo per cum intelligit̄ quædam societas pertinens ad Dei maiestatem. ¶Secundò dico,
G ꝙ est vnum cum. i. vna societas pertinens ad iusti societatē seu charitatem. Animalia.n. domestica & mitia semper volunt esse vnum cum altero, odiunt.n. solitudinem, & diligūt comitiuam, sicut patet in ceruis, ouibus, bobus, gallinis, anseribus, turturibus, & columbis. Sic verè bonæ domesticæ personæ in sociali charitate gaudent viuere, & alter cum altero esse student. vnde Apostolus. Si fieri potest, cum omnibus, hominibus pacem habentes. Vnde nota, ꝙ homo debet tripliciter vti isto cum. i. ista copula sociali, s. interius, vt sit cum seipso, exterius, vt sit cum proximo, superius, vt sit cum Deo. Cum seipso quando exterius non occupatur. Sicut dicebat Seneca in epistolis. Neminem inuenias, cum quo malis esse, q̄ tecum. Cum proximo est quando eidem intime copulatur. Eccl. 22. Fidem habe cum proximo tuo. Cum Deo, quando ei deuotius famulatur. vnde sibi dicit Dñs illud Lu. 15. Fili tu semper mecum es, & oīa mea tua sunt. & breuiter de bona societate bonorum possumus exponere illud Gen. 6. Noe vir iustus, atque perfectus cum Deo ambulauit. Vbi aduerte, ꝙ viri boni debent triplicem societatem sectari, videlicet proximi, sui, & Dei. Et sic vnus de altero potest dicere Domino. Sit mecum, sit tecum, sit secum. Sit dico mecum charitatiuè, sit secum meditatiuè, sit tecum ò Deus famulatiuè. Sit mecū iunctus affectibus, & similis in gestis. [Noe]. Sit secū plenus virtutibus & bonis adiectis [Iustus.] Sit tecum cordis aspectibus in cœlum erectis. [Cum Deo]. Primum probat requies charitatis fraternæ, quæ facit delectari. [Noe inquit, i. requiescens]. Secundum probat acies bonitatis internæ, quæ debet augmētari. [Iustus iuquit atque perfectus.] Tertiū ꝓbat spēs Deitatis æternæ, quæ dēt affectari, vel ēt frequētari. Ideò dr̄. Cum Deo ambulauit. Et sic dico, ꝙ vir bonus debet

Exterius sociari cum hominibus. [Noe.
Interius coniugari cum virtutibus. [Iustus.]
Superius copulari cum numinibus. [Cum Deo ambulauit.]

Dico ergo primo, ꝙ apud iustos est vnum cum exterius sociatiuum, quod facit charitas, & istud nihil aliud est quā bona bonorum societas, quæ à bonis debet exterius frequentari. quod ostenditur cum dr̄ Noe, quod interpretatur requiescens, quia. s. nulla maior requies, quā in amore fraterno vel societate bonorum. Esa. 11. Habitabit lupus cū agno, & pardus cum hędo accubabit, vitulus leo & ouis simul morabuntur, simul requiescent catuli eorum. Stella.n. bona si cum alia stella bona coniungitur, vtriusq; bonitas augmentatur, ita ꝙ earum virtutes meliores & efficaciores in inferioribus sentiuntur. Sic verè bonorum bonitas augetur, quādo vnus cum alio mentaliter per charitatem, vel etiam realiter per personalem societatem vnitur. Noe inquit. vnde Gen. 7. Ingressus est Noe, filij eius vxor eius, & vxores filiorum eius cum eo in arcam. Et 8. dicitur, ꝙ recordatus est Dominus Noe, & cunctorum animantium, quæ erant cum eo. Et si vis, nota, ꝙ nos debemus manere, cohabitare

Cum
- Innocentibus, ipsos imitando,
- Indigentibus, ipsis miserando,
- Laborantibus, ipsos adiuuando,
- Pænitentibus seu lamentantibus, ipsos cōsolando,
- Delinquentibus, ipsos castigando,
- Ignorantibus, ipsos informando,
- Infirmantibus, ipsos visitando,
- Contemplantibus, ipsis ministrando,
- Prædicantibus, ipsos audiendo,
- Patientibus, ipsis condolendo,
- Triumphantibus, ipsis congaudendo,
- Præsidentibus, ipsis seruiendo,
- Seruientibus, ipsis applaudendo.

¶Dico igitur primò, ꝙ nos debemus esse cum innocētibus, ad eos imitandum. ps. Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris. Item cum indigentibus ad eis miserandum. exemplo Thobiæ, de quo dicitur Thobię. 4. Panem tuum cum indigentibus & egenis comede, & de vestimētis tuis nudos tege. & 3. Re. 13. Reduc eum tecum, vt comedat panē. Itē cum laborantibus ad eos adiuuandum, seu cum iniuriam sustinentibus ad eos liberandum. Sap. 9. Tecum sit, & mecum laboret. dicens cuilibet tribulatio illud Hie. 15. Bellabunt aduersum te, & præualere non poterunt, quia tecum sum, vt saluem & eruam te. Itē cū lamentantibus ad consolandū. Eccl. 7. Non desis plorantibus in cōsolationē, & cum lugentibus ambula. Item cum delinquentibus ad castigandum, dicens illud Ezec. 20. In manu valida, & in brachio extento, & furore effuso regnabo super vos, & adducam vos in desertum populorum, & iudicabor vobiscum. Itē cum ignorantibus ad informandum seu prædicandum. Lu. 24. Locutus sum ad vos cum essem vobiscum. & Mat. 26. Quotidie vobiscum eram docēs in templo. Item cum infirmantibus ad visitandum. Eccl. 7. & 8. Non te pigeat visitare infirmum. Sequitur. Non litiges cum homine potente. Item cum contemplātibus ad eis ministrandum & assistendum. Apoc. 14. Vidi supra montem Syon agnum stantem. i. contemplatiuum speculantem, & cum eo centum quadraginta quatuor milia. quia pro certo viros speculatiuos & scientificos dēt aliorum multitudo sectari. Itē cū ꝓdicantib. ad eos audiendum Prou. 13. Qui cū sapiētib. gradit̄, sapiēs erit. Itē cū patiētib. ad eis condolēdum. Vñ sic dicat cuilibet patiēti illud Lu. 22. Paratus sū tecum & in carcerē & in montē ire. Itē cum triumphātib. ad eis cōgaudendum. Ro. 12. Gaudete cum gaudentibus. Item cum præsidentib. ad ipsis seruiendum, seu cum ꝑlatis & maioribus ad eis obediendum. 1. Paral. 12. Tui sumus o Dauid, & tecum o fili Isa. 1. Esdr. 10. Tuum est discernere, nosq; erimus tecū. Itē cū seruiētib. i. cū subditis & humilib. ad eis applaudēdū atq; fauēdū. Mar. 1. Erat cū bestijs, & angeli ministrabāt ei. Illi.n. dēt Angelus ministrare, qui bestiarum. i. simplicium & pauperum familiaris, & socius nouit esse. Patet igitur qūo apud iustos est vnū cū exterius sociatiuū. Noe, inqt .i. in amore requiescens fraterno. 2. Regū. 9. Veni, vt requiescas

ſcas mecum ſecurus.& Gē.8.Noe & cū eo vniuerſa aīantia
I & iumenta de arca egreſſa ſunt.¶Scd̃o dico, ꝙ eſt vnum cū interius fœcundatiuū,& iſtud nihil aliud eſt, q̃ illa ſocietas, q̃ habet vir perfectus cum virtutib.q.ſ.ipſum iuſtū faciūt ꝑfectum quandiu comitat̃ eaſdē.ꝙ oñdit̄ cū dr̃. Vir iuſtus atque perfectus.Virilitas.n.iuſtitia & perfectio dependent à virtutibus.Perfectum enim dicitur,cui nihil deficere comprobatur.igitur moribus ille perfectus dici meretur, quem virtutum multiplicitas comitatur.Et ſic notabo,quod talis debet eſſe

Cum
- Iuſtitia virtutes regente,
- Clementia pauperes fouente,
- Decentia bona tegente,
- Continentia carnē refrenante,
- Sapientia totū gubernante,
- Patientia mentē ſolidante.

De iuſtitia dicit̄ Apoc.19. Fidelis, & verax cum iuſtitia iudicat & pugnat.De clemētia dicat Dñs in ꝑs. Veritas mea & miſericordia mea cum ipſo.Et ipſe dicat illud Iob.31.Ab infantia creuit mecū miſeratio.De decētia, ſeu pulchritudine honeſtatis dicat illud ꝑs . Pulchritudo agri mecum eſt.De continentia vero & munditia caſtitatis dr̃ illud Iob.31.Pepigi fœdus cum oculis meis,vt non cogitarem quidē de virgine.vt ſit de illis,de quibus dr̃ Apo.14. Hi ſunt,qui cum mulieribus non ſunt coinquinati,virgines n.ſunt.De ſapientia inhabitat.De patientia vero & fortitudine dicat illud Prou.8.Mea eſt prudentia , mea eſt fortitudo .Sequitur.Mecum ſunt diuitiæ & gloria,opes ſupernæ & iuſtitia.Opes.n.& diuitias vocat & abundantiā virtutū,quę idem eſt ꝙ perfectio ſeu iuſtitia,iuſtus inquit vir,& ꝑfectus. Vide infra de viro,& de iuſtitia,& de ꝑfectione . Sic igitur
K patet,ꝙ eſt vnum cum interius fœcundatiuū. ¶Tertio dico ꝙ eſt vnum cum ſuperius copulatiuum.Et hæc eſt illa charitatiua ſocietas,quæ cum Deo copulat virum iuſtum . Cum Deo inquit ambulauit.Mal.2.In pace & ęquitate ambulauit mecum.Oia.n.volūt eſſe cū illo,à quo habent eſſe.Patet de piſcibus,qui ſemper volunt eſſe cū aqua,aues cum aere,aīalia cum terra,& quia totum eſſe noſtrum tam naturale quā fortunale,quam ēt morale à Deo eſt,iuxta illud .1. Cor. 15. Gratia Dei ſum id quod ſum.iō valde debemus appetere in eo,& cum eo ſp̄ eſſe.Vnde nota,ꝙ iuſti ſunt cū Deo in conſcientia,dū ipſum diligūt,ſibi adhærentes ſtabil̄r, in Eccl̄a dum ipſum eligunt,ſibi ſeruētes humil̄r,in patria dū ipſum colunt,ipſo ꝑfruentes alacriter.¶Dico ergo,ꝙ ſunt cū Deo in conſcientia ſibi ſtabil̄r adhærentes,& iſtā copulā cū Deo facit charitas,& gratia,quę Deum & hominem coniungūt. Vnde etiam ipſe Deus loquēs homini in ſcriptura, videtur iſtam ſocietatem conſulere,dicens.4.Reg.18 Facit mecū qđ vobis vtile eſt.Et ſi quæris ab eo quid ſit quod vtile eſt facere ſecum?Reſpondere poteſt per hæc verba

Mecum
- Vigilate.
- Properate.
- Laborate.
- Perſeuerate.
- Aſcendite.
- Diſcernite.
- Addiſcite.
- Diligite.
- Diuidite.
- Colligite.
- Comedite.
- Quieſcite.

Dico ergo,mecū vigilate excuſſo ſopore,& iō ipſe eſt,qui apoſtolos reprehendit,dicens Mat.26. Non potuiſtis vna hora vigilare mecū. Vigilate & orate ne intretis in tētationem.item dicit mecum ꝑperate in diſcuſſo torpore.1.Regum 16.Sanctificamini,& venite mecū. Item dicit mecum laborate robuſto vigore.Vnde laborantibus dicitur Matth.20.Ite & vos in vineā meam.Sequitur. Nonne ex denario conueniſti mecum?& illud Philip.4.Adiuua illos,q̃ mecum laborauerunt.Item mecum perſeuerate duranti tenore.Luc.22.Vos eſtis,qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis.Item mecum aſcendite alta contemplando. Exo. 34.Stabis mecum ſuper verticem montis . Item mecum diſcernite vera iudicando.Act.28. Qui mecum erant , lumen viderunt.Item mecū addiſcite magna perſcrutando.& merito,quia ſapientia perſeuerauit mecum.Eccl.2.Itē mecum diligite feruenter amando.2.Reg.3. Fac mecum amicitias. item mecū diuidite bonum occupando.Luc.15. Fili tu ſemper mecū,& oīa mea tua ſunt. Item mecum colligite ſemp bona congregando.Luc.11.Qui non eſt mecum aduerſum me eſt,& qui non colligit mecum , diſpergit . Item mecum comedite memet deguſtando,ſ.in ſacramento altaris.1.Regum.9.Aſcende ante me in excelſum, vt comedas mecum. quieſcite deuota ſectando.Luc.22.Hodie mecum eris in paradiſo.Viri.n.deuoti per deuotionem paradiſum frequētāt. Patet ergo quō iuſti ſunt cum Deo in conſcientia ſibi ſtabiliter adhærentes.¶Sed ſecundo adhuc dico , ꝙ ipſi ſunt cū L
Deo in Eccleſia ibi nobiliter præſidentes . Et iſti potiſſime ſunt viri eccleſiaſtici,qui pro eo cum Deo eſſe dicuntur, q̃a eius vicarij ſunt & eius officia exequuntur, & ſibi perſonaliter miniſtrantes,cum ipſo quantum ad profeſſionem, & ſtatum habitant corporaliter & morātur,vnde ipſe dicit illud Luc.11.Pueri mei mecum ſunt in cubili. Veruntamen ſicut qñq; fit,ꝙ habet homo ſecum in domo ſua in ſecreto & alto officio aliquos proditores,qui dato, quod panem ſuum comedant oī die,aduerſarijs tñ ſuis magis fauēt quam ſibi, ſic Deus in ſtatu eccleſiaſtico habet aliquoties aliquos malos,alte beneficiatos,& promotos, qui quamuis panem ſuū i.ipſius ſacramētum,vel panem ſuum ad litteram.i. bona tēporalia ſua comedant & participent omni die abundanter ipſi tamen tanquam proditores & mali,hoſti ſuo .ſ.mundo, vel tyrannis,vel diabolo potius fauent,& obediunt quam ſibi.De quibus conqueritur ipſe dominus dicens. Matth.26. 26.Qui intingit mecum manū in paropſide,ipſe me tradet. Iſti ergo non ſunt cum Deo,ſed potius contra Deum iuxta illud prædictum Luc.11.Qui nō eſt mecum , aduerſum me eſt,imo poteſt hodie dicere illud Eſa. 63. Torcular calcaui ſolus,& de gentibus non eſt vir mecum.&c.Patet ergo, qđ iuſti ſunt cum Deo in Eccleſia nobiliter præſidentes . ¶Sed M
tertio dico,ꝙ iuſti ſunt cum Deo in patria,ibi fœliciter q̃eſcentes,quia re uera ibi ſunt.ſ.in paradiſo

- Honorabiliter ſociati,
- Delectabiliter ſatiati,
- Inexterminabiliter honorati,
- In defectibiliter radicati.

Aſſociati,dico,honorabiliter , quia ſicut dicitur Matth.8.Ipſi recumbunt cū Abraham,Iſaac,& Iacob in regno Dei.Item ſunt ſatiati delectabiliter.vnde illud Apoc.3.prædictum.Ego cum illo, & ipſe mecum.Item ſunt honorati inexterminabiliter.Apo.3.Qui vicerit,dabo ei ſedere in throno meo mecum. Item ſunt ꝑpetuati indefectibiliter.1.Theſ.4.Rapiemur obuiam Chriſto in aera,& ſic ſemper cum Dño erimus . Cum Deo ergo ambulauit.Et ſi vis adhuc notare,q̃ & quales ſunt,quos Dominus in paradiſo ſecum vult habere,vel quales etiam ſunt quorum ſocietatem noſtrum quilibet debet velle, dico,qđ iſti ſunt viri,qui pollent

- Puritatis decore florido,
- Firmitatis vigore ſolido,
- Sagacitatis fulgore ſplendido,
- Simplicitatis dulcore ſtolido.

Dico,ꝙ illorum debet Deus,& homo gratam ſocietatem habere, qui ſunt puritatis floridi decore.vnde de Balaam dicitur Num.22.ꝙ ipſe habebat ſecū duos pueros.Puer autem à puritate dicitur.Itē illos, q̃ ſunt firmitatis ſolidi vigore,vnde de Moyſe dr̃ Exo.13.ꝙ ipſe tulit ſecum oſſa Ioſeph.Item illos,qui ſunt ſagacitatis ſplēdidi fulgore.vnde de Moyſe dr̃ Exo.34.ipſe aſcendit in montem,portās ſecum tabulas.Tabulæ .n. legis digito Dei ſcriptę ſignificant viros ſcientificos atq; doctos;itē illos,q̃ ſunt ſimplicitatis ſtolidi dulcore,ſicut de Leuita legitur.Iud.19. ꝙ ipſe habebat ſecū duos aſinos.Aſini.n.ſimplices, & innocentes.ſignant.Patet igitur quomodo quidam ſunt cū Deo in patria,in Eccl̄a,in conſcientia.Cum Deo,inquit,ambulauit.Et hoc eſt quartum auctoritatis,in qua.ſ.per cum, tecū, ſecum oſtenſa eſt quædam ſocietas cum Deo , cū ſeipſo,& cum proximo.Et ſic oſtenſum eſt quō eſt vnū cum pertinēs ad iuſti charitatem.¶Tertio principaliter dico,ꝙ eſt vnum N
cum pertinens ad impij prauitatem.Et iſtud nihil aliud eſt quam malorum ſocietas atq; liga.Mali.n. ſemper volunt ſecum habere alios malos,nec ſecū habere curāt Dñm , neq; iuſtos.Similes.n.videntur Amazonibus,quæ fuerunt mulieres ſolę ſine viris manentes,quia.ſ.nullum maſculum ſecum viuere permittebant,ſed de patria ſua aut emittebāt,aut occidebant,fœminas vero ſibi ſimiles reſeruabant,& mamillā dextram ne in ſagittatu impedirent̄,ipſę ſibimet adurebāt, pœnitus & deſtruebāt,ſicut ponunt Oroſius,& Solinus. Sic vere mali & fœminei , i.viri eneruati,& effœminati, maſculos,i.viros iuſtos,viriles & perfectos ſecum habere nolunt quinimo ipſos à ſe reijciunt , vel perſecutionibus affligunt, dicentes illud Eſaiæ. 63. De gentibus non erat vir mecum. Fœminas vero carentes mamilla , ideſt perſonas effœmi-

natas & eneruatas mamilla pietatis carentes, tanquã sibi similes & conformes secum retinent, atq; seruant. Mali.n. societatem volunt malorũ, & comitiuas diligunt iniquorum. vnde Matt.11. de spiritu nequã dr̃, ꝙ ipse accepit secũ septẽ spũs nequiores se, & habitauerunt simul. vnde etiam cuilibet iusto inter societatẽ malorum necessario habitãti, dicitur illud Ezech.2. Impij & subuersores sunt tecum, & cum Scorpionibus habitas. Et si vis, nota, ꝙ per cum potest intelligi multiplex mala societas, quæ.s. nobis à Deo interdicitur, & vetatur videlicet

Societas { Proditiosa tractans malitias,
Litigiosa sectans discordias,
Luxuriosa fœdans munditias,
Ambitiosa quærens diuitias,
Præsumptuosa spernens iustitias.

¶ Et merito, quia pro certo de talibus societatib. acqritur societas periculosa habens tristitias. De ꝓditiosa societate dr̃ in ps. Loquunt̃ pacẽ cũ proximo suo, mala aũt in cordib. eorũ. de societate brigosa, discordi, & litigiosa, dr̃ in ps. Cũ his q̃ oderũt pacẽ, erã pacificus. De societate luxuriosa dr̃ Ecc.9. Ne respicias mulierẽ multiuolã, & cũ saltatrice ne assiduus sis. De societate diuite, auara, & ambitiosa dr̃ Eccle.13. Ditiori te ne socius fueris. Sequitur. Si habes, conuiuet tecũ, Si non habueris, derelinquet te. De societate præsumptuosa dr̃ Eccl.8. Cum audace ne eas in via. Et ibidẽ.13. Ne cõices cũ hoĩe potente. De societate vero periculosa, q̃.s. ex præcedentib. sequitur, hoc est de societate damnatorum dicitur in ps. Aestimatus sum cum descendentibus in lacũ. Et Esa.34. dicitur. Descendet Vnicornis cum eis, & tauri cum potentibus. Sequitur ibidem de inferno. Et erit cubile draconum, & pascua strutionum, & occurrẽt tibi ibi demonia. Onocentaurus & pilosus clamabũt alter ad alterũ. &c. Cõpara diuersa genera damnatorum istis animalibus, q̃ in ista societate cõcurrunt. patet igitur de cum quomodo accipit̃ quo ad Deum, quo ad virum iustũ, & quo ad impium. Sufficit ergo. Exempla vel figuras modicũ allegaui, quia nimis fuissem prolixus, & quia de societate tam bona quã mala fit mentio in pluribus locis in hoc opere. Vide de societate, cõgregatione, simul, & similibus titulis.

A **Cunctus, ta, tum,** Quoniam cunctus & omnis vniuersitatem & multitudinẽ signant, q̃, vt cõiter, ad personas quibusdã ad res refertur, & in scriptura fit mentio de multis generib. personarum, notabo, quod per istud adiectiuum potest intelligi

Vniuersitas { Iustorum,
Malorum,
Meritorum,
Vitiorum,
Tormẽtorum,
Præmiorum,
Temporum,
Locorum

Prima solet rite regulari, Secunda solet mala operari, tertia debet iuste vẽdicari, quarta debet caute declinari, quinta debet multum formidari, sexta debet sursum affectari, septima debet ad bonum ordinari, octaua debet in bono frequentari. Est igitur multitudo iustorũ, quia.s. cuncti debent Deo & superioribus obedire, mandata seruare, fidẽ tenere, & à vitijs cauere. Vnde nota, ꝙ necesse est, vt cũcti defleamus commissa scelera, cũcti faciamus virtutum opera, cuncti subeamus maiorum onera, cũcti acquiramus beata munera. Igitur cõmissa scelera cuncti defleamus.2. Reg.15. Omnes viri flebant voce magna. Sequitur. Et cunctus populus incedebat per viam, quæ respicit ad desertũ. Itẽ virtutũ opera cũcti cõpleamus. Exo.24. Oĩa, q̃ locutus est Deus, faciemus. Item maiorũ onera cuncti subeamus .i. maiorum præceptis cuncti obediamus. Gen.41. Ad tu oris imperiũ cunctus populus obediet. Itẽ æterna munera cũcti acquiramus.s. gloriã paradisi, vbi.s. est abũdãtia & pax æterna, quia sicut dicitur Hester.2. Rex Assuerus iussit conuiuium ꝑmagnificum præparari cunctis principibus suis. Hester.13. Optata cunctis mortalibus pace fruerentur. Talis est igit̃ multitudo iustorum. B ¶ Item inuenitur multitudo malorum seu impiorum, qui scilicet

Cuncti sunt { Dolosi, proximos fallentes,
Pomposi, proximos spernentes,
Ruinosi, deorsum cadentes.

Cuncti, dico, sunt dolosi. Hie.6. A maiori vsq; ad minorem cuncti auaritiæ student: à propheta vsq; ad sacerdotem oẽs faciunt dolum. Cuncti ẽt sunt pomposi, seu ẽt superbi, & ꝓsumptuosi. Eccl.2. Cuncta subiacent vanitati. Iob.15. Cunctis diebus impius superbit. & Iob.40. Respice cunctos sup bos. Cũcti tales erũt finalr̃ ruinosi, qñ.s. ĩ die iudicij corrẽt in infernum. Iob.40. Videntibus cunctis ꝓcipitabit̃. Patet ergo quõ est vana cõgregatio, multitudo seu vniuersitas pc̃torũ. ¶ Tertio inuenit̃ quædam multitudo virtutum & meritorum. Eccle.7. Cuncta tentaui in sapientia. ¶ Item multitudo vitiorum. &c. omitto, quia parum valet. ¶ De vniuersitate vero tormentorum, præmiorũ, locorũ, vide in suis titulis, & synonymis. ¶ De vniuersitate temporum & dierum qualiter.s. cuncti dies nostri sine interpellatione sine diminutione sunt ad Dei seruitium ordinanda multa possent dici, q̃a multæ sunt auctoritates ad istud propositũ, sed omitto grã breuitatis, q̃a.s. infra ĩ titulo de die ĩ litera.d. satisfiet.

Cupere. Cupientis. Nota, ꝙ cupere idẽ est, ꝙ aliquid ferueter desiderare. A Et põt sumi in bono & in malo. In bono.n. signat illud sanctum desiderium, quod habent iusti de bonis spũalibus & æternis, in malo vero signat illud desiderium corruptum, quod habent impij de vitiosis operib. malis delectationibus, desiderijs & diuitijs externis. Igitur de prima cupiditate, quia.s. boni cupiunt vtilia nõ nociua, possum dicere, ꝙ virtus appetitiua tũc est bene disposita naturalr̃, qñ nõ cupit aliquid nisi quod suæ sanitati conuenit corporaliter. Nam quando virtus illa non appetit nisi quod potest digerere, tunc dr̃ hõ sanus esse. Sic vere dicam, ꝙ ille spiritualiter bene est dispositus, qui vitia & peccata, bona terrena, & mũdi vanitates, q̃ vtiq; aĩæ nociua sunt, & quæ nec regi, nec dirigi bene possunt, non appetit, sed solũ virtutes, & bona opera, quæ animæ salubria sunt cupiens, omnia cætera vilipendit. Et sic si vis, nota, ꝙ boni cupiunt

Sumere doctrinæ ferculum, ꝙ iustos satiat, vt hos reficiat,
Struere mentale vasculum, vt multa capiat,
Stringere fraternum vinculum, vt nullum odiat,
Videre regentem sæculum, vt hos exaudiat,
Tenere cæli latibulum, vt hos suscipiat.

¶ Dico ergo, ꝙ iusti cupiũt doctrinã, per quam resatietur, B vnde de Lazaro dicitur Luc.16. ꝙ ipse cupiebat saturari de micis, q̃ cadebant de mensa diuitis, quia.s. iustus summe debet cupere & desiderare ꝙ de micis doctrinæ, quæ de mẽsa sacræ scripturę proueniunt, a diuite viro Christo spiritualiter satietur. Itẽ iusti cupiunt gratiam, per quam ædificent̃. Gratia.n. ædificat spiritualiter domum mentis, vt.s. Chrm̃ capiat cũ virtutib. atq; donis.1. Para.2. Domus, quam ædificare cupio, magna est valde. Item iusti cupiunt amicitiam, vt compatiantur. Phi.1. Testis est mihi Deus quomodo cupiam vos omnes in visceribus Iesu Christi. Itẽ cupiunt Dei amicitiam, vt eius pulchritudine allicianẽ. vnde de Herode dicit̃ Luc.23. ꝙ ipse erat multo tempore cupiens videre Iesum. Itẽ cupiunt cælestem gloriam, vt ibi reficiantur, & bonis omnibus induantur.2. Cor.5. Nã in hoc gemiscimus habitationẽ nostram, quæ de cælo est, superinduci cupientes. Patet igitur sic quomodo cupiditas sumit̃ in bono. ¶ Secundo dico, ꝙ, vt cõiter sumit̃ in malo. Et sic nihil aliud est quã C auaritia vel excessiuus appetitus rerũ inutiliũ & malarũ. Appetitus.n. male dispositus & corrupt⁹ magis cupit nociua q̃ vtilia. sic vere mala volũtas & desideriũ iniquorum Prou.1. Stulti ea, q̃ sunt sibi nociua cupiunt. Et de hac cupiditate possent dici infinita, sed quia paucę sunt auctoritates vocales, & in infinitis locis de auaritia & cupiditate in hoc opere tractat̃ notabo, ꝙ illa, q̃ per cupiditatem & auaritiã acquirunt̃, non satiant, nec proficiunt, quia solent mentem inflammare. Nõ perdurant, sed deficiunt, quia solẽt cito declinare nos diffamant & inficiunt, quia solẽt famam obfuscare. ¶ Solent, dico, mentem inflammare, vt plura petantur. vñ Eccl.12. Insatiabilis est oculus cupidi. Solent etiam parum delectare, cum cito perdantur. vñ de auaro dicitur Iob.20. Cũ habuerit quod cupierat, possidere non poterit. Solent insuper famam obfuscare, cum iure spernant̃. Vnde scriptura ipsos vituperãs, & diffamãs dicit Eccl.14. Viro cupido & tenaci absq; rõne est suba. &c. Vide de auaritia, & ĩ titulis auaritiã significantib. sicut est ignis, ardere, accẽdere, & simili.

Cur. Nota, ꝙ istud aduerbium interrogatiuum cur, qñque dicitur inquisitiue. Iob.7. Cur non tollis peccatum A

catum meum,& quare non aufers iniquitatem meam? Item sumitur desolatiuè. sicut Iob.3.vbi dr. Quare non in vulua mortuus sum,egressus de vtero non statim perii, quare excepus genibus,cur lactatns vberibus.Item sumitur, reprehensiuè,& conquestiuè, & hoc modo sumitur cōiter in scriptura,sicut Exod.5.dr.Domine cur afflixisti populum istum? Et ideò notabo,ꝙ per istam dictionem cur reprehendūtur multa genera personarū. vnde Dñs potest dicere quæ sequuntur

Cur
- Tardaris Christi bonitatem gustare dulciter?
- Scrutaris Dei maiestatem nimis subtiliter?
- Furaris mundi facultatem,quæ nocet grauiter?
- Sectaris carnis voluptatem,quæ fœdat turpiter?
- Venaris fraudis prauitatem,quæ fallit viliter?

¶Dico ergo,ꝙ per cur arguuntur illi, qui tardant ad Deum venire,quibus.s.potest dici illud Gene.24.Ingredere benedicte Dñi, cur foris stas?Item illi,qui tractant,vel certāt nimis alta sentire. Vnde Angelus dicit Iacob Gen.32. Cur quæris nomen meum,qđ est mirabile?Item illi, qui procurant mundi opes glutire.vnde Gen.31.Cur furatus es Deos meos? Laban,qui loquitur,est mūdus,qui diuitias reputat Deos suos. Item illi,qui amant carnis opus inire.s.luxuriosi.vnde illis,q vxorem Leuitæ stuprando occiderāt, dicitur illud Iudic.20. Cur tantum nefas facere voluistis?& Numer.31.Cur fœminas reseruastis? &c. Item illi,qui captant fratres fraude ferire.vnde Iosue.9.Cur nos decipere fraude voluistis? Vide infra de Quare,vbi ponetur magis plene.

A **Cura.** Nota,ꝙ cura idem est,quod diligentia,industria & sollicitudo circa aliquid impensa. Et breuiter concludendo, cura proprie pertinet ad prælatos. Istis.n.est commissa cura & sollicitudo de subditis gubernandis. Eccl. 32.Rectorem te posuerunt, noli extolli, curam illorum habe.&c.Et ideò isti debent esse sicut elephantes, de quibus dicit Plin.ꝙ maxima cura est eis alteri de altero,vulneratos senes & debiles adiuuāt, sanans & defendunt, prostratos etiā, & barrientes erigunt, & sibi inuicem multa amoris insignia impendunt, parentes etiam inter eos de filiis suis maximam habent curam,ipsos enim à Draconibus defendūt,& ne oberrent ipsos præcedere faciunt,ipsos etiam ad natandum in fluminibus, ad inclinandum caput nouæ lunæ & cœli luminibus,& ad præcauendum à Draconis incursibus informāt, & instruunt,vt dicit idem. Sic verè nobis aliis Christi fidelibus debet esse maxima cura & sollicitudo alteri de altero. Quia ſm Apostolū,nos sumus alter alterius membra. Si q̄d vero vnum membrum patiatur, compatiantur omnia membra.Rom.12.Si.n.socios nostros viderimus vulneratos & ꝓstratos, ipsos pro certo piè debemus adiuuare, & eisdē pro viribus subuenire,& eos si possumus à suis infortuniis subleuare.Gal.6.Alter alterius onera portate. Parētibus maximè .s.prælatis & maioribus debet esse maxima cura de filiis, ipsos.n.debēt sollicite defendere à nociuis,& in necessariis informare, docere.n.eos debent qualiter natabunt per deuotionem,qualiter respicient per cōtemplationem & affectionem,qualiter etiam à dracone diabolo se expediēt per prudētiæ circunspectionem.Isti ergo sint sicut Mardocheus, de quo dicitur Hester. 2. ꝙ erat curam habens salutis Hester. Isti.n.debent curari de subditis,quia sicut dicit Sap.6.Aequaliter est ei cura de omnibus. Et tunc isti poterunt dicere Domino illud Gen.46. Viri pastores sumus, serui tui,& curam habemus alendorum gregum.In quibus verbis patet, quod

B prælati debent habere curam
De resistendo viriliter.[Viri]
De præsidendo sagaciter.[Pastores]
De conuersando humiliter.[Serui tui]
De prouidendo vtiliter.[Curā alendorū]

Prælati.n.debent esse
Potentes ad resistendum,
Humiles ad conuersandum,
Vtiles ad promouendum,
Sagaces ad præsidendum.

Curet ergo ꝑlatus de habēda stabilitate viri. Maxima enim cura debet inesse duci,quòd fortis & strenuꝰ possit esse,quia sine fortitudine nec aduersis pōt resistere,nec exercitui subuenire.Sic vere prælatus,qui dux est aliorum, debet valde curare de fortitudine & stabilitate spiritali habēda[viri.inq̄t.] Quia.s.prælati debent esse viri.i.stabiles, strenui & virtuosi. 2.Regum 14. Confortamini & estote viri fortes. Vir.n.dr̄ à virtute,quamuis multi sint hodie, qui non dicuntur à virtute,sed à viriditate,ad modum rami viridis,ipsi.n.carent omnimoda firmitate.Non sic ergo, sed curet,vt dictū est de habenda stabilitate.Et hoc est,quod supponitur,Ro.13.vbi dr̄. Curā carnis ne feceritis in desideriis,curam inquit carnis,q̄ .s.stabilitatem & virilitatem eneruat.¶Secundò debet curare de habēda sagacitate[pastores.]Pastores.n.sunt illi, q̄ gregibus pascendis & nutriendis ꝓferuntur, q̄bus debet inesse sapientia & pro grege pascendo, & pro gregē ēt defendendo.Sic prælati gregē subditorū debēt doctrinis & exēpli spiritualiter pascere, & ipsum ēt si possunt per eleemosynas tēporaliter enutrire.ꝑ quod sapientia indigēt,& doctrina,de q̄bus Hier.3.Dabo vobis pastores iuxta cor meū,& pascent vos scientia, & doctrina. Quāuis de multis pastoribus dicat̄ illud Ezec.24.Veh pastoribus,qui pascūt semetipsos, & derelinquunt gregē. &c. ¶ Tertiò dico,ꝙ debet curare ꝑlatus de habēda humilitate.[Serui inquit tui.] Prelati.n.sunt serui subditorum.Vnde Papa vocat se seruum seruorū Dei.Prelatus.n.est generalis & vniuersalis seruus oīum.Sap.6.Aequaliter est ei cura de oībus.Vnde nota, ꝙ sibi debet inesse diligens cura de cōi vtilitate,de iustorum communitate,de infirmorum salute & tranquilitate. De cōi vtilitate dicit ille rex Antiochus.Necessarium est duci pro cōi vtilitate nostri curam habere.De iustorum cōitate dr̄.1.Mach.14. Sacerdotes eorum consenserūt eum esse ducē,& vt cura esset illi de sanctis.De infirmorum aūt & imperfectorū salute & sanitate dr̄ Luc.9.de Christo,qui eos,qui cura indigebant,sanabat. [Serui ergo.]Seruus.n.dr̄ à seruiēdo, & à seruādo, q.a.s.subditos tenent seruare,& eis in spūalibus deseruire.de q̄bus.2. Reg. 15.Vniuersi serui eius ambulabāt iuxta eū.Luc.12.Beati sunt serui illi,quos cum venerit Dñs,inuenerit vigilātes.Multi tñ hodie,qui nō dicuntur serui à seruiēdo,sed à seuiendo, sicut crudeles ꝑlati,de quibus Thren.5. Ceruicibus nostris minabamur,serui dominati sunt nostri.Et.2.Paral.24. Consurrexerūt cōtra eū serui sui.¶ Quartò dico,ꝙ prælatus debet habere curam de agenda vtilitate. [Curā inquit habemus alendorū gregum.] Greges.n.subditorū debet alere, & eis in necessariis prouidere.Thob.1.Esurientes alebar, nudisq; vestimenta præbebat.Et sic prælati erūt figurati in illo pio stabulario, qui receptum sauciatum custodiuit, & curā eius egit. Curam ergo debet prælatus habere de subditis, q̄a sicut dr̄. 1.Timo.5. Qui suorum & maximè domesticorum curā non habet, fidē negauit, & est infideli deterior.& nota adhuc,si uis,ꝙ ꝑlatꝰ debet habere curā de subditis, & ipsos ēt curare E

Aequaliter iudicando,
Sæueriter castigando,
Benigniter consolando,
Sagaciter informando,
Vtiliter visitando.

Dico ergo,ꝙ curare dēt de iudicando æqualiter. Non .n.debet plꝰ pendere ad vnā partē q̄ ad aliam. Matth.22. F Magister, quia verax es, & viam Dei in veritate doces,& non est tibi cura de aliquo, cura,dico,specialis, sed de oībus generalis est tibi cura. Act.5. Afferebantur ægri ad apostolos,& curabantur omnes. & iō de inæqualitate videbatur conqueri Martha Luc.10.dicens. Domine non est tibi curæ, quòd soror mea relinquit me solam ministrare? Item curare debet malos castigando sæueriter.vnde ipse debet esse sicut ignis, de quo dicitur eccle. 38. Ignis curans mitigabit dolorem. Item debet curare consolando benigniter.Oseæ.11.Portabam eos in brachijs, & nesciebant,quòd curabam eos.Item curare debet informando sagaciter seu subtiliter.Hiere.33.Obducam cicatricē, & curabo eos,& reuelabo illis deprecationem pacis.Item debet curare visitando suauiter & vtiliter, dicens cum Christo illud Matth.8.Ego veniam & curabo eum. Sed quid? proculdubio multis prælatis potest dici illud Luc. 4. Medice cura te ipsum. Si autem tu quæras qui sunt,qui à Deo & prælato possunt & merentur curari,dico pro certo,quòd isti sunt

Ille,qui lachrymarum stillat profluuia,
Ille,qui aduersa suffert diluuia,
Ille,qui Domini amat consortia,
Ille,qui diuina sperat auxilia,
Ille,qui Domini orat subsidia.

Curantur igitur, qui per lachrymosam conpunctionem mandēt, G exemplo Naaman, qui in Iordane lotus, à lepra sua curatus est. quarto Regum. 5. Item aliqui curantur per temporalem tribulationem Oseæ sextò. Ipse cepit, & curabat nos,percutiet & sanabit nos.Item alii curantur per Domini consortium & deuotam eius frequentationem.Matthæi.15.

Accesserunt ad eum turbæ multæ, & curauit eos. Item quidam curantur per spem, fiduciam, & deuotionem. 1. Petr. 5. Omnem sollicitudinem proiiciētes in eum, qm̄ ipsi cura est de vobis. Item alii curantur per humilem orationem. Eccle. 38. Ora Dominū, & curabit te. Aduerte aūt, ꝙ multi sunt ita infirmi, ꝙ nullo modo possunt curari, & tales sunt desperati & obstinati. vnde de demoniaco dr̄ Luc. 8. ꝙ à nullo poterat curari. & Hiere. 51. Curauimus Babylonem, & non est curata. Non sic, sed obediēdo Deo permittamus nos curari. Mat. 17. Curatus est puer ex illa hora. Ista ergo de cura & curare sufficiant. Vide de diligentia, sanare, quia. s. curare, idem est quod sanare, vel idem est quod de aliquo curam, & sollicitudinem gerere & habere.

A

Currere. Cursus.

Nota, ꝙ currere nihil aliud est quā festine seu velociter versus aliquem terminum se mouere, & signat exercitium, operationem, diligentiam & obedientiā. Possumus ergo distinguere quòd est

Quidam { cursus naturalis, / cursus criminalis, / cursus moralis & spiritualis.

Currit hō { naturaliter de vita ad mortem / criminaliter de gratia ad culpā / spūaliter de gratia ad gloriam.

Cursus naturalis similis est cursui nauis in mari, in qua hō sedens quāuis velociter currat ad portum, istud tn̄ nō percipit, nec aduertit. Sic verè nos, qui in mari huius mūdi, in naui corporis, ad portū mortis tēdimus, nō aduertimus quāuis celeriter transcurramus. Luc. 24. Surgens Petrus cucurrit ad monumētū. Iob. 9. Dies mei velociores fuerunt cursore. Cursus verò criminalis similis, est cursui fluminis, q̄ toto impetu labitur & fluit versus mare. Sic sunt peccatores, q̄ toto affectu, & desiderio labūtur & currūt ad mare. i. ad amaritudinē pc̄tōrū. Qđ patet deraptoribus & impetuosis, & pcipitibus iudicibꝰ Prouerb. 1. Pedes eorū ad malū currūt, & festinant, vt effundant sanguinē. Hie. 23. Non mittebā prophetas, & ipsi currebāt. Cursus verò spūalis & moralis similis ē cursui solis, qui oī die currit ab oriente in occidētem, & iterū reuertitur ad orientē, s̄m ꝙ à firmamēto & per firmamērū trahitur & mouet. Sic verè vir iustus nō cessat circuire, & currere per exercitium bonorū operū & virtutū. Et hoc primo versus occidentē. s. cōsideratio circa propriè naturæ fragilitatē, casum, & infirmitatē, & mortē. Itē debet currere versus orientem. i. versus Paradisum & cœlum. s. cōsiderādo & desiderādo cęli charitatē, fœlicitatē, & vitā æternā. Et istum ꝓ certo cursum debet facere se cōformando motui firmamēti. i. volūtati Dei totaliter adhærendo. Vnde de isto cursu pōt intelligi illud Esa 40. Qui sperant in dn̄o, mutabunt fortitudinē, assument pennas, vt Aquilæ, current & nō laborabūt, ambulabunt & nō deficiēt. Quilibet. n. iustus pōt dici cursor, quia. s. sicut cursor, dū ad terminū accelerat, multas notitias vel amicitias ī via non desiderat, grauibus sarcinis se non onerat, signa cursoris prætēdit & portat, quæ. s. sunt lancea, barile cū vino, pyxis clausa cum literis, & pictura armorū dn̄i sui, sic vir iustus qui ad terminū Paradisi solet currere in via mundi, circa delectabilia non solet sistere, mundanorū amicitias non solet quęrere, sarcinis terrenorū non solet se onerare, & signa virtutū secū debet gerere & præferre. Sic ergo succinctus & restrictus per tēperantiā, habeat lāceā. i. crucis & passionis memoriā: habeat vas cū vino. i. deuotionē inebriatiuā & sapientiā, habeat pyxidē clausam. i. prudentē & secretā cōscientiā, in qua habeat testimoniales literas puritatis & innocētię, habeat arma dn̄i nostri Iesu Christi. i. paupertatē & patiētiā. Et sic erit ille cursor, de quo dr̄. 2. Reg. 2. Asael erat cursor velocissimus sicut vnus ex capreis. & illud Hiere. 2. Cursor leuis &c. sicut infra. Cursus ergo moralis & spiritualis est à nobis frequentādus & cōtinuādus. Ceruus. n. qui nō cōtinuat cursum suum, sed sistit, & delectatur in latratu canū, vel in sibilo venatorū, faciliter capitur, & necatur. Tigris etiam, quæ cursum suū nō cōtinuat, sed sistit circa imaginem speculorū, cōsiderādo vmbrā suā, à prosecutione venatoris & à catulorū suorū recuperatione totaliter impeditur. In q̄bus exemplis docemur, ꝙ si cursum bonorum operum non continuauerimus, sed in latratu canū. i. malorū suggestionibus, in vmbra mundanarū eminentiarū, in sibillo vanarū delitiarum & diuitiarū delectati fuerimus, & horū occasione cursum bonorum operū deseruerimus, faciliter à venatoribus inferni per diuersa vitia capiemur, nec catulos nostros. i. prędam ęternę beatitndinis comprehendemus, vel ēt consequemur. Debemus ergo currere, non sistere, continuare, non deuiare, comprehendere, non quiescere. vnde Apostolus docet. 1. Corint. 9. Sic currite, vt comprehendatis. In quibus verbis aduerte, quòd cursus bonorum operum debet habere

Modum sagaciter prosecutiuum. [Sic inquit]
Actum celeriter executiuum. [Currite inquit] B
Finem principaliter consecutiuum. [Vt comprehendatis]

Sit igitur in cursu nostro modus expediēs in prosecutione, ꝙ ostenditur cum dr̄, Sic, Sic. n. denotat mihi certum modū limitatū & ordinatū, s̄m quem est aliquid faciendū, ad denotandū, ꝙ nō à casu, nec inordinate, sed s̄m modū & regulam debemus currere cursum nostrū. Cursores. n. qui nō seruant modū in currēdo, faciliter fatigantur, ita ꝙ ante terminū desistere cōpelluntur, & ideò lupus qn̄ videt canes, non statim prorumpit ad velocē cursum, imo primo vadit paulatim ne fatigetur, vt postea vrgente necessitate celeriter moueatur. Lepus etiam in currendo vtitur certo modo, qn̄. n. currit ante canes, & maximè descēdendo de monte, nō currit directè versus vallem, sed anfructuose & circunuolute, nūc ascendit nunc descendit, nunc vadit rectè, nunc indirectè, nūc currit patenter, nunc iacet latenter. istū aūt modū currendi seruat vt canibus possit illudere, & eorū maliciis obuiare. Ceruus ēt currendo seruat certum modū, mutat. n. se de vna semita ad aliā, ne canes inueniant veniam suam. ex quibus exemplis docemur, ꝙ in cursu nostro morali & spirituali certus modus, certa forma est tenenda. Modus. n. in rebus summò pere requirit, & iō currēdo per bona opera versus cęlum, seruemus modū debitū & maturū. Non ꝓcedamus in principio nimis celeriter sicut faciūt fatui nouitii, q̄ in principio nimis sunt feruentes, & ideò faciliter deficiūt, q̄a sicut dicit philosophꝰ Acres in principio, frāgunt in fine. Qđ figuratū est in Petro, & Ioāne, vbi iohēs, qui citius ꝓcucurrit in monumentū tardius introiuit. Modū ergo debitū teneamus, & nunc curramus ascēdendo, ꝑ viā cōtēplatiuā, nūc descendendo ad actiuā, nunc de semita ad semitā nos mutādo per operationē alternatiuā. [Sic inquit.] Sic. n. i. ꝑ istū modū, canes. i. demones illudemus, & sine periculo ad terminū veniemus, & de eorū manibus euademus. De isto ergo mō currendi dicit apostolus ibidem 1. Corin. 9. Sic curro non quasi in incertū, sed castigo corpus meū, & in seruitutē redigo. Et Iob. 1. dr̄. Sic faciebat Iob cunctis diebus. Sic inquit faciebat, i. certū modū, & ordinē in suis bonis operibus obseruabat. Qđ proculdubio est cotra multos fatuos & proteruos, qui in suis actibus siue boni fuerint siue mali, non seruant ordinē atq; modū, quibus dr̄ in ps. Non sic impii, non sic. q. d. impii & iniqui nō seruāt ordinē, regulam vel mensuram. Sit ergo in nostro spiritali cursu modus sagaciter prosecutiuus. [Sic inquit] vnde Ioel. 2. Quasi equites sic currēt ad sonitus quadrigarū. ¶ Secundò dico, ꝙ in nostro cursu debet esse actus celeriter executiuus, qđ ostenditur cum dr̄, Currite in præsenti. Cito. n. præsentialiter & sine dilatione debemus per bona opera currere, & Dei & prælatorū mandata per obedientiā executioni mandare. Dromedarius. n. est aīal siccum valde & calidū, & modico contentum, & ideò inter alia aīalia velociorē & longiorem facit cursum, currit. n. per centum miliaria vna die, & ideò dicitur Dromedarius à dromos Græcè, quod est cursus latinè. Onager est animal, quod est omnino imbelle, quod semper moratur in solitudine, ita tn̄ velociter currit, ꝙ per cursum leonem effugit & euadit. vnde cursus suus datur ei loco naturalis armaturæ. Et ideò de Onagro dicitur Hierem. 2. Cursor leuis explicans vias suas Onager assuetus in solitudine, ex q̄bus exemplis docemur, quòd si fuerimus Dromedarii, scilicet calidi per charitatem, sicci per voluptatis paucitatem, modico cibo contenti per abstinentiæ parcitatē, imbelles per benignitatem, in solitudine viuētes dimittendo negociorum varietatem, nos pro certo erimus velocissimi cursores, obediendo enim Dei & prælati mandatis, ita velociter curremus, quòd ad remotissimos paradisi terminos pertingemus, & leonis inferni sæuitiam euademus, & sic erimus sicut Asael, de quo dicitur 2. Regum 2. quòd Asael cursor velocissimus fuit sicut vnus de capreis, qui est in siluis. Currite ergo, idest Deo & prælato celeriter obedite. C

te.Ideo de Abraham dicitur Gen.18.ꝙ ipse cucurrit in occursum Angelorũ.Et si vis potes notare,ꝙ in scriptura inuenit multiplex bonus cursus,quo.s.ad Deũ est currendũ,qđ promittens Dñs dicit Proue.4.Ducã te per semitas æquitatis,quas cũ ingressus fueris non arctabuntur gressus tui,& currens non habebis offendiculũ.vbi ostenditur, ꝙ currendum est per viam iustitiæ,seu mandatorum.Nam

Via { Curta, Recta, Lata, Tuta } Curremus { Breuius semitam, Citius,æquitatis, Lætius non arctabuntur, Certiꝰ nõ hẽbis offendiculũ. }

Ista,dico,est via breuis & curta,quia dr̃ semita,quæ,vt cõiter,breuior est quã via publica.vide infra de semita. Et breuiter quia ista via recta est tuta,curta & lata,dico,quod ibi merito est currendum.ps.Sine iniquitate cucurri,& direxi cucurri scilicet

Ad { Contemplandũ subtiliter, Adorandum Deum humiliter, Debellandum hostem viriliter, Exultandum Deo mentaliter, Obseruandum fidem veraciter triumphandum sursum fæliciter, consummandum bonum finaliter, }

Igit̃ curramus ad Deum subtiliter cõteplandũ.Gen.18.Cũque eleuasset Abraham oculos, apparuerunt ei tres viri,quos cum vidisset cucurrit in occursum eorũ.Tres.n.viri tres p̃sonas trinitatis significãt.Itẽ curramus ad ipsum humil̃r adorandũ.vñ de Aaron legit̃ Num. 17. ꝙ ipse cucurrit ad multitudinem,q̃ vastabat incendiũ, & stas pro populo deprecatus est.Item curramus ad hostes viril̃r debellandũ 1.Reg.17.Festinauit Dauid, & cucurrit ex aduerso Philist.& ad Heb.12.Per patientiã curramus ad certamen nobis propositũ.Itẽ curramus ad Deũ mental̃r exultãdũ.ps.Exultauit,vt gigas ad currendã viam. Itẽ curramus ad finẽ veraciter obseruandũ,dicentes.s.Christo illud Cãt. 1.In odore vnguentorũ tuorũ curremus oleũ effusum nomen tuũ,iõ adolescentulæ dilexerunt te.& Esa.51. Gentes, quę te non nouerunt,& ad te current.Item curramus ad coronam fæliciter promerendum,vel ad sursum triumphandum.vnde illud.1.Cor.9.Omnes quidem currunt,sed vnus accipit brauiũ.& illud.2.Tim.4.Cursum cõsummaui,iõ reposita est mihi corona.Itẽ curramus ad consummandũ bonũ final̃r.ps.118.Viam mandatorũ tuorũ cucurri. Etenim in Dei mandatis perfecta est bonorũ consummatio,q̃ est vita æterna.Io.12.Scio,ꝙ mãdatum eius.s.patris,est vita æterna.Ecce ergo quõ ad bonum diuersimode sit currendum

E [Currite inquit]¶Notemus tñ,quod homo impedit̃ celeriter currere,& ad terminum attingere propter tria, aliqñ

Propter { Viæ prolixitatem, Oneris grauitatem, Virium debilitatem, }

Primo modo impediunt̃ mundi negocijs occupati,secundo mõ impediuntur mundi diuitijs onerati,tertio mõ mundi delitijs eneruati.Occupati.n.in mundi negocijs habent viã prolixiorẽ quam alij.Plures.n.passus habent facere.i.circa plura negocia vacare,iõ ipsos est difficile ad paradisum p̃uenire.Quãuis.n.sol & luna æquali cursu currant in firmamẽto,luna tñ citius peruenit valde ad terminũ,& ad punctum q̃ sol,eo ꝙ valde minorem circulum habet.Sic vere quamuis vnus singularis,& vnus regularis,vnus pauper & vnus diues æquali cursu bonorum contendant,pauper tamen & regularis, quia circa minora occupatus est,citius cursum suũ finire,& ad paradisum peruenire debebit,quod figuratum est in Petro & Ioanne,de quib.dr̃ Io.20.Ioannes præcucurrit citius Petro,qui.s.Petrus erat prælatus,& per cõsequẽs circa plurima occupatus Achimaas etiam filius Sadoch cucurrit p̃ viam compendij,& ideo prius venit ad Dauid quam chusi, quamuis alius pręcessisset.sicut dicitur.2.Regum.18.Ad denotandum,quod illi, qui per compendium paupertatis & religiõis currunt,citius ad Dauid.i.ad Christum cæteris paribus perueniunt & attingunt.vnde Io.20. Currebant duo

F simul,sed Ioannes præcucurrit citius Petro, & venit prior ad monumentum.¶Secundi,qui impediuntur currere,sunt illi,qui habent Sarcinam grauiorem. Isti sunt diuites huius mundi,qui mundi possessionibus,amicorum suorum obleetationibus sunt grauati & onerati.Isti sunt similes simiæ,q̃ fugiens venatorẽ,vnũ de filijs suis accipit in brachijs,aliunque super deorsum reponit,q̃ ita fortiter matri adhæret, ꝙ tandem onere pressa fugere vel currere non põt,sed periculo venatoris succũbit.Sic vere illi,qui filijs suis, i.affectione & cura naturalium filiorum,vel temporalium bonorũ immoderate se onerant, cum vrgẽte auaritia ipsos dimittere nequeant exinde currere per bona opera impediuntur, & à venatore,i.diabolo,capiuntur. Talibus potest dici illud Gala.5.Currebatis bene quis vos impediuit?q.d.pondus & amor temporalium.Ideo dicebat & docebat apostolus.Hebre.12.Deponentes omne pondus & circunstans nos omne peccatum, curramus ad propositum nobis certamen. ¶Tertij quorum cursus impeditur,sunt illi,qui habent virtutem debiliorem.Et isti sunt delitiosi & carnales, quos delitiæ debilitant & eneruant,equus.n.pinguis non bene currit.Ceruus quanto pinguior,tanto ad currẽdũ est ineptior, & ideo cautelam habent Cerui,ꝙ quando sunt pingues,abscondunt se,sciẽtes ꝙ si instaret venator currere nõ valerẽt Pulli et aquilæ quando pingues sunt fiunt inhabiles ad volandũ,& ideo mater eorũ solet subtrahere sibi cibum. Quibus exemplis docemur,ꝙ illi,q̃ delitijs impinguant̃, ad currendũ sp̃ual̃r impediunt̃.Talib.n. est valde laboriosum currere & laborare.Vnde Hierem.12. Si cum peditibus currẽs laborasti,quomodo cum equis poteris cõtẽdere?& Amos. 6.Nunquid in petris currere possunt equi?Omnes ergo isti non currunt velociter in via morum, sed pro certo in vijs malis valde inueniunt̃ fortes & parati ad currẽdũ, sicut dr̃ Hier.22.Tui vero oculi,& cor ad auaritiam & ad sanguinẽ innocentem fundendum,& ad cursum mali operis. De cursu autem mali operis,quis sit,possum notare,ꝙ iste est

Cursus { Superborũ,qui est p̃sumptuosus, Auarorũ,qui est anfractuosus, Immundorũ,qui est delitiosus, Tyrannorũ,qui est impetuosus, Inuidorũ,qui est maliciosus, Iracundorũ,q̃ est tumultosus. }

De cursu superbiæ præsumptuoso dr̃ illud Iob 15.Cucurrit aduersũ Deũ erecto collo,& pingui ceruice armatus est.De cursu auaritiæ anfractuoso,q.s.omnia vult ambire,& circuire dicitur. 1.Regũ 6.Viuit Dominus,q̃a curram post eum, & accipiã ab eo aliquid.De cursu luxurioso seu immunditię delitioso dicitur Dan.13.ꝙ illi duo impudici senes cum Susannã habere nequirent,cucurrit vnus,& aperuit hostiũ.De cursu sęuitiæ impetuoso dr̃.2.Regum.18.Cucurrerunt decem iuuenes armigeri Ioab,& percutientes interfecerunt Absalõ. & Esa.59.Pedes eorum ad malũ currunt,& festinant,vt effundant sanguinem.De cursu inuidiæ malitioso potest intelligi illud Numer.11.ꝙ puer cucurrit,& nunciauit Moysi, dicens Eldac & Meldac prophetãt in castris, videbatur.n. ex inuidia loqui de cursu iracundiæ tumultuoso,seu seditioso dicit̃ Dan.8.¦Cucurrit ad eũ in impetu fortitudinis suæ, & efferatus percussit arietem.Non sic charissimi, non curramus istis malis cursibus,sed potius bonis & virtutib. Currite,inquit,exemplo illius, qui curatus fuit à Domino,de quo dicitur Marc.5.Videns Iesum à longe cucurrit, & adorauit. Ergo(charissimi)curramus ad bonum, & non ad malum cum celeri executione.¶Tertio dico, ꝙ nos debemus G currere cũ vtili consecutione,vt cõprehendatis inquit. Ad finem.n.vt brauium vitæ æternæ possimus vtiliter consequi & habere,per bona opera debemus currere,ac etiam laborare.Cursor enim currit,vt accipiat salarium,certans in stadio pugnat vt accipiat brauium, fluuius currit, vt p̃ueniat ad maris spatium,viator currit,vt de die perueniat ad hospitium..Sic vere(charissimi)nos sp̃ualiter debemus currere,vt ad mare totius affluẽtiæ Deum verum possimus attingere,vt ad hospitiũ paradisi possimus p̃uenire,& brauiũ & salarium gloriæ æternæ possimus recipere,& lucrari.Ad finem ergo rectum & vtilem debemus ordinare cursum nostrum,quia scilicet ad Deum & ad bona æterna debemus per desiderium currere & volare exemplo leporis, qui melius currit versus montem,quam versus vallem, quia nos melius & libentius debemus currere versus montem,idest ad Deum & ad paradisum per desiderium & affectum, quã ad vallem temporalium negociorum & bonorum.Ideo dicitur Prou.8.Turris fortissima nomẽ domini,ad ipsam currit iustus,& saluabitur.Ista autem sunt contra multos, qui magis currunt contra Deum quam ad Deum, magis desiderant temporalia quam æterna,magis vitia q̃ virtutes magis

gis peccata q̃ merita. De iſtis dr̄ Iob. 15. Cucurrit aduerſus Deū erecto collo, & pingui ceruice armatus eſt. Vide eam auctoritatem expoſitam ſupra vbi aduerſari. Non ſic ergo, ſed curramus ad bonum finem. ſ. vt comprehendamus Deū & paradiſum. Inter canes. n. quidam bene currunt, ſed non bene cōprehendunt, ſeu accipiunt quidā autem vtrunq; faciunt, quia. ſ. bene currunt, & bene accipiunt: quidam vero neutrū habent, quia. ſ. nec bene currunt, nec bene accipiunt Sic vere (chariſſimi) in mundo ſunt quatuor genera hominum, quidā enim bene currunt per bona opera, & tn̄ iuſto Dei iudicio, ſed occulto, qn̄q; fit, ꝙ nūquam accipiunt æterna munera, cuius rōnē aſſignat apoſtolus Ro. 9. vbi dr̄. Nō eſt volentis, neq; currentis, ſed Dei miſerantis. Alij aūt ſunt qui male currunt in vita. ſ. male viuendo & operando, q. tn̄ in fine qn̄q; per Dei occultam p̄deſtinationē & gratiā bene accipiunt. ſ. gloriā paradiſi. quia ſicut dr̄. 1. Cor. 9. Oēs q. dē currūt, ſed vnus accipit brauiū. vn̄ Iob. 34. Nō placebit vir Deo ēt ſi cucurrerit cū eo. Alij vero ſunt, qui nec bene currunt bene operando, nec accipiunt vitam æternā conſequēdo, alij bene currunt & bene accipiunt, ſicut ſunt boni, qui bene operantur, & paradiſum bene conſequuntur, de quib. dr̄. Eſa. 40. Current & non laborabunt, ambulabunt & non deficiēt. Iſtis ergo dr̄, vt cōprehēdatis. vn̄ q libet talis pōt dicere illud Phi. 3. Sequor aūt ſi qūo cōprehendā. Patet ergo, ꝙ curſus noſter debet eſſe vtilr̄ cōſecutiu⁹, velociter executiu⁹, ſagaciter proſecutiu⁹. Et hoc de titulo currere ſufficit.

A **Currus** Dicitur à currendo, & eſt currus inſtrumentum cum axe, temone, & cū rotis ad portandum merces & alia neceſſaria ordinatū, ꝙ. ſ. ab equis currēdo, vt cōiter trahitur, & ideo merito currus nuncupat̄. Nota, quod in ſcriptura inuenio multos currus ſpiritualiter intellectos, videlicet

Currus { Chriſti, Iuſti, Mundi, Diaboli, Impij.

Chriſti, Primus trahitur à ſancto ſpiritu,
Iuſti, Secundus ducitur benigno tranſitu,
Mundi, Tertius agitur pompoſo ſtrepitu,
Diaboli, Quartus clauditur fallaci exitu,
Impij. Quintus vero cōr̄git grādi ambitu.

B ¶ Dico ergo, quod inuenitur currus Chriſti, quē ducit Spiritus ſanctus. Currus. n. proprie dicitur illud à quo quis vehitur, & in quo quando vehitur, continetur. & ideo quia Chriſtus inuenitur vectus, contentus, atque portatus, videtur, ꝙ quadruplicem habet currum. Inuenitur. n. vectus

In matris ventre corporaliter,
In proprio corpore perſonaliter,
In iuſtorum conſcientia ſpiritualiter,
In eccleſia ſacramentaliter.

Primus. currus eſt virgineus,
Secundus eſt purpureus,
Tertius eſt ſydereus,
Quartus vero eſt æthereus.

Primus componitur ſacris viſceribus,
Secundus cōponitur puris humoribus,
Tertius componitur ſacris virtutibus,
Quartus componitur ſanctis hominibus

¶ Iſti ſunt ergo quatuor currus Chriſti, ſcilicet,
Mater pura,
Humana natura,
Anima iuſta,
Eccleſia ſancta.

Dicā ergo ꝙ mater Dei ē currus in quo habitauit corporalr̄. Iſte. n. currus, quatuor habuit rotas. i. quatuor ſpāles virtutes, videlicet, Humilitatē, Pietatem, Tranquillitatē & honeſtatem. Humilitas rotauit profundiſſime. ita. n. ſe profundauit iſta rota in iuſto curru, quod nullus audiuit eā ꝑ murmurationem ſtridentem, per iactantiam clamantem, ꝑ ſuperbiam ſe leuantem, nec per ſtultitia effrontem. & ideo ipſa dicit Luc. 1. Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Et ibidē Ecce ancilla Domini. Pietas in ea rotauit latiſſime. vnde ēt de Maria legitur Ioan. 2. quod pietate mota dixit Chriſto. Dn̄e vinum non habent. ita ꝙ ad eius dictum Chriſtus de aqua in nuptijs fecit vinum. Trāquillitas, ſeu benignitas rotauit in ea dulciſſimè. Nō enim inuenietur verbum Mariæ in ſcriptura quin fuerit dulce. Eccl. 24. Spiritus meus ſuper mel dulcis. Honeſtas autem rotauit in ea gratiſſime, nihil. n. fuit in Maria inhoneſtum, incompoſitum, aut proteruum Eccle. 14. Ego mater pulchræ dilectionis & timoris & magnitudinis & ſanctæ ſpei. Sequit̄. Et fructus mei, fructus honoris & honeſtatis. Vnde iſta figurata eſt in illis baſibus. 3. Reg. 7. vbi erant quatuor rotæ per baſes ſingulas, quales ſolent in curru fieri. Baſis. n. & fundamētū fidei fuit beata Virgo quæ. ſ. ſicut currus & vehiculum ſummi regis, quatuor rotis p̄dictis a ſpirituſancto fuit tracta. In iſto. n. curru Spiritus ſanctus fuit auriga, timor Dei fuit ſtimulus, duo equi, q. traxerunt currum iſtum, fuerunt Gabriel & Ioſeph. Iſte eſt igitur proprie currus Dei figuratus. 2. Eſdræ. 3. vbi dicit̄, ꝙ Darius Rex illi, qui ſoluerit queſtionem de fortitudine, ꝓmiſit dona magna, purpura cooperiri, & in auro bibere, & ſup aurū dormire, currum cū freno aureo, cydarim Byſſinam, & torquem circa collum, & quod ſecundo loco ſedebit à Dario, & cognatus Darij vocabitur. Darius, qui interpretatur fertilis, ſignat Deum patrem. Ille, qui ſoluit qōnē quia fortius, & qui omnib. prætulit veritatem. di. Super oīa vincit veritas, veritas eſt Dei filius benedictus, qui re uera in tantum veritatem dilexit, & ſuam fortitudinem taliter prædicauit, quod ipſe ſeipſum veritatem eſſe dixit Ioan. 14. Ego ſum via veritas, & vita. Iſte ergo à Dario ſecundus dr̄ quia. ſ. filius ſecundus eſt à patre, cum ſit ſecunda perſona in diuinis. Cognatus etiam Darij dr̄ pro eo quod eiuſdem eſt naturæ cum patre. Ego & pater vnum ſumus. Ioā. 10. A Dario igitur. i. à Deo patre, iſti Dei filio currus vteri & corpis virginalis præparatur, cui. ſ. frenum aureum. i. virtus tēperantiæ additur, atq; datur. In iſto ergo curru Chriſtus purpurā i. humanam carnem & ſanguinem induit, in auro. i. in pura virginitate bibit, & ibi nouem mēſibus in vtero dormiuit, & quieuit. Cydarim honoris & torquem charitatis & amoris ſuper omnes filios hominnm acquiſiuit, quia ſicut dicit ad Gal. 3. Humiliauit ſemetipſum, propter, quod exaltauit eum Deus, & dedit illi nomen quod eſt ſup oē nomē. &c. Beata Virgo igitur dicitur currus. vnde Canti. 1. Equitatui meo aſſimilaui te in currib. Pharaonis. Et ſic patet, quod inuenitur currus Dei, in quo habitauit corporaliter. C

¶ Scd̄o dico, ꝙ eſt currus, in quo habitat perſonalr̄, & iſtud eſt propriū corpus ſuum. in quo ſunt quatuor rotæ. ſ. quatuor elementa, duo equi ſunt, qui ſunt amor quo nos dilexit, & humilitas, qua nos allexit, & quæ ipſum de cælo in terrā deiecit, ductor vero iſtius currus fuit anima propria, q̃ currum corporis quandiu fuit integrum duxit, & reduxit, fractū tādem per mortem, ipſum ad tempus dimiſit, & tandem ꝑ reſurrectionem redintegratum reſumpſit. De iſto curru pōt dici figuralr̄ illud, quod dicitur. 3. Para. 18. Rex Iſrael ſtabat in curru ſuo contra Syros vſq; ad veſperam, & mortuus eſt occidēte ſole. Iſte eſt. n. currus, in quo moritur, & in quo rapitur. vn̄ iſte eſt currus igneus habens equos igneos, in quo Helias raptus fuit in cælum. 4. Regu. 2. Igneus enim dicit̄, ꝑ eo quod charitatis igne mirabilr̄ inflammatur. Eſt igit̄ currus Dei, in quo habitat perſonaliter.

¶ Tertius eſt currus Dei, in quo habitat ſpiritualiter, & iſte eſt iuſtus ſeu aīa viri iuſti, in quo Deus per gratiam habitat, atque ſedet, habens. ſ. quatuor rotas, i. quatuor cardinales virtutes, duos equos. i. duo charitatis præcepta, vnum aurigam. i. fidē, quæ ſ. eum ſtimulo timoris & ſibilo ſpei iſtum currum deducit. De iſto curru dicitur. 4. Reg. 2. Currus Iſrael & auriga eius Et in p̄s. Currus Dei decem milibus multiplex, milia lętantiū in eis, Dn̄s in Synai in ſancto. D

¶ Quartus eſt currus, ī quo habitat figuraliter ſeu ſacramentaliter. Et iſte ſignat eccleſiam, quæ. ſ. quatuor rotis. i. ſub quatuor Euangeliſtarum fide voluitur duobus equis. i. ſpe futurorum, & contemptu præſentiū trahitur, vno auriga. i. à Papa vel quolibet bono prælato ducitur, atq; regitur. Vel ſi vis etiam, dic, quod iſte currus eſt ſacra ſcriptura, habens quatuor rotas. i. quatuor exponendi modos, duos equos. i. noui & veteris Teſtamēti tres, vnū aurigā. i. ſanctam Eccleſiæ Chriſti fidem. De tali ergo curru dici pōt illud Act. 8. ꝙ cum vir Aethiops in curru legeret Eſaiam, dictum fuit Philippo, quod adiūgeret ſe ad currum illum. Et dicitur ibidem quod ille, qui librum legebat, Chriſto credidit, & baptiſmū accipit, quia re uera currui Ecclę vel ſcripturæ, merito per fidem & charitatem quilibet adiungitur, in quo. ſ. liber Eſa. legitnr, baptiſmus ſuſciſcipitur, & Chriſti fides creditur, & tenet̄. Et ſic patet quomodo ſunt quatuor currus Chriſti, quos ducit Spūs ſanct⁹. E

¶ Secundo principaliter dico, quod inuenit̄ currus iuſti, ꝑ quem fit bonus tranſitus, & iſte eſt currus virtutum, in quo ſ. anima deuota circunuoluitur atque fertur. Currus igitur dicitur. i. congeries virtutū. Vnde Bern. dicit & ponit Mauricius

ricius in suis distinctionibus, quod virtutum sunt tres principales currus. s. Currus
Continentiæ, Patientię, Amicitiæ. Primus currus est mundissimus oĩbus præeminens, secundus est fortissimus oĩa sustinens, tertius currus est altissimus oĩa continens. ¶De curru continentię seu pudicitiæ dicit, quòd quattuor rotas habet, quæ sunt.
Maceratio corporis, Continuatio laboris seu operis, Asperitas vestis, Munditia mentis. Equi duo istius currus sunt infirmitas corporalis, & inopia temporalis. Auriga autẽ eius, qui istũ currum, prudentissime regit, est, vt aiunt, assidua meditatio mortis. In tali ego curru sedent continẽtes, & potissime ibi sedet beata Virgo, Figurata in imagine Cybelés, quæ dicta est alma mater, quæ ẽm Isid. pingebatur in curru sedens cum corona turrita & Leonib. sequentibus & gallis, claue in manu &c. sicut alibi, & per currum intellige continentiã. ¶De curru etiã patientiæ dicit, ꝙ habet etiam quattuor rotas. Et istæ sunt, vt dr̃ ibidem temporalium benigna administratio, operosa infirmorum compassio, tribulatorum & tentatorum consolatio, iniuriarum læta toleratio. Duo equi possunt esse spes præmij, & euasio futuri supplicij. auriga aũt istius est fortitudo. ¶De curro aũt inimicitię seu charitatis dr̃ ibidem, ꝙ quattuor habet rotas. Et istæ sunt zelus Dei, amor proximi, liquefactio cordis, dilatio mentis, duo vero equi beneficia Dei futura & præterita, auriga aũt mansuetudo. Hæc & prædicta vel quasi ponit Manricius. Et sic dico, ꝙ isti sunt currus virtutum, in quibus vehitur vir perfectus. vnde de viro perfecto potest dici illud. 4. Regũ. 6. Ecce, inquit, mons totus plenus curribus. i. iustus plenus virtutibus. Currus. n. virtutum est ille, in quo homo põt ascendere paradisum, sicut de Roboam dr̃. 3. Regũ. 12. Ascendit rex currum suum. & fugit in Hierusalem. Patet ergo quomodo inuenitur currus iusti, in quo fit tutus transi-
G tus ¶Tertiò principaliter dico, ꝙ inuenitur currus mundi, à quo fit grãdis strepitus, & sic dico, ꝙ currus signat mũdi superbiam atque statum, magnorumq; tumultuosas potẽtias. & pomposas. vnde de Absalon legitur. 2. Reg. 15. ꝙ ipse fecit sibi currum & equites quinquaginta viros, qui præcederẽt eum. Isti sunt currus Pharaonis, quos submersit dñs in mare rubrum, sicut dr̃ Exo. 14. quia pro certo omnes tales currus, i. omnes mundi pompæ ad mare, i. ad amaritudinem deducuntur, & in infortunia finaliter cõuertuntur, vnde Exo. 15. Ingressus est. n. Pharao cum curribus, & equitibus in mare, & reduxit super eos dominus aquas maris. & ideo Dauid seculi pompam abominans dicebat in psal. Hi in curribus, & hi in equis, nos autem in nomine Domini inuocabimus. Inuenitur ergo currus mundi, in quo fit grandis strepitus. ¶Quarto quòd dico, inuenitur currus diaboli, cuius est
H tristis exitus. Et talis currus nihil aliud est q̃ peccator, quia s. à diabolo sicut à Domino suo regitur, & vbi voluerit circunfertur. Postquã vero per mortem consumptus fuerit & destructus, ab ipso in igne infernali ponitur, vbi perpetuo concrematur. 4. Reg. 22. Currus solis combussit igni. Sol. n. qui dr̃ quasi solus lucens, diabolum signat, qui per superbiã solus appetit relucere, qui, s. currus suos, s. peccatores igne inferni finaliter solet cremare. ¶Quintò dico, ꝙ inuenitur currus impij, cuius est grauis ambitus, & sic per currum intelligitur congeries vitiorum, in quibus impius, rotatur, & circuit. Vnde nota, ꝙ Bern. & Mauricius ponunt tres currus impiorum principales, videlicet
Currum { Superbiæ, Luxuriæ, Auaritiæ } qui currit { Impetuosè, Delitiosè, Anfractuosè.
Currus superbiæ quattuor (vt aiunt) habet rotas, videlicet Sæuitiam, Audaciam, Impatientiam, Imprudentiam. Malus currus, est iste, & velox ad effundẽdum sanguinem, qui, s. nec innocentia sistitur, nec patiẽtia retardatur, nec timore refrenat, nec pudore etiam cohibetur. Trahitur autem iste currus duobus pernicibus equis ad omne nefas potissimis, videlicet libidine dominandi, & impunitate peccandi. Auriga autẽ potest dici mortis obliuio, cuius calcaria sunt timor succũbendi, & gloriæ amor. iste est currus & falcatus & ferreus propter crudelitatem annexam. Iudicum 1. Inhabitatores vallis falcaris curribus abundabant. Currus ẽt luxuriæ, vt aiunt, quattuor habet rotas, quæ sunt
Ventris ingluuies, Vestis mollicies, Coitus delectatio, Soporisque resolutio. Duo autem equi, vitæ prosperitas, & abundãs rerum fertilitas. Auriga autem potest dici parata ad malum opportunitas. Iosue 11. Equos eorum subuernabis, & currus igni combures. Equi. n. qui sunt animalia libidinosa, & ignis luxuriam satis designant. Currus auaritiæ quattuor alias habet rotas, & istæ sunt
Complacentia rerum. Paupertatis timor, Claritatis defectus, Inhumanitas mentis, Equi eius sunt tenacitas & rapacitas. Auriga vero excæcatio mentis, & duritia, calcaria ei⁹ sunt sollicitudo seruãdi, & timor amittendi. Iste est igitur currus igneus, qui equos habet igneos, quia, s. quicquid est in auaritia, totum ardet præ feruore acquirendi vnde. 4. Reg. 6. dicitur, quòd mons erat plenus equorum & curru um igneorũ. Sic igitur patet quomodo currus sumitur multis modis.

Curuare. Curuitas.

Nota, ꝙ curuitas seu incuruatio potest acci A pi multis modis. Est. n. curuitas
Cordialis subiugationis, Temporalis tribulationis, Criminalis inquinationis, Infernalis desolationis. Incuruantur. n. iusti interiori humili inclinatione. Incuruantur miseri exteriori flebili tribulatione. Incuruantur impij in superiori culpabili operatione. Incuruãtur damnati posteriori tristabili desolatione. ¶Dicã ergo, ꝙ est curuitas seu inclinatio seu incuruatio iustorũ, & humiliũ. Ad litterã. n. homo, qui humiliat se solet se incuruare & quasi subiugare, ad significãdũ, ꝙ sicut exterius visibiliter incuruatur, sic mentaliter humiliatur, & inclinatur: quãuis. n. elephas sit aĩal maximũ, & genua habeat rigida. dicit tñ Plini⁹ ꝙ docetur regẽ salutare & genua corã eo curuare, seu flectere suo modo. De apibus etiã dicunt Auic. & Ambrosius, ꝙ illa dr̃ melior, quæ minor, rotundior, constructior, velocior, & curuior reperitur. Sic vere dicã, ꝙ nullus est ita magnus in potẽtia, scientia, honore, vel dignitate, quin per humilitatẽ se debeat incuruare, rigorẽ superbię flectere, & ad Deũ regẽ humiliter inclinare. Ille. n. qui sui reputatione minor, in obediendo rotundior, & ad motũ habilior, per charitatẽ velocior in cõscientia strictior, & per humilitatẽ curuior inuenitur, apud Deũ melior iudicatur. Vnde de tali curuitate dr̃ Baruch. 2. Aĩa, quę tristis est & incedit curua, & tristes & deficiẽtes oculi dabunt gloriã & iustitiã corã dño. Et Dominus dicit Esã. 45. Mihi curuabitur oẽ genu. Et si vis notabis, ꝙ inuenit in sacra scriptura Curuitas
Subiectionis, quæ exhibetur maioribus, Compassionis, quæ impenditur pauperibus, Orationis, quæ adhibetur numinibus. Igitur incuruemur maioribus per subiectionem. Esaiæ 2. Incuruauit se homo, & humiliatus est vir. Gen. 27. Esto Dominus fratrum tuorum, & incuruẽtur ante te filij matris tuæ. Item incuruemur pauperib. per compassionem, exemplo Helisei, de quo dr̃. 4. Reg. 4. ꝙ incuruauit se super mortuum, & calefacta est caro pueri. Itẽ incuruemur numinib. s. Deo sanctis & angelis per orationẽ & deuotionẽ. Nee. 7. Incuruati sunt & adorauerũt Deum. & Esa. 5. Incuruabitur oĩs sublimitas hominũ. Ista est igitur curuitas iustorum & humilium ¶Secundò dico, ꝙ inuenitur curuitas pauperum & flebilium. Et ista est illa curuitas tribulatio vel depressio, qua pauperes & miseri in vita ista premuntur, quæ. s. fieri consueuit
A Deo pœnam infligente, A mundo bonos affligente, A prælato malos corrigente. Et sic dico, ꝙ Deus curuat omnia sibi subigendo, vnde de eo dicitur Iob 9. Sub quo curuantur, qui portãt orbẽ. Istud autem potissime fiet in die iudicij, quando illi qui nunc sibi nolunt voluntariè curuari & subiugari, malis gratib. curuabuntur. Iob 34. Subito morientur, & media nocte curuabũtur populi. Itẽ dico, ꝙ mundus & tyrannus curuant pauperes, ipsos affligendo. Vnde pauper dicit illud ps Miser factus sum, & curuatus sum vsque in finem. Item prælatus curuat subditos ipsos corrigendo. Vnde Eccl. 30. Curua ceruicem eius. s. filij tui in iuuentute, tunde latera eius, dum infans est. Et ratio redditur. Eccles. 33. vbi dicitur sic iugum & lorum

curuant

curuant collum durũ, & seruum inclinant operationes assi
C duæ. Ista est igitur curuitas miserorũ atq; flebiliũ. ¶ Tertio dico, ꝙ inuenitur curuitas seu incuruatio peccatorum detestabiliũ. sicut.n. rubi & vepres nunquã possunt stare erecti, sed potius curui & inferius inclinati spinæ etiam eorũ curuæ sunt, & ideò secum retinent quicquid pungunt, sic peccatores nec in se sunt iusti & recti, nec sursum ad Deum & cœlestia erecti, sed per diuersa vitia semper sunt

Curui { Per fallaciam nunquam recte agentem,
Per auaritiam inferius hærentem,
Per tenacem parcitatem omnia retinentem,
Per infidelitatem demones adorantem.
Per carnalitatem fœminis, incumbeutem.

De curuitate fallaciatis malitiæ & proditionis dr̃ Eccl. 12. Si humiliatus vadat curuus, abijce eum, & custodi te ab eo. De curuitate auaritiæ & ambitionis, quia. s. curuati & inclinati sunt ad terrena, dr̃ in psal. Dorsa eorũ semper incurua. & Esa. 51. Dixerunt inquit supple demones. aĩæ tuæ, incurua re, vt transeamus, & posuisti vt terrã corpus tuũ, & quasi viã transeuntib. Diabolus. n. magis vult, ꝙ aĩa sit curua q̃ recta. De curuitate vero tenacitatis & parcitatis nota, ꝙ res curua semper fortius retinet id, qđ semel infixũ est. Et ideò diabolus est sicut piscator, qui curuat clauũ, vel acũ ad faciẽdũ hamũ. sic diabolus incuruat per parcitatẽ auarum, vt raptũ non dimittat denariũ. vnde in ps. Laqueũ parauerunt pedibus meis, & incuruauerunt animã meã. de curuitate etiã idololatriæ & infidelitatis dr̃ Esa. 44 Fecit sculptile, & incuruatus est ante illud. Isti, qui sic curuantur, summe à Deo odiuntur, & facientes contrariũ summe diliguntur 3. Reg. 19. Reliqui mihi septẽ milia virorũ, q non curuauerunt genua sua ante Baal. De curuitate aũt luxuriæ, & carnalitatis, qua. s. viri mulierib. inclinantur, dr̃ Iob. 31. Scortum sit alterius vxor mea, & super illam incuruẽtur alij. Ista est igitur incuruatio peccatorum detestabiliũ. ¶ Quartò dico, ꝙ inuenitur curuitas damnatorum miserabilium, pondus. n. damnatorũ ipsos
D perpetuo deprimit & incuruat. Vnde ille Manasses incarceratus & ligatus dicebat, 2. Para. 36. in oratione Manassis. Incuruatus sum multo vinculo ferri. Sufficit ergo. Vide de verbo inclinare infra, & in alijs titulis similibus.

A **Custodire. Custodia.** Nota, ꝙ custodia qñque pro loco sumit, vbi aliquid custoditur, Gen. 39. Dedit in manu eius oẽs vinctos, qui in custodia tenebantur. Item qñque pro diligentia qua aliquid custodit. Prou. 4. Omni custodia serua cor tuũ. Itẽ pro potestate vel officio, à quo aliquid custoditur Aba. 2. Super custodiam meam stabo. &c. Custodire tñ communiter idem est, ꝙ seruare. Et est custodia moraliter, & spiritualiter loquendo, quoddam genus discretionis, quo homo tam in se, quàm in alijs præcauet à nociuis. Accipitur. n. custodire pro præseruare, & defendere, pro iuuare. Custodire .n. debet homo aliqua, quæ sunt interiora, superiora exteriora. Costodiamus ergo

B Interiora. s. vires animorum,
Superiora. s. leges mandatorum,
Exteriora. s. greges subditorum.

Custodiamus igit mentem interiorẽ. Deut. 4. Custodi temetipsum & animã tuam sollicite. Itẽ custodiamus gregem exteriorẽ, quod pertinet ad prælatos, de quibus dr̃ Cant. 3. Inuenerunt me vigiles, qui custodiũt ciuitatem. Item custodiamus legem superiorum. s. Dei & prælatorũ mandata. Eccl. 2. Qui timent Dñm, custodiũt mandata. Custodiamus ergo, charissimi, virtutes interiores. Aper. n. pro custodiendo melle aluearis sui valde sunt sollicitæ, & ideò cõtra apes falsas. s. contra fucos mella sua rapere, & comedere volentes, acriter resistunt & pugnant secũdũ Pli. Sic vere, charissimi, mella aluearis nr̃i. i. virtutes & gratias cordis nostri debem[9] cum oĩ diligentia custodire, & pro ipsis seruandis cõtra demones rebellare. Iuxta illud Prouer. 4. Omni custodia serua cor tuum, qm̃ ab ipso vita procedit. sicut. n. dr̃, Lucæ. 11. Cũ fortis armatus custodit atriũ suũ, in pace sunt oĩa, quæ possidet. Multis tñ charissimi, accidit sicut formicis Aethiopię. sicut. n. dicit Plinius in Aethiopia sunt formicæ potentes & magnæ, quæ aurum in montib. tanta auiditate custodiunt, ꝙ ipsum exinde asportari aliqualiter non permittunt, qñ tamen æstus æstatis venerit, tunc cauernas terræ ingrediũtur, & sic veniunt incolæ, qui aurũ eis subtrahunt & furantur.

Sic vere, charissimi, multi sunt, qui aurũ & spirituales diuitias custodiunt in scrinio cordis sui ipsasq; à demonib. impugnantib. tuentur, & defendunt sicut viri sancti & perfecti, qui pp virtutẽ prudentiæ, formicis merito cõparantur, quod figuratur Exod. 16. vbi posita est manna in vrna aurea, & posita est in arca, vt custodiatur in reliquas generationes. Veruntamen qñ æstus auaritiæ contra eos feruent, tunc pro certo intrant cauernas bonorum temporalium, per affectionem. vbi per auaritiã se abscondunt, & sic bona sua spiritualia eis à demonib. subtrahuntur, ipsaq; custodire & seruare impediuntur. Psal. Mandata eius nõ custodierunt. figurati in custodibus positis circa sepulchrum, qui dormiẽtes Dñm perdiderunt, quia vere illi, qui per auaritiam & alia peccata dormiunt, de sepulchro cordis sui Deum, & virtutes perdunt. ideo 1. Reg. 26. dicitur Quare nõ custodisti Dominum tuum regem? Non sic ergo, sed custodiamus mentẽ interiorem, Custodi (dico) cor tuum, vt

Mala caueas,
Pacem habeas,
Vitam foueas.

Talis ergo custodia facit mala cauere. Prouerb. 22. Arma, & gladij in via peruersi custos aię suæ longe recedet ab eo. Item facit pacem tenere Philip. 4. Pax Dei, quæ exuperat oẽm sensum, custodiat corda vestra. Item facit vitam habere. Prou. 16. Custos animæ suæ seruat vitam, & illud prædictum. Omni custodia serua cor tuũ, qm̃ ab ipso vita procedit. custodiamus ergo mentem interiorẽ. ¶ Secundò debemus custodire legem superiorũ, s. Dei & p̃latorum mandata. Mare. n. non transit terminos sibi constitutos à Deo, cætera aĩalia non exeunt circulũ à Leone circunq̃aque confectum, imo quasi quoddam imperatorium C
edictũ ipsum custodiunt intransgressum. Ad denotandũ, ꝙ terminos & circulos, fines & limites mandatorũ superiorũ nostrorũ debemus custodire, nec ipsa aliqualiter præterire. Vnde Iosue 23. Sitis ergo solliciti. vt custodiatis cuncta, quę scripta sunt. & Iob. 13. Viam eius custodiui, & non declinaui ex ea. De custodia aũt legis virtutum vel mãdatorũ vide infra de eodẽ in fine. Custodi ergo legẽ superiorẽ. ¶ Tertiò dico, ꝙ debemus custodire gregẽ exteriorẽ, quod. s. pertinet ad prælatos, qui gregẽ sibi cõmissum debet cũ diligentia cu D
stodire, & contra aduersa oĩa defendere & iuuare vnde 1. Reg. 17. dr̃, ꝙ Dauid cõmendauit gregẽ custodib. Pastores .n. habent greges costodire, & contra luporũ insultas sollicitè vigilare. In cuius figura dr̃, ꝙ nato Dño pastores erãt in regione vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suũ. Prælati sunt custodes, qui pro grege subditorũ tuẽdo vigilare & laborare debent, & contra lupos inferni pugnare, & per p̃dicationẽ clamare. Hie. 31. Clamabunt custodes in monte Samariæ. Aduerte tñ, ꝙ qñque canis pugnat, p̃ esse contra alios canes, & hoc vt ipsum possit solus rodere. Sic vere multi sunt, qui pugnant pro suis subditis, vt ipsos possint nõ custodire, sed soli deuorare, De talib. ergo custodibus dr̃ Naũ. 3. Custodes tui quasi locustæ, & paruuli tui, quasi locustæ locustarũ, &c. Applica de locustis. i. de raptoribus prælatis vel iudicib. & paruulis locustarũ. i. de eorũ balliuis. Multi ẽt sunt similes Catto, quẽ rustic[9] posuit in arca, vt custodiret caseũ à murib. qui tñ mures & caseũ deuorauit, sicut narrat Michol. in li. de oĩ & nullo. Sic vere, charissimi, multi sunt hodie, qui in arca ecclesiæ constituti sunt plati, vt caseũ. i. subditos à murib. i. à malis balliuis tyrannis & vsurarijs custodiant, & defendãt, ipsi tñ non sic, imo verè & caseũ & mures. i. subditos & balliuos deuorãt, & deuastant. Non sic charissimi, sed custodiat prælatus gregem exteriorẽ. Esaiæ. 62. Super muros tuos Hierusalẽ cõstitui custodes. In quibus verbis aduerte, ꝙ prælatus debet esse speculator clare prospiciens [sup] defensator cautè circuiens, quia debet circuire muros, procurator iuste ingrediens, quia debet esse à Deo cõstitutus. Ista. n. ordine litterę retrouerso requiruntur in p̃lato. s. innocentia in ingrediendo, quia. s. canonicè & p Dei vocationẽ debet ingredi [Cõstitui inquit] Itẽ diligẽtia in circũeundo, q. a. s. circa muros & circa ambitus religionis, sp debet circuire [muros inquit tuos] Itẽ sapiẽtia in prospiciendo, quia. s. ipse debet esse super eminẽtiã discretionis & cõteplationis. ¶ Dicamus ergo, ꝙ p̃latus debet habere iustã & canonicam institutionẽ, quod ostenditur cum dr̃. Deus dixit cõstitui, quia. s. à Deo originaliter & principaliter, inspiratiuè, & vocatiuè debet institui, & p̃moueri. Præ
ses

ses.n.prouinciæ non solebat institui nisi ordinante duce, custos ciuitatis non instituitur nisi faciente rege. Sic pro certo prelati institui non debent, nec ad Ecclesie custodiam admitti, nec ad prælationis honoré præferri, nisi inspirante & vocante illo, qui nisi custodierit ciuitatem, frustra vigilat, qui custodit eá. Deus.n. in promotione prælati principaliter debet influere, originaliter debet istituere, causatiuè debet ordinare. Cõstitui inquit custodes. ps. Ego aūt constitutus sum rex ab eo super Syon monté sanctū eius. De Dauid etiam dr. 2.Reg.7.ꝙ ipse posuit custodes in idumea, & facta est seruiés Dauid. Ista tñ sunt hodie contra multos, qui pro certo non cõstituuntur à Deo, sed à mūdo, nō à iustitia, sed à simonia, non à diuina inspiratione, sed à carnali affectatione. De talibus dicit ipse Deus Oseæ.8. Ipsi regnauerunt, sed non ex me principes extiterunt, sed nō per spiritū meū. De talibus pōt intelligi illud Hie.4. Ecce auditū est Hierusalé custodes venire de terra longinqua.q.d. isti non instituunt à Deo, qui est cā propinqua, sed à carne, vel à symonia. &c. quæ sunt causæ extraordinariæ & remotæ. Heu Deus, q̃ malè succedit finaliter talibus, qui sic habét malū ingressū. ꝭm.n. Pli. Si Salamā dra radicé & pedem arboris infecerit veneno suo, oēs rami & poma ipsius inficiuntur, & venenosa efficiuntur. Sic vere, charissimi, si radix & pes hoīs.i. ingressus eius ad prelationé, vel ꝓmotioné veneno diaboli.s. symonia, vel carnali affectione sit infectus, cõstat ꝙ totū residuū arboris vitæ suæ isto veneno penitus maculatur, totus.n. status & tota vita taliū maculata est, & infecta, & ideò sicut videmus ad oculū, tales, q̃ male intrant, vt cõiter, non prosperantur, sed sicut maculati & infecti infortuniis continuis agitant. Sic.n. dicit Christus. Oīs plantatio, quam non plãtauit pater meus, eradicabitur. Istæ aūt sunt tres quæstiones ꝭm Aug. quas in iudicio à prælatis Deus requiret.s. qūo intrasti? quomodo rexisti? quomodo vixisti? Male.n. intrant quidā, vt Absalon & Iason. Absalō .n. conspirando, Iason munera dādo fuerunt promoti, sicut dr. 2.Reg.15. & 2.Machab.4. Male viuūt quidā, vt Antiochus & Achab, qui fuerunt Reges iniquissimi. Male vero regunt alii, vt Saul & Abimelech, & ideò oēs tales ad miserabilem exitū peruenerunt, quia malū ingressum, malam vitā, & malum regimen habuerunt. Non sic (charissimi) sed habeamus iustitiam & innocentiam in ingressu. [Constitui] vt sic dicat Christus Esa.49. Ecce constitui te super gentes & regna. &c. vnde Cant.8. loquitur ecclesia. Vinea fuit pacifico in ea, que
F habet populos tradidit eam custodibus. ¶ Secundò dico, ꝙ plātus debet habere peritiā & diligentiā in progressu, super muros.n. debet esse.i. super particularibus officiis & beneficiis Ecclesiæ sibi cōmissæ, superq; personis & statibus eorundē, vel super muros.i. super statutis regularibus & clausuris, vt diligēter circueat, & videat, ne nociuū aliquid subintret. Custodes.n. ciuitatum muros diligenter circueunt, vt ciuitatem defendāt ab insidijs hostium [muros inquit tuos.] vnde Nee.4. Posuimus custodes super murū, Canis.n. qui custodit gregē, custos, qui custodit vineam, valde debet esse diligens circuiens & discurrens, si.n. in vno loco staret, nunquam bene gregem vel vineam custodiret. Sic vere prælati, qui in vinea Domini Sabaoth.i. in Ecclesia subditorū gregem habét defendere & discurrere, & tam gregem, quàm vineam visitare, quia alias si tardus & negligēs esset, nunquā bene Dei Ecclesiam custodiret. Et ideò multi sunt hodie istis formidinibus.i. istis figuris & imaginibꝰ similes, quæ quasi custodes ad terrendum aues in hortis & vineis collocantur, qñ.n. datur eis arcus vel baculus in manu, auiculæ tunc terrentur, & ab horti deuastatione arcentur, sed quia ista formido de loco suo non se mouet, nec aliqñ de arcu suo percutit, ideò auibꝰ timor eius subtrahitur, & paulatim deuastandi hortum audacia ministratur, & tandem fit, ꝙ istas imagines inquinant, & super caput ipsarum volitant, atq; saltant. Sic vere (charissimi) est de multis prelatis in horto, & vinea summi regis, q̃ vere multi sunt ibi formido.s. hoīes negligentes & imbeciles, qui nec se mouent per diligentiam, nec arcu iustitiæ feriunt per correctioné, nec hortum Ecclesiæ custodiunt per iustitiam & protectionem. Cant.1. Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam nō custodiui. Qñ.n. isti in principio veniunt, aues.i. malefactores aliquantulum terrentur, sed tādem cognita tepiditate & impotentia eorum, ab ipsis amplius non timentur, sed ab ipsis auibus.i. à peruersis hominibus contemnuntur, & iniuriis & infamijs, maculantur. Isti.n. propter defectum diligentiæ non custodiunt Ecclesiam, sed etiam à tyrannis & demonibus deuastari permittunt. vnde isti videntur similes idolis & statuis, de quibus dr̃ Baruc.6. Sicut formido in cucumerario, que nihil custodit. Tales figurantur in statua Nabuchodonosor, Dan.3. figurantur in imaginibus Alexandri, quas posuit in montibus vbi sunt portæ ferreæ, quæ erant statuæ æreæ, quæ semper tubicinabant, ad quas dū, venisset quidam execitus Tartarorū, qui à quodam rege à planicie fugabatur, videns & audiens tubas & imagines, credidit esse alium exercitium, qui ei obuiam adueniret sed tandem videntes, ꝙ istæ imagines non se mouerunt, sed Bubones super capita eorum insederunt, cognouerunt esse non hoīes, sed statuas, & eas pœnitus cõfregerunt, & portas ferreas, quas dictæ statue custodire videbantur, aperuerunt, & transierunt, & ex tunc bubones pro eo ꝙ naturam statuarum ostendebant, pro diis adorauerunt, & ex tunc pennam bubonis in suis pileis portauerunt, qui etiam mos inoleuit hodie apud nostros, qui in suis pileis auiū pennas ponūt. Sic vere, charissimi, qñq; Alexāder.1. Papa Rex totius mundi, vel quicunq; superior prælatus in montibus dignitatum super portis & muris ecclesiarum & collegiorum statuas æreas.i. prælatos negligentes ordinat, & immittit, qui quamuis pro custodia positi videantur, ipsi tñ nihil custodiunt, quia.s. nihil habent de spiritu vel de vita.i. de audacia vel vigore, non .n. per diligentiam mouentur, nec per bona opera excitant, quāuis tubis altæ locutionis, cōminationis, vel ēt prædicationis vociferent, & loquant, ꝑꝑ qđ qñq; veri non ficti custodes credunt, ita ꝙ ab eis hoīes exterrentur. Hier.31. Clamabunt custodes in mōte Effraim. veruntamen qñ percipiunt esse statuæ non hoīes.i. bestiales non sapientes, tunc proculdubio contēnuntur, & ab aduersariis cōfringunt, & murus, qué custodiebant.i. regularis obseruantia, cui præerant pertransitur, & porte ét sibi commissæ ecclesiæ destruuntur. De istis ergo custodibus, dr̃ Eccle.12. Commouebunt custodes domus, & mutabunt viri fortissimi. Non sic, charissimi, sed habeant prælati peritiam & diligentiam in progressu. ¶ Tertiò dico, ꝙ ipsi debent habere prudentiam & sapientiam in ingressu, quod ostenditur cū dr̃ super. Custos.n. castri vel vineæ sursum in aliquo claro & alto loco solet sæpissimè ascédere, ad insidias hostium præuidendas, & speculādas, & præcauendas. Sic verè prælatus semper debet in loco claro per discretionem, & in loco alto per contemplationem ascédere, vt discretè circunspiciat, & videat quid in domo sua agit vitii vel virtutis. [Super inquit] vnde Abacuc.2. Super custodiam meam stabo, & figam gradum meum super munitioné & contemplabor quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me. Esa.21. Ego sum stans iugiter per diem, & super custodiam meam ego sum stans noctibus totis. Vbi aduerte, ꝙ plātus debet habere penitentie fortitudinem. [Ego sum stans] permanentie longitudinem. [Iugiter per diem, & noctibus totis] diligentiæ certitudiné. [Super custodiā meā inquit. Patet ergo, ꝙ prælatus debet habere, vt dictum est, sapientiam speculatiuam, diligentiam executiuam, innocentiam introductiuam. Et sic ergo bene dr̃, Super muros tuos constitui custodes. Et hoc de custodia prælatorum sufficit. H G

¶ Nota ergo adhuc, ꝙ sicut videmus, ꝙ naturaliter omnia se custodiunt à naturalibus nocumentis sic spiritualiter omnes debemus præcauere spiritalia nocumenta, & nos ab eis custodire. Vnde nota, quòd homo debet se custodire

A viro detractionis,
A laqueo deceptionis,
A mendacio locutionis,
A nequitia arreptionis,
Ab immunditia dilectionis.

¶ De primo dicitur sap.1. Custodite vos à murmuratione, quæ nihil ꝓdest. de scđo dr̃ Hier.9. Vnusquisq; à proximo suo se custodiat. De tertio dr̃ Prouer.21. Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustiis aīam suam. De quartò Esa.33. Beatus, qui custodit.i. abstrahit manus suas ab oī munere. De quinto.1.Timo.5. Te ipsum castum custodi. ¶ Item si vis, nota, ꝙ Deus custodit tria genera personarum, scilicet

Charitate feruentes,
Paupertati seruientes,
Sanctitate pollentes.

De primo dr̃ in ps. Custodit Dñs omnes diligentes se. De secundo in ps. Dñs custodit adue. pupil. & vi. De tertio in ps. Custodit Dñs omnia ossa eorum, s. sanctorū. &c. Patet ergo de custodia temporali

K raii & spirituali.&c.¶Item si vis adhuc nota, quòd nos debemus custodire

Cor, ne male meditetur,
Manum, ne male operetur,
Oculum, ne vana contempletur,
Pedem, ne stulte gradiatur,
Linguam ne falsa proloquatur,
Corpus, ne culpis maculetur,
Animam, ne pœnis iaculetur

¶Item custodire debemus

Festa, vt Deo pareamus,
Iustitiam, vt recta teneamus,
Legem, vt bona compleamus,
Scientiam, vt vera cognoscamus,
Prudentiam, vt digna faciamus,
Innocentiã, vt nunquã delinquamus,
Veritatem, vt falsa negligamus,
Pœnitentiam, vt mala corrigamus,
Misericordiam, vt fessos erigamus,

De custodia cordis dr̃. 1.Paral.29. Custodi in æternum voluntatem cordis. Et Proue. 3. præcepta mea cor tuum custodiat. & illud prædictũ Prouerb.4. Oĩ custodia serua cor tuum. de custodia manus dr̃ Esa.56. Beat⁹ vir, qui faciet hęc sequitur. Custodiẽs manum suã ne faciat malũ. De custodia oculi dr̃ Prouer.23. Oculi tui vias meas custodiant. & Abacuc 2. Super custodiam meam stabo, & contemplabor, vt videam. De custodia pedis dr̃ Eccle.4. Custodi pedem tuũ ingrediens domum Dei. De custodia linguę dr̃ in p̃s. Dixi custodiam vias meas, vt nõ delinquam in lingua mea. & iterũ. Posui ori meo custodiam, cũ cõsisteret peccator aduersum me. De custodia corporis seu carnis dicebat beata Agnes. Angelũ Domini habeo custodem corporis mei. vnde illud prædictum Timoth.5. Teipsum castum custodi. De custodia aĩæ dr̃ Deut.4. Custodite sollicitè aĩas vestras. Item de custodia festorum dr̃ Leuit.26. Custodite sabbatha mea. De custodia iustitiæ dr̃ Eccl.21. Qui custodit iustitiam, cõtinebit sensum eius. De custodia legis seu mandatorum dr̃ in p̃s. Da mihi intellectũ, vt custodiã mandata tua. & Prouer. 29. Qui custodit legem, beatus est. & 1.Paral.22. Det tibi Dominus custodire legem Domini Dei. De custodia scientiæ dr̃. Malach. 2. Labia sacerdotis custodiunt scientiam. De custodia prudẽtiæ dr̃ Prouer.19. Custos prudentiæ inuenire bona. De custodia innocentiæ dr̃ in p̃s. Custodi innocentiam, & vide æquitatem. De custodia pœnitentię dr̃ in p̃s. Propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras. De custodia vero veritatis & eloquentiæ dr̃ Esa. 26. Aperite portas ingredietur gens iusta, custodiens veritatem. exemplo ipsius Dei, de quo dr̃ in p̃s, ꝙ ipse custodit veritatẽ, facit iudicium iniuriam patientibus, dat escam esurientibus. De custodia aũt clementię seu misericordiæ dr̃ Oseæ.12. Misericordiam & iudicium custodi. Sufficit. Vide infra de seruare. &c. Explicit litera C.

Sequitur de litera D

A **DAgon.** Nota, ꝙ Dagon fuit Idolum Philistinorum, quod ab ipsis loco Dei colebatur, de quo legiĩ. 1.Reg.5. & 6. ꝙ quia iuxta arcã testamenti in eadem æqualitate fuit erectum & situm, legitur, ꝙ in mane inuentum est ad terram prostratũ, & depositum, quod quia ab incolis iterato fuit repositum, in alio mane inuentum est truncatum manus, & caput, & iterũ ad terram deiectum. Interpretatur aũt Dagon piscis mœroris, piscis tristitiæ, piscis iniquus, vel piscis inutilis. Igitur dicam⁹, ꝙ talis Dagon significare potest hypocritam, qui propriè dicitur idolum & non res, quia.s. magis habet de apparentia quàm de essentia. Chryso. O hypocrita, aut appare qđ es, aut esto quod appares. Iste igitur propriè nominatur indigne sublimatur, aspere castigatur, proprie (dico) nominatur, quia dicitur Dagon, quia re uera iste potest dici piscis propter mollitiem, & propter flexuosam malitiam, & dr̃ piscis mœroris & tristitiæ, propter fictam præsentiam & męstitiam. Iuxta illud. 1.Reg.5. Dagon pronus iacebat in terra, dr̃ tñ piscis iniquus, propter malam vitam, & nequitiam. & finaliter inuenitur piscis inutilis ꝓpter vilitatẽ sui & inertiam. vnde de vilitate sua dicitur. 1.Reg.5. Dagon solus trũcus remansit. Item indigne sublimatur, quia re uera fit, ꝙ hypocritæ propter suam fictam vitam eliguntur, & iuxta arcam fœderis.i. iuxta Christum in sublimi statu ecclesiastico aliquoties exaltãtur. Iudicum.16. Obtulerunt hostias pacificas Dagon Deo suo. Sed re uera dico, ꝙ exinde finaliter aspere prægrauantur, quia.s. tales ęternaliter, & etiam tẽporaliter, qñq; viliter cadunt, ꝙ caput.i. animam, manus etiam.i. corpus, vel ficta sua opera amittunt, vnde de Ionatha. dicitur. 1. Macha. 10. quòd templum Dagon succendit igni. Vel si vis dic, quòd Dagon est diabolus, qui à malis colitur, mœrori dabitur, inique machinatur, inutiliter operatur, sursum fuit erectus, & finaliter deiectus. sufficit de Dagon.

Damascus. Nota, ꝙ Damascus est ciuitas & caput Syriæ, constructa quondam tempore Abrahæ, vbi semp̃ fuit populus Dei populo cõtrarius & rebellis, & eius successibus inuidiosus & nocẽs, qui põt ꝓpriè significare mũdũ & ciuitatẽ seu congeriẽ iniquorum. & hoc A

Propter { nomen significatiuum, / opus inficiatiuum, / finem exterminatiuum. }

Propter nomẽ dico, quo nominatur, quia dicitur Damascus, qui interpretatur sanguinem bibens, sanguinem propinans, sanguinis potus, sanguinis osculum. Hic .n. nominatur quadruplex sanguis, quo mũdus vtitur in hac vita, & iste est carnalis sanguis delectationis, de quo Gene.9. Carnem cum sanguine nõ comedetis. Sanguis rapinæ, & excoriationis. Hier. 2. In alis tuis inuentus est sanguis pauperum & innocẽtium. Sanguis crudelitatis & occisionis. Esa.1. Manus.n. eorum sanguine plenæ sunt. Sanguis corporalis cõsanguinitatis, & carnalis affectionis, seu cognationis, qui.s. apud iniquos per luxuriam maculatur. Oseæ.4. Sanguis sanguinem tetigit. Et tunc sanguis sanguinem tetigit, vbi, & per quem, & à quo mali hodie promouentur iuxta illud Matth. 16. Caro & sanguis non reuelauit tibi. Damascus ergo.i. mũdus seu mundanorum cætus, quadruplici sanguine est repletus, q̃a.s. sanguinem carnalis voluptatis potat, sanguinẽ crudelitatis propinat, sanguinem rapinæ habet pro poculo, sanguinẽ carnalis affectionis habet pro osculo. Et ista sunt quatuor scelera Damasci. de quibus dr̃ Amos 1. Super tribus sceleribus Damasci, & super quatuor nõ cõuertam cũ eo, ꝙ triturauerit in plaustris ferreis Galaad. Et mittã ignẽ in domũ Azahel, & deuorabit domum Benadach, & conteram vectẽ Damasci. Triturare.n. plaustris ferreis, signat sanguinẽ crudelitatis, & eum, qui ferro vtitur. Galaad aceruus testimonij, signat sanguinem rapacitatis, qui coaceruans alienum, suæ nequitiæ testis efficitur. Ignis in domo Azahel, qui interpretatur fortitudo Dei, signat sanginem carnalitatis, quo præcipuè Azahel.i. populus ecclesiasticus inficitur. Benadab filius votiuus, signat sanguinem carnalis amoris & caritatis, quæ erga vicinos, fratres, filios & nepotulos à maioribus exhibet. Per ista ergo quatuor scelera Damasci.i. mundi, vectes eius .i. ipsius fortitudo conteritur, & contra eum Dominus indignatur. Esa.8. Auferetur fortitudo Damasci. Damascus igitur signat mundum propter nomen, quo nominatur. ¶Secũdò signat mũdum propter opus, quod operatur, Damascus E .n. ciuitas dicitur operum iniquorum operatrix. In isto.n. Damasco. i. in mundo inuenitur deficere charitatis modulus, quem inuidia tollit, firmitatis angulus, quem luxuria mollit, pietatis riuulus, quem sæuitia pellit, veritatis oculus, quem malitia fallit. De carentia charitatis dr̃ Esa.17. Damascus desinet esse ciuitas. Ciuitas.i. ciuium vnitas signat charitatem. De carentia constãtiæ seu firmitatis dicitur illud pręd ictum Esa.8. Auferetur fortitudo Damasci. & illud p̃dictum Amos 1. Conteram vectem Damasci. De carentia pietatis, & abundantia rapinæ, & iniquitatis dicitur Hierem.49. Succendam ignem in muro Damasci. Ignem dico rapinæ, iracundię, & inuidiæ. De carentia vero veritatis satis põt congrue allegari illud Act. 9. vbi dicitur ꝙ cum Paulus iret Damascũ contra discipulos Dñi, excæcatus est. Igitur Damascus mundum signat propter opus, quod operatur, seu propter bonum, quo vacuatur. ¶Tertiò dico, ꝙ iste signat mundum propter finẽ, quo terminatur, finis.n. mundi & mundanorum peccatorũ terribilis erit, & miserabilis in æternum. vnde Zach.9. Onus verbi domini in terra Adrach & Damasci requiei eius, sequitur in eodem cap. Ecce Dñs percutiet in mari fortitudinem eius, & hæc igni deuorabitur. Sed si vis, dic in bono significato, quòd Damascus est Ecclesia, vbi sanguis Christi est osculum, poculum, propinatio, & potatio. Et sic nota, ꝙ ecclesia est Damascus, quia.s. sicut Damascus est locus, quem hostis ambiens vsurpauit, quem Heliseus veniens visitauit, quem Helias fugiens habitauit, quo Paulus gradiens prædicauit, quem Soldanus sæuiens occupauit, Sic dico, quòd dudum Ecclesia fuit per hostes.s. demones deuastata. 4.Reg.16. Ascẽdit

dit rex Assyriorum in damascum,& vastauit eam. Item fuit per Christum dominum visitata.4.Reg.8.Venit Heliseus in Damascum.Itē fuit à sanctis patrib.inhabitata.vnde Heliæ, qui figurabat patres sanctos,dictum est.4. Reg.19. Vade reuertere in Damascum per desertum.&c.Iterum aūt pro magna parte est à malis hominibus occupata.vnde de Holoferne & eius exercitu dicitur Iudi.2. ꝙ ipse descēdit in campos Damasci,& succendit omnia sata,&c.sufficit.

A **Damnare. Condemnare Condēnatus.** Notabo,ꝙ cōdemnatio & damnatio sumitur pluribus modis,quia.s.est damnatio iustitiæ,nequitiæ,stultitiæ, seuitię.Prima fit in foro iudiciali,scđa fit in mundo materiali,tertia fit in exitiali aīo,quarta aūt fit in iudicio generali,atque finali.Est igitur qdā damnatio quā faciunt iustè præsidentes,& ista est illa, qua boni iudices damnant & condemnant.& ad pęnā & ad punitionē obligant,& adiudicāt delinquentes,de qua dr̄ Deut.24.Quem iustū perspexerint,illius iustitiæ palmā dabunt,quē impiū,condemnabunt.de ista ēt dr̄ Act. 25. Non est consuetudo Romana hominē damnare priusquā is,qui accusatur,p̄sentes habeat accusatores. ¶ Irē B dico,ꝙ est qdam damnatio,quam tolerant rerū indigentes, seu etiā viri innocentes,vel etiā quā faciunt male iudicātes, qui.s.ad extorquendū pecunias condemnant contra iustitiā innocentes,non attendentes illud Prou.17.Qui iustificat impium,& qui cōdemnat iustum,vterq; abominabilis est apud Deum,& in ps.dr̄. Captabunt in animam iusti,& sanguinē innocentē condemnabunt, & isti sunt deteriores leonib.qui s.miserabilib. personis dicuntur parcere, quia,s.proniores sunt ad condemnandum q̄ ad absoluendum,cōtra exemplū Christi,qui deprehensam in adulterio damnare noluit, sed C absoluit.Ioan.4.Nemo te condemnauit mulier? nec ego te condemnabo. ¶ Item dico,quòd est condemnatio, quā faciunt bonis detrahentes, stulti.n.& derisores, & etiā detractores,omnia opera aliena in sua exterminatione,& sua verbali detractione vituperant.atque damnant,& solos se reputant & facta sua,damnatis alijs se solum laudant,cōtra quos Iob.24.Quomodo tu illum,qui iustus est cōdemnas? Rom. D 1.In quo n.iudicas alterū,teipsum condemnas. ideò talibus dr̄ Luc.6.nolite condemnare,& non condemnabini. ¶ Item est condemnatio, quam sustinent mali delinquentes, & ista est damnatio æterna,qua.s.per sententiā vltimi iudicij impij iudicabuntur & damnabuntur ad pœnam æternam, quod timens Iob dicebat. Iob. 10. Loquar in amaritudine animæ meæ,dicam Deo,noli me cōdemnare. Damnatio.n.mundi, & damnatio iudicij vel inferni,contrariæ sunt opinionis, & conditionis, quia,s.mundus damnat, & grauat innocentes, noxios liberans,infernus vero non grauat innocentes, obnoxios damnans. Videtur ergo mundus, & mundanorum iudicium conditio esse similis fonti, qui dr̄ esse in Britannia Redonium,prope villam,qui dr̄ Falgeria Radulphi. Suspectus.n.de crimine, ad subeundum fontis probam si voluerit cōdemnatur,proiectus ergo in fontē si sit culpabilis,à fonte reiicietur,& aquam subintrare,nescio qua virtute,vetatur,si vero innocens fuerit, in aquam submergitur,& nisi iuuetur per homines,enecatur.Sic verè dico,ꝙ curia mundanorum malos & suspectos liberat, innocentes vero ad pœnam & submergium recipit & condemnat.Exemplum habemus in Christo innocentiæ,& Barraba nocente,quia Christus innocens fuit ad supplicium comdemnatus,Barrabas vero homicida à supplicio est abiectus,& per iniquos homines absolutus sicut dr̄ Mar.15. Omnes cōdemnauerunt Christum reū esse mortis.vnde illud prædictum Prouer. 17. Qui iustificat impium.&c.Sed re uera iudicium, & infernus vbi est curia & iustitia,non mundi, sed Dei, contrarium faciunt,similes cuidam fonti Sardiniæ,vbi suspecti de furto,si sunt culpabiles, condemnati ad probā fontis, cæci statim, si se aqua illa lauerint,efficiuntur, si vero innocentes fuerint non læduntur.Sic dico,ꝙ sententia diuina & condemnatio innocentes non lædit,culpabiles vero nocentes,& impios apprehendit. iuxta illud.Qui crediderit,saluus erit,qui vero non credide E rit,condemnabitur.¶Et si vis potes notare,ꝙ damnationem æternam incurrunt multa genera peccatorum,videlicet superbiæ inflati tumore,fallaciæ velati decore, proteruiæ durati rigore,luxuriæ fœdati fœtore, superbi damnantur, quia se omnibus volunt præferre,falsi seu hypocritæ damnantur, quia se optimos volunt ostendere, proterui damnantur, quia Deo semper queruntur resistere,luxuriosi damnantur, quia se & alios solent inficere. De superbis pōt intelligi illud Luc. 20. vbi dr̄, ꝙ illi, qui volunt ambulare in stolis,& amant salutationes in foro,primas cathedras in Synagogis, & primos discubitus in conuiuijs, accipiunt damnationem maiorem.De falsis vero & fictis hypocritis dr̄ Iob 15. Condemnabit te os tuum,& non ego.Isti.n. iuxta dictum apostoli ad Rom.2.In quo iudicant alios, seipsos cōdemnant,q̄a,s. isti dum contra malos p̄dicant, damnationem propriā scribunt,iudicant,atq; dictant. De proteruis pōt dici illud Ro. 13.Qui ordinationi Dei resistunt,sibi ipsis dānationē acquirunt.De luxuriosis aūt dr̄ Apoc.17.Veni,ostendam tibi dānationem meretricis magnæ.&c. Vide infra de iudicare,de pœna,punire,& similib.&c.De condemnatione aūt comparatiua,quę fit,qn̄ quis est ita iustus,ꝙ respectu eius vita aliorum damnatur,dr̄ Sap.4.Condemnat iustus mortuus, viuos impios. De condemnatione etiam approbationis, qua iusti in iudicio damnationem malorum approbabunt, dr̄ Lu.11. ꝙ regina Austri surget in iudicio aduersus generationem istam,& condemnabit eam,&c.sufficit.

Damnum. Vide vbicunq; ponitur nocumētum & detrimentum,& similia.

Dan. Nota,ꝙ Dan est nomen hominis,& etiā est nomē terræ.Dan.n.fuit frater Iacob de ancilla illa, quæ A dicta fuit Balam,sicut patet Gen. 30. à quo.s. & tribus Dan, & terra Dan, denominati sunt. Interpretatur autem Dan causa vel iudicium, & potest significare in bono & in malo, quia in bono signat bonos causidicos & iudices, qui.s.causas,& iudicia bene tractant,qui.s.Iacob.i.nostri pugilis & luctatoris Christi sunt filij speciales. Gē.49.Dan iudicabit populū suū sicut & alia tribus Israel.sequitur.Salutare tuūi expectabit dñe. Dic quid volueris de iudice, iudicio, causa, causidico,vel aduocato.Et potes dicere,ꝙ sicut Dan.inter filios Iacob fuit ignobilis,quia filius ancillæ,sic illi,qui causas & iudicia tractant ignobiliores bonis hominib. possunt dici,ad quod facit illud,quod scribitur.1.Cor.6.Secularia iudicia si habueritis,contēptibiles,qui sunt in Ecclesia, cōstituite ad iudicandū.Contemptibiles inquit.i.minus idoneos & perfectos,quia re uera aduocati,& causidici, & etiam iudices negociorū tēporalium & sæcularium respectu clericorum,Theologorum & Philosophorum possunt ignobiles,& contemptibiles & rustici reputari, quod quidē clarè patet, obiecta facultatum extimatione cuiuslibet inuenti.In malo vero Dan.potest significare malos causarum & iudiciorū patronos, qui.s. causam sui Dei,vel proximi male iudicant seu tractant,quia re vera de ipsis possumus notare,ꝙ isti sunt

Fallacitatis fautores,
Cupiditatis auctores,
Iniquitatis retores,
Crudelitatis tortores,
Pœnalitatis toleratores.s.in inferno.

De talium fallacitate & tortuositate dr̄, Gen. 49. Fiat Dan Coluber in via,cerastes in semita. De eorum cupiditate dicitur Iudi. 18.Dan.quærebat possessionē sibi. De ipsorum verbosa iniquitate & maledicta verbositate potest dici illud Deut.27. Isti stabunt ad maledicēdum Zabulon & Dan. De ipsorum crudelitate dicitur Deute. 33. Dan catulus leonis.& Hie.8. Et à Dan auditus est fremitus equorum.De ipsorum autem finali in inferno pœnalitate & aduersitate dici potest illud iudicium. 1. Arctauit Amorreus filios Dan. Amorreus inquit.i.diabolus.

Daniel Nota, ꝙ Daniel de regio semine natus, propheta à Domino diuinitus inspirat⁹,regi ami A cus,in alta dignitate constitutus,ab inuidis accusatus,leonibus expositus, sed ab eis nullatenus lęsus seu tactus,fraudis sacerdotū Belis inuentor, & ipsius idoli destructor, draconisq; necator prouidus,causa Dei,iudicium Dei,vel iudicās Deo, aut iudicauit me Dñs interpretatur. & pōt significare Christum vel quemlibet virum sanctū, quia re uera ad virū iustū pertinet,futura subtiliter cognoscere,cum impijs humiliter conniuere,iniquos sagaciter cōuincere.proteruos seueriter corrigere,iudicia vera æqualiter & iustè reddere & decidere.¶Dico ergo,ꝙ bonus & iustus futura scrutat̄ subtiliter,q̄a.s.ipse debet de futuris,s.iudicio,morte,inferno,&

paradiso

paradiso cogitare,& ibidē quasi propheta vacare.Dan.7.vidit Daniel somnium.& Dan.12.Vidi & ego Daniel.;vt sic sibi dicatur illud Ezech.28.Ecce sapientior es tu Daniel,oē secretum non est absconditum à te.Vnde cuilibet tali pōt dici illud Dan. 5.Tu es Daniel de filijs captiuitatis ? audiui,ꝙ spiritū sanctorū deorum habeas,& ꝙ sapientia & intelligentia ampliores sunt in te inuentę.Itē cum malis conuiuit humiliter.De Daniele.n.legitur Dan.6.& 14.quod bis fuit positus in lacū leonū,& tñ,ꝙ cum Leonib.habitans, ab ipsis nullatenus fuit læsus. Quia re vera perfecti sancti & prudentes viri ēt cum malis sciunt viuere,& sine sui præiudicio iniquorum consortia frequentare.hoc est.n.consiliū illius versificatoris,dicentis sic.Consulo quisquis eris,qui pacis fœdera q̃ris,Cōsonus esto lupis cū quibus esse cupis.Vnde daniel dicebat Dan.6.regi respondens sic. Deus meus misit Angelū suum,& conclusit ora leonum,& non nocuerunt mihi,quia corā eo iustitia inuenta est in me.Itē iustus fallaces cōfundit sagaciter.de Daniele.n.legitur,ꝙ sacerdotum malitiam sup cibarijs,quæ apponebantur bel detexit, & malorum senum impudicā nequitiā diuino spiritu reuelauit.quia.s.ad virum iustum pertinet iniquorum malitiam reuelare, & detegere, & innocentes protegere & iuuare.Dan.13.Conuincerat.n.eos Daniel falsum dixisse testimonium. Itē istos peruersos corrigit seu punit seueriter.De Daniele.n.legitur,ꝙ idolum belis quod infinitos cibos appositos cum suis sacerdotibus, vxorib.& paruulis videbatur oī die deuorare,destruxit,draconē verò,quē adorabant babylonij,interfecit. Sic verè ad virum iustum,& maximè ad Danielē,qui interpretatur iudicans Deo.i.ad iudicē vel platum pertinet,ꝙ idola.i.ignaros ecclesiasticos & voraces, qui beneficijs appositis satiari nō possunt,dissipet & deponat,& ꝙ vxorib. & paruulis cōcubinis & filijs sacerdotū & malorum familiariū talium, viā cibos Ecclesiæ vel patriæ comedendi secludat.Quodq; dracones,qui ab alijs adorantur.i.auaros diuites, qui à fatuis honorantur,puniat & confundat.vnde Dan.14.dr̄ Date nobis Danielē,qui bel destruxit,& draconem interfecit. Itē iustus iudicia facit æqualiter,quia dr̄ iudiciū Dei, cā Dei iudicās Deo.Causa.n.& iudicia Dei semper sunt æqua & iusta ad denotandum,ꝙ talis Daniel semper debet habere & tenere,facere & exercere in iudicijs rectissimam ęquitatem.Vnde de Daniele legitur Dan.13.ꝙ ipse dixit malis iudicib.Reuertimini ad iudiciū.& sic si homo fuerit talis Daniel,dico, ꝙ cū Christo regnabit perēniter,sicut de Daniele legitur,ꝙ à rege fuerit præ oībus honoratus quia.s. iusti à Deo & à Christo perpetuo honorabuntur in cęlis.vnde Dan.5.Iubēte rege indutus est Daniel purpura &c.sufficit.

A **Dare** Nota,ꝙ dare idē est,ꝙ se & sua alteri cōicari,diffundere vel donare.Refertur ergo dare.

- Deum,qui dat magnalia,
- Iustum,qui dat vtilia,
- Mundum,qui dat inania,
- Impium,qui dat fallacia,
- Diabolum,qui dat crudelia.

Dico.n. ꝙ Deus est dator summus, & mirabilis. vnde illud Iac.1.Omne datum optimum, & oē donum perfectū,de sursum est descēdens à patre luminum. Item iustus est dator bonus & laudabilis.vnde in psal.Erit tanquā lignum, quod plantatū est secus decursus aquarum.Luc.6. Date,& dabitur vobis. Item mundus est dator fallibilis,non dat.n.nisi vana,quæ non iuuat,fœda,quæ non mundant,fragilia,quæ non durant, & iō mūdo debemus dicere illud Dan. 5. Munera tua tibi sint,& dona domus tuæ alteri da. Item impius est dator inutilis. Eccl.18.datum insipientis non erit vtile tibi.Itē diabolus est dator damnabilis & deceptibilis.Apoc. 13.dedit draco bestiæ virtutē suā,& datū est ei os loquēs magna, & data est ei potestas, quia.s.draco diabolus in vita ista bestijs suis.i.peccatoribus dat multa solatia,sed re vera in fine dedit eis multa supplicia,iuxta illud,quod de Babylone dr̄ Apo.18.Quā
B tum glorificauit se,& in delitijs fuit,tm̄ date ei tormentum & luctum.¶His igitur p̄missis,dicamus primo, ꝙ Deus est dator summus & mirabilis. Mirabile.n.vr̄, ꝙ vna res possit dare contraria & diuersa,quod tñ facit Deus,quia.s.sicut cęlum, quod in seipso semper est vnum & idem, dat & mittit nobis effectus varios & diuersos,quia.s.nunc illuminat,nūc fulminat,nunc pluit,nunc,corruscat, nunc ningit, nunc tonat,nunc grandinat,& nunc ventat,nunc bonū influit,nunc dat malum,quod tñ totū contingit,nō ꝙ ipsum cęlū in se diuersificet,sed s̄m diuersitatē nubiū & vaporū,q̃ ab inferioribus eleuātur,sic dicā,dato,ꝙ Deus sit vnus & vnicus, idē & non diuersus,eius tñ in inferiorib. diuersi & varij sunt effectus,& circa genus humanū variè variat suos actus, & s̄m ꝙ disponuntur nubes & vapores defectuū humanorū,diuersimodè multiplicat suos motus,vt sic dicamus illud Iob. 1. dominus dedit dñs abstulit,sicut dño placuit,ita factū est sit nomen domini benedictū.Igitur notabo de Deo,ꝙ ipse dat aliqua,quæ tangunt suā gratiā,aliqua,quæ tangunt suam iustitiam,aliqua, quę tangūt suam munificentiam,aliqua,quæ tangunt suam prouidentiam atque gloriam.Primo ergo de illis,quæ tangunt gratiam.Vnde nota,quòd Deus.

Dat
- Bonus virtutum priuilegia,
- Malis pœnarum dura tœdia,
- Dignis bonorum alta solatia,
- Sanctis donorum digna brauia.

Igitur ostendamus quomodo in istis quatuor versantur, vt cōiter, data Dei. Dico primo, ꝙ Deus quantum ad suam gratiam solet bonis bona porrigere influens largiter.Iste est.n. qui suam gratiam bonis porrigit,sua iustitia malos corrigit, sua prouidētia dignos erigit,sua gloria sanctos diligit seu eligit.

Dat
- Sapientiam postulantibus,
- Eloquentiam prædicantibus,
- Permanentiam militantibus,
- Patientiam laborantibus,
- Affluentiam indigentibus,
- Pacis vnitatem discordantibus,
- Cordis nouitatem pęnitentibus,
- Carnis puritatem continentibus,
- Claram veritatem speculantibus,
- Morum honestatem conuersantibus,
- Spei firmitatem expectantibus,
- Fidei claritatem contemplantibus,
- Veram charitatem diligentibus,
- Sensus subtilitatem perscrutantibus,
- Honoris sublimitatem triumphantibus,
- Voti securitatem exorantibus,
- Deuotionem meditantibus,
- Discretionem præsidentibus,
- Liberationem pereuntibus,
- Perfectionem proficientibus.
- Consolationem promerentibus,

¶Dat(dico)postulantibus sapientiam. Iac.1. Si quis vestrū indiget sapientia,postulet à Deo, qui dat omnib.affluenter & Eccl.51.danti mihi sapientiam dabo gloriā.Itē dat prædicantibus eloquentiā.ps.Dñs dabit verbum euangelizantib. virtute multa.Matt.10.& Luc.12.Dum steteritis ante reges & præsides nolite cogitare quō,aut quid loquamini, dabitur.n.vobis in illa hora quid loquamini. Item dat militātib. permanentiam,patuit in martyribus,quibus tantam cōstantiam, fortitudinem & perseuerantiam dedit Deus, ꝙ non succubuerunt in tormentis.ps.Da nobis auxilium de tribulatione,& alibi.Ipse dabit virtutē & fortitudinē plebi suæ, benedictus Deus. & alibi dñs virtutem populo suo dabit. Item ipse dat laborantib.patientiā,vt.s.non superentur labore dicens illud Hier.1.Ecce dedi te hodie in ciuitatē munitam,& in murum ferreum,& præliabuntur aduersum te,& præualere non poterunt. de quo etiam potest intelligi illud ps.Viuet,& dabitur ei de auro Arabiæ.Aurum.n.quod percussum non resonat,& quod non rumpitur,sed se dilatat,patientiam signat.Item ipse dat indigentib.affluentiam,seu sufficientiā.ps.qui dat iumentis escam illorum,& pullis coruorum inuocantibus eum.& alibi. Qui dat escam omni carni, confitemini Deo cœli. Itē dico,ꝙ ipse dat discor antibus pacis veritatem.Ioan.14.Pacem relinquo vobis,pacem meā do vobis.& Esa.26.dñe dabis nobis pacem.Item ipse dat pęnitentibus cordis nouitatem.Ezec. 36. dabo vobis cor nouum,& spiritum meum,ponam in medio vestri, auferā cor lapideum de carne vestra,& dabo vobis cor carneum.Item ipse dat continentib.carnis puritatem.sicut.n.dr̄ Sap.9.Non ero continens,nisi Deus det. & Esa. 7. Dabit dñs ipse vobis signum.Ecce virgo concipiet.Itē ipse dat speculantibus,rerum veritatem.i.rerū notitiam.ps.Dedisti veritatē in corde meo,& alibi.Da mihi itellectū,& scrutabor testimonia tua Itē ipse dat cōuersantib.morū honestatē.1.Reg.18.Spoliauit

uit se Ionathas tunica sua,& dedit eam Dauid. Tunica.n.honestatem designat. Vnde Sap. 10. Dedit illi scientiam sanctorum, honestauit illum in laboribus. Item ipse dat expectantibus spei firmitatem. 1. Esdr. 9. Inclinauit super nos misericordiam suã, vt daret nobis spẽ, in Iuda & Hierusalẽ.& 2. Thes. 2. Ipse aũt Dñs noster, q dilexit nos,& dedit nobis cõsolationem ęternã,& spem bonã in gratia, exhortetur corda vestra, & confirmet. Item ipse dat, contemplantib. fidei claritatem. Vnde de iusto dr̃ Sap. 10. Dedit illi sciam sanctorum. Sequit̃. Dedit illi claritatẽ æternã.& Iob. 17. Claritatem, quã dedisti mihi, dedi eis.& illud Sap. 3. Dabitur illi fidei donum electũ, & sors in tẽplo Dei acceptissima. Item ipse dat diligentibus veram charitatem. 1. Io. Videte qualẽ charitatẽ dedit nobis Deus.& ibidem. Diligamus alterutrum sicut mandatum dedit nobis. Item ipse dat perscrutantib. sensus subtilitatẽ maxime illis, qui scrutantur scripturas. Sapi. 8. Optaui, & datus est mihi sensus, inuocaui,& venit in me spiritus sapientiæ. & Marc. 4. Vobis datum est scire mysterium regni Dei. Itẽ ipse dat victoribus seu triũphantibus honoris sublimitatẽ. Apoc. 3. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno. Itẽ ipse dat exorãtibus voti securitatẽ. ps. Delectare in dño,& dabit tibi petitiones cordis tui.& alibi. Dedit eis petitionẽ cordis eorũ. Item ipse dat meditantibus deuotionẽ, quod.s. petẽs Hieremias dicebat Hie. 9. quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lachrymarum. Zach. 8. Cęli dabunt rorẽ suum, ros.n.& aqua deuotionẽ signãt. Itẽ ipse dat pręsidentibus discretionẽ. vñ inps. Dedisti metuentib. te significationẽ, vt fugiant à facie arcus.& Lu. 21. dicit Christus apostolis, Ego dabo vobis os & sapientiã, cui non poterunt resistere,& contra dicere oẽs aduersarij vestri. Itẽ ipse dat pereuntib. saluationẽ seu liberationẽ & protectionem. ps. Dedisti protectionẽ salutis tuæ,& dextera suscepit me.& alibi. Da nobis auxiliũ de tribulatione. Itẽ ipse dat perfectiõnẽ proficientib. vnde in ps. Dñs virtutẽ populo suo dabit. Itẽ ipse dat promerentibus consolationẽ & præmiationem. 2. Thes. 2. Ipse Dñs noster Iesus Christus dedit consolationẽ æternã.& Exo. 2. Ego dabo tibi mercedem.& Eccl. 36. Da mercedẽ sustinentibus te. Ecce ergo charissimi, quõ Deus, est summus & liberalissimus

D dator. Sic ergo patet, q Deus aliqua dat dona, quæ tangunt gratiam. ¶ Scdõ dico, q Deus dat aliqua dona, q̃ tangũt eius iustitiã, mare.n. non sp est placidum vel placatum, sed multoties apparet fluctuosum turbidum & commotum, littorũ suorum verberatiuum, nauium cõfractiuum,& hoĩum submersiuum. Sic verè dicã de Deo, q non sp se ostendit placidum, vel benignum, sed qñq; per iustitiã asperũ,& seuerũ. Non.n. sp dat complacentia bñficia, sed aliquoties immittit tribulationes & supplicia. Vnde nota, q ipse dat sterilitatẽ, fructus auferendo, dat mortalitatem, corpus affligendo, dat aduersitatẽ, tyrannos immittendo, dat calamitatẽ, indignos proponendo, dat aduersitatẽ, fortunã transponendo, dat pœnalitatem, in inferno reponẽdo. Dico ergo, q Deus dat fructuum sterilitatem. Osex. 9. quid dabis eis Dñe? da eis vuluam sine liberis,& vbera arentia.& Esa. 30. dabit tibi dñs panem arctũ, & aquam breuem. Item dat homini mortalitatem. 1. Re. 17. Dabo cadauera castrorum philistijm volatilibus. cœli & bestijs terræ. Item ipse dat tyrannorum dationem & auctoritatem. Osex. 13. Dabo tibi regem in furore meo. Item ipse dat prælatorũ imbecillitatẽ. Esa. 3. Dabo pueros principes eorũ, & effœminati dñabunt̃ eis. Itẽ ipse dat fortunæ varietatẽ & aduersitatẽ. Hie. 29. Persequar eos in gladio & in peste & in fame,& dabo eos in vexationem in maledictionem & stuporem & in sibilum & in opprobriũ. Item ipse dabit æternæ dãnationis pœnalitatẽ.s. dãnatis & peccatoribus in inferno. vnde Ezech. 39. Bestijs terræ dedi te ad deuorandum, super faciem agri cades. Sic igit̃ patet, quõ Deus aliqua dat, quæ cõ-

E cernunt suam iustitiã. ¶ Tertiò dico, q Deus dat aliqua, quæ concerunt suã prouidentiã,& sic dico, q ipse dat, cõstituit & ordinat in mundo,& in Ecclesia diuersa genera personarũ, quas.s. ibi dat, instituit,& præponit. Vnde nota, q ipse dat pastores, qui primi sedeant,& præsint populis, dat doctores, q vita splendeãt & cordis oculis, dat speculatores, qui lõge videant in tot periculis, dat prædicatores, qui loqui audeãt cũ ctis & singulis, dat dispensatores, qui sua studeant dare egenis, dat propugnatores, qui se exhibeant hostium iaculis. De pastorib. dr̃ Hie. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor meum. De doctoribus dr̃ Esa. 42. Dedi te in fœdus populi mei,& lucem gentium, vt aperires oculos cæcorum. De speculatoribus dr̃ Ezec. 3. Fili hominis speculatorem dedi te domui Israel. De prædicatoribus dr̃ Hie. 1. prophetam in gentibus dedi te. sequitur. Ad omnia, quæ mittam te ibis,& quæ mandauero tibi loqueris. De dispensatoribus dr̃. Galat. 1. Factus sum ego Paulus minister ẽm dispensationem Dei, quæ data est mihi. Et br̃ de istis omnibus officijs dr̃ Ephe. 4. Quosdam, inquit, dedit apostolos, quosdam vero prophetas, alios Euangelistas alios doctores, alios pastores ad consummationem sanctorũ in opus ministerij. De propugnatoribus vero.s. de martyribus, qui se tyrannis & hęreticis opposuerunt pro fide,& maximè pro Christo nostrorum principe bellatorum, dicit̃ Galat. 1. q ipse Christus semetipsum dedit pro peccatis nostris,& verè isti non suffecit dare sua, imo etiam ipse dedit se nobis,& pro nobis multipliciter. Dedit, dico, se

In { Socium, vt nos conduceret,
Precium, vt nos redimeret,
Edulium, vt nos reficeret,
Præmium, vt nos alliceret,
Refugium, vt nos protegeret,
Fastigium, vt nos erigeret. }

Vnde Ecclesia canit d̃ ipso in hymno de festo corporis Christi. Se nascens dedit socium, sed moriẽs in precium, se vescens in edulium, se regnans dat in prẽmiũ. & ipse potuit dicere illud Esa. 50. Corpus meum dedi percutientibus & conspuentibus in me.& Hie. 21. Dedi dilectã animam in manu inimicorum eius, facta est mihi hæreditas mea quasi leo in silua. Ecce ergo quõ Deus dat aliqua, quæ pertinent ad suam occultam prouidentiam. ¶ Quartò dico, q ipse dat aliqua, quæ pertinent ad suam gloriam, seu æternam magnificentiam,& ista sunt dona gloriæ paradisi, quę ipse dat beatis. Vnde nota, q ibi.s. in paradiso per ipsum Deũ, dãtur diuitiæ inexhaustibiles, dant̃ delitiæ indefectibiles, dãtur sciæ inuariabiles, dantur lætitiæ imperturbabiles, dantur induciæ interminabiles, dantur amicitię indissolubiles, dant̃ gloriæ seu eminentiæ inæstimabiles. Illæ diuitię non timent aciem hostilis agminis, illæ delitiæ non timent maciem nec vires turbinis, illæ sciæ merentur faciem videre numinis, illę lætitiæ nesciunt glaciem nec ictum fulminis, illę induciẽ dãt pacis speciem cum longis terminis, illæ amicitię habẽt molliciem summę dulcedinis, illæ eminentiæ habent aciem æterni culminis. Dico igit̃, q ibi dantur diuitiæ inexhaustibiles. Esa. 45. Dabo tibi thesauros absconditos,& arcana secretorum. Item ibi dantur delitiæ indefectibiles. Apoc. 2. Vincenti dabo ædere de ligno vitę.& ibidem. Vincenti dabo manna absconditum. Item ibi dantur sciæ inuariabiles, quia.s. oĩa ibi videntur,& ipsa ẽt Deitas facie ad faciem intuetur. Sapi. 10. Dedit illi scientiam sanctorum.& Hie. 24. Plantabo eos, & non euellam,& dabo eis cor, vt sciãt me. Item ibi dantur lætitiæ imperturbabiles. ps. Dedisti lętitiam in corde meo.& 2. Thess. 2. Dilexit nos,& dedit consolationem æternam. Itẽ ibi dant̃ induciæ.s. pacis & concordiæ interminabiles. Hie. 14. Pacem veram dabit vobis Dñs in loco isto. 2. Thessal. 3. Deus pacis det vobis pacem. Item ibi dant̃ amicitiæ indissolubiles. Vnde ipsi possunt dicere illud ad Roma. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum, qui datus est nobis. Item ibi dantur gloriæ & eminentiæ inæstimabiles. ps. Pacem & misericordiam diligit Deus, gratiã & gloriã dabit Dñs.& Esa. 46. Dabo in Syon salutem,& in Hierusalem gloriã meã. De honore etiam paradisi dr̃ Apoca. 3. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno.& Lu. 12. Nolite timere pusillus grex, quia cõplacuit patri vestro dare vobis regnum. Ecce ergo quanta Deus & qualia dat beatis. Vñ ẽt aduertendum est, q quandoq; à magna abundantia ferculorum, quæ sunt in aliqua magna curia, mittuntur & dantur reliquiæ pauperibus expectantibus ad ianuam,& ẽt amicis morantib. extra curiam. Sic dico, q de plenitudine huius curiæ quædam reliquiæ mirabiles per dispẽsatorẽ seu per eleemosynarium.s. per spiritum sanctum fuerunt missę.s. dona spiritussancti,& hę nobis pauperibus mortalibus, qui expectamus in Ecclesia militante, quæ rectè cœli est ianua, distributę. Eph. 4. Ascẽdẽs in altum, captiuã duxit captiuitatẽ, dedit dona hoibus. dedit, inquit, dona.s. per spiritũ sanctum dispensatorem, quia sicut dr̃. 1. Cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt, vnus aũt spiritus diuidẽs singulis prout vult, alij quidẽ datur sermo patientiæ, alij sermo scientiæ, alij genera linguarũ, alij

gratia sanitatum. &c. Vide de donis, expone infra in titulo donare. Patet igitur, quomodo Deus dat plurima quantum
G ad quatuor status. s. gloriæ, prouidentiæ, iustitiæ, & gratiæ. ¶ Secundò principaliter dico, ꝙ est vnum dare, quod pertinet ad virum iustum. Iusti. n. secundum diuersos status suos habent dare diuersa, videlicet exemplum, doctrinam, famam, eleemosynam. Det igitur & effundat alijs

Doctrinam, qua erudiantur,
Exemplum, quo perficiantur,
Famam, qua alliciantur.
Eleemosynam, qua reficiantur.

Danda est ergo doctrina, per quam erudiuntur ignorantes. vnde Proue.8. Nunquid non sapientia clamitat, & prudentia dat vocem suam? ideò Cant.8. dr. Ibi, inquit, me docebis, & dabo tibi poculũ ex vino condito, & multum Malogranatorum meorum. Itẽ danda est à iustis exemplaris vita per quam proficiant attendentes. de quo Baruc.3. Stellæ dederunt lumen in custodijs suis. Item danda est per ipsos odorosa fama, per quã alliciãt audientes. Eccl.39. Florete flores, quasi lilium date odorem. & Can.2. Vineę florentes dederunt odorẽ suum, & ibidẽ dr. Quasi Myrrha electa dedi suauitatem odoris. Itẽ danda est ab ipsis eleemosyna pia, per quam reficiant indigentes Eccl.14. Benefac amico tuo, & ſm vires exporrigens da pauperi.
H ¶ Quinq;. n. conditiones requiruntur in omni dato, quæ in hoc versiculo continent. Est modus in dando, quis, quid, cui, quõ, qñ. Quis vt. s. si tu es potentior, da amplius. Quid, vt. s. tu des de tuo, non alieno. Cui, vt s. des indigenti, non abundanti. Quõ, vt. s. tu des celeriter & hilariter. Qñ, vt. s. in tempore necessitatis magis quàm alias. beneficium. n. dari debet

Sinceriter cum pura intentione,
Celeriter submota dilatione,
Hilariter cum grata affectione,
Sagaciter cum magna discretione,
Vtiliter pro boni finis adeptione.

Detur dico sinceriter. s. cũ munda intentione, vt. s. intentio nõ sit turpis, aut rustica, de reddendo cogitans, nec inanis aut friuola, aut mundi laudem intendens. Iuxta illud Matth.6. Cum facis eleemosynam, noli tuba canere. Luc.6. Date mutuum, nihil sperantes. Item detur celeriter cum festinatione. Prou.3. Nõ dicas amico tuo vade, & cras dabo tibi, cum statim possis dare. Eccl.4. Cor inopis ne afflixeris, & ne pro trahas datum angustianti. Item detur hilariter cum grata affectione. 2. Corin.9. Hilarem datorem diligit Deus. Item detur sagaciter cum prudẽti circunspectione, vt. s. cæteris paribus detur bono magis q̃ impio, & pauperi plusquàm diuiti. Eccl.12. da bono, & non respicias peccatorem. & in ps. Dispersit dedit pauperibus, nõ. s. diuitibus. Item detur vtiliter cum lucri finalis adeptione, quia. s. si debito modo datur, lucrum non modicum reportatur, iuxta illud Luc.6. Date, & dabit vobis. sed quid dabitur? pro certo dico, ꝙ bono datori dabitur honor & gloria, fauor, & gratia, & bonorum copia. Remuneratur ergo largitas boni datoris, quia honor & gloria ex hoc reportatur. Proue.22. Victoriam & honorem acquiret, qui dat munera. Item fauor & gratia per hoc impetratur. Prouer.18. Donum hominis dilatat viam eius, & ante principes spacium ei facit, quia verè homo pius & liberalis, & in mundo & in paradiso acq̃rit gloriã & honorem, & sanctorum meretur gratiã, & fauorem. Item quia per hoc bonorum copia cumulatur. Vnde etiam aliquæ sunt aquæ puteales, quæ sæpe exhaustæ consueuerunt crescere & abundare, si autem ibidem non hauritur, consueuerũt in se marcescere, deficere, minui & perire, sicut exemplificat Geruasius de quibusdam puteis Angliæ, ad sal faciendum cum aqua salsa, à Deo ordinatis. Sic verè dicã, ꝙ diuitiæ datæ & communicatæ augentur, & crescunt, si autem per auaritiam detinentur, minuuntur, deficiunt & decrescũt & per raptores & latrones furantur, & pereunt. & pro certo ista est veritas, ꝙ quanto homines amplius solent dare, tanto amplius à Deo occultè sibi solet dari, & quanto quis plus in bonis vsibus expendit, tanto solent suę diuitiæ melius continuari, & amplius augmentari. Date ergo, & dabitur vobis. Lu.6. quia sicut dicitur Prouer.28. Qui dat pauperi, non indigebit. &c. Terra quanto ab exteriori cultore plura sibi dãtur, & quanto aliunde plura recipit. s. pluuiam humectatiuã, culturam penetratiuam, clausuram conseruatiuam, tanto ꝓ certo se per plura solet emittere, & se copiosius alijs in fructificando diffundere, & alijs plurima bona dare. Sic re vera nos, qui quicquid habemus, aliunde accipimus, & ex alieno, habemus. Iuxta illud. 1. Cor.4. Quid habes quod non accepisti? qui habemus. s. ex cœlo rorem gratiæ & ab Ecclesia culturam pœnitentiæ, à prælatis clausuram custodiæ & diligentiæ, qui insuper accipimus aliunde

Nutrimentum, quo nutriamur,
Documentum, quo doceamur,
Vestimentum, quo vestiamur.
Nutrimentum, datur à parentibus,
Documentum datur à prudentibus,
Vestimentum datur à pecudibus.

Nos dico nosipsos debemus diffundere & communicare, & bona nostra alijs distribuere, & dare, iuxta illud Eccl.14. In diuisione fortis da & accipe ideò præcipitur Eccl.4. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dãdum collecta. & Eccl.35. præcipitur. Da altissimo ſm donatum eius. Et Luc.6. dicitur Date eleemosynam nihil inde sperantes. quod tamen hodie nõ fit, quia vere charissimi pauci inueniuntur hodie datores, multi vero venditores & libentissimi receptores, libentissime. n. aliena data recipiunt, sua vero rarissime distribuunt, alios volũt esse datores, se vero exhibent venditores, si. n. aliquid dant, semper hoc faciunt cum spe recipiendi æquipollens, sp. n. est in donis suis aliqua venditio, sicut patet de Simoniacis pro motoribus qui non dant, sed vendunt beneficia, sicut patet de iniquis iudicibus, qui non dant, sed vendunt iustitiã & iudicium, sicut ẽt patet de diuitibus, qui cum tanta auiditate & difficultate, & cum tanto indigentium labore sua distribuunt, ꝙ bene vendunt aeceptoribus sua dona. Apostolus. n. dicit. 2. Corin.9. ꝙ hilarem datorẽ diligit Deus. & ideò istos non debent diligere, quia. s. nihil dant hilariter vel libenter: quod maximè patet de auaris, qui sunt similes Sanguisugæ, q paulatim de sanguine sugit, sed postquam plena fuerit, ipsum tñ nunq̃ voluntarie euomit, nisi forte qñ fortiter prẽmit vel calcatur, tunc. n. malis suis gratibus emittere compellitur ꝙ potarat. sic verè multi sunt, qui quamuis sint pleni sanguine, idest diuitijs aliunde receptis & acquisitis, ipsi tamen nihil volunt alijs emittere vomere seu dare, sed totum sibi volunt continuè retinere. Deus tñ ipsos qñq; per mortem cõprimit, & sic omnia dimittere alijs ipsos compellit. Iob.20. Diuitias, quas deuorauit, euomet, & de vẽtre eius extrahet eas Deus. Isti ergo nõ dãt, imo verius vendunt, quia nihil boni faciũt nisi coacti. Porcus. n. nihil proficit nisi qñ moritur, dum. n. viuit, semper nocet. sic diuites male viuunt, vicinis suis nõ ꝓficiunt, sed nocent, qñ vero moriũtur, solent aliquid alijs elargiri, qđ non debet esse, quia. s. libenter & hilariter debemus alijs dare nostra. Eccl.35. In oĩ dato tuo hilarem fac vultum tuũ. debemus igitur charissimi nos, & nostra Deo dare, nos dico per cordis affectionem, nostra per pietatem & largitionem. ideò bene consulit sapiens. Proue.3. Honora Deum de tua substantia, & de primitijs omnium frugum tuorũ de pauperibus, & implebuntur horrea tua saturitate. In quibus verbis ostenditur, quid debet dari, quia de tua substãtia, nõ aliena, quale est quod debeat dari, quia debet esse de primitijs, & de melioribus, non de vilioribus, quibus debet dari, quia pauperibus, uon diuitibus, qui fructus est, & quare debet dari, quia. s. implebuntur horrea tua saturitate. Aduertamus igitur in verbis istis, ꝙ in beneficio, seu eleemosyna danda, tria sunt attendenda. s. rei cõgruitas, pure ministranda, fratris calamitas pie subleuanda, finis vtilitas iuste consequenda. Debet enim habere res, quę datur, congruitatem, & bonitatem, quia de substantia tua, & de primitijs. Is cui datur habere debet calamitatem & paupertatem, [pauperibus inquit.] Id, ꝓ quo datur, habeat vtilitatem, & vbertatem [implebunt horrea]. K ¶ Dico ergo primo, ꝙ datum nostrum debet esse puritatis communicatiuum, purum. n. & sanctum debet esse, quia. s. non debet fieri de alieno, sed de tua substantia, quia sicut dr Eccl.34. Qui offert sacrificium de substantia pauperis, quasi qui victimat filium in conspectu patris. Itẽ debet fieri de primitijs frugũ tuarum. i. de rebus magis preciosis & bonis ſm exigentiam. In primo istorum peccant mũdi principes & tyranni, qui quamuis multa habeant dare, ipsi tamen non dant de substantia sua, sed de aliena, consueuerunt. n. rapere, talliare, & pecunias à subditis extorquere, vt exinde possint suis sequacib. multa dare, festa & cõuiuia facere, vestes & equos donare, curias & arma frequentare, isti. n. valde liberales de alieno, similes sunt aquilæ, quę est auis valde liberalis, aues. n. innocentes occidit, & de carnibus earum alijs auibus prę dantibus,

dantibus,quę ex hoc ipsam libenter sequuntur,largiri liberaliter consueuit.Veruntamen ſm Pli.si præda sibi deficit ipsa solet quandoq; vnam de illis auibus rapacibus, quæ eam sequebantur occidere,& eam ad deuorandum in cõi alijs exponere.Re vera tales videntur esse multi nobiles tyranni, q de carnibus auium innocentium.s.de substantiis pauperum & vicinorum solent suis sequacibus.s.balliuis & officialibus multa dare,& ideò propter talium liberalitatem solent eos aliæ prædales aues,balliuis similes,frequentare. Prouerb.9. Multi colunt personam potentis,& amici sunt dona tribuentis.Istud tamen sæpe accidit,ꝙ qñ talibus tyrannis,deficiunt prædæ suæ,ita ꝙ non possunt facere solitas largitates,ipsi cõuertunt se ad sequaces suos.i.ad deuorandum balliuos, qui alios cum eis deuorabant,& sic iusto Dei iudicio fit, vt q cũ tyrãnis alios vorabat,ipsi tãdẽ à tyrãnis vorent,sicut ad oculum videmus de talib. balliuis magnatum, qui postq̃ varias cum magnatis suis exercuere rapinas, ab ipsis magnatis suis modicis inuentis occasionib.deuorant,suspendunt,& ẽt exhæredant.Vnde Esa.33.Veh qui prædaris, nõne & ipse prædaberis?veh qui spernis,nõne,& ipse sperneris? Isti ergo dãt, sed nõ de substãtia sua,sed de aliena.Sed adhuc dico, ꝙ nos debemus dare de primitijs frugum nostrorum.i.de melioribus & potioribus bonis ſm exigentiam personæ cui dat. Qđ est contra auaros,qui non dant aliqua quousq; sint corrupta, & putrefacta.Iac.5.Diuitiæ vestrę putrefactæ sunt.vnde Senec.Pauperibus dat musca scutellas, tonitruum vinũ, tinea vestes.Non sic charissimi,sed sit datum nostrum puritatis& sanctitatis cõicatiuum,quia.s.de suo non alieno debent dare.quod potissime est contra executores testamentorum, q de bonis defunctorum solent inuicem sibi dare & nihil restituere & pauperibus erogare.Ezec.36. Hæreditatem meam

L dederunt sibi.¶Secundò dico,ꝙ datum nostrum debet esse paupertatis subleuatiuũ.Da,inquit,pauperibus. Dare.n.debemus indigentibus,non affluentibus,pauperibus, non diuitibus,quia sicut dr̃ Proue.28.Qui dat pauperi, non indigebit,quod est contra multos,qui libentius solent dare diuitibus,& superbis,q̃ pauperibus & egenis,sicut patet,de illis,q in hoc mundo desiderant promoueri.Mundi.n.ꝓmotio acquiritur dando diuitibus,quia sicut dr̃ Proue.18.donum hominis dilatat viam eius,& ante principes spacium ei facit.Cęli verò promotio acquirit dando pauperib.psa. Dispersit de

M dit pauperibus,iustitia eius manet in sæculum sęculi. ¶ Tertiò dico,ꝙ datum nostrum debet esse vbertatis cõsecutiuũ. Implebuntur(inquit)horrea tua saturitate. Ista est.n.regula euangelica.Date,& dabitur vobis.Luc.6.De mari.n. exeunt flumina,& ad ipsum reuertuntur,quia vere,charissimi,quantò homo plus abundanter dederit,& quanto flumina beneficiorum suorum magis effuderit, tanto sibi amplius dabit, & tãto magis diuitiarum copia ad eum reuertetur. Sicut.n. dr̃ Proue.11.Alij diuidunt propria,& ditiores fiunt,alij aũt rapiunt non sua,& semper in egestate sunt.Sicut enim aranea quanto plus emittit de tela,tanto plus natura sibi ministrat de materia,sic homo quanto plus facit de eleemosynis,tãto plus abundat in diuitijs.vnde Iaco.5.dr̃. Cœlum dedit pluuiam,& terra dedit fructus suos.Qñ.n.cęlum.i.vir iustus dat pluuiam eleemosynarum, tunc terra sua,i.opes diuitiarum augmentantur. implebuntur(inquit)horrea tua saturitate eleemosyna.n.implet horreũ cordis saturitate virtuali,horreum bursę saturitate temporali,& horreum animæ saturitate æternali.Ideò bene dicitur Lucæ.3.Triticum congregabit in horreum suum. Sic ergo patet quid debemus dare.s. nostrę substantię puritatem.[De tua inquit substantia.] Cui debemus dare.s.pauperi ad subleuandum ipsam paupertatem. [Da pauperibus inquit.]Quare debemus dare.s.vt habeam spiritualem & temporalem vbertatẽ.[Implebuntur &c.]Sic patet duo mẽbra principalia,q.b. dare & ad Deũ & ad iustũ refert.Restãt adhuc tria,quib.dare ad mũdũ, ad impiũ, ad diabolũ refert.vide in ꝓprijs titulis,& hoc de dare sufficit.

A **Dauid.** Nota,ꝙ de nomine & de historia & de significatione Dauid multa possunt moraliter dici. Interpretatur.n.manu fortis & vultu desiderabilis.Et potest significare virum perfectum,& maximè prælatum, qui pro certo debet esse vultu desiderabilis,per honestatem, & manu fortis,per strenuitatem Vultu(dico)desiderabilis in conuersando,manu fortis in operãdo,vultu desiderabilis in subditorum exemplari informatione,manu fortis in aduersitatis virtuali toleratione,vt sic dicatur de eo illud Hie.23. Suscitabo Dauid germen iustum,& regnabit rex, & sapiẽs erit, In quibus verbis possunt videri quinq; bonæ conditiones quæ requiruntur in prælato. Debet enim habere B

Sanctitudinem in egrediendo, — Quia.s.à Deo de-
Multitudinem in indulgendo, — bet venire, susci-
Rectitudinem in presidendo, — tabo. quia debet
Celsitudinem in eminendo, — esse germen quod
Limpitudinem in discernendo, — valde est teneræ

naturæ,quia debet esse iustus erga se,erga Deum erga proximum,quia debet regnare,rex,autentice & fortiter se habere,quia debet esse sapiens & facere &c.Habeat igitur prelatus in ingressu sanctitatem.[Suscitabo inquit.]A Deo.n.debet suscitari & institui,quod potissime requiritur in prelato,à quo ſm Augu. Deus in iudicio queret quo intrauerit, quo vixerit,quo rexerit.Semẽ.n.sine cælesti influentia de terra nõ suscitat,nec in arborẽ erigitur.Neq;.n.qui plantat,neque qui rigat est aliquid,sed q incrementum dat Deus, ipse .n.est,q suscitat de puluere egenum,vt sedeat cũ principib. & solium gloriæ teneat.vnde de tali Dauid dr̃ Amos. 9. Suscitabo tabernaculum Dauid.In cuius figura Dauid per inspirationem Dei à Samuele fuit electus.1.Reg.16.Quod est contra multos,qui suscitantur non à Deo,sed à diabolo, nõ à iustitia,sed à symonia, non à spiritus Sancti inspiratione, sed carnali affectione.Vnde phitonissa mulier legit Samuelem ad instantiam regis Saulis de inferis suscitasse.1. Re.25. Sic verè sępe accidit,ꝙ ad instãtiam principum sęcularium phitonissa mulier.i.molles & affectuosi superiores prælati suscitant mortuos de inferno.i.peccatores & minus idoneos, & ad statum prælationis ꝓmouẽt,& exaltant.Amos.7. Quis suscitabit Iacob,quia paruulus est? Non sic boni, sed à Deo suscitantur,non ab alio. Abacuc.3.Suscitans suscitabit arcũ suum,iuramenta tribubus,quæ locutus est.Et nota,ꝙ prelatus dr̃ arcus,qui flectitur per clementiam, qui percutit per iustitiam,qui corda ligatur per temperantiam. ¶ Secundò C
dico,ꝙ ipse debet habere in animo pietatem[germẽ inqt.] Sicut.n.germen est molle & humidum,& totius arboris vel herbæ principium & origo,sic verè prælatus debet esse mollis per benignitatem,humidus per pietatem, viridis per honestatem.& sic totius arboris Ecclesiæ esse poterit principiũ caput,& originale fundamentum. In cuius signum dicitur de Dauid.2.Reg.22.ꝙ ipse erat quasi tenerrimus ligni vermiculus.& 1.Macha.2.dicitur,ꝙ Dauid in sua misericordia cõsecutus est regnum.Valde enim decet pietas in prælatis. Et ideò in figura dr̃.2.Reg.2.ꝙ inunxerunt Dauid,vt regnaret super domum iuda. Prelati.n. debent esse vncti.i. vnguento misericordiæ pleni, quia ſm Sene.in titulo de clementia ad Neronem,pietas in suos,gladius est in hostes. Arbores.n.altæ sicut sunt abietes & pinus,magis solent emittere de Resina.sic alti viri.s.iudices & prelati plus debent habere de clementia.Caput.n.quod est membrum altius,est cæteris membris medullosius,quamuis.n.habeat multa dura ossa,in ipsis tamen habet cerebrum,ꝙ totum est de medulla. Ad denotãdum,ꝙ caput.i.capitanei,& prælati debent præ cæteris pietatis medulla esse pleni.Nam in ossibus duris suæ seueritatis ſp dẽt esse medulla dulcifluæ pietatis[germen ergo].psa. Iustus germinabit sicut liliũ,& florebit in ęternũ ante dñm quanquam.n.homo sit iustus per æquitatis rigorem,debet tñ germinare per pietatis humorem,debet esse sicut lilium per castitatis candorem,& florere in æternum per honestatis decorem.Habeat igitur iste Dauid.i.prælatus in animo pietatem[germen inqt iustũ]Hie.33.Germinare faciã Dauid ger D
mẽ iustitię,& faciet iudiciũ & iustitiam in omni terra.¶Tertiò dico,ꝙ debet habere in actibus ęquitatem[Iustum inqt] Iustus.n. ęquus & rectus debet esse. ideò dicebat Dauid in psa.Ego autem iustitia apparebo in conspectu tuo, satiabor cum apparuerit gloria tua. Virtutem.n.iustitiæ debent habere prelati.Ista est igitur regula actuum humanorum.Et ideò prælatus debet dicere illud Iob.39.Ita iustitia indutus sum, sicut vestimento.Et Sapi.5.dicitur.Induet pro thorace iustitiam,& pro galea iudicium æternum &c.habeat igitur prælatus in actibus æquitatem.¶Quartò dico,ꝙ habeat in statu sublimitatem,vel in modo auctoritatem. [Regnabit inquit rex.]Ad prælatum enim pertinet, quòd sit autentic a perso-

na,& ꝙ rigide & autentice se habeat in agendis,quod est cō tra multos,qui ita imbeciliter & ita familiariter se habēt in agendis,ꝙ ab omnibus contemnuntur,quod non debet esse. Leo.n.qui est rex animalium,habet faciem austeram, intantum,ꝙ cunctis animalibus ipsam intuentibus solet timorē in cutere.Sic verè rex & prælatus debet suo modo austerum & autenticum vultum alijs ostendere,vt malefactorib. possit timorem incutere.Nimia.n.familiaritas parit cōtemptū. & iō non debet se ostedere nimis familiarē,sed autenticū & regalem.Figura de rota Ezec. q̄ habebat staturā & aspectū horribilem,quia sicut Proue.20.Rex qui sedet in solio iudicij sui,vultu suo oē malum dissipat.Iō de tali Dauid dr̄ Hiere.30.Seruient ibi Deo suo,& Dauid regi suo.Ezec.34.Princeps Dauid erit in medio eorum.Nota si vis de medio æquitatis,sicut in loco suo;q̄a sp rex debet tenere medium inter partes.Multi tn̄ sunt sicut Michol vxor Dauid,quæ loco Dauid regis posuit vnā statuā caprinis pellibus coopertam, ita ꝙ venientes serui regis,credentes inuenire Dauid , statuam vnā inuenerunt,sicut dr̄.1.Reg. 19. Sic verè sæpe accidit,ꝙ loco Dauid,i.boni prælati,in loco eius.s.in Ecclesia,ponitur qn̄q; vna statua .i.aliquis imbecillis & bestialis prælatus, recte per statuā Nabuchodonosor figuratus pellibus caprinis. caprinitate & ignorantia inuolutus,ita ꝑ certo ꝙ qui ibi Dauid quæreret,nō ipsum,sed loco eius statuam inueniret. Nō sic ergo,sed regnabit rex.Ecclesia.47. Dauid cum leonibus lusit quasi cum agnis.Tales rigidi prelati de leonibus faciūt agnos.i.de litigiosis pacificos.ideò dr̄ Matthæi.1. Dauid autem rex genuit Salomonem,qui.s.pacificus interpetatur q̄a verè boni & potētes prælati generant,& pullificant in terra sibi cōmissa filios & subditos pacificos & modestos. Habeat ergo prælatus in modo auctoritatem . ¶ Quintò habeat in sensu subtilitatem.Sapiens inquit erit.oculo enim, qui ad regendum corpus in capite ponitur,concessa est virtus visiua, & non alteri membro.Soli etiam,qui oculus mundi dicitur, & per quem mundus illuminatur,concessa est præ cęterisvirtus illuminatiua.Sic pro certo(charissimi)in prælatis,qui in capite dignitatum positi sunt ad regendum & illuminandū totum corpus Ecclesiæ sanctæ Dei,debet virtus visiua id est virtus discretionis & sapientiæ vigere,vt sciant & cognoscāt iudicent,& discernant quid & quomodo sit in negocijs procedendum.[Sapiens inquit erit.]vnde.2.Reg.23. Dauid sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres . ¶ Item nota,ꝙ Danid propter plurima facta sua, quę per decursum vitæ suæ in scriptura ponuntur, potest significare quemlibet virum perfectum & sanctum.Et hoc quia sciuit

Dauid magnis principibus assistere,
E Gregem custodibus committere,
Demonem cithara expellere,
Armorum pondera deponere,
Ad bellum feruidus currere,
In bello Goliath occidere,
Lyra melodiam præcinere,
Ionathæ gratiam acquirere,
Fletum copiam emittere,
Regis malitiam refugere,
Desertam patriam incolere,
Semper per gratiam proficere,
Ad regni gloriam ascendere,
Hostibus veniam concedere,
Cordis lætitiam ostendere,
Aquæ dulcedinem appetere,
Mansuetudinem prætendere,
Fortis Leonibus existere,
In salem finibus insistere.
Cum sanctis patribus quiescere.

¶ Ista enim omnia patēt per primum & secundum lib. Regum. diligētius intuenti. & re uera istæ viginti conditiones Dauid possunt cōpetere cuilibet viro iusto, quia pro certo iste prīcipib.s. Deo & Angelis debet assistere per familiarem contēplationem.1.Reg.16.venit Dauid ad Saul, & stetit corā eo, & ille dilexit eum nimis.Dauid.n.regis Israel.s.Saul curiam frequentauit,& coram eo instrumentis musicis lusit. Sic sancti per contemplationē curiam Paradisi frequentant, & coram rege Israel Christo per laudes diuinas egregiè citharizant.Item iste gregem affectionū suarum cogitatuum & appetituū debet custodi Deo committere per orationē.Dauid .n.puer qn̄ iuit ad prælium visitare fratres, legit gregem custodi commisisse.Sic sancti & iusti ad tribulationum & tentationum prælium accessuri,Deo debent committere custodiam status sui.1.Reg.16.Surrexit Dauid mane,& commendauit gregem custodi.Item iste cum cithara crucis dēt demonem expellere,per Christi passionis memoriam & cōpassionem.De Dauid.n.legit̄,ꝙ in virtute citharæ suę cū qua canebat,de Saul demonem expellebat cithara lignea crux est, q̄ re vera si per cōpassionē & deuotionem tāgit̄,statim hostis potentiā effugat.1.Reg.16. Qn̄cunq̄ spūs malus exagitabat Saul,Dauid citharā manu ꝑcutiebat,& refocillabat, & recedebat spūs ab eo . Item iste arma ponderosa.i. bona terrena debet deponere per tp̄aliū cōtemptū & abiectionem. De Dauid.n.legit̄,ꝙ cōtra Goliath pugnaturus,arma saulis,quibus indutus erat,vt leuius incederet deposuit,& sic gigantē, valide superauit,vt scribit̄.1.Reg.17. Sic verè quicunq; diabolum superare affectat,primum necesse est,ꝙ arma ponderosa.i.bona terrena,q̄ grauia sunt,saltem quo ad affectū abijciat,& dimittat.1.Reg.8.dixit Dauid ad saul Non possum sic incedere,& deposuit arma , & sic iste cum baculo & quinq; lapidibus goliam prostrauit.Sic instus cum baculo crucis & quinq; vulnerib.Christi diabolum sp vincit.Itē iste ad bellum.i.contra vitia debet feruenter currere per strenuitatem & audacem affectionem.Vnde de Dauid legit̄.1.Reg.17.Festinauit Dauid,& cucurrit ad pugnā.Item iste Goliā occidit .i.propriā carnē vicit,& superauit per temperantiā & oratio nē.1.Re.17.DixitDauid ad philisteū.Ego venio ad te in nomine dn̄i,& dabit te dn̄s in manu mea,& percutiā te . Philisteus,q̄ poculo ruens interpretat̄,est caro.Itē iste melodiose cecinit per laudem,confessionē,orationem,prędicationem, gratiarum affectionem.1.Paral.13.Dauid & oīs Israel ludebāt corā dn̄o in canticis & citharis.Item iste Ionathæ,qui interpretatur columba.i.personarum simplicium & bonorum amicitiā acq̄siuit per dilectionem.1.Reg.18.Inierunt aūt Dauid & Ionathas fœdus,diligebat.n.eum quasi aīam suā. Itē iste lachrymas emisit per dolorem & cōpassionem.1.Re.18. Fleuerunt pariter Dauid & Ionathas,Dauid aūt amplꝰ. Itē iste saulis.i,tyrānorum malitias & iras fugit , & declinauit ꝑ discretionem.Vn̄.1.Reg.19.dr̄ Fugit Dauid , & saluatus est. Item desertū inhabitauit.i.asperitatem pn̄iæ,per ꝓpriæ carnis macerationem.1.Reg.23.Morabat̄ Dauid in deserto.Itē sp in melius ꝓfecit per virtu um multiplicationem.2. Re.3. Dauid proficiens,& sp seipso robustior . Item regnum & dignitatem acquisiuit.ps̄al.Elegi Dauid seruū meum,oleo sancto meo vnxi eum.Itē in se peccātib.indulsit misericorditer, patet de semey.3.Reg.16.Vnde.1.Mach.2.Dauid in sua mia consecutus est regnum . Item iste spūalem lætitiā sp habuit, & monstrauit.1.Paral.29.dr̄.Rex Dauid lætatus est gaudio magno.Itē iste aquā Bethleem appetijt,& concupiuit.i. dulcedinem mentis & deuotionem.Vnde.2.Reg.23. Desiderauit aquā Dauid &c.Item iste sp mansuetudinem tenuit per humilem& dulcem conuersationem.ps̄a.Memento dn̄e Dauid,& oīs mansuetudinis eius.Item leonibus.i.tyrānis & demonibus obuiauit per iustitiā & correctionem.Eccl.27.Dauid cum leonibus lusit quasi cum agnis.Item in salem,seu in Hierusalem.i.in cęlo habitauit,& mansit per contemplationem & affectionem.2.Reg.11.Dauid aūt remansit in Hierusalē.Item senex.i.maturus & prudens cum patribus suis.i.cū Deo & sanctis dormiuit,& quieuit per perseuerantiā & deuotionis requietionem.Vnde.3.Reg.1.Dauid senuerat.&.2. Dormiuit Dauid cum patribus suis.& sic patet qūo per Dauid potest intelligi vir perfectus.Et hoc de Dauid sufficit.

DE Nota,quòd de est præpositio seruiens ablatiuo,quæ semper signat recessum à loco,vel dependentiam à re,vel à persona,& etiam à tempore,vel à loco , vel processum à materia, vel diminutionem rei.Recessum dico à loco,sicut cum dicitur Exodi.32.Peccauit populus tuus,quem eduxisti de AEgypto. A
Dependentiam etiam à re,sicut cum dicitur.Ioan.3.Qui de terra est,de terra loquitur.Item dependentiam à persona sicut cum dicitur Matthæi.2.Ite interrogate diligēter de puero.Item dependentiā à tempore,sicut dicitur Eccles.5.Nec differas de die in diem.Item dependētiā à loco, sicut in ps̄a. Laudate dn̄m de cęlis.Item processum vel dependentiam à materia,sicut dicitur Gen̄.1.Formauit Deus hominem de limo terræ.& illud Gene.6.Fac tibi arcam de lignis leuigatis. Item demptionem,seu diminutionem rei,sicut cum, dicitur Accipe de oleo vel de vino.minus enim importat, quā si diceret,

ceret, accipe oleū, siue vinum, sicut dr̄ Gen.3. de fructu, qui est de Paradiso vescemini. Breuiter aūt concludendo dico, ꝙ de semper signat participationē rei, loci, tēporis, vel personæ, quæ ꝯm naturam nominum vel verborum, quibus adiungitur, in bono signat, vel in malo. Igitur nota, ꝙ in scriptura inuenitur vna participatio seu

B Vnum { fugere, Quærere, Timere, Videre, } ¶Dicā ergo, ꝙ per de pōt intelligi q̄dā participatio vitiosa, & ista est peccatorū, malorum hoīm, & locorum, q̄. s. à nobis debet refugi & vitari. Sicut. n. video, oīa libenter fugiunt, & dimittunt illud, ꝙ periculosum est eis frequentare, & habere. sic verè in morib. illa summe fugienda sunt, vel quæ habita nō proficiunt, vel quæ retenta obsunt, vel quæ derelicta prosunt. Et sic dico, quod nos debemus mentaliter fugere & recedere

De	Mundo,	Nam mundus inficit,
	Peccato,	Peccatum officit,
	Diaboli dominio,	Demon interficit,
	Iniquorum consortio,	Peccator non proficit,
	Terrenorum desiderio.	Terrenum non sufficit.

Igitur fugere debemus de mundo, qui suos inficit. vnde Dauid dicebat in psal. Eripe me de luto, vt non infigat, & de ꝓfundis aquarū. De isto. n. fugiendū est, quia est locus crudelitatis, indignitatis, carceris, & pęnalitatis. Crudelitatis dico. vnde Gē.4. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Indignationis ēt dr̄. Cant.4. veni de libano soror mea, veni de libano coronaberis; q. d. in libano. i. in mundo coronari nō vales. Carceris ēt seu seruitutis, iō dicebat Dauid in psal. Educ de custodia aīam meā, ad confitendū nomini tuo. Igit̄ fuge, & recede de mundo, qui suos inficit. ibi. n. est aer valde corrupt⁹, & ibi difficile est, ꝙ aliquis viuat sanus. ideò bene cōsulit Gene.12. Egredere de terra tua, & de cognatione tua. Et Hi.41. Fugite de medio babylonis. Itē fuge de peccato, ꝙ suis officit, q̄a. s. pc̄tm̄ est ille fumus putei abyssi, de quo Apoc.9. dr̄. Obscuratus est sol, & aer de fumo putei, & de fumo exierunt locustæ. Vbi nota, ꝙ pc̄tm̄ veritatē fuscat sua caligine. [Obscuratus est inquit sicut sol] Puritatē fœdat sua fuligine [Aer de fumo] Libertatē claudit sua voragine. [Putei.] Vbertatē rodit sua rubigine [Locustæ] Explana si vis. Et breuiter peccatū abominandū est, quia procedit à diabolo & machinatur, à malo corde cogitatus, à malo ore proferē & ꝑdicatur. A diabolo dico procedit & machinatur. Vnde Apo.16. Vidi inquit de ore draconis, & de ore bestiæ, & de ore pseudoprophetæ exire tres spiritus immundos in mondū ranarū. Isti. n. tres spūs tria generalia peccata designant, seu triplicē cōcupiscētiā, s. luxuriā, q̄ procedit de bestia cuncta maculante, superbiā, q̄ procedit de falso propheta latum appetente, auaritiam, q̄ procedit à Dracone flammas emittente. Draco est mundus, bestia est corpus, falsus propheta est diabolus, mundus de ore spirat auaritiam, similis illi fonti ignis, de quo riui ignei manare videntur, de quo loquitur Plin. li.2. c.109. Ideo Christus, qui auaritiā contemnebat, dicebat Ioā.18. Regnū meum non est de hoc mundo. Corpus seu caro spirat luxuriā, q̄a sicut dr̄ Gal.6. qui seminat in carne, de carne metet corruptionē. Diabolus vero spirat fallaciam & superbiam. Vnde diabolus est ille malus homo, qui de malo thesauro suo profert mala. Matt.12. Peccatum ergo à diabolo procedit. Sed ēt dico, ꝙ à corde peruerso cogitatur. Vnde Matth.15. De corde exeunt cogitationes malę homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ. A malo ēt ore prædicatur, & publicatur. Matt.15. Quæ procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominē. Igitur fugiendum est à peccato, ꝙ suis officit. Item fugiendum est à diabolo, qui suos necat, & interficit. Diabolus. n. est sicut leo mordens crudeliter. Ideò in psa. dr̄. De ore leonis libera me dn̄e. Sicut hostis nocēs maligniter. psal. Eripe me de inimicis meis. Sicut serpens pungēs fallaciter. Esa.14. De radice colubri egredietur regulus, & semen eius absoluens volucrem. Item fugiendum est à consortio iniquorum, quod nihil proficit. Num.16. Separamini de medio cōgregationis huius. Item fugiendū est de desiderio terrenorum, quod nunquā sufficit. vnde terrena ꝯm psal. fiant sicut fœnum rectorū, quod prius q̄ euellatur, exaruit, de quo nō impleuit manum suam, qui metet. Terrena namq; habēt pinguedinē carnalitatis tollunt plenitudinē fœlicitatis, inferūt inquietudinē cupiditatis. De pinguedine dr̄ Deuter.32. De quorū victimis comedebant adipes & vinum libaminū bibebant de plenitudine verò fœlicitatis æternæ, quam tollit, pōt dici illud Iosuæ.5. quod. s. vbi filij Israel comederunt de frugib. terræ, defecit eis manna. si. n. terrenorū fruges acquiruntur, manna dulcedinis æternæ gloriæ, vt cōiter, impedit. De cupiditate aūt, quæ incurritur, pōt dici illud Iob.41. De ore eius lampades quasi tedæ ignis accensæ. eius inquit. i. mundi vel auari. Patet igitur, ꝙ per istā dictionē det potest intelligi participatio vitiosa, quæ est fugienda, & hoc est primum. ¶Secundò dico, ꝙ per de intelligitur quædam participatio virtuosa, quæ est acquirenda & promerenda, & ista est C illa, qua de Deo de cœlo, de virtutib. de scriptura, de gratia, de gloria, recipimus adiutorium, & solamen. Et sic notabo, quod de Deo habemus

Deuotionis sapidum dulcorem.
Reuelationis splendidum fulgorem.
Exauditionis placidum fauorem,
Miserationis fluidum feruorem,
Protectionis solidum vigorem,
Refectionis sapidum liquorem,
Dilectionis feruidum ardorem,
Eruditionis perspicuum splendorem,
Consolationis irriguum humorem,
Durationis perpetuum tenorem,
Exaltationis assiduum honorem,

¶Igitur dico, ꝙ de Deo sicut de principali fundamēto nostro, nos participando recipimus dulcorē deuotionis Deu.32. Constituit eū supra excelsā terram, vt sugeret mel de petra, oleumq; de saxo durissimo. Itē fulgorē reuelationis Deut.4. De cœlo audire te fecit vocem suam. Item fauorem exauditionis. psal. Exaudiuit me dn̄s de monte sancto suo. Item feruorem miserationis. Vnde psal. Respice de cœlo, & vide, & visita vineā istam. & alibi. Veritas de terra orta est, & iustitia de cœlo prospexit. Item vigorem protectionis. psal. Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis. Item liquorem refectionis. s. Eucharistiam & cibum corporis sui. Gen.27. Surge, sede. comede de venatione. Et Ioā.6. Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendit. Item ardorem dilectionis. Thre.1. De excelso misit ignem in ossibus meis. Item splendorem eruditionis. Esa.2. de Syon exibit lex, & verbum domini de Hierusalem. Item humorem consolationis & refrigerationis Esai.12. Haurietis aquas in gaudio de fontib. saluatoris. Et Gen.27. Det tibi dn̄s de rore cœli & de pinguidine terræ benedictionē. Item tàm in anima, q̄ in corpore durationis perpetuæ conditionē, De aīa Gen.2. inspirauit. s. Deus in faciem, i. imaginem eius, s. hoīs, spiraculum vitæ. i. animam habentem ip seipsa vitam perpetuam. De corpore.1. Corin.15. Sicut in Adam omnes moriūtur, ita & in Christo omnes viuificabuntur. Item honorem exaltationis Can.4. Veni de libano, veni coronaberis. psal. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei. Istud est ergo vnum de. i. vna participatio virtuosa, q̄ est acquirenda. ¶Tertiò dico, ꝙ per de intelligitur participatio rigorosa, quæ est metuēda. Igitur timēdum est de occulta Dei reprobatione, ne nos à se repellat, D de aperta Dei iudicatione, ne nos feris expellat. de æterna inferni tribulatione, ne nos secū impellat, De superna cœli consolatione, ne nos à se refellat. Timendum est ergo de diuina reprobatione, de qua Exod.32. dr̄ qui peccauerit in me, delebo eum de libro vitæ. Item est timendū de sui iudicij se vera executione. psal. De cœlo auditū fecisti iudiciū terra tremuit, & quieuit. Itē timendū est de infernali vexatione & damnatio. Deut.32. De vinea sodomorū vinea eorum, & de subnrbanis gomorrę. Vua eorum vua fellis, & botrus amarissimus. Item timendum est de perdenda cœli beatitudine & consolatione, seu ęterna duratione. Gen.4. Ecce Adam ne forte mittat manum suam, & videte ne sumat etiā de ligno vitæ, & comedat, & viuat inæternum. Patet igitur, ꝙ per de significatur vna participatio rigorosa, quæ est metuenda. ¶Quartò verò possem adhuc dicere, ꝙ per de intelligitur quædam participatio luctuosa, quę est attendenda. E Et ista est illa, qua natura conditionis humanæ facta est de materia vili, & terminatur in materiam viliorē, quia. s. de terra est homo. Gen.1. Formauit Deus hominē de limo terræ, & in terram etiam reuertetur. Ecclesi.3. De terra facta sunt, & in terram pariter reuertētur. ¶Si vis adhuc potes dicere, quòd de pertinet ad Deum, & maximè ad Dei filium, quia

ipse est Deus de Deo, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, sicut dr in symbolo Athanasij. Vel etiam de refertur ad virum iustum, qui.s.est compositus de diuersis virtutib. Habet.n.in sua compositione morali

Humilitatem sicut fundamentum,
Paupertatem sicut rigamentum,
Pietatem sicut rigamentum,
Charitatem sicut complementum.

¶ De humilitate intelligitur illud Gen.1.Produxit Deus de humo oē lignum &c.De paupertate dr̄ illud Gen. 6. Fac tibi arcã de lignis leuigatis: paupertas.n.leuior est oībus virtutibus, quia.s.pondus terrenorum non habet.De pietate dr̄.3. Reg. 6.Fecit in oraculo duos cherubin de lignis oliuarũ.Oliua.n. pietatē signat.De charitate aūt pōt intelligi illud Exod. 15. vbi præcipitur, ꝙ fiat arca de lignis sethim, interius & exterius deaurata.aurũ.n. rubicundũ & ꝓciosum signat charitatem.Et nota, ꝙ vtensilia oīa tabernaculi de auro sunt facta, sicut patet Exo.26.ad denotandum, ꝙ aurum charitatis est materia omnium bonorum virorum,& ēt omnium bonorũ operum & virtutum.De hoc autem,ꝙ designat partē & diminutionē, dic,ꝙ in hoc intelligitur discretio,q̄ oia nō vult à se emittere & separare,sed solũ partem,sicut cum dr̄ Tho. 4.De tua substantia da pauperibus.Non.n.dicit tuã substantiam,non.n.vult,ꝙ demus totum.¶Vel de prępositio & de- G tractio signat peccatorem, qui vult præesse per superbiã,de fama aliorum demit per detractionem & infamiã,& de bonis suis nimis retinet per parcitatem, de alijs aūt nimis impie rapit,& demit per auaritiam dicens illud Eccl.11.Nunc manducabo de bonis meis solus.Et Prou.17.Munus de sinu accepit impius &c.Vide supra de A.& infra de ex. Vide infra de eripere,& liberare,& eruere,& similibus.

A **Debere.** Nota,ꝙ debere est verbum obligatorium, signat.n.obligationem ad aliquid faciendũ, & sic dicam,ꝙ in scriptura inuenitur

Debitum {
Moralis tacturæ,
Moralis naturæ,
Legalis scripturæ,
Rationis puræ,
Passionis duræ,
Dationis securæ,
}

¶Primũ est debitũ mortis nunquã euitandũ. Sustinētia.n. mortis est illud debitum humanæ naturæ, ad ꝙ primus parens inobediens Dei iussis, se & suos obligauit. Vnde singuli possunt dicere de singulis illud Ioã.19. Nos legem habemus,& ſm legē debet mori.Secundum est debitũ carnis côiugi reddendum,quia.s.vnus.côiugũ tenetur alteri ad debitum actus carnis.1.Cor.7.Vxori vir debitũ reddat,similiter vxor viro.Tertiũ est debitum legis semper obseruãdum,vel nunquam remittendum. Lex.n. diuina nos obligat ad multas obseruationes.s.ad credendũ articulos fidei,ad sumendum sacramenta,ad faciendũ mandata, & ad seruandũ iniuncta,& maximè solennitates & festa.Filij.n.tenentur ad testamentum patris exequendũ,aliàs de hęreditate gaudere non debent.] Cũ igitur scriptura sit testamentũ Christi.necesse est,ꝙ impleatur,atq; seruetur, si volumus,ꝙ hæreditas æternæ gloriæ nobis in hoc testamēto promissa finaliter obtineatur. Vnde scriptura sancta vr̄ nobis dicere,illud Exo.4. Ostendã vobis quid agere debetis.Gal.5.Homo vniuersę legis debitor est.¶ Quartũ est debitum æquitatis, ꝙ est sp tenendum,& istud est illud, ad ꝙ rō & côtinentia obligat hominem, quia ēt sine lege homo naturaliter sentit, & scit se obligatum multis & ad multa Deo.Debet.n. seu debitor est sibi,Deo,proximo,ꝑlato,subdito, sed de hoc videbit̄ infra. B Vnde Ro.13.Reddite oībus debita. ¶ Quintum est debitũ æternæ aduersitatis, ꝙ à malis est necessario persoluendum, peccata.n.sunt q̄dam debita, quæ nisi per pęnitentiã remittantur, necesse est, ꝙ in inferno per pęnã luendo soluatur. Mat.5.Redde,ꝙ debes,amen dico tibi,nõ exies, donec reddideris.q.d.Istud aūt donec,est q̄dam conditio, q̄ nunquam purificatur. Nã quia post mortē nunquã pōt fieri Deo redditio,seu satisfactio à descendentib.in peccato mortali, cũ sola grã,qua dãnati carent,sit pecunia,quę currit in domo dñi, & q̄ ab eo solummodo acceptatur, & de qua fit sibi satisfactio pro delictis,sequit̄,ꝙ ista debita in inferno perpetuo luãtur.de quo Sap.12.Inimicos seruorum tuorum debitos morti cum tanta attentione cruciasti.¶Sextum est debitũ supernæ fœlicitatis,vel ēt diuinæ charitatis, quod est promerendum & requirendum,q̄.s.bonis debetur non ex iusto.seu cũdigno,sed ex congruo.Deus.n.quiã sibi ꝑ placuit, fecit se debitorem nostrum,inquantũ pro nobis carnē assumpsit,& gloriam æternam promisit.Vnde Heb.2.dr̄,quòd ipse debuit ꝑ oia fratrib.assimilari,vt misericors fieret.Iste tñ nobis plura reddit q̄ debeat, nos aūt sibi non solũ non reddimus quod debemus,sed contrariũ illius quod debemus.Vnde ipse est, qui dicit Esa.5.q̄d ergo vltra debui facere vineæ meæ, & nō feci?Expectaui,ꝙ faceret vuas,& fecit labruscas.¶His ergo C ꝓmissis, solum de debito rationis seu iustitiæ aliquid est dicendum.Oēs.n.quadã necessitatis lege ad aliqua sumus obligat.Non est.n.dare aliquem,qui sit liber.Cum.n.nihil habeamus à nobis,sed oia aliunde recipimus, restat, vt pro acceptis,alijs debeamus. Et ideò Hugo de sancto victore in lib. 4.de arca dicit, ꝙ necessitas debendi accipitur multis modis.Debent.n.prælati subditis prouidentiam, subditi prælatis obedientiam,æquales æqualibus charitatem & amicitiã, sapientes insipientibus doctrinã,diuites pauperibus alimoniam.Igitur charissimi iuxta documentum Iudi.20. Decernite quid facere debeatis. Et vt oia concludam in vnum,dicam,quòd nos debemus

Reuerentiam summis numinibus,
Pęnitentiam pro malis nostris operibus,
Innocentiam proprijs cordibus,
Obedientiam nostris minoribus,
Prouidentiam nostris minoribus,
Amicitiam nostris æqualibus,
Alimoniam nostris pauperibus,
Resistentiam nefandis hostibus,
Castigationem male agentibus,
Eruditionem insipientibus.

¶De debito reuerentiæ, q̄ Deo debet dr̄. 2.Thessa.1. gratias agere Deo debemus semper.De debito pęnitētiæ dici pōt illud.1.Cor.9.Debet in spe qui arat arare,& qui triturat triturare.arare.n.& triturare pęnitentiã significat ꝑ q̄.s.corpus aratur & triturat̄.De debito innocentię pōt dici illud Matt.3.Ego à te debeo baptizari.De debito obediētię dr̄ Num.4. Sciant singuli cui debeant oneri mãcipari.De debito prouidentiæ regiminis atq; curæ, quã.s.prælati debent subditis exhibere, dr̄ Rom.1. Græcis & barbaris,sapientib. & insipiētib debitor sum.De debito verò charitatis,seu amicitiæ dr̄.1.Io.4.Et nos debemus alterutrũ diligere.Rom.13. Nemini quicquã debeatis,nisi vt inuicem diligatis.De debito beneficētiæ seu alimoniæ,ꝙ.s.debet̄ pauperib.& infirmis, pōt dici illud Rom.15. Debemus nos firmiores imbecillitates infirmorũ sustinere.De debito resistentię,qua.s.nos debemus resistere demonib.hæreticis,& tyrannis, dici pōt illud Iudi.21. Exire debemus ad pugnã. De debito castigationis & institiæ dici pōt illud.2.Reg.21.Virum,qui oppressit nos, delere debemus. De debito aūt doctrinæ & sapientiæ dici pōt illud Iudic.4.Vir Dei veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere. Non plus ad præsens,quia istud verbum debere & habere ita sunt in locutione latina cōmunia,quod non est dare verbum,quin in eius expositione semper inueniamus verbum debet.

Decem. Nota,ꝙ numerus denarius numerus est perfectus.Est.n.complementum & perfectio numerorum,nã vsque ad illum possunt numeri crescere, postquã verò denariũ attigerũt,duplicari q̄dē possunt,& ꝑ denarij adiūctionē vel multiplicationē augeri.Ex tūc.n.nō est dare numerũ vbi denarius nō côtineat̄.Igitur ꝑ denariũ numerũ intelligit̄ in scriptura côplementũ legis diuinæ, q̄ in decē mãdatis moralib.côsistit. Ista est.n.vera & summa perfectio .s.legis & decē mandatorũ côplementũ & obseruatio.Sicut .n.dicũt anatomi,in hepate est vna vena,q̄ in decē ramos diuidit̄.Corpus ēt humanũ in ouē mēsibus ꝑficit̄,cũ verò denariũ attigerit tūc ꝑfectũ & integrũ parturit̄, sicut bene supponit scriptura Sap.7.vbi dr̄. Decē mensium numero figuratus sum caro.De pullo ēt auis legitur,ꝙ postquã ad corpus perfectè fuerit lineatus,decē tñ diebus expectat antequã viuificetur & antequam spũ sit dotatus. In quibus quidē pōt significari,ꝙ numerus denarius.i.mandatorũ decē obseruatio,omnē spiritualē perfectionē côtinet,& importat.In hepate.n.sacræ scripturæ est illa superior vena, videlicet lex diuina,q̄.s. in decē ramos,i.in decē mãdatorũ particulas diuiditur,virtute quorum sanguis Christi & gratię per oēs partes aię deportatur.Iste.n.est numerus viuificatiuus, & ad æterna gloriã parturitiuus,quia.s.dato, ꝙ hō sit quantum ad corpus & A

corporalia

corporalia completus,& bonis naturę vel fortunæ dotatus, nunquam tamen quo ad animam perficitur,nunquã per gratiã viuificatur , nunquã ad cęli gloriã de huius mundi vtero parturitur , quin potius tanquã vile abortiuũ in inferni sterquilinium proiicitur,nisi prius decem dierum,seu mensium .i.decem mandatorum obseruãtia accingatur. Ista est.n.quæ per grãm viuificat,& quæ gloriæ parturitionẽ, omniũq; morum perfectionẽ procurat. Et ideò viri perfecti figurãtur in duobus cherubin in templo positis, quæ de lignis oliuarum erãt,alas alterutrũ extẽdebãt, mutuo se respiciebãt, & decẽ cubitos altitudinis cõtinebãt,q.a.s.viri pfecti cherubin, quæ interp̃tant̃ plenitudo sciẽtiæ, dicunt̃,q.a sciẽtia vigẽtes sunt, de lignis oliuarũ sunt, quia pietate & clementia sunt madentes,in tẽplo Ecclesiæ sunt,quia Dei seruitio sunt insistentes, mutuo se respiciũt,quia sunt per charitatẽ alter in alterũ intendentes & aĩas affectionũ per beneficentiã ad alterutrũ extẽdentes,& decẽ cubitos altitudinis habẽt,quia sunt suæ per
B fectionis altitudinẽ in decẽ mãdatorũ obseruantiã terminãtes.Iudic.20.Decẽ viri eligebantur e centum.¶His ergo præmissis,notare possum,ꝙ denarius numerus.i.decalogus mãdatorum, statusq; perfectionis & obseruantia legis Dei multa spiritualia bona facit.Ista enim sunt Decem

Bases,quibus sustentamur,
Luteres,quibus depuramur,
Panes,quibus roboramur,
Cubiti,quibus mensuramur,
Anni,quibus quietamur,
Funiculi,quibus alligamur,
Argentei,quibus præmiamur,
Cordæ,quibus consolamur,
Conchæ,quibus irrigamur,
Cortinæ,quibus conuelamur,
Lineæ,quibus nos sanamur,
Verba,quibus informamur,
Milia,quibus sociamur,
Talenta,quibus nos lucramur.

¶Dicam igitur de decẽ mandatis,ꝙ ista sunt bases ad sustẽtãdum. 3.Reg.7. Fecit decẽ bases fusura vna, & mensura, sculpturaq; consimili. Item sunt luteres ad abluẽdum.oĩs.n.culpa in obseruantia decẽ mandatorũ lauatur.vnde 3. Regu.7. dr̃. Fecit quoq; decem luteres æneos. De mari etiam æneo , in quo sacrificia lauabantur,dicitur ibidem,ꝙ decem cubitos in circuitu cõtinebat,ad significandũ, ꝙ mare.i.amaritudo pęnitentiæ tũc purificat atq; lauat,qñ decem mandatorũm obseruantia ipsam iuuat.Item sunt panes ad roborãdum.vnde isti sunt decem panes, quos Isai misit per filium suum Dauid ad fratres suos,qui erant in exercitu & in bello.quia.s. Deus pater per Iesum Christum filium suũ ad nos fratres suos istos decem panes misit , quibus in prælio huius mũdi nos fortificat atq; nutrit. 1.Regum.17.Accipe decem panes istos, & curre ad castra,& fratres tuos visitabis. Item sunt cubiti ad mensurãdum,totus enim ambitus perfectionis humanæ isto denario mensuratur . Vnde istæ sunt tabulæ tabernaculi,quarum quælibet decem cubitis in longitudine mensurabatur.Vnde etiam de ipso tabernaculo dicitur Exodi.26. quod decẽ cubitos habebat in altum. Et de altari sacrificiorum dicitur Esdræ.6. quòd in longitudine & altitudine decem cubitos habebat.& sic quadratum erat.Longitudo enim nostrę fidei,latitudo nostræ charitatis,& altitudo nostræ spei, quæ.s.mensurę sunt omnis moralis structurę sunt decem cubitos,id est decem mandatorum obseruantiam debent habere, & cũ ea omnia mensurare. Item mandatã ista sunt anni ad viuendũ, & viuendo in Deo congaudẽdum , & in Deo quiescendum. De Noe enim,qui interpretatur requiescens, legitur, ꝙ ipse fuit decimus ab Adam.in signum, ꝙ illi, qui per decalogum decimi sunt,in Deo spiritualiter requiescũt. Quod etiam in penthecoste notatur,qui erat dies quinquagesimus,& in iubileo,qui erat quinquagesimus annus, vbi.s.populus lætabatur,& gaudebat, & ab operibus qescebat . quinquagesimus enim numerus constat ex denario quinquies ducto , in quo notatur,ꝙ illi,qui cum quinario sensuum, denarium mandatorum obseruant , in Deo spiritualiter requiescunt & gaudent.2.Paralipomenon.14.Quieuit terra decem annis.Item sunt funiculi ad nos vinculandum. secundum enim rei veritatem mandata sunt quędam vincula, quibus ligantur homines,ne ad vitia dilabantur.Iosuæ.17.Funiculi manasse decẽ. Item sunt argentei ad nos præmiandum.Vnde de Thobia dicitur Thobiæ.1.quòd ex his quibus honoratus fuerat à rege, habebat decem talenta argenti.Magnus enim honor & magnũ præmium est,qñ à Christo rege datur homini obseruãtia mandatorum. Itẽ sunt cordæ ad melodiosè domino decantandum psal.In psalterio decacordo psallam tibi.Psalteriũ.n.est sacra scriptura,decem cordæ sunt decẽ mãdata. Itẽ sunt conchæ ad irrigandũ.2.Paral.14.Fecit quoq;.s. Salomõ concas decem.Itẽ sunt cortinæ ad inuoluendũ.In nullo.n.loco inuoluitur mũdius, quàm in cortinis decem mandatorũ. Exodi.26.Facies decem cortinas de bysso retorta, purpura, hyacintho, coccoq; bis tincto.Isti.n.quatuor preciosi colores signant quatuor cardinales virtutes,quibus.s.decem mãdata originaliter compinguntur.Item sunt lineæ ad vitã pręstandã.Radii.s.solis & cœlestes,qui sunt sicut quædam lineæ, rectę sunt in istis inferioribus causa vitæ, sic radii mandatorum à sole iustitiæ emanantes,vitam spiritualem & æternam ministrant.Denarius.n.numerus vitæ attribuitur, sicut superius fuit visum.Vnde dicit Plini.ꝙ si vacca ante decimũ mensem pariat,fętus non viuit,nec perficiũtur vngulæ eius.Ideò Es.38.dr̃,ꝙ sol rediit retrorsum per decem lineas in horologio achab,in signũ,ꝙ rex viueret,qui mori timebat. Itẽ sunt verba ad nos informãdũ.Exod. 34. Scripsit Moyses in tabulis verba fœderis decẽ. Item sunt milia ad nos sociandũ & iuuandum . Plus enim iuuat hominem obseruantia mandatorum quàm decem milia pugnatorum. Dañ.7. Decies cẽtena milia assistebant ei,& in psal.Currus Dei decẽ milibus milia lętantium.Istud potissime pertinet ad beatos,qui.s.decẽ milia dicuntur , & propter obseruantiam decalogi, & propter perfectionem millenarij,& propter immẽsitatem lætitiæ, & gaudii,& propter assistentiam diuini consortij. Item sunt talenta ad lucrum quærendũ.Matth.25. Date ei,qui habet decem talenta,quia habẽti dabitur,& abũdabit. Qui.n.decem talenta mandatorum voluerit habere & tenere,magnum lucrum meritorum poterit obtinere,& maximè, quia cũ istis talentis nos lucramur vitam æternam.Ecce ergo quomodo decẽ mãdata decennario multipliciter applicantur.¶ Sed si C
volumus,possumus adhuc dicere,ꝙ per decem non solũ intelliguntur decem mandata , imo etiam decem mandatorũ obseruatores , etiam decem mandatorum transgressores & violatores.dico ergo, ꝙ decem signant viros sanctos , qui.s. decem mandatorum obseruatores existunt.Fructus.n.citronum , quos nos aranchias appellamus,in decem cellulis ordinatissime distinctus,in quibus.s.succus ille saporosus & liquidus est contentus. Sic dicam de viro iusto , quia pro certo in decem cellulis mandatorum, succum gratiæ continet, quo mentẽ suã vegetat,atq; fouet.Et sicut iste fructus, sic denariatus,& in cellulis decuplatus, reputatur fructus bonus, & contra calores excessiuos sanus , sic vir perfectus eo ipso, ꝙ decalogo mandatorum est munitus, reputari merito debet sanctus, & ad obuiandum calori concupiscentiæ satis aptus.Exo.27.Quicquid decimum venerit,sanctificabitur.Igitur de perfectis viris , quòd ipsi dicantur decem vel decani, notabis,quòd ipsi possunt dici decem fratres

Senes,
Iuuenes,
Principes,
Mulieres,
Virgines,
Homines,
Viri,
Iusti,
Filii,
Asini,
Vituli,
Cameli,

¶Dicam ergo, ꝙ iusti dicuntur decem fratres,quia cum decalogo seruant charitatem.Vnde Genes.42.dicitur, quòd decem fratres Ioseph descenderunt in Aegyptum,vt frumentum emerẽt. Itẽ dicuntur decem senes , quia cum decalogo seruant maturitatem.Ruth.4.Tollens Booz decem viros de senioribus ciuitatis &c. Itẽm dicuntur decem iuuenes , quia cum decalogo fortitudinis habent probitatem. 1. Regum.25. misit Dauid decem iuuenes , & dixit ascendite in carmelum . Item dicuntur decem principes, quia cum decalogo dignitatem & auctoritatem, quòd maximè verum est de bonis principibus & prælatis. Ecclesi. 7. Sapientia confirmauit sapientem super decem principes ciuitatis. Item dicuntur decem mulieres, quia cum decalogo habent dulcedinem & benignitatem.2.Regum.15. Reliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendum domum. Item virgines,quia cum decalogo seruant munditiam & puritatem.Matth.25.Simile est regnum cœlorum decem virginibus.Item dicuntur homines,quia cũ decalogo habent rationem & sagacitatẽ.Zach.8. In diebus illis apprehendẽt decem homines simbriã viri Iudei.i. Christi. Item sunt decem viri , quia cum decalogo ipsi habent omnem fortitudinem

& virilitatem,& virtutum multiplicitatem. Hierem. 12. Decem viri reperti sunt inter eos, qui dixerunt ad Ismael, noli occidere nos, quia habemus thesauros in agro frumenti, & vini, & olei, & mellis. Tales.n. propriè viri dicuntur, quia thesauris virtutum, & maximè frumento scripturę & lectionis, vino lætitiæ & consolationis, oleo clementiæ & compassionis, melle dulcedinis & deuotionis ditantur, & tales etiã occidi à diabolo non merentur. Item sunt iusti, quia cum decalogo habẽt rectitudinem & æquitatẽ. Geñ. 18. Si reperti fuerint in Sodomis decem iusti, pp decẽ parcã ciuitati. Itẽ sunt filij, quia cum decalogo habent obedientiam & sedulitatẽ. 1. Reg. 1. Nunquid melior sum tibi, q̃ decem filii? Item sunt asini, quia cum decalogo habent patientiã & firmitatem. Vnde de Ioseph dr̃, ꝙ fratribus suis addidit decem asinos, & totidẽ asinas, qui subueherẽt ex oĩbus Aegypti diuitiis. Itẽ sunt vituli, quia cũ decalogo ipsi habẽt spiritualem lætitiã & iucunditatẽ. Num. 29. Die quarta offeratis vitulos decem. Itẽ sunt cameli, quia cum decalogo ipsi se inclinãt ad onera per humilitatem, Camelus.n. flectit genua, & inclinat se qñ oneratur. Geñ. 24. Tulit Eliezer decẽ camelos de grege dñi sui. Ecce ergo quomodo viri sancti dicuntur decẽ. Et sic ostensum est quõ decem significant decem decalogi professores.

D ¶ Sed adhuc dico, ꝙ in malo significato, per decem intelligũtur ipsæ decem præceptorum transgressiones, vel etiã ipsorum transgressores. De transgressionibus patet Apoca. 13. & 17. vbi dicitur, ꝙ bestia, quæ ascendit de abysso, habebat capita septem, & cornua decẽ. Capita.n. septem, capitalia peccata designant. Cornua verò decẽ, transgressiones decẽ mandatorũ designãt, quæ.s. omnia bestiæ abyssi.i. peccatores diaboli secum portant. Apoc. 17. Vidi mulierẽ sedentem super bestia habentẽ septẽ capita, & cornua decẽ. Mulier fallax est diabolus, qui sedet, & equitat super tales. Apo. 12. Ecce draco malus rufus habens capita septem, & cornua decem. De transgressoribus ẽt decalogi, ꝙ significentur per numerum denariũ notabo, ꝙ hodie plerumq; denarius Christi deficit, quia.s. illi, qui sunt decẽ per obseruãtiã decalogi, pro magna parte perierunt. 3. Reg. 2. Defuerunt de pueris Dauid decẽ. Sed re uera denarius diaboli cõualescit, quia.s. decalogi trãsgressores hodie abũdãt. Vnde de pessimo illo Ismael.i. de diabolo dr̃ Hier. 41. ꝙ venit Ismael, qui erat de semine regio, in terram Iuda, & decẽ viri cum eo, & occidit reliquias, quas inuenit. Decẽ viri isti significãt generaliter oẽs malos, qui.s. decẽ dicũtur, quia decẽ mãdata, vt dictũ est, trãsgrediuntur, quia.s. cõtra bonos Ismael.i. diabolo famulant̃. Lucę. 17. Occurrerunt ei decẽ viri leprosi. ¶ Nota ẽt, ꝙ tempus peccati, in quo fit ipsa decalogi transgressio, intelligitur per decem, sicut de muliere illa dr̃, ꝙ mulier habebat spiritũ ĩfirmitatis decẽ & octo annis. Decẽ.n. decẽ mãdatorũ transgressiones, octo verò octo beatitudinũ carentiã signãt. huic illud etiam Apo. 11. Decima pars ciuitatis cecidit. Pœna ẽt æterna, quæ infligitur pro ista transgressione, per decẽ significatur, sicut Apo. 2. Habebitis tribulationẽ diebus decẽ. Itẽ gloria æterna, quæ datur pro retributione obseruantiæ decalogi, significatur per decem. Vnde iste est denarius, qui datur laborãtibus in vinea domini. Matth. 20. Acceperunt singuli singulos denarios. Et ibidem. Nonne ex denario conuenisti mecum? &c. Sufficit. Vide infra de denario.

A
Decimæ. Decimus.

Nota, ꝙ decimæ est decima pars cuiuslibet rei, quam.s. ipse Deus sibi retinuit, & sibi offerri voluit, & decreuit, in signum dominii & tributi. Notabo ergo, quòd decima multipliciter sumitur in scriptura. Est enim

Decima { Virtualis, / Temporalis, / Personalis,

¶ Est dico decima virtualis, quæ Deo soli debet offerri. & sic dico, ꝙ per decimã intelligitur oĩs perfectio virtuosa, tum quia denarius est numerus pfectus, tum quia denarius signat numerum, tum quia iste numerus signat denariũ mandatorũ, sicut supra in præcedenti titulo fuit visum. Et sic loqui põt scriptura Leuit. 27. vbi dr̃. Oẽs decimæ terræ domini sunt. Oẽs, inquit, decimæ.i. oẽs perfectiones virtutũ domini sunt.i. domino sunt adscribendæ, & talis decima perfectionis Deo adscribẽda figuratur Exod. 22. vbi dicitur. Decimas & primitias nõ tardabis Deo offerre, quia .s. decimę & primitiæ Deo offerebantur, nouem uerò partes retinebantur. Primitiæ ergo signãt bonorum operum cõplementũ & perfectionẽ. Nouenarius verò numerus imperfectus, qui ad denarium non attingit, signat rerũ & operum imperfectionẽ & diminutionẽ. Igitur dictũ est, ꝙ illud, quòd est primum & decimum, Deo offertur, illud verò, ꝙ est infra nouenariũ, retinetur, quia re uera primitiæ, i. cuiuslibet boni operis inchoatio, & decimæ, i. cuiuslibet boni operis cõplementum & perfectio, Deo sunt adscribẽda & offerenda, quia.s. sine diuina gratia nullum bonũ opus perficit̃, aut completur. Iuxta illud Philippe. 2. Ipse est, qui operat̃ in nobis, & velle, & perficere. Nouẽ verò partes, seu nouenarius numerus.i. quæcũq; imperfectio nobis est retinẽda, & nobis ascribẽda, q̃a ſm̃ rei veritatẽ q̃cquid perfectionis in nostris operibus est, totũ sibi est attribuendũ, q̃cquid aũt imperfectionis & defectus ibi fuerit, est nobis & nostris imperfectionibus adscribẽdũ. Ista est decima virtualis, quæ soli Deo debet offerri. Thob. 1. Decimas & primitias fideliter offerens. ¶ Secundò dico, ꝙ est decima temporalis, q̃ Dei ministris debet conferri, primam.s. decimam prouentuum, atq; rerum ministris suis, qui suam.s. repræsentant personam, conferri & offerri mãdauit. Nu. 18. Filiis leui dedi omnes decimas. Igitur cum de decimis seu decimarum iure non intendam aliquid profunde dicere, cum hoc theologis & canonistis dimittã, hoc solum notabo, quod decimę ecclesiasticis sunt soluẽdę, B

Quia { ante legem fuerunt ordinatæ, / in lege fuerunt imperatæ, / sub lege fuerunt obseruatæ.

¶ Ante legem.n. decimæ fuerunt ordinatæ, & figuratæ. Nã ẽt apud gẽtiles, de quibusdã rebus fiebat antiquitus decimatio. Narrat.n. Pli. lib. 12. c. 20. ad ꝙ cõcordat Soli. c. de Aethiopia, ꝙ collecto cinamomo, sacerdos cũ hasta ad hoc cõsecrata, sarmenta diuidebat partẽ soli, quem in illis partibus adorabãt, separabat, reliquum dño dimittebat. De thure ẽt dicit idem Pli. li. 12. c. 15. ꝙ postquã erat collectũ in ciuitate sabotam, per vnam specialẽ portã inferebat̃, & ante oĩa decimabatur, nec licebat illud vẽdere mercatori, donec sacerdos partem suã habuisset. Igitur talibus gentilium exemplis fuerunt decimæ originaliter ẽt aliqualiter figuratæ, ꝙ.s. antiquitus fuit ante legẽ. Vnde ẽt de Melchisedech sacerdote, qui fuit ante legẽ, dr̃ Geñ. 14. ꝙ Abraham dedit sibi decimas de oĩbus, quæ habebat. Vnde Apostolus ad Hebr. 7. Intuemini aũt quantus fuerit hic, cui & decimas dedit de præcipuis Abraham patriarcha. Fuerunt igitur decimæ ante legem ordinatæ. ¶ Item in lege fuerunt sanctificatæ, & imperatæ. Lex.n. diuina decimas imperauit, & quicquid decimũ nascebatur, sibi dedicauit, & consecrauit. Iuxta illud Leuit. 27. Quicquid decimũ venerit, sanctificabitur. Ad literam enim quicquid decimum veniebat, domini erat, & in vsus sacerdotũ cedebat, nec cum aliquo mutari debebat, sicut dr̃ Leuitici 27. In quibus etiã notari potest ꝙ decima & aliæ res Deo sacratæ, & quæcunq; bona ecclesiastica domino consecrata & dedicata, non debent in vsus alios ordinari, sed soli Deo & ministris eius reseruari. Sæculares.n. talia non possunt bona conscientia tãgere, nec ad vsus proprios applicare. De arca.n. testamẽti, quæ sancta & sanctificata domino dicebatur, legitur. 1. Reg. 5. quod quandiu fuit apud philisteos, qui.s. pagani erant, & præsentia eius indigni, multipliciter fuerunt à domino flagellati, & agri eorũ à muribus deuorati. Isti ergo timentes, arcã, ipsam ad filios Israel remiserunt, & sic plagæ, quas sustinuerũt, cessauerunt. Sic verè dicã, ꝙ bona ecclesiastica siue sint decimæ, siue alia domino dedicata, & pro filiis Israel, i. pro ecclesiasticis ordinata, nulli philistei, i. nulli seculares digni sunt detinere vel capere, quod si fecerint, necesse est eos à Deo flagellari, & tribulamina sustinere. Quia pro certo verisimile est, quod sęculares tantas tribulationes sustinẽt propter hoc, ꝙ bona ecclesiarum iniustè rapiunt atq; tenent. Debent ergo dari decimę, quia in lege fuerunt pręceptę & imperatę, sicut ad literam patet Num. 8. & in aliis multis locis. Vnde Malachię tertio præcipitur sic. Inferte omnẽ decimam in horreum meum, vt sit cibus in domo mea. Super quo dicit Hieronymus. Sciatis vos perdidisse abundantiã, quia fraudastis me parte mea. Reddatis igitur mihi mea, & ego restituam vobis vestra. ¶ Item dico, quòd decimę sub lege fuerunt datæ & obseruatæ. In primitiua.n. ecclesia decimæ cum omni diligentia reddebantur, Ecclesiæ fundabantur, & bona ecclesiasticorum per sæculares non retinebant̃, sed potius augebãtur. Et merito, quia decimę pro victu seruitorum

vitorum Ecclesiæ fuerunt ordinatæ, & aliæ possessiones ipsis sublatæ. Num. 10. In terra eorũ nihil possidebitis, decimarum oblatione contenti. Bene ergo consulitur Ecclesi. 35. In omni dato tuo hilarẽ fac vultum tuum, & sanctifica in exultatione decimas tuas. Et meritò, quia pro certo ꝑ legitimã dationẽ decimarũ declinatur pena posterior, augmẽtatur, sensus exterior, reportatur fructus vberior, declinatur, dico, pęna infernalis. Vnde Aug. in sermone de decimis, & ponitur. 16. q. 1. c. decimæ. Hæc est. n. inquit dñi iustissima cõsuetudo, vt si tu illi decimam nõ dederis, & tu ad decimã reuocaberis, hoc est ad demones, qui sunt Angelorum pars decima, associaberis. Dabis inquit impio militi, quæ dare noluris sacerdoti. Item ex hoc ẽt augmẽtatur fructus tẽporalis. Vnde idem ibidem. Si decimã dederis, abundantiã fructuũ, & sanitatẽ aĩæ & corporis consequeris. Itẽ ex hoc reportatẽ gloria supernalis. Vnde Aug. ibidẽ. Attende inquit, ꝙ creatura decima inter intellectuales creaturas est homo, quia Angeli in nouem ordinibus consistunt, decimus verò ordo est hominum. Et ideò hoĩs est decimam soluere, vt ruinam Angelorum valeat supplere, & decimum ordinem adimplere. Ista est igitur decima temporalis, quæ Dei ministris debet

C conferri. ¶Tertiò dico, ꝙ inuenitur decimã personalis, quæ à deuotis solet inferri. Et ista nihil aliud est q̃ pœnitentia vel maceratio carnis, qua. s. sancti in vita decimãt, & vindemiãt semetipsos, qua. s. Deo de suis proprijs personis & corporibus faciunt pensionẽ. pp quod etiã fuit instituta quadragesima, vt in illa, q̃ est quasi decima pars totius anni, decima ꝑsonalis in afflictione & deuotione à fidelib. solueretur, qđ maximè verum debet esse de ecclesiasticis, quia. s. ipsi præ cæteris debent decimare, diminuere, & per temperantiã à suis affectibus, voluptatib. & etiam necessitatib. subtrahere semetipsos. vnde Hebre. 7. Leui, qui decimas accepit, decimatus est. Tales aũt decimas videntur soluere hypocritæ, dicentes illud Luc. 18. Ieiuno bis in sabbato, decimas do omniũ, quæ possideo. Veruntamẽ decimę huiusmodi Deo sunt acceptę, quia non sunt cum bona intentione redditæ, neque datæ. Et ideò illi maledicuntur Matthæi 23. Veh. vobis hypocritæ, qui decimatis mentam & anetum & cyminum, & dimittitis quæ grauia sunt legis, iudicium, misericordiam, & Idem. Ista ad præsens sufficiant. Si vis de decimis & tribus decimis, & alijs istam materiam tangentibus, plenius & magis scientifice videre, vide librum numerorum per longum cum suis expositoribus, & iura canonica, quæ de hoc faciunt mentionem.

Decere.

Nota, quòd multa sunt, quæ expediunt atq; decent, quia, s.

Decet {
Iustos laudes Deo impendere,
Deum laudes accipere,
Ecclesiam sanctam existere,
Omnes fratres diligere,
Cunctos bona facere,
Senes primos dicere,
Eruditos vera docere,
Prælatos bonos apparere.
}

¶Ista. n. prædicta valde sunt decẽtia & cõuenientia, vtilia, necessaria, & honesta. Igitur dico, ꝙ iustũ decet laudes impendere. Psal. Rectos decet collaudatio. Item decet Deum laudes accipere. Psalm. Te decet hymnus Deus in Sion &c. Itẽ decet Ecclesiam sanctam existere. Psal. Domum tuã domine decet sanctitudo in lon. die. Item decet omnes fratres diligere. 1. Mac. 12. Decet meminisse fratrum. Itẽ decet cunctos optima facere Matth. 3. Decet nos implere omnem iustitiam. Itẽ decet senes primos proponere seu loqui, vel dicere. Ecc. 33. Loquere tu maior natu, decet. n. te primũ verbum. Item decet doctos vera prædicare. ad Titum 2. Loquere, quod decet, sanam doctrinam. Itẽ decet prælatos bonos apparere, bona frequentare, vel bonis virtutib. abundare. Hebre. 7. Talis. n. decebat, vt esset nobis pontifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cœlis factus. Et si vis, explana & ostende quot & quanta sunt, quæ decent prælatum, s. sanctitudo, & innocentia, munditia, malorum euitatio, & cœlestium contemplatio &c. Vide infra de titulo decor, & decorus.

A Decernere Decretum.

Cum decernere nihil aliud sit q̃ aliquid determinando disponere, statuere, vel ordinare, & dr̃ decernere quasi de longè cernere, pro eo. s. ꝙ illa, quæ decernuntur facienda vel tenenda, & de longè antea sunt cernenda & præuidenda, dicam quòd decretio vel decretum idest fixa & immobilis alicuius rei ordinatio vel statutum pertinet

Ad {
Deum,
Prælatum,
subditum siue iustum.
}

Deus decernit mundũ, gubernans æternaliter, prelatus decernit plebẽ disponens temporaliter, Iustus decernit sese componẽs virtualiter, Dei decreta regunt vniuersum æternis legib. Prælati decreta regunt populũ æternis virib. iusti decreta regunt seipsum ęternis morib. ¶Dicã igitur, ꝙ ad Deũ pertinet decernere de regimine vlĩ. Ipse. n. est ille summus & permaximus princeps, per cuius æternã & occultam prouidẽtiã oĩa creata reguntur, & oĩa ordinantur, & decernuntur, & suis decretis & legib. gubernantur. Nec obstat astrologorũ sententia, si vera est, qua. s. creditur, ꝙ oĩa, quæ sunt vel fiunt, fiãt à cœlo, & à stellarum influentijs habeant ortum, quia si ista vera sunt dicerem forte verum esse quantum ad corpus, aĩa verò & liberũ arbitrium soli Deo subiacet. Vel dicerem, qđ tunc cœlũ esset, sicut liber vbi à principio ipse Deus sua decreta & suas occultas & secretas & ęternas ordinationes cõscripsit, aut fortè, ꝙ ſm decreta ipsius mentis diuinæ, q̃ scripta sunt in libro hæc oĩa gubernantur. vnde ipse est, qui dicit Prou. 8. per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, per me principes decernunt iustitiam. Vnde nota, ꝙ ab istis decretis diuinis procedunt B

Omnia, quæ tangunt {
Salutis securitatem,
Fortunæ veritatem,
Mortalem necessitatem.
}

Ista. n. sunt tria, in quibus omnia humana versantur

Salus æterna & damnatio,
Fortunæ duplicitatis variatio,
Vitæ vel mortis dispositio.

Quòd igitur à decreto diuinæ & æternæ prędestinationis procedat salutis vel dãnationis ordinatio, patet Hester. 13. vbi dr̃. Domine Deus omnipotẽs in ditione tua cuncta sunt posita, & non est, qui tuæ posit resistere voluntati, si decreueris saluare nos cõtinuo liberabimur, quasi dicat si nõ decreueris, damnabimur. Item ꝙ ad eius decretum pertinet fortunæ prosperæ vel aduersę dispositio vel variatio, patet Esa. 14. Dominus exercituum decreuit, & quis poterit infirmare? manus eius ex[illegible]ta, & quis auertet eam? & loquitẽ de subuersione babylonis. Item ꝙ ab isto decreto procedat vitæ & mortis terminatio, patet Danielis. 4 vbi dicitur. Succidite arborem, & præcidite ramos eius, eius, excutite folia eius, & dispergit fructus eius. Sequitur Decretum est à sentẽtia vigilum. quia re uera cuiuslibet arboris, i. hominis succisio ramorum suorum, i. amicorum præcisio, foliorum, i. bonorum suorum excussio. fructuum, i. diuitiarum suarum dispersio & quęcunque ad mortem eius pertinent vel vitã, totum dependet ab occulto decreto & ordinatione vigilum æternorum, i. Dei & Angelorum. Patet igitur quomodo ad Deum spectat decernere de regimine vniuersali. ¶Secundò dico, quòd ad prælatum pertinet decernere de regimine populari. Vnde Esdræ, qui erat princeps populi dictũ fuit à populo illud. 1. Esdræ. 10. Surge tuum est decernere, & nos erimus tecum. Et nota, quòd prælati & præsides debẽt decernere.

Decreta {
Deuotionis, quo ad Deum,
Discretionis, quo ad proximum,
Correctionis, quo ad seipsum.
}

Igitur decernat cũ deuotione Deo famulari. vnde ad eum pertinet circa regimẽ ecclesiæ intẽdere, iuxta illud 2. Paralip. Decreuit Salomon ædificare domum. Sacramentum altaris deuote recipere. 2. Paralipom. 30. Decreuerunt vt facerent phase. Bona sua in vsus diuinos expendere, sicut de Dario dr̃. 2. Esdræ. 6. quia de bonis suis propriis mandauit expensas sacrificiorum in domo Dei fieri. Et sequitur. Ego rex Darius decreui quã diligẽtissime. Itẽ decernat prælatus vel princeps cum discretione plebi dominari, quia. s. ipse debet decernere & ordinare, ꝙ boni promoueantur. dicẽs illud. 2. Mach. 11. Genti Iudeorum decernimus bene. Simplices verò & imperfectos in inferiori gradu dimitti, sicut de Gabaonitis dr̃ Iosue. 9. quod Iosuæ decreuit illos esse in ministerium filiorum Israel. Oibus nobis æqua iudicia reddantur, & exhibeantur. vnde Prouerbi. 31. Aperi os tuum, decerne quod iustum est, & iudica inopem

& pauperem. Item decernat prælatus, cum correctione sese castigari.. Vnde regi Israel dictũ fuit 2. Reg. 20. hoc est iudicium tuum, quod ipse decreuisti, quia. s. reges & prelati debent seipsos punire, & s̃m proprias leges & decreta seipsos iudicare, iuxta illud. Patere legẽ, quã ipse tuleris, Exemplo illius regis, qui cum decreuisset deprehensum in adiutorio duos oculos perdere, & tãdem filius eius primogenitus deprehensus fuisset, rex ne proprio decreto esset cõtrarius. sibi vnũ, & filio alterũ oculum fecit erui, vt legi satisfaceret, & filio, qui post ipsum regnare debebat, vnicum saltem oculum reseruaret. Pertinet igitur ad prælatũ decernerę de regimine populari. Tertiò decernere debet subditus de regimine proprio singulari & particulari. Et sic debet decernere.

Humiliter se subiugare,
Simpliciter Deum rogare,
Sagaciter facta deliberare.

De humili subiectione dicĩ. 2. Machab. 6. Decreuimus seruire patri tuo. De supplici oratione dr̃ Iob. 22 Rogabis eum, & exaudiet te, & vota tua reddes, decernes rem, & veniet tibi. De sagaci factorum, seu faciẽdorum deliberatione, potest dici illud Iud. 19. In commune decernit q̃d facto opus sit. Sic ergo patet quomodo sunt decreta priuata, publica, & diuina.

A **Decidere.** Nota, ꝙ decidere idem est quod deorsum cadere. Et ideò dic sicut supra in verbo cadere & dic si vis, quòd homo

Decidit { Culpam criminaliter, Mortem corporaliter, Infortunium temporaliter, Damnationem æternaliter,

¶ De casu culpæ dr̃ Eccle. 19. Qui spernit modica, paulatim decidet. De casu mortis dr̃. 1. Mach. 1. post hæc decidit in lectum, & cognouit, ꝙ moreretur. De casu infortuniorum dicitur Act. 27. Cum decidissemus in locum bithalassum, impegerunt nauẽ. Bithalassus est periculum maris, vbi duo Maria concurrunt. De casu aũt damnationis dicitur de impijs in psal. Quemadmodum olera herbarum cito decident &c. vide supra de cadere.

A **Decipere.** Nota, ꝙ decipere idem est ꝙ defraudare & breuiter loquendo, possumus notare, quòd homines in hoc mundo decipiuntur.

Adulatorum locutionibus,
Mundi bonorum infectionibus,
Demoniorum suggestionibus,

¶ Dico ergo, quod nos decipit locutio adulatorum. Sicut .n. Elephas decipitur in deserto ex cãtu puellarum, s̃m physiologum, intantum, ꝙ dulcedine cantus lambendo mamillas eorum obdormiens, permittit se ab eis occidi, & sanguine denudari, sic verè multi hodie, & maximè diuites, decipiuntur mamillis & c antib. i. verbis & oblectationib. adulatorum, & mundi falsorum amicorum, & maximè mulierũ, intantum, ꝙ per eas ad mortẽ inferni deducuntur, & sangui ne bonorum temporalium pauperantur. Adulator. n. decipit. vnde Prou. 11. Simulator ore decipit amicum suũ, & ducit eũ per viam malam. Proditor etiã vel falsus amicus decipit. vnde Thre. 1. Vocaui amicos meos, & ipsi deceperũt me. & Esai. 4. popule mẽs, qui beatum te dicunt, ipsi te decipiũt. Mulier etiam decipit, exẽplũ de Dalila & Sansone, cui dictũ est Iudicũ. 16. Decipe eum, & disce in quo sit maxima fortitudo sua. Istos ergo decipit locutio adulatorum. ¶ Scd̃ò di-
B co, ꝙ quosdam decipit infectio mundi bonorum. Sicut. n. tigris decipitur in vmbra sua, quam videt in speculo, ibiq; sistens perdit catulũ, quem sequebatur, sicut etiam canis transiens super pontem, habens caseum in ore deceptus fuit per vmbram casei, quam in aqua videbat, quia dum ipsum vellet accipere, aperuit os, & sic perdidit vtrunq;, sic verè fatui mundani decipiuntur per vmbram bonorum temporaliũ, de quibus dr̃ Sap. 5. ꝙ transierunt oĩa velut vmbra. Dum. n. eos cordis sui, i. affectum aperiunt ad ea nimis vacant ad ea acquirendum, & illud, quod habebant, perdunt. s. Dei gratiã, & illud, quod quærebant, non assequũtur. s. cęli gloriam. Istis ergo dicitur Iudicum 9. Vmbras montium vides quasi hominum capita, & hoc errore deciperis. Hos ergo decipit infectio mundi bonorum. ¶ Ter-
C tiò dico, ꝙ quosdam decipit suggestio demoniorum. Vnde sicut ceruus decipitur, & capitur sibilo venatoris, sicut murena de fluuio extrahitur ad sibilum serpentis, sicut bestiæ & aues detrahuntur ad laqueum sibilo aucupis, sic verè peccator decipitur, & de fluuio deuotionis & gratiæ extrahitũ, & ad laqueum peccati ducitur, & ad mortem inferni trahitur per sibilum diabolicæ suggestionis. Amos 2. Deceperũt eos idola sua. Patet ergo exemplo, qũo decipiũtur homines diuersimodè à diuersis. s. ex diaboli suggestione, ex terrenorum infectione, ex adulatorum fraudatione. ¶ Igitur notabis, quod homo in via morum, & in via proprię salutis, in iu- D
dicio rõnis decipiuntur multis modis. Ipsum. n. decipit

Tentatoris mendax fallacia,
Detractoris mordax versutia,
Proditoris fallax sæuitia,
Adulatoris loquax blanditia,
Simulatoris fugax decentia,
Fœneratoris rapax nequitia,
Mulieris procax malitia,
Diuitiæ mentem inflammantes,
Delitię corpus eneruantes,
Scientiæ spiritum inflantes,
Stultitiæ alta attentantes,
Nequitiæ mala cogitantes.

¶ Decipitur ergo hõ per mendacẽ fallaciam tentatoris. Vnde illi spiritui, qui dixit. 3. Reg. 22. Ero spiritus mẽdax in ore omnium ꝓphetarũ, dictum est. Decipies, & præualebis. Item per mordacem versutiam detractatoris. Gen. 3. Serpens decepit me. Item per fallacem sęuitiam proditoris. Vnde illud Prouer. 11. Simulator ore decipit amicum suum, & ducit eum per viam non bonam. Item per loquacem blanditiam adulatoris. Ideò Eccl. 7. dicitur. Melius est à sapiẽte corripi, q̃ stultorum adulatione decipi. Item per fugacem, seu non veracem decentiam simulatoris, i. hypócritæ. Psal. decipiet homo de vanitate in ipsum, & illud Amos 2. Deceperunt eos idola sua. Idola. n. sunt fictiones, & non res. Item per rapacem nequitiã fęneratoris. Esa. 19. Deceperunt Aegyptum, angulum populorum eius. Anguli. n. mundi videntur esse diuites alios sustentantes. Isti sunt illi falsi prophetę, de quibus dr̃ Eze. 13. Deceperunt populum meum, dicentes. Pax pax, & non erat pax. Isti. n. vidẽtur loqui pacifice, & tamen ipsi operantur tyrannice, vel dolose Item decipiuntur per procacem malitiam mulieris. Vnde dalilæ dictum est de Sansone Iudicum 16. Decipe eum & disce in quo sit maxima fortitudo eius. & Num. 31. Cur fœminas reseruastis? Nonne istę sunt, q̃ deceperũt filios Israel. Item decipitur homo per inflammationem diuitiarũ. Mar. 4. Erumnæ sæculi, & deceptio diuitiarum, & circa reliqua concupiscentiæ introeuntes suffocant verbum. Itẽ per eneruationem delitiarum. Abac. 2. Vinum, potantem se, decipit. Item per inflationem scientiarum. Esaia. 47. Sapientia tua & scientia tua hæc decipiunt te. Item per attentationem stultitiam. Prouer. 5. Morietur quia non habuit disciplinã, in multitudine stultitiæ suæ decipietur. Item per executionem, seu cogitationem nequitiarum. Prou. 10. Iter impiorũ decipiet eos.. Patet ergo qũo multipliciter sunt decepti. Si velles applicare exempla ad omnia prædicta, vide in tabula reductorij. Et nota quomodo sensus humani circa obiecta propria multipliciter decipiuntur, & maximè visus Nota etiã quomodo pisces bestiæ & aues diuersimodè decipiuntur ab aucupibus suis & piscatoribus & venatoribus. Longum esset de omnibus prosequi, ideò transeo causa breuitatis.

Declarare. Nota, quòd declarare idem est quod manifestare &c. Transeo, quia paucæ sunt auctoritates,

Declinare. Nota, ꝙ declinare quandoq; sumitur A
pro deriuare. sicut Esa. 66. Declinabo super eam quasi fluuium pacis. Quandoq; sumitur pro deorsum inclinare, sicut 2. Reg. 6. Calcitrauerunt boues, & declinauerunt arcam. Quandoq; sumitur pro accedere, seu appropinquare, sicut cum dicitur Genes. 19. Declinate ad domũ pueri mei. Quandoq; sumitur pro deficere, seu descendere, sicut cum dicitur Lucę. 9. Dies cepit declinare. Quandoque etiã communiter sumitur ꝓ procedere, seu etiam deuiare, sicut cum dicitur in Psal. Declinate à me maligni, & scrutamini mandata Dei mei. Notabo ergo breuiter, quòd in scriptura inuenitur declinatio

Naturæ,
Culpæ,
Gratiæ,
Pœnæ.

Declinat enim homo cũ moritur corporaliter psalm. Sicut vmbra cum declinat, ablatus sum. Declinat iustus quãdo peccat criminaliter. Deutero. 31. Declinabitis cito de via, quam ostendi vobis. declinat potẽs

cum

cũ conuertitur virtualiter. Ezec. 10. Ad locũ, ad quẽ ire declinabat, q̃ prima erat sequebat̃ &c. Declinat dãnatus cũ iudicat̃ sinistr. vñ Dominus in Psal. dicit. Viri sanguinum decli

B nate à me. ¶ Dicã igitur his p̃missis, & signat recessum à termino à quo, vel accessum ad terminũ ad quẽ. Et sic dico, q̃d in bono sumit̃ & in malo. Declinare. n. à malo est bonũ, & declinare à bono, est malum. Et econtra declinare ad bonũ est bonum, & declinare ad malum est malum. Terminus. n. à quo, & terminus ad quẽ cõtrariæ sunt naturæ. Igit̃ de bona declinatione primitus est dicẽdũ. Sicut. n. video, ꝙ nautę libenter declinant pericula maris, dũ nauigant, videlicet charybdim, ne absorbeantur, scyllã, ne cõfringantur aut conterantur, bithalassum, ne arrestent̃ aut inuiscentur, syrtes, ne arenis detineant̃, mõstra ne deuorent̃, piratas ne spoliẽtur: sic dicã, ꝙ nos, qui p̃ mare huius fluctuosæ vitæ nauigamus ad mortẽ, & nauẽ aĩæ nostræ cum velo spei & gubernaculo fidei deducere proponimus ad salutẽ, summe debemus cauere, & declinare, vitare & refutare spiritualia pericula huius maris. i. mundi, videlicet charybdim absorbẽtẽ, hoc est auaritiam, scyllã confringẽtem, hoc est superbiam, bithalassum tenẽtẽ & inuiscantẽ, hoc est luxuriam, syrtes. i. arenarũ cumulum arrestantẽ, hoc est diuitiarũ abundantiã, monstra, q̃ deuorant, hoc est malorũ hoĩum societates & amicitias, piratas, qui spoliãt, hoc est demonum fallacias, & crudelẽ violentiã. Et sic declinauit Dauid, de quo dr̃ 1. Reg. 18. ꝙ cum Saul vellet ipsum lancea transfigere, declinauit à facie eius. Ista est. n. veritas, ꝙ tutissimũ est à periculis vitiorũ quibus Diaboli nos transfigere procurant, declinare, occasiones fugere, & à mala via deuiare. & istas declinationes facit timor Dei. Prou. 15. Per timorem domini declinat oĩs à

C malo. Vnde Prou. 14. Sapiens timet & declinat à malo. psal. Declina à malo, & fac bonum, inquire pacem &c. ¶ In quibus verbis ostenditur quintuplex causa, propter quam est à malis operibus declinandum, videlicet propter

Prouidum consilium, quod nobis datur [Declina]
Horridum flagitium, quod demonstratur [A malo]
Tutum exercitium, quod imperatur [Fac]
Sanum artificium, quod declaratur [Bonum]
Summum beneficium, quod impetratur [Pacem]

Per hæc. n. obedimus iubenti literæ, q̃ dicit Declina. Dissentimus à culpæ scelere [A malo] Occupamur virtutum opere [Fac] Delectamur optimo munere [Bonũ] Quietamur ęterno fœdere [Pacem] Declinandũ est ergo à malo, p̃p̃ p̃uidum consilium, quod nobis datur. Declina inquit, iperando & consulendo loquitur. Consilium est medici super declinatione nociuorum bene est faciendũ infirmo. Igitur declina. Ruth. 4. Declina paulisper, & sede hic. Item declinandum est à malo propter flagitium, seu p̃p̃ exercitiũ, q̃d euitatur [A malo] Ipsum. n. malũ habet in se tm̃ horrorẽ & tantam deformitatẽ, ꝙ debet merito declinari. Esa. 42. Declinate de semita, auferte offendicula. Prou. 14. Sapiens timet, & declinat à malo. Item declinandum est à malo propter exercitium, quod frequentatur [Fac inquit] quandiu. n. hõ est in peccato, nihil facit. quia etsi peccatum faciat, nihil est, quia peccatum nihil est, & nihil fiunt homines cum peccant, s̃m Angu. cum autem à peccato declinauerit & exiuerit, tũc aliquid facit, quia. s. in bono se occupat, & multa merita bene operando acquirit. Vñ 1. Petri. 4. Declinet à malo, & faciat bonum. Item declinandum est à malo propter artificiũ, q̃d declaratur [Bonum inquit] Bonũ. n. de sui natura debet allicere & attrahere, & per consequens à malo fugare & retrahere. Eccl. 4. Declina pauperi aurem tuam. Eccl. 15. Ante hominem bonũ, & malum ꝙ placuerit ei, dabitur illi. Item declinãdum est à malo propter beneficium, quod imperatur [Pacem inquit] Constat. n. ꝙ per recessum seu declinationẽ à malo acquiritur pax interior, exterior, & superior. Nullꝰ. n. modus melior acquirendi pacẽ. quã fugere à locis, rebus & negocijs, quæ sunt causæ guerræ. talia sunt peccata. Vnde de asina Balaam dicitur. Num. e. 22. Nisi asina declinasset de via, occidissem te, quasi dicat. Per declinationem à via iniquitatis, quam asina. i. caro facit, anima ab occisione liberatur æterna, & in pace multiplici requiescit 1. Mach. 11. Proiecerunt arma, & fecerunt pacem. quia. s. illi, qui arma Diaboli. i. peccata proijciunt, pacem temporalem, & æternam acquirent. Ista quinque membra possent dilatari, & prosequi, sed transeo. Si uis exempla & figuras, vide in verbis fugere, recedere, cauere, & similia. Patet ergo, ꝙ qñq; declinare sumitur in malo, & hoc est quando quis declinat & deuiat à rectitudine veritatis. Sol. n. nunquã fit retrogradus, nec vnquã declinat à linea eclyptica, per quã vadit, omnes autẽ alij planetæ declinant, & retrogradi sæpe fiunt. Sic vere sol iustitiæ Christus paucis exceptis, solus fuit, qui nunquam à linea iustitiæ declinauit omnes autem alij, qui retrogradi per aliquod pct̃m fuerũt, à iustitię limitibus declinauerũt. Psal. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, nõ est qui faciat bonum, non est vsq; ad vnum. Cor. n. humanum faciliter declinat ad malum, cuius signũ est ipsa dispositio ipsius cordis, quod. s. vergit declinat ad sinistram partẽ, non ad dexteram. Ad denotandum, ꝙ paruum est cor hominis & inscrutabile, & magis declinat ad vitia, quã ad virtutes. ad sinistrã plus quam ad dexteram, ad malum amplius quã ad bonum. Figuratum in Loth, qui interpretatur declinãs, qui dimisit societatem Abrahæ, & habitauit in Sodomis, sicut dr̃ Gene. 14. & 18. quia. s. mali & decliues à bono & à bonorum societate declinant, & malorum consortia inhabitant & frequentant, contra illud 1. Reg. 12. Nolite declinare post vana. Mali. n. nunquam volũt in rectitudine viuere, sed semper à via dñi declinare. Dicunt. n. illud Esa. 30. Loquimini nobis placentia, videte nobis errores, auferte à me viam, declinate à me semitam, cesset à facie nostra sanctus Israel. Sic videntur loqui mali iudices, qui à iustitiæ veritate declinant, contra illud Deute. 16. Iudicent populum iusto iudicio, nec in alteram partem declinẽt. ¶ Igitur notabis, quod mali declinant

A iustitiæ recto libramento,
A clementiæ piæ roramento,
A mandatorum iusto complemento,
A supernorum claro speculamento.

Et pro certo contrario ipsi declinant
Ad luxuriæ fætidum horrorem,
Ad malitiæ pallidum liuorem,
Ad auaritiæ feruidum ardorem.

¶ Dico, quod mali declinant à iustitia, ne recta iubeant. Esa. 29. Declinauerunt frustra à iusto. Item à clemẽtia, ne sua præbeãt, sicut de malis filijs Heli dicitur 1. Regum 8. quod ipsi declinauerũt post auaritiam. contra illud Ecclesia. 4. Declina pauperi aurem tuam. Item à Dei mãdatis, ne ipsa impleant. Dan. 9. Declinauimus à mandatis tuis. econtra Dauid in Psal. A lege autem tua non declinaui, & merito, quia sicut dicitur Prouerb. 28. Qui declinat aures suas ne audiat legem, orõ eius erit execrabilis. Item à rebus superis timeant, sicut de illis malis iudicibus dicit̃ Dan. 13. ꝙ declinauerunt oculos suos ne viderent cęlum, nec recordarentur iudiciorum iustorũ. Item declinant ad luxuriam, vt satis fæteãt. Vnde mala mulier loquitur. Prouer. 9. dicens. Si quis est paruulus, declinet ad malitiam, vt malis studeant. Esa. 53. Vnusquisq; in malitiam suam declinauit. Econtra Dauid in Psal. Non declinet cor meum in verba malitiæ. Item ad auaritiam vt sem p̃ feruenta. Esa. 9. Declinabit ad dexteram, & esuriet, & ad sinistram, non saturabitur. Et in Psa. Statuerunt oculos suos declinare in terram. Sic igit̃ patet quomodo declinare in bono sumitur & in malo.

Decor. Decorare. Decorus.

A Nota, ꝙ decor non solum dicit mihi pulchritudinem, sed etiam pulchritudinem gratam, acceptabilem & decẽtem. Multa enim sunt quę sunt decora, quia pulchritudo eorum non decet. Si. n. pulchritudo & decor idem omnino significarent, superflue diceretur pulchra es & decora. qui tamen plerumq́ue vnum pro alio sumitur, ideo generaliter distinguam. Ideo cum decor accipi possit in bono & in malo dicam primo, quod sicut materialiter omnia quanto magis decora sunt & pulchra, tanto plus sunt placida atque grata. Inter cæteras. n. gratias pulchritudo valde allicit intuẽtem. Vnde de hominibus magnis, & maxime de illis, q̃ magis sunt iuuenes & decori, patet, quod valde placet eis habere pulchram vxorem, pulchram vestem, pulchrum thesaurum. Sic vere est de Deo, & debet esse de homine, quia scilicet iste diligit decorem & pulchritudinẽ in vxore sua, hoc est in anima. Psal. Audi filia & vide &c. sequitur. Et concupiscet Rex decorem tuum in veste sua, hoc est corporali substantia, quæ. s. fuit decora, maxime qñ fuit glorificata.

Psal.

Psa. Dñs regnauit decorē indutus est. Iste tñ decor in passiōne fuit obfuscatus Esa. 53. Nō est ei spēs, neq; decor. In domo sua, hoc est Eccl'a. Psal. Dilexi decorē dom⁹ tuę. i. Ecclę, in thesauro suo hæc est æterna gloria. Psal. Ex syon spēs decoris eius. De hoīe ēt idē dico, quia ꝓ certo ipse debet velle habere decorē in vxore sua. i. in cōsciētia, in domo sua. i. in carne vel in carnis mūditia, in veste. i. in exteriori apparentia, in lecto. i. in finali voluptate seu gloria. Iō dr̄ aīæ suæ seu personæ virtuosæ illud Cāt. 6. q̄ pulchra es amica mea, suauis & decora sicut Hierl'm. In quib. verbis ōndit triplex decor, quo fidelis persona vel anima decoratur, videlicet

B Virtualis & interior, qui mentem perficit,
Visualis & exterior, qui gentes, allicit,
Actualis & superior, qui nunquam deficit.

¶Primus est decor mētalis consciētiæ [Pulchra es amica mea] Secūdus est decor moralis apparentiæ [Decora & suauis] Tertius est decor finalis affluētiæ seu gloriæ [Hierusalē] Et sic adhuc dicam. Primus est decor gratiæ virtuosæ, q̄ tollit criminum egestatē [Pulchra] Secūdus est decor apparentiæ gratiosæ, quæ confert morib. honestatem [Decora] Tertius est decor gloriæ gaudiosæ, quæ præstat aīæ maiestatē, sicut Hierusalem. Dico ergo primo, qđ in anima virtuosa inuenitur decor virtutum, qui est in conscientia, quod ōnditur cum dr̄ [Pulchra es amica mea] Sicut. n. pulchritudo corporalis consistit in varietate ꝓportionata colorum sic decor spiritualis in amica causatur ex varietate virtutū. Virtutes. n. sunt, quæ faciunt animam pulchram & decoram, & summi Regis sponsam, filiā & amicā. [Pulchra es inquit amica mea] Iste autem virtutum decor consistit principalr̄ in conscientia & in mente. Cōsciētia. n. est propria camera viri iusti, vbi. s. continue debet manere studere, gaudere, lugere. Et iō sicut videmus, ꝙ diuites summe curant, quod eorum cameræ ornatæ sint & decoræ, sic valde curare debemus, ꝙ cameræ conscientiarum nostrarū virtutum pulchritudine decorentur, & præclaris virtutib. adornentr̄. Cōscientia. n. facies est animæ, quæ si decora fuerit, tota ipsa aīa reputatur decora, ita ꝙ sibi potest dici illud Ezec. 16. Symilam, & mel, & oleū comedisti, & decora facta es vehementer. Expone. Simila signat sacrā scripturā, q̄ cū mola intell's trita, & cribro prudentiæ cribrata, & à furfure rudis historiæ separata, sanum dat animæ nutrimentū. Mel est deuotio, oleū vero compassio, quia. s. ista sunt, quæ conscientiam decorant atq; ornant. Vt sic cuilibet viro sancto virtutibus decorato, dicatur illud Cant. 1. Ecce tu pulcher es dilecte mi & decorus. Vt etiā cuilibet virgini, vel ipsi aīæ dicatur illud Can. ibidem. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum. De tali igitur virtuoso decore, potest dici domino illud Psal. Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem. & bene dicit virtutem, quia. s. multipliciter virtus est necessaria ad decorē animæ componendum. Non. n. mulier Decora diceretur, quæ non haberet nisi vnicum membrū pulchrum nasum videlicet siue manum. Pictura etiam decora non esset, nisi color multiplex & varius ibi esset, ex multis enim membris pulchris resultare debet in anima sanctus decor. Et ideo dico, quod ibi debet esse decor

Continentiæ, quæ candore nitescit,
Abstinentiæ, quæ pallore tepescit,
Permanentiæ, quæ vigore virescit,
Eloquentiæ, quæ nitore splendescit
Gratiarum actionis
Innocentiæ, quæ decore valescit.
Amicitiæ, quæ feruore rubescit,
Sapientiæ, quæ splendore lucescit.

¶Sit igitur in mente decor cōtinentię, qui sp̄ est candidus. Vñ de libano, q̄ interpretař cādor dr̄ aīę illud Esa. 30. Gloria libani data est ei, decor carmeli & saron. Gen. 24. Erat rebecca puella decora nimis, virgoq; pulcherrima. Itē sit ibi decor abstinentiæ, qui sp̄ est pallidus. De abstinentib. pueris dr̄ Dan. 1. ꝙ ipsi sunt electi ad standū in palatio, quia decori forma cautiq; scientia. Item sit ibi decor permanentiæ, qui semper est solidus. Proue. 31. Fortitudo & decor indumentum eius. Item sit ibi decor eloquentiæ, qui semper est nitidus. Eloquentiæ dico. s. confessionis. Psal. Confessionem & decorē induisti. Gratiarum actioni. Nee. 12. In decore gratiarum actionis Sacerdotes & Leuitas. Dulcis ꝑdicationis & monitiōis. Can. 2. Vox. n. tua dulcis, & facies tua decora. Itē sit ibi decor innocentiæ, qui semper est floridus. Sicut de Absalon dr̄ 2. Reg. 14. ꝙ ipse erat decorus valde, ita ꝙ à planta pedis vsque ad verticem nō erat in eo vlla macula. Item sit in eo decor amicitiæ, qui sēp est feruidus 2. Reg. 1. Saul & Ionathas amabiles in vita sua, in morte quoq; nō sunt diuisi. Item sit ibi decor sapientiæ, qui semper est fulgidus. Psal. Confessionē & decorē induisti amictus lumine. Patet ergo quo modō in anima debet esse decor virtutū, q̄ est cōsciētia [Pulchra es inquit amica mea] Sed proh dolor talis decor virtutū multoties in aīa destruitur. Nā sicut decor imaginis bene pictæ, & pulchræ aliquando destruit per lutum, quo maculatur, aliquādo per ignem, quo crematur, aliquando per fumū, quo denigratur, aliquādo per gladiū, quo dissecatur, aliquando per aquam, qua madidatur, & aliquādo per antiquitatem, qua corrumpitur, sic vere dico, ꝙ decor animę perit & destruitur, quando fædař luto luxurię, quando crematur igne auaritiæ, quando obfuscař fumo superbiæ, quando secatur gladio inuidiæ, quando humectař aqua gulæ & delitiarum ingluuie, quando aggrauatur antiquitate accidię. & tunc pro certo plangendo dicitur Thrē. 1. Omnes portæ eius destructæ, Sacerdotes eius gementes, virgines eius squalidę, & ipsa repleta est amaritudine. Sequitur. Et egressus à filia Syon, omnis decor eius. Et loquit ad modum ciuitatis prius decoræ, tandem ad hostibus captę, & desolatæ & deturpatæ, quia. s. aīa virtuosa est Deo creatori suo valde decora Thre. 2. Hæccine est vrbs dicentes, ꝑfecti decoris, gaudium vniuersæ terræ? Quando tamen portæ exteriorum sensuum per vitia destruuntur, Sacerdotes eius. s. deuotio & oratio desolantur, virgines eius. i. puritas mentis, & castitas carnis deturpantur, & ipsa amaritudine vitiorum aspergitur, & grauatur, non mirum si decor eius spiritualis ab ipsa egreditur, & si ipsa, quæ prius placebat, abominabilis efficitur. Vnde animæ sic deturpatę loquitur dominus Ezec. 16. Perfecta eras in decore meo, quē posuerā super te, & habens fiduciā in pulchritudine tua, fornicata es. Sequiř. Ædificasti tibi lupanar, & ad omne caput viæ posuisti signū prostitutionis tuæ, & abominabilē fecisti decorē tuum valde. & loquitur animæ, seu personæ peccatrici sub figura meretricis, prius in virginitate & puritate vitæ per virtutes decoræ, tādem per vitia prostitutæ, & Deo abominabili & despectæ, quæ. s. signum prostitutionis suæ. s. mala verba, impudicos nutus, inanes fastus, deformes habitus, inhonestos ritus, exterius in sua cōuersatione ponit & cunctis vitijs se exponens decorē virtutū perdit, & Deo & Angelis abominabilem se facit. vñ tali loquitur Deus. Ezech. 28. Adducam super te alienos. s. permissiue Demones vel p̄ctā. Sequitur. & pollueñt decorem tuum, & interficient, & detrahent te. Non sic (charissimi) sed sit in nobis decor virtutū, qui est in conscientia. ¶Secundo dico, ꝙ in nobis debet esse decor honestatis, qui est in apparentia, q̄ ōnditur, cum dicitur [Decora & suauis] In muliere. n. decor interiorum seu tectorum vestibus membrorum non sufficeret, nisi ēt in facie decor esset. Facies. n. quæ aspectibus hominū opponitur, a mpliori decore indiget, quapropter mūdius tenetur, & amplius adornatur. Cum igiř exterior apparentia & conuersatio sit propriè facies animæ, in qua q̄dem facie videntur dispositiones interiorum, quia sicut dr̄ Eccl. 19. Ab occursu faciei cognoscitur sensatus. dico, qđ ibi decor virtutū debet principaliter relucere, & honestas, morūq; pulchritudo specialiter abundare, sicut de Ioseph dicitur Gen. 39. Erat aūt Ioseph pulcher facie, decorusque aspectu. Vnde scriptura consulit Iob. 40. dicēs. Circunda tibi decorē, & in sublimi erigere, & esto gloriosus, & speciosis induere vestib. Vide de erigere, & vestibus, inuenies satis. Decor. n. conuersationis multum stat in hoc, ꝙ hō erigatur in sublimi par cælestium affectionem. Sit gloriosus & iucundus per spem in domo & consolationem. Speciosis induatur vestibus ꝑ bonorum morum & virtuosorum emulationem, vel cumulationem. De isto ergo decore apparētiæ dicitur 2. Mach. 3. Apparuerunt iuuenes virtute decori, optimi gloria, speciosiq; amictu. Si vis, pone quomodo decor honestatis perditur sicut imaginis, sicut supra in Paragrapho præcedēti immediate. Patet igitur, quod est decor honestatis, q̄ est in apparentia. ¶Tertio dico, ꝙ est decor felicitatis, q̄ est in gloria, seu in gloriæ affluentia, quæ ostēditur cū dr̄ Hierusalem, quæ interpretatur visio pacis. Vide infra de Hierusalem. Iste. n. est decor summus, in quo nihil C

pænitus

pœnitus indecorum est. Sicut.n.tunc sponsæ solēt maiori & ornatiori decore nitescere, qñ spōsis suis nuptialiter copulātur, sic aiæ beatæ in gloria, vbi in nuptiis æternis cum sponso dignissimo & altissimo copulantur, æternæ glorię decore in offuscabiliter splendescunt. Psal. Magna est gloria eius in salutari tuo, gloriam & magnum decorem impones super eū. Et nota, quòd iste decor consistit in multis, videlicet

In { dominatione potentiori, / contemplatione splendidiori, / delectationes vberiori. } ¶Beati.n.in patria regnant gloriosè. Sap.5. Accipiēt iusti regnum decoris, & diadema speciei de manu domini. Itē Deum considerant luminose. Esa. 33. Regem in decore suo videbit. Et in Psal. illud prædictum. Confessionem & decorem induisti amictus lumine. Item semper exuberant copiosè, quia.s. ipsi sunt in gloria, quę est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Baruch.5. Exuete Hierusalem stola luctus & vexationis tuæ, indue te decore & honore, quæ à Deo tibi est sempiterna gloria. Hierusalē inquit. Esa.46. Dabo in Syon salutem, & in Hierusalem gloriam meam. Sic igi

E tur patet quomodo decor accipitur in bono. ¶Sed adhuc dico, quòd decor accipi potest in malo significato. Et sic dicā, ꝙ inuenitur decor corporis, qui est vanissimus, & fragilis, decor hypocrisis, qui est falsimus & inutilis, decor prosperitatis, qui est leuissimus & mutabilis, decor corporis vidētes attrahit ad luxuriā. Vnde de impudicitia iudicibus dicitur. Dan.13. quod ipsi fecerunt discooperiri faciem Susannæ, vt vel sic satiarentur decore eius. Ideò consulitur Eccle.9. Virginem inquit, ne conspicias, ne fortè scandalizeris in decore illius. Decor hypocrisis vidētes decipit per fallaciam. Vnde Principi Tyri sub specie Luciferi loquit scriptura Ezech. 28. dicens sic. Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore, oīs lapis preciosus operimētum tuum, aurum opus decoris tui. Sequitur. Repleta sunt viscera tua iniquitate, peccasti, & eieci te. Tales ad literam non sunt res, sed signaculū & similitudo rei, quia.s. non sunt boni, sed videntur esse, sunt quandoq; pleni sapiētia, quia sunt hoīes literati, perfecti sunt decore honestatis & oī lapide precioso, idest omni virtute sunt exterius cooperti. Aurū tñ est opus decoris eorum, quia.s. isti propter aurum.i. propter diuitias acquirendas sunt taliter fictis virtutibus adornati, & tñ interiora cordis eorum iniquitate plena sunt, & propter hoc à Deo finaliter isti eijciuntur & cadunt. Teste.n. Seneca, nihil quod simulatum fictumq; est, potest esse diuturnum. Decor mundanę prosperitatis dum splendet, deficit per desistentiā. Iste.n. est decor iridis, qui valde speciosus est in cœlo dū durat, veruntamen ad resolutionem modicæ pluuiæ deficit, & dum nubes mutatur, in pluuiam pœnitus euanescit. Sic mūdi prosperitas apud multos non modici est decoris quādiu est in statu, modica tñ pluuia tribulationis solet deficere, & prorsus euanescere & perire. Hiere.25. Dominus rugiēs rugiet super decorem aduersus omnes habitatores terræ. Et si vis, potes notare, quòd iste decor mundanæ gloriæ solet

Superbiam parere, / Iactantiam gignere, / Prudentiam tollere, / Pestilentiam inducere. Hoc.n. superbiam solet pcreare. Ezech. 28. Eleuatum est cor tuum in decore tuo. & Dan.4. dicitur, quòd Nabuchodonosor deambulabat in aula Babylonis iactando, dicens. Nonne ista est Babylon, ciuitas magna, quā ædificaui in domum Regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? Item prudentiam solet offuscare. Ezec.28. Perdidisti sapientiam in decore tuo. & ideò finaliter pestilētiam solet procreare, sicut Ezech.27. dicitur, quod illa ciuitas Tyrus gloriando dicebat. Perfecti decoris ego sum, & in corde maris sita. Sequit. In aquis multis adduxerūt te remiges tui, ventus auster contriuit te &c. Sufficit, vide de pulchritudine.

Decretum.

Vide supra de cernere, edicere.

Dedicatio.

Nota, ꝙ sicut elegāter prosequit Mauricius, triplex est dedicatio, videlicet

A Quædam { generalis, / specialis, / spiritalis, } ¶Generalis est illa, qua quis dedicat aliquid ad aliquod opus vel officium. Et sic dedicatio nihil aliud est quā ad aliquid certum alicuius rei ordinatio & dispositio, sicut cum dicitur, ego dedicaui talem rē ad tale opus, vel talē personā ad tale officium exequendum. sicut 1. Paralip.25. dicitur. Separauerunt in ministerio filios Asaph, qui prophetarent in Citharis &c. Sequitur. Dedicato sibi officio seruientes. Specialis est illa, qua Tēplum vel Ecclesia, vel minister Ecclesiæ, seu quæcūq; res Ecclesiastica dedicat, & diuinis vsibus deputatur, & ab aliis communibus vsibus segregatur 1. Macha.4. Dedicauerunt portas & pastofaria &c. Spiritualis est illa, qua quis Dei seruitio dedicat conscientiam suam, & eā in domū spiritualem Spiritus sancti deputat, atq; sacrat. De istis ergo duabus vltimis prosequitur Mauricius, & primo de conscientia. Ista est.n. domino dedicāda, & in habitationē Spiritus sancti totaliter deputanda. Sicut.n domus, quæ est in Ecclesiam dedicanda, ante omnia mundatur, & post hoc certis ritibus dedicatur & consecratur, sic conscientia domino consecranda, debet à vitiis primo purgari, & post diuinis vsibus deputari & ab omnibus aliis separari. vnde 2. Parali.15. dicitur, ꝙ Asa abstulit Idola de omni terra Iuda, & deducauit altare domini. ¶Et aduerte, ꝙ ista spiritualis dedicatio dēt fieri ad similitudinē dedicationis Ecclesiæ materialis. Requirit enim, ꝙ B
Ecclesia sexies ab Episcopo circueatur, ꝙ intus & extra cruce signetur, ꝙ aqua benedicta aspergatur, incenso suffumigetur, literis alphabeti in circuitu depingatur, ignis, sal, cinis, vinum, chrisma, lucernę adhibeatur. Et sic patet, ꝙ 12. sunt ibi necessaria.s. circuitus, cruces, literæ, aqua bñdicta, ignis, thus, sal, cinis, vinum, chrisma, lucernæ, & ministrorum cantus. Sic verè dico, ꝙ in dedicatione mētis necessarius est Episcopus feruens & diligens, spiritus virtutibus infulatus, qui .s. primo mentem circueat per iugem meditationem, & hoc solum, imo, vt.s. consideret propriè originis vilitatem, vitæ præsentis mutabilitatem, mundi & fortunæ varietatē, mortis necessitatem, Inferni calamitatem, & cœli fęlicitatem. Isti.n. sunt sex circuitus spirituales, qui necessarii sunt ad dedicationem istam. De ciuitate.n. Hierico legitur, quòd ipsa tunc fuit pęnitus subuersa, dum à filiis Israel circuiretur, qa .s. ciuitas Diaboli.i. vitiorum congeries rumpitur, dum per considerationem multiplicem circuitur, & econuerso bona Christi ciuitas.i. bona conscientia spiritualiter dedicat. Hie. 5. Circuite vias Hierusalem, & aspicite, & considerate, & qrite in plateis eius. Item apponat cruces.i. crucis & passionis memoriam & compassionem, alphabetum, seu literas.i. diuinam scripturam & lectionem, Aquam benedictam.i. lachrymas & compunctionem, ignem.i. charitatem & dilectionē, thus.i. orationem, sal.i. discretionem, cinerē.i. mortis recordationem, vinum.i. spiritualem lætitiam & consolationem, chrisma.i. proximorum compassionem lucernas ardentes.i. bonorum exemplorum administrationem seu exhibitionē, cantum.i. laudem & gratiarum actionem. His.n. factis, mens nostra spiritualiter consecratur, & Deo singulariter dedicatur 3. Regu. 8. Dedicauerunt Templum domino Rex & filii Israel. Ista fuerunt antiquitus figurata, quia sicut in diuersis scripturę passibus legitur, quod ad dedicationem Templi, altaris & rerum aliarum diuinarum multa requirebantur, videlicet vnctio, oblatio, adornatio, exultatio, animalium mactatio, sanguinis aspersio, sic verè in ista dedicatione debet esse vnctio deuotionis, oblatio eleemosynæ & largitionis. Num. 7. Obtulerunt duces in dedicationem altaris, die qua inunctum est, oblationem suā ante altare. Item ornatus bonæ conuersationis, & lætitia gratiarum actionis, laudis etiā & in Deo cantus exultationis 1. Mach. 4. Fecerunt filii Israel dedicationem altaris diebus octo. Sequitur. Et ornauerūt faciem templi coronis aureis. Item animalium mactatio.i. districtus abstinētiæ, & macerationis, sanguis aspersio.i. memoria dominicę passionis. vnde 3. Reg.8. dicitur, ꝙ in dedicatione templi mactauit Salomon hostias pacificas boum 22. milia. & Hebręo.9. dicitur, ꝙ nec primum quidem testamentū sine sanguine dedicatum est. ¶Aduerte tamen, ꝙ tres leguntur in veteri testamēto dedicatores fuisse, videlicet Moyses, C
qui fuit benignissimus & mitissimus, Salomon, qui fuit sapiētissimus & doctissimus, Iudas Machabeus, qui fuit seuerissimus & iustissimus. De Moyse dicitur Numer.7. & Salomone 3. Reg.8. De Machabeo.1. Mach.4. In quo.s. notatur, quòd illi, qui Ecclesias realiter dedicant.s. Prælati, seu etiam, qui seipsos dedicāt spiritualiter, Christiani deuoti, debent esse clementes & mitissimi, sagaces, & deuotissimi, seueri & iustissimi. Ista

mi. Ista omnia pro maiori parte tractata sunt in Mauricio, & quia paucæ sunt auctoritates vocales, de meo paruum pono, sed vide supra de consecrare &c.

A **Deducere.** Nota, ꝙ deducere idem est ꝙ de locis ducere. Signat.n. quandã associationẽ, vel quandam directionem & gubernationem. Igitur ſm naturam locorum, in quibus, vel ad quos fit deductio, vel etiã personarũ, à quibus fit deductio, vel in quibus passiuè est ipsa deductio, possumus distinguere, quòd est actiuè loquendo, deductio multiplex, videlicet

Deductio { bona, quæ fit à Deo, / sancta, quę fit à iusto, / mala, quæ fit à Diabolo.

¶ Quia videlicet Deus deducit iustos ipsos custodiens. Sap. 10. Iustũ deduxit dominus per vias rectas, & ostẽdit illi Regnum Dei. Pueri.n. nobilium à custodibus suis deducuntur vndiq;, vt ostendantur eis festa, & gesta solennia. Item iustus deducit lachrymas peccata diluens. Thre. 2. Deduc quasi torrentem lachrymas per diem & noctẽ, non des requiem tibi, & non taceat pupilla oculi tui. & Hier. 9. & 13. Deducant oculi mei lachrymas. Item diabolus deducit malos ipsos decipiẽs. Oseę. 9. Effraim deducet ad interfectorem filios suos. De bona ergo deductione, quã facit Deus, vel de mala, quam facit Diabolus, aliquid est dicendum. Dicam ergo primo, ꝙ Deus est sicut nutrix, quæ deducit puerũ, vt ipsum ire doceat. Sicut medicus, qui deducit infirmum, ne nimis iaceat seu torpeat. Sicut amicus, qui ad spatium deducit amicum, vt ibi gaudeat. Sicut Pędagogus, qui de schola ad scholã deducit discipulũ, vt melius studeat. Sicut bonus miles, qui ad facta bellica suũ deducit filium, vt duris assuescat, & multa videat. Quia re uera dominus ab ortu vsq; ad occasum nõ cessat iustos diuersimodè deducere, & per diuersos casus nunc ad aspera, nũc ad ꝓspera trahere, vt sic possit eos meliores facere, & ad cęlestem patriam introducere. In istis tamen deductionibus summam de eis curam gerit, ne ipsos contingat per vitia & tormenta perire. Deuter. 32. Circunduxit eum, & docuit, & custodiuit quasi pupillã oculi. Ideò de multiplici iustorum deductione potest dici illud 1. Reg. 2. Dominus mortificat, & viuificat, deducit ad Inferos, & reducit. ¶ In quibus verbis ostendũtur quatuor viæ, in quibus iusti à Deo diuersimodè deducuntur, videlicet

Via { naturæ, prima fit deductio corpora vapulans, / gratiæ, secunda fit deductio virtutes copulans, / miserię, In tertia fit deductio per pœnas stimulans, / gloriæ. quarta verò fit deductio præmia cumulãs.

Prima via deducimur ad mortis necessitatem. [Dominus inquit mortificat]. Secũda via deducimur ad virtutum immensitatem. [Dominus viuificat] Tertia via deducimur ad tẽporalem aduersitatem. [Dominus deducit ad Inferos] Quarta via deducimur ad æternalem fœlicitatem. [Dominus reducit ab Inferis] Nos enim

B Per { naturam mortificamur, / virtutes viuificamur, / aduersitatem tristificamur, / fęlicitatem lætificamur.

¶ Dicam igitur, ꝙ iusti deducũtur per viã naturæ ad metam finalẽ. qđ ondĩtur cum dr̃. [Dominus mortificat]. quamuis.n. scriptũ sit Sap. 1. quòd Deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione viuorum & hoc quia mors nihil aliud est nisi priuatio vitæ, cũ igitur solum priuationẽ importet, pro tanto tñ Deus dr̃ mortificare, quia ipse hominem fecit mortalem, & quia ẽt ipsum ad finem vitæ, & ad terminum suæ durationis deducit, mors.n. est ostiũ vitę futurę, & ideò qui ad vitã futurã intrare nititur necesse est, vt ad mortẽ tanquam ad ostiũ deducatur, de quo dicebat Dauit in Psal. Aruit tanquam testa virtus mea, & lingua mea adhæsit faucibus meis, & in puluerem mortis deduxit me. Et bene dicit in puluerem, quia ꝓ certo aliqui alchimistæ volẽtes meliorare, & purgare metalla, ipsa primo calcinant, & comburunt, & in puluerem deducunt, & tandẽ ipsa iterum in corpus clarius & purius reducunt. Sic Deus homines per mortem calcinat, & eos finaliter de pulueribus resuscitat, & exaltat. Psal. Gloriam meam in puluerẽ deducat. Sap. 16. Tu es domine qui vitæ & mortis habes potestatẽ, & deducis vsq; ad portas mortis, & reducis. Iusti ergo deducuntur per viam naturæ ad casum finalẽ. Dominus inquit

C mortificat. ¶ Scđò dico, ꝙ iusti deducuntur per viam gratiæ ad statũ moralem, qđ oñditur, cum dr̃. [Viuificat] gratia.n. & virtutes aĩam viuificãt, & à morte culpæ liberant, atq; sanãt. Psal. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam, propter nomen tuũ domine viuificabis me in æquitate tua. Via.n. recta est status virtutum, in qua quisquis deducitur, finaliter ad portum salutis ducitur. Sap. 10. Iustum deduxit dominus per vias rectas. Sicut.n. ponit liber de natura rerum, mus maris oua in terra parit, quę terra statim operit atq; claudit vbi dierum 30. spatio fętus formatur, postea viuificatur ibidẽ. Dũ igiĩ ipsos viuos viderit, eos statim recognoscit, & cæcos secum vsq; ad mare vbi visum recipiunt, ducit. De vacca etiam maris dicit Arist. & Plinius, ꝙ filios suos summè diligit, & eos diutius & quasi cõtinuè secũ ducit. Sic verè Deus, ex quo quis à fouea peccati exiens, vitam gratiæ receperit, nunquam cessat ipsum de virtute in virtutem secum deducere, quousq; visum æternæ contemplationis & visionis in mari affluentiæ Paradisi inuenerit, & videre meruerit opportune. Hic.n. in vita ista nihil propriè videmus, vbi de nullo negocio ſm Academicos certi sumus, in mari aũt Paradisi cũ Deus ibi nos deduxerit, videbimus Deũ nõ nude cõtẽplãdo sed fidẽ ĩ spẽ cõuertẽdo. Esa. 40. Tũc videbis, & afflues, & mirabiĩ, & dilatabiĩ cor tuũ, qñ cõuersa fuerit ad te multitudo maris. Et notabis si vis, ꝙ Deus deducit, & perducit iustos

Per { æquitatis limitem, / veritatis tramitem, / simplicitatis fomitem, / iucunditatis palmitem, / securitatis militem, / tranquillitatis hospitem.

Deducit (dico) eos per equitatem & iustitiam. Psal. Deduxit me super semitas iustitię propter nomen suum. Itẽ deducit eos per veritatem & scientiam, seu per considerationis diligentiam, Vnde vir meditatiuus dicit illud Psal. Si ascendero in cęlum, tu illic es, si descendero ad Infernum, ades. Si sumpsero pennas meas dilu. & habi. in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dex. tua q.d. Vbicũq; me vertero ad veritatem contemplandã, necesse est, ꝙ manus tua me teneat, & deducat. Itẽ deducit eos per simplicitatem & innocentiã. Psal. Deduxisti sicut oues populũ tuũ in manu Moysi & Aarõ. Item deducit eos per iucũditatem & lætitiam. Abacuch. 3. Super excelsa deducet me uictor in Psalmis canentem. Itẽ deducit eos per securitatem & fiduciam. Psa. Deduxit eos in spe, & nõ timuerunt. & alibi. Deduxisti me, quia tu factus es spes mea, turris fortitudinis à facie inimici. Itẽ per pacis trãquilitatem, & abundantiam. Esa. 55. In pace deducemini &c. Istæ sunt.n. viæ virtutũ, per quas deducit dominus suos, vt.s. per istas vias deducat ad plena gaudia Paradisi. Ideò dicebat Dauid in Psa. Deduc me domine in semita mãdatorũ tuorũ quia ipsam volui. Patet ergo, ꝙ iusti deducuntur per viã gratiæ, ad statum moralem. [Viuificat inquit] Apocal. 7. Agnus, qui ẽ in medio throni, reget eos, & deducet eos ad vitæ fontes. ¶ Tertiò dico, ꝙ iusti deducuntur per viam miseriæ ad luctum pœnalem. i. ad mundi tribulationes, quod ostenditur cum dr̃. Deducit ad Inferos. Inferi.n. statũ tribulationis designant, quia pro certo Deus nunc in præsenti non deducit iustos per uias placidas ꝓsperitatis, sed per vias asperas aduersitatis. Sap. 5. Delicati mei ambulauerunt vias difficiles. Moyses.n. qñ ducebat filios Israel ad terram promissionis, nõ deduxit eos per viam Edon & Hoab, quæ erat regio fructuosa & magis plana, sed potius per viã deserti, quæ erat montuosa, sterilis, & aspera. Sic Deus suos ad pœnitentiam cõducit & deducit non per plana consolationum, sed per aspera tribulationũ. [Ad Inferos inquit.] Per Inferos.n. intelligiĩ mundana tribulatio, iudicij terror & turbatio, purgatorij dolor & afflictio, vbi.s. iusti ducuntur & deducuntur. Thob. 13. Magnus es domine in æternũ, & in sęculum Regnum tuum, qñ tu flagellas & saluas, deducis ad Inferos, & reducis. Isti ergo

E deducuntur per viam miserię ad luctum pęnalem. ¶ Quartò dico, ꝙ iusti deducuntur per viam gloriæ ad fructum vitalẽ idest ad voluptatem vitæ æternę, quod ostenditur cum dicitur. [Reducit.] Reducere enim de Inferis idest tribulationibus non fit nisi per suum oppositum, idest per gaudia gloriæ Paradisi. Nam sicut deductio ad Inferos, signat tribulationes, sic reductio ab Inferis, signat æternas consolationes, [Reducit inquit.] Esa. 57. Sanaui eum, & reduxi eum, & reddidi consolationem sibi, & creaui fructum labiorum pacem & Hierem. duodecimo. Miserebor eorum & reducam eos, virum ad hæreditatem suam, & virum in terram suam.

In ista

In ista ergo reductione, quæ fit per gratiam, deducuntur beati, & ibi quasi in spatio consolant, & ibi sicut in regno proprio dñantur. Sap. 6. Concupiscentia sapientiæ deducit ad Regnũ perpetuum. Ibi. n. est locus victoriæ, locus lætitiæ, locus complacentiæ, locus opulentię. De victoria Abacuh. 3. Sup excelsa deducet me victor. De lætitia 2. Reg. 6. & 1. Paral. 15. Deducebãt arcam testamenti. i. animam beatã, cum lætitia. De complacẽtia dicitur in Psal. Deduxit eos in portũ voluntatis eorũ. De opulẽtia vero dr̃ in Psal. Quis deducet me in ciuitatẽ munitã? Patet igit, ꝙ iusti deducunt̃ ꝑ viã gloriæ sicut triũphantes [Reduxit] per viã miseriæ seu pugnæ sicut militantes [Inferos] per viã gratiæ sicut ꝓficiẽtes [Viuificat] per viã naturæ sicut incipientes & ẽt deficiẽtes [mortificat] Deductio ergo, sicut patet, quãdoq; accipitur
F in bono. ¶ Sed secundo dico, quod deductio quandoqꝫ accipitur in malo. Et sic dico, quod mali deducuntur

Per viam { Culpæ, quæ ipsos imbuit, / Fortunæ, qua quisq; corruit, / Pœnæ, quæ ipsos destruit. } Deducuntur ergo mali per viã peccatorum. Sicut. n. simia à magistro suo ducit̃ vndequaq;, & ẽt saltare cõpellitur corãm eo, sic tales à Diabolo de pctõ ad pctm̃ deducunt̃, & de malo in malũ saltare cogunt̃ Ecclesi. 9. Filij hominum implent̃ malitia & cõtẽptu, & postea ad Inferos deducent̃. Itẽ deducunt̃ per viã infortuniorũ, quia. s. Deus consueuit tales de ꝓsperitate ad infortuniũ deducere. Psal. Ad nihilũ deduces omnes gentes Esa. 23. Cogitauit dñs, vt detraheret supbiã oĩs gloriæ, & ad ignominiã deduceret oẽs inclitos terræ. Item deducuntur per viam infernalium tormentorum. Psal. Tu vero Deus deduces eos in puteum interitus. Accipitur ergo deductio in bono & in malo. vide infra deducere, & supra de adducere.

A **Deesse.** Nota, ꝙ deesse, deficere, carere, abesse, idem important. Nota ergo breuiter si vis, ꝙ inuenitur in scriptura

Deesse { Miserorum, / Imperfectorum, / Malorum, / Iustorum, } Deest miseris bonorum affluentia. Num. 11. Deest panis, & non est aqua. Deest imperfectis virtutum opulẽtia Marc. 10. & Luc. 18. Vnum tibi deest, si vis perfectus esse, vade & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. Deest malis gratiæ sufficientia 1. Thess. 3. Orantes, vt videamus faciẽ vestrã, & compleamus, quæ desunt fidei vestræ. Fidei. n. non potest aliquid deesse nisi gratia. Deest iustis gloriæ magnificentia. Luc. 18. Adhuc tibi vnum deest. Econuerso autem Deus curat, vt iustis necessarium nihil desit. Vnde nota, qd' ipse ordinat, & procurat, quod

Nihil deest { Sapientia mentis illuminatiua, / Prouidentia carnis nutritiua, / Opulentia beatificatiua. }

Non deest ergo iustis lumen mandatorũ. Exo. 13. Nunquã defuit columna ignis per noctẽ. Non deest ipsis etiam cib. viatorum, seu etiãm copia ciborum. Luc. 22. Qñ misi vos sine sacculo, nunquid aliquid defuit vobis? dicũt ei nihil. Nõ deest ipsis gloria præmiorum. Psal. Dominus regit me, & nihil mihi deerit in loco pascuæ ibi me collocauit. Nos ẽt non debemus deesse, sed nos præsentes omnibus exhibere Eccl. 7. Non desis plorantibus in cõsolationẽ. Virtutes ẽt à nobis deesse non debent. Eccl. 44. Viri misericordię sunt, quorum pietates non defuerunt &c. Vide supra de abesse, & de abstinentia, & deficere, & cessare, & absit.

A **Defendere.** Nota, ꝙ defendere est actus charitatis & pietatis, probitatis & potestatis, fidelitatis, & bonitatis. Et sic notabis, quod

Defendit { Deus protegens potenter, / Prælatus subditos feruenter, / Vir pius miseros clementer, / Iustus seipsum latenter, / Impius crimina patenter. } ¶ Dico ergo ꝙ inuenitur defensio Dei summi bellatoris, ipse. n. est, qui nos ab hoste, & à pctõ, & à morte æterna defendit. Seleucides. n. aues sunt quarum generatio est occulta. Incolæ. n. montis Cassij sicut dicit liber ꝓprietatum rerũ, istas (vt fingunt poetæ) à Ioue solebant precibus impetrare pro suis finibus à locustis tuendis, quæ subito aduenientes cõsumebant locustas, & sic defensa patria recedebant. Sic dicã de Christo dudũ à sanctis partis precibus impetrato, vel ẽt de Deo & Angelis, quorum. s. ad literam generatio & conditio hominibus est occulta, quia reuera quando locustæ. i. Demones vel tyranni nos impugnant, & agros rerũ & virtutum deuastant, ipsos debemus precibus inuitare, & eorũ auxilium orationib. impetrare, qd' si debite fecerimus statim aduertunt, & nos defendent benigniter & iuuabunt. Et sic faciebat Dauid in Psal. dicens. Tu aũt dñe ne elongaueris auxilium tuum à me, ad defensionem meam cõspice. Isti. n. s. Deus & Angeli sunt humilium defensores, & cõtra omnia protectores. Vnde Deo dr̃ Iudith. 5. Deus eorũ defendit illos. De Angelis vero potest intelligi illud Iudith. 7. Filij Israel non in lancea, nec in sagitta confidunt, sed mõtes defendunt illos. Mõtes dico. i. Angeli seu sancti. Ista est ergo defensio Dei summi protectoris. ¶ Secundo inuenitur B
defensio prælati fortis pugnatoris. Pastor. n. à lupis tenetur defendere gregem suum. Oĩa ẽt animalia filios suos defendunt, & pro eis defendendis aduersarijs se opponunt. vñ de syluro alias similo monstro fluuiali dicit liber de natura rerũ, ꝙ catulos suos mira sollicitudine custodit, & ꝑ quinquaginta dies postquã fæmella sua ipsos peperit circunducit, & à nociuis defendit. Sic debet prelatus, qui. s. illos quos vxor sua. i. Eccl'a sponsa sibi peperit & subdidit, debet summe diligere, & eos à cunctis nociuis defendere, & à periculis custodire. Vnde de Onia summo sacerdote dicit̃ 2. Mach. 4. ꝙ ipse erat prouisor ciuitatis defensor gentis suæ, & æmulator legis Dei. ¶ Tertio inuenit̃ defensio viri pij, dulcis adiutoris. Istud est. n. officiũ humanitatis. s. defendere miseros & oppressos. Esa. 1. Subuenite oppresso, defendite viduã &c. ¶ Quarto inuenit̃ defensio iusti sui protectoris, & C
ista est qñ hõ resistit viriliter tentationibus hostis, & quando seipsum virtuose defendit. Exẽplo animalium, quæ aut fugiendo aut resistendo vsq; ad mortem se defendunt. Oĩbus. n. data sunt munimenta ad sui defensionem. s. leuitas pedũ, proceritas cornuum, acuties dentium, pernicies venenorum. Sic vere ostenditur homini data esse potentia resistendi, & se à Diabolo defendendi, ita vt nisi velit, vinci nõ poterit & cõfundi. Sim⁹ ergo sicut Nabuchodonosor, de quo dicitur Iudith. 1. Iurauit per thronum suum, ꝙ defenderet se ab omnib. Et re uera si quis faciẽs quod in se est, viril'r se defendat, statim adest dominus, qui ipsum adiuuat, & confortat 2. Tim. 4. In prima mea defensione nemo mihi affuit, sed omnes dereliquerunt me, dominus autem mihi astitit, & confortauit me. ¶ Quinto inuenitur defensio impij, sui excusatoris, quia. s. mali nunquam volunt puniri aut cõuinci, immo quantum possunt mendaciter se excusant, cõtra illud. Rom. 12. Non vos defendentes (charissimi) sed date locum iræ &c. Vide de verbis pugnare, bellare resistere, & liberare, adiuuare, & similia.

Deferre. Cũ deferre idem sit ꝙ aliquid alicubi vel ad aliquem portare, nota, ꝙ iusti sicut bonus nuncius, vel sicut bona arbor, A

Deferunt { Deo sacrificia, / Proximo beneficia, / Malis maleficia. } ¶ Deferunt dico sacrificia ad Deum placandum 2. Paral. 32. Multi deferebant hostias & sacrificia domino in Hierusalem. Itẽ deferunt beneficia ad bonos adiuuandum Vnde. 1. Regum 17. Decem formellas casei has deferas ad tribunũ. Et Gen. 43. Sumite de optimis terræ frugibus, & deferte viro munera. Item deferunt supplicia seu maleficia ad malos castigandum. vnde Num. 11. dicitur ventus arreptas coturnices detulit in mare. Mare. n. amaritudinem correctionis signat. Et si volumus possumus dicere, ꝙ iusti debẽt deferre

Deo deuotionem & innocentiam, / Pauperi subuentionem & sustinentiam, / Maioribus subiectionem & reuerentiam. / Sibiipsis macerationem & abstinentiam. ¶ Deferas ergo Deo innocentiam & deuotionem. De innocentia dr̃ Leuit. 12. Deferet agnum anniculum in holocaustum, & pullum columbæ, seu turturẽ. Ista. n. aĩalia simplicia innocentiam significant. De deuotione vero potest intelligi illud Leuitic. 2. Ponet thus & oleum desuper similam, & deferet ad filios Aaron. Item deferas pauperi eleemosynam & subuẽtionem 4. Regum 4. Venit vir quidã de Bethsaida deferens viro Dei panes. De coruis etiam dicitur 3. Reg. 17. ꝙ ipsi deferebãt Heliæ in deserto morãti carnes mane & vespere. In quo notatur ꝙ nullus est ita coruinus

aut

aut malus, quin Heliæ, i. cuicunq; in deserto paupertatis lãguenti maxime fratribus pauperib. & seruis Dei, virisq; ꝓpheticis & scientificis debeat subuenire. Itẽ deferas Prælato obedientiã & subiectionẽ. Vñ de seruis Salomonis dr̃ 3. Reg. 9. ꝙ sumptum est ophir aurũ detulerũt ad percussum modicũ facit sonum obedientiam & patientiam signat. Itẽ deferas tibiipsi abstinentiã & afflictionem. exemplo Iudith, quæ noluit comedere de cibarijs Holofernis, sed dixit. Ex his, quæ mecum detulit, manducabo. Vide supra de afferre, & infra de ferre, & offerre.

A **Deficere. Defectus.** Nota, ꝙ defectus q̃nque sumitur ꝓ nõ fruitione seu carẽtia. Vñ sic sumendo, nihil aliud est q̃ deesse. Vñ Iosue 5. dr̃. Defecit mãna postq̃ comederũt de fructibus terræ. Sumit ẽt ꝓ peccare vel errare, sicut cũ dr̃. Multũ defecisti. i. valde deliquisti vel errasti. Psal. Defecerunt scrutãtes scrutinio. & alibi Deficiant pctõres à terra. Aduertẽ tñ, ꝙ si isto significato licet cõis sit vsus loquẽdi, paucissimę sunt auctoritates, q̃a, vt cõiter, deficere in scriptura sp sumit pro perire, deficere, vel cessare, q̃uis q̃nq; referat ad pctm̃. i. ad defectum, seu carentiam bonorum operum & virtutum. ¶ His ergo præmissis, notabo, ꝙ in scriptura multiplex inuenit defectus tã actiue quam passiue sumendo, videlicet

Defectus:
- Mortalis, q̃ fit ꝑ naturã, quẽ debes cõsiderare,
- Moralis, q̃ fit ꝑ gratiam, quẽ debes desiderare,
- Letalis, qui fit ꝑ culpã, quẽ debes recuperare,
- Fatalis, q̃ fit per fortunã, quẽ debes exuperare,
- Penalis, q̃ fit ꝑ iactãtiã, quẽ debes vituperare,

Primus est defectus cunctorũ, scd̃us est defectus iustorum, tertius est defectus malorum, quartus est defectus miserorum. Quintus est defectus damnatorum. Dicã ergo primo, ꝙ inuenitur defectus naturalis, qui non euitatur. Et iste est defectus mortis & corruptionis. Oia. n. elemẽtaria & cõposita isti defectui subiacẽt incessanter, q̃a oĩa viua moriunt̃, & omnia animalia corrumpuntur. Sicut enim dicitur Eccle si. 14. Omne opus corruptibile in fine deficiet. & pro certo iste defectus multum est considerandus, quia

Põt:
- Mentem à superbia retrahere.
- Mentem ad inuocandum Dei auxiliũ inducere.
- Vitã futurã & æternã facerę cõsiderare & appetere.

Docere mentem oĩa caduca spernere & contemnere Omnis. n. natura abhorret suiipsius defectũ, & adnihilationem & finẽ. In hoc tamen consolari debet humana natura, quia quo ad aĩam se immortalem considerat, quo ad corpus vero resurrecturũ sperat. Deficit. n. humana conditio ꝑ doloris acerbitatem, per antiquitatem, per mortis necessitatem. de dolorib. dicit in Psal. Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitib. De senectute dicitur in Psal. Ne proijcias me in tempore senectutis, cum defecerit virtus mea. De mortis vero necessitate dicitur Iob. 33. Deficiet omnis caro, simul & in cinerẽ reuertet̃. Et breuiter, humana natura similis est quibusdã fluminib. q̃. s. sup terrã aliquandiu fluunt, tandẽ vero in medio itinere absorbent̃ arenis, & diutissime sub terris labunt̃, donec iterũ resurgãt in fontes, & iterũ sup terrã fluant, & currãt. sicut de Euphrate Nilo & Eridano in auctorib. inuenitur. Vñ si vis lege Senecã libro de Naturalibus q̃nibus, vbi de Nilo, & Solinum, & Plinium. &c. Sic dico, ꝙ cũ hõ aliquandiu super terrã vixerit aut discurrerit, finalr̃ terra ipsum sorbente per mortẽ deficit atq; perit. In fine tñ. s. in iudicio per resurrectionẽ iterũ reuertetur, & super terrã apparebit, vt fluat, & vt viuat iterũ orient̃, figura Iosue. 3. vbi de Iordane dr̃, ꝙ aquę inferiores intrauerunt mare, & defecerunt. In sequenti vero capitulo dicitur, ꝙ tandem reuersæ sunt, aquæ in alueum suum, & fluebant sicut ante fecerant. Quia reuera aqua. i. humanæ naturæ fluxibilitas, quæ nunc per mare. i. per mortis amaritudinẽ absorpta deficit, iterum per resurrectionẽ fluet, & ad pristinũ statum reuertetur, & viuet. Eccl. 1. Ad mare vnde exeũt flumina reuertuntur, vt iterum fluãt. Iste est ergo defectus naturalis, qui non euitat̃. Iud. 4. Soporem morti socians, defecit, & mortuus est. ¶ Scd̃o dico ꝙ inuenitur defectus virtualis quẽ iustus sectatur. Et iste est defectus animi, qui, s. ita ferueter diligit, ꝙ non valens amplius progredi, nec in amore, seu contemplatione resolui deficit in seipso. Vnde iste defectus est quidam sanctus languor, quo mẽs nõ valens attingere quod vult lãguet & deficit in seipsa. Sicut de Philomena dr̃, quod ita plena est gaudio & amore, ꝙ ex excessu gaudij quandoq; moritur in cantando. Sic homo quasi à carne abstractus in Deo deficit, & præ amore & gaudio in Deum euanescit Psal. Defecit in salutare tuum anima mea. Et nota, quod tali defectu spirituali

Deficit quis dum:
- Zelat ardenter,
- Amat feruenter,
- Spectat potenter,
- Sperat fidenter.
- expectat indesinẽter,

Dico ergo, ꝙ iustus deficit zelo exuberans. vnde pro zelo legis dixit Dauid in Psal. Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. Item spũaliter deficit magna desiderans Vnde Dauid Paradisum summe desiderans, concupiscens & amans, dicebat in Psal. Quã dilecta tabernacula tua domine virtutum concupiscit & deficit anima in atria domini. Item spiritualiter deficit alta considerans. sicut ad litteram patet de homine speculatiuo, quia dũ considerat Dei maiestatem, pietatem, & potestatem, cum nõ possit attingere, ad plenam eius cognitionem, necesse est, ꝙ in seipso deficiens resipiscat, dicens illud Psal. Defecerunt oculi mei, dũ spero in Deum meum. Et Baruc. 2. dicitur. Oculi deficiẽtes & aĩa esuriens dant tibi gloriam. Item spiritualiter deficit spe se euiscerãs, sicut. s. est ille, q̃ dicebat in Psal. Defecit caro mea & cor meum Deus cordis mei, & spes mea Deus in æternum. Item deficit spiritualiter longa tedia tolerãs. Psa. Defecerunt oculi mei, dicentes, q̃ñ cõsolaberis me? Iste est D ergo defectus virtualis, quem iustum sectatur. ¶ Tertio inuenitur defectus criminalis, quo malus grauat̃. Et iste est ille defectus, quo peccator deficit ab esse virtutũ, vel quo virtutes deficiunt in eodem. Gal. 6. Benefacientes non deficiatus. Et 2. Thes. 3. Nolite deficere benefatientes. Ad quod ꝑ certo mali non attendunt, quia. s. cõtinue peccãt, & deficiũt similes, n. sunt Lunæ, quę quanto plus ad finẽ lunationis accedit, tanto amplius à lumine deficit & recedit. Et iõ Luna Græce dicitur Mene, quod est defectus. Et inde dicit̃ Neomenia. i. festiuitas nouæ lunæ. Sic vere isti nõ cessant è lumine gratiæ peccando deficere, quousq; ipsos contingat ad finem suæ Lunationis. i. finem præsentis vitę venire. Psal. Deficientes quemadmodum fumus deficient. Et notabis, ꝙ malis deficiunt merita & virtutes. figurati in illo Balthasar, q̃ appensus est in statera, & inuentus est minus habens. Dan. 5. quia. s. isti deficiunt in pondere bonitatis. Multa. n. grana virtutum deficiunt eis ad hoc, quod legitimi sunt ponderis vnde dico, quod peccatori

Deficit:
- Humilitas, cum per superbiam intumescit,
- Pietas, cum per auaritiam exarescit,
- Castitas, cum per luxuriam insolescit,
- Veritas, cum per fallaciam tenebrescit,
- Firmitas, cum per accidiam computrescit,
- Charitas, cum per inuidiam refrigescit,
- Honestas, cum per insolentiam expallescit,
- Iucunditas, cum per tristitiam obstupescit,
- Vnitas, cum per discordiam euanescit,
- Perseuerantiæ stabilitas, cum per desistentiam diffluescit,
- Fidei sinceritas, cum per doctrinæ carentiam cõsenescit.

Dico ergo, ꝙ in ipsis sup͂bia facit deficere humilitatẽ. Psal. Defecerũt in vanitas dies eorũ. Itẽ in ipsis facit auaritia deficere pietatẽ. Psal. Defecerunt sicut fumus dies mei, & ossa mea sicut cremium aruerunt. Percussus sum vt fænum, & aruit cor meũ. Et illud Psal. Esurientes & sitientes, aĩa eorũ in ipsis defecit. Esurire. n. & sitire, ardorem & insatiabilitatem auaritiæ signat. Pietas. n. nõ auaritia deficit apud eos, quia sicut in Psal. dr̃. Nõ defecit de plateis eius vsura & dolus. Item luxuria deficere facit castitatem. Vnde Eccl. 26. In filia non auertente se, firmam custodiam adhibe, ne inuẽta occasione abutatur se. Sequitur. Contra oẽm sagittam aperiet pharetram donec deficiat. Contra q̃d consulit illud sapiens, ꝙ cãdor castitatis & nitor honestatis deficere nõ debeant, dicens Eccl. 9. Omni tpe sint vestimenta tua cãdida, oleum de capite tuo non deficiat. Item fallacia facit deficere veritatem. Vnde in Psalm. Saluum me fac dñe, quoniam defecit sanctus, q̃m diminutæ sunt veritates à filijs hoĩum.

Item

Item accidia facit deficere firmitatem. Firmitas.n. constantiæ per nullum vitium taliter eneruatur, sicut per accidiam & torporem. De quo pôt intelligi illud Eccl.22. Super mortuum plora, defecit.n.lux eius, & super fatuũ plora, defecit n.sensu. Mortuus.n.qui non pôt se mouere, & fatuus, qui nõ vult laborare, desidiosum designat. Item inuidia facit in eis deficere charitatem, de quo Hier.6. Defecit sufflatorium, in igne consumptum est plumbum. Econtra autem præcipitur Leuit.6. Ignis non deficiat in altari meo. Ignis inquit.i. charitatis feruor. Item insolentia facit deficere honestatem. Esai. 15. Defecit gramen, viror oĩs interijt. Item tristitia facit deficere iucunditatem. Vnde Thren.5. Defecit gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster, cecidit corona capitis nostri, væ nobis, quia peccauimus. Item discordia facit deficere pacis vnitatem. Vnde Zach. 13. Percute pastorẽ, & dispergentur oues gregis. Sequitur. Duæ partes eius dispergentur, & deficient. Dispersio.n.discordiã & diuisionẽ significat. Item desistentia facit desistere perseuerantiæ stabilitatem seu longanimitatem. Vnde de inconstantib. dr̃ Esai. 40. Deficient pueri, & laborabunt, & iuuenes in infirmitate cadent. Pueri.n.& iuuenes.i.hoĩes imbecilles ad modicã tributationem seu infirmitatem vel laborem solẽt desistere & deficere, & ꝑ impaciẽtiã turbari, & per inconstantiã deperire, similes illi pisci, qui dr̃ loligo, qui alas hẽt, & qñq; aliquãdiu sursum volat, sed ad modicum flatum venti deficit, atq; cadit. Sic tales magna quidem qñq; incipiunt & alte se volare prætendunt, subito tñ deficiunt atq; cadunt, qñ flatum tributationis sentiunt, & aduertunt. Iob.4. Nunc autem venit sup te plaga, & defecisti, tetigit te, & conturbatus es. contra illud Proue.3. Disciplinã dñi ne abijcias, nec deficias cum ab eo corriperis, quem.n.diligit dñs, corrigis. Boni & perfecti viri non sic, quia.s.isti non habent alas piscis, sed aquilæ, & iõ volatum suum in bonis operibus continuare possunt, quaꝑpter sub onere tribulationum non deficiunt, nec cessantã bonis operibus, aut desistunt. Esa.40. Qui sperant in dño, mutabunt fortitudinem, assument pennas vt aquilæ, current, & nõ laborabunt, ambulabunt, & non deficient. Mali aũt, vt dictũ est, non sic, quia.s.inconstantia facit in eis deficere perseuerantiæ longanimitatem, cõtra illud.2.Reg.22. Dilatasti gressus meos subtus me, non deficient tali mei. Tali.n. qui sunt finis corporis, finalem perseuerãtiã significãt, sicut pater de tunica talari Ioseph. Item dico, ꝙ istius doctrinæ carentia facit in eis deficere fidei sinceritatem. Vnde Amos.8: Deficere facitis egenos terræ. & dominus Marci.8. Misereor super turbam &c. Sequitur. Et si dimisero eos ieiunos, deficient in via multi.n.eorum de longe venerunt. Loquitur.n. de nouiter conuersis, qui de longe.i.de statu peccati venerant, quia longe à peccatoribus salus, quia re vera talibus ne deficiant per errores, est valde necessarius cibus sciẽtiæ & doctrinæ. Patet ergo quõ multus defectus vitiorum, & multæ carentiæ virtutum sunt in peccatoribus. contra illud Iacob.1. Sitis perfecti & integri, in nullo deficientes, Inuenitur ergo defectus criminalis, quo malus grauatur. ¶ Quartò dico, ꝙ inuenitur defectus tp̃alis, quo miser arctatur. Et iste est defectus fortunę seu rerum terrenarum, quæ cito deficiunt & nihil durant. Similia.n. videntur illi fonti Iouis, qui fuit apud Dodonem, de quo dicit Plinius lib.2.c.106. ꝙ media nocte sp̃ abundat, deinde continuò deficit, & decrescit, ita ꝙ in meridie qñ erat magis necessarius, tõtaliter nihil habet de aqua. Sic verè bona mundi in nocte præsentis vitæ abundare videntur, in meridie verò, i. in feruore mortis & in tribulatione alterius vitæ, qñ.s.refrigerium & consolatio magis esset vtilis, deficiũt pœnitus ista bona, quia tunc de istis nihil pęnitus inuenitur. Vnde illud prædictnm Eccl.14. Omne opus corruptibile in fine deficiet. Quod etiam ad mundi diuites possumus applicare, quia.s.dato, ꝙ multas aquas diuitiarum qñq; videantur habere, sæpe tamẽ fit, quòd ad feruorem meridiei.i. ad ardorem alicuius incumbentis aduersitatis, faciliter deficiunt & siccantur, & aquis mundanæ prosperitatis priuãtur. vnde de talibus potest dici illud Esa.19. Aerescet aqua de mari, & fluuius desolabitur, atque siccabitur, & deficient flumina. Et in Psal. dr̃. Sicut deficit fumus, deficiant, sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei.i.à statu prosperitatis. Vnde 1.Mach.3. Ablata est voluptas à Iacob, & defecit ibi tibia & cithara. Patet ergo, quòd est defectus tẽporalis, quo malus arctatur. ¶ Quintò dico, ꝙ inuenitur defectus ęternalis, qui malis paratur. Et iste proculdubio est defectus pœnæ æternæ, vbi deficit oẽ bonum. Ibi n.est defectus omnium delectabilium. Et ideò infernus, dr̃, quasi auernus quasi sine vere, & acheron, quasi sine bono. Et breuiter ibi deficit lætitia consolatiua, abundãtia satiatiua, libertas delectatiua. De defectu lætitiæ dr̃ illud prædictum Thren.5. Defecit gaudiũ cordis nostri, versus est in luctum chorus noster &c. De defectu abundantiæ dicere possunt damnati illud 1. Reg.9. Panis defecit in cisternis nostris. De defectu verò libertatis dicitur Deuter.32. Clausi quoque defecerunt, residuique consumpti sunt. Sic igitur patet quomodo defectus sumit quinque modis, scilicet damnatorum, miserorum, malorum, iustorum, cunctorum. Vel etiam defectus æternalis, temporalis, criminalis, virtualis, & naturalis. ¶ Si vis adhuc notare, dic generaliter loquendo, defectui subiacent tria, videlicet F

Mundi prosperitas,
Carnis fragilitas,
Mentis mobilitas.

¶ Deficit.n.mundi prosperitas per aduersitatem, carnis fragilitas ꝑ infirmitatem, mentis labilitas per iniquitatem, mundi.n.prosperitas similis est lunæ, quæ continuè variatur, & in fine mẽsis deficit. Vnde de splendore mundanæ gloriæ potest dici illud Eccle.17. Quid lucidius sole? & hic deficiet. Carnis autẽ fragilitas similis est candelæ, quæ continuè consumitur, & in fine deficit consumpto humido radicali. Vnde Psal. Defecit caro mea & cor meum. Mentis verò labilitas similis est folio arboris, quod nihil habet firmitatis, sed ad modicum flatum venti concutiẽ, deficit atq; cadit. Quia verè natura humanæ mentis est valde mobilis, atq; vana. Vẽto.n.malorum desideriorum concutitur, & finaliter per consensum in peccatum deficit, & corrumpiẽ. Psa. Subito defecerunt, & perierunt propter iniquitatem suam. In vno autem potissimè video defectum mentalis mobilitatis, videlicet in amicitia, q̃a verè mundani amici non sunt stabiles vel perseuerantes, sed magis deficientes, & desistentes, & isti sunt similes imagini, q̃ est in speculo, cui si arriseris, ridet, si autẽ ridere desieris, deficiet risus suus. Sic verè quandiu talibus arridemus, beneficia eis dando, tandiu nobis arrident, fictam amicitiam ostendendo, & grata seruitia impendendo. Sed verè si arridendo & benefaciendo cessauerimus, statim deficient, & cessabunt. Hie.20. Defeci, ferre non sustinens. Illud etiam videmus de falsis amicis, & seruitoribus Dei, qui quandiu Deus per prosperitates eis arridet, tandiu in illius obsequijs perseuerant, si autem immissa tribulatione eis arridere desierit, statim eorum risus.s.amor deuotio & seruitium per impatientiam deficiet, & cessabit, dicentes illud Thren.5. Defecit gaudiũ cordis nostri &c. Non sic ergo non, non deficiamus in tribulationibus, sed admodum ignis, qui per ventum nõ deficit, sed augetur, quanto magis tribulationibus impellimur, tanto ad Deum fortius inflammemur 2.Thess.3. Nolite deficere benefacientes. vt cuilibet dicetur illud Apoc.2. Sustinuisti ꝓpter nomen meum, & non defecisti. Homo.n.qui in operando habet rectam regulam & exemplar, ipsam sequendo non potest deficere. sic quia Deus regula est actuum nostrorum, si ipsũ per imitationem sequamur, nũquam poterimus deficere vel errare. Ideò de sanctis dicitur Esa. 40. Assument pennas vt Aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient &c. Si vis vide istam auctoritatem diuisam & prosecutam supra titulo de aquila vel de ambulare.

Defunctus. Nota, ꝙ defunctus dr̃ à de, & fungor, geris. Est.n.idem ꝙ mortuus, eo ꝙ ille, qui moritur, iã defunctus est officio vitę suę. Et breuiter q̃cquid dr̃ de mortuo, potest dici & de defuncto. Signat enim A

Vitæ terminum naturalem,
Virum luminum virtualem,
Statum criminum noxialem.

Est, dico, defunctio naturalis. Actuum 7. Descendit Iacob in AEgyptum, & mortuus est. Itẽ est defunctio virtualis, q̃a .s.per defunctum, qui punctus non recalcitrat, iniuriatus nõ dolet, verberatus non clamat, qui.s.non comedit, non loquitur, nec se mouet, intelligitur vir perfectus, per abstinentiam non comedens per patientiam non sentiens, per stabilem ꝑseuerantiam se non mouens. Vnde Actuum 2. Dauid defunctus, & sepultus est. 2. Machabeor. 4. Recordatus defuncti sobrietatem, fleuit. Item est defunctio criminalis vel etiã noxialis, & sic defunctus, qui est grauis ad portãdum, horridus ad viden-

ad videndum,fetidus ad sentiendum,signat peccatorem, cuius conditio est intolerabilis,cuius aspectus seu conuersatio est horribilis,cuius fœtor seu infamia est abominabilis Vnde de peccatoribus dicitur Sapien.3.Si celerius defuncti fuerint,non habebunt spem in die agnitionis, id est in die iudicij.Matth.2.Defuncti sunt qui quærebāt animam pueri &c. Vide infra de morte & mortuo.

A **Deijcere.** Nota,ꝙ deijcere est de alto ad imū impellere.Vnde deijcere idem est, ꝙ deorsum iacere.Et aduertendum est,ꝙ in scriptura inuenitur quintuplex deiectio,quæ fit tàm in bono quàm in malo,videlicet

Deiectio { Virtuosa,quæ fit per mentalem humilitatem, / Luctuosa,quæ fit per finalem calamitatem, / Ruinosa,quæ fit per temporalem aduersitatem, / Vitiosa,quæ per noxialem iniquitatem. / Dolorosa,quæ fit per infernalem pœnalitatē. }

Prima ergo est deiectio humilium & perfectorum,qui.s.per superbiā non se erigunt,aut extollunt,sed potius se deijciūt, & prosternūt.Proue.15.In mærore animi deijcitur spiritus. vnde Apostolus.1.Cor.4.de se & alijs humilibus & ꝑfectis dicebat sic.Vsq; in hanc horam & esurimus,& sitimus,& nudi sumus,& colaphis cedimur,& instabiles sumus,& laboramus operantes manibus nostris.Maledicimus, & benedicimus,persecutionem patimur,& sustinemus, blasphemamur B & obsecramus,deijcimur,sed nō perimus.¶ Secunda est deiectio flebilium mortuorum.Ista est.n.lex naturæ, vt.s.postꝙ homo aliquandiu steterit in hac vita,per mortem deijciatur in terram.Vnde Eccle.14.Alia generātur,& alia deijciūtur. ¶Tertia est deiectio fragilium miserorum,qui.s.de statu fortunæ quandoq; deijciuntur in præceps.Vnde de tyrāno Nabuchodonosor dr̄ Thren.2.ꝙ munitiones virginis Iuda deiecit in terram.De superbo etiā Pharaone & exercitu eius dr̄. Exo.15.ꝙ dn̄s equum & ascēsorem deiecit in mare.¶ Quarta est deiectio criminalium iniquorum,qui.s.de statu gratiæ quotidie per Diabolum deijciuntur in diuersa vitia corruētes.vnde Diabolus est sicut luctator fortis & fallax, qui multis vicijs ipsos decipit,& in peccatum deijcit.Deijcit

Dum { Eleuantur per superbiam, / Collabuntur per luxuriam, / Alligantur per pigritiam, / Inflammantur per auaritiam, / Sagittantur per inuidiam, / Segregantur per discordiam, / Potātur & impinguātur ꝑ gastrimargiā. } Isti.n.sunt modi quibus luctator deijcere pōt aduersarium suum facilius,s. qn ipsum eleuat in alto, qn ipsum ponit in lubrico, qn pedē eius ligat,pede proprio interposito, qn aduersarius nimis fatigatur,& æstuat,quando ipsum gladio percutit,& sagittat,quando ipsum à socijs suis diuidit,aut segregat, qn ipsum saciatum & pinguem inuenit,dum pugnat.Sic igitur dico,ꝙ deijciuntur mali,dum per superbiam eleuantur. psal. Deiecisti eos,dum alleuarentur.Item dum per luxuriā collabuntur.Vnde de mala muliere dr̄ Prouer.7.Multos.n. vulneratos deiecit,& fortissimi quiq; interfecti sunt ab ea. Itē dū per pigritiam alligantur.Prouerb.18.Pigrum deijcit timor, animæ autem effœminatorum esurient. Item dum per auaritiam æstuant,seu inflammantur. Vnde de Hierusalē.i.de anima dicitur in Psal.In securi,& ascia deiecerunt eam, incenderunt igni sanctuarium in terra.Item dum per inuidiam sagittantur.4.Reg 19.Reuertetur in terram suam,& deijciam eum gladio.Item cum per discordiam separantur. Vnde Eccle.22.Mittens lapidem inter volatilia deijciet illa,sic & qui conuiciatur amico,dissoluit amicitiam.Item dum per gulam seu gastrimargiam impinguantur. Vnde Hie.48.Super messem tuam,& vindemiam tuam prædo irruet.Sequitur. Deiecit ceruicē Moab,& confusus est.Ecce ergo quomodo Diabolus deijcit istos in foueam peccati. Vnde ipse est ille hircus,de quo dicitur Dan.8.ꝙ cornu eius magnificatum est vsque ad fortitudinem cœli,& deiecit de stellis, & cōculcauit eas.Stellæ de cœlo deijciuntur,qn iusti de statu gratiæ per]tentationem Diaboli ad vitia detrahuntur. Ista est ergo quarta C deiectio,quæ est criminaliū iniquorū.¶ Quinta est deiectio, infernalium damnatorum,qui.s.in carcerem & fornacē inferni deijciuntur à Deo.Psal.In ignem deijciens eos,in miserijs non subsistent.Et.2. Macha.13. In cinerem deijci iussit sacrilegum.Sufficit.Vide de abijcere,& proijcere.

Deinceps Deinde. De cætero. A

Nota,ꝙ deinceps supponit pro iterum,pro de cætero, & ꝑ deinde.Signat.n.quandam iterationem, additionem & continuationem,& posteriorū cum primis copulationem.Moraliter ergo loquendo,tam deinde,quàm deinceps quā de cætero finalem designant perseuerantiam seu etiā continuationem & profectum,siue bonum siue malum.vnde dico, ꝙ est

Vnum { Deinde continuatiuum bonorum operum, / Deinceps multiplicatiuum malorum scelerum, / De cætero perpetuatiuum Inferni verberum, / Vlterius accumulatiuum summorum munerū. }

Dicam ergo,ꝙ ista aduerbia temporis signant bonorum ꝑfectum & continuationem 1.Cor.15.Prius ꝙ aiale est,deinde quod spirituale est.In conuersione & profectu bonorum semper inuen itur vnū deinceps,quia.s.si primo fuerint mali,tandem deinceps fiunt boni. Et postquam boni incipiunt esse,deinceps continuare volunt,& de malo in bonū,de bono verò in melius se mutare.vñ Mar.4.Vltro.n. terra fructificat primo herbā,deinde spicā,deinde plenū frumētū. Vnde nota,ꝙ deinde signat iteratione seu et cōtinuitatē, videlicet

Subiectionis æternæ,	De humilitate dr̄ Ioā.13.	
Orationis supernæ,	ꝙ deinde Iesus misit aquā	
Dilectionis fraternæ,	in peluim, & lauit pedes	
Contemplationis æternæ.	discipulorū. De oratione	

dr̄ Hebræ.7.ꝙ Sacerdos necesse habet orare pro se, deinde pro populo.De dilectione vero fraterna dicit Gal.1. Deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum.De cōtemplatione vero potest dici illud Galat.2. Deinde ascendi iterum Hierosolymacū Barnaba & Tito ſm reuelationem Ista ergo verba signāt bonorum operum continuationem. ¶Scd̄ò dico,ꝙ qnq; signāt vitiorum seu scelerum multiplicationem,sicut si diceretur.Iste peccauit in hoc,& deinde in hoc.Vnde de tali mala continuatione dr̄ Iac. 1. Vnusquisq; tentatur à concupiscentia sua, deinde concupiscentia cum conceperit,parit peccatum,peccatum vero,cū consummatū fuerit,generat mortem.Mali.n.de bono in malū procedunt, & de malo in peius deficiunt 1.Tim.2.Adam.n.primo formatus est,deinde Eua.q.d.primo faciunt quod melius est,deinde quod deterius.¶Tertiò verò,ꝙ ista aduerbia significēt futurorum perpetuationem,patet per Sene. in Epistola. vbi dicit,ꝙ eius lex est stare de cætero.Vnde etiā de iustis & beatis dicitur 1.The.4.Deinde nos,qui viuimus, & qui residui sumus, rapiemur simul obuiā christo in aera, & sic semper cum domino erimus.¶De quartò verò deinde.s.de tpe mortis & Inferni,quod postea succedit,potest dici illud Sapien. 17.Deinde si quis eorum decidisset,custodiebatur in carcere sine ferro reclusus.¶Si vis etiam notabis quòd B

De cætero debes { Recordari crucis supplicia, / Gratulari summa lætitia, / Meditari cuncta vtilia, / Deprecari Dei magnalia, / reformari omni iustitia,seu cumulari virtutum copia. }

Igitur de cætero recordemur crucis supplicia. Gal.6.De cætero nemo mihi molestus sit,ego enim stigmata domini nostri Iesu Christi in corpore meo porto.Item de cętero gratulemur summa lætitia.s.exultando in dño & ſperando.Philippe.3.De cætero fratres mei gaudete in dño. & Ephe.6.De cætero fratres mei confortamini in domino.Itē de cætero meditemur nobis vtilia.Philip. 4. De cætero fratres quæcunq; sunt vera,iusta,pudica,sancta, & bonæ famæ, hæc cogitate.Item de cætero deprecemur Dei magnalia.2. Thes.2.de cætero fratres orate pro nobis,vt sermo Dei currat.Item de cætero cumulemur virtutum copia.2. Cori. 13. De cætero fratres gaudete,perfecti estote, exhortamini, idē sapite &c.sufficit,quia paucas inuenio auctoritates.

Delectare. Delectatio. Nota,ꝙ delectatio in bono sumitur & in malo,& primo quidem sumi pōt in malo,quamuis enim potentia bene ordinata nō delectetur nisi in apprehēsione ꝓprij obiecti sibi bn̄ comparati & proportionati,fit tn̄ qnq;,ꝙ ex infectione sensus & corruptione appetitus, ipsa delectetur in illo, quod de se est tristabile & tristetur in illo,quod de se est delectabile.Sicut patet de gustu, qui quandoq; ita corrūpitur,ꝙ in saporibus horribilibus & amaris. A delecta-

delectatur, in bonis verò & suauibus contristatur. Vnde ét de mulieribus prægnantibus sæpe visum est, ꝙ carbones & alios cibos horribiles comedebant, bonos verò & sapidos abhorreant. De demoniacis verò & melancholicis idem vidi. Et inde est, ꝙ astrologi dicunt, ꝙ illi, qui in constellatione saturni nascuntur, rebus inmundis & vilibus delectant. De Mida etiam Rege dr̃ in fabula, ꝙ cum pan Deus rurali fistula Apollo, idest sol lyra canerent, & Midas iudex esset, quis horum meliorem melodiam faciebat, accidit, ꝙ iste in cãtu dei ruralis magis fuerit delectatus, q̃ in cithara Apollinis, & ideò pro eo iudicauit, quapp quia malè delectatus malè iudicauerat, Apollo aures asini sibi dedit. Ouidius li. 12. fabula 4. Ista applicabo ad peccatores, quorum sensus & ratio per peccatum taliter sunt corrupti, ꝙ debite non iudicant de obiectis, quia re vera plus delectantur de immũdis rebus, quam de mundis, & in malis operibus, q̃ in bonis. Vnde nota, ꝙ malorum quidã delectant in facultatibus, quidã in voluptatibus, quidã in dignitatib. Breuiter.n. dicere possum, ꝙ pc̃tores similes sunt Hallecibus, quæ vbicunq; lumẽ viderint, ibidem taliter delectantur, ꝙ illuc concurrunt, & capiuntur. Cętus ét delectatur in fistulis, obdormit.n. & tũc ferro vulneratur, & capitur. Vnicornis etiam delectatur in pulchritudine Virginis, & in eius gremio trucidatur, & sic de alijs. Sic verè mali in malis delectationibus delectantur, & sic à Diabolo diuersimodè capiũtur. quidam.n. delectantur in lumine scientiarum mundialium, quidam in melodia lætitiarũ sæcularium, quidam in pulchritudine fœminarũ, & delitiarum corporalium. Hos ergo per tales delectationes venator Diabol⁹ decipit, ferrũ mali propositi infigit, & eos per peccatum occidit, & ad littus inferni finaliter secũ trahit. Sicut de muliere dicitur Gen. 3. ꝙ videns lignum ꝓhibitum, ꝙ esset suaue, pulchrumq; visu, & aspectu delectabile, fructus ipsius concupiuit, & comedens paradisum amisit, quia scilicet dum mulier. i. quæcunq; mollis & imbecillis persona, in rebus delectabilibus plus debito se delectat, ipsas faciliter desiderat, & sic cõtra Deũ grauiter peccat. Vnde Esa. 66. In abominationibus anima eorum delectata est. contra consilium sapientis, qui dicit Prouer. 4. Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorum via. Sed de tali mala delectatione vide infra de delitijs. Sumit ergo delectari in malo. ¶ Sed adhuc dico, ꝙ sumi põt in bo-
B no, & istud est qñ mens bene disposita delectatur in bono. Sicut.n. dicunt Philosophi, habitus virtutis facit faciliter, & delectabiliter operari. Dicunt ét astronomi, ꝙ illi, qui nascũtur in cõstellatione bona, naturaliter disponuntur ad bonũ, & delectant in bono. Sic verè illi, in quib. bona costellatio. i. diuina gratia dominatur, in bono generaliter delectantur. Vnde de gratia dr̃ 2. Macha. 15. ꝙ filij Israel superauerunt aduersarios suos, præsentia Dei magnificè roborati vel delectati. Dicant ergo quilibet iusti illud Psa. Repleti sumus mane mĩa tua, exultauimus & delectati sumus. In quibus verbis ostenditur, quod iusti tripliciter delectantur, videlicet

Ex quadam { multitudine copiosa, / certitudine gaudiosa, / plenitudine gloriosa. }

¶ Primã facit fructus virtutum & possessio. [Repleti sumus] Secundam facit spes futurorum & affectio. [Exultauimus]. Tertiã facit dos præmiorũ & adeptio. [Delectati sumus]. Delectatur.n. iustus virtute possidens, delectatur contemplatiuus spe sursum residens, delectatur beatus in cœlo præsidẽs. Vis meritorum facit ditari. Repleti sumus]. Spes futurorum facit lætari. [Exultauimus]. Lux p̃miorum facit beari. [Delectati sumus]. ¶ Dico ergo, ꝙ est
C qdã delectatio, q̃ cõsurgit ex virtutũ obtenta multitudine. [Repleti inqt sum⁹ mane misericordia tua.] Mane.n. signat tps vitæ, sicut sero signat vitam futuram, quia s. iusti in isto mane, idest in vita præsenti Dei misericordia replentur, in quantũ virtutibus cumulantur. [Repleti inquit sumus] Cor.n. humanum tãtę est capacitatis, quod nullo perfecte repletur nisi Deo, in nullo perfecte delectatur, nisi in Deo. Deus autem si in corde nostro habitauerit, ipsum pro certo cunctis virtutibus perficiet, & replebit. Sicut enim lux Solis in domum, in quã intrare solet, nõ solũ sui præsentia; imò etiam infinitis radijs ipsam replet, sic Deus & Dei gratia si in mentẽ nostrã venerit, radiis virtutum oium hãc replebit. Ecc. 39 Reple Syon inenarrabilibus virtutibus tuis. Ista est proculdubio maxima delectatio, quæ omne delectamentum faciebat in ore, sicut dr̃ Sapi. 16. quia pro certo iste omnem complacentiam generabit in corde. Et sic notabo, ꝙ iusti replentur & delectantur in virtutibus, quia videlicet

Delectat { sapientia studiosos, / diligentia curiosos, / pñtia seu reuerẽtia timorosos, / adhęrentia amorosos, / contemplatio luminosos, / exulatio gaudiosos. }

Ecce ergo qũo iusti diuersimo dè delectãtur. Dicam igitur, ꝙ quidã delectãtur in sapiẽtia studiosa, quia sicut dr̃ Sap. 8. Immortalis est sapientia, & in amicitia illi⁹ delectatio bona. Et iõ Sap. 6. cõsulit scriptura sic. Si ergo delectamini in sedib. & sceptris ppetuis ò Reges seculi, diligite sapiẽtiã. i. primo delectamini in sapiẽtia. Itẽ quidã delectant in diligentia curiosa seu obsequiosa. Eccle. 26. Gratia mulieris sedulæ delectabit virũ suum. Mulier.n. sedula est, diligentia seu obedientia, quæ. s. virũ suũ. i. suũ possessorem delectant. Item quidã delectant in reuerẽtia timorosa. Eccle. 1. Timor dñi delectabit cor. Item quidã delectant in adhęrentia amorosa, qui. s. Deo & proximo charitatiuè adhęrent, & cum ipso loqui per orationem, & laudẽ amant. Psal. Iucundũ sit ei eloquium meũ, ego verò delectabor in dño. Et Proue. 15. In amore eius delectare iugiter. Itẽ quidã delectant in cõtẽplatione luminosa, quia s. cõtemplari Deũ & operũ suorũ mirabilia, maxima est delectatio. De Deo.n. dr̃ in Psa. Memor fui Dei, & delectatus sum. De operibus ét eius, dr̃ in Psa. Delectasti me dñe in factura tua & in operibus manuũ tuarũ exultabo. Itẽ quidã delectant in exultatione in Deũ, & in gr̃arum actione, de quo in Psal. dr̃. Exultent iusti in cõspectu Dei, & delectent in lætitia. Ecce ergo qũo repleti sunt virtutib. Ista est igit quædã delectatio, q̃ cõsurgit ex virtutũ operatione multa. Repleti sum⁹ (inquit) mane mĩa tua. Psa. Replebimur in bonis domus tuæ. sequit ibidẽ. Exitus matutini & vespetæ delectabis. ¶ Secũ- D
dò dico, ꝙ est quædã iustorũ delectatio, q̃ consurgit ex futurorum sperata certitudine, quæ ostenditur cum dr̃. [Exultauimus.] Spes.n. certa futurorum bonorum, est hoium maxima delectatio, & summa & gaudiosa, exultatio, in tm̃ ꝙ aliquæ sunt regiones, in quibus tanta est spes futuræ vitæ, ꝙ in mortibus amicorum magis exultãt q̃ plorãt. Sicut est apud Indos ẜm Odoricum & Valeriũ Maximũ. lib. 2. c. 40. sicut etiam fuit apud Gallos ẜm Põponiũ, quib. fuit mos, ꝙ amici viuẽtes in ignib. amicorum mortuorũ (corpora n. eorum loco sepulturæ cremabantur) se inijciebat gaudentes, tanq̃ vna victuri cũ eis. De Thracib. ét dicit, ꝙ apud eos lætabunda erãt funera, luctuosa aũt puerperia, dũ aĩam putent non mori, sed trãsire. Ad quod etiam vr̃ nos informare natura, quia. s. quædam sunt aialia, quæ moriendo cantare & exultare dicuntur, quod de Cygno aue dr̃, cuius exemplum ponã satis extraneũ. Est.n. mons in AEthiopia sicut ponitur in lib. de Natura locorum, in cuius cacumine sunt aliqui adamantes, qui carnes humanas attrahunt, & hoiem quamuis ligatum suis vinculis ferreis, statim quasi saluum violenter ridendo ad se rapiunt, atq; pręmunt. Est igitur signum in illo monte, vltra quod nullus audet transire, simplices vero crediderunt in monte illo esse Paradisum Terrestrem, ego verò magis credo fieri per violentiam adamãtis, quocunq; tñ modo fiat, huic monti comparabo Paradisum cęlestem, cuius est tanta vis attractiua, ꝙ qui bene considerat illã vitã, nullis impedietur vinculis corporis vel cuiuscunq; tp̃alis amoris, quin in spe illius taliter delectabitur quod ridendo & exultando illuc cordialiter attrahetur. Si.n. vultur vltra mare sentit exercitum, & odorẽ cadauerum, multo fortius vltra vitam istã debemus sentire illũ odorẽ suauissimũ Paradisi, & in eo, sup oĩa delectari, quia sicut dr̃ Proue. 27. Vnguento & variis odorib. delectabit cor. Vñ Esa. 58. Delectaberis inquit sup Dño, & sustollam te super altitudinẽ terræ, & cibabo te hereditate patris tui Iac. Loquit.n. de futuro, quia spes est de rebus futuris, non præsentibus. Exultauimus ergo, supple in spe futurorũ. vnde Act. 2. Delectatũ est cor meum, & exultauit lingua mea, insup & caro mea requiescet in spe. Patet ergo, ꝙ est qdã iustorũ delectatio, quę cõsurgit ex futurorũ sperata certitudine. [Exultauimus inqt.] ¶ Tertiò dico, ꝙ inuenit qdã iustorum delectatio, q̃ cõsurgit ex premiorum beata plenitudine, & hoc oñdit, cũ di- E

ctum est. Delectati sumus omnibus diebus nostris. Illa est enim summa & perfecta delectatio, quãdo.s. homo Deum nude videt, & intuitiuè Deo suauissimè fruitur & charitatiuè. Deo etiam perpetuò adhæret sensitiuè & æternatiuè, ibi enim est delectatio. Nam

De lectantur, quia { vident Deum clarissimè, Deum gustant dulcissimè, tenent Deum firmissimè, gaudent secum lætissimè, hærent ei tutissimè, complent vota plenissimè. }

Dico ergo, ꝙ beatorum delectatio cõsistit in Deum clarissimè videndo Eccl. 11. Delectabile est oculis videre lumen. Item consistit in Deo dulcissimè fruendo. Vnde Es. 55. Omnes sitientes venite ad aquas. Sequitur. Venite & comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra. Itẽ cõsistit in Deum firmissime seu longissime tenendo. i. in ꝑpetua securitate. Vnde in Psal. Notas fecisti mihi vias vitæ, ad implebis me lætitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua vsque in finem. Item consistit in Deo lætissimè gaudendo. Vnde illud prędictum Psal. Exultent iusti in cõspectu Dei, & delectentur in lætitia. Item consistit in tranquillissimè viuendo. Psal. Mansueti autem hæreditabunt terram, & delectabunt in multitudine pacis. Item consistit in plenissimè vota complẽdo, quia.s. oẽs appetitus aïæ satiant, & oïa vota & desideria cumulãtur. vnde Prouer. 13. Desiderium, si compleatur, delectat aïam. Et in Psal. Delectare in dño, & dabit tibi petitiones cordis tui. vñ Aug. 22. de ciuitate Dei. Ipse erit finis desideriorum nostrorum, qui sine fine videbitur, sine fastidio amabit, sine fatigatione laudabit, hic nutus, hic affectus, hic actus erit oïbus sicut vita ęterna cõis. Patet igitur, ꝙ est triplex delectatio bonorum, videlicet vna, quæ est in beata plenitudine gaudiorum seu præmiorum, alia q̃ consistit in sperata certitudine supernorum seu futurorum, alia, quæ consistit in obtenta multitudine meritorũ seu virtutum atque donorum. Sufficit ergo. Vide infra de delitijs.

A **Delere.** Nota, ꝙ delere idem signat ꝙ destruere, dissipare, vel pœnitus annullare. Moraliter ergo loquendo, dico, ꝙ delere potest in bono & in malo significare. In bono.s. qñ vitia delentur ab aïa, quod fit per gratiæ introductionẽ, quia.s. Deus est sicut pictor, qui volens murũ depingere, solet ante oïa antiquas imagines delere, & ipsũ murum dealbare, & postea nouas imagines nouis colorib. figurare. Sic verè Deus, qñ vult depingere aïam peccatricẽ, & virtutum imaginibus decorare, primo & ante oïa oportet, ꝙ antiquas imagines vitiorum deleat, aquã suæ grãe immittendo, & albedinem innocentiæ inducẽdo, quib. factis facilè est nouas imagines virtutũ introducere, & totã ipsam morali pulchritudine colorare. Propter quod Dauid petebat in Psa. dicẽs Deo. Miserere mei Deus ẽm magnã miam tuam, & ẽm multitudinem miserationũ tuarum, dele iniquitatẽ meam. Et merito, quia pro certo ipse est solus, qui põt delere iniquitates. Ipse. n. habet apud se librum vitę, vbi scripta sunt merita iustorum, & librum mortui, vbi scripta sunt delicta malorum. Cum ergo iustus peccat delẽtur de libro vitæ ipsius merita. iuxta illud Exod. 32. Qui peccauerit mihi, delebo eum de libro meo. quasi dicat econuerso. Illi, qui mihi non peccant, de libro hoc non delẽtur. Apoc. 3. Qui vicerit, vestietur vestimentis albis & non delebo eũ de libro vitæ. Cum aũt pc̃tõr cõuertitur, delentur de libro mortis ipsius delicta. Vñ dñs dicit Esa. 43. Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas ꝑ me, & peccatorum tuorum non recordabor. Et Esa. 44. Deleui vt nubem iniquitates tuas, & quasi nebulam pc̃tã tua. Si aũt vis scire quid sit liber Vitæ, & q̃d sit liber mortis, vide ĩfra de libro in lr̃a L. Sicut ergo hoïes multũ libenter laborãt ad delẽdũ malas bestias, & ẽt latrones, & hostes de suis finibus, sic nos debemus laborare ad delẽdum vitia & pc̃tã de nostris mentibus. Deut. 3. & Deut. 13. Percussimus eos, & deleuim . Aduerte aũt, ꝙ lr̃æ scriptę in pergameno optimè delẽtur vel qñ aqua abluũtur, vel pœnicidio raduntur. Sic dico, ꝙ tũc iniq̃tates nr̃as de libro notitiæ diuinæ bñ delemus, qñ aquã lachrymarum, vel pnĩæ rasorium & abstersoriũ adhibemus. Gen. 7. Tam reptile q̃ volucres cęli deleta sunt de terra. Reptilia n. sunt peccata, quæ reptant in carne. Volucres verò sunt peccata, quæ volant in mente, quæ. s. omnia debent deleri. Duo tamen attendenda sunt circa delectionẽ vitiorũ. Sicut. n. dr̃ Deut. 7. dato ꝙ dñs ꝑciperet filijs Israel, ꝙ delerent nationes de terra sua, dr̃ tñ ibi, ꝙ nõ poterat eas delere pariter, imo consuluit, ꝙ paulatim vnus populus post aliũ deleat. Sic verè quidã fatui sunt qui nationes oĩum vitiorũ de terra cordis sui simul eradicare volunt, & nimis altã viã perfectionis accipiunt, & subito sancti fieri posse credunt. Sic aũt nõ debet fieri, quia. s. successiuè & modeste debet hõ ad puiæ asperitatẽ, & ad actus perfectionis ꝓcedere, & nõ nimis velociter festinare. Sicut. n. Reges qñq; habent aduersarios populos in terris suis ita radicatos & multiplicatos, ꝙ ipsos quidẽ subiugare possunt, delere aũt nõ possunt, sic pc̃tã, & maxime carnis, ita sunt in nostris corporib. radicata, ꝙ ipsa possumus rõnis dñio subiugare, & seruire cõpellere sub tributo, delere aũt pænitus non valemus, imo ipsos nobiscum viuere necessario sustinemus. Iud. 1. Zabulon non deleuit habitatores Thetrõ & Nalon, sed habitauit Chananeus in medio eius, factusq; est ei tributarius. Patet ergo, ꝙ delere sumi põt in bono. ¶ Sed ad B huc dico, ꝙ delere dici potest in malo significato. Et sic dico ꝙ homo deleri dicitur, quando spiritualiter quo ad gratiã, temporaliter quo ad fortunam, æternaliter quo ad gloriã dissipatur. Sic igitur notabo quod triplex deletio inuenitur in malo significato, videlicet,

Deletio { Vitiosa, quę fit interius, Rigorosa, quæ fit exterius, Dolorosa, quæ fit posterius. }

Primam facit hostis, virtutes exuens,
Secundam facit mundus, terrena diffuens,
Tertiam facit Deus, damnatos destruens.

Dico ergo, ꝙ est quædam deletio, quæ fit interius in cõsciẽtia, & ista est deletio gratiæ & virtutũ, & imaginis trinitatis q̃ oïa delentur ab aïa per pc̃tũ. vñ Diabolus videtur dicere illud psal. Comminuam eos, vt puluerẽ ante faciẽ venti, vt lutum platearum delebo eos. Delẽ. n. pc̃tõr de libro diuinæ acceptionis, de fama mundanæ reputationis, de statu exterioris cõuersationis. Deletur dico primo quãtum ad gratiam, quæ ipsum cum sanctis asscribit. Psa. Deleantur de libro viuentium, & cũ iustis non scribantur. Item quantum ad famã, q̃ ipsum laudandũ describit. ps. in generatione vna deleatur nomen eius Exod. 17. Ad hoc delebo memoriam Amalech de sub cælo. Itẽ quantũ ad conuersationẽ, ad quã ipsum honestas conscribit 4. Reg. 21. Delebo Hierusalem sicut deleri solent tabulæ, delens vertam & ducã crebrius stilum super faciem eius: ista est igitur deletio gratuitorum, q̃ fit interius in conscientia. ¶ Secundo dico, ꝙ inuenitur deletio fortuitorum, quæ fit exterius in apparentia. Et ista procul dubio est illa, qua status gloriæ mũdanæ, ipsaq; bona fortunæ per tribulationes & per tyrãnorum oppressiones delentur 2. Reg. 16. Deleuit Zambri omnem domum Baala. C Tyranni. n. delent, & grauant alios, vt ipsi soli dominent in terra. Exemplo Aman, qui solũ odio & inuidia Mardochei, qui sibi non assurgebat, delere voluit omnes filios Israel, nisi dñs aliud ordinasset, sicut dr̃ Hester. 3. & 8. Et iõ Hester 9. dicitur Hostis aduersarius Iudæorum cogitauit cõtra eos malum, vt occideret eos, atq; deleret. Ista est ergo deletio fortuniorũ, q̃ fit exterius in apparentia. ¶ Tertio inuenitur D deletio damnatorum, quę fit posterius seu inferius in pestilentia. Damnati. n. à Deo delentur. s. quantũ ad gaudium & consolationem, non quantum ad substantiã & naturã. Vnde de dãnatis à Deo per Demones deletis & dissipatis potest exponi illud 2. Paral. 20. Filij Amon & Moab consurrexerunt aduersus habitatores Seyr, vt interficerent eos atq; delerent. Isti. n. non delentur quantum ad peccatum, q̃a de peccato eorum dicitur Neæ. 3. Peccatum eorum corã facie tua non deleatur. Delebitur tamen quantum ad beatificum statum, non quem habuerunt, sed quem habuissent nisi peccassent. Deut. 9. Transibit ante te ignis consumens, qui conterat eos atq; deleat. Patet ergo quomodo delere in bono sumitur, & in malo.

Deliberatio. Vide de prudentia & in tabula, q̃a in scriptura sacra quasi nullæ sunt auctoritates vocales, & in infinitis locis fit mentio de eadẽ.

Delitiæ. Delectatio. Quamuis delectatio A possit distingui in virtuosam,

tuosam, in vitiosam, & gloriosam, in virtuosam dico quã habent perfecti, qui, s. delectantur in spiritualibus. vnde in Psa. delectare in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. in vitiosam, quam habent infecti, qui delectantur in corporalib. vnde Apoc. 18. Ne participes sitis delitiarum, s. mulieris meretricis in gloriosam, quam habent beati, qui delectantur in æternalibus. vnde in Psal. Et lętabuntur in multitudine pacis. Possumus tamen dicere, ꝙ quamuis delectatio sonet in bonum, vt cõiter in scriptura, delitiæ tamen, vt communiter, sonant in malum. Gratia ergo breuitatis de multis mũdi delitijs aliquantulum disseramus, & dicamus, ꝙ istæ delitiæ sunt spernendæ triplici ratione,

B Primo, quia deficiunt,
Secundo, quia inficiunt,
Tertio, quia decipiunt.

Primo quia deficiunt. Deliciæ. n. non perseuerant post recessum suæ causæ, sicut patet de delitijs gustus q̃ non durant post recessum cibi, de delitijs auditus, quæ non durant post recessum organici instrumenti, de delitijs tactus, q̃ non perseuerant post recessum delectabilis obiecti. Et breuiter, delitiæ nihil habent dilationis, & existentiam nõ habẽt, statim. n. deficiunt, & quod dulce fuerat, fit amarũ. Hier. 49. Defluxit vallis tua filia delicata. Et ideo mundi delitiæ similes sunt Mirobolanis, quæ sunt quidam fructus satis admirãdæ naturæ, in principio. n. sunt dulces sed finaliter dulcedo sua deficit, & efficiuntur amari. Sic verè quamuis mundi delitiæ aliquando dulcescant, in fine tñ amaricantur, quia. s. ipsis cessantibus vel deficientib. homo pp eas ad Inferni amaritudinem destinatur, Ideò delitiosis dr̃ Apoc. 18. Quantum

C glorificauit se & in delitijs fuit, tm̃ date illi tormentum & luctum. [Delitiæ ergo deficiunt.] ¶ Secundò dico, ꝙ delitiæ inficiunt. Delitiæ. n. comparantur oleo, quod est naturæ infectiuæ. Inter omnes. n. pinguedines magis maculat vestem, quàm aliquid aliud. Oleum. n. Mandragorarum facit inunctum statim obdormire. Oleum vbi bullitur caro leonis, facit inunctum statim febricitare. Oleum etiam vnctum solet omnia vasa lignea penetrare. Oleum ẽt quodcunq; sit illud, habet apes occidere & mortificare. Sic verè, charissimi, oleũ & pinguedo mundanarum delitiarum habet hominẽ ipso inunctum & linitum penetrare per malas suggestiones, facere dormire per malas delectationes. facere febricitare p malã desideria & affectiones, Ideò bene dr̃ 1. Timo. 5. Vidua in

D delitijs viuens, mortua est. Delitiæ ergo inficiunt. ¶ Tertiò dico, ꝙ delitiæ decipiunt. Auis. n. nec laqueo capitur, nec piscis hamo prenditur, nisi alicuius delectationis pabulo decipiatur. Sic verè & homo communiter in mundo non decipitur, nisi quia aliquo delectabili indiscrete vel indebite delectatur. Hoc patet exemplis varijs. Delectantur. n. nautæ in cantu Syrinarum, & idcirco dormientes decipiuntur & occiduntur. Delectantur vrsi in comedendo mel, & ideò ascendendo arborem cadunt aliquoties & moriuntur. Delectantur cerui audiendo sibilum venatorum, & propter hoc sistẽdo à cursu, sagittantur, & capiuntur. Et breuiter omnis deceptio semper solet esse aliqua delectatione præcedente. Sic pro certo illi, quo ad Deũ decipiuntur, capiuntur, & moriũtur, qui delitijs & oblectationibus oblectantur. quod figuratum est in Salomone, qui dicit Eccl. 2. Vadam & affluam delitijs. qui per mulieres præ alijs est deceptus, quia dr̃ Prouer. 20. Quicunq; his delectatur non erit sapiens. Patet ergo, ꝙ contemnendæ sunt delitiæ, quia deficiunt, inficiunt decipiunt &c.

E ¶ Si vis aũt adhuc potes dicere de delitijs, ꝙ sunt delitiæ corporales, spirituales, & æternales. Sũt, dico, delitiæ corporales, quæ sunt peccatorum, & istæ sunt proculdubio fugiendæ, quia pro certo istæ sunt, quæ

Vires eneruant,
Mentes proteruant,
Culpas aceruant,
Pœnas reseruant.

Vires, dico, eneruant & priuant fortitudinem, similes. s. illi fonti, de quo sæpe dictum est, qui dicitur Salmacis, qui est in Caria. In quo secundũ Ouidium viri efficiuntur obscena. mentis mollitie sicut fœminæ, quod, s. pro eo poeticę fictum est, quia viri ibidem se balneantes eneruantur, ita ꝙ viri ibidem effœminantur. Sic verè in fonte delitiarum omnis virilitas confunditur, & omnis fortitudo & cõstantia eneruatur. Quod in Hester, quæ interpretatur abscondita, potuit figurari, q̃a de ipsa legitur Hester. 15. ꝙ præ delitijs & nimia teneritudine cor suum ferre non sustinebat, quia pro certo illi, qui in abscondito nimijs delitijs se saginant, vires suas attenuãt, & eneruant. Vnde 1. Tim. 5. Vidua in delitijs viuẽs, mortua est. Mortuus aũt non habet fortitudinem aliqualem, nec ad malũ resistendum, nec ad onus sustinendum, nec ad opus aliqđ faciendum. Sic nec delitiosus. Vnde Cassiodorus. li. 4. Epistolarum. Facile onus afflictionis sentit, qui vti delitijs consueuit. Ideò personæ delitiosæ & delitijs eneruatæ dr̃ Hiere. 31. Vsquequo delitijs dissolueris filia vaga? Istæ sunt, qui vires eneruant, & priuant fortitudinẽ. ¶ Secundò dico, ꝙ istę mentes proteruant in mali magnitudine, quia. s. istæ sunt, quibus mentes indurantur, & obstinantur in malum, similes illi lacui Hiberniæ, vbi baculus immissus partim induratur in lapidẽ. partim commutatur in ferrum, Et illi fluuio dicto Silari, vbi ẜm Plin. non solum ligna, imò etiã volatilia lapidescũt, quia. s. si ibi auẽ aliquam inieceris post tempus in lapidẽ commutatam videbis. Talis est fons & fluuius delitiarũ, quia pro certo quisquis ibi immergitur, in ferrum & lapidem. i. in obstinationem & duritiam commutatur, & in cunctis malis vitijs induratur. Exemplũ de Roboã, qui ad cõsilium iuuenũ, qui secum in iuuentute in delitijs fuerant enutriti, dura responsa populo dedit, & ideò Regni sui decem partes amisit, sicut dr̃ 2. Paral. 10. ideo bene dr̃ Eccl. 29. Qui delicate à pueritia nutrit seruum suum, ipsum in finẽ sentiet contumacem. Istæ sunt ergo, quæ mentes proteruãt in mali magnitudine. ¶ Tertiò dico, ꝙ delitiæ culpas aceruant in mali magnitudine. Sicut. n. paludes & loca humida & stagnosa solẽt multas herbas inutiles generare, ranasq; & sanguisugas, & alia immunda animalia generare, sic dicam de paludibus delitiarũ, quia malas herbas, i. multas malas conditiones generant, & multa vitia procreant & promulgant. Istæ sunt enim quæ generant scilicet.

Luxuriæ fœditatem,
Inuidiæ prauitatem,
Insolentię leuitatem,
Auaritiæ facultatem.

Luxurię dico fœditatem. vnde 2. Petri 2. Delitijs affluentes, in conuiuijs luxuriãtes vobiscũ, oculos habentes plenos adulterij. Item inuidiæ prauitatem. Deut. 28. Homo delicatus & vitæ luxuriosæ, valde inuidebit fratri suo. Itẽ ornatus seu insolentiæ leuitatem. Vnde filiabus Syon loquitur Dauid dicẽs 2. Reg. 1. Saul vestiebat vos coccino in delitijs. Itẽ auaritiæ ruditatẽ. Vnde Iob. 30. Esse sub sentib. delitias cõputabant. Patet ergo quõ delitiæ culpas aceruant in magna multitudine. ¶ Quartò dico, ꝙ pœnas reseruant cum graui mæstitudine, s. pęnas Infernales. quia, s. delitiæ nunc sunt dulces suis possessorib. finaliter verò erũt amaræ, s. in inferno pœnas pro ipsis sentientib. Vnde sunt sicut fluuius. Scythicus dictus Hipanis, q̃ in suo principio dulcis est, in fine verò amarus. fons. n. infamis Exampeus ductus ex montib. Apenninis ipsum subintrat, qui totã eius substãtiam in amaritudinem mutat, sicut dicit Solinus. sic verè est fluuius delitiarum. In principio. n. i. in vita dulcis est bibentibus & gustantibus, cum verò fons infamis exampeus. i. mors se sibi adiunxerit, tunc amarissimus malis erit, in quantum, s. Deus propter huiusmodi fluuium, pœnarum amaritudinem ipsis dabit. Vnde de mala muliere. i. de carnis voluptate, & mundi delitiosa prosperitate dicitur Prouerb. 5. Fauus distillans labia meretricis, nouissima verò eius amara velut absynthium. Ideò de ciuitate Babylonica prius delitiosa dr̃ Apoc. 18. Quantum glorificauit se, & in delitijs fuit, tantum date ei tormentum & luctum. & Baruch. 4. Delicati vestri ambulauerunt vias asperas. Sic ergo patet, ꝙ sunt delitiæ corporales, quæ sunt abijciendæ. s. ¶ Secundò dicam, ꝙ F sunt delitiæ spirituales, q̃ sunt recipiendæ, & istæ sunt illæ, in quibus delectatur vir perfectus, & affectus bene dispositus, & per gratiam moderatus. Et sequendo Mauricium distinguẽ super hoc, & dic, ꝙ tres potentię animæ in iustis suas habent delitias speciales, quia. s.

Rationalis, quæ tendit in verum, petit delitias sapiẽtiarum,
Irascibilis, qui tendit in arduum, petit delitias eminentiarũ,
concupiscibilis, quæ tendit in bonum, petit delitias amicitiarum.

& sic dico, ꝙ delectat Rationalis in veritate. Irascibilis in dignitate, concupiscibilis in bonitate & charitate. Dicam ergo, ꝙ viro iusto valde sunt delitiosæ scientiæ mẽtem illuminantes. Psalm. Nox illuminatio mea in delitijs meis. Item eminentiæ ima vilipendentes, scilicet excellentiæ virtutum. Vnde Canticorum. 8. Quæ est ista, quæ ascendit de

deserto, delitijs affluens, innixa super dilectum suũ? Anima .n. de deserto, i. de sterilitate peccati ascendit, virtutum emi nentiam appetendo, delicijs affluit, virtutum affluentiã occupando, super dilectum suum Christum innititur, in virtu tum excellentia quiescendo. Item iustum delectant amicitię bonos recipientes. de quo Prou. 8. Delitiæ meæ esse cum filijs hominum. Magnæ. n. sunt delitiæ habere secum quẽ quis diligit. Istæ sunt ergo deliciæ iustorum, quæ, s. consistunt in amore delectabili, in honore admirabili, in splendore demõ strabili. Istæ sunt ergo delitiæ spirituales, quæ sunt recipien-
G dæ. ¶ Tertiò dico, ꝙ sunt delitiæ supernales, quæ sunt concupiscendæ, s. delitiæ gloriæ Paradisi, scilicet quæ sunt sanctorum & beatorum & hoc maximè

Propter {
Loci amænitatem inexterminabilem,
Rei immensitatem incorporabilem,
Rei vicinitatem inseparabilem,
Pacis tranquillitatem interminabilem,
Corporis formositate seu claritatẽ ioffuscabilẽ.
}

ibi. n. est loci amenitas inexterminabilis, s. Paradisus. Ezec. 28. Tu signaculũ similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore, in delitijs Paradisi Dei fuisti, oĩs lapis preciosus ope rimentum tuũ. Item ibi est rei immensitas incomparabilis, quia, s. sancti hauriunt ibi in plenitudine quicquid volũt. Eccl. 2. Nonne melius est comedere & bibere, & ostendere aiæ suæ bona de laborib. suis? & hoc de manu Dei est. quis deuo rabit, & delitijs affluet sicut ego? Itẽ ibi est Dei vicinitas indissolubilis, vnde de aĩa beata potest dici illud prædictum Cant. 8. Delitijs affluens, innixa super dilectum suum. Et illud Iob. 22. Super omnipotentem delitijs afflues. Itẽ ibi est pacis tranquillitas imperturbabilis. Vnde Esa. 66. Repleamini vberibus cõsolationis eius, vt mulgeatis, & delitijs affluatis ab omnimoda gloria eius, quia hæc dicit dominus. Ecce ego declinabo super eam quasi fluuium pacis. Itẽ ibi est formositas seu claritas inoffuscabilis. Vnde animæ beatæ dicitur Cant. 7. q̃ pulchra es, & quàm decora charissima mea in delitijs tuis, statura tua consimilata est palmę. Sic ergo patet quomodo delitiæ sunt supernales, quæ sunt beatorum, spirituales, quæ sunt perfectorum, æternales seu corporales, quę sunt peccatorum. Sufficit. Vide supra de delectari.

Delictum. Delinquere.

Nota, ꝙ delictum dr̃ quasi derelictũ, & delinquo quasi derelinquo. Delicta. n. sunt peccata, quæ per omissionem & derelictionẽ cõmittuntur. Pctã aũt sunt illa, quę per cõmissionẽ fiunt, quãuis vnum pro alio aliquotiens assumatur. Notabis ergo, quòd delicta sunt.

Profundę meditanda,
Abundè vacuanda,
Rotundè declaranda,
Sagaciter detegenda,
Humiliter petenda.

Igitur dico, ꝙ debent profundè meditare per cõpũctionẽ. Illa. n. est virtuosa medicina, q̃ attrahit de profundo. sic est contritio & cõpunctio. De peccatore. n. legit̃ Prou. 18. ꝙ cum in profundũ peccatorũ venerit, contẽnit. necesse est ergo fortis cõpunctio & contritio, vt de isto profundo obstinationis attrahat, & extrahat congeriẽ delictorũ. Vnde de ista medicina põt exponi illud Sap. 10. Hæc ven ditum iustũ non dereliquit, & eduxit illũ à delicto suo. Item debent abunde vacuari per confessionẽ, dicẽs Sacerdoti suo & Deo illud Psal. Delicta mea à te non sunt abscondita. Dic de illo leone in desertis Aphricæ, qui lignum & spinã habẽs in pede, recurrit ad hoĩem ad arborẽ timore eius fugientẽ, & ostendens pedẽ applaudens, & lambens misericordiã implorabat, quod videns hõ truncũ extraxit. Leo videns, ꝙ sanatus erat, in præmium venationes ei attulit, sicut ponit Pli. Sic & tu delicta debes hoĩ. i. Sacerdoti discreto & rõnabili ostendere, vt te possit à periculo liberare. Vnde in Psal. Deli
B ctũ meum cognitũ tibi feci. ¶ Itẽ debent rotundè declarari per circũscriptionẽ. Nã nude & clare debent oĩa dici, & nõ cumulate, nec inuolure debemus in confessione vitia declarare 2. Para. 28. Quare vultis adijcere super pctã vestra, & cu mulare delicta? ¶ Itẽ debent sagaciter reuelari per verecundã cõfessionẽ, excepta. n. cõfessione sacramentali, nullus debet delicta sua dicere vel propalando publicare, nec de malis suis aliqualiter se iactare, sed potius ipsa discrete abscon dere, & velare. Exẽplo catti & putoysij, qui quodã instinctu naturæ sua stercora student cũ egesta sunt operire. Vnde. Eccle. 19. Si est tibi delictũ, noli denudare. Item debent humiliter precari per orationẽ, hoc est, dictũ, ꝙ ꝓ peccatis suis debet quilibet Deũ & sanctos humiliter deprecari dicens dño illud Psal. Delicta iuuẽtutis meæ & ignorãtias meas ne me mineris dñe. Eccl. 28. Aperiet os suũ in oratione, & pro delictis suis deprecabitur. Et breuiter pctã, scelera & delicta no stra oĩno sunt dimittenda, abstergẽda, abluẽda, & delẽda, alias proculdubio erunt in inferno terribiliter puniẽda, q̃m .s. teste scriptura. Eccl. 27. Contereetur cũ delinquẽte delictũ. Quia pro certo delictũ, quod hic per pœnitentiã non diluitur, puniendum in inferno perpetuò reseruatur, & sub secre to diuinę expectationis signatur. Iob 14. Signasti quasi in sac culo delicta mea. Debet igitur ista nunc deleri & euacuari. Et si forsitan ignorantur, debet eorũ notitia à Deo precibus impetrari. Exemplo Iob, qui dicebat dño. Iob. 14. Quantas habeo iniquitates & peccata, scelera mea atque delicta ostẽde mihi. Sufficiant ista de delicto. Vide infra vbi peccatum, de delictis particularibus, sicut est auaritia, de qua Eccl. 21. Si diues fueris, non eris immunis à delicto. Superbia illud Psal. Priusquam humiliare ego deliqui. Luxuria 2. Petri 2. Oculos habẽtes plenos adulterij & insatiabiles delictis &c. Vide si vis in titulis particularibus.

De longe.

Quia illud dicitur esse longè seu longin quũ ab altero, quod valde distat, seu separatur ab eo, termini uerò lõginqui & distãtes sunt, Deus, qui distat à peccatore, Paradisus, q̃ distat ab isto mũdo, peccati status, qui distat à Deo, mors iudicium & Infernus, qui distãt à corde peruerso, notabo breuiter, ꝙ in scriptura est A

Vnum de longè quo {
Iusti morantur,
Sancti lætantur,
Mali vagantur,
Praui grauantur.
}

Dico ergo, ꝙ est vnum de lõgè seu à lõgè, i. vna longinquitas virorum iustorum. Et ista pro certo est vna, q̃ stimulat amorem, quæ est quando iustus sentit se in vita ista esse à Deo personaliter remotũ & longinquum, conquerens de incolatu miserię cum Dauid, dicens illud Psal. Heu mihi domine quia incolatus meus prolongatus est. Ista etiam est vna lõginquitas, quę incutit timorẽ. Et hoc est quãdo homo reputat se esse longè à Deo per peccatum, quando etiã se dignum reputat longè stare, nec ad Deum requirẽdum nimis prope, i. familiariter audet accedere, nec ad statum dignitatis procedere seu appetere, sed potius in humilitate, timore & reuerentia solet de longè, deprecari. sicut de illo publicano legitur Lucæ 18. Publicanus à longè stans nolebat nec oculos suos ad cœlũ leuare sed percutiebat pectus suum, dicens. Deus propitius esto mihi peccatori. & sequitur, ꝙ iste iustificatus descendit in domum suam. Ista est ẽt vna longin quitas fugiens horrorem, i. periculum & peccatum, quia. s. ille qui in statu gratię commoratur, à peccato & Inferni peri culo elongatur, & ẽt quandoq; personaliter à mundo & à mundi tumultu ad religionem vel eremum fugiens segregatur. Psal. Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. & talis est ergo bona longinquitas: sicut. n. naturaliter fit ꝙ planetæ qui aliquanrulum longè distant à Sole, magis fortunãtur ab ipso q̃ alij qui nimis ambulant prope eum, quia videlicet omnes illi qui sibi in linea eclyptica coniunguntur, omnes à suis radijs comburũtur, vt dicunt astronomi, sic dico quòd illi qui tali longinquitate à Deo reputant se distantes, maiora bona & spiritualia & æterna ab ipso recipiunt, q̃ illi qui per præsumptionem se ipsius familiares reputant & propin quos, sicut de Publicano & Phariseo fuit visum Luc. 18. Igitur breuiter notabo & nos debemus

De longè {
Contemplari cœlestem beatitudinem
Memorari diuinam celsitudinem
Perscrutari propriam magnitudinem
Comitari supernam altitudinem
Clamare Deum collaudando
Plorare culpas recordando
Currere salutem rogando
Sistere vltra non audendo
Tremere pœnas attendendo.
}

¶ Igitur de isto de longè supradicto modo tripliciter exposito possumus acute cœlum contemplari, quia scilicet licet simus in præsenti vita longè à Paradiso & à cœlo eius, tamen bona contemplari valemus. De monte Athos enim qui est in Græcia, legitur, quòd vmbra eius vsque in Lemnon insulam B

lam per tredecim milia passuum longissime protenditur, sicut ponit Solinus. Sic dicã, ꝙ licet nos q̃ sumus in insula huius mundi, remoti & longinqui sumus a monte Paradisi, vmbra tamen suæ opinionis & famæ venit ad nos, ita ꝙ ipsum montem saltem sub vmbra & enigmate possumus contemplari, & eius fęlicitatem & bona cognoscere & videre. exemplo Aquilæ de longè contemplantis escam, sicut dr̃ Iob. 33. Regem in decore suo videbunt, oculi eius cernent terrã de longè. Item de isto de longè possumus astute amicitiam Dei recordari. Homo. n. licet sit in terra longinqua, tñ semper cõsueuit recordari de suis benefactoribus & amicis. Sic nos de mundo isto & aliis prædictis longinquis locis recordari debemus de Deo & de Sanctis. Zacha. 10. Seminabo eos in populis, de lõgè recordabuntur mei, & viuent. Item de isto de longè possumus profunde rememorari, q. a. s. de isto statu debemus attendere ad illa, quæ ante longè fuerunt, & quę in tẽpus longinquũ erũt, s. quid fuimus, quid fecimus, quid faciemus, & quid erimus. Ideò dicit Esa. 49. Audite insulæ, & attẽdite populi de longè. Cõpara hoĩem insulæ, quæ de longẽ distat à terra, & cõtinuè marinis fluctibus verberatur, quibus etiam cingitur & arctatur. Sic nos qui hic à terra viuentium lõgè distamus, fluctus tribulationum cõtinuè sustinemus. & ideò aĩa sancta in ista lõginqua regione exulãs, cõparatur naui, quæ de longè venit ad portũ, & quæ à Deo per creationẽ amissa, ad hanc lõginquã regionem missa, inde redit ad portum Paradisi virtutum mercibus onerata. Prouer. 31. Facta est quasi nauis institoris, de longè portãs panem suum. Item de isto de longè possumus Deũ comitari, s. per gratiã & charitatem. vnde de mulieribus, quæ venerant à longè & de longè, dr̃ Marci. 15. Erãt aũt ibi mulieres de longè aspicientes, s. Maria Magdalena &c. Simus ergo sicut Regina Saba, quę de lõgè venit Salomonẽ videre. Sic & nos de mũdo isto vsq; ad Paradisum vadamus videre Christum, per spem, desiderium & amorẽ, dicentes Deo & Angelis illud, quod dixerunt Gabaonitæ Iosuæ. 9. De terra longinqua venimus serui tui, vobiscum pacem facere cupientes. Item de isto de longè possumus Deum deprecari. Vox. n. de lõginquò põt audiri. Sic oratio humiliantis se penetrabit nubes, Ecclesi. 35. vnde Esdræ. 5. dr̃, ꝙ tuba canebãt magnificè, ita vt à longè audiri posset. Itẽ de isto de longè possumus culpas lamẽtari. exẽplo Petri, qui fleuisse amare legitur, q. a. de ipso legitur Matth. 28. Marci. 14. Lucæ. 22. ꝙ ipse à lõgè dominum sequebatur. Item possumus de isto lõginquo affectu Deo copulari. Exẽplo illius, de quo dr̃ Lucæ 5. ꝙ vidẽs Iesum à longè cucurrit & adorauit eũ. De tali. n. lõginquitate venitur & appropinquatur ad Deum. Esa. 60. Filii tui de longè venient, & filiæ tuæ de latere surgent. Quod finaliter erit in Paradiso, quia nullus ibi recipitur, nisi veniat de tali longinquo. Esa. 49. Miserator eorum reget eos, & ad fontem aquarũ potabit illos. Ecce isti de lõgè veniẽt &c. Item de isto de lõgè possumus remote à Deo morari, s. nos reputare indignos accedere familiari⁹ ad Deũ, sed cum timore & reuerentia longè stare, sicut supra dictum est de publicano. Vnde Lucæ 17. dicitur de decem leprosis, ꝙ steterunt à longè, & leuauerũt vocem, dicentes. Iesu præceptor miserere nostri. Et sequitur, ꝙ isti à domino sunt sanati. quia. s. illi à Deo melius sanantur, qui se indignos Dei præsentia opinantur, & qui longè se esse meditantur. Deus enim vult, ꝙ homo non nimis de se confidat, sed ꝙ culpas præteritas recolens in suo animo, longè sistat. exemplo Absalonis, qui licet reconciliatus esset patri suo Dauid, noluit tñ Rex, quòd faciem eius statim videret, sed quòd aliquantulum longè ab eo in domo Ioab remaneret, tandem verò finaliter ipsum ad propriam domum recepit, & ad osculum pacis admisit 2. Reg. 13. Sic verè dato, quòd peccator sit Deo reconciliatus per pęnitentiam, & dato, ꝙ veniam obtinuit delictorum, non debet tñ statim de salute præsumere, nec Regi patri suo Deo familiarius se iungere, sed adhuc cum timore & reuerentia longè stare, quousq; spiritalibus assuetus, possit paulatim summi secreti palatium per contemplationem & deuotionem intrare, Regis faciem videre, & osculum charitatis habere. Vnde de amicis Christi dr̃ Lucæ 23. Stabant autem omnes noti eius à longè. Item de isto de lõgè timendo possumus pœnis conturbari. De longè enim possumus videre Inferni tormenta. Mons Ethna, qui semper ardet, de longè vr̃. Vnde de filiis Israel legitur Exod. 20. ꝙ totus populus audiebat voces, & videbat lampades, montẽq; fumigãtẽ. & sequitur. Stetitq; populus de lõgè &c. Sic igitur visum est, ꝙ est vnũ lõgè, seu vna longinqtas hoĩm iustorũ. ¶ Scd̃ò dico, ꝙ est vna lõginquitas hoium sanctorum, & ẽt beatorum, & ista est Paradisus, quę lõgè distat à mundo, & ẽt à peccatore. Hiere. 46. Saluum te faciam de longinquo. De isto ergo longinquo Christus venit ad nos redimẽdũ. In isto lõginquo manet beatus ad Deũ videndum. Vnde de Christo inde veniente dicitur Esaiæ 46. Vocans ab Oriente auẽ, & de terra longinqua virum voluntatis meæ. De iusto verò ibi Deũ vidẽte & Deo fruente põt dici illud Iob. 39. De longè oculi eius prospiciũt. ¶ Sed tertiò dico, ꝙ est vna longinquitas hominum peccatorũ, qui. s. de longè stant per mentis obstinationẽ, nec Deo appropinquãt per charitatem & dilectionẽ. Vnde de peccatore in figura filii Prodigi dr̃ Luc. 15. ꝙ peregre profectus est in regionẽ longinquam. i. in statum peccati, in quo. s. morantur hoies qui semper student aliis malefacere, sicut dicitur Hiere. 5. Adducam super te gentem de lõginquo. Et Deut. 28. Adducet dominus super te gẽtem longinquo gentem procacissimã, quæ non deferat seni, nec misereatur paruuli. ¶ Sed quarto dico, ꝙ est vna longinquitas hoium damnatorum, qui. s. lõgè sunt à Deo, ab amicis, & ab oĩ solatio. Vnde de Deo tales puniente dr̃ Micheæ 4. Iudicabit inter populos multos, & corripiet gentes fortes vsq; ad longinquum. Ista gẽs est sicut insula Tyle, vbi in hyeme pro eo, ꝙ valde lõgè ẽ à Sole, nulla lux Solis lucet, imo quasi per medium anni continuam habet noctẽ, sicut per aliũ annum medium semper habuerat diẽ. Sic verè de peccatoribus, qui à Sole iustitiæ Deo sunt valde longè, quia. s. longè à peccatoribus salus, isti dico, quia per mediũ annũ. i. in vita præsenti quasi cõtinuè habent diẽ mundanæ ꝓsperitatis, ideò ibi per alium mediũ annum. i. per totũ tempus vitæ futuræ habebũt noctem æternæ & continuę aduersitatis. Vnde de talibus tribulatis potest dici illud Hiere. 8. Dolor meus super dolorẽ, in me cor meum męrens, & ecce vox clamoris filiæ populi mei de terra longinqua. Sic ergo visum est, ꝙ de longe sumitur multis modis. Vide infra in litera L vbi longè. A

Delubra.

Nota, ꝙ delubra dicebantur idolorum tẽpla, per quæ possunt intelligi viri peccatores & eorum status & domus, quia scilicet ista delubra

Diuitiis cumulantur,
Lætitiis iucundatur,
Finaliter tñ mæstitiis atterumtur.

¶ Ibi ergo inueniuntur diuitię temporales, vn de Iohel. 3. Argẽtum. n. & aurum desiderabilia & pulcherrima intulistis in delubra vestra Item ibi inueniuntur lætitiæ mundiales. Vnde Esa. 13. dr̃ ꝙ ibi respondebunt vlulę in ædibus eius, & syrenę in delubris voluptatis. Itẽ ibi inueniuntur finaliter mæstitiæ æterna les. Esa. 27. Nõ stabunt luci & delubra, quia sicut dicitur Hierem. 43. Deus delubra deorum Aegypti combureț igni

Demoliri.

Nota, ꝙ demoliri idẽ est quod destruere, dissipare, vel delere, & dicitur à de & A mola, ac si diceretur, ꝙ res tunc prope est demolita vel destructa, quando acsi cum mola esset pœnitus comminuta. Signat ergo, quòd est demolitio triplex, scilicet

Interior, quæ est culpæ, quæ virtutes frangit,
Exterior, quæ est miseriæ, & terrena tangit,
Posterior, quæ est pœnæ, & animas ẽngit.

Sic ergo dico, ꝙ

Demolitur { conscientia peccatis oppressa, Ecclesia tyrannis obsessa, anima tormentis immersa.

Dico ergo, ꝙ cõscientia per peccata demolitur spiritualiter. Vnde illi ciuitati peccatrici dr̃ Ezech. 16. demoliẽtur supple. Demones prostibulum tuum, nudabunt te vestimentis tuis, & auferẽt vasa decoris tui. Item Ecclesia per tyrannos demoliter temporaliter. ꝑ tyrannos dico exteriores, quales sunt Principes seculares 2. Paralip. 46. Incenderunt hostes domum Dei, & destruxerunt murũ Hierusalem, & quicquid preciosum fuerat demoliti sunt. Seu ẽt per tyrãnos inferiores, quales sunt mali Prælati, qui. s. Ecclesias suas spiritualiter & tẽporaliter demoliunt & grauãt, ita ꝙ de quolibet põt dici illud Thr. 2. Dissipauit quasi hortũ tẽntoriũ suũ, demolitus ẽ tabernaculũ suum. & illud Hier. 12. Pastores multi demoliti sunt vineã meam. Item per tormenta demolitur impius seu aĩa ęternaliter 1. Reg. 15. Percute Amalech, & demolire vniuersa eius. B ¶ Et nota, si vis vlterius, ꝙ siue agatur de demolitione spiri-

tuali, temporali, vel æternali, Deus demolitur vel demoliri paritur multa genera personarum, videlicet

Superbos & præsumptuosos, Immundos & voluptuosos, Auaros & ambitiosos, Hypocritas & superstitiosos. De superbis patet Prouerb. 15. vbi dr. Domos superborum demolietur dominus. & 2. Paral. 31. Demoliti sunt excelsa. de immundis verò & luxuriosis potest dici illud 1. Reg. 15. Quicquid vile & reprobum fuerit, demoliti sunt. De auaris etiã potest intelligi illud Iohel. 1. Destructæ sunt apothecæ, demolita sunt horrea &c. Horrea enim vbi aggregantur grana, diuites auaros signant, in quibus scilicet diuitiæ congregantur. De hypocritis autem & falsis religiosis dici potest illud Ezech. 6. disperdam excelsa vestra, demoliar aras vestras, cõfringentur simulachra vestra &c. Vide vbi destruere, & in aliis similibus.

Demõ. Demones. Demonium.

A De Demonibus quid sunt in natura, in culpa, in officio, in exercitio, nihil ad præsens. In secundo. n. libro sententiarum & in scriptis magistrorum inuenies de eisdem. De opinione autem quorundam antiquorum, videlicet Platonis, Trimegisti, & aliorum, de differentia Demonũ & Cacodemonum, & aliis pluribus, vide Aug. de ciui. Dei lib. 8. 9. 16. &c. Hoc ergo solum notabis, ꝙ per Demonem vel Demonium potest intelligi peccatũ vel peccator. Et primò dicamus, ꝙ per Demonium potest intelligi peccator, qui. s. Demone instigãte, Demonia. i. peccata secum continentes, demoniacus efficit & malignus. Demon. n. interpretatur sanguineus, mæror, seu iniquitas sufficiens, ₰m Hierony. Sic dicã, ꝙ peccator est sanguineus, quia maculatus infectione, est mæror, quia cõtristatur desperatione, est iniquitas sufficiẽs, q. a. s. satis est iniquus, vt esse debeat in dãnatione. Talis ergo Demon, Demonum vel Demoniacus, potest figurari in illo, de quo dicitur Matt. 12. Oblatus est ei Demonium habens, cæcus & mutus. Et si vis notare de tali Demonio, dic, ꝙ isti sunt Demones, quia

B Inuicem sunt ligati, Lumine sunt priuati, Loquela sunt orbati, Legibus sunt soluti, Vestibus sunt exuti, Fecibus sunt imbuti, Omnibus sunt acuti, idest infesti, Sensibus sunt astuti. Sunt ergo Demones vel Demonia, quia glomerantur socialiter, vnus. n. iuuat alium cõtra bonos. vnde Esai. 34. Occurrent tibi Demonia, Onocẽtaurus & pilosus clamabunt vnus ad alterum. Item excæcantur cordialiter. Demon. n. per obstinationem excæcatus est, sic & peccator. Lumẽ enim oculi dextri perdidit, scilicet gratiam, lumen verò oculi sinistri habet lippum & obscurum, scilicet fidem. Vnde illud prædictum Matt. 12. Oblatus est ei Demonium habens. Item isti obmutescunt dãnabiliter. Multi. n. sunt à laude Dei, confessione & oratione. vnde Luc. 11. Erat Iesus eiiciens Demonium, & illud erat mutum. Itẽ insolescunt mirabiliter. De Demoniaco enim dicitur Marci. 5. ꝙ omnia vincula dirumpebat, in monumentis latebat, & per deserta currebat. Sic & mali ita sunt insolentes, ꝙ omnia vincula mandatorum & statutorum dirumpunt, in monumentis, i. in fætoribus carnalitatis incumbunt, & per deserta huius mundi vagabundi discurrunt. Item nudi sunt confusibiliter, quia. s. vestes virtutũ, & honestæ conuersationis abiiciũt, & sic confusibiliter nudi fiunt. Vnde de illo Demoniaco legitur Luc. 8. & 9. ꝙ iam multis temporibus non induebatur vestimento, nec in domo manebat. Item immundi sunt indicibiliter, quia scilicet aliqua sunt Demonia, quæ in immunditiis procurandis delectãtur. Sic peccatores in carnalibus immunditiis occupantur. Vnde de Demonibus regionis Gerasenorum dicitur Matt. 8. ꝙ petebant, ꝙ mitterentur in porcos. Porci autem voluptates carnalitatis designant. De alio demoniaco dicitur Luc. 8. ꝙ in monumentis & nõ in domo manebat. Monumentum enim vbi est cadauer & putredo, quod exterius pulchrum est, intus fẽtidum, & quod à monẽdo dicitur monumentum, malam mulierem designat, quæ ad libidinem est admonitiua, corruptionis est contentiua, & exterioris pulchritudinis est ostẽsiua. Item astuti sunt incredibiliter, quia scilicet more Demonum magnæ sunt fallaciæ atque fraudis. Legi enim, ꝙ quidam clericus vultu turpissimus, volens habere ingressum ad Papam, qui erat tunc temporis, percussit ad Ianuam fortissimè, & petenti Ianitori q̃s esset, respondit se esse Demonẽ, qui omnino loqui Papæ volebat. Ianitor visa facie eius turpi & terribili, statim cucurrit ad Papam, asserens Demonem esse ad Ianuam, qui omnino sibi loqui volebat, Papa autem commendans se Deo, ipsum venire mandauit, qui cum venisset, Papa credens ipsum esse Demonem propter deformitatem vultus, petiit ab eo vtrũ esset Demon. Ita inquit sum, quia Demon est spiritus scientificus, & ego sum similiter clericus literatus. Ista inquit finxi Ianitoribus tuis, vt ingressum haberem ad te. Per istam ergo astutiam à Papa habuit quod petebat. Ecce ergo quomodo nomen Demonis astutię applicatur. Ideò de mala talium astutia potest intelligi illud 1. Timo. 4. Discẽdent quidam à fide, credentes spiritibus erroris, & doctrinæ Demoniorum. ¶Item cunctis nocent insatiabiliter. De Demonibus. n. legit ꝙ quos inhabitant, vexant mirabiliter & molestant. Et ideò C magnum erat gaudium, quando Demon de obsesso corpore fugabatur. Sic mali semper suis nocent sociis & vicinis. Matth. 15. Filia mea malè à Demonio vexatur. Quapropter nihil melius, nisi quòd tales eiiciantur, & de societate & patria expellantur. Marci. 16. In nomine meo Demonia eiiciẽt. Patet ergo quomodo per Demonem seu Demonium potest intelligi vir iniquus. Sed si vis, per demonem ad literam intelligitur Diabolus, quia sicut in scriptura reperio

Fallaciter fraudes machinatur, Rapaciter bonis aduersatur, Tenaciter pœnis alligatur. Iste, dico, fraudes machinatur fallaciter. Vnde Apocalyp. 16. dicitur ꝙ de ore pseudo prophetę exierũt spiritus Demoniorum facientes signa. Item bonis aduersatur rapaciter. Vnde in Psal. A negocio perambulante in tenebris, ab incursu & Demonio meridiano. Item pœnis alligatur tenaciter, scilicet post iudicium. Vnde Thob. 8. dicitur, ꝙ Raphael Angelus apprehendit Demonium, & religauit eum in desertum &c. Vide de Diabolo, de tentationibus, aut fraudibus & nequitiis Demonum, ₰m tabulam in vocabulis infinitis.

Demonstrare.

Nota, ꝙ demonstratio est certa & immutabilis alicuius rei ostẽsio & manifestatio. Igitur dico, ꝙ cum tres sint animæ potentiæ, scilicet rationabilis, cõcupiscibilis, & irascibilis, hinc est quòd quælibet naturaliter appetit suum obiectum sibi monstrari & ostẽdi. Et sic dico, quòd rationabilis vult sibi demõstrari vera, concupiscibilis bona, irascibilis summa. Appetimus ergo nobis demonstrari fidei certitudinem, quæ est verissima. Virtutum sanctitudinem, quæ est bonissima. Gloriæ plenitudinem, quæ est altissima. De veritate fidei dici potest illud Hiere. 11. Domine demonstrasti mihi, & cognoui, quia sicut dicitur Ioann. 5. Pater diligit filium, & omnia demonstrat ei. De bonitate virtutum dici potest illud Psa. Vias tuas domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. De celsitudine verò glorię potest dici illud Ioann. 5. Maiora demonstrabit ei. & 1. Corint. 12. Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. Prima ergo demonstratio pertinet ad scientiam directiuam, secunda pertinet ad gloriam perfectiuam, tertia pertinet ad gloriam electiuam & beatificatiuam. Ista nõ prosequor. Vide de ostendere. A

Denarius.

Cum denarius sit illud, cum quo omnia A appreciantur, & ad cuius precium omnia commutantur, videtur propriè, ꝙ denarius potest significare gloriam Paradisi, quæ pro eo denarius dicitur, quia pro obseruantia decalogi tribuitur, & quia isto mediante precio ad decimum ordinẽ peruenitur. Denarius ergo est illa res, cum qua fiunt solutiones & retributiones omniũ quæ debentur. Sic ergo notabo, ꝙ denarius æternę retributionis

Ex { debito redditur laborantibus, condigno traditur obsequentibus, gratia dabitur indigentibus, præcepto restituitur præsidentibus. } Ista sunt enim quatuor genera personarũ, quibus denarii leguntur impensi vel pro eis expensi, videlicet, illi, qui laborant bene operando. Vnde Matth. 20. dicitur ꝙ conuentio fuit facta cum operarijs vineæ ex denario diurno, & in sero acceperunt singuli singulos denarios. quia videlicet illi, q. in die præsentis vitæ in vinea Ecclesiæ bene operando laborãt in sero mortis denariũ æternæ retributionis reportant. ¶Itẽ illi, qui præsident bene obsequendo atque regendo. Vnde Prælati figurantur in stabulario Luc. 10. cui pro cura sauciati

Samaritanus

Samaritanus obtulit duos denarios, quia. s. platis pro obsequio quod subditis impendunt, dabit duplex denarius. i. retributio gloriæ, quātū ad aīam, & quantū ad corpus. ¶ Itē illi, qui indigent pie supplicando. De pauperibus. n. & famelicis dr̄ Mar. 6. Euntes emamus ducētorū denariorū panes, supple pro istis famelicis nutriēdis. Ad denotandū, ꝙ retributio æterna multis dat̄ ex mera gratia saluatoris, dato qđ sint pauperes virtutib. & inanes, nullo merito p̄cedente, sicut ēt nunc damus denariū pauperi supplicanti. ¶ Itē illi, q̄ imperant bene gubernādo. Chr̄s. n. p̄cepit denariū dari Cæsari Lu. 20. Ostēdite mihi denariū. Sequit̄. Reddite, q̄ sunt Cæsaris Cæsari. Ad denotādū, q̄ ēt ipsi Principes sęculi si bene rexerint, nō erūt exortes huius denarij. Circa q̄ oīa aduerte, qđ dr̄ Apo. 6. Bilibris tritici denario, & tres bilibres hordei denario vno. Bilibris. n. sunt duæ libræ, tres bilibres sūt sex libræ. Igit̄ pro tribus bilibribus hordei dat̄ denarius, & ꝙ vna bilibri tritici dat̄ simil̄r denarius, quia. s. p̄ p̄ p̄ciositatem grani tm̄ p̄cium dat̄ pro duabus libris tritici, sicut pro sex hordei. In quo notat̄, ꝙ denarius æternæ retributiōis & datur pro tritico, & dat̄ pro hordeo. i. dat̄ pro magnis meritis, & pro paruis, dat̄ perfectis hoīnib. qui sunt triticū, & dat̄ imperfectis, qui sunt hordeū. Diuersimode tn̄ datur, q̄a. s. tm̄ datur pro duabus libris tritici, sicut pro sex hordei. q̄a. s. tantam gloriam percipiet vnus perfectus, sicut sex simplices, qui. s. sine meritis ex sola gratia Dei saluantur. Vide supra de decem, & decima.

A **Denegare.** Vide infra in expositione huius verbi negare.

Dentes. Nota, ꝙ dentes in corpore triplex habēt officiū, per quod triplex virtus in aīa designātur. Dentes. n. debent mordere. Dentes habent masticare. Dentes habent claudere. Dentib. n. illos, quibus nocere volumus, laceramus. Dentib. cibos, quos intus trahimus masticamus. Dentib. os & linguam claudimus & arctamus. Et iō p̄ dentes pōt intelligi virtus correctionis, qua delinquētes puniuntur. Virtus discretionis, qua cibi i. actus & opera masticantur examinantur, & discutiuntur. Virtus locutionis circunspectæ, qua nociuæ locutiones obseruant̄ & claudunt̄. Tales dentes habere debēt viri Ecclesiastici, maximè Prælati. Sicut. n. dicit quidā Philosophus dictus Enigidius, filij aprorum cum dentibus nascuntur, apros. n. inquit, dentatos nasci probatum est. Et hoc quia pro certo viri perfecti cum spiritalibus dentibus nasci debēt, hoc est, ꝙ ab ipso natiuitatis suæ tempore in prædictis virtutibus se tenentur exercitare. Can. 4. Dentes tui sicut gentes tonsarum ouiū, quæ ascenderunt de lauacro. Dentes inquit tuæ asperæ correctionis, dentes tuæ honestæ locutionis, dentes tuæ destrictæ succisionis, dentes tuæ perfectæ conclusionis. His dētes debent esse sicut greges, qui ascendunt loti de lauacro. i. de puritatis & innocentis cōditionis statu, quia. s. s̄p debēt esse mundi & loti. Gen. 49. Dentes eius lacte candidiores. Isti dentes debent in nobis p̄seuerare, sicut de Moyse dr̄ Deut. 34. ꝙ vsq; ad mortem nō caligauerunt oculi eius, nec dentes ipsius moti sunt. In quib. verbis aduerte, ꝙ sicut dentes sunt ornamentum oris, sic prædictæ virtutes sunt ornamētum animæ, & ideo possumus dicere, ꝙ Prælatus debet habere pro dentibus

B Discretionis subtilitatem [Oculi eius non caligauerunt]
Correctiōis asperitatem [Dentes, quia sunt duri & asperi]
Durationis stabilitatem [Non sunt moti inquit]

Dētes. n. sunt clari & albi, & cibos, vt dictū est habent masticare. Sunt naturaliter acuti & duri. Sunt ēt, vt cōiter stabiles & firmi. Et iō per claritatem notatur correctio, p̄ stabilitatem designatur in bono perseuerans duratio. Habeamus ergo dentes masticatiuæ discretionis, dentes castigatiuæ correctionis, dentes confirmatiuæ durationis, de dentibus discretionis videtur loqui Iob. 19. Derelicta sunt labia circa dentes meos. Labia. n. eloquentiæ debent semper esse circa dentes discretionis & sapientiæ. De dentibus correctionis dicitur Dan. 7. Dētes eius vt Leonis. Vnde de bestia quarta dicit̄. Dan. 7. Dentes habebat ferreos, deuorabat & comminuebat, & reliqua pedibus cōculcabat &c. ¶ Dētes n. correctionis prælati debent esse acuti & ferrei cōtra malos, vt ipsos suppeditent & conculcent, & edoment pariter & castigent. Aduertamus tn̄, quod aliqua animalia sunt q̄ dentibus suis lædunt tātummodo alias malas bestias, sicut sunt Canes domestici, qui non habēt mordere nisi lupos & latrones. &c. Alia aūt sunt quæ magis lædunt & mordēt tā bonas bestias quam malas, sicut leones & lupi, qui libentius dent agnos & hædos quam leopardos & apros. Sic vere in mundo isto sunt duo genera prælatorum, iudicum & coerectorum, s. quidam boni & domestici, qui nō mordēt nec premunt nisi malos. Alij vero sunt crudeles & mali, q̄ plus mordent & puniunt bonos quàm malos, pauperes quā diuites innocentes quam nocentes. De quibus dicitur Deut. 32. Dentes bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium super terram atq; serpentium. In quibus verbis ostenditur, quod malis dentibus vtūtur gulosi & voratores, isti sunt dentes bestiarum, Rapaces & exactores, isti sunt furor trahentium, linguosi & detractores, isti sunt venenum serpentium, Isti sunt tres ordines malorum dentium, de quib. dicitur Dan. 7. ꝙ bestia habebat tres ordines malorum dentium, qui dicebant ei. Surge, comede plurimas, quia vere ista tria vitia, gula rapina & detractio, carnes dicuntur plurimas deuorare, quia. s. gula comedit carnes mortuas. Nume. 11. Adhuc carnes in dentibus eorum. Rapina deuorat carnes mysticas scilicet diuitias aliorum. Iob. 21. De dentibus illius auferebam prædam. Detractio comedit carnes viuas. Prouerb. 30. Gens, quæ pro dentibus habet gladios. Et in Psal. dicitur. Filij hominum dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus. Isti ergo sunt tres ordines dentiū, qui male sunt pungitiui, mordaces & punitiui. Non sic habeat prælatus dētes, sed iustæ dure & asperæ correctionis. ¶ Tertio habeat dentes constantis perfectionis & durationis, quod ostenditur, cum dicitur, ꝙ dentes eius nō sunt moti. Dentes. n. debent esse stabiles atque firmi. Dētes C etiam inter cætera ossa minus sunt putribiles seu corruptibiles. sunt enim quasi perpetuo durabiles, vt dicit Plinius. Sic vere spirituales dentes, i. prædictæ virtutes, videlicet discretio, contritio, & sana locutio debēt in nobis esse stabiles, perseuerantes, & immoti. Quando enim dentes mouentur, vel cadunt, signum est, quod hō est nimis iuuenis vel nimis senex. Istis. n. duobus solet contingere casus dentium. Sic vere (charissimi) si dentes nostri spiritales sint mobiles & defectiui, nec in vllo stabili perseuerantes, signum est, qđ nos sumus senes per īpotentiā, vel pueri per ignorantiā. nō debent ergo mori dentes nostri Iob. 41. In dentib. eius morabitur fortitudo. Quamuis hodie multi possent dicere illud Threno. 3. Confregit ad numerum dentes meos &cæt. Quod est cōtra illos, qui comedunt res acerbas, quorū dētes fiunt ita stupidi, quod non possunt pungere vel mordere. Sic vere munera & fauores faciunt dentes correctionis stupidos & imbecilles. Amos 4. Dedi vobis stuporem dentium, & indigentiam panum. Non sic, sed habeamus dentes perseuerantis durationis, dentes exasperātis correctionis, dentes considerantis discretionis. Et hæc gratia breuitatis sufficiunt de dentibus. Ego autem dicam de dētibus in quātum signant Diaboli crudelitatem & tirannorum iniquitatem, infra in pluribus exemplis. vide in tabula.

Denudare. Sumitur pro reuelare secretum. Eccle A sia. 19. Si est tibi delictū, noli denudare. Item pro spoliare vestimentum seu etiam pro depauperare diuitiarū fundamentū Esa. 24. Dissipauit dominus terram, & denudauit eam. Item pro spoliare & publicare delictum. Ezec. 23. Denudauit fornicationes suas &c. Vide infra de nuditate & reuelare.

Denunciare. Vide supra in verbo annunciare.

Denuo. Vide in titulis iterum, rursus, & deinde. A

Deorsum. Nota, ꝙ istud aduerbiū deorsum signat inferiorem deiectionem & statum, siue bono siue malo modō sumatur. Et sic possum dicere, ꝙ in scriptura inuenitur

Deorsum gratiæ interius latentis,
Deorsum fortunæ inferius iacentis,
Deorsum culpæ terrena possidentis,
Deorsum pænæ Inferna continentis.

Primum est deorsum, quo humiles solent iacere, secūdum est deorsum, quo pauperes solent egere, tertium est deorsum, quo auari solent vigere, quartū est deorsum, quo dānati solēt lugere.

Dicā ergo, ꝙ inuenitur vnū deorsum humilium & pfectorū, & istud nihil aliud est q̃ humilitas mētis & suipsius deiectio & contemptus. Iusti enim semper volunt esse deorsum, & non sursum, deiecti non erecti, humiles & non sup bi. Luc. 4. Si filius Dei es, mitte te deorsū. Deorsum.n. in terræ visceribus latens lapides pciosi. Sic vere in humilitatis pfundo sp volunt latere & iacere hoies virtuosi. Pone exemplū de mōstro maximo Nautilo, ꝙ ab alijs dr̄ Pompilos, ꝙ hausta aqua amara, vidēs & timens tēpestatē, in maris profundū deorsum descēdit ad ima, sicut supra posui titulo de aqua. Sic ne tēpestas te obruat delictorū, aquā amarā.i. Inferni amaritudinē p considerationē bibe, & deorsum p humilitatem descende. exemplo Christi, de quo legitur Ioan. 8. quod inclinans se deorsum, digito scribebat in terra. & merito, quia pro certo deorsum humilitatis concomitanē

B Feruor charitatis, Valor bonitatis, Decor honestatis, Splendor veritatis. Deorsum, dico, inuenies charitatis feruoré. Deorsum.n. in terræ visceribus, teste Sene. latet ignis, qui in Ethna & alijs multis locis ppetua habet spiracula. sic charitas deorsum in corde humili sūme viget. Vñ Eze. 1. dr̄ ꝙ in illo mirabili filio hoīs, qué ipse describit, à lūbis eius vsq; deorsum vidit quasi spēm ignis splēdētis. Itē deorsum inuenies virtutū seu bonitatis valorem. Arbor.n. quāto deorsum amplius radicatur, tanto solet vberius fructificare. Sic quanto maior inferior humilitas, tāto virtutū potior est vbertas. Esa. 37. Mittet radices deorsum, & faciet fructum sursum. Vnde etiam de illis qui sunt diuites virtutibus, dr̄ Eccl. 10. Vidi seruos in equis & diuites sedere deorsum. Itē deorsum inuenies decorem honestatis. Nihil.n. ita honeste incedit sicut humilitas. Nonne pars pauonis posterior pulchrior est? Ideo de tunica Aaron, quæ virtutem honestatis designat dr̄ Exo. 28. ꝙ deorsum ad pedes tunicę superhumeralis erāt quasi mala punica, ex hyacintho purpura, & cocco bis tincto, & Bysso retorta. expone vis de quatuor virtutibus cardinalib. sicut alibi, quo in tunica honestatis cū deorsum humilitatis refulgēt. Itē deorsum inuenies splendoré veritatis. Aquæ.n. magis fluunt deorsum q̃ sursum, sciæ magis abundant in humilib. q̃ elatis. Vñ de Arca Noe per q̃ intelligit sacra scriptura, dr̄ Gen. 6. ꝙ ostiū positū fuit in latere deorsum. Deorsum.n.i. in humilitate inuenit Arcæ.i. Scripturæ ostiū & ingressus, quia.f. nullus ibi pfunde ingredit, nisi qui ibidē humilr̄ immorat. Vñ de quodā sancto narrat ꝙ cū attentissime Deū aliquādiu rogasset ꝙ sibi quēdā scripturæ passum, qué itelligere nō poterat declararet, nec exaudiret supplicans multis dieb. pposuit ire ad aliū quēdā sanctum, vt peteret ab eodē. Dum ergo iret, reuelatū est ei per Angelū, ꝙ plus meruerat humilitas q̃ alterū requirēdo conceperat, q̃ oratio q̃ tandiu fecerat. Bene ergo dicit sapiēs, q. vbi humilitas, ꝙ ibi ēt sapientia. Vnde Ezec. 8. dr̄. Deorsum ignis, & sursum quasi aspectus splēdoris, & visio electri. Illud est igit̄ deorsum humiliū & pfectorū.

C ¶Scd̄o dico, ꝙ est vnū deorsum flebiliū & deiectorū seu pauperū & miserorū, quos.f. rota fortunæ deorsum deiecit ad tribulationis seu infortunij statū. Vñ de pauperib. deorsum in misero statu iacentibus pōt dici illud Iob. 18. Deorsum radices eius siccent, & sursum atterat̄ messis eius. Aduerte tñ, ꝙ tutius est in naui esse deorsum q̃ sursum, q. a.f. sursum fluctus & flatus hoīem cōcutiunt. Illi aūt, qui deorsum in fundo nauis sunt, à talib. tuti sunt. Sic vere tutius est quoad salutē aīæ, ꝙ hō sit deorsum in statu subiectionis & paupertatis, q̃ sursum in statu prosperitatis & dignitatis. Ibi.n. flatus elationū & fluctus tribulationum homines tribulant hic autem quies & securitas mentē tranquillat. Ideo de tali deorsum & de bonis sic occulto Dei iudicio ad deorsum, & ad statū depressum descendentib. dici pōt illud Marc. 15. Velum Templi scissum est à summo vsq; deorsum. Patet er

D go, ꝙ est vnū deorsum flebiliū & miserorum. ¶Tertio dico ꝙ est vnū deorsum peccantiū & auarorū, & istud est pprie status peccati, qui.f. deorsum est & non sursum, in ignominia & non in gloria, in vilitate nō in dignitate. Iste est potissime status auarorum, qui.f. sunt deorsum circa terrena, & obliuiscuntur illa quæ sursum sunt.f. celestia & æterna. Boni ergo possunt dicere peccatoribus & auaris illud Ioannis 8. Ego de sursum sum, vos deorsum estis. & merito, quia.f. sicut i vino & oleo meliora sursū sunt, deteriora vero deorsum, sic in hominib. meliores petunt superiora & cælestia, mali vero & deteriores petūt illud, ꝙ est deorsum.f. mūdana & terrestria. Vnde Prou. 25. Cęlum sursum, & terra deorsum. Istud est igitur deorsum peccantiū & auarorū. ¶Quar

E to dico, ꝙ est vnum deorsum lugentium & damnatorū, q. a. sisti sunt deorsum in Infernali profundo carcere cōstituti. Vnde de impijssima Iezabele dicitur 4. Reg. 9. ꝙ Iehu Rex Israel istam fecit præcipitari deorsum de fenestra palatij, q̃ sic deorsum proiectam canes deuorauerūt. quia.f. Rex Israel Deus impios de palatio mundanæ pſperitatis, deorsum in Infernum facit proijci, vbi constat eos à Canibus.i. à Demonibus deuorari. Vnde etiam ad considerationem illius deorsum.f. Inferni nos inuitat scriptura Esa. 51. vbi dicitur sic. Leuate in cælum oculos vestros, & videte sub terra deorsum, quia cæli sicut fumus liquescent, & terra sicut vestimētum atteretur, & habitatores eius interibunt. Eccl. 3. dubitādo dicit sapiens. Quis nouit si spiritus filiorum Adam ascédet sursum, & spiritus iumentorum deorsum? q. d. Istud est rationabile. f. ꝙ filij Adā.i. boni sursum ascendāt ad Paradisum, iumenta vero.i. mali deorsum corruant in Infernū. ita vt quilibet illorum dicere possit illud Eccl. 51. Vita mea appropinquans erat in Inferno deorsum, circundederūt me, & non fuit qui adiuuaret. Patet igit̄ quomodo deorsum est locus damnatorum auarorum, miserorum, & perfectorum diuersimode deorsum considerato. Vide infra de inferius, & desup, & sursum, & de descendere in profundum, & alijs titulis similibus.

A **Deponere.** Nota, ꝙ deponere idē est, quod deorsum ponere. Sumitur autē deponere p committere, sicut cum dicitur. Depono pecuniam ad custodiendum. Item sumitur p dimittere, sicut non dicit. Deponite vestimenta vestra. Item sumitur pro dimittere, idest pro deorsum mittere vel detrahere, sicut cum dicitur. Talis est depositus de alto loco, officio, seu statu. quocunq; tamé modo sumatur literaliter, notabo ꝙ tam in bono quam in malo significato multiplex est depositio, videlicet

Depositio { Luctuosa, Virtuosa, Vitiosa, Dolorosa. } Luctuose deponitur corpus nostrum mortale, virtuose dimittitur opus omne letale, vitiose relinquitur omne bonum vitale. Dolorose deijcitur omne omen fatale.

Prima est depositio corporum,
Secunda est depositio scelerum,
Tertia est depositio virtutum seu operum,
Quarta est depositio dignitatum seu munerum.

¶Luctuose enim deponitur natura,
Virtuose deponitur culpa,
Vitiose deponitur gratia,
Dolorose deponitur fortuna.

B Dicam ergo, quod inuenitur quædam depositio luctuosa, & ista est illa, quā necesse habemus deponere & exuere corpus nostrum more serpentis, qui in stricto foramine deponit & deserit pellem suam veterem. Sic & nos in foramine diræ mortis deponemus finaliter pellem carnis. Vnde 2. Petri 1. Certus sum quia velox est depositio tabernaculi mei. Mos.n. depositio dicit, vel pro eo, ꝙ in morte corpus deponitur & dimittitur, vel pro eo ꝙ terræ p modum depositi committitur, vt iterum in resurrectione vltima recuperetur. vnde Luc. 23. dicitur ꝙ Ioseph depositum corpus Chrysti inuoluit syndone, & posuit illud in monumento. Ista est ergo depositio luctuosa.

C ¶Secundo dico, ꝙ est depositio virtuosa. Et ista est p certo illa qua quis virtuosē mouetur ad deponendū vitia & oīa impediētia & nociua. Quodam enim instinctu naturali animalia deponunt voluntariē illa, quæ sibi videntur periculi causa esse sicut de Elephante dicitur, quod dentes deponit, & rumpit, pro quibus se sentit psequi à venatore, & castor etiam testiculos. Alia etiam animalia sunt, quæ renouando ætatē, antiqua munimenta deponunt, sicut patet de Aquila & accipitre, quæ deponunt veteres pennas, de cancris tam fluuialib. q̃ marinis, qui deponunt veteres testas, de equis, q̃ deponunt pristinos dentes, de ceruis, qui deponunt cornua seu branchas. Sic vere dico, ꝙ nos debemus deponere & dimittere omnia vitiosa & piculosa, siue sint testæ carnalis delectationis, siue dentes detractionis, siue plumæ leuitatis & inconstantis affectionis, siue cornua elationis, siue coria siue testæ exterioris malæ conuersationis. Vnde Ephes. 4.

Deponite vos ꝯm pristinam consuetudinem veterem hominem, qui corrumpitur ꝯm desideria erroris, & renouamini spiritu mentis vestræ, & induite nouum hominem, qui ꝯm Deum creatus est in iustitia & sanctitate, quia.s.mala conuersatio & peccata debent deponi, Figura Deu.21.vbi dr̃, ꝙ captiua mulier debebat deponere vestes, in quibus capra fuerat, & lauare corpus, & vngues præscindere ad hoc ꝙ de captiua fieri posset vxor, quia.s.anima peccatrix nũquã sit per gratiam vxor Christi nisi primo vngues malorum operum rescindat, immunditiam malarum cogitationum abstergat & abluat, & vestem malæ conuersationis deponat. Et sic notare potes, quod tu debes & teneris

Deponere { Malitiam in corpore latentem, / Fallaciam in ore vigentem, / Substantiam cupidos præmentem.

Igitur deponamus malitiam, quæ corda molestat, Gal.3. Deponite à vobis oẽm irã, indignationẽ, malitiam. Item deponamus fallaciam, quæ os dehonestat. Eph.4. Deponentes mendacium loquimini veritatem. Item deponamus substãtiam, quæ grauamen præstat. Grauamen dico.i.pondus auaritię & amoris terrenorũ. Hæb.12. Deponentes oẽ pondus & circũstans nos peccatũ &c. Exemplo, s. Dauid, qui armatus de armis Saulis ponderosis, deposuit eá, vt leuius contra Goliá dimicaret, sicut dr̃ 1.Regũ.17. Sic & tu arma mundi, i. diuitias debes saltẽ mentaliter deponere, si vis cõtra diabolũ pugnare. Ista est igitur depositio virtuosa. ¶ Tertiò dico, ꝙ est quædã
D depositio vitiosa, & ista est depositio virtutũ & bonorum operũ & meritorũ, quã quidẽ mali faciũt, qui.s.virtutes deponunt, & deferunt, vitia verò retinent, & custodiunt. Figurati in illis, qui Beatum Stephanum occiderunt, qui vestimẽta sua, vt leuius malum facerent ad pedes Sauli deposuerũt sicut dr̃ Act.7. Vestes.n.virtutum solent deponere, qui volũt se in malis actibus occupare. Vnde de illa fornicatrice Thamar dr̃ Gen.38. ꝙ depositis vestib. viduitatis, assumpsit teristrum.i.vestem meretriciã, & mutato habitu sedit in biuio, vbi.s.fornicata est cum socero suo, quia.s.malæ personæ vestes viduitatis.i.virtutem, gratiam & honestatem deponũt,
E habitum peccatorum assumunt, & sic cum diabolo fornicãtur & conueniunt. Ista est igitur depositio vitiosa. ¶ Quartò dico, ꝙ est quædam depositio dolorosa. Et ista est depositio fortunę & temporalis dignitatis & glorię, siue capiatur actiuè siue passiue. actiue dico, vt qñ quis cogitur deponere & dimittere gloriam temporalem; passiue autem qñ ipse deponitur à fortuna, vel gloria temporali. Sicut.n. lupus à venatore & canibus instigatus, necessario compellitur deponere & dimittere prædam, quam rapuerat, sic homo, in fine cõpulsus à canib.s.à morte, infirmitate & calamitatib. compellitur deponere, & dimittere quicquid habet. Hester 14. Cũ deposuisset vestes regias, fletibus & luctui aptæ indumenta suscepit. Sicut.n.video, ꝙ vela nauium finito nauigio deponũtur, sic mundi diuites, qui nunc sunt in pelago sursum erecti, & in altis dignitatib. constituti, & vento vanæ laudis expositi, finaliter per mortem deponuntur, nunc etiam in hoc mundo per infortunia aliquoties deprimuntur Num.4. Deponent velum, quod pendet ante fores. Ponit.n. Geruasius & narrat, ꝙ in castro de Liurione diocesis valentinæ in prouincia, est altissima turris quædam, quæ nullum custodẽ admittit, quia, si si quis ibi vigilat aut custos pernoctare voluerit, de mane sine lesione ad pedem turris se inueniet depositum, & quis deposuerit, non percipiet, nec videbit. Talis turris proculdubio signat excellentes mundi status, quia re uera mundi dignitates bene permittunt se possideri de die, nõ de nocte, i. in vita præsenti, non in morte, quia re vera cum nox mortis aduenerit, quilibet à turri, & à statu mundanæ magnificentiæ deponitur, ita ꝙ inferius in pede turris.i.in sepulchro vel inferno seu purgatorio reperitur. Psal. Depone eos protector noster domine, & cõprehendantur in superbia sua. Ista potissime possunt dici de malis iudicib. & prælatis, quia, s. tales à suis superioribus debent deponi, & alij substitui loco sui. vnde Luc.1. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Talib.n. accidit sicut nubi, quæ primo est vapor tenuis & modicus de terra & aqua productus, qui.s.paulatim sursum erigitur, ita quod finaliter nubes magna & humorosa efficitur, finaliter tñ adueniente tempestate resoluitur, & tota sua substantia subito deficit & annihilatur, & à sua altitudine cadit, & deponitur. Sic verè dicã de multis q de infimo statu, terra.s.& mari, i. infimo genere vel sufficientia valde parua paulatim & successiue sursum ad mundi dignitates & officia se erigunt, ita ꝙ aliquandiu in aere præsentis vitæ superius in dignitatib. alti sistunt, fit tñ qñque ꝙ sole iustitiæ Christo ipsos percutiente, & statum & magnificentiam resoluente, isti subito cadunt, pereunt, & à statu, quem laboriose acquisierat, tẽpestate tribulationum vrgente deponuntur, & ruunt. Dicit.n. Sene. ꝙ paucis deponere fælicitatem molliter licuit. Grauia.n. & ponderosa magis impetuose ruũt q̃ leuia, & magni homines alijs impetuosius deponuntur ad ima, sicut de illa ciuitate gloriosa Hierusalem dicitur Thren.1. Deposita est vehementer, non habens consolatorem. Tales aũt depositiones subitæ maximè apparent illis, quos fortuna subito prouehit, quia illos ipsos etiã subito deponit. Nume.2. Quomodo erigetur, ita & deponetur. Vtile est.n. quod mali superiores inferius deponantur, & ꝙ à statu publico in quo male regũt, ad priuatũ officium reducantur. De scorpionib.n. legitur, quod cum mater plures peperit, ipsos tñ omnes deuorat & occidit. fit tñ qñque, ꝙ vltimus fratrũ matris crudelitatẽ præcauens, super clunes eius salit, & eã occidit & interficit & sic fratrũ suorum mortem vindicat, atque punit. Sic verè multi sunt mali prælati, indices & tyranni, qui more istius impiæ matris oẽs filios suos, i. oẽs socios & subditos grauant, afficiunt & affligunt, fit tñ qñque quod ibi est aliquis vltimus.i.aliquis subditus cęteris magis audax qui contra talem matrem se erigit, ipsamq; inuadit & accusat, & à statu suo ipsam deponi procurat, & sic fratrum iniurias vindicat. Vnde de depositione talium dr̃ illud Iosuæ.8. Regem hay suspenderũt in patibulo, & tandẽ deposuerũt cadauer de cruce. Tales.n. mali reges qñ promouentur, dicuntur suspendi, ꝑꝑ elationem, quã incurrunt, esse in patibulo & in cruce, pro eo quia semper in labore & pœna viuunt. Dicuntur finaliter esse cadauer, quia per luxuriã corrupti fiunt, & ideò deponi dicũtur, quia isti in fine de statu suo deponuntur, & cadunt. De phoca siue boca.i.boue monstro marino, legitur in libro de natura rerum, ꝙ contra vxorem suam perpetuum gerit bellum, nec cessat contra eã atrociter pugnare, quousque eam occidat, & statim aliam superinduci, & sic deinceps. Fit tñ.vt aiunt, ꝙ quandoq; ab vxore interficitur, & sic mors aliarum præcedentium vindicatur. Sic verè sunt multi, qui contra vxorem propriam, i. contra propriam dignitatem vel ecclesiam sibi commissam non cessant bellum gerere, & eam rapinis & exactionib. occidere, i. destruere & depauperare, & cum vnam consumpserint, statim solent ad aliam anhelare, & sic vsq; ad finẽ de statu ad statũ, de ecclesia ad Ecclesiam continue se mutare, & vbicunq; fuerint, male regere, & quamcunque sponsam duxerint, opprimere, & grauare. Quapropter necesse est, ꝙ aliqua vxorum, i. aliqua ecclesiarum per eum oppressarum tot exemplis & iniurijs stimulata, contra eum insurgat, & eum vulneret & occidat, i. à statu suo deijciat & deponat, dicens illud Esaiæ.22. Expellam te de statione tua, & de ministerio tuo deponam te. Vnde de illo rege malo Nabuchodonosor dr̃ Dan. 5. ꝙ eleuatum est cor eius, & spũs eius obfirmatus est ad superbiam, depositus est de solio regni sui, & gloria eius ablata est ei, & à filiis hominum abiectus est. Patet ergo quomodo inuenitur depositio dolorosa. ¶ Depositio verò F
alio modo sumpta, inquantum, s. signat rem in custodia traditam & commissam, potest dici, ꝙ est quædã depositio fructuosa. Et ista est depositio fidei vel gratiæ, quas Deus committit homini, & apud eum deponit, vt inde fructum ęternę gloriæ consequatur. Et ideó sicut fidelis homo multũ debet cauere ne depositũ in manib. eius perdatur, sic & nos multum cauere debemus ne illa, quæ sunt à Deo apud nos custodienda deposita, s. fides, anima, gratia & virtutes tam naturales, q̃ morales perdantur, vel contra voluntatem domini dispensantur. 1.Tim. 6. O Timothée, depositum custodi. Tale etiam depositum non debemus negare, imo ipsum habere à Deo nõ à nobis, debemus iugiter æstimare, & de custodiẽ do sedule cogitare 2.Timo.1. Bonum depositum custodi. Et bene dicit bonum, quia, s. peccata, quæ diabolus apud nos deponit, sicut furtum, non sunt custodienda, sed indici, i. sacerdoti per confessionem dicenda. Ista ergo de depositione sufficiant.

A **Deprecari. deprecatio.** Preces. Cũ deprecari sit act⁹ humilitatis, opus necessitatis, tributum maiestatis, videtur, ꝙ ad preces Deo & sanctis faciẽdas debet quilibet incitari, & ad hoc totis uisceribus animari. Omnis.n. natura in necessitatis articulo libenter quærit remedium opportunum. Cũ igitur nos omnes hic in periculo cõstituti simus à quo nos eripi proprijs meritis non ualemus, utile est, ꝙ per orationẽ aliunde remedium impetremus, & ꝙ preces coram Deo humiliter effudamus. iuxta illud Tho. 8. Deprecemur dominũ hodie & cras, & secundum cras, quia his tribus noctibus Deo iungemur, In quibus uerbis satis possumus attendere quicquid ad deprecationem perfectam necesse est pertinere, quia, s. ibi debẽt interesse

Mentis subiectio deuote supplicans [Deprecemur]
Cordis affectio discrete applicans [Dominum]
Præsens inuectio se prompte explicans [Hodie]
Continuatio sæpius replicans [Cras & secundum cras]
Obtenebratio dolorem implicans [Noctibus]
Certa dimensio plurima prædicans [Tribus]
Vera deuotio suprema vendicans [Deo iungemur.]

¶ Et sic dico, ꝙ preces debent esse humiliter subiectæ [deprecemur.] Sagaciter porrectæ [dominum.] Celeriter inuectę [hodie.] incessanter inuectę, [cras & secundum cras]. Dolore confectæ, [noctibus] Copiose perfectæ [tribus] Amorose directę [iungemur.]

Probat humilitatẽ orator optatiuus. [Deprecemur inquit]
Probat sagacitatem dator præstatiuus.] Dominum inquit.] (Prudentia.n. est orare illum, qui põt iuuare)
Probat celeritatem actus non dilatiuus [Hodie inquit.]
Probat continuitatem feruor frequentatiuus. [Cras inquit & secundum cras.]
Probat dolorositatẽ error obscuratiuus [noctibus inquit.]
Probat pluralitatẽ numerus progressiuus. [Tribus inquit.]
Probat affectuositatẽ nodulus cõiunctiuus. Deo iũgemur.]

Quia breuiter loquẽdo, præces nr̃æ debent esse humiles, discretę, citæ, continuæ, dolorosæ, copiosæ, & affectuosæ.

¶ Dicã ergo primo, ꝙ deprecatio nr̃a debet habere humilitatẽ subiectã. Deprecamur inquit. Plus.n. placet & facilius exaudit̃ oratio humilis q̃ elata, quia sicut dr̃ Iudit. 9. Mãsuetorũ & humiliũ tibi sp̃ placuit deprecatio. Deprecemur inquit optatiue.n. & humiliter loquitur, sicut Dauid dicẽs. 4. Reg. 3. deprecemur dñm. Et Zach. Deprecemur faciẽ dñi. & in psal. Appropinquet deprecatio mea in cõspectu tuo dñe.

B Et. 2. Para. 6. Audias preces quas fundit famulus tuus. ¶ Secũdò dico, ꝙ debet habere sagacitatẽ discretã. dñm inquit. Nullus.n. discrete deprecat̃ aliquid, nisi illũ, qui iuuare põt. Cum aũt iste solus sit Deus, qui oĩa potest præstare, oẽs põt in oĩbus necessitatibus iuuare, restat, ꝙ iste solus discrete deprecetur. vnde de hester dr̃ Hester. 14. ꝙ cum deposuisset vestes regias, fletibus & luctui apta indumẽta suscepit, pro vnguentis varijs cinere impleuit caput, & humiliauit corpus suũ ieiunijs, & deprecabatur dñm Deũ Israel. Istud inuehe si vis contra illos, qui deprecamur diabolum non dñm, & q̃ recurrunt ad vetulas & sortilegas, nõ ad Deũ neq; sanctos. Isti sunt.n. sicut dr̃ Esa. 45. qui leuãt signum sculpturæ suæ, & rogant Deum non saluantẽ. vnde Esa. 46. pulchre inuehit ꝓpheta contra fatuos idololatras, qui idola fabricabãt & portabant, & tandem erigebant & statuebant, & deprecãtes humiliter adorabant. Vnde Sap. 13. Non erubescit inquit loqui cum illo qui sine aĩa est, & pro sanitate infirmum deprecatur, & pro vita mortuum rogat. Vnde nõ deprecemur talia, sed dñm, qui, s. potest exaudire & iuuare. Hester. 13. Mardocheus autẽ deprecatus est dñm, memor oĩm operum eius. Debet igitur habere sagacitatem discretam. [Dñm inquit.]

C ¶ Tertiò h abere debet celeritatẽ completã [hodie inquit.] Non.n. debemus protrahere orationẽ de die in diẽ, sed hodie, i. statim, imo quasi quotidie Deum rogare. psal. Venite adoremus procidamus ante Deum. Sequitur. Hodie si voces eius audieritis, nolite obdurare corda vestra, Istud est.n. summum & supremum remedium in necessitatib. s. cito & celeriter recurrere ad dñm deprecãdum, sicut de filijs Israel dr̃ Num. 16. & Num. 17. ꝙ cum ipsos vastaret incendium, dixit Moyses Aaron sacerdoti. Tolle inquit thuribulũ, & hausto igne de altari mitte incensum desuper, pergens cito ad populum, vt roges pro eis. & sequitur. Et stans Aaron inter mortuos & viuentes deprecatus est pro populo, & plaga cessauit. ¶ Quartò habet oratio continuitatem porrectam. quod ostenditur cum dr̃. Cras & s̃m cras, hoc est cõtinuè & incessanter, quia. s. dr̃ Iac. 5. Multum valet deprecatio iusti assidua. Assidue aũt & continuè orare dr̃, qui continuè à malo abstinet, vel qui continue bonum operatur. Vnde Eccle. 35. Qui conseruat legem multiplicat orationem. Salutare sacrificium est attendere mandatis, & deprecatio pro peccatis recedere ab iniustitia. Grues.n. qñ ad terras habitationis volant, semper & continue quasi querulosi, clamitant, & quasi pro terra adipiscenda voces suas querulosas promulgãt. Sic dico, ꝙ nos, qui ad terram Paradisi tendimus, & de mundo ad patrem continue pertransimus, & nouam habitationem pro futura hyeme mortis quærimus, & optamus vbi habitemus, debemus continue deprecando dñm querimoniam facere, & incessanter dominum exorare. Vnde apostolus. Sine intermissione orantes. Cras ergo & secundum cras: vnde Exodi. 8. Constitue mihi tempus qñ deprecer pro te dominum. Respondit ei Cras. Habeat ergo oratio nostra continuitatem porrectam. ¶ Quintò habeat dolorositatem, inuectam noctibus. Deprecatio.n. debet fieri cum lachrymis & D contritione cordis, & dolore, & timore. Cor contritum.n. & humiliatum Deus non despiciet. [Noctibus inquit] Nox .n. tenebrositatem & contritionem cordis designat. Melius .n. audiuntur voces noctibus quam diebus, quia. i. vox orationis melius exauditur quando quis de nocte, i. in cõpuncta & dolorosa mẽte dominum deprecatur. De Iudith. legitur Iudith. 12. quod ipsa petijt vt daretur ei copia nocte & ante lucem egrediendi foras ad orationem, & deprecãdi dominum. Sequitur. Et exibat noctibus in vallem Bethuliæ, & baptizabat se, & adorabat dominum. Habeat ergo dolorositatem inuectã. ¶ Sextò habeat oratio seu deprecatio multiplicitatẽ adiectam. Non.n. de vna re tantum deprecari debemus, sed de plurib. cum plura sint nobis necessaria, qđ ostenditur cum dicitur. Tribus. Tria.n. sunt, pro quibus principaliter deprecari debemus, videlicet.

Pro { Præteritis, vt dimittantur, / Præsentibus, vt dirigantur, / Futuris, vt disponantur, }

Deprecemur ergo dominũ pro malis præteritis dimittendis. vnde Eccle. 32. Fili peccasti, ne adijcias iterum, sed de pristinis deprecare, vt tibi dimittantur. Item deprecemur pro præsentibus ordinandis, quia. s. dominum deprecari debemus.

Vt { culpas auferat. / Vires inferat, / Gratiam afferat, / Pœnam differat. / Virtutes proferat, }

Vnde Eccl. 37. Deprecare altissimũ, vt in veritate dirigat viam tuã. Item deprecemur ꝓ futuris & sequentibus ad salutem nostram disponendis. Et sic pro certo debemus deprecari

Vt { Liberemur ab hoste, / Preseruemur à peste, / Collocemur cum rege, / Recreemur cum grege, }

Vnde pro liberatione ab hoste dicebat Dauid ĩ psal. Exaudi Deus orationem meam cum deprecor, à timore inimici eripe animam meam. De liberatione autem à pęna infernali seu à peste dicitur Eccl. 51. Pro morte defluẽte deprecatus sum. De glorificatione verò cum summo rege vel de adipiscenda fęlicitate & salute dici potest illud psal. Aedificauit dominus Syon, & videbitur in gloria sua. Respexit in orationem humilium, & non spreuit precem eorum. Et Iob. 8. Si diluculo consurrexeris ad dominum, & omnipotentem fueris deprecatus, statim euigilabit ad te, pacatum reddet habitaculum iustitiæ tuę &c. Habeat ergo deprecatio nostra multiplicitatem adiectã [Tribus inquit] Ionæ. 2. Tribus diebus & tribus noctibus orauit Ionas ad dñm. Tribus, inquit, diebus & noctibus, s. præteritis temporibus, præsentib. & futuris. ¶ Septimò habeat oratio charitatem seu vicinitatem deuotã. [Deo inquit iungemur] Iungi.n. Deo, charitatem & familiaritatẽ & etiam deuotionem designat, quæ pro certo in oratione valde sunt necessaria, quia re uera nihil ualet oratio nisi familiaris fuerit & deuota. Deut. 7. Vobis iunctus est domin⁹, & elegit vos. Et aduerte, quòd deuota deprecatio nos Deo iungit & familiariter connectit, & ẽt se exaudibilem reddit

Quando

Quando { confidit intime, / prorumpunt lachrymæ, / allegat optime, / nil agit pessime. } ¶ Quando dico confidit intime. Spes. n. & fiducia obtinēdi val de iuuant orantem. Ideò dicebat Iudith.9. Exaudi domine me miseram deprecantem,& de tua misericordia confidentem. Item quando prorumpunt lachrymæ. Vnde Thobiæ.3. Anna cum lachrymis deprecabatur dominum & 1.Regum. 1.de Anna alia flente & cibum non capiente, dicitur, ꝙ ipsa cum lachrymis multiplicauit preces corā domino. Et Dan. 9.dicitur,quod ipse cepit rogare & deprecari in sacco,& ieiuniis,& cinere. Item cum allegat optime. Allegare.n.debet ille qui dominum deprecatur,ipsius Dei potestatem, charitatem & pietatem,suiipsius paupertatem, debilitatem, & indignitatem,negocii verò pro quo agit,necessitatem vtilitatem & difficultatē. Sic.n.mouetur Deus ad exaudiēdum,sic eleuatur animus ad sperandum & confidendum, sic disponitur homo ad impetrādum & obtinendum. Vnde de talibus allegationibus potest intelligi illud Sapi.18. Properans homo sine querela deprecari pro populis, proferens seruitutis suæ scutum orationem,& per incensum deprecationem allegans,restitit iræ & finem imposuit necessitati. Item quando nil agit pessime, quando.s.deprecans est mundus & sanctus. vnde Iob. 16. Facies mea intumuit à fletu, & palpebræ meæ caligauerunt, hæc passus sum absq; iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad Deum preces. Ecce ergo qūo deprecatio debet esse deuota,multiplicata,dolosa,continua,cita,discreta,& subiecta &c. Vide infra de oratione & de exaudire,& in aliis titulis infinitis,sicut est os, loq.,vox,& similia

Deprehendere.

Vide de tractatu verbi comprehendere,& apprehēdere.

A Deprimere. Depressio.

Nota,quòd deprimere idem est quod deorsum premere, vel aliquid inferius aggrauare. Fit ergo depressio, quando adhibetur alicuius ponderis impositio,& sic nota quòd

Deprimit { mortalitas viuos fluxuosos, / humilitas viros virtuosos, / iniquitas viros vitiosos, / aduersitas pauperes fluctuosos, / calamitas damnatos luctuosos. }

Est igitur qdam depressio, q̄ facit pondus mortalitatis,de qua dicitur Sap.9. Deprimit in habitatio terrena sensum multa cogitantem. Item est depressio quam facit pōdus humilitatis,de qua Ecclesi.2. Deprimere cor tuum & sustine. Item est depressio,quam facit pōdus iniquitatis. Ionę. 1.Surge, inuoca, Deum tuum, quid tu sopore deprimeris? Item est depressio, quam facit pondus aduersitatis. Neæ.5. Ministri depresserunt populum.& ideò præcipitur. Esai. 57. Solue fasciculos deprimentes. Item est depressio,quam facit pondus æternę calamitatis. Esa.5. Oculi sublimium deprimētur. Vide de pondus,onus,aggrauare,& similibus.

A Derelinquere.

Nota, ꝙ derelinquere linquere relinquere & dimittere, & respuere cum aliis similibus in bono signant & in malo. Dicā ergo quòd est derelinquere multiplex,scilicet

Derelinquere { Dei,quod est formidandum, / iusti,quod est commendandū, / mundi,quod est attendendum, / diaboli,quod est præuidendū, / impii,quod est abhorrendū. }

Est dico vnum de relinquere formidādū, ꝙ fecit deus. Deus.n.est,sicut paterfamilias,qui quandoq; data portione bonorum suorū filiis, derelinquit eos & dimittit vti pro libito bonis ipsis,& hoc vt prudentiam eorum experiatur,vt ipsi ad cogitandum de seipsis diligentius inducantur. Prouerbium.n.gallicum est. Metem foul à parsoy,il pensera de soy. hoc est dictum. Derelinquatis fatuū stare per se ipse cogitabit de se. Sic proculdubio facit Deus, quia quandoq; derelinquit homines in manu proprię libertatis,& eos ad multa exponit,vt det causam experiēdi virtutem.& ideò de sua dissimulatione dici potest illud Ezech.8. Derelinquit dominus terram;& dominus non videt.q d.dominus in multis se habet per modum derelinquētis,& per modum etiam non videntis. Sic ergo notabo,quòd Deus

Derelinquit { iustos,vt mala subeant / malos,vt culpas habeant / impios,vt bonis gaudeant / iniquos,vt pœnis lugeant. }

¶ Dicam ergo,ꝙ Deus derelinquit iustos sub graui pondere tribulationum, & sic etiam vr̄ dereliquisse propriū filium in passione,cum dicebat illud euāgelicum Hely,hely, lamazabathani,hoc est Deus meus Deus meus quare me dereliquisti? Matthæi.27.& in psalm. Constat enim quòd Deus quandoq; permittit tribulari & tentari bonos,ita ꝙ quasi videtur eos derelinquere, & quasi de eis nō curare, quòd vtique ex certo consilio secretæ prouidentiæ suæ facit, vt.s.sibi dimissi,compellantur experiri propriam fragilitatem,& recurrere ad diuini auxilij pietatem, exemplo Petri qui in tentatione fuit ad tempus derelictus, inde tn̄ post tempus melior effectus. Vnde..2. Paralipome.32. Derelinquit eum dominus,vt tentaretur. Nutrix.n.volens paruulum docere ad ambulandum, ipsum quandoque derelinquit sibiipsi, quem videns propinquum casui, statim ipsi manum porrigit & eū manu tenet ne corruat, si verò iā ciciderat, ipsum leuat. Sic verò dico de Deo,ad tēpus enim quandoq; derelinquit hominem in tribulatione vel tentatione,& subtrahit auxilium suum sibi.vult enim,ꝙ faciat quod in se est. Sed re uera finaliter ipsum respicit,manum ad interesse sibi porrigit, ipsum saluat,erigit & custodit.& sic fit ꝙ qui eum dereliquisse videbatur,ampliorem de eo curam gerit. Vnde ipse loquens ciuitati Hierusalem dicit Esa.54. Ad punctū & in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis cōgregabo te,in momento indignationis abscondi faciem meam parumper à te & in misericordia sempiterna misertus sum tui. Et breuiter istud est verum,quod Deus sanctos suos, solet ad tempus in tribulationib⁹ & tentationibus relinquere, vt eos possit diutius adiuuare,sicut patet de pauperibus & egenis,qui videntur à Deo derelicti, qui tamen finaliter ab eo non sunt obliti. vnde Esa.60. pro eo qa fuisti derelicta,& odio habita,ponam te in superbiam seculorum,gaudium in generatione & generationem. Sicut.n.dicitur in psal. Tibi enim derelictus est pauper,orphano tu eris adiutor. Licet.n. Deus sanctos in præsenti dereliquisse videatur, ipsos tn̄ finaliter nunquā derelinquit.vnde in psal. Qm̄ nō derelinquet dominus sanctos suos,& in æternum cōseruabuntur. Iunior enim fui, etenim senui,& non vidi iustum derelictū,sicut dicitur in psal. Vult tamen dominus,ꝙ homo quod in se est faciat, viriliter resistendo,& quòd etiam ad eum recurrat, eius auxilium requirendo, dicens illud. Ne proijcias me in tempore senectutis, cum defecerit virtus mea, nō derelinquas me. Et tunc ꝓ certo statim dominus respondebit illud Iosue.1. Sicut fui cum Moyse,ero tecū,non dimittā te neq; derelinquam, confortare,& esto robustus. Vnde aduerte,ꝙ ipse non derelinquit

Pauperes & indigentes, / Captiuos & seruientes, / Fideles in se credentes, / Deuotos in se sperantes, / Oppressos ad se clamantes, / Mortuos subtus latentes.

Non derelinqūtur ergo à Deo pauperes licet indigeant.2.Corint.4. Aporiamur, sed nō destituimur, ꝑsecutionē patimur, sed non derelinquimur. Item non derelinquuntur captiui licet subiaceant. vnde de sapientia in creata dr̄ Sap.10. ꝙ venditum iustū non dereliquit,sed à peccatoribus liberauit eum, descēditq; cum illo in foueā, & vinculis non dereliquit eum. Item non delinquuntur fideles dum fidē,teneant. Et ideò fidem allegando,dicebat Hieremias. Hier.14. Tu autem in nobis es domine,& nomen sanctū tuū inuocatū est super nos,ne derelinquas nos dn̄e De⁹ noster. Item non derelinquuntur sperantes,licet nil videant, supple quod eos in præsenti adiuuet. vnde Iudith.6. Nō derelinquis præsumentes de te,& de sua virtute gloriantes humilias. Item non derelinqūtur oppressi licet sustineant. vnde Neæ. 9. Tradidisti eos in manibus populorum exterorū. Sequitur. Non fecisti eos in consummationē, nec dereliquisti eos. Item non derelinquntur mortui licet nunc doleant. s.in purgatorio.psal. Non derelinques animam meam in inferno,nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Tales ergo non derelinquuntur licet derelinqui à Deo videātur. Vnde breuiter cuilibet talium potest dici illud Deuter. 31. Dominus Deus Israel ipse est ductor tuus, non dimittet te, neq; derelinquet. Patet igit̄, ꝙ Deus derelinquit iustos sub graui pondere. ¶ Secundò dico,ꝙ Deus derelinquit malos C sub grandi scelere. Constat.n.ꝙ Deus quandoq; videns hominem in vitiis obstinatum,derelinquit eum proprię volūtati.

tati, sicut medicus, qui desperans de ægroto ipsum derelinquit & quicquid appetit ei concedit. vnde Neæ.9. Dereliqui sti eos in manibus inimicorum suorum, & possidebunt eos. Cõstat.n.ꝙ isti Deum & mandata ipsius derelinquunt, & 16 ab ipso in peccatis & tribulationibus derelinquũt, nec per ipsum iuuantur, aut consolãtur. vnde 2. Para. 24. Dereliqĩstis dominum, vt ipse derelinqueret vos. Deus.n. nunquam dere linquit aliquem, nisi prius derelinquatur ab ipso, sed sicut fidelis dominus quãdoq; infidelẽ vasallum, qui.s. eum quanq; dereliquerat & eius hostibus adhæserat derelinquit, & eum ab hostibus diripiendum exponit, & sibi non subuenit, aut succurrit, sic Deus se deserentes deserit, & se dimittentes dimittit. 4. Reg. 22. Quia dereliquerunt me, & seruierunt diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum suarum, succendetur indignatio mea in loco hoc. 2. Paral. 12. Vos re liquistis me, & ego reliqui vos in manu Iesach. Deus igitur derelinquit malos in suo scelere. ¶ Tertiò dico, ꝙ Deus dere linquit impios lætari munere.s. temporali. quia.s. Deus dimit tit malos gaudere præsentibus bonis, videns, ꝙ ipsi carebũt futuris. Et de hoc põt exponi illud Esa. 6. Terra derelinquetur deserta, & multiplicabitur, quæ derelicta fuerat. Terra in quit.i. persona à Deo deserta & derelicta, multiplicabitur.s. in bonis temporalibus aliorum. Esa. 49. dixit Syon. Dereliq̃t me dominus. sequitur. Viuo ego, quia his oĩbus velut ornamento vestieris &c. Et breuiter loquendo, istud experientia dicitur, quòd illi, qui à Deo derelinquuntur, ampliori prosperitate fruuntur. Derelinquit ergo Deus impios lętari munere. ¶ Quartò dico, ꝙ ipse derelinquit iniquos in inferni carcere. Aĩa.n. dãnata, à Deo est pęnitus derelicta, & carce ri perpetuo mãcipata, tormẽtisq; & verberibus subiugata. Eze. 16. Denudabunt te vestimentis tuis, auferentur vasa decoris tui, derelinquẽt te nudã, & plenã ignominia. Sic ergo patet qũo est vnum derelinquere formidandum, quod facit

D Deus, & hoc est primum principale. ¶ Secũdo principaliter dico, ꝙ est vnũ derelinquere commendãdũ, ꝙ facit iustus & istud est quando iustus derelinquit & deserit illa, quæ suæ sunt contraria saluti. Vbi etiam notabo, ꝙ derelinquẽdę sunt

Nequitiæ, quæ mentem corrumpunt,
Diuitiæ, quæ corda disrumpunt,
Amicitiæ, quæ mores corrumpunt.

Igitur derelinq̃ cordis neqtias Esa. 55. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitatio nes suas &c. Itẽ derelinque mundi diuitias. 4. Reg. 7. Dereliquerunt tentoria sua, fugeruntq;, aĩas saluare cupientes. Et de derelictione mundi põt dici illud. 1. Para. 10. Viri Israel, q̃ habitabãt in campestribus, fugerunt, & dereliquerunt vrbes suas. Item derelinque malorum amicitias. Num. 32. Iumenta derelinquemus in vrbibus. Hoc est igitur ẜm principale, s. vnũ derelinquere cõmẽdandum, quod facit iustus. ¶ Tertiò principaliter dico, ꝙ est vnum derelinquere attendendum, ꝙ facit mundus. Et istud nihil aliud est quàm illa derelictio, quam facit mundus & etiam mundi fortuna in morte, quia .s. longam perseuerantiam videbatur promittere, & tamẽ cito solet hominem derelinquere, & sicut latro oĩa secum retinere. Iob. 19. Derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos, s. cõsumptis carnibus in sepulcro. & istud fit quotidie, quia si fortuna derelinquit hoĩem, statim mundani homines derelinquunt eum. Figura de Babylone, quæ quando capta est à Ciro, dixerunt auxiliatores eius illud Hier. 51. Derelin quamus eam, & eamus vnusquisq; in terram suam. Vnde ẽt ipse Helyas à Iesabele persecutus, dicebat. 3. Regum 19. Prophetas tuos occiderunt, & derelictus sum ego solus, & quærunt aĩam meam. Pauperes.n. propriè derelicti dicuntur, q̃a .s. à mundo à diuitibus, & falsis amicis contemnuntur & derelinquuntur. psal. Pater meus & mater mea dereliquerunt me, dominus autem assumpsit me. Et bene dicit dominus au tem assumpsit me, quia pro certo dominus illos plus diligit & ad partem suam assumit, quos mundus deserit & derelinquit. Aliqua.n. aĩalia sunt, quæ libẽter fouent & nutriunt pul los ab aliis derelictos, sicut de asina dr̃ & de equa. Sic Deus illos, qui nunc à mundo prorsus derelicti videntur, finaliter in cœlo recolliget, & benigniter recipiet & reponet, dicens aĩæ seu personæ taliter derelictæ. Non vocaberis vltra derelicta, & terra tua non vocabitur amplius desolata, sed vocaberis voluntas mea in ea, & terra tua inhabitabitur. Istud est igitur vnum derelinquere attendendum, quod facit mũdus.

¶ Quarto dico, ꝙ est vnum derelinquere præuidendum, qđ facit diabolus, & istud est quando diabolus, qui suis nunc vi detur fauere, multaq; suggerendo promittere, in necessitate solet tñ eos derelinquere, & vacuatos virtutibus ad infernalem carcerẽ destinare. Vnde de anima peccatrice potest dici illud Esa. 1. Et derelinquetur filia Syon sicut vmbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario. Fructibus.n. recollectis custos vineæ derelinquit suum vmbraculum. Sic & vir tutibus vindemiatis, diabolus derelinquit animę domiciliũ. diabolus enim est malus pastor, qui ouem solet in manibus luporum dimittere, quia.s. aĩas solet inferni tormentis expo nere & derelinquere. Istud est igitur vnum derelinquere attendendum, quod facit diabolus. Quintò dico, ꝙ est vnum derelinquere contemnendum seu abhorrendum, quod facit impius vel iniustus. Et istud est illud quo vtilia derelinquit & spernit, noxia verò retinet & assumit. Malus ergo E

Derelinquit { Deum dum studet peccare,
proximum dum negat iuuare,
seipsum dum amat errare,
suum dum nequit portare. }

¶ Dico ergo, ꝙ malus Deum sæpius peccando derelinquit: Peccator.n. eo quod diabolo consentit, & bona mundi con tra Dei voluntatem diligit, & ipsius Dei mandata spernit & negligit dominum merito derelinquit. de quo reprehendun tur in scriptura Iosuæ. 22. Cur dereliquistis dominum Deũ Israel? quasi dicat malè pro vobis. & merito, quia pro certo homo relinquendo Deum, derelinquit

Fontem viuum, quo potest portari,
Legem sanctam, qua potest saluari,
Patrem verum, quo potest amari,
Plastem magnum, quo potest creari,
Ipse enim, est fons & satiator,
Lex & reformator,
Pater & amator,
Plastes & creator.

Dico ergo, ꝙ isti dereliquũt Deum, qui est fons & satiator. Hie 2. Me dereliquerũt, fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas. Item derelinquunt Deũ, qui est lex & reformator. Eccle. 41. Veh vobis viri impij, qui dereliquistis legẽ domini. Item derelinquunt Deũ, qui est pater & generator. Deut. 32. Deũ, qui te genuit, dereliquisti. Itẽ derelinquunt Deum, qui est plastes atq; creator. Ibid̃e. Dereliq̃t Deũ factorem suum, & recessit à Deo salutari suo. De peccatoribus ergo ipsum derelinquẽtibus, conqueritur dominus Baruc. 3. dicens. Quid est, inquit, o Israel, ꝙ in terra inimicorum es, inueterasti in terra aliena, conquinatus es cum mortuis, deputatus es cũ his, qui in inferno sunt, dereliquisti fon tem sapiẽtiæ? Expone si vis. Patet ergo, ꝙ malus derelinquit Deum sępius peccando. ¶ Secũdò dico, ꝙ malus derelinquit proximum, ipsum nõ iuuando. Tria.n. sunt genera malorum hominum, qui derelinquunt proximos, videlicet

Mali diuites, qui derelinquunt egenos,
Falsi amici, qui dereliquunt socios,
Mali prælati, qui derelinquunt subditos.

¶ De malis diuitibus egenos derelinquentibus dicitur Eccl. 13. Diues iniustè egit, & fremebit, pauper autem læsus tacebit. Si largitus fuerit, conuiuet tecum, si nihil habueris, dere linquet te. De falsis verò amicis proximis & vicinis non suc currentibus, dicitur Iob. 19. Dereliquerũt me proximi mei, & qui nouerunt me, obliti sunt mei. De malis verò prælatis subditos malè regentibus dicitur Zach. 11. Suscitabo pastorẽ in terra qui derelicta non visitabit, dispersa nõ quæret, & cõtritũ nõ sanabit, & qđ stat nõ enutriet, carnes pinguiũ comedet, & vngulas eorum dissoluet. O pastor & idolum dere liquẽs gregẽ. Malus ergo derelinquit proximum ipsum non iuuãdo. ¶ Tertiò dico, ꝙ malꝰ dereliquit seipsum, se nõ emẽdando. Multi enim sunt, qui alios volunt cognoscere & cor rigere, non seipsos. vnde in psalm. Cor meum cõturbatũ est in me, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorũ, & ipsum nõ est mecum. ¶ Quartò dico, ꝙ malus derelinquit sua ferre non valendo. s. diuitias & bona terrena. Ista.n. post se derelinquunt, quia secum portare nõ possunt. Et ideò pec catoribus morientibus loquitur scriptura Esai. 10. dicens sic. Ad cuius confugietis auxilium, & cui dereliquistis gloria vestram? Sic ergo patet quomodo aliqua derelinquunt malus, diabolus, mundus, iustus, Deus. De derelinquere verò inquãtum signat reliquias nostras, s. bona vel mala exempla vel dicta

Vel dicta, filios & discipulos quæ post nos derelinquimus, nihil ad psens &c. Vide de relinquere dimittere, finere, deserere, & similibus.

A **Derisio. Deridere.** Nota, quod derisio, Illusio Subsannatio, pro eodem videntur supponere. Differunt enim solum in signis exterioribus, non in reb. Signat autem derisio idem quod vituperatio vel contemptus. Sic igitur breuiter dico, quod inuenitur in scriptura

Derisio { Bona vituperans, malis improperans, Malos exasperans. — Deridetur iustus à malis iugiter. Iob. 12. Deridetur iusti simplicitas, lampas contépta apud cogitationes diuitũ parata ad tps statutũ. Deridebit Deus peruersos acriter, quod s. fiet potissime in iudicio qñ verificabit illud ps. Et tu dñe deridebis eos, & ad nihilũ deduces oés gétes. & illud. Dñs peribit eum, qm prospicit, quod veniat dies eius. Deridebit diabolus dãnatos turpiter, ita quod ipsi poterunt dicere illud psa.

B Facti sumus in subsannatione & derisum, his q in circuitu nostro sunt. His ergo pmissis de derisióe q faciunt mali, aliquid diutius protrahamus. Dico ergo, quod mali & fatui libéter vituperant & deridét quicquid suis moribus est obuersum, & oé illud vituperabile iudicant, quod suis cõdonibus vr contrariũ. Tales. n. valde sunt garruli, & iõ a detractionibus & derisionib. & verbosis & quasi illusorijs insulationib. abstinere non possunt similes illi aui, q dr garculus, seu garrulus, quæ sicut dicitur in libro de naturæ rerũ, solet quicqd audit, deridédo repetere, verba hoĩum & aliorum aĩalium addiscere, & ea cũ derisione replicare. Hoc. n. facit, vt dicit ille liber, non ad sui delectationem, sed potius, ad aliorũ derisionem. Et ideo a garriendo seu à garrulando garrulus dr quia. s. de omnib. deridet, garrulat, & iocatur. Sic vere sunt q. s. de oĩbus volunt facere iocos suos, & suos insultus pestiferos & derisus. ps. Videntes me deriserunt me, locuti sunt labijs & mouerunt caput, studét. n. aliorum dicta & facta dicere, vt ea possint repetere & replicare, & ad cõfusioné & opprobrium aliorum deridendo coram alijs propalare, sicut de Thobia dr Thob. 2. quod sicut beato Iob insultabant reges, ita parentes & cognati eius irridebant vitam eius. Vr autem, quod derisores possint comparari peroptime vni turri, q erat antiquitus in cyzico, alias Azato ciuitate, vbi si quis vocem emitteret, statim septies replicabatur sonus, & resonantia verbi sui, sicut dicit Pli. Erant. n. ibi loca concaua tali artificio ordinata, quod vox quæ in vno recipiebatur statim ad alium mittebatur, & sic sonus multorum duplicabatur. Sic vere sunt derisores, quibus dicta vel facta aliorum non sufficit semel repetere, imo quicquid audiunt, solent multotiens replicare, & vnus alteri dicere, & alter post alterũ derisorié recitare. Eccle. 20. Quotiens & quanti irridebant illum? Sequitur Lapsus falsæ linguæ quasi in pauiméto cadés. De talibus ergo dici potest quod isti

C Bonis inimicantur, A bonis detestantur, Ad pęnam reseruantur. — Bonis (dico) inimicantur, qa pro certo isti solét bona oĩa deridere, & sibi in malis & inanib. cõplacere. Vñ nota, quod isti deridét

Antiquos viros & eorum sapientiam,
Prædicatores & eorum eloquentiam,
Contribulatos & eorum patientiam,
Bene agentes & eorum efficaciam,
Proprios notos & eorum amicitiam,
Bonos prelatos & eorum excellentiam,
Sanctam ecclesiam & ipsius reuerentiam,
Omnem disciplinam & pęnitentiam,
Inferni tormentorum & pestilentiam,
Vitamque futuram & cælestem abundantiam.

Dico ergo, quod isti derident sapiétiam antiquorũ. vnde Iob. de seipso dicebat illud Iob. 30. Nunc aũt derident me iuniores, quorum non dignabar patres ponere cũ canibus gregis mei. Isti etiam derident eloquentiam prædicatorum, videlicet verbum Dei. Vnde Hiere. 20. Factus est sermo domini in opprobrium & derisum totã die. Item ipsi deridét patientiam miserorum. Vnde ipse Hieremias, qui tũc erat tribulatione & patiẽtia, dicit de seipso ibidem. Factus sum in derisum tota die, oés subsannant me. Et illud psalm. prædictum. Omnes videntes me, deriserunt me, Ité isti deridét efficaciam, i. bona opera sanctorũ atq; iustorũ. Vñ de Chro legitur Leu. 8. quod qñ ipse resuscitabat filiam Iayri, turbæ, quæ aderant, deridebant eum. Ité ipsi derident amicitiã sociorũ & suorũ notorũ. Hier. 9. Oĩs amicus fraudulenter incedet, vir fratrem deridebit, & veritaté non loquet. Ité derident excellentiã plãtorũ Iob. 39. In altũ alas erigit, deridet equũ & ascensoré. loquit de struthione. i. de pigro subdito. Ité deridet Eccłam & reuerentiã soléniorum & sacrorum. vnde Threno. 1. Viderunt eum hostes, & deriserunt sabbata eius Ité derident pænitentiam & disciplinam. Proue. 9. Qui arguit derisoré, ipse sibi iniuriam facit. s. derisor. Et ibidé. Noli arguere derisorem, ne odiat te. Ité derident pænam inferni & pestilentiam tormentorum Iob. 41. Quasi stipulã æstimabit malleum, & deridebit vibrantem hastam. Item derident futuram gloriam, & abundãtiam præmiorum. Actuũ. 17. Cum auté audissent resurrectionem mortuorum, deridebant. Et vt breuiter concludam, mali derident & cõtemnunt quicquid suæ necessarium est saluti. Patet igitur quomodo derisorés omnibus bonis aduersantur & inimicant.

¶ Secundo dicó, quod derisores à bonis odiũtur & vituperant. D
Proue. 22. Eijce derisorem, & exibit cum eo iurgium, cessabuntq; rixæ & contumeliæ. ¶ Tertio vero dico, quod isti puniũtur atq; verberantur. Prou. 19. Parata sunt pre foribus iudicia, & mallei percutientes stultorum corporibus. Vnde ét in persona eorum qui gloriam scõrum, nunc derident, qua illos in iudicio futuro frui attendent dicitur Sap. 5. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum & in similitudiné im properij, ecce quomodo cõputati sunt inter filios Dei. Patet ergo, quod derisores à Deo puniunt, à cũctis odiuntur, bonis omnibus opponuntur &c. Vide de cõtemnere, despicere, subsannare, illudere, & similibus.

Descendere. Descensus. Nota, quod descẽdere multipliciter accipit in scriptura. Est. n. descensus humanus diuinus, & diabolicus, Et primo quidé dico, qd' est descensus humanus. Et iste pro certo triplex est, videlicet A

Descensus { Virtuosus, Vitiosus, Dolosus, — Primus est, quo descendit à supbiæ pompositate, de quo dicitur in ps. Ascédũt montes & descendunt campi. &c. Secũdus est, quo descéditur à virtutum sublimitate. & iste est descensus ad amoré temporaliũ, & laborem mundi negociorum. Vnde Luc. 10. Homo quidam descendebat à Hierusalem in Hierico, & incidit in latrones. Tertius est quo descenditur à statu mũdanæ prosperitatis. Et iste est descẽsus in infirmitatem, aduersitatem, vel mortem, vel pænam æternam. Iob. 17. In pfundissimum infernum descédent omnia mea. & Nu. 16. Descédet in infernum viuẽtes. Dicimus ergo, quod est descensus humilitatis, iniquitatis, & pænalitatis. Primus est habendus, secũdus est cauendus, tertius est horrendus. Ergo descendamus per humilitatem. Sicut enim aqua deorsum naturaliter tendit & descendit, sicut etiam radix arboris quanto descendit profundius, tanto fructificat vberius, sicut insup balsamus non suscitatus descendit ad fundum vasis, alias supernatat, sic pro certo homo spiritualis si vult esse sicut aqua p pietatis dulcoré sicut radix per firmitatis tenorem, sicut balsamum p famositais odorem, ipse pro certo debet p humilitatem descendere, & se inferius sub obediẽtia maiori humilter inclinare. Iõ pręcipitur Esa. 47. Descéde, sede in puluere virgo filia Babilonis. Vbi aduerte, quod descẽsus humilitatis facit méte quietare. [Sede inquit, quod signum est quietis] Facit mortem meditari] In puluere inqt, in mortis solutione [Facit carnem expiari]. Virgo inquit, quæ. i. hanc prauitatem carnis purgat [Facit vultum inclinari.] Babilonis inquit, q interpretatur cõfusio] Humilitas. n. charissimi

Est mentis quietatiua,
Est mortis meditatiua
Est carnis expiatiua
Est vultus inclinatiua

Dico ergo quod descensus humilitatis ẽ méntis qetatiuus, quod ostenditur cum dicitur Sede. Facit enim animam esse quietam tranqllitate & pace. Sicnt enim videmus, qd' lapis sursum in aere nõ quietatur nec cessat a motu, quando vero ad centrum & locum suum descendit, tunc ĩmobilter quiescit, sic videmus, quod mens hmana quãdiu sursum in aere, & circa mundi & negocia, dignitates promotiones per desiderium

deriū vagaт nunquā est in perfecta quiete, sp .n. est in motu & fluxu desideriorū,& hoc,quia ipsa est sicut hospes extra domū,sicut lapis extra centrum,sicut peregrinus extra patriam & locū.Iō aīa cū sponso coniuncta,dicat illud Can.1. Indica mihi vbi cubes in meridie,ne vagari incipiā &c.Qñ vero mens descendit,ꝑ humilitatē,& qñ flectiт ad seipsam, & qñ proprijs contenta in partibus cum centro,i.cum Deo coniungitur,tūc vere perfectissime quietatur [Sede inquit] Ita quod ipsa potest dicere illud Apoc.18.

Sedeo vt regina,& vidua non sum.

Sedet { enim doctor ad discipulos instruendum,
discipulus ad magistrum audiendum,
clericus ad libros imaginandum,
miles ad hostes impugnandum.
iudex ad populos iudicandum. }

¶Sic pro certo(charissimi)nos debemus per humilitatē descendere & quiescere,& sedere,& in quiete mentis manere, istis rationibus s.vt instruamus inferiores,& discretiores,vt in libris diuinę prouidētiæ sp cogitemus,vt hostes spūales debellemus,vt nos alios iuste inuitemus[Sede ergo] vñ in ps.Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus,dum recordaremur tui Syō.Et nota de fluminib.Babylōis.iste est ergo descensus quietatiuus.Auis.n.sursum existens in aere nō est tuta ab accipitre,si vero ad fluctuū riuum descēderit tuta manet,quapp aucupes solent ipsas facere sursum ascēdere,vt ab accipitre capiant.Sic vere hō sursum per elatio nē & vanitatē mentis residens sp est in ꝑiculo captionis. Si aūt per humilitatē descenderit,tūc à periculo tutus erit, & maximè si in fluminibus Babylonis & confusionis,& in fluminib.cōpunctionis & lachrymatiōis fecerit mansionē. Et iō nos videmus de illis,qui sp volunt ascendere, sicut sunt ambitiosi,ꝙ nunquā habent quietē.Ignis.n.ꝗ sursum ascēdere qrit,nunquā à motu & circuitu requiescit.quare ꝑ certo tales nunquā ponunt finem in ascendendo.De canonico enim volunt fieri archidiaconi, de archidiacono episcopi, & de episcopo archiepiscopi,& deinde cardinales &cę.Isti figurantur in lucifero,ꝗ quamuis esset in altissimoloco .s.in cælo empireo,ipse tñ dicebat.Ascēdam in cælum, sup astra Dei exaltabo solium meum , sedeo in lateribus Aquilonis &c.Esa.14.Sedere.n.i.quiescere volebat vbi ꝑculdubio nō est quies.s.in eminentia dignitatis,& ideo,ƺm sanctos, quia ascensum & quietē quæsiuit, ideo casum & laborem inuenit.Non sic ergo,sed descendamus,quia iste motus est mentis quietatiuus[Sede inquit]Iosuæ.3.Steterunt aquæ descendentes.& Hie.48.Descende de gloria,sede in siti habitatio filiæ dybon.¶Secundo dico,ꝙ iste motus est mortis meditatiuus[In puluere inquit]Motus.n.descensus semper tendit inferius versus terram,ad denotandum,ꝙ motus humilitatis semper facit hominem ad terram descendere,i.ad cogitandum terreitatem,mortalitatem & resolutionem suā. In puluere inquit.Vt sic dicā cū Iob.Ecce nunc in puluere dormio Iob.7.De tali discensu videт loqui Hier.49. Descendite in voraginem habitatores dedam.Vorago.n.signat sepulchrum mortem,vel infernum,in quem pro certo debemus per considerationem descendere,& ibi per iugē memoriā habitare.ps.Descendant in infernum viuentes.Animalia.n. parua habitant,vt cōmuniter, in pabulo in puluere , & sub terra,vt sunt cuniculi,ibique faciunt foueas,vbi fugientes saluantur,&,ab impugnantibus liberantur.Sic pro certo ꝑsonæ humiles,& deuotæ,sub terra.i. in cogitatione mortis & sepulchri morantur & impulsi tentationibus ad ipsas fugiunt & saluantur,quia isti sunt,qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamētum.Iob.3.Et sic bene patet quod humilitatis descēsus est mortis meditatiuus.¶Tertio dico,ꝙ iste motus est sordis depuratiuus.Virgo inquit Humilitas enim soror & mater est virginitatis & puritatis,quę in beata virgine apparuit, quæ quia fuit humilissima ideo fuit virgo purissima.Loca.n.quæ sunt in descensu & in valle,sunt aliquotiens magis pura,& hoc ꝗa ibi aquæ confluūt abundantius,quæ sunt causa maioris puritatis.Sic vere illæ personæ,quę magis sunt in descēsu humilitatis habent,vt communiter,maiorem abundantiam puritatis,& castitatis quod vtique potest contingere,quia maior copia aquarum idest gratiarum & virtutum ad tales confluit,quæ ipsos reddit & efficit puriores,quæ apparuit in virgine,ad quam descendit gratia sicut pluuia in vellus,& sicut stilicidia stillãtia super terram ad quam descendit dilectus vt in hortum suū specialissimum,sicut dicitur Cantic.5.& Cant.6.Et ideo tātis gratijs fuit plenissima,quia à cūctis vitijs fuit purissima. Habeamus igitur humilitatem,vt habere possimus mentis & corporis puritatē.Virgo inquit.2.Corin.11.Despondi.n. vos vni viro, virginē castam exhibere Christo.Iō de descēsu isto ad puritatem potest intelligi illud Io.5.Angelus domini descendebat in piscinam secundum tempus. Illi enim qui sunt Angeli per innocentissimam voluntatem descendunt per humilitatem ad piscinam,idest ad mentis & corporis puritatem[Virgo inquit]Vnde de rebecca dr̃ Genes. 24.ꝙ ipsa erat puella decora nimis,virgoque pulcherrima, descenditque ad fontem aquæ,& impleuerat hydriam. Iste est igitur descensus sordis depuratiuus.¶Quarto dico , qđ iste descensus humilitatis est vultus inclinatiuus Babylonis inquit,quod interpretatur confusio.Humilitas enim generat verecundiam & bonam confusionē,quæ addunt gloriam,sicut dicitur Eccles.4.Vnde humilitas est sicut vnguētum in capite,quod descendit in barbam , barbam Aaron. Caput enim inferius declinatum, signat humilitatem quæ s.in capite & in barba ostendit intuentibus signa sua[Babylon inquit]Vnde Hierem. 51. Quomodo facta est babylon in stuporem.Vñ etiam verecunda puella Rebecca dicitur Gen.24.quod viso Isaac descendit de camelo,& accipiens pallium cooperuit se.s.præ verecundia.Et sic patet,vt dictū est,quod per descensum humilitatis mens quietatur , mors meditatur,caro purgatur,vultus inclinatur . Et iste est igiт descensus diligendus,& frequentandus.¶Sed adhuc dico, secundo principaliter,quod est quidam descensus præcauēdus & fugiendus.Et iste est descensus auaritiæ,quo scilicet homo descendit ad temporalia & mundana,& etiam cuiuslibet neqtiæ,quo.s.de virtute labitur ad peccata.Et primo quidem iste est descensus auaritiæ.Lepus enim non libēter descendit,& hoc quia descendendo & ad vallem currendo faciliter consueuit cadere,cum eius pedes posteriores sint longiores anterioribus pedibus.Sic vere homo non debet descendere per desiderium & affectum ad vallem mundanorum negociorum & terrenorum bonorum, alias faciliter corruit in diuersa vitia & peccata De talibus enim dicitur in ps.Qui descendunt mare in nauibus,facientes operationem in aquis multis.Non est enim aqua tā dulcis in flumine vel in fonte,quin efficiatur amara,qñ descēdit ad mare.Sic vere non est ita bonus & sanctus homo,quin efficiatur malus quando ad mare mundi negociorū corde & opere se inclinat.& iō sicut lepus quando ad vallem currere cōpellitur , non descendit directe inferius versus vallem, ne forte cadat,sed semper descendit circulariter contra montem,sic & nos si ex iniuncto nobis officio ad mundum & mundana habemus necessario descēdere,non debemus directe nec cum toto impetu vel affectu ad tēporalia currere sed circulariter circa mōtem Paradisi ambulare,& ibi quāto plus possumus per affectum & desiderium nos tenere,& nunc ascendamus cum Moyse ad dominum, nunc descēdamus cum ipso ad populum iuxta illud psal.Ascendunt montes,& descendunt campi &c.Illi enim,ꝗ toto corde descendunt inferius ad terrena,primo cadunt in vitia , & finalr̃ in tormenta.ps.Cadent omnes,qui descendunt in terram.Sic sunt cupidi & auari,qui non cogitant nisi de terrenis,de ꝗbus,Exod.15.Abyssi operuerunt eos,descenderunt in profundum quasi lapis.Et isti sunt maledicti,Esaię.30.Veh qui ambulatis,vt descendatis in Aegyptum,ꝑperantes in auxilium in fortitudine Pharaonis.Generaliter enim secūdum astrologos illa signa sunt nobiliora,quæ sunt ascendētia,ꝗ illa,quæ sunt descendentia.Influentiæ enim stellarum cōputantur principalius à signis ascendentibus quàm à descendentibus,quia re uera spiritualiter illi meliores & nobiliores debent simpliciter dici,qui ascendunt superius per contemplationem & desiderium ad æterna,quam illi,ꝗ descendunt per auaritiam ad terrena.Vnde de differentia bonorum & malorum potest dici illud Ecclesi.3.Spiritus filiorū Adam ascendit sursum,spiritus iumentorum deorsum.Iste est ergo descensus præcauendus & fugiendus.¶Sed tertio dico,quod est alius descensus timendus & abhorrendus,& iste est descensus in infernum,de quo Hieremi.48.Iuuenes

eius

eius descenderunt in occisionem. & in psalm. AEstimatus sum cum descendentibus in lacum. Feces enim & immunditiæ ciuitatum solent descendere ad foueam & lacus. Foeces etiam vini solent descendere ad fundum dolij. Sic verè peccatores, qui in dolio & ciuitate ecclesiæ sunt foeces foetidæ & immundæ, ad fundum & ad lacum ipsius inferni habent descendere & venire. Vnde de quodam magno peccatore dicitur Ezec. 31. Commoui gentes cum deducerē eū in infernum cum his, qui descendebant in lacū. Sic ergo patet, ꝙ triplex est descensus ad perfectam humilitatē. Et hoc
H de descendere sufficit. ¶ Sed si vis adhuc aliter distinguere, dico, ꝙ quintuplex est humanus descensus, videlicet

Ruinosus,	Primus est cunctorum,
Virtuosus,	Secundus est iustorum,
Vitiosus,	Tertius est malorum,
Dolorosus,	Quartus miserorum,
Et periculosus.	Quintus damnatorum.

¶ Dicam ergo primo de descensu ruinoso, qui est singulorum, quia .s. per mortem oportet omnes in corruptionem descendere. psa. Quæ vtilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptione? Vnde etiam de quolibet mortuo pōt dici illud Iudicum. 15. Descendens habitauit in spelunca. sed
I de isto nihil amplius. ¶ Scdō dico de descensu virtuoso, q est iustorum. Vnde dico de iustis, ꝙ ipsi descendunt ad opera virtuosa sicut etiam visum est satis plane. Sicut .n. video, ꝙ incolæ castri in loco altissimo cōstituti, solent in vallem descendere, & ibi pro vtilitate suā exercere varia opera, sic hō dato ꝙ sit in alto castro .i. in alta sanguinis nobilitate, vel in alto castro .i. in alta sæculi dignitate, vel in alto castro .i. in alta perfectionis eminentia vel contemplationis sublimitate constitutus, debet tñ inferius ad statum humilitatis descēdere, & ibi varijs bonis operibus insudare, & qñq; contemplationis opus intermittere, vt possit actiuè fructuosa opera exercere, exemplo coturnicis, q̄ mare transuolans, fatigata descendit qñq; ad mare, sed vnam alam erectā tenet tanq̄ velum, quo continue ducatur, aliam alam extentam super aquam dimittit, vt ibi nauiget atq; regat. Ad denotandum, ꝙ nos, qui ad mare huius mundi necessario tanquam peregrini sæpe dum transimus ad patriam, habemus, descēdere semper alam spei debemus ad Deum erigere, alam verò discretionis debemus in mundi fluctibus ad nos prudenter regendum extentam & dilatatam habere. Gen. 12. Descēdit Abraham in AEgyptum, vt peregrinaretur ibi. Descēsus .n. Abraæ fuit de terra promissionis in AEgyptū, sed hoc fuit non ad manendum, sed ad peregrinandum. Sic verè dico ꝙ qñq; descendere oportet à terra promissionis ad AEgyptum .i. à vita contemplatiua ad actiuā, de religione ad mūdum, de spiritualibus ad terrena negocia, ibi pro certo peregrinari nō manere debemus, quia .s. pro tempore, quo bona opera habemus tractare, ibi peregrinari licebit, & rursum ad contemplatiuā reuerti oportebit. De descensu ergo, quo descendit vir iustus ad opera virtuosa, notabo ꝙ iste debet

Descendere ad {
culpas abluendum sinceriter,
mortem præuidendum sagaciter,
hostem impugnandum viriliter,
virtutes procurandum vtiliter,
iustitiam perquirendum seduliter,
pauperes fouendum benigniter,
res examinandum subtiliter,
malos corrigendum seueriter,
ignaros instruendum veraciter,
tristes consolandum humiliter,
pressos liberandum alacriter,
iustos premiandum liberaliter.
}

¶ Isti .n. sunt duodecim descensus boni & virtuosi, ad quos diuersimodè consueuit descendere vir pfectus, siue sit subditus siue prælatus. ¶ Dico igitur, ꝙ boni descendunt ad culpas sinceriter abluendum, quod .s. propriè debent facere pęnitentes, Figurati in Naaman leproso, de quo dr̄. 4. Reg. 5. ꝙ ipse descendit, & lauit se septies in iordane, & restituta est caro eius sicut caro pueri. Item ad mortem sagaciter meditandum. vnde illud prædictum Esaiæ. 47. Descende, sede in puluere virgo alia Babylonis. Et Iudicum. 15. Descendens habitauit in spelunca. In spelunca inquit, idest in sepulchro per considerationem. Et. 1. Re. 26. Descēdit Saul in desertū. Item ad hostem viriliter impugnandum .i. contra diabolum & vitia pręliandum. 2. Re. 21. Descendit Dauid & serui eius cum eo, & pugnauerunt contra philistijm. Itē descendūt ad virtutes vtiliter procurandum. Gen. 42. Descendite & emite nobis necessaria. Illa .n. quæ super omnia sunt necessaria, sunt virtutes. Item descendunt ad iustitiam seduliter perq̄rendum. 1. Mach. 2. Descendunt multi quærentes iudicium & iustitiam in desertum. Item descendunt ad pauperes benigniter refouendum. Vnde de Zacheo dr̄ Luc. 19. ꝙ festinans descendit & suscepit illum gaudens in domum sua, dicens. Ecce dimidium bonorum meorum do pauperib. &c. Item descendunt ad negocia subtiliter examinandum, qđ maximè pertinet ad iudices & prælatos. Vnde Gen. 18. Descendā ego, & videbo vtrum clamorē, qui venit ad me, opere compleuerint .s. Sodomitæ. Item descendunt ad malos seueriter corrigendum. 2. Reg. 23. Bananias filius Ioiadæ viri fortissimi magnorum operū de capseel, ipse percussit duos leones moab, & ipse descendit & percussit leonem in cisterna in diebus niuis. Item descendunt ad stultos veraciter instruendum & informandum. Exo. 19. Descende & contestare populum ne velit transgredi terminos. Itē descēdunt ad tristes hilariter confortandum. Dan. 3. Descendit Angelus dñi cum azaria in fornacem, & fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem. Item descendunt ad oppressos alacriter liberandum. Exo. 3. Vidi afflictionem populi mei qui est in AEgypto, & descendi liberare eum. Item descendunt & condescendunt ad bonos liberaliter præmiandum & pmouendum, quia sicut dr̄ Iac. 1. Omne datum perfectum desursum est descendens à patre luminum. & Exo. 19. Descendit Moyses ad populum, & sanctificauit eos, i. promouit, & vt sanctos honorauit. Pat et igitur quomodo multiplex est descensus iustorum. ¶ Tertiò dico, quod multiplex est descensus malorum peccatorum. Peccator .n. cum peccat, dr̄ descēdere, pro eo, ꝙ à rectitudine iustitiæ curuatur, & de bono incommutabili ad bonum commutabile inclinat̄, & à Deo gratia & perfectione cadere & recedere comprobat̄. De vulture .n. legitur, ꝙ tarde & lente volitat & ascendit, cito tñ & impetuose descendit. Ponderosa .n. auis est, & ideò viso cadauere inferius statim ruit. Sic dico de peccatore, quia pro certo pronior est ad descensum vitiorum, quam ad ascensum virtutum. Difficiliter .n. ascendit ad opera virtuosa, faciliter verò descendit ad cadauera .i. ad peccata & ad opera vitiosa. Gen. 15. Descēderunt aues sup cadauera. Vñ notabis, ꝙ mali multipliciter descendunt ad mala. Descendunt .n. K

Ad {
fluuium delitiarum, vt ibi lauentur,
lectum pigritiarum, vt ibi pausentur.
mare diuitiarum, vt ibi turbentur,
curias eminentiarum, vt ibi honorentur.
profundum nequitiarum, vt ibi ligentur.
}

Descendunt (dico) ad fluuiū delitiarum. Vnde de filia Pharaonis dicitur Exo. 2. ꝙ ipsa descēderat ad fluuiū AEgypti vt lauaret in flumine. AEgyptus .n. interpretatur tenebræ, quia .s. fluuius deliciarum obscurat & obtenebrat mētes deliciosorum. Item ipsi descendunt ad locum pigritiarum: vnde Ionę. 1. dicitur ꝙ Ionas descendit ad inferiora nauis, & dormiebat sopore graui. Item descendunt ad mare diuitiarum. Diuitiæ .n. mare dici possunt, & hoc propter amaritudinem, quam habent in acquirendo, possidendo, & amittendo. Ezec. 47. Aquæ istæ descendunt ad plana deserti, & intrabunt mare. Item descendunt ad curias eminentiarum. Esa. 30. Veh qui ascenditis in AEgyptum, sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis. Item descendunt in profundum nequitiarum. vnde Hie. 40. Fugite, terga vertite, descendite in voraginem habitatores dedan. Vorago .n. profundum vitiorum designat. Deut. 32. Descenderunt in profundum quasi lapis. Iste est igitur descensus malorum. ¶ Quartò dico, ꝙ inuenitur descensus miserorū. Et iste est qñ quis de statu eminentis fortunæ descendit & ruit per infortunia ad statum infimum & depressum. Nihil enim infoelicius, quā aliquando fuisse foelicem. Status enim fortunæ mundanæ non est nisi quidam ascensus & descensus. Similis enim videtur illis arenarum periculis, quæ dicūtur Syrtes & maiores & minores. Sunt .n. arenę quasi continue bullientes, & vento ab interiori flante, nunc in montes ascendentes, nūc in voragines descendētes. Nam vbi hodie montes arenarum videris, ibi

cras

eras vallem & inane videbis, vt dicunt tam Isidorus, quam Solinus. Vnde etiam dicunt, ꝙ per loca ista nulla certa via cognoscitur, immo quisquis forte illuc ambulat, necesse est vt per sidera sicut in equore dirigatur. Sic re vera gubernat fortuna. Semper. n. est in quadam ebullitione & motu, nunquam permanens in eodem. Nam quos aliquando facit in montes, i. in altos viros crescere & ascēdere, subito facit perire & descendere, & vbi hodie cumulos arenarum, .i. diuitiarum aggregat, inde subito vacuat & elongat, & sic fit, ꝙ illi, qui flatu fortunæ ad magnos status ascendunt, faciliter contrario flatu suo ad ima redeunt, & descendunt. ps. Ascēdunt montes, & descendunt campi in locum, quem fundasti eis. Fundasti, inquit, tu ô fortuna, idest occulta Dei prouidentia. Vnde etiā ipsi misero & infelici potest dici illud Deute. 29. Ipse ascendet super te, & erit superior, tu aūt descendes, & eris inferior, quasi diceret, qñq; fit, ꝙ ille, qui fuit inferior, fit superior, & ille, qui qñq; ascenderat, descendit. Vnde de tali descensu & infortunijs magnorum dr̄ Ezech. 26. Commouebuntur insulæ, & descēdent de sedibus suis omnes principes maris & auferent exuuias suas, & vestimenta sua abijcient, & induentur stupore. Iste aūt descensus fit quandoq;, vt dictum est in hoc mundo per infortunia. semper autem vbiq; fit per mortis & inferni supplicia infortunata. Mors. n. hoiem à statu temporalis eminentiæ necessario facit descendere, & sub terram cum vermibus introire. Ezec. 32. Quo pulchrior es, descende & dormi. Iste est igitur descēsus miserorum. ¶ Quintò aūt dico, ꝙ inuenitur descēsus damnatorum, qui. s. descendunt inferius in infernū. De quibus dr̄ Baruc. 3. Exterminati sunt, & ad inferos descenderūt, & alij in locum eorum surrexerunt. Et si vis, notabis, ꝙ ad locum istum descendunt omnes mali, videlicet

M

Illi qui { superbia alta sunt eleuati, / sæuitia dura sunt obdurati, / lætitia vana sunt recreati, / luxuria fęda sunt inquinati. }

¶ Dico ergo ꝙ illuc, s. ad infernum descendunt illi, qui sunt eleuati magna superbia. Vnde Esai. 5. Descendent fortes eius sublimes gloriosique eius s. in infernum, qui dilatauit aīam suam, & aperuit os suum. Item ibi descendunt illi, qui sunt obdurati fera sæuitia, s. tyranni & crudeles. De quo Esa. 34. Descendent vnicornes cum eis, & tauri cū potentibus. Item ibi descēdunt, qui sunt recreati vana lætitia. Iob. 21 Gaudent ad sonitum organi, ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferos descendunt. Item ibi descendunt illi, qui sunt inquinati fęda luxuria. Vnde de mala muliere dr̄ Prouer. 9. ꝙ qui applicabitur ei, descendet ad inferos, & qui abscesserit ab ea, saluabitur. Isti igitur, & alij peccatores ad inferos descendunt, & hoc celeriter sine dilatione, profunditer sine euasione, crudeliter sine consolatione. Celeriter dico. Vnde illud Iob. 21. In puncto ad inferna descendunt Profunditer etiam. Vnde illud Iob. 17. In profundissimum inferni descendent omnia mea. Crudeliter & inconsolabiliter. psa. AEstimatus sum cum descēdentibus in lacum, factus sum sicut homo sine adiutorio. Iste est igitur descensus damnatorum. & sic iterum patet quomodo quadruplex est descensus humanus. ¶ Secundò verò principaliter dico, ꝙ inuenitur descensus diuinus. Et iste proculdubio est ille quo Deus diuersimodè descēdit ad hominem. Ipse enim tam in præterito quàm in præsenti quam in futuro

N

Descendit carnem sumpturus in matris lilio,
Descendit habitaturus in cordis folio,
Descendet iudicaturus in regni solio.

¶ Primus fuit descensus humilis & amorosus,
Secundus est descensus vtilis & fructuosus,
Tertius erit descensus terribilis & rigorosus,

¶ Primo descensu venit hominem liberare
Secundò descensu venit hominem visitare,
Tertiò descensu veniet hominem iudicare.

¶ Primum descensum fecit charitas,
Secundum descensum fecit bonitas,
Tertium descensum faciet æquitas.

Primus fuit amicitiæ, secūdus fuit grãæ, tertius est iustitiæ.

¶ Dico ergo primo, ꝙ Deus descendit carnem sumpturus matris lilio, i. in castis visceribus virginis benedictæ. Amænitas. n. horti & florum & fructuum in eodem, quandoque allicit hominem ad descendendum in ipsum. Apes etiam ad hortos descendunt, floridas herbas & arbores quærunt, & ibi substantiam mellis accipiunt. Sic verè sanctitas beatæ virginis, & flores, & fructus virtutum, Deum ad descendendum & carnem assumendum in ea traxerunt & inuitarunt. Cant. 6. Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolā aromatis, vt pascatur in hortis, & lilia colligat. Ibi. n. materiam mellis. i. materiam suæ sanctæ humanitatis assumpsit & eam nouem mensibus sicut bonus apothecarius composuit, & confecit, dicens illud Canti. 6. Descendi in hortum nucum, vt viderem poma conuallium & inspicerem si floruisset vinea. & germinassent mala punica.

In istum enim hortum descendit Christus, & hoc

Propter { poma conuallium humilitatis, / flores vineæ virginitatis, & puritatis, / mala punica suę purpureæ charitatis. }

¶ Et si vis, notabis, quod iste descendit

Sicut { lux ad illuminandum tenebras erroris, / ros ad temperandum latebras ardoris, / medicus ad liberandum grauamen doloris, / amicus ad visitandum populum languoris. }

¶ Descendit dico sicut lux ad erroris tenebras illustrādum. vnde in Psal. Inclinauit cęlos, & descendit, & caligo sub pedibus eius. Item descendit sicut ros ad ardoris incendia tēperanda. vnde Dan. 3. Descendit Angelus domini in fornacem, & fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem. Item descendit sicut medicus ad doloris periculum auferēdum atque curandum. psal. Domine inclina cœlos tuos, & descende, tange montes, & fumigabunt. Item descendit sicut amicus ad läguidum populum visitandū. vnde Esai. 64. Vtinam dirumperes cœlos & descenderes, à facie tua mōtes defluerent &c. Sic igitur dico, ꝙ Christus descendit carnem sumpturus in matris lilio. ¶ Secundò dico, ꝙ ipse descēdit habitaturus in cordis folio, seu hospitio. Christus. n. quotidie in cor humanum per gratiam descendit. & ipsum ad bonum incitat & accendit. Descendit. n. ibi sicut panis satiatiuus omnis ægestatis, sicut fluuius irrigatiuus omnis siccitatis, sicut ignis seu sicut sol illuminatiuus oīs obscuritatis, sicut murus sustentatiuus omnis fragilitatis. Est. n. iste descensus satiatiuus cordis auidi. Io. 6. Ego sum panis viuus, q de cœlo descendi. Item est irrigatiuus cordis aridi. psa. Descendit sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia stillantia sup terram. Item est illustratiuus horridi. Vnde iste est sol, qui descendit per lineas, quibus reuersus fuerat in horologio achaz. 4. Reg. 20. Et breuiter, descensus iste est roboratiuus, seu etiam sustentatiuus cordis stupidi. vnde Exo. 33. Descēdebat columna nubis, & stabat ante ostium tabernaculi fęderis. Columna. n. sustentationem designat. Patet ergo, qd Christus quotidie descendit habitaturus in cordis folio. ¶ Tertiò dico, ꝙ ipse descēdit iudicaturus in regni folio. & istud erit in extremo iudicio, qñ. s. Christus descēdet super montem olíueti iudicaturus orbē. Et procul dubio iste erit

O

P

Descensus { terroris / erroris / valoris. }

Ibi enim descendet Christus cunctis terribilis. Vñ Exod. 19. dicitur ꝙ totus mons Synai fumabat, eo ꝙ dominus descēdisset super eum in igne, eratque mons totus terribilis, & sonitus buccinæ crescebat, & descendit dñs sup montē. Item descendet malis horribilis, quia. s. ipsos ibi destruet & comburet. 4. Reg. 1. Descendat ignis de cęlo & cōburat te, & quinquaginta tuos. Item descendet cūctis mirabilis & insuperabilis, quia ipse est ille Angelus quem vidit Io. Apoca. 20. vbi dicit sic. Vidi inquit, angelum descendentē de cęlo, habētē clauem abyssi, & cathenam magnam, & apprehendit draconem &c. Sic ergo patet, ꝙ est descensus Christi in regni solio, in cordis hospitio, in matris vtero. Et iste est igitur descensus diuinus, & hoc est secūdum principale. ¶ Tertiò verò dico, ꝙ est descensus diabolicus. Diabolus. n. descēdit de cęlo ad terrā, qñ cecidit supbiēdo, nūc ēt quotidie descendit ad nos, qñ nos tētat suggerēdo atq; nocēdo. Vnde Apo. 12. Veh terrę & mari, qa descēdit diabol' ad vos, hñs ira magnā, sciēs qm̄ modicū tp̄s habet, sed non plus de isto. Patet ergo, ꝙ est descēsus humanus, diuinus, & diabolus.

Q

Describere.

Nota, ꝙ descriptio sumitur ꝑ declaratione, numeratiōe, & mensuratione rerum omnium. Describitur enim res, vt intelligatur, vt A

memoria

memoriæ committatur,& eius series clarior videatur. Est igitur descriptio Dei,& iusti. A Deo.n. omnia sunt descripta,& antequam fiant ab eo ordinata, Lucæ. 2. Exijt edictū à Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis. Potissime autem describitur ab ipsa anima, vel ecclesia, ꝓ eo ꝙ de eis maxima est sibi cura. Describitur dico.s. in mente sua per prædestinationem æternam, vel per prouidentiam,& ordinationem quotidianam. Et sic loquitur Deus Ecclesiæ vel animæ, Esa. 49. dicens. In manibus mei descripsi te, & muri tui coram oculis meis sunt semper. Iustus etiam facit descriptionem suam Describit.n.& dipingit in tabulis cordis sui.

Legem diuinam, ne eam obliuiscatur,
B Misericordiam, vt eius reminiscatur,
Mundi tentationem, ne per hanc vincatur,
Cœli possessionem, vt eam adipiscatur,
Orbis dominationem, vt breuis esse noscatur.

Igitur describe tibi in mente tua legem diuinam, vt eā memoreris. Vnde de principe dr̄ Deut. 17. ꝙ postquam sederit in solio suo, describet Deuteronomium legis huius. Itē describe tibi misericordiam, vt per hanc honoreris. Prouer. 3. Misericordia & veritas non te deserant, describe eas in tabulis cordis tui,& inuenies gratiam coram Deo & hoībus. Item describe mundi tentationem, ne in hac supereris. vnde Ezech. præcipitur, ꝙ describat sibi ciuitatem Hierusalē, & Regem Babylonis ipsam impugnantem & obsidentem. Item describe cœli possessionem, vt eam amplexeris. Vnde de Iosue legitur Iosue. 18. ꝙ ipse misit ad describendum terram promissionis, vt sorte diuideretur filijs Israel. Vnde dicit ibidem. Item describite terram,& reuertimini. Item describe mundi regionem & iurisdictionem, vt eā minus appciaris. vñ illud prædictum Luc. 2. Exijt edictū à cęsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis. Nihil plus ad p̄sens. Vide vbi scribere, liber, ordinare, Prædestinatio, & similia.

A Deserere. Desertus

Nota, ꝙ deserere, idē est, ꝙ dimittere,& derelinquere. Res.n. deserta dicitur, quando nullus de ea curat, sed à cunctis deseritur, derelinquitur,& fugitur. Est igitur desertio actiua,& desertio passiua. Actiua est quādo q̄s deserit illud, quod tenebat,& ista, vt communiter, accipitur in malo, quia s. mali solent deserere

Viam rectam & æquitatem, Iustitiam & veritatem, Clementiam & pietatem. Deserunt, dico, viā rectam, per quam ambulant.s. viam mandatorum & legis diuinæ. de quo Deut. 9. Deseruerunt velociter viam, quam demonstrasti eis. Econtra de iustis & bonis dr̄ in persona Iob, illud Iob. 27. Iustificationem meā, quā cepi, tenere non deseram,& merito, quia pro certo sicut dicitur Proue. 13. Egestas & ignominia ei, qui deserit disciplinā. Item deserunt veritatem, quam prius seruabant. Proue. 28. Pro bucella panis deserunt veritatē. Econtra de Thobia dr̄ Thob. 1. ꝙ in captiuitate positus, viam veritatis nō deseruit. Item deserunt pietatem, qua Deo placebant, cū tñ deberēt dicere illud Iudi. 9. Nunquid possum deserere dulcedinem meam? Iuxta illud Proue. 3. Misericordia & veritas nō te deserant. Et ista est desertio actiua, quę semper est mala. ¶ Sed,
B adhuc dico, ꝙ est desertio passiua, & ista proculdubio pōt significare statum culpæ, statum miseriæ, statum pęnæ. Nam

Deseritur { peccator gratijs orbatus, pauper fortuna grauatus, damnatus gloria priuatus. }

Et primo quidē dico, ꝙ pc̄tor deserit & desertum efficitur & desertus. Deseritur.n. à Deo,& in manibus diaboli dimittitur,& exponitur qñ peccat. Sicut.n. res, quæ nihil valet à Dño suo solet deseri,& cuiuis occupāti relinqui, res aūt bonæ & vtiles solēt summopere custodiri, sic pc̄tor, ex quo Dei grām perdidit, ad nihil valet vltra,& ideò à Dño deseritur,& derelinquitur. Exemplo ēt terræ vel arboris, quæ tunc sine cultura deseritur, quando fructificare non vult Hier. 46. Memphis in solitudinem erit,& deseretur inhabitabilis. Bonos autem viros fructuosos & vtiles Deus nunquam deserit, sed eos diligit,& custodit. Iudith 13. Non deseruit sperātes in se. quod petens ille dicebat. 2. Macha. 1. Exaudiat Deꝰ orationes vestras,& reconcilietur vobis, nec vos deserat in tempore malo, quia peccator est sicut terra deserta,

Quæ est sterilis & sine fructibus, Quę est arida & sine fontibus, Quę est sola & sine gentibus. Et dico sterilis, carens fructuū vbertate. Nam quia peccator non colitur per pn̄iam, ideò necesse est, ꝙ nō habeat bonos fructus, i. bonorum operum & virtutum abūdantiam. Vnde de solitudine conquerebant̄ filij Israel Nu. 20. dicentes Moysi. Cur induxisti nos in locum istum pessimum, qui seri non pōt, nec ficum gignit,& insuper aquas nō habet ad bibendum? quia pro certo pc̄tor dr̄ locus pessimus & deterius, vbi non sunt aquæ deuotionis, ficus dulcis compassionis, nec semen gratiæ, seu scientiæ & locutionis. Matt. 14. Desertus est locus hic. Vnde etiam Exod. 16. dr̄. Cur induxisti nos in desertum, vt interficeres nos fame? q.d. Peccator est locus penuriosus & desertus, vbi nullum bonum reperitur, de quo aliena indigentia suppleatur. Vnde lamētādo dicebat Esa. Esa. 1. Terra vestra deserta, ciuitates vestræ succensæ sunt igni. Terra nr̄a corpus est, quæ est deserta, q̄a non colitur per pn̄iam. Ciuitates nr̄æ sunt sensus, qui igne cremati sunt per auaritiam. Pc̄tor igitur desertus & sterilis est, quia caret fructuum vbertate. ¶ Secūdò desertus est, q̄a caret fontium voluptate seu humiditate, q̄a pro certo peccator dr̄ ſm Psa. misſā. Terra deserta inuia & inaquosa. Ibi .n. deficit fons lachrymarum, qui purificat, fons deuotionis, qui lætificat, fons doctrinæ, qui satiat, atq; fons gratiæ, q̄ saluificat. iō Esa. 15. dr̄. Aquæ Nemrim desertæ erunt. Aduerte tñ, ꝙ aquæ amaræ bene inueniūtur in desertis, sicut de Alexandro magno legitur, ꝙ ipse flumium quendā inuenit amariorem oī helleboro, sicut etiam de filijs Israel legitur Exodi. 15. ꝙ ipsi in Marath inuenerunt aquam amaram, quā bibere non valebant. Sic verè dico, ꝙ pc̄tores carent fontibus aquarum dulcium supradictis. Abundant tñ fontibus amaris diuersorum vitiorum. s. fonte luxurię, gulæ, auaritiæ, qui pro certo amari dicuntur, quia qui his potati fuerint, ad inferni amaritudinem deducuntur. vnde Hieremias. Hier. 2. vocat desertum terram inhabitabilem & inuiam, terram sitis,& imaginem mortis. Caret ergo peccator fontium voluptate. ¶ Tertiò caret gentium charitate. Locus.n. desertus D dr̄ qñ à nemine inhabitatur. Sic peccator merito pōt dici desertus, quia Deus per gratiam ipsum non habitat, Angelus per amicitiā ipsum nō visitat iustus per charitatē ipsum nō frequentat, pauper ad ipsius pietatem sæpe non clamitat. ps. Fiat habitatio eorum deserta,& in tabernaculis eorum nō sit qui inhabitet. Peccator igitur dr̄ desertus,& etiā status pc̄ti dici pōt desertum. Vnde de pc̄tore dr̄, Hie. 4. Aspexi,& ecce Carmelus desertus erat. De statu verò pc̄ti dicit Dn̄s Leuit. 27. Offendisti me in deserto Syon, in contradictione multitudinis. Vide infra vbi desertum comparatur mundo. Patet ergo, ꝙ pc̄tor deseritur cum gratijs orbatur. ¶ Secundò dico, principaliter, ꝙ deseritur pauper, cum fortuna grauatur. Pauper.n.& paupertatis status comparatur deserto, quoties.n. ipsos fortuna deserit, oēs alij deserunt eos. Et iō tales desertum seu deserti merito nuncupantur. Vnde Hie. 6. Desolabuntur ciuitates sine habitatore,& domus sine homine,& terra relinquetur deserta. Quia bī illi, qui ad desertum paupertatis deducuntur, statim ab oīb. relinquūtur,& ētiā ꝓprijs amicis & parentib. deseruntur. Et aduerte, ꝙ tria gn̄a personarum deducuntur hodie ad desertum, videlicet

Status { principum sęcularium, clericorum & regularium, hypocritarum singularium. }

De principib. secularibus patet, ꝙ ipsos quādoq; fortuna detrahat ad desertum. Isti enim quandoq; ad miserrimā fortunam deueniunt. Vnde Dominus superbiæ talium minatur Ezec. 35. dicens. Ecce ego ad te mons Seyr, & extēdā manum meam super te,& dabo te desolatum atq; desertū vrbes tuas demoliar, & tu desertus eris. Exemplifica de Dionysio tyranno,& alijs. Isti potissimè in morte deseruntur, quia tunc substitutis alijs de eis non curatur. Exemplifica de morte magnorum. ¶ De personis etiam ecclesiasticis, & regularibus patet, quia hodie isti deseruntur,& destituūtur,& bonis spiritualibus & temporalibus desolantur. Vnde de montibus Israel. i. de viris ecclesiasticis dr̄. Ezec. 35. & loquitur in persona demonum & tyrannorum. Montes Israel deserti, nobis dati sunt ad deuorandum. Vnde ēt de ipsa Ecclesia nunc spiritualiter & temporaliter desolata dr̄, 1. Machabe. 4. Viderunt sanctificationem desertam,& altare prophanatum, portas exustas,& in atrijs virgulta nata, si-

cut in saltib. Sanctificatio.n. est ecclesia, altare sunt religiosi, portæ sunt prælati, atria sunt subditi & clerici. Et tñ proh dolor omnia hodie sunt deserta, & à sua primaria cõditione destituta, & tẽporaliter & spiritualiter desolata. Ignis.n. cõsumpsit speciosa deserti. &c. Iohel.2. vide infra titulo sequẽti, & vide de deserto mundi, & applica ad Ecclesiã modernam per modum infectionis. ¶ De hypocritis vero singularib. qui ẽt deserti sunt ab oĩ bono, qui deserto cõparari possunt, pro eo. s. quia per abstinentiã suã sicci & steriles sunt, & tñ fructu bonorum operum omnino carent, põt dici illud Aggei.1. Domus mea deserta est, q.d. illi, qui videntur esse domus mea per sanctitatem, deserti sunt per bonorũ operum paucitatem & sterilitatem. Vnde ẽt isti sunt vulpes falsitatis, de quibus quasi ad prophetas insipientes, qui sequũtur sensum suum, dicitur Ezec.13. Quasi vulpes in deserto prophetæ tui Israel erant. Sicut.n. dicit Solinus. in desertis Aphricæ prope Athlantem montem apparẽt de nocte imagines, videntur lumina, audiuntur tympana, & mirabilia esse videntur, si tamen quis propè accesserit, nihil inuenit & exinde, vt ait, Panum & Aegypanum incepit opinio. Crediti sunt.n. panes & AEgypanes dij rurares aĩalib. præsidentes, nunquam nisi qñ volunt apparentes, statum suum ignotum agentes, & de nocte plus q̃ aliàs se monstrantes. Geruasius etiam dicit, ꝙ in desertis Aphricæ subito apparent imagines, quasi hoĩes subito apparentes, & subito disparentes. De talibus autem phantasijs feci mentionem in meo reductorio morali in prologo lib.14 Tales autem videntur esse hypocritæ, qui in deserto Ecclesiæ sunt deserti, quia. s. isti videntur esse & non sunt, apparent & disparent, esse creduntur, & tñ existentes non inueniuntur, quia. s. in ipsis apparẽt imagines falsæ apparentiæ, audiuntur voces falsæ eloquentiæ, videntur lumina exemplaris conuersationis fictitiæ, nihil tñ ibi est veritatis seu bonæ existentiæ. Vnde de talib. inconstantibus atq; fictis dr̃ Hiere.13. Disseminabo eos quasi stipulam, quæ vẽto rapitur in deserto. Patet igitur, ꝙ hodie in multis desertis inueniuntur hypocritæ, singulares, clerici vel regulares, principes etiam sæculares. Et ista est desertio fortunæ. Et sic dico, ꝙ deseritur pauper cũ fortuna gratur.

E ¶ Tertiò dico, ꝙ deseritur damnatus cum gloria priuatur. Nullus.n. est tã desertus, nec tã in deserto, sicut est dãnatus. Deseritur.n. à Deo, Angelis sanctis, necnon ab omni auxilio, subsidio, cõsolatione, gaudio, & lætitia. Et breuiter de congregatione malorum, qui sunt in inferno põt dici illud.2. Esdræ.2. Ciuitas ista deserta est. vnde etiam de illo loco, & habitatoribus eius potest dici illud Esaiæ.24. Deserta est omnis lætitia, translatum est gaudium terræ, relicta est in vrbe solitudo & calamitas opprimet portas eius. Et nota si vis, quòd infernus cum suis possessoribus sunt deserti

Propter	ignem voracissimum,	Viget æstubus,
	laborem immensissimum,	Arcet laboribus,
	hostem potentissimum,	Scatet hostibus,
	locum arduissimum,	Terret rupibus,
	gladium acutissimum,	Caret fontibus,
	situm sterilissimum,	Vrget flatibus,
	flatum horrendissimum.	Eget fructibus,

In deserto.n. inferni est ignis æstuans, qui non extinguitur. Esai.1. Terra vestra deserta, ciuitates vestræ succensæ sunt igni. Est labor, qui non minuitur, Desertum.n. locus est asp, & laboriosus. vnde Hie.49. Per meipsum iuraui dicit Dñs, ꝙ in solitudinem & in desertum, in maledictionem & in opprobrium erit Bosra. Bosra.n. interpretatur angustia vel tribulatio. Ibi est hostis viduans, qui non repellitur. In deserto.n. sunt latrones, feræ, & serpentes, sic in inferno demones. Esa.37. Vere.n. Dñe Deus, desertas fecerunt reges Assyriorum terras. Vnde infernus potest dici Idumea, quæ interpretatur sanguinea quia. s. ibi viget crudelitas, quæ noĩe sanguinis designatur. vnde Ioh.3. Erit Idumea in desertum perditionis. Est etiam ibi squalor afficiens, quia. s. turpitudo, & horror. vnde de quolibet damnato potest dici illud ps. Inuenit eum in terra deserta, in loco horroris & vastæ solitudinis. Item est ibi aqua deficiẽs. In deserto.n. inferni deficit aqua. i. refrigerium consolationis. Hier.23. Arefacta sunt arua deserti. Item ibi est fames conficiens, sterilitas.n. omniũ bonorum est ibi. ps. Nunquid poterit Deus parare mensam in deserto? Item ibi est ventus percutiens. vnde Hierem.4. Ventus vrens in vijs deserti. Et breuiter siue per desertum intelligatur damnatus, siue etiã infernus, constat, ꝙ ibi sunt multa mala, & multæ miseriæ, & tormenta. Vnde comminãdo potest dici peccatoribus illud Iudicum.8. Conterã carnes vestras cum spinis tribulisq; deserti. Vnde ẽt de ipsis pc̃töribus põt dici illud Hie.51. Cõmouebit terra, & turbabitur quia vigilauit contra Babylonẽ cogitatio Dñi, vt ponat Babylonẽ desertã & ĩhabitabilẽ. Patet ergo qũo triplex est desertio vel desertũ. s. dãnatorũ, miserorũ, & peccatorũ.

Desertum.

Dr̃ autem desertum à desero, ris. s. qa locus ab hoĩbus deseritur, & qa à paucis vel à nemine habitatur. Et est desertum locus siccitatis & sterilitatis, & signat in bono statum pniæ & religionis. Esai.51. Ponã desertũ eius quasi delitias. In malo aũt signat statum mundanæ conuersationis. Sopho.2. Qũo factum est de sertum cubile bestiæ? In peiori vero signat calorem infernalis doloris & afflictionis. Vnde Thob.8. dr̃, ꝙ demonium Asmodeus noĩe, ab angelo fuit religatus in deserto superiori. A

¶ Dicam igitur, ꝙ est desertum frequentandum, deuitandũ & formidandum. Desertum frequentandum est locus & status pniæ & religionis. frequentatur.n. quandoq; desertũ pp aquas, quæ ibi solent fluere, propter herbas, quæ ibi solẽt florere, pp aues, quæ ibi solent canere. In deserto.n. plusquam in alijs inueniuntur ista tria. s. aquæ fluentes, herbæ florẽtes, aues canentes. Sic pro certo, charissimi, dico, ꝙ locus & status pniæ & religionis dẽt à nobis merito frequentari. Ibi.n. aquæ lachrymarum & deuotionis labuntur, & fluũt. Ibi flores exemplorum & honestæ conuersationis florent, ꝙ maturescunt. Ibi aues. i. viri spiritalis conditionis & perfectionis modulantur, & canunt. Istud apparuit in beato Io anne, q̃ fuit auis spiritualis, qui dicebat Luc.3. Ego vox clamantis in deserto. Et Lu.1. dr̃, ꝙ ipse erat in deserto vsque ad diẽ ostẽsionis suæ ad populum. Et de Christo ẽt dr̃ Luc.4. ꝙ ipse ductus est à spiritu in desertum, vt tentaretẽ à diabolo. Frequẽtemus igĩ istum locum. i. pœnitentiæ asperitatem, quia sicut dr̃ Iohe.2. Nolite timere aĩalia regionis, quia germinauerũt speciosa deserti, lignum protulit fructum suum, ficus & vinea dederunt virtutem suam. Vñ de triplici actu pœnitentiæ dr̃ Esa.35. Aperta erit lingua mutorum, ecce confessio. Scissæ sunt aquæ in deserto, ecce cõpunctio. In locis draconum orieẽ viror myrti, & calami, ecce cõuersio & cõuersatio. De isto ergo dr̃ ĩ ps. Pinguescẽt speciosa deserti, & exultatione colles accingẽtur. Vbi aduerte, ꝙ sicut desertũ est

Locus	gratus ad habitandum,	Sic vere dico, ꝙ desertum pœnitẽtię est locus ad habitãdum,
	ad meditandum,	
	ad militandum.	

gratus pp floridã conuersationẽ. [Speciosa inquit.] Ad ambulandum locus per diuinæ laudis frequentationẽ. [Exultatione.] Ad militandum locus per scandalorum resecationẽ. [Accingentur inquit.] Curramus igitur ad istud desertum,

Vt	recreemur ipsius floribus,	Dico ergo primo, ꝙ in isto deserto possumus recreari virtutũ floribus,
	iucundemur diuinis laudibus,	
	præliemur cum nostris hostibus.	

B

quod ostenditur cum dr̃. Speciosa deserti. Per speciosa.n. deserti intelligitur amœnitas florum & herbarum, quæ in locis desertis & incultis solent copiosius inueniri, & per quos quidem flores, & herbas nitor honestæ conuersationis, & abundantia virtutis & gratiarum designatur, quæ procul dubio in isto deserto solent pręcipuè reperiri. Ibi.n. debent esse flores rosea charitatis, flores lilij castitatis, flores violæ humilitatis, flores oliuę pietatis. Vnde de istis speciositatibus dr̃ illud prædictum Iohe.2. Germinauerunt speciosa deserti. Vnde de multiplicib. floribus & plantis huius deserti potest dici illud Esa.41. Ponã desertum in stagna aquarum, dabo in solitudinem cedrum, & spinam & myrtum, & lignum oliuæ. Ponã in deserto abietem, & vlmum, & buxum simul. Compara omnia ista vel diuersis virtuosis personis, vel etiam diuersis virtutib. in deserto religionis & pœnitentię habitantibus. Sed pro certo hodie plangit illud propheta Iohe.1. dicens sic. Ad te Dñe clamabo, qm ignis comedit speciosa deserti, flamma cõbussit, omnia ligna regionis. Ignis.n. (charissimi) signat peccatũ auaritiæ, pc̃m luxuriæ, peccatum inuidię. Ignis auaritiæ vrit mentem, luxuriæ vrit carnem, inuidiæ vrit vtranque. Iste.n. est ignis vsq; ad cõsummationẽ deuorans. Iob.31. Ignis igĩ iste

iste hodie consumpsit speciosa deserti.i.virtutes status pœnitentiæ & religionis. Ignis luxuriæ deuorat lilium castitatis, ignis vero inuidiæ consumit rosam & feruorē amoris & charitatis. Nā pro certo (charissimi) sicut in desertis naturalibus habitant quandoq; aīalia ignem spirantia & producentia, sicut sunt dracones, & sicut erant illi serpentes, de quibus dr̄ Deut.8.ꝙ in deserto erat Dypsas & serpens flatu vrens, sic verè in deserto status pœnitētiæ, s. in religione sunt hodie multi dracones sitibundi per auaritiam, & multi flatu verborū vrentes per detractionem & inuidiam. Malac.1. Posui montem Seyr in solitudinem & hæreditatē eius in dracones deserti. Isti.n.nituntur comburere, & corrodere flatu detractionum suarū prælatos & superiores, socios & mediocriores, subditos & inferiores. Et ideò isti figurant in ipsis filiis Israel qui quamuis erepti à Pharaonis imperio ad desertum intro issent, & quamuis pericula inimicorum euasissent, quamuis etiam pane cœli nutriti fuissent, in deserto tamen suis exigē tibus demeritis, pro maiori parte igne cōsumpti sunt, & plagis variis interempti, sicut patet. Nume.17. & in aliis multis locis. Sic vere multi sunt religiosi, qui quamuis de dominio Pharaonis diaboli, ad desertū pœnitentiæ transiuerint, quāuis mundi pericula euaserint, quamuis pane de cœlo, i. cœli doctrina & scriptura nutriti fuerint, igne tn̄ detractionis & inuidiæ in deserto religionis taliter inflammantur, ꝙ quasi omnes eius incendio deuastantur. [Ignis ergo comedit speciosa deserti.] Vnde de isto igne potest intelligi illud Eccles. 43. Deuorabit montes, & exuret desertū & extinguet omne viride. Non sic ergo, sed in deserto pœnitētiæ recreemur virtutum floribus. ¶ Secundò dico, ꝙ in isto deserto debemus esse, vt modulemur diuinis laudibus. [Exultatione inquit.] Aues.n.in deserto solent secretius habitare, & dulcius modulari. Ad denotandū, ꝙ si volumus esse in secreto mētis per contemplationem, & perfectè modulari, per gratiarū actionem & per diuinæ laudis frequentationem, necesse est, ꝙ ad desertum pœnitentiæ fugiamus, & ꝙ à turbis mūdanorum secedamus & à tumultu. exemplo beati Ioannis, qui fugiens ad antra deserti, modulabatur, & clamabat, agite pœnitentiam. &c. Luc.4. Aues.n.quæ sunt mundæ vitæ, & quæ melodiosè cantant solent frequentare desertū, quia.s.ibi inueniūtur herbarum grana, vnde recipiunt victum suum. Aues vero, quæ sunt immundæ vitæ, & quæ horribiliter cantant, sicut sunt cornices & corui, non cantant in deserto, & hoc qa carnibus, & cadaueribus nutriūtur, quæ, vt communiter, in deserto non inueniuntur. Sic proculdubio viri spirituales & mundi diligunt desertum pœnitentiæ, vbi granis sacræ Scripturæ pascuntur, & vbi per deuotionem orationem, & laudem Deo dulciter modulantur Sed pro certo aues immundæ, corui nigri, & peccatores, qui carnibus deliciarum & immunditiis nutriuntur, qui Deo non modulantur, sed horribiliter contra Deum & proximum clamant & garrulant, isti dico, nunquā volunt desertum pœnitentiæ frequentare, sciētes, ꝙ cadauera deliciarum ibidem non habentur. Iste ergo locus debet frequentari vt iucundemur diuinis laudib. Esa. 52. Gaudete, & laudate simul deserta Hierusalem. quod ostēditur cum dr̄. Exultatione & in ps. Exultationes Dei in gutture eorum. Esa.54. Lauda sterilis, quæ non parturis, qa multi filii desertæ magis quàm eius, qui habet virū. i. multo plus sunt bona opera continētium, quā coniugatorum. ¶ Tertiò dico, ꝙ frequentare debemus desertum pœnitentiæ, ne superemur à nostris hostibus. [Accingentur] Accingi.n.signat armaturam contra hostes. Desertum.n. est locus valde aptus, vt ibi ad militandum contra hostes accingamur. Locus.n.est latus, vbi sunt multa diuerticula, quod valet ad ictus hostiū declinandum. Locus ēt est desertus, vbi sunt multa adminicula, quod valet ad potestatem hostium subtrahēdam. Talis ergo locus est status pœnitentiæ, ibi.n.tutū est militare contra vitia, quia.s.ibi multa sunt diuerticula, multæ viæ, multa subterfugia, per quæ potest homo hostium malitias declinare. Iō dicebāt Dauid. Ecce elongaui fugiēs, & mansi in solitudine. Itē ibi non sunt offendicula mundi delectabilium, quæ hominibus sunt causa ruinæ. Item ibi non sunt occasiones & adminicula vitiorum, quæ sunt hostium cōtra nos instrumēta seu machinæ. Istis igitur rōnibus tutū est ibi cū diabolo & vitiis inire bellum, exemplo Christi, qui ductus est in desertū contra diabolum præliaturus, & ab eo tentandus. Luc.4. Accingentur ergo in desertū pœnitētiæ ad pugnandū, & cōtra vitia armabuntur. Num. 10. Tu nosti in quibus locis per desertum castra ponere debemus. [Accingentur inquit.] vnde Hier.4. Accingite vos ciliciis, & plāgite. Sequitur. Vetus vrens in uiis, quæ sunt in deserto, 1. Mach.3. Accingimini filij potentes, & estote parati. Patet ergo, ꝙ istud desertum est frequentandū, vt cōtra vitia pliemur, vt ibi laudibus iucundemur, vt virtutum floribus recreemur. Ibi.n. vt dictum est, est locus amænus ad recreandū, est locus quietus ad modulādū, ē locus paratus ad militādū. Pinguescēt ergo speciosa deserti, & exultatione colles accingentur. Et si vis, nota de isto deserto scilicet de Ecclesia, vel religione, quòd frequentandum est multiplici ratione, scilicet quia est

Locus
- lætitiæ & exultationis,
- iustitiæ & iurisdictionis,
- clementiæ & recreationis,
- scientiæ & contemplationis,
- cōplacentiæ & delectationis,
- pœnitentiæ & macerationis,
- eloquentiæ & prędicationis,
- diuinæ reuerētiæ & immolationis,
- amicitiæ & congregationis,
- confidentiæ & tutæ habitationis.

Est, dico, locus exultationis & lętitiæ. Vnde illud Esa. 35. Lętabit deserta & in via. Item est locus iurisdictionis & iustitiæ. Macha. 2. Descendunt multi ad eū quærentes iudicium & iustitiam in deserto. Itē locus recreationis.s. pauperum & clementiæ. psal. Nunquid poterit parare mensam in deserto, nunquid & panem poterit dare? Item locus contemplationis & scientiæ. ps. In terra deserta inuia, & inaquosa sic in sancto apparui tibi, vt viderem virtutem tuā, & gloriam tuā. Item locus delectationis & complacentiæ. Esa. 51. Ponā desertū quasi delitias. Item locus macerationis & pœnitentiæ. Vnde de Ioanne Baptista dr̄ Matth.3. ꝙ ipse erat in deserto prædicans baptismum pœnitentiæ. Itē locus prædicationis & eloquentiæ. Esa. 40. Vox clamantis in deserto, parate viā Dn̄i. Itē locus est immolationis & diuinæ reuerētiæ. Ibi.n.immolat Deus hō seipsum Exod.5. Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi in deserto. Item est locus congregationis & amicitiæ, quia scilicet ibi habitant boni viri. 1. Reg.23. Dauid & viri eius erāt in deserto. ¶ Item est locus habitationis & securæ confidentiæ. 1. Regum 23. Morabatur Dauid in deserto in locis firmissimis. Sic igitur accipitur desertum in bono, & pro statu pœnitentiæ virtuosæ. ¶ Sed adhuc dico, quòd quandoq; desertum sumitur pro statu huius sæculi vitioso. Mundus.n. iste deserto comparatur pluribus rationibus. Desertum enim, vt communiter,

Est locus
- insidiarum & deceptionis,
- molestiarum & afflictionis,
- penuriarum & defectionis.

In deserto.n. aues, & aīalia capiunt, serpentes & reptilia commorantur, fructus, & victualia non habentur. Fugiatur ergo istud desertum, quia locus est insidiarum & deceptionis. Ibi.n. communiter morantur latrones ad insidiandum, venatores & aucupes ad animalia capiēdū, sicut patet, quia sm̄ Physiologum, elephas in deserto decipit cantu puellarum, rhinoceros in deserto decipitur & capitur specie virginis, qui gremium sibi tendit, sicut superius in locis pluribus iā est dictum. Sic vere (charissimi) desertum huius modi locus est insidiarum. Ibi.n. latrones, aucupes, & venatores infernales, ad captandum aīas insidiātur. & ideò elephantes, qui sunt aīalia maxima, rhinocerontes, qui sunt aīalia fortissima. i. viri iusti magni, & perfecti ibidem diuersimodè capiuntur. Quidam.n. decipiuntur per duas puellas.s. per diabolum & per mundum, & hoc quia diabolus cantat cantilenam superbiæ, mundus vero cantilenam auaritiæ, virgo vero. i. natura mulieris aperit sinum luxuriæ, & sic in isto deserto diuersi diuersimodè attrahuntur, & in peccati laqueis inuoluuntur. Locus est insidiarum & deceptionis, ibi.n. insidiantur mali bonis, & mali malis. Thren.4. In deserte insidiati sunt nobis. ¶ Secūdò dico, ꝙ hic est locus molestiarum & vexations, in deserto.n. solent habitare animalia & reptilia venenosa & crudelia, propter quæ molestum est ibi transire. Sic vere in mundo isto inueniuntur multa genera peccatorū, qui multa bonis inferunt nocumenta. Et potissime vr̄, ꝙ sm̄ scripturam in deserto habitant tria genera bestiarum.s.

Onagri, qui sunt animalia magnæ vagabilitatis,
Strutiones, quæ sunt animalia magnæ crudelitatis,
Vulpes, quæ sunt animalia magnæ fallacitatis.

Habitant igitur ibi Onagri pleni vagabilitatis, onager.n.est aial indomabile, qđ societatẽ humanã valde fugit nulli.n.iugo subiicitur, sed in deserto cõtinue diuagaẽ, vbi sępè à leonibus deuoraẽ. Isti ergo significant superbos, & obstinatos, qui per sæculum nulli iugo disciplinæ se subijciũt, nec alicui superiori, vt deberent, obediunt. Isti.n.societatem hominũ, i. virorum rationabilium fugiunt. Quia sicut dr Iob. 39. Quis dimisit onagrum liberum, & vincula eius quis soluit? cui dedi in deserto locũ. Ista potissime possunt dici de apostatis, q fracto iugo religionis, ad libertatẽ reduci cupientes, per desertum huius sæculi diuagantur, sicut de demoniaco dicitur Mar.5. qm̃ nullus poterat eũ ligare, imò sæpe ligatus fuerat, sed ruptis vinculis agitabatur à demoniis in deserto. Et ideò tales qñ sic vagantes inueniuntur, à leonibus. i. à demonibus morte æterna damnantur, quia sicut dicitur Eccl.13. Venatio leonis onager in eremo. Sũt ergo in hoc deserto onagri sine stabilitate. ¶ Scđò dico, ꝙ ibi sunt strutiones plenæ crudelitate. Strutio.n.crudelis dicitur, quia contra proprios filios induratur. Iob.39. Induratur ad filios suos quasi non sint sui, & significant quosdam auaros parcos & tenaces, qui tam suis quam alienis negant crudeliter subuenire. Thren.4. Filia populi mei crudelis sicut strutio in deserto. ¶ Tertiò dico, ꝙ sunt vulpes plenæ fallacitatis. Isti potissimè sunt aduocati inter sæculares, hypocritæ inter regulares. De quibus dr Ezec. 13. quasi ad prophetas insipientes, qui sequuntur spiritũ suũ, Quasi vulpes in deserto prophetæ tui Israel erãt. Ab istis igitur aialibus inferuntur hodie bonis multæ molestię in deserto huius mundi, & propter hoc dr locus molestiarum & turbationis. Sed quartò dico, ꝙ iste est locus penuriarum & defectionis. In deserto.n.ẽ sterilitas oĩs boni temporalis, sic in mũdo, spiritualis. Matth.14. Desertus est locus hic. Istis ergo rationibus debet desertum huius mundi relinqui, nec à nobis debet per affectum frequentari. Sumitur ergo desertum,
H ꝓ statu sęculi vitioso. ¶ Sed adhuc dico tertiò principaliter, ꝙ quandoq; sumitur pro loco inferni doloroso. Ideò peccatori dicitur Ezech. 29. Proiiciam te in desertum. Desertũ.n. est locus, qui communiter caret fructibus, squalet æstubus, viget vepribus, scatet serpentibus, abundat hostibus, &c. Pone sicut supra in titu. deserere.

A Desiderare. Desiderium.

Desiderium idẽ est quod feruens appetitus seu feruẽs affectio cordialis, & est desideriũ, aliquoties vitiosum, aliquoties virtuosum. Vitiosum.n. desiderium quo desiderantur delitiæ carnales, æminentiæ supernales, diuitiæ temporales. Prouer.21. Anima impij desiderabit malum. Micheæ.7. Immaturas ficus desiderauit anima mea. Virtuosum.n. desideriũ est qñ desiderantur illa, quæ sunt vtilia & honesta. Illa dico, quæ sunt nobis proficiẽtia, ꝓximo vero necessaria non nocentia, Deo placentia & acceptabilia. Ista desiderabat Dauid in ps. di. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Oĩa.n. desiderant naturaliter attingere suum terminum, peruenire ad suum centrum, coniungi cum suo principio, quiescere in suo loco, & inde est quòd corpora leuia sicut est ignis & aer, semper desiderant fore sursum, vbi.s.est suum principiũ, suũ centrum, suus locus, suus terminus, sua regio, sua cõplexio. Sic pro certo (charissimi) nos debemus desiderare & optare, vt sursum ad bona spiritualia prouehamur, vt Deo, qui est principium omnis creaturæ, per amoris incendium coniungamur, vt in loco nostro paradisi perenniter, quiescamus, vt ad cẽtrum immobilis ciuitatis fęliciter attingamus. Sic desiderabat propheta dicens. Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Vbi ostendit, ꝙ nos debemus desiderare Deum & bona æternæ, vt quid commotiuum nostræ tarditatis. [Sicut ceruus.] Vt quid mũdatiuum nostræ fœditatis. [Desiderat ad fon. aquarum.] Vt quid contentiuum omnis bonitatis. [Ita desiderat anima mea ad te Deus.] Vel si vis, diuide aliter, & dic, quòd desiderium nostrum debet esse

Velox sine tarditate. [Ceruus]
B Purum sine fœditate [fontes aquarum]
Sanctum sine vanitate. [ad te Deus.]

Dico ergo, quòd desiderare debemus celeriter & feruẽter, & hoc hortatur quando dicit, ꝙ nos debemus desiderare, s. Deum & bona æterna, sicut ceruus. Ceruus.n.aĩal est velocissimum, & ideò per velocitatem cursus cerui, celeritas, & feruor desiderii nostri ad Deum põt cõgrue designari. Ideò dicit spõsa. Cant.8. Fuge dilecte mi, & assimilare capreæ, hinnuloque ceruorum super mõtes Bethel. Nos.n.debemus assimilari capræ per simplicitatem, hinnulo ceruorum per feruentis desiderii celeritatem, & esse super montes Bethel, id est paradisi contemplationis sublimitatem. Desiderium aũt cerui est potissimum, quando est calefactus & à canibus insecutus, vt inueniat fontem. Non.n.cõsueuit sistere in riuulo, sciens ꝙ ibi ad plenum non possit recreari, sed currit vsq; ad fontem, vbi perfectè recreatur, & refrigeratur. Sic verè desiderium nostrum non debet esse ad riuulum mundi bonorũ, imo debemus celeriter recurrere ꝓ bona opera ad fontem parasi, vbi perfectè poterimus recreari. In temporalibus.n. non potest esse perfecta recreatio, sed in æternis, & ideò in illis non est sistẽdum. Vnde in ps. Perfecit pedes meos tanquã ceruorum, & super excelsa statuens me. Et Esaiæ 35. dicitur. Tunc saliet sicut ceruus, claudus. &c. q. d. Nos debemus esse sicut Cerui, qui per feruens desiderium ad bona æterna cito, & ferueenter debemus currere & saltare. vnde Hierem. 2. dicitur. Cursor leuis explicans vias suas, onager assuetus in solitudine, in desiderio animæ suæ attraxit ventum. Desideremus igitur Deum & bona spiritualia celeriter atque feruenter. Quia sicut Prouerb.13. Desiderium si compleatur, delectat animam. ¶ Secundò dico, quòd ipsi debemus desiderare synceriter atque innocenter. C desiderium enim nostrum debet esse purum, quia scilicet non debemus appetere turpia, & immunda, sicut porcus, qui non desiderat nisi lutum. Romanor.13. Curam carnis ne feceritis in desideriis, sed pura atque munda, quod ostenditur cum dicitur. [Fontes aquarum.] Fontes enim aquarum denotant loturam puritatis, munditiæ & affectionis, quia sicut dicitur Prouerbior.11. Desiderium iustorum omne bonum est. vnde de ista puritate potest dici illud. 2. Regum.23. Dauid desiderauit aquam de cisterna, quæ est in Bethleem. In hoc debemus esse similes Asino, de quo dicit Plin. quòd licet multum sitiat, raro tamen vult bibere nisi ad fontes assuetos, & claros. Vide de Onagro, qui est Asinus siluestris, quanquam multum sitiat, nunquam tamen vult bibere aquam turbidã, immo expectat quousque inueniat claram. vnde illud ps. Expectabũt onagri in siti sua. In quo proculdubio instruimur quòd sitis & ardor desiderii nostri nunquam debet appetere aquas turbidas voluptatis, sed aquas claras & mundas gratiarum & virtutum, quod vtique est contra peccatores fœtidos & immundos, qui magis desiderant aquam turbidam, quam limpidam, temporalia, quàm æterna, carnis voluptatem, quam munditiæ sanctitatem. Isti sunt similes illis, q nascuntur in constellatione Saturni, qui naturaliter desiderant vestimenta immunda, animalia immũda tangere, & in locis immundis habitare, sicut dicunt Astrologi. Sic vero mundi peccatores immunditias diligunt & frequentant. Isti.n.diligunt immunditiã vestimẽtorum. i. bonorum temporalium & immunda animalia. i. mulieres viles. &c. vnde Rom.1. Tradidit eos in desideria cordis eorum, & in immunditiã. Eph. 2. Conuersati sumus in desiderio carnis nostræ. Nõ sic ergo, sed habeamus desideria pura & munda, & desideremus synceriter atque innocenter. ¶ Tertiò dico, quòd desiderare debemus sagaciter atque prudenter, quia scilicet desideria nostra debent ordinari ad te Deus, tanquam ad finem & terminum omnium bonorum completiuum. Homo.n. naturaliter habet vultum sursum & erectum. Apes etiam dormiunt supinæ, versa facie versus cœlum. Ceruus sentiens pruritum in cornibus, ad arborẽ fricat ipsa. Sic pro certo (charissimi) vultus cordis nostri sursum debet ad Deũ & ad bona opera esse per desiderium eleuatus, non ad terram & terrena more pecudum inclinatus. Ad arborem.n.i. ad Christum debemus pruritus desideriorum extinguere, & quando in bonis tẽporalis quiescimus & dormimus, semper debemus faciẽ cordis nostri sursum ad bona æterna per desiderium supinare, vertere pariter & leuare. Ad te ergo Deus. Esa.26. Anima mea desiderauit te in nocte. Desiderium omnium animalium est videre pantheram propter pulchritudinem pellis suæ. Et ideò ẽm Isid. dicitur panthera à pan, quod est omne, eo quòd oculos & desiderium omnium adse trahat. Omnes etiam homines, (sicut dicitur in 1. lib. Metaphysicæ,) naturaliter

liter scire desiderant, omnia etiam imperfecta naturaliter desiderant perfici & compleri. quia igitur in paradiso est cõplementum sine diminutione, est scientia sine erroris offuscatione, est pulchritudo sine turpitudinis deformatione, ideò locum istum desiderare debemus, quia ibi est omnium bonorum complementum alliciens, quia allicit affectũ, ibi est scientia perficiens intellectum, ibi est pulchritudo alliciens aspectum. Pulchritudo.n. ipsius pantheræ.i. ipsius Dei tanta est, ꝙ omnes eius aspectu desiderãt recreari. vnde Eccle.40. Gratiam & speciem desiderabit oculus. Et.1.Petr.1. dr̃, ꝙ Deus est in quem desiderant Angeli prospicere. Sciẽtia etiam ipsius est tanta, ꝙ omnes eius visionẽ desiderant informari. vnde 2. Paralip.9. Oẽs gentes desiderabant videre faciem Salomonis, & audire sapientiam eius. Cõplementum etiam suæ bonitatis tantum est, ꝙ omnes sua gloria desiderant satiari. vnde Proue.13. Desiderium si compleatur, delectat animã. Deum igitur & bona æterna desideremus. non similes illis, qui abhorrentes cibari manna, apud terrã promissionis, flagrauerunt desiderio carnium. Num.11. ppq̃d multa milia perierunt, sed simus sicut Apostolus. (Phil. 1.) qui desiderium habebat dissolui, & esse cũ Christo. Sit igitur desiderium nostrum sagax & sanctum sine prauitate, purum & mundum sine fœditate, velox & citum sine tarditate. Et hoc de desiderio sufficit. ¶ Sed si volumus prosequi
E latius materiam istam, possumus notare, ꝙ ꝟm naturam desiderabilium possumus distinguere naturam desideriorum. Cum igitur res, quæ desiderantur sint in triplici differentia, quia aut.s. sunt spirituales, aut sunt temporales, aut sunt æternales, notabo, ꝙ tria sunt genera desideriorũ.s. perfectorũ, qui desiderant spiritualia. iniquorum, qui desiderant temporalia, beatorum, qui desiderant æternalia. Primum desiderium ad bonum terminatur, quia sicut dr̃ Proue.11. Desiderium iustorum oẽ bonum est. Secundum desiderium in vanis delectatur. Proue.21. Anima impij desiderat malũ. Tertium desiderium in summo quietatur.s. in Deo, quo fruitur in paradiso. Proue.10. Desiderium suum iustis dabitur. ¶ Dicamus igitur aliquid de desiderio iustorum, quod.s. hñt, dũ transigunt vitã istã, oĩa.n. quæ sunt, videntur habere desiderium inquietum. cœlestia.n. desiderant iugiter parere. Rõnabilia verò, sicut sunt aĩæ, desiderãt semper existere, & brẽ, oĩs res semper est in desiderio & in motu. Materia.n. est in potentia ad formas infinitas, & ideò semper desiderat nouas formas quousq; inueniat aliq̃ formam ita completam, ꝙ terminari possit ipsius appetitus. Sic verè dicã loquendo spũaliter, ꝙ re vera mens iustorum semper dẽt esse in desiderio & in motu, quia.s. semper dẽt desiderare, vt currat, & moueatur per bonã affectionẽ, vt pariat per bonam operationẽ, vt existat per bonã perseuerantiã, & durationẽ. Virtutes.n. & bona spiritualia sunt quædã bona desiderabilia, quasicut dr̃ in psal. Ista sunt desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum & dulciora super mel & fauũ. Et iõ iusti talia bona solum desiderant, & affectant, & in eis tñ mõ se delectãt. Et sic ergo notabo, ꝙ boni & iusti desiderãt

Bonum operari cum iugi profectu,
Deum imitari toto affectu,
Deum amplexari amoris afflatu,
Vera contemplari splendoris aspectu,
Donis inspirari spiritus iniectu,
Crucem venerari doloris obiectu,
Bonis sociari feruoris adiectu,
Iustè conuersari sine defectu,
Sursum honorari omisso despectu,
Vitam prolongari in Dei conspectu.

In istis enim decem debet precipuè volui desiderium viri iusti. Desideret igitur bonum operari. Ecclesi.42. quam desiderabilia sunt operã eius. Item desideret Deum imitari. Micheæ.7. Dominum Deum tuum desiderabunt, Item desideret Deum amplexari, dicens de Deo illud, quod dicit sponsa Cant.5. quia guttur eius suauissimũ & totus desiderabilis. Vnde de deuotione viri iusti dr̃ Esai. 53. Desiderauimus eum virum dolorum, & scientem infirmitatem. Item desideret vera contemplari. Vnde de sapientia, quæ consistit in contemplatione veritatis dr̃ Prouerb.3. ꝙ sapientia preciosior est cunctis operibus, & oĩa, quæ desiderantur, huic non valent comparari. Item desideret donis inspirari, donis.s. Spiritussancti. vnde Hierem.14. de onagro dicitur, ꝙ in desiderio animæ suæ attraxit ventum. Item desideret crucem venerari. Can.2. Sub vmbrã illius, quem desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Itẽ desideret bonis sociari, dicens cum Apostolo. Ro.1. Desidero .n. vos videre, vt aliquid vobis impartiar. Itẽ desideret iustè conuersari. psa. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in oĩ tempore. Item desideret sursum recreari.s. in paradiso cum Deo, dicens illud Phil.1. Desideriũ habeo dissolui, & esse cum Christo. & ps. Desiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuũ. Item desideret vitam prolongari, seu etiã perpetuari. ps. Desideriũ aĩæ eius tribuisti ei Dñe. sequitur. Vitam petijt à te, & tribuisti ei Dñe longitudinem dierũ. &c. Ecce igitur quæ sunt desiderabilia viro iusto. Ista.n desiderant iusti, & tñ à suo desiderio non fraudantur ꝟm ps. Non sunt fraudati à desiderio suo, sed istud eorum desiderium in omnibus perficitur, & repletur. psal. Replet in bonis desiderium tuum, renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua. Patet igitur, ꝙ est vnum desideriũ, quod est iustorum, & hoc est primum. ¶ Secũdò dico, ꝙ est F
vnum desiderium, quod est malorum. Infirmi.n. desiderant contraria & nociua. Porci etiam desiderant stercora, & generaliter aĩalia immunda. Sic peccatores, qui infirmi sunt & immundi, immunda peccata desiderant, & in eis plus, quã virtutibus se delectant. Mali.n. nõ cessant desiderare, & res immundas & inutiles affectare, similes mari, quod sp̃ est in fluxu & in motu, & maximè in hyeme, nisi forte quãdo auis illa quæ dicitur Halcyone, nidificat inter vndas, tunc.n. per 14. dies, vt dicit Pli. & etiam liber rerum, & ad hoc concordat Ouidius, mare cessat à fluctibus, & vt aui det spatium fouendi pullos, quietum efficitur & serenum. Quia re vera cor humanum, quod mari spumoso & fluctuoso comparatur, ꝑ mala desideria semper mouetur, & fluctibus cõcupiscentiarum iuutilium agitatur. Vnde Prouerb. 21. Desideria occidunt pigrum, noluerunt.n. quicquam manus eius operari. tota die concupiscit & desiderat. Tũc.n. solum quando alta auis Halcyone.i. Deus cor humanum per gratiam inhabitat, & ibi moratur & nidificat, pullos bonorum affectuũ ibi parturit & generat, tandiu solum cor humanũ per varia desideria non fluctuat, & fixum quietum & stabile perseuerat, statim verò ꝙ ista Halcyone.i. Christi nidificatio cessat, motus vanorum desiderium, mare cordis agitat, atque turbat, quia re vera solius Dei præsentia ipsum facit quietum, Dei vero absentia turbulentum. Et inde est, ꝙ boni, qui secum Deum habent, non desiderant superflua. iuxta illud 1. Thes. 4. Nullius aliquid desideretis. Mali verò, qui vtique Deo carent, semper desiderant contraria, & nociua. Micheæ.7. Immaturas Ficus desiderauit anima mea. Maturæ.n. Ficus sunt bona spiritualia & æterna. De quibus Hie.24. vbi iusto Calatho comparato dicitur, ꝙ Ficus bonas habebat nimis, ficus vero immaturæ sunt bona temporalia & terrena, ac et illa, quæ ab eis subsequũtur, delectabilia & peccata. De quibus ibidem quantum ad malos dr̃. Ficus habebat malas, nimis, ita vt comedi nõ possunt, Immatururas ergo ficus.i. bona commutabilia & terrena, & etiam quælibet vitia desiderant ipsi mali, & ad ea appetenda sunt auidi, atq; prompti. vnde 1.Tim.6. dr̃, ꝙ mali incidunt in desideria multa inutilia, & nociua, quæ mergunt hominem in interitum. Ista aũt desideria ꝟm Sen. Epist.16. vocantur innaturalia, quæ.s. non hñt vbi desinant, quia nullus terminus illis est, cum vt ait, naturalia finita sint. vnde ait in fine epistolæ Si longè ꝓgressò semper aliquid longius restat, scito illud naturale nõ esse. Notabo igitur, quod mali desiderant multa mala, videlicet

Carnalia, quæ inficiunt,
Temporalia, quæ deficiunt,
Sæcularia, quæ non proficiunt.

Desiderant, (dico) delitias carnales. Vnde de malis dicitur. 1. Pe.4. ꝙ ipsi ambulauerunt in luxurijs desiderijs & violẽtijs contra illud. 1. Pet.2. Abstinete vos à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam. Et illud Roma. 13. Curam carnis ne feceritis in desiderijs. Item desiderant diuitias tẽporales. cõtra illud Prouer.23. Non desideres de cibis eius, in quo est panis mendacij. Noli laborare, vt diteris. Itẽ desiderant eminentias populares. Iob 30. Abstulit quasi ventus desiderium meum. Ventus.n. signat fauores & dignitates, ꝓpter inanis gloriæ vanitatem, quas tñ quidã affectant, iuxta illud prædictum Hiere.14. In desiderio animæ suæ attraxit ventum. Tales ergo mali desideratores sunt fatui, quia videlicet per talia vana, carnalia, tp̃alia & sæcularia desideria

mors sequitur sempiterna. Rom. 1. Exarserunt in desiderijs suis. &c. Sequitur. Qm̃ qui talia agunt, digni sunt morte: bene ergo docet Apostolus. 2. Tim. 2. di. Iuuenilia desideria fuge. Istud est igitur desiderium, quod est malorum. ¶Tertio dico, ꝙ est vnũ desideriũ, ꝙ est scõrũ, & istud est illud, quo beati in patria delectant. In illa. n. fit delectatio sine desiderio, quia sicut dr̃ Prou. 13. Desiderium si cõpleatur, aĩam delectat. Cũ igit in paradiso sit summa delectatio, restat, ꝙ ibi est desideriũ valde magnũ. Istud aũt desideriũ nihil aliud ē q̃ amor feruentissimus, quo. s. beati ferunt in Deũ, ipso fruẽtes desiderãdo, & ipsum desiderãtes fruẽdo & possidendo. Et aduerte, ꝙ istud desideriũ quietat ꝑꝑ plura, videlicet

G

Quia { Videt om nem veritatem, / Gustat omnem voluptatem, / Habet altam dignitatem, / complet suam voluntatem, / Tenet longam æternitatem. }

¶Primum desideriũ perficit Deum cõteplando. vnde illud ꝑdictũ. 2. Paral. 9. Oĩs terra desiderabat videre faciẽ Salomonis, & audire sapientiã eius Et pone qũo regina Saba. i. aĩa veniens, & videns, nõ habebat vltra spiritum ꝑ timore. Tanta. n. & tã miranda vñr in illo speculo æterno, ꝙ non mirũ si aĩa vidẽs stupeat, & miret, dicens illud Prou. 7. Victimas pro salute deuoui, hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuũ, desiderãs te videre & reperiri. ¶Scd̃m desideriũ perficit bona degustando. vñ illud ꝑdictu Prou. 13. Desideriũ si cõpleat, delectat aĩam. ꝑs. Replet in bonis desideriũ tuũ. ¶Tertiũ desideriũ perficit alte ꝑsidendo. 3. Reg. 9. Regnabis sup oĩa q̃ desiderat aĩa tua. ¶Quartũ vero desideriũ perficit vota adimplendo. Eccl. 6. Nihil deest ex oĩbus, q̃ desiderat. & in ꝑs. Desideriũ aĩæ eius tribuisti ei Dñe, & volũtate labiorũ eius nõ fraudasti eũ. & iterũ ꝑs. Desideriũ pauperũ exaudiuit Dñs & Prou. 10. Desideriũ suũ iustis dabit. ¶Quinto vero desideriũ ꝑficit in diu viuendo, vel ꝑpetuo ꝑseuerando. vñ illud ꝑdictũ. Replet in bonis desideriũ tuũ, renouabit vt aquilæ iuuentus tua. Patet igitur qũo inuenitur desideriũ sanctorũ, & beatorum, malorum & iniquorum, bonorum, & ꝑfectorũ. ¶De desiderabili vero posset notari, ꝙ multa sunt, quę à iustis debent desiderabilia reputari, videlicet

H

Scriptura, / Virtutes, / Ecclesia vel religio, / Gloria paradisi.

¶De scriptura potest dici illud Proue. 8. Preciosior est sapientia cunctis opibus, & omne desiderabile ei nõ põt cõparari. De virtutib. dr̃ à Deo ipsi aĩæ virtuosæ illud Esa. 54. Sterna per ordiné lapides tuos, fundabo te in Saphiris, ponam iaspidẽ ꝑ ꝑpugnacula tua, & oẽs portas tuas in lapides sculptos, & oẽs terminos tuos in lapides desiderabiles. Diabolus tñ qñque ciuitatẽ aĩæ destruit, & oĩa desiderabilia sua & virtualia secũ tollit. Vnde Hierl̃m destructa plãgendo dr̃ Thren. 1. Manum suã misit hostis ad oĩa desiderabilia eius. & Oseę. 13. dr̃ de diabolo, ꝙ ipse diripiet thesaurũ oĩs vasis desiderabilis. De Eccl̃a vero vel religione qũo antiquitus ꝑꝑ abundantiã virtutũ & bonarũ ꝑsonarũ fuit delectabilis & desiderabilis, patet, quia ꝑꝑ suã moralẽ pulchritudinẽ antiquitus oẽs principes, Eccl̃am diligebãt, & desiderabant, & eam diuitijs & priuilegijs desiderabilibus ampliabant. Vñ de Dauid Rege legit. 2. Reg. 23. ꝙ ipse desiderauit aquã de cisterna, q̃ est iuxta portã Bethleẽ. sed re uera hodiernis tporib. ista apud istos iã non desiderabilis, sed potius vilis & vituperabilis. Qđ patet, quia ipsam nõ honorãt, nec ditant, sed potius depauperant & molestant, & bona, q̃ ꝑdecessores eorum Eccl̃æ contulerant, secũ portant. De quo conquerens Dñs dicit Iohelis. 3. Argentum meum & aurum meum tulistis & desiderabilia mea & pulcherrima intulistis in delubra vestra. Exẽplifica qũo prĩcipes q̃cq̃d possunt de Eccl̃a rapiunt, & delubra sua idest domos & palatia sua inde replent & ornant. & breuiter isti Ecclesiam Christi desiderabilem solent contemnere. psal. Pro nihilo habuerunt terrã desiderabilem. [Solent subuertere] Hierem. 12. Dederunt portionem meam desiderabilem in desertum [Solent diripere. vnde illud prædictum Thren. 1. Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. Et ratio sequitur, quia vidit gentes ingressas sanctuarium tuum, de quibus præceperas ne intrarent ecclesiam tuam. q. d. causa quare desiderabilia sua auferuntur hodie ab Ecclesia, est, quia non habet tales ecclesiasticos sicut solebat, imo ꝑ certo tales habet, de quibus præceptum est ne intrent Ecclesiam. s. homines peruersos & malos, de quibus ẽt Ecclesia moderna recordans, potest gemere iuxta illud Thre. 1. Recordata est Hierl̃m oĩum desiderabilium suorum, quæ habuerat à diebus antiq̃s, cũcaderet populus eius in manu hostili. q. d. bene potest dolere Hierl̃m. i. Ecclesia qñ recordatur antiqua desiderabilia & moderna, videlicet hostilia & crudelia. Ista etiam oĩa potes applicare ad spiritualia desiderabilia Ecclesiæ. s. ad virtutes, & ad virtuosas personas, quibus etiam ipsam tyranni. i. demones priuauerũt, & in solitudinẽ reduxerunt. De quo lamentando dr̃ Esa. 32. Plangite inq̃t sup regiõe desiderabili, super vinea fertili sup humũ populi mei spinæ & vepres ascendent. De gloria vero æterna, quæ. s. summe desiderabilis est, hoc solum ad præsens dico, qđ peccatores iuxta illud prædictum ꝑs. Pro nihilo habuerunt terram desiderabilẽ. &c. sufficiat ergo de desiderio desiderabili, & desiderare. Vide de concupiscere, affectione & appetere. &c.

Desinere.

A Nota, ꝙ desinere idem est quod ab opere, vel à duratione cessare. Nota igit, qđ in scriptura inuenitur

Desinere { Naturæ, / Gratiæ, / Culpæ, / Fortunæ, / Pœnæ. }

Natura desinimus per mortẽ deficiendo. Sap. 5. Nos statim nati, continuo desinimus esse. Gratia desinimus à malis resipiscendo. ꝑs. Desine ab ira, & derelinque furorem. & Eccl 28. Memẽto nouissimorum, & desine inimicari. Culpa desinimus, virtutes obliuiscendo, vel a bonis cessando, & discontinuando, quod tñ non debet esse, q̃a. s. nullus debet à bono desinere, aut cessare. Iuxta illud Hier. 17. vbi de bona arbore dr̃, ꝙ aliq̃n non desinet facere fructum. Vñ etiam de perseuerantia in bono dicitur illud Eccl. 24. Ab initio & ante sæcula creata sum & vsque ad futurum sæculum non desinam. Istud. n. est desinere culpę, qñ hõ cessat à bono opere, & virtute. Fortuna desinimus à prosperis cadendo & corruendo. De quo Esa. 7. Desinet Effraim esse populus. Pœna, s. æterna desinimus gloriam nũquam habendo, quia. s. Deus cessat, & desinit influere malis gloriam sempiternam, quam tamen beatis & bonis influit, & donat incessanter, dicens illud Hiere. 32. Feriam cum eis pactum sempiternum, & non desinam eis benefacere. &c. Vide supra de verbo cessare.

Desolatio. Desolatus. Desolari.

A Nota, ꝙ desolatio accipitur pro tristitia. Et sic notabo, qđ inuenitur in scriptura multiplex desolatio, videlicet

Quædam { Bona virtualis & meritoria, / Mala criminalis & inturbatoria, / Vana temporalis & afflictoria, / Pessima infernalis & dãnatoria, }

Desolantur. n. iusti profunde meditantes, quia s. iusti, qui profunde cogitant in grauitate ꝑcedentiũ pctõrum in paucitate meritorũ, in seueritate iudiciorũ, in acerbitate tormentorũ, & in prolongatione supnalium gaudiorũ, solẽt quadã spũali desolatione tristari, & timore cõgruo conturbari. Vnde aĩa sic spiritualiter & virtualr desolata põt dicere illud Thren. 1. Posuit me Dñs desolatã, tota die mærore confectam. De quo potest etiam intelligi illud, qđ dicit dominus Esa. 44. Dico Hierusalem, habitaberis, & ciuitatibus Iudæ, ædificabimini, & deserta eius suscitabo, dico, profundo, desolare, & flumina tua arefaciam. Et illud Hiere. 2. Obstupescite cæli desuper, & portæ cæli desolamini vehementer. ¶Item desolantur mali de Deo desperãtes. Mali. n. qui spem suam non posuerunt in Deo, occasione facili desolantur. Vnde de peccatoribus dicit. ꝑs. Quomodo facti sunt in desolationẽ, subito defecerunt, perierũt ꝑꝑ iniquitatẽ suã? Et Matth. 12. de malis dr̃, ꝙ oẽ regnum in seipsum diuisum desolabitur. Res. n. dicitur desolata, quãdo destructis ædificijs bona omnia sunt consumpta. Sic peccator desolatus dr̃, quando spiritualiter destruitur, & bonis spiritualibus spoliatur. Ezec. 15. Dedi terram eorum in viam, & desolatam. Item etiam religio & ecclesia pro eo ꝙ à suo pristino & spũali statu est destructa, & virtutib. pro magna parte priuat a, dici potest merito desolata. Vnde Ezechiel. 25. Euge super sanctuarium meum, quia pollutum est, & super terram Israel, quia desolata est, & super domum Iuda, quia ducti sunt in captiuitatem. ¶Item desolantur miseri

miseri fortunæ succumbentes & ista est proprie desolatio.s. infortunium vel tribulatio, qua.s.quis consolatione prospe ritatis destituitur,& bonis tẽporalibus spoliatur. vnde Hie. 18. Facta est terra nostra in desolationem & sibilum. Esaiæ. 24.Deserta est omnis lætitia, translatum est gaudium terræ. & Nee.2.Hierusalem deserta est. Item desolantur dãnati in inferno lugentes.Illa est.n.summa & suprema desolatio,vbi nihil prorsus speratur consolabile.Daniel.9. Post finem belli statuta desolatio.Et si vis,nota,quòd ibi desolantur

Illi qui nunc { fulgent principali statu, / sordent in carnali statu, / carent visuali actu, / tument cordiali fluctu. }

Desolabunt̃ dico finaliter in inferno illi, q̃ nũc pollẽt statu principali,s.mali principes & tyranni.Ezec.33.Desolabunt̃ montes Israel. Montes.n.superbos & tyrannos significant. Item desolabuntur ibi illi,qui nunc sordent in statu carnali.s.luxuriosi.Vnde de mala muliere dr̃ Apoc.17.Hi sunt odiẽtes fornicariam,& desolatã faciem illam.& Ezec.25.Dabo montẽ, Seyr desolatum.Seyr.n.interpretatur hircus, significãs luxuriosos,fætidos & immundos.Item desolabuntur ibi illi, qui nũc carent actu visuali.s.illi, qui sunt spiritualiter cæci.s.obstinati & vitiis obtenebrari Vnde de Aegypto,quæ interpretatur tenebrę,dr̃ Iohelis.3.Aegyptus in desolatione erit.Itẽ desolabuntur ibidem illi,qui nũc tument fluctu cordiali.s.superbi & præsumptuosi.Sap.4.Dirumpet illos inflatos & sine voce,& commouebit illos,à fundamentis desolabuntur.

A **Desperatio.** Nota,q̃ desperatio est vltimũ vitiorum.Istud est.n.cui nullum pòt remedium adhiberi,quãdiu.n.sumus in vita ista,semper debemus viuere in spe veniæ & salutis, cum pro tempore vitæ huius nunquam sit clausa ianua redeũti. Duo.n.sunt vitia valde periculosa,vnum quo periclitãtur quãdoq; boni,aliud quo periclitantur ipsi mali, videlicet,præsumptio de meritis & desperatio de peccatis.Quia boni de meritis pręsumentes,faciliter corruũt,mali vero desperantes, sine remedio se subuertunt.Oportet ergo de virtutibus non præsumere, & non de criminibus desperare, quia.s.iustus quandoq; cadit & perit, impius vero q̃nq; pœnitet & ipse resurgit. Vnde Aug.lib.de symbolo dicit sic. Latro agnouit, & Petrus negauit.Caueat ergo bonus ne præsumat per superbiam, malus vero ne desperet per malitiam. ¶ Et breuiter, desperatio fugienda est & timenda,quia

B Animam iugulat à bonis euertens,
Crimina cumulat à recto peruertens,
A cœlis exultat ad ima diuertens,
Inferis copulat pęnitus subuertens.

Dico ergo, q̃ desperatio à bonis euertit animam iugulans. Desperatio enim propriè est aĩæ totalis euersio,& ipsius spiritualis iugulatio, quia.s.aĩa per desperationẽ à virtutibus & à fide euertitur, captaq; ad infernum trahitur, & ibi perpetuo iugulatur.Ponit.n.liber de Natu. rerũ, q̃ testudo maris sic capitur.Habet.n.testam,in qua concluditur pręter pedes & caput,cuius testæ leuitas impedit ne in aquã se valeat profundare,imo semper solet superius enatare.Piscator ergo ad eã vadens,ipsam ante omnia inuersat,quæ ex tunc,se reuersare non potest, statimq; pedes eius illigantur, & ad littus tracta occiditur.Sic verè facit piscator diabolus, videns enim hominem in testa malæ consuetudinis & duræ obstinationis inclusum,nunquam.s.in aquam maris.i.in amaritudinẽ mortis & inferni per considerationem se profundantem, sed sursum in mundi superficie per superbiam libere diuagantem, statim nititur ipsum euertere à fide, & eum à virtutibus inuersare, sicq; ligatis pedibus affectionum, s. cum amplius se reuersare vel ad rectitudinem reducere non posse existimat, miser peccator ad littus inferni trahitur,vbi tormẽtis variis occiditur vel grauatur.Quia breuiter, vt dictũ est, desperatio est totalis animæ euersio, & ad mortem æternam sine remedio deductio,quia qui semel desperatus fuerit, ad salutẽ amplius vix redibit,dicens illud Hiere.2.Desperaui, nequaquam faciam. & Iob 7. Desperaui nequaquam vltra iam viuam.Isti sunt similes rhinoceronti,quæ viua non,aut vix potest capi,statim enim quod capta est,præ indignatione moritur,sicut dicit Solinus.Sic multi sunt, quibus non sufficit infortunium captionis,quod hoc est,quod à diabolo per peccata varia capiantur, imo pro certo addere volunt mortem desperationis, quia.s.quãdo à diabolo vident se diuersis vitijs illigatos,non recurrunt ad pœnitentię remediũ,sed potius ad desperationis mortem, & naufragium. Vnde ipsi videntur dicere illud Hierem. 18. Desperauimus, post cogitationes nostras ibimus.Et istud est summum periculum,qa .s.ille, qui se posse bonum fieri desperat, nunquam laborat, vt bonus fiat,quia sicut dicit Senec.lib.de moribus. Nunquã se mutat,qui se posse mutari desperat.Patet ergo, q̃ desperatio à bonis euertit,animam iugulans. Ista est.n.laqueus, qui iugulauit Iudam.¶Secundò dico, q̃ desperatio à recto peruertit,crimina cumulans.Constat.n.quòd illi,qui spem futuræ gloriæ non habent,& qui se saluari desperãt, ad oĩa vitia se exhibent.Solent.n.quicquid mali possuntfacere,vt saltem in hac vita possint suis malis appetitibus cõplacere.Nauis.n. quando anchora perdita, & amisso gubernaculo subuertit̃, tunc verso dorso versus cœlum,tota eius latitudo & capacitas ad mare conuertitur,& aqua amara repletur. Sic aĩa qñ anchoram spei perdidit,& gubernaculum rationis amisit,& per desperationẽ subuertitur, statim dorsum obliuionis & contemptus ad cœlum vertit, inquantum de cœlesti gloria desperat pęnitus & diffidit, faciem vero & latitudinem cordis & affectionum vertit ad aquam.i.ad fluxum omnium vitiorum,quæ.s.libenter amplectitur, & in q̃bus pęnitus se immergit.Eph.4.Desperãtes, semetipsos tradiderunt oĩ immũditiæ & auaritiæ.Ista ergo à recto peruertit, crimina cumulans.¶Tertiò dico, q̃ desperatio ad ima diuertit à cœlis exulans,ista est enim durissima ancilla,quæ claudit ianuã paradisi,vt extra exulet miser homo. Taxus enim dicitur cũ cauda sua villosa, foramina cauernæ suæ nunc contra Australẽ, nunc contra Aquilonarem statum obstruere, ne ventus valeat subintrare. sic verè peccator, qui in cauerna cordis sui duo habebat foramina.i.duas cognitiones.s. vnam australẽ, per quam considerabatur fęlicitas paradisi,aliam Aquilonarem per quam considerabatur acerbitas inferni,nolẽs quod per aliquam istarum flatus Spiritussancti ad ipsum possit intrare,solet cum sua cauda villosa, idest cum sua finali desperatione,& impatiẽtia,ista foramina obstruere,vt scilicet nec de cœli gloria,quam amittit, nec de inferni miseria, quã acquirit,de cetero valeat cogitare,vnde Chrysosto. lib.de reparatione lapsi,dicit,quòd illius supernæ ciuitatis ianuas desperatio claudit, quas tamen spes aperit,& pictas patefacit. Sic ergo dico,quòd ista ad ima diuertit,à cœlis exulans. De quo pòt intelligi illud verbum Dauid.1.Reg.27. Fugiã.&c. vt desperet Saul,cessetq; me quærere.Dauid enim, qui interpretatur vultu desiderabilis,designat Deum,maxime in gloria vultum suum desiderabilem ostendentem, quem tñ hõ desperans nõ quærit,sed ab ipso pœnitus exultat, & recedit. ¶Quartò dico,q̃ desperatio pęnitus subuertit, inferis copulans.Ista est.n.sicut equus indomitus, qui magistrum suũ pręcipitat in profundum, & proculdubio periculosum est equitare talem equum.2. Reg.2.An ignoras,q̃ periculosa sit desperatio? Vnde ipsi damnati sunt proprie desperati, quia.s. extra omnem spem veniæ perpetuo sunt puniti.Aqua.n.quæ de olla Vulcani feruet.i.puteo pullienti,qui est propè Viterbium in Italia, non solum propter sui ardorem omnia iniecta consumit,imo etiam terram,quam tangit riuus ipsius in lapidem commutat, & conuertit,sicut dicit Geruasius in li. de ociis imperialibus, sic verè aqua illa feruentissima pœnæ æternæ,quæ in olla inferni feruet,non solum affligit,& lædit imo lapiditatem & duritiam obstinationis in dãnatis pecca toribus introducit.Istam.n. pœnam ignis & vermis cõcomitatur lapideitas duræ & obdinatæ desperationis, ita q̃ ipsi damnati possunt dicere illud Hier.15.Factus est dolor meus perpetuus,& plaga mea desperabilis.Patet igitur quomodo desperatio inferno copulat,à cęlis exultat, crimina cumulat animam iugulat.Aduerte tñ si vis.q̃ desperatio prouenit qñ que ex imbecillitate & difficultate pœnitendi, q̃nq; ex confusione confitendi,quandoq; ex enormitate delicti.Considerat enim homo propriam imbecillitatem, & hostium multiplicitatem,& euadendi seu resurgendi difficultatem, peccati enormitatem,& confitendi confusibilitatem, & sic desperans,proponit non recurrere ad diuinam misericordiam, & pietatem.Vnde de Dauid legitur,q̃ cum Saul,i.diabolus, & viri eius cingerent eum in modum coronæ, desperauit posse euadere à facie Saul.&c.Vide in multis locis in hoc opere sicut tabula dirigit te,& vide de obstinatione.

A **Despicere.** Nota, q despicere idem est qd vilipendere, contemnere, vel negligere, odire, fugere, abhorrere. Et est differentia inter despicere & contẽnere, quia despicere communiter accipitur in malo, vt illud 2.Reg.6. Despexit eũ in corde suo.s.michol Dauid, q.a ludebat coram arca. Cõtemnere, vt communiter, accipitur in bono sicut dicitur contemnere diuitias, contemnere seipsum, & contemnere ab alio contemni. Quia ſm Senec. Ad honesta contendenti; contemnendus est ipse contemptus. Etsi volumus, possumus notare, quòd tria sunt à nobis amore Dei principaliter contemnenda. Contemnamus ergo

Bonorum proprietates,	Primũ facit amor paupertatis,
Dolorum anxietates,	Secundum vigor probitatis,
Honorum varietates.	Tertium vis humilitatis.

Dico ergo, q contemni debẽt mundi diuitiæ, seu facultates. Apes.n. in volando eiiciunt stercus suum. Columbæ ẽt de nidis propriis eijciunt stercora. Sic pro certo (charissimi) stercora temporaliũ (quę ab apostolo stercora dicunt) nõ debemus in nido cordis nostri tenere per affectionem, sed ipsa eijcere & expellere per contemptum & abominationẽ. Oleum .n. tanto est purius, quanto cum terra minus fuerit permixtũ. Vinũ ẽt tanto est clarius, quanto magis est à fæcibus elõgatũ. Sic hõ quanto à terrenis est per contemptũ remotior, tanto apud Deũ est sanctior, & purior. Idem dicit Chrysost. super Hebr. sermone 25. Cõtemne diuitias, & eris locuples, gloriam, & eris gloriosus. quamuis.n. diuitias habeamus, ipsas tñ contemnere debemus. Non.n. nocẽt ipsas habentibus, & contemnentibus, sed ipsas habentibus & diligentibus. Iusquiamus.n. cibus est passerum, & mors hoĩum. Et rõ redditur, quia passeres habẽt strictas venas, ita q fumus iusquiami non potest penetrare ad cor. Cuius contrarium est in habentibus latas venas. Sic verè (charissimi) licet diuitiæ sint morti feræ & venenosæ illis, qui uenas conscientię latas habent, eo .s. q fumus.i. affectio diuitiarum vsq; ad cor ascendit, contra illud ps. Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere, passeribus tñ.i. sanctis viris, quorum venæ conscientiæ strictæ sunt, nocere non possnnt, quia.s. dato, q diuitias habeant, fumus tñ.i. affectio earũ ad cor per auaritiã non ascẽdit, sed in stomacho .i. longè à corde remanet per contemptum. Contemnantur ergo diuitiæ, & non nocebunt, quia sicut dicit Valerius Maximus li.4.c.3. Fabricius aurũ samnitum contempsit & repulit, maiusq; auro iudicauit regias opes contemnere. Multi.n. sunt, qui contemnunt diuitias verbis & nõ re, sicut hypocritæ religiosi, qui diuitias verbis abdicant, ipsas tñ q̃n possunt affectu & actu vendicãt. Vnde Sen. in Prouer. Sunt plurimi, qui multa verbo, non re contemnunt, sed ipsa, quæ palã spernunt, clam furantur. hypocritæ.n. se fingunt spernere mundi gloriam & diuitias temporales, quas tñ clam non cessant furari, procurare, & vendicare. Non sic ergo, sed spernamus diuitias temporales.
B ¶ Secundò dico, q contemnere debemus mæstitias corporales.s. pœnas & miserias huius mundi, sicut fecerunt martyres, qui mortem & tormenta contempserũt, vt post mortem vitam & delitias inuenirent. vnde Chrysost. vbi supra. Contemne supplicia, & ea superabis, contemne remissionem & quietem & eas inuenies. Iõ de fortitudine martyrum loquitur Iob.39. in figura equi, & dicit sic. Cõtemnit pauorem, nec cedit gladio. ¶ Tertiò dico, q debemus eminẽtias contemnere personales.s. genus, pulchritudinem, fortitudinem, scientiam, pauo.n. videns deformitatem pedũ, contemnit totam pulchritudinem suam, & ideo tunc solet plumas suas deponere, quas antea erigebat. Sic verè charissimi, si pedem.i. finem corporis nostri.s. mortem conspexerimus, nosipsos contemnemus, & vilipendemus, & plumas nostras .i. gratias personales deponemus mentaliter, & in nihilum reputabimus, quia ſm Hiero. in prologo Bibliæ in fine. Facile contemnit oĩa, qui se semper cogitat moriturum. Et Sene. Epist.85. dicit Facilè contemnit omnia, qui ad contemptum sui venit. vis ergo omnia habere? contemne omnia

Et hoc de bono contemptu sufficit.

C ¶ De malo autem despectu, quia despectus pertinet ad malos, possumus breuiter dicere, quòd tria sunt, quæ à malis despiciuntur. Despiciunt enim mali

Iustorum simplicitatem,	Despiciunt ergo simplicitatem. vnde Prouerb.
Pauperum calamitatem,	14. Ambulans recto iti-
Doctorum sagacitatem.	

nere & timens Deum, despicitur ab eo, qui infami graditur via. Item despiciunt calamitatem degentium. Ideò dr̃ Prou. 17. Qui despicit pauperem, exprobrat factori eius. Item despiciunt sagacitatem prudentium. Proue.1. Sapientiam atq; doctrinã stulti despiciunt. ¶ Sed si vis adhuc de despectione, D
nota, quòd triplex est despectio videlicet

Iusti,	Iustus.n. despicit inania, impius despicit vtilia,
Impij.	Deus vero despicit sublimia. Igitur sequẽdo.
Et Dei.	Mauriciũ, dico, q est quædam despectio, quæ

est iustorum. Iusti.n. despiciunt oĩa vana, oĩa vitia & vitiosa, oĩaq; corruptibilia & ruinosa. Argentum.n. viuum vr̃ refugere, & despicere oĩa illa, quibus admiscetur, nisi prius mortificetur & congeletur. Sic verè mens viua sancta & perfecta nulli rei corruptibili se debet per affectionem, & reputationẽ iungere, sed potius oĩa refugere & despicere, & ab omnibus abstinere. Soli.n. mortificati & congelati, & vita & viuacitate diuinæ gratiæ priuati, rebus corruptibilibus per affectionem miscentur, & eas non despiciunt, sed potius amplexãtur. Vnde Senec. Epistol.29. vbi loquitur de viro perfecto, dicit, q iste ponet se extra fortunæ iurisdictionem, quia secũda temperabit, aduersa comminuet, & aliis admirãda despiciet. sequitur. Magni animi est magna contemnere, & mediocria malle quàm nimia. Alibi etiã dicit Sene. q nihil magnũ nisi animus magna despiciens, magna dico.i. illa, quę ab aliis reputantur magna. Iustus ergo despicit seipsum, despicit mũdum, despicit diabolum. Isti.n. tres sunt hostes animæ.s. propria caro, diabolus, & mundus, qui tñ à iusto despiciuntur, & cum Dei adiutorio superantur. psal. Dñs mihi adiutor, & ego despiciam inimicos meos. Ista est ergo despectio iustorum. E ¶ Secundo dico, quòd est despectio malorum. Mali.n. solent omnia bona & vtilia despicere. Bonas enim & prudẽtes personas solent vilipendere, & horrere. Despiciunt enim bonos, quia isti sunt, qui despiciunt

Deum & eius ęthera,	Mali ergo solent despi-
Iustum & eius opera,	cere Dei maiestatem.
Amicum & eius fœdera,	Vñ ipse dicit illud Iob.
Prælatum & eius verbera,	19. Stulti aũt despiciebãt
Parentem & eius vbera,	me, & cum ab eis reces-
Pęnitentem & eius aspera,	sissem detrahebant mi-
Mortuum & eius funera,	hi. & Leui.26. Leges me-
Pauperem & eius onera,	as despexerũt, Et.2.Reg.
Doctorem & verba supera.	12. dicitur quòd commi-

nando dixit Dominus Dauid postquam occidisset Vriã. Nõ recedet (inquit) gladi⁹ de domo tua, eo quòd despexeris me. Vnde etiam contra tales, qui Dei mandata & consilia despiciunt, dicit ipse Dñs illud Prouer.1. Despexistis (inquit) omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis, ego aũt in interitu vestro ridebo, &c. Item mali despiciunt iusti bonitatem. Sicut.n. dicitur Prouer.14. Ambulans recto itinere, & timens Deũ, despicitur ab eo, qui infami graditur via. Contra illud Eccle.10. Noli despicere hominem iustum pauperem, & noli magnificare hominem peccatorem diuitem. Item isti despiciunt amicum, & eius charitatem. Cõtra illud Prouer.14. Qui despicit proximum, peccat. & ibidem.11. Et qui despicit amicum, indigens est corde, & merito, cum proximi nostri sint eadem caro nobiscum, & tamen de propria carne legitur, q nemo vnquã carnẽ suam odio habuit. Eph. 5. vnde & Esa.58. pręcipitur. Carnem tuam ne despexeris. Itẽ mali despiciunt prælatum & auctoritatem. Nonne de Agar ancilla Saræ legitur Gen.16. quòd concepisse se videns, despexit dominam suam? Sic verè multi sunt, qui statim quòd considerant se concepisse & acquisiuisse aliquid de scientia, vel de temporali substantia, vel de fauore alicuius potentis, seu de sæculari potentia, dominos suos & p̃latos solent despicere, & contra eos superbire, sicut de Golia superbo legitur. 1. Regum.17. quòd cum vidisset Dauid, despexit eum, qui.s. inunctus erat in regem. Item mali despiciunt parentes, & eorum pietatem. Prouer.15. Filius sapiens lætificat patrẽ, & stultus homo despicit matrem suam. Item mali despiciunt pęnitentes, & eorum asperitatem, seu simplicitatem, contra illud Ecclesi.7. Ne despicias hominem auertentem se à peccato, cuius tamẽ contrarium faciunt mali, qui.s. illos potissime despiciunt, qui à peccatis per pœnitentiam diuertunt, & qui Dño seruire contendunt. Exemplo Michol Reginæ, de qua legitur, q videns Dauid nudatum ludere coram arca

fœder.s

fœderis, deſpexit eum in corde ſuo, ſicut dicitur 2. Regum 6. quia illi hodie à fatuis cõtemnuntur, qui libenter cora Deo per confeſſionem ſe laudant, & in Domino iucundantur. Itẽ mali deſpiciunt mortuos, & ſuorum funerum obſequioſam ſedulitatem, contra illud Eccle. 38. Fili ſuper mortuum produc lachrymas, & ne deſpexeris ſepulturam illius. ¶ Item iſti deſpiciunt pauperes & eorum aduerſitatẽ, & tñ dicitur Prouer. 17. ꝙ qui deſpicit pauperem, exprobrat factori eius. Vnde etiam de Deo dicitur in p̄s. ꝙ ipſe non ſpreuit neq; deſpexit deprecationem pauperis. Item præcipitur Eccle. 4. Aĩam inopis, alias eſurientem ne deſpexeris. Ideò Dauid in perſona pauperũ dicebat in p̄s. Factus ſum inquit, opprobriũ abũdantbus, & deſpectio ſuperbis. Et breuiter hoc eſt verum, ꝙ mali libenter deſpiciunt illos, qui ſunt in paupertate. Deutero. 22. Si videris aſinum fratris tui, aut Bouem cæcidiſſe in via, nõ deſpicies, ſed ſubleuabis cum eo. Item mali deſpiciũt doctores & eorum doctrinam & veritatem, vt communiter enim mali deſpiciunt omnia bona verba, contra illud Eccl. 8. Ne deſpicias narrationem presbyterorum prudentium. Et Prouerb. 1. dicitur. Sapientiam atq; doctrinã ſtulti deſpiciunt. Patet ergo, quòd inuenitur deſpectio ſuperborũ per-
F uerſorum. ¶ Tertiò verò dico, ꝙ inuenitur deſpectio Dei, & ſanctorum. Conſtat enim ꝙ mali à Deo & ſanctis deſpiciuntur, & in loco vili & deſpecto, ſ. in inferno finaliter reponuntur. Vnde ipſe dicit illud p̄s. Deſpexit oculus meus inimicos meos, & ab inſurgentibus in me malignantibus audiet auris mea. Deus enim deſpicit, ſeu videtur deſpicere iuſtos & malos, videlicet

Iuſtorum petitiones differendo,
Iuſtos in tribulationibus dimittendo,
Malos in inferno languere p̄mittendo.

De dilatione.n. exauditionis noſtræ, dicebat Dauid in p̄s. Exaudi Deus orationem meam, & ne deſpexeris deprecationem meam. De deſpectu etiam iuſtorum dicitur in p̄s. Deſpicis in opportunitatibus in tribulatione. De deſpectu vero ſalutis malorũ, & de eorũ finali damnatione, dicitur Iob. 12. Effudit deſpectionem ſuper principes, & iſta eſt vltima & peſſima deſpectio, quando. ſ. peccator à Deo taliter reprobatur & deſpicitur, ꝙ in loco deſpectiſſimo perpetuo incarceratur. Vnde cuilibet dãnato dr̃ Naum. 3. Inebriaberis, & eris deſpectus. Eſt.n. deſpectio culpæ mentalis, miſeriæ temporalis, & pęnę infernalis & æternalis. Peccatores.n. à Deo & mũdo deſpici, merentur. vnde Dan. 11. dr̃, Stabit in loco eius deſpectus. Econtra aũt de iuſtis dr̃ in p̄s. Cor contritum & humiliatum Deus nõ deſpicies. Miſeri etiam & infortunati ab aliis deſpiciũtur, & etiam pro nunc à Deo deſpici videntur. Vnde in perſona taliũ dicebat Dauid in p̄s. Miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri, q̃m multũ repleti ſumus deſpectione. Et tamen ſ̃m veritatem Dñs tales non deſpicit, ſed loco & tempore ipſos compatiendo reſpicit. p̄s. Exaudiuit pauperes Dñs, & vinctos ſuos non deſpexit. Damnati vero iſti realiter deſpiciuntur, quia perpetuo non aſpiciuntur, ſed in loco deſpectiſſimo proijciuntur. Nee. 4. Conuerte opprobriũ ſuper caput ipſorũ, & da eos in deſpectionem. Quam quidẽ deſpectionem timens Dauid dicebat orãdo. Adiutor meus eſto Domine, ne derelinquas me, neq; deſpicias me Deus ſalutaris meus. & alibi. Opera manuum tuarũ ne deſpicias. Iſta ergo ſufficiant de deſpectu. vide ſupra de titulo cõtemnere.

A **Deſponſare. Deſponſatio.** Nota, ꝙ per deſpõſationem intelligitur quæcunq; vnio ſeu coniunctio, ſiue ſit vnio ſeu deſpõſatio aĩæ cum corpore, quæ fit per naturam, ſeu animæ cum Deo, in via, quæ fit per fidem, vel per charitatem, & gratiã, ſeu animæ, cum Deo in patria, quæ fit per gloriam, ſeu Chriſti & Eccleſiæ, quæ fit per ſacramentalem figuram, ſeu Deitatis cum humanitate, quæ fit ſupra naturam, & creaturæ potentiam, ſiue ſit cuiuslibet perſonæ, quæ fit per corporalem coniugii copulam, ſeu etiam quæ fit per quãlibet charitatiuam vnionem, ſeu per quamcunque bonam ſocietatẽ. Et ſic potes applicare auctoritates ſ̃m diuerſa genera deſpõſationum, tam in bono, quàm in malo, ſed quia paucæ ſunt, tranſeo. Vide ſupra de coniugio, & infra de ſponſo.

Deſtinare. Nota, quòd deſtinare idem eſt quod aliquid proponere, diſponere, vel ordinare. Et ideò vide in aliis titulis ſynonymis, quia hic ſunt paucæ auctoritatesi

Deſtruere. Nota, ꝙ deſtruere idẽ eſt qđ diſſipare, A vel de eſſe ad nihilũ aliquid reducere. Et ſ̃m hoc, ꝙ ſunt diuerſa genera rerũ, aliqua. ſ. bona, & aliqua mala, ſ̃m hoc ẽt ponunt̃ diuerſæ ſpẽs deſtructionũ, quia . ſ. deſtructio mali ẽ bõa, deſtructio boni ẽ mala, & ſic de aliis. Igit̃ notabo, ꝙ ĩ ſcriptura ĩuenit̃ multiplex deſtructio, videli.

Deſtructio
- virtutum, quæ eſt vitioſa & culpabilis,
- criminum, quæ eſt virtuoſa & laudabilis,
- rerum, quæ eſt ruinoſa & inſtabilis,
- malorum, quæ eſt rigoroſa & triſtabilis,
- animarum, quæ eſt luctuoſa & damnabilis.

Et ſic dico, quòd deſtruuntur virtutes culpa mediante

Deſtruuntur
- culpæ gratia fauente,
- res fortuna mutante,
- mali iuſtitia faciente,
- damnati pœna puniente.

¶ Dico ergo primo, ꝙ eſt quædã B deſtructio culpabilis & vitioſa, & iſta eſt illa, qua virtutes deſtruuntur & diſſipantur, ex qua animæ à ſtatu gratiæ euelluntur, & euertuntur. Anima.n. eſt ſicut ciuitas in medio hoſtium ſita, & ab ipſis continuè obſeſſa, tẽtationibus variis impugnata, quæ ſi per peccatum capitur, tota ſua moralis fabrica, virtutum ædificatio & ſtructura ſpiritualiter deſtruitur, & tota ſua virtualis ſeries diſſipatur. Vnde animæ peccatrici figura ciuitatis Tyri captæ, & deſtructæ loquitur ſcriptura, Ezech. 26. dicens ſic. Vaſtabũt (inquit) opes tuas, diripiẽt negociationes tuas, & deſtruent muros tuos & domos tuas p̄claras ſubuertẽt, lapides tuos, ligna tua, & puluerem tuum in medio aquarum ponent. Capta.n. ciuitate animę per peccatum, conſtat, ꝙ opes gratiarũ in ea vaſtantur, negociatio contemplationum diripitur, domus ſpiritualis quietis in ea ſubuertuntur, lapides conſtantiæ, ligna leuis obedientiæ, puluis mortis memorię ab ea tolluntur, & muri diuinorum mandatorum in ea pœnitus deſtruuntur. Eſa. 50. Cæciderũt fundamenta eius, deſtructi ſunt muri eius. vnde etiam de diabolo poteſt dici illud. 1. Macha. 9. Præcepit Alchimus deſtrui muros domus ſanctæ interioris, & deſtrui opera prophetarum, & cæpit deſtruere. Et aduerte ſi uis, ꝙ ad modum ciuitatis deſolatæ Alchimus (qui interpretatur fermentum varii conſilii). i. diabolus, qui fermento malitiæ ſuæ totam maſſam vanè conſulendo corrumpit, ſolet in anima deſtruere cuncta bona. Deſtruit enim ibi

Muros & clauſuram legalis obſeruationis,
Turres & ſpeculam ſublimis contemplationis,
Portas & ingreſſuram pietatis & compaſſionis,
Altaria & aras orationis & deuotionis.
Muri enim tuentur & circumeunt ciuitates,
Turres autem aſcendunt altius eminentes,
Portæ vero recipiunt ſubintrantes,
Altaria nihilominus ſuſcipiunt immolantes,
Sic igitur in anima muri mandatorum circumeunt,
Turres contemplationis adeunt,
Portæ pietatis extraneos admittunt,
Altaria deuotionis fumum emittunt.

Fumum dico. i. orationem. Sed quid; pro certo ſicut dictum eſt, diabolus oĩa iſta deſtruit in aĩa qñ peccat. Vñ de muris Dei mandatorũ & legalis obſeruantiæ dr̃. 4. Regũ. 25. ꝙ Nabuzardan princeps militię Regis Babylonis oẽm domũ cõbuſſit, & muros Hieruſalem in circuitu deſtruxit, quia, ſ. per malum principem diabolũ, per concupiſcentiam in aĩa peccatrice crimina ædificantur, & mandatorũ obſeruantiæ deſtruuntur. 2. paral. 25. Deſtruxit Ioas muros Hieruſalem. De deſtructione vero turrium contemplationis, & altæ eminentiæ dicitur Ezec. 26. Adducã inquit ad Tyrum Nabuchodonoſor, regem Babolonis, & leuabit contra te clypeum, muros tuos & turres deſtruet in armatura ſua. De portis vero pietatis & compaſſionis deſtructis dicitur Thren. 1. Vię Syõ lugent. &c omnes portæ eius deſtructæ, ſacerdotes eius gementes, virgines eius ſqualidæ, & ipſa repleta amaritudine, ac ſi. In Syon lugente, i. in aĩa peccatrice, deſtructæ ſunt portæ, quæ vniuerſos recipiunt. i. pietas, ſacerdotes, qui diuina tractant, hoc eſt, fides & charitas, virgines, quæ incorruptæ manent, hoc eſt puritas atq; caſtitas. De altaribus verò deuotionis & orationis qualiter deſtruũtur, ibidem dicitur. 2. Para. 30. Deſtruxerunt altaria, quæ erant in Hieruſalem. Iſta eſt deſtructio culpabilis & vitioſa, qua. ſ. anima deſtruitur, quantum ad eſſe gratiæ per peccatum. Vnde iſta eſt illa vi-

nea

nea,de qua dr̃ Prouer.24. ꝙ totum repleuerant vrticæ,ope-
ruerant superficiem eius spinæ,sed & materia lapidũ destru-
cta erat. Est igitur destructio quædam culpabilis & vitiosa.
C ¶Secundò dico,ꝙ inuenitur quædam destructio laudabilis,
& virtuosa,& ista ẽ illa, qua homo in seipso destruit vitia &
malos mores,vt ibi construat virtutes & merita. Constat.n.
ꝙ sæpe antiqua & turpia ædificia destruuntur,vt in eodẽ lo-
co noua & placentia construantur. Sic dico, ꝙ homo debet
facere,quia.s.in anima sua debet omnia vitiosa culparũ ędifi
cia, quæ operãte pessimo artifice diabolo ibi constructa fue
rant,destruere,& sub nouo artifice Christo, ibidem bona &
spiritualia ędificia virtutum & meritorum congeriem fabri
care.vnde Roman.6.Vetus homo noster crucifixus est,vt de
struatur corpus peccati,vt vltra non seruiamus peccato.De
struat ergo ibi

Aedificium	altum,hæc est superbia, bassum,hæc est auaritia, immundum,hæc est luxuria, ruinosum,hæc est gula siue ingluuia.

Destruat igitur altitudinem superbiæ.2. Paral.32. Nunquid
non est iste Ezechias,qui excelsa destruxit? Itẽ destruat bassi
tudinẽ auaritiæ,dicens.s.illud Luc.12.Sciam quid faciam,de
struam horrea mea,& maiora faciã.q.d. Ego destruam hor-
rea auaritiæ,quæ solũ possunt capere parua.i.terrena,& ædi
ficabo maiora.i.affectionem æternorum,quæ longè sunt am
pliora.Item destruat immunditiã luxurię.Ezec.16.Destruẽt
lupanar tuum,& demolientur prostibulũ tuum.Itẽ destruat
insatiabilitatem gulæ,seu ingluuiæ.Figuratus in Daniele,de
quo dr̃ Daniel.14.ꝙ Bel destruxit,& draconẽ interfecit. Bel
.n.dicebatur esse Deus,qui omni die cibos innumeros deuo
rabat,significans peccatũ gulæ, quod à Daniele.i.à quolibet
viro iusto debet destrui & cassari.1.Cor.6.Esca ventri,& vẽ
ter escis,Deus aũt, & hunc & hanc destruet. Et breuiter oĩa
mala debent in nobis destrui,omnia vero bona ibidem ędifi
cari & plantari.Hier.1.Ecce cõstitui te,vt euellas & destruas
D & ædifices, & plantes. Ista est igitur destructio laudabilis &
virtuosa. ¶ Tertiò dico,ꝙ inuenitur quædam destructio in-
stabilis,& ruinosa.Et ista est destructio rerum temporalium
quę.s.ita sunt instabilis & debilis durationis,ꝙ facillimè de-
struuntur. Destruuntur.n.bona naturæ per mortem & infir-
mitatẽ.Iob.19.Destruxit me vndiq;,& pereo,& quasi euulsę
arbori abstulit spem meam.Destruũtur.n.bona fortunæ per
infortunium & aduersitatem.Eccl. 10. Sedes ducũ superbo-
rum destruxit Dominus,& sedere fecit mites pro eis. Deus
enim mediante fortuna quandoq; temporaliter aliquẽ ex-
altat,& construit,quem tandem adnihilat,subuertit,& dest-
ruit, dicens illud Hier.45. Ecce quos ædificaui destruo &
quos plantaui ego euello. Nemo ergo glorietur si se videt
in alto statu plantatum, quia quando sibi placuerit per ipsũ
sentiet se destructũ.Vñ de tali mutabilitate fortunę cõquerit
Dauid in psalm.dicens vinea inquit, ex Aegipto transtulisti,
eiecisti gentes, & plantasti eam. Sequitur. Vt quid destru-
xisti materiam eius,& vindemiãt eam omnes,qui prætergre
diuntur viam? Et loquitur de diuite & excellente persona,
prius fortunata & opulenta, tandem vero à Deo destructa,
& dissipata.Quod etiam ad status, regna & imperia alta põt
referri,quæ oĩa habent tempora apud Deum ordinata, qui-
bus.s.construi debeant,aut euelli.Quia sicut dicit Sene.Cer-
tis eunt cuncta temporibus,nasci debent, crescere, & extin-
gui. Sicut etiam de ciuitatibus magnis patet. Vbi est hodie
Niniue?vbi Babylon?vbi Mycene? vbi Athenæ? vbi Antio-
chia? vbi Troia? vbi Carthago?vbi etiam Roma? Omnes.n.
vel in toto vel in parte sunt destructæ,& respectu primæ glo
riæ quasi ad nihilum sunt redactæ.Hiere.4 Vidi(inquit)mon
tes,& ecce mouebantur,& colles conturbati sunt. sequitur.
Ecce carmelus desertus, & omnes vrbes eius destructæ sunt
à facie Domini. Ista est ergo quædam destructio instabilis &
ruinosa. ¶ Quartò dico, ꝙ est quædam destructio tristabilis
& rigorosa.Et ista est illa,qua boni prælati per rigorem iusti
tiæ destruunt impios & proteruos. Vnde cuilibet bono præ
lato potest Dominus dicere illud prædictum Hiere.1. Ecce
constitui te super gentes & regna, vt euellas, & destruas, &
ædifices,& plantes,Sequitur.Accinge lumbos tuos,& surge,
& loquere ad eos omnia,quæ ego pręcipio tibi,ne formides
à facie eorum,ego quippe dedi te in columnam ferream, &
in ciuitatem munitam.&c. ¶ Quintò dico, ꝙ inuenitur alia
destructio formidabilis & periculosa.Et ista ẽ illa, qua Deus
malos destruet in inferno.Deus.n.est sicut nobilis artifex, q
volens facere aliquod opus pulchrum, plerunq; inuenit ma
teriã ita indispositam & rebellem, ꝙ non potest inde facere
quod volebat,qui indignatus quandoq; percutit totum, vel
destruit,atq; frangit, aut in ignem proiicit, & consumit. Sic
verè cum Deus intẽdat de quolibet facere pulchrum opus,
& de qualibet persona aliquam particulam sui cœlestis ædi
ficij fabricare, cum ipse sit omnium artifex omnem habens
virtutem,omnia prospiciens,sicut dr̃ Sap.1.nihilominus sæ-
pe fit,ꝙ multi se reddunt indispositos per peccatum,ita ꝙ ip
sos nõ potest ad bonum deducere sicut vellet. Quapropter
contra ipsos finaliter indignabitur, & eos æterna dãnatione
destruet,& malleis suæ sententiæ franget, & æterno igni de-
stinabit,& cõburet.Vndè peccatori dr̃ illud p̃s. Quid gloria
ris in malitia, qui potens es in iniquitate? Tota die iniustitiã
cogitauit lingua tua.&c.sequit̃, Propterea Deus destruet te
in finem,euellet te,& emigrabit te de tabernaculo tuo,& ra
dicẽ tuã de terra viuentiũ.Et aduerte,ꝙ ibi p̃cipuè destruun
tur illi,qui hic alios destruere moliuntur,s.impij.De quibus
Eccl.16.Nõ exorauerũt pro peccatis suis antiqui Gigãtes,q
destructi sunt,cõfidẽtes suæ virtuti.Vñ nota, ꝙ ibi destruunt
Diuites auari,qui modo pauperes vsuris destruunt,
Principes superbi,qui modo subditos rapinis exuunt,
Pugiles proterui,qui modo miseros sanguine ebibunt.
¶ Destruuntur(dico)illi,qui nunc diuitiis sunt cumulati. Ec
cle.28.Ciuitates diuitum destruxit.Item illi,qui nunc poten
tiis sunt eleuati.s.superbi. Eccl. 10. Sedes ducum superborũ
destruxit Dominus.Item illi,qui nunc sęuitiis sunt effrenati.
Prouer.21. Ciuitatem fortium ascendit sapiens,s.Christus,
& destruxit robur eius. Et breuiter, omnes mali destruunt,
ibidem,sed hoc est irreparabiliter.Iuxta illud Iob.12. Si de-
struxerit,nemo est, qui ædificet, ita ꝙ omnes damnati plan-
gendo possunt dicere illud p̃s.Deus repulisti nos, & destru-
xisti.Et hoc potissimè põt dici à demonibus,qui repulsi sunt
& destructi.Vnde narratur,ꝙ quidam bonus homo intrauit
nemus per maximum,vbi demone pertranseunte taliter de-
uiauit,ꝙ tota nocte per nemus obscurum, cúm bona tñ pa-
tientia,expers omnis itineris peragrauit. Igitur videns mise
ricordia diuina patientiam eius, circa auroram cõpulit de-
mones, qui ipsum errare fecerant, sibi remedium impertiri.
Demones ergo ex ordinatione diuina fabricato quodã mo
nasterio,campanam quasi pro matutinis sonãt, quã vir Dei
audiens,qui.s.in nemore vagabat̃ illuc statim adiit,monaste
rium intrauit,abbatem cũ monachis ad matutinas ire volẽ-
tibus inuenit,qui panem & vinũ sibi ministrari mandauit. Il
lo igitur comedente, & conuentũ monachorum matutinas
dicente,videbatur sibi,ꝙ illi monachi nihil dicebãt, nisi ver
ba Psalterii supradicta.s.Deꝰ repulisti nos,& destruxisti nos,
iratus es. &c. Finitis ergo matutinis venit ad eum Abbas ro
gans eum, quòd capitulum intraret, & verbum Dei mona-
chis prædicaret, quod annuens cepit in capitulo prædi-
care,& de ruina malorum angelorum multa dicere.Quibus
auditis, monachi ceperunt vnus post alium capitulum exi-
re.Solo ergo Abbate cum eo remanẽte, petiit hõ sanctus ab
abbate causam quare recesserant fratres sui, qui statim con-
fessus est se & illos esse demones,qui ipsum in nocte pręcedẽ
te fecerant in nemore deuiare. Deus vero videns bonam pa
tientiam eius, compulit eos monasterium fabricare, & eum
recreare, verum quia prædicando de ruina angelica tetige-
rat,cum ipse,& ipsi eius cõditionis essent, verecundati om-
nes vnus post alium recesserũt,quibus dictis,statim euanuit,
abbas ille cũ monasterio suo ficto. Sanctus vero iam illuce-
scente die ad viam suam rediit,Deum de patientia,quam ha
buerat benedicens.Pro tanto ergo dixi,quia demones, cum
dãnatis proprie sunt destructi, & ꝙ isti sunt,qui propriè pos
sent dicere illud prædictum.Deus repulisti nos, & destruxi-
sti nos.Vnde alibi in p̃s.Destrues illos, & non ædificabis eos
Sic ergo patet, ꝙ inuenitur destructio formidabilis & peri-
culosa.Si vellemus autem possemus dicere, ꝙ est quædã de-
structio honorabilis,& gloriosa, & ista est illa, qua Deus in
iudicio destruet omnem mortalitatem, & construet perpe-
tuam vitam & immortalitatem,de qua.1.Cor.15.Nouissimè
autem inimica destruetur mors. Vnde etiam de Christo le-
gitur

gitur.Hebr.2.ꝙ ipse participauit hominibus destruens illũ per mortem,qui mortis habet imperium.Patet ergo, ꝙ est destructio gloriosa,periculosa, rigorosa,ruinosa,virtuosa, & vitiosa.&c.sufficit vide de dissipare & aliis synonymis.

A **Desuper. Desursum.** Nota,ꝙ desuper,qñque sumitur pro re superiori, sicut dr̃ in psal.Mandauit nubibus desuper,& ianuas cœli apparuit,qñq; verò sumit̃ pro parte exteriori, sicut cum dr̃ Nu.4.Extẽdent desuper operimẽtũ hyacinthinũ qñq; sumitur pro parte posteriori,sicut dr̃ Nu.16.Ponite desuper Thymiama.i.ponite vltimo cũ aliis Thymiama, quia tñ cõiter sumitur ꝓ parte superiori,vel exteriori, breuiter notabo,ꝙ multiplex desuper inuenitur, videlicet

Desuper { diuinorum, prælatorum, perfectornm, terrenorum, contemplatiuorum, superborum. }

Et sic est vnum desuper æternæ dãnationis, vnũ desuper supernæ iurisdictionis, vnum desuꝑ moralis conuersationis vnum desuper terrenæ possessionis,vnum desuper erectæ contemplationis, vnum

B desuper superbæ eleuationis.¶Dicã ergo,ꝙ est vnum desuper dominationis supernæ,& istud proprie ꝑtinet ad Deũ & ad sanctos,& ad gloriam paradisi,qui.s.super sunt,& cũcta bona desuper nobis immittunt,quia sicut dr̃ Iac.1.Omne datum optimum,& omne donum perfectum,desursum est descendens à patre luminum . Super.n. & sursum denotant superioritatem ad partem inferiorem,non relatam,sed in suo esse superius permansiuam . Desuper verò & desursum superioritatem signant,inferius tamen influxiuam.Cõstat.n.ꝙ desuper.s.de cœlo multa & varia descendunt.s.

Radij ad illuminandum,
Fulmen ad examinandum,
Tonitruum ad mundũ terrendũ,
Pluuia ad terram rigandum,
Fulmina ad terram vrendum.

Sic verè dico,ꝙ à Deo nobis influitur & mittitur desuper lumen illuminans veræ cognitionis,fulmen examinans duræ correctionis , sonus verberans tristis comminationis,aqua refrigerans dulcis consolationis . Constat.n. ꝙ desuper nobis veniat clara cognitio,quæ nos illuminat. Vnde illud prædictum.Desursum est descendens à patre luminum quod bene figuratur.Eze.1.in sanctis aĩalib.vbi dr̃. Facies Aquilæ desuper ipsorũ quatuor.Et quasi aspectus hoĩs desuper.Aquila.n.quæ habet clarissimum visum , & homo, qui rõne pollet,limpidam & claram cognitionem designat, quæ.s.desuper est in Deo & Angelis,à quibus etiã nobis inspiratur.3.Reg.7.Lucernas desuper aureas,quia re vera nulla est vera fides sapientia aut cognitio,nisi sit desuper inspirata.Vnde de vana mundi sapientia dr̃ Iac.3.Non est(inqt) ista sapiẽtia desursum descendens,sed terrena,aĩalis & diabolica.sequit̃.Quę autem desursum est sapientia,pudica est, pacifica,& modesta.Venit ergo nobis desuper clara cognitio,quæ nos illuminat.Item desuper nobis venit dura correctio,quæ nos examinat.constat.n.ꝙ fulmen diuinæ sententiæ & suæ tribulationis notoriæ , vel occultæ desuꝑ mittit, vt populus pc̃tis sæuiens puniatur.vnde Baruc.6.Ignis missus desuper,vt cõsumat montes & siluas,facit quod ꝓceptũ est ei.Item desuper nobis venit monitio verbis exuberans, seu sonus reuerberãs.s.sonus & tonitruũ sacræ scripturę, q̃ nobis desuper inspiratur . Vnde de Deo dr̃ in ps̃. ꝙ ipse aduocauit cœlum desursum,& terram discernere populum. q̃ etiam realiter fient in iudicio, vbi Christus desuper veniẽs cum suo populo disceptabit, vbi ẽt post tonitruũ dirę sñiæ pœnam æternam peccatoribus intentabit, dicẽs illud Eze. 13.Dabo lapides pergrandes,& desuper irruentes,& ventũ procellæ dissipantẽ.Itẽ desuper nobis venit cõsolatio cũcta refrigerans,s.aqua & pluuia gratiæ in pręsenti,& refrigeriũ gloriæ in futuro,quia.s.& gratia & gloria sunt desuper, non de mundo.psal. Mandauit nubibus desuper, & ianuas cœli aperuit,& pluuit illis manna ad manducandum. &c. Patet igitur,qũo est vnum desuper dñationis æternæ . Et si vis ẽt per istud desuper potes intelligere spiritum sc̃tm̃, vel filium Dei desuꝑ nobis missum,qui dicit Io.8.Vos deorsum estis, ego superius sum.qui.s.nos illuminauerunt, examinauerũt, reuerberauerunt,& refrigerauerunt,&c.¶Secũdò dico, ꝙ

C est vnum desuper iurisdictionis supernæ,& istud est illud desuper,in quo prelati præsident & resident supra plebẽ. Res.n.nobiliores,& meliores solent dẽsuper præeminere , sicut patet de corporibus cœlestibus,sicut etiam patet in corpore humano,vbi illa membra,quæ sunt desuper.s. caput,oculi,cor,& hepar,sunt cæteris membris inferioribus meliora. sic verè in corpore Christi mystico,quod est Ecclesia,illi,q sunt in moribus,& in scientijs meliores,debent esse desuꝑ, .i.in dignitatibus celsiores,& si vis,dic,quòd in isto desuper .i.in superiori statu debent collocari illi,qui sunt

Scientiæ splendore lucidi,
Prudentiæ tenore prouidi,
Iustitiæ rigore feruidi,
Decentiæ decore fulgidi.

Sint ergo splendidi luce scientiæ figurati in Aquila, quæ habet visum acutissimum.Ezec.1.vbi dr̃.Facies Aquilæ desuper.Sint ẽt prouidi norma prudentiæ, figurati in natura humana, quæ habet sensum prudentissimũ.Ezec.1.vbi dr̃.Quasi aspectus hominis desuper.Sint deniq; feruidi zelo iustitiæ, figurati in ariete , qui est animal ad percutiendum paratissimũ, de quo Num.23.Imposui vitulum & arietem desuper.Sint insuper fulgidi seu nitidi forma decentiæ,figurati in humerali Aaron,quod erat ornamentum formosissimum , de quo dr̃ Leui.8.ꝙ desuper humerale imposuit,& breuiter,prælati sunt desuper alijs tanquam honorabilius præsidentes , & tanquam curæ eorum diligentius inuigilantes , & Ecclesiã protegentes & defendẽtes,figurati in illis Cherubin.4. Re. 7.& 8.de quibus dr̃,ꝙ Cherubin expandebant alas suas suꝑ arcam,& protegebant eam,& vectes eius desuper.Si vis,cõpara prælatos Cherubin,sicut supra de Cherubin in titulo suo.Isti ẽt figurantur in illa nube,quæ desuper filios Israel ꝓcedebat,& ad terram promissionis ducebat, sicut dr̃.Nu. 11.Est igitur vnũ desuper iurisdictionis supernæ . ¶ Tertiò

D dico,ꝙ est vnum desuper conuersationis externæ.Illa.n.vestimenta,quæ magis apparent,sunt illa,quæ desuper alia extra iacent.ideò per istam distinctionem,desuper,conuersatio intelligitur,qua quis exterius,& desuꝑ inuestitur.Vnde de sanctis viris,ꝙ desuper habere debeãt pulchrã & honestã cõuersatiõe dr̃ figuraliter Nume.4.ꝙ oĩa altaria & oĩa vasa,quibus ministratur in sanctuario,inuoluent,hyacinthino pallio,extendentq; desuꝑ operimentum pellium hyacinthinarum.Hyacinthinæ.n.pelles,quæ habent cęlestem colorẽ,bonã & sanctã cõuersationem significant, qua.s.minister sanctuarij.i.Christiani & maximè ecclesiastici cooperire se dñt.Et si vis nota,ꝙ in cõuersatione viri sancti debet esse

Oratio superos adiens,
Compassio pauperes liniens,
Deuotio æterna sentiens,
Discretio soluta vinciens.

De oratione potest intelligi illud Num. 17. Hausto igne de altari mitte incensum.q.d.In conuersatione ignea & feruenti debet incensum orationis apponi.De compassione potest dici illud Gen.28.ꝙ Iacob erexit lapidem in titulum, fundẽs oleum desuper quasi dicat ꝙ in titulo honestæ conuersationis semper debet esse oleũ piæ compassionis.De deuotione dici põt illud Num.16.Tollat vnusquisq; thuribulum suum,& hausto igne ponite desuper Thymiama.Thymiama.n.quod suauissimè fragrabat,deuotionem significabat.De discretione vero dr̃, & exponitur illud Num.19.vbi dicitur,ꝙ vas,quod non habuerit operculum,nec ligaturam desuper,immundum erit.Ligatura. n.discretionem signat,quæ omnia prudenter operit, & comprehendit & ligat,quia.s.ille per vitia immundus dicitur,q vinculis prudentiæ non ligatur.Ista est.n.tunica inconsutilis , q̃ desuper erat contexta per totum,sicut dicitur Ioã.19. Et tñ de multis constat,ꝙ & tunicam & pallium bonæ conuersationis perdunt.Itaq; nudè & inhonestè incedunt. vñ Mich. 2.Desuper tunicã pallium sustulistis.Patet ergo, ꝙ est vnũ desuper conuersationis externæ.¶Quartò dico,ꝙ est vnum E

desuper possessionis terrenæ,quia.s.terrena possessio est sicut quędam vestis adiacens possessori. Vnde de pauperibus quibus à tyrannis talis pellis subtrahitur,dicitur Micheę.3. Violenter tollitis pelles eorum desuper eos,& carnes eorũ desuper ossibus eorum.¶Quintò dico,ꝙ est vnum desuper contemplationis perfectę , & istud est illud quo.s. boni per cõtẽplatiõnẽ & affectiõnẽ desuper volunt esse.s.cœlestia appetendo,& terrestria contemnendo.Ioã.3.Qui de terra est, de terra loquitur,qui desursum venit,super oẽs est.diabolus tñ sp̃ nititur hoĩem de isto desuper detrahere,s.de cœlestibus ad tp̃alia.figuratus in Rege Achaz,de quo dr̃.4.Re.16. quòd

ꝙ luterẽ, qui erat désuper & mare depoſuit de bobus æreis, qui ſuſtentabant illud.¶ Sexto vero dico, ꝙ vnum deſuper affectionis elatũ. ſ. ſuperborum, qui ſemper volunt deſuper præeminere. & de hoc poteſt exponi illud Iudicũ. 9. vbi dr̃, ꝙ ancilla fragmẽ molæ deſuper iaciens occidit Abimelech quia. ſ. deſuper ſuperbiæ ſemper ſolet ſuccedere fragmẽ molæ. i. dura percuſsio pœnæ æternæ. Sic ergo patet, ꝙ deſuper ſumitur multis modis, vide infra vbi ſuper & ſurſum &c.

Deterior Nota, ꝙ deterior idem eſt, ꝙ peior, & iõ vide infra de malo, vel de peius. &c.

Deteſtari. Nota, ꝙ deteſtari idem eſt, ꝙ abominari, ſeu idem, ꝙ refugere vel horrere, & quia naturale eſt, ꝙ vnumquodq; ſuum contrarium deteſtatur, & refugit, inde ſatis apparet euidenter, ꝙ boni deteſtantur mala, mali vero econtrario deteſtãt bona. Dicã ergo ꝙ

Deteſtatur { Deus cuncta nefaria, / Iuſtus mala contraria, / malus bona ſalubria. } Dico ergo, ꝙ Deus deteſtatur omnem ſuperbiam, dicens Amos. 9. Deteſtor ego ſuperbiam Iacob. Itẽ dico, ꝙ iuſtus deteſtatur oẽm nequitiam, [nequitiam dico impietatis.] Prouе. 8. Labia mea deteſtabuntur impium. Deteſtatur nequitiã carnalitatis [Heſter. 14. Deteſtor cubile incircunciſorum] Deteſtatur nequitiam vanæ loquacitatis. [Prouer. 13. Verbum mendax iuſtus deteſtabitur.] Item dico, ꝙ malus deteſtatur oẽm iuſtitiã. Iuſtitiam dico ſimplicitatis, Gen. 49. Deteſtantur Aegyptij oẽs paſtores ouiũ. Deteſtantur iuſtitiã ſagacitatis & bonitatis, Prouer. 13. Deteſtãtur ſtulti eos, qui fugiunt mala, deteſtãtur iuſtitiã æquitatis & ſeueritatis. Prou. 5. Deteſtatus ſum diſciplinã, & increpationib. nõ acquieuit cor meũ. &c. vide in verbo abominari.

Detinere Nota, ꝙ detinere ſemper ſumitur pro ꝑfecte tenere. vnde nota, ꝙ detinentur, ſimplices in ignorantia, detinentur obſtinati in iniuſtitia, detinentur damnati in peſtilentia, detinentur beati in opulentia. &c. Dic, ꝙ detentio eſt quaſi quędã firma & cõtinua collocatio & habitatio. &c. omitto ꝓpter paucas auctoritates.

Detrahere. Nota, ꝙ detrahere idem eſt, ꝙ aliquid deorſum trahere, vel aliquid de aliq̃ trahere. & ſic loquendo moraliter, dico, quod eſt detractio ab honoribus, à rebus, & à moribus. Ab honoribus dico, vt cum dicit Abd. ſi inter ſydera poſuerint nidum ſuum, inde detraham eos. A rebus etiam & ſic detrahere idẽ eſt, ꝙ aliquid decerpere. Eſa. 8. Accelera, ſpolia detrahe. A motib. autem, vt cum famę vel ſcientię vel vitę alicuius fit verbalis detractio, vel diminutio aliqualis, de quo Iacob. 4. Nolite detrahere alterutrum. Dicam ergo, quòd eſt

Detractio { Virtuoſa, / Rigoroſa, / Vitioſa. } Eſt (dico) detractio virtuoſa, & iſta eſt illa, qua quis à ſe vel ab altero vitia detrahit & deponit. à ſe dico, ſicut cum dr̃ Leui. 1. Detracta pelle hoſtiæ, artus in fruſta concident, quaſi diceret, quilibet debet de ſeipſo pellem veteris conſuetudinis detrahere, & artus membrorum ſuorum in varias bonorũ operum occupationes & diuiſiones concidere. Ab alto, ſicut cum dicitur Prou. 21. Excogitat iuſtus de domo impij, vt detrahat impios à malis. Iſta eſt igitur detractio virtuoſa. ¶ Secũdò dico, ꝙ inuenitur detractio rigoroſa, & iſta eſt illa, quã facit Deus vel prælatus, quando. ſ. de alto gradu vel ſtatu hominem detrahunt & deponũt. Eſa. 24. Detraxit fortes in fortitudine ſua. Vnde etiam cuilibet ſuperbo à gloria mundana per mortem detracto, & depoſito, dr̃ Eſa. 14. Detracta eſt ad inferos ſuperbia tua, concidit cadauer tuũ, ſubter te ſternetur tinea, & operimentum tuum vermes erunt. Sed de hoc vide infra in fine. ¶ Tertio vero inuenitur detractio vitioſa, & illa eſt mordax oblocutio peruerſorum. &c.

¶ Item nota, ꝙ detractio eſt vitium locutionis, & eſt detrahere, idem quod de fama alicuius diminuere. Vnde detractores nihil aliud ſunt q̃ famæ alicuius peruerſi oblocutores. Et eſt detractio idem quod oblocutio, murmuratio, ſuſurratio, diffamatio, duplicitas, ſimulatio, & alia ſimilia. Iſtud eſt ergo vitium valde cauendum, eſt. n. Deo & hominibus odioſum. Ideò bene præcipitur Sapi. 1. Abſtinete vos à detractione, quę nihil prodeſt. & Prou. 24. Abominatio hominum detractor. Et addiſcamus, ꝙ iſta duo vitia. ſ. detractio & adulatio quamuis aliquoties ſint extrinſeca, vt cõiter tñ ſunt contraria. Adulatio. n. eſt in pręſentia, detractio in abſentia, adulatio vngit, detractio vero pungit, adulatio quemque commendat, detractio vtcunq; vituperat. Coniuncta tamen ſunt ad iſta vitia quandoque, quia ſæpe accidit, ꝙ ille idem, qui in præſentia adulatur, in abſentia detrahit & oblo quitur. Dicã ergo, quòd illud vitium eſt contemnendum & fugiendum triplici ratione. Eſt enim detractio

In corde doloroſa, — Iſta. n. in corde torquet obloquẽtẽ,
In ore formoſa, — In ore lædit non præſentem,
In aure venenoſa. — In aure fœdat audientem.

Detractio. n. eſt ſicut ignis in corde, ſicut gladius in ore, ſicut venenũ in aure. Eſt dico ſicut ignis in corde. Detractio. n. igni comparatur, quia. ſ. ipſa vrit, torquet, moleſtat, & inquietat ſuum poſſeſſorem. Detractor. n. oibus bonis inuidet omnibus malefactis arridet, ſecreta vult inueſtigare, vt ipſa poſsit reuelare. Mala ſolet augmentare. Bona ſolet diminuere vel tacere. Detractor. n. nunquam caret inuidia. Et iõ detractio eſt ſicut vipera, quæ primo antequam aliquid lædat, matrem propriam in vtero exiſtẽs corrodit, vulnerat, & occidit. Sic vere peccatũ detractionis, & inuidiæ anteq̃ lędat alios, lędit ſuos. Antequam. n. de ventre exeat, & anteq̃ ad os veniat, ipſa ſolet matrem, ſ. ipſum detractorem intus in corde corrodere, & per iram & inuidiam cruciare. Iõ de detractore põt intelligi hoc cõe prouerbium. Mus in pera, ſerpens in ſinu, ignis in ſtuppa, male remunerãt hoſpites ſuos. Ideò bene dr̃ Eccl. 10. Si mordeat ſerpens in ſilentio, nihil eo minus habet, qui occultè detrahit, ſ. proximo ſuo. Detractio ergo vrit obloquentem. ¶ Secundò dico, ꝙ detractio lędit non præſentem. Scorpio lædit retro, non ante hẽt. n. aculeum in cauda, non in facie, in parte retro, non in parte ante. Sic iſti detractores retro. i. in abſentia mordẽt & pũgũt, in facie aũt. i. in præſentia nihil dicũt. aculeum. n. detractionis habent in cauda nõ in facie, in parte retro non in ante. i. in abſentia, qñ ſunt retro, hoĩes pungunt, non in pñtia, quãdo ſunt ante. Vnde Ezec. 2. Impij & ſubuerſores ſunt tecũ, cum ſcorpionibus habitas. Rana in præſentia hominum parum clamat, ſed ſi homo receſſerit, ſtatim cantat. Sic verè detractores in abſentia hoium coaxant, & detrahunt, ſed ſi pręſentes fuerint, nihil dicũt, imo quod peius eſt, iſti adulãtur & applaudunt in pſentia, in abſentia detrahunt & obloquũtur, ſimiles vni gñi magnetis, ſeu adamantis, ꝙ eſt in Aethiopia, quod in vno angulo ſuo ferrum attrahit, ſed ſi vertatur ad alium angulum contrarium facit, quia. ſ. ferrum à ſe reijcit, & repellit, ſm Iſid. Sic verè tales in vna ſua diſpoſitione. ſ. dum ſunt in præſentia, attrahunt ferrum, quia. ſ. hominib. loquuntur attrahentia, allicientia, & adulantia verba, qñ tñ conuertuntur ad alium angulum, ſ. ad abſentiã, tunc ipſi cõtrarium obloquuntur, quia. ſ. detraheneo & mordendo, qđ prius amare viſi fuerant, repellunt, vituperãt, & deteſtãtur. Iſti ſunt duplices, & ideo maledicti, qa ſicut dr̃ Eccl. 3. Veh duplici corde, & ingredienti terram duabus vijs. Vñ Eccl. 28. Suſurro, & bilinguis maledictus, multos. n. turbauit pacem habẽtes. Iõ præcipit Eccl. 5. Non appelleris ſuſurro in via tua. Detractio ergo lædit non præſentem. ¶ Tertiò dico, ꝙ detractio fœdat audientem. inficit. n. non ſolum illum, qui diffamatur, imo etiam illum cui diffamatio narratur, in quãtum. ſ. ꝑ talia verba in corde ipſius mala opinio generatur, Secũdum Bern. n. in libro de conſideratione, detractor & libens auditor vterq; diabolũ portat in lingua. Ideò dicit q̃dam gloſſa ſuper Prou. 23. Ibi vetus aquilo diſsipat pluuias, & facies triſtes linguam detrahentem. Si inquit hilari vultu audieris detractorem, ſibi miniſtras fomitẽ detrahendi. Diſcit. n. detractor non libenter dicere, quod te nouerit non libenter audire. Nõ audiamus igitur (chariſsimi) tales detractores, ſed more aſpidis aures noſtras claudamus. Iuxta illud Eccle. 28. Sepi aures tuas ſpinis, & noli audire verba nequam. ſimus ergo ſimiles electro, cuius proprietas eſt venenum deprehendere ſm Iſid. Si. n. in vaſe de electro venenũ aliquod infundãt, ſolet ſtridere, & in varios colores ſe mutare, & ita veneni præſentiam declarare, quapropter cauent malefici, ne venenum offerant in electro. Sic ꝓ certo (chariſſimi) debent eſſe viri ſancti, quia ſi venenum detractionis infunditur in auribus alicuius electri. i. alicuius ſancti viri, ſtatim ꝓcul dubio debet ſtridere per detractionis reprehẽſionem, & vultum ſuũ debet in colores varios mutare ꝑ diſplicentiæ

centiæ ostensionem,& sic detractor cauebit in talibus vene num effunbere,i. coram ipsis verba detractoria & infamatoria declarare. vnde Hier. in quadam Epistola. Tam lingua,q̃ auribus fuge vitium detrahendi, quia detractor vix audebit dicere,quod audienti viderit displicere. Patet ergo quô fugienda est detractio,quia interius torquet obloquentẽ,exterius lædit innocentem vel non præsentẽ, vlterius turbat,seu
E fœdat audientem,& hoc de vitio detractionis loqui sufficit. ¶Sed nota,ꝙ vocabulum detrahendi aliter accipitur in scriptura. detrahere.n.est desursum aliquid inferius trahere,& sic detractio idẽ est,ꝙ superioris damnatio,& de altitudine huius mundi ad infernũ deductio. Vnde de Lucifero dr̃ Esa. 14. Veruntamen in infernum detraheris in profundum laci. Et amos 9. Si ascenderint in cœlũ,inde detraham eos, ſm.n. Pliniũ. Cameleon tantæ est virtutis contra accipitres,ꝙ eos violenter detrahit à volatu, & præbet cęteris animalib. deuorandos. quod valde vr̃ mirabile. Accipiter charissimi,qui dr̃ ab accipiendo,& qui altissime volat, signat mundi superbos & raptores, qui in altum volant per superbiæ vanitatẽ & aliena accipiunt per rapinam,& crudelitatem. Cameleõ autem.i. Deus tales accipitres odit, & de alto volatu superbi status sui ipsos ad mortem & ad infortunia & ad inferos detrahit, & sic eos deuorandos alijs aialibus.s. alijs raptoribus in hac vita, & demonibus post mortem in inferis eos distribuit,& comedit. Sicut.n. videmus, Deus sæpissime tyrannos & malos diuites detrahit de alto in bassum,i. de fortuna ad infortuniũ, de diuitijs ad paupertatẽ, de honorib. ad vtilitatẽ, vt sicut alios deuorauerunt, dum regnabãt, sic Dei regnum si perdiderint, ab alijs raptorib. deuorẽtur. Iuxta illud Esa. 33. Veh. qui prædaris, nonne & ipse prædaberis? cum fatigatus desierit depredari, damnaberis. Et Zach. 2. dr̃. Erunt prædæ eis, qui seuierant sibi spiritualiter ẽt videmus, ꝙ illi, qui in isto mundo sunt altissimi, subito de vita ad mortẽ, de mundo ad infernũ, de gloria ad pœnam à Deo detrahũtur, & à vermibus in sepulchro, à demonib. in inferno lacerãtur, & deuorantur. De tali ergo detractore dr̃ Esa. 26. Terrã gigantum detrahes in ruinã. vnde 2. Pet. 2. Peccantibus, inquit, non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos.

A **Deuotio.** Quia deuotio est illa virtus, qua q̃s se totũ Deo deuouet & dedicat, qua etiã totus vacat virtutib. & vitia à se euellit, & eradicat, qua insuper totus fertur in cœlestia, & terrena vilipendit, & abdicat, vr̃, ꝙ vir deuotus est idem, ꝙ vir perfectus, virtutib, & gratijs totus plenus, quia ergo in infinitis locis fit mẽtio de viro perfecto, sancto, iusto, & bono, paucissimę vero sunt auctoritates ĩ scriptura de deuotione, ideò omitto. Vide ergo de gra-
B tia, & de perfectione. Vide etiam in tabula, vbi in locis pluribus inuenies de deuotione. Sed si vis aliquid dicere, nota, ꝙ deuotio teste Hugo. est feruor bonę voluntatis, quam mens cohibere non valens, certis indicijs manifestat.

Quam dator munerum seipso largitur, | Est ergo de-
Qua factor siderum hac vita sentitur, | uotio virtus
Qua quicquid asperum dulciter lenitur. | quam per se

ipsum Deus solet largiri. Cor.n. humanum nunquã per deuotionem madefieret, nisi ros diuinę gratiæ ibidẽ à Deo desuper veniret, & descẽderet. Deus.n. est sicut vinea balsami, quæ præciosissimam deuotionis guttã in phialis diuersorũ cordium diuersimodè fundit, ideò.n. vbi est ad hoc datur, & à diuersis diuersimodè recipitur, & hauritur. & hoc est, ꝙ dicit Bern. super cantica. Nõ inquit, omnib. æqualiter deuotio ministratur. Nam thomas in latere, Ioannes in pectore, Petrus in sinu patris, Paulus in tertio cœlo secreti huius gratiã inuenerunt. Maria.n. in humilitate, Magdalena in spe, Thomas in fide, Petrus in veritate, Ioannes in charitate, Paulus in sapiẽtia apud diuersas sponsi mansiones, diuersimodè istã gratiã assecuti sunt. Ista est ergo virtus, quam per seipsum Deus solet largiri. ¶Scdò dico, ꝙ ista est illa, qua in fonte suo Deus solet sentiri, & qua in terris potest percipi, & hauriri, nulla.n. alia virtus gustat ita Deum sicut deuotio. Sicut.n. dicit Aug. super Io. Deus nec sonus est, qui auribus audiatur, nec color, qui oculis destinatur, nec odor, qui à naribus capiatur, nec sapor, qui faucib. iudicatur, nec durum nec molle, quod digitis attrectetur, & tñ aliquid est, quod sentire facile est, explicare vero impossibile. Ista est ergo virtus, qua ꝑ ceteris Deus põt sentiri. ¶Tertiò dico, ꝙ ista est illa, qua omne asperum dulciter potest leniri. Constat.n. ꝙ deuotio omnem tristitiam fugat, omnem amorem gratificat, oẽm spem certificat, & quicquid in rebus est onerosum & asperũ, dulce facit, & lenificat. Et ideò dicebat Bern. super Cant. Est, inquit, vnguentum compunctionis pungitiuum, dolorem faciens, vnguentum deuotionis temperatiuum, dolorrm leniens, & c. sufficit, quia alibi multa dicuntur.

Deuorare. Nota, ꝙ multiplex est deuoratio. Nam terra deuorat homines morientes. A

Diabolus deuorat impios delinquentes,
Tyrannus deuorat pauperes indigentes,
Infernus deuorat damnatos descendentes.

Est igitur deuoratio carnis consumptoria, quã facit terra respectu morientium. Num. 16. Aperiens terra os suum deuorauit chore, &c. Item est deuoratio virtutũ abstersiua, quã facit diabolus respectu delinquentium, quia, s. quicunq; peccat, à diabolo deuoratur, & corpori ipsius intimatur. 1. Pet. 5. Aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit quęrens quem deuoret. Item est deuoratio rerum sublatiua, quam facit tyrannus respectu innocentium, seu pauperũ indigentium. psal. deuorant plebem meam sicut escam panis. & alibi. Sicut eius, qui deuorat pauperem in abscondito. Itẽ est deuoratio animæ læsiua, quã facit infernus respectu damnatorum pereuntium. De quo Leui. 10. Ignis deuorauit eos, & mortui sunt. His ergo pręmissis, dicamus, ꝙ deuorare moraliter accipiendo, idem est, quod nocere, destruere, dissipare absorbere, & totaliter extirpare. Et etiam deuorare idẽ, quod auide & sine temperamento comedere. Et ideo sicut comedere pertinet ad homines, sic deuorare ad animalia crudelia & gulosa. ¶Possumus ergo notare, quòd triplex est voracitas seu deuoratio

Prima est gulositatis & carnalitatis,
Secunda est rapacitatis & crudelitatis,
Tertia est pœnalitatis & aduersitatis,
Cibaria.n. deuorantur per voracitatem gulosorum,
Pauperes deuorantur per rapacitatem tyrannorum.
Aïæ deuorantur in inferno per crudelitatem tormentorũ.

Est igitur quædam voracitas insatiabilis gulositatis. Gulosi.n. non possunt satiari cibarijs, imo ad modum irrationabilium bestiarum nõ cessant cibaria superflue sumere dicentes Eccle. 2. Quis ita deuorabit, & delitijs affluet, sicut ego? Itẽ est deuoratio rapacitatis seu iniquitatis. Cupidi.n. & rapaces sunt similes animalib. crudelibus, quæ nõ cessant carnes bestiarum innocẽtium deuorare. Similes sunt igitur igni, qui res sibi contiguas subito deuorat, & cõsumit. Sic vere isti auari, innocẽtes, & pauperes ꝑ rapinas deuorare non cessant, & ipsos diuersis tribulationib. infirmare. Vnde Esai. 1. Regionẽ vestrã corã oculis vestris alieni deuorãt Amos. 2. Mittã ignẽ in Iuda, & deuorabit ædes Hierusalẽ. Isti.n. tyranni propriè dicuntur deuoratores, quia sicut vorago sua insatiabili capacitate quasi infinita recipit & absorbet, de receptis autem nullum vestigium apparet, sic vere tales quasi infinita de alienis bonis rapiunt, deuorant, & assumũt, in eis tñ, vt cõiter, nullum diuitiarũ vestigiũ apparet, imo quasi cõtinuè sunt pauperes, & verificatur in eis verbum sapientis, q̃ dicit Prou. 11. Alij diuidunt propria, & ditiores sunt. Alij rapiunt non sua, & semper in egestate sunt. Ista est ergo deuoratio rapacitatis, sed huic potest subalternari deuoratio detractorum, qui verbis suis detractorijs alios deuorãt, & corrodunt. Vnde Gen. 37. Fera pessima deuorabit filium meum Ioseph. Et Deu. 31. Gladius meus deuorabit carnes. Et possumus subdistinguere, ꝙ sicut mũdi peccatores solent alios diuersimodè deuorare, ita iusto Dei iudicio per diuersa pctã diuersimodè deuorantur. Vnde nota, ꝙ quidã deuorantur per peccatum auaritiæ, quidam per peccatũ inuidię, quidã per pctm̃ luxuriæ. Primi figurantur in illis, qui deuorati sunt à terra. Nu. 16. Terra.n. idest terrena prosperitas, & negociatio per auaritiã deuorat, & consumit. Num. 13. Terra, quã illustrauimus, deuorat habitatores suos. &c. Scdi figurantur in illis, qui deuorati sunt ab igne Leuiti. 10. Egressus ignis à Dño deuorauit eos, & mortui sunt, Ignis.n. signat peccatum inuidiæ, quod possessorem suum stimulat, & comburit, ipsumq; mente, & corpore deuorat, & siccat. Iohel. 1. Ignis deuorabit speciosa deserti tertij figurantur in illis, qui deuorantur

rantur

rantur à lepra. Lepra.n.quæ non solum possessorem suú imo etiam alios habet inficere, signat luxuriam, quæ primo suos, deinde alienos per suos contactus habet inficere, & corrum pere. Num.22. Medium carnis eius à lepra deuoratum est. Ista est ergo deuoratio iniquitatis. Tertiò dico, ꝙ est deuoratio pœnalitatis, & ista est, qua peccatores in inferno deuo rantur. Vnde de peccatoribus dicitur Iob.20. Deuorabit eũ ignis, qui non succendetur, affligetur relictus in tabernaculo suo. Aurum.n.in igne nõ deuoratur, nec consumitur, sed pur gatur. Plumbum vero ibi cõsumitur, & penitus si ibi sit diu tius, deuoratur. Sic vere boni in inferno nõ deuorãtur, imo ibi per ignem depurantur. Mali vero ibi destruuntur, & per petuo cruciantur. Ezech.25. Nouissimum tuum deuorabit ignis. Et nota, quòd ignis inferni deuorabit multa genera peccatorum, videlicet

Terrenis opibus implicatos,
Superbis turribus sublimatos,
Prauis muneribus inquinatos,
Virtutum fructibus spoliatos,
Profundis mentibus obstinatos,
Malignis cordibus discordatos.

Dico igitur, ꝙ igne inferni, finaliter deuorabũtur impli cati terrenis actibus. Deut. 32. Ignis succensus est in furore meo, & ardebit vsq; ad inferni nouissima, deuorabit terram cum germine suo, & mõtiũ fundamenta comburet. Item deuorabũtur eleuati superbis montibus. Iudic.9. Egrediatur ignis de rhammo, & deuoret cedros Libani. Item deuoranť isto igne inquinati prauis mu neribus, quia sicut dr̃ Iob 15. Ignis deuorabit tabernacula eorum, qui libenter munera accipiunt. Item spoliati virtutũ fructibus. Eccl.43. Deuorabit montes, & exuret desertũ. Itẽ ibi deuorabuntur obstinati profundis mẽtibus. Vnde Amos 7. Ecce vocabit Dñs iudiciũ ad ignẽ, & deuorabit abyssum multam. Item deuorabuntur discordati malignis cordibus. ps. Ignis hostes tuos deuoret. Et hoc de deuorare sufficit.

A **Deus.** Quamuis.n.nomen Dei mirabile sit affatu & in scrutabile cogitatu, & sicut dicit Iob 36. Magnus Deus, & vincens scientiã nostram, & inde est, ꝙ Dñs & lauda bilis nimis, & sapientiæ eius non est numerus, ideò perfectio nem ipsius expauescens, loqui de ipso longius pertimesco, verum si fari nescio, propter hoc non cessabo aliquid balbu tire. Dicamus ergo, ꝙ quamuis de diuina essentia non possu mus aliquid dignum loqui, de ipsius tñ effectibus, aliqua bre uiter possunt dici. Essentia.n. Dei est imperscrutabilis pro tẽ pore huius vitę. Vnde narratur, ꝙ cum quidam Rex, petiisset à quodam philosopho, quid est Deus, dixit philosophus, da mihi inducias 15. dierum, qua concessa & completa, petiit inducias vnius mensis, & tandem duorum mẽsium, ita quòd semper inducias duplicabat, de quo admiranti regi, & quæ renti, respondit philosophus. Certe (inquit) tot dilationes quæro, quia quanto magis inquiro quid sit Deus, tanto mi nus inuenio. Ideò diuinam essentiam describẽs semel quidã philosophus dixit sic. Deus est sphera incircũscriptibilis, cu ius centrum vbique est, circunferentia autem nusquam. De diuina ergo essentia non quærentes, solum de isto vocabulo Dei disseramus. Dicamus ergo, ꝙ Deus habet

B
Eminentiam superiorem,
Sapientiam limpidiorem,
Prudentiam occultiorem,
Amicitiam præcariorem.

¶Habet (dico) Deus eminentiam cuncta præcellentem, sapiẽ tiam cuncta cognoscentem. Prouidentiam cuncta gubernantem. Amicitiã cuncta diligentem. Habet ergo Deus superiorem eminentiam. Deus.n.eminet, & superest omnibus rebus dignitate, bonita te, potestate. ps. Quoniam Deus rex magnus Dñs, terribilis super omnem terrã [Rex inquit] ecce dignitas. [Terribilis,] ecce potestas. [Super omnem terrã,] ecce bonitas. Ista ergo præeminentia est cunctis superior. Item in ipso est sapientia cunctis limpidior, vt.n.dicitur Eccle.1. Oĩs sapientia à Dño Deo est. Et Sap.6. dicitur, ꝙ Deus sapientiæ dux est, & sapien tium emendator. Item in ipso est prouidentia cunctis discre tior, seu cũctis occultior. Sicut.n.per occultam & inuisibilẽ Lunæ influẽtiam mare visibiliter regitur & mouetur, sic per Dei prouidẽtiam mundus iste disponitur, & sensibiliter gu bernatur. Ideò dr̃ in ps. Qm̃ rex oĩs terræ Deus, psallite sapiẽ ter. Rex.n.dicitur.i. rector. Iste habet amicitiam præcariorẽ. Iõ.2.Cor.13. ipse dr̃ Deus pacis, & dilectiõnis. Sicut.n. Sapiẽ. 12. dr̃ ipse diligit oĩa, quæ sunt, qm̃ sua sunt. Propter istas ergo & alias perfectiones diuinas est ipse Deus colendus, ho norandus, & metuendus, Coli.n. debet propter Deitatem, honorari propter dignitatem, formidari propter potestatẽ. Quomodo autem sit Deus declaratur in ps. Deus iudex iustus, fortis, & patiens.

Iste est
- Deus, ideò adorandus,
- iudex, ideò formidandus,
- iustus, ideò honorandus,
- fortis, ideò amplexandus,
- patiens, ideò diligendus,
- clemens, ideò requirendus,

Iste enim habet plenitudinem sanctitatis, quia Deus,
Celsitudinem dignitatis, quia iudex,
Rectitudinem veritatis, quia iustus,
Magnitudinem potestatis, quia fortis,
Fortitudinem firmitatis, quia patiens,
Mititudinem pietatis, quia non irascitur.

¶Dico ergo, ꝙ Deus est adorandus pp excellentiam Deitatis. Iste est.n. Deus solus. Deuter.6. Tuus Deus vnus est. Ideo præcipitur ibidem. Dñm Deum tuũ adorabis, & illi soli seruies. Elephas.n.est animal valde disciplinabile, ẜm Pli. dicit .n.cognoscere regẽ, & eũ adorare. Sic vere nos debemus cognoscere regem.s. Dñm, qui est Rex noster ante sęcula, & qui operatus est salutem in medio terrarum, per fidem, & dilectionem, & debemus adorare per reuerentiam, & deuotionẽ. [Deus inqt] Vnde Apoc.19. dicit Angelus Ioanni eũ adorare volẽti. Vide ne feceris, conseruus tuus.n. sum & fratrũ tuorum, Deum adora. ac si dicat. Noli adorare creaturam, sed creatorem, quod est cõtra idololatras & sortilegos. &c. Et si vis, pe Dei excellentia potes notare, quòd ipse est

Lux illuminant nostram cæcitatem,
Rex examinans nostram prauitatem,
Lex determinans omnem veritatem,
Fons eliminans omnem fæditatem.

Est (dico) lux mentes illuminãs.1.Io. Deus lux est, & te nebræ in eo non sunt vllæ. Itẽ ipse est Rex culpas examinans. ps. Deus aũt Rex noster ante sæcula. Et illud ps. Deꝰ Deorũ dñs locutus est, & vocauit terrã. Itẽ ipse est lex cuncta determinãs. ps. Deus ste tit in Synagoga Deorum, in medio aũt Deus diiudicat. Item est fons sordes eliminans. Eccl.1. Fons sapientiæ verbũ Dei. D
Deus igitur est honorandus. ¶ Secundò dico, ꝙ ipse est formidandus, quia.s. iudex. Aues.n.timent aquilam bestiæ leonem, malefactores iudice. Aues.n. prædales audita voce, aqlæ, ipsa die non audẽt prædari. Bestiæ ẽt de circulo à leone facto non audent egredi. Latrones ẽt in præsentia iudicis non audẽt furari. Sic vere nos debemus timere leonẽ, aquilã, & iudicem nostrũ, s. Deum, ita ꝙ in eius præsentia, qui vbiq; est non debemus audere aliquid forefacere, nec de circulo mãdatorum suorum egredi, vel exire. Amos 3. Leo rugiet, quis non timebit? & Oseæ 11. dr̃. Ipse rugiet, & formidabunt filij matris. Vnde Eccl.12. Deũ time, & mandata eius obserua. & Apo.14. Timete Dñm, & date illi honorẽ, & adorate eũ. &c. Dic si vis de lapide Ex colicero, q̃ facit oculos temulosos, sicut supra, vel dic de cornice, & de aquila. sicut sup. Sicut.n. dr̃ Eccl.8. quia non profertur contra malos sententia cito, ideo absq; vllo timore filii hominum perpetrant mala. Non sic, sed timeatur Deus, quia iudex. Esa.29. Dñs rex noster, Dñs iudex noster, Dñs legifer noster. Et merito quia pro certo

Hic non
- variatur verbis aut præcibus,
- immutatur donis, vel opibus,
- inclinatur minis vel verberibus,
- defraudatur falsorum fraudibus,
- deluditur blandis sermonibus,
- decipitur cæcis erroribus.

Merito ergo cõcludiť, ꝙ iste est iudex terribilis, & formidandus. ps. Terra tremuit, & quieuit, dum resurgeret in iudicio Deus. Ipse est.n. iudex subtilissimus ad iudicandũ seuerissim ad puniendum & vindicandum. De sua sagacitate dr̃ in ps. Iustitia tua iustitia in ęternũ. &c. De seueritate vero sua dr̃ in ps. Deus vltionũ Dñs, Deus vltionũ liberè egit. Est igiť Deꝰ formidãdus. [Iudex inqt.] ¶ Tertiò dico, ꝙ Deus ẽ dignè & iure venerãdus. [Iustꝰ inqt.] Inter cæteras.n. virtutes iustitia magis placet. Hãc.n. ĩpressit Deus in corpe humano ĩ illa superiori parte rõnis, q̃ synderesis appellať, q.s. in qbus iustitiã sequiť, & si qs cõtrafecerit, statĩ cõtradicere & reclamare sentiť. Quia ergo Deꝰ p se & simplr iustꝰ ẽ, pp hoc à natura hu

mana debet diligi & omni diligentia venerari. Iustus.n.est, quia nemini iniuriam facit, vnicuique ius suum tribuit, & à veritatis iustitia & rõnis regula non diuertit. Vnde ipse dicit Esaiæ 45. Deus iustus & saluans non est p̄ter me. Vnde Dan. 9. Iustus Dñs Deus noster in oĩbus operibus suis. Est igitur Deus diligendus & venerandus. [Iustus inquit.] Et si vis nota, ꝙ Deus iustus dr̃, & iustitia ipsius inuenitur,

Quia {
recipit dignè pœnitentes.
adiuuat in se confidentes,
reprimit sibi resistentes,
punit malos delinquentes,
saluat bona facientes,
}

¶Isti enim sunt qñq; actus iustitiæ, s.
Remittere pænitentibus.
Succurrere confidentibus
Resistere rebellantibus.
Pœnas inferre delinquentibus.
Bona conferre promerentibus.

Dicam igitur Deũ iustum, quia remittit pœnitentib. Iustũ.n.est, vt quẽ p̄fectè pęnitet misericordiá & veniá consequatur. vnde Act. 11. dr̃, ꝙ Deus pęnitentiam ad vitam dedit. vñ Ecc. 12. Altissim⁹ odio habet pc̃tõres, & misertus est pænitentib. Item quia succurrit. s. confidentibus seu in se sperantibus. Dan. 12. Benedixerunt Deũ, qui saluat sperantes in se. Item quia obuiat præsumentib. vñ Iaco. 4. Deus superbis resistit, humilibus aũt dat grãm. Itẽ q̃a pęnas infligit delinquentib. vñ Deut. 4. & Heb. 12. Deus noster ignis cõsumẽs est. Et illud p̄dictũ. Deus vltionum. Dñs. &c. Itẽ quia bñfacit promerentib. hoc est quia gloriã æternã dat bñfacientib. vñ in p̄s. Pacẽ & veritatẽ diligit Deus, grãm & gloriã dabit. Dñs. Patet ergo q̃ñ Deus est diligendus & venerandus, & hoc quia iustus. [Iustus inq̃t.]
F Vnde in p̄s. Qm̃ Deus iustus dñs. &c. ¶Quartò dico, ꝙ ipse est appetẽdus, & p̄ spem amplexãdus, & hoc q̃a fortis. Melius est.n. inniti rei forti q̃ debili. Vnde ẽt de illo pisce, q̃ dr̃ Nautilius, legit̃, ꝙ statim ꝙ tẽpestatẽ sentit, ad fundũ descẽdit, & alicui rupi vel lapidi adhæret firmissimè, vt pondere lapidis teneatur, ne fluctibus eijciatur à mari. Etiã vrsus, & Elephas fortẽ arborẽ, cui innituntur dũ dormiũt solẽt q̃rere, ne cõtingat eos dũ dormiũt cadere vel perire. Sic & nos Deo, q̃ fortissimus est, p̄ spẽ & desideriũ innitamur, & eum affectiõis brachijs amplexemur, vt à fluctib. tẽtationũ & tribulationũ ipsius fortitudine liberemur. 2. Re. 22. Deus me⁹ fortis, Deus meus, & sperabo in eũ. Et. 2. Re. 23. Deus Israel mihi locutus est fortis Israel. Et verè fortis q̃a iste fortis est

Ad {
propugnandum pro nobis validè,
adiuuandum cadentes prouidè,
sustentandum depressores solidè,
debellandum demones rigidè.
}

¶Fortis ergo est q̃a p̄ hũc hostes expugnãtur. Nee. 4. Deus nr̃ pugnabit pro nobis. Itẽ q̃a p̄ hunc debiles iuuantur. psa. Deus adiutor nr̃ in æternum, & alibi. Beatus cuius est Dñs adiutor eius, spes in Dño Deo ipsius, qui fecit cęlũ & terrã. Itẽ q̃a p̄ hũc infirmi sustẽtãtur. psa. Deus nr̃ refugiũ & virtus. Itẽ q̃a p̄ hũc tyrãni reprimunt̃, seu ẽt demones refrenãtur. Dan. 6. Paueãt & cõtremiscãt Deũ Danielis, ipse.n. est viuẽs, q. s. cõcluserat ora leonum. Et bñ Deus est fortissimus, q̃a sicut dr̃ Nu. 23. Deus est, cuius fortitudo similis est Rhinocerõti, q̃a sicut dr̃. Es. 9. Ipse est Deus fortis, pr̃ futuri sæculi, princeps pacis. Patet ergo, ꝙ iste est appetẽdus, & am
G plexãdus, q̃a fortis inq̃t. ¶Quintò dico, ꝙ Deus est diligendus & frequẽtãdus, & hoc q̃a patiens. Hõ.n. q̃ est mitis dulcis & patiens, libẽtius ab alijs frequentatur, & plus diligitur & amatur. Iste est.n. patiẽs, q̃a nõ cito p̄rũpit ad puniendũ. Quia faciliter erũpit ad indulgẽdũ. Finaliter tñ dirũpit ad vindicãdũ. Nõ (dico) solet ad puniẽdũ cito prorũpere. Iob 35. Nõ ergo frustra audiet Deus. Seq̃tur. Nũc aũt nõ infert furorẽ suũ, nec vlciscitur scelus valde, Item facile solet ad indulgendũ libẽs erũpere. Ipse.n. magis est misericors quã iustus, quãtum apparet in effectibus, p̄s. Deus meus mĩa eius p̄ueniet me. Itẽ finaliter solet ad vindicãdũ feruẽs dirũpere q̃a. s. postq̃ diu patiẽter expectauerit, feruenter ad vindicãdũ insurget. vñ Eccl. 5. Altissimus est patiens redditor. Vnde Esa. 42. Hæc dicit Dñs Deus, creãs cœlos. Sequitur. Tacui semper, silui, patiens fui. quasi parturiens loquar, dissipabo, & absorbebo simul. Ipse.n. nunc vr̃ esse patiens, quia sicut dr. 2. Pet. 2. Patienter expectat Deus, nolens aliquem pe
H rire, sed oẽs ad pœnitentiam reuerti. ¶Sextò est piè requirẽdus, quia non irascitur per singulos dies. Iudith. 8. Non.n. quasi homo sic Deus comminabitur, nec vt filius hominis ad irácundiam concitabitur. Veruntamen quanto sua patiẽtia est longior, tãto nisi cõuersi fuerimus erit pęna grauior & acerbior. Nisi.n. cõuersi fuerimus, gladium suũ vibrauit, arcum suum tetendit, & parauit illum. Vnde Rom. 2. dr̃. Ad diuitias bonitatis Dei longanimitatis & patientiæ contemnis? an ignoras qm̃ benignitas Dei ad pñiam te adducit? ŝm aũt duritiã tuam & impęnitens cor tuũ thesaurizas tibi irã in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, Patet igitur qualiter Deus est patiens, fortis, iustus, iudex, & Deus. Et ideo

Vt vnus adorandus, quia Deus,
Formidandus, quia iudex,
Venerandus, quia iustus,
Amplexandus, quia fortis,
Frequentandus, quia patiens,
Requirendus, quia non irascitur,
misericordia patientia. &c.

Sufficit, quia in infinitis locis fit mentio de Deo, & maxime de Deo quantũ ad suos effectus. s. de Dei iustitia,

Deus pro creatura.

Nota, ꝙ nomen Deitatis non solum refertur A ad creatorem, imo etiam quandoque transfertur ad creaturã. Et sic dico, ꝙ inuenio in scriptura quinq; genera deorũ, videilcet instos, demones, pc̃tã, tyrannos, & hypocritas.

Primi sunt Dij, quos iustitia facit perfectos,
Secundi sunt Dij, quos stultitia facit rectos,
Tertij sunt Dij, quos nequitia reddit infectos,
Quarti sunt Dij, quos potentia dedit prouectos,
Quinti sunt Dij, quos fallacia facit correctos.

Dicam ergo, ꝙ inueniuntur Dij magnæ iustitię & perfectionis, & sic per Deos intelliguntur viri iusti, qui à cõibus conditionibus sunt separati, & ab humanis vitijs alieni, q. s. sunt in cœlis cœlestia contemplando, sunt immortales semper in statu gratiæ perseuerando, sunt inuisibiles se à visibus humanis per humilitatem occultãdo, sunt omniscientes diuinam sapientiam amplexando, sunt omnipotentes mirabilia opera faciendo, & terribilia sustinendo. Istis igitur loquitur Dauid in psal. Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi oẽs. Isti.n. dij dicuntur, quia præcellunt alios eleuata affectione, præcellũt alios singulari conuersatione, præcellunt, alios pia & humili deuotione & compassione. Isti.n. ad cœlestia præ cæteris eleuantur. Vnde de Samuele suscitato & alijs associantibus eum, dr̃. 1. Reg. 28. Deos vidi ascendentes de terra. Item super mortales singulariter cõuersantur. Dan. 2. Præter Deos, quorum non est cum hominibus conuersatio. Itẽ ad homines misericorditer & humiliter inclinantur. Vnde de Paulo, & Barnaba dictum fuit Actuum. 14. Dij similes facti hominibus descenderunt ad nos. Isti sunt ergo dij magnę bonitatis, & perfectionis. ¶Secundò dico, ꝙ inueniunt̃ Dij ma B gnæ vanitatis & deceptionis, & isti sunt demonia & idola, q̃ dij ab hominibus sunt putata, de quibus in psal. Oẽs dij gẽtium demonia. Isti etiam dicuntur dij alieni, quia. s. quicq̃d aliud à Deo verò creditur, alienum & inutile reputat̃. Exo. 20. Non habebis Deos alienos. Q̃ñ aũt humana rõ à cultu veri Dei declinauerit, & dijs æstimatis. s. demonibus, & idolis adhæserit, stellasq; & virtutes rerum Deos putauerit, & non vnũ, sed plures crediderit, & adorauerit, vide Lactãtiũ de ortu falsæ religionis Deorum, qui sup̄ hoc multa ponit. Vide etiam Sap. 13. Sicut.n. dr̃. 4. Reg. 17. Vnaquęque gens fabricata est Deum suum. Sed Dauid in psa. Non est Deus præter Dñm, & non erit Deus p̄ter Deum nostrum. Et ideò in psa. Non erit in te Deus recens, neq; adorabis Deũ alienũ. Et Deut. 32. Videte, ꝙ ego sim solus, & nõ sit alius Deus p̄ter me. ¶Tertiò dico, ꝙ inueniuntur Dij magnæ prauita- C tis, & infectionis. Et sic dico, ꝙ peccata & etiam bona terrena, quæ à malis super omnia diligũtur, & quibus à malis seruitur, & obeditur, Dij eorum reputantur. Illud.n. quod quisque præ cæteris colit, atq; diligit, Deum suum facit. & iode est, ꝙ auari faciant Deũ suum de pecunia, delitiosi de gula & luxuria, superbi de sæculari eminẽtia & potentia. De auaritia patet, q̃a auaritia dr̃ idolorũ seruitus ab apostolo. De gula ẽt patet, quia sicut dr̃ Philip. 3. Horum Deus venter est, & gloria in confusione, q̃ terrena sapiunt. De superbia & mundi eminẽtia dici potest illud. 1. Cori. 4. Deus huius sæculi excæcauit mentes infidelium & illud. 3. Reg. 20. Dij montium sunt dij eorum. Legitur.n. q̃ñ incolæ terræ p̄missionis ibidẽ per Nabuchodonosor instituti fecerũt sibi diuersos Deos, ita quòd veri Dei cultum non seruauerunt,

sed singuli ſm morẽ terræ, de qua venerant, diuerſos Deos fabricauerũt, & adorauerũt, pp ꝙ a leonib. Dei iudicio mo leſtati fuerunt, ſicut dr̃. 4. Reg. 17. Neſciebãt. n. lrima Dei ter ræ. ſicut dr̃ ibidẽ. Sic vere dico, ꝙ multi ſunt in terra ꝓmiſ ſionis. i. in Eccl'a vel fide Chriſtiana, qui lrima Dei terræ. i. Dei mandata relinquũt, & Deos alienos. pc̃tã, quib. ſeruiũt introducunt. Et iõ non mirum ſi leones infernales ipſos ad mortẽ æternã deducunt Hie. 16. Seruietis dijs alienis, q̃ nõ dabunt vobis requiẽ die, ac nocte. Expone ſi vis q̃uo mũdi bona, vel et vitia & delectabilia nunquã dant requiẽ poſſeſ ſoribus ſuis. Solus. n. Deus eſt, in quo põt quieſcere mẽs hu mana, iuxta illud Auguſt. Inquietũ eſt cor meum bone Ieſu niſi quieſcat in te. Tales igit̃, qui Deũ verũ relinquunt, & de terrenis bonis & vitijs Deos ſibi faciũt, figurari poſſunt in illo Rege Iſrael Amaſia, de quo. 2. Paralyp. 25. dr̃, ꝙ allatos Deos filiorũ Seyr ſtatuit Deos ſibi. Seyr. n. qui interpretat̃ hiſpidus vel irſutus mundanos ſignat, qui. ſ. per malã cõuer ſationẽ ſunt hirſuti & hirſuta pelle diuitiarũ induti. Dij aũt iſtorũ bona terren i ſignant, ad q̃ colenda oĩno ſunt dediti atq; dati. Igit̃ Rex Iſrael Deos filiorũ Seyr in Deos ſibi ac cepit, q̃n vir eccl'aſticus, bona & vitia mundanorũ in ſeipſo collocat, atq; ponit, & q̃n ipſa amplexat̃, & colit, cõtra illud ꝑdictũ ps. Non erit in te Deus recens, neq; adorabis Deũ alienũ, ego. n. ſum Dñs Deus tuus, qui eduxi te de terra Ae gypti. Iſti ſunt ergo dij magnæ prauitatis & infectionis.

D ¶ Quarto dico, ꝙ inueniunt dij duræ ptãtis & inuaſionis, & iſti pro certo ſignant mundi diuites & tyrãnos, qui. ſ. hono res diuinos à ſubditis, & pauperib. vñr. exigere, & ſe Deos ĩ ter alios reputare. Nonne Saturnus & Iupiter reges Cretæ fuerunt, qui tñ á ſimplici populo ſe Deos credi, & appellari fecerunt, & vt magis timerent̃ & honorarent̃ a ſubditis, ſe Deos & immortales finxerunt. Sic ergo hodie vñr noſtri di uites & tyranni facere, q. a. ſ. vltra humanã naturã vñr ſe eſſe aliquid credere, & ad hoc et̃ ac ſi de mortalitate aliquid nõ haberet, oĩb. ſe præferre. Iſti vñr figurati in Nabuchodono ſor rege ſuperbo, qui ſuæ mortalitatis oblitus, ꝓceperat oẽs Deos terræ exterminari, vt ipſe ſolus Deus terræ diceretur. ſicut dr̃ Iudit. 3. Sic proculdubio mundi diuites & tyranni ſoli dij. i. magni. & autentici in ſua patria apparere volũt, & iõ omnes alios pro poſſe ſuo eradicant, & cõfundũt. Et iſti ꝓprie dñr Nabuchodonoſor, q̃ interpretat̃ ſedens in angu ſtia, q. a pro certo tales multis anguſtijs ſe ſubijciũt, vt dij vo cari & magni hoĩes reputari, & alijs ꝑferri poſſint, tñ tñ fa ciũt, ꝙ ipſi quaſi dij reputant̃, ita ꝙ ſimpl'es dicũt illud Iud. 5. Nabuchodonoſor Deus terræ eſt. & nota, quod tales dij.

Per ſuperbia.n ſolent eleuari,
A ſimplicibus ſolent honorari,
Cum ſæuitia ſolent principari,
Cum iuſtitia ſolent diſſipari.

Dico ergo ꝙ iſti, in ſuperbiã mul tum eleuantur. pſalm. Dij fortes terræ vehementer eleuati ſunt. Item à ſimplicibus nimis ho norantur, quia. ſ. ſimplices magis honorant iſtos, quam Deũ. ps. Immolauerunt demonijs, & non Deo dijs, quos ignora bant. Item cum ſæuitia plebi principantur, quia. ſ. iſti ꝑ cru delitate ſunt ſicut demones. ps. Omnes dij gentium demo nia. Item hi finaliter à Deo diſſipantur. vnde de Deo dicitur Paral. 26. quod ipſe eſt horribilis ſuper omnes Deos, quia. ſ. ipſe verus Deus & æternus, ſuper omnes tales malos Deos in iudicio terribilis erit. Vnde Eſai. 28. Vere deſertas fece runt Reges aſſyriorum terras, & Deos eorũ dederunt igni. Patet ergo quomodo inueniuntur dij iure poteſtatis inua ſionis ſeu elationis. ¶ Quinto dico, quod inueniuntur dij ꝑ

E fectæ fictæ vanitatis, & palliationis. Et ꝑ iſtos intelligo quoſ dam ſingulares vel hipocrytas, qui ſunt in Eccleſia, vel reli gione, qui. ſ. quibuſdam ſingularitatibus morũ ab alijs glo riantur differre. Vnde ac ſi eſſent dij non homines, alios ſo lent contemnere, & ſe præferre. Iſtis loquit̃ Dominus Ezec. 28. dicens eleuatum eſt cor tuum, & dixiſti. Deus ſum ego, & non homo, & in cathedra Dei ſedi in corde maris, cum ſis homo, & non Deus, & dediſti cor tuum quaſi cor Dei. Et re uera multi ſunt ita præſumptuoſi, ꝙ ſtatim q̃d' vident ſe eſſe in cathedra Dei. i. in officio platuræ, vident̃ ſe Deos magis, q̃ hoĩes credere cũ tñ eos mortales ſicut alios hoĩes cõſter eſſe. ps. Ego dixi dij eſtis, & filij excelſi. ſ. in fatua æſti matione veſtra. Sequitur, vos aũt hoĩes moriemini, & ſicut vnus de principibus cadetis. Et iſti propriè ſunt dij alieni, quia. ſ. ac ſi differrent ſpecie ab alijs hominibus, ſe reputãt ab eis alienos, & propter hoc iſti ſunt ab hominib. contem nendi, & de aliorum medio ſubmouẽdi. Ioſuæ. 24. Auferte Deos alienos de medio veſtri. Illi. n. qui propriam & huma nã fragilitatẽ non cognoſcunt, neſciũt cum alijs cõmorari, nec et̃ ab alijs honorari, ſed tanquã dij in ſua vana cæleſti ꝑ fectione ſciunt gloriari. Iſti. n. proprie ſunt dij cõflatiles, q. a ſ. nihil exiſtentiæ habent, ſed ad modum flatus, ſeu vẽti pleni ſunt vanitate. Leu. 16. Nec Deos cõflatiles facietis vobis Et breuiter, quia alij perfectiores ſe putant Deitate, totius ꝑ fectionis carent integritate. Hie. 2. Certe ipſi nõ ſunt dij. Pa tet igitur quomodo dij & Deus moraliter loquendo, mul tis modis ſumuntur. vide de idolo, & ſimulacro, & ſimilib.

Dexter. Dextera.

Nota, ꝙ dextera quando que ſumitur ꝓ parte meri A diana. Vñ Luc. 1. dr̃, ꝙ Zachariæ apparuit Angelus Dñi ſtãs à dextris altaris incenſi. Nota, ꝙ cũ dextera ſit pars fortior, calidior, & perfectior, ꝑ dexterã ſemper põt intelligi aliq̃d in ſuo genere virtuoſũ. Notabo igit̃, ꝙ ĩ ſcriptura inuenitur B

Dextera { Iuſti, Impij, Dei, Mundi.

¶ Dextera iuſti ſignat eius bonita tem & perfectionem, dextera im pij ſignat eius prauitatem & dece ptionem, dextera Dei ſignat volũ tatem & operationem, dextera mundi ſignat eius ꝓſperi tatem & delectationem. De iſtis ergo quatuor aliquid eſt di cendum, & primo quidem dicendum eſt de dextera viri iu ſti, quæ ſignat eius bonitatẽ. Pars. n. dextera eſt potior pars corporis & a doperandum agilior. Vnde Solinus dicit, ꝙ ſi niſtra eſt ad ſuſtinendũ onus ſtabilior, dextera vero ad ope randum habilior. Et ideo cũ iuſtus habeat duas partes, ani mam, ſ. & corpus, & inde eſt, ꝙ circa duo mens eius verſari habeat, ſ. circa ſpiritualia & æterna, quæ concernunt aĩam, & circa tpralia & terrena, q̃ concernunt corpus, iõ neceſſe eſt, ꝙ dexteram habeat & ſiniſtram. i. duplicẽ virtutum ſpe ciem, & naturam. qua. ſ. dupliciter ſe regat. ſ. in ſpiritualibus & terrenis, vt & ſic habere videat̃ in oĩbus tã dexterã, quã ſiniſtram. Inter cetera autẽ apparet, ꝙ homo habet dexterã & ſiniſtram in manib. quibus operatur, in naribus, quibus odoratur, in oculis, quibus ſpeculatur, in aurib. quibus au dit, in pedibus, cum quibus vadit. Sic vere dicam, ꝙ ſiue aga tur de manibus bonæ operationis, ſiue de naribus futuræ meditationis de oculis præſentis diſcretionis, de auribus in tellectiuæ cognitionis ſeu obedientiæ attentionis, de pedi bus amoris & affectionis, ſemper eſt ibi inuenire dexteram & ſiniſtram, vnum. ſ. perfectum, & aliud imperfectum, quia ſ. & diſcretio, & affectio, & operatio, & cogitatio, & cogni tio, quam habemus, debet volui non ſolum ad dexterã ſpi ritualium & terrenorum, imo etiam ad ſiniſtram tempora lium & terrenorum, vt. ſ. in vtroque bene & debite nos ha bentes, & bonam dexteram, & bonam ſiniſtram videamur habere. Iuxta illud Apoſtol. 2. Cor. 6. In omnibus exhibea mus nos ſicut Dei miniſtros, in multa patientia. & cætera. Per arma iuſtitiæ à dextris & à ſiniſtris. Veruntamen ſemꝑ debet præcellere pars dextera, quia ſcilicet magis debemus vacare circa ſpiritualia, quam terrena. Ideo iuſto & proui denti viro poteſt dici illud Ezec. 21. Exacuere, vade ad dex teram ſiue ad ſiniſtram, quocunque faciei tuæ eſt appetitus ac ſi dicat quicquid faciat iuſtus, ſiue operando, ſiue intelli gendo, &c. ſiue pertineat ad temporalia ſiue ad ſpiritualia, totum eſt bonum. Vnde nota, ꝙ quidam ſunt, qui vtraq; ma nu vtuntur pro dextera, qui dicuntur ab hippocrate ambi dextri, quidam, qui dexteram habent fortiorem quam ſini ſtram, quidam ſunt, qui ſiniſtra vtuntur pro dextera, quidã vero, qui neutra vtunt̃ pro dextera, qui vtraſq; manus val de debiles habent. Illi, qui vtraq; vtuntur ꝑ dexterã, ſignãt viros valdẽ pfectos & diſcretos, qui. ſ. vbicunq; ſciunt dex tera dexteraliter. i. perfecte & ſpiritualiter ſe habere, & vti litatem ſpiritualẽ etiam in tẽporalibus inuenire, quales vti que debent potiſſime eſſe prælati, figurati in illis, de quibus fit mentio Iud. 4. qui vtraque manu pro dextera vtebantur ad quod tñ imperfecti attingere nunq̃ poſſunt. Quia ſicut dicit hipocrates in Aphoriſ. Mulier nõ fit ambidexter. Mu lier, inquit, i. mollis & imperfectus. Tales autem ambidex tri ſunt illi, q̃ aduerſa tolerando, & ꝓſpera moderãdo, ſe ha bẽt fortiter, & prudenter, cum teſte Io. Caſſia. lib. 12. in col latione

latione Theodori abbatis. Tūc ambidextri cum athor esse poterimus, si prospera, quæ de sinistra sunt, bono, rectoque vsu ad partem dexteram pertinere fecerimus. Et sequitur ibidem. Ambidextrum merito dixerim Ioseph, qui in ꝓspe ris gratior patri, religiosior fratribus, acceptior Deo, in ad uersis, fidelis carceri, castus domino, mitissimus vinctis, iniuriarum immemor, beneficus fuit inimicis. Erimusq; & nos ambidextri, quando nos rerum copia & inopia nō mutauerit, qualē se verus ambidexter Paulus fuisse restatur dicēs. Scio humiliari, scio, abundare, & scio penuriā pati. hæc Cassianus vbi supra. Illi autem, qui dexteram habent perfectā, & sinistram imperfectā, signent minus perfectos, quia. f. ista est regula communis, ꝙ illi, qui in dextera spiritualiū sunt perfecti, sunt in sinistra administrationis temporalium imperfecti, sicut patet de multis contemplatiuis, qui in spiritualibus sunt optimi, in terrenis verò totaliter sunt inepti. Ecōuerso autem fit de multis, qui. s. sinistra vtuntur pro dextera quia in sinistra temporalium sunt prudentes, in spiritualiū verò regimine sunt pœnitus imbecilles, quia. s. mere actiuus parum valet in spiritualibus, & mere contemplatiuus in tēporalibus. Tales ergo actiui, & contemplatiui sibi alternatiuè possunt dicere illud, quod dixit Abraham. i. contemplatiuus, Loth nepoti, qui interpretatur declinans. i. actiuo. Recede inquit à me obsecro, ac si diceret. Contēplatio & actio vix possunt simul conuenire. & sequitur. Si ad sinistrā ieris, ego dexteram tenebo. Si verò dexteram elegeris, ego ad sinistram ibo. Illi, qui in dextera & in sinistra nihil valēt sunt illi, qui in spiritualibus & in temporalibus sinistri sunt. s. mali & imbecilles, qui apud Deum & apud sæculum nihil possunt. Isti sunt sicut illi pueri niniuenses, de quibus dr̄ Ionæ. 4. quod ipsi nesciūnt quid sit inter dexteram & sinistrā. Ista est ergo dextera iustorum vbi stat dn̄s, vt eos tueatur. pſa. A dextris est mihi dn̄s, ne commoueat. & vbi finaliter stabit, vt per eum saluentur & liberentur. Pſa. Astitit à dextris pauperis, vt saluā faceret à persequentibus animam meam. Vnum tn̄ aduertamus hic, quod dr̄ Matth. 5. ꝙ si oculus, vel manus dextera scandalizet nos, debemus ea à nobis eruere, & abscindere, quia melius est cum vno ad vitam ingredi, quam cum duobus ad mortem intrare. In quo notatur, ꝙ si in nostra dextera spiritualis virtutis & operationis scandalū præsumptionis oritur, quod vtique fit quando de virtutibus & scientijs superbitur, ista omnino eruenda sunt, quinimmo melius est. i. minus malum, quod homo dextro oculo limpidæ cognitionis, & dextera manu perfectæ & virtuosæ operationis careat, & quod solis sinistris inhæreat. i. minus perfectus existat, q̄ ꝙ ex virtutibus superbus fiat, & sic vitā æternam amittat. Constat. n. ꝙ melius est cum modicis virtutib. ad vitam ingredi, quàm magna opera facere, & magna & alta videre & cognoscere, & tn̄ per superbiam totum perdere. Istud bene figuratum est Lucæ. 6. vbi dicitur, ꝙ erat homo in synagoga & dextera manus eius erat arida. Et tamen dicitur ibi, ꝙ iste à domino fuit curatus. ad denotandum, ꝙ homo qn̄que a Deo curatur, & sanitatem æternam percipit etiam si sine dextera altæ perfectionis existat. sicut etiam de illo patet, cuius fuit amputata auris dextera, quæ tamen à domino fuit curata, sicut dr̄ Luc. 22. Patet ergo, ꝙ in scriptura inuenitur dextera viri iusti, quæ signat eius bonitatē,

C & hoc est primum. ¶ Secundò dico, ꝙ in scriptura inuenitur dextera impij, quæ signat eius prauitatem. Dextera. n. impij nihil est aliud, quam eius virtus operatiua, vel eius potentia ad faciendum malum. Vnde de malis dr̄ in pſal. Dextera eorum dextera iniquitatis. Et nota, ꝙ dextera malorum

Est
- Porrecta ad capiendum,
- Erecta ad percutiendum,
- Extenta ad decipiendum,
- Contracta ad benefaciendum,
- Deputata ad mala sentiendum.

¶ Dicā ergo, ꝙ dextera malorum libenter solet munus accipere. pſa. Dextera eorum repleta est muneribus. Itē faciliter solent pauperes percutere. Iudic. 5. Sinistram misit Iahel ad clauum & dexteram ad fabrorum malleum, percussitq; Sisaram. Item faciliter solent amplexando fallere, & decipere. Vnde de Ioab legitur. 2. Reg. 20. ꝙ ipse dextera apprehēdit mentum Amasę dicens. Salue mi frater, & sic fraudulenter occidit eum. Item faciliter solet ad benefaciendū deficere, & arescere. Vnde de peccatore dr̄ Zacha. 11. Brachia eius ariditate siccabitur, & oculus eius dexter tenebrescēs obscurabit. & illud Luc. 6. Erat manus eius dextera aridā. Itē finaliter solet in inferno perire, & deficere. Vnde. 1. Macha. 7. dr̄, ꝙ Iudas fecit amputari dexteram Nicanoris, quā extenderat contra templum. Et 1. Mac. 9. dr̄, ꝙ dextera pars hostium contrita est à Iuda & in pſa. dr̄ de peccatore. Dextera eorū dextera iniquitatis. vbi eius dextera signat eius prauitatem. ¶ Tertiò dr̄, quod inuenitur dextera Dei, quæ signat eius voluntatem. Deus. n. habere dr̄ dexteram & sinistram, dextera eius signat eius amorem & clementiam, sinistra verè eius rigorem & iustitiam. Boni dicunt esse ad eius dexteram, quia saluabuntur. Mali verò sunt ei sinistri, quia dānabuntur. Sicut. n. dr̄ Prouē. 4. Vias, quæ à dextris sunt, nouit dn̄s, peruersæ autem sunt, quæ à sinistris sunt. Legitur. n. in libro de natura rerum, ꝙ in dextera parte ventris gallinę generantur oua oblonga, de quibus masculi procreantur. In sinistra verò parte oua rotunda, de quibus procreatur femellæ. Talis est Deus seu Christus, ipse. n. ad Hierusalem dicit Matth. 24. & Luc. 13. ꝙ ipse congregat filios quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alis. Constat autem, ꝙ ista gallina duas habet principales partes in ventre suæ occultissimæ dispositionis, i. dexterā, quæ signat eius prædestinationem ad bonum, sinistram, quæ signat eius reprobationem ad malum. figuratæ Matth. 15. in duobus latronibus, qui suspensi sunt, vnus à dextris Christi, & alius à sinistris, quorum. s. vnus fuit bonus & alius malus. Ista est ergo veritas, quod illa oua, i. illa persona, quę sunt in parte dextra prędestinationis illius gallinæ Christi, faciūt pullos masculos, i. bona opera, & per consequens habent salutem. figurati in Beniamin, qui interpretatur filius dextræ, qui fuit Iacob filius specialis. Illi verò, qui in sinistra suæ reprobationis procreātur, pullos femellos, i. muliebria & mala opera faciunt, & per cōsequens in fine pereunt. Sic ergo fit sm̄ occulta Dei iudicia, quod illi, qui sunt à dextris saluant. Illi autem, qui sunt à sinistris damnantur. figurati Matth. 25. vbi filius hominis agnos ab hædis diuidit. i. bonos à malis sm̄ illam æternā suā & occultam sapientiam secernit, & sm̄ exigentiam meritorum omnium (quæ ab æterno habet præsentia) alios quidē dextros alios sinistros facit, & illos quidem secum in regnū recipit, istos verò in infernum reprobat, & repellit. Dicit. n. vt dr̄ ibidem, his, qui à dextris sunt. [Venite benedicti] his verò qui à sinistris sunt, [Ite maledicti &c.] Vnum tamē aduerte, ꝙ ille, qui est alicui dexter, pōt sibi fieri sinister, per cōtrariā loci mutationē, & ecōuerso ille, qui est alteri sinister, si conuertat se in partem contrariā, fieri pōt dexter, etiā sola conuersio illius, cui dextri sunt alij vel sinistri, facit quidē dextros sinistros, & sinistros ēt facit dextros. Ista applicabo ad malorum deprauationē, qui mutando se de statu gratiæ in peccatum, dexteram quidem Dei dimittūt, & ad sinistrā accedunt, & ad malorum conuersationem, qui. s. qn̄ pro peccatis dimissis bona faciunt, ex sinistris similiter dextri fiunt. Istud ēt applicabo ad Dei iustitiam occultam & prædestinationem. quæ. s. multos, qui nunc videntur esse dextri, finaliter faciet. i. fieri permittet malos & sinistros, multos verò de sinistris, & malis faciet dextros & bonos. Nam & Iudas qn̄q; fuit dexter, & factus fuit sinister. Paulus verò qn̄q; fuit sinister, & finaliter fuit dexter. Conuersio. n. Dei ad vnum, & diuersio ab altero, alium fecit dextrum, & alium econuerso sinistrum. Figuratus in Iacob, qui cancellatis manib. super filios Ioseph, illum, qui stabat ad dexteram fecit sinistrum, illum verò, qui sinister fuerat, dexterum fecit, Et inde secutum est, ꝙ ille, qui primogenitus erat, secunda genituræ iura sortitus est, ille verò, qui secūdo genitus erat, fuit primogenitus reputatus. Sic verè quotidie facit Deus, quia. s. sup hoīes manus cancellat, & bonos, malos, sinistros, dextros, pro libito voluntatis ordinat. Ipse. n. est, q̄ dicit Roma. 9. Miserebor cuius voluero, & clemēs ero in quē mihi placuerit. De illis ergo, qui de dextris fiunt sinistri, & de bonis fiunt mali, dicere vr̄ dn̄s illud Hiere. 22. Si fuerit Iechonias annlus in manu dextera mea, inde, euellā eum, & dabo te in manu quærentium animam tuam. Quod etiam qn̄q; de sinistris faciat dextros, pōt dici illud Ezec. 4. Dormies (inquit) super latus tuū sinistrū, & sequitur. Et post dormies sup latus tuum dextrum. ¶ His ergo præmissis, de dextera volunta- E tis diuinæ possumus notare, ꝙ Deus vtit̄ triplici dextera. s.

Dextera { subleuatiua, qua vtitur ad liberandum, potestatiua, qua vtitur ad operandum, amplexatiua, qua vtitur ad munerandum.

Est igitur quædam diuina dextera, qua mundus liberatur, & ista est persona filij, quæ dr̃ dextera Dei patris, quam.s.ad nos per incarnationem extendit, & ea mediante nos subleuauit & erexit, & à peccatis liberauit, & traxit. Vnde pôt dicere humana natura ipsi Deo patri illud psal. Suscepit me dextera tua. Et etiam totum humanum genus illud ps. Dextera domini fecit virtutem, dextera domini exaltauit me, dextera domini fecit virtutem. In isto.n. versu ponit̃ triplex dextera, ad denotandum triplicem naturam ipsius redeptoris, qui.s. fuit dextera quo ad deitatem, quæ fecit virtutẽ hostem repellendo. Fuit dextera quantum ad naturam corporis, qua exaltauit humanum genus, pro eo satisfaciendo & moriendo. Fuit etiam dextera quantum ad naturam animę, quæ fecit virtutem respectu corporis, corpus resumendo & resuscitando. Fuit.n. Christus dextera veræ salutis, q̃ mundum saluauit. ps. Saluauit sibi dextera eius, & alibi. Brachiũ eorum non saluauit eos, sed dextera tua & brachium tuum & illuminatio vultus tui, qm̃ complacuisti in eis. Dextera virtutis, quæ cuncta patrauit. Esai.48. Manus mea fundauit terram & dextera mea mensa est cœlos. Dextera veritatis, q̃ nos reformauit. Deut.33. In dextera eius ignea lex. Dextera fœlicitatis, q̃ nos beatificauit, & glorificauit, & perpetuauit. Eccl.36. Glorifica manum & dextrum brachiũ. & Proue.3. Lõgitudo dierum in dextera eius. Ista est ergo dextera, qua mundus liberatur.

F ¶Sed dico adhuc, ꝙ est q̃dã Dei dextera diuina, qua Deus operatur, & ista est dextera diuinæ voluntatis, siue diuinæ potentiæ, & virtutis, qua.s. omnia fiunt, & qua ipse dixit, & facta sunt. Sicut ergo videmus, ꝙ dextera ad omne propositum potest flecti, sicut patet. Quia.

Clauditur ab retinendum.
Extenditur ad largiendum,
Dilatatur ad amplexandum
Vibratur ad comminandnm
Impellitur ad percutiendum
Producitur ad fœdus ineundum
Protenditur ad veniam concedendum
Acuitur ad aliquid ostendendum
Educitur ad aliquid defendendum & protegendum,

¶Sic dicam de dextera voluntatis diuinæ, quia pro certo

Ista { nos retinet ne in peccatum cadamus, nobis donat ne paupertate ruamus, nos amplexatur vt charitate ferueamus, nos percutit & cõminat̃ vt à prauitate resurgamus, nobis pacem facit vt in securitate viuamus, nobis oĩa ostẽdit informãdo ne errorib. cõsentiam⁹, nos defendit & ꝓtegit ne in tẽtationib. succũbam⁹, nobis veniam dat ne desperando pereamus.

¶Sic igitur dicam, ꝙ dexteræ potestatis & volũtatis diuinæ multiplices sunt effectus. Dicam igitur, ꝙ ista dextera q̃tũ in se est, semper est parata ad nos retinendum & sustinẽdũ. psal. Tenebit me dextera tua. Item ad nos præmiandũ & largiendum. psal. Operi manuum tuarum porriges dexteram. Item ad nos adamandum, & amplexandum. Cant.2. Leua eius sub capite meo, & dextera eius amplexabitur me. Item ad nos iustè percutiendum & castigandum. psa. Iustitia plena est dextera tua. Item ad nobiscum paciscẽdum. Vnde.2. Mach.11. Da nobis (inquit) dextras. & sequitur. Proiecerũt arma, & fecerunt pacem. Item parata est ad nobis oĩa ostendendum, & ad nos instruendum, & informandum. Vnde de ipso legitur, ꝙ ipse habebat librum in dextera eius. Apoc.5. Accepit inquit librum de dextera sedentis in throno. Legitur etiam, ꝙ in dextera eius erant septem stellæ.i. septem spiritus Sancti dona, ad nos illuminandum & instruẽdũ. Apoc.1. Item ista parata est ad nos protegendum & defendendũ. Sapi.5. Dextera tua teget eos. Item ad veniam & miam concedendum, & ad nos recipiendum & subleuandum. Esaiæ.41. Suscepit me dextera iusti. & Actuum.3. dicitur de claudo, ꝙ dextera leuauit eũ. Ecce ergo quomodo dextera Dei multipliciter variat actus suos. Ideo bene dr̃ in psalm. Hæc mutatio dexteræ excelsi. Secundumò.n. ꝙ diuersimodè agit, diuersimodè & nominatur, quia.s. dextera Dei, nunc iustitia, nunc mĩa, nunc sapientia, nunc clementia vocatur. Patet ergo ꝙ est q̃dã diuina dextera, qua De⁹ operat̃.

G ¶Sed tertiò dico, ꝙ est quædã diuina dextera, qua iustus muneratur, & ista est fœlicitas gloriæ sempiternæ. Illi.n. qui ibi sunt, dicũtur esse ad dexteram Dei, i. in bonis potioribus Paradisi. Ibi ẽt collocantur iusti nunc per spem, finaliter aũt per realem adeptionẽ & fruitionem. Et aduerte si vis, ꝙ in ista dextera

Est { splendor inoffuscabilis, decor inæstimabilis, dulcor inopinabilis. honor incomparabilis.

Est ibi (dico) limpitudo splendoris q non offuscatur. Apoc.1. Habet septem stellas in dextera sua. Et iõ de cherubin, q interpretat̃ plenitudo scientiæ. dr̃ Ezec.10. ꝙ cherubin stabãt ad dexteram. Ibi est pulchritudo decoris, qui non deturpat̃. psa. Astitit regina á dextris tuis in vestitu deaurato, circundata varietate. Regina est q̃libet aĩa beata, & maximè beata virgo. Item est plenitudo dulcoris, qui non amaricat̃. psa Delectationes in dextera tua vsq; in finẽ. Item est ibi altitudo honoris, qui non minorat̃. psa, Dextera dñi exaltauit me. Et ideò quia in ista dextera sunt oĩa bona, merito debẽt ibi esse nũc per deuotionẽ, nunc per contemplationem, nunc per affectionem, nostræ cogitationes & corda. Istud est naturale in oĩ aĩali, ꝙ hepar iacet in parte dextra, splen verò in sinistra, hepar, quod amare cogit, signat desiderium & amorẽ, splen verò, ꝙ est sedes melancholiæ, signat tristitiam & timorem. Dico igitur, ꝙ hepar in dextera debet esse, inquãtum.s. summa desideriorum, & affectuum nostrorum ad dexterã æternæ fœlicitatis debet tendere. Splen verò sinistram respicit, inquantum timor, & tristitia, & eorum displicentia sinistrã bonorũ tpaliũ attendit. Quia breuiter, sp est de bonis æternis sperandum, & ad ea anhelandũ. De terrenis verò, quæ sinistra sunt, est fugiendum & timendum. Aduerte tñ vnum mirabile, ꝙ ponit liber de natura rerum. Dicit.n. ꝙ est vnũ monstrum marinum, ꝙ dr̃ Kylion, aliàs Kylion, ꝙ cõtra naturam oĩm animalium hepar habet in sinistra, splen verò habet in dextera. Sic verè mõstruosi peccatores hepar affectionis habent ad sinistrã temporalium, splen verò displicentiæ & horroris habent ad dexteram æternorum, quia videlicet tales plus affectant temporalia q̃ æterna, & magis horrent æternalia q̃ terrena. Vnde Eccl.10. Cor sapientis in dextera ei⁹, & cor stulti in sinistra illius. Patet ergo, ꝙ est triplex dextera Dei, quæ signat eius voluntatem seu etiam bonitatem, & hoc est tertium principale.

H ¶Quartò dico, ꝙ est dextera mundi, quæ signat eius prosperitatem. Cõmuniter.n. in scriptura per dexteram intelligitur prosperitas siue temporalis siue æterna. Per sinistram verò æterna seu temporalis aduersitas designatur. Et ideò quodãmodo sunt in sinistra aduersitatis, qui finaliter erunt in dextera summę fœlicitatis. Quidã verò econuerso sunt in dextera mundanæ prosperitatis, & postea erunt in sinistra æternæ aduersitatis. Melius est igitur, ꝙ simus sinistri, vt tandem efficiamur dextri. Nutrix.n. gestat puerum in sinistra, vt ipsum nutriat, & pascat cũ dextera. Sic verè Deus pueros suos in sinistra aduersitatis modo tenet, & portat, vt tandem cum dextera suæ æternæ fœlicitatis ipsos nutriat atq; pascat. Cant.2. Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Illos.n. quorum capiti.i. corpori leua, seu sinistra aduersitatis supponitur, finaliter dextera prosperitatis amplexatur. Aries.n in dormiendo mutat latus, à verè vsq, ad autumnum dormit in vno latere, deinde ab autumno vsque ad ver in alio. Sic procul dubio illi, qui in vere præsenti dormiunt super dextrum latus prosperitatis mundanæ, finaliter in autũno & in hyeme mortis dormient super latus sinistrum aduersitatis æternæ. & econuerso illi, qui modo sunt in aduersitate, seu paupertate sinistra, finaliter mutabuntur in æternæ prosperitatis dexteram, ita ꝙ vnus poterit dicere alteri illud Gen.13. & 15. Si tu sinistram elegeris, ego dexteram tenebo. Si ad dexteram ieris, ego ad sinistrã ibo. Quod ẽt figuratũ est in illa ꝑdicta figura aliter intellecta Gen.48. vbi dr̃, ꝙ Iacob volens benedicere duos filios Ioseph, quorũ primogenitus erat ei à dextris, vltimogenitus à sinistris, ipse tantum cancellauit manus, & manum sinistrã posuit super illũ, qui erat à dextris, dexterã super illum, qui situs fuerat à sinistris, & sic factum est, quòd ille, qui fuerat ei dexter, factus fuit sibi sinister, ille verò, qui sinister prius erat, dexter est factus, & benedictionem ampliorem reportauit. Sic verè primogeniti sunt

diuites

diuites,& potentes, qui modo ſunt ad dexteram proſperitatis,ſecundo verò geniti ſunt pauperes,modo ſedentes ad ſiniſtrā, aduerſitatis.ſed pro certo Iacob.i.Deus finaliter cancellabit,& mutabit manus diſtributionis ſuæ,& dexterā proſperitatis ſupernæ extendet iunioribus & ſiniſtris,i.pauperibus & depreſſis, ſiniſtram verò maledictionis æternæ extendet diuitibus & peruerſis,& ſic erunt ſiniſtri, qui fuerāt dextri,& dextri,qui fuerant ſiniſtri,'& primi,qui fuerant nouiſſimi,& nouiſſimi, qui fuerant primi.Io.14.Operi manuū tuarum,porriges dexteram.Ipſe.n.ſicut dicitur Matt.25.ſtatuet oues quidē à dextris,hædos verò à ſiniſtris.Et hoc eſt,quod figuraliter dicitur Apoca.10.ꝙ Angelus poſuit pedem dextrum ſuper mare,ſiniſtrum verò ſuper terram,quia verè pes diuinæ affectionis ſuper mare. i. homines amaros & pauperes ponitur.Pes verò ſiniſter diuinæ,vltionis ſuper terram.i. in peccatores terrenos imprimitur.Nota,ꝙ Leo & camelus ſemper mouēt pedē dextrum primum. Mulier etiā pregnās puero maſculo ſi ſubito vocata fuerit, primum pedē dextrū mouebit.Sic verè(chariſſimi)pes dexter noſter ſpiritualis affectionis.i.deſiderium æternę gloriæ ſemper debet præponi pedi ſiniſtro.i.deſiderio,& affectioni terrenorū.quod potiſſime accidit in illis, qui puerum Chriſtum maſculū in corde concipiunt per amorem.Multi tñ ſunt ſimiles vulpi,qui dexteram tibiam habet breuiorem, quam ſiniſtram,& ideò ſemper claudicat,dum incedit.Sic verè multi ſunt, quorū tibiæ dextræ.i. affectus & deſideria bonorum æternorum ſunt valde breues,quia.ſ.parum cogitant de æternis,tibiæ vero ſiniſtræ.i. affectus ſupernorum ſunt in eis valde longi, quia.ſ.ad multa deſideranda & affectanda ſe extendunt. Et ideò tales, vt communiter, in moribus ſunt claudicantes. De iſtis ergo dicitur Zach.11.Brachium eius dextrum eradicabitur,& ſiccabitur,& oculus eius dexter tenebreſcens obſcurabit. Nota adhuc,quòd per dexteram quandoque intelligitur gloria æterna, per ſiniſtram gloria temporalis, ſicut Prouerbior.3. dicitur. Longitudo dierum in dextera eius, & in ſiniſtra illius gloria,& diuitiæ &c.Sufficit.

A **Diabolus.** Cum de diabolo & eius fraudib. plurima poſſint dici, tamen in diuerſis titulis,ſ.de tentatione, deceptione, nocere, hoſte,inimico,dracone,aduerſario,& ſimilibus fit mētio de eius, Subtilitate viuaci,Crudelitate voraci,Iniquitate fallaci. Cum re uera ipſe ſit ſubtilis & malitioſus, quia ſicut dicitur Sapien.4. Malitia diabolica intrauit mors in orbem terrarum.Crudelis & pernicioſus,quia ipſe eſt aduerſarius veſter diabolus, qui tāquam leo rugiens circuit quærēs quem deuoret.1.Petri.5.Deceptor & inſidioſus. Vnde Apoſtolus monet induere armaturam Dei,vt poſſimus ſtare aduerſus inſidias diaboli.Ephe.6.Ideò cum de eius natura,officio & damnatione tractare magis ſit theologicum,quā morale,de eo ſuperſedeo,quo ad præſens. Hoc ſolum addens ſecundum Petrum,Rauen.vbi tractat illud Matt.4.Ductus eſt Ieſus in deſertū, vt tentaret à diabolo.Diabolus mali actor, nequitiæ origo,rerum hoſtis,corruptor ſæculi, ſemper hominis inimicus,laqueos tendit,lapſus parat,foueas fodit,aptat ruinas,ſtimulat corpus,pungit aīas, cogitationes ſuggerit,immittit iras,dat virtutes odio, vitia addit amori, errores ſerit,diſcordias nutrit,pacem turbat,affectus diſſipat,hu-
B mana violat,& diuina tētat. ¶ Igitur omiſſo de diabolo reali humani generis inimico, dicamus de diabolo morali, id eſt de peccatore quolibet vel iniquo. Moraliter ergo diabolus ſignat quemlibet peruerſum hominem & iniquum. Ioā. 6.Vnus ex vobis diabolus eſt. Sicut enim diabolus habet naturam inuiſibilem,malitiam immutabilem, habet ēt ſæuitiā immitigabilem, ſic verè immundi,& peruerſi.ſ.peccatores ſunt inuiſibilis apparētiæ,ſicut patet de luxurioſis, qui in occulto faciunt facta ſua.Vſurarij etiā contractus ſuos faciunt in occulto,quia omnis, qui male agit, odit lucem Io.3.Item ipſi ſunt immutabilis malitiæ,obſtinati ſunt in peccatis ſuis, & in ipſis continue perſeuerāt.1. Ioan.3. Ab initio diabolus peccat &c.Itē ipſi ſunt immitigabilis ſæuitiæ,quia.ſ.vicinos ſuos & pauperes crudeliter pſequuntur.vnde.1.Petri.5.Aduerſarius veſter diabolus tanquam leo rugiens circuit quęrens quem deuoret. Tales enim habent in mente malignitatem.n.[Aduerſarius inquit]quia ſicut dicitur.1.Theſſa.2. Deo non placent & omnibus hominibus aduerſantur.Habent in animo crudelitatē. [Leo rugiens.] Amos.3.Leo rugiet.quis non timebit?Item habent in laborando ſedulitatē. [Circuit inquit.] Ideo dicit Iob. 1. Circuiui terram,perambulaui eā. Itē in malignādo habent rapacitatē,quia quærit quem deuoret.Vnde Abacuch.3.Exultatio eorū ſicut eius, q deuorant pauperē in abſcondito.¶Et ſic dico,ꝙ mali dicūtur diaboli C

Propter {
patrem,quem imitantur,
fraudes,quas machinantur,
iras,quas operantur,
pœnas,ad quas ſeruantur.
}

Iſti.n.ſunt diaboli imitatores.Io.8. Vos ex patre diabolo eſtis.Itē iſti ſunt fraudium imitatores.vnde Matt.17.Inimicus,qui ſeminauit zizania,eſt diabolus.Item iſti ſunt infidelium operatores.Apocaly.12.Veh terræ & mari, quia deſcendit ad uos diabolus habens irā magnā. Item iſti ſunt vel erunt pœnarum toleratores.ſ. ignis æterni, quia ſicut dicitur Matth.15. Ignis æternus paratus eſt diabolo, & Angelis eius &c.& hæc ſatis ſint de diabolo dixiſſe.

Diadema. Nota, ꝙ diadema idem eſt ꝙ corona regis,& ſignat generaliter excellentiā,gloriam,& honorem. Et quia duplex eſt gloria.ſ. temporalis & ęterna,infima pariter & ſuperna,ideo poſſumus diſtinguere de duplici diademate. Dico ergo, ꝙ eſt diadema ſupernale, quòd eſt appetendum.Et diadema temporale gloriæ, quòd eſt contemnēdum. Appetamus ergo diadema gloriæ ſupernalis. Sicut.n.reges & reginæ in ſignum auctoritatis & maieſtatis diademate coronantur,ſic ſancti & ſanctæ coronātur, honorātur diademate Paradiſi. Figura ad hoc Heſter.1.vbi rex Aſſuerus poſuit diadema ſuper caput reginæ,vt oſtenderet cunctis populis illius pulchritudinem. Sicut enim in diademate regis ſunt plures lapides precioſi, ſic in diademate Paradiſi ſunt plura particularia gaudia,& multæ glorię ſpeciales.De quolibet autem ſancto poteſt dici illud Cant.3.Videte regem Salomonem in diademate. Vbi habetur, quòd iſtud diadema ſcilicet gloria æterna. A

mirabilē qualitatē,ideò admiratiuè dicitur. [Videte]
Habet notabilē dignitatē,qa quilibet eſt rex.[Regē inquit.]
amabilē charitatē, qa quilibet eſt Salomō.i.pacificus.

Ideò de talibus dicitur Sap. 5. Accipient.ſ. iuſti regnum decoris,& diadema ſpeciei de manu domini. Vnde iſtā auctoritatem diuiſam & proſecutam ſupra vbi accipere. Iſtud eſt diadema ardenter appetendum.¶Secundò dico, ꝙ eſt aliud diadema,ꝙ eſt prudenter contemnendum,& iſtud eſt diadema gloriæ temporalis,quo mali.ſ. coronantur. Baſiliſcus.n. quamuis ſit ſerpens venenoſiſsimus, eſt tamen candido circulo ad inſtar diadematis coronatus. Rex enim ſerpentium dr̄, quia in venenoſitate alijs oībus antefertur. Sic verè peruerſi peccatores quanquam præ alijs veneno criminis ſint imbuti,ſunt tamen prę alijs diademate mundi glorię inſigniti.Reges enim ſunt ſerpentium.i.aliorum peccatorum,& qū plura habent in ſe vitia,tanto plura habent diademata.Figurati, Apoc.12.in illo dracone, qui inſidiabatur cuidam mulieri prægnanti,qui habebat ſeptem capita & ſeptem diademata.Sic pro certo dracones.i. inflammati, cupidi & auari, qui non ceſſant mulieribus & ſimplicibus inſidiari, maximè quando ipſos prægnantes & diuites viderint atque plenos, tales(dico)habēt plura capita id eſt plures magiſtros, & plura etiam diademata,& plures dignitates, præbendas & officia.Vnde. 1. Macha.11. Impoſuit duo diademata capiti ſuo Sic ergo patet, ꝙ eſt quoddam diadema gloriæ temporalis, quòd eſt contemnendum. Et eſt gloriæ diadema ſupernalis, quòd eſt appetendum.Vide ſuperius de corona. B

Dicere. Nota,ꝙ dicere idem eſt quod conceptū mentis verbaliter ꝓducere. Siue dicere idem eſt, quòd narrare,loqui,perorare, & pronunciare.Et eſt differētia inter dicere diuinum & humanum.Dicere.n diuinum A

Habet {
virtutem imperatiuam,
virtutem demonſtratiuam,
virtutem operatiuam.
}

Habet (dico) virtutē imperatiuam, ideò eſt ei obediendum. Vnde Ioan.2. Omnia quæcunq; dixerint vobis,facite. Item habet virtutem demōſtratiuā. Ideò eſt ei prompte,credendum,ſicut Luc.19.Inuenerunt ſicut dixit Ieſus.Et Lucæ.20. Omnia recta dicis, & doces.Item habet virtutem operatiuam,ideò ei eſt acquieſcendum. pſal. Quoniā ipſe dixit,& facta ſunt,ipſe mandauit, & creata ſunt. Dicere verò humanum habet contrariam naturam.Nam

Non est { imperatiuum, propter carentiam dignitatis,
demonstratiuum, propter carentiam veritatis,
operatiuum, propter carentiam potestatis.

¶ Nota, ꝙ dicere idē est quod aliquid cū deliberatione pro-
B ferre, & sic dicere est idem quod deliberare, proponere, denunciare, aliquid ordinare. Et sic loquitur psa. Dixi custodiā vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Signat etiam aliquid cum auctoritate statuere vel edicere, sicut de Christo legitur, ꝙ ipse dixit Lucæ. 17. Adolescens tibi dico surge. Nota ergo, quòd cum deliberatione & ordinato proposito aliqua sunt dicenda, videlicet

Deuotæ orationes,
Culparum confessiones,
Vtiles instructiones.

¶ Dicamus igitur humiliter orationes David in psal. Ego dixi. domine miserere mei, sana animam meam, quia peccaui tibi. Item dicamus subtiliter cōfessiones. psalm. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Itē dicantur vtiliter instructiones. Luce. 20. Oīa rectè dicis, & doces. Vide de dicere in aliis titulis, vbi agitur de adulatione, detractione, locutione, confessione, oratione, Gratiarum actione, quia omnia ista pertinent ad dicere, & ideò breuiter trāseo. ¶ His ergo præmissis, cum
C in scriptura inueniatur dicere Dei, iusti, impij, & diaboli, dicam, quòd

Deus, Iustus, Impius, Diabolus } dicit verba { magnifica, verifica, falsidica, venefica.

Est ergo vnum dicere Dei, quòd est magnificum. Suū enim dicere est suum facere. & merito, quia ipse dicit mediante verbo suo, i. filio, de quo loquitur Ioann. 1. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Et vt breuiter transeā, notabo, quòd Deus dicit, & docet

Verba { potentiæ cuncta producendo,
clementiæ malos conuertendo,
iustitiæ malos subuertendo,
modestiæ pacem diligeno,
munificentiæ magna promittēdo.

Quod ab ipso dicantur verba potentiæ, patet Gen. 1. vbi dr̄. Dixit quoq; Deus. Fiat lux. Fiat firmamentū. &c. Et factum est ita &c. Item quòd ipse dicat verba clementiæ seu indulgētiæ & veniæ, patet Iohelis. 2. Hæc dicit dominus Deus. Cōuertimini ad me in toto corde vestro. Item ꝙ dicat verba iustitiæ, patet in psal. Dixit Dn̄s, ex basan conuertam, cōuertam in profundum maris. Conuertam (inquit) i. subuertam, & Hier. 39. Dixit dominus peccatoribus. Ecce mittam eis gladiū, & pestem, & famem &c. Ista. n. sunt verba rigoris & iustitiæ. Item ꝙ dicat verba pacis & modestiæ, patet Esai. 66. vbi dr̄. Hæc dicit dn̄s. Ecce ego declinabo super Hierusalem quasi fluuiū pacis. Item ꝙ ipse dicat verba gratiæ & largæ munificentiæ, patet Iohel. 2. vbi dicitur. Respōdit dn̄s populo suo, & dixit ei. Ecce ego mitto vobis frumentum, & oleum, & vinum, & replebimini in eis. Istud ē ergo dicere Dei, ꝙ est magnificū.
D ¶ Secundò dico, quòd est dicere iusti, quòd est veridicum. Et nota, quòd iustus studet dicere

Verba { laudis & iubilationis,
precis & deprecationis,
timoris & meditationis,
feruoris & contemplationis,
sapientię atque discretionis.

Dicit ergo iustus verba laudis & exultationis. psal. Psalmum dicite nomini eius, date gloriā laudi eius. Item verba precis atq; orationis. Iohel. 2. Plorabunt sacerdotes ministri dn̄i, & dicent. Parce domine, parce populo tuo &c. Item verba profundæ meditationis, s. loquendo de morte & inferno & similibus. Esa. 40. Et dixi. Quid clamabo? Omnis caro fœnū. Et Dauid in psal. Ego dixi in excessu meo, oīs homo mendax. Item verba feruentis contemplationis. psal. Ego dixi. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Item verba sapientię, & dilectionis. Prouer. 7. Dixi sapientiæ, soror mea es, & prudentiam vocaui amicam meam. & cætera similia. ¶ Sed tertiò di
E co, quòd inuenitur dicere impii, ꝙ est pestificum seu falsidicum. Et sic notabo, quòd mali dicunt

Verba { fallaciæ vera relinquentes,
nequitiæ semper delinquentes,
superbiæ alta præsumentes,
ignauiæ vana intuentes,
stultitiæ Deum blasphemantes,
sæuitię pauperes grauantes,
malitiæ mentem obstinantes,
luxuriæ carnem impinguantes.

Dico ergo, ꝙ mali dicunt verba fallacię vera relinquēdo. Eccle. 12. Ab immūdo quis mundabitur & à mēdace quid veri dicetur? Item dicunt verba nequitiæ semper delinquēdo. psa. Dixit iniustus, vt delinquat in semetipso, nō est timor Dei ante oculos eius. Item dicunt verba superbiæ alta ambiendo. Esaiæ. 14. Dicebas in corde tuo. In cęlū conscendā, super astra cęli exaltabo soliū meū. Itē dicunt verba ignauiæ, se nō mouēdo, seu vane metuendo Prouer. 13. Dixi piger. Leo est in via, occidēdus sum. Itē dicūt verba stultitiæ Deum blasphemando. psal. Dixit insipiēs in corde suo. non est Deus. Itē dicunt verba sæuitiæ, pauperes grauādo. Exod. 15. Dixit inimicus. persequar, & cōprehendam, & diuidā spolia, implebitur aīa mea. Item dicunt verba malitiæ, aures obdurādo. Hier. 22. Locutus sum ad te in abundantia tua, dixisti. non audiā. Itē dicunt verba luxuriæ, carnē impinguando. Eccle. 2. Dixi in corde meo, vadā, & affluam delitiis, & fruar bonis. & sic potes multiplicare de malo dicere quantum volueris. Istud est ergo dicere impij, ꝙ est pestificū. ¶ Quartò di F
co, ꝙ inuenitur dicere diaboli, ꝙ est veneficum. Diabolus. n. per suum dicere semper intendit aīam inuenenare, mala suggerendo & fallaciter decipiendo. sicut de eua apparuit, de qua dr̄ Gen. 3 ꝙ serpens dixit ad mulierem. Nequaquam moriemini, sed eritis sicut dij, sciētes bonum & malum &c. Sufficit, quia in locis varijs fit mentio de dicere &c.

Dies.

Nota, ꝙ dies nihil aliud est loquendo naturaliter A
ꝗ latio solis super terrā. Dies. n. dr̄ illud spatiū temporis qd̄ per solis præsentiā illuminat̄, sicut nox dr̄ illud spatiū tēporis, quod ꝑ solis absentiā obscuratur. Moraliter aūt accipiēdo, dico, ꝙ dies quadrupliciter dr̄ in scriptura. Signat. n. dies in bono & malo. In bono. n. signat gratiæ synceritatē, & gloriæ felicitatē, in malo verò designat præsentē prosperitatem, & futurā aduersitatē. Dico igitur, ꝙ per diem significatur status gratię, Prouer. 4. Iustorū semita quasi lux splendoris procedit, & crescit vsq; ad perfectam diem. Item per diem designatur status gloriæ. psal. Hęc est dies, quā fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Item per diem intelligitur præsens prosperitas. Vnde Hiere. 17. Diem hominis non desideraui. Et in psa. dicitur de die præsentis vitæ. Dies enim taquām flos agri sic efflorebit. Item per diem intelligitur sequēs aduersitas scilicet dies iudicij, de quo Sophonię. 1. Dies iræ dies illa, dies tribulationis & angustiæ, dies calamitatis & miseriæ, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbinis &c. ¶ Dicamus igitur, ꝙ per diē intelligitur status gratiæ in præsenti, & status gloriæ in futuro. Et ideò sicut videmus, ꝙ aues nobiles diligunt diem, ita ꝙ de die non de nocte volitant & quærunt sibi prædam, aues verò ignobiles & diem & claritatem ipsius detestantur, in nocte verò volitāt, & delectātur, sic verè nobiles, atque boni in claritate Dei & gratiæ & gloriæ delectantur, & in ipso opera sua spiritualia operantur. Ioann. 9. Me oportet operari donec dies est. Mali vero & ignobiles de die gratiæ & gloriæ parum curāt, in nocte verò præsentis prosperitatis omnimode delectantur. psa. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt oēs bestiæ siluæ. In die ergo gratiæ debemus modo manere, vt finaliter possimus ad diē gloriæ peruenire, vt sic dies diei eructet verbum, & vt dies super dies regis adijciantur, & ille, ꝗ intus est homo noster, de die in diem renouetur. De talibus ergo diem gratiæ diligentibus, & ad diem gloriæ festinantibus, potest intelligi illud. 1. Thessa. 5. Omnes enim filij lucis estis, & filii diei. ¶ Et aduerte, quòd sicut dies habet in se splēdorem cognitionis, lucis feruorem & decorem, sic verè status gratię & gloriæ habet splendorem cognitionis. [Lucis inquit.] Habet feruorem dilectionis. [Filij.] Habet decorem perfectionis. [Diei inquit]. Est igitur ibi cognitionis splendor, quod ostenditur cum dicitur. [Lucis.] Lux enim solis de die splendet, non de nocte. Sic lux veræ sapientiæ cognitionis & veritatis in die gratiæ & gloriæ inuenitur, non in nocte turbulentiæ peccatoris. Paradisus enim & ēt status perfectionis est sicut æther, qui est pars orbis sursum eleuata, in quo planetæ habitare dicūtur, vbi scilicet perpetua dies est, quia scilicet vbi vmbra terræ, quæ habet noctem introducere, non ascendit, s̄m Isido. Sic verè status perfectionis siue in via, siue in gloria hæbet diem claræ cognitionis in æternum.

Non enim patiuntur noctem ignorãtiæ vel erroris, optimè .n.sciunt,& vident cuncta,quæ pertinent ad salutem,& hoc quia à septem planetis,i.à septem donis sancti Spiritus illustrantur,& ab vmbra terræ,i.amore terrenorum,qui ad eos non ascendit,nunq̃ mentaliter obscurant, & sic nox ignorãtiæ vel peccati in ipsis nullatenus gñatur. Lucis inqt. De ista ergo luce,& die dr̃ Io.11.Qui ambulat in die,non offendit, quia lucem huius mundi videt. Vbi nota, ꝙ ista dies habet

In motu fortitudinem.[Ambulat]

In actu rectitudinem.[Non offendit]

In visu certitudinem.[Videt inquit]

De illa etiam die dicitur Roma.13.Nox precessit, dies autem appropinquauit.sequitur:Et induamur arma lucis. Talis dies pro certo(charissimi)non est in hoc mundo,q̃a verè lux claræ cognitionis ibi nullatenus refulget. Ibi .n. est nox,& nõ dies,ibi obscuritas,& non claritas,ibi est falsitas, & non veritas.Ideò dr̃ Ioan.11.Qui ambulat in nocte,offendit,q̃a nescit vnde veniat,aut quo vadat. Dies, ergo gratiæ

B & gloriæ habet cognitionis splendorẽ.[Lucis inquit.]¶Secundò dico,ꝙ ista dies habet dilectionis feruorem,ꝙ ostenditur cum dr̃.[Filij].Filius.n.dicitur, & est nomen amoris, amat enim naturaliter patrem suum, & à patre suo naturaliter adamatur.Sicut enim videmus,ꝙ dies propter Solis præsentiam est calidior,quàm nox,sic status gratiæ & gloriæ ꝓpter Solis iustitiæ præsentiam,charitatem continet & feruorem.Filij enim,qui sunt in statu gratiæ,se debent diligere sicut filij eiusdem patris. Illi verò, qui sunt in statu gloriæ,se diligant vt filij & heredes eiusdem hæreditatis. [Filij inqt] Dicunt.n.illud Gen.42.Omnes filij vnius viri sumus. Ista tamen non possunt dici de multis,qui.s.non vident esse in die gratiæ,sed in nocte peccati,quia.s.charitatem feruoris non habent,sed magis peccatorum sunt frigore congelati.Sicut .n.solsequium die propter calorem aperitur, de nocte verò propter frigus clauditur,& obstruitur,sic illi,qui sunt in die gratiæ,vel etiam gloriæ,semper sunt apertiad Deum per desiderium & amorẽ.Illi verò,qui sunt in nocte peccati, semper sunt clausi per desiderium & torporem.Tales ergo sunt quasi lilia,quæ sunt in transitu aquæ,& quasi thus redolens in æstatis tempore,idest in diebus æstatis. Ecclesi.50. Ista ergo dies habet dilectionis feruorem.Malach.4.Dies domini succensa quasi caminus.¶Tertiò dico,ꝙ ista dies habet perfectionis decorẽ.[Diei inqt.]Homini.n.nihil est pulchrius vel delectabilius,q̃ sit dies.Et ideò propter speciem & decorem diei,aues die adueniente habent,incipere modulari. Infirmi solẽt ab infirmitate recreari.Homines etiam deuiati solent magnis lætitiis iucundari.Sic proculdubio charissimi,illi,qui sunt in statu gratiæ,Deo per gratiarum actiones modulantur,à peccati infirmitatibus liberãtur, & ab errore deuio reducuntur.Quilibet ergo iustus & bonus põt dici quasi arcus refulgens inter nebulas gloriæ,& quasi flos rosarum in diebus vernis.Eccl.50.Vbi nota,ꝙ decor isti⁹ diei .s.gratiæ vel gloriæ consistit principaliter in tribus.s.

In apparentia luminosa[Refulgens].

In opulentia copiosa.[Gloriæ]

In redolentia virtuosa.[Flos rosarum.]

Patet ergo,ꝙ per diem intelligitur status gratiæ & gloriæ, q̃a hic continet decorem honestatis, feruorem charitatis,

C Splendorem veritatis.¶Sed adhuc dico,ꝙ per diem intelligitur status prosperitatis,siue etiam vitæ præsentis. Sicut.n. dies in eodem non consistit,imo continuè de mane ad meridiem crescit,de meridie ad vesperam decrescit;si vita humana vel prosperitas humana nunquam in eodem perseuerat,semper.n.aut crescit,aut decrescit. Nã sic in aliquo tempore videatur crescere,& ad meridiem alicuius perfectionis attingere, finaliter decrescere & deficere compellitur, quousque ad noctis.i.ad mortis & aduersitatis tenebras deuenit.De tali ergo die loquitur.Iob.10.Paucitas dierũ meorum finietur breui. Et in Psal. Defecerunt sicut fumus dies mei,& ossa mea sicut cremium aruerunt. De tali die loquit̃ dominus flens super Hierusalem Luc.19.Si cognouisses inquit,& tu,supple fleres,nunc quidem inquit in hac die,quæ ad pacem tibi,nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis, quia venient dies,& circundabunt te inimici tui vallo,& ad terram prosternent te.Loquitur enim homini,qui est in die prosperitatis,qui non considerat de futuris diebus mortis, & aduersitatis.Ista ergo dies non est desideranda, nec diligenda,sicut nec faciebat Hieremias Hierem.17.Diem hominis non desideraui. Ceruus enim quando est pinguis, de die non vadit ad pascua,sed de nocte,timet enim, ꝙ si inueniretur,se non posse fugere, & faciliter caperetur, vt dicit Plinius.Sic verè boni & iusti gratijs & virtutibus impinguati,diem prosperitatis fugiũt,& in nocte aduersitatis pascua sua quærunt.Timẽt.n.ꝙ in die prosperitatis ꝑ diuersa peccata à Demonibus caperentur,si ibi indiscrete vagarentur, & morarentur.Dicunt.n.cum Dauid.Ab altitudine diei timebo.Altitudo diei signat altum statum in mundi prosperitate,qui procul dubio est timendus.In isto enim statu

Malorum prauitas effrenatur,

Bonorum claritas offuscatur,

Virtutum puritas deficcatur.

Dico igitur, ꝙ in ista die effrenatur malorũ prauitas, quia verè sicut serpentes plus nocent, & magis sæuiunt de die q̃ de nocte,& plus in æstate quam in hyeme, sicut dicit Isido.sic pro certo mali,& serpentini plus nocent alijs, dũ sunt in die prosperitatis,quàm dum sunt in nocte aduersitatis.Tunc enim feruor auaritiæ magis viget,& venenum suæ malitiæ magis mouet,quo scilicet pauperes & vicinos magis infestant,& inuenenant per rapinas.vnde 1.Macha.2.dicitur,ꝙ milites Regis Antiochi constituerunt aduersus filios Israel prælium in die Sabbatorum. Effrenatur ergo malorum prauitas.¶Secundò dico,ꝙ in ista die, scilicet in statu prosperitatis,obcæcatur bonorum claritas.Sicut.n.stellæ de die non videntur lucere,quę tandem de nocte rutilant atque lucent,sic verè sancti dum durat dies vitæ prosperitatis non videntur lucere, quia scilicet hodie nigri reputantur, sed finaliter de nocte,idest post mortem tunc fulgebunt iusti,& tanquam scintillæ in arundineto discurrent.Sapientiæ 4.Sæpe etiam accidit, ꝙ in die mundanæ prosperitatis lucẽ gratiæ multi perdunt,quam tamen in nocte aduersitatis recuperãt,& acquirunt.Multi enim sunt similes Chrysopraso,qui est lapis preciosus,quem secundum Isido. lux celat, & prodit obscuritas,de die enim vix apparet, de nocte aũt ignei coloris est Sic verè(charissimi) multi sunt,qui in die prosperitatis nihil valent,tepidi enim sunt,& sine aliqua claritate.Amos.8.Tenebrescere faciam terram in die luminis. De nocte verò videntur ignei,quia.s.per noctem aduersitatis excitantur,& tunc per charitatem fortiter inflammant. De talibus ergo diebus potest dici illud Psal. Dies formabuntur,& nemo in eis.Obscuratur ergo bonorum claritas. Tertiò dico, ꝙ in isto die deficcatur virtutis puritas.Sicut .n.ros,qui de nocte descendit, in die deficcatur & perit,sic gratiæ & virtutes,quę in nocte tribulationis acquiruntur, prosperitatis tempore destruuntur.Amos 8.In die illa deficient virgines pulchræ.Sic igitur patet qualiter dies prosperitatis est timenda,& etiam fugienda.Sicut.n. dies semp ad noctem terminatur,sic prosperitas à nocte aduersitatis clauditur.Extremũ.n.gaudij luctus occupat.Prouerb.14. Vnde 1.Machab.1.Dies festi eius conuersi sunt in luctum.Tylę.n. est vltima insula Occeani inter Septentrionalem & Occidẽtalem plagam,vbi dies durant per totam æstatem,s. per dimidium annum,sed pro certo nox longissima sequitur,quę per totam hyemem dilatatur.Sic verè charissimi,illi,qui in æstate præsentis vitæ continuè habebunt noctem aduersitatis,quia.s.quantum habent hic de gloria, tantum habebunt finaliter de miseria,quia quantum glorificauit se,& in delitijs fuit,tantum date illi tormentum & luctum.Apoca. 18. ¶Sed adhuc si vis aliquid de die vel de diebus dicere, nota D bis,ꝙ in scriptura multiplices inueniuntur dies,videlicet

Dies
- Fluxibilis,quæ cito labitur,
- Mutabilis,quam turbo sequitur,
- Tristabilis,qua lux excluditur,
- Laudabilis,qua splendor oritur.
- Durabilis,quæ læte ducitur,
- Damnabilis,quæ nocte clauditur,
- Turbabilis,qua malus sternitur,
- Horribilis,qua miser vritur.

De istis autem diebus tàm multiplicibus dico,ꝙ est dies

Prima vitæ,qua sumus languidi.

Secunda fortunæ, qua sumus timidi.

Tertia mortis,qua sumus stupidi.

Quarta gratiæ,qua sumus floridi.

Quinta gloriæ, qua sumus fulgidi,
Sexta culpæ, qua sumus marcidi,
Septima iudicij, qua sumus trepidi,
Octaua inferni, qua sumus horridi.

¶ Igitur dicam, quod inuenitur dies vitæ, quæ est fluxibilis & cito labitur. Vita .n. præsens, sicut dictum est, similis est diei, quæ.s. ab ortu solis vsque ad occasum non stat in eodē statu, nec cessat variari & fluere quousque termini noctis terminentur, sic nec vita nostra. Vnde ista est sicut horologiū, quod semper vsque ad certum punctum discurrit, & tūc subito cadit, & campanellas tangit, & eas circumeundo sonū facere cogit. Sic vere vita nostra semper fluit vsque ad punctum præfinitum à patre, s. ad horam mortis. Tunc. n. cadit & deficit, & campanellæ. i. amici morientis, per compassionem tacti, sonum & planctum faciunt circa eum. De dieb. ergo vitæ huius transitoriæ dr̄ Iob. 7. Dies mei velocius trāsierunt, q̄ à texēte tela succiditur. Et nota, quod ipse comparat vitam telæ, quæ. s. diu, & cum tædio, & difficultate texitur, texta parum seruatur, & finaliter velocissime rumpitur, aut succinditur. Sic vita & diu & difficiliter texta parum durat, & tandem subito rumpitur, & euolat Iob. 9. Dies mei velociores fuerunt cursore. Dic si vis quomodo poetæ finxerūt, quod in inferno erant tria fata, quæ vitā regebant atq; fatabāt, & quicquid erat ad vitam pertinens, inuiolabiliter ordinabant, quæ etiam parcæ per antiphrasim seu etiam tres sorores dicebantur. Dicebatur. n. vna nere vel filare, alia terere, alia rumpere. pro eo. s. quod fataliter, vt dicebant, vita in vtero netur, filetur, seu originetur, in mundo texitur, in fine rumpitur. Esaiæ. 38. Præcisa est velut à texente vita mea, dū adhuc ordirer, succidit me. Et ideò de breuitate & fluxibilitate vitæ dr̄ in psal. Defecerunt in vanitate dies eorum, & anni eorum cū festinatione. Et si vis notare de istis diebus, potes notare, quod isti sunt dies laboris, dies doloris, dies timoris &c. Patet ergo, quod inuenitur dies vitæ, quæ est fluxibilis, & cito labitur. Vide supra in eodem e. s. ¶ Secūdò dico, quod inuenitur dies fortunæ, quæ est mutabilis, quam turbo sequitur. Dies. n. signat prosperitatē, nox verè aduersitatem. Sed de ista die turbida, & mutabili nebulosa, (de qua pōt intelligi illud Micheæ. 3. Obtenebrabitur sup eos dies.) vide sufE ficiēter supra e. s. ¶ Tertiò inuenitur dies mortis, quæ est tristabilis, quo lux excluditur. Dies. n. statum mortis pōt significare, quia sicut ros nocturnus in die consumitur, sic humidum radicale in morte pœnitus desiccatur. Et etiā sunt aliquæ aīalia, quæ de nocte apparent, de die verò latitant, & disparent, sicut de hippopotano equo fluuiali dicit Plin. quod de die latet, de nocte verò segetes depascitur. Sic verè hō in nocte præsentis vitæ, quæ obscura est & nocturna, deambulat, & discurrit, & segetes alienas, bonaq; terrena aliorum depascitur, & corrodit. Inde tñ mortis die abscōditur, & in aqs miseriæ sepelitur, ita quod amplius non vr̄. de quo potest intelligi illud Sopho. 2. Abscōdamini in die furoris domini. Ista est igitur dies mortis, quæ proculdubio est

Dies	Subito veniens,	Est (dico) Dies mortis subito veniens Ioh. 2. Prope est dies tenebrarum &
	Non cito transiens,	
	Iniustos puniens,	
	Iustis proficiens,	
	In corpus sęuiens.	

caliginis. Item est dies non cito transiens, durabit. n. ista vsq; ad diem iudicij quando omnes resurgēt, & inimica destruetur mors. Tunc. n. mortui ascendent de terra, quia magnus dies Israel. Item iste est dies iniustos puniens. In regionibus .n. calidis & feruentibus, sicut est Aethiopia, dies magis nocet, q̄ proficit corporibus maximè in ęstate, & hoc propter excessiuum calorem. Sic mors magis nocebit malis, q̄ vita, quia. s. ardor damnationis ęternæ tunc temporis vret eos. Esa. 27. In illa die visitabit dn̄s in gladio suo duro & grādi super leuiathan. Item iste est dies iustis proficiens. Ecclesi. 7. Melior est dies mortis die natiuitatis. Melior inquit. s. iustis, qui vadunt ad gloriam. Itā iste est dies in corpus sęuiēs, quia. s. omnia corpora deuorantur in morte Deut. 32. Iuxta est dies perditionis, & adesse festinant tempora. Sequitur. Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes. Patet ergo, quod inuenitur dies mortis, quo lux exF cludit. Vnde Amos. 5. Dies illa tenebræ, & non lux. ¶ Quartò dico, quod inuenitur dies gratiæ, qua splēdor oritur. Sed de ista visum est supra in principio, vbi ponitur auctoritas diui Isa. Sed si vis vltra aliquid dicere, dic, quod dies accipitur pro sole veniēte, pro sole manēte & illuminante, pro sole redeūte. Sic verè status gratiæ sumitur pro præsentia solis iustitię

Qui venit & se præsentat dum carnem induit,
Qui manet & illuminat dum mentem imbuit,
Qui redit & nos renouat dum se restituit.

Prima fuit dies misericordiæ cum se exhibuit, de quo Hier. 51. Ecce dies veniet dicit dominus, & visitabo Israel. Secunda est dies, qua nunc se exhibet perseueranti. De quo Esa. 4. In die illa erit germen domini in magnificentia. Vnde etiā de aduentu eius in mentem potest dici illud Ioan. 20. Cum esset sero die illa vna sabbatorum, venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio discipulorum. ¶ Tertia est dies, qua se restituit pœnitentibus, de quo Amos. 9. In die illa suscitabo tabernaculum Dauid, quod cecidit. De quo etiam Ecc. 48. In diebus illis retro redijt sol, & addidit vitam regi. Igitur dicamus aliquid de ista triplici die gratiæ, videlicet de die

Mundi visitatiua,	Prima ergo fuit dies, in qua dn̄s mū-
Mentis illustratiua,	
Morum reparatiua.	

dum visitauit. Et hoc fuit quando post mortem legis antiquę nouæ legis dies in ipsius solis Christi ortu & præsentia nobis datus est. Iste enim fuit dies, in quo omnes virtutes & gratiæ diuinitus effluxerunt. Dico, ergo quod dato quod scriptura dicat Malachiæ. 4. quod nullus propriè potest cogitare diem aduentus eius, & hoc quia ipse fuit quasi ignis cōflās, & sicut herba fullonum, nihilominus possumus dicere, quod iste fuit dies lætitiæ, in quo Angeli cecinerunt dicētes. Gloria in excelsis Deo &c. Iuxta illud psalmi. Hæc est dies, quā fecit dominus, exultemus & lætemur in ea. Itē ista fuit dies claræ scientię, in qua errorum noctes & caligines defecerūt. psalmo. Dies illuminabitur, sicut tenebræ eius, ita & lumen eius, id est secundum quòd magnæ errorum tenebræ processerunt, ita magna lumina fidei & scientiæ surrexerunt. Item ista fuit dies fiduciæ, in qua vitiorum infirmitates sanatæ sunt, & virtutes & securitas successerunt. Hieremiæ. 23. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confidenter. Item ista est dies misericordiæ, in qua dona, virtutes & gratiæ effluxerunt. Iohelis. 2. In die illa stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lac, & mel. Item ista fuit dies iustitiæ, in qua pax & concordia reluxerunt. Psalm. Orietur in diebus eius iustitia, & abundantia pacis. Ista est ergo prima dies gratiæ, in qua dominus mundum visitauit. ¶ Secunda est dies gratiæ, in qua dominus mundum illustrauit. Et G ista dies propriè est fides nostra, quæ fuit illuminatiua, & errorum & hęresum sublatiua. Ecclesiast. 50. Sicut luna in diebus suis lucet. Ista est etiam dies claræ contemplationis & scientię, de qua supra eodem titulo in principio. Ista est etiā dies virtutum, quia scilicet, per dies intelliguntur virtutes particulares, quæ simul aggregatæ annum perfectionis cōponunt. Virtutes enim sunt

Dies	pleni,	Sunt (dico) dies pleni gratiæ sine vacuitate. psalm. Dies pleni inueniētur in eis. Sunt dies longi perseuerantiæ longanimitate. psal. Vitam petiit à te, & tribui-
	longi,	
	boni,	
	læti,	
	quieti,	
	salutiferi,	
	fructiferi,	
	sancti.	

sti ei longitudinem dierum in sæculum sæculi. Sunt etiam dies boni sine culpæ prauitate, & iniquitate. psa. Quis est homo, qui vult vitam diligit dies videre bonos? Prohibe linguam tuam &c. Io. 36. Complebunt dies suos in bono, & annos suos in gloria. Item sunt dies læti cum spirituali iucūditate. psalm. Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo domini. Itē sunt dies quieti sine discordiæ peruersitate seu malignitate. Esaiæ. 39. Fiat pax, & veritas in diebus meis. Item sunt dies salutiferi pleni omni suauitate, & sancti spiritus charitate. Actuum. 1. Vos autem imbuemini spiritu sancto non post multos hos dies. Itē sunt dies fructiferi cum bonorum omnium vbertate & fertilitate. Prouerbio. 9. Per me multiplicabuntur dies tui. Et breuiter, virtutes sunt illi spirituales & sancti dies, de quibus dicitur de Dauid. 1. Paralipome. 29 quòd mortuus est in senectute

ſenectute bona, plenus dierum & diuitijs. Tales ergo dies debemus appetere, & eorum multiplicationem & numerum affectare, & renouationem & reparationem eorum, humiliter dicentes illud Threnorum.5. Innoua dies noſtros ſicut à principio. Et tamen hodie, proh dolor, poſſumus plangere cū Iob.17. dicētes. Spiritus meus attenuabitur, dies mei breuiabūtur, & ſolum mihi ſupereſt ſepulchrum. Et bene dicit, breuiabuntur, quia.ſ. quanto ſol magis diſtat à nobis, tanto ſunt dies breuiores. Patet de ſolſtitio hyemali, quod ſummè diſtat à nobis, & iō breuiſſimos habet dies. Sic, proh dolor, dicam, quod quia ſol iuſtitiæ Chriſtus à nobis diſtat ꝓpter noſtrorum obicem delictorum, ideò dies virtutum noſtrarum pauci ſunt, atque breues. Iob. 13. Breues dies hominis ſunt. & in pſal. Fiāt dies eius pauci. Ecce ergo quomodo ſub diebus gratiæ continentur ipſæ virtutes. Et ſi vis, dic, ꝙ etiā per dies ſignificanē viri iuſti, quibus ſcilicet ſol iuſtitiæ Chriſtus ſemper eſt præſens. dies enim ſtellas occultat, & abſcondit, nox verò ipſas manifeſtat, & ꝓdit, ſic verè iuſtus ſtellas ſuas.i. virtutes ſolet abſcondere per humilitatem. Nox verò .i. peccator, ſtellas ſuas, i. virtutes, & ſufficientias, ſi quas habet, ſolet manifeſtare, & oſtendere per iactātiæ & inanis gloriæ vanitatem. Vnde Seneca libro morum. Eſto occultator virtutum, ſicut & alii vitiorum. Iſti ergo ſunt dies pleni, dies longi, dies boni, ſicut ſupra immediate. Et merito, quia iſti ſunt filij illius indefectibilis Dei Chriſti, de quo. 1. Theſſa.5. Oēs vos filij lucis eſtis, & filij Dei. Et nota, ꝙ iuſti ſunt dies

Qui {
perſeuerando continuantur,
exuberando diſcriminantur,
ſeſe docendo erudiuntur,
ſemper creſcendo perficiuntur,
}

Iuſti enim perſeuerāt nō deficiētes. Proue. 10. Iuſtus in æternum non commouebitur, & in pſal. Ordinatione tua perſeuerant dies. Et Eſaiæ.65. Secundum.n. dies ligni erunt dies populi mei. Iuſti etiam inter ſe differunt alter alterum præeuntes. Eccleſi.33. Dies diem ſuperat, & lux lucem. Iuſti inſuper alterutrum ſe informant ſe in ſcientijs & moribus inſtruentes. pſal. Dies diei eructat verbū & nox nocti indicat ſcientiā. Iuſti nihilominus continue creſcunt ſemper in virtutibus proficientes. Prouer.4. Iuſtorū ſemita quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit vſq; ad perfectum diē. Patet igitur quomodo diuerſimodè ſumitur ſecunda dies gratiæ, qua Deus ſęculum illuſtrauit.

H ¶Sed tertiò dico, ꝙ eſt alia dies gratiæ, qua Deus ſæculū reformauit. Et iſta eſt dies pœnitentiæ, in quo nox peccati recedit, & lux gratiæ reſtituitur, & accedit. De talibus ergo diebus intelligitur illud. 2. Corinthio.6. Ecce nunc tēpus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis. Et illud Romanor.13. Nox præceſſit, dies autem appropinquauit. Abijciamus ergo opera tenebrarū, & induamur arma lucis, ſic vt in die honeſte ambulemus. Vbi notabis, quòd dies pœnitentiæ

Expellit vanitatis errorem,
Generat meritorum ſplendorem,
Diſſipat vitiorum horrorem,
Excutit tarditatis ſoporem,
Excitat probitatis laborem,
Renouat deperditum vigorem.

Præparat venuſtatis decorem & ſapientiam. Vanitatis recedunt errores. [Nox præceſſit.] Veritatis ſuccedunt ſplendores. [Dies autem appropinquauit.] Prauitatis decedūt horrores. [Abijciamus ergo opera.] Tepiditatis pelluntur ſopores. [Tenebrarū inquit.] Vtilitatis aguntur labores. [Induamur arma.] Strenuitatis vireſcūt vigores. [Lucis inquit.] Amænitatis ſplendeſcunt decores. Sic (inquit) vt in die honeſte ambulemus. Iſtæ ſunt.n. ſeptem diei proprietates, quæ ad pœnitentiam applicantur, quia videlicet

In die nos finitur,
Lux ſentitur,
Nebula exhauritur,
Sopor excutitur,
Labor & opus cunctis indicitur,
Virus in corpore vigoratur & renouatur.
Et omnia honeſta propter lucrum & præſentiam hominū tunc melius perpetrantur.

Dicam ergo, quòd dies pœnitentiæ falſitatis auellit errorē. Nox (inquit) præceſſit, quaſi dicat. De obſcuritate præcedentium errorum nihil eſt ibi. Conſtat, ꝙ homo, qui eſt in nocte culpæ in multis errat, quando verò venit ad diem pœnitentiæ errores illos corrigit, & ab eis ſe pſeruat. Vnde illud Ioā. 11. Si quis ambulauerit in nocte, offendit, quia lux non eſt in eo. Itē dico, ꝙ dies pęnitentiæ veritatis continet ſplendorem. [Dies inquit appropinquauit.] In die.n. apparent vię rectæ, q̄ in nocte nō apparēt. Sic in ſtatu pęnitētiæ multæ vię ſalutis apparent. Sapientiæ.10. Iuſtum deduxit dn̄s per vias rectas, & oſtendit illi gloriam Dei. Sequitur. Fuit illis in velamento diei, & in luce ſtellarū per noctem, & tranſtulit eos per mare rubrum id eſt per amaram pœnitentiam. Item dico, quòd dies pœnitentiæ prauitatis cōſumit horrorē. [Abijciamus inqt.] Conſtat, ꝙ nubes & nebulæ & groſſities aeris, quæ in nocte inualuerant, de die cōſumūtur. Sic nebulæ peccatorū in die pęnitentiæ deponuntur. Eſaiæ.2. In die illa idola pœnitus conterentur. Sequitur. In die illa proijciet homo idola &c. i. peccata. Item dico, quod dies pœnitentiæ, tepiditatis excutit torporē. [Opera inquit tenebrarū.] Opera.n. tenebrarum.i. opera noctis, ſunt dormire & iacere. De die aūt minus dormitur. Sic ſtatus pœnitentię non eſt, vt per pigritiam dormiamus, ſed vt potius per diligentiam vigilemus, & tenebrarum opera, i. pigritiam, & ſomnolentiam expellamus, vt ſic nobis poſſit dici illud. 1. Theſſa.5. Omnes vos filij lucis eſtis, & filij diei. & poſt. Nos autem, qui diei ſumus, ſobrij ſumus. Item dico, ꝙ dies pœnitentiæ vtilitatis imprimit laborē. [Induamur inquit arma.] Arma.n. induuntur ad labores ſuſtinendum. Cōſtat.n. quòd dies magis eſt ordinatus ad laborem quam nox. ſic ſtatus pœnitentiæ. pſal. [Operamini donec dies eſt.] Induamur ergo arma, ſcilicet pœnitentiæ ad militandum contra hoſtes ſpirituales, vt ſic perfecte concertamur ad dominum, & de vitijs in virtutes immutemur dum contra vitia præliamur. Iob.14. Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Induamur (inquit) ſcilicet ciliciū & ieiunia. Vnde Ionæ.3. dicitur ꝙ poſtquam Ionas prædicaſſet dicens. Adhuc quadraginta dies & Niniue ſubuertetur. audiens rex niniue, deſcendit de ſolio ſuo, & indutus ſacco, ſedit in cinere. Saccus.n. & cinis ſunt arma pœnitentium. Vnde Eſa.22. dicitur. quod in die illa vocauit dominus ad fletum, & plāctum, & caluitiū & cingulum ſacci &c. Item dico ſextò, quòd dies pœnitentiæ ſtrenuitatis renouat vigorem. [Lucis inquit] Sicut enim lux diei renouat vires corporū per noctis frigus & tenebras depreſſorum, quod maximè apparet in infirmis, qui leuius habent adueniente die, ſic die pœnitentię adueniente, & luce gratię influente, vigor animæ reparatur, & infirmitas peccati minuitur, & animę debilitas releuatur, & ſic anima ad ſtatū priſtinum prius per peccatū perditū reſtauratur. Quod etiam notaē in verbo lucis. Virtus enim lucis arbores ſiccatas omni anno renouat, & omnium rerum vires vigorat & ſuſtentat. exemplum de Paulo Act.9. quem circūfulſit de cœlo lux copioſa, qui cum fuiſſet tribus noctib. non manducans neque bibens, tādem baptizatus, conuerſus, & renouatus eſt. Quia re uera quando lux gratiæ interius fulget, & triplex dies, i. triplex pœnitentiæ actus, ſ. contritio, confeſſio, & ſatiſfactio per ieiunium corpus arcet, tunc homo ad Deum conuertitur, & in moribus pœnitus renouatur, & ſpiritualiter reparatur. Gen.40. Tres adhuc dies ſunt, poſt quos recordabitur Pharao miniſterij tui, & reſtituet te in gradum priſtinum. Tres (inquit) dies, i. tres pœnitētiæ partes. De quo Exodi, Viam trium dierum ibimus in ſolitudinem, vt immolemus domino. Et illud Marc.8. Iam triduo ſuſtinēt me, nec habent quod manducent. Eſt ergo pœnitentia dies ſtrenuitatis renouans vigorem. Item dico, quòd dies pœnitentiæ venuſtatis ſeu amenitatis reparat decorem. [In die inquit honeſtè ambulemus.] Conſtat enim, quòd ſe magis tenet homo honeſtè de die quàm de nocte. De nocte enim, & in obſcuro fiunt multa inhoneſta, quæ nullo modo fierent in aperto. Sic verè, dico, quòd dies pœnitentiæ multa honeſtè facienda ſuggerit, nox verò culpæ inhoneſta plurima fieri facit. Vnde primo Machab. 10. Induit ſe Ionathas ſtola ſancta in die ſolenni. Stola enim ſancta, honeſta eſt cōuerſatio, quam ſuper omnia pœnitentes debent habere. 1. Corinthio. 14. Omnia honeſtè & ſecundum ordinem fiant in vobis. Patet ergo quomodo dies gratiæ refertur ad pœnitentiam mundum reformantem, ad iuſtum clare ſe formantem, ad virtutem mentem illuſtrantem, ad gratiam inātus influentem, ad Chriſtum carnem aſſumentem. Et ſic, dico, quod inuenitur dies gratiæ, qua ſplendor oritur. & iſta

I ista est quarta dies.¶ Quintò verò dico, quòd inuenitur dies gloriæ, quæ læte ducitur. Constat.n. ꝙ dies naturaliter est lætior, quàm nox. Solis enim præsentia lætificat omnem carnē. Vnde dicit Plinius libr. 12. ꝙ in insula Tylis, quæ est in India arbor ē flore roseo, quæ de solis præsentia gaudere videtur. Fertur enim ibi ab incolis, vt ait, quod ista arbor dormit, & vigilat. Nam de nocte clauditur, acsi dormiret, de die acsi vigilaret, in solis præsentia aperitur, ita quod in meridie pęnitus dilatatur. Sic verè, qui in nocte vitæ præsentis somnolenti, clausi & quasi mortui videntur esse, finaliter quando dies æternæ claritatis eis aduenerit, euigilabunt, & corda sua in Dei laudibus dilatabunt, & in solis Christi præsentia perpetuo iubilabunt. Esa. 60. Surge, illuminare Hierusalem, quia venit lumen tuum, & gloria domini super te orta est. Sequitur. Tunc videbis & affiues, & mirabitur, & dilatabitur, cor tuum. sequitur. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per Diem, nec splendor lunæ illuminabit te, sed erit tibi dominus in lucem sempiternam, & Deus tuus in gloriam tuam Et breuiter nota, quòd ista

Dies { Gaudiosa insistens laudibus,
Copiosa non carens dapibus,
Radiosa infundens sensibus,
Gloriosa pollens honoribus. }

Quòd ista sit dies gaudiosa, patet Esaiæ. 26. In die illa cantabitur canticum in terra Iuda. vrbs fortitudinis nostræ Syon, saluator ponetur in ea murus. Item quòd ista sit dies copiosa, patet Ioannis. 2. vbi dicitur quòd die tertia nuptiæ factæ sunt in chana galileæ. Et Esaiæ. 4. dicitur quòd in illa die erit germen domini in magnificentia. Item quod sit dies radiosa & luminosa, vbi. s. nihil occultatur beatis, patet Esaiæ. 60. vbi dicitur. Nō occidet vltra sol tuus, & luna tua nō minuetur, quia dominus erit ibi in lucem sempiternam, & complebuntur dies luctus tui. Item ꝙ sit dies gloriosa, patet Esaiæ. 28. vbi dicitur. In illa die erit dominus exercituum corona gloriæ, & sertum exultationis residuo populi mei. Ista est er-
K go dies gloriæ, qua læte viuimus.¶ Sexto dico ꝙ inuenitur dies culpæ, qua malus graditur, seu quæ nocte claudit. Dies enim ad literam semper terminatur ad noctem. Sic verè status culpæ semper terminatur ad pœnam ęternam. Ipse enim status peccatorum & etiam ipse peccator dicitur dies,

Propter { instabilem conditionem,
laborem & afflictionem,
facilem obnubilationem,
finalem noctis conclusionem. }

Sic verè status culpæ vel etiam ipse impius dicitur dies quia instabilis in affectibus variatur. Laboribus & tribulationibus vexat. Faciliter vitiis obnubilatur. Et nocte mortis ęternæ, vt dictum est, terminatur. Prouerb. 16. Dies impii ad malum. Et nota, quòd dies culpæ est

Dies { Laboris & pœnalitatis,
Fetoris & calamitatis,
Furoris & pompositatis,
Cruoris & crudelitatis,
Palloris & fallacitatis. }

Quod sit dies laboris & miserię, patet Ecclesia. 40. vbi dicitur. Occupatio magna creata est omnibus hominibus, onus graue super filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum vsque in diem sepulturæ. Item quòd sit dies fætoris & luxuriæ, patet Ezechie. 16. vbi loquens dominus illi peccatrici ciuitati, in similitudinem meretricis, dicit sic. In die ortus tui non est præcisus vmbilicus tuus, & aqua non es lota in salutem, nec sale salita, nec inuoluta pānis, quæ potissime possunt referri ad peccatum originale. Item quòd sit dies furoris & superbiæ, patet Iob. 15. Cunctis diebus suis impius superbit. Item quòd sit dies cruoris & sęuitiæ, patet Esaiæ. 22. vbi dicitur. Dies conculcationis & interfectionis est. & Malachi. 4. Dies veniet succensa quasi caminus. Item quòd sit dies palloris & fallaciæ, potissime quantum ad hypocritas, qui semper fallaciter agunt, & aliud videtur quàm sunt, potest dici illud Iob 17. Noctem verterunt in diē, quia scilicet vitam suam, quæ peccatrix est & nocturna, apparere faciunt diurnam. Isti.n. aliud de die prætēdunt, & aliud de nocte faciunt, similes Penelopæ puellę, quę amorem suum omnibus promittebat qũ telam suam, quam texebat, compleuisset, sic tamen procos, & adolescentes deludebat, quia quicquid de die ordiebatur & faciebat, de nocte rumpebat, & deordiebatur, sicut ponit Ouidius. Sic verè hypocritæ, homines deludunt, quia quod de die in apparentia hominum faciunt, de nocte, idest in occulto destruunt. Nam in aperto faciunt multa bona, sed plura mala in occulto. Hypocrita ergo est falsus amicus, de quo dr̄ Eccle. 6. Est amicus socius mensę, & non permanet in die necessitatis. Ista est igitur dies culpæ, quæ nocte claudit.¶ Se- L
ptimò dico, ꝙ inuenitur dies iudicij, qua malus sternitur. De ista ergo die, quam terribilis, quā horribilis, qua malus sternitur. De ista ergo die, quàm terribilis, quam horribilis, quā mirabilis, q̄ infugibilis seu ineuitabilis sit, patet in plerisq; scripturarum locis, sicut.n. possum perpendere, ista erit

Dies { Clara, qua cuncta videbuntur,
Aequa, qua mali cuncti iudicabuntur,
Magna, qua cuncti congregabuntur,
Aspera, qua læta contristabuntur,
Austera, qua alta conculcabuntur,
Amara, qua fortia tribulabuntur. }

Ista est ergo dies clarissimæ veritatis ad omnia cognoscendam. vnde ista dies dicitur reuelationis, quia scilicet corda singulorum singulis erunt clara. Vnde Roma. 2. In die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuiq; iuxta opera sua. Et. 1. ad Corinth. 3. Vniuscuiusque opus manifestum erit, dies enim domini declarabit. Item ista est dies æquissimæ seueritatis ad pessimos puniendos. Iudith. 16. Veh genti insurgenti super genus meum, dominus enim omnipotens vindicabit in eis, in die iudicii visitabit illos. Ista est dies latissimæ capacitatis ad omnia cōtinendum, ibi enim congregabuntur omnes homines, qui ab Adam vsque ad finem mundi fuerunt. Iohel. 3. Ecce in diebus illis, & in tempore illo cōgregabo omnes gētes, & deducam illos in vallem Iosaphat, & disceptabo cum eis. Item ista est dies excellentissimæ potestatis ad cuncta sublimia deprimendum. psal. Confregit, s. dominus, in die iræ suę reges, cōquassabit capita in terra multorum. Item ista est dies amarissimæ seruitutis ad cuncta fortia tribulandum. Sopho. 1. Dies domini amara, tribulabitur M
ibi fortis. Ista est ergo dies iudicii, qua malus sternit.¶ Octauo dico, ꝙ inuenitur dies inferni, qua miser vritur. Tempus enim illud, quo damnati viuunt in inferno, potest dici

Dies { indignationis,
separationis,
tribulationis,
desperationis,
perditionis,
percussionis,
combustionis,
obliuionis. }

Est (dico) dies indignationis, quia scilicet Deus perpetuo indignatur damnatis. Hiere. 18. Dorsum, & nō faciem ostendam eis in die pditionis eorum. Item est dies separationis, separantur enim mali de medio iustorum, vt mittantur in caminum ignis, sicut dicitur Matt. 13. Vnde Amos. 6. Separati estis in diem malum, & appropinquatis solio iniquitatis. Item est dies tribulationis. Sopho. 2. Dies iræ dies illa, dies tribulationibus & angustiæ, dies calamitatis & miseriæ, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbinis, dies tubæ & clāgoris. Sequitur. Et tribulabo homines, & ambulabunt, vt cęci, quia domino peccauerunt. Item est dies desperationis. Prouerb. 24. Si desperaueris in die angustiæ &c. Item est dies percussionis. psa. In die illa percutiam omnem equum in stuporem. Item est dies obliuionis. Esa. 23. Vlulate naues maris, quia vastata est fortitudo vestra. Et erit in die illa, obliuioni eris o tyre. Itē est dies cōbustionis. Iudith. 16. Deus in die iudicii visitabit illos. Dabit enim ignem & vermes in carnes eorum, vt vrantur, & sentiant vsque in sempiternum. quia sicut dicitur Esaiæ. 66. Ignis eorum non extinguetur, & vermis eorum non morietur. Hæc igitur sufficiant de die &c.

Diffamare.

Nota, quòd diffamare quandoque sumitur pro fama diuulgare scilicet A
sicut de illis demoniacis à Christo curatis dicitur Matthæi. 9. quòd ipsi diffamauerunt eum per totam illam terram. Et illud. 2. Esdræ. 4. Quomodo non præcellet rex qui ita diffamatur? Quandoque verò sumitur, & communiter, pro famam auferre & attenuare, sicut de villico iniquitatis dicitur Luce. 16. quòd quidam habebat villicum, & hic diffamatus est apud eum, quod dissipasset bona ipsius. Sed de hoc vide in diuersis titulis, scilicet vbi detractio, lingua, dentes quæ sequuntur.

A **Differre.** Nota, φ differre qnq; sumitur pro quadam inæqualitate rerũ. Res enim creatæ sunt in quadam differentia, vna enim pręcellit aliam in virtute, sicut cum dr̃ 1. Corint. 15. Stella differt à stella in claritate. Omnia .n. habent suas proprias differentias, per quas ab inuicem distinguuntur. Ideò vide de titulis diuidere, & distinguere & similibus. Quandoq; verò differre accipitur pro tardatione, seu dilatione, & istud qnq; pertinet ad occultam Dei sapientiam, sicut cum dicitur Deuterono. 32. Propter iram inimicorum distuli, ne fortè superbirent hostes eorum. Secũdum enim suam occultam sapientiam ipse differt gloriam Paradisi, vt ardentius appetatur. Vnde Prouerb. 13. Spes, quæ differtur, affligit animam, lignum vitæ, desiderium veniens. Quandoque ad deliberatiuam prudentiã pertinet, sicut illud Catonis. Vindictam differ donec pertrãseat ira. Vnde Prouerb. 29. Totum spiritum suum profert stultus, sapiens differt, & reseruat in posterum. Quãdoq; pertinet ad torporem & desidiam, quia. s. mali semper procrastinant, & differunt benefacere, contra illud Ecclesia. 5. Fili ne tardes conuerti ad dominum, neque differas de die in diem. Sed de istis vide supra de cras, & in tabula vbicunq; fit mentio de deliberatione, & ita de tarditate & similibus.

A **Difficultas.** Nota, φ difficultas est illud, & difficilè dicitur illud, quòd ad faciendum est graue, fieri tamen non est impossibile. Est igitur difficultas

Mobilis virtutis excitatiua,
Debilis vigoris suffocatiua,
Meriti maioris augmentatiua.

Dico ergo, φ difficultas in quocunq; suo genere est virtutis excitatiua. Virtus est .n. de bono & difficili. Circa enim facilia non est virtus, sed circa difficilia. Nõ .n. est virtuosum facere quod est facilè, sed potius quod est graue & difficilè. Virtus etiam excitatur, augmentatur & irritatur, quando sibi obiectum difficilè præsentatur. Ignis enim tunc fortius ardet, quando alicuius aquæ aspergimine lignũ madet. Tunc etiã fortius intellectus acuitur, quando ad imaginadum difficilia occupatur. Etiam virtus animi magis crescit, quando contra ipsum aliquod arduum & terribile inualescit. Et inde est, φ viri strenui quando ad ardua & difficilia facta mittebantur, gaudebant, & ipsa irritatione virtutis difficilia superabant, patet de Iasone misso ad vellus aureum rapiendum, de Hercule misso ad Chimeram occidendum, de Perseo misso ad caput Gorgonicum succidendum. Isti enim viri fortes talia difficilia aggrediebantur, in talibus, quæ videbantur impossibilia exercitabantur, & sic famam & gloriã perpetuam merebantur. De nostris etiam martyribus quid dicam? qui scilicet ipsam difficultatem mortis pro Christo vilipendebant, & multiplicata virtute, occasione difficilium gaudentes, ad supplicia properabant. Apud homines virtuosos igitur virtus difficultate acuitur, & ad ardua fortius animatur. Vnde Gregor. in Morali. dicit, φ sicut ignis flatu premitur, vt crescat, sic iustus aduersitatibus comprimitur, vt virtus eius plus vigeat. Patet ergo, φ difficultas est virtutis
B nobilis excitatiua. ¶ Secundò dico, quòd ista est virtutis debilis suffocatiua. Constat enim, quòd modica virtus difficultate deperit, vbi magna irritatur, & crescit. Nam forti flatu candela extinguitur, vbi ignis magnus fortius inflammatur. Reprehendi ergo debent quidam pręsumptuosi, & fatui, qui vires suas non metientes, ardua & difficilia aggrediuntur, in quibus multotiens destruuntur. Vnde de Raguele dicitur Gene. 35. quòd ipsa difficultate partus periclitabatur. Ista est ergo virtutis debilis suffocatiua. ¶ Tertiò dico, quòd difficultas est meriti sublimis occupatiua. Constat enim, φ quanto actus virtutis est difficilior, tanto debet esse merces maior & melior. vnde Grego. in Morali. Afflicti terrena perdimus, sed afflictionem patienter sustinentes, cęlestia promeremur. Et ideò bene docet Bernar. in quodam sermone dicens sic. Cum simus velut in campo certaminis in hoc mundo, qui hic dolores, miserias & plagas non acceperit, in futura gloria non apparebit. Breuiter concludam sicut concludit sapiens Eccle. 1. dicens. Cunctæ res difficiles, nõ potest eas homo explicare sermone. Inuenitur enim difficultas in addiscẽdo, in intelligendo, in laborando, in operando, in sustinẽdo, in viuendo & moriendo, & tamen nisi homo per difficulta-
C tes transierit, æternum præmium non habebit. Non coronabitur .n. vt ait Apostolus, nisi qui legitime certauerit. ¶ De illis autem, quæ in scriptura reputantur difficilia, possum notare, quòd difficilis reputatur

Cognitio secretorum,
Correctio peruersorum,
Subuersio perfectorum,
Saluatio superborum.

De cognitione secretorum, φ sit difficilis, patet Prouerb. 30. vbi dr̃. Tria sunt mihi difficilia, & quartum pœnitus ignoro, s. viam aquilæ in cœlo, viam colubri super petram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia sua. De correctione peruersorum & obstinatorum, φ sit difficilis, patet Ecclesi. 1. vbi dr̃, Peruersi difficilè corriguntur, & stultorum infinitus est numerus. De subuersione etiam perfectorum atque iustorũ, φ sit difficilis, patet Eccl. 4. vbi dr̃. Funiculus triplex difficilè rũpitur. Funiculus (inqt) triplex, i. iustus in fide Trinitatis fundatus, tribus theologicis virtutibus firmatus, vel tribus nodis religionis ligatus. De saluatione verò superborum & opulentorum, φ sit difficilis, patet Matth. 19. vbi dicitur Diues difficilè intrabit in Regnum cœlorum. quia sicut dicitur Matth. 10. Facilius est transire camelum per foramen acus, quàm diuitem intrare in Regnum Cęlorum. Diuitem dico, i. diuitias amantem, diuitiis malè vtentem, & diuitiis subiacẽtem &c. Vide infra in expositione huius verbi facis

Digitus. Cum digiti sint illa membra, quibus immediatius operamur, vr̃, φ per digitos potest intelligi virtus operatiua. Et ideò quia Deus & iustus, diuersimodè operantur, notare possumus, quòd in scriptura reperiuntur diuersa genera digitorum. Inuenitur enim A

Digitus { Dei, qui operatur mirabiliter,
impii, qui operatur damnabiliter,
iusti, qui operatur laudabiliter. }

Est enim digitus Dei, qui operatur mirabiliter, idest faciens mirabilia. Et iste nihil aliud est quàm virtus & potentia, bonitas & clementia, splendor & sapiẽtia Dei patris, hoc est dictu. Ipse Spiritus sanctus vel ipse Dei filius benedictus. Digitus enim est idem cum manu. Digitus ex tribus constat iuncturis. Digitus facilè plicatur & erigitur. In digito vis tactiua summè viget, (qua dispositio rerum tãgibilium sentitur) & in extremitate sui vngue vestitur. Talis proculdubio est filius Dei, ex tribus .n. cõstat substantiis, s. deitate, anima, & corpore, idem est cum manu, idest cum essentia deitatis. Per pietatẽ fuit sui plicatiuus, per iustitiã sui porrectiuus, per summam sapiẽtiam dispositionis omnium cognitiuus, & vngue, idest corporea carne fuit in extremitate temporum vestitus vt de ipso propriè dicatur illud Exod. 8. Digitus Dei est hic. In manu enim sunt digiti quinq;, scilicet pollex, qui dicitur sic, eo φ præ cæteris in virtute præpolleat: index, qui sic dicitur, eo φ homo cum illo oĩa indicet, & ostendat, medius, qui sic dicitur, eo φ in manu mediũm locũ teneat, anularis, qui sic dicitur, eo φ homo anulum in eo deferat, auricularis, qui sic dicitur, eo φ homo cum illo libentius aures scalpat. Sic verè Christus Dei digitus dicitur, & omni digito merito cõparatur. Dicitur .n. Pollex, quia virtute & potentia summè polluit, & viguit, dicitur index, quia inspirando, prædicando omnia indicauit atq; docuit, dicitur medius, quia mediator Dei & hominum apparuit, dicitur anularis, quia anulo fidei nos subarrauit, dicitur auricularis, quia doctrinam sanctam humanis auribus instillauit. Igitur hoc bene figuratum fuit Marci. 7. vbi dicitur, quòd Christus misit digitos suos in auriculam muti & surdi, & expuens tetigit linguam eius, & sic apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius. Quia re uera humanum genus, quod per peccatum Adæ surdum, & mutum fuerat factum, ita φ bonum non poterat dicere vel audire, mediãte digito Dei viui scilicet Dei filio benedicto, & etiam mediante sputo gratiæ sanatum est & saluatum, & ad loquendum & vtilia audiendum reparatum. ¶ Et notabis, quòd sicut ad sensum patet

Digitis { Agimus,
Pungimus,
Vngimus,
Tangimus,
Pingimus. }

Sic verè dico, φ Deus pater mediante digito, i. suo filio benedicto, cunctã producendo agit, & generat, malos puniendo pungit, & vulnerat, bonos leniendo vngit & temperat, vera discernendo tangit & pònderat, mẽtes instruendo pingit & alterat. ¶ Dicam ergo, φ Christus B primo modo dicitur digitus potentiæ, quo cuncta generantur. Psalm. Videbo Cœlos tuos, opera digitorum tuorum.

¶ Secundò

¶Secundò modo Christus dr̃ digitus iustitiæ, quo mali vulnerantur, ꝙ.s.fiet in iudicio. Luc.11. In digito Dei deiicio demonia. Vnde Deus pōt dicere illud Cant.5. Digiti mei pleni sunt myrrha probatissima. Myrrha.n. est amara gustui, sed odorifera olfactui. Amaritudinem & asperitatem signat iustitiæ, quæ.s. virtus est valde redolens & famosa, quamuis sit ad sustinendum & ad gustandum difficilis & rigorosa. ¶ Tertiò modo Christus dr̃ digitus misericordiæ & clemētię, quo miser vngitur, & temperatur. vnde in mundificatione præcipitur sic Leui.16. de olei sextario. Tinget digitum dextrum, & asperget oleum cōtra dominū septies. Deus.n. intinxit digitum suum dextrum.i. filium in oleo misericordiæ, quo septies.i. per septem misericordiæ opera vel spiritussancti dona aspergit, & linit dolores humanæ miseriæ. ¶ Quartò modo Christus dr̃ digitus scientiæ & prudentiæ, qua cuncta tangūtur & cognoscuntur, reguntur etiam & ponderantur. Vnde illud Esa.40. Appendit tribus digitis molē terræ. Christus.n. dr̃ tres digiti, propter naturam triplicem, quam habet, vt dictū est. Vnde de eius virtute actiua & discretiua dicitur Leu.8. Tincto digito tāget cornua altaris. ¶ Quintò autem modo Christus dr̃ digitus, quo cuncta pinguntur, & exarantur, seu quo bona scribūtur, & reuelantur. Vnde iste est digitus, quo legis tabulæ fuerunt scriptæ, Deutero.9. Iste etiā est digitus, quo sententia condemnatoria contra Balthasar fuit scripta, qn̄ digiti Dei apparuerunt scribētes in pariete. Mane tethel phares. Dan̄.5. Quo etiam sententia absolutoria scripta fuit, qn̄ Christus inclinans se, digito scribebat in terram, vbi de-
C prehensam in adulterio liberauit. Ioannis.8. Patet igitur, ꝙ inuenitur digitur dei faciens mirabilia. ¶ Secundo dico, ꝙ inuenitur digitus impii, qui operatur damnabilia. Digiti.n. luporum & leonū curui sunt per fallacitatē, acuti verò per rapacitatem. Sunt acuti, & ad faciendum crudelia quàm ad faciēdum vtilia magis apti. Sic verè digiti malorum sunt curui per fallacitatem, apti & docti ad operādum oēm iniquitatem. Esa.59. Digiti eorum pleni sunt iniquitate. Et si vis notare de digitis, & de operatione malorum, dic, ꝙ isti sunt

Digiti
- extenti, ad alios irridendum,
- distorti, ad modicum faciendum,
- multiplicati seu superflui, ad vilia peragendum,
- debiles seu deflui, ad lassitudinē faciliter incurrendū,
- mobiles seu superflui, ad icōstāter in eisdē pseuerādū.

¶Dico ergo, ꝙ mali habent digitos extētos ad alios deridēdum procaciter. Ideò dicitur Esa. 58. Si abstuleris de medio tui cathenam, & desieris digitum extendere, orietur in tenebris lux tua. Item mali habent digitos distortos ad opera faciēdum ignauiter. Vnde de pigris, & hypocritis dr̃ Matt.23. quod ipsi imponunt onera grauia & importabilia in humeris hominum, digito aūt suo nolūt ea mouere. Item mali habent digitos multiplicatos ad superflua peragendum. Vnde. 2.Regum.21. fit mētio de quodam viro excelso, qui habebat senos digitos in manibus & pedibus, q à Ionatha milite Dauid fuit occisus. Superfluitas.n. digitorum superfluitatem denotat affectionum & operationum. Item mali habēt digitos debiles seu fragiles ad faciliter à bono desistēdum. Vnde de statua Nabuchodonosor dicitur Daniel. 2. Vidisti digitorū pedum partem testeam. Item habent mali digitos mobiles ad inconstanter in omnibus se habendū. Vnde de malo dr̃ Prouer.6. quod ipse annuit oculis, terit pede, digito loquit̃, & corde peruerso machinatur malum. Patet ergo, ꝙ inueni-
D tur digitus impii, qui operatur damnabilia. ¶ Tertiò dico, ꝙ inuenitur digitus iusti, qui operatur laudabilia. Digitus.n.i. operatio iusti, digito comparatur, quia.s. ex tribus iuncturis constat, inquātum.s. omnis operatio iusti ad triplex tēpus.s. præteritum, præsens, & futurum debite debet ordinari, vel inquantum in debitis, numero pondere & mensura, debet consistere & fundari. Vnde illud Esa.40. Quis appendit molem terræ tribus digitis? Et notabis plures digitos spirituales, videlicet

Digitum
- scientiæ & vere cognitionis,
- prudentiæ & sanæ discretionis,
- clementiæ & piæ compassionis,
- potentiæ & bonæ operationis,
- iustitiæ & asperæ castigationis.

Habet ergo iustus digitū veræ cognitionis & scientiæ. Et iste propriè est digitus fidei. quia.s. sicut in digito latet vis cognitiua, & pulsus dispositionisq; corporis apprehensiua, sic fides est ille digitus, quo mediante veritates rerū cognoscimus & sine cuius tactū & actu oīa salutaria ignoramus. Vnde Ioa.20. dicit Thomas. Nisi (inquit) mittam manū meam in latus eius, & digitum meum in locum clauorū nō credam. Sequitur. Infer digitum tuum huc, & noli esse incredulus, sed fidelis. qui statim perfecte credidit, dicens. Dominus meus, & Deus meus. ¶ Item habet digitum sanæ discretionis & prudentiæ. Discretio enim est digitus

Quo
- legem tenemus,
- bonum docemus,
- superflua cohibemus.

Digito.n. ad literā possumus aliquid tenere, aliquid ostēdere vel docere, aliquid claudere vel arcere. Digitus ergo discretionis legem Dei tenet, & possidet. Prouerb.7. Liga legem in digitis tuis, & scribe eā in tabulis cordis tui. Vtilia mōstrat, & edocet. vnde de Ioanne baptista supponitur, quod ipse ostendit digito saluatorem, dicens. Ecce agnus Dei. Ioan.1. Et Ioan.8. Inclinans se, digito scribebat in terram. Superflua arcet, & cohibet. Iob.29. Principes cessabant loqui, & digitum superponebant ori suo. Iste est ergo digitus sanæ discretionis sciētiæ, ¶ Item habet iustus digitū piæ compassionis & clementiæ. Digitus.n. aptus est ad vngendum, & suauiter scalpendū, sic clementia benigniter vngit & lenit. Vnde de diuite in tormentis iacente legitur Lucæ.16. ꝙ ipse petijt, vt Lazarus intingeret extremum digiti sui in aquā, & refrigeraret linguam eius. Posissime aūt digitus compassionis debet sanguine Christi inungi, vt.s. de passione eius clementer compatiamur. vnde Leui.4. Tollet sacerdos de sanguine hostiæ, & tanget digito cornu altaris. Altaris.n. cornu, ī quo Christus fuit immolatus, est crux, quæ.s. à digito nostræ compassionis cō-
tinuè debet tangi. ¶ Item habet iustus digitum bonæ opera- E
tionis & potentiæ, s. virtutem bene operādi, & spiritualibus hostibus resistendi. psal. Benedictus dominus Deus meus, q decet manus meas ad præliū, & digitos meos ad bellum. Vnde etiam de illa bona muliere dr̃ Prouer.31. ꝙ manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fusum. Item habet iustus digitum correctionis, & iustitiæ. Digitus enim vngue armatur, quo.s. quis pūgitur & aliquoties laceratur. Sic mediante iustitia malos pungimus, & eos si necesse est, vulneramus, vt sic dicat iustus illud. 3.Reg.12. Digitus meus minimus grossior est dorso patris mei. Pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cedam vos scorpionibus. Isti sunt ergo qnq; digiti viri iusti. Vel si vis, ēt dic, ꝙ ipse iustus dr̃ digitus triplici iunctura.i. fide trinitatis compositus, ad operandum tangendum, vnguendum &c. sicut supra, deinde est aptus, & dispositus &c. Et nota vnum valde mirabile de digito, quia digitus ante prandium grossior est quàm post prandiū. Anulus enim, qui ante prandium cum difficultate mittitur, post prandium sine difficultate in digito ponitur, quod eo cōtingere pōt, quia sumpto cibo, sanguis ad stomachum pro digestione trahitur, & sic membrū exterius pp absentiā illius sanguinis gracilius reperitur. Talis est proculdubio vir perfectus, quia re uera cū cibis diuitiarū & bonorum tēporaliū vel etiam spiritualium est repletus, tūc magis humilis & gracilis reperitur. Boni.n. ex acquisitis diuitijs per superbiā nō inflantur, sed per humilitatem potius attenuantur. Vnde in talibus completur illud Eccle.3. Quanto maior es, humilia te. De quolibet ergo tali pōt dici illud Exod.8. Digitus Dei est hic. Vbi nota, ꝙ vir perfectus operatur cum sedulitate, iō dr̃ digitus, copulatur cum diuinitate, ideò dicitur digitus Dei, præsentatur in necessitate, ideò dicitur, est hic &c. Sic ergo patet, quòd est digitus Dei, impij, & iusti.

Dignus. Dignitas. A

Nota, ꝙ dignus dr̃ ille, qui est aptus vel congruus ad aliquid habendum vel faciendum, siue bonum fuerit siue malum. Cum enim culpa, & pœna sibi correspondeant, pōt dici, ꝙ mali digni sunt pœna, & indigni gloria. Boni verò sunt digni gloria, & indigni pœna. Dicamus ergo, ꝙ dignū potest referri ad bonos & ad malos. Boni enim, quia oīa digne.i. congrue, debite, & honeste faciunt, iuxta illud Col.1. Ambuletis digne, Deo per omnia placentes. ideò digni sunt omni bono. Constat enim, ꝙ secūdum nobilitatem & dignitatem materiæ debet forma nobilior, & dignior in eā introduci. ¶Sic dicam, ꝙ quia viri iusti digne & laudabiliter se disponunt, ideò formas virtutum dignas & nobiles accipiunt, & accipere digni sunt. ¶Notabis ergo, quòd iusti digni sunt

Scriptu-

B Scripturas aperire,
Pro Christo interire,
Gratiam inuenire,
Ardua diffinire.
Noxia superare,
Præmia reportare,
Dulcia degustare,
Cum Christo regnare,
Honores vendicare.

Dico ergo, quod iusti digni sunt scripturas aperire. Plus.n. proficit ad scripturas intelligendum, humilitas, quàm subtilitas, plus sanctitas, quam auctoritas. Deus enim ipsas abscondit à sapientibus & prudentibus, & reuelat eas paruulis. Matt.23. Ideo cuilibet iusto scietifico potest dici illud Apo.5. Dignus es domine aperire librum, & soluere signacula eius. Item iusti digni sunt tormentis interire. s. pro Christo. Magna.n. dignitas est, quod homo à Deo eligatur, vt tormentum pro eo patiatur. Vnde Actuum.5. dicitur, quod Apostoli ibant gaudentes à cōspectu consilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Item dico, quod iusti digni sunt gratiam inuenire, s. apud Deum. Vnde Sap.3. dr̄, quod Deus tentauit illos, & inuenit illos dignos se. Nam sicut dr̄ Sap.5. Ipsa sapientia increata dignos se circuit quærēs. Item dico, quod iusti sunt digni ardua diffinire. vnde Sap.7. dicitur sic. Mihi autē dedit Deus dicere ex sententia. & præsumere digna horum, quæ mihi dantur. Itē dico, quod iusti digni sunt noxia superare. vnde.2. Macha.15. de Deo dicitur, quod ipse dat dignis victoriā. Item dico, quod iusti sunt digni præmia reportare. Luc.10. Dignus est operarius mercede sua. Item dico, quod iusti sunt digni dulcia degustare. s. comedere corpus Christi. De quo Matth.10. Dignus est operarius cibo suo. Dignus.n. debet esse, idest iustus & mundus, qui comedit istum cibum, quia sicut dr̄.1. ad Corin.11. Quicunq; manducauerit panē hūc, aut biberit calicē domini indigne, reus erit corporis & sanguinis domini. Item dico, quod iusti digni sunt honores vendicare.1. Tim.5. Qui bene præsunt presbyteri, duplici honore digni sunt cum Christo conregnare, quia sicut dr̄ Rom. 8. Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futurā gloriam, quę reuelabitur in nobis. Veruntamen Col.1. dr̄, quod Deus nos fecit dignos in partē sortis sanctorū in lumine.
C Et.2. The.1. Digni habeamini in regno Dei, pro quo & patimini. Patet ergo, quod iusti digni sunt omni bono. ¶ Sed adhuc dico, quod mali digni sunt omni malo. Nā Sap.16. dr̄. Propter hæc & similia passi sunt digne tormenta. quasi dicat, quia cōmiserūt multitudinē peccatorem dignè & iustè passi sunt multitudinē tormentorum. Vnde nota, quod mali digni sunt

Carcere ligari,
Bestiis lacerari,
Gladijs detruncari,
Sanguine satiari,
Morte dura necari.

Digni sunt ergo, vt includantur carcere corporis & desidiæ. Sapiē.18. Digni quidem illi carere luce, & pati carcerem tenebrarum. Item digni sunt, vt lacerentur a bestijs carnalitatis & luxuriæ. Sapien.15. Illos.n. locustarum & muscarum occiderunt morsus, & nō est inuenta sanitas animæ illorum, quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Muscę.n. & locustę signant carnis motus. Item digni sunt, vt detrūcentur gladio detractionis & infamię. Iudit.6. Cum dignas gladij mei pœnas exceperint, ipse simul vltioni subiaceas. Item digni sunt, vt satientur sanguine crudelitatis, & sæuitiæ. Apoc.16. Iustus es domine, quia sanguinem prophetarum tuorum fuderunt, sanguinem dedisti eis bibere, vt digni sunt. Item digni sunt, vt occidantur morte pœnarum & miseriæ. s. in inferno. Rom.1. Qui talia agūt, digni sunt morte. non solum, qui talia agunt, sed etiam qui eis consentiūt. Talibus ergo malis & similibus mali digni sunt, & se indignos omnibus bonis reddunt. Et si vis, dic negatiuè, quod mali non sunt digni scripturas soluere, Christum recipere, bonis se iungere, Christum diligere, in cœlo comedere, cū Christo viuere. Dico ergo, quod mali digni sunt scripturas intelligere. Io.1. Non sum dignus, vt soluam corrigiam calceamenti eius. Soluere.n. calceamenta christi, nihil aliud est, q̄ intelligere mysteria scripturarum sanctarum. Item non sunt digni Christum in sacramento altaris recipere. Vnde Mat.8. Dn̄e non sum dignus, vt intres sub tectum meum. Itē non sunt digni bonos secum habere, seu colere. Vnde Heb.11. enumeratis sanctis hominibus, dicit, quod dignus non erat mūdus. Item non sunt digni christo adhęrere, vel eum accedere, seu ipsum diligere. Matt.10. Qui amat patrem aut matrē plusquam me, non est me dignus. Item non sunt ad nuptias parati intrare, vel comedere. Matth.22. Nuptiæ quidem paratę sunt, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni. Item non sunt digni sempiternè viuere. Iob.30. Vita ipsa putabantur indigni. Et breuiter, mali, indigni infames & vilissimi reputabuntur. Et ideò dignitatibus Ecclesiæ carere iubētur, iuxta illud. Infamibus portæ dignitatum non patebunt. Et à dignitate cœlestis gloriæ expellētur. Dan.11. Stabit in loco eius vilissimus, & indignus decore regio &c.

Dignitas.

Nota, quod dignitas sumitur pro statu eminentiæ & honoris, & pro officio prælaturę, & dominij magistratu, vel etiam qnq̄ pro ipsa bonitate, sufficiētia, & auctoritate psonæ. Et sic dico, quod inuenit̄. A

Dignitas { virtualis, sæcularis, regularis, singularis.

Dignitas virtualis est idem quod bonitas & sanctitas prudentia & honestas, sicut dicitur Prouerb.20. Dignitas senum canities. Canities dico.i. prudentia. Dignitas sęcularis nihil aliud est, q̄ damnatio in tēporalibus. De qua Prou.14. In multitudine populi dignitas regis. quæ etiam plerumq; malis hominibus consueuit conferri, & faciliter solet auferri. hæc.n. sæpe impijs confertur. vnde Eccle.10. dr̄. Vidi sub sole quasi per errorem egredi es à facie principis, positum stultum in dignitate sublimi, & diuites sedere deorsum. Hæc ēt cito perditur, & aufertur. Ezec.24. Tollā ab eis fortitudinē & gaudiū dignitatis. Dignitas regularis est dignitas ecclesiastica, quæ. s. bonis hoīb. dignis scientificis, atq; sanctis sp debet cōferri. Vnde de bono plato dr̄ Ecclesi.45. Statuit illi testamentum pacis, & prīcipē fecit eum, vt sit illi sacerdotij dignitas in ęternum. Dignitas singularis, seu æternalis est excellentia gloriæ. Paradisi, quam. s. principaliter Deus possidet. Hester.10. Rex assuerus oēm terrā, & cunctas insulas maris fecit sibi tributarias. cuius est imperium & fortitudo, & dignitas & sublimitas. De dignitate igit̄, officio, & prælatura, quomodo solis dignis debeāt concedi, & quomodo malis multotiens concedant̄, possent infinita dici, sed deficiunt auctoritates vocales, & in infinitis locis mentio fit de illis. Vide ergo de rege, plato, altitudine, cęlo, & alijs titulis similib. sicut in tabula.

Diligere. Dilectio.

Nota, quod dilectio quandoque accipitur pro oī amore, siue bono siue malo. Accipitur.n. quādoque pro amore virtuoso, aliquando pro amore vitioso, aliqn̄ pro amore naturali, aliquando pro amore vitioso, supernali. Virtuosus est amor charitatis, de quo dr̄ Matth.22. Diliges pximū tuum sicut te ipsum. &c. Amor vitiosus est amor cupiditatis, de quo Esa.1. Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. & in psal. Qui diligit iniquitatem, odit aīam suā. Itē amor naturalis est amor necessitatis, quo. s. hō cōpellit̄ naturaliter diligere genitorem, fratrem, amicum & benefactorem, de quo Ecclesi.13. Omne animal diligit sibi simile. Amor vero supernaturalis est amor diuinitatis, quo. s. nos diligimus Deum vt creatorem & conseruatorem, de quo Matthæi.22. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c. ¶ De dilectione igitur, qua tenemur Deum diligere, & qua Deus diligit nos, aliquid breuiter differamus. De⁹ diligit oīa, quæ sunt, qm̄ sua sunt. Diligit enim iustos & peccatores. & sic dicitur Matth.5. Solem suum facit oriri super bonos & malos. Caniculus.n. filios & catulos suos quāquā cœcos valde diligit, ipsosque latratu, & morsu defendit, & ita cęcos sicut videntes fouet cum diligentia, atque nutrit. Sic pro certo Deus catulos suos.i. homines & cęcos & viddntes bonos & malos valde diligit, ipsosq; p suam occultamprouidētiam recreat, fouet & alit. Sap.11. Diligit.n. omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti. Deum ēt debent omnia diligere. Et cum s̄m Aristotelem nihil sit diligibile nisi sub ratione boni, sequitur, quod cum Deus bonitatem habeat infinitam, in infinitū diligi debet, & in immēsum. Iosue.23. Diligentissime pręcauete, vt diligatis dominū Deū vestrum. Boni enim tenētur Deum diligere & amare. Res enim recta cū alia re bene recta faciliter & immediate potest coniungi, sicut patet de duabus regulis simul cōiūctis, quæ immediatissime se coniungunt. Et quia igit̄ rectus est dn̄s Deus noster, & nō est iniquitas in eo, recti & iusti debēt cum eo per dilectionem coniungi. Cant.1. Recti diligunt te. B

Mali

Mali etiam tenentur diligere. Nam catuli cęci matrem suā diligunt,ipsam naturaliter cognoscunt,& ad eius vbera recurrunt.Sic verè homo quanquā sit cęcus & peccator , Deū tamen tenetur diligere,& vt creatorem recognoscere,& ad vbera suæ misericordiæ reuenire.quia.n.Deus (vt dictū est) non dedignatur diligere peccatores,in quantum sunt ipsius creaturæ,ideò ab ipsis est merito diligendus,quia sicut dicitur Luc.6.Peccatores diligentes se diligunt. Diligamus igitur(charissimi) Deum,quia ipse prior dilexit nos , 1.Ioā.3. Dicat igitur Deo quilibet illud Psal.Diligam te domine fortitudo mea,dominus firmamentum meum,& refugiū meū, & liberator meus.Igitur ostenditur,ꝙ Deus est diligendus quia sustentator robustissimus,quia fortitudo mea,quia receptator secretissimus,quia refugium meum , quia defensator clementissimus,liberator inquit meus.Deus.n. est sustētator defluentium,receptator fugientium,defensator seu li

C berator pereuntium.¶Diligatur ergo Deus , vt defluētium sustentator.Fortitudo inquit mea,& refugium meum,& firmamentum meum.Infirmus.n.valde debet diligere baculū fortem quo secure possit sustentari.Elephas.n.quando vult dormire,fortem arborem quærit, cui innititur quando dormit.Cerui etiam quando volunt aliquem magnum fluuiū pertransire,solent fortioribus inniti, vt eorum fortitudine sustentari possint,& securius transfretare.Sic verè nos, qui valde debiles sumus & infirmi,summè debemus Deum diligere,cuius fortitudo est sicut rhinocerontis , sicut dicit Balaam.Num.24.Ipsi.n.possumus secure inniti per spem & cōfidentiam,vt sic tute possimus fluuium huius sęculi pertransire.Fortitudo inquit mea. Vnde in Psal. Fortitudo mea & laus mea dñs,& factus est mihi in salutem. Iste ergo est defluentium sustentator.Cantic.8.Fortis est vt mors dilectio. ¶Secundò diligendus est,vt fugientium receptator.[Refugium inquit.]Ceruus.n.à Canibus infestatus,sentiens se nō posse euadere,naturali intuitu sciens hominem animal māsuetum natura,ad ipsum vltro refugit,vt saluet, vt dicit Pli. Sic verè cum sciamus Deum esse clementissimum & benignum,si à Canibus,i.Demonibus vel tribulationibus infestemur,ad ipsum debemus refugere per deuotionem,& ipsius clementiam pijs orationibus implorare, dicentes cum Psal.Deus noster refugium & virtus,adiutor in tribulationibus,quæ inuenerunt nos nimis.Iste est ergo ad ipsum fu-

D gientium receptator.¶Tertiò diligēdus est, quia ipse est defensator pereuntium,& saluator.[Liberator inquit meus.] Qñ.n.Elephas in foueam cęcidit vnde per se non pōt exire, venatorem illum valde diligit, qui ipsum de fouea liberat, & extrahit,ipsumq; sequitur,& ei obedit.Sic pro certo charissimi cum de fouea peccati exire vel surgere non possem⁹ & venator Christus nos clementer eripuerit, & extraxerit, propter hoc ipsum debemus diligere,& sibi dulciter obedire.Liberator inqt meus.Vnde in Psa.Laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Adiutorium nostrum in nomine domini,qui fecit cœlū & terram . Quia igitur charissimi De⁹ est,vt dictum est,liberator clementissimus,receptator benignissimus,sustentator robustissimus,dico,ꝙ hic est merito diligendus.Ps.Diligite dominum omnes sancti eis.Beatus ergo vir,qui suffert tentationem,qm̄ cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ,quam repromisit Deus diligentibus se.Iacob.1.Istud tamen est contra multos,qui Deum nō videntur diligere verè , nec eidem per constantiam vel fiduciam adhærere,sicut sunt mundi peccatores, qui Deum nō videntur diligere,eo ꝙ per diuersa peccata noscuntur ipsum offendere,& Diabolo consentire.Nemo.n.pōt duobus dominis seruire,aut.n.vnum diliget,& alterū odiet,aut vni adhærebit,& alterum contemnet,Non sic igitur (charissimi),sed Deum firmiter diligamus.Iuxta mandatum Augu. lib.de spiritu & anima,qui dicit sic.O quantum debeo diligere dñm meum,qui me fecit cum non eram, redemit cum perieram,& eduxit de exilio,redemit de seruitio, vnxit me lætitiæ oleo,vocauit me nomine suo, vt ab vnguento dicerer vnctus,& à Christo dicerer Christianus Et vide supra de amore,amicitia,& charitate.¶His ergo præmissis , notandum est,ꝙ Deus est diligendus,quia ipsum diligentes

E Ab ipso diliguntur teneriter,
Per ipsum proteguntur securiter,
Cum ipso vniuntur concorditer,
Ab ipso respiciuntur benigniter,
Mandata exequuntur fideliter,
Peccata detestantur sagaciter,
Omnia eis cooperantur vtiliter,
Delicta eis remittuntur salubriter,
Gaudia eis ingeruntur mentaliter.
Animi ipsorum illuminant sinceriter,
A Deo exaudiuntur veraciter.
Gloriam consequuntur fœliciter.

¶ Dico ergo, ꝙ diligentes Deū ab ipso tenere diliguntur. Prouerb.8.Ego diligentes me diligo . Itē per ipsum secure proteguntur . Psal. Custodit dominus omnes diligentes se.Itē cū omnibus pacificè vniuntur Psal.Pax multa diligentibus legem tuam.Item á Deo benigne respiciuntur.Eccle.34.Oculi domini in diligentes se.Item mandata fideliter exequuntur.Ioan.14.Si diligitis me,mandata mea seruate.Item peccata veraciter detestantur,Psal.Qui diligitis dominum,odite malum.Item omnia ipsis cooperantur vtiliter Ro.8.Diligentibus Deum,omnia coopērātur in bonum. Item delicta eis salubriter remittuntur.Luc.7.Dimittuntur ei pctā multa,qm̄ dilexit multum.Itē in Deo gaudent hilariter,& gloriantur.Psa.Gloriabuntur in te omnes,qui diligunt nomen tuum.Item per gratiam illuminant subtiliter.Eccl.2.Qui timetis dñm,odite malum,& diligite dñm , & illuminabunt corda vestra.Item isti à Deo gaudēter exaudiuntur.Psa. Dilexi,qm̄ exaudiet dominus . Item gloriam consequuntur finaliter.Iac.1.Beatus vir,qui suffert tentationem , qm̄ cū probatus fuerit,accipiet coronam vitæ,quam repromisit Deus diligentibus se.Ergo bonum est homini diligere Deum, & non solum Deum,sed etiam omnia,quæ pertinēt ad Deum scilicet omnia virtuosa & honesta Diligant ergo

Iusti misericordiam,pauperibus compatientes ,
Iustitiam,peccatores percutientes ,
Disciplinam,semetipsos discutientes,
Sapientiam, in semetipsis aspicientes ,
Legem,Christi mandatis obedientes,
Concordiam,pacificè viuentes,
Propriam salutem,à periculis resilientes ,
Cœlestem gloriam,nihil aliud concupiscentes.

Diligant ergo iusti misericordiam,egenis succurrendo. Micheæ.6.Indicabo tibi homo,quid sit bonum , vtique facere iudicium,& diligere misericordiam.Item diligant iustitiā, peruersis occurrendo.Psa.Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem,propterea vnxit te Deus oleo iustitiæ. Item diligant disciplinā seipsos castigando.Proue.12.Qui diligit disciplinam,diligit scientiam .Item diligant sapientiam , vtilia cognoscentes.Sap.6.Diligite lumē sapientiæ,oēs, qui præestis populis.Item diligant legem,Dei mandatis obediēdo. Psa. Dilexi mandata super aurum & topazion.Et ibidem . Legē autem tuam dilexi.Item diligant concordiā,pacificè viuendo.Zach.8.Veritatem & pacē diligite.Itē diligant salutem & securitatem,à periculis sapienter p̄cauēdo.Sapi.7. Super salutem,& speciem dilexi sapientiam.Item diligāt cęli gloriā,ipsam appetendo.Psa. Dñe dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.Sed pro certo mali nō diligunt talia,sed potius omnia mala & inutilia.Et tamen scriptum est,quòd qui diligit iniquitatem, odit animam suam. Psal.De malis igitur possumus dicere,quòd ipsi diligunt

Verba velocia plena falsitate,
Verba mendacia plena vanitate,
Opera noxia plena prauitate,
Scelera grauia plena iniquitate,
Facta fallacia sine benignitate,
Gesta mobilia sine stabilitate.

Diligunt(dico) verba velocia, quæ loquuntur sine discretione. Psalm. Dilexisti omnia verba p̄cipitationis lingua dolosa. Item diligunt dicta mendacia cum vana locutione . Psal. Filij hominum, vsquequo graui corde?vt quid diligitis vanitatem , & quæritis mendacium? Item diligunt opera noxia cum puerili affectione. Prouer. 1.Vsquequo paruuli diligitis infantiam , & stulti ea , q̄ sunt sibi noxia cupiunt?Item diligunt scelera grauia cum terribili damnatione.Psa.Dilexit maledictionem,& veniet ei,& noluit benedictionem,& elongabitur ab eo. Item diligunt facta fallacia cum malitiosa proditione.Psal. Dilexisti malitiam super benignitatem,iniquitatem magis quā loquięquitatem.Item diligunt gesta mobilia sine stabili directione. Hiere.14.Dilexit mouere pedem suum,& domino non placuit.¶Sed adhuc si vis scire,quæ sunt illæ personæ,quæ diligunt Deum,dico,ꝙ sunt isti,qui sunt

Puritate loti, Dico, ꝙ ad diligentiam ope
Pietate foti, ratur puritas & innocentia.
Veritate noti, vnde de Ionatha, qui inter-
Sedulitate moti, pretatur Columba, dr̄ 1. Re
Integritate toti, gum 18. Dilexit Dauid Iona
thas quasi animam suam. Item pietas atque clementia. Cant. 1. Oleum effusum nomen tuum, ideò adolescentulæ dilexerunt te nimis. Item veritas & iustitia. Canti. 1. Recti diligunt te. Item sedulitas & diligentia. Cantic. 3. Surgam, & circuibo ciuitatem, quæram quem diligit anima mea. Item integritas & existentia. Deutero. 5. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua. Si autem vis adhuc scire, quæ sunt illa, quæ diligit Deus, dico, quòd ipse diligit

Illos qui { clarissimè speculantur, dulcissimè miserentur, certissimè proloquuntur, simplicissimè conuersantur, sapientissimè meditantur. } Diligit. n. Deus clarissimè speculātes. Vñ de Syō, quæ interpretatur specula dr̄ i Psal. diligit dominus portas Syon. Et alibi. Montem Syon, quē dilexit. Item diligit dulcissimè compatientes. Psal. Misericordiam & iudicium diligit Deus. Item diligit certissimè loquētes. Psal. Ecce. n. veritatem dilexisti incerta &c. Itē diligit simplicissimè cōuersantes. Prouer. 29. Scio Deus meus quia simplicitatem diligas. Item diligit prudentissimè meditātes seu sapientes. Sap. 7. Neminem diligit Deus, nisi eū, qui cū sapientia inhabitat. De dilectione verò Dei in genere, quomodo ipsa operatur in homine fortitudinē, quia fortis est, vt mors, dilectio. Cantic. 8. Sollicitudinem, quia cura disciplinæ dilectio est. Sap. 6. Quietudinem 2. Corin. 13. Deus pacis & dilectionis erit vobiscum. Perseuerantiæ longitudinem. Ioā. 15. Manete in dilectione mea. Fidelitatis certitudinem. Sap. 3. Fideles in dilectiones acquiescent illi. Veritatis rectitudinem. Roman. 12. Dilectio sine simulatione. Multa possent dici, sed transeo gratia breuitatis. Vide supra de amore, & amicitia, & charitate, & similibus.

A Dilectus & Dilecta.

Quia ꝓ sponso & sponsa, amico & amica supponunt, videtur, ꝙ loquēdo spiritualiter, dilectus & dilecta idem sunt quod Deus & anima, Christus & Ecclesia. Igitur dicā, quòd Christus potest dici dilectus respectu animæ, seu Ecclesiæ, seu etiam Prælatus vel quilibet vir perfectus respectu Dei vel cuiuslibet personæ. Dico ergo, quòd Deus seu Christus dicitur dilectus, quia scilicet iste diligitur

A patre, qui eum amat æternaliter, Iste. n. fuit dile-
A matre, quæ eum amat naturaliter, ctus patris, qa
Ab Ecclesia, quæ eum amat virtualiter, hūc amat æter-
Ab anima, quæ eum amat cordialiter. nali amore. Vn
de Matt. 3. dicitur, ꝙ cum Christus baptizaretur, vox patris audita est. Hic est filius meus dilectus. & Lucæ 3. dicitur. Tu es filius meus dilectus. Item iste fuit dilectus matris, qa hunc amauit naturali amore, idest dulcore. vnde de ipso carnem assumpturo potest dici in persona matris suæ illud Cant. 6. Pessulū hostij mei aperui dilecto meo. Item iste est dilectus Ecclesiæ, quem adamat virtuali amore in vigore. Cant. 2. Dilectus meus mihi, & ego illi. Item iste est dilectus animę, quē adamat cordiali feruore, dicens illud Cantic. 5. Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. Christus ergo dicitur dilectus, & à Deo, & à qualibet sancta anima præelectus,
Sicut enim amica seu dilecta pro dilecto suo
Solet suspirare profunde cogitans, cum hunc non habeat,

Solet { aspirare parum hæsitans, cum hunc non videat, quiescere ardenter flagrans cum ipsum teneat, timescere secrete latitans, vt tute gaudeat, nitescere ornate visitans, vt sponso placeat, }

Sic verè dico, ꝙ anima pro filio suo dilecto Christo, quē modo non habet, solet & debet cum desiderio suspirare, dicens illud Cantico. 5. Si inueneritis dilectum meum, nunciate illi quia amore langueo. Item debet ad actus copulam aspirare. Copulam dico, quæ hic in præsenti fit per gratiam, in futuro fiet per gloriam. Vnde talem copulam appetebat sposa Cāt. 5. Veniat dilectus meus in hortum suum. Hortus. n. Christi est mens animæ deuotæ. Item debet dilectum amplexans liquescere. Deuota. n. anima quando amoris sponsi succensa est desiderio, ipsum se cogitat amplexari, etiā quasi ad osculum dignam admitti, solet per amorem liquescere, & in seipsam resolui, & quasi in Deum exhalare, & quasi vnum cū ipso fieri, & eum eo se miscere. Vnde illud prædictum Canti. 5. Anima mea liquefacta est. Vt de anima sic liquefacta dicatur illud Cant. 8. Quæ est ista delitijs affluens, innixa super dilectum? Item debet videri metuēs tremiscere. Dilecta postquā habuit amplexus dilecti, summè nititur amorem communē secrete seruare, & per humilitatem abscondi, non per iactantiam reuelari. Canti. 5. Venter meus intremuit ad tactū eius surrexi, vt aperirem dilecto meo. Vnde etiam de anima deuota potest dici illud Cant. 2. Adiuro vos ne euigilare faciatis dilectam. Aīa. n. tunc ab occulto mentis euigilat, quando amorem, quem habet ad Deum, propalat exterius & publicat. Item debet, ut sponso placeat, nitescere. Ad sponsam. n. i. ad animam deuotam pertinet, ꝙ varijs virtutibus se poliat, vt dilecto suo Christo placeat. Cant. 6. Dilectus meus mihi, qui pascitur inter Lilia. Pulchra es amica mea suauis & decora sicut Hierusalem. Ecce ergo qualē se debet exhiberē dilecta respectu Christi dilecti sui. Et merito. Tantæ. n. sunt perfectiones & virtutes istius dilecti, ꝙ ipse est merito diligēdus. Vnde de aīa de dilecti virtuosa pulchritudine gloriante pōt dici illud Cēti. 5. Qualis est dilectus tuus, o pulcherrima inter mulieres? Ipsa aūt potest respōdere illud, quod sequitur ibidem. Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex milibus. ¶ Vnde nota, ꝙ de isto hic commendatur, & etiam B
tali modo describitur. Bonitas acceptabilis, quia oībus placebat, quia dilectus, castitas delectabilis, quia lucide splendebat, quia candidus, charitas admirabilis, quia intime feruebat, quia rubicundus, dignitas honorabilis, quia alios excellebat, quia electus ex militibus. Et ista patent, quia

Bonitas à cunctis diligitur, Igitur siue ista re-
Castitas candore pingitur, ferātur ad ipsum,
Charitas rubore inflammatur, siue ad quemlibet
Dignitas alijs antefertur. iustum dico, quòd
iste diligendus est propter bonitatem acceptabilem, quæ ostenditur cum dicitur. [Dilectus meus.] Nihil enim est diligibile nisi sub ratione boni, & ideò quia dilectus dicitur, necesse est per consequens, quod bonus intelligatur. Et si vis dicere quæ sunt illæ bonitates, quæ iustum dilectum acceptabilem reddiderunt, dico, quòd istæ fuerunt

Amara pœnitentia, qua fuit maceratus,
Famosa redolentia, qua fuit diuulgatus,
Honesta apparentia, qua fuit picturatus,
Doctrinæ redundantia, qua fuit ampliatus,
Operum abundantia, qua fuit ampliatus,
Puritatis innocentia, qua fuit quietatus,
Contemplationis sapientia, qua fuit illustratus.
Perorans eloquentia, qua fuit illustratus.

¶ Iste. n. per pœnitentiam seipsum amaricauit. vnde Canti. 1. Fasciculus myrrhæ dilectus meus. Myrrha. n. species amara sed medicinalis & odorosa. Item per famæ redolētiam se diuulgauit. Vnde de fragrantia suæ famæ potest dominus dicere illud Canti. 7. Mandragoræ dederunt odorē suum in portis nostris, omnia poma noua & vetera dilecte mi seruaui tibi. Item per honestam apparentiam se decorauit. Cant. 1. Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus. Lectulus noster floridus. Itē per doctrinę influētiam se distillauit. Vnde iste comparatur botro, à quo eliquatur vinum. Cant. 1. Botrus Cypri dilectus meus. Item per operum abundantiam fructificauit. vnde. Sicut malus inter ligna siluarū, ita dilectus meus, supple est fructuosus. Item iste se per ipsius innocentiam purificauit. Matth. 12. Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit animæ meæ. Item per pacem & cōcordiam se quietauit. Eccl. 47. Ad insulas longa diuulgatum est nomen tuum, & dilectus, es in pace tua. Item contemplationis eminentia seu sapientia hunc illustrauit. Vnde iste fuit Israel videns Deum. Vnde de sapientia dicitur Baruch, 3. ꝙ dedit Deus illam Iacob puero suo, & Israel dilecto suo. Itē orationis eloquentia hunc gratificauit Canti. 2. En dilectus meus loquitur mihi. Sic ergo apparet qualiter iste habet & habuit multiplicem bonitatem propter quam fuit dilectus, & Deo, & hominibus acceptabilis atque gratus. Dilectus inquit meus. Eccle. 45. Dilectus Deo & hominibus Moyses. Et Sapien. 4. Placens Deo, factus dilectus & inter peccatores viuens, translatus est. Iste ergo dilectus dicitur propter bonitatem acceptabilem. [Dilectus meus inquit.]

¶ Secundò

C ¶Secundò dico, ꝙ dilectus est propter castitatem delectabilem, quæ ostenditur cum dr̃. [Candidus.] Res.n. puræ, mūdę, & candidæ amplius diliguntur. Sic illi, qui per castitatē sunt candidi, à Deo amplius sunt dilecti. Ideo de hoīe casto dicitur Cant. 6. Dilectus meus pascitur inter lilia. Lilia.n. quæ cādida sunt, castitatē designant. Canti. 6. Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolā aromatis, vt pascatur in hortis, & lilia colligat. Quia re uera in horto Ecclesiæ aromata virtutum, & specialiter lilia castitatis à Christo vel à viro iusto Deo dilecto debent quæri, & ibi per complacentiam depasci. [Candidus inquit.] Apoc. 14. Vidi, & ecce nubem candidam. Compara iustum, & maximè prelatum, nubi rorifluę pietatis & candoris, propter pulchritudinem pietatis & castitatis. quæ tamen sunt, proh dolor, contra multos, qui.i. in horto Ecclesiæ lilia castitatis non colligunt, sed ibi immunde & luxuriosè viuunt. De quo conqueritur dn̄s Hiere. 11. dicens. Quid est, ꝙ dilectus meus in domo mea facit scelera multa? Nō sic, sed sit homo propter castitatem delectabilis.

D [Candidus inquit.] Vide suprà de candore & albedine. ¶Tertiò dico, ꝙ dilectus est propter charitatem amicabilem seu admirabilem. Ille enim, qui magis diligit, magis, vt communiter. est dilectus. Prouerb. 8. Ego diligētes me diligo. Quia igitur iste dominum & proximum per charitatem diligit, restat, vt necessario dilectus sit. Charitas autem in isto denotatur, cum dicitur. [Rubicundus] quia scilicet color rubicundus, igneus & sanguineus, charitatem & feruorē signat. Vnde de charitate istius dilecti dicitur. Canti. 1. Dilectus meus inter vbera mea commorabitur. De sanctis etiam charitatiuis dicitur Thren. 4. ꝙ ipsi sunt rubicūdiores ebore antiquo,

E sapphiro pulchriores. ¶Quartò dico, ꝙ dilectus fuit iste propter dignitatem honorabilem. [Electus ex milibus.] Electio .n. dignitatem importat. Res.n. quæ tanquam meliores & cōuenientiores eliguntur, tanquam digniores præ alijs diligi promerentur, quia ergo iste electus dicitur, per consequens dr̃ dignior, & diligibilior iudicatur. vnde illud prædictum. Matt. 12. Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus. vide infra de electione. Tales.n. dicuntur, qui dilecti sunt per charitatem & dilectionem, quia electi propter bonitatem & perfectionem, & hoc dico electi per æternam Dei ꝓdestinationem 2. Thess. 2. Fratres dilecti à Deo, qui elegit vos. Patet ergo quomodo propter dignitatem, charitatē, castitatē, & bonitatem quis à Deo & hominibus diligitur, & dilectus propriè nominatur. Dilectus.n. fuit, quia recessit à malo. Cantic. 8. Fuge dilecte mi, similis esto capreæ, hinnuloq; ceruorum. Quia resedit in bono. Cant. 6. Descendit dilectus in hortum suum &c. Quia etiā per deuotionē requieuit in somno. Psal. Cum dederit dilectis suis somnū, ecce hęreditas domini &c. Et breuiter de Christo vel quolibet sancto vel prælato pōt dici illud Eccle. 46. Dilectus à domino Deo suo Samuel. Pone si vis de interpretatione Samuelis. Igitur ad illā quæstionem, qua petitū est supra ab Ecclesia vel aīa. Qualis est dilectus tuus, respondere pōt ipsa illud, quod sequitur ibidem. Canti. 5. Talis est dilectus meus, & ipse est amicus meus. Hęc ergo de dilecto Christo, ꝓlato, vel quolibet sancto sufficiat.

A **Diligentia.** Diligentia nihil aliud est quàm feruor seu motus animi ad aliqd cito appetēdum, & summo desiderio peragendū. Et est diligentia, quædā virtus, quæ potissimè requiritur in prælatis. Cōitas.n. non bene regitur, nisi rector vigilet, & diligēs habeatur. Canis .n. de custodia domini sui valde est diligēs & attētus. Qn̄.n. alij dormiunt, canis vigilat, & de nocte magis quam de die circa domum valde circuit, & discurrit, fures etiam & latrones latratu, & morsu impetit, & inuadit. Sic verè prelatus bonus circa gregem domini sui sibi commissum tenetur sollicite vigilare, & plus de nocte quàm de die.i. magis in aduersitate, quàm in prosperitate debet per diligentiam circuire, latrones.i. Demones & peccata habentes, morsu correptionis & latratu prædicationis debet sollicite impugnare. Amethystus est quidam lapis, qui facit hominem vigilem & solertem, aufert.n. ebrietatem, & somnū, & malum cogitatum, & bonum efficit ſm Dioscoridem. Sic verè virtus diligētiæ facit possessorem suum vigilem super fratrem suum. Apoca. 3. Esto vigilans & confirma cætera, quæ moritura erant. Ad literam enim bona diligētia tollit ebrietatem, & confert sagacitatem, & aufert cogitatuum prauitatem. Debet ergo Prælatus esse diligens, & in suis actibus circūspectus. Ideò de bono Prælato potest dici illud 2. Parali. 11. Habitauit Roboam in Hierusalē, & ædificauit ciuitates muratas, & firmauit eas summa diligentia. In quibus verbis ostenditur, ꝙ Prælatus debet esse diligens principaliter quo ad tria. Debet enim iniquos per iustitiā castigare. [Roboam, qui interpretatur impetus vel dissipans populos.] Discordes ad concordiā reuocare. [Aedificauit ciuitates.i. ciuiū vnitates.] Debiles per potentiam roborare. [Firmauit inqt eas.] Sit igitur diligēs. Prælatus vt (inquit) castigentur, quod ostenditur cū dr̃. [Roboā] quod interpretatur impetus seu dissipans populos, quia verè cum rigore & impetu iustitiæ debet peruersos populos.i. proteruos subditos dissipare. Teste.n. Hugone, genus misericordiæ est, malos cito occidere. Multi.n. sunt ita proterui, & obstinati, ꝙ per benignitatem seu clementiam minimè corriguntur. Ergo necesse est, ꝙ per rigorē & iustitiā puniantur. Elephas.n. Siluestris, quando capitur, per verba non domesticatur, sed per verbera. Qn̄.n. percutitur, timet & obedit, & maximè qn̄ sentit, ꝙ venator personaliter sedet super eū, vt dicit Plin. Sic verè multi sunt ita siluestres & proterui, ꝙ nūquā possunt nisi per verbera castigari. Nihil.n. in talibus māsuetudo facit, quia misereamur impio, & nō discet facere iustitiam. Esa. 26. Sed qn̄ percutiuntur & corriguntur, & maximè qn̄ vident, ꝙ venator.i. Prælatus sedet per continuā diligentiā super eos, tunc dico, ꝙ necessario timent, & corrigūtur, obediunt, & castigantur. Bene ergo dr̃ Eccl. 30. Qui diligit filium suum, assiduet ei flagella. Iste ergo, debet esse Roboā, ita ꝙ de quolibet tali, & de eius rigore & audacia possit dici illud 2. Paralip. 12. Confortatus est Roboā in Hierusalē, & regnauit. Cōfortari.n. debet Prælatus ad audaciā, & regnare in Hierusalem.i. in Ecclesia per iustitiā & rigorē. Debet ergo esse diligens, vt impij castigentur. ¶Secundò debet B

C esse diligens, vt rebelles concordentur. Debet.n. ædificare ciuitates.i. ciuium vnitates. Sicut.n. dicit Macrobius in libr. de expositione somnij Scipionis, in harmonia planetarū sol tenet medium locum, quē tenet media chorda in instrumēto musico, quia.s. sonos aliorū planetarū, qui sunt contrarij & diuersi, ad cōcordiam reuocat, & reducit, & quatuor etiam elementa, quæ sunt contrariarum & diuersarum qualitatum nunquam possent in vno mixto perfectè coniungi vel vniri, nisi per virtutem essentiæ quintæ.i. nisi per influentiam stellarū orbis ad concordantiam reducantur. Sic proculdubio cùm in vno collegio Ecclesia vel patria sint diuersæ cordæ, & personæ contrariæ nationis & conditionis, nunquā perfectè vnanimes fierent & concordes, nisi solis & orbis.i. boni Prælati & superioris influentia & diligentia circa hæc operetur. Per Solem.n. qui est Rex Planetarum, bonus Prælatus intelligitur, qui est Rex & rector aliorum. quia ꝓ certo iste est, qui inter Planetas & subditos in ciuitate Ecclesię cōcordiā procurat. Iuxta illud Iob. 25. Facit cōcordiā in sublimibus suis. vnde Esa. 30. dr̃. Ciuitas Solis uocabitur vna. Ciuitas.n. Solis.i. collegiū vel ēt boni prelati diligentia vocabitur vna, quia.s. per eius diligentiam ad vnitatem trahitur concordiæ & amoris. Quod vtiq; est cōtra malos Prælatos, qui re vera inter subditos non seminant cōcordiam, sed discordiā, non amorem, sed rancorem, non pacem, sed litem, non charitatem, sed diuersitatem. Non sic charissimi, sed sit Prælatus diligens, vt rebelles concordentur. Prælati.n. sunt legati Dei. iuxta illud Apostoli Ephe. 6. Legatione pro Christo fungimur. & ideò summè debent conari pacem inter homines facere, vt possint cum subditis pacificè habitare, vt de eis dicatur illud 2. Mach. 8. Diligenter omnia composuerunt. ¶Tertiò debet esse diligens, vt debiles & infirmi roborentur. Firmauit inquit eas. Agricola.n. sapiens solet esse diligens circa debile fouendo, & solidum roborando. Medicus etiam diligēs debet esse de infirmo, quē habet in cura, ꝙ fortificetur, & ꝙ ad sanitatem reducatur. Sic verè bonus prælatus debet esse valde diligēs, vt illi subditi sui, qui in fide & moribus sunt debiles & infirmi, per virtutem constantiæ roborētur, & in fide & moribus confirmentur, dicens illud 2. Paralip. 9. Confortamini, & diligenter agite. [Firmauit inquit eas.] Eccl. 3. Benedictio patris firmat domos filiorū. Prælatus debet esse sicut mulier Euangelica quæ perditam dragmam diligenter quęrit donec inueniat. Sit igitur Prælatus diligens erga subditos. quia inter Elephātes maxima est cura alteri de altero, parentibus

parentibus de filijs, maioribus de paruulis, fortioribus de infirmis, ideò dr̃ Proue. 27. Diligenter agnosce vultum pecoris tui. Agnosci. n. & considerari debet vultus pecoris, i. status subditi. s. vtrum sit bonus vel malus, vt. s. secundum meritum promoueatur, vel vt ſm demeritum puniatur. Multi. n. sunt, qui bene considerant vultum pecoris, vtrum. s. sit pinguis vel macer, diues vel pauper, & hoc, vt excorietur & tõdeatur. Non sic ergo, sed sit Prælatus diligens

Ad { proteruos iustè corrigendum,
rebelles piè concordandum,
infirmos tute roborandum. }

Bene ergo ꝑcipitur. Prouer. 24. Diligenter exerce agrum tuum, & postea ædificabis domũ tuã. Vnde dicit Iob. 29. Pater fui pauperum, & cõsolator viduarum, & causam, quam nesciebam, diligẽter inuestigabã &c.
E His ergo præmissis patet, ꝙ tam ad Prælatos, q̃ quoslibet viros iustos pertinet omnia diligenter facere, & quicquid necesse fieri est, cum diligentia exercere. Iuxta illud 2. Paralipo. 19. Sit timor domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite. Et sic nota, ꝙ nos debemus

Diligenter {
Excutere Dei obliuionem,
Inquirere veri cognitionem,
Refugere morum corruptionem,
Inspicere rerum conditionem,
Attendere cœli possessionem,
Extendere manus subuentionem,
Cognoscere patrum perfectionem,
Perlegere scripturę rationem,
Intendere ad verbi dictionem,
Differere doctrinæ lectionem. }

Dicam ergo, ꝙ diligenter est excutiendus torpor obliuionis Dei. Deut. 6. Caue diligenter ne obliuiscaris dñm. Item diligenter est exquirendus splendor cognitionis, quia. s. virtus negotiorum & causarum debet diligenter inquiri, maximè vbi agit de preiudicio alieno. De punitione. n. falsi Prophetæ, absq; cunctatione sententia est exequenda, sed de punitione vrbis Idololatræ idololatrare volentis, dr̃ Deut. 13. Quęre (inquit) diligenter rei veritate perspecta, si inueneris ista perpetrata, percuties habitatores eius in ore gladij, & delebis vrbem illam. Item diligenter est refugiendus horror corruptionis peccati. Deute. 24. Obserua diligenter ne incurras plagam lepræ. Item diligenter est aspiciẽdus, & explorandus actus terrenæ conditionis Iudic. 18. Miserunt filij Dan viros fortissimos, vt explorarent terram, & diligenter inspicerent. Item diligenter est contemplandus motus cœlestis ordinationis. vnde de Herode dr̃ Matt. 2. Clam vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stellæ. Item diligenter est exequendus actus cõpassionis, seu liberalis largitionis 2. Esdræ. 8. Quæcunq; petierit Esdra, diligenter dẽtur ei. Item diligenter est attendendus valor antiquæ parẽtum conuersationis. Iob. 8. Interroga generationem pristinam, diligenter inuestiga patrum memoriam. Item diligenter est legendus atq; studendus sensus scripturæ & diuinæ lectionis. Esa. 34. Requirite diligenter in libro domini. Item diligenter est audiendus & intelligendus sonus prædicationis. Esa. 32. Aures surdorum diligenter auscultabunt. Itẽ diligenter est docendus & diffundendus fructus doctrinæ, & bonæ eruditionis. Act. 18. Docebat diligenter ea, q̃ sunt Iesu &c. Vide in alijs titulis, vbi. s. sollicitudo, vigilia, labor.

A

Diluculum.

Nota, ꝙ diluculum est principium diei, & signat multipliciter in scriptura. Et gñaliter loquẽdo, ꝑ diluculũ possunt intelligi tria. s.

Status { Gratiæ spiritualis,
Prosperitatis temporalis,
Iuuentutis corporalis. }

Comparatur. n. diluculo status gratiæ, & sanctitatis, eo. s. ꝙ in diluculo tenebræ deficiant, & incipit lux oriri. In statu etiam gratiæ tenebræ erroris & peccati deficiunt, & lux veræ fidei & cognitionis suboritur. Et sic per diluculum intelligitur fides, quæ est principium diei veræ cognitionis, pœnitentia, quæ est principium sanctæ conuersationis, diligentia, quæ est principium bonæ operationis. De fide dr̃ Threno. 3. Noui diluculo, multa est fides tua. De pęnitentia & conuersione dr̃ in Psal. Reuertebantur, & diluculo veniebant ad eum. De diligenti verò compositione dr̃. 4. Reg. 6. Cõsurgens diluculo minister Dei egressus est. Item dico, ꝙ per diluculum intelligitur status mundanæ prosperitatis. Sicut. n. diluculum est inceptio quædam temporis, q̃ quasi pœnitus nihil durat, imo cõtinuò transit & cessat. Iob. 7. Visitas eum diluculo, & subito probas illum. homo. n. q̃n̄que in diluculo prosperitatis visitatur per cõsolationes, sed tñ subito probatur per tribulationes. & sicut videmus, ꝙ diluculo solent nebulæ abundare, quæ quandoque in fructib. multas corruptiones inducunt, sic verè in diluculo mundanæ prosperitatis nebula erroris & peccati abundat, quę corruptionem cogitationum & sensuum spiritualiter operatur. De quo Soph. 3. Diluculo surgentes corruperunt omnes cogitationes suas. Et de hoc potest exponi illud Ionæ. 4. Pręparauit dominus vermem ascensu diluculi in crastinum, & ꝑcussit Hederam, & exaruit. In diluculo. n. prosperitatis, vermis. i. mors à domino aliquoties præparatur, per quem Hedera. i. viror iuuentutis & status etiam sæcularis amœnitatis desiccatur. Item per diluculum intelligitur status iuuentutis. Sicut. n. diluculum est prior hora diei, in qua incipiunt aues modulari, gentes operari, flores aperiri, sic verè tẽpus iuuentutis non est nisi initium vitæ nostræ, in quo pro certo nos debemus incipere modulari per diuinæ laudis executionem, operari per bonorum actuum inchoationẽ, aperiri per bonorum desideriorum affectionem. Sicut. n. viator nisi diluculo incipiat iter suum, vix aut nunquam põt diætã suam adimplere, sic verè homo nisi à iuuentute incipiat bene operari, vix poterit ad complementum virtutum attingere & venire. Ideò Marci. 1. dr̃ de Ioanne. Diluculo consurgens, egressus ibat in desertũ, ibiq; orabat. ¶ In quibus verbis aduerte, ꝙ tria principaliter sunt in diluculo. i. in iuuẽtutis tempore facienda. B Debet. n. in tali diluculo carnalitas detestari. [Consurgens inquit]. Pœnalitas frequentari. [Ibat inquit in desertum]. Deitas contemplari [Ibiq; orabat inq t] A iuuentute igitur carnalitas detestetur. [Consurgẽs inqt]. i. de lecto prosperitatis & carnalitatis completè surgens & exinde mentaliter recedens. vnde Prouer. 11. Bene consurgit diluculo, qui quærit bona. Sicut. n. Aues diluculo de nido exeunt, & ad quærendum pastum volitant & discurrũt, sic homo à diluculo iuuentutis de nido carnalitatis debet surgere & exire, vt pastum gratiæ & gloriæ sibi valeat procurare. Dicitur. n. in figura 1. Reg. 5. ꝙ Azotenses diluculo surgentes inuenerunt Dagon Idolum suum prostratum in terra. Quia verè illi, qui in diluculo iuuentutis ad exercitiũ bonorum operum consurgunt Dagon, qui interpretatur Piscis inutilis. i. carnem propriam superatam inueniunt & ꝓstratam. diluculo ergo consurgens. Istud tamẽ est cõtra multos similes fatuo viatori, qui quamuis diluculo surgat, tarde tamen perficit diętam, & hoc vel quia nimis festinat in principio, ita ꝙ cito fatigatur, vel quia diuertit ad vmbracula & tabernas, & ab itinere retardatur. Sic verè multi sunt, qui diluculo videntur surgere, quia in iuuentute optimè incipiũt sæpe operari, sæpe tamen accidit, ꝙ isti cito fatigantur & attædiantur, ita ꝙ circa tabernas, & vmbracula. i. circa mundi delectabilia diuagantur, & sic à cepto bono itinere retardant. Multi. n. sunt, qui incipiunt optimè, qui malè finiũt dies suos, quod maximè accidit in religione, vbi vt communiter nouitij sunt magis deuoti, quàm antiqui. Acres enim in principio, franguntur in fine, secundum Aristo. Arbor. n. quæ in principio multum fructificat, cito desiccatur, vt dicit Arist. lib. de Plantis, quia quando arbor se euiscerat in fructificando, humor naturalis, qui arborem nutrire debebat, transit in fructum. Sic verè, charissimi, illi, qui in principio iuuentutis nimis se euiscerant fructificando. i. bona opera faciendo & ꝓducendo, cito, vt cõiter, desiccantur, quia. s. nõ continuant, ꝙ ceperant, imo sæpe deficiunt per peccatum. Vnde Prouerbio. 20. Hæreditas, ad quam festinat in principio, in fine benedictione carebit. Isti sunt similes Chrysolito, qui est lapis diluculo valde pulcher, sed quando dies magis crescit, tanto plus sua deficit pulchritudo, sicut dicit Isidor. libro Etymolog. capi. de gemmis aureis. Sic verè isti in diluculo iuuentutis valde pulchri sunt & honesti, sed quanto dies vitæ suæ magis crescit, tãto moralis pulchritudo amplius deficit, & decrescit. vnde 1. Corint. 11. Non laudo, ꝙ non in melius, sed in deterius conuenitis. & sic fiunt nouissima hominis peiora prioribus 2. Petri. 2. Non sic charissimi, sed cum bono profectu, & continuatione à diluculo iuuentutis carnalitas detestetur. [Consurgens inquit]. Psalm.

Nunc exurgam dicit dñs, consurgam diluculo. Exo. 8. Cōr
C surge diluculo, & sta coram Pharaone. ¶ Secūdò dico, q̃ ne
cesse est, q̃ ab isto diluculo pœnalitas frequentetur, quod
ostenditur cum dr. [Ibat in desertum] Aquila. n. adhuc Pul
lis suis iuuenibus cibos subtrahit, ipsosq; exire de nido cō-
pellit, vt ipsos ad volādum excitet, & inducat. Sic verè à iu-
uentute homo debet pullum suum. i. corpus percutere, &
castigare per pœnitentiam, & cibum sibi subtrahere p abs-
stinentiam, vt de nido mundani amoris per contemptū exi-
re cogatur, & vt volare ad cœlestia per desiderium compel-
latur. [Ibat igitur in desertum]. Desertus. n. est locus pœni-
tentiæ. Apoc. 12. Datæ sunt mulieri alæ duæ aquilæ, vt vola-
ret in desertum. Alæ. n. duæ mulieris. i. animæ, sunt timor &
amor, & quæ ipsam faciunt ad desertum pniæ transuolare.
Laborib. n. pniæ & disciplinæ debent subijci iuniores, ne car
nalitatibus assuescant, & ne vltra debitum insolescant. Qd'
est contra multos, qui à iuuentute non volant ad desertum,
sed ad delictum, non ad laborem, sed ad honorem, non ad
disciplinam, sed ad vitiorum semitam. vnde Soph. 3. Dilucu
lo surgentes, corruperunt cogitationes suas. Non sic ergo,
D sed à diluculo iuuentutis pęnalitas frequẽtetur. ¶ Tertiò di
co, q̃ necesse est, q̃ ab isto diluculo diuinitas cōtempletur. [Et
ibi inquit orabat]. Sicut. n. filij aquilæ à iuuentute, dum ad-
huc sunt in nido, paulatim assuescunt aspicere Solem, & ad
ipsum oculos aperire, sic procul dubio hō dum adhuc est
iuuenis, ipse debet assuescere respicere Solem iustitiæ p de
uotionem, orationem, & contemplatione. Quia sicut dr Ec
cle. 39. Iustus cor suum tradet ad vigilandum diluculo ad
dñm, qui fecit illum, & in conspectu altissimi deprecabitur.
Sic ergo patet, q̃ à diluculo iuuentutis debet detestari car
nalitas, debet frequentari pœnalitas, debet contemplari di
uinitas. Siue ergo diluculo sumatur pro diligentia, pro pœ-
nitentia, pro gratia, vel pro fide, vel etiam pro prosperitate
vel iuuētute, notare possum, q̃ in tali mane seu diluculo nos
debemus facere, seu etiam perseuerare, videlicet diluculo

Volare pro cœlestibus contemplandis,
Rogare pro criminibus dimittendis,
Immolare pro muneribus seruiendis,
Prædicare pro simplicibus instruendis.

Igitur vola sursum diluculo contemplando. Psa. Si sumpse-
ro pennas meas diluculo, &c. Et ibidem. Si ascendero in cę
lum, tu illic es &c. Item ora Deum diluculo deprecando.
Psal. Oculi mei ad te diluculo. Item immola Deo diluculo
bona opera faciendo. Iob. 1. Surgēsque diluculo offerebat
holocaustum. Item prædica populo diluculo simplices in-
struendo. Hier. 32. Verterunt ad me dorsum & non faciem
cum docerem eos diluculo. Vnde de Apostolis dr Act. 5. q̃
ipsi intrauerunt diluculo in Templum, & docebant. Hæc er
go sufficiant de diluculo. Vide infra de Mane.

A Dilatare. Eleuatio & extensio.

Idem videntur significare. Et sic dilatatio naturaliter ducitū
à calido. Calor enim habet naturaliter dilatare materiā in
quam agit, de centro ad circunferentiā eleuare. Et ideò qa
duplex est calor spiritalis in scriptura. s. bonus, qui est cha-
ritas, malus, qui est cupiditas, ideò duplicem dilatationem
possumus notare, Virtuosam, s. vnam, & aliā vitiosam. ¶ Di
latatio virtuosa est quando cor dilatatur, & extenditur in
alium per amorē, siue in Deum siue in proximum. In Deū
dico per charitatem, in proximum per eleemosynam & lar
gitatē. n. Ad Deum enim debemus dilatari, extendi, & ele-
uari per contemplationem, deuotionem & dilectionē. Vn-
de Esa. 60. Tunc videbis & afflues, & mirabitur, & dilatabi
tur cor tuum. Vbi nota, q̃ homo debet dilatari in Deum. s.
ad contemplandum Dei maistatem. [Tunc videbis inqt.]
Ad meditandum supernam dignitatem. [Mirabitur inqt.]
Ad affectandum summam bonitatem. [Dilatabit inquit cor
tuū]. Sicut. n. aqua qñ feruet & bullit, dilatatur & extendit,
& sursum leuatur, sic mens quādo per diuinum amorem est
feruida, sursum ad Deum per contemplationem & affectio
nem erigitur, & ad proximum per beneficia extenditur. Vn
de. 2. Corin. 6. Os nostrum patet ad vos o Corinthij, & cor
nostrum dilatatum est. Sicut enim sutor cum lignis & for-
mis per violentiam dilatat calceamenta, vt ibi melius intre
tur, sic Deus cor humanū. Vnde in Psal. In tribulatione dila
sasti mihi. ¶ Sed ad huc dico, q̃ est quædam dilatatio vitiosa
& ista est cupiditas. Cor. n. auari nunquam est contentū di-
uitijs suis, sp enim ad alia desideranda & inquirenda exten-
ditur, & ad ampliora habenda continuè dilatatur. Vñ Aba
cuch. 2. Dilatauit quasi Infernus animam suam, & ipse qua
si mors, & non adimplebitur. Vnde nota, q̃ dilatatio auaro
rum habet crudelitatē immitigabilem, quia dicitur Infer-
nus, in quo aīæ affliguntur, quia. s. auari oēs alios affligunt.
Item habet auiditatem ineuitabilē, quia dr mors, quæ. s. nul
li parcit, sed ineuitabiliter oēs rapit. Item habet cupiditatē
insatiabilem, quia. s. nō adimpletur. Nota etiam, q̃ quidam
dilatantur per superbiam vel iactantiam, quidam per sæui-
tiam, & iracundiam, quidam per potestatem & violentiam,
quidam etiam dilatantur per gulam & luxuriam, quidam
dico, dilatantur per superbiam. Isti sunt magniloqui iactā-
tes, qui ad modum vesicæ extenduntur, quanto vento vani
tatis inflantur. Isti. n. sunt, qui dilatant philateria sua, & ma-
gnificant fimbrias. Matth. 23. & Prouer. 28. Qui se iactat, &
dilatat, iurgia concitat. Item quidam dilatantur per iracun
diam. Isti. n. sunt similes Castaneæ, quæ si sine apertura pel-
lis in igne ponitur, eius substātia ita dilatatur, q̃ necesse est
pellem rumpi, & sonum & strepitum exaudiri. Sic verè qñ
iracundi, & inuidi igne irę & inuidiæ interius incalescunt,
tunc ad facienda & dicenda mala multa dilatantur. Rūpun
tur. n. & aperiuntur per stultiloquium, ita q̃ sonus & toni-
truum. i. lites & iurgia ab ipsis sæpius generantur. vnde in
Psal. Dilatauerunt super me os suum sicut Leo rapiēs & ru
giens, dixerunt euge euge, viderunt oculi nostri. ¶ Item q-
dam dilatantur per potentiam & violentiam, sicut sunt ra-
ptores & vsurarij, qui admodum fluminis dilatāt terminos
suos paulatim, & corrodunt, & diripiunt, decipiunt, & cor-
rumpunt alienos. De quib. Esa. 54. Dilata locum tentorij, &
funiculos tuos extende. Auari enim & raptores dilatant se,
& suos promouent. 1. Mach. 14. Dilatauit fines gentis suæ.
¶ Quidam etiam dilatantur per gulam & luxuriam. Cōstat
.n. q̃ pellis vncta & madefacta facilius dilatatur. Sic persona
delitijs & luxurijs delibuta, ad vitia & mala desideria facili
ter eleuatur. De gula etiam dr Deut. 32. Impinguatus est di-
lectus, & recalcitrauit, impinguatus incrassatus dilatatus.
De luxuria autē dr Esa. 57. Discooperuisti te, suscepisti adul
terum, dilatasti cubile tuum. De illa aūt dilatatione, qua di
latantur beati in patria. s. q̃ strictè vixerāt in hoc mūdo, pōt
dici illud Gen. 29. Nūc dilatauit nos. Et Gen. 9. Dilatet dñs
Iaphet. Et sic patet, q̃ dilatatio virtuosa, vitiosa, & gloriosa.

Diluuium.

Cum diluuium nihil aliud sit, quàm abundantiā & inundatio imbrium & aquarum, & maximè talis, q̃ per eam submergi homines & A
necari videntur, videtur moraliter loquendo, quòd secun-
dum naturam aquarum potest inueniri diuersit as diluuio-
rum. Dicam ergo, q̃ inuenitur

Diluuium & { Abundantia gratiarum, / Redundantia nequitiarum, / Inundantia miseriarum.

¶ Diluuiū gratiæ sub mergit om
nē iniquitatē. Istud est. n. illud, de quo dicitur in Psa. Domi-
nus diluuium inhabitare facit. Vnde Gen. 7. Factum est di-
luuium quadraginta diebus. Sequitur. Consumptaq; est om
nis caro. Quadraginta. n. dies, pęnitentiæ tempus significāt,
in quo diluuium gratiarum inundat, quod omnem carnem A
.i. omnem carnalitatem consumit, & suffocat. Diluuiū cul-
pæ submergit omnem virtutem, & honestatem. Et ideò prę
timore istius diluuij quilibet debet in arca Ecclesiæ & gra
tiæ se saluare. vnde Gen. 7. Ingressus est Noe in arcam pro-
pter aquas diluuij. Diluuiū pœnæ seu miseriæ consumit om
ne gaudium & prosperitatem. Et etiam diluuium Inferni fi
naliter consumet omnem malorum communitatem, ita q̃
dici poterit illud Lucæ. 17. Venit diluuium, & perdidit om
nes &c. Vide de aqua & vbi inundare, & similia.

Dimicare

Vide de bello, pugna, & prælio & simi libus.

Dimittere

Cum dimittere sumatur pro remitte- A
re, sicut ibi. Dimitte nobis debita no-
stra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Matthæ. 6.
Pro sustinere, sicut cū dicitur. Dimitte me, vt plagā paululū
dolorem meum. Iob. 10. Pro liberare. Esai. 58. Dimitte eos,
qui cōfracti sunt liberos. Pro derelinquere, abijcere, seu à se
separare

eparare & diuidere, sicut ibi. Dimittunt nudos homines, vestimenta tollentes. Iob. 24. dicere possum, q̃ inuenitur vnum dimittere Dei, vnum iusti, vnum impij. Primo ergo quantum ad Deum dicam, quòd est

Dimissio { Remissionis, Dilationis, Obliuionis, Durationis. } Dimittit ergo Deus peccata remittendo, & indulgendo. Deus.n. misericors & benignus remittit liberaliter pœnitenti, & veniam & gratiam postulanti & imploranti. Est.n. sicut arbor onusta fructibus maturis, quæ si aliquantulum impellatur, statim dimittit cadere fructus suos, quia.s. si pijs orationibus impulerimus ipsum, statim dimittet & emittet liberaliter quod petimus. Sua.n. dimittit.s. suā gratiam, quam infert, suam iniuriam & nostram iniquitatē, q̃ aufert, pęnā nobis debitam, quam in parte vel pęnitus tollit, & aufert. Qn̄ n. peccamus, eidem nos ipsos ad pęnā æternā obligamus, & eius rei captiui efficimur, atque sumus. qn̄ autem nos pœnitet, ista obligatio nobis remittitur, & debitum huiusmodi relaxatur. Marc. 2. Fili remittuntur tibi peccata tua. Ista autem dimissio fit à Deo, non ab hoīe. Propitiatorium.n. erat intra velum & non extra, sicut dr̄ Exodi. 26. Ad denotandum, q̃ propitiatio pc̄torum ab interiori volūtate diuina, nō ab hoīe exterius prouenit, & ab ea inspirante deriuatur originaliter, & succedit. Psa. Apud te propitiatio est. vnde etiam illud Marc. 2. Quis potest dimittere peccata nisi solus Deus. q.d. nullus. Virtus aūt suæ passionis, est satisfactio illius remissionis. Legitur enim Leuit. 14. q̃ in purificatione leprosi duo passeres accipiebant, quorū vnus occidebatur, alter verò aspersus occisi sanguine, liber abire dimittebat. Sic verè dico, q̃ ad hoc, q̃ lepra.i. pc̄tm̄ tolleretur & purgaretur, duo passeres.s. Christus & genus humanū cōuenerunt, quorum vnus.s. Christus, occisus est. Ro. 5. Christus cum adhuc infirmi essemus, ſm tps, p impijs mortuus est. Alter verò.s. hō, dimissus, relaxatus & liberatus est. Gal. 3. Christus nos redemit. Sed aduerte, q̃ talis dimissio cōsueuit personaliter fieri certis generibus personarum.s.

Amorosè diligentibus,
Viscerosè indulgentibus,
Affectuosè deprecantibus.

De dilectione patet Luc. 8. Dimissa sunt ei peccata multa.s. Mariæ Magdalenæ, quoniam dilexit multum. De indultione seu remissione dr̄ Luc. 6. Dimittite, & dimittemini quia sicut dr̄ Matt. 6. Si non dimiseritis hoībus, nec pater vester dimittet vobis. De oratione verò dr̄ Matth. 18. Omne debitum dimisi tibi qm̄ rogasti me. Et ideò in oratione dn̄ica ponitur vna petitio de dimissione peccatorum. Dimitte nobis, inquit, debita nr̄a. Luc. 11. Ad denotādum, q̃ Deus vult de dimissione rogari. Patet ergo, q̃ est vna dimissio remis-

B sionis. ¶ Secundò dico, q̃ est dimissio diuinæ tolerationis, & dilationis. Deus.n. qn̄q; dimittit electos in hac vita, & hoc, vt tempus habeantad se reuertendi, & pc̄tā emendandi, vel diutius bene operādi, & amplius promerendi. vnde Iob talem petitionem seu dilationē petebat, Iob. 10. dicens dn̄o. Dimitte me, vt plāgā paululū dolorē meum, anteq̃ vadam, & non reuertar ad terrā tenebrosam &c. Si.n. Deus statim punire vellet, nec hoīem pęnitere permitteret, quasi nullus esset, qui euaderet. Et iō de acceleratione hmōi cōquerendo dicebat Iob. 7. Vsquequo non parcis mihi, nec dimittis me vt glutiam saliuam meā? ¶ Sed tertio dico, q̃ apud Deū est remissio.i. dimissio obliuionis seu repulsionis. Illud.n. dimittitur, de quo habendo parū aut nihil curatur. Sic verè Deus malos vr̄ dimittere, & de illis pęnitus non curare, illorum obliuisci & á iugo disciplinæ absoluere. De quo admirans Iob dicebat Iob. 39. Quis dimisit onagrum liberum, & vincula eius quis soluit? cui dedi in solitudine domum, & tabernacula eius in terra salsuginis. Ad literā.n. Deus in isto mundo vr̄ multos malos liberos dimisisse, quia.s. nullo vinculo disciplinę tenentur, nec laqueis mādatorum ligantur, nec timore mortis à malis arcentur, sed in terra salsuginis huius mundi domos & habitacula facere & habere, & diuitijs abundare noscuntur. De quibus ēt dicit dn̄s in Psal. Dimisi eos ſm desideria cordi seorū, ibunt in adinuētionibus suis. Esa. 50. In sceleribus vestris dimisi matrem vestram. Et illud Lu. 1. Diuites dimisit inanes. Isti.n. tanquam reprobi & indigni correptione iudicātur. Et ideo vti mūdi prosperis pro libito voluntatis, & de malo in malum currere dimittuntur. Deus aūt bonos totaliter non dimittit, nec eos sine correptione deserit, nec Diabolo, nec peccatis exponit, sed sicut pius pater de eis curā gerit, & eos castigat, liberat, adiuuat & custodit. Iosuæ. 1. Sicut fui cū Moyse, ita ero tecū, non dimittam te, neque derelinquam. Ista est ergo dimissio diuinæ obliuionis & repulsionis. ¶ Quartò dico, q̃ est dimissio C
diuinæ ordinationis & positionis seu durationis & institutionis. Et ista est illa, qua Deus bonos ad bonū cōuertit, & finaliter in Paradisum reponit, ipsosq; ibi perpetuo gaudere dimittit. De quo pōt intelligi illud Eze. 40. Et facta ē sup me manus dn̄i, & adduxit me in terrā Israel, & dimisit me ibi super montē excelsum nimis. Sic ergo patet, q̃ est q̄dā dimissio, q̄ refertur ad Deū. ¶ Adhuc dico, q̃ est quędam dimissio, D
quæ refertur ad iustū. Constat.n. q̃ iustus dimittit & derelinquit illa, quæ saluti suæ sunt contraria, & quæ saluti suæ sunt necessaria & vtilia retinet & custodit. Et sic notabis, q̃ iust⁹.

Dimittit { Rancores & iniurias, Fœtores & luxurias, Honores & diuitias. }

De dimissione iniuriarum dr̄ Matt. 18. Si peccauerit in me frater meus, dimittā ei vsq; septies? Respondit Iesus. nō dico tibi vsq; septies, sed vsq; ad septuagiessepties. & illud predictū Esa. 58. Dimitte eos, qui confracti sunt, liberos & omne onus dirumpe &c. De dimissione aūt carnaliū delitiarū potest intelligi illud 2. Esdræ. 9. coniunxerūt sibi, s. filij Israel, vxores alienigenas, & dimiserunt eas. De dimissione verò honorum & diuitiarum dicitur Luc. 18. Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Sed econuerso notabo, q̃ iustus non libenter dimittit

Pauperem, quin per eum dulciter recreetur,
Statum suum, quin in eo iugiter commoretur,
Legem Dei, quin in ipsa firmiter meditetur,
Disciplinam, quin per ipsam pariter reformetur,
Amicitiam, quin in ipsa fideliter confirmetur.

¶ Igitur dico, q̃ iustus nunquā dimittit pauperē, s. per illiberalitatē. Vnde ipse dicit illud Matt. 15. Non habēt, inquit, qd̄ manducent, & dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiat in via. E
Item nunquam dimittit locū seu statū suum per instabilitatem vel per cuiuscūque aduersitatem iniuriæ. Eccl. 10. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te locum tuum ne dimiseris. Item nūquā dimittit legem Dei per transgressionem aut iniquitatem. Prouerb. 1. Audi fili mi præcepta patris tui, & ne dimittas legē matris tuæ. Patris inquit & matris. i. Chrūsti & ecclesiæ. Item nunquam dimittit disciplinā per obstinatā voluntatem. Proue. 4. Tene disciplinam, ne dimittas eam, Item nunquam dimittit amicitiā per inconstantiā vel fidelitatē. Prou. 27. Amicū tuum & amicum patris tui ne dimiseris. Ista est ergo dimissio pertinens ad iustum. ¶ Vltimo dico, q̃ est vna dimissio pertinēs, ad iustum. ¶ Vltimò dico, q̃ est vna dimissio pertinens ad impium. Et ista est illa, qua impius dimittit

Deum, de ipso non curando,
Pauperem, eundem spoliando,
Iustum, sibi non succurrendo,
Impium, ipsum non corrigendo.

De dimissione Dei dr̄. Iud. 10. Reliquistis me & coluistis Deos alios. De dimissione pauperū dr̄ Iob. 24. Nudos dimittūt hoīes, vestimenta tollētes. De dimissione iusti dr̄ Iob, 22. Nudos, inquit spoliasti vestib. aquam lasso non dedisti, & esurienti subtraxisti panem. Sequitur. Viduas dimisisti vacuas. De dimissione verò impij non correpti dicitur Matth. 8. Dimitte mortuos sepelire mortuos &c. Vide supra de derelinquere, & infra vbi relinquere, & dimittere, & permittere.

Dimidium.

Dimidium, & mediū in hoc differunt, quia mediū signat quicquid continuatur inter extrema. Dimidium verò signat illū centricū punctum, qui est in medio extremorum, & se habet ęqualiter ad extrema. Dicam ergo, q̃ dimidium significat. A

Morum imperfectionem,
Largam distributionem,
Vitæ breuitatem.

Dico ergo, q̃ dimidiū signat qn̄q; imperfectionē. Illud.n. quod est dimidium, nō est integrum, nec cōpletum. Et hoc bene figuratur Exo. 25. vbi in compositione arcę semper additur dimidium in mensuris. Habebat.n. in longitudine duos cubitos & semis, in latum cubitum cum dimidio, in altum totidem ad denotandum q̃ arcę, idest animæ vel dimensiones trium virtutum Theologicarum, s. longitudo fidei, altitudo spei, latitudo chari-

tatis,prout ſunt pro tempore huius vitę, aliqualiter ſunt imperfectæ.Semper.n.habent aliquid quod eſt dimidium,i. aliquid quod eſt imperfectũ,& incompletum. Ex parte n. cognoſcimus,& ex parte Prophetamus.1.Corin.13.Iſta n. imperfectio denotatur in Chriſto, qui ſolum tribus annis cum dimidio prædicauit populo,ſ.per tempus & tempora, & dimidium temporis.Apoc.12.Ad denotandum,ꝙ nihil eſt in hac vita quin ſit in pluribus diminutum, etiã in ipſis viris ſpiritualibus,& perfectis.Sicut etiam bene figuratum eſt in ſeruis Dauid,quibus Rex Amon dimidiam raſit barbam,ſicut dr̃.2.Reg.10.Quia verè nullus eſt ita ſufficiẽs ſeruus Chriſti,quin Rex Amon Diabolus pro viribus nitatur dimidiare,& radere barbam ſuam.i. virtutes ipſius, atque mores.Apoc.8.Factum eſt ſilentium in cœlo quaſi media hora.Signat ergo dimidium,morum imperfectionem.Vi-

B de infra de ſemis.¶ Item ſignat largam diſtributionem.Satis.n.liberaliter tribuit, qui bonorum ſuorum dimidiũ alijs dedit.Sicut.n.Aſſuerus tunc liberaliter eſt locutus, qñ viſa Heſter, Regni ſui dimidium dare promiſit. Heſter.5. Quid petis,vt detur tibi?etiam ſi dimidium regni mei petieris,impetrabis.Etiam Zacheus liberaliter erogauit, qñ bonorum ſuorum dimidium dedit dicens Lu.19. Domine,ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus.¶ Item ſignat vitæ breuiationem. Vita.n. tunc potiſsimè breuis dr̃ qñ vltra dimidium non protẽditur.Ideò timens Ezechias Rex dicebat Eſa.38.Ego dixi in dimidio dierum meorum vadam ad portas Inferi.& in Pſal.Ne reuoces me in dimi-

A dio dierum meorum &c.Vide infra de medio.

Dirigere. Directio

Dirigere ſumitur pro rectè agere ſeu rectè ducere. Tunc enim res dirigitur, quando de via deuia ad viam congruam reuocatur.Eſt igitur dirigere

Officium { Sapientis, Præſidentis, Inſtruentis, Pœnitentis.

Et ſic notabo, ꝙ ſicut equ⁹ per ſeſſorem ipſum regẽtẽ, & ꝑ ſeipſum ſeſſori ſuo obedientem in via ſua dirigit, ſic hõ,qui in via morum vult bene dirigi,neceſſe eſt,ꝙ Deũ pro ductore habeat,& ꝙ eius directioni obediat,atque pareat,quia.ſ.Deus eſt ſicut ductor,qui hoiem dirigit inſpirãdo vel inſtruendo.Prouer.20.A dño diriguntur greſſus viri.Homo ẽt dirigit ſeipſum Deo & Prælato obediendo pœnitendo,& à mala via diuertendo.Prouer.15.Vir prudens dirigit greſſus ſuos.Et ideò Proue.16.dr̃ de vtroq;.Cor hominis diſponit viam ſuam,ſed dñi eſt dirigere greſſus eius. Igitur qui ad viam vitæ & in via morum vult bene dirigi, debet dicere illud pſal.Dirige me in veritate tua,quia tu es Deus Saluator meus.In quibus verbis oſtenditur,ꝙ qui bene in moribus vult dirigi,quatuor ſunt ſibi neceſſaria. Iſte .n.eſt ſicut nauigans,qui ad hoc,ꝙ dirigatur indiget gubernatore, ſicut cauſa regente efficiẽte, indiget lumine ductore,& viæ oſtenſore,indiget vento & remigibus,tanquã auxilio cooperante atque mouente, indiget termino ad quẽ vadit,tanq̃ loco trahente & alliciente.Sic verè dico, ꝙ hõ, qui nauigat in fluctuoſo mari huius vitæ, ad hoc, ꝙ debite poſsit dirigi in via iuſtitiæ, & ad portũ ſalutis, ipſe indiget ſummo Rege,vt perſona Remige.Ideò dicit Deo. Dirige me,ſ.tu Deus.Indiget certa lege tanquam ductrice.Ideò dicit.In veritate tua,q.ſ.eſt lex certa.Indiget ſancto grege, ſicut cã motrice,doces me inquit,ſ. mediante flatu Spũs ſancti,& hoibus bonis & ſanctis.Indiget alto auge,vt anchora tractrice.[Saluator inquit].Aux dr̃ locus altior ad quẽ põt aſcẽdere planeta aduerſus polum,ſignificãs altitudinẽ Paradiſi,quæ debet nos trahere,& allicere, & ꝑ cõſequens ad bene operandum dirigere,quod oſtenditur in verbo Saluator,q.a.ſ.ſalus æterna eſt ille portus,& ille fructus, ad quem nauigatur,& itur. Dicã igitur,ꝙ directio nr̃a debet habere

B Deum pro rectore, Legem pro ſplendore, Iuſtum pro motore, Cœlũ ſeu Paradiſũ ꝓ tractore.

Deum (dico) pro rectore, Dirige me inquit o Deus. Supponunt.n. Philoſophi, & Theologi, ꝙ corpora cœleſtia intelligentias habent motrices, & ſuorum motuum directrices.Nunquam.n.ita ordinatos motus haberent,nec ita infallibiliter currerent,niſi cauſæ infallibiles,hoc eſt ſpiritus intelligibiles ipſa dirigerent,& mouerent.Sic verè dico,ꝙ homo nũq̃ ad bonum mouetur aut ducit̃ niſi à re in tellectuali.ſ.ipſo Deo ſpẽaliter dirigat̃. Deus.n. ipſe in noſtris actibus eſt director,& nrorum actuum infallibilis ordinator.Et iõ dicit.Dirige me.ſ.Deus q.d.ad te pertinet iſta directio,non ad alium.Hieremias.n.Hie 10.dicit.Scio dñe ꝙ non eſt hois via eius,nec viri,vt ambulet & dirigat greſſus ſuos.Dauid verò dicit in Pſa.ꝙ apud dñm greſſus hois diriguntur.Ex quibus duob.cõcluditur,ꝙ hõ ſe à ſeipſo nõ dirigere,imo neceſſe eſt,ꝙ à dño dirigatur. [Dirige inquit me.]Dirige(dico)me tua pñtia,vt viuam honeſte.Pſal.Dirige in conſpectu tuo viã meã.Item dirige me in ſemita recta vt viuam diſcrete.Pſa.Dirige me in ſemita recta pp inimicos meos.Item dirige me in tua gratia, vt agam modeſte. Pſal.Sit ſplendor dñi noſtri ſuper nos,& opera manuum noſtrarum dirige.Ad Deũ ergo pertinet principaliter talis.ſ. retrogradatio,ſtationatio,& directio.Dicunt Aſtrologi, ꝙ iſta diuerſitas motuum ab ipſo Sole procedit,cuius radij,q ſunt fortiſsimi,aliquos planetas attrahunt,& faciunt ſtare, aliquos repellunt, & faciunt retrocedere, aliquos ante ſe pellunt,& faciunt directe currere.Sic verè dico, ꝙ cũ inter planetas.i.inter hoies ſint diuerſi diuerſimodè in moribus incedẽtes,quia.ſ.aliqui ſunt retrogradi malè operãdo.Hie. 7.Facti ſunt retrorſum,& nõ in ante.alij ſunt ſtationarij,in bono perſeuerantes.2.Cor.10. Qui ſtat,videat ne cadat.alij directi ſp in melius ꝓficiẽdo.Eſa 48. Adduxi eũ,& directa eſt via eius.iſtud tñ eſt certũ,ꝙ oĩa iſta à Sole iuſtitiæ Chriſto fiunt,qui.ſ.quoſdã repellit,& reprobat, quoſdã ſtabiles facit & continuat,quoſdã verò dirigit,& ad melius operãdum informat.Dirige inquit.Eccl.39.Dirige nos in viã iuſtitię.Et nota,ꝙ Deus dirigit tria genera perſonarum.ſ.

Iuſtitiæ viribus adæquatos,
Modeſtiæ moribus antiquatos,
Conſtantiæ viribus roboratos.

Dirigit (dico) iuſtitiæ ſubiectos vi- C
rib.Pſa. Dirigens iuſtum,ſcrutans corda & renes Deus. Item dirigit modeſtiæ formatos moribus.Pſal.Diriget manſuetos in iudicio, docebit mites vias ſuas.Item dirigit conſtantiæ roboratos virib.Prouer.20.Dirigunt à dño greſſus viri.i.hois cõſtantis & virtuoſi.[Dirige ergo me.]Et nota, ꝙ iſte loquitur ſupplicando cum dicit.[Dirige]quia pro certo ſicut cęcus, qui eſt in viæ periculo conſuetus,nauigans, qui eſt in aqua fluctuoſa,& in naui putrida & ruinoſa,debilis miles,qui eſt in pugna furioſa,ductorẽ ſuum ſolet rogare, vt debite eũ regat,& ſecure & prudenter dirigat,ſic nos,qui in hac vita ſumus ſicut cęci in magno deuio,ſicut nauigãtes in fluctu vario,& dormiẽtes in putrido nauigio ſicut pugnãtes in forti ꝓlio,multipliciter indigemus,ꝙ diſcrete regamũr. Et ideò humiliter Deo ſupplicare debem⁹,vt tute ab eo dirigamur [Dirige me inquit.]Ad q̃ quidem humilẽ ſupplicationẽ faciẽdam inſtruimur Thob.4.vbi dicitur.Omni tẽpore benedic Deũ,& pete ab eo,vt vias tuas dirigat,& cõſilia tua ĩ ipſo ꝑmaneant.Et iõ ille ſanctus Ioſaphat vidẽs filios Amon Moab,& Idumeorũ,cõtra ſe congregatos,orãdo Deũ deuote dicebat 2.Paral.20.Hoc ſolũ habemus reſidui, vt oculos nr̃os dirigam⁹ ad te. Igit̃ dico,ꝙ nos indigemus, ꝙ De⁹

Dirigat corda ad bene cogitandum,
Conſilia ad caute ordinandum,
Vias ad recte ambulandum,
Voces ad Deum adorandum,
Pedes ad nunquam declinandum,
Oculos ad verè contemplandum,
Manus ad bene operandum,
Linguam ad dignè perorandum,
Corpus ad pœnas tolerandum.

Igitur dico,ꝙ neceſſe eſt, ꝙ dirigãtur corda, vt ſanctè meditemur. Sap.9.In directione cordis iudicium iudicat.Et Hierem.31.Dirige cor tuum in viam rectam.Cuius tamen cõtrarium faciunt mali,de quibus dr̃ in Pſal.ꝙ ipſi ſunt generatio,quæ non direxit cor ſuum,neque eſt creditus cũ Deo ſpiritus eius.Et tñ Iob.24. promittitur,ꝙ ſi hõ direxerit ad Deum cor ſuum,ſpiritum eius,& flatum ad ſe trahet. Itẽ neceſſe eſt,ꝙ dirigãtur conſilia,vt caute regulemur & ordinemur.Vnde de iuſto dicitur Eccle.39.ꝙ in oratione confitebitur domino,& ipſe diriget conſilium eius & diſciplinã. Item ꝙ dirigantur vię noſtræ,vt tute gradiamur.Pſal.Dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas. Itẽ ꝙ dirigant̃ voces,vt deuote loquamur,ſcilicet per orationem Pſal.Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in cõſpectu tuo. Item ꝙ dirigatur pedes, vt non in culpam labantur. Pſal.

Pes meus

Pes meus stetit in directo in Ecclesiis, benedicā te domine. Vnde etiam de vaccis, quæ portabant arcam, dicitur 1. Reg. 6. ꝙ ibant in directum pergentes, & non declinabant neque ad dexteram neque ad sinistram, & tamen istæ erant vaccæ fœtæ, quæ nunquam alias iugum tulerant, & quæ vitulos domi inclusos habebant. Ad denotandum, ꝙ nullus est ita insolens & sine iugo, etiam si Vituli sui. i. carnales & amici ipsum ad contrarium incitent, cum tamen sit, ꝙ ipse ad portandū arcam Ecclesiæ, vel scripturæ per prælaturam, vel regularē disciplinam submittitur & ordinatur, quin debeat directè in via morum incedere, & nequaquam per vitia declinare. Esa. 35. Hæc erit vobis directa via. Item ꝙ dirigatur visus, vt vera contemplemur. Hier. 3. Leua oculos tuos in directum, & vide vbi prostrata sis. Item, ꝙ dirigantur manus vt bonum operemur. Psa. Opus manuum nostrarum dirige & 1. Mach. 3. Directa est salus in manu eius. Item ꝙ dirigatur lingua, vt dignè fabulemur, quia vt dr̄ in Psal. Qui loquitur iniqua, nō direxit in conspectu oculorum meorum. Item ꝙ dirigatur corpus, vt patienter sustentemur 2. Thes. 3. Dominus autem dirigat corda & corpora nostra in charitate Dei & patientia Christi. Talibus ergo modis dirigitur homo. Dicat ergo illud Psal. Direxit gressus meos subtus me, & non sunt infirmata vestigia mea. Patet igitur, ꝙ directio nostra debet

D habere Deū pro rectore. [Dirige me inquit.] ¶ Secundò dico, ꝙ ista debet habere legem pro splendore seu ductore.) In veritate inquit.] Nihil. n. potest bene dirigi sine lumine. Lux. n. solet viam rectam ostendere, & sic potest dirigi quo debeat declinare. Sic verè quia mandatum lucerna est & lex & lux, & via vitæ, & increpatio disciplinæ, sicut dicitur Prouerb. 6. Ideò legis lumē necessarium est viatori, si scilicet in via morum rectè vult dirigi, & deduci. Ista autem lex ostenditur cū dicitur. [In veritate.] quia s. sicut in Psa. dicitur. Mandata tua veritas, & lex tua veritas. Pone, si vis quomodo ad aspectum stellæ maris seu poli, vel etiam orionis vel arcturi, nautæ dirigunt gressus suos, sic verè super omnia dirigit veritas, i. lumen fidei, & legis diuinæ, Vnde Eccle. 37. Deprecare altissimum, vt dirigat in veritate viam tuam. Ista autem veritas directiua summè necessaria est in confessione. Quia sicut dr̄ Prouer. 28. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur, qui aūt confessus fuerit & reliquerit ea, misericordiam cōsequetur. Patet ergo quomodo directio nostra debet habere legem pro splendore. [In veritate inquit.] ¶ Tertiò dico, ꝙ ipsa debet habere iustum ꝓ motore. Remiges. n. sunt necessarij ad

E directionē nauis. Sic viri boni, Prælati, Prædicatores & Cōsiliarij necessarii sunt ad nostram directionem, & ad doctrinam & exemplarem informationem. quod scilicet ostenditur cum dicitur Deo, doce, me, supple per Prælatos, Prędicatores, & iustos, quia scilicet Deus non docet hominē immediate per seipsum, sed mediantibus supradictis. Teste. n. Solino, in capnea insula nunquā apparet stella maris, & ideò nautæ per stellas ibidem nunquam diriguntur, imo secum in nauibus portant aues, quæ terram naturaliter sentientes, semper se vertunt & volitant versus illam partem vbi ꝓpius sentiunt terram esse, & sic mediantibus auibus dirigūtur, vt ait. Sic verè dico, ꝙ in insula huius mūdi, stella fixa Deus visibiliter non apparet, hec nos apparenter dirigit, siue docet, ergo necesse est, ꝙ aues, idest viros iustos, doctores scilicet & pręlatos habeamus, ad quorum motus & gestus & documēta pariter, & exempla, vias nostras in domino dirigamus. Quia enim in odoratu deuotionis terram Paradisi sentiunt, ideò nos bene docent & dirigunt. Iob. 35. Docet nos super iumenta terræ, & in auibus erudit nos. Vnde de tali directione facta per iustos potest dici illud Sapien. 10. Direxit opera eorum in manibus Prophetæ sancti. Habeat ergo nostra directio iustum promotorem. ¶ Quartò dico, ꝙ ista debet ha-

F bere cœlum pro tractore seu allectore, quod ostenditur cū dicitur. [Saluator,] quia tu inquit es Deus saluator meus. Salus enim æterna, quæ alibi non habetur, quā in cœlo, est obiectum alliciens & attractiuum, vt nos ad portum debitum dirigat. vnde 1. Macha. 3. Directa est salus in manu eius. Et talem directionem videtur dominus iniūgere Genes. 13. Leua oculos tuos in directum, & vide. Sequitur. Omnem terram, quam circunspicis, tibi dabo. Ista est enim terra promissionis, s. Paradisus, cuius tractus debet dirigere gressus nostros. Sicut. n. adamātinæ rupes i mari naues ita fortiter attrahūt, ꝙ ita impetuosè ibi currunt, vt se quandoq; destruant & cōfringant, sic pro certo gloria ęterna sanctos taliter allexit, & attraxit, ꝙ tanto impetu & feruore versus eam cucurrerunt & iter suum ad eam direxerunt, quòd multi se per martyriū confregerunt, confringi & conteri dimiserunt. Exod. 12. In fortitudine sua directus est cū Angelo. Patet ergo quomodo homo in bonis actibus potest dirigi

Per { Glorię visa solatia,
Iustorum sana auxilia,
Diuinæ legis clara consilia,
Ipsius Dei pia suffragia. }

Bene ergo dicit. Dirige in veritate, &c. Sufficit. Vide infra de via, & de recto.

Diripere.

Potest notari de diripere, sicut dc rapere, scilicet, ꝙ aliqui diripiuntur spiritualiter gratiam amittentes. Psal. Qui oderunt nos, diripiebant sibi. Alij diripiuntur temporaliter, terrena dimittentes. Psal. Diripiant alieni labores eius. Alij diripiuntur æternaliter, tormenta patientes. vnde de Demonibus animas diripientibus potest dici illud 1. Reg. 23. Philistijm oppugnant Cellam, & diripiunt areas. Tria enim sunt bona, scilicet gratiæ, fortunæ, gloriæ. Prima diripiuntur per tentatores, secunda per tyrannos, tertia per tortores &c. Vide infra de rapere &c. A

Diruere. Dirutus.

Vide destruere.

Dirumpere.

Vide vbi Rumpere.

Discedere.

Cum discedere denotet mihi quādam separationem & diuisionem, & à loco, vel à persona elongationem vel disiunctionem, possum notare, quòd in scriptura reperio A

Vnum discedere { Dei, quod est metuendum,
Diaboli, quod est diligendum,
Iusti, quod est eligendum,
Impij, quod est negligendum. }

¶ Discedit enim ab hoīe Deus, dū ipse hō per culpas contaminatur. Discedit ab eo Diabolus, dum culpas abominatur. Discedit à malo iustus dū virtutibus illuminatur. Discedit à bono impius dū vitiis coinquinatꝰ. De discessione ergo Dei, quæ est metuenda, qua. s. Deus discedit à peccatore, ipsum in peccato dimittendo, ipsum non corrigendo, & eū ꝑꝑ vitia abhorrendo, dicit Dauid in Psal. sic. Ne discesseris à me, qm̄ tribulatio proxima est, & nō est qui adiuuet. & alio psalmo dicit. Domine ne discedas à me, exurge & intende iudicio meo &c. De discessione aūt Diaboli, quæ est appetēda, dr̄ 2. Corin. 12. Datus est mihi Angelus Sathanæ, qui me collaphizet, propter quod ter dominum rogaui, vt discederet à me. De discessione verò viri iusti, quæ est commendanda, quia. s. bonus non discedit nisi à malo, pōt dici illud 2. Tim. 2. Discedit ab iniquitate oīs, qui inuocat nomē domini. De discessione verò impij, quæ est abhorrenda & contemnenda, quia. s. semper discedit à bono, dr̄ 1. Corin. 7. Infidelis si discedit, discedat. ¶ His ergo præmissis, dicamus solum de discessu iusti qui est virtuosus, & de discessu impij, qui est vitiosus. Est igitur discessus iusti, qui est virtuosus. Elementa enim nobilia naturaliter separantur, & discedunt ab ignobilibus, sicut patet, quia ignis hic in aliqua materia grossa detentus, non cessat sursum ascēdere, acsi velit discedere, & abire. Sic verè nobiles & iusti semper ab omni ignobilitate discedūt, & ab omni malo se separant, & seiungunt 1. Reg. 15. Abite, recedite atque discedite. Vnde nota, quòd iustus discedit B

Ab iniqua societate, ne per eam decipiatur,
A vitiorum iniquitate, ne per eam inficiatur,
A sæculari auctoritate, ne propter eam eiiciatur.

Discedat ergo à mala societate, ne per eam decipiatur. Eccl. 7. Discede ab iniquo, & deficient mala à te. Malos etiam debet iustus à se reiicere, & discedere compellere, dicens illud Psal. Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem. Itē discedat ab iniquitate. Eccl. 35. Salutare sacrificium attendere mandatis, & discedere ab iniquitate. Item discedat à sæculi pompositate. Eccl. 13. Aduocatus à potētiore discede. Hic est ergo discessus iusti, qui est virtuosus. ¶ Secundò dico, & est discessus impij, qui est vitiosus. Et sic nota, quòd mali C

Discedunt { à Deo per peccatum & malitiam,
à seipsis per dissensionem & discordiam,

Diſcedũt à fide per infidelitatem & idololatriam.
verò à Chriſto per finalem condemnationem & miſeriam ſcilicet in iudicio.

¶Dicam ergo, ꝙ eſt quidam diſceſſus malorũ, qui eſt nequitiæ, & iſte eſt ille, quo peccator diſcedit, & ſeparatur à Deo per peccatum. Pſa. Spreuiſti omnes diſcedentes à te. Item eſt quidam diſceſſus ſuperborum & iracundorũ, qui eſt diſcordiæ. Act. 28. Cumq; inuicẽ non eſſent cõſentientes, diſcedebant. Item quidã diſceſſus malorũ infidelium & peruerſorũ, qui eſt Idololatriæ 1. Timo. 4. In nouiſſimis diebus qdã diſcedent à fide, & adhærebunt ſpiritibus erroris. Item eſt quidã diſceſſus miſerorum & damnatorum, qui erit deſolationis & triſtitiæ, ille.ſ. quo dãnati cõpellentur à ſocietate Dei Angelorum & Sãctorum diſcedere, & in ignem æternum cum Demonibus recedere, & abire. Matth. 25. Tunc dicet ſcilicet Chriſtus his, qui in ſiniſtris ſunt. Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo & Angelis eius. Vide infrà de verbo, Recedere.

A **Diſcere.** Diſcere idem eſt quod ſcire incipere. Diſcere.n. eſt in fieri, ſcire in facto eſſe. Debẽt autẽ diſcere nouitij, & ignorãtes, & diſcipuli. Et ideò à diſcere dr̃ diſciplina, & ab vtroq; diſcipulus nominatur. Et verè diſcere valde eſt neceſſariũ, quia oĩs ars & ſcientia ignoratur, niſi primitus addiſcatur. Ideò dicit Orig. ſuper Exod. Pũge oculum, & dabit lachrymam, ſtringe mentẽ, & dabit intellectũ. Nihil.n. eſt tam incredibile quin dicẽdo fiat probabile. Iſid. ety. li. no. de ſynonymis dixit. Diſce quod neſcis, ne doctor inutilis inueniaris. Iſta.n. dno valde proficiũt ſtudentibus.ſ. inquirere quod neſciũt, & docere quod ſciunt. Vnde ibidẽ. Bonũ quod audieris, dic, bonũ quod didiciſti, doce, diſcẽdi atq; docẽdi nõ contẽnas ſtudiũ. Dãdo.n. ſapientiã, largior fit, & dũ plus largitur, plus abundat. Poſſumus ergo notare, ꝙ duo principaliter ſunt diſcẽda, ſcilicet bonũ ſapere, & bonũ facere. Bonũ ſapere, pertinet ad ſapientiã, bonum facere, pertinet ad vitam. Diſcere ergo debemus ſapiẽtiam dum tẽporis opportunitatẽ habemus. Sed pro certo ad hoc, ꝙ quis bene ſtudeat vel addiſcat, plura ſunt neceſſaria, videlicet

B Congruitas doctoris,
Sedulitas laboris,
Tenuitas proſperitatis,
Habilitas ſocietatis,
Longinquitas natiuitatis.

¶Neceſſarium eſt ergo habere doctoris congruitatem. Pueri.n. à lacte nutricis ſi fuerit corruptum, corrumpuntur, ſi verò purum fuerit, impinguãtur. Et ideò dicit Plinius ꝙ cerua qñ parturit, ſolet herbas medicinales comedere, vt ſuis filiis poſſit lac ſalubrius miniſtrare. Tandẽ qñ creſcunt, docet eos currere, & fugere, & pericula declinare, & ducens eos per prærupta, docet eos ſaltare. Sic proculdubio dico, ꝙ puer, q bene vult addiſcere, neceſſe eſt, ꝙ bonam nutricem & bonũ doctorem per prædicationem ſibi procuret, qui herbas ſanę ſcientiæ comedere, & ſibi incorporare ſtudeat, vt tãdem ſuis poſſit diſcipulis lac ſalubris doctrinæ miniſtrare. Qui ẽt eos doceat per bona opera currere, vitia & ſcelera fugere, & prupta Inferni & alia pericula euitare. Ideò Chriſtus bonus doctor prædicabat Mat. 11. Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem aĩabus veſtris. Vbi nota, ꝙ à tali doctore eſt diſcendum propter eius ſublimitatem ſeu auctoritatem. [A me inquit, qui.ſ. ſum talis & tãtus] Item propter eius benignitatẽ, quia mitis & humilis, propter noſtram vtilitatẽ, quia inuenietis requiem aĩabus veſtris vnde Hiere. 9. Didicerunt à patribus ſuis. Et breuiter, ꝙ homo debeat diſcere & à perſonis, & in loco vbi poſſit ſciẽtiã inuenire, patet Baruc. 3. vbi dicitur. Diſce vbi ſit ſapiẽtia, vbi ſit virtus, vbi ſit ſcientia, vbi ſit lumen oculorum, & pax &c. Expone quis locus ſtudij eſt eligendus, vbi ſit ſciẽtia & pax &c. [A me ergo diſcite] Matth. 2. Herodes didicit ab eis.ſ. à magis, tẽpus ſtellæ. Eſt ergo neceſſaria doctoris congruitas.

C ¶Secundò eſt neceſſaria laboris ſedulitas. Sedule.n. & ſtabiliter debet homo laborare, audire.ſ. & ſtudere, ſi ad ſcientiã cupiat peruenire. Sicut.n. oues quãdo ſunt bonis paſcuis, ſiſtunt & auide herbas quouſq; ad radicẽ vadunt, & cõtinuè ibi ſiſtunt, & inde non recedunt quouſq; fuerint ſatiatæ ſic vere boni auditores qñ bona paſcua.i. bonũ Doctorẽ inueniũt quouſq; ſatiati.i. ſcia plei fuerit, exinde recedere, vel ab ire nõ ſolẽt. vñ 2. Tim. 3. Permane in his, quæ didiciſti. Quod eſt contra multos ſimiles capreis. Capræ.n. vt dicit Plinius, nunquam in eiſdem paſcuis perſeuerant imo de loco ad locũ ſæpiſsimè ſe cõuertũt. Herbas ẽt vſq; ad radicẽ nõ comedũt, imo ſolũ extremitates frõdiũ, & herbarũ rodũt. Sic vere multi ſunt, qui in vna paſcua.i. in vno ſtudio vel ſcia nõ perſeuerant. Diſcurrunt.n. de paſcua ad paſcuã, de ſtudio ad ſtudiũ, de facultate ad facultatem, & tales proculdubio nõ rodunt herbas vſq; ad radicẽ.i. non acquirunt ſciam vſque ad fundamentũ & profunditatẽ, imo ſolummodo ad extremitatem & ſuperficiẽ aquirunt. de iſtis dr̃ 1. Timo. 5. Diſcunt circuire domos, nõ ſolũ otioſè, ſed verboſè & curioſè loquẽtes quæ nõ oportet. De iſtis ẽt põt intelligi illud 2. Timo. 3. Semper diſcentes, & nunquã ad ſcientiã veritatis perueniẽtes. Contra tales loquitur Senec. Epiſtola 2. Nihil ita ſanitatem impedit, vt remediorũ crebra mutatio. Non cõualeſcit planta, quæ ſæpe trãsfertur, nihil tã vtile eſt, ꝙ in tranſitu proſit. Sic ergo ſtulti ſunt, qui libros ſtatim faſtidiũt, quos viderint. Cũ ergo multa percurris vnũ excipe, quod illa die coquas. Neceſſaria eſt ergo laboris ſedulitas ſeu continuitas. Quod bene facit Thomas Philoſophus, qui poſt 107. annos D moriebatur, qñ diſcere incipiebat. ¶Tertiò neceſſaria eſt virtus ſeu rerum tenuitas & paupertas. Pergamenum.n. pingue malè retinet ſcripturam impreſſam. Sic verè homo pinguis in delitiis atque diuitijs enutritus, vt cõiter, non bene retinet, nec addiſcit. Ideò dicit Senec. in 17. Epiſtola. Studijs & diuitijs pariter vacare non potes. Si verò vacare vis, pauper ſis, aut pauperi ſimilis. Multis.n. ad philoſophandum obſtitere diuitiæ, paupertas verò expedita eſt & ſecura. Neceſſaria eſt ergo rerum tenuitas. Quartò dico, ꝙ neceſſaria eſt bona ſocietas. Facile.n. addiſcitur quod à ſocijs frequentatur. Et ideò q bene addiſcere vult, debet bonos ſocios frequẽtare. Vnde Sene. Illos tecum admitte, qui te poſſunt facere meliorem. Ideò de malis dicitur in Pſa. ꝙ commixti ſunt inter gẽtes, & didicerũt opera eorum, & ſeruierunt ſculptilibus eorum. ¶Quintò dico, ꝙ neceſſaria eſt terræ longinquitas.i. patriæ extraneitas Olus enim & pomum non proficiunt in terra vbi ſeminantur. Ideò ad hoc, ꝙ creſcant & proficiant, neceſſe eſt, vt alibi tranſplantẽtur. Apes ẽt in alueari ſuo non acquirunt mel, imo neceſſe eſt, ꝙ extra aluearia ſua longè exeant, vbi odoriferos flores quærant, in quibus mel inueniũt, de quo cũ oneratæ fuerint, ad aluearia redeunt, vt dicit Pli. Sic proculdubio in loco vbi ſeminatur. i. vbi quis naſcitur, inter amicos & notos parum poteſt ꝓficere, nec aliquid addiſcere, vel valere. Nemo enim acceptus eſt propheta in patria ſua. Familiaritas.n. & notitia perſonarum valde impedit ad bene diſcendum. Neceſſe eſt ergo, ꝙ homo alibi, ſcilicet ad terram extraneam tranſplantetur, & ꝙ extra aluearia domus propriæ longè ad ſtudium accedat, vbi melle ſcientię ſe repleat, vt inde plenus & oneratus ad patria reueniat, & accedat. Sicut enim dicit Hugo, iſta ſunt neceſſaria homini, q vult diſcere, ſcilicet victus tenuis, & terra ignota. Ideò bene conſulitur Gen. 12. Egredere de terra tua, & de cognatione tua. Sic ergo patet, ꝙ diſcere debemus ſcientialia. ¶ Sed ad- E huc dico, ꝙ diſcere debemus operabilia. Melius eſt enim diſcere facienda & dicenda, quàm ſcienda. Ideò Eſaiæ 1. dicitur. Quieſcite agera peruersè, diſcite bene facere. Et aduertamus, ꝙ ſicut animalia bruta humanos actus neſciunt facere adhuc tñ coguntur addiſcere, & ad hoc quandoque verbis, qñq; verberibus edocentur, ſicut patet de ſimia, quæ diſcit ludere, & ſaltare, de elephante, qui.ſ. ſecundum Plinium diſcit & docetur & Regem cognoſcere & adorare, de vitulo marino, qui ſm eundem diſcit, & docetur mugitu & vultu hoĩes ſalutare, ſic verè (chariſſimi) licet nos alij brutales & animales, actus humanos, i. actus rectos virtuoſos & rationabiles facere naturaliter neſciamus, adhuc tamẽ debemus diſcere, & nos totis affectibus applicare. q. a ſicut dr̃ Prouer. 17. Qui euitat diſcere, incidit in mala. Nota ergo, ꝙ quidam diſcunt benefacere diuinis inſpirationibus, ſicut ſunt multi, qui per ſeipſos docentur, & inſtruuntur. Gal. 1. Neque enim illud ab homine didici, ſed per reuelationem. Quidam etiã exemplis, & inductionibus. Ideò dicitur Prouerbiorum 6. Vade ad formicam o piger, & conſidera vias eius, & diſce ſapientiam. & Prouerbio. 24. Exemplo didiciſti diſciplinam. Quidã etiam pęnis & correctionibus, ſicut elephas, qui verberibus

beribus domeſticatur,& obedire docetur. Vnde Hebræ.5. Didicit ex his,quæ paſſus eſt,obediētiam.Diſcere ergo debemus res vtiles & neceſſarias ad ſalutem.Iuxta conſilium Baruc.3.Diſce vbi ſit prudentia,vbi ſit virtus,vbi ſit intellectus,vt ſcias ſimul vbi ſit longiturnitas vitæ & victus,vbi ſit lumen oculorum & pax.Vbi oſtēditur,ꝙ nos debemus diſcere mentalis prouidentiæ ſedulitatem.[Diſce inquit vbi ſit prudentia.]Virtutis patientiæ ſtabilitatem[longiturnitas inquit]Cęleſtis affluentiæ fœlicitatem,quia.ſ.debemus diſcere vbi ſit vita victus lumen & pax.Debemus ergo diſcere exteriora prouide gubernare[prudentia,]aſpariora ſolidè tolerare,[longiturnitas]Superiora feruide affectare[vita inquit,lumen & pax,]Diſcamus ergo gubernare axtariora prudentia,quæ.ſ.pertinet ad regimen exteriorum 1. Timo.5.Diſcat primum domum ſuam regere.Item diſcamus aſperiora.i.mundi tribulationes tolerare.Vnde Iſid. de no. ſynonymis.Diſce mala magis tolerare, quàm facere. Item diſcamus affectare ſuperiora,ſ.bona æterna,quæ ponuntur in iſtis tribus,vita,victus,lumen & pax.Vnde Sapi.7.Abſcōdita & improuiſa didici &c.Et iſta de Addiſcere ſufficiant.

A **Diſciplina.** Nota,ꝙ licet diſciplina aliquoties ſumatur pro morum compoſitione,ſicut Eccl.10.Vir prudens & diſciplinatus non murmurabit correctus.Cōiter tamen ſumitur pro correctione, ſicut dr̄ Prouer.22.Stultitia colligata eſt in corde pueri,& virga diſciplinæ fugabit eam.Poſſumus ergo dicere,ꝙ diſciplina quādoque accipitur pro morali perfectione,item pro pœnali correctione.Accipitur dico pro perfectione ſeu cōditione morali,ſicut homo dr̄ bene diſciplinatus, qui quantum ad geſtum veſtitum,motum, affatum eſt bene diſpoſitus & maturus.Et ſic loquitur Hugo Epiſtol.13.Diſciplina(inquit)ceruicem diſponit,vultum componit,oculos ligat, cachinnos cohibet,moderatur linguam,gulam cedit,iram fugat. Itē accipitur pro correctione pœnali,& ſic accipitur in Pſa. Diſciplina tua correxit me in finem,diſciplina tua ipſa me docebit. Quocunq; ergo modo accipiatur,diſciplina eſt tenēda,ſeruanda,ſuſtinenda.Diſciplinam.n.& ſapiētiam, q abijcit,infęlix eſt.Sap.3.Diſciplina.n.correctio ſeu tribulatio, ſiue inferatur à Deo,ſiue à prælato,ſiue etiam à mūdo, ſp eſt proficua ſuſtinenti.Sicut.n.videmus,ꝙ æqui indomiti multis punctionibus & vexationibus,diſciplinis & correctionibus edomantur,& humanis vſibus deputantur.vrſi & elephantes & ſimiæ per correctiones & afflictiones diſciplinati & docti efficiūtur,ita ꝙ poſtmodū inter hoīes digni ſunt habitare,qui prius ſilueſtres erant,& inter feras ſolummodo habitabant,ſic verè chariſsimi ſine diſciplina & correctione efficit̄ homo totus rudis,ſilueſtris & indoctus, & beſtialibus moribus informatus, ſi tn̄ diſciplinatus fuerit', & correctus,& pœnis & laboribus ſubiugatus, ita qn̄que doctus & perfectus efficitur,ꝙ inter hoīes,i.inter ſapientes & bonos habitare dignus habet̄.Diſciplinam ergo domini ſuſtinere debemus,quia ſicut dicitur Eccleſiaſt.33.Cibaria,& virga,& onus aſino,panis & diſciplina & opus ſeruo.Et aduerte,ꝙ diſciplina & correctio tria ſpecialiter operantur.

Iſta enim infert corpori dolorem,quia dicitur virga.
Aufert otij torporem,quia dicitur onus & opus.
Confert gloriæ dulcorem.Cibaria inquit & panis.

B ¶Dico.n.ꝙ per diſciplinam corpori dolor infertur, & hoc oſtenditur cum dr̄.[Diſciplina.]Diſciplina.n.comparat̄ virgæ.Virga.n.ſicut dicit Iſid.dr̄ quaſi vi regens, ad denotandum,ꝙ per virgam correctionis & diſciplinæ homo violenter regitur,& ad bonum inclinatur.vnde Prouer.23. Si percuſſeris eum virga,non morietur,tu virga percuties eum,& animam de Inferno liberabis.Et nota,ꝙ virga vtuntur

Magiſtri ad pueros verberandum,
Reges ad populis imperandum,
Paſtores ad gregem dirigendum,
Pauperes ad canes repellendum.

Sic verè virga correctionis & diſciplinæ valde eſt neceſſaria omnibus pſonis iuriſdictionem habentibus,ſ.Prælatis, Paſtorib. Magiſtris,& Iudicibus,dominis atque Regibus. Cum tali.n. virga,i.cum aſpera correctione & diſciplina,pueri.i. ſimplices inſtruuntur,& greges & inferiores gubernantur, canes & peruerſiones reprimuntur.De iſta ergo virga dr̄ in Pſal. Reges eos in virga ferrea &c. Viſitabo in virga iniquitates eorum,& in verberibus peccata eorum.Iſta tamen ſunt contra multos,qui re vera ita ſunt peruerſi, ꝙ per virgam non emendantur,imo quanto plus per virgam correctionis verberantur,tanto amplius indiſciplinatiores efficiuntur, ſimiles leoni,qui eſt animal,quod nunquam virga domat̄, imo quanto plus percutitur, tanto plus iraſcitur, & crudelis efficitur.Rhinoceros etiam animal eſt indomabile, immo ſi aliquo caſu à venatore capitur,ante triduum præ deſperatione & dolore moritur.Sic verè multi ſunt,quos virga diſciplinæ non corrigit,nec emendat,ſed ipſos potius ad deſperationem & in obſtinationem incitat,& inflammat.Siue.n.percutiātur ab homine per correctionem,ſiue à Deo p tribulationem,ipſi tamen non emendātur,ſed potius inmalo indurantur.Hier.5.Percuſsiſti eos,& non doluerunt, attriuiſti eos,& renuerunt accipere diſciplinam. Patet ergo, ꝙ per diſciplinam corpori dolor infertur,quia ſicut dicitur Hebr.12.Omnis diſciplina in pręſenti nō vr̄ eſſe gaudij,ſed mæroris.Virga ergo iſta eſt virga diſciplinæ, quæ fugat ſtultitiam de corpore pueri,ſicut dr̄.Prouer.22. Per hanc ergo corpori dolor infertur.¶Secundò dico, ꝙ p iſtam otij torpor aufertur,quod oſtenditur cum dr̄.[onus & opus.]Onꝰ C enim & quies,opus & otium ſunt contraria, & ideò quando ſupponitur onus & opus,bene ſequit̄,ꝙ per diſciplinam torpor,& ocium euitatur.Homo.n.qui diſciplinis & correctionibus ſubijcitur,à torpore & otio ſegregatur.Ideò bene conſulitur.Hebr.12.In diſciplina perſeuerate ſicut filij. Otium.n. eſt vituperabile in ſcriptura, omnes.n.creaturæ otium deteſtantur.Cœlum.n.optimè ſeruat diſciplinā & regulam motus ſui.Formicæ etiam,quæ ſunt minimę creaturæ,nunquam ceſſant ab opere & à motu, continuè.n.laborant pro granis aggregandis.Apes etiam,vt dicit Ambroſius & Plinius,maximam diſciplinam ſeruant inter ſe,nulla.n.inter ipſas eſt otioſa,imo otioſas à ſe eiiciunt,ipſasq; puniunt & expellunt.Sic verè chariſsimi, inter nos debet eſſe maxima diſciplina quantum ad otium vitandum,quia.ſ.nūquam debemus à motu bonorum operum ceſſare,nec otio vel torpori vacare,imo ſemper nos debemus in bonis operibus exercere.Opus inquit.vnde Eccl.33.Operatur in diſciplina,& quærit requieſcere.Multi tamen ſunt, qui diſciplinam correctionis non accipiunt, imo in torpore & otio ſe inuoluunt.Amant.n. delitias,non laborem, & ocium,nō ſudorem.Vnde in Pſa.Tu vero audiſti diſciplinam,& pieciſti ſermones meos retrorſum.Non ergo ſic,ſed per diſciplinam ocij torpor auferatur. ¶ Tertiò dico, quòd diſcipli- D na eſt tenenda,qa per hāc gloriæ dulcor cōfert̄,& hoc oſtēdit̄ cum dr̄[Cibaria & panis].Sicut.n.per diligentiam & diſciplinam acquiritur panis & cibus,iuxta illud Matt.10.Dignus eſt operarius cibo ſuo,ſic proculdubio illi,qui in correctione & diſciplinā volūt viuere in hoc mūdo,digni ſunt in cœleſti conuiuio manducare.Eſai.29.Panis ei datus eſt, aquæ eius fideles ſunt.Ideò bn̄ dr̄ Proue.13.Egeſtas & ignominia ei,q deſerit diſciplinā.Sap.3.Diſciplinam qui abijcit, infęlix eſt,quaſi diceret,ꝙ per diſciplinā acqrit̄ fęlicitas Paradiſi,ſicut p oneris dimiſsionē infęlicitas Inferni. Et ſic dico,ꝙ per diſciplinā fęlicitas acquirit̄,tepiditas excutitur,pęnalitas imprimitur &c.Et breuiter ſi vis,adhuc potes dicere,ꝙ diſciplina & cōpoſitio morum tenenda eſt, videlicet

Ne dominus peccantibus iraſcatur,
Vt à culpis quis grauibus corrigatur,
Vt quis docte in ſenſibus inſtruatur,
Vt deuote parentibus pareatur,
Nec peccati mors impia incurratur,
Ne de via per inuia,diſcurratur,
Vt diuina ſcientia acquiratur,
Vt ęterna fęlicitas non perdatur,
Vt fraterna benignitas habeatur,
Vt inanis loquacitas caueatur,
Vt in pace tranquillitas teneatur,
Vt cordium peruerſitas molliatur,
Vt regalis ſublimitas adeatur.

Diſciplina.n.facit,ne Deus iraſcatur.Pſal. Apprehendit diſciplinam,ne quando iraſcatur dominus, & pereatis de via iuſta.Item facit,vt culpa corrigat̄.Pſ.Diſciplina tua ipſa me correxit in finem.Item facit,vt homo doceat̄.Pſa. Diſciplina tua ipſa me docebit.& Iob.23.dicitur de Deo, ꝙ Deus aperit aures virorum,& erudiens eos inſtruit diſciplina.

Itẽ facit, vt patri pareatur, patri dico corporali & spirituali. Prouer. 1. Audi fili mi disciplinam patris tui &c. Itẽ facit, ne iustus moriatur. Vnde de iniusto dr̃ econuerso Prouerb. 5. ꝙ ipse morietur, quia non habuit disciplinam. Item facit, vt rite gradiatur, quia.s. sicut dr̃ Proue. 6. Mandatum lucerna est & lex, & lux, & via vitæ, increpatio disciplinę. Item facit, vt sapiens quis dicatur, iuxta illud Pr ue. 12. Qui diligit disciplinam, diligit sciam. Et ibidem 19. Suscipe disciplinã, vt sis sapiens. Itẽ facit, vt fœlix habeatur, quia sicut econuerso dr̃ Sapien. 3. Disciplinam qui abijcit, infælix est. Itẽ facit, vt fratri succurrat. Vnde de filijs Israel dr̃, ꝙ cum mia disciplinam acceperunt. Item facit, ne vanè quis loquat̃ 2. Tim. 2. Stultas autem & sine disciplina quæstiones deuita, sciens qm̃ generant lites. Item facit, vt in pace viuatur. Eccle. 41. Disciplina pacis nostrę super eum. Item facit, vt cor remolliatur. vnde econuerso de induratis dr̃ Hiere. 5. Renuerũt accipere disciplinam, indurauerunt faciem suam supra petram. Item, vt Christo assistatur. vnde Dan. 1. pręcipitur, ꝙ pueri de semine regio, in quibus nulla esset macula, docti disciplina, & eruditi omni sapientia, quęrerentur, vt possent stare in palatio coram Rege. Et breuiter, sine disciplina morali nullus est dignus stare coram Rege christo. sed pro certo qui taliter disciplinatus fuerit, omnia nocua præcaue it, vtilia procurabit, & ęternam gloriam finaliter possidebit.

A **Discipulus & famulus.** Quãdoq; signãt idem pręter hoc ꝙ famulus deputatus est ad seruiẽdum, discipulus ad discẽdum. Et ideò discipulus est.

Nomen { Obedientię & humilitatis, / Seruitij sedulitatis, / Timoris & simplicitatis, / Insuper industriæ & docilitatis, / Etiam amicitiæ & familiaritatis.

¶ Simus ergo serui & discipuli Dei & sanctorum bonorum Doctorum, nostrorum Prælatorum. Aduerte.n. ꝙ Christus dicit Luc. 14. Qui non baiulat crucẽ suam, & sequit̃ me, nõ põt esse meus discipulus. ¶ Vbi nota, ꝙ ad hoc, ꝙ simus Discipuli Dei.i. obedientes & subditi, requiritur labor & asperitas, q̃ sustineat̃, quia debem⁹ baiulare crucem.i. sustinere cruciamentum laborũ, dulcor & humilitas, quo exerceatur, q̃a debemus sequi.i. subijci, & obedire, honor & sublimitas, cui obediatur, quia dr̃, me per quod notatur auctoritas diuina. Illi ergo, qui Christi & sanctorum volunt esse imitatores & discipuli, debent sustinere asperitatẽ laboris, quod ostenditur cum dr̃, ꝙ imitatores Christi debent baiulare, i. portare crucem, per quam designatur afflictio corporis, quia.s. boni serui ſm Apostolum tenent̃ crucifigere carnem suam cum vitijs & cum concupiscentijs. Crux.n. ſm Augustinũ, à cruciatu dr̃. Debet.n. bonus Christi discipulus cruciari per mentis sedulitatẽ, per motus agilitatem, per victus tenuitatem. vnde Matt. 12. Discipuli esurientes ceperunt euellere spicas. Et Mat. 9. dixerunt discipuli Ioãnis. Quare nos & Pharisei ieiunamus frequẽter? Scholares.n. & discipuli dum instruuntur in primitiuis, solẽt verberari, & castigari, vt finaliter possint ad magistratum & cathedram sublimari. Sic verè nos, qui sumus in vita ista sicut in Scholis primitiuorũ, debemus sustinere cruciatus laboris, vt finaliter in Paradiso attingamus ad cathedram excellentiæ & honoris. [Baiulat inquit crucem.] Vnde Marc. 16. Omnis, qui venit ad me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Sustineamus ergo asperitatẽ, &

B laborem. ¶ Secundò exerceant humilitatis dulcorem. Seq̃tur inquit. Sequi.n. humilitatem & amorem designat. Bos.n. ligatus, & equus bene infrenatus, bene sequuntur ductores suos. Quia verè illi, qui per obedientiam sunt ligati, & qui per disciplinam sunt infrenati, sequi debent ductores suos & doctores, & Christum & alios superiores. Sequi dico, eis per amorem adhærendo. Lucæ 7. Ibant cum illo discipuli eius. Ioann. 23. Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis Sequi etiam ipsos imitando. Matth. 6. Accesserunt ad eum discipuli eius. Sequi insuper eis obsequendo. Ioan. 19. Vidit discipulum stantem, quem diligebat Iesus. Stãtem dico, vt paratum ad obediendum & obsequendum. De tali ergo sequela dr̃ Matth. 8. Magister, sequar te quocunq; ieris. Colũbas enim, quæ melle fuerint pastæ, aliæ columbæ sequuntur & vsque ad ipsarum columbarium dulcedine mellis, quod gestant in ore, trahuntur, & producuntur. Sic verè charissimi, Christum & sanctos, q̃ mel dulcis prædicationis & doctrinæ in ore gerebãt, debemus sequi per humilitatem & imitationem, & vsq; ad columbarium Paradisi eos prosequ per bonam operationem. Ezec. 1. Quocunq; declinabant.s. animalia, spiritus rotæ, quæ prima erant sequebantur &c. Ista sunt cõtra multos, discipulos Dei, s. cõtra malos, Ecclesiasticos, & religiosos, & ẽt Christianos, qui verè non sequũtur Christum vel Prælatum per obedientiam & humilitatem, & q̃nq; quod peius est, ꝑ apostasiã ab ipso fugiunt & obstinationẽ. vnde Io. 6. Multi discipulorum abierũt retro, sed iam cum eo non ambulabant. Non sic ergo, sed qui volunt esse Christi discipuli, exerceant humilitatis dulcorem. ¶ Tertiò necessarium est, ꝙ obtineant dignitatis honorem. quod ostẽditur cũ dr̃ in persona Christi. [Me] Discipulus .n. debet timere magistrum, quia sicut dr̃ Luc. 9. Non est discipulus super magistrum. Discipulus.n. qui magistrum non timet, non bene põt proficere. Oĩa enim naturaliter timent suum superiorem, sic aĩalia leonem, aues aquilam, & quãto superior est potentior, honorabilior & melior, tanto plus à discipulis est timendus & amplius honorãdus. Quia igitur Deus est Rex & superior omnibus creaturis, ideò merito debet timeri, & à cũctis viuentibus adorari [Me inq̃t.] Vnde Hier. 10. Quis non timebit te o Rex gentium? Apoc. 14. Timete dñm, & date illi honorem. & aduerte, ꝙ sicut boni discipuli gaudent in aduentu boni magistri, gregatim etiã in Scholis solent morari, irato magistro solent timere, & præcipienti solent obedire, sic verè boni Christiani ecclesiastici vel subditi, de bono magistro vel superiore dñt gaudere per bonã affectionem. Io. 20. Gauisi sunt discipuli viso domino. Gregatim ẽt debent viuere per amorẽ & concordiã & dilectionem. Act. 2. Erant oẽs discipuli pariter. Ipsum ẽt debent timere, & venerari per obedientiam & subiectionem. Ioan. 2. Crediderunt in eum oẽs discipuli eius. Sic igit̃ patet, ꝙ necessarium est homini ad hoc, ꝙ sit Discipulus dñi, ꝙ timeat sublimitatem, ꝙ habeat humilitatem, ꝙ sustineat pęnalitatem &c. Nota adhuc, ꝙ discipulus debet esse

Diligens & studiosus,
Patiens & timorosus,
Fidelis & amorosus,
Humilis & obsequiosus,
Agilis & industriosus,
Subtilis & ingeniosus,
Pacificus non sed tiosus,
Credulus non suspitiosus,
Iucundus & gaudiosus,
Fęcundus & copiosus.

Videtur, ꝙ per discipulum intelligitur quilibet homo iustus & maximè religiosus & perfectus, quia re vera talis debet esse perfectus, & diligens & studiosus per obedientiam & sedulitatem. Vnde de quolibet diligente põt intelligi illud Ioan. 19. Vidit illum discipulum stantem, quem diligebat Iesus, & dixit ei. Ecce mater tua. Maria enim, quęcũ festinatione abijt in mõtana, sicut dicitur Lucæ 1. signat virtutem diligentiæ, quæ reuera mater est & matrona illorum discipulorum, qui inueniuntur stantes, semper scilicet parati ad aliquid faciẽdum. Item talis debet esse patiens & timorosus per reuerentiam & dubietatem. Semper enim debet timere ne offendat magistrum, Deum scilicet vel Pręlatũ. Vnde de Ioseph dicitur Matth. 27. ꝙ ipse discipulus erat Iesu, occultus tamen propter metum. Item talis debet esse fidelis & amorosus. Discipulus.n. tenetur diligere Deum, magistrum, se, & socium. Ideò Christus Ioann. 14. dicit sic. Tunc discipuli mei eritis, si dilectionem habueritis. Et Ioã. 15. efficiamini mei discipuli. sequitur. Manete in dilectione mea. Item talis debet esse humilis & obsequiosus, debet.n. magistrum sequi, & ei seruire, & ministrare & obsequi. Matthæ. 8. Secuti sunt eum discipuli eius. Item talis debet esse agilis & industriosus. Debet enim cito & velociter discurrere, & in omnibus agiliter se habere. Ioann. 20. Ille alius discipulus pręcucurrit citius Petro, & venit prior ad monumentum. Item talis debet esse subtilis & ingeniosus, q̃a scilicet ad bonum discipulum pertinet interrogare, & addiscere. Vnde Marci. 9. Discipuli secreto interrogabant. Et Lucæ 11. dicit vnus ex discipulis eius. Domine, doce nos orare. Item debet esse talis pacificus, non seditiosus, quia scilicet boni discipuli debẽt cõcorditer viuere, & cum magistris, & cum socijs. Cum magistris dico. Matth. 2.

Discumbebant

Discumbebant cum Iesu discipuli eius. quasi diceret ad disci pulum pertinet associari magistro. Luc. 7. Ibant cum Iesu discipuli eius Cum sociis verò. Act. 2. Erant oẽs discipuli pariter in eodem loco. Item talis debet esse credulus, non suspiciosus. Discipulus. n. firmiter debet magistro credere, alias vix aut nunquam poterit doctus esse. Christo ergo, i. prælato, magistris & doctoribus nostris credamus, & eis assentiamus & obediamus. Io. 2. Crediderunt in eum discipuli eius. Itẽ talis debet esse iucũdus & gaudiosus. Ioã. 20. Gauisi sunt discipuli viso domino. Item debet esse talis fæcundus & copiosus, i. aliis dando. Nõ. n. debet esse auarus discipulus, qui liberalem habet magistrum. s. Christum. vnde Act 11. dicit, ꝙ discipuli prout quisq; habebat, miserunt sanctis, qui erant in Hierusalem. Ista ergo de bonis dicta sunt discipulis, i. de quibusuis sanctis hominibus, religiosis, & iustis & etiam de bonis scolaribus & honestis. Sed pro certo de malis discipulis scolaribus & religiosis, & quibuslibet Christianis potest dici econuerso, quòd ipsi sunt

Litigiosi non concordes,
Meticulosi sunt & vecordes,
Præsumptuosi sunt & discordes.

Sunt (dico) mali discipuli, non cõcordes, sed litigiosi. Exemplum Luc. 22. vbi de discipulis dicitur, ꝙ orta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Item isti sunt vecordes & meticulosi. vnde Matth. 26. Discipuli relicto Iesu fugerunt. Item sunt discordes & defectuosi, quia scilicet isti non perseuerãt in societate Dei. Ioan. 6. Multi Discipulorũ abierunt retro, & iam cum Christo non ambulant. Tales ergo potiꝰ sunt discipuli diaboli quàm Dei & magis carnis & mundi, quam Christi, vel boni Prælati, seu magistri. Similes enim sunt simiæ, quæ magistro suo obedit ad ludos, & ad vana faciendum, nunquam autem ad aliquid vtile exercendũ. Sic illi discipuli sunt Diaboli, & non Dei. Et ideo in vanis & in inutilibus sibi obediunt, & nõ in vtilibus Christo credũt. Isti ergo Christi discipulatum cõtẽnentes, videntur dicere cũ Iudæis illud Ioã. 9. Tu Discipulus eius sis, nos aũt Moysi erimus &c. Vide de Obedientia, Seruire, & Subiectio.

Discordia.

Vide infra in tractatu vbi dissensio.

Discretio.

Nullæ sunt auctoritates vocales. Vide in titulis Synonymis, scilicet de sapientia, prudentia, & similibus.

Discumbere.

A Nota, quòd discumbere sumitur pro in conuiuio sedere. Vnde propriè illi discũbunt, qui in conuiuio sedent, resident, aut quiescunt. Secundum autem naturam & diuersitatem conuiuiorum, distingue diuersitatem discumbẽtium. Dic ergo, quòd est discubitus gratiæ, culpæ, Ecclesiæ, & gloriæ

In primo discumbunt iusti viatores,	Est igitur primo discubitus gratiæ, qui est perfectorum.
In secundo discumbunt uani peccatores,	
In tertio discumbunt Christi seruitores,	
In quarto discumbunt cœli possessores.	

Iste est discubitus, quo Christus discumbit cum hominibus ipsos spiritualiter visitando, sicut dicitur Luc. 7. Ingressus Iesus domum Pharisei discubuit. quod pro certo cum senserit mulier. i. aĩa vel voluntas, statim debet vnguentum deuotionis accipere, & effundere super caput ipsius recumbentis, sicut dicitur de Maria Magdalena Matth. 26. & quo etiã homines discumbunt cum Deo, eius gratiam, scientiam & Eucharistiam degustando. Discumbunt. n. cum Christo in viridario gratiæ per charitatem & humilitatẽ. Matthæi 15. Præcepit Iesus turbæ discumbere super terram. Discumbunt et cum eo in prato sacræ scripturæ per scientiam & sagacitatẽ. Vnde Prædicatoribus videtur dominus loqui Io. 6. vbi volens turbas de quinque panibus. i. de quinque libris Moysi, & duobus piscibus. i. Prophetis & Euangeliis satiare, dixit. Facite homines discumbere, erat enim fœnum multũ in loco, discubuerunt ergo viri quasi quinq; milia, & accepit panes, & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus. Et dicitur ibidem, ꝙ plus remansit de cibis, quàm primo fuerunt distributi. Ad denotandum, ꝙ cibus scripturæ quanto plus auditoribus distribuitur, tanto doctrina eius amplius augmentatur. Discumbunt insuper iusti cũ Christo in conuiuio Eucharistiæ per sui corporis assumptam humanitatem. Luc. 26. Discumbens cum illis, accepit panem, & fregit, & porrigebat illis. Talibus ergo sic cum Christo discumbentibus apparet Christus, & eos instruit in credendis. Marc. 16. Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem illorum &c. Iste est ergo discubitus gratiæ, qui est perfectorum. ¶ Secundò dico, ꝙ est discubitus culpæ, qui est peccatorum. Diabolus enim fecit conuiuium omnibus malis, in quo scilicet discumbunt

Carnales & luxuriosi,	De carnalibus potest dici illud Ioann. 12. Lazarus vnus erat de discumbentibus. Lazarus. n. qui leprosus fuerat
Auari & ambitiosi,	
Crudeles & incestuosi,	
Superbi & præsumptuosi.	

B ſm aliquos, corruptos & luxuriosos põt significare. De auaris verò põt dici illud, quod de socru Symonis febricitante dr̃ Marc. 1. Recumbebat aũt socrus Symonis febricitãs. Febris. n. quæ calorẽ habet & sitim prouocat, signat auaritiam quæ ardere, & sitire facit auarum. De crudelibus verò dicit Marc. 6. ꝙ cum Herodiadis filia saltans placuisset Herodi, simulq; discumbentibus, fecit occidi Ioannẽ baptistã, & caput eius in cõuiuio apportari. De superbis verò dr̃ Matt. 23. ꝙ ipsi amãt primos recubitus in cœnis, primas cathedras in Synagogis, salutationes in foro, & vocari ab hoĩbus Rabbi. Iste ergo est discubitus culpæ, qui est peccatorũ. ¶ Tertiò dico, quòd est discubitus Ecclesiæ, qui est clericorum. Deus C .n. fecit magnũ conuiuium oĩbus seruitoribus suis, & posuit eis mẽsam fertilem, atq; pinguem. s. mensam status Ecclesiastici, vbi diuersa sunt fercula diuersorũ beneficiorũ & dignitatũ & officiorũ. Ad istud conuiuiũ discũbentes cum Christo diuersimodè sedẽt, sed sicut supponitur, oẽs vltimũ locũ eligere & ornari virtutibus debent. In talibus. n. discumbentibus. i. in viris Ecclesiasticis requirit humilitas & honestas, vt nec sint ambitiosi, magna q̃rẽdo, nec sint inhonesti, malè agendo. & sic de humilitate dr̃ Luc. 14. Cum inuitatus fueris ad nuptias, nõ discumbas in primo loco, sed recumbe in nouissimo, vt veniens qui te inuitauit, dicat tibi. Amice, ascende superius, & erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Oĩs. n. qui se humiliat exaltabitur &c. q. d. In cõuiuio illi qui humilibus locis & statꝰbus contenti sunt ad ardua sunt sublimandi. Econuerso, illi, qui prima & sublimia quęrunt, & qui ad dignitates ambiunt, ad bassa & humilia sunt cogendi. Sic etiam de honestate vitæ, quæ in istis discũbentibus requirit, exponitur parabola Matth. 22. vbi dr̃, ꝙ nuptię impletę sunt discũbentibus, sed Rex tandẽ intrãs, vidẽs hoiem non vestitũ veste nuptiali, dixit. Amice, quo intrasti huc non habens vestẽ nuptialẽ? & sequit, ꝙ ipsum in tenebras exteriores, vbi fletus & stridor dentium continebantur, fecit recludi, quia reuera in nuptiis Ecclesiæ militantis, necesse est ꝙ omnes discumbentes. i. omnes beneficiati, veste nuptiali, idest virtute, gratia & honestate accedant, alias accedentes ad hunc discubitum, à Rege Christo ad iudicandum veniente, in tenebras exteriores & infernales mittentur, & æternis fletibus & stridoribus affligentur. Et tamen, pro dolor, de multis pertimescendum est, ꝙ ad istas tenebras expellentur, quia pro certo in Ecclesia discumbunt, & tñ virtutum nuptialibus vestibus nullatenus induuntur. Vnde iam vr̃ impletum illud Marc. 2. Multi Publicani & peccatores discumbebant cum Iesu. Iste est ergo discubitus Ecclesiæ, qui est Clericorum. ¶ Quartò verò dico ꝙ est discubitus glorię seu patrię, qui est beatorũ. Et de hoc dr̃ Matth. 8. Multi venient ab Oriente & Occidente, & recumbẽt cũ Abraham, Isaac & Iacob, in Regno Dei. Et Lucæ 12. de Christo dicitur. Amen dico vobis, quòd præcingent se, & faciet illos, i. bonos seruos, discumbere, & transiens ministrabit illis. Felix illa mẽsa, vbi Deus & Angeli ministrant &c. Sufficit. vide supra de accumbere.

Discurrere.

Nota, quòd discursus idem est quod A continuus & frequentatus cursus, & signat profectum, seu motum boni operis, seu mali. Et ideò breuiter nos possumus distinguere, quòd duplex est discursus, scilicet commendabilis & detestabilis. Commendabilis discursus est perfectio operis virtuosi. Sicut enim orbis & planetæ non cessant discurrere, & sine dilatione officium suum exercere, sic pro certo boni & sancti non debent cessare à bonorum operum circuitu & discursu. Non enim debent per negligentiam retardari, sed per bonorum operum exercitium in bono iugiter occupari. Scintilla quandiu est ignita, solet sursum discurrere, & ascendere, statim verò

ꝙ mortua fuerit & extincta, solent inferius descendere, & à motu & discursu quescere & cessare. Sic proculdubio viri sancti igne charitatis accensi, sursum ad bona æterna solent per profectum bonorũ operum discurrere & volare. Si verò extincti fuerint à peccato mortali, tũc à bono ꝓfectu cessant, & ad terram, idest ad terrenum amorem per auaritiã descẽdunt. Ideò de bonis dicitur illud Sapientiæ 3. Fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent. In quibus verbis ostenduntur tria, quæ valde sunt necessaria ad spiritualem profectum seu discursum, videlicet

Viæ rectitudo. [Iusti inquit]
Motus fortitudo. [Scintillæ.]
Rerum paucitudo. [In arundineto]
¶Primum facit actus veritatis. [Iusti]
Sed secundum virtus charitatis. [Scintillæ]
Sed tertium status paupertatis. [In arundineto]

¶In arundineto, qui est locus sterilissimus. Homo. n. qui vult bene discurrere, necesse est, ꝙ vadat per rectam viam, quã facit veritas. Item necesse est, ꝙ interius sit fortis & voluntarius ad discurrẽdum, quod facit charitas. Item necesse est, ꝙ non sit oneratus pŏdere terrenorum, qđ facit paupertas. De tali ergo discursu potest dici illud Ezech. 1. Hęc erat visio discurrens, & in medio aialiũ splendor ignis &c. Iste est ergo discursus virtuosus. ¶Sed secundo dico, ꝙ est alius discursus vitiosus, & iste est labor & ꝓfectus in malis operibus & peruersis. Quod potissimè pertinet ad auaros, qui ad modũ formicæ nõ cessat discurrere pro granis, i. pro diuitijs cõgregandis. Exod. 9. Dominus dedit tonitrua & grandinẽ, & discurrentia fulgura super terrã &c. Vide supra de verbo currere.

A Dissensio. Discordia.

Quãuis de dissensione & discordia paucæ sint auctoritates, vtpote, vt de bello, pugna, aduersus cõtrarietates, & similibus, & etiam in titulis oppositis, sicut est pax, coniunctio, congregatio, societas &c. ne tamen ista materiam omittere videar, aliquid hic notabo, & aliqua originalia cum scripturæ auctoritates deficiant allegabo. Dicam ergo, ꝙ multi sunt qui plus delectantur in discordia q̃ in pace. Cum. n. causa partium cõglutinatiua & immixtiua sit humiditas, restat econtrario, ꝙ causa disiunctiua, & dissolutiua erit siccitas. Partes. n. ab inuicem dissoluũtur quando ipsum mixtũ consumpto radicali humido desiccatur, sicut patet in luto incinerato & combusto. Sic verè dico ꝙ in oĩ corpore mixto. i. in omni congregatione vnitas societatis deficit, & diuisio. i. discordia partium conualescit, qñ siccitas indeuotionis exercescit, qua humidum radicale gratię & dilectionis arescit. Tanta est. n. hodie in partibus mixtio, & in personis contrarietas, ꝙ modica occasione ibi deficit vnitas & societas. Act. 15. Facta est dissensio, vt discederent abinuicem. Vnde breuiter notare possumus quod discordia generatur

B Ex { detractorum peruersitate loquaci, auarorum cupiditate voraci, animorum diuersitate procaci, superborum crudelitate rapaci, tentatorum iniquitate fallaci. } Dicam ergo, ꝙ dissensionẽ seu discordiã consueuit generare detractorũ loquax peruersitas. Constat. n. ꝙ vox rauca, & dissona discordiam solet harmoniæ generare. Vnus. n. malè & raucè cãtãs, in multis bene & consonè cantãtibus discordiam generabit. Sic verè dico, ꝙ in societate & congregatione multorũ bene concordantiũ, vnus homo discors, litigiosus & dissonus, detractor inuidiosus & loquax, litem dissensionem & discordiam generat, & multorum pacificè viuentium pacẽ turbat. Ideò bene dicitur Eccl. 28. Susurro & bilinguis maledictus. multos. n. turbauit pacem habentes. Ideò Greg. 4. Moral. dicit, ꝙ per linguæ continentiam discordia propinatur. Vide infra de lingua, & supra de detractore. Patet ergo, ꝙ discordiam generat detractorũ loquax peruersitas. ¶ Secundò dico, ꝙ ipsam generat auarorum vorax cupiditas. Cupiditas. n. habendi fuit discordiæ prima causa. Ista. n. duo pronomina, meum & tuum, discordiam genuerunt. Et ideò dicit Senec. ꝙ quietissimè viuerent homines, si ista duo pronomina tollerentur. s. meum & tuum. Illa. n. infirmitas, quæ ruptura dicitur, ſm medicos quandoq; venit ex calore, quia. s. quando calore pellis illa, quæ tenet intestina, dissoluitur, tunc ruptura sequitur, & causatur. Sic verè ruptura & diuisio dissensionis & discordiæ ex calore auaritiæ quandoque prouenit quæ societatem dissipat & disrumpit. Exemplum de Abraham & Loth, de quibus dicitur Gen. 13. ꝙ nequibant habitare pariter, q̃a possessio eorum erat nimia. Ideò de auaris loquens Ambr. libr. de Patriarchis dicit sic. Nulla inquit spatia satis sunt discordibus, quietis aũt & pacificis etiam angusta abundãt. Et Seneca in Prouer. dicit, ꝙ principium discordię est aliquid ex cõi suum facere. De duobus. n. Eremitis legi, ꝙ admirantes quare hoies poterant litigare & inuicem discordare, dixit vnus. Faciamus litem, & posuerunt vnam tegulam in medio. Et dixit vnus. Ista tegula mea est. Crediderat n. ꝙ alius diceret non, quasi contestando litem. Alius aũt respondit. Si tua est, tolle eã. Si sic hodie procederetur parũ in iudicijs contenderetur. Patet ergo, qũo discordiã generat auarorum vorax cupiditas. ¶ Tertiò dico, ꝙ auaritiã introduxit animorum magna diuersitas. C Qñ. n. hoies vnius cõgregationis sunt diuersarũ cõditionũ, faciliter solent inuicẽ discordare. Et ideò necesse est alterũ alteri conformari, si concordiã inter se cupiũt enutriri. In historia. n. Alexandri legitur, ꝙ parũ ante mortẽ suam in exercitu suo mulier peperit vnũ Monstrũ, qđ superius erat homo, inferius verò terminabat in bestiã, circa renes diuersorũ aialiũ capitibus circũcinctũ. Ibi. n. erãt capita leonis. apri, leopardi &c. Augures verò rñderunt monstrũ illud significare Regem in breui moriturũ, & hoc quia hõ in bestiam terminabatur. successores verò eius graues inter se discordias habituros, eo. s. ꝙ monstrũ diuersitate capitũ cingebatur. Istud aũt pro tanto allego, quia diuersitas personarũ & aiorum varietas, cõtrouersias & dissensiões parit, & inuidias & odia seu discordias introducit. Qñ. n. vnus est leo per superbiam, alius vrsus dulcia diligens per luxuriam, alius canis semper famelicus ꝑ auaritiã, alius leopardus semper versipellis per fallaciã & malitiã, necesse est, ꝙ pax & vnitas confundantur, & lis & discordia generetur. De tali ergo conditionũ mentiũ & animorum discordi diuersitate dr̃ Act. 23. Facta ẽ dissensio inter Phariseos & Saduceos. Patet ergo, ꝙ discordiã generat aiorũ grauis diuersitas. ¶ Quartò dico, ꝙ ipsam generat tyrãnorũ seu superborũ rapax crudelitas. Superbus. n. semꝑ habet cũ aliis discordiã. Nullum. n. reputat sua amicitia aut, societate dignum, & inde est, ꝙ ex superbia cordiũ, lites & discordiæ generantur. Fumus. n. & vapor de terra & mari ascendens, causa est ſm naturales, nubiũ, turbinũ, fulminũ, tonitruorũ, pluuiarũ &c. q̃inferiora patiũtur. Sic pro certo cor superbia inflãmatũ, exhalat nubes & turbines tribulationũ, fulmina rapinarũ, tonitrua discordiarũ, & pluuias lachrymarũ. Guerræ. n. & discordiæ, de quibus veniunt subditorũ lachrymę & miseriæ, ex superbiis principũ vel superbiæ principis solent procedere, & hoc quia alter se credit altero præualere. Ideò bene dicit sapiens Prouer. 13. Inter superbos semper sunt iurgia. Isti cõparari possunt gallo, qui est auis cristata, erectè incedẽs cauda leuata, libenter cantans, & calcaribus ornata, faciliter tamen pugnãs cum gallis. Sic verè dicã ꝙ nostri nobiles & milites, qui hodie præ ceteris erecti sunt & superbi, videntur alios contemnere, inaniter cantare, lætari atq; psallere, calcaribus & ensibus armati esse, caudam vestium suarum detrũcare & succidere, nec ad aliud vidẽtur nati, nisi, ꝙ bella & pugnas inter se possint facere, & lites & discordias enutrire. De talib⁹ superbis vr̃ loqui scriptura Prouer. 30. vbi dr̃. Gallus succinctus lũbos suos, & aries, nec est Rex qui resistat ei. Patet ergo quomodo discordiã generat tyrannorum seu superborũ ferox crudelitas. ¶ Quintò dico, ꝙ discordiam generat tentatorũ seu deceptorum fallax iniquitas. i. tẽtatio & deceptio Demonum. D Sciens. n. Diabolus ꝙ (sicut dicit gl. super illud Eccl. 22.) obiurgatio & iniuria adnullabunt substantiam, concordia minimæ res crescunt, discordia maximæ dilabũtur, summè nititur inter bonos discordias generare, & eas inter pacificos suis tentationibus excitare. Scit enim, ꝙ ista vita & ciuitates & regna scilicet per dissensiones ciuium faciliter destruuntur, & homines ad iniquitates varias deducuntur. Ex discordiis enim nascuntur odia, inuidiæ, rapinæ, proditiones, & alia multa mala. Vegetius enim dicit, quòd inter hostes discordias seminare, sapientis est ducis. Et merito, quia facilius vincuntur disiuncti & separati, quàm simul concordes & vniti. Cũ igitur princeps diabolus militet contra nos, nosq; reputet hostes suos, summè nititur seminare discordias inter nos, vt facilius obtineat, & faciat esse suos.

Iste est

Iste est.n.ille, de quo dicitur prouerbio.6. qui habet mendacē linguam, cor machinans cogitationes pessimas, & seminat inter fratres discordias. Compara illum, si vis illi lapidi syderiti, de quo dicit Solinus, ꝙ maleficus est lapis ille, quia vbicunq; sit discordias excitat. Patet ergo quomodo discordiā generat tentatorum fallax iniquitas. Quod etiam potest dici de proditoribus, quia in præiudicium illorū, quos prodere volunt, solent eis per cautelas suas discordias generare, & inter ipsos & subditos vel amicos controuersias excitare. Discordia.n. maximum est malum. Et ideò istam docet scriptura fugere, & pacem & cōcordiam custodire. vnde Cassiodorus super psal. Summopere inquit iurgia fuge, nam cum pari contēdere inhonestum est, cum inferiore sordidum cum superiore furiosum, absentem lædit, qui cum ebrioso litigat. Hæc ergo de discordia sufficiunt.

A **Dissimilis.** Vide infra vbi similis, & vbicunque fit mentio de simulatione & similibus &c.

Dissipare. Cum dissipare nihil aliud sit quam aliquid constructum & ædificatum destruere, potest dici, quod secundum naturam & conditionem rerum dissipatarum inuenitur diuersitas dissipationum. Quia igitur de homine quandoque reperitur

Aedificium {
culparum & vitiorum,
virtutum, & meritorum,
diuitiarum & terrenorum,
corporum & animarum.

Dico, ꝙ in scriptura inuenīt dissipatio criminū, quæ est bona & virtuosa, uirtutum, quæ est vitiosa, fortunæ, quæ est dolorosa, animę, quę est luctuosa. Et sic dico (charissimi) dissipatur culparum ædificium gratiæ lumine, dissipatur virtutum ædificium culpa vel crimine, dissipatur fortunæ beneficium aduerso turbine, dissipatur aīæ fortalitiū inferni fulmine. ¶ Dico ergo, ꝙ culpæ ædificium dissipatur gratiæ splēdore. Sicut.n. lux subintrans dissipat tenebras, sic gratia à Deo veniens, dissipat culparum latebras. Eccl.12. Florebit amygdalus, impinguabitur locusta, dissipabitur capparis. Qñ.n. amygdalus, i. homo per gratiam floret tunc locusta, i. anima virtutibus impinguatur & capparis. i. peccatum dissipatur. Peccata.n. sunt ædificia diabolica in anima fabricata, quæ ꝓ certo iusti debent destruere, & per gratiam & pœnitentiam dissipare. exemplo regis Ezech. de quo dicitur. 4. Regū. 18. ꝙ ipse dissipauit excelsa, i. altaria prohibita, in montibus cōstituta. Secundò dr̄, ꝙ virtutis ædificium dissipatur culparū horrore. Peccata.n. sunt diabolicæ machinæ, quibus diabolus dissipat in aīa ædificium uirtutis. vnde Neę.1. Murus Hierusalem dissipatus est. Murus.n. animę, congeries est virtutū, quibus, s. contra hostes aīa clauditur & vallatur. Et tamē Eccles.10. scribitur, ꝙ qui dissipat sepem, mordebit eū coluber. ¶ Tertiò dico, ꝙ fortunæ beneficium dissipatur pœnarū terrore. i. mundi tribulatione & ardore. Vnde de dissipatione status diuitū, qui. s. quotidie per infortunium dissipatur, potest exponi illud Esaiæ.24. Dissipatione dissipabitur terra, & direptione ꝓdabitur. Sequitur. Luxit & defluxit terra, & infirmata est. ¶ Quarto verò dico, ꝙ animæ fortalitium dissipatur gehennæ dolore. psal. Dissipata sunt ossa mea secus infernum. Ista autem est propriè dissipatio, quæ. s. fit à Deo puniēte, & malorum potētiam destruente. vnde Esai.42. ipse dicit. Tacui, patiens fui, semper silui, quasi parturiens loquar, dissipabo & absorbebo simul. Quia re uera Deus post quam satis expectauerit, dissimulauerit, & patiens fuerit, solet indignationem suam ostendere & malos temporaliter & æternaliter dissipare, diuersa genera peccatorum nostrorum videlicet.

Fallaces machinatores, qui prauè cogitant,
Nugaces adulatores, qui cunctis placitant,
Audaces propugnatores, qui male militant,
Sublimes imperatores, qui uane volitant,
Crudeles deuoratores, qui bonos agitant,
Rebelles & peccatores, qui mala suscitant.

Igitur dico, ꝙ à Deo principaliter finaliter dissipabuntur fallaces machinatores. vnde Iob.5. dicitur, ꝙ ipse apprehendit sapientes in astutia eorum, & consilium prauorum dissipat. Vnde etiam.2. Regum.17. dicitur, ꝙ dissipatum est consiliū Achitofel, ipse verò postea se suspendit. Item dissipabuntur nugaces adulatores, illi. s. qui non quærunt nisi adulando placere. psal. Deus dissipabit ossa eorum, qui hominibus placēt. Item dissipabūtur bellorum procuratores seu dilectores, illi. s. qui non amant nisi discordias, atque bella volunt. Itē dissipabuntur superbi imperatores seu superiores, figurati in illa arbore altissima, opulentissima, & pulcherrima Daniel.4. de qua dicitur ibidem Succidite arborem, & dissipate illam. Item dissipabūtur crudeles atque raptores. Iob.4. Tigris perit, eo ꝙ non haberet prædam, & catuli leonū dissipati sunt. Item dissipabuntur iniqui peccatores seu malefactores. Hiere.47. Vastabuntur omnes philistijm, & dissipabuntur tyrus & sydō. Philistijm.n. interpretati poculo ruentes, significant ebrios & gulosos. Tyrus (idest) angustia, signat tristes & inuidiosos. Sydon, i. venatio, signat auaros & prædę seu rapinæ quoslibet quærulosos, qa re uera omnes isti finaliter à Deo dissipabuntur, & in æterna miseria damnabuntur. psal. Fulgura coruscationē, & dissipabis eos, & emitte sagittas tuas & conturbabis eos. Ista ergo de dissipatione sufficiant. Vide de destruere. Et si velles dilatare exempla, posses ponere, & dicere, quod quidam dissipantur spiritaliter sicut alta ædificia per ruinam superbiæ, sicut lignum per putrefactionem luxuriæ, sicut domus per cōbustionem auaritiæ, sicut homo per venationem inuidiæ. A

Dissolutio Dissoluere. Cū dissolutio nihil aliud sit quàm rei ligatæ vel incathenatæ expeditio seu elargitio, seu rei cōpactæ & induratæ liquefactio vel remollitio, possumus moraliter dicere, ꝙ in bono signat & in malo. Et primo quidem in bono. Sicut.n. metalla ab artifice dissoluūtur, & in figuras varias transformantur, artifex etiam non semel, imo pluries metallum dissoluit, aut fundit, & sic illud purificat, & etiam mūdū reddit, sic dico, ꝙ nullus à vitiis purificatur, nec in formas virtutū trāsfigurantur, nisi primo per artificē Deum à compactione obstinationis & duritiæ dissoluat. Spiritus.n. sanctus ignis est, qui corda diuersimode solet dissoluere, & in bonos mores cōuertere, & mutare. Dicā ergo, ꝙ quidā dissoluūtur

A {
duritia iniquitatis,
duritia crudelitatis
duritia cupiditatis
duritia temeritatis
duritia captiuitatis
} per {
contritionis dolorem,
cōpassionis feruorem,
largitionis dulcorem,
cōsiderationis timorē,
liberationis valorem.

¶ Et vt breuius concludam, dicam, ꝙ est dissolutio doloris, dissolutio timoris, dissolutio valoris, dissoluuntur ergo iusti per dolorem cōtritionis. Calor.n. solis dissoluit nubes & in pluuiam cōuertit. Sic gratia Dei corda per iniquitatem gelata, per contritionem soluit, ita ꝙ inde facit pluuiā lachrymarum stillare. Vnde potest dici Naum.1. Contremuit terra à facie eius. Sequitur. Et petræ dissolutæ sunt ab eo. Item dissoluuntur quando per dilectionem Dei & compassionem proximi inflammantur. Ignis.n. candelam dissoluit, & sic in vsus hominum eam conuertit. Sic verè dicam, quòd homo aliis nunquam vtilis efficitur, nisi prius per dilectionem, & cōpassionem fortiter dissoluatur. Et sicut candela igne & lumine dissoluta, vt aliis proficiat, seipsam solet cōsumere sic homo per dilectionem & cōpassionem feruidè dissolutus, se & sua solet aliis erogare, & docendo, obsequendo & largiendo solet cunctis proficere, & valere, & etiam vt alios repleat, se solet temporaliter vacuare, quos tamen Deus solet finaliter in melius reparare. Marci.14. Dissoluam tēplum hoc, & in triduo recuperabo illud. Isti ergo dissoluuntur per feruorem dilectionis. Item aliqui dissoluuntur per timorem considerationis. Sicut enim visus ex aspectu solis dissoluitur, disgregatur & obtunditur, sic verè ex consideratione maiestatis diuinæ, videlicet quomodo B

In {
iudiciis est profundissima,
sententiis est iustissima,
discernendo est certissima,
præmiando est largissima,
puniendo est durissima,
ordinando est sagacissima,

Homo stupens timens & admirans in seipso dissoluit, & factus sine virib. ad humilitatē reducitur, & ab omni præsumptione mutatur. Sic fuit dissolutus Daniel viso filio hominis in sua maiestate, sicut dicitur Daniel.10. vbi primo præ timore ad terram prostratus, tandem cōfortatus, dixit. Domine in visione tua dissolutæ sunt compages meæ, & nihil remansit in me virium. Item aliqui dissoluuntur per valorem liberationis, sicut incarcerati, captiuati & incathenati, quos pii homines liberant misericorditer

diter

diter & dissoluunt. Esa.58. Solue fasciculos deprimentes, dissolue colligationes impietatis, & omne onus dirũpe. Sicut ẽt sunt in purgatorio deteti, & alligati, quos. s. Dei pietas sanctorum orationibus & eleemosynis solet dissoluere, & à suis miseriis liberare. Gene.49. Dissoluta sunt vincula manuũ Ioseph per manus potentis Iacob. Sicut etiam sunt sancti, qui per mortem dissoluto corpore liberãtur, & ad libertatẽ gloriæ deducuntur. Phil.1. Desiderium habens dissolui, & esse cum Christo. Et 2. Tim.4. Ego enim iam delibor, & tempus meæ resolutionis instat. Patet ergo quomodo solutio sumi põt, &, vt communiter, sumitur in malo. Ponit. n. Isido. ꝙ ille serpens, qui dr̃ seps, habet venenum ita dissolutiuũ, ꝙ nõ solum carnem, imo etiã ossa dissoluit. Vnde Lucanus dicit. Ossaq; dissoluens tabificus seps. Vnde audiui non est diu, ꝙ quidam miles peregrinus in syria quendam vermen cũ lancea tetigit, & occidit, & ex hoc inuenenatus, totum corpus eius in massam carneam horrẽdam dissolutum est, omni distinctione mẽbrorum sub mota. Talis serpens igitur est diabolus, quia re vera illos, quos per tentationes inuenenat, ita dissoluit à virtutib⁹, & eneruat, quod viles & horribiles eos faciẽs, distinctione, & ordine virtuteq; & fortitudine eos priuat. Abacuch.3. Aspexit, & dissoluit gẽtes, & cõtriti sunt mõtes sæculi. [Dissoluit inq̃t.] Dissolutio. n. de sui natura signat

C

Dissipationem virium,
Separationem partium,
Remollitionem fortium,
Perturbationem mentium,
Tremulationem genuum,
Debilitationem motuum,
Adnihilationem actuum,
Omnem destructionem rerum,
Omnem diffamationem morum.

Sic ergo dicã, ꝙ mali per diuersa peccata diuersimode dissoluunt, & euanescũt, & à fortitudine constãtiæ deficiũt, & tepescunt. & ideò notare possum, ꝙ malo modo soluuntur luxuriosi, quos dissoluit calor feruidus, delitiosi, quos dissoluit humor fluidus, p̃sumptuosi, quos dissoluit vapor fumidus, desidiosi, quos dissoluit lãguor marcidus, formidolosi, quos dissoluit timor gelidus, litigiosi, quos dissoluit furor rabid⁹ diuites gloriosi, quos dissoluit dolor rapidus. Dic ergo, ꝙ ẽ dissolutio luxuriosorũ. Vnde de Iudith & Holoferne luxurioso dicitur Iudit.16. Iudith filia mẹrore in specie faciei suẹ dissoluit eum. Sequitur. Sãdalia eius rapuerunt oculos eius pulchritudo eius captiuam fecit aĩam eius. Luxuriosi dissoluuntur interius in affectione per concupiscentiam, & exterius in conuersatione per morum inhonestam insolentiam. vnde diabolo, qui ipsos dissoluit, in persona Pharaonis dicit Ezech.29. Lacerasti omnem humerum eorum, & dissoluisti renes eorum. A renibus. n. procedit luxuria Item est dissolutio deliciosorum. s. illorũ, qui cibis & potibus, diuitiis & ꝓsperitatibus delibuti, ab oĩ fortitudine dissoluũtur, & ad oẽ bonum opus enerues & inhabiles inueniũtur. Mundi. n. prosperitas similis est vni fonti germaniæ, de quo dicit Plinius lib.25. c.3. ꝙ dulcis quidem apparebat bibẽtibus, sed ita erat dissolutiuæ & relaxatiuæ naturẹ, quòd bibentes infra triduũ dẽtes perdebant. Sic facit mundi deliciosi prosperitas. Mentem. n. & cor per tot inania dissoluit, ꝙ dentes & ossa. i. oẽm fortitudinem tollit. Iosuæ.5. Dissolutum est cor eorũ, & nõ remansit in eis spiritus. Bene ergo admonetur aĩa Hiere.31. vbi dicitur. Reuertere ad ciuitates tuas vsq; quo delitijs dissolueris filia vaga? Itẽ est dissolutio præsumptuosorum, seu etiam superborum, qui. s. dissoluuntur & euanescunt in vanis cogitationibus & elatis. Sapien.2. Vita nostra sicut vestigia nubis, & tãquam nebula dissoluetur. Item est dissolutio desidiosorum, seu pigrorum, quorum. s. virtus ita est dissoluta & ignaua, ꝙ ad nullum bonum opus attendũt, & ideò miseriam & calamitatem æternã incurrunt. Sicut. n. dr̃ Prouer. 19. Anima dissoluta esuriet. Et Hier.6. Dissolutæ sunt manus nostræ, tribulatio apprehendit nos. Item est dissolutio meticulosorum, illorum. s. qui sine causa timent & turbantur, & præ timore dissoluuntur, & sine fortitudine efficiuntur. Vnde.2. Parali.4. & 2. Regum.4. Audiuit Isboseth, quòd cecidisset Abner, & dissolutæ sunt manus eius. Item est dissolutio litigiosorum, qui. s. faciliter abinuicem segregantur, ita quod pax & concordia inter eos dissoluuntur. De quo Eccles.22. Qui conuiciatur amico, dissoluit amicitiam. Et Ezech.17. Qui dissoluit pactum, nunquam effugiet. Ista autem dissolutio discordiæ potissimẽ fit per maledicos & linguosos, qui seminant discordiam inter fratres. Vnde Eccl.28. Lingua tertia multos cõmouit. Sequitur. Virtutes populorum cõcidit, & gentes fortes dissoluit. Item est dissolutio diuitum & gloriosorum, quorum. s. status quandoq; à Deo per infortunia, corpora per mortem, animæ per tormenta dissoluũtur. Vnde Hiere.49. Dissoluta est damascus, versa est in fugam, angustia & dolores tenuerunt eam. Sic ergo patet quomodo sufflante diabolo peccatores diuersimodẽ dissoluuntur

Dispensator

Dispensator propriẽ dicitur ille, q̃ aliena bona habet distribuere & alijs erogare. Ista ergo prælatus signat, qui. s. bona Ecclesiarũ à dño sicut ministri & dispensatores recipiunt, ipsaq; pauperibus & aliis secundum conditionem & merita distribuunt, & dispergunt. Isti enim habent dispensare

Sacramenta fidelibus,
Beneficia sufficientibus,
Bona temporalia diligentibus.

Vnde. 1. Petr.4. Vnusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei. Nota ergo, ꝙ isti debent dispẽsare

Humiliter sine arrogantiæ tumore,
Vtiliter cum beneuolentiæ dulcore,
Fideliter sine fraudulentiæ liuore,
Aequaliter siue iustitiæ toruore.

¶ De omnibus ergo, vt breuius cõcludatur satis potest dici illud: 1. Corint. 4. Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Dei, hic iam quæritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur &c. Vide in titulis synonymis.

Disperdere.

A

Disperdere semper sonat in malo. Est enim idem, ꝙ destruere, corrumpere. ¶ Quia ergo peccator dissipatur, & ꝑditur tripliciter. s. interius per uitia, exterius ꝑ infortunia, posterius verò per tormenta atq; supplicia, sicut de disperditione culparum, quæ fit interius dicitur in psal. Misit cynomiam, & comedit eos, ranam, & disperdidit eos. De disperditione verò tẽporalis infortunii, quod fit exterius, dr̃ ipsi Nabuchodonosor tyranno. Tu terram tuam disperdidisti, tu populũ tuum occidisti. & illud in psal. in persona tyrannorum Venite, & disperdamus eos de gente, & non memoretur nomen Israel vltra. De disperditione aũt damnationis æternæ, quæ fiet posterius, dicitur. In malitia eorum disperdet illos. Multa de qualibet possunt dici, verũ quia de istis omnibus in pluribus locis satis dicitur, cum prima disperditio significet peccati corruptionem, secũda mundanam tribulationem, tertia futuram damnationem, omnia complectendo, dicam, ꝙ Deus disperdit seu disperdi permittit omnia genera peccatorum. psalm Omnes peccatores disperderet. Potissime autem ipse disperdet tam temporaliter quam æternaliter

Superbos, qui vana sequuntur,
Mendaces, qui falsa loquuntur,
Hypocritas, qui fictis vtuntur,
Malitiosos, qui nequam creduntur,
Proteruos, qui nulli subduntur,
Auaros, qui terra fruuntur,
Carnales, qui cito labuntur,
Iracundos, qui rixis aguntur.

Primo ergo ꝙ Deus disperdat superbos, & p̃sumptuosos, patet Zac. 9. vbi dic. Disperdam superbiam philistinorum. Item ꝙ disperdat mẽdaces & falsos verbosos, patet in psa. Disperdat dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. Item ꝙ disperdat hypocritas ficticiosos, patet Amos.1. vbi dicitur. Disperdam habitatores de campo idoli. Campus. n. idoli est status hypocritarum, quia. s. idolũ quod est aliud quàm videatur, hypocritas signat. Item ꝙ disperdat fraudulentos & malitiosos, patet in psal. vbi dicitur. In malitia eorum disperdat illos dominus Deus noster. Itẽ ꝙ disperdat proteruos inofficiosos. i. illos, qui nulli legi vel mãdato subiici volũt, patet Deut.11. vbi de gentibus. i. ꝑter uis sine lege viuẽtibus dr̃. Disperdet dominus omnes gẽtes. & in psal. Manus tua gentes disperdidit. gentes inquit. i. sine lege viuentes. Item quòd disperdat auaros & ambitiosos, patet Amos.1. vbi dicitur. Disperdam habitatores de Azoto. Azotus enim, qui interpretatur incendium vel incendẽs, signat ambitiosos & auaros, qui continue per terrenorũ affectum incenduntur & ardent. Itẽ ꝙ dominus disperdat carnales & delitiosos, qui. s. non quærunt nisi cibaria deuorare, patet.4. Regum.10. vbi dicitur, ꝙ rex Israel insidiose agebat, vt disperderet

vt disperderet cultores Baal, qui interpretatur deuorans, id est cultores ventris, qui nõ quærunt nisi deuorare. Item ꝙ ipse disperdat iracundos & seditiosos, seu etiam discordes & tumultuosos, patet Zach. 9. Vbi dicitur. Disperdam quadrigam ex effraim. Quadriga enim tumultum iracundiæ & discordiæ signat. Sufficit. vide supra de destruere, & dissipare, & infra de perdere.

A **Dispergere** Nota, quòd dispergere nihil aliud est. quam res ab inuicẽ separare. Vnde nota, quòd dispersio est

Virtuosa,	Nam sicut scriptura videtur innuere, virtuosè dispergitur opũ
Vitiosa,	fœcunditas, vitiosè dirimitur
Dolorosa.	

concors fraternitas, dolorosè disiungitur mala communitas. Nam dispergitur rerum substantia, vt detur pauperi, dirimitur fratrum concordia, vt vacet sceleri, disiungitur cõcors nequitia, vt subsit oneri, dicam ergo primo, ꝙ est quædam dispersio virtuosa, quæ fit cum diuitiæ distribuuntur. Video.n.ꝙ oĩa naturalia dispergunt & cõicant se & sua, ꝓ maximè illæ res in quibus Deus plenitudinem bonorũ posuit, vt sint alijs quasi fortia fundamenta. Sol.n. dispergit radios, vt illuminet, mare dispergit aquas & fluuios, vt terrã, quæ arida est, humectet, & vegeret, fons dispergit riuulos, vt se communiter communicet, agricola dispergit semen, vt illud multiplicet, quia pro certo per tales dispersiones

B

Mundus illustratur,	Istud etiam patet in
Terra fecundatur,	humano corpore,
Sitis releuatur.	vbi natura primo
Fructus reportatur.	spiritus & humores,

in quibusdam principalibus & fundamentalibus membris congregat, & deinde spiritus animales per neruos, spiritus vitales per arterias, spiritus naturales in sanguine per venas ad omnia membra dispergit & mandat, & sic corpus mouet viuificat & alimentat. Sic verè dico, ꝙ quilibet homo iustus, & maximè talis, cui Deus plenitudinem & abundantiam rerum dedit, (Rerum dico vel scientalium, sicut sunt doctores & clerici, vel temporaliũ, sicut sunt diuites & magnifici, vel virtualium, sicut sunt viri exemplares & catholici) debent illa liberaliter alijs dispergere, & alijs abundãter erogare. Sic.n. illuminatur ignorantium intellectus ꝑ sciẽtificos libenter docentes. Sic refrigeratur indigentium affectus per munificos sua largientes. Sic fructificatur, & multiplicatur simplicium actus & effectus per viros virtuosos & deificos alios dirigentes. Vt sic de quolibet istorum possit intelligi illud Psa. Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in sæculum sæculi. Ista etiam ad dispersionem personarum possunt referri, qui in studijs & collegijs proficiunt, & instruuntur, & tandem ad regimen & vtilitatem totius reipublicæ disperguntur. Plus.n. proficiunt dispersi q̃ fecerunt congregati. sicut de apostolis constat, quos tribulationes spiritu sancto mediãte abinuicẽ disperserunt, & sic in locis pluribus prędicantes, fidem docuerunt, & oĩbus ꝓfuerunt. De hoc Actuum. 8. dr̃. Facta est pursecutio magna Hierosolymis, & oẽs dispersi sunt per regiones. Vnde ẽt Deus vr̃ de eis dixisse illud Gen. 49. Diuidam eos in Iacob, & dispgam eos in Israel. Tales.n. qui sic ad vtilitatem aliorum ad prædicandum & regendum, ad militãdum & ad alios iuuãdum, ad peregrinandum, & ad bona opera faciendum dispguntur, finaliter ad Deum, & à Deo in Paradiso congregabuntur, vbi simul perpetuo lætabuntur. Psalm. Dispersiones Israelis congregabit. Et Ioã. 11. christus (inquit) moriturus sum, non solum pro gente, sed vt filios Dei, qui erant dispersi, congregarem in vnum. Multa aũt de talibus dispersionibus possunt dici, sed nullas alias auctoritates reperi de dispergere in significato bono. Ista est ergo dispersio virtuosa, quę fit cum diuitiæ distribuuntur. ¶Secundò dico, ꝙ est dispersio vitiosa, quæ fit cum concordiæ destituuntur. Sicut.n. vanitas commendatur, quia omnia coniuncta fortius conualescũt, sic diuisio & dispersio illaudabilis est, quia omnia segregata & dispersa facilius dficiunt, & euanescunt. Sic ꝑ culdubio dicam in moribus. Homines.n. quandiu simul ꝑ charitatem iuncti, & vniti sunt, vigent, præualent, & fortificantur, si verò per discordias & odia diuisi sunt & dispersi, statim debilitantur, & per diuersa vitia destruuntur. In bellis.n. & conflictibus maximè nocet dispersio, & ideò sapiẽs dux summè studet aduersarios simul iunctos ab inuicem dispergere & seiungere, quia sic consueuit de eis facilius triũphare. quod bene supponitur. 2. Reg. 18. vbi cũm nũcius reddens q̃ Absalon & totus Israel à paucis Dauid militibus fuerunt victi, dicit. Fuit autem ibi prælium dispersum super faciem omnis terræ, & mortui sunt. 20. milia. Sic verè diabolus, qui ſm veritatem dux est contra nos potentissimus, & ad nocendum sagacissimus, in prælio tentationum, quod cõtiuuè agit contra nos, appetens triumphare, nos pro posse disgregat, & dispergit, & sic faciliter nos superat, atq; vincit. Ista.n. est cautela lupi, quia.s. si duos boues vel equos simul inueniat pascentes, quasi ludendo ipsos abinuicem dispergit, & separat, & post sigillatim ipsos inuadit, & vorat. Sic diabolus societatem & vnitatem ante omnia nititur rũpere, vt de dispersis valeat triumphare. Ioan. 10. Lupus rapit & dispergit oues. Et si volumus possumus notare, ꝙ triplex est mala dispersio, quam diabolus in nobis procurat.s.

Dispersio { Distractionis, qua quis disgregatur, | Dissensionis, qua quis ab altero segregatur, | Diffusionis, qua quis ad vitia dilatatur. } C

¶Prima est dispersio propriæ integritatis,
Secunda est dispersio fraternæ communitatis,
Tertia est dispersio à nexu diuinitatis.

Igitur dico, ꝙ dispersio propriæ distractionis, qua quis exterius disgregatur. Et ista propriè nihil aliud est quàm euagatio mentis circa bona exteriora, & recessus ab illa integritate, qua quis seipso contentus, solum Deum appetebat, & sic vnus cum vno, simplex cum simplici, & integer cum integro permanebat. Dicunt.n. naturales, ꝙ virtus vnita fortior est seipsa dispersa, & ratio est, quia omnis euaporatiua quãto magis dispergitur, tanto amplius debilitatur. Patet in fumo superius ascendente, & semper se per aera dispergente & finaliter deficiente. Patet in spiritu visiuo, qui ad aspectũ obiecti valde luminosi attrahitur, & exterius disgregatur & dispergitur & sic qñq; pœnitus perit, & extinguitur, ita homo aliquoties excęcatur. Etiam haustus aeris nimis calidi, sicut est illorum, qui in fornace, vel in balneo moriuntur, virtutem interiorem facit dispergi, quia.s. calor excessiuus exterior, interiores spiritus cordis facit dispergi & exhalari, & sic necesse est hoĩem statim mori. Sic mortuus est Plinius philosophus, dum nauigans per mare, nimis apꝓpinquare voluit ad montem ethnam, qui est mons in Sicilia, ſp ardens, certius causas incendij contemplari volens, qui ibi prę caliditate aeris spiritum exhalauit. Sic etiã mortui sunt illi milites Romani, de quibus facit Titus Liuius mentionẽ ꝙ cũ ciuitas illa, q̃ prius Romanorum erat, Hannibali Romanorum hosti se proditiose traderet, Romanos milites, q̃ eis erant in pręsidio, ceperunt, & fauore dicti Hannibalis, tãdiu in balneis tenuerunt, ꝙ prę calore disperso & euaporescente spiritu vitali, animas exhalarunt. Sic fit verè in moribus, quia omnis pro certo virtus spiritualis.s. gratia & deuotio, & etiam ipsa virtus animi naturalis.s. intellectus & affectio, tunc tpis prorsus perit, & confunditur, qñ cooperante calore auaritiæ exterius, ad terrena per affectus & complacentias dispergitur, & ibidem fluctuans, dimissis interiorib. diuagatur. Qñ.n. recluditur, & recolligitur & in seipso, & de exterioribus nihil curans, circa mentem & interiora solũmodo occupatur, tunc virtutes eius melius conseruantur. Mens verò, q̃ circa appetitus exteriorum se dispergit, ſp ad inania euaporabit, & finaliter per diuersa vitia disperibit. De tali ergo dispersione loquit̃ Dauid in psa. dicẽs in persona pc̃tõris. Circundederunt me vituli multi.i. demones vel lasciui hoĩes atq; mali, aperuerunt super meos suum sicut leo rapiens & rugiens, supple in tẽtãdo, & ad malũ inducẽdo. & sic sequit̃. sicut aqua effusus sum, & dispersa sunt oĩa ossa mea. Ossa dico, i. tota fortitudo & virtus interior cordis mei. Ista potissime apparẽt in religiosis. qui interiora.s. cõsciam & claustrum dimittunt, & affectus suos ad exteriora mundi negocia dispergunt & sic spũaliter pereunt, insup auari, & superbi fiũt. ita ꝙ diabolo, qui eos sic dispergit, pot dici illud Esa. 41. Triturabis inquit mõtes, & cõmunes, & colles quasi puluerẽ pones religiosos & clericos, superiores & inferiores, qui debent esse contemplatiui, & alti. Seqtur. Et ventilabis eos, & ventus tollet eos. Et iõ talem ecclesiasticorum dispersionem & diffusionem circa terrena plangit Hiere-

git Hieremias flebiliter Thren.4. Dicens. Quomodo inquit obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum? Vide rogo te quomodo lapides sanctuarij, s. religiosi, clerici, prelati, hodie disperguntur in capitibus omnium platearum. i. in foris, audientijs, & nundinis & mercatis, villis, & plateis, regũ domibus, & curijs dispersos inuenies omnes tales. De tali ergo dispersione, & euagatione mentali põt dici illud. Sap.17. In obscuris peccatis, tenebroso obliuionis velaméto dispersi sunt. Et bene dicit obliuionis, quia verè postquã homo ad mundi negocia taliter est dispersus, ipse obliuiscitur se & Deum, ita ꝙ nunquam amplius per se ad perfectionem pristinam reuertitur, nisi à dño reducatur. Psal. Aedificans Hierusalem dominus, dispersiones Israel cõgregabit. Patet ergo, ꝙ est dispersio propriæ distractionis, qua quis exterius disgregatur, seu etiam euagatur. ¶ Adhuc dico, ꝙ est dispersio anxiæ dissensionis, qua quis ab altero segregatur. D Et talis dispersio nihil aliud est q̃ abinuicem diuisio, charitatis & vnitatis ruptio, & odij inuidię discordiæ & malitię disiunctio, & singularitatis introductio, & à charitatiua societate & concordia separatio. Vnde. 1. Regum. 11. de tali discordi dispersione dr̃ sic. Reliqui dispersi sunt, ita vt non inuenirétur duo pariter. Ista potissime apparent in falsis amicis, qui statim quod vident alicui tribulationem venire, solent ab eo fugere, & dispergi. 4. Regum. 25. Bellatores, qui erant cum rege, dispersi sunt. Vnde de falsa amicitia talium põt dici illud Hie. 13. Implebo oés habitatores Hierusalé ebrietate, & dispergã eos, virũ à fratre suo, & patres, & filios pariter. Et si vis, potes notare, ꝙ talis odiosa dispersio fit

Quãdoque { Ex defectu pastoris, / Ex impulsu raptoris, / Ex excessu furoris.

Tunc enim grex solet dispergi & perdi,

Quando { Pastore non bene regitur, / Raptore impulsus angitur, / Furore rabidus agitur.

Sic verè dico, quòd in grege fidelium generatur dispersio odij discordiæ & partialitatis & iræ, propter defectum prælati, qui nescit regere. Zach. 13, & Mach. 26. Percutiam pastorem, & dispergentur oues gregis. Item propter impulsum detractoris vel diaboli, qui solet angere seu etiam pungere. Vnde illud prædictum Iob. 10. Lupus rapit & dispergit oues. & Ezech. 34. dr̃ de ouibus, ꝙ dispersæ fuerant in die nubis & caliginis. Nubes. n. & caligo significant tentationem diabolicam & vitia detractorum, quæ semper fiunt in obscuro. i. in abscondito & secreto. Item pp excessum furoris. i. propriæ malitiæ & inuidiæ, quæ solet eos vrgere, seu quia. s. multi sunt ita puerfi atq; superbi, ꝙ voluntariè se dispergunt, & separant à societatibus aliorum. Lucæ. 1. Dispersit superbos mente cordis sui. Ista est ergo dispsio anxiæ dissensionis, qua qs ab altero disgregatur. ¶ Denique verò dico, quod est dispsio noxiæ diffusionis, qua qs ad vitia dilatat̃. Et ista est qñ homo ab altitudine mentis, quàm timor introducebat diuinus, dilatat̃ & dispergit̃, & ad diuersa vitia relaxat̃. Et sic nota, ꝙ

E

Quid i disperguntur { Adquirendum nocuas facultates, / Obtinendum arduas dignitates, / Exquirendum fatuas voluntates, / A ssumendũ viduas voluptates.

Viduas dico idest steriles. Primi sunt illi, qui sectantur auaritiam, figurati in filijs Israel. Exod. 5. qui de mandato Pharaonis dispersi sunt per vniuersam terrã Aegypti ad paleas colligendas. Paleæ enim designant tẽporalia, quæ more paleæ faciliter destruuntur. Secundi sunt illi, qui appetunt excellentiam. 3. Regu. 22. Vidi cunctum Israel dispersum in montibus. Tertij sunt illi, qui cupiunt vanam gloriam & iactantiam. Zacha. 2. Dispersi vos in quattuor ventos. Quattuor enim venti significãt vanitates, quæ sunt in quatuor climatibus mundi. Quarti vero sunt illi, qui sequuntur gulam & gastrimargiam psa. Ipsi disperguntur ad manducandum, si verò non fuerint saturati, murmurabunt. Sic igitur patet quomodo est triplex mala dispersio, videlicet

Diffusionis dilatiuæ,
Dissensionis segregatiuæ,
Distractionis disgregatiuæ.

¶ Et hoc est secundum principaliter tactum

Ostenditur ergo dispersio vitiosa, quæ fit cum concordiæ destituuntur. ¶ Tertiò principaliter, dico, ꝙ est dispersio dolorosa, quæ fit cum blanditiæ longe pellunt̃. Et ista. s. est illa dispersio, qua Deus malos abinuicem diuidit, & à præsentibus confœderationibus & amicitijs, quas inter se habét, & mundi delectamentis, quibus simul gaudent, per tribulationem & morté segregat, & dispergit. psa. disperge illos in virtute tua, & depone eos protector noster dñe. Deus. n. dispgit malos qñq; per præsenté captiuitaté, quã immittit, sicut patet in Iudeis per vniuersum orbem dispersis in vindictã mortis Christi. Baruch. 3. In captiuitate nostra sumus, qua nos dispersisti in improperium & maledictum. Qñq; etiam dispergit eos per mortem, quando. s. vnum post alium ad infernum transmittit. Hie. 49. Dispergam eos in omnem ventum. Et illud prædictum Esa. 41. Ventus tollet eos & turbo disperget illos. Patet ergo quomodo triplex principaliter inuenitur dispersio. Vide vbi diuidere, & separare.

Disperire.

Nota, quòd est disperitio, qua disperit homo per culpam temporalem & miseriam. Et alia, qua disperitur per æternalem pœnam. Sed, vt breuiter transeam, notabo, ꝙ omnia peccatorum genera finaliter disperiuntur, & maximè scilicet A

Illi qui { Vestiuntur diuitiarum veste, / Imbuuntur malitiarum reste, / Corrumpuntur deliciarum peste, / Abutuntur iustitiarum fuste.

Dicam ergo, ꝙ disperiri digni sunt illi, qui sunt diuitijs opulenti scilicet mali diuites, de quibus dr̃ Soph. 1. Disperierũt omnes inuoluti argento. Sequitur in fine. Argentum & aurum eorum non poterit eos liberare in die iræ dñi. Ité disperiri digni sunt malicijs fraudulenti, s. falsi hoies & malitiosi. Vnde Thren. 5. Contenebratum est cor meum pp montem Syon, quia disperijt, vulpes ambulauerunt in eo [Vulpes inquit idest fallaces.] Item disperiri merentur illi, qui sunt delicijs temulenti, seu fęculenti. psa. Disperierunt in Endor, facti sunt vt stercus terræ. Ité disperiri merent̃ illi, qui sunt iniustitijs viruléti. psa. Iniusti aũt disperibunt simul reliquiæ impiorum interibũt &c. Vide infra de Perire. Sufficit.

Displicere.

Nota, ꝙ est displicétia Dei, iusti, & impij. Nam Deo displicet omnis iniqtas, nam iusto displicet scęlus prauitas nam malis displicet virtus & bonitas. Est ergo displicentia Dei, qua sibi displicent malorum opera. Altissimus. n. odio habet peccatores, sicut dicitur Ecclesia. 12. Et ideò non mirum si eorum opera sibi displicent, cum sint mala. Vnde. 2. Regũ. 11. dicitur, ꝙ cũ Dauid proditiose occidisset vriam, & vxorem eius fœdasset displicuit verbum hoc quod fecerat Dauid coram domino Et merito, quia Dauid erat rex & propheta, & a domino expresse promotus ad regnum. quia. s. plus displicent Deo opera magnorum hominum, quam paruorum, prophetarũ .i. sacerdotum, quam sæcularium, & senum etiam magis q̃ iuuenum, & maximè quãdo inuenit eos ingratos suorũ beneficiorum. Sicut enim dicit Auicenna, minus nocet punctura apum iuuenum quàm senum. Plus enim lædunt serpétes de die quàm de nocte. Sic verè Deum plus offendunt & ei plus displicent senes & prouecti male facientes, q̃ iuuenes, & plus diurni quàm nocturni, id est plus clare videntes & sapientes, quàm simplices & ignorantes. Deo ergo displicet actus carnalis immunditiæ, sicut hic in Dauid vxoré alienam fędãte. Actus præsumptionis & supbia. qui fuit in Dauid populum numerante. De quo. 1. Paralyp. 21. Dicitur, ꝙ displicuit Deo & percussit Israel. Actus infidelitatis & inconstantiæ. Eccl. 5. Displicet ei infidelis & stulta promissio. Ista est ergo displicentia Dei, qua sibi displicent malorum opera. ¶ Est etiam alia displicentia, qua iustis displicent propria scelera. Sicut enim infirmo plus displicet propria infirmitas q̃ aliena, & hoc quia melius sentit illã, sic iusto plus displicet peccatum proprium quàm alienum. Ceruus. n. fel habet in intestinis circa feces, sm Auicennam. Sic iustus fel iracundiæ, indignationis & displicentiæ suæ debet magis habere erga fæces proprias, id est erga propria delicta quã alibi. Ezec. 36. Recordabimini viarum vestrarum pessimarum studiorumque non bonorum, & displicebũt vobis iniquitates vestræ. Et re vera iustis displicent iniquitates, nõ solum illæ, quas commiserunt, imo etiam illæ, quas actualiter cõmittunt. valde enim displicet iusto cum ex tentatione labitur in peccatum. Talis enim differentia est inter iustũ & impium

impium peccātes, sicut inter fulgur & lapidem desursum ad terram cadentes. Lapis.n.impetuosè & directè cadit, cū nō habeat aliquod retinaculum quod impediat eius casum, est enim frigidus & siccus, quæ sunt qualitates, quæ ad centrum inferius habent motum. Fulgur autem non directe nec sine reuolutione cadit, imo circunflexuosè, nunc sursum, nunc deorsum, nunc dextrorsum, nūc sinistrorsum flectitur, & ita cum quadam displicentia propriæ naturæ, inferius descēdit. Nam etsi pondus propriç terrestritatis, cū sit de terrestribus vaporibus inflammatis, ipsum inferius detrahat, vis tamen ignea, quæ istud sursum pro viribus eleuat, istum descensum impedit, & retardat. Sic verè dico, ꝙ peccator, qui totus est terreus, grauis.s. & ponderosus, frigidus & indeuotus, quando peccando labitur, directe sine consideratione & displicētia cadere comprobatur. Iustus verò propter igneum charitatis calorem, quem habebat, etsi pondere tētationis ad peccatum pellitur, cum quadā tñ circunflexione, consideratione & dolore ab impetu retardatur, & cum quadā displicētia ad peccatum descendere comprobatur. Ezec.20. Displicebitis vobis in cōspectu vestro in omnibus malicijs vestris &c. Ista est ergo displicentia, qua iustis displicent propria scelera. ¶ Tertiò est displicentia, qua malis displicent virtutū mu-
B nera. Sicut.n.iustis displicent omnia vitiosa, sic malis omnia virtuosa. Vnicuiq; enim rei displicet suum contrarium. Et ideò dicit Sen.libr.de moribus. Malis displicere, laudari est. Et ideò Ecclesi.21. dicitur. Verbum sapiens iustus laudabit, audiuit luxuriosus, & displicebit ei. Patet ergo, quòd est displicentia Dei, iusti, & impij &c. Vide infra de Placere.

A **Disponere.** Res bene disposita dicitur, quæ bene in suis qualitatibus ordinatur, & quæ vltra debitam rationem non minuitur nec augetur. Est igiē dispositio idem qđ ordinatio & prouisio regularis, & quæuis ad statum debitum reductio. Breuiter ergo notabo, ꝙ in scriptura sacra fit mētio de dispositiōe diuina, & de dispositione humana. Deus.n.& diuina sapientia, vel occultè vel manifesto omnia disponit, & siue sint naturalia siue spiritualia, siue fortuita & accidentalia, omnia ordinat & cōponit. Sapientia.n.seu prouidentia diuina est illa, quæ sicut dr̄ Sap. 8. attingit à fine vsq; ad finem fortiter, & disponit oīa suauiter. Domus.n.quę per rationem regitur, necesse est, ꝙ per patrēfamilias principaliter disponat, quāuis sub ipso ordināte per substitutos ministros in minoribus gubernetur. Sic verè domus & regimē mundi per Deū principaliter sicut ꝑ principalem dominū disponitur, quāuis ipso ordinante per substitutos ministros.s. Angelos, stellas, qualitates elementorū, voluntates hominum, adminicula maiorum, secundariū ministretur. Sap.12. Cū ergo sis iustus, iuste omnia disponis. Igitur notabo, ꝙ à diuina ordinatione & prouisione prouenit

B Dispositio { naturalis, spiritualis, supernalis. } Prima fit in rebus exterioribus & hæc est illa, qua Deus disponit vicissitudines temporum, variationes rerum mutationes & tribulationes regnorum, de qua dicitur Sap. 12. Tu autem dominator virtutis, cum trāquillitate iudicas & cum magna reuerentia disponis nos. Disponit enim nos Deus quantum ad exteriora regimina mediātibus Angelis ministrantibus, planetis influentibus, prælatis regētibus, magistris instruentibus, vt dictum est. vnde Ecclesi.3. Vidi afflictionem, quam dedit Deus filijs hominum, vt distendantur in ea, cuncta fecit bona in tempore suo, & mundum tradidit dispositioni eorū. Prima ergo Dei dispositio fit in rebus exterioribus. ¶ Secunda Dei dispositio fit in rebus interioribus scilicet disponendo hoīes quantum ad mores, Deus.n. disponit hominem per gratiam, vt tandē fiat habilis ad gloriam. Actus enim actiuorū sunt in patiente prædisposito. & ad hoc ꝙ forma in materiam introducatur, necesse est ꝙ antea disponatur. Sic ad hoc, ꝙ Deus introducat in hominem gloriam necesse est ꝙ ipsum disponat primitus per gratiam. Tali ergo dispositioni cooperatur sapiētia sicut lucerna. Eccles.19. Sapientia dispositio legis est. Lex diuina sicut regula. Act.7. Accepistis legem in dispositione Angelorum. Tribulatio sicut ferula. Sapiē.3. In paucis vexati, in multis bene disponentur. Istis ergo cooperātibus, Deus per gratiam hominem disponit, & sic in eo finaliter gratiam introducit. psalm. Disposui testamentū electis meis. Gratia enim Dei testamētum dr̄, eo quod eius virtute hæreditas gloriæ reportatur. Ista est ergo tertia dispositio, quę fit in rebus superioribus.i. in gloria æterna, quā ipse ordinauit & disponit nobis dare. Lucæ. 22. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnū, vt edatis, & bibatis super mēsam meā in regno C
meo. Ista est igitur dispositio diuina. ¶ Scđò dico, ꝙ est dispositio humana. Et ista est vel passiua, vel actiua. Passiua dico, quæ est qñ quis est moraliter bene dispositus. vtpote quando non est grauatus vitijs vel infirmus. Vnde etiam dispositi dicuntur iusti, quando in ædificio Ecclesię in locis suis & statibus secundum virtutes & merita sunt debitè ordinati. Hester.1. Super pauimentum dispositi erant, quod mira varietate pictura decorabat. Actiua verò iustorum dispositio est illa, qua iusti disponunt virtualiter se & sua. Est igitur dispositio nomen

Auctoritatis,
Sagacitatis,
Vtilitatis.

Auctoritatis dico, quia.s. dispositio de subditis, de Ecclesia, vel de regno, pertinet ad superiorem. Vnde de bono prælato potest intelligi illud Thob.5. Credo, quod bonus Angelus domini comitetur ei, & bene disponat omnia, quę circa eum geruntur. Sagacitatis etiā, q.a.s. bene disponere negocia, pertinet ad prudentem. 2. Para.7. Compleuit Salomon omnia, quæ disposuerat. Vtilitatis insuper, quia.s. in omni negocio valde est vtilis dispositio & ordinatio bona. 2. Paral.30. Steterūt.s. læuitæ, in ordine suo secundum dispositionē & legem Moysi. Notabo ergo quòd nos debemus bene & modestè nos disponere

Ad {
Debellandum hostes viriliter,
Gubernandum vitam salubriter,
Contemplandum cœlum subtiliter,
Ordinandum verba sagaciter,
Gubernandum domum vtiliter,
Regulandum plebem ciuiliter,
Occupandum cœlum finaliter. }

Igitur disponamus nos ad hostes viriliter impugnandū. Prouerb.24. Cum dispositione initur bellum, salus aūt vbi multa consilia. Item ad viam seu ad vitam salubriter gubernandum Prouer.16. Cor hominis disponit viam, sed domini est dirigere gressus. Item ad cœlum subtiliter contemplādum. psalm. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum in loco quem posuit. Ascensio enim contemplationem signat. Item ad verba sagaciter ordinandum. psal. Iucundus homo miseretur, & cōmodat, disponet sermones suos in iudicio. Item ad domum vtiliter regulandum. Domū dico id est familiam vel conscientiam, vel subiectam patriam, curiā vel Ecclesiam. Esa.38. Dispone domui tuę, quia morieris tu, & non viues. Item ad plebem ciuiliter gubernādū, sicut apostolus faciebat. vnde ad Titum.1. Reliqui (inquit) te crete, vt ea quæ desunt, ordines, & constituas per ciuitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Item disponuntur ad cœlum finaliter possidendum & vendicādum. Vnde illud Luc.22. Pater meus disposuit vobis regnū &c. Sic ergo patet, ꝙ sunt dispositiones quædam pertinentes ad Deum, & quędam pertinentes ad iustum. ¶ Sed si vis, dico, ꝙ sunt quædam pertinentes ad impium. Impij enim ordinant & disponunt, machinā D
tur & cogitant semper malum, & illa, quæ sunt Deo contraria & saluti, sicut dr̄ in psa. Aduersum te testimoniū disposuerunt tabernaculum idumearum & Ismaelitę. & illud. 1. Macha.1. In diebus illis exiuerunt ex Israel, viri iniqui, & suaserunt multis dicentes. Eamus & disponamus testamētum cū gentibus.i. gentilibus, quæ circā nos sunt &c. Patet ergo quō secundum scripturam dispositio sumitur multis modis.

Disputatio. Nota quòd disputatio nihil aliud est quam diuersorum opinatio, varia as- A
sertio, & verbalis disceptatio, allegatio & altercatio. Fit ergo disputatio

A {
Bonis vt cognoscatur veritas,
Malis vt asseratur falsitas,
Multis vt ostendatur vanitas,
Sanctis vt promoueatur bonitas. }

Boni ergo disputāt ad cognoscēdū, & inuestigandū rerū veritatē. Sic disputauit Salomon super lignis, à Cedro vsq; ad Hysopum, sicut dicitur.3. Regum. 4. Sic etiam dicitur de Paulo Actu.9. ꝙ loquebatur gentibus, & disputabat cū græcis. Mali disputant ad falsitatem astruendum, asserendum, & sustinēdum sicut de Iudæis dicitur Actu.6. ꝙ surrexerunt de synagoga di-

goga disputantes cum Stephano; & nō poterant resistere sapientiæ & spiritui, qui loquebatur. Multi disputant ad vanitatem sectandam & ostendendam, sicut sunt vani & gloriosi, qui solum ad hoc disputant, & nouas & friuolas opiniones fabricant, vt subtiles & magni clerici videantur. Eccl.6. Verba sunt plurimam disputando habentia vanitatem. Sancti disputant, scilicet cum Deo ad suam voluntatem perscrutandum, & ad propriam fragilitatem allegandum, sicut Iob. 13. Ad omnipotentem loquar, & disputare cum Deo cupio. & Hierem. 12. Iustus es domine, si disputem tecum. sufficit. Vide de contradicere.

Distare. Distantia: tractantur hæc latius in verbis differre, & diuidere.

Distinctio. Pone quomodo in mundo sunt distinctiones personarum, in anima potentiarum, in ecclesia statuum, in cōscientia meritorum, in patria mansionum &c. Vide vbi diuisio, separatio.

A **Distribuere.** Nota, ꝙ distribuere idem est, ꝙ aliquid pluribus partiri & tribuere, & aliquid vel aliqua fideliter largiri, & concedere. Pertinet ergo distributio ad iudicem, qui æqualiter distribuit consilia, ad principem, qui æqualiter distribuit officia, ad prælatum qui æqualiter distribuit beneficia, ad dispensatorem, qui fideliter distribuit communia, ad creatorem, qui hic distribuit merita, & finaliter in cœlo distribuet æterna gaudia. Omnis ergo distributio facienda est æqualiter, nō tñ qualitate quātitatiuā, sed proportionabili, quia bene sunt necessitates & merita attendenda. Sagaciter etiam & fideliter. psal. Sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis. Natura enim mediante stomacho distribuit membris singulis alimenta. Omnia etiam corpora liberaliter distribuunt, & cōmunicāt bona sua. Sic verè nos debemus libenter bona nostra tam temporalia quàm scientalia, quàm etiam spiritualia alijs distribuere, & eos pro posse dulciter refouere. 2. Para. 31. Dispositi erant viri, qui partes distribuerent vniuerso sexui. Et bene dicit vniuerso sexui, quia. s. prouectiores distribuunt doctrinā & spiritualia simplicibus. Simplices verò, & maximè diuites sæculares, distribuere debent temporalia bonis religiosis & doctoribus, & viris spiritualibus. Plinius. n. ponit lib. 9. c. 42. ꝙ pinna, quæ concharum est species, fingens se mortuā, pisciculis se aperit ad lunę splendorem, & cum ipsis plenam se senserit, protinus se claudit, & coniugi suo prædam distribuit, & exponit. Inter cōiuges ergo, idest inter socios & amicos, & maximè inter populos Christianos, fidelis est distributio facienda, & bona, quæ vnus acquirit, sunt alteri fideliter diuidenda. Ecclesi. 33. Tempore exitus tui distribue hæreditatem &c. Vide infra de diuidere, & vbicunque fit mentio de communione.

A **Diuertere.** Nota, quòd diuertere idem est, quòd deorsum seu destrorsum, seu de aliquo loco vel itinere se auertere, seu à loco aliquo declinare. Est ergo diuertere.

Quandoque { actus prudentiæ, / actus stultitiæ, / actus clementiæ. } Actus dico prudētiæ, vtpote qñ homo declinat & diuertit à peccatore, à via periculosa & mala. psalm. Diuerte à malo, & fac bonum. & sic prudenter videtur egisse populus Israel, cui cum rex Edon armatu occurreret ne transiret, diuertit ab eo Israel & alibi quæsiuit sibi viam vt plane habet. Numer. 20. Actus etiam est quandoq; stultitiæ, & hoc est qñ quis se diuertit à bono, vt se conuertat ad malū. Eccl. 2. Veh his, qui perdiderunt sustinētia qui dereliquerūt vias rectas, & diuertunt in vias prauas. Actus etiā insuper est quandoq; clementiæ, sicut de clemente & adiutore Deo, & de Ioseph captiuo dicitur in psal. Diuertit ab oneribus dorsum eius.

Diuersitas. Diuersus. Nota, ꝙ diuersitas non solū signat multitudinem, immo etiam multitudinem in quadam contrarietate manentem. Est ergo diuersitas idem, ꝙ cōtrarietas, multiplicitas, & varietas. Et est diuersitas contraria vnitati, paci concordiæ & integritati. Et sic diuersitas significat

Rerum varietatem,
Rerum multiplicitatem,
Discordem contrarietatem,
Fallacem dubietatem seu iniquitatem,

Rerum dico varietatem, sicut Iob. 20. Cogitationes varię succedunt sibi, & mens in diuersa rapitur. Rerum etiam multiplicitatē, & sic sumitur cōiter. 2. Paral. 5. Diuersi generis musicorum &c. Discordem etiam contrarietatem. Leuit. 19. Nō seres agrum diuerso semine. Fallacem insuper iniquitatem. Non habebis in sacculo diuersa pondera, maius minus &c. Deut. 25. vide supra de contra.

Diuitiæ. Nota, ꝙ in scriptura diuitię accipiuntur duplici modo, s. in bono & in malo. In bono. n. diuitiæ idem sunt, ꝙ gratiæ & virtutes, quę hoīem faciūt simpliciter diuitē & fęcundum. Proue. 13. Redēptio aīæ viri diuitiæ suæ. A In malo verò diuitiæ signant bonorū tēporaliū facultates, quæ quamuis de se malæ non sint, quia vidit Deus cūcta, quæ fecerat, & erāt valde bona Geñ. 1. (omnis. n. creatura Dei bona est, & nihil reijciendū in ea ſm apostolū) dicuntur tñ malę, eo ꝙ hoīes ipsis male vtuntur, & quia ad malum finem suos possessores deducunt, qñ. s. eis nesciūt vti, de quibus in psal. Melius est modicum iusto, super diuitias peccatorum multas. Possumus ergo notare, ꝙ sunt diuitiæ, quæ habēt detestari, & sunt diuitiæ, quæ debēt affectari. Sunt. n. diuitiæ virtuosę, quæ debent affectari, & istę sunt gratiæ & virtutes. De quibus Proue. 10. Benedictio domini diuites facit. Sicut. n. aurum facit homines tēporaliter diuites, sic benedictio diuinę gratię ipsos facit spiritualiter locupletes, & sicut per aurum multæ aliæ diuitiæ acquiruntur, sic per diuinam gratiā virtutes plurimæ generātur. Et nota, ꝙ diuina gratia bene dr̃ aurum, quia sicut aurū habet ductilitatē, quia ad voluntatem artificis dilatatur, aurum habet ponderositatem, quia super omnia metalla ponderat. aurū habet stabilitatē, quia si percutitur, nullū sonum emittere comprobatur, sic verè tales sunt spirituales diuitiæ. i. gratia Dei. Ista. n. habet

Ductilitatem humilitatis & obedientiæ,
Ponderositatem maturitatis & prudentiæ,
Stabilitatem longanimitatis & patientiæ.

De istis ergo diuitiis dicitur Proue. 10. Manus fortium diuitias parat. & iterum Prouer. 11. Robusti habebunt diuitias. Multis tñ accidit de istis diuitiis sicut accidit quibusdā formicis Aethiopiæ, quę seruant aurum in montibus aureis, & sunt in magnitudine vt lupus agriacus, & tantę fortitudinis vt hominem dilacerent, quem vident, aurumq;, quod habēt tanto amore diligunt, ꝙ ipsum nullus subtrahere potest. Sæpe tamen accidit in æstate propter calorem temporis, ꝙ istę formicę cauernas intrant, & sic veniūt qui aurū subtrahunt & inde portāt, vt dicit Pli. Sic verè accidit charissimi, ꝙ multi boni aurum spiritualiū diuitiarū possident & conseruant, sæpe tñ fit, ꝙ adueniente tēpore prosperitatis, æstu auaritiæ crescente cauernas terræ. i. amorem bonorum terrenorum intrant, & sic ab incolis. i. à demonibus, eis spiritualis gratiæ diuitiæ subtrahuntur, & gratijs & virtutibus pauperantur. Apo. 18. Vna hora destitutæ sunt diuitiæ tantæ. Non sic ergo sed istas diuitias conseruemus, & totis viribus procuremus, sicut dicitur de Ezech. 2. Para. 32. Fuit Ezechias diues & inclytus valde, & thesauros plurimos cōgregauit auri & argēti, & lapidis preciosi, & aromatū. In qbus verbis ostēditur, ꝙ istę diuitię spirituales principaliter consistunt in tribus. s. B

In charitatis ardore. [Auri inquit.]
In castitatis candore. [Argenti.]
In bonitatis valore. [Lapidis preciosi.]

Debemus igitur esse diuites per possessionem charitatis & amicitiæ, & hoc ostenditur cum dr̃ Auri. Aurum. n. ꝙ rubet & rutilat, & alijs metallis supereminet, signat charitatem, quæ inter omnes virtutes obtinet principatum, quæ etiam colorem igneum dr̃ retinere, inquantum. s. ad modū ignis corda inflāmat. vnde Ioan. vidit (Apoc. 1.) filium hominis præcinctum ad mamillas Zona aurea. Ad mamillas. n. circa pectus. i. in corde debemus habere Zonam auream charitatis, quę propriè Zona dr̃, eo ꝙ per ipsum corda ligantur atq; stringuntur. Multi tñ homines possunt dicere illud Act. 3. Argentum & aurum non est mihi. Multi. n. carēt charitatis auro, & ideò spiritualiter pauperes efficiuntur, qñ nec Deum nec proximum diligunt, nec ab eo diliguntur. sicut. n. dicitur Prouer. 19. Diuitiæ addunt amicos, plurimos, à paupere & hi, quos habet, separantur. Diuitiæ. n. charitatis & amoris multos amicos generant, s. Deum & sanctos & etiam proximos. Si verò homo pauper, id est sine charitate fuerit, tunc ab amicis istis derelictus erit. Habeat igitur aurum charitatis & amicitiæ. vnde Apocaly. 3. Suadeo tibi aurum

rum emere, ignitum probatum, vt locuples fias. Adhuc dico, ꝙ debemus esse spiritualiter diuites, per possessioné castitatis & pudicitiæ, & hoc ostenditur cum dr̃ [Argentum]. Per argentum.n. quod est candidum, & quod manus tangẽtis non maculat, neque fœdat, pudor & castitas denotatur, quæ alios non inficit, nec inquinat, iuxta illud psal. Eloquia dñi eloquia casta, argentum igne examinatũ. Et re vera istæ sunt magnæ diuitiæ spirituales. s. castitas atque puritas corporalis. Piper.n. nascitur candidum atque planum, & quan diu sic permanet, fructificare potest si fuerit seminatum, saraceni ipsum tñ in furno decoquunt, & sic candorem & planiciem amittit, & rugosum efficitur atque nigrum, & virtutem fructificandi amittit. Sic verè (charissimi) quãdiu hõ ꝑseuerauerit in candore castitatis, & in planicie veritatis, tandiu põt fructum bonorum operum procreare. Si verò igne concupiscentiæ carnalis á saracenis. i. à demonibus fuerit inflammatus, tunc candorem continentiæ perdit, & nigredinem malæ conuersationis acquirit, rugosus per falsitaté efficitur, & à fructu bonorum operum impeditur. Isti ergo nõ habent argentum. i. candorem castitatis. vnde Esa. 1. Argentum tuum versum est in scoriam. Bene ergo consulit. Prouer. 25. Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Istæ sunt igitur magnę diuitię, quia sine istis fama hominis nihil est. ideò bene dr̃ Ecclesi. 31. Beatus diues, qui inuentus est sine macula. Habeamus igitur diuitias castitatis & pudicitię. Denique habeamus diuitias bonitatis & excellentiæ, quod ostenditur cum dr̃. [Lapidis preciosi]. Per lapides.n. preciosos, quibus inter diuitias regias nihil nobilius reputatur, virtus & bonitas denotatur, valor & excellentia meritorum comparatur, quibus in Thesauro Dei nihil charius, vel melius, vel excellentius inuenitur. Istos.n. qui hẽt, diues est, istis qui caret, pauper est. Talibus.n. lapidibus ornati fuerunt sancti, & ideò plus cæteris apud Deum valuerunt. Ezech. 28. Omnis lapis preciosus operimentum tuum. Isti ergo fuerũt spiritualiter diuites, quia. s. virtutibus clarue runt. Istæ.n. diuitię regnant cum pauptate tpali, & ecõuerso, spiritualis paupertas. i. carentia virtutum cum temporalibus diuitijs sæpe manet. vnde Prouer. 13. Est quasi diues, cũ nihil habeat, & quasi pauper, cum in multis diuitijs sit. Istæ ergo sunt diuitiæ spirituales. s. bonitas mòralis & excellentia, castitas carnalis & continentia, charitas mẽtals & amicitia. Patet igitur, quod sunt quædã diuitiæ spũales. ¶ Secundò dico, quod sunt quædam diuitiæ temporales, & istæ pro certo sunt in bonis bonæ & vtiles, in malis verò malæ & illaudabiles. Bonæ sunt.n. & meritoriæ ipsis bñ administrantibus. Malę verò sunt, & damnatorię ipsas indebitè seruantibus & amantibus. Auaris.n. sunt diuitiæ valde damnabiles, liberalibus verò sunt vtiles & cõmendabiles. Sicut.n. ad sensum apparet, aliqua sunt aliquib. valde vtilia, quæ valde sunt alijs nociua. Amygdalus.n. ſm Plini. homines nutrit, q̃ vulpem si comederet, interficeret, & occideret. Semẽ etiam Iusquiami passeres pascit, & homines occidit. Gũmi quod dr̃ ferula, murenas necat, quod tñ multos morbos in hominibus sanat. Sic re vera faciunt diuitiæ, quia verè alijs sunt vtiles & fructuosæ, alijs nociuę periculosæ. Quosdã.n. sanat à peccato per eleemosynas, quas conferunt. Occiderunt ꝑ peccatum rõne auaritię & superbię, quas inducũt. Quosdã verò interficiunt per tormentum fallacitatis & nequitiæ, q̃ istos comitantur. Ideò dicit Ambr. Discant diuites non in facultatibus crimen esse, sed in his, qui vti nesciunt. Nã diuitię, vt sunt impedimẽta reprobis, ita virtutum sunt ad iuuamenta probis. Aug. etiam dicit super psa. 68. quod diuites in affectione reprobat dominus, non in arca vel in domo. Nõ igit charissimi, diuitiarum possessio, sed earum amor & affectio reprobatur, iuxta illud psa. Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere. ¶ Et iõ possumus notare, ꝙ diuitiæ q̃tũ ad affectũ dñt detestari multiplici rõne, videlicet quia faciunt

C (margin, beside "tia, castitas carnalis")

D (margin, beside "cor apponere")

Mentem esurire,	Contemnamus ergo
Corda superbire,	diuitias, quia pro cer
Lites suboriri,	to dico, quòd istę fa-
Laborem subiri,	ciunt mentem esuri-
Cœlum denegari,	re. Diuitię.n. si aman
Deum non amari.	tur, nunquam satiant

cor humanum, sed ipsum ad plus habendum & acquirendum amplius excitant & inflammant. Hydropicus.n. quanto plus potat, tanto plus sitit. Canis etiam habet insatiabilẽ appetitum. Illum etiam, quem situla serpens momorderit, vsque ad mortem eum sitire facit. Venenum.n. subtile pori effusum, tm̃ ardorem sitis gñat, quod vsque ad mortẽ patientem grauat, & cruciat, & flagellat. Re vera charissimi, sic accidit habentibus & amantibus diuitias. Istæ.n. sunt in eis sicut quoddam venenum, quod sitis ardorem & appeti tum habendi multiplicat, & augmentat. Diuitijs.n. acquisitis non satiantur, sed cruciantur, non replentur, sed vacuantur, non delectantur, sed molestantur. Quãtò.n. de eis plus acquirunt, tanto amplius appetunt, & exquirunt. Iõ tales, q̃bus nihil sufficit, propriè diuites non sunt, quia ſm Senec. Diues est non qui magis habet, sed qui minus cupit. Sufficiẽtia.n. diuites facit. Nam, vt dicit idem in epistola, qui sibi satis est, cum diuitijs natus est. Et ideò possunt dici simul & semel diuites & pauperes, iuxta illud. psa. Simul in vnum diues & pauper. Pauperes.n. mentaliter, diuites sunt tpaliter, ita ꝙ propriè cuilibet põt dici illud Apoc. 3. Dicis, diues sũ & locupletatus, & nullius egeo & nescis, quia tu es miser & miserabilis, & pauper, & cęcus, & nudus. Ad quod facit verbum Aug. in quodam sermone de quadr. vbi dicit sic. Qũo sunt diuitiæ, quibus crescentibus crescit inopia, quæ amatoribus suis quanto fiunt ampliores, non auferunt satietatem, sed inflammant cupiditatem? Diuitem tu putas qui minus eget? minus egeret si minus haberet. Nam video quosdam cum paucam haberent pecuniam, paruis lucris fuisse lætatos, sed vbi abundare ceperunt, lucra modica contempserũt. credis eos esse satiatos? falsum est. Nam pecunia fauces auaritiæ non claudit, sed extendit, non irrigat, sed accẽdit, poculum respuunt, quia fluuium sitiunt. Diuitię ergo faciũt esurire. i. ampliora concupiscere & affectare. vnde psa. Diuites eguerunt, & esurieruut. Et. 2. corin. 8. Egenus factus est, cum diues esset. ¶ Iterum dico, ꝙ diuitiæ sunt spernẽdæ, q̃a faciunt corda superbire. Sicut.n. dicit Augu. in sermone. 29. Difficile est, vt superbus non sit, qui diues est. Tolle superbiam, diuitiæ non nocebunt. Sicut.n. mali humores congregati faciunt apostema, & inflaturam inducunt, à quo mors postmodum sequitur, sic verè humores mali. i. diuitiæ malè acquisitæ qñ multiplicantur, & augmentantur, solent in homine apostema & inflaturã superbiæ gñare, & mortem inferni introducere, & causare. Et in figuram huius, diues in euangelio comparatur. Mar. 10. Facilius est intrare camelũ per foramen acus, quam diuitem in regnum cœlorum. Camelus.n. cum gibbo & inflatura supra dorsum diuitem superbum designat, qui pro certo difficile regnum cœlorum intrabit. Esa. 30. Portantes super humerum iumentorum diuitias suas, & super gibbum camelorum Thesauros suos &c. Diuitiæ ergo faciunt superbire. Vnde narratur, ꝙ quidam miles iniuriosè percussit regem in facie, qui tandem veniã postulans, dixit, ꝙ illo tempore tanta superbia inflatus fuerat, quod videbatur sibi, ꝙ crepasset, nisi regem in facie percussisset. Rex verò prudenter considerans locum, vbi tunc miles stabat, perfodi, fecit, & magnum thesaurum ibi inuenit, di. Bene sciebam inquit, ꝙ nihil ita facit hoiẽm superbire sicut diuitiæ. Bene ergo dr̃ Prouer. 8. Opes superbiæ & diuitiæ. Dico ergo, ꝙ contemnendæ sunt, quia faciunt mente superbire. ¶ Adhuc dico, quia faciunt lites prouenire. Diuitiæ.n. sunt causa litium & guerrarum, nam propter istas lites mouentur, homines à raptoribus, impetuntur, à latronibus occiduntur, à principibus inuaduntur. A pauperib.n. nihil quæritur, sed pro extorquendis pecunijs plura diuitibus imponuntur. Serpens.n. dimittit & fugit hominem nudum, audacter tamen insilit in vestitum, ſm Greg. quia verè serpentes idest balliui & raptores, à nudis, id est, pauperibus nihil quęrunt, qui tamen vestitos, idest diuites continue rapiunt, & inuadunt. Vnde dicit Hier. ꝙ auarus nihil aliud est quam arca principum, bursa latronum, sibilus omniũ. Propter diuitias etiam inter se diuites, sæpe litigant, & inter se veram concordiam nunquam habẽt. Vnde Gen. 13. dicitur, quòd Loth & Abraham diuites erant, & nequibant habitare simul. Diuitiæ ergo faciunt lites suboriri. ¶ Denique dico, quòd istæ faciunt laborem subiri. diues enim nunquã est in quiete, semper enim aut laborat in acquirendo, aut vigilat in conseruando, aut timet in amittendo. sicut dicitur Eccl. 5. Saturitas diuitis non sinit dormire eum. Ideò in euãgelio

E (margin, beside "faciunt corda superbire")

F (margin, beside "te superbire. ¶ Adhuc dico")

G (margin, beside "quòd istæ faciunt laborem subiri")

Lucæ. 4

Lucæ.8.diuitię spinis comparantur,eo,s. quod puncturã & sollicitudinem introducunt.De talibus dicit Petrus & Rauen.Auri custos,argenti seruator,securitatem nõ haber,& nescit quietem.pœna diues est ille,non censu.Diues.n.similis est vrso,qui pellem habet hispidam valde & hirsutam,& tamen animal inquietissimum est,est.n.in continuo motu. Sic procul dubio illi,qui pellem exterioris facultatis grossam habent & hirsutam.s.diuites,nunquam sunt propriè in quiete,sp.n.sunt in motu tribulationum & laborũ. Aut.n. circumeunt,vt dictum est,solliciti de acquirendo aut de augendo,aut de non perdendo.Pellis.n.hericij plena est spinis,quæ quamuis sint pungitiuę valde,hericius tñ puncturã earum non sentit.Sic verè quanquam diuitię spinas sollicitudinum & laborum habeant,istud tñ à diuitibus non sentitur,imo in his puncturis & laboribus delectantur. Talib. ergo dr̃ Ezech.27.In corde maris.i.in profundo amaritudinis diuitiæ tuæ.Istę ergo faciunt laborem subiri.Ecclesi.31.

H Laborauit diues in congregatione substantiæ.¶ Deinde dico,ꝙ contemnendę sunt,quia faciunt cœlum denegari vel non adiri.Nam vt dr̃ Matth.19.Diues difficile intrabit in regnum cęlorum.Aliquæ.n.sunt arbores,quæ si vno anno fructificant,in alio nihil portant,sicut dr̃ de amygdalo & oliua.Arbores ẽt,vt dicit Aristo.quæ in iuuentute multum fructum producunt,faciliter sterilescunt,ita ꝙ in tpe senectutis remanent pœnitus sine fructu.Ita pro certo est de hominibus.Illi enim,qui in vno anno.s.in vita pręsenti fructum diuitiarum abundanter habent,in alio anno.s.post mortem in vita alia fructibus ęternę glorię carebunt.Nam qui in iuuentute præsentis vitæ diuites sunt,in senectute mortis pauperes & steriles fiunt,si tamen diuitijs malè vsi fuerint,vt dictum est. Diuitiæ.n.sunt talibus pro precio,pro solatio, pro Paradiso,pro portione,pro successione,pro præmio.vnde Ecclesi.5.Hæc est pars eius,& omni homini, cui Deus dedit diuitias & substantiam.Ista ergo faciunt cœlum denegari,vel non haberi.¶ Rursus dico,ꝙ faciunt Deum nõ ti-

I meri.Amor.n.diuitiarum tollit de corde hominis timorẽ Dei & amorem.Venenum.n.aspidis facit hominem obdormire,& dormiendo ẽt interire.Sic verè venenum diuitiarum postquam homo ipsum biberit & sibi incorporauerit per amorem,statim obdormit in vitijs & pc̃tis, timorẽ Dei obliuiscitur,& in mundi ludibrijs delectatur.Sed verè, dũ dormit,moritur, quia subito dum non aduertit, venit sibi mors,qua temporaliter & æternaliter vulneratur,& occiditur.Iob.27.Diues cum dormierit,nihil secũ auferet. Et iõ dicit Apostolus.1.Corin.4.Iam diuites facti estis,sine nobis regnatis.Istud patet de diuiteepulone Lu.16.qui Lazaro misereri noluit ,qui sepultus est in inferno.Patet etiam de illo homine diuite,cuius ager vberes fructus attulit, qui cũ de seruando diuitias cogitare subito sibi dictum est.Stulte hac nocte repeten à te aĩam tuam,sicut dicitur Lucæ.12.Ecce ergo quot mala faciunt malę diuitiæ.Istę enim,vt dictum est,

Tollunt Dei amorem,
Tollunt cœli dulcorem,
Causant durum laborem,
Causant litis rancorem,
Causant mentis tumorem ,
Causant famis ardorem.
¶ Per diuitias enim causantur
Ardor auaritiæ,
Tumor superbiæ,
Calamor discordiæ,
Per istas etiam perditur,
Quies & securitas,
Diuina charitas,
Cœli fœlicitas.

Et ideò bene dico, ꝙ istæ sunt merito contemnendæ. Et ideò bene dicit Bernar.sermone.4.Filij ad genus auarum, quid nobis cum terrenis diuitiis, q̃ nec verè nostrę sunt?Aurum enim & argentũ terra rubea sunt & alba,quæ solus error hoĩm facit reputari pciosa. Itaq; si vestra sunt,tollite ea vobiscum. Patet igitur,ꝙ sunt diuitiæ eligendæ,& sunt diuitiæ contemnendæ.Et si vis scire, quæ sunt istæ diuitiæ,seu isti lapides preciosi.id est istæ virtutes, quæ hominem spiritualiter locupletant, atque ditant, pro certo dico, ꝙ istæ sunt

Fidei certitudo,veritate fundata,
Animi fortitudo,firmitate locata,
Timoris mœstitudo,charitate turbata,
Sapientiæ limpitudo,subtiliter illustrata,
Patientiæ firmitudo, stabiliter radicata,
Obedientiæ mititudo,humiliter explicata,
Sufficientiæ plenitudo,alacriter ampliata.

Istæ sunt ergo virtutes,quæ spiritualiter hominẽ ditãt. Fit enim homo spiritualiter diues per fidei certitudinem.Iaco.2.Pauperes in hoc mundo elegit dñs,diuites in fide.Itẽ per animi fortitudinem.Proue.10.Substantia diuitis vrbs fortitudinis eius.Vnde de Berzellai , qui interpretatur fortitudo,dr̃.2.Reg.19.Erat autem berzellai diues valde. Prouer. 11.Robusti habebunt diuitias.Item per diuini timoris mœstitudinem.Timor.n.domini diuitiæ sunt Esa.33.Diuitiæ salutis sapientia & scientia, timor domini ipse est thesaurus eius.Item per sapientiæ limpitudinem.Sap.8.Si diuitiæ appetuntur,quid sapientia locupletius?Item per patientiæ firmitudinem.Vnde Heb.11.dicitur,ꝙ maiores Moyses diuitias reputauit improperium Christi,thesauris. Aegyptiorũ. Improperium dico Christi.i.patientiam in improperio pro pter Christum.Item per obedientiæ mititudinem.Obedientia.n.& humilitas magnæ diuitiæ reputantur.Iaco.1.Glorietur diues in humilitate sua.Item per sufficientię plenitudinem.Sufficientia.n.diuitem facit.1.Reg.2. Dominus pauperem facit,& ditat.& 2.Corin.8.Paupertas eorum abundauit in diuitias.quia sicut dicitur Prouerbior. 12. Melior est pauper & sufficiens sibi,quam gloriosus indigens &c.Sed si adhuc contra malos diuites vis notare,dic,quòd isti

Superbiæ flatibus inflantur,
Tristitię moribus turbantur,
Luxuriæ fæcibus fædantur,
Inuidiæ facibus cremantur,
Discordiæ litibus rixantur,
Lasciuiæ vocibus iocantur,
Nequitiæ nexibus ligantur,
Iustitiæ viribus priuantur,
Iactantię ausibus effantus,
Fallaciæ fraudibus locantur,
Angustiæ fluctibus vexantur.
Auaritię ęstibus inflammantur,
Sufficientię fontibus non potantur,
Substantię vestibus spoliantur,
Ignorantię obscuris nubibus excęcant,
A glorię foribus relegantur,
Immunditiæ domibus tumulantur,

Ista ergo sunt vitia communia diuitum & reliquæ influentiæ diuitiarum.Igitur dico, ꝙ diuites,vt communiter,superbiæ inflammantur flatibus.Et inde est,ꝙ malus diues solet alios ꝑ superbiã execrari & contemnere,& se solũ pręalijs reputare.Ecclesi.13.Sicut ab ominatio est superbo humilitas,sic & execratio diuitis pauper.Item tristitiæ turbantur motibus.Diues.n.vt cõmuniter nunquam est, lætus,sicut de illo principe dicitur Lu.18. Contristatus est, quia diues erat.Item luxuriæ fædantur facibus.vnde de Naaman dicitur.4.Regum.5.ꝙ ipse erat diues valde,sed leprosus.Lepra.n.quæ inficit,luxuriam signat. Inuidiæ torrentur facibus.vnde Prouerb.19.Diues torquens labia sua, & insipiens.Item discordiæ rixantur litibus.Vnde illud Gene.13. Erant.n.diuites valde,& nequibant habitare simul. Item lasciuiæ iocantur lusibus.Luc.6.Veh vobis diuitibus,qui hic habetis consolationem vestram.Item nequitiæ ligantur nexibus.Micheæ.6.Diuites eius repleti sunt iniquitate.Item iustitiæ priuantur legibus.Eccle.13.Diues iniustè egit, & fremebit.Item iactantiæ efferuntur vocibus.Prouer.18.Diues autem effabitur rigidè.& illud Prouer. 13. Est quasi diues, cum nihil habeat.Et Apoc.3.Et dicis, quia diues sum & locupletatus,& nullius egeo.Item fallaciæ vtuntur actib.s.mẽdacijs fallacibus.psalm.Sedet in insidijs cum diuitibus in occultis,vt interficiant innocentem. Item angustiæ vexantur fluctibus,scilicet laboribus & sollicitudinibus.Eccl.31. Laborauit diues in congregatione substantię.Et Eccles.5.Saturitas diuitis non sinit dormire eum,scilicet præ timore & sollicitudine Item inflammantur auaritiæ feruidis æstibus. Vnde de diuite epulone legitur Luc.16. quòd eleuans oculos dum esset in tormentis,aquam petens pro refrigerio, dicebat.Crucior in hac flamma . Flamma aũt diuitis nihil aliud est q̃ desiderium acquirendi,quod est auaritia.Item sufficientię non potantur repletis fontibus,nihil.n. eis sufficit. Prouer.13.Est quasi pauper,cum in multis diuitijs sit. Ideò bene dicitur Lucæ.1.Diuites dimisit inanes.Et illud psalm. Diuites eguerunt,& esurierunt.Item substantiæ spoliantur pristinis opibus,quia scilicet latrones & raptores semp vacant ad diuites spoliandum,quod potissime patet in morte quando mundus eos taliter spoliabit, quòd nihil secũ portabunt.

tabũt Iob.20. Diuitias,quas deuorauit euomet,& de ventre eius extrahet eas Deus.Item ignorantię excęcant obscu ris nubibus. Vnde Luc.16.dicitur Zacheus erat princeps publicanorum,& ipse diues,& non poterat videre Iesum. Tales enim nõ vident ea,quæ pertinẽt ad salutẽ.Vnde illud prędictum Apoc.3.Dicis quia diues sum &c.cũ sis miser & miserabilis,& pauper & cęcus & nudus.Itẽ isti à glorię relegantur foribus.Vnde Christus videt illud præcipere,sicut patet Luce.14. Cũ facis prandium aut cęnam , noli vocare diuites,ac si dicat,Diuites nõ debent intrare ad conuiuium paradisi.Matth.19.Diues difficile intrabit in regnum cælorum.Item isti in miseriæ tumulãtur inferni domibus.Lucæ 16.Mortuus est diues,& sepultus est in inferno. vnde Apoc. 18.Dicitur,quòd diuites longè stabant ab ea.s.à Babylone flentes & lugẽtes,quia.s.tales a Babilonis.i.mũdi prosperitate longè,in inferno positi sunt.Mors depascet eos.Psalm. 48. Bene ergo dr̃ Eccle. 5. ꝙ diuitiæ congregantur in malum domini sui.Et Eccle.14. quòd mortis amara est memoria homini iniusto,& pacem habenti in diuitijs suis.Patet ergo de malis diuitibus,quòd incommodis, tam in tẽporalibus quàm æternis molestent,de bonis verò diuitibus benè,iuste,discretè & modeste diuitias administrantibus, possumus aliquid dicere. Constat enim, quod multi boni diuites fuerũt,& hoc qa diuitias nõ dilexerunt, sicut de Ioseph ab arimathia,Matthæi.27.dicitur. De Ioachim viro Susannæ,Daniel.13.De Iosaphat rege Iuda.2.Paralip.18.& de multis alijs in scriptura legit,quòd iusti erãt,& tamen diuitias possederũt.Igitur nota,quod diuitiæ sunt vtiles dum tamen

L In mente non habeantur, | Tales enim diuitiæ
Pauperi distribuantur | animã solent redi
Iniquè non acquirantur, | mere,solent bonã
Auare non custodiantur. | famã spargere glo

riam solent tri buere amicos solẽt acquirere.Bene ergo dicitur Prouerbi.13.ꝙ redemptio animæ viri,diuitiæ.Bene ergo dicitur in Psal. Pasceris in diuitijs eius. & Eccle.31. Eleemosynas illius enarrabit oĩs Ecclesia Sanctorũ.Bene ergo dicit.Prouer.14. quòd corona sapientium,diuitiæ.in su p bene dr̃.Prouerb.19.ꝙ diuitiæ addunt amicos plurimos.quòd ergo diues non debeat diuitias amare,patet Eccle.31.vbi dicit quòd beatus diues.qui post aurũ nõ abijt nec sperauit in pecuniæ thesauris,quòd etiam propter diuitias nõ debeat aliquis superbire, sed eas humiliter pauperibus erogare,patet vtrumq;. Primum patet per Apostolũ qui dicit.1.Tim.6. Diuitibus huius seculi,pręcipe non sublime sapere.,& Hiere.9.Non glorieẽ diues in diuitijs.Secundum patet Matth.6.Cũ facis eleemosynam,noli tuba canere ante te.ꝙ autem facienda sit eleemosyna,patet eccle.7.Eleemosynã facere ne despicias. quòd ipsas etiã nullus debeat male acquirere,nec auarè conseruare,sed potius distribuere,patet Luc.19.in prędicto Zacheo,de quo ibidẽ dicitur,quòd erat diues,qui tamẽ legit dixisse.Ecce dimidiũ bonorum meorũ do pauperibus &c. Tali ergo modo diuitiæ possunt proficere,& tamen si habeantur,non sunt amandę,sed vt dictũ est,potius contemnendę.Et hoc est secũdũ

M principale.¶Tertiò autem principaliter dico,quòd sũt diuitiæ affectandę.Et istę proculdubio sũt diuitiæ glorię paradisi,quæ.s.sunt diuitiæ ipsius Dei,quas ipse distribuit. Sãctis suis.Vnde ipse est,qui dicit Prouerb.8.Mecum sunt diuitiæ, glorię,opes supernę & iustitia. Melior est fructus meus auro & omni lapide pręcioso.Illę enim sunt verę diuitiæ & veraciter commẽdandę , quæ habent societatem honorabilem, scilicet ipsum Deũ,mecũ inquit sunt societatẽ delectabilẽ, quia diuitiæ idest diuinæ lætitiæ, immensitatem admirabilem gloria , quæ scilicet, est status omnium bonorum aggregatione perfectus : Vtilitatẽ commẽdabilẽ,quia opes id est opẽ ferẽtes &c.Bene ergo dicit Grego.Si verè inquit diuites cupitis esse veras diuitias amate.Istę sũt.n.diuitiæ gloriosę,propter annexum honorẽ. Psal. Gloria & diuitiæ in domo eius.& Roma.11.O altitudo diuitiarũ &c. Istę sũt diuitiæ dulcorosę propter connexum amorem.Vnde Col. 2.dr̃.ꝙ Sancti sũt instructiin charitate,& in omnes diuitias, plenitudinis.Istę sũt diuitię copiosę pp immensum decorẽ seu dulcorẽ.Phil.4.Deus autẽ meus impleat oẽ desideriũ vestrum secundũ diuitias eius.Ista ergo de diuitijs vitiosis, virtuosis & gloriosis sufficiant &c.

Diuidere.

Nota,quòd diuidere idẽ est quod disiungere segregare,dispergere,distribuere. A

Accipit enim diuidere generaliter in scriptura,in bono scilicet & in malo

Pro largitate distributiua, | Accipitur enim pro
Pro prudentia ordinatiua | largitatis distribu
Pro discordia segregatiua | tione.Et sic accipi

tur in Psal.77.Diuisit eis terrã in funiculo distributionis. Itẽ accipitur pro prudentiæ ordinatione.Et sic sumit.Exo. 11.Scias quãto miraculo diuidat Deus Aegyptios & Israel. Et sic etiam præcipitur Leu. 11.quòd omne quod habet diuisam vngulam & ruminat mundum esset. Vngulã enim diuidere,nihil aliud est,qui opus suum districtè facere distinguere, & ordinare.Item accipit pro discordiæ dissensione Vnde Lucę.11.Omne regnum in se diuisum desolabitur.& B Actuum.14.Diuisa est multitudo ciuitatis &c.¶ Dicamꝰ ergo,quod est quædam diuisio vitiosa.Et sic dicamus aliqua de diuisione inquantum potest significare discordiæ separationem.Sicut.n.vnitas & integritas amoris & cõcordię dissipatur, sicut etiam secũdum Aristo.apes in eodem alueari quandoq;in plures partes diuiduntur,ita quod vna pars sequitur vnum regẽ,altera alteri copulatur, sic verè, charissimi,in alueari religionis & Ecclesiæ multi sunt hodie diuisi, per discordiã segregati,& non est ibi vnitas perfecti amoris.Vnus enim sequitur vnum regem Christũ,vel bonum prælatum,alius pro certo alium.s.malum prælatũ,vel Diabolum vult habere. Ista potissimè apparent in electionib. in quibus , vt communiter,homines per particulas se diuidunt,ita ꝙ singuli suum sequuntur,& eligunt,& alter ab altero per discordiam se diuidunt,& seiungũt.Gen.13. Diuisi sunt alterutrũ à fratre suo.Et.3.Reg.3.16.dr̃. Diuisus est populus in duas partes.Talis ergo diuisio fugienda est,& penitus abhorrenda.Filij.n.eiusdem patris quãdiu sunt in simul,melius tenẽt hospitium,quàm diuisi.Milites bene vniti fortius faciunt prælium.chorizantes etiam bene cõiuncti pulchrius faciunt tripudium,si verò diuisi fuerint abinuicẽ tunc facilius hospitium dilabitur,tunc pliũ faciliter vincitur,tunc tripudium diffamatur, & turpius iudicatur . Sic re vera charissimi,si vniti fuerimus per concordiam & amorem,tunc pro certo domum & hospitium cõmunitatis nostræ melius gubernamus,contra hostes melius militamꝰ, & coram Deo melius p bona opera ludimus & tripudiamus. Si vero per discordiam diuisi fuerimus,tunc vero virtus nostra diminuitur,& ad omne bonum operandum debiles inuenimur.De tali ergo diuisione loquitur Iob. 38. Lapidem caliginis,& vmbram mortis diuidet torrẽs.Et illud. 1. Machabeo.9.Diuisi sunt equites in duas partes.Et possumꝰ nõtare si volumus,ꝙ talis diuisio & discordia oriri solet

A supernorum obliuione, | ¶ Fit igitur diuisio di- C
A terrenorum ambitione, | scordiæ supnorum ob
A detractorum suggestione. | liuione.Sicut.n.fila inte

la araneę quanto plus à centro elõgantur tanto plus à se inuicem distinguuntur,seu diuiduntur, & quanto plus appropinquant ad centrum, tanto magis inuicem cõiungũtur,sic pro certo homines quanto à centro,i.à Deo & à bonis terrenis per obliuionem amplius sunt remoti tãto ꝓ certo ab inuicem magis per discordiã sunt diuisi.& econuerso, illi,q centro.i.Deo per amorem & desiderium coniunguntur,inter se concorditer & vnanimiter cõnectuntur.Vnde.n.charissimi,diuisiones & dissensiones inter nos , nisi quia à Deo sumus per peccatum remoti? Si.n.Deo per charitatem appinquaremus semper inter nos vnitatem & concordiã haberemus. Ideo dr̃ Iudic. 5. Diuiso contra se Rube magnanimorum contentio reperta est. Si enim à Ruben.i.à Deo prius per peccatum diuidimur , necesse est , vt inter nos contentio generetur . Causatur ergo illa diuisio ex supernorum obliuione.Alio modo causatur ex terrenorum affectione.Sicut enim testę pineæ strictæ & coniunctæ , si super ignem ponuntur,statim abinuicem diuiduntur , sic vere illi, qui inter se debent esse stricti.s.iuncti & vnanimes & concordes,si in igne auaritiæ fuerint calefacti, per rixas , & discordias diuidentur,& per lites & odia seiungentur. Ardor enim & amor acquirendi terrena,sæpe solet discordiã generare.Ideo de Loth & Abrahã dr̃ Gene.13. ꝙ cũ essent valde diui-

de diuites,nequibant habitare communiter,sed diuisi sunt alterutrũ à frate suo.Causatur ergo ex terrenorũ affectione.Iterum causatur ex detractorum suggestione. Stannum enim talis est naturę;ꝙ si misceatur cũ alijs metalis inuicé cõiunctis & mixtis, solet ipsa diuidere, & etiam abinuicé penitus separare.Et ideo secundum Isid.stannum gręcè etymologizatur separans, & discernens. Sic verè,charissimi,si detractor misceatur & adiungatur in aliqua societate vbi metalla i.personæ diuersæ per amorem & concordiam sunt vnitę ipsos ꝓculdubio suis verbis detractorijs,suis falsis relationibus & infantibus,suis inuidijs,& malignis conspiratiobnib. ab inuicem diuidet, & separabit, & per lites discordiam, & odia,ab amore & concordia mutuis segregabit, de quo potest dici illud.4.Reg.2.Currus igneus & equi ignei diuiserunt vtrumq;. Detractores enim dicuntur currus,propter strepitum detractionis, dicũtur equi,propter supercilium elationis, dicuntur ignei, propter violentiam afflictionis. Affligũtur.n.more ignis omnes, cum quibus conuersãtur. Et isti pro certo habent alios diuidere.i. ab amore mutuo separare ita quòd quilibet talis potest vocari phaleg,quod interpretatur diuisio. Nã iuxta illud Gene.10.Nomen viri phaleg,eo quòd in diebus eius diuisa est terra. Ista est ergo
D diuisio vitiosa.¶Sed adhuc dico ,quòd quædam est diuisio virtuosa.Et sic diuisio accipitur ꝓ erogare, pro dispergere pro distribuere. Sicut enim in medulla seruatur humor arboris radicaliter, & ibi naturaliter generat̃,qui postmodũ ad nutriendũ ramos arboris diuidit̃,& à natura distribuit̃ & erugatur, sic pro certo charissimi,arbor.i.bonus homo & pius,humorem bonorũ naturalium,quem in medulla sua.i.in secretis suis abscõditis & in arcis acqsiuit,& aggregauit̃,debet loco & tempore ramis.i.pauperibus diuidere & misericorditer erogare,secũdũ quòd quemlibet viderit indigere.Iuxta illud Actu.2. Diuidebant omnia omnibus, prout vnicuique opus erat.Fimus.n. nihil valet quamdiu est in simul,cũ vero diuisus,& per terras dispersus fuerit, tunc facit terrã fructificare. Sic verè diu itiæ quamdiu sunt congregatæ,nihil proficiũt possessori, si verò diuisę fuerit & debitè erogatę, tũc verè faciũt magnum fructum,& in præsenti seculo & futuro. In præsenti dico sęculo,quia,vt cõmuniter illi,qui libẽter sua donãt(dum tamẽ dẽt debitè & discertè solẽt recipere potiora, iuxta illud Prouer.11.
E Alij diuidũt propria & ditiores fiũt, alij rapiunt non sua, & semper in egestate sũt. ¶De diuisione ergo liberalitatis potest exponi illd Prouer.5.Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide.in quibus verbis ostẽditur quòd talem diuisioné tria solẽt communiter comitari .s.

Terrenorum multiplicatio, Per eleemosinã,
Egenorum refrigeratio, .n. terrena mul
Vitiorum eliminatio. tiplicant̃, quod

ostenditur nomine fontis,qui quanto plus de aqua sua diuidit tanto amplius ab interiori recipit. Item egeni refrigerãtur,quod ostenditur cum dicitur.Deriuẽtur foras.i.ad pauperes & extraneos.Item peccata purificantur,quod ostenditur cum dicitur[aquas]quæ.s.habẽt sordes lauare.¶ Primo ergo dico,ꝙ per talem diuisionem.i.per eleem osinarũ distributionem terena multiplicant̃ ,quuod ostenditur cũ dicitur. [Fontes] . Fontes.n.aquam suam continuè habent distribuere.Vnde quãto plus de aquis suis diuidũt,& distribuunt exterius tanto plures ibi veniũt ab interius.Sic pro culdubio est de bonis diuisorib⁹,& distributorib.continuè enim aquas bonorum suorũ temporaliũ alijs distribuunt largiuntur,sed quanto plura solent alijs distribuere, tanto plures aquę & plura bona solẽt eis ab interiori & ab occulta, Dei prouidentia & gratia prouenire. Iuxta illud predictũ Proue.11. Alij diuidunt propria,& ditiores fiũt &c.Isti ergo sunt fontes.Ideo de talibus pijs,& benignis personis potest dici illud Esaiæ.58.Eritis sicut hortus irriguus,& sicut fons aquarũ,cuius non deficiũt aquæ.Pauperibus etiã potest dici illud Esa.12.Haurietis in gaudio aquas de fontibus saluatoris.Vnde de tali fontali diuisione dr̃ Gene.2. quòd fons paradisi diuiditur in quatuor flumina.Dic si vis quòd isti sunt similes lapidi,qui dicit̃ emphydros,sicut supra dixi.Diuidamus ergo bona nostra,vt terrena multiplicent̃ .Deinde debemus ea diuidere,vt egẽti refrigerentur s.u dulcificentur,quod ostenditur cũ dicitur [Foras[Fontes enim habent aquã suã continuè distribuere,ꝙ ostẽditur cum dr̃.[Foras deriuentur.]Per foras.n.intelliguntur illi,q̃ sunt remoti,& nobis incogniti & ignoti.s.pauperes,ad quos ꝓculdubio debemus bona nostra deriuare, & erogare.Vnde in persona hominis pij & misericordis dr̃ Iob.31. Foris non mãsit peregrinus, ostium meum viatori patuit. Et istud est contra multos,qui bona sua nõ diuidunt foras, imo intus i.non ignotis,sed cognitis,non remotis,sed ꝓpinquis non pauperibus,sed diuitibus,nõ melioribus, sed peiorib.Istud(vt de alijs taceam)optimè patet in multis Ecclesiarum prȩlatis,qui verè bona beneficia Ecclesiarum suarũ optimè diuidunt illis,qui intus sun ,non illis , qui foris sunt & extranei,sed seruis indignis,compatriotis, familiaribus, & parentib. Illi verò,qui foris sunt.s.extranei & remoti, q̃tãcunq; sufficientiam habeant,nihil reportãt, similes Saturno qui suos tm̃ iuuat,omnibus autẽ alijs nocet. Iuxta illud Proue.17.Inter fratres hæreditatem diuidet.Istud autem figuratũ est Ioannis.18.vbi dicitur, ꝙ Petrus stabat ad ostiũ foris.Discipulus autem ille,qui erat notus põtifici,introduxit eum in atrium &c.Petrus enim.i.quilibet bonus hodie foris stat,& nisi notitia pontificis.i.prælati familiaritas operetur,foris perpetuo stabit iuxta illud quod dictũ est Christ. Lucę 18.Fratres tui foris stant.Fratres.n.Christi sunt boni pauperes,& sapientes & docti,qui ꝓculdubio foris multoties extra statum promotionis dimittuntur,vbi insufficiẽtes plurimi introducuntur.Iuxta illud quod in ꝑsona Christi dicitur in Psal.Amici mei & proximi mei de lõge steterunt.Non sic ergo,sed diuisiones distributionum nostrarũ taliter fiant,vt egeni refrigerentur.Exemplo Christi,de quo dicitur,quod quinq; panes & duos pisces diuisit hominib. Ioan.9. Deniq; dico,ꝙ taliter debent fieri,ꝙ crimina purificentur,ꝙ ostenditur cum dicitur.[Aquas].Aquis.n. temporalia seu diuitiæ seu eleemosynæ comparãtur.[Aquas ingtuas.]Sicut enim aqua ex tinguit igné, sic eleemosyna extinguit peccatum,secundum,ꝙ dicitur Eccle.3.Istę ergo aquę sunt pro Deo diuidendæ.Exod.14.Extende manum tuã supra mare,& diuide illud.& Genes.1.Diuisit aquas ab aquis dominus,Bene ergo dico,ꝙ talis diuisio & erogatio

Facit { Crimina purificari, Pauperes refrigerari, Terrena multiplicari. } Ista est ergo diuisio virtuosa, sed si aliqtulum magis cõpletè vis distinguere,dic,ꝙ tam in bono quàm in malo significato multiplex diuisio reperitur,videlicet

Diuisio, qua vtitur { Deus, Iustus Malus. } ¶Deus enim aliqua diuidit ordinatiuè. F distributiuè,separatiuè .Diuidit enim Deus rerum negotia,distinguendo cuncta sapienter,& hoc est vnum diuidere ordinatiuum , sicut Gene.1.dr̃,ꝙ Deus diuisit aquas,quæ erant sub firmamẽto, ab aquis,quæ erant super firmamentum.Diuisit inquit.i. distinxit.Vnde de diebus à Deo ordinatis dr̃ Eccle.33.Facto sole & præceptum custodiente,per Dei sapientiam diuidũtur.Item diuidit Deus sua stipendia largiendo cunctis affluenter.Et sic pro certo Deus diuidit

Gratiam iustis spiritualiter, Diuidit,inquit, & di
Terrena multis liberaliter, stribuit gratiam suis
Aeterna beatis supernaliter. deuotis & fidelibus.

1.Corin.12.Diuisiones gratiarum sunt, vnus aũt Spiritus diuidens singulis prout vult. Diuidit etiam terrena cunctis mortalibus.Constat.n.ꝙ etiam quo ad temporalia, status cuiusq; à Deo sibi distribuitur,& ipsa terrena à Deo diuersis diuersimodè diuiduntur.Psa.Sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis.Diuidit insuper æterna præmia beatis promerentibus,de quo dr̃.1.Paralip.16.ꝙ ipse benedixit populum in nomine domini,& ipse diuisit vniuersis per singulos cibaria.Vnde de illa diuisiõe bonorum dr̃ Esa.9.Exultant victores capta pręda,quando diuidunt spolia. Et sic patet,ꝙ Deus diuidit sua stipendia,quæ sunt,sua gratia,terrena bona,& æterna præmia,& largiendo cunctis affluenter. Item diuidit dñs sua supplicia,seiungendo multos condolẽter seu violenter.Et ista est illa diuisio, qua Deus homines ab inuicem diuidit contra propriam volũtatem . Prima.n. diuisio Dei pertinet ad eius sapiẽtiam.Secunda pertinet ad eius gratiam.Tertia ꝑtinet ad eius seueritatem & iustitiã. Prima,vt dictum est fuit ordinatiua,secunda fuit distributiua.Ista

na.Ista autem tertia.s.separatiua est semper actiua & molesta tiua.Et secundum istam dico,quòd Deus diuidit

Animam à carnis societate,
Iustos à mundi prosperitate,
Dãnatos à sanctorum communitate.

Diuisionem carnis & animæ facit Deus cũ mortis gladio. Mors enim est ille acutissimus gladius,qui diuidit,scindit,& soluit vnitatem iuncturæ.s.copulam & præsentiam amicorum vnitatem mundanæ gloriæ,vel præturæ.De gladio ergo mortis omnia taliter diuidente,pôt dici illud 3.Regum.3.Dixit autem rex.Afferte mihi gladium.sequitur.Diuidite infantẽ viuum in duas partes.Illa.n.est diuisio flebilissima,quia non solum mors corpus ab anima solet diuidere, imo etiã vermes corpus in multas partes sibi condiuidunt,& quod peius est, demones animam forsitan tormentis scindunt.Vnde plorãs & eiulans dicere potest homo illud Psal. Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortẽ. Etiam istud potest applicari ad bona terrena ipsorum humanorũ, & ad eorum potentiam sęcularẽ, quę.s.à Deo per mortẽ,vel infortunia, diuiduntur, & ſm occultam Dei prouidentiam in diuersas particulas distinguuntur. De illo enim maximo flumine Gãge dicit Orosius, quòd quamuis habeat centum passus in profunditate, octo milia passuum & quandoq; viginti milia in latitudine. Cyrus tamẽ rex persarum ipsum in mille trecentos & sexaginta alueos diuisit,& sic fluuium illũ maximum vadabilem exercitui suo fecit.Sic verè dico,ꝙ nõ est dare fluuium, id est fluxibilem & mortalem hominem ita magnum,quem Deus nõ quandoq; per mortem & infortunia diuidat,& potẽtiam eius diminuat,atq; scindat. Magnus .n.fluuius absorbens omnia fuit Alexãder, cuius tñ imperiũ statim eo mortuo in quatuor imperia est diuisum, sicut dicitur.1. Mach.10. Maximus fluuius fuit Romanum Imperiũ per quod ꝓculdubio absorptæ sunt multæ gentes, & in quo multæ horrendæ beluæ habitauerunt,quæ mundum suis tẽporibus molestarunt. Nunc verò in quot partes diuisum sit attendite,& quòd nihil habeat integrum videte.Rex.n. Cyrus,qui Esaiæ.45.dicitur, Christus Dei.i.Christus dominus, sicut per suam occultam prouidentiam certis solet temporibus diuersa simul coniungere de multis vnum imperium facere, sic etiam solet econuerso illa omnia sic iuncta diuidere,& peccatis exigentibus abinuicem deunire. Et non mirũ, nam si illa,quæ naturaliter vnum fiunt.s.diuersa elementa in omni re, & anima & corpus in homine necessario abinuicẽ diuiduntur, multo magis illa,quæ per violentiam fiunt vnũ .s.regna & imperia, quæ in aliorum præiudicium magna & maxima quandoq; fiunt per violentiam & rapinam, diu durare sine diuisione non possunt. Cum(secundum Senecam) nihil violentum diuturnum.imo scinduntur, & diuiduntur, & quandoque prorsus desinunt & deficiunt.vnde Danie.5.illi magno regi Balthasar dictum est per manũ in pariete scribentem.Manethethel phares.Et sequitur.Diuisum est regnũ tuum,& datum Persis & Medis. Tales ergo diuisiones figurantur in mari rubro & Iordane, quorum aquæ mirabiliter sunt diuisę,sicut de Iordane dicitur Iosuę.2.& de mari rubro Exodi.14.Extende manum tuam supra mare,& diuide illud quia.s.mare & flumina.i.potentes & eorum regimina diuinę subiacent ordinationi,& finaliter necesse est,quòd per mortem & infortunia subsint miseriæ & diuisioni.Psalm. Diuisit mare rubrum in diuisiones.Diuisionem ergo animæ & corporis facit Deus cum mortis gladio. Diuisionem iustorum à mũdi prosperitate facit Deus cum infortunio. Facit enim sicut nutrix, quæ volens puerum lacte diuidere & separare, solet aliquod amarum super mamillam ponere, cuius gustu puer mamillã cogitur abhorrere. Sic Deus pueris suis amara tribulamina in mundo tribuit, quorũ gustu ipsos ab amore prosperitatis seiungit,vt iustis dicere possit illud Esaię.56. Separatione diuidet me dominus. Diuisionem autem impij & à se & Sanctorum societate facit dominus duro iudicio, quia scilicet in iudicio mali à Deo,à paradiso,& à Sanctorũ consortio diuidentur.De quo Exod.8.videtur loqui Pharaoni id est.Diabolo, dicens sic.Ponam diuisionem inter populum meum & populum tuum.Et ideo mons olieti, in quo fiet iudicium, poterit dici mons diuisionum.1.Paralipo.13. Nomen loci diuisio. Deus etiam poterit dici phaleg, quia sicut dicitur Genes.10.In diebus eius diuisa est terra.Sic ergo patet,quòd multiplex est diuisio,qua vtitur Deus, quod est primum principale. ¶ Secundo principaliter dico, quòd G
est alia diuisio,qua vtitur iustus.Iusti enim multis vtũtur bonis & sanctis diuisionibus,quia scilicet isti Diuidunt

Seipsos omnibus vtiliter obsequendo,
Communia inter se pacificè discernendo,
Se à malis,horum consortia fugiendo,
Propria,aliis gratificè succurrendo,
Peccata ipsa in confessione debitè distinguendo.

Dico ergo, quòd iusti seipsos diuidunt cunctis vtiliter obsequentes.Teste enim Tullio in officiis,partem patria,partem liberi,partem amici in nobis sibi vendicãt, quia.s.sicut idem dicit alibi, non nobis solis nati sumus, sed potius alter alterius causa. Cepa enim croci si scissa & diuisa fuerit, de qualibet particula crescit planta, q̃ si integra consisteret, sola vna planta nasceretur.Sic verè si homo in multas partes ad aliorum obsequia & vtilitates se diuidat,[de qualibet particula, id est de quolibet obsequio spiritalem fructum & meritum à Deo recipit, & reportat. Si verò salus & integer voluerit remanere,& sibi soli proficere,& de aliis non curare,minus de fructu meritorum habebitã Deo reportare.Actiua enim vita ex hoc fructuosior cõtemplatiua dicitur, quia pluribus ꝓficere comprobatur. Vtilis est ergo & meritoria suiipsius diuisio,& ad alienas vtilitates applicatio,vt de talidiuisione intelligi possit illud Lucæ 12. Erunt quinq; in vna domo diuisi duo in tres, & tres in duo diuidentur. Et isti figurantur in animalibus,de quibus dicitur Leuit.11.quòd illa, quæ diuidunt vngulam erunt munda.Vngulam enim diuidere, nihil aliud est quàm opera sua in plures partes distinguere. Vngula enim,quæ est extremitas pedis, signat opus quo illa extremitas terminatur. Pes est affectus cordis,quia sicut pes vngula induitur,sic affectus exteriori opera circuitur.Patet ergo quomòdo iusti se diuidunt cunctis vtiliter obsequẽtes. Adhuc dico,quòd iusti diuidunt se ab alijs,maximè à malis, ipsorũ consortia fugientes.Apostolus enim dicit,quod non est participatio lucis ad tenebras.Et ideo Gene.1.dicitur, ꝙ Deus vidit lucem, quòd esset bona, & diuisit lucem à tenebris.Bona inquit,quia.s.iustorum bonitas deprauatur, nisi à malorum consortiis diuidatur.¶ Iterum iusti diuidunt communia inter se pacificè.quilibet enim est contentus iure suo & ideo non appetit alienum,& ideo pacificè condiuidũt diuidenda.1.Regum.19.Tu & Siba diuidite possessionem. Iosuæ.11.& Iosuæ.22.Omnem prædam diuiserunt sibi. Deniq; dico,quòd iusti diuidunt alijs gratificè largientes.Iusti.n.sua solent aliis diuidere,& de bonis suis alios refouere,bonis dico suis,scilicet diuitiis temporalibus. Sicut de Thobia legit Thobię.1.quòd diuidebat vnicuique prout poterat de facultatibus suis. Sed de istis vide supra ad plenum. De scientiis etiam salutaribus,quia.s.iusti debent alijs diuidere docendo & prædicando,dr̃ Prouer.5.In plateis aquas tuas diuide. vnde de sapiente doctore dicitur Prouer.17.Seruus sapiens dominabitur filiis stultis, & inter fratres hæreditatem diuidet. (Hæreditatem dico. s.doctrinæ & scripturæ.) De exemplis etiam & virtutibus,correctionibus & orationibus, dico, ꝙ .s.omnia ista debemus aliis impendere, & diuidere, & ipsos bonis nostris exemplis correctionibus & exemplaribus informationibus adiuuare, docendo.s.illud Psal. Exultabo & diuidam Sichimam,& cõuallem tabernaculorum metibor. Rursum autem dico, ꝙ iusti diuidunt propria peccata, ipsa confitendo,debitè distinguentes. Vnde de Behemoth, per quem intelligitur corpus peccati vel ipse Diabolus, dr̃ Iob. 40. ꝙ concident ipsum amici, diuident illum negociatores, quia.s.negociatores virtutum.s.viri iusti, debent Behemoth .i.peccatum proprium in cõfessione scindere & diuidere, & ipsum distinctè dicere,& narrare.Sic ergo patet quõ est multiplex diuisio,qua vtitur iustus. Et hoc est secundum principale istius vltimæ distinctionis. ¶ Tertio principaliter dico, H
ꝙ est diuisio,qua vtitur malus.Et sic nota,ꝙ mali & peruersi homines tam in præsenti,quàm in futuro diuiduntur

Ab {
Seipsis,dum per negocia distrahuntur,
Deo,dum per nequitias dissoluuntur,
Ecclesia,quando per scismata disiunguntur,
Proximis,quando discordiis dirimuntur,
Paradiso, qñ in inferis includuntur.

Et diuidunt mali aliena etiam,dum ipsa rapiunt & furantur. Bona etiã non sortiandum detractoriè proloquuntur. Ista est enim quintuplex

tuplex malorum diuiſio paſſiua, & duplex actiua. Diuiduntur ergo mali à ſeipſis, dum diſtrahuntur per negocia. Oīs.n. qui in exterioribus occupatur, neceſſe eſt, ꝙ per multas ſollicitudines diuidatur, & ꝙ ab interioribus deuotionis & contēplationis vel ſtudij meditationibus diſtrahatur, ſicut Marthæ dictum fuit Ioan.11. Martha Martha ſollicita es, & turbaris erga plurima. vnde.1.Cor.7. de vxoratis, & mundanis dicitur. Qui cum vxore eſt, ſollicitus eſt, quæ ſunt mundi, & diuiſus eſt. Item diuiduntur à Deo, dum corrumpuntur à nequitia. Peccatum.n. mortale diuidit animam à Deo. Eſa.59. Iniquitates veſtræ diuiſerunt inter vos & Deum veſtrū. ¶ Itē diuiduntur ab Eccleſia & etiam à fide, per ſciſmaticam diſſonantiam. Sciſmatici.n. ſunt illi, qui ſe à fide catholica, & vnitate per diuerſa diuidunt, & qui etiā ipſum Chriſtum & eius fidem quantum in ſe eſt deſtruunt, atq; ſcindunt, peiores.ſ. ipſis militibus, qui Chriſtum crucifixerūt, quia.ſ. oſſa ipſius nō fregerunt, & tunicam Chriſti inconſutilem (per quàm fides Chriſti vel Eccleſia deſignatur) indiuiſam, & integram dimiſerunt, dicentes. Nō ſcindamus eam, ſed ſortiamur cuius ſit. De iſtis tñ pōt Dñs dicere illud p̄s. Diuiſerunt ſibi veſtimentā mea. Tales erant primi illi Chriſtiani, qui baptiſmum diuidebant, & ipſum qñ ab vno dabatur, meliorem q̄ datum ab altero reputabant, dicentes.1.Corin.1. Ego quidē ſum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephe, ego autē Chriſti, quos ſtatim reprehendit apoſtolus dicens. Ergo diuiſus eſt Chriſtus. q.d. Non debet ſic eſſe. Iſti ergo diuiduntur à Chriſto & Eccleſia per ſciſmaticam diſſonantiam. ¶ Item diuiduntur à proximis diſſenſione & diſcordia, contra quod commendantur Saul & Ionathas.2.Reg.1. de hoc.ſ. ꝙ amabiles erant in vita ſua, in morte quoq; non ſunt diuiſi. Sed de diuiſione diſcordiæ dictum eſt ſupra eodem ſatis plene. Itē diuidūtur à paradiſo damnatione & triſtitia, ſeu à Dei punitione & iuſtitia. Vnde in iudicio verificabitur illud Iob.28. Lapidem caliginis & vmbram mortis diuidet torrens à populo peregrinante. Mali.n. qui lapis propter obſtinationem, vmbra & caligo propter obnubilatam in eis rationem dicuntur, torrens .i. impetus iudicij diuidet, ne cum populo peregrinante .i. cū ſanctis in cœlorum habitaculis hoſpitentur. Vñ de Deo tūc irato cōtra eos, dr̄ in p̄s. Diuiſi ſunt ab ira vultus eius. Et merito, quia tunc de Deo verificabitur illud Eſa.28. Dominus in monte diuiſionum ſtabit. Itē dico, ꝙ mali diuidunt.ſ. inter ſe & ſuos aliena bona cū rapina & iniuſtitia. Vnde de raptoribus loquitur p̄s. dicens. Dixit inimicus perſequar, & comprehendam, diuidam ſpolia, implebitur anima mea. De quibus conqueritur Dñs Iohel.3. dicens. Terram meam diuiſerunt ſibi, & ſuper populum meum miſerunt ſortem. Ad literam.n. tyranni hodie inter ſe diuidunt & terram & ſpolia .i. poſſeſſiones & mobilia aliorum. ¶ Item diuidūt alios detractoria eloquentia, quia.ſ. detractio eſt illud, quod plus ſolet in communitate diſſenſionem & diuiſionem & diſcordia generare. Vnde de quolibet detractore dici poteſt illud.1.Reg.23. Vocauerunt hunc locum petram diuidentem. Vt figuretē in illo Azahele Rege Syriæ, cui dictum eſt.4.Reg.8. Ciuitates ſuccendes, & iuuenes interficies gladio, paruulos allides, & pregnantes diuides. Conſtat.n. ꝙ per verba detractorum & maledicorum, ciuitates .i. ciuiū vnitates, & quælibet concordes communitates per iracundiā ſuccenduntur. Multi etiam per eos ad literam interficiuntur, & illi, qui ſunt pregnantes ſufficientiis & meritis, quandoq; per diſcordiam & odia diuidūtur. Sic ergo patet triplex generalis diuiſio.ſ. vna qua vtiẽ impius, alia, qua vtitur iuſtus, alia, qua vtitur Deus. ſufficit. vide de ſeparare, & ſimilibus.

A **Diuinus. Diuinare.** Diuinare proprie dicitur res diuinas ſibi attribuere, vel diuina opera exercere, videlicet de occultis & futuris ſcientiam vendicare. Sicut ergo propheta vt communiter accipitur in bono, tāquam.ſ. à Spirituſancto inſpirata, & reuelata, ſic diuinatio in malo ſumitur, tanquam res ad diuinos pertinens vſurpata, & per reuelationes demonum publicata. De talibus ergo ꝙ iſti ſunt fallaces & ſeductores, patet Hiere.27. & Hiere.29. Non vos ſeducant diuini veſtri, & ne attendatis ad ſomnia, ꝙ ſint etiam mendaces prolocutores, patet Zach.10. vbi dr̄. Diuini viderunt mendacium, & ſomniātes fruſtra locuti ſunt. ꝙ etiam ſint finaliter cōfuſionis & verecundiæ poſſeſſores, & ſucceſſores, patet Mich.3. vbi dr̄. Confundentẽ diuini, & operient vultus ſuos oēs. ¶ Sed ſi vis, moraliter loquēdo, dic, ꝙ per diuinos intelliguntur illi, qui futura ſperant inaniter, ſicut.ſ. ſunt illi, qui quicquid imaginantur futurū, aduenire credunt, & maxime illi, qui ſperant diu viuere, & in fine pœnitere, & ſimilia. Diuinare.n. videntur de futuris illud, quod forſitan nunquam erit. Sicut etiam ſunt illi, q̧ de aliis male exiſtimant nimis faciliter, ſicut.ſ. ſunt illi, qui modica occaſione diuinãt, & præſumunt malum vel bonum ineſſe homini cuicunque &c. ſimilia. De rebus autem vel perſonis diuinis nihil dico ad præſens, ſed ſolum quòd illud negocium dicitur diuinum, quod eſt catholicum atque ſanctum. Sicut dicitur lex diuina, virtus diuina, plaga diuina &c.

Docere. Doctrina Nota, ꝙ docere nomē eſt auctoritatis, doceri eſt nomen vtilitatis. Doctores.n. valde ſunt neceſſarii in Eccleſia militātē. Omnis.n. ars & ſcientia ignoratur, niſi per aliquē doceatur. Doctores.n. ſunt in Eccleſia ſicut os in animali, & ſicut radix in arbore. Os.n. cibos recipit, quos tandem ad corpus nutriendum tranſmittit. Radix etiam de terra ſugit humorē, de quo tandē rami arboris nutriuntur. Aquila etiam qñ videt, ꝙ pulli nimis iuuenes ſunt, nec adhuc carnem poſſunt comedere, ſolet de præda ſanguinem ſugere & pullis eſuriētibus miniſtrare. Sic vere chariſſimi, doctores de terra .i. de Deo, vel à libris humorem ſcientiæ, & doctrinæ primo ſolent ſtudendo ſugere, bibere & acquirere, & tandem in filios, i. in auditores & ſubditos docendo, & prædicando diffundere, & eos verbo Dei ſalubriter enutrire. Ideò in perſona cuiuslibet doctoris dicit Dauid in p̄s. Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos. Aduerte tñ, ꝙ ille, qui vult alios docere, neceſſe eſt, vt primitus doceatur. Vt.n. dicit quidam ſapiens, Non debet formam doctoris accipere, qui formam diſcipuli non aſſumpſit. Nonne ad hoc ꝙ animal quodcunq;, vt cōiter, lac poſſit habere, & fætus lacte nutrire, neceſſe eſt, ꝙ primitus imprægnetur? Certe ſic, prægnities.n. lactationem præcedit. Sic vere dico, ꝙ ad hoc, ꝙ aliquis poſſit alijs lac doctrinę diſtillare neceſſe ē, ꝙ ipſe prius ſcientia impregnetur, & bonis doctrinis & vtilibus fæcundetur. quia breuiter, qui alios vult docere, debet primo doctrina & ſapientia p̄gnans eſſe. vnde Dan.11. Docti in populo docebūt plurimos, ac ſi dicat, ad doctos non ad alios pertinet alios docere. Multi tamen ſunt hodie, qui prius volunt docere quam addiſcere, prius eſſe magiſtri, quam diſcipuli, prius eſſe doctores quam auditores. Iſti ſunt ſimiles gramini. Sicut.n. Plinius dicit, gramē eſt quædam herba minuta, quæ quanto plus colligitur, tanto plus multiplicatur. Si.n. ad libitum creſcere dimittatur, valde libēter prorūpit in ſemen, & ſic faciliter deſiccatur, & perdit pulchritudinē & decorē. Sic proculdubio chariſſimi, homo quāto plus conculcatur vilipenditur & diſciplinatur, tāto, vt cōiter, magis valet vel viret. p̄s. Miſerere mei Deus qm̄ cōculcauit me homō. Multi enim ſunt ita præſumptuoſi, ꝙ ſi ad libitum dimittūtur, ſtatim volunt in ſemen prorumpere, & ſemen doctrinę alijs effundere, alioſq; inſtruere & docere. Et quia iſta neſciunt, accidit, ꝙ virorē famæ, & gratiæ cito perdūt. Et de talibus loquitur Hier. ad Demetriadem. Multi (inquit) iuxta vetus elogiū, cū loqui neſciunt, tacere non poſſunt, docētq; ſcripturas, quas nō intelligunt, & prius volunt eſſe imperitorum magiſtri, quàm doctorum diſcipuli. Prudētes igitur docere & prædicare debent, nō imperiti. Officiū.n. generandi viris non mulieribus eſt conceſſum. Sic & officium prædicādi prudentibus, non ignorantibus eſt mandatum vel creditum, ſiue licitū, & honeſtum.1.Timo.2. Docere autem mulieribus non permitto. Prius igitur debemus diſcere, poſt docere. Vnde videtur mihi, ꝙ regula doctorum optime traditur. B 1.Eſdr.7. Eſdras parauit cor ſuum, vt inueſtigaret legē Dñi, & faceret & doceret. Vbi oſtenditur, ꝙ doctor debet

Voluptatem horrere [parauit inquit cor ſuum.]
Sollicite ſtudere. [inueſtigauit inquit legem Domini.]
Dicta factis implere [doceret inquit & faceret.]

Debet, dico, doctor nocumenta tollere, quod oſtenditur, cū dicitur. [Parauit inquit cor ſuum.] Cor enim noſtrum debet parari per vitiorum reſecationem, & per virtutum acquiſitionem. Sicut enim dicitur Sapient.1. In maliuolam animam non introibit ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito

peccatis,

oeccatis.Ideò debet dicere quilibet talis illud ps.Paratum cor m cum Deus,paratum cormeum,cantabo & psallam in gloria mea.cor.n.doctoris vel prędicatoris debet esse paratum per puram intentionem,quia sicut vas corruptũ vinũ positũ ibi corrumpit,sic cor vitiis infectũ doctrinã & sciétiam inficit,& peruertit.1.Cor.5.Modicũ fermentũ totam massam corrumpit.Et ideo hypocritæ, qui magis parát corporis conuersationé quã cordis intentioné,nõ bene possunt docere vel prædicare.Peccatori.n.dicitDeus.Quare tu enarras iustitias meas? &c.& Rom.2. Qui aliũ doces, teipsũ nõ doces,qui prædicas non furandũ,furaris.&c. Nõ sic pro certo,sed ipse debet nocuméta delere.¶Scđo dico,ꝙdoctor habet cõtinue studere [Inuestigauit in q̃t legé Dñi]Sicut.n. dicit Sene. Sine studio ęger est animus.Et Eccles.39.Sapiétiã omniũ antiquorũ ex q uiret sapiens. Sicut.n.sapiens medic⁹ cum diligentia solet herbas salutiferas inuestigare & quærere,de malis vero & inutilibusnon curare,sic vere doctor vel prædicator debet studendo & reuoluédo inuestigare,& quęrere salubria documenta,vana vero & inutiliarelinquere & etiam refutare.Vnde Hugo.in lib.de Dyascalon.Prudés inquit,lector omnes libenter audit,omnia legit,nõ scripturã non doctrinam,non personam respuit,ab omnibus indifferenter quod sibi deesse videt,quærit,non quantũ sciat, sed quãtum ignorat,considerat.Inuestigare ergo debet legem Dñi.Vnde Eccl.6.Inuestiga illam,& manifestabitur tibi,& continens factus ne derelinquas eam.Debet igitur sollicite studere. ¶ Tertiò, debet dicta factis implere[vt doceret inquit & faceret].Sicut.n.vt inquit Greg.in Hom.loquẽtis auctoritas pditur, quãdo vox in opere nõ iuuatur.Et ideò de Christo legit̃ Act. 1.Cepit Iesus facere & docere.Sicut etiã dr̃ Iudicum.7.illi ad prælium fuerunt electi qui aquã cũ manu lambendo biberunt,& aquã prius manũ, quàm lingua tetigerũt.Sic illi ad prędicandũ contra vitia sunt accepti, qui aquam scientiæ & doctrinæ prius tangunt cũ manu per operisexecutioné, quàm cũ lingua per doctrinæ eruditionem. Psitacus.n. & Pellicanus pede vtuntur loco manus quia quicquid ab ipsis in ore sumit̃, prius ad modũ hoĩs vngulis accipitur,& palpatur.Sic vere,charissimi,quicquid in os,vt doceamus,ponimus,decet,vt faciendo & implendo manibus primitus contingamus. Vt enim dicit Grego in Mora.Tunc doctrina cũ omni imperio docetur,cũ prius agitur q̃ dicatur. Nam doctrinæ fiduciam subtrahit,cũ linguæ conscia cõtradicit.Doctor igit̃ charissimi,vitia deleat pœnitédo,quid dicat studeat addiscédo, qđ dicit impleat operando . Et hæc de doctore sufficiant. ¶Sed nos possumus adhuc dicere, quòd nos debemus valde velle instrui, & doceri in rebus vtilibus & honestis,nõ in rebus inutilib. atq; vanis.Columba.n.distinguit inter grana,meliora.n.& puriora recipit, & alia ptermittit. Sic pculdubio nos debemus puram doctrinam, bona & honesta documenta eligere,de vanis auté & inutilibus non curare, vt sic Deo,vel cuicunq, bono doctori dicatur.ps. Bonitatem, & disciplinam & scientiam doce me. Vbi nota,quod in tribus velle debemus principaliter edoceri.s.

Ad habédum morum perfectionem [Bonitatem inquit]
Ad ferendum duram correctionem [Disciplinam inquit]
Ad addiscendum rerum cognitionem[Scientiam inquit]

Nobis.n.est necessaria
Morum perfectio,
Dura correctio,
Rerum cognitio.

Illa auctoritas prudétiam & iustitiam & virtutem docet, quæ scribitur.Sapien.8.& ponetur infra in titulo de spiritu,innuit tria vltima documenta videlicet,ꝙ homo

Doceatur bona frequentare,
Doceatur dura tolerare,
Doceatur vera cogitare.

Petit ergo iust⁹,vt instruatur,& doceat,ad sequédũ virtutũ regulã, bonitaté inquit] Ad ferendum pœnarũ ferulã [Disciplina]Ad habédũ cunctorũ speculã.[Scientiã doce me]¶.Primũ notat bonitatis placidus titulus[bonitaté inquit] . Scđum notat disciplinæ rigidus stimulus[Disciplinã inquit]Tertium notat sciæ fulgidus oculus[.Et sciam inquit doce me] Bene ergo dicit Bonitatem & disciplinã & scientiã doce me. Dico ergo primo,ꝙ nos debemus petere & velle doceri, ad acquirendũ virtutũ titulũ gloriosũ,vt ipsum sciamus iugiter frequẽtare.Et hoc ostenditur cum diciturBonitatem]Bonitas.n.omne genus virtutũ signat.Et pro certo oĩs hõ bonus in bonitate desiderat edoceri.Ista est.n.doctrina optima,per quam.s.non docetur,nec discitur nisi bonũ. Narrat .n.Plin.ꝙ in quibusdã partibus abundant herbæ venenosæ, & ideò dicit,ꝙ apes illarum partium pro eo,ꝙ florib.illarũ herbarum pascuntur,mel conficiunt venenosum,& inde factum sit,vt ait,ꝙ populus illarum terrarũ, tributa faciebat Romanis de cera,& non de melle,aliæ vero prouincia,quę talibus non abundant, sp mel simul cum cera in tributum portabant.Tale ergo mel quamuis esset dulce, non pp hoc erat bonum,sed potius pestiferũ & nociuũ,& à cunctis prudentibus pręcauendum.Sic verè dicã,ꝙ apes.i.doctores, q in bonis floribus.i.in bonis & sanis libris pascuntur, & student,& à bonis doctoribus audiunt,atq; discunt,tales,dico bonum mel.i.bonã doctrinã conficiunt,& componunt, Illi verò,qui in floribus venenosis.i.in scientijs perniciosis & libris superstitiosis student,mel venenosum.i.malam, & periculosam doctrinam alijs propinant, & docent, quapp oĩs Romanus.i.quicunque sapiens & iustus talia debet horrere & tanquam pessima refutare.Vnde de malis doctoribus hęreticis & corruptis potest dici illud,quod de illis corruptis populis dr̃.Deut.20.De his autem ciuitatibus nullum permittes viuere,ne forte doceant te cunctas abominationes, quas ipsi operati sunt.[Bonitatem ergo doce me inq̃t.]¶Et si vis,nota,ꝙ sub noĩe bonitatis cõtinent̃ oĩa illa,in quib.debemus petere & appetere à Deo,vel ab hoĩe edoceri, videlicet res & opera virtuosa,& illa,quæ necessaria sunt saluti. Ipsa.n.aĩalia docent filios suos vtilia eligere,noxia præcauere,sicut de vitulo marino legitur,ꝙ catulos suos,in terragenitos tãdem ad mare ducit,& eos natare docet, & instruit. De ceruis ẽt legitur.ꝙ filios suos solent ad præcipitia montium ducere,& docent eos currere & saltare. Aquila ẽt desuper volitando,volare docet pullos, & eos exemplariter ad hoc instruit,& exercet. Sic verè Christus exemplariter, in scriptura litteraliter,& pdicando vocaliter,eligere bonũ & reprobare malum fideles docuit,& bonitaté sequi & facere eos instruxit,quod etiam debent prælati, & doctores facere,q.a.s.auditores & subditos dñt in bonis actib.exercere,& exemplariter,& verbaliter edocere.quia sicut dr̃ Ecc. 30.Qui docet filium laudabitur in illo, & qui docet filium, in zelum mittit inimicum suum . Vnde etiam dr̃ de Thobia Thob.1.ꝙ filium suum á pueritia timere Deum docuit, & recedere,ab omni peccato.Notabo ergo,ꝙ bonitaté docet Deus,docet iustus,docet impius.[Docet inq̃t Deus]. Et dico,ꝙ nos debemus per affectioné & cõtemplationem ascédere ad Deum,vt doceamur à Deo , sicut bonus discipulus ad studium,vt doceat̃ à magistro.Moraliter .n. magister noster Deus in loco altissimo, & iõ ipse vult,ꝙ inferiora mũdi negocia dimittamus,& superis per amorem cœlestiũ ascédamus,vt spiritualiter doceamur ab ipso.Quod aduertens Esaias dicebat.Esa.2.Venite ascendamus ad montem Domini,& docebit nos vias suas,& ambulabim⁹ ĩ semitis eius. Quæ autem sunt viæ Dei,per quas peruenitur ad Deum? pculdubio sunt virtutes.Ipsę.n.sunt viæ,per quas ipse voluit ambulare,& p quas nos docet Deus incedere & calcare.ps. Diriget mansuetos in iudicio,docebit mites vias suas.Vniuersæ aũt viæ Dñi mĩa & veritas.Magna.n. mĩa & gratia fit illi,qui debet ire ad loca remota,& ignota si quis doceat eũ viã.Et iõ viã eũdi ad paradisum .i.viã virtutum petebat Dauid á Deo sibi doceri cum dicebat in Psalm. Vias tuas Domine demonstra mihi,& semitas tuas edoce me.Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es saluator meus.

¶Dico ergo,quòd Deus docet D

Viam {
æquitatis & iustitiæ,quæ nunquam deficit,
pietatis & clementiæ,quæ multos reficit,
veritatis & scientiæ ,quæ falsa reijcit,
claritatis & sapientiæ,quæ cunctis proficit,
sobrietatis & temperantiæ, quæ bonis sufficit,
taciturnitatis & moderantiæ, quæ mores pficit,
}

Docet ergo Deus æquitaté & iustitiã.psa.Bonus es tu,& in bonitate tua doce me iustificationes tuas.Ité docet pietaté, & clementiã.Io.7.Clamabat Iesus docens in templo .sequitur.Qui sitit,veniat ad me,& bibat.Vnde Eccle.18.Mĩa Dei super oẽm carnem,qui mĩam habet,docet & erudit,sicut pastor gregem suum.Item docet veritatem & sciam. Matth. 22.Magister,scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate

doces.Item docet mentis claritatem & ſapientiam.Iob.33.
Tace,& ego docebo te,ſapientiam.Et merito, cum ipſa ſa-
pientia dicat.Sap.7.Omniũ artifex docuit me ſapientia. Itẽ
docet ſobrietatem & temperantiam.Sap.8.Sobrietatẽ.n.&
prudentiam docet,& iuſtitiã, & veritatem & patientiam.
Iob.34.Si erraui,tu doce me, & ſi male locutus ſum, vltra
nõ addam.Et illud prædictum Iob 33.Tace, & ego docebo
te ſapientiam.Iſtæ ergo ſunt bonitates,quas docet Deus,&
quas veniens docuit Ieſus Chriſtus.Deut.4.De cœlo te fe-
cit audire vocẽ ſuã,vt doceret te.De multis tñ dicere põt il
lud Hier.32.Verterunt ad me terga & nõ faciẽ, cũ docerẽ
eos diluculo.[Bonitatẽ igiť docet Deus].¶Item dico,ꝙ bo
nitatem etiã docet iuſtus.ſ.bonus doctor ꝑdicator vel pręla
tus.Et ſic notabis,ꝙ boni doctores docere debẽt,& docent

E

Noxia fugere,	Docent ergo boni doctores
Diuina colere,	immunda fugere,ſancte con-
Hoſti re ſiſtere	uerſando. Leuit.15.Docebit
Secure ſiſtere,	filios Iſrael, vt caueant im-
Malos conuertere,	munditiam. Diuina colere,
Peccata plangere,	Deum reuerendo, ſeu ſancta
Docte diſcernere,	frequentando.4. Regum.17.
Futura cernere,	Cum veniſſet vnus de ſacer-
Aeterna quærere,	dotibus,docebat eos quomo

do colerent dominum.Item hoſti reſiſtere,minimè peccan
do.ps.Docet manus meas ad prælium.& 2.Re.1.Præcepit
ergo Dauid,vt docerent filios Iuda arcum & ſagittã.ſup.ad
impugnandum hoſtes.Item ſecurè viuere,timorem pellen-
do.Iob.4.Ecce docuiſti plurimos,& manus laſſas robora-
ſti,& vacillantes confirmauerunt manus tuæ.Item malos cõ
uertere,peccata linquendo.ps. Docebo iniquos vias tuas,
& impij ad te conuertentur.Item peccata plangere, corde
pœnitendo.Hie.9.Docete filias veſtras lamentum.Itẽ bene
diſcernere,iuſte meditãdo.Ezec.44.Docebunt filios Iſrael
quid ſit inter ſanctum & prophanum.Item futura cernere,
alte contemplando.Dan.10.Veni,vt docerem te,q̃ ventura
ſunt.Item æterna quęrere cœlum affectando.Matt.21.Do-

F cebat eos de regno.Sic ergo patet quõ bonitatem etiam do
cet iuſtus.¶Sed adhuc dico,ꝙ bonitatem aliqñ docet im-
pius.Conſtat.n.ꝙ multi ſunt mali,qui tñ ſunt doctores ſub-
tiles,& ſcientifici,qui etſi non verentur mala facere,ſtudent
tamen vera prędicare,& vtilia dicere,& docere.Sicut.n.vi-
demus,ꝙ hoĩes in multis fuerunt edocti per bruta,ſicut exẽ
plificat Plinius de Hippopotamo, qui docuit Phleboto-
miam,de cane,qui docuit vomitum,de ciconia,quæ docuit
formaciã,de ceruo,qui docuit virtutẽ dictami extrahendo
de corpore ferrum,de muſtelá,quæ docuit vires rutæ,dum
dimicauit contra baſiliſcum,ſic proculdubio à brutis.i.pec
catorib.& malis doctoribus & hypocritis edocemur quoti
die multa bona,quapropter & ſi ipſorum opera imitari nõ
debeamus,eorum tamen documenta retinere debemus,&
quæ dicunt facere,facere,quæ aũt faciunt,nequaquã facere
Et ſic verificatur illud Iob.35.ꝙ.ſ.Deus docet nos ſuper iu
menta terræ,& in auibus cœli erudit nos.Et Iob.12.Inter-
roga iumenta,& docebunt te.Audiui.n.& in ſcripturis legi
de quadam vinea quam oculis vidi in ciuitate Vticenſi, ꝙ
fructus eius nec canis nec porcus volunt comedere,vinum
tamen,quod inde fit,eſt valde bonum. Sic vere ſunt multi,
quorum fructus.i.quorum opera nec canis nec porcus.i.q-
cunq; & quantumcunq; vilis pctõr non dignaretur come-
dere.i.imitari,aut facere,ita.ſ.ſunt horribilia facta ſua,& tã
men iſti bonum vinum i.bonam doctrinam faciunt,& bene

G docent vtilia,quæ non agũt.tales videntur ab Apoſtolo &
à Saluatore redargui.Dicit.n.talib. Apoſtolus Rom.2.Qui
alium doces,teipſum non doces.Qui dicis non mechandũ,
mecharis.&c.Chriſtus ẽt dicit,Matt.5.Qui ergo ſoluerit.i.
mandata non fecerit,& docuerit,minimus vocabitur in re
gno cœlorum.i.parum reputari debebit. Qui aũt fecerit &
docuerit,hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Patet
ergo quomodo bonitatẽ moralẽ docet impius,iuſtus, Deus.
Patet ergo,ꝙ debemus edoceri ad acquirendum virtutum
titulum glorioſum,qui.ſ.notatur ſub noĩe bonitatis.[Boni-
tatem inquit.[ps.]In bonitate tua doce me.Et Prouerb.13.
Doctrina bona dabit gratiam.Et Nee.9. Spiritum bonũ de
diſti ei,qui docet eos.Et iſtud eſt primum auctoritatis[Bo-
G nitatẽ ergo.]¶Secũdò dico,ꝙ nos debemus appetere edo-
ceri ad tolerandum rigoris ſtimulum fructuoſum, qđ oſten
ditur,cum dr̃.[Diſciplinam.]Diſciplina.n. aſperitatem cor-
rectionis importat in qua.ſ.patienter & prudenter ſuſtinen
da debemus velle, & petere edoceri. De vrſo.n. legitur,ꝙ
cum præ longo ſomno ventrem ſuum cõſtrictum,& viſum
ſuum ſenſerit hebetatum,lac comedit,vt laxetur, & apibus
pungi circa oculos gaudet, vt fluente ſanguine viſus clari-
tas reparetur.In quo quidẽ inſtruimur,ꝙ mel bonæ doctri-
næ debemus appetere, & puncturas apum,i. correctiones
doctorum & reprehenſiones prælatorum & prędicatorum
diligere,& appetere,diſciplinęque & tribulationũ aculeos
in patientia tolerare.Ex diſciplina.n & tribulatione, timor
Dei concipitur,qui ſuper omnia neceſſarius eſt homini, &
vtilis,vt in eo doceatur.Deut.11.Docete filios Iſrael, vt me
tuãt Dominum.ps.Venite filij,audite me,timorem Domini
docebo vos,ac ſi dicat.Iſta ſit prima lectio veſtra, quia ſicut
dicitur in ps.& Eccl.1.Initium ſapientię,timor Dñi. De di-
ſciplina vero dr̃ Eccl.50.ꝙ doctrinam ſapiẽtiæ & diſciplinæ
ſcripſit in codice iſto Ieſus filius Sirach.q.d. ſapientia & di-
ſciplina ſorores ſunt,quia.ſ.de diſciplina ad doctrinam ſa-
pientiæ peruenitur,Petamus igitur edoceri ad tolerandum
rigoris ſtimulum fructuoſum.[Diſciplinam.]Et merito,qa
pro certo illi,qui diſciplinati ſunt atq; docti, reputantur ad
ſtandum coram regibus eſſe digni.Vnde Dani.1. præceptũ
eſt prępoſito Eunuchorum,vt introduceret pueros, in qui
bus nulla eſſet macula, eruditos oĩ ſapientia, decoros for-
ma,cautos ſcientia,& doctos diſciplina qui poſſent ſtare in
palatio Regis,vt doceret eos litteras,& linguam Caldeorũ
¶Tertiò vero dico,ꝙ appetere debemus edoceri ad procu- H
randum ſplendoris oculum luminoſum[Scientiã inquit do
ce me.]Iſtud eſt.n.in quo tota natura humana appetit infor
mari.ſ.in ſcia,& cognitione rerum. Omnes enim homines
naturaliter ſcire deſiderant,vt dicit Ariſtot.1.Meta.ps.Qui
docet hoĩes ſciam,Dominus ſcit cognitiones hominũ. ſeq-
tur.Beatus quẽ tu erudieris Dñe,& de lege tua docueris eũ.
Patet igitur quõ appetenda eſt á nobis doctrina, quæ facit
ad rerum cognitionem,doctrina,quæ facit ad mali perpeſ-
ſionem,doctrina,quæ facit ad honeſti perfectionem ſeu ad
boni adeptionẽ.[Bene ergo.]Bonitatẽ & diſciplinã & ſciam
doce me].Iſta eſt.n.bona & ſana doctrina, quę habet

Subtilitatem,	Habet(dico)ſubtilitatem. Exo.
Vtilitatem,	28.Pones in rationali iudicij do
Suauitatem,	ctrinam & veritatem. q.d. Iſtam
Facilitatem,	doctrinam concomitatur iudi-
Auctoritatem,	cium ratio & veritas. Item ha-
Precioſitatem.	bet vtilitatem,exinde enim pro

ueniunt fructus bonorum operum & virtutum, & iõ iſta
rori & pluuię comparatur in pſa.& habetur Deuteron.32.
Concreſcat in pluuiam doctrina mea, fluat vt ros eloquiũ
meum.Item habet ſuauitatem.Prouerb.24.Fauum dulciſ-
ſimum gutturi tuo,ſic & doctrina ſapientię.Item habet faci
litatem.Prouerbi.14.Doctrina prudentium facilis. Item ha
bet auctoritatem, à Deo enim procedit, non ab homine,
quilibet enim doctor poteſt dicere illud Ioann.7. Mea do-
ctrina non eſt mea,ſed eius qui miſit me patris.Item habet
precioſitatem,quia nihil comparatur eidem, vnde Prouer.
8. Accipite diſciplinã meam, & non pecuniam, doctrinam
magis quam aurum eligite. Melior eſt enim ſapientia cun-
ctis opibus precioſiſſimis.Talem igitur doctrinam tam faci
lem,tam vtilem,tam nobilem,tam ſubtilem

Iuſti recipiunt,	Iuſti inquit,recipiunt.Pro-
Docti reſpiciunt,	uer.9.Doce iuſtũ,& feſtina
Stulti deſpiciunt.	bit accipere.Docti etiam ac

cipiunt.Dan.12.Docti autem intelligent.& Prouer.18. Au
ris ſapientiũ quærit doctrinã.Mali ẽt deſpiciunt.Proue.1.Sa
piẽtiã atq; doctrinã ſtulti deſpiciunt.Et iõ bene conſulitur,
Prouerb.22.In auribus inſipiẽtium ne loquaris, quia deſpi
cient doctrinam eloquij tui. Fatui.n.i.obſtinati & malitioſi
docere non debent,quia doctrinã non reſpiciunt,ſed deri-
dent.Eccl.22.Qui docet fatuum,quaſi qui conglutinat teſtã
q.d.In vanum laborat,& ibidem.Cõpedes in pedibus ſtulti
doctrina.Hæc igiť de bona doctrina ſufficiãt.¶Sed ſi vis,dic
adhuc,quòd mali de bona doctrinã nõ curãt, malã aũt do-
ctrinã mũdanã & vanã diligunt,& affectãt.patet de moder-
nis,q nõ quęrũt,nec addiſcũt niſi ſcias lucratiuas, leges, ca-
nones,

nones,medicinam,vel etiam scientias perniciosas, & vanas, sicut est Negromantia,Pyromantia,Aerimantia, Geomantia,Hydromātia Spatulamātia,augurimantia,& cęteræ sciētiæ diuinatoriæ, quæ si forte fundatæ sunt in aliqua veritate, & in aliqua occulta & secreta naturæ maiestate, multum tñ abundāt in curiositate & vanitate,& multum distrabunt hominem à salutis necessitate & vtilitate, cōtra ipsos loquitur Apost.2.Timo.4.Erit tamen tempus,cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus,& à veritate quidem auditū auertent,ad fabulas autem cōuertentur.Similes illi monstro marino,quod dicitur Kaloz,quod pluuia occidit & excæcat, q̄ tñ alios pisces impinguat, sicut dicit liber de natura Rerū. Sic vere sunt multi,quibus pluuia desursum veniens.s.doctrina sancta & sana Theologica mors est & excæcatio & obstinatio mentis suæ,tñ bonis est impinguatio gratiarum.Nihil .n.ita lædit eos sicut gustare pluuiam salutarem.i. audire doctrinā salutiferā atq; sanctā.Nihil ēt tm̄ placet eis sicut audire doctrinā pestiferā & inanē, & tñ scriptum est, Prouer.21. ꝙ vir,qui errauerit à via doctrinæ, in cętu gigantium cōmorabitur.Notabis ergo,ꝙ isti diligunt & doceri,& docere

Doctrinam { mendacem, fallacem, tenacem, voracem,

Volunt.n.edoceri loqui mēdaciter.Hiere.9.Docuerunt linguam suam loqui mendacium,vt iniquè agerēt laborauerūt.Itē student ēt edoceri fallaciter.1.Timo.4 In nouissimis quidē temporibus discedent quidā à fide attendentes, spiritibus erroris, & doctrinis demoniorū.Itē amant edoceri viuere tenaciter.Doctrinæ.n.mundanę ad nihil aliud vidētur tēdere,q̄ ad auaritiam,& ad diuitias obtinendas. Istæ.n. sunt doctrinæ hominum,de quibus dr̄ Matth.15.Sine cā colūt me,docentes doctrinas & mandata hoīum.Isti.n.affectāt edoceri viuere voraciter & carnaliter,sicut illi,qui legem& doctrinam Machometi sectantur,qui pro eo eam amant,q̄ gulam & coitum commendant. De quo Apoc.2. Habes ibi tenentes, doctrinam Balaam, qui docebat de sacrificiis idolorum & fornicari. Sic ergo patet quomodo docere & doctrina in bono significant & in malo.

A

Dolor.Dolere.

Nota, ꝙ dolor multipliciter sumitur in scriptura. Est enim

Dolor { virtuosus, vitiosus, tædiosus.

Dolor virtuosus est dolor pœnitentiæ & compūctionis. Dolor vitiosus est dolor auaritiæ siue inuidiæ & detractionis, Dolor tædiosus est dolor violentiæ & damnationis.

Primo / Secundo / Tertiò } dolore dolent { Perfecti, / Infecti, / Deiecti seu damnati.

Dolor compunctionis est laudabilis.ps. Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius. Dolor detractionis vel ambitionis est odibilis. ps. Sub lingua eius labor & dolor. Dolor damnationis est terribilis.Eccl.2.Cuncti dies eius doloribus & erumnis pleni sunt.

B Primus dolor est appetendus,
Secundus est fugiendus,
Tertius est formidandus.

Omnis.n.talis dolor medicinalis est animæ & ad salutē plurimum operatur,Et ideo talis dolor debet in patientia sustineri, dolor.n. inferē infirmis, vt sanitatē consequantur,discipulis,vt assequantur sagacitatem,pueris, vt obliuiscantur lactis dulcorem & voluptatem.

Dicamus igitur aliquid de primo dolore, secundum.s.quòd dolor potest mihi assignare
Mentis compunctionem,
Carnis afflictionem,
Rerum amissionem.

Cum dolore.n.curantur infirmi,cum dolore & verbere docētur iusti, cum dolore etiam & amaritudine pueri à lactis vbere ablactantur. Sic re uera (charissimi) dolor compunctionis & afflictionis facit vulnera peccatorū sanari, virtutes & bonos mores addisci, & lac mundanæ dulcedinis obliuisci.Dolor igitur iste vtilis est, q̄ quamuis primo det desolationem, dat tñ multiplicem consolationem.Vnde in ps.dicitur. Secundum multitudinē dolorum in corde meo, consolationes tuæ lętificauerunt animam meā.Dolere debemus igitur in hoc sæculo,vt gaudeamus in alio.Ita videbatur dolere Iob.6.dicēs sic.Verba mea dolore sunt plena,& sagittæ Domini in me sunt, & terrores eius militant contra me.In quibus verbis notatur, quòd dolor compunctionis & compassionis debet ex tribus causis in nobis generaliter introduci,primo videlicet

Ex terrore criminis commissi,
Præ furore turbinis immissi,
Præ timore luminis amissi.

¶Vel dico, ꝙ dolere debemus ex cōmissione lætalium delictorum. [Verba mea inquit.]Ex immissione pͣsentiū tormentorū.[Sagittæ inquit Dñi.]Ex amissione finaliū gaudiorum.[Terrores inquit,eius militant cōtra me.]Debemus igitur dolere pro delictorū cōmissione, qđ ostenditur cum dr̄. [Verba mea dolore plena sunt.] Quando.n.cor pro delictis cōmissis dolet & compungitur, verba dolore plena in confessione sequuntur. Iuxta illud.1. Regum.1.Ex multitudine doloris, mœrorisq; mei locuta sum. De peccatis.n.dolere, debet hō,quia se videt homo Deum offendisse,gratiam perdidisse,infernum acquisisse. ideò debet quilibet dicere illud Hiere.8. Dolor meus super dolorē,in me cor meū mærens. Agnus.n.valde dolet quando matrē amisit,& iō nō cessat balare,& clamare quousq; ipsam inuenerit. Equ⁹ ēt sicut dicit Plin.lætatur in præliando, gaudet si vicerit,dolet vero si victus fuerit. Sic vere (charissimi) quando hō per peccatum à diabolo vincitur,& à matre sua.s. Christo diuiditur & seiungitur,tūc ꝓ certo valde debet per cōtritionē dolere, & dolorosum balatum per cōfessionē & orationē emittere,quousque istam matrem Deum.s. possit per pœnitentiam & gratiam inuenire,vt sic possit dici de quolibet illud Gene.6.Tactus dolore cordis intrinsec⁹ pœnituit. Doleamus igitur de peccatorum cōmissione.¶Scđò debemus dolere de tormentorū immissione.s.de tribulationibus,& miseriis huius mun- C
di,quæ in nobis & in aliis cernimus omni die. Istæ.n.debent nos mouere ad dolendū & cōdolendū, & ad mundi solatia cōtemnendum,quod quidē ostenditur,cum dr̄.[Sagittæ Domini.] Mundi.n.miserię & tribulationes sunt sagittæ Domini,quibus vulnerat,& affligit.Sagitta.n.infixa,dolorē infert, & quærere remedium cōpellit.Sic verè mundi miseria & tribulatio debet inferre dolorem cordinostro,& nos mouere, & impellere,vt alibi solatium requiramus.s.in gloria paradisi.ps.Sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, & cōfirmasti super me manum tuam. Dolor ēt cōpassionis de miseria aliorum, debet trāsfigere corda.Equus.n.ſm Plinium,dr̄ ad modum hominis, affectum cōpassionis habere, & pro morte Domini sui lachrymari,& dolere.Passeres ēt vno ipsorum illaqueato solēt dolere,& ibidē conuenire, & ipsum si possint, de laqueo liberare.Boues ēt ad socios suos afficiuntur,& si ipsos amiserint,præ dolore mugiunt,& tristātur. De elephantibus ēt dicitur,ꝙ ad casum sociorū cōueniunt, ipsosq; si possint erigunt,qđ si nequiuerint,præ dolore clamant & barriunt. Et breuiter oīa dolore cōpassionis transfigūtur, & dolentibus aliis cōdolent pariter & tristantur.Sic dolebat Dauid.2.Regum.1.dicens.Doleo super te frater mi Ionatha, decore nimius,& amabilis super amorem mulierū. Quia re vera(charissimi)de dolore,casu,miseria, & tribulatione amicorū, & vicinorum debemus tristari,& dolere,& ipsos prout possumus releuare.¶Sed dico etiamadhuc,ꝙ dolor tribulationis exteriois debet transfigere corda nostra. Quando.n.à Deo exterius sagittamur,tunc ad dolorē & timorē,nec nō ad pęnitētiam incitamur, quamuis multi homines possint dicere illud Prouer.23.Vulnerauerunt me,& nō sensi.Misera.n.mūdi prosperitas ita allicit miseros peccatores,ꝙ dolorem miseriarū mundi nō sentiunt, nec aduertunt. Mādragora.n.facit homines dormire,ita ꝙ si scinduntur vel lædūtur,nō sentiunt pęnitus neq; dolent. Talem etiam virtutem habet lapis,qui dicitur menophitis. Si.n.cum aqua vel aceto positus sit,seu tritus vel permistus, & inde membra secanda fuerint perlinita,ita facit membra obstupescere, ꝙ dolorem nō sentiūt secationis.Sic vere(charissimi)talis menophitis, & talis mandragora est prosperitas temporalis, quia vere illi,qui ipsa fuerint perliniti,virtutem sensitiuam amittunt.Ita.n.delectantur,& oblectantur in mundi prosperis, ꝙ quamuis magnis tribulationibus feriantur, quamuis pęnis & miseriis sagittētur,isti tñ nō sentiunt,neq; dolent,sed lętantur amplius atq; gaudēt, nec ꝑpter hoc à suis peccatis & vitiis recedūt. Vnde in persona Christi dr̄ talibus illud Hiere.5.Percussisti eos,& nō doluerūt,attriuisti eos,& renuerūt accipere disciplinā,indurauerūt facies suas sup ꝑ petrā,& noluerūt reuerti.

Non sic ergo, sed doleamus præ tormentorum immissione. Saggittę. &c. Et sic nota, quòd in hoc mundo multiplex sentitur dolor, scilicet

Dolor {
naturæ, quæ semper deficit,
senectutis, quæ multum afficit,
infirmitatis, quæ corpus affligit,
tribulationis, quæ mundum efficit,
sollicitudinis, quæ mentem conficit,
peccati, quod cunctos inficit,
fortunæ, quæ nullum reficit,
mortis, quæ nos interficit.
}

Sentimus ergo hic dolorem naturæ, quæ cōtinuè solet deficere. De quo Eccl. 2. Cuncti dies eius doloribus, & erumnis pleni sunt. Item dolorem senectutis, quæ finaliter solet accedere. Psalmista. Si autem in potentatibus, octuaginta anni, & amplius eorum labor & dolor. Itē dolorē infirmitatis, quæ nos quandoq; solet affligere, de qua Psalmista. Dñs opem ferat illi super lectum doloris eius. Item dolorē tribulationis, quę sæpissime solet contra nos insurgere. Psalmista. Ibi dolores vt parturientis in spiritu vehemēti conteres naues Tharsis. Itē sollicitudinis, quæ multas curas solet adducere. Psalmista. Surgite postquam sederitis qui manducatis panē doloris. Et Iob. 9. Cōmuto faciē meā, & dolore torqueor. &c. Item dolorem peccati, quod in omnibus volumus repetere. Psal. Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Dolorē dico inuidiæ. Psalmista. Sub lingua eius labor & dolor. Luxuriæ Esa. 21. Lumbi mei repleti sunt dolore. Gulæ. Iob. 20. Cum satiatus fuerit, arctabitur, & oīs dolor irruet in eū. Detractionis. Iob. 4. Qui seminant dolores & metunt, eos vidi flante Deo periisse. De talibus ergo plangebat Iob 10. dicens. Dimitte me, vt plangam paululum dolorem meum. Item dolorem sentimus fortunæ, quæ in eodem non solet sistere. Prouer. 14. Risus dolori miscebitur, & extrema gaudii luctus occupat. Item mortis dolorem, quæ finaliter solet occidere. Baruc. 2. Mortui sunt in doloribus pessimis. Talibus ergo doloribus vanis affligitur aīa nostra. i. vita. Psalmista. Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Et istæ sunt sagittæ, quibus continuè sagittatur misera sors humana. Sagittæ ergo Domini in me sunt. ps. Sagittæ potētis acutæ cū carbonibus desolatoriis. Doleamus ergo præ tormētorum immissione.

E ¶Tertiò dicō, ꝙ dolere debemus de gaudiorum amissione. Nihil. n. est tam dolorosum, tam tristabile, sicut amittere gaudia paradisi. Istud ostēditur cum dr. Terrores eius militant supra me. Isti. n. terrores potissimè debent nos terrere. s. timor de amittēdo gaudia celestiā. Iste. n. dolor est, de quo loquitur Dauid in ps. Circundederunt me dolores mortis. Mors. n. propriè est cœlestium amissio gaudiorum. Vnde in ps. Dolores tui conturbauerunt me. Et sic patet, ꝙ dolendū est multipliciter in hoc mundo, s. p futuro solatio, ne amittatur, pro præsenti supplicio, ne incurratur, pro commisso flagitio, vt deleatur. De dolore autem, quo dolent miseri in inferno, notare potes, quòd ipse est dolor

Perpetuus, qui semper durabit,
Continuus, qui nunquam cessabit,
Eximius, quem nullus curabit,
Mœstitius, qui corda grauabit.

Est (dico) dolor perpetuus. Hie. 15. Factus ē dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis. Item cōtinuus. Iob. 16. Si locutus fuero, nō quiescet dolor meus, & si tacuero, non recedet à me, nunc aūt oppressit me dolor meus, & in nihilū redacti sunt omnes artus mei. Item eximius. Hierem. 8. Dolor meus super dolorem. Et Threno. 1. O vos omnes, qui transitis per viam, attendendite & videte si est dolor sicut dolor meus. Item mœstitius seu turbatitius. 2. Macha. 9. Apprehendit eum dolor durus viscerum. s. pessimum Antiochū Hier. 50. Angustia apprehendit eum, dolor quasi parturientium. Apo. 16 Commanducauerunt linguas suas præ dolore. Beati vero in patria tales dolores non sentient. Apocal. 21. Absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors vltra non erit, neque luctus neque clamor, neque dolor erit vltra, quæ prima abierunt. & hæc sufficiant.

A **Dolus.** Nota, ꝙ dolus, fraus, astutia, deceptio, idē sunt. Et est propriè dolus quādo aliquid fit sub aliena dissimulatione, qn̄ vnum intenditur, & aliud simulatur. Et sic accipitur Eccl. 19. Est qui nequiter se humiliat, & interiora eius sunt plena dolo. Et sic dolus & veritas cōtrariant. Sicut igitur veritatem debemus amare, sic tenemur dolum fugere & vitare. Et debemus notare, ꝙ triplex est dolus. s.

Dolus {
detractorum,
auarorum,
deceptorum, s. hypocritarum.
}

Est (dico) dolus detractorū. Tales. n. dolosè loquuntur. Isti. n. hominem, cui volunt detrahere, solent primitus commendare, vt dum charitatiuè loqui videntur, eis in detrahendo melius credatur. Sunt. n. sicut Barbitonsor, qui primo vngit, posteà pungit. Isti sunt similes serpenti, qui ita sępe & cito mouet linguam, ꝙ duas linguas habere videtur. Detractores. n. pro certo duas videntur habere linguas, qa s. nunc dicunt vnū, nunc aliud, nunc vngunt adulando, nūc mordent & pungunt detrahendo. Hier. 9. Sagitta vulnerans lingua eorum, dolum locuta est in ore suo, pace cum amico suo loquitur, & occultè ponit ei insidias. Iste est dolus detractorum. ¶Secundò est dolus auarorum. Isti. n. fraudulenter, B & dolosè inuoluunt pauperes in suis contractibus & vsuris, vt ipsos exhæredent, & deuastēt. Similes Araneæ, quæ occultatur in foramine suo, sed qn̄ videt Muscam captam in tela sua, statim currit, & eam occidit, & humiditatem eius sugit. Sic verè vsurarij & auari statim ꝙ percipiunt aliquem suis laqueis & maliciis bene ligatum & inuolutum, solēt ipsum inuadere, & exhæredare, & humorem suorum bonorum sugere, & subripere, ipsumq; depauperare & vacuare. ps. Nō defecit de plateis eius vsura & dolus. Iste ē igitur dolus auarorum. Hiere. 6. A maiore vsq; ad minorem omnes auaritię student, à propheta, vsq; ad sacerdotem oēs faciunt dolū. ¶ Tertiò dico ꝙ est dolus proditorum seu deceptorum. Tales. n. fingunt se esse fideles, vt de eis amplius confidatur, qui cū sciuerint secreta hominis, produnt ipsum. vnde. 1. Mach. 1. Locutus est eis verba pacifica in dolo. Daniel. 1. Post amicitias cum eo faciet dolum. His ergo præmissis, patet quòd omnis dolus & fallacia debet detestari, & nunquam diligi vel sectari. Vnde nota, quòd illa debent vitari,

Quia {
dolosos Deus detestatur,
ipsorum vita breuiatur,
ipsis malum imprecatur,
dolosus bonis aduersatur.
}

Dolosus malus prædicatur,
Dolosè semper meditatur,
Mendaciter loquitur & fatur,
Fraudulenter mala machinatur,
Cuncta mala dolus operatur.

Dico ergo, ꝙ falsos & dolosos Dñs detestatur. ps. Virum sanguinum & dolosum abominabitur dominus. Itē vita taliū breuiatur. ps. Viri sanguinū & dolosi non dimidiabunt dies suos. Item scriptura malū talibus imprecatur. ps. Disperdat Dñs vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. Item bonis oībus talis aduersatur. ps. Muta fiant labia dolosa, quę loquuntur aduersus iustum in superbia & abusione. Itē talis malus prædicatur, quia. s. vnus dolosus postquam cognitus est, ab oībus diffamatur. Prouerb. 14. Filio doloso nihil erit boni. & Prouer. 20. Statera dolosā non est bona. Itē talis dolosè meditat. ps. Locuti sunt vanitates & dolos tota die meditabantur. Item talis verba falsa continuè fatur. ps. Verbis oris eius iniquitas & dolus. Contra illud. Prohibe linguam tuā à malo, & labiā tua ne loquātur dolū. Itē talis mala semper machinatur. ps. Lingua tua semper concinnabat dolos. Et alibi. Sicut nouacula acuta fecisti dolū. Itē talis malū semper operatur. Oīa. n. mala opera ortū habēt à dolo videlicet

Deceptio cunctorum,
Destructio regnorum,
Occisio iustorum.

Cunctorum (dico) est deceptio. Eccl. 11. Multę sunt insidiæ dolosi. Et ibi. Ab vno doloso augetur sanguis. i. regnorū trāslatio, & destructio. Eccl. 10. Regnū trāsfertur de gente in gentē, pp iniustitias & iniurias & molestias & diuersos dolos. Iustorū ēt occisio & interfectio. Vnde de Abner dr. 2. Reg. 3. ꝙ adduxit eū Ioab ad mediū portę, vt loqueretur ei in dolo, & interfecit eum. &c.

Dominus. Dominari. Dominus nomen auctoritatis & potestatis, iurisdictionis & prælationis, superioritatis & sublimitatis est. Et ideò nomē dominij in duo principaliter est diuidendum. s. in diuinum & humanum. Diuinum. n. dominiū est cum omni reuerentia venerandum, humanum vero cum omni temperantia est moderādum. Dicamus ergo primo de dominio A

dominio cęlesti & superiori. Istud.n.valde est timendum,& honorandũ.Oia.n.seruiunt,& obediunt suo superiori,& per eius influentiam se regulant,& gubernant.Planetæ.n.dominantur rebus inferioribus.Et ideò sicut videmus,ẜm eorum motus & operationes,cõiunctiones, oppositiones, in signis variis & diuersis, omnia ista inferiora mutantur, & diuersimodè gubernantur. Et proculdubio quia sancti & Deus nobis dominãtur,& præsunt,ideò eis debemus obedire, & ẜm motum voluntatis ipsorum nos regere,& gubernare, nosq; in suis conditionibus & moribus conformare.Bene ergo dr̃ Deute.6.Dominum Deum tuum timebis, & illi soli seruies. Vbi aduerte,quòd istẽ dominus est timendus, amandus, & seruiendus propter tria.seruies illi,inquit,soli.s.

Quia habet { conditionem liberiorem, quia Dominus est, dilectionem vberiorem,quia tuus est, prælationem superiorem,quia solus est.

Est igitur liberioris conditionis,quia dominus,& per cõsequens nõ seruus. Res.n.cœlestes à corruptione sunt liberæ, res vero elementares nõ sunt sine corruptione. Deus ergo, qui non solum est cœlestis, sed supercęlestis, corruptioni, & mutationi non subiacet,sed ab oibus liber manet.Malach.3. Ego Dñs, qui non mutor. Alii enim Domini non sunt propriè liberi, habent enim alium cui subsunt, iste vero nulli subiicitur, sed cunctis aliis dominatur. Iuxta illud Daniel. 11.Surget vero rex fortis,& dominabitur ditione(alias potestate)multa.Vbi nota,quod in isto est
Maiestas incomprehensibilis,quia Rex
Stabilitas inconcussibilis,quia fortis
Auctoritas indepressibilis,quia dominabiturditione multa.
Nam sicut dicit Richar.lib.2.de Trinita.c.15. Ille est veraciter Dñs,cuius maiestas nulla potestate premitur,cuius potestas nulla possibilitate præpeditur.Veraciter autem dici dñs non poterit,qui alienæ potestati inuitus seruit, aut seruituti cedit.Impossibile est ergo plures dominos esse. Est igitur iste liberioris conditionis.[Dñm inquit.]¶Item dico, ꝙ iste est vberioris dilectionis,quod ostenditur cum dr̃.[Tuus.]Ipse.n.factus est tuus per charitatem & pietatẽ. Ipse.n.dat seipsum nobis per sua beneficia,dicens in ps̃. Ego.n.sum Dominus Deus tuus,qui eduxi te de terra Aegypti.Ita ꝙ quilibet, potest dicere illud Ioann.20.Dominus meus & Deus meus. Ipse.n.est de natura lucis,quæ liberaliter omnibus se donat, Statim.n.ꝙ homo aperit fenestram, lux subintrat, & domũ illuminat, & illustrat. Sic vere Deus valde liberalis est naturæ.Vbiq;.n.per suam gratiam se dare consueuit, omnibus se per diuersa beneficia distribuit, & si fenestram cordis nostri apertã sine obiectione peccati inuenerit, tibi liberaliter subintrabit.Apoc.3.Ecce sto ad hostium,& pulso,si quis aperuerit ianuas,intrabo ad eum.Iste ergo est Dñs liberalis. Vnde ipse est sicut Iupiter,planeta beniuolus,q̃ est Dñs sagittarij, & signi piscium,& sub ipso continetur honor diuitiæ,sapientia,& ratio,ẜm Astronomos.Sic vere[charissimi]si nos fuerimus sagittarii, peccata nostra sagittantes per contritionẽ, pisces,in aqua gratiæ conuersantes,per deuotionem, tũc vere in bonis dominabitur,Iupiter Deus.i.iuuans pater, qui finaliter in paradiso honores & diuitias,rationẽ, & sapientiã nobis dabit. [Ipse ergo est tuus.] Bene ergo dicitur Matth. 12.Diliges Dñm Deum tuũ.Est igitur vberioris dilectionis vel compassionis.¶Deniq; dico, ꝙ ipse est superioris prælationis,quod ostenditur cũ dicitur. [Illi soli.] Iste.n. est solus per excellẽtiã singularẽ, & ideò solus & singulariter est amãdus.In Sicilia.n.sunt equi,qui Dominos suos cognoscunt,& ipsos solos ad sedendum supra se & nullos alios admittunt, ẜm Isidor.& Solinum. Sic vere nos Christiani debemus Dominum nostrum.s.Deum cognoscere, & quantum ad fidem ipsum solũ recipere,& ei singulariter obedire. Nullus enim alius debet à nobis recipi vel admitti in Deum vel magistrũ quia scilicet non debemus recipere
Mundum,qui dominari quærit per auaritiam,
Non carnem,qui dominari quærit per luxuriam,
Non diabolum,qui quærit dominari per superbiam.
Imo oẽs istos dominos debemus respuere, & istum solummodo per fidem & charitatem recipere & habere. [Illi inq̃t soli seruies.]Iuxta illud Deuter.32. Dñs solus dux eius fuit, & nõ erat cum eo Deus alienus.Quod est hodie cõtra multos, qui de carne mundo & diabolo faciunt Deum suum & Dominum pariter & magistrum,ita ꝙ illi non seruiunt Deo soli,sed potius dijs pluribus & magistris.Sicut.n.dr̃. Rom.6. Eius serui estis,cui obedistis. Et quia tales obediunt mundo auare congregando, carni luxuriosæ viuendo, diabolo superbiæ se habendo, ideò taliũ dominorũ seruos se efficiunt, & à Deo fugiũt & recedũt. Et tñ ꝙ nos debeamus istos tres Dominos.s.superbiam,auaritiam,& luxuriam,euitare,& fugere,patet per scripturam. De superbia.n.& de diabolo dr̃ Thob.4. Superbiã in tuo sensu nunquã dominari permittas. De auaritia ẽt & de mũdo dr̃, in ps̃. Non dominetur mei iniquitas,i.auaritia,quæ æquitatẽ nõ seruat,q.d.s.vni dat, & alii aufert,vni dat multum, & alij parũ. Vnde & de mundo põt dici illud.Prouer.19.Non docent stultum diuitiæ,nec seruũ dominari principibus. De carne vero & de luxuria dr̃.1. ad Tim.2.Docere mulieri nõ permitto, nec dominari in virũ. Tales dominos & dominia debemus horrere, & ab eisdẽ fugere,& cauere.Cuius proh dolor fit contrarium.Vñ de hoc plangendo dr̃.Thren.5. Serui dominati sunt nostri.Et in ps̃. Dominati sunt eorum,qui oderunt eos. Ideò de talibus põt dici illud Hier. 16.Seruietis diis alienis die ac nocte, qui nõ dabunt vobis requiem.Esa.26.Domine deus noster possederunt nos Domini absq; te.Isti.n.dij & domini.s.mundus, caro, demonia, nõ dant seruitoribus suis requiem,sed laborẽ. Notum.n.est omnibus quantum luxuriosi pro luxuria laborant complendã,quantum superbi pro superbia sua honorãda militant,quantum auari pro auaritia sua seruanda circũeunt, & certant. In seruitio.n.talium dominorum non debemus morari, qui.s.nec in die huius mundi,nec in nocte alterius sæculi requiẽ [illegible]is seruitoribus donant. Sicut.n. dicunt Astrologi, illi, in quibus signum Sagittarii & cœlestis cõstellatio dominatur,sunt hoĩes valde mobiles,& in motu, quã plurimum delectãtur.Sic verè(charissimi) illi peccatores in quibus isti domini principantur, semper in motu & labore viuũt,& in illo quamplurimum se delectant. Nõ seruiamus ergo talibus dominis,qui suis seruitoribus dãt laborem,sed seruiamus illi soli.s.Deo, qui ẜm psal. Solus est altissimus, in omni terra. Vnde Chryso. super Matth.Christus est dominus nõ solum animalium,sed etiam omnium hominũ.Rom. 10.Idem Dominus.Et.1.Cor.8.Nobis autem est vnus dominus Iesus Christus. Patet igitur, quòd iste dominus est seruandus & amandus,quia habet,vt dictum est.

Prælationem superiorem,
Dilectionem vberiorem,
Conditionem liberiorem.

Et hoc de dominio cælesti sufficit quo ad præsens. Et si uis adhuc probare,quod Dominus debet à nobis honorari,amari,& reueri,notare potes,quòd hoc debet esse,quia pro certo est
Sapiens & luminosus,ad cunctos gubernandum,
Potens & uirtuosus,ad malos eneruandum,
Dulcis & amorosus,ad bonos sociandum,
Iustus & rigorosus,ad rect[illegible] iudicandum,
Humilis & obsequiosus,ad cunctis famulandum,
Pius,& solatiosus,ad tristes confortandum,
Altus & gloriosus,ad cunctis imperandum,
Placidus & gratiosus,ad bonos delectandum.
¶Dico ergo, ꝙ ille est ad nos gubernãdum seu iter monstrãdum clarus & luminosus. Esa.60.Erit tibi Dominus in lucẽ sempiternam.Item ad malos eneruandum,potens & virtuosus.ps̃.Dominus fortis & potens,dominus potens in pręlio. Item ad bonos associandum,dulcis & amorosus,ps̃.Dñs virtutum nobiscum. Et.2.Paralip.15.Dominus uobiscum,quia fuistis cum eo.Item ad rectè iudicandum, iustus & rigorosus.Hierem.23.Hoc est nomen,quod uocabunt eum, Dominus iustus noster Et Esaiæ.23.Dominus iudex noster,Dominus legifer noster.Et Iohel.2.Rectæ viæ Domini, iusti ambulabunt in eis.Item est ad nobis famulandum,humilis, & obsequiosus.Gal.4.Nihil differt à seruo,cum sit Dominus, omnium. Item ad nos confortandum, benignus & solatiosus. Ezech. 3. Manus autem Domini erat mecum cõfortans me. 6. Vidi Dominum sedẽtem super solium excelsum. Item est ad omnes delectãdum,placens & gratiosus, quod potissimè fiet in patria,quando verificabitur illud Ioan.20.Gauisi sunt discipuli viso Domino.Talis ergo Dominus debet timeri ꝓpter potentiam.psal.Timete Dominum oẽs sancti eius.Debet.n.vereri propter iustitiam.ps̃.Iustus dominus,& iustitias dilexit. Debet amari propter clementiam.ps̃. Misericors & misera-

miserator dominus patiens & multũ misericors. Sic ergo pa
D ret, ꝙ est vnum dominium summũ & cęleste. ¶ Secũdò princi paliter dico, ꝙ est vnum dominium prælationis. De quo. 1. Reg. 9. Ecce vir, quem dixeram tibi, iste dominabitur populo meo. Et hoc est humanum dominium seu terrestre. Et sic dominium accipitur pro quacunque iurisdictione, prælatione, & superioritate. Debet igitur homo dominari. Primo sibi, secundo aliis. Sibi dico, regulando motus mentis interiores, & refrenando actus carnis exteriores, faciendo fructus morum vtiliores. Alijs etiam. s. subditis, ordinando & gubernando ꝑsonas inferiores. Dominari ergo debemus interioribus, exterioribus, & inferioribus. Dominemur igitur interioribus. i. mentis appetitibus & voluptatibus, quia sicut dicitur. Prouer. 16. Melior est patiẽs viro forti, & qui dominatur animo suo, expugnatore vrbium. Item dominetur exterioribus carnis desiderijs & voluptatibus. Vnde Baruch. 3. Dominantur super bestias, quæ sunt super terrã. Item dominemur subditis inferioribus. Genes. 32. Esto dominus fratrũ tuorum. Et Luc. 22. Reges gentium dominantur eorum. De talibus igitur dominijs potest exponi illud Gen. 1. Dominamini piscibus maris & volatilibus cęli & vniuersis animãtibus, quæ mouentur in terra. Vbi nota, ꝙ volucres cœli sunt animi motus, pisces maris sunt carnis affectus, animantia terræ sunt subditorum cętus. De bono igitur domino, qui tam sibi quã alijs dominatur, potest intelligi illud Gene. 27. Esto Dominus fratrum tuorum, & incuruentur ante te filii matris tuæ. Ecce hic tres conditiones, quæ in bono homine iudice vel domino vel prælato debent potissimè reperiri.

Debet enim habere
Constantiæ vigorem. [Esto inquit.]
Clementiæ dulcorem. [Fratrum inquit tuorum.]
Iustitiæ rigorem. [Incuruentur inquit ante te.]

E ¶ Sit igitur iudex vel prælatus cõstans & solidus & immutabilis, dulcis & fluidus, & incompassibilis, fortis & rigidus & inflexibilis. Habeat igitur dominus moralis. s. superior, vel prælatus, cõstantiæ vigorem. Debet. n. esse constans, & in bono proposito perseuerans, quod ostẽditur cum dr̃. [Esto inquit.] Istud. n. verbum sum es, signat essentiæ vel existentiæ, veritatem. ad denotandum, ꝙ illi, qui sibi & aliis volũt debitè dominari, non debent esse mutabiles & inanes, sed magis stabiles atq; firmi. Superiora. n. sunt magis stabilia & durabilia, quàm inferiora, sicut patet de cœlo & stellis, quorum essentia nõ mutatur. In quo instruimur, ꝙ illi, qui sunt superiores & domini, debẽt esse stabiles atq; firmi. Superiora. n. sunt magis stabilia, quàm inferiora. Nõ. n. debent variari vel mutari ad modum puerorum, quia vere nec verba detractoria nec adulatoria sibi dicta debẽt ipsos faciliter immutare. Sicut enim dicit hippocrates, subitæ mutationes fallaces sunt & naturæ pœnitus inimicæ. Et ista sunt contra multos similes hyenæ, quæ est bestia mutabilis, mutatur enim sexus de masculo in fœmellam. Similes etiam cuidam fonti Idumeæ, qui dicitur fons Iob, qui quater in anno mutat colorẽ. Similes etiam speculo, quod ad faciem cuiuslibet superuenientis nouã recipit imaginẽ. Sic proculdubio multi sunt hodie domini & prælati valde varij & mutabiles, nunc. n. inueniuntur masculi per strenuitatem, nunc fœminæ per imbecillitatem. contra illud Deuter. 22. Non induetur vir veste fœminea. Et Esa. 3. Mulieres dominatæ sunt eis. Ad impressionem. n. cuiuslibet supeuenientis, siue sit detractor alios accusans, siue sit adulator sibimet applaudens, nouam faciem ostendunt, ita ꝙ nunc in lætitiam, nunc in tristitiam, nunc in iram, nunc in clementiam, vultũ vertunt. Nõ sic debet esse (charissimi) quia vere bonus hõ vel dñs & ꝑlatus debet habere constantiæ atq; ꝓpositi firmitatẽ. [Esto inquit.] vnde 1. Reg. 18. Esto vir fortis, & præliare præliũ domini. & Eccle. 5. Esto fir
F mus in via Domini. Habeat ergo cõstantiæ vigorem. ¶ Iterũ debet habere clementiæ dulcorẽ. Qđ ostenditur cũ dr̃. [Fratrum tuorum.] Subditos. n. debet reputare fratres, & ad eos, vt ad fratres clementer, & benigniter se habere. Gen. 27. Fratres tuos visitabis, si rectè agant. Dicat igitur qlibet subdito suo. Ne quæso sit iurgiũ inter te & me, fratres. n. sumus. Magis. n. debet vti prælatus faterna admonitione, quàm aspera correctione. Vt. n. dicit Seneca lib. de Clementia ad Neronẽ seruis imperare moderate, laus est. Et ibidem dicitur. Remissius impetranti, melius paretur. Quod vtiq; est contra multos dominos, & prælatos, qui nõ habent clementiam, sed sæuitiam, nõ pietatẽ, sed crudelitatem, non æquitatẽ, sed iniquitatem, ita ꝙ ipsi non reputant alios fratres suos, sed magis famulos atq; seruos. Istud patet in iudicibus & ꝑlatis, exactoribus & tyrãnis, qui rectè sunt similes scorpioni. est enim ẽm Plinium, genus scorpionis, quod quindecim filios parit, sed postquã ipsos peperit, oẽs eos interficit, & occidit. Quia vere multi sunt, qui proprijs filiis. s. fratribus & subditis taliter sunt infesti, ꝙ per rapinas & exactiones ipsos depopulant, & occidunt, cum tñ possent eos per clementiam castigare. De talibus ergo malis dominis dicit Esa. 52. Dominatores eius iniquè agunt. De diabolo ergo potest dici illud, quod de Bachide dicitur. 1. Machab. 9. ꝙ ipse elegit impios viros, & cõstituit eos dominos regionis. Nõ sic ergo sed habeat clemẽtiæ dulcorem. ¶ Debet insuper habere iustitiæ rigorem, qđ G ostenditur, cum dicitur. Incuruentur ante te filij matris tuę. Curuare. n. debet per iustitiam illos, quos nequit per clemẽtiam emẽdare. vt. n. dicit Gaius in epistola. Qui corripit peccantem, peccare impedit. Et ideo dicitur Eccl. 32. Iugum & lorum curuãt collum durum. Aialia. n. siluestria verberibus domantur, sicut vrsus & elephas. Bubalus etiam tantæ est ferocitatis, ꝙ nunquam vult laborare, nisi quandiu anulo ferreo trahitur in eius naribus immisso, quo ab agricola ducitur, & tenetur. Sic vere multi sunt ita peruersi & siluestres & indomiti, quòd nũquam nisi cum manu potenti & brachio excelso possunt corrigi, vel domari. Necesse est enim, ꝙ cũ anulo ferreo. i. cum forti & dura correctione manu teneant, & ad disciplinam, & obedientiam compellantur. Esa. 19. Rex fortis dominabitur eorum. Et ps. 88. Tu dominaris potestati maris, motum autem fluctuũ eius tu mitigas, Mare. n. subditum proteruũ & fluctuosum designat. Dominus. n. habens bouem cornupetam, non debet ipsum libere dimittere, sed magis clausum tenere, alias si hominẽ occideret, teneretur homicidij, sicut dr̃ Exod. 21. Bos cornupeta est subditus proteruus & insolens, qui ꝑ certo sub clausura disciplinę & correctionis debet teneri per prælatum, aliàs crimina, quæ committeret, in prælatũ & dominũ redundabunt. Incuruentur ergo. Eccl. 30. Curua ceruicẽ eius (. s. filij tui) in iuuentute, & tunde latera eius, dũ infans est. Sic ergo patet, ꝙ bonus prælatus & dominus debet esse rigidus per iustitiã, fluidus per clementiam, solidus per constantiam. Sed si vis, inuehe & dic, ꝙ moderni domini superiores, prælati, iudices & principes non sunt tales, imo pro certo sunt molles sine constantia, crudeles sine clementia, imbecilles sine audacia, ignobiles sine excellentia. Domini ergo moderni stabilitate carent, quia scilicet ipsi sunt effœminati & sine virtute. Esa. 3. Dabo pueros principes eorum, & effœminati dominabuntur eis. Item isti crudelitate ardent, seu feruent. Esai. 19. Dabo Aegyptum in manu dominorum crudeliũ. Item isti crudelitate virent, seu imbecillitate marcent, quia. s. ipsi homines nõ sunt, nisi mulieres. 2. Esd. 4. Scire ergo o viri vos oportet, quoniam mulieres dominantur vestri. Itẽ nobilitate carent. Threno. 5. Serui dominati sunt nostri, non fuit qui redimeret de manu eorum. Serui dico. s. vitiorum & iniquitatũ. Et tamen scriptum est Prouer. 19. Nõ decet seruum dominari principibus, idest malos bonis. &c. Et hoc de domino sufficit quo ad præsens. De domino vero prout sumitur literaliter respectu seruorum, nihil volui ponere, pro eo ꝙ opus istud non intendit agere de rebus nisi prout possunt moraliter intelligi, & ad salutem animarum exponi.

Domus.

Nota, quòd domus multipliciter sumitur in scriptura. Est enim domus humana, domus diuina, & domus mundana. Primo dico, quòd domus humana est triplex, A

Prima est corpus, in qua anima commoratur,
Secunda est mundus, in qua totus mundus hospitatur,
Tertia est sepulchrum, in qua corpus sine anima copulatur.

De domo corporis dr̃. 2. Corin. 5. Terrestris domus nostra huius habitationis dissoluitur. De domo huius mundi dr̃ Hierem. septimo. Spelunca latronis facta est domus ista. De domo sepulchri dicitur Ecclesiast. 12. Ibit homo in domum æternitatis suæ. Et in psalm. dicitur. Sepulchra eorum domus illorum in æternum. Istæ sunt ergo domus humanæ. ¶ Secundò dico, quòd sunt domus diuinæ, & istæ sunt sex. B habet enim Deus

Domum { Interiorem, Exteriorem, Inferiorem, Secretiorem, Nobiliorem, Superiorem. } Domus interior est cõsciẽtia, de qua potest dici illud ps. Domum tuã decet sanctitudo. Dom⁹ exterior est religio vel Ecclesia, de qua Marci. 11. Domus mea, domus orationis vocabitur. Domus inferior est sacra scriptura, de qua Prouer. 9. Sapientia ædificauit sibi domum. Domus secretior, est virgo Maria. 1. Parali. 28. Cogitaui ædificare domum, in qua requiesceret arca Domini. Domus nobilior est caro propria, quæ.s. est domus Diuinitatis. Vnde de Hierusalem.i. de beata Virgine, & de domo propriæ humanitatis dr̃ Zach. 1. Reuertar ad Hierusalem in mĩa, domus mea ædificabit in ea. Domus superior est cœli patria, de qua in psal. Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Istæ igitur sunt domus diuinæ.

C ¶ Tertiò dico, quòd sunt etiam domus mundanæ, & illæ sunt status & habitationes hominum mundanorum, qui generaliter possunt esse tres.s.

tatus { Mundanæ prosperitatis, Mundanæ aduersitatis, Infernæ pœnalitatis. }

In domo prosperitatis diuites lætantur, quia sicut dr̃ in psa. Gloria & diuitiæ in domo eius. In domo aduersitatis miseri tristant̃. De quo Eccl. 7. Melius est ire ad domum luctus, q̃ ad domum conuiuij. In domo pęnalitatis damnati versant̃, .s. in inferno dicẽtes illud Iob. 17. Infernus domus mea est, & in tenebris straui lectulũ meũ. Sic igit̃ patet, ꝙ sunt aliquę domus diuinæ, aliquæ domus humanæ, aliquæ domus mundanæ. De istis ergo domibus parum intendo dicere, quia satis dixi in tractatu de sermonibus, in sermone de purificatione qui dr̃. Adduxit eum in domo Dñi.

D ¶ Ne tamen ita remaneat ista materia hic intacta, possumus notare, ꝙ est

Domus { Laboris, Honoris, Dulcoris, Horroris. }

Prima est domus laboris, quæ est domus huius mundi. Ista est.n. plena miserijs & tribulationibus infinitis, Ista est illa domus de qua dicitur, quòd venerunt flumina, & flauerũt venti, & irruerunt super domũ illam, & cecidit. Istam ergo domum debemus fugere, & horrere. Formicæ.n. in bono odore delectãtur, & ideo si quis domos suas fumo malo & fætido suffumigauerit, ipsas continuè dimittunt, vt dicit Plinius. Taxus etiam inueniens domũ suã stercore vulpis fætidã, dimittit eam. Sic vere, charissimi, quia dom⁹ huius mũdi est fumo.s. superbiæ & vanitatis plena, & est plena stercore fætido luxuriæ & fæditatis, ideò debemus ipsam dimittere, & eam cordialiter abhorrere. Esaię. 6. Domus impleta est fumo. Et 2. Para. 36. Polluerũt templum Domini. Ista est ergo domus laboris, quia ibi nulla perfecta requies inuenitur. Vnde ista est sicut quædam domus cœlestis, id est quod dam cœleste signum.s. quòd dicitur scorpius, quod s̃m Misael est domus mortis, timoris, delicti, & laboris, belli, & dãni. Sic vere, charissimi, mundus potest dici domus mortis, quia ad mortem æternam deducit. Prouerb. 2. Inclinata est ad mortem domus eius. Item domus est timoris. In mundo .n. nulla est securitas. Ideò dicitur Ecclesi. 27. Nisi in timore Domini tenueris te, instanter subuertetur domus tua. Item mundus est domus delicti, laboris, belli, & damni, quia ad litteram in mundo nõ est nisi scelus & corruptio, nisi labor & vexatio, nisi bellum & dissensio, nisi damnum & perditio. Vnde ista est domus, de qua dicitur Hiere. 6. Ascendit mors per fenestras vestras, ingressa est domus vestras. Et sic ergo patet, quòd ista est domus laboris. Prouerb. 5. Labores tui erunt in domo aliena. ¶ Secunda est domus honoris, & ista est domus status Ecclesiæ & religionis, q̃ vere status est decoris & honoris. Ista vero domus debet esse mundissima,

E quia sicut dr̃ in psal. Domum tuam Domine decet sanctitudo. Apes.n. valde diligunt munditiam, & ideò intra domos suas sextiles vbi manent nunquam aliquid stercorizãt, imo vt dicit Plin. antequam intrent domos suas foris dimittunt & eijciunt fæces suas. Sic vere charissimi, domum Ecclesiæ, vel religionis in qua sumus debemus mundissimè seruare & tenere, nec ipsam debemus fæcibus alicuius peccati luxuriæ maculare, sed oĩa foras eijcere & fugare. ps. Perambulaui in innocentia cordis mei in medio domus meæ. Et debemus notare, ꝙ in ista domo debent esse flores

Honestæ conuersationis, Fructs vberis compassionis, Laudes diuinæ exultationis. Sit igitur in istã domo conuersatio speciosa. psal.

Plantati in domo Domini, in atrijs Domini Dei nostri florebunt. Sit etiam cõpassio vel operatio fructuosa. ps. Vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuæ. Vxor est bona voluntas, quæ debet bonis fructibus abundare. Sit insuper ibi exultatio gaudiosa.s. lætitia spiritualis & laus diuina & gratiarũ actio. &c. ps. Beati, qui habitant in domo tua Dñe, in sæcula sæculorum laudabũt te. Sed proh dolor charissimi, hodie conqueritur Dominus de multis malis ecclesiasticis, qui sunt in ista domo, dicens. Hiere. 11. Quid est, ꝙ dilectus meus in domo mea facit scelera multa? Scelera.n. multa in ista domo hodie committuntur, ita ꝙ de illa domo põt dici illud, quod dicitur Esai. 13. Replebuntur domus eorum draconibus, & habitabunt ibi strutiones, & pilosi saltabunt ibi, & respondebunt ibi Vlulæ in ædibus eius, & Syrenæ in delubris voluptatis. Dracones.n. qui ignem spirant, sunt illi, qui per auaritiam inflammantur. Strutiones aues ponderosissimæ sunt illi, qui pigritia aggrauantur. Pilosi q̃ videntur esse homines & tamen sunt bestiæ, sunt illi, qui per hypocrisim palliantur. Vlulæ, quæ sunt aues horribiliter clamantes, sunt illi, qui per inuidiam obloquũtur. Syrenæ, quæ sunt monstra fœminea, sunt illi, qui per luxuriam maculant̃. Tales igitur bestiæ sunt personæ in Ecclesia sancta Dei, in magnis officijs constitutæ, bonæ vero & dignæ extra domũ dimittuntur, & loco earum maligni & indigni substituunt̃. Ideò isti possunt plangere illud Thren. 5. Hereditas nostra versa est, ad alienos, domus nostræ ad extraneos. Non sic ergo, sed illi, qui sunt in ista domo, sint boni & sancti, quia est domus honoris. ¶ Tertiò dico, ꝙ est domus dulcoris, & illa est domus gloriæ paradisi, vbi sancti dulcissime recreantur, vbi angeli dulcissime modulãtur, vbi Deus dulcissime speculatur, vbi homo dulcissime iucundatur. De ista domo dicit Dauid in ps. Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domũ Domini ibimus. In ista domo est claritas sine obscuritate, fertilitas, sine paupertate, & charitas sine odio, & satietas sine fastidio. Bene ergo dicitur in ps. Replebimur, in bonis domus tuæ, sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate. Signum enim leonis est domus solis. In isto.n. signo fuit Sol creatus & factus, & in ipso etiam est ipsius solis summa exaltatio. Et ista domus, s̃m Misael dr̃ esse domus filiorum, nouorum vestimentorum, librorum pariter, & honorum. Ista domus charissimi, est paradisus, quæ pro certo est illa domus, in qua sol institiæ Dei filius fuit æternaliter generatus, & in qua est humaniter exaltatus. Quia vere charissimi, ista est domus filiorum (ecce charitas) nouorum vestimentorum (ecce puritas) Librorum (ecce scientia) honorum (ecce eminentia). In ista.n. domo est charitas, quia oẽs sunt eiusdem patris filij, est puritas, quia oẽs sunt noui, est scientia, quia omnes sunt libri digito Dei scripti, est eminentia, quia omnes sunt honorati. De ista ergo domo dr̃ Baru. 3. O Israel quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius. Ista est ergo domus dulcoris. ¶ Quartò dico, ꝙ est domus horroris, & ista est domus ĩfernalis vbi vmbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. De ista domo põt dicere quilibet damnatus, vel damnãdus illud præallegatum Iob decimoseptimo. Si dormiero domus mea infernus est. Patet ergo, ꝙ est quædam domus

F

G

Abhorrenda, Affectanda, Habitanda, Detestanda.

¶ Sed adhuc nota quod nos, possumus loquí

De domo Dei { secretiori, interiori, exteriori, illustriori. }

Prima est Virgo Maria
Secunda est conscientia,
Tertia, est presens, Ecclesia,
Quarta vero cęlestis patria.
Prima est frequentanda per

H ¶ Prima ergo domus est frequentanda per deuotionem. ista est Virgo Maria, quę fuit secretissima domus Dei. &c. Hæc est ergo domus frequentanda per deuotionem. Secundò dico, ꝙ est domus frequentanda per compunctionem, & ista est conscientia. Debet ergo frequentari domus conscientiæ, per compun-

deuotionem, compunctionem, contritionem, & considerationem.
Secunda per compunctionē,
Tertia per orationem,
Quarta verò per cōtēplationē & affectionem.

Vnde Luc.15. dicitur de muliere, quæ dragmā perdidit, q accendit lucernam, & euertit domum, & quærit diligenter, donec inueniat. Mulier ista est ratio, quæ pro certo quando se videt per peccatum dragmam diuinæ gratiæ amisisse, lucernā discretionis debet accendere, & domū conscientiæ per compunctionem & discussionem debet euertere, & per diligentiam sui examinationem debet inquirere, vt sic dragmam, quam amiserat. i. gratiam & gloriam possit retinere vel habere. Ista est domus Dei, in qua principaliter dormit. Et ideò pro certo debet esse, domus pura, domus clara, dom⁹ secura, pura (dico) per innocentiam, clara per sapientiam, secura per spem & fiduciam, strata per humilitatem, lata per caritatem, apta per contemplationis sublimitatem, quia sicut dr̄ in ps. Domum tuam Domine decet sanctitudo in longitudine dierū. De ista domo pōt exponi illud, quod dicit ille astrologus Misael, de domo solis. i. de signo leonis, quæ est quædam cœli regio, quæ continet duodecimam eius portionem, quia sicut dicit ipse signum leonis est igneum, masculum, diurnū, fixum. Domus solis est signū eius, exaltatio cuius prima facies est Saturni, secunda Iouis, tertia Martis. Et ista etiā dr̄ domus filiorum, librorum, nouorum vestimētorum, & honorum. Re vera (charissimi) ista. s. conscientia debet dici

Domus
- Solis. i. Christi per gratiæ habitationem,
- ignea per charitatem & dilectionem,
- masculina per probitatem & perfectionem,
- diurna per verbi diuini illuminationem,
- firma, quæ fundata supra firmam petrā, fidei nō cecidit ad impulsum ventorum, sicut dicitur Matth.7. quāuis forte de multis possit verificari illud Hier.43. vbi dr̄, q vnus rex conteret statuas domus Solis. Et ideò bene sequit, q in tali domo bene debent hospitari tres hospites. i. tres spirituales stellæ. s. Saturnus, Iuppiter, & Mars. Saturnus, q dr̄ à saturando, signat virtutem pietatis, quæ habet alios saturare. Iuppiter qui æthymologizatur iuuans pater, qui est planeta beneuolus, signat virtutem benignitatis, quę habet benigniter adiuuare. Mars qui dicitur Deus belli, signat virtutem constantiæ & probitatis, vel virtutem audaciæ & strenuitatis, quæ habet vitia debellare. Quia verè (charissimi) istæ tres virtutes. s. pietas, & benignitas & strenuitas debent in domo conscientiæ nostræ & maxime prælatorū, & ecclesiasticorum iugiter hospitari. Et sic illa dicetur domus filiorum, librorum & nouorum vestimentorum. Quia verè charissimi, illi, qui sunt filij Dei per adoptionem, qui sunt libri per literarum eruditionem, qui sunt noua vestimenta p innocentiæ renouationem, debent tales domos. i. conscīetias puras habere, & in talibus habitare, iuxta illud ps. Habitare fecit sterilem in domo, matrem filiorum lætantem. Ista est ergo domus Dei per compunctionem frequentanda. s. conscīetia, quæ est domus solis. i. Christi, qui ibidem per gratiā requiescit. Ista. n. figuratur in illis domib. in quibus legitur Dominus introisse, s. in domo Symonis, vbi febricitantem sanauit. Luc.4. Item in domo Symonis leprosi, vbi Magdalenam absoluit, Luc.7. Item in domo Zachei, vbi eum ad adamare eleemosynas inspirauit. Luc.19. Item in domo Iayri, vbi filiam mortuam suscitauit. Marc.5. & sic de alijs. Quia vere cum Christus domum conscientiæ nostrę ingreditur per gratiam, tunc febris auaritiæ curatur, filia. i. anima mortua suscitatur, culpa remittitur, & mens ad dandum eleemosynas dilatatur. Sed pro certo charissimi, multi sunt hodie, qui habent domum conscientiæ ruinosam per inconstantiā luxuriosam per immunditiam obscuram, per ignorantiam, litigiosam per discordiam, fędā & immundā per luxuriam. Et ideò pro certo Christus in tali domo non quiescit, imo sicut taxus inueniens domum suam fędatam à vulpe, ipsam abhorret & deserit. sic Christus domos. i. conscīetiam taliū à diabolo per diuersa vitia maculatam abhorret, & derelinquit, dicēs illud Hie.7. Spelunca latronum facta est domus
I ista. ¶ Et si vis, dic, q conscientia impij potest dici domus
Ruinosa, quia nimis inaltatur per superbiam,
Lata, quia nimis dilatatur per auaritiam,
Obscura, quia nimis obfuscatur per ignorantiam,
Non secura, quia bellis impugnatur per iracundiam,
Diuisa, quia nimis dissipatur per discordiam,
Vacua, quia bonis spoliatur per nequitiam,
Immunda, quia nimis maculatur per luxuriam,
Et deserta, quia non habitatur per gratiam & iustitiam.

¶ Dico ergo, q conscientia malorum domus est alta, qa superbia eleuatur, & tamen scriptum est Prouer.17. Qui altā facit domum, quærit ruinam. Et Proue.15. Domos supborum demolitur Dominus. Item domus est lata, quia p auaritiam ampliatur. Omnia. n. ambit & appetit. Et tn̄ scriptum est Prouer.15. q conturbat domum suā, qui sectatur auaritiam. Item domus est obscura, quia per ignorantiam obfuscatur. ps. Repleti sunt, q obscurati sunt terræ domibus iniquitatum. Et Esa.6. Impleta est domus fumo. Item domus non est secura, quia à culpis omnibus impugnatur. Vn̄ Benadab. i. diabolus, dicit.3.Reg.20. Mittā seruos meos ad te, & scrutabuntur domum tuam. Item domus est diuisa, qa p discordiam dissipatur. Proue.17. Melior est buccella sicca, cū gaudio, q domus plena victimis cū iurgio. Item domus est vacua, quia bonis oīb. spoliat. Proue.3. Egestas à Domino in domo impij. Item domus est immunda, qa luxurię fęcib. inquinat. Iob.4. Qui habitat domos luteas, q terrenum habent fundamentum, consumentur velut à tinea. Item domus est deserta, quia à Deo nullatenus, sed magis à latronibus. i. à demonibus habitatur. Iob.15. Habitabit in ciuitatibus desolatis, & in domib. desertis, q in cumulos sunt redactæ. Non sic, charissimi, sed habemus cōsciam pur & mundam, quia pro certo ista est domus interior frequentanda, scilicet conscientia. ¶ Et si vis notare de domo conscientię potes dicere, q illa debet esse domus
Tuta, quòd facit fidei fortitudo,
Lata, quòd facit amoris amplitudo,
Alta, quòd facit spei seu fidei celsitudo,
Longa, quòd facit perseuerantiæ certitudo,
Clara, quòd facit sapientiæ limpitudo,
Clausa, quòd facit, diligentiæ sollicitudo,
Secreta, quòd facit pœnitentiæ solitudo,
Munda, quòd facit continentiæ gratitudo,
Picta, quòd facit apparentiæ pulchritudo.

Sit igitur tuta & firma per fidei fortitudinem inconcussibilē. Eccle.3. Benedictio patris firmat domos filiorum. Benedictio est fides. Item sit lata per charitatis amplitudinem incoarctabilem. Debet. n. ista esse lata, ita q amicos & inimicos valeat cō inere. 2. Paral.2. Domus, quā ędificare cupio, magna est. Magnus. n. est Deus noster, quē. s. charitas in hac domo debet recipere. Item sit alta per spei celsitudinem indepressibilem. 3. Reg.7. Aedificauit Salomō domum in saltus Libani. Saltus. n. idem est quod altum promontoriū. Itē sit longa per perseuerantiæ certitudinem indefectibilē. ps. Domum tuā Dn̄e decet sanctitudo in longitudine dierum. Item sit clara per scientiæ limpitudinē inobfuscabilē, Matt.5. Ponit lucernā super candelabrum, vt luceat omnibus, q in domo sunt. Item sit clausa per diligentem sollicitudinem circunspectibilem. Esa.24. Clausa est oīs domus nullo introeunte. Item est secreta per pœnitentię solitudinem inaccessibilē. Iob.39. Cui. s. Onagro, dedi in solitudine domum, & tabernacula eius in terra salsuginis. Item sit mūda per continentiæ puritudinem immaculabilē. 3. Reg.10. Vniuersa supellex domus saltus Libani erat ex auro purissimo. Libanus interpretatur cādor, & signat castitatē. Item sit picta per apparentiæ pulchritudinem indeturpabilē. Eccl.26. Mulieris bonę spes in ornamētū domus suę. Ista est ergo domus interior frequētāda per discussionē. ¶ Tertiò dico, q est alia do K
mus Dei exterior frequētāda, p orationem. Et ista pro certo, charissimi, est domus Ecclesiæ & materialis & spūalis. De qua dr̄ Esa.56. Matt.21. & Io.2. Domus mea, domus orationis vocabitur. Quia re vera charissimi, illi, qui sunt de domo Ecclesię. s. viri catholici & Christiani, & maxime ecclesiastici & religiosi, dn̄t vacare Dei seruitio & orationi, laudi diuinę, & grarū actioni. Nam pro certo de ista domo vr̄ intelligi illud, q dicit Misael de quadā domo cœlesti. i. de quadā regione, & de quodam signo, quod dr̄ esse domus itineris, fidei, sapiētię, magisterij, honoris, astrorū diuinatiōis, & somniorū, illos ēt, qui in eius cōstellatiōne nascunt̄ facit in motu litterarum, vt dicit idē. Sic vere, charissimi, domus

Ecclesiæ & religionis, quæ domus sumus nos, ſm apostolū, debet dici domus itineris, quia pro certo nos alij, potiſſimè eccleſiaſtici, debemus eſſe in mundo ſicut in itinere & peregrinatione, ſ. quouſq; ad patriam. i. ad cœleſtia poſſimus peruenire, quia quandiu ſumus in corpore, peregrinamur à Domino. Illud vtiq; eſt contra multos, qui ſunt in Eccleſia & religione, q nō ſunt ſicut in peregrinatione, ſed ſicut in patria, quia. ſ. præſentibus non vtuntur, ſed fruuntur. Itē iſta debet eſſe domus fidei, quia vere fides catholica & fidelitas amoris debet in religione & Eccleſia potiſſimè inueniri, qđ eſt contra multos, qui pro certo & quantum ad Deum, & quantum ad proximum, & quantum ad Eccleſiam, ſunt proditores, & infideles, ſicut hæretici, qui ſunt cōtra Deum, ſciſmatici, qui ſunt contra Eccleſiam, falſi amici, qui ſunt infideles cōtra proximum. Iō Prouer. 20. dicitur. Virū aūt fidelem quis inueniet? Item iſta debet eſſe domus ſapientiæ, magiſterij, & honoris, quia re vera viri eccleſiaſtici debent eſſe præ cæteris ſapientes, & per conſequens magiſtri ductores & doctores aliorū, & ſic erunt præ cęteris honorati. Iſta. n. ſe debent habere per ordinem. ſ. ſapientia & magiſterium & honor. Quod eſt contra multos, quia re uera non habent ſapientiam, ſed ignorantiam, non magiſterium, ſed vituperiū, non honorem, ſed horrorem. Ideò de talibus dr̄ Hiere. 49. Non vltra eſt ſapientia in Theman, perijt cōſilium à filiis. Item iſta debet eſſe domus aſtrorum, & diuinationis, quia vere (chariſſimi) de iſtis aſtris & cœleſtibus. i. de bonis æternis & perpetuis debemus diuinare, cogitare, & tractare. Gen. 15. Suſpice cœlum, & numera ſtellas ſi potes. Quod eſt contra multos, qui non diuināt, nec præcogitant de æternis, ſed potius de terrenis, ſicut ſunt auari, qui oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram. Item iſta debet eſſe domus ſomniorum, quia re vera boni ſomniare debent de occultis per conſiderationem, ſ. cogitando de præteritis. i. de peccatorum peruerſitate, de pręſentibus. i. de mundana volubilitate, de futuris. i. de mortis & iudicii acerbitate, de inferiorib. i. de ignis infernalis aſperitate, de ſuperioribus. i. de patriæ ſupernalis iucunditate. Ideò de talibus ſomniis dr̄ Dan. 1. Et Danieli dedit Deus intelligentiam omnium viſionum & ſomniorum. Et ſic bene dico (chariſſimi) ꝙ ſtatus eccleſiaſticus poteſt dici domus Dei, quæ debet frequentari per deuotionem. Quia etiam ſi quis ab iſta domo abierit peccando, ſtatim illuc per pœnitentiam reuenire debebit emendando, dicens illud Luc. 11. Reuertar in domum meā vnde exiui. Et de hoc pōt exponi illud, quod de Moyſe dr̄ Actuū. 7. Nutritus eſt tribus menſibus in domo patris ſui. Tres. n. menſes ſunt pęnitentiæ partes, quibus oportet in domo Eccleſiæ viuere, & manere. Iſta eſt ergo propriè domus Dei, in qua multæ ſunt cameræ. i. multi ſtatus & officia, iuxta illud ſupradictum Io. 14. In domo patris mei, māſiones multæ ſunt. Vnde de illa domo dr̄. 3. Reg. 10. Videns Regina Saba omnem ſapientiam Salomonis, & domum, quam ædificauerat, & cibos menſæ eius, & habitacula ſeruorum, & ordines miniſtrantium, veſteſq; eorum, & pincernas, & holocauſta, quæ offerebat in domo Domini, non habebat vltra ſpiritum. Quia re vera (chariſſimi) pulchrum eſt videre in domo Salomonis. i. in Eccleſia ſancta cibos menſæ eius, i. ſacræ ſcripturæ refectionem, habitacula ſeruorum. i. diuerſorū ſtatuū diſcretionem, ordinem miniſtrantium, i. Dei ſeruorū ordinatam conſcientiæ conditionē, veſtes eorum. i. exteriorē honeſtam conuerſationem, pincernas, qui vinum fundunt. i. prędicatores lætificantes per conſolationem, holocauſta Domini. i. bonorum operum immolationem. Et ideò de iſta domo dr̄ Prouer. 9. Sapientia ædificauit ſibi domum, miſcuit vinū, & poſuit mēſam. Et nota, ꝙ Eccleſia eſt domus, quam debēt inhabitare, & in eius dignitatibus præeminere viri boni & non mali. Iuxta illud Eccleſiaſt. 11. Non omnem hominem inducas in domum tuam. Sint ergo ibi

L Simplices & innocentes,
Stabiles & patientes,
Humiles & abſtinentes,
Pauperes & indigentes,
Concordes & conſonantes,
Flebiles & pœnitentes,
Subtiles & contemplantes,
Diuites & abundantes.

¶Ibi ergo habitare debent viri ſimplicitatis & innocentiæ. pſalm. Perambulabā in innocentia cordis mei in medio domus meæ. Item viri ſtabilitatis & permanētiæ. pſ. Qui ſtatis in atriis domus Dei noſtri. Item viri humilitatis & abſtinentiæ. Humilitatis dico. pſ. Nō habitabit in medio domus meæ, qui facit ſuperbiam. Et abſtinentiæ. Prouer. 17. Sufficiat tibi lac Caprarum in neceſſaria domus tuæ. Item viri calamitatis & indigentiæ. Ad domū. n. Dei non vadunt diuites, ſed pauperes, ſic nec ad beneficia Eccleſiæ. Luc. 14. Voca pauperes, & nudos, & compelle intrare, vt impleatur domus mea. Item viri concorditatis & amicitiæ. pſ. In domo Dei ambulauimus; cū conſenſu. Item viri flebilitatis & pœnitentię. Vnde de Ezec. dr̄. Eſa. 37. ꝙ obuolutus eſt ſacco, & intrauit domum Domini. Item viri ſubtilitatis & æminentiæ. ſ. viri, qui cœleſtia contemplantur. Eſa. 2. Venite aſcendamus ad montem domini, & ad domum Dei Iacob. Item viri ſpiritualis facultatis & abundantiæ, ſ. qui in virtutibus ſunt diuites. pſ. Gloria & diuitię in domo eius. Et alibi in pſ. Replebimur in bonis domus tuæ. Sed heu proh dolor, pro certo tales non videntur eſſe habitatores in domo Dei, quæ eſt Eccleſia. Non. n. hodie promouentur tales ſufficientes viri, ſed potius inhabiles & inepti. Vnde Hiere. 32. Poſuerunt idola ſua in domo, in qua inuocatū eſt nomen meum, vt polluerent eam. Idola inquit ſua, i. nepotes & parentes, fatuales & ignorantes. Et ideò iſta domus iā non videtur à ſæculari ſtatu differre, ſicut. n. populus; ſic ſacerdos. Eſa. 24. vnde Ezec. 25. Ecce ſicut oēs gentes, domus Iuda, quia ſicut dicitur Ezech. 22. Verſa eſt mihi in ſcoriam domus Iſrael. Et Oſeæ. 6. dr̄. In domo Iſrael vidi horrenda. Notabis ergo, ꝙ domus Eccleſiæ poteſt hodie dici domus

Ardoris & auaritiæ,
Erroris & ignorantiæ,
Horroris & immunditiæ,
Furoris & peſtilentiæ,
Guloſitatis & caſtrimargiæ,
Pompoſitatis atque ſuperbiæ,
Vacuitatis & indigentiæ,
Impietatis & iniuſtitiæ,
Rapacitatis & violentiæ,
Mendacitatis atq; fallaciæ,
Doloſitatis & fraudulentiæ,
Aduerſitatis atque miſeriæ.

Dico ergo, ꝙ iſta eſt domus auaritiæ & ardoris. Abdiæ. 1. Erit domus Iacob ignis & domus Ioſeph flamma. Item eſt domus ignorantiæ & erroris Ezech. 10. Domus repleta eſt nube. Itē eſt domus immunditiæ, & horroris. Vnde illud prædictum Oſeæ. 6. In domo Iſrael vidi horrenda. & Hiere. 5. Aequi amatores in fęminas in domo meretricis luxuriabantur. Itē eſt domus peſtilentiæ & furoris. Et tamen dicitur Eccleſ. 4. Noli eſſe ſicut leo in domo tua, euertens domeſticos tuos. Item iſta eſt domus vinolentiæ & guloſitatis Amos. 2. Vinum damnatorum bibebant in domo Dei ſui. Item eſt domus ſuperbię & pōpoſitatis. Amos. 6. Vę vobis, qui opulenti eſtis in Syon optimates, capita populorum, ingredientes pompatice domū Iſrael. Item domus eſt indigentiæ & vacuitatis. Pauca. n. bona ſpiritualia ſunt ibi. Aggei. 1. Domus mea deſerta eſt. Item domus eſt iniuſtitiæ & impietatis. 2. Paralip. 36. Interfecit iuuenes eorum gladio in domo ſanctuarii. Itē domus eſt violentiæ & rapacitatis. Eſa. 3. Rapina pauperis in domo veſtra. Item domus eſt fallaciæ & mendacitatis. Michez. 1. Domos mendacij in deceptionem Regibus Iſrael. Item domus eſt fraudulētię & doloſitatis. Hier. 5. Domus eorum plenę ſunt dolo. Item domus eſt miſeriæ & aduerſitatis, quia. ſ. propter prędicta mala vitia accidunt hodie domui Eccleſię multa aduerſa. Soph. 1. Erit fortitudo eorum in direptionem, & domus eorum in deſertum. Non ſic debet eſſe (chariſſimi) ſed potius domus frequentanda per deuotionem. ¶ Quartò dico, ꝙ eſt alia domus Dei. ſ. cœleſtis patria, quę eſt frequentāda per affectionem & contemplationē, quia re uera iſta debet cōtemplari & deſiderari, & hoc quia vere chariſſimi, iſta videtur eſſe illa domus ſeu regio cęleſtis, quæ dicitur aries, quę eſt ſm Miſael ſignum igneum & diurnum, vbi eſt ſolis exaltatio, & iſtud ſignum dicitur domus vitę, ſic vere (chariſſimi) domus paradiſi eſt domus ignea propter feruorē inextinguibilis charitatis, eſt domus diurna propter ſplendorem inoffuſcabilis claritatis, eſt domus vitę propter vigorē indefectibilis firmitatis, quia ſcilicet ibi perpetuo viuitur, & ſine fine. vnde. pſ. Beati, qui habitant in domo tua Domine, in ſęcula ſæculorum laudabūt te. Et ideò bene dicitur, ꝙ ibi eſt ſolis exaltatio, quia vere in domo paradiſi ſol, ideſt boni & iuſti promouentur, & etiam exaltantur, quia re uera iſta eſt domus M

Refulgens & ſpecioſa,

Dico ſpecioſa. pſ. Abun-

Abundans & copiosa,
Relucens & luminosa,
Suauis & odorosa,
Honorabilis & gloriosa,
Exultans & gaudiosa,
Delectabilis & dulcorosa,
Admirabilis & stuporosa.

Domine dilexi decorem domus tuæ & locum habitationis gloriæ tuæ. Et Threno. 2. Heccine est vrbs perfecti decoris & gaudiũ vniuersæ terre, Speciosa. Baruc. 3. O Israel quàm magna est domus Dei. Copiosa. vnde in psal. Replebimur in bonis domus tuæ. Luminosa etiam quia. s. ibi est beata visio & congregatio. psal. Deus in domib. eius cognoscetur. Item odorosa. Io. 12. Impleta est domus ex odore vnguenti. Item gloriosa. vnde Aggei. 2. Implebo domum istam gloria & Esa. 11. Domum maiestatis meæ glorificabo. Item gaudiosa. vnde illud psal. Beati, qui habitāt in domo tua domine, in sæcula sæculorum laudabunt te. Et albi. Qui habitare facit sterilem in domo matrem filiorum lætantem. Et illud Psalm. Psalmos nostros cātabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo domini. Item dulcorosa, quia. s. ista est dulcissima fruitio. Psa. Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis potabis eos. Item stuporosa, quia. s. ista est præ cunctis admiranda. Psa. Introibo in locū tabernaculi admirabilis, vsq; ad domum Dei. Ista ergo est domus speciosa, copiosa, luminosa, odorosa, gloriosa, gaudiosa, dulcorosa, stuporosa. Sed re uera (charissimi) talis domus nō est miserabilis, sed mundus, quia verè iste ostēditur esse domus tota contraria & diuersa. Et ideo de mundo potest intelligi illud, quod dicit Misael de illa domo, seu signo aut regione cęlesti, quę dicitur Pisces, quę est domus inimicitiæ, & signat laborem, susurrationem, tristitiam, dolum, maleuolētiam, & carcerem. Quia re uera (charissimi) ad literam, mundus quidem domus est miseriæ & laboris, lamentationis & doloris, tristitiæ & mæroris, s. doli maleuolentiæ, inuidiæ & liuoris, carceris etiam & languoris. Ideo de tali domo loquitur Esa. 13. Replebuntur domus eorū draconibus &c. Vide ibi. Non sic paradisus (charissimi), quia iste est domus Dei illustrior. Non sic Ecclesia quia est domus Dei exterior. Non sic etiam bona conscientia, quia ista est domus Dei interior. Non sic etiam beata Virgo, quia ista est domus Dei secretior, ob hæc
A sufficiant.

Donare. Donum.

Quia supra satis dictū est de dare, parum dicendum est de donare. Nota ergo, quòd est donum Dei, donum iusti, donum impii, donum mundi. Deus. n. est principalis donator & dator, quia sicut scriptum est Iacob. 1. Omne datū optimum, & omne donum perfectum, desursum est descendēs à patre luminum. Primo dico, ꝙ Deus dat hominibus spiritualia, tēporalia, æternalia. Donat spiritualia. s. gratias & virtutes. Gratia enim à solo Deo datur. Fides etiam sine merito præcedente à domino cōceditur, & donatur. Vnde Eph. 2. Gratia enim estis saluati per fidem, & hoc nō ex vobis. Dei enim donum est, non ex operibus, vt ne quis glorietur, ipsius enim sumus factura. Vnde etiam de Christo ascendente legitur Ephe. 4. ꝙ ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Dona dico videlicet Spiritussancti, quia. s. Deus pater & Deus filius miserūt nobis Spiritum Sanctum, quem dederunt nobis, dispensatorem domus suæ, per quem dederunt etiam multa dona. Spiritus enim Sāctus dicitur & donum & donans: donum dico. Hebreo. 6. Illuminati gustauerunt donum cœleste, participes effecti Spiritussancti, donās etiam dicitur quia. s. iste est, qui dat hominibus septem dona spiritualia, quæ scilicet sibi specialiter appropriantur, videlicet.

Donũ
Timoris, vt Deum in reuerentia habeamus,
Consilij, vt bona prudenter eligamus,
Pietatis, vt proximo clementer subueniamus,
Fortitudinis, vt mala valenter sustineamus,
Scientiæ, vt naturalia & materialia sciamus & cognoscamus,
Intellectus, vt spiritualia cōtemplemur & videamus,
Sapientiæ, vt supernaturalia degustemus & sapiamus.

¶ Ista enim sunt septem dona Spiritussancti communia, quæ enumerantur Esa. 11. vbi de flore, qui egreditur de radice Iesse, dicitur, ꝙ requiescet super eam Spiritus domini, Spiritus sapientiæ & intellectus, Spiritus consilij & fortitudinis, Spiritus scientiæ & pietatis & replebit eum Spiritus timoris domini. Igitur talia dona à Spiritu sancto dantur, & diuersis diuersimode conceduntur. 1. Corin. 7. vnusquisq; propriū donum habet, alius sic, alius autem sic. Et bene dicitur propriū. Sicut enim video, quòd vnaquæq; persona propriam sibi vendicat faciem seu faciei imaginem & figurā, in quo valde differre videntur vniuersi mortales, sic etiam in facie interiori. s. in mente tanta est dissimilitudo & diuersitas, quòd vnusquisque proprium habet donum. Et inde est, quòd vnus præcellit in vno, & alius in alio, & quòd vnus est sapiens ad vnā scientiam, alius ad aliam, vni placet vna virtus, & alteri altera, q. d. s. Spiritussanctus diuidit singulis dona sua, iuxta illud Eph 4. Vnicuiq; autem nostrum data est gratia secundū mēsuram donationis Christi. Consulit ergo scriptura Actuum. 2. dicens. Pęnitentiam agite, & accipietis donum Spiritussancti. Donum dico fidei, quæ dirigit in credendis. Donum disciplinæ, quæ dirigit in cauendis. Donum prudentiæ, quæ dirigit in agendis. De fide dicitur Sap. 3. Dabitur inquit illi (. s. iusto) fidei donū electum, & sors in templo Dei acceptissima. De disciplina dicitur Sapien. 7. Participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati. De prudentia verò dicitur Prouer. 4. Attendite, vt sciatis prudentiam, donū bonum tribuam vobis, legem meam ne derelinquatis. Patet ergo, quòd Deus donat spiritalia. ¶ Adhuc dico, quòd ipse donat temporalia. Vnde etiā Iacob de gregibus missis Esau Gene. 33. dixit. Suscipe donationem, alias benedictionem, ꝗ donauit mihi Deus. & ibidē de liberis dicitur. Paruuli sunt quos donauit mihi Deus. quasi diceret. Et filij & bona alia à Deo dantur. Deniq; dico, quòd Deus donat æternalia. s. gloriam paradisi. De qua Sap. 3. Fideles in dilectione acquiescēt illi, quoniam donum & pax est electis Dei. Ita quòd Deus videtur dicere beatis illud Danielis. 2. Præmia & dona, & honorem multum accipietis à me. Istud est igitur donum Dei, quod concupiscendum est. ¶ Secundo principaliter dico, ꝙ inuenitur donum iusti, quod est remunerandum. Iusti enim & se & sua consueuerunt donare, & charitatiuè distribuere & communicare. Speculum enim receptam imaginem continuo repræsentat & si etiam obiiciatur sibi aliud speculum, illam quam recepit imaginem, sibi statim communicat. Et si illi aliud speculum objicitur, etiam & illud sumptam imaginem sibi donat. In speculis ergo virtus donatiuā & communicatiua abundat, quia alterum alteri, quod habet, dat. Talia ergo specula spiritualiter debemus esse, quia bona nostra (quæ proculdubio non à nobis, sed aliunde habemus) alterutrum communicare, dare, & distribuere debemus, exemplo Dauid, qui sicut dicitur. 1. Regum. 30. misit dona de præda senioribus Iuda. Talem etiam virtutem liberalem & donatiuam dicebat se habere Paulus. 2. Corint. 2. dicens. Si cui autem aliquid donastis, & ego donaui. Et pro certo donandum est, quia donum discretè & liberaliter datum, iram iudicis solet placare, amicitiam solet captare, cœli Gloriam solet præstare. Dicam ergo, quòd dona bene posita placare solent iracundiam. Prouerb. 21. Munus absconditum extinguit iram, & donum in sinu, indignationem maximā. Et bene dicitur absconditum & in sinu, quia. s. dona & munera & exenia siue dentur Deo siue pauperibus, siue etiam dentur diuitibus, occultè non publicè debent dari, quia dare publicè Deo, esset hypocrisis, pauperi, esset iactantia, diuiti, esset stultitia. Dico etiam, quòd dona solent amicitiam captare. s. amicitiam illius cui dantur, & etiam Dei & Sanctorum. Vnde Prouerbi. 19. Multi colunt personam potentis, & amici sunt dona tribuentis. Item talia dona præstare solent cœli Gloriam. Ideo dicitur Prouerb. 18. quòd donum hominis dilatat viam eius, & ante principes scilicet Deum & Angelos, spatium ei facit. Istud est igitur donum iusti, quod est remunerandum. ¶ Tertiò dico, quòd inuenitur donum impij, quod est abominandum seu vituperandum. Tales enim solent dona donare & accipere. Donare dico, quia cum parum habeant de sufficientia virtutum, nesciunt habere recursum nisi ad munera danda. Exemplo illius Menelai, qui aurea vasa furatus est de templo quæ donauit, vt interficeretur Onias, sicut dicitur. 2. Macha. 4. Dona enim malorum semper dantur vel malè. i. de malè acquisitis, sicut patet de illis, qui dant eleemosynas de alieno, vel ad malum finem, sicut de illis, qui dant, vt spiritualia acquirant, vel vt proximo preiudicium faciāt. De talibus. n. donis dr̄ Eccl. 34. Dona iniquorum non probat altissimus. Solent etiam mali libenter dona

dona recipere, sicut patet in malis iudicibus, qui dona accipiunt pro iudicio subuertēdo, vel in malis prelatis, q̃ dona accipiunt pro bñficio cōferendo. Isti.n. malè faciunt, quia sicut dr̃ Eccl.20. Enxenia & dona excecāt oculos iudicū. Nō sic debet persona publica facere, sed potius cuicunq; dona inhonestè offerenti, dēt illud, quod Dan.5 scribitur, rñdere Munera tua tibi sint, & dona domus tuæ alteri da. Sic ergo patet q̃uo inuenitur donum Dei, iusti, & impij. Vide supra de titulo dare, vbi multa notaui, vide ēt ifra vbi munus &c.

A **Donec.** Cum donec, quod idem est quod vsq; vel vlquequo sit aduerbium temporis, semper signans aliquam temporis præfinitionem, terminationem, & præcisionē, & præcedentis suspensionis seu conditionis certificationem, & purificationem, & ideo donec semper supponit aliquid suspensum & dubium, quod præcedit, & aliquid certum & solidum quod succedit; possum bene moraliter dicere q̃ per istam dictionem donec possunt significari omnia dubia & suspensa & omnia etiā præfinita & certa. Donec.n. ponitur q̃nq; exclusiuè, quia.s. excludit q̃cq̃d est præcedens, sicut illud Psal. Persequar inimicos meos, & compræhendam illos, & non cōuertar donec deficiat. quasi diceret. Quando defecerit, tunc cessabit & excludetur p̃secutio. Quandoq; etiam ponitur inclusiuè, & hoc quando ponitur localiter, sicut cū dr̃. 1. Regum. 15. Percussit Saul Amalech ab Euila donec venit ad Assur. Donec.n. includit illud spacium terræ, quod erat inter Euilam & Assur. Quādoque etiam ponitur adiunctiuè sicut cum Iudicum. 4. dr̃. Forti manu filij Israël opprimebant Iabin regem Chanaā donec delerent eum. Istud.n. donec addit ad præcedentem oppressionem. Quia tamen donec, vt communiter, ponitur exclusiuè, notabo q̃ per donec potest intelligi

Tempus {
- aduentus Christi, q̃ excludit legis austeritatē.
- penitentiæ, qđ excludit culparū peruersitatē,
- peccati, quod excludit virtutum vtilitatem,
- futuræ mortis, q̃ excludit mundi vanitatem,
- futuri iudicij, q̃ excludit magnorū nobilitatē,
- damnationis & inferni, quod excludit omnem iocunditatem.

Tempus gloriæ paradisi, q̃ excludit omnem aduersitatem. Ista sunt.n. septem donec per quæ omnia suspensa, & dubia

B terminantur & etiam excluduntur. ¶ Dicam ergo, q̃ inuenitur donec excludēs legales austeritates. Et istud fuit donec aduentus Christi, in quo expectatio patrū quæ suspensa fuerat ab origine mundi, fuit terminata, & legis austeritas tēperata. Ideo bene dicitur Gen.49. Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de fęmore eius, donec veniat qui mittēdus est, & ipse erit expectatio gētium. & si vis nota, q̃ istud fuit

Donec {
- recreatiuum,
- informatiuum,
- benedictiuum,
- charitatiuum,
- illustratiuum,
- roboratiuum.

Recreatiuum dico, q̃a Christus veniens egenos satiauit. 1. Reg.9. Non.n. comesturus est populus donec veniat Samuel, ipse.n. benedicet hostiæ, tunc comedent, qui vocati sunt. Informatiuum etiam, quia Christus veniens obscura declarauit. 1. Re. 10. Septem diebus expectabis me, donec veniam ad te & ostēdam tibi quid facturus sis. Benedictiuum etiam. Matth.23. Non me videbitis amodo donec dicatis Benedictus, q̃ venit in nomine domini. Item charitatiuū, quia tunc fuit ostēsa maxima charitas inter Christum & Ecclesiam sponsam suam. Cant.2 Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur in hortis donec spiret dies, & inclinentur vmbræ. Illuminatiuum etiam fuit. Vnde Esa 62. Esaias de Christi aduētu dicit sic. Propter syon non tacebo, & propter Hierusalē non quiescam, donec egrediatur, vt splendor iustus eius, & Sanctus eius vt lampas accendatur. Fuit insuper stabilitiuū & roboratiuum. Vnde ibidem vr̃ loqui Sanctis patrib. de hoc donec. i. de Christi aduentu, dicens. Ne taceatis, & ne detis silentium ei donec stabiliat, & donec ponat Hierusalē laudem in terra. Istud igitur fuit vnum donec excludens legales antiquitates, seu donec confortans Sanctorum patrum

C anxietates. ¶ Secundò dico, q̃ est vnū donec excludens culparum peruersitates. Et istud est donec gratiæ, & donec pęnitentiæ, per quas omnia vitia excluduntur, & bona oia generantur. 2. Reg.10. Manete in hierico, donec crescat barba vestra. Hierico Luna interpretatur, quam gratia & pœnitentia designatur, quibus mens illuminatur, & Barba, id est virtutum cæsaries, augmentatur. Et nota, q̃ donec gratiæ seu pœnitentiæ est

Donec {
- Virium fortificatiuum,
- Virtutum continuatiuum,
- Operum ædificatiuum,
- Hostium exterminatiuum,
- Lachrymarum exuberatiuum,
- Voluptatum suppeditatiuum,
- Operum fructificatiuum,
- Orationis accumulatiuum,
- Diuinitatis recogitatiuum.

¶ Istud est igitur vnum donec, q̃ vires solet fortificare. Vnde Iud.5. Cessauerunt fortes Israel donec surgeret delbora Delbora.n. quæ interpretatur apex vel eloqnens, est gratia, quæ est apex eloquens per confessionis anxietatem. Item istud est vnum donec, quod virtutes solet continuare. Psal. Persequar inimicos, & compræhendam illos, & non cōuertar donec deficiant, quasi dicat, ego perseuerabo donec victoriā obtineam. Item est vnum donec, quod bona opera solet facere, & fabricare. Nee.4. Nos ipsi faciamus opus media pars nostrum teneat lanceas, donec egrediantur castra. Item est vnum donec, q̃ hostes solet exterminare. 2. Re.22. Inimicos meos conterā, & non conuertar, donec consumā eos, & cōfringā, vt nō cōsurgāt. Itē est vnum donec, quod fletu solet exuberare. 1. Reg.30. Leuauit Dauid & populus, qui erat cum eo voces suas, & planxerunt donec deficerēt in eis lachrymæ. Itē est vnum donec, quod carnem suppeditat, quia.s. istud aufert ei delitias. 1. Reg. 1. Mulier lactauit puerum suum, donec ablactaret eū. Itē est vnum donec, q̃ valde solet fructificare. fructus.n. bonorū operum gignit. 1. Reg.2. Repleti prius, pro panibus se locauerūt. i. impinguati & diuites abstinuerunt, & mendicauerunt, & famelici isti tādē virtutib. saturati sunt, donec sterilis. i. pnīa peperit plurimos. i. plurimas virtutes. Item est vnum donec, quod orationes solet multiplicare. Eccl.35. Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & donec propinquet, consolabitur, & nō descendet donec aspiciat altissimus. Itē est vnum donec quod Dei virtutē solet manifestare. Vñ Nabuchodonosor dicit Dan.4. Fęnum quasi bos comedes, & rore cęli infunderis, & septem tempora mutabuntur super te, donec scias q̃ dominetur excelsus in regno hominum. Patet ergo, q̃ inuenitur vnum donec excludens culparum peruersitates. ¶ Tertiò di-

D co, q̃ inuenitur vnum donec excludens virtutum vtilitates, & istud nihil aliud est, quàm peccatum. s. quod est vnum

Donec quod {
- Excitat diuinum furorem,
- Maculat animæ candorem,
- Infestat iustorum valorem,
- Transportat ad orci dolorem,
- Vacuat virtutum vigorem,
- Aestuat per mentis ardorem,
- Aggregat pauperum humorem,
- Simulat perfectum amorem.

Peccatum dico, est vnum donec, i. vna meta exclusiua, quæ diuinum furorem solet excitare. Vnde de peccatoribus dr̃ 2. Para.36. q̃ parui pendebant sermones dñi, & illudebant prophetis eius, donec ascenderet furor domini in populum suum, & nulla esset curatio. Item peccatum est vnū donec, quod animi candorem solet maculare. Et ideò propriè sanguini comparatur. 4. Reg.24. Sanguinem innoxium multū nimis fudit Manasses, donec impleretur Hierusalem. s. sanguine peccati vsq; ad os. Item est vnum donec, q̃ iustorum valorem seu quietem solet infestare. Vnde illi impij dicebāt de filijs Israel Nee.4. Nesciant donec veniamus, & interficiamus eos. Item est vnum donec, quod ad orci seu inferni dolorem solet transportare. Peccatum.n. post mundi p̃speritates transfert peccatores ad inferni pœnalitates. Vñ peccatum videtur peccatoribus dicere illud. 4. Regū.18. Egredimini ad me, & comedat vnusquisque de vinea & de ficu sua, donec transferam vos. Item est vnum donec, quod virtutum vigorem solet vacuare. Vnde de peccato gulæ dicitur Eccl.13. Confundet te in cibis suis, donec te exinaniat Item est vnum donec, quod per auaritiam solet æstuare. Ecclesia. 14. Insatiabilis oculus cupidi, non satiabitur donec

nec consumat animam suam. Item est vnum donec, quod per rapinã solet diuitias aggregare. Eccl.23. Anima calida, quasi ignis ardẽs, non extinguetur, donec aliquid glutiat. & Nume.23. Non accubabit leo donec rapuerit prædam, & occisorum sanguinem bibat. Sanguinem inquit .i. diuitias. Item est vnum donec, quod perfectum amorem solet dissimulare, & istud est peccatum adulationis, vnde de adulatorib. & fallacibus dr̃ Eccle.29. Dum accipiunt, osculantur manꝰ dantis. Istud est igitur vnum donec excludens virtutum vtilitates. ¶ Quartò dico, ꝙ est vnum donec excludens mundanas vanitates. Et istud est meta mortis, quæ.s. est donec

E

Omnium immutatiuum,
Terrarum desolatiuum,
Diuitum relegatiuum,
Statuum varietatiuum.

Est dico, mors donec immutatiuum. In morte.n. mutatur status naturæ, & status fortunæ. Vnde Iob.14. Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Itẽ est mors donec desolatiuum. Esaię 6. Vsquequo dñe? (supple veniet homo) & respondet. donec desolentur ciuitates absq; habitatore & domus sine hoie. Item mors est donec relegatiuũ. Vnde de Sedechia á Nabuchodonosor relegando dr̃ Hier.31. Ducet eum in Babylonem, ibiq; erit donec visitem eũ. Item mors est donec varietatiuum. Vnde in Psal. Singulariter sum donec transeam. Item est igitur vnum donec excludens mundanas prosperitates seu vanitates. ¶ Quintò dico, ꝙ inuenitur vnum donec excludens magnorum nobilitates. Et istud est donec seu meta iudicij, vbi.s. finis erit & terminus potentiæ tyrãnorum. Et nota, ꝙ iudicium est donec

Superborum eliminatiuum,
Meritorum remuneratiuum,
Mortuorum resuscitatiuum,
Perfectorum beatificatiuum.

Vnum donec, in quo superbi eliminabuntur. Vnde Eccle.35. Dominus inquit, iudicabit iustos, & faciet iudicium. Sequitur. Donec tollat plenitudinem superborum & sceptra superborum contribulet. Item istud est vnum donec, in quo merita remunerabuntur. Vnde ibidem. Donec reddat hominibus secundum actus suos & secundum opera Adæ, & secundũ præsumptionem illius. Item istud est vnum donec, in quo mortui resuscitabuntur. vnde Iob.14. Homo cum dormierit, non resurget, donec atteratur cœlum, non euigilabit. Qñ cœlum atteretur .i. in iudicio quando cœlum, & terra transibunt. Item istud est vnum donec, in quo sancti seu perfecti beatificabuntur. vnde Eccl.35. Dominus, inquit faciet iudiciũ plebi suæ, & oblectabit iustos mia sua. Patet ergo quo est vnum donec excludens magnorum nobilitates.s. tẽpus iudicij. ¶ Sextò dico, ꝙ inuenitur vnum donec excludẽs gaudiorum iocunditates. Et istud est tempus inferni, quod proculdubio potest dici vnum donec, quod habet

F

Blandium consumptiuum.
Carcerem constrictiuum.
Infert tædium subiectiuum.
Auferrt gaudium refectiuum.

Dico ergo, ꝙ infernus est vnum donec, quod gladiõ solet occidere. Hiere.6. Mittam post eos gladium, donec consumantur. Item est vnum donec, quod carcere solet constringere. Matth.5. Aduersarius ponet te in carcerem. Amen dico tibi, non exibis inde, donec reddas nouissimum quadrantẽ. Item est vnũ donec, quod subiectione solet deprimere. Vnde de excæcato & captiuo Sedechia dr̃.2. Paral.36. quod ductus in Babylonem seruiuit regi & filijs suis post eum donec imperaret Cyrus rex persarum, qui.s. interpretatur hæreditator .i. Deus, qui hæreditauit in omnibus gentibus, q.a.s. damnati seruiunt regi Babylonis Diabolo, donec .i. quandiu Deus imperabit, hoc est in æternum. Item infernus est vnum donec, quod desolatione solet affligere, quia .s. p istđ relegatur homo à Dei præsentia & sanctorum, & ab eorum consortio gaudioso, quod secundum sanctos maior est pœna damnatis, quàm sit ignis inferni. Vnde.4. Reg.24. Irascebatur dominus contra Hierusalem & contra Iudam, donec proijceret eos à facie sua. Patet igitur quomodo est vnum donec excludens gaudiorum iocunditates. ¶ Septimò dico ꝙ est vnũ donec excludens inferni pœnalitates. Et istud est donec seu tps paradisi, ꝙ pro certo est vnum donec, ꝙ est

Dei speculatiuum,
Hostis subiugatiuum,
Gaudij cumulatiuum,
Desiderij satiatiuum.

Dico igitur, quòd tẽpus, in quo beati sunt ĩ patria, est vnũ donec, quo Deus speculatur. Matth.16. Sunt de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis in regno suo. .i. quamdiu videbunt filium hominis, ꝙ.s. erit semper. Item est vnum donec, quo hostis iugulatur, seu etiam subiugat. Psal. Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. donec inquam .i. quãdiu. hoc est dictu semper. Item est vnum donec, quo gaudium exaltatur, seu cumulatur. Iob.8. Deus non proijciet simplicẽ, nec porriget manum malignis, donec impleatur risu os tuum, & labia tua iubilo .i. in illo donec, in quo Deus implebit risu os tuum, ipse nõ proijciet simplicem, nec adiuuabit malignũ. Item est vnum donec, quo desiderium satiatur, seu etiam refrigeratur. Vnde Iob.24. Recede paululum ab eo, vt quiescat, donec opta a veniat sicut mercenarij dies eius. (Mercenarij dico) qui.s. valde gaudet, qñ finito labore diurno quiescit, & quando facto seruitio mercedem recipit. Sic ergo patet quomodo ista dictio donec, & istud determinatum tempus significat tempus gloriæ supernalis, tempus tristitiæ infernalis, tempus iudicij finalis, tempus mortis seu defluentię corporalis, tempus culpæ seu nequitiæ criminalis, tempus gratiæ seu pœnitentiæ virtualis, tempus Christi aduentus seu pœnitentiæ personalis. Sufficit, vide de vsque, & de Vsquequo, & de quousque & similibus.

Dormire

Nota, ꝙ dormire pluribus modis sumitur in scriptura. Est enim dormitio A

Virtuosa,
Vitiosa,
Dolorosa,
Gloriosa.

¶ Dormitio virtuosa est quies contemplationis & deuotionis. Matth.26. Dormite iam & requiescite. Item est dormitio vitiosa, quę est status peccati. Peccator.n. dr̃ dormiens, qa sicut dormiens caret vsu sensuum corporalium, sic peccator spiritualium. Vnde.1. Regum.26. Inuenerunt Saul iacẽtem & dormientem in tentorio. Item est dormitio dolorosa, & sic dormitio signat mortem. Vnde Iob.7. Ecce nunc in puluere dormio. Item est dormitio gloriosa, & ista signat quietem gloriæ paradisi, de qua Marci.5. Non est mortua puella, sed dormit. Dormitio ergo quandoq; signat in bono, qñq; in malo. In bono.n. signat quietem deuotionis vel contemplationis, in malo verò signat quietem peccati & infectionis & mundanæ consolationis. Dicamus ergo primo de primo modo dormitionis.s. de deuotione & contemplatione, & possumus dicere, ꝙ ista est quędam dormitio valde appetenda. Multa.n. sunt animalia, quæ dormiũt impinguãtur, & illa dormitio potissimè accidit in tpe hyemis, sicut patet de gliribus, quæ per totam hyemem dormiunt, & impinguantur, & in tpe æstatis euigilant, & à pristina pinguedine macerantur, vt dicit auctor proprietatũ. Sic verè charissimi, illi, qui bene dormiunt per deuotionem & contemplationem, bene impinguantur per virtutum & gratiarum acquisitionem. Istud verò maximè accidit in hyeme .i. in tẽpore tribulationis, & paupertatis. Tunc enim solet somnus deuotionis facilius accidere, & pinguedo gratiarum & meritorũ amplius abundare. Psa. Dormiui cõturbatus. Aestas .s. mundanæ prosperitatis istũ somnum impedit, & virtutũ macredinẽ seu pauperiẽ introducit. vñ Apostolus nõ legit, ꝙ dormirẽt, nisi qñ erãt in tristitia & dolore.s. in nocte quã do dñs fuit captus, tunc.n. dr̃, ꝙ Christus inuenit eos dormiẽtes p̃ tristitia Luc.22. Et in psa. Ego dormiui, soporatus sum, & exurrexi, q.a dñs suscepit me. De hoie igitur qui taliter dormit põt intelligi verbum illud Iob.40. Sub vmbra dormit, in secreto thalami, in locis humẽtib. ¶ Et aduerte, ꝙ qui quiete dormire desiderat, à tribus cauere dẽt, videlicet B

A nimio calore. [Sub vmbra inquit.]
A nimio clamore [Ideo debet esse in secreto.]
A nimio horrore seu fętore. (Quia debet esse in thalamo, qui solet esse viridis & purus.) Sic verè charissimi illi, qui per deuotionem volunt dormire, debent esse sine calore auaritiæ, [quia sub vmbra.] Sine clamore iracundiæ, [in secreto.] Sine horrore immunditię. [thalami.] Simus igitur sine auaritiæ feruore. [Sub vmbra inquit.] Vmbra enim signat refrigerium pietatis, loci humentes designant dulcedinem benignitatis. Benignitas enim & pietas ardorem refrigerant cupiditatis. Dormite iam & requiescite. De Christo legitur Matt 8. quòd motus magnus factus est in mari, ita vt

ita vt nauicula operiret̃ fluctibus,ipse vero dormiebat. Ad denotandum,ꝙ sancti per deuotionem & contemplationẽ melius dormiunt & requiescunt,quando motus fortiorum tribulationum insurgunt. Exemplo infantium,qui tunc facilius dormiũt,quando cunabula eorum nutrices vibrant & concutiunt.psal. Dormiui conturbatus. Dicat ergo quilibet deuotus illud prædictum psalm. Ego dormiui, & somnum cepi &c. Vt per deuotionem homines dormiant & quiescãt Sub vmbra inq̃t dormit. Vnde de Helia dicitur. 3.Reg.19. ꝙ ille obdormiuit sub vmbra iuniperi Draco est animal calidissimũ,& ardentissimum & sitientissimum,rarissimè dormit,immo ſm Plinium,quasi cõtinuè vigilat Ad denotandum ꝙ illi, qui per auaritiã sunt feruentes,& qui bona mũdi sunt cõtinuè sitientes,sunt in continua vigilia sollicitudine & labore,& sine qetis & deuotionis dulcedine & sapore. Vnde dicitur Eccl.5. Saturitas diuitis non sinit dormire

C eum. Simus ergo sine auaritię feruore. ¶ Adhuc dico,ꝙ si volumus per deuotionem dormire,nos debemus esse sine iracundiæ clamore,ꝙ ostenditur cum dr̃. In secretò. Sicut .n. clamor & tumultus impedit dormitionem,sic lites & cõtentiones, ira & detractiones impediunt deuotiones. In secreto.n.debemus esse,& à mundanorum negociorũ strepitu segregati,si per deuotionẽ volumus quiescere, & dormire. Vt.n.dicit Auicenna animalia,quæ habent palpebras, dum dormiunt claudunt eas. Et ideò pisces nõ dormiũt, eo ꝙ palpebras nullas habent. Sic re uera charissimi,si dormire volumus per deuotionẽ,necesse est, ꝙ oculos cordis claudamus per sensuum resecationem, & ꝙ à mundi negõciis & tumultibus nos abstrahamus per pacis & cõcordiæ vnionẽ. Iuxta illud psal. In pace in idipsum dormiã, & requiescã. Nã pro certo charissimi illi,qui carẽt talibus palpebris & clausuris,& qui exercenda negocia exteriora mundi solatia & litigia,oculos cordis habent apertos, nunquam possunt per deuotionem pausare, nec per cõtẽplationem qescere vel dormire. In secreto ergo extra turbas. vnde Iudit. 8. In superioribus domus suæ fecit cubiculum secretum sibi Superior.n.pars est Paradisus,in quo ꝓ certo debemus cubiculum nostrũ facere per contemplationem, ꝙ debet esse secretus per exteriorum negociorum resecationem. Simus ergo sine iracundiæ seu discordiæ clamore. Deniq; si volumus dormire spũaliter,nos debemus esse sine luxuriæ fœtore. In loco.n.florido,viridi,mundo & gratioso, melius dormit,horror.n.& fœtor loci ipedit dormitionẽ. Sic verè charissimi,si p deuotionem dormire volumus,necesse est vt floridam castitatis mundiciã habeamus,& ꝙ horrore & fœtore luxuriæ careamus,ꝙ ostenditur cum dicitur [Calami]. Calami.n.& iunci in cameris spargunt̃,vt mũdiores & gratiores habeant̃, & vt ibi sopidius dormiat̃, vt cuilibet viro mundo & puro dicat̃ illud Ezec.26. Stactẽ & calamus in negociatione tua. Stactẽ.n.est pura myrrha & probatissima, q̃ est spẽs valde amara p quam pęnitentia denotat̃, quia verè tunc mundicia optimè seruat̃,qñ amaritudo pniæ comitat̃. Apes.n.valde diligunt locũ mundũ habitare,& ibi dormire & cubare. Veruntñ cum mundicia,q̃ habent interius,sp volunt habere amaritudinem exterius,quia vt dicit Pli. orificium aluearis sui solent succis amaris linire, ne subintrent aĩalia venenosa. Et sic verè charissimi, si munditiam castitatis & puritatis & charitatis volumus interius seruare,& in ipsa quiescere & dormire,necesse est succis amaris.i.amaritudine pęnitentiæ exterius nos linire,ne forte aĩalia venenosa.i.vitia,valeant nos per immundiciam maculare. Dicat igitur ille, qui taliter vult dormire,illud Proue.7. Myrrha aloe & cynamomo aspersi cubile meum. De quo põt intelligi illud Esa.50. In doloribus dormietis. In dolorib.n.pniæ, & contritionis debemus per deuotionem dormire. Sic bene dico,ꝙ si per deuotionem seu contemplationem dormire volumus,necesse est,ꝙ immundicia, discordia, & auaritia careamus. Ista est igitur dormitio virtuosa & appetẽda.

D ¶ Secundò principaliter dico,ꝙ est quædam dormitio detestanda. Et ista est dormitio peccati. Peccator.n. & dormiẽs æquiparantur. Vt.n.dicit Arist. somnus est quædam mortis imago. Sicut.n. dormiens & mortuus carent actu omnium sensuum corporalium,sic peccator spiritualium.

Iste non audit,per obedientiam & subiectionem,
Non loquitur,per diuinam laudem & confessionem,
Non sentit,per clementiam & compassionem,
Non se mouet,per bonam & vtilem operationem.

Et ideo bñ dico,ꝙ talis dormitio.i.quies & delectatio pcti est vituperabilis & detestanda. Ideò nos monet sapiẽs. Prouer.9. dicẽs. Vsquequo piger dormis? Et Ephe.5. dr̃. Surge q̃ dormis,exurge à mortuis,& illuminabit te Christus. Peccatũ,n.simile est veneno aspidis,ꝙ patiẽtem facit dormire, & dũ dormit,ipsum interficit,& occidit. Sic verè charissimi pctm̃ cũ hoiem inuenenauerit,ipsum in vanis delectationibus & affectionibus dormire,& quiescere facit. Verũtñ dũ in peccatis suis dormit & delectat̃,sæpe fit,ꝙ morte tẽporali pręueniẽ,& tãdẽ,ꝙ morte perpetua punit̃. Isti figurantur. Iudic.4. vbi dr̃, ꝙ Sizara potatus lacte obdormuit, & tũc venit Iahel,q̃ infixo clauo in tprib. dormiẽtis,soporẽ morti socians defecit,& mortuus est. Sic re uera charissimi,cum Sizara.i.pctõr,lacte & dulcedine delectationis oblectatus, obdormit,& quiescit in peccato,subito dũ nõ aduertit, venit Iahel.i.diabolus,q̃ claua & clauo mortis tpalis eũ infigit,& ipsum temporaliter & æternaliter occidit,ita ꝙ de tali dormitione põt dici illud psa. Qui dormit, non adijciet, vt resurgat. Ista est igit̃ dormitio vituperabilis. ¶ Et possumus notare generaliter,ꝙ quatuor sunt, quæ faciunt homi- E
nem in peccato dormire

Primum est adulatoris deceptio,
Secundum est carnalitatis infectio,
Tertium est cupiditatis affectio,
Quartum est tepiditatis seu negligentiæ compactio.

Quidã igit̃ obdormiũt p deceptorũ verbositatẽ. Et isti sunt principes vanigloriȷ & superbi qui libenter audiũt adulatores ipsos cõmẽdãtes,& sua facta iustificãtes,in quorum verbis delectant̃,ita ꝙ in verbis dormiũt.i.in pctõ & moriunt̃. Isti sunt similes crocodilo,ꝙ est maximum aĩal & crudele, q̃ qñ quiescit iuxta fluuiũ,venit ad eũ trochilos auis parua quæ in Italia dr̃ rex auium q̃ ante ipsum volitãs intrat in os eius,& primo leniter eũ vnguib. scalpit, ita ꝙ belua p̃ delectatione obdormit,& ita trochilos,q̃ pẽnas habet scindentes,in ipsius ventrẽ intrat,& ipsum pforat atq; necat, vt dicit Pli. Sic verè charissimi,añ magnos crocodilos.i.añ principes & tyrãnos,volitant,& discurrũt adulatores,qui reges auiũ possunt dici,eo ꝙ tales præ alijs gñrib. hominũ regnãt hodie & prosperant̃ in mundo. Iõ dicit q̃dã versificator. Si F
q̃s honorati desiderat atq; ditari,discat adulari, quia tales sunt modo cari. Isti igit̃ charissimi, scalpũt & liniũt eos suis blãdis sermonib. adulationib. atq; verbis & sic aliquando in peccatis obdormiũt,ꝙ finaliter per eos depauperant̃,& tpaliter peũt,& succũbunt. Adulatores.n.nõ quærunt nisi verba placẽtia dicere,nisi hoĩes sopire & decipere,sc̃ã mala eorũ iustificare,ipsos à bonis temporalib. depauperare, & lucrũ & cõmodũ reportare,& in suis iniq̃tatib. enutrire. De tali ergo dormitione.i.de superborũ delectatiõe põt intelligi illud Esa. 14. Omnes reges dormierunt, vnusquisque in gloria sua. Itẽ isti adulatores sunt similes syrenis, q̃ dulcedine fuscãtus nautas faciunt obdormire, vt tãdẽ possint carnes dormiẽtiũ deuorare. Totus.n.finis & intẽtio istorũ est, vt p cãtus & dulcia verba hoĩes sopiãt, vt carnes eorũ.i.tẽporalẽ substantiã ipsorũ deuorẽt,& cõsumat. Mercurius.n. (sicut dr̃ in fabulis poetarũ) cũ virga somnifera, cũ dulci cãtu fistulæ fecit Argũ dormire,q̃ cẽtũ habebat oculos,vt vnã vaccã,q̃ custodiebat,sibi posset subripere & furari. Sic vere accidit,ꝙ adulatores cũ fistula suorũ dulciũ & fallaciũ verborũ, Argũ.i.principes & p̃latos,q̃tũcunq; discretos & oculatos,faciũt obdormire,& hoc solũ vt vaccã, q̃ hẽt in custodia.i.officiũ,vel bñficiũ,vel aliud tẽporale lucrũ possint subripere,& habere: vnde talibus dr̃ in psa. Sicut vulnerati dormiẽtes i sepulchris,quorũ nõ es memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt. Istud tñ nõ dẽt esse,q̃a ꝓ certo custodes gregũ nunq̃ dormire sed semper vigilare legunt̃. Vnde in psa. dr̃. Ecce nõ dormitabit neq; dormiet, q̃ custodit Israel. Isti ergo obdormiũt pp deceptoriã verbositatẽ. ¶ Sũt aliq̃ q̃ dormiũt pp infectoriã carnalitatẽ. Isti sunt luxuriosi, q̃ rectè vident̃ siles elephãti,qui in deserto audito cãtu puellarũ vadit ad eas,ad delãbẽdũ mamillas earũ, ergo obdormit,& ab eisdẽ occidit̃,& sanguis ꝓ tingẽda purpura recipitur ab eisdẽ,vt dicit. Pli. Sic ꝓ certo (charissimi) luxuriosi in deserto huius mundi cãtibus,lusibus,& fallacijs puellarum

& mulierum decipiũtur, delectant, & attrahunt, qui tũc in earum amore obdormiunt, & indurant, in tm̃ ꝙ Dei & honoris & famæ propriè obliuiscunt, & sic per istas mulieres spũaliter occidunt, & ꝑ furta & rapinas, sanguine.i.tpalisub stantia vacuant. Ad hoc.n.tẽdit fallacia mulieris, primo attrahere, & decipere, & tãdẽ cõsopire, & in amore suo inuoluere, & finaliter spoliare atq; rapere. Istud ꝓpriè figuratum est in Dalida Iud. 16.ꝙ primo fecit Sanson super genua sua dormire, ipsumq; dormiẽtẽ totondit, & cũ ab eo recessisset fortitudo, ipsum deseruit, & fugit. Sic verè mala mulier statim, ꝙ videt hoĩem sup eius genua dormiẽtẽ.i.in amorẽ ipsius intendẽtẽ, nõ vacat nisi ad rapiẽdum, tondendum & furandum. Cum verò recesserit fortitudo ab hoĩe.i. status & diuitiæ & ꝓsperitas tpalis, ipsum pro certo dimittere, & vilipendere cõsueuit. iuxta illud Eccl. 13. Si habueris, conuiuet tecum, si nihil habueris, derelinquet te. Cõiter talibus, q̃ sic in corporis delitijs obdormiũt, loquit̃ scriptura Amos. 6. Veh qui dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis vestris. Isti igit̃ obdormiũt, & sopiunt̃ in infectiua carnali

G tate. ¶ Deniq; sunt, qui sopiuntur, & dormiunt per affectiuã cupiditatẽ. Cupiditas.n.q̃q̃ multum sollicitet, & affligat, in ipsa tñ delectant̃ auari, & ibi obdormiunt, & indurãtur, ita ꝙ quandiu vixerint, actib. talib. occupantur. Bona.n. mundi similia sunt semini papaueris, ꝙ facit hoĩem dormire, habet .n. virtutem somniferã. Quia verè semẽ bonorum tpalium facit hoĩem per auaritiã obdormire, intm̃ ꝙ ex quo isto vitio imbutus fuerit, nõ q̃rit amplius resilire. Diabolus.n. est sicut vitulus marinus, qui hẽt duas penulas cum quib. se regit in mari in natando, quarũ dextera si capiti alicuius fuerit supposita, statim somno vehementissimo sopiet̃, vt dicit Pli. Sic verè charissimi, diabolus in mari huius mundi vtit̃ duabus pẽnulis, quarum dextera est prosperitas, sinistra, est aduersitas. Illi igitur, qui istã dexterã habuerint, & qui in ꝓsperitate bonorum tpalium fuerint, faciliter in pc̃õ auaritiæ obdormiunt, & succumbunt. Sicut.n. ille, qui dormit, nõ cogitat de futuris, sed per longum corporis super terram se extendit, sic verè auari, nec de futuris bonis Paradisi, nec de tormẽtis inferni cogitãt, sed ex toto corde & etiam corpore in terra.i.in tpalibus se occupant & delectant. psalm. Dormierunt somnum suum & nihil inuenerunt oẽs viri diuitiarum in manibus suis. Diuitiæ.n. nihil dicũtur, eo, ꝙ nullã soliditatẽ habere noscunt̃. Diuitiæ ergo, quas in suis manibus inueniunt, nihil sunt, & qui eas amant, tanq̃ aqua decurrens ad nihilum deueniunt. Amos. 6. Qui lætamini in nihili. Et istud charissimi, non debet esse, q̃a verè q̃uis delitijs affluamus, q̃uis delitijs abũdemus, & q̃uis in his delectemur & dormiamus, ad terrã tñ.i. ad terrena nunq̃ debemus nos per immoderatum affectum deprimere, nec ibidem ꝑ auaritiã inclinare. Apes.n. q̃ñ extra alueare dormiunt dicuntur dormire versa facie versus cœlum. Apes etiã sp̃ solect dormire erecto capite. Elephas etiam q̃ñ dormit, nunquam ad terram pęnitus se prosternit, imo stans super duos pedes semierectus, super aliquã arborẽ se inflectit. quibus quidem exemplis instruimur & docemur, ꝙ si in mundi prosperitate aliquoties dormire contingat, nunquam ex toto affectu debemus ad terrã.i. ad amorẽ terrenorum nos prosternere, sed sp̃ caput cordis nostri & faciẽ mẽtis nostræ ad Deũ erigere, & leuare, & ad Deum & ad bona æterna sp̃ principaliter habere, dicentes illud Cant. 5. Ego dormio, & cor meũ vigilat. Istud potissimè debet esse in prælatis & pastoribus. Isti per negligentiam nunq̃ deberent dormire, sed sp̃ per diligentiam vigilare. Inter grues.n. & apes illæ, quæ excubias custodiunt, nunq̃ dormiunt, imo semper vigilare dicuntur, dum sunt in officio prædicto. sic & isti debent esse similes leoni, qui.s. dormit oculis apertis. sic &c. Vnde Num. 24. Accubans dormiuit, vt leo & quasi leæna. Bene ergo consulit Apostolus. 1. Thess. 5. diçens. Non dormiamus sicut cæteri, sed vigilemus, & sobrij simus. Et pro certo non sic auari, q̃a pro certo ipsi dormiunt per affectiuam cupiditatem. ¶ Ad-

H huc sunt mali, qui dormiunt per neglectiuam cupiditatem. Negligentia.n. cõparatur dormitioni, quia.s. sicut dormiẽs nihil operatur, sic negligens in nullis bonis actibus occupatur. Isti.n. videntur pati lethargiam, quæ occidit hoĩem dormiendo. sic & pigritia Vnde Proue. 6. Vsquequo piger dormis? paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conseres manus tuas, vt dormias, & veniet tibi quasi viator egestas, & paupertas quasi vir armatus. Patet ergo, quòd inuenitur quadruplex mala dormitio.s.

Negligentium atque pigrorum,	Ista ergo dormitio vituperabilis est, quę est detestãda.
Cupientium & auarorum,	
Incontinentium & immundorum,	
Adulatores audientium & deceptorum.	

Ista est.n. multipliciter mala dormitio, ex qua ꝑ certo sequitur dãnum & dãnatio. Raro.n. legit̃ ex dormitiõe bonũ venisse, sæpe aũt inuenit̃ ex dormitione malum cõtigisse. Lege obsecro scripturæ passus, & vide, vbi vnq̃ nisi rarissimè dormitio ꝓfuit, quinimmo magis sibi vel alijs obsuerit, & nocuerit. De Chr̃o.n. legit̃ Matt. 8. ꝙ ipso dormiente nauis periclitabatur. De Iona ẽt legitur, ꝙ ipso dormiente nauigiũ cum nauigãtib. submergebatur, quousq; ipse in mare ꝓijcie batur. Ionæ. 1. De Isboseth rege Israel ẽt legit̃, ꝙ dũ dormiret, latrones camerã eius intrabãt, a q̃b. trucidabatur, & regnum eius ad exterorum potentiã & dñium vertebatur, sicut dr̃. 2. Reg. 4. Christus.n. legislator signat platos, Ionas ꝓpheta signat pdicatores & clericos, Isboseth rex signat mũdi sæculares principes, iudices & magistros, quia verè si tales per negligentiã dormiunt, & per malas complacentias somno vitiorũ succũbunt, pro certo tũc nauiculę.i. Ecclesiæ vel patriæ eis subditæ & eorũ regimini cõmendatæ dissoluuntur, & fluctuãt, & ipsi subditi naufragant, & peũt. Et pro certo de multis necesse est, ꝙ finaliter de nauicula Ecclesiæ vel patriæ eijciant̃, & deponant̃, & de multis ẽt accidit, ꝙ malè occidunt̃, & moriunt̃, & eorũ regna & regimina ad exteros deuoluuntur. De alijs verò necesse est, ꝙ saltẽ à subditis excitent̃ & stimulent̃, & vt vigilẽt molestent̃, sicut ẽt de Chr̃o dormiẽte legimus & apostoli excitauerũt eũ, dicẽtes. Dñe salua nos, perimus. vbi supra Mat. 8. De ipso ẽt legit̃ ibidem, ꝙ excitatus à dormitione, imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Quia re vera sæpe fit, ꝙ p̃latus negligẽs à subditis excitatus, impulsus & stimulatus ad curã pastoralẽ euigilat, & debitẽ regẽdo cuncta pacificat, & trãquillat. Vñ illud pfatũ. Ego dormiui, & soporatus sum & exurrexi, q̃a dñs suscepit me. Dẽt.n. rector cõitatis, vt dictũ est, esse nõ negligẽs, sed diligens, nõ dormiens imo surgẽs ita ꝙ iste ꝑ sollicitudine dẽt dicere illud Iob. 7. Si dormiero, dicã, q̃ñ cõsurgã? & rursus expectabo vesperã, & implebor doloribus vsq; ad tenebras. Et br̃ contra malã dormitionẽ possum dicere, ꝙ Sanson dormiens fuit depilatus Iudi. 16. Isboseth dormiẽs regno fuit priuatus. 2. Reg. 4. Ionas dormiẽs fuit naufragatus. Ionæ. 2. Thobias dormiens fuit excæcatus. Thob. 2. Sizara dormiens fuit trucidatus. Iudic. 4. Holofernes dormiẽs fuit detrũcatus. Iudith. 13. Saul dormiens aqua & lancea fuit spoliatus. 1. Reg. 26. Chr̃s dormiẽs fuit excitat⁹. Mat. 8. & Mar. 4. Seru⁹ dormiẽs increpat̃, vt pôt elici ex littera Marc. 13. Cętus virginũ dormiẽs fuit à nuptiis relegatus. Mar. 25. Paterfamilias dormiẽs fuit zizania locupletatus. Mat. 13. Quia ꝑ certo charissimi, illi, q̃ per negligentiã dormiunt, more Sansonis capillis virtutum spoliant̃, more Isboseth vita & regno gratię priuant̃, more Ionæ in mare.i. in amaritudinẽ tribulationũ proijciunt̃, more Thobiæ à lumine veræ sapientiæ per stercora bonorũ terrenorum excęcant̃, more Sizarę clauo desperationis infigunt̃, more Holofernis capite rectæ intẽtionis priuant̃, more Saulis aqua deuotionis & lãcea orationis spoliant̃, more Christi excitant̃ & molestijs stimulãtur, more serui negligentis & nõ vigilãtis à dño veniente ad iudiciũ vel in morte increpãtur, & arguunt̃, more fatuarũ virginũ à nuptijs cęlestis patrię finaliter excluduut̃, & more patrisfamilias zizania malorũ cogitatuũ & affectuũ in agro suę cõsciẽ per diabolũ seminata fructib. malorũ operũ cumulant̃. Nõ debemus ergo malo mõ dormire, sed à somno negligẽtiæ surgere, & in bonis pníæ operib. vigilare. Iuxta cõsiliũ sapiẽtis Proue. 6. vbi dicit sic. Ne dederis somnũ oculis tuis, ne dormitẽt palpebrę tuę. Eruere quasi damula de manu, & q̃ si auis de insidijs aucupis. Patet ergo q̃ũo ẽ vna dormitio vitupabilis & vitiosa, q̃ ẽ detestãda, q̃ est p̃m pricipale. ¶ Tertiò dico, ꝙ est q̃dã dormitio ĩeuitabilis & dolorosa, q̃ ẽ expectãda. Et ista ẽ dormitio mortis. Noĩe.n. dormitionis, mors ẽt litteraliter designat̃. De qua. 3. Re. 2. Dormiuit Dauid cũ patrib. suis. Et ista dormitio ꝑ certo est iustis suauis & pacifica, est malis ĩfęlix I
& ter-

& terrifica, eſt cunctis fatalis & fatidica. Eſt (dico) iuſtis amoroſa, quia per hãc deducuntur ad cęli gloriam. pſa. In pace in idipſum dormiam, & requieſcã. Eſt et malis terribilis & doloroſa, quia per hanc deducuntur ad inferni miſeriam. Hier. 51. Dormiant ſomnum ſempiternum, & non conſurgant, dicit dominus, & deducam eos quaſi agnos ad victimã. De iſta etiam dicitur Iob. 27. Diues, cum dormierit, nihil ſecum auferet. Et de damnatis dormientibus in inferno dicitur Ezechiæ. 32. Deſcenderunt, & dormierunt incircuncisi cũ interfectis gladio. Sequitur. Quorum ſepulchra ſunt in nouiſſimis locis. Eſt etiam oĩbus miſerabilis & timoroſa, quia per hanc deducũtur ad priſtinam materiã. Iob. 21. Moriuntur in amaritudine animæ ſuæ abſq; vllis opibus, & tamen ſimul in puluere dormient, & vermes operient eos. Iſta eſt ergo dormitio ineuitabilis, q̃ eſt expectanda. ¶ Quartò dico, ꝙ eſt quædam dormitio ſummè laudabilis & glorioſa; quę eſt affectanda. Et iſta ē quies & dormitio glorię. Paradiſi. Sicut. n. video, ꝙ in dormiendo infirmitates terminãtur, vires corporis reparantur, viſiones inſpirantur, & ſomniantur, omnes potentiæ ſenſitiuæ fortificãtur, & membra omnia delectantur, ſic verè dicam, ꝙ illi, qui dormiunt per quietem gloriæ Paradiſi, cunctis infirmitatibus & languoribus ſunt abſoluti, perpetuis ſanitatibus ſunt reſtituti, viribus & virtutibus ſunt inſtituti, claris viſionibus & ſpeculationibus ſunt illuminati & imbuti, & cũctis delectationibus delibuti. Iob. 33. Qñ irruit ſopor ſup̃ hoĩes, & dormiũt in lectulo, tũc aperit aures virorũ, & erudiẽs eos ĩſtruit diſciplina, Et merito, q̃a ꝓ certo iſti

Dormiunt { quieti ſine laboribus, / ſecuri ſine terroribus, / concordes ſine rancoribus, / illuſtres magnis honoribus. }

Dormiunt dico quieti cunctis laborib⁹ abdicatis. Eccleſi. 31. Dormiendo non laborabis. Et Oſe. 2. Arcum & gladium & bellum conteram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter. Item dormiunt ſecuri terroribus amputatis. Eze. 34. Saluabo gregem, & non erit vltra in rapinã. Sequitur. Cellare faciam beſtias peſſimas de terra, & ſecuri dormiẽt in ſaltibus. Et Iob. 11. Defoſſus ſecurus dormies, requieſces, & non erit, qui te exterreat. Item dormiunt concordes, cunctis rãcoribus. ſ. reſecatis. Iob. 38. Concentum cœli quis dormire faciat? Concentus enim cœli concordia eſt ſanctorum. Item dormiunt illuſtres cũctis honoribus vendicatis. Iob. 3. Nũc. n. dormiens ſilerem, & ſomno meo requieſcerem cum regibus & principibus terræ. i. cum Angelis & ſanctis. Patet igitur, ꝙ eſt quadruplex dormitio, videlicet glorioſa, quæ fit in Aethera, doloroſa, quæ ſopit corpora, vitioſa quæ fouet ſcelera, virtuoſa, quæ facit opera. Et hoc de dormitione ſufficit &c. Vide de quiete, requie & ſomno.

A **Dorſum.** Cum dorſum ſit illa pars corporis, quæ retro eſt, & quæ non videtur, illa pars, quę in fuga oſtenditur, & obiicitur, ac ſi de ea minus curetur, quæ ſemper ſecum portatur, atq; trahitur, illa pars, quæ tanquam fortior oneribus ſupponitur, aut verberibus exponitur, illa pars vbi inhoneſtum membrũ latitat, & quæ magis tegitur vel operitur, potero dicere, ꝙ dorſum q̃nq; ſignat. Deſpectũ & diſplicentiam, Quandoque fugam & deſiſtentiam, Quandoque fortitudinem & patientiam. Igitur notabo, ꝙ in ſcriptura inuenitur dorſum. Dei, quod ſignat ipſius diſplicentiã & indignationem, iuſti, quod ſignat ipſius patientiam & tolerationem, impii, quod ſignat ipſius negligentiam & obliuionem. Eſt igitur dorſum diuinæ indignationis. Indignatio enim, reprobatio, condemnatio, contemptus & punitio Dei dorſum eius dicitur, pro eo quòd ad illos, de quibus non curat, imo quos odit & ad pœnas reſeruat, iſtud dorſum. i. indignationem ſuam & obliuionem vertit, & eos indignos faciẽ ſuæ gratiæ denotat, & oſtẽdit. pſal. Quoniam pones eos dorſum in reliquijs tuis. ac ſi dicat parum de eis curabis, ſicut parum curatur de reliquiis. Et iſti ſunt potiſſimè illi, qui nunc proſperitate gaudent, & iniquitate nõ carent. Crucifixus ẽt in Eccleſia & imagines ſanctorum, falcem habent ad occidẽtem, dorſum verò verſus orientem, ad denotandum, quòd dorſum diuinæ indignationis ad orientales. i. ad illos, qui claritate proſperitatis rutilant, vertitur, facies vero ſuæ gratiæ, occidẽtales, id eſt frigidos & pauperes amplexatur. De quo dicit ipſe Dominus. Hiere. 18. Dorſum & non faciem oſtendam eis in die perditionis eorum. De dorſo verò Chriſti, ꝙ ſignat ipſius humanitatem, quæ. ſ. eſt eius pars poſterior & indignior, poteſt dici illud pſal. Pennæ columbę deargẽtatę, & poſteriora dorſi eius in pallore auri, & etiam de corpore Chriſti myſtico. i. de Eccleſia poteſt dici, quia. ſ. pennæ eius. i. prælati & doctores deargentati per eloquentiam, poſteriora verò dorſi. i. ſubditi aurei eſſe debent per ſanctimoniam. Et de talibus dorſis nihil ad præſens. Eſt ergo dorſum diuinę indignationis. ¶ Secundò dico, ꝙ eſt dorſum perfectæ ſuſtentationis. Et iſtud. ſ. eſt dorſum ſpirituale iuſtorum. i. ipſorũ patientia, quæ parata eſt aduerſa tolerare, ſeu eorum ſenſus atque prudentia, quæ parata eſt nociua fugere. Dorſum. n. habent. i. fortitudinem patiẽtiæ, quã ſupponũt cũctis oneribus ſimiles illis cãcris orietalibus, de q̃bus dicit Solinus, ꝙ dorſa habent oſſea. quia. ſ. illorũ patientia debet eſſe fortis ad oĩa tolerandũ. Iuxta illud pſal. Supra dorſum meũ fabricauerũt peccatores. Et Amos. 8. dr̃. Inducam ſuper oẽ dorſum ſaccũ, ſuper oẽ caput caluitium. Dorſum etiam habent iuſti, i. cautelã fugæ, q̃ oſtendunt cunctis criminibus, & cunctis malis occaſionibus. Eſt. n. vnum mõſtrum marinum, quod dicitur ludolocra ſcḋm librum de natura rerum, ꝙ. ſ. duas alas habet in facie, & duas in dorſo, quia natat & volat, facies ſignat præſentiam & audaciam ad vlterius & altius procedẽdum, dorſum verò ſignat fugã & prudentiam ad (ſi neceſſe eſt) retrocedendum, alæ verò ſignant agilitatem ad vtrunq;, cum neceſſe eſt, faciendum. Igitur iuſti exemplo ludolocræ non ſolum in facie, imo etiam in dorſo alas habere dicuntur, q̃a. ſ. non ſolũ debẽt velociter & audacter ad vtilia procedere, imo eadem facilitate & agilitate debent à nociuis fugere, & retrocedere, & dorſum oſtẽdere, & ibi alas ſuæ prudẽtiæ extendere, quia. ſ. non tam eſt prudẽtia in audacter aggrediendo, ſicut in prudẽter celeriter (cũ neceſſe ẽ) fugiendo. Qđ bene figurat Eze. 9. in fine, vbi ipſe vidit virũ indutũ lineis, q̃ habebat atramẽtariũ ſcriptoris, ĩ dorſo ei⁹. atramẽtariũ. n. ſcriptoris, prudẽtiã ſignat, quæ principaliter acquirit ex ſcripturis, & q̃ in dorſo appẽdit, ꝓ eo, ꝙ inuenitur in fugiẽdis nociuis. Iſtud ẽ ergo dorſum iuſti, ſ. cautela mali, culpæ fugitiua, & patientia mali, pœnæ toleratiua. Dorſum ergo patientiæ iuſtorum oneratur tribulationibus in præſenti. pſalm. Impoſuiſti tribulationes in dorſo noſtro. Ab ipſis tñ liberabitur in futuro. pſ. Diuertit ab oneribus dorſum eius. Patet igitur, ꝙ eſt vnum dorſum perfectæ ſuſtentationis ſeu cõſtantis tolerationis. ¶ Tertiò dico, ꝙ eſt vnũ dorſum peruerſæ obſtinationis ſeu etiam obliuionis negligentiæ, iniuriæ & ignorantiæ, quo mali proijciũt Deum & etiam verba ſua, figurati in illis, qui dorſum habebant verſum contra templum. Vide eã bene dilatatam ſupra de abhominatione. Ideò de verbo ſapientiæ dr̃ Eccleſi. 21. Audiet luxurioſus, & diſplicebit ei, & poſt dorſum ſuum proiiciet illud. Compara malos ſi vis illi, qui vult habere vmbram ante faciem ſuam, quia talis neceſſe eſt, ꝙ dorſum ſuum vertat ad ſolem. Ad denotandum, ꝙ illi, qui in vmbra mundanæ vitæ & gloriæ delectantur, quiq; eam habent præ oculis & in ea gloriantur, ſolẽ iuſtitiæ Chriſtum retro ſe ponunt, & dorſum ſuæ obliuionis & obſtinationis contra eum obiiciunt atque vertunt. 2. Paralipom. 29. Auerterunt faciem ſuam à tabernaculo Dei ſui, & præbuerunt dorſa. Patet ergo aliquid de dorſo impii, iuſti, & Dei. Vide infra de tergum.

A **Draco.** Cum draco ſit rex ſerpentum, & animal regium reputetur, venenoſum tñ, maximum & potentiſſimum, quod ſolo attractu aues ſurſum volãtes abſorbet, & deglutit, cauda eius elephãtẽ ligat & interficit, poſſum dicere, ꝙ per draconem intelligitur diabolus, vel quilibet magnus & crudelis tyrannus, vel peccator malitioſus & auarus. Diabolus eſt. n. rex ſerpentum, cum & ipſe ſit rex ſup̃ omnes filios ſuperbiæ. Iob. 40. Aues. i. viros ſpirituales deuorat, cauda ſuæ malitiæ etiam elephãtes. i. magnos viros ligat, & caſum eorum procurat, aeremq; humanæ voluntatis flatu ſuæ tentationis inflammat. Diabolus enim eſt draco

Ad nocendum præparatus,
Ad reſiſtendum angelis ordinatus,
Ad deuorandũ animas dilatatus,
A Chriſto mirabiliter ſubiugatus,
Ad infernũ perẽniter cõdẽnatus.

¶ Iſte eſt. n. cõtrã homines fallax inſidiator. Pſalm. Draco iſte quẽ formaſti ad illudendũ ei &c. Itẽ iſte eſt contra Angelos proteruus rebellator. Apocalypſis. 12. Michael & Angeli eius præliabantur cũ dracone, & draco pugna-

pugnabat, & Angeli eius. Itẽ iste est ad aĩas deglutiendum rapacissimus deuorator. Vnde sibi dr̃ Ezech. 32. Leoni gẽtium assimilatus es, & draconi, qui est in mari. Itẽ de isto fuit Christus admirabilis triumphator, qui. s. ipsum vicit in cruce. psal. Super aspidem & basiliscum ambulabis, & cõculcabis Leonẽ & Draconem. Item iste est, & erit inferni perpetuus habitator. Vnde de inferno dicitur Esa. 34. ꝙ erit cubile draconum, & pascua strutionum. Quicunque etiam peccator draco dicitur, & quilibet malus, draconis nomine designatur. Vnde notabis, quod draco potest dici quilibet

Superbus & præsumptuosus,
Auarus & ambitiosus,
Iracundus & litigiosus,
Proditor & malitiosus,
Gulosus & delitiosus;

¶ Dico ergo, ꝙ signat superbos, & præsumptuosos. Draco. n. ventũ attrahit, cristã super caput portat, & caudam maximam post se trahit. Sic superbus vento vanæ laudis vult pasci, cauda pompæ & magnæ familiæ vult associari, & crista, i. mitra vel corona dignitatis & gloriæ vult coronari. Hier. 14. Onagri steterunt in rupibus, attraxerunt ventum quasi dracones. Vnde superbus figurat̃ in dracone Babylonico, de quo dr̃ Daniel. 14. Erat Draco magnus in illo loco, quẽ colebant Babylonii, quia superbus ab oĩbus vult coli, & ab oĩbus honorari. Itẽ signat auaros & ambitiosos. Draco. n. est aĩal sitibũdũ, mare pro habendo refrigerio & pro deuorãdis piscibus inhabitans, & pro venti desiderio sursum ad nauiũ malos volans. Sic auarus semper sitit diuitias, propter ꝙ mare id est fluctus mundi negociorum solet inhabitare, vt possit pisces, id est simplices deuorare. Ad malos etiam nauiũ, id est ad altas dignitates solet per ambitionem volare, vt ardorem suæ auaritiæ valeat satiare. Draco. n. virtutem habet attractiuã & absorptiuam, & auiũ sursum volantiũ inferius detractiuam, (vt dicit Plinius) Sic auarus aliena solet attrahere & absorbere, ita ꝙ aues, id est nobiles ꝑ vsuras suas ad terram & paupertatem scit detrahere & deducere. Hier. 51. Absorbuit me quasi draco, impleuit ventrem suum teneritudine mea. Itẽ signat iracundos & litigiosos. Draco. n. habet bellum & odium perpetuum cum elephante sic iracũdi & inter se inuicem, & etiam contra alios mouent bella, vnde de talium iracundia dicitur Deute. 32. Fel draconũ vinũ eorum. Item signat proditores & malitiosos. Vnde Augu. in sermone. Leo aperte irascitur, draco occultè insidiatur. Itẽ signat gulosos & deliciosos. Draco. n. aĩal est gulosum. vnde Ezech. 29. Ecce ego ad te draco magne, qui cubas in medio
C fluminum. Flumina. n. molliciem deliciarum designant.

Tales ergo dracones,
Bonis aduersantur,
Mundo dominantur,
A Deo tribulantur,
Et in inferno finaliter relegantur.

¶ Bonis (dico), solẽt aduersari. vnde Iob de consortio aduersariorũ suorũ conquerẽs, dicit. Iob. 30. Frater fui draconũ, & socius strutionum. In mundo etiam solẽt dominari, quia. s. isti sunt qui occupãt hodie totum mundũ. vnde Esaiæ. 13. Domus eorum replebuntur draconibus. A Deo tamen temporaliter aliquotiens destruuntur, & ad infortunia deducuntur. psal. Contribulasti capita draconũ in aquis, dedisti eum escam populis Aethiopum. Constat enim quod tales postquam bonos molestauerint, à Deo per infortunia cõtribulantur, & populis Aethiopum, i. balliuis & aliis exactoribus deuorandi traduntur. Isti etiam in inferno finaliter solent recludi & religari. Vnde de Babylone deserta loquitur scriptura Hier. 50. dicens quod ibi habitabunt dracones cum fatuis ficariis, i. peccatores cum demonibus effrenatis. Sicarij. n. idem sunt quod fauni. i. panes, satyri, vel pilosi, aĩalia. s. humanam figuram habẽtia, rõne tñ carentia. Patet ergo quomodo peccator intelligitur per draconem. ¶ Si autẽ
D vis per Draconem potes intelligere Christum, qui. s. draco dicitur quia nostræ carnis peccati & venenosi similitudinem assumpsit, figuratus in virga Moysi, quę cõuersa est in draconem. Exodi. 7. quia Dei filius de coelo dimissus conuersus est in carnem. Et nota, quòd iste est rex & dominus oĩum. Draco enim diademate candido coronatur &c. Si vis etiam dic, ꝙ draco est iustus. Draco. n. est animal cautũ, animal etiam gratum, sicut exemplificat Plinius de dracunculo nutrito, tandem in desertum ducto, & libertati dimisso, qui post magna tempora nutritorem suum à latronibus in deserto oppressum intelligens clamantem liberauit, & iuuit. in Aethiopia accidit hoc, vt dicit. Sic debet quilibet esse gratus &c. & erga Deum & erga proximum. vnde Esa. 43. Glorificabit me bestia agri, dracones & strutiones. vnde etiam pęnitens debet dicere illud Micheæ. 1. Faciam plãctum velut dracones, & luctum sicut strutiones. Patet ergo, quòd per draconẽ potest intelligi iustus, Christus, impi⁹, & diabolus. Vide in tabula, quia in hoc opere in multis locis fit mentio de dracone. A

DVbitare.

Cum pro tempore huius vitę cuncta sint dubia & incerta, intantum, quòd academici philosophi dicere voluerunt, quòd nihil certius, quam nihil esse certi, multa de dubietate dici possent, nisi auctoritates deficerent & deessent. Constat enim, quòd est dubitatio

Sapientium,
Imbecillium,
Desperantium.

Sapientes. n. nihil temere, volunt asserere, sed potius volunt negocia prudenter sub quodam dubio palliare. Et de hoc dicit, quòd dubitare de singulis, non est inutile. Imbecilles verò solent vbi timor non est, trepidare, & nunquam securi esse, sed in omnibus dubitare. quòd. s. pertinet ad suspitiosos, qui de oĩbus dubitant, & in nullo confidunt, ad timorosos, qui pro nihilo dubitant, & facilè diffidunt, ad hæreticos, qui in fide vacillant, & firmiter non credunt, quos reprehendit dominus dicens. Modicæ fidei, quare dubitasti? Mat. 14. Desperantes etiam solent dubitare de salute æterna, nõ sperare, ꝑꝑ ꝙ solent ad mala oĩa se laxare. Matth. 28. Quidam autem dubitauerunt. Vide ergo infra de timere, & de certitudine

Ducere. Dux. Ductor.

Nota, quòd ducere idem est & aliquid ad aliquem locum dirigere est, & quasi iter ostendere & docere. Et ideo ducere denotat discretionem & iurisdictionem. Duci verò denotat ignorantiam, obedientiam, & subiectionem. Per nomen igitur ducis potest prælatus vel superior & prædicator vel quicunque discretior designari, qui alios habet ducere, regere & docere, & quem habent sequi, & ei credere & obedire, iuxta illud Iudic. 9. Præcidentes ramos de arboribus sequebantur ducem. Sicut ergo videmus, quòd ille qui, alium ducit, debet esse eo discretior & præstantior, sic verè prælatus, qui alios habet ducere & regere, in scientiis & moribus debet aliis præualere. Dux. n. & rex apum duplo præstãtior, & maior est, quam aliæ apes. Inter elephantes etiã ille, qui maior est natu ducit gregem, sicut dicit Plini. In quibus exemplis innuit natura, quòd prælati & principes & alii qui alios habent ducere, debẽt in sciẽtiis & moribus aliis plus valere. Debent enim esse maiores natu, id est antiquiores per sensum & discretionem. Debent etiam aliis esse duplò maiores, quantum ad moralem perfectionem, vt sicut sunt maiores in dignitate, sic sint maiores in bonitate. Ideò Ionathas, qui erat melior aliis, factus est eorum dux. Dicunt itaq;. Te eligimus hodie esse nobis in principem, & in ducem ad bellandum bellum. De quolibet ergo à Deo, vel à prelato bene ducto potest exponi verbum illud Sapien. 10 Iustum duduxit dominus per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi sciẽtiã. In quibus ostenditur, ꝙ prælati & prædicatores debent alios ducere tempore claritatis, per viam veritatis, ad locum vbertatis. Ad ista enim tria debet homo gradatim duci. ¶ Primo ad veri cognitionem. Ideo dicitur. [Dedit illi scientiam] ad iusti perfectionem. Ideo dicitur [per vias rectas.] Tertiò ad boni dilectionem. Ideò dicitur. [Ostendit illi regnum Dei.] Primum enim debet intelligere, secundum debet eligere, tertium debet diligere. ¶ Ducere ergo debet prælatus vel prædicator subditos vel auditores ad veritatis cognitionem. [Dedit inquit illi sciẽtiam.] Ad hoc. n. debet homo conduci, instrui, & deduci, vt sciat quæ sunt necessaria ad salutem. Nemo enim bene B
conducitur, nisi de die, quando habet lucem. Sic nec homo bene potest spiritualiter duci, nisi lumen fidei & scientiæ habuerit. Ideò dicitur in psalm. Deduxit eos in nube diei, & in luce stellarum nocte. Lux enim diei & nubes rorifluæ doctrinę necessariæ sunt ductori. Aries. n. qui est dux gregis, duobus cornibus tortis & reflexis est munitus. Quod vtiq; significare põt ꝙ illi, qui alios bene volũt ducere, debẽt duo cornua, i. duo testamenta. i. duorum testamentorũ scientiam habere, & ipsam cum suis difficultatibus cõtinere, vt sic sciant alios instruere & docere. Istud signant duo cornua mitrę episcopalis. Debet ergo ductor alios ducere ad veritatis cognitionem.

gnitionem[Dedit inquit illi sciētiam,doce me].¶ Secundò debet eos ducere ad sanctitatis perfectionē, quod ostenditur cum dicitur[Deduxit eos per vias rectas]. Viæ.n.rectæ, sunt viæ virtutum,quibus homo rectè deducitur in hac vita,vt ad terminum veniat Paradisi.Et possumus notare, ꝙ tres sunt viæ rectę ad eundum in cœlum , una secura, alia pura, alia dura,

Prima est paupertatis,
Secunda castitatis,
Tertia pœnitentię vel pęnalitatis.

Via enim,quæ est sine offendiculo & sine diuitijs, est paupertas, via munda & sine carnalitate,est castitas,uia breuis est pœnitentia & æquitas.In istis igitur tribus vijs debemus deduci dum sumus in hac vita.Iuxta illud Prouerb.4. Ducam te per semitas æquitatis, quas cum ingressus fueris,non arctabuntur gressus tui,& currens non habebis offendiculū. Elephantes enim ducunt paruulos suos ad fluuium,& docent eos natare,& se balneare,& lunæ & syderib.inclinare. Vitulus etiam marinus in terra dicitur parere , sed tandem post duodecim dies catulos suos ad mare ducit,& ipsos ad natādum instruit & docet.Quib⁹ exemplis docemur, ꝙ q. alios habent docere & regere,debent eos ducere ad fluuium deuotionis,& mare pœnitentiæ & contritionis, vt purificentur lauacro confessionis , & vt lunę & syderibus id est sanctis eius inclinentur per virtutem orationis,vt sic dicat talis ductor illud Oseæ.2.Ego lactabo eam,& adducam eam in solitudinem,& loquar ad cor eius.Dēt loqui ad cor subditorum prædicando,& debet eos lactare benigniter in ducendo,vel temporaliter nutriendo.Debet ipsos etiam ducere in solitudinem,id est in pœnitentiæ asperitatem, ipsos salubriter corrigendo.Per vias ergo rectas non ducunt adulatores,quia sicut dicitur Prouerb.16.Vir iniquus lactat amicum suum,& ducit per viam nō bonā. Talis via non est via mundanæ prosperitatis,q̄a ista est via, quæ videtur homini recta,cuius nouissima ducunt ad mortem.Prouerb.14.Ducant ergo eos ad sanctitatis perfectionem.¶ Tertio dico,ꝙ ipsi debent eos ducere ad cœlestium affectionē,vel ad vbertatis repletionem,s.ad regnum æternum.Ostendit inquit illi regnum Dei.Abacu.3. Super excelsa deducet me victor, in psalmis canētē. Debet.n.dicere auditoribus illud Mat. 25.Venite benedicti patris mei,possidete paratum vobis regnū.Et sic patet,ꝙ si bene volumus ducere, necessaria sunt lux,via,terminus.Lux.s.sciē,via iustitię,termin⁹ gloriæ, lux
C veritatis,via sanctitatis,terminus fœlicitatis &c. ¶ Adhuc ēt possum notare & dicere,ꝙ ducere pertinet ad Deum,ad iustum seu prælatum,ad impium,ad diabolum. Duci verò pertinet ad bonum hominē ꝙ iniquum . Ista enim sunt sex genera ductionum , quorum quattuor sunt actiuæ, & duæ sunt passiuæ.Inuenio igitur in scriptura,ducere

Auctoritatis æternæ,
Benignitatis paternę,
Iniquitatis externę,
Felicitatis supernę,
Humilitatis fraternę,
Fragilitatis internę,
Ducit enim Deus regens sagaciter,
Ducit prælatus mouens suauiter,
Ducit diabolus trahens fallaciter,
Ducitur iustus parens humiliter,
Ducitur iniquus currens faciliter.

Dico ergo primo, ꝙ est duct⁹ Dei,quo omnia reguntur. Omnia,n. quæ sunt, per ipsum summum ductorem Deum certis & inuariabilibus legibus ad certos fines ducunt, & ad hoc suis proprijs motibus inclinātur. Sicut enim video, ꝙ in omnibus rebus sunt suæ q̄ occultę & ꝓprie qualitates, quæ ipsas ducunt ad fines & terminos sibi datos à natura,sicut est virtus & qualitas leuium, quę ducit ea sursum,grauium,q̄ ducit ea deorsum,& sic de alijs, sic in intellectualibus necesse est dare in habitare vnā superiorem virtutem, & quādam perpetuā legē.s.ipsum Deū,q̄ actus eorum ducit ad finē intentum.Deut.21. Dn̄s Deus ipse est ductor tuus. Cōstat.n.ꝙ homo percipit in seipso,si bene & diligenter attendit,ꝙ occulta quadā lege magis ducitur,quā per ꝓpriū liberum arbitrium deducat? Nonne firmamētū ducit secū planetas cōtra suū proprium cursum.Nonne luna mare circumagitat & deducit,& fluxum & refluxum ipsius regulat & coponit?Nōne nutrix ducit & regit puerū, cū regere nō valeat semetipsum?pedagogus etiā discipulum ad scholas ducit,& eum ad addiscendum sollicitat & inducit?Sic dicā necesse est,ꝙ nos à Deo principaliter ducamur,& ꝙ ab ipso in agendis credendis & cauendis specialiter dirigamur.Istā ergo virtutem occultæ prouidentiæ actuum humanorū ductiuā atq; tractiuā vocauerūt philosophi fatū. Cuius leges crediderunt incōmutabiles atq; certas , æterna serie causarum sub certi ordinis nexu cūcta inexorabiliter cōstringentes.De tali tn̄ ductu diuino tàm ineffabili & stupēdo nihil intendo dicere,hec de regimine sapientię suę, quo.s.cunctas rerum naturas,earumq; effectus amplectit(cū hoc vires excedat ingenij mei,nihil audeo diffinire,hoc solū dicens,q̄a sicut dr̄ Sapient.7. Sapientiæ dux est & sapientum emendator.In manu.n.illius nos & sermones nostri,& omnis sapiētia operum sciē disciplina,quantum tamen ad ductum gratię,quo.s.in via morū iustos ducere cōsueuit,iuxta illud prędictū.Iustū deduxit dn̄s per vias rectas, aliquid est dicēdū. Sicut.n.video,ꝙ ad hoc,ꝙ nauis discrete & sine piculo ducat ad terminum,multa sunt necessaria,videlicet rector gubernans,ventus portans,remigum ministerium adiuuans, veli & cordarū adiutoriū cooperās,sic dicā,ꝙ ad hoc,ꝙ anima bene ducat in via morū per fluctuosa Maria vitæ eius,necesse est,ꝙ ibi intersit gubernator.i.Deus,qui eā ducat flatus.i.Spūs sanctus,qui eam deferat,remigū.i. Angelorū ministerium,qui opem afferant,veli.i.sacrę scripturæ,cordarūq;.i.Dei mandatorū beneficium,ꝙ vires conferat . Sic.n. à Deo ductore anima deducetur ad portum,& Angelis sanctis,scriptura & lege diuina cooperantibus, fœlicem cōducet ad terminum.Constat.n.ꝙ Deus ducit hoīem per viam iustitię,quandoq, interius inspirando,quandoq; per Angelos consulendo & confortādo,q̄n̄q; per tribulationes impellendo,q̄n̄q; per sacrā scripturam per prædicatores & doctores viam ostēdēdo,& de necessarijs erudiēdo. Vnde ꝓpriè Deus pater est ductor.Deut.1.Dn̄s Deus,qui ductor est noster,ipse pugnabit pro nobis.Filius est reductor.Deute.19. Reducet te dn̄s Deus tuus.Spūs sanctus est deductor. psal. Spūs tuus bonus deducet me in terram rectā.& Esa.63. Spiritus dn̄i ductor eius fuit.Angelus est conductor, sicut Raphael legit̄ dixisse Thobię.Tob.5.Sanum ducā & reducā filium tuum.Et aduerte,ꝙ Deus ducens filios Israel ad terrā ꝓmissionis,adhibuit duo remedia.s.& nūbem in Die , quæ ardorem refrigeraret,& ignem in nocte,qui lumen & calorem præstaret.vnde Exod.13.dr̄.Dominus aūt præcedebat eos,ad ostendēdū viam per diem in colūna nubis,& ꝑ noctem,in colūna ignis,vt dux esset itineris in vtroq; tēpore. Sic re vera in isto ductu suo vtit̄ & colūna nubis, hęc est misericordia,& colūna ignis illuminantis & cōburentis, hæc est iustitia,quia pro certo sicut pastor q̄n̄q; ducit gregem sibilando & vocando,& q̄n̄q; percutiendo & impellendo,sic Deus suos ducit ad gloriam,q̄n̄q; sibilando, inspirando, & consolando misericorditer.Exodi.15. Dux fuisti in misericordia tua populo,quem redemisti.Et quandoq; impellendo & tribulando seueriter.Deute.8.Ductor tuus fuit in solitudine magna & terribili,vbi erat serpens flatu vrens,scorpio & dipsas.Et si vis nota,quòd iste ducit nos ad

Baptismum,vt ibi mundemur,
Desertum,vt ibi probemur,
Iudicium,vt ibi examinemur,
Paradisum,vt ibi coniocundemur.

¶Ducit ergo ad lauacrū purificatiuū.s. ad baptismū.Eze.47. Ducit & conuertit me ad D
ripam torrentis.Item ducit ad desertum mortificatiuum.s. ad statum pn̄ię.Oseę.2.Ducam eam in solitudinē,& loquar ad cor eius.Item ducit ad iudicium examinatiuum. Iohe.3. Congregabo omnes gentes,& ducam eas in vallem Iosaphat,& disceptabo cum eis ibi.Item ducit ad palatiū glorificatiuum seu ad conuiuium lętificatiuum,s. ad paradisum. Abacuc.3.Super excelsa deducet me victor in psalmis canētem.Nos igitur habemus bonum ducem,qui scilicet nos

Defendit ab hostibus venenosis,
Dilatat virtutibus copiosis,
Exultat honoribus gloriosis.

Defendit dico, ne ab hostibus superemur. 2.Paralip.13.Ergo in exercitu nostro dux Deus est.Itē dilatat nos , vt virtutibus fœcundemur.Psa.Dux itineris fuisti in cōspectu eius plātasti radices ei⁹,& impleuit terrā.Itē nos exaltat.s.finaliter in Paradiso,vt pmiemur seu honoremur. Deut.32. Dn̄s solus dux eius fuit,& nō erat cū eo Deus alienus.Cōstituit eū sup celsam terrā,vt comederet fructus agrorum,vt sugeret mel de Petra.Patet ergo q̄uo est ductus Dei, quo oīa reguntur.

E ¶Secundum principaliter dico, quod est doctus prelati, quo subditi ducuntur. prælatus.n.& prædicator duces dicuntur, eo quod subditi per eos & per eorum regimen, vitam exemplum doctrinam, & gloriam ducunt. Ad ducē.n.pertinet, quod sit audacior ad præcedendum, discretior ad ordinādum seu dirigendum ualidior ad propugnandum. Debet enim dux plebem præcedere, vt demat timorem, plebem dirigere, vt tollat terrorem, plebem defendere, vt monstret amorem. Sic reuera ille. Qui vult digne populi dux vocari, & prelati vel prīcipis digne nomen sortiri, debet esse audax & animosus, alios præcedēs exēplariter, debet esse sagax & industriosus, alios ordinans regulariter, debet esse viuax & virtuosus alios defendens virtualiter. Sit dico adax alios præcedēdo, quia.s.ad ducē rectorē populi pertinet, quod bene & virtuosè agēdo omnibus exemplum det, quod quam alios bene agēdo præcedat, si vult quod populus audacter & animosè procedat, exēplo.s.illius imperatoris famosi, de quo dicit Suetonius, quòd legitur militibus dixisse. dicitur, quòd Dauid ducem futurum esse decreuit, qui primus hostes.s. Iebuseos percuteret, & primus Hierusalē, quàm obsidebat intraret & fistulas dogmatum tangeret, & cæcos & claudos exinde tolleret, & auferret. quod quia Ioab saruiæ filius fecit primus factus fuit de cętero princeps & dux. Sic verè dico quod ille dux est & princeps esse meretur, qui ad hostes nostros.s. peccata & demones virtutibus impugnādū alios pręcedere comprobatur, qui etiā de Hierusalem, idest de Ecclesia scit Iebuseum, idest est diabolum repellere, fistulas dogmatum idest falsa dogmata & doctrinas inde eijcere, & cæcos & claudos.i.ignorātes & vacillātes inde pęnitus extirpare. De tali ergo duce sic aliorū processiuo & malorū impugnatiuo & eradicatiuo dicitur Iudic. 10. Qui primus ex nobis cōtra filios Amō ceperit dimicare, erit dux. Sit ergo audax alios pręcedendo. Itē sit sagax alios dirigēdo. Ille enim, qui aliū educit, debet clare videre Scriptum est.n.quòd si cæcus ducatum præstet cęco, ambo in foueā cadūt. Matth. 15. Nautę enim ad portum ducuntur, eo quòd per aspectum stellarū quæ.s.luminosę sunt dirigunt. Sic verè dico, quòd ille, qui ducatum prælationis vult recipere, debet per prudentiā videns & luminosus esse, aliàs si cæcus per ignorantiā fuerit & se & alios poterit præcipitare. Vnde de Salamone sapientissimo dixit Dauid. 3. Regū. 2. Ipse regnabit post me illi que præcipiā, vt sit dux super Israel Item sit viuax alios defēdēdo. Dux.n.belli debet esse fortis, vt se & alios possit defendere, quia si per ipsum succumbere cōtingeret, statim totus exercitus deflueret, & periret, quod etiam esse inter apes dicit, vbi maior & fortior dominatur. Sic verè prelatus alijs constantior & virtuosior debet esse, vt se possit & alios adiuuare, sicut dicit. 1. Par. 7. quod filij Aser prīcipes cognationū electi fortissimi duces ducum. Quod satis figuraliter in Saule potest videri, quem Deus in ducē Israel mandauit inungi, sicut dicit. 1. Regum. 9. quod in Israel similis illi nō erat & quod omnem populum ab humero superius excedebat. De isto ergo dominus Samueli. 1. Regū. 9. dicit sic. Cras mittā ad te virum de terra beniamin, & vnges eum ducem super populum meū Israel. ¶ Vbi nota, quòd bonus dux describitur

F quantum ad tria, videlicet quantum ad propriam conditionem, quia debet esse vir de terra beniamin quātū ad ipsius electionem, quia Deus debet eum mittere [Cras inquit mittam ad te] quātum ad ipsius prælationem, quia ipse debet iniungi dux super populū. Igitur dico quod hic describitur eius, cōditio virtuosa, eius electio seriosa, eius prelatio gloriosa cōditio virtuosa, quod ostēditur cū dicit [Virū de terra beniamī] Vbi nota primo, quòd qui vult in ducē eligi, debet esse

Aetate prouectus — Primū, facit discretio, vitalis
In mente deiectus, — existētiæ [Virū inquit] Sed secū
Virtute perfectus. — dū cognitio fatalis defluentię

.s.mortalitatis [de terra inquit] Sed tertium additio moralis excellentiæ [Beniamin inquit] qui.s.interpretatur filius virtutū vt sic ętatis ratio possit viriliter operari [Virū] vt mētis cognitio possit humiliter meditari.i.se eē de terra ut Morū perfectio possit nobiliter cōuersari [Beniamin]. Debet ergo qui debet esse dux, habere ætatis debitum & sufficiens cōplementum, quia.s.ipse debet esse vir, non puer. [Virum inquit] Nemo.n.iuuenes eligit duces, eo quod non cōstat esse sapientes, vt dicit Aris. Vnde etiā vt supra dictum est, inter Elephātes maior natu ducit gregē. In quo docet nos natura quod illi, qui fuit ætatis prouectioris, & de quibus præsumptio est, quod plura sciuerint, atque viderint, & quod maturius debeat in suis factis procedere, eligi debent principes atque duces. [Virū inquit] ac si dicat nō puerum neque decrepitum, sed ætate & prudētia virtuosum, vt & puerili insolētia careat, & decrepita impotētia & pigritiā nō habeat. 2. Paral. 8. Ipsi.s.filij Israel erat viri bellatores, & duces populi. sæpe.n. pōt cōtingere, quod prudētia supplet ætatē, quia sicut dicitur Sap. 4. Senectus venerabilis est, nō diuturna neque annorum numero computata. Sequitur. Cani sunt sensus hois & ætas senectutis vita imaculata Cōstat.n. quod multi sunt ætate iuuenes, qui tamen virtute & prudentia sunt viriles, sicut de illo puero malos senes reprehendente dicitur Dan. 14. Dixerūt ei senes. veni & sede in medio nostrum, quia tibi dedit Deus honorē senectutis. Et ideò de puero legitur Matthæ. 18. quod Christus statuit eum in medio, & ipsum prętulit alijs commendando, dicens. Qui nō humiliauerit se sicut paruulus iste, nō intrabit i regnu cęlorum. De adolescēte etiam Ioāne legitur, quod ipsum Christus iuuenem ad Apostolatum vocauit, & eum præ ceteris pdilexit, sicut dicitur Matt. 4. & Ioānis. 20. Etiam apud Romanos Octauianus fuit viginti annorum consul & imperator electus. Scipio etiam aphricanus valde ętate tenera fuit dux hispaniarum effectus quorum tamen quilibet alijs in factis egregijs est pręlatus. Nō ergo ętas corporis semper respicitur, quia sæpe fit, quod iuuenis prudens & senex fatuus reperitur. Ideo bene dicitur Esa. 65. Puer centum annorū maledictus erit. Cæteris tamen paribus dux & pręlatus debet esse vir, i.ætate cōgrua pollere, & virtuosis virib. renitere. 1. Re. 9. Ecce vir, quem dixeram tibi, ipse dñabitur populo meo. Vnde de puecta ætate prelati pōt intelligi illud quod scribit Proue. 28. Vita dulcis longior erit. Cuius tamen contrarium sit hodie, quia.s.nō viri, sed pueri dñantur in orbe, illi.s.qui pueri sunt & sapiētia & ætate. Esa. 3. Dabo pueros principes eorum, & effęminati dñabunt eis. Nō sic ergo, sed habeat, qui vult esse dux, ætatis debitum cōplementum, Virum inquit. Exemplo.s.Christi, qui virilis ætatis voluit esse anteque prædicationis vel prelationis officium vellet ostendere seu habere, sicut dicitur Lu. 3. ¶ Adhuc dico, quod ille, qui vult esse dux debet habere humilitatis solidum fundamentum, quia .s.ipse G semper debet se considerare esse de terra, i. esse hoiem terreum & mortalem, & exinde concipere humilitatem & deiectionem mentalem [De terra inquit.] Vnde etiā apud imperatores constantinopo. solebat esse statutum quod die in thronizationis suæ, vbi erat in maximo festo & gaudio, veniebant duo latomi corā populo, portātes in manibus lapides quosdam marmoreos, & dicentes. Iubeat dñs imperator de quo genere marmoris vult fieri sepulchrum suum. Hoc autem introductum erat vt consideratio mortis futuræ, gloriā illā inanem reprimeret, & vt humilitate cōceptā erga subditos modestius se haberet. Sicut etiā apud fiscanū solenne galliarum monasterium ordinatum est, quod dum abbas est in mensa, semper oi die certus numerus pauperum puerorum in aula sua reficitur, qui coram abbate pluries venientes hęc verba loquūtur. Dñe vos moriemini de terra. Sicut .n.dicitur Eccl. 17. Deus creauit de terra hominem. & Eccle. 40. Oīa, quæ de terra sunt in terram conuertent. Consideratio ergo propriæ terrestreitatis vtilis est in duce. Quia etiā omnia aīalia habent vultū suū inclinatum inferius versus terrā, hō etiā, qui habet staturam erectam, sępius ad terram respicit, quam ad cęlū. Ad denotandū, quod oēs debemus terrā nostræ mortalis conditionis respicere, & nos de terra genitos ad terrā redituros iterum cogitare. Vnde Salomoni, qui erat dux & rex, dicitur Ecclesi. 47. Terram retexit anima tua. & Esai. 8. dicitur. Aspiciet cœlū sursum, & ad terrā intuebitur. Sed proh dolor pro certo de mulis ducibus & maioribus nostris verum hodie quod ipsi nō credūt se esse de terra, nec eē terreos aut mortales, immo magis videntur se credere esse de cœlo, idest Deos & immortales. Exemplo illius Alexandri, qui se vt Deum adorari mandauit, & se Iouis filium appellari, sicut ponit Seneca. Exemplo etiam illius Gaij imperatoris, qui se voluit credi Deum, & idolum suum posuit iuxta Iouis idolum, vt simul cum eo adoraretur per populum, sicut ponūt historię Romanorum imperatorū. De Nabuchodonosor etiā legitur, quod oēs Deos terrę madauit exterminari, & se solū terrę Deū vocari. Qui etsi aliquādo recolūt sui terreitatē,

nec tamen

nec tamen exinde concipiunt humilitatē.Iuxta illud Ezechiel.30.Dux de terra Ægypti non erit amplius.Et propter hoc tales debent timere futuram damnationem & aduersitatē,quia.s.Eccles.10.dicitur, ꝙ sedes ducum superborū de
H struxit Deus.Non sic, sed habeat dux humilitatis solidū fundamētum. ¶ Deniq; dico,ꝙ talis,qui vult in ducem & rectorem assumi, debet habere moralitatis inclitum ornamētū,i. ornamentū virtutū,ꝙ ostenditur cum dr̄ Beniamin,ꝙ interpretatur filius dextræ,filius virtutū filius asininus, siue filius asinorum, quia.s.tales debent esse filij propter humilitatē & charitatem, debent ēt eē filij dextræ propter perseuerantię diuturnitatem, dr̄ filius virtutum,pp perfectionis multiplicitatem,dr̄ filius dextræ propter bonorum operū strenuitatem,dr̄ filius asinorū propter sanctorū,qui portauerūt onera,imitatem,sanctitatem,bonitatē &c.dic sicut supra de Beniamin. Vnde de tali duce sic virtuoso potest dici illud Nu.10.c.In tribu Beniamin erat dux Abidā,filius Gedeonis.Abidam interpretatur pater meus iudex, Gedeon circuiens & diligens laborando.Patet ergo,ꝙ qui aliorū dux & prælatus digne esse voluerit,virtutum nobilitatē, mentalē humilitatē,& ætatis congruitatem obtinere debebit.Ista est igitur in ducē vel principē promouēdi cōditio virtuosa, quæ ostensa est cum dictū est in auctoritate. [Virum de terra Beniamin.]

I ¶Secundò dico,ꝙ hic ostendit ipsius ad ducatū seu prælationis officiū promouēdi electio seriosa. Et hoc ostenditur cū dicitur. [Cras mittā ad te.]Quæcunq; enim electio debet

Debitè protelari,
Desuper ordinari,
Subditis destinari.

Quia.s. ista debet esse ad tēpus dilata, vt debite possit examinari. [Cras inquit.] Vnde electores debent alter alteri dicere illud Iosuæ.7. Sanctificamini in crastinum & illud Exod. 16. Cras quodcunq; est operandū facite.Cras inquit,hoc est dictu,deliberate. Vide supra de cras circa principium.De qua quidem deliberatione potest intelligi illud Regū. 5. Tu eris dux super Israel. Non.n.dicit tu es,vel tu sis,sed tu eris in futuro . Deliberatè .n.vult procedere.Quod est contra illos,qui non cras sed hodie,i. nimis celeriter ad electiones prorumpunt, quibus, vt communiter,malè cedit,dicentes illud.1.Machab.10.Constituimus te hodie summum sacerdotem gentis tuę.Habeat ergo discretā dilationē ad hoc,vt debite sit examinata. [Cras inquit.]Item habeat à Deo sollicitationē seu inspirationē ad hoc,vt canonice sit originata. Nulla.n.electio canonica dici debet,nisi illa,quam Deus inspirando facit & promouet.Teste.n.Apostolo Rom.13.Non est potestas nisi à Deo. Et Hebreo.5. dicitur, ꝙ nemo assumat sibi honorem nisi qui vocatus est à Deo sicut Aaron. & hoc est,ꝙ dicitur hic quia ipsemet dominus dicit.Adducam,s.ego Deus.vt sic de tali desuper facta à Deo ordinatione dicat quilibet rite electus domino regratiādo illud.2.Regum.6.Elegit me, supple dominus, & præcepit mihi, vt essem dux super populum suum Israel. quasi diceret.nullus se debet ingerere,sed præceptum inspirationem & impulsum domini expectare. Iuxta illud Ecclesiastici.7.Noli quærere ab homine ducatum.Expectet ergo, ꝙ ipsum adducat dominus ad ducatum, vt & dominus pos
A sit dicere illud Esai.56. Adducā eos in montē sanctum meū, & lætificabo eos in domo orationis meæ. Habeat ergo electio ducis à Deo progressionem , vt canonice sit originata. Adducam inquit. Item habeat debitam intētionem ad hoc, vt vtiliter sit determinata,s. & ad vsum & ad vtilitatē populi.Ad te inquit,s.ad vtilitatem tuam.Quod est cōtra multos, qui non eliguntur ad te,sed ad se,quia.s.electio & promotio sua tota vertitur ad vtilitatem sui & suorū ; ac si Deus ad se, non ad te,id est ad vtilitatem propriam non cōmunē creasset eos.Cōtra illud,qđ dictum fuit Moysi duci Israel. Nume.27.Ibis & tu ad populum tuum.Etiam contra illud,quod dicit dominus filijs Israel præliaturis contra Beniamin de Iuda,Iudicum.20.Iudas sit dux vester,i.ad vtilitatē vestrā creatus.Igitur dico,ꝙ talis electio debet fieri cum populi vtilitate [ad te.] A superna diuinitate [adducam .] Cum discreta maturitate [cras.] Et sic patet ipsius ducis electio seriosa, quod est secundum principale auctoritatis quod ostensum
K est cum dictum est.[Cras adducam ad te.]¶ Tertiò principaliter dico, quòd hic ostēditur ipsius electi prælatio gloriosa vel fructuosa,quæ ostenditur cum dicitur.Vnges eum directū super populum meum Israel. Vbi aduerte,quòd talis sic conditionatus,electus & promotus,vt dictum est debet

Benigniter conuiuere,
Vtiliter dirigere,
Seduliter intendere.

Probat benignitatem dulcedinis vnctura. [vnges inquit eum.] Probat vtilitatem regiminis ductura. [ducem inquit.]Probat sedulitatē ligaminis iunctura. [super populū meū Israel.]quia.s.ipse semper debet esse super populum per diligentiam circunspectā. Dico ergo , quòd iste debet conuiuere valde benigniter. [Vnges inquit.]Res enim vncta magis est suauis & dulcis,& minus exasperat contingentem.Et ideò reges & prelati & sacerdotes consueuerunt inungi, ad denotandum , ꝙ ipsi debent mites,dulces,suaues & misericordes præ alijs inueniri. psalm. Vnxit te Deus. Et Exodi. 15.Dux fuisti in misericordia tua &c. Dic de misericordia prælati, sicut infra de rege. Et vide infra de vngere. Sed re uera hodie non sic, quia nos nō habemus duces vnctos,sed duces vncosos,non duces clementes,sed duces dementes,non duces misericordes,sed duces vecordes,nō duces fideles,sed duces crudeles. De his vr̄ loqui Dauid in psal. dicens Herodii domus dux est eorum, montes excelsi ceruis,petra refugium herinaciis. Herodius .n.auis rapax signat duces crudeles cū mente rapaci.Ceruus animal cornutum, signat duces superbos cum pompa minaci.Herinacius autem spinis indutus, & animal nullius status signat duces diuites & minaces cum manu tenaci, quia pro certo illi , qui tenēt montes excelsos,i. ecclesiæ vel seculi dignitates,& qui in Petra,id est in Petri nauicula dominantur aut sunt rapaces & furiósi,aut minaces,superbi atque pomposi,aut sunt auari,tenaces atque , spinosi , & more ericij in seipsis constricti,parci,viles & ingloriosi. Itaque si diues es, sunt Herodij ad rapiendum. Si eges sunt cerui in altis montibus,id est dignitatibus ad despiciendum.Si iure vrges,sunt Hericij ad se spinarum,id est violentiarum armis defendendum.Dilata,si vis,de conditionibus Herodii,cerui,& Hericij,contra modernos duces,contra quos dicitur.2.Esdræ.1. Duces populi domini multa inique gesserunt & impie gesserunt super immundicias gentium , & polluerunt templum domini.Non sic bonus dux & vnctus.debet ergo conuiuere valde benigniter.[Vnges eum inquit.] ¶ Adhuc dico,quòd L
iste debet dirigere suos vtiliter . Et hoc importat etiam nomen ducis,qui dicitur à ducendo.Ducem inquit,quia re uera iste tenetur ducere & dirigere suos subditos per semitas æquitatis.Matth.2.Ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israel.Et si vis notare,potes dicere,quòd bonus dux debet subditos ducere

Ad
Montem contemplationis,
Fontem consolationis,
Pontem eruditionis,
Sortem tribulationis,
Artem diuinæ famulationis,
Partem æternę delectationis.

¶Isti ergo sunt boni duces, qui subditos suos ducunt ad contemplationis montem. Iudi.4. Duc exercitū in montē thabor. Thab.n. interpretatur luminis aduentus,quia.s. prelatus debet alios ducere ad montē æterni luminis contemplādum Exemplo Christi,de quo dicitur Matthæi.17.Assumpsit Iesus Petrum Iacobum & Ioannem, & duxit eos in mōtem excelsum seorsum. Et bene dicit seorsum, quia cōtemplatio melius fit seorsum & secretè & ad partem, quàm in publico. Item eos deducūt ad cōsolationis fontem.Iudicum.7.Duc eos ad aquas,& ibi probabo eos.Aquæ enim,quæ refrigerāt,consolationē designant.Item ducunt eos ad eruditionis pontem.Doctores.n. & prædicatores pontes sunt,quibus mediantibus pertransimus in cœlum . Actuum.9. Barnabas autem apprehensum Paulum duxit ad Apostolos. Item ducunt eos ad tribulationis sortem scilicet ad laborem pœnitentiæ.Oseæ.2. Ducā eū in solitudinem , & loquar ad cor eius. & Matthæi.4. Ductus est Iesus in desertum,vt tentaretur &c.Et etiam ad pugnā cōtra vitia.Vnde.1.Regum.17.Duxerunt aciem ad pugnandū contra Philistijm . Exemplo Christi, de quo scribitur Esaiæ. 53. Sicut ouis ad occisionem inquit , id est ad mortis & tribulationis tolerationem, ducetur. Item ipsos ducunt ad artem diuinæ famulationis [artem,] scilicet ad seruitium Dei. Exemplo Samuelis,de quo dicitur.1. Regum.1.quòd mater sua duxit eum , vt appareret coram domino . Item finaliter ducunt eos ad æternæ delectationis partem, scilicet ad gloriam Paradisi. vnde Hester. 2 . dicitur, quòd Hester ducta est ad cubiculum regis. Vbi etiam ipsi consequuntur su-

pernæ promotionis & exultationis partem seu sortē. Vnde in psal. Duxit eum in montē sanctificationis. Patet ergo qūo bonus dux debet dirigere suos vtiliter. Ducē inquit. 1. Mach. 9. Nunc itaq; te hodie eligimus esse principē & in ducemad bellandū bellū nostrū. ¶ Deniq; dico, ꝙ bonus dux debet assistere suis sedulitér, qd ōnditur cū dr̄. [Super populū meū.] Sicut.n.gallina super pullos incubat, vt eos custodiat & foueat diligenter, sic bonus superior subditos suos incubare debet. s. ipsos visitando, monendo, fouendo, & curam pastoralis regiminis diligentius exercendo. [Super populum inquit meum.] Vnde. 2. Reg. 7. Ego te tuli de pascuis sequentē greges, vt esses dux super populum meū Israel. Quod est cōtra multos, qui. s. super populū suum per diligentiā non incubant, nec eū per personalem præsentiā visitant aut frequentant, sed sumptis spolijs & emolumentis de subditis nihil curant. Isti ergo non sunt super populum, sed retro populū, de qbus loquitur dominus. Hier. 23. Ecce ego ad pastores, qui pascūt populum meum, vos dispersistis gregē meū, eiecistis eos, & non visitastis eos &c. Ista etiā sunt cōtra aliquos alios malos duces. qui. s. sunt plusquā necesse est, diligentes, quia. s. bene volunt esse super populum, ipsum. s. visitando, crimina inuestigando exactiones faciendo, machinamēta adinueniēdo, & populū multipliciter molestando, contra quos dr̄. Super populū tuū malignauerunt consiliū, cogitauerūt aduersus sanctos tuos, vt habetur in psal. Vide eam supra de aduocato. Nō sic ergo, sed sit dux super populū, quia ipse debet assistere suis sedulitér. Super populū inquit. 3. Regū. 16. Posui te ducem super populū meū Israel. Igitur patet qūo ꝭm auctoritatē ille, qui digne dux & superior esse voluerit, suis seduliter debet assistere, suos vtiliter debet dirigere, cūctis benigniter debet conuiuere, & hoc quantum ad fructum suæ prælationis. Itē patet qūo iste debuit esse maturè electus, à Deo datus, subditis oblatus, & hoc quantum ad actum suæ electionis. Itē patet qūo iste erat ætate prouectus, in mente deiectus, virtute perfectus, & hoc quantū ad statum suę conditionis. Et sic patent tria præsentia, & nouem subprincipalia in auctoritate prædicta. Cras adducā ad te virum de terra Beniamin, & vnges eū ducem super populū meū Israel. Et sic patet ꝭm principale. s. ꝙ est ductus plati, quo subditi ducūtur. ¶ Tertiò dico, ꝙ est ductus iniqui, per quē mali agū-

N tur. Sicut.n.bōi duces solēt ad bonū deducere bonos, sic mali duces solent ad malū ducere malos. Oīa.n. quę violēter ducuntur, solent oīa, quæ sibi adhærent, secū ducere, & ad eam partē ad quā tendunt, oīa se sequentia inclinare. Patet in rota, quæ clauos in se infixos secum ducit, & voluit. Sic re uera mali, quos diabolus quadā malę cōsuetudinis necessitate ducit ad impia, alios sibi adhærentes. s. suam societatē sectantes suo dominio subiacentes, & doctrinam nisi fuā audientes, facile ducunt ad similia. Mus maris animal est, ꝙ in terra facta fossa oua ponit, & terra operit, post triginta verò dies aperta fossa catulos genitos reperit, quos tandē ad mare ducit, & ad natandū erudit, sicut ponit liber de natura rerū, & Pli. lib. 9. c. 18. Sic verè mali pullos. i. subditos & filios, auditores & discipulos, solent in terra. i. in terrenorū amore parturire, & eos ad mare. i. ad peccatorū fluct⁹ & ad inferni amaritudinē verbis & exēplis ducere, & eos ī vitijs enutrire. Patet de malis prælatis & hæreticis doctoribus, de vsurarijs & mundanis peccatoribus, qui oēs nituntur filios suos tam naturales, quàm spirituales, socios. s. & vicinos, subditos, discipulos & parentes, in amore & industria terrenorum gignere & ad peccata plus, q̄ ad virtutes pro præsenti tempore, & ad mortem æternā plus, q̄ ad gloriam ducere & docere. Ductio.n.talium nihil aliud est, quàm quædam tractio ad mortē æternā, & ad mare. i. ad amaritudinē infernalē. Oseæ. 9. Effraim ducet ad interfectionē filios suos. Isti.n. ducunt eos in via mala, s. in via errorū, vitiorū, & mūdi fluctuū negociorū. Et pro certo tales viæ licet prima facie videantur eis rectæ, ducūt eos tn̄ ad terminū tormētorū, quia sicut dr̄ Prouerb. 14. Est via, quæ vr̄ homini recta, nouissima aūt eius ducūt ad mortē. Quia. s. sicut iustitia est via, quæ ducit ad Paradisum, sic mūdi ꝓsperitas & nequitia viæ sunt, quæ ducūt hoīes ad infernum. Prouer. 12. In semita iustitiæ vita, iter aūt deuium ducit ad mortē. Et si vis notabis, ꝙ mali per suos malos ductores, s. per diabolū & peccatores, per ꝓsperitatē & mulieres ducunt atq; trahunt ad voluptates, q̄ mentes maculāt luxuriæ fęce, ad dignitates, quæ mētes iugulāt superbiæ nece, ad facultates, q̄ mētes stimulāt vulcanica face, ad seruitutes, quæ malos vinculāt barathrica cruce. Ducuntur ergo mali.

Luxuriæ fæces,
Superbiæ neces,
Ad Auaritiæ faces,
æternę pestilētię cruces.

Ducunt (dico) ad fæces luxuriæ, quæ carnē maculāt. Vnde de iuuene à mala muliere allocuto dr̄ Prouer. 7. ꝙ statim eā sequitur quasi bos duct⁹ ad victimā, & nescit ꝙ ad vincula stultus trahatur. Vnde ēt de Salomone narratiuè dr̄ Neæ. 13. ꝙ in multis gētibus non erat similis illi, & tn̄ ad peccatū ipsum duxerūt mulieres alienigenæ. Item ducunt ad artes superbiæ, quæ malos iugulant. Vnde Luc. 4. dr̄, ꝙ illi mali Iudæi duxerūt Iesum ad pręcipitiū mōtis, super ꝙ ciuitas sua sita erat, vt pcipitarēt eū, ꝙ fecissent, nisi diuertisset. Itē ducūtur ad faces auaritiæ, quæ mentes stimulāt, cōtra illud Deut. 18. Nō inueniatur in te, qui lustret filium suum aut filiā, ducens per ignē. Itē finaliter ducūtur ad cruces infernalis continentiæ seu pestilentiæ, quæ captos vinculāt, s. ad pœnā & ad seruitutē inferni. Ibi.n. ducuntur, vt captiui nunquam euasuri, vt peregrini nunquā redituri, vt dānati pœnas subituri. Dico, vt captiui, qui à carcere nunq̄ exeāt. Esa. 5. c. Propterea captiuus ductus est populus meus, q a nō habuit scientiā. Et Thre. 1. Paruuli eius ducti in captiuitatē à facie tribulātis. Itē ducunt illuc, vt peregrini, qui nunquā redeāt. Esa. 23. Longè ducēt eū pedes eius ad peregrinādū. Itē ducūtur, vt dānati, qui pœnas subeant. Baruch. 4. Ducti sunt, vt grex direptus ab inimicis. Illi ergo nō sunt boni duces, q ad tales terminos ducūt suos. Vn̄ nota, ꝙ multi sunt hodie duces in Ecc̄lia & in mūdo, q. s. sunt

Duces {
- Pauperes & indigentes,
- Inscij & imprudentes,
- Crudeles & sæuientes,
- Infideles & mentientes.

¶ Dico ergo, quod isti sunt duces miseri, quibus nihil pōt sufficere. Vnde Prouer. 28. Dux indigens prudentia, multos opprimet. Itē isti sunt duces inscij, qui neminem sciunt instruere. Vnde Micheæ. 3. Duces domus Israel nunq d nō vestrū est scire iudiciū, qui odio habetis bonū, & diligitis malū? Itē isti sunt duces crudeles atq; impij, q nemini volūt cōdescēdere. Iō cuilibet tali dr̄ Ezech. 21. Prophane, impie dux Israel, pone cydarim tolle coronā, quasi diceret. Dux crudelis non est dignus tenere regimen vel ducatū. Item isti sunt duces infideles atq; noxii, qui amicos solent decipere. Ideò bene dr̄ Micheæ. 7. Nolite credere amico, & nolite confidere in ducere. Igitur tales mali duces digni sunt ad inferos duci, & ibidem concuti & confringi, ꝙ vtiq; faciet dn̄s finaliter, qn̄ ipsos iudicabit seueriter Hie. 51. Collidam in te duces & magistratus. Et Nu. 24. Cōsurget virga Dei Israel, & percutiet duces moab. Sic ergo patet, ꝙ est ductus impii, quo multi sternuntur, seu lædunt. ¶ De aliis aūt generibus ductionum nihil amplius, quia bene possunt sub præcedentibus contineri. Bene ergo dicitur, quòd est

Ductio
- Mali rectoris,
- Boni prætoris,
- Summi creatoris.

¶ Quia. s. oīa sicut dictum est, vel actiue vel passiue diuersimode possunt intelligi &c. Vide supra de adducere, & deducere. Et infra de ītroducere, & īducere.

Dulcedo. Dulcis.

Nota, ꝙ dulcedo multipliciter sumitur in scriptura. A

Est enim dulcedo
- Detestabilis & vitiosa,
- Commendabilis & virtuosa,
- Appetibilis & dolorosa.

¶ Dulcedo vitiosa est triplex, s.

Dulcedo
- Mundanæ prosperitatis,
- Carnalis impuritatis,
- Verbalis fallacitatis.

¶ De dulcedine prosperitatis & iucunditatis pōt intelligi illud Esai. 24. capitulo. Cessauit gaudiū tympanorū, q euit sonitus lætantiū, cōticuit dulcedo citharæ cū cātico, nō biberūt vinū, amara erit potio bibētibus illā. Prosperitas similis est quibusdā fructibus, qui dicūtur myrobolani, q in principio dū sunt virides, sunt dulces, in fine verò qn̄ maturi sunt, sunt amari. Sic verè (charissimi, mundi prosperitas modo est dulcis, finaliter tn̄ accidit ꝙ in inferno inuenitur amara, qn̄. s. oīs mundana dulcedo in amaritudinē cōuertetur. Iob. 6. Anima esuriēs, i. anima damnata, etiā amarū pro dulci sumet, i. pęnā ęternā loco mundanæ prosperitatis, contra q̄ dr̄ de diuitibus Esa. 24. Cessauit gaudiū tympanorū, quieuit sonitus lætantiū cōticuit dulcedo citharæ cum cantico, non biberūt vinū, amara erit potio bibentibus illā. Item de dulcedine carnalitatis pōt dici illud

Prouer.

Prouerb.5. Fauus distillans labia meretricis, & nitidius oleo gutt eius, nouissima verò illius amara velut absinthiũ, & lingua eius acuta velut gladius biceps. Mala.n. mulier similis est cuidã pisci q̃ dr̃ Fastẽ, in cuius ore, vt Iorath auctor est, aqua maris dulcescit, cuius aquę dulcedine allecti alteri pisces intrant in os eius, & ab eo deuorãtur. Sic verè (charissimi) mulieres per dulcedinẽ oris sui attrahũt hoĩes ad peccatũ, quos finaliter tpaliter deuorant & consumunt, & Infernales ipsos post mortẽ cruciat atq; dãnat. Ideò dr̃ Prouer.7. Dic sapientiæ, vt custodiat te ã muliere extranea, quæ verba sua facit dulcia. Contra carnales ẽt & gulosos finaliter põt dici illud Iohel.1. Vlulate q̃ bibitis vinũ in dulcedine, qm̃ perijt ab ore vestro. De dulcedine verò fallacitatis.s. adulationis & deceptionis, dr̃ Prouer.20. Suauis est hoĩni panis mẽdacii. & Iob.20. Cũ dulce fuerit in ore ei⁹ malũ, abscõdit illud sub lingua sua. Et illud Rom.16. Per dulces sermões & bñdictiones decipiũt mẽtes innocẽtiũ. Ista est igitur triplex dulcedo vitiosa.

B ¶Itẽ dico, q̃ ẽ dulcedo virtuosa, & illa similiter triplex ẽ.s.

	ore,		oris est locutio verbalis,
Dulcedo in	corde,	Dulcedo	cordis est deuotio mentalis,
	opere.		operis est operatio realis.

Sit igitur in nobis Dulcis locutio, deuotio, compassio. Vt sic quantum ad ista quilibet possit dicere illud Ecclesiastic.24. Spiritus meus super mel dulcis. Vbi ostenditur, quod in nobis debet esse.

Dulcedo locutionis, deuotionis, compassionis. Primum ostẽditur, cum dr̃ spiritus, quia per spiritum intelligitur locutionis flatus. Secundum ostenditur cum dr̃ mel, quia per mel intelligitur deuotionis virtus. Tertium vero ostenditur cũ dr̃ dulcis per quod intelligitur compassionis actus, quia.s. res dulces, melius nutriũt. Habeamus igitur dulcedinẽ locutionis. Dulciter.n. & benigniter debemus loqui inferioribus, & respõdere superioribus, quod potissimè pertinet ad Prædicatores, qui dulcedine verborum debent alios attrahere ad virtutẽ, vt sic eis possit dici illud Canti.2. Ostẽde mihi faciẽ tuã, sonet vox tua in auribus meis Vox.n. tua dulcis, facies tua decora. Nihil.n. nobis debet esse ita dulce, sicut scia nobis ꝑ studiũ vel Pdicatoris eloquiũ propinata. vt Ezech.3. & Apoca.10. vbi dr̃, q̃ liber comestus fuit in ore sicut mel dulce. Nos.n. debemus habere pulchritudinẽ in pelle conuersationis, & dulcedinẽ in voce locutionis, similes pãtherę, q̃ est aĩal q̃ habet pellẽ pulcherrimã, & ex ore emittit vaporẽ suauissimũ. Et ideò vt dicit Pli. oĩa aĩalia ipsum sequunẽ, diligunt & admirantur, & in odore oris sui & pellis pulchritudine delectantur. Sic verè (charissimi) nos debemus habere in pelle.i. in conuersatione, pulchritudinẽ honestatis. Et in ore.i. in locutione, dulcedinẽ benignitatis, & sic fiet q̃ ã cunctis hoĩbus diligemur. Sicut.n. dr̃ Eccl.6. Verbũ dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. Habeamus ergo dulcedinẽ locutionis. [Spiritus inquit.] Per spiritum.n. qñq; intelligitur flatus & locutio, quæ procedit ab ore. Vñ Iohel.3. Stillabunt montes dulcedinẽ, & colles fluẽt lac. Montes.n. & colles dici possunt. Vnde Prædicatori põt dici illud Psal. Emitte spiritũ tuum.i. verbum tuum, & creabũtur, & renouabis faciẽ terræ. Spiritus oris nostri Christus dñs. Et alibi. Verbo dñi cęli firmati sunt, & spiritu oris eius oĩs virtus eorũ. Quãuis pro certo de multis possit dici illud Psal. Neq;.n. ẽ spiritus ĩ ore ipsorũ. Itẽ debemus habere dulcedinẽ deuotionis. [Mel inquit.] Per mel intelligitur dulcedo deuotionis & contemplationis, quia proculdubio debẽt viri spirituales nutriri, & maximè literati. Apes.n. quæ pascũtur in floribus tẽperatis, sicut Amygdalorum, faciũt mel valde dulce. Sumẽtes verò flores herbarũ amararũ, sicut est Absinthiũ, faciũt mel minus dulce. Sic verè (charissimi) illi, qui versantur circa flores dulces, i. circa scias & scripturas diuinas, mel deuotionis & contemplationis faciunt dulcius, illi verò, qui herbas amaras sciarũ mundialiũ & negociorũ terrenorũ frequentãt, mel deuotionis nõ cõficiũt ita dulce. Bene ergo dr̃ Prouerb.24. Comede fili mi mel, quod bonũ est, & fauũ dulcissimũ gutturi tuo. Habeamus ergo dulcedinẽ deuotionis, simus similes Salmoni, qui postquam inuenerit aquam dulcẽ, nunquã redit amplius ad amarã. Sic verè nos postquã deuotionẽ dulcedinis inuenerimus, ad amaritudinem peccatorum vel bonorũ terrenorũ, nunquã redire debemus. Cuius tñ contrariũ faciebãt filij Israel, q̃ manua dulcissimum abhorrentes, pepones Aegyptiacos affectabãt, sicut dr̃ Num.11. Habere ergo debemus dulcedinẽ deuotionis, dicẽtes dño illud Psal. Quã dulcia faucibus meis eloqa tua, super mel ori meo. Demũ dico, q̃ habere debemus dulcedinẽ cõpassionis, q̃ ostẽditur cum dr̃. [Dulcis.] Res.n. dulces sunt magis nutritiuæ, ad denotandum, q̃ illi, qui per cõpassionem & pietatẽ sunt dulces, egenorũ & pauperum sunt nutrices. Psal. Parasti in dulcedine tua pauperi. Ista est igitur dulcedo virtuosa. ¶Tertiò dico, q̃ ẽ dulcedo gloriosa, s. dulcedo gloriæ Paradisi. Et ista similiter est triplex, scilicet C

	visionis,	
Dulcedo	fruitionis,	
	dilectionis.	

Ibi.n. dulciter Deus vr̃. Eccl.11. Dulce lumen, & delectabile est oculis videre Solẽ. Ibi ẽt Deus dulciter gustatur. vnde Psalm. Gustate, & videte qm̃ suauis est dñs. Ibi insuper Deus dulciter amatur. Psal. Dulcis & rectus dñs &c. Patet, q̃ ẽ triplex dulcedo. s. gloriosa, quæ cõsistit in visione, fruitione, dilectione. De qua. s. in ps. Quã magna multitudo dulcedinis tuę dñe, quã abscõdisti timẽtibus te. Virtuosa, quę consistit in locutione verbali, in deuotione mẽtali, in cõpassione reali. Can.2. Fructus eius dulcis gutturi meo. Vitiosa, quæ consistit in prosperitate, carnalitate & verbositate. De qua Iac.3. de eodem fonte stillat dulcis & amara aqua, quia .s. talis mala dulcedo plus habet de amaro, quàm de dulci.

Duo. Nota, q̃ numer⁹ binarius multipliciter in scriptura reperiẽ. Signat.n. in bono. s. & in malo. Ille.n. numerus signat distinctionẽ ab vnitate, & sic ẽm Arithmeticã, iste vocatur numerus infamis, quia primus ab vnitate recedit, & sic signat discordes cõtrarios & diuersos, q̃ verè isti ab vnitate amoris & concordiæ recedunt. Tales.n. non sunt vnum per charitatem, imo sunt duo per diuersitatẽ & contrarietatẽ. In cœlo.n. sunt duæ stellæ seu duę circulorum stellarũ sectiones, quarũ vna dr̃ caput draconis, alia cauda Draconis, & istæ ita diuersæ & cõtrariæ sunt, q̃ qñ vna est in oriẽte, alia semper est in occidente, quia si vna est in vno signo, alia semper est in opposito. In signo ẽt Geminorũ duæ sunt stellæ, quarum vna dr̃ Castor, alia Pollux, quæ tantam inter se habent contrarietatem, quòd in ęstate dum vna nobis oritur, alia occidit. Et ideo a poetis fictæ sunt fuisse duo fratres quorũ vnus cælos, alius inferos dr̃ possedisse. Polus ẽt arcticus & polus antarcticus duæ sunt stellæ immobiles, q̃ tamẽ in duob. cæli angulis oppositis diametraliter sunt locatę. Ecce qũo dualitas diuersitatẽ signat, & qũo illa quæ constituta sunt in dualitate, sunt constituta in contrarietate & diuersitate. Bene igitur dico, q̃ per numerũ binariũ intelligunẽ illi, qui ab vnitate charitatis recedunt & diuiduntur, & q̃ in diuisione discordiæ cõstituũtur. Eccl.33. Intuere in oĩa opera altissimi, vnum contra vnum, duo contra duo. Sic igiẽ numerus iste signat in malo. Et iõ de discordibus, qui semper sunt duo, & nunquam sunt vnum, põt dici illud Luc.12. qd̃ duo in tres, & tres in duos diuidentur. Et illud Matt.27. velum templi scissum in duo. Vnde ẽt de cõcordia viri & vxoris dr̃ Matth.19. Itaq; iam non sunt duo, sed vna caro. ¶Sed adhuc dico, q̃ iste numerus signat in bono, & sic signat aggregationẽ, charitatẽ & cõiunctionẽ, concordiã & vnitatẽ. Iste.n. numerus est primus, in quo vnitates plures inuicem aggreganẽ, & iõ ille videtur concordiã & amorem designare, per quem plures personæ inuicẽ vniuntur, & sociantur. Matt.18. Vbi duo vel tres cõgregati sunt in noĩe meo, ibi sũ in medio eorũ. Gregorius ẽt dicit, q̃ minus quã inter duos charitas haberi nõ põt. In signũ cuius ꝑut dr̃ Luc.10. Christus discipulos suos binos ante faciẽ suã misit. Et aduerte, q̃ iste numerus magnæ ꝓgatiuæ. Iste .n. inuenitur in multis figuris. Iste cõmẽdatur in multis naturis. Iste designatur in multis figuris. Iste cõmendatur in multis scripturis. ¶Dico igitur, q̃ iste numerus in multis naturis inueniẽ. Et vide primo in aĩalib. qũo mẽbra oĩa sunt binata. Hõ.n. habet duos pedes duas manus, duas aures, duos oculos, duas nares. Vide ẽt in sexibus qũo Deus posuit ibi dualitatem. Non.n. voluit, q̃ in gñatione conuenirent tres vel quatuor, sed duo solum. s. masculus & fæmella. In quib. pro certo innuitur, q̃ si perfecti esse volumus, semper duo & bini. i. per charitatẽ ligati esse debemus. Natura.n. solitudinẽ abhorret, & ideo sub dualitate videtur oĩa gñasse. Iste igitur numerus inuenitur in naturis. ¶Itẽ dico, q̃ iste numerus designaẽ in figuris, quas de dualitate reperimus. Vide pro Deo quot in sacra

(A and B appear as section letters in the right margin of the Duo entry.)

Scriptura

ſcriptura figuras de dualitate reperimus. Duæ.n. fuerunt fi-
dei tabulæ lapideæ. Exod.34. Duæ fuerũt tubæ argẽteę. Nu.
10. Duæ ẽt fuerunt columnæ æreæ.ſ.in templo Salomonis 3.
Reg.7. Duo fuerũt Cherubin in propitiatorio. Exo.27. Duo
fuerũt altaria in taberculo,ſ. altare holocauſti,& thymiama
tis. Exod.27. Duo inſuper fuerunt oſtia in templo. Ezec.41.
Apoſtolorum ẽt fuerũt duo gladij. Luc.22. Circa ſepulchrũ
inuenti ſunt duo Angeli. Luc.24. Aſcendente inſuper dño, al
locuti ſunt Apoſtolos duo viri. Act.1. Ecce igiť quõ dualitas
charitatis & amoris in figuris deſignať.¶ Sed adhuc illa dua
litas in ſcripturis cõmendatur, & hoc pro certo in veteri &
in nouo teſtamẽto. Dr̃.n. Eccle.4. Melius eſt eſſe duo ſimul q̃
vnum. In nouo verò teſtõ dr̃, ꝙ in his duobus lex pẽdet tota
& prophetæ Matth.22. Ecce igitur patet, quõ per iſtũ nume
rum intelligiť liga & copula charitatis, ita ꝙ de talibus põt
dici illud Apoc.12. Hi ſunt duæ oliuæ, & duo candelabra lu
centia in conſpectu dñi terræ ſtantes. In quibus verbis aduer
te, ꝙ ſicut illi, qui ſunt duo, ſunt clemẽtiores, ſunt ſciẽtiores,
ſunt cõſtãtiores. Clemẽtiores dico, q̃a vn⁹ põt alii miſereri,
ſciẽtiores ẽt quia vnus põt ab alio doceri. Cõſtantiores inſu
per, quia vnus poteſt ab alio adiuuari & tueri, ſic verè dico
ſpiritualiter, ꝙ illi, qui ſunt duo, ideſt charitatiue cõbinati,

clementiam ampliorem, quia ſunt duæ oliuæ,
Habent ſcientiam clariorem, quia ſunt duo candelabra,
cõſtantiã fortiorẽ, q̃a ſunt ſtantes in cõſpectu Dei.

¶ Dico ergo primo, chariſſimi, ꝙ ſi fuerimus duo ꝑ charita-
C tẽ nos erimus clemẽtiæ largioris. [Duę inq̃t oliuę.] Palmę.n.
qñ binæ & binæ ſunt plãtatæ, melius ſolent fructificare, & iõ
agricolæ qñ ſeminãt illas, ſemper ſolent ſimul duo germina
ponere, vt ſic duæ plantæ naſcãtur.ſ. vna maſcula, alia fœmel
la, vt ẽt ſic per vnius influentiã alia fructuoſior habeatur. Sic
verè (chariſſimi) illi, qui ſunt cõiũcti ꝑ charitatẽ, ſunt, vt cõi-
ter fęcundi & fructiferi per pietatẽ, illi, qui ſunt charitatiui,
ſunt elemoſynarũ emiſſiui. Et ideò bini & bini ſunt plantan-
di, vt in pietatis operibus ſint fęcundi. Quod quidẽ oñditur
cũ dr̃, ꝙ iſti debent eſſe duæ oliuæ. Oliua.n. à qua oleũ eliqua
tur, ſignat viros pios, à quibus pietatis & elemoſynarũ oleũ
diſtillatur, qñ per charitatis.ſ. copulam combinãtur. Iſtud fi-
guratur in illis duobus Cherubin, quæ verſis inuicem vulti
bus, ſuper propitiatorium ponebãtur, quę quidem de lignis
oliuarũ facta fuiſſe perhibẽtur, ſicut dicitur 3. Reg.6. Iſta.n.
Cherubin, quæ erant figuræ & imagines aquilarum, ſignifi-
cant viros pios. Aquila.n. eſt auis valde liberalis, aliis diſtri-
buens prædam ſuã. Et ideò iſti dicuntur duo per charitatẽ.
Dicuntur oliuę per pietatẽ, dicuntur ſe mutuo reſpicere per
bonorum ſuorum cõicationẽ. Dicũtur ẽt propitiatorio in-
cumbere, per facilem iniuriarum indulgentiam & remiſſio-
nem. Et ſic breuiter dicetur illud Zacha.4. vbi quæritur quid
ſunt duæ oliuæ iſtæ. Et reſpondetur poſt pauca. Iſti ſunt duo
filii oliuarum. Et nota, ꝙ per oliuam pax & concordia deſi-
gnatur. In cuius ſignũ legati Romanorum cum oliuarũ ra-
mis ſolebãt mitti. In ſignũ ẽt cuius columba Deũ mũdo pla-
catum denunciãs, cum ramo oliuæ ad Noe dr̃ rediiſſe, ſicut
habetur Gen.8. In quo pro certo docemur, ꝙ ſi duo per cha
ritatem & amicitiam pietatẽq; fuerimus, tunc pacem & con
cordiã habebimus. Amor.n. & pietas ſunt duæ ſorores, quæ
ſe ſemper inuicem comitantur. Vnde Zach.6. Conſilium pa-
cis erit inter duo. Simus ergo duo, vt ſic ſimus clementię am
D plioris. ¶ Secundò debemus duo eſſe, vt ſimus ſciæ clarioris.
[Duo inquit candelabra lucentia.] Melius.n. illuminant lumi
naria qñ ſunt duo, q̃ qñ nõ eſt niſi vnũ. Sic verè viri ſancti, qñ
ſunt duo, i. per charitatem iuncti & combinati, melius lucẽt
per ſciam, & melius illuminant per doctrinã. Scia.n. vnius ad
dit ad ſciam alterius. Et ideò quantumcunq; ſit modicus ſo-
cius, nunquã eſt vilipendendus, quia ſæpiſſimè fit, ꝙ ab vno
egeno & ſimplici ſcitur, quod à doctoribus ignoratur. Ideò
bonum eſt charitatiuè cũ oĩbus ſe habere, vt ab oĩbus poſſi-
mus addiſcere. & ſic per ſciam lucere, & per doctrinam do-
cere. [Cãdelabra inquit lucentia.] Iſtud habemus in ſcriptu-
ra & in natura. Deus.n. à principio fecit duo luminaria prin-
cipalia.ſ. luminare maius, & luminare minus, & hoc vt luce-
rent ſuper terrã &c. ꝙ vtiq; dr̃ in ſcriptura Gen.1. In quibus
inuenitur, ꝙ illi, qui volunt eſſe luminaria lucentia per do-
ctrinã & prædicationem debent eſſe duo per charitatem &
dilectionem, & per bonorum aſſociationem. Vnde Hugo in
Didaſcolon dicens quõ illi, qui volũt eſſe ſapiẽtes, debẽt oẽs
diligere, & ab omnibus, quod eis deficit inquirere, nullius ſo
cietatem vilipendere, dixit ſic. Sicut inquit qui ab oĩbus ac-
cipiũt, ſunt oĩbus ditiores, ſic qui ab omnibus volunt diſce-
re, fiũt ſapiẽtiores. Audi inquit Chryſippum in Prouer. Quę
tu nõ noſti, fortaſſis nouit Ophillus. Simus ergo duo, vt ſu-
mus ſciæ clarioris. [Cãdelabra inquit] vt de quolibet dicať
illud Zach.4. Vide candelabrũ aureũ totum. ¶ Tertiò ſimus E
duo, vt ſimus conſtantiæ fortioris, quod oñditur cũ dr̃. Stan
tes, Duo.n. melius portant onus q̃ vnus. Duo ẽt melius reſi-
ſtunt vni aduerſario q̃ vnus ſolus. Sic verè (chariſſimi) illi, q̃
ſunt duo per charitatẽ, ſunt fortiores per conſtantiæ probi-
tatem. Melius.n. ſuſtinent tribulationũ & tentationũ aduerſi
tatẽ, quia vnus ab alio adiuuatur, & tã precibus, q̃ cõſolatio-
nibus roboratur. Vnde ẽt dr̃ Prouer.18. Frater, qui adiuuať à
fratre, quaſi ciuitas firma. Ideò dr̃ Eccl.4. Si quiſpiam præua-
luerit contra vnũ, duo reſiſtent ei. Iſti ergo ſunt ſtantes in cõ
ſpectu dñi Dei terrę. Sap.5. Stabunt iuſti in magna conſtan-
tia aduerſus eos, qui ſe anguſtiauerunt. Et ſic igitur patet ꝙ
nos debemus eſſe per charitatẽ, vt poſſimus ſuſtinere poten
ter vt poſſimus lucere patenter, vt poſſimus indulgere cle-
menter, vel vt habeamus clemẽtiam ad miſerandũ, ſciam ad
informandum, cõſtantiam ad ſuſtinẽdum. Sed heu proh do-
lor, multi ſunt hodie qui iſta carent dualitate.i. amore & cha
ritate. Hodie.n. quaſi oẽs volũt eſſe ſoli ꝑ ſingularitatem &
partialitatem, & ideò non habent conſtantiã, ſciam vel pieta
tem. Eccle.4. Vę homini ſoli, quia ſi ceciderit non eſt qui ſub
leuet eum. Duo igitur ſimus, & dualitatem.ſ. amorem & cha
ritatem habeamus. Aquila.n. ſemper in nido ſuo duos lapi-
des echites dr̃ habere, vt facilius poſſit parere, & vt pullos
poſſit à reptilibus defendere. Sic verè (chariſſimi) ſi nidũ cor
dis noſtri à venenoſis reptilibus, i. à malis cogitationibus vo
lumus defendere, & à tentationibus volumus cuſtodire, &
ſi partum bonorum operũ volumus celeriter emittere, nos
pro certo duos lapides. i. duplicẽ charitatem & amorem, ſ.
Dei & ꝓximi ibi debemus ponere & tenere. Et ſic nidus iſte
à prædictis reptilibus tutus erit, & partus bonorũ operũ fa-
ciliter parietur. Viri.n. pleni charitate, ſolent emittere bona
opera ſine difficultate. In æſtate.n. calor Solis myrrham ar-
borem pręcioſum liquorem, qui ſtacte dr̃, facit voluntariè &
ſine difficultate aliqua diſtillare, vt dicit Iſido. Quia verè qñ
Sòl & calor perfectæ charitatis corda noſtra inflamat, tunc
ſine coactione liquorẽ pietatis & bonorum operum à no-
bis diſtillare ꝓcurat. Vt.n. dicit Greg. Nunquã eſt amor Dei
ocioſus, operať.n. magna ſi eſt, ſi aũt renuit operari, amor nõ
eſt. Sic igitur patet (chariſſimi) ꝙ eſt quædã dualitas virtuo-
ſa, q̃dã dualitas vitioſa. Si vis notare de iſtis, qui ſunt duo, &
qui ſunt in bono combinati, aſſociati, & coniuncti, dic, quòd F

Fulgent clariſsimè,
Sciuns doctiſſimè,
Gemunt triſtiſſimè,
Volant citiſſimè,
Pugnant fortiſſimè,
Fantur veriſſimè,
Meditantur profundiſſimè,
Fęderantur coniunctiſſimè,
Famulantur attentiſſimè,
Contemplantur limpidiſſimè.

Dico igiť, ꝙ duo.i. viri cha
ritatiui conuerſando ſunt
clariſſimi. Fecit Deus duo
magna luminaria. Itẽ co-
gnoſcẽdo ſunt doctiſſimi.
Vñ iſti ſunt Cherubin, qui
interpretanť plẽitudo ſcię.
Exo.37. Fecit duos Cheru
bin ex auro puriſſimo. Itẽ
pęnitendo ſunt triſtiſſimi.
Vnde iſti figurantur in turturibus & colũbis Deo oblatis, q̃
ſunt volucres gemebundę. Leu.14. Offeret duos turtures aut
duos pullos colũbarum. Itẽ iſti diſcurrẽdo ſunt citiſſimi, q̃a
valde cito debẽt diſcurrere ꝑ opera virtuoſa. Io.20. Curre-
bãt duo ſimul. Itẽ iſti ꝓpugnando ſunt fortiſſimi. Deute.32.
Duo fugabãt decẽ milia. Item iſti ad proloquendũ ſunt ve-
riſſimi. Deut.17. & 2. Cor.13. In ore duorũ teſtiũ ſtat oẽ ver
bũ. Itẽ iſti meditãdo ſunt profundiſſimi.ſ. meditãdo de mor-
te. 1. Reg.10. Inuenies duos viros iuxta ſepulchrũ Rachelis.
Itẽ iſti fęderãdo ſunt cõiunctiſſimi. Iſti ſunt.n. duo de quibus
dr̃ Matth.4. Vidit Ieſus duos fratres Simonem & Andream.
Boni.n. ita ſunt inuicem confœderati & charitatiuè ligati, ꝙ
magis videntur vnum q̃ duo 2. Reg.6. Opus vnũ erat in duo
bus. Item iſti famulando ſunt attentiſſimi. Vnde iſti ſunt di-
ſcipuli qui bini & bini fuerunt miſſi, ſicut dr̃ Lucæ. 10. Vnde
Marc.11. dr̃, quòd Ieſus miſit duos diſcipulos, & ait illis. Ite.
Item iſti contemplando ſunt certiſſimi, vel limpidiſſimi.

Vnde

Vnde Marc.16.dr̄ de duobus Discipulis euntibus in Emaus Offensus est Iesus in alia effigie. Item isti laborando sunt occupatissimi. Matth.24. Erunt duo in agro. Item quiescêdo sunt deuotissimi. Ibidem. Erunt duo in lecto. Et breuiter dico, quòd de illis, qui dualitatem charitatis & bonæ societatis sectantur, dici potest, quòd sint.

Duo { Arietes, Leones, Boues, Passeres, Agni, Viri, Filij, Deuoti. }

Duo, dico, arietes, qui alios prudêter solêt deducere. Exo. 29. Tolle arietes duos immaculatos &c. Itē sunt duo leones, quia impios p iustitiā solēt corrigere seu corrodere. Vnde in sedili Throno Salomonis erāt duo leones sculpti altrinsecus, sicut dr̄ 2. Parali. Itē duo sunt boues, quia omnibus per patientiam solent succumbere. 3. Reg. 18. Dentur nobis duo boues. Item sunt duo passeres, quia per Dei prouidētiā solent se regere. Matt. 10. Nōne duo passeres asse veneunt? & vnus nō cadit in terrā sine patre vestro. i. sine ꝓuidentia patris. Itē sunt duo agni, quia mētalē innocētiam solent eligere. Nu. 28. offeres agnos anniculos immaculatos duos. Item sunt duo viri, qui per fortē patientiā solent subsistere. Nu. 11. Remanserunt in castris duo viri. Et Luc. 24. Ecce duo viri astiterunt. Itē duo filij, qa per veram amicitiam solent diligere. Matt. 21. Homo quidā habebat duos filios. Item sunt duo deuoti, qa humiliter solēt petere & appetere. Lu. 18. Duo hoīes ascēderūt in tēplū. Ecce ergo qūo dualitatē charitatis cōcomitanē alia bona. Iō de talibus duobus. i. de quibuslibet charitatiuis & iustis pōt dici illud prædictū Gal. 4. Abraham duos filios habuit. Quia re vera oēs tales sic dualitati & cōbinati possunt dici Abrahā, i. Dei filij & cognati. Et si vis adhuc cōmendare duos sanctos vel duas sanctas vel duo charitatis præcepta, seu etiam duo scripturæ sacræ testamenta, dic. ꝙ isti sunt

Duo { Brachia, Ostia, Vbera, Ligna, Talenta, Calami, Anuli, }
Duæ { Gladij. Tabulæ, Colūnę, Tubæ, Cathenæ, Virgæ, Pennæ, Mensæ. }

Dico ergo, ꝙ hæc sunt duo brachia ad nos amplexandum. Vnde de throno Salomonis dr̄. 2. Parali. 9. ꝙ habebat brachiola duo altrinsecus. Item duo ostia nos ad fidē introducendū. Ezec. 41. Duo ostia erāt in tēplo. Itē duo vbera ad nos lactādū & cōsolādū. Vnde spōsæ dr̄ Cant. 4. Duo vbera tua sunt duo hinnuli. Itē duo ligna ad nos sustentādū & inuitādū. 3. Re. 17. En colligo duo ligna &c. Itē duo talenta ad nos ditādū, & redimēdū. Matth 25. Dn̄e duo talenta tradidisti mihi, ecce & alia duo lucratus sum. Itē duo calami ad veritatē scribēdū, atque docendum. Exod. 25. Sint spherulæ sub duobus calamis. Item duo anuli ad nos æterna gloria subarrandum & honorandum. Vnde de corona, quæ dicebatur aureola, dr̄ Moysi Exo. 30. Facies duos anulos aureos sub corona. Et Exo. 28. dr̄. Facies duos anulos aureos, & pones in summitate rōnalis iudicij. Itē sunt duo gladij ad verū à falso truncādum & diuidendum. Luc. 22. Ecce duo gladij hic. Item sunt duæ tabulæ ad legem Dei cōtinēdū & ostendendū. Exo. 32. Reuersus est Moyses de mōte portās duas tabulas scriptas ex vtraq; parte, & factas opere dn̄i. Itē sunt duæ colūnæ ad nos per spem & fiduciam sustinendum. 3. Reg. 7. finxit duas columnas ęreas, quas statuit in porticu templi. Itē sunt duæ tubæ ad nos ad fidem & pœnitentiam vocandum & excitādum. Num. 10. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus conuocare possis multitudinem. Item sunt duæ cathenę ad nos infra Dei mandata tenendum & alligandū. Exo. 39. Annulos posuerūt in vtroq; latere rōnalis, ex quibus pēderent duæ cathenę aureæ. Item sunt duę virgę ad nos dirigendum & corrigendum. Zach. 11. Assumpsi mihi duas virgas, vnā vocaui decoram, alteram vocaui funiculum. Item sunt duæ pennæ ad sursum volandum, & cœlestia contemplādum. Apoc. 12. Datæ sunt mulieri alę duæ, & volauit. Et Esa. 6. Duabus alis velabant faciem eius, & duabus velabāt pedes eius, & duabus volabant. Item sunt duæ mēsę ad nos nutriendum, & spiritualiter refocillandum. Ezec. 40. In vestibulo portæ duæ mensę hinc, & duę mensę inde. & breuiter omnes istæ dualitates possunt applicari

Ad duo testamenta deitatis, vbi sunt ostia,

Est { Sponsa charitatis, quæ habet vbera, Silua venustatis, quę habet ligna. Bursa largitatis, quę habet talenta, Candelabrum honestatis, quod habet calamos, Rationale veritatis, quod habet anulos, Manus seueritatis, quę habet gladios, & sic de alijs. }

Si ēt de sc̄tis hoībus id dixeris, dic, ꝙ isti hn̄t duo brachia. i. duos amplexus charitatiuos, s. amorem Dei & ꝓximi, duo, ostia, i. duos affectus hospitatiuos, quia. s. notos & ignotos debent recipere. Iob. 30. Ostiū meū viatori patuit, duo vbera, i. duos affectus cōsolatiuos seu pietatiuos, s. opera pietatis corporalia & spūalia, duo ligna, i. duo brachia, crucis & passionis deuotionem, duo talenta. i. rectā intentionē, & bonā operationem, duos calamos, i. veri & falsi descriptionē, Duos anulos, i. fidei & charitatis subarrationē, duos gladios, i. sui & aliorū correctionē & punitionē, duas tabulas, i. noui & veteris testi cognitionē, duas colūnas, i. in ꝓsperis & in aduersis stabilē ꝓfectionē, duas tubas, i. de virtutib. & vitijs eloquentē p̄dicationem, duas cathenas. i. appetitus carnis & mentis coērctionē & vinculationē, duas virgas. i. sui & aliorū directionē, duas pennas, i. ad cōsiderationē Inferni & Paradisi, volatū & meditationē, duas mensas, i. spūalem & tpalē, s. ignorantiū & pauperū refectionem &c. Allega sicut supra. Dicat igitur quilibet Deo illud Prouer. 30. Duo rogaui te ne deneges mihi. Duo inquit, id est quamlibet dualitatem prędictam. Patet ergo quomodo dualitas signat bonam concordiam & virtuosam. ¶ Sed adhuc notabis, ꝙ non solum dualitatem virtuosam, sed etiam vitiosam est inuenire. ergo dico, ꝙ in malo significato inuenitur

Dualitas { Distractiua, Deceptiua, cōiunctiua, Disiunctiua. }

Est igit quędā dualitas diuidēs subiectū, & ista est qn̄ qs p variā mentis varietatem & incōstātiā, ab vnitate & integritate cōstātię, & soliditate mentis diuidit i seipso. De quo pōt dici illud Marc. 15. Velum templi scissum est in duo. Et talis sic diuisus nō pōt habere quietē, sed potius sollicitudinē & dolorem, sicut bn̄ dr̄. Eccl. 3. Cor ingrediens duas vias nō inueniet requiem. Itē est qdā dualitas illudens obiectū. Et ista est dualitas duplicitatis, qn̄. s. hō habet duas intentiones, vnā apparentē, & aliā occultā, & qn̄ credit esse fidelis & simplex, & ipse est varius atq; duplex. Qn̄q; n. monstruosè cōtingit, ꝙ in vno corpore sunt duo capita. sic in vno opere duo intentionum gn̄a. Et tales figuranē in veste lana lino quę cōtexa, de qua pcipitur Leuit. 19. Veste, quę ex duobus texa est, non indueris. Et iō talis male dr̄. Ecclesi. 2. vbi dr̄ sic. Vę duplici corde, labijs scęlestib. manibus malefacientibus & peccatori ingredienti terram duabus vijs. Item est alia dualitas cōiungēs affectum, & ista signat malā concordiā, cōbinationē vel societatem malorum. De qua societate potest dici illud, quod scribit Luc. 23. Ducebanē alij duo neq, vt interficerentur. Teste. n. Plinio, inter serpentes sunt coniugia, duoq; simul cohabitare solent. s. masculus & fœmella. Sic verè inter malos sunt societates, & fœdera & consortia, quia. s. isti adinuicem combinantur ad faciendum opera sua mala. Hiere. 24 Ecce duo calathi plenificis. & sequitur. Ficus malas valde. Item est alia dualitas disiungens effectum, seu continens despectum, s. dualitas parcitatis, diuisionis, inuidię & discordię separatę. De quo. 3. Re. 16. Tunc diuisus est populus Israel in duas partes, vna pars sequebatur Ambri, & alia sequebat Zambri. & illud Gen. 25. Duo populi ex ventre tuo diuidenē. Hoc autem de duob. pueris in ventre Rebeccę colluctantibus. s. Esau & Iacob, fuit dictū. Quocunq; prędictorum modorum mali possunt dici duo. Et sic dices, ꝙ mali, duo, merito dici possunt, quia

Duobus { Funibus ligantur, Oculis priuantur, Asinis comitantur, Filijs orbantur, Cornibus ornantur, Vitijs grauantur, Vitulis famulantur, Vijs peregrinantur, }

Dico ergo, ꝙ tales dicunē duo, qa duob. frenibus liganē, qd facit obstinatio, & isti duo funes sunt cōplacentia faciendi malum, & difficultas faciendi bonū, & de hoc Iudic. 15. dr̄, ꝙ Philistei ligauerunt Sansonem duobus funibus.

Et sic pro certo isti, qui tales dualitates habent, possunt dici

Duo	Falsi,	nibus. Item isti duobus ocu
	Cœci,	lis priuantur, quod facit in-
	Vrsi.	discretio, quia.s. isti perdunt
	Eunuchi,	discretionem declinandi à
	Domini,	malo, & faciendi bonum.
	Dracones,	Vnde de Sansone legitur, ꝙ
	Latrones,	Phiiistijm abstulerunt sibi
	Debitores,	duos oculos, sicut ipsemet
Duæ	Senes,	supponit Iudi. 16. vbi dicit.
	Meretrices,	Redde mihi Deus pristinã
	Deglutrices.	fortitudinem, vt pro amis-

sione duorum luminum, vnam recipiam vltionem. Item isti duobus asinis associantur, quod facit rõnis hebetatio, quia .s. hebetes sunt ad præsentia gubernandum, & ad futura pui dendum. Vnde de Leuita dr̃ Iudi. 19. ꝙ ipse habebat secum vnum puerum, & duos asinos. Puer.n. signat carnalem immundiciam. Asini verò duo significant pręsentiũ & futurorum ignorantiam & inaduertentiam. & talibus pro certo accidit sicut leuitę prędicto, cuius vxor à viris Gabaa fuit oppressa, & abutendo necata, quia.s. vxor, i. caro seu voluntas talium ab immundis actibus vel cogitationibus opprimit̃, & per diuersa vitia suffocat̃. 1. Reg. 30. Duæ vxores Dauid captiuæ ductæ fuerant. Item isti duobus filijs orbantur, qd' facit eneruatio. Aĩa.n. habet duos filios, i. duas fortissimas virtutes, s. fortitudinem ad acquirendum Paradisum, & ad euitandum Infernum, qui tñ filij dum peccat aĩa, moriunt̃. 1. Reg. 4. Duo filij tui mortui sunt. Vel dic, ꝙ duo filij aĩæ, sunt intellectus & affectus, q̃a.s. qñ peccat homo, intellectus morit̃ malè opinãdo, affectus malè concupiscendo. Itẽ isti duobus cornibus ornant̃, quod facit superbia & elatio. Isti n. duplici cornu superbiæ sunt elati.s. de se pręsumẽdo & alios contemnendo. Dan. 8. Effratus hircus in ariete, cõminuit duo cornua eius. hircus est mors aries est superbus. Itẽ duobus vitijs grauantur quod facit mali executio, & omissio & declinatio. Mali.n. habẽt duo gñalia vitia, quæ sũt declinare à bono, & facere malum. Hiere. 2. Duo mala fecit pp̃lus meus. Dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderũt sibi cisternas dissipatas. Item isti duobus vitulis famulãtur, quod facit verbalis adulatio, quia.s. adulatores, vitulos aureos. i. diuites auro locupletes, & aureis refulgẽtes, & adorãt & honorãt. Vnde. 3. Reg. 12. dr̃ ꝙ Hieroboam fecit duos uitulos aureos, & dixit. Isti sunt Dij tui Israel. Et sic pro certo, q̃a tales dualitates malas habent, possunt dici duo testes falsi q̃a carent vera locutione. Potissimè aũt adulatores dicunt duo falsi testes, quia.s. isti falso vituperant cõmẽdãda, similes lamię mõstro, quod faciem hẽt humanã, pedes equinos, qd' duabus mammis catulos lactat, post eos laniat, ẜm Isid. Sic isti p̃dictis duabus mammis lactãt &c. Matt. 26. Nouissimè aũt venerunt alij duo falsi testes. Item sunt duo cęci, q̃a carent vera discretione. Matt. 20. Ecce duo cęci sedẽtes secus viã. Sunt duo vrsi, q̃a deuorãt cũ gulosa comestione. Vrsus.n. aĩal est gulosum. 4. Reg. 2. Egressi sunt duo vrsi de saltu, & lacerauerũt eos. Sunt duo eunuchi, quia carent bonorum operum generatione. Vnde isti sunt illi duo mali eunuchi, qui machinauerunt occidere Assuerum. Hester. 2. Sunt duo mali domini, q̃a alios p̃munt tyrãnica iurisdictione. Matt. 6. Nemo potest duobus dñis seruire. Sunt duo dracones, quia inflãmati sunt auara & ambitiosa affectiõe. Hester. 10. Duo aũt dracones ego & Amã. Sunt duo latrones, quia suspenduntur in æterna dãnatione. Matt. 26. & Luc. 23. Crucifixi sunt cum eo duo latrones. Sunt duo debitores, quia pressi sunt obligatione. Lu. 7. Duo debitores erãt cuidam fęneratori. Sunt duo senes, quia indurati sunt peruersa obstinatione. Vnde isti sunt duo mali senes qui accusauerũt Susannam. Dan. 13. Sũt duæ meretrices, quia fętent carnali inquinatione 3. Reg. 3. Duę mulieres meretrices venerunt ad Regẽ Salamonẽ. Sunt duæ deglutrices, q̃a feruẽt alieno rũ bonorũ cupidi ate & ambitiõe. Prou. 30. Sãguisuge duæ filiæ sunt dicẽtes, affer, affer. Sic ergo patet q̃uo dualitas põt significare in malo diuersimodè &c. Vide supra vbi bin'.

A **Duodecim** Duodenarius numerus põt significare in bono, & in malo. Numerus .n. iste cõstat ex denario, & ex binario. Et ideò per istum numerum significat̃ p̃fectio legis veteris & legis nouæ. Lex.n. vetus consistit in denario decalogi, lex verò noua cõsistit in binario charitatis. Et iõ per numerũ duodenariũ bñ põt oĩs virtus atq; perfectio denotari. Vñ vr̃, ꝙ iste numerus in exẽplis cõmẽdat̃, igit̃ & in rerũ naturis. Pauo.n. duodecim oua ponit Camela duodecim mẽsib. partũ suũ portat. Lep' duodecim vicib. & dieb' in anno gñat. Cœlũ duodecim signa cõtinet. Dies artificialis, duodecim horas hẽt. Iste ergo numerus exemplis cõmẽdat̃. Itẽ iste figuris desig nat̃. Duodecim.n. fuerũt fontes in Helym, sicut dr̃ Exo. 15. Duodecim fuerũt filij Iacob Gen. 35. Erant aũt filij Iacob duodecim. Duodecim.n. fuerunt Ap̃li Christi, sicut dr̃ Luc. 9. & Matt. 10. Itẽ iste numer' i scripturis p̃dicat̃. Vnde Io. 6. Nõne duodecim vos elegi? & Io. 11. Duodecim sunt horę diei. Aduerte ergo gñaliter, ꝙ per istum numerũ põt intelligi vtriusq; legis p̃fectio, operum pietatis ĩplẽtio, discipulorũ Chr̃i collectio, articulorũ fidei deductio. Duodeci.n. sunt legis mãdata.s. decẽ legis antiquę, & duo legis noue, duodecim sunt pietatis opera.s. sex corporalia, & sex spiritualia, duodecim sunt articuli fidei. duodecim Apostoli Christi. Est igitur

Quędã	Duodena tenẽda,	Duodena est tenẽda.s. duo
	Habenda,	dena mãdatorũ legis antiq̃
	credenda,	& legis nouę. Ista.n. sunt duo
	Imitanda,	deci signa cęli sacrę Scriptu
	Affectanda,	ræ, in q̃b. & infra quorũ am
	Detestanda.	bitum planetę. i. viri p̃fecti

dum sunt in vita præsenti, solent cõtinuò peragrare. Figurata in duodecim panib. p̃positionis, qui in mensa corã dño sp esse debebant, quos sacerdotes in fine septimanæ, & illi qui de Tribu sacerdotali & mundi erãt, comedebãt, quia mensa scripturæ istos duodecim panes cõtinet, quos nullus nisi Sacerdos, i. vir bonus & sanctus comedit aut adiplet. Leui. 24. Accipies simulã, & coques ex ea duodeci panes. Ista est ergo duodena tenẽda. ¶ Scd̃a duodena est habẽda.s. duodena operum pietatis.s. sex corporalia, q̃ in isto versu ponunt̃. B
Vestio, poto, ciboq;, recolligo, visito, cõdo. Et sex sp̃ũalia, q̃ ĩ isto versu notant̃. Instrue castiga q;, remitte, solare, fer, ora. Ista sunt duodecim oua, q̃ pauo, i. q̃libet vir p̃fectus dẽt ponere, emittere & p̃ducere. Isti sunt duodecim fontes in Helym, quod interpretat̃ deficiens, q̃a.s. deficiẽtes & pauperes debem' cũ duodecim fontibus. i. cũ duodecim pietatis operib' refrigerare, & ipsos sp̃ũaliter & corporaliter recreare. Et sic erimus sicut illa arbor. Apoc. 22 q̃ singulis mẽsib. fructus, duodecim afferebat, & erãt fructus eius in cibũ, folia in medicinã. Duodecim.n. fruct', sunt duodecim opera pietatis, q̃b. esurientes tã sp̃ũaliter q̃ corporaliter recreant̃. Et ista possunt figurari ẽt in duodecim cophinis fragmẽtorũ, q̃ superauerunt de panibus & piscibus multiplicatis, sicut dr̃ Matt. 14. Mar. 6. Lu. 9. & Io. 6. In ista.n. mẽsa Chr̃i plus supfuit q̃ appositum fuerat ad significandũ, ꝙ q̃ p pietatẽ alios pascit, bona sua Deus taliter multiplicat, ꝙ magis recipit q̃ expedit. Folia verò, bona sunt verba & documẽta, q̃b. sp̃ũaliter pc̃torũ vulnera meditant̃. ¶ Tertia duodena est credẽda.s. duodena articulorũ fidei. Istæ sunt.n. duodecim horę diei, & duodecim distinctiones & particulę veritatis & Christianæ fidei. Isti sunt duodecim anni quos Chr̃s habebat qñ in tẽplo cũ doctorib. disputabat, sicut dr̃ Luc. 2. Ad denotãdum, ꝙ illi qui duodecim fidei articulos p̃fectẽ credũt de fide in veritate corã sapiẽtib. loq possunt. Isti ẽt sunt duodecim portę & duodecim fundamẽta pietatis ciuitatis Hierusalẽ. i. Ecclesiæ sanctę Dei, de q̃b. fit mẽtio Apoc. 21. s. articuli fidei sunt portę quib. ad Dei cognitionẽ intramus, & fundamẽta q̃b. sustẽtamur ne p errores deficiamus. Ista est ẽt illa linea duodecim cubitorũ, q̃ mare tẽpli ambiebat. 3. Reg. 7. q̃a.s. fidei, i. mare, q̃ nũc fluctuat, militãtẽ Ecclesiã ambit, q̃ duodecim cubitos, i. duodecim articulos hẽt &c. Ista igitur duodena est credẽda. ¶ Quarta duodena est imitãda. Ista est duodena Ap̃lorum, p q̃ ẽt denotat̃, cęt' oĩum sanctorum & virorum quorũlibet perfectorum, q̃ p tanto duodecim dicuntur, q̃a duodecim Ap̃los imitant̃, duodecim articulis imbuunt, duodecim mãdata p̃dicta sequuntur & exquũtur, duodecim gaudia sp̃us p̃stolant̃. Ista est ergo duodena imitãda. ¶ Quintò dico, ꝙ inuenit̃ duodena affectanda. Et ista est gloria Paradisi, quæ ẜm Bernardũ in quodã numero duodenario cõtinet̃. Vñ ipse dicit in quodã sermone, ꝙ ibi erit memoria sine obliuiõe, rõ sine deuiatiõe, volũtas sine p̃turbatiõe, impassibilitas sine corruptiõe, corporis claritas sine obscuritate,

hos curitate, agilitas sine retardatione, subtilitas sine obuiatione, diligere proximū sicut te, videre proximū diligētē te sicut se, diligere Deū plus q̄ se, diligere seipsum tantum mo do propter Deum, videre Deum diligentē te plus q̄ diligas teipsum. Ista sunt duodecim gaudia aiæ beatæ, de qua pōt di ci illud Apoc.12. vbi dr̄, ꝙ ipse vidit mulierem amictam Sole, & Luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim. Mulier est aīa beata, quæ Sole vestitur. i. immortali claritate, & calcat Lunā. i. mutabilem mortalitatem, & quę coronam habet duodecim stellarum. Mulier est aia beata, q̄
D Sole vestitur. i. immortali claritate. i. prædictorū gaudiorum duodecim multiplicitate. Ista est ergo duodena affectanda. ¶Sextò dico, ꝙ inuenitur duodena detestāda. Et ista est congregatio omnium iniquorum, quæ. s. duodena dicūtur, quia . s. duodecim articulis & duodecim misericordiæ operibus contrariantur. Et isti sunt proditores pleni fallacia. Matt.26. & Luc.22. Iudas aūt Scarioth vn⁹ de duodecim, iuit ad principes Sacerdotum &c. Sunt carnales & luxuriosi, figurati in muliere quæ duodecim annis patiebatur fluxū. Sunt discordes & litigiosi, figurati in pallio Ayæ, qđ diuisit ī duodecim partes 3.Reg.11. Isti sunt duodecim leunculi, quos leo de tribu Iuda Christus noscit genuisse, q̄bus rugiētibus per prædicationē terra tremuit. Et ideò isti figurant̄ in duodecim leunculis aureis qui erant sub sex gradibus throni eburnei Salomonis 3.Reg.10. Figurant̄ ēt in duodecim bobus ęreis, q̄ portabāt mare Aeneū in ingressu tēpli, sicut habet 3. Reg.7. Per istud mare Aeneū, qđ erat quoddā lauacrū in ingressu tēpli vbi sacerdotes lauabātur, pōt figurari Ecclesia militās & fides Christiana, per quā & in qua peccatores purificant̄. Per thronū verò eburneū designatur Ecclesia triūphās, vbi beati sedēt & quietātur. Per sex gradus istius throni possunt significari sex pietatis opera, per q̄ ad istum thronum ascēditur & intratur. Isti ergo duodecim leones & duodecim boues signant duodecim Apostolos, qui re vera fuerunt.

Boues per patientiam,	¶Isti igit̄ sustentauerunt mare Ec-
Leones per audaciam,	cłiæ militantis & prædicādo & do
Aurei per sapiētiam,	cēdo per mundū portauerunt. Ista
Aerei per eloquentiā.	est ergo duodena imitādo, & ēt ho

norāda, quia. s. ibi sunt, qui à Deo per prædestinationis grām sunt signati. Apoc.7. De Tribu Ruben duodecim milia signati, qui ēt sub duodecimo numero continentur, & isti ēt sunt, qui in ciuitate Hirl'm finaliter collocantur, & hoc est qđ supponitur Apoc.21. vbi illius ciuitatis portæ, anguli, lapides,
A fundamenta & tituli sub titulo duodenario continētur &c.

Duplex. Duplicitas.

Illud dicitur duplum quod bis est multiplicatum & additum. Et possumus notare, quòd multiplex duplicatio seu duplicitas reperitur in scriptura. Est enim

	Gratiæ, quā debes quęrere,	¶Est ergo quędā
	Culpæ, quā debes fugere,	duplicatio virtuo
Duplicitas	Pœnæ, quā debes tremere,	sa, & ista est dupli
	Glorię, quā debes petere.	catio meritorum

& operum virtuosorum & bonorum, quam. s. sancti appetūt & requirūt, dicentes illud 4.Reg.2. Fiat spiritus tuus duplex in me. Diuites. n. non vno vestimento contenti sunt, imo vt cōiter habēt plura & dupla vestiméta. Etiā corpora aīalium membra habent raro singularia, imo semper multiplicata & duplicia, sicut patet, ꝙ oculi, aures, nares, manus, pedes, alæ, cornua, & alia similia oīa sunt dupla. Voluit n. sagax oia duplicare natura, vt si vnum membrū casu aliquo deperiret, saltē aliud regnaret. Sic verè dico, ꝙ oēs virtutes in aīa debēt esse duplicatæ & multiplicatæ, & cōtinuè in melius augmentatæ. Si. n. vnam virtutē acquirimus, statim melius proficiendo ipsam duplicare debemus. Exéplo illius negociatoris, q̄ à dño duo talenta recepit, qui p̄p hoc cōmendatur, quia ipsa duplicata dño reportauit. Matth.25. Et Esa.61. In terra sua duplicia possidebunt. Et bene duplicia. s. oculos discretionis in sp̄ualibus & terrenis, aures auditionis, tam correctionū q̄ consolationū, nares odorabilis meditationis tam suauitatis supernorū, q̄ fętoris Infernorū, & sic de aliis. quia verè oēs virtutes debēt in nobis esse duplices, s. in quantum possunt cernere Deum & proximū, vel in quantū respiciūt sp̄ualia & terrena, figuratæ in illo induméto Aarō, quod dicebatur rationale, quod quatuor preciosis coloribus erat contextum, & quadrangulum, & duplex erat, sicut dr̄ Exod.28. Sic vestis virtuosæ conuersationis iustorū debet, vt dictum est, duplex esse. &c. Expone. Vnde de domesticis Ecclesiæ. i. de sanctis hoīnibus dr̄, ꝙ oēs domestici eius vestiti sunt duplicibus. Et B
Eccl.42. Oia duplicia. Ista ē ergo duplicatio virtuosa. ¶Scđò dico, ꝙ inuenitur duplicatio vitiosa, & ista est duplicatio vitiorū, sicut qñ peccator habet duplex odiū seu cōtemptū. s. Dei & proximi, duplicē luxuriā. s. mētis & carnis, duplicem auaritiā, s. acquirēdi & retinēdi, duplicē superbiā, s. de se præsumendo, & alios cōtemnendo, & sic de aliis modis est dare. Eccl.12. Duplicia mala inuenies. Et aduerte, ꝙ duplicitas in constantiæ ē potissimè vitiosa, qñ. s. homo non est fidelis aut certus, nec integer, nec solidus, sed duplex, varius & incertus similis lepori, qui duplicē habet sexū. Similis taxo, qui in cauerna sua semper duplicē habet introitū. Similis quibusdam hoībus Scythiæ qui sicut patet cōpatriotis vicinis, duplicem habēt vultū, humanū. s. & taurinū, quia re vera tales in oībus inueniuntur duplices, & variæ & infideliter se habentes, vnū realiter existentes, & aliud visibiliter apparentes. Semper. n. volunt habere duos exitus, vel ēt duos vultus, ita vt vbicūq; se verterint, nunquā appareāt esse idē 3.Reg.6. Vtrunq; ostiū duplex erat. Quibus loquitur scriptura Iaco.4. dicens. Emendate manus peccatores, purificate corda duplices aīo. Et aduerte, ꝙ isti sunt duplices corde, ore, opere. Habēt. n. duplicitatē in cordiali intentione, in verbali locutione, in manuali operatione seu in vsuali cōuersatione. Dico ergo, ꝙ quidam habent duplicitatē intentionis, & istud pro certo fit qñ. s. homo non pōt in vna cogitatione seu ꝓposito permanere, sed de vno ad aliud solet faciliter se trāsferre. Alia est duplicitas oris, & ista est duplicitas adulatorū & detractorū, qui modo dicunt vnū, modo aliud, in præsentia adulantur, in absentia obloquūtur. Itē est duplicitas operis, & ista est duplicitas hypocritarum, qui vnum habent in conscientia, aliud in apparentia, vnum faciunt in publico, & aliud in occulto, vnum apparent, & aliud sunt. Notemus igitur, quòd est duplicitas

Cogitationis,	¶Et ideò de istis tribus potest exponi illud C
Adulatiouis,	Eccl.2. Vę duplici corde, labiis scelestis, ma
Simulationis.	nibus malefacientibus, & peccatorī terram

ingredienti duabus viis. Væ (inquit) duplici corde, ecce duplicitas in intentione, & labiis scelestis, ecce duplicitas in locutione, & malefacientibus manibus &c. ecce duplicitas in operatione. ¶ Quidam igitur habent duplicitatem intentionis, quæ proculdubio est contra naturam. Natura. n. non dedit nisi vnum cor homini, ad denotādum, ꝙ ipse debet habere vnitatē & stabilitatē intentionis. Iaco.1. Vir duplex aīo, inconstans est in oībus viis. Plin. tñ lib.11.c.38. dicit, ꝙ semel ꝓdigiosè accidit, ꝙ cum Marcellus sacrificaret, cor duplex in hostia fuit inuentū. Sic tales duplicem habent mentē, contra illud Ecclesi.1. Et ne accesseris ad Deū duplici corde, nec fueris hypocrita in conspectu hoīum. Et 1.Paral.12. Non in corde duplici, quia sicut dr̄ Iaco.1. Vir duplex aīo, incōstās est in oībus viis. ¶Alii habent duplicitatē locutionis, quia tales cito mutant & duplicant linguā suā, loquendo & pro, & contra Similes catto, qui linguā habet valde flexibilē & vertibilem, valde ēt leuem & suauē. Similes etiā quibusdā scorpionibus, qui duplices habent aculeos, sicut dicit Plin. Similes ēt illis serpentibus quos Alexander vidit in India, sicut ipse dicit in Epistola, qui duo habebant capita, & in quolibet capite linguas duas. Quia verè multi sunt, qui linguā habēt variam & duplam, ita ꝙ ad oēm partē flectūt & duplicāt verba sua, nunc. s. ad adulandū, nunc ad detrahendū. Vnde Eccl. 5. Peccator probatur in duplici lingua. Ista est ergo duplicitas locutionis. ¶Alii habēt duplicitatē operationis. Et ista ē duplicitas hypocritarū, qui similes sunt Hermophroditis, q̄ sunt hoīes habentes vtrunq; sexum, s. sexum masculinū & fœmininū, quia isti in præsentia sunt masculini. i. boni, in absentia verò fœminei sunt. i. mali. Similes. n. sunt sambuco, quæ est arbor habēs duplicē corticē, & cuius flores redolent, & fructus fętent. Cortex. n. suæ exterioris conditionis duplex est, q. a. s. flos suæ cōuersationis est redolēs, fructus verò suæ operationis est fętens & olens. &c. concorda. Vide in titulo de constantia. Eccl.42. Oia duplica, vnū cōtra vnum. Ista est ergo duplicatio virtuosa. ¶Tertiò verò dico, ꝙ inuenit̄ duplatio dolorosa. Et ista est duplatio tormentorū, quia. s. tormenta malorū duplicia dicunt̄, pro eo ꝙ in corpore & aīa patiūtur, pro eo ꝙ bonis ꝑpetuis priuabunt̄, & malis perpetuis affligentur.

fligentur. Hoc est dictũ, ꝙ pęna dãni & pęna sensus mutabũtur, de quo Hier. 17. Duplici cõtritione contere eos dñe Deꝰ noster. Et illud Esa. 40. Suscepit de manu dñi duplicia ꝓ oĩbꝰ peccatis suis. Vñ dñs de mũdo & dãnato peccatore loquitur sic Apoc. 18. ad malos dirigẽs verba sua, & dixit sic in figura Babylonis destructæ. Reddite ei, sicut & ipsa reddidit vobis, duplicate duplicia ſm opera eius, in pòculo, quo miscuit vo
E bis, miscete ei duplũ. Illa ẽ ergo duplicatio dolorosa. ¶ Quartò verò dico, ꝙ est duplicatio gaudiosa, videlicet gloriæ Paradisi, q̃ pro tãto duplex dr̃, qa de diuinitate & humanitate Christi ꝑficietur, vel qa in aĩa & corpore recipietur, qñ. s. hõ stola duplici, hoc est dictu, gloria aĩæ & corporis vestietur. Cũcti. n. domestici Dei vestiti sunt duplicibus, qñ corpus resurget & glorificabitur. Tunc. n. gloria, quam nũc habet aĩa beata separatim, duplicata dicet̃, in quãtũ. s. in corpus Christi diffundetur. Talis. n. duplex gloria dabitur patiẽtibus, præsidentibus, largiẽtibus. Patiẽtibus dico mũdanas tribulationes. Vnde de Iob patiẽte, qui interpretatur dolẽs, dr̃ Iob 42. ꝙ post eius percussionẽ addidit dñs oĩa, quæ fuerãt Iob, duplicia. Præsidẽtibus per multas dãnationes, qa sicut dr̃ 1. Timo. 5. Qui bene pręsunt ꝑsbyteri, duplici honore digni sunt. Largiẽtibus ẽt. s. elemosynas & subuentiones. Eccl. 20. Est datũ cuius retributio duplex. Sãcti. n. & iusti sunt primogeniti, de qbus scribitur Deut 21. ꝙ ipsi dabunt de bonis patris sui cũcta duplicia. De manna ẽt cibo dulcissimo legit̃, ꝙ duplũ die veneris recolligebat̃, vt inde ĩ die sabbati (in quo nõ erat laborare licitũ) viueretur, sicut dr̃ Exo. 16. Ad denotandũ, ꝙ dulcedo duplicandæ gloriæ Paradisi in sexta die. i. nũc in ista sexta ætate ꝑsentis vitæ debet ꝓmerendo recolligi, & ꝑ merita apud iustitiã diuinę retributionis à nobis per bona opera pro nostris futuris vsibus aggregari, vt inde in sabbato æternæ & futuræ requiei, qñ laborare, vel amplius mereri nõ poterimus, possimus viuere, & sursum cũ Deo gloriari. Exod. 16. Die sexta collegerunt cibos duplices. Patet ergo quomodo inuenitur quadruplex duplicatio, videlicet gloriosa, dolorosa, vitiosa, & virtuosa. Vide supra de duobus.

A **Duritia. Durus.** Nota, ꝙ duritia in scriptura sumitur multis modis. Sumit̃. n. in bono & in malo. In bono. n. designat asperã correctionẽ, & constantẽ perfectionẽ. Boni. n. duri sunt cõtra impios corrigẽdos diu ꝑseuerando. Res. n. duræ diutius solẽt durare. Itẽ cõstãter sustinẽdo. Sicut. n. res, q̃ est dura, melius sustinet res duras, sic hõ fortis, cõstãs & perseuerãs, melius sustinet res asperas & duratas. s. correctiones, tribulationes, pęnitẽtias & afflictiones. Psal. Propter verba labiorũ tuorũ ego custodiui vias duras. ¶ Itẽ duritia in malo designat mẽtis obstinationẽ morũ indurationẽ, mũdi tribulationẽ, inferni afflictionem. Dicamꝰ igit̃ generaliter, ꝙ tã in bono q̃ in malo accipiẽdo, ẽ

duritia virtuosa,
Quædam vitiosa,
dolorosa.
¶ Prima est habenda,
Secunda cauenda,
Tertia timenda.

¶ Est igit̃ duritia virtuosa, quæ debet haberi, & ista est duritia constantiæ, pęnitentię, & iustitiæ. Duri & cõstantes debemus esse more adamãtis, qui ita durus ẽ, ꝙ nec igne põt secari, qa verè ita debemus esse constantes & patientes, ꝙ nullus ictus tribulationis, nullus ignis tẽtationis, debet nos per peccatũ destruere, nec per impatiẽtiã dissipare. Vnde Ezech. 3. Dedi frontẽ tuã duriorẽ frontibus eorũ, quasi silicẽ & adamantẽ faciẽ tuã. Item duri iusti & rigorosi nobis & aliis debemus esse, sicut melogranatum, qđ est pomũ interius valde humidũ, exterius, valde durũ, corticem. n. habet durã exterius, medullam verò valde habet humidam interius. Sic verè (charissimi) in cortice exterioris cõuersationis debemꝰ habere magnã duritiã, s. duritiã pęnitentiæ & cõstantiæ, quantũ ad nos, duritiã verò correctionis & iustitiæ quantum ad alios. Sed re uera interius in corde debemus esse molles & teneri per pietatem & cõpassionẽ, humidi & fluidi per pietatẽ & deuotionẽ. Istud potissimè pertinet ad Pręlatos, quia verè semper debẽt esse duri, quia iusti exterius in apparẽtia, molles verò, pij & benigni interius in cõscientia. Duros. n. iustos & rigorosos se debẽt exterius ostẽdere, ne fortè familiaritas pariat contẽptũ, & ne fortè facilitas sit aliis occasio delinquendi. Quicquid tñ agant exterius, semper interius in corde humorẽ pietatis & cõpassionis, gratiæ & deuotionis debent habere, ita ꝙ possint exteriorẽ iustitiã tẽperare. Similes. n. debent esse ossibus, quæ quãuis exterius valde sint dura, intus tñ medulla sunt plena. Sic proculdubiò iudices & pręlati quamuis sunt exterius duri, iustitiam exequendo, tñ intus debent esse medullosi, clementiã conseruando, vt de quolibet tali possit dici illud Matth. 25. Scio quia hõ durus es. Isti. n. debent esse homines, quod est animal mansuetum per pietatem & compassionem, & debent esse duri per iustitiam & correctionẽ, quod est contra multos, qui solam habent iustitiam, & non clementiam, & rigorem & non dulcorum, seueritatẽ, & non pietatem, vt sic subditi iuxta dictum domini scilicet Deute. 32. sugere valeant mel de petra, oleumq; de saxo durissimo. Isti sunt similes ossibus leonis, quæ ita sunt dura & solida, ꝙ nihil habẽt interius de medulla. Ita ẽt sunt sicca, ꝙ ex collisione eorũ exit ignis. Sic verè multi sunt iudices & pręlati, qui intus per credulitatem, & exterius per austeritatem sunt durissimi, quia nihil habent de medulla pietatis interius, & ideo ignem crudelitatis emittunt exterius. Threno. 1. de excelso misit ignem in ossibus meis. Isti debent considerare illud, quod scribitur. 3. Regum. 12. vbi dr̃, ꝙ cum populus peteret à Roboam filio Salomonis, q; minueret paululum de iugo durissimo, quo ipsos grauauerat pater suꝰ, respõdit populo dura, propter quod ab eius dñio recesserũt, & aliũ Regem elegerũt. Constat. n. ꝙ duritia & austeritas qñ nimis excedunt in superiore, faciunt ei multa mala dãna. Exo. 6. Non acquieuit ppl̃s propter angustiã & opus durissimũ. Non sic (charissimi) simus ex toto duri, sed potius sub exteriori duritia benignitatẽ & mollitiẽ interiorẽ habeamus, iuxta illud Deu. 8. Eduxit riuos de petra durissima. Non sic ergo, sed cũ duritia habeamus clementiã, & sic erit duritia virtuosa, quæ debet haberi. ¶ Secũdò dico, ꝙ est duritia vitiosa, quæ debet caueri. & ista est duritia obstinationis, malæ cõsuetudinis & crudelitatis. Tales. n. duritias non debemus habere, sed ipsas fugere & cauere, quia sicut dr̃ Eccl. 3. Cor durum malè habebit in nouissimo. Obstinati. n. sil̃es sunt crocodilo, qđ est aĩal, cuius cutis & dorsum sunt dura, qa nec ictibus ledũtur, nec gladiis ꝑforantur. Sic verè charissimi, multi sunt ita duri per obstinationem, & ita indurati per malam assuefactionem, ꝙ quamuis à Deo vel à mundo ictibus tribulationum feriantur, quãuis à Prælatis & Prædicatoribus iaculis correctionũ & repræhensionum percutiantur, ipsi tñ nõ penetrantur nec emendantur per cõuersionem. ipsis ergo dr̃ illud Esa. 48. Sciui. n. qa durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua. In Aegypto. n. crescũt fabæ, quæ ita duræ sunt, ꝙ nullo igne coquunt, nec vlla aqua possunt mollificari, vt dicit Plin. Sic verè multi sunt ita obstinati in malis consuetudinibus & indurati, ꝙ nec igne correctionis vel tribulationis coquuntur, nec aqua dulcis monitionis & inductionis ad cõpassionẽ aliquã inclinantur. Istud patet de multis peccatoribus, maximè in auaris & parcis, & ẽt in luxuriosis, & multis aliis fatuis & obstinatis, qui nec aqua nec igne possunt corrigi vel decoqui, nec à sua duritia tẽperari. vñ Cor eius indurabit̃ quasi lapis, & restringet̃ quasi malleatoris incus. Iob. 41. Et nota, ꝙ mali duri sunt

verbo durè respondendo,
intellectu parum retinendo,
In corde fidem non credendo,
capite non obediendo.
opere seu manibus aliós grauãdo.

Verbo dico. Gen. 43. Locutus est nobis dñs terræ duræ. & tñ dr̃. Prouerbi. 15. ꝙ rñsio mollis frangit irã, sermo durus excitat furorem. Item in intellectu. Esa. 46. Audite me duro corde, & qui lõgè estis à iustitia. & tñ Prouer. 28. dr̃ ꝙ qui mentis est duræ, corruet in malum. Itẽ in corde. Vnde de incredulis dr̃ Marc. 16. ꝙ Iesus exprobrauit incredulitatẽ illorum & duritiam cordis, quia his, qui viderant eum resurrexisse, nõ crediderant. Item in capite. Exo. 33. Populus durę ceruicis es. Et Act. 7. Dura ceruice & incircuncisis cordibus semper spiritui sancto restitistis. Itẽ in manu. Vnde pauperes possunt dicere illud 1. Reg. 5. Dura est manus eius super nos. Ista est ergo duritia vitiosa, quæ debet caueri. ¶ Tertiò dico, C ꝙ est quædã duritia dolorosa, quæ debet timeri. Et ista ẽ duritia infernalium tormẽtorum, & iudicii dñi. Deus. n. modo est sicut agnus, peccatores benigniter sustinẽdo, sed pro certo in fine. i. in iudicio erit aries cum duris cornibus, peccatores durè iudicando, & in Inferno durius cõdemnando. Quia re vera (charissimi) nostris peccatis exigẽtibus sic fiet, ꝙ ille, qui dulcissimus est & benignissimus, crudelis fiet & durissimus, ita ꝙ quilibet dãnatus poterit sibi dicere illud Iob. 30.

Mutatus

Mutatus es mihi in crudelē,& in duritia manus tuæ aduersaris mihi. Sic.n.de Deo est sicut de Corallo, qui quādiu est in aqua iuxta mare vbi gñatur,radix est lignea atq; mollis, qñ verò de aqua extrahit,tunc in naturā lapidis induratur. Sic verè charissimi Deus mō latitat intra mare Paradisi in isto intermedio vsq; ad diem iudicij,in quo à mortalib.non vī.Ille proculdubio est sicut radix,lignea.s.plicabilis atque mollis per pietatē atq; benignitatem q.a sicut dr Sap.12.ipse dissimulat pctā hoium ,ppter pnīam.Sed verè qñ apparebit & qñ exibit extra illud mare in die iudicij, qñ de Paradiso ad vallem Iosaphat veniet,tunc pro certo indurabit cōtra pctōres per iustitiā & rigorem, & lapis efficietur ad ipsos percutiendum per damnationis furorem. Ipse.n. vt dr. Sap.5.Acuet irā durā in lanceā, & pugnabit cum eo orbis terrarum cōtra insensatos.De ista ergo duritia diuina pōtdici illud Iob.28.In similitudinem lapidis durātur aquæ. Sic ergo charissimi dico, q ista est duritia timenda.Alia verò est q̄ est cauenda.Alia autem quæ est habenda &c.Sufficit.

A **Dum.** Nota,q dum,dudum, & nondum seu necdum, sunt aduerbia tpis,semper.n.significāt tps præsens,pteritū,& futurum.Dum.n.signat tps presens.Dudum signat tps pteritum.Nōdum signat tps futurū.De dudū aūt propter defectū auctoritatum vocalium nihil pono,sed vide vbi olim & quodā.De nōdū & necdū, vide in loco suo. De dum verò aliquid est dicendū. Notabis ergo q dū aduerbium tpis sp signat psens cum quadā tñ suspēsiua seu defluxiua dilatione.Vnde dū sumit ,p cum vel ,p qñ seu ,p tpe quo,sicut cum dr Gen.24.Dum hoc mecum tacitus voluerem,apparuit Rebecca,i.tpe quo seu cum vel qñ talia mecum voluebam.Nota ergo,q nos inuenimus in scripturis.

Vnum dum {
- Defluxibile,
- Non durabile,
- Miserabile,
- Terminabile,
- Commendabile,
- Execrabile,
- Formidabile.

¶Primum naturæ labentis scilicet vitæ,
Secundum fortunæ fluentis,
Tertium fortunæ ledentis,
Quartum est dum iacturę sequentis scilicet mortis,
Quintum gratiæ valentis,
Sextum peccati,fœtentis,
Septimum tormenti furentis seu inferuentis.

Igitur dico,q nos inuenimus vnum dum naturæ influentis, quòd est singulorum.Et istud nihil aliud est q̄ vita nr̄a, q.s. nō est nisi vnum dum.i. vnum modicum tpis suspensiuum, breue videlicet & incertum.Et istud est vnū tps valde dubium,q.a.s.vbi perseuerare creditur,terminatur.Iuxta illud Esa.38.Dum adhuc ordirer,succidit me.Et iō sicut hō, qui modicum hēt tpis determinatum ad aliq̄d faciēdum, solet ,p viribus in assumpto negocio festinare, sicut patet in electionibus per viā scrutinij & in alijs plurib.vbi certa cādela ardēs electorib.assignat,q̄ dum durat, possunt ad electionē ,pcedere,& ea finita amplius nihil possunt. Cauēt.n.oēs electores,vt dum durat cādela,faciāt & cōpleāt q cæperūt, ne forte ipsa extincta ampli9 nihil possint. Charissimi, vita nr̄a cādela ,ppriè pōt dici, vbi.s.ignis.i.aīa,grossæ materiæ.i.corpori est cōiuncta.Dum.n. ignis & cādela,i. corpus & aīa simul viuunt,hoīes bñ operari & bñ mereri possunt,ipsa verò mortua vel extincta, virt9 merēdi nobis prorsus excluditur. Et iō necesse est,q hō dum viuit,& durat cādela vitæ psentis,bonum opus celeriter operet.Vnde Gal.6. Dum tps habemus,operemur bonū oēs.Figura ad hæc Matth.5.vbi dr. Esto consentiens aduersario tuo, dum es in via cum eo, ne forte tradat te aduersarius tuus iudici,& iudex tradat te ministro,& in carcerem mittaris.Amen dico tibi nō exibis inde.Charissimi,aduersarius noster est sinderesis consciæ nostræ.Iste est.n.,pcurator fisci.i.Dei,quem.s.pro iure suo seruando posuit in curia cordis nostri.Statim.n. q aliquid mali facimus,iste protinus contradicit,& clamat, & pro posse suo in quocunq; actu pcti nobis obuiat, & rebellat. Igitur dum sumus in via vitæ pn̄tis,simul cum isto aduersario viuimus,ipsumq; pro peccatis nostris nobis aduersari & per remorsum rebellare,& pro iure Dei & iustitiæ stare sentimus nos pro certo sibi cōsentire,& cū eo pacē facere, & sibi ,p pnīam satisfacere debemus,dicēdo.s.sibi illud Gen.13. Ne q̄so sit iurgiū inter me & te,fratres.n.sumus, aliàs ,pculdubio iudici Deo tradimur,& per ipsum ministro Diabolo subijcimur,& carceri perpetuò mancipamur. Bñ ergo dr̄ de isto dum,Eccl.33.Dum adhuc superes & aspiras,nō immutabit te oīs hō,supple à bono opere & ,pposito.Bñ ergo dicit ille verificator.Fac bñ dū viuis post mortē viuere si vis. Vt & de corpore nr̄o dicat illud Eccle.30. Tunde latera illius dum infans est.Patet ergo,q est dare vnū dum nr̄æ fluētis.¶Secundò dico,q est dare vnum dum fortunæ florentis B
seu et labētis.Mūdana.n.gloria nō est nisi vnum dum,i.vnū tps modicū,& vna mora breuis.q.a.s. gloria mundana possessores suos etsi in mūdanis honorib.altè leuat,ipsos tñ subito detrahit,atq, grauat.Vñ in Psa.Deiecisti eos dū alleuarent.Sequit.Facti sunt in desolationē,subito defecerūt, perierunt ,ppter iniquitatē suā.Et bñ dicit subito , q.a.s.isti dū sunt in mūdi ,psperis,taliter excæcant,q de futuris nihil aduertunt,quare subito dissipātur.Esa.30. Subito dum nō speratur,veniet cōtritio eius.Et merito tales subito pereūt,q.a ,p certo suum breue dum,i.suā durationē modicā nō attendunt,imo super alios per superbiā se erigūt,& pauperes suppeditāt atq; lædunt.ps.Dū superbit impius,incēdit pauper. Istud est ergo vnum dum fortunæ labētis seu florētis. ¶Tertiò dico,q est dare vnū dū fortunæ ledētis.Aduersa.n.fortuna sicut & ,pspera hēt suum dum,i.suā durationē trāsitoriā atq; breuem,dum tamen ista est in furore suo,constat, q illi,q per eam opprimuntur,sustinent multa mala, videlicet

Mordaces detractiones,
Nūgaces derisiones,
Audaces inuasiones.

¶De mordacibus detractionib.dr̄ in Psa. Dū appropriāt super me nocentes, vt edant carnes meas,qui tribulant me inimici mei.De nugacib. derisionib.dr̄ in Psa.Dum confringuntur ossa mea,exprobrauerūt mihi,q tribulāt me inimici mei,dū mihi dicūt per singulos dies.vbi est Deus tuus? De audacib.aūt inflictionib. & oppressionibus dr̄ in Psa.Contristatus incedo dum affligit me inimicus,& dum confringuntur ossa mea. Istud est igitur vnum dum fortunæ ledentis.¶Quartò dico,q inuenitur vnum dum iacturæ prementis,seu clausurę stringentis. Hoc est dictu mortis cuncta finaliter terminantis. Mors.n. est vnum dum.i.vna breuis hora,ad quam oportet finaliter peruenire,vt de qualibet persona possit dici illud Ioan.20. Dū ergo fleret,inclinauit se,& ,pspexit in monumētū.¶ Quintò dico,q est dare vnū dū gr̄æ fulgētis.Status.n.gr̄ę est vnū dū.i.vna certa dimēsio,in qua iusti manēt,& trāseūt,dū rite seruiunt creatori,& dum ad patrē trāseunt de hoc mundo. C
Et sic notabis de isto dum.i.de tpe & statu gratiæ,q hoc est

Vnum dum {
- Dolentis contritionis,
- Stringentis purgationis,
- Fluentis cōpunctionis,
- Feruentis affectionis,
- Petentis orationis,
- Splēdētis discretionis,
- Manentis durationis,
- Loquētis instructionis,
- Sequentis saluationis.

¶Dico ergo, q in isto dum,i.in statu gr̄æ inuenitur dolens cōtritio, quæ mētem stimulat. Psalm. Conuersus sum in erumna, mea dum configitur spina.Vt sic hō pęnitens & abstinens dicat illud.2. Reg. 12. Propter infantem,dum adhuc viueret, ieiunaui & fleui.Itē ibi inuenitur stringens purgatio,quæ aiam & corpus per pęnitentiā cruciat.Iob.14.Caro eius dum viuet,dolebit,& aīa illius super semetipso lugebit.Item ibi inuenit fluens compunctio,quæ sese vapulat,& sic Dauid dicebat in Psa.Super flumina Babylonis illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Syon.Itē inuenit ibi feruens affectio, q̄ quęrēs circulat.q.a.s.affectio circuit per oēs iustitię dn̄m quęrens. Esa. 55.Querite dn̄m dum inueniri pōt.Itē inuenit petens oratio, q̄ laudes iubilat.Esai.55.Inuocate eum,dum prope est. Item inuenitur ibi splendens discretio,quę clare rutilat.Io. 12.Ambulate dum lucem habetis,vt non tenebrę vos comprehendat.Et ibidem.Dum lucem habetis,credite in lucē, vt filij lucis sitis.Inuenitur ibi manens duratio, quę nunquā tremulat.i.perseuerantię virtus.De qua.s.dr̄ Iudith.5.q filij Israel vsque dum non peccassent in conspectu Dei sui, erāt cum eis bona.Item inuenit ibi sermocinatio,q̄ verba pullulat, quia.s. iusti dum in statu gratię viuunt, pędicando, & sermocinando

sermocinando alios instruunt.Prædicator.n.est ille, de quo dr̃ Luc.8.& Matth.14.ꝙ exijt qui seminat seminare semen suum.Et dum seminat,aliud cecidit secus viam,aliud supra petram,aliud inter spinas,aliud in terrã bonã &c. Dum.n. prædicator prædicat semen verbi Dei, diuersimodè recipiẽ per diuersos.prædicator autem dum tamen debitum suum faciat,meritum à domino semper reportat.1.Machab.2. Caleph dum testificatur in Ecclesia,accepit hæreditatem. Itẽ inuenitur ibi plena saluatio,quæ bona cumulat.s.finalis gloria Paradisi.De qua 1.Macha.2. Iesum dum impleuit verbum,factus est dux Israel.Helyas dum zelat zelum legis,recep us est in cœlum.Ibidem. Istud enim dum, id est status & duratio gloriæ Paradisi,

Caret timore,
Fragrat odore,
Pollet honore.

Caret dico,timore, q.a.s.beati nõ timent in patria dum vident peccatores in Inferno stupentes,Et iõ isti dicunt in Psal.Nõ timebimus dum turbabitur terra, & transferentur mõtes in cor maris. Fragrat etiam odore.Vnde anima beata potest dicere illud Cant. 1. Dum esset Rex in accubitu suo,nardus mea dedit odorem suum.Pollet insuper honore. vt sic beatis ad Regnum Paradisi promotis dicatur illud Psal.Dum discernit cœlestis Reges super eam niue dealbabuntur in Selmon,mons Dei mõs pinguis. Selmon.n.interpretatur pax vel sensus,seu virtutis vmbraculũ. Mons ergo Dei Selmõ,q est mõs pinguis, & omnibus bonis opulentus dicitur,significat Paradisum, vbi scilicet est pax à terra,quæ non perturbatur,lux ęterna,quæ non obscuratur.s.sensus & cognitio certa & vera,vmbraculum & refrigerium,pugnaculum & magisterium. Magisterium dico Regis.Maiestatis,in quo beati à Deo discernuntur, & cõstituuntur,& niue candoris seu splendoris perpetui candidantur.Sic igitur patet,ꝙ est dare vnum dum gratiæ fulgentis. ¶Sextò verò dico,ꝙ est dare vnum dum peccati nocentis. D
Status enim peccatorum dum dicitur,pro eo ꝙ semp differunt bonum facere,& ꝙ à bono faciendo plus debito suspenduntur,& pro eo ꝙ dum in isto statu permanent multa mala facere comprobãtur,& sic nota,quòd apud impios inuenitur vnum dum,quod quærit

Iras,
Turbationes,
Dilationes.

De talium ira dicitur Eccle.28.Ipse dum caro sit reseruat irã. De talium turbatione dr̃ in Psal.Quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus?De talium dilatione seu inepta occupatione dicitur Matth. 25. de fatuis virginibus, ꝙ dum irent emere,venit sponsus,& clausa est ianua. ¶Septimò dico,ꝙ est vnum dum tormenti furentis,i. pœnæ. Infernalis, seu damnatorum. Misera.n.damnatorum conditio dr̃ dum, quod significat præsens tp̃s,quia nulla est eis spes de tp̃e futuræ liberationis,sed eis semper præsens est calamitas horridæ passionis.de taliũ finali desperatione & damnatione dr̃ in Psal.Dum non est,qui redimat, neque saluum faciat Et sic ergo patet quomodo est dare vnum dum,quod est

Damnatorum,
Peccatorum,
Iustorum,
Mortuorum,
Miserorum,
Mundanorum,
Singulorum seu viuorum & hæc de hoc titulo dũ sufficiãt.

Finis primæ partis Dictionarij Petri Berchorij.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,
AA BB CC DD EE FF GG HH II KK.

Omnes sunt Quaterniones.

VENETIIS, Apud Hæredem Hieronymi Scoti.
M. D. LXXXII.

60. vol/ unico.

ssionis q̃ p viã e
tegrari ꝑ pte [illegible]
ate snie late ꝑ m
e executio [illegible]
oppor

Berchor. Diction. mor. p

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm